

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI**

**ROMANYA KÖSTENCE VE KIRIM BAHÇESARAY AĞIZLARI
(SES BİLGİSİ, EKLEŞME BİLGİSİ, SÖZLÜK)**

Nazmiye KIRIMLI

DOKTORA TEZİ

Danışman: Prof. Dr. Zikri TURAN

HAZİRAN - 2023

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

ROMANYA KÖSTENCE VE KIRIM BAHÇESARAY
AĞIZLARI (SES BİLGİSİ, EKLEŞME BİLGİSİ, SÖZLÜK)

DOKTORA TEZİ

Nazmiye KIRIMLI

Enstitü Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı
Enstitü Bilim Dalı : Yeni Türk Dili

“Bu tez 22/06/2023 tarihinde yüz yüze olarak savunulmuş olup aşağıdaki isimleri bulunan jüri üyeleri tarafından oybirliği ile kabul edilmiştir.”

JÜRİ ÜYESİ	KANAATI
Prof. Dr. Zikri TURAN	Başarılı
Doç. Dr. Kaan YILMAZ	Başarılı
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet ÖZDEMİR	Başarılı
Dr. Öğr. Üyesi Ayşe AYDIN	Başarılı
Dr. Öğr. Üyesi Serpil YAZICI ŞAHİN	Başarılı

ETİK BEYAN FORMU

Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının benzerlik oranının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve Etik Kurul Onayı gerektiği takdirde onay belgesini aldığımı beyan ederim.

Etik kurul onay belgesine ihtiyaç var mıdır?

Evet

Hayır

(Etik Kurul izni gerektiren araştırmalar aşağıdaki gibidir:

- Anket, mülakat, odak grup çalışması, gözlem, deney, görüşme teknikleri kullanılarak katılımcılardan veri toplanmasını gerektiren nitel ya da nicel yaklaşımlarla yürütölen her türlü araştırmalar,
- İnsan ve hayvanların (materyal/veriler dahil) deneysel ya da diğer bilimsel amaçlarla kullanılması,
- İnsanlar üzerinde yapılan klinik araştırmalar,
- Hayvanlar üzerinde yapılan araştırmalar,
- Kişisel verilerin korunması kanunu gereğince retrospektif çalışmalar.)

Nazmiye KIRIMLI

22/06/2023

ÖNSÖZ

Çalışmamızın temelini oluşturan Kırım Bahçesaray ve Romanya Köstence Ağzıları farklı coğrafyada bulunsalar da Kırım Türkçesi Ağzını temsil etmektedirler. Hem Kıpçak, hem Oğuz Türkçesinin dil özelliklerini yansıtan Bahçesaray Ağzı, günümüz Kırım Türkçesi edebi dilinin temelini oluşturmaktadır. Köstence Ağzının dil özellikleri daha çok Kıpçak Türkçesine ait unsurlar içermektedir. 1783'te Kırım'ın işgali ile başlayan göç hareketleri Kırım Türklerinin Romanya bölgesine göç etmelerine neden olmuştur. Kırım Türklerinin Romanya'nın Dobruca vilayetine yerleşmesi ile Köstence Ağzı oluşturulmuştur. Bugün Kırım Türkçesi, UNESCO tarafından hazırlanan Tehlike Altındaki Diller Atlası'nda "ciddi tehlike altında" olan diller kategorisinde yer almaktadır.

Bugün Köstence Kırım Türkçesi ölçünlü bir dil olmaktan uzak olup konuşur sayısı az olan bir ağızdır. Kırım Türkçesi, Romanya'da yaşayan Kırım Türkleri için genel olarak ev dili olarak işlevselliğe sahiptir. Bölgede hâkim olan Romencenin aile ortamı iletişimde kullanımının artması Köstence Kırım Türkçesinin zamanla kullanılmaz hale gelerek konuşur sayısının azalacağını göstermektedir.

Günümüzde Kırım Türklerinin çoğu karışık ağız, Özbek Türkçesi, Rusça ve Ukraynaca kelimeleri yoğun olarak kullandıkları karma bir dille konuşurlar. Rusçanın iyi derecede bilinmesi her türlü iş imkânı sağlamaktadır. Bu dilin devlet dairelerinde çalışmak isteyenler için bilinmesi zorunlu hale getirilmesi durumu Rusçayı bir adım daha ön plana çıkarmıştır. Son dönemde aile iletişimde bile Kırım Türkçesi yerine Rusçanın kullanılması gittikçe artmaktadır.

Aile dâhil olmak üzere diğer ortamlarda da iletişim dili olarak Romence ve Rusçanın tercih edilerek kullanılması Kırım Türkçesinin geleceği açısından kaygı vericidir. Hem Bahçesaray hem Köstence ağzlarıyla ilgili az sayıda çalışmalar yapılmış ve dil özellikleri yeterli düzeyde incelenmemiştir. Bu iki ağzın kayıtlara alınması gereken önemli bir dil malzemesini içerdiğini ve yeterli seviyede araştırılması gerektiği kanaatindeyiz. Bu durum, bize bu topraklarda ağız çalışması yapma heyecanı vermiş, faydalı olabilecek bilgileri ortaya çıkarabilme isteği uyandırmıştır.

Çalışmamız Giriş, Kırım Türkçesi ve Kırım Türkleri, Ses Bilgisi, Ekleşme Bilgisi, Sözlük, Metinler, Sonuç ve Ek Dizini bölümlerinden oluşmaktadır.

Giriş bölümünde çalışmamızın konusu, amacı, önemi ve yöntemi ile birlikte bölgenin coğrafi konumu, jeolojik yapısı, iklimi, nüfusu ve diğer konularla ilgili kısa tanıtıcı bilgiler verilmektedir.

Kırım Türkçesi ve Kırım Türkleri bölümünde Kırım Türklerinin tarihi ve Kırım Türkçesi ağızları üzerine yapılan çalışmalar ile ilgili genel bilgiler yer almaktadır.

Ses Bilgisi bölümünde incelediğimiz ağızlardaki Ünlüler, Ünsüzler, Ses Değişmeleri ve konuşma sırasında meydana gelen Ses Olayları tespit edilerek incelenmekte ve karşılaştırılmaktadır.

Ekleşme Bilgisi bölümünde Zikri Turan'ın yaptığı ek sınıflamasına dayanarak iki ağzın kelime - ek ilişkileri tespit edilmekte ve her ek kategorisi örnekleriyle birlikte ayrı olarak incelenmektedir.

Sözlük bölümünde metinlerde yer alan ve her iki ağza ait bütün kelimeler ses olaylara maruz kalan varyantları ile birlikte alfabetik sıraya göre düzenleyerek incelenmektedir.

Metinler bölümünde derlenen konuşmalar bölgede kullanılan farklı sesleriyle transkripsiyonlu olarak sunulmaktadır. Her metnin başında, derleme yaptığımız kişinin numarası, adı, soyadı, yaşı, ikamet ettiği yeri belirtilmektedir.

Sonuç bölümünde elde ettiğimiz veriler ışığında bölgenin ses ve ekleşme bilgisi, sözlük değerlendirmesi yapılmaya çalışılmıştır. Ek Dizini bölümünde çalışmamızda geçen bütün ekler sırasıyla listelenmiştir.

Bu çalışmanın hazırlanmasında yardımlarını esirgemeyen, tecrübelerinden faydalandığım, danışman hocam Prof. Dr. Zikri Turan'a özveri ve sabırlarından dolayı teşekkürlerimi sunarım. Çalışma sürecinde beni destekleyen ve her zaman bana yardımcı olan Appaz Kırmılı, Elvira Tezemir, Çiğdem Topçu ve Tuğçe Takoğlu'na teşekkür ederim. Çalışmanın araştırma kısmında her konuda yardımcı olan Dr. Enise Abibullayeva'ya ve Köstence'de yaşayan Kırım Türklerine, ayrıca Prof. Dr. Eden Mamut'a, şair ve yazar Güner Akmolla'ya teşekkürü borç bilirim.

Nazmiye KIRIMLI

22/06/2023

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	xv
TABLO LİSTESİ	xvii
İŞARETLER	xviii
ÖZET	xix
ABSTRACT	xx
GİRİŞ	1
BÖLÜM I: KIRIM TÜRKLERİ VE KIRIM TÜRKÇESİ	10
1.1. Kırım Türkleri	10
1.1.1. Tarih	10
1.1.2. Kırım'daki Kırım Türkleri	12
1.1.3. Dobruca'daki Kırım Türkleri	13
1.2. Kırım Türkçesi.....	14
1.2.1. Kırım Türkçesinin Ağızları	15
1.2.2. Kırım Türklerinde Alfabe Sorunu	17
1.2.3. Kırım Türkçesi Ağızları Üzerine Yapılan Tasnif Denemeleri	18
1.2.4. Kırım Türkçesi Ağızları Üzerine Yapılan Çalışmalar.....	20
BÖLÜM II: SES BİLGİSİ	23
2.1. Sesler	23
2.1.1. Ünlüler.....	25
2.1.1.1. Uzun Ünlüler	34
2.1.1.2. Kısa Ünlüler.....	35
2.1.2. Ünsüzler	35
2.1.3. Ses Uyumları	44
2.1.3.1. Ünlü Uyumları.....	44

2.1.3.1.1. Kalınlık / İncelik (Damak) Uyumu.....	44
2.1.3.1.2. Düzlük / Yuvarlaklık (Dudak) Uyumu.....	47
2.1.3.2. Ünsüz Uyumu.....	49
2.1.3.3. Ünlü Ünsüz Uyumu.....	49
2.2. Ses Değişmeleri.....	50
2.2.1. t > d Değişmesi.....	50
2.2.2. d > t Değişmesi.....	54
2.2.3. d/ > y/ Değişmesi.....	54
2.2.4. g > y Değişmesi.....	55
2.2.5. ç > ş Değişmesi.....	57
2.2.6. #y > #c Değişmesi.....	59
2.2.7. f > p Değişmesi.....	62
2.2.8. b > p Değişmesi.....	63
2.2.9. ğ > w Değişmesi.....	64
2.2.10. ğ > ğ Değişmesi.....	66
2.2.11. G (g, ğ) > K (k, K) Değişmesi.....	68
2.2.12. K (k, k) > G (g, ğ, ğ) Değişmesi.....	69
2.2.13. #k > #g, #k > #y, #k : #k Değişmesi.....	71
2.2.14. k > K Değişmesi.....	72
2.2.15. #h > #K, #h : #h Değişmesi.....	78
2.2.16. h > Ø Değişmesi.....	79
2.2.17. w/ > f/, w/ > p/ Değişmesi.....	81
2.2.18. v/ > f/ Değişmesi.....	82
2.2.19. v/ > w/ Değişmesi.....	82
2.2.20. b/ > y/ Değişmesi.....	82
2.2.21. b/ > w/ ve b/ > Ø Değişmesi.....	83

2.2.22. #b > #v Değişmesi.....	84
2.2.23. #m > #b, #m : #m Değişmesi	84
2.2.24. #b > #m Değişmesi.....	84
2.2.25. p > b Değişmesi.....	85
2.2.26. p/ > m/ Değişmesi	85
2.2.27. n/ > η/, n/ : n/ Değişmesi	86
2.2.28. η/ > ηğ/, Gn/ ve η/ > ηG/ Değişmesi	86
2.2.29. η/ > η/, G/ Değişmesi.....	87
2.2.30. η/ > N/ Değişmesi.....	87
2.2.31. η/ > y/ Değişmesi	88
2.2.32. ñ/ (ny) > n/ ~ η/ Değişmesi.....	89
2.2.33. ñ/ (ny) > y/, n/ Değişmesi.....	89
2.2.34. ñ/ (ny) > ny/ > my/ > ym/ (my × ym) Değişmesi.....	89
2.2.35. ç/ > c/ Değişmesi	90
2.2.36. y > k ~ g Değişmesi.....	90
2.2.37. h > y Değişmesi.....	90
2.2.38. ğ > Ø Değişmesi.....	91
2.2.39. #y > Ø Değişmesi (Yutulma)	92
2.2.40. r/ > Ø Değişmesi (Erime).....	93
2.2.41. k > Ø Değişmesi.....	93
2.2.42. l/ > Ø Değişmesi (Erime)	93
2.2.43. #b > Ø, #b : #b Değişmesi (Yutulma)	94
2.3. Ses Hadiseleri	94
2.3.1. Yutulma.....	94
2.3.2. Erime	102
2.3.3. Düşme.....	108

2.3.4. Tekleşme	111
2.3.5. Büzülme	115
2.3.6. Derilme.....	120
2.3.7. Gerilme.....	124
2.3.8. Türeme	125
2.3.9. Sızıcılaşma	128
2.3.10. Süreklileşme	136
2.3.11. Süreksizleşme.....	137
2.3.12. Patlayıcılaşma.....	138
2.3.13. Aşırı patlayıcılaşma.....	140
2.3.14. Ötümlüleşme	142
2.3.15. Ötümsüzleşme	145
2.3.16. Damaklılaşma.....	148
2.3.17. Art damaklılaşma	151
2.3.18. Genizlileşme.....	154
2.3.19. Dudaklılaşma.....	156
2.3.20. Dişlileşme.....	157
2.3.21. Benzetme	158
2.3.22. Benzeşme (Karşılıklı Benzetme).....	175
2.3.23. Başkalaşma.....	176
2.3.24. Ünsüz kaynaşması	177
2.3.25. Ünsüz ayrışması	178
2.3.26. İkizleşme	179
2.3.27. Göçüşme.....	182
2.3.28. Yer değiştirme	183
2.3.29. İkileşme	184

2.3.30. Farklı organlı ses olayları	184
2.3.31. Eş organlı ses olayları	185
2.3.32. Nöbetleşe kullanma	189
2.3.33. Ulanma	191
2.3.34. Karışma	194
2.3.35. Ünlü Geçişmsi	195
2.3.36. Toplaşma	196
2.3.37. Kaynaşma	196
2.3.38. Birleşme	197
2.3.39. Hızlı şekil	198
2.3.40. Aşınma	199
2.3.41. Eskilenmece	200
2.3.42. Özenme (Romensinmece, Ruslaşmaca)	200
2.3.43. Alıntı.....	201
2.3.44. Ayrışma	202
2.3.45. Argo.....	202
2.3.46. Bayağılanmaca	202
2.3.47. Palatalleşme.....	202
2.3.48. Genişleme.....	205
2.3.49. Daralma	207
2.3.50. Kalınlaşma.....	209
2.3.51. İncelme	209
2.3.52. Yuvarlaklaşma.....	210
2.3.53. Düzleşme.....	212
BÖLÜM III: EKLEŞME BİLGİSİ	215
3.1. Yapım Ekleri	218

3.1.1. İsim Yapan Ekler.....	223
3.1.1.1. Kavram Adı Yapan Ekler	223
3.1.1.2. Dil Adları Yapan Ekler.....	226
3.1.1.3. Tören, Eğlence Adları Yapan Ekler	227
3.1.1.4. Çevre ve Etraf Adı Yapan Ekler.....	227
3.1.1.5. Durum, Vaziyet ve Hal Adı Yapan Ekler.....	228
3.1.1.6. İnsan Duygu ve His Adları Yapan Ekler.....	230
3.1.1.7. Doğal veya Suni Afet Adları Yapan Ekler	231
3.1.1.8. Meslek Adı Yapan Ekler	231
3.1.1.9. Alan, Yer Adı Yapan Ekler	233
3.1.1.10. Yön, Taraf Adları Yapan Ekler	237
3.1.1.11. Zaman ve Süre Kavramı Yapan Ekler.....	237
3.1.1.12. İnsan Hayatının Evre Adlarını Yapan Ekler.....	239
3.1.1.13. Akrabalık Adları Yapan Ekler.....	241
3.1.1.14. Eşya ve Nesne Adı Yapan Ekler	242
3.1.1.15. Canlı Varlıkların Vücut Bölüm, Organ Adlarını Yapan Ekler	247
3.1.1.16. Hayvan Adları Yapan Ekler	249
3.1.1.17. Görev ve Yönetim Adları Yapan Ekler.....	249
3.1.1.18. Boy, Kavim, Topluluk Adları Yapan Ekler.....	250
3.1.1.19. Yiyecek, Yemek Adları Yapan Ekler.....	251
3.1.1.20. Şekil, Buyut, Biçim, Renk vs Gibi Nitelik Adları Yapan Ekler.....	254
3.1.1.21. Nesnelerin Yokluğunu, Eksikliğini Yapan Ekler	258
3.1.1.22. Sayı ve Miktar Adları Yapan Ekler	259
3.1.1.23. Uğraşma Alanı Adları Yapan Ekler.....	260
3.1.1.24. Cinsiyet Belirten Adlar Yapan Ekler.....	261
3.1.1.25. Küçültme ve Sevgi Adları Yapan Ekler	261

3.1.1.26. Eşlik, Ortaklık Adları Yapan Ekler	265
3.1.1.27. İlişki ve İlgı Adları Yapan Ekler	265
3.1.2. Fiil Yapan Ekler	266
3.1.2.1. Algı, İdrak Fiilleri Yapan Ekler.....	266
3.1.2.2. Görev, İş, Düzenleme, Vazife Eylemi Yapan Ekler.....	268
3.1.2.3. Durum, Hal, Vaziyet Fiilleri Yapan Ekler.....	273
3.1.2.4. Hareket Fiilleri Yapan Ekler	276
3.1.2.5. Duygu ve His İfade Eden Fiiller Yapan Ekler.....	278
3.1.2.6. Dilek, İstek, Niyet Fiilleri Yapan Ekler.....	279
3.1.2.7. Duyu ve Duyum Fiilleri Yapan Ekler	281
3.1.2.8. Renk, Şekil, Boyut (Nitelik Bildirme) Eylemi Yapan Ekler	281
3.1.2.9. Ses Çıkarma, Yansıma, Seslendirme Fiilleri Yapan Ekler	283
3.1.2.10. Zaman ve Süre Fiilleri Yapan Ekler	284
3.1.2.11. Hayat Evrelerini İfade Eden Fiilleri Yapan Ekler	285
3.2. Çatı Ekleri.....	285
3.2.1. Dönüşlü Çatı Ekleri.....	287
3.2.2. Edilgen Çatı Ekleri	291
3.2.3. Ettirgen Çatı Ekleri.....	293
3.2.4. İşteş Çatı Ekleri	298
3.2.4.1. Birbiriyle Karşılıklı Hareket Etme	298
3.2.4.2. Aynı Yönde Birlikte Hareket Etme	299
3.3. Olumluluk / Olumsuzluk Ekleri	301
3.3.1. Olumluluk Eki.....	302
3.3.2. Olumsuzluk Eki.....	303
3.4. Fiilimsiler	304
3.4.1. Sıfat Fiiller.....	306

3.4.1.1. Alışkanlık	306
3.4.1.2. Gönderme / Atıf.....	307
3.4.1.3. Gösterme.....	308
3.4.1.3.1. Gösterme – Alışkanlık.....	308
3.4.1.4. İstek	310
3.4.1.4.1. İstek – Emir	310
3.4.1.4.2. İstek – Gereklik	312
3.4.1.4.3. İstek – Heves	313
3.4.1.5. Olgu	316
3.4.1.6. Rivayet.....	317
3.4.1.6.1. Rivayet – Diğerlerinden Ayırma	319
3.4.1.6.2. Rivayet – Olgu.....	322
3.4.1.6.3. Rivayet – Yetkinlik.....	323
3.4.1.7. Tahmin.....	323
3.4.1.8. Yatkinlik.....	327
3.4.1.9. Yetkinlik	327
3.4.2. Zarf Fiiller	328
3.4.2.1. Amaç.....	328
3.4.2.2. Bağlama / Aktarma.....	329
3.4.2.3. Durum / Tarz	329
3.4.2.4. Kıyaslama	333
3.4.2.5. Sınırlama.....	334
3.4.2.5.1 Sınırlama – Yer.....	334
3.4.2.5.2 Sınırlama – Zaman.....	335
3.4.2.6. Şart.....	336
3.4.2.6.1. Şart – İhtimal	336

3.4.2.6.2. Şart – Kesinlik	337
3.4.2.6.3. Şart – Tavsiye	337
3.4.2.6.4. Şart – Tahmin	338
3.4.2.7. Zaman / Süre.....	339
3.4.2.7.1. Zaman / Süre - Öncelik.....	339
3.4.2.7.2. Zaman / Süre – Eş Zamanlılık	339
3.4.2.7.3. Zaman / Süre – Sonralık	341
3.4.2.7.4. Zaman / Süre – Şart	344
3.4.3. İsim Fiiller	344
3.5. Ek Fiiller	348
3.5.1. Cevheri Ek Fiil	349
3.5.1.1. Cevheri Ek Fiil ile Oluşturulan Teşkiller	349
3.5.1.1.1. +E-/ +I-/ +y- ile Oluşturulan Teşkiller	349
3.5.1.1.2. +DIr- ile Oluşturulan Teşkiller	351
3.5.1.1.3. +(b)ol- ile Oluşturulan Teşkiller.....	352
3.5.1.1.4. +Ø- ile Oluşturulan Teşkiller.....	358
3.5.1.2. Cevheri Ek Fiilde Olumsuzluk	359
3.5.2. Tasvir Ek Fiil.....	360
3.5.2.1. Başlama	360
3.5.2.2. Bitirme	361
3.5.2.3. Deneme	361
3.5.2.4. İhtimal.....	362
3.5.2.5. İktidar	363
3.5.2.6. İstek	364
3.5.2.7. Süreklilik	364
3.5.2.8. Tezlik.....	368

3.5.2.9. Yaklaşma	371
3.6. Teklik / Çokluk Ekleri	372
3.6.1. Teklik Eki	373
3.6.1.1. İsim Tamlamasını Kuran Eklerle Şahıs Eklerinden Sonra Kullanılan Teklik ekleri.....	373
3.6.1.2. Çekim Ekleriyle Şahıs Eklerinden Sonra Kullanılan Teklik Ekleri	375
3.6.2. Çokluk Eki	377
3.6.2.1. İsim Tamlamasını Kuran Eklerle Şahıs Eklerinden Sonra Kullanılan Çokluk Ekleri.....	379
3.6.2.2. Çekim Ekleriyle Şahıs Eklerinden Sonra Kullanılan Çokluk Ekleri....	381
3.7. İsim Tamlamasını Kuran Ekler.....	384
3.7.1. Sıfatlama Fonksiyonlu İsim Tamlamasını Kuran Ekler	389
3.7.1.1. Aitlik / Sahiplik	389
3.7.1.2. Bağlılık	389
3.7.1.3. Belirsizlik	389
3.7.1.4. Derece	390
3.7.1.5. Kıyaslama	390
3.7.1.6. Miktar	391
3.7.1.7. Müddet / Süre	391
3.7.1.8. Nitelik / Vasıf	391
3.7.1.9. Paylaştırma	392
3.7.1.10. Pekiştirme	393
3.7.1.11. Sıralama	393
3.7.1.12. Tasvir	394
3.7.1.13. Yoksunluk.....	395
3.7.2. Belirtme İsim Tamlamasını Kuran Ekler	396

3.7.2.1. Tamlayan (ilgi eki) + tamlanan (aitlik eki).....	396
3.7.2.2. Tamlayan (işaretleme + ilgi eki) + tamlanan.....	405
3.8. Hal ekleri	409
3.8.1. Ayrılma Hali.....	410
3.8.2. Bedel Hali.....	412
3.8.3. Benzetme Hali	413
3.8.4. Birliktelik Hali.....	414
3.8.5. Bulunma Hali	416
3.8.5.1. Bulunma – Aitlik	416
3.8.5.2. Bulunma – Belirsizlik.....	418
3.8.5.3. Bulunma – Durum	418
3.8.5.4. Bulunma – İş, Uğraş	419
3.8.5.5. Bulunma – Soru	420
3.8.5.6. Bulunma – Yer	421
3.8.6. Değişme Hali.....	426
3.8.7. Hedef Hali	427
3.8.7.1. Hedef – Amaç.....	427
3.8.7.2. Hedef – Bildirme	429
3.8.7.3. Hedef – Belirsizlik.....	430
3.8.7.4. Hedef – Dilek/Dua.....	430
3.8.7.5. Hedef – İhtiyaç	432
3.8.7.6. Hedef – Açıklama.....	432
3.8.7.7. Hedef – İstek/Heves.....	433
3.8.7.8. Hedef – İş/Uğraş.....	434
3.8.7.9. Hedef – Karşı Olma.....	435
3.8.7.10. Hedef – Tabi Olma/Bağlı olma	435

3.8.7.11. Hedef – Tahsis/Ayrırma.....	436
3.8.7.12. Hedef – Ulaşma/Erme/Kavuşma	438
3.8.7.13. Hedef – Soru.....	439
3.8.7.14. Hedef – Uygunluk	439
3.8.7.15. Hedef – Yer	440
3.8.8. Karşılaştırma Hali	447
3.8.8.1. Karşılaştırma – Nitelik/Durum	447
3.8.8.2. Karşılaştırma – Nicelik.....	449
3.8.8.3. Karşılaştırma – Zaman	450
3.8.9. Kaynak Hali.....	451
3.8.9.1. Kaynak – Aitlik	451
3.8.9.2. Kaynak – Belirsizlik.....	453
3.8.9.3. Kaynak – İntikal/Miras.....	453
3.8.9.4. Kaynak – Referans	453
3.8.9.5. Kaynak – Soru	454
3.8.9.6. Kaynak – Yer.....	455
3.8.10. Konu/Mevzu Hali.....	458
3.8.11. Nesne Hali	459
3.8.12. Nicelik Hali	462
3.8.12.1. Nicelik – Miktar.....	462
3.8.12.2. Nicelik – Zaman	463
3.8.13. Özne Hali.....	464
3.8.14. Sebep Hali	465
3.8.14.1. Sebep – Soru.....	465
3.8.14.1. Sebep – Açıklama.....	465
3.8.15. Seslenme Hali.....	467

3.8.16. Sınırlama Hali	468
3.8.16.1. Sınırlama – Yer.....	468
3.8.16.2. Sınırlama – Zaman.....	469
3.8.17. Şart Hali.....	471
3.8.18. Tarz Hali.....	472
3.8.19. Vasıta Hali.....	476
3.8.19.1. Vasıta – Aracı	476
3.8.19.2. Vasıta – Araç/Gereç	476
3.8.19.3. Vasıta –Belirsizlik	478
3.8.19.4. Vasıta – İçerik.....	479
3.8.19.5. Vasıta –Malzeme/Ham madde.....	481
3.8.19.6. Vasıta – İş/Uğraş	481
3.8.19.7. Vasıta – Yer/Geçiş Noktası	482
3.8.20. Zaman Hali	482
3.8.20.1. Zaman – Başlama Noktası.....	482
3.8.20.2. Zaman – Dönem	483
3.8.20.3. Zaman – Yaklaşma	487
3.8.20.4. Zaman – Ulaşma.....	488
3.8.20.5. Zaman – Sıra.....	488
3.9. Soru Ekleri.....	491
3.9.1. ±Ø.....	493
3.9.2. ±(I)m(I).....	493
3.10. Çekim Ekleri.....	494
3.10.1. Geniş Zaman	494
3.10.1.1. –(A)r / -Z Geniş Zaman	494
3.10.1.2. –Ø Geniş Zaman.....	498

3.10.2. Geçmiş Zaman.....	504
SONUÇ	510
METİNLER	517
EK DİZİNİ	653
SÖZLÜK	661
KAYNAKÇA.....	1478
ÖZGEÇMİŞ	1487

KISALTMALAR

A) Eser Kısaltmaları

- AY** : Altun Yaruk
CC : Codex Cumanicus
CL : Clauson Etimoloji Sözlüğü
DLT : Dîvânu Lugâti't-Türk
DS : Drevneturkskiy Slovar
ETG : Eski Türkçenin Grameri
ESTY : Etimologičeskiy Slovar Türkskih Yazıkov
EUTS : Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü
IB : Irk Bitig
KB : Kutadgu Bilig
KBS : Köken Bilgisi Sözlüğü
KTS : Kıpçak Türkçesi Sözlüğü
NF : Nehcü'l-Faradis
OA : Orhun Abideleri
OY : Orhun Yazıtları
Ras : Räsänen, Versuch Eines Etymologischen Wörterbuchs Der Türksprachen
TS : Tarama Sözlüğü

B) Diğer Kısaltmalar

- Ar.** : Arapça
B. : Bahçesaray Ağzı, örneğin: (B.12-159) birinci rakam konuşan kişinin numarası,
ikinci rakam konuşan kişinin satır numarası.
Bk : Bakınız
Far. : Farsça
K : Konson (ünsüz)
K. : Köstence Ağzı, örneğin: (K.1-96) birinci rakam konuşan kişinin numarası,
ikinci rakam konuşan kişinin satır numarası.
Krm. : Kırım
Trk. : Türkçesi (Örneğin: Kırım Trk.)
Krş. : Karşılaştırınız

Moğ. : Moğolca

Rum. : Rumca

V : Vokal (ünlü)

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Nüfus sayımı, Bahçesaray İl	8
Tablo 2: Nüfus sayımı, Bahçesaray İlçe	8
Tablo 3: Nüfus sayımı, Köstence	9
Tablo 4: Ünlüler.....	23
Tablo 5: Ünsüzler	24

İŞARETLER

- * : Bu işaret, dil unsurunun tahminî, sınırlı ya da şüpheli olduğunu bildirir.
- () : Bir sesin ya da şeklin varlığının şartlara bağlı, ihtiyarî olduğunu gösterir.
- [( )] : Varlığı ihtiyarî olan sesin ya da şeklin birden fazla olduğunu gösterir.
- # : Bir sesin başında ise kelime başını, sonunda ise kelime sonunu gösterir.
- / : Kök ünlüsünden sonra gelen sesi gösterir.
- <, > : Bir sese ya da şekle ait gelişmenin istikâmetini gösterir veya okun ucu istikâmetinde kalan yeni, okun arkasında kalan eski sesi ya da şekli gösterir.
- + : İsme bağlanmayı, isim kategorisini gösterir.
- : Fiile bağlanmayı, fiil kategorisini gösterir.
- ± : Telaffuz edilmeyen ve isimden fiile kategori değişikliğini gösteren bir şeklin varlığını temsil eder.
- Ø : Damga morfem. Gramer unsurunun telaffuz edilmeyen fakat fonksiyonu korunan bir şekildir.

ÖZET

Başlık: Romanya Köstence ve Kırım Bahçesaray Ağızları (Ses Bilgisi, Ekleşme Bilgisi, Sözlük)

Yazar: Nazmiye KIRIMLI

Danışman: Prof. Dr. Zikri TURAN

Kabul Tarihi: 22/06/2023

Sayfa Sayısı: xx (ön kısım) + 1487
(ana kısım)

Çalışmamızın temelini oluşturan Kırım Bahçesaray ve Romanya Köstence Ağızları coğrafya bakımından farklı yerlerde bulunsalar da ikisi de Kırım Türkçesi Ağzını temsil etmektedirler. Kıpçak ve Oğuz Türkçelerinin dil özelliklerini içeren Bahçesaray Ağzı, günümüz Kırım Türkçesi edebi dilinin temelini oluşturmaktadır. Köstence Ağzının dil özellikleri daha çok Kıpçak Türkçesine ait unsurlar barındırmaktadır.

Köstence ve Bahçesaray ağzlarının dil özelliklerini yansıtan çok az sayıda çalışmalar yapılmıştır. Bu ağzları konu eden çalışmalar da yeterli düzeye gelmemiş durumundadır. Kırım Türkçesi ağzları üzerine yapılan dilbilgisi çalışmaların geneli edebi dilden farklı ağzlar üzerine odaklanmaktadır. Fakat edebi dile dayanan Bahçesaray ağzını konu eden araştırmalara fazla rastlanmamaktadır. Köstence ağzının durumu daha zayıf ve kaygı vericidir. Son dönemlerde Kırım Türkleri arasında artış gören Rusça ve Romence'nin baskın etkisi Bahçesaray ve Köstence ağzları için büyük bir tehlike yaratmaktadır. Bu iki ağzın kayıtlara alınması gereken önemli bir dil malzemesini içerdiğini düşünmekteyiz.

Çalışmamız Kırım Bahçesaray ve Romanya Köstence ağzlarının dil özelliklerini incelendiği bir çalışmadır. İlgili bölgelerde derlediğimiz metinler esasında ses, ekleşme bilgisi ve sözlük incelemesi yapılmıştır. Çalışmamıza 2009 yılında Bahçesaray bölgesine ait 22 kaynak kişiden ve 2010 yılında Köstence bölgesine ait 32 kaynak kişiden derlenen ses kayıtları esas alınmıştır.

Tezimiz Giriş, Kırım Türkçesi ve Kırım Türkleri, Ses Bilgisi, Ekleşme Bilgisi, Sözlük, Metinler, Sonuç ve Ek Dizini bölümlerinden oluşmaktadır.

Giriş bölümünde çalışmamızın konusu, amacı, önemi ve yöntemi hakkında bilgi verilmiştir.

Kırım Türkçesi ve Kırım Türkleri bölümünde Kırım Türklerinin tarihi ve Kırım Türkçesi ağzları üzerine yapılan çalışmalara ait bilgiler yer almaktadır.

Ses Bilgisi bölümünde incelediğimiz ağızlardaki Ünlüler, Ünsüzler, Ses Değişmeleri ve konuşma sırasında meydana gelen Ses Olayları ile ilgili incelemeler yapılmıştır.

Ekleşme Bilgisi bölümünde bölgemize ait ekler tespit edilerek incelenmiştir.

Sözlük bölümünde metinlerde yer alan kelimeler anlamlarıyla birlikte alfabetik sıraya dizilmiştir.

Metinler bölümünde bölgede derlenen konuşmalar transkripsiyonlu olarak aktarılmıştır.

Sonuç bölümünde elde ettiğimiz veriler esasında bölgenin ses ve ekleşme bilgisi, sözlük değerlendirmesi yapılmıştır. Ek Dizini kısmında bütün ekler sıralanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kırım Türkçesi, Bahçesaray Ağzı, Köstence Ağzı, Ses Bilgisi, Ekleşme Bilgisi

ABSTRACT

Title of Thesis: Crimean Bakhchysarai And Romanian Constanta Dialects (Phonetics, Morphology, Lexicology)

Author of Thesis: Nazmiye KIRIMLI

Supervisor: Prof. Dr. Zikri TURAN

Accepted Date: 22/06/2023

Number of Pages: xx (pre text) + 1487
(main body)

The Crimea Bakhchysarai and Romanian Constanta Dialects, represent Crimean Turkish Dialect even though they are located in different geographies. Bakhchysarai Dialect, which has linguistic features of both Kipchak and Oghuz Turkish languages, forms the basis of today's Crimean Turkish literary language. The linguistic features of the Constanta Dialect mostly contain elements of Kipchak Turkish.

Only limited number of studies reflecting the linguistic features of Constanta and Bakhchysarai dialects have been carried out. Studies on these dialects have not reached a sufficient level. Most of the grammatical studies on Crimean Turkish dialects focus on dialects different from the literary language. However, there are not many studies based on the literary language, Bakhchysarai dialect. The situation of Constanta dialect is weaker and more worrisome. The dominant influence of Russian and Romanian, which has recently increased among the Crimean Turks, creates a great danger for the dialects of Bakhchysarai and Constanta. We think that these two dialects contain an important language material that should be recorded.

Our study is a study examining the linguistic features of the Crimean Bakhchysarai and Romanian Constanta dialects. On the basis of the texts we compiled in the relevant regions, sound, morphology and vocabulary were examined. Our study was based on audio recordings compiled from 22 sources from the Bakhchysarai region in 2009 and from 32 sources from the Constanta region in 2010.

Thesis consists of Introduction, Crimean Turkish and Crimean Turks, Phonetics, Morphology, Dictionary, Texts, Conclusion and Supplementary Index.

Introduction, provides information about the subject, purpose, importance and method of our study is given.

In the Crimean Turkish and Crimean Turks section, information about the history of the Crimean Turks and the studies on the Crimean Turkish dialects is being provided.

Vowels, Consonants, Voice Changes and Sound Events that occur during speech in the dialects we examined in the Phonetics section.

In the Morphology section, suffixes belonging to our region were identified and examined.

In the Dictionary section, words appearing in the texts are arranged in alphabetical order with their definitions.

In the Texts section, the recordings collected in the region were transcribed.

Conclusion part, includes evaluation of phonetic and morphological knowledge of the region and the vocabulary on the basis of the data we obtained. All suffixes are listed in the Supplementary Index.

Keywords: Crimean Turkish, Bakhchysarai Dialect, Constanta Dialect, Phonetics, Morphology

GİRİŞ

Çalışmamızın temelinde yer alan Kırım Bahçesaray ve Romanya Köstence Ağzları farklı coğrafyada bulunmalarına rağmen Kırım Türkçesi Ağzını temsil etmektedirler. Aynı zamanda Kıpçak ve Oğuz Türkçesinin dil özelliklerini bulunduran Bahçesaray Ağzı, günümüz Kırım Türkçesinin temelini oluşturmaktadır. Köstence Ağzının dil özellikleri daha çok Kıpçak Türkçesine ait unsurlar içermektedir.

Kırım'ın 18. yy. Rusya İmparatorluğu hâkimiyeti altına girmesiyle Kırım Türklerinin hayatı, dili ve kültür varlıkları değişikliğe uğrayıp olumsuz yönden etkilenmiştir. Kırım'ın Türk varlığı her yönüyle silinmeye ve yok edilmeye çalışılmıştır. Çarlık Rusya'nın Kırım'da uyguladığı kasıtlı politikaları Kırım Türklerini büyük kitleler halinde göç etmeye mecbur bırakmıştır. 1785-1800 yılları arasında Kırım'dan Osmanlı topraklarına yaklaşık yarım milyon insan göç etmiştir. 1812 ve 1828 yıllarında da ikinci büyük bir göç dalgasıyla Kırım'dan 200.000 insan göç etmiştir. Bundan sonra da göçler büyük, küçük ve bireysel ölçülerde devam etmiştir (Ülküsal, 1976).

2001 yılı verilerine göre Kırım Otonom bölgesindeki toplam nüfusun %12.03'ünü oluşturan Kırım Türklerin toplam sayısı 248.200'dür. Kırım Türkçesinin konuşur sayısı ile ilgili net bir bilgi bulunmamaktadır. Bununla birlikte bu konuda yapılan bazı çalışmalarda Kırım Türkçesini ilk dil olarak kullananların sayısının 100.000'i geçmeyeceği yönünde tahminler yer almaktadır. Kırım Türklerinin büyük bir çoğunluğu iki dillidir ve günlük hayatlarında yaygın olarak Rusçayı kullanmaktadırlar. Kırım Türkçesinin kullanımında özellikle yetişkin ve genç nesil arasında büyük bir düşüş vardır. Çocuklukta ana dillerini öğrenen ve kullanan Kırım Türkleri yetişkinlikte ana dillerini kullanmayı bırakmakta, sosyal çevre içerisinde prestijli dil konumundaki Rusçayı tercih etmektedirler. Kırım Türkçesi ise ağırlıklı olarak yaşlılar tarafından kullanılmaktadır (Sarı, 2016: 251-252).

Büyük bir çoğunluğu Romanya'nın Dobruca bölgesinde yaşayan Kırım Türklerin nüfusu 2011 yılı sayımına göre 20.464'tür. Türklerle birlikte yaşayan Romanya Kırım Türklerinin dilleri Kıpçak ve Oğuz dil özelliklerini taşıyan karma bir dil görünümündedir. Romanya Kırım Türkleri eğitimde Türkçeyi, evlerde ise kendi ağız özelliklerinin izlerini taşıyan yerel dillerini kullanmaktadırlar. Kırım Türkçesi, Romanya'da yaşayan Kırım Türkleri için genellikle ev dili olarak işlevselliğe sahiptir.

Romanya Kırım Türkçesinin kendine özgü bir yazı dili bulunmamaktadır. Romanya Kırım Türkleri eğitim ve basın-yayın gibi yaygın iletişimde bölgede ana dillerine nispeten daha güçlü dil olan Türkçeyi kullanmaktadırlar. Bu durum kısa vadede Romanya Kırım Türkçesinin karakteristik özelliklerini kaybederek Türkçeleşebileceği (Türkiye Türkçesi), uzun vadede ise Romanya Kırım Türkçesinin bölgedeki varlığını kaybedebileceği ihtimaline zemin hazırlamaktadır. Bununla birlikte diğer bir baskın dil olan Romence'nin aile içi iletişimde kullanım oranı da günden güne artmaktadır. Genç neslin Kırım Türkçesine ve Kırım Türk kültürüne ilgisizliği düşünüldüğünde Romanya Kırım Türkçesinin zamanla aile ortamında da kullanılmaz hale gelerek konuşur sayısının gittikçe azalacağı düşünülmektedir. Aile dâhil olmak üzere diğer ortamlarda da iletişim dili olarak Romence'nin kullanılması Kırım Türkçesinin geleceği açısından kaygı vericidir. Bu durum, hâkim dil olan Romence'nin kullanım alanının gittikçe genişlemesine küçük bir grup dili olan Kırım Türkçesinin ise kullanım oranının azalmasına neden olmaktadır (Sarı, 2016: 274).

Kırım Türkçesi, bugün UNESCO tarafından ortaya konulan Tehlike Altındaki Diller Atlası'nda "ciddi tehlike altında" kategorisinde yer almaktadır (Maşkaraoğlu, 2018:10).

Tezin konusu olan Köstence ve Bahçesaray ağızlarıyla ilgili sınırlı sayıda çalışmalar yapılmış fakat yeterli düzeye gelmemiş durumdadır. Kırım'da yapılan çalışmalar daha çok edebi dilden farklı ağızlar üzerinedir. Edebi dile dayanan Bahçesaray ağızını konu eden araştırmalara fazla rastlanmamaktadır. Köstence ağızı ile ilgili aynı vaziyet söz konusudur. Bu iki ağızın kayıtlara alınması gereken önemli bir dil malzemesini içerdiği düşünmekteyiz.

Bu tez Kırım Bahçesaray ve Romanya Köstence ağızlarının incelendiği bir çalışmadır. Bahçesaray ve Köstence bölgelerinde derlediğimiz metinler esasında ses bilgisi, ek ve kelime incelemesi yapılmıştır. İncelemeye 2009 yılında Bahçesaray (22 kaynak kişi) ve 2010 yılında Köstence (55 kaynak kişi) bölgelerinde derlenen ses kayıtları esas alınmıştır. Bahçesaray bölgesine ait 22 kaynak kişinin hepsi, Köstence ağızının ise 32 kişinin konuşmaları seçilip değerlendirilmiştir. Bu kayıtlar Türk Dil Kurumu transkripsiyon sistemine esas alınarak ve bazı kişisel görüşlere dayanarak transkripsiyonlu metinler halinde yazıya aktarılmıştır. Kaynak kişilerin ağız özelliklerini tam olarak yansıtabilmek için bazı ses kayıtları konuşmacıların haberi olmadan

kaydedilmiş ses kaydının yapıldığı da sonradan açıklanmıştır. Bazı kaynak kişilerin ricalarıyla ahlaka uygun olmayan kısımlar çalışmamızdan çıkarılmıştır.

Çalışmanın Konusu

Bu çalışmada Dobruca vilayetinin merkezi olan Köstence’de konuşulan ağız ile Kırım’ın Bahçesaray bölgesinde konuşulan ağzın söz varlığı tespit edilerek ses ve ekleşme bilgisi bakımından incelenecektir.

Çalışmanın Önemi

Köstence ve Bahçesaray ağızlarıyla ilgili geniş kapsamlı bir çalışma yapılmamıştır. Kırım’da yapılan çalışmalar daha çok edebi dilden farklı olan ağızlar üzerinedir. Kaynağı Bahçesaray ağzına dayanan edebi dili konu eden araştırmalara fazla rastlanmamaktadır. Köstence ağzı ile ilgili de aynı durum söz konusudur. Dolayısıyla bu iki ağız kayıtlara alınması gereken önemli bir dil malzemesini ihtiva etmektedir.

Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı Köstence ve Bahçesaray bölgelerinin ağız özelliklerini, tarihte geçen en eski şekillere dayandırarak incelemek, bunların geçirdiği fonetik değişiklikleri göstermek, morfolojik temelini ve söz varlığını tespit etmek ve bu vesileyle de Kırım’da yaşayan Türkler ve ayrıca yazılı bir dili olmayan Köstence Türkleri için faydalanabilecekleri bir çalışma ortaya koymaktır.

Çalışmanın Yöntemi

Köstence ve Bahçesaray Ağızlarının incelenmesi için daha önceden ilgili bölgelere gidilip derleme yapılmış, konuşmalar ses kayıt cihazına kaydedilerek bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Kayıtlar bilgisayar ortamında çözülerek transkripsiyonlu metin haline çevrildikten sonra ses bilgisi ve ekleşme bilgisi çalışmaları yapılmış, sözlüğü oluşturulmuştur.

Derlediğimiz konular:

- gelenekler, adetler
- doğum, sünnet, ölüm adetleri
- günlük yaşam, geziler

- düğün, nişan, kız isteme, kına gecesi
- yemek tarifleri
- savaş, sürgün

Jeolojik Yapı

Geniş bir jeolojik geçmişe sahip olan Kırım Dağları ilginç dağ cinsleriyle, özel madenleriyle, zengin kaynaklarıyla ve güzel dağlık manzarasıyla jeolojik geziler için ideal bir yerdir. Kırım Dağları'nın çeşitli dağlık cinsleri doğrudan yüzeye çıkıp göklere yükselen değişik kayaları, tepe noktalarını, sütun ve denize sarkan uçurumları oluşturmaktadır. Nehirler dağlarda derin kanyonlar oluştururken deniz kıyıları kum ve çakılla sarılmaktadır. Kırım Dağları, ham petrol birikimleri ve depoları açısından petrol jeolojisinin çalışılmasında eşsiz bir yerdir. Triyas'tan Neojen'e kadar jeolojik kesimler ve türlü karbonatlar da görülmektedir. Üst Yura'nın karbonat platformaları, Geç Yura'nın resif kuruluşları sergilenmekte, çeşitli karbonat kuruluşları, Paleosen kalkerleri, yüzeysel biyoklastik kalkerler bulunmaktadır. Yura'da ürbiditlerin farklı çeşitleri ile delta tortuları ile birlikte Senomaniyen ve Turon sınırlarında Geç Eosen'de ham petrollü kara arduvazlar da yer almaktadır (www.eago.ru, 2015).

Kuzey Dobruca Kıvrımlı Kuşağı ve bundan Pecenega-Camena Fayı ile ayrılan Moesia Platformu. Moesia Platformunun doğu parçası, Capidava-Ovidiu Fayı ile, Orta Dobruca'ya (platform tabanını açığa çıkararak yükseltilmiş blok) ve Güney Dobruca'ya (Sandulaescu, 1984) bölünür. Kuzey Dobruca'nın güney orojenik yapıları, kuzeydeki Babadağ Fayı üzerinde bir yarı-graben havza kenarı gibi açılmış olan Babadağ Havzasının Geç Albien'den Kampanien'e yaş aralığı veren sedimanları tarafından örtülür. Babadağ Havzasının önündeki kıyı-ötesi, kuzeydeki Heraclea Fayı ile güneydeki Pecenega-Camena Fayı üzerindeki Histria Çöküntüsü sınırı olarak gelişmiş alan, Kretase-Erken Paleojen sedimanları ile doldurulmuştur. Tüm bu jeolojik birimler çok kaim bir Geç Paleojen-Pliosen sedimanter istif ile örtülmüştür (Dinu ve diğ., 2010).

Coğrafi Konum

Bahçesaray, Kırım Özerk Cumhuriyeti'nin bir kentidir. 15. yy'dan 18. yy'a kadar Kırım Hanlığı'nın başkenti olan Bahçesaray 1502 senede kurulmuştur. Kırım'ın başkenti Akmescit'ten 32 km mesafede olup Sivastopol deniz limanından 51 km ve Kırımın

Güney kıyısından 86 km uzaklıktadır. Bahçesaray Kırım'ın güneybatısında olup kuzeyde Akmescit, doğuda Aluşta, güneyde Yalta, batıda ise Sevastopol ve Karadeniz kıyısıyla sınırlıdır (www.krimspec.org, 2015).

Köstence, Dobruca'nın merkezi olmakla beraber Karadenizin en büyük liman kentidir. Köstence'nin merkezi 124,8 km² alanda uzanmaktadır. Köstence'nin coğrafi konumuna baktığımızda doğusunda Karadeniz, batısında Lalomita ile Calarasi şehirleri, kuzeyinde Tulça, güneyinde Bulgaristan vardır (https://circabc.europa.eu/, 2022).

Yeryüzü Şekilleri

Bahçesaray'ın büyük kısmı Kırım'ın dağlık bölgesinde ve dağ eteğinde bulunmaktadır. Bölgenin Kuzeybatı sahili Alminskaya düzlüğü sınırında, merkez bölgesi Kırım Dağların iç sırtının sınırlarında, Güneydoğu bölgesi dağ eteğinde ve kısmen Kırım Dağların ana sırtının yamacında bulunmaktadır (www.krimspec.org, 2015).

Dobruca, Romanya'nın sahili olan tek bölgesidir. Dobruca, Tuna ile Karadeniz bölgesinde yer alıp, yaklaşık 290 km² kıyıya sahip bir bölgedir. Bölgenin kuzeyi alçak ve bataklık, güneyi ise, kumlu plaj arazi ve sarp kayalıktır. Ülkenin en doğusunda yer alan Dobruca'nın merkeziyse Canstanta'dır (Köstence). Kuzey Tuna deltasından başlayan bölgenin ortası göllerle doludur (https://insse.ro/cms/files/pdf/ro/cap1.pdf, 2022).

İklim

Bahçesaray'ın havası genel olarak ılımlı ormanlık, kır, yarı kuraklı ve yeterince nemlidir. Deniz yakınlarında hava yarı nemli olup sıcak ve kuru yaz, yumuşak kış niteliğindedir. Kışın Ocak ayında sıcaklık ortalama +0,8 °C, yazın Temmuz ayında ortalama +21,7 °C, senelik nem oranı 500mm'dir (www.krimspec.org, 2015).

Köstence tipik olarak Akdeniz ikliminin özelliklerini taşır. Yazlar sıcak, kurak ve güneşlidir. Karadeniz'in ılıman etkisinden dolayı kış daha ılıktır, Romanya'nın güneyindeki şehirlerle kıyaslandığında çok az kar olur, fakat hava çok rüzgârlıdır. İlkbahar erken gelir, fakat çok serindir (https://www.britannica.com/place/Constanta-Romania, 2022).

Sağlık

Bahçesaray'ın sağlık kurumları olarak, merkez hastanesi, üç tane bölge hastanesi, dört poliklinik, on bir tane sağlık ocağı ve otuz dört tane askeri doktor – ebe noktaları hizmet sunmaktadır (www.krimspec.org, 2015).

Köstence'de hem devlet hastaneleri hem de özel hastaneler bulunmaktadır. Neredeyse her köyde halkın şikayetlerine karşılık veren sağlık ocakları da mevcuttur (<https://insse.ro/cms/files/pdf/ro/cap1.pdf>, 2022).

Eğitim

Bahçesaray'ın eğitim sisteminin temelinde yirmi sekiz tane okul (ilk okul, ortaokul, lise, meslek okulu) vardır. Bölgede yüksekokul bulunmamakta (www.krimspec.org, 2015).

Köstence'de birçok ortaokul, lise ve meslek okulu vardır. Şehirde iki tane yüksek denizcilik okulu ve 1960'da kurulan devlet üniversitesi bulunmaktadır (<https://insse.ro/cms/files/pdf/ro/cap1.pdf>, 2022).

Sanayi

Bahçesaray'ın ekonomisi tarımsal üretime ve bağlı yan sanayine dayalıdır. Tarım sektörü genel olarak bahçecilik ve üzümçülük üzerine kuruludur. Hayvancılık sektörü de önemli yer almaktadır. Ayrıca turizm sektörü de gelişmiş durumundadır. Özellikle yaz aylarında çevresindeki pek çok tarihi eserlerden dolayı Bahçesaray'a binlerce turist gelmektedir. Ukrayna'an farklı olarak Bahçesaray Müslüman doğu kimliği ve mimarisi ile tamamen farklı bir görünüm sergilemektedir (www.krimspec.org, 2015).

Köstence'nin ekonomisinde turizm en önemli yeri almaktadır. Ticaret yollarının birleştiği noktada yer alan Köstence Limanı, Karadeniz'in en büyük ve işlek limanı konumundadır. Bölgenin ekonomisinde ikinci yerde bulunan tarım çok gelişmiş ve modern usullerde yapılmaktadır. Halkın geçim kaynağı olan turizm ve tarımın yanında hayvancılık da yaygındır (<https://www.zmc.ro/municipiul-constant/>, 2022).

Madencilik

Bahçesaray'ın maden suyu Acısu sülfidlerin kaynaklarıyla sunulmaktadır. Bazı su kaynakları kalp damar, mide ve diğer hastalıkların tedavisinde kullanılmaktadır. Bahçesaray, Karadeniz'in Kalamit körfezinin ılık suları, şifalı sahil ve dağ havası, dağlık yeryüzü, yüksek ormanlık, tabiat çiftlikleri, maden suyu kaynakları, kumluk sahiller gibi doğal kaynaklarla zengindir (www.krimspec.org, 2015).

Dobruca bölgesinde maden suyu kaynakları vardır. Ayrıca deniz banyosu yazın pek çok turisti çeker. Ana yerel endüstri tannen asidi ve petrol tamburası üretimidir (<https://insse.ro/cms/files/pdf/ro/cap1.pdf>, 2022).

Ulaşım

Bahçesaray'ın ulaşım sistemi genel olarak otomobil araçlar, gelişmiş otoyol ve demiryolu sistemi üzerine kurulmuştur. Toplu taşıt ve yük taşımacılığı da genelde otomobil araçlarla gerçekleşmektedir. Bölgede üç tane otogar hizmet vermektedir (www.krimspec.org, 2015).

1895'te Bükreş demiryolunun açılmasıyla, Köstence'ye hububat ve petrolde transit ticareti getirmekteydi. Geniş kanal (Tuna-Karadeniz kanalı) Tuna nehrini Köstence'ye bağlamaktadır. Kentte on yedi otobüs hattı, iki tramvay hattı ve iki trolleybüs hattı bulunmaktadır (<https://insse.ro/cms/files/pdf/ro/cap1.pdf>, 2022).

Kültür ve Tabiat Varlıkları

Bahçesaray zengin bir flora ve faunaya sahiptir. Bölgede Yalta Devlet dağ orman rezervin bir kısmı, Kırım Büyük Kanyonu, Keçi ve Çernoreçensk Kanyonu gibi tabiat varlıkları bulunmaktadır. Bunun dışında bölgede Belbek Kanyonu ve Korusu önemli yer almaktadır. Yeşilliklerden, kayalı meşe ağacı, çam ağacı, kayın ağacı, gürgen ağacı, titrek kavak, kara kızılbaş, ardıç ve kızılbaş ağaçları bulunmaktadır. Bölge Kırım Dağlarında oluşan Alma, Keçi, Belbek ve başka nehir vadileri arasında kalmaktadır (www.krimspec.org, 2015).

Kültür açısından Bahçesaray'ın en meşhur yeri 16.yy. Kırım Hanlığı zamanında inşa edilen Hansaray'dır. Bölgede birçok tarihi cami bulunmakla Gaspıralı'nın mektebi ve mezarı da bulunmaktadır. Kültür varlıkları olarak, Gaspralı'nın Müzesi, Zincirli Medrese, El Sanatları Merkezi, Svyato Uspenskiy mağara manastırı, Çufutkale ve mağara kenti (10.-18. yy.), Mangupkale, Salacık Mevkii, Eski yurt, 14.-17. yy. ait türbeler, Tepe Kermen ve Kız Kermen mağara kentleri önemli yer almaktadır (www.vatankirim.net, 2022).

Karadeniz'in turizm cenneti olan Köstence'nin kültür varlıkları şunlardır: Mamaia Köstence'ye beş kilometre mesafedeki turizm merkezi bölgenin en eski, en renkli ve en hareketli tatil yeridir. Tuna Deltası, Köstence'ye sadece bir buçuk saatlik bir yolculuk

mesafesinde bulunmaktadır. Kıyılarında tilki, vizon, yaban kedisi, ayı, kurt gibi hayvanların yaşadığı delta, özellikle bölgeye özgü kuş ve balık türleriyle ilgi çekmektedir. Deltada 3400'den fazla hayvan türü yaşamaktadır. Köstence'de Doğal Tarih ve Arkeoloji Müzesi, Ovidius Meydanı ve Heykeli, Akvaryum bulunmaktadır (<https://romaniatourism.com/constantia.html>, 2022).

Nüfus Yapısı

Bahçesaray Kırım Türklerinin büyük yoğunlukla yaşadığı Kırım şehirlerinden biridir. Günümüzde Bahçesaray'ın nüfusu 50.000 civarındadır. 1989'dan itibaren Kırım Türklerinin sürgünden sonra yeniden Kırım'a dönmesi sürecinde Bahçesaray'a önemli ölçüde Kırım Türkü yerleşmiştir (Albayrak, 2004 akt. Selimova, 2006).

1944 yılında Bahçesaray'ın tüm Kırım Türk nüfusu yaklaşık 23.353 kişi Orta Asya'ya sürgün edilmiştir. Boş kalan kasaba ve köyler Ukrayna ve Rusya'dan getirilen göçmenlerle doldurulmuştur (Muzafarov, 1993 akt. Selimova, 2006).

Tablo 1: Nüfus sayımı, Bahçesaray İl

Bahçesaray	Toplam nüfusu	Kırım Türkleri	Rus	Yahudi
1930 yılı	10.450	7.420	1.850	315
1992 yılı	50.000	3.049		

Kaynak: Muzafarov, 1993 akt. Selimova, 2006.

Tablo 2: Nüfus sayımı, Bahçesaray İlçe

Bahçesaray	Toplam	Kırım Türkü	Rus	Ukraynalı
1939 yılı	46.888	26.119	13.619	4.242
1989 yılı	87.991	1.159	59.627	22.462
1993 yılı		19.200		

Kaynak: Muzafarov, 1993 akt. Selimova, 2006.

Romanya Türkleri yoğun olarak Dobruca bölgesinde yaşamaktadır. 1992 senesinde yapılan son nüfus sayımına göre Dobruca'nın Köstence bölgesinde yaşayan Kırmılı Türklerin sayısı 45 bin civarındadır (Menabit, 2006: 24).

Tablo 3: Nüfus sayımı, Köstence

İl ismi	Toplam	Türk	Tatar
Kostence	748.044	24.043	24.100
Murfatlar	10.726	76	7622
Boğazköy	22.046	646	12
Eforiye	9932	173	446
Hırşova	10.392	792	4
Mangalya	43.822	1.715	1.545
Mecidiye	46.586	3.843	4.140
Navodari	31.722	156	136
Karaömer	5.478	70	69

Kaynak: Menabit, 2006: 24.

BÖLÜM I: KIRIM TÜRKLERİ VE KIRIM TÜRKÇESİ

1.1. Kırım Türkleri

Kırım, tarih boyunca birçok kültürü barındıran bir yarımadadır. Tarih süresince meydana gelen devamlı savaş, göç ve sürgünler Kırım Türklerini ve sahip oldukları dillerini etkilemiştir.

“Kırım-Tatar” adı, resmi olarak ilk kez 1989’da nüfus sayımının gerçekleşmesinde rejim tarafından ayrı bir ulus veya etnik grup olarak Kırım Türkleri için kullanılmıştır. 1905 Rus İhtilaline yakın dönemlerde ise “Türk-Tatar” adı kullanılmaya başlamıştır. Kırım Muhtar Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti’nin kurulduğu dönemlerde “Türk-Tatar” adının yanında “Tatar”, “Kırım Tatar”, “Kırım Tatar Nogayları” gibi adlarının kullanıldığı görülmektedir. Daha sonraki dönemlerde “Kırım Tatar” adı yerleşmiştir (Devlet, 1996: 192-194).

1.1.1. Tarih

Kırım ekonomi ve ticaret konularında önemli bir coğrafi konuma sahiptir. Çin ve Orta Asya’dan geçen ve “İpek Yolu” olarak bilinen meşhur ticaret yolunun bir kolu Hazar’dan uzanarak Kırım’a geliyordu. Kırım’ın limanlarından ticari mallar İstanbul ve Çanakkale boğazlarından geçirilerek bütün Akdeniz ve Avrupa ülkelerine ulaştırılıyordu. Böylece, Kırım Doğu Avrupa ile Asya arasında ticari geçiti sağlayan bir iskele halini almıştı. Böyle stratejik konuma sahip olan Kırım, boğazlara hâkim olan milletler tarafından tarih boyunca ele geçirilmeye çalışılmıştır (Saray, 1998: 19-20).

Türkler M.Ö. 7. yy. Kırım’a yerleşmeye başlamıştır. Daha sonra sırasıyla Hun, Bulgar, Avar, Hazar ve Peçenek Türkleri Kırım’da yaşamışlardır. Aynı dönemlerde Kırım’da Sarmatların, Alanların, Greklerin, Bizans’ın ve Slav kabilelerinin izleri bulunmuştur. Kırım Türkçesi 13. yy. Kıpçak Türkçesi temelinde bir edebi dil haline gelmeye başlamıştır. 1439’da Kırım bağımsız bir hanlık haline gelmiş ve daha sonra 1478’de Osmanlı himayesi altına girmiştir. 1774 yılında bölgede artan Rusların baskısıyla imzalanan Küçük Kaynarca Antlaşması Kırım’ı Osmanlı himayesinden çıkarmıştır. Osmanlı Devleti’nden koparılan Kırım 1783’te işgal edilip Rusya’ya dâhil edilmiştir.

Bu dönemlerde Kırım'dan ardı kesilmeyen göçler başlamış ve Kırım Türklerinin sayısı giderek azalmıştır (Özkan, 2008: 526).

Kırım Türkleri vatanlarından ayrılırken ülke Slavlar ile dolduruluyordu. Ruslar tarafından Kırımlı Türklere karşı uygulanan baskı Kırım genelinde seyrediliyordu. Bu baskı sonucunda Kırımlılar kendi memleketlerini bırakarak Osmanlı topraklarına kitle halinde göç etmeye başlamışlar (Fisher, 2009: 114).

Hem zengin hem fakir halk sahillere dökülüp buldukları deniz araçlarıyla Anadolu topraklarına kaçmaya başlamıştır (Demirel, 2005: 313).

Giray sülalesi dâhil halk, varını yoğunu elinden çıkartarak veya bırakarak Anadolu ve Osmanlı'nın hâkimiyeti altında olan Balkanlar'a, özellikle Bulgaristan ve Romanya'ya göç etmeye başlamıştır (Horata, 1999).

Bu döneme kadar ortak bir tarihe sahip olan Kırım Türklerinin bir kısmı Dobruca'ya göç ederek vatanları Kırım'dan ayrılmış ve yeni bir tarihe başlamışlardır. Yerleştikleri bölgede kendi kültürünü ve dilini yüzyıllar boyunca korumaya çalışmışlardır. Farklı coğrafyada bulunsalar da tarihlerini asla unutmamış, kendilerini Kırımlı olarak tanıtmış köklerini savunmuşlardır. Kırımlı Türklerin Romanya'daki Dobruca vilayetine yerleşmesiyle Kırım Türkçesinin aynı zamanda devamı ve temsili olan Köstence Ağzı oluşturulmuştur.

1792'de gerçekleşen ilk göç dalgasında 300.000 kişi göç etmiştir. Kırım'dan göç eden binlerce Kırım Türkü Dobruca bölgesine yerleşmiştir. 1860-1863 ve 1874-1875 yıllarında meydana gelen ikinci göç dalgası bu sayıyı 1 milyona, 1891-1902 yılları arasındaki son göç dalgası ise 1 milyon 200 bine çıkarmıştır. Boşalan Kırım köylerine Ruslar başta olmak üzere çeşitli milletler getirilmiştir. Ruslar ilk hamlede yetmiş beş bin Rus'u Kırım'a yerleştirmiştir. Kendi topraklarında kalmaya karar veren Kırım Türkleri topraklarıyla beraber satılan köle durumuna düşmüştür. Osmanlı topraklarına kaçıktan başka çaresi kalmayan Kırım Türklerinin göç etmelerini Çar da çeşitli yollarla desteklemiştir. Böylece Kırım'daki Türk nüfusu genel nüfusun önce yarısına sonra üçte birine, 1926 nüfus sayımının sonuçlarına göre de dörtte birine indirilmiştir. Uzun yıllar süren bu göçler sonucunda Doğu Avrupa ve Türkiye'de büyük bir Kırım diasporası meydana gelmiştir. Fakat bu durum Kırım'daki Türk varlığının ve Türkçenin etkisini azaltmıştır (Özkan, 2008: 526).

1.1.2. Kırım'daki Kırım Türkleri

İkinci Dünya Savaşında Almanların geri çekilmesinden sonra Kırım'ı tekrar işgal eden Ruslar, çoğu Rus ordusuyla birlikte Almanlara karşı savaşan Kırımlı Türklerinin tamamını Kırım'dan sürgün etmiştir. 1944 yılında çıkarılan bu kararla, Kırım'da tek Türk bırakılmadan hepsi vagonlara doldurularak Özbekistan, Ural, Sibiry ve diğer Orta Asya bölgelerine sürgün edilmiştir. Vatanlarından çıkartılan Kırımlılar yerine Ruslar getirilerek boş evlere yerleştirilmiştir (Horata, 1999).

Sürgün sırasında zor şartlarda kalan Kırım Türklerinin yarısı hayatını kaybetmiştir. Kırım'da Türklükle ilgili ne varsa yok edilmiş, yerleşim yerlerinin adları dahi hepsi rus adlarıyla değiştirilmiştir (Özkan, 2008: 527).

Kırım Türkleri dağıldıkları uzak bölgelerde ana vatanlarına yeniden dönmek için mücadele etmekten asla vazgeçmemiştir. 1989'dan itibaren Kırımlılar her türlü yokluk ve sıkıntıyı göze alarak kendi topraklarına geri dönmeye başlamıştır (Horata, 1999).

Kırım Türklerinin son iki yüz yıl içinde yaşadıkları en büyük felaketlerden biri olan göçler, uzak tarihte kalmış değildir. Kırım Türkleri bu göçlerden doğan sorunları bugün de yaşamaktadır (Kırımlı, 2023).

2014'te gerçekleşen Kırım'ın Rusya tarafından yeniden işgal edilmesi birçok ailenin can korkusuyla vatanlarını terk etmek zorunda bırakmıştır. Bu nedenle vatanlarından tekrar ayrılmak zorunda kalan Kırım Türkleri çoğunlukla Ukrayna ve Türkiye'ye, daha az Avrupa ve Amerika'ya göç etmişlerdir. Göçlerin asıl sebebi siyaset ve dini baskılardır. Rusya devlet yetkilileri 18. yüzyılın sonundan ve genel olarak 19. yüzyılı boyunca Kırım Türklerinin Kırım'dan çıkmasının Rusya için iyi bir avantaj olduğunu daima ifade etmiştir.

2022'de Rusya'nın Ukrayna'ya karşı açtığı savaş sonucunda ülkede başlatılan seferberlik durumu Kırımlı erkeklerini zorla savaşa dâhil ederek bölgedeki Türklerin sayısını düşürme hedefini almıştır. Rusya federasyonu karşı çıkan veya kaçmaya çalışan vatandaşlarımızı ağır hapis cezası ile korkutmaya çalışmaktadır. Bu durum Kırım'dan Türkiye'ye ve Avrupa'ya yol alan yeni göç dalgasına sebep olmuştur.

1.1.3. Dobruca'daki Kırım Türkleri

Bugün Romanya ile Bulgaristan arasında bölüşülmüş olan Dobruca, Güney (Osmanlı Türkleri) Türkleri ile Kuzey (Kırım Türkleri ve Nogaylar) Türklerinin asırlarca beraber yaşayıp kaynaştıkları bir coğrafyadır (Uygur, 2011:71).

Dobruca, 5. yüzyıldan başlayarak sırayla İskitlerin, Hunların, Peçeneklerin, Avarların ve Türklerin yaşadığı bir bölge olmuştur. Altın Ordu devleti içerisinde yer alan Kırımlı Türk kavimlerinin buralara yerleşmesi ve sonradan da Osmanlının bu bölgede sürdüren hâkimiyetiyle Dobruca tam bir Türk memleketi durumuna gelmiştir. Bölgede birkaç bin yıldan beri yaşamlarını sürdüren Türklerin burayı vatan olarak kabul ettikleri önemli bir gerçektir (Menabit, 2006).

1783'de Kırım'ın işgal edilerek Rusya'ya bağlanmasından sonra binlerce Kırım Türkü Dobruca'ya göç etmek zorunda kalmıştır. Dobruca bölgesi, hemen hemen dört yüzyıla yakın bir süre devam eden Osmanlı idaresiyle tam bir Türk memleketi haline gelmiştir. 1877-1878 yıllarında Osmanlı-Rus savaşından sonra Romanya'nın bağımsızlığını kazanması ve Dobruca'yı Romenleştirme çalışmalarının başlamasıyla göç bu sefer Romanya'dan Türkiye'ye doğru yönünü değiştirmiştir. Ellerinden toprakları zorla alınan Kırım Türkleri kitle halinde Anadolu'ya göç etmek zorunda kalmıştır. 1910 yılına kadar kesilmeden süren bu göç hareketleri yoğun bir şekilde devam etmiştir (Bozkurt, 2008: 15).

Bundan sonra 1935-1937 yılları arasında meydana gelen göçler sonucunda Dobruca bölgesi Türkler tarafından hemen hemen boşaltılmıştır. 1944'te komünizm rejiminin Romanya'ya gelmesiyle, özellikle zengin ve aydın kişilere karşı yapılan baskılar sonucunda bölgede yaşayan birçok Türk Dobruca'dan Anadolu'ya göç etmek zorunda kalmıştır. Devam eden göçlere rağmen 1920'de 250 bin civarında olan Türk nüfusu, azala azala bugünkü sayıya düşmüştür. Sosyalist rejim döneminde ise, Dobruca'daki Türk okulları ve eğitim sistemi birkaç defa değişikliğe uğratılmıştır. 1957'de Türkçe ders okutulamayacağı söylenerek bütün Türk okulları kapatılmıştır. Otuz yıldan fazla süren bu dönemde Dobruca'da Türkçe tamamen yasaklanmıştır. 1990'da sosyalist rejiminin devrilmesiyle Türklere Türkçe ders vermeye yeniden başlamıştır. Bugün ise Romanya'nın birliğine ve bütünlüğüne sadık olan ve sorunsuz bir azınlık olarak yaşamlarını sürdürmeye devam eden Kırım Türkleri, bölgede kurduğu topluluk ve

birliklerle kendilerine tanınan resmi anayasal haklardan yararlanmaya çalışmaktadırlar (Horata, 1999).

1.2. Kırım Türkçesi

Kırım Türkçesi Türk dilinin sınıflandırılmasında Kıpçak grubu içerisinde yer almaktadır.

Kırım Türkçesinin yazı dilinde 8 ünlü (a, e, ı, i, o, ö, u, ü) ile 25 ünsüz (b, c, ç, d, f, g, ğ, h, j, k, k, l, m, n, n, p, r, s, ş, t, v, y, z, ts, şç) bulunmaktadır.

Kırım Türkçesi sağlam bir damak (kalınlık / incelik) uyumuna sahiptir: yeşillik, apansızdan, inceliginden, dağlar, evge, yeşil, ketirmek (Useinov ve diğ., 2001: 67).

Fakat dudak (düzlük / yuvarlaklık) uyumu sınırlı ve belli kurallara dayanmaktadır:

1. Kelimenin ilk hecesinde düz ünlü varsa sonraki heceleri de düz olarak devam edecektir: karın, erte, terek, kaplan, çevir-;

2. Kelimenin ilk hecesinde yuvarlak ünlü yer alıyorsa sonraki heceler ya düz geniş: ocak, uzat-, kurnaz; ya da dar yuvarlak ünlüyle devam eder: bulut, gügüm, tuzlu, küçlü. Yuvarlaklık uyumu sadece ilk iki heceyle sınırlıdır: korüniş (Useinov ve diğ., 2001: 68).

Kırım Türkçesinde ünsüzler arasında ötümlülük ötümsüzlük uyumu da vardır. Kelimeye ek eklendiğinde iki ünlü arasında kalan ötümsüz ünsüz ötümlüleşir: çorap > çorabı, tavuk > tavuğı, senek > seneği (Useinov ve diğ., 2001: 66).

Sevortyan Kırım Türkçesinin söz varlığını incelediğinde aslında Kıpçak Türkçesine dayandığını, aynı zamanda Güney Batı dillerinin de içerdiği birçok unsuru kapsadığını ve bunun sonucu olarak dilde eş anlamlı kelimelerin fazla olduğunu belirtmektedir. Ve bunu tıs ~ renk “renk”, ald ~ og “ön”, yiber- ~ yolla- “yollamak”, ayt- ~ söyle- “söylemek”, day ~ kibi “gibi” gibi örneklerle desteklemektedir. Bu örneklerle bakıldığında, birinci kelime Kıpçak grubuna, ikinci kelime ise Oğuz grubuna ait olduğunu görebiliriz. (Sevortyan 2001: 351-352).

Altınordu'ya bağlı olan Kırım'da oluşan dil Kıpçak Türkçesinin bir kolu olarak gelişmiştir. Kırım Hanları, Altın Ordu hükümdarına bağlı oldukları için Kırım Hanlığında gelişen dilde Altın Ordu Türkçesinin etkisi görülmektedir. Fakat 1475'te Kırım'ın Osmanlı Devletine dâhil edilmesiyle Kırım Türkçesi Osmanlı Türkçesinin

tesiri altında kalmıştır. Osmanlı Devletine bağlı olan Kırım’da bu dönem kullanılan dil, Osmanlı Türkçesine bağlı olarak gelişmiştir (Özyetgin 1996’dan aktaran Maşkaraoğlu 2018: 11).

İsmail Gaspıralı tarafından çıkartılan “Tercüman” gazetesinin diline bakıldığında bunun sadeleştirilmiş, cümleleri kısaltılmış, kolay anlatımlı bir Osmanlı Türkçesi olduğu görülmektedir. Gaspıralı Tercüman’ı bastığı ilk günden sadece Rusya sınırları içerisinde yaşayan Türk halklarının değil, bütün Türk dünyasının anlayabileceği bir dil kullanmayı gayret etmiştir. Gaspıralı’nın kullandığı ve teklif ettiği ortak dil, sadeleştirilmiş ve genelleştirilmiş Osmanlı Türkçesi’dir (Maşkaraoğlu 2018: 12).

1905 devriminden sonra, İstanbul’da okuyan öğrencilerin, Gaspıralı’nın açtığı okullarda öğretmenlik yapmaya gelen öğretmenlerin ve “Tercüman” gazetesinde yetiştirdiği Kırım Türk aydınların ortak çabalarıyla İstanbul Türkçesi edebî dil olarak yeniden canlanmıştır. 1917 devriminden sonra, 1922 ve 1924 yıllarında Kırım’daki aydınlar arasında, edebî dille ilgili ciddi tartışmalar meydana gelmiştir. Bu olaylardan sonra, 1928’de Akmesit’te düzenlenen “Kırım Tatar Edebî Dilinin İmlası Üzerinde Birinci İlimi Konferansı’nda”, Orta Yolak veya başka adıyla Bahçesaray ağzının edebi dil olmasına karar verilmiştir (Yüksel 2007: 815).

1.2.1. Kırım Türkçesinin Ağzları

Karışık bir yazı diline sahip olan Kırım Türkçesinin Kuzey (Çöl), Orta (Bahçesaray) ve Güney olmak üzere toplam üç esas ağzı bulunmaktadır.

Orta veya Orta Yolak diğer adıyla Bahçesaray Ağzı, Anadolu Türkçesi tesirinin görülmesiyle beraber, Kıpçak etkisinin daha baskın görülen Kırım’ın en yaygın ağzıdır. Hem Kıpçak, hem Oğuz dil özelliklerini taşıyan bu ağız, günümüz Kırım Türkçesi edebi dilinin temelini oluşturmaktadır. Oğuz Türkçesinin etkisinin fazla olmasına rağmen Bahçesaray Ağzı, XIV. yüzyıldan bu yana Kırım’da konuşulan Kıpçak Türkçesinin devamı sayılmaktadır (Aydın ve Adzhumerova, 2014: 199).

Orta Yolak ağzı Kırım’ın merkezi bölgeleri içerisinde yer alan Akmesit, Eski Kırım şehirleri ve çevrelerinde kullanılan ağzıdır (Selimova, 2006: 35)

Kuzey veya Nogay diğer adıyla Çöl Ağzı tamamen Kıpçak özellikleri taşımaktadır. Çöl ağzı Karaçay-Malkar, Nogay ve Kumuk Türkçelerine çok yakındır. Bu ağzı Kırım

Nogayları ile Romanya (Köstence Ağzı), Bulgaristan ve Türkiye'deki Kırım Türkleri konuşmaktadır (Aydın, 2018: 49).

Çöl ağzı Kırım'ın Kuzey bölgelerinde konuşulmaktadır. Kerç körfezi nedeniyle Çöl bölgesine komşu olan Kafkasya Nogayları ve konuştukları Nogayca Kırım'ın Çöl (Nogay) ağzıyla büyük ölçüde örtüşmektedir. Çöl bölgesinde konuşulan ağzın ikinci bir adı Kırım Nogaycası'dır (Selimova, 2006: 34).

Yalı Boyu, başka adıyla da Güney Ağzı olarak bilinen Kırım'ın güneyinde Karadeniz kıyısında yaşayan Kırım Türkleri tarafından konuşulan ağızdır. Türkçeye çok yakın olan bu ağız daha çok Erzurum ağzına benzemektedir (Aydın ve Adzhumerova, 2014: 199).

Kırım'ın Güney ağzı İstanbul Osmanlıcasının tesiri altında kalıp bazı önemli dil özelliklerini benimseyen Kırım'ın tek ağzıdır. Çoğu araştırmacı tarafından bu ağız Kırım Osmanlıcası olarak da adlandırılmaktadır. Güney ağzı yansıttığı Osmanlı tesirinden başka Kıpçak dil etkisini de içermektedir. Aşağı yukarı 270 km sahil boyu uzanan ve Akyar (Sivastopol) ile Kefe (Feodosya) şehirleri arasında bulunan ağız bölgesi Güney ağız özelliklerini taşımaktadır (Selimova, 2006: 35).

Doerfer'in açıklamalarına baktığımızda, Kırım'daki her ağız karışık bir ağızdır. Türkçenin üç dil grubunun uzun yıllar yan yana yaşaması, çok zor dilbilim sorunları yaratmıştır. Dolayısıyla Kırım, en meraklı ama aynı zamanda sorunlu dil bölgelerinden biri olarak sayılmaktadır (Doerfer, 1995'ten aktaran Maşkaraoğlu, 2018: 10).

Kırım'ın üç ağzını birbirinden ayıran esas özellikler şunlardır:

1. #y Güney ve Orta ağızlarda korunduğu halde Kuzey ağzında #y > #c olarak değişmektedir: yol > col, yel > cel, yay- > cay-, yat- > cat- gibi;
2. ç Güney ve Orta ağızlarda korunduğu halde Kuzey ağzında ç > ş olarak değişmektedir: yaş > caş, çürük > şürük, aç > aş, ağaç > ağaş gibi;
3. f Güney ve Orta ağızlarda korunurken Kuzey ağzında f > p olarak değişmektedir: fırın > pırın, fazla > pazla, fukare > pıkare, iftar > iptar;
4. #t Kuzey ve Orta ağızlarında korunduğu halde Güney ağzında #t > #d olarak değişmektedir: tur- > dur-, tiş > diş, türkü > dürkü gibi;

5. #k Kuzey ve Orta ağızlarda korunurken Güney ağızında #k > #g olarak değişmektedir: keldi > geldi, ketti > gitti, kördi > gördü gibi;

6. Dudak uyumu Güney ağızında tam olarak korunurken Orta ağızda sadece ikinci heceye kadar, Kuzey ağızında ise tamamıyla kaybolmaktadır: çürüklük (Güney), çürüklik (Orta), çüriklik (Kuzey).

1.2.2. Kırım Türklerinde Alfabe Sorunu

Kırım'ın Osmanlı Devletine bağlanmasından sonra, Kırım Hanlığı ilk yıllarında hâkim olan Kıpçak Türkçesinin yerini edebî dil olarak İstanbul Türkçesine bırakmıştır. 1917 devriminden sonra Kırım aydınları arasında edebî dille ilgili ciddi tartışmalar başlamıştır, 1928'de ise Orta Yolak Ağızı olarak bilinen Bahçesaray Ağızının yazı dili olmasına karar verilmiştir. 1938 yılında da Kırım Türkçesinde, daha önceden Kiril ve Latin alfabelerinin karışımından teşekkül eden alfabenin yerini tamamen Kiril alfabesi almıştır (Aydın, 2014: 198).

Kırım Türkleri, yazı dili tarihleri boyunca dört alfabe değiştirmişlerdir. XV. yüzyıldan 1929'a kadar, Kırım Türkleri Türk dünyasının ortak alfabesi olan Arap alfabesini kullanmışlar. Bu tarihten itibaren yazılı eserlerini Latin alfabesini kullanarak yazmaya başlamışlardır. 1938'de Kiril alfabesine geçmişlerdir. Türk toplulukları için önerilen otuz dört harflik Latin alfabesinin bazı Türk devlet ve toplulukları tarafından benimsenmesinin ardından Kırım Türkleri de bu otuz dört harflik alfabeyle esas olarak yeni bir yazı sistemi oluşturmuşlar ve bu alfabe Nisan 1997'den itibaren kullanılmaya başlanmıştır (Şirin, 2006: 247-248).

Dobruca'da yaşayan Kırım Türkleri yazı dillerinde farklı dönemlerde farklı alfabe kullanmışlardır. Osmanlı döneminde Arap alfabesini kullanan Kırım Türkleri, Türkiye'nin Latin esaslı yeni bir abece oluşturmasıyla Türkiye'ye uyarak kendi yazı sistemlerini oluşturmaya başlamışlardır. 1930'dan itibaren bölgede Latin esaslı abeceye geçilmiştir (Uygur, 2011: 73).

Romanya'daki Kırım Türkleri Arap, Kiril ve Romen alfabelerini bilmelerine rağmen, alfabe konusunda Türkiye Türklerinin kullandığı Latin esaslı Türk alfabesini bazı küçük değişikliklerle kendilerine örnek almışlardır. En başta herkesin kabul ettiği Kırım Türkçesine özel bir alfabenin belirlenmemesi, daha sonra alfabe karmaşasına neden

olmuştur. Daha sonra Romanya Bilimler Akademisi tarafından yerel Kırım Türkleri için “Boztorgay”¹ eserinde yer alan alfabeler önerisinden yararlanarak yeni bir alfabe hazırlanmıştır (Uyğur, 2011: 74).

Yazım konusunda Dobruca Kırım Türklerinin kendilerine Türkçenin imlasını esas aldıklarını söyleyebiliriz. Bu da Osmanlı döneminden kalma bir alışkanlıkla kendilerine merkez olarak İstanbul’u görmelerinden kaynaklanmaktadır.

Bugün yazım konusundaki ayrılıkların başlıca sebebi, yazı dili olacak bir ağzın tespit edilip buna göre yazım kılavuzu veya sözlüklerin hazırlanmamış olmasıdır. Yani Dobruca Kırım Türkçesi ölçünlü bir dil olmaktan uzaktır ve yazarlar kendi ağız hususiyetlerine göre yazılarını kaleme almaktadırlar (Eker, 2006:94).

1.2.3. Kırım Türkçesi Ağzıları Üzerine Yapılan Tasnif Denemeleri

Günümüze kadar Kırım Türkçesi ağzıları üzerine sınırlı sayıda çalışmalar yapılmıştır. Kırım Türkçesi ağzılarıyla ilk ilgilenen Radloff’tan sonra Bogoroditskiy, Samoyloviç, Dmitriyev ve Doerfer’in çalışmaları bulunmaktadır.

Sevortyan’a göre Kırım’ın çöl bölgesinde yerleşen kısmı kendilerini Nogay Tatarları olarak adlandırırken, güney bölgesinde yaşayan kısmı ise Tatar adını kullanmaktadır. Öte yandan, Kıpçak Grubunda yer alan Kırım Türkçesi, Kırım Yarımadasının Kırım Hanlığı döneminde Osmanlı himayesine girmesi sonucunda Oğuz Türkçesinden etkilenmiştir (Sevortyan, 1966: 224).

‘Proben’ adlı çalışmasında Radloff Kırım Türkçesi ağzılarının tasnifini yapar ve altı ayrı ağız gösterir (Radloff, 1896).

Samoyloviç Radloff’un tasnifinden yararlanarak, kendi tasnif çalışmasına bazı ses kriterlerini ekleyerek yeni bir tasnif oluşturur. Radloff’tan farklı olarak Samoyloviç XVII. Yüzyıl Kırım Türkçesi yazı dili, Orta Asya Türkçesi yazı dilinin arkaik unsurlarını ve yerli canlı lehçenin izlerini taşıyan Kıpçak Türkçesinin Osmanlıcaya hâkim olan karışık bir Osmanlı Kıpçak dili olduğunu tespit eder. Bu yazı dilinin de, “Kıpçak ve Oğuz şiveleri” olarak genel iki gruba ayrıldığını söyler. Kıpçak grubunun Kaşgar’da Karahanlılar devrinden itibaren sürüp geldiğini kaydeden Samoyloviç, Oğuz Türkçesinin Kırım’a Osmanlı tesirleriyle geldiğini söylemektedir (Samoyloviç, 1960).

---

¹ Cafer Ali Ahmet Naci vd., “Boztorgay”, Kriterion Kitap Uyi, 1980.

Baskakov kendi tasnifinde Kırım Türkçesini iki gruba ayırmıştır. Kırım Türkçesinin güney kıyı ağızlarını Oğuz grubuna dâhil ederken, Kırım Türkçesinin Nogay özellikli ağızlarını Kıpçak grubuna dâhil etmiştir (Eren, 1998).

Dmitriyev ilmi seyahati sonucunda Kırım'da karışmamış ağız gruplarının olmadığını belirtmiştir. Kırım'da Bozkır Tatarlarının dili ile Kıyı bölgesi Tatarlarının dilinin fark edildiğini, bunların yanı sıra bazı bölgeler ve hatta köylerin kendine has birer dile sahip olduklarını söylüyor (Dmitriyev, 1934).

Dmitriyev'in ilmi gezisinden birkaç yıl önce Chatskaya adlı bir alim Bahçesaray ağızı ile Aluşta şehrinin Tuvak köyü ağızını incelemiştir. Özellikle Tuvak köyü ağızına ait tespit ve kayıtları Kırım'ın güney ağızlarının 1926 yılı durumunu tüm ayrıntısıyla göz önüne sermektedir. Bahçesaray ağızıyla sadece genel bir araştırma yapmıştır (Çatskaya, 1926).

G. Doerfer Kırım Türkçesi ağızları konusunda en ayrıntılı tasnifi yapmış, esas altı ağız grubunun olduğunu belirtmiştir:

1. Kırım Osmanlıcası Ağız Grubu
2. Merkez Kırım Türkçesi Ağız Grubu
3. Kırım Tatarcası Ağız Grubu
4. Kırım Nogaycası Ağız Grubu
5. Dobruca Tatçası
6. Dobruca Nogaycası

Doerfer, Kırım Türkçesinin her ağızın bir anlamda karışık diyalekt olduğunu kaydetmektedir (Doerfer, 1959).

Dobruca'da konuşulan Kırım Türkçesi ile ilgili tespitleri Doerfer'in ve S. Çağatay'ın dışında Kowalski çalışmalarında görebiliriz.

Bölgede ağız çalışmaları yapan T. Kowalski, Dobruca Kırım Türkçesi ağızlarını üç gruba ayırmaktadır:

1. Osmanlılaşmış Tatarlar: Pazarcık ve civar köylerde yerleşirler, bunlara Tat denir.
2. Daha evvel Bucak'tan göç etmiş Tatarlar, Kırgız lehçesine yakın olan Nogay Türkçesiyle konuşanlar.

3. Keriç ve Gözleve'den göç eden Tatarlar, asıl Kırım ağzını konuşanlar (Kowalski, 1938'den aktaran Uygur, 2011:77).

W.W. Radloff, A. Samoyloviç, M.O. Chatskaya, N.K. Dmitriyev, S. Çağatay ve G. Doerfer'in Kırım Türkçesi ağızları ile ilgili tespitleri, diğerlerine nazaran daha bilimsel ve aydınlatıcıdır. Tespit edip gösterdikleri ağız alanları birbirini tamamlar niteliktedir (Selimova, 2006).

Kırım Türkçesi, Türk dilleri sınıflandırmalarında her ne kadar Kıpçak Grubu Türk dillerine dâhil edilse de içerisinde Oğuz Türkçesine ait unsurlar da barındırmaktadır. Bunun nedeni, Osmanlı Devleti ile iç içe ayrı bir hanlık olarak varlığını sürdüren Kırım Hanlığı topraklarında, yüzlerce yıl boyunca Kıpçak Türkleri ve Oğuz Türklerinin yan yana yaşamış olmalarıdır. Bu durum, Kırım'ın Yalı Boyu (Güney) bölgesinde, Oğuz Türkçesi'nin; Kırım'ın Çöl bölgesinde ise ağırlıklı olarak Kıpçak Türkçesi'nin kullanımına yol açmış durumdadır. Kırım Türklerinin Osmanlı Devleti ile olan bu etkileşimi, Kırım'ın Orta Yolak bölgesinde de hem Oğuz Türkçesi hem de Kıpçak Türkçesi özelliklerine sahip bir dilin kullanılmasına sebebiyet vermiştir (Yüksel, 1998: 260'den aktaran Çınar, 2021:8).

1.2.4. Kırım Türkçesi Ağızları Üzerine Yapılan Çalışmalar

Kırım Türkçesi ağızları ile ilgili yapılmış akademik çalışmalara baktığımız zaman yakın tarihlerde Kırım dışında Kırım Türkçesi üzerine birkaç çalışma yayımlanmış, bir iki tane de yüksek lisans ve doktora tezi hazırlanmıştır. 1979 yılında Almanya'da İ. Çeneli tarafından edebi Kırım Türkçesi üzerine bir doktora tezi hazırlanmış ve 1997'de Ankara'da Türkçeye çevrilerek yayımlanmıştır. Polonyalı H. Jankowski tarafından Kırım Türkçesi grameri üzerine hazırlanan bir çalışma 1992 yılında yayımlanmıştır. Her iki çalışmada, gramer malzemesi olarak Kırım Türkçesiyle yazılmış edebi eserler ve bazı süreli yayınlardaki yazılar kullanılır.

Sema Barutçu Özönder danışmanlığında 2004 yılında Elvina Abduvaliyeva tarafından hazırlanan “Kırım Türkçesinin Ağızlarının Bugünkü Durumu” adlı yüksek lisans tezi Kırım'ın Canköy Ağzı'nın ses bilgisi üzerine yapılmıştır.

2006 yılında Gülsüm Killi danışmanlığında hazırlanan Leniyara Selimova'nın “Kırım Tatar Türk Ağızları (Akmescit, Bahçesaray, Güney Kıyı Bölgesi) (Ses Bilgisi)” adlı

doktora tezi Kırım Türkçesi Ağzıları üzerine yapılan son çalışmadır. Bu çalışmada Kırım Türkçesinin esas üç ağzı ele alınarak derlenen metinler bazında tarihsel ve karşılaştırmalı bir ses bilgisi incelemesi yapılmıştır. Bu ağzular arasındaki fonetik farklılıklar gösterilmeye çalışılmıştır.

Romanya Kırım Türkçesi ağzını konu eden akademik çalışmaları incelediğimizde karşımıza sadece birkaç makale ile iki tez çalışması çıkmaktadır. Bu tezlerden biri 2006 yılında Ciden Sena Menabit tarafından doktora tezi olarak hazırlanmış “Yazılı ve Sözlü Kaynaklara Dayalı Romanya Türklerinin Dili ve Söz Varlığı” adlı çalışmadır. Bu çalışmada Dobruca bölgesinde toplanan derleme metinleri esasında ses ve ekleşme bilgisi incelemesi yapılmıştır. İkincisi ise Nazmiye Murtazayeva’nın (Kırımlı) 2010 yılında yüksek lisans tezi olarak “Romanya Köstence Kırım Türkçesi Ağzı çalışmasıdır. Ses Bilgisi – Metinler” adlı çalışmasıdır. Bu çalışmada Köstence ağzına ait derleme metinler bazında bölgenin ses bilgisi incelemesi yapılmıştır. Diğer çalışmalar, Süer Eker’e ait “Ekstra Küçük Bir Dil Olarak Romanya ‘Tatar Türkçesi’” ve Jale Öztürk’e ait “Dobruca - Köstence Ağzı Zarf-Fiiller ve Anadolu Ağzuları Zarf-Fiilleri Üzerine Değerlendirmeler” adlı makalelerdir. Köstence ağzı ile ilgili son tarihlerde yapılan araştırmalar Nazmiye Kırımlı tarafından hazırlanan “Kırım Bahçesaray ve Romanya Köstence Ağzılarında +LIK Ekinin Fonksiyonları” ve “Köstence Kırım Tatar Ağzında Çatı Eklerini Sınıflandırma Denemesi” adlı makalelerdir.

Günümüzde Kırım’da yaşayan Kırım Türklerinin çoğu, ait oldukları Kırım Türkçesi ağzı, karışık ağız, Özbek ve rus kelimeleri yoğun olarak kullandıkları karma bir dil kullanmaktadırlar. Kırım’da ana dilinin gelişmesinde önemli unsurlardan olan televizyon, radyo, gazete, kitap yayınları ile eğitim son derece sınırlı ve yetersiz kalmıştır. Rusçanın iyi derecede bilinmesi her türlü iş imkânı sağlamakta ve bu dilin devlet dairelerinde çalışmak isteyenler için bilinmesi zorunlu hale getirilmesi Rusçayı bir adım daha ön plana çıkarmıştır. Böylece, Kırım Türkçesinin öğrenimi ve kullanımı prestij dışında olup ikinci planda kalmaktadır. Bu durum ana dili hayatini olumsuz bir şekilde etkilemektedir (Yıldız, 2004).

Son dönemlerde Romanya’da yaşayan Kırım Türkleri için Kırım Türkçesi, ev dili olarak işlevselliğe sahiptir. Ayrıca, Romanya Kırım Türkçesinin kendine özgü bir yazı dili bulunmamaktadır. Romanya Kırım Türkleri eğitim ve basın-yayın gibi alanlarda

Türkçeyi kullanmaktadırlar. Bununla birlikte bölgede zorunlu olan Romence'nin aile içi iletişimde kullanım oranı da gittikçe artmaktadır. Aile dâhil diğer ortamlarda da iletişim dili olarak Romence'nin kullanılması durumu Kırım Türkçesinin geleceği açısından kaygı vericidir. (Sarı, 2016: 274).

Hem Bahçesaray hem Köstence ağı için bir taraftan Rusça diğer taraftan Romence'nin baskın etkisi büyük bir tehlike yaratmaktadır. Her iki bölgede genç neslin Kırım Türkçesine ve Kırım Türk kültürüne ilgisizliğinden Kırım Türkçesinin zamanla aile ortamında da kullanılmaz hale gelerek konuşur sayısının gittikçe azalacağı düşünülmektedir.

BÖLÜM II: SES BİLGİSİ²

2.1. Sesler

İncelediğimiz bölgede normal değerdeki ünlü ve ünsüzler yanında birtakım farklı özelliklere sahip ünlü ve ünsüzler de bulunmaktadır. Bunlar, ait olduğu lehçenin tarihî özellikleriyle ilişkili olup, tarihi gelişmeleri aydınlatmaktadır. Ayrıca bir takım ses değişimleri ve ses hadiseleri, ünlülerin birbirini veya ünsüzleri etkilemesi sonucunda farklı özellikleri taşıyan sesler ortaya çıkmaktadır. Araştırdığımız bölgede varyantlarıyla birlikte 38 tane ünlü ve 42 tane ünsüz tespit edilmiştir.

Bahçesaray ve Köstence ağızlarında yer alan tüm ünlü ve ünsüz sesler aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 4: Ünlüler

	Düz				Yuvarlak			
	Geniş		Dar		Geniş		Dar	
	Arka	Ön	Arka	Ön	Arka	Ön	Arka	Ön
	a, ā, ă	e, ē, ě	ı, ī, ĭ,	i, ī, ĭ	o, ō, ǒ	ö, ȫ, ǒ	u, ū, ũ	ü, ū, ũ
yarı ince	á		í		ó		ú	
yarı dar	à	è			ø	ë		
yarı yuvarlak	â	ê	î	ï				
yarı damak	ã	ə						

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

² Bu bölüm, ben Nazmiye Murtazayeva (Kırımlı) tarafından 2010 yılında hazırlanan “Kırım Türkçesi Romanya Köstence Ağızı – Ses Bilgisi, Metin, Sözlük” adlı Yüksek Lisans Tezinden kısmen üretilmiştir.

2.1.1. Ünlüler

Her iki bölgede standart Türkçedeki ünlülerin tamamı bulunmaktadır (a, e, ı, i, o, ö, u, ü). İncelemiş olduğumuz ağızlarda normal değerdeki ünlülerin yanında bir takım farklı özellikler taşıyan ünlüler de bulunmaktadır. Aynı zamanda iki ünlünün özelliklerini bulunduran ünlü türleri (á, à, â, ã, ə, é, ê, í, î, ï, ó, ø, ö, ú), bu ünlülerin uzun (ā, ē, ī, ī, ō, ō, ū, ū) ve kısa (ă, ě, ĭ, ĭ, ǒ, ǒ, ŭ, ŭ) türleri bulunmaktadır. İncelediğimiz bölgede varyantlarıyla birlikte 38 tane ünlü bulunmaktadır.

Aşağıda incelediğimiz ağızlarda bulunan ünlüler kelime başında, içinde ve sonunda örnekleriyle beraber incelenmiştir.

a: Geniş, düz bir ünlü olup arka damakta boğumlanan kalın bir ünlüdür. Normal uzunluktadır. Bu sesin özelliklerini bulunduran dört ünlü daha (á, à, â, ã) vardır. Bu ünlüler incelediğimiz ağızlarda geniş olarak kullanılmaktadır.

#a: aymayım (B.3-12), adam (B.5-25); adığı (K.14-10)

/a/: pamıhta (B.3-47), nışan (B.5-50); bar (K.11-5)

a#: anda (B.3-115), saba (B.6-20); sora (K.12-1)

ā: Geniş, düz, arka damakta boğumlanan kalın bir ünlüdür. Normalden uzundur. İncelemiş olduğumuz ağızlarda sık rastlanmaktadır. Sesin uzaması, vurgulama ve ses olayların sonucudur.

#ā: āndan (B.11-65); ānām (K.10-4)

/ā/: yāırım (B.1-133); māş (K.3-12)

ā#: barmā (B.2-109); şībīrā (K.1-13)

ǎ: Geniş, düz, arka damakta telaffuz edilen kalın ünlüdür. Uzunluğu normalden kısadır.

#ǎ: ǎyṭhan (B.4-240); ǎlalar (K.5-3)

/ǎ/: adǎmlar (B.4-9); bǎrǎbar (K.9-14)

ǎ#: tūrǎ eken (B.1-54); parçǎ (K.2-5)

â³: Arka damakta boğumlanan kalın, geniş, yarı yuvarlak yarı düz (a-o arası) ünlüdür. Normal uzunluktadır. İncelediğimiz ağızlarda yaygın olarak kelime başında ve ortasında kullanılmaktadır. Kelime sonunda Bahçesaray ağızında nadir görünmekte olup Köstence ağızında hiç rastlanmamaktadır.

#â: âble (B.17-48); âna (K.11-11)

/â/: bâlobân (B.16-43); mâşalla (K.6-29)

â#: yanâ (B.3-164)

ã⁴: Arka damakta boğumlanan düz, kalın, geniş, damaksıllı ünlüdür. Normal uzunluktadır. Daha çok erime sonucunda meydana gelen bir ünlüdür. İncelemiş olduğumuz ağızlardan yalnız Bahçesaray ağızında iki örnekte kelime sonunda rastlanmaktadır. Erime olayının sonucudur. Kelime başında ve ortasında hiç kullanılmamaktadır.

/ã/: miã, sã (B.3-212)

ä⁵: Geniş, düz ünlü olup yarı ince yarı kalın (a-e arası) bir ünlüdür. Uzunluğu normal sürelidir. İncelediğimiz bölgede kelime ortasında sık kullanılan bir ünlüdür. Kelime başında ve sonunda Bahçesaray ağızında bir iki örnekte görünmekle Köstence ağızında hiç rastlanmamaktadır.

#ä: äysa (B.14-27)

/ä/: däne (B.1-50); näytayim (K.5-2)

ä#: Koyá (B.17-43)

â: Arka damakta boğumlanan düz, kalın, yarı dar yarı geniş (a-ı arası) bir ünlüdür. Normal uzunluktadır. İncelediğimiz Ağızlarda yaygın olarak kelime ortasında rastlanmaktadır. Kelime başında ve sonunda Bahçesaray ağızında az görülüp Köstence ağızında hiç rastlanmamaktadır.

#â: äwlê (B.12-157)

---

³Ahmet B. Ercilasun 1999 s. Düz ünlüler üzerinde yarı yuvarlaklaşma işareti.

⁴Ahmet B. Ercilasun 1999 s. Ağız Araştırmaları Bilgi Şöleninde “Ağız Araştırmalarında Kullanılacak Transkripsiyon İşaretleri “adlı bildirisinde (~) işaretini ünlüler üzerinde damaksıllık işareti olarak göstermiştir.

⁵ Ahmet B. Ercilasun 1999 s. Kalın ünlüler üzerinde yarı inceme işareti.

/â/: başlây (B.16-35); yaşâyms (K.4-5)

â#: aytâ (B.2-187)

e: Geniş, düz bir ünlü olup ön damakta boğumlanan ince bir ünlüdür. Normal uzunluktadır. Bu sesin özelliklerini içeren daha 2 ünlü (è, ê) bulunmaktadır. İncelediğimiz bölgede geniş olarak kullanılmaktadır.

#e: ewlendím (B.9-43); eskı (K.4-18)

/e/: kene (B.2-205); yerín (K.10-21)

e#: kímse (B.6-43); manKaliye (K.15-13)

ē: Ön damakta boğumlanan ince, geniş, düz bir ünlüdür. Uzunluğu normal uzunluktan daha uzundur. İncelediğimiz ağızlarda geniş kullanımdadır. Vurgulama, tonlama ve erime olaylarının neticesidir.

#ē: ēndı (B.4-172); ēbette (K.11-12)

/ē/: şērlerge (B.3-37); tüwerēg (K.22-38)

ē#: demē (B.3-19); yemeklē (K.9-3)

ě: Geniş, düz bir ünlü olup ön damakta boğumlanan ince bir ünlüdür. Uzunluğu normalden daha kısadır. İncelediğimiz her iki ağızda bu ses kelime başında, ortasında ve sonunda geniş olarak kullanılmaktadır.

#ě: ědím (B.17-24); ěkkenner (K.23-3)

/ě/: sınıt (B.17-27); pencěre (K.13-3)

ě#: çerçikě (B.3-57); kıkkě (K.5-13)

ê: Ön damakta boğumlanan ince, geniş, yarı düz yarı yuvarlak (e-ö arası) bir ünlüdür. Uzunluğu normal sürelidir. İncelediğimiz ağızlarda bu ses yalnız kelime başında ve ortasında rast gelmektedir. Kelime sonunda görülmez.

#ê: êle (B.18-60); êndığı (K.5-6)

/ê/: ketêm (B.15-11); tūrklêr (K.13-12)

ê: Düz ünlü olup ön damakta boğumlanan yarı geniş yarı dar (e-i arası) bir ünlüdür. Uzunluğu normaldir. Her iki ağızda bu ses kelime başında, ortasında ve sonunda yaygın olarak kullanılmaktadır.

#ê: êbet (B.12-141); êrkeslêrge (K.2-2)

/ê/: kêlê (B.12-53); mên (K.3-2)

ê#: ablê (B.17-51); gêşê (K.7-17)

ə: Geniş, düz bir ünlü olup arka damakta boğumlanan ince bir ünlüdür. Normal uzunluktadır. İncelediğimiz bölgede kelime ortasında ilk iki hecede geniş olarak kullanılmaktadır.

/ə/: ƣoĺmækler (B.2-62), kəçkende (B.3-25); ŧīberek (K.1-42), sərbestlık (K.4-6)

ı: Dar, düz bir ünlü olup, arka damakta boğumlanan kalın bir ünlüdür. Normal uzunlukta olan bir sestir. Bu sesin özelliklerini bulunduran daha 2 ünlü (ĩ, î) bulunmaktadır. Araştırdığımız bölgede bu ses kelime ortasında ve sonunda geniş olarak kullanılmaktadır. Kelime başında nadir rastlanır.

#ı: ıhırday (B.2-202); ırımçık (K.1-5)

/ı/: altmış (B.4-149); KısımLARım (K.15-19)

ı#: turkı (B.2-97); endı (K.5-5)

ĩ: Arka damakta boğumlanan kalın, düz, dar bir ünlüdür. Söz konusu ünlünün uzunluğu normal uzunluktan daha uzundur. İncelediğimiz bölgede ağırlıklı olarak kelime ortasında ve sonunda görünmektedir. Kelime başında rastlanmamaktadır.

/ĩ/: yaKĩp (B.10-47); ƣıŧĩŋ (K.20-3)

ĩ#: alĩ (B.3-66); çüŋƣĩ (K.26-19)

î: Düz, dar bir ünlü olup arka damakta boğumlanan kalın bir ünlüdür. Uzunluğu normalden kısadır. Araştırdığımız ağızlarda bu ses kelime ortasında yaygın olarak kullanılmakta olup kelime başında ve sonunda nadir rastlanmaktadır.

#î: işke (B.18-33); işli (K.1-34)

/î/: bĩr (B.12-30); bĩras (K.1-28)

ĩ#: oğanı (B.2-259); kóşeni (K.2-5)

ĩ: Arka damakta boğumlanan kalın, dar bir ünlü olup, yarı düz yarı yuvarlak (ı-u arası) bir ünlüdür. Normal uzunluktadır. İncelemiş olduğumuz alanlarda kelime ortasında ve sonunda geniş rastlanan ünlüdür. Kelime başında çok nadir kullanılmaktadır.

#i: iş (B.1-8); iy (K.1-30)

/i/: oğlim (B.19-27); şındı (K.15-35)

ĩ#: kıyewı (B.2-262); şındı (K.10-7)

ı: Düz, dar ünlü olup, yarı kalın yarı ince (ı- i arası) bir ünlüdür. Normal uzunluktadır. Araştırdığımız bölgede geniş olarak kelime ortasında ve sonunda kullanılırken, kelime başında nadir görünmektedir.

#i: ízbe (B.10-35); írıtılgen (K.11-25)

/i/: bírew (B.16-38); kemiklerı (K.12-26)

ĩ#: keldı (B.1-149); ellı (K.3-2)

i: Ön damakta boğumlanan ince, dar, düz bir ünlüdür. Uzunluk açısından normal bir ünlüdür. Bu sesin özelliklerini içeren bir ünlü daha (i) bulunmaktadır. İncelediğimiz bölgenin özelliklerini incelerken kelime başında, sonunda ve ortasında çok sık rastladığımız bir sestir.

#i: ikèn (B.9-13); iyde (K.27-11)

/i/: biñ (B.12-192); şındı (K.22-23)

ĩ#: epsi (B.7-4); elli (K.20-1)

ĩ: Düz, dar bir ünlü olup ön damakta boğumlanan ince bir ünlüdür. Ünlünün uzunluğu normalden daha uzundur. Ele aldığımız bölgelerde kelime başında, ortasında ve sonunda yaygın olarak kullanılmaktadır. Ünlünün uzaması genellikle vurgulama ve erime olaylarının sonucudur.

#i: ĩñ (B.2-7); ĩranda (K.3-13)

/i/: cımağa (B.16-42); dıy (K.1-70)

ĩ#: yüklı (B.1-44); şındı (K.26-27)

ĩ: Düz, dar bir ünlü olmakla birlikte ön damakta boğumlanan ince bir ünlüdür. Uzunluğu açısından normalden daha kısadır. Bölgemizde kelime ortasında sık rastlanan bir ünlüdür. Kelime başında ve sonunda nadir görünmektedir.

#ĩ: işte (B.8-89); istedım (K.7-12)

/ĩ/: içine (B.11-23); şektire (K.3-23)

ĩ#: meni (B.9-16); eki (K.6-19)

ı: Ön damakta boğumlanan ince, dar bir ünlüdür. Yarı düz yarı yuvarlak (i-ü arası) bir sestir. Normal uzunluktadır. Bahçesaray ağzında kelime başında ve ortasında sık görülümekte olup kelime sonunda az rastlanmaktadır. Köstence ağzında kelime başında ve ortasında sık görülüp sonunda hiç rastlanmamaktadır.

#ı: iyahta (B.2-6); iyenecek (K.1-47)

/ı/: özım (B.14-24); siye (K.17-30)

ı#: öldi (B.1-47)

o: Arka damakta boğumlanan kalın, yuvarlak, geniş bir ünlüdür. Normal uzunluktadır. Bu sesin özelliklerini bulunduran iki ünlü daha (ó, ø) bulunmaktadır. İncelediğimiz ağızlarda kelime başında ve ortasında sık bulunmakta olup kelime sonunda rastlanmamaktadır.

#o: otken (B.3-1); öldi (K.21-9)

/o/: doKızıncı (B.5-15); loKım (K.23-13)

õ: Yuvarlak, geniş bir ünlü olup arka damakta boğumlanan kalın bir ünlüdür. Uzunluğu normalden daha uzundur. İncelediğimiz ağızlarda kelime ortasında sık görünmektedir. Kelime başında ve sonunda seyrek görünmektedir. Kelime sonunda rastladığımız örnekler ise erimenin sonucudur.

#õ: õmaycaK (B.3-35); õnı (K.8-3)

/õ/: yõh (B.7-27); kõp (K.16-1)

õ#: yõ (B.3-155); yõ (K.6-14)

õ: Arka damakta boğumlanan kalın, geniş, yuvarlak bir ünlüdür. Uzunluğu normalden kısadır. İnceleme yaptığımız ağızlarda kelime başında ve ortasında bulunmaktadır. Kelime sonunda rastlanmamaktadır.

#õ: ötirğan (B.1-77); õşay (K.11-25)

/õ/: sön (B.8-92); sõra (K.5-30)

ó: Yuvarlak, geniş ünlü olup, yarı kalın yarı ince (o-ö arası) bir ünlüdür. Normal uzunluktadır. İncelediğimiz bölgelerde kelime başında ve ortasında sık kullanılmaktadır. Kelime sonunda görünmemektedir.

#ó: ópe (B.18-9); ózi (K.8-4)

/ó/: kópèkler (B.17-12); kózım (K.1-18)

ø⁶: Arka damakta boğumlanan kalın, yuvarlak bir ünlü olup, yarı geniş yarı dar (o-u arası) bir ünlüdür. Normal uzunluktadır. İncelediğimiz alanda kelime başında ve ortasında yaygın olarak rastlanmaktadır. Kelime sonunda nadir görünmektedir.

#ø: øğan (B.18-55); østírer (K.7-6)

/ø/: yøKarı (B.1-35); køyde (K.5-14)

ø#: şe (B.2-44); me (K.7-2)

ö: Ön damakta boğumlanan ince, geniş, yuvarlak bir ünlüdür. Normal uzunluktadır. Bu sesin özelliklerini taşıyan bir ünlü daha (ë) bulunmaktadır. Bahçesaray bölgesinde geniş olarak kelime başında ve ortasında rastlanmaktadır. Köstence bölgesinde kelime ortasında sık rastlanıp başında nadir görünmektedir. Her iki ağızda da kelime sonunda görünmemektedir.

#ö: ötmèk (B.18-48); ölmès (K.1-53)

/ö/: töke (B.8-84); şölge (K.11-6)

õ: Ön damakta boğumlanan ince, geniş, yuvarlak bir ünlüdür. Uzunluğu normalden uzundur. Bu sesin geçtiği örnekleri yok denilecek kadar nadir rastlanmaktadır. Sadece Bahçesaray ağızında bir örnekte rastlanmaktadır. başka örnekleri yoktur.

#õ: õldí (B.16-19)

---

⁶ Normal “o” üzerinde yarı daralma işaretidir. Sadece “o ve ö” sesleri için geçerlidir.(Kişisel görüşme).

ö: Ön damakta boğumlanan ince, geniş, yuvarlak bir ünlüdür. Uzunluğu normalden daha kısadır. İncelediğimiz ağızlarda bu ses yalnız kelime ortasında görünmektedir. Kelime başında sadece Bahçesaray ağzında bir iki örneği vardır. Kelime sonunda rastlanmamaktadır.

#ö: ötkendir (B.16-32)

/ö/: söz (B.4-240); şöilde (K.28-31)

ö⁷: Ön damakta boğumlanan ince, yuvarlak, yarı geniş yarı dar (ö-ü arası) bir ünlüdür. Normal uzunluktadır. Bölgemizde nadir kullanılmaktadır. Kelime sonundaki örnekleri rastlanmamaktadır. Kelime başında ve ortasında oldukça az görünmektedir.

#ö: özüm (K.1-48)

/ö/: höne (B.2-194); şöilde (K.11-4)

u: Arka damakta boğumlanan kalın, yuvarlak, dar bir ünlüdür. Normal uzunluktadır. Bu sesin özelliklerini içeren bir ünlü daha (ú) bulunmaktadır. Bölgemizde kelimenin başında, ortasında ve sonunda geniş olarak kullanılmaktadır.

#u: urba (B.3-33); ulı (K.9-17)

/u/: tubne (B.2-6); bunday (K.6-13)

u#: boldu (B.3-185); oħúdu (K.13-10)

ū: Arka damakta boğumlanan kalın, yuvarlak, dar bir sestir. Uzunluğu normalden daha uzundur. İncelediğimiz ağızlarda kelime ortasında ve sonunda sık görünmektedir. Kelime başında daha az rastlanmaktadır.

#ū: ūle (B.5-111); ūl (K.18-2)

/ū/: sūK (B.17-8); tūğannārğa (K.7-14)

ū#: ĸunū (B.3-1); arū (K.16-1)

ũ: Arka damakta boğumlanan kalın, yuvarlak, dar bir ünlüdür. Uzunluğu normalden daha kısadır. İncelemiş olduğumuz bölgede hem kelime başında, hem ortasında hem de sonunda yaygın olarak kullanılmaktadır.

#ũ: ūlar (B.9-16); ūnütaman (K.5-19)

---

⁷ “ö” üzerinde yarı daralma işaretidir. Kişisel görüşme esnasında kullanılmasına karar verilmiştir.

/ũ/: bũnday (B.16-30); bũnday (K.13-11)

ũ#: anawũ (B.2-198); awũ (K.6-20)

ú: Yuvarlak, dar ünlü olup, yarı kalın yarı ince (u-ü arası) bir ünlüdür. Normal uzunluktadır. Bölgemizde geniş olarak kelime ortasında kullanılmaktadır. Kelime başında ve sonunda nadir görünmektedir.

#ú: ústımız (B.3-33); úymalı (K.1-20)

/ú/: kún (B.2-205); zúlúmlerín (K.15-8)

ú#: kúnú (B.4-24); gúnú (K.7-12)

ü: Ön damakta boğumlanan ince, yuvarlak, dar bir ünlüdür. Normal uzunluktadır. İncelediğimiz ağızlarda kelime başında ve ortasında sık kullanılmaktadır. kelime sonunda nadir görünmektedir.

#ü: üsinnen (B.20-23); üyrene (K.4-20)

/ü/: bitün (B.3-15); küyse (K.1-55)

ü#: türlü (B.6-59); şindü (K.5-2)

ū: Ön damakta boğumlanan ince, yuvarlak, dar bir ünlüdür. Uzunluğu normalden daha uzundur. Bahçesaray ağızında kelime başında ve ortasında yaygın kullanılmaktadır. Köstence ağızında nadir görülüp sadece kelime ortasında rastlanmaktadır. Kelime sonunda her iki ağızda da görünmemektedir.

#ū: ūç (B.2-86)

/ū/: ucūz (B.19-30), būk (B.2-9); beremūz (K.28-18)

ű: Ön damakta boğumlanan ince, yuvarlak, dar bir ünlüdür. Uzunluğu açısından normalden daha kısadır. İncelediğimiz ağızlarda kelime başında ve ortasında sık kullanılmaktadır. Kelime sonunda daha az rastlanmaktadır.

#ű: űde (B.1-11); űşmaKKa (K.1-47)

/ű/: bűyür (B.1-181); űşűmis (K.11-7)

ű#: türlű (B.2-212); ólşűlű (K.1-14)

2.1.1.1. Uzun Ünlüler

İncelediğimiz ağızlarda yer alan bütün uzun ünlüleri 4 gruba ayırabiliriz. Bölgemizde rastladığımız ünlü uzunlukların büyük bir kısmı ses olayların sonucunda oluşan ünlü uzunluklarıdır. Bahçesaray ve Köstence ağızlarında yer alan uzun ünlülere baktığımız zaman çoğunun ses olayları sonucunda meydana geldiğini görebilmekteyiz. Ünlü uzunlukları konuşan kişinin ağız özelliklerini gösterebilmektedir. Bazen farklı kişilerden aynı kelimenin farklı telaffuz şvaryantlarını duyabilmekteyiz. Bir kelimedeki ünlünün bazen uzun “balabān” (B.6-60) (K.27-8), bazen de normal “balaban” (B.19-40) (K.16-34) olduğunu görebilmekteyiz.

Uzun ünlüler genellikle bazı ses olaylarının sonucudur:

tutmā (B.1-36), atmā (B.9-32), satmā (B.12-153); almā (K.9-1), aytmā (K.11-46), şalışmā (K.20-4) (ğa# > Ø, derilme)

şērlerge (B.3-37), rāt (B.2-209); rātlanasın (K.7-9), (VhVK > VK, büzülme)

Vurgu ve tonlama sonucunda meydana gelen uzun ünlüler:

İnsan konuşma sırasında bazı kelimelerdeki ünlü seslerini uzatarak ve vurgulayarak heyecan, mutluluk, şaşkınlık, kıskançlık ve üzüntü gibi duygularını sergilemektedir (Memetov, 2006: 309-310).

Konuşma sırasında tonlama sonucunda ortaya çıkan ünlü uzunluğu geçici bir uzunluktur. Bir insanın konuşurken uzattığı sesler bir başka insan tarafından uzatılmayabilir (Korkmaz, 2007: 215).

endē (B.2-154), incē (B.3-84), uzāK (B.5-16);

aysē (K.16-19), Kārt (K.2-1), sōğan (K.28-21)

Bazı alıntı kelimelerdeki uzun ünlüler incelediğimiz ağızlarda korunmuş olarak görünmektedir:

fēlān (B.2-167), kēbāp (B.2-171), jemātīn (B.6-81);

selām (K.1-1), yārem (K.1-93), virā (K.32-3)

Arapçadan alınan kelimelerdeki “ayın” sesinin elenmesinden meydana gelen uzun ünlüler:

cumā (K.11-38) < cum‘a

jemātīn (B.6-81) < cemā‘at

2.1.1.2. Kısa Ünlüler

Bazı fonetik sebepler ve insanın konuşma hızına bağlı olarak kimi ünlülerin, bir sesin açık ve duyulabilir bir şekilde boğumlanabilmesi için gerekli süreyi tamamlamadan teşekkül etmeleri sonucunda uzunluğu normal olan ünlülerden daha kısa ünlüler meydana gelmektedir (Küçükaslan, 2005).

Ünlülerin kısaltmalarının sebebi normal ünlülerin boğumlanma sürelerinden daha kısa bir süre içinde boğumlanmalarıdır (Korkmaz, 2007: 228).

İncelediğimiz ağızlarda kısa ünlülerin kullanılışı çok yaygındır. Uzunluğu normalden kısa olan ünlülere (ă, ě, ĭ, į, ǫ, ǫ̇, ů, ů̇) kelime başında, ortasında ve sonunda sistemli bir şekilde rastlamaktayız:

ăytĥan (B.4-240), adămlar (B.4-9); ălalar (K.5-3), bărăbar (K.9-14);

ědīm (B.17-24), sĭnět (B.17-27), ĉerĉikě (B.3-57); ěkkenner (K.23-3), pencěre (K.13-3);

ĭške (B.18-33), bĭr (B.12-30); ĭşli (K.1-34), bĭras (K.1-28);

ĭşte (B.8-89), iĉĭne (B.11-23), menĭ (B.9-16); ĭstedīm (K.7-12), ŝektĭre (K.3-23);

ǫtĭrġan (B.1-77), sǫn (B.8-92); ǫşay (K.11-25), sǫra (K.5-30);

ǫtkendir (B.16-32), sǫz (B.4-240); ŝǫlde (K.28-31);

ŭlar (B.9-16), bŭnday (B.16-30); ŭnŭtaman (K.5-19), bŭnday (K.13-11)

ŭde (B.1-11), bŭyŭr (B.1-181); ŭşmakKa (K.1-47), ŭşŭmis (K.11-7)

2.1.2. Ünsüzler

Bahçesaray ve Köstence ağızlarında standart Türkçedeki konuşma diline ait (b, c, ç, d, f, g, ġ, h, j, k, l, m, n, p, r, s, ş, t, v, y, z) ünsüzleri vardır. İncelediğimiz bölgelerde normal değerdeki ünsüzlerin yanında bir takım farklı özellikler taşıyan ünsüzler (b́, ġ́, Ğ́, ġ́, ħ, k, K, p, Í, ḿ, ń, ŋ, ŕ, ŕ, ś, ş́, t́, t́, v́, ź, w) bulunmaktadır. İncelediğimiz ağızların konuşma dilinde varyantlarıyla birlikte 42 tane ünsüz kullanılmaktadır.

Aşağıda Bahçesaray ve Köstence ağızlarında bulunan ünsüzler sahip oldukları özellikleriyle kelime başında, içinde ve sonunda örnekleriyle beraber incelenmiştir.

b: Ötümlü, dudak süreksiz patlayıcısıdır. İncelediğimiz bölgede kelime başında, ve ortasında geniş olarak kullanılmaktadır. Kelime sonunda nadir rastlanmaktadır.

#b: başta (B.2-52); ballar (K.9-14)

/b/: azbar (B.3-17); babası (17-25)

b#: ağlāb (B.16-44); ketıb (K.17-31)

ḃ: Ötümlü, dudak, süreksiz patlayıcısı, palataldır. Kalın ünlülü hecelerde geçen ince “b” ünsüzüdür. İncelediğimiz bölgede yok denilecek kadar az rastlanmaktadır. Bahçesaray ağızında birkaç örneği vardır.

/ḃ/: abyerde (B.2-62)

c: ötümlü, diş eti, süreksiz patlayıcısıdır. İncelediğimiz bölgede kelime başında ve ortasında yaygın kullanılmaktadır. Kelime sonunda görünmemektedir.

#c: ciġan (B.2-70); caba (K.12-5)

/c/: ocalar (B.6-58); yabancı (K.12-24)

ç: Ötümsüz, diş eti, süreksiz patlayıcısıdır. Ele aldığımız ağızlarda kelime başında, ortasında ve sonunda geniş olarak kullanılmaktadır.

#ç: çenkten (B.1-48); çetın (K.2-4)

/ç/: açlıK (B.12-55); Kaçıp (K.17-10)

ç#: ilāç (B.6-111); inanç (K.13-9)

d: Ötümlü, asıl diş, süreksiz patlayıcısıdır. İncelediğimiz bölgede kelime başında ve ortasında görünmektedir. Kelime sonunda rastlanmamaktadır.

#d: deli (B.15-22); deliKanlı (K.1-93)

/d/: adamnar (B.16-3); Kadını (K.26-13)

f: Ötümsüz, sürtünücü diş-dudak sızıcısıdır. Yaptığımız incelemelere göre, kelime başında, ortasında ve sonunda geniş olarak kullanılmaktadır. Köstence ağızında f > p

patlayıcılaşması sonucunda bütün f'ler p'ye dönüştüğü için f'li örneklere seyrek rastlanmaktadır.

#f: falança (B.3-106); fırın (K.26-27)

/f/: vasfiyē (B.12-146); irfan (K.27-14)

f#: taraf (B.20-35); taraf (K.1-106)

g: Ötümlü, ön damakta boğumlanan ince, süreksiz patlayıcı ünsüzüdür. Yalnız ön damak ünlülerinin kurduğu hecelerde görünmektedir. İncelediğimiz ağızlarda kelime başında, ortasında ve sonunda rastlanmaktadır.

#g: gemim (B.20-3); gemímen (K.2-2)

/g/: eşigñize (B.21-12); legelek (K.6-20)

g#: kereg (B.16-45); beg (K.3-17)

ğ: Ötümlü, arka damakta boğumlanan kalın, süreksiz patlayıcı ünsüzüdür. Yalnız kalın ünlülerin kurduğu hecelerde bulunmaktadır. Ele aldığımız ağızlarda geniş olarak kelime başında ve ortasında kullanılmaktadır. Kelime sonunda görünmemektedir.

#ğ: goçñp (B.4-155); ğñnı (K.7-16)

/ğ/: oğreníp (B.5-67); teğaran (K.1-64)

Ĝ: Arka damakta boğumlanan kalın, yarı ötümlü yarı ötümsüz aşırı patlayıcı ünsüzüdür. İncelediğimiz ağızlarda kelime ortasında kullanılmaktadır. Kelime başında nadir rastlanıp kelime sonunda nerdeyse görünmemektedir.

#Ĝ: Ğayrı (B.3-193); Ğunı (K.5-14)

/Ĝ/: KřımĜa (B.3-60); doğĜaman (K.11-1)

Ĝ#: daĜ (B.1-23)

ğ: Ötümlü, ön damakta boğumlanan ince, palatal, süreksiz patlayıcı bir ünsüzdür. Kalın ünlülerin kurduğu hecelerde yer alan ince “g” ünsüzüdür. İncelediğimiz ağızlarda az rastlanmaktadır. Yalnız Bahçesaray ağızında ve sadece kelime ortasında görünmektedir. Köstence ağızında örnekleri bulunmamaktadır.

/ğ/: düñganı (B.7-80), bizğa (B.19-11)

ğ: Ötümlü, arka damakta boğumlanan kalın, sürtünücü, sızıcı ünsüzdür. Ele aldığımız ağızlarda genellikle kelime ortasında ve sonunda kullanılmaktadır. Kelime başında az da olsa rastlanmaktadır.

#ğ: ğarbasın (B.1-25); ğadar (K.4-22)

/ğ/: yurğannarın (B.12-154); tığırar (K.31-10)

ğ#: Kırğ (B.4-170); merağ (K.27-15)

h: Arka damakta boğumlanan ötümsüz, sürtünücü, sızıcı bir ünsüzdür. Bahçesaray ağızında genellikle kelime başında ve ortasında görünmektedir. Köstence ağızında kelime ortasında yaygın olarak rastlanmaktadır. Her iki ağızda kelime sonunda az da olsa görünmektedir..

#h: hardaşı (B.1-17); hadi (K.27-4)

/h/: balaçıhtan (B.2-10); ehseriyet (K.26-11)

h#: sah (B.3-61); barayih (K.19-11)

ħ: Arka damakta boğumlanan ötümsüz, sürtünücü, hırıltılı sızıcı ünsüzdür. Bölgemizde genelde kelime başında ve ortasında bulunmaktadır. Kelime sonunda geçtiği misallerine de rastlanmaktadır.

#ħ: ħaldıħ (B.3-189); ħarayıħ (K.11-8)

/ħ/: yaħşı (B.5-40); arħadaşım (K.30-18)

h#: doğurlamaħ (B.16-46); Kırħ (K.6-6)

j: Ötümlü, sürtünücü, diş eti sızıcısıdır. Genellikle sızıcılaşma, ötümlüleşme gibi ses hadisesinin sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Bunun dışında bölgemizde yer alan alıntı kelimelerde görünen bir ünsüzdür.

#j: jematın (B.4-19), jandarmeryanı (B.17-48)

/j/: awlejne (B.2-15); sütlajin (K.11-44)

j#: pırnij (B.11-71); laj (K.10-18)

k: Ön damakta boğumlanan ince, ötüksüz, süreksiz patlayıcı bir ünsüzdür. Ön damak ince ünlülerin kurduğu hecelerde geçmektedir. İnceleme yaptığımız ağızlarda kelime başında, ortasında ve sonunda geniş olarak kullanılmaktadır.

#k: kóçıp (B.7-30); kórgen (K.6-2)

/k/: ěken (B.12-18); skémbéde (K.9-30)

k#: cèŋk (B.9-5); kerek (K.11-11)

ķ: Arka damakta boğumlanan ötüksüz, süreksiz patlayıcı bir ünsüzdür. Yalnız kalın ünlülerin kurduğu hecelerde bulunmaktadır. Ele aldığımız ağızlarda kelime başında, ortasında ve sonunda geniş olarak rastlanmaktadır.

#ķ: koy (B.19-14); kırtı (K.6-16)

/ķ/: ikáyeler (B.6-100); ķokte (K.22-12)

ķ#: ķok (B.12-178); kelınnıķ (K.11-11)

K: Arka damakta boğumlanan kalın, ötüksüz, aşırı patlayıcı bir ünsüzdür. Bölgemizde kelime başında, ortasında ve sonunda yaygın şekilde kullanılmaktadır.

#K: KawalçıK (B.13-15); Karay (K.19-34)

/K/: çıKardı (B.14-20); tıKtılar (K.20-7)

K #: maşak (B.16-43); KabaK (K.28-22)

l: Ötümlü, diş eti sızıcısı, sonant, akıcı bir ünsüzdür. İncelediğimiz ağızlarda bu ünsüzün kelime başında, ortasında ve sonunda geniş olarak kullanıldığı görünmektedir.

#l: laf (B.10-58); loKım (K.23-13)

/l/: çalıştı (B.6-3); tǔrlü (K.30-2)

l#: fal (B.2-250); ěwel (K.24-5)

Í: Ötümlü, diş eti sızıcısı, sonant, akıcı, palatal bir ünsüzdür. Arka damakta meydana gelen kalın ünlülerin kurduğu hecelerde bulunan ince “l” ünsüzüdür. Genellikle Arapçadan geçmiş kelimelerde görünmektedir. Bölgemizde kelime ortasında ve sonunda yaygın olarak kullanılmaktadır. Kelime başında nadir görünmektedir.

#Í: Ía (B.4-115); Íaj (K.27-16)

/l/: ayılandırmağ (B.16-46); mesela (K.29-21)

l#: ğul (B.12-171); tuwul (K.21-15)

m: Ötümlü, dudak-geniz, sürekli patlayıcı, sonant bir ünsüzdür. İncelediğimiz ağızlarda kelime başında, ortasında ve sonunda geniş olarak kullanılmaktadır.

#m: men (B.20-5); maıde (K.8-3)

/m/: ömürúm (B.13-1); almā (K.17-17)

m#: adam (B.17-18); tamam (K.14-2)

m': Ötümlü, dudak-geniz, sürekli patlayıcı, sonant palatal bir ünsüzdür. Kalın ünlülerin kurduğı hecelerde ince “m” sesi olarak görünmektedir. İncelediğimiz ağızlarda sadece Bahçesaray ağızında Rusça kökenli kelimelerde rastlanmaktadır. Örnekleri çok az olup sadece kelime ortasında görünmektedir.

/m'/: vremānka (B.1-140), vremā (B.2-163), wremānqalar (B.22-16)

n: Ötümlü, diş-geniz, sürekli patlayıcı, sonant bir ünsüzdür. İncelediğimiz bölgede kelime başında, ortasında ve sonunda yaygın olarak rastlanmaktadır.

#n: neler (B.13-10); namas (K.32-5)

/n/: begenamay (B.18-3); gene (K.18-3)

n#: yarın (B.10-16); aywan (K.16-4)

n': Ötümlü, diş-geniz, sürekli patlayıcı, sonant, palatal bir ünsüzdür. Kalın ünlülerin kurduğı hecelerde ince “n” sesi olarak görünmektedir. İncelemiş olduğumuz ağızlarda kelime ortasında sık rastlanmaktadır. Kelime başında nadir, sonunda ise hiç görünmemektedir.

#n': nāpasın (B.14-2);

/n'/: teğarañçılğ (B.19-33); ħaynata (K.29-27)

ŋ: Ötümlü, diş-geniz-damak, sürekli patlayıcı, sonant bir ünsüzdür. İncelediğimiz bölgede kelime ortasında ve sonunda yaygın olarak kullanılmaktadır. Kelime başında hiç rastlanmamaktadır.

/ŋ/: tawaŋa (B.4-205); reŋklerden (K.26-47)

ŋ#: toKtaŋ (B.11-57); annadıŋ (K.19-41)

p: Ötümsüz, dudak, süreksiz patlayıcı bir ünsüzdür. İncelediğimiz ağızlarda yaygın olarak kelime başında, ortasında ve sonunda rastlanmaktadır.

#p: p̃teler (B.19-25); p̃tkenin (K.29-25)

/p/: napacaŋ (B.21-16); papurman (K.15-3)

p#: tap (B.17-45); Kuwalap (K.17-21)

p̃: Ötümsüz, dudak, süreksiz aşırı patlayıcı bir ünsüzdür. İncelediğimiz ağızlarda yaygın olmasa da kelime başında ve ortasında rastlanmaktadır. Kelime sonunda görünmemektedir.

#p̃: p̃ek (B.5-1); p̃is (K.18-31)

/p̃/: ƙop̃ır (B.7-50); sıpr̃ā (K.19-14)

r: Ötümlü, asıl diş sızıcısı olup sonant, akıcı, titreşimli bir ünsüzdür. Bölgemizde kelime başında, ortasında ve sonunda sık kullanılmaktadır.

#r: raĥmetlí (B.9-50); r̃atma (K.21-21)

/r/: azbarında (B.20-31); sıra (K.5-3)

r#: ƙop̃ır (B.6-4); yaşlar (K.30-11)

ř: Ötümlü, asıl diş sızıcı ünsüzü olup sonant, akıcı, titreşimli, palatal bir ünsüzdür. Kalın ünlülerin oluşturduğu hecelerde ince “r” sesi olarak yer almaktadır. İncelediğimiz bölgede kelime başındaki misallerine rastlanmamaktadır. Kelime ortasında yaygın kullanılmaktadır. Kelime sonunda sadece Köstence ağızında görünmektedir.

/ř/: oƙırđı (B.1-75); orme (K.10-28)

ř#: ƙopır (K.27-23)

ř̃: Ötümlü, asıl diş sızıcısı olup sonant, akıcı, titreşimli, (fırıltılı) bir ünsüzdür. Bölgemizde kelime ortasında ve sonunda sık kullanılmaktadır. Kelime başında sadece Bahçesaray ağızında rastlanmaktadır.

#ř̃: şaketa (B.17-29)

/ř̃/: bařacaŋ (B.17-2); küreş (K.11-33)

ı#: ular (B.16-40); Kırımır (K.14-12)

s: Ötümsüz, sürtünücü, asıl diş sızıcısı olup fısıltılı bir ünsüzdür. Araştırdığımız bölgede kelime başında, ortasında ve sonunda geniş olarak kullanılmaktadır.

#s: sığırımızın (B.17-30); stisemí (K.17-34)

/s/: nemsiler (B.19-8); müsülman (K.22-7)

s#: nes (B.16-14); sekıs (K.19-35)

ś: Ötümsüz, sürtünücü, asıl diş, fısıltılı, sızıcı, palatal bir ünsüzdür. Arka damak, kalın ünlülerin bulunduğu hecelerde ince “s” ünsüzü olarak yer almaktadır. Bahçesaray ağzında kelime başında ve ortasında katiyen görünmeyip, kelime sonunda bir iki örneği görünmektedir. Köstence ağzında rastlanmamaktadır.

ś#: bıś (B.1-104), ıoıııoı (B.6-2)

ş: Ötümsüz, sürtünücü diş eti sızıcısı olup, hışırtılı bir ünsüzdür. İnceleme yaptığımız bölgede kelime başında, ortasında ve sonunda yaygın olarak kullanılmaktadır.

#ş: şiyırların (B.9-19); şerbenti (K.26-35)

/ş/: toplasuı (B.3-1); şalııııan (K.15-25)

ş#: baıııııı (B.11-21); Karıııııı (K.14-17)

ş: Ötümsüz, sürtünücü, diş eti sızıcı ünsüzü olup, hışırtılı, palatal bir ünsüzdür. Kalın ünlülerin bulunduğu hecelerde ince “s” ünsüzü olarak yer almaktadır. Köstence bölgesinde kelime başında ve ortasında sık görünmekte olup kelime sonunda nadir rastlanmaktadır. Bahçesaray ağzında görünmemektedir.

#ş: şayır (K.19-40)

/ş/: şaııne (K.10-4)

ş#: uı (K.22-36)

t: Ötümsüz, asıl diş, süreksiz patlayıcıdır. İnceleme yaptığımız ağızlarda kelime başında, ortasında ve sonunda geniş kullanılmaktadır.

#t: tawııı (B.8-77); türlú (K.22-23)

/t/: bitmez (B.20-6); ĥatıııı (K.20-37)

t#: ebèt (B.18-16); Kârt (K.23-30)

t̂: Ötümsüz, asıl diş, süreksiz patlayıcı ünsüzü olup palatal bir ünsüzdür. Kalın ünlülerin oluşturduğu hecelerde ince “t” ünsüzü olarak görünmektedir. Bölgemizde kelime başında ve sonunda rastlanmayıp, kelime ortasında yaygın kullanılmaktadır. Bahçesaray ağzında rusça kelimelerin sonunda görünmektedir.

/t/: aytayim (B.1-20); otmek (K.23-36)

t̃: Ötümsüz, asıl diş, süreksiz aşırı patlayıcıdır. İnceleme yaptığımız ağızlarda kelime başında ve ortasında kullanılmaktadır. Kelime sonunda görünmemektedir.

#t̃: t̃ura (B.21-18); t̃ıK̃t̃ılar (K.20-7)

/t̃/: oñirdıydık (B.2-4); toK̃ta (K.16-38)

v: Ötümlü, sürtünücü, diş-dudak sızıcısıdır. İncelediğimiz ağızlarda kelime başında ve ortasında geniş kullanılmaktadır. Kelime sonundaki örnekleri genellikle alıntı kelimelerde ve çok nadir rastlanmaktadır.

#v: vardı (B.1-90); vahtına (K.31-11)

/v/: avesligi (B.18-57); K̃ivirciK̃ (K.8-5)

v#: ev (B.2-215); sav (K.1-40)

v̂: Ötümlü, sürtünücü, diş-dudak sızıcı ünsüzü olup palatal bir ünsüzdür. Kalın ünlülerin bulunduğu hecelerde ince “v” ünsüzü olarak görünmektedir. Bahçesaray ağzında çok nadir ve yalnız kelime ortasında bulunmaktadır. Rastlamış olduğumuz örnekler rusça kelimelerdir. Köstence ağzında rastlanmamaktadır.

/v̂/: svazda (B.2-78)

y: Ötümlü, sürtünücü, ön damak sızıcısı olup yarı ünlü değerinde sonant bir ünsüzdür. Bölgemizde kelime başında, ortasında ve sonunda yaygın olarak bulunmaktadır.

#y: yardım (B.2-262); yaşında (K.17-3)

/y/: kiyew (B.18-12); haynana (K.18-21)

y#: apay (B.22-4); şindikiy (K.27-10)

z: Ötümlü, sürtünücü, asıl diş, sızıcı bir ünsüzdür. İncelemiş olduğumuz ağızlarda kelime başında, ortasında ve sonunda geniş şekilde rastlanmaktadır.

#z: zorlamā (B.13-41); zaman (K.11-44)

/z/: özbekçe (B.5-16); gúzel (K.14-17)

z #: otíz (B.8-13); cewez (K.22-37)

ž: Ötümlü, sürtünücü, asıl diş sızıcısı olup palatal bir ünsüzdür. Arka damak, kalın ünlülerin kurduğu hecelerde ince “z” ünsüzü olarak rastlanmaktadır. Bölgemizde yalnız kelime ortasında ve sonunda bulunmaktadır. Kelime başındaki misalleri görülmemektedir.

/ž/: ƙoźde (B.2-119); oźlerín (K.19-42)

ž#: ƙuź (B.5-13); oğız (K.23-25)

w: Ötümlü, sürtünücü, dudak-damak sızıcısı olup sonant, çeyrek ünlü değerinde bir ünsüzdür. İncelediğimiz ağızlarda kelime ortasında ve sonunda geniş olarak rastlanmaktadır. Kelime başında nadir görünmektedir.

#w: waħıtlarda (B.4-160); waħıt (K.24-19)

/w/: kiyewım (B.3-62); Kawurmay (K.11-42)

w#: taw (B.16-40); cayaw (K.20-5)

2.1.3. Ses Uyumları

Köstence ve Bahçesaray ağızlarını ses uyumları bakımından incelediğimizde **ünlü, ünsüz** ve **ünlü ünsüz** uyumlarının yer aldığını söyleyebiliriz.

2.1.3.1. Ünlü Uyumları

Bahçesaray ve Köstence ağızları güçlü bir damak (kalınlık / incelik) ve dudak (düzlük / yuvarlaklık) uyumuna sahip olmasalar da mevcut örnekleri bulunmaktadır.

2.1.3.1.1. Kalınlık / İncelik (Damak) Uyumu

Bahçesaray ağzının konuşma dilinin güçlü bir damak (kalınlık / incelik) uyumuna sahip olduğunu söyleyemeyiz. İlk hecesinde kalın ünlüyle başlayan kelimelerin sonraki

heceleri de kalın olarak devam etmektedir. Fakat ilk hecesinde inceyle başlayan kelimelerin sonraki heceleri hem ince hem kalın ünlüyle devam edebilmektedir. Bazı durumlarda, daha çok konuşma sırasında meydana gelen ses olayları sonucunda damak uyumu değişebilir veya tamamen bozulabilir. Bu durumun, genel olarak konuşan kişinin söyleyiş tarzına göre değişebildiğini düşünmekteyiz. Köstence ağzının damak uyumu daha sağlam ve genel olarak kalınlık / incelik kurallarına uyum göstermektedir.

Kalınlık / incelik uyumunun gerçekleştiği örnekler:

Bahçesaray	Köstence
kitiyik (1-126) kittiler (1-77) kirpiçimizin (2-221) kiyediler (16-40) kimnerge (5-52) ziyirli (16-27) olimnik (18-47)	kiyilgen (26-36) kirecekte (12-11) küzde (28-35) ziyetliyeler (20-26) ürettim (21-27) beredi (28-35) bereketli (29-38)
kalhozında (1-88) boyıdığ (4-179) bağışlağannar (11-43) bağışlılarını (11-21) aytacam (3-143) bahtlı (12-196) oğraşmayım (10-73) cuwalar (18-18)	bağarda (1-58) azbarğa (28-33) azınnıklar (15-21) aytarmıs (24-15) bahtlı (K.2-2) zayıpladı (10-30) zorladılar (20-6) oğraştıK (26-7)

Bazı örneklerde aksine, edebi dilde alıntı veya birleşik kelimelerde görülen bozulma ağızlarda genelde damak uyumuna dönüşmektedir:

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
maşhul (4-137) barabar (14-12) mazbur (8-20) buğunķı (17-3) - aşadaKİ (7-51) buharadaKİ+ (6-61) -	- barabar (4-17) - - şimdiğı (11-23) - - zúlúmlerín (15-8)	meşgul beraber mecbur bugünkü şimdiki aşağıdaki Buharadaki zulüm	meşgul beraber mecbur bugünkü şimdiki aşağıdaki Buharadaki zulüm
dene (1-6) -	- vesiyet+ (12-24)	dane vasiyet	tane vasiyet

-	pepi (1-87)	papi	ördek
---	-------------	------	-------

Kalınlık / incelik uyumunun bozulduğu durumu

Çoğu zaman, ilk hecesinde ince ünlüyle başlayan kelimelerin sonraki hecelerinde hem ince ünlülü hem kalın ünlülü örneklere de rastlanmaktadır. Bunlar konuşan kişiye göre değişmektedir.

Bahçesaray	Köstence
berdım (9-20) – berdı (2-163) – bersin (4-133)	betı (17-45) – betıne (19-17)
betı (1-124) – betı (8-25) – bette (16-9)	zengın (1-96) – zengın (20-5) – zıngın (24-11)
yürdik (3-120) – curdım (2-64) – yürüp (8-19)	cıramayman (2-9) – círer (23-14) – cürdik (16-7)
nemenı (4-202) – nemenı (13-3) – nemesıne (10-44)	nasıp (1-23) – nasıp (1-47) – nasib (8-7)

Kalınlık / incelik uyumunun bozulduğu örnekler:

Bahçesaray	Köstence
babamernı (15-8)	béceramay (30-11)
zengın (2-105)	bılmıyme (19-43)
bıleler (17-21)	cetişamadım (7-11)
curdik (2-203)	dedesıden (2-1)
deñıstı (2-88)	ekewu (5-23)
erkezın (3-36)	eğıge (6-24)

/K/, /D/, /P/ seslerinin yanında aynı hecede ince /i/ sesinin bulunduğu çoğu durumlarda konuşma sırasında kalınlaşma ses olayının meydana gelmesiyle incelik uyumu bozulur ve yerine bazen kalınlık uyumu sağlanır. Bu durumun daha çok Bahçesaray ağızı için karakteristik olduğunu söyleyebiliriz. Hem Köstence hem Bahçesaray ağızlarında kalınlık uyumu incelik uyumuna göre daha baskın ve sağlamdır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
kırip (15-9)	kırdım (15-32)	kir-	gir-
kıuy (4-124)	kıey (9-8)	köy	köy
kıor- (2-23)	kıordım (6-6)	kör-	gör-
kıt- (2-133)	-	ket-	git-
kıun (3-40)	kıundús (18-7)	kündüz	gündüz

koğ (12-178)	koğ+ (14-14)	kök	gök
-	kir (5-9)	kir	kir
-	kir+ (6-16)	kilit	kilit
-	kiyin- (5-18)	kiyin-	giy-
Korın- (1-33)	-	körün-	gör-
süğü (13-23)	-	süğü	süğü
yığıım (15-7)	-	yigirmi	yirmi
doğıl (8-85)	-	değıl	değıl
tukağı (2-47)	-	tükán	dükkan
şükur (2-213)	şıkur (3-9)	şükür	şükür
uğumat+ (10-7)	-	ükümet	hükümet
türkı (2-97)	dürkı (8-4)	türkü	türkü
toğıp (4-203)	toğıp (10-31)	tök-	dök-

2.1.3.1.2. Düzlük / Yuvarlaklık (Dudak) Uyumu

Türkçenin yazı dilindeki, düz ünlüden sonra düz ünlü ve yuvarlak ünlüden sonra ya düz geniş ünlü ya da dar yuvarlak ünlü kuralına dayanan dudak uyumu, Kırım Türkçesinin yazı dilinde olduğu gibi Köstence ve Bahçesaray ağızlarında da sınırlıdır. Bu sınırlılık özellikle yuvarlak ünlülü kelimelerde gözlemlenmektedir.

Hem Bahçesaray hem Köstence ağızlarında ilk hecesinde düz ünlüyle başlayan kelimelerin sonraki heceleri de düz ünlüyle devam etmektedir:

Bahçesaray	Köstence
halıkların (7-30)	halķımızğa (1-82)
işimizi (19-17)	KazāKlaştıK (5-14)
tatasın (18-4)	tatasına (10-28)
yaKınlaşKannar (12-85)	yaKlaşhanda (1-44)
zeņginlerin (7-79)	zayıflamadık (2-7)
şipirki (11-46)	siyirğa (28-35)
şalıştım (7-15)	şakKandır (24-20)
biledersin (3-157)	bileme (21-1)

İlk hecesinde yuvarlak ünlüyle başlayan kelimelerde sonraki heceleri düz geniş ünlüyle devam etmektedir:

Bahçesaray	Köstence
horlap (12-75)	hoyasın (11-10)
oğrenem (18-30)	ürendim (15-34)

tutadılar (1-99) yuwasın (3-137) yüklöp (4-36) soğanlarımız (12-167)	tutasın (31-27) yüħlay (10-31) yüksele (1-87) soğanman (22-32)
---	---

Fakat, ilk hecesinde yuvarlak ünlüyle başlayan kelimelerde sonraki hecelerin dar yuvarlak ünlüyle devam etmesi kuralı Köstence ve Bahçesaray ağızlarında geçerli değildir. Genelde böyle durumlarda sonraki heceler dar yuvarlak ünlü yerine dar düz (I) bir ünlü ile devam edebilmektedir. Dolayısıyla, incelediğimiz bölgede güçlü bir düzlük etkisinin hâkim olduğunu söyleyebiliriz.

Bahçesaray	Köstence
üçimıs (1-113) – üçünci (2-142) – üçünü (3-130) üstüm (15-20) – üstüm (12-200) üymizde (12-4) – üyümüz (7-55) üydırğan (2-247) boldik (3-1) boyımıznan (2-233) yorılğan (12-56) şoğillaşa (6-94)	üşümıs (11-7) imparatorlğ (4-4) üstine (23-17) – üstünde (1-92) üyimizde (1-76) boğırdağ (18-6) boldılar (22-18) boyından (15-6) yorgın (1-92) şolpıman (1-29)

Yuvarlaklık uyumunun gerçekleştiği istisna durumları:

Bahçesaray	Köstence
gülüm (12-170) ħurutür (3-125) bünü (4-49)	gúnú (7-12) – ğünü (7-16) bunu (6-17) búğúp (6-27)

Düzlük uyumunun bozulduğu durumlar

Bazı durumlarda düz ünlülü kelimelerde genelde ünsüz ünlü veya ünlü ünlü benzetmesi ses olayının gerçekleşmesi sonucunda düz ünlüler yuvarlaklaşmaktadır. Daha çok Bahçesaray ağızında görülmektedir.

Bahçesaray	Köstence
ewumıs (6-30) çüberek (1-145) sonķu (4-174) êwümüıs (22-21)	şüberek (1-58)

ozimün (19-39)	
----------------	--

2.1.3.2. Ünsüz Uyumu

Türkçe’de ve Kırım Türkçesinde olduğu gibi Bahçesaray ve Köstence ağızlarında da güçlü bir ötümlülük ötümsüzlük uyumu vardır.

Bahçesaray	Köstence
apış+ke (1-57) bakıyif+ha (2-144) bağşa+ğa (28-20) bayırçık+ka (12-63)	asker+ler+ge (1-66) bala+ğa (1-63) biz+ge (17-14) cantık+ka (16-11)
asra-ğan (4-153) baK-Kan (12-91) ber-gen (4-71) ci-ğan (2-70) çek-ken (5-96)	asra-ğannar (24-12) bar-ğan (27-9) benze-t-ken (15-6) bırle-ş-ken (15-11) caK-Kan (1-89)
art+ta (16-24) barağ+ta (2-158) baydar+dā (3-1) bēş+te (13-43) dağ+da (19-8)	arafāt+ta (7-13) art+ta (28-22) asıl+da (18-21) bağar+da (1-58) bağşa+da (14-14)
arığ+tan (16-24) bakıyif+tan (2-160) baydar+dan (4-43) bazar+dan (5-108)	art+tan (2-116) baş+tan (23-11) bala+dan (11-17) bayır+dan (18-29)
ayt-tığ (9-29) bağ-ti (2-262) bar-dığ (9-29) başla-dı (17-11)	bar-dığ (19-32) başla-dı (30-4) ber-dık (16-7) cat-tık (12-7)
bil-dır-ecek (4-27) öl-dür-e (1-154) değiş-tir-mē (18-48)	bas-tır (1-24) em-iz-dır-edi (30-21) gez-dır-ēken (9-11)
çirkın+ce (11-60) güzel+ca (14-4) büyük+çe (12-134)	balaban+ca (14-12) fransız+ca (15-32) arap+ça (9-1)

2.1.3.3. Ünlü Ünsüz Uyumu

“ç, k, ƙ, K, p, p̄” gibi ötümsüz ünsüzleri ile biten bir kelimeye ünlü ile başlayan bir ek gelirse bu ünsüzler ötümlüleşerek “c, g, ğ, ğ, b” ünsüzlere dönüşmektedir.

Bahçesaray	Köstence
uç > uc+ ün (2-153) borç > borç+ımızın (2-207)	
çiğbörek > çubereg+i (1-144) sağlık > sawluğ+ım (19-35) tök- > toğ-ıp (4-203) toprak > toprağ+ına (20-1) töşek > töşeg+ım (3-42) yürek > yüreg+im (8-4) ayak > ayağ+ı (12-3) köpek > kopeg+im (19-36) sandık > sandığ+ın (18-47) aveslik > aveslig+i (18-57)	çiğbörek > şibóreg+ım (1-60) birlik > birlığ+ı (1-75) tök- > tog-esin (16-26) toprak > toprağ+ı (26-1) töşek > töşeg+ın (20-31) yürek > cüreg+ımde (1-100) ayak > ayağ+ı (10-22) koltuk > Koltığ+ıma (10-23) sarımsak > samsağ+ıı (16-6) ak+ar- > ağar- (30-1)
cep > ceb+ıne (11-28) kitap > kıtab+ı (7-75) sahip > sayıb+ıne (11-36) tüp > túb+ün (18-62)	cenap > cenab+ı (32-20) sebeup > sebeb+ından (27-15) sahip > sayıb+ı (20-2) tap- > tab-ıl- (26-19)

Fakat t, t, t ötümsüz ünsüzleri d'ye dönüşmemektedir:

Bahçesaray	Köstence
art > art+ında (6-30) üst > ust+üme (18-44) yurt > yurt+ın (6-7)	art > art+ından (17-35) art+ınnan (32-5) ast > ast+ından (27-24) üst > üst+ıne (13-14)

2.2. Ses Değişmeleri

Ses hadisesi sonucunda seslerde meydana gelen değişikliklerin kalıcı hale gelmesine ses değişmesi denilir. Seslerde meydana gelen değişiklikler **ses değişmeleri** ve **ses hadiseleri** iki başlık altında tahlil edilecektir. Bu alt bölümde Bahçesaray ve Köstence Kırım Türkçesi ağızlarında eski zamanlardan bugüne kadar gerçekleşmiş ve kalıcı hale gelmiş tüm ses değişmeleri ele alınacaktır.

2.2.1. t > d Değişmesi

Türkçe'de t > d ötümlüleşmesi tam gerçekleşirken Bahçesaray ve Köstence ağızlarında bu değişmenin tam olarak gerçekleşmediği görülmektedir. Bazı kelimelerde tam gerçekleşmiş, bazı kelimelerde muhafaza edilmiş, bazı kelimelerde de her iki sesin

kullanıldığı görülmektedir. Hem korunmuş hem değişmiş her iki sesin kullanılması incelediğimiz ağızlarda Türkçenin tesirinden meydana gelen tabakalaşmanın sonucudur.

#t > #d ve #t : #t

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
tağ (OY:170)	dağ (9-7) taw+ (16-41)	dağ (15-51) taw (27-18)	dağ tav	dağ
tağay (CC:176)	dayı+ (11-30)	dayı+ (1-80)	dayı	dayı
tağıl- (KTS:258)	dağıl- (14-11)	dağıl- (15-43)	dağıl-	dağıl-
tal (DLT:563)		dal+ (19-27)	dal	dal
tal- (EUTS:222)	dal- (20-27)	dal- (1-92)	dal-	dal-
tala- (EUTS:221)	tala- (12-77)		tala-	dala-
tam (OA:112)		dam+ (31-22)	dam	dam
tamgak (EUTS:222)	dam+ (4-204)	tamaK+(1-34)	dam(lezzet), tamaK	dam damak
tamır (ETG:296)	tamır+ (7-33)	tamır (15-38)	tamır	damar
tana (EUTS:223)	dane (15-3) tane (9-23)	dane (19-2) tane+ (22-30)	dane	tane
tana (KTS:261)		dana (1-21) tana (16-10)	tana	dana
tar (EUTS:225)	tarsıK- (16-1) tar (20-30)		tarsıK tar	daral- dar
tarKat-(EUTS:226)	darğat- (4-41)		tarKAt-	dağıt-
taşra (OA:113)	tışarı (12-65)	tışar+ (13-21)	tışarı	dışarı
tayaK (EUTS:229)	tayaK (12-47)	tayaK (10-8)	tayaK	dayak
tayan- (ETG:298)	dayan- (7-31)	dayan- (26-19)	dayan-	dayan-
tebe (IB:60)	dewe (11-78)	dewe+ (15-4)	deve	deve
teg (OY:172)	dayın (2-168)	day (1-15)	day, dayın	gibi
teg- (EUTS:231)	tiy- (6-88)	ti- (20-27)	tiy-	değ-
teğirmen (EUTS:231)	diyermên+ (12-152)	türmen (26-27)	değirmen	değirmen
teğış (EUTS:231)	tımtiyis (1-110)	tümtüz (K.26-1)	tiyiz	dümdüz
tegre (EUTS:231)	tögerek (9-51)	tögerek (1-30)	tögerek	daire (şekil)
teğül (DLT:595)	değil (1-133) duğul (11-50)	tuwul (3-22) tül (11-26)	değil	değil
telmir-(EUTS:232)	telmir- (12-56)		telmir-	yalvar-
telü (DLT:597)	deli (15-22)	deli+ (19-43)	deli	deli

temir (OA:114)	demir (2-27)		demir	demir
teñiz (KB:1241)	deñiz+ (20-24)	deñis (22-11)	deñiz	deniz
tere (KTS:271)		dere+ (4-7)	dere	dere
teri (EUTS:234)	teri+ (11-78)	teri+ (1-19)	teri	deri
teriñ (EUTS:234)	teren (13-33)	deren+ (26-4)	teren	derin
tıñ (EUTS:237)	tınç (13-25)	tın- (1-92)	tın-, tınç	din-, dinç
tıñla- (EUTS:237)	dıñne- (12-196) digne- (8-52)	tıñla- (1-78)	dinle-	dinle-
ti- (ETG:299)	de- (4-221)	de- (10-11)	de-	de-
tik- (EUTS:239)	tık- (3-168)		tik-	dik-
til (EUTS:239)	til+ (3-189)	til (15-38)	til	dil
tilim (DLT:623)	tılım (12-99)	tılım (21-28)	tilim	dilim
tiregük (EUTS:240)	direk (3-149) terek (19-40)	terek+ (28-19)	terek	direk
tiril- (OA:115)	tiril- (18-23)	tiril- (1-85)	tiril-	diril-
tiş (EUTS:241)	tış (3-203)	tış+ (6-20)	tiş	diş
tiz- (EUTS:242)	tız- (10-5)	tiz- (29-33)	tiz-	diz-
tod- (EUTS:243)	toy- (16-3)	toy- (1-37)	toy-	doy-
toğ- (EUTS:243)	toğan (2-3)	tuğan+ (28-13) doğmuş+ (10-27)	toğan	doğmuş
toğru (KTS:279)	doğrı (1-188)	doğrı (1-47) torası (30-9)	doğru	doğru
tokı- (EUTS:244)	doğ- (12-174)		dög-, tüy-	döv- (darı)
toķuz (DLT:636)	doķüz (4-2)	doķuz (15-15)	doķuz	dokuz
toķsun (DLT:635)	doķsan+ (12-192)	doķsan (15-29)	doķsan	doksan
tolğan- (EUTS:245)	dolan- (15-27)	dolaş- (9-2)	dolan-	dolan-
tolu (EUTS:245)	tol- (20-22) tolu (19-15)	tol- (15-14) tolı (32-13)	tol- tolu	dol- dolu
tonat- (DLT:639)	dona- (2-232)		donat-	donat-
toņuz (IB:61)		domız (14-27)	domuz	domuz
tovil (DLT:642)		dawul (5-15)	davul	davul
toy (EUTS:248)	toy+ (1-165)	toy (21-13)	toy	düğün
tök- (DLT:644)	toķ- (2-54)	toğ- (10-31)	tök-	dök-
tört (EUTS:249)	dört (16-14)	dört (21-9)	dört	dört
töşe- (EUTS:250)	töşe- (18-22)	töşe- (5-18)	töşe-	döşe-
tuğ- (EUTS:252)	doğ- (1-148)	tuw- (1-108)	doğ-	doğ-

		doğ- (26-31)		
tugül- (DLT:668)	tüyürlen- (12-149)			göze bir şey girip acıtmak
tul (EUTS:252)	tul (12-40)	tul (10-12) dul+ (6-10)	tul	dul
tur- (IB:61)	tur- (5-97)	tur- (22-10)	tur-	dur-
tuy- (EUTS:256)	düy- (12-113)	tüy- (8-7)	düy-	duy-
tüb+ (DLT:667)	tub+ (2-6)		tüb	dip
tügün (DLT:668)	dügün (20-4)		dügün	dügün
tükü, düğü (KTS: 288)	tüy (12-149)		tüy (darı)	düğü (darı)
tünç (EUTS:258)	tınç (13-25)		tınç	dinç
tünekün (KTS:287)	tüniyin (13-52)		tünevin	dün
tüş (DLT:677)	tüşün- (8-24)	tüşün- (1-65)	tüşün-	düşün-
tüş- (EUTS:259)	tüş- (2-18)	tüş- (29-38)	tüş-	düş-
tüz- (EUTS:260)	tüzel- (9-32) tüz- (17-25)	tüzel- (1-63)	tüzel-	düzel-
tüz (EUTS:260)	tëgiz- (4-202)	tüz (31-5)	tüz	düz

t/ > d/ ve t/ : t/

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
alta- (ETG:260)	aldat- (11-15)	aldat- (17-27)	aldat-	aldat-
anta (IB:49)	anda (11-34)	anda (12-11)	anda	orada
ata (ETG:262)	ata+ (2-115)	ata+ (23-2)	ata	ata
ata- (DLT:47)		ada- (5-24) ata- (9-16)	ada- adlandır-	ada- adlandır-
biltür- (EUTS:42)	bıldır- (4-27)		bildir-	bildir-
çatır (DLT:137)	çadır (20-2)		çadır	çadır
ikinti (EUTS:91)		ekindī+ (1-85)	ekindi	ikindi
ķanta (EUTS:166)	ķanda (13-47)		ķanda	nerede
ķatun (OY:148)	ķatın (22-12)	ķadın (26-49)	ķatın	kadın
küntüz (OY:157)	ķundūs (3-196)	ķundūs (18-7)	kündüz	gündüz
munta (EUTS:89)	mında (2-257)	mında (20-14)	mında	burada
otağ (KBS:611)	-	oda+ (30-22)	oda	oda
otuğ (ETG:289)	odın+ (10-61)	odun (1-77)	odun	odun

öltür- (KTS:210)	öldür- (1-56)	ottür (17-21)	öldür-	öldür-
ötä- (ETG:291)		ode- (26-27)	ode-, töle-	öde-
yeti (OA:121)	yedi (1-85)	yedi (19-21)	yedi	yedi
yultuz(EUTS:305)	yıldız (17-4)	yıldız+ (1-88)	yıldız	yıldız

2.2.2. d > t Değişmesi

Ele aldığımız ağızlarda bazı kelimelerde ötümsüzleşme sonucunda meydana gelen bu değişme kalıcı hale gelmektedir.

#d > #t

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
dükkan (Ar.)	tükan+ (12-202)	tükan+ (11-26)	tükan	dükkan

d/ > t/

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
baldur (KTS:23)	bıltır (10-74)		bıltır	geçen sene
eşid- (EUTS:77)	eşit- (3-115)	eşit- (32-4)	eşit-	işit-
ıd- (EUTS:77)	üte- (2-123)	it- (19-27)	üyte-	it-
kaldira- (KTS:124)	Kaltıra- (1-157)	-	Kaltıra-	titre-
kindik(EUTS:110)	-	küntük (1-7)	kobek	kordon, göbek

2.2.3. d/ > y/ Değişmesi

Türkçede olduğu gibi bu değişme her iki ağızda da tamamen gerçekleşmiş durumundadır. Eski Türkçe dönemindeki kök ünlüsünden sonra gelen hemen hemen tüm **d/** sesleri incelediğimiz ağızlarda **y/** sesine geçiş yapmış görünmektedir.

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
adağ (OA:82)	ayağ (22-10)	ayağ+ (10-8)	ayağ	ayak
adır- (EUTS:4)	ayır- (10-2)	ayır- (14-8)	ayır-	ayır-
badhram(DLT:58)	bayram (1-91)	bayram (32-13)	bayram	bayram
badruk (EUTS:30)		bayrağ (29-37)	bayrağ	bayrak
bedük (EUTS:37)	büyük (2-2)	büyük (1-50)	büyük	büyük
bıdık (DLT:89)		mıyık (15-50)	mıyık	bıyık

bod (EUTS:45)	boy+ (2-12) boydaK (12-43)	boy+ (14-18)	boy boydaK	boy yaşı
bodü- (EUTS:46)	boya- (3-145)		boya-	boya-
buğad- (OA:91)	boğay- (13-54)		boğay-	bunal-
ıd- (+ ber-)* (EUTS:85)	yiber-* (12-132) cıber- *(2-124)	cıber-* (23-27)	yiber-*	gönder-
kadın(EUTS:160)	Kaynana (2-10)	Kaynana (21-20)	Kaynana	kaynana
kadıt-(EUTS:161)	Kaytar- (10-30) Kayt- (1-16)	Kaytar- (21-19) Kayt- (16-4)	Kaytar- Kayt-	geri çevir-, geri dön-
kadış (Cl:607)	hayış (10-40)		Kayış	kayış, kösele
ked- (EUTS:103)	kiy- (18-32)	kiyin- (3-26)	kiy-	giy-
kod- (OA:102)	Koy- (11-47)	Koy (28-24)	Koy-	koy-
kuğruk (IB:56)		Kuyruğ (1-64)	KuyruK	kuyruk
kuğuğ(EUTS:185)	Kuyı (9-11)	Kuyı (26-5)	Kuyu	kuyu
küdegü (EUTS:120)	Kuda+ (2-203) kuyew+ (1-113)	Kuda+ (29-30) kiyew (19-39) Kudağıy (18-23)	Kuda küyev	- güvey
öd (OA:107)		üyle (28-10)	öyle	ögle (vakit)
sid- (EUTS:205)	siy- (2-123)		siy-	işe-
tod- (OA:115)	toy (1-26) toy- (2-58)	toy (10-7) toy- (1-50)	toy toy-	doy-
udı- (EUTS:262)	yüKla- (3-178)	yüKla- (1-51)	yuKla-	uyu-
yad- (ETG:307)	cay- (19-32) yay- (14-14)	cay- (16-14)	yay-	yay-
yadağ(EUTS:279)	cayaw (13-43)	cayaw (20-5)	cayav	yaya
yit*- ⁸ (Cl:885)	coy-* (19-1)	coy-* (31-30)	coy-*	kaybet-

2.2.4. g > y Değişmesi

Köstence ağzının karakteristik özelliklerinden biri **g/ > y/** değişmesidir. Dobruca bölgesinde düzenli bir şekilde rastlanmaktadır. Bahçesaray ağzında da bu değişme gerçekleşmiş fakat korunmuş örnekleri de mevcuttur.

g/ > y/, g/ : g/

⁸ **yit-** kelimesi günümüz Kırım Türkçesinde **coy-** (B.19-1), (K.31-30) şeklinde kullanılmaktadır. Eski Türkçe'den günümüze gelene kadar geçirdiği ses hadiseleri şunlardır: **t/ > [d/]** > **y/**: **yit-** > **yud-** > **yod-** > **coy-**

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
bağır (KBS:123)	bayır (12-33)	bayır+ (31-6)	bayır	bayır (yamaç)
bağla-(EUTS:31)	bayla- (20-24)	bayla- (11-10)	bağla-	bağla-
beg (OY:128)		bey+ (13-2)	bey	bey
ciger (Far.)		ciyer+ (17-44)	ciger	ciğer
ög- (EUTS:147)	tüy- (2-73)	üy- (28-33)	tüy-	öğüt- (darı)
ögren- (EUTS:147)	oğren- (2-67)	üyren- (25-16)	oğren-	öğren-
sığ- (EUTS:202)	sığ- (13-23)		sığ-	sığ-
sığır (DLT:512)	siyir (9-10) sığır (21-16)	sıyır (22-33)	sığır	sığır (inek)
tağay (DLT:561)	dayı+ (19-15)	dayı+ (21-21)	dayı	dayı
teg (EUTS:230)	dayın (15-22)	onday (11-24)	day, dayın	gibi
teg- (EUTS:231)	tiy- (6-88)	ti- (20-27)	tiy-	değ-
teger- (DLT:594)		teyerşig (29-32)	köpçek	tekerlek
tegirmen (EUTS:231)	diyermên+ (12-152)	türmen (26-27)	degirmen	değirmen
tegiş (EUTS:231)	tiyis (1-110)		tiyiz	düz
tugül- (DLT:668)	tüyürlen- (12-149)			göze bir şey girip acıt-
tüg (KTS:286)		tüy+ (23-37)	tüy	tüy, kıl
tükü, düğü (KTS: 288)	tüy (12-149)		tüy (darı)	düğü (darı)
yığ- (EUTS:294)	ciy- (16-43) ciyin+ (6-48)	ciy- (10-9) ciyín+ (29-21)	ciy-, yığ-	yığ- (topla-)
yügürük (EUTS:306)	-	ciyirik (1-37) cuwur- (1-85)	cuwur-, çap-	koş-

#g > #y

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
gavur (Far.)	yawur (12-29)	yawur (9-13)	yavur	gavur
kafir (Ar.)	kafir (12-4)		kafir	kafir

2.2.5. ç > ş Değişmesi

ç'nin sızıcılaşmasıyla meydana gelen bu değişme Köstence ağzının en önemli karakteristik özelliklerinden biridir. Köstence ağzındaki hemen hemen tüm ç sesleri ş seslerine dönüşmektedir. Bu değilmenin örneklerine kelime başında, kök ünlüsünden sonra ve kelime sonunda rastlanmaktadır. Bahçesaray ağzında bu değişme yer almamakta, sadece bir tabakalaşma örneği olarak az da olsa rastlanmaktadır. Bahçesaray ağzında bazen hem ç'li hem ş'li varyantları kullanılmaktadır.

#ç > #ş (Köstence ağzı) #ç : #ç (Bahçesaray ağzı)

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
çağır- (KTS:45)	çağır- (13-17)	şahır- (18-25)	çağır-	çağır-
çal- (ETG:271)	çal- (20-17)	şal- (29-24)	çal-	çal-
çalış- (DLT:133)	çalış- (1-52) şalış- (7-35)	şalış- (5-10)	çalış-	çalış-
çamur (KTS:46)	çamır (2-37)	şamır (19-4)	çamur	çamur
çandırğına (KTS:46)		şandır+ (1-20)	çandır	zayıf
çanak (EUTS:59)	çanāçih (19-25)		çanak	çanak
çanta (TS:493)	çanta (11-23)	şanta+ (9-19)	çanta	çanta
çapa (TS:494)	çapa (11-2)	şapa (5-11)	çapa	çapa
çare (Far.)	çare (13-12)	şare+ (6-5)	çare	çare
çatal (KTS:47)		şatal (1-35)	çatal	çatal
çayır (TS:508)	çayır+ (10-14)	şayır (1-85)	çayır	çayır
çayna- (KTS:47)		şayna- (1-36)	çayna-	çiğne-
çayhal-(KTS:47)	çiyha- (3-179)	şayha- (10-31)	çayka-	çalkala-
çek- (DLT:139)	çek- (8-57)	şeg- (21-25)	çek-	çek-
çekirdek (KTS:47)	-	şegirdek (16-36)	çerdek	çekirdek
çekiş- (DLT:140)	çekış- (1-168)	şegiş- (28-3)	çekiş-	çekiş-
çenber (Far.)		şember (6-21)	çember	çember
çerik (DLT:142)	şerig+ (10-74)		çerik	yaşıt
çeşid (Far.)	çeşit (3-124)	şeşit (22-23)	çeşit	çeşit
çığağ	çingene (12-75)	şingene (28-12)	çingene	çingene

(ETG:272)				
çık (DLT:146)	çık- (6-88)	şık- (1-1)	çık-	çık-
çın (DLT:149)	çınla- (12-183)	şın+ (30-9)	çın, çınla-	çın, mani
çıpçık (CC:50)	çıpçe (19-36)	şıpiy (27-22) şıpşe (28-37)	çıpçe	civciv
çibin (AY:458)	çıbın (13-26)	şıbın (19-37)	çıbın	sinek
çiftçi (TS:546)		şipşilğ (4-8)	çiftçi	çiftçi
çig (KTS:51)	çüberek (5-68)	şıberek (1-1)	çibörek	çiğ börek
çonğar (yer adı)		şonğar (15-1)	çonğar	çonğar (yer adı)
çöl (TS:565)	çöl (11-22)	şöl (15-1)	çöl	çöl
çölmek(KTS:53)		şölmek (1-86)		çölmek
çöp (Far.)		şöp (15-26)	çöp	çöp
çurab (Far.)		şorap (11-11)	çorap	çorap
çünkü (Far.)	çünkı (13-10)	çünkü (4-1) şünki (31-13)	çünki	çünkü
çürü- (KBS:257)	şörü- (20-15)	şırı- (10-21)	çürü-	çürü-

ç/ > ş/, ç/ : ç/

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
açıt- (DLT:4) (ekşit-)		aşıt- (16-12)	mayala-	mayala-
aç (ETG:258)	açlık (12-55)	aşlıh+ (1-49)	açlık	açlık
aç- (DLT:2)	aç- (10-10)	aş- (7-14)	aç-	aç-
alçak (KTS:6)	alçağ+ (12-137)	aşğ (19-23)	alçağ	alçak
arapça (Ar.)	arapça (5-45)	arapşa (31-5) arapça+ (9-1)	arapça	arapça
bıçak (EUTS:40)	pıça+ (13-15)	pışağ (1-35)	pıçağ	bıçak
biç- (DLT:87)		pşen (28-34)	piçen	piçen
çeçek (EUTS:60)		şeseğ (30-6)	çeçek	çiçek
çıpçık (CC:50)	çıpçe (19-36)	şıpşe (28-37)	çıpçe	civciv
iç- (EUTS:88)	iş- (6-58) iç- (9-14)	iş- (28-14)	iç-	iç-
kaç- (DLT:243)	kaç- (21-13) kaş- (9-8)	kaş- (4-1)	kaç-	kaç-
keç- (DLT:289)	keç- (10-75) kêş- (3-132)	keş- (1-12)	keç-	geç-

köç- (DLT:354)	kóç- (17-13) koş- (1-31)	koş- (15-18)	köç-	göç-
kiçkine(KTS:148)	kiçkene+ (7-45)	kişkene (9-7)	kiçkene	küçük
ölçi (KTS:210)		ólşülű (1-14)	ölçü	ölçü
parça (Far.)	parça (10-55)	parşa (6-25)	parça	parça
uç- (EUTS:261)	uç- (9-28)	uş- (22-12)	uç-	uç-
uçur- (KTS:291)	uç- (9-28)	üşürt- (5-16)	uçurt-	uçurt-
üçün (EUTS:270)	içün (19-5)	üşün (26-9)	içün	için
zanatçı (Ar.)		zanatşı (32-1)	zanatçı	zanaatçı

ç# > ş#, ç# : ç#

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
aç (ETG:258)	aç (2-46)	aş (20-10)	aç	aç
awuç (KB:1104)	awüş+ (1-101) awuç (12-58)	-	avuç	avuç
birinç (Far.)	pırniç (5-90)	pıriş (6-25)	pirniç	pirinç
hiç (Far.)	iç (15-18)	êş (1-21)	iç	hiç
ıgaç (OY:141)	ağaç+ (10-26) ağaş (7-84)	ağaş+ (20-27)	ağaç	odun
iç (ETG:274)	ştan (3-121)	ştan (18-11)	ştan	pantolon
kaç (KTS:122)	Kaç (1-91)	Kaş (26-25)	Kaç	kaç (ne kadar)
keç (DLT:289)	keç (19-12)	kêş (9-12)	keç	geç
kerç (yer adı)		keriş (15-2)	keriç	keriç
papuç (Far.)		papış+ (18-3)	papuç	papuç
piliç (KBS:697)		piliş (6-24)	tavuk	piliç
saç (EUTS:192)	saç+ (2-122)	şaş+ (30-1)	saç	saç
sütlaç (TS:2191)	aş (18-24)	sütlaş (11-20) aş (18-5)	aş, sütlaç	aş, sütlaç
üç (OY:182)	üç (11-68)	üş (30-20)	üç	üç

2.2.6. #y > #c Değişmesi

Köstence bölgede kelime başında bulunan tüm y sesleri patlayıcılaşarak c sesine dönüşmektedir. Bu değişme Köstence ağzının önemli karakteristik özelliklerinden biridir. y'lerin korunması bölgede oluşmuş yeni tabakaya işaret etmektedir. Bahçesaray

ağzında kelime başı y'ler korunmuş görünmektedir. Fakat bazı kelimelerde hem y'li hem c'li varyantları bir arada kullanılmaktadır.

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
ıd- (+ ber-) (EUTS:85)	yiber- (12-132) ciber- (2-124)	ciber- (23-27)	yiber-	gönder-
ip (CC:83)	yip+ (17-51)	cip (23-31) yip+ (26-45)	yip	ip
ır (CC:80)	yırla- (3-216)	cırla- (1-88)	yırla-	şarkı söyle-
udı- (EUTS:262)	yükla- (3-178)	yükla- (1-51) cükla- (25-8)	yuKla-	uyu-
yablağ (EUTS:278)	-	caş cawha (18-8)	-	kötü
yadağ(EUTS:279)	cayaw (13-43)	cayaw (20-5)	cayav	yaya
yağ- (DLT:726)	yağ- (10-46) yağmır (12-32)	caw- (15-13) cawun (15-13)	yağ- yağmur	yağ- yağmur
yağlık (KTS:306)	yawlık (8-38)	cawlık+ (18-2)	yavluK	mendil
yağ- (EUTS:280)	yaK- (6-47)	caK- (1-89)	yaK-	yak-
yal- (DLT:733)	-	cal- (1-36)	-	yal-
yalan (+adağ) yalan (+baş) (EUTS:281)	yalnayaK (12-200) yalanbaş(12-203)	- -	yalanbaş yalnayaK	yalın ayak
yalanuz (EUTS:281)	yañGıs (16-38)	cañgız (20-29)	yalnız	yalnız
yalbar- (EUTS:281)	yalvar- (13-7)	calbar- (7-9)	yalvar-	yalvar-
yan (DLT:740)	yantih (4-193) yan+ (13-45)	cantık (1-4) can+ (6-9)	yantık yan (taraf)	börek
yanık (KTS:310)	-	canıklı (21-15)	yanıklı	yanıklı
yañı (ETG:308)	yañı (3-163)	cañı (28-8)	yañı	yeni
yañır- (KTS:310)	-	cañıra- (1-84)	yañıra-	çınla-
yañ- (OA:121)	yay- (21-8) cay- (19-32)	cay- (22-31)	yay- cay-	yay-
yap- (DLT:744)	yapih (8-25)	cabın- (1-71) cap- (1-23)	yap-	ört-
yapış- (DLT:745)	yapış- (11-60)	capiş- (5-16)	yapış-	yapış-
yaruk (DLT:754)	yarık (12-81)	carık (1-59)	yarık	ışık
yaş (CC:222)	yaş+ (2-98)	caş+ (25-2)	yaş	genç
yaş (EUTS:289)	yaş (14-7)	yaş+ (6-2)	yaş	yaş

yat- (IB:63)	yat- (2-228)	cat- (5-14)	yat-	yat-
yaz (KTS:316)	yaz+ (4-175)	caz+ (1-58)	yaz	yaz
yazma (içecek)	-	cazma (1-38)	yazma	ayran
yem (KTS:318)	-	cümle- (1-45)	yemle-	zehirlen-
yemiş (DLT:772)	yemiş (3-224)	cemiş (28-11)	yemiş	yemiş
yeğe (ETG:310)	-	ceğge+ (23-19)	yenge, dudu	yenge
yeğil (KTS:318)	yeğgil+ (12-189)	-	yeğgil	hafif
yer (OY:187)	yer+ (19-14)	cer+ (20-2) yer+ (4-6)	yer	yer
yet- (DLT:776)	yet- (2-138)	cetiŐ- (7-11)	yet-	yet-
yığ- (EUTS:294)	ciy- (16-43) ciyin+ (6-48) yığıştır- (14-24)	ciy- (10-9) ciyin+ (29-21)	ciy-, yığ-	yığ- (topla-)
yıĐlaŐ- (EUTS:294)	cıla- (12-169) ağlat- (15-20)	cıla- (17-24)	ağla-	ağla-
yıkıl- (DLT:782)	yıkıl- (9-18)	cığıl- (29-37)	yıkıl-	yıkıl-
yılan (EUTS:294)	yılan (16-26)	-	yılan	yılan
yılığ (EUTS:294)	cıllı (12-163)	cıllı (23-38) cilt- (1-36)	*(Kızdır-)	ılık
yırt- (EUTS:295)	yırt- (9-17)	-	yırt-	yırt-
yigit (ETG:311)	-	cığıt+ (22-13)	yigit	yığıt
yiglek (KBS:243)	cılık (10-68)	-	cilik	ilek
yit- (EUTS:299)	yüt- (5-103)	cet- (22-14)	yet-	yet-
yiz ⁹ (EUTS:300)	-	cez diy (29-39)	-	-
yit- (Cl:885)	coy- (19-1)	coyt- (31-30)	coy-	kaybet-
yok (DLT:797)	yoK (6-89)	yoK (32-11) c�Kla- (25-1)	yoK	yok
yol (ETG:312)	yol+ (20-22)	col (22-11) yol+ (32-10)	yol	yol
yorı- (OY:191)	y�r- (1-161) c�r- (6-58)	c�r- (1-85)	y�r-	yürü-
yoriğ (EUTS:302)	bir corıK(12-190)	-	bir corıK	fena değil, iyi
yorul- (DLT:804)	yorıl- (12-56)	-	yorıl-, boldur-	yorul-
yu- (EUTS:305) yuv- (KTS:331)	yuw- (21-18) c�w- (8-28)	cuw- (10-10)	yuv-	yıka-
yulaf (Rum.)	cilap (12-174)	-	cilap	yulaf
yultuz(EUTS:305)	yıldız (17-4)	yıldız+ (1-88)	yıldız	yıldız

⁹ bakır

yum- (EUTS:305)	-	çim- (7-8)	yum-	yum-
yumurtğa (ETG:313)	yımırta (12-160)	cımırta (16-15)	yımırta	yumurta
yut- (DLT:818)	yut- (12-60)	cut- (1-35)	yut-	yut-
yügürük (EUTS:306)	-	ciyirik (1-37) cuwur- (1-85)	cuwur-, çap-	koş-
yük (EUTS:306)	yukle- (1-34) cükle- (1-55)	-	yük, yukle-	yük, yukle-
yün (EUTS:307)	cin (17-17) yün (19-9)	cin+ (17-17)	yün	yün
yürek (EUTS:307)	yüreg+(5-78)	cürek (1-70)	yürek	yürek

Köstence ağızdaki bazı kelimelerin morfofonetik açısından aynı olmaları karışıklık yaratabileceği için iki kelimedenden birinde **y**'nin korunmuş şekli kullanılmaktadır:

yaş (ETG:309) > caş (K.2-86) 'genç' ~ yaş (K.8-87) 'yaş'.

2.2.7. f > p Değişmesi

Patlayıcılaşma yoluyla meydana gelen bu değişme Köstence bölgesinin en önemli karakteristik özelliklerinden biridir. Bahçesaray ağızında bu değişme yer almamaktadır, nadiren rastlanan örnekleri bir tabakalaşma olarak kabul etmekteyiz.

Köstence ağızında **f** ünsüzü bulunmamaktaydı, diğer Türkçe'nin etkisi altında kaldığından dolayı yeni **f** tabakası meydana gelmiştir.

#f > #p (Köstence ağızı) **#f : #p** (Bahçesaray ağızı)

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
falan (Ar.)	felança (11-29)	palan (29-18)	felan	falan
fasulye (Rum.)	-	pasılya (1-55)	-	fasulye
fatma (ad)	fatime (12-108)	patma (3-22)	fatma	fatma
fayda (Ar.)	-	payda (3-24)	fayda	fayda
fazla (Ar.)	-	pazla (19-26) fazla (1-45)	fazla	fazla
feride (ad)	-	pèride (5-6)	feride	feride
feryan (ad)	-	peryan (10-5)	feryan	feryan
fırtına (TS:870)	-	pırtana+ (21-22)	fırtına	fırtına

f/ > p/ (Köstence ağzı) **f/ : f/** (Bahçesaray ağzı)

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
arefe (Ar.)	-	arpe (7-12)	arfe	arife
cafer (Ar.)	cafer (1-19)	capar (11-7)	cafer	cafer
çiftçi (TS:546)	-	şipşilig (4-8) çiftlik (14-3)	çiftçi	çiftçi
çüft (Far.)	-	çip (26-37)	çüft	çift
elif (Ar.)	-	elippa (19-21)	elifbe	elifbe
hafta (Ar.)	afta (7-89)	apta+ (27-12)	afta	hafta
iftar (Ar.)	éftar (19-37)	iptar+ (1-60)	eftar	iftar
müsafir (Ar.)	mısafir+ (2-94)	sapır (21-1) mısafir+ (3-1)	müsafir	misafir
sofra (NF:376)	sofra (11-33)	sopra (1-31)	sofra	sofra
tüwek (DLT:679)	tüfek (9-32)	tüpék+ (20-9)	tüfek	tüfek
vazife (Ar.)	-	vazipe (5-10) vazife+ (19-5)	vazife	vazife

f# > p#, f# : f#

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
laf (Far.)	lafet- (22-19) lapet- (3-20)	lap (1-33)	laf	laf
zayıf (Ar.)	-	zayıp+ (10-30) zayıfla- (2-7)	zayıf	zayıf
hoşaf (Far.)	-	Koşap (2-8)	Koşaf	hoşaf
yulaf (Rum.)	çilap (12-174)	-	cilap	yulaf

2.2.8. b > p Değişmesi

Ötümsüzleşme sonucunda meydana gelen bu değişme Köstence Ağzının karakteristik özelliklerinden biridir. **b**'nin değişmiş şekli korunmuş şekliyle bir sırada kullanılmaktadır. **b**'nin korunmuş şeklinin kullanılması tabakalaşmanın göstergesidir. Bahçesaray Ağzında da sık rastlanan bir değişmedir.

#b > #p (Köstence ve Bahçesaray ağzı) **#b : #b** (Bahçesaray ağzı)

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
bar (EUTS:32)	para (11-31)	para (32-11)	para	para

bazar (Ar.)	bazar (3-157)	pazar (21-12)	bazar	pazar
besiye (özel ad)	-	pesiye (27-1)	-	-
bıç- (EUTS:40)	pıç- (18-30)	-	biç-	biç-
bıç- (EUTS:40)	pıçen (20-19)	pşen (28-34)	pçen	piçen
bıçak (EUTS:40)	pıça+ (13-15)	pışaK (1-35)	pıçaK	bıçak
bış- (EUTS:41)	pış- (5-80)	pışır- (6-25)	pişir-	pişir-
birinç (Far.)	pırnıç (5-90)	pıriş (6-25)	pirniç	pirinç
bismillah (Ar.)	pısmılla (3-138)	pısmılla (1-32)	bismilla	bismillah
büt- (EUTS:57)	bit- (17-20)	pıt- (4-10)	bit-	bit-
bütün (EUTS:57)	bütün (1-52) pıtun (2-176)	pıtın (11-12)	bütün	bütün

/b/ > /p/

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
ç ı çuk ç i çik (KTS:52)	ç i pçe+ (19-36)	ş i pşe (19-7)	ç i pçe	civciv
q o ğa (Ras.:273)	K o pKa+ (9-18)	K o pKa (3-15)	K o pKa	kova
yal b i (DS:228)	yal p aK (22-33)	-	yap p aK	düz

b# > p#

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
çur a b (Far.)	-	şör a p (26-37)	çor a p	çorap
kitab (Ar.)	kit a p+ (7-53)	-	kit a p	kitap

2.2.9. ğ > w Değişmesi

Sızıcılışma ve erime sonucunda meydana gelen bu değişme kök ünlüsünden sonra ve kelime sonunda görünmektedir. Bölgemizin en önemli karakteristik özelliklerinden biridir. g'nin w olabilmesi için [ğ > v] sürecinden geçmesi gerekmektedir. Bölgemizde düzenli olarak gerçekleşen bir değişmedir. Bazı örneklerin hem korunmuş hem değişmiş varyantları da bulunmaktadır. Köstence ağzında bu değişimin Bahçesaray ağzına göre daha düzenli şekilde gerçekleştiği görünmektedir.

ğ/ > w/, ğ/ > v/ (ğ/ > ğ/ bazı örneklerde Bahçesaray ağzında)

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
ağ- (DS:17)	awuştır- (19-25)	awuştır- (29-14)	awuştır-	değiştir-
ağır (EUTS:7)	ağır (1-36)	awur (26-19)	ağır	ağır
ağrı- (EUTS:8)	awur- (15-1)	avır- (1-54) awur- (20-12)	ağır-	ağır-
ağız (EUTS:7)	ağız+ (3-179) awuz+ (7-66)	awzı+ (17-2) avüz+ (1-34)	ağız	ağız
ağtar- (DLT:13)	awdar- (22-32)	awdar- (22-37)	avdar-	devir-
bağlağı(KBS:106)	baKlawar (3-158)	baKlawar+(22-27)	baKlawar	baklava
kağun (EUTS:161)	-	Kawun (17-1)	Kavun	kavun
kağur- (EUTS:161)	Kawur- (5-90)	Kawur- (11-42)	Kavur-	kavur-
koğala- (EUTS:183)	Kuwalar (16-43)	Kuwalar (17-21)	Kuvalar-	kov-
sağ- (EUTS:193)	saw- (6-39)	-	sağ-	sağ-
soğık(EUTS:207)	suwūh (7-82)	-	suvuK	soğuk
soğur- (EUTS:207)	-	suvurt- (1-64)	savur-	savur-
tağıu(EUTS:221) tağuk (KTS:258)	tawuK (8-70)	tawuK (16-5)	tavuk	tavuk
teğül (DLT:595)	degil (1-133) duğul (11-50)	tuwul (3-22) tül (11-26)	degil	değil
toğ- (EUTS:243)	doğıl- (9-35)	tuw- (1-108) doğ- (22-1)	doğ-	doğ-
yağ- (DLT:726)	yağ- (10-46) yaw- (17-50)	caw- (15-13) cawun (15-13)	yağ- yağmur	yağ- yağmur
yağlık (KTS:306)	yawlık (8-38)	cawlık+ (18-2)	yavluK	mendil
yügürük (EUTS:306)	-	ciyirik (1-37) cuwur- (1-85)	cuwur-, çap-	acele et-, koş-

ğ# > w# (Bazı örneklerde korunmuş varyantı da mevcuttur)

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
açığ (EUTS:2) açuv, açığ(KTS:2)	açuwlan- (12-156)		açuvlan-	öfkelen-
biregü (EUTS:43)	birew (1-149)	birew (21-19)	birev	biri
buzagu(EUTS:56)	buzawlar (5- 109)	bızaw (1-86)	buzav	buzacı

ikegü (EUTS:91)	-	ekew (5-23)	-	ikisi
küdegü (EUTS:120)	ķuyew (1-113)	ķiyew (19-39)	ķüyev	güvey
oklaġu(KBS:617)	oġlaw (3-81)	oġlaw (16-13)	oġlav	oklava
ög (KBS:1003)	- oķsız ¹⁰ (1-14)	uwi (23-36) oġi (3-26) oķsis (6-2)	oġi	üvey
saġ (EUTS:193)	saw (9-31) saw+ (4-132) sawliķla-(12-185)	saw (10-11) saġlam (1-9) sawluġ (32-18)	saġ saġlık saġliķla-	saġ (taraf) saġlık saġlıcakla
taġ (EUTS:219)	taw (16-40) daġ (4-239)	taw (27-18) daġ (29-19)	daġ	daġ
yadaġ(EUTS:279)	cayaw (13-43)	cayaw (20-5)	cayav	yaya

2.2.10. ġ > ğ Deġiřmesi

ġ'nin sızıcılaşması sonucunda meydana gelen bu deġiřmeye incelediġimiz aġızlarda düzenli bir şekilde ve sık rastlanmaktadır. İki vokal arasında kalan ġ sesinin sızıcılařtıġı görünmektedir.

#ġ > #ġ

Eski şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
ġaliba (Ar.)	ġaliba (1-166)	-	ġaliba	galiba
ġayri (Ar.)	ġayrı (19-38)	-	ġayrı	gayrı

ġ/ > ġ/ (w/)

Eski şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
aġır (EUTS:7)	aġır (1-36)	awur (26-19)	aġır	aġır
aġız (EUTS:7)	aġız+ (3-179) awuz+ ¹¹ (7-66)	awzı+ (17-2)	aġız	aġız
aġla- (EUTS:7)	aġla- (2-140) cıla- (12-169)	cıla- (17-24)	aġla-	aġla-
baġıřla-(DLT:60)	baġıřla- (7-76)	-	baġıřla-	baġıřla-
boġ- (EUTS:46)	boġ- (1-53)	-	boġ-	boġ-
boruġan (KBS:161)	-	boraġan (15-52)	daġlı yer	daġlı yer
buġday (EUTS:51)	boġdáy (2-70)	boġday (26-28)	boġday	buġday

¹⁰ ġ > K deġiřmesine bakılabilir

¹¹ ġ > w deġiřmesine bakılabilir

boğurdağ (KTS:34)	-	boğırdağ(16-38)	boğırdağ	boğurdağ
çağır- çağır- (KTS:45)	çağır- (4-144)	şağır- (28-17)	çağır-	çağır-
ığaç (EUTS:85)	ağaç (7-84)	ağaç+ (20-27)	ağaç	ağaç, tahta
karğa-(EUTS:168)	Karğa- (2-245)	-	Karğa-	karga-
karlığaç (EUTS:169)	-	Karlığaç (5-17)	Karlığaç	kırlangıç
kızğan-(EUTS:178)	Kızğanıç (12-204)	-	Kızğan-	cimri ol-
kurğak (toprak) (EUTS:187)	Kurğaklık (7-84)	-	Kurağ	kuru
kurğan (EUTS:187)	Kurğan (2-60)	-	Kurğan	yer adı
oğlan (OA:106)	oğlan+ (1-29)	ul+ (11-15)	oğlan	oğlan
oğra-(EUTS:139)	oğra- (12-188)	oğrat- (1-46)	oğra-	uğra-
özğür- (EUTS:145)	özğar- (13-40)	-	özğar-	eve geçir-
sığ- (EUTS:202)	sığındır- (12-184)	-	sığ-	sığ-
sığır (DLT:512)	sığır+ (3-30) siyir ¹² (9-10)	siyir (3-23)	sığır	sığır
sızğur-(KTS:236)	sızğır- (20-21)	-	sızğır-	ışık çal-
soğan(EUTS:207)	soğan+ (2-234)	soğan (1-22)	soğan	soğan
tağıl- (KBS:260)	dağın (3-222)	dağıl- (15-43)	dağıl-	darma dağın
tığret- (DS:558)	-	tığrat- (18-29)	tığirt-	yuvarlat-
toğru(EUTS:243)	döğır+ (1-131)	doğrı (1-47) torası (30-9)	doğru	doğru
toğrul-(EUTS:243)	doğra- (5-89)	-	doğra-	doğra-
tuğ- (EUTS:252)	doğ- (1-148)	tuw- (1-108) doğ- (26-31)	doğ-	doğ-
uyğur (EUTS:269)	-	uyğur (15-58)	uyğur	uygur
yağmur(EUTS:280)	yağmır (12-32)	yamır (9-4) cawun (15-13)	yağmur	yağmur
yığ- (EUTS:294)	yığ- (12-131) yığlış- (4-122) yığıştır- (14-24)	cığıl- (5-24)	yığ-	yığ-
yığıl- (EUTS:293)	yığıl- (3-221)	cığıl- (5-24)	yığıl-	yıkıl-

ğ# > ğ#

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
------------	------------	----------	----------	--------

¹² g > y değişmesine bakılabilir

bağ (EUTS:30)	bağ (4-230) bağlıK (9-44)	bağşa+ (28-20)	bağ, bahçe	bağ, bahçe
tağ (OY:170)	dağ (9-7) taw+ (16-41)	dağ (15-51) taw (27-18)	dağ tav	dağ
yağ (EUTS:279)	yağ+ (2-54)	may+ (31-22)	yağ	yağ

2.2.11. G (g, ğ) > K (k, K) Değişmesi

g'nin ötümsüzleşme ve aşırı patlayıcılaşması sonucunda meydana gelen bu değişme bölgemizde yaygın şekilde rastlanmaktadır.

g/ > k/

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
ögür- (EUTS:148)	okır- (1-75)	-	ökür-	ökür-
ögsüz (EUTS:148)	oksız (3-53)	oksis (6-2)	oksüz	öksüz

#ğ > #K

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
ğayb (Ar.)	Kayıp (16-35)	Kayıb (1-108)	Kayıp	kayıp

ğ/ > K/

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
çuğurdan (DLT:159)	çüKür (11-67)	-	çuKür	çukur
qobğa (Ras.:273)	KopKa+ (9-18)	KopKa (3-15)	KopKa	kova
kısğa (ETG:280)	KısKa+ (1-84)	KısKa+ (11-20)	KısKa	kısa
yağuk (EUTS:280)	yaKın+ (1-109)	yaKın (16-15)	yaKın	yakın
yığıl- (EUTS:293)	yıKıl- (3-221)	cığıl- (5-24)	yıKıl-	yıkıl-
yügerü (OA:124)	uKarı (4-22)	yuKarı (3-11)	yuKarı	yukarı

ğ# > K#

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
kuşaq (DLT:383)	KüşaK (10-44)	-	KuşaK	kuşak
yoriğ (EUTS:302)	coriK (12-190)	-	bir coriK	fena değil, iyi

2.2.12. K (k, k̄) > G (g, ğ, ğ) Değişmesi

k'nin ötümlüleşme ve sızıcılaşması sonucunda meydana gelen bu değişimin bölgemizdeki kelimelerin başında ve iki vokal arasında gerçekleştiği sık rastlanmaktadır.

#k : #k, #k > #g

Bölgemizde kelime başında **k** seslerinin korunmuş şekilleriyle bir sırada ötümlüleşmiş şekillerinin kullanılması görünmektedir. Köstence ağızında hem korunmuş hem ötümlüleşmiş şekiller kullanılmaktadır. Bu bölgedeki kelime başında bulunan **k** seslerinin ötümlüleşmesi tabakalaşmanın göstergesidir. Bahçesaray ağızında korunmuş şekillere daha sık, ötümlüleşmiş olanlara ise nadir rastlamaktayız.

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
keç (DLT:289)	keç (19-12)	kêş (9-12)	keç	geç
ked- (EUTS:103)	kiy- (18-32)	kiyin- (3-26)	kiy-	giy-
kel- (OA:100)	kel- (1-17) gê- (4-1) kelîn (4-232)	kel- (24-7) gelîn+ (27-11) kelîn+ (27-11)	kel- kelin	gel- gelin
keltür- (EUTS:104)	ketîr- (2-13)	ketîr- (23-13)	ketir-	getir-
kemi (EUTS:105)	gemi (20-3)	gemî+ (2-2)	gemi	gemi
keñ (EUTS:105)	keñ+ (11-68)	-	keñ	geniş
ker- (EUTS:107)	-	ker- (31-24)	ker-	ger-
kergek (OA:100)	kerek (5-92)	kerek (15-38) gereg (32-17)	kerek	gerek
ket- (EUTS:107)	kêt- (3-190)	ket- (23-7) ketîşat (24-17)	ket-	git-
ketür- (EUTS:108)	ketîr- (12-90)	ketîr- (9-5)	ketir-	getir-
kez- (EUTS:108)	kêz- (3-176)	gez- (13-8)	kez-	gez-
kiç- (EUTS:109)	keç- (2-5) geç- (3-4) kêş- (3-132)	keşin- (24-16) geş- (24-19) keş- (1-12)	keç-	geç-
kipi (DLT:330)	kibik (4-80) kıbı (17-9)	gibi (14-17)	kibi	gibi
kir- (EUTS:111)	kîr- (1-116)	kîr- (20-6)	kir-	gir-
kirçek (KBS:365)	kerçek+ (18-7)	-	kerçek	gerçek
köbek göbek (KTS:156)	kóbek (8-49)	-	ķobek	göbek

köç- (EUTS:113)	ķoş- (1-31) ġoç- (3-57)	ķoş- (14-28)	ķoç-	göç-
kök (EUTS:114)	ķok (12-178)	ķok+ (14-14)	ķok	gök
köm- (EUTS:115)	ķom- (1-155)	-	ķom-	göm-
köñlek (DLT:361)	ķolmek+ (2-62)	ķolmek (18-2)	ķolmek	gömlek
köñül (EUTS:115)	ġoñl+ (15-18)	-	ġoñıl	gönül
köpçük (DLT:362)	ķopçek+ (18-13)	-	ķopçek	tekerlek
kör- (OA:103)	ķor- (1-119)	ķor- (26-46) ġor- (32-18)	kör-	gör-
kötçek köt (KTS:160)	ķot+ (6-87)	-	ķot	göt
kötür- (EUTS:118) (kaldır-)	ķoter- (13-46)	ķoter- (1-70)	ķoter-	kaldır-
köz (EUTS:119)	ķoz+ (2-51)	kóz+ (22-16)	ķoz	göz
küç (EUTS:120)	ķüç+ (9-33) ġuç+ (2-265)	küç+ (26-9)	ķüç	güç
küdegü (EUTS:120)	ķuda+ (2-203) ķuyew+ (1-113)	ķuda+ (29-30) ķiyew (19-39) ķudaġıy (18-23)	ķuda ķüeyv	dünür, güvey
kül- (EUTS:121)	ķul-(3-133)	-	kül-	gül-
kümüş (EUTS:122)	ķümüş+ (1-137)	-	ķumuş	gümüş (para)
kün (OA:105)	ķun+ (1-36) ġün (11-78)	kún (21-16) ġun+ (31-20)	ķun	gün
küntüz (EUTS:123)	ķündüs (4-45)	ķundús (18-7)	ķundüz	gündüz
küreş (DLT:399)	ķüreş (6-48)	küreş (29-35)	ķureş	güreş
küt- (EUTS:124)	ķút- (6-84)	-	küt-	güt-
küy- (EUTS:124)	ķúy- (18-48)	küy- (1-55)	ķüy-	küy- (altı yan-)
küz (EUTS:124)	ķuz+ (19-35)	kúz+ (28-34)	ķuz	güz

k/ > ġ/

Hem Bahçesaray hem Köstence ağızında sık karşılaştığımız önemli karakteristik değişmelerden biridir.

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
çekirdek (KTS:47)	-	şegırdek (16-36)	çerdek	çekirdek
çekiş- (DLT:140)	çekış- (1-168)	şegiş- (28-3)	çekiş-	çekiş-
öküz (EUTS:149)	oġız (11-42)	oġız+ (20-8)	oġuz	öküz
söküş (EUTS:209)	soġün- (1-176)	söġ- (20-27)	söġün-	küfür et-

toķı- (EUTS:244)	doĝ- (12-174)	-	dög-	döv- (ez-)
tökül- (DLT:644)	toķ- (10-21) toĝ- (4-203)	toĝ- (10-31)	tök-	dök-

ķ/ > ĝ/

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
aķa (EUTS:9)	aĝa (5-54)	aķa+ (26-30) aĝa+ (23-14)	aĝa	aĝa
alkış (DLT:21)	alĝışla- (2-222)	-	alķış	alkış
buķa (OA:91)	boĝa+ (1-161)	-	boĝa	boĝa
çıķar- (DLT:147)	çıķar- (5-68)	şĝar-	çıķar-	çıkır-
ozķur- (EUTS:145)	ozĝar- (12-197)	-	ozĝar-	eve geçir-
saķın- (DLT:484)	-	saĝın- (1-80)	saĝın-	özle-
soķum ¹³ (KTS:239)	-	soĝım (18-4)	-	-
taķdir (Ar.)	taĝdır (4-148)	-	taĝdir	alın yazısı
tarķar- (EUTS:226)	darĝat- (4-41)	-	tarķat-	daĝıt-
yoĝurķan (EUTS:301)	yurĝan (12-153)	curĝān (20-31)	yurĝan	yorgan

ķ# > ĝ#

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
alçak (KTS:6)	alçah+ (12-137)	alşaĝ (19-23)	alçak	alçak
çapçak (KBS:219)	çapçaĝ (3-127)	-	çapçaK	-
kışlık (EUTS:177)	Kışlāĝ (3-124)	-	KışlaK	-

2.2.13. #k > #g, #k > #y, #k : #k Deĝişmesi

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
kiçe (IB:55)	yece (1-160) gece (4-25)	kēşē+ (1-49) gece (7-14)	gece	gece
kizle- (EUTS:113)	kizli (19-44) gizli+ (12-58) yizli+ (6-56)	-	gizle- gizli	gizle- gizli

¹³ lokma, parça

2.2.14.  >  Değişmesi

Arka damak  seslerinin aşırı patlayıcılaşması sonucunda meydana gelen bu değişmeye bölgemizde sık rastlanmaktadır. Gerçekleşmiş olan bu değişme Köstence ve Bahçesaray ağızlarının karakteristik özelliklerinden biridir. Kelime başında, kelime sonunda ve kök ünlüsünden sonra rastlanmaktadır.

# > #

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
abşur- (EUTS:160)	-	awış- (1-80)	avuş-	kavuş-
aç- (EUTS:160)	aç- (1-129)	aş- (22-20)	aç-	aç-
aç (KTS:122)	aç (1-91)	aş (26-25)	aç	aç (ne kadar)
adeh (Ar.)	-	ade (16-35)	ade	kadeh
adın (EUTS:160)	aynana+ (2-10)	aynata+ (19-26)	aynana aynata	kaynana kaynata
ağun (EUTS:161)	-	awun (17-1)	avun	kavun
ağur- (EUTS:161)	awur- (5-90)	awür- (6-25)	avur-	kavur-
al- (DLT:253)	al- (1-64)	aldır- (12-25)	al-	kal-
ala- (DLT:254)	ala- (12-21)	alaw (1-88)	ala-	alçı yap-
alay (KTS:124)	alay+ (12-172)	-	alay	-
aldıra- (KTS:124)	altıra- (1-157)	-	altıra-	titre-
alın (EUTS:162)	alın (8-64)	alın (1-19)	alın	kalın
alpazan (Ar.+Far.)	-	alpazan+ (17-10)	alpazan	kalpazan
amçı (EUTS:163)	-	amşı (29-29)	amçı	kamçı
amış (EUTS:164)	amış+ (13-14)	amış+ (29-22)	amış	kamış
an (EUTS:164)	an (3-200)	an (1-7)	an	kan
anak(DLT:260) ayak(DLT:284) aňak(KBS:484)	aymağ+(1-190)	ayma+(8-6)	ayma	kaymak
anat (DLT:160)	-	anat (22-12)	anat	kanat
anta (EUTS:166)	anda (4-127)	-	anda	nerede
aňu (EUTS:166)	ayda (21-20) ayerı (16-5) aysı (17-16)	ayda (21-6) aydiy (22-14) aysı (5-23)	ayda anda	nerede, hangi
apar- (EUTS:166)	abar- (11-47)	abar- (11-36)	abar-	kabar-

ķapıĝ (EUTS:166)	ķapa- (1-188) ķapa+ (16-24)	ķapa (13-3) ķapa- (6-13)	ķapa ķapa-	kapı kapa-
ķar (DLT:265)	ķar (12-11)	ķar+ (21-22)	ķar	kar
ķara (EUTS:167)	ķara (1-190)	ķara (6-11)	ķara	kara
ķara- (EUTS:167)	-	ķara- (21-19)	baķ-, ķara-	bak-
ķaraçay (özel ad)	-	ķaraşay (23-22)	ķaraçay	karaçay
ķaraŋĝu (EUTS:167)	ķaranıķ+ (10-15)	ķaraŋĝı+ (27-13)	ķaranlık	karanlık
ķaravul (Ras.:235)	ķarawlı+ (2-226)	-	ķaravlu	bekçi
ķarĝa- (EUTS:168)	ķarĝa- (2-245)	-	ķarĝa	karga
ķarıĝ (EUTS:168)	ķarı (22-12)	-	ķarı	karı
ķarın (EUTS:168)	-	ķarın+ (1-54)	ķarın	karın
ķarındaş (EUTS:168)	ķardaş+ (18-4)	ķardaş+ (1-81)	ķardaş	kardeş
ķarış- (EUTS:169)	ķarış- (2-212)	ķarıştır- (1-14)	ķarış-	karış-
ķarlıĝaç (EUTS:169)	-	ķarılıĝaş (5-17)	ķarılıĝaç	kırlangıç
ķarnabahar (Rum.+Far.)	-	ķarnıbahar+ (1-56)	-	karnıbahar
ķarşı (EUTS:169)	ķarşı (6-84)	ķarşı+ (15-11)	ķarşı	karşı
ķart (EUTS:169)	ķart+ (1-100)	ķart+ (1-32)	ķart	kart (yaşlı)
ķasaba (Ar.)	-	ķasaba+ (1-99)	ķasaba	kasaba
ķaşuķ (EUTS:170)	ķaşıçıĝ (2-53)	ķaşıĝ (11-45)	ķaşıķ	kaşık
ķat (EUTS:170)	ķat (5-26) ķatla- (3-75)	ķat+ (6-14) ķatla- (16-33)	ķat ķatla-	kat katla-
ķatĝı (EUTS:170)	ķat- (1-57)	ķattı (23-37)	ķattı, ķat-	katı, kat-
ķatnat- (DLT:281) (tekrar ettir-)	ķatna- (2-211)	-	ķatna-	defalarca git-
ķatun (EUTS:171)	ķatın+ (12-181)	ķadın+ (26-13)	ķadın	kadın
ķaya (EUTS:173)	ķaya (17-35)	ķaya+ (24-3)	ķaya	kaya
ķayĝuķ (DLT:284)	-	ķayıĝ+ (20-17)	ķayıķ	kayık
ķayıl (Ar.)	ķaylı (12-11)	-	ķaylı	razı
ķaynat- (DLT:286)	ķaynat- (10-67)	ķaynat- (1-28)	ķaynat-	kaynat-
ķaytar- (DLT:286)	ķaytar- (5-70)	ķayt- (1-49)	ķaytar-	geri çevir-
ķaz (DLT:287)	ķaz (12-172)	ķaz (1-17)	ķaz	kazı
ķaz- (EUTS:173)	ķaz- (1-45)	ķaz- (29-16)	ķaz-	kaz-

kazgan (NF:210)	Kazan- (2-66)	Kazañ- (5-25)	Kazan-	kazan-
kiçkir- (KTS:143)	Kiçir- (22-14)	-	Kiçir-	bağır-
kiğhiğ (DLT:312)	-	Kıyı+ (15-35)	Kıyı	kıyı
kıl- (KTS: 143)	Kıldır- (12-12)	Kıl- (22-13)	Kıl-	kıl-
kılıç (EUTS:174)	Kılıç (11-75)	-	Kılıç	kılıç
kına (Ar.)	-	Kına+ (23-19)	Kına	kına
kır- (DLT:317)	Kırıl- (11-50)	Kır- (22-12)	Kır-	kır-
kısım (Ar.) (akraba)	-	Kısım+ (15-19)	Kısım	akraba
kış (EUTS:177)	Kış (4-173)	Kış+ (1-59)	Kış	kış
kıta (Ar.)	-	Kıta (4-4)	-	kıta
kıvlığ (EUTS:177)	Kıwan- (12-172)	Kıwan- (25-13)	Kıwan-	sevin-
kıyın (EUTS:178)	Kıyına- (11-76) Kıyın (2-178)	-	Kıyın	zor, ağır
kıyış (KTS:146) (DLT:325)	Kıyış (12-137)	-	Kıyış	egri
kıyma (DLT:325)	Kıyma (4-189)	Kıyma (1-21)	Kıyma	kıyma
kız (DLT:325)	Kız+ (18-4)	Kız+ (17-16)	Kız	kız
kızart- (EUTS:178)	Kızart- (5-93)	Kızart- (21-28)	Kızart-	kızart-
kızdır- (KTS:147)	Kızdır- (4-133)	-	Kızdır-	kızdır-, ısıt-
kızgan- (EUTS:178)	Kızganiç (12-204)	-	Kızgan-	cimri ol-
kızkıl+ (EUTS:178)	Kızılçık (1-169)	Kızılşa (7-5)	Kızıl	kızıl
koba (KTS:151)	Koba (17-32)	-	Koba	mağara
kobğa (Ras.:273)	Kopka+ (9-18)	Kopka (3-15)	Kopka	kova
kod- (OA:102)	Koy- (22-29)	Koy- (2-9)	Koy-	koy-
koğala- (EUTS:183)	Kuwala- (16-43)	Kuwala- (17-21)	Kuvala-	kov-
kol (EUTS:180)	Kol+ (8-58) Koltawa (11-47)	Kol+ (32-12)	Kol	kol
kolay (KTS:152)	Kolay+ (9-21)	Kolay+ (1-49)	Kolay	kolay
kon- (DLT:342)	-	Kon-a (5-28)	Kona	yuvarlak masa
konşı (EUTS:181)	Konşı+ (1-13)	Konşı (19-10) Konşı+ (24-16)	Konşı	komşu
konuş- (KTS:153)	-	Konuş- (15-36)	Konuş-	konuş-

koñ (IB:55)	Koy (1-20)	Koy+ (18-36)	Koy	koyun
kop- (DLT:345)	Kopar- (12-171)	Kopar- (19-18)	Kopar-	kopar-
kor (KTS:154)	Korala- (11-2)	Kora (28-22)	-	bekle-
koş- (EUTS:183)	Koş- (21-7)	-	Koş-	kat-, ekle-
kotur (EUTS:183)	Kotır (11-59)	-	Kotur	kotur
koyu (DLT:352)	-	Koyı+ (16-19)	Koyu	koyu
kozi (EUTS:184)	-	Kozi (1-86)	Kozi	kuzu
kudruk (IB:56)		Kuyruğ (1-64)	Kuyruk	kuyruk
kuduğ (EUTS:185)	Kuyı (9-11)	Kuyı (26-5)	Kuyı	kuyı
kullan- (KTS:162)	Kullan- (4-101)	Kullan- (12-21)	Kullan-	kullan-
kur- (EUTS:187)	Kur- (1-137)	Kur- (26-3)	Kur-	kur-
kurğan (EUTS:187)	Kurğan (2-60)	-	Kurğan	yer adı
kurğuşun (KTS:154)	Kurşun (9-16)	Kurşun (12-21)	Kurşun	kurşun
kurşaq (DLT:383)	Kuşā+ (1-101)	Kuşan- (3-26)	Kuşak	kuşak
kurt (EUTS:188)	Kürt+ (2-61) balKurt (6-92)	-	Kurt	kurt
kuruğ (EUTS:188)	Kuru (8-75)	Kuru+ (16-31)	Kuru	kuru
kurırsak (EUTS:188)	Kursā+ (2-58)	Kursağ (1-13)	Kursak	karın
kut (EUTS:188)	-	Kutlü (1-6)	-	kutlu
kutğur- (EUTS:189)	Kutar- (1-59)	Kutar- (17-19)	Kurtar-	kurtar-
küdegü (EUTS:120)	Kuda+ (2-203)	Kuda+ (29-30)	Kuda	dünür

ķ / > K /

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
aķa (EUTS:9)	aKay+ (1-165)	aKay (3-20) aKa+ (26-30)	aKay	eş
aķtar- (KTS:6)	ahtar- (17-49)	aKtar- (1-87)	aKtar-	ara-, devir-
arķa (EUTS:20)	arKa+ (1-33)	arKa+ (10-28)	arKa	arka
baķlağı (KBS:106)	baKlawa (3-158)	baKlawa (11-21)	baKlava	baklava
başķa (KTS:25)	başKa (6-51)	başKa (11-28)	başKa	başka
baķ- (DLT:61)	baK- (1-86)	-	baK-	bak-
bıraķ- (KTS:30)	bıraK- (4-168)	bıraK- (15-17)	bıraK-	bırak-

çağ- (KTS:45)	çağ- (2-144)	şag- (24-20)	çağ-	şikayet et-
çekür (EUTS:60)	çukur (12-94)	-	çukur	çukur
çık- (DLT:146)	çikar- (1-182)	çikar- (26-7)	çikar-	çikar-
fukara (Ar.)	fukare (11-76)	piikare (11-40)	fukare	fakir, fukara
kağ- (DLT:251)	Kağ- (3-102)	-	Kağ-	silkele-
karışkır (KBS:474)	Kaşkır (12-77)	-	Kaşkır	kurt
koçkar (EUTS:179)	Koçkar (11-41)	Koşhar+ (5-25)	Koçkar	koç
koğ- (DLT:339)	Koğı (1-97)	Koğü+ (1-90)	Koğı	kokı
kurğak (toprak) (EUTS:187)	Kurğaklık (7-84)	Kurğaklık (29-39)	Kurak	kurak
oğ (DLT:429)	-	oğ (22-40)	oğ	pay
oğı- (DLT:430)	oğı- (3-7)	oğı- (1-96)	oğı-	oku-
oğlağ (KBS:617)	oğlaw (3-81)	oğlaw+ (16-13)	oğlav	oklava
sakal (DLT:483)	sakal+ (3-110)	-	sakal	sakal
sakın (KTS:224)	-	sakın (3-24)	sakın	sakın
saklan- (EUTS:194)	saklan- (2-110)	sakla- (1-42)	saklan-	saklan-
sık- (EUTS:203)	sık- (11-5)	-	sık-	sık-
sokak (KBS:793)	sokak+(12-121)	-	sokak	sokak
tağ- (EUTS:221)	tağ- (1-182)	-	tağ-	tağ-
takıl- (DLT:563)	takıl- (2-133)	-	takıl-	takıl-
talakat (Ar.)	-	talakat+ (29-21)	talakat	talaka
toğsun (DLT:635)	toğsan+(12-192)	toğsan (15-29)	toğsan	doksan
toğta- (KTS:279)	toğta- (22-17)	toğta- (15-53)	toğta-	dur
toğı- (EUTS:245)	-	toğı- (26-46)	toğı-	doku-
toğuz (DLT:636)	toğüz (4-2)	toğuz (15-15)	toğuz	dokuz
tığ- (DLT:614)	tığ- (11-47)	tığ- (15-50)	tığ-	tık-
yak- (EUTS:280)	yak- (8-66)	-	yak-	sür-, yak-
yak- (EUTS:280)	yak- (6-47)	cağ- (20-28)	yak-	yak-
yaka (EUTS:280)	yaka+ (1-179)	-	yaka	yaka
yuwka (DLT:819)	yufka (10-58)	-	yufka, cıka	yufka

ğ# > k#

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
adağ (OA:82)	ayağ (22-10)	ayağ+ (10-8)	ayağ	ayak
ağ (KTS:5)	-	ağ (17-9)	ağ	ak
arığ (KTS:11)	-	arığ (1-20)	arığ	zayıf
badruğ (EUTS:30)	-	bayrağ+ (29-37)	bayrağ	bayrak
barğ (EUTS:)	barğ+ (2-232)	-	barğ	bark
bıçağ (EUTS:40)	pıça+ (13-15)	pışağ (1-35)	pıçağ	bıçak
boğurdağ (KTS:34)	-	boğırdağ (16-38)	boğırdağ	boğurdak
boğ (EUTS:46)	boğ (12-119)	-	boğ	bok
boydağ (KBS:163)	boydağ (12-43)	-	boydağ	boydak (yaşıt)
halk (Ar.)	halğ+ (11-52)	Kalğ+ (15-17) halğ+ (26-5)	halğ	halk
kağ (DLT:242)	Kabāğ+ (3-87)	Kabağ+ (1-55)	Kabağ	kabak
kalabalık (KBS:454)	Kalabalığ (7-94)	Kalabalığ (30-3)	Kalabalığ	kalabalık
kalpağ (KBS:455)	Kalpağ (12-52)	-	Kalpağ	kalpak
kañçık (KTS:125)	Kancığ (18-46)	-	Kancığ	kahpe
kapğ (DLT:263)	Kapağ+ (3-78)	-	Kapağ	kapak
katık (DLT:278)	Katığ (3-83)	Katığ+ (22-35)	Katığ	katık
kağ (KTS:134)	Kaymağ (12-11)	Kaymağ+ (8-6)	Kaymağ	kaymak
kağ (KTS:135)	Kazağ+ (9-12)	-	Kazağ	rus olan biri
kağ (EUTS:173)	Kazığ+ (16-43)	-	Kazığ	kazık
kıfçağ (DLT:312)	-	Kıpçağ (7-1)	Kıpçağ	kıpçak
kılçık (KTS:143)	Kılçığ+ (18-16)	-	Kılçığ	kılçık
kırğ (OA:101)	Kırğ (1-85)	Kırğ (17-32)	Kırğ	kırk
kıvırcık (KBS:520)	-	Kıvırcığ (8-5)	Kıvırcığ	kıvırcık
kıyık (DLT:324)	Kıyığ (3-73)	Kıyığ (14-12)	Kıyığ	kıyık
kızıl+cık (KBS:524)	Kızılçığ (1-169)	Kızılşığ+ (27-18)	Kızılçığ	kızılıcık
kuçağ (DLT:372)	-	Kuşağ+ (8-10)	Kucağ	kucak
kulğ (EUTS:185)	Kulağ+ (16-20)	Kulağ (1-15)	Kulağ	kulak
kuğsağ	Kursağ+ (12-	Kursağ (1-38)	Kursağ	karın, göbek

(EUTS:188)	99)			
oçağ (DLT:422)	ojağ+ (10-61)	ocağ+ (1-77)	ocağ	ocak
orğaç (EUTS:142)	orağ+ (20-17)	orağ+ (28-27)	orağ	orak
pamuğ (DLT:473)	pamuğ (2-54)	-	pamuğ	pamuk
sarımsağ (KTS:227)	sarımsağ+ (2-234)	sarımsağ+ (11-47)	sarımsağ	sarımsak
tamğaç (EUTS:222)	-	tamağ+ (1-34)	tamağ	damak
tayağ (EUTS:229)	tayağ (12-47)	tayağ+ (10-8)	tayağ	dayak
toğ (EUTS:244)	toğ+ (2-61)	-	toğ	tok
toprağ (DLT:640)	toprağ+ (1-77)	toprağ (15-16)	toprağ	toprak
uzağ (DLT:706)	uzağ+ (10-28)	uzağ (27-13)	uzağ	uzak
yan+tığ- (EUTS:236)	yantığ (8-65)	cantığ (1-4)	yantığ	tık-
yapırğaç (EUTS:285)	yaprağ+ (2-53)	yaprağ (28-19)	yaprağ	yaprak
yaruğ (EUTS:288)	yarığ (12-81)	carığ (1-59)	yarığ	ışık
yastuğ (EUTS:289)	yastığ (2-26)	-	yastığ	yastık
yumşağ (KTS:329)	yımşağ (8-56)	cımşağ (1-15)	yımşağ	yumuşak

2.2.15. #h > #ğ, #h : #ğ Değişmesi

Patlayıcılaşma sonucunda meydana gelen bu değişmeye bölgemizde yaygın şekilde rastlanmaktadır. Bahçesaray ağzında hem patlayıcılaşmaya uğrayan örnekler hem de korunup hırıltılı bir sese dönüşen örnekler bir arada kullanılmaktadır. Köstence Ağzında ise daha çok patlayıcılaşmaya maruz kalan örnekler yer almaktadır.

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
halk (Ar.)	ğalğ+ (11-52)	ğalğ+ (15-17) ğalğ+ (26-5)	halğ	halk
hamur (Ar.)	ğamır+ (3-88) ğamır+ (4-202)	ğamır+ (11-41) ğamır+ (5-29)	hamur	hamur
hane (Far.)	ğane (4-24)	ğane (25-7)	hane	hane
harbuz (Far.)	-	ğarpız (23-3)	ğarpuz	karpuz
hasta (Far.)	ğasta (22-2) ğasta (6-22)	ğasta+ (9-2)	hasta	hasta
hatır (Ar.)	ğatır- (16-11)		hatılar-	hatır-

	h atırla- (3-98)	h atıra (1-95)	h atıra	hatıra
h atm (Ar.)	-	K adım (5-22)	h atım	hatim
h ayır (Ar.)	K ayır+ (3-14) h ayır (20-4)	K ayır+ (1-79)	h ayır	hayır
h ırsız (Ar.)	K ırsız (17-49) h ırsıla- (7-60)	K ırsız+ (20-33)	h ırsız	hırsız
h ıyanet (Ar.)	K ıyanet (12-203) h ıyanet+ (18-54)	-	h ıyanet	hıyanet
h ıyar (Far.)	K ıyar (4-153) h ıyar (19-39)	-	h ıyar	hıyar
h izmet (Ar.)	K ızmet (4-62)	K ızmet+ (5-15)	h ızmet	hizmet
h oranta (Far.)	K oranda+ (1-39) h oranda (2-25)	K oranta+ (1-10)	K oranta	aile
h oş (Far.)	K oşkel- (12-124)	K oşkel- (1-72)	h oşkel-	hoşgel-
h oşaf (Far.)	-	K oşap (2-8) h oşap (18-7)	h oşaf	hoşaf

2.2.16. h > Ø Değişmesi

Hem Köstence hem Bahçesaray ağızlarında Arap ve Fars kökenli alıntı kelimelerdeki **h** seslerinin ya yutulması ya da eriyerek ortadan kaybolması karakteristik özellik haline gelmiştir. Bölgeimizde kelime başında, kelime sonunda, kök ünlüsünden sonra ve iki ünlü arasında rastlanmaktadır.

#h > Ø (yutulma)

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
h acı (Ar.)	-	acı (26-30)	aci, acılık	hacı
h afız (Ar.)	afız (6-33)	-	afız	hafız
h afta (Far.)	afta (1-167)	apta+ (27-12)	afta	hafta
h akk (Ar.)	aK+ (13-11)	aK (17-9)	aK	hak
h al (Ar.)	al+ (15-19)	-	al	hal
h ala (Ar.)	ala+ (3-113)	-	ale daa	hala
h alka (Ar.)	alKa+ (14-24)	-	alKa	halka
h alva (Ar.)	-	alva (11-42)	alva	helva
h amza (Ar.)	-	amza (20-15)	amza	hamza
h apis (Ar.)	apış+ (1-57)	-	apis	hapis
h asret (Ar.)	-	asret+ (1-80)	asret	hasret

haşla- (KBS:405)	-	aşla- (13-13)	aşla-	haşla-
hatta (Ar.)	-	atta (26-5)	-	hatta
hava (Ar.)	awa+ (8-25)	awa+ (27-18)	ava	hava
havan (Far.)	awan (4-199)	-	avan	havan
havuç (Far.)	-	avuş+ (1-56)	-	havuç
haydi (ünlem)	aydı (10-34)	aydı (18-26)	aydı	haydi
hayriye (Ar.)	-	ayriye (11-14)	ayriye	hayriye
hayvan (Ar.)	ayvan (1-176)	aywan+ (26-13)	ayvan	hayvan
hazır (Ar.)	azırla- (4-12)	azır (29-14)	azır	hazır
hediye (Ar.)	-	ediye (26-42)	ediye	hediye
hekim (Ar.)	ekim+ (13-12)	-	ekim	hekim
hektar (Fr.)	-	ektar (3-4)	gektar	hektar
helal (Ar.)	elâl (8-26)	elâl+ (1-77)	elal	helal
hepsi (Far.)	epsi (6-56)	epsi (24-13)	epsi	hepsi
her (Far.)	er (21-9)	erkez (14-14)	er	her
herif (Ar.)	erif+ (4-234)	-	erif	herif
heves (Ar.)	aves+ (18-57)	-	aves	heves
hiç (Far.)	iç (15-18)	eş (1-21) iç (6-8)	iç	hiç
hikaye (Ar.)	ikaye (6-100)	-	ikaye	hikaye
hoca (Ar.)	oca+ (6-58)	oca (3-2)	oca	hoca
huzur (Ar.)	-	uzur (1-62)	uzur	huzur
hücum (Ar.)	ücüm (12-150)	ücüm (24-15)	ücüm	hücum
hükümet (Ar.)	ukümet+ (4-79)	-	ükümet	hükümet
hürmet (Ar.)	urmet (6-86)	-	urmet	hürmet

h/ > Ø (erime)

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
ih ^h tiyar (Ar.)	-	itiyar (27-14)	ih ^h tiyar	ih ^h tiyar
ka ^h valtı (Ar.)	Kawaltı (4-109)	-	Kavaltı	kahvaltı
ka ^h ve (Ar.)	Kawe+ (1-166)	ḥawe+ (18-18)	Kave	kahve
ma ^h pus (Ar.)	-	mapis+ (8-9)	mapis	mahpus
mu ^h hasebe (Ar.)	-	muasebe+(26-17)	muasebe	muhasebe
pe ^h levan (Far.)	-	pelwan+ (17-21)	pelvan	pehlivan
ra ^h met (Ar.)	ramet+ (3-43)	ramet+ (21-26)	ramet	rahmet

tüwek (DLT:679)	tüfek (9-32)	tüpək+ (20-9)	tüfek	tüfek
yuwka (DLT:819)	yıfka (10-58)	-	yufka	yufka

2.2.18. v/ > f/ Değişmesi

Her iki bölgemizde sadece bir kelimedede düzenli olarak rastlanan bir değişmedir.

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
uvşak (EUTS:269)	yufaK+ (2-147) ufaK (11-66)	ufağ (10-19)	yufaK	ufak

2.2.19. v/ > w/ Değişmesi

Her iki bölgemizde sık rastlanan karakteristik değişmelerden biridir.

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
çavdar (TS:506)	çawdar (12-51)	-	çavdar	çavdar
çevre (KTS:49)	çewre+ (12-173)	şewre (26-44)	çevre	çevre
çuval (Far.)	çuwal (12-199)	-	çuval	çuval
duvar (Far.)	duwar+ (19-20)	duwar (21-3)	duvar	duvar
kaval (KBS:478)	Kawal+ (13-15)	-	Kaval	kaval
kıvılg (EUTS:177)	Kuwan- (12-77)	Kuwan- (25-13)	Kuwan-	mutlu ol-
tovıl (DLT:642)	-	dawul (5-15)	davul	davul
tuvar (KTS:286)	-	tuwar (28-38)	tuvar	hayvan (dana)
yuvun- (KTS:331)	yuwun- (4-40)	cuw- (10-10)	yuv-	yıka-

2.2.20. b/ > y/ Değişmesi

Eski Türkçe devrinden bugüne geçerken **b/ > y/** değişmesi bazı kelimelerde gerçekleşmiş görünmektedir. Sızıcılaşma sonucunda meydana gelen bu değişme bölgemizin önemli karakteristik özelliklerinden biridir ve sık rastlanmaktadır. Bu değişimin gerçekleşebilmesi için arada [**w/~v/**] geçiş seslerinin bulunması şarttır.

Köstence Ağzında bu değişme düzenli olarak bir kaç kelimedede rastlanırken Bahçesaray Ağzında sadece bir kelimedede sık rastlanmaktadır.

b/ > [w/~v/] > y/

eb (OY:136) > ew (DLT:205) > ew (NF:139) > ev (CC:71) > ev ~ ew ~ üy (Bahçesaray Ağzı) > üy ~ evlen- (Köstence Ağzı)

seb- (IB:59) > sew- (DLT:508) > sew- ~sev- (NF:369) > sev- ~söy- (CC:163) > sèw- ~sev- (Bahçesaray Ağzı) > süy- (Köstence Ağzı)

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
eb (OA:92)	ev (12-162) ew (1-133) üy+ (3-24)	iy+ (7-17) üy (1-91)	ev	ev
eb- (OA:92)	evlen- (3-144)	üylen- (1-71) evlen- (26-31)	evlen-	evlen-
seb- (EUTS:199)	sèw ¹⁴ - (5-35) sev- (4-206)	süy- (6-29)	sev-	sev-

2.2.21. b/ > w/ ve b/ > Ø Değişmesi

b/ > w/ sızıcılaşması sonucunda meydana gelen bu değişmeye bölgemizde sık rastlanmaktadır. Değişmenin gerçekleşebilmesi için arada [v/] sesinin bulunduğu açıktır. b'nin w olabilmesi için v sürecinden geçmesi gerekmektedir.

b/ > w/, b/ > v/

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
ab (EUTS:1)	awcı (17-41)	-	avcı	avcı
kabşur- (EUTS:160)	-	ƙawış- (1-80)	ƙavuş-	kavuş-
seb- (EUTS:199)	sèw- (5-35) sev- (4-206)	süy- (6-29)	sev-	sev-
tabışğan (OA:112)	tawşan (21-10)	-	tavşan	tavşan
tebe (EUTS:230)	dewe (13-9)	dewe+ (15-4)	deve	deve
yabaş (ETG:307)	yawaş (2-30) yavaş+ (3-111)	yawaş (17-17)	yavaş	yavaş
yablağ (EUTS:278)	-	caş cawha (18-8)	-	kötü

b/ > w/, b/ > Ø

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
eb (OA:92)	ev (12-162) ew (1-133)	iy+ (7-17) üy ¹⁵ (1-91)	ev	ev
sub (OY:167)	suw (5-94) su (16-29)	suw+ (20-36) su (24-3)	su	su

¹⁴ b/ > w/ ve b/ > Ø değişmesine bakılabilir

¹⁵ b/ > y/ değişmesine bakılabilir

2.2.22. #b > #v Değişmesi

Sızıcılaşma sonucunda meydana gelen bu değişme bölgemizde sık görünmektedir. Köstence ve Bahçesaray ağızlarının karakteristik özelliklerinden biridir.

Kelime başında **b** sesinin korunmuş şekline değişmiş şekli daha yaygın rastlanmaktadır. Değişmiş şeklinin bulunması yeni **v** tabakasının oluşmasından kaynaklanmaktadır.

#b > #v, #b : #b

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Kırım Trk.	Türkçe
bar (OY:125)	bar (18-61) var (13-2)	bar (19-11) var (20-17)	bar	var
bar- (IB:50)	bar- (16-43) var- (21-7)	bar- (21-6) var- (31-15)	bar-	var-
ber- (OY:129)	ber- (5-70) ver- (6-20)	ber- (30-15) ver- (26-41)	ber-	ver-

2.2.23. #m > #b, #m : #m Değişmesi

m ünsüzün süreksizleşmesi sonucunda meydana gelen değişme bölgelerimizde sık rastlanmaktadır. Bazı kelimelerde hem değişmiş hem korunmuş şekli kullanılmaktadır.

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
men (OY:158)	men+ (1-14) ben (20-33)	men (19-3) ben (10-3)	men	ben
meñze- (EUTS:129)	-	benze- (15-6) beñzi- (11-28)	beñze-	benze-
min-(EUTS:130)	min- (2-110) bin- (22-30)	mín- (21-13)	min-	bin-
min-(EUTS:130)	miñ- (8-63)	-	min-	hamur kabar-
miñ (EUTS:130)	biñ (4-2)	biñ (15-15)	biñ	bin
miyi(EUTS:131)	miy+ (6-105)	miy+ (1-7)	miy	beyin
munta (EUTS:133)	mında (17-36) bında+ (4-220)	mında (1-93)	mında	burada

2.2.24. #b > #m Değişmesi

Bölgemizde nadir rastlanan, **b** konsonun süreklileşmesi sonucunda meydana gelen bu değişme az sayıda kelimedede görünmektedir.

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
bıdıķ (DLT:89)	-	mıyıķ (K.15-50)	mıyıķ	bıyık

2.2.25. p > b Değişmesi

Ötümlüleşme sonucunda meydana gelen bu değişme kök ünlüsünden sonra ve kelime başında görünmektedir. Kök ünlüsünden sonra rastlanan örnekleri daha sık görünmektedir.

#p > #b

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
pek (EUTS:157)	pek (20-28)	bek (14-4) pek (11-16)	pek	pek
palaz (KBS:684)	bala (10-53)	bala (14-30)	bala	(çocuk

p/ > b/

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
çupan(DLT:161)	çoban+ (1-15)	çoban (1-73)	çoban	çoban
kalapa (KBS:356)	Kalabalıķ (94)	Kalabalıķ (7-12)	Kalabalıķ	kalabalık
ķapar- (EUTS:166)	Kabar- (11-47)	Kabar- (11-36)	Kabar-	kabar-
kerpüç (KTS:140)	kerpiç (1-37)	kerbiş (12-18)	kerpiç	kerpiç
kipi (DLT:330)	kibik (4-80) ķıbı (17-9)	gibi (14-17)	kibi	gibi
şapır- (KBS:837)	-	şibir- (1-13)	şapır-	şapur-
tapa (EUTS:224)	taba+ (11-77)	-	taba	yön, taraf
tapış- (ETG:297)	-	tabış- (25-11)	lafet-	konuş-

2.2.26. p/ > m/ Değişmesi

p konsonun süreklileşmesiyle meydana gelen değişmenin örneklerine bölgemizde nadir rastlanmaktadır.

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
top (KTS:280)	tomalaķ (4-204)	-	tomalaķ	yuvarlak

2.2.27. n/ > ɲ/, n/ : n/ Değişmesi

Eski Türkçe döneminden bugüne geçerken bölgemizde az da olsa rastlanan n/ > ɲ/ damaklılaşması bulunmaktadır. Bölgemizin önemli değişmelerinden biri olan bu değişme sık rastlanmaktadır.

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
ceng (Far.)	ceɲk (21-16) cenk (12-30)		cenk	cenk (savaş)
çünkü (Far.)	çüɲkı (13-10)	çüɲkü (4-1)	çüɲki	çünkü
dünya (Ar.)	düɲğa (7-40) dünya (20-33)	dünya+ (21-20)	dünya	dünya
koşu (EUTS:181)	Koşu+ (1-13)	Koşu (19-10) Koşu+(24-16)	Koşu	komşu
sın- (EUTS:204)	sıɲ- (18-53)		sın-	kırıl-
zengin (Far.)	zeɲgin (7-25)	zeɲgin (19-42)	zengin	zengin

2.2.28. ɲ/ > nğ/, Gn/ ve ɲ/ > ɲG/ Değişmesi

Bu değişmenin iki alt grubu bulunmaktadır: ɲ/ > nğ/, Gn/ (ğn/, ğn/) ve ɲ/ > ɲG/ (ɲg/, ɲğ/, ɲğ/).

ɲ ünsüzünün geçirdiği ses olayları sonucunda meydana gelen değişmeleri başlıca dört grupta toplandığı görülmektedir. Bu değişme örneklerinin ana grubu **ng** ve **ɲg** yanında, sadece **g**'li ve **n**'li varyantlarını bulduran kelimelere de rastlanmaktadır.

Ayrışma hadisesi sonucunda (**ɲ** > **ng** > **gn**) meydana gelen bu değişme bölgemizde nadir görülmektedir.

ɲ/ > nğ/, Gn/ (ğn/, ğn/) (nG × Gn)

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
maɲlay (Moğ.) (KTS:177)	mağnay (20-13)	mağnay+(12-12) maɲnay+ (8-6)	maɲlay	alın
yaɲır- (KTS:310)		canğıra- (1-84)	yanğıra-	seslendir-

ɲ/ > ɲG/ (ɲg/, ɲğ/, ɲğ/, ɲG/)

Ayrışma ve damak benzetmesi sonucunda (**ɲ/** > **ng/** > **ɲg/**) meydana gelen bu değişme incelediğimiz ağızlarda sık görülmektedir.

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
söñü (EUTS:209)	sunğú (12-23)	sını+ (1-86)	süñgü	süñgü
yeñe (ETG:310)		ceñge+ (23-19)	yenge, dudu	yenge
yeñil (KTS:318)	yeñgil+ (12-189)		yeñgil	hafif
yalañuz (EUTS:281)		cañğız (20-29)	yalmız	yalmız

ñ > ñĠ

Ayrışma, **g** > Ġ aşırı patlayıcılışma ve **n** > ñ damaklılaşmasının¹⁶ sonucunda (**ñ** > **ng** > **ñĠ**) meydana gelen bu değişme bölgemizde nadir rastlanmaktadır.

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
meñü (EUTS:129)	mañĠuş (17-35)	-	mañğup	kale adı
yalañuz (EUTS:281)	yañĠıs (16-38)	-	yalñız	yalmız

2.2.29. ñ/ > ñ/, G/ Değişmesi

Ayrışma sonucunda meydana gelen bu değişmenin **ñ/** sesinin **ñ/** (**n** > **ñ**) ve **g/** seslerine ayrılıp aynı kelimedede nöbetleşip kullanılması düzenli olarak bir kaç örnekte görünmektedir.

ñ/ > ñ/, G/(g/, ğ/, ğ/) (ñ/ > ng/ > n/, G/ > ñ/, G/)

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
aña- (EUTS:16)	añna- (2-139) ağna- (13-6)	añná- (3-20) ağna- (21-12)	añla-	anla-
mañlay (KTS:177)	mağnay (20-13)	mağnay+(12-12) mañnay+ (8-6)	mañlay	alın
öñ (EUTS:151)	oñ (2-265) óg (6-102)	oğ+ (22-11)	og	ön
sañır (KTS:226)	sağır (3-3)		sağır	sağır
tıñla- (EUTS:237)	diñne- (12-196) digne- (8-52)	tıñla- (1-78)	dinle-	dinle-

2.2.30. ñ/ > N/ Değişmesi

Bu değişmenin bölgemizde iki varyantı görünmektedir: **ñ/** > **n/** ve **ñ/** > **[n/]** > **m/**

¹⁶ **n** > ñ damak benzetmesi sonucunda arka damak Ġ sesinin **n** sesini kendine benzeterek **n** > ñ damak sesine dönüştürmüştür

ŋ/ > n/, ŋ/ : ŋ/

Ayrışma ve g'yi elemekle (**ŋ/ > ng/ > n/**) meydana gelen bu değişmeyi geçiren örnekler bölgemizde yaygın olarak rastlanmaktadır.

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
meŋze- (EUTS:129)		benze- (15-6) beŋzi- (11-28)	beŋze-	benze-
çıŋ (DLT:149)	çın (8-35)	şın+ (30-9)	çın	çın
karaŋgu (EUTS:167)	KaranıK+(10-15) KaraŋGı+(16-41)	Karanlık (1-91) KaraŋGı+(27-13)	Karanlık	karanlık
kiŋ (ETG:281)	keŋ (11-68)		keŋ	geniş
otuŋ (EUTS:144)	odın+ (10-61)	odun (1-77)	odun	odun
sanki (Far.)		saŋki (14-14)	saŋki	sanki
soŋ (EUTS:208)	soŋ (9-32) son (16-38)	sön (29-11) soŋ+ (29-36)	soŋ	son
söŋü (EUTS:209)	suŋgu (12-23)	sım+ (1-86)	süŋgü	süŋgü
teriŋ (EUTS:234)	teren (13-33)	deren+ (26-4)	teren	derin
tıŋ (EUTS:237)	tınç (13-25)	tın- (1-92)	tın-, tınç	din-, dinç
tırŋak (EUTS:237)	tırnaK+ (11-71)	tırnā+ (10-25)	tırnaK	tırnak
yalanŋ (EUTS:281)	yalanbaş(12-203) yalnayaK(12-200)		yalanbaş yalnayaK	yalın ayak
yüŋ (EUTS:307)	cin (17-17) yün (19-9)	cin+ (17-17)	yün	yün

ŋ/ > [n/] > m/

Ayrışma, g'nin elenmesiyle ve n sesinin dudaklaşmasıyla (**ŋ/ > ng/ > n/ > m/**) meydana gelen bu değişme az da olsa bölgemizde yer almaktadır.

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
köŋlek (DLT:361)	kolmek+ (2-62)	kolmek (18-2)	kolmek	gömlük
toŋuz (IB:61)		domuz (14-27)	domuz	domuz

2.2.31. ŋ/ > y/ Değişmesi

Bu değişme ayrışma ve n'yi elemekle meydana geldikten sonra **g/ > y/** sızıcılılaşmasını da geçirmiş görünmektedir. Böyle bir değişme sadece Köstence ağızında yer almaktadır.

ŋ/ > y/ (ŋ/ > [ng/ > g/] > y/)

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
eñil- (EUTS:72)		iyil- (12-10)	egil-	eğil-
süñük (EUTS:214)		siyek (1-7)	kemik	kemik

2.2.32. ñ/ (ny) > n/ ~ η/ Değişmesi

Ayrışma ve y sesinin elenmesiyle ve n'nin damaklılaşmasıyla (ñ > ny > n > η) meydana gelen bu değişimin örneklerine bölgemizde çok nadir rastlanmaktadır.

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
çığañ (ETG:272)	çiğgene (12-75)	şiğgene (28-12)	çingene	çingene

2.2.33. ñ/ (ny) > y/, n/ Değişmesi

Ayrışma ve n/ sesinin elenmesiyle (ñ/ > ny/ > y/) meydana gelen bu değişimin örneklerine bölgemizde rastlanmaktadır.

ñ/ (ny) > y/

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
koñ (IB:55)	Koy (1-20)	Koy+ (18-36)	Koy	koyun
yañ- (ETG:310)	yay- (14-14) cay- (19-32)	cay- (22-31)	yay- cay-	yay-

ñ/ (ny) > y/, n/

Ayrışma sonucunda meydana gelen bu değişim n ve y'nin nöbetleşip kullanılması sadece Bahçesaray ağzında iki kelimedede düzenli şekilde görünmektedir. Köstence ağzında ise yalnız y'li örneklerine rastlanmaktadır.

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
kañu (EUTS:166)	Kayda (12-169) Kanda (13-47) Kaysı (17-16)	Kayda (21-6) Kaysı (5-23) Kaydiy (22-14)	Kayda Kanda Kaysı	nerede

2.2.34. ñ/ (ny) > ny/ > my/ > ym/ (my × ym) Değişmesi

Ayrışma ve n'nin dudaklılaşmasıyla meydana gelen bu değişim düzenli olarak tek bir örnekte rastlanmaktadır.

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
------------	------------	----------	----------	--------

ķanak(DLT:260) ķayak(DLT:284) ķañak(KBS:484)	Ķaymaĝ+(1-190)	ĶaymaĶ+ (8-6)	ĶaymaĶ	kaymak
--	----------------	---------------	--------	--------

2.2.35.  / > c / Deĝiřmesi

Ötümlüleşme sonucunda meydana gelen bu deĝişme araştırdığımız bölgelerde yaygın şekilde görünmektedir.

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
açı- (ETG:258)	accı (8-58)	acı (1-80)	accı	acı
buçĝak (EUTS:51)		bucaĝ (26-1)	bucaĶ	bucak
inçke (ETG:275)	ince+ (3-78)	ince (16-17)	ince	ince
ķançık (KTS:125)	ĶancıĶ (18-46)		ĶancıĶ	oruspu
kiçe (IB:55)	yece (1-160) gêce (4-25)	gece (7-14)	gece	gece
küniçi (EUTS:122)		küncü (3-19)	kuncü	kıskanç
oçak (ETG:288)	ojaĶ+ (10-61)	ocaĶ+ (1-24)	ocaĶ	ocak
sanç- (OY:165)		sancı (1-57)	sancı	sancı
uçuz(EUTS:262)	ucüz (19-30)		ucuz	ucuz
yunçıt- (DLT:814)	incıt- (12-196)		incit-	incit-

2.2.36. y > k ~ g Deĝiřmesi

y > k deĝişmesi bölgemizde sadece bir kelimedede gerçekleşmiş görünmektedir. Daha sonra k sesinin ötümlüleşmesiyle g'li şekli de meydana gelmektedir.

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
dünya (Ar.)	dünĝa (7-40)	dünya+ (21-20)	dünya	dünya
yana (OA:120)	yene (14-4) kene (2-205)	kene (32-14) gene (15-36)	kene	gene, yine

2.2.37. h > y Deĝiřmesi

İncelemiş olduğumuz Köstence ve Bahçesaray ağızlarında alıntı kelimelerdeki h sesleri ya yutularak ya da eriyerek kaybolurken, sonrasında yan yana kalmış iki ünlü arasında y'nin türemesi görünmektedir.

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
ibrahim (ad)	ibrayim+ (7-2)	-	ibraim	ibrahim

sahib (Ar.)	sayīb+ (11-36)	sayıb+ (29-26)	saib	sahib
şehir (Far.)	şēr (7-94)	eskişeyir (13-8)	şeer	şehir
zehir (Far.)	ziyir+ (16-27)	-	zeir	zehir

2.2.38. ğ > Ø Değişmesi

Bölgemizde sık görünen değişmelerinden biridir. Kök ünlüsünden sonra ve kelime sonunda sık rastlanmaktadır. Erime ve yutulma ses hadiselerinin sonucudur.

ğ/ > Ø (erime)

Kök ünlüden sonra gelen g'ler bir kaç örnekte elenmektedir. Bazı örneklerde ise g yanındaki ülüyle birlikte büzülmektedir.

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
küdegü (EUTS:120)	Kuda+ (2-203)	Kuda+ (29-30)	Kuda	görücü, düntür
oğşa- (EUTS:139)	oşa- (22-5)	-	oşa-	benze-
yığla- (EUTS:294)	cıla- (12-169) ağla- (5-36)	cıla- (3-26)	ağla-	ağla-
yoğurğan (EUTS:301)	yurğan+ (12-153)	curğān (20-31)	yurğan	yorgan

ğ/ > Ø (yutulma)

Kelime içinde ünsüzden sonra gelen g'ler birçok örneklerde elenmektedir. Bazı örneklerde ise g sesi yanındaki ülüyle birlikte yutulmaktadır. Bu değişmenin örneklerine kök ünlüsünden sonra ve kelime sonunda rastlanmaktadır.

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
buçğak (EUTS:51)	-	bucağ+ (26-1)	bıcaK	ceket
bulğa- (EUTS:52)	bula-mıK (12-176)	būla- (1-17)	bula-	bula-
inçge (EUTS:94)	ince+ (3-78)	ince (16-37)	ince	ince
kapğak (DLT:263)	KapaKla- (3-78)	-	KapaK	kapak
ķayğuk (DLT:284)	ķayıh+ (20-24)	ķayıh+ (20-17)	ķayıK	kayık
ķazğan- (NF:210)	ķazan- (2-66)	ķazan- (5-25)	ķazan-	kazan-
ķazğuk (EUTS:173)	ķazıK+ (16-43)	-	ķazıK	kazık
kergek (OA:100)	kerek (5-92)	kerek (15-38)	kerek	gerek
ķulğak (EUTS:185)	ķūlaK+ (16-20)	ķulaK (1-15)	ķulaK	kulak

ķurġuķun (KTS:154)	ķurķun (9-16)	ķurķun (12-21)	ķurķun	ķurķun
ķuruġsak (EUTS:188)	ķursaķ+ (12-99)	ķursaķ (1-38)	ķursaķ	ķarın
ķutġur- (EUTS:189)	ķutar- (1-59)	ķutar- (17-19)	ķurtar-	ķurtar-
orġaķ (EUTS:142)	oraķ+ (20-17)	oraķ (28-30)	oraķ	orak
tabıķķan (OA:112)	tawķan (21-10)	-	tavķan	tavķan
tamġaķ (EUTS:222)	dam+ (4-204)	tamaķ+(1-34)	tamaķ	damak
tolġa- (DS:573)	dolan- (15-27)	-	dolan-	dolan-
yalġan (EUTS:281)	yalan (3-46)	yalan (19-8)	yalan	yalan
yapırġaķ (EUTS:285)	yapraķ (11-60)	yapraķ (28-19)	yapraķ	yaprak
yumurtġa (ETG:313)	yımırta (3-80)	ķımırta+ (11-21)	yımırta	yumurta

ġ# > Ø (erime)

Eski Şekil	Bahķesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkķe
aķıġ (EUTS:2)	accı (8-58)	acı+ (1-80)	accı	acı
arıġ (ETG:261)	aru (16-45)	aru (16-10)	yahķı, aru	iyi
boduġ (EUTS:46)	boya- (3-145)	-	boya	boya
elig (EUTS:71)	elli (12-161)	elli (4-19)	elli	elli
iriġ (EUTS:96)	yiri (5-58)	-	yiri	iri
ķapıġ (EUTS:166)	ķapı+ (16-24)	ķapı (13-3)	ķapı	ķapı
ķarıġ (EUTS:168)	ķarı (22-12)	-	ķarı	ķarı
ķatıġ (EUTS:171)	ķattı (5-74)	ķattı (23-37)	ķattı	ķatı
köpriġ (EUTS:116)	ķopır (7-2)	ķopır (27-23)	köpür	köpri
ķuduġ (EUTS:185)	ķuyı (9-11)	ķuyı (26-5)	ķuyı	ķuyı
ķuruġ (EUTS:188)	ķuru (8-75)	ķuru+ (16-31)	ķuru	ķuru
otaġ (KBS:611)	-	oda+ (30-22)	oda	oda
ölüġ (OA:108)	ölü+ (1-44)	ol- (6-4)	ölü	ölü
sarıġ (EUTS:197)	sarı+ (12-160)	sarı (19-41)	sarı	sarı
yılıġ (EUTS:294)	cılı+ (12-163)	cılı (23-38)	cılı	ılık

2.2.39. #y > Ø Deġiķmesi (Yutulma)

İncelediġimiz aġızda nadir rastlanan deġiķmelerinden biridir. Köstence aġzında bu deġiķmeyi geķiren örneklere rastlanmamaktadır.

Eski Şekil	Bahķesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkķe
yunķıt- (DLT:814)	incıt- (12-196)	-	incit-	incit-

yüksek (EUTS:306)	oķsek (4-239)	-	yüksek	yüksek
-------------------	---------------	---	--------	--------

2.2.40. r/ > Ø Değişmesi (Erime)

Bölgemizde bir iki örnekte kök ünlüsünden sonra gelen r/ seslerinde rastlanan bir değişmedir. Sadece Bahçesaray ağzında bir kaç örneği görünmektedir. Köstence ağzında rastlanmamaktadır.

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
ķarışķır (KBS:473)	ķaşķır (12-77)	-	ķaşķır	kurt
ķurşaaę (DLT:383)	ķuşaaķ (10-44)	-	ķuşaaķ	ķuşak

2.2.41. ķ > Ø Değişmesi

ķ sesinin yutularak veya eriyerek ortadan kaybolmasına örnek olan kelimelere az da olsa rastlanmaktadır.

ķ/ > Ø (Yutulma)

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
ķıçķır- (KTS:143)	ķiçir- (1-61)	-	ķıçır-	bağır-
ķızķıl (EUTS:178)	ķızılķı (1-169)	ķızılķı (10-8)	ķızılķı	ķızılķık

ķ# > Ø (Erime)

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
buķaraķ (OY:134)	buķara (3-49)	-	buķara	buhara
urbaķ (EUTS:266)	urba (3-33)	urba+ (11-27)	urba	giysi

2.2.42. l/ > Ø Değişmesi (Erime)

Eski Türkçe döneminden günümüze geçerken bazı kelimelerde l sesinin erimesi ve bu durumun kalıcı hale gelmesi bazı örneklerde görünmektedir. Her iki ağızda örnekleri yer almaktadır.

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
ķeltür- (EUTS:104)	ķetir- (2-13)	ķetir- (12-26)	ķetir-	ķetir-
oltur- (EUTS:141)	otur- (20-3)	otir- (19-14)	otur-	otur-

2.2.43. #b > Ø, #b : #b Değişmesi (Yutulma)

Hem Bahçesaray hem de Köstence ağızlarında **bol-** fiilinin her iki varyantı **bol-** / **ol-** bir arada kullanılmaktadır.

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
bol- (EUTS:47)	bol- (9-40) ol- (19-9)	bol- (30-7) ol- (20-8)	ol-	ol-

2.3. Ses Hadiseleri

Bu bölüme kadar, kalıcı olup farklı tabakaları temsil eden ses değişimleri ‘Ses değişimleri’ başlığı altında incelenmiştir. ‘Ses hadiseleri’ adlı alt bölümünde ise Bahçesaray ve Köstence Kırım Türkçesi ağızlarında konuşma sırasında meydana gelen ses hadiseleri incelenecektir.

2.3.1. Yutulma

İncelediğimiz ağızlarda konuşma sırasında meydana gelen **ünsüz, ünlü ve hece yutulmalarına** sık rastlanmaktadır.

Ünsüz yutulması

Ele aldığımız Kırım Türkçesi ağızlarında ünsüz yutulması kelime başında ve içinde olmak üzere sık rastlanan hadiselerden biridir.

#K > Ø

Kelime başında başlığı altında incelediğimiz ünsüz yutulmaların tamamı kelime tabanında meydana gelmiş görünmektedir. Kelime başında ele aldığımız ünsüz yutulmaları her iki ağızda da sık rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
alkı (11-26) - - -	- astalan- (30-3) oş+ (14-18) amır (2-8)	halKı hasta hoş hamur	#h > Ø
alba (3-16)	-	ğalba	#ğ > Ø
anda (11-2) ız (7-65) -	- - atığ+ (18-36)	Kanda Kız KatıK	#K > Ø

-	us (17-27)	rus	#r > Ø
ühla- (12-18)	-	yuKla-	#y > Ø
uKarı (4-22)	-	yuKarı	
üklip (4-43)	-	yüklep	
erim (4-153)	igrım (19-3)	yirmi	
oKsek (4-239)	-	yüksek	
aşna (3-166)	-	yaşında	
edişer (2-48)	edi (25-12)	yedi	
-	etmiş (27-6)	yetmiş	
-	iprat- (20-25)	yıprat-	
-	erleş- (15-5)	yerleş-	
-	emek (14-26)	yemek	

K/ > Ø

Kelime içinde ele aldığımız ünsüz yutulmalarını kelime tabanında ve ekleşme sırasında meydana gelen yutulmalar olarak iki başlık altında sıralayabiliriz.

Kelime tabanında:

Kelime ortasında kelime tabanında meydana gelen ünsüz yutulmaları her iki ağızda da sık rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
şini (22-6)	şini (32-2)	şimdi	d/ > Ø
şaye ttam (13-51)	-	şayde tatam	
közayın (8-22)	kozayın (8-7)	közaydın	
-	peyamber (13-6)	peyğamber	ğ/ > Ø
oğañğa (18-5)	-	oğlan	l/ > Ø
Kıdrez (4-117)	-	Kıdırlez	
-	sona (4-10)	soñra	r/ > Ø
Karbañ (1-19)	Karbaba+ (25-3)	Kartbabañ	t/ > Ø
üşinde (18-53)	üsne (22-39)	üstünde	
seseñ (11-45)	-	istesey	
-	şipşilik (29-17)	çiftçilik	
-	aptésane (10-22)	abdest	
-	kósencēde (6-1)	köstence	
-	fasule+ (11-21)	fasulye	y/ > Ø

Ekleşme sırasında kelime tabanında:

Ünsüz yutulması ekleşme sonucunda meydana gelip kelime tabanında yer almaktadır. Hem Köstence hem de Bahçesaray ağızlarında örnekleri mevcuttur. Kelime tabanında görülen bazı yutulma örnekleri ekleşme sırasında ulanma sonucunda meydana gelmişlerdir:

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
doKüz üz (4-2) Kaç ıl (4-89)	doKuz üz (15-14) -	doKuz + yüz Kaç + yıl	y/ > Ø
Kır altı (4-170) hır bür (3-9) -	Kır altı (30-18) - kózülah (20-19)	KırK altı KırK bir köz KulaK	K/ > Ø
-	türşe (31-4)	türkçe	k/ > Ø
ewëndir- (4-224)	-	evlendirmek	l/ > Ø
Karbabam (17-16)	Karpām (9-8)	Kartbaba	t/ > Ø

*Ekleşme sırasında kelime tabanında ‘gizli’ ünsüz yutulması:

İnceleme sırasında Bahçesaray ağızında karşılaştığımız bu ses hadisesi **yandaş benzetme** gibi görünse de detaylı bir incelemeden sonra önce **yutulma** sonra da **ikizleşme** olaylarının gerçekleşmesi sonucunda meydana geldiği anlaşılmaktadır:

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
rıss+ (4-71)	rışh+ (1-39)	rısK	/sK/ > /s/ > /ss/

Ekleşme sırasında ekte:

Her iki ağızda örneklerine sık rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
azıK (16-4)	-	azçıK	ç/ > Ø
başna (12-9) ağızna (12-49) -	- - bize (10-2)	başında ağızında bizde	d/ > Ø
kelën (1-85) -	- ketirën (9-5)	kelgen ketirgen	g/ > Ø
-	aytan (5-17)	aytKan	K/ > Ø

biz+er (19-1) aᅇa- (6-65) baᅇa- (4-49) bı ᅇiyer (3-169) diyer (3-212) tatamārın (2-186) - - -	bizer (12-1) - - - - tatarar (28-8) sawuᅇ+ (27-17) bilerik	bizler aᅇla- baᅇla- bir ᅇeyler deyer tatamların (tatararımın) tatarlar saᅇlıK (sawluK) bilezlik	l/ > Ø
deᅇizen (20-25) - - ᅇe (11-23,47,68)	- ᅇoyında (30-21) Kirmıᅇ (15-1) -	deᅇiznen Koyında Kırımıᅇ iᅇine	n/ > Ø

Ünlü yutulması

Köstence ve Bahᅇesaray Kırım Türkᅇesi Aᅇızlarında ünlü yutulmalarının örneklerini kelime başında ve iᅇinde olarak iki başlık altında inceleyebiliriz:

#V > Ø

Kelime başında meydana gelen ünlü yutulmaları kelime tabanında gerᅇekleşmiş görünmektedir. Bahᅇesaray ve Köstence aᅇızlarında sık rastlanmaktadır.

Bahᅇesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
nawu (6-103) ble (5-108)	nawu (28-19) -	anawu able	#a > Ø
ᅇit- (1-9) yüp (16-36) - -	- yip sultanᅇa (6-10) fendi (31-3) ziyet+ (20-26)	eᅇit- eyyüp efendi eziyet	#e > Ø
ᅇine (22-13) ᅇe (11-23,47,68) skele+ (22-20) ftar+ (19-36) stiler (18-4) ᅇte (12-10) ᅇtan+ (12-64) ᅇün (12-159) slaK (11-71)	- - - - stè- (22-39) ᅇte (7-18) ᅇtan (18-11) - sla- (21-3)	iᅇine iᅇine iskele iftar iste- iᅇte ıᅇtan iᅇün ıslaK / ısla-	#ı > Ø

şliy (18-2) smaíl (6-40) - - - -	şle- (11-18) - Íaj (27-16) spanaK+ (10-28) skèmbè+ (9-3) stambíl+ (7-8)	işle- ismail ílaç ıspanaK iskemle istanbul	
fağ (2-9) -	- yandım (24-19)	ufaK uyan-	#u > Ø
stümize (13-37)	-	üstümüzge	#ü > Ø

KVK > KK; VV > V

Kelime içinde rastlanan ünlü yutulmaları kelime başında olanlara göre daha sık görünmektedir. Kelime ortasında meydana gelen ünlü yutulmalarını kelime tabanında ve eklerde olarak iki başlık altında inceleyebiliriz.

Alıntı kelimelerde ünlü yutulması

Alıntı kelime tabanlarında yanyana bulunan iki ünlülerden biri (önce gelen) genelde yutulmaktadır. Alıntı kelimelerde rastlanan ünlü yutulmaları Köstence ağızında daha sık görünmektedir.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
- mazín+ (8-15) mabet (3-155) - -	malım (28-1) mezin+ (19-37) mabet (27-11) marèbè (17-20) şayıt dayı+ (10-16)	muallim muezzin muabbet muarebe şuayip	KuV > KØV
-	ımtan (15-32)	ımtian	KiV > KØV

Kelime tabanında:

Kelime tabanında meydana gelen ünlü yutulmaları Bahçesaray ve Köstence Kırım Türkçesi ağızlarında sık rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
tékran (12-134) - -	- arba+ (23-13) o zman (4-3)	teğaran araba o zaman	KaK > KØK

hyanet (18-52) işteb (15-1) bazlarda (14-8) ketre+ (12-48) ēpmız (2-43) - - - - - - -	- - - ketre (19-19) yepsi (9-14) mnaday (29-22) sla- (21-3) pişresin (18-5) mejdiye (18-17) kirtli- (18-20) kılse (17-7) kşiler (1-109)	hıyanet eşitip bazılarda ketir- epimiz mınaday sıla- (kireğle boya-) pişir- mecidiye kilitle- kilise kişi	KIK > KOK
hurta (19-7) otraken (12-22) şkur (12-190) anawlar+ (11-78) uşmat+ (7-91) unt- (3-135) fhar (2-100) - - aębēt (12-184)	- otra (27-2) - - - unt- (21-24) - uyt- (18-36) Konşıl- (15-34) -	Kurut- otur- tübüne anavular ükümet unut- fuKare uyut- Konuş- aKıbet	KUK > KOK

Ekleşme sırasında kelime tabanında:

Biręok örnekte ünlü yutulması ekleşme sonucunda meydana gelip kelime tabanında yer alır. Her iki ağızda örneklere mevcuttur. Bazı örneklere ulanma sonucunda ikinci kelimenin tabanında ünlü yutulmasının geręekleřtięini görebiliriz: kördiņ (11-63) < kör + ediņ, şaytıp (12-15) < şay + etip.

Bahęesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
ballar+ (13-8) şayetta+ (13-51) - - -	ballar+ (29-2) Kudayıttay (29-30) macübettay (21-26) anyağ+ (20-16) burda (10-4)	bala+lar tata tata ana + yaK burada	a/ > Ø
yarsı (10-9) Kıdra (2-251) - -	- - Kırmıņ (15-1) tişarda (13-21)	yarsısı Kıdır- Kırım tişarda	ı/ > Ø

Kawrüp (8-82) sıpre (2-57) -	- sıpra+ (5-10) oKƘan (3-18)	Kavurup süpür- oƘuğan	U/ > Ø
kördiñ (11-63) -	- şaytıp (12-15)	kör ediñ şay etip	e/

Ekleşme sırasında ekte:

Ekte meydana gelen ünlü yutulmalarının incelediğimiz ağızlarda çok sayıda örnekleri vardır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
olmān (4-165)	-	olamağan	KaK > Ø
yanna (1-85) yaşna (22-1) bırsın (15-21) başna (12-9) çe (11-23,47,68) çne (3-87) - - - - -	- - bırsıne (18-16) - - - tızle- (29-27) pıtr- (21-15) ışersıne (12-4) Kardaşımız (11-12) pişkennı (1-25)	yanına yaşında birisin başında içine içine tizil- bitir- içerisine Kardaşımız pişkenini	KIK > Ø
soñnacē (1-52) tübne (12-94) kóymiz (10-9) çoƘsı (6-21) -	- - bo koyمیژ (9-8) - üstne (17-20)	soñunace şükür köyümüz çoƘusı üstüne	KUK > Ø

Hece yutulması

Hece yutulmaları kelime başında nadir görünmekle genel olarak kelime içinde rastlanmaktadır. Hece yutulmaları hem ekleşme sırasında hem de kelime tabanında rastlanmaktadır.

Kelime tabanında:

Kelime tabanında ele aldığımız hece yutulmaları Köstence ağızında Bahçesaray ağızına göre daha sık görünmektedir.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
nadây (3-23) -	naday (5-21) sapîr (21-1)	mınawuday misafir	#mı > Ø
-	tesmal (18-14)	testimalı	/ti/ > Ø

Ekleşme sırasında kelime tabanında:

Kelime tabanında gerçekleşmiş hece yutulmalarının bazıları ekleşme sırasında ulanma sonucunda meydana gelmiş görünmektedir. Bahçesaray ağzında daha sık rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
baḥsarâyğa (10-51)	-	baḥcesaray	/çe/ > Ø
-	tatcaK (24-1)	tatılcaK	/ıl/ > Ø
Kayırrikke (3-14)	-	hayır eyilikke	/eyi/ > Ø
-	a kël- (26-15) a ket- (20-22),(29-15) a kêt- (3-26), (4-14)	alıp kelmek alıp kelmek	/ıp/ > Ø
çeş türlü (4-151)	-	çeşit türlü	/it/ > Ø

Ekleşme sırasında ekte:

Bazı örneklerde ekleşme sırasında ekte meydana gelen hece yutulması kaynaşma hadisesinin sonucunda: onçın (8-45), bazıları da ulanma hadisesinin sonucunda: çap çıhtı (2-254), mên babam (3-19), şun adı (8-66) meydana gelmektedir. Ekleşme sırasında ekte meydana gelen hece yutulmalarının örneklerine Bahçesaray ağzında daha sık rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
Kırsla- (3-198)	Kırsla- (9-19)	Kırsızla-	/ız/ > Ø
çap çıhtı (2-254) al ketip (19-10)	- -	çapıp çık- alıp ketmek	/ıp/ > Ø
mên babam (3-19)	men elimde (26-24)	menim babam / elim	/im/ > Ø
awle (2-241) ble (11-26)	- -	able (a+böyle) böyle	/öy/ > Ø

oñkı (6-102) sonda (5-5) on (2-10) oñ çın (8-45) şun adı (8-66)	- sondan (21-3) - - -	onunki sonunda onun onun için şunun adı	/un/ > Ø
-	zeytinburda (13-10)	zeytinburnunda	/nun/ > Ø
añta (10-75) maalde (4-22) -	- - şınma- (30-9)	añlata maallede şınlama-	/la/ > Ø
-	Kırım+ (28-2)	Kırımlılar	/lı/ > Ø
- - -	a kél- (26-15) a ket- (20-22) a kêt- (3-26), (4-14)	alıp kelmek alıp kelmek alıp ketmek	/ıp/ > Ø
al ket- (19-10) al kít- (12-131) al kīt- (17-23)	- - -	alıp ketmek alıp ketmek alıp ketmek	/ıp/ > Ø
üsne+ (22-2)	üsne (19-12)	üstüne	/tü/ > Ø

2.3.2. Erime

İncelediğimiz Bahçesaray ve Köstence Kırım Türkçesi ağızlarında erime olayına hem ünsüzlerde hem de ünlülerde sık rastlanmaktadır.

Ünsüz erimesi (/VK/ > /V/)

İncelediğimiz bölgede ünsüz erimleri kelime içinde olduğu kadar kelime sonunda da sık rastlanmaktadır. Bir ünlüden sonra gelen herhangi bir ünsüz ortadan kalkıyorsa, öncesinden gelen ünlünün içinde eriyerek kaybolmaktadır. Ünsüz erimesi genel olarak kelime tabanında ve ekte görünmektedir.

Kelime tabanında:

Kelime tabanında meydana gelen ünsüz erimleri her iki ağızda da sık rastlanmaktadır. Aynı erimler, örneğin /r/ > Ø veya /y/ > Ø her iki ağızda farklı örneklerde görülüp sık rastlanmaktadır. Kelime sonunda ele alınan erime örnekleri Bahçesaray ağızında daha sık görünmektedir.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
olısın (11-67) dörsın (4-159)	өлım (17-26) dörī (11-3)	oğlı doğrı	ğ/ > Ø

- - -	biday (28-34) raş- (23-3) oretmen (13-2)	boğday oğraş- ğretmen	
metep+ (4-58) -	- beçi (9-18)	mektep bekęi	k/ > /Ø/
ttği (11-11) aşam (8-37) -	- - toprasar (4-9)	toKtaği aKşam topraKsar	K/ > Ø
ħaħ (20-8) ke (15-27) bo- (16-27) bekim (12-48) evsi (3-47) - - - -	- ke- (30-13) bo- (28-39) bekim (11-27) - tatıcaK (24-1) mazeme+ (22-31) atmış (3-2) cuğ- (1-52)	halK kel- bol- belki evelsi tatılcaK malzeme altmış culK- / yulK-	l/ > Ø
muķun+ (10-47)	-	mmkn	m/ > Ø
pezemek (14-27) işall (4-1) -	- işall (28-38) pırij+ (18-27)	pezevenk işallah pirinę(ř)	n/ > Ø
- -	sora (28-5) ah mah (19-12)	soņra ıņK mıņK	ņ/ > Ø
pağa (1-32) Ktar- (9-7) kst- (15-26) sona (20-19) Kısağı (16-30) eks (11-2) şobası+ (8-82) ħatıla- (7-18) Kadaşım (3-48) - - - - -	paşa (16-8) ħtul- (20-38) - - - - - ħadařım (19-20) KıK beş (21-9) peşmbi+ (21-12) Kaşı+ (15-11) Kısla- (1-43) cımıta (16-21)	paręa Kurtar- / Kurtul- korset- soņra Kursağı erkez şorba ħatırla- Kardaşcığım KırK perşembe Karşı Kırsla- yumurta	r/ > Ø
aKmeçit (13-1)	aKmeşit (7-1)	aKmescit	s/ > Ø
ağlan- (15-11) tğan+ (20-34)	- tu- (22-3), (17-12)	ağvlan- tuvęan	v/ ~ w/ > Ø

ēlen (10-34) yū- (21-9) -	ūlen- (17-27) cumā (11-38) yamır (9-4)	evlen yuv- / cuw- yavmır	
bīramnıK (1-100) cīşin- (21-4) sidamet (19-15) öle (12-181) tidīr- (14-25) midaŋ+ (13-25) zinep (13-27) Kıma (8-57) ele- (4-3) yała+ (4-213) kefim (4-247) kigen (2-90) ütte- (2-123) bunüz+ (2-167) ülle (11-17) - - - - uKrana+ (4-78) alekim (11-13) -	- ci- (21-18) - böle (2-5), öle (2-6) - - - - - - kişet- (10-29) - - üle (18-9) üren- (15-34) söle- (12-6) zitīn (10-3) sipala- (3-7) - alıKım (12-12) süleman (15-36)	bayram ciyşin- seydamet öyle / böyle tiydir- meydan zeynep Kıyma eyle- yayła keyfim kiy- üyte- boynuz üyle (ögle saati) üyren- söyle- zeytin siypala- (okşa-) uKrayna aleyküm süleyman	y/ > Ø
bā- (11-22)	-	bak-	k# > Ø
yō (1-2)	yō (6-14)	yoK	K# > Ø
gūzē (22-4) ewe (8-32) āsı (8-86)	- - -	güzel evel asıl	l# > Ø
ēlā (1-170) -	- zate (12-3)	ulan zaten	n# > Ø
wā (15-20) mazbu (8-23) tatā (7-76) -	- - - ğada (16-34)	var, bar mecbur tatar Kadar	r# > Ø
şı+ (12-17) yalıbo (8-84)	bī şı (20-28) -	şey yalıboy	y# > Ø

Ekleşme sırasında kelime tabanında:

Ekleşme sırasında kelime tabanlarında meydana gelen ünsüz erimelerine iki ağızda da sık rastlanmaktadır. Bazı örneklerde kelime tabanında oluşan erimeler ulanma sonucudur: Kāşī şobası+ (8-82). **r/ > Ø** erimesi iki ağızda da sık rastlanıp farklı örneklerde meydana gelmektedir.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
osa (1-24) Kāma- (21-21)	bosa (11-11) Kağāñ+ (9-11)	ol-, bol- Kālma-	l/ > Ø
mıdım (15-25)	-	min-di	n/ > Ø
yatı (7-29)	-	yaptı	p/ > Ø
mezalıK (6-30) Kātbabam (8-15) - - bi şiy+ (21-9) - -	- - besin (32-12) tatıp (23-32) bī şī (20-28) ösaburma (16-16) tātıl- (16-24)	mezarlıK Kārtbaba ber- tartıp bir şey sarburma tartıl-	r/ > Ø
hınzılar+ (11-8) demiden (4-200) - Kaldıtmay (18-51) çayırları (4-235)	- - bīlerīn (18-28) - şayılı (1-89)	hınzır demirden öbürler (başka) Kaldırtmay çayırlı	/r/ > Ø
Kıçılğ (4-48) aççık (8-90)	- -	Kızçık azçık	z/ > Ø
bāsa (13-27)	-	baKsa	K/ > Ø
Kāşī şobası (8-82)	-	Kāşık	K# > Ø
ü+ge (18-55) ülen- (11-40)	ü+ge (20-28) ilën- (20-8)	üy, ev evlen-	y# > Ø

*Ekleşme sırasında kelime tabanında ‘gizli’ erime

İnceleme sırasında Bahçesaray ağızında karşılaştığımız bu ses hadisesinin yandaş benzetme gibi görünmesine rağmen detaylı bir incelemeden sonra önce **erime** sonra da **ikizleşme** olaylarının gerçekleşmesi sonucunda meydana geldiği anlaşılmaktadır: Kıyma > Kıma (B.8-57) > Kımma (B.8-66); üyle > üle (K.18-9) > ülle (B.11-17).

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
Kımma (8-66) Kıma (8-57)	- -	Kıyma	/ym/ > /m/ > /mm/
ülle (11-17) -	- üle (18-9)	üyle (öğle)	/yl/ > /l/ > /ll/
sallığ+ (5-29)	-	sağlık (savluK)	/ğl/ > /l/ > /ll/

Ekleşme sırasında ekte:

/n/ > Ø ve /y/ > Ø ünsüz erimelerinin örnekleri Köstence ağızında sık görünmektedir. /r/ > Ø, r# > Ø ve n# > Ø ünsüz erimleri her iki ağızda farklı örneklerde görünse de sık rastlanmaktadır. k# > Ø, p# > Ø, v# > Ø ve z# > Ø ünsüz erimelerinin örnekleri nadir rastlanıp sadece Bahçesaray ağızında yer amaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
yanıdağı (10-43) udan (9-35) - - - - - - - -	- - koyiden (31-3) varğasındır (29-1) soñıdan (29-13) körgesindir (27-9) dağılgamıs (24-13) tutKasıñ (21-24) Kalgamız (4-17) dedesiden (2-1)	yanındaki ondan koyinden barğansındır soñundan körgensindir dağılganmız tutKansıñ Kalganmız dedesinden	n/ > Ø
-	şüjülü (18-33)	sızıKlı	K/ > Ø
uruslağa (8-1) Kaldıtmay (18-51) - -	- - yerlede (15-44) şileden (5-20)	uruslarğa Kaldırtmay yerler şeylerden	r/ > Ø
bılmime (16-24) - - - - - - -	bılmime (7-2) dime (21-21) yasacağ+ (19-33) kirtlisin (18-20) yasatanedı (11-23) oynacaKların (11-31) oliler (5-4) temizliler (5-10)	bilmiyem deyem yasaycaK kilitleysin yasaytanedi oynaycaKlar öleyler (öl-) temizleyler	y/ > Ø

kītiyī (1-143) togəre (14-23)	- -	ketiyik tögerek	k# > Ø
babamı (22-16) onna (18-16) bīlmime (16-24) keçiŋge (15-2) senna (9-1) otramā (3-141) - - - - - - -	babamı (20-7) - bīlmime (7-2) - - - yapama (32-2) pişire ėkè (19-9) kórgeme (17-29) Kızna (17-30) gemíme (15-3) aytarma (7-8) ikè (17-15)	babamın onnen bilmiymen keçiŋgen senden otraman yapaman eken ķorgenimen Kıznen gemimen aytarman eken	n# > Ø
padişanı (13-5) ağanı (6-40) hızımmı (3-61) - -	- - - aKıaynı (17-15) onı (11-43)	padişanıŋ ağanıŋ Kızımınŋ aKıaynıŋ onıŋ	ŋ# > Ø
menı babam (12-44)	menı babam (27-12)	menim	m# > Ø
alī (3-66)	-	alıp	p# > Ø
kétele (1-45) başladıla (22-18) boşatmayla (15-18) ikenne (10-4) edile (6-42) kesēdlē (2-47) - - - -	- - - - - - haldıla (23-27) Kamırla (13-15) yemeklē (9-3) Káyta (1-43)	keteler başladılar boşatmaylar ekenler ediler kese ediler Kaldılar hamurlar yemekler Kıytar	r# > Ø
yüklī (1-44) dī (1-162) - - -	- di- (31-12) yasa (17-4) beŋzi (11-28) işli (1-34)	yükley dey yasay beŋzey işley	y# > Ø
toplaşu+ (4-121)	-	toplaşuv	v# > Ø
biledirsı (5-95)	-	biledirsiz	z# > Ø

gerçekleşmiş görünmetedir. Ünsüz düşmeleri her iki ağızda farklı örneklerde görülüp nadir rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
ras (1-58) awğus (4-74) - - - -	- - dos (31-24) komunis (29-13) çip (26-37) serbes (4-4)	rast avğust dost komunist çift serbest	t# > Ø
poyiz (10-19)	-	poyezd	d# > Ø

Ünlü düşmesi (V# > Ø)

Sadece kelime sonunda herhangi bir ünsüzden sonra gelen bir ünlü kayboluyorsa bu bir düşme hadisesidir. İncelediğimiz ağızlarda ünlü düşmelerine sık rastlanmaktadır. Tespit ettiğimiz ünlü düşmeleri genel olarak ekleşme sırasında eklerde görünmektedir, fakat kelime tabanında da ünlü düşmelerine az ada olsa rastlanmaktadır.

Kelime tabanında:

Kelime tabanında karşılaştığımız ünlü düşmeleri yalnız Bahçesaray ağızında sınırlı sayıda rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
siğar (12-15)	-	siğara	a# > Ø
fhar (2-100)	-	fuKare	e# > Ø

Ekleşme sırasında kelime tabanında:

Ekleşme sırasında kelime tabanında ele aldığımız ünlü düşmeleri her iki ağızda nadir görünmektedir.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
ik ay (3-15)	-	eki	i# > Ø
aw (7-16) anaw (3-34)	aw (10-9) anaw (30-20)	awu yaKka anawu	u# > Ø

Ekleşme sırasında ekte:

Hem Köstence hem Bahçesaray ağızında sık rastlanıp farklı öfneklerde görünmektedir.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
napacān (18-20)	-	ne yapacağını	I# > Ø
dicēm (16-10)	-	diyeceğimi	
maşnasın (12-8)	-	maşnasını	
ayttım (6-110)	-	ayttı mı	
talonıḡ (2-50)	-	talonıḡı	
Kolım (2-150)	-	Kolımı	
sawlūn (2-217)	-	savluḡını	
-	Kapısın (23-31)	Kapısını	
-	külīn (20-28)	külüni	
-	ólīn (18-30)	ölüni	
-	balasın (17-39)	balasını	
-	cenazesín (12-26)	cenazesini	
-	ūrbasın (10-29)	urbasını	
-	ketilgenín (7-8)	ketilgenini	
-	atın (4-2)	adını	
-	aşaḡanın (1-42)	aşaḡanıḡı	
-	kenarın (1-42)	kenarını	
-	háyalín (1-102)	ḡayalini	
-	ocasın (1-103)	ocasını	

Kelime sonunda hece kaybı

İncelediğimiz ağızlarda kelime sonunda meydana gelen hece kaybına sık rastlanmaktadır. Tespit ettiğimiz hece kayıpları içinde başka ses hadiselerini de barındırabilmektedir.

1. Kelime sonunda hece düşmesi:

Kelime sonunda tespit ettiğimiz hece düşmeleri sadece şim (B.22-14), laḡır (B.19-2) ve zam (K.19-7) örneklerinde kelime tabanında, kalan örneklerinde ise eklerde meydana gelmektedir. Her iki ağızda az sayıda olsa da örnekleri mevcuttur.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
şim (22-14)	-	şimdi	dI# > Ø
laḡır (19-2)	-	laḡırdı	

-	zam (19-7)	zaman	an# > Ø
aKayım (16-37) komnatan (2-27)	- - on (17-35) hapın (12-11)	aKayımın komnatanın onun Kapının	(n)ın# > Ø
Kawur (8-84)	-	Kawurup	up# > Ø
-	şahır (10-7)	çağırıp	ıp# > Ø
-	bılaytır (5-29)	böyle + ettirip	

2. Erime ve düşme sonucu hece kaybı:

Önce erime sonra düşme hadiselerine bağlı hece kaybı yalnız Bahçesaray ağzında ve düzenli bir şekilde sadece bir örnekte karşımıza çıkmaktadır. Tespit ettiğimiz örneklerde hece kaybı kelime tabanında meydana gelmiş görünmektedir:

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
naz (13-17)	-	nasıl > nası > nas > naz	ıl# > Ø

2.3.4. Tekleşme

İncelediğimiz bölgede ünsüz, ünlü ve hece tekleşmelerinin misallerine yaygın şekilde rastlanmaktadır. Karşılaştığımız tekleşme örnekleri hem kelime tabanında hem de ekleşme sırasında kökte ve ekte meydana gelmiş görünmektedir. Alıntı kelimelerde yanyana bulunan iki ünsüzden biri genelde elemine olmaktadır.

Ünsüz tekleşmesi (/KK/ > /K/)

Kelime içinde yan yana bulunan iki aynı ünsüzden birinin ortadan kalkması olayıdır. İncelediğimiz bölgede bir çok örnekte yandaş benzetmeden sonra meydana gelen ünsüz tekleşmelerine de sık rastlanmaktadır: /nl/ > /nn/ > /n/, /nd/ > /nn/ > /n/.

Alıntı kelimelerde:

Alıntı kelimelerde yanyana bulunan ikiz ünsüzlerden biri genelde elemine olmaktadır. Alıntı kelimelerdeki ünsüz tekleşmesi her iki ağızda da yaygın olarak kullanılmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
rabim (12-187) mabet (5-37)	rabım (3-9) mabet (27-11)	rabbim muabbet	/bb/ > /b/

aKını (13-11)	-	aKk+1	/KK/ > /K/
male+ (12-122)	-	maalle	/ll/ > /l/
-	malime+ (19-44)	muallim	
-	zawalı (10-30)	zavallı	
-	umāt (3-3)	ümmet	/mm/ > /m/
sinēt (17-27)	-	sünnet	/nn/ > /n/
kuwet (22-29)	Kuwet+ (22-29)	Kuvvet	/vv/ > /w/
ewel (4-6)	ewel (24-5)	evvel	
yüp (16-36)	iyip (6-10)	eyyüp	/yy/ > /y/
māzin (8-15)	mezin+ (19-37)	muezzin	/zz/ > /z/
nezetli (12-177)	nezetli (13-17)	lezzet	

Kelime tabanında:

Kelime tabanında görülen ünsüz tekleşmelerine hem Köstence hem de Bahçesaray ağızlarında nadir rastlanmaktadır:

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
eli altı (7-15)	-	elli	/ll/ > /l/
belile (7-27)	-	belle-	
-	mili (15-21)	milli	

Ekleşme sırasında kelime tabanında:

Ekleşme sırasında kelime tabanında meydana gelen ünsüz tekleşmesine yok denilecek kadar az rastlanmaktadır. Sadece Köstence ağızında yandaş ötümlülük benzetmesinden sonra ünsüz tekleşmesine uğrayan bir örnekte karşımıza çıkmaktadır:

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
-	begúzel (14-15)	pek güzel	/kg/ > /gg/ > /g/

Ekleşme sırasında ekte:

Alıntı kelimeleri hariç ünsüz tekleşmelerine baktığımızda hepsinin ekleşme sırasında ekte gerçekleşmiş olduğunu görmekteyiz. Ekte meydana gelen ünsüz tekleşmeleri Bahçesaray ağızında yaygın kullanılmaktadır. Yandaş benzetmeden sonra gerçekleşen ünsüz tekleşmelerine de bölgemizde sık rastlanmaktadır.

Köstence hem de Bahçesaray ağızlarında konuşma sırasında ünlü tekleşmelerine sık başvurulmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
sāt (1-12)	sāt+ (23-20)	saat	/aa/ > /ā/
bār (20-29)	baş (31-21)	baar	
zenat (18-28)	-	zenaat	
sitvāp (12-92)	-	seyitvaap	
ratlan- (4-138)	rāt+ (21-21)	raatlan-	
male+ (12-122)	malle (29-8)	maalle	
-	malde (8-3)	maal (zaman)	
kat ęe (11-23)	kat (18-20)	kaat	
řāt (11-33)	-	şaat	
cemāt+ (11-52)	cemat+ (32-18)	cemaat	
Kabatlı (8-8)	-	Kabaat	
-	māř (3-12)	maaş	
-	palı (12-19)	paalı	
řēr+ (22-16)	-	şeer	/ee/ > /ē/

Hece tekleşmesi

Kelime içinde yan yana veya birbirine yakın bulunan iki benzer heceden birinin ortadan kalkmasıyla meydana gelmektedir. İncelediğimiz ağızlarda hece tekleşmesi genel olarak ekleşme sırasında kelime tabanında ve ekte meydana gelmektedir. Ekleşmeye bağlı olmayan örnekler ya özel isim ya da alıntı kelimelerdir. Bölgemizde hece tekleşmesine uğrayan bir çok örneğe rastlanmaktadır:

Kelime tabanında:

Kelime tabanında ekleşmeye bağlı olmadan meydana gelen hece tekleşmesi Bahçesaray ağızında mikrayon+ (B.2-241) alıntı ve baKlawā (B.16-5) özel isim olan kelimelerde rastlanmaktadır. Bunun dışında ekleşmeye bağlı olan örnekleri de mevcuttur.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
mikrayon+ (2-241)	-	mikrarayon	/rara/ > /ra/
baKlawā (16-5)	-	balaKlava	/la..la/ > /la/

Ekleşme sırasında kelime tabanında:

Ekleşme sırasında kelime tabanında meydana gelen hece tekleşmesi örneklerinin arasında ulanma ve kaynaşma hadisesinin önemli yer aldığını düşünmekteyiz. Ekleşme sırasında kelime tabanında görülen hece tekleşmeleri daha çok Bahçesaray ağzında yaygın kullanılmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
Karbağ (1-19)	Kartpām+ (9-7)	Kartbabağ	/baba/ > /ba/
hırdı (19-6)	-	Kıdırdı	/dırdı/ > /rdı/
baba demiz (4-245)	-	baba dedemiz	/dede/ > /de/
balar (2-128)	balar (31-24)	balalar	/lala/ > /la/
-	kēler (12-16)	keleler	/lele/ > /le/
bağşını (11-23)	-	bağşışını	/şışı/ > /şı/
tüp (11-18)	-	tutup	/tutu/ > /tu/

Ekleşme sırasında ekte:

Ekleşme sırasında ekte görülen hece tekleşmeleri Köstence ağzında çok az rastlanmaktadır. Bahçesaray ağzında ekte yer alan hece tekleşmeleri genel olarak büzülme ses olayının sonucunda meydana gelip yaygın şekilde kullanılmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
yap yerdım (1-165)	-	yapıp verdım	/apıp/ > /ap/
tāp ber- (15-26)	-	tapıp ber-	
bērsin (12-54)	-	berersin	/erer/ > /er/
ketirik (22-22)	-	ketiririk	/irir/ > /ir/
pışirler (20-9)	-	pişirirler	
çıkārım (12-23)	-	çıkārarım	/arar/ > /ar/
maşnān (12-72)	-	maşnanın	/nanı/ > /na/
-	Kırım+ (28-2)	Kırımılılar	/lula/ > /la/

2.3.5. Büzülme

Yaptığımız incelemelere göre bölgemizde en sık rastlanan ses hadiselerinden biri büzülmedir. Bahçesaray ve Köstence Kırım Türkçesi ağızlarında görünen tüm büzülmelere bakıldığında onları tarihi bir ses hadisesi ve konuşma sırasında geçici olarak meydana gelen büzülme şeklinde iki gruba ayırabiliriz.

Değişmeye sebep olan büzülme

VğuK > Ø

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
yoğurқан (ETG:312)	yurğan (12-153)	curğān (20-31)	yurğan	yorgan
oğıl (OY:158)	oğlım (2-75)	ıl (21-7) ul (18-1)	oğul, oğlan	oğul, oğlan

Konuşma sırasında meydana gelen büzülme.

Kelime içinde bir ünlüden sonra gelen bir hecenin o ünlünün içinde eriyerek ortadan kalkması hadisesidir. İncelediğimiz ağızlarda büzülme hadisesinin çok sayıda örneklerine rastlanmaktadır. Bölgemizde en sık rastlanan hadiselerden biridir. Büzülme genel olarak kelime tabanında, ekleşme sırasında tebanda ve ekte meydana gelmektedir.

Kelime tabanında:

Kelime tabanında oluşan büzülmeler her iki ağızda da görünmektedir.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
yirim (7-5)	irmi (2-5)	yigirim	/gi/ > Ø
baKlawā (16-5)	-	balāKlava	/la/ > Ø
sitvāp (12-92)	-	seyitvaap	/yi/ > Ø
bük (10-39)	-	büyük	/yü/ > Ø
samsağ+ (4-211) -	samsağ+ (16-6) Kāştır- (1-21)	sarımsaK Karıştır-	/rı/ > Ø
teğān (3-77)	-	teğaran	/ra/ > Ø
-	teran (11-36)	teğaran	/ka/ > Ø
-	tül (29-21)	tuwul (degil)	/wu/ > Ø

Ekleşme sırasında kelime tabanında meydana gelen büzülme

Ekleşme sırasında kelime tabanında görülen büzülmeler hem Köstence hem Bahçesaray ağızında kullanılmaktadır. Bahçesaray ağızında görülen büzülmeler daha çok ve daha farklı örneklerde yer almaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses
------------	----------	----------	-----

			hadisesi
mem (19-26) - -	mem (22-25) curġān (20-31) seŋkí meŋkí (14-5)	menim yurġanın seŋiŋki menimki	/nI/ > Ø
bī dēsi (3-60) -	- kişkeleri (19-38)	bir danesi kişkeneler	/ne/ > Ø
Karbaŋ (1-19)	Kartpām+ (9-7)	Kartbabaŋ	/ba/ > /Ø/
ām (13-40)	-	aġam	/ġa/ > Ø
Kulāna (13-17) parmām (1-41) bacanān (22-16) ayāma (15-1) ħucānda (7-69) yastımız (3-42) sandīmda (2-89) - - -	ħulāŋ (19-18) - - - - - - - Kātīn (20-37) tīrnām (10-25) cīlmay (5-24)	Kulaġına parmaġım bacanaġın ayaġıma Kucaġında yastıġımız sandıġımda Katıġın tırnaġım cıġılmay / yıġılmay	/ġı/ > Ø
yürēm (22-24) ķopemiz (12-1) ötmēn (8-62)	- - -	yüregim köpegimiz ötmegin	/gi/ > Ø
bām (15-21) bāsım (8-13) -	- - kēler (12-16)	balam balasım keleler	/lA/ > Ø
bōp (16-35) Kār (8-55) kēr(6-66), kēp(22-15) -	bōp (27-6) - kep aş (20-10) keŋşek+ (23-17)	bolıp Kalır kelir / kelip kelin	/lI/ > Ø
āpkeldi (16-16) āpkīt- (4-38) apkēl- (8-25) apket- (20-25) apkit- (4-40) apçılı- (8-27)	- - - - - -	alıp kelmek alıp ketmek alıp kelmek alıp ketmek alıp ketmek alıp çıkmak	/l(p)/ > Ø
-	maresineşik (24-10)	marebe	/be/ > Ø
demiz+ (4-245)	-	dedemiz	/de/ > Ø
ħırdı (19-6)	-	Kıdırdı	/dı/ > Ø
tāp (15-26)	-	tapıp	/pı/ > Ø

çāp (2-124)	-	çapıp	
Kāmīn (8-70)	-	Kāmırın	/rI/ > Ø
Kāštīrasın (8-91)	-	Karıštīrasın	
otūr (3-72)	-	oturır	
bērsiñ (12-54)	-	berersiñ	/rA/ > Ø
bār (3-133)	-	barar	
yıştīramay (11-5)	-	yetištīramay	/ti/ > Ø
sūk (17-8)	-	suvuk	/vu/ > Ø
nadāy (3-23)	naday (5-21)	mınawuday	/wu/ > Ø
-	Kūrma (22-29)	Kawurma	
-	kip (18-3)	kiyip	/yi/ > Ø

Ekleşme sırasında eklerde:

Eklerde görülen büzülmeler Köstence ağızında az, Bahçesaray ağızında ise geniş kapsamlı kullanılmaktadır. Ekleşme sırasında eklerde yer alan büzülme Köstence ağızında daha çok /nI/ > Ø, /ǵa/ > Ø ve /yI/ > Ø gibi eklerde görünse de, Bahçesaray ağızında daha fazla ek çeşidinde meydana gelip çok sayıda örnekleri kapsamaktadır. Ele aldığımız bu ağızlarda büzülmeye uğrayan kelime kadrolarında farklılıklar var.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
aǵāñ (1-39)	-	aǵanıñ	/nI/ > Ø
maşnān (12-72)	-	maşnanıñ	
ħopħān (9-14)	-	KopKanıñ	
bōñ (2-195)	şōñ (5-18)	bunıñ / şunıñ	
-	arabañ (29-31)	arabanıñ	
meñ (17-5)	meñki+ (28-36)	menim	
-	Kanarañ (23-31)	Kanaranıñ	
-	baKlawān (22-35)	baKlavanıñ	
-	saliyañ (21-24)	saliyanıñ	
-	kışiñ (20-3)	kışiniñ	
-	ocan (19-9)	ocanıñ	
-	barǵama (17-28)	barǵanıman	
-	kórgeme (17-29)	ķorgenimen	
-	kirgemen (12-3)	kirgenimen	
-	romanyañ (4-14)	romanyanıñ	
almān (21-20)	-	almaǵan	/ǵa/ > Ø
olmān (4-165)	-	olamaǵan	
yaramāndır (22-25)	-	yaramaǵandır	

tohtān (20-9)	-	toKtağan	
etamān (18-26)	-	etamağan	
Kılmān (16-15)	-	Kılmağan	
aşānmıs (15-16)	-	aşağanmız	
sıçırān (14-10)	-	sıçrağan	
yaldān (12-39)	-	yaldağan	
oşān (11-10)	-	oşağan	
sabaycek (10-25)	-	sabağaycek	
susān (9-13)	-	susağan	
yaşānnar (7-33)	-	yaşağanlar	
äytilmān (2-257)	-	aytılmağan	
Kāmān (2-258)	-	Kalmağan	
başlān (6-16)	başlānda (30-5)	başlağan	
-	yasān (24-12)	yasagağan	
-	imzalān+ (18-20)	imzalağan	
-	Konışmān (14-2)	Konuşmağan	
-	Kamirlān+ (6-24)	hamurlağan	
-	hazanmān (5-25)	Kazanmağan	
-	saKlan (1-98)	saKlağan	
dēn (18-10)	dēn (26-20)	degen	/ge/ > Ø
kēn (9-47)	kēn (2-4)	kelgen	
bitmēn (17-20)	-	(>kegen>kēn)	
kemēn (16-19)	-	bitmegen	
kóçmēn (7-87)	-	kelmegen	
bilmēn (6-107)	-	koçmegen	
ķormēn (2-79)	-	bilmegen	
etmēn (2-111)	-	körmegen	
		etmegen	
aytacām (1-41)	-	aytacağım	/ğı/ > Ø
napacān (18-20)	-	ne yapacağın	
pıçaçīnen (13-15)	-	pıçaçığın	
Kadaşçīm (3-48)	-	Kardaşçığım	
balalīm+ (2-55)	-	balalığım	
toKlūna (2-61)	-	toKluğına	
aşāma (2-123)	aşāda (15-12)	aşağıma	
sawlūn (2-217)	-	savluğın	
dicēm (16-10)	-	diyeceğimi	/gi/ > Ø
berecēnī (12-156)	-	bereceğini	
lēmsēr (12-112)	-	lemseler	/lA/ > Ø
KopKarnēn (9-18)	-	KopKalarnen	
ağamarğa (2-119)	-	ağamalarğa	

tatamārın (2-186) -	- ketēr (28-9)	tatamaların keteler	
āpkeldi (16-16) āpkīt- (4-38) apkēl- (8-25) apket- (20-25) apkit- (4-40) apçılḡ- (8-27)	- - - - - -	alıp kelmek alıp ketmek alıp kelmek alıp ketmek alıp ketmek alıp çıkmak	/l(p)/ > Ø
KaytmāK (1-128) baKāK (21-15) bılmim (18-2) yiberīm (13-9) dim (4-127) - - -	- - blim (26-48) - diyim (28-2) kórīk (32-21) ketīg (28-26) pişirīk (26-28)	KaytmayıK baKayıK bilmeyim yiberiyim deyim (de-) koreyik keteyik pişiriyik	/yI/ > Ø
dicēm (16-10)	-	diyecegimi	/ye/ > Ø
uraK_ola (1-179) baraK (2-266)	- -	uracaK_ola baracaK	/ca/ > Ø
- -	yaşah (24-15) ditanem (23-6)	yaşadıK diytanedim	/dI/ > Ø
ḡıyincīḡnēn (20-11)	-	KıyincılıK	/l/ > Ø
ketirīk (22-22) pişirler (20-9) aylandir (6-105)	- - -	ketiririk pişirirler aylandırır	/rI/ > Ø
çıkārım (12-23)	-	çıkārarım	/ra/ > Ø

2.3.6. Derilme

Kelime sonundaki hecenin elenmesiyle meydana gelen bu hadiseye bölgemizde sık rastlanmaktadır. Derilme hadisesini tarihi ses olayı ve konuşma sırasında meydana gelen derilme olarak iki başlık altında ele alabiliriz.

Tarihi ses olayı olarak derilmenin çok az sayıda örnekleri bulunmaktadır:

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
taḡı (ETG:296)> daha	tā (7-56) dā (15-19)	tā (19-17) dā (27-14)	daa	daha

Konuşma sırasında meydana gelen derilme

Yaptığımız incelemelere göre ele aldığımız ağızlarda konuşma sırasında meydana gelen derilme hadisesinin çok sayıda örneklerine rastlanmaktadır. Bölgemizde sık kullanılan hadiselerden biri olarak belirleyebiliriz. Genel olarak ekleşme sırasında ekte meydana gelmektedir, ama kelime tabanında görülen örnekleri de mevcuttur.

Kelime tabanında:

Ekleşmeye bağlı olmadan kelime tabanında meydana gelen derilmenin Bahçesaray ağızında bir tek örneği bulunmaktadır. Köstence ağızında daha fazla örneklere rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
bā (3-165)	-	bala	la# > Ø
-	kışke (24-1)	kiçkene	ne# > Ø
-	ke (18-12)	kene	
-	sate (16-21)	sadece	ce# > Ø
-	tū (12-22)	tuwul	wul# > Ø

Ekleşme sırasında kelime tabanında:

Ekleşme sırasında kelime tabanında görülen derilme her iki ağızda da yer almakta, Bahçesaray ağızında daha çok örneklere rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
mā (1-9) sā (22-5)	mā (14-24) sā (30-6)	maņa saņa	ņa# > Ø
-	me (9-4)	menim	nim# > Ø
aşā (8-14) bayā (22-7) Kursā (13-12) tayā (12-46)	aşā (27-5) baya (3-3) - -	aşığı bayağı Kursağı tayağı	ğı# > Ø
tüfē (17-41) kerē (15-11) ötmē (12-51) -	- - - toşē (20-32)	tüfegi keregi ötmegi toşegi	gi# > Ø
yuKā (8-14)	-	yuKarı	rı# > Ø
ana yërde (3-132)	ana betine (19-17)	anawu yerde	wu# > Ø

Ekleşme sırasında ekte:

Ekte meydana gelen derilme her iki ağızda görülüp aynı eklerde ama farklı örneklerde yer almaktadır. Bahçesaray ağızında görülen derilme daha geniş ek kitlesini kapsamaktadır. Her iki ağızda derilmeye uğrayan kelime kadrolarında farklılıklar görünmektedir.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
şkolā (2-127)	şkolā (9-14)	şkolağa	ğa# > Ø
aytmā (13-11)	aytmā (11-46)	aytmağa	
tawā (10-61)	tawā (18-32)	tavağa	
şalışmā (6-15)	şalışmā (20-4)	çalışmağa	
almā (6-27)	almā (9-1)	almağa	
tutmā (1-36)	-	tutmağa	
arabā (1-44)	-	arabağa	
yaldamā (12-34)	-	yaldamağa	
çūKulamā (1-172)	-	çūKulamağa	
muşkomyā (21-1)	-	muşkkomyağa	
saçmā (20-29)	-	saçmağa	
aşamā (19-17)	-	aşamağa	
cimā (18-14)	-	ciymağa	
sofā (17-4)	-	sofağa	
Kobā (17-37)	-	Kobağa	
yığıştırmā (14-24)	-	yığıştırmağa	
turmā (14-24)	-	turmağa	
çalmā (13-15)	-	çalmağa	
zorlamā (13-41)	-	zorlamağa	
çīKarmā (12-164)	-	çīKarmağa	
satmā (11-3)	-	satmağa	
Kazmā (10-48)	-	Kazmağa	
maşnā (9-29)	-	maşnağa	
Koymā (7-26)	-	Koymağa	
hazanmā (7-36)	-	Kazanmağa	
barmā (6-106)	-	barmağa	
armiyā (4-59)	-	armiyağa	
otürmā (4-160)	-	oturmağa	
yatmā (3-142)	-	yatmağa	
yasamā (2-31)	-	yasamağa	
şorbā (2-56)	-	şorbağa	
aşatmā (2-89)	-	aşatmağa	

urmā (2-139) taşlamā (2-181) - - - - - - - - - - - - - - -	- - romanyā (28-5) Konuşmā (25-1) almā (23-27) cılamā (21-8) Kazaḫşā (21-11) Kasaba (19-1) sıprā (19-14) ortā (18-27) moskovā (17-30) yaltā (14-16) soramā (14-21) tulça (14-25) cumā (11-38) dobrocā (2-3)	urmağa taşlamağa romanyağa Konuşmağa almağa cılamağa KazaKçağa Kasabağa sofrağa ortağa moskovaga yaltağa soramağa tulçağa cuvmağa / yuv- dobrucağa	
boynısçī (13-2) yahşılı (8-1) ağırlı (7-63) balaçī (2-132)	- - - -	boynuzçığı yahşılığı ağırlığı balaçığı	ğı# > Ø
netmē (1-175) beklemē (22-1) yekmē (22-27) öpmē (18-8) töşemē (18-22) öğrenmē (18-28) kesmē (16-40) kĩmsē (15-7) ḫommē (14-19) etme (13-6) yibermē (13-40) şerfē (12-42) tüşünmē (8-24) bērmē (7-36) etmē (6-116) içmē (5-66) nemē (4-238) lafetme (3-152) türkiyē (7-62) kĩrmē (3-101) -	- türkiye (25-7) kĩrmē (21-25) kórme (32-17)	ne + etmege beklemege yekmege öpmege töşemege öğrenmege kesmege kimsege ḫommege etmege yibermege şerfege tüşünmege bermege etmege içmege nemege lafetmege türkiyege kirmege kormege	ge# > Ø

-	koşme (30-5)	koçmege	
-	mallē (19-34)	maallege	
-	ólmē (17-24)	ölmege	
-	ketmē (14-22)	ketmege	
-	pensiye (11-19)	pensiyege	
kopeçī (12-2)	-	köpeçigi	gi# > Ø
sesçī (12-183)	-	sesçigi	
kıçkeneçī (2-132)	-	kıçkeneçigi	
kerē (2-206)	-	keregi	
-	kélétane (20-9)	keletanedi	di# > Ø

2.3.7. Gerilme

İncelediğimiz ağızlar da konuşma sırasında gerilme olayına uğrayan kelimelerin örneklerine seyrek rastlanmaktadır. Dolayısıyla gerilme olayının bölgemizde nadir görülen hadiselerden biri olarak işaretleyebiliriz:

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
babaḥım (4-55)	-	babam	/Ø/ > /hı/
tégiz+ (4-202)	tüz (31-5), tüm tüz (26-1) üntis (16-17)	tiz, tüz (düz), tegiz	/Ø/ > /gi/
epikisīne (5-65)	-	episine	/Ø/ > /ki/

tiz (düz) > tégiz (4-202) kelimesinin bir gerilme örneğinin olabileceğinin kanaatindeyiz.

1. Clauson'a¹⁷ göre: tiz, bazen teyiz olarak telaffuz edilir, 'kule, yüksek yer' anlamına gelir. Moğolca'dan alıntı olarak gösterilmektedir. Bir başka örneği tezig, tezig 'yalnız' anlamında. Bizi ilgilendiren kelimeyle alakasız olduğunu düşünüyoruz. Yine Clauson'a¹⁸ göre tüz 'düz, eşit' anlamında, bizim kelimeye daha yakın görünmektedir.

2. Bawden'in¹⁹ sözlüğünde tiyz 'kaşe, mühür' anlamında, tegş 'eşit, denk, düzenli' anlamında, dolayısıyla aradığımız kelimeyle alakalı olabilmektedir. 3. Lessing'in²⁰

¹⁷ Clauson, An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish 570 s.: tiz 'kule, yüksek yer' anlamında, 574 s.: tezig, tezig 'yalnız' anlamında.

¹⁸ Clauson, 571 s.: tüz 'düz, eşit' anlamında.

¹⁹ Bawden, Mongolian-English Dictionary, 338 s.: tiyz, 368 s.: tegş.

²⁰ Lessing, Mongolian-English Dictionary, 809 s.: teg (tg) 'çizgi, dize, sıra', 792 s.: teg, 809 s.: tig 'sıra'.

sözlüğünde teg (tıg), tig, ‘çizgi, dize, sıra’ anlamında, aradığımız kelimeyle ilişkili görünmektedir. Fakat biz bu kelimenin Türkçe’den alıntı olduğunu düşünmekteyiz.

4. Sevortyan’ın²¹ sözlüğünde diz, tiz, tüz, düz ‘düz, eşit’ anlamında verilmektedir.

5. Caferoğlu’nun²² sözlüğünde tüz ‘düz’ anlamında gösterilmektedir. Moğolca ile alakalı olduğu görünse de, biz, tégiz kelimesinin tüz > tiz > tégiz(gerilmeyle) meydana geldiğini düşünmekteyiz.

2.3.8. Türeme

Bahçesaray ve Köstence Kırım Türkçesi ağızlarında türeyen seslere kelimenin başında, ortasında ve sonunda rastlanmaktadır. Bölgemizde meydana gelen tüm türemelere baktığımızda onları ilk önce iki ana gruba ayırmamız gereklidir: tarihi süreçte meydana gelen türeme ve konuşma sırasında meydana gelen türeme.

Tarihi hadise olarak türeme

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Ses hadisesi
ip (CC:83) ır (CC:80) irig (EUTS:96) üzüm (DLT:721)	yip+ (17-51) yır+ (4-243) yiri (8-87) yüzüm (3-197)	cip(23-31),yip+(26-45) cır (23-8) - yüzüm (17-2)	#Ø > #y
ruze (Ar.)	oraza (5-63)	oraza+ (21-23)	#Ø > #o
ilinçü (EUTS:92)	-	eglen- (1-89)	Ø/ > /g/
arğa+daş	arğardaş+ (19-42)	-	Ø/ > /r/
dua (Ar.)	duwa (19-37)	duwa (19-3)	Ø/ > /w/

İncelemiş olduğumuz Köstence ve Bahçesaray ağızlarında alıntı kelimelerdeki **h** sesleri ya yutulmuş ya da eriyerek kaybolurken, sonrasında yan yana kalmış iki ünlü arasında **y**’nin türemesi görülmektedir.

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
ibrahim (ad)	ibrayim+ (7-2)	-	ibraim	ibrahim
sahib (Ar.)	sayıb+ (11-36)	sayıb+ (29-26)	saib	sahib
şehir (Far.)	şēr (7-94)	eskişeyir (13-8)	şeer	şehir

²¹ Sevortyan, Etimologicheskij Slovar Turkskih Yazikov (V,G,D) 309 s

²² Caferoğlu, Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü, 260 s.

zehir (Far.)	ziyir+ (16-27)	-	zeir	zehir
--------------	----------------	---	------	-------

Konuşma sırasında meydana gelen türeme

Konuşma sırasında meydana gelen türemeleri ünlü ve ünsüz olarak iki başlık altında inceleyebiliriz.

Ünlü türemesi (Ø > V)

İncelediğimiz ağızlarda nadir rastlanıp kelime başında, ortasında ve sonunda az sayıda olsa da her iki ağızda görünmektedir:

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
urüşça (1-176)	ürus (23-24)	rusça	#Ø > #u
-	türükşe (31-4)	türkçe	Ø/ > /ü/
-	legelek (6-20)	legelek (Far.: leglek)	Ø/ > /e/
-	aKıyar (22-9)	aKıyar	Ø/ > /ı/
tohtatı- (15-6)	-	toKtat-	Ø# > ı#
urfa (6-79)	-	urf (örf)	Ø# > a#

Ünsüz türemesi (Ø > K)

Ünsüz türemeleri incelediğimiz ağızlarda ünlü türemelerine göre daha sık rastlanmakta olup kelime başında, ortasına ve sonunda görünmektedir:

#Ø > #K

Köstence ağızında rastladığımız bazı örnekler: yer bir (27-19), yepsî+ (12-15) geçirdiği ses hadiseleri sonucunda karşımıza çıkan bu şekliyle #h > #y olarak düşündürebilir, fakat burada hem Köstence hem Bahçesaray Kırım Türkçesi ağızlarının karakteristik özelliği olan #h > Ø yutulmasını göze alarak gerçekleşen hadisenin #h > Ø > #y (türeme) olduğunu kaydedebiliriz.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
yımam (10-69)	-	imam	#Ø > #y
yet- (4-121)	-	et-	
yıfağ (22-30)	ufah	ufak	
-	yer bir (27-19)	er bir	

-	yepŝi+ (12-15)	episi	
-	yesir (17-33)	esir	
-	yet+ (16-8)	et	
-	yemekli (13-2)	emekli	
-	yèrkèk+ (11-39)	erkek	
memrí (7-45)	-	omrù	#Ø > #m
-	KayăKlăr (2-9)	ayaK	#Ø > #K
ğarKa (12-47)	-	arKa	#Ø > #ğ

/Ø/ > /K/

Kelime ortasında meydana gelen ünsüz türemeleri incelediğimiz ağızlarda geniş kullanılmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
uleletip (12-158)	-	öyle etip	VØV > l
awu (22-10) zawur (5-30)	awu (10-22) -	ana o zaur	VØV > w
reyis+ (18-15) neyiçün (6-72) rayim (4-68) múyazın (4-90)	- - - muyezzin+ (32-15)	reis ne için raim müezzin	VØV > y
-	mehmur+ (6-15)	memur	/Ø/ > /h/
oḡsah (4-183)	-	uzak	/Ø/ > /ḡ/
-	pışkerip (5-27)	pışirip	/Ø/ > /k/
-	ilerneceg (20-8)	evlenecek	/Ø/ > /r/
cüreyleyler (2-198)	-	cüreler	/Ø/ > /y/
Kurğaklık (7-84)	-	KuraK	/Ø/ > /ğ/
- -	iygılık+ (21-30) yerleringe (15-6)	iyilik yerlerine	/Ø/ > /g/
intanmağın (18-6) -	- tanışKın+ (27-10)	inan- tanış-	/Ø/ > /t/

Ø# > K#

Kelime sonunda karşılaştığımız ünsüz türemeleri incelediğimiz bölgede yaygın şekilde kullanılmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
saĥlıĥ (19-24) Kūruĥ (8-84)	- -	saKlı Kuru	Ø# > ĥ#
omasam (12-16) bekim (12-48) -	- bekim (11-27) birem (15-25)	olmasa belki bile	Ø# > m#
ulen (5-8)	-	oyle	Ø# > n#
-	tanek (9-13)	tane	Ø# > k#
baĥlıK (9-44) -	- KutuK+ (12-26)	baĥlı Kutu	Ø# > K#
kūngeceĥ (4-92)	-	kūngece	Ø# > ť#
sont (4-134)	-	son	Ø# > t#

2.3.9. Sızıcılaşma

İncelediĥimiz bölgede sızıcılaşma olayı en önemli ve sık rastlanan hadiselerden biridir. Kelime başında ortasında ve sonunda olmak üzere üç başlık altında inceleyebiliriz. Rastladığımız sızıcılaşmalar genel olarak kelime tabanında ve ekleşme sırasında ekte meydana gelmektedir.

Kelime başında

Kelime başında yer alan sızıcılaşmaların tamamı kelime tabanında gerçekteşmiş görünmektedir. Hem Köstence hem Bahçesaray aĥızlarında geniş rastlanmaktadır. Köstence aĥzında ele aldığımız #c > #j örneklerinin çoĥu #y > #c > #j sürecinden geçerek meydana gelmektedir.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
jayım (10-56) jıl+ (6-26) jemāt+ (6-81) jamī+ (4-84) - - - -	jay- (8-5) - - jamī+ (32-7) jaş+ (29-28) jī- (21-17) jer+ (17-43) jıla- (3-26)	cayım (yayım) cıl (yıl) cemaat cami caş ciy- cer cıla-	#c > #j
wiņ (6-83)	-	biņ	#b > #w

valam (10-17)	-	balam	#b > #v
vaḳ- (10-18)	-	baḳ-	
vallar+ (7-13)	-	ballar	
vīz+ (2-258)	-	biz	
vaḳ- (6-75)	-	baḳ-	
vêş (6-83)	-	beş	
vazar+ (3-156)	-	bazar	
-	vaşta (20-19)	başta	
yermanya (12-30)	-	germanya	#g > #y
-	ğıda+ (1-62)	ğıda	#ğ > /ğ/
-	hes- (10-14)	kes-	#k > #h / #h
-	hel- (4-6)	kel-	
ḥayda (1-8)	ḥaydan (9-10)	Ḳayda	#Ḳ > #ḥ
ḥatīn (22-2)	-	Ḳatın, Ḳadın	
ḥayıḥ+ (20-24)	-	ḲayıḲ	
ḥutır- (14-1)	-	Ḳutur-	
ḥamadı (8-1)	ḥal- (13-10)	Ḳal-	
ḥırım (7-9)	ḥırım+ (3-1)	Ḳırım	
ḥoḥşı+ (4-96)	ḥoḥşı+ (28-14)	Ḳomşı	
ḥan (3-202)	-	Ḳan	
-	ḥazan- (32-1)	Ḳazan-	
-	ḥara- (20-30)	Ḳara- (baḲ-)	
-	ḥoy (18-5)	Ḳoy	
ḥawe (15-21)	ḥawe+ (18-6)	Ḳave	
-	ḥamşı (18-13)	Ḳamçı	
-	ḥatlama (18-16)	Ḳatlama	
-	ḥade (18-33)	Ḳade	
ḥart (1-94)	ḥartbaba+ (17-14)	Ḳartbaba	
ḥapı+ (16-25)	ḥapı (13-4)	Ḳapı	
-	ḥâln (12-11)	Ḳalın	
ḥuran+ (20-14)	ḥuran (9-1)	Ḳuran	
-	ḥaybet- (9-5)	Ḳaybet-	
ḥayt- (3-44)	ḥayt- (9-9)	Ḳayt-	
-	ḥona+ (8-5)	Ḳona	
-	ḥarılğaş (5-16)	Ḳarılğaç	
ḥarşı (7-23)	ḥarşı+ (5-17)	Ḳarşı	
ḥaysı+ (15-20)	ḥaysı (5-25)	Ḳaysı (hangi)	
-	ḥalabalıĝ (3-6)	ḲalabalıḲ	
ḥız+ (8-86)	ḥız+ (3-21)		
ḥaç- (1-54)	ḥaş- (20-32)		
ḥorḲ- (2-167)	-		

ɣol+ (2-253) ɣat (3-33) ɣoy- (3-80) ɣoyan (20-28) ɣurut- (3-125) ɣadar (4-1) ɣırmızı (14-22) ɣıyın (19-9) ɣayış (10-41) ɣuşaɣ (10-42)	- - ɣoy- (11-10) - - ɣadar (32-20) - - - -	Kız Kaç- KorK- Kol Kat Koy- Koyan Kurut- Kadar Kırmızı Kıyın KayıK Kuşak	
ğarba+ (1-25) ğadar+ (18-12) ğayıp (13-10) ğal- (9-23) ğäydä (7-1) -	- ğadar (24-14) - - - ğadın (22-18)	Kartbaba Kadar Kayıp Kal- Kayda Kadın	#K > #ğ

Kelime tabanında:

Kelime tabanında meydana gelen sızıcılaşmalar incelediğimiz bölgede yaygın şekilde rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
balalan (2-159)	-	balaban	b/ > l/
awlê (22-17) sewebí (12-20) çüwerek+ (6-63) -	- - - balawan (32-7)	able (a+böyle) sebebi çibörek balaban	b/ > w/
alvat+ (6-4) azvar+ (6-77) bërävër (3-178) -	- - - Kırabuver (16-11)	albat azbar beraber Kırabuber	b/ > v/
sıjaɣ (4-175) ojaKKa (10-61) mejlis+ (6-98) inje (3-74)	şajah+ (20-36) - - -	sıcaK ocaK meclis ince	c/ > j/

-	ejdat+ (26-3)	ecdat	
-	aĵılar+ (25-4)	acılar	
-	oja (23-21)	oca	
-	mejdiye (18-17)	mecdiye	
mazbur (8-20)	-	mecbur	c/ > z/
yıĵırım (15-7)	-	yigirmi	g/ > ğ/
doĵıl (8-85)	-	değil	
-	uyĵur+ (15-48)	uyĵur	
-	tüwerēg (22-38)	töğerek	g/ > w/
maşĵul (4-137)	-	meşĵül	g/ > ħ/
-	diyil (11-2)	egil	g/ > y/
sēĵsen (22-1)	-	seksen	k/ > ħ/
yühlep (20-24)	-	yüklep	
meĵtep+ (17-2)	meĵtep (29-16)	mektep	
uĵmat+ (7-91)	-	ükümet	
-	ehseriyet (26-11)	ekseriyet	
-	farĵet- (4-24)	farket-	
samarĵant+ (6-24)	ehseriyet (26-11)	samarĵant	k/ > ħ/
aĵtar- (17-49)	-	aĶtar-	Ķ/ > ħ/
maĵta- (4-225)	-	maĶta-	
toĵtā- (20-9)	toĵta- (9-2)	toĶta-	
baĵ- (1-81)	-	baĶ-	
ĵıĵ- (21-4)	şıĵ- (3-4)	ĵıĶ-	
oĵı- (9-2)	oĵul (29-3)	oĶu-	
-	bıraĵ- (27-13)	bıraĶ-	
oĵlaw (3-81)	oĵlaw+ (10-15)	oĶlav	
doĵıs (3-45)	doĵız+ (15-29)	doĶuz	
baĵla (4-211)	baĵla+ (18-5)	baĶla	
-	boĵta (18-6)	botĶa	
-	aĵraba+ (18-24)	aĶraba	
ĵorĵ- (17-37)	Ķorĵ- (17-11)	ĶorĶ-	
doĵsan (1-143)	doĵsan (15-29)	doĶsan	
-	tıĵı (12-18)	tıĶı	
ĵırĵ+ (3-134)	Ķırĵ+ (11-1)	ĶırĶ	
-	aĵ+ (10-1)	aĶ	
arĵa+ (4-87)	arĵa+ (10-10)	arĶa	
yuhla- (4-151)	yühla- (10-31)	yuĶla-	
ĵaĵ+ (2-190)	Ķalĵın (4-14)	ĵalĶ	
yaĵın (4-153)	yaĵın (4-18)	yaĶın	
aĵlı+ (19-11)	aĵıllı+ (3-18)	aĶıllı	

- hışha+ (4-32) saħla- (19-17) - ayaħap+ (12-201) balalıħ+ (12-168) -	maħbuı (1-61) - - bıraħ- (27-13) ayaħap+ (3-8) balalıħ+ (1-94) Kırsızlıħ+ (20-30)	maħbuı KısKa saKla- bıraK- ayaKap babalıK ħırsızlıK	
lağırdı (6-116) úğarı+ (4-23) wağıt+ (4-169) ağbét (12-184)	- - - -	laKırdı yuKarı vaKıt aKıbet (sonuç)	K/ > ğ/
múlķun (12-178) -	mümķün (7-12) kúlbet+ (1-105)	mümķün kümбет	m/ > /l/

Ekleşme sırasında kelime tabanında:

Ekleşme sırasında kelime tabanında oluşan sızıcılaşmalar bölgemizde sık rastlanmamaktadır. Daha çok Köstence ağızında görünmektedir.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
bağıp (10-10) oğı- (9-3) - - - - - - -	- - tığa (31-29) şığıb (23-30) ağa (20-16) cağa (17-16) cığıl- (5-24) cuğar (1-52) Kazağıstan+ (5-7)	baKıp oKu- tıK- çıkK- aK- yaK- yıkıl- culKar / yulKar KazaKstan	K/ > ğ/
tawuħ+ (20-28) Katığ+ (21-19)	tawuħ+ (28-18) ħatığ+ (20-37)	tavuK KatıK	K/ > ħ/
-	eğemiz (28-22)	ek-	k/ > ğ/
-	cawadı (23-16)	cap- (yap-)	p/ > w/ (p/>b/>w/)

Ekleşme sırasında ekte:

Ekleşme sırasında ekte meydana gelen sızıcılaşmalar her iki ağızda da yaygın kullanılmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses
-------------------	-----------------	-----------------	------------

			hadisesi
yazıjı+ (7-75) kítejek (6-42) -	- - tatarja (28-1)	yazıcı ketecek tatarca	/c/ > /j/
-	Kalaysı (22-1)	Kalaycı	/c/ > /ş/
teşiyinnen (12-106) vêrecêyin (11-26) töşeyim (3-142) - - -	- - - kêlyen (24-4) olıyen (20-24) askêrye (9-7)	teşiginden berecegin töşegim kelgen ölgen askerge	/g/ > /y/
- -	kelğen+ (22-20) değen+ (23-25)	kelgen degen	/g/ > /ğ/
yanıdahı (10-43) bithen+ (7-10) -	- - mındağı (4-11)	yanındaki bitken mındaki	/k/ > /ğ/
ğaythanda (4-215) - aythan+ (8-9) - tapthān (2-8) aşhan (2-131) tuthān (6-57) yathān (15-15) başhan (19-33) yapthān+ (17-27) çalışhan (22-4)	ğaythānda (9-9) sıratthā (1-46) aythān (1-54) Karthā (1-54) - - tūthān (19-17) catthān+ (20-29) başhan (18-32) yapthān (4-15) çalışhan (26-5)	KaytKanda sıratKa aytKan KartKa tapKan asKan tutKan yatKan basKan yapKan çalışKan	/k/ > /ğ/
-	Koparacay- (19-18)	KoparacaK edim	/k/ > /y/

Kelime sonunda

Kelime sonunda tespit edilen sızıcılaşmalar kelime tabanında ve ekleşme sırasında ekte görünmektedir.

Kelime tabanında:

Kelime sonunda bulunup ta kelime tabanında gerçekleşen sızıcılaşmalar ele aldığımız bölgede sık rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
üj (21-3) pırnij (11-71) - -	- pırıj (16-25) Íaj (27-16) pılıj (11-19)	üç pırınıç / pirinç ílaç piliç	ç# > j#
-	cüreḥ (1-78)	yürek	k# > ḥ#
balıḥ (20-26) balçıḥ (11-69) bardaḥ (22-23) mışıK (12-187) topraḥ (7-31) ḥırḥ (4-60) - - - - yawluḥ (14-13) Kaşıḥ (22-24) - çoḥ (1-105) pamuḥ (3-76) buçıḥ (19-9) Kulaḥ (2-131)	- - - mışıḥ (20-30) - ḥırḥ (12-17) arpaşıḥ (28-21) Kodalāḥ (26-9) tatılcaḥ (24-1) boğırdaḥ (16-39) cawlūḥ (11-10) Kaşıḥ (11-45) tutsaḥ (1-74) - - - -	balıK balçıK bardaK mışıK topraK KırK arpaçıK KodalāK tatılcaK boğırdaK yavluK KaşıK tutsaK çoK pamuK buçuK KulaK	K# > ḥ#
-	ah mah (19-12)	ıḥK mıḥK	K# > ḥ#
yoğ (1-126) uzağ (1-133) Kırğ (21-2) Kulağ (16-22) çoğ (13-8) Kağ (7-44) sıcağ (4-48) - - - - - - findiğ (3-128) ḥağ (7-43)	yoğ (28-24) - Kırğ (29-4) - - - - - merağ (30-15) cawluğ (23-10) Kalabalığ (23-34) ḥatığ (18-35) cantığ (16-11) tawuğ (6-25) - -	yoK uzaK KırK KulaK çoK halK sıcaK meraK yavluK KalabalıK KatıK yantıK tavuK findıK ḥalK	K# > ğ#

-	zatl (29-3), (25-2)	zaten	n# > l#
---	---------------------	-------	-------------------

Ekleşme sırasında ekte:

Kelime sonunda bulunan ve ekleşme sırasında ekte meydana gelen sızıcılaşmalar farklı örneklerde görölse de her iki ağızda yaygın kullanılmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
keldiğ (1-165) - ediğ (10-40)	- otratanediğ (5-19) -	keldik oturatanedik edik	k# > ğ#
doğdıh (1-7) aşamağ (18-14) - - - - bahayih (1-130) Kartaydıh (1-147) bollüh (19-30)	- aşamağ (28-14) şığaracağ (12-5) harayıh (11-8) soymadıh (10-8) baracağ (9-9) - - -	doğdıK aşamaK çıkaraK KarayıK soymadıK baracaK baKayıK KartaydıK bollıK	K# > h#
Kaldığ (3-43) - - - - - - - - - - - - - - - - Kıyığ (3-91) turdığ (3-33) oğlancığ (3-196) çihığ (4-51) aldığ (7-55) atığ (9-32)	Kaldığ (19-1) aylığ (30-20) bosağ (28-39) çıkarmağ (26-9) Kastalığ (22-23) baracağ (21-6) Konuşayığ (21-22) barayığ (19-13) Kutarmağ (17-19) tutmağ (15-38) otracağ (14-26) bolduğ (12-5) hulağ (10-17) halabalığ (3-6) Kıyığ (22-40) - - - - -	KaldıK aylıK bolsaK çıkarmaK hastalıK baracaK KonuşayıK barayıK KurtarmaK tutmaK oturacaK boldıK KulaK KalabalıK KıyıK turdıK oğlançıK çıkıtıK aldıK atıK (at-)	K# > ğ#

başladığ (10-29)	-	başladıK	
hüşağ (10-42)	-	KuşaK	
padişalığ (7-58)	-	padişahlıK	
bardığ (9-29)	bardığ (19-32)	bardıK	
olacağ (6-1)	-	olacaK	
alacay (19-12)	-	alacaK	K# > y#
aytacay (19-19)	-	aytacaK	
-	ketecey (19-28)	ketecek	k# > y#

2.3.10. Süreklileşme

Süreklileşme hadisesine incelemiş olduğumuz Kırım Türkçesi ağızlarında nadir rastlanmakla kelime başında ve içinde örnekleri görünmektedir. Benzetme sonucunda meydana gelen süreklileşmelere de bölgemizde sık rastlanmaktadır. Süreklileşme genel olarak kelime tabanında ve ekleşme sırasında ekte görünmektedir.

Kelime tabanında:

Yaptığımız incelemeler sonucunda kelime tabanında görülen süreklileşmeler Köstence ağızında Bahçesaray ağızına göre daha sık kullanılmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
mişman+ (1-219)	-	pişman	#p > #m
mencère (18-22)	-	pencere	
mına (22-1)	-	buña	#b > #m
muña (12-117)	-	buña	
-	mıyerden (31-17)	buyerden	
-	mıyağından (27-23)	buyağından	
-	malawan (19-27)	balaban	
-	miyağ+ (12-16)	bu yaK	
-	murnı (11-44)	burun	
-	temeşir (9-19)	tebeşir	b/ > m/
-	dođġaman (11-1)	dođđanman	đ/ > ŋ/
çernama (1-79)	-	çırlama	l/ > n/

Ekleşme sırasında ekte:

Ekleşme sırasında eklerde görülen süreklileşmeler Bahçesaray ağızında sık kullanılıp Köstence ağızında nadir rastlanmaktadır. /d/ > /n/ süreklileşmesinin bulunduğu örnekleri

genel olarak geniz benzetmesi sonucunda meydana gelmektedir. Daha fazla örnekler ‘geniz benzetmesi’ başlığı altında verilmiştir.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
yaKamnān (1-179)	-	yaKamdan	/d/ > /n/
ennen (22-1)	-	enden	
koynen (3-15)	-	köyden	
yernen (2-199)	-	yerden	
-	camīnen (5-8)	camiden	
aşana (4-191)	-	aşala	/l/ > /n/

2.3.11. Süreksizleşme

Süreksizleşme hadisesinin örneklerine bölgemizde sık rastlanmamaktadır. Nadir görülen örnekleri kelime başında, içinde ve sonunda yer almaktadır. Süreksizleşme örnekleri kelime tabanında ve ekleşme sırasında ekte görünmektedir.

Kelime tabanında:

Kelime tabanında meydana gelen süreksizleşmeler her iki ağızda az kullanılsa da örnekleri mevcuttur.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
bına (14-16)	-	mına	#m > #b
-	tebiş+ (1-60)	temçit (Ar.)	m/ > b/
bazet (4-83)	-	bazen	n# > t#
-	zamat (14-17)	zaman	

Ekleşme sırasında ekte:

Yaptığımız incelemeler sonucunda ekleşme sırasında ekte görülen süreksizleşmeler sadece Bahçesaray ağızında yer almaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
ķiyewden (2-204)	-	kiyevnen	/n/ > /d/
KopKalardan(2-260)	-	KopKalarnen	
etpege (4-219)	-	etmege	/m/ > /p/

2.3.12. Patlayıcılışma

İncelediğimiz Kırım Türkçesi ağızlarında patlayıcılışma hadisesi sık rastlanan hadiselerden biridir. Bu hadisenin örneklerine genel olarak kelime içinde ve sonunda, kelime tabanında ve ekleşme sırasında ekte rastlanmaktadır. Aynı olarak aşırı patlayıcılışma sonucunda meydana gelen patlayıcılışma örneklerine de sık rastlanmaktadır.

Patlayıcılışma sonucunda meydana gelen aşırı patlayıcılışma

Aşırı patlayıcılışma sonucunda meydana gelen patlayıcılışma örneklerine kelime tabanında ve ekte rastlamaktayız. Örneğin: $\text{ğ/} > \text{Ğ/}$, ama $\text{ğ/} > [\text{g/}] > \text{Ğ/}$ sürecinden geçmesi gerekmektedir.

Kelime tabanında patlayıcılışma (aşırı patlayıcılışma)

Kelime tabanında görülen patlayıcılışma aşırı patlayıcılışmalar her iki ağızda da kullanılmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
-	Kalbí (28-7)	ğalba	#ğ > #K
aĞla- (15-20) mañGuş+ (17-35)	- -	ağlatma mañguş	ğ/ > Ğ/
-	şakır- (28-13)	çağır- (şagır)	ğ/ > K/
yaK (8-73)	-	yağ	ğ# > K#
yaĞ (8-76) daĞ (1-23)	yaĞ+ (22-12) -	yağ dağ	ğ# > Ğ#
- - -	Kane+ (19-1) Kansarây+ (12-2) Kayırla- (7-17)	hane hansaray hayırla-	#h > #K
-	baKçisaray+(14-17)	bağçesaray	h/ > K/
-	sabaK (28-27)	sabah	h# > K#

Ekleşme sırasında ekte patlayıcılışma (aşırı patlayıcılışma)

Ekleşme sırasında ekte görülen patlayıcılışma aşırı patlayıcılışmalar benzeşme olayının sonucunda meydana gelmektedir. Farklı örneklerde olsa da her iki ağızda kullanılmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
KazaŋĠan+ (18-37)	-	KazaŋĠan+	/ġ/ > /Ġ/
yaŋĠan (14-9)	-	yaŋĠan	
sıŋĠan+ (18-53)	-	sıŋĠan	
tawaŋĠa (17-44)	-	tavaŋĠa	
KaranıKlaŋĠan(13-41)	-	KaranıKlaŋĠan	
oġlaŋĠa (3-117)	-	oġlaŋĠa	
zamaŋĠa (8-46)	-	zamaŋĠa	
niŋaŋĠa (5-51)	-	niŋaŋĠa	
annaŋ Ġayrı (3-193)	-	ondaŋ ġayrı	
KırımĠa (3-60)	-	Kırımġa	
KaraŋĠı+ (16-41)	KaraŋĠı+(27-13)	Karaŋġı	
-	bülġaristaŋĠa (22-4)	bulgaristaŋĠa	
-	ķurķaŋĠa (22-6)	ķurķaŋĠa	
-	KazaŋĠa (21-9)	KazaŋĠa	
-	KaġaŋĠa (9-11)	KaġaŋĠa	
-	oynaġaŋĠa (9-14)	oynaġaŋĠa	
-	sultaŋĠa (6-10)	sultaŋĠa	
-	tegeraŋĠa (3-13)	tegeraŋĠa	
-	ŋaŋĠırdat- (1-86)	ġaŋġırdat-	
-	doŋĠaman (11-1)	doġġanman	

Kelime tabanında patlayıcılaşma:

Kelime tabanında görülen patlayıcılaşmalara hem Köstence hem de Bahçesaray ağızlarında rastlanmaktadır

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
-	ġarıp+ (23-38)	ġarıp	#ġ > #Ġ
aġa+ (3-45)	-	aġa	ġ/ > Ġ/
dıġrat- (3-213)	-	tıġrat-	
-	recim+ (3-5)	rejim	j/ > c/
yaŋĠıŋ (17-25)	-	yaŋlıŋ	l/ > Ġ/
ezende (4-127)	-	ezelde	l/ > /n/
ġernama (1-97)	-	ġırlama	
-	skembé+ (9-3)	iskemle	l/ > /b/
pezemek (14-27)	-	pezevenk	v/ > /m/

Ekleşme sırasında ekte:

Ekte görülen patlayıcılaşmalar her iki ağızda da rastlanmaktadır. /l/ > /n/ gibi bazı patlayıcılaşmalar geniz benzetmesi sonucunda meydana gelmektedir. Geniz benzetmesi sonucunda meydana gelen patlayıcılaşma örnekleri ‘geniz benzetmesi’ başlığı altında verilmiştir.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
barğan (7-68)	-	barğan	ğ/ > /ğ/
ağna- (1-12) adamnar (1-40) ğorımnı (22-4)	ağna- (12-4) - -	ağla- adamlar ğorümlü	l/ > /n/
-	kúnder+ (31-9)	kün+ler	l/ > /d/

2.3.13. Aşırı patlayıcılaşma

Aşırı patlayıcılaşma incelediğimiz Bahçesaray ve Köstence Kırım Türkçesi ağızlarında sık rastlanan hadiselerden biridir. Bölgemizdeki bazı sızıcı seslerin patlayıcılaşarak aşırı patlayıcılara dönüşmesi gözlemlenmektedir (bak. patlayıcılaşma) Aşırı patlayıcılaşma hadisesi genelde kelime başında, ortasında ve sonunda rastlanıp kelime tabanında ve ekte görünmektedir.

Kelime tabanında:

Kelime tabanında tespit ettiğimiz aşırı patlayıcılaşma örnekleri genel olarak kelime başında ve içinde gerçekleşmiş görünmektedir. Hem Köstence hem de Bahçesaray ağızlarında sık görünmektedir.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
-	Kışkêne (32-8)	kişkene	#k > #K
-	Korın- (1-33)	körün-	
-	Ġunı (5-14)	gün / kün	#k > #Ġ
-	doKtor (14-30)	doğtor	ğ/ > /K/
pır (21-19) pütin (9-11)	pır (32-6) pütin (30-14)	bir bütün	#b > #p
-	pıt- (29-22)	bit-	
-	pıtr- (21-15)	bitir-	

-	ṗīs (18-31)	biz	
ṗek (5-1)	-	pek	#p > #ṗ
-	ṗīrīl ṗīrīl (29-39)	ṗīrīl ṗīrīl	
-	ṗīrim+ (21-27)	fırın	
ṗur- (21-18)	-	tur-	#t > #ṗ
ṗata+ (2-5)	-	tata	
ṗap- (2-17)	-	tap-	
-	ṗul (21-5)	tul	
-	ṗıK- (20-7)	tıK-	
ṗopır (20-35)	-	ṗopur	p/ > ṗ/
ṗopır̄ (7-50)	-	ṗopur	
-	sıṗrā (19-14)	sofrağa	
oṗız (6-1)	oṗūs (31-5)	otuz	t/ > ṗ/
oṗır- (2-4)	-	otur-	
-	art+ (32-5)	artında	
-	eṗ+ (28-38)	et	
-	Kaṗı+ (26-17)	Kat (yanı)	
-	tıKṗılar (20-7)	tıKṗılar	
-	ṗıṗkēn (17-1)	bit-	
-	Kuṗar- (17-43)	Kurtar-	
-	toKṗa (16-38)	toKṗa-	
-	aṗ+ (1-6)	ad	

Ekleşme sırasında ekte:

Ekte tespit ettiğimiz aşırı patlayıcılığa örneklerine kelime içinde ve sonunda rastlanmaktadır. Daha çok Bahçesaray ağzında görülüp Köstence bölgesinde nadir rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
aşadaKī (7-51)	-	aşağıdaki	/k/ > /K/
buharadaKī+ (6-61)	-	buharadaki	
toṗtaṗ- (2-18)	-	toKṗat-	/t/ > /ṗ/
edıK (1-40)	-	edik	k# > K#
cıberdıK (2-203)	-	ciberdik	
-	keldıK (14-28)	keldik	

2.3.14. Ötümlüleşme

Ötümlüleşme hadisesi incelediğimiz bölgede sık rastlanan hadiselerden biridir. Ele aldığımız ağızlarda kelime başında, ortasında ve sonunda olmak üzere üç başlık altında incelenebilir. Bölgemizdeki ötümlüleşmeler kelime tabanında ve ekleşme sırasında ekte meydana gelmektedir.

Kelime başında

Kelime başında tespit ettiğimiz ötümlüleşmeler genel olarak kelime tabanında meydana gelmiş görünmektedir. Her iki ağızda rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
ciyez+ (4-141)	-	çeyiz	#ç > #c
-	ğem (1-72)	hem / em	#h > #ğ
-	Ġunı (5-14)	gün / kün	#k > #Ġ
Ġawür- (3-76)	-	Kavur-	#K > #Ġ
-	gíz (23-34)	Kız	#K > #g
bek (19-3)	bek (28-2)	pek	#p > #b
dıġrat- (3-213)	-	tıġrat-	#t > #d
-	despí+ (21-25)	tespi	

Kelime tabanında:

Kelime tabanında görülen ötümlüleşmeler hem Bahçesaray hem de Köstence ağızlarında rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
begim (9-13)	-	belki	k/ > g/
segiz+ (6-15)	-	sekiz	
-	igram (29-27)	ikram	
-	teġaran (1-64)	teġaran	k/ > ġ/
-	şegit (1-46)	şeit / şehit	h/ > ġ/
kerbiç (1-141)	kerbiş (12-18)	kerpiç	p/ > b/
-	abay (23-6)	apa	
-	abaKay+ (3-20)	apaKay	
-	Karbız (2-8)	Karpuz	

nāz (1-61)	-	nasıl	s/ > z/
Koranda+ (1-39) odız (6-38)	- odız b̄ir (19-1)	Koranta otuz	t/ > d/

Ekleşme sırasında kelime tabanında:

Köstence ağızında daha sık rastlanıp Bahçesaray ağızında nadir görünmektedir.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
uc+ (14-12)	-	uç	ç/ > c/
-	bedinde (4-6)	betinde	t/ > d/
toğıp (4-203) kõpçeg+ (2-85) - - - - -	toğıp (10-31) - şegiş- (28-3) şegemen (21-25) iger ed- (7-4) búgúp (6-27)	tök- kõpçek çekiş- (şek-) çek- eker ed- bük-	k/ > g/
-	allāğım (1-79)	allahım	h/ > ğ/
nábacağ (1-99) - -	- sebesin (18-17) sütlağın (11-44)	napacaK sep- sütlaş	p/ > b/ ş/ > j/

Ekleşme sırasında ekte:

Ekte meydana gelen ötümlüleşmeler Bahçesaray ağızında az görülüp Köstence ağızında sık rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
buğunğı (6-20) endiğı (4-233) - - - - -	- endiğı (28-39) çindeğı (15-48) ewelğı (11-23) şimdiğı (11-23) bırlığı (1-75) kesileceg edi (10-25)	bugünki endiki çindeki evelki şimdiki birliği kesilecek edi	k/ > g/
-	hızardıb al- (18-16)	Kızartıp	t/ > d/
- -	hızardıb al- (18-16) kesib aşay (10-21)	Kızartıp al- kesip aşay-	p/ > b/

Kelime sonunda

Kelime sonunda tespit edilen ötümlüleşmeler kelime tabanında ve ekleşme sırasında ekte, nadiren ekleşme sırasında kelime tabanında rastlanmaktadır.

Kelime tabanında:

Kelime tabanında görülen ötümlüleşmeler incelediğimiz bölgede sık rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
ceᅇg (17-2) kereg (16-45) peg (8-49) çübereg (6-64) -	- kèreg (32-17) beg az (25-4) borèg (11-45) mubareg (32-5)	ceᅇk kerek pek çibörek mübarek	k# > g#
běj (1-97)	-	beş	ş# > j#

Ekleşme sırasında kelime tabanında:

Sadece Köstence ağızında ve az rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
-	ᅇob etti (21-30)	ᅇop et-	p# > b#

Ekleşme sırasında ekte:

Her iki ağızda rastlanıp Köstence ağızında daha sık görünmektedir.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
edig (18-14) boyıdıᅇ (4-179) - - - - - -	- - ketiᅇ (28-26) yeşillig (28-26) kıymeg işün (26-37) bereceg (21-6) demeg (6-20) şipşiliᅇ (4-8)	edik büyüdik ketiyik yeşillik kiymek berecek demek çiftçilik	k# > g#
kelib alᅇan (16-37) - - -	- deb ayta (28-6) satıᅇ aldı (26-26) Katıᅇ (21-18)	kelip alᅇan dep ayta satıᅇ aldı Katıᅇ	p# > b#

2.3.15. Ötümsüzleşme

Köstence ve Bahçesaray Kırım Türkçesi ağızlarında ötümsüzleşme olayına sık rastlanmaktadır. Genel olarak kelime başında, ortasında ve sonunda örnekleri görünmektedir.

Kelime başında

Kelime başında tespit ettiğimiz ötümsüzleşmeler kelime tabanında meydana gelmiş görünmektedir. Hem Köstence hem Bahçesaray ağızlarında farklı örneklerde olsa da sık rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
pısmılla (1-167) po (22-7) pi Şi (16-18) pıt- (15-4) pita+ (12-153) pegen- (12-175) paŐta (10-56) paK- (6-93) - - - - - -	pısmılla (1-32) - pır (29-39) - - - paŐta (23-9) - palawan (24-8) pas- (16-9) pespellı (6-3) peş (5-1) paKla (5-11) paşha (1-51)	bısmılla bu bir Şey bit- bita begen- başta baK- balaban bas- besbelli beş baKla başKa	#b > #p
pır (21-19) pıtın (9-11) - -	pır (32-6) pıtın (30-14) pıt- (29-22) pıs (18-31)	bir bütün bit- biz	#b > #p
taKKa+ (16-32) tayısı+ (11-31) tört+ (9-35) toKız (5-2) tayın (2-180) -	- - - - - tiler (24-1)	daKKa dayı dört doKuz dayın de-	#d > #t
-	Şıncır (12-9)	zıncır	#z > #Ő

Kelime tabanında:

Bahçesaray ağzında az rastlanıp genel olarak Köstence ağzında görünmektedir.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
- - -	yapancı (14-20) aptésane (10-22) pespellí (6-3)	yabancı abdestane besbelli	b/ > p/
meçbur (6-59) -	- oçaK+ (1-87)	mecbur ocaK	c/ > ç/
Kaytan (18-2) atam (11-74) - - - -	- - şinti (23-28) sate (12-22) aptésane (10-22) mınta (9-11)	Kaydan (nereden) adam şimdi sadece abdestane mında	d/ > t/
-	aṭ+ (1-6)	ad	d/ > ṭ/
-	corḥan (20-32)	yurḡan	ḡ/ > ḥ/
-	nekar (11-13)	niḡar	ḡ/ > k/

Ekleşme sırasında kelime tabanında:

Bahçesaray ağzında Köstence ağzına göre daha sık rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
Karpaba+ (16-36) apī Kadar (12-184)	- -	Kartbaba abu Kadar	b/ > p/
aKmécit (13-1)	-	aKmescit	c/ > ç/
şinteḡı (2-99)	-	şimdiki	d/ > t/
tūḥan+ (4-131) -	- şahır- (28-18)	toḡan- çaḡır- (şaḡır-)	ḡ/ > ḥ/
yalıboḡ (8-83)	-	yalıboy	y/ > ḥ/
doKısıncı (5-34) -	- pāsı (1-56)	doKuzıncı pazı	z/ > s/

Ekleşme sırasında ekte:

Sadece Bahçesaray ağzında ve sınırlı sayıda görünmektedir.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
------------	----------	----------	--------------

boğaç (1-75)	-	boğaca	/c/ > /ç/
ozınça (8-24)	-	özünce	

Kelime sonunda

Kelime sonunda rastladığımız ötümsüzleşmeler kelime tabanında ve ekleşme sırasında ekte oluşmaktadır.

Kelime tabanında:

Her iki ağızda da sık görülen ötümsüzleşmedir.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
yağ (21-19)	-	yağ	ğ# > ħ#
sah (3-61)	-	sağ	
eves (8-16)	-	evel	l# > s#
-	ef (26-13)	ev	v# > f#
boynıs+ (13-2)	-	boynuz	z# > s#
doKıs (4-50)	doKıs (26-35)	doKuz	
azıs (4-122)	-	aziz	
namas (4-138)	namas (32-5)	namaz	
yus (1-20)	yüs (31-1)	yüz	
sós (2-119)	sós (23-10)	söz	
kündüs (4-45)	ķundús (18-7)	kündüz	
cewis (4-203)	cewes (16-40)	ceviz	
as (1-170)	bıras (10-18)	biraz / az	
kiras (11-1)	ķırés (8-1)	kirez	
-	ós (7-1)	öz	
tes tes (2-152)	tes (5-17)	tez	
-	ķaradeņıs (4-5)	ķaradeņiz	
-	tus (1-14)	tuz	

Ekleşme sırasında ekte:

Ekte meydana gelen ötümsüzleşme hem Bahçesaray ağızında hem Köstence ağızında sık görünmektedir.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
bılessim (1-127)	bılemıs (5-13)	bilesiz mi	z# > s#
aşānmıs (15-16)	-	aşāğānmız	
olamıs (8-15)	-	olamız	

otramıs (3-65)	-	oturamız	
tütamıs (4-104)	-	tutamız	
yapamıs (5-82)	-	yapamız	
Korandamıs(12-191)	-	Korantamız	
baramıs (19-36)	-	baramız	
-	nenesıs (9-11)	nenesiz (anasız)	
-	yasaymıs (6-23)	yasaymız	
-	beremıs (6-27)	beremiz	
-	cayamıs (5-30)	cayamız	
-	basamıs (5-30)	basamız	
-	yerleşımıs (4-7)	yerleşiniz	
-	halKımıs (1-9)	halKımız	
-			

2.3.16. Damaklılaşma

Damaklılaşma örneklerine bölgemizde sık rastlanmaktadır. Genelde kelime içinde ve sonunda görünmektedir, kelime başında örnekleri az da olsa mevcuttur. Ele aldığımız ağızlarda damaklılaşma benzetmesi (/n/ > /ŋ/ örnekleri) sonucunda meydana gelen damaklılaşmalara sık rastlanmaktadır.

Kelime başında

Kelime başında tespit edilen damaklılaşmalar kelime tabanında meydana gelmiş görünmektedir. Her iki ağızda rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
war (21-11)	war (20-16)	var (bar)	#v > #w
waḥıt+ (12-40)	waḥıt (25-1)	vaKıt	
war- (4-107)	-	var- (bar-)	

Kelime tabanında:

Kelime tabanında görülen damaklılaşmalar her iki ağızda da sık rastlanmaktadır. n/ > ŋ/ örneklerinin çoğu damak benzetmesi sonucunda oluşmuştur.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
-	balawan (32-7)	balaban	b/ > w/
yaḅGış (17-25)	-	yaḅlış	l/ > Ğ/

bāğām (3-207) -	- sağ- (13-16)	balam sal-	l/ > ğ/
muñkun (22-1) Kõnşı+ (1-13)	müñkün (15-47) Kõnşı (19-10)	mumkun (mümkün) Kõmşı	m/ > n/
çünkı (13-10) düñga (12-130) yeñgil+ (12-189) ceñk+ (8-15) zeñgîn (7-5) eñişte+ (2-93) yanbaş+ (22-12)	şünkı (31-13) - - - zeñgîn (17-3) - cañbas+ (23-39)	çünki dünya yengil cenk zengin enişte yanbaş	n/ > ŋ/
Kığım (6-32)	-	Kırım	r/ > ğ/
açuwlan- (12-185) yuwarlan- (1-180) kuwet (22-29) çuwal (19-31) serwer (18-59) tawanĠa (17-44) baKlawa (16-5) aywan+ (2-22) Kuwanş+ (12-166) - - Kuwala- (16-43) - - - - zawalı+ (4-81) sawut+ (3-170)	- - Kuwetlı (17-3) - tawan+ (31-23) - aywan (29-18) Küwan- (1-2) awtobuz+ (19-23) nawrêz (18-30) Kuwala- (17-21) pelwan+ (17-21) aywa (16-2) dewam (15-20) şewrê+ (12-17) zawalı (10-30) sawut+ (1-32)	açuvlan- yuvarlan- Kuvvet çuval server tavan balaKlava ayvan Kuvan- avtobus navrez Kuvala- pelvan ayva devam çevre / şevre zavallı savut	v/ > w/
çılharı (19-19)	-	tışarı	ş/ > ħ/
oğmek (4-215)	-	ötmek (ekmek)	t/ > k/

Ekleşme sırasında kelime tabanında:

Ekleşme sırasında kelime tabanında meydana gelen damaklılaşmalar her iki ağızda sık rastlanmaktadır. Bölgemizdeki damaklılaşmalar genelde damak benzetmesinin sonucudur. Daha fazla örnekleri “**Damak benzetmesi**” başlığımı altında incelenmiştir.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
-------------------	-----------------	-----------------	---------------------

awle (22-17)	-	able	b/ > w/
-	cawadı (23-16)	cap- (yap-)	p/ > w/ (p/>b/>w/)
vağonğa (20-8) Kazañġan+ (18-37) yañġan (18-47) buğunķı (17-3) tawañġa (17-44) meñi (9-29) diñge (7-23) sıñġan+ (18-53) oğlañġa (3-117) zamañġa (8-46) nişañġa (5-51) annañ Ğayrı (3-193) - - - - -	- Kazañġan (5-25) - - - meñi (19-23) diñge (32-3) - - - - bülġaristañġa (22-4) Kazañġa (21-9) sultañġa (6-10) tegerañġa (3-13) şañġırdat- (1-86)	vağonğa Kazañġan+ yañġan bugünki tavan meni dinge sıñġan oğlañġa zamañġa nişañġa ondan ġayrı bulgaristañġa oynağañġa sultañġa tegerañġa çañġırdat-	n/ > ŋ/

Ekleşme sırasında ekte:

Ekleşme sırasında ekte incelediğimiz damaklılaşmalar Köstence ağızında az, Bahçesaray ağızında daha çok rastlanmaktadır. Ekte görülen damaklılaşma örnekleri genel olarak damak benzetmesinin sonucudur.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
aşını (19-36) boñı (18-50) keçinġe (15-2) oñķı (6-102) andañ (3-59) - - - Karanıķlañ-(13-41)	- - - oñ (19-12) - annamında (15-51) Kağañġa (9-11) oynağañġa (9-14) -	aşını bunı keçingen onunki andan anlamında Kazañġa Kalağañġa Karanıķlan-	n/ > /ŋ/
-	meñķi (14-5)	menimki	/m/ > /ŋ/
ħaħlayı (8-83) bazılayı (8-84)	- -	halķları bazıları	/r/ > /y/

tidiyır (3-146)	-	tiydirir	
-----------------	---	----------	--

Kelime sonunda

Kelime sonunda görülen damaklılaşmalar kelime tabanında ve ekleşme sırasında ekte oluşmaktadır.

Kelime tabanında:

Kelime sonunda bulunup kelime tabanında görülen damaklılaşmalar her iki ağızda az rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
bitün (1-15)	-	bütün	n# > ɲ#
pław (5-69)	pılaw (11-20)	pılav	v# > w#

Ekleşme sırasında ekte:

Ekleşme sırasında ekte tespit ettiğimiz damaklılaşmalar az da olsa her iki ağızda rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
mēɲ (1-9) menıɲ (2-200) -	meɲ (25-15) - bızıɲ (31-30)	menim menim bizim	m# > ɲ#
sabahtıɲ (1-176) - - bodaɲ (1-62) andaɲ (3-59)	- tēɲ (5-2) toyğandaɲ (1-50) - -	sabahtın degen toyğandan bundan andan	n# > ɲ#

2.3.17. Art damaklılaşma

İncelediğimiz Kırım Türkçesi ağızlarında art damaklılaşma hadisesi yaygın rastlanan hadiselerden biridir. Ünlülerde kalınlaşma ve damak ünsüzlerinde artılılaşma olayları bağlı olup bir birlerini etkilemektedir. Bazı örneklerle baktığımızda bu olayın sızıcılaşma, damaklılaşma ve aşırı patlayıcılaşma hadiselerinin sonucunda oluştuğunu düşünebiliriz. Art damaklılaşma hadisesi bölgemizde daha çok kelime içinde yer almaktadır. Kelime başında ve sonunda örnekleri az sayıda mevcuttur.

Kelime başında

Kelime başında oluşan art damaklılaşmalar kelime tabanında meydana gelmiş görünmektedir. Her iki ağızda çok sayıda örnekleri vardır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
ķırıp (15-9) ķopeçī (12-2) ķazım (6-108) ķuy (4-124) ķor- (2-23) ķīt- (2-133) ķolmæk (2-62) ķun (3-40) - ķoşe+ (2-198) ķok (12-178) - - ķuż+ (19-35) -	ķır- (15-32) - - ķoy+ (9-8) ķor- (6-6) - ķolmek (18-2) ķundús (18-7) ķılse (17-7) ķoşe+ (16-28) ķok+ (14-14) ķır (5-9) ķirt+ (6-16) ķuż (5-13) ķıyın- (5-18)	ķir- ķopeçigi ķazım ķöy ķör- ķet- ķölmek ķündüz ķilise ķoşe ķök ķir ķilit ķüz ķiyin-	#k > #ķ
- -	ķiřkene (32-8) ķorın- (1-33)	ķiķkene ķörün-	#k > #ķ
-	ķes- (10-14)	ķes-	#k > #ķ

Kelime tabanında:

Kelime tabanında görülen damaklılaşmalar Bahçesaray ağızında daha sık Köstence ağızında az rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
buķunķı (17-3) sūnķu (13-23) zenķın (2-105)	- - zenķın (17-3)	bugünki sūnķu zenķin	g/ > ğ/
yıķırım (15-7) doķıl (8-85)	- -	yıķirmi deķil	g/ > ğ/
mařķul (4-137)	-	meřķül	g/ > ğ/
ķünķı (4-28) uzbeķistan+ (2-23) tuķańķa (2-47)	ķünķī (26-19) - -	ķünķi uzbekistan tūķan	k/ > ķ/

şükur (2-213) uğumat+ (10-7) sekiz (2-16) eskı (2-134) - turkı (2-97) - - ekı (16-23)	şıkur (3-9) - sekız (17-18) eskı+ (16-1) buqli- (16-28) dúrkı (8-4) tılkı+ (8-8) belkı (7-9) ekı+ (6-24)	şükür ükümet sekiz eski bükle- türkü tilki belki eki	
séhsen (22-1) yühlep (20-24) mehtëp+ (17-2) uğmat+ (7-91) samarğant+ (6-24)	- - - - -	seksen yüklep mektep ükümet samarğant	k/ > ħ/
yağGış (17-25)	-	yağlış	l/ > Ğ/
bāğām (3-207)	-	balam	l/ > ğ/
Kığım (6-32)	-	Kırım	r/ > ğ/
çığarı (19-19)	-	tışarı	ř/ > ħ/
oğmek (4-215)	-	ötmek (ekmek)	t/ > k/

Ekleşme sırasında kelime tabanında:

Her iki ağızda sınırlı sayıda örnekleri vardır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
toğıp (4-203)	toğıp (10-31)	tök-	k/ > ğ/

Ekleşme sırasında ekte:

Ekte görülen art damaklılaşma bölgemizde rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
buğunğkı (17-3)	-	bugünki	/k/ > /ḳ/
buğunğı (6-20) endıgı (4-233) - - - -	- endıgı (28-39) çindegı (15-48) ewelgı (11-23) şımdıgı (11-23) bırlıgı (1-75)	bugünki endiki çindeki evelki şimdiki birliği	/k/ > /ğ/

aşadaKĩ (7-51) buharadaKĩ+ (6-61)	- -	aşğıdaki buharadaki	/k/ > /K/
yanıdaıı (10-43) bithen+ (7-10) -	- - soıııısı (3-2)	yanındaki bitken soııki	/k/ > /h/

Kelime sonunda

Kelime sonunda meydana gelen art damaklılaşmalar ekleşme sırasında ekte oluşmaktadır. Hem Köstence hem Bahçesaray ağızlarında az da olsa örneklerine rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
keldiğ (1-165)	-	keldik	k# > ğ#
- - -	ediğ (14-13) ketediğ (10-9) ıoşığ (3-5)	edik kete edik ıoıtik	k# > ğ#
ediK (1-40) cıberdiK (2-203) -	- - keldiK (14-28)	edik ciberdik keldik	k# > K#
- -	kelinlık (11-11) eksik (1-24)	kelinlik eksik	k# > k#

2.3.18. Genizlileşme

Ele aldığımız Kırım Türkçesi ağızlarında genizlileşme sık rastlanan hadiselerden biridir. Genizlileşme örneklerinin çoğu /l/ > /n/, /d/ > /n/ gibi geniz benzetmesi sonucunda ortaya çıkmaktadır. Genizlileşmenin genelde kelime içinde gerçekleştiğini görmekteyiz. Bölgemizdeki genizlileşme örnekleri kelime tabanında ve ekleşme sırasında ekte oluşmaktadır.

Kelime tabanında:

Kelime tabanında görülen genizlileşme örnekleri Köstence ağızında Bahçesaray ağızına göre daha sık rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
mına (22-1)	-	buna	#b > #m

-	mīyerden (31-17)	buyerden	
-	mīyağından (27-23)	buyağından	
-	miyağ+ (12-16)	biyağ (bu yağ)	
-	malawan (19-27)	balaban	
-	murnı (11-44)	burun	
-	temēşir (9-19)	tebeşir	b/ > m/
ezende (4-127)	-	ezelde	l/ > n/
	maḡnāy+ (8-6)		
-	doḡġaman (11-1)	doḡġanman	ğ/ > ŋ/

Ekleşme sırasında ekte:

Ekte görülen genizlileşmeler her iki ağızda da sık rastlanmaktadır. Ekte oluşan genizlileşmeler genelde geniz benzetmesinin sonucu olarak meydana gelmektedir. Daha fazla örnekleri “**Geniz benzetmesi**” başlığı altında incelenmiştir

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
aḡna- (1-12)	aḡna- (20-14)	aḡla-	/l/ > /n/
adamnar (1-40)	-	adamlar	
yazğannarım (20-6)	-	yazğanlarım	
maşnānar (4-26)	-	maşnalar	
aşana (4-191)	ēkēnner (24-4)	aşala	
ikenner (15-4)	mūsūlmannar (31-2)	ekenler	
mūsūlmannıġ (12-13)	azınnıġ + (15-21)	mūsūlmanlar	
-		azınlıġ	
üsīnnen (1-23)	-	üstünden	/d/ > /n/
ennen (22-1)	-	enden	
tübīnnen (16-24)	-	tübünden	
belīnnen (16-26)	-	belinden	
ḡoynen (3-15)	-	köyden	
yernen (2-199)	-	yerden	
-	camīnen (5-8)	camiden	
-	dalınnan (19-28)	dalından	
-	astınnan (24-4)	astından	
-	Kırımnan (12-24)	Kırımdan	
-	kenarınna (4-5)	kenarında	

2.3.19. Dudaklılaşma

Dudaklılaşma hadisesi bölgemizde sık rastlanan hadiselerden biridir. Bölgemizdeki dudaklılaşmanın esas kısmını dudak benzetmesi sonucunda meydana gelen **n > m** değişmesi temsil etmektedir. İncelediğimiz ağızlardaki dudaklılaşma örnekleri genel olarak kelime tabanında ve ekleşme sırasında kökte ve ekte görünmektedir.

Kelime tabanında:

Kelime tabanında görülen dudaklılaşmalar her iki ağızda da rastlanmaktadır. Bazı örnekleri epmek (B.3-35), skëmbë+ (K.9-3) dudak benzetmesinin, bazıları da tüwerëg (K.22-38), yawurt (K.7-19), bitüm (B.3-146) yuvarlaklaşma benzetmesinin sonucudur.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
awam (15-3) saw- (6-39) - -	- - tüwerëg (22-38) yawurt (7-19)	ağam sağ- tögerek yoğurt	ğ/ > w/
epmek (3-35)	-	ötmek	t/ > p/
vremamka (1-149)	-	vremanka (ev)	n/ > m/
-	skëmbë+ (9-3)	iskemle	l/ > b/
bitüm (3-146)	-	bütün	#n > #m

Ekleşme sırasında kelime tabanında:

Ekleşme sırasında kelime tabanında görülen dudaklılaşmalar az da olsa bölgemizde rastlanmaktadır. Elimizdeki örneklerin çoğu dudak benzetmesinin sonucudur.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
om beş (10-17) ombır (6-23) - -	- om bır (11-18) pırım+ (21-27) ertemmen (10-30)	on beş on bir fırın erten	#n > #m

Ekleşme sırasında ekte:

Dudak benzetmesinin sonucunda meydana gelip sadece Bahçesaray ağızında sınırlı sayıda rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
bİRİM (8-34)	-	bir birini	/n/ > /m/
hızımmı (3-61)	-	Kızımınıı	

2.3.20. Dişlileşme

İncelediğimiz Kırım Türkçesi ağızlarında dişlileşme hadisesinin örnekleri az sayıda olsa da mevcuttur. Dişlileşme olayı genel olarak dudak ve damak ünsüzlerin diş ünsüzlerine dönüşmesi sonucunda ortaya çıkmaktadır. Kelime başında az, daha çok kelime içinde görünmektedir.

Kelime başında

Kelime başında rastladığımız dişlileşme örneği kelime tabanında yer almaktadır. İncelediğimiz bölgede sınırlı sayıda görünmektedir.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
İayla (4-37)	-	yayla	#y > #İ
-	zer+ (20-36)	yer	#y > #z

Kelime tabanında:

Kelime tabanında görülen dişlileşmeler her iki ağızda rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
balalan (2-159)	-	balaban	b/ > l/
-	şayıt dayı+ (10-16)	şuayib	b/ > t/
petmez (12-202)	-	pekmez	k/ > t/
mülkun (12-178)	mümkün (7-12)	mümkün	m/ > l/
-	külbet+ (1-105)	kümbet	
şindi (4-85)	şindi (30-1)	şimdi	m/ > n/
-	Konışlar+ (11-47)	Komşı	
muñkun (22-1)	müñkün (15-47)	mümkün	m/ > ŋ/
-	biziñ (26-41)	bizim	
Koñşı+ (1-13)	Koñşı (19-10)	Komşı	

Ekleşme sırasında ekte:

Ekleşme sırasında ekte görülen dişlileşme örnekleri her iki ağızda sınırlı sayıda rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
súrdúnlik+ (10-8)	-	sürgünlük	/g/ > /d/
Kıyna (10-66) bızın (2-39)	- bızın (17-12)	Kıyma bizim	/m/ > /n/
-	meňki (14-5)	menimki	/m/ > /ŋ/

2.3.21. Benzetme

İncelediğimiz bölgede benzetme hadisesi en sık rastlanan olaylardan biridir. İncelediğimiz bu iki ağızda benzetmeye uğrayan kelime kadrolarında farklılıklar vardır. Bahçesaray ve Köstence Kırım Türkçesi ağızlarındaki tüm benzetmeleri üç başlık altında inceleyebiliriz: **ünlü benzetmesi**, **ünsüz ünlü benzetmesi** ve **ünsüz benzetmesi**.

I. Ünlü benzetmesi

Bu benzetme ünlüler arasında, bir ünlünün başka bir ünlüye kendi niteliklerini geçirmekle meydana gelmektedir. Bölgemizde **incelme**, **kalınlaşma**, **daralma**, **genişleme**, **yuvarlaklaşma** ve **düzleşme** benzetmesinin örnekleri yaygın şekilde görülmektedir. Ünlü benzetmesini **ilerlek ve gerilek** olarak ikiye ayırabiliriz.

İlerlek benzetme

İlerlek ünlü benzetmesi incelediğimiz bölgede her iki ağızda kullanılmaktadır. **Tam ve yarı benzetme** olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi	tam benzetme
yeri ıdı (7-73) - - -	- ikinde (28-16) şi itken (28-30) pişirmiden (13-16)	yeri edi eken (iken) şey/şi et- pişirmeden	/i-e/ > /i-i/	
eke (13-2) kelep (10-8) - -	- - cewez (22-37) ekşe- (21-15)	eki kelip ceviz ekşi-	/e-I/ > /e-e/	

penir (12-10) - - çernama (1-97)	pener (18-35) deşes (15-35) belle (1-43) -	penir deşiz belli çırılama (krep)		yarı b.
arafe (4-106) -	- bazzaları (18-25)	arife bazı	/a-ı/ > /a-a/	
köroğlo (11-51) -	- dobrocā (2-3)	köroğlu dobruca	/o-u/ > /o-o/	
onna (18-16)	-	onnen	/o-e/ > /o-a/	
Alekım (1-177)	-	aleyküm	/a-e-u/ > /a-e-i/	
yawmır (16-3) -	yawmır (19-4) Karpız (23-3)	yağmur Karpuz	/a-u/ > /a-ı/	

Gerilek benzetme

Gerilek ünlü benzetmesi incelediğimiz bölgede sık rastlanmakta olup **tam** ve **yarı benzetme** olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi	tam benzetme
çalışe edi (7-7)	-	çalışa edi	/a-e/ > /e-e/	
barabar (14-12) na ħadar (11-34)	bārābar (9-14) -	beraber ne Kadar	/e-a/ > /a-a/	
annañ (3-193) -	- anday (16-25)	ondan onday	/o-a/ > /a-a/	
işit- (1-122) itti (17-42) sağıdı (16-16) - -	- - - zıñgın (24-11) diyil (11-2)	eşit- etti sağ edi zengin degil	/e-i/ > /ı-ı/	
bo _ oraza+ (4-104)	-	bu oraza	/u-o > /o-o/	
semperopıl+(15-13) yeber- (12-197) -	- ceber- (5-20) kërez (8-2)	simferopol yiber- kirez	/i-e/ > /e-e/	
nüçün (8-46) -	- seküz yüz (26-2)	ne için sekiz yüz	/i-ü/ > /ü-ü/	
suwuğ (10-19)	-	sovuğ	/o-u/ > /u-u/	
çüberek (1-145) -	şibèrek (19-9) bele (2-6)	çibörek böyle	/ö-e/ > /e-e/	

biyıl (19-41)	-	bu yıl	/u-ı/ > /i-ı/	
-	pırtana+ (21-22)	fırtına	/ı-a/ > /a-a/	
-	şajah+ (20-36)	sıcaK		
mibarek (1-190)	-	mübarek	/U-a/ > /I-a/	yarı benzetme
-	şınday (11-35)	şunday		
-	pıKare (11-40)	fuKare		
-	dınya (10-11)	dünya		
Sınēt (17-27)	-	sünnet	/ü-e/ > /İ-e/	
-	şiyer+ (10-12)	şu+yer		
-	vesiyet+ (12-24)	vasiyet	/a-i/ > /e-i/	
-	pepi (1-87)	papi		

II. Ünsüz ünlü benzetmesi

Bu benzetme türü bir ünsüzün bir ünlüyü kendine benzetmesiyle meydana gelen bir benzetmedir. Ünsüz ünlü benzetmesi sonucunda ünlülerde daralma ve yuvarlaklaşma hadiseleri meydana gelmektedir. İncelediğimiz Kırım Türkçesi ağızlarında benzetmenin bu türlerine sık rastlanmaktadır. Ünsüz ünlü benzetmesini **daralma** ve **yuvarlaklaşma** benzetmeleri olarak ayırabiliriz.

1. Daralma benzetmesi:

Bir ünsüzün öncesinden veya sonrasında gelen bir ünlüye kendi vasıflarını geçirerek daraltması olayıdır. Bazen benzetme olayından sonra, ünsüz elenir (erir), ama kendine benzettiği ünlü, elenen ünsüzün vasıflarını taşımaya devam eder: /ey/ > /iy/ > /i/ veya /ay/ > /iy/ > /i/ veya /oy/ > /uy/ > /u/ örneklerde olduğu gibi.

Daralma benzetmesi genelde **gerilek benzetme** olarak karşımıza çıkmaktadır. Her iki ağızda sık rastlanan bir benzetmedir.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
almıylar (18-35)	-	almay-	/ay/ > /Iy/
alıy (14-18)	-	ala(y)	
aytmıycaK (13-17)	aytmıylar (11-31)	aytmaycaK	
aşnıy- (9-1)	-	aşlay-	
-	yasıycasın (12-23)	yasaycaKsın	
-	Kartıy- (8-4)	Kartay-	
-	barmıy (5-8)	barmay	
-	olıy (2-6)	olay	

-	basıym (2-6)	basayım	
bīramnıK (1-100) aḡnisiḡ (7-79) -	- - yapisin (2-8)	bayram aḡlaysın yapaysın	/ay/ > /iy/ > /i/
vermiy- (1-126) kórmıy- (18-13) biyaz (18-18) diy (4-220) - stiy (11-64) - - yürmiy (3-140) - - şliy (20-2)	bermiy- (1-91) - - diyim (28-2) iliysın (11-36) stiy (17-17) iyip (6-10) bükliyim (2-6) yürmiy (2-9) ziytin (1-55) bekliy (1-86) -	vermey- (bermey-) kórmey- beyaz dey eleysin istey eyyup bükleyim yürmey zeytin bekley işle-	/ey/ > /iy/
midanḡa (13-25) zinep (13-27) sidamet (19-15) şi (12-17) ilesin (3-39) - - - - - stisiḡ (17-17) - - -	- - - şi (6-18) - dime (21-21) kırtlisin (18-20) alıqım (12-12) beḡzi (11-28) zitın (10-3) stisen (8-6) oliler (5-4) temizliler (5-10) işli (1-34)	meydan zeynep seydamet şey eylesin deymen kilitleysin aleyküm benzey zeytin isteysin öleyler (öl-) temizleyler işley	/ey/ > /iy/ > /i/
üyaḡ+ (17-36) üyer+ (15-12) suylar+ (8-85) Kuy- (5-60) -	- - - ḡuy- (18-34) üyle (28-10)	o yaK o yer soy Koy- öyle (öḡle vakti)	/Oy/ > /Uy/
ule (14-14) ülle (11-17)	- üle (18-9)	boyle öyle (öḡle vakti)	/Oy/ > /Uy/ > /U/
oḡren- (2-67) - -	üyren- (25-16) iyren- (25-6) iyle+ (1-59)	oḡren- oḡren- öyle (öḡle vakti)	/ög/ > /öy/ > /üy/ (/iy/)

2. Yuvarlaklaşma benzetmesi:

Bu benzetme türü dudak bir ünsüzün öncesinde veya sonrasında gelen düz bir ünlüye vasıflarını geçirerek kendine benzetmesidir. Yuvarlaklaşma benzetmesi sonucunda düz bir ünlü yuvarlak bir ünlüye dönüşmektedir.

İlerlek benzetme

İlerlek yuvarlaklaşma benzetmesine uğrayan kelimelerin sayısı Bahçesaray ağzında sınırlıdır. Köstence ağzında daha sık rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
êwümüs (22-21) - -	- awur (26-19) awuz (1-34)	evimiz ağır (awır) ağız	/vimi/ > /wümü/
ozimün (19-39) - - -	- camu+ (32-13) müsir (29-18) beremüz (28-18)	özümün cami mısır beremiz	/mi/ > /mü/
bolobon (16-43)	bolaban (10-7)	balaban	/ba/ > /bo/

Gerilek benzetme

Gerilek yuvarlaklaşma benzetmesi Köstence ağzında nadir rastlanmakta olup Bahçesaray ağzında daha sık görünmektedir.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
çüberek (1-145)	-	çi börek	/ib/ > /üb/
-	Kurum (17-6)	Kırım	/ım/ > /um/
tüpê+ (17-35) -	- mektüp+ (21-10)	tepe	/ep/ > /Up/
çuplah (12-128) -	- tüzúp (18-32)	çıplaK tizip	/Ip/ > /Up/
öw+ (21-8), (4-82)	-	ev, ew	/ew/ > /öw/
owuş- (6-8) płow (5-88)	- -	avuş-, awuş- plaw	/aw/ > /ow/

III. Ünsüz benzetmesi

Ünsüzlerin arasında yer alan bu hadise, bir ünsüzün başka bir ünsüze kendi vasıflarını geçirmekle meydana gelen benzetmedir. İncelediğimiz ağızlarda en çok rastlanan benzetme türü ünsüz benzetmesidir. Bölgemizde yer alan ünsüz benzetmelerini iki ana başlık altında sıralayabiliriz:

1. Benzetmeye uğrayan seslerin arasındaki mesafeye göre;
2. Benzetmeye uğrayan seslerin niteliklerine göre.

1. Benzetmeye uğrayan seslerin arasındaki mesafeye göre benzetme

Benzetmeye uğrayan seslerin arasındaki mesafeye göre benzetme türünü **uzak** ve **yandaş benzetmesi** olarak ikiye ayırabiliriz:

1. Uzak benzetme

Bölgemizde nadir rastlanan benzetmelerden biri uzak benzetmedir. İncelediğimiz ağızlarda sık olmasa da rastlanmaktadır. Uzak benzetmeyi **ilerlek** ve **gerilek** olarak ikiye ayırabiliriz.

İlerlek benzetme

İlerlek uzak benzetme incelediğimiz ağızlarda kullanılmaktadır. Bahçesaray ağzında daha sık rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
balalan (2-159)	-	balaban	/l..b/ > /l..l/
aşşamğı (12-14)	-	aKşamki (aşşamki)	/K..k/>/h..k/>/h..ğ/
sabahtıñ (1-176)	-	sabahtın	/h..n/ > /h..ñ/
kétrereř (3-122)	-	ketireler	/r..l/ > /r..r/
-	çırım+ (21-27)	p(f)ırın	/p...n/ > /p...m/
-	geñş+ (29-20)	geñç	/g..n/ > /g..ñ/

Gerilek benzetme

Gerilek uzak benzetme her iki ağızda rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
Kiş ħardaşı (1-17)	-	Kız Kardaşı	/z...ş/ > /ş...ş/

mişman+ (1-219)	-	pişman	/p...m/ > /m...m/
petmez (12-202)	-	pekmez	/k..z/ > /t..z/
bülbürer (8-7)	-	bülbüller	/l..r/ > /r..r/
-	yerime mazeme+(22-31)	yerine malzeme	/n..m/ > /m..m/

2. Yandaş benzetme

Bahçesaray ve Köstence ağızlarında en sık rastlanan benzetmelerden biri yandaş benzetmedir. Yan yana bulunan iki ünsüzden birinin diğerini kendine benzetmesiyle meydana gelen benzetme türüdür: /nl/ > /nn/, /nd/ > /nn/; /sş/ > /şş/ gibi. Yandaş benzetmeyi de **ilerlek** ve **gerilek** benzetmelere ayırabiliriz. Hem ilerlek hem gerilek yandaş benzetmeleri bölgemizde sık rastlanmaktadır.

İlerlek Benzetme:

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
çobannık (1-15)	-	çobanlık	/nl/ > /nn/
üsinnen (1-23)	-	üstünden	/nd/ > /nn/
başınnan (1-52)	-	başından	
aralarinnan (19-20)	-	aralarından	
-	dalinnan (19-28)	dalından	
hızımmı (3-61)	-	Kızımını	/mn/ > /mm/
-	skembé+ (9-3)	iskemle	/ml/ > /mb/
rusa (7-57)	-	rusça	/sç/ > /ss/
haşşandır (4-220)	-	Kaştan (Kaç)	/çt/ > /şt/ > /şş/
-	işşengen (26-45)	işlengen	/şl/ > /şş/
-	tabışşam (25-11)	tabışşam (konuş-)	/şs/ > /şş/
-	üş şımırta (18-34)	cımırta	/şc/ > /şş/
Kayırrikke (3-14)	-	hayırlıkke	/rl/ > /rr/
horlık (3-72)	-	horlık	
-	elippa+ (19-21)	elipba	/pb/ > /pp/

Gerilek benzetme:

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
------------	----------	----------	--------------

muñkun (22-1)	münkün (15-47)	mümkün	/mk/ > /ñk/
-	ertemmen (10-30)	ertenmen	/nm/ > /mm/
-	stambıl+ (7-8)	istanbul	/nb/ > /mb/
bağğan+ (5-9)	-	barğan	/rğ/ > /ğğ/
çıtıK (1-76)	-	çıKtıK	/Kt/ > /tt/
naş şı (12-124)	-	nas şey	/sş/ > /şş/
Kossan (8-93)	-	Koşsañ	/şs/ > /ss/
-	Konussañ (8-8)	Konuşsañ	
-	cūKlamassın (25-8)	yuKlamazsın	/zs/ > /ss/
nayssam (3-154)	-	ne aytsam	/ts/ > /ss/
ebbır (12-29)	-	ep bir	/pb/ > /bb/

2. Benzetmeye uğrayan seslerin niteliklerine göre benzetme:

Benzetmeye uğrayan seslerin niteliklerine göre benzetmeyi **diş, dudak, geniz, damak, ötümlülük, ötümsüzlük, sızıcılaşma ve patlayıcılaşma benzetmesi** olarak sekiz alt başlığa ayırdık:

1. Diş benzetmesi

Diş benzetmesinin örneklerine baktığımızda onları ilerlek ve gerilek olarak iki başlık altında inceleyebiliriz. Hem ilerlek hem gerilek diş benzetmeleri bölgemizde çok fazla olmasa da yine rastlanmaktadır.

İlerlek benzetme:

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
balalan (2-159)	-	balaban	/l..b/ > /l..l/
súrdúnlik+ (10-8)	-	sürgünlük	/rg/ > /rd/
bızın (2-39)	bızın (17-12)	bizim	/z..m/ > /z..n/

Gerilek benzetme:

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
petmez (12-202)	-	pekmez	/k..z/ > /t..z/

şindi (4-85)	şindi (30-1)	şimdi	/md/ > /nd/
-	şinti (23-28)	şimdi	/md/ > /nt/
Koşşı+ (1-13)	Koşşı (19-10)	Komşşı	/mş/ > /nş/
-	şayıt dayı+ (10-16)	şuaib dayı	/b..d/ > /t..d/

2. Dudak benzetmesi

Bir dudak ünsüzünün başka bir ünsüzü kendine benzetmesi hadisesidir. Bölgemizdeki örneklere göre, diş veya damak bir ünsüzün dudak ünsüzüne dönüşmesi hadisesidir. Dudak benzetmesini **ilerlek** ve **gerilek** olarak ikiye ayırabiliriz. İlerlek ve gerilek dudak benzetmesinin örneklerine bölgemizde sık olmasa da rastlanmaktadır.

İlerlek benzetme:

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
özimúm (19-39)	-	özümün	/m..n/ > /m..m/
hızımmı (3-61)	-	Kızımını	
-	skêmbê+ (9-3)	iskemle	/ml/ > /mb/
bırım (8-34)	-	bir birini	/b...n/ > /b...m/
-	pırım+ (21-27)	p(f)ırın	/p...n/ > /p...m/

Gerilek benzetme:

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
öpmek (22-33)	-	ötmek (ekmek)	/tm/ > /pm/
ombır (6-23)	om bır (11-18)	on bir	/n..b/ > /m..b/
om beş (10-17)	-	on beş	
-	stambıl+ (7-8)	istanbul	
awam (15-3)	-	ağam	/ğ..m/ > /w..m/
-	yerime mazeme+(22-31)	yerine malzeme	/n..m/ > /m..m/
-	ertemmen (10-30)	ertenmen	

3. Geniz benzetmesi

Bir geniz ünsüzünün teşekkül yeri geniz olmayan başka bir ünsüze kendi vasıflarını geçirmesi olayıdır. Bölgemizdeki ünsüz benzetmelerinin arasında en sık rastlanan benzetmelerden biridir. İlerlek geniz benzetmesi sonucunda **süreklileşme** ve

genizlileşme hadiseleri meydana gelmektedir. /ɲl/ > /ɲn/, nl/ > /nn/, /ml/ > /mn/ örneklerinde benzetme sonucunda **patlayıcılaşma** oluşmaktadır. **İlerlek** ve **gerilek** olarak ayırabiliriz.

İlerlek benzetme

Bölgemizde görülen geniz benzetmesinin tamamı ilerlek benzetmedir. İlerlek geniz benzetmesi incelediğimiz ağızlarda en çok ve sık kullanılan benzetme türüdür.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
aɲnat- (20-30) diɲne- (12-196) keɲnigi (11-68) aɲnıy- (9-1) -	aɲna- (20-14) - - - maɲnây+ (8-6)	aɲlat- diɲle- keɲligi aɲla- maɲlay / maɲnay	/ɲl/ > /ɲn/
anâysıɲ (7-90)	anatamaycaɲ (13-5)	aɲlaysiaɲ	/ɲl/ > /ɲn/ > /nn/ > n
yazğannarım (20-6) nişannaylar (18-4) yurekinner (17-18) ikenner (15-4) sürgünnük (14-7) Kaçhannar (13-33) müsülmannıK (12-13) künnep (12-41) aħrannar+ (11-49) cannar+ (10-23) torinnar+ (8-15) dinne- (8-20) bilmesinner (8-33) bergennër (7-32) yurgenner (7-88) oyinnar+ (6-46) insannar (6-116) Koyinnar+ (3-30) ayvannar+ (3-30) kunnuk (2-9) çaKkannar (2-144) amannıK (2-212) - ciyinnar (6-48)	- - - ëkenner (24-4) - - müsülmannar (31-2) - - - - - bergenner (29-7) - - insannar (14-10) - - - yamannıK+ (23-40) delihannı (31-18) ciyinnar+ (29-21)	yazğanlarım nişanlaylar yure ekenler ekenler sürgünlük KaçKanlar müsülmanlık künle- aKranlar canlar torunlar dinlemiy bilmesinler bergenler yürgenler oyunlar insanlar Koyunlar ayvanlar künlük çaKkanlar amanlık delikanlı ciyinlar	/nl/ > /nn/

- toğannar+ (2-39) -	kelgenner (28-5) tuğannar+ (28-13) onnar (2-2) bonnar (26-39) altınnar (26-40) zamannarda (24-4) çoşkénner (24-11) şinna- (23-5) yaşağannar (22-3) ermenní (22-14) patılcanнар+ (21-28) zeñginner+ (20-5) etkenner (17-8) kètkénner (17-9) azınnıK+ (15-21) atağannar (15-48) yasānnar (12-2) salğannar (12-2) bızğannar (12-13) kelínnıK (11-11) bolğannar (4-2) yaKınnadıм (3-7)	kelgenler toğannar onlar (olar) bunlar (bular) altınlar zamanlar çoç- çınla- yaşağannar ermenli (ermeni) patılcanlar zenginler etkenler ketkenler azınlıK atağannar yasağannar salğannar bozğannar kelinlik ol- / bolğannar yaKınladıм	
aytmasınar (13-4) nayıKānar (11-5) - -	- - ūnar (29-15) bonnar (12-17)	aytmasın+lar (l>n) ne aytKānar (l>n) onlar (l>n) bunlar	/nl/ > /nn/ > /n/
adamnar (16-3) qorımnı (22-4) dayımnar (19-15) olımnıK (18-47) babamner+ (15-8) adamnıK (13-52) bayramnar (6-45) kımner+ (5-52) anamnar (3-168) - - - - - -	- - - - - - - - - yardımnar (29-23) Kısımnar+ (27-2) mumnar (23-17) Kırımnar (14-7) resımnar (12-5) acémner (11-3)	adamlar qorümlü dayımlar ölümlük babamlar adamlıK bayramlar kimler anamlar yardımlar Kısımlar (akraba) mumlar Kırımlılar (/h/ > Ø) resimler acemler	/ml/ > /mn/

-	selamna- (7-11)	selamla-	
-	tüzemnik+ (4-8)	tüzemlik	
yaKamnän (1-179)	-	yaKamdan	/md/ > /mn/
Kırımnan (18-56)	Kırımnan (29-8)	Kırından	
Kolımnän (9-51)	-	Kolımdan	
ağşamnan (5-78)	-	ağşamdan	
biğnen (7-32)	-	biğden	/ğd/ > /ğn/
başınnan (1-52)	-	başından	/nd/ > /nn/
ennen son (22-1)	-	enden son	
şerinnen (22-16)	-	şeerinden	
aralarinnän (19-20)	-	aralarından	
soğannän (19-38)	-	soğandan	
Kannän (18-24)	-	Kandan	
arasinnän (17-18)	-	arasından	
tübinnän (16-24)	-	tübünden	
belinnän (16-26)	-	belinden	
sennän (14-27)	sennän (7-17)	senden	
içinnän (13-14)	-	içinden	
sesinnän (12-18)	-	sesinden	
teşiyinnän (12-106)	-	teşiginden	
tayısinnän (11-31)	-	dayısından	
sennä (9-1)	-	senden	
mınnän (9-39)	-	mından	
sonnän (8-32)	-	sondan	
mınna (4-69)	-	mında	
unnän (4-71)	onnän (26-27)	ondan	
annän (4-215)	ännän (11-39)	andan	
mënnän (3-172)	-	menden	
samannän (2-36)	-	samandan	
artınnän (17-51)	artınnän (32-5)	artından	
-	lafınnän (31-25)	lafından	
ķunnen (1-118)	ķunnen (27-4)	ķünden	
-	astınnän (24-4)	astından	
-	bonnän (24-5)	bundan	
-	Kurbannän (22-26)	Kurbandan	
-	dalınnän (19-28)	dalından	
-	taşınnän (19-33)	taşından	
-	bolğannän (19-39)	bolğandan	
-	temelınnän (12-13)	temelinden	
-	üzbekıstannän(12-16)	uzbekistandan	
-	Kırımnnän (12-24)	Kırından	

-	erkennen (9-1)	erkenden	
-	şıhannän (9-3)	çıkkandan	
-	Kamirlännan (6-24)	hamurlağandan	
-	cayğannan (6-26)	cayğandan	
-	Kazağıstannan (5-7)	KazaKstandan	
-	kenarınna (4-5)	kenarında	
-	altmışınnan (3-17)	altmışından	
arasnan (9-17)	-	arasından	/nd/ > /nn/ > /n/
-	Kolınan (32-12)	Kolından	
-	artınan (21-8)	artından	

Gerilek benzetme

Gerilek geniz benzetmesi bölgemizde nadir rastlanıp sadece Bahçesaray ağzında bulunmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
mişman+ (1-219)	-	pişman	/p..m/ > /m..m/
çernama (1-97)	-	çırlama	/l..m/ > /n..m/

4. Damak benzetmesi

Bölgemizde sık rastlanan benzetme türünden olup, bir damak ünsüzünün boğumlanma yeri damak olmayan bir ünsüzü kendine benzetmesi hadisesidir. Damak benzetmesini **ilerlek** ve **gerilek** olarak ikiye ayırabiliriz.

İlerlek benzetme

İlerlek damak benzetmesi bölgemizde az da olsa rastlanmaktadır. Bahçesaray ağzında daha sık görünmektedir.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
sabahtıñ (1-176)	-	sabahtın	/h..n/ > /h..ñ/
yañGış (17-25)	-	yañlış	/ñl/ > /ñG/
yañGıs (16-38)	-	yalñız > yañlız	
-	geñş+ (29-20)	genç	/g..n/ > /g..ñ/
Kañfit (3-172)	-	Kanfet	/K..n/ > /K..ñ/
Koñşı+ (1-13)	Koñşı (19-10)	Komşı	/K..m/ > /K..ñ/

Gerilek benzetme

Gerilek damak benzetmesi bölgemizde sık görülen ve çok sayıda örneklerine rastlanan benzetmelerden biridir.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
muñkun (22-1) müñkun (3-197)	müñkün (15-47)	mümkün	/mk/ > /ñk/
- -	meñki+ (28-36) biziñkı (17-46)	menimki bizimki	/mk/ > /nk/ > /ñk/
vağonğa (20-8) uzbekistañğa (20-12) oğañğa (18-5) midañğa (13-25) bombalañğan (13-38) Kabırstañğa (12-131) dayañğan (7-87) yañğan (5-27) armanğa (4-19) bitonğa (2-25) tuğa (2-47) - - - - -	- - - - - - - - - - şonğar (29-11) nişañğa (23-10) Kurañğa (19-21) yip sultañğa (6-10) Kazañğan (5-25) Kazañğa (1-27)	vağon+ğa uzbekistan+ğa oğlan+ğa meydañğa bombalañğan Kabırstañğa dayañğan yañğan armanğa bitonğa tükañğa çonğar nişañğa Kurañğa sultañğa Kazañğan Kazañğa	/nğ/ > /ñğ/
keçiñge (15-2) yeñgil+ (12-189) miñgen (11-46) sewgènge (8-21) zeñgin (7-5) diñge (7-23) ewleñgen (6-14) küngeceş (4-92) çiñgene+ (12-75) - -	- - - - zeñgin (29-21) diñge (32-3) üleñgen (6-7) - şiñgene (28-12) işseñgen (26-45) ceñge+ (23-19)	keçiñgen yeñgil miñgen sevgenge zeñgin diñge evleñgen küngece çiñgene işleñgen yenge	/ng/ > /ñg/

-	ışınğen (18-36)	ışingen	
-	Kobadınge (11-4)	Kobadinge	
-	edingen (6-7)	edingen	
-	etkeñge (1-78)	etkenge	
namañğın (15-5)	-	namañan	/nğ/ > /ñğ/
-	yazın ğunı (5-11)	yazın ğun / kün	/ng/ > /ñğ/
-	Kıışın Ğunı (5-14)	Kıışın günü	/ng/ > /ñĞ/
buğunķı (17-3) çünķı (13-10) cañkóy+ (15-23)	- şünķı (31-13) - reñk+ (26-45) romanyadalarınķı (11-28) bañka (6-15)	bugünki çünki canköy renk romanyadalarınki banķa	/nk/ (nķ) > /ñķ/
-	sañki (14-14)	sanki	nk/ > /ñk/
uñ Kawrup (8-80)	-	un Kawur-	/n..K/ > /ñ..K/
bağğan+ (5-9) otığğan (5-18)	- -	barğan oturğan	/rğ/ > /ğğ/

5. Ötümlülük benzetmesi

Ötümlü bir ünsüzün ötümlü olmayan bir ünsüzü kendine benzetmesi olayıdır. Ötümlülük benzetmesini de **ilerlek** ve **gerilek** olarak iki başlık altında inceleyebiliriz. Hem ilerlek hem de gerilek ötümlülük benzetmeleri bölgemizde az da olsa rastlanmaktadır.

İlerlek benzetme:

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
ceñg (17-2)	-	ceñk	/ñk/ > /ng/
buğunđı (6-20)	-	bugünki	/nk/ > /nğ/
-	şındığı (28-7)	şimdiki	/d..k/ > /d..g/
-	beg (25-4)	pek > bek > beg	/b..k/ > /b..g/
kerbiç (1-141)	kerbiş (12-18)	kerpiç	/rp/ > /rb/
-	cabiş- (1-18)	yapış- / capış-	/c..p/ > /c..b/

Gerilek benzetme:

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses
------------	----------	----------	-----

			hadisesi
-	begúzel (14-15)	pek güzel	/kg/ > /gg/ > /g/
ebbír (12-29)	-	ep bir	/pb/ > /bb/
eg_dane (9-38)	-	eki dane	/k..d/ > /gd/
odz (2-15)	odız_ıltı (11-1)	otuz	/tz/ > /dz/
-	ağbeş (10-1)	aKbaş (K/>h/)	/h..b/ > /ğ..b/

6. Ötümsüzlük benzetmesi

Ötümsüz bir ünsüzün ötümlü bir ünlüyü ötümsüzleştirme hadisesidir. Bölgemizde ötümsüzlük benzetmesinin örneklerine çok fazla olmasa da rastlanmaktadır. **İlerlek** ve **gerilek** olarak iki başlık altında inceleyebiliriz. Hem ilerlek hem gerilek ötümsüzlük benzetmesine incelediğimiz ağızlarda farklı örneklerde olsa da düzenli bir şekilde rastlanmaktadır.

İlerlek benzetme:

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
bılessim (1-127)	-	bilesiz mi	/s..z/ > /ss/
aKmêçit (13-1)	-	aKmescit	/sc/ > /sç/ > /ç/
-	sate (16-21)	sadece	/s..d/ > /s..t/
açıp_pak- (6-93) keşip par- (4-113)	- - elippa+ (19-21)	açıp baK- keçip bar- elifba / elipba	/p..b/ > /p..p/
-	Kartpaba+ (9-5)	Kartbaba	/t..b/ > /t..p/
-	şahır- (28-18), (18-25)	çağır- (şagır)	/ş..ğ/ > /ş..h/
-	tatılcağ tiler (24-1)	tatılcaK deylet	/h..d/ > /h..t/
-	ağpaş+ (10-1)	aKbaş (K/>h/)	/h..b/ > /h..p/

Gerilek benzetme:

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
ap_Kadar (1-180)	-	a bu Kadar	/b..K/ > /p..K/
pıt- (15-4) pita+ (12-153)	pıt- (29-22) -	bit- bita	/b..t/ > /p..t/

dört pıçık (6-16)	-	dört buçuk	/b..ç/ > /p..ç/
taKKa+ (16-32)	-	daKKa	/d..K/ > /t..K/
şintekı (2-99)	-	şimdiki	/d..k/ > /t..k/
-	cūKlamassın (25-8)	yuKlamazsın	/zs/ > /ss/
-	ketamassın (19-4)	ketamazsın	
-	kormessın (12-18)	kormezsin	
-	pıtıralmassın (1-6)	bitiremezsin	
-	toymassın (1-37)	toymazsın	
-	inglişçe (15-33)	inglizce	/zc/>/zç/>/şç/
-	ottır- (17-17)	öldür- (>öltür-)	/lt/ > /tt/

7. Sızıcılaşma benzetmesi

Sızıcı bir ünsüzün patlayıcı bir ünsüzü kendine benzetmesi olayıdır. Bölgemizde nadir rastlanan benzetme türlerinden biridir. Daha çok Köstence ağızında görünmektedir. Bahçesaray ağızında rastlanan örnekleri sınırlı sayıdadır. **İlerlek** ve **gerilek** olarak iki başlık altında inceleyebiliriz.

İlerlek benzetme:

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
aşşamğı (12-14)	-	aKşamki (aşşamki)	/K..k/>/h..k/>/h..ğ/
tawuğ+ (19-35)	tawuğ (6-25)	tawuK	/w..K/ > /w..ğ/
haşşandır (4-220)	-	Kaştan (Kaç)	/çt/ > /şt/ > /şş/
-	arpaşılı (28-21)	arpaçık (arpaşık)	/ş..K/ > /ş..h/
-	şihmay (12-5)	çık- / şık	
-	şayhap (10-31)	çayKa- / şayKa-	
başha (4-54)	başha (5-13)	başKa	
-	şığıb (23-30)	şık- / çık-	/ş..K/ > /ş..ğ/
-	alşag (19-23)	alşak	
-	rışın (1-39)	rışın	/sK/ > /sh/
-	üş şımırta (18-34)	cımırta	/şc/ > /şş/

Gerilek benzetme:

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
------------	----------	----------	--------------

yermanya (12-30)	-	germanya	/g..r/ > /y..r/
-	ħaş- (20-32)	Kaş- (Kaç-)	/K..ş/ > /ħ..ş/
-	sıħ sıK (1-25)	sıK sıK	/K..s/ > /ħ..s/

8. Patlayıcılaşma benzetmesi

Bölgemizde fazla örnekleri bulunmayan, ama dikkatimizi çeken patlayıcı bir ünsüzün sızıcı bir ünsüzü kendine benzetmesi hadisesidir. Patlayıcılaşma benzetmesi bölgemizde nadir rastlanan bir benzetmedir. İlerlek patlayıcılaşma benzetmesinin örneklerine sadece Bahçesaray ağzında rastlanmaktadır. Gerilek patlayıcılaşma benzetmesinin bir tek örneği sadece Köstence ağzında görünmektedir.

İlerlek benzetme:

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
semperopı+ (15-13)	-	simferopol	/mf/ > /mp/
dünğa (12-130)	dünya+ (21-20)	dünya	/ny/ > /ng/ > /ng/
dığrat- (3-213)	-	tığrat-	/tğ/ > /dğ/ > /dğ/

Gerilek benzetme:

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
-	papur+ (15-3)	vapur	/v..p/ > /p..p/

2.3.22. Benzeşme (Karşılıklı Benzetme)

İki ünsüzün biri birini karşılıklı bir şekilde benzetmesi olayıdır. /nğ/ > /nğ/ > /nğ/ örneğinde önce damak sonra geniz (ve patlayıcılaşma) benzetmesi, /nğ/ > /nğ/ > /nğ/ örneğinde önce damak sonra patlayıcılaşma benzetmesi, /ny/ > /ng/ > /ng/ örneğinde önce patlayıcılaşma sonra damak benzetmesi, /K..z/ > /ħ..z/ > /ħ..s/ ve /zç/ > /zş/ > /şş/ örneklerinde önce sızıcılaşma sonra ötünsüzleşme benzetmesi, /sç/ > /sş/ > /şş/ örneğinde önce sızıcılaşma sonra da yandaş benzetme gerçekleşmiş görünmektedir. Benzeşmenin her iki ağızda sık rastlandığı tespit edilmiştir.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
------------	----------	----------	--------------

bombalanğan (13-29)	-	bombalanğan	/nğ/ > /ŋğ/ > /ŋŋ/
Kazanğan+ (18-37)	-	Kazanğan+	/nğ/ > /ŋğ/ > /ŋĠ/
yanğan (14-9)	-	yanğan	
sınğan+ (18-53)	-	sınğan	
tavanğa (17-44)	-	tavanğa	
KaranıKlanğan(13-41)	-	KaranıKlanğan	
oğlanğa (3-117)	-	oğlanğa	
zamanğa (8-46)	-	zamanğa	
nişanğa (5-51)	-	nişanğa	
annağ Gayrı (3-193)	-	ondan ğayrı	
KarağĠ+ (16-41)	KarağĠ+(27-13)	KarağĠ	
-	bülğaristanğa (22-4)	bulgaristanğa	
-	kurğanğa (22-6)	kurğanğa	
-	Kazanğa (21-9)	Kazanğa	
-	Kağğanğa (9-11)	Kalğanğa	
-	oynağanğa (9-14)	oynağanğa	
-	sultanğa (6-10)	sultanğa	
-	tegeranğa (3-13)	tegeranğa	
-	şanĠırdat- (1-86)	çanĠırdat-	
-			
dünğa (12-130)	dünğa+ (21-20)	dünğa	/ny/ > /ng/ > /ŋg/
-	anatamaycağ şaten(13-5)	anlatamaycaĠ zaten	/K..z/ > /h..z/ > /h..s/
aşşıĠ (16-4)	-	azçıĠ	/zç/ > /zş/ > /şş/
-	şaş+ (30-1)	saç (saş)	/sç/ > /sş/ > /şş/

2.3.23. Başkalaşma

Yan yana veya bir birinden uzakta bulunan ve nitelikleri aynı olan iki ünsüzden birinin ötekisinden farklı nitelik kazanması olayıdır. Bölgemizde başkalaşmanın örneklerine rastlanmaktadır. /t..ş/ > /ç..h/ ikisi de dişte boğumlanan ünsüzlerden birinin damaklılaşmasından oluşan başkalaşmadır. /b..b/ > /w..b/ ikisi dudak ünsüzleriyken birinin damağa kaymasıyla farklı nitelik kazanmasından kaynaklanan başkalaşmadır. yayla > layla (4-37) örneğindeki başkalaşma ses hece dengelemesi bakımından l'nin etkisinden kaynaklanmaktadır. Bölgemizdeki başkalaşma kelime tabanında ve ekleşme sırasında ekte rastlanmaktadır.

Kelime tabanında:

Kelime tabanında meydana gelen başkalaşma incelediğimiz bölgede sık olmasa da rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
çıĥarı (19-19)	-	tışarı	/t..ş/ > /ç..ĥ/
sewebí (12-20)	-	sebebi	/b..b/ > /w..b/
-	Karabuver (16-11)	Karabuber	/b..b/ > /b..v/
muñkun (22-1)	müñkün (15-47)	mümkün	/m..m/ > /m..ñ/
múlkun (12-178)	-	mümkün	/m..m/ > /m..l/
Íayla (4-37)	-	yayla	/y..y/ > /Í..y/
-	soKah+ (15-50)	soKaK	/K..K/ > /K..ĥ/
-	doñĜaman (11-1)	doğĝanman	/ğĝ/ > /ñĜ/

Ekleşme sırasında ekte:

Ekleşme sırasında ekte görülen başkalaşma her iki ağızda sınırlı örneklerde rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
uzaKĥa (10-28)	-	uzaKKa	/KK/ > /Kĥ/
tidiyir (3-146)	-	tiydirir	/r..r/ > /y..r/
-	annamında (15-51)	anlamında	/nd/ > /ñd/

2.3.24. Ünsüz kaynaşması

İncelediğimiz Köstence ve Bahçesaray Kırım Türkçesi ağızlarında ünsüz kaynaşmasının örneklerine sık rastlanmamaktadır. Elde ettiğimiz örneklerde genelde dış ünsüzlerin kaynaştığını görebiliriz. Ünsüz kaynaşması bölgemizde ekleşme sırasında kelime tabanında ve ekte görünmektedir.

Ekleşme sırasında kelime tabanında:

Ekleşme sırasında kelime tabanında görülen ünsüz kaynaşması sadece Bahçesaray ağızında rastlanmaktadır. Köstence ağızında örnekleri tespit edilmemiştir.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
------------	----------	----------	--------------

iseseniz (8-77)	-	iste-	/st/ > /s/
üsünde (18-53)	-	üst+	
kışın (4-6)	-	ketsin	/ts/ > /s/
esin (3-131)	-	etsin	

Ekleşme sırasında eklerde:

Ekleşme sırasında ekte görülen ünsüz kaynaşması Bahçesaray ğzında düzenli bir şekilde rastlanmaktadır. Köstence ağızında ekte görülen ünsüz kaynaşmasının bir tek örneği tespit edilmiştir.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
alkıtmesem (12-119)	-	alıp ketmezsem	/zs/ > /s/
etmese (3-117)	-	etmezse	
bërmese (10-43)	-	bermezse	
bılmesem (13-33)	-	bilmezse	
ışitmese (16-22)	-	eşitmezse	
-	stemeseñ (16-15)	istememezse	

2.3.25. Ünsüz ayrışması

Bölgemizde konuşma sırasında hem kök hem de eklerde meydana gelen bu ses hadisesinin örneklerine sık rastlanmaktadır. Ünsüz ayrışması hadisesinin büyük kısmını dış geniz damak **ŋ**'si temsil etmektedir. Ünsüz ayrışması erime veya yutulma hadiselerinin sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Ünsüz ayrışması hem kelime tabanında hem de ekleşme sırasında ekte meydana gelmektedir. Bölgemizdeki ünsüz ayrışmaları düzenli şekilde aynı kelimelerde görünmektedir.

Kelime tabanında:

Kelime tabanında görülen ünsüz ayrışması her iki ağızda görülüp düzenli olarak aynı kelimelerde rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
oğı+ne (15-23)	-	og (ön)	ŋ/ > ng/ > n/(ŋ/),
oñ (2-265)	-	oñ (iyi, kolay)	ğ/
sona (20-19)	sonra (6-24)	soñra	ŋ/ > ng/ > n/
yanı (20-30)	yañı (26-36)	yañı	
yalğıs (20-32)	cañğız (20-29)	yalñız	ŋ/ > ng/ > ŋğ/, ğ/

Kayda (12-169)	Kayda (21-6)	Kayda	kañu (EUTS:166) ñ/ > ny/ > n/, y/
Kanda (13-47)	Kaysı (5-23)	Kanda	
Kaysı (17-16)	Kaydiy (22-14)	Kaysı	

Ekleşme sırasında ekte:

Ekleşme sırasında ekte görülen ünsüz ayrışması incelediğimiz bölgede düzenli olarak aynı kelimelerde meydana gelmektedir.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
oğa (18-32) ona (8-46)	oğa (10-23) ona (4-9)	o+ña	ŋ/ > ng/ > n/, ğ/
sağa (11-10)	sağa (25-9)	sen+ña (saña)	ŋ/ > ng/ > ğ/
mağa (15-11)	mağa (19-24) *mana (16-6)	men+ña (maña)	ŋ/ > ng/ > ğ/, n/*

2.3.26. İkizleşme

İncelediğimiz ağızlarda ikizleşmeler sık kullanılmaktadır. Konuşma sırasında meydana gelen ikizleşmeler genelde konuşmacının vurgu ve tonlamasına bağlıdır. Bölgemizdeki ikizleşmelere bakıldığında, hepsinin tarihi ve konuşma sırasında meydana gelen ikizleşmeler olarak iki başlık altında incelenebileceğini görebiliriz.

Değişmeye sebep olan ikizleşme:

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
katıĝ (Cl:597)	Kattı (18-12)	Kattı (23-37)	Kattı, Kat-	t/ > tt/
yılıĝ (EUTS:294)	cıllıçık (12-163)	cıllı (1-58)	cıllı	l/ > ll/
elig (OY:138)	elli (16-14)	elli (20-1)	elli	l/ > ll/
açığı (EUTS:2)	accı (8-58)	-	accı	c/ > cc/

Konuşma sırasında meydana gelen ikizleşmeler

Konuşma sırasında meydana gelen ikizleşmeleri kelime başında, içinde ve sonunda olarak üç başlık altında sıralayabiliriz. Bölgemizdeki ikizleşmeler genel olarak kelime tabanında meydana gelmektedir.

Kelime başında

Kelime başında karşılaştığımız ikizleşme örnekleri kelime tabanında gerçekleşmiş görünmektedir. Bahçesaray ağzında örnekleri mevcuttur.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
şşamar (3-200)	-	şamar	#ş > #şş
yyatıp (13-7)	-	yat-	#y > #yy

Kelime tabanında:

Kelime tabanında görülen ikizleşmeler Köstence ağzında az kullanılmaktadır. Bahçesaray ağzında sık rastlanıp çok sayıda örnekleri bulunmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
necce (2-106)	-	nece	c/ > cc/
iççki+ (5-26)	-	içki	ç/ > çç/
addım (3-2)	-	adım	d/ > dd/
yeddi (2-81)	-	yedi	
şekker (12-57)	-	şeker	k/ > kk/
sekkiz (2-18)	-	sekiz	
-	saKıın (1-25)	saKın	K/ > KK/
allayıK (18-54)	-	al-	l/ > ll/
ollıp (4-154)	-	ol-	
ülle (11-17)	-	üyle (öğle)	y/ > l/ > ll/
sallıĝ+ (5-29)	-	saĝlıK (savluK)	ĝ/ > l/ > ll/
amman (21-18)	-	aman	m/ > mm/
amma (8-9)	-	ama	
tammam (4-7)	-	tamam	
Kımma (8-66)	-	Kıyma	ym/ > m/ > mm/
onn eki (6-19)	-	on eki	n/ > nn/
mınna (4-229)	-	mına	
-	işinni (6-24)	içini	
eppi (12-32)	-	epsi	p/ > pp/
eppimizge (3-163)	-	epimiz	
barrar (20-17)	-	bar-	r/ > rr/
berre (20-38)	-	ber-	
ħurru+ (20-39)	-	Kuru	
súrrúp (10-3)	-	sür-	

bırrıncı (3-9) bırrıncı (3-90) -	- - tatarman (23-39)	birinci bir tatarman	
ossıp (2-65) kessek (2-71) -	- - tıkanmassın (1-27)	ösüp kesek tıkanmassın	s/ > ss/
rıssı+ (4-71)	-	rısık	sık/ > s/ > ss/
aşşar (3-179) maşşalla (3-184) toşşek (2-26) aşşadan (2-85) aşşat- (2-89)	aşşa- (1-42) - - - -	aşa- maşalla töşek aşadan aşat-	ş/ > şş/
bıttun (2-14) üttep (2-123) - - -	- - kette (32-12) ottız (21-4) sattıb (19-31)	bütün üyte- ket- otuz satıp	t/ > tt/
gúzzel (14-13) Kızızı (7-49) bazzar+ (2-65) -	gúzzel (27-22) - - bazzaları (18-25)	güzel Kızızı bazar bazıları	z/ > zz/
bayyā (22-21) ayyah+ (2-204)	- -	bayağı ayaık	y/ > yy/

Ekleşme sırasında ekte:

Ekleşme sırasında ekte görülen ikizleşmeler nadir rastlanıp sadece Bahçesaray ağzında bir tane örneği mevcuttur.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
aççık (8-90)	-	azçık	/ç/ > /çç/

Kelime sonunda

Kelime sonunda rastladığımız ikizleşme örnekleri kelime tabanında gerçekleşmiştir. Her iki ağızda sınırlı sayıda örnekleri mevcuttur.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
üçç (2-87)	-	üç	ç# > çç#

-	barr (5-8)	bar	r# > rr#
-	mısır (5-11)	mısır	
beşş (2-68)	-	beş	ş# > şş#
-	tēzz (1-67)	tez	z# > zz#

2.3.27. Göçüşme

İncelediğimiz Kırım Türkçesi ağızlarında göçüşme hadisesine sık rastlanmaktadır. Bölgemizde yer alan göçüşmelere bakıldığında onların tarihi ve konuşma sırasında meydana gelen göçüşmeler olarak iki başlık altında inceleyebiliriz.

Değişmeye sebep olan göçüşme

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
udı- (EUTS:262)	yuKla- (12-19)	yuKü+ (1-92)	yuKu	/ud/>/uy/×/yu/
könlek (DLT:361)	kolmek (11-24)	kolmek (18-2)	kolmek	(ŋ>ng>n>m) /ml/ × /lm/
birinc (Far.)	pirnij (11-71)	pirij+ (22-31)	pirniç	/in/ × /ni/

Konuşma sırasında meydana gelen göçüşme

Konuşma sırasında meydana gelen göçüşmeler kelime tabanında ve ekleşme sırasında ekte yer almaktadır.

Kelime tabanında:

Kelime tabanında görülen göçüşmeler her iki ağızda rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
-	imda (13-1)	mında	#mı × #im
yüde (5-57)	-	üde	#üy × #yü
roza (5-73)	-	oraza	#or × #ro
ciyez+ (4-141)	-	çeyiz	/eyi/ × /iye/
yığırım (15-7)	yığırım (20-37)	yigirmi	/mi/ × /ım/
sütne (1-58)	-	üstüne	/tü/ × /üt/
akserlikten (1-66)	-	askerlik	/sk/ × /ks/
-	Konışlar+ (11-47)	Komşı	/şı/ × /ış/

ukrańya+ (4-78)	-	ukrayna	/yn/ × /ny/
rukısta+ (21-13)	-	urķusta	/ur/ × /ru/
-	urKıye (30-13)	rukiye	/ru/ × /ur/
beryam (19-26)	-	bayram	/yr/ × /ry/
-	muķavle (2-7)	muķavele	/el/ × /le/
ķulp+ (3-98)	-	ķlup	/lu/ × /ul/
-	eşki (18-36)	ekşi	/kş/ × /şk/

Ekleşme sırasında eklerde:

Ekleşme sırasında ekte görülen göçüşmeler daha çok Bahçesaray ağzında rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
bılessim (1-127)	-	bilesiz mi	/mI/ × /Im/
yalanım (18-7)	-	yalan mı	
sağım (12-9)	-	sağ mı	
sattıñım (11-8)	-	sattıñ mı	
sekizim (4-39)	-	sekiz mi	
miyiñizin (6-105)	-	miyiñizni	/nI/ × /In/
aşlıKın (2-44)	-	açlıKını	
-	sıyırın (3-23)	sığırını	
aKılma (16-12)	ağılma (6-10)	aKılma	/I/ × /il/
ağamalar (2-31)	-	ağalarım	/lar..m/ × /m..(I)ar/
tatamārın (2-186)	-	tatarımın	
oğandam (10-51)	-	olğanımda	/mda/ × /dam/
ağızna (12-49)	-	ağzında	/zI/ × /ız/

2.3.28. Yer değıştirme

Düzenli bir şekilde biri birinin yerine geçebilen ünsüzlerin durumudur. Bölgemizdeki yer değıştirme örnekleri kelime tabanında gerçekleşmektedir. İncelediğimiz ağızlarında bu ses hadisesine sık rastlanmamaktadır. Yer değıştirme olayı daha çok Bahçesaray ağzında yer almaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
nezetli (12-177)	nezetlí (13-16)	lezetli	#l > #n

fılcan (12-194)	-	fincan (Ar.)	n/ > l/
petmez (12-202)	-	pekmez	k/ > t/
duwal (2-197)	-	duvar	r# > l#
kalidorçik (B.2-27)	-	koridor	

2.3.29. İkileşme

İncelediğimiz ikileşmeler kelime tabanında meydana gelmiş görünmektedir. Ele aldığımız Bahçesaray ve Köstence Kıyım Türkçesi ağızlarında ikileşme hadisesine az da olsa rastlanmaktadır. Daha çok Köstence ağızında görünmektedir.

Bahçesaray	Köstence	Kıyım Trk.	Ses hadisesi
saytın (16-31)	saytın (3-7)	sayın (sayu:EUTS:199)	y/ > yt/
-	bertli (4-19),(19-39)	beri	r/ > rt/
-	birt (19-11)	bir	
-	zamantı (12-1),(11-44)	zamanı	n/ > nt/

2.3.30. Farklı organlı ses olayları

Bölgemizde farklı organlı değişmelere çok fazla olmasa da rastlanmaktadır. Genelde kelime içinde görülüp kelime tabanında gerçekleşmektedir. Sadece mēḡ (B.1-9), meḡkí (K.14-5) örneğinde ekleşme sırasında ekte meydana gelmektedir.

Bahçesaray	Köstence	Kıyım Trk.	Ses hadisesi
mēḡ (1-9)	meḡkí (14-5)	menim / benimki	m/ > ḡ/
muḡkun (22-1)	müḡkün (15-47)	mumḡkun (mümkün)	
Ḳoḡşı+ (1-13)	Ḳoḡşı (19-10)	Ḳomḡşı	
Ḳıyna (10-66)	-	Ḳıyma	m/ > n/
múlḡun (12-178)	mümkün (7-12)	mümkün	m/ > l/
mumḡın (4-145)			
súrdúnlik+ (10-8)	-	sürgünlük	g/ > d/
típliy (18-9)	-	tikle-	k/ > p/
-	skèmbè+ (9-3)	iskemle	l/ > b/
bāḡām (3-207)	-	balam	l/ > ḡ/
-	saḡ- (13-16)	sal-	
yaḡḲıḡ (17-25)	-	yaḡlıḡ	l/ > Ḳ/

Kıgım (6-32)	-	Kırım	r/ > ğ/
çıhırı (19-19)	-	tışarı	ş/ > h/
oğmek (4-215)	-	ötmek (ekmek)	t/ > k/
-	caw- (23-16)	cap- / yap- (kapat-)	p/ > w/

2.3.31. Eş organlı ses olayları

İncelediğimiz Kırım Türkçesi ağızlarında eş organlı değişmelere sık rastlanmaktadır. Tüm ses değişmelerini eş ve farklı organlı olarak ayırırsak, değişmelerin büyük kısmını eş organlı değişmeler başlığı altında sıralamış oluruz. Eş organlı değişmelerin örnekleri kelime başında, içinde ve sonunda yaygın şekilde görünmektedir.

Kelime başında

Kelime başında meydana gelen eş organlı değişmeler genel olarak kelime tabanında gerçekleşmiş görünmektedir. İncelediğimiz ağızlarda sık ve yaygın şekilde kullanılmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
bına (14-16)	-	mına	#m > #b
mına (22-1)	-	buna	#b > #m
-	mıyerden (31-17)	buyerden	
-	mıyağından (27-23)	buyağından	
-	miyağ+ (12-16)	biyağ (bu yağ)	
-	malawan (19-27)	balaban	
-	murnı (11-44)	burun	
pısmılla (1-167)	pısmılla (1-32)	bısmılla	#b > #p
po (22-7)	-	bu	
pi ši (16-18)	pır (29-39)	bir şey	
pıt- (15-4)	-	bit-	
pita+ (12-153)	-	bita	
pegen- (12-175)	-	begen-	
pašta (10-56)	pašta (23-9)	bašta	
pağ- (6-93)	-	bağ-	
-	palawan (24-8)	balaban	
-	pas- (16-9)	bas-	
-	pespellı (6-3)	besbelli	
-	pêş (5-1)	beş	
-	pağla (5-11)	bağla	

-	paşha (1-51)	başKa	
şiyir+ (9-19) şefaye (4-46)	- -	sıyr (sığır) sefaye	#s > #ş
çişler+ (1-182) çiharı (19-19) çüş- (3-200)	- - -	tiş (diş) tışarı tüş-	#t > #ç

Kelime tabanında:

Kelime tabanında meydana gelen eş organlı değişimler incelediğimiz ağızlarda sık rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
sıjah (4-175) ojaKka (10-61) mejlis+ (6-98) inje (3-74) - - - -	şajah+ (20-36) - - - ejdat+ (26-3) ajılar+ (25-4) oja (23-21) mejdiye (18-17)	sıcaK ocaK meclis ince ecdat acılar oca mecdiye	c/ > j/
mazbur (8-20)	-	mecbur	c/ > z/
-	temşir (9-19)	tebeşir	b/ > m/
-	tebiş+ (1-60)	temçit (Ar.)	m/ > b/
yalıboğ (8-83)	-	yalıboy	y/ > ħ/

Ekleşme sırasında kelime tabanında:

Ekleşme sırasında kelime tabanında görülen eş organlı değişimler bölgemizde yaygın rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
bahtsaray+ (18-2)	-	bahçesaray	ç/ > t/
-	allağım (1-79)	allahım	ħ/ > ğ/
toğıp (4-203) kopçeg+ (2-85) - -	toğıp (10-31) - şegiş- (28-3) şegemen (21-25)	tök- kopçek çekiş- (şek-) çek-	k/ > g/

-	iger ed- (7-4)	eker ed-	
-	búgúp (6-27)	bük-	
ker- (21-10), (8-10) baram (16-10) birgen (8-35) baKra (8-87) orgén+ (4-108)	ker- (19-28) - bír- (20-23) - - everi (31-3) bıre (29-31) kirtli- (18-20) cuvarār (5-9)	kel- balam bilgen baKla ölgen evel bile kilit cuvalar / yuv-	l/ > r/
etpege (4-219)	-	etmege	m/ > p/
nábacaĥ (1-99) -	- sebesin (18-17)	napacaK sep-	p/ > b/
naş ūi (12-124) ruşça (11-3)	- -	nas şey rusça	s/ > ş/
yasa- (18-43) taskent+ (2-110) iske (2-226)	- - -	yaşa- taşkent iş	ş/ > s/
-	sütlaĵın (11-44)	sütlaş	ş/ > j/
-	bedinde (4-6)	betinde	t/ > d/

Ekleşme sırasında eklerde:

Ekleşme sırasında ekte görülen eş organlı değişmeler her iki ağızda da sık rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
aĥşamġı (12-14)	-	aKşamki	K/...k/ > ħ/...ġ/
buġunġı (6-20) endġıġı (4-233) - - - - -	- endġıġı (28-39) çindeġı (15-48) ewelġı (11-23) şimdiġı (11-23) bırlıġı (1-75) kesileceg ġedi (10-25)	bugünki endiki çindeki evelki şimdiki bırlıġı kesilecek edi	k/ > g/
rusa (7-57)	-	rusça	ş/ > s/

Kelime sonunda

Kelime sonunda mmevdana gelen eş organlı değişmeleri kelime tabanında ve ekleşme sırasında ekte olarak ikiye ayırabiliriz.

Kelime tabanında:

Kelime tabanında meydana gelen eş organlı değişmeler her iki ağızda rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
eves (8-16)	-	evel	l# > s#
yatmar ğdim (19-35)	-	yatmaz edim	z# > r#
çaml (11-69)	-	çamır	r# > l#
pław (5-69)	pilaw (11-20)	pılav	v# > w#

Ekleşme sırasında ekte:

Ekleşme sırasında ekte meydana gelen eş organlı değişmeler incelediğimiz ağızlarda yaygın görünmektedir.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
bılessim (1-127)	bılemis (5-13)	bilesiz mi	z# > s#
aşānmıs (15-16)	-	aşāğnmız	
olamıs (8-15)	-	olamız	
otramıs (3-65)	-	oturamız	
tütamıs (4-104)	-	tutamız	
yapamıs (5-82)	-	yapamız	
Korandamıs(12-191)	-	Korantamız	
baramıs (19-36)	-	baramız	
-	nenesıs (9-11)	nenesiz (anasız)	
-	yasaymıs (6-23)	yasaymız	
-	beremıs (6-27)	beremiz	
-	cayamıs (5-30)	cayamız	
-	basamıs (5-30)	basamız	
-	yerleşınıs (4-7)	yerleşınız	
-	halKımıs (1-9)	halKımız	
-			

2.3.32. Nöbetleşe kullanma

İncelediğimiz bölgede nöbetleşe kullanmanın sık gerçekleştiği görünmektedir. Bu değişimin örneklerini seslerde ve kelimelerde olmak üzere iki başlık altında inceleyebiliriz

Seslerde nöbetleşe kullanma

Seslerde meydana gelen nöbetleşe kullanma incelediğimiz ağızlarda yaygın şekilde rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Ses hadisesi
nemse+ (1-53) lemse (12-18)	- -	#n ~ #l
min- (1-55) bin- (22-30) bında (3-8) mında (10-61)	- - - -	#m ~ #b
- -	dane (5-23) tane (2-5)	#t ~ #d
yay- (8-66) cay- (8-67) yırla- (4-246) cırla- (4-248)	yan+ (6-8) can+ (6-9) - -	#y ~ #c
Koranda+ (3-175) Koranta (10-6)	- Koranta+ (1-10)	d/ ~ t/
awzım+ (9-1) ağzı+ (11-41) -	saw sağlam (12-6) doğ- (6-1) tuw- (10-28)	w/ ~ ğ/
sawut+ (3-170) - - - - -	sawut+ (1-32) savut+ (1-30) avüz+ (1-34) awuz (1-34) awur (26-19) avur (1-39)	w/ ~ v/
ker- (21-10) kel- (4-148) bara+ (16-10) bala (11-76) birgen (8-35) bil- (16-30)	ker- (19-28) kel- (19-26) - - bír- (20-23) bil- (22-2)	l/ ~ r/

baKra (8-87)	-	
baKla (8-84)	-	
orgèn+ (4-108)	-	
öl- (10-30)	-	
-	èweli (32-2)	
-	everi (31-3)	
-	bïre (29-31)	
-	bïle (26-5)	
-	kïrtli- (18-20)	
-	kilit	
-	cuvarâr (5-9)	
-	KuÍsaK (1-51)	
-	KursaK (1-38)	
múlķun (12-178)	-	m/ ~ l/, ŋ/
mumķın (4-245)	mümkün (7-12)	
muŋķun (22-1)	müŋķün (15-47)	
oķmek (4-215)	-	t/ ~ k/
otmek (2-45)	-	
belĩ (5-101)	beri (4-19)	r/ ~ l/
berli (19-35)		
-	baÍşıbın (19-37)	ç/ ~ ş/
-	baçıbın (19-39)	
-	taġıl- (18-27)	ğ/ ~ ħ/
-	taġıl- (18-26)	
-	oKala- (5-29)	K/ ~ ħ/ ~ (ğ/)
-	oġala- (5-29)	
-	Káyıt- (9-9)	
-	ġayt-(9-9)	
-	şıġ- (6-19)	
-	şıK- (6-19)	
-	şıġa- (6-19)	
-	ġarılġaş (5-16)	
-	Karılġaş (5-17)	
-	Kaysı (5-23)	
-	ġaysı (5-25)	
-	Kona (5-28)	
-	ġona+ (8-5)	
-	ayaKap (3-8)	
-	ayaġap+ (3-8)	
-	suman (5-30)	m/ ~ l/
-	sulen (6-27)	

-	üyren- (4-20)	y/ ~ ğ/
-	oğret- (4-18)	
çaml (11-69)	-	r# ~ l#
çamır (2-37)	-	

Kelimelerde nöbetleşe kullanma

Kelimelerde görülen nöbetleşe kullanmalar bölgemizde yaygın rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.
korset- (18-11)	körset- (1-81)	körset-
kóster- (12-187)	koóster- (26-45)	kóster-
-	ertemmen (10-30)	erte
-	erkennen (9-1)	
ğayıp ol- (12-13)	ğaybet- (9-5)	Kaybet-
coy- (17-14)	coyt- (10-17)	coy-
-	bekim (11-27)	bekim
-	belkim (7-11)	belki
-	süy- (6-29)	sev-
-	sew-	
-	tes (5-17)	tez (çabuk)
-	şalt (17-38)	
ağla- (12-172)	-	ağla-
cıla- (12-169)	-	

2.3.33. Ulanma

Bölgemizde ulanmanın çok sayıda örneklerine rastlanmaktadır. Ele aldığımız Kırım Türkçesi ağızlarında meydana gelen tüm ulanmalara bakıldığında onların **ünsüz ünlü, ünlü ünsüz, ünsüz ünsüz ve ünlü ünlü** ulanması olarak dört başlık altında incelenebileceği görünmektedir. Ulanma hadisesi ekleşme sırasında kelime tabanlarında meydana gelmektedir.

Ünsüz ünlü ulanması

Ünlü ünsüz ulanması sonucunda ötümlüleşme, sızıcılaşma ve ünlü kısalması hadiseleri gözlemlenmektedir. Bölgemizde sık rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.
sekiz on (12-8)	-	sekiz on
atıb olamaz (9-30)	Kartob egemis (28-21)	atıp ol- / Kartop ek-

-	satı̇b aldı (26-26)	
-	şı̇ğı̇b ana+ (23-30)	
-	kesı̇b aşay (10-21)	
-	suzı̇b alğan (16-24)	
on on beş (8-27)	-	on on beş
otız eki (6-1)	-	otuz eki
ek üç (5-28)	-	eki üç
kereg edi (4-16)	beg aru (28-38) kesileceg edi (10-25)	kerek edi / pek aru
yüklip üklip (4-43)	-	yüklep yüklep
at arabası (3-159)	-	at arabası
yardım etti (2-220)	-	yardım etti
Kır altı (4-170)	Kır altı (30-18)	KırK altı
hır bir (3-9)	-	KırK bir
-	abib ahay (19-23)	abib aKay
-	deb ayt- (13-6)	dep ayt-
-	yoğ eken (4-13)	yoK eken

Ünlü ünsüz ulanması

Bölgemizde görünen ünlü ünsüz ulanmaları sonucunda erime ve ünlü düşmesi veya kısalması hadiseleri meydana gelmektedir. Her iki ağızda sık rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.
abı bala (12-125)	-	a bu bala
ekı hıs (8-26)	ekı şene (13-5)	eki Kız / eki sene
yedı sekiz (6-28)	-	yedi sekiz
seki şenesi (4-59)	-	sekiz senesi
ekı dene (3-159)	-	eki dane
o ğadar (2-235)	-	o Kadar
lıla tta+ (21-11)	-	lıla tata
şaye tta+ (13-51)	-	şayde tata
-	türlü türlü (6-22)	türlü türlü
-	be güzel edı (9-8)	pek güzel edi
-	ala ketıb (17-31)	alıp ketip

Ünsüz ünsüz ulanması

Ünsüz ünlü ulanmaları sonucunda bölgedeki kelimelerde kaynaşma, yutulma, ötümlüleşme ve ünlü kısalması gibi hadiseler oluşmaktadır. Her iki ağızda çok sayıda örnekleri rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.
alıp k̄ite (11-1)	-	alıp kete
ǖ yaK̄ b̄ı̄yağ (10-13)	-	o yaK̄ bu yaK̄
eg d̄ane (9-38)	-	eki dane
b̄ır K̄aç (6-13)	-	bir Kaç
K̄aç ıl (4-89)	doKuz üz (15-14)	Kaç yıl
K̄ırh̄ d̄ort (3-7)	K̄iK̄ beş (21-9)	KırK̄ (dört)
üç buç̄uh̄ (2-255)	-	üç buçuK̄
-	b̄ır r̄üs (14-1)	bir rus
-	on beş (20-11)	on beş
-	seküz yüz (26-2)	sekiz yüz

Ünlü ünlü ulanması

Ünlü ünsüz ulanmaları neticesinde incelediğimiz Kırım Türkçesi ağızlarında genelde ünlü kısalması, daha az yutulma hadiseleri meydana gelmektedir. Her iki ağızda çok sayıda örneklere rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.
abl̄e ābl̄e (12-135)	-	able able
aldāta ėken (11-10)	-	aldata eken
baba ānağa (9-41)	-	baba anağa
eli āltı (7-15)	ek̄i üş (21-29)	elli altı / eki üç
sata ėk̄enner (7-60)	-	sata ekenler
otra edik (5-39)	-	otura edik
ayte edim (4-151)	-	ayta edim
bala ed̄ik (3-160)	-	bala edik
n̄e olacaĥ (2-213)	-	ne olacaK̄
-	şektire ėken (28-3)	çektire eken

-	iyde <u>ı</u> ken (22-17)	evde eken
-	alt <u>a</u> y (15-24)	altı ay
-	mili <u>a</u> zınınlık (15-21)	milli azınlık
-	alt <u>e</u> ktar (16-7)	altı ektar
-	iyde <u>ı</u> ken (22-17)	ivde eken

2.3.34. Karışma

Köstence ve Bahçesaray Kırım Türkçesi ağızlarında karışma örnekleri sık görünmektedir. Bölgemizde karşılaştığımız karışma örnekleri ekleşme sırasında kelime tabanında ve ekte görünmektedir.

/VV/ > /V/

Ekleşme sırasında kelime tabanında:

Ekleşme sırasında kelime tabanında görülen karışma her iki ağızda rastlanıp Bahçesaray ağızında daha sık kullanılmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
ne <u>t</u> mē (1-175) awle <u>t</u> ip (20-12) ne <u>y</u> leyim (12-170) neme <u>t</u> ti (5-28) - -	nettim (23-28) - - - kişkēnekēnde (22-1) kişkēnetıp (7-21)	ne + et- able + et- ne + eyle- neme + et- kişkene + eken kişkene + et-	/e+e/ > e
velüla <u>K</u> ây+(12-153) ocapçe (5-3) mırva <u>p</u> te (3-168) -	- - - ocaḥay (19-16)	velüla + aKây oca + apçe mırva + apte oca + aKây	/a+a/ > a

Ekleşme sırasında ekte:

Ekleşme sırasında ekte görülen karışma her iki ağızda sık rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
kórişekinnet (18-5) bileğin (17-8) yurekinnet (17-18)	- - -	körüşe + eken bile + eken yure + eken	/e+e/ > e

- ul�ttirip (14-13) k�treken (12-47) kes�dl� (2-47) - bareğı (8-20) - - - - -	n�ken+ (9-18) - k�tredim (28-28) - eŐitedim (28-4) beredik (28-29) keted�k (11-6) idedı (11-12) gezd�r�ken (9-11) or�dik (5-15)	ne + eken �yle + et- ketire + eken/ e- kese + e- eşite + e- bara + e- kete + e- evde + e- gezdire + eken �re + e-	
---	--	--	--

2.3.35.  nl  GeiŐmsi

B lgemizde sık rastlanan hadiselerden biridir. İncelediğimiz ağızlarda geiŐmenin  rneklerine sık rastlanmaktadır. Ele aldığımız geçişme  rnekleri ekleşme sırasında kelime tabanında ve ekte meydana gelmektedir.

/VV/ > /V/

Ekleşme sırasında kelime tabanında:

Ekleşme sırasında kelime tabanında g r len geçişme iki ağızda da rastlanıp Bahçesaray ağzında daha sık kullanılmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
KawĐetti (1-174)	-	KavĐa + etti	a+e > e
-	anunı (8-7)	ana + onı / unı	a+u > u
n�ayttı (6-110)	n�aytayım (5-2)	ne + ayt-	e+a > a
n��n (18-51)	-	ne + içün	e+i > �
niçin (16-14)	-	ne + içün	e+i > i
n�oldı (13-17)	-	ne + oldu	e+o > o
yahşı t�p (11-40)	- Şi tti (26-48)	yahşı + et- Şey > şi + et-	I+e > I
-	Şe t- (13-12)	Şi + et-	i+e > e
Kapoğine (13-53)	-	Kapı + oğine	ı+o > o
ek i (1-96)	-	eki + �	i+� > i
ek arada (12-87)	-	eki + arada	i+a > a

Ekleşme sırasında eklerde:

Ekleşme sırasında ekte meydana gelen geçişme Köstence ağızında çok az, Bahçesaray ağızında daha sık görünmektedir.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
otradı (1-28)	-	otra + edi	a+e > a
yaşındadım (16-6)	-	yaşında + edim	
otraken (12-22)	-	otura + eken	
alakēnner (11-22)	-	ala + eken	
-	bolaken (1-45)	bola + eken	
aytēdí (17-28)	-	ayta + edi	a+e > e
yapedī- (8-33)	-	yapa + edi	
alēdik (4-95)	-	ala + edi	
barēdí (3-71)	-	bara + edi	

2.3.36. Toplaşma

Toplaşma hadisesi incelediğimiz ağızlarda sık rastlanmayan hadiselerden biridir. Bahçesaray ağızında Köstence ağızına göre daha sık görünmektedir. Toplaşma olayı kelime tabanında meydana gelmektedir.

/VV/ > /VK/

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
faide (Ar.)	-	payda+ (17-44)	fayda	/ai/ > /ay/
aile (Ar.)	-	ayle+ (3-25)	ayle	
sala + e-	-	salaydı (10-31)	sala edi	/ae/ > /ay/
bu + ile	bóyle (20-14)	boyle (26-10)	böyle	/ui/ > /öy/

2.3.37. Kaynaşma

Bölgemizde kaynaşma hadisesinin örneklerine sık rastlanmaktadır. Kaynaşma hadisesi ekleşme sırasında iki kelime arasında meydana gelmektedir.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.
bi yıl (19-41)	-	bu yıl
apkēl- (8-25)	a kēl- (26-15)	alıp gelmek (getirmek)
ap çıh- (8-27)	-	alıp çıkmak, çıkarmak
yoK etti (17-43)	-	yoK etti
eb bīr (12-29)	-	ep bir

o künleri (8-10)	-	o kün
ap kīt- (4-40)	-	alıp ket-
Kıymamaşna (10-59)	-	Kıyma maşna
n apacağ (21-16)	-	ne yapmak
n áyt- (2-229)	n áyt- (5-2)	ne aytmak (ne söylemek)
-	şay tıp (23-11)	şay (şöyle) et-
bī yer+ (4-246)	bī yer+ (22-8) mī yer (31-17)	bu yer
bī yağ (10-13)	bī yağ+ (19-20)	bu taraf
-	aşhana+ (21-24)	yemekhane
yaln ayah (12-198)		yalın ayak
yalan baş (12-203)		yalın baş

2.3.38. Birleşme

Bölgemizde her iki ağızda birleşmenin çok sayıda örneklerine rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.
anawu (1-6)	anū (23-11)	o, şu
mīnawuday (18-15)	-	böyle
lafet- (22-19)	-	lafet-, Konuş-
yiber- (17-21)	cīber- (19-7)	yiber- (gönder-)
apay (B.22-10)	apağay (30-12)	apay (hanım, eş)
ozenbaş+ (20-4)	-	ozenbaş
koğkóz+ (15-27)	-	koğkoz
hartop (19-31)	Kartop (11-42)	Kartop (patates)
yantık (8-65)	cantığ (16-11)	yantık (börek adı)
yanbaş (22-12)	cağbas (23-39)	kalça, bacağıın üst bölümü
tatarāş (10-54) peniraş (8-89)	tatarāş (1-4) bazlamaş (1-5) sütlaş (16-29)	tatar aş (yemek) bazlamaç / peynir aş sütlü tatlı
ıştān (3-118)	-	iç don
ocapçe (5-3)	-	ocapçe (hoca hanım)
-	KonaKbay+ (31-23)	misafir

-	sarburma (29-26)	sarburma, burma
-	bayırbaş+ (26-44)	başörtü
-	apaḥay (21-4)	Kadın
-	sarıgöl (19-2)	sarıgöl (yer adı)
-	ocaḥay (19-16)	hoca (erkek)
-	ayçiçek (7-5)	ayçiçek
-	kúntabaK (7-5)	(ayçiçek)
-	toprasar (4-9)	topraK hisar
ayaKap+ (12-31)	ayaKap (3-8)	ayaKap
-	deliKanlı (1-93)	genç (kız, erkek)
çiberek+ (8-55)	şibörek (1-6)	çibörek (çiğ börek)
yanbaş+ (B.22-12)	-	yanbaş (kalça)
sarıyağ (12-202)	sarımay (11-26)	sarıyağ (tereyağ)
bükana+ (21-14)	-	bita (nine)
ayaKap+ (12-31)	-	ayaKap
Koltawa (11-47)	-	Koltava
balKurt (6-92)	balşibın (19-37)	balKurt (arı)
ḥısayahlı+ (19-16)	Kısayaklı (12-4)	Kızayaklı (kadın)
-	Kaynanay (23-11) Kaynatay (23-12)	Kaynana Kaynata
Karbaba+ (3-224)	Karbaba+ (26-38)	Kartbaba (dede)
-	Kartağa+ (31-25)	*düğünü yürüten kişi
-	Kartaba+ (23-6)	Kartbaba (dede)
Kapoğne (3-139)	-	tış (dışarı)
soyısop (12-7)	-	soy, akraba
mısırboğday (13-47)	mısır (5-12)	mısırboğday (mısır)

2.3.39. Hızlı şekil

İncelemiş olduğumuz Bahçesaraya ve Köstence Kırım Türkçesi ağızlarında misalleri çok sayıda bulunan ses olayıdır. Dikkatimizi çeken Karba+ (B.12-80) örneği üzerinde biraz durmak istiyoruz. Bu kelime beş varyantıyla rastlanmaktadır:

1) Kartbaba+ (K.7-2),

2) K̄arbaba+ (B.3-224); (K.26-38),

3) K̄arba+ (B.12-80),

4) K̄atbaba+ (B.8-15),

5) K̄ababā+ (B.9-36).

Birinci örneğinde kelime asıl şekliyle karşımıza çıkmaktadır. İkinci örneği **t**'nin yutulmasıyla, üçüncü örneği **t**'nin yutulması ve **/baba/ > /ba/** hece tekleşmesiyle, dördüncü örneği **r**'nin erimesiyle, beşinci örneği ise **t**'nin yutulması ve sonra da **r**'nin erimesiyle meydana gelmiş görünmektedir.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.
K̄arba+ (12-80)	-	Kartbaba (dede)
n̄āz (1-61)	-	nasıl
ş̄īm (1-91)	-	şimdi
ap K̄adar (1-180)	-	ana bu Kadar
t̄ o k̄ını (21-11)	-	daa o kün
abın ç̄ın (21-11)	-	bunun için
naş ş̄i (12-124)	-	nasıl şey
apkele (8-25)	aket- (29-15)	alıp kele
apçıl̄ha (8-27)	-	alıp çıKa
onçın (8-45)	-	onun için
K̄aȳirrikke (3-14)	-	hayır eyilikke
ş̄un ç̄ünj (3-191)	-	şunuñ için
-	ayağa (31-6)	anawu yakKa
-	ş̄ayt- (21-7)	şöyle et-
-	b̄laytt̄ir- (21-22)	böyle et-
-	ā ş̄a (7-21)	ana şay (ana şöyle)

2.3.40. Aşınma

İncelediğimiz Kırım Türkçesi ağızlarında aşınma hadisesinin örnekleri sınırlı olmakla beraber çok önemlidir:

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Türkçe
-------------------	-------------------	-----------------	-----------------	---------------

oğlan (ETG:288)	elā (1-170) ā (4-115)	-	ulan	ulan, lan
oğlan (ETG:288)	oğlan (7-21)	ul (18-1) oğlan (26-34)	oğlan	oğlan

2.3.41. Eskilenmece

Bölgemizde az da olsa eskilenmece örneğine rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.
tağ (12-122)	-	dağ
tört+ (9-35)	tirt (11-15)	dört
toKız (5-2)	-	doKuz
-	tohsan (24-8)	doKsan
-	te- (24-10)	de-
-	keltir- (23-33)	ketir-
-	at+ (17-15)	ad
-	tē- (5-2)	de-
-	üşmaKKa (1-47)	cennet
-	tıñla- (1-78)	dinle-

2.3.42. Özenme (Romensinmece, Ruslaşmaca)

Köstence ağzında Romen diline özenme, Bahçesaray ağzında ise Rus diline özenme olarak bazı kelimelerin örneğini görmekteyiz. Bahçesaray ağzında daha çok rusça kelimeleri Türkçenin telaffuz ve söyleyiş şekline udurarak kullanılması önemli yer almaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.
tvaroğ (12-11)	-	peynir (lor)
kilağram (11-4)	kiloğram (26-12)	kilo
rasiya (7-29)	-	rusye
krılıtsa (7-39)	-	kiril alfabesi
bağçesaray (6-2)	-	bağçesaray
partiya+ (6-82)	-	parti, fırKa
-	kilometru (31-5)	kilometre

-	kalitate+ (26-44)	kalite
-	muzew (19-32)	müze
-	sentimetru (17-4)	santim
-	meditsina (14-30)	medikal
-	maşına+ (13-13)	araba
-	pipir (13-14)	biber

2.3.43. Alıntı

İncelediğimiz ağızlarda alıntı kelimeler sık kullanılmaktadır. Köstence ağızında Romen dilinden alıntılara, Bahçesaray ağızında ise Rus dilinden alıntı kelimelere sık rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.
maşna+ (1-168)	maşına (31-18)	maşna, araba
pensiye (1-171)	-	emeklilik
hoḥla+ (19-13)	-	KoKla (oyuncak)
Kapīsta (2-53)	-	lahana
ḳapik (19-32) (20-38)	-	kapik (bozuk para, maden para)
stansā (17-13)	-	stantsiya (istasyon)
jandarmerya+ (17-48)	-	jandarma
fener+ (14-9)	-	lamba, fener
pamidor (9-46)	-	pamidor (domates)
prizident+ (7-28)	-	başkan
alfavit+ (6-8)	-	elifbe
Kanfēt (3-167)	-	Kanfet (şeker, bon bon)
-	serviş+ (28-24)	iş
-	ḳolektivizare (20-2)	birlik
-	liḳew (14-28)	lise
şkolā (2-127)	şkolā (9-14)	mektep
-	reforma (4-13)	reforma
-	muzew (1-107)	müze

2.3.44. Ayrılaşma

İncelediğimiz bölgede her iki ağızda ayrılaşmanın az da olsa önemli örneği bulunmaktadır.

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Türkçe
küdegü (ETG:285)	Küda+ (12-194) kiyew+ (10-37)	Küdağıy (18-23) kiyew (19-39)	*kız istemeye gelenler *güvey, damat

2.3.45. Argo

Bölgemizde argo örneklerine fazla rastlanmamaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Türkçe
bükana+ (21-14)	Kartaba+ (23-6)	anenin anneannesi
anawljne (12-102)	-	böyleliknen
tita (12-190)	-	tata
maruřkë+ (8-47)	-	urus Kadını

2.3.46. Bayağılanmaca

Bölgemizde az sayıda misallerine rastlanmaktadır. Bayağılanmaca örnekleri olarak genelde hep aynı yapılar (kalıplar) kullanılmaktadır. Tespit ettiğimiz örneklere göre bayağılanmaca daha çok Bahçesaray ağzında rastlanmaktadır. Köstence ağzında da örnekleri var, fakat elimizdeki malzemedede tespit edilmemiştir.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.
boğolıboğ (1-178) boğolıboğlar+ (17-47)	-	boK oğlı boK
boK bala+ (12-119)	-	boK bala
KancıK (18-46)	-	(oruspu)
ey pezemek (14-27)	-	pezevenk
elā (1-170)	-	ulan

2.3.47. Palatalleşme

İncelediğimiz ağızlarda palatalleşme hadisesi sık rastlanan hadiselerden biridir. Bölgemizdeki palatalleşmeyi alıntı kelimelerdeki palatalleşme ve konuşma sırasında meydana gelen palatalleşme olarak iki başlık altında inceleyebiliriz.

/K/ > /K'/

Alıntı kelimelerde görülen palatalleşmeler her iki ağızda rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.
eliflam (12-183)	-	eliflam
mesele (11-40)	mesela (32-6)	mesela
ilaç (6-111)	laj (27-16)	ilaç
plaw (5-67)	-	plav
selamet (4-92)	-	selamet
elhamduliila (4-150)	-	elhamduliila
alba (3-16)	Kalbı (21-23)	galba
ewlat+ (3-150)	-	evlat
sirdaryā (2-40)	-	derya
muşkul (2-166)	-	müşkül
kar (2-175)	-	kar
eval (4-127)	evela (14-9)	evel
-	Kabul (32-4)	Kabul
galba (16-32)	Kalbı (28-7)	galba
-	testimal (23-10)	testimal
kat ce (11-23)	kat (18-20)	kaat
-	bela (17-27)	bela
-	ilan (15-30)	ilan
-	tukan+ (15-50)	tukan
-	nika+ (6-22)	nikah
-	filan (4-18)	filan

Konuşma sırasında:

Konuşma sırasında meydana gelen palatalleşmeler her iki ağızda sık rastlanmaktadır. /ş/ > /ş'/ örnekleri Bahçesaray ağızında, **b/** > **b'/** ve **g/** > **g'/** örnekleri de Köstence ağızında tespit edilmemiştir.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
ab yaş (3-190)	-	a bu yaş	b/ > b'/

abyer+ (2-62)	-	a bu yer	
bizğa (19-11)	-	biz+ge	/g/ > /ǵ/
boşatmayla (15-18)	-	boşatma + ile	l/ > ll/
boylayın (14-26)	-	boylayın	
ol ²³ - (6-75)	ol- (22-13)	öl-	
aylandı (6-105)	aylandı- (23-18)	aylan-	
soylar+ (6-107)	-	soy+lar	
Koylar+ (5-33)	Koylar+ (28-36)	Koy+lar	
kül- (5-41)	-	kül-	
Katnaylar (4-126)	-	Katnay+lar	
hoyıla (4-145)	-	Koyula	
dayılarım (2-38)	-	dayılar	
kolmek+ (2-62)	kolmeg+ (18-11)	kolmek	
bilmiy (2-143)	bilamaylar (29-25)	bilmey	
yırlay (2-201)	-	yırlay	
-	maylay (31-22)	mayla-	
bayla- (9-19)	bayla- (28-29)	bayla-	
-	noğaylar (27-22)	noğaylar	
-	mendil (26-38)	mendil	
-	bol- (23-13)	bol-	
-	yaşaylar (22-5)	yaşaylar	
-	blayttir- (21-22)	böyle et-	
-	patılcan+ (21-28)	patılcan	
-	Kıyılar+ (19-27)	Kıyılar	
-	tirilt- (18-30)	tirilt-	
-	sütlaş (16-29)	sütlü aş	
mülküm (11-62)	mülkiyetleri (15-3)	mülk	
-	tilki+ (8-8)	tilki	
-	aylar+ (5-13)	aylar	
-	laşsa (1-4)	laşsa	
-	KalaKay (1-4)	KalaKay	
-	balam (1-20)	balam	
-	loşsa+ (1-63)	loşsa	
oyñap (14-10)	-	oyna-	n/ > ñ/
Kıyñay (11-76)	-	Kıyna-	

²³ Konuşma sırasında meydana gelen bazı palatalleşmeler genelde önünde gelen ince ünlülerin kalınlaşmasından kaynaklanmaktadır. İnce ünlüler kalınlaşırken inceliğini kendisinden sonra gelen ünsüze yansıtmış olacağını düşünmekteyiz. Bunun dışında, y'den sonra veya önce gelen l, r ve n sesleri genelde palatalleşmeye meyillidir.

Ƙayñāt- (10-67) buġuńge (4-103) añca (2-258) - - -	ħayñat- (29-27) - - uńyerde (25-6) duńya+ (15-43) ońyaƘta (6-19)	Ƙaynat- bugün anca anyerde (ana o yer) dünya anavu yaƘta	
bũƙana+ (21-14) ƙadam (8-11) -	- - ƙolmek (18-2)	büyük + ana Ƙada kölmek	k/ > ƙ/
ƙoř- (5-11) bār+ (12-55) - - - -	ƙoř- (31-6) baş (31-21) baş- (29-24) ƙopır (27-23) sibeşya+ (12-15) oşme (10-28)	ƙor- baar bar- köpür sibirya oşme (oş-)	r/ > ř/
ƙořter- (21-6) oşken+ (4-181) - -	ƙořter- (26-45) oştir- (29-18) ƙořtenci+ (27-2) aşker+ (9-7)	köster-, körset- ös- (büyü-) köstence asker	s/ > ř/
- - - - - -	şaşır- (32-11) şaşım (30-1) ƙoř- (30-5) şaytıp (23-11) ařaytıġ+ (20-20) řujuġu (18-33)	şaşır- saç ƙoç- (ƙoç-) şay (şöyle) et- ařaytıƙ (aş) sızıƙ	ř/ > ř/
-	oşmek (23-36)	oşmek	t/ > ř/
dũġul (3-154)	tuwuł (21-15) tıł (15-31)	degil til	l# > ł#
ƙñimızden (2-1) ƙoř+ (2-119) - -	- - oş+ (31-13) ƙuř (5-13)	künümüz köz oz küz	z# > ř#

2.3.48. Genişleme

İncelediġimiz aġızlarda genişleme olayı çok sık rastlanmayan olaylardan biridir. Genişleme genel olarak **kelime başında ve içinde** rastlanmaktadır.

Kelime başında

Kelime başında meydana gelen genişlemeler kelime tabanında oluşmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
örmêt (12-20)	-	ürmet	#ü > #ö
oral+ (12-167)	-	ural	#u > #o
-	olağ (19-7)	ulağ	
-	ah mah (19-12)	ıñğ mıñğ	#ı > #a

Kelime tabanında:

Kelime tabanında tespit edilen genişlemeler hem Köstence hem Bahçesaray ağzında sık rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
eke (13-2)	-	eki	/i/ > /e/
peşman (12-189)	-	pişman	
ber (2-4)	-	bir	
-	cewez (22-37)	ceviz	
-	ekşe- (21-15)	ekşi-	
-	sanke (13-12)	sanki	
-	peşman (1-37)	pişman	
-	belle (1-43)	belli	
semperopı+(15-13)	-	simferopol	
yeber- (12-197)	ceber- (5-20)	yiber-	
-	kërez (8-2)	kirez	
-	ah mah (19-12)	ıñğ mıñğ	/ı/ > /a/
Korşun (9-20)	-	Kurşun	/u/ > /o/
-	soğlan- (23-41)	suğlan-	
-	bober+ (21-28)	buber	
-	corğan (20-32)	yurğan	
boyık (4-68)	-	büyük	/ü/ > /o/
oğsek (4-239)	-	yüksek	

Ekleşme sırasında kelime tabanında:

Ekleşme sırasında kelime tabanında görülen genişlemelere az rastlanmaktadır.. Köstence ağzında örneği yoktur. Bahçesaray ağzında tespit edilen örnek ise ünlü benzetmesi sonucunda oluşmuştur.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
------------	----------	----------	--------------

bo_ğraza+ (4-104)	-	bu oraza	/u/ > /o/
-------------------	---	----------	-----------

Ekleşme sırasında ekte:

Ekleşme sırasında ekte görülen genişlemeler sadece Bahçesaray ağızında ünlü benzetmesi sonucunda meydana gelen tek örnekte rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
biledersín (3-157)	-	biledirsin	/i/ > /e/

2.3.49. Daralma

Bölgemizdeki ünlülerin daralması çoğu ünsüz ünlü benzetmesinin gerçekleşmesinden kaynaklanmaktadır. Başka sebeplerden meydana gelen geçici daralmanın misallerine de sık rastlanmaktadır. Daralma hadisesi kelime tabanında, ekleşme sırasında kelime tabanında ve ekte görünmektedir.

Kelime tabanında:

Kelime tabanında görülen daralmalar her iki ağızda da sık rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
ular (1-22)	-	olar	/O/ > /u/
buğa (10-71)	-	boğa	
suyular+ (8-85)	-	soy	
buz- (6-29)	-	boz-	
utir- (3-65)	-	otur-	
Kuy- (3-75)	-	Koy-	
sun (3-127)	sunra (26-18)	son	
buğçala- (3-210)	-	boğçala-	
bunüz+ (2-167)	-	boynuz	
tüğannar+ (20-34)	tüğannar+ (28-13)	toğan	
-	ğraş- (23-3)	oğraş-	
-	kıy (20-2)	köy	
-	süpra+ (19-17)	sofra	
-	tugèrèk (16-27)	tögerek	
-	umır (10-6)	ömür	
sın (8-23)	sın (5-12)	soğ	/o/ > /I/
-	biday (28-34)	boğday	
-	ğşa- (14-13)	oşa-	

bīramnıK (1-100)	-	bayram	/a/ > /i/
tīta (12-190)	-	tata	
çiyha- (3-179)	-	çayKa-	
iller+ (1-102)	-	el	/e/ > /i/
sidamet (19-15)	-	seydamet	
aselit (7-43)	-	aselet	
biş+ (6-20)	biş (3-9)	beş	
ezil+ (4-127)	-	ezel	
zamit (3-74)	-	zamet	
pik (3-79)	bik (30-11)	pek	
īñ (2-7)	-	eñ	
-	kil- (29-15)	kel-	
-	eğır (29-39)	eger	
-	perşembı (18-4)	perşembe	
-	miraKlı (11-15)	meraKlı	
-	iliysın (11-36)	ele-	
-	zitın (10-3)	zeytin	
-	iger ed- (7-4)	eker ed-	
-	iger (1-57)	eger	
dūğul+ (12-45)	-	degil	/e/ > /u/

Ekleşme sırasında kelime tabanında:

Ekleşme sırasında kelime tabanında görülen daralmalar Bahçesaray ağzında rastlanmaktadır. Köstence ağzında örnekleri tespit edilmemiştir.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
şüle (2-165)	-	şoyle	/o/ > /u/
awli (3-134)	-	awle	/e/ > /i/
çübirik (3-175)	-	çibörek	

Ekleşme sırasında ekte:

Ekleşme sırasında ekte tespit ettiğimiz daralma örnekleri her iki ağızda sınırlı sayıda rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
üklip (4-43)	-	yüklep	/e/ > /i/
-	sébèptin (4-2)	sebepden	

2.3.50. Kalınlaşma

Bölgemizde en çok rastlanan ünlü değişmelerinden biri kalınlaşmadır. İncelediğimiz ağızlarda kalınlaşmaları ikiye ayırabiliriz: tarihi ve konuşma sırasında meydana gelen kalınlaşmalar. Bölgemizdeki kalınlaşma hadisesi kelime tabanında gerçekleşmiştir.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
barabar (14-12) mazbur (8-20) eval (4-127) kena (4-188) - -	barabar (4-17) - awelí (21-14) - Küwatlı (7-9) umāt (3-3)	beraber mecbur evel kene Kuvvetli ümnet	/e/ > /a/
düğü+ (12-45)	-	degil	/e/ > /u/
yığırım (15-7) bırsın (15-21) bıtır- (4-59) - - - - - - - - -	- - - mendıl (26-38) tırlıt- (18-30) ızın (15-20) sekız (17-18) eskı+ (16-1) tılkı+ (8-8) belkı (7-9) ışın (4-8) çevır- (1-3)	yigirmi birisin bitir- mendil tirilt- izin sekiz eski tilki belki içün çevir-	/i/ > /ı/
düğü+ (12-45)	-	degil	/i/ > /u/
boyıdığ (4-179) -	- ışın (4-8)	büyüdik içün	/ü/ > /ı/
- turkü (2-96) - şükur (2-213)	buqli- (16-28) dúrkı (8-4) umāt (3-3) şikur (3-9)	bükle- türkü ümnet şikür	/ü/ > /u/

2.3.51. İncelme

Bölgemizdeki nadir görünen ses hadiselerinden biri olup örneklerine az sayıda rastlanmaktadır. Ele aldığımız incelmeler kelime tabanında ve ekleşme sırasında kökte ve ekte oluşmaktadır.

Kelime tabanında:

Kelime tabanında görülen incelmeler daha çok Köstence ağzında rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
dene (1-6)	-	dane	/a/ > /e/
-	vesiyet+ (12-24)	vasiyet	
-	pepi (1-87)	papi	
-	müsür (29-18)	mısır	/ı/ > /i/
-	biday (28-34)	boğday	/o/ > /i/

Ekleşme sırasında kelime tabanında:

Ekleşme sırasında kelime tabanında görülen incelmeler sınırlı sayıda Bahçesaray ağzında rastlanmaktadır. Köstence ağzında tespit edilmemiştir.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
eki dene (3-159)	-	dane	/a/ > /e/

Ekleşme sırasında ekte:

Ekleşme sırasında ekte tespit edilen incelmeler Köstence ağzında hiç rastlanmayıp Bahçesaray ağzında az sayıda görünmektedir.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
ayteyim (3-148)	-	aytayım	/a/ > /e/
Kayde (3-223)	-	Kayda	

2.3.52. Yuvarlaklaşma

İncelediğimiz ağızlarda yuvarlaklaşma örnekleri bulunmaktadır. Yuvarlaklaşmaların çoğu ünsüz ünlü benzetmesi sonucunda meydana gelmektedir. Bölgemizdeki yuvarlaklaşmaları tarihi ve konuşma sırasında meydana gelen yuvarlaklaşmalar olarak iki başlık altında inceleyebiliriz. Kırım Türkçesi ağızlarında yuvarlaklaşmalar kelime tabanında, ekleşme sırasında kelime tabanında ve ekte oluşmaktadır.

Kelime tabanında:

Kelime tabanında görülen yuvarlaklaşma örnekleri incelediğimiz ağızlarda sık rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
unda+ (1-22)	-	anda	/a/ > /u/
owuş- (6-8) płow (5-88) bolobon (16-43)	- - bolaban (10-7)	avuş-, awuş- plaw balaban	/a/ > /o/
dūguł+ (12-45) tūpé+ (17-35) - -	tuwul (3-22) - mektüp+ (21-10) üy+ (15-11)	degil tepe mektep ev / iy	/e/ > /U/
doğıl (8-85)	-	degil	/e/ > /o/
örık+ (10-68) öw+ (21-8), (4-82)	- -	erik ev, ew	/e/ > /ö/
yanu (3-164) çuplah (12-128) - - - - - -	- - hul- (32-5) sekúz yüz (26-2) şundi (23-33) şujuğu (18-33) Kurum (17-6) pırun+ (6-27)	yağı çıplaK Kıl- sekiz yüz şimdi sızıK Kırım fırın	/ı/ > /u/
- -	tüz- (18-32) şındü (5-2)	tiz- şimdi	/i/ > /ü/

Ekleşme sırasında kelime tabanında:

Ekleşme sırasında kelime tabanında görülen yuvarlaklaşmalar her iki ağızda ama sınırlı sayıda rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
on ɔltı (2-162)	-	on altı	/a/ > /o/
çüberek (1-145)	şüberek (1-58)	çi börek	/i/ > /ü/

Ekleşme sırasında ekte:

Ekleşme sırasında ekte yuvarlaklaşma örnekleri sadece Bahçesaray ağızında tespit edilmiştir.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
son <u>ku</u> (4-174)	-	sonki	/i/ > /U/
ewümüs (22-21)	-	evimiz	
ozimün (19-39)	-	özümün	

2.3.53. Düzleşme

Bölgemizde sık rastlanan ünlü değişmelerinden biri olup çok sayıda örnekleri mevcuttur. İncelediğimiz ağızlarda yer alan düzleşmeleri ikiye ayırabiliriz: tarihi ve konuşma sırasında meydana gelen düzleşmeler.

Değişmeye sebep olan düzleşme

Eski Şekil	Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
yaruk (KB:527)	yariğ (20-27)	-	yariK	/U/ > /I/
ikegü (EUTS:91)	-	ekewı (6-16)	ekisi	
kapuğ (KB:221)	Kapı+ (2-234)	Kapı (13-3)	Kapı	
katun (ETG:273)	Katın (22-12)	Kadın+ (26-13)	Kadın	
yumurtka (OY:)	yımırta+ (8-91)	cımırta+(16-15)	yımırta	
egsül- (ETG:263)	-	eksik (1-24)	eksik	
teşük (NF:423)	teşik (19-16)	teşil- (1-19)	teşik	
tökül- (DLT:644)	tokül- (12-57)	toğıp (10-31)	tokül-	
ruze (Ar.)	oraza (5-63)	oraza+ (21-23)	oraza	/u/ > /a/
badruk (ETG:266)	-	bayraK+(29-37)	bayraK	

Konuşma sırasında meydana gelen düzleşme

Konuşma sırasında elde ettiğimiz düzleşmeler kelime tabanında, ekleşme sırasında kelime tabanında ve ekte oluşmaktadır.

Kelime tabanında:

Kelime tabanında tespit ettiğimiz düzleşme örnekleri her iki ağızda yaygın şekilde rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
-	biday (28-34)	boğday	/o/ > /I/
-	sın (20-1)	son	
-	bızıl- (20-37)	bozul-	

- - - -	sıpra+ (19-15) tırt (11-15) Kıy- (7-20) sıra (5-3)	sofra dört Koy- sonra	
bitün (13-1) mibarek (1-190) sınēt (17-27) kın (15-7) yız (7-58) boyıdıĝ (4-179) sıpre (2-57) - - - - - - - -	- - - - - - sıpra+ (5-10) sıru (21-13) cırış+ (21-16) tüşir- (21-23) dınya (10-11) türli (10-18) şırı- (10-21) tükan (5-7) şikur (3-9)	bütün mübarek sünnet kün yüz büyüdik süpür- sürü yürüş tüşür- dünya türlü çürü- tükan şikür	/ü/ > /i/
kıçık (1-47) büyük (18-5) ızbek (10-35)	- - -	küçük büyük üzbek	/ü/ > /i/
iç (1-118) iş (16-39) -	- - iy+ (28-11)	üç üç üy (ev)	#ü > #i
yıfaĝ (22-30) Kısaĝı (16-30) mırad+ (12-179) bırma+ (10-63) torın+ (8-15) mıstafa (7-2) pamık+ (7-15) pıçık (6-16) mısaKka (4-184) bılar (4-236) bırıp (3-88) armıt (3-125) - - - yımırta+ (8-91)	- - - sarbırma (11-35) torın+ (9-1) - - - - - - Konışayıĝ (21-22) ıl+ (13-1) bılĝariye+ (11-1) cımırta (11-37)	yufaK Kursaĝı murad burma torun mustafa pamuk buçuk musaKka bular bur- armut Konuş- oĝul / ul bulĝariye yumurta	/u/ > /i/

-	pĩKare (11-40)	fuKare	
-	tır- (10-11)	tur-	
yağmır (12-32)	yamır (9-4)	yavmur / yağmur	
-	cĩmıK (7-8)	yumuK	
doKız+ (5-15)	doKız (3-10)	doKuz	
hamır+ (3-77)	Kamır+ (1-3)	hamur	
filcan (12-194)	-	filcan	
-	ĩstanbul+ (1-1)	istanbul	
-	KoKı+ (1-10)	KoKu	
-	cıt- (1-36)	yut-	
-	Kawış- (1-80)	Kavuş-	
-	bızaw (1-86)	buzav	

Ekleşme sırasında kelime tabanında:

Ekleşme sırasında kelime tabanında görülen düzleşmeler her iki ağızda sınırlı sayıda rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
iş yiz (7-58)	-	 yüz	# > #i
ıdır bıdır (21-8)	şınday (11-35)	odur budur	/o..u..u../ > /ı/
berek+ (3-178)	şiberek (16-8)	ibrek	// > /e/

Ekleşme sırasında ekte:

Ekleşme sırasında ekte tespit ettiğimiz düzleşme örnekleri her iki ağızda çok az rastlanmaktadır.

Bahçesaray	Köstence	Krm Trk.	Ses hadisesi
yağmır (12-32)	-	yağmur	/u/ > /ı/
Kurı+ (16-30)	Kurı (28-29)	Kuru	

BÖLÜM III: EKLEŞME BİLGİSİ

Günümüzde, dil bilgisi kitaplarında ekler “yapım ekleri” ve “çekim ekleri” olarak iki ana kategoriye ayrılmaktadır. Bu durum hangi ekin hangi işlevi üstelendiği ile ilgili çelişkili durumlar yaratarak dil bilgisinin temel sorunlarını ihtiva etmektedir.

Ekin yaygın tanımına bakılırsa, eklendiği kelimenin anlamında kalıcı değişiklik yapan veya kelimenin cümle içindeki yerini belirleyen bir unsur olduğu, yapım eki ve çekim eki olarak iki ana kategoriye ayrıldığı tarif edilmektedir.

Bütün eklerin, ikili ek sınıflamasına dayandırılarak sadece yapım eki veya çekim eki olarak değerlendirilmesi, eklerin fonksiyonlarının doğru ve tam olarak tespit edilememesine sebep olmaktadır.

Eklerin incelemesine geçmeden önce, bazı ek sınıflandırmaları gözden geçirilerek incelenmiştir:

Ergin (2007: 121), Ediskun (1999: 101) ve Eker (2015: 266) tüm ekleri “yapım” ve “çekim” ekleri olmak üzere iki ana kategoriye ayırmaktadır. Aynı tasnifi Gülsevin’de (2007: 8, 115) de görebilmekteyiz. Farklı olarak, Gülsevin (2007: 138) kendi çalışmasında “çatı ekleri” tanımını kullanmakta fakat bu ekleri “yapım ekleri” başlığın altında incelemektedir.

Korkmaz (2009: 21), ekleri “yapım ekleri” ve “işletme ekleri” olarak farklı bir tabir kullanarak diğer dilciler gibi ikiye ayırmaktadır.

Hatiboğlu (1981: 11), kendi çalışmasında bütün ekleri Çekim Ekleri (isim ve fiil çekimi), Ad Durumu Ekleri ve Yapım Ekleri olmak üzere üç ana başlık altında toplayarak incelemektedir.

Öner (2013: 36, 143), ekleri bir taraftan Yapım Ekleri ve Çekim Ekleri olarak ayırmakta, diğer taraftan bu tasnifi genişleterek Sıfat Fiiler (2013: 223), Zarf Fiiler (2013: 227), Bağlaçlar (2013: 236), Edatlar (2013: 251), Ünlemler (2013: 263) ve Soru Çekimi (2013: 265) gibi kategorileri yapım ve çekim eklerinden ayrı olarak incelemektedir.

Diğer dilcilerden farklı bir sınıflandırma Delice (2000: 225-232) tarafından teklif edilmiştir. Delice, ekleri Genişletme ekleri, Durum ekleri, Kurucu ekler, Dönüştürücü

ekler, Yapım ekleri, Bütünleşik ekler ve Temsil ekleri olmak üzere yedi ana kategoriye ayırmaktadır.

İkili ek sınıflamasının genel tanımına göre, yapım eklerinin “kelime türetmeye yarayan ekler”, çekim eklerinin de “cümlede kelimeler arasında ilişki kurmaya yarayan ekler” olduğu ifade edilmektedir. Bu tanımlara bakıldığında, “kelime – ek” ile “ek – ek” arasındaki karşıtlık ilişkisi göz ardı edilerek ekin, cümle içerisindeki kelimelerin ilişkisine göre veya kelimenin anlamını değiştirmesine göre değerlendirildiği görülmektedir.

Kelimeler ve ekler cümle dediğimiz düzen içerisinde belli bir sisteme dayanarak bir araya gelmektedir: “Bu düzen ise cümle dediğimiz sözün unsurlarının karşılıklılık ilişkisi içinde, birbirlerine bağıllık ve bağımlılık kuralları eşliğinde eklenmeleriyle teşekkül etmektedir. Söz içinde unsurların birbirlerini belirleyici ve sınırlandırıcı değer oluşturan bu karşılıklı bağımlılık ilişkisine kısaca karşıtlık, sözün karşıtlıklar aracılığıyla oluşan ilişkileri bütünüyle temsil eden düzenine karşıtlık düzeni diyebiliriz. Bu düzenin, tekemmül etmiş sıralı bir dizi halindeki morfofonetik – morfofonemik karşıtlıkla eklere ve eklenmeye dayalı öne çıkan Türk dilindeki karşılığına ise ancak ekleşme dizisinin karşıtlık düzeni diyebiliriz.” (Turan, 2018: 99)

Türkçe, kelime ile ekin yerdaş / yandaş karşıtlık, öncelik / sonralık ilişkisi üzerine kurulan ekleşme sistemine sahiptir. Ve bu düzen içerisinde yer alan kelime – kelime, kelime – ek, ek – ek aralarında karşılıklı ilişkiler yer almaktadır. Bütün bu karşılıklılık ilişkisini temsil eden karşıtlık düzeninin morfofonetik / morfofonemik karşıtlığa dayanan ekleşme dizisinin karşıtlık düzeni Türk Dilinin ekleşme bilgisini oluşturmaktadır (Turan, 2018: 99).

Kelime ve ek ekleşme bilgisinin içerisinde yer alan iki ana unsurdur. Kelime, bir anlam unsurudur ve varlığı karşılayan isim ile hareketi temsil eden eylem olmak üzere iki çeşittir. Kelime, anlam ile telaffuz şeklini içeren ekleşme dizinin asıl unsurudur. Ekleşme dizisinin görev unsuru da ektir. Ek bir anlam unsuru değil, görev unsurudur. Ek kelimeye bağımlıdır ve kelime ile yandaş karşıtlık ilişkisine sahiptir. Ekler kendi aralarında yerdaş karşıtlık ilişkisinde bulunmaktadır. Ekleşme dizisinde yer alan bu yerdaş / yandaş karşıtlık ilişkisi üst şekil / alt şekil olarak belirlenmektedir (Turan, 2018: 105).

Ekin özellikleri belirlenirken ek, kelimedenden ayrı olarak ele alınamaz. Ekler, kelimeyle birlikte incelenerek varlıklarını göstermektedirler. Ek, kelimeye eklendiği zaman kelimenin telaffuzuna göre şekil almaktadır. Bundan dolayı ek, çok şekillidir ve kelimeye uyum sağlayabilmek için üst şekil / alt şekil ilişkisine göre şekillenir (Turan, 2018: 100).

Ek, kelimeyle ilişki içerisinde belirlenen bir görev unsurudur ve ekleşme sırasında ortaya çıkmaktadır. Nasıl bir ek olduğu ve hangi işlevi üstlendiği ancak ekleşme sırasında anlaşılabilir. Tek başına telaffuzu olmayan sadece eklendiği yerde göreve sahip olan bir unsurdur ek. Dolayısıyla ek, işlevine göre değerlendirilmelidir.

Bir ek şeklinden hareketle hiçbir zaman görev kazanamaz. Bir ek, bulunduğu yerdeki yandaş / yerdış karşıtlıklar neticesinde bir fonksiyon kazanır. ‘Ekmek+Ø+lik buğday’ ile ‘ekmek+lik’ örneklerinde görüldüğü gibi şekil benzerliği ekin işlevini belirleyemez. Morfofonetik olarak da bu iki “+lik” ekini birbirinden ayırabiliriz” açıklamasından anlaşıldığı gibi ekler kelimeye eklenmesine ve işlevine göre değerlendirilmeli ve buna göre sınıflandırılmalıdır (Poyraz, 2021: 24).

“Hiçbir ek örneği, kullanıldığı yerden kopartılarak, tek başına, bu kategorik isimlerle anılmamalıdır. Çünkü bir ek örneğinin ait olduğu kategori, ancak kullanıldığı yer itibarıyla ve kullanım hâlinde hükme bağlanır.” (Turan, 2007: 1845-1846)

Bundan hareketle, eklerin fonksiyonlarının, üst ve alt işlevlerinin doğru tespit edilmesi gerekmektedir. Eklerin sınıflandırılması kelime – kelime, kelime – ek, ek – ek karşılıklı ilişkilerine göre ve eklerin “yerdış – yandaş” karşıtlıklarına göre yapılmalıdır.

Zikri Turan’ın (2018: 103-105) “Türk Dilinin Eklerini Sınıflandırmanın Esasları” adlı makalesinde ekler, üst işlevlere göre on başlık altında sınıflandırılmaktadır:

Yapım eki

Çatı eki

Olumluluk / Olumsuzluk eki

Fiilimsiler

Ek fiiller

Teklik / Çokluk eki

İsim tamlamasını kuran ekler (Sıfatlama ekleri / Belirtme ekleri)

Hal ekleri

Soru ekleri

Çekim ekleri

Bu ek sınıflandırmasında ekler, üstlendikleri fonksiyonlara göre ve yandaş – yandaş karşıtlıklarına göre ele alınmıştır. Her ek, alt ve üst fonksiyonlarıyla birlikte ait olduğu kategoride değerlendirilmiştir. Köstence ve Bahçesaray ağızlarının ekleşme bilgisi incelemesi Zikri Turan’ın yaptığı onlu ek sınıflamasını temel olarak yapılacaktır.

Bu bölümde, çalışmamızda yer alan ekler Turan’ın onlu ek sınıflaması esas alınarak incelenecektir. Bütün ekler, teşkil ettikleri önce üst fonksiyonlara sonra da bu üst fonksiyonların alt fonksiyonlarına göre sınıflandırılacak ve sırasıyla incelenecektir.

3.1. Yapım Ekleri²⁴

Yapım eklerinin fonksiyonları diğer kategorideki “Sıfatlama ekleri”, “Çatı ekleri”, “Fiilimsiler” ve “Hal ekleri” gibi ayrı ek çeşitlerinin fonksiyonlarıyla karıştırılarak günümüzdeki dilcilikte tartışmalı görüşlere yol açmaktadır. Bu sorunun asıl kaynağı Türk dili ekleşme bilgisinin “yapım eki” ve “çekim eki” olmak üzere ikili ek sınıflamasına dayandırılarak halen kullanılmaya devam etmesidir. Bir taraftan “Sıfatlama eklerinin” yapım ekleriyle karıştırılarak yapım eklerinin kelimenin anlamını değiştirmek dışında türünü de değiştirdiği ifade edilmektedir. Diğer taraftan “Çatı eklerinin” yapım ekleriyle karıştırılarak fiilden fiil türeten ekler olduğu izah edilmektedir. Bu gibi sorunlar, eklerin fonksiyonlarının doğru ve tam olarak tespit edilememesinden kaynaklanmaktadır.

İncelediğimiz ağızlarda yer alan “yapım eklerinin” alt fonksiyonlarını, üst ve alt şekillerini belirlemeden önce dilcilerin bu eklerle ilgili sunduğu tanımları ve açıklamaları incelenmiştir.

Ergin (2007: 155-161, 167-169), yapım eki kategorisine sıfatlama eklerini dahil ederek onları isimden isim yapım eki olarak tanıtmaktadır. Fiilimsi eklerine ait isim fiil eklerini de (2007: 185-187) yapım ekleri içerisinde inceleyerek onları fiilden isim yapım ekleri

²⁴ Bu alt bölüm kısmen ben N. Kırımlı’nın “Kırım Bahçesaray ve Romanya Köstence Ağızlarında +LIK Ekinin Fonksiyonları” adlı makalesinden üretilmiştir.

olarak tanıtmaktadır. Bazı sıfat fiil eklerini de (2007: 199-200) geçici fiilden isim yapım ekleri olarak işaretlemektedir. Çatı ekleri ifadesine değinmeden, bu eklerin (2007: 202-214) birer fiilden fiil yapım eki olduğunu ifade etmektedir. Olumluluk / olumsuzluk ekinin (2007: 200), fiil kök ve gövdelerine eklenerek fiilden fiil yapan bir yapım eki olduğunu bildirmektedir.

Gülsevin (2007: 118-119), sıfatlama eklerini isimden sıfat yapan ekler olarak tanıtmaktadır. Fiilimsi eklerinin de (2007: 121-133) fiillerin isim ve sıfat şekilleri olduğunu ifade ederek yapım eki kategorisinde ele almaktadır. Çatı eklerinin (2007: 138) fiilin çatısını değiştirdiğini ifade ederek fiilden fiil yapan ekler içerisinde incelemektedir.

Eker (2015: 267-269) sıfatlama eklerini isimden isim yapan ekler, fiilimsi eklerinin bazılarını (2015: 281) fiilden isim yapan ekler olarak, bazılarını da çekim ekleri içerisinde (2015: 298) fiilimsiler başlığı altında incelemektedir. Çatı eklerinin (2015: 283) fiilin çatısını oluşturduğunu ifade ederek fiilden fiil yapım ekleri olarak tanıtmaktadır. Ayrıca, olumsuzluk eki (2015: 284) için “olumsuzluk çatısı” ifadesini kullanarak fiilden fiil türeten ekler içerisinde çatı ekleri alt başlığı altında ele almaktadır.

Öner (2013: 36-41) sıfatlama eklerini isimden isim yapım ekleri içerisinde incelemektedir. Olumsuzluk ekinin (2013: 95), fiillerin olumsuzluk şekillerini kuran bir ek olduğunu ifade ederek fiilden fiil yapım ekleri içerisinde ele almaktadır. Çatı eklerinin (2013: 95-103), fiilden dönüşlü, edilgen, ortaklaşma ve oldurma ifadeli gövdeleri yapan ekler olduğunu izah etmektedir.

Ediskun (1999: 146-149) sıfatlama eklerini isimden sıfat türeten ekler olarak incelemektedir. Ayrıca fiilimsilere ait olan sıfat fiil eklerini de (1999: 149-150) fiilden türemiş sıfatlar ifadesini kullanarak yapım ekleri içerisinde göstermektedir. Çatı eklerini (1999: 222-223) “fiilin çatısı” alt başlığında ele alarak dilimizdeki bütün fiillerin aslında etken çatılı olduğunu ve edilgen, ettirgen, dönüşlü ve işteş çatılı fiillerin yapım ekleriyle türetildiğini açıklamaktadır.

Korkmaz (2009: 340-343) sıfatlama eklerini ‘addan sıfat türeten ekler’ başlığı altında incelemektedir. Çatı ekleri ifadesini (2009: 123) kullanarak, bu eklerin aslında fiilden fiil türeten ekler olduğunu ama aynı zamanda fiilin anlamında önemli bir değişiklik

yapmadığını da bildirmektedir. Korkmaz (2009: 545), olumsuzluk ekinin fiilin anlamında değişiklik yaptığını öne sürerek yapım eki olarak değerlendirilmesini teklif etmiştir.

Dilcilerin genel görüşlerine bakıldığında, çatı ekleri, sıfatlama ve olumluluk / olumsuzluk ekleri yapım ekleriyle karıştırılmaktadır. Böyle sorunların oluşması, eklerin fonksiyonlarının doğru ve tam olarak tespit edilemediğinden kaynaklanmaktadır.

Zikri Turan, yapım eklerinin üstlendiği fonksiyonları konusunda diğer dilcilerden farklı tam ve açıklayıcı izahlar yaparak yeni tespitlerini öne sürmüştür. Hangi eklerin yapım eki olduğunu, hangi eklerin yanlış olarak yapım eki kategorisine dâhil edildiğini ve neden yapım eki olamayacaklarını açıklamıştır.

Örneğin, sıfatlama eklerinin eklendikleri kelimenin anlamında herhangi bir değişiklik yapmadığını, bu eklerin sıfatlama ekleri olarak tespit edilemediğinden yapım eki olarak algılandığını açıklamaktadır. “Bu sorunun temelini, sıfat / vasıflandırma / belirtme unsurunun kelimeye ait bir anlam çeşidinden sayılması ve bunun da sıfatlama eklerinin yapım eki sanılmasına yol açması oluşturur. ‘Sıfat’ bir görev değil kelime türü olarak belirlendiği ve sıfatlama ekleri kelimedden / anlam kökünden bağımsız telakki edilmediği için yapım eklerinden sayılmış, bu da, sıfat tamlamasının ‘sıfat türünden bir ismin eksiz’ tamlayanıyla kurulan tamlama çeşidi olarak görülmesi sonucunu doğurmuştur” (Turan, 2018: 108).

“Çiçek+Ø+li bahçe+Ø, ev+Ø+siz çocuk+Ø, eli sopa+Ø+lı hoca+Ø, ekmek+Ø+lik buğday+Ø, tel+Ø+li duvak+Ø+lı gelin+Ø, vicdan+Ø+sız adam+Ø, baklava+Ø+cı mizaç+Ø, alay+Ø+cı bakış+Ø örneklerindeki ekler yapım eki olarak algılanamaz. Bu örneklerde yapım eki olabilmenin tek şartı olan anlam değişikliğini üstlenen yapım fonksiyonunun bulunmadığı açıktır. Yukarıda söz edilen ekler arasından, sadece sıfat fiillerle, eklendikleri kelimelerin, sonraki kelimelerin sıfatı olarak görevlendiriliyor olmasına bakılarak, uyandırdıkları çağrışım açısından ilişkilendirilebilir. Ancak sıfat fiillerle bu ekleri aynı sınıfın içinde değerlendirmemiz mümkün değil. Sıfatlama ekleri zaten isme geldikleri için, sıfat fiillerdeki bu isimleştirme görevi onlarda bulunmaz. İsme, doğrudan doğruya sıfatlandırma görevini yüklemek için eklenen bir üst fonksiyon eki olarak karşımıza çıkmaktadırlar. Bu nedenle bu ekler, müstakil bir üst fonksiyon eki olarak sınıflamadaki yerlerini almalıdır.” (Turan, 2007: 1850-1851)

Turan (2018: 103), çatı eklerinin neden yapım ekleri kategorisine ait olamayacağı konusunda önemli tespitlerini paylaşmıştır. Çatı eklerinin “fiilin çatısını, isimlerle kurduğu veya kuracağı tamlama ilişkisine göre geliştiren ekler” olduğunu, “fiilin anlamı olan hareketi” oluşturarak “fiilin ilk hareket şeklini” belirlediğini kaydetmektedir. Turan, diğer gramercilerden farklı açıklamalar yaparak, çatı eklerinin yapım eklerinden tamamen ayrı bir ek çeşidi olduğunu, yapım eklerinin kök anlamını değiştirme fonksiyonunu üstlendiğini, çatı eklerinin de çatısını geliştirdiğini ve fiilin isimlerle kurduğu tamlama ilişkisine göre zenginleştirdiğini belirtmektedir. Dolayısıyla, çatı eklerinin ek sınıflandırmasında yapım eklerinden tamamen farklı, üst fonksiyona sahip ayrı bir ek çeşidi olarak ele alınması gerektiğini açıklamaktadır.

Olumluluk / olumsuzluk eki konusunda, “Olumluluk / olumsuzluk eki, fiilin anlamı olan hareketin sonucunu olumlu ya da olumsuz kategorize etmektedir” açıklamasını yaparak bu eklerin yapım fonksiyonunu üstlenmediğini ve dolayısıyla yapım eki olmadığını bildirmektedir (Turan, 2018: 104).

Eylemin gerçekleşmemesi, o eylemin anlamında herhangi bir değişiklik yapmamaktadır. Dolayısıyla, olumsuzluk eki, fiilin anlamı olan hareketin vasfında hiçbir değişiklik yapmadığı için yapım eki olarak değerlendirilemez (Turan, 2007: 1849).

Bundan hareketle, olumluluk / olumsuzluk eki eylemin gerçekleşip gerçekleşmediğini bildiren bir ek olup yapım eki veya çatı eki olarak ele alınamaz. Bu ekin, çatı eki ve fiilimsi eki gibi ek sınıflandırmasında ayrı bir üst fonksiyona sahip ek kategorisi olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

Teklik / Çokluk eki varlığın bir veya daha fazla olduğunu bildiren, yeni bir anlam türetmeyen ve var olan anlamda bir değişiklik yapmayan, sadece var olan anlamın sayısını gösteren bir ektir. Anlamda herhangi bir değişiklik yapmadığı için yapım eki olarak düşünülemez.

Varlığın bir ya da daha fazla olması onun anlam bakımından farklı olduğunu göstermediği için teklik / çokluk eki yapım eki olarak değerlendirilemez (Turan, 2007: 1849).

Yapım ekleri kelimenin anlamını değiştiren tek eklerdir. Bir kelimeye eklenerek tamamen farklı anlamlı bir kelime türetmektedir.

Yapım ekleri, anlam köküne gelen ve kelimeye eklenen ilk ektir. Yapım ekleri, fiilde, varsa çatı ekleri ve olumluluk / olumsuzluk ekinden ve isimde teklik / çokluk ekinden önce gelmektedir. Aynı kelimeye birden fazla yapım eki gelemmez. “Yapım ekleri yandaş art zamanlı eklerdir ve her yapım eki, daha önce yapılmış yeni anlamın üstüne gelir.” (Turan, 2018: 103)

Yapım eki ile anlam kökü arasındaki ilişki yapı bakımından art zamanlıdır ve eş zamanlı olarak düşünülemez. Her yapım eki, yeni bir anlam kökü oluşturmaktadır. Yapım ekleri kendi aralarında art zamanlı ilişki içerisindedir. Buna göre, iki yapım eki aynı anda yeni bir anlamı oluşturamayacağı için eş zamanlı eklenemez. Yapım eki anlam köküne eklenerek onu değiştirmektedir (Poyraz, 2021: 23).

Yani her yeni yapım eki eski anlama gelerek yeni bir anlam oluşturmaktadır ve bu süreç art zamanlı olarak gerçekleşmektedir. Örneğin: ‘gelinlik’ kelimesinde ‘-in’ eki ‘gel-’ kelimesine, ‘+lik’ eki de ‘gelin’ kelimesine eklenmiştir. ‘gel-’ kelimesi ‘gelin’ kelimesine göre art zamanlıdır ve ‘gel-’ kelimesi ‘gelin’ kelimesinin art zamanlı köküdür. ‘gelin’ kelimesi de ‘gelinlik’ kelimesine göre art zamanlıdır ve onun art zamanlı köküdür. Biz bunu gel-in+lik olarak eş zamanlı düşünsek ‘gelinlik’ kelimesinin anlamında hem ‘gel-’ hem ‘gelin’ hem ‘gelinlik’ anlamlarının bulunması gerekirdi, fakat bu kelimedede sadece bir anlam var. Doğru süreci yakalayabilmemiz için bunu gel-> gel-in > gelin+lik olarak değerlendirmemiz gerekmektedir. ‘gelinlikçi’ kelimesine bakarsak, yukarıda yaptığımız açıklamaya ilave olarak, ‘+çi’ eki ‘gelinlik’ kelimesine eklenmiştir ve ‘gelinlik’ kelimesi ‘gelinlikçi’ kelimesinin art zamanlı köküdür ve art zamanlı eklenmiştir. Turan’a göre ‘gelinlik’ kelimesinde iki ayrı yapım eki başka deyişle birleşik ek bulunmamaktadır. ‘+lik’ eki ‘gelin’ kelimesine eklenmiştir ve ‘gelin’ kelimesinin anlamını değiştirmiştir. ‘gelinlikçi’ kelimesinde ‘+çi’ eki ‘gelinlik’ kelimesine eklenerek ‘gelinlik’ kelimesinin anlamını değiştirmiştir. Bu kelimelerde ‘-inlik’ ve ‘-inlikçi’ diye bir birleşik ek bulunmamaktadır. Bunun nedeni ekin, “kök ile değil, anlam ilgisi kurduğu kelime ile bağlantılı” olmasıdır. Bundan dolayı da “birleşik ek” diye bir terimden söz etmek dahi mümkün değildir (Poyraz, 2021: 23).

İnceleme yaptığımız bölgede tespit ettiğimiz yapım ekleri, **isim yapan ekler** ve **fiil yapan ekler** olarak iki ana başlıkta ele alınmaktadır.

3.1.1. İsim Yapan Ekler

İsim yapan ekler üstlendiği işlevlerine göre 27 alt kategoriye ayrılarak ele alınmıştır.

3.1.1.1. Kavram Adı Yapan Ekler

İsimlerden isim veya fiillerden isim yapan bu ekler genel olarak soyut anlamlı kavram adları türetmektedir.

+LIK+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
yaman+ıK (2-172) (nl>nn>n)		+ıK
yahşı+lK (3-14)		+lK
yaşşı+l (8-1)		+l
	oż+lġg (26-49)	+lġg
	acı+lġk (8-6) bır+lġk (1-80) serbest+lġk (1-106) iygı+lġk (21-30)	+lġk
bır+lġK (8-36)		+lġK
	bır+lġġ (1-75)	+lġġ
bır+lġk (1-29) súrdún+lġk (10-8) mısafır+lġk (17-14)	arú+lġk (23-40) sərbest+lġk (4-6)	+lġk
bol+lūġ (19-30)		+lūġ
	bar+lġġ (1-102)	+lġġ
surgún+nġk (3-8)		+nġk
	azın+nġK (15-21) yaman+nġK (23-40)	+nġK
súrgún+nġġ (10-5)		+nġġ
súrgún+nġk (4-5)		+nġk
súrgún+nġk (14-7)		+nġk

+CI+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	yaban+cı (20-26)	+cı
	millet+çi (1-98)	+çi

+dım+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
yar+dım ²⁵ (2-261)	yar+dım (29-23)	+dım
yar+dīm (7-93)		+dīm

-(a)K+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	eme-g (14-26)	-g
	tutsa-ḥ (1-74)	-ḥ
kót-ek ²⁶ (22-13)		-ek
ḳot-ék (14-1)	kót-ék (20-5)	-ék
	em-ek ²⁷ (14-26)	-k

-(I)m+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	ver-ím (26-2)	-ím
	devr-ım (15-15)	-ım
Kur-üm (7-8)		-üm
	anna-m (15-51)	-m

-A+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	tor-a (30-15)	-a
doğr-ı (5-16)	doğr-ı (6-17)	-ı
	dōr-ī (11-3)	-ī
doğr-u ²⁸ (5-24)		-u
	ólş-ü (1-14)	-ü

-D+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
ayır-d (18-26)		-d

²⁵ Sevortyan, E. ESTY (1989) kendi çalışmasında çoğu araştırmacıların 'yardım' kelimesinin Farsça 'yar' yardımcı anlamındaki kelimedenden türediğini ifade etmektedir *yar+dım* (s. 142)

²⁶ Sevortyan, E. ESTY (1997-I) 'köték' kelimesini 'köt-ek' olarak fiilden isim türediğini göstermektedir (s.123-124)

²⁷ Gülensoy, T. (2007) 'emek' kelimesinin açıklamasını 'emge-k' olarak vermektedir (s.331)

²⁸ Clauson, J. (1972) çalışmasında 'doğru (toğuru)' kelimesinin 'toğur-' fiil kökünden gelebileceğini açıklamaktadır (s. 473)

-an+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
yal-an ²⁹ (3-46)	yal-an (24-15)	-an
yal-än (3-154)		-än

-Kİ+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	bıl-gí (15-1)	-gí
bıl-gi (11-12)		-gi
	bıl-ğı (15-31)	-ğı
	uy-Ku ³⁰ (24-19)	-Ku
	yu-Kü (1-92)	-Kü

-ir+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
kel-ir (18-37)		-ir

-şu(w)+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
topla-şu (4-121)		-şu
topla-şuw (3-185)		-şuw

-GUn+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
súr-dún+lík (10-8)		-dún
súr-gún (10-11)		-gún
sür-gün (3-220)		-gün
sur-ğın (1-11)		-ğın
sur-ğun (6-38)		-ğun

-(İ)ş+

²⁹ Clauson, J. (1972) kendi çalışmasında 'yalgan' kelimesinin kökünü incelerken olabilecek iki varyantı öne sürmektedir. Birincisinde 'yal-' kökünden fiilden isim yaparak türediğini ama aynı zamanda bunların arasında semantik bir bağın izlenmediğini de açıklamaktadır. İkinci varyantta 'yala-' kandırmak anlamındaki bir fiil kökünden gelebileceğini kaydetmektedir (s.926)

³⁰ Sevortyan, E (1974) çalışmasında uyku kelimesini incelerken farklı fikir ve görüşleri sunmaktadır. Bunların esası uyku kelimesinin uyu- fiilinden uyu-ku şeklinde türediğidir (s.579-581)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
hargı-ş (3-153)	qobde-ş+le- ³¹ (1-44)	-ş
yaŋĠ-ıŋ ³² (17-25)	bar-ıŋ (4-11)	-ıŋ
	kır-ıŋ (29-9)	-ıŋ

-maşa+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	tap-maşa (1-103)	-maşa

-tırık+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	bas-tırık (1-45)	-tırık

3.1.1.2. Dil Adları Yapan Ekler

+CA+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
tata+ca (4-217)	fransız+ca (15-32) roman+ca (25-9) tatar+ca (30-19)	+ca
eskı+ce (5-43) latin+ce (7-40) nemsê+ce (22-17) tatar+ce (19-1) yūri+ce (2-164)	romen+ce (15-47)	+ce
arap+ça (5-45) Kazaĥ+ça (17-26) oris+ça (1-12)	arap+ça (9-1) rus+ça (15-41)	+ça
özbek+çe (5-16)	ingliş+çe (15-33) tür+çe (15-33)	+çe
ozbek+çê (6-15)		+çê
	tatar+ja (28-1)	+ja
rus+sa (7-57)		+sa
oris+şa (6-6)	arap+şa (31-5) tatar+şa (9-15)	+şa
	Kazaĥ+şā (21-11)	+şā
	tür+şe (31-4)	+şe
	tür+şê (15-35)	+şê

³¹ Köstence ağzında *köb+de-ş+le-* şeklinde ele almaktayız

³² Clauson, J. (1972) 'yaŋlıŋ' kelimesini *yaŋıl-ıŋ* olarak incelemektedir (s.951)

	Kazaḥ+şa (30-20)	+şa
--	------------------	-----

3.1.1.3. Tören, Eğlence Adları Yapan Ekler

-în+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	cıy-în (29-21)	-în
ciy-în (6-48)	ciy-în (1-101)	-in
düg-ün (20-4)		-ün

-ş+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
küre-ş ³³ (6-48)	küre-ş (17-37) tepre-ş (18-29) (ç>ş)	-ş

-arma+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	Kâyt-arma (1-73)	-arma

3.1.1.4. Çevre ve Etraf Adı Yapan Ekler

+LIK+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	Kalaba+lıġ (23-34)	+lıġ
orta+lıḥ (2-211)		+lıḥ
Kalaba+lıĶ (7-94) orta+lıĶ (6-83)	Kalaba+lıĶ (30-3)	+lıĶ
orta+līḥ (2-212)		+līḥ

+aK+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
yol+aḥ (17-50)		+aḥ

-AK+

³³ Sevortyan, E. ESTY (1980) *küreş* ve *küreş-* kelimelerin kökeni üzerine kesin bir açıklama bulunmamakla birlikte bazı dilcilerin görüşlerine göre 'gür' kökünden gelerek önce *kür+e-* > *kür+e-ş*; *kür+e-ş-* olarak gelişmiştir. Fakat aynı kaynağa göre Uygur Türkçesinde *gür-e* ve *gür-eş-* şekilleri yer almaktadır (s.79-81). Bu kelimenin etimolojisinin *küre-ş* ve *küre-ş-* şeklinde olabileceği kanaatindeyiz.

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	buc- aḥ ³⁴ (26-1)	-aḥ
ból- ig (10-29)		-ig

3.1.1.5. Durum, Vaziyet ve Hal Adı Yapan Ekler

Durum, vaziyet ve hal adları kuran bu ekler kavram adlarına çok yakın olup ince bir çizgiyle sınırlanmaktadır. Farklı olarak insanın bulunduğu durumu, sağlığını ve halini belirtmektedir.

+(L)I(K)+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
aç+ iḥ ³⁵ (4-172)		+iḥ
saw+ lı (4-132)		+lı
Kasta+ liḡ (21-11) sal+ liḡ (5-29)	Kasta+ liḡ (22-23)	+liḡ
aç+ liḥ (3-182) Kasta+ liḥ (4-56)	aş+ liḥ (1-49) Kasta+ liḥ (22-23) Komşı+ liḥ (24-16) saw+ liḥ (1-76)	+liḥ
aç+ liK (12-161) ağır+ liK (6-83) ḥasta+ liK (12-188) kūfar+ liK (12-16) yoK+ liK (12-51)	canı+ liK (1-52) Kârşî+ liK (30-11) Kasta+ liK (1-53) saw+ liK (1-62)	+liK
saw+ liK +la- (12-185)		+liK
fîhare+ lik (12-51) ole+ lik (4-91)		+lik
saw+ luḡ (19-35)		+luḡ
saw+ luḥ (2-184)	saw+ luḥ (32-18)	+luḥ
saw+ luK (2-208)		+luK
saw+ lū (2-222)		+lū
aman+ nıK (2-212)		+nıK
Kayır+ rik (3-14)		+rik
	saw+ uḥ (27-17)	+uḥ

+at+

³⁴ Clauson, J. (1972) 'bucak' – kenar, köşe anlamındaki kelimenin 'biç-' kökeninden geldiğini açıklamaktadır (s. 294)

³⁵ açlık

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	ketiş+at (24-17)	+at

+ı+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	calp+ı ³⁶ (10-27)	+ı

-ı+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
ol-ı (2-181)	ól-ı (18-30)	-ı
öl-ü (1-44)		-ü

-Ku+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
yu- hu (12-129)		-hu
	uy- Ku ³⁷ (24-19)	-Ku
	yu- Kü (1-92)	-Kü

-(u)V+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	sar-uv (1-55)	-uv
caya-w (13-43)	caya-w (23-27)	-w

-ma+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	Koniş-ma (15-47)	-ma
	sıt-ma (4-1)	

-IntI+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	sıK-intı (1-69)	-intı
	gez-íntí (14-16)	-íntí

³⁶ 'calpı' kelimesi 'yalp' kökünden gelmektedir

³⁷ Sevortyan, E (1974) çalışmasında *uyku* kelimesini incelerken farklı fikir ve görüşleri sunmaktadır. Bunların esası *uyku* kelimesinin *uyu-* fiilinden *uyu-ku* şeklinde türediğidir (s.579-581)

3.1.1.6. İnsan Duygu ve His Adları Yapan Ekler

Duygu ve his adları kuran bu ekler insanın yaşadığı başlıca istek, heyecan, hırs, mutluluk, şenlik gibi duygularını ifade etmektedir.

+LIK+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
ħor+lıħ (3-207)		+lıħ
razi+lıħ (8-26)		
ħor+lıĶ (2-230)		+lıĶ
zor+lıĶ (11-53)		+lıĶ
aves+lig (18-57)		+lig
şen+lik (5-60)		+lik
	şen+līg (29-26)	+līg
	şen+līk (29-25)	+līk
toĶ+lū (2-61)		+lū
Ķıyın+nıħ (2-187)		+nıħ
ħor+rıĶ (3-72)		+rıĶ

+II+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
Ķay+lí (12-192)		+lí
Ķay+lī (12-11)		+lī

+cIIK+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
Ķıyın+cılıĶ (5-23)		+cılıĶ
	kün+cŭlúk (3-19)	+cŭlúk

+ay+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
Ķop+ay (7-34)		+ay

-it+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
um-it (8-52)		-it

um- it (8-52)		- it
----------------------	--	-------------

-KI+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
kuł- gú (5-41)		- gú
	duy- ǵu (1-95)	- ǵu

-n(i)ç+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	ina- nç (13-9)	- nç
Kızǵa- nıç (12-204)		- nıç

3.1.1.7. Doğal veya Suni Afet Adları Yapan Ekler

+lıK+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
hurgah+ lıh (7-81)	KurǵaK+ lıh (29-39)	+ lıh
KurǵaK+ lıK (7-84)		+ lıK

-un+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	caw- un (1-66)	- un

-mır+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
yağ- mır (12-33)	ya- mır (9-4)	- mır
yaw- mur (16-2)		- mur

3.1.1.8. Meslek Adı Yapan Ekler

+LIK+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	Kalpazan+ lıh (17-10) Kırsız+ lıh (20-30)	+ lıh
afız+ lıK (6-35)	oca+ lıK (6-3)	+ lıK
geroy+ lıǵ (7-77)		+ lıǵ

	terzi+l ^{ik} (11-18)	+l ^{ik}
çoban+n ^{ik} (1-15)		+n ^{ik}
	muyezzin+n ^{ik} (32-15)	+n ^{ik}

+CI+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
aw+c ⁱ (17-41) trahtır+c ⁱ (20-17) tūkan+c ⁱ (2-158)	mezar+c ⁱ (1-75) yardım+c ⁱ (14-22)	+c ⁱ
	teneke+c ⁱ (9-18) tūkan+c ⁱ (3-4)	+c ⁱ
trahtır+c ^ı (5-11)	teneke+c ^ı (9-18)	+c ^ı
ķureş+c ⁱ (3-214) temır+c ⁱ (14-5)		+c ⁱ
	ış+c ^ı (26-15)	+c ^ı
	ış+c ⁱ (26-15)	+c ⁱ
fes+c ^ı (12-108) ķüreş+c ^ı (10-71)		+c ^ı
yazı+j ⁱ (7-76)		+j ⁱ
	tawuħ+ş ⁱ (19-22) zanat+ş ⁱ (32-1)	+ş ⁱ

+cık+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
ķan+c ^{ık} (18-46)		+c ^{ık}

-macı+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	dora-macı (13-4)	-macı

-ğıcı+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
çal-ğıcı (2-197)	şal-ğıcı (32-1)	-ğıcı

-tmen+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek

üre- tmen ³⁸ (11-11)	ögrè- tmen (4-18)	-tmen
--	--------------------------	-------

-wlu+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
Ƙara- wlu (6-68)		-wlu
Ƙara- wlũ (2-226)		-wlũ
ħara- wul (20-28)		-wul

-maƘ+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
ayda- maƘ (7-78)		-maƘ
ayda- mağ (7-75)		-mağ

-cɪ+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
tabıl+ cɪ (5-7)		-cɪ

3.1.1.9. Alan, Yer Adı Yapan Ekler

Yer adları kuran bu ekler, genel olarak özel alan adları, köy adları, doğada yer alan adlar kurmaktadır.

+LɪƘ+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	mezar+ lɪħ (29-16)	+lɪħ
mezar+ lɪƘ (21-5)	mezar+ lɪƘ (12-8)	+lɪƘ
	çift+ lɪk (14-3)	+lɪk
çitürman+ nɪƘ (12-70)		+nɪƘ

+emLɪk+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	tüz+ emlɪk (4-9)	+emlɪk
	tüz+ emɲik (4-8)	+emɲik

+Cɪ+

³⁸ 'öğretmen' kelimesindeki '-t' ekinin ettirgenlik fonksiyonu ortadan kalkarak yapım fonksiyonuna dönüşmektedir

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
yan+cı (9-43)	keracı (19-2) Kalay+cı (22-6)	+cı
yan+ci (9-45)		+ci
uzün+cu (3-11) yan+cu (9-45)		+cu
	Kalay+sı (22-7)	+sı
	amza+şı (4-9) asan+şı (28-7) Kalay+şı (22-5) Kaşık+şı (19-22)	+şı
	asan+şı (28-1)	+şı
	Kalay+şı (22-19)	+şı

+CIK+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	gerin+cik (24-9)	+cik
sala+çih (17-1)		+çih
sala+çik (17-33)	pazar+çik (26-49)	+çik
kermen+çik (3-65)		+çik
kermen+çik (10-2)		+çik
	kelin+şek (24-8)	+şek
	kelin+şek (21-13)	+şek

+(A)K+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
hob+a ³⁹ (20-29)		+a
maş+aK ⁴⁰ (16-43)		+aK

+an+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
-----------------	---------------	----

³⁹ Sevortyan, E. ESTY (1997-II) çalışmasında 'koba'- kelimesinin 'kob+a(k)' olarak türediğini öne sürmektedir (s.4)

⁴⁰ Sevortyan, E. ESTY (1978) sözlüğünde başak / maşak kelimeleri baş+ak isimden isim yapan küçültme fonksiyonlu ek yardımıyla meydana gelmektedir. 'hasat işleminden sonra geri kalan arpa, buğday veya yulaf gibi ekinlerin tanelerini taşıyan kılıklı başı' anlamındadır (s.90). Bugünkü Kırım Türkçesinde özellikle Bahçesaray ağzında bu ek küçültme fonksiyonunu kaybederek tamamen farklı bir kelime ortaya sunmaktadır. 'maşak' kelimesinin güncel anlamı 'tarlada meyve veya sebze toplandıktan sonra geri kalan meyve ve sebzeler'

	or+ man ⁴¹ (11-34)	+man
--	--------------------------------------	------

+eş+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	kün+eş ⁴² (28-32)	+eş

+LAr+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	acı+ lar (4-2) azap+ lar (10-26)	+lar
	acem+ ner (11-3)	+ner
	acèm+ nèr (11-3)	+nèr

-(i)K+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
ar- ıh (16-24)		-ıh
çoKra- K (13-36)		-K
kopır-Ø (6-4) İayİa-Ø (4-37)	qopr-Ø (27-23)	-Ø (<g)

-ay+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	cab- ay (24-2)	-ay

-e+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
tep- e (4-47)	tep- e (24-3)	-e
tüp- è (17-35)		-è

-en+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
oz- en baş (4-212)		-en
öz- ën baş (8-85)		-ën
oz- èn (16-4)		-èn

⁴¹ Sevortyan, E. ESTY (1974) 'or' tepe, dağ anlamındaki kelimeyi kök olarak belirterek isimden isim olarak türediğini aksetmektedir (s.472-473)

⁴² Clauson, J (1972) 'kün+eş' olarak ele almaktadır (s.734)

-ğan+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
KoşKur-ğan ⁴³ (2-60)		-ğan

-(I)r+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
çuK-ır (13-37)		-ır
	ota-r (1-69)	-r
çık-ur (12-116)		-ur
çüh-ür (11-70)		-ür

-I+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	oğu-I (23-41)	-I

-mas+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	tay-mas (24-7)	-mas

-İrme(n)+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	t-irme (20-21)	-irme
	t-irmen (26-20)	-irmen
	t-irmeñ (26-22)	-irmeñ
	t-ürmê (20-22)	-ürmê
diy-ermên (12-152)		-ermên

-me+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
tur-me (3-52)		-me

-ğın+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
-----------------	---------------	----

⁴³ Sevortyan, E. ESTY (1997-II) 'kurgan'- kule, şehir anlamında kelimeyi incelerken 'kur-gan' olabileceğine dair bir açıklama sunmaktadır (s.76)

ar-ğın (16-8)		-ğın
---------------	--	------

3.1.1.10. Yön, Taraf Adları Yapan Ekler

+(K)a(r)(I)+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	tış+ar (13-21)	+ar
tış+arı (22-25)		+arı
tış+ār (1-125)	tış+ār (13-21)	+ār
tış+āri (12-65)		+āri
	ış+er (12-3)	+er
	ış+erī (12-2)	+erī
ú+ğarı (4-23)		+ğarı
	yo+Kar (30-18)	+Kar
u+Karı (4-22)	yu+Karı (3-11)	+Karı
yu+Kā (8-14)		+Kā

+ey+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	gün+ey (29-12) kúz+ey (29-11)	+ey

3.1.1.11. Zaman ve Süre Kavramı Yapan Ekler

+(I)IK+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
Karan+ıK (10-15)		+ıK
Karan+īK (10-15)		+īK
	Karan+lK (1-92)	+lK

+li+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	sürek+li (15-39)	+li

+cik+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
şın+cik (21-12)		+cik

+IE+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
ül+le ⁴⁴ (11-17)	üy+le (32-9)	+le
ul+lê (4-244)		+lê
ul+lĩ (11-17)		+lĩ

+n(Gı)+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
Kara+nıK (10-15)		+n
Kara+ηGı (16-41)		+ηGı
Kara+ηGĩ (16-41)	Kara+ηGĩla- (27-13)	+ηGĩ

+indi+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	ek+ĩndĩ (1-85)	+ĩndĩ

+(r)A+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
son+a (7-38)		+a
	son+ra (20-23)	+ra
	so+rā (27-4)	+rā
	so+rǎ (13-14)	+rǎ
	sĩ+rǎ (5-3)	+rǎ

-ıK+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	art-ıh (1-100)	-ıh
	art-ıK (1-109)	-ıK

-E+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
yec-e (3-176)	gec-e ⁴⁵ (7-14)	-e
gèc-ě (7-61)		-ě

⁴⁴ Gülensoy, T. (2007) 'öğle' kelimesini oğ+le şeklinde incelemektedir (s.652)

⁴⁵ Clauson, J. (1972) (s.694) ve Sevortyan, E. ESTY (1980) (s.41) 'gece' kelimesinin 'keç-' kökünden geldiğini savunmaktalar

y�c-� (7-68)	k�ş-� (1-49)	-�
--------------	--------------	----

-n+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
yarı- n ⁴⁶ (12-189)	yarı- n (1-45)	-n

-ken+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
k��- ken (7-45)	er- ken ⁴⁷ (9-1)	-ken

-ece[k]+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
k�l- �ce (7-45)		-�ce

3.1.1.12. İnsan Hayatının Evre Adlarını Yapan Ekler

Hayat evrelerini i eren, farklı aşamalarda insanın oluşumunda  nemli yer alan ve belli bir d nemleri kapsayan adlar t retmektedir.

+II(K)+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
bala+ lı (2-68)		+lı
yaş+ lığ (9-40)	bala+ lığ (26-6) Kız+ lığ (11-16)	+lığ
bala+ lığ (12-168) y�f�ğ+ lığ (5-73)	bala+ lığ (9-10)	+lığ
	emek+ lık (11-19)	+lık
Kart+ lık (18-57) yaş+ lık (18-57)	bala+ lık (14-9) caş+ lık (31-15)	+lık
bala+ lı (2-55)		+lı
	caş+ lık (11-15)	+lık
	bal�+ lık (1-103)	+lık
	geņř+ lığ (29-20)	+lığ
akser+ lık (1-66)	geņř+ lık (11-15)	+lık

⁴⁶ Clauson, J. (1972) (s.970) 'yarın' kelimesinin 'yaru-' 'ışık sa mak, sabah olmak' anlamındaki k ke dayandırmaktadır. ESTY (1989) (s.147) g re  oğu dilcilerin 'yarın' kelimesinin 'yar-', 'yaru-' k k nden geldiğini savunmaktadır.

⁴⁷ Clauson, J. (1972) kendi s zl ğ nde 'erken' kelimesini 'er-' fiil k k nden t rediğini  ne s rmektedir (s.224)

+LI+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	yemek+lē (9-3)	+lē
	deliĶan+lı (1-93)	+lı
ew+lĭ (5-21) raĥmet+lĭ (9-50)	ew+lĭ (11-14) ramet+lĭ (6-7) yemek+lĭ (13-2)	+lĭ
rahmet+li (4-222)	ramet+li (11-23) üy+li (29-29)	+ li
ew+lĭ̇ (2-186) rahmet+lĭ̇ (2-251)	emek+lĭ̇ (6-6) raĥmet+lĭ̇ (6-1)	+ lĭ̇
	deliĥan+nı (31-18)	+nı

+I+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	uw+i ⁴⁸ (23-36) og+i (3-26)	+i

-İM+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
doĥ-ım (14-19)		-ım
öl-ıṁ (14-18)		-ıṁ

-I+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
ĥonş-ı (20-38)	ĥomş-ı (19-9)	-ı
ĥonş-ı̇ (10-73)	Ķonş-ı̇ ⁴⁹ (31-27)	-ı̇
	Ķomş-ũ (1-90)	-ũ

-in+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	kel-ín (18-4)	-ín
kel-in (14-11)	kel-in (29-32)	-in
kel-ıṅ (8-22)	kel-ıṅ (18-21)	-ıṅ

⁴⁸ Gülensoy, T. KBS'de *ög* (anne) + *ey* (ög+ey). Bizim incelediğimiz kelime *ögey* > *uwi* (g/ > w/) bir takım ses değişmelerine maruz kalarak bu şekli almıştır.

⁴⁹ Sevortyan, E. ESTY (1997-II) '*komşu*' kelimesini incelerken '*kon-uş-u+*' olarak ele almaktadır (s.66)

-w+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
kiye-w ⁵⁰ (18-12)	kiye-w (19-39)	-w

-(y)ş+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
tanı-ş (22-5)		-ş
yaşa-yış ⁵¹ (18-42)		-yış
yaşa-yış (1-84)		-yış

3.1.1.13. Akrabalık Adları Yapan Ekler

+An (+ın)+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
tor+ın (3-96)	tor+ın (26-33)	+ın
tor+ın (2-186)	tor+ın (30-20)	+ın

+ğiy+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	Kuda+ğiy (18-23)	+ğiy

+ti+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	el+ti (6-20)	+tı

+dAş+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
Kar+daş (16-40)	Kar+daş (17-24)	+daş
kelin+deş (16-38)	har+deş (19-24) kelin+deş (23-29)	+deş

-ım+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
-----------------	---------------	----

⁵⁰ Sevortyan, E. ESTY (1980, s.44-45) ve Clauson, J. (1972, s.703) 'kiyew' (küdegü) kelimesinin 'küde-' fiil kökünden türediğini savunmaktadırlar.

⁵¹ Gülensoy, T. (2007) 'yaşayış' kelimesinin yaşa- fiilinden türediğini bildirmektedir (s.1085)

	Kıs- ım (27-2)	-ım
--	-----------------------	-----

-Gan+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
to- ğan (12-158)	tu- ğan (28-13)	-ğan
tü- han (4-131)		-han

-mİş+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
doğ- mış (21-6)	doğ- mış (21-7)	-miş
doğ-- muş (21-2)	doğ- muş (10-27)	-muş

3.1.1.14. Eşya ve Nesne Adı Yapan Ekler

Nesne adı kuran bu ekler genel olarak somut nesnelere veya eşyalar, aletler, meyve adları meydana getirmektedir.

+LI(K)+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	caw+ lġ (18-11)	+lġ
yaw+ lġK (8-38)		+lġK
	ay+ lġh (3-11)	+lġh
	yeşil+ lık (17-45)	+lık
ay+ lık (18-40)	ay+ lık (3-12)	+lık
	yeşil+ lig (28-26)	+lig
biñ+ lik (12-158)		+lik
ay+ lġ (12-201)		+lġ
yeşil+ lık (3-210)		+lık
yaw+ luġ (20-34)	caw+ luġ (23-10)	+luġ
yaw+ luh (14-13)	caw+ luh (20-18)	+luh
yaw+ luK ⁵² (B.11-24)		+luK
	caw+ lüh (11-10)	+lüh
	caw+ lühK (11-9)	+lühK
	kelin+ nıġ (11-11)	+nıġ

⁵² Sevortyan, E. ESTY (1989) çalışmasında 'yawluK' - başörtü, mendil anlamındaki kelimeyi yağ köküne dayandırarak yağ+lık olarak incelemektedir (s.61)

bīram+nıK (1-100)		+nıK
olim+nik (18-47)		+nik

+CIK+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	o+caK ⁵³ (1-77)	+caK
	o+çaK (1-87)	+çaK
ķop+çeg (2-85)		+çeg
ķop+çêk (18-13)		+çêk
hızıl+çığ (19-42)		+çığ
	ırım+çık (1-5)	+çık
Kıl+çıK (18-16) Kızıl+çıK (1-169)	Kızıl+çıK (10-8)	+çıK
o+jaK (10-61)		+jaK
	arpa+şih (28-21)	+şih
	arpa+şık (28-21) Kızıl+şık (27-18)	+şık
	teyer+şig (29-32)	+şig

+şa+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	hızıl+şa (18-18)	+şa

+A(K)+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
ħab+a (4-193)		+a
ħab+ah (4-193)		+ah
Kab+ah (3-87)		+ah
Kab+aK (4-207)	Kab+aK (16-16)	+aK
Kab+ãK (3-87)		+ãK
töş+eg (3-42)	töş+eg (20-31)	+eg
toşş+ek (2-26)	töş+ek (23-38)	+ek
töş+ey (3-142)		+ey

⁵³ Sevortyan, E. ESTY (1974) sözlüğünde *ocak* kelimesinin *ot* kelimesinden geldiği savunulmaktadır, küçültme fonksiyonlu *+cak* eki eklenerek 'küçük ateş, ateş parçası' anlamı kazanılmaktadır. Sonradan küçültme eki kendi fonksiyonunu kaybederek ortaya tamamen farklı anlamlı bir kelime sunmaktadır.

	toş+ē (20-32)	+ē
töş+eğ (3-136)		+eğ
toş+ék (15-15)		+ék
yüz+ík (10-42)		+ík
yüz+ik (10-41)		+ik
yüz+ïk (10-43)		+ïk
yüz+ük (8-38)	yüz+ük ⁵⁴ (23-21)	+ük
yüz+űk (10-40)		+űk

+al+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
Kawal (B.13-28)		+al

+Ka+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
hop+ha (9-14)		+ha
hop+hā (9-14)		+hā
Kop+Ka (21-19)	Kop+Ka (3-15)	+Ka

-A(K)+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
pīç-a+çī ⁵⁵ (13-15)		-a
yapr-ağ (4-202)		-ağ
ır-ah (3-170) Kap-ah (5-97)		-ah
or-ah (20-17) ur-ah (3-170) yapr-ah (11-60)	yapr-ah (28-19)	-ah
yapr-aK (2-53)	or-aK (28-30) piş-aK (1-35) yapr-aK (28-29) yat-aK (14-26)	-aK
tez-ek (18-23)		-ek
tere-g (19-41)	belle-g (1-43) şegırde-g (18-34)	-g

⁵⁴ Gülensoy, T. (2007) 'yüzük' kelimesinin 'yüz+ük' şeklinde türediğini açıklamaktadır (s.1200)

⁵⁵ kelimenin art zamanlı yapısını gösterdik

bar-ğ (4-227)	carı-ğ (1-93)	-ğ
taya-h (4-52)		-h
bar-h (3-55) Kaşı-h (22-24) Kuşa-h (10-44) yarı-h ⁵⁶ (20-27)	carı-h (24-19) Kaşı-h+borèg (11-45)	-h
hay-ih (20-24)	Kay-ih (20-17)	-ih
Kaz-ıK (16-43) sar-ıK (12-180)		-ıK
er-ik (10-68) teş-ik (19-16)		-ik
teş-iy (12-106)		-iy
ör-ik (10-68)		-ik
tere-k (10-30)	şegırde-k (16-36) tere-k (28-19)	-k
bar-K ⁵⁷ (2-232) Kaşı-K (22-24) Kuşa-K (12-173) taya-K (12-47) yarı-K (12-81) yastı-K ⁵⁸ (2-26)	carı-K (1-59) Kaşı-K (14-27) taya-K (10-8)	-K

-IM+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
jay-ım (10-56)	çır-ım+çih ⁵⁹ (1-50) soğ-ım (18-5)	-ım
	soğ-ın (23-12)	-ın
	yüz-üm (16-31)	-üm
yüz-üm (3-198)	yüz-üm (17-2)	-üm

-A+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	Kon-a (5-28)	-a

⁵⁶ Clauson, J. (1972) çalışmasında 'yaruk' kelimesinin 'yaru'- ışık saçmak anlamındaki fiil kökünden geldiğini açıklamaktadır (s.962). Kırım Türkçesinde 'carığ, carıh, yarıh, carıK', yarıK' varyantları mevcuttur

⁵⁷ Sevortyan, E. ESTY (1978) çalışmasında 'bark'- mal, mülk anlamındaki kelimenin 'bar-' fiil kökünden gelebileceğini savunmaktadır (s.62)

⁵⁸ Clauson, J. (1972) kendi çalışmasında 'yastuk' kelimesinin kökünü yasta- fiiline bağlamaktadır (s.974). ESTY (1989) çoğu dilcilerin 'yastuk' kelimesinin incelemesini yas+tuk veya yas+ta-k olarak kabul ettiğini belirtmektedir (s.154-155)

⁵⁹ Kelimenin art zamanlı yapısını gösterdik

çewr-e (12-173)	şewr-e (26-46)	-e
	şewr-ê (12-17)	-ê
çal-ı (13-37) çırp-ı (2-19) Kap-ı (16-29) KoK-ı (1-97) yaz-ı (20-31)	Kap-ı (13-3) KoK-ı (1-10) sanç-ı (1-57) yaz-ı (10-19)	-ı
Kap-î (12-106)	Kap-î (6-19) KoK-î (19-10)	-î
KoK-u (4-190) sunğ-u (13-23)	KoK-u (30-7) sır-u (19-11)	-u
	KoK-û (1-90)	-û
	sur-ú (15-37)	-ú

-An+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
Kaz-an (12-172) tapç-an (20-15) tob-an (3-42)	Kaz-an (1-24) tob-an (5-18)	-an
	Kaz-aŋ (1-27)	-aŋ
pıç-en (20-19)	pş-en (28-34)	-en
tüt-în (3-128)		-în
ek-în (4-118)		-în
tüt-ün (4-229)		-ün
tüt-ün (17-25)		-ün

-Gan+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
yur-ğan ⁶⁰ (12-156)		-ğan
	cur-ğān (20-31)	-ğān
	cor-ḥan (20-32)	-ḥan

-Kı+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
ber-gı (12-158)		-gı
çal-ğı (3-100)		-ğı

⁶⁰ Gülensoy, T. (2007) 'yorgan' kelimesini *yor-gan* şeklinde ele almaktadır (s.1163). Diğer dilcilerin bu kelimeyi incelerken kesin bir sonuca vardıkları söylenemez

şipir-ki (11-44)		-ki
------------------	--	-----

-V+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	oKla-v (1-18)	-v
oĥla-w (3-81)	oĥla-w (10-15) oKla-w (5-28)	-w

-mA+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
bas-ma (11-25) Kır-ma ⁶¹ (12-173) saç-ma ⁶² (17-45)		-ma
bas-me (3-133)		-me

-mak+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	toK-maK+la- ⁶³ (1-38)	-maK

-Ci+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
ĥam-ci (22-28)		-ci
	ĥam-şı ⁶⁴ (18-13) Kam-şı (31-22)	-şı
	Kam-şĩ (23-26)	-şĩ

3.1.1.15. Canlı Varlıkların Vücut Bölüm, Organ Adlarını Yapan Ekler

+ek+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	siy+ek ⁶⁵ (1-7)	+ek

+(A)n+

⁶¹ nakış

⁶² av tüfeği

⁶³ Kelimenin art zamanlı yapısını gösterdik

⁶⁴ Clauson, J. (1972) 'kamçı' kelimesinin 'kam- vurarak ayaktan yıkmak' kelimesinden türediğini kaydetmektedir (s.626)

⁶⁵ DLT'te kemik anlamında geçen 'süngük' kelimesi yer almaktadır. T. Gülensoy'un KBS adlı sözlüğünde bu kelime süng+ük olarak ele alınmaktadır, s.831

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	hoy+ın ⁶⁶ (30-21)	+ın
	Kar+n (1-54)	+n

+tU(ğ)+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	Kol+tığ (10-23)	+tığ
Kol+tü (4-52)		+tü

-A(K)+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
tırn-aK (11-71)	tam-aK (1-34)	-aK
huc-ā ⁶⁷ (7-69)		-ā
yür-eg ⁶⁸ (5-78)	cür-eg (1-100)	-eg
	cür-eğ (1-78)	-eğ
	cür-ek (1-70)	-ek
	koğre-g (10-4)	-g
hursa-ğ (19-26)	Kursa-ğ (1-61)	-ğ
	Kursa-ğ (1-13)	-ğ
kemî-k (9-21)	kemî-k ⁶⁹ (12-26)	-k
Kursa-K (12-99)	Kursa-K (1-38)	-K
	Kuyr-uh ⁷⁰ (1-64)	-uh
Kursā-Ø (13-12)		-Ø (<k)

-I+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	ter-i (1-19)	-i
ter-î (11-78)		-î

⁶⁶ Sevortyan, E. ESTY (1997-II) 'koyun'- kucak kelimesini 'koy'- kucak, göğüs anlamındaki kelimedenden türediğini savunmaktadır (s.25)

⁶⁷ Sevortyan, E. ESTY (1997-II) 'kucak' kelimesinin 'kuç-' – sarılmak, kucaklamak fiil kökünden gelebileceğini savunmaktadır (s.105)

⁶⁸ Sevortyan, E. ESTY (1989) 'yürek' kelimesini incelerken 'yür-'- yürüme fiilinden türemiş olabileceğini öne sürmektedir (s.270-271)

⁶⁹ Clauson, J. (1972) 'kemik' kelimesini incelerken kemdü- > kemdü-k şeklinde ele almaktadır (s.722)

⁷⁰ Clauson, J. (1972) çalışmasında 'kuyruk' kelimesinin 'kudur-uk' şeklinde gelişebileceğini aks etmektedir (s.604)

-(u)n+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	bür-un (17-37)	-un
bır-n (20-16)	mur-n (15-50)	-n

3.1.1.16. Hayvan Adları Yapan Ekler

+ak+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	ol+aķ (19-7)	+aķ

+aw+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	bız+aw (1-86)	+aw

-eK+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	eş-ék ⁷¹ (26-6)	-ék

-an+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
sç-an (12-106) tawş-an (21-10) yıl-an ⁷² (16-29)		-an

-KI+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
til-ki (20-26)		-ki
	tıl-ķı+şık (8-8)	-ķı

3.1.1.17. Görev ve Yönetim Adları Yapan Ekler

+lığ+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
-----------------	---------------	----

⁷¹ Clauson, J. (1972) çalışmasında 'eşek' kelimesinin eş- fiilinden türediğini öne sürmektedir (s.260)

⁷² Sevortyan, E. (1978) 'yılan' kelimesini incelerken 'yıl-' kökünden geldiğini savunmaktadır (s.277)

padişā+hğ (7-58)	imparator+hğ (4-4)	+lğ
------------------	--------------------	-----

+çi+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
el+çi (12-27)		+çi
el+çĩ (12-24)		+çĩ

+kan+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	baş+Kān (4-21)	+Kān

3.1.1.18. Boy, Kavim, Topluluk Adları Yapan Ekler

+LIK+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
tatar+hğ (12-168)		+lğ
	Kışımlı+hK (1-11)	+lK
	türk+lük (1-74)	+lük
	músülman+nıh (20-24)	+nıh
musulman+nıK (12-13)		+nıK
müşülman+nıK (12-19)		+nıK

+li+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
albat+h (7-4)	ağbaş+h (19-37)	+lı
Kar+h (4-123)	Kırım+h (1-11)	
ozenbaş+h (19-3)	osman+h (4-3)	
özenbaş+lĩ (10-58)	Kırım+lĩ (1-69)	+lĩ
bağçisaray+lĩ (18-1)	Kırım+lĩ (1-67)	+lĩ
kibray+lĩ (7-72)	türkiye+lĩ (9-4)	
koğkóz+lĩ (7-3)		
sèmiyiz+lĩ (4-4)		
bağçisaray+li (19-2)	kelĩşek+li (24-13)	+ li
ğar+li (4-124)		
kermençik+li (8-14)		
Karalez+li (2-3)		
bağsaray+lĩ (1-148)	yer+lĩ (6-3)	+ lĩ
kèrmençik+lĩ (10-58)		

yalıboy+İ̇ (4-3)		+İ̇
------------------	--	-----

3.1.1.19. Yiyecek, Yemek Adları Yapan Ekler

+Lıĝ+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	aşayt+lıĝ (20-20)	+lıĝ

+lı+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
tat+lı (10-68)	tat+lı (16-30)	+lı
tat+İ̇ (22-27)		+İ̇

+daK+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	boĝır+daĝ ⁷³ (18-6)	+daĝ
	boĝır+daK (16-38)	+daK

-I(K)+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
Kat-ıĝ (21-19)	ĥat-ıĝ (18-35) cumırt-ıĝ (1-17) Kıy-ıĝ ⁷⁴ (22-40)	-ıĝ
Kat-ıĥ (4-214)	Kat-ıĥ (20-36)	-ıĥ
Kat-ıK (21-17) Kıy-ıK (3-90)	Kat-ıK (16-35) Kıy-ıK (14-12)	-ıK
Kat-ıĥ (3-208)		-ıĥ
Kat-ıK (21-16)	Kat-ıK (11-46)	-ıK
	şuj-uĝ (18-33)	-uĝ
	şuj-ü (18-33)	-ü

-(h)a+

⁷³ Sevortyan, E. ESTY (1978) çalışmasında 'bokur' – boĝaz anlamındaki kelimeden türediĝi, 'bokur+dak' şeklinde geliştii savunulmaktadır (s.184)

⁷⁴ Sevortyan.E. ESTY (1997-II) çalışmasında 'kıyk' kenar, köşe' anlamındaki kielimenin 'kıy- kıyı, köşe' kökünden gelebileceğini savunmaktadır (s.205)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
yımirt- a ⁷⁵ (12-160)	cımirt- a (18-33)	-a
	bot- ħa ⁷⁶ (18-6)	-ħa

-kĭ+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	iş- kĭ (29-34)	-kĭ
içç- ki (5-26)		-ki
iç- kĭ (19-43)		-kĭ
	iş- ķu (32-10)	-ķu

-Va+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
baKla- va ⁷⁷ (3-31)		-va
	baKla- wa (11-25)	-wa
	baKla- wā (22-35)	-wā

-miş+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	ce- mĭş (1-5)	-mĭş
ye- mĭş ⁷⁸ (3-224)	ce- mĭş (17-2)	-mĭş

-(y)t+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	yoğur- t (6-27)	-t
	aşa- yt +hğ ⁷⁹ (20-20)	-yt

-mA+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
-----------------	---------------	----

⁷⁵ Clauson, J. (1972) kendi çalışmasında 'yumurta' kelimesinin *yumurt-* fiilinden geldiğini savunmaktadır (s.938)

⁷⁶ Sevortyan, E. ESTY (1978) 'botka' – *lapa* anlamındaki kelimenin 'bot-ka' şeklinde geliştiği öne sürülmektedir (s. 201)

⁷⁷ Gülensoy, T (2007) KBS çalışmasında 'baklava' kelimesinin 'bakla-' fiilinden türediğini aks etmektedir (S.106)

⁷⁸ Clauson, J. (1972) kendi çalışmasında 'yemiş' kelimesini fiil kökünden oluştuğunu belirterek *ye-miş* olarak incelemektedir (s.938)

⁷⁹ Kelimenin art zamanlı yapılışı

bur- ma (8-60) çır-la- ma (1-95) dol- ma (10-54) Kıy- ma (3-208) sar- ma (10-54)	caz- ma ⁸⁰ (21-15) Katla- ma (7-21) Kıy- ma (1-22) Kur- ma ⁸¹ (1-5) sabır- ma (16-18) sal- ma (1-4) sar- ma (18-6)	-ma
dol- mā (9-49) Kıy- mā (3-78) sar- mā (9-49)		-mā
	kert- me (1-38)	-me
Kıy- na (10-66)		-na

-mEK+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	ye- meg (28-38)	-meg
	ye- mek (11-43)	-mek
bula- mıḥ (12-175)		-mıḥ
bula- mıĶ (12-176)		-mıĶ

-(m)Aç+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
kóm- êç ⁸² (3-208)		-êç
	u- maç ⁸³ (1-4)	-maç

-mece+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	kes- mece (1-5)	-mece
	kes- méce (1-15)	-méce

-ğaÇa+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	Kıy- ğaç a (1-5)	-ğaç
	Kıy- ğaş a (11-41)	-ğaş

⁸⁰ 'cazma/yazma' kelimesi 'yaz-' çözmek anlamındaki fiil kökünden gelmiş olabileceğini düşünmekteyiz

⁸¹ kavurma

⁸² Sevortyan, E. ESTY (1997-I) 'kömeç' kelimesini incelerken 'kôm-' gömmek fiilinden türediğini savunmaktadır (s.100). Clauson, J. (1972) aynı fikri paylaşmakta fakat 'kömeç'teki -eç eki değil de -meç eki olmalıdır diye savunmaktadır (s.722)

⁸³ ov-maç

3.1.1.20. Şekil, Buyut, Biçim, Renk vs Gibi Nitelik Adları Yapan Ekler

Nitelik adları kuran bu ekler genel olarak şekil, boyut, renk, biçim, kıvam ve s. vasıf adları oluşturmaktadır.

+LI(K)+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	cımşak+lığ (1-15)	+lığ
	Kalın+lıK (1-18)	+lıK
ağır+lī (7-63)		+lī
	deren+līk (26-4)	+līk
uzın+na (11-68)		+na
keñ+nig (11-68)		+nig

+(l)ll+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
aKıl+l (11-12)	ağıl+l (3-18) top+l (20-3)	+l
sağ+lıh (19-24)		+lıh
	bel+lī (14-21)	+lī
	bel+li (29-16)	+ li
	maza+ll (19-23) māza+ll (15-50)	+llı
	top+lu (1-82)	+lu
	Kut+lū (1-6)	+lū

+cık+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	Kıvır+cıK (K.8-5)	+cıK

+(a)K+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
yalp+aK ⁸⁴ (22-33)		+aK
	tüwerē+g (22-38)	+g

⁸⁴ Sevortyan, E. ESTY (1989) 'yalpak' kelimesinin 'yalp' taklit kelimesinden *yalp+ak* türediğini savunmaktadır (s.101). Bu görüşün doğruluğunu destekleyen Kırım Türkçesi'nde 'yalp+ay-' isimden fiil türeten bir ekin yaygın olarak kullanılmasıdır

togere+k (14-23)	il+k ⁸⁵ (1-76) tögere+k (1-30)	+k
------------------	--	----

+ay+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
Kol+ay ⁸⁶ (5-1)	Kol+ay (11-23)	+ay

+il+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
yêş+il ⁸⁷ (7-85)	yeş+il (11-29)	+il

+(K)A+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
baş+a (4-154)		+a
baş+ha (1-95)		+ha
baş+ha (20-11)	baş+ha (24-14)	+ha
baş+hā (4-225)		+hā
	baş+hu (30-2)	+hu
baş+ka (10-58)		+ka
baş+Ka (6-51)	baş+Ka (11-32)	+Ka

+ğıldım+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
sarı+ğıldım (16-30)		+ğıldım

-K+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
büyü-g (5-22) kere-g ⁸⁸ (16-45)	kere-g (32-17)	-g
boyı-ğ (4-239)		-ğ
hur-ğ+ahlıh ⁸⁹ (7-81)	Kur-ğ+aKlıh (29-39)	-ğ

⁸⁵ Sevortyan, E. ESTY (1974) 'ilk' kelimesinin 'il' kökünden gelebileceğini belirtmektedir (s.)

⁸⁶ Sevortyan, E. ESTY (1997-II) göre 'kolay' kelimesi 'kol+ay' şeklinde oluştuğunu belirtmektedir (s.46)

⁸⁷ Clauson, J (1972) 'yeşil' kelime kökünü 'yaş+ıl' olarak ele almaktadır (s.978)

⁸⁸ Clauson, J. (1972) çalışmasında 'kergek' kelimesinin 'kerge-' kökünden geldiğini belirtmektedir (s.742, 743)

⁸⁹ Clauson, J. (1972) çalışmasını incelediğimizde tezimizde geçen 'hurğahlıh' kelimesinin etimolojisinin şu şekilde geliştiğini görebiliriz: kırı- > kuru-g (s.646, 652) kurug > kurg+a- (s.655) kurga- > kurga-k (s.653) Son olarak da kurgak > kurgak+luk şeklinin oluşması makuldür.

uza-ğ (1-133)		
oħsa-h (4-183) ufa-h ⁹⁰ (2-56)		-h
arı-h (B.20-28) ħurğa-h+lıħ (7-81) Kūru-h (8-84) suwu-h (10-19) tomala-h (4-204) ufa-h (10-51) uza-h (14-16)	cımsa-h (23-38) ufa-h (10-19) yuvarla-h (2-4)	-ħ
biyü-k (15-8) kere-k (3-101) oķse-k (4-239)	biyü-k (7-16) kere-k (11-11)	-k
boyı-k (19-26)	eksi-k (1-24)	-k
biyü-K (16-5) corı-K (12-190) Kurğa-K+lıK (7-84) sowu-K (4-175) ufa-K (11-66) uza-K (10-28) yımşsa-K (11-47)	Kurğa-K+lıħ (29-39) uza-K (31-5)	-K
accı-Ø (8-58) cılıcıK-Ø (12-163) Kuru-Ø (8-75)	acı-Ø (1-80) cılı-Ø (1-58) Kuru-Ø (28-29)	-Ø (<g)

-m+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
sağla-m (12-200)	sağla-m (12-6)	-m

-E+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
inc-e ⁹¹ (3-81)	inc-e (22-36)	-e
inc-ē (3-91)		-ē
	inc-ê (16-34)	-ê

-ı+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
-----------------	---------------	----

⁹⁰ Sevortyan, E. ESTY (1974) kendi çalışmasında 'ufak' kelimesinin 'uba-' fiilinden türediğine dair açıklama yapmaktadır. T. Gülensoy (2007) 'uv-ş+ak' olarak incelemektedir (s.958). Kırım Türkçesinde 'ufan-' – 'kırıntı olmak, ufalanmak' anlamında bir fiil bulunmaktadır, buna dayanarak 'ufak/yufak' kelimesini biz 'ufa-k' şekliyle incelemekteyiz

⁹¹ Clauson, J. (1972) 'ince' kelimesini 'yinç- > yinç-ge' olarak ele almaktadır (s.945)

Katt-ı ⁹² (5-74)	Katt-ı (1-58) sıh-ı (27-12)	-ı
-----------------------------	--------------------------------	----

-(ı)L+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
Kız-ıl+çıK ⁹³ (1-169)	Kız-ıl+çıK (10-8)	-ıl
	Kız-ıl	-ıl
yeñgi-l ⁹⁴ (1-36)		-l

-(A)n+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
yal-an ⁹⁵ (12-203)		-an
ter-en (13-33)		-en
	der-ên (26-4)	-ên
darmadağ-ın (3-222) yağ-ın ⁹⁶ (4-153)	yağ-ın (31-7)	-ın
uzu-n ⁹⁷ (3-118) yal-n (12-200)	uzı-n (18-3)	-n

-gen+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	ışiñ-gen (18-36)	-gen

-(K)a+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
hıs-a (4-17)		-a
hıs-ħa (4-56)		-ħa
yıf-Ķa ⁹⁸ (10-58) Ķıs-Ķa (1-84)	Ķıs-Ķa (11-20)	-Ķa

⁹² Clauson, J. (1972) çalışmasında 'katı' kelimesinin 'kat-' sertleşmek anlamındaki fiil kökünden geldiğini açıklamaktadır (s.597)

⁹³ Art zamanlı yapı

⁹⁴ Clauson, J. (1972) kendi çalışmasında 'yeñil' – hafif anlamındaki kelimeyi yeñi- fiil kökünden getirerek yeñi-l olarak ele almaktadır (s.950)

⁹⁵ Clauson, J. (1972) etimoloji sözlüğünde 'yalın' çıplak kelimesi incelenirken yal- kökünden gelebileceği öne sürülmektedir. Bunun kanıtı olarak da DLT'te (s.925) 'yalın-' kelimesi 'soyunmak' anlamıyla verilmektedir (s.929)

⁹⁶ Clauson, J. (1972) çalışmasında 'yakın' kelimesini yak- 'yaklaşmak' anlamındaki fiilden türediğini savunmaktadır (s.904)

⁹⁷ Clauson, J. (1972) çalışmasında uzun kelimesinin uza- fiilinden türediğini savunmaktadır (s.288)

⁹⁸ Sevortyan, E. ESTY (1989) 'yufka' kelimesini 'yuf-ka' olarak ele almaktadır (s.242). T. Gülensoy da kendi sözlüğünde (2007) aynı şekilde incelemektedir (s.1170)

-may+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
yara- may (12-196)	yara- may (27-21)	-may
yara- māy (15-7)		-māy

-maz+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
yara- maz (12-203)		-maz

-tı+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	car-tı ⁹⁹ (20-32)	-tı

-ş+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
yava- ş (3-111)	yawa- ş (17-17)	-ş

-şI+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
yah- şá (3-61)		-şá
yaḥ- sı (5-11)		-sı
yah- şı (2-172)		-şı
yah- şī (3-69)		-şī
yaḥ- şī (16-1)		-şī
yaḥ- şi (8-1)		-şi

3.1.1.21. Nesnelere Yokluğunu, Eksikliğini Yapan Ekler

+sIZ+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
ana+ sız (18-1)	ayaḥ+ sız (3-8)	+sız
oḵ+ sız (3-150)		+sız
oḵ+ sīz (1-14)		+sīz
ana+ síz (3-181)		+síz
baba+ síz (3-181)		+síz

⁹⁹ Sevortyan, E. ESTY (1989) çalışmasında 'cartı (yartı)' kelimesinin 'yar-' fiilinden türediğini açıklamaktadır (s.145)

	oķ+sis (6-2)	+sis
--	--------------	------

3.1.1.22. Sayı ve Miktar Adları Yapan Ekler

+mİş+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
alt+mış (4-149)	alt+mış (32-7)	+miş
alt+mış (1-106)	alt+mış (3-17)	+miş
yet+mış (4-2)		+miş
alt+mış (1-112)		
yet+mış (8-14)	yet+mış (4-10)	+miş
yet+mış (3-143)	yet+mış (11-1)	+miş

+(A)V+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
bır+ew (3-106)	bır+ew (21-19)	+ew
	eke+v (1-48)	+v
	eke+w (6-16)	+w

-AK+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
kess-ek (2-71)		-ek
kés-ék (12-180)		-ék
hır-ğ (7-83)	Kır-ğ ¹⁰⁰ (29-4)	-ğ
hır-h (4-60)		-h
hır-ĥ (22-14)	hır-ĥ (12-17)	-ĥ
buç-ıĥ ¹⁰¹ (19-9)		-ıĥ
piç-ıK (6-16)		-ıK
Kır-K (1-85)	Kır-K (21-9)	-K
büç-uh (2-11)		
buç-üh (2-255)		-üh
buç-üh (3-41)		-üh
buç-ük (2-103)		-ük

¹⁰⁰ Sevortyan, E. ESTY (1997-II) 'kırk' kelimesinin kır- fiilinden türediğine dair bilgi vermektedir (s.237)

¹⁰¹ Clauson, J. (1972) kendi sözlüğünde buçuk kelimesinin biç- kelimesinden türediğini kanıtlamaktadır. Fiilden isim türeterek bir sıra değişmelere uğradıktan sonra bu şekli aldığını savunmaktadır (s.294)

-Im+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
yar- im (3-80)	Kap- im (1-19) tağ- im (29-21)	-im
yar- īm (3-126)		-īm
tīl- im (2-48)	tīl- īm (21-28)	-īm

-I+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
yar- i (20-26)	yar- i (15-2)	-i
yar- ī (10-9)	yar- ī (3-13)	-ī

-IN+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
but- in (11-76)		-in
pūt- in (9-11)	pīt- in (11-12)	-in
pıt- un (2-176)	put- un (14-19)	-un
pūt- ün (2-87)		-ün
bit- ún (6-92)		-ún
bīt- úŋ (5-39)		-úŋ
bit- üm (3-190)		-üm
pút- ün (5-32)	pūt- ün (14-21)	-ün
bit- üŋ (1-15)		-üŋ
bit- űn (1-105)	pūt- űn (15-13)	-űn

3.1.1.23. Uğraşma Alanı Adları Yapan Ekler**+CIIK+**

Bu eki ayrı olarak incelememizin sebebi +LIK ve +CI ekinden farklı fonksiyona sahip olmasıdır. Bu ekin esas işlevi uğraşma alanlarını ifade etmektir. +LIK ve +CI eklerin ayrı kullanılması farklı bir fonksiyon üstlenerek ikisi de farklı bir anlam kazandırmaktadır. +CIIK ekin üstlendiği fonksiyon +LIK ve +CI eklerinden tamamen farklı bir anlam yaratmaktadır. ‘çiftçilik’ kelimesinde olduğu gibi +çilik eki uğraşma adını belirtmektedir. Fakat ayrı olarak incelersek ‘çiftçi’ bu bir meslek adıdır, ‘çiftlik’ de üzerinde tarım yapılan veya hayvan yetiştirilen geniş toprak alanıdır, ama ‘çiftçilik’

dediğimizde ne meslek adını ne de toprak alanını kastetmiyoruz, dolayısıyla ‘+çılık’ ekinin üstlendiği fonksiyon tamamen farklı bir anlam ortaya sunmaktadır.

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
aywan+çılıK (12-10) bazar+çılıK (12-10)		+çılıK
	tarım+çiliK (15-7)	+çiliK
tütün+çilik (12-139)		+çiliğ
ağarot+çiliğ (12-10)		+çiliğ
tireh+çiliğ (10-4)		+çiliğ
	şif+çilik (3-3)	+çilik
	şip+şilig (29-22)	+şilig
	şif+şilik (24-12)	+şilik
	şip+şiliğ (4-8)	+şiliğ

3.1.1.24. Cinsiyet Belirten Adlar Yapan Ekler

+lı+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
hısayah+lı (19-16)	Kışyah+lı (20-20)	+lı

+Ek+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
erk+ek ¹⁰² (4-28)	erk+ek (19-36)	+ek
	yerk+ek (11-39)	+ek

+an+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
oğl+an (11-18)	oğl+an (26-34)	+an

3.1.1.25. Küçültme ve Sevgi Adları Yapan Ekler

+CI(K)+

Sadece Bahçesaray ağzında +CIK ekinin kullanım sıklığı çok yüksektir. İsimlerden isim yapan bu ek, genel olarak küçültme ve sevgi fonksiyonuyla (emativ bir ek) karşımıza

¹⁰² Erdal, M. (1991) ‘erkek’ kelimesini ‘erk+ek’ isimden isim türemiş olarak incelemektedir (s.41)

çıkılmaktadır. Bazı kelimelerde +CIK eki küçültme fonksiyonunu kaybederek ortaya farklı anlamlı bir kelime sunmaktadır. Fakat bu tarz örneklere nadir rastlanmaktadır.

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
a+cıh (4-187)		+cıh
tawü+cıK (3-30)		+cıK
torba+cıh (2-72)		+cıh
Kıyı+cıK (3-92)		+cıK
oğlan+ci (11-66)		+ci
dene+cik (1-102) ince+cik (3-78)		+cik
Kawe+cıy (1-166)		+cıy
bile+cik (3-81)		+cik
hardaş+cı (3-48)		+cı
altın+cığ (19-24) ana+cığ (20-1) can+cığ (4-176) Kardaş+cığ (4-168)		+cığ
a+cıh (4-204) awüş+cıh (1-101) bala+cıh (2-10) Kıs+cıh (3-195) oğlan+cıh (2-251)		+cıh
a+cıh (11-27) ayahap+cıh (12-201) bala+cıh (20-8) cayım+cıh (10-57) çană+cıh (19-25) harar+cıh (18-58) hurru+cıh (20-39) kofta+cıh (8-48) kölöşka+cıh (12-137) Kadar+cıh (12-199) Kamış+cıh (13-15) Kaşî+cıh (2-53) hıs+cıh (14-17) saldat+cıh (3-23) su+cıh (5-84) ştan+cıh (8-48) tahta+cıh (20-15) tekarar+cıh (6-82) torba+cıh (11-23) yufa+cıh (5-85)	çırım+cıh (1-50)	+cıh

as+çık (8-91)		+çık
alka+çık (14-24) apay+çık (4-216) as+çık (15-24) awan+çık (12-175) bala+çık (3-213) bayır+çık (12-63) cılı+çık (12-163) çul+çık (14-22) dost+çık (12-170) kloşka+çık (12-136) kuhna+çık (3-218) Kadar+çık (12-199) Kamış+çık (13-20) Kardaş+çık (3-43) Kawal+çık (13-15) Kis+çık (5-72) pamü+çık (14-23) saldat+çık (12-76) ştan+çık (3-164) taşaran+çık (6-80) teşaran+çık (6-90) torba+çık (3-167)	araba+çık (26-10) bala+çık (26-9)	+çık
azbar+çi (2-57) bala+çi (2-132) Kadaş+çi (3-48) hıs+çi (3-195) pıça+çi (13-15)		+çi
yüfa+çih (8-58)		+çih
Kardaş+çig (3-194)		+çig
cayım+çih (10-60) Kis+çih (2-159) neme+çih (2-158)	araba+çık (26-10)	+çih
cayım+çık (B.10-58) ştan+çık (B.3-121) tırna+çık (B.3-145)		+çık
bala+çi (2-232) çet+çi (2-210) kópe+çi (12-19) hardaş+çi (3-40)		+çi
yüre+çig (15-19)		+çig
eçki+çık (18-57) ew+çık (1-133) ince+çık (10-57)		+çık

kún+çik (12-115) kalidor+çik (2-27) koĥna+çik (2-32) pte+çik (19-17) şı+çik (2-120) yer+çik (6-100)		
yer+çiy (12-50)		+çiy
ew+çī (1-133) kiçkene+çī (2-132) kope+çī (12-2) ses+çī (12-183)		+çī
anter+çik (2-134) as+çik (2-228) çibere+çik (8-89) çipçe+çik (19-36) el+çik (12-144) et+çik (8-77) ew+çik (4-232) ğarip+çik (12-184) kobe+çik (8-48) Kanfet+çik (2-110) şeker+çik (6-51) togere+çik (3-75)		+çik
kalidor+jıK (1-160)		+jıK
	İamba+şıĝ (1-89)	+şıĝ
alşa+şıĥ (7-49)		+şıĥ
aş+şıK (16-4)		+şıK
	tılkı+şik (8-8)	+şik
	eki+şik (1-35)	+şik
az+ıK (16-4)		+ıK

+y+

İncelemiş olduĝumuz ek her iki ağızda da rastlanmakta, ama Köstence ağızında +y ekin kullanımı daha fazladır. İsimlerden isim yapan bu ek küçültme ve sevgi fonksiyonuyla karşımıza çıkmaktadır.

Bahçesaray Ağızı	Köstence Ağızı	ek
aĥa+y (7-50) apa+y (4-105) baba+y (12-180) bitá+y (16-23) Kartanay+(1-159) Kartana+y (2-266)	aĥa+y (9-18) aba+y (23-6) ana+y (23-41) atá+y (1-3) baba+y (23-41) Karbäba+y (25-3)	+y

yımırta+y (8-93)	Kartana+y (4-3) Karti+y (25-2) Kaynana+y (23-11) Kaynata+y (23-12) Kuda+y (29-30) zurna+y (31-29)	
------------------	--	--

+KE(nE(k))+

Eski Türkçe zamanından bu yana kullanılan bu ek günümüzde sınırlı örneklerde kullanılmaktadır.

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	kış+ke (30-20)	+ke
kış+kene (3-195)	kış+kene (11-13)	+kene
kış+këne (11-65)		+këne
kış+kəne (4-232)		+kəne
	kış+kenek (14-3)	+kenek
	kış+kenē (14-4)	+kenē
kış+këne (4-171)	kış+këne (31-3)	+këne
	kış+kënë (25-11)	+kënë

3.1.1.26. Eşlik, Ortaklık Adları Yapan Ekler

+dAş+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
arha+dāş (4-96) Kar+dāş (16-40) vatan+dāş (20-4)	arha+dāş (31-25) Kar+dāş (17-24)	+dāş
kelin+dēş (16-38)	har+dēş (19-24) kelin+dēş (23-29)	+dēş

+daK+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
boy+daK (12-44)		-daK

3.1.1.27. İlişki ve İlgili Adları Yapan Ekler

-E+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek

ğor-e (4-205)	kór-e (14-24)	-e
	ğor-ê (27-20)	-ê
	ğor-ə (15-1)	-ə

3.1.2. Fiil Yapan Ekler

Fiil yapan ekler işlevlerine göre 11 alt kategoriye ayrılarak ele alınmıştır

3.1.2.1. Algı, İdrak Fiilleri Yapan Ekler

+(L)A-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
añ+ la- (3-23) ħatır+ la- (3-98) êsap+ la- (10-1) sandıraĶ+ la- (1-161)	an+ la- (3-14) meraĶ+ la- (14-22)	+la
	an+ lâ- (4-24)	+lâ
bel+ le- (17-6) ey+ le- (2-190)	eki+ le- (1-28)	+le
bél+ lê- (12-36)	etki+ lê- (6-18)	+lê
ağ+ lı- (2-250)		+lı
bel+ li- (7-27)		+li
an+ na- (2-139)	an+ na- (14-24) ħatır+ na- (31-22)	+na
añ+ nâ- (2-248)		+nâ
	añ+ nâ- (3-20)	+nâ
añ+ nı- (9-1)		+nı
añ+ ni- (7-79)		+ni
an+ a- (7-82)	an+ a- (13-5)	+a
an+ ă- (11-63)		+ă
an+ â- (7-90)		+â

+A-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
oğr+ e- ¹⁰³ (18-28)	benz+ e- (15-6) üyr+ e- (30-11)	+e
	beñz+ i- (11-28)	+i

¹⁰³ Sevortyan, E, (1974) *öğren-* fiilinin etimolojisini incelerken *öğür+e-* olarak türediğini savunmaktadır (s.498)

+dA-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
al+ da- (11-53)	al+ da- (17-27)	+da
al+ dã- (11-15)		+dã

+şA-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
o+ şa- ¹⁰⁴ (22-5)	ũ+ şa- (26-47)	+şa
o+ şã- (11-10)		+şã

-(I)ş-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	al- iş- (4-16)	-iş
	al- ış- (32-13)	-ış
kél- ış- (4-231)		-ış
ada- ş- (12-165)	ada- ş- (14-21)	-ş

-ır-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	şaş- ır- (32-11)	-ır

-dır-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
üy- dır- (2-247)		-dır
san- dır- aKla- (1-161)		-dır

-K-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
hor- h- (17-37)	Kor- h- (17-11)	-h
Kor- K- (12-120)	Kor- K- (11-48)	-K

-mala-

¹⁰⁴ Sevortyan, E. ESTY (1974) dilcilerin görüşlerini paylaşarak 'okşa-' fiilinin ok 'benzer' anlamındaki kelimesinden isimden fiil yaparak türediğini savunmaktadır. (s.419)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
şaş- mala- (18-20)		-mala

-ü-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
tüş- ü- (8-24)	tüş- ü- (1-65)	-ü
tüş- ü- (13-22)		-ü

3.1.2.2. Görev, İş, Düzenleme, Vazife Eylemi Yapan Ekler

Bu gruba dahil olan ekler insanın günlük yaptığı görev, iş, mesleki hizmet, vazife ve s. bildiren eylemler türetmektedir.

+LA-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
azır+ la- (4-12) baş+ la- (12-85) boğça+ la- (3-210) bomba+ la- (3-10) çapa+ la- (18-26) KapaK+ la- (3-78) Kırsız+ la- (3-172) Kora+ la- ¹⁰⁵ (11-2) top+ la- (6-21) yağ+ la- (19-32)	aşı+ la- (13-13) baş+ la- (30-4) hürs+ la- (3-8) imza+ la- (18-20) Kamır+ la- (16-37) su+ la- (16-6) şapa+ la- (20-34) toKmaK+ la- (1-38) top+ la- (12-15) tuz+ la- (20-37)	+la
baş+ lā- (2-54)	baş+ lā- (30-5) Kamirlā- (K.6-24)	+lā
baş+ lā- (2-104)		+lā
baş+ lā- (16-38) saK+ lā- (12-94)		+lā
azır+ le- (5-64) belgi+ le- (5-51) çimçik+ le- (22-12) iş+ le- (4-70) kotec+ le- (1-175) yer+ le- (15-24) yüh+ le- (22-27)	iş+ le- (1-34)	+le
yük+ lē- (4-36)		+lē

¹⁰⁵ Sevortyan, E. ESTY (1997-II) 'kora-' kelimesini 'kor' isminden geldiğini savunmaktadır (s.75), ama aynı zamanda 'kora'- çit anlamında olan kelimeyi Moğolça'dan alıntı kelimesi olarak göstermektedir (s.74). Kırım Türkçesinde yer alan 'korala-/koray-'- etrafı çitlemek anlamındaki fiilin 'kora'- çit kelimesinden gelebileceğini düşünmekteyiz

k̇otek+l̇e- (12-6) iş+l̇e- (19-42) ozır+l̇e- (11-55) yük+l̇e- (4-44)	bír+l̇e- (4-16) perde+l̇e- (10-19) yer+l̇e- (29-10)	+l̇e
baş+l̇i- (2-1)		+l̇i
azır+l̇i- (11-56) erende+l̇i- (4-199) ř+l̇i- (10-5) ṫik+l̇i- (18-9) yük+l̇i- (13-39)	iş+l̇i- (12-13) k̇irt+l̇i- (18-20) k̇otek+l̇i- (19-14)	+li
yük+l̇i- (1-44)		+l̇i
ük+l̇i- (4-43)		+l̇i
bay+l̇a- (9-22) say+l̇a- (16-37)	baş+l̇a- (1-32) bay+l̇a- (23-27) may+l̇a- (31-22)	+la
	bay+l̇a- (23-19)	+la
baş+a- (4-49) K̇ırs+a- (7-59)		+a

+A-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
don+a- (3-122) K̇ap+a- (17-39) oyn+a- (5-32)	at+a- (9-16) K̇ap+a- (6-13) oyn+a- (11-31)	+a
K̇ap+a- (6-37) oyn+a- (2-102)		+ā
	oyn+á- (K.29-24)	+á
	oyn+â- (18-8)	+â
toş+e- (2-232)	tós+e- (23-39)	+e
oḣ+i- ¹⁰⁶ (9-3)	aş+i- (1-16) oḣ+i- (15-33) toK̇+i- (26-46)	+i
oK̇+i- (1-48)		+i
oK̇+i- (7-56)	aş+i- (22-35) toK̇+i- (18-10)	+i
oK̇+i- (5-43)		+i
oğ+u- (7-6)	aḣ+u- (29-4)	+u
oḣ+ũ- (3-153)	oḣ+ũ- (13-10)	+ũ
	oK̇+Ø- ¹⁰⁷ (3-18)	+Ø(U)

¹⁰⁶ Sevortyan, E. ESTY (1974) *oku-* kelimesinin *ok* ‘çığlık, ses’ kelimesinden isimden fiil yapım ekiyle meydana geldiğini ispatlamaktadır (s.439-441)

¹⁰⁷ *oku-*

+dA-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
ay+ da- (5-11) yal+ da- (1-58)	ayı+ da- (22-14)	+da
yal+ dā- (12-39)		+dā
yal+ dā- (18-18)		+dā
ay+ dá- (12-72)		+dá

+ır-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	tığ+ ır- (29-38)	+ır

+Ka-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
çiy+ ha- ¹⁰⁸ (3-179)		+ha
	şay+ ha- (10-31)	+ha
dar+ ğa- ¹⁰⁹ (4-41)		+ğa

+ra-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
as+ ra- ¹¹⁰ (4-153)	as+ ra- (6-29)	+ra

+şA-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
Kor+ ça-la- ¹¹¹ (12-96)		+ça

+y-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
-----------------	---------------	----

¹⁰⁸ Gülensoy, T. KBS adlı sözlüğünde 'çay' kelimesi 'ırmaktan küçük akarsu' olarak geçmektedir. Eskiden bulaşıklar yıkandıktan sonra nehirde veya akarsuda durulanırdı. Böyle olabileceğini göz önünde tutarak çay+ka- eğlemi elde edilebilir.

¹⁰⁹ Sevortyan, E. ESTY (1980) çalışmasında 'darga-' fiilinin 'dar' isim köklü kelimesinden gelebileceğini savunmakla birlikte aynı kökenden başka fiillerin türediğini de örnek olarak sunmaktadır (s.150-151)

¹¹⁰ Sevortyan, E. ESTY (1994) 'asra-' fiilinin 'ası'- büyümiş, yetmiş anlamındaki isimden türediğini öne sürmektedir (s.194)

¹¹¹ Sevortyan, E. ESTY (1997-II) 'korçala-/korşala-' korumak anlamındaki fiilin 'kor+ça-/şa-la-' şeklinde türediğine inanmaktadır (s.75). Burada art zamanlı yapısını da gösterdik.

Ƙora+y- ¹¹² (11-16)		+y
--------------------------------	--	----

-(I)ş-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
çal-ış- (16-6)	şal-ış- (31-21)	-ış
çal-ış- (2-218)	şal-ış- (16-2)	-ış
kúre-ş- ¹¹³ (11-49)	kúre-ş- (29-36)	-ş

-(i)ş(t)Ir-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
yığ-ıştır- (14-24)		-ıştır
tap-ıştır- (10-7)		-ıştır
er-ıştır- (2-143)		-ıştır
tağ-ıştır- (4-151)		-ıştır
tap-şır- (4-90)		-şır
	ara-ştır- (15-8)	-ştır
ci-ştir- (18-49)		-ştir

-Ar-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
Ƙüt-ar- (9-20)	Ƙüt-ar- (17-43)	-ar
Ƙut-ar- (1-59)	Ƙut-ar- (17-19)	

-(I)r-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	Ƙaw-ır- (16-24)	-ır
Ƙaw-r- (8-80)		-r
Ƙaw-ur- ¹¹⁴ (5-90)	Ƙav-ur- (1-4)	-ur
Ƙaw-ür- (8-83)	Ƙaw-ür- (6-25)	-ür

-tır

¹¹² Sevortyan, E. ESTY (1997-II) 'kora'- çit anlamında olan kelimeyi Moğolça'dan alıntı kelimesi olarak göstermektedir (s.74). Kırım Türkçesinde yer alan 'koral-/koray-'- etrafı çitlemek anlamındaki fiilinin 'kora'- çit kelimesinden gelebileceğini düşünmekteyiz

¹¹³ Bk. kúreş

¹¹⁴ Clauson, J. (1972) göre 'kavur-' kelimesi 'kav-'- kavurmak anlamındaki fiil kökünden türemektedir (s.612)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
yāndır- ¹¹⁵ (B.1-180)	saldır- (K.24-15)	-dır

-t-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
sür-t- (10-66) tar-t- (2-116)	ker-t-me ¹¹⁶ (1-38) tar-t- (12-16)	-t

-mala-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
Kar-mala- (9-12)		-mala

-(a)la-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	oK-ala- ¹¹⁷ (5-29)	-ala
Korç-ala- ¹¹⁸ (12-96)		-la

-rA-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
doğ-ra- (8-57)		-ra
doğ-rā- (5-89)		-rā

-ula-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
çūK-ula- (1-172)		-ula

-a-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
dıgr-a- (3-213)		-a

¹¹⁵ Clauson, J. (1972) çalışmasında 'yandır-' kelime kökünü yan- getirerek incelemektedir (s947-948)

¹¹⁶ Sevortyan, E. ESTY (1997-I) çalışmasında 'kert-' fiilinin 'ker-t-' olarak ele alınmaktadır (s.54)

¹¹⁷ Sevortyan, E (1974) ESTY çalışmasında ob-/og-/ow- paralelini göstererek og- > ok-ala- (ovalamak) fiilden fiil türettiğini savunmaktadır (s.402)

¹¹⁸ Sevortyan, E. ESTY (1997-II) 'korçala-' korumak anlamındaki fiilin 'kor+ça -la-' şeklinde türediğini savunmaktadır (s.75)

3.1.2.3. Durum, Hal, Vaziyet Fiilleri Yapan Ekler

İnsanın durumunu, halini, vaziyetini, keyfiyetini, tutumunu bildiren fiilleri kuran ekler. Bölgemizde sık kullanılan eklerdir.

+LA-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
borş+ la- (2-206) corıK+ la- (22-26) h̄or+ la- (12-75) rāt+ la- (12-115) Kasta+ la- (15-24) Kul+ la- (4-101) Kurt+ la- (4-49) saḥ+ la- (20-34) sawlıK+ la- (12-185) taş+ la- (5-26) yaḥşī+ la- (5-76) yaKa+ la- (3-50) yuh+ la- (2-94) zor+ la- (13-41)	ara+ la- (23-24) cöK+ la- (25-1) h̄ul+ la- (32-10) Kasta+ la- (30-18) Kazaḥ+ la- (20-24) KüşaK+ la- (8-10) ot+ la- (28-26) rāt+ la- (7-9) saK+ la- (1-42) taş+ la- (28-31) toKüz+ la- (1-39) yūḥ+ la- (10-31) zor+ la- (14-6) zayıf+ la- (2-7)	+la
taş+ lā- (2-22)		+lā
taş+ lā- (18-50)	taş+ lā- (16-30)	+lā
alêw+ le- (14-25) bek+ le- (22-1) bit+ le- (17-15) taKāt+ le- (12-63) tüyür+ le- (12-149)	bır+ le- (15-13) cem+ le- (1-45) ḳobdeş+ le- ¹¹⁹ (1-44) perde+ le- (10-18) şeşek+ le- (11-37) tekmil+ le- (26-26) tıl+ le- (3-9) tırnek+ le- (1-41) yer+ le- (22-5)	+le
ḳuf+ lê- (21-18)	bek+ lê- (20-9)	+lê
taş+ lı- (14-25)		+lı
	bek+ li- (5-5) sesek+ li- (11-37) ziyet+ li- (20-26)	+li

+A-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
-----------------	---------------	----

¹¹⁹ Köstence ağzında 'kōbdeş' kelimesi 'karın şişkinliği' anlamındadır. 'kop' kelimesi 'fazla, çok' anlamındadır, fazla yediğinde karın şişkinliği olduğundan: *kōb+de-ş+le-* şeklinde ele almaktayız

aş+a- (20-33) boş+a- (1-27) han+a- (3-203) kan+a- (9-19) kıyn+a- (4-52) Kurğ+a-Klık ¹²⁰ (7-84) oğr+a- (12-188) tay+a-K (12-47) uy+a- (4-17) uz+a- (4-138) yal+a- ¹²¹ (20-16) yaş+a- (22-16)	aş+a- (16-15) Kurğ+a-Klık (29-39) oğr+a- (1-46) tay+a-K (10-8) uy+a- (1-49) uz+a- ¹²² (1-33) yaş+a- ¹²³ (30-18)	+a
aş+a- (12-62) yaş+a- (7-33)		+ā
aş+a- (3-142)		+ǎ
aş+a- (7-85)	aş+a- (19-19)	+á
aş+a- (19-26)	aş+a- (11-34) yaş+a- (22-22)	+à
aş+e- (3-89)		+e
inc+i- ¹²⁴ (12-196) sanç+i- (13-24)		+i
sanç+i- (12-137)		+i

+DA-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	qob+de-şle- ¹²⁵ (1-44)	+de
nıh+ta- (12-140)		+ta

+ra-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	ip+ra- (20-25)	+ra

+ay-

¹²⁰ Clauson, J. (1972) çalışmasında, tezimizde geçen 'hurğahlıh' kelimesinin etimolojisinin şu şekilde geliştiğini görebiliriz: *kurı-* > *kuru+g* (s.646, 652) *kurug-* > *kurg+a-* (s.655) *kurga-* > *kurga-k* (s.653) Son olarak da *kurgak* > *kurgak+lık* şeklinin oluşması normaldir. Art zamanlı yapısını gösterdik.

¹²¹ Sevortyan, E. (1989) *yala-* fiilinin kökünü incelerken *yal+(g)a-* olarak türediğini açıklamaktadır (s.88)

¹²² Sevortyan, E. (1974) Bang *uza-* fiilinin *uz* isim kökünden geldiğini savunmaktadır: *uz+a-* (s.571)

¹²³ Clauson, J. (1972) 'yaşa-' fiilin kökünü *yaş* kelimesine dayandırarak *yaş+a-* olarak ele almaktadır (s.976)

¹²⁴ Sevortyan, E. ESTY (1994) 'inci-' canı acımak fiilinin 'inç' kökünden geldiğini savunmaktadır (s.657)

¹²⁵ Köstence ağzında 'köbdeş' kelimesi 'karın şişkinliği' anlamındadır. 'kop' kelimesi 'fazla, çok' anlamındadır, fazla yediğinde karın şişkinliği olduğundan: *köb+de-ş+le-* şeklinde ele almaktayız. Art zamanlı yapısını gösterdik

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
boŋ+ay- ¹²⁶ (13-54)		+ay

+şa-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
Ku+şa-K (12-173)	Ku+şa- (3-26)	+şa

+na-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	şay+na- (1-36)	+na

+ır-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	şıb+ır- (1-35)	+ır
	şıb+ır- (1-13)	+ır

-n-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
ya+n- (8-5)	ca+n- (21-15)	-n
ya+ŋ- (18-47)		-ŋ

-(I)ş-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
çek-ış- (2-208) deŋ-ış- (2-88)	cab-ış- (1-18) deŋ-ış- (1-25) Kaw-ış- ¹²⁷ (1-80)	-ış
çek-ış- (2-36) yap-ış- ¹²⁸ (17-22)	yat-ış- (1-40)	-ış
çek-ış- (17-46)	cap-ış- (5-17)	-ış
	şeg-ış- (28-3) cap-ış- (5-16)	-ış
çek-ış- (9-40) deŋ-ış- (6-86)		-ış
oğra-ş- (6-113)	oğra-ş- (26-7)	-ş

¹²⁶ Sevortyan, E. ESTY (1978) 'boğ' – düğüm, boğum kelimesinden fiil türeterek oluştuğunu düşünmekteyiz (s.164-165)

¹²⁷ Clauson, J. (1972) incelemesine göre, 'kavuş-' kelimesi 'kav-' kökünden türemektedir (s.588)

¹²⁸ Clauson, J. (s.880-881) ve Sevortyan, E. ESTY 1989 (s.132-133) 'yapış-' kelimesinin yap- fiil kökünden türediğini savunmaktadır.

ow-uş- (6-8)	av-uş- (1-26)	-uş
	aw-üş- (11-30)	-üş

-D(I)(r)-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
o-dur- (4-60)		-dur
o-tığ- (5-18)		-tığ
o-tır- ¹²⁹ (18-27)	o-tır- (25-3)	-tır
u-tür- (3-65)	o-tür- (5-4)	-tür
o-tür- (3-21)	o-tür- (1-31)	-tür
o-tör- (3-216)		-tör
o-tr- (1-163)	o-tr- (15-12)	-tr
o-tü- (3-177)		-tü
o-tür- (4-160)	o-tür- (1-31)	-tür
o-tür- (2-197)		-tür
o-tür- (2-4)		-tür

-K-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	ca-ğ- (17-17)	-ğ
ya-ğ- (10-62)		-ğ
	buyü-ğ- (1-50)	-ğ
tars-ıK- (16-18) ya-K- (6-47)	ca-K- (15-27) tarsı-K- (1-9)	-K

-A-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
Kaltır-a- (1-157) Kaz-a- ¹³⁰ (18-37)	háltır-a- (19-37) Kaz-a- (15-32) tük-a- (1-27)	-a
tüz-e- (1-159)	tüz-e- (1-63)	-e

3.1.2.4. Hareket Fiilleri Yapan Ekler

+LA-

¹²⁹ Clauson, J. (1972) kendi çalışmasında 'otur-' kelimesinin *ol-gur- > olgur- > oltur- > otur-* şeklinde türediğini açıklamaktadır (s.150).

¹³⁰ Clauson, J. (1972) 'kazan-' kelimesinin 'kaz-ga-' şeklinde türediğini göstermektedir (s.683)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
at+ la - ¹³¹ (11-69) yaKın+ la - (12-85)	ay+ la - (6-12) yaK+ la - (1-44)	+la
at+ lâ - (11-73)		+lâ
ay+ lâ - (16-46)	ay+ lâ - (23-18)	+lâ
ay+ lã - (9-27)		+lã
	yaKın+ na - (3-7)	+na

+A-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
taş+ i - (7-33)	taş+ i - (1-69)	+i
taş+ ĩ - (1-35)	taş+ ĩ - (26-12)	+ĩ

+DA-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
toĥ+ ta - (7-49)	toĥ+ ta - (1-36)	+ta
toĥ+ tã - (20-9)		+tã
tõ+ tã - (11-11)		+tã
toĥ+ tã - (12-115)		+tã
	toK+ ta - (16-38)	+ta

+na-

Bahesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
ĥat+ na - (17-24)		+na

+aş-

Bahesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
yan+ aş - (12-112)	yan+ aş - (26-9)	+aş

-ğar-

Bahesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
oz- ğar - (13-40)		-ğar

-ur-

¹³¹ Sevortyan, E. ESTY (1974) 'atla-' fiilinin 'at' isim kökünden geldiğini kayd etmektedir (s.322)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	cuw-ur- ¹³² (1-85)	-ur

-D(I)(r)-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
oz- d̄ir- (2-226)		-d̄ir
ke- t̄ir- (3-163)		-t̄ir
ke- t̄ir- (17-24)		-t̄ir
ke- t̄ir- (19-30)		-t̄ir
ke- t̄ir- (16-7)	ke- t̄ir- (26-29)	-t̄ir
ke- t̄ir- (22-22)		-t̄ir
ke- t̄ir- (11-71)	kel- t̄ir- (23-33)	-t̄ir
	ke- t̄ir- (23-13)	-t̄ir
ke- tr- (12-46)	ke- tr- (18-21)	-tr

-t-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
ḥay- t- (20-22)	ḥay- t- (10-10)	-t

-Kala-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
çap- ḥala- (2-200)		-ḥala
çap- Kala- (10-25)		-Kala

-a-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
dol- a- (10-25)	dol- a- (9-2)	-a

3.1.2.5. Duygu ve His İfade Eden Fiiller Yapan Ekler

+LA-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
açuw+ la- (12-185) ağ+ la- ¹³³ (18-46)	azar+ la- (23-30) ceza+ la- (31-26)	+la

¹³² koşmak

bağış+ la- (7-77) hızı la- (7-45) sız+ la- (4-50)	cı+ la- (14-15) sız+ la- (1-95) so la- (23-41)	
ağ+ lā- (16-44)		+lā
kün+ ne- (12-41)		+ne

+A-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
kuw+ a- (12-172) ut+ a- ¹³⁴ (1-104)	kūw+ a- (1-2) ut+ a- (23-30)	+a
peg+ e- (12-175)	beg+ e- (15-5)	+e
bég+ ê- (18-4)	beg+ ê- (27-3)	+ê

3.1.2.6. Dilek, İstek, Niyet Fiilleri Yapan Ekler

+IA-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
alğış+ la- (2-222) hayır+ la- (5-36)	bayram+ la- (7-16) bayramşî+ la- (11-48) kayır+ la- (7-17)	+la
aves+ le- (5-70) tenbi+ le- (12-197)	niyet+ le- (6-21)	+le

+A-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	ad+ a- (29-35) yarlık+ a- (1-46)	+a

+(D)A-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
is+ e- (8-77)		+e
is+ ê- (8-88)		+ê
is+ te- (8-88)	ış+ te- (11-12)	+te
s+ tê- (11-53)	is+ tê- (1-41)	+tê
s+ ti- (18-4)	ış+ ti- (23-29)	+ti

¹³³ Sevortyan, E. ESTY (1974) 'ağla-' fiilini incelerken 'ağı/ag' ağlama sesi anlamındaki yansıma kelimesinden oluştuğuna dair dilcilerin fikir ve görüşlerini sunmaktadır (s.79-80)

¹³⁴ Clauson, J (1972) *uvtan-* > *utan-* (uta-n-) kelimesinin 'uvut' kökünden geldiğini açıklamaktadır (s.7)

+sA-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
tur+sa- ¹³⁵ (4-133)		+sa
su+sā- (9-13)		+sā
ķır+se- (18-37) kór+se- (19-10)	kĩ+se- (10-29) kór+se- ¹³⁶ (1-81) yük+se- (1-87)	+se
ķır+sě- (2-159)		+sě
kĩr+sê- (4-40) kó+sê- (15-26) yür+sê- ¹³⁷ (16-45)		+sê
sa+sı- ¹³⁸ (18-9) tar+sı±K- (16-18)	avur+sı- (1-39) tar+sı±K- (1-9) tola+sı- (1-44)	+sı
tar+sĩ±K- (16-1)		+sĩ
sa+sí- (16-26)		+sí

+ir-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
telm+ir- ¹³⁹ (12-56)		+ir

-il-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
-	Kĩrt-il- ¹⁴⁰ (17-8)	-il
Kut-ĩl- (6-40)	-	-ĩl
Küt-ul- (12-109) (14-4)	hüt-ul- (20-38)	-ul
-	Kurt-ül- (1-74)	-ül

-tir-

¹³⁵ Clauson, J. (1972) kendi çalışmasında *tur-ug+sa-* olarak incelemektedir. +sa eki isimden fiil türeten bir ektir. Zamanla aradaki -ug elendiği için bazı dilciler tarafından fiilden fiil türemiş olarak algılanabilir (s.542)

¹³⁶ Clauson, J. (1972) incelemesine göre, 'körse-' fiilinin oluşumu şu şekilde gerçekleşmiştir: *kör-* > *kör-üg* > *körüü+se-* > *körüü+se-* > *körse-* (s.740, 741, 744-745, 746)

¹³⁷ *yori-* > *yori-[k]+se-* > *yori-Ø+se-* > *yürse-* şeklinde gelişebileceği ihtimalini göz önünde tutarak bu şekilde incelemekteyiz

¹³⁸ Sevortyan, E. ESTY (1986) 'sası-' kelimesinin *sar+sı-* (sar = batak) şeklinde gelişerek meydana geldiğini savunmaktadır (s.228)

¹³⁹ Clauson, J. (1972) kendi çalışmasında 'telmir-' fiilinin 'telim' – 'çok' kelimesinden türediğini açıklamaktadır (s.500)

¹⁴⁰ Sevortyan, E. ESTY (1997-II) 'kurtar-/kurtul-' kelimelerinin köklerini incelerken 'kurt-' fiil kökünden gelebileceklerine dair fikir yürütmektedir (s.180)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
kes- tir - (12-32)		-tir

-ık-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
Kız- ıK - (7-43)		-ıK

-ala-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
Kuw- ala - (16-43)	Kuw- ala - (17-21)	-ala

3.1.2.7. Duyu ve Duyum Fiilleri Yapan Ekler

+LA-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
hoh+ la - (20-32)	KoK+ la - (1-68)	+la
	tıŋ+ la - (1-78)	+la
diŋ+ ne - (12-196)		+ne
din+ ne - (8-20)		+ne

-(i)t-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
işi- t - ¹⁴¹ (14-1)	eş- it - (32-4)	-it
iş- it - (1-122)	eş- it - (28-4)	-it
iş- t - (15-1)		-t

-la-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	sipa- la - (3-7)	-la

3.1.2.8. Renk, Şekil, Boyut (Nitelik Bildirme) Eylemi Yapan Ekler

+la-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
------------------------	----------------------	-----------

¹⁴¹ Sevortyan, E. ESTY (1974) 'eşit-' fiilini incelerken 'eş-' fiil kökünden türemiş olduğuna dair fikir yürütmektedir (s319)

boya+ la- (3-145) kraska+ la- (3-111) K̄at+ la- I ¹⁴² (11-47) oba+ la- (12-11) parça+ la- (9-21) par+ la- (1-189) toma+ la-ḡ (4-204) yuvar+ la- (22-25)	ḡat+ la- ma (10-13) yuvar+ la-ḡ (2-4)	+la
têgiz+ le- (4-202) temiz+ le- (2-73) yeḡgil+ le- (12-189)	süs+ le- (23-28) temiz+ le- (10-29)	+le
	bũk+ lê- ¹⁴³ (2-4)	+lê
temiz+ li- (2-72)	buḡ+ li- (16-28) temiz+ li- (5-10) tögerek+ li- (10-14)	
	K̄at+ lá- (1-35)	+lá

+da-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
parıl+ dā- (17-4)		+da

+(a)r-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	aḡ+ ar- .30-1)	+ar
	eski+ r- (26-49) K̄oyu+ r- (1-8)	+r

-Ar-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
K̄ız+ ar- (8-60)	K̄ız+ ar- (1-28)	-ar
	K̄iv+ ır- (8-5)	-ır

-ula-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
bür+ ula- (2-122)		-ula

¹⁴² katlamak, bükmek

¹⁴³ Sevortyan, E. ESTY (1987) çalışmasında 'bükle-' kelimesinin 'bük' kökünden meydana geldiği açıklanmaktadır (s. 290-292)

3.1.2.9. Ses Çıkarma, Yansıma, Seslendirme Fiilleri Yapan Ekler

+LA-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
çıı+ la- (18-36) çır+ la- ma ¹⁴⁴ (1-95) pat+ la- (22-32) yır+ la- (3-124)	cır+ la- (1-93) Kıyıl+ la- (29-32) pat+ la- (31-24)	+la
yır+ lā- (2-98)		+lā
sö+ le- (6-113)	ses+ le- (15-10) sö+ le- (12-6)	+le
yır+ lā- (2-247)		+lā
çer+ na- ma (1-97)	sélam+ na- (7-11) şın+ na- (23-5)	+na

+A-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	canğır+ a- (1-84)	+a

+DA-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
ıhır+ da- (2-202) şatır+ da- (2-85)	şanğır+ da- (1-86) şırıl+ da- (1-28)	+da
	şegır+ de- g (18-34)	+de
dürül+ di- (13-28)		+di
mağ+ ta ¹⁴⁵ - (4-225)		+ta

+Kı(r)-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
ça+ ğır- (22-18)		+ğır
ça+ ğī- (11-55)		+ğī
ça+ ğīr- (1-123)		+ğīr
	şa+ hır- (28-18)	+hır
	şa+ hīr- (20-13)	+hīr
	şa+ Kīr- (28-17)	+Kīr
	ba+ Kır- (29-32)	+Kır

¹⁴⁴ Art zamanlı yapıyı gösterdik

¹⁴⁵ Sevortyan, E. ESTY (1986) kendi sözlüğünde bu kelimenin *mak+ta-* isimden fiil yapmakla meydana geldiğini öne sürmektedir (s.13)

	şa+Kır- (28-13)	
--	-----------------	--

+ır-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
af+ır- (12-18)		+ır

-(I)Ş-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	Kon-ış- ¹⁴⁶ (25-9)	-ış
	hon-ış- (9-15)	-ış
	Kon-us- (8-8)	-us
	Kon-uş- (15-45)	-uş
	Kon-üş- (15-41)	-üş

-ğır-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
sız-ğır- (20-21)		-ğır

-ştır-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
sora-ştır- (3-114)		-ştır
sora-ştır- (2-43)		-ştır

-t-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
ay-t- (1-9)	ay-t- (6-21)	-t
ay-t̄- (1-20)		-t̄
ay-s- (3-154)		-s

3.1.2.10. Zaman ve Süre Fiileri Yapan Ekler

+la-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
Karanık+la- (13-41)	Karağġi+la- (27-13)	+la
yarık+la- (12-82)		

¹⁴⁶ Gülensoy, T. (2007) 'konuş-' fiilini incelerken 'kon-uş-' olarak ele almaktadır (s.539)

3.1.2.11. Hayat Evrelerini İfade Eden Fiilleri Yapan Ekler

+(L)A-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
buzaw+ la- (5-109) K̄at+ la- II ¹⁴⁷ (4-247)	balā+ la- (28-35)	+la
ev+ le- (3-144)	ŷy+ le- (11-8)	+le
ew+ lê- (6-14)	ü+ lê- (6-7)	+lê
nışan+ na- (18-4)		+na
ew+ ê- ¹⁴⁸ (4-224)	ïy+ ê- (1-47)	+ê

+Ay-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
K̄art+ ay- (18-60)	K̄art+ ay- (20-25)	+ay
	K̄art+ ây- (12-23)	+ây
	K̄art+ ıy- (8-4)	+ıy

3.2. Çatı Ekleri¹⁴⁹

İncelediğimiz ağızlarda yer alan çatı eklerinin alt fonksiyonlarını, üst ve alt şekillerini belirlemeden önce bu eklerle ilgili yapılan genel tanım ve açıklamaları inceledik.

Muharrem Ergin (2007: 202-2014) ve Mustafa Öner (2013:95-102) “çatı” kavramını kullanmadan çatı eklerini fiilden fiil yapan ekler başlığı altında incelemektedir. Aynı zamanda bu eklerin dönüşlülük, pasiflik, ortaklaşma ve oldurganlık “yapım” fonksiyonlarından bahsetmektedir.

Zeynep Korkmaz (2009: 123) çatı eklerini fiilden fiil türeten ekler olarak incelemekte ve eklendikleri fiillerin temel anlamlarında önemli bir değişiklik yapmadan fiilin özne ve nesne ile bağlantısında yalnız şekil ve durum değişikliği yapan ekler şeklinde belirlemektedir.

¹⁴⁷ yaşlanmak

¹⁴⁸ evlen-

¹⁴⁹ Bu alt bölüm kısmen ben N. Kırımlı'nın “Köstence Kırım Tatar Ağzındaki Çatı Eklerini Sınıflandırma Denemesi” adlı makalesinden üretilmiştir.

Gürer Gülsevin (2007: 138) çatı eklerini fiilden fiil yapan ekler başlığı altında tanıtmaktadır. Çatı ekleri ifadesini kullanarak bu eklerin fiilin çatısını ettirgenlik, edilgenlik, dönüşlülük ve işteşlik bakımından değiştirdiğini de belirtmektedir.

Süer Eker (2015: 283) çatı eklerini “eylemden eylem yapan ekler” olarak tanıtarak aynı zamanda bu eklerin “çatı” adı verilen “özel görünümünden” bahsetmektedir. Eylem çatıları olarak adlandırdığı bu ekleri olumsuzluk, ettirgenlik, edilgenlik, dönüşlülük, işteşlik, sıklık ve kuvvetlendirme gibi alt türlerinden söz etmektedir.

Ediskun (1999: 222-223) çatı eklerini “fiilin çatısı” alt başlığı altında ele almaktadır. Dilimizdeki bütün fiillerin aslında etken çatılı olduğunu ve edilgen, ettirgen, dönüşlü ve işteş çatılı fiillerin etkenlerden yapım ekleriyle türetildiğini iddia etmektedir.

Delice (2000: 226), çatı eki ifadesini kullanarak, bu ekin fiilin kök anlamını genişleten bir olduğunu ifade ederek fiil genişletme ekleri içerisinde ele almaktadır.

Dilcilerin genel görüşlerine göre, Çatı ekleri, yapım eki fonksiyonunu üstlenen fiilden fiil kuran eklerdir. Ekin tanımı yapılırken, “Çatı ekleri” ifadesi kullanılarak bu ekler “yapım ekleri” olarak tanıtılmaktadır. Fiilin sözlük anlamında herhangi bir değişiklik yapmadığı ama aynı zamanda fiilden fiil kuran bir ek olduğu ifade edilmektedir. Böyle tanımlar birbiriyle çelişen durumlar yaratarak dil bilgisi açısından ciddi sorunlar yaratmaktadır. Problemin asıl kaynağı Türk dili ekleşme bilgisinin yapım eki ve çekim eki olmak üzere ikili ek sınıflamasına dayandırılarak dilciler tarafından kullanılmaya devam etmesidir (Kırımlı, 2023: 160).

Turan (2018: 103) çatı eklerinin “fiilin çatısını, isimlerle kurduğu veya kuracağı tamlama ilişkisine göre geliştiren ekler” olduğunu, “fiilin anlamı olan hareketi” oluşturarak “fiilin ilk hareket şekli” belirlediğini bildirmektedir. Turan, farklı açıklamalar yaparak, çatı eklerinin yapım eklerinden ayrı bir ek çeşidi olduğunu, yapım eklerinin kök anlamını değiştirme işlevini üstlendiğini, çatı eklerinin de çatısını geliştirdiğini belirtmektedir.

Turan (2007: 1848) “her fiil, bir hareketi, onu icra edecek vasıtayla birlikte karşılayan kelimedir. İşte, bizce, fiilin bünyesinde taşıdığı bu icra vasıtasıyla, yine fiilin bünyesinde taşıdığı hareket arasındaki ilişki, fiillerin çatısını oluşturur” açıklamaları yaparak yalnız fiile ait çatının her fiilde muhakkak bulunduğu altını çizerek tanıtmaktadır.

Bu eklerin yapım ekleri olması için fiilin anlamında herhangi bir değişiklik yapması gerekirdi, dolayısıyla yapım eki kategorisinde yer alarak çatı eki ifadesi kullanılarak değerlendirilmemeliydi. Ama kelimenin anlamına müdahale yapmadan yalnızca hareketi gerçekleştireni değiştiriyorsa bu eklerin yapım ekleri olduğu belirtilmeden çatı ekleri olarak ele alınması daha uygun olurdu. Fakat dilciler bu ekleri, genel olarak yapım ekleri arasında inceleyerek çatı fonksiyonlarından bahsetmektedirler (Poyraz 2021: 63).

Bundan hareketle, çatı eklerinin ek sınıflandırmasında yapım eklerinden tamamen farklı ayrı bir ek çeşidi olarak ele alınması ve buna göre fonksiyonlarının belirlenerek tanıtılması gerekmektedir.

Çatı ekleri onlu ek sınıflandırılmasında¹⁵⁰ üst işleve sahip olan ayrı bir ek çeşididir. Çatı fiilin içerisinde var olan bir unsurdur. Çatı ekleri hareketin anlamına müdahale etmeden var olan anlamı başka icracılarla desteklemekte ve şekillendirmektedir. Fiilin anlamı olan hareketle o hareketi bize gösteren icracı arasındaki ilişkidir çatı. Çatı eklerinin esas işlevi fiilin var olan anlamı ile isimle hareket arasındaki ilişkiyi kurmaktır. Çatı ekleri anlam değiştirme fonksiyonuna sahip olmadıkları için yapım ekleri değildirler, hareketin anlamını değil icra edenini değiştiren eklerdir. Yapım ekleri hareketin kendisini yani fiilin anlamını değiştirirler, ama çatı ekleri sadece hareketi gerçekleştireni değiştirirler. Varsa yapım ekinden sonra, olumluluk/olumsuzluk ekinden önce gelir.

Köstence ve Bahçesaray Kırım Türkçesi Ağızlarında incelediğimiz çatı ekleri dört alt fonksiyonla karşımıza çıkmaktadır: **dönüşlü, edilgen, ettirgen** ve **işteş**.

3.2.1. Dönüşlü Çatı Ekleri

Köstence ve Bahçesaray Ağızlarında dönüşlü çatı fonksiyonunu üstlenen üç üst şekli ayırabiliriz: **-(I)N-**, **-(I)L-** ve **-(i)Ş-**.

-(I)N

Bahçesaray Ağızı	Köstence Ağızı	ek
-------------------------	-----------------------	-----------

¹⁵⁰ Zikri Turan'ın "Türk Dilinin Eklerini Sınıflandırmanın Esasları" adlı çalışmasında Türkçenin ekleşme bilgisinin iki ana unsur olan kelime ve ekten oluştuğu, eklerin yadaş – yandaş karşıtlığına göre sınıflandırılması gerektiği açıklanmaktadır. Bütün ekler, yandaş karşıtlıkla ortaya çıkan üst işlevlere göre 10 başlık altında sınıflandırılmaktadır: 1.Yapım eki, 2.Çatı eki, 3.Olumluluk/Olumsuzluk eki, 4.Fiilimsiler, 5.Ek fiiller, 6.Teklik/Çokluk eki, 7.İsim tamlamasını kuran ekler, 8.Hal eki, 9.Soru eki, 10.Çekim eki. Makalemizde Turan'ın ek sınıflamasından yararlanarak Çatı eki bu ek sınıflamasına göre ele alınmıştır.

<p>açula-n-Ø-ip çıhtım (15-12) sernikin tidirgence alêwle-n-Ø-e (14-25) hardaşçıgım hastala-n-Ø-dı (4-175) avesle-n-Ø-ip neme te bere edik (5-70) başım dâ ayıla-n-Ø-a diy (9-24) erkez azırle-n-Ø-ip aş sular pişirip (5-64) üzbékler pek bege-n-Ø-diler bızın hañın (2-170) er şin ettik kerê dayın borşla-n-Ø-dıK (2-206) koğkózın dola-n-Ø-dıh aypetirge çıhtıh (15-27) hızıkla-n-Ø-a bızın kélécemiznen (7-45) urba yoğ kirli pasnı pis kórgenin kormeniz bām pek Korla-n-Ø-dıh (3-182) sāt beşerden son açıh uza-n-Ø-amıs ratla-n-Ø-amız dēn (4-138) amman bir yerge kirip kēne sañla-n-Ø-ip otralar (12-81) kozlerim tüyürle-n-Ø-dī açamayım (12-149)</p>	<p>hartaydıh men Kastala-n-Ø-dım (30-2) avursı-n-Ø-ır son rıñın (1-39) başım bek ayıla-n-Ø-a (9-3) o yaKların bege-n-me-genner (15-5) er bir şige daya-n-ma-dım (26-19) su totıra şayılı alan em Komşiman egle-n-Ø-e (1-89) evle-n-Ø-diler güzel toy yaptıK (26-31) mında kelgen sun irfan dâ bıras Kastala-n-Ø-dı (27-14) bir kırtını aştı Kapadı o aştı o Kapa-n-Ø-dı (16-14) mında cataman anı yerde ora-n-Ø-am catam (20-29) taş Kalawlı Kuyu cırlay yıldızlarğa sesle-n-Ø-e (1-88) arū çeksın çağaraK tıKa-n-Ø-massın KoKudan (1-27)</p>	-n
<p>yañşı osa da daya-ñ-Ø-ğan kóçmēn (7-87) men ewle-ñ-Ø-gēn son (6-14) hastala-ñ-Ø-ğan anda epsı (2-17) KararıKla-ñ-Ø-Ganda bıs koye kēp çıhtıK (13-41)</p>	<p>babam rametlı üle-ñ-Ø-gēn başha ewlatlar ediñgen (6-7)</p>	-ñ
<p>saçlarım kor-m-mi-y (3-121) bū koyın haKı sığ-m-dir-ma-dı unı (12-184) soñ başladı mennen çeşit türlü soğ-m-Ø-mē (1-175)</p>	<p>aK duvağın çatırtāw bir kún elbet cab-m-Ø-ır (1-71) üşünde kıy-m-Ø-ıp ne tip baratanedik (5-18)</p>	-m
<p>son bir dâ da bekır bir kor-in-Ø-ıp Kaldı vasfiyē dep bir Kıçırdı (12-146)</p>	<p>aKayların Katına tart-in-Ø-asın aytma (11-46)</p>	-in
<p>üstüm ortıK kor-ı-me-z (15-20)</p>		-ı
<p>adam kor-in-mi-y uç küngece (19-19)</p>	<p>başha yerge barsam bir yaramay yaramay bōb kór-in-Ø-eler (27-21)</p>	-in
<p>son bir daKKada cı-ş-in-Ø-ip çıhtıK (21-4) hartım sağ ıdı unnan soñ keç-in-Ø-dı (16-17) bir kın bu adam yañşı kiy-in-Ø-e (12-52)</p>	<p>zitın tanesi toplaş keş-in-mi-ymen deñen (10-4) ogi anası ózın hızın kiy-in-dir-Ø-ip Kuşandırip gezmege a kēte (3-26)</p>	-in

anam babam keç- in-Ø -ge rametli (15-2)	babam rametli üleşgen başha ewlatlar ed- in-Ø -gen (6-7)	-in
jemātin içinde bōl- in-Ø -me partiyalar bar (6-21) ekī yıl yaşadı son keç- in-Ø -di u Kısçılı (4-52) duwarlar aralarinnan qozler kōr- in-Ø -e (19-20)	aywan eštirer edik onnarman geş- in-Ø -e edik (7-6) ben bī yahta keş- in-Ø -amayman dep (10-3) nurbatta qoyın Kalkı mā gōrē başha türlü kōr- in-Ø -e (27-20)	-in
aqlama bābam bēlkim çare bul- un-Ø -ur (10-50) bala çāğa apay epsin banige kirsētip yuw- un -dür-Ø-dūlar (4-40)		-un
	u sabahtin keldi soğ- ün-Ø -üp başladı uruşça (1-176)	-ün
	sāl tōgerek Konağa qor- ün-me -sin iyimden kīm otirsa aldında (1-30)	-ün

-(I)L

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
koq Kapısın aç- il-Ø -ğanı körgen (12-178) bek bereket coy- il-Ø -dı başıma hoban oyuldu (20-28) guze Kawūr- il-Ø -sa tamat pır şı Kəymağ kerekmiy (5-92) men küreşip küreşte elim Kır- il-Ø -dı (11-50) bīs hırımnan çikkān sōn alt aydan sōn tap- il-Ø -dı (2-256) Koraytip otir di Korayı di yıK- il -ma-sın (11-16)	bek te anna-ş- il -ma-y (11-30) son aş- il-Ø -ır sav ekende iştāğın (1-40) mēwtanı kemiklerī ayr- il-Ø -ğanda (11-45) kires aywa epsi bız- il-Ø -dı (16-3) Kokūsı da iyge cay- il -ma-sın dep aytsān (1-26) qoştiler epsi kettiler bız- il-Ø -dı koyımıs (16-1) din aru din şindi unutulmadı virā diŋge sar- il-Ø -ğannar (32-4) sonında Kalsa iş cığ- il -ma-sa o ala (29-37)	-il
bütün şekker şige tok- il-Ø -gen (12-57)	ayr- il -ma-ğan Kayırlı qōp bala ber (1-79) ōlin tır- il -t-mi-ysin ya obır yahtan (18-30)	-il
poyizlarğa as- il-Ø -ıp kitemiz (3-50) Kolimnan at- il-Ø -ıp kitti (9-18) son saba ende ayr- il -ış-Ø-a ular (12-103) Kaç Kart osa epikisine barıp çik- il-Ø -a (5-65) kitecek u nemē barıp Koş- il-Ø -ācaK bekim öz saldatlarımıza (12-104) son taK- il-Ø -dım awū balların artına	ayağı kötirdim cığ- il-Ø -aman cıgilaman türalmayman (10-22) Kaş tane tıl coy-t- il-Ø -ğan bo dünyada (15-42) gazetağa bergenner sat- il-Ø -ıK dep (26-21) qozim aldında tıra sız- il-Ø -ıp etken iygılıklerim (21-30) o yaKtan tart- il-Ø -ıp keler mi yağa(12-	-il

kıttım şkola (2-133) tekararı endi tır- il-Ø -ip başladıh babam anda çalışkan son (18-23)	16) ekindide koy tır- il-Ø -e erkez cuwura işine (1-85)	
üşne yaprah tók- il-Ø -gen bî şî tók- il-Ø - gen (11-60)		-il
	ne ğadar aşalsa da Kolayca sin-ir- il-Ø - ir (1-49)	-il
Kısmetımıs koter- il-Ø -di mına göçip keldig (4-155)	aman bazıları diy tümtüs kire iy- il -mi- y (12-10) ince bolşa teş- il-Ø -ir Kalın bolşa Kalır çî (1-19)	-il
i yerge çok Kalk ciy- il-Ø -a (3-210) oğlim çek- il-Ø çete dedi çek- il-Ø -di çete (22-31) cemāt ciy- il-Ø -a koy cemāti (3-215)	selam bergende iy- il-Ø -ecesin terakay(12-10) oż balasına cıllı cımsah tōşek salır ker- il-Ø -ip sozılıp catsın dep (23-38) Kızlar salonun tōrine tiz- il-Ø -ediler (29-27) oĝa naz et- il-Ø -irmı oĝşıĝaşı aşayber oĝa eş toyulırmı (1-41)	-il
kırmak aşadıh pitesı aş- l -ma-y (19-26) siroplar sat- l-Ø -edi petmez diy edik uña (12-202) tekararı cürdim nefesim tohtay tohta- l-Ø - am (2-203) ēksı de tüze- l-Ø -di ende şkur (1-162)	ne ğadar aş- l-Ø -sa da Kolayca sinirilir (1-49) o aştı kırtını bu Kapa- l-Ø -dı o aştı Kapandı o (16-16) ożleri kêtmezdiler şünki ocalar ode- l - me-di (31-13) tes tüze- l-Ø -ir zavallı (1-63)	-l
	balalıKta arKadaşlar daĝı- il-Ø -dılar dünyaĝa (1-103) olın tiri- il-t -mi-ysin ya öbir yahtan (18- 30)	-il
bek bereket coyıldı başıma hoban oy- ul-Ø -du (20-28) direkin tamırları yuw- ul-Ø -ĝan su aKa āKa (12-36)	din aru din şindi unut- ul -ma-dı virā diñge sarılĝannar (32-4) oĝa naz etilirmı oĝşıĝaşı aşayber oĝa eş toy- ul-Ø -irmı (1-41) tuy- ul -ma-dan Kayıb boldı tuwĝan koy (1-108)	-ul
	dört bir yaKKa ketti kşiler unut- ul-Ø - dı artıK soy (1-109)	-ul
çika Kičira boĝ- ül-Ø -acaK ende (1-61) tūkañĝa barip kalem nefesin tut- ül-Ø -a (2-225)		-ül
	Kaynat biras uyür- ül-Ø -sin (1-28) Kan bolarman Koyurĝan ep bolarman os- ül-Ø -gen (1-8)	-ül
findıhlar bi yıl tók- ül-Ø -e bütün boş oldı (19-42)		-ül

-(i)Ş

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	aman şeg- iş-Ø -keni zor işleri bola êkên (28-3)	-iş
	o ğadar KalabalıK eş mümkün tuwul cet- ış-Ø -mêge unda (7-12)	-ış
āna elimnen kēnı kene de tiri- ş-Ø -am (2-227) sun ana topla- ş-Ø -ıp bİrbİrmızı taphan ēdik (3-222) vaĝon penceresİne bİrsı tırma- ş-Ø -a (12-143) saba yeŋgille- ş-Ø -ken edim (12-189) bİs yerle- ş-Ø -eceptik Kİrİmdā tap altmış yedİde (1-120)	pütün derelerden su topla- ş-Ø -ıp (15-13) onnar kertipınarĝa cerle- ş-Ø -tiler (22-19) manKalı bēttēn dola- ş-Ø -ıp baracaŋ (19-4) kētemen şĝolaĝa bİr parşa dola- ş-Ø -aman (9-2) cenazesİN yerİne cerle- ş-tir-Ø -gende (12-26) caşlar Kazahla- ş-Ø -tı müsİlmannıhı da iprata camİge kelmiyeler (20-24) ĝobdeşlenir Kİrsaĝın yaKla- ş-Ø -ĝanda KİrİKKa (1-44)	-ş
	aĝşam Karaŋĝİla- ş-ma -zdan bİrun bİr yerge cİbermez (27-13)	-ş
	topla-s - Ø -ıp misapİrlİкке aladİlar (23-23) men cİremēn bİr tā arala-s- Ø -ıp (23-24)	-s

3.2.2. Edilgen Çatı Ekleri

İncelediĝimiz bölgelerde edilgen çatı eklerinin **-(I)L-** ve **-(I)N-** varyantlarına rastlanmaktadır.

-(I)L

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	müsür āna onı or- al-Ø -a edİ söra bayĝana edİ (28-28)	-al
pencerelerimiz... aç- ıl-Ø -ĝan Kaldı (12-168) toy aç- ıl-Ø -ĝan son (11-28) ballarİmdan ayr- ıl-Ø -dım bu nas şİ (12-145) başta hıyma çekİle hıyma çekİlĝen son pİrinçİN Karİş-tir- ıl-Ø -a (4-186) men anda uraldā doĝ- ıl-Ø -dım (9-35)	orta oĝul onda aş- ıl-Ø -dı sıptı (29-4) aşı-t- ıl -ma-ĝan undan yasalı (1-16) mādeniy şekilde çağ- ıl-Ø -sa da KoKİsı ĝenē bar edİ (15-28) cay- ıl-Ø -ĝan Kamırdan salasın o tİĝerek tawaĝa (22-34)	-ıl

sabā sāt beşni on beş daKKa kaçkende dañ dın Kıpımıs KaK- il-Ø -dı (3-25) özimizge dep saç- il-Ø -a pamidor Kıyar her şiyin (5-107) salfetkâ sar- il-Ø -ğan öpmek rumınskıy yalpaK (22-33)	hâyñata tağa kelıñge bilezik ne tağ- il-Ø -a (18-27) kóbete ana tât- il-Ø -lı ettên Kaydiy et bosa da pırıj taşlaysın (16-24)	
toylarda u wañıtta ende allah rañı hoy- il-Ø -a edi (4-145)	tohta-t- il -ma-dan ketsin tēzz barsın dep cennetke (1-67)	-ıl
son babam Kolınan at- il-Ø -ğan (18-55) äyt- il -mā-n şı Kāmān (2-257) onı Kamırı Katıhtān şiden bas- il-Ø -a (11-48) dohtırğa yarın ende bar- il-Ø -acahtır (12-189)	erkez cuwura işıne Kazan şölmek şañGırda-t- il-Ø -a (1-86)	-ıl
	ne ğadar aşalsa da Kodayca sin-ır- il-Ø -ır (1-49) onday altın ne çok ver- il-Ø -gen (26-41) oğratılmas sıratğa ciber- il -me-z tamüğa keter doğrı ũşmaKKa (1-46) ırı-t- il-Ø -gen bellı bızın sarımay dāy tül (11-25) bır aħşamda omırşada dört beş oca koter- il-Ø -dı (8-10)	-ıl
endi dört kóşe etip Kamır kes- il-Ø -gen son Kıymanı Koyıp (5-82) ağır nişan ketir- il-Ø -gende toy wahtın belgiley ediler (5-51) çamaşır telıne yay- il-Ø -ğan şilerden bir ekı ıdır bıdır alıp keldim (21-8)	bır erkek koleksesi kiy- il-Ø -gen kolékse (26-36)	-ıl
oliler de şáy ciy- il-Ø -a edi ēpsi (2-181) başta hıyma çek- il-Ø -e hıyma çek- il-Ø -gen son pırınçın Kariştirıla (4-186) nası surğın et- il-Ø -dik şte (1-11) erëndēden keç-ır- il-Ø -gen habaħın usne son cewis toğıp çıħasıñ (4-203)	tırnekle gene āşa oğa naz et- il-Ø -ırmı (1-41) ana tırnām kes- il-Ø -eceg edi (10-25) turkler surúmen koş-tırı- il-Ø -gen yalı boyına (15-37)	-ıl
şu zavot hapa- il-Ø -dı vınzavotta çalıştım(3-55) pış peħ hıyna- il-Ø -dıK özbekıstanda (7-90) Kuran içinden sureler ayetler oħu- il-Ø -ğan ayetler (4-136)	Kaysı Kuwetli kelmese cı- il -ma-y (5-24) camiler Kapa- il -ma-y namas hulına (32-5) bu toK- il-Ø -ğan şı bē kētēndenmı (26-46) sarımsaklı KatıK ta yasa- il-Ø -a (11-47)	-ıl
ewlendik ekı oğımız doğ- ul-Ø -dı (4-67)		-ul

altı dane saw- ul-Ø-ğan sığır vardik (6-39)		
ular üzbeğkten doğ- ül-Ø-ğan ballar (4-68) içine vremenka fündament Koy- ül-Ø-ğan tahtalar şileri vardı (1-139)	bo bir ur- ül-ış-Ø-ğanda ...anawo balanı yesir alalar (17-32)	-ül
saba turup süz- ül-Ø-e edi miñgen çüberək (5-78)	bolarman Koyurğan ep bolarman os- ül-Ø-gen (1-8)	-ül

-(I)N

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	dari urar toKuznu çal- in-Ø-ır Koş keldiniz (1-72) etin bolmasın az mayli boş büyürden solu eş al- in-ma-ğan (1-21)	-in
kerbiç al- in-Ø-ğandı (1-141)	başta kelin üyine tüşüreler ana sıpra sal- in-Ø-a (18-23)	-in
awle sıra sıra alıp aşı- n-Ø-a (4-191) aşamnan su aş su azırla- n-Ø-a (4-133) ceñk ende başla- n-Ø-acahta atalar bomba (17-34) Kırım nemseden temizle- n-Ø-gennen köçirdiler üzbiğistanğa (7-6)	maşinalarğa gene birer tesmal birer batik bayla- n-Ø-a (18-14) şölde Kurğan söra bayla- n-Ø-a (28-32) sora hartagaşı cezala- n-dir-Ø-a meni (31-26) bir camide birsin ayahapları hırsla- n-Ø-dı (3-8)	-n
bırıncı ahyar bombala- n-Ø-ğan (13-29)		-n

3.2.3. Ettirgen Çatı Ekleri

Bölgemizde tespit ettiğimiz ettirgen çatı ekleri **-(e)D**, **-(D)I(R)**, **-(I)(r)**, **-GIz**, **-Iz** üst şekilleriyle rastlanmaktadır.

-(e)D

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	kesip mayda gene hızar- d-Ø-ıb alıb üşne şeker sebesin (18-16)	-d
	bis kėtken sora başhaları da bilsin artımızdan yā tabi ya yür- ėt-Ø-mek kerek (32-16)	-ėt
yarem ağla- t-ma (15-20) seni alda- t-Ø-ıp kėtkėn (11-20) Kızım pişire aşı- t-Ø-a (3-141) bir ši aytmadıla hırımı boşa- t-Ø-acamız dedi (10-13) āwu adamı çağır- t-Ø-a son (13-18)	babası ağna- t-Ø-aydı (10-16) ruslarını Kızları seni alda- t-Ø-ıp (17-27) Kaymakman ārū aşı- t-Ø-aman (22-35) Kamşılarnı able anaday bayla- t-Ø-	-t

<p>çaptır tayı diy atla-t-Ø abün üstünden (11-69) soñ koylérge darğa-t-Ø-ıp başladılar (4-41) çalışa edi...on çın önı Kapa-t-ma-dılar (6-61) bahtlı ol ana babaların ıncı-t-Ø-mağ (12-196) berberın ketir-t-Ø-e saçın saKalın aldıra (13-3) cılık tatlısı Kayna-t-Ø-á edik haş türlü (10-68) aşçıh rusşa bilem unı da patla-t-Ø-tım (15-2)</p>	<p>tılar (23-27) otırğan yerleringe benze-t-Ø-ken (15-6) Kaş tane tıl coy-t-ıl-Ø-ğan bo dünyada (15-42) ablám ketken üy üyden dağı-t-Ø-mağa olKumlarını (1-90) musur hayña-t-Ø-a alıne göre (29-27) hoynı mayın ırı-t-Ø-kende şujuğu hala (18-32) türmennı satıb aldı yerine Koydı sora işle-t-Ø-meğe başlağan (26-26) Kartob egemis domatis otır-t-Ø-amıs (28-21)</p>	
<p>tohta-t-Ø-ālar bir yerde bir sāt otracağ diy (2-18)</p>		-t

-(D)I(R)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
<p>nēcün bonı aşap bitirmiysiñ anam bızge Kal-dı-t-ma-y edi (18-51)</p>		-dı
<p>ağşamğancék miyiñizin ayıla-n-dır-Ø-r (6-105)</p>		-dī
<p>materalı mā al-dır-Ø-ta (18-38) ayıla-n-dır-Ø-mağ kerek ola (16-46) işlep başlağan soñ Koy-dır-t-Ø-tım (3-206) berberın ketirte saçın saKalın al-dır-Ø-a (13-4)</p>	<p>yabancı topraKKa Kal-dır-ma-ğıs menı toprağım Kırımıdır (12-25)</p>	-dır
<p>bızge al-dır-ma-dılar (2-237) barıp ap kele ediler awasın çal-dır-Ø-ıp (8-25) namas hılēdiler anda namas hıl-dır-Ø-ēdı (2-177) çıkur Kaz-dır-Ø-a ü yerde de ata awu çükurğa tüşe kite ölgen adam (12-116)</p>	<p>Kızlar Kızını ayıla-n-dır-Ø-ıp (23-18) sora hartağası cezala-n-dır-Ø-a meni (31-26) ogi anası ózın hızın kiyindirip Kuşa-n-dır-Ø-ıp gezmege a kete (3-26) Kamırın bir ekilep Kob-dır-Ø-ıp Kaynat biras uyürülsin (1-28)</p>	-dır
<p>dolma tol-dır-Ø-a edi çiberek pişiredi (10-54)</p>		-dır
<p>Kızım da yiri toy etip ewle-n-dır-Ø-dik (5-59) sūk yerge kiteler balların yağşı kiy-in-dır-Ø dedi (17-9)</p>		-dır

bız evle-n- dir-Ø -dik (1-25) oğlım da ule etıp ewle-n- dir-Ø -dik (5-59) Kızını maña sew- dir-Ø -gen öz anası (12-172)		-dir
abı yerıne Kına ti- diy-Ø -ır edik bayramda (3-146)		-diy
dağlarda da saldatlar bar dā kırse dağğa öl- dır-Ø (12-70)		-dī
bo nenı bıl- dır-Ø -ecek olam koyde (4-27) menin Koñşım oğlın ewè-n- dır-Ø -ecekKız baħmaya bara (4-224) ketirgen berberine aldıra saçın öl- dır-Ø -te (13-4) sernikin ti- dır-Ø -gence alèwlene aman ala taşlıysıs (14-25)	dört yaşınaşlı mènmen cattı o em-iz- dır-Ø -edi (30-21) om bır yaşında nenesıs KağanGa āna Karpām onı gez- dır-Ø -ēken (9-11) ogi anası ózın hızın kiy-in- dır-Ø -ip Kuşandırıp gezmege a kete (3-26) órme of- dır-Ø -ecek tuwğanın tatasına (10-28)	-dūr
bala_çağa apay epsın banige kırsétip yuw-un- dūr-Ø -dular (4-40)		-dūr
bırsı Kaça soñ aħrannik kore nemse atıp öl- dūr-Ø -e (1-154)		-dūr
	ne ğadar aşalsa da Koyayca sin- ır-ıl-Ø-ır (1-49)	-ır
awuna awuş- tır-Ø -dı çanaçılñen (19-25) undan son abı yahşı Karış- tır-Ø -ıp yemege şte verile (5-97) markofın ozın yāħşı Kızart- tır-Ø -ıp Kawurıp pişirsen pek nezetli ola (5-93)	tatarca nawular anna-ş- tır -ma-y (25-16) pişkenge Karama başKasına awuş- tır-Ø (1-26) anu Kızın ayt- tır-Ø -ar edı caş (23-5) ketme balam diy onda barsan senı ot- tır-Ø -ırlar (17-23)	-tır
ayt- tır -ma-ñıs şu boħ olı boħların mağa (17-47) anam er kun fal baħ- tır-Ø -a (2-250) trápkañı bas- tır-Ø -asıñ úsne (1-41) aħçasın stese vère stese vermiy zorlıKnan çalış- tır-Ø -ğannar (1-53) çap- tır-Ø tayı diy atlat abın üstünden (11-69)	alış- tır-Ø -alar tabı (32-13) awuş- tır-Ø -a ediler er bır şilerin (11-30) berñrler...ayt- tır-Ø -ıp kelgende (23-10) turkler surúmen koş- tır-ıl-Ø -gen yalı boyına (15-37) piper nanemen emen şe temıs Karış- tır-Ø -ıp etemıs (13-14)	-tır
balların da savit vaħtına kes- tır -mi-y ediler abe sünnet yape edile (8-31)	onda os- tır-Ø -eler çorabatırın ulın (17-31) bo tırmeñge paranı Kaydan pıç- tır-Ø -eeksin e ğadar paranı (26-22)	-tır
anamı çekiş- tır-Ø -diler...keldi andan ağlay ğarip (17-46)	şıKtılar kelindin aldına şek- tır-Ø -diler (23-26)	-tır

değiş- tir-Ø -mē urbamı bir ſi yoK (18-48) limonat kētreler iſ- tir-Ø -eler (6-58) üç oğlımı kes- tir-Ø -dik toy yapıp (5-58)	maynı sıh sıK deñiſ- tir-Ø (1-25) cawlarĝa kún kórsetme Kardaſını tēz kór-üş- tir-Ø (1-81) kelindin aldına bir ſek- tir-Ø -diler Kamaſılarnı (23-26)	
yaſ adam kese yolın deñiſ- tir-Ø -e edi (6-86) sünēt et- tir-Ø -gen adamnarın ħapay ediler (7-22) saçlarinnan dayım il-iſ- tir-Ø -e eline (1-61) yüde bir duwa yapıp kes- tir-Ø -e ediler (5-57) savēt uĝmatı diñge Karſı edī de din küt- tir -mi-y namas ħıldırma (7-20) tübün yaz töpesine samalöt sep- tir-Ø -ip kete (18-62)	baſta türk osmanlı devleti erle-ſ- tir-Ø -gen olarnı (15-5) yarım ay day et- tir-Ø -ip cap yarısın üstüne (1-23) ſiſſilik yaſaĝannar aywan oſ- tir-Ø -mekni süygēnner (29-18) zor iſleri bola ēken ruslar ſek- tir-Ø -e ēken (28-3)	-tir
	mınaday et- tir-Ø -ip kōſeler yasaymıs (5-26)	-tir
	ħalkımızĝa birlik ber asretlerge acıda saĝınĝannı Kawiſ- tur-Ø (1-80)	-tur
para sayıp ēw sayıbine eline tüt- tür-İL-Ø -a (11-37)		-tür
	cawunı bek tes ot- tür-Ø -sün (1-66)	-tür
din küt- tür -mi-y ediler din kütken adamnarın Kapay ediler (7-19)		-tür
	ne ĝadar aſalsa da Kodayca sin- ir-İL-Ø -ir(1-49)	-ir

-(I)(r)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
unı ekī kōzın ablē ter oyar çih- ā-Ø -rım deĝen (12-27)		-ā
aħçī ħayt- ā-Ø -māk kērek (11-6)		-ā
içindekī ſiyin çih- ar-Ø -mā bilmıy (6-115) özimizin tilimizi coyĝan edik ſini ħayt- ar-Ø -ıp taptıh (19-1) miñgen Kamırın bir parça ħop- ar-Ø -ıp alıp cayıp i son da ħatlay edi (10-65) babam Kolınan atılĝan ranını oĝan son üge Kāyt- ar-Ø -ĝan ediler (18-55)	sū kelebemen atlarman eſēklerden çih- ar-İL-Ø -a edī (26-6) bir gún birewnı boş Kayt- ar -ma-dı o (21-19) er ſiberek alĝanda Kop- ar-Ø saKla kenarın (1-42) ħawesin sıĝ- ar-Ø -asın sal alasin bonbon (18-18)	-ar
bızın ĝoſ- e -me-zden tammam bir ay ewelsi (4-7)		-e

Kawē iç-er-Ø-eler çay otramız içemiz (2-216) ew aldı soñ bizim bis çoç-er-Ø-íp keldi (3-63)		-er
nas pişirecem bekim tussis piş-ē-Ø-rim bekim tuslu pişirim (8-55)		-ē
koz bat-ir-Ø-dilar ende (2-259) üçünci klasın bit-ir-Ø-dım (6-9) o kumı bizin çoç-ir-Ø-íp olmadılar (4-20)	aşılarda eñ dayısı bar edı bir toy Kaş-ir-ma-dı (21-21) şalışmak cer yok para yok para bosa şaş-ir-Ø-a kişini (32-11)	-ir
yağğa bat-ir-Ø-íp tawağa tizip çıha edi (10-66) bitirdiñ dedi bit-ir-Ø-dım cür ende dedi (2-116) u künü çoç-ir-Ø-íp olmadılar (4-24)	saysan pıt-ir-Ø-almassın atlarını yıllarca (1-6)	-ir
teñnikomğa kirdim met teñnikomğa unu bit-ir-Ø-dım (5-17) bizlerin mında kóç-ir-Ø-gennerin kózleri de kor olsun (8-6)	Kastalandım oman bek pıt-ir-Ø- dım (30-2)	-ir
mèn yedinci sınıfın bit-ir-Ø-íp işke kettim (9-42) işimizi bit-ir-Ø-dik aşamā şey yoñ bir pteçik (19-17) bizlerni çoş-ir-Ø-gende erkek kişilir olmağan edi (4-28)	Kaynatamni ketirdim ağılardan mında tuzlağa kóş-ir-Ø-dım (25- 13) sütnü Kaynatasın piş-ir-Ø-esin (16- 29) şay ttirip minawü iyge tiş-ir-Ø-diler söra meni (21-23)	-ir
nas pişirecem bekim tussis pişerim bekim tuslu piş-i-Ø-rim (8-55)		-i
Kızım taşgunı bit-ir-Ø-di (7-14) u medrese bit-ir-Ø-gen adam edı (6-33) bizlerin çoş-ir-Ø-gen sön mal mulkumızni epsı aydap kıtler (4-29) mehtekte oclar curıp su iç-ir-Ø-íp baKa ediler (6-58) erendeden keç-ir-il-Ø-gen habahım usne son cewis toğıp çıhasıñ (4-203) aş su piş-ir-il-Ø-íp anda otirılıp Kaytıla edi (4-123)	Kızılığım koyde geş-ir-Ø-dım pek yaman aru şalıştım (11-16) yā başha yerde çoş-ir-Ø-e ediler (15-24) bir aru şiberək piş-ir-Ø-dım aşanız (19-15)	-ir
Kızım taşgunı bitirdi men mindā onı bit-r-Ø-amadım (7-14) son unu Kazançıtta piş-r-Ø-eler açılış sunen barabar (4-189)	şipşilig işlerni beceramay pıt-r-Ø- amay (29-22) soğım hoy emi sora soyasın ekinci gunı piş-r-Ø-esin (18-5)	-r
bizlerin de mında keç-ür-Ø-gennerin kózlerin de kor osın (8-6) ablē çekeler Karın tüş-ür-Ø-eler artınnan ciyamis (17-51)	harşına capışhan üş Karılğaş üş-ür- t-Ø-mağa tirurlar tes kózün aş (5- 17)	-ür

son bızın andan tüş-ür-Ø-gen ediler (17-38)	başta kelın üyüne tüş-ür-Ø-eler ana sıpra salına (18-23)	-ür
---	--	-----

-Gız

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	şiberek soprasından tam-ğız-Ø-ırsın awzına (1-68)	-ğız
çernama pişiresiñ tür-ğüz-Ø-a ědí epmizi (1-97)		-ğüz
ketreler tamam bārde da u su yanına yat-Kız-Ø-alar (12-56)	cuwdum arhasın cat-Kız-Ø-dım aħşam (10-10)	-Kız
ular keleler bir su yanına yat-Kız-Ø-alar (12-60)		- Kız

-Iz

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
bir kózli adamnar kelécek dep ħorħ-ız-Ø-dılar (19-20)		-ız
mındaKı KazaKların KorK-ız-Ø-ğan dayın kesek (2-168)		-ız
	dört yaşınaşıħ mēnmēn cattı o em-ız-dır-Ø-edi (30-21)	-ız

3.2.4. İşteş Çatı Ekleri

Köstence ve Bahçesaray Kırım Türkçesi Ağızlarındaincelediğimiz işteş çatı ekinin iki alt fonksiyonunu tespit ettik. Birbiriyle karşılıklı hareket etme fonksiyonu için: **-(I)Ş-**; aynı yönde birlikte hareket etme fonksiyonu için: **-(I)n-**, **-(I)L-**, **-ş-** şekilleri bulunmaktadır.

3.2.4.1. Birbiriyle Karşılıklı Hareket Etme

-(I)Ş

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
boş üzbekistan çöllerinde yaşayışımız Kar-ış-Ø-tı (12-166)	dos bolıp arKadaş bolıp cematke Kar-ış-Ø-alar (4-17) bo bir ur-ül-ış-Ø-ħanda...anawo balanı yesir alalar (17-32)	-ış
son saba ende ayr-ıl-ış-Ø-a ular (12-103) oynay ħule at çap-ış-Ø-alar (3-215) başta ħıyma çekile ħıyma çekilgen	ayvanların sesi Kar-ış-Ø-a bızaw Kızı su beklıy (1-86)	-ış

son pırınçın Kar-ış-tır-ıl-Ø-a (4-186)		
pencereden kór-ış-Ø-ekinner de u waht (18-5) son bür bür ekĩ kere qor-ış-Ø-tik (22-8)		-ış
saçlarınnan dayım il-ış-tır-Ø-e eline (1-61) tanış olup kór-ış-Ø-ken son vay naz yahşı haqlar ekensiz (19-22)	Kabıl ettiler süñ-ış-Ø-tiler cılaştılar (14-15) nawu ekĩ bala süy-ış-Ø-kennér (11-8)	-ış
ballar ciy-ış-Ø-amız onar on ekışer (3-166) Kızın stemege barı şte lafet-ış-Ø-ip Kızın anası babasinen (5-48)	paranı bol-ış-Ø-eler epışın arasında (18-20)	-ış
	men cüremén bür tã arala-s-Ø-ıp (23-24)	-s
son bür daKkada cĩ-ş-in-Ø-ip çıhtıK (21-4) dolanamız çapKala-ş-Ø-amız oynaşamız (10-25) epsi ağlap hayırla-ş-Ø-ıp ne tıp halılar (5-36) kotele-ş-Ø-tik bür parşa (1-175) ana awu aşşamğı ballar epsi ayak üsne Katna-ş-Ø-alar (12-15) bür yerge varğannar otur-ş-Ø-uw olğan anda (12-50)	azərbaycanda türükçe anla-ş-Ø-tıK (3-14) ketersin...büyüklerin Kolların almağa bayramla-ş-Ø-mağa (7-16) pütün derelerden birle-ş-Ø-ip manKaliye limanınaşık tolıp kete (15-13) Kabıl ettiler süñiştiler cıla-ş-Ø-tılar (14-15)	-ş
	bürbirsine ø ne teler tutuşalar ur-uş-Ø-alar küreş küreşeler uruşalar (17-37)	-uş
	bürbirsine ø ne teler tut-üş-Ø-alar uruşalar küreş küreşeler uruşalar (17-37)	-üş
	ne zaman kór-üş-Ø-eler o zaman tatarca Konişmaları münkün (15-46)	-üş
yedi yılda bür kór-üş-Ø-tüm tüğannarıma toymadım (20-34)		-üş
	cawlarğa kún kórsetme Kardaşını tez kór-üş-tir-Ø (1-81)	-üş

3.2.4.2. Aynı Yönde Birlikte Hareket Etme

-(I)n

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	bür şorba yasaymıs onı artından tatlı şiler sal-ın-Ø-ır (11-43) ştan bek sal-ın-ma-y tohışha ke qorıne ayıp demek (18-11)	-ın

	camıler Kapalmay namas hul- in-Ø -a (32-5) eb şölde Kurıla edi şölgē sal- in-Ø -a edi (28-30)	-in
	başta kelın üyine tüşüreler ana sıpra salına Kudağıy diler bizde kündüs kel- in-mi-y (18-23)	-in
	mında romannarman aru keş- in-Ø -emiz (24-16)	-in
ballarğa til haytarmañ dep tenbile- n-Ø -e (12-197)	bolar yepsileri topla- n-Ø -alar keleler sibefyadan (12-15) müsür orala edı söra bayla- n-Ø -a edı (28-28)	-n
	cuma namazında sora sora üyle namazı hul- un-Ø -a (32-9)	-un

-(I)L

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	müsür or- al-Ø -a edı söra baylıana edı (28-28)	-al
çeşit türlü aşlar piş- ir-ël-Ø -e (3-215)		-ël
duwa oñup ši etip aş su pişirilip anda otır- il-Ø -ıp Kayt- il-Ø -a edı (4-123)	deñes Kıyılarında türşege yaKın bir tıl Konış- il-Ø -ğan (15-36) şındı kēt kēte adetler birañ- il-Ø -a (18-21) biziñ tatarlarda sade altın Kulla- n-Ø - il-Ø -ğan para olaraK (26-42)	-il
Kaşı şorbasınā un Kawürup Koy- il-Ø -a edı (8-87)		-il
onı Kamırı Katıhtān şiden basıla sütten şiden bas- il-Ø -a içne yağın şeyi Koyıla (11-48) aş su pişirilip anda otır- il-Ø -ıp Kayt- il-Ø - a edı (4-123)	eskiden biziñ vaKtımızda nikalar Kıy- il-Ø -ır edı (6-22) şölde Kur- il-Ø -a edı şölgē salına edı (28-30) işku as hulla- n-Ø -a endi (32-10) baKlawā cımırtaman KatıKman bas- il-Ø -a mayman (11-22) şöllerde gene orta aşyadağı tıller Konış- il-Ø -ğan (15-36)	-il
onı Kamırı Katıhtān şiden basıla sütten şiden basıla içne yağın şeyi Koy- il-Ø -a (11-48)		- il
yaK yiri tök- il-Ø -e edı tataraşKa (8-87)	şımdı bütün mekteplerde türk tılı din dersleri ver- il-Ø -e (4-20)	-il
rus alfavitnı keçtiler keç- il-Ø -di basta latince (7-39)		-il
duwa oñup ši etip aş su piş- ir-il-Ø -ıp anda otırılıp Kaytıla edı (4-123) aş su piş- ir-il-Ø -ıp anda otırılıp Kaytıla	sağa aytarma Kayerı Kayerı Katıp ket- il-Ø -genin (7-8) bayram hayırlap cemiş ber- il-Ø -e	-il

edi (4-123) ana baba sozinı dinnemiy ozini sewgenge bara toyları öt- il-Ø-e (8-21)	ballarğa (28-11)	
abizatnı keç- ir-l-Ø-e ed duwasıs Kalmaz edi (3-130)	ul bolsa Kız İstep ketesin boħşa yasa- l-Ø-a (18-1) oźleri këtmezdiler şünki ocalar ode- l-me-di (31-13)	-l
	toKızğa doKıs tane parça Kuy- l-Ø- a (26-36)	-l
	tatar qoyı unut- ul-ma-ycaħ hatıra (1-95)	-ul
	mëktëplerde tatar tılı oK- ul-ma- ycaK (1-96)	-ul
	azbara këlgen söra üy- ül-Ø-e (28- 33)	-ül

-ş

Köstence Ağzı	ek
ana baba toplaşKan ballar cila- ş-Ø-alar (4-22)	-ş
şay ttırıp Kıyhılla- ş-Ø-ıp baKır- ş-Ø-ıp gene kelinni ketreler (29-32)	

3.3. Olumluluk / Olumsuzluk Ekleri

Olumluluk / olumsuzluk eki, hareketin gerçekleşip gerçekleşmediğini bildiren bir ektir. Olumsuzluk eki olumluluk ekiyle karşıtlık ilişkisi içerisindedir. Bu ek, kelimenin anlamında herhangi bir değişiklik oluşturmamakta ve yeni bir anlam da türetmemektedir.

“Olumsuzluk eki” olarak tanımlanan bu ekin fonksiyonları yanlış tespit edildiğinden yapım ekleriyle karıştırılmaktadır. Hâlbuki eylemin gerçekleşip gerçekleşmemesi bu eylemin anlamında herhangi bir değişiklik yapmamakta ve yeni bir anlam da kurmamaktadır.

Ergin (2007: 200), olumluluk / olumsuzluk ekinin fiil kök ve gövdelerine eklenen fiilden fiil yapan bir ek olduğunu bildirerek bu eki yapım ekleri içerisinde ele almaktadır. Korkmaz (2009: 545), benzer tanımlar yaparak, olumsuzluk ekinin olumsuz anlamda fiiller türeten ve fiillerde anlam değişikliği yapan yapım eki olarak ele alınmasını teklif etmektedir.

Eker (2015: 284), olumsuzluk eki için “olumsuzluk çatısı” ifadesini kullanarak fiilden fiil türeten ekler içerisine dâhil etmektedir.

Öner (2013: 95), olumsuzluk ekinin fiillerin olumsuzluk şekillerini kuran bir ek olduğunu ifade ederek fiilden fiil yapma ekleri içerisine dâhil etmektedir.

Ediskun (1999: 370-372), olumsuzluk eklerini fiile değil de cümleye dâhil ederek olumlu ya da olumsuz cümle tabirini kullanmaktadır.

Delice (2000: 226), olumsuzluk ekinin fiili olumsuzluk kavramıyla genişleten bir ek olduğunu ifade ederek bu eki fiil genişletme ekleri içerisinde ele almaktadır. Ayrıca, olumsuzluk ekinin fiilin anlamında değişiklik yapmadığını ve dolayısıyla yapım eki olamayacağını da vurgulamaktadır.

Turan (2018: 104) olumluluk / olumsuzluk ekinin “fiilin anlamı olan hareketin sonucunu olumlu / edimli ya da olumsuz / edimsiz kategorize eden” bir ek olduğunu bildirerek ek sınıflandırmasında bu eki ayrı bir üst fonksiyon olarak ele almaktadır. Ayrıca, “fiilin karşıladığı hareketin vasfında hiçbir değişiklik yapmadığını” ve dolayısıyla yapım eki olarak değerlendirilemeyeceğini bildirmektedir (Turan, 2007: 1849).

Fiilin anlamı olan hareketi olumlu ya da olumsuz olarak sunan ek türüdür. Olumluluk / olumsuzluk eki anlam değiştirme veya yeni anlamlı kelime türeme fonksiyonuna sahip değildir, hareketin sonucunu olumlu veya olumsuz kategorize etmekle sınırlıdır, eylemin gerçekleşip gerçekleşmediğini belirtir. Cümleyle ilişkilendirilmemektedir, fiilin anlamı olan hareketle ilişkilidir. Olumluluk / olumsuzluk ekleri bir tane telaffuz edilen şekle bir tane de telaffuz edilmeyen karşıt damga şekline sahiptir. ‘-mA-’ eki yokluk bildiren olumsuzluk ekidir, -Ø- morfem ile gösterilen olumluluk ekiyle bir karşıtlık ilişkisi oluşturmaktadır. Olumsuzluk kategorisi olumluluk kategorisi ile karşıtlandırmadan algılanamaz¹⁵¹.

3.3.1. Olumluluk Eki

-Ø-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
bızge bı haber kel-Ø-e de-Ø-dĩ babam (3-26) n ap-Ø-ħannar aħçısın al-Ø-acaK o- Ø-ğan ğalba (12-5)	şoman bas-Ø-ıp cay-Ø-amıs bas-Ø- amıs aru ettir-Ø-íp (5-30) olarğa bar-Ø-ıp duwa ne bo-Ø-sa bar- Ø-am (19-3)	-Ø

¹⁵¹ Zikri Turan’ın “Türk Dilinin Genel Yapı Problemleri” ders notlarından derlenmiştir.

küçlü e-Ø-dim apayım işlemedi meni bağ-Ø-ar i-Ø-di (20-19)	tuzla-Ø-p hışın günü āşa-Ø-p cat-Ø- aydıñ (31-21)	
---	--	--

3.3.2. Olumsuzluk Eki

-mA-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
mā oraza tutmaya bo- ma -y (3-70) sewastopilin boşa-t- ma -yła bızın uje anda al kettiler (15-18) ble dağlarğa çıñ- ma -y edi (10-52) ezberden aytım oñu- ma -yıp (20-6)	bırağ- ma -dı onday uzaK yerge (27- 13) anawu Kāfın tuzlay bız-ıl- ma -y (20- 37) bırew yoğ ü yerde bırew ħal- ma -dı (23-35) otur- ma -ylar meñ ħatımda (20-27)	-ma
bız ħende üzbekestana Kāyt- mā -K dedi (1-128) mında äyt-ıl- mā -n şı Kā- mā -n (2-257, 258) al- mā -n anam bı şı ol- mā -n son (21- 20)	Kazañğan soyına béreler ħaza-n- mā - n soyına yoK (5-25) dalınnan tut-Ø-a-Ø- mā -n bosa ketecey ekēn (19-28)	-mā
yazacağ şiyiñi o- mā -sa bir Kawe içeyik (8-2)		-mā
bı şı yap- mā -ymıs ende (3-140) varadıñ er afta potpiske... başña Kaç- mā -ycamız dep (7-90)	Karpām elè Kāyt- mā -y yollar Kapaalı türkiyè Kāyt- mā -y (9-9)	-mā
özine Kazdıra özleri de Kaz- mā -ylar (12-117) işke de al- mā -ylar zenatım da yoK(18-34)	Kırım şey girecek dep dansların ayt- mā -ylar (11-31) men sat- mā -yma dedim (19-32)	-mā
yiber- me -diler son bular Kāyıp keldiler (21-11) bız açlıK ta çek- me -dik (12-161) bir tarafı piş- me -zdi (20-10)	unday şige Kulah ber- me -dim (30- 15) men bırewnı ot-tır- me -dim (17-35) saldırmadılar üçüm et- me -diler (24- 15)	-me
bilgen soyı da var içine bil- mē -n soyı da var (6-107) yermanya bir dā cenk et- mē -n... (12- 30) dā ceñk bit- mē -n edi (17-20)		-mē
Kartlar bir şı bilmiy bir şı öğren- mē - ğēn olār (8-45)		-mē
bırer ekışer dene vēr- mē -se yūKlamaz edik (3-178) awlè ħazalarğa ağır ke- mē -sin (14-2) fūKare adamnağa ti- mē -gen o (11-77)	boş kel- mē -yeksiz toalı kelecük (31- 27) Kuwetli kēl- mē -se cilmay (5-24) ķanser veremden taşkardiden öl- mē -s (1-53)	-mē

awle bĳr ol- mi -ycaĶ bĳr ŐiĶikler beredĳler (12-149)	ne oynacaĶların ayt- mi -ylar aytmĳylar (11-32) apaĶayĳlar bar- mi -y camĳge (5-8)	-mĳ
bo ayt- mi -ycaĶ oldĳ diy (13-17) Ķartlar bĳr Şi bil- mi -y bĳr Şi oĳrenmĳĳen olar (8-45) bu işlerge aĶıllar yet- mi -y (8-8)	Ķolitifke kĳrĳlerĳ kel- mi -y edĳ (20-7) pŐen da Ķoyĳa ber- mi -y edim (28-34) kilĳen sora ųnar Ķabuĳ et- mi -y edĳ (29-15)	-mi
baraĶĳm bil- mĳ -m tubĳ biton (2-25)		-mĳ
Ķıdrez bayramĳnĳ nu men bil- mĳ -yĳmŐe (4-117)		-mĳ

3.4. Fiilimsiler

Tųrk dilinde yandaŐ karŐıtlık iliŐkisine dayanan on ek sınıflamasĳnĳn ųst fonksiyona sahip olan kategorilerinden biri de fiilimsiler veya fiilimsi ekleri kategorisidir.

Fiilimsiler, “Şekilce eksiltili olan fiilleri, anlamĳnĳ muhafaza ederek isim gibi telaffuz edilebilen ve aktarılabilen Şekle sokan, eksiltisiz yapan eklerdir” (Turan, 2018: 104).

Fiilimsiler ųç ayrı ana alt fonksiyon tųrų olarak karŐımaza Ķıkmaktadır: sıfat fiil, zarf fiil ve isim fiil.

Fiilimsi eklerinin tarifi yapĳlĳrken dilciler tarafından genel olarak “yatık fiiller”, “bitmemiŐ fiil”, “Ķekimsiz fiil” gibi ifadeler kullanılmaktadır.

Tųrk dilinde Fiilimsi eklerini konu eden ĶalıŐmalarĳn Ķoĳu genel kabul gųrmųŐ tespitler ve terimler ųzerine kurulmaktadır. Gųnųmųz dilcilikte fiilimsiler ele alınĳrken sınırlı sayıda iŐlevleri belirtilerek tasnifi Őekillere gųre yapĳlmaktadır.

Ųner (2013: 223-235) fiilimsileri sıfat fiiller ve zarf fiiller baŐlıkları altında ele alarak ayrı bir ek ĶeŐidi olarak incelemektedir.

Ediskun sıfat fiilleri tarif ederken (1999: 249) “ortaĶ” terimini kullanarak ismi niteledikleri iĶin sıfat, ųzne, nesne ve tųmleĶ aldıkları iĶin de fiil olduklarını ifade etmektedir. İsim fiil tarifini yaparken (1999: 246), aynı zamanda hem isim, hem sıfat hem baĳlaĶ hem de yųklem olduklarını belirtmektedir. Zarf fiillere “baĳ fiiller” veya “ulaĶlar” diyerek (1999: 252) hem baĳlaĶ hem fiil olduklarını aĶıklamaktadır.

Turan’a gųre fiilimsiler fiilleri anlamca muhafaza edip Őekilce isim kalıbına aktarmaktadır.

Sıfat Fiill

Günümüz dilcilikte sıfat fiiller genelde şekle dayalı olarak ele alınmaktadır. Fonksiyonları dikkate almadan sadece şekle göre yapılan sıfat fiil sınıflamaları tutarsızlığa yol açmaktadır. Çoğu dilciler tarafından sıfat fiiller zaman ekleriyle karıştırılarak -mI+ş, -yor+, -AcAk+ gibi sıfat fiil eklerine zaman eki adlandırması yapılmaktadır. Fakat “ev süslenmiş” ile “süslenmiş ev” örneklerine bakılırsa aslında aynı fonksiyonda kullanıldığı görülür. Birinci örnekteki -miş eki zaman eki olarak, ikinci örnekteki -miş eki de sıfat fiil eki olarak kabul edilmektedir. Oysa aralarında bir fark yoktur, tek fark birinci örnekteki tamlananın görev kategorisinde, ikinci örnekteki tamlananın da anlam kategorisinde olmalarıdır. Aynı durum “ ev süslenecek” ile “süslenecek ev” gibi örnekler için de geçerlidir. Sıfat fiil ekleri eklendikleri fiile bir bitimlilik kazandırmazlar ama tamlanana ihtiyaç duyarlar. Bu tamlanan bazen görev olarak bazen de anlam olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sıfat fiiller zaman ekleri dışında kiplerle de karıştırılmaktadır. Örneğin, emir kipi olarak kabul edilen istek – emir sıfat fiil ekinin (-Ø+) fiile eklenince fiili şeklen isim kalıbına soktuğu için kip değil de bir sıfat fiil eki olduğu ortaya çıkmaktadır.

Zarf Fiiller

Zarf fiil ekleri incelenirken dilciler tarafından yapım ekleri, çekim ekleri veya işletme ekleri içerisinde ele alınmaktadır.

Türkçenin ek sınıflamasının genelde yapım ve çekim eki olmak üzere iki çeşit ekten oluşmasının yarattığı sorunlardan biri de zarf fiil eklerinin çoğunlukla bu iki sınıf içinde ele alınmasını gerektirmesidir. Halbuki zarf fiil ekleri fiilin anlamında herhangi bir değişiklik yapmamaktadır ve yeni bir anlam da türetmemektedir. Ve bundan dolayı da yapım ekleri olarak algılanmaları mümkün değildir.

Çekim ekleri, cümle kurmada görevli olan ekler olduğu için fiiller üzerinde anlam veya kategori değişikliği yapmak fonksiyona sahip değildirler. Dolayısıyla, zarf fiilleri çekim ekleri kategorisinde değerlendirmek doğru olmayacaktır.

Zarf fiil ve olumluluk / olumsuzluk eklerinin ayırımı yapılamadığından kaynaklanan sorun zarf fiil eklerinin -mADAn, -mAzDAn şeklinde karşımıza çıkmasına sebep

olmaktadır. Oysa -Ø- /-mA- ekinin bir olumluluk / olumsuzluk eki olduğu ve dolayısıyla her fiile geldiği gibi zarf fiillerde de bulunması şart olduğu ortadadır.

İsim Fiiller

Dilciler tarafından ele alınan isim fiiller genelde yapım ekleri ile karıştırılmaktadır. Fakat isim fiiller diğer fiilimsiler gibi fiilleri anlamca muhafaza edip şekilce isim kalıbına aktarmaktadır. İsim fiiller fiilin anlamında herhangi bir değişiklik yapmamaktadır ve dolayısıyla yapım eki olarak değerlendirmeleri mümkün değildir.

3.4.1. Sıfat Fiiller¹⁵²

Bu alt bölümde sıfat fiiller icra ettikleri, önce temel, sonra bu temel fonksiyonların alt fonksiyonlarına göre sınıflandırılmıştır.

3.4.1.1. Alışkanlık

-GAn (-ğın, -han)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
	koymızıñ halkları çok <u>çalışhan</u> bîr millet edi (K.26-4) babam <u>çalışhan</u> bîr aKay edi anam da ef Kadımı edi (K.26-13)
time mā diy men u ğadar <u>yorğınım</u> (B.12-113)	

-(A)r / -(I)r (-ar, -er, -ır, -ır, -ir, -r, -ur)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
apayım işlemedi meni <u>bahar idi</u> men işlerdim (B.20-19) waħitte alma <u>ciyar edik</u> ħurta edik (B.19-7) ħalħozda <u>çalışardıĸ</u> (B.16-6) ħurabiye Kıyıĸ şekerĸiyiĸ <u>yapar edik</u> (B.3-73)	toy şalıp şte para <u>hazanar edi</u> (K.32-1) <u>küneş urar edi</u> aru ura edi (K.28-32) Karıda beklep <u>turar edı</u> tüpökmen (K.20-8) nenem üyde Kalır bizge yemek <u>yapardı</u> (K.11-7) men Kartbábam ĸop <u>şalar edı</u> (K.7-1) toylar eweli dawul <u>tutar ediler oynar ediler</u> (K.5-15) ortaĝa eĸı dane aħay <u>şıĝar edı</u> (K.5-23)
babam baħtli baħtsiz yollarnän <u>kézer</u>	ortada... <u>cırer edı</u> caşlar aĝası (K.23-14)

¹⁵² Sıfat Fiiller alt bölümünün sınıflaması Çiğdem Topçu'nun "Türkçede Sıfat Fiil Kategorisi" adlı doktora teziden faydalanarak düzenlenmiştir

<u>edi</u> (B.3-176)	bostan <u>iger ediler</u> sora mısır <u>eger ediler</u> Kızılşa <u>iger ediler</u> (K.7-4)
bız bâla edik <u>ayturdik</u> bızge aħça berê ediler (B.20-37) toylar pêk yahşı <u>olır edi</u> (B.14-8) rametlî babam teċaran başı <u>çalışır edi</u> (B.3-13)	Kızğa pašta cawluĝ <u>alır ediler</u> (K.23-9) iwêlden ana aKâylar <u>toplaşır edi</u> (K.5-22)
	aĝ yaKta Kızlar <u>otırır edi</u> ni yahta caşlar (K.23-14) ana êp unday küreş <u>bolır edî</u> (K.11-33) nişanda <u>ceberir edi</u> ewelkı şileden (K.5-20)
	pelwan diler onnargâ ekewu barabar <u>küreşir ediler</u> (K.5-23)
tohtaĝan vahitke anda pişir <u>aşar ediler</u> (B.20-11) aşşar edik aĝızlan çiyhay yata <u>yuhlar edî</u> (B.3-179)	êweli bızın müsülmannar <u>beg aru yaşar</u> (K.31-10) êwli toban <u>töşer ediler</u> (K.5-17) bir bohşa sora bız de <u>yaşar edik</u> (K.5-20)
çeşit türlü Kurûlar <u>huruttur edik</u> (B.3-124)	

-dı (-dı, -dî)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
sürgünnük yıllarına epmiş anam babam ber yerde <u>otırdıydık</u> (B.2-4)	<u>kürêse edîdî</u> caşlar bızın künümüzde (K.20-17)

-Z (-r, -z)

Bahçesaray Ağzı	
kuşden berli sawluĝım yoĝ... men <u>yatmar idim</u> (B.19-35)	
bularnı kerek aytmaĝa ato ketken <u>aytmazdı</u> (B.20-39) suĝu çuwalĝa <u>sıĝmaz eken</u> diy suĝu (B.13-23) bahtsaray omasa Kırım Kırım <u>omaz edi</u> (B.7-95) bız yaş beĝanda külpta toy <u>bolmaz edi</u> (B.3-98)	

3.4.1.2. Gönderme / Atıf

-ĝan

Köstence Ağzı	
Kartanalarımızın Kartanalarından <u>Kalĝan</u> şeyler bonnar (K.26-38) dedemden ya dedemin babasından <u>Kalĝan</u> (K.15-8) atâydan <u>Kalĝan</u> bizge etlî maylı Kamıraş (K.1-3)	

-me

Köstence Ağzı
Kırımnan kelme kışme bizim dedelerimiz epsi (K.29-8) ēbette pītın tatarlar Kırımnan kelme (K.11-12)

Gönderme / Atıf – Referans

-GAn (-ğan, -ken)

Köstence Ağzı
biziñ <u>annağanımızğa</u> kore eskı bır koy (K.26-3) bır kitapta <u>ohığanıma göre</u> romannar yazğan (K.24-8)
em <u>eşitken</u> Kartlardan em de okığanım (K.17-6) babası hartbabasından <u>eşitken</u> mesēlelerni (K.17-14) onnardan dedelerimden <u>eşitkenim</u> (K.7-2)

3.4.1.3. Gösterme

-A/-y (-a, -ā, -e, -ē, -i, -y)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
presidatil ele bır başhası sabranye <u>yapaler</u> (B.20-20) duwa <u>yapalar</u> sāt altıda (B.19-37) <u>baham</u> stolın başına otra (B.15-10)	babası... <u>vefat bola</u> (K.22-22)
<u>aytām</u> da şte aywancılık ağarotçılığ bazarçılık bazarımız da var (B.12-9) işine Kıymasıñ <u>Koyām</u> ablē tep (B.3-82)	
son endı bu oğlan <u>kēle</u> pencēređe (B.18-7) bunı <u>alıp kīteler</u> unı da alıp kītēcēkler (B.17-31) başhasın <u>kiye</u> ayāna kītevere (B.12-31)	parasın <u>ışeler</u> ya aralarında <u>bólışeler</u> (K.29-34) babāmmam anam <u>üylēneler</u> (K.5-4)
	onnar <u>cerlēseler</u> kertıpınar koyine kertıpınardan <u>koşēler</u> kumpanağa (K.22-21)
	anay künı gēşe şáy tip <u>oliler</u> sora (K.5-4)
aytacay edim adam <u>korınmiy</u> (B.19-19) bır oğlanı <u>nışannaylar</u> (B.18-3) <u>ağlay</u> ğarip haydan alsın (B.17-46) taşlıysıs aman ala <u>taşlıysıs</u> (B.14-25)	Kaynağan sora pırjın <u>taşlıysın</u> (K.16-29) yārem anda men minda dep delikanlı Kız <u>cırlay</u> (K.1-93)

3.4.1.3.1. Gösterme – Alışkanlık

-Ø (-A+/-y+ > -Ø+)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
<p>olar <u>stiler</u> tatasın bėrmėge (B.18-4) oņa ıraK <u>diler</u> tatarca (B.14-24) naz Şi bo <u>di</u> aytmiycaK oldu diy (B.13-17) bır fesi fatime <u>diler</u> onı üyine kire (B.12-108) alimge oşan sağa oşan stüdent oKuwcı ne <u>diler</u> üretmen (B.11-10)</p>	<p>bo key balaban tatılcağ <u>tiler</u> (K.24-1) keracı <u>dimis</u> otoyda var bır igrım hane (K.19-2) ođa hamŐı <u>diler</u> atlarđa ura edilėr (K.18-13) teran noğaylar kózleri ipi <u>dimis</u> (K.14-11) ayecek bar ya kúntabaK <u>dimiz</u> (K.7-5) üyelerin iŐin sıpralar <u>temizliler</u> (K.5-9) aru bolŐa Őúberek rahat yükłana <u>diler</u> (K.1-51)</p>

-A/-y (-a, -ă, -á, -e, -ē, -ě, -ė, -ə, -y)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
<p>menı anam nede alupkada fıında <u>alıŐadı</u> (B.22-3) anam alıp kitti bızleri búkanamı ewinde <u>otradıh</u> (B.21-14) alma ciyar edik <u>hurta edik</u> (B.19-7) bunı rametli anam <u>ayta edi</u> (B.18-6) ablė <u>tarsiKam</u> ewde (B.16-1) epsi mā ule kestire eppi <u>Kiira</u> (B.12-32) anda <u>bara edı</u> pitağ yurđannarımızın Őilerimızın al <u>kıtedi</u> satmā (B.12-153) bır adam Őte adam <u>aldāta eken</u> (B.11-9) be öl tarafın alKı <u>yapa edı</u> (B.11-26) son uđumathā <u>tapıŐıra edih</u> (B.10-7) tek oğlannen Kızın özine <u>Koya ediler</u> (B.5-53)</p>	<p>allağın yolın <u>Kuwamız</u> ibadetimızın <u>yapamız</u> (K.32-10) er toydan sora kúreŐ <u>bola edi</u> (K.29-34) mart ayında bađŐađa soğan <u>salamız</u> búber <u>otırtamız</u> domatis <u>otırtamıs</u> (K.28-20) sū kelebemen atlarman eŐeklermen <u>ıharıla edı</u> bızım balalığımızda (K.26-6) Kıymetli Őiler <u>Koya ekenner</u> kelinner (K.26-40) búnnarnı mađa Kartim <u>ayta edı</u> (K.22-25) Őımdı baŐladı evelā <u>ayta ediler</u> noğay (K.14-9) günerın babası...<u>ağnataydı</u> (K.10-16) allağa <u>calbarasın</u> namas <u>Kılasın</u> erkezmen (K.7-9)</p>
<p>özimızın soylarımızın ewne <u>barā edik</u> (B.20-38) eskıden oraza <u>tutā ediler</u> yizlı tutā ediler (B.6-56)</p>	
<p>patronı túbüne <u>Koyá ediler</u> (B.17-43) ılık tatlısı <u>Kaynatá edik</u> (B.10-68)</p>	
<p>otuz litra sút <u>vereken</u> bızım sığır (B.21-16) u wağitte hurruıhlar cewiz <u>berre ediler</u> (B.20-39) ptemiz pişmedi dep tavasinen alıp sleduŐı stansağa <u>pişire edik</u> (B.19-18) sewastopılya varadım er bır yerlernı <u>biledım</u> (B.16-13) müŐülmanniKın bek ürmet <u>ėte ediler</u> (B.12-19)</p>	<p>demek dinni arđınnan <u>üreler</u> Őte (K.32-5) erkez yarımşer ektar bostan <u>ege edıg yazığ</u> günü (K.31-7) olar sade tatarca <u>āz bileği</u> romanca (K.25-14) KöŐhar <u>verediler</u> premi cawluğ <u>verėdiler</u> (K.20-18) onnarman <u>geşine edik</u> sora Kolkos keldı (K.7-6)</p>

	Kışın Günü iyde cata edik üy Kızmetin <u>orēdik</u> (K.5-14)
aKaylar cebine <u>hoyp verēler</u> (B.11-28)	cumadan <u>kētēdik</u> toyğa pazar günü <u>haytedik</u> (K.31-19) <u>namazğa ketēler</u> bayramda caşlar (K.28-9)
tikip sekretarmızğa <u>bērēm</u> (B.18-38) planım çok <u>berēkenim</u> onnan ziyade menı aKKim yok eken (B.18-39)	ballar <u>kētēler</u> bayram hayırlap (K.28-10) dörtke <u>kēsēmēn</u> awdarıp arasına cewez salaman (K.22-37) mında <u>kēlēler</u> episi bo mallē bo camıge (K.19-34) onı aru etip Kawürıp <u>pişirēmēn</u> (K.6-25) şöyle <u>kētēmiz</u> yazın günü şölge (K.5-11)
<u>yyürēm</u> şte ablē e tarsıKam ewde (B.16-1)	bondāy <u>serāmıs</u> söra mayğa <u>pişirēmıs</u> (K.13-15)
dajı kurnak aşadıh pitesı <u>aşalmay</u> (B.19-25) men u wahtıte <u>işanmay edim</u> (B.19-27) yalanı kerçekim onı <u>bilmiyim</u> (B.18-6) anam bızge <u>Kaldıtmay edi</u> bız ele öğrendik (B.18-51) sofā çılıtk yıldızlar <u>parıldāy</u> (B.17-4) çaresine çare <u>tapmay ekimler</u> (B.13-12) Kaylı <u>etmiy ediler</u> oraza <u>tüttürmay</u> <u>ediler</u> namaz <u>Kıldırmay ediler</u> (B.12-11) anam babam rusça <u>bilmiy edig</u> (B.10-8) şu uralın dağlarına bülbürer <u>ötmiy</u> (B.8-7) mallenıKı Kızları toplanıp yüzük oynı <u>oynay ediğ</u> (B.10-40) mınawu oğlan balların <u>sünēt ettirmiy</u> <u>ediler</u> (B.7-21) nişan ketirilgende toy wahtın <u>belgiley</u> <u>ediler</u> (B.5-51)	mubareg camiler <u>Kapalmay</u> namas hulına (K.32-5) Kırjımınnar cüre üyli ahay bilmiysındır ya (K.29-29) bir apta eweli Kamşını <u>hatırmay maylay</u> <u>ediler</u> (K.31-22) caş ikinde kiyew canı <u>yasay ediler</u> (K.28-16) awur işlerdē tabılmadım çünkī <u>dayanmay</u> <u>edim</u> (K.26-19) Kına salıp ekı Kolına <u>baylaydılar</u> (K.23-19) bir Kızı bar şindi onda <u>yaşaylar</u> (K.22-17) ēm caşlar bek <u>kelmiy</u> oğar camıge (K.19-35) naday etip cayıp <u>yasaymıs oraymıs</u> (K.18-28) noğaylar bar edı... bız <u>ayırmay ediğ</u> (K.14-8) doramacı <u>diy ediğ</u> ona (K.13-4) ana Karbız <u>aşay edim</u> (K.2-8)

3.4.1.4. İstek

3.4.1.4.1. İstek – Emir

-Ø

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
<u>bar ayt</u> degen men türkiyenı uracam degen (B.12-20) <u>aşat</u> diy çühürü da ende keñce <u>Kaz</u> (B.11-72)	hoyları bar edi sattı dedim meñkışin de <u>sat</u> (K.28-36) emgen sütüm elal etmem <u>ketme</u> balam diy (K.17-23)

<u>ésapla</u> haç yaşna olam (B.10-1)	ērkez b̄r yerde <u>şalışsın</u> erkez b̄r yerden <u>alsın</u> (K.14-5)
---------------------------------------	--

İstek – Emir – Dilek / Dua

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
<u>ramet osın</u> canına oğlım dedi (B.22-20) Koçkar dayın bala <u>versin</u> beşiğñize (B.21-12) padişayım menı <u>yiberiñ</u> menı ballarım bar (B.13-8) u yawurlar alla boyınnarın <u>ursın</u> (B.12-75) mına arhadaşım alla sawlıñ <u>bersin</u> (B.4-132)	cenabı alla camilerimizi <u>Kapatmasın</u> (K.32-20) şündi yaşaymız <u>bereket bersin</u> (K.31-10) saw sağlam <u>bol da bar da kel</u> (K.12-6) askerlerge şüberek ber <u>köp yıllar yaşasın</u> (K.1-66) allāğım bızge sen aslından ayrıılmağan K̄ayırlı <u>köp bala ber</u> (K.1-779)

İstek – Emir – Tavsiye / Öneri

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
ceñk vahtı anam sütü <u>n apacañ</u> (B.21-16) cayımı <u>cayasın</u> <u>yağlasın</u> hıymasın <u>hoyasın</u> (B.19-32) balların yahşı <u>kiyindir</u> dedi (B.17-8) ağlay ğarip haydan <u>alsın</u> (B.17-46) hırmızı çulçık <u>yap</u> üslerine (B.14-22) <u>barma barma</u> atar ek arada <u>varma</u> (B.12-87) ana babaların <u>ıncıtmañ</u> sözlerin <u>dinneñ</u> (B.12-196) çüberekñ pašta Kıymasın <u>çekesin</u> son K̄amırın <u>basasın</u> (B.10-56)	başhaları da <u>bilsin</u> artımızdan (K.32-16) üruslar k̄iriyatır degen d̄ay eşitsenis oğız mınıp <u>Kaşınıs</u> (K.23-25) söra patrat patrat <u>kesesin</u> naday (K.18-28) amana haydan <u>bilsin</u> balalıhta (K.9-10) un su tusını <u>Karıştır</u> olşülü <u>bas</u> K̄amuını (K.1-14) maynı sıñ sık <u>deñiştir</u> son pişkenge <u>K̄arama</u> başK̄asına <u>avuştır</u> (K.1-25) er şiberek alğanda <u>Kopar</u> saK̄la kenarın (K.1-42)

İstek – Emir – Teklif

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
anama işke <u>çih</u> dediler anam işke çihıtı... pahta otın <u>sayla</u> degenner (B.18-25)	k̄olıtıpk̄e <u>kirsinner</u> dep zorladılar (K.20-6) b̄r aru şiberék pişirdim <u>aşañız</u> (K.19-15)

İstek – Emir – Rica

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
var çağır da keliñ unı dedi (B.22-17) razılıñ <u>ber</u> anaçığım men hırıma baracam (B.20-1) <u>ayttırmañıs</u> şu boh olı bohların mağa (B.17-47)	<u>K̄eymaytur</u> yeter (K.3-19) <u>K̄az</u> mezarıcı toprağım şükür elhamdüliılla (K.1-75)

ayıp etmeñis (B.15-1) bizge bñr eski urbalar <u>ketirñ</u> (B.12-90)	
---	--

3.4.1.4.2. İstek – Gereklik

-(y)AcA(K) (-acah, -acah, -acaK, -ece, -ecek, -yca, -yce, -ycek)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
yětmiş yaşınna osın <u>baracahsın</u> (B.8-19)	
bu yaşa kēn son ende üle <u>olacahtır</u> da (B.16-21) dohtırğa barmāñma peşman ettim yarın ende <u>barılacahtır</u> (B.12-189)	bñrer batik bayłana Kırmızı <u>bolacah</u> (K.18-14) şerbetin Kaynatıp Kuyasın ince ince <u>bolacah</u> (K.16-35)
Kartayğanda ėle <u>olacaK</u> ana olamadım (B.18-60)	şölde ta aru Kura edi mında yoK <u>ıntis bolacaK</u> (K.28-31) cımırta <u>bolacaK</u> cımitaman basasın Kāmırın (K.16-21)
	eger aytsa <u>bileceksñ</u> (K.11-32)
	caş ikēnde <u>yasıycasın</u> onı (K.12-23)
	<u>iyilecesin</u> ama selam alıqım <u>diycesin</u> (K.12-12)
ø ğadarğacıK Kattı ekēn kiyew Kızın <u>kormiycek</u> (B.18-12)	boş <u>kelmeyceksiz</u> tolı kelecik (K.31-26)

-ğay

Bahçesaray Ağzı
tez kelgenci şu bār <u>halmağaydi</u> yerde ğar (B.20-29)

-mAlI (-malı, -meli, -meli)

Köstence Ağzı
KulaK memesi dayın <u>bolmalı</u> cımşaklığı (K.1-15) bir sıyem <u>bolmalı</u> KalınlıK kóy terisi (K.1-18) <u>yasałmalı</u> kışkene alayının boyu da <u>úymalı</u> birbirñe (K.1-19)
ğurbet elde anayım Kalğan oğa da Kaydiy <u>cetmeli</u> (K.22-14)
ılła Konışmay... ılła <u>ketmeliler</u> (K.8-8)

-sA (-sa, -se)

Bahçesaray Ağzı
arKası KapKara onı su yılanı <u>bosa</u> kereg (B.16-29)

tap o ħadarın terenín bılmesem kerek (B.13-33) aġa al kitm̄esem olmaycaġ men sizin (B.12-118)
--

3.4.1.4.3. İstek – Heves

-A(y) / -I(y) (-ay, -ey, -iy, -ī)

Bahçesaray Aġzı	Köstence Aġzı
men s̄a b̄ir Şi <u>aytayım</u> dedim (B.18-56) sen d̄a t̄uniȳin <u>sayayık</u> keldiñ (B.13-52) men bu ādamā <u>barayım</u> diy (B.11-11)	ta <u>ne aytayım</u> men s̄a...oġulmız bar edi (K.30-5) o taġıl insanı ne deb <u>aytayım</u> (K.13-6)
ħaydan <u>bileyim</u> (B.10-12)	
n̄e ne <u>biliyim</u> baram (B.16-10) Őu boġ balanı artınan <u>tūŐip kitiyim</u> (B.12-119)	Şis k̄ord̄iñiz ya <u>ama b̄iz de ġoriyig</u> efendim (K.32-17) boġırdaġ yas̄an edim <u>ketriyim</u> boġırdaġ (K.16-38)
<u>yiberim</u> aysa diy bir yerde bu laf çıġmasın diy (B.13-9)	

-acA(ġ) (-ac̄ā, -acaġ)

Bahçesaray Aġzı	Köstence Aġzı
s̄oñ <u>aytac̄am</u> adamnar öledi e çette (B.1-42)	
	tanıġan kişilerimiz <u>aytacaġım</u> (K.26-31)

-sA (-sa, -se, -s̄e)

Bahçesaray Aġzı	Köstence Aġzı
men b̄ir corıġlandım <u>bahsam</u> bir at ġuz̄el bir at b̄ir yerde (B.22-26) <u>b̄asa</u> awu çıbınnı aylana otra u balanı başına (B.13-27)	ide K̄ir̄imtatarca <u>KonūŐılsa</u> soġaġta ȳa resmi yerlerde (K.15-40)
obalanıp K̄ān K̄ar olmay <u>d̄ese</u> (B.12-11)	aġılma iş kemiy b̄i Şi kemiy ġay ġay <u>k̄ese</u> (K.30-13)
keldim <u>kels̄em</u> aġlay (B.18-45) <u>k̄ors̄eler</u> partizan... <u>K̄id̄irip ȳüre</u> ular (B.12-105)	

İstek – Heves – Arzu / Dilek

-Ay (-ay, -iy)

Bahçesaray Aġzı	Köstence Aġzı

varayım da bñ ğram su <u>yutayım</u> deĝen (B.12-60) tohtá bñ ekĩ kúnçik <u>rātlanayım</u> (B.12-115)	
	bek meraĝ etemen bonday bñ yergé <u>kétiyım bñ geziyım</u> (K.27-15)

-se

Bahçesaray Ağzı
apĩ kóyden <u>kĩtsemmi</u> ende dedi ğarip (B.12-184) bir pteçik tapıp ne unnen <u>pişire yesek</u> (B.19-17)

İstek – Heves – Niyet

-Ø (-A+ > -Ø+)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
bñ Kodalak tapıp <u>ketirik</u> dedim (B.22-22) oy balam un sen sorama da men <u>aytmayım</u> (B.3-12) naz <u>diyım</u> size bıs Kartlar yanna varmā utanadıK (B.1-104)	ala başhası <u>tizip cürmiyim</u> dep (K.29-33)

-Ay (-ay, -iy)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
ya balanı Kayda <u>tĩKayım</u> (B.18-35) aysa senĩ tınç <u>Koyayım</u> men diy (B.13-25) sñznen bñ <u>sawluKlaşayım</u> dep kşrdim (B.12-127)	dedım ulım adın qadan <u>atayım</u> (K.26-34) şındıĝusın diy ketip <u>şalışayım</u> yoK (K.5-10)
ay yür eve <u>veriyım</u> aşlıh sã diy boĝday şte ya un alıp kite (B.12-155)	ondan <u>ottiriyik</u> dep o yaKa toplay qoyın caşların (K.17-20)

-(y)(A)cAK (-acaĝ, -acaħ, -acaK, -eceg, -ecek, -ecek, -ecek, -ycaK, -ycek)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
	anawũlar <u>alacaĝ</u> bolıp otel yasacaħlar taşınnan (K.19-33)
	bønday bñ tırmen <u>alacah bolaman</u> (K.26-21)
maşak <u>ciyacaK</u> bosaK bãlobãn bolobon KızıKlarman Kuwalay ediler (B.16-38)	başKanımız bar edĩ o geşip <u>KonışacaK boldı</u> (K.4-21)

	men de... cañı <u>ileneceg</u> olup cüredím (K.20-8)
çırpı mırpı bir pite mite <u>pişirecek</u> ola (B.2-19)	bır ekı adam bır tırmen <u>koşirtecek</u> bolğannar (K.26-19)
ular üçüm <u>étecek</u> olalar ğalba (B.12-150)	
	cip tuttılar mèn de maşınadan <u>tüşecek</u> boldım (K.23-31)
naz şı bo di bo <u>aytmiycaK</u> oldı diy (B.13-17)	
ağçısın alacaK oğan ğalba ɵ da <u>bèrmiycek</u> oğan (B.12-5)	

İstek – Heves –Rica

-çı

Bahçesaray Ağzı
awu çırağ yanayım hızım <u>bahçı</u> (B.14-2) tötäçı men bu ädama barayım diy (B.11-11) Kana aldatsınçı baKayım menı diy (B.11-15) ne tütıp otraken di <u>sorayımçı</u> di (B.11-18) şındı bırsın balasına <u>tiyip baKçı</u> vayna çıkārlar (B.6-88)

-se

Bahçesaray Ağzı
mā bır ğarKa baKla tayā <u>ketrip bërse</u> isa dèse barıp ularğa da kètreken (B.12-47)

İstek – Heves – Teklif

-Ø

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
dağumentlerimizin <u>saKlayıK</u> diy (B.12-92)	dinimizni <u>unutmayıK</u> (K.32-19)

-A(y) (-ay, -áy, -èy, -iy, -ī)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
ğaysı masalı tapıp <u>aytayım</u> sâ (B.22-8) Kardaşım dedı yür bır <u>şernı aylanayih</u> (B.15-8) yür barıp <u>baKayıK</u> diy (B.12-88)	dinimizin ardın <u>KuwayıK</u> cenabı alla ğarşı bolğan ibadetmizin <u>yapayıK</u> (K.32-19) Konşı di şiberek pişire ekèn diy aydı <u>barayih</u> diy (K.19-10)

şim bule şî <u>áytáyim</u> sâ (B.22-14)	
omâsa bîr Kawe <u>ıçéyik</u> (B.8-2)	
cür ewîmize <u>kıtiyik</u> dësem... yoğ dedí (B.22-5) bis çoban olup Kart adam kibi olup... <u>tüşiyik</u> koyge (B.12-91) men ştapım <u>korsetiyim</u> size (B.1-129)	sıyırmı <u>kesiyik</u> dep şektîre (K.3-23)
	camimîzde ibadetmîzni <u>kórîk</u> caşlarmızni <u>alıştırayıK</u> (K.32-21) aydı <u>ketig</u> otlatmağa (K.28-26)

-eli

Köstence Ağzı
hadî <u>gidelim</u> bir film kórmē (K.27-4)

-sA (-sa, -se, -sə)

Bahçesaray Ağzı
hawe sūmasın <u>alsan</u> (B.15-21) Kızım kiyewim mā ew kósētēr baba ke <u>bahsa</u> (B.15-26)
kadām diy <u>kelsen</u> bî yaKka diy (B.12-82) sen diy çağıtab onı <u>ozırlēse</u> diy (B.11-55)
niçin <u>dəsə</u> nes Kaytıp keldí (B.16-14)

3.4.1.5. Olgu

-(I)k (-ıK, -K)

Köstence Ağzı
kózlerí bîras <u>KıyıK</u> nadáy bîras kişkene kózlerí (K.14-11) yarım gece onda catasın... <u>aşık</u> bóyle awada (K.7-14) azbarları kúnge <u>aşık</u> beyas <u>Kalaw</u> kúlbeti (K.1-104)
Kırımnaş kózlerí bîras <u>patlaK</u> bîras balabanca (K.14-12)

-(uw)II (-ıllı, -uwlı, -wlı)

Köstence Ağzı
qobēte <u>tātıllı</u> éttēn Kaydiy et bosa (K.16-24)
Kocası bēg <u>aytuwlı</u> türk edí (K.26-50) <u>cayuwlı</u> soyın da yasaymız bîz aru bola (K.16-26) taşkardiden ölmēs <u>aytuwlı</u> dohtır aythān (K.1-53) mazemesin salırmıs pırıjnı etin ama <u>Kıyuwlı</u> ét (K.22-31)

tışarda bünday bār bīr yasawlı fırın (K.13-21)
Kalawlı Kuyu cırlay yıldızlarğa seslene (K.1-88)

3.4.1.6. Rivayet

-dı

Bahçesaray Ağzı

sürgünnük yıllarına epmiş anam babam ber yerde otırdıydık (B.2-4)

-(GA)(n) (-ge, -ën, -gen, -gën, -gën, -ğa, -ğan, -ğän, -ğen, -ğën, -Ġan, -ha, -han, -ken, -kën, -kën, -kın, -Ka, -Kan, -Kän, -n, -yen, -yën)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
horantam anda ekën anam babam <u>keçiŋge</u> (B.15-2)	
	nenesin hayb etken söra Kartpabam mında <u>ketirën</u> (K.9-5)
KatıK tura üstü <u>kufleşen</u> (B.21-18) harbabamı türkı aythanı için savet vahtına <u>yiberŋenler</u> arhangilske (B.19-5) men onı öldirdım <u>degen</u> (B.12-6) son bu o kiyew <u>bilgen</u> ... onı kızı kormiy (B.18-10) bır direkten tütan <u>belleŋen</u> çekip çikaracam (B.12-35)	bin seküz yüz elli altı senelerinde <u>kelgen</u> biziŋ ejdatlarımız (K.26-2) olardan KorKıp aK topraKka <u>kelgenner</u> (K.17-8) başta türk osmanlı devleti <u>erleştirgen</u> olarnı (K.15-5) Kartanamman Kalğaman dayılarım <u>olgen</u> (K.6-5)
bilmiy bīr ūi <u>oĠrenmeĠen</u> olar (B.8-45) ü yaħladan <u>yüklip üklip keĠenler</u> (B.4-43)	koynıŋ atın acılar dep <u>salıverĠenner</u> (K.4-2)
babamnan Kaçannar da anama <u>keĠenner</u> köye (B.13-32) aşaĠannar awu ötmeklerin cannarı <u>keĠen</u> (B.12-101) meni aħrannarım <u>keĠen edi</u> (B.11-49)	anawulardan Kaşıp KorKıp <u>kelĠenner</u> (K.17-11) babam rametli <u>ülengën</u> başha ewlatlar <u>edingen</u> (K.6-7)
	men eki yaşında <u>Kalğaman</u> oĠsis (K.6-2)
eĠinci ħını bīr dā varaylı deseler Kayda bīr Ġram <u>KamaĠan</u> (B.21-19) ewimiznin aldından yanı yollar <u>yapılıĠan</u> ūu asannı başına ħara yazı <u>yazılıĠan</u> (B.20-30) özimiznin tilimizi <u>coyĠan</u> edik ūini ħaytarıp taptıĠ (B.19-1)	bayram adında bīr Kart yaşaĠan (K.29-6) bır Kardeşimni Kızı Kubadiŋge <u>barĠan</u> edi (K.27-9) koştenciden... <u>doĠĠan</u> onda oşken (K.26-31) misür biday aywan <u>asraĠannar</u> (K.24-12) babalarımız da mında <u>tuwĠannar</u> (K.20-14) Kaş tane tı <u>coytılıĠan</u> bo dünyada (K.15-

	42) beçi bar êken... Kızını şo <u>Kırslağan</u> (K.9-18)
	tarımcılık <u>yaşağannar</u> toprak şalışannar (K.15-7) muze yasānnar taş <u>salğannar</u> on işine (K.12-2)
	bırsı taymas dēn keyden <u>kelgen</u> (K.24-6) Kartbabaları <u>kélgen</u> (K.20-14)
	amza degen soyı hırimdan <u>kélgen</u> (K.20-15) nasradin ocañı üyine kıstyannar Kırsızlıqqa <u>kélgenner</u> (K.20-30)
er şıçigim <u>yañGan</u> Kaldım çıplaK (B.18-47) yerde fenerler <u>yañGan</u> büle çiraqlar yoh (B.14-9) üş dört kün susız <u>yañGannar</u> (B.9-13)	
	aKılma iş kemiy bí şı... <u>unuthaman</u> êpsin (K.30-13)
<u>aythan</u> men dēn u kışkeneni stiy edim (B.18-10) uzanıp boynıznı <u>tūthan</u> (B.12-35) bilgenimce çalışa êkēnner ekes <u>çalışhan</u> kibik (B.11-51)	muyezinnıknı <u>bırıncı yaphan</u> cawıt abiyim (K.32-13) onnarğa <u>aythan</u> men elimde o ğadar para yoK degen (K.26-24) talarımız şölge şölmen <u>uraşhannar</u> (K.23-2) babam yedi senē bala <u>ohıthan</u> kasiçada (K.19-21)
kene de kışkeneni <u>alğan eken</u> (B.18-11) anam <u>tıkken edi</u> (B.17-22) <u>sıgar içken</u> özinden raKı içmez (B.12-15) sel <u>tüşken</u> dağda (B.12-34)	romanya müsülmannarı <u>sekkendir</u> disiz (K.31-11) ewweldēn noğaylar <u>yerleşken</u> onda (K.29-8) bo kóylerge tatarlar kelip <u>yerleşken</u> (K.24-1) ulKum <u>pışken</u> KoKularnı etraf Komşular tuyğan (K.1-90)
ya u seni aldatıp <u>kıtkēn</u> endı di (B.11-19)	dalınnan tutamān bosa <u>ketecey ekēn</u> (K.19-28)
un kózleri kórmıy <u>diy ekēnner</u> (B.18-6) eke tane boynısçı <u>var ikēn</u> (B.13-2) azbarğa kēp şū etip taşlağanda bir araba şı <u>olakēn</u> (B.12-46) o oğlançıklar ey <u>kıtkēnner</u> üyelerine barğannar (B.12-97) köroğlo <u>çalışa ekēn</u> şte (B.11-51) tatam taşkentke <u>tüşken ekēn</u> (B.10-32)	müsir şunday palan şiler <u>ekēnner</u> (K.29-18) <u>koşkēnner</u> türkiyeye mında başqa kóylerge (K.24-11) dedem <u>vefat etkēn</u> men tā yoğ edim dünyada (K.22-2) ewelı su <u>ağa ikēn</u> (K.20-15) olar artınnan o da <u>kētkēn</u> (K.20-32)

Kıçıra ular <u>susān ikēn</u> (B.9-13)	on sene ewel parise <u>kētkēn edīm</u> (K.15-49) oça <u>ikēn</u> ocalıKKa aşılarga ālalar (K.5-3)
<u>bilekın</u> de aytmadı bular (B.17-8)	
	bodeneme <u>tutKaman</u> cımirtasın <u>sıtKama</u> (K.22-24) bır Şi sós <u>tutKasıñ</u> sen unı mağa salıyañ ulı ayta (K.21-23)
içinnen KamişçıK osip <u>çikKkan</u> (B.13-14) <u>yanaşKan</u> sığırı yaldamā (B.12-34) yağşı becerip <u>satKansın</u> bazarıñ (B.11-9) Kıymamaşnalar <u>çikKkan edı</u> (B.10-59)	Kocasıman arKadaş <u>taniştKannar</u> bırbırımen (K.27-10) astınnan mına su <u>şıkKkan ısun</u> çeşme tatlıcaK deĝenner (K.24-4)
omızların sıKa n <u>aytKānar</u> diy (B.11-5)	
en sonna yürēm <u>yaramāndır</u> (B.22-24) yağın mağın <u>almān</u> anam bı Şi <u>olmān</u> (B.21-19) o otten pamuñın <u>ayırd etamān</u> (B.18-26)	dalınnan <u>tutamān</u> bosa kētecey ekēn (K.19-28) boğırdaK <u>yasān edım</u> ketriyim (K.16-38) o ĝadar bilemen boş topraKlarĝa <u>kēn</u> (K.2-3)
dinı ĥabil etiñ <u>devēnler</u> de soñ bız oĝa dayanmayıp koçkēnner (B.7-30)	oĝendir ya kēyde <u>olıyen</u> (K.20-24) Kartbābam mında <u>kēlyen</u> Kızılmırat tēñ kēyde otırĝan (K.5-2)

-I (-ı, -u)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
gemim kelir yanaşır içi <u>tolı</u> çamaşır (B.20-3)	bayram ĝunı mübarek camusı <u>toptolı</u> bola (K.32-13) men aKyardan ketkende <u>tolı sıpram</u> boş Kaldı (K.22-15) boş kelmeyceksiz <u>tolı</u> kelecik (K.31-26)
kete edik... tohtay idi vaĝonın içi adam <u>tolu</u> (B.19-14)	Kıs Kardaşımın kózleri <u>tolu caş</u> Kaldı (K.22-16)

3.4.1.6.1. Rivayet – Diĝerlerinden Ayırma

-GAN

Tamlananı ĝörev kategorisinde

-GAN (-gen, -ĝēn, -ĝēñ, -ĝan, -ĝan, -han, -ken, -gen, -Kan)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
belledi <u>kegeni</u> beş yılĝa kētkēn eken otırdıñ elli yıl (B.20-22)	şundi festivalda <u>ketirĝennerin</u> bızım baKlawalarĝa oşay (K.11-25)

<u>bilgen</u> alğan bizler bir Şi bilmedik (B.18-19) meni <u>koşgenim</u> bu (B.13-50) <u>oľgenni</u> qoterip attilar (B.2-17)	sağa aytarma Kayeri Katip <u>ketilgenin</u> (K.7-8) bilmiyden Kaydan <u>kelgennerin</u> (K.2-1)
Şo rayonda uzuncu <u>degēn</u> koyęē oturduğ (B.3-11)	
ana baba sozinē dinnēmiy ozini <u>sewgēnge</u> bara (B.8-20)	
ketirip <u>oğanımıs</u> Kadar bir KodalaK tapip ketirik (B.22-21) meseleni boynızları <u>oğanın</u> qorgen son ağnağan (B.13-6)	erkezge tū ama <u>bolęannaręa</u> boldı onday Őiler ziyetler (K.15-21) űŐ tanek dōrt tane yawur bar edē <u>halęannar</u> ēpsē tatar (K.9-13)
<u>Kazağanım</u> sē olır diy (B.18-37)	
awu sūnet <u>yaphanini</u> aęhın beresin (B.19-44) sını <u>yaphannarin</u> bilem bilem (B.17-27) ēndē <u>aythanıńızęa</u> neme ttim (B.8-9)	sora da <u>aythanım</u> onda barıp cattiK (K.12-7)
ekimiz başımızdan <u>keçkennerin</u> ağta (B.10-75)	onı bilemis aman ne ay <u>ekenin</u> bilmiyden (K.5-13) ilk <u>piŐkenni</u> sen aşa (K.1-25)
	ocaKta <u>piŐirgenge</u> alay aŐaęanlaręa yardım Kismet <u>etkenge</u> bu dūvanı <u>yazęanęa</u> oK <u>uęanęa</u> cūrehten tıńlap amin <u>degenge...</u> (K.1-77)
meni <u>aytKanım</u> yazdığ yoKsam (B.9-52)	

Tamlananı anlam kategorisinde

-GAN (-an, -en, -gen, -gēn, -gēn, -ęan, -ęēn, -han, -ken, -kēn, -kēn, -Kan, -n, -ņan, -yen)

Bahęesaray Ağzi	Kōstence Ağzi
bir kūn pięen <u>ęalan</u> <u>kasarķanen</u> barabar meni qaęirdilar qalęozęa (B.20-19) aęyara <u>varan</u> <u>yēcemiz</u> bombaladilar (B.13-34)	
<u>mınnan geęen</u> adamlar qoęsı ōw sorap yūreler (B.4-82)	mınawū iyge tiŐirdiler sōra meni.... <u>geęen</u> bayram Kalbı (K.21-23) <u>geęen sēnemē</u> Őo obir sene keldi birsi sattıb alacaę (K.19-30)
vağonda <u>oľgen</u> adamnar qoğ oldu (B.20-	<u>bo oľgen</u> pesiye ablamana ablası keldi

<p>12) yarem <u>bergen</u> yawluğunu sahladım men coymadım (B.20-33) <u>kegen</u> soyı kele balam (B.16-19) çürğä tüşe kite <u>ölgän</u> adam (B.12- 116) koğ Kapısın açılğanı <u>körge</u>n adam ne stese miradına yete (B.12-178) damnar <u>ketirge</u>n bahşısları... kanverte Koyalar (B.11-21) lohumlar pişiredi ende <u>mingen</u> <u>Kamırdan</u> (B.10-64) bızım <u>körge</u>n künnerimizniñ kórmeñ (B.8-12)</p>	<p>(K.27-1) <u>aKyarda olge</u>n çaş cigitlerin cenazesin kım Kılğan (K.22-13) papürdä dewelerimen <u>kelgenin</u> bilem (K.15-3) <u>gelgen yerin</u> annatsa sağa yeter (K.25-9) o cır mır ciyip <u>cürge</u>n kişiler (K.23-8) <u>amza degen</u> soyı hırımdan këlgeñ (K.20- 15) <u>şirigen yerin</u> atasañ (K.10-21) onı <u>ahılma ketirge</u>n vahıtta blay cılayman (K.6-10) memi <u>etkilenge</u>n bir şı bar (K.6-18) <u>stegeniñiz yeriñizge</u> ketip yerleşims (K.4- 6)</p>
<p><u>mingen</u> Kamırdan burma (B.8-63)</p>	
<p><u>islegän</u> yerine arhardaşların çağırıp (B.19-42) namañın oblistna haqılabat <u>degen</u> yerde eken (B.15-5) felanča ũzaKtan <u>kegen</u>... alim ağadan (B.11-29) <u>emgen</u> sũtimiz eläl etsin dep ap çıha ediler (B.8-26)</p>	<p><u>helgen</u> KalKKa sərbestlik bergenner (K.4- 6)</p>
<p>u wahıtta qordım birıncı seferi salfetka <u>sarılgan</u> öpmek (B.22-32) çamaşır teline <u>yayılğan</u> şilerden bir eki ıdır bıdır alıp keldim (B.21-7) adam <u>asağan</u> bir kózli adamnar kele (B.19-21) hıdırdım u kasırşa tap <u>hıdırmağan</u> yeri halmadı (B.19-29) me özım <u>doğılğan</u> koyım de aru (B.16- 45) üymizde <u>otırğan</u> bir oğlan dā bar edı (B.12-4) yece namas <u>hılğan</u> adamnarın... hapap ciberdiler (B.7-20) odız yedinci yıl <u>yasalğan</u> yanı ewler edı (B.6-31) işke <u>yarağan</u> erkek kişilerin epsını trudarmiyağa aldılar (B.4-7) <u>barğan</u> yilimiz oldı babam (B.2-119)</p>	<p>şo mehtep <u>olğan</u> yerde zatıl Kazğanda şığa (K.29-16) talaKa <u>yaşağan</u> kişi şenliğin sayıbı kobete pişire (K.29-25) türk qoyım civarında <u>Kurılğan</u> koyımızın suwı çok derende edi (K.26-3) romennermen makedonnanman beraber <u>yaşağan</u> bir tatar koyı (K.23-1) sora <u>cayılğan</u> Kamırdan salasın (K.22-33) çünki mında dobroca <u>Konışılğan</u> tıl noğay (K.15-34) muftiyathā ketersin... ocalar <u>bolğan</u> yer (K.19-32) bayırlı şayırlı koy edı...kırimda <u>bolğan</u> <u>koyler</u> diy (K.15-10) cemat sıkı <u>bolğan</u> yerlede o zaman tatarca Konışabilir (K.15-44) <u>Kazanğan</u> soyına bēreler (K.5-25) tüzemnikte <u>bolğan</u> <u>yaşağan</u> kişiler Kırımımda tüzemlik şipşilig ışın tabi ketkenner (K.4-8) şifçilikmen <u>yaşağan</u> bir umāt edı (K.3-3) allāğım bızge sen <u>aslından ayrıлмаған</u></p>

	<u>Kayırlı köp bala ber</u> (K.1-79)
	<u>Kırım̄dan kēlgēn Karasaylar</u> bar edī bīzīm köyde (K.23-22)
<u>çalışhan yerinde</u> fırında bır dene Kız... (B.22-4) onı <u>açhan</u> vahta abe Kat Kat Katmerleri ola (B.8-68) anam hasta yata babam öldı mā <u>Kulah ašhan adam</u> da yoğ (B.2-131)	<u>muallimimiz</u> bar edi <u>türşe oñıthan</u> (K.31-4) Kalk <u>Konışhan</u> tılı edebi tılını keşmek üşün zaman kerek (K.15-38) organizareyi <u>yaphan insannar</u> siz dāy gençler (K.14-19) <u>yaphan</u> köylerin kenarına malle yapa (K.4-15)
<u>raKı içken adam</u> çeşit türlü kufarlık éte (B.12-16) bitağ endē <u>yetişken Kız</u> edī dā (B.12-135) <u>tüşken para</u> epsi uların oğinde (B.11-35)	arKadaşları <u>kóyden ketken</u> arKadaşları (K.17-38) Karadeniske yaKın kelgenner otırğan yerlerine <u>benzetken</u> yerlerine (K.15-6)
adāmğa yardım <u>etkēn halh</u> dıl (B.7-33)	
din <u>kütken</u> adamnarın Kapay ediler (B.7-19)	
bır <u>kopemiz</u> bar edi <u>baKKan</u> (B.12-1) <u>yatKan yerge</u> stolı bar able toğerek (B.12-123) Kağan <u>pisKan soyı</u> kesin (B.11-38) <u>çıKKan</u> kınımızden başlıycam (B.2-1) er koyın ózín <u>Koy baKKan çóllerı</u> bar edı (B.1-23)	<u>kokte de uşKan</u> samanyaGın Kanatların kım Kırğan (K.22-12) <u>annatKan</u> soylarından eşittim (K.15-4) seksen senelerinde <u>şalışKan yerden</u> birem şıgarıp attılar (K.15-25) İstanbılda <u>yaşagan</u> otar kóyinden <u>Kırım̄dan şıKKan</u> ismail otar yazğan (K.1-1) <u>capKan çetin</u> kes bastır (K.1-23)
<u>kemēn soyı</u> öldı (B.16-19) mēn Kolimnan <u>kēn işin</u> yapam (B.9-47) mishor <u>dēn koy</u> bar a yalıboyında (B.7-64) <u>kormēn</u> kunnerimış Kāmadı (B.2-79)	tırmen қоşırtecek bolğannar <u>Kanara dēn</u> bır <u>koyde</u> (K.26-20) şifşilik <u>yasān köyler</u> şifşilik tarla işliy ediler (K.24-12)
	Kızılmirat <u>tēñ</u> köyde otırğan (K.5-2)
arızı Kız <u>dēyen nēme</u> bar (B.7-59)	unnar <u>kēlyen zamannarda</u> astınnan mına su şıKKan (K.24-4)
bırıncı ahyar <u>bombalaññan yecesi</u> bız ahyardadıK (B.13-29)	

3.4.1.6.2. Rivayet – Olgu

-(I)K (-ıq, -ıq, -ıK, -ik, -ik, -K)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
korinmiy edí <u>yapıh</u> edí beti (B.8-25) kóbek açıp yürmek e peg ayıp ši edí şinde <u>açih</u> yüreler (B.8-49)	
yüreçigín parça parça <u>üstím ortık</u> korímez (B.15-19)	
on sekis kún poyızda kittik <u>Kapıları</u> <u>yapık</u> peçatlı (B.12-132) camilerin Kapısı épsi <u>açık</u> (B.6-54)	stambılını kózím <u>cımıK</u> sağa aytarma (K.7-8)
	tílimiz bıras şiler laflar bıraz <u>deñişik</u> bolar (K.14-8)
	<u>ciyirik</u> bolsan toymassın aş tūrarsın sofradan (K.1-37)
tayın ayakları tırnakları <u>slaK</u> olmadı (B.11-71)	

-(u)(w)li (-lı, - uwlı, - wlı)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
	yollar <u>Kapalı</u> türkiyē Káytmáy (K.9-9)
asıl untmaycam buqva rı keçkende anawü able etit ro <u>yazuwlı</u> (B.2-137) pistaletı <u>asuwlı</u> formasınnan kapitan keldi (B.1-67) Kapılarımız pencerelerimiz <u>açuwlı</u> Kaldı (B.12-167) novarasizden çıkkan ana e yerde <u>Koşuwlı</u> paşti novarasiski (B.1-136) sarımsağımız soğanlarımız <u>saçuwlı</u> Kaldı (B.12-167)	
señ ewıñ barkıñ mına bole <u>donawlı</u> <u>toşewlı</u> (B.2-232)	

3.4.1.6.3. Rivayet – Yetkinlik

-gen

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
	gúzel işşengen bosın yiplerí (K.26-45) <u>emgen</u> sútúm elal etmem ketme balam diy(K.17-23)

3.4.1.7. Tahmin

-(y)(A)cA(K)

Tamlananı görev kategorisinde

(-aca, -acağ, -acah, -acaK, -acay, -ah, -ăcaK, -ăcaK, -cağ, -caK, -eceg, -ecek, -ecek, -
 êcêk, -êce, -êcek, -êcêk, -ıcek, -ıcek, -yca, -ycağ, -ycah, -ycaK)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
ana baba toprağına yañı ewler <u>yapacam</u> (B.20-1) altığa yene duwağa <u>baracamız</u> (B.19-37) ya ende bir denê dâ <u>tapacan</u> da (B.14-4)	
êkî sâttên sabranyeleri <u>olacağ</u> (B.18-31)	Kayda <u>baracağ</u> edim (K.21-6)
sabr etiñ vatandaşlar sonı hayır <u>olacah</u> (B.20-3) u wañitte mehtêpke <u>baracah</u> edim (B.17-1) buğun size <u>varacahtım</u> (B.13-27) ñirimî <u>boşatacahsıs</u> (B.10-11)	<u>ne yapacah</u> yapamaz bi şı (K.24-20) <u>şığacahmıs</u> sındı portadan (K.23-28) bir şı yardımcı <u>bolacah</u> sağa (K.14-22) biz resim <u>şığaracah</u> bolduğ onda (K.12-5)
yağşı ülêr bitün Korandamıs <u>şığacaK</u> (B.12-191) biram <u>olacaK</u> olsa ana ballar toplana edik (B.6-49) oraza bayramı <u>olacaK</u> dep erkez azırlenıp aş sular pişirip... (B.5-63) Kıçıra <u>boğulacaK</u> endê bu (B.1-61)	anawu qop tığırsâ bereketli sene <u>bolacaK</u> (K.29-38) şıpşeni eti <u>bolacaKımı</u> Koy eti <u>bolacaKımı</u> sıyır eti <u>bolacaKımı</u> etni Kıyarsın (K.22-32) <u>coytılacaK</u> bazı yerlede coytılğan (K.15-42) zeytin çıkısa caşlarğa ışı aru <u>bolacaK</u> ekevi kımge çıhsa o Kırimğa <u>KaytacaK</u> (K.1-48)
aqamnar trutarmiyağa <u>alacay</u> ediler (B.19-12) ne <u>aytacay</u> edim (B.19-19)	blay ttirip Kulañdan <u>Koparacaydım</u> (K.19-18)
	neniy dedim bugün <u>ne salahımız</u> Kazanğa (K.21-8)
barıp <u>KoşılacaK</u> bekim öz saldatlarımıza (B.12-104)	
adım pamiłamı <u>aytacaKtırsın</u> (B.3-2)	
	söra üyde qop bolacaK <u>Karayalmacahman</u> (K.28-37)
	ne <u>oynacaKların</u> aytmylar (K.11-31)
	kım <u>bereceg</u> edi mağa para (K.21-6)
ğam koxlus koyine <u>kelecek</u> u adam da öz tarafına <u>kitecek</u> (B.12-103) bo oğlan seni sewdimi <u>berecekim</u> seni (B.8-18) babamı da odız yedinci yıl surgun	eki üş aptadan sün <u>kelecek</u> (K.27-12) Kaydan <u>piçtireceksin</u> o ğadar paranı (K.26-221) bo qoyde tuwdum bo qoyde <u>olecekmen</u> (K.20-10)

<u>etecek</u> ediler (B.6-38)	topraKsız bİraKtılar KalK ne <u>ne_etecekler</u> (K.15-17)
men diy maşhara <u>etecek</u> diy bu cemāt içinde (B.11-61) ekİnci künü anda <u>kitecek</u> edİ (B.4-11)	
<u>ewlenecekler</u> ħuda yibereleler (B.4-236)	
başladı ħurımağa endİ <u>kesecemiz</u> teregin (B.19-41) jandarmerİyağa <u>alıp kitecem</u> (B.12-125)	
bir kózli adamnar <u>kelecek</u> dep... ħorħızdılar (B.19-20) maşna <u>kelecek</u> diy maşnā miniġ (B.9-29)	bar pèride mında o a <u>ketecek</u> bİzni Kİrimğa Kazaġıstannan (K.5-6)
bunı alİp kiteler unı da <u>alıp kitecekler</u> (B.17-31)	way oca ħotekliy menİ <u>ottirecek</u> (K.19-14) ofme <u>ordirecek</u> tuwġanİN tatasİna (K.10-28)
ularnı <u>aticek</u> ediler (B.4-16)	
sabaġın türüp sat altta <u>kiticek</u> aġmeşitke (B.4-13)	
varadıġ er afta potpiske... başġa <u>Kaçmıycamız</u> dep (B.7-89)	pek aru yerler aman onı farKın <u>annaycaz</u> (K.12-8)
	bardıġ muzew <u>satılmaycaġ</u> dedi (K.19-32)
azbarında aştı güller onı kimler <u>hohlaycah</u> (B.20-31) Kobā <u>başlaycahlar</u> atmā (B.17-37)	başġa bİr ħıs meséla <u>toy yasaycah</u> (K.29-33)
diy sennen adam <u>olmaycaK</u> (B.14-26) al kİtmesem <u>olmaycaK</u> (B.12-126) kemİKke tiyse uje... <u>parçalacaK</u> (B.9-21)	

Tamlananı anlam kategorisinde

(-acaġ, -acaK, -ecek, -ecek, -ecek, -ycaġ, -ycaK)

Bahçesaray Aġzı	Köstence Aġzı
aydı yas <u>yazacah</u> şiyinİ (B.8-2) <u>baracah</u> nemesİne Koşİsİna äyta (B.4-237)	aġâyğa <u>baracah</u> bİr amcası bar ekèn (K.9-9)
tİşāri <u>baracaK</u> adam kibi (B.12-65) Koyamız bİr Kat işne <u>KoyılacaK</u> şilerin (B.8-76) mejlite <u>çıkacaK</u> jernalda statıyaları (B.6-99)	<u>baracaK</u> kózİm de yoġ edİ ana (K.5-6)
meġ <u>kitecek</u> yerİM yoġtır (B.17-5) <u>süzilecek</u> soyın anam raġmetli a endİ	yaġı <u>kolékse</u> aman şu <u>kiyilecek</u> (K.26-36)

dört köşe etip (B.5-82)	
içine <u>verecek</u> bahşını... Koyalar (B.11-23)	
<u>kiyecek</u> ya onu <u>urbası</u> yoKım (B.18-32)	
	bu yaşıma keldim endi <u>ölécék</u> kunnerım bekliymen (K.5-5)
	tarih boldın tatar qoyı <u>unutulmaycah</u> hatıra (K.1-95)
awle bür <u>olmıycaK</u> bür şıçıklar berediler (B.12-149) şorba morbā yā bür <u>ōmaycaK</u> bī şiler vere qanservalar (B.3-35)	

-(A)r / -(I)r (-ar, -er, -ır, -ır, -ır, -ır, -r)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
unı ekı kózın ablé ter <u>oyar</u> çihārim (B.12-26) barma barma <u>atar</u> ek arada varma (B.12-87)	<u>atar</u> edım men ozimni annem de babam bolipmasa (K.22-11)
ceñk bule bitmez <u>biter</u> u ceñk diy (B.12-93)	<u>keter</u> de edım şu aKyardan Kara da deñis col bolsa (K.22-11)
biter u ceñk diy <u>kelip alırmız</u> (B.12-93) bizler <u>Kayturmız</u> sizler <u>ketersiz</u> oralın da dağına (B.12-166) bıraz otırsañıs şındı kēr u <u>aytur</u> (B.6-65)	mēn dedi <u>annaşırman</u> men annarman (K.26-23)
başta işke kır son <u>alırık</u> diyeler (B.18-35)	
	razı oşañız degen şıgarğan paramnı sizge <u>berırmen</u> (K.26-24) ballarım tatarca <u>iyrenirler</u> dedim (K.25-15)
	Kız Kardaşı cılay ketme onda sizni <u>ottirirler</u> (K.17-24)
	bür Kaş seneñ işinde <u>ódermen</u> (K.26-25)

-(ı)K (-ıh, -ık)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
bür üyler qosterdi abular <u>satılh</u> ala dedi (B.12-190)	
	gazetağa bergenner <u>satılK</u> dep (K.26-21)

-Z (-s, -z)

Köstence Ağzı
iş <u>coytilmas</u> ne ğadar duńyağa dağılsa da (K.15-43)
bızñ müsülmannar oźleri <u>kétmezdiler</u> şünki ocalar odelmedi (K.31-12) <u>kósmézler</u> Kazahlaştı caşlar (K.20-24)

3.4.1.8. Yatkınlık

-mA (-ma, -me)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
	nadáy <u>toKıma</u> <u>kolék</u> bola edi ya ewéli (K.18-10)
<u>süzme</u> KıtıK bır boçka şı u yaĥ kıbık mibārek (B.21-17) tatarāş <u>süzme</u> <u>soyınnan</u> bız Kūru sarıyaK Kəyamıs (B.8-80)	

3.4.1.9. Yetkinlik

-(w)(ı)cı (-ıcı, -wı)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
	kelin <u>alıcı</u> arabasın aldına şığalar (K.29-29)
alimge oşān sağa oşān stüdent <u>oKuwcı</u> <u>üretmen</u> (B.11-10)	kókte de uşKān samanyanın <u>ayıdawcısı</u> ermenni (K.22-13)

-ıKlı

Köstence Ağzı
<u>canıKlı</u> ğinde cazma <u>āştım</u> ekşegen (K.21-15)

-ımnı

Bahçesaray Ağzı
<u>korımnı</u> apay edi alıme şerfe (B.22-4) ama bır <u>korımnı</u> adam özú (B.12-53)

-İşII (-ışlı, -ışli)

Köstence Ağzı
<u>koşterışlı</u> bır şewre kīyew toKızı (K.26-46)

koŝterişli bosın naKışı (K.26-45)

-wuç

Bahçesaray Ağzı

mêñ şini di aldawuç ağaçım kêtterim (B.11-16)

3.4.2. Zarf Fiiller¹⁵³

Bu alt bölümde çalışmamızda yer alan bütün zarf fiiller üstlendikleri temel ve bu temel fonksiyonların alt fonksiyonlarına göre sınıflandırılmış ve alfabetik sıraya göre dizilmiştir.

3.4.2.1. Amaç

-araK

Köstence Ağzı

sade altın Kullanılğan para olaraK (K.26-42)

-(I)p (-p, -ip)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
yuwarlandım kïttim... <u>dep</u> <u>çïKıp</u> kïttïler almadılar (B.22-25) öldirte... <u>aytmasınar</u> êskender padişanı boynızları bar <u>dep</u> (B.13-4) musulmannıK ğayıp olsun <u>dep</u> eteler (B.12-13) able yizli <u>yapedïle</u> neme bïlmesinner <u>dep</u> (B.8-33) nişannap keliyik <u>dêp</u> <u>kele edïler</u> (B.5-49)	ala başhası <u>tizip</u> cürmiyim <u>dep</u> (K.29-33) ballar <u>kêtelêr</u> bayram <u>hayırlap</u> (K.28-9) gazetaĝa <u>bergenner</u> satılıK <u>dep</u> (K.26-21) men ğarıpke Kattı Kuttı ótmek berir <u>tüyli</u> <u>buwlı</u> <u>bołsın</u> <u>dep</u> (K.23-37) <u>kolitipke</u> kirsinner <u>dep</u> <u>zorladılar</u> (K.22-6) ana niŝanda <u>step</u> <u>ketesin</u> (K.18-1) Kırım üstne kelmesinner ruslar <u>dep</u> Kazanĝa barıp Kazanda marêbê etip ruslarını ordan Kuwalap ondan ottiriyik <u>dep</u> o yaKa <u>toplay</u> <u>qoyın</u> caŝların (K.17-20) sınırlarda ŝalıŝmaĝa eleman Karayılar <u>dep</u> (K.15-31) Kat palı bereler maĝıstan <u>yasamasınar</u> <u>dep</u> (K.12-19) atından müsret dên atadıK müsret <u>bosın</u> atıñ <u>dep</u> (K.9-16) sıyırnı kesiyik <u>dep</u> <u>ŝektire</u> (K.3-23)

¹⁵³ Zarf Fiiller alt bölümünün sınıflaması Emel Tek'in "Nehcül Feradis'te Zarf Fiil Kategorisi" adlı yüksek lisans teziden faydalanarak düzenlenmiştir.

ramazān ay <u>ı</u> p keldim eşigñize KoçKar dayın bala versin beşigñize (B.21-12)	men de... canı ileneceg <u>ol</u> p cüredím (K.20-8)
--	--

3.4.2.2. Bağlama / Aktarma

-P (-b, -p)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
men bugün cimāhşam <u>deb</u> ottram (B.16-32)	ruslar <u>şektire</u> <u>eken</u> <u>deb</u> aKlımda <u>Kaldı</u> (K.28-3) sorıgól <u>deb</u> aytalar boğa (K.19-39)
KoçKar dayın bala versin beşigñize <u>dep</u> aytıp yüredik (B.21-12) eskēnder padişanı boynızları bar <u>dēp</u> <u>çala</u> (B.13-16) vasfiyē <u>dep</u> bir <u>Kıçırdı</u> mā (B.12-146) ēmgēn sūtımız ēlāl etsin <u>dep</u> ap <u>çıha</u> <u>ēdiler</u> (B.8-26)	cilap cürirler... <u>dep</u> aytkān edī (K.23-8) koynıñ atın acılar <u>dep</u> salıvėgēnner (K.4-2) yārem anda men mında <u>dep</u> deliKanlı Kız cırlay (K.1-93)

3.4.2.3. Durum / Tarz

-A/-I (-a, -e-, -ē, -ē, -ı, -i, -ü)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
son amman anam <u>ciya</u> ala üstünü yuwa (B.21-18) altımī şu altı <u>bolayadır</u> ğalba (B.16-32) taşlıysıs aman <u>ala</u> taşlıysıs (B.14-25) bu adam <u>çıKa</u> <u>kite</u> bir kún (B.13-12) dırekin tamırları <u>yuwulğan</u> <u>aKa</u> <u>āKa</u> (B.12-36)	Kırsah <u>çalısa</u> başlay avıs suvı şıbirā (K.1-13)
bir pteçik tapıp ne unnen <u>pişire</u> yesek (B.19-15) KamışçıKın <u>kēse</u> ala pıçaçinen yasay bır Kawalçık (B.13-15) vilka da arKağa haytedi <u>tüşe</u> <u>kitedi</u> (B.10-30)	ana <u>küreşe</u> <u>küreşe</u> kim soñında Kalsa... ala (K.29-36) <u>kóşeyatırsızım</u> menı deb <u>ayta</u> Kırsızlarğa (K.20-33) şındı <u>kēt</u> <u>kēte</u> adetler <u>birahıla</u> (K.18-20) Kaz cumırtıgısın <u>day</u> Kamurlarını <u>kese</u> <u>koy</u> (K.1-17)
	køyge <u>kışeyatırğanda</u> ēpsi atların cıberdī (K.23-27)
ay áydan áy áydan <u>kēsēbere</u> <u>kēsēbere</u> (B.18-40)	töşegın móşegın alğan hırsızlar alıp <u>kētēyatır</u> ekēn (K.20-31)
üyge <u>kıriyatır</u> edı Kapını yaptım (B.16-	

24)	
ana çıhtıh yürüberdik (B.15-17)	

tasvir fiili görev kategorisinde

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
men şini bir yere çikamayım (B.22-6) oğlan bala Kız balanı begenamay edı (B.18-3) su dedi su ketirip içiramadıK (B.18-17) bir lemse köpekin sesinnen ühlap olamay eken (B.12-18) zaman şay diyeler bı şı aytıp olamaysın (B.8-50) anam bir şiçik etamay bir yerge çihamay (B.2-120)	astalandım bek özime kelalmayman (K.30-3) bir taħım şipşilig işlerni beceramay pıtramay (K.29-21) pek aytamacahman ama pek palawan këy (K.24-7) şalışamayman cürmiy ayaħlarım (K.20-12) mögolistandan tatarlarman annaşabilemen (K.15-49) anuday ufaħ soyların ohıyalmayman (K.10-19) hırımını hayerinden keldiniz bılamayız (K.3-1)
meni stalin bile tohtatımaycah (B.15-6)	

-dAn (-dan, -den)

Köstence Ağzı
boran iş toktamadan sırt tarafından mında da ne te (K.15-52) cayıp ta yasaymıs caymadan da yasaymıs (K.6-22) Kasta bolsan tohtama saKın toKüzlamadan (K.1-39) tohtatılmadan ketsin tēzz barsın dep cennetke (K.1-67) tuyulmadan Kayıb boldı tuwğan koy (K.1-108)
demek iş Kayb etmeden şöp caKtım (K.15-27) ruşça mektepte eki sene ohıdım istemedden (K.15-33) etni şunday pişirmiden direk şibörekke sağamıs (K.13-16)

-(I)p (-ab, -eb, -ib, -ıp, -ip, -ip, -ib, -ip, -ip, -ib, -ip, -ip, -p, -ub, -up, -üp, -úp, -üp, -üp, -üp)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
sen diy çağıtıb onı ozırlēse diy (B.11-55)	
hulaħ awura işteb olamay (B.15-1)	
Kapını aşıb aldı belinnen Kışhanman (B.16-26) kittik son barıb matrofha toktı (B.10-20)	türmennı satıb aldı (K.26-25) rametli aytıb aytıb cılay edı (K.23-9) babası şıgıb analardı azarladı (K.23-30) kesip máyda gene hızdırb alıb üsne şeker sebesin (K.18-16)

<p>koy içinedi varıp çağırıp keldiler (B.22-18) yibermediler son bular Kaytup keldiler (B.21-11) rukistaya Kaçıp kittedik anam alıp kittedi bizleri (B.21-13) awle tip uzbekistaňğa barıp tüştü (B.20-12) yahı hoyup tekarançılı tıhasın dühowkanı içine (B.19-33) o vardı ceňkten Kaytup keldi (B.16-14) ü yerden açulanıp çıhtım (B.15-12) son tawā Koyup pişiredi anam (B.10-61) yağın yahşı Kızdırıp etip Koyup yahşı Kawurasın (B.5-90)</p>	<p>toy şalıp şte para hazanar edi (K.32-1) şay ttırıp Kıyhıllaşıp baKırşıp gene kelinni ketreler (K.29-32) Kırımıdan Kaşıp kəlgen son şektire ekenner (K.28-5) arabağa salıp azbarğa ketiredik (K.28-32) cas keňsekler Kızlar Kızını aylandırap...odır kıdır şaladılar (K.23-17) awdarıp arasına cewez salaman (K.22-23) sora şerbetni Kıyıp servis yapamıs (K.22-41) balası Kaşıp kete on artından şorabatır şığıp kete (K.17-35) o yaKtan tartılıp keler (K.12-16) biz bala edig... ama erkes KüşaKlaşıp KüşaKlaşıp çığa (K.8-10)</p>
<p>tütün saçıp tütünni hıra ediñ tüze ediñ (B.10-6)</p>	<p>siyir alıp ketedik tabışıp ballarman toplasıp (K.28-26)</p>
<p>haysı masalı tapıp aytayım sâ (B.22-8) at sığır vağonnarında alıp kettiler (B.18-2) aKaylar cebine hoyup vereler (B.11-28)</p>	<p>testimal berirler...ayttırıp kelgende (K.23-10) sağa aytarma Kayarı Katıp ketilgenin (K.7-8)</p>
<p>biz de koçıp alupka şerinnen kóyimize keldik (B.22-15) tekararı endi tirilip başladı (B.18-23) traş etip bitirgen son... yalvara (B.13-7) men yedinci sınıfın bitirip işke kettim (B.9-42)</p>	<p>ekewleri kelip kordiler meni (K.27-3) cewez ya findıK ne stesen ezıp salasın (K.22-38) komanağa cayaw a ketip cirt ettiler (K.20-5) kelin annesi şiberek pişirip ketire (K.18-22) yorğın koyın sesi tınıp yuKularğa dağanda (K.1-92)</p>
<p>men olarnı koterib vağonğa atar vağon tohtardı (B.20-8) aKayım Kardaşı kelib alğan (B.16-37)</p>	
<p>koyımızde oğan şı bu nemseler endi kelip başladılar (B.22-19) son bir daKkada cışinip çıhtıK (B.21-4) bir danesi at minip kelip meni çağırdı (B.20-21) su dedi su ketirip içiramadıK (B.18-15) awle etip kóçirip ketirip stansâ mında hoydılar (B.17-13)</p>	<p>romen mektebine gesip romanca okıttı (K.28-2) işçilerini şölge a ketip onnarğa iş beretnedi (K.26-15) cılı cımsağ tóşek salır kerilip sozılıp catsın dep (K.23-38) bir rus Kızı ketirip tanıştıralar (K.17-29) Kismetin de ayt niyetlenip bar (K.6-21)</p>
<p>son yağğa batırıp tawağa tizip çıha edi (B.10-66)</p>	
<p>al kitub unu şte ciğan son uç künnen son şakallar çıhardılar (B.4-176)</p>	<p>Koltığıma kirib a kete peryan (K.10-23)</p>

<p><u>kı̇p</u> otamis men ayaK üsnem (B.22-10) mèn <u>tı̇p</u> sekretarmızğa <u>bèrèm</u> (B.18-38) içinnen KamışçıK <u>osı̇p</u> çıKıkan (B.13-14) Kawe içeler ana şı̇rki <u>kóterı̇p</u> keleler (B.11-46) saldatlar ewge <u>kı̇p</u> haldı̇lar (B.3-26)</p>	<p>ala başhası <u>tızı̇p</u> cürmiyim dep (K.29-33) kanı̇r bastı rametlını <u>óı̇p</u> ketti (K.27-8) bo kóylerge tatarlar <u>kelı̇p</u> yerleşken (K.24-1) túrkiyè ketken <u>koşı̇p</u> Kocasıman (K.23-7) Kırımıdan <u>kelı̇p</u> dobrucada <u>çalışhannar</u> (K.20-15) túrlú túrlú şi <u>pişı̇p</u> ketrèler aşaylar (K.11-33)</p>
<p>Kartlara da illerın varıp <u>ópi̇p</u> anā oKıydı̇lar (B.1-102)</p>	
<p>bır dene Kız sâ <u>oşap</u> kegen (B.22-5) men <u>ağlāb</u> <u>ağlap</u> KaçKanlarım bilemen (B.16-44) KamışçıKın aldım KawalçıK <u>yasap</u> çaldım (B.13-20) tawarnı poyızlarğa <u>yüklep</u> <u>yüklep</u> yiberdiler (B.12-132) <u>taşlap</u> kıkênner awu Kazaklar (B.9-12)</p>	<p><u>eğemiz</u> <u>şapalap</u> şegırdegın <u>taşlap</u> (K.28-22) perşembıden <u>baslap</u> pazartesi <u>pıte</u> edi toylar (K.23-4) şay tıp bır şıl cıl <u>cılap</u> cürirler (K.23-17) Kıpıda <u>beklèp</u> turar edı tüpèkmen (K.20-8) iyde otrarsın <u>keler</u> kışkene sennen kışkeneleri bayram <u>Kayırlap</u> (K.7-17) Kamırın bır <u>ekilep</u> <u>Kobdı̇p</u> <u>Kaynat</u> bıras (K.1-28)</p>
	<p><u>pişı̇p</u> ketrip otrub <u>otrub</u> aşay ediler (K.11-35)</p>
<p>hayda barsam kórdim halhım çadır <u>hurup</u> oturur (B.20-2) bır kún çawdar <u>doğup</u> awançıKka... bulamıh <u>pişirdim</u> (B.12-174)</p>	<p>men bırewnı <u>ottırmedim</u>... artıandan <u>urup</u> (K.17-34)</p>
<p>saldatçıKların <u>tutüp</u>... talata ediler (B.12-76) meni mashāra yapmā <u>stiy</u> diy men büle padışa olup <u>türüp</u> (B.11-63)</p>	<p>babası kette Kolinan <u>tütüp</u> camıge (K.32-12)</p>
<p>sabannen <u>súrüp</u> şi saçıp özlerine tıreçılıh <u>hıla</u> ikenne (B.10-3)</p>	<p>kenarların <u>búgúp</u> pırunğa beremis (K.6-27)</p>
<p>barıp <u>tüşüp</u> mağnayında bir közi bar adamnar <u>kele</u> dediler (B.20-13) ceñk <u>başlamazdan</u> ewel bütün hırımını <u>yürüp</u> çıhtım (B.20-36) bırsı tırmaşa ellerin alıp atalar u bala <u>tüşüp</u> kite (B.12-143)</p>	
<p>şineki kibi <u>yürüp</u> lafetip o şi yoh (B.8-19)</p>	
<p>ablè ablè vilKalar <u>tüşüp</u> olgen ediler (B.10-32) arhasınan <u>yürüp</u>... yaptıh şte (B.4-87)</p>	

-ıpşa

Bahçesaray Ağzı
<u>Kiçiripşa</u> ayt mēñ bīr Kulām ŧitmiy (B.1-9)

-mA(K)CA (-maca, -meħşe)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
<u>aytmacasına bilem</u> nu bilem (B.17-27)	<u>aytılmaca</u> o ğadar güzel bīr ŧi heyecanlı bīr ŧi <u>boldı</u> (K.4-22)
	<u>eŧitmehşe</u> <u>birem</u> ondây o Kırımları kózülaħ bola êkēn (K.20-23)

-mekten

Bahçesaray Ağzı
<u>çekişmektēn</u> ğayıy ne çalıŧmaK çalıŧtım (B.9-40)

-y

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
çohħa <u>barımay</u> on sekizinci mayısta saba ērte... <u>keldiler</u> (B.19-11)	soprasını <u>ŧıbırtımay</u> ekiŧik tūr bīr <u>Katla</u> (K.1-35)
uların <u>barıp taptım soray soray</u> (B.15-3)	kelsin artlı artından eŧ <u>tohtamay ŧayna cıt</u> (K.1-36)
baŧında esiñ de yoKımı selam <u>vermey keçesiñ</u> (B.12-164)	Kâydasınız balalıħta <u>oynay cürgen</u> serbestlik (K.1-105)
<u>cılay da cılay yürerim</u> (B.12-169)	anam babam Kardaŧlar <u>cılay cılay ħaldılar</u> (K.22-17)
onıcinı <u>bitramay ceñk baŧladı</u> (B.7-6)	art artına <u>aŧayber</u> KursaK alğaŧı aŧa (K.1-38)
anam alt ay <u>ağlay ağlay kızı ŧıŧtı</u> (B.2-244)	

-yınca

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
	Kırımını <u>alayatırmıs</u> dedı bīr Kırŧun bīr tūpek <u>tartmayınca</u> (K.12-20)

3.4.2.4. Kıyaslama

-(GA)nDA (-gende, -gēnde, -ğanda, -kende, -kēnde, -kēnde, -kinde, -Kanda, -nda)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
<u>ħartop</u> mına waŧŧı <u>on eki kapık edi bis kelgende</u> (B.19-31)	mında <u>kelgende</u> bīr dōrt beŧ tane <u>bola</u> olar (K.12-16)
<u>ölgende</u> bīr yerge <u>varğannar</u> (B.12-50)	
nıŧan <u>ketirilgende</u> toy vaħtın <u>belgiley</u>	

ediler (B.5-51) bizlerni <u>goşirgende</u> erkek kişilir olmağan edi (B.4-28)	
men <u>kégende</u> yok edı <u>buzğannar</u> (B.6-29) Kırımğa erkes <u>kégende</u> biz de başta kiyewim <u>kelgen edi</u> (B.10-36) waħıtı <u>kégende</u> toy <u>yapa ediler</u> (B.4-144)	<u>mejdiye betten kirkende</u> birıncı noğay mallesi <u>bar</u> (K.29-9) <u>ilengende</u> yigirim yaşında <u>edı</u> (K.17-5)
<u>aytıp yuredik</u> şu waħıt ballar <u>oğanda</u> (B.21-13) cewiz <u>berre ediler</u> yedi sekiz yaşına <u>olğanda</u> (B.20-39) ayaqlarım <u>awurğanda</u> <u>cüramayım</u> <u>çalışamayım</u> (B.18-43) yaş <u>boğanda</u> özün at arabası <u>var edi</u> (B.3-159)	yeşillig <u>olmağanda</u> sabaK <u>orıp kêtiredik</u> (K.28-26) oca <u>boğanda</u> koyım atmış hane müsülman <u>yaşaydı</u> (K.3-2)
<u>piçkende</u> baKam öğrenem (B.18-30) dağ <u>kèskende</u> de ne Kadar adamlar <u>öldi</u> (B.10-29) yolda <u>kitkende</u> sıcağ endı su <u>yoğ</u> (B.4-48)	Koy <u>bar edi</u> <u>servište ekende</u> (K.28-24) <u>diy ediler</u> biz <u>çaş ekende</u> (K.23-15) Kayerde <u>Kaldım şey sıptı senesi</u> <u>ketkende</u> (K.13-8)
	<u>çaş ikende</u> yasıycasın onı (K.12-23)
	balaban torinim kişke <u>ikende aldım</u> üç aylığ <u>ekende aldım</u> (K.30-20) <u>servište ekende işliy ekende bar edi</u> bir on tane Koy (K.28-27) <u>bala ekende</u> Kartlarma <u>qop otra edim</u> (K.15-9)
	biz <u>çaş ikinde</u> kiyew canı <u>yasay ediler</u> (K.28-16)
Kırımnan <u>çıkKanda</u> babamnen beraber <u>çıkKan edik</u> (B.18-56) bayranar eskiden şeyindekine <u>baKKanda</u> bek güzel <u>keçe edi</u> (B.6-44)	
	Kasabalarğa <u>koşme başlānda</u> biraz <u>az</u> <u>Kaldı</u> <u>qoyde kişiler</u> (K.30-5)

3.4.2.5. Sınırlama

3.4.2.5.1 Sınırlama – Yer

-Kan

Bahçesaray Ağzı

trassa çıKƘan son yolğa çıKƘan son ógge cüresĩ (B.6-102)

-ğancA(H) (-ğance, -ğancah, -ğancêh)

Bahçesaray Ağzı

kokkezge barğance dağ dağ soKaƘların epsın bíle (B.12-121)

sutüme kigen anterime barğancah sattım (B.2-90)

şweynı fabrikada çalıstım on yıl paƘa balam oğancêh (B.2-98)

-KAndA (-kende, -Kanda)

Bahçesaray Ağzı

tanqovıdan keçkende i yahta bir borqoy dên qoy bar edí (B.2-5)

bĩ yerden çıKƘanda yaƘın e eki yüz metr barım (B.6-101)

-zdAn (-zdan, -zden)

Bahçesaray Ağzı

fotsalâ barmazdan ewel qopır keçe (B.20-35)

otra saƘƘa yétmezden on kilametr çervonı dên yerde (B.7-71)

3.4.2.5.2 Sınırlama – Zaman

-ecekke

Köstence Ağzı

cımirtaman ƘatıƘ tokesın pişecekke yaƘın (K.16-15)

-GA(n)CA(k) (-gence, -geşik, -geçik, -genci, -gencik, -ğace, -ğancek, -gêşı, -ğaşı, -ğalış, -ğancá, -Ƙaşı)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
sernikin <u>tidğence</u> aléwlene (B.14-25) awçarqaları talatıp <u>ölgence</u> talata ediler (B.12-77)	
	<u>ilengeşik</u> <u>ilengeçik</u> <u>jıdım</u> mektüpını (K.21-17)
tez <u>kelgenci</u> şu bār <u>halmağaydı</u> yerde <u>har</u> (B.20-29)	
Ƙıyınıh <u>çektik</u> abu ewun bir paratƘa <u>Ƙatırgencik</u> (B.2-187)	

dağğa atalar ekisi dē özlerin <u>ahşamğace</u> (B.12-68)	
ben <u>toyğancek</u> dünya <u>turğancek</u> yaşa (B.20-33) elçi <u>Kaytıp bargancek</u> unı uje kózleri <u>çikKan</u> (B.12-27) <u>sığğancek</u> erkezın <u>nıhtadılar</u> (B.12-140)	
	<u>hartanam olğesi ğadar</u> onı yanında <u>turdum</u> (K.6-8)
	art artına aşayber <u>Kursak alğası aša</u> (K.1-38) <u>oşığıası</u> aşayber oğa eş toyulırmı (K.1-41)
	saw bol dedi dünya <u>tırğasıh</u> tır dedi (K.10-11)
ocapçe <u>aythancá</u> Kolım <u>koterēdim</u> (B.2-150)	
	onı balası o dep <u>aytKaşı</u> balasın <u>ottire</u> (K.17-39)

-inceye

Köstence Ağzı
bız <u>olincēye hadar</u> işte mubarek camımızde ibadetmizni <u>kórik</u> (K.32-20)

3.4.2.6. Şart

3.4.2.6.1. Şart – İhtimal

-sA (-sa, -se, -sè)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
<u>bahsalar</u> awu neme <u>Katık tura</u> (B.21-17) <u>nè osa</u> da men işke <u>kırdım</u> (B.18-38) bır eliflam <u>oKusa</u> bitün dağlar <u>çıñlar edí</u> (B.12-183) nēme <u>Köymaysıñ Köysañ Köy</u> (B.8-71)	egerdım <u>razi osañız</u> ¹⁵⁴ degen şığarğan paramnı sizge <u>berímen</u> (K.26-24) ğadar elektrik <u>bosa</u> da mädeniy şekilde <u>çağılsa</u> da <u>KoKısı</u> genē <u>bar edí</u> (K.15-28) Kız <u>bılmıy bolsa</u> şiberek yasamağa <u>almaylar</u> anaylar <u>çaşlarına</u> (K.1-12) ne ğadar <u>aşalsa</u> da <u>Kolayca sinírlír</u> (K.1-49)
u çuwalğa <u>kirse</u> de <u>teşip çıKa</u> (B.13-24)	

¹⁵⁴ Zarf fiil eki kendisinden sonra herhangi bir ek almaz. Fakat, bazı örneklerimizde (*barsañ, atsañ, Konussañ, olsañız...*) zarf fiil eki, istek sıfat fiili şekliyle bir şekil bulaşması geçirerek şahıs ekleri almış durumdadır. Bu durum bu eklerin araştırmacılara göre bitimliliği sağladığının düşünülmesinin en büyük nedenidir.

anañ <u>kese açuwanır</u> (B.12-156)	
eķınıcı kını bir dā varayıñ <u>deseler</u> Kayda bir gram <u>Kamağan</u> (B.21-19)	<u>İstèsék yalan äytarmıs</u> (K.24-15)

3.4.2.6.2. Şart – Kesinlik

-dı

Bahçesaray Ağzı
plennen KaştıK diy bızın şimdı <u>kordıler atacaKlar</u> (B.12-90)

-sA (-sa, -sâ, -se, -sè)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
ötmek <u>aşasan</u> hursağın <u>toysa</u> son endi <u>beryam</u> (B.19-26) u yahha <u>barsan</u> <u>kórsen</u> balabān Koba (B.17-32) <u>razı olmanız</u> mına <u>veresiz</u> <u>bızge</u> (B.14-15) bahtsaray <u>omasa</u> Kırım Kırım <u>omaz</u> edi (B.7-95) oğım able <u>bassa</u> <u>şatırdıy</u> edi pollar (B.2-85) Kartop <u>osa</u> olır aşamā (B.1-90)	para <u>bosa</u> <u>şaşıra</u> kışını (K.32-11) <u>barsan</u> teran yaKın bir <u>adım</u> <u>atsan</u> <u>hamşıman</u> kerip <u>patlata</u> edi (K.31-23) urKıye bolğan <u>bosa</u> a mî yere pıtın şilerin <u>aytar</u> edi (K.30-13) kim soñında <u>Kalsa</u> iş cıgılmasa o ala (K.29-36) ama bir Kartman <u>Konışsam</u> tatarca <u>Konışaman</u> (K.25-10) ul <u>bolsa</u> Kız <u>İstep</u> ketesin (K.18-1) eger <u>aytsa</u> bileceksin (K.11-32) <u>annay</u> <u>Konussan</u> ama illā Konışmay (K.8-8) KırımlılıKtan <u>şıKa</u> ayrılma şiborekten (K.1-11)
	plannı <u>yasamasalar</u> mapıske <u>cıberdiler</u> (K.15-23)
onı da reyisi <u>körse</u> <u>Kuwalay</u> edi (B.18-15) dağlarda da saldatlar bar dā <u>kırse</u> dağğa <u>öldir</u> (B.12-69) u vahte baba ana ēlen <u>dese</u> ewlenedin (B.10-34)	bayırlıh şayırlıh yoh <u>kórmessiz</u> ayaha <u>ketseniz</u> (K.31-6) <u>o ne dese</u> o bola (K.31-25) ēger on yağman <u>tüşse</u> bereket bola (K.29-38)
	atlıman desem işke tığa <u>cayawman</u> <u>dêsêm</u> tıKmay (K.31-28)

3.4.2.6.3. Şart – Tavsiye

-sA (-sa, -se)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
-----------------	---------------

<p>işne açık yaK <u>Koysan</u> hamırı <u>yımşak</u> <u>ola</u> (B.8-56) pēk <u>sıKsan</u> <u>abe</u> <u>sıKsan</u> <u>bu</u> <u>Katmer</u> <u>açılmay</u> hamırı (B.8-67) nane anı onnan <u>Kossan</u> <u>yağşı</u> <u>ora</u> (B.8-92) osman ağā <u>varsan</u> <u>u</u> <u>u</u> <u>ikeyeler</u> <u>de</u> <u>epsi</u> <u>şiyin</u> <u>aytıp</u> <u>vēr</u> (B.6-100)</p>	<p>gelgen yerin <u>annatsa</u> <u>sağa</u> <u>yeter</u> (K.25-9) o taşın <u>Katına</u> <u>sen</u> <u>bar</u> <u>stambilda</u> <u>türsan</u> (K.6-14) ince <u>bolşa</u> <u>teşilir</u> <u>Kalın</u> <u>bolşa</u> <u>Kalır</u> <u>çī</u> (K.1-19)</p>
<p>tawuk etinen <u>pişirseñ</u> <u>mukun</u> (B.8-70) <u>isesenıs</u> <u>able</u> <u>etlerden</u> <u>Koyasıñ</u> (B.8-77)</p>	<p>degenin <u>ēşitsenis</u> <u>ōğiz</u> <u>mınıp</u> <u>Kaşınıs</u> (K.23-24) cewez ya <u>findık</u> <u>ne</u> <u>stesen</u> <u>ezıp</u> <u>salasın</u> (K.22-38) bir <u>Kara</u> <u>taş</u> <u>bar</u> <u>onda</u> <u>ketsen</u> <u>onı</u> <u>ziyaret</u> <u>et</u> (K.6-11) <u>stesen</u> <u>yoğurtlan</u> <u>bas</u> <u>stesen</u> <u>sütlen</u> <u>bas</u> <u>stesen</u> <u>sulan</u> <u>bas</u> (K.6-27) <u>komsen</u> <u>de</u> <u>sağa</u> <u>çop</u> <u>paydası</u> <u>bolay</u> (K.3-24)</p>

3.4.2.6.4. Şart – Tahmin

-sA (-sa, -sā, -se, -sè)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
<p>çılıp <u>çıharı</u> <u>able</u> <u>bahsam</u> <u>able...</u> duwarlar <u>aralarinnan</u> <u>kozler</u> <u>körine</u> (B.19-19) <u>sağ</u> <u>osam</u> <u>biyüük</u> <u>post</u> <u>tütacam</u> <u>men</u> (B.12-95) biram <u>olacaK</u> <u>olsa</u> <u>āna</u> <u>ballar</u> <u>toplana</u> <u>edik</u> (B.6-49) bıraz <u>otırsanııs</u> <u>şındı</u> <u>kēr</u> <u>u</u> <u>aytır</u> (B.6-65) <u>çalıssalar</u> <u>ewlerı</u> <u>da</u> <u>olır</u> <u>çayırлары</u> <u>da</u> <u>olı</u> (B.4-235) bütün <u>yerden</u> <u>yağmır</u> <u>yawsa</u> <u>su</u> <u>içinēdik</u> (B.2-83)</p>	<p>o <u>künden</u> <u>aytsan</u> <u>masal</u> <u>olır</u> <u>hardaşım</u> (K.31-8) başha <u>yerge</u> <u>barsam</u> <u>bır</u> <u>yaramay</u> <u>yaramay</u> <u>bōb</u> <u>körineler</u> (K.27-20) er <u>ne</u> <u>ğadar</u> <u>roman</u> <u>memlēketı</u> <u>bosa</u> <u>da</u> <u>aru</u> <u>yaşadıK</u> (K.24-14) <u>keter</u> <u>de</u> <u>edım</u> <u>şu</u> <u>aKyardan</u> <u>Kara</u> <u>da</u> <u>deñıs</u> <u>col</u> <u>bolsa</u> (K.22-11) sız <u>de</u> <u>barsan</u> <u>oñ</u> <u>üsne</u> <u>diy</u> <u>ne</u> <u>ne</u> <u>annacah</u> (K.19-12) şalışma <u>yer</u> <u>bosa</u> <u>güzel</u> <u>aru</u> <u>şalışacañ</u> (K.16-2) iş <u>coyılmas</u> <u>ne</u> <u>ğadar</u> <u>duñyağa</u> <u>dağılsa</u> <u>da</u> (K.15-43) Küwatlı <u>bolsan</u> <u>belkı</u> <u>geşip</u> <u>ketersın</u> (K.7-9)</p>
	<p>anawu <u>kop</u> <u>tığırsā</u> <u>bereketli</u> <u>sene</u> <u>bolacaK</u> (K.29-38)</p>
<p>mā <u>bır</u> <u>ğarKa</u> <u>baKla</u> <u>tayā</u> <u>ketrip</u> <u>bērse</u> <u>isa</u> <u>dēse</u> <u>barıp</u> <u>ularğa</u> <u>da</u> <u>kētreken</u> (B.12-46) <u>bērmese</u> <u>on</u> <u>on</u> <u>beş</u> <u>KüşaK</u> <u>nemesıne</u> <u>üradiler</u> (B.10-43)</p>	<p>Küwetli <u>kēse</u> <u>cıgıla</u> <u>Kaysı</u> <u>Küwetli</u> <u>kēlmēse</u> <u>cılmay</u> (K.5-24) şehit <u>sayıla</u> <u>şibörekten</u> <u>kım</u> <u>olse</u> (K.1-46)</p>
<p>egertim <u>kelip</u> <u>kōrsēler</u> <u>bonı</u> <u>Kannan</u></p>	<p><u>Kayahtan</u> <u>kēlsē</u> <u>balam</u> <u>bır</u> <u>şibörek</u> <u>KoKısı</u> <u>o</u></p>

aldıñ dep kótek reyislerden (aşarsın)(B.18-24)	yaKlarda yaşaydır bır Kırım Korantası (K.1-10)
--	--

3.4.2.7. Zaman / Süre

3.4.2.7.1. Zaman / Süre - Öncelik

-GA(n)DAn (-gemen, -ğannan, -ğannän)

Köstence Ağzı
<u>kırgemen</u> camın işersine vitrin bar edı (K.12-3)
bo <u>bolğannan bertli</u> balçıbın <u>ostire</u> (K.19-38)
skëmbëde <u>otraman...</u> ana yemeklë <u>sıhhannän bértli</u> (K.9-3)

-ZDAn (-sten, -stën, -stın, -zdan, -zden)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
<u>kórmesten</u> de anası babası razı osa sã seni bo oğañGa <u>beredı</u> (B.8-18)	
savit <u>këmestën</u> eves sawit diñğanı <u>küttürmedi</u> (B.8-16)	
bında <u>kemestın</u> horrıK <u>qormedım</u> (B.3-72)	
ceñk <u>başlamazdan</u> ewel bütün hırımını <u>yürüp çıhtım</u> (B.20-36)	<u>KarañGılaşmazdan</u> būrun <u>bir</u> yerge <u>cıbermez</u> edi (K.27-13)
ceñk <u>başlamazdan</u> ewel erkezın <u>aytıp çıhtılar</u> (B.17-40)	nenesi çorabatırın <u>tumazdan</u> ewelı <u>bir</u> tış <u>kórgen</u> (K.17-39)
<u>ğoşemezden</u> tamam <u>bir</u> ay ewelsi uların epsini aħmeçitte <u>yığıştırdılar</u> (B.4-7)	arpe gúnú arafatta <u>bolasın...</u> kün <u>batmazdan</u> ewel (K.7-12)
ekıncı kını babası <u>öldi</u> bu <u>kemezden ek</u> <u>kun oğne</u> (B.1-75)	<u>şo</u> ruslar <u>cetişmezden</u> būrun <u>tuta</u> (K.17-36)
	o <u>kelmezden</u> ewel topraħları <u>bar</u> edı (K.7-4)

3.4.2.7.2. Zaman / Süre – Eş Zamanlılık

-AcAKtA (-acaħta, -eekte, -eekte)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
ceñk ende <u>başlanacaħta</u> atalar bomba (B.17-33)	birşın ayaħapları <u>hırslandı</u> <u>şığacaħta</u> ayaKap <u>yo</u> (K.3-8)

	küzde Kışşa <u>kirecekte</u> balalay edi (K.28-35) er vaKıt mektépke <u>kirecekte</u> <u>selam berecesin</u> (K.12-9) anı sıyırını <u>kesecekte</u> sıyır <u>Konışa Kızman</u> (K.3-23)
<u>yarıK tüşeekte</u> ende amman bir yerge kīrip kēne <u>saĥlanıp otralar</u> (B.12-81)	

-(GA)nDA (-gende, -gēnde, -gānde,- ġanda, -ġende, -ġēnde, -Ġanda, -ĥanda, -ĥānda, -kende, -kēnde, -kēnde, -Kanda, -nda, -nde)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
Kısaġı sarıġıldım kēle <u>kotergende</u> <u>koşdım</u> (B.16-30) ü yerge <u>kelgende</u> ştanların <u>çīKarıp başlāylar</u> (B.12-66) vaġonlarġa <u>mingende</u> mindan siren stansasından u <u>kēle</u> (B.4-41)	<u>Kaşıp kēlgende</u> Kartbābāylar sıtmadan <u>Kasta bolġannar</u> (K.4-1)
yaşımıs metepłi waĥtına <u>kēgende</u> meteptē uzbekçe <u>ohuduĥ</u> (B.4-58)	şinnı bızge <u>kēgende</u> başladılar (K.30-9) oĥ balam dep <u>soKlansın</u> anay babay <u>kōrgēnde</u> (K.23-41) selam <u>bergēnde</u> iyilecesin teraKay (K.12-10) babamını mapiske <u>kotergēnde</u> bir aĥşamda omırşada dōrt beş oca <u>koterıldı</u> (K.8-9)
<u>kēgende</u> mēn başta awu sumġama yapıŝtım (B.17-22)	
<u>çalġanda</u> doġır barıp eskender paşanı Kulāna <u>kire</u> (B.13-16) azbarġa kēp ŝū etıp <u>taşlaġanda</u> bir araba ŝi <u>olakēn</u> (B.12-46) <u>KaraniK olġanda</u> maşnalarġa yüklēp siren stansasına <u>ketirdile</u> (B.10-15) daġġa <u>barġanda</u> i yerde üş tane giniral ablē <u>otralar</u> (B.9-24) <u>yazdırġan</u> a paspirt <u>alġanda</u> (B.6-72) mında <u>oġanda</u> cenkten oġne... onnarı <u>Kıdırdı tapmadı</u> (B.1-81)	ulum <u>tuwġanda</u> atın ġadan <u>atadım</u> (K.26-32) ġoyge <u>kīreyatırġanda</u> ēpsi atların <u>çiberdī</u> (K.23-27) nege <u>kētētūrġanda</u> maġa ĥayerlīsın <u>ĥardeşim dediler</u> (K.19-24) <u>Kamırlaġanda</u> da <u>Kuyaman yasaġanda</u> da (K.16-37) marēbe <u>olġanda</u> Kartpāmını askērye <u>alalar</u> (K.9-7) <u>Kartıyġanda</u> dūrġı şalatanedī (K.8-4) er ŝīberek <u>alġanda</u> <u>Kopar saKla</u> kenarın (K.1-42)
	testimal <u>berirler...ayttirip kelgende</u> (K.23-10) birewı <u>bilmiy edī</u> onnarını <u>Kaşıp kelgende</u> (K.22-20)

	<u>kêlgende</u> keldîñizim kelip atlısıñım cayawsıñ <u>diy</u> ħartağası (K.31-28)
<u>KaranıKlañGanda</u> bıs koye <u>kêp</u> çıhtıK ağamnan (B.13-41)	
üyge <u>kırıyathanda</u> yarısınnan señ aKlıma <u>keldı</u> (B.16-28) al kítip <u>sata</u> <u>ekenler</u> annan <u>haythanda</u> (B.4-215) <u>Kaythanda</u> bizi samarqantta <u>tuttılar</u> turmege Kpadılar (B.3-51)	uwi ana menzimesı <u>aythanda</u> ulay <u>cılağan</u> ediler (K.23-36) <u>urılıshanda</u> ... anawo balanı <u>yesir</u> alalar (K.17-32) namazğa kırıgında andan ala şı_ete <u>Kaythanda</u> atıp kete anda (K.3-15)
	yollar <u>Kapalı</u> türkiyê Káytmáy bu <u>haythanda</u> (K.9-9)
Kaç kere <u>kordım</u> onı Koylarımız <u>bar ekende</u> (B.16-27) able awası da <u>war</u> toy <u>bitkende</u> (B.11-37) nêmê <u>kêtkende</u> ... ozenbaşa kítkende bır boyka degen oKsek bır dağ <u>bar</u> (B.4-238) sât beşni on_ beş daKKa <u>kêçkende</u> dañ dın Kıpımıs <u>KaKıldı</u> (B.3-25) <u>dah kèskende</u> de ne Kadar adamlar <u>öldı</u> (B.10-29)	kelin <u>tüşkende</u> ... Koñıslarını <u>şahıra</u> ediler (K.28-16) men aKyardan <u>ketkende</u> tolı sıpram boş <u>Kaldı</u> (K.22-15) toKuzdan son <u>aşılır</u> <u>sav ekende</u> iştāğın (K.1-40) kelin maşnadın <u>tüşkende</u> ħatlama <u>yasaylarım</u> sizde (K.18-15)
<u>kítkende</u> aşā malemizde koyın starsası var tatar adamı... <u>kıre</u> (B.12-122)	<u>caş ikende</u> yasıycasın onı (K.12-23)
<u>baKıp</u> otram <u>piçkende</u> mağazinnerde (B.18-30) <u>alip kêtkende</u> çokısı vağonda ebêt çok <u>KalK olgen</u> (B.6-21)	nênem laşsa <u>kèskende</u> men bodeneme <u>tutKaman</u> (K.22-23) hoynı mayın <u>ırtkende</u> şujuğu <u>hala</u> (K.18-32)
Kıs <u>çıKkanda</u> Kapıdan anası Kız çün acet soray (B.12-195)	ħırimdan <u>şıKkanda</u> Kazan Kazan et <u>Kaldı</u> (K.22-16) nawrêz aytıp <u>cüreler</u> ya söra nawres <u>şıKkanda</u> (K.18-30) <u>yatışKanda</u> aşawun tırnekle gene_ aşā (K.1-40)
	Kasabalarğa <u>koşme</u> <u>başlānda</u> biraz <u>az Kaldı</u> køyde kişiler (K.30-5) Kapıda <u>kırtlisin</u> onı <u>kat imzalanda</u> (K.18-20)
Kız da <u>kēnde</u> pencêrege men öpmē stiyim senı bır kere <u>diy</u> (B.18-8)	

3.4.2.7.3. Zaman / Süre – Sonralık

-(GA)n (-gen, -gên, -gên, -ğan, -han, -ken, -kên, -kên, -kên, -Kan, -n)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
<p><u>kégen son</u> bîr yere <u>topladılar</u> u halhı (B.21-4)</p> <p><u>haçtıh</u> dağğa nemsiler <u>kelgen son</u> (B.19-8)</p> <p>Kart adam <u>bitler</u> able <u>olgen son</u> (B.17-18)</p> <p><u>korgen son</u> ağnağan (B.13-6)</p> <p><u>kégen son</u> erkezin ğayıp etmē <u>atarat ettiler</u> (B.12-29)</p>	<p>Kırımıdan <u>Kaşıp kélgen son</u> şektire <u>ékenner</u> (K.28-5)</p> <p><u>ilengen</u> söra toyım boğan söra oğa <u>koštërdim</u> (K.21-17)</p> <p>komunist devrimí <u>şöğülgen</u> söra dohsan bîr senesinde ğazetede bîr ilân <u>oKıdım</u> (K.15-29)</p> <p>komunis recimí <u>kelgen sorā</u> bizin <u>mahu ettiler</u> (K.3-5)</p>
<p>bızlerin <u>ğošırgën sön</u> mal mulkumızını epsi <u>aydap kıtler</u> (B.4-29)</p>	
<p>kalhos <u>kegën son</u> erkes erkes kalhozda <u>şliy</u> (B.10-3)</p> <p><u>ewlengën son</u> son veçerniy <u>uzbek mektepne bardım</u> (B.6-14)</p>	<p>azbara <u>kélgen</u> söra üyüle (K.28-33)</p>
<p>aKayılar cebine <u>hoyp vërëler</u> a toy <u>aşılğan son</u> (B.11-27)</p> <p>Kıymanı içe <u>Koyğan sön</u> able kruzok <u>etesin</u> (B.3-84)</p>	<p>işletmeğe <u>başlağan</u> söra o kişilerge eki senen işinde parasın <u>odedi</u> (K.26-26)</p> <p>biz <u>ohuğan sön</u> Kardaşlar <u>dağılgamıs</u> (K.24-13)</p> <p>tugerek <u>bolğan</u> söra blay tıp <u>buklisin</u> (K.16-27)</p>
<p><u>tüthan son</u> ya eli <u>Kırıla</u> ya başı (B.11-50)</p> <p>hırım rasiya <u>hoşhan son</u>... bızın halklar anda <u>kóçip kitévërgenne</u> (B.7-29)</p>	
<p>trutarmiyağa <u>alacay ediler</u>... dağdan <u>tüşken son</u> (B.19-12)</p> <p>ceñk <u>pitken son</u> bızın kene <u>haldırdılar</u> (B.15-4)</p> <p>toy <u>kéçken son</u> erkes tütün ciyip (B.11-28)</p> <p>suwın <u>çekken son</u> tekarar kenarların de ortağa <u>ne tip Köysaň</u>... (B.5-96)</p>	<p>oraKman <u>késken</u> söra taşlay edi onı (K.28-130)</p> <p>vefat <u>etken</u> söra bîr ozim <u>Kaldım</u> (K.22-9)</p> <p><u>pişken</u> söra may <u>salasın</u> (K.22-40)</p> <p>nenesin <u>hayb etken</u> söra Kartpabam mında <u>ketiren</u> (K.9-5)</p>
<p>epsi <u>tüşkën son</u>... para <u>sayıp</u> év sayıbine eline <u>tüttürıla</u> (B.11-36)</p> <p>uçıp <u>kıtkën sön</u> bîr da <u>Kaçamız</u> (B.9-28)</p> <p>anda <u>ap kıtkën sön</u> son qoylerge <u>darğatıp başladılar kıtler</u> (B.4-40)</p>	
<p>on on beş kún <u>kéçkën sun</u> anasın yahşı cüwup balanı da <u>cuwa ediler</u> (B.8-27)</p> <p>bayā vahitler <u>keçkën son</u>... <u>ewlendim</u> (B.6-13)</p>	<p>Kawun <u>pitkën</u> söra bîr ay yüzüm <u>aşadım</u> (K.17-1)</p>
<p>mantrofha <u>tokkän son</u> son parahtotlarğa <u>yükledi</u> (B.10-21)</p> <p>tekarar aKılları <u>kəskän son</u> barıp</p>	

bakıyifha <u>çaKƘannar</u> (B.2-144)	
tekaran endi <u>tirilip başladih</u> babam anda <u>çalışƘan son</u> (B.18-23) <u>aƘayğa çıƘƘan son çalışmadım</u> (B.12-162) namaz <u>yapƘan son</u> Ƙur'an <u>oƘıyım</u> (B.5-98)	biz çöl şilermen <u>oğraşƘan sora</u> baƘla cimağa... yardımcı <u>bolatanedik</u> (K.26-13) anawu <u>tutƘan son</u> bir Ƙaş daƘƘa bir yarım sätten son <u>kelip sesediler</u> (K.23-20) <u>tartƘan sora</u> onı soğan da <u>atamıs</u> (K.13-13)
bu yaşa <u>kēn son</u> üle <u>olacahtır</u> (B.16-21) <u>āşān son boñaya Ƙalasıñ</u> (B.13-53) <u>çikarip başlān son polƘ kite dā</u> (B.12-66)	

-(GA)nDAn (-gēndēn, -gennen, -ğandañ, -ğannan, -kennen, -nnan)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
	ekige <u>belgēndēn sonra</u> işinni sade piliş etimen <u>yasaymıs</u> (K.6-24)
toyların <u>körgennen son</u> dūñgamdan <u>keştim</u> (B.8-5) Ƙırım nemsēden <u>temizlengennen</u> <u>köçirdiler</u> üzbikistañğa (B.7-6) jamīnen <u>kēgennen</u> aman znaçit anamızın <u>holın alēdik</u> (B.4-95)	
	<u>toyğandañ son</u> bir arū <u>buyükir</u> (K.1-50)
	anawnı <u>cayğannan sora</u> tawağa berēk o işni de on işine <u>salaman</u> (K.6-26)
üy artına <u>tüşkennen</u> <u>atalar</u> özlerin dağ içne (B.12-67)	
	<u>Ƙamirlānnan sonra</u> onı eƘige <u>bolemen</u> (K.6-24)

-(I)p (-ıb, -ıp, -ip, -p)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
anda <u>barıb</u> anda <u>yerleştiler</u> (B.15-23)	
<u>tanış olup kórişken</u> son... özleri aytır (B.19-22) ular <u>horhıp çıhtı</u> anda (B.17-37)	töşegin möşeğın alğan hırsızlar <u>alıp</u> <u>kétēyatır ekēn</u> (K.20-31)
	anasınnan babasından <u>esitip kórip</u> dinni <u>Ƙabul eteler</u> (K.32-4)
	hişin günı <u>āşap cataydın</u> (K.31-21) <u>toy bōp keldim</u> nürbatƘa (K.27-6)

3.4.2.7.4. Zaman / Süre – Şart

-GAnDA (-gende, -ğanda, -ğende, -handa)

Köstence Ağzı
<u>ediye berilgende</u> tabi ki kópten onday altın ne çok <u>verilgen</u> (K.26-41)
şo mehtëp olğan yerde zatıl <u>Kazğanda</u> şığa (K.29-16) toy <u>bolğanda</u> bir de çaşlar ağası <u>bolır edí</u> (K.23-13) masal aytmayma ama <u>ohığanda</u> menı <u>sesliy</u> (K.21-27) <u>barğanda</u> para <u>beresin</u> (K.18-26)
<u>aKlıma kélgende</u> em <u>cılayma</u> em cılayma (K.22-24)
<u>kobdeşlenir</u> Kürsağın <u>yaKlaşhanda</u> KırıKKa (K.1-44)

-sa

Köstence Ağzı
<u>şihsa</u> camın aldında ekı ayaşsızı birí şı <u>tillene iken</u> (K.3-8)

3.4.3. İsim Fiiller

Bu alt bölümde isim fiiller karşımıza çıkan şekillere göre sınıflandırılmış ve alfabetik sıraya göre listelenmiştir.

-mA(K) (-ma, -mağ, -mağ, -maK, -may, -mā, -māK, -me, -meg, -meğ, -mek, -mē, -mēk, -mēg)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
<u>aşama</u> şı almay u (B.6-111) çişim asılıp çüştü <u>çiharma</u> küçüm yoh (B.3-201)	<u>şalışma</u> yer bosa güzel aru <u>şalışacan</u> (K.16-2)
arızı hız guğumnen barabar çeşmeğe su <u>almağa</u> bardı (B.20-23) <u>añnatmağa</u> çarém yoh çöller baña oldı tar (B.20-30) bularnı <u>kerek ayتماğa</u> (B.20-39) endi <u>başladı hurımağa</u> (B.19-41) <u>başladı</u> adamlar ağaçtan üy <u>yasamağa</u> (B.10-26) anam da babam da eskice <u>oKımağa</u> bile <u>ediler</u> (B.5-42) <u>soymağa</u> adam yoh eçkini (B.4-32)	Kırımını <u>Kutarmağ</u> işün (K.17-19) menı <u>şöp caKmağa</u> bir yerge cıberdiler (K.15-26) sınırlarda <u>şalışmağa</u> eleman <u>Karayılar</u> (K.15-31) ketersin balabannarıñ büyüklerin Kolların <u>almağa</u> bayramlaşmağa (K.7-16) ablam <u>ketken dağıtmağa</u> olKumlarını üy üyden (K.1-90) bal <u>yasamağa</u> ... bilmem bünday birge yardımnar bek <u>yardım etkénner</u> (K.29-22) sade erkekler yanaşa edi su <u>cıKarmağ</u> işün (K.26-9)

	biz çöl şilermen oğraşkan sora <u>baKla cimağa... yardımcı bolatanedik</u> (K.26-13)
bir eçkiçik <u>almah</u> süttèn aş ötmek <u>aşamah</u> bir hararçih <u>yaşamah</u> (B.18-57) onı bek kop <u>doğurlamah</u> kerek (B.16-46) kete edig <u>aşamah</u> kerek (B.18-14) şın ende <u>satmah</u> kerek (B.12-2)	delirujin camısın taşın a kettiler... ep <u>annasmah</u> meselesimen (K.19-29)
balam çağam oldı ev işleri <u>áyvan bahmaK</u> ağarot <u>bahmaK</u> aKay <u>bahmaK</u> (B.12-162) beraber stolğa <u>oturmaK</u> yoK (B.8-21) <u>rüsça oKumaK</u> doğru kəlmedí (B.5-16)	ewelkí day yoh şindi <u>şalışmaK</u> (K.32-11) memleket işinde bir ülke şinde bir vatan işinde <u>KonışmaK</u> kerek (K.15-39)
Kartop <u>Kazmaya</u> varacamız sizin po hazaystvaya (B.22-6) <u>başladım aytmaya</u> awladı (B.22-3) KorKa <u>baKmaya</u> tuttı mení Kolımdan (B.22-23) bir adam... alıp kíte kiras <u>satmaya</u> (B.11-1)	
çıharı <u>barma</u> yer yöh (B.19-15) arpa <u>cima</u> awü boğdáy başı <u>cima</u> kete edig (B.18-14) anam <u>başladı ağlamā</u> (B.17-4) <u>aşama</u> bir şı kerek bilem (B.17-30) kartıçkasın koşterip <u>başladı ağlamā</u> (B.21-6) özüm <u>yığıştirma ihtidarım yohtır turma</u> çarem yohtır (B.14-24) <u>yanaşkan</u> sığırı <u>yaldama</u> (B.12-34) kölöşkaçihlar able Kıyış bir <u>tutma yeri</u> bar edi (B.12-137) sāt <u>Koyma yer</u> olmay (B.7-26) <u>oKima</u> vahtım yöh (B.2-152)	onı <u>alma</u> kettik (K.23-27) yüs kişi <u>şalışma</u> keledí (K.20-4) bo koylerin <u>alma</u> stiy ekeler (K.17-17) torını <u>alma</u> këtemen şkolağa (K.9-1) <u>Konusma</u> waKıtın bolmay (K.25-1)
ağçı <u>haytamāK</u> kerek (B.11-6)	
<u>başlay</u> başın <u>traş etme</u> (B.13-5)	ama Kırımını <u>körme</u> gereg (K.32-17)
balların <u>bermege</u> detsat yōK (B.18-34) anası babası <u>bare</u> edı Kızın <u>stemege</u> (B.5-48) son abü yahşı Karıştırıp <u>yemege</u> şte <u>verile</u> (B.5-97) tatarca rusça çort <u>demege</u> bilmiy eken (B.4-217) çıhtım azbar Kap aldına velasipet vār edı velasipetnen <u>katatsi etmege</u> (B.3-17)	aman şu kiyilecek <u>kiymeg işün</u> (K.26-37) yavaş yavaş <u>zapt etmege</u> alıp stiy ikeler (K.17-17) tatarların batır ekenin <u>koştirmeg işün</u> (K.17-40) <u>gezmege</u> de kettim ya bünday şige (K.13-8) kiyindirip Kuşandırıp <u>gezmege a kete</u> (K.3-26) ana alēmner <u>başladı keşmege</u> Kasabaha

	<p>(K.30-4) <u>demeg</u> anawu ƙop tıƙırsā bereketli sene <u>bolacaƙ</u> (K.29-38) on işin aħ baş aħ <u>demeg</u> bıyas (K.19-42) ekı legelek...<u>demeg</u> ekı eltı (K.6-20) torası men <u>sa işlemege</u> merağ edım (K.30-15) <u>ketmeg</u> aru Ƙartaydığ ende (K.20-25)</p>
dağğa barıp <u>ƙirmeh</u> çün son ginirallarğa bardığ (B.9-28)	o yüzdən <u>kètmeh</u> kèreg ama (K.32-17) iyenècek <u>demeh</u> tir özüm çıƙsa Ƙızlarğa (K.1-47)
ulara <u>tókmek</u> kerek torbalarına zdaç <u>vermek</u> kerek (B.11-5) şineķi yaşlar onnan <u>oğrènmek</u> pek Ƙıyın (B.8-43) son şte ağır nişan <u>alıp ƙitmek</u> kerek (B.5-49)	hoşşılar kèle masağa aşamaħ bola onda <u>ışmek</u> bola (K.28-14) tabi ya <u>yürètmek</u> kerek (K.32-16) <u>demek</u> o tulumğa üş dört ƘopƘa su kıredi (K.26-8) <u>temek</u> on altı maresıneşik yaƙın üş yüs hane èkenner (K.24-10) ştan bek salınmay toħışha ke ƙorıne ayıp <u>demek</u> (K.18-11) aywan <u>ostırmek</u> ni süygènnèr (K.29-18) belásın başımızğa diler on şin <u>ölmek</u> ştimen (K.10-14)
men <u>öpmè</u> stiyım senı bir kere (B.18-8) <u>töšemè</u> şiyımız de yoƙ (B.18-22) ne muñƙun <u>beklemè</u> ennen son (B.22-1) ulař taw <u>kesmè</u> ketediler (B.16-40) ewın içne <u>kommè</u> de <u>bermediler</u> (B.14-19) dedim işke <u>ƙirmè</u> stiyim (B.18-33) yardım etèdım anama tütün <u>tüzmè</u> (B.17-25)	<u>ölmè</u> ketesim onda diy (K.17-24) baħşisaráyğa bardıƙ muzey <u>kórmè</u> (K.12-1) barmadım <u>ƙermè</u> merahman (K.20-25) hadi gidelım bir <u>film kórmè</u> (K.27-4)
sabaħtın türüp <u>ƙitmèk</u> kèreg edı (B.4-16)	
olar <u>stiler</u> tatasın <u>bèrmège</u> (B.18-4) <u>içmège</u> yoƙ <u>aşamağa</u> yōƙ (B.18-19) tatarce vratli bilemiz <u>lahır ètmège</u> (B.19-1) başladılar <u>bambit etmège</u> (B.17-3) bir özũ <u>yıştıramay</u> terazi <u>çekmège</u> (B.11-5) ewımıs yanğın a <u>ƙormège</u> istedik (B.5-27)	<u>gèzmège</u> romanyağa gèzme <u>kelgenner</u> (K.9-6) o ğadar Ƙalabalıƙ eş <u>mümkün</u> tuwul <u>çetişmège</u> (K.7-12) <u>işletmège</u> başlağan sora o ƙışılèrge ekı senen işinde parasın odedı (K.26-26)

-mA (-ma, -me)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
------------------------	----------------------

ħarbabam <u>doğma</u> baħçısaraylı (B.19-2) özüm <u>doğma</u> odız ekinci yılím (B.6-69) inceçik bu ħadar pır Kıladan <u>yayma</u> diy (B.10-57)	yasaymıs alva ħopısı Kawurmay <u>Kartop</u> <u>Kawurması</u> yétmèn (K.11-42) mení babam bin sekíz yüz doħsan sekízde <u>tuma</u> (K.17-12) şıpşılıg işlerní beceramay pıtramay... <u>müsür toplaması</u> <u>Kamış yıKması</u> bal yasamağa <u>bostan toplaması</u> (K.29-22) arbábamaların bar edi sıyırları... onı <u>Karaması zor</u> (K.28-25)
jemátın içinde <u>bólinme</u> partiyalar <u>bar</u> (B.6-81)	doğum <u>oşme</u> imda ivlendím (K.13-1)
	kelinşekli onnar <u>oşme tuma</u> (K.24-13) üy Kızmetín orédik mınday <u>ormeler orédik</u> (K.5-15) <u>orıme</u> orđırecék tuwğanın tatasına (K.10- 28)

-ig

Köstence Ağzı
ħolitifke <u>kırıglerí</u> <u>kelmıy</u> edí (K.20-7)

-Im (-im, -um)

Köstence Ağzı
şalıştıK ne ttík endí şólde şólde şapada mısır <u>ciyimında</u> (K.16-3)
<u>doğum</u> oşme imda ivlendím (K.13-1)

-(y)Iş (-ış, -ış, -ış, -ış, -yış)

Baħçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
olğan şı midanğa <u>çıkış</u> <u>kerek</u> eken diy (B.13-25) at <u>çapış</u> an awle oynnar ola ħekénner (B.11-54)	
azbarda otırğan adamnar ħoħ <u>Kapısını</u> <u>açılışın</u> <u>ħorış</u> mülkun (B.12-177)	
<u>Kapısını</u> <u>açılışın</u> <u>korış</u> mülkun (B.12- 177)	mením <u>cırışım</u> kún künden viran (K.21-16)
<u>tikişin</u> mèn yaħşı <u>oğrenıp</u> aldım (B.18- 31)	
bızde kıtaptan <u>yürüyış</u> yoK (B.7-54)	

-(u)(V) (-u, -uw, -üw, -w)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
kēgen yıllarımız nēme ola edı abū <u>toplaşular</u> ola edı (B.4-121)	
bır yerge varğannar <u>otırşuw olğan</u> anda (B.12-50) otken kunū baydardā <u>toplaşuw boldiK</u> (B.3-1) ana bī yerde abī bızım koyde <u>toplaşuw boldu</u> (B.3-184) at <u>çapuwı</u> diler ağa (B.3-214)	<u>cayuwı</u> cāy Kōnanın astına un su tusnı Kariştir (K. 1-14)
	o zaman <u>ketüw kelüw yok</u> onnarın malinde (K.23-7)
<u>ohuwım</u> ğramatam yoh nu pışmilla rahman raim dēp ozımı bılgenımı ohıyman (B.3-137)	azbarları kunge aşıK beyas <u>Kalaw</u> kılbeti (K.1-104) sen bızlerge er vaKıt bunday <u>aşaw</u> Kışmet et (K.1-81) halKımızğa da toplu <u>yaşaw</u> Kışmet et (K.1-82)

3.5. Ek Fiiller

Onlu ek sınıflamanın üst fonksiyona sahip olan eklerden biri de ek fiillerdir. İsmi fiil kategorisine sokup, ismin anlamını fiil olarak tasarruf ettirmekle görevli eklerdir ek fiiller. Ek fiil kategorisinin cevheri ek fiili ve tasvir ek fiili olmak üzere iki alt fonksiyonu bulunmaktadır. (Turan, 2018: 104).

Cevheri Ek Fiil

Cevheri ek fiil, ismin anlamına müdahale etmeden onu fiil kategorisine aktırma işlevlevini üstlenen ektir. Hareketi tasvir etmemesi ve anlam değiştirmemesi cevheri ek fiilin, ismi fiil kategorisine aktarılmasını sağlayan başka görevli unsurlarla farkını ortaya koyan bir niteliktir (Özalan, 2014: 220).

Cevheri ek fiili dilbilgisi çalışmalarında “ana yardımcı fiil”, “varlık fiili”, “ek eylem”, “ek fiil”, “bildirme eki” gibi terimlerle karşılaşmaktadır.

Tasvir Ek Fiil

Tasvir ek fiilin Türk dilinin ekleşme düzenindeki fonksiyonu, fiilin anlamını değiştirmeden o anlamı çeşitli yönlerden tasvir ederek isim kategorisinden fiil kategorisine aktarmaktır (Kuş, 2018: 494).

Tasvir ek fiili Türk dilinde farklı şekillerle görülmektedir. Tasvir ek fiilin cevheri ek fiilinden farkı alt işlevlerinin bulunmasıdır.

Dilbilgisi çalışmalarında tasvir fiili için “yardımcı fiil”, “birleşik fiil”, “yarı yardımcı fiil” ve “fiil” gibi terimler kullanılmaktadır.

3.5.1. Cevheri Ek Fiil¹⁵⁵

İnceleme yaptığımız bölgelerde cevheri ek fiili olarak kullanılan morfepler: **+E-**, **+DİR-**, **+(b)ol-** ve **+Ø-** şeklindedir. Konuşma sırasında meydana gelen yutulma, erime, büzülme veya tekleşme gibi ses hadiseleri sonucunda bu şekillerde kalıcı olmayan değişiklikler görülebilmektedir. Cevheri ek fiili isim kategorisinden fiil kategorisine aktarma yaparken fiilleştirme dışında herhangi bir ilave fonksiyon üstlenmediği için incelemesi şekillere göre yapılacaktır. Bölgemizde yer alan +E- cevheri ek fiilinin kullanımındaki telaffuz aralığının fazla olmasından dolayı ayrı yazılmaya karar verildi.

3.5.1.1. Cevheri Ek Fiil ile Oluşturulan Teşkiller

3.5.1.1.1. +E-/+I-/+y- ile Oluşturulan Teşkiller

+E-Ø-dI (+e-, +ē-, +ë-, +è-, +ə-)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
bır dīn oğlīm <u>bar ed</u> ênvēr adı (B.3-143) kóbek açıp yürmek ø peg ayıp <u>ši edı</u> (B.8-49) anam Kuran <u>oKıy edī</u> namaz Kīlēdı (B.2-175) bızım kóymiz yarsı <u>rus edı</u> yarısı <u>tatar edı</u> (B.10-9) oğlan bala Kız balanı <u>begenamay edı</u> (B.18-3)	şapalay edık toplay edık <u>ora edık</u> (K.20-34) üyümüzün Karşısında bayır <u>bar edı</u> (K.15-11) şifliklik biraz topraK <u>bar edı</u> bir Kaş aywān (K.14-3) ortağa eKı dane aĥay <u>şıĥar edı</u> pelwan diler onnarĥa (K.5-23) bız zatēn kelīnşekte <u>az edık</u> beg <u>az edık</u> (K.25-4) aru <u>koy ediler</u> aru Kalklar (K.24-15)
bır yerdē <u>dordımız edık</u> (B.2-4)	-
Koşşımız <u>bar edı</u> buĥarski yivrey (B.2-157) <u>türgüza edı</u> epmizi birer denēdik (B.1-	ēp unday küreş <u>bolır edı</u> (K.11-33) bır on tane Koy <u>asray edım</u> (K.28-28)

¹⁵⁵ Cevheri ek fiili alt bölümünün sınıflaması Uluhan Özalan'ın “Türk Dilinde Cevheri Ek Fiil” adlı doktora teziden faydalanarak düzenlenmiştir.

97)	
er ay potpıs <u>ala �diler</u> (B.6-25)	everi imam �atip <u>bar �di</u> (K.31-3)
otırđan yernen snimat <u>etk�n �dı</u> (B.2-199)	-

+E- -ken (+e-, + -, + -)

Bahçesaray Ağzı	K�stence Ağzı
el�iklerin �ordım bekir <u>dayığ eken</u> (B.12-144) �ayla var Şe onı aypetir <u>diyer ek�nmiŐ</u> (B.4-37) bır başa g�zelcası <u>yohtırım ek�n</u> (B.14-4)	bo �oylerin alm� <u>stiy ekeler</u> (K.17-17) tatarların <u>batır ekenın</u> �ostirmeg işun (K.17-40) dalınnan tutam�n bosa <u>k�tecey ek�n</u> (K.19-28) ertemmen <u>y�hlay ek�men</u> (K.10-30)
u kerpi�ni zavotta savet plennileri �alıŐa <u>�ken</u> (B.1-152) bır lemse �opekin sesinnen uğlap <u>olamay �ken</u> (B.12-18) k�roğlo <u>�alıŐa �k�n</u> Őte u wağıt (B.11-51)	ruslar <u>Şektire �ken</u> deb aKlımda Kaldı (K.28-3) balam toğıp Őayđap <u>sala �ken</u> (K.10-32) Kina salınadı <u>�k�n</u> (K.23-22)
stolın başına bır danesi <u>otra �ken</u> (B.15-10) bır �skender padişa <u>bar �k�n</u> (B.13-1)	dobroc� kelgen wağite dobroca <u>boş �ken</u> (K.2-3) aman Şegişkeni zor işleri <u>bola �k�n</u> (K.28-3)

+E- -kende (+e-, + -)

Bahçesaray Ağzı	K�stence Ağzı
men suda Ka� kere �ordım onı <u>Koylarımız bar ekende</u> (B.16-27)	<u>sav ekende</u> iŐtađım aşa balam aşayber (K.1-40)
-	uş <u>aylığ �k�nde</u> aldım Katıma (K.30-20)

+I- -di (+i-, +i-, +i-)

Bahçesaray Ağzı	
u wağıt �artım <u>sağ ıdı</u> unnan soğ ke�indi (B.16-16)	
kibray �zbekistanın �đ yağşı <u>yeri idi</u> (B.7-72) apayım işlemedi meni <u>bağar idi</u> men işlerdim (B.20-19)	
bır balaban bır terek <u>bar ıdı</u> (B.19-40)	

+I- -Ken (+i-, +i-)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
özende de teran su <u>kob iğen</u> (B.16-3) taşan nesi <u>war iken</u> Kastalığı (B.21-10) bir Kartlıkın yaşlıkta avesligi <u>bar iken</u> (B.18-57)	İkiyılın Katında bir terek <u>bar ike</u> (K.19-27) olarğa <u>şektire ikenler</u> ruslar (K.17-16) eweli su <u>ağa iken</u> yüs sene an yağında (K.20-15)
-	Kazan et Kaldı <u>iyde iken</u> (K.22-17) beş altı <u>yaşında iken</u> dedem kèlgende (K.7-3) Kızılmirat tēñ qoyde otırğan <u>oca iken</u> (K.5-2)

+i-Ø-kende

Köstence Ağzı
<u>caş ikende</u> yasıycasın onı (K.12-23) mèn de anaw balaban torınım <u>kişke ikende</u> aldım (K.30-20) bız caş <u>bola ikinde</u> kişew cañı yasay ediler (K.28-16)

+y-Ø-dl

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
aşşamnan aKayı da <u>trudarmiyadēydi</u> (B.2-8)	yatmay badyemí alıp toğıp şayhap <u>salaydı</u> (K.10-31)

3.5.1.1.2. +Dİr- ile Oluşturulan Teşkiller

+Dİr-Ø-Ø+Ø+Ø (+der-, +dır-, +dır-, +dır-, +dır-, +dır-, +tır-, +tır-, +tır-, +tır-, +tır-)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
bekim <u>biledersin</u> baydar qoyı (B.3-157)	
dā ewlenmegen babam anamdan büyük düğül de kiçik <u>düğuldır</u> u (B.12-45) sāt endı dört <u>boğandır</u> dörtni ötkendir (B.16-31) bekim <u>tānişdır</u> dā bir neden <u>işitkendir</u> (B.1-122) a bir hızım dā <u>andadır</u> (B.19-27)	şüberek paşha aş tay <u>tuvidır</u> aşaganğa tam cuğar (K.1-51) <u>ahillidir</u> tatar <u>dindardır</u> (K.3-18) meni dēn yabancı topraKka Kaldırmañıs meni toprağım <u>Kırımdaydır</u> (K.12-24) gene tatarların özleri <u>şakKandır</u> (K.24-20) er bir dertke <u>devadır</u> başha ilaç ne... (K.1-58)
u bek Kadım zamanlarda <u>oğandır</u> (B.12-27) illaki bir laf <u>oğandır</u> işitkendir (B.1-122)	başpınar qoyinde bilesin onda da <u>varğasındır</u> (K.29-1)

çağırıp aldılar bunu <u>bilgendirler</u> de kim oğanın (B.1-123) bilmim bünday Kürda da <u>yüredir</u> (B.16-30)	bilmiyem peryan da <u>bilmidir</u> (K.10-5) oğar camige bayramdan bayram <u>keledir</u> (K.19-35)
<u>nedir</u> ya şu bir güzel şal (B.14-13) sāt endi dört boğandır dörtni <u>ötkendir</u> (B.16-31)	Kuwatlı bolğan kişi kırıp belkim <u>cetişkendir</u> (K.7-11) <u>olgendir</u> ya keyde olyen (K.20-24) romanya müsülmannarı <u>sekkendir</u> (K.31-11)
bizi <u>biledirsıs</u> babañız anañız aythandır (B.7-11) yawāş yawaş işke <u>kirgendirik</u> tā (B.14-20)	romanyadan beg az kişi <u>ketkendir</u> (K.9-12) şeker siz de <u>sebesizdir</u> (K.18-17) iyimiz bar azbarda <u>körgesindir</u> (K.27-8)
u wañıt ta bēle bōş yer <u>yohtır</u> (B.6-50) ğaripçiklerin Kursakları da <u>açtır</u> (B.12-99) son ende üle <u>olacahtır</u> da (B.16-21)	
meñ kitecek yerim <u>yohtır</u> (B.17-5)	
bir başha güzelcası <u>yohtırım</u> ekēn (B.14-4) <u>yohtır</u> u ekī ayaKlı kopek (B.12-2)	
bo bi şige <u>kerektir</u> ebet (B.3-183) pārt aturnun malēsi pek <u>büyüktir</u> Kalesi (B.10-49)	iyēnecek <u>demehtir</u> özüm çıkısa Kızlarğa (K.1-47) sancı daKıKasında keser <u>şiborektir</u> ilacı (K.1-57)
	ant etkemenden son <u>kelecektir</u> aKtaban (K.1-73)
menı adım da <u>yoKtır</u> düngada (B.1-1)	

3.5.1.1.3. +(b)ol- ile Oluşturulan Teşkiller

+bO(l)-Ø (+bo-, +böl-)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
Kayırrikke <u>bosın</u> yahşılıKka <u>bosın</u> dedi (B.3-14)	atadıK müsret <u>bosın</u> atıñ dep (K.9-16)
	<u>bolsın</u> ekı KapımlıK yasalmalı kışkene (K.1-19)

+bOl-Ø-a (+bol-, +bol-, +böl-)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
buñ Karbası menı emcem <u>bola</u> (B.1-13) bızge bir şı yapacaK Kayırlı <u>bola</u> dedi (B.3-24)	su haynatıp Kuyamıs anawū söra paKlawā <u>bola</u> (K.5-27) o Kızna iylenip bir ulları <u>bola</u> (K.17-30)

	sağlam aKıllı bolá ne de kelse başına (K.1-9)
	sora unnan sön koz ayın bola (K.8-7)

+bol-Ø-acak (+bol-, +bol-)

Köstence Ağzı	
şerbetin Kaynatıp Kuyasın ince ince bolacah (K.16-35)	
sıyır eti bolacaKmı etni Kıyarsın (K.22-23)	
zeytin çıKsa caşlarğa ışı aru bolacaK (K.1-48)	

+bO(l)-Ø-dı (+bol-, +bol-, +bō-, +bē-, +bül-)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
Kır beş senesi babamız rametli boldı (B.3-40)	tuyulmadan Kayıb boldı tuwğan koy (K.1-108)
otken kunū baydardā toplaw boldıK (B.3-1)	acēmnērge yerleştik sora mında iy boldım (K.11-3)
	tarih boldın tatar koyı unutulmaycağ hatıra (K.1-95)
cenk çıhtı cenkten son oħımağa bōmadı (B.3-7)	
ağaştan üy yasap yasap adamların böldı (B.10-26)	
ende bında yırım yıl büldı da endi utırğanımıs (B.3-64)	

+bO(l)-Ø-ğan (+bo-, +bol-, +bol-, +böl-, +bel-)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
sāt endı dört boğandır dötrni ötkendir (B.16-31)	yeşillik boğan yer tül denıs boyında (K.17-45)
üyinde bolğan şiyiñ koterıp alıp kite (B.3-24)	Kartbābāylar sıtmadan Kasta bolğannar (K.4-1)
	onnar bolğan sora patılcannarı Kızartama (K.21-28)
	mezun bölğan sora Kaytıp kene o başpınar kóyine keldim (K.29-5)
	Kuwetı bolğan yasay (K.22-29)

+bo(l)-Ø-ğanda (+bo-, +bol-, +bol-)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
yaş boğanda ózın at arabası var edi	oca boğanda koyım atmış hane müsülman

(B.3-159)	yaşaydı kóyimde (K.3-2)
	Karanlık bolğanda yorğın koyın sesi tınıp yuKúlarğa dałğanda (K.1-92)
	toy bolğanda bir de caşlar ağası bolır edí (K.23-13)

+bO(l)-Ø-ğandan (+bol-, +be-)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
	bo bolğannan bertli balçıbın ostire (K.19-38)
yaş boğanda kúlpıta toy bolmaz edi (B.3-98)	

+bol-Ø-ğaşık

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
	rametlí bolğaşık kolektifte şalıştı (K.14-6)

+bO(l)-Ø-ıP (+bol-, +bō-)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
	barabar dos bolıp arKadaş bolıp cematke Karışalar (K.4-17)
soñ ble ble ayttıK okırdı boğaçã bōp (B.1-75)	başha yerge barsam bır yaramay yaramay bōb kóríneler (K.27-20)

+bol-Ø-ır (+bol-, +bol-)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
rastaranda toy bolmaz edi ewde bolır edi (K.3-99)	tílimiz bıras şiler laflar bıraz deñişik bolar (K.14-8)
	toy bolğanda bir de caşlar ağası bolır edí (K.23-13)
	āvır bolır son aşın (K.1-25)

+bol-Ø-malı (+bol-, +bol-)

Köstence Ağzı	
	KulaK memesí dayın bolmalı cımşaKlığı (K.1-15)
	mayın KaynaK bolmalı (K.1-24)

+bO(l)-ma-y (+bol-, +bō-)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
	aru şığatenedi erkezinkî bir bolmay ama (K.10-15) Konusmā waKıtıñ bolmay zatıl (K.25-1)
yımırta hoyasın bir dene yarım dene yarım dene bōmay (B.3-80)	

+**bo(l)-ma-Z** (+bol-, +bol-, +bē-)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
yaş beğanda külpta toy bolmaz edi (B.3-98)	kesmēce Kıyğaşa day bolmas (K.1-15)
artına Kaytarsañ bomas ... aylandıрмаñ kerek (B.16-46)	

+**bo(l)-Ø-sa** (+bo-, +bol-, +bol-)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
ziyirli yılan bosa ziyirli bosa kereg onı (B.16-27)	balaban yazı bosa oñıyman (K.10-19) şalışma yer bosa güzel aru şalışacañ (K.16-2)
	apaKay bolsa kadın bosa apaKâylar cuwa (K.11-38)
	ince bolşa teşilir Kalın bolşa Kalır çī (K.1-19)

+**O(l)-Ø** (+o-, +ol-, +ø-)

Bahçesaray Ağzı
ğardaşçığım hastalandı oldı rahmet osın cançığına (B.4-175)
balam barğan yerine bahtlı ol (B.12-195)
awūğa varamıs mırva ptē selam alıkım bayram şerfimiz mibarek osın (B.3-168)

+**Ol-Ø-a** (+al-, +ol-)

Bahçesaray Ağzı
ésapla haç yaşna olam sêhsên eki alama (B.10-1)
babamı Kıs Kardaşı ola (B.1-17)
su mu bitken Kuyılar ola oña kör Kuyı diymiz (B.13-14)

+**Ol-Ø-acak** (+ol-, +ō-, +el-)

Bahçesaray Ağzı
----

sabr etiň vatandaşlar soňı hayır <u>olacah</u> (B.20-3)
ekı ħuda ŧte <u>olacaK</u> Kuda lafetip otralar (B.4-226)
ŧorba morbā yā bir <u>ōmaycaK</u> bī ŧiler vere (B.3-35)
sentabrın üçünde yırım il <u>olacah</u> mında goċkēnımis (B.4-156)

+o(l)-Ø-dı (+o-, +ol-)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
bızım vaħtımıza o sūnet toyı <u>omadı</u> (B.8-29)	
findıħlar bi yıl töküle bütün boŧ <u>oldı</u> (B.19-41)	bābam Kasta <u>oldı</u> ... ün sebebinden men uzaKlarġa kētalmadım (K.27-15)

+O(l)-Ø-ġan (+o-, +ol-, +ol-, +öl-, +e-)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
ŧte u waħit ēwēlde baylar <u>oġannar</u> (B.11-51)	
u bek Kadım zamanlarda <u>oġandır</u> (B.12-27)	
baltası <u>olġan</u> adamnar bardı bālābān bālāban ateŧler yaħtılar (B.10-23)	Kuwanaman onnarın mabet <u>olġannarına</u> (K.27-11)
	ŧo meħtep <u>olġan</u> yerde zatıl Kazġanda ŧıġa (K.29-16)
kēle aħyardan u nēme eŧalon ŧte anda farmiravatsa <u>ölġan</u> (B.4-42)	
babam Kolinan atılġan ranını <u>oġan</u> son üge Kāytarġan ediler (B.18-55)	

+o-Ø-ġancek

Bahçesaray Ağzı
ŧweynı fabrikada ħalıŧtim on yıl paċa balam <u>oġanceħ</u> (B.2-98)

+O(l)-Ø-ġanda (+o-, +ol-, +u-)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
ufah <u>oġanda</u> bahsarayġa bara edig (B.10-51)	
yedi sekiz yaŧına <u>olġanda</u> bularnı kerek aytmaġa (B.20-39)	marēbe <u>olġanda</u> Kartpāmnı aŧkērye alalar (K.9-7)
yufaK <u>uġanda</u> oraza tūta edik (B.5-72)	

+ol-Ø-ıp

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
bü Kadar malım mülküm <u>olıp</u> diy bu tayı dıy kětiriñ mına (B.11-62)	men de ilerneceg olup cañı ileneceg <u>olıp</u> cüredim (K.20-8)

+ol-Ø-ır

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
cānım toylar pek yaħşı <u>olır</u> edi (B.14-8)	o künden aytsañ masal <u>olır</u> ħardaşım (K.31-8)

+O(l)-ma-y (+o-, +ol-, +ō-, +e-)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
mına biram kēse ewuñ üş dort kın boş <u>omay</u> (B.2-185)	
ama tap ole zeñgin <u>olmay</u> edi stollar (B.7-25)	doKıs parçadan kiyeu toKızındā çok şı <u>olmay</u> (K.26-43)
u wahte çıkmā <u>omay</u> koyden tişarı (B.1-70)	
ama ya oña da êrkêzde Kırımı çul dā <u>omay</u> (B.14-26)	

+o(l)-ma-Z (+o-, +ol-)

Bahçesaray Ağzı
baħtsaray omasa Kırım Kırım <u>omaz</u> edi (B.7-95)
bır yerde <u>olmaz</u> atdelmı epışi bolır edı (B.3-103)

+O(l)-Ø-sa (+o-, +ol-, +ō-, +ö-, +e-, +el-)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
Kartop şı saçadılar Kartop <u>osa</u> olır aşamā (B.1-89)	razı <u>osañız</u> degen şığarğan paramnı sizge berırmen (K.26-24)
baħtsaray <u>omasa</u> Kırım Kırım omaz edi (B.7-95)	
semizce ħıyma <u>olsa</u> dā yaħşı soğannen beraber ħariştırıp pişiresis (B.19-34)	
ne dē <u>osa</u> Kaytıp kegen soñ keldı bizleri taptı (B.1-71)	
vtaroy smena <u>ōsaK</u> bır kın bır aftā saba seKızden dortkecek çalişedim (B.2-102)	
onnan son vaħit <u>osa</u> tēkarançıK yatam bomasa tūram (B.6-90)	
biram olacaK <u>olsa</u> āna ballar toplana edik (B.6-49)	

+ol-Ø-arak

Köstence Ağzı
tatarlarda sade altın Kullanılğan para <u>olaraK</u> yā ediye <u>olaraK</u> (K.26-42)

3.5.1.1.4. +Ø- ile Oluşturulan Teşkiller

Anlam kategorisine ekli +Ø-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
üç biñ beş yús Koy <u>vardı</u> (B.1-20) (<u>var+Ø-Ø-dı+Ø+Ø</u>) ayvanlarımıs <u>bar</u> sığır eki sığırımız <u>bar</u> (B.5-109) (<u>bar+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø</u>) bize yaħşı topraħ bergeni <u>yoK</u> (B.7-31) (<u>yoK+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø</u>) anam babam epsi <u>kermençikli</u> (B.8-14) (<u>kermençikli+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø</u>) Kamır aşlardan burma epsinen <u>yaħşı</u> (B.9-49) (<u>yaħşı+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø</u>) ana altın Küşaħ oyunu <u>bu</u> (B.10-44) (<u>bu+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø</u>) atların içinde bir dene tay <u>var</u> (B.11-58) (<u>var+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø</u>) medine şerfeni üç balası <u>bar</u> (B.12-43) (<u>bar+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø</u>) bizim <u>qoy</u> çe ne ħadar ħıščıħlar <u>var</u> (B.14-17) (<u>var+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø</u>) uzbekistanda yaşayış <u>yaramāy</u> (B.15-6) (<u>yaramāy+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø</u>) arKası KapKara onı su <u>yılanı</u> (B.16-29) (<u>yılanı+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø</u>) ötmek aşasañ ħursağın toysa son endi <u>beryam</u> (B.19-26) (<u>beryam+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø</u>) aħnatmağa çarēm <u>yoh</u> (B.20-30) (<u>yoh+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø</u>) señ bitaħdan menı bitam <u>doğmuşlar</u> (B.21-1) (<u>doğmuş+Ø-Ø-Ø+Ø+lar</u>) áytáyım sā men ende bayā <u>oğlançıħım</u> (B.22-14) (<u>oğlançıħ+Ø-Ø-Ø+ı+m</u>)	şiberek ataydan Kalğan bizge etli maylı <u>Kamıraş</u> (K.1-3) (<u>Kamıraş+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø</u>) bizde tean bir KastalıK <u>bar</u> bir küncülük <u>bar</u> bizde (K.3-19) (<u>bar+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø</u>) tatar mektebi <u>yoK</u> şımdı (K.4-19) (<u>yoK+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø</u>) on sekis seneden bertli de <u>dulman</u> (K.6-9) (<u>dul+Ø-Ø-Ø+ma+n</u>) ortancı ablam ayriye tułçada <u>ewlí</u> (K.11-13) (<u>ewlí+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø</u>) anaw şincir medresesi <u>bar</u> onda (K.12-9) (<u>bar+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø</u>) ne bosa da biraz Kaşık <u>meselesi</u> (K.14-27) (<u>meselesi+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø</u>) aKbaş kóyinde bir <u>malle...</u> (K.19-28) (<u>malle+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø</u>) bizim kuy Kazah <u>koyı</u> Kazah <u>kop</u> mında (K.20-2) (<u>koyı+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø... kop+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø</u>) aslı koyın atı <u>Karamurat</u> (K.23-1) (<u>Karamurat+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø</u>) kişke tatılcaħta eki malle <u>belli</u> (K.24-6) (<u>belli+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø</u>) altmış beş yetmiş beş metre <u>derenlıkte</u> (K.26-4) (<u>derenlıkte+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø</u>) bir ulımman bir Kızım <u>bar</u> (K.27-7) (<u>bar+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø</u>) mejdiye bétten kirkende birıncı noğay mallesi <u>bar</u> (K.29-9) (<u>bar+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø</u>) dobrocada bek bayırlıħ şayırlıħ <u>yoh</u> (K.31-6) (<u>yoh+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø</u>)

Görev kategorisine ekli +Ø-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
Kur ^c an <u>oKıyım</u> yasin <u>oKıyım</u> (B.5-99)	küntük buman <u>kesilgen</u> Kan bolarman

<p>(oKıy+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+ı+m) kítapKa çikaraçaklar nemseler bizlerin (B.8-10) (çikaraçak+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+ı+lar) boyı ap Kadar eni elli kilo ceke (B.12-199) (ceke+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø) bir yaña baramayım... men bir ši yapamayım (B.15-22) (bara+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+yı+m... yapa+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+yı+m) aKayım Kardaşı kelib alğan (B.16-37) (alğan+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø) e gadarğacık Kattı ekên kiyew Kızın kórmıycek (B.18-12) (kórmıycek+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø) bir kózli adamnar kelécek (B.19-20) (kelécek+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø) fotsalā barmazdan ewel qopır kéçe (B.20-35) (kéçe+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø) urbalarımız anam yüp yayğandı (B.21-8) (yayğan+Ø+Ø+Ø-Ø-dı+Ø+Ø) hamciyi Kolına aydap aydap kíte (B.22-28) (kíte+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø)</p>	<p>Koyurğan (K.1-7) (kesilgen+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø... Koyurğan+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø) bahtlı gemimen kelgen onnar (K.2-2) (kelgen+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø) Kaşıp kèlgende Kartbäbäylar sıtmadan Kasta bolğannar (K.4-1) (bolğan+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+nar) hamırına may Kuyamıs oKalaymız (K.5-29) (Kuya+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+mı+s... oKalay+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+mı+z) erkes Küşaklaşıp Küşaklaşıp çığa (K.8-10) (çığa+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø) Kamırlarını on ıšta bondäy seremış (K.13-15) (serə+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+mi+s) Kaşıp olardan Korkıp aK toprakKa kelgenner mında dobroçağa (K.17-8) (kelgen+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+ner) müsür egedim şölde (K.20-34) (ege+Ø+Ø+Ø-Ø-dı+Ø+m) uşkan samanyaGın Kanatların kim Kırğan (K.22-12) (Kırğan+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø) e paranı tahsitlemën berecekmen (K.26-23) (berecek+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+mé+n)</p>
--	--

3.5.1.2. Cevheri Ek Fiilde Olumsuzluk

dE(GI)(L)+Ø+Ø/+dır-Ø-Ø/-du+Ø/i+Ø/+m

Bahçesaray Ağzı
ştabınnan uzağ değil bir ewçik lafetti ewçı aldı (B.1-133)
u vahit hağ şıntekı dayın górdıy değil edı hah prastöy edı (B.2-99)
bayli siyirnar var ekên yo atlar dıgıl siyirnar (B.9-9)
olar adāmğa yardım etkên hağ dıl olar pek Kopyay KaK (B.7-33)
yolğa çıkkan son ógge cüresıs... birinci ew doğil ekinci ew oñkı (B.6-102)
bızın eski ewumıs eskı doğil edı o odız yedinci yıl yasalğan yañı ewler edı (B.6-30)
soğan doğil un Kawürup Kəyğan soyları bahla usne (B.8-85)
çok adamda bar ole tılıp mende doğul (B.6-70)
diniy bayram duğil e nu şte abu bā vahtlarında saşılğanda (B.4-117)
ular da dinni küteler men oların Karşı duğilim olarğa (B.6-84)
e wahte mına şā öpmek bol duğudu (B.1-90)
yatmā yerimiz yok allayıK desék aldırmañ hiyanetli duğulim bu (B.18-54)

aħır bette onı Kıpadiılar müsılman dep duġul (B.17-39)
yürüp n aptıħ yaptıħ Őte bir binanı aldıħ pěk balaban dügöl (B.4-87)
dā ewlenmegen babam anamdan büyük dügöl de küçük dügöl dir u (B.12-45)
ħarġış yaphan Şiyim dügöl bılmiyim n ayssam yalān āytacam (B.3-153)

DU(VU)L)+Ø+Ø/+dır-Ø-Ø+Ø+Ø

Köstence Ağzı
kóstence diyil dōrī neġe acēmnēr dēn ġeyge keldik (K.11-2)
beg güzel Kırım ama biziñķi tul (K.17-47)
Şüberek paşha aş tay tuvil dir aŐaġanġa tam cuġar (K.1-51)
o ġadar KalabalıK eş mümkün tuwul cetiŐmeġe unda (K.7-12)
yawmır yawdı Şindi bī yaħtan ketamassın Kara collar da aru tuwul (K.19-4)
ērkezge tū ama bolġannarġa boldı onday Őiler (K.15-21)
yoh...yeşillik boġan yer tul deniŐ boyında (K.17-45)
namas ġulına mā pır ġarar ġop te tul beraz da tul bir ġarar (K.32-6)

3.5.2. Tasvir Ek Fiil¹⁵⁶

Köstence ve Bahçesaray aġızlarında tespit ettiġimiz tasvir ek fiiller üstlendiġi fonksiyonlara göre sınıflandırılmış, alfabetik sırayla dizilmiştir.

3.5.2.1. Başlama

+başla- (+başla-, +başla-, +başla-)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
nemsēler endi <u>kelip başladılar</u> bīz de ġoydemis (B.22-19)	Şir Şir etiġ Őirildap <u>pişe başlar</u>
ħarlar <u>yaġıp başladı</u> (B.20-29)	Kamırın (K.1-27)
sabaħtiñ keldi <u>soġünüġ başladı</u> uruşça (B.1-176)	
ende teġaran yaħŐı <u>yaşap başladıK</u> (B.2-156)	
elli senesinen sōn son yaħŐı <u>baġıp başladılar</u> (B.3-193)	
son volnı paspirt <u>bērip başladılar</u> (B.6-25)	
endē aġayların <u>kūnneġ baŐlaġannar</u> anamdan (B.12-42)	
<u>tirilip baŐladıħ</u> babam anda ġalıŐġan son (B.18-	

¹⁵⁶ Tasvir ek fiili alt bölümünün sınıflaması kısmen Bahri Kuş'un "Tarihi Türk Lehçelerinde Tasvir Fiilleri" adlı doktora teziden faydalanarak düzenlenmiştir.

23)	
ü yerge kelgende ştanların <u>çikarip başlaylar</u> (B.12-66)	
	Kursah çalışa <u>başlay</u> avis suvı şibirā (K.1-13)

3.5.2.2. Bitirme

Gerçekleşen hareketin tamamen bittiğini, tamamlandığını, son sınıra geldiğini gösteren alt fonksiyonun adı.

+bit-

Bahçesaray Ağzı
son ü yerden ya <u>öldirip bitre</u> ediler uların ya Kaçıp oğan Kaça edi (B.12-73)

+çIK- (+çih-, +çik-, +çih-, +çik-)

Bahçesaray Ağzı
usünden Kıyma <u>sepip çihalar</u> (B.4-188) yağlaşan son üşütne Kıyma <u>tökıp çiha</u> (B.4-197) babamlar sabaycek <u>ağlap çihilar</u> ateşin başna (B.10-25) ceñk başlamazdan ewel erkezın <u>aytıp çihilar</u> (B.17-40) ceñk başlamazdan ewel bütün hırımını <u>yürüp çihıtım</u> (B.20-36)
otten pamuğın ayırd etamān bir sıra pahtanı <u>çapalağan çikKan</u> (B.18-26)
u vañıt mina otrēdiler endē ew <u>yasap çihilar</u> (B.2-218) hamır üsne sepesiñ nemeni <u>tēgizlep çihasiñ</u> (B.4-202) son yağğa batırıp tawağa <u>tizip çiha</u> edi (B.10-66)
biz yüzikın ö erkezge bir adam <u>taşlap çiha</u> edı (B.10-41)
vremāmka Kürdim sekize altı un içine otırdık dört yıl soñ ew <u>Kurüp çiktım</u> (B.1-149) Kaç Kart osa epikisine <u>barıp çikila</u> edi (B.5-65)

+tüş-

Bahçesaray Ağzı
awle tip uzbekistañğa <u>barıp tüştük</u> (B.20-12)

3.5.2.3. Deneme

Hareketin deneme durumunda olduğunu ifade eden alt işlevin adı.

+baK- (+baḡ-, +baK-)

Bahçesaray Ağzı
nasıl anda yaşayış nasıl bir <u>kirip bahāh</u> dedi (B.1-130)
tutḡan balların meḡtepte ocalar curıp su <u>içirip baKa</u> ediler (B.6-57)

3.5.2.4. İhtimal

Hareketin gerçekleşmesinin bir olabilme durumuna yani ihtimale dayandığını gösteren alt fonksiyonun adı.

+Ø-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
bitam ölip Kaldı su su dedi su ketirip <u>içiramadıK</u> (B.18-17) (iç-ir-Ø-a+Ø-ma-dı+Ø+K)	hırımı ḡayerinden keldiniz <u>bilamayız</u> (K.3-1) (bil-Ø-a+Ø-ma-y+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+ı+z) bir yerde <u>koramadı</u> mīnta da collar Kapaıı edı (K.9-11) (kor-Ø-a+Ø-ma-dı+Ø+Ø) Kaytā Katıp kētesin <u>ketamaysın</u> da (K.16-4) (ket-Ø-a+Ø-ma-y+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+sı+n) yawmır yawdı šındı bı yaḡtan <u>ketamassın</u> Kara collar da aru tuwul (19-4) (ket-Ø-a+Ø-ma-z+sı+n) pek <u>aytamacaḡman</u> ama pek palawan key kelišek (K.24-7) (ayt-Ø-a+Ø-ma-caḡ+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+ma+n) yašlar da KaršılıK bēredi bızge ana bızler bik <u>bēceramay</u> edıg (K.30-11) (bēcer-Ø-a+Ø-ma-y+Ø+Ø e-Ø-dı+Ø+g)

+bil- (+bıl-, +bıl-)

Köstence Ağzı
ḡoylerde ya kiškēne ya Kasabalarda kene cemat sıKı bolḡan yerlede o zaman tatarca <u>Konišabılır</u> (K.15-43)
Konišsam mesela çindeḡı uyḡurlarman yā moḡolistandan tatarlarman <u>annašabilemen</u> (K.15-48)

+ol-

Bahçesaray Ağzı
anam ānda <u>kitip olmadı</u> yaḡšı da kitmedi (B.4-17)
o ḡunı bızin <u>ḡocirip olmadılar</u> bız u ḡēce ḡaldıḡ anda (B.4-20)

3.5.2.5. İktidar

Hareketin yapılması için sahip olunan güç, yeterlik veya hareketin gerçekleşmesi için gereken yapabilme gücünü belirten alt fonksiyonun adı.

+Ø-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
<p><u>lafetamadı</u>... üç ay lafetecek osa able Kaltıray (B.1-157) (<u>lafet-Ø-a+Ø-ma-</u> <u>dı+Ø+Ø</u>) bir şiçik <u>etamay</u> bir yerge <u>çihamay</u> (B.2- 120) (<u>et-Ø-a+Ø-ma-y</u> Ø+Ø+Ø-Ø- Ø+Ø+Ø... <u>çih-Ø-a+Ø-ma-y</u> Ø+Ø+Ø-Ø- Ø+Ø+Ø) atığ <u>atamadı</u> da tūfek atmā uje küçü yoh edı (B.9-32) (<u>at -Ø-a+Ø-ma-dı+Ø+Ø</u>) bir özü <u>yıstıramay</u> terazi çekmeğe (B.11- 5) (<u>yıstır -Ø-a+Ø-ma-y</u> Ø+Ø+Ø-Ø- Ø+Ø+Ø) u şiyin çok nēmē <u>béceramay</u> eken (B.11- 6) (<u>bécér -Ø-a+Ø-ma-y</u> Ø+Ø+Ø-Ø- Ø+Ø+Ø) menı stalin bile <u>tohtatımaycah</u> yolda keldim (B.15-6) (<u>tohta-t-Ø-ı+Ø-ma-ycah</u> Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø) bir yaKKa da barmayım bir yağa <u>baramayım</u> (B.15-22) (<u>bar-Ø-a+Ø-ma-y+</u> <u>Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+ı+m</u>) otten pamuğun <u>ayırd etamān</u> bir sıra pahtanı çapalağan <u>çıkKkan</u> (B.18-26) (<u>ayırd et-Ø-a+Ø-mā-n</u> Ø+Ø+Ø-Ø- Ø+Ø+Ø) ayaKlarım awurğanda <u>cüramayım</u> <u>çalışamayım</u> (B.18-43) (<u>cür-Ø-a+Ø-ma-</u> <u>y+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+ı+m</u>... <u>çalış-Ø-a+Ø-ma-</u> <u>y+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+ı+m</u>)</p>	<p>KayāKlār yürmiy <u>çıramayman</u> (K.2-9) (<u>çir-Ø-a+Ø-ma-y+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+ma+n</u>) bırbırındēn <u>geşamaysın</u> uzaktan uzak selamnaysın (K.7-10) (<u>geş-Ø-a+Ø-ma-y+</u> <u>Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+sı+n</u>) Kuwatlı bolğan kişi kırıp belkım cetişkendir mēn <u>cetişamadım</u> (K.7-11) (<u>cet-iş-Ø-a+Ø-ma-dı+Ø+m</u>) Katıp kelgen ben bı yahta <u>keşınamayman</u> dep (K.10-3) (<u>keş-in-Ø-a+Ø-ma-</u> <u>y+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+ma+n</u>) zatēn şeymen kelimelermen <u>anatamaycah</u> (K.13-5) (<u>ana-t-Ø-a+Ø-ma-ycah</u> Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø) üşüncü sınıfta şıgardılar devam <u>etamadım</u> (K.15-20) (<u>et-Ø-a+Ø-ma-dı+Ø+m</u>)</p>

+I- (+ol- > +I-)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
<p>dajı kurmak aşadıh pitesı <u>aşalmay</u> (B.19-25)</p>	<p>onnar şımdı şımdı <u>yapalmayman</u> (K.10-13) anuday ufağ soyların <u>ohıyalımayman</u> (K.10-19) tırnām kesileceg edi <u>késalmaylar</u> özım kesēmen (K.10- 25) <u>lapetalmayım</u> zawalı alla yardım etsin (K.10-30)</p>

	<p>dedim meñkisin de sat sōra ũyde op bolacaK <u>Karayalmacaħman</u> (K.28-36) <u>ketalmayım</u> saw bosağ iřallā endiği sēnege (K.28-39) bābam Kasta oldı... ũn sebebinden men uzaKlarđa <u>ketalmadım</u> (K.27-15) geçen senēden bertli astalandım bek ózime <u>kelalmayman</u> (K30-3)</p>
--	---

+o(l)- (+o-, +ol-)

Bahçesaray Ağzı	
<p>parahota kim haçıp <u>minip osa</u> alıp parahot cūklep navarasiskı alıp kēleler (B.1-54) cışınıp çılıhtıK bir ři <u>alıp oğanıımız</u> yoK (B.21-4) dedi <u>ketirip oğanıımız</u> Kadar bır KodalaK tapıp ketirik (B.22-21)</p>	
<p>endi yanımızđa bi şe <u>alıp olđanıımız</u> yoK (B.4-31) aytsağ da... ne Karışasıınız diler zaman şay diyler bı şi <u>aytıp olamaysın</u> (B.8-50) <u>atıb olamaz</u> Kolu çalışmadı da bu suħajılya abu içinden yırtKan (B.9-30) bır lemse kopekin sesinnen <u>uħlap olamay</u> ēken çıKtı jap attı öldirdi (B.12-18) hulaħ awura <u>işteb olamay</u> (B.15-1)</p>	

3.5.2.6. İstek

Hareketin gerçekteşebilmesi için duyulan isteği veya ısrarı ifade eden alt işlevin adı.

+V**Er**- (+ber-, +bēr-, +bēr-, +ver-, +vēr-)

Bahçesaray Ağzı	
<p>oğlısı olsun dıy hoçħar kibik diy āwle ağzınan <u>çiharıp bere</u> (B.11-41) praduhta <u>ala berediler</u> bızge çalışanıımız çün (B.12-159) bır dane ħartanayın <u>tapıp berdiler</u> (B.15-16) mā bır ew <u>tāp berersis</u> (B.15-25)</p>	
<p>beş yıl ógne nass statya çıKKan sōleđ <u>tapıp bēr</u> epsın (B.6-112)</p>	
<p>sığırımıızı <u>Kaytarıp bērdiler</u> Kağanı bütın alħozđa aldılar (B.6-41) mā bır ğarKa baKla tayā <u>ketirip bērse</u> isa (B.12-47)</p>	
<p>taptı özüne bır kavalier çıKtı aKaya toyın <u>yap verdım</u> seksen dörtte (B.1-164)</p>	
<p>u ikayeler <u>aytıp vēr</u> çoK şi aytır u (B.6-104)</p>	

3.5.2.7. Süreklilik

Hareketin bir süre boyunca devam ettiğini, yapılmakta olduğunu ama henüz tamamlanmadığını gösteren alt işlevin adı.

+bEr-/+vEr- (+ber-, +bér-, +ver-, +vër-, +vèr-, +vir-)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
kene özín işinen ø afızlıKın <u>yapaberdí</u> (B.6-35) çılıtlı <u>yürüberdik</u> te bızın son srazu sewastopılge aydadılar (B.15-17)	cılılı cılılı <u>aşayber</u> şatalı pışaK Kúllanma (K.1-35)
mení aylıKlarım ay áydan áy áydan <u>késébère</u> <u>késébère</u> (B.18-40)	
aman ala bara ala başhasın kiye ayāna <u>kitevere</u> (B.12-31)	
	koynıñ atın acılar dep <u>salıvërgënner</u> (K.4-2)
hırım rasiya hoşhan son... bızın halKlar anda kóçıp <u>kitevërgenne</u> (B.7-29)	
	õnı nènem <u>aytávirëtanedí</u> (K.8-3)

+KA(I)- (+hal-, +Kál-, +Kā-)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
babam <u>korıp haldı</u> mení bu balaman lapetkenım (B.3-19) yarısı arzı hıs yarısı balıh oyle dë <u>olup haldı</u> (B.20-26)	aşaylar alıp kete <u>cılaşıp halasın</u> (K.11-39) anam babam Kardaşlar cılay <u>cılay haldılar</u> (K.22-17)
lafetecek osa able Káltıray... <u>Kata Kaladı</u> (B.1-157) ab yerde stoiçkaları abla KāpKara bit <u>tolıp Kalēdı</u> (B.2-62) ciydi aldı ewlātlarını <u>ağlapa Kaldı</u> anesi (B.10-49) kózım <u>batmay Kaldı</u> dohturğa barmānıma peşman ettim (B.12-188) yañısın <u>alıp Kaldım</u> eskí şilerin <u>kiyip Kaldım</u> (B.18-44)	
öle <u>obalanıp Kān</u> Kār olmay dëse (B.12-11)	

+kel- (+ke-, +kel-)

Bahçesaray Ağzı
çalışhan yerinde fırında bır dene Kız sā <u>oşap kegen</u> (B.22-4)
bitlep Kürtlap awle bitler <u>ahıp kelēdı</u> (B.2-61) savet çingeneleri haKların awle <u>horlap keldi</u> de u yawurlar (B.12-75)

+Ot(I)r- (+otr-, +otır-, +otür-, +otr-, +otür-, +ötr-)

Bahçesaray Ağzı
uların epsın <u>korıp otırğannar</u> (B.12-78)
babam ayttı ne <u>lafetip otırdın</u> e rus saldatnan dedı (B.3-20)
ekı sāt <u>tutıp otürdılar</u> karoçē ekı sāt aytıp abesnat <u>etip otürdılar</u> (B.1-124) oğlim diy mınawu nimi <u>Koraytip otir</u> di Korayı di yıKılmasın (B.11-15) tramway <u>beklep otırğan</u> vahtimizde başladılar zorlamā (B.13-40)
<u>sātip otram</u> baKam arttan bırsı sumkamı tarta (B.2-116) hız <u>bahip otra</u> aħşam ola oğlan kélé (B.3-109) ana ekı ħuda ŧte olacaK Kuda <u>lafetip otralar</u> (B.4-226) oņa barğan vaht türkler anda <u>beklep otra</u> ēken (B.7-66) abı deñizin valnaları ŧu ŧu <u>urip otra</u> arzı Kızğa (B.7-70) siyirlar vā vā <u>Kıçırıp otralar</u> bır kimsē bahmay bayli siyirlar (B.9-9) bu yapıaş oğlan bu azbarın di ne <u>tütüp otraken</u> di (B.11-18) türkiyenı padişası bır camını <u>Kalap otraken</u> duwarların (B.12-21) özleri de <u>kulip otra</u> ediler (B.12-78) bāsa awu çıbını <u>aylana otra</u> u balanı başına (B.13-27) <u>baKip otram</u> piçkēnde mağazinnerde (B.18-30) trelebuzde bır dā <u>kitip otramıs</u> men ayaK üsnem (B.22-10)
oğlim di ne <u>tüp ötrāsın</u> bũ Korayı (B.11-18)

+tan- (<+turgan)

Köstence Ağzı
ŧoñ üsünde kıyınıp ne <u>tip baratanedik</u> ŧoñ üsünde <u>otratanedik</u> tobanıñ üsünde <u>otratanedig</u> (K.5-18)
menim dayım mında ŧiy ocalıK <u>yasaytanedi</u> (K.6-3)
ortasına kērez <u>salatanedi</u> ŧıberēk <u>pişiretanedi</u> (K.8-2)
Kartopman kēbēte <u>yasaytanedi</u> (K.8-2)
ōmı nēnem <u>aytaviretanedi</u> (K.8-3)
ōzi de Kartıyğanda dūrkı <u>salatanedi</u> (K.8-1)
bır kōzi de <u>kormiytanedi</u> zawalın (K.8-1)
ŧöllerde ŧapa mapa misir ne <u>ŧapalaytanedik</u> (K.10-1)
Kızılçık aw <u>ketetanedik</u> toplaşıp ketediğ başña Koñşılman (K.10-8)
kēte ciyip <u>haytatanedik</u> (K.10-9)
men aru tōgerek ħatlama <u>yasaytanedim</u> (K.10-12)
teran aru <u>şığatanedi</u> erkezinkı bır bolmay (K.10-15)
kēpşē <u>honışatanedi</u> kım ħulağ asa oğa (K.10-17)
taşlap ūrbaların <u>cuwatanedi</u> (K.10-28)
ōzın ūrbasın kisetip ŧay <u>tıp temizlep cüretanedi</u> (K.10-29)
eweli <u>sınıge tizetanediler</u> (K.11-22)
o Kāsaba işinen maşınaman <u>kēletane</u> menı mın yerim tutıp... <u>kep aş ditanedi</u> (K.20-9)

<p>añnatatanedi babam... babalarımız da mında tuwğannar (K.20-14) toyğa kéletanedi aşılarda eñ dayısı bar edı bir toy Kaşırmadı (K.21-21) bir Kart abay ditanem men oğa o bar edı (K.23-5) süş üşün bizde eweli oja moja bolmaytanedi Kına salınadı (K.23-21) arabaçıKıñ üstüne metiyni salatanediñ boyle şiyden metiyde ehseriyet şiden ağaştan olatanedi sora oğa totıratanedim on (K.26-10) ekı yüz litre ya kilogram civarında su taşítanedi (K.26-12) şapağa nege er vañıt yazıñ ğunleri yardımcı bolatanedi (K.26-14) işçi de a kéletanedi işçilerinı... onnarğa iş beretanedi ep yardımcı alatanedi (K.26-15) şöl ditannar şöllik barmı Kırımında bo şöl şöllik (K.29-19)</p>
<p>bızge haydiy şiberekler pişiretenedi (K.8-1)</p>

+tUr- (+tur-, +tür-, +tūr-)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
<p>ğarıplerge dep er vañıt yardım berip ture edi Koñşılarga (B.5-13) at Koyıp kéleturğan babam rahmetli (B.5-62)</p>	<p>Keymaytur yeter (K.3-19) ertemén aħşamğası awzım Karap turmay awzıma şay tıp tamam (K.17-2) Kapıda onı beklep turar edı tüpekmen (K.20-8)</p>
<p>küreş ola oynaylar mına böle ciyinnar olatūrğan (B.6-48) öle ši Kalmadı aKlımda olatūrğan yaşlıKta (B.6-77) bu menı maşhara yapmā stiy diy men büle padişa olıp tūrüp diy (B.11-63) ele şilerden bir ši olmay tūrğan bu sefer bek šişti (B.14-21)</p>	<p>nege kétetūrğanda mağa hayerlisin ħardeşim dediler (19-24)</p>
<p>penceresi de yoħ kornıp tūra edı (B.2-193)</p>	

+cUr-/+yür- (+cür-, +cūr-, +yür-)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
<p>çalışmā bermiy mā artınnan adam Koya cüre (B.18-41)</p>	<p>sıptı ğunı bayramşılap ballar cemiş toplap cüreler (K.11-47) şolğè de ketip cürdik sora berdık alt ektar tarlamız (K.16-7) o zaman ketüw kelüw yoK onnarın malinde şay tıp bir şıl cıl cilap cürirler (K.23-7) bir ħıs meseła toy yasaycaħ o ala başhası tizip cürmiyim dep (K.29-33)</p>
	<p>Kaydasımız balalıħta oynay cürgen</p>

	serbestlik (K.1-105) nadây uzın ep uzın ide <u>kip cüresin</u> ya õ şiden kelinge cibereler (K.18-3) nawrêz <u>aytıp cüreler</u> ya sõra nawres şîKkanda (18-30)
mınnan geçen adamlar çoħsı õw <u>sorap yüreler</u> ğarıpler (B.4-82) bî yerde şte camide <u>Karışıp yüremıs</u> Kaç ıl (B.4-89) mına bugün de sağ selamet <u>yaşap yüremıs</u> (B.4-92) ekes çalışhan kibik... <u>çalışıb yürğenner</u> (B.11-52) <u>Kıdırıp yüre</u> ular Kapı Kapıdan şcan teşiyinnen partizan Kıdralar (B.12-106) keldim eşıĝıze KoçKar dayın bala versin beşıĝıze dep <u>aytıp yüredik</u> (B.21-12)	

3.5.2.8. Tezlik

Hareketin kısa sürede ve kolaylıkla oluverdiğini veya birdenbire yapıldığını gösteren alt işlevin adı.

+al-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
çaĝırıp <u>aldılar</u> bunı bilgendirler de kim oĝanın (B.1-123) yece koyıĝını bitun saldat <u>basıp aldı</u> (B.3-12) Kamırın bir parça <u>hoparıp alıp</u> cayıp i son da hatlay edi (B.10-65) KamışçıKın <u>kese ala</u> pıçaçinen (B.13-15) Kurani tutKanımı bilem <u>tüttı aldı</u> awü bir saldat (B.13-46) son Kapını <u>aşıb aldı</u> belinnen Kışhanman (B.16- 25) şay etip tikişin men yahşı <u>oĝrenıp aldım</u> (B.18-31) son amman anam <u>ciya ala</u> üstünü (B.21-18)	suĝa pişiresin sorpasına ya etin sorpasına <u>suzıb alĝan</u> sora mayın Kawırıp Køyasın (K.16-23) kesip mayda gene <u>hızardıb alıb</u> üşne şeker sebesin (18-16)

+at-

Köstence Ağzı
seksen senelerinde şalışKan yêrden birem <u>şıĝarıp attılar</u> (K.15-25)

+cİber-/+yİber- (+cİber-, +cİber-, +yİber-, +yİber-)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
	Kazanğa babası ketkende <u>aytıp cıbere</u> ama Kara ölüm diy onda barganda diy kózın beg aş (K.17-25)
ayıp ta osa <u>siydım cıberdım</u> bütün aşama keldi kabineğine <u>üttep cıberdı</u> menı (B.2-123) <u>hapap cıberdiler</u> da hayda olğanın kimse bilmıy (B.7-21)	
taşı <u>awdarıp yiberdi</u> vandır vundur birbirin urıp patlap awle kütler (B.22-31)	
men şte ahaya vardım onı da <u>Kapap yıberdiler</u> (B.13-48)	

+çIK- (+çih-, +çık-, +çih-, +çik-)

Bahçesaray Ağzı	
KaranıkılanGanda bıs koye <u>kēp çıtıK</u> (B.13-41) koye <u>kēp çıtıK</u> ... tatlılarnen (B.22-31)	
dağda bir kör Kuyı bar eken onı içine bir KamışçıK <u>osıp çıKkan</u> (B.13-19) men <u>Kürdüm çıKtı</u> vremenka ek ay içine (B.1-140) anasın Kıdırıp bizi çoçirgen yere <u>kēp çıKtı</u> (B.1-67)	
sehsen dohis senesi sentabır ayında <u>kēp çıtıh</u> (B.4-72)	
kör Kuyı diymiz onı içinnen bir KamışçıK <u>osıp çıKkan</u> (B.13-14) bir oğlançih Kıdra diler bahsa ağam <u>kalıp çıKkan</u> (B.2-251)	

+Kal- (+hal-, +Kal-)

Bahçesaray Ağzı	
babam türüp Kapın açtı saldatlar ewge <u>kırıp haldılar</u> (B.3-26)	
yalta dep erkes <u>ölip Kala</u> yalta yahşı yer dığıl pek Kalabalık şer (B.7-93) bekir bir <u>korınp Kaldı</u> vasfiye dep bir Kıçardı (B.12-146) yo aşan sođ <u>boņaya Kalasın</u> (B.13-53) aşamā ši yok erkes yata bitam <u>ölip Kaldı</u> (B.18-17)	

+kel-

Bahçesaray Ağzı	
koy içinedi varıp çağırıp <u>keldiler</u> (B.22-18)	

+kıt- (+ket-, +kët-, +kët-, +kit-, +kıt-)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
------------------------	----------------------

<p>hayda ketersin haldim kettim (B.15-12) şuman da ceŋkte Kayıp böp ketti (B.16-35)</p>	<p>Küwatlı bolsan belkı geşip ketersin ne aradan (K.7-9) söra öldi ketti aru apahay edi o (K.10-12) pütün derelêrden su toplasıp derelerden birleşip su manKaliye limanınaşık tolıp kete ediler (K.15-13)</p>
<p>babamız yoĥ edi babahım rahmet olıp ketti (B.4-55)</p>	<p>şantamda tura edı � ala da kete (K.10-17) aĥayım beş sene eweli öldı �anser bastı rametlını olıp ketti (K.27-7)</p>
<p>abü parmām able kirip ketedı tenıme (B.1-41)</p>	
<p>bir şşamar urdı awzıma a yeden çışlerım çüşip kitti (B.3-200)</p>	
<p>bır yandırdım able yuwarlanıp kitti özü ap Kadar (B.1-179) Kastalıhtan epsi olıp kitiler zavalılar (B.4-56) yanıp kitken yoKtu ewımıs yanĥan a �ormêge istedik (B.5-27) unütılıp kitti epsi eskıden oraza tutā ediler yizli tutā ediler (B.6-56) Kolımnan atılıp kitti KopKarnen yıKıldım (B.9-18) saw Kolnen aş aşap oĥ Kolu soĥa tüzelip kitti (B.9-31) awu vilka da arKaĥa ĥaytedi tüşe kitedi (B.10-30) u ĥarıpçık te otuz üç yaşna olıp kitken (B.12-49) özine... çıKur Kazdıra ü yerde de ata awu çüKurĥa tüşe kite ölgen adam (B.12-116) u adam aĥnay dā bu neler ĥayıp ola ola kite berberler (B.13-10)</p>	

+**KOy-** (+ĥoy-, +ĥey-, +koy-, +Koy-, +Køy-)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
yaĥ yakıp apı neme tip abe bürap hoyarmıs (B.8-67)	
bır ĥopĥa bêrem bır ĥopĥān içip hoya (B.9-14)	
	Kamurlarnı kese koy unĥa bula (K.1-17)
çüberekke miĥgen ĥamır basıp Koyasın (B.5-79) men bır �uwet vardı āwle yataKoydım (B.22-29)	

tataras pışire edí yapıp Köya edik aħşamnan (B.5-77)	
---	--

+sal-

Köstence Ağzı
badyemí alıp toğıp şayhap salaydı (K.10-31)

+**taşla**- (+taşla-, +taşlâ-)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
bir eki tanesin nemseler kóríp atıp taşladılar (B.9-23)	vesiyetine aytıp taşlağan meni dēn yabancı tēprakka Kaldırmañıs meni toprağım Kırımdadır (K.12-24) cımırtaman KatıK tokesin pişecekke yaKın kuptordan şıgarıp stemeseñ asa taşlavsın (K.16-15)
ala kētele bir çuKkur Kazalar işine kome taşlâylar (B.1-45)	

3.5.2.9. Yaklaşma

Hareketin henüz gerçekleşmediğini fakat gerçekleşmesine az kaldığını, gerçekleşme sınırına yaklaştığını ifade eden alt işlevin adı.

+**ot(I)r**- (+otır-, +otr-)

Bahçesaray Ağzı
endē om beş yaşna tolıp otirēdım (B.2-154) Kasta bar ölüp otırğan adam da bar dūñğa da u bala tapıp otırğan adam da var (B.12-129)
yāşaymız mına endı yırım yıl olıp otra (B.4-156) u ağır arada ölüm dē olıp otra doğım da olıp otra (B.14-18)

+yat-

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
ħazayka öldi mına eki yıl olâyata (B.6-77) üyge kırıvatır edí Kapını yaptım (B.16-24) üyge kırıyathanda yarısınnan sēñ aKlıma keldí (B.16-28) beş taKkadan altımı şu altı bolayatır ğalba (B.16-32)	biñ bereket bersin dedí Kırımını alayatırmıs dedí bir Kırşun bir tūpek tartmayınca (K.12-20) sonına yaKın salaman men pırıjı pişeyaturğanda (K.16-30) bo ózín balasın ottirevatır barıñ şalt şalt aytıñız onı balası o dep (K.17-38) tōşegın mōşegın alğan ħırsızlar alıp kētēvatır ekēn (K.20-31)

	o baġajın artına kete kóşe kóşeyatırsızım mení deb ayta Kırsızlarġa (K.20-32) memleketiñizge úruslar kırıyatır deġen dáy eşıtsenis oġız mınıp Kaşınıs (K.23-25) kóyge kırıyatırġanda épsi atların cıberdí cayaw ħaldıla (K.23-27)
--	---

+yaz-

Bahçesaray Ağzı
bır yanı kót cuwalar bır yanı kópék su içe... sudan da óleKalayazdıK (B.18-18)

3.6. Teklik / Çokluk Ekleri

Dilbilimciler, teklik / çokluk eki için “çokluk eki” ifadesini kullanarak bu eki isim çekim ekleri arasında göstermektedirler. Çokluk ekinin tanımı yapılırken teklik ekiyle kuran karşıtlığı göz ardı edilmektedir.

Ergin (2007: 220-221) çokluk ekinin isimlerden çokluk şekillerini yapan isim işletme ekleri olduğunu ifade etmektedir. Ayrıca, çokluk ekinin teklik şekline getirilerek çokluk şeklinin yapıldığını açıklamaktadır.

Gülsevin (2007: 8), Eker (2015: 291), Korkmaz (2009: 256) ve Öner (2013: 105), çokluk ekini isim çekim ekleri içerisinde ele almaktadır.

Ediskun kendi çalışmasında (1999: 107), teklik / çokluk eklerini “isimlerin çeşitleri” başlığı altında incelemektedir.

Delice (2000: 225), çokluk ekinin eklendiği kelimeyi göstergesel olarak değiştirmeden kelimenin kök anlamını çoğul olarak genişlettiğini ifade ederek bu eki isim genişletme ekleri içerisinde incelemektedir.

Turan (2018: 104), teklik / çokluk ekini yaptığı onlu ek sınıflandırmasında ayrı bir ek çeşidi olarak tanıtarak bu ekin “isim sınıfının karşıtlığı olan varlığı, nitelik / nicelik karşıtlığında işaretleyen” bir ek olduğunu açıklamaktadır.

Teklik / Çokluk ekleri ismin nitelik nicelik karşıtlığında sayısını bildiren eklerdir. Teklik eki kelimenin nitelik fonksiyonunu, çokluk eki ise kelimenin nicelik fonksiyonunu üstlenmektedirler. ‘+lAr’ morfemi ile belirttiğimiz çokluk eki varlığın sayısını birden fazla olduğunu ifade eden, yazıda +Ø damga morfemi ile gösterdiğimiz teklik ekiyle karşıtlık ilişkisi kuran bir ek olup isim kategorisinde yer almaktadır. Teklik

/ Çokluk ekleri isimlerin bir veya daha fazla olmalarını gösteren, yeni bir anlam türetmeyen, var olan anlamda bir değişiklik yapmayan, sadece var olan anlamın sayısını gösteren bir ektir¹⁵⁷.

3.6.1. Teklik Eki

+Ø+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
üzbeistan+Ø+ın yañgül+Ø rayon+Ø+ına tüştüğ (4-5) bu+Ø+Ø yapıyaş+Ø+Ø oğlan+Ø bu+Ø (11-18) urā+Ø+da bır+Ø+Ø yıfağ+Ø+Ø koycık+Ø var (22-30)	çoğ+Ø+Ø belā+Ø+sın baş+Ø+ımızğa diler (10-24) sora+Ø bır+Ø+Ø ay+Ø yüzüm+Ø aşadım (17-2) cuma+Ø+Ø namaz+Ø+ında sora+Ø üyle+Ø+Ø+ namaz+Ø+ı hūluna (32-9)	+Ø

Çevre şartlarına göre teklik eklerini isim tamlamasını kuran ekler ve çekim ekleriyle birlikte de görebiliyoruz.

3.6.1.1. İsim Tamlamasını Kuran Eklerle Şahıs Eklerinden Sonra Kullanılan Teklik ekleri.

1. Şahıs ekinden sonra +m

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
mēŋ <u>anam babam</u> (B.16-5) (mē+Ø+ŋ ana+Ø+Ø+m baba+Ø+Ø+m) <u>meni emcem</u> ø (B.1-14) (men+Ø+ı emce+Ø+Ø+m) <u>mim masalım</u> çoK Kızım (B.3-193) (m+Ø+im masal+Ø+ı+m) menŋ <u>kiçik Kardaşım</u> var edi (B.4-13) (men+Ø+ıŋ kiçik Kardaş+Ø+ı+m) seŋ bitaŋdan meni <u>bitam</u> doğmuşlar (B.21-1) (men+Ø+ı bita+Ø+Ø+m) menim <u>eki közim</u> de fełaŋça atam çihardı (B.11-74) (men+Ø+im eki köz+Ø+ı+m) mem awu boyık <u>oğlim</u> institut bitirdi (B.19-26) (me+Ø+m oğl+Ø+ı+m)	menim <u>dayım</u> mında ŧiy ocalıK yasāytanedi (K.6-3) (men+Ø+ım dayı+Ø+Ø+m) aKmeŧit benim ós <u>kóyım</u> (K.7-1) (men+Ø+im ós kóy+Ø+ı+m) meŋ rametli <u>anam</u> asıl türkiyelı (K.9-4) (me+Ø+ŋ rametli ana+Ø+Ø+m) endi meŋ <u>ballarım</u> tatarca iyrenirler (K.25- 15) (me+Ø+ŋ bal+lar+ı+m) meni <u>Kaynatam</u> romanca üyrendi (K.25- 16) (men+Ø+ı Kaynata+Ø+Ø+m) men bıras sarıman tamam meni <u>şaşım</u> diy iken (K.30-1) (men+Ø+ı şaş+Ø+ı+m) meni <u>vaKıtım</u> bar aşüre de yasayman (K.22-28) (men+Ø+ı vaKıt+Ø+ı+m)

2. şahıs ekinden sonra +ŋ

¹⁵⁷ Zikri Turan'ın "Türk Dilinin Genel Yapı Problemleri" ders notlarından derlenmiştir.

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
señ ewıñ barKıñ mına bole donawlı toşewlı (B.2-232) (se+Ø+ñ ew+Ø+i+ñ barK+Ø+i+ñ)	ziytin maylı aşlardan pasılıya ispanaKtan saruvıñ küyse Kadam (K.1-55) (Ø+Ø+Ø saruv+Ø+i+ñ)
señ bitañdan menı bitam doğmuşlar (B.21-1) (se+Ø+ñ bita+Ø+Ø+ñ+dan)	harşına capıñhan üş Karılğaş üşürtmağa tırurlar tes kózün aş (K.5-17) (Ø+Ø+Ø harş+Ø+i+ñ+a... Ø+Ø+Ø kóz+Ø+ü+ñ+Ø)
sütün osa tekān süt huyasıñ (B.3-77) (Ø+Ø+Ø sūt+Ø+ü+ñ)	şeker salasın anawu şiyiñe göre bek tatlı steseñ teraKay qop salasın (K.16-30) (Ø+Ø+Ø anawu şiy+Ø+i+ñ+e)
Kuda kēle Kızıñı alacamız ble ble yerde (B.3-116) (Ø+Ø+Ø Kız+Ø+i+ñ+i)	Koy etin bosa Koy eti ana Kaydiy et bosa tana yetı bosa tana yetimen (K.16-9) (Ø+Ø+Ø Koy+Ø+Ø et+Ø+i+ñ)
қанverte Koyalar ya eline tütiralar (B.11-21) (Ø+Ø+Ø el+Ø+i+ñ+e)	başına bir belā alıp kelme maña (K.17-27) (Ø+Ø+Ø baş+Ø+i+ñ+a)
Kūlağ iñitmeşe kózın yañşı kórmese (B.16-22) (Ø+Ø+Ø kóz+Ø+i+ñ)	iyge kēlesin ballarman Konuşmā waKıtın bolmay (K.25-2) (Ø+Ø+Ø waKıt+Ø+i+ñ)
anası Kız çün acet soray balam balam barğan yerine bahtlı ol (B.12-196) (Ø+Ø+Ø barğan yer+Ø+i+ñ+e)	atadıK müsret bosın atın dep (K.9-16) (Ø+Ø+Ø at+Ø+i+ñ)

3. Şahıs ekinden sonra +Ø ve +n (+n hal eklerinden önce gelmektedir)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
+Ø	
abımı Karbası mennen Koñsıdı (B.1-13) (abı+Ø+nı Karba+Ø+sı+Ø)	o apaKayın da bir hızı bar ekēn (K.3-21) (apaKay+Ø+ın hız+Ø+i+Ø)
babasın babası akım menı emcem (B.1-14) (baba+Ø+sı+Ø+n baba+Ø+sı+Ø)	qoyın vaziyeti aru edi (K.29-17) (qoy+Ø+ın vaziyet+Ø+i+Ø)
barahın hañı...çapa tuqañğa ketreler (B.2-47) (barah+Ø+ın hañ+Ø+i+Ø)	erkez yarımşer ektar bostan ege edig yazın ğunı (K.31-8) (yaz+Ø+ın ğun+Ø+i+Ø)
hırımı eñ merkezi bañsaray (B.7-94) (hırım+Ø+i merkez+Ø+i+Ø)	dobrocanıñ şöllerini uçsuz bucañsıs etrafları (K.26-1) (dobroca+Ø+nıñ şöl+ler+i+Ø+ni... etraf+lar+i+Ø)
onı pek dülber Kaydesi bar edi (B.12-182) (o+Ø+nı Kayde+Ø+si+Ø)	qostencēge a kettı qoyın cematı (K.20-22) (qoy+Ø+ın cemat+Ø+i+Ø)
ayder ağanı ewı (B.6-103) (ağa+Ø+nı ew+Ø+i+Ø)	anaw hıyasanı babası abib aħay (K.19-22) (hıyasa+Ø+nı baba+Ø+sı+Ø)
hırımı eñ merkezi bañsaray (B.7-94) (hırım+Ø+i merkez+Ø+i+Ø)	qoyın sesi tınıp yuKūlarğa dałğanda (K.1-92) (qoy+Ø+ın ses+Ø+i+Ø)
kemençikın KaKı başha pişire (B.8-61) (kemençik+Ø+ın KaK+Ø+i+Ø)	baladın anası kelip (K.23-18) (bala+Ø+dın ana+Ø+sı+Ø)
+n	
mayısın KırK birinde qoçırler (B.1-10) (mayıs+Ø+ın KırK bir+Ø+i+n+de)	ana onı işerisinde şı bar edi muze yasānar (K.12-2) (o+Ø+nı işeri+Ø+sı+n+de)
vağonnarın içine aywannar taşlağannar (B.2-22) (vagon+nar+ın iç+Ø+i+n+e)	kelin tüşkende kiyewın üyünde (K.28-16) (kiyew+Ø+ın üy+Ø+ü+n+de)

<p>aerodromı <u>artında</u> boğdáy (B.2-70) (aerodrom+Ø+ĩ art+Ø+ĩ+n+da)</p> <p>şə vagonın <u>Kalkına</u> epmek vere (B.3-35) (vagon+Ø+ĩn Kalk+Ø+ĩ+n+a)</p> <p>bir lemse köpekın <u>sesinnen</u> ühlap olamay (B.12-18) (köpek+Ø+ĩn ses+Ø+ĩ+n+nen)</p> <p>Kuwaşmañız siz uruslar tatarñıñ <u>malına</u> (B.12-166) (tatar+Ø+nıñ mal+Ø+i+n+a)</p> <p>Kapıñı <u>tübinnen</u> kírgenım (B.16-24) (Kapı+Ø+ñı tüb+Ø+i+n+nen)</p> <p>yecenı bir <u>vahtıne</u> balaban bir köpek keldi (B.20-16) (yece+Ø+nı bir vaht+Ø+i+n+e)</p>	<p>Kızlar salonun <u>tórıne</u> tızilediler (K.29-27) (salon+Ø+un tór+Ø+i+n+e)</p> <p>bir at mınıp şıKtılar kelindin <u>aldına</u> (K.23-26) (kelin+Ø+dın ald+Ø+i+n+a)</p> <p>mınıp tıp Kanarañ <u>kénarına</u> şıKannar (K.23-31) (Kanara+Ø+ñ kenar+Ø+i+n+a)</p> <p>caş cıgıtlerin <u>cenazesin</u> kım Kılğan (K.22-13) (cıgıt+ler+ın cenaze+Ø+si+n+Ø)</p> <p>Kızdıñ <u>Kolına</u> bir altın saladı (K.23-18) (Kız+Ø+dıñ Kol+Ø+i+n+a)</p> <p>ketirip ózlerin <u>nesıne</u> tığalar (K.17-33) (óz+ler+ın ne+Ø+sı+n+e)</p> <p>on sekıs sene koştenci <u>işinde</u> çalıştım (K.26-18) (koştenci+Ø+Ø iş+Ø+ĩ+n+de)</p>
--	--

3.6.1.2. Çekim Ekleriyle Şahıs Eklerinden Sonra Kullanılan Teklik Ekleri

1. Şahıs ekinden sonra: +m ve +n

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
+m	
<p>onna ebèt men <u>toyarım</u> (B.18-16) (toy-Ø-ar+ĩ+m)</p> <p>ballarım çoğ diy <u>aytmam</u> bir yerde (B.13-8) (ayt-ma-Ø+Ø+m)</p> <p>áytáyım sã men ende bayã <u>oğlançım</u> (B.22-14) (oğlançıh+Ø+Ø-Ø-Ø+i+m)</p> <p>men şini <u>hastam</u> dã endi (B.15-19) (hast+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+m)</p>	<p>men de zatıl <u>bañarım</u> talahalarğa (K.29-23) (bañ-Ø-ar+i+m)</p> <p>cañı ileneceg olup <u>cüredim</u> (K.20-8) (cür-Ø-e+Ø+Ø+Ø-Ø-dı+Ø+m)</p> <p>türşeni de ózim <u>ürendim</u> (K.15-34) (üre-n-Ø-dı+Ø+m)</p> <p>keten fabrikasında <u>çalıştım</u> (K.6-6) (çalış-Ø-tı+Ø+m)</p>
+n	
<p>sabah érte <u>turarman</u> çoğ planlar <u>hurarman</u> hış gècesi balaban kumeslerge <u>dalarman</u> (B.20-26) (tur-Ø-ar+ma+n... hur-Ø-ar+ma+n... dal-Ø-ar+ma+n)</p>	<p>bonı men sağa <u>aytarman</u> doğrı (K.6-17) (ayt-Ø-ar+ma+n)</p> <p>anawu dünyada aru <u>yaşarman</u> (K.21-20) (yaşa-Ø-r+ma+n)</p> <p>on sekıs seneden bertli de <u>dulman</u> (K.6-9) (dul+Ø+Ø-Ø-Ø+ma+n)</p> <p><u>Kastaman</u> şeker Kastalığım bar (K.27-16) (Kasta+Ø+Ø-Ø-Ø+ma+n)</p>

2. Şahıs ekinden sonra: +N ve +Ø

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
+N (+n, +ñ)	
digne dedim onı <u>yazarsın</u> dedim (B.18-	<u>Konışarsın</u> ertenşeşik cüKlamassın (K.25-

57) (yaz-Ø-ar+sı+n) Kara Kaşlı Kırım da Kızı nege sen aḡ çekersin (B.12-163) (çek-Ø-er+si+n) yaḡ hoyıp teḡarañçılı tıhasın düḡowkanı içine (B.19-33) (tıḡ-Ø-a+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+sı+n) bekim biledersin baydar koyı (B.3-157) (bil-Ø-e+Ø+Ø+der-Ø-Ø+si+n) sen yüz adamı Kannan alacasın (B.13-53) (al-Ø-aca+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+sı+n)	8) (Koniş-Ø-ar+sı+n) ciyirik bolsan toymassın aş tūrarsın sofradan (K.1-37) (tūr-Ø-ar+sı+n) bir şı etersin (K.7-15) (et-Ø-er+si+n) ketersin balabannarın biyüklärin Kolların almağa (K.7-16) (kèt-Ø-er+si+n) şiberek soprasından tamğızırsın awzına (K.1-68) (tam-ğız-Ø-ır+sı+n) sorpa yasarsın Koy soyğan soyı (K.7-18) (yasa-Ø-r+sı+n)
açulanıp çıhtım ama ḡayda ketersin (B.15-12) (ket-Ø-er+si+ñ) kopegim bar aşını pişiresin (B.19-36) (piş-ır-Ø-e+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+si+ñ) son ne meni aytkanım yazdın yoksam (B.9-52) (yaz-Ø-dı+Ø+ñ)	otel yasacaḡlar taşınnan annadın (K.19-33) (anna-Ø-dı+Ø+ñ) ḡışın ḡunu āşap cataydın yazın ḡunu şalışedın (K.31-21) (cat-a+Ø+Ø+y-Ø-dı+Ø+ñ) Katip cidin unı (K.21-17) (ci-Ø-dı+Ø+ñ)
+Ø	
ésapla ḡaç yaşna olam (B.10-1) (ésapla-Ø-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø) balların yaḡşı kişindir dedi (B.17-8) (kiş-in-dır-Ø-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø) ḡırmızı çulçık yap üşlerine (B.14-22) (yap-Ø-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø)	ḡoyları bar edi sattı dedim meñkisin de sat (K.28-36) (sat-Ø-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø) emgen sūtüm elal etmem ketme balam diy (K.17-23) (ket-me-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø) akılma iş kemiy bı şı kemiy ḡay ḡay kése (K.30-13) (kè-Ø-se+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø)

3. Şahıs ekinden sonra: +Ø ve +sIn

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
+Ø	
şu altı bolayadır ḡalba (B.16-32) (bolayat-Ø-ır+Ø+Ø) müsülmannık ḡayıp olırım (B.12-13) (ol-Ø-ır+Ø+Ø+ım) ḡalḡım çadır ḡurup oturur (B.20-2) (otur-Ø-ur+Ø+Ø) parça üstüm ortık korımez (B.15-19) (bil-me-z+Ø+Ø... kor-ı-me-z+Ø+Ø) Kıçıra boḡulacaḡ endè bu (B.1-61) (boḡ-ül-Ø-acaḡ+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø) bı yerde abı bizim koyde toplaşuw boldı (B.3-184) (bol-Ø-du+Ø+Ø) anam ek aydan son rametli boldı (B.3-39) (bol-Ø-dı+Ø+Ø)	aşıtlmaḡan undan yasalır ep şiberek (K.11-16) (yasa-l-Ø-ır+Ø+Ø) maḡbul bolır orazan (K.1-61) (bol-Ø-ır+Ø+Ø) kèşenin bir vaḡtında aşıḡtan uyanılır (K.1-49) (uyan-ıl-Ø-ır+Ø+Ø) otel yasacaḡlar taşınnan annadın ay dedim bolmas (K.19-33) (bol-ma-s+Ø+Ø) eki üş aptadan sün keleş (K.27-12) (keleş-Ø-ecek+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø) ne Kız doğmışıma alla babay berdı (K.21-7) (ber-Ø-dı+Ø+Ø) zeytinburda vaḡıfta ḡaldı onda oḡudu (K.13-10) (oḡu-Ø-du+Ø+Ø)
+sIn (+sın, +sin, +sın, +sün)	
nè osa da o apayım Kulā çınlasın (B.18-36) (çınla-Ø-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+sin) keldi diler aytnı kırsın (B.12-24)	amana ḡaydan bilsin balalıḡta (K.9-10) (bil-Ø-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+sin) şundı yaşaymız bereket bersin (K.31-10)

(kır-Ø-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+sın) KocKar dayın bala <u>versin</u> beşiğñize (B.21-12) (ver-Ø-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+sin)	(ber-Ø-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+sin) kemiklerí ayrılğanda <u>tüymasın</u> (K.11-45) (tüy-ma-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+sin) cawunı bek tes <u>óttürsün</u> (K.1-66) (ót-tür-Ø-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+sün)
--	--

3.6.2. Çokluk Eki

+(L)Ar+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
āna ağa+m+ar+ın balları bar (2-185) bayran+ar eskiden... bek güzel keçe edi (6-44) çeş türlü masal+ar ayte edim (4-151)	tatar+ar dā kop bolğan sön eki de cañı camı yasaldı (28-8)	+ar
yarısı da sıfdañyada otirdilar babam toğan+är+ı (2-41)		+är
	o masal o kún+der+in aytsañ (31-9)	+der
sāt beş+er+den son açılğ uzanamıs ratlanamız (4-148) uralın dağlarına bülbür+er ötmıy (8- 7) biz+er bır vañıt özımızın tilimizi coyğan edik (19-1)	sora bız+er andā bahçisarâyğa bardıK muzey kórmē (12-1)	+er
Kalın ola o ince bızım burma+la kibik omay (8-64) şındı urus+la+ğa yahşı (8-1) tatar+la+da bala çoñ oğan da (4-166)		+la
yolda öldi poyız+lar+da çıKardı taşla-Ø-dı+Ø+lar (14-20)	toy+lar beg aru bola edı (23-4) ...vaKtıımızda nıka+lar Kıyılır edi (6- 22)	+lar
iş tata Kardaş u+lar taw kesmē ketediler (16-40)	Kan bo+lar+man Koyurğan ep bo+lar+man osülgen (1-8)	+lar
āwle ağzınan çıharıp bere ule bağış+lay yapalar (11-42) bazıları Kuruñ yaK tökölē bazı+lay+ı soğan Kawur töke (8-84)		+lay
özēnbaş hañ+lā ona soğan Kawürıp Koyğan (8-85)		+lā
Kartlar bır ši bilmiy bır ši oğrenmēğēn o+lār (8-45) KazaK+lār da çıñıp kütler (9-22)	bek te annaşılmay decegım onnar ayta+lār (11-30) KayāK+lār yürmiy cıramayman (2-9)	+lār
tatar kitabı çıhtı mēnde epsından bar yıldız+lār (7-54)	aK+lār+ımızğa bek saldırmadılar ücüm etmediler (24-15) bal+lār+man vañıt Konuşmā waKıtıñ bolmay (25-1)	+lār

tabahnın ketre+le listiya (3-123) men pişirsem de si+le aşasañıs (8-53)	ceberir edi ewelkı şı+le+den (5-20)	+le
bálábán bálában ateş+ler yahtılar (10-24) orta yerde fener+ler yañġan (14-9) Kırg bir senesi nemse+ler kēp bastılar (22-15)	şöl+lerde gene orta aşyadağı tıl+ler Konışılġan (15-36) yip+ler+ı de reñk+ler+ı de güzel bosın (26-45)	+ler
bazıları Kuruġ yaK tökə+lē bazılayı soġan Kawur töke (8-84) otmeġın kesēd+lē erkez (2-47)		+lē
Kabir Kazmā adam omasa bara Kar içine kótere atedi+lē (10-49)		+lē
u kalhozġa u halhın ġoçıp ġoçıp kitkēn+lēr oldı (4-54) anda Karmalaylar bı şı+lēr (9-12) trahtır+lēr+ge tabılıcı diy ediler (5-7)	ērkes+lēr+ge bahtlı gemimen kelgen onnar (2-2) ketkēnner tüzemlik yēr+lēr+den ķoylerge (4-9)	+lēr
	Kasabalarda kene cemat sıKı bolġan yer+lē+de (15-44)	+lē
arġadaşım benim ġolım ala edı bız+lēr+de ole (4-96) saK tarafları Kāmiş göl+lēr (7-86) zeñginlerin şilerin tütıp alıp fiġare+lēr+ge bērgen (7-79)	mında ama bızım türk+lēr+den (4-15) pütün dere+lēr+den su toplasıp... manKaliye limanınaşık kete (15-13) keriş+lēr blay tırıp malle malle yerleşkenner (29-12)	+lēr
	türk+lēr işine salġan etı bola (13-12)	+lēr
kitkēnlēr oldı e çāresin tapKanlar şēr yerine başġa yēr+lī+ge (4-54)		+lī
erkek kiş+lir olmaġan edi (4-28)		+lir
sewastopilin boşatmay+lā bızın uje anda al kettiler (15-18)		+lā
tizelerim dayı+lār+ım ēpsı bızın çerçiktedı (2-38) bızde toy+lār+da ġudalar kēle Kız alma (12-193) KazaKlar çölöp anda Karmalay+lār (9-12)	ķadın bosa apaKāy+lār cuwa (11-38) malawan su kele Kıyı+lār+ın Katında (19-27) bir ulıman bir Kızı bar şindi onnar onda yaşay+lār (22-22)	+lār
ġarbaba+lār balaçılarnı kótirip (20-14)		+lār
fūKare adam+na+ġa timēgen o (11-77)		+na
aķa+m+nar trutarmiyaġa alacay ediler (19-12) o vaġonnarın içine aywan+nar taşlāġan+nar (2-22) destan+nar şı edıġe deyen destan (7-52)	eskiden altın+nar ya başġa bonday Kıymetli şiler Koya ēkenner (26-40) tulumman... su taşıtanedik aywan+nar+ġa (26-13)	+nar

	Kışım+ nar kózleri bıras patlaK (14-12)	+nar
	tūğan+ nār +ğa barasın birıncı gún ballar kelerler (7-14)	+nār
an awle qun+ ner qordıq balam āna (2-63) bı yerım cin+ ner +i Kart adam bitler (17-17) kelin+ ner Kaçıp otrā edı (8-21)	alēm+ ner başladı qoşmege Kasabaha (30-4) şıhmay resım+ ner dedi (12-5) Kıymetli şiler Koya éken± ner kelın+ ner (26-40)	+ner
dağlar taşlar oğan yerlerin bergén± nēr tatarlar (7-32)	-	+nēr
Kızları tabağnan kètre± reř aşını (3-122)	-	+reş
Kolımnan atılıp kittı KópKa+r+nēn yıKıldım (9-18) kóyde de lémsē+r var (12-112)	-	+r

Yer Ödünçlemesi +(L)Ar+

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
stroykada çalıştı <u>ağamalar</u> āna son başladılar başha baraklar yasamā (2-31) (ağ+m+a+ lar > ağalarım) men anamı toğannarı tızem <u>dayımalar</u> ēpmıs (2-41) (dayı+m+a+ lar > dayılarım) <u>ağamar</u> qozdēdı çalışediler (2-125) (ağ+m+ ar > ağa+(l)ar+m+Ø) <u>tatamārın</u> torınnarı bar epsı zroshler (2-186) (tata+m+ ār +ın > tatarımın) biyüq ağam <u>babamnernı</u> Kardaşım (15-8) (baba+m+ ner +nı > babalarımını)	<u>Karbābamarım</u> bar edi sıyırları (28-25) (Karbāba+m+a+ lar +ın > Karbābalarımın) toy böp keldim nürbatKa malşuwadan <u>nenemalar</u> razı boldı (27-6) (nene+m+a+ lar > nenelerim)

Çevre şartlarına göre çokluk eklerini isim tamlamasını kuran ekler ve çekim ekleriyle birlikte de görebiliyoruz.

3.6.2.1. İsim Tamlamasını Kuran Eklerle Şahıs Eklerinden Sonra Kullanılan Çokluk Ekleri

1. Şahıs ekinden sonra +Z ve +Ø

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
+Z (+s, +z)	
bızım <u>ewümüž</u> yandı (B.3-10)	bızım <u>uyımıs</u> tam üş dere birleşken yerinde

<p>(bız+Ø+ım ew+Ø+ımı+z) masal aytmā bızım <u>vahtımız</u> bomadı (B.3-135) (bız+Ø+ım vaht+Ø+mı+z) bızım ótırğan <u>yerimiz</u>... bızım <u>ewümüz</u> yıKılğanda (B.3-220) (bız+Ø+ım ótırğan yer+Ø+ımı+z... bız+Ø+ım ew+Ø+ımı+z) bızım <u>eçkimiz</u> var edı adı mayya edi (B.4-28) (bız+Ø+ım eçki+Ø+mı+z) bı yer baħçe idi bızın <u>vahtımızde</u> (B.7-56) (bız+Ø+ın vaht+Ø+ımı+z+de) bızım <u>vahtımız</u> o sünet toyı omadı (B.8-29) (bız+Ø+ım vaht+Ø+ımı+z+a)</p>	<p>(K.15-11) (bız+Ø+ım uy+Ø+ımı+s) bızım <u>dedelerımız</u> masal gibı anlata ediler (K.17-11) (bız+Ø+ım dede+ler+ımı+z) bızıñ <u>koyımızde</u> az edı bız ótız KırK Kane (K.25-6) (bız+Ø+iñ koy+Ø+ımı+z+de) bızım <u>dedelerımız</u> epsi koyge kırıšte (K.29-9) (bız+Ø+ım dede+ler+ımı+z) bızım <u>koyimis</u> bir kişkene koy edi yüs hane (K.31-1) (bız+Ø+ım koy+Ø+ımı+s) bızın <u>artımızdan</u> başhaları (K.31-18) (bız+Ø+ın art+Ø+ımı+z+dan) kürşe edıdı caşlar bızın <u>kúnımızde</u> (K.20-17) (bız+Ø+ın kún+Ø+ımı+z+de)</p>
+Ø	
<p>bi_ yede bızım <u>Koranda</u> (B.1-39) (bız+Ø+ım Koranda+Ø+Ø+Ø) bızın <u>hahtan</u> Korhtılar elar (B.2-258) (bız+Ø+ın haht+Ø+Ø+Ø+tan) bırırncı bomba bızım <u>ewge</u> tüştı (B.3-10) (bız+Ø+ım ew+Ø+Ø+Ø+ge) bızın <u>haKKa</u> bir kere yardım etmediler (B.7-93) (bız+Ø+ın haK+Ø+Ø+Ø+Ka) bızın <u>salaçıhta</u> u yahħa barsañ kórersin balabān Koba (17-32) (bız+Ø+ın salaçıht+Ø+Ø+Ø+ta) bızın <u>ewge</u> mēn vot aħılımda keldiler (B.17-1) (bız+Ø+ın ew+Ø+Ø+Ø+ge)</p>	<p>epsilerin sesledim eşittim... bızım <u>koyde</u> (K.15-10) (bız+Ø+ım koy+Ø+Ø+Ø+de) bızıñ <u>tatarlar</u> türkiye ep koşeler keteler türkiye (K.25-7) (bız+Ø+iñ tatar+lar+Ø+Ø) bızım <u>koy</u> bir izolat koy edi Kasabağa uzaK (K.31-5) (bız+Ø+ım koy+Ø+Ø+Ø) bızın bir <u>tatar</u> Kırımnan onda rametli bolğan (K.12-23) (bız+Ø+ın bir tatar+Ø+Ø+Ø) boğday+Ø+Ø+Ø+dan un+Ø+Ø+Ø+dan) bızım <u>baKlawalarğa</u> oşay (K.11-25) (bız+Ø+ım baKlawalar+Ø+Ø+Ø+ğa) bızım <u>türklörden</u> tatarlara yapħan (K.4-15) (bız+Ø+ım türk+lər+Ø+Ø+den)</p>

2. Şahıs ekinden sonra +Z ve +Ø

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
+Z (+s, +z)	
<p>āna sizin <u>Kızıñızın</u> begendi anawu kişi (B.3-106) (sız+Ø+ın Kız+Ø+iñi+z+ın) awū osman ağa sizin <u>Koñşınıs</u> (B.6-107) (sız+Ø+ın Koñşı+Ø+iñi+s) enver <u>dayıñızda</u> da eķı dane pek yahşı hatırlaymā (B.3-97) (Ø+Ø+Ø dayı+Ø+iñi+z+da) ayşa ptē bayram <u>şerfıñiz</u> mibarek osın (B.3-167) (Ø+Ø+Ø bayram+Ø+Ø şerf+Ø+iñi+z) bālam alla Kōlay ketirsin <u>işlerıñızge</u> (B.5-1) (Ø+Ø+Ø iş+ler+iñi+z+ge) u çok şı bilē ō asıl aħşamğancēk <u>miyıñızın</u> de aylandı (B.6-105) (Ø+Ø+Ø miy+Ø+iñi+z+ın)</p>	<p>sərbestlik bergenner stegeniñiz <u>yeriñızge</u> ketıp yerleşimis (K.4-6) (Ø+Ø+Ø yer+Ø+iñi+z+ge) <u>memleketiñızge</u> ūruslar kıryatır degen (K.23-25) (Ø+Ø+Ø memleket+Ø+iñi+z+ge)</p>

Katarlaysızım şo dā aKılıñızğa tüşəm (B.16-11) (Ø+Ø+Ø aKıl+Ø+ıñı+z+ğa) ramazān aytıp keldim eşigñize KoçKar dayın bala versin beşigñize (B.21-17) (Ø+Ø+Ø eşig+Ø+ıñı+z+e... Ø+Ø+Ø beşig+Ø+ıñı+z+e)	
+Ø	
Kartop Kazmaya varacamız sizin po hazaystvaya (B.22-7) (sız+Ø+in po hazaystva+Ø+Ø+Ø+ya)	

3. Şahıs ekinden sonra +Ø ve +n (+n hal eklerinden önce)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
+Ø	
oların prizidenti bileđirsñ kemal atatürK (B.7-28) (o+lar+ın prizident+Ø+i+Ø) oların duduları unı yanna otra edí (B.12- 110) (o+lar+ın dudu+lar+ı+Ø) tizerim dayılarım ēpsí bizñ çerçiktedí (B.2-41) (Ø+Ø+Ø tize+ler+ı+m+Ø dayı+lar+ı+m+Ø ēp+Ø+sı+Ø)	
+n	
bu nemselerin vahtinde bir ši áytmadılar (B.6-34) (bu nemsé+ler+ın vaht+Ø+ı+n+de)	oların hatında otrayım kelınlerin hatında (K.20-13) (o+lar+ın hat+Ø+ı+n+da kelın+ler+ın hat+Ø+ı+n+da) o zaman ketüw kelüw yoK onnarın malinde (K.23-7) (o.n+nar+ın mal+Ø+ı+n+de)

3.6.2.2. Çekim Ekleriyle Şahıs Eklerinden Sonra Kullanılan Çokluk Ekleri

1. Şahıs ekinden sonra: +Z ve +K

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
+Z (+s, +z)	
o yağ yakıp apı neme tip abe būrap hoyarmıs (B.8-67) (hoy-Ø-ar+mı+s) āwlemıs balam bu yaşa kēn son (B.16- 21) (āwle+Ø-Ø-Ø+mı+s)	yalan äytarmıs aKlárımızğa bek saldırmadılar (K.24-15) (äyt-Ø-ar+mı+s) aşure ayımıs kele aşürede aşüre pişirermıs (K.22-26) (piş-ır-Ø-er+mı+s)
Kartop Kazmaya varacamız (B.22-6) (var-Ø-aca+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+mı+z) sızın hırımdan aslabajit etecemiz (B.10- 11) (et-Ø-ece+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+mı+z)	neni dedim bugün ne salahımız KazañGa (K.21-8) (sal-Ø-ağ+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+mı+z) biz bek şekken ekemiz dimen (K.23-33) (e-Ø-ke+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+mı+z)
+K (+g, +ğ, +h, +h, +k, +k, +K)	

bız manaw <u>edig</u> balam (B.17-20) (e-Ø-dı+Ø+ġ)	bız bala <u>edig</u> qop şi birmiymis (K.8-10) (e-Ø-dı+Ø+ġ)
arpa cimā awū boġdāy başı cimā <u>kete edig</u> (B.18-14) (e-Ø-di+Ø+g)	tawuġŝı <u>diy edig</u> bız (K.19-22) (e-Ø-di+Ø+g)
bız yedı can yedı <u>baladıh</u> (B.1-11) (bala+Ø+Ø-Ø-dı+Ø+h) yaġŝı kırıp bir iki <u>aylandıh</u> (B.15-9) (ayla-n-Ø-dı+Ø+h)	paytaKKa şige <u>bardıh</u> (K.3-13) (bar-Ø-dı+Ø+h) Koy <u>soymadıh</u> aywan ŝeyġan edik (K.10-8) (soy-ma-dı+Ø+h)
skeleye <u>koştik</u> bızim qoyımize (B.22-20) (koş-Ø-ti+Ø+k) e işte ana <u>oŝtik</u> boyıdıġ (B.4-179) (oş-Ø-ti+Ø+k)	onı almā <u>kettik</u> anā süsledim (K.23-27) (kêt-Ø-ti+Ø+k) Kırġ doġızda sora onda <u>kettik</u> (K.29-4) (kêt-Ø-ti+Ø+k)
bıs sekiz <u>bala edik</u> (B.16-33) (e-Ø-dı+Ø+k)	dörı acemnēr dēn qoyge <u>keldik</u> (K.11-3) (kel-Ø-dı+Ø+k) zatēn yetmiş <u>hanedik</u> bo qoymız (K.9-8) (hane+Ø+Ø-Ø-dı+Ø+k)
bıs...altı <u>baladıK</u> (B.21-10) (bala+Ø+Ø-Ø-dı+Ø+K) awuların ozimiz <u>KurduK</u> (B.3-219) (Kur-Ø-du+Ø+K) babamnen bėraber <u>çıhtıK</u> (B.12-142) (çıh-Ø-tı+Ø+K)	atından müsret dēn <u>atadıK</u> (K.9-16) (ata-Ø-dı+Ø+K) baġçisarāyġa <u>bardıK</u> muzey kórmē (K.12-1) (bar-Ø-dı+Ø+K) bız de onda <u>tüdüK</u> onda <u>yaşadıK</u> (K.22-3) (tü-Ø-dı+Ø+K... yaşa-Ø-dı+Ø+K)

2. şahıs ekinden sonra: +Z ve +(I)N(IZ)

Baġçesaray Aġzı	Köstence Aġzı
+Z (+s, +z)	
mā bir ew tāp <u>berersis</u> (B.15-25) (ber-Ø-er+şi+s) ġariŝtirip yaġ çe <u>pişiresis</u> (B.19-34) (piş-ir-Ø-e+Ø+Ø-Ø-Ø-Ø+şi+s)	Koyısın şorbasın <u>yasaysıs</u> sizler (K.16-19) (yasa-Ø-y+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+şi+s) caba <u>yasaysıs</u> şihmay resimner (K.12-5) (yasa-Ø-y+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+şi+s)
razı olŝanız mına <u>verersiz</u> bızge (B.14-15) (ver-Ø-e+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+şi+z) <u>bardıңыз</u> n ayttı bir şiler aytım (B.6-110) (bar-Ø-dı+ŋı+z) ŝiz mā ne ġuzel etip <u>ayttңыз</u> (B.18-59) (ayt-Ø-tı+ŋı+z)	dobrocada bek bayırlıġ ŝayırlıġ yoh <u>koŝmessiz</u> (K.31-6) (koş-me-s+şi+z) Kırımı kórme gerek şis <u>kórdınız</u> (K.32-17) (kór-Ø-di+ŋı+z) ġırımını ġayerinden <u>keldiniz</u> (K.3-1) (kel-Ø-di+ni+z)
+(I)N(IZ) (+ıŋ, +ıŋıs, +ıŋ, +ŋ, +ŋıs, +ŋız, +ŋıs)	
keldi diler <u>aytın</u> kirsin (B.12-24) (ayt-Ø-Ø+Ø+Ø-Ø-Ø-Ø+ıŋ) menı <u>yiberin</u> menı ballarım bar (B.13-8) (yiber-Ø-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+ıŋ) yedı dane <u>yaŝan</u> able togerek (B.14-23) (yasa-Ø-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+ıŋ)	
ġulaġ işteb olamay ayıp <u>etmenis</u> (B.15-1) (et-me-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+ıŋıs)	aru ŝiberėk pişirdım <u>aşanız</u> (K.19-15) (aşa-Ø-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+ıŋız)

ay ayttırmañıs şu boħ olı boħların mağā diy edi ğarıp (B.17-47) (ayt-tır-ma-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+ıñıs)	üruslar kıryatır deĝen dāy eşitsenis oĝız mınıp Kaşınıs (K.23-25) (Kaş-Ø-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+ıñıs)
--	---

3. Şahıs ekinden sonra: +LAr, +sIn(ner) ve +Ø

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
LAr (+lar, +ler, +leř, +lër, +lar, +ner)	
mā haphan hurarlar harawullar tutarlar (B.20-28) (hur-Ø-ar+Ø+lar... tüt-Ø-ar+Ø+lar) bularnı aytmazlar hızım (B.20-37) (ayt-ma-z+Ø+lar) başladılar Kıdırmā çıhtılar tawañĜa (B.17-44) (başla-Ø-dı+Ø+lar)	Kol işli awuz oynar tamaKlar da cutarlar (K.1-34) (cut-Ø-ar+Ø+lar) şorbasın salırlar ya yétmen fasulesın (K.11-20) (sal-Ø-ır+Ø+lar) ekewı de şimdi bilen bolmadılar (K.6-16) (bol-ma-dı+Ø+lar)
basbazıları teneke çe pişirerler (B.20-9) (piş-ır-Ø-er+Ø+ler) uzahlarĝa kitmezler hız hızırıp (B.14-16) (kit-me-z+Ø+ler) bızge anda kıwartıra berdiler (B.15-5) (ber-Ø-dı+Ø+ler)	bası KısKadan da keserler (K.11-20) (kes-Ø-er+Ø+ler) birinci ĝun ballar kelerler (K.7-15) (kel-Ø-er+Ø+ler) oźlıĝinnen bir türlü eskirdiler (K.26-49) (eskır-Ø-dı+Ø+ler)
	onnarın malinde şay tıp bir şıl cıl cilap cürirler (K.23-7) (cür-Ø-ır+Ø+ler)
bir sıĝırımızı Kaytarıp berdiler (B.6-41) (ber-Ø-dı+Ø+ler)	
	bir Kızı bar şindi onda yaşaylar (K.22-17) (yaşā-Ø-y+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+lar)
büyüklerimıs Kaçıp kitkenner (B.13-30) (kit-Ø-ken+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+ner)	olardan KorKıp aK toprakKa kelgenner (K.17-8) (kel-Ø-gen+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+ner)
+sIn(ner)	
able yizli yapedile neme bilmesinner dep (B.8-33) (bil-me-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+sinner) aĝlatma yarem aĝlatma duşmanlarım külmesin (B.15-20) (kül-me-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+sin)	Kırım üstne kelmesinner ruslar dep (K.17-20) (kel-me-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+sinner) kolitpke kırsinner dep zorladılar (K.20-6) (kır-Ø-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+sinner)
+Ø	
bızge able dep ayttilar dep üzбекler özleri aytır (B.19-23) (ayt-Ø-ır+Ø+Ø) hıyincihnen vaĝonda olĝen adamnar çoħ oldu (B.20-11) (ol-Ø-du+Ø+Ø) cēnkten son özim babam anam öldü (B.19-4) (ol-Ø-dü+Ø+Ø)	bin seküz yüz elli altı senelerinde kelgen biziñ ejdatlarımıs (K.26-2) (kel-Ø-gen+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø)

3.7. İsim Tamlamasını Kuran Ekler¹⁵⁸

İsim tamlaması ve tanımı ile ilgili dilcilerin farklı görüşler yer almaktadır.

Korkmaz (2009: 270) ,“kelime grubu” adlandırdığı isim tamlamasını belirtili / belirtisiz ayırımını yaparak isim çekim ekleri içerisinde göstermektedir. Ergin (2007: 648-685), “kelime grupları” ifadesini kullanarak kelime grupları sınıflamasına birleşik fiil, iktidari fiil ve fiilimsileri de dâhil etmiştir. Eker (2015: 353), tamlamayı isimler arasında oluşabilen bir ilişkinin ürünü olarak göstermektedir. Ediskun (2003: 114), önce yardımcı sonra da ana ögenin geldiğini izah ederek “isim takımları” olarak adlandırdığı isim tamlamasının belirtili / belirtisiz ayırımını yapmaktadır.

Turan (2016: 4), kelimelerin tamlama oluşturma prensibini izah ederek şu açıklamaları yapmaktadır: “kelimeler, müstakil olan telaffuzlarını birbirlerine karşı koruyan ve anlamlarını münferit olarak algılamayı kolaylaştıran bir telaffuz aralığı süresiyle, önceki tamlayan (yardımcı unsur) sonraki tamlanan (asıl unsur) göreviyle ilişkili olarak sıralanırlar.”

Türkçede kelime – kelime ilişkisi, asıl unsur (tamlanan) ile yardımcı unsur (tamlayan) arasındaki karşıtlık ilişkisi prensibine dayanmaktadır. “Asıl unsur ve yardımcı unsur karşıtlığında kelimelerin varlık veya hareket unsuru olmasının bir önemi yoktur. Bu, tamlamanın mantığına etki edebilecek bir konu değildir. Tamlayan bir kelimenin, tamlanan bir kelimeyi varlık, hareket, durum, nitelik, nicelik, sahiplik gibi ilgilerle tamamlanması için kelime türü olarak isim olması bir zorunluluk değildir.” (Tek, 2018: 398)

Türkçede iki çeşit kelime olduğundan, isim – isim (ev+Ø+in kapı+Ø+sı, kırmızı+Ø+Ø defter+ler), isim – fiil (şarkı+Ø+Ø dinle-Ø), fiil – isim (gör-Ø-en insan+lar) ve fiil – fiil (gide-Ø-erek kötüle-ş-Ø) olmak üzere dört tamlama çeşidi bulunmaktadır.

Günümüz dilcilikte, isim tamlamalarının tasnifi konusunda yer alan belirtili / belirtisiz, zincirleme, takısız tamlama gibi ayırımların sorgulanması gereken konular olduğunu belirtmek isteriz. Bir ekin telaffuz edilmemiş olması (+Ø) o fonksiyonun orada olmadığı anlamına gelmez. ‘ev+Ø+in kapı+Ø+sı+Ø’ ile ‘ev+Ø+Ø kapı+Ø+sı+Ø’ örneklerinden anlaşılacağı gibi ilgi ekinin telaffuz edilip edilmemesinden kaynaklanan

---

¹⁵⁸ İsim tamlamasını kuran ekler alt bölümünün sınıflaması Emel Tek’in “Kendi Gök Kubbemiz’de İsim Tamlaması Kuran Ekler Kategorisi” adlı makalesinden faydalanarak düzenlenmiştir.

morfofonetik fark, ekin işlevinde bir değişiklik yapmamaktadır. Dolayısıyla, bu durumun eklerin sınıflamasında bir ölçü olamayacağını göstermektedir

Türk dilinde yandaş karşıtlık ilişkisine dayanan on ek sınıflamasının üst fonksiyona sahip olan kategorilerinden biri de isim tamlamasını kuran ekler kategorisidir. Bu ekler, belirtme fonksiyonlu ve sıfatlama fonksiyonlu isim tamlamasını kuran ekler olarak iki grupta değerlendirilmektedir.

Sıfatlama fonksiyonlu isim tamlaması

Sıfatlama fonksiyonlu isim tamlamasını kurmaya yardım eden ekler sıfatlama ekleridir. Sıfatlama ekleri yapım ekleri değildir, eklendiği kelimenin anlamını değiştirme fonksiyonunu üstlenmezler, sıfatlama fonksiyonuna sahiptirler. Sıfatlama görevi kelimeye değil eke aittir. Sıfatlama ekleri sıfatın bir kelime türü olmadığını, isme ait bir görev olduğunu ve tamlamada yardımcı unsurun aldığı eklerin ona sıfatlama fonksiyonunu sunduğunu kanıtlamaktadır.

Çoğu dilciler sıfatlama eklerini yapım ekleri içerisinde ele almaktadır. Ergin (2007: 155-161, 167-169), Eker (2015: 267-269) ve Öner (2013: 36-41) sıfatlama eklerini yapım eki kategorisine dahil ederek onları isimden isim yapım eki olarak tanıtmaktadır.

Diğer benzer bir görüşe göre sıfatlama eklerinin isimden sıfat türettiği ifade edilmektedir. Gülsevin (2007: 118-119), Ediskun (1999: 146-149) ve Kormaz (2009: 340-343) sıfatlama eklerini isimden sıfat yapan ekler olarak tanıtmaktadır.

Sıfatlama ekleri dilciler tarafından yapım ekleriyle karıştırılmaktadır. ”Yapım ekleri kelimenin anlamını değiştirmek dışında “türünü de değiştirdiği” ifade edilmektedir, bu da dil bilgisi bakımından sıkıntı yaratmaktadır. Çünkü yapım ekleri; sıfat, zarf türeten ekler olarak gruplandırılmaktadır. Örneğin; “gramerde ad ve fiil olarak iki ana bölüm” olduğu belirtilmesine rağmen türetme konusu ele alınırken ekler “sıfat, zamir, zarf, edat, bağlaç gibi ad soylu kelimeler türeten ekler” olarak ayrılarak isim başlığı altında sıralanmaktadır” (Poyraz, 2021: 72).

Sıfatlama ekleri, eklendikleri kelimenin anlamında herhangi bir değişiklik yapmamaktadırlar. Bu ekler sıfatlama ekleri olarak tespit edilemediğinden yapım eki sanılmıştır. “Bu sorunun temelini, sıfat/vasıflandırma/ belirtme unsurunun kelimeye ait bir anlam çeşidinden sayılması ve bunun da sıfatlama eklerinin yapım eki sanılmasına

yol açması oluşturur. ‘Sıfat’ bir görev değil kelime türü olarak belirlendiği ve sıfatlama ekleri kelimeden/anlam kökünden bağımsız telakki edilmediği için yapım eklerinden sayılmış, bu da, sıfat tamlamasının ‘sıfat türünden bir ismin eksiz’ tamlayanıyla kurulan tamlama çeşidi olarak görülmesi sonucunu doğurmuştur” (Turan, 2018: 108).

Üst fonksiyonu olan ‘isim tamlamasını kuran ekler’in alt fonksiyonlardan biri Sıfatlama ekleridir. “Kelimeler, müstakil olan telaffuzlarını birbirlerine karşı koruyan ve anlamlarını münferit olarak algılamayı kolaylaştıran bir telaffuz aralığı süresiyle, önceki tamlayan (yardımcı unsur) sonraki tamlanan (asıl unsur) göreviyle ilişkili olarak sıralanırlar; önceki kelime sonrakine tabidir” (Turan, 2018: 100).

“Tamlamada yardımcı unsur olarak yer alan tamlayan tamlananı nitelik, nicelik vb. ilgilerle tamamlamaktadır. İsim tamlamasını kuran ekler içerisinde yer alan sıfatlama ekleri de ismin sıfat görevinde kullanılmasını sağlayan eklerdir. Sıfatlama ekleri, bu nedenle bir üst işlev olarak sınıflandırılmalı ve yapım eki olarak değerlendirilmemelidir” (Poyraz, 2021:74).

Sıfatlama fonksiyonlu isim tamlamalarında tamlayanın aldığı eklerin ‘kategori değişikliği’ ve ‘kelime anlam değişikliği’ temel ilkeleri göz ardı edilerek yapım ekleriyle karıştırıldığı Topçu tarafından da açıkça belirtilmiştir. (Topçu, 2015, s. 600)

“Çiçek+li bahçe, ev+siz çocuk, eli sopa+lı hoca, ekmek+lik buğday, tel+li duvak+lı gelin, vicdan+sız adam, baklava+cı mizaç, alay+cı bakış örneklerindeki eklerle birer yapım eki olarak bakmak mümkün olmaz. Çünkü bu örneklerde yapım eki olabilmenin tek şartı olan anlam değişikliği yapma fonksiyonunun bulunmadığı açıktır. Yukarıda sözü geçen ekler arasından, sadece sıfat fiillerle, eklendikleri kelimelerin, sonraki kelimelerin sıfatı olarak görevlendiriliyor olmasına bakarak, uyandırdıkları çağrışım açısından ilişkilendirebiliriz. Ancak sıfat fiillerle bu ekleri aynı sınıfın içinde değerlendiremeyiz. Sıfatlama ekleri zaten isme geldikleri için, sıfat fiillerdeki bu isimleştirme görevi onlarda bulunmaz. İsme, doğrudan doğruya sıfatlandırma görevini yüklemek üzere eklenen bir üst kategori eki olarak ortaya çıkmaktadırlar. Bu yüzden bu ekler, müstakil bir üst kategori eki olarak sınıflamadaki yerlerini almalıdır” (Turan, 2007: 1850-1851).

Belirtme fonksiyonlu isim tamlaması

İsim tamlamasını kuran diğer ekler de “belirtme ekleri” alt başlığı altında ele alınmaktadır.

Araştırmacıların çoğu belirtme isim tamlamasını kuran ekleri çekim veya işletme eklerine dâhil ettikleri hal ekleri içerisinde değerlendirmektedir.

Belirtme isim tamlamasını kuran eklerin bir grubunu tamlayanı ilgi hali tamlananı ise aitlik eki alan tamlamalar oluşturmaktadır. Diğer grubunu da tamlayanı işaretleme (+DA) ve ilgi (+ki) eki alan tamlananı ise aitlik eki almayan tamlamalar oluşturmaktadır.

İşaretleme + ilgi ek’li tamlamaların durumu

“+DA eki üst fonksiyonu hal durumundan çıkıp artık ismi fiile değil, +KI aidiyet eki ile birlikte ismi isme bağlayarak” isim tamlamasını oluşturmaktadır (Aydın, 2017: 13).

“+DA” eki dilbilimciler tarafından genelde “hal eki” olarak ele alınmaktadır. Ancak tamlama kurduğunda “işlev değiştirerek” yapım ekine dönüştüğü ifade edilmektedir. “+ki” ekinin de “sıfat yapan ek” olarak tamlama içerisinde yer aldığı tanımlanmaktadır. Bu da, eklerin fonksiyonlara göre değil de şekle dayalı olarak ele alınmasından kaynaklanan bir sorundur.

“+ki” eki

“+ki” ekinin aitlik eki olarak adlandırılıp iki farklı işleve sahip olduğu ifade edilmektedir. Bazı dilciler bu eki çekim eki kategorisine bazıları da yapım eki kategorisine dâhil ederek değerlendirmektedir.

“+ki” ekinin isme gelerek sıfat görevinde kullanılmasından dolayı kelimenin anlamında değişiklik yaptığını ifade ederek bu eki “yapım eki” olarak kabul edenler (Ediskun, 1999: 148) ve kelimenin anlamında değişiklik yapmadan sadece türünü değiştirdiğini savunanlar bu eki “sıfata dönüştürücü ekler” olarak kabul edenler (Delice, 200: 230) vardır.

“+ki” ekini hem yapım ekleri hem çekim ekleri içerisinde dâhil ederek ekin hem yapım hem çekim fonksiyonlarından bahseden görüşü (Korkmaz, 2009: 45, 263), Gülsevin (2007: 117), (Ergin, 2007: 226), (Eker, 2015: 292), (Öner, 2013: 42) dilcilerin bu ekle ilgili genel pozisyonunu teşkil etmektedir.

Turan (2018: 104) “+ki” ekini “ilgi eki” olarak adlandırıp üst fonksiyonu “isim tamlamasını kuran ekler” başlığı altında “+işaretleme+ilgi” ekli belirtme ekleri olarak gösterilmesi gerektiğini belirtmektedir: “+ki ekinin, bizce, tamlamanın bir türünü oluşturan bir çekim ekinden başka bir şey olmadığını ifade etmek isterim. +ki eki, belirtme fonksiyonlu tamlamayı kuran eklerin tamlayan unsurunda bulunan +n(I)n eki gibi eklenen, fakat +n(I)n ekinin sadece aidiyet belirten ve tamlanandaki aitlik ekiyle bağımlı olan fonksiyonuna karşılık, tamlananda aitlik istemeyerek hem belirtme hem vasıflandırma fonksiyonu gösteren bir tamlama çeşidi oluşturan, muayyen bir ek olarak adlandırılabilir.” (Turan, 2007: 1847)

Bu ek, yapım eki fonksiyonunu üstlenmediği için kelimenin anlamında herhangi bir değişiklik yapmamaktadır ve dolayısıyla da yapım eki olarak değerlendirilemez.

“+DA” eki

+DA ulunma hali eki, hal ekinin alt fonksiyonlarından biridir. Hal eki, “hem isimle fiil arasında kurulan tamlamalarda, hem de isimden (cevher) ek fiiliyle fiil teşkilinde” yer alan ektir (Turan, 2018: 104). İsim ile eylem arasında ilişki kuran hal ekinin alt fonksiyonlardan biri olan bulunma hali eki “+DA” morfemine sahiptir.

Bu ek, genel olarak isim çekim ekleri içerisinde hal ekleri arasında gösterilmektedir. Ancak bazı durumlarda, bu ekin kendi fonksiyonunu değiştirerek yapım eki fonksiyonunda kullanıldığı ifade edilmektedir. Çekim ekleri içerisinde yer alan bu ekin kalıplaşarak ad, sıfat ve zarf niteliğinde sözler oluşturarak: geçende, yüzde, aslında gibi örneklerinde yapım eki fonksiyonuna geçtiği söylenmektedir. (Korkmaz, 2009: 161)

“+dA” ile “+ki” eklerinin birleşmesinden oluşan “+dAki” ekinin ad kök ve gövdelerinden niteleme sıfatları kurduğu da ifade edilmektedir: baştaki öğrenci (baş+Ø+ta+ki öğrenci+Ø), bahçedeki çiçek (bahçe+Ø+de+ki çiçek+Ø), elindeki kitap (el+Ø+i+n+de+ki kitap+Ø) (Korkmaz, 2009: 45).

Türkçede isim ve fiil olmak üzere iki kelime çeşidi bulunmaktadır. Biri varlığı, diğeri de hareketi karşılamaktadır. Sıfat ya da zarf gibi kelimeler kelime türü değildir, kelimenin diğer kelimelerle kurduğu ilişki sonucunda elde ettiği görevdir. Dolayısıyla, bir ekin kelimenin türünü değiştirmesi o ekin yapım eki olduğu anlamına gelmez. Yapım eki olabilmesi için kelimenin türünde değil anlamında değişiklik yapması gerekir.

“+DA” eki tamlama içerisinde “+ki” ekiyle beraber kullanılmaktadır. Bu ek, üst fonksiyon isim tamlamasını kuran eklerin belirtme alt fonksiyonunda yer almaktadır. Belirtme fonksiyonlu isim tamlamasının yardımcı unsuru olan tamlayanı +DA işaretleme eki ve +ki ilgi eki ile oluşturulmaktadır (Turan, 2018: 104).

3.7.1. Sıfatlama Fonksiyonlu İsim Tamlamasını Kuran Ekler

3.7.1.1. Aitlik / Sahiplik

+II(k)

Bahçesaray Ağzı	ek
baba+Ø+m vapşe dede+Ø+m epsi mindā bu+Ø+Ø koy+Ø+lí (7-4) Kalay+Ø+lí Kazan+Ø içinde Kaz balası (12-172)	+lí
yaşımıs metep+Ø+lí waht+Ø+ına kégende (4-58)	+lí
kóy+Ø+lü tuwğan+lar+ım hıdırım (20-2)	+lü
u albat rayonGa bağ+Ø+lıK edí (9-44)	+lıK

+LIK

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
Kış+Ø+lağ turşü+Ø Koyar edik (3-124)	-	+lağ
sabağ+Ø+lıh+Ø+Ø aşagan son niyēt etēmis orazanı tutmağa (4-134)		+lıh
qolmekmı ya bir yawluKmı ya bir anter+Ø+lik+Ø+Ø+mı (11-24)	qomunist+Ø+lik romanya müsülman+nar+ı şekkendir (K.31-11)	+lik
	tepreş kúni qureş bolğan meydan+Ø+lıK+Ø+Ø (1-105)	+lıK
kəlın kele aqşam+Ø+nıK+Ø+Ø kəlın baKa (B.2-229)		+nıK

3.7.1.2. Bağlılık

+ci

Bahçesaray Ağzı	ek
şu otırğan adam içcki+Ø+ci adam+Ø (5-26)	+ci

3.7.1.3. Belirsizlik

+ça

Bahçesaray Ağzı	ek
men awü falan+Ø+ça Kız+Ø+ın begendim (3-106) felan+Ø+ça ũzaK+Ø+tan kėgen (11-29)	+ça

3.7.1.4. Derece

+CA

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
bır başha güzel+Ø+ca+Ø+Ø+sı yohtırım ekèn (14-4)	Kırımnaş kózleri bıras patlaK bıras balaban+Ø+ca kóz+ler+ı (14-12)	+ca
bı ũi tókılgen toban yapıũhan çırkın+Ø+ce ayvan+Ø (11-60) semiz+Ø+ce hıyma+Ø olsa dā yahũı (19-34)		+ce
bar edi able alçağ+Ø+ça kölöũkaçığ+lar (12-137) men awü falan+Ø+ça Kız+Ø+ın begendim (3-106) felan+Ø+ça ũzaK+Ø+tan kėgen (11- 29) bır başha güzel+Ø+ca+Ø+Ø+sı yohtırım (14-4)		+ça
tėkran büyük+Ø+çe adam+nar ayırđılar anda (12-134)		+çe

3.7.1.5. Kıyaslama

+II

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
u+Ø aũıK forsa+Ø+lı+ce edı (12-186)	-	+lı
olar başha tür+Ø+lı+Ø+Ø ağnay (6-81)	çeũit tür+Ø+lı mũsũlman at+lar+ı (4-9)	+lı
çeũit tür+Ø+lı aũ+lar piũirele (3-214)	kózim perdėlene bıras tũrlı tũr+Ø+lı laj+Ø alam (10-18)	+lı
haũ tür+Ø+lũ örik+ler ola edi (10-68)	nurbatnığ KalKı başha tür+Ø+lũ bet+ler+den de gũzzel (27-21)	+lũ
çeũit tür+Ø+lũ Kurũ+lar ĩurutur edik (3- 124)	bıs tür+Ø+lũ tũr+Ø+lũ köbete+Ø yasaymıs (6-22) çeũit tür+Ø+lũ zenat+lar yasadılar (15-18)	+lũ
çeũit tür+Ø+lũ hağ+Ø çeũit tũr+Ø+lũ+Ø+Ø dinimızın de bozdılar (2- 212) çeũit tũr+Ø+lũ yaramay ũi+ler ayta (12-	tũr+Ø+lũ tũrlũ ũi+Ø piũirip kėtreler (11-33)	+lũ

16)		
-----	--	--

3.7.1.6. Miktar

+LİK

Köstence Ağzı	ek
üş ay+Ø+lığ+Ø+Ø ekende aldım Kıtıma menmen cattı dört yaşınaşlı (K.30-20)	+lığ
eği Kıpım+Ø+lık+Ø+Ø yasalmalı kışkene (1-19)	+lık

3.7.1.7. Müddet / Süre

+LİK

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	üş sene+Ø+lık muasebeci bir mektéb+Ø yaptım (26-17)	+lik
awle ömir+Ø+lık+Ø+Ø awle bu savet...hakların horlap keldi (12-74)		+lık
doğmuş alam aKayı unı ömür+Ø+lük vayennı+Ø+dı (21-6)	şündü+Ø+lük+Ø+Ø dedı bıñ bereket bersin (12-20)	+lük
KırK kun+Ø+nuğ bā+Ø+n Kırğ çlıharıp bizge keldi (2-9)		+nuğ

3.7.1.8. Nitelik / Vasıf

+Lİ

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
yağ+Ø+lı neme+Ø+nı yaprağın üstinde hamır usne sepesiñ (4-201) bekim tus+Ø+lı+Ø+Ø pişirim hannan bilim (8-55) çamır+Ø+lı+Ø+Ø mamır+Ø+lı+Ø+Ø şte batKan çamır çine (11-59) bereler birer filcan Kawe tat+Ø+lı şı+ler+nen beraber (12-194) koğluz da bule bayır+Ø+lı (12-33)	şorba yasaymıs onı artından tat+Ø+lı şı+ler salınır (11-43) bayır+Ø+lı şayır+Ø+lı koy edı (15-10) bayırlar bar Kayalıklar var diy astınan tat+Ø+lı su+Ø şığa (24-3) menmen yaş+Ø+lı bir apāKay+Ø+man tabışsam (25-10)	+lı
kır+Ø+lı mir+Ø+lı (hayvan+Ø)üşne yaprağ tókılgen (11-60)	et+Ø+lı may+Ø+lı Kamıraş+Ø (1-3) üşüne şeker+Ø+lı su+Ø haynatıp Kuyamıs (5-27) ta nezet+Ø+lı+Ø+Ø ta nezetli bola(13-16) koyımızıñ toprağ+Ø+ı çok	+lı

	verim+Ø+lí edi (26-2)	
ştannar yoh urba yoğ kir+Ø+li+Ø+Ø pasnı (3-182) awu kōşelerinnen suçlı kirip nezet+Ø+li+Ø+Ø olur (5-84)		+li
	KoKu+Ø+lu hoğu+Ø+lu şeşeklermis beg aru edi (30-7)	+lu
	oğa kúç+Ø+lú sade erkek+ler yanaşa edi (26-9)	+lú
men kúç+Ø+lú edim (20-19)		
ştannar yoh urba yoğ kirli pas+Ø+nı+Ø+Ø (3-182)		+nı

+lIK

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
	dobrocada bek bayır+Ø+lih+Ø+Ø şayırlıh yoh (31-6)	+lıh
	mında dobrocada bek bayırlıh şayırlıh+Ø+lih+Ø+Ø yoh (31-6)	+lıh
sasıK+lIK özbekistan+Ø+nan farKı yoK (7-86)	u bayırlar bar Kaya+Ø+lIK+Ø+lar var (24-3) oraza+Ø+lIK+Ø+Ø+ta bir ši sós tutKasıñ (21-23)	+lıK
	bayır+Ø+lIK+Ø+Ø+ta şayırlıh+Ø+lIK+Ø+Ø+ta bolğannar ketkēnner dere boyına (4-7)	+lıK
	şöl+Ø+lik+Ø+Ø barmı Kırımında bo şöl şöl+Ø+lik+Ø+Ø şöl unday terek taw yoK bizim koy şöl+Ø+lik+Ø+Ø (29-19,20)	+lik

3.7.1.9. Paylaşırma

+(ş)Ar

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
ballar ciyişamiz on+Ø+ar on ekişer aş+Ø+na (3-166)	-	+ar
bir+Ø+er denē+Ø+dik bize de verēdi aşatadı (1-98) bir+Ø+er awuç+Ø şeker alıp Kapalar (12-58)	er mallede bir+Ø+er ekişer atta üç+Ø+er bile Kuyı+Ø bar edi (26-5) bir+Ø+er tesmal+Ø bir+Ø+er batik+Ø baylına (18-14)	+er
yaş balaçıklar beş+Ø+er altışa onar yaş+Ø+na balar (3-213)	-	+er
bir+Ø+ar yawluğ+Ø bir güzel (14- 13)	-	+ar
yaş balaçıklar beşer altı+Ø+şa onar		+şa

yaş+Ø+na balar (3-213)		
altı+Ø+şar yaş+Ø+ına ballar sizge baramız (3-166)	-	+şar
ballar ciyişamiz onar on eki+Ø+şer aş+Ø+na (3-166) edişer gram berdiler yedi+Ø+şer yüz gram+Ø (2-49)	er mallede birer eki+Ø+şer atta üçer bile Kuyı+Ø bar edi (26-6) erkez yarım+Ø+şer ektar+Ø bostan ege edig yazın günı (31-7)	+şer

3.7.1.10. Pekiştirme

+Ø

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
Kawurasın KıpKırmızı+Ø+Ø Ø+Ø etip son markofin Kəyasın (B.5-91) nas Kütüldin sen nas şı o sımsiya+Ø+Ø+Ø+Ø+ken (B.12-109) sapsarı+Ø+Ø bir Kışçık+Ø kelip tılvizirge çıhardı (B.3-185) Kāmadı koy tımtiyis+Ø+Ø yer+ler var (B.1-110) bu duwar+lar sımslaK+Ø+Ø ola edi (B.2-84) (B.2-63) stoiçaları abla KāpKara+Ø+Ø bit+Ø tolip Kalēdi (B.2-63) bu yapyaş+Ø+Ø oğlan+Ø bu azbarın di ne tütüp otraken (B.11-18)	azaplar key+Ø+ı tümtüz+Ø+Ø dobrocanın şöllerini uçsuz bucahsıs etrafları (K.26-1) başha keyge barsaın KāpKara+Ø+Ø bolalar... kóz+ler+i (K.27-22)

3.7.1.11. Sıralama

+(İ)nci

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
aşşamnan eki+Ø+nci Kışçı+Ø+n tapħan edi (2-8) KırK altı+Ø+nci yıl+Ø işke kirdim men (6-12)	orta+Ø+nci Kız+Ø+ı üy boldı balabanıman kişkenesi bolmadı (6-15) men altı+Ø+nci nesil+Ø+men (15-2)	+nci
an awle altı+Ø+nci klas+Ø+ha kēldim (2-154)	orta+Ø+nci+Ø+Ø+sı tulçada men en kişkenesi Kubadindeme (11-14)	+nci
son eki+Ø+nci hat+Ø bir da kena ħabaħ (4-188)	soğım hoy enı sora soyasın eki+Ø+nci gün+Ø+ı pişresin (18-5)	+nci
bir kun babası öldi eki+Ø+nci kun+Ø+ı anası öldi (1-74) aydı ne osa da no eki+Ø+nci oğl+Ø+ı (6-98)	-	+nci

ekî+Ø+ncî babā+Ø+η elinde (1-14) anamın yedî+Ø+ncî bala+Ø+sı(10-53)	ekî+Ø+ncî+Ø+Ø+si de bayraKını ala (29-37)	+ncî
bîr+Ø+incî çubereçnî+Ø aştıK (1-144) bîr+Ø+incî ahyar+Ø bombalaŋŋan (13-29)	mejdiye bêten kîrgende bîr+Ø+incî noğay malle+Ø+si bar (29-10)	+incî
bîr+Ø+incî+Ø+Ø+de oKîdi tap çenkten oğne (1-48)	-	+incî
üçüncî dord+Ø+incî klas+Ø balları (2-142)	tūğannârğa barasın bîr+Ø+incî gûn+Ø ballar kelerler (7-15)	+incî
men... sawhozın dörd+Ø+incî addelene+Ø+sine tüstüm (6-10)	-	+incî
pasırtım odız dört u odız dört+Ø+incî yıl+Ø (6-69) o lenin bîr+Ø+incî dost+Ø+ı edi (7-29)	-	+incî
beş+Ø+incî klas+Ø+nı orıs mehtepne bitırdım (6-11)	-	+incî
bu çoçme meselesı on sekiz+Ø+incî may+Ø kúnú... (6-18) elli tört+Ø+incî sene+Ø+si (9-35)	-	+incî
-	men bîr+Ø+incî+Ø+Ø+de yoğ edi balam (10-6)	+incî
-	üş+Ø+incî gûn+Øı iyde otrarsın (7-16)	+incî
üç+Ø+üncî klas+Ø kene orıslar keldi (6-8)	-	+üncî
üç+Ø+üncî dördüncü klas+Ø balları (2-142)	-	+üncî
üç+Ø+üncü kún+Ø+u Kıs taraftan ekî adam üç adam kele (11-44)	-	+üncü
KırK dörd+Ø+üncî sene+Ø+si (6-19)	-	+üncî

3.7.1.12. Tasvir

+Ø

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
yaramay+Ø+Ø laflar ayttı (1-15) hawuzdan su alasın içine biyaz+Ø+Ø bit+ler yaldây (18-18) ana baba toprağına yaŋı+Ø+Ø ew+ler yapacam (20-1) onı pek dülber+Ø+Ø Kayde+Ø+si bar edi (12-182)	aru+Ø+Ø bîr kışı+Ø bar êken (19-42) aK+Ø+Ø duvağ+Ø+ın çatırtâw bîr kún elbet cabınır (1-70) beg gúzel+Ø+Ø Kırım+Ø ama biziŋkı tul (17-46)	+Ø

+II

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
selam alekim saba şerif+Ø+iñiz hayır+Ø+ li (1-175) şakallar çihardılar ünü mezarından awle ē yer+Ø buz+Ø+ li (4-177) kim Kabat+Ø+ li +Ø+Ø bu işlerge aKıllar yetmiy (8-8) on sekis kun poyızda kittik Kapi+lar+ı yapıK peçat+Ø+ li (12- 133) marin̄kow biz yaş+Ø+ li bal+lar+ğa... er ay potpıs ala ediler (6-25)	baht+Ø+ li +Ø gemi+Ø+men kelgen onnar (2-2) heyecan+Ø+ li bir ši+Ø boldı (4-22) Küwat+Ø+ li +Ø+Ø bolsan belkı geşip ketersin (7-9) Kuwat+Ø+ li bolğan kişi+Ø kırıp belkim cetişkendir (7-11) eki ayaK+Ø+ li bir tayaK+Ø+ li keldi u+Ø mağa (10-8) at+Ø+ li +Ø+Ø±man desem işke tığa cayawman desem tıKmay (31-28)	+lı
u eki ayaK+Ø+ li köpek (12-2)		+lı
baht+Ø+ li bahtsız yol+lar+nän kèzer edi (3-176) bir kóz+Ø+ li adam+nar kelècek (19- 20) türkiyede apay+Ø pek Kıymet+Ø+ li sen bilesiñ (7-61) bay+Ø+ li siyir+lar var èkèn (9-9)	ta nezetli ta nezet+Ø+ li +Ø+Ø bola (13- 17) KabaKlı saburma pener+Ø+ li saburma+Ø et+Ø+ li saburma+Ø (16- 16) bonday Kıymet+Ø+ li ši+ler Koya èkenner (26-40) kop tığırsā bereket+Ø+ li sene+Ø bolacaK (29-38) dert+Ø+li bolğan cenāze+ler kóy toplağan duwalar (1-101)	+lı
bir koz+Ø+ li +Ø+Ø mında äytilmān (2-257)		+lı
et+Ø+ li burma+Ø da ole ola (4-196)		+lı
	ólşü+Ø+ li bas Kamur+Ø+nı (1-15)	+lı

3.7.1.13. Yoksunluk**+SIZ**

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
bekim tus+Ø+ sız +Ø+Ø pişerim (8-54) bizge ole bir hāyır+Ø+ sız soy+lar+ı tüştı (2-13) kele diy rāt+Ø+ sız +Ø+Ø ete (12-126)	dobrocanıñ şöllerini uçsuz bucah+Ø+ sız etraf+lar+ı (26-1) men on+Ø+ sız +Ø+Ø etalmayman (1- 60)	+sız
bahtli baht+Ø+ sız yol+lar+nän kèzer edi (3-176) üş dört kün su+Ø+ sız +Ø+Ø yañGannar (9-13) anam ana+Ø+ sız ósken baba+Ø+ sız	topraKlarını aldılar topraK +Ø+ sız +Ø+Ø biraKtılar (15-17)	+sız

ósken (18-1)		
keçirle_ed duwa+Ø+sıs Kalmaz_edi (3-130)	-	+sıs
tamat Kõysañ nezet+Ø+sız ola plaw+Ø (5-93)	-	+sız
-	dobrocانىڭ şõllerini uç+Ø+suz bucahsıs etraf+lar+ı (26-1)	+suz

3.7.2. Belirtme İsim Tamlamasını Kuran Ekler

Belirtme isim tamlamasını kuran eklerin bir alt grubunu tamlayanı ilgi hali tamlananı aitlik eki alan, diğerk alt grubunu da tamlayanı işaretleme ve ilgi eki alan tamlananı ise aitlik eki almayan tamlamalar oluşturmaktadır.

3.7.2.1. Tamlayan (ilgi eki) + tamlanan (aitlik eki)

3.7.2.1.1. tamlayan+Ø+LAr+(n)I(N)/(I)M/+Ø

tamlanan+Ø+LAr+(s)I/+I/(I)m(I)/(I)NI+Ø+m/+N/+Z/+Ø

1. şahıs

tamlayan+Ø+LAr+(I)(M)/+Ø tamlanan+Ø+LAr+I/(I)m(I)/+Ø+m/+Z/+Ø

+I(M) (+ı, +ım, +ıñ, +ı, +ım, +ın, +ıñ, +ı, +ım, +ıñ, +ı, +ım, +ın, +ıñ, +m, +ñ)

+I (+ı, +ı, +ı, +ı, +ı)

+I(m(I) (+ımı, +ımı, +ımı, +ımı, +ımı, +ımı, +ımı, +ımı, +m, +mı, +mı, +ımı, +ımı, +ımı)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
mēñ anam babam Kayerı büyük müşkomya (B.16-5) (mē+Ø+ñ ana+Ø+Ø+m baba+Ø+Ø+m)	menım dayım mında şiy ocalık yasaytanedı (K.6-3) (men+Ø+ım dayı+Ø+Ø+m)
babasın babası akım meni emcem e (B.1-14) (men+Ø+ı emce+Ø+Ø+m)	Kartbábam qop şalar edı akmeşit benim ós kóyım (K.7-1) (men+Ø+ım ós kóy+Ø+ı+m)
mim masalım çok Kızım (B.3-193) (m+Ø+ım masal+Ø+ı+m)	meñ rametlı anam asıl türkiyelı (K.9-4) (me+Ø+ñ rametlı ana+Ø+Ø+m)
arhadaşım benim holım ala edı bizlerde ole (B.4-96) (men+Ø+ım hol+Ø+ı+m)	romenler bizge timiy...otirmaylar meñ hatımda (K.20-27) (me+Ø+ñ hat+Ø+ı+m+da)
meniñ kiçik Kardaşım var edi cewayır (B.4-13) (men+Ø+ıñ kiçik Kardaş+Ø+ı+m)	endi meñ ballarım tatarca iyrenirler (K.25-15) (me+Ø+ñ bal+lar+ı+m)
señ bitañdan meni bitam doğmuşlar (B.21-1) (men+Ø+ı bita+Ø+Ø+m)	sıyırmı kesecekte sıyır Konışa Kızman menım kemiklerimni saKım qom (K.3-

<p>menim eki közüm de felanča atam çılhardı diy (B.11-74) (men+Ø+im eki köz+Ø+ı+m)</p> <p>mem awu boyık oğlim institut bitirdi (B.19-26) (me+Ø+m oğl+Ø+i+m)</p>	<p>23) (men+Ø+ım kemik+ler+i+m+ni)</p> <p>meni Kaynatam romanca üyrendi (K.25-16) (men+Ø+ı Kaynata+Ø+Ø+m)</p> <p>men bıras sarıman tamam meni şaşım diy iken (K.30-1) (men+Ø+i şaş+Ø+i+m)</p> <p>menı vaKıtım bar aşüre de yasayman (K.22-28) (men+Ø+ı vaKıt+Ø+i+m)</p>
<p>men ahlıma kесе bir eki bi şiler aytmağ múkún (B.4-241) (men+Ø+Ø ahl+Ø+i+m+a)</p> <p>men babamı da odız yedinci yıl surgun etecek ediler (B.6-37) (men+Ø+Ø baba+Ø+Ø+m+ı)</p>	<p>men Kartbábam qop şalar edı (K.7-1) (men+Ø+Ø Kartbába+Ø+Ø+m)</p> <p>mına mән ballarım kışkenedı (K.25-11) (mән+Ø+Ø bal+lar+i+m)</p> <p>men mında toyım bolıp keldim (K.30-16) (men+Ø+Ø toy+Ø+i+m)</p>
<p>bızım ewümüz yandı (B.3-10) (bız+Ø+ım ew+Ø+ümü+z)</p> <p>masal aytmağ bızım vahtımız bomadı (B.3-135) (bız+Ø+ım vaht+Ø+mı+z)</p> <p>bızım ótırğan yerımız... bızım ewümüz yıKılğanda (B.3-220) (bız+Ø+ım ótırğan yer+Ø+ımı+z...)</p> <p>bız+Ø+ım ew+Ø+ümü+z)</p> <p>bızım eçkimiz var edı adı mayya edi (B.4-28) (bız+Ø+ım eçki+Ø+mı+z)</p> <p>bi yer bahçe idi bızın vahtımızde (B.7-56) (bız+Ø+ın vaht+Ø+ımı+z+de)</p> <p>bızım vahtımızda o sünet toyı omadı (B.8-29) (bız+Ø+ım vaht+Ø+ımı+z+a)</p>	<p>bızım uyımıs tam üş dere birleşken yerinde (K.15-11) (bız+Ø+ım uy+Ø+ımı+s)</p> <p>bızım dedelerımız masal gibı anlata ediler (K.17-11) (bız+Ø+ım dede+ler+ımı+z)</p> <p>bızıñ qoyımızde az edı bız otız KırK Kane (K.25-6) (bız+Ø+iñ qoy+Ø+ımı+z+de)</p> <p>bızım balalıgımızda onday şilermen oğraştıK (K.26-6) (bız+Ø+ım balalığ+Ø+ımı+z+da)</p> <p>bızım dedelerimiz epsi qoyge kırışte (K.29-9) (bız+Ø+ım dede+ler+ımı+z)</p> <p>bızım kóyimis bir kışkene qoy edi yüs hane (K.31-1) (bız+Ø+ım kóy+Ø+ımı+s)</p> <p>bızın artımızdan başhaları da başha araba cege ediler (K.31-18) (bız+Ø+ın art+Ø+ımı+z+dan)</p> <p>kürşe edıdı caşlar bızın kúnımızde (K.20-17) (bız+Ø+ın kún+Ø+ümü+z+de)</p>
<p>bızın babam ellı elli elli törtinci senesi úzbekışnGa kóştı (B.9-35) (bız+Ø+ın baba+Ø+m+Ø)</p>	<p>bızın babam bin sekız yüz dohsan sekızde tuma (K.17-12) (bız+Ø+ın baba+Ø+m+Ø)</p>
<p>bi yede bızım Koranda (B.1-39) (bız+Ø+ım Koranda+Ø+Ø+Ø)</p> <p>bızın hahtan Korhtılar ular (B.2-258) (bız+Ø+ın haht+Ø+Ø+Ø+tan)</p> <p>bırıncı bomba bızım ewge tüştı (B.3-10) (bız+Ø+ım ew+Ø+Ø+Ø+ge)</p> <p>bızın haKKa bır kere yardım etmediler (B.7-93) (bız+Ø+ın haK+Ø+Ø+Ø+Ka)</p> <p>ahtardan urğan snafatlar bızım qoyı kecip (B.13-36) (bız+Ø+ım qoy+Ø+Ø+Ø+ı)</p> <p>bızın salaçhta u yahha barsağ kórersıñ</p>	<p>epsilerin sesledim eşittim... bızım qoyde (K.15-10) (bız+Ø+ım qoy+Ø+Ø+Ø+de)</p> <p>bızıñ tatarlar türkiye ep qşeler keteler türkiye (K.25-7) (bız+Ø+iñ tatar+lar+Ø+Ø)</p> <p>bızım qoy bır izolat qoy edi Kasabağa uzaK (K.31-5) (bız+Ø+ım qoy+Ø+Ø+Ø)</p> <p>bızın bır tatar Kırımnan onda rametlı bolğan (K.12-23) (bız+Ø+ın bır tatar+Ø+Ø+Ø)</p> <p>ózmızıñ boğdaydan undan ótmek pişirik (K.26-28) (Ø+Ø+Ø óz+Ø+m+ız+iñ)</p>

balabān Keba (17-32) (bız+Ø+ín salaçıñ+Ø+Ø+Ø+ta) bızın ewge mēn vot aħılımda keldiler (B.17-1) (bız+Ø+ín ew+Ø+Ø+Ø+ge)	boğday+Ø+Ø+Ø+dan un+Ø+Ø+Ø+dan Kırmıdan kēlgēn Karaşaylar bar edí bızım ķoyde (K.23-22) (bız+Ø+ım ķoy+Ø+Ø+Ø+de) bızım baKlawalarğa oşay (K.11-25) (bız+Ø+ım baKlawalar+Ø+Ø+ğa) bızım türklērdēn tatarlara yapħan (K.4- 15) (bız+Ø+ım türk+lēr+Ø+Ø+den)
--	---

2. şahıs

tamlayan+Ø+LAr+(I)N/+Ø tamlanan+Ø+LAr+I/(ı)ñI/+Øñ/Z/+Ø

+(I)N (+ın, +ín, +in, +İN, +ñ)

+I (+ı, +İ)

+(ı)ñI (+ıñı, +ñı)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
señ ewıñ barKıñ mına bole donawlı toşewlı (B.2-232) (se+Ø+ñ ew+Ø+ı+ñ barK+Ø+İ+ñ) señ bitañdan menı bitam doğmuşlar (B.21-1) (se+Ø+ñ bita+Ø+Ø+ñ+dan)	-
āna sızın Kızıñızın begendı anawu kışi (B.3- 106) (sız+Ø+İN Kız+Ø+ıñı+z+ın) awū osman ağa sızın Koñşıs (B.6-107) (sız+Ø+İN Koñşı+Ø+ñı+s)	-
Kartop Kazmaya varacamız sızın po ħazaystvaya (B.22-7) (sız+Ø+ın po ħazaystva+Ø+Ø+Ø+ya)	-

3. şahıs

tamlayan+Ø+LAr+(N)I(N)/+Ø tamlanan+Ø+LAr+I/(s)I/+Øn/+Ø

+(N)I(N) (+dın, +dıñ, +din, +ı, +ın, +ıñ, +İ, +İN, +ín, +İñ, +in, +İN, +mı, +n, +nı, +nın,
+nıñ, +nİ, +ni, +nİ, +nİN, +ñ, +ñı, +un)

+I (+ı, +İ, +ı, +i, +İ, +ü, +ü)

+(s)I (+sı, +sİ, +sı, +si, +sİ)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
abını Karbası mennen Koñşdı (B.1-13) (abı+Ø+nı Karba+Ø+sı+Ø) buğ Karbası menı emcem bola akım	o apaKayın da bir ħızı bar ēkēn (K.3-21) (apaKay+Ø+ın ħız+Ø+ı+Ø) ana onı işerisinde şı bar edı muze

<p>(B.1-13) (bu+Ø+η Karba+Ø+sı+Ø) mayısın Kırk birinde çoçırler ē a Kırğ dórdinde cenk başladı (B.1-10) (mayıs+Ø+ın Kırk bir+Ø+i+n+de) babasın babası akım menı emcem ø (B.1-14) (baba+Ø+sı+Ø+n baba+Ø+sı+Ø) o vağonnarın içine aywannar taşlağannar (B.2-22) (vagon+nar+ın iç+Ø+i+n+e) barağın hağı...çapa tuqağğa ketreler (B.2-47) (barağ+Ø+ın hağ+Ø+i+Ø) hırımı èğ merkezi bağsaray (B.7-94) (hırım+Ø+i merkez+Ø+i+Ø) aerodromı artında boğdáy saçēdiler (B.2-70) (aerodrom+Ø+i art+Ø+i+n+da) şø vağonın Kalkına epmek vere (B.3- 35) (vagon+Ø+ın Kalk+Ø+i+n+a) habağın nēme bürması yapmağ üçün baştā erendeliler (B.4-198) (habağ+Ø+ın burma+Ø+sı+Ø) onı pēk dülber Kaydesi bar edi (B.12- 182) (o+Ø+nı Kayde+Ø+si+Ø) ayder ağanı ewı (B.6-103) (ağ+Ø+nı ew+Ø+i+Ø) hırımı èğ merkezi bağsaray (B.7-94) (hırım+Ø+i merkez+Ø+i+Ø) kemençikın KaKı başğa pişire (B.8-61) (kemençik+Ø+ın KaK+Ø+i+Ø) bir lemse kopekın sesinnen ühlap olamay (B.12-18) (kopek+Ø+ın ses+Ø+i+n+nen) Kuwanşmağız siz uruslar tatarın malına (B.12-166) (tatar+Ø+nı mal+Ø+i+n+a) Kapıñı tübinnen kírgenım (B.16-24) (Kapı+Ø+ıñı tüb+Ø+i+n+nen) yecenı bir vahtine balaban bir kópek keldi (B.20-16) (yece+Ø+nı bir vaht+Ø+i+n+e)</p>	<p>yasānnar (K.12-2) (o+Ø+nı ışeri+Ø+sı+n+de) suwnıñ üstünde kopır geşkesiñizdir qoprın astından (K.27-23) (suw+Ø+nıñ üst+Ø+ü+n+de qopr+Ø+ın ast+Ø+i+n+dan) kelin tüşkende kiyewin üyünde (K.28-16) (kiyew+Ø+ın üy+Ø+ü+n+de) qoyıñ vaziyeti aru edi (K.29-17) (qoy+Ø+iñ vaziyet+Ø+i+Ø) Kızlar salonun törine tizilediler (K.29-27) (salon+Ø+un tör+Ø+i+n+e) erkez yarımşer ektar bostan ege edig yazıñ ğunı (K.31-8) (yaz+Ø+iñ ğun+Ø+i+Ø) dobrocanıñ şöllerini uçsuz bucağsıs etrafları (K.26-1) (dobroca+Ø+nıñ şöl+ler+i+Ø+ni... etraf+lar+i+Ø) baladın anası kelip Kızdıñ Kolına bir altın saladı (K.23-18) (bala+Ø+dın ana+Ø+sı+Ø...Kız+Ø+dıñ Kol+Ø+i+n+a) bir at mınıp şıktılar kelindin aldına (K.23-26) (kelin+Ø+dın ald+Ø+i+n+a) mınıp tıp Kanarağ kénarına şıkkannar (K.23-31) (Kanara+Ø+ıñ kenar+Ø+i+n+a) caş cıgıtlerin cenazesin kım Kılğan (K.22-13) (cıgıt+ler+ın cenaze+Ø+si+n+Ø) koştencēge a kettı qoyıñ cematı (K.20-22) (qoy+Ø+iñ cemat+Ø+i+Ø) anaw hiyasanı babası abib ağay (K.19-22) (hiyasa+Ø+nı baba+Ø+sı+Ø) ketirip özlerin nesine tığalar (K.17-33) (öz+ler+ın ne+Ø+sı+n+e) qoyın sesi tınıp yuKülárga dalğanda (K.1- 92) (qoy+Ø+ın ses+Ø+i+Ø) savutnın işine sāl tögerek Konağa (K.1- 30) (savut+Ø+nın iş+Ø+i+n+e) baladın anası kelip (K.23-18) (bala+Ø+dın ana+Ø+sı+Ø) Kızdıñ Kolına bir altın saladı (K.23-18) (Kız+Ø+dıñ Kol+Ø+i+n+a)</p>
<p>oların prizidenti bekim biledirsin kemal atatürK (B.7-28) (o+lar+ın prizident+Ø+i+Ø) oların duduları émcelerin apayı unı</p>	<p>oların hatında otrayım kelinlerin hatında (K.20-13) (o+lar+ın hat+Ø+i+n+da kelin+ler+ın hat+Ø+i+n+da)</p>

<p>yanna otra edí (B.12-110) (o+lar+ın dudu+lar+ı+Ø) bu nêmsêlerin vahtinde bir şî áytmadılar (B.6-34) (bu nêmsê+ler+ın vaht+Ø+ı+n+de)</p>	<p>o zaman ketüw kelüw yoK onnarın malinde (K.23-7) (o.n+nar+ın mal+Ø+ı+n+de)</p>
<p>qoy bayırlar üsinnen aydap daG içinden (B.1-23) (qoy+Ø+Ø bayır+lar+Ø+Ø+Ø üs+Ø+ı+n+nen... daG+Ø+Ø iç+Ø+i+n+den) tîzelerim dayılarım êpsî bîzîn çerçiktedi (B.2-41) (Ø+Ø+Ø tîze+ler+ı+m+Ø dayı+lar+ı+m+Ø ep+Ø+sı+Ø) bîz de aeradrom yanna otîredîk (B.2-70) (aeradrom+Ø+Ø yan+Ø+Ø+n+a) duwal tubüne ana bî yerde oğlim toyin ettik (B.2-197) (duwal+Ø+Ø tub+Ø+ü+n+e) bîr yıl evelsi atıan ediler (B.3-15) (bîr+Ø yıl+Ø+Ø evel+Ø+si+Ø) oğlim toyin ana bî yerde abî hupoğne yaptıh (B.2-193) (Ø+Ø+Ø oğl+Ø+ım+Ø+Ø toy+Ø+ı+Ø+n) et bürması soğannen barabar (B.4-197) (et+Ø+Ø burma+Ø+sı+Ø) ana baba toprağına yañi ewler yapacam (B.20-1) (ana+Ø+Ø baba+Ø+Ø toprağ+Ø+ı+n+a) kerişte daa yoKtı tatar çuberegi (B.1-144) (tatar+Ø+Ø çubereg+Ø+i+Ø) bala Kolına da KalmaK Kıyın mesele (B.12-186) (bala+Ø+Ø Kol+Ø+ı+n+a)</p>	<p>anaw şincir medresesi bar onda (K.12-9) (şincir+Ø+Ø medrese+Ø+si+Ø) bayram ğunu mübarek camusı toptolı bola (K.32-13) (bayram+Ø+Ø ğun+Ø+ı+Ø) mejdiye bétten kîrgende birinci noğay malleesi bar (K.29-10) (noğay+Ø+Ø malle+Ø+si+Ø) uwi ana oğ balasına otmek berir (K.23-36) (oğ+Ø+Ø bala+Ø+sı+n+a) kiyew cañı dep şakîra ediler Koñışılarnı (K.28-16) (kiyew+Ø+Ø cañ+Ø+ı+Ø) on sekis sene koştenci işinde çalıştım (K.26-18) (koştenci+Ø+Ø iş+Ø+ı+n+de) üyeri müsülman üyeri (K.23-2) (müsülman+Ø+Ø üy+ler+ı+Ø) uwi ana menzimesi aythanda cılağan ediler (K.23-36) (uwi ana+Ø+Ø menzime+Ø+sı+Ø) boğa dermis Kırım kóbetesi (K.22-30) (Kırım+Ø+Ø kóbete+Ø+si+Ø) üle malinde kelip kelın alma keleler (K.18-9) (üle+Ø+Ø mal+Ø+ı+n+de) bîr de yúzüm Kurusu taşlaysın stesen (K.16-31) (yúzüm+Ø+Ø Kuru+Ø+sı+Ø) men deniz asker lisesine kîrgen edim (K.15-19) (asker+Ø+Ø lise+Ø+sı+n+e) tulça baKlawası tiler bîzge (K.11-24) (tulça+Ø+Ø baKlawası+Ø+sı+Ø) KulaK memesi dayın bolmalı cımşaklığı (K.1-15) (KulaK+Ø+Ø meme+Ø+sı+Ø)</p>
<p>awğusun sonda bular keldiler (B.4-74) (awğus+Ø+un son+Ø+Ø+Ø+da) kimsenin bir Kawğa bir şî olmadı (B.5-46) (kimse+Ø+nin bir Kawğa+Ø+Ø+Ø)</p>	<p>tatar koyı bolğanı şiden belli koynıñ mektép awundan (K.29-13) (koy+Ø+niñ mektep+Ø+Ø+Ø) tereklerini yapraklarını sıpramız (K.28-19) (terek+ler+ni yaprak+lar+Ø+Ø+nı) kolekín üsne yedi parşa şî salacasın (K.18-10) (kolek+Ø+ın üs+Ø+Ø+n+e)</p>
<p>awcı tüfe bar edi anam aldı (B.17-41) (awcı+Ø+Ø tüfe+Ø+Ø+Ø)</p>	<p>manKali bétten dolaşıp baracañ uğa (K.19-3) (manKali+Ø+Ø bét+Ø+Ø+Ø+tèn) tepreş halahay hıdırlez halahayı (K.18-29) (tepreş+Ø+Ø halahay+Ø+Ø+Ø)</p>

	maşına yoğ o zaman araba mınaday at araba (K.31-19) (at+Ø+Ø araba+Ø+Ø+Ø)
Kaynanasın yanına sabah keldiler yedi bçuç edi (B.2-10) (Ø+Ø+Ø Kaynana+Ø+sı+Ø+n yan+Ø+i+n+a) tatamı yaş balları bar yuhlay edi (B.2-94) (Ø+Ø+Ø tata+Ø+Ø+m+i yaş bal+lar+i+Ø) meniñ oğıl toyına muzikantlar var edi olar (B.2-200) (men+Ø+iğ oğıl+Ø+Ø+Ø toy+Ø+i+n+a) bō hızımmı arhardaşı ramet osın rametli boldı (B.3-61) (Ø+Ø+Ø hız+Ø+i+m+mı arhardaş+Ø+i+Ø) yımırta sarısın paraşōn da bere ediler (B.12-160) (yımırta+Ø+Ø sarı+Ø+sı+Ø+n paraşō+Ø+Ø+n)	kelin alıcı arabasın aldına şıǵalar (K.29-29) (kelin+Ø+Ø alıcı araba+Ø+sı+Ø+n ald+Ø+i+n+a) menim bir Kardaşımın Kızı Kubadiñge barǵan (K.27-9) (men+Ø+im bir Kardaş+Ø+i+m+nı Kız+Ø+i+Ø) qoyımıñ toprağı çoK verimli edi (K.26-1) (Ø+Ø+Ø koy+Ø+ımı+z+iğ toprağ+Ø+i+Ø) babası da menim aKamniğ mektēb arKadaşı (K.26-30) (men+Ø+im aKa+Ø+Ø+m+nı mektēb arKadaş+Ø+i+Ø) Kıs Kardaşımın kózleri tolu caş Kaldı (K.22-16) (Ø+Ø+Ø Kıs Kardaş+Ø+i+m+n kóz+ler+i+Ø)

3.7.2.1.2. Ø+Ø+Ø tamlanan+Ø+LAr+I/(I)mI/(s)I/(I)NI/Ø+m/+N/+Z/+Ø

1. şahıs

Ø+Ø+Ø tamlanan+Ø+LAr+I/(I)mI/Ø+m/+Z/+Ø

+I (+ı, +i, +ı, +i, +ú, +ü, +ü)

+ (I)mI (+ımı, +ımı)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
abü parmām able kırıp kētedi (B.1-41) (Ø+Ø+Ø parmā+Ø+Ø+m) özüm de yaǵşı yaldamā bilmiyim (B.1-57) (Ø+Ø+Ø öz+Ø+ü+m) qyewimnen ekimis tişarda beklep otırdıK (B.1-125) (Ø+Ø+Ø qyew+Ø+i+m+nen) saw osın soysopim keldiler yardım eteler (B.2-88) (Ø+Ø+Ø soysop+Ø+i+m) ocapçe aythancá Kolim qoterēdim (B.2-150) (Ø+Ø+Ø Kol+Ø+i+m+Ø) üstim ortıq qorımez (B.15-20) (Ø+Ø+Ø üst+Ø+i+m)	Kārt dedēm dedelerin dedesiden (K.2-1) (Ø+Ø+Ø Kārt dede+Ø+Ø+m) atmış hane müsülman yaşaydı kóyimde (K.3-3) (Ø+Ø+Ø kóy+Ø+i+m+de) babam istedi nenem idedi (K.11-12) (Ø+Ø+Ø baba+Ø+Ø+m... Ø+Ø+Ø nene+Ø+Ø+m) Kāynatamni ketirdim ajıldardan mında tuzlaǵa kōşirdim (K.25-13) (Ø+Ø+Ø Kāynata+Ø+Ø+m+nı) awu aptēsane Koltiğima kırıb a kēte peryan (K.10-23) (Ø+Ø+Ø Koltiğ+Ø+i+m+a) torımın bek süyeme torıñıma episin

<p>sekiz aprilde doğgan qunúm (B.3-4) (Ø+Ø+Ø doğgan qun+Ø+ú+m) kiyewlerim pek yahşı torınlarım pek yahşı (B.3-94) (Ø+Ø+Ø kiyew+ler+ĩ+m) Ø+Ø+Ø torın+lar+ı+m) üstüm başım çuplak hışın qunı (B.12-200) (Ø+Ø+Ø üst+Ø+ü+m baş+Ø+ı+m) kelindeşim başlay ağlamağa (B.16-38) (Ø+Ø+Ø kelindeş+Ø+ı+m)</p>	<p>üyrettim (K.21-26) (Ø+Ø+Ø torın+Ø+ı+m+a) sora bir kelindeşim bar edı ovidüda (K.23-29) (Ø+Ø+Ø kelindeş+Ø+ı+m) biñ ektar cerim bar edı (K.20-2) (Ø+Ø+Ø cer+Ø+ı+m) türkiyede Kisimlarım bolğan úşun (K.15-19) (Ø+Ø+Ø Kısım+lar+ı+m) stambılını kózim cımıK sağa aytarma (K.7-8) (Ø+Ø+Ø kóz+Ø+ı+m)</p>
<p>camı vardı qoyimizde (B.1-105) (Ø+Ø+Ø koy+Ø+imi+z+de) keldik Kıırma...quyewumiz men üçimis keldik (B.1-113) (Ø+Ø+Ø quyew+Ø+umi+z) anda tatarlar keldi vetanimiza keldik (B.1-115) (Ø+Ø+Ø vetan+Ø+imi+z+a) qormen qunnerimis Kāmadı (B.2-79) (Ø+Ø+Ø qun+ner+imi+s) men keldim me anda ewumizin sattıh (B.2-81) (Ø+Ø+Ø ew+Ø+ümi+z+ın) balam etmen şimiz hamadı (B.2-111) (Ø+Ø+Ø etmen ši+Ø+mi+z) dâyilarımızğa tizelerimizge bir biram Kamay edik ēpsin hayırlap barēdik (B.2-179) (Ø+Ø+Ø dâyi+lar+imi+z+ğa tizē+ler+imi+z+ge) sön yawaş yawaş borcimizin berdik (B.2-207) (Ø+Ø+Ø borç+Ø+imi+z+ın) sıgırmıs Koyınnarımız ayvannarımız tawucıklarımız Kıçırıp Kaldılar (B.3-30) (Ø+Ø+Ø sıgır+Ø+ımı+s Koyın+nar+imi+z ayvan+nar+imi+z tawucıK+lar+imi+z) bayram bosa başta ellerimizin awuşlarımızın boyalar edik (B.3-145) (Ø+Ø+Ø el+ler+imi+z+ın awuş+lar+imi+z+ın) bizlerin goşirgen sön mal mulqumızı epsi aydap kıtler (B.4-29) (Ø+Ø+Ø mal+Ø+Ø+Ø mulq+Ø+umi+z+nı) pencerelerimiz açuwlı Kaldı (B.12-168) (Ø+Ø+Ø pencere+ler+imi+z) cür ewimize kıtiyik desem (B.22-5) (Ø+Ø+Ø ew+Ø+imi+z+e)</p>	<p>bızın Kıırında dayim halkımızğa birlik ber (K.1-80) (Ø+Ø+Ø halk+Ø+imi+z+ğa) bolarman KatKan sıyek miyimizge işlegen küntük buman kesilgen (K.1-7) (Ø+Ø+Ø miy+Ø+imi+z+ge) Konamız bar minaday tögerek söra oklawımız baı (K.5-28) (Ø+Ø+Ø Kona+Ø+mı+z Ø+Ø+Ø oklaw+Ø+imi+z) koyimize lise yoğ edı tulça kelip onda yataKta otracağ edim (K.14-25) (Ø+Ø+Ø kóy+Ø+imi+z+e) aklārimızğa bek saldırmadılar (K.24-15) (Ø+Ø+Ø aK+lār+imi+z+ğa) aru edı koyimis (K.21-10) (Ø+Ø+Ø kóy+Ø+imi+z+e) beg aru edi qoyimiz (K.30-7) (Ø+Ø+Ø koy+Ø+imi+z) türükşe mektebimiz bar edi muallimiz bar edi (K.31-4) (Ø+Ø+Ø mekteb+Ø+imi+z... Ø+Ø+Ø muallim+Ø+imi+z) ne camimizin hapadılar ne seminarımızın Kapadılar (K.31-14) (Ø+Ø+Ø camı+Ø+mi+z+ın Ø+Ø+Ø seminar+Ø+imi+z+ın) ibadetimizin yapayıK cenabı alla camilerimizi Kapatmasın (K.32-20) (Ø+Ø+Ø ibadet+Ø+mi+z+ın... Ø+Ø+Ø camı+ler+imi+z+i) allağın yolın Kuwamız ibadetimizin yapamız (K.32-10) (Ø+Ø+Ø ibadet+Ø+imi+z+Ø+ın) koyimizde kışı Kaldı (K.27-17) (Ø+Ø+Ø kóy+Ø+imi+z+de)</p>

2. şahıs

Ø+Ø+Ø tamlanan+Ø+LAr+I/(I)NI+Ø+N/Z/+Ø

+I (+1, +í, +i, +ĩ, +ü)

+(I)NI (+ıñı, +iñi, +ıñı, +ıñı, +ñı)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
<p>sütüñ osa tekān sūt huyasıñ (B.3-77) (Ø+Ø+Ø sūt+Ø+ü+ñ) Kuda kēle Kızıñı alacamız ble ble yerde (B.3-116) (Ø+Ø+Ø Kız+Ø+ı+ñ+i) tūrsañ töşeğñden ēbēt başta baracaK yeriñe varasın sōn eliñ betiñ yuwasın (B.3-136) (Ø+Ø+Ø töşeğ+Ø+ı+ñ+den Ø+Ø+Ø yer+Ø+i+ñ+e... Ø+Ø+Ø el+Ø+i+ñ bet+Ø+i+ñ) maşalla diy yaħşı becerip satKansıñ bazarıñ díy (B.11-9) (Ø+Ø+Ø bazar+Ø+ı+ñ+Ø) yımam ezan okıy edı da Kulāña (B.10-70) (Ø+Ø+Ø Kulā+Ø+Ø+ñ+a) bahşış diler padarka uları kıanverte Koyalar ya eliñe tütüralar (B.11-21) (Ø+Ø+Ø el+Ø+i+ñ+e) Kūlağ işitmese kóziñ yaħşı kórmese (B.16-22) (Ø+Ø+Ø kóz+Ø+i+ñ) anası Kız çün acet soray balam balam barğan yeriñe bahtlı ol (B.12-196) (Ø+Ø+Ø barğan yer+Ø+i+ñ+e) ötmek aşasañ hursağñ toysa son endi beryam (B.19-26) (Ø+Ø+Ø hursağ+Ø+ı+ñ)</p>	<p>ziytin maylı aşlardan pasılya ispanaKtan saruvıñ küyse Kadam (K.1-55) (Ø+Ø+Ø saruv+Ø+ı+ñ) harşıña capışhan üş Karılğaş üşürtmağa tūrurlar tes kóziñ aş (K.5-17) (Ø+Ø+Ø harş+Ø+ı+ñ+a... Ø+Ø+Ø kóz+Ø+ü+ñ+Ø) şeker salasın anawu şiyiñe göre bek tatlı steseñ teraKay kıop salasın (K.16-30) (Ø+Ø+Ø anawu şiy+Ø+i+ñ+e) Koy etiñ bosa Koy eti ana Kaydiy et bosa tana yetı bosa tana yetimen (K.16-9) (Ø+Ø+Ø Koy+Ø+Ø et+Ø+i+ñ) başña bir belā alıp kelme maña (K.17-27) (Ø+Ø+Ø baş+Ø+ı+ñ+a) ana soğanıñ samsağñ buberiñ o da bolmay cawun cawmay (K.16-6) (Ø+Ø+Ø soğan+Ø+ı+ñ samsağ+Ø+ı+ñ buber+Ø+i+ñ) iyge kélesin ballárman Konuşmā wakıtıñ bolmay (K.25-2) (Ø+Ø+Ø wakıt+Ø+ı+ñ) neneñe babaña Kadım okıyma (K.21-2) (Ø+Ø+Ø nene+Ø+Ø+ñ+e baba+Ø+Ø+ñ+a) atadıK müsret bosın atıñ dep (K.9-16) (Ø+Ø+Ø at+Ø+ı+ñ)</p>
<p>enver dayıñızda da ěkı dane pek yaħşı hatırlaymā (B.3-97) (Ø+Ø+Ø dayı+Ø+ñı+z+da) ayşa ptē bayram şerfiñiz mibarek osın (B.3-167) (Ø+Ø+Ø bayram+Ø+Ø şerf+Ø+iñi+z) bālam alla Kōlay ketirsın işleriñizge (B.5-1) (Ø+Ø+Ø iş+ler+iñi+z+ge) u çok şı bilē ō asıl aħşamğancēk miyiñizin de aylandıñ (B.6-105) (Ø+Ø+Ø miy+Ø+iñi+z+in) Katırlaysızım şo dā aKılıñızğa tüşəm</p>	<p>sərbestlik bergenner stegeniñiz yeriñizge ketip yerleşims (K.4-6) (Ø+Ø+Ø yer+Ø+iñi+z+ge) memleketiñizge ũruslar kıriyatır değen (K.23-25) (Ø+Ø+Ø memleket+Ø+iñi+z+ge)</p>

(B.16-11) (Ø+Ø+Ø aKıl+Ø+iñi+z+ğa) ramazān aytıp keldim eşigñize KoçKar dayın bala versin beşigñize (B.21-17) (Ø+Ø+Ø eşig+Ø+iñi+z+e... Ø+Ø+Ø beşig+Ø+iñi+z+e)	
---	--

3. şahıs

Ø+Ø+Ø tamlanan+Ø+/+LAr+I/(s)I/+Ø+n/+Ø

+I (+ı, +ı, +ı, +ı, +ı, +ü, +ü)

+(s)I (+sı, +sı, +sı, +sı, +sı)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
mayısın KırK birinde çoçırler ē a Kırğ dórdinde cenk başladı (B.1-10) (Ø+Ø+Ø Kırğ dórd+Ø+i+n+de) ağlay ağlay kózı şıştı ağlap (B.2-244) (Ø+Ø+Ø kóz+Ø+i+Ø) sön babam aytı öñi bizge tatarcasını (B.3-22) (Ø+Ø+Ø tatarca+Ø+sı+Ø+nı) bir yerde cenaze boşa üçünü yedisini Kırhını otiz yedisin elli ekisini alt ayını bir yılını veredik (B.3-130) (Ø+Ø+Ø üç+Ø+ü+Ø+nü yedi+Ø+sı+Ø+ni Kırh+Ø+i+Ø+nı otiz yedi+Ø+sı+Ø+n elli eki+Ø+sı+Ø+ni alt ay+Ø+i+Ø+nı bir yıl+Ø+Ø+Ø+nı) anası Kız çün acet soray balam balam barğan yerine bahtlı ol (B.12-196) (Ø+Ø+Ø ana+Ø+sı+Ø) beş altı Koñşısına çıkara ediler (B.5- 68) (Ø+Ø+Ø Koñşı+Ø+sı+n+a) sön çetlerin burasın able (B.8-78) (Ø+Ø+Ø çet+ler+i+Ø+n) yipişli Kuşak yaptırdım çewresi Kurma (B.12-173) (Ø+Ø+Ø çewre+Ø+sı+Ø)	arapçasın oñıyman erkennen oñıyman (K.9-1) (Ø+Ø+Ø arapça+Ø+sı+Ø+n) urba+ları da bek farklı (K.11-27) (Ø+Ø+Ø urba+lar+i+Ø) o senesi şige de kettik yaltā kettik (K.14- 15) (Ø+Ø+Ø o sene+Ø+sı+Ø) sade gelgen yerin annatsa sağa yeter (K.25-9) (Ø+Ø+Ø gelgen yer+Ø+i+Ø+n) bayram ğını mübarek camusı toptolı bola (K.32-13) (Ø+Ø+Ø camu+Ø+sı+Ø) yerine koydı sora işletmeğe başlağan (K.26-26) (Ø+Ø+Ø yer+Ø+i+n+e) babası da benim aKamniñ mekteb arkadaşı (K.26-30) (Ø+Ø+Ø baba+Ø+sı+Ø) üyeri müsülman üyeri (K.23-2) (Ø+Ø+Ø üy+ler+i+Ø) patlak biras balabanca kózleri (K.14-13) (Ø+Ø+Ø kóz+ler+i+Ø) yarım ay day ettirip cap yarısın üstüne (K.1-23) (Ø+Ø+Ø üst+Ø+ü+n+e)

3.7.2.1.3. tamlayan+Ø+/+LAr+(I)n/+im/ Ø+Ø+Ø+Ø

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
er koyın özün Koy bakKkan çóleri bar edi er kalhozın (B.1-24) (kalhoz+Ø+ın Ø+Ø+Ø+Ø) Kerandada olsa anamızın osın babamızın	meni şaşım diy iken benim şimdi ağardı Kartaydım (K.30-1) (men+Ø+im Ø+Ø+Ø+Ø)

(B.4-93) (Ø+Ø+Ø ana+Ø+mı+z+ın Ø+Ø+Ø+Ø... baba+Ø+mī+z+ın Ø+Ø+Ø+Ø) anamızın holın alēdik bo hol hoŋşın deyen kibik (B.4-96) (hol hoŋşı+Ø+n Ø+Ø+Ø+Ø)	
---	--

Morfolojik yer ödünçlemesi (tamlanan + tamlayan)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
başımıza bizim kegennerı alla kimsē kösetmesin (B.1-111) (baş+Ø+imi+ż+a biz+Ø+im > bizim başımıza) kasetası da var toyların (B.2-200) (kasetası+Ø+sı+Ø toy+lar+ın > toyların kasetası) anam mında keçindi benim (B.4- 94) (ana+Ø+Ø+m men+Ø+ım > menim anam) men yedinci balası olam anamın (B.10-53) (bala+Ø+sı+Ø Ø+Ø+Ø ana+Ø+m+Ø+ın > anamın balası) kózın çıharalar bünü al kitip hoyala (B.11-65) (kóz+Ø+i+Ø+n bü+Ø+nı > bünü kózın) on beşine aprelnin dağdan tüştüük srāzu (B.19-10) (on beş+Ø+i+n+e aprel+Ø+nin > aprelnin on beşine)	başha balası bolmadı meŋ nenem babam (K.19-8) (bala+Ø+sı+Ø nene+Ø+Ø+m+Ø+Ø baba+Ø+Ø+m+Ø+Ø > nenem babam balası) bo bellegin senin Káyta baştan başlarsın kenardan Kōparmağa (K.1-43) (belleg+Ø+i+n sen+Ø+ın > senin bellegin) birt sıru balası bar oŋı (K.19-11) (bala+Ø+sı+Ø o+Ø+ŋı > oŋı balası) babam mazallı edi ama nenem alşağ edı meŋı (K.19-23) (nene+Ø+Ø+m meŋ+Ø+i > meŋı nenem) nenesi çorabatırın tumazdan ewelı bir tiş kōrgen (K.17-39) (nene+Ø+si+Ø çorabatır+Ø+ın > çorabatırın nenesi) o zaman murnı mēwtanı túymasın kemiklerı ayrılğanda (K.11-44) (murn+Ø+i+Ø mēwta+Ø+nı > mēwtanı murnı) başında bolarının kele Kutlü şibörek kele (K.1-6) (baş+Ø+i+n+da bō+lar+nın > bolarının başında)

3.7.2.2. Tamlayan (işaretleme + ilgi eki) + tamlanan

tamlayan+Ø/+lAr+DA/+Ø+KI/+Ø tamlanan+Ø/+lAr

İşaretleme Eki +DA (+da, +de, +ta)

İlgi Eki +KI (+ğı, +ğı, +hı, +ki, +kī, +kı, +ku, +Kı)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
mındaKı KazaKların Korkızğan dayın (B.2-168) (mın+Ø+da+Kı KazaK+lar+ın) baştakı camı bozğan ular (B.4-86) (baş+Ø+ta+kı camı+Ø+Ø) onı içindeki şiyin çıharmā bilmiy (B.6- 115) (ø+Ø+nı iç+Ø+i+n+de+kı)	şöllerde gene orta aşıyadağı tiller Konişilğan (K.15-36) (orta aşıya+Ø+da+ğı til+ler) men ozım ana tılım Konişsam mesela çindeğı uyğurlarman annaşabilemen (K.15-48) (çin+Ø+de+ğı uyğur+lar+man)

<p>şiy+Ø+in) aşada albatın aşadaKı qoprın bilesin (B.7-51) (aşa+Ø+da+Kı qopr+Ø+ın) baştaki camı bozğan ular (B.4-86) (baş+Ø+ta+kı camı+Ø)</p>	<p>mındaıı bolğan birıncı idare başında bolğan kışilerden (K.4-11) (mın+Ø+da+hı kışı+ler+den)</p>
<p>Kış pěk sowuK ola edi başta anda fahtıçiski sonqu wahtlarda (B.4-174) (son+Ø+Ø+ku waht+lar+da) awu aşşamğı ballar (B.12-14) (aşşam+Ø+Ø+ğı bal+lar) eweki zaman olur dep ahlım yetmiy (B.8-46) (ewe+Ø+Ø+ki zaman+Ø)</p>	<p>o zamanğı parasimen bir normal aylık bızge berediler (K.3-12) (o zaman+Ø+Ø+ğı para+Ø+sı+Ø+men) ketalmayım saw bosag işallā endiğı senege (K.28-39) (endi+Ø+Ø+ğı sene+Ø+ge) rametli nēnem ewelğı baKlawaya yasātanedı (K.11-23) (ewel+Ø+Ø+ğı baKlawaya+Ø) nişanda āna o ceberir edi ewelkı şileden (K.5-20) (ewel+Ø+Ø+kı şi+le+den)</p>
<p>ana bũ Koşşıda bej bala awu Koşşıda uq bala awu Koşşıda běj bā ballar ciyişamiz (B.3-165) (Koşşı+Ø+da+Ø bej bala+Ø Koşşı+Ø+da+Ø uq bala+Ø Koşşı+Ø+da+Ø běj bā+Ø) ana bir qomnata eki qomnata anawunda bir quhnacıK edi (B.3-218) (anawu+n+da+Ø bir quhnacıK+Ø) qoyımızde oğan şi bu nemseler endi kelip başladılar (B.22-19) (Ø+Ø+Ø qoy+Ø+ımı+z+de+Ø şi+Ø)</p>	<p>qazetede bir ilan okıdım (K.15-30) (qazete+Ø+de+Ø bir ilan+Ø) Kasabada birsı bir mallede başhası awu başha mallede (K.15-45) (Kasaba+Ø+da+Ø bir+Ø+sı+Ø) onda hıranğa tiştük bız dedi (K.19-25) (o.n+Ø+da+Ø hıranğ+Ø+ğa) soKahta bir tuKanğa murnım tıktım (K.15-30) (soKağ+Ø+ta+Ø bir tuKan+Ø+ğa) başşada bo insannar o qadar erkez sañki qokten tüşkemiz (K.14-14) (başşa+Ø+da+Ø bo insan+nar) zeytinburda vaqıfta haldı onda oħıdu (K.13-10) (zeytinbur+Ø+da+Ø vaqıf+Ø+ta) omırşada dört beş oca qoterıldı (K.8-9) (omırşa+Ø+da+Ø dört beş oca+Ø) balalıhta eskı kunler duygularını sızlata (K.1-94) (balalığ+Ø+ta+Ø eskı kun+ler) balalıhta oynay cürgen serbestlik (K.1-106) (balalığ+Ø+ta+Ø serbestlik+Ø)</p>
	<p>suwnıñ üstünde qopır geşkesiñizdir qoprin astından (K.27-23) (suw+Ø+nıñ üst+Ø+ü+n+de+Ø qopır+Ø) ne qadar etrafında insannar men tuymadım ayırılğan (K.14-10) (Ø+Ø+Ø etraf+Ø+ım+Ø+da+Ø insan+nar) başında şası biyaz iken (K.19-42) (Ø+Ø+Ø baş+Ø+i+n+da+Ø)</p>

	<p>şaş+Ø+ı+Ø) zeñgım aKay yigırım yaşında bİR Kız aldı (K.17-4) (yaş+Ø+ı+n+da+Ø bİR Kız+Ø) babam yedi sênê bala oñıñhan kaşıçada KaşıKşı qoyinde (K.19-22) (kaşıça+Ø+da+Ø KaşıKşı qoy+Ø+i+n+de) Kollarında Kamşı kelın alıcı arabasın aldına şığalar (K.29-29) (Ø+Ø+Ø Kol+lar+ı+n+da+Ø Kamşı+Ø) bızım tışarda şeyimiz var ne diler oğa (K.13-21) (bız+Ø+ım tışar+Ø+da+Ø şey+Ø+ımı+z) bİR yaşında balanı kes sütten Kısım yeter (K.1-64) (bİR yaş+Ø+ı+n+da+Ø bala+Ø+nı)</p>
<p>ķımerde abı̇ yerge mına Kapoğın tūkañğa barıp kalem (B.2-225) (Kapoğı+Ø+n tūkañ+Ø+Ø+Ø+ğa)</p>	<p>men tamam tūğan sora seneleri êrkez şifliklik (K.14-2) (sora+Ø+Ø+Ø sene+ler+ı)</p>

tamlayan+Ø+IAr+DA/+Ø+KI/+Ø Ø+Ø/+IAr

İşaretleme Eki +DA (+da, +de, +ta)

İlgi Eki +KI (+gı, +ğı, +k, +kí, +kı, +Kı, +Kı̇)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
<p>olıleriñiz de mındaKı̇ tayın (B.2-180) (mın+Ø+da+Kı̇ Ø+Ø) haçan olacağın mındak kibik şte (B.4- 143) (mın+Ø+da+k Ø+Ø) mına buharadaKı̇ların da hapatmadılar da (B.6-61) (buhara+Ø+da+Kı̇+Ø+lar+ın)</p>	<p>qop desen alıp alıp sayarsın KatındaKı̇ Kı̇slasa (K.1-43) (Ø+Ø+Ø Kat+Ø+ın+Ø+da+Kı̇ Ø+Ø) men sade ocalıK yaptım camıde mındası beg eskı tül (K.24-17) (mın+Ø+da+sı Ø+Ø) ocağay şalt şalt aşay aldındası pite oñ aşan şey (K.19-16) (Ø+Ø+Ø ald+Ø+ı+n+da+sı Ø+Ø)</p>
<p>eskiden şeyindekine baKkanda bek guzel keçe edi (B.6-44) (Ø+Ø+Ø şey+Ø+i+n+de+kı̇+Ø+n+e)</p>	
<p>u vahıt hağ şinteKı̇ dayın górdıy değıl edi hah(B.2-99) (şinte+Ø+Ø+kı̇ Ø+Ø) endiğı no fūhare ekenler da son báy degen ya (B.4-233) (endi+Ø+Ø+gı̇ Ø+Ø) saba sāt bişte buğınğı dayın aKlımda</p>	<p>işku as hullanıla endi ewelKı̇ day yoh (K.32-11) (ewel+Ø+Ø+kı̇ Ø+Ø) asanşı koyı balaban şindığı balawan (K.28-7) (şindi+Ø+Ø+gı̇ Ø+Ø)</p>

(B.6-20) (buğın+Ø+Ø+ğı Ø+Ø) buğınkı dayın bilem yalı kenarlarında óliler yate edi (B.17-19) (buğın+Ø+Ø+kı Ø+Ø)	
İñ baştaları Kıymamaşna yök ěndi (B.10-59) (baş+Ø+ta+Ø+Ø+lar+ı)	

Ø+Ø+Ø+KI/+Ø tamlanan+Ø+/+IAr

İşaretleme Eki +Ø

İlgi Eki +KI (+kí, +Kı)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
mallenıKı Kızları toplanıp yüzük oyını oyñay ediğ (B.10-40) (malle+Ø+nı+Ø+Ø+Ø+Ø+Ø+Kı Kız+lar+ı+Ø) > (mahallenin içindeki kızları)	bızıñkı koy edi Kasabalarğa koşme başlānda (K.30-4) (biz+Ø+İñ+Ø+Ø+Ø+Ø+Ø+kı koy+Ø) > (bizim şehrimizdeki köy)

Ø+Ø+Ø+KI Ø+Ø+/+IAr

İşaretleme Eki +Ø

İlgi Eki +KI (+kí, +kí, +kı)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
Kaçıp oğan Kaça edi bir çetke bızıñkile (B.12-74) (biz+Ø+İñ+Ø+Ø+Ø+Ø+Ø+kı+Ø+le) > (bizim vatanımızdaki askerler) ne özimizİñkıñ temiz bilemiz ne Kazahça temiz bilemiz (B.17-26) (Ø+Ø+Ø öz+Ø+İmi+z+İñ+Ø+Ø+Ø+Ø+Ø+kı +Ø+Ø+ñ) > (özümüzün memleketimizdeki dili)	bir yerde şalışsın erkez bir yerden alsın ėpsın señkı bolğan meñkı de (K.14-5) (se+Ø+ñ+Ø+Ø+Ø+Ø+Ø+kı Ø+Ø... me+Ø+ñ+Ø+Ø+Ø+Ø+Ø+kı Ø+Ø) > (senin elindeki mülk... benim elimdeki mülk) beg beg güzel Kırım ama bızıñkı tul (K.17-46) (biz+Ø+İñ+Ø+Ø+Ø+Ø+Ø+kı Ø+Ø) > (bizim elimizdeki memleket)

Morfolojik yer ödünçlemesi

tamlanan+Ø+/+IAr tamlayan+Ø+/+IAr+DA/+Ø+KI/+Ø

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
urf adətleri tatarlarda tatar ěñ birıncı aşı çüwerekter (B.6-62) (urf adət+ler+ı tatar+lar+da+Ø > tatarlarda urf	ėñ güzel yerın iyip sultanda bilesin (K.6-11) (ėñ güzel yer+Ø+ın iyip sultan+Ø+da+Ø > iyip sultanda ěñ

adötlery) bırıncı ew doğıl ekıncı ew oñKı (B.6-102) (ew+Ø o+Ø+ñ+Ø+Ø+Ø+Ø+Ø+Kı > oñKı ew)	gúzel yerın)
--	--------------

Morfofonetik yer ödünçlemesi

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
-	urbaları...bızıñ romanidelerıñkı birbirıne beñzi ama KırımdalarınKı türklerinKı başKa türlü (K.11-28) (romanidelerıñkı KırımdalarınKı > romanya+Ø+da+ki+Ø+ler+in... kıırım+Ø+da+ki+Ø+ler+in) (romanyadaki milletlerin urbaları... kıırımdaki milletlerin urbaları)

3.8. Hal ekleri¹⁵⁹

Türk dilinde yandaş karşıtlık ilişkisine dayanan on ek sınıflamasının üst fonksiyona sahip olan kategorilerinden biri de **hal ekleri** kategorisidir. Hal eki, isim ve eylem arasındaki ilişkide görev yapmaktadır. İsim kategorisinde yer alan bu ek, isme gelen son ek olup isim ile eylem arasında bağlantı kurmaktadır.

Hal ekleri konusunda yapılan tariflerde dilcilerin sunduğu ortak yaklaşım, ismin diğer kelimeler ile ilişki kurması ve cümle anlamına tesir etmesi olmuştur. Halbuki, hal ekleri isim ile fiil arasındaki ilişkide görev yapmakta ve kelimenin anlamına tesir etmemektedir.

Türk dilinde hal eklerini konu eden çalışmalar genel kabul görmüş tespitler ve terimler üzerine kurulmaktadır. Günümüz dilcilikte hal ekleri ele alınırken sınırlı sayıda işlevleri belirtilerek tasnifi şekillere göre yapılmaktadır. Yapılan genel tasniflere göre +A için yaklaşma / yönelme, +I için belirtme / yükleme, +DA için bulunma, +DAn için ayrılma / çıkma terimleri kullanılmaktadır. Hal eklerinin üstlenebileceği çok sayıda işlevlerinin tespit edilememesi genel kabul görmüş yaklaşıma aykırı olmasından kaynaklanmaktadır. Ayrıca, hal eklerinin işlev tespiti şekilden değil de fonksiyondan hareketle yapılmalıdır.

¹⁵⁹ Hal ekleri alt bölümünün sınıflaması Ali Yumurtacı'nın "Anadolu Ağızlarında Hal Kategorisi" adlı doktora teziden faydalanarak düzenlenmiştir.

Türk dilciliğinde yapılan ek sınıflama çalışmalarında hal eklerinin yeri genellikle benzerdir. Buna göre, Ergin (2007), Korkmaz (2009), Eker (2015) çalışmalarında hal ekleri çekim ekleri içerisinde gösterilmektedir.

Delice (2000) tarafından yapılan çalışmada hal ekleri ayrı bir ek kategorisinde ele alınmaktadır. Delice (2000: 227) yaptığı ek sınıflamasında ayırmış olduğu “durum eklerini” “tümleç durumu ekleri” ve “yüklem durumu ekleri” olarak ikiye ayırmaktadır. “Tümleç durum eklerinin” isimleri tümlece dönüştürdüğünü belirterek bu ekleri +I, +A, +DA, +DAn şeklinde göstermektedir.

Hal eklerinin cümle kurucu ekler olarak görülmesi, bu eklerin bir tek cümle kuruluşunda yer alabileceği fikrini doğurmaktadır. Oysa, hal ekleri, isim - fiil tamlamalarında cümleye ihtiyaç duymadan da ortaya çıkabilmektedir. Hal ekleri, anlam değiştirmedeği, cümleye ihtiyaç duymadığı, ve isim - fiil ilişkisinde ortaya çıktığı için ayrı bir ek sınıfı olarak değerlendirilmelidir.

Turan (2018: 104)¹⁶⁰ eklerin alt ve üst fonksiyonlarını belirleyerek hal eklerini ayrı bir üst kategori olarak değerlendirmektedir.

“İsim ile fiil arasındaki işlevi yüklenen ekler” olarak tarif edilen hal ekleri “bu işlevi hem isim ile fiil arasında kurulan tamlamada, hem isimden (cevher) ek fiiliyle fiil teşkilinde yerine getirdikleri” belirtilerek açıklanmaktadır (Turan, 2018: 104).

Hal ekleri, kelimenin anlamında herhangi bir değişiklik yapmadığı için yapım eki değildir. Yapım özelliğine sahip olmayan bu ekler yapım eki olarak değerlendirilmemelidir.

Bu alt bölümde bütün hal ekleri teşkil ettikleri, temel, sonra da bu temel fonksiyonların alt fonksiyonlarına göre sınıflandırılmıştır. Fonksiyonları gerçekleştiren morfemler ait oldukları fonksiyon başlıkları altında alfabetik sıralamaya göre listelenmiştir.

3.8.1. Ayrılma Hali

+DAn (+dan, +den, +dèn, +nan, +nen, +tan, +ten, +tèn, +tèn)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
babam da <u>keldi Kaçıp trüdar^{dan}</u>	pazar günü <u>haytedik toylardan</u> pazartesi

¹⁶⁰ Zikri Turan'ın “Türk Dilinin Eklerini Sınıflandırmanın Esasları”

<p>(B.21-14) on beşine aprelnin <u>dağdan</u> tüştüük (B.19-10) anamı <u>kolhozdan</u> u waht Kuwğannar (B.18-27) armiyā yiberdim <u>armiyadan</u> keldi ewlendi (B.13-50) <u>ballarımdan</u> ayrıldım bu nas şı n oldu bizlerge (B.12-145) <u>armiyadan</u> Kaytıp kelip son ewlendim (B.9-43) çoğ dın ħardaşlarımıs unı <u>vazgeçti undan</u> raħı şaraptan (B.4-146) şağallar çıħardılar ũnu <u>mezarından</u> (B.4-176) soñ <u>andan</u> koçıp keldik bı yana soysoplara (B.1-88)</p>	<p>başha toy başlay edi (K.31-16) sõn mında toy bõp keldim nũrbatKa <u>malşuwadan</u> (K.27-6) Kāynatamnı ketirdim <u>ajılardan</u> mında <u>tuzlağa</u> kõşirdim (K.25-12) men u waht <u>yandım uyKumdan</u> cahtım cariħnı (K.24-19) şığacaħmıs sındı <u>portadan</u> (K.23-28) mẽn de <u>maşınadan</u> tüşecek boldım (K.23-31) <u>keter</u> de edim <u>şu aKyardan</u> Kara da deñıs col bolsa (K.22-10) kõpsı Kasaba <u>kõstı mından</u> bıs Kaldığ (K.19-1) <u>elıppadan</u> Kũrañğa tıştüük sora (K.19-21) kelın <u>maşnadan</u> tüşkende ħatlama yasaylarım sizde (K.18-15) cımırtaman KatıK tokesın pişecekke yaKın <u>kuptordan</u> şığarıp (K.16-15) <u>tuna boyından</u> denıs Karadeniske yaKın kelgenner (K.15-5) <u>romānyadan</u> bẽg az kışi ketkendır (K.9-12) ciyirik bolşan toymassın <u>aş tũrarsın sofradan</u> (K.1-37)</p>
<p>anam <u>urkũsta kóyinden</u> muskomyā aKaya tüşken (B.21-1) me ā ü <u>verden</u> açulanıp <u>çıhtım</u> (B.15-12) aydı mına <u>bı</u> <u>verden</u> ěndẽ Kaçacamız diy (B.12-64) koyın ħaKı sığındırmadı unı ağbèt <u>kıttı apı kóyden</u> (B.12-184) <u>semferopılden</u> kelip kiyewım alğan edı (B.10-39) <u>ap çıħa ediler ewden</u> Kızın (B.8-27)</p>	<p><u>bo kóyden</u> azaplarğa komanarğa cayaw a ketip cırt ettiler (K.20-5) <u>askerden</u> cañı ħütulğan edi (K.20-38) seksen senelerinde <u>şalışKan yerden</u> birem şığarıp attılar (K.15-25) <u>ketkenner tüzemlik yerlerden</u> koylerge (K.4-8) Kırımlıman şibórek <u>ayrılmay birbirinden</u> (K.1-11)</p>
<p>on bẽş taKKa sroğ verdiler <u>ewdẽn</u> çıKın dedi (B.6-20)</p>	
<p><u>Kırımnan</u> çıKKaında babamnen beraber çıKKan edik (B.18-56) <u>Kolımnan</u> atılıp <u>kıttı</u> KopKarnen yıKıldım (B.9-18)</p>	<p><u>onnan</u> Kaytamıs onnan kóyimizde toy bola (K.21-14)</p>
<p>bız de koçıp <u>alupka şerinnen</u> kóyimize keldik (B.22-15) aħyar <u>ceñkinnen</u> KaçtıK diy <u>plennen</u> <u>KaştıK</u> diy (B.12-87) <u>jamınen</u> kėgennen aman znaçit</p>	<p>o Kasaba <u>işinen</u> maşınaman kélétane (K.20-9) camıge baralar <u>camınen</u> Kaytalar (K.5-8)</p>

anamızın hōlin alēdik (B.4-95)	
çoh̄ dīn̄ hardaşlarım̄s unı <u>vazgeçti rahī saraptan</u> (B.4-146)	<u>yamannıKtan</u> Kaşarman arūliknen yaşarman (K.23-40) <u>KırımlılıKtan şıKa</u> ayrıl̄sa şiborekten (K.1-11) bīzni ayırma rabbim <u>yurttan</u> hem <u>çūborekten</u> (K.1-82)
<u>otten pamuhın ayırd etamān</u> bīr sıra pahtanı çapalağan <u>çıKkan</u> (B.18-26) o vardı <u>cenkten Kaytıp keldi</u> (B.16-14) <u>tōšekten turdıḡ</u> bīrer hat ūrba kiydik (B.3-33) <u>çīKaralar akserlikten</u> no formasın almaylar (B.1-66)	<u>KırımlılıKtan şıKa ayrıl̄sa şiborekten</u> (K.1-11) bīr yaşında balanı <u>kes sūtten</u> Kısım yeter (K.1-64)
	meni <u>mektēptēn</u> onda tayın ettiler (K.29-2)
menī babam rahmetli <u>cenktēn</u> rana rannıy olīp keldi (B.4-9)	

3.8.2. Bedel Hali

+Ø

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
hartop mīna wapşı <u>on ekī kapik</u> edi (B.19-31) <u>bīr kila mısırboğday bīn kūmiş edi bīr kila boğday ekī ūş kūmiş edi</u> (B.7-16) ep bayram bomay et bomay <u>hīrh kūmiş kilosī</u> (B.3-86) uzbeklerin Kapsına varīp çalıştım <u>bır tarelka şorbā</u> (B.2-56)	urūslar şı meteryalını <u>ekī Kat palı</u> bereler (K.12-19)

+A (+a, +e)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
o da kıttı awle çalısmā <u>boğaz toKlūna</u> (B.2-61)	
ø uçaskayī <u>aldım men bīn sekiz yūs kumīşe</u> (B.1-139)	

+an

Bahçesaray Ağzı
yaltada <u>haşşandır</u> ya krez diy (B.4-220)

+GA (+ğa, +ke, +Ka)

Bahçesaray Ağzı
bir Kızın hırslap kitip alıp barıp <u>ahçığa satā ėkēnner</u> (B.7-60)
beşş tanesi <u>bir kumüşke satēdım</u> (B.2-68)
<u>KaçKa</u> diy yurğannarın barıp soray fiyatın (B.12-154)

+men

Köstence Ağzı
biñ leg o sã o zamanğı <u>parasımen</u> bir normal aylık bizge berediler (K.3-12)

3.8.3. Benzetme Hali

+Ø

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
çalışhan yerinde fırında bir <u>dene Kız sã oşap kegen</u> (B.22-4) <u>KoçKar</u> dayın bala versin (B.21-12) <u>köpēkleri KaşKır</u> kibi edi uların (B.12-77)	maşına yoğ o zaman <u>araba mınaday at araba</u> (K.31-19) kesesin söra kışke kışke <u>KıyıK Kıyığ</u> etip (K.22-39) arabağa mınemis <u>sıru bolıp</u> (K.21-13) sora kesesin <u>naday tıp kışkene kışkene</u> (K.16-22) <u>boğırdağ ėp pahlawa day</u> bola (K.16-39) <u>KulaK memesi dayın</u> bolmalı cımşaklığı (K.1-15)

+çã

Bahçesaray Ağzı
soñ ble ble ayttık <u>okırdı boğaçã</u> (B.1-75)

+de

Köstence Ağzı
<u>portaKal reñginde</u> edi (K.11-29)

+GA (+ge, +ğa)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
ablē <u>alimge oşan</u> stüdent (B.11-10)	yibi şunday şilerden keten <u>ketenge üşay</u> (K.26-47) deñes Kıyılarında <u>türşēge yaKın bir tı</u> Konışılğan (K.15-35)

ablə <u>sağa oşan</u> stüdent (B.11-10)	betlerimş teran <u>mongol yakutsılarğa</u> biraz <u>üşağan</u> day bola (K.14-13) ketirgennerin bizim <u>baKlawalarğa</u> oşay (K.11-25)
---	---

3.8.4. Birliktelik Hali

+A (+a, +e)

Bahçesaray Ağzı
awunu pişirip <u>yanımıza aldih</u> (B.4-35)
yaş ballar sığırların baK mā çıK Kannar <u>birbirine Kicira</u> ekēnner (B.12-85) <u>birbirine uvajēnye etēdler</u> veselo edı (B.2-100)

+(d)a (+a, +da)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
mına bu <u>başha</u> milletler arasına <u>ēpsi</u> koçken yurgenner (B.7-88)	
	parasın işeler ya <u>aralarında</u> bölşeler (K.29-34) biz asıl roman <u>arasında</u> oştık ama ajılarda sadē tatar ediler (K.25-5) çaş hızlar paramı <u>bolşeler epışin arasında</u> (K.18-20)

+DAn (+dan, +den, +tan)

Bahçesaray Ağzı
señ bitan <u>dan</u> meni bitam doğmuşlar (B.21-1) men dē <u>undan</u> beraber vardım (B.21-7) bālābān <u>atlardan arabalardan</u> neden keleler (B.17-35) bilēm <u>ablē torbalardan</u> saçma diy ediler (B.17-42) <u>bitaydan</u> men de bīr özīm otram (B.16-38) u yerde <u>KopKalardan</u> yıKıldım (B.9-18) <u>bīr Koşıdan</u> ne Kawğa ettim ne pī ūi (B.2-214) <u>derektirden</u> beraber keldiler soradılar (B.2-146) anawū <u>yiwriyden</u> lafettiler yūrice (B.2-164) aḫşam <u>kīyewden</u> bērabēr kıttiler (B.2-204) son ekī <u>saldattan</u> Koşıp yiberdiler ewe (B.21-7) awū faḫ <u>balaçihtan</u> aḫşam bızge keldi (B.2-9)

+GA (+ğa, +ke)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
çi sütün <u>yımirtayğa</u> <u>harışırasın</u> (B.8-93)	bīr rus Kızı ketirip <u>tañstıralar beğa</u> (K.17-29)

yanımız <u>ğa</u> bi_şe alıp olğanımız yoK ëndi (B.4-31)	
	onnar da yaşay barabar dos bolıp arKadaş bolıp <u>cematke Karişalar</u> (K.4-16)

+mA(n) (+man, +mam, +men, +mën, +ma, +me)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
babam qorıp ħaldı meni bu <u>balaman</u> <u>lapetkenim</u> (B.3-19)	<u>balaban soyıman</u> bék Konişaman (K.30-19) siyir alıp ketedik tabışıp <u>ballarman</u> toplasıp (K.28-26) <u>ahayıman</u> bo ölgen pesiye <u>ablaman</u> ablası keldi (K.27-1) türkiyē ketken qoşıp <u>Kocasıman</u> (K.23-7) pırjını <u>mayman soğanman</u> Kawurasın (K.22-32) <u>cımirtaman</u> KatiK tokesin pişecekke yaKın kuptordan şığarıp (K.16-15) moğolistandan <u>tatarlarman</u> annaşabilemen (K.15-49) bir <u>ulumman</u> bir Kızım bar (K.11-15) onnar bızın <u>Kalkman</u> Karişmaylar yavaş yavaş alışalar birlēşeler (K.4-15) <u>zemez suvuman</u> birge şiberek soprasından tamğızırısın awzına (K.1-68) aşasam bir şibörek <u>tostaKaman</u> cazmanı (K.1-70)
	<u>babammam</u> anam üylēneler (K.5-4)
	onı Kocasıman arKadaş tanıstKannar <u>birbirimen</u> (K.27-10) bo caşlar Kaysı <u>Kartiymen</u> Karbābayman iyde otırdı (K.25- 2) <u>romennermen</u> makedonnarman beraber yaşağan bir tatar koyı (K.23-1) papürdā <u>dewelerimen</u> kelgenin bilem (K.15-3) <u>piper nanemen emen</u> şe temis Kariştirip etemis (K.13-14) toplaşıp ketediğ başha <u>Koñşılarman nemen</u> ...kēte (K.10-9) <u>bızmen</u> bārābar şkolā ketediler (K.9-14) allağa calbarasın <u>namas Kılāsın erkezmen</u> (K.7-9) canı Kıyğan Kıymanı Kāştır <u>tuz büberimen</u> unutma bol soğanı (K.1-21) <u>şiberekmen</u> kim osse KatalıK nēken bilmes (K.1-52)
	<u>kobetēmēn</u> Katlama İlahşa cantıK tataraş... (K.1-3)
	şorabatır <u>hanma</u> tatarların <u>hanıma</u> Kazanların <u>hanıma</u> barabar...marebe etip (K.17-31)
	şındikiy <u>haweme</u> şıgara da kirdi arağa hoşap (K.18-6)

+nA(n) (+na, +nan, +nān, +ne, +nen, +nēn, +nēn)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
-----------------	---------------

yüklamaz edik <u>anamna</u> bërävër aşar edik (B.3-178)	o <u>Kızna</u> iylenip bir ulları bola (K.17-30)
tatarımnan otırdıK bız iş tata Kardaş (B.16-38) büyüklerimıs Kaçıp kışkenner kışmengenner vapşı <u>babamnan</u> (B.13-31) ulë adamnar olğan ëken <u>ogız arabasınan</u> tahım bağışlağannar (B.11-42) ne lafetip otırdıñ o <u>rus saldatnan</u> dedı (B.3-20)	
me altı yaşında mektepke bardım anda <u>ballarnán</u> <u>dost oldıK</u> (B.5-31)	
<u>bitañne</u> ekimiz bir vağondamız ebet (B.12-141) <u>üzbekistandá</u> edik <u>üzbeklerne</u> a mında urıslarnan (B.3-190)	o yerde <u>birbirsine</u> o ne teler tutuşalar (K.17-36)
keldi u babamnen barëber bayã ne ttiler (B.22-57) koye këp çıhtıK... <u>tatlılarnen</u> (B.22-31) arızı hız <u>gugumnen</u> barabar çeşmege su almağa bardı (B.20-23) men haldim <u>hartana hartabanen</u> (B.19-5) <u>soğannen</u> beraber hariştirip yah çe pişiresis (B.19- 34) Kawalım dürüldiy <u>özimnen</u> beraber (B.13-28) o sèweptën de yermanya bir dã <u>cenk etmën</u> <u>türkiyenen</u> (B.12-30) bırer fılcın Kawe <u>tatlı şilernen</u> beraber (B.12-194) u waht <u>ekı şekerçiknen</u> bir cewiz bèreler Koliña (B.6-50) mında na ğadar bu <u>ukumetnen</u> talaştıK (B.4-79)	
Kolımnan atılıp kitti <u>KopKarnën</u> yıKıldım (B.9-18) o <u>taşkëntnën</u> çirçikın arasında Kala (B.7-73) <u>ularnën</u> şte mına otıs sekiz yıl işle bir yerde u ğadar sèwe ediler menı (B.5-35)	
yoğ babam <u>bıznen</u> vapşe kemedi (B.13-47)	

+le

Köstence Ağzı
men bir ozım Kaldım <u>cematle</u> men yaşaymıs (K.22-9)

3.8.5. Bulunma Hali

3.8.5.1. Bulunma – Aitlik

+(D)A (+a, +e, +da, +dã, +de, +ta, +të)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
-----------------	---------------

esí barım başna dedim bar dedi (B.12-9) ağızna bir tiş bar iken tek abı yerçiyinde (B.12-49)	
awu ayvan Kotırları var eken üsne çamırlı mamırlı (B.11-59)	kóyimize lise yoğ edí (K.14-25)
dünyada bir hırım erkim ona talaşır (B.20-3) mağnayında bir közi bar adamnar kele dediler (B.20-13) bazlarda olur edi balábān bazlarda orta yerde fenerler (B.14-8) dağda bir kör Kuyı bar eken (B.13-13) dağda sıǵırları bar eken (B.12-34) maşna kirası bermē koqlōs hahında ahçımı bar (B.12-54) haş türlü örıklar ola edi hırında balam (B.10-68) awzında tişlerim yoh meni kim aňımycağ (B.9-1) tatarlarda bala çoğ oğan da (B.4-166) mēn ayahlarında yara var (B.3-69)	biz asıl roman arasında eştik ama ajılarda sadē tatar ediler (K.25-5) kotoyda var bir igrim hane (K.19-3) delirujda camı bar edí (K.19-29) taw sozı tatar tılınde demek em dağ em orman annamında (K.15-51) Kansarayda camı bar da ana onı işerisinde şı bar edí muze (K.12-2) eş müsülman yoğ eken o zaman dobrocada (K.4-13) tatarlarda bizde tean bir KastalıK bar bir küncülük bar bizde (K.3-19) boısa iger soprada bir Kaş tane şüberек (K.1-57)
	kiyew toKızında çok şı olmay (K.26-43)
ozende de teran su koğ igen (B.16-3) ama oña da erkēzde Kırmızı çul dā emay (B.14-26) mende kitap pek çok tatar kitabı... (B.7-53) bizde eki malle var edi bizim koyde (B.4-21) eppimizde yanı anterler yanı kasiñkalar bantli (B.3-163)	bu kóyimizde bu Kişkene azbarda yüs hanemiz (K.32-8) bizim koyde yoğ edi orta oğul (K.29-3) şingēne de bar bizde şingēne ballar (K.28-12) er mallede birer ekişer attā üçer bile Kuyı bar edí (K.26-5) onnarğa aythān men elimde o ğadar para yoK degen (K.26-24) bizde eweli oja moja bolmaytanedí (K.23-20) yüs sēne an yağında su war iken bo derede (K.20-16) ana türklerde altın tağıla (K.18-26) koyimizde tatar mallesi bar edí baya yüz Kane tatar yaşay edí onda (K.15-14) taw sozı tatar tılınde demek em dağ em orman annamında (K.15-51)
bizde samarkantta balabān bir cuma camı var edí (B.6-60)	KırK biş talebedik dört sınıfta (K.3-9)
ekı ayağı oğan kópekte dört ayaK ola (B.12-3)	

3.8.5.2. Bulunma – Belirsizlik

+de

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
meni anam <u>nede</u> alupkada firında çalışadı (B.22-3) bu meni çalım bu <u>nemede</u> oldı ahyarda (B.16-12) den pabedanı bız <u>yaptıK</u> <u>nemede</u> üzbeKistanda (B.7-10) mına meni Kızım bar <u>nede</u> otra (B.7-71) <u>nemede</u> slujba etti şte u da uKranada slujba etti (B.4-77) men gazette oğudım <u>bu</u> <u>nemede</u> <u>maldavya</u> <u>hahlarda</u> (B.4-114) meni dayım Kızları bar <u>nede</u> <u>ğvardeyskide</u> (B.1-154)	genşimizde ana <u>toylarda</u> <u>nede</u> zewK yasay edik (K.30-8) ne dep diler oğa yoğ <u>sındı</u> <u>şide</u> Kastanede (K.13-3) ondan sonra <u>başKa</u> <u>yerlerde</u> çalıştım (K.26-18) peyamber efendimizin <u>şisinde</u> (K:13-7) Katlama onday Kalıbı <u>şide</u> de bar Kırımıda (K.11-24) kóylerin atı eskı <u>ta şeyde</u> eskı yazılarda haritalarda fılan (K.4-17) ahıllıdır tatar dindardır <u>başha</u> <u>şide</u> ama... KastalıK bar bır küncülük bar bızde (K.3-18)

3.8.5.3. Bulunma – Durum

+Ø

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
bızler de arttan <u>çayaw</u> <u>kitemiz</u> (B.18-14) er şığım yanğan <u>Kaldım</u> <u>çıplaK</u> (B.18-47) <u>bır</u> <u>özım</u> <u>yaşayım</u> ne yapacam (B.16-17) yohtır bırew yohtır <u>yanğıs</u> (B.16-38) men <u>yaln</u> <u>ayah</u> <u>çalışam</u> arKama bır ruda alam (B.12-198)	bır <u>zewh</u> edi bızge êrkêz bostanda (K.31-8) køyge kirëyatırğanda êpsi atların cıberdı <u>çayaw</u> <u>haldıla</u> (K.23-27) vefat etken sora men <u>bır</u> <u>özım</u> Kaldım (K.22-9) ottız beş sêneden bertlı <u>tulman</u> (K.21-4) olar meni <u>cağız</u> êkenim mında catħanım da bile (K.20-29) bır hart kële bızge azaplardan <u>çayaw</u> (K.10-26)

+(D)A (+a, +da, +dä, +de, +e, +ë, +ta, +te, +të)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
baħam <u>stolın</u> <u>başına</u> bır danesi <u>otra</u> (B.15-10)	
bızın ewge mën vot <u>ahılımda</u> keldiler (B.17-1) babam <u>dä</u> u vaħıt <u>armiyada</u> edı (B.18-54) meni stalin bile tohtatımaycaħ <u>yolda</u>	ruslar şektire êken deb <u>aklımda</u> Kaldı o ayħanı (K.28-3) bonnar <u>ahılımda</u> Kalğan (K.22-26) men <u>KırK</u> <u>dört</u> <u>yaşında</u> Kaldım (K.21-9) aytama Kızlarğa mem <u>anawu</u> <u>dünyada</u> aru

<p>(B.15-6) ھاھ ھاştı ھاھ dā <u>yuhuda</u> yaş bala bar Kasta bar (B.12-129) on sekis kun <u>poyızda</u> kittik Kapıları yapıK peçatlı (B.12-132) rusalka diler abu pamitnik su çine <u>balası</u> <u>hucānda</u> (B.7-69) o taşkəntnən çirçikın <u>arasında</u> Kala (B.7-73) <u>yolda</u> kitkənde sıcağ ende su yoğ (B.4- 48)</p>	<p><u>yaşarman</u> (K.21-20) <u>kozım aldında</u> tıra sızılıp etken iygılıklerim (K.21-29) <u>şindi şamırda</u> yawmır yawdı şındı bī yahtan ketamassın (K.19-4) <u>o aKlımda</u> zaten (K.14-13) anası ne ğadar gezecek <u>balların artında</u> (K.11-49) catasın <u>aşık bóyle awada</u> (K.7-14) <u>onların başında</u> namas Kıla āwū ekı legelek (K.6-20) birin calma birin cīt birin <u>Koıda</u> azır tut (K.1-36) <u>asretlerge acıda</u> sağıngannı Kawıştur (K.1- 80)</p>
<p><u>yoldā</u> anawu adamğa da Kaptıra (B.12- 58)</p>	
<p>kıt ballarğa da <u>üyde</u> otur dēgenner (B.18-27) samalöt septirip kete <u>bızler onun</u> <u>tübündemis</u> (B.18-62) men diy <u>mashara etecek</u> diy bu cemāt <u>içinde</u> (B.11-61) ağamalar <u>yaşsı koзде</u> edı KorKam ağamarğa sós kēr dep (B.2-119)</p>	<p><u>ğurbet elde</u> anayım Kalğan oğa da Kaydiy cetmeli (K.22-14) <u>canıklı gінде</u> cazma āştım (K.21-15) kəz aldında <u>hayallerde</u> yaşay artıK koy şimdi (K.1-94)</p>
<p>biñ şikür bütün yece <u>ayah üsnem</u> (B.22- 1) bomba <u>tübüne haldım</u> (B.15-1) awu aħşamğı ballar epsi <u>ayaK üsne</u> <u>Katnaşalar</u> (B.12-14) men <u>tüşüme kórdım esime kormedim</u> (B.12-179) anā <u>çamır içine kerpıç kesip</u> <u>kalotkalardan awle epmız ew yasadıh</u> (B.2-37)</p>	
<p>anda <u>zabor tübnē yatamız</u> bında zabor tübine yatamız (B.3-195)</p>	
	<p>İaKşa suwı <u>otta</u> Kaynay (K.1-85)</p>
<p>şuman <u>ceñkte</u> Kayıp böp kettı (B.16-35) <u>ceñkte</u> pek KıyıncılıK ola diy ediler (B.5-23)</p>	
<p>babam cėnk oldı <u>cėnktē</u> oldı (B.9-5)</p>	

3.8.5.4. Bulunma – İş, Uğraş

+(D)A (+a, +da, +dā, +de, +dē, +ta, +te)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
<u>kalhoza çalışım</u> trahtırcı (B.20-16)	
<u>kalhozda</u> işlerdim men küçlü edim (B.20-18) <u>çalışarıdım kalhozda çalışarıdıK</u> (B.16-6) <u>kalhozda</u> tütün tizedik sürgünnihten èvel (B.10-5) yoK babam <u>kalhozda çalışe edi</u> (B.7-7) anám babam <u>Kalhozda</u> şliy edi (B.10-2)	bır zewh edi bızge èrkéz <u>bostanda</u> (K.31-8) <u>şalıştıK</u> endı <u>şapada mısır ciyimında</u> (K.16-3) kolektivmiz bar edi kólhos <u>kolhozda şalıştıK</u> (K.11-5) <u>keten fabrikasında</u> çalışım (K.6-6)
<u>tütünde</u> mına kóklus koyinde tütün saça ediler (B.12-135) bıs <u>şalıştıK tütünde</u> (B.3-46) novarasiskide <u>kaperativde çalışım</u> (B.1-142)	müsür egedim <u>şölde</u> şapalay edik toplay edik ora edik baylaydıK (K.20-34) <u>şalıştıK</u> endı <u>şölde şölde</u> şapada (K.16-3)
	<u>awur işlerde</u> tabılmadım çünkī dayanmay edim (K.26-19)
sekretar çalışım pamıKta çalışım (B.7-15) eñ soñda <u>metpunkta</u> sanitarka olup işledi (B.5-5) üzbekıstanda <u>pamıhta çalışıh</u> (B.3-46)	
meni oğım anda <u>çalışa...ünivèrsitette</u> (B.7-36) <u>mèhtèpte çalışım</u> bır parça bır dört beş yıl (B.6-67)	onnan sın kolektivizare boldı <u>kolektipte</u> şalıştıh (K.20-1) <u>şölde</u> şalışa edik balam <u>kolektifte</u> (K.11-5) <u>terzilikte</u> şiler şefaları edim onda şledim (K.11-18)

3.8.5.5. Bulunma – Soru

+DA (+da, +de, +ta, +tā)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
bır dā varayıh desèler <u>Kayda</u> bır gram Kamağan (B.21-20) <u>Kanda oğanın</u> da bılmedik (B.13-47)	<u>Kayda</u> toy eşitsek arabanı cege edik (K.31-17) <u>Kayda</u> bonday aru tatar kəyı dobrucada bar edı (K.1-104)
büle büle adam diy <u>nerde</u> otra diy (B.11-14) bırbirimızı bılmiymıs <u>Kayde</u> otıra (B.3-223)	<u>Kayerde</u> sade tatar uñ yerde adam ahlı tatarca iyrendiler (K.25-5) <u>Kayerde</u> Kaldım şey sıptı senesi (K.13-8)
<u>Kayta</u> adamnar n aptıñ di (B.11-8)	
	<u>Kayta</u> Katıp kètesiñ ketamaysın da (K.16-4)

3.8.5.6. Bulunma – Yer

Bulunma – Yer – Yerleşim alanı/Bölge

+A (+a, +e)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
ana baba toprağına yañı ewler yapacam (B.20-1)	
	pişirip ketréler aşaylar otırıp taw işinde orman işine (K.11-34)

+DA (+da, +dä, +de, +ta, +te)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
azbarında aştı güller onı kimler hoñlaycañ (B.20-31) eceli bar éken Kaldı üzbekistanda (B.18-61) bis hırında doğdıK ta balam (B.14-5) butün üş tane tizem bükanam Karbam urkıstada otralar (B.12-80) babam mında öldi anam üzbekistanda öldi (B.7-8) babam qalhozda çalıştı anam çalışmadı men bahtsarayda okıdım (B.6-3) volgada üç sutka turdıñ (B.3-36)	azbarda yasadıK toynı adetlerni (K.28-12) Kırım dan kele bulğaristanğa bulğaristanda yaşay (K.22-4) toyğa kélétanedı aşılar (K.21-21) kelip mında dobrucada çalışannar (K.20-15) Kazanğa barıp Kazanda marébe etip...(K.17-20) Kasabada çeşit türlü zenatlar yasadılar (K.15-18) o zamat simferopolda otırdıK bıs (K.14-17) bolğan eskı camı oşken otlar mezarda (K.1-108)
ana men anda uraldä doğıldım (B.9-34)	
Kaşlırlar ulıy dağlar mā tawların içinde (B.16-44) semperopıde ohıdım anda muzıkalnım pıtrdım (B.15-13) hırında men temirçi koyınde doğıldım (B.14-5) boş üzbekistan çöllerinde yaşayışımız Karıştı (B.12-165) bej biñnen ziyade hırım tatarı bar turkıyede (B.7-31)	türçe ders verdım başpınar koyınde (K.29-1) bir Kızı var éken o da turkıyede (K.23-6) bo koyde tuwdum bo koyde ólecekmen (K.20-10) koyde solde ta şöl azbar aywan (K.16-4) şöllerde gene orta aşıyadağı tiller Konışılğan (K.15-36) balabanı kaltelde ortancısı tulçada (K.11-14) men kósencéde doğmaman şıntı manKaliyide otraman (K.6-1)
	bü Kadın bulğaristanda pazarçıKta değdi şimdı kostencide yaşay (K.26-49)
özenbaşta doğdum men (B.20-4) seksen doKızı jılğancık samarkantta	bir soKahta bir tukanğa murnım tıKtım (K.15-50)

oturdım (B.6-26) Kaythanda bizi <u>samarkantta</u> tuttılar (B.3-51)	<u>arafatta</u> bolmadıymı acı sayılmaysın (K.7-13) <u>uçmahta</u> hüriler taşıy eken böl şiberek aldına (K.1-69)
anam koyde babam <u>ahmeçitte</u> otradı (B.13-30) goşemezden tammam bir ay ewelsi uların epsini <u>ahmeçitte</u> yığıştırdılar (B.4-7)	<u>kókte</u> de <u>uşkan samanyanın</u> ayıdawcısı ermenní (K.22-13) <u>kórsem kókte</u> türk birliğı bayrağın (K.1-74)

+ke

Köstence Ağzı
kuş aylarında... <u>kokkē</u> ay tuwa (K.5-13)

Bulunma – Yer – Aktivite/Etkinlik

+DA (+da, +te)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
<u>duwalarda</u> öle (B.12-181) <u>toylarda</u> u wahtta ende... raħı hoyıla edi dē (B.4-145) pamidor Kiyar desēm başa şilerin <u>sata</u> <u>edig bazarda</u> (B.4-153)	geşliğimizni bayramde kóyimizde yasadıħ <u>cıyinnarda</u> <u>talaKalarda</u> (K.29-21) kóşesine para salalar <u>nişanda</u> buday (K.18-18) Kırım baKlawası aşadım şundi <u>festivalda</u> (K.11-25) <u>iyde toyda</u> ya colda men onsis etalmayman (K.1-59)
men kúreşip <u>küreşte</u> elim <u>Kırıldı</u> (B.11-49) <u>küreşte</u> kim yense oħa buğa bereler (B.10-71)	

Bulunma – Yer – Birlik/Topluluk/Grup

+DA (+da, +de, +ta)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
<u>opşinada</u> erkez sekiz on Koranta bir yerge (B.10-6)	bir <u>Kısımnarımda</u> otra edim men keldiler (K.27-2)
babam mında Kığımında <u>medresede</u> oKığan (B.5-43)	<u>bizde</u> oturdılar sorā bir üş <u>familede</u> otırdı (K.22-19)
	<u>Kız yakta</u> deliKanniğa şay tıp Kaynanay Kaynatay (azırlay) (K.23-11) ulım bir sene şide Kaldı <u>yakıfta</u> (K.13-9)

Bulunma – Yer – Araç/Gereç

+DA (+da, +dä, +de, +ta, +te)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
bır Kun <u>aftobuzda</u> kitemiz u da masal şte (B.22-9) <u>vağonnarda</u> ketken vahıtta vağon boyık edim (B.20-7) <u>tahtada</u> satırnen çekediler Kıymanı (B.10-59)	Kız mınaday <u>skawnada</u> otradı (K.23-15) Kayanay a keledı Kınadı yasap bu ğadar <u>bır tawada</u> (K.23-16) söñra <u>televizorda</u> eşiteme sesin (K.21-1) otrıniz diy mına <u>sıprada</u> bır aru şiberék (K.19-15) <u>şantamda</u> tūra edı ö (K.10-17) jaydım oğlawnman <u>honada</u> sora Kıvırdım (K.8-5)
işne yaK yaKasıñ soñ onı bır <u>tawadä</u> <u>nëme tesin</u> (B.8-73)	
bır dene şutnik pravadnitsa <u>var edı</u> <u>trelebuzde</u> (B.22-9) son sät on birde <u>tilivizirde</u> (B.5-99)	başım bék aylana <u>skëmbëde</u> otraman (K.9-3) et Kızara <u>sınide</u> ayvanların sesi Karişa (K.1-86)
unu <u>Kazançihıta</u> pışreler açih sunen barabar (B.4-189)	tułçä kelıp onda <u>yataKta</u> otracağ edim (K.14-25)
ekimiz <u>bır toşekte</u> <u>yathan</u> bır çanahtan aşānmıs (B.15-15) men <u>ġazette</u> <u>ohudım</u> bu nëmede maldavya ğağlarda (B.4-114)	

Bulunma – Yer – İnsan Vücutu

+DA (+de, +na)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
	<u>cüregimde</u> artih yaşay kóym Kalkı adeti (K.1-100)
aftamatı <u>bar éken boyınna</u> (B.12-118)	

Bulunma – Yer – Yapı/Bina/Kurum

+DA (+da, +de, +ta, +te, +të)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
menı anam nede alupkada <u>fırında</u> <u>çalışadı</u> (B.22-3) <u>rastaranda</u> toy bolmaz edi ewde bolır edi (B.3-99)	dört sınıf tatar ozimızdin <u>ohulda</u> ohıdığ (K.23-41) babam mem <u>seminarda</u> ohığan edı (K.19-6)

	ızın bermiy edí <u>bonday askerí oKulunda</u> mili azınnıKlar ũşün oKumaK ũşün (K.15-21) <u>aşKanağa</u> cayuwnı cāy (K.1-14)
anam alıp kitti bızleri <u>bũkanamı ewinde</u> <u>otradıh</u> (B.21-14) em şoK gazetler de oKıy <u>ewinde</u> (B.6-94) <u>mağazinde</u> işledi mında (B.5-7) bı <u>ewde</u> Kızlar otıra anaw <u>ewde</u> yaşlar otıra (B.3-99)	bin doKuz yüs elli ekigeşik erkez <u>üyinde</u> çalıştı (K.20-1) şonda cattılar şo <u>türmede</u> (K.20-22) ne dep diler oğa yoĥ şundi şide <u>Kastanede</u> (K.13-3) apahâylar <u>üyde</u> namazın Kula (K.5-9) <u>şimdi bütün mekteplerde</u> türk tılı din dersleri verile (K.4-19) <u>bir camide</u> birsin ayaĥapları ĥırslandı (K.3-7)
bız yaş beğanda <u>kũlpta</u> toy bolmaz edi (B.3-98)	
bı yerde <u>mehtekte</u> oğıdım men (B.7-4) baĥtsarayda <u>oKıdım mehtekte</u> birinci klas (B.6-3)	ruşça <u>mektepte</u> eki sene oğıdım istemedem (K.15-33)
<u>mehtektē</u> oĥımadımmı men tatar mektepne oĥımadım (B.9-2)	

Bulunma – Yer – Mesafe

+DA (+da, +ta, +te)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
tatarım eki tatam <u>bar edí yanımızda</u> (B.16-38) bız <u>otür edik yanında</u> paĥa anam çüberekin pişirip bızge birer ekışer dene vermese (B.3-177)	eskı bir koy türk <u>koyın civarında</u> Kırılĥan (K.26-3) erkez üyinde çalıştı <u>babayların hatında</u> (K.20-1) <u>onın canında</u> turdum sora meni bu dayım üy etti (K.6-9) <u>korünmesin iyimden kım otırsa aldında</u> (K.1-30)
	<u>uzakta</u> taw bar tawnıĥ mı yağından su bar (K.27-23)
	ķoyımızın suwı çoK derende edi altmış beş <u>yetmiş beş metre derenlikte</u> (K.26-4)

Bulunma – Yer – Taraf/İşaretleme

+(D)A (+da, +dā, +de, +ta, +te)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
<u>awzın içine</u> anawu KılçıkKları yara ete (B.18-16)	<u>sũprañı ana betine</u> tā ĥop bar diy (K.19-17)

<p>awlê de <u>orada</u> tanış oldıh (B.22-5) han şeri <u>anda</u> haytıp keldim men (B.20-5) özim <u>mında</u> doğdım (B.17-1) horantam <u>anda</u> ekên anam babam keçinge (B.15-2) mında <u>ortada</u> Katağa otra otra sofrabaşına (B.11-33) <u>mında</u> maruşkelerin koreler Kızların koreler (B.8-47) babam <u>mında</u> öldi anam üzbekestanda öldi (B.7-8) alvatta kim oğlın sen <u>kopir altında</u> (B.6-4) eskı ewımıs mına be <u>vağzalı artında</u> (B.6-29)</p>	<p>doğgan <u>enda</u> oşken tanıgan kişilerimiz (K.26-31) <u>onda</u> tudılar biz de <u>onda</u> tudaK <u>onda</u> yaşadıK (K.22-3) babası ya Kartbabası kelgen <u>mında</u> (K.17-13) Karadeniz oğa yakın <u>ortasında</u> su ağa (K.1-84) turma da menim <u>Karşımda</u> (K.22-10) <u>aşada</u> tirmen bar edı (K.20-21) üyımızın <u>Karşısında</u> bayır bar edı (K.15-11) <u>tişarda</u> bünday bär bir yasawlı (K.13-21) eñ başında belarnın keke Kutlu şibörek (K.1-6) o <u>yaklarda</u> yaşaydır bır Kırım Korantası (K.1-10)</p>
<p>u <u>kibray andā</u> hırım hırımıdan da yahşı (B.7-75)</p>	<p><u>ondā</u> müslüman tatarlar bek qob ekên (K.24-9)</p>
<p><u>aw yerde</u> awu çıraş yanayım hızım bañçı (B.14-2) ağızna bir tiş bar iken tek <u>abi yerçiyinde</u> (B.12-49) awu tüşken para epsi uların <u>oginde</u> (B.11-35) çağıra oğlın diy <u>Kaz abi yerde</u> bir denë çükur (B.11-67)</p>	<p>birew yoğ <u>ü yerde</u> birew halmadı (K.23-34) mında yaşaymıs <u>bi yerde</u> de KaldıK (K.22-8) tatar hanesi <u>mi yerde</u> ajlarda bar edı (K.19-2) bızım uyımıs tam <u>uş dere birleşken yerinde</u> (K.15-11) denis boyında sol betinde dağlar terekler (K.17-45)</p>
<p><u>anaw yakta</u> maşnamız yoK garajımız bar (B.7-54) özi vëş yüz wiş tatar yoK <u>ortalıkta</u> dört partiya (B.6-83) şte e yerden <u>bi yakta</u> haytu baydar yanına (B.1-7)</p>	<p>KabaK Kartop ta egemiz <u>artta da bar</u> Kora (K.28-22) <u>minta</u> da collar Kapalı edı (K.9-11) ar <u>yakta</u> Kızlar oturir edi <u>ni yahta</u> caşlar <u>ortada</u> (K.23-14) sol <u>yahta bayır on yahta bayır</u> (K.15-12)</p>
<p>yañci koy <u>bü yakta</u> fotsala yansala (B.9-45) bu çette rus <u>awü yahta</u> tatar (B.2-215)</p>	<p>o <u>yahta</u> as haldı yedi Kane sekis Kane haldı (K.19-34) <u>bi yerde on yakta</u> eki Kabir bar (K.6-19) KonaKbaylar caşlar <u>min yahta</u> Kızlar tap <u>tawanda</u> (K.31-23)</p>
<p><u>belagorski bette</u> u Karasubazar (B.16-9) bo rus <u>awu çette rus bu çette rus</u> (B.2-214)</p>	<p><u>koyge kırıste bi yahta</u> mejdiye betten kirkende birinci noğay mallesi bar (K.29-9)</p>
	<p><u>onü üstine</u> de mumnar boladı (K.23-17)</p>

+dAn (+dan, +den)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
	uzakta taw bar tawnıñ <u>mı yağından</u> su bar (K.27-23)
<u>oğumuzden</u> apı <u>çetinden</u> de güzel bir oğlan (B.22-11)	

3.8.6. Değişme Hali

+A (+a, +e, +è)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
anamı bir şileri bar edi sahlıh hartanamı da <u>awuna awuştırdı</u> (B.19-24) son <u>babama</u> bir dane sığırın <u>Kaytarıp verdiler</u> (B.6-40)	onday iç stemedim türmağa <u>Kayttım gene Kartanama</u> (K.6-8) son pişkenge Karama <u>başkasına</u> avuştı (K.1-26)
<u>ustüme deñiştirmē</u> kerek (B.18-44) nemseler kēn son <u>özümüzün eskı yurtın özın</u> mehtepne owuştım (B.6-7)	mezun bölğan sora <u>Kaytıp kene o başpınar kóyine</u> keldim (K.29-5) <u>romen mektebine geşip</u> romanca okıttı sora (K.28-2) sora men <u>ketpınar koyıne</u> üylendim (K.22-3) em de <u>romen tiline de çevırdım</u> (K.1-3)
<u>üçē aylanmadı</u> ekide dā (B.21-2)	

+da

Bahçesaray Ağzı
<u>özbekıstandan mında</u> koçkēnde özımızñ üyümüz aw yerde (B.7-55)

+GA (+ge, +ğa, +ge, +Ga, +ha, +ha, +Ka)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
ranını oğan son <u>üge Kaytarğan ediler</u> (B.18-55) çerçik yahşı yer dep ēpsi <u>bızge</u> koçtıler (B.2-43)	<u>kobadiñge</u> koşıp keldik sora (K.22-5)
başta sijaK yakKa kitemiz dedi son <u>poyiz arKağa</u> hayttı (B.10-18) son vizov berip <u>şarahanğa</u> köçip <u>kelgen</u> edig (B.10-33) seksen doKızda da mında keldim <u>bahtsarayğa</u> Kayttım (B.6-27)	Käynatamnı ketirdim <u>ajılardan mında tuzlağa</u> koşırdım (K.25-12) kertıpınardan <u>koşélér kumpanağa</u> (K.22-21) elıppadan <u>Kūrañğa</u> tıştük sora (K.19-21) kóylerinde üylerin taşladılar <u>Kasabağa</u> <u>koştıler</u> (K.15-17) ekevi kımge çılsa o <u>Kırımğa</u> KaytacaK (K.1-48)

	Kardaşlar dağılgamis mañKaliye mında <u>başha yerlerge</u> (K.24-13)
ellí elli elli tórtinci senesí <u>úzbekişñGa babam kóştí</u> (B.9-35) andan sön <u>KırımGa</u> koçip keldik (B.3-60)	Kalaycı koyinde tuwdım <u>kurkañGa üylendím</u> (K.22-5)
om bir yıl traqtarist çalıştım andan son <u>samarhantha kóştım</u> (B.6-23)	ğuzel koy edi ana alémner başladı <u>kóşmege Kasabaha</u> (K.30-4)
	sön mında toy böp keldim <u>nürbatKa</u> malşuwadan (K.27-6)

3.8.7. Hedef Hali

3.8.7.1. Hedef – Amaç

+Ø

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
ifaK KodalaKlı araba <u>ata munkun yekmē</u> (B.22-26) <u>arpa cimā awū boğdáy başı cimā kete edig</u> (B.18-14) bu ötmekñ bele <u>taşlâysınıs dep ele etip aytam</u> (B.18-50)	onı <u>almā kēttik anā süsledim ne ttim</u> (K.23-27) <u>kelin alma keleler Kayerden bosa da</u> (K.18-9) Kırımğa Kırımñı <u>Kutarmağ işün</u> (K.17-19) andā bahçesarâyğa bardıK <u>muzey kórmē</u> (K.12-1) torıññı <u>almā kētemen şkolağa</u> (K.9-1)

+A (+a, +ā, +e)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
dünyada bir hırım <u>erkim ona talaşır</u> (B.20-3) varadıñ epmıs <u>namaza varadıñ</u> (B.1-105) ekñ kunnen son <u>Kartop Kazmaya varacamız</u> sizin po <u>hazaystvaya</u> (B.22-6) arzi hız güğumnen barabar çeşmege <u>su almağa bardı</u> (B.20-23) çölgerge ketemiz de <u>maşaK cīmağa</u> (B.16-42) <u>Kızıñıza Kuda keldik</u> razı olsañız mına veresiz bizge (B.14-15) bahsarayğa <u>babama keldim</u> (B.9-39) bir adam bazara kiraz alıp kite <u>kiras satmaya</u> (B.11-1)	Kasır tóser <u>cañbasına bātsın dep</u> (K.23-39) biz çöl şilermen oğraşKan sora <u>baKla cīmağa nege</u> er vañıt yardımcı bolatanedik (K.26-13) mení <u>şöp caKmağa</u> bir yerge ciberdiler (K.15-26) sınırlarda <u>şalışmağa eleman Karaylar</u> (K.15-31) harşına capışhan üş Karılğaş <u>üşürtmağa tırurlar</u> tes kózün aş (K.5-17) ablam <u>ketken dağıtmağa</u> olKumlarını (K.1-90)

bular � wahtlarda <u>Kız bahmağa wara</u> <u>�kenler</u> (B.4-223)	
	y�s kişi <u>şalışm� keledı</u> ap�h�y ah�y b�la <u>şağa</u> (K.20-4)
baramız t�zek ciyip <u>kelemiz aş</u> <u>pışirmege</u> (B.18-23) erkes <u>Kol opmege bare edı</u> Kartlarğa (B.5-64)	ogi anası �zın hızm kiyindirip Kuşandırıp <u>gezmege a kete</u> (K.3-26) <u>şiborek pışirmege</u> keldı ya endi sıra (K.1-13) <u>zapt etmege alıp stiy</u> ikeler bo koylerın (K.17-17) mar�be olĝanda Kartp�mnı <u>aşkereye</u> alalar (K.9-7) Kartpabam <u>mında ketiren gezmeye</u> romanyağa (K.9-5)

+GA (+ge, +ğa, +ha, +ke+ye)

Bahçesaray Aĝzı	K�stence Aĝzı
ende <u>koyge</u> gelecek <u>kokluzĝa</u> gelecek (B.12-107) meni işim k��m şındi <u>camıge</u> <u>barmaĝ</u> (B.6-78) <u>�zimizge</u> dep sa�ıla pamidor Kıyar her şiyin (B.5-107)	<u>tirmeĝe</u> paranı Kaydan pı�tıreceksin (K.26- 22) <u>birewge</u> barmadım (K.21-5) ama <u>ketti marebege</u> �ldı s�ra (K.10-6) <u>ekı kiřiĝe</u> yasayman men (K.6-23)
biyik aĝamı <u>armiyaĝa</u> alıp k�teler (B.16-333) fide taşlay edig <u>yardımĝa</u> bara edik (B.12-138) �alışıp ana <u>armıyaĝa</u> bardım (B.9-42) işim k��m dinnen namas Kılmaĝ oraza t�tmaĝ <u>duwalarĝa</u> varmaĝ (B.6-78) son namaĝanĝa <u>tehnikomĝa</u> kirdim (B.5-17)	men de zatıl <u>bararım talahalarĝa</u> (K.29-24) eskı camıge de ket�r <u>namazĝa</u> keteler (K.28- 9) tatarman <u>d�nyaĝa</u> Kol atarman (K.23-39) <u>anawularĝa</u> k�z �lah bola edı (K.20-19) u yaĝta manĝalı b�tt�n dolaşıp <u>baracaĝ uĝa</u> (K.19-3) <u>oĝa da hamşı diler atlarĝa</u> ura edil�r şund�y şige (K.18-13) sora <u>berdik arendaĝa</u> episin (K.16-7) �rkez <u>namazĝa kırĝende</u> andan ala (K.3-15)
	nasradin ocaĝı �yine şristyannar <u>Kırsızlıhha</u> k�lĝenner (K.20-30)
kımı <u>mısafirlikke</u> kittı başha koyĝe (B.17-14) barĝan yıllarımıs <u>potpiske</u> varadıĝ er afta (B.7-89) mına babalarımız t�hanlar <u>temi�ikke</u> <u>turalar</u> (B.4-131)	<u>kolit�pke</u> kırsinner dep zorladılar (K.20-6) plannı yasamasalar <u>mapiske</u> ciberdiler (K.15-23) <u>acılıkke</u> bardıĝmı diy (K.8-6) tohtatılmadan ketsin <u>t�zz barsın</u> dep <u>cennetke</u> (K.1-67)
	orta oĝulm aĝudıĝ onnan <u>pedaĝojiye</u> kettik (K.29-4)

3.8.7.2. Hedef – Bildirme

+Ø

Bahçesaray Ağzı
şim bule şî áytáyim <u>sā</u> men (B.22-14) men <u>sā</u> bir şî áytayım (B.18-56) bı şî aytmayım <u>kimsē</u> anam bar (B.15-7)

+A (+a, +e)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
<u>āna</u> son <u>anama</u> <u>ışke</u> <u>çih</u> dediler (B.18-25) bar ayt lemsenī <u>padişasına</u> diy mā timesin (B.12-22) üyelerine barğannar <u>analarına</u> aytKannar (B.12-97) <u>Koşşısına</u> <u>ayta</u> seņ anda di boyıg boyıg lafət di (B.4-237)	<u>apahayına</u> <u>ayta</u> yapKān şiy et diy oca menī kotekliy diy (K.19-13)
	o da <u>vesiyetine</u> aytip taşlağan (K.12-24)

+GA (+ğa, +ge, +ha, +Ka)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
naz diyim <u>sağa</u> bız manaw ediğ balam (B.17-20) ağam u <u>adāmğa</u> <u>ayta</u> aydı mīna bī yerden ėndē Kaçacamiz diy (B.12-63) <u>ballarğa</u> til haytarmaņ dep <u>tenbilene</u> (B.12-197) <u>ballarğa</u> yaş olğanda ozım taħıştırıp çeş türlü masalar <u>ayte</u> <u>edim</u> (B.4-150)	<u>onnarğa</u> <u>aythan</u> men elimde o ğadar para yoK degen (K.26-24) sade gelgen yerin <u>annatsa</u> <u>sağa</u> yeter (K.25-9) būnnarnı <u>mağa</u> Kartim <u>ayta</u> edī (K.22-25) <u>ballarğa</u> sōn aytama em aħay boldım em apahay (K.21-4) ilengen sōra toyım boğan sōra <u>oğa</u> <u>koşterdim</u> (K.21-17) <u>aytama</u> <u>Kızlarğa</u> mem anawu dünyada aru yaşarman (K.21-20) kōşeyatırsızım menī <u>deb</u> <u>ayta</u> <u>Kırsızlarğa</u> (K.20-33) yalan yalan malan <u>aytama</u> <u>olarğa</u> (K.19-8) <u>mağa</u> <u>hayerlisin</u> hardeşim dediler (K.19-24) balam bonı <u>men</u> <u>sağa</u> aytarman (K.6-17) stambīlnı kōzım cımıK <u>sağa</u> aytarma Kayeri Katip ketilgenin (K.7-8) bır de ğorazı bar eken <u>ğoraz</u> kelip <u>hızğa</u> her <u>şeyni</u> <u>ayta</u> (K.3-25) taş Kalawlı Kuyu cırlay <u>yıldızlarğa</u> seslene

	(K.1-88)
<u>bizge</u> able dep ayttılar dep üzbeKler özleri aytır (B.19-23) ewel ezende de <u>naz dim sizge</u> işte ewel ezelde bo oraza bayramın (B.4-127)	şulay ttirip <u>bizge</u> masal ayta ediler (K.17-39) bir KısayaKlı bar edi onda o <u>anhattı bizge</u> (K.12-4) <u>mında kişilerge</u> aytarsın onday ketip kórmek gezmek (K.12-6)
	aytuwlı dohtır <u>aythan</u> tansiyonlı bir KARTHÄ (K.1-53)
<u>kitapKa</u> çikaraçaklar nemseler (B.8-10)	

3.8.7.3. Hedef – Belirsizlik

+e

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
men dedí şini <u>bir yere çikamayım</u> (B.22-6) <u>yapıştı awu sofanı nesine</u> başladı ağlamā (B.17-5) <u>tüttiralar ewnı nemesine</u> şte ew sayibilerne (B.11-27) bermese son onı on on beş KüşaK nemesine üradiler Kolına (B.10-43)	ketesin <u>tólene</u> barıp ya bir tawuğ tutasın ya Kõnşidan alasin (K.31-27) ketirip ózlerin <u>nesine</u> tığalar yesir alıp (K.17-33)

+GA (+ge, +Ka)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
arız hıznı tuttu <u>nege hayihha yühlep</u> (B.20-24) <u>yapıştı awu nemege</u> sofanı nesine başladı ağlamā (B.17-5) bütün <u>şekker şige tokıngen</u> anda (B.12-57) balam na <u>şige de sallıgım yoK</u> (B.5-29) yaladan keçip <u>nemege tüşe</u> ediler yalıboyğa (B.4-212)	<u>şige de</u> batik baylay ediler (K.18-13) Kırımğa o senesı <u>şige de kettik</u> yaltā kettik (K.14-15) <u>şige kettim</u> izmitke kettim (K.13-7) sõra bündäy tıp <u>şiyge serpesin</u> onı Kamırğa (K.13-20) dõri <u>nege acemnēr dēn koyge</u> keldik (K.11-3)
bir <u>yaKKa</u> da barmayım bir yağa barmayım (B.15-22)	bir <u>yaKKa</u> ketti kşiler unutuldı artıK soy (K.1-109)

3.8.7.4. Hedef – Dilek/Dua

+Ø

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
-----------------	---------------

<p><u>biñ şükür</u> bütün yece ayah üsnem (B.22-1) u yawurlar <u>alla boyınnarın ursın</u> (B.12-75) <u>alla köstermesin ya rabim</u> (B.12-186) biziñ kórgen <u>künnerimizñ şiler kórmén</u> (B.8-11) pis kórgenñ <u>kormeniz bām pek</u> Kórlanđıñ (B.3-182) aydı sizler saw bolıñız <u>alla sawlūñızı versin</u> (B.1-190)</p>	<p><u>berēket bersin</u> allagın yolın Kuwamız (K.32-10) caslarğa ómir biz aru de yaşadıK yaramay da yaşadığ ama <u>caşlar saw bosın</u> (K.23-35) <u>berēket besin</u> dime rātma <u>saw bosın</u> hızlarım (K.21-20) <u>saw sağlam bol da bar da kel</u> o zaman ta sölenirsin (K.12-6) şüñdülük dedi <u>biñ bereket bersin</u> (K.12-20)</p>
--	---

+A (+a, +e)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
<p>son <u>ramet osın canına</u> anam oğlım dedi (B.22-20) <u>allaha şükur</u> yahşı yaşadıñ uzbekistanda (B.19-43) kelinim de <u>şkur allağa</u> pek yahşı her şeyin baKıp çewırıp neme te (B.5-113) yasın osın tebarák <u>ohıp</u> oların <u>ruhlarına duwa ete edik</u> (B.4-102)</p>	<p><u>ramet bolsın canına</u> bunu ilk yasağannın (K.1-76)</p>
<p>KoçKar dayın <u>bala versin beşiğñize</u> (B.21-12) <u>alla iline haytarsın</u> dep orda adamnar Kaytalar (B.11-32) babamnar <u>ramet osınnar cannarına</u> (B.10-23)</p>	

+GA (+ge, +ğa, +ğā, +Ka)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
<p>alla Kólay ketirsin <u>işleriñizge</u> bütün <u>işleriñizge</u> (B.5-1) <u>alla rabim ěnde sawluK bersin şükür be</u> <u>kөнimizge şukur</u> (B.2-208)</p>	<p>cenabı <u>alla bizge sawluñ bersin</u> <u>cematmizge</u> balamızğa <u>şağamızğa</u> (K.32-18) <u>bizge sen</u> aslından ayrıлмаған Kayırlı kóp bala ber (K.1-79)</p>
<p><u>şkür boğā şkür</u> a sen sağ ol balam (B.3-183) sızlergā <u>ballarıñızğa</u> <u>torınnarıñızğa</u> kımse o kunnerin <u>kóstermesin</u> (B.2-231)</p>	<p><u>caslarğa ómir</u> biz aru de yaşadıK yaramay da yaşadığ ama caşlar saw bosın (K.23-35) saw bol dedi dınya tırğasıñ tır dedi <u>mağā</u> (K.10-11) <u>aşağanlarğa</u> yardım Kismet etkenge... Kayırlı kóp bala ber (K.1-78)</p>
<p><u>allahKa şkur</u> er şeyimiz bar (B.5-115)</p>	

3.8.7.5. Hedef – İhtiyaç

+Ø

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
boğdây başı cimā kete edig <u>aşamah kerek</u> (B.18-14) ağçı <u>haytāmāK kerek</u> bu u şiyin çok nēmē béceramay (B.11-6)	merah o yüzden <u>kétmeh kereg</u> ama Kırımı <u>kórme gereğ</u> (K.32-17) tamir tutmağ úşün <u>bır ekí üş nesil geşmek kerek</u> (K.15-38)

+a

Bahçesaray Ağzı
<u>torbalarına zdaç vermek kerek</u> (B.11-6)

+GA (+ğa, +ge, +gè)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
baba <u>anağa yardım kerek</u> (B.9-41)	ğurbet elde anayım Kalğan <u>oğa</u> da Kaydiy <u>cetmeli</u> (K.22-14) babay başha çare yoğ <u>şibórek kerek sağa</u> (K.1-54)
bırbırnen lafetip <u>kımnerge şı Kəymah kerek</u> (B.5-52) <u>bo bi şige kerektir</u> ebet pək yahşī etesiñ (B.3-183)	<u>négè kerek bosa</u> kelınnıqler onnarın <u>hoyasın</u> (K.11-11)

3.8.7.6. Hedef – Açıklama

+Ø

Köstence Ağzı
<u>bo key balaban tatılcah tiler</u> (K.24-1) <u>Karti mem babam nenesi</u> (K.22-25)

+a

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
yedī dane yasañ able togerek togerek alKaçıK <u>ona çıraK diler tatarca</u> (B.14-23) su mu bitken Kuyılar ola <u>ona kör Kuyı diyimiz</u> (B.13-14) siroplar satlédí <u>petmez diy edik ona</u> (B.12-202) Katme etip tawā Koyasıñ <u>son ona diyler</u>	sōğan <u>arpaşih diler una</u> arpaşık (K.28-21) <u>doramacı diy edig ona</u> bøndây ağaştan yasay ediler <u>hapı pencere</u> (K.13-4)

<u>kóbete sen bilesiñ</u> (B.8-78) <u>distateka dēp orışsa aytalar</u> da bonı ende <u>ole</u> <u>oyınara</u> (B.6-46)	
--	--

+GA (+ge, +ğa, +ğa)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
<u>trahtırlərge tabılcı diy ediler</u> u wahte (B.5-7)	
Kıranı <u>ezbēr okığan adamğa afız</u> <u>diyler</u> (B.6-32) emce diy edik şinde osman ağa <u>vêli</u> <u>ağa demiy edig bıs hat adamnağa</u> (B.8-40) mına hat Kat <u>Katanalağa</u> bita diy edik (B.8-41)	bo mallêler ayrı ayrı edi <u>oğa noğay mallesi</u> <u>diler</u> (K.29-11) bilmem Kırimda ne diler bizde <u>cabay dimiz</u> <u>onnarğa</u> (K.24-2) Koy <u>soğın diy ediler oğa</u> balâban Kâtlama loKım pışırıp.. ketiredi (K.23-12) <u>boğa dermis Kırim kóbetesini</u> (K.22-30) tawuhsı <u>diy edig biz ağa</u> (K.19-22) sorıgól <u>deb aytalar boğa</u> (K.19-39) <u>oğa da hamşı diler</u> atlarğa ura ediler şundäy şige (K.18-13) bizim tışarda şeyimiz var ne <u>diler oğa...</u> fırın (K.13-21) ekı dane ahay şıgar edı pelwan <u>diler onnarğa</u> (K.5-23)

3.8.7.7. Hedef – İstek/Heves

+Ø

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
men <u>öpmē stiyim seni</u> bir kere diy (B.18-8) <u>unı u ama aytma stiy dā</u> (B.13-11)	Kırimnı kórme gerek sıs kórđiniz ya ama <u>biz de goriyig efendim</u> (K.32-17) arhadaşların bazıları <u>yaltā ketmē</u> meraklanğan soyları boldı (K.14-22)

+A (+a, +e)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
yedi yılda bir kórüştüm <u>tūğannarıma</u> <u>toymadım</u> (B.20-34) Kızını <u>maña sewdirgen</u> öz anası (B.12- 172) ama bızın haş <u>əña KızıKmay</u> (B.7-42) sabaħlıh aşığan son <u>niyēt etemis</u> <u>orazanı tütmağa</u> (B.4-134)	<u>ne oşıma ketti</u> putun o organizareyi yapğan insannar (K.14-18)
soysop erkes <u>stiy beraber kitmeğe</u>	torası men sa <u>işlemeğe merağ</u> edim (K.30-)

(B.17-10) <u>interes etmiy natsiyanalnı meseleye</u> <u>bızın Kağ</u> (B.7-43)	15)
--	-----

+GA (+ge, +ğa, +ğa, +Ka)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
	<u>bek merağ etemen bonday bir yergé</u> <u>kétiyim</u> bir geziyim (K.27-16)
şiniki Kızlar ana baba sozını dinnemi <u>ozını sewgênge bara</u> toyları ötile (B.8-20)	<u>ıştegeni keldi camige ıstemeği kelmedi</u> (K.24-18)
	tuna boyı <u>olarğa</u> bek uymağan (K.15-7)
rametli anam pek <u>aşha</u> usta edí (B.4-185)	
	<u>ıştegeni ocalıKKa</u> devam etti ıstemeğeni yapmadı (K.24-18)

3.8.7.8. Hedef – İş/Uğraş

+Ø

Köstence Ağzı
şölge ketedik <u>çapa ya şapā kettik</u> (K.11-6)

+A (+a, +e)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
ekı kunnan son Kartop Kazmaya <u>varacamız sizin po hazaystvaya</u> (B.22-6)	
	ekındide kóy tırile erkez <u>cuwura ışine</u> (K.1-85)

+GA (+ğa, +ke, +Ka)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
<u>meni çağırdılar kalhozğa</u> presidatil (B.20-20) babam <u>trutarmiyağa</u> ketti (B.19-4) işke yarağan erkek kişilerin epsını <u>trudarmiyağa</u> aldılar (B.4-6)	biz çöl şilermen oğraşkan sora baKla cimağa <u>şapağa neğe</u> er vağıt yazığ gunleri yardımcı bolatanedik (K.26-13)
anam <u>ışke çıhtı</u> (B.18-25) mên yedinci sınıfın bitirip <u>ışke</u> kettim (B.9-42)	

mektepın oKımaKın prekratit ettim işke kirdım (B.6-12) bağğanımnän şte anam dâ işke kirgen edi babam da işke kirdi (B.5-9)	
o menı detsatKa işke kırsettı (B.18-36)	sıra ocalıKKa onım aşılarga älalar (K.5-3)

3.8.7.9. Hedef – Karşı Olma

+ge

Bahçesaray Ağzı
savèt uqmatı dinge Karşı edi de (B.7-19)

3.8.7.10. Hedef – Tabi Olma/Bağlı olma

+A (+a, +e)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
şikür allağa bo yaşıma razım (B.18-60) yüp babamı adına ketemiz biz familyağa (B.16-36)	
	er bir taşın üstine numara salğannar (K.12-14)

+ca

Bahçesaray Ağzı
adı şariat boyunca kırıp bir Kawe içeler ana şipirki kóterip kelele (B.11-45)

+nan

Köstence Ağzı
Kartağasın ayıralar o hartağasın lafinnan birew şikmay (K.31-25)

+GA (+ge, +ğa, +Ga, +ğa)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
	din şindi unutulmadı virā dinge sarılğannar (K.32-3)
	allağa calbarasın namas Kīlasın erkezmen (K.7-9)
albat mīna albat u rayonGa bağlıK edi (B.9-44)	

<u>hıs razı bola oğlanGa</u> endë kîtken sön Kâyda vâracağ (B.3-117)	
şını <u>adamnağa</u> urmet degen ũrmet <u>yohtır</u> (B.8-44)	

3.8.7.11. Hedef – Tahsis/Ayrırma

+Ø

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
ay yür eve <u>veriyim aşlıh sâ</u> diy boğday şte ya un alıp kîte (B.12-155)	ızın bermiy edí bonday askerí oKulunda <u>mili azınınlıklar ũşün</u> oKumaK ũşün (K.15- 21)

+A (+a, +e)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
bır şamar urdı awu <u>oğlana</u> u da buna bu da <u>uņa</u> (B.22-13) aņnatmağa çarêm yoğ çöller <u>baņa</u> oldu tar (B.20-30) <u>anama kalhozdan ketirip</u> bír tarpı tütün tüze ediler (B.17-24) ana baba <u>soyısopına ağa Kardaşlarına</u> Koyıp öle (B.5-54)	<u>oğ balasına</u> ötmek berir (K.23-36) <u>başına</u> bír belâ alıp kelme <u>maņa</u> (K.17-27) patrat etin <u>salasın</u> <u>blay</u> tıp yasaysın samsaklı <u>KatıK şorbasına Koyısına</u> (K.16- 22) örme ördirecek <u>tuwğanın tatasına</u> (K.10- 28) <u>Kazaņan soyına</u> bereler hazanmân soyına yoK (K.5-25) <u>bızım türklerden tatarlara yapħan kóylerin</u> kenarına malle yapa (K.4-15) <u>neneņe babaņa</u> Kadım oKıyma (K.21-2)
tek oğlannen <u>Kızın özine Koya</u> ediler (B.5-53)	köp yıllar yaşasın <u>Kart Kartiye şiberek</u> (K.1-66)

+GA (+ge, +ğa, +ğe, +ħa, +Ga, +ke, +Ka)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
<u>bızge aħça</u> bere ediler (B.20-37) <u>bızge</u> anda kıwartıra <u>berdiler</u> (B.15-5) bızın şimdi kıordiler atacaKlar <u>bızge</u> bír eski urbalar <u>ketirín</u> diy (B.12-90) Kuranı <u>bekirge</u> verip yetiştirdi (B.12- 147) <u>erkezge</u> liniye liniye bölig bölig bölip <u>verdi</u> (B.10-28) aħçığa <u>satâ ekénner türklérge</u> (B.7-60) zeņginlerin şilerin tütüp alıp <u>fiħarelérge</u> <u>bergen</u> (B.7-79)	<u>bızge üyrete</u> edi äwu apaħaylar (K.30-10) neném üyde Kalır <u>bızge</u> yemek yapardı (K.11-7) o zamanğı parasımen bir normal aylık <u>bızge berediler</u> (K.3-12) <u>çaş kelíng</u> şibörek <u>çaş kıewge</u> şibörek (K.1-62)

<p><u>raboçige</u> dört yüz gram ótmek <u>verediler</u> (B.6-71) <u>erkezge</u> birer komnata berdiler (B.2-28)</p>	
<p><u>bo oğanğa</u> e büyük Kızın diydiler (B.18-2) mèn tikip <u>sekretarmızğa</u> bère... (B.18-38) baKla tayā ketrip bërse isa dèse barip <u>ularğa</u> da kètreken (B.12-48) awu <u>adamğa</u> da bere özi de içe (B.12-62) <u>kürüşken adamğa</u> buğa ayvân aywan <u>veredile</u> (B.10-71) <u>siyirlarğa</u> su berdím diy ün çün meni alla canım Kütardı (B.9-20) arzi <u>Kızğa</u> nemege o pamitnik <u>yasalğan</u> (B.7-70) babamlarğa u wahtte yer <u>aydağanlarğa</u> yahsı praduhta bère ediler (B.5-11) özimizîn tatarlarğa <u>kurabiye</u> na çay may şiler pişire ediler (B.5-66) múyazın oldım şındı <u>yaşlarğa</u> tapşırđıh (B.4-90)</p>	<p><u>Koylarğa</u> beredik bunı kúзде (K.28-34) su taşıtanedik <u>aywannarğa</u> (K.26-12) işçilerni şölge a ketip <u>onnarğa</u> iş beretanedı (K.26-15) <u>deliKannı Kızğa</u> pašta cawluğ alır ediler (K.23-9) Kız yakta <u>deliKannığa</u> şay tıp Kaynanay Kaynatay (azırlay) (K.23-11) kım bereceg edi <u>mağa</u> para (K.21-6) <u>maşınalarğa</u> gene birer tesmal birer batik baylıana (K.18-14) <u>awuğa</u> sora anawu şıncırın salğannar (K.12-11) bir piKare tul <u>apaháyğa</u> beresin (K.11-40) sóra bir Koşhar <u>aday</u> ediler <u>onnarğa</u> (K.5-24) tes tüzeler zavallı <u>ber şibörek lohsağa</u> (K.1-63)</p>
	<p>boşsa yasala işine <u>kiyewge</u> bahşış salasın (K.18-1)</p>
<p>son <u>ukumatha</u> tapıştıra edih <u>yermanyağa</u> tapıştıra edig (B.10-7) bızın <u>hahha</u> ketirip... yardım ettiler (B.2-260)</p>	
<p>anası babası razı osa sâ seni <u>bo oğanğa</u> beredı (B.8-18)</p>	
<p>şu bölınme partiyalar olğanı teğarançılı <u>millétke</u> ağırlık éte (B.6-82)</p>	<p><u>men garıpkе</u> Kattı Kuttı ótmek berir (K.23-37) hoy enı sora soyasın ekinci ğunı pişresin aş <u>cematke</u> (K.18-5) şiberek <u>etke</u> soğan tartasın yetin tartasın (K.16-10) toprağların neleri <u>kolectifke</u> biraz zorlanıp yazdılar (K.14-6) biz étni şunday pişirmiden dırek <u>şibörekke</u> sağamıs (K.13-16)</p>
<p>ufa kazan tatarlar bızın <u>hakKa</u> bir kere <u>yardımetmediler</u> (B.7-92)</p>	<p><u>cantıKKa</u> da ép onday (K.16-11) dobroca <u>helgen</u> <u>KalKKa</u> sərbestlik <u>bergenner</u> (K.4-6)</p>

3.8.7.12. Hedef – Ulaşma/Erme/Kavuşma

+A (+a, +e)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
ew yanına keldik ē mısırboğday boçkalarımız vardı (B.13-45)	
amman men de çapıp bindim arabaya <u>koye kēp çıhtıK...</u> (B.22-30) ramazān aytıp <u>keldim eşiğñize</u> (B.21-12) balıKlawanı keçtik cayaw <u>koyimize keldik</u> (B.13-43) feşçi fatime diler <u>onı üyine kire</u> (B.12-108) koğ Kapısın açılğanı körgeñ adam ne stese <u>miradına yete</u> (B.12-178)	aylanıp keldik ši <u>iyip sultanın Kabrine kirdik</u> (K.6-18)

+GA (+ğa, +ge, +ga, +Ga, +ha, +ka, +ke, +Ka)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
awle tip <u>uzbekistañğa barıp tüştüK</u> (B.20-12) büz <u>uzbekistañğa barıp çıhtığ</u> barabar tüştüK (B.4-51) ulijne etip <u>volğağa keldik</u> (B.3-36) anā şukur <u>bu alğa keldik</u> balam (B.2-91)	eki ayaKlı bir tayaKlı <u>keldi u mağa</u> (K.10-8) <u>bayırlarğa unnar kelyen zamannarda</u> astınnan mına su şıKkan (K.24-4) ondan sorā sora keleler <u>romanyağa</u> (K.22-4) sora bız <u>dunyağa kelemiz</u> men Kalaycı koyinde tuwdım (K.22-5) baştan <u>Kalaysığa</u> keldi bonnar (K.22-19) sora toprağın şide kėtirdi <u>Kırımğa ketirdi</u> (K.12-25)
<u>üyge kiryatır edı</u> (B.16-24) koğkózın dolandıñ <u>aypetirge çıhtıñ</u> ende haytamız (B.15-27)	tanıştıñ <u>keldik mejdiyegē</u> (K.30-16) <u>memleketiñizge</u> ũruslar kiryatır değēñ dāy eşişenis oğız mınıp Kaşığıs (K.23-25) sora apağaylarğa ağşam <u>kelinge keleler</u> (K.18-8) dōri nege <u>acemnēr dēñ koyge keldik</u> (K.11-3)
<u>bizğa in keç keldiler</u> patamuşta aqamnar trutarmiyağa alacay ediler (B.19-11)	
başladılar Kıdırmā <u>çıhtılar tawañGa</u> (B.17-44)	Kırımđan kele bũlğaristañGa bulğaristanda yaşay (K.22-4)
an awle <u>altıncı klasha keldim</u> (B.2-154)	
boyıK oğlim institut bitirdi <u>leningratka keldi</u> (B.19-26)	
	tuna boyından denıs <u>Karadeniske yaKın kelgenner</u> (K.15-5)

son bayırçıKKa kele ağam ü yerlerin bileken (B.12-63) n apacañ o da bóle bir hastalıKKa oğradı (B.12-188)	aK topraKKa kelgenner mında dobrocağa (K.17-9)
--	--

3.8.7.13. Hedef – Soru

+Da (+da, +dá, +tā)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
hayda barsam kórdim halhım çadır hırup oturur (B.20-2) ya balanı Kayda tıKayım (B.18-35) ama hayda ketersin haldım kettim balam (B.15-12) alla bile Kayda kite haK (B.12-132) rami anda kitesin diy kıras satmā kitem diy (B.11-2)	Kayda baracağ edim (K.21-6) oyunlarımıs tapmaşalar Kawğalarımıs Kayda (K.1-103)
sen Kayda otrasın sen (B.7-1)	
	Kayta Katıp ketesin ketamaysın da (K.16-4)

3.8.7.14. Hedef – Uygunluk

+Ø

Köstence Ağzı
bı şı kórmedik mā kóre (K.14-24)

+A (+a, +ă, +e)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
tawaña göre naz tawa tap aşacañ (B.4-205) çübirik yapar edi pek uje ne özine Korandasına kóre (B.3-175)	son sıraman otürsin erkes Karap yaşına (K.1-31)
Kaşı şerbasına un Kawürup Koyıla edi (B.8-86)	
Kursā şışe şı ete çaresine çare tapmay ekimler (B.13-12) baKra süzmesine yaK yiri tökile edi (B.8-87) eliñ betiñ yuwasın son bilgenine kere ohıysın (B.3-137)	sarburma pişire blay ttırıp bünday şiler musur haynata aline göre caşlarğa igrım éte (K.29-26) şiyine göre bek tatlı steseñ teraKay qop salasın (K.16-30) yasalmalı kışkene alayının boyu da úymalı birbirine (K.1-19)

+ça

Bahçesaray Ağzı
endi <u>ozınca</u> kemanë darë çalıp barıp ap <u>kele</u> ediler awasın çaldırıp (B.8-24)

+GA (+ğa, +ge, +ğa, +ke, +Ka)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
bı vahta yahşi edí <u>şindi</u> urusla <u>ğa</u> yahşi bizge yahşilî hamadı (B.8-1)	
koğeçiklerin açıp yüre <u>bizge</u> ayıp osa da (B.8-48)	
ballar <u>ğa</u> bu masal kıbı naciye (B.17-31)	<u>tügerek</u> <u>tawağa</u> göre onı sora parşa parşa kesesin (K.22-34) berdím imtan test <u>şoğa</u> göre Kazandım (K.15-32)
	<u>er bir dertke</u> devadır başha ilaç ne kerek (K.1-58)
ama <u>dört yaKKa</u> dört <u>Kapısı</u> bar (B.18-21) <u>tataraşKa</u> biz yayamız <u>hamırı</u> un işne yaKamız başta yağın (B.8-65)	

3.8.7.15. Hedef – Yer

Hedef – Yer – Alan/Yerleşim alanı/Bölge

+Ø

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
<u>urkistā</u> yaKınlaşKannar (B.12-85)	<u>qopsı</u> <u>Kasaba</u> kóştı mından bıs Kaldığ (K.19-1) tatarlar <u>biziñ</u> tatarlar <u>türkiye</u> ep <u>keşeler</u> keteler (K.25-7) Kırımğa o senesí şige de kettik <u>yaltā</u> <u>kettik</u> (K.14-15)

+A (+a, +e)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
anam oğım dedí <u>var ağ</u> baydara dedí (B.22-20) <u>rukistaya</u> <u>Kaçıp</u> <u>kittik</u> anam alıp kitti bizleri (B.21-13) razılığ ber anaçığım men <u>hırıma</u> <u>baracam</u> (B.20-1) üzbekstanın <u>yanğül</u> <u>rayonına</u> <u>tüştük</u>	<u>silistrə</u> <u>tarafına</u> başta türk osmanlı devleti erleştirgen olarnı (K.15-4) turkler surúmen <u>koştirilgen</u> <u>yalı</u> <u>boyına</u> (K.15-37)

(B.4-5)	
biz de koydemis <u>skeleye kostik bizim koyimize</u> (B.22-20) <u>koklus koyine kelecik</u> u adam da oz tarafina kitecek (B.12-103)	romanyanı <u>Kalaysı koyine</u> onda yerleşe otra yaşaylar (K.22-5) sora onnar cerleşeler <u>kertipınar koyine</u> (K.22-20) başha <u>etraf memleketlerine</u> barıp marébé etıp özlerin (K.17-41) kelgenner bir ahrabalarına <u>koy yerine</u> (K.9-6)

+GA (+ğa, +Ga, +ge, + gə, + gè, +ha, +ke, +Ka)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
<u>haçtıh dağğa</u> nemsiler kelgen son (B.19-8) yoh ew satmam <u>ketmem hırımğa</u> (B.19-26) partizannar bütün qalhozın Koyın aydap <u>dağğa al kittiler</u> (B.17-29) <u>tawğa</u> ketediler (B.16-41) son bu adam <u>çıKa kite bir kún dağğa</u> (B.13-12) <u>alıp kittiler Kabırstanğa</u> yıgdılar erkezin (B.12-130) valam biz <u>oralğa tüşken edig</u> (B.10-17) mèn <u>bardım mishorğa</u> (B.7-68)	<u>kertipınarğa</u> cerleştiler (K.22-19) bo koyden <u>azaplarğa komanağa</u> cayaw a ketıp cırt ettiler (K.20-5) <u>hırımğa</u> köp ketti (K.19-20) <u>Kazanğa</u> barıp Kazanda marébé etıp ruslarını...(K.17-20) güzel boldı <u>baKçisarayğa</u> da kettik (K.14-17) türkiyeye <u>istambulğa</u> bardım (K.13-7) <u>andâ bahçisarâyğa</u> bardık muzey kórmé (K.12-1) <u>romanyağa</u> gézme kelgenner (K.9-6) o a kétécek bizni <u>Kırımğa</u> Kazağıstannan (K.5-7)
men dedim <u>ketem KırımGa</u> (B.15-24) <u>üzbeKıstanGa</u> üzbeK tamam <u>uzbekıstanğa</u> ap kittiler (B.4-37)	<u>iyip sultanGa</u> bardım (K.6-10)
arız hız guğumnen barabar <u>çesmêge su almağa</u> bardı (B.20-23) <u>süK yerge</u> kiteler balların yahşı kiyindir (B.17-8) <u>çöllerge ketemiz</u> de maşak cımağa (B.16-42) bizin son srazu <u>sewastopılge</u> aydadılar nemseler (B.15-17) albatğa keldik kègende başta <u>semferopılge</u> (B.10-39)	işçilerini <u>şölge</u> a ketip onnarğa iş beretanedı (K.26-15) <u>keşkénner türkiyeye</u> mında başha <u>koylerge</u> (K.24-11) bir Kardaşımın Kızı <u>Kubadınge</u> barğan edi (K.27-9) <u>Karadenizge</u> şey bir gezintı yaptıK (K.14-16) <u>ketemiz yazın gunı şölge</u> şapa şapalaymıs (K.5-11)
onı cıbergenner <u>yanğıyülgə</u> (B.2-248)	<u>şölge</u> de ketıp cürdik sora berdık (K.16-7)
başta kiyewim kelgen edi <u>mında albatğa</u> (B.10-37)	<u>mezarlıhğa</u> a kettiler şıgarıp (K.29-15) oğratılmas <u>sıratha</u> cıberılmez <u>tamüğa</u> keter doğrı <u>üşmaKKa</u> (K.1-46)
son tatam <u>taşkentke tüşken</u> ekén (B.10-	toy belä <u>kelinşekke</u> ketemis (K.21-13)

32) ğalodnı <u>stepke</u> çüştüler babam toğannarı (B.2-39)	gezle fke kettik onda şubərək aşadıK deniz boyında (K.14-18) şige kettim <u>izmitke</u> kettim (K.13-7)
bir kiyewim <u>krasnıperekopKa</u> barğan edi (B.10-37)	iranda <u>təgeraŋGa</u> payta KKa şige bardıh (K.3-13)

Hedef – Yer – Etkinlik/Aktivite

+GA (+ğa, +ke)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
mına şı <u>ftarlarğa</u> baramıs (B.19-36) mında kəgən son bıs <u>toylarğa</u> <u>varmaymıs</u> (B.4-246) <u>duwalarğa</u> bardım <u>toylarğa</u> bardım duwalarğa vardım (B.3-68)	er yerge bardım <u>toylarğa</u> eweli toylarğa varedik (K.31-15) <u>nişanğa</u> barğanda anū Kızğa baştan aya KKa (K.23-10) <u>toyğa</u> kələtanedi aşılarda (K.21-21) bız onı <u>toyğa</u> da <u>toylarğa</u> da a ketedik (K.9-15)
barēdim tatama misafirlik ke tatamı yaş balları bar (B.2-94)	toplasıp toplasıp <u>misapirlikke</u> aladılar (K.23-23)

Hedef – Yer – Birlik/Topluluk/Grup

+a

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
Kis taraf <u>oğlan</u> tarafa urba çeşit türlü <u>ciyezler</u> yapa ediler (B.4-141)	deli Kannı <u>Kız</u> tarafına Koy Koy soğın...ketirēdi (K.23-12) kelgenner <u>bir ahrabalarına</u> koy yerine (K.9-6)

+GA (+ha, +ye)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
biramda <u>soysopha</u> barıp biram hayırlap (B.2-178)	men satmāyma dedim <u>muftiyatha</u> ketersin (K.19-31)
	oların <u>kolektifye</u> alalār topraklarını (K.20- 6)

Hedef – Yer – Araç/Gereç

+(G)A (+a, +e, +ge, +ğa, +Ga, +ha)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
para hota yükliyeler dā ahyarın	

adamnarın (B.13-39)	
adamnar ketirgen baħşıřlarını <u>kanverte Koyalar</u> (B.11-21)	
bir KısıcıK kelip <u>tılvızırge çıhardı</u> bızını (B.3-185)	eweli <u>sınıge</u> tızetanediler (K.11-22)
men olarnı kóterib <u>vağonğa</u> atar vağon toħtarđı (B.20-8) awu <u>maşnağa</u> yüklediler bizin (B.17-11) bitli <u>poyızlarğa</u> tawarnı <u>poyızlarğa</u> yüklep yüklep yiberdiler (B.12-131) <u>maşnalarğa</u> <u>yüklep</u> mınawu siren stansasına ketirdile (B.10-15) son yağğa batırıp <u>tawağa</u> <u>tızıp</u> <u>çıha</u> edi (B.10-66) <u>poyızğa</u> tawarnı poyızına Koydılar (B.3-32) Kıymañ Koyasıñ KapaKlaysin <u>dúhowkağa</u> (B.3-78)	atların hulağına şewre diler <u>Kamşığa</u> bire <u>taħtırta ediler</u> arabañ teyersiğine (K.29-31) o <u>tulumğa</u> üş dört KopKa su kiredi (K.26-8) <u>ğazetağa</u> bergenner satılıK dep (K.26-21) <u>arabağa</u> mınemis sıru bolıp (K.21-13) <u>pırımğa</u> salaman şini boberlerni (K.21-27) <u>blay</u> tıp <u>tizesin</u> <u>tawağa</u> (K.16-14) <u>salatanedi</u> <u>dolaplarğa</u> naday naday harpuzlarını (K.10-20) kenarların búgúp <u>pırınğa</u> beremis (K.6-27) <u>Konağa</u> un serp te cabışmasın (K.1-17) <u>Kamurnı</u> al <u>Kazağğa</u> sal bir çetten ağırtın (K.1-27)
	búgün ne salaħımız <u>KazağGa</u> (K.21-8)
arzi hızını tuttu nege <u>hayıhha</u> <u>yühlep</u> (B.20-24) <u>mıdım</u> <u>samalötha</u> döğır hızıma cañkóyge keldim (B.15-25)	başlasa Kartımız aşamağa başlar alay Kollar da <u>sawutha</u> uzanmağa (K.1-32)

+A (+a, +e)

Bahçesaray Ağızı	Köstence Ağızı
měn başta awu <u>sumkama</u> <u>yapıştım</u> (B.17-22) amman men de <u>çapıp</u> <u>bindim</u> arabaya <u>koje</u> <u>kęp</u> <u>çıhtıK...</u> (B.22-30)	bele şe yapıp basıyım <u>öle</u> <u>diziyim</u> <u>tawaya</u> (K.2-6)
<u>çamaşır</u> <u>teline</u> <u>yayılğan</u> şilerden bir <u>ekı</u> ıdır bıdır alıp keldim (B.21-8)	atların hulağına şewre diler Kamşığa bire <u>taħtırta ediler</u> arabañ teyersiğine (K.29-31)

Hedef – Yer – Malzeme/İçerik

+a

Bahçesaray Ağızı	Köstence Ağızı
<u>hamırına</u> abizatılını yımırta <u>hojasın</u> bir dene yarım dene (B.3-80)	bılay ttır cayamıs <u>hamırına</u> may Kuyamıs (K.5-29)

+ğa

Bahçesaray Ağzı
<u>hamırğa</u> yağ osa sütün osa teķān sūt huyasıñ (B.3-77)

Hedef – Yer – İnsan/Hayvan Vücudu

+A (+a, +e)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
<p><u>başıma hoban</u> oyuldu ħarlar yağıp başladı (B.20-29) toplayım da alıp <u>âwzıma Kapam</u> (B.18-49) <u>aKılma kële</u> amana çalım (B.16-12) naz oldı bomba <u>tüşti ayāma</u> (B.15-1) doğır barıp eskender paşanı <u>Kulāna kire</u> (B.13-16) başhasın <u>kiye ayāna</u> kîtevere (B.12-31) ötmek ortasına yah <u>Koyıp vèrgen balların Kolına</u> (B.12-99) anam Kuranı menı <u>boynıma ildi</u> (B.12-142) oğlannarın ekışın <u>başna ablè ablè vilKalar tüşüp olgen</u> ediler (B.10-31) tirkler onı tutıp alıp <u>awuzna çullar tihıp</u> (B.7-66) başlay anawu <u>parmāma urmā</u> parmāmı çut ezmedi (B.2-139)</p>	<p>bilmiymen balam <u>aKılma iş kemiy</u> bı şı (K.30-13) <u>atların hulağına</u> şewre diler Kamşığa bire <u>tahtıra</u> ediler arabañ teyerşigine (K.29-31) <u>başına</u> aru şı tıp bñ Kirmızı marama day bñ aru şember cawadı (K.23-15) naday yerine Kına da salıp ekı <u>Kolına</u> baylāydılar (K.23-19) <u>Koltığına</u> kirib a kete peryan (K.10-23) alla yazğan bosa <u>mañnāyma</u> stimen (K.8-6) <u>al Koluna</u> oKlavnı tögerek aş er bñin (K.1-18) türklük Kurtülur <u>düşman erer sırtıma</u> (K.1-74)</p>
<p>bitirgen son <u>yyatıp tizlerine</u> yalvarıp ağlap yalvara (B.13-7) қанverte Koyalar ya <u>èliñe tütüralar</u> (B.11-21) Kulānı çekip <u>kötne samar dā</u> ura ediler (B.6-87)</p>	

+ğa

Bahçesaray Ağzı
<u>aKılınızğa</u> tüşem di dā (B.16-10)

Hedef – Yer – Yapı/Bina/Kurum

+A (+a, +e)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
------------------------	----------------------

bittun kóylerin süren vakzalına ketiriler (B.2-14)	
cür ewimize kitiyik deşem onda bizde... yoğ dedí (B.22-5)	reşat ağay iyine kelip sapir mapir bolđan ediğ (K.21-1)
o oğlançıklar ey kitkenner üyelerine (B.12-97)	

+GA (+ge, +ğa, +ke, +Ka)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
vardığ kirdik ewge äwlä (B.22-22) hış gëcesi balaban kumeslerge dalarman (B.20-27) bizge camige oraza vağtı şinde terawi Kıldırma türkler kegen éken (B.7-46) anda bizlerin bala çağa apay epsin banige kirsétip yuwündürdülar (B.4-40)	şay tırip minawü iyge tişirdiler söra mení (K.21-23) Kazağlaştı müsülmanniğını da iprata camige kelmiyeler (K.20-24) apahâylar barmıy camige ahâylar bara (K.5-8) milletçiler mahpuslerge kirgen son (K.1-98)
bır doğtur mení çağırdı aşā etajğa (B.22-2) āwu mení bır zdanyağa aldı kirdí (B.15-10) er kün kele jandarmeriyağa alıp kitëcem sizin (B.12-125) babası öldi ya bağıp olmān sōn ded domnarğa berdiler balların (B.4-165) padvalğa akoplarğa attılar çufitların yewriyelerin (B.3-15) çapa tukanığa ketreler o otmekin (B.2-47)	këteme aşhanağa otraman (K.21-24) bır soKağta bır tukanığa murnım tıktım (K.15-50) torınını almā këtemen şkolağa (K.9-1)
son yibermedi anam bızın mení mehtëpke (B.17-3) anam unı epsin yoğ etti kenefke attı (B.17-43) endí kelin alıp kele bır kiçkəne ewçikke (B.4-232)	camilerge bara edilër biz mektüpke bara ediğ (K.21-10)
balanı detsatKa almıylar (B.18-35)	Kara taşKa bardınımı yetmedinmí (K.6-12)

Hedef – Yer – Mesafe

+A (+a, +e)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
su yanına yatKızalar toğtatar hāKın (B.12-56) ağam kıtti on ewne Kaynanasın yanına (B.2-10)	

	bizim keyde erkez toprakları <u>yahin edi birbirsine</u> (K.31-7)
--	---

+GA (+ğa, +ge, +Ka)

Bahcesaray Ağı	Kostence Ağı
ance <u>uzahlarğa</u> <u>kitmezler</u> hız hıdırıp (B.14-16)	bizim key bir izolat koy edi <u>Kasabağa</u> uzaK otus kilometru (K.31-5) babama Kasta oldu un sebebinden men <u>uzaklarğa</u> ketalmadım (K.27-15) Karadeniz <u>ogga yakın</u> ortasında su ağa (K.1-84)
<u>taşkent bizge</u> <u>yahin edi</u> erim eki kilometr (B.4-153) şkola da <u>yakın bizge</u> bazarın artına şkola (B.2-133)	başpınar köyine keldim <u>koyge yakın</u> (K.29-5) güzel toy yaptıK mamayada <u>koştencige yakın</u> (K.26-32)
on altı yaşına tolğannarın <u>adamlardan</u> <u>uzakKa</u> alıp kitti (B.10-27)	

Hedef – Yer – Taraf/İşaretleme

+A (+a, +e)

Bahcesaray Ağı	Kostence Ağı
<u>vağonın ortasına</u> ablay teşik yapıp (B.19-15) <u>közünüzün aldına</u> kelem diy ceñk (B.16-11) sen dā <u>bir yakKa</u> barmadıñ (B.15-8) tişarı baracaK adam kibi olup ular <u>aylıana artına</u> (B.12-65) u adam da <u>öz tarafına</u> kitecek (B.12-103)	at mınıp şıktılar <u>kelindin aldına</u> (K.23-26) <u>Kanarañ kénarına</u> şıKannar cip tuttılar (K.23-32) dörtke kèsémén awdarıp <u>arasına</u> cewez salaman (K.22-37) ana qop betin <u>özün aldına</u> ketre (K.19-19) salğannar <u>hapın ortasına</u> hālın bir şıncır (K.12-11) <u>harsına capışhan</u> üş Karılğaş (K.5-17) yapisin bele küçük küçük <u>onı ortasına et Koyıp</u> (K.2-8) <u>Konanın astına</u> un su tusnı Karıştır (K.1-14)
aldı çıhtılar bizni <u>camın oğne</u> ciydılar (B.17-9) <u>abi yerine</u> Kuranın aldı i ahır bette onı Kpadılar (B.17-39) awu oğlan <u>aw yere</u> maşnasın taşlap <u>kitken</u> eken (B.12-8) kirlı mirli <u>üşne yaprah tókılgen</u> bı şı tókılgen (B.11-60)	<u>naday yerine</u> Kına da salıp eki Kolına baylâydılar (K.23-19) <u>orta yerime</u> mazemesin salırmıs (K.22-31) hızardıb alıb <u>üşne şeker</u> sebesin (K.18-16) buklisin <u>etın bir qoşesine</u> salasın (K.16-28) <u>üstüne cimırta</u> çağıp bır tā onmannaysın (K.11-37) yarım ay day ettirip <u>cap yarısın üstüne</u> (K.1-23)

soğan doğıl un Kawürup Køyğan soyları <u>bahla usne</u> (B.8-85)	<u>batıgın kóşesine</u> para salalar (K.18-18)
--	--

+DA (+da, +dā, +de)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
keldi bir bālābān qoççekli ũzbek arabası <u>anda</u> şilerin yüklediler (B.18-13) sewastopilin boşatmayla bızın uje <u>anda al kettiler</u> (B.15-18)	sora <u>onda kettik</u> orta oğulın ağudığ (K.29-3) ak toprakKa kelgenner <u>mında dobrocağa</u> (K.17-9) qomunis recimı kelgen sorā bızın mahu ettiiler <u>koştığ anda mında</u> (K.3-5)
	<u>andā bahçesarayđa</u> bardık muzey kórmē (K.12-1)
	<u>anı yerde</u> oranam catam (K.20-29)

+(G)A (+e, +gē, +đa, +ha, +ke)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
bu oğlan <u>kēle pencērege</u> (B.18-7) trassa çıkKan son yolđa çıkKan son <u>ogge cüresis</u> (B.6-102) <u>naw yerge alıp çıkıp</u> ridiska satalar (B.5-111)	
	suwu <u>zergē</u> ağa hatığı hala (K.20-36)
<u>anawüğa mınawüğa</u> kóz atıp boynımı urma (B.12-173) arkama bir ruda alam ruda <u>taşıymız aşığa</u> (B.12-198)	soğanım pişti saldım <u>kenarđa</u> (K.21-29) şındikiy haweme <u>şığara da kirdi arağa</u> hoşap (K.18-6) sōra <u>ortağa</u> eğı dane ağay şığar edı (K.5-23)
bızın <u>bir yahha</u> yibermiy ediler (B.17-20) son <u>urkısta tarafha</u> yol alđannar (B.12-79)	dobrocada bek bayırlıh şayırlıh yoh koşmessiz <u>ayaha</u> ketseniz belki akbaş sarığol (K.31-6) <u>ü yahha</u> bar neriman var mında (K.19-36) o yaKtan tartılıp kēler <u>mi yaha</u> (K.12-16)
ana anu <u>yerçikke</u> bas unı bağ arhası yana (B.14-3) Kaçıp oğan <u>Kaça</u> edi bir <u>çetke</u> (B.12-74)	on beş tane aşı on <u>beş tane üske</u> (K.18-27)

3.8.8. Karşılaştırma Hali

3.8.8.1. Karşılaştırma – Nitelik/Durum

+Ø

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
ruminner Kırsız edı ular bñr Şi Kaldırmay ediler ular a nemseler yaşı ediler (B.17-49) awu eñ büyük ağam babamnernı Kardaşım (B.15-8)	Şölde ta aru Kura edi mında yoK (K.28-31) başa yerge barsam bñr yaramay bōb kōrıneler mında nurbatnıñ KalKı başa túrlú (K.27-20)
	Kayerde sade tatar un yerde adam ahlı tatarca iyrendiler (K.25-5)
	Kaynanay a keledı Kınadı yasap bu đadar bñr tawada (K.23-16) men aKyardan ketkende tolı sıpram boş Kaldı (K.22-15) tüwerēg etip cayasın tawa đadar (K.22-38) kışkene kōzleri Kırımnaş kōzleri bñras patlaK bñras balabanca kōzleri (K.14-12)

+e

Bahçesaray Ağzı
bayranar eskiden Şeyindekine baKKanda bek güzel keçe edi (B.6-44)

+Ca (+ca, +ce)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
	kışkene kōzleri Kırımnaş kōzleri bñras patlaK bñras balabanca kōzleri (K.14-12)
u aşıK forsalıce edı özın sewe edı ziyade (B.12-185) Koy dı aşat diy çuhurı da ende keñce Kaz diy (B.11-72)	

+DA (+da, +de)

Köstence Ağzı
bñlmem Kırımda ne diler bñzde cabay dimiz onnarđa (K.24-2)

+DAn (+dan, +den, +dēn, +nan, +nen)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
babam anamdan büyük dūđul de kışık dūđuldır (B.12-45) cayasın ē inceçik inceçik bu đadar pñr Kıladan yayma (B.10-56) u kibray andā hırım hırımdan da yaŐı	Kızlar salonun tōrine tñzilediler caşlar onnardan uzaK (K.29-27)

(B.7-75)	
ular endi <u>bizden</u> balaban ediler (B.4-222) <u>menden</u> küçük Kış hardaşım bir dene dā vardı (B.1-47)	<u>bizden</u> balabannar bek şaldı şinní (K.30-9) nurbatnıñ Kalkı başha túrlú <u>betlerden</u> de <u>gúzzel</u> (K.27-21)
bu adam diy <u>menden</u> de pěk aKıllı diy (B.11-11)	
Kāmiş göllér sasıKlık <u>özbekıstannan</u> farKı yoK (B.7-85)	
Kamır aşlardan <u>burma epsinen</u> yahşı (B.9-49) <u>alimnen</u> biyüksın sen ē haç yaşın (B.1-189)	<u>şipşe etinnen</u> ta aru bola <u>Koy etimen</u> baKla yemegí (K.28-37) keler kişkene <u>sennen</u> kişkenelerí bayram Kayırlap (K.7-17)

+ge

Köstence Ağzı
<u>bizim</u> tatarlar başha millétlerge kóre statistıka da onday kóstere beg aKıllıdır (K.3-16)

+ğacık

Bahçesaray Ağzı
ē <u>ğadarğacık</u> Kattı ekèn kiyew Kızın kórmıycek (B.18-12)

3.8.8.2. Karşılaştırma – Nicelik

+Ø

Köstence Ağzı
Kasabalarğa қоşme başlānda <u>biraz az</u> Kaldı қөyde kişiler (K.30-5) bo <u>ğadar</u> ta <u>Kastalıh</u> yoğ edí şindi túrlú şeşit <u>Kastalığ</u> <u>şığa</u> (K.22-23)

+DAn (+dan, +den, +nan, +nen)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
	caşlar <u>onnardan</u> uzaK eki üş metru <u>bı</u> yaha tizile ediler (K.29-28)
<u>emcemiz bizden</u> uzaKşá <u>tüşti</u> asıl bir eki kilometür (B.1-50)	mayın KaynaK bolmalı <u>eksik</u> bolmasın saKın <u>eki yüz derecedən</u> (K.1-24)
<u>onnan</u> ziyade mení aKım yoK eken (B.18-40)	
<u>bej biñnen</u> ziyade hırım tatarı bar turkıyede (B.7-31)	

+men

Köstence Ağzı
ama <u>menmen</u> yaşlı bir apākayman tabışsam romanca Konışaman (K.25-10)

3.8.8.3. Karşılaştırma – Zaman

+Ø

Köstence Ağzı
işku as hullanıla endi <u>ewelki day</u> yoĥ şindi (K.32-11) maşına <u>yoĥ o zaman</u> araba mınaday at araba (K.31-19) <u>şındikiy</u> keleler keteler gezeler (K.27-10) o <u>zamannar</u> ketişat başha edí (K.24-17)

+(D)A (+a, +da, +de, +ta, +te)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
<u>onı açhan vahta</u> abe Kat Kat Katmerleri ola (B.8-68)	
Kırımnan <u>çıkkanda</u> babammen beraber <u>çıkkan edik</u> (B.18-56) <u>ekı ğın o yağında</u> mınawudāy yılan <u>çıktı kalidordan</u> (B.16-23)	<u>yüs sene an yağında</u> su war iken bo dere (K.20-16)
on ekı kapik edí <u>bis kelgende</u> (B.19-32) özim de endi <u>u wahtlerde</u> pensiya ala edim (B.18-42) <u>ceñk wahtinde</u> otız beş yaşındadım da (B.16-6) <u>ewelde</u> toylar şabaştā <u>ola edí</u> şabaşlı toy (B.11-20) u waht ewelde baylar oğannar (B.11-51) bı yer bahçe <u>idi bızın wahtımızde</u> (B.7-56) <u>nemselerin wahtinde</u> bir şı áytmadılar (B.6-34)	o zaman ketiw keluw yoK <u>onnarın malinde</u> (K.23-7) kürşe edıdı caşlar <u>bızın kúnúmızde</u> (K.20-17) <u>ewelde</u> beñ Kartbabamların <u>kíninde</u> su bar ikén su (K.19-40) annatKanlarında <u>bala ekende</u> Kartlarma çop otra edim (K.15-9)
<u>u wahte</u> bir parça rusça <u>bile edig</u> (B.10-9)	
<u>başta</u> hayli omay ediler kizli keçire edik (B.19-44) <u>başta</u> érkez özi işliy iken özin yerleri var éken (B.10-2) <u>başta</u> ewe wahtı şey yapā éken (B.8-32)	
<u>u wahtitte</u> hurruçihlar cewiz berre ediler (B.20-39) <u>u wahtitte</u> bollūh edi er şey ucüz edi (B.19-30) <u>ewehitte</u> bir paça el ayaK tutadı (B.1-32)	

+DAn (+dan, +den, +dēn, +nan, +ten, +tēn)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
sabahtın bündan erte dā kún çıhmay (B.1-42)	ondan eweli mınawu azıza kóyındedim (K.32-2)
cañkóyge menden oğıne kettiler (B.15-23) ya bñle Şi adétler de olğan evelden (B.11-22) eskiden oraza tutā ediler yizli tutā ediler (B.6-56) eskiden bayramnar balam oraza bayram (ola edi) (B.1-92)	etmiş yedide bir ulım boldı vildan sekis seneden sön (K.27-6) eskiden Kaydiy edı kōp musulman bar edı (K.16-1) Kapı pencere yasay ediler de ewelden (K.13-3) eskiden bızın vaKtımızda nikalar Kıyılır edi (K.6-22) iwelden ana aKâylar toplar edi (K.5-22) o kelmezden ewel topraqları bar edı (K.7-4)
	eskiden eskiden Őte bir bayram adında bir Kart yaşağan (K.29-6) noğay mallesi bar ewweldēn noğaylar yerleşken onda (K.29-10)
	annata ediler bonnan KırK elli sene ewel Kartlar abaylar (K.24-5)
kalhozda tütün tizedik sūrgunnıhten ewel (B.10-5) ceñkten oğne ule Őiler de çok edı (B.6-37)	kopten eskiden altınar ya başha bonday Kıymetli Şiler Koya ekenner (K.26-40)
ceñktēn ewas apı savit kemestēn eves sawit diñğanı kuttürmedi (B.8-15) ceñktēn ewel Kığım tatar adetlerine çok yol Koymadılar (B.6-32)	

+i

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
bayramnar nu mında ewel eweli bule edı (B.6-45)	eweli bızın müsülmannar beg aru yaşar Şındı yaşaymız bereket bersin (K.31-10) bizde eweli oja moja bolmaytanedı (K.23-21) ewel aru ediler vazifemis keşeyatımız aru edı (K.19-5) eweli kolekin üsne yedı parşa Şi salacasın ya doğıs parşa iş (K.18-10) toylar eweli dawul tutar ediler oynar ediler (K.5-15)

3.8.9. Kaynak Hali

3.8.9.1. Kaynak – Aitlik

+DAn (+dan, +den, +dēn, +nan, +nen, +tan)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
<p><u>hawuzdan</u> su alasin içine biyaz bitler yaldäy (B.18-18)</p> <p><u>alim ağadan</u> uzaK yerden kegen mına bahşı yüz ruble (B.11-21)</p> <p><u>tatlilardan</u> vişne tatlısı Kaynatá edik (B.10-67)</p> <p><u>Kamır aşıardan</u> burma epsinen yahşı (B.9-49)</p> <p>hepsin saçamız özimis <u>bazardan</u> bir şi <u>almaymıs</u> (B.5-108)</p> <p>endı tatar <u>aşarından</u> mısakKa aşı bar (B.4-184)</p> <p>on bir dene <u>torından</u> <u>torın var</u> torınnan torın on bir dene (B.3-96)</p>	<p>ketesin tólene barıp ya bñ tawuğ tutasıñ ya <u>Koñşidan</u> alasin (K.31-27)</p> <p><u>baba tarafından</u> şoñGar degen tatarlar Kırımñ şöl betinden kelgenner (K.15-1)</p> <p><u>moğolistandan</u> tatarlarman annaşabilemen (K.15-49)</p> <p><u>menim keyimdēn</u> de baya bñ şiler <u>şıhtı tohsıfıdan</u> (K.3-3)</p> <p>şiberek şiyirin <u>otar kóyinden Kırımnan</u> şıKkan ismail otar yazğan (K.1-1)</p> <p>zemzem suvuman bñge <u>şiberek soprasından</u> tamğızırsın awzına (K.1-68)</p>
<p><u>urkústa koyinden</u> anam (B.21-1)</p> <p>u wağıtte anam ne taptı <u>ewden aldı</u> (B.19-13)</p> <p>Kannan aldıñ dep <u>kótek reyislerden</u> (B.18-24)</p> <p><u>yaremden</u> mektüp aldım em ağladım em Kuwandım (B.12-171)</p> <p>anam semiyizli babam <u>babam limina koyinden</u> (B.4-4)</p> <p>yüzüm Kırslaymıs eger iñ demese awı <u>úzbeklerden</u> ekıncısın alamıs (B.3-198)</p> <p><u>Korantamızdan</u> dā bız yedi denedik (B.1-46)</p>	<p><u>kózimden</u> caşlar tığırar (K.31-9)</p> <p>bılnıyme ħardeşim delirüş <u>deliden kele</u> (K.19-43)</p> <p>şoñGar degen tatarlar <u>Kırımñ şöl betinden</u> kelgenner (K.15-1)</p> <p>Karasu boyı Kıpçak <u>kóyinden Kartbabam</u> (K.7-1)</p> <p>reforma yasaylar son a kétéler <u>romanyan çeşit túrlı koşesinden</u> Kalhın (K.4-13)</p> <p>Kárt dedēm <u>dedelerin dedesiden</u> (K.2-1)</p> <p>etin bolmasın bałam <u>arıK semiz şandırdan</u> bolsın sūt <u>danasından</u> az mayli boş <u>búyürden</u> (K.1-20)</p>
	<p>yeşillig olmağanda sabaK <u>orıp ketiredik şöldēn</u> sabaK (K.28-26)</p>
<p><u>awunnan</u> bñ KaşıK <u>awunnan</u> bñ <u>Kaşıh</u> en sonna yürēm yaramandır (B.22-23)</p> <p><u>özı de uezbekıstannan</u> abū şaye ttam (B.13-51)</p> <p>ewelde bñ <u>sudaK rayonnan</u> bñ adam bazara kiraz alıp kíte (B.11-1)</p> <p><u>anasınnan</u> babasına <u>razılıh</u> sorāp sūtımız elál etsin dep ap <u>çıha</u> ediler (B.8-26)</p> <p>tatarāş <u>süzme soynnan</u> bız Kūru sarıyaK Koyamıs (B.8-80)</p>	<p>ēbette pıtın <u>tatarlar Kırımnan</u> kelme (K.11-12)</p>
<p>onı içinnen bñ <u>KamışçıK</u> osıp çıKkan (B.13-14)</p>	
<p><u>Kıs taraftan</u> eki adam üç adam kele</p>	<p>aħrabalar kele <u>eki yahtan</u> da ul <u>yahtan</u> da</p>

(B.11-44) menı u arħadaşım <u>neme taraftan</u> çöl <u>taraftan</u> (B.4-208)	<u>hız yahtan</u> da (K.18-24) yasar edik <u>bı yaKtan</u> bir boħşa (K.5-20)
---	--

3.8.9.2. Kaynak – Belirsizlik

+den

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
	êrkés tabı <u>haydan</u> iş tapsa aylıhlar māş az (K.3-11)
son sāt on bırde tilivizirde <u>nemedən</u> kuweytten (B.5-99)	şundı pılıj etı var <u>epsı satıb alalar şiden</u> (K.11-19)

3.8.9.3. Kaynak – İntikal/Miras

+(D)An (+dan, +den, +en, +tën)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
anam da əkıy edi <u>ulardan</u> keçti ma son mën ozım de oKımağa başladım arapça (B.5-44)	bız de o adetnı <u>hazaKlardan</u> aldıK <u>romandan</u> (K.28-15) Kartanalarımızıñ <u>Kartanalarından</u> Kalğan şeyler bonnar (K.26-38) dedemden ya <u>dedemın babasından</u> Kalğan (K.15-8) <u>ataydan</u> Kalğan bizge etlı maylı Kamıraş (K.1-3)
	<u>dedemden</u> ya dedemın babasından <u>Kalğan</u> (K.15-8) <u>bızım türklérden</u> tatarlara <u>yapħan</u> kóylerin kenarına malle yapa (K.4-15)
ozımızın baba <u>demizen</u> hağan turkı eski turkıler (B.4-245)	
alim kiçigi rayim ũlar <u>ũzbektën</u> <u>doğulğan ballar</u> (B.4-68)	

3.8.9.4. Kaynak – Referans

+Ø

Köstence Ağzı
nurbatta koynın Kalkı <u>mā görè</u> başħa türlü kórine (K.27-20)

+A (+a, +e)

Köstence Ağzı
palawan key kelinšek bir kitapta <u>ohığanıma göre</u> romannar yazğan (K.24-8)
<u>bılğıme korə...</u> şonġar degen tatarlar Kırımıñ şöl betinden kelgenner (K.15-1)

+ce

Bahçesaray Ağzı
<u>men bılgenimce</u> çalışa <u>ėkėnner</u> (B.11-51)

+DA(n) (+dan, +de, +den, +nan, +nā)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
osman ağā varıñ <u>andan</u> da çok <u>balaban infarmatsa alırsıs</u> (B.6-116) <u>rahmetli Kaynānamdan</u> Kaynānam pıñire edi (B.4-209)	ėřitken Kartlardan em de oKığanım (K.17-6) babası <u>hartbabasından</u> ewartken mesėlelerni (K.17-14) annatKan <u>soylarından</u> ewarttım (K.15-4)
<u>baba dedemizde</u> işitip bilemiz ŗte urf adėtlerimizin (B.4-158)	
türkler Kırısap kite de men <u>arızı Kızın nemedən</u> (bilem) (B.7-59) <u>ızbėklerden</u> bir yamanıK kormedim balam (B.2-172)	<u>onnardan dedelerimden</u> ewartkenim (K.7-2)
Koñşılamis keledı biz ende ballar edik <u>men anamnan bilem</u> (B.8-37) şinekı yaşlar <u>onnan öğrenmek pek Kıyın</u> men korem yaşların (B.8-43) men <u>sennā öğrenmek kerekim</u> (B.9-1)	caşlar da maşalla <u>anasınnan babasından</u> ewartip kórip dinni Kabul eteler (K.32-4)

+ġa

Köstence Ağzı
kóy bizin <u>annağanımızġa</u> kore eskı bir koy (K.26-3)

3.8.9.5. Kaynak – Soru

+DAn (+dan, +dān, +den, +nan, +tan)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
<u>bilmem haydan</u> koy yerin bilmem kete edik (B.19-14) ġarıp <u>haydan alsın</u> unı bılmiy (B.17-46) <u>haydan bileyim</u> baġa yo yo bir ši	bo tırmeñge paranı <u>Kaydan</u> pıctıreceksin (K.26-22) <u>haydan</u> alacağsın e aru soyın (K.10-21)

aytmadıla (B.10-12)	
	<u>Kāydān</u> menı Kāynatam romanca üyrendi (K.26-15)
	kelin alma keleler <u>Kayerden</u> bosa da (K.18-9) hırımnu <u>hayerinden</u> keldiniz (K.3-1)
<u>bonı</u> <u>Kannan</u> aldın dep kótek reyislerden (B.18-24) ya u mıhı <u>Kannan</u> taptın (B.13-28) <u>hannan</u> bilim onı qadam bekim çi Kār (B.8-55)	
doğma <u>Kaytan</u> oğanın bilmim nu bahtsaraylı (B.18-2)	<u>Kayahtan</u> kelsé balam bır şibórek KoKısı (K.1-10)

3.8.9.6. Kaynak – Yer

Kaynak – Yer – Yerleşim alanı/Bölge

+**DAn** (+dan, +dān, +den, +dēn, +nan, +nān, +tan, +ten)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
bābam bek <u>dağdan</u> baKla tayā ketreken (B.12-46) mindan siren stansasından u kele <u>ahyardan</u> (B.4-41)	<u>Kırımđan</u> bin sekúz yüz elli altı senelerinde <u>kelgen</u> biziñ ejdatlarımız (K.26-2) <u>Kırımđan</u> kélğen Karaşaylar bar edí biziñ köyde (K.23-22) <u>su aKyardan</u> bır yar da süydüm (K.22-10) amza degen soyı <u>hırımđan</u> kélğen (K.20-15) bır hart kele bizge <u>azaplardan</u> cayaw (K.10-26)
	kele mında <u>Kırımđan</u> şize misafirlér (K.3-1)
ne hadar hısçılılar var üde u <u>kóyden</u> u <u>hızın</u> ala (B.14-17) sön barıp <u>kóyden</u> su tartıp siyirlarğa su berdım (B.9-13) anam <u>koğkózlı sakalından</u> bābam bñ <u>koylı</u> (B.7-3)	<u>koštenciden</u> babası da menim aKamnıñ mektéb arKadaşı (K.26-30) bırsi taymas dēn <u>kóyden</u> kelğen bırsi de galawa <u>dēn kóyden</u> (K.24-7) <u>türkiyeden</u> kégēnner ustalar (K.12-13)
	<u>türkiyedēn</u> tūğanım keldi (K.28-39)
bizni hırdı <u>uzbikstannan</u> taptı ħarbaba (B.19-6)	epsi <u>Kırımnan</u> kelme onnar (K.29-8) toplanelar keleler sibeşyadan kele <u>üzbekıstannan</u> (K.12-15) <u>Kırımnan</u> ħartbābam kélğen (K.8-3) <u>Kırımnan</u> kelgenin a bilmiyemen Kaydan kelgennerin (K.2-1)
	bır tatar <u>Kırımnan</u> onda rametli bolğan (K.12-24)

mañ <u>Guştan</u> da nemseler kële (B.17-35) vilüstan kegen ediler âble nelerî (B.17-48) yañgïyülde tap <u>samarқан</u> oblıstan alıp keldim (B.4-147)	
<u>kuweytten</u> abu Kır ^c an oKumaK İstegenler için anâ ne bêre (B.5-100)	

Kaynak – Yer – İş/Uğraş

+den

Köstence Ağzı
<u>şölden</u> këleme vaKıt yoĥ (K.21-18)

Kaynak – Yer – Araç/Gereç

+ta

Köstence Ağzı
palawan key kelinşek bir <u>kitapta</u> oĥıĥanıma ĥore romannar yazĥan (K.24-8)

+dan

Köstence Ağzı
şıĥarılmas şolpıman Kaşık ya da maşaman <u>almalısın Kazandan</u> (K.1-29)

Kaynak – Yer – Yapı/Bina/Kurum

+DAn (+dan, +den, +nan)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
aylīm tutıp ala elimden bara tek <u>tükandan</u> sarıyaĥ ala (B.12-202)	azır alamız ya <u>tükandan</u> onday tül (K.11-26)
aldım kitaplar <u>maĥazinden</u> şte (B.18-29) bır şı <u>almadıĥ üyden</u> (B.3-29)	
<u>tawannan</u> taptılar bır dane saçma (B.17-44)	

Kaynak – Yer – Mesafe

+tan

Bahçesaray Ağzı
<u>üzaKtan</u> kégén kerışten keçip kegen alım (B.11-29)

Kaynak – Yer – Taraf/İşaretleme

+**DAn** (+dan, +den, +nan, +nen, +tan, +tän, +ten, +tèn)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
arzi hız <u>andan</u> denizge taşladı... rūsalka oldu (B.20-25) babam ozenbaşlı pretçalarımıs <u>em mindan em andan</u> (B.19-3) <u>annan mindan</u> kırayıt etkennerin baKtım (B.18-29) <u>andan</u> kele қоқлозın қойın başına кіре (B.12-107) <u>Kalkın andan</u> alıp kètkènde vağonda çok Kalk olgen soyı dā oldı (B.6-21) <u>ü yahladan</u> yüklip üklip kégènlèr mında (B.4-43)	<u>ondan</u> ilawğan söra Kazaşşā bara edik (K.21-11) Kışta boran iş toktamadan <u>sırt tarafından</u> (K.15-52) namazğa kîrgende <u>andan ala</u> şî ete Kâythanda atıp kete anda (K.3-15)
<u>bızden</u> kèleler <u>ü yahtan</u> kèleler (B.17-36) abün <u>üstünden</u> de Kazğan çühürün <u>üsünnen di</u> atlat (B.11-70) yel <u>oğden</u> kese terekni arKağa Kaytara edi (B.10-30) <u>usunden</u> Kıyma sepip çıhalar <u>usunden</u> pırınç son soğan (B.4-188)	
ende hıyın anda oldıh <u>annan</u> haytıp kèlgèn son (B.19-9) <u>annan kórine</u> tüpède Kaya içinde (B.17-35) <u>mınnan</u> üy Kıdırıp yürúp jiliznıdarojnıge tüştü (B.9-39)	
<u>Kapıñı túbinnen</u> kírgením arıhtan (B.16-24) lémsèler basabas <u>töpelerinnen</u> svetlinna çeke (B.12-83)	
<u>arttan</u> ali baba kelip holların bayladı (B.20-24) sıgır varıp awü <u>yahtan</u> yaldap çıKan (B.12-37) nèmsèler <u>ü yaKtan</u> mènj KopKalardan çapKalayım menı qordiler (B.9-15)	şindi şamırda yawmır yawdı şindı <u>bı yahtan</u> ketamassın (K.19-4) <u>o yaKtan</u> tartılıp kèler mi_yaħa (K.12-16)
<u>bı yahtän</u> da bir dırekten tütħan (B.12-35)	
	qoyge kırışte <u>bı yahta</u> mejdiye <u>bètten</u> kîrgènde bırıncı noğay mallesi bar (K.29-9) Kamurnı al Kazañğa <u>sal bır çetten</u> ağırtın (K.1-27)

	u yaKta <u>manKali bétten</u> dolaşıp baracañ uğa (K.19-3)
--	--

3.8.10. Konu/Mevzu Hali

+Ø

Köstence Ağzı
<u>sütlaş</u> süt sütnü Kaynatasın pişiresin Kaynağan sora pırijin taşlâysın (K.16-29)

+da

Bahçesaray Ağzı
<u>yaşlıgım aKında</u> ni ne taraftan çoçken tarafımızın yaşağan çoçken tarafımızın (B.6-16) endı bu başha çoğ şı bılmiyim de men o <u>aKında</u> (B.5-23)

+DAn (+dan, +den, +nan, +ten)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
men şini hastam dā endı balam <u>alımdan</u> iç kım bilmez (B.15-19) ekimiz <u>başımızdan</u> keçkennerin anța otra ağlay otra çay içedik (B.10-75) kıtapKa çikaraçaklar nemseler... bizim <u>başımızdan</u> ötken şilerden (B.8-10)	komunistler kelgen zamanda <u>topraklardan</u> o ğadar mal plan saldılar (K.15-23)
	o <u>künden</u> aytsañ masal olur ğardaşım (K.31-9)
men <u>onan</u> haberim yō...bir dane ğartanayın tapıp berdiler (B.15-16) bu adamın özün <u>haberı yoğ ne çalğannan</u> (B.13-22)	
<u>men ceñkten</u> bılmiyim balam bir şı endı ular ayte ediler aKılımda (B.5-21)	

+e

Köstence Ağzı
<u>nasradin ocañı üyine</u> kırsıyannar Kirsizliħha kélğenner (K.20-30)

+GA (+ge, +ğa)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
kim Kabatlı bu <u>işlerge aKıllar yetmiy</u> (B.8-8)	

	aKlârımızġa bek saldırmadılar üçüm etmediler aru koy ediler (K.24-15)
--	---

+nen

Bahçesaray Ağzı
<u>biz̄in kélécemiznen kışkenimiznen</u> KızıKmayılar (B.7-45)

3.8.11. Nesne Hali

+Ø

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
awu apay da <u>belet sata</u> (B.22-10) ana baba topraġına <u>toy düġünler olacah</u> (B.20-4) aş ketirdik <u>horanda bahtıh</u> (B.19-30) bizge anda <u>kwartira berdiler</u> (B.15-5) aysa yiberiyim <u>dewe kórdin</u> yoK (B.13-9) yahşı dā <u>sıġar içmez naşa içmez raKı içmez</u> (B.12-15)	men sade <u>ocalıK yaptım</u> camıde (K.24-17) <u>Koşhar verediler</u> premi <u>cawluh verediler</u> (K.20-18) <u>bohşa</u> yasala işine kiyewġe bahşış salasın (K.18-1) bir <u>rüs tılı</u> yasadıK okulda (K.14-1) er bir taşın üstüne <u>numara salġannar</u> (K.12-14)

+I (+a, +ı, +ı̄, +ı̄, +ı̄, +ı̄, +u, +ü)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
	sora anda kirecekte tıp <u>maġnayna</u> uracasın (K.12-11)
<u>haysı masalı tapıp aytayım sā</u> (B.22-8) <u>topladılar u halı</u> bir mezarlıK yerine (B.21-5)	
bır doġtur <u>meni çağırdı</u> aşā etajġa (B.22-2) <u>hırımı boşatacamız</u> dedi (B.10-12)	
KorKa bakmaya <u>tuttı meni</u> Kolımdan (B.22-23)	
	<u>meni</u> dēn yabancı topraKKa Kaldırmaġıs (K.12-24)
abı mışıKlar <u>meni pek seweler</u> (B.12-187)	
	<u>men bunu kordım</u> yaşadım (K.6-17)
ceñk vaġtı anam <u>sütü n apacah</u> (B.21-16)	

+DAn (+dan, +den, +nan, +nān, +nen, +tan, +ten)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
<p>KorKa bakmaya <u>tuttı menı Kolımdan</u> (B.22-23) <u>maşnamdan</u> satıp keldim ya al kitamiycam (B.18-44) <u>ahyardan</u> urğan snafatlar bızım koyı keçip (B.13-35) petmez diy edik uğa <u>undan ala</u> (B.12-202) sen diy çağıtab omı <u>ozırlése</u> diy <u>yahşı atlardan</u> (B.11-55) albat degen kóyinden ikeştim <u>suwundan</u> <u>iştim</u> (B.8-4) yahşı <u>atlardan</u> Koyıñ ballar adın (B.5-61) baharatlardan Koyıp son pırnıçıñ Koyıp (B.5-95)</p>	<p>baylanıp salıp ketiredik <u>ondan</u> da beredik (K.28-29) sora cayılğan <u>Kamırdan</u> salasın (K.22-33) <u>süpradan</u> tuta blay ttırıp <u>Kulandan</u> Koparacaydım (K.19-18) <u>Kamırdan</u> aşıtasın mayğa pişiresin (K.11-41) al bir Kaşık Kıymadan sal Kamurnın ışına (K.1-22) baştan başlarsın <u>kenardan</u> Koparmağa kobdeşlenir (K.1-43) oKuğan çalışKanğa <u>anawüdan</u> ber sen kene (K.1-65) kım eken bu oyse ewge ketirse <u>bızın</u> tanıdıKlardan (K.26-29)</p>
<p>çamaşır telıne yayılğan <u>şilerden</u> bir ekı ıdır bıdır alıp keldim (B.21-8) kitapKa çıKaraçKlar nemseler... bızım başımızdan <u>ötken şilerden</u> (B.8-10) ışesenis <u>able etlerden</u> Koyasıñ on üsne (B.8-77)</p>	<p>azaplarda da <u>zenğınnerden</u> bir mambet aKây bar (K.26-33) <u>ya ö şiden</u> kelınge cıbereler (K.18-4) <u>en aşa işlerden</u> en pis işlerden yasadım (K.15-27) tatar balları az <u>KorKalar şıngenelerden</u> (K.11-48) nişanda ana o <u>ceberir</u> edı ewelkı <u>şileden</u> (K.5-20)</p>
<p>babam <u>Kolınan</u> atılğan ranını oğan (B.18-55) aKayı kórgen varıp <u>boynıznan</u> tütKan sığırın (B.12-34) diy edig bız nane anı <u>onnan</u> Kossan yahşı ora (B.8-92)</p>	<p><u>dalınnan</u> tutamān bosa ketecey ekēn (K.19-28)</p>
<p><u>tüttü yaKamnān</u> awü yırttı aldı rubaşkamı (B.1-179)</p>	
<p>son Kapını aşıb aldı <u>belinnen</u> <u>Kıshanman</u> (B.16-26)</p>	
<p>on için bolar <u>músülmannıKtan</u> <u>KorKıkanlar</u> tekaran (B.12-27)</p>	
<p>awu <u>yipten</u> ablé çekeler Karın tüşüreler (B.17-51) bı yahtān da bir <u>dırekten</u> tütħan (B.12-35)</p>	

+n(I) (+nı, +nı, +nı, +nı, +n, +nu, +nú)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
-----------------	---------------

<p>yerni bıs saylamadıK bo aKayım Kardaşı kelib alğan (B.16-37) bu adam kite ende aKını vère (B.13-11) men türkiyeni uracam degen (B.12-21) adamnar ketirgen bahşışlarını kanverte Koyalar (B.11-21) men bağip hapini açsam anam açma açma balam diydi (B.10-10) tataraşni er türlü pişireler bazıları tataraş pişireler uñ Kawrup (B.8-79) sөн Kıymanı içe Koyğan sөн able krujoK etesin (B.3-84)</p>	<p>Kaynatamni ketirdim ajıldardan mında tuzlağa koşirdim (K.25-12) men u waht yandım uyKumdan cahtım carihni (K.24-19) Koyni salıp eki delihanni ketiredi arbanan (K.23-13) hoy onı sora soyasın ekinci günü pişresin aş cematke (K.18-5) türk osmanlı devleti erleştirgen olarnı sıra o yaKların begenmegenner (K.15-5) babamni mapiske alğanda kotergende bir aşamda (K.8-9) al Koluna oklavni togerek aş er birin (K.1- 18)</p>
<p>padişası bir camını Kalap otraken (B.12-21) anasın yahşı cūwup balanı da cuwa ediler (B.8-28)</p>	
<p>sāt endi dört boğandır dörtni ötkendir (B.16-31) Kardaşım dedı yür bir şerni aylanayih (B.15-8)</p>	<p>muyezzininini birinci yapğan cawit abiyim (K.32-15) genşligimizni bayramdede kóyimizde yasadıh (K.29-20) pişken sora şerbetni Kıyıp servis yapamıs (K.22-41)</p>
<p>at bahtım araba yektim er bir şeyni işledik (B.20-18) men den u kiçkeneni stiy edim (B.18- 10)</p>	<p>men annemni kórgen yoKman (K.6-2) bizni ayırma rabbim yurttan hem çübarekten (K.1-82)</p>
<p>ahçısın men tóliyim de bermiy de (B.18-39) aKlıma keldi Kapın tez tez iytep yaptım (B.16-29) aysa maşna kirasın öziñ bėrsiñ diy (B.12-53)</p>	<p>olgen caş cigitlerin cenazesin kım Kılğan (K.22-13) Koyısın şorbasın yasaysıs da sizler (K.16- 19) şorabatır nenesin babasın taşlay o yaKa kete (K.17-22) on ıştan epsilerin sesledim eşittim (K.15- 10) yemek yasaymıs şorbasın sarmasın(K.11- 43)</p>
	<p>dari urar toKuznu çalınır Koş keldiniz (K.1-72)</p>
	<p>sütten sütnü pişirip hatıg yasaylar (K.20- 35)</p>
<p>anam ciya ala üstünü yuwa awu Katıgın (B.21-18)</p>	<p>sütlaş süt sütnü Kaynatasın pişiresin Kaynağan sora pirijn taşlāsın (K.16-29)</p>

+nI × +In (+in, +in, +in, +in, +in)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
kiyew <u>Kızın kórmıycek</u> (B.18-12) hardaşım bar <u>uların</u> barıp taptım (B.15-3)	ya <u>mışıhların</u> kım hıracağ (K.20-30)
	şükür elhamdüliılla <u>şiberekın</u> aşadıK (K.1-75)
	<u>camilerin</u> birem kılse êtken (K.17-7) şiberek etke soğan tartasın <u>yetin</u> tartasın (K.16-10)
anda <u>şilerin</u> yüklediler (B.18-13) Kuwalay ediler <u>bızın</u> (B.16-43)	
bız bilmiy <u>edig bızın</u> yibermiy ediler (B.17-21) <u>kópeçimizin</u> attı <u>öldirdi</u> kırdi yattı yuKladı (B.12-19)	

+dı

Köstence Ağzı
Kaynanay a keledı <u>Kınadı</u> yasap bu ğadar bır tawada (K.23-16) kóp delıKannar şinti <u>portadı</u> bastılar (K.23-28)

3.8.12. Nicelik Hali

3.8.12.1. Nicelik – Miktar

+Ø

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
son bır <u>bır ekı</u> kere <u>korıştık</u> bır dā cap yoK (B.22-8) keldiler ana <u>üj dört dene</u> saldat (B.21-3) <u>otuz litra sūt</u> vereken <u>bızım</u> sıgır (B.21-16) <u>bır ekı dene</u> Kardaşım öldü <u>bır dene</u> tatam öldü (B.16-19) <u>yıgırım beş kın</u> yurdum (B.15-7) hazaykam ramet osın canı <u>asçıK</u> <u>Kastalandı</u> (B.15-24) ey šte <u>bır parça pı</u> parça bilemiş (B.10-55) <u>on ekı on iç</u> ötmek pişiredi... <u>bır tawa</u> <u>bırma hoya</u> edi (B.10-62) simferopıl <u>elli kilometır</u> albatğa (B.7-37) Kızımda <u>yedı dene torinim</u> var (B.3-95)	balawan camilerde olarda <u>elli altmış</u> kışı bola (K.32-7) musulman <u>bek kob</u> êken (K.29-7) o tulumğa <u>üş dört KopKa</u> su kıredi (K.26-8) bız zatên kelınşekte <u>az edık beg az</u> (K.25-4) on altı maresineşik yakın <u>üş yüs hane</u> êkenner (K.24-10) <u>üş türlü kóbete</u> bola (K.22-30) <u>bır on</u> pazıl salasın (K.22-38) <u>bır haç</u> hoy olağ tawuK şipşe oların Karay (K.19-7) êweli kolekín <u>üşne yedı parşa</u> şı salacasın ya <u>dohıs parşa</u> iş (K.18-10) <u>bır hade</u> may <u>üş cımırta</u> bır <u>hade hatıh</u> (K.18-33)

mennen çeşit türlü soğınmē mā ne tmē daje kotekleştik <u>bir parşa</u> da (B.1-175)	malları mülkiyetleri <u>az eken</u> (K.15-3) Kırımda Kırımtatarlar <u>baya barlar</u> (K.15-40)
---	---

+CA (+ça, +şê)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
mingen çüberek <u>çohça pişiredi</u> adam yüregin tūta dēp (B.5-78)	
	<u>o kəpşê honışatanedí</u> kím hulağ asa oğa (K.10-17)

+da

Köstence Ağzı
<u>ekî yüz litre ya kilogram civarında</u> su taşıtanedík (K.26-12)

+ge

Köstence Ağzı
bılay ttırıp oKlawın şıgarıp <u>kesesin ekige</u> (K.16-41) Kamirlānnan sonra onı <u>ekige bolemen</u> (K.6-24)

+DAn (+dan, +nen)

Bahçesaray Ağzı
bızın hağha ketirip çohsı <u>KopKalardan Kartöp berip</u> (B.2-260) kos kos āwlē <u>bardahlarnen</u> tatlılar (B.22-22)

3.8.12.2. Nicelik – Zaman

+Ø

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
<u>yedi buçih ay</u> dağda oldıh (B.19-8) <u>ana on beş dahha</u> sroğ berdiler (B.17-6) onda da <u>yattık bir talay</u> (B.13-38) ular susān ikēn begim <u>üş dört kün</u> susız yağGannar (B.9-13) <u>Kırğ beş yıl</u> me anda çalıştım (B.7-13) <u>on bês taKKa</u> sroğ verdiler ewdēn çikıñ dedi (B.6-20)	<u>on sekis sene</u> kostenci işinde çalıştım (K.26-18) <u>şay tıp bir şıl cıl</u> cilap cürirler° (K.23-7) ruşça mektepte <u>ekî sene</u> oğıdım istemedem (K.15-33) <u>yarım sat</u> otirdılar Karadeniz boyında (K.14-23) mında tüştüüm... tirt sene boldı (K.11-15)

+CA (+ca, +ça, +çe)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
	saysan <u>pıtıralmassın atlarını yıllarca</u> (K.1-5)
şø halğan <u>boyımça haldım</u> endë (B.15-13)	
Kış pëk sowuK ola edi... anda bız oğuşan <u>boyımışçe</u> (B.4-173)	

+DA (+da, +de)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
ana son <u>bir daKkada</u> cışinip çıhtıK (B.21-4)	kêlse avır bir sancı <u>daKıKasında</u> keser şibörektir ilacı (K.1-57)
malari başladı tutmā <u>künde eki kere</u> (B.1-36)	

+DAn (+dan, +den)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
kolijde çalışhanı... <u>on yıldan</u> ziyade endë (B.6-96) <u>andan berli</u> barabar yaşaymış şte allağa şkur elhamduliİla (B.4-1469)	Kütlü şibörek <u>kele yüzyıllardan bİ</u> yaKa (K.1-6)
<u>bıltırdan</u> berli <u>kuşden</u> berli sawluğım yoh (B.19-35)	altı <u>seneden</u> bertli imam hatip mında yapama (K.32-2) on sekis <u>seneden</u> bertli de dulman (K.6-9) men öğretmenmen yaşın <u>Kırh</u> bësh <u>seneden</u> bertli <u>elli seneden</u> beri (K.4-18)

+ha

Bahçesaray Ağzı
<u>cohha</u> barmay on sekizinci mayısta saba erte kelip bizğa (B.19-11)

3.8.13. Özne Hali

+Ø

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
<u>awu apay</u> da belet sata (B.22-10) <u>poyiz kelir sızgırıp</u> demir yolın hızdırıp (B.20-21) Kıçırdım awu <u>Koşşilar çapıp keldiler</u> (B.16-25) bızın son srazu sewastopılge <u>aydadılar</u>	<u>malşuwa</u> bir balaban bir koy edi güzel koy edi (K.30-3) <u>İstegeni keldi</u> camige <u>İstemegi kelmedi</u> (K.24-18) cataman aKlıma keltiremen <u>bızım malle</u> neday Kalabalığ edi (K.23-33)

nemseler (B.15-17) anam peç yaha edí er afta (B.10-62) Kölnen doğrayım men adamnar Kıma maşnasinen çeke (B.8-57)	şoŋGar degen tatarlar Kışımın şöl betinden kelgenner (K.15-1) altı yedí yaşında şı başladı bızde sizde nasıl kolhos (K.14-4) cemiş torbaların tuta ala şıngeneler (K.11- 49) onnarın başında namas Kıla äwü ekí legelek (K.6-20) ayvanların sesi Kırişa bızaw Kozı su bekliy (K.1-86)
---	--

+DAn (+dan, +den)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
kazım ağa bar Kartlardan ö da sèkseni keçken adam (B.6-108)	tuğannardan arKadaşlardan kóyler hoŋşılar kele (K.28-13)
nı hadar tatar kitabı çıhtı mende epsinden bar (B.7-53)	türlü türlü renklerden bar edi mör pembe Kırmızı şı sarıdan ne blim onı krem renkten (K.26-47) birinci idare başında bolğan kişilerden (K.4-12)

3.8.14. Sebep Hali

3.8.14.1. Sebep – Soru

+Ø

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
u çalısa edi pastayannı on çın öni Kapatmadılar neçün bilmiyim (B.6-61)	Katıp cidin unı bonı Katıb ahlına ketirdin (K.21-17)

+a

Köstence Ağzı
men onı tapKanıma ğayır Küwandım (K.1-2)

+ten

Köstence Ağzı
ama ne sèbèpten bilmiyme (K.24-6)

3.8.14.1. Sebep – Açıklama

+Ø

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
ağçı bermegeni meni <u>boynıma</u> <u>Kalğanın çün meni duşman küttü</u> (B.18-46)	tatar koyı bolğanı şiden <u>belli koynıñ mektép</u> awundan (K.29-13) <u>Kırmızı Kısmet</u> ta aru kete diler (K.18-14) üşüncü sınıfta şığardılar devam etamadım türkiyede <u>aKrabalarım bolğan üşün</u> (K.15-20)

+**DAn** (+dan, +den, +dên, +nan, +nen, +tan, +ten, +tên, +tin)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
<u>sudan</u> da <u>óleKalayazdıK</u> (B.18-19) koyın apayları endë aKayların <u>künnep</u> <u>başlağannar anamdan</u> (B.12-41) erkez <u>sudan</u> <u>telmirgen</u> ölgen (B.12-56) begim üş dört kün susız <u>yanğannar</u> <u>sudan</u> (B.9-13)	tatar koyı bolğanı şiden <u>belli koynıñ mektép</u> <u>awundan</u> (K.29-13) <u>astınan</u> tatlı su şığa <u>şundan</u> oğa tatarlar tatarlar caK diy êkênner (K.24-3) <u>ondan</u> Kaşıp <u>olardan</u> KorKıp aK topraKKa kelgenner (K.17-8) Kırımnar Kaşıp kêlgende Kartbâbüylar <u>sıtmadan</u> Kasta bolğannar (K.4-1) arü çeksın çağaraK <u>tıKanmassın KoKudan</u> (K.1-27) Karnın avırsa balam prasaman <u>KabaKtan</u> <u>ziytin maylı aşlardan</u> pasılya <u>İspanaKtan</u> (K.1-55) bolay kôşti <u>zoıdan</u> Kaşıp Kasabağa (K.1-99)
mâ öle <u>şilerden</u> bir şî olmay turgan bu sêfer bek şışti (B.14-21)	<u>bâbam Kasta oldı ün sebebinden</u> men uzaKlarğa kêtalmadım (K.27-15) <u>orusların zülúmlerın ziyetlerinden</u> kelgenner (K.15-8) <u>ölse kanser veremden taşkardiden</u> ölmês (K.1-53)
	u ğadar kışı bar...eş <u>bırbırındên geşamaysın</u> (K.7-10)
anam da <u>şaşmalağannınan</u> n apacân bılmegen (B.18-20)	
bir lemse <u>kopekin sesinnen</u> ühlap <u>olamay êken</u> (B.12-18)	
<u>aştan öldilerim</u> alla bile emi e kimse Kayıp kemedi (B.6-43) üç yaşna soyları ular <u>aştan öldiler</u> (B.3-41) otıs yırım sekış hanesi_epsi u aşıh <u>Kastalıhtan epsi olıp kitiler</u> (B.4-56) erkez... <u>aştan</u> ölgen (B.12-57)	mında tayın boldı beyim <u>ocalıKtan</u> (K.22-7) <u>Kalpazanlıhtan</u> tuwul anawü anawülardan Kaşıp KorKıp kêlgênner (K.17-10) kêşenin bir vahtında <u>aşıhtan</u> uyanılır (K.1-49) saruvıñ küyse Kadam <u>kərevızden būberden</u> <u>avuştan patlıcandan</u> pāsı Karnıbahardan (K.1-55)

erkez... <u>ceňkten</u> yorılđan (B.12-56) time mā diy men u ğadar <u>yorđınım</u> diy <u>ceňkten</u> (B.12-113)	<u>anawu Şenlikten</u> Kızmetin ne zaman <u>pitkenin</u> bire bılamaylar (K.29-25) <u>o sebepten</u> koştik bis (K.14-28) zaten Şehit sayıla <u>şiborekten</u> kım olşe (K.1-46)
<u>o sėwepten</u> de yermanya bır dā cenk etmēn tőrkiyenen (B.12-30)	
	<u>o sėbėptin</u> şu koynış atın acılar dep salı vėrgēnner (K.4-2)

+man

Köstence Ağzı
şartaydış men Kastalandım <u>oman</u> bek pıtırdım (K.30-2) Karnın avırsa balam <u>prasaman</u> <u>KabaKtan</u> ziytin maylı aşlardan (K.1-54)

+nēn

Bahęesaray Ağzı
<u>hıyincihnen</u> vağonda olğen adamnar çoş oldu (B.20-11)

3.8.15. Seslenme Hali

+Ø

Bahęesaray Ağzı	Köstence Ağzı
anam <u>oğlım</u> dedı var ağ baydara dedı (B.22-20) <u>sabr etin</u> vatandaşlar soņı ğayır olacağ (B.20-3) <u>ağlatma yarem</u> ağlatma duşmanlarım kılmesin (B.15-20) <u>padişayım</u> menı yiberiņ menı ballarım bar (B.13-8) <u>oğlım</u> di ne tıp ötrāřıņ bđ Korayı diy (B.11-18) son Koņřısı ayta soray bından <u>aKıs</u> <u>fadmė dėy</u> (B.4-219) <u>ėy bāğām</u> çoş ğorlış ğordik canım bağam (B.3-207)	<u>efendim</u> şindi din aru din şindi unutulmadı (K.32-3) <u>ay aKıyar</u> vay <u>aKıyar</u> (K.22-9) sōra <u>ėy allayım neni</u> y dedim (K.21-8) <u>ħadařım</u> epsin ağılında tutasınmı (K.19-20) emgen sūtüm elal etmem ketme <u>balam</u> diy (K.17-23) Kara <u>elım</u> diy onda barğanda diy kōzın beg ař (K.17-26) <u>wāy wāy allayım</u> ne güzel (K.13-4) <u>şikur ya rabım</u> bari men ayaKlarım bar (K.3-9) ařa <u>balam</u> aşayber yatışKanda aşawun (K.1-40) <u>babay</u> başha çare yođ şiborek kerek sağa (K.1-54) bır yaşında balanı kes sūtten <u>Kısım</u> yeter (K.1-64) <u>ėy allāğım</u> bızge sen... Kayırlı ğöp bala ber (K.1-79)

3.8.16. Sınırlama Hali

3.8.16.1. Sınırlama – Yer

+e

Bahçesaray Ağzı
sutüme kigen <u>anterime bargancah sattım</u> (B.2-90)

+da

Köstence Ağzı
<u>sınırlarda şalışmağa</u> eleman Karaylar (K.15-21)

+DAn...(+dan, +den, +man, +tan) +GA (+ge, +ğa, +ke, +Ka)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
<u>tizden</u> tepede ayağın alıp kêtken aşkolğa (B.4-47) uzün saçım bar edı <u>abı yerden</u> kasiçka (B.2-122) wahte çıkmā oımay <u>koyden</u> tişarı çıkmā oımay (B.1-70) on dene on dene kerpiç <u>taşdıK bayırdan</u> yeKarı (B.1-34)	
bızgē <u>trotskiden</u> i <u>yaKKa</u> taskentke barmā oımay edı (B.2-109)	
	nışağğa barganda anū Kızğa <u>baştan</u> ayaKKa (K.23-10)
	<u>varnaman</u> manhalıyege legetura var êke (K.20-16)
	<u>oçaklardan</u> dumandır kokke ğadar yüksele (K.1-87)
malıçını <u>fermadan</u> kuhnadan ü <u>yaKKa</u> ketkênde kazım ağa bar (B.6-108)	
<u>ozenbaştan</u> yalıboyğa yālanı keşip parsan on altı kilometr (B.4-212)	

+den... +gêçe

Bahçesaray Ağzı
ewin ğuzēl ettirip u <u>kôşeden</u> bo <u>kôşegêçe</u> (B.14-11)

+ke

Köstence Ağzı
ér vaKıt <u>mektépke</u> kirecekte selam berecesin (K.12-9)

+nACIK (+naşık, + necik)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
	yazda cawun cawğanda pütün derelérden su toplaşp derelerden birleşip su <u>manKaliye limanınaşık</u> tolıp kete (K.15-13)
ğarajımız bar <u>töpesnecik</u> kitap (B.7-54)	

3.8.16.2. Sınırlama – Zaman

+Ø

Köstence Ağzı
<u>cumartesi pazar</u> pîtreler (K.21-15) <u>bo sène ğadar</u> çalıştım (K.20-10)

+dA (+da, +de)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
<u>yedi yılda</u> bir kórüştüm tūğannarıma toymadım (B.20-34) <u>sütkada</u> üç yüz ğram rjınoy hlep berédler (B.2-45) <u>ekı aftada</u> bir kère kelēdı (B.2-60)	
<u>on sekizim yirmı kün içinde</u> bız uzbektağa barıp çıhtıK (B.4-39) <u>ekı dene ğardaşiyim</u> bir <u>kunde</u> rametli boldı (B.3-40)	<u>bir Kaş senen işinde</u> ódermen degen (K.26-25)

+DAn...(+dan, +den, +mèn, +tan, +ten)

+GA(n)CI(k) (+ğancık, +ğasıK, +kecək, +ğası, +ħace, +gencik, +Kaceh)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
<u>elli altıncı yıldan</u> seksen doKızı <u>jılğancık</u> samarkantta otırdım (B.6-26)	
	<u>pêşembiden</u> dawul pazarğasıK (K.21-12)
bir aftā <u>saba sekızden</u> <u>dortkecək</u> çalışıdım (B.2-102)	
	<u>értémèn</u> <u>aħşamğası</u> awzım Karap turmay (K.17-2)

birinci <u>klstan</u> t̄a sekis <u>klshace</u> oħudum ħırimda (B.14-6)	
mektepne bardım vasmoy <u>su bēsten</u> <u>segizgencik</u> ozbekçē oKıdım (B.6-15)	
bir afta <u>dortten</u> yece bir buçūK <u>Kaceh</u> çalışēdım (B.2-103)	

+DAn...+GA

Bahçesaray Ağzı
<u>sabahtan aKşamġa</u> Kadar saba sāt üşte tūram (B.6-89)

+ġa

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
belledi kegeni <u>beş yılġa</u> kētken eken otırdıġ elli yıl (B.20-22)	<u>taşlay</u> edi onı bir <u>aptaġa</u> tura edi o şölde (K.28-31)

+ (G)A(y/n)CI(K) (+ace, +gece, +geceş, +ġace, +ġancēk, +ġaşıK, +ġayce, + geşik, + geşik, + ħancık, + keççik, +ħayce, + ycek)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
çalı tūbne yatarlar ende nefes almayıp <u>aħşamace</u> otırġannar (B.12-83)	
adam korınmıy <u>uç küngece</u> (B.19-19) <u>bū küngeceş</u> mīna bŭġün de saġ selāmet yaşap yūremis (B.4-92)	
daġġa <u>atalar</u> ekisī dē özlerin <u>aħşamġace</u> (B.12-68)	
<u>aħşamġancēk</u> miyiñizin de aylandış (B.6-105)	
	<u>altmış</u> ekiden sōra <u>zamanġaşıK</u> toprak ķomūnis rejimi topraklarını aldılar (K.15-16)
Kur'an oKıyım yasin oKıyım bāyā ūte abı <u>sāt onlarġayce</u> (B.5-99)	
	<u>Konışarsın ertengeşik</u> cūKlamassın ā annatır da annatır (K.25-8) <u>bin doKuz yūs elli ekıgeşik</u> erkez üyünde çalıştı (K.20-1)
<u>üçünci</u> <u>klshancık</u> baħtsarayda oKıdım mēn (B.6-5)	
<u>eñistem keçkeççik</u> çalışēdı men de un yanna otrēdım (B.2-94)	
<u>doKısıncı sınıfħayce</u> beraber өлarnen oħıdım (B.5-34)	

<u>babamlar sabaycek ağlap çıhtılar</u> ateşin başna (B.10-25)	
---	--

+**(n)ACI(K)** (+nace, +nacě, +naşı, +naşıh, +naşıK, +neşik, +neces, +nacak)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
<u>kapıstam aprel ayınace aşam</u> (B.19-39) <u>dekabır ayınace</u> bıs pamuK ciya edik (B.17-50)	
bütün cenk edí <u>başınnan soñnacě</u> (B.1-52)	
	<u>yıgrım sekız caşnaşı</u> adam adam ahlı caşlıK yasadım (K.31-14)
	<u>dört yaşınaşıh</u> mënmen cattı (K.30-21)
	onda oşken on bñ <u>yaşnaşıK</u> (K.9-5)
	temek on altı <u>maresineşik</u> yaKın üş yüs hane êkenner (K.24-10) biñ doKuz üz altmış ekí <u>senesineşik</u> Kadar Kalkta topraK bar edí (K.15-15)
<u>kalhozda hırh dört ellı senesineces</u> <u>odırdı</u> (B.4-60)	
endi otız bês yaşındam <u>uñacık</u> üyde otırdım (B.18-33)	

3.8.17. Şart Hali

+Ø

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
başta <u>ışke kır son alırıK</u> (B.18-35)	para <u>yoK</u> para bosa şaşıra kişini şindi (K.32-11) <u>egerdım razı osanıız</u> degen şıgarğan paramnı sizge berırmen (K.26-24) <u>Kuwetı belğan yasay</u> ama şindi (K.22-29) saw sağlam bol da bar da kel <u>o zaman ta sölenirsın</u> (K.12-6)

+**Da** (+da, +ta)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
bır apayçıK şte <u>alıp kıkên</u> kres yaltağa kres <u>pişken wahtında</u> (B.4-216)	
	onı <u>ahılma ketirgen vahıtta</u> blay cılayman (K.6-10)

+nan

Bahçesaray Ağzı
<u>soğannan</u> ğayrı er şeyin saçam (B.19-38)

+man

Köstence Ağzı
<u>éger on yağman</u> tüşse bereket bola <u>sol yağman</u> KurğaKlıh bola (K.29-38)

+nen

Bahçesaray Ağzı
<u>Katınlarnen</u> oğan duwalarda oKıy edík (B.12-181)

3.8.18. Tarz Hali

+Ø

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
<u>oba oba</u> erkez ağlāy (B.17-13) <u>yüreçigín parça parça</u> üstím ortık korímez (B.15-19) aĝır kemésin sen <u>asēlet yapmadın</u> (B.14-1) son <u>maşna maşna</u> al kítip poyızlarĝa (B.12-131) çetlerin burasin <u>able Katmer Katme</u> <u>etip tawā</u> Koyasıñ (B.8-78) eppsçī maşna maşna <u>maşna maşna</u> <u>käleler</u> (B.2-186)	bayramdedēge <u>malle malle</u> otırĝannar (K.29-8) sōra <u>ince ince</u> etip <u>bīrer tanə pazı etip</u> cayaman (K.22-36) kesesin sōra <u>kışke kışke</u> Kıyık Kıyığ etip (K.22-39) ocaĝay <u>şalt şalt</u> aşây aldındası píte (K.19-16) ortā da <u>pirijín salıb</u> etímen sōra <u>patrat patrat</u> <u>kesesin</u> (K.18-27) oKlawnú orap orap <u>ince ince</u> öKlawĝa şı etíp orap (yasaysın)(K.16-40) Kamīrların <u>kışke kışke</u> etíp cayasın (K.11- 22)
	<u>adam ahlı</u> tatarca bilediler biziñ ĝeyímizde (K.25-6) mən ballarım... <u>artla artına</u> onlar (K.25-12) <u>bonday</u> omır geştí (K.24-19) èşitsenis <u>ōĝız minıp Kaşınıs</u> illā Kaşınız deb annatatedí (K.23-24) patılcannarı <u>tílím</u> etip hızartama (K.21-28) <u>ekī ayaKlı bir tayaKlı</u> keldı u maĝa (K.10-8)

+A (+a, +e)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
meni boynıma Kalğanın çün meni duşman küttü (B.18-46) pamuhlı ştanrı kiyediler üstlerine arKasına da küfayka (B.16-40) apaylar kâta sarıp büle tütüralar (B.11-27) son taKıldım awü balların artına kıttım (B.2-133)	aman adam aKlına şipşilik yasâğannar (K.29-17) eki uş Katına dört patrat bola (K.22-36) o da o bağajın artına kete (K.20-33) ep şay tıp suğa pişiresin sorpasına ya étin sorpasına (K.16-23) art artına aşayber KursaK alğası aşa (K.1-38)
aKaylar cebine hoyıp vereler (B.11-28) son işne yaK yaKasıñ (B.8-73)	

+cesine

Köstence Ağzı
bünday mayman güzelcesine mayman şe tesin (K.13-19)

+DA (+da, +de, +te)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
yolda öldi poyizlarda çikardı taşladılar (B.14-20) çibin aylana awu balanı başında (B.13-26) barma barma atar ek arada (B.12-87)	bir tanesi bu formada bola (K.22-30) Kapıda onı beklép turar edı tüpökmen (K.20-8) mayda gene hızardıb alıb üsne şeker sebesin (K.18-16) nezetli bola o zaman mayda pişe (K.13-17)
bo töşeklerin üsünde cürmeseñ ayāñ sıñGanım (B.18-53)	mädeniy şekilde çağılsa da KoKısı gene bar (K.15-28) memleket işinde bir ülke şinde bir vatan işinde KonışmaK gerek (K.15-39)
	bizin sarımay dāy tül pakette (K.11-26)

+DAn (+dan, +den, +nan, +nen, +tan, +tān, +ten)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
aylıklarım ay aydan ay aydan kesébere (B.18-40) partizan barım Kidirip yüre ular Kapı Kapıdan (B.12-105) anda bizin başta tüşürdiler bir baraklar böydan boy (B.2-24)	çaşlar bek kelmiy oğar camige bayramdan bayram keledir (K.19-25) men birewnı ottirmedim eş artından urup (K.17-34) ama onı öKlawdan şı etip şıgarıp kesesin (K.16-39) kelsin artlı artından eş tohtamay şayna cıt (K.1-36)
onı bütün ezberden ayttım oğumayıp (B.20-6)	roman balları da cüre bayramda üyden iyge (K.28-11)

ballar birbirlerini awu er <u>kişilerden</u> sahlap...işimizi bitirdik (B.19-16) sığar içken <u>özinden</u> rakı içmez içomasam (B.12-15) <u>gizliden</u> ular bir çaresin tapıp birer awuç şeker alıp Kapalar (B.12-58) abu <u>içinden</u> yırtkan awu Kolu (B.9-31) çoKısı <u>yizliden</u> yapá ediler (B.6-52)	menim cırışım <u>kún künden</u> viran (K.21-16)
çalışmā bermiy mā <u>artınnan</u> adam Koya (B.18-41) Karin tüşüreler <u>artınnan</u> ciyamis (B.17-51) meni <u>Kolınnan</u> kemiy u (B.9-50) <u>ole arhasınan</u> yürüp n aptıh yaptıh şte bir binanı aldıh (B.4-87)	babası kette <u>Kolınan</u> tütüp camıge <u>bayramnan</u> bayram (K.32-12) <u>olar artınnan</u> o da kêtken (K.20-32)
o <u>otırğan yernen</u> dajı snimat etkən adı (B.2-199)	şincır medresesin <u>temelinnen</u> şı ettiler omı bızğannar (K.12-13)
aydap aydap kîte men de <u>arttan</u> kitem (B.22-28)	eKı Kat palı bereler <u>mahıstan</u> yasamasınnar dep (K.12-19) <u>uzaKtan</u> uzaK selamnaysın (K.7-10)
Kızlar çâpıp çıhar edile <u>oğlānar yawaştān</u> kırır ediler (B.3-102)	
	insannar o ğadar érkez <u>saŋki kokten</u> tüşkemiz (K.14-14) <u>cürehten</u> tınlap amın degenge (K.1-78)

+GA (+ğa, +ke, +Ka)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
olğan şı <u>midanğa</u> çıkış kerek eken (B.13-25)	<u>arabağa</u> salıp azbarğa ketiredik (K.28-32) <u>tawağa</u> yasaymıs astına pazılları cayamıs (K.22-31)
	<u>dörtke</u> kêsémén awdarıp arasına cewez salaman (K.22-37)
<u>açık</u> <u>açıkKa</u> mına şındiki dayın (B.6-53)	

+jne

Bahçesaray Ağzı
şilerden bir ekı ıdır bıdır alıp keldim <u>awlejne</u> (B.21-8) son <u>ülejne</u> ete ete kíteler (B.12-81) tavarnı vağonnarğa yükliP <u>awlejne</u> de alıp çihtilar (B.2-15)

+mAn (+man, +men, +mën)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
<u>suman</u> da ceňkte Kayıp bōp kettí (B.16-35)	bızde toy bola edi <u>zurnayman</u> dawulman (K.31-29) toyımız boldı <u>pırtanaman</u> Karman (K.21-22) erkez <u>kóz yaşıman</u> Kabıl etti bizni (K.4-23) son <u>sıraman</u> otürsin erkes Karap yaşına (K.1-31)
	Kanuni süleman sultan zamanda samsun tarafından <u>turkler</u> surúmen <u>koştırılgen</u> (K.15-36) <u>bahtlı gemimen</u> kelgen onnar (K.2-2)
	ø paranı <u>tahsitemen</u> berecekmèn mèn dedi (K.26-23)

+(n)An (+en, +nan, +nen, +nën)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
awu <u>siçirān</u> oynen oynap oynap bazı da ciyinni yaparder (B.14-10)	
açık nēme <u>zorlıknan</u> çalıştırğannar (B.11-53) awü tatam ek balanan bızden <u>bir boynan</u> çıhtı (B.2-12)	
ablāy teşik yapıp <u>oçiritnen</u> hisayahlılar er kişiler (B.19-16) p̄temiz pişmedi dep <u>tavasinen</u> alıp sleduşi stansağa pişire edik (B.19-18) stolın üstı mīna <u>bule paçkalarnen</u> gazēta (B.6-112) erkəz <u>oyun kulgūnen</u> otırıp şēñ neme tip keçire ediler toyların (B.5-41) <u>ablēliknen</u> işte ana anda işte na hadar omır ettik (B.4-66) hamırım basasın inje kese <u>yapasın togoreçiknen</u> (B.3-74)	sora onnar şıtti <u>oźlīginnen</u> bir türlü eskirdiler (K.26-48) yamannıktan Kaşarman <u>arūlıknen</u> yaşarman (K.23-40)
sünnet yape edile balların ama toy dare <u>kemanē darenen</u> toy yapa edile (B.8-31)	

+layın

Bahçesaray Ağzı
onı <u>boylayın</u> yapıp etsēñ de yahşısı (B.14-25)

+liy

Köstence Ağzı
ballar Kona başına <u>birliy birliy tizile</u> (K.1-88)

3.8.19. Vasıta Hali

3.8.19.1. Vasıta – Aracı

+dAn (+dan, +den)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
	Kaynatam...ayta tatarca nawular annaştırımay söra <u>olardan</u> iyrene romanca (K.25-16)
aħmecitte <u>tilvizirden</u> bızın ķorsétkenner (B.3-187)	

+nen

Bahçesaray Ağzı
allanı emirinen pigamber Kawlínen diyler Kızıñıza Kuda keldik (B.14-15) allanı yardımınen bo orazaların sonına çıhmağa epmizge ve bızlerge nasib (B.4-104)

3.8.19.2. Vasıta – Araç/Gereç

+DA (+da, +dā, +de, +ta)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
at sığır <u>vağonnarında</u> alıp kettiler (B.18-2) men <u>suda</u> Kaç kere kordım onı (B.16-27) bız on seķıs sūtķa <u>poıızda</u> kıttık (B.2-16)	
	<u>papürdā</u> dewelerimen <u>kelgenin</u> bilem (K.15-3)
<u>elimde</u> able ttirip Kıranı Kuranı tutKanımlı bilem (B.13-45)	
<u>krantta</u> safsim kemiy eti te su (B.16-4)	onda kèlgende <u>KutuKta</u> keldí e kemiklerí (K.12-26)

+(D)An (+dan, +den, +en, +nen, +tan)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
şındı nemenen <u>misarupkadan</u> çıħarasın (B.4-199)	
<u>pencëreden</u> kórişekinner de u waħıt (B.18-5)	söra bır ta KabaKnı şe tesin <u>erändeden</u> (K.13-19)
<u>deñizen</u> barābar türkiyege ap kettiler (B.20-25)	

sçan teşiyinnen partizan Kıdralar (B.12-106)	
ekimiz bir toşekte yathan <u>bir çanahtan</u> aşānmıs (B.15-15)	

+(G)A (+a, +ge, +ğa, +Ka)

Bahçesaray Ağzı	
pışireler KalaKay u <u>Kamirin sarıyağa</u> basalar (B.4-210)	
ānawūn <u>yelge neme tıp</u> temizlep tūyūp qurpe şorbası pışire edı (B.2-72)	
Kapımı yaptım <u>Kıstım hapığa</u> (B.16-25)	
awançıKKa çawdar şte cılap awös doğıp... ularğa bulamıh pışirdim (B.12-174)	

+mA(n) (+man, +men, +me)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
bolobon <u>Kazıklarman</u> Kuwalay ediler bızın (B.16-43) novarasikiye Kaçıp <u>kèleler parahotman</u> (B.1-63)	orıp kêtiredik şölden sabaK <u>oraKman</u> (K.28-27) <u>KopKaman tulumman</u> çıKarıla edi (K.26-7) o Kasaba işinen <u>maşınaman</u> kèlètane (K.20-9) baylaydıK <u>taşiy edik arabaman</u> (K.20-34) ep şiyin... <u>Kolman</u> yasaysın (K.16-13) ana şiberekın yasaysın <u>oKlawman</u> (K.16-13) <u>paperman</u> gemíme kelgenner (K.15-3) blay tıp ne tıp <u>ohlawman</u> cayamız (K.10-15) bar éken tebêşir <u>oman</u> yaza bir taKım (K.9-19) şğarılmas <u>şolpıman</u> Kaşık ya da <u>maşaman</u> almalısın Kazandan (K.1-29) eş toKtamas <u>avüzlarman</u> savıtnın arasında (K.1-34)
aylandıрмаğ kerek ola bu <u>batareymen</u> keçe (B.16-46) <u>kèsemen</u> koték aşadı dep işitken edim (B.14-1)	Kastaman şeker Kastalığım bar <u>ıaj ıajmen</u> (K.27-16) <u>kelimelermen</u> anatamaycağ saten (K.13-5) KabaKın da bunday <u>erəndemen</u> étémis (K.13-18) sate dedi... <u>sözlermen</u> dedı alırmız épsın (K.12-22) camilerde şı bar güzzel <u>sepetmen</u> belkı bir eki <u>KopKa</u> (K.3-14) sū <u>kelebemen</u> atlarman <u>eşeklermen</u> çıkarıla edı (K.26-6)
	paperman <u>gemíme</u> kelgenner (K.15-3)

+NA(n) (+den, +na, +nan, +nen, +nèn, +tan, +ten)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
------------------------	----------------------

mən̄ K̄opKalden̄ çapKalayım̄ ũlar men̄i k̄ord̄iler (B.9-15)	
<u>onna</u> eb̄et men̄ toyarım̄ bırı toymay (B.18-16)	
serwer <u>onnan</u> k̄ozge k̄irgen̄ anda (B.18-59) <u>awzınnan</u> n̄e d̄es̄en̄ unı yaz̄a ed̄iler (B.6-73) oĥlaw var <u>oĥlawnan</u> yah̄şı et̄ip ačas̄ıñ (B.3-81) <u>tabahnan</u> k̄etrereş aşını ble ustol yoĥ ed̄i (B.3-122) soñ alıp k̄ittik taşkente <u>samolötnan</u> (B.1-158)	K̄atlama loKım p̄ışırıp Koynı salıp ek̄i deliĥannı ket̄ired̄i <u>arbanan</u> (K.23-12)
<u>orahnen</u> barrar boĥday çaldıĥ (B.20-17) büt̄ün ĥırım̄nı yür̄üp çıĥtım̄ men at arabanen̄ (B.20-36) ketirdik <u>kanistirnen</u> yaĥın (B.19-30) ewin ĥuz̄el ett̄irip...yawluĥlarnen̄ barabar ucların da ĥircıwaları olĥan (B.14-12) awu K̄amışçıKın k̄ese ala p̄ıçaç̄inen̄ yasay bır K̄awalçıK (B.13-15) <u>şapkesinen</u> bır şapke su alıp kele (B.12-62) bařlaĥannar kitm̄e <u>tanklarnen</u> abozlarnen̄ <u>maşnalarnen</u> matorlarnen̄ (B.12-71) <u>sabannen</u> s̄ur̄up şi saçıp özler̄ine t̄ireĥç̄il̄iĥ ĥıla (B.10-3) taĥtada <u>satirnen</u> çeked̄iler K̄ıymanı (B.10-59) or̄aza t̄ütmasın dep <u>kruskanen</u> su alıp ȳüre ed̄iler (B.7-23) çıĥtım̄ azbar K̄ap aldına <u>velasipetnen</u> katatsi etmege (B.3-17)	
saw <u>Koln̄en</u> aş aşap oĥ K̄olı soĥa t̄uzel̄ip k̄itti (B.9-31) soĥanı <u>Koln̄en</u> doĥrayım̄ men adamnar <u>K̄ıma</u> <u>maşnasinen</u> çeke (B.8-56)	
şonnan yaşadı u <u>Kolt̄ü t̄ayaĥtan</u> ȳüre ed̄i (B.4-52)	
azbarç̄in sıpre edim... cuwa ědim <u>çaynıkten</u> su ket̄iredim̄ (B.2-57) bardım̄ yaln̄ ayaK̄ <u>eskı anterç̄ikten</u> (B.2-134)	

+lı

Köstence Ağzı
su <u>Kayıĥlı</u> c̄ürek̄e aK̄bařĥa kele (K.20-17)

3.8.19.3. Vasıta –Belirsizlik

+DAn (+dan, +den, +nen)

Bahçesaray Ağzı
miñgen hamır basıp Koyasıñ a <u>undan</u> pişirilešte (B.5-79)
onı Kamırı Katıhtan <u>siden</u> basıla sütün <u>siden</u> basıla (B.11-48) awan deymis able demiden <u>nemeden</u> (B.4-199)
<u>sındı nemenen</u> misarupqadan çiharasın (B.4-199)

+mAn (+man, +mën)

Köstence Ağzı
anawu <u>unni söra şoman</u> basıp cayamıs (K.5-29)
baqlawanı <u>şimën</u> cımirtaman KatıKman basıla mayman (K.11-21)

+ne(n) (+ne, +nen)

Bahçesaray Ağzı
onı Kamırın këne aççıK <u>nimene</u> bassañ yaK Koyı bassañ (B.8-90)
endë ular alalar Kartopın <u>neyinnen</u> çıKarıp (B.16-42) ule bezabraznı şiler olmay edí epsi oz <u>nesinen</u> öle ola edí (B.6-48) awu <u>nesinnen</u> çiharadıK (B.1-35)

3.8.19.4. Vasıta – İçerik

+DAn (+dan, +den, +tan, +tän, +ten, +tën)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
onı da olar miñgen Kamırdan bürma pişire ediler (B.8-63) bır dene hoyasıñ yımirtadan basasın (B.3-80)	fırın da yaptıK ózmızın boğdaydan undan ótmek pişirik dep (K.26-27) Katlama şilter dayın aşıtlmağan undan yasalı (K.1-16)
lohumlar pişiredi ende miñgen Kamırdan (B.10-64)	
	Koy sütün den pener yasaylar (K.18-35)
u Kabahtan yapıla na pişken habahtan (B.4-185)	
ablë ola yımşak yımşak onı Kamırı Katıhtan (B.11-47)	
onı Kamırı Katıhtan siden basıla sütün siden (B.11-48)	sütün sütün pişirip hatıg yasaylar (K.20-35)
sütün aş ötmek aşamañ bır hararçih yaşamañ (B.18-58)	kobëte ana tātılı ettën Kaydiy et bosa da pırj taşlaysın (K.16-24)

+GA (+ğa, +Ka)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
son <u>yağğa</u> batırıp tawağa tizip çilha edi (B.10-66) <u>hamırğa</u> yağ osa sütün osa tekân süt huyasıñ (B.3-77)	Kamurlarnı kese koy <u>unğa</u> bula (K.1-17) Kamırdan aşıtasin <u>mayğa</u> pişiresin (K.11-41) bonday seremıs sora <u>mayğa</u> pişiremıs (K.13-15) orap orap ince ince <u>oklawğa</u> ši etip orap (yasaysın) (K.16-40) ep şay tıp <u>suğa</u> pişiresin sorpasına ya etin sorpasına (K.16-23)
son <u>yaKKa</u> Koyamıs Kawuramız cayamız bir Karar inceçik (B.8-59)	

+lAn (+lan, +len)

Köstence Ağzı
stesen <u>yoğurtlan</u> bas... sarıburmanı (K.6-27)
stesen <u>sulan</u> bas... sarıburmanı (K.6-27)
stesen <u>sütlen</u> bas... sarıburmanı (K.6-27)

+mA(n) (+man, +me, +men, +mên)

Köstence Ağzı
baKlawân Kamurın cımırtaman KatıKman KaymaKman aru aşıtaman (K.22-35) halahaynı pis <u>hatıhman</u> mayman basamız (K.18-31) bı paşa <u>suman</u> bir de tus pasasın hamırnı (K.16-8) ama nes bar <u>KabaKman</u> da yapamıs (K.13-17) <u>Kartopman</u> kebete yasaytanedı (K.8-2)
ne etime yasaysıs hoy etim tuwar etim (K.18-34)
<u>şıpse etimen</u> de bola (K.18-35) cantıg ana ep bir paşa <u>dojdemen</u> aşıtasin (K.16-11) sora şekermen şerbetin Kaynata (K.16-36) <u>cewezmen</u> Kamırğa cewes (koyasın) (K.16-40) sarburma da yapamın <u>penermen</u> (K.13-17) ekige bөлğendên sonra işinni sade <u>piliş etimen</u> yasaymıs (K.6-24) ama men <u>penermen</u> süyemen pide (K.6-28)
Kawurmay <u>Kartop Kawurması yetmên</u> (K.11-42)

+nAn (+nan, +nā, +nān, +nān, +nen, +nên)

Bahçesaray Ağzı
etiñ Koyasıñ et omasa <u>hartopnan</u> soğannan Koyasıñ (B.3-85)
<u>Katıhnān</u> haymañnā öle basasın kómec kaç öpmek dayın

semiçka yağnān Gawūrip pişirip aşaysın (B.3-76)
bir pteçik tapıp ne <u>unnen pişire</u> (B.19-17) açık yak Koysañ hamırı yımşak ola sōn cayasıñ işne soğannen (B.8-56) mumkun tawuk etinen pişirseñ muğun unı Kamīn da Katmēr yapasıñ (B.8-70) peniraşnı iseseñ kartopnen pişir (B.8-88) iseseniz tawuk etçiklerinnen pişirmē múmkún (B.8-77) unu Kazançıhta pişreler açih sunen barabar (B.4-189) eger et olsa neme et bürması soğannen barabar (B.4-197) kene de Kartopnen yapasıñ (B.3-86)
Kıyık yapasıñ ince Kamır basıp şekernēn (B.3-90)

3.8.19.5. Vasıta –Malzeme/Ham madde

+DAn (+den, +dēn, +nan, +tan)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
awan dēymis able <u>demiden</u> nemēden (B.4-199) <u>demirden</u> ne yaptılar able arkaña Koyasıñ (B.1-34)	bir kolegim bar edı eskı koleklerden <u>ketenden</u> (K.26-34)
o hāh can çekişip ozimis kerpic kesip <u>samannan</u> toprahtan (B.2-36)	otel yasacañlar <u>taşınnan</u> (K.19-33)
son başladı adamlar <u>ağaçtan</u> üy <u>yasamağa</u> (B.10-26)	metiyde ehseriyet <u>şidēn ağaçtan</u> olatanedı (K.26-11)

3.8.19.6. Vasıta – İş/Uğraş

+mAn (+man, +men)

Köstence Ağzı
bizim balalıgımızda <u>onday şilermen</u> oğraştık (K.26-6)
biz <u>cöl şilermen</u> oğraşkan sēra bakla cimağa şapağa yardımcı bolatanedık (K.26-13) analarımız atalarımız şölge <u>şölmen</u> ūraşhannar toprahman (K.23-2) <u>şifçilikmen</u> yaşağan bir umāt edı (K.3-3)

+nen

Bahçesaray Ağzı
men hartim bir <u>şinen</u> oğraşmayım otram ablē şte (B.10-72) o kēne <u>özın işinen</u> e afızlıkın yapaberdı (B.6-35) <u>dinnen</u> oğraşkan adamların vısilat etip Kapāp (B.6-36) mēn şindi <u>dini meselenen</u> oğraşam ende (B.6-55) ekı sat <u>ennnen</u> maşhul olamız şte (B.4-137)

3.8.19.7. Vasıta – Yer/Geçiş Noktası

+**DAn** (+dan, +den, +nan, +nen, +tan, +ten)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
ewimiznin aldından yanı yollar yapılğan (B.20-30) mınawudäy yılan cıktı kalidordan (B.16-23) Kapidan kırdım bılmime Kapıñı tübinnen kírgením arıhtan (B.16-24) Kıs cıkkanda Kapidan anası Kız çün acet soray (B.12-195) yaladan keçip ozi nemege tüşe ediler yalıboyğa (B.4-212)	suwnıñ üstünde qopır geşkesiñizdir koprin astından (K.27-23) halahay yasap tıgırta ediler ya bayırdan (K.18-29) oıdım istemeden ama gene...bir Kulağımdan kirdi (K.15-33) bu kolidordan şıktık bir Kapidan şıhtık (K.6-18)
başladılar awu tunelden adamnarı cıkmā (B.13-44) su yanına yatKızalar Kuyular üsünden aKa (B.12-59) anam Kuranı pencereden bekirge verip yetiştirdi (B.12-147) mıstafa çok mında nı yerde ā nede kopırdan kēckēnde (B.7-1)	
duwarlar aralarinnan qozler kórine (B.19-20) awun arasinnan bahamız buğunqı dayın bilem (B.17-18) Kolin kemikın arasnan kirip kemikke timiyip able yırtıp çıhtı (B.9-17)	Kayalıklar var diy astınan tatlı su şığa (K.24-3) o a ketecek bizni Kırmğa Kazağıstannan (K.5-7)
anam bekirge verip yetiştirdi poyızın penceresinen (B.12-147) awü kóselerinnen suçıh kirip nezetli olır balam diy edi (B.5-84)	
Kapıñı tübinnen kírgením arıhtan (B.16-24)	
kerišten keçip kegen alım (B.11-28)	

3.8.20. Zaman Hali

3.8.20.1. Zaman – Başlama Noktası

+**DAn** (+dan, +den, +men, +nan, +nen, +tan)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
ballar érte bahardan ridısqa saçalar bütün ağarotKa (B.5-105)	

sekiz doKız yaşnadan uzbeklerin Kapsına varip çalıştım (B.2-55)	
Kırımğa kelgenimizden belı u adamnen béraber bir sāt Kur'an oKıyım (B.5-101) ayın on beşlerinden başlar edik ciyip partalârğa hoyıp (B.3-129) çıkKın kınımızden başlıycam (B.2-1)	persembiden baslap pazartesi píte edi toylar (K.23-4) geçen seneden bertli astalandım bek ózime kelalmayman ta (K.30-3) cüma güniden baredik pazar günü haytedik toylardan (K.31-16)
	ertemmen yühlay ekemen (K.10-30)
tataraş pişire edı yapıp Köya edik ahşamnan (B.5-77) arhadaşım alla sawlıq bersin ahşamnan su aş su azırlana (B.4-132) on sekiz yaşınnan uzbekistanda ewlendi (B.3-93) tataraş ahşamnan pişirip süzüp hoyar edi (B.3-174) ahşamnan ekinci Kısçın taphan edi (B.2-8)	
	huran ohiyman... erkennen ohiyman (K.9-1)
doğgan da yerim balalıhtan severim (B.12-168) yufalıhtan tap oraza tutup neme te edik (B.5-73) birinci sınıftan anda oKığan edim (B.5-5)	men balalıhtan bilemen soñıdan komunis zamanında awuştırdılar onı (K.29-13)

3.8.20.2. Zaman – Dönem

Zaman – Dönem – Çağ/Durum

+(D)A (+a, +da, +de, +na, +ta, +te)

Bahcesaray Ağzı	Köstence Ağzı
sêhsen üç yaşna ne muñkun bekleme ennen son (B.22-1) kım bile unı bir on altı yaşna (B.14-7) u ğarıpçık te otuz üç yaşna ölip kitken (B.12-49) ana êsapla haç yaşna olam (B.10-1)	
şindekileri on yaşında uje dünyanı bileler (B.17-21) yigirim üç yaşında ewlendim men (B.6-14) ekı balam oldı yırım altı yırım beş yırım altı yaşında (B.3-56)	on beş on altı yaşında caşlar babası kette Kolınan tütüp (K.32-12) Kır altı yaşında öldi Kastalandı (K.30-18) bizim balalığımızda onday şilermen oğraştıK (K.26-6)

küçüm yoh <u>on yedi on biş on altı yaşında</u> (B.3-201)	kışkenesi uş yaşında anawu <u>beş yaşında</u> Kızım edi yaşında (K.25-11) o KİK <u>beş yaşında</u> oldı (K.21-9) ilengende <u>yigirim yaşında</u> edı (K.17-5) <u>beş altı yaşında</u> iken dedem kèlgende Kırımıdan (K.7-3)
	<u>genşimizde</u> ana toylarda nede zewk yasay edik (K.30-8) anaw balaban torınım <u>kışke ikende</u> aldım üş aylıĝ <u>ekende</u> aldım Katıma (K.30-20)
şimdi <u>bu yetmiş yaşınna</u> osın baracahsın mazbur etsè baredı Kızlar (B.8-19)	
öle şı Kalmadı aklımda <u>olatürĝan yaşlıKta</u> (B.6-77)	<u>üşüncü sınıfta</u> şıĝardılar devam etamadım türkiyede akrabalarım bolĝan üşün (K.15-20)
	onday şilermen oĝraşhannar <u>genşlikte</u> (K.23-3) miraKlı <u>genşlikte</u> caşlıKta ne bosa bola (K.11-15) <u>balalıhta om bir yaşında</u> nenesis Kaĝanĝa (K.9-10)

Zaman – Dönem – Devir

+D(A) (+a, +da, +de, +te)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
harbabamı... <u>savet vahtına</u> yibergenler arhangilske (B.19-5)	ama yaşadıĝ biz <u>komunisin vahtına</u> da (K.31-11)
<u>otiz doKızınıcı yılda</u> biyik ağamı armiyaĝa alıp keteler (B.16-33) u ağır <u>arada</u> ölim de olup otra doğım da olup otra (B.14-18) u <u>bek Kadım zamanlarda</u> oĝandır ebet (B.12-27) <u>ekı biñ altıda keldik</u> e bahsarayĝa (B.9-38) <u>seksen doKızda</u> da mında keldim (B.6-27)	orta oĝul onda aşıldı sıptı <u>Kırĝ dohızda</u> (K.29-3) soñıdan <u>komunis zamanında</u> awuştırdılar onı (K.29-14) <u>Kanuni süleman sultan zamanda</u> samsun tarafından turkler surúmen koştirilgen (K.15-36) eşkıden <u>bızın vaKtımızda</u> nikalar Kıyılır edi (K.6-22)
ondan da <u>Kırh pirde</u> ceñk başlay (B.16-35) o <u>malède</u> babası oldı (B.7-49) <u>marinĝowın vahtinde</u> marinĝow biz yaşlı ballarĝa... er ay potpıs ala ediler (B.6-24) <u>savet vahtinde</u> çoKısı yizlıden yapá	<u>etmiş yedide</u> bir ulım boldı vildan sekis seneden sön (K.27-6) menı babam <u>bin sekiz yüz dohsan sekizde</u> tuma (K.17-12) Kırımıdan <u>bin seküz yüz elli altı senelerinde</u> kelgen bızın ejdatlarımız (K.26-2)

ediler (B.6-52) çislanı <u>on yedişinde</u> <u>on sekizinde</u> <u>kitecek</u> edi (B.4-12) çoğ yerlerin bis <u>sehsen sekizde</u> kelip aldı (B.4-73) men <u>altmış yedide</u> <u>keldim</u> navarasiskiye (B.1-112)	romanyada <u>komunist devrimde</u> <u>Kalkta</u> toprak ta bar edi (K.15-14) <u>seksen senelerinde</u> <u>şalışkan</u> yerden birem şığarıp attılar (K.15-25) <u>altmış birde</u> <u>üylendim</u> (K.11-8)
<u>u wahitte</u> <u>kırdım</u> birinci seferi salfetkâ sarılğan öpmek (B.22-32) on beş yedim on altı edi <u>ē surgunlikte</u> (B.10-8) <u>surgunlikte</u> anda bizim addilenide mehtep yok edi (B.6-9)	o da <u>ekı biñ dörtte</u> vefat etti (K.22-8)

Zaman – Dönem – Etkinlik/Faaliyet

+DA (+da, +de, +ta)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
<u>bıramlarda</u> birbirlerine barmah kelmek (B.5-75) <u>bayramda</u> başta yamıge varıp kele edik (B.4-94) <u>bayramnarda</u> çüberək pılaw...hurabiye Kıyık şekerkiyiK yapar edik (B.3-73) ana erkes <u>keledi biramda</u> (B.1-107)	<u>bayramda</u> sora <u>Kandillerde</u> baya kene kele hanımlar (K.32-14) genşimizde ana <u>toylarda</u> nede zewK yasay edik (K.30-8) bayramda caşlar da kete <u>bayramda o</u> <u>künde</u> (K.28-9) <u>nışanda</u> step ketesin şte ul bolsa Kız İstep ketesin (K.18-1)
	<u>üşünde</u> Kıyğaşa pişiremş (K.11-40)
	<u>geşen bayram Kalbı orazalıKta</u> bir şi sós tutKasıñ (K.21-23)

Zaman – Dönem – Mevsim/Gün

+Ø

Köstence Ağzı
<u>Kışıñ günü</u> sora catedik soyadıK balaban başmañnı (K.31-20) <u>pazar günü</u> kete söra (K.21-12) <u>arpe günü</u> arafatta bolasin (K.7-12)

+DA (+da, +de, +ta)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
<u>yazda</u> pek sıjah ola edi ana bu <u>dekabr</u> <u>ayında</u> (B.4-175)	<u>yazda</u> mart ayında bahşaga soğan salamız (K.28-20)

	<u>yazda</u> pütün derelerden su toplasıp derelerden birleşip su manKaliye limanınaşıK tolıp kete (K.15-12) <u>kuz aylarında</u> ...kukkē ay tuwa (K.5-13) <u>kēsēnin bir vahtında</u> aşıltan uyanılır (K.1-49)
son bu <u>ketreler tamam bārde</u> (B.12-55) me <u>sentabırde keldim</u> maşna āydap keldiğ (B.4-74)	Koylarğa beredik bunı <u>küzde</u> (K.28-34) <u>aşürede</u> aşüre pişirermis aşüre şorbásın yasarmıs (K.22-26)
<u>Kırğ dört senesi ana on sekiz mayısta</u> keldiler (B.21-2) <u>on sekiz mayısta</u> hırım nēmsēden temizlengeninen da ceñk bitmedi (B.7-9) <u>Kışta pek sowuK</u> ola edí (B.4-174) başladım çalıřmā ellī ekı senesi <u>awğustta</u> (B.2-165)	<u>Kışta</u> boran iş toKtamadan sırt tarafından (K.15-52) <u>baharda</u> cıllı <u>cazda</u> <u>küzde</u> ya Kattı <u>Kışta</u> ... men onsis etalmayman (K.1-58)

Zaman – Dönem – Vakit/Süre

+Ø

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
keldiler <u>yedı bücuħ edı</u> sabah (B.2-11)	<u>kundús</u> başta aħaylar bola (K.18-7)

+(D)A (+e, +da, +de, +ta, +te)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
<u>yecenı bir vahtıne</u> balaban bir kópek keldi (B.20-16)	
<u>KarañGıda</u> keteler <u>KarañGıda</u> kelediler (B.16-41) <u>sāt yedı altıda</u> altı altı <u>bücuħlarda</u> safsēm turam ěndē (B.6-90) sabaħtın bızın <u>altıda</u> <u>uyattılar</u> anam ānda kítip olmadı (B.4-17)	<u>bır aħşamda</u> omırşada dört beş oca koterıldı (K.8-9) <u>iptarlarda</u> <u>tebište</u> böl şibörek aşasan rāt eter Kursağın (K.1-60)
üçe ayılanmadı <u>ekide dā</u> (B.21-2) son <u>sāt on birde</u> tilivizirde nemedēn kuweytten (B.5-99) <u>ullēde</u> mında er vaħıtta çağıram ezan (B.4-244) oğlım abitke kele <u>on ekide</u> (B.2-227)	<u>sōra üle malinde</u> kelıp kelın alma kelēler (K.18-9) <u>erte carıK iyilede</u> <u>aKşam vaKtında</u> ... men onsis etalmayman (K.1-59) <u>ekindide</u> kóy tırile erkez cuwura işıne (K.1-85)
<u>KarañKta</u> <u>vardıħ anda</u> aħşam uje (B.10-15)	
<u>saba sāt bešte</u> başladılar (B.13-43) aş çuplaħ keldi <u>saba sāt dörtte</u> (B.12-128)	

saba sāt <u>bište</u> buğingı dayın aKlımda (B.6-20) pěk müşkül <u>kuner saba dortte turēdik</u> kītēdik (B.2-69)	
---	--

+tIN (+tın, +tın, +tiņ)

Bahçesaray Ağzı	
<u>sabahtın</u> türüp kitmēk kēreg edı a nēmēge aħmeçitke (B.4-16)	
menı ağzım sogesıñ <u>sabahtın</u> Kart adam dedım utanmaysıñ (B.1-178)	
bızın <u>sabahtın</u> on doħızın çisla kun sabahtın goşirdiler (B.4-25)	
dedim sen ayvan sen <u>sabahtın keldiñ</u> (B.1-176)	
u <u>sabahtıñ keldi</u> soğünüp başladı urüşça (B.1-176)	

3.8.20.3. Zaman – Yaklaşma

+a

Köstence Ağzı	
<u>sonına yakın</u> salaman men pırıjı (K.16-30)	

+ca

Bahçesaray Ağzı	
<u>bayramğa yakıncamı</u> ne.....at çapış an awle oyınnar ola ěkēnner (B.11-54)	

+da

Bahçesaray Ağzı	
koşgenım bu....em <u>yaKında</u> kēgendım dā (B.13-51)	
<u>yaKında keldik</u> ekı ekı biñ altıda (B.9-38)	
neme <u>yaKında</u> safter nağayif öldü de (B.7-76)	
biz <u>yaKında keldik</u> doğru mındamı şu üyge keldik (B.5-24)	
<u>yahında</u> nedē aħyar net aħmecitte tilvizirden bızın qorsētkēnner (B.3-187)	

+GA (+ge, +ğa, +ħa, +Ka)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
	<u>küzde Kışha</u> kirecekte balālay edi Kozıları bola edı (K.28-35)
	<u>køyge kırēyatırğanda</u> ěpsi atların çıberdı cayaw ĥaldıla (K.23-27)
<u>altığa</u> yene duwağa baracamız (B.19-37)	
	<u>yaKlaşhanda KırıkKa</u> tolasımaħ gerekır bundan

	artık aşasa (K.1-44)
--	----------------------

3.8.20.4. Zaman – Ulaşma

+A (+a, +e)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
bu yaşa kēn son ende üle olacahtır da (B.16-21) son bızın al kīttiler om beş yaşına tolğannarın (B.10-27)	bu yaşma keldim endi oləcək künnerım beklıymen (K.5-5)
yetip keldik mına oraza künine mına (B.4-103)	

+DA (+da, +ge)

Köstence Ağzı
bayırlarğa unnar kelyen zamannarda astınnan mına su şıkkın (K.24-4)
bızge kégende bızler balaban edik (K.30-9)

+GA (+ge, +ha)

Bahçesaray Ağzı
yaşañ yüzge kırsın yaşınıs (B.8-12)
buğunge yetip keldik mına oraza künine mına (B.4-103)
an awle altıncı klasha keldim (B.2-154)

3.8.20.5. Zaman – Sıra

Zaman – Sıra – Öncelik

+Ø

Köstence Ağzı
bır on sene ewel parise kêtken edim (K.15-49)

+i

Köstence Ağzı
bır apta eweli Kamşını hatırnay maylay ediler (K.31-22)
ağayım beş sene eweli oldu kanser bastı rametlini (K.27-8)

+(D)A (+de, +e, +ta, +tä)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
ewelde bır sudaK rayonnan bır adam	

bazara kīraz alıp kīte (B.11-1)	
<u>beş yıl óĝne</u> nass statya çikĝan sōleŋ tapıp bēr (B.6-112)	
<u>başta</u> işke kır son alırıĝ (B.18-35) Kudalarĝa <u>başta</u> Kawe bereler (B.12-194) <u>başta</u> sijaĝ yaĝĝa kitemiz dedi son poyiz arĝaĝa ĝayttı (B.10-18) <u>başta</u> yağın yaĝamız son sōĝan (B.8-66) <u>bāsta</u> ellerimizİN awuşlarımızİN boyalar edik (B.3-145)	deliĝannı Kızĝa <u>pašta</u> cawluĝ alır ediler (K.23-9) kundús <u>başta</u> aĝaylar bola (K.18-7) silistrētarafına <u>başta</u> türk osmanlı devleti <u>erleştirgen</u> olarnı (K.15-4)
<u>başta</u> erendeliler ĝabaĝın erendeliler azırlaylar son (B.4-198)	

+**DAn** (+den, +tan, +ten, +tēn)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
	bēg az kīşī ketkendir <u>bızden</u> būrun (K.9-12)
ĝartopım <u>çohĝtan</u> uje cīĝanım (B.19-33)	<u>baştan</u> Kalayşıĝa <u>keldi</u> bonnar (K.22-19)
onda uje <u>çenĝkten</u> oĝine nu anam babam otırmay ēkenner (B.13-29) mēn bardım mişorĝa <u>çenĝkten</u> alın (B.7-68) <u>çenĝkten</u> ewel işke yaraĝan erkek kīşilerin epsını trudarmıyaĝa aldılar (B.4-6) <u>çenĝkten</u> oĝne olĝan ši o úzbekistana (B.1-31) <u>tap çenĝkten</u> oĝne ø öldi Kaldıĝ beş dane (B.1-48)	
<u>çenĝtēn</u> ewel olĝan tarafı babam ĝalĝozda çalışá edı (B.6-17)	

Zaman – Sıra – Eş Zamanlılık

+**(D)A** (+da, +de, +e, +ta, +te)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
dayım da <u>u arada</u> ... uje atacaĝlar öldirecekler (B.1-56)	
tramway bēklep otırĝan <u>vaĝtimizde</u> <u>başladılar</u> zorlamā (B.13-40) <u>kēgenimizde</u> de epsı aĝlap ĝayırlaşıp ne tıp ĝalılar (B.5-36)	<u>şo malde</u> meŋ ĝartpabam <u>kēlgen</u> (K.8-3)
	<u>dobrocā kelgen</u> <u>vaĝite</u> dobroca boş ēken (K.2-3)
teneke çe pişirerler <u>toĝtān</u> <u>vaĝitta</u> (B.20-9)	
son awu epsını <u>Koyĝan</u> <u>vaĝitte</u> nēmsēler ũ	

yaKtan... meni kordiler (B.9-15)	
----------------------------------	--

+ke

Bahcesaray Agzi
tohtaġan vahitke anda pişir aşar ediler (B.20-11)

Zaman – Sıra – Sonralık

+DA(n) (+da, +dā, +dan, +den, +dēn, +nan, +nen, +nēn, +nīn, +tan, +ten, +tēn)

Bahcesaray Agzi	Kostence Agzi
āna <u>undā</u> sun pişirip aşar edi (B.3-127)	cuma <u>namazında</u> sora üyle namazı huluna (K.32-9) <u>onda</u> sora bir piKare tul apahâyġa beresin (K.11-40)
bu <u>beř taKkadan</u> altımī řu altı bolayadır ġalba (B.16-32) <u>udan</u> son úzbekistanda bızın babam (B.9-35) <u>andan</u> son saba da turıp kóz ayın Kāwesi pişire edi kelīn (B.8-22) çalışmā başlān son kapitalnı <u>iki yıl</u> <u>andan</u> dört <u>piçik yıl</u> (B.6-15) <u>undan</u> son abū yahşı Kariştırıp yemege řte verile (B.5-97) <u>slujbadan</u> son son demelizasya etken son kene haytıp keldim úzbekiřtaġġa (B.4-63) <u>bir yıldan</u> son Kır beř senesi babamız rametli boldı (B.3-40) tuladan keldi <u>bir aydan</u> son oldı (B.1-3)	bis kētken sora başġaları da bilsin <u>artımızdan</u> (K.32-16) <u>bizīn artımızdan</u> başġaları da başġa araba cege ediler (K.31-18) <u>er toydan</u> sora küreş bola edi (K.29-35) <u>ondan</u> sora romanyā kēlgenner (K.28-5) <u>altı aydan</u> sōnmı yedi <u>aydan</u> sōn mında toy bōp keldim (K.27-5) <u>eki üř aptadan</u> sūn kelecik (K.27-12) iyimiz bunday edī <u>amā sonđan</u> ozimiz sladıK (K.21-3) <u>seksen dohızdan</u> sora romanya komunist devrimī řōġılgen sōra dohsan bir senesinde ġazetede bir ilan okıdım (K.15-29) <u>onı artıandan</u> tatlı şiler salınır (K.11-43) taphanda ařa balam <u>peşman bolma sonradan</u> (K.1-37) <u>toKuzdan</u> son aşılır sav ekende iřtaġm (K.1-40)
<u>sāt beşerden</u> son açıġ uzanamis ratlanamız (B.4-137) <u>bızden</u> son yēwriyleri de Kırımnan koçirdiler (B.1-82)	ottız beř <u>sēnēden</u> bertli tulman (K.21-4) <u>altmış ekiden</u> sōra zamanġařıK topraK komūnis rejimi topraKlarını aldılar (K.15-16) ant <u>etkemenden</u> son keleciktir aKtaban (K.1-73)
bo <u>sēferden</u> son atıb olamaz Koli çalışmadı (B.9-30)	
<u>unnan</u> son anam çalışmadı babam çalıştı (B.18-27) saġ idı <u>unnan</u> son keçindi Kartım	<u>Kurbannan</u> sora bizīn aşure ayimis kele (K.22-26) <u>onnan</u> sora bükliymen (K.22-36)

(B.16-16) <u>annan</u> da son aKayğa elli senesi... men aKayğa çıKtım (B.12-161) <u>sonnan</u> bizim vahtımızğa mina çok adam mèn bilem able yizli yapedile (B.8-32) <u>annan</u> son çalışmā başlān son kapitalnı (B.6-15) <u>onnan</u> son vahtit ęsa tękarançık yatam (B.6-90)	<u>artınnan</u> paħlawa boğirdaħ ęopotı (K.18-6) sora <u>unnan</u> sön ęoz ayın bęla (K.8-7) <u>ännan</u> sęra Kādım oħuy <u>artınnan</u> duwa ęete (K.11-39)
sęhsen üç yaşna ne muńķun beklemę <u>ennen</u> son (B.22-1) <u>ekı</u> <u>kunnen</u> son Kārtop Kāzmaya varacamız sızin po ģazaystvaya (B.22-6) tuz beş Kırh <u>senesinen</u> son bule yürümedik (B.3-119)	<u>bır</u> Kāş <u>kunnen</u> sön keldı arKadaşımman (K.27-4) ķęşkēnner tırkiyege <u>on altı marebesinen</u> sön (K.24-11)
son üç <u>kunnēn</u> son şakallar çıħardılar ũnu mezarından (B.4-176)	
<u>onın</u> sön abı Kātlaymız son onı bır dā cayamız (B.8-75)	
mına <u>ek</u> <u>sāttan</u> son dayım keldı (B.1-125)	
<u>cęnkten</u> son ózim babam anam öldü (B.19-4) mına <u>ekı</u> <u>sāttan</u> sabranyeleri olacağ oğā...kiyēcek (B.18-31) <u>taşkentten</u> son vizov berip şaraħanğa köçip kelgen edig (B.10-33)	anawu tutKān son bır Kāş daKKa <u>bır yarım sāttan</u> son kelip sesediler (K.23-20)
<u>cęnktēn</u> son yaħşı çalıştı Kōl nu u vahtit atığ atamadı (B.9-32)	

+ge

Köstence Ağzı
saw bosāğ işallā <u>endiği</u> sēnege (K.28-39)

3.9. Soru Ekleri

Soru eki, ad ya da eylem ‘soylu’ sözcüklerden sonra kullanılan ve soru kavramını sağlayan bir ek olduğu ifade edilmektedir (Hatiboğlu, 1981: 118).

Soru eki, dilciler tarafından genel olarak çekim ekleri içerisine dahil edilerek incelenmektedir.

Ergin'e (2007: 243) göre soru eki, ismi fiile bağlayan umumi bir işletme ekidir. Korkmaz (2009: 329), benzer bir açıklama yaparak, çekimli fiillerde, adlarda ve öteki kelime türlerinde sorunun soru ekiyle karşılandığını ifade etmektedir. Bu ekin, adları soru yoluyla fiile bağlayan bir işletme eki olduğunu da belirtmektedir.

Eker (2015: 266) soru eklerini hem isim çekim ekleri hem de fiil çekim ekleri içerisinde ele almaktadır.

Öner (2013: 265), yalın ya da ek almış her fiil ve isim soru çekimine girebileceğini ifade ederek soru eklerini "soru çekimi" başlıklı ayrı bir kategoride incelemektedir.

Ediskun (1999: 373-375), soru eklerini kelimeye değil de cümleye dahil ederek ele almaktadır.

Delice (2000: 227), soru ekinin eklendiği fiil ya da ismi soru anlamıyla genişleten bir ek olduğunu açıklayarak bu eki hem fiil hem isim genişleten ekler içerisinde incelemektedir.

Turan (2018: 105), soru ekini ayrı bir ek çeşidi olarak tanıtmakta ve bu ekin, "cümlede yer alan anlam unsurlarından biri, birkaçı ya da her biriyle ilgili eksiklik algısının, cümlelerin muhatabından talebi ya da isticvab işlevi yüklenen" bir ek olduğunu ve aynı zamanda "ekin işlevi eklendiği kelimeyle sınırlı olduğundan ihtiyaç duyulan her kelime için ayrı ayrı" kullanıldığını belirtmektedir.

Ayrı bir ek kategorisi olarak ele aldığımız soru ekleri öncelikle ayrı bir anlama sahip olan kelime türü olmayıp anlam değiştirme fonksiyonuna da sahip değildir. Soru ekleri ses uyumuna tabi olan, şüphe uyandırmak veya şüphe gidermek gibi bir fonksiyonu üstlenen ayrı bir ek türüdür. Cümleyi herhangi bir bakımdan şekillendiren bir ek değildir, ihtiyaç duyulduğunda kullanılabilen, ayrı olarak her kelimeye eklenebilen bir ektir¹⁶¹.

Bahçesaray ağzında soru eklerinin kullanımı çok yaygındır, bazı durumlarda soru ekine ihtiyaç duyulmadan sadece tonlama ve vurguya dayanık bir soru fonksiyonu da mevcuttur. Fakat Köstence ağzında soru eklerin kullanımı düşük seviyededir, soru ekleri yerine daha çok vurgulama ve tonlama kullanılmaktadır.

---

¹⁶¹ Zikri Turan'ın "Türk Dilinin Genel Yapı Problemleri" ders notlarından derlenmiştir.

3.9.1. ±Ø

Köstence Ağzı	ek
o meñ mezinim ø annadıñ+Ø (19-37)	+Ø

3.9.2. ±(I)m(I)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı	ek
Kırım dam baştan+Ø+ım (1-93) bır başğa güzelcası yohtır±ım (14-4) bır yıl+ım eki yılım awü tayı baKa (11-67)	keldiñizim kelip atlısıñ+ım cayawsıñ diy Һartağası (31-28) Һatlama yasaylar+ım sizde (18-16) sen malimedıñ+ım şı (19-44)	+ım
baraK+Ø+ım bilmim tubı biton (2-25) otıra ē bahsarayda ötralar+ım (1-148) n aptıñ di sattıñ+ım diy (11-8)	aҺayın balası tulsın+ım dedı mā (19-25)	+ım
bır yerdē tel kesilgen±ım bır şı kesilgen (17-40)	keldiñiz+ım kelip atlısıñım cayawsıñ diy Һartağası (31-28)	+ım
bıless+ım ne ballar dedi (1-127) uğa iş vėrmıycek±ım (6-98) seni sewdımı berecek±ım seni (8-18) beraber içkenner+ım n aҺannar (12-5)	everi imam Һatip bar ēdi şay+Ø+ım (31-3)	+ım
on sekiz+ım on doKıs kün değende (4-50) olar şay cürse bız cürmiymiz+ım (8-48) seni al kitken edik+ım şı bız anda (12-33)		+ım
bırer Kave+m çaymı içēdı şte (1-103) Kırım+Ø+da+m baştanım (1-93) tot+Ø+lı+m iken awu mıñ (13-28)	oca oca camin satmaysı+m satmıyman dedim (19-31) bar boldı±m şeşekler aşa (30-7)	+m
ana ewu bar±mı a ewı bar vöt çayrı bar±mı bar (4-230) kolmek+Ø+mı ya bır yawluK+Ø+mı ya anter+Ø+lik+Ø+Ø+mı (11-24) altı+Ø+mı şı altı bolayadır ğalba (16-32)	şöllik bar+Ø+mı Kırırmda (29-19) oğa naz etilir+mı oҺşığası aşayber oğa eş toyulır±mı (1-41) bır iy kerbiş+Ø+mı...taş (12-18)	+mı
oҺımadım+mı men tatar mektepne oҺımadım rus mektepne oğıdım (9-2) bayramğa yaKın+Ø+ca+mı at çapış an awle oynnar ola ekēnner (11-54)	delirujın camısın taşın a kettiler asıl tuzla+Ø+ğa+mı ne (19-29)	+mı
aKıs elli dört+Ø+te+mı elli	Kara taşKa bardınmı yetmedin+mı (6-12)	+mı

beş+Ø+te+ mí Kaytıp keldi (16-14,15) Kölayli+ mí tataraş pişire edí (5-77)	bení de şulay tışış otışme stise+ mí diy babası (17-34)	
sön bu Kız baredí ā istemeğe+ mi (8-24) uları şanverte Koyalar ya eliğe tütüralar üle+Ø+ mi (11-22)	şeşek şistisin+ mi baş boldım şeşekler aşıa (30-7) bız+ mi bızler bek şo şinmadıK (30-9)	+mi
kitti apí kóyden kítsem+ mi ende dedi ğarip (12-184)	aşbaş camısın geşen sene+Ø+ mi şo obír sene keldi birsí (19-30)	+mí
	barım yoK+Ø+ mö onı bılmiyme (7-2)	+mö

3.10. Çekim Ekleri

Çekim ekleri cümleyi kurma fonksiyonunu üstlenen eklerdir. Çekim ekleri fiile, fiil ile isim kategorisinde ve fiil isim sırasıyla, yandaş ve eş zamanlı eklenen iki ekin ekleşmesiyle şekillenmektedir. Aynı cümlede tekrarı mümkün olmayan zaman ve şahıs eklerinden meydana gelmektedir çekim ekleri. Cümle kurma işlevini üstlendikleri için hem isme hem fiile eklenen iki ana alt türe sahip olup yandaş ve eş zamanlı olarak eklenmek zorundadırlar. Çekim ekleri sırasıyla zaman ve şahıs eklerinden oluşmaktadır. Dilin bitimli zaman türüne sahip olan tek eklerdir çekim ekleri. Cümleyi kurma fonksiyonunu da bu nitelikleriyle kazanmışlardır. Çekim eklerin dışındaki diğer bütün ekler süreç ifade eden zaman türüyle fonksiyon kazanmaktadırlar (Turan, 2018: 105).

Bölgemizde tespit ettiğimiz: **-(A)r**, **-Z**, **-Ø** Geniş zaman ve **-DI** geçmiş zaman ekleridir.

3.10.1. Geniş Zaman

Geniş zaman eki olarak bölgemizde **-(A)r** ve **-Ø** tespit edilmiştir.

3.10.1.1. **-(A)r / -Z** Geniş Zaman

fiil-mA/-Ø-(A)r/-Ø/-Z+Ø/+I/+mA/+mI/+sI/+m/+N/+Z/+lAr/+Ø

1. şahıs: fiil-mA/-Ø-(A)r/-Ø+I/+ma/+mI/+Ø+m/+n/+z

-(A)r (-ar, -er, -ır, -r)

+I (+ı, +ı, +i)

+mI (+mı, +mí)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
teklik eki ile	
sabah erte <u>turarman</u> çoğ planlar <u>hurarman</u> hış geçesi balaban kumeslerge <u>dalarman</u> (B.20-26) (tur-Ø-ar+ma+n... hur-Ø-ar+ma+n... dal-Ø-ar+ma+n)	men tatarman dünyağa Kol <u>atarman</u> yamannıktan <u>Kaşarman</u> aruliken <u>yaşarman</u> (K.23-39) (at-Ø-ar+ma+n... Kaş-Ø-ar+ma+n... yaşa-Ø-r+ma+n) bonı men sağa <u>aytarman</u> doğru (K.6-17) (ayt-Ø-ar+ma+n)
onna ebet men <u>toyarım</u> (B.18-16) (toy-Ø-ar+i+m)	
	men de zatıl <u>başarım</u> talaşalarğa (K.29-23) (baş-Ø-ar+i+m)
doğđan da yerim balalıhtan <u>severim</u> onlar da için cılay da cılay <u>yürerim</u> (B.12-168) (sev-Ø-er+i+m... yür-Ø-er+i+m)	
<u>n ayturım</u> una balam şte (B.21-2) (n ayt-Ø-ır+i+m)	
<u>bilmem</u> haydan koy yerin (B.19-14) ballarım çoğ diy <u>aytmam</u> bir yerde (B.13-8) (bil-me-Ø+Ø+m... ayt-ma-Ø+Ø+m)	
	anawu dünyada aru <u>yaşarman</u> (K.21-20) (yaşa-Ø-r+ma+n)
çokluk eki ile	
o yağ yakıp apı neme tıp abe bürap <u>hoyarmıs</u> (B.8-67) (hoy-Ø-ar+mı+s)	yalan <u>āytarmıs</u> aklārımızğa bek saldırmadılar (K.24-15) (āyt-Ø-ar+mı+s)
	aşure ayımıs kele aşürede aşüre <u>pişirermıs</u> (K.22-26) (piş-ır-Ø-er+mı+s)
	endı dedi tüpek <u>Kullanmamıs</u> (K.12-21) (Kulla-n-ma-Ø+mı+s)
	sözlermen dedı <u>alırmız</u> epsın (K.12-22) pazılları cayamıs orta yerime mazemesin <u>salırmız</u> (K.22-31) (al-Ø-ır+mı+z... sal-Ø-ır+mı+s)
	aşüre şorbásın <u>yasarmıs</u> kóbetelerin <u>yasarmız</u> (K.22-27) (yasa-Ø-r+mı+s... yasa-Ø-r+mı+z)

2. şahıs: fiil-mA/-Ø-(A)r/-s+sI+N/+Z

-(A)r (-ar, -er, -ır, -ır, -r)

+sI (+sı, +si, +sı)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
-----------------	---------------

teklik eki ile	
digne dedim onı <u>yazarsın</u> dedim (B.18-57) (yaz-Ø-ar+sı+n)	<u>Konışarsın</u> ertengeşik cūKlamassın (K.25-8) (Konış-Ø-ar+sı+n) üşinci ğünü iyde <u>otrarsın</u> (K.7-16) (otr-Ø-ar+sı+n) ciyirik bolsan toymassın aş tūr <u>arsın</u> sofradan (K.1-37) (tūr-Ø-ar+sı+n)
	bır şı <u>etersın</u> (K.7-15) (et-Ø-er+sı+n)
Kara Kaşlı Kırım da Kızı nege sen ah <u>çekersin</u> (B.12-163) (çek-Ø-er+sı+n)	onnaĝa şeker ne bonbon <u>berersin</u> (K.7-15) (ber-Ø-er+sı+n)
açulanıp çıhtım ama hayda <u>ketersin</u> (B.15-12) (ket-Ø-er+sı+n) barsaĝ <u>kórsin</u> balabān Koba (B.17-32) (kór-Ø-er+sı+n)	
	onnaĝa şeker ne <u>berersin</u> (K.7-15) (ber-Ø-er+sı+n) <u>ketersin</u> balabannarıĝ büyüklerin Kolların almaĝa (K.7-16) (ket-Ø-er+sı+n)
	caş ikēnde yasıycasın onı...Kartayĝan sēra <u>alırsın</u> (K.12-23) (al-Ø-ır+sı+n) şiberek soprasından <u>tamĝızırsın</u> awzına (K.1-68) (tam-ĝız-Ø-ır+sı+n)
	<u>KoKlatırsın</u> çekmesin dep sıkıntı (K.1-68) (KoKla-t-Ø-ır+sı+n)
	sorpa <u>yasarsın</u> Koy soyĝan soyı (K.7-18) (yasa-Ø-r+sı+n)
	Konışarsın ertengeşik cūKlamassın (K.25-8) (cūKla-ma-s+sı+n) ciyirik bolsan <u>toymassın</u> (K.1-37) (toy-ma-s+sı+n)
çokluk eki ile	
mā bır ew tāp <u>berersis</u> (B.15-25) (ber-Ø-er+sı+s)	
	dobrocada bek bayırlıĝ şayırlıĝ yoh <u>koşmessiz</u> (K.31-6) (koş-me-s+sı+z)

3. şahıs: fiil-mA/-Ø-(A)r/-Z+Ø+Ø/+lAr/+Ø

-(A)r (-ar, -er, -ır, -ır, -ır, -ır, -ır, -ır, -r, -ur),

-Z (-s, -z)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
teklik eki ile	
	laflar biraz deĝişik <u>bolar</u> (K.14-8) (bol-Ø-

	ar+Ø+Ø) dari <u>urar</u> toKuznu (K.1-71) (ur-Ø-ar+Ø+Ø)
	kêlse avîr bir sancı daKîKasında <u>keser</u> (K.1-57) (kes-Ø-er+Ø+Ø) türklük Kurtülur düşman <u>erer</u> sırtıma (K.1-74) (er-Ø-er+Ø+Ø)
gemim <u>kelir yanaşır</u> içi tolı çamaşır (B.20-3) (kel-Ø-ir+Ø+Ø... yanaş-Ø-ir+Ø+Ø) pîte pişirler vağon çe <u>halır</u> (B.20-9) (<u>hal</u> -Ø-ir+Ø+Ø) şu altı <u>bolayatr</u> ğalba (B.16-32) (bolayat-Ø-ir+Ø+Ø)	aşılmağan undan <u>yasalır</u> ep şiberek (K.11-16) (yasa-l-Ø-ir+Ø+Ø) onı artından tatlı şiler <u>salınır</u> (K.11-43) (salın-Ø-ir+Ø+Ø) maħbuľ <u>bolır</u> orazan (K.1-61) (bol-Ø-ir+Ø+Ø) kêşenin bir vaħtında aşıħtan <u>uyanılır</u> (K.1-49) (uyan-ıl-Ø-ir+Ø+Ø)
müslmannıK ğayıp <u>olırım</u> (B.12-13) (ol-Ø-ir+Ø+Ø+ım)	cemat sıkı bolğan yerlede o zaman tatarca <u>Konışabilır</u> (K.15-44) (Konışabil-Ø-ir+Ø+Ø) ne ğadar aşalsa da Kolayca <u>sinirılır</u> (K.1-49) (sin-ir-ıl-Ø-ir+Ø+Ø)
poyiz <u>kelir</u> sızgırıp demir yolın hızdırıp (B.20-21) (kel-Ø-ir+Ø+Ø)	uwi ana öz balasına otmek <u>berir</u> (K.23-36) (ber-Ø-ir+Ø+Ø) balaban toy yasap ós halkıman <u>üyenir</u> (K.1-71) (üyle-n-Ø-ir+Ø+Ø) tes <u>tüzelir</u> zavallı ber şibörek loħsağa (K.1-63) (tüze-l-Ø-ir+Ø+Ø)
ħalħım çadır ğurup <u>oturur</u> (B.20-2) (otur-Ø-ur+Ø+Ø) al da ğayt yurğannarıñ anağ kese açuwanır (B.12-156) (açuwla-n-Ø-ir+Ø+Ø)	bıras Kuyruħ <u>suvurtur</u> teğaran şiberek ber (K.1-64) (suvur-t-Ø-ur+Ø+Ø) tutsaħ türklük <u>Kurtülur</u> (K.1-74) (Kurtül-Ø-ur+Ø+Ø)
	şır şır etip şırıldap pişe <u>başlar</u> (K.1-27) (başla-Ø-r+Ø+Ø) <u>başlar</u> Kollar da sawutha uzanmağa (K.1-32) (başla-Ø-r+Ø+Ø)
mına bı yazğannar <u>bitmez</u> (B.20-5) (bit-me-z+Ø+Ø) alımdan iç kim <u>bılmez</u> yüreçigin parça parça üstim ortık <u>korımez</u> (B.15-19) (bıl-me-z+Ø+Ø... kor-ı-me-z+Ø+Ø) artına Kaytarsağ <u>bemas</u> ... aylandıрмаħ kerek (B.16-46) (be-ma-s+Ø+Ø) sunğu çuwalğa <u>sığmaz</u> (B.13-23) (sığma-z+Ø+Ø) ana balā yaramay şi <u>aytmaz</u> (B.12-196) (ayt-ma-z+Ø+Ø)	yazıñ ğunu ğolħoz <u>Kürulmaz</u> (K.26-15) (Kürul-ma-z+Ø+Ø) <u>yapamaz</u> bi şi gene tatarların özleri şaKkandır (K.24-20) (yap-Ø-a+Ø-ma-z+Ø+Ø) otel yasacaħlar taşınnan annadıñ ay dedim <u>bolmas</u> (K.19-33) (bol-ma-s+Ø+Ø) kesmece Kıyğaşa day <u>bolmas</u> (K.1-15) (bol-ma-s+Ø+Ø) ķanser veremden taşķardiden <u>ölmês</u> (K.1-53) (öl-mê-s+Ø+Ø) bır şi <u>Konışmas</u> ortağa bır lap <u>aytmas</u> (K.1-33) (Konış-ma-s+Ø+Ø... ayt-ma-s+Ø+Ø)

çokluk eki ile	
mā haphan <u>hurarlar</u> harawullar <u>tutarlar</u> (B.20-28) (hur-Ø-ar+Ø+lar... tüt-Ø-ar+Ø+lar)	Kol işli awuz oynar tamaqlar da <u>cutarlar</u> (K.1-34) (cut-Ø-ar+Ø+lar)
basbazıları teneke çe <u>pişirerler</u> (B.20-9) (piş-ir-Ø-er+Ø+ler)	bası KısKadan da <u>k eserler</u> (K.11-20) (kes-Ø-er+Ø+ler) birinci gün ballar <u>kelerler</u> (K.7-15) (kel-Ø-er+Ø+ler)
güzel şal.... ulè <u>türrip dolarlar</u> (B.14-13) (dola-Ø-r+Ø+lar)	
bizge able dep ayttılar dep üzbecker özleri <u>aytur</u> (B.19-23) (ayt-Ø-ir+Ø+Ø)	şorbasın <u>salırlar</u> ya yetmen fasulesin (K.11-20) (sal-Ø-ir+Ø+lar)
	onların malinde şay tıp bir şıl cıl <u>cilap cürirler</u> (K.23-7) (cür-Ø-ir+Ø+ler)
	Kızğa pašta cawluğ alır ediler kelip testimal <u>berirler</u> (K.23-9) (ber-Ø-ir+Ø+ler)
bularnı <u>aytmazlar</u> hızım (B.20-37) (ayt-ma-z+Ø+lar) uzahlarğa <u>kitmezler</u> hız hıdırıp (B.14-16) (kit-me-z+Ø+lar) unı ğayıp etip <u>olmaz ular</u> (B.12-13) (ol-ma-z u+lar)	<u>kösmezler</u> Kazahlaştı caşlar Kazahlaştı (K.20-24) (kös-mè-z+Ø+lar)

3.10.1.2. -Ø Geniş Zaman

-Ø geniş zaman eki genel olarak sıfat fiil eklerinin (-A/y, -(G)An, -(y)(A)cA(K) ve s.) bulunduğu yapılarda, +Dİr-/+Ø- cevheri ek fiilinden sonra fonksiyon kategorisinde bulunmaktadır.

fiil/+Ø-Ø-Ø+Ø/+I/+mA/+mI/+sI(η)/+m/+N/+(ı)Z/+(I)K/+(I)N(IZ)/+sIn/+sIn(ner)/+Ø/+LAR

1. şahıs: fiil/+Ø-Ø-Ø+Ø/+I/+mA/+mI+m/+n/+Z/+(I)K/+Ø

+I (+ı, +i, +î), +mA (+ma, +me, +mè)

+mI (+mı, +mí, +mi, +mî)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
teklik eki ile	
bütün yece ayah <u>üsнем</u> (B.22-1) (üsne+Ø-Ø-Ø+Ø+m)	on sekis seneden bertli de <u>dulman</u> (K.6-9) (dul+Ø+Ø-Ø-Ø+ma+n)
endı otız beş <u>yaşındam</u> (B.18-33) (yaşında+Ø-Ø-Ø+Ø+m)	<u>Kastaman</u> şeker Kastalıgım bar (K.27-16) (Kasta+Ø+Ø-Ø-Ø+ma+n)
áytáyım sâ men ende bayâ <u>oğlançihım</u> (B.22-14) (oğlançih+Ø+Ø-Ø-Ø+i+m)	men <u>oğrétmenmen</u> yahın Kırh beş seneden bertli (K.4-18)

men ŧini <u>ħastam</u> dā endi (B.15-19) (ħasta+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+m) ular da dinni küteler men onların Karşı <u>duĝilim</u> (B.6-84) (duĝil+Ø-Ø-Ø+i+m)	(oĝretmen+Ø+Ø-Ø-Ø+me+n) üyde otramā Kızım pişire aşata <u>rātman</u> (B.3-141) (rāt+Ø+Ø-Ø-Ø+ma+n) men en kişkenesi <u>Kubadindeme</u> (K.11-14) (Kubadinde+Ø-Ø-Ø+me+Ø)
ewelki vaħıtların bek yaħşı <u>bilem</u> (B.19-3) (bil-Ø-e+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+m) men öpmē <u>stiyim</u> seni bir kere (B.18-8) (sti-Ø-y+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+i+m) KawalçıK yasap çaldım başħa bir ŧi <u>bılmiyim</u> (B.13-20) (bıl-mi-y+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+i+m) ayaKlarım awurĝanda <u>cüramayım</u> <u>çalışamayım</u> (B.18-43) (cür-Ø-a+Ø-ma-y+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+i+m çalış-Ø-a+Ø-ma-y+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+i+m)	mına bırsın <u>kesalmayman</u> (K.10-26) (kes-Ø-a+l-mā-y+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+ma+n) onı aru etip Kawürıp <u>pişirēmēn</u> (K.6-25) (pişir-Ø-ē+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+mē+n) dörtke <u>kēsēmēn</u> awdarıp arasına cewez salaman (K.22-37) (kēs-Ø-ē+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+mē+n) Koyı aru bola eşki işiĝen bola ya men iş <u>işmiymen</u> (K.18-36) (iş-mi-y+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+me+n)
men ħırıma <u>baracam</u> ana baba topraĝına yañi ewler <u>yapacam</u> (B.20-1) (bar-Ø-aca+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+m... bar-Ø-aca+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+m) ayt degen men türkiyenı <u>uracam</u> (B.12- 20) (ur-Ø-aca+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+m)	sōra üyde ĝop bolacaK <u>Karayalmācaħman</u> (K.28-37) (Kar-Ø-a+yal-mā-caħ+Ø+Ø+Ø- Ø-Ø+ma+n) bo ĝoyde tuwdum bo ĝoyde <u>ólecekmen</u> (K.20-10) (ól-Ø-ecek+Ø+Ø+Ø-Ø- Ø+me+n)
ħaysın bırsın <u>aytayım</u> ŧını (B.15-20) (ayt-Ø-ay+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+i+m) boK balanı artınan <u>tüşip kitiyim</u> (B.12- 119) (kit-Ø-iy+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+i+m)	ta ne <u>aytayım</u> men sā...oKulmız bar edi (K.30-5) (ayt-Ø-ay+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+i+m) yasān edim <u>ketriyim</u> boĝırdaħ (K.16-38) (ketr-Ø-iy+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+i+m)
ħartopım çotħtan uje <u>cıĝanım</u> (B.19-38) (cī-Ø-ĝan+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+i+m) bele <u>ŧitkenim</u> son endi (B.18-7) (ŧi+Ø+t-Ø-ken+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+i+m) ħıŧım ĝunı kene çoK saĝlam <u>ekenim</u> (B.12-200) (e-Ø-ken+Ø+Ø+Ø-Ø- Ø+i+m)	aman onnardan dedelerimden <u>eŧitkenim</u> (K.7-2) (eŧit-Ø-ken+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+i+m) men ekı yaŧımda <u>Kalĝaman</u> oKsis (K.6-2) (Kal-Ø-ĝa+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+ma+n) aKılma iş kemiy... <u>unuthaman</u> ēpsin (K.30- 13) (unut-Ø-ħa+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+ma+n) ertemmen yūħlay <u>ekēmen</u> (K.10-30) (e-Ø-kē+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+me+n)
çokluk eki ile	
bız de <u>ħoydemıs</u> (B.22-20) (ħoyde+Ø-Ø-Ø+mı+s) samalöt septirip kete bızler onın <u>tübındemis</u> (B.18-62) (tübınde+Ø-Ø-Ø+mi+s) <u>āwlemıs</u> balam bu yaŧa kēn son (B.16- 21) (āwle+Ø-Ø-Ø+mi+s)	
yawāŧ yawaŧ işke <u>kirĝendirik</u> tā (B.14- 20) (kir-Ø-gen+Ø+Ø+dır-Ø-Ø+Ø+ik)	
<u>otramıs</u> <u>çalışamız</u> anawu ayvānnar (B.12-1) (otr-Ø-a+Ø+Ø+Ø-Ø- Ø+mı+s... çalış-Ø-a+Ø+Ø+Ø-Ø-	naday etip cayıp <u>yasāymıs oraymıs</u> (K.18- 28) (yasā-Ø-y+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+mı+s sora-Ø-y+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+mı+s)

<p>Ø+mı+z) tez çıKıñ <u>koçiremiz</u> sizi (B.21-3) (koç-ır-Ø-e+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+mı+z)</p>	<p>bondäy <u>serəmis</u> söra mayğa <u>pişiremis</u> (K.13-15) (ser-Ø-ə+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+mı+s piş-ır-Ø-e+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+mı+s) mart ayında bahşğa soğan <u>salamız</u> búbér <u>otirtamız</u> domatis <u>otirtamıs</u> (K.28-20) (sal-Ø-a+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+mı+z otur-t-Ø-a+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+mı+z otur-t-Ø-a+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+mı+s)</p>
<p>cür ewimize <u>kıtiyik</u> (B.22-5) (kıt-Ø-iy+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+ik) yür bir şerni <u>aylanayih</u> (B.15-8) (ayla-n-Ø-ay+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+ih)</p>	<p>şis kórđiniz ya ama bız de <u>goriyig</u> efendim (K.32-17) (gor-Ø-iy+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+ig)</p>
<p>ekimiz bir toşekte yathan bir çanahtan <u>aşānmıs</u> (B.15-15) (aşā-Ø-n+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+mı+s) babam bermegen nu yaş <u>ekenmıs</u> (B.13-32) (e-Ø-ken+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø- Ø+mı+s)</p>	<p>bidaynı bıs <u>tapKanmıs</u> Kamuraş baş aşımız (K.1-8) (tap-Ø-Kan+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+mı+s) bız bek şekken <u>ekemiz</u> dimen (K.23-33) (e-Ø-ke+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+mı+z)</p>
<p>ftarlarğa <u>baramıs</u> altığa yine duwağa <u>baracamız</u> (B.19-36) (bar-Ø-a+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+mı+s bar-Ø-aca+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+mı+z) Kartop Kazmaya <u>varacamız</u> (B.22-6) (var-Ø-aca+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+mı+z) sızın hırimdan aslabajit <u>etecemiz</u> (B.10- 11) (et-Ø-ece+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+mı+z)</p>	<p>pek aru yerler aman onı farKın <u>annaycaz</u> (K.12-8) (anna-Ø-yca+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+z) <u>şığacahmıs</u> sindi portadan (K.23-28) (şığ-Ø-acağ+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+mı+s) neniy dedim bugün ne <u>salahmız</u> KazañGa (K.21-8) (sal-Ø-ağ+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+mı+z)</p>

2. şahıs: fiil/+Ø-Ø-Ø+sI(ŋ)/+Ø+N/(ı)Z/(I)N(IZ)/+Ø

+sI(ŋ) (+sı, +sıŋ, +sı, +sı, +si, +sı)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
teklik eki ile	
<p>yah hoyıp tekarañçih <u>tıhasın</u> dühowkanı içine (B.19-33) (tıh-Ø-a+Ø+Ø+Ø-Ø- Ø+sı+n) bekim <u>biledersın</u> baydar koyı (B.3-157) (bıl- Ø-e+Ø+Ø+der-Ø-Ø+sı+n) ble koy <u>blesin</u> balāKlavayı <u>blesin</u> (B.1-4) (bl-Ø-e+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+sı+ŋ blesin) kopegim bar aşını <u>pişiresin</u> (B.19-36) (piş- ır-Ø-e+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+sı+ŋ) kizli keçire edik <u>çağirasın</u> ewge awu sünnet yaphanını ahhın <u>beresin</u> toy <u>yapasın</u> (B.19- 44) (çağır-Ø-a+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+sı+ŋ... ber- Ø-e+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+sı+ŋ... yap-Ø- a+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+sı+ŋ)</p>	<p>Kırjımınnar cüre üyli ahay <u>bilmiysindir</u> ya (K.29-29) (bıl-mi- y+Ø+Ø+dir-Ø-Ø+sı+n) allağa <u>calbarasın</u> namas <u>Kılasın</u> erkezmen (K.7-9) (calbar-Ø- a+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+sı+n Kıl-Ø- a+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+sı+n) bir piKare tul apahâyğa <u>beresin</u> (K.11- 40) (ber-Ø-e+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+sı+n) Kuru Kawun Kawun nēken <u>bilesinmı</u> (K.17-1) (bıl-Ø-e+Ø+Ø+Ø-Ø- Ø+sı+n+mı)</p>

sen yüz adamı Kānān <u>alacasın</u> (B.13-53) (al-Ø-aca+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+si+n)	Kāydan <u>piçtíreceksin</u> e ğadar paranı (K.26-221) (piç-tír-Ø-ecek+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+si+n) eger aytsa <u>bíleceksin</u> (K.11-32) (bíl-Ø-ecek+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+si+n)
ey pezemek <u>ekensin</u> áysa (B.14-26) (e-Ø-ken+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+si+n)	
bír denē dā <u>tapacañ</u> da yene (B.14-4) (dā tap-Ø-aca+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+ñ)	
obalanıp Kān Kār olmay <u>dése</u> (B.12-11) (dē- Ø-se+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø)	aKılma iş kemiy bí Şi kemiy ğay ğay <u>kése</u> (K.30-13) (kē-Ø-se+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø)
<u>ésapla</u> ğaç yaşna olam (B.10-1) (ésapla-Ø-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø) <u>aşat</u> diy çūħurū da ende keñce <u>Kaz</u> (B.11- 72) (aşa-t-Ø-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø Kaz-Ø-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø) <u>barma barma atar ek</u> arada <u>varma</u> (B.12-87) (bar-ma-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø... var-ma-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø) balların yahşı <u>kiyindir</u> dedi (B.17-8) (kiy-in-dír-Ø-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø) ħırmızı çulçık <u>yap</u> ũslerine (B.14-22) (yap-Ø-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø)	ħoyları bar edi sattı dedim meñkisin de <u>sat</u> (K.28-36) (sat-Ø-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø) emgen sūtúm elal etmem <u>ketme</u> balam diy (K.17-23) (ket-me-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø) saw sağlam <u>bol</u> da <u>bar</u> da <u>kel</u> (K.12-6) (bol-Ø-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø... bar-Ø-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø... kel-Ø-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø) maynı sıħ sıK <u>deñiştir</u> son pişkenge <u>Karama başKasına avuştır</u> (K.1-25) (deñiř-tir-Ø-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø... ara-ma-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø... avuř-tır-Ø-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø)
çokluk eki ile	
Kāytıp kíte elçisi son Kāyta keldi diler <u>aytın</u> kirsin (B.12-24) (ayt-Ø-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+in) tez <u>çıkın</u> koçiremiz sizi (B.21-3) (çık-Ø-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+in) padişayım mení <u>yiberin</u> mení ballarım bar (B.13-8) (yiber-Ø-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+in) erisça da aytayım <u>bilin</u> (B.1-12) (bíl-Ø-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+in) yedī dane <u>yasañ</u> able toğerek (B.14-23) (yasa-Ø-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+in) ana babaların <u>incıtmañ</u> sözlerin <u>diñneñ</u> (B.12-196) (inci-t-ma-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+in... diñne-Ø-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+in)	
ħulaħ awura işteb olamay ayıp <u>etmenis</u> (B.15-1) (et-me-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+in) ay <u>aytışmanıs</u> şu boħ olı boħların mağa diy edi ğarip (B.17-47)	aru řiberēk pişirdım <u>aşanıs</u> (K.19-15) (aş-Ø-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+in) ūruslar kırıyatır değen dāy eşitsenis oğız minıp <u>Kaşınıs</u> (K.23-25)

(ayt-tür-ma-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+ıñıs)	(Kaş-Ø-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+ıñıs)
boñı qormegeniñis çün mına bu ötmekin bele taşlajsıñıs (B.18-50) (taşla-Ø-y+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+sıñ+ıs)	
sernikin tidirgence aléwlene aman ala taşlıysıs (B.14-25) (ala taşlı-Ø-y+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+sı+s) soğannen beraber hariştirip yah çe pişiresıs (B.19-34) (piş-ir-Ø-e+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+sı+s) razı olsañız mına veresiz bizge (B.14-15) (ver-Ø-e+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+sı+z) Katırlaysızım şo dā aKılıñızğa tüşəm (B.16-11) (Katırla-Ø-y+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+sı+z+ım)	Koyısın şorbasını yasaysıs da sizler (K.16-19) (yasa-Ø-y+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+sı+s) caba yasaysıs dedi şıñmay resimner (K.12-5) (yasa-Ø-y+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+sı+s)
hırmızı çulçıK yap üslerine baylağansıs (B.14-22) (bayla-Ø-ğan+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+sı+s) vay naz yahşı hañlar ekensiz (B.19-22) (e-Ø-ken+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+sı+z)	
hırmı boşatacahsıs (B.10-11) (boşa-t-Ø-acañ+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+sı+s)	

3. şahıs: fiil/+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø/+LAR/+sIn/+sIn(ner)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
teklik eki ile	
tānışdır dā bir neden işitkendır (B.1-122) (tānışı+dır-Ø-Ø+Ø+Ø... işit-Ø-ken+Ø+Ø+dır-Ø-Ø+Ø+Ø) a bir hızım dā andadır (B.19-27) (anda+dır-Ø-Ø+Ø+Ø) son ende üle olacahtır da (B.16-21) (ol-Ø-acañ+Ø+Ø+tır-Ø-Ø+Ø+Ø) uzbekistanda yaşayış yaramāy (B.15-6) (yaramāy+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø) bize yahşı toprañ bergeni yoK (B.7-31) (yoK+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø)	menı toprağım Kırimdadır (K.12-24) (Kırimda+dır-Ø-Ø+Ø+Ø) gene tatarların özleri şaKkandır (K.24-20) (şaK-Ø-Kan+Ø+Ø+dır-Ø-Ø+Ø+Ø) er bir dertke devadır başña ilaç ne... (K.1-58) (deva+Ø+dır-Ø-Ø+Ø+Ø) ortancı ablam ayriye tulçada ewlı (K.11-13) (ewlı+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø) ne bosa da biraz KaşıK meselesı (K.14-27) (meselesı+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø)
toldıra azbarım kapısta (B.19-40) (tol-dır-Ø-a+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø) materalı mā aldırta (B.18-38) (al-dır-t-Ø-a+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø)	o kete ajılarğa cayaw calpı (K.10-27) (kêt-Ø-e+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø) mubareg camiler Kapalmay namas hulına (K.32-5) (Kapa-Ø-Ø+l-ma-y+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø)
asannı başña hāra yazı yazılğan (B.20-31) (yaz-ıl-Ø-ğan+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø) son bu o kiyew bılgen (B.18-10) (bıl-Ø-gen+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø) orta yerde fenerler yañĠan (B.14-8)	muyezzinnikni birinci yapñan cawit abiyim (K.32-13) (yap-Ø-ñan+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø) birsı taymas dēn kēyden kelĠen (K.24-6) (kel-Ø-Ġen+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø) amza degen soyı hırimdan kēlĠen (K.20-

(yaŋ-Ø-Gan+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø) uzanıp boynızını <u>tüthän</u> (B.12-35) (tüt-Ø-han+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø)	15) (kël-Ø-ğen+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø)
menı stalın bile <u>tohtatımaycah</u> (B.15-6) (tohta-tı-ma-ycah+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø) sabr etiŋ vatandaşlar sonı hayır <u>olacah</u> (B.20-3) (ol-Ø-acaŋ+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø) Kıçıra <u>boğulacaK</u> endë bu (B.1-61) (boğ-ül-Ø-acaK+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø)	anawu qop tığırsā bereketli sene <u>bolacaK</u> (K.29-38) (bol-Ø-acaK+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø) yardımcı <u>bolacah</u> sağa (K.14-22) (bol-Ø-acaŋ+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø) eki üş aptadan sün <u>kelecek</u> (K.27-12) (keĭ-Ø-ecek+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø)
në osa da o apayın Kulā <u>çınlasın</u> (B.18-36) (çınla-Ø-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+sin) Kaytıp kite elçisi son Kayta keldi diler aytıŋ <u>kırsın</u> (B.12-24) (kır-Ø-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+sin) Koçkar dayın bala <u>versin</u> beşiŋiŋize (B.21-12) (ver-Ø-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+sin)	amana haydan <u>bılsın</u> balalıhta (K.9-10) (bil-Ø-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+sin) şündi yaşaymız bereket <u>bersin</u> (K.31-10) (ber-Ø-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+sin) askerlerge şübere ber köp yıllar <u>yaşasın</u> (K.1-66) (yaşa-Ø-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø-Ø+Ø+sin) kemikleri ayrılğanda <u>tüymasın</u> (K.11-45) (tüy-ma-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+sin) cawunı bek tes <u>öttürsün</u> (K.1-66) (öt-tür-Ø-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+sin)
çokluk eki ile	
seŋ bitaŋdan menı bitam <u>doğmuşlar</u> (B.21-1) (doğmuş+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø+lar)	
otız doKızınıcı yılda biyik aŋamı armiyağa <u>alıp keteler</u> (B.16-33) (ket-Ø-e+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø+ler) awle adam <u>sançıp öldireler</u> (B.13-23) (öl-dir-Ø-e+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø+ler)	üylerin işin sıpralar <u>temizliler</u> (K.5-9) (temizli-Ø-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø+ler) demek dinni arñınan <u>cüreler</u> şte (K.32-5) (cür-Ø-e+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø+ler) bir Kızı bar şindi onda <u>yaşaylar</u> (K.22-17) (yaşa-Ø-y+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø+lar)
unı da <u>alıp kitëcekler</u> (B.17-31) (kit-Ø-ëcek+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø+ler) <u>ewlenëcekler</u> huda yibereleler (B.4-236) (ewle-n-Ø-ëcek+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø+ler) aythannar prama Kobā <u>başlaycahlar</u> atmā (B.17-37) (başla-Ø-ycah+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø+lar)	topraksız biraKtılar Kalk ne <u>ne etecekler</u> (K.15-17) (ët-Ø-ecek+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø+ler)
harbabamı türkı aythanı için savet vahtına <u>yibergenler</u> arhangilske (B.19-5) (yiber-Ø-gen+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø+ler) ekı dene büyüklerimıs <u>Kaçıp kitkenner</u> (B.13-30) (kit-Ø-ken+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø+ner)	bin seküz yüz elli altı senelerinde <u>kelgen</u> biziŋ ejdatlarımız (K.26-2) (kel-Ø-gen+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø+Ø) olardan KorKıp aK toprakKa <u>kelgenner</u> (K.17-8) (kel-Ø-gen+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø-Ø+Ø+Ø+ner)
able yizli yapedile neme <u>bilmesinner</u> dep (B.8-33) (bil-me-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø+sinner) ağlatma yarem ağlatma duşmanlarım	Kırım üstne <u>kelmesinner</u> ruslar dep (K.17-20) (kel-me-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø+sinner) kolitipke <u>kırsinner</u> dep zorladılar (K.20-6) (kır-Ø-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+Ø+sinner)

kŭlmesin (B.15-20) (kŭl-me-Ø+Ø+Ø+Ø-Ø-Ø+Ø+sin)	
--	--

3.10.2. Geçmiş Zaman

fiil-mA-/-Ø-DI+Ø/+me/+NI+m/+N/+K/+Z/+Ø/+IAr

1. şahıs: fiil-mA-/-Ø-DI+Ø/+me+m/+n/+K

-DI (-d₁, -d_ı, -d_ı, -d_ı, -d_ı, -d_ı, -du, -d_ü, -t₁, -t_ı, -t_ı, -t_ı, -t_ı, -t_ı, -t_ı, -t_ı, -t_ı)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
teklik eki ile	
men suda Kaç kere <u>kordım</u> onı (B.16-27) (kor-Ø-d _ı +Ø+m) sekiz yıl anda <u>hatnadım</u> (B.4-151) (hatna-Ø-d _ı +Ø+m)	<u>Kŭwandım</u> ketirdim romanyada <u>bastırdım</u> (K.1-2) (Kŭwa-n-Ø-d _ı +Ø+m... bas-tır-Ø-d _ı +Ø+m) <u>barmadım</u> kormē meraħman (K.20-25) (bar-ma-d _ı +Ø+m)
bir ay bilet <u>hıdırdım</u> (B.19-29) (hıdır-Ø-d _ı +Ø+m) men anda uraldā <u>doğıldım</u> (B.9-34) (doğ-ıl-Ø-d _ı +Ø+m)	em de lajleri alıdım saba <u>alıldım</u> akşam <u>alıldım</u> (K.2-7) (al-Ø-ı+Ø+Ø+Ø-Ø-d _ı +Ø+m)
yaş <u>bala edım</u> da u vaħitte (B.16-8) (e-Ø-d _ı +Ø+m) awŭ falanča Kızın begendım (B.3-106) (bege-n-Ø-d _ı +Ø+m)	cañı ileneceg olup <u>cüredım</u> (K.20-8) (cür-Ø-e+Ø+Ø+Ø-Ø-d _ı +Ø+m) türşeni de özim <u>ürendım</u> (K.15-34) (üre-n-Ø-d _ı +Ø+m)
çoħ <u>kezdimen</u> (B.20-22) (kez-Ø-d _ı +me+n)	men birewnı <u>ottırmedim</u> (K.17-34) (ot-tır-me-d _ı +Ø+m)
cañkóyge keldim men <u>dedım</u> ew Kıdıram (B.15-25) (de-Ø-d _ı +Ø+m)	o zaman biraz da <u>yaş edım</u> (K.3-6) (yaş e-Ø-d _ı +Ø+m) ana bu yaşına <u>keldım</u> endı (K.5-5) (kel-Ø-d _ı +Ø+m)
saħt koyinde <u>doğdım</u> oħıdım (B.3-6) (doğ-Ø-d _ı +Ø+m)	Kalayşı degen koyde <u>doğdım</u> (K.22-1) (doğ-Ø-d _ı +Ø+m)
yığırım beş kın <u>yurdım</u> bı űi aytmayım kimsē (B.15-7) (yurdım) bırncı klastan tā sekis klashace <u>ohudım</u> (B.14-6) (oħu-Ø-du+Ø+m)	ħartanam ölgēűı ğadar onı yanında <u>turdım</u> (K.6-8) (tur-Ø-du+Ø+m) cu kelın dedı <u>cuwdım</u> arħasın (K.10-10) (cuw-Ø-du+Ø+m) bo koyde <u>tuwdım</u> (K.20-10) (tuw-Ø-du+Ø+m)
-	űu aKyardan bír yar da <u>süydüm</u> on yedi on sekiz yaşında (K.22-10) (süy-Ø-dü+Ø+m)
asçıħ rusša bilem unı da <u>patlattım</u> (B.15-2) (patla-t-Ø-tı+Ø+m) bašta awu sumħama <u>yapıřtım</u> (B.17-22) (yapıř-Ø-tı+Ø+m)	keten fabrikasında <u>çalıştım</u> (K.6-6) (çalış-Ø-tı+Ø+m) namas űındıķıy <u>tohtattım</u> (K.9-2) (tohta-t-Ø-tı+Ø+m)

	mên Kapisın <u>aştım</u> ta maşinan (K.23-31) (aş-Ø-ti+Ø+m)
şay <u>ettim</u> baKıp otram (B.18-29) (et-Ø-ti+Ø+m)	-
yedinci sınıfın bitirip işke <u>kettim</u> (B.9-42) (ket-Ø-ti+Ø+m) ëndē aythaniñızğa <u>neme ttim</u> (B.8-9) (t-Ø-ti+Ø+m)	izmitke <u>kettim</u> bir de eskişeyir (K.13-7) (ket-Ø-ti+Ø+m) torinima episin <u>uyrettim</u> (K.21-26) (uyre-t-Ø-ti+Ø+m)
-	mında <u>tuştım</u> ... turt sene boldı (K.11-15) (tüş-Ø-ti+Ø+m)
yedi yılda bir <u>körüştüm</u> (B.20-34) (kór-üş-Ø-tü+Ø+m)	-
çokluk eki ile	
biz yedi can yedi <u>baladıh</u> (B.1-11) (bala+Ø+Ø-Ø-di+Ø+h) yaşşı kırıp bir iki <u>aylandıh</u> (B.15-9) (ayla-n-Ø-di+Ø+h)	paytaKKa şige <u>bardıh</u> (K.3-13) (bar-Ø-di+Ø+h) Koy <u>soymadıh</u> aywan söyğan edik (K.10-8) (soy-ma-di+Ø+h)
bitam ölip Kaldı su su dedi su ketirip <u>içiramadıK</u> (B.18-17) (iç-ir-Ø-a+Ø-ma-di+Ø+K) bis...altı <u>baladıK</u> (B.21-10) (bala+Ø+Ø-Ø-di+Ø+K)	aından müsret dēn <u>atadıK</u> (K.9-16) (ata-Ø-di+Ø+K) bağçisarâyğa <u>bardıK</u> muzey kórmē (K.12-1) (bar-Ø-di+Ø+K) biz de onda <u>tüdüK</u> onda <u>yaşadıK</u> (K.22-3) (tü-Ø-di+Ø+K... yaşa-Ø-di+Ø+K)
biz manaw <u>edüg</u> balam (B.17-20) (e-Ø-di+Ø+g)	biz bala <u>edüg</u> qop ši birmiymis (K.8-10) (e-Ø-di+Ø+g)
bis sekiz <u>bala edik</u> (B.16-33) (e-Ø-di+Ø+k)	dōri acēmnēr dēn qoyge <u>keldik</u> (K.11-3) (kel-Ø-di+Ø+k) zatēn yetmiş <u>hanedik</u> bo qoymiz (K.9-8) (hane+Ø+Ø-Ø-di+Ø+k)
son awu şu kōyin içne <u>kirdik</u> (B.9-8) (kır-Ø-di+Ø+k) oy neler <u>kórdik</u> balām (B.17-31) (qor-Ø-di+Ø+k)	şölgē de ketip <u>cürdik</u> sora <u>berdik</u> (K.16-7) (cür-Ø-di+Ø+k... ber-Ø-di+Ø+k) qobadiñge <u>kōşip keldik</u> sora (K.22-6) (kel-Ø-di+Ø+k)
arpa cimā awū boğdây başı cimā <u>kete edig</u> (B.18-14) (e-Ø-di+Ø+g)	tawuşşı <u>diy edig</u> biz (K.19-22) (e-Ø-di+Ø+g)
<u>bitledik</u> te balam mīna (B.17-15) (bitle-Ø-di+Ø+k) Kanda oğanın da <u>bilmedik</u> (B.13-47) (bil-me-di+Ø+k)	KırK biş <u>talebēdik</u> dört sınıfta (K.3-9) (talebē+Ø+Ø-Ø-di+Ø+k) film <u>kórdik</u> Kaytıp <u>keldik</u> (K.27-5) (kór-Ø-di+Ø+k... kel-Ø-di+Ø+k)
surgın <u>etildik</u> şte able (B.1-11) (et-il-Ø-di+Ø+k) <u>keldik</u> baKlavağa rayonğa (B.3-31) (kel-Ø-di+Ø+k)	kēte ciyip <u>haytatanēdik</u> (K.10-9) (hayt-Ø-a+tan-Ø-ē-Ø-di+Ø+k) neler yapacasın şölgē <u>ketedik</u> (K.11-5) (ket-Ø-e+Ø+Ø+Ø-Ø-di+Ø+k)
awuların ozimiz <u>KurduK</u> (B.3-219) (Kur-Ø-du+Ø+K)	-
<u>taptuh</u> çalgı çalgınen çaldı boğdaynı	onnan sın kolektivizare boldı kolektipte

(B.20-17) (tap-Ø-tı+Ø+h) kettik қоққозін dolandıh aypetirge <u>çıhtu</u> (B.15-27) (çıh-Ø-tı+Ø+h)	<u>şalıştu</u> (K.20-1) (şalış-Ø-tı+Ø+h) nasıl <u>tanıştu</u> keldik mejdiyege bırsı tanıştırdı (K.30-15) (tanı-ş-Ø-tı+Ø+h)
çalı çırpı Koyıp onda da <u>yattıK</u> (B.13-37) (yat-Ø-tı+Ø+K) bır daKkada cışinip <u>çıhtıK</u> (B.21-4) (çıh-Ø-tı+Ø+K)	qolhos qolhozda <u>şalıştıK</u> (K.11-5) (şalış-Ø-tı+Ø+K) Kıradenizge şey bır gezintı <u>yaptıK</u> (K.14-16) (yap-Ø-tı+Ø+K)
babammen bėrabėr <u>çıhtıK</u> (B.12-142) (çıh-Ø-tı+Ø+K)	bu qolidordan <u>şıkıtıK</u> (K.6-18) (şık-Ø-tı+Ø+K)
-	o senesı şige de <u>kettik</u> yaltā (K.14-15) (ket-Ø-tı+Ø+k) bız asıl roman arasında <u>estik</u> (K.25-5) (es-Ø-tı+Ø+k)
skeleye <u>koştık</u> bizim qoyımize (B.22-20) (koş-Ø-tı+Ø+k) e işte ana <u>ostik</u> boyıdıg (B.4-179) (os-Ø-tı+Ø+k)	onı almā <u>kettik</u> anā süsledim (K.23-27) (kət-Ø-tı+Ø+k) Kırğ dohızda sora onda <u>kettik</u> (K.29-4) (kət-Ø-tı+Ø+k)
vağonnarğa yüklediler bıs <u>kıttik</u> (B.10-16) (kıt-Ø-tı+Ø+k) bıs yerleşeceptik Kırmıdā (B.1-120) (yerle-ş-Ø-ecek+Ø+Ø+Ø-Ø-tı+Ø+k)	şapā <u>kettik</u> ablam da var edı (K.11-6) (ket-Ø-tı+Ø+k)
awle tip uezbekıstañğa barıp <u>tıştık</u> (B.20-12) (tış-Ø-tü+Ø+k)	Kırañğa <u>tıştık</u> elıppadan Kırañğa <u>tıştık</u> (K.19-21) (tış-Ø-tü+Ø+k)
on beşine aprelnin dağdan <u>tıştık</u> (B.19-9) (tış-Ø-tü+Ø+k)	-

2. şahıs: fiil-mA-/-Ø-DI+Ø/+NI+N/+Z

-DI (-dı, -dı, -di, -du, -tı, -ti)

+NI (+ni, +nı, +nı, +ni, +nı)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
teklik eki ile	
-	tarih <u>boldın</u> tatar qoyı unutulmaycah hatıra (K.1-95) (bol-Ø-dı+Ø+n) Kıra taşKa <u>bardımmı</u> yetmedınmı (K.6-12) (bar-Ø-dı+Ø+n+mı)
yür bır şėrnı aylanayıh de sen dā bır yaKa <u>barmadıñ</u> (B.15-8) (bar-ma-dı+ñ) sen asėlet <u>yapmadıñ</u> (B.14-2) (yap-ma-dı+ñ) partizannarğa <u>sakladıñ</u> partizannarğa verdıñ (B.17-45) (sakla-Ø-dı+Ø+ñ) son ne menı aytKanıñ <u>yazdıñ</u> yoKsam	otel yasacañlar taşınnan <u>annadıñ</u> (K.19-33) (anna-Ø-dı+Ø+ñ) hışın gını aşap <u>cataydıñ</u> yazın gını şalışedın (K.31-21) (cat-a+Ø+Ø+y-Ø-dı+Ø+ñ) acılıkke <u>bardıñmı</u> diy (K.8-6) (bar-Ø-dı+Ø+ñ+mı) sen <u>malimedıñım</u> şu (K.19-44) (malime+Ø+Ø-Ø-dı+Ø+ñ+ım)

(B.9-52) (yaz-Ø-dı+Ø+η)	
-	Kara taşKa bardımmı <u>yetmedinmi</u> (K.6-12) (yet-me-dı+Ø+n+mı) Katıp <u>cidin</u> unı (K.21-17) (ci-Ø-dı+Ø+η)
aysa yiberiyim diy dewe <u>kórdin</u> yoK diy (B.13-9) (kór-Ø-di+Ø+η) tütün saçıp tütünni hıra ediñ tüze <u>edin</u> (B.10-6) (e-Ø-di+Ø+η)	iyine kelip sapır mapır bolğan <u>edin</u> (K.21-1) (bolğan e-Ø-di+Ø+η) arabaçıkın üstüne metiyni <u>salatanedin</u> boyle (K.26-10) (sal-Ø-a+tan-Ø-e-Ø-di+Ø+η) bonı Katıb ahlıña <u>ketirdin</u> (K.21-18) (ketir-Ø-di+Ø+η)
<u>Kütulduñ</u> bārem ya ende (B.14-4) (Kütul-Ø-du+Ø+η)	-
u mıñı Kannan <u>taptın</u> (B.13-28) (tap-Ø-tı+Ø+η)	-
çokluk eki ile	
<u>bardınız</u> n ayttı bir şiler ayttım (B.6-110) (bar-Ø-dı+ηı+z)	-
	<u>keldinizim</u> (K.31-28) (kel-Ø-dı+ηı+z+ım)
-	hırımıñıñ hayerinden <u>keldiniz</u> (K.3-1) (kel-Ø-di+ni+z)
-	<u>Koş keldiniz</u> Kudağıylar (K.29-30) (kel-Ø-di+ηı+s) Kırımıñıñ kórme gerek sıs <u>kórdiniz</u> (K.32-17) (kór-Ø-di+ηı+z)
sız mā ne güzel etip <u>ayttınız</u> (B.18-59) (ayt-Ø-tı+ηı+z)	-
sız mā onı <u>korsettiniz</u> (B.18-11) (korse-t-Ø-tı+ηı+z) muhtat <u>eşittinizim</u> mında (B.1-1) (eşit-Ø-tı+ηı+z+ım)	-

3. şahıs: fiil-mA/-Ø-DI+Ø+Ø/+IAR

-DI (-dı, -dı, -dı, -dı, -dı, -du, -dü, -tı, -tı, -tı, -tı, -tu, -tú)

Bahçesaray Ağzı	Köstence Ağzı
teklik eki ile	
alam aKayı ömürlük <u>vayennıdı</u> (B.21-6) (vayenni+Ø+Ø-Ø-dı+Ø+Ø) arhangilske beş yıl <u>otırdı</u> beş yıl dā bizni <u>hırdı</u> (B.19-6) (otır-Ø-dı+Ø+Ø... hır-Ø-dı+Ø+Ø) üçe <u>aylanmadı</u> ekide dā (B.21-2) (ayla-n-ma-dı+Ø+Ø)	biraz az <u>Kaldı</u> köyde kişiler (K.30-5) (Kal-Ø-dı+Ø+Ø) sora anawū altın Kızğa <u>Kaladı</u> (K.23-20) (Kal-Ø-a+Ø+Ø+Ø-Ø-dı+Ø+Ø) neriman var mında ama o <u>şaşırdı</u> (K.19-36) (şaşır-Ø-dı+Ø+Ø) etmiş yedide bir ulım <u>boldı</u> (K.27-6)

anam ek aydan son rametli boldı (B.3-39) (bol-Ø- dı +Ø+Ø)	(bol-Ø- dı +Ø+Ø)
awu Karı aylandı (B.22-12) (ayla-n-Ø- dı +Ø+Ø) bitün KāK keledi (B.1-105) (kel-Ø-e+Ø+Ø+Ø-Ø- dı +Ø+Ø)	-
rametli anam onı ayta edı (B.18-12) (ayta_e-Ø- dı +Ø+Ø) babam biznen vapşe kemedı (B.13-47) (ke-me- dı +Ø+Ø)	ama gene...bir Kulağımđan kırdı (K.15-33) (kır-Ø- dı +Ø+Ø) ne Kız doğmışıma alla babay berdı (K.21-7) (ber-Ø- dı +Ø+Ø)
elli dörttemı ellı beştemı Kayıtp keldı (B.16-14) (kel-Ø- dı +Ø+Ø)	maşınadan tatıp bala tüşürdi menı o ğun aħşam (K.23-32) (tüş-ür-Ø- dı +Ø+Ø)
meni bohçamı ketirdı (B.16-7) (ketir-Ø- dı +Ø+Ø)	Kapıda onı beklöp turar edı tüpekmen (K.20-8) (turar e-Ø- dı +Ø+Ø)
bı yerde abı bizim koyde toplaşuw boldı (B.3-184) (bol-Ø- du +Ø+Ø)	zeytinburda vaqıfta ħaldı onda ohüdu (K.13-10) (ohü-Ø- du +Ø+Ø)
bir ekı dene Kardaşım öldü (B.16-19) (öl-Ø- dü +Ø+Ø) yaKında safter nağayıf öldü (B.7-76) (öl-Ø- dü +Ø+Ø)	-
meni boynıma Kalğanın çün meni duşman küttı (B.18-46) (küt-Ø- tı +Ø+Ø) kıımı mısafırlıkke kittı başha koyge (B.17-13) (kit-Ø- tı +Ø+Ø)	ķopsı Kasaba kóştı mından bıś Kaldıĝ (K.19-1) (kóş-Ø- tı +Ø+Ø) ķoştencėge a kettı koyıñ cematı (K.20-22) (a ket-Ø- tı +Ø+Ø) bónday omır geştı (K.24-19) (geş-Ø- tı +Ø+Ø)
awu tuttu varıp çimçıkledı benı yanbaşın (B.22-12) (tut-Ø- tu +Ø+Ø)	-
barıp bir daĝ içine tóktı (B.10-22) (tók-Ø- tı +Ø+Ø)	-
çokluk eki ile	
başladılar Kıdırmā çıhtılar tawañĝa (B.17-44) (başla-Ø- dı +Ø+lar)	şinnı bızge kėgende başladılar (K.30-9) (başla-Ø- dı +Ø+lar) ekewı de şimdi bılen bolmadılar (K.6-16) (bol-ma- dı +Ø+lar)
ceñk pıtken soñ bızın kene ħaldırdılar (B.15-4) (ħaldır-Ø- dı +Ø+lar) bızni camın oĝne ciydılar (B.17-9) (ciy-Ø- dı +Ø+lar)	aKlărımızĝa bek saldırmadılar (K.24-15) (saldır-ma- dı +Ø+lar) ē kop kışını şaħır bolaban toy yasadılar (K.10-7) (yasa-Ø- dı +Ø+lar)
-	oźlıĝınnen bir túrlı eskırdılar (K.26-49) (eskır-Ø- dı +Ø+ler)
Kırım nemseden temızlengennen kóçirdiler üzbiķistañĝa (B.7-6) (kóç-ir-Ø- dı +Ø+ler)	şıKtılar kelindin aldına bir şektirdiler Kamaşılarnı (K.23-26) (şek-tir-Ø- dı +Ø+ler)
ekı saldattan Koşıp yıberdiler (B.21-7) (yıber-Ø- dı +Ø+ler)	o plannı yasamasalar mapıśke cıberdiler (K.15-23) (cıber-Ø- dı +Ø+ler)

bızge anda kıwartıra berdiler (B.15-5) (ber-Ø-dĩ+Ø+ler) bır sığırımıızı Kıyatarıp berdiler (B.6-41) (ber-Ø-dĩ+Ø+lër)	Koşhar verediler premi (K.20-18) (ver-Ø-e+Ø+Ø+Ø-Ø-dĩ+Ø+ler)
hıyincihnen vağonda olgen adamnar çoğ oldu (B.20-11) (ol-Ø-du+Ø+Ø)	-
cenkten son ozim babam anam oldü (B.19-4) (ol-Ø-dü+Ø+Ø)	-
tawannan taptılar bır dane saçma (B.17-44) (tap-Ø-tı+Ø+lar) başladılar Kıdırmā çıhtılar tawañGa (B.17-44) (çıh-Ø-tı+Ø+lar)	o ğadār da Kabıl ettiiler süniştiler cılaştılar (K.14-14) (cıla-ş-Ø-tı+Ø+lar) komünis rejimi topraklarını aldılar topraksız bırakhtılar (K.15-16) (bıraK-Ø-tı+Ø+lar)
Kırđ bir senesi nemseler kēp bastılar (B.22-15) (bas-Ø-tı+Ø+lar) bır üyge al kıtip tıhtılar bızın dört yaKKa (B.18-21) (tıh-Ø-tı+Ø+lar)	sora KolKozda şalıştılar (K.7-7) (şalış-Ø-tı+Ø+lar) seksen senelerinde şalışKan yerden birem şığarıp attılar (K.15-25) (at-Ø-tı+Ø+lar) şo tırme koşmedı şonda cattılar (K.20-21) (cat-Ø-tı+Ø+lar)
-	kóylerinde üylerin taşladılar Kasabağa koştılar (K.15-18) (koş-Ø-tı+Ø+lar)
bırbırın urıp patlap awle kittiler (B.22-32) (kıt-Ø-tı+Ø+lar) sewastopılın boşatmayla bızın uje anda al kettiler (B.15-18) (ket-Ø-tı+Ø+lar)	komünis recimı kelgen sorā bızın mahu ettiler (K.3-5) (et-Ø-tı+Ø+lar) o delıruğın camısın taşın a kettiler (K.19-29) (a ket-Ø-tı+Ø+lar)

SONUÇ

Kırım Türkçesi, UNESCO'nun Tehlike Altındaki Diller Atlası'nda "ciddi tehlike altında" kategorisinde yer almaktadır. Kırım Türkçesinin konuşur sayısı ile ilgili kesin bir bilgi bulunmamakla bu sayının 100.000 kişiyi geçmeyeceği konusunda tahminler yer almaktadır. Özellikle genç nesil arasında baskın olan Rusça ve Romence tercih edilmektedir. Kırım Türkçesi genel olarak yaşlılar tarafından kullanılmaktadır. Bugün ciddi tehlike altında olan Bahçesaray ağız ve ölüm tehlikesi altında bulunan Köstence ağız için bu çalışmanın her seviyede araştırmaya ihtiyaç duyulan bilgi ortamına faydalı olabileceğini umuyoruz.

Çalışmamızda elde edilen sonuçlar şu şekilde ifade edilebilir:

1. Ses Bilgisi bölümünde bölgede rastlanan ünlü ve ünsüzler, ses uyumları, ses değişimleri ve konuşma sırasında meydana gelen ses hadiseleri incelenmiştir.

a. Köstence ve Bahçesaray ağızlarında varyantlarıyla birlikte 38 tane ünlü ve 42 tane ünsüz tespit edilmiştir.

Ünlülere baktığımızda, standart Türkçedeki (a, e, ı, i, o, ö, u, ü) ünlülerin yanında iki ünlünün özelliklerini bulunduran ünlüler (á, à, â, ã, ə, ê, ê, í, î, ó, ø, ö, ú), bu ünlülerin uzun (ā, ē, ī, ĩ, ō, õ, ū, ū) ve kısa (ă, ě, ĭ, ĩ, ǒ, ǒ, ŭ, ŭ) türleri bulunmaktadır. İncelediğimiz bölgede varyantlarıyla birlikte 38 tane ünlü bulunmaktadır.

Bölgemizde rastladığımız ünlü uzunlukların büyük bir kısmı ses olayları ve vurgu / tonlama sonucunda oluşan ünlü uzunluklarıdır. Alıntı kelimelerde görülen ünlü uzunlukları bölgemizde selām (K.1-1), jemāt (B.6-81) gibi örneklerde korunmaktadır.

Bahçesaray ve Köstence ağızlarında standart Türkçedeki (b, c, ç, d, f, g, ğ, h, j, k, l, m, n, p, r, s, ş, t, v, y, z) standart değerdeki ünsüzlerin yanında bir takım farklı özellikler taşıyan ünsüzler (b́, ğ́, Ğ́, ğ́, ħ́, ḱ, Ḱ, ṕ, Í́, ḿ, ń, ή, f́, ř́, ś, ş́, t́, t́, v́, ź, w) bulunmaktadır. İncelediğimiz ağızların konuşma dilinde varyantlarıyla birlikte 42 tane ünsüz kullanılmaktadır.

b. Ses uyumuna baktığımızda, Köstence ağzının Bahçesaray ağzına göre daha güçlü bir damak uyumuna sahip olduğunu görmekteyiz. Her iki ağızda kalınlık uyumu sağlanmaktadır. İncelik uyumu Köstence ağzında daha güçlü, fakat Bahçesaray ağzında

bazı durumlara bağılı olarak /K/, /D/, /P/ seslerinin yanında aynı hecede ince /i/ sesinin kalınlaşarak /ı/ sesine dönüşmesi durumu) bozulmaktadır. Dudak uyumunun her iki ağızda da zayıf olduğunu söyleyebiliriz. Yuvarlaklık uyumu bozulurken sadece düzlük uyumu sağlanmaktadır. Ünsüz uyumunu incelediğimizde her iki ağızın güçlü bir ötümlülük / ötümsüzlük uyumuna sahip olduğu gözlemlenmektedir. Ünlü ünsüz uyumunu ele aldığımızda, /ç/, /K/, /P/ seslerin /c/, /G/, /b/ seslerine dönüştüğü, fakat /t/ sesinin /d/ sesine dönüşmediği bir kural olarak görünmektedir.

c. Ses değişimleri. Bölgemizde meydana gelen 43 ses değişmesinin bir kısmının genel özellikleri niteliğinin taşınmasına karşılık diğer kısmının bölgenin karakteristik ses bilgisi özelliklerini yansıtan ses değişimleri olduğunu söyleyebiliriz. Genel ses değişimleri arasında en çok rastlanan: t > d değişmesi ve korunmuş varyantı, d > t değişmesi, d/ > y/ değişmesi, g > y değişmesi, n/ > ɲ/ değişmesi, ç/ > c/ değişmesi, #m > #b ve korunmuş varyantı gibi değişimler. Köstence ağızının karakteristik ses değişimleri olarak belirlediğimiz: ç > ş değişmesi, #y > #c değişmesi, f > p değişmesi, b > p değişmesi ön plana çıkmaktadır. Bahçesaray ağızında bu değişimler nadir ve sadece bir tabakalaşma örnekleri olarak rastlanmaktadır. Bunun yanında, v/ > w/ değişmesi, b/ > w/, b/ > Ø değişmesi, g, ğ > ğ (w*) değişmesi, K (k, k) > G (g, ğ, ğ.) değişmesi, k > K değişmesi, #h > #K, #h değişmesi, h > Ø değişmesi, h > y değişmesi, ğ > Ø değişmesi gibi esas değişimler her iki bölgede de sık rastlanmaktadır.

ç. Bahçesaray ağızının hem Kıpçak hem Oğuz Türkçesi özelliklerini içerdiğini söyleyebiliriz. Köstence ağızı ise Kıpçak Türkçesi özelliklerini içermektedir. Fakat, yıllarca Türkçenin tesiri altında kaldığı için Köstence ağızında az sayıda örnek içeren bir tabakalaşma halinde Oğuz özellikleri izlenmektedir.

Köstence ağızını (Kırım'ın Çöl ağızı) diğer Kıpçak grubu ağızlarıyla karşılaştıracak olursak Kazak, Kırgız ve Nogay Türkçelerine daha yakın olduğunu söyleyebiliriz. İlk olarak, ç > ş karşıtlığı (üç > üş, ağaç > ağaş, için > üşin) Kazak ve Nogay Türkçelerinin hem Köstence ağızının önemli karakterisitik ses değişmelerinden biridir. g/ > w/ karşıtlığı (dağ > taw, sağ > saw, doğ- > tuw- (Kazak Trk.), ağır > awır, ağız > awız, soğuk > suwık (Nogay Trk.)) da Kazak, Nogay Türkçeleri ve Köstence ağızı için önemli ortak değişmelerinden biridir. Köstence ağızının karakteristik ses değişmelerinden biri olan #y > #c karşıtlığı ise (yıldız > cıldız, yaş > caş, yol > col, yıl < cıl) Kırgız

Türkçesiyle ortaktır. h > Ø karşıtlığı (her > ar, şehir > şaar, hasta > asta) hem Kırgız Türkçesi hem Köstence ve Bahçesaray ağızlarının geçirdiği önemli ses değişmelerinden biridir. f > p karşıtlığı (fayda > payda, misafir > müsafir (Kazak Trk.), fikir > pikir, defter > depter (Kırgız Trk.), sofraya > sıpıra, tayfa > taypa, üfür- > üpür- (Nogay Trk.)) hem Kazak, Kırgız ve Nogay Türkçeleri için hem de Köstence ağızı için temel bir karakteristik özellik değerindedir. #k (kerek, köz, kök) ve #t (til, taw, tök-) korunması hem Kazak, Kırgız ve Nogay Türkçeleri için hem de Bahçesaray ve Köstence ağızları için karakteristik özellik durumundadır. Kazak ve Nogay Türkçelerinin önemli karakteristik özelliklerinden biri olan ş/ > s/ değişmesi Köstence ağızında bir tabakalaşma örneği olarak mevcuttur ve sınırlı sayıda örnekleri bulunmaktadır.

d. Ses olaylarına bakıldığında çalışmamızda toplam 53 ses hadisesi tespit edilmiştir. Ses olayları kelime başında, kök ünlüsünden sonra ve kelime sonunda tespit edilerek kelime tabanında, ekleşme sırasında kelime tabanında ve ekleşme sırasında ekte ele alınmıştır. Bölgemizde en çok rastlanan: **yutulma, erime, tekleşme, büzülme, derilme, sızıcılışma, patlayıcılışma, aşırı patlayıcılışma, ötümlüleşme, ötümsüzleşme, damaklılaşma, art damaklılaşma, genizlileşme, benzetme ve ikizleşme** gibi ses olaylarını ayırabiliriz. Elde ettiğimiz ses olayları her iki ağızda hem aynı hem farklı kelimelerde aynı sıklıkla rastlanmaktadır.

2. Ekleşme Bilgisi bölümünde çalışmamızda yer alan bütün ekler Zikri Turan'ın onlu ek sınıflamasına dayandırılarak incelenmiştir. Ekler, teşkil ettikleri önce üst fonksiyonlara sonra da bu üst fonksiyonların alt fonksiyonlarına göre sınıflandırılmış ve sırasıyla incelemeye alınmıştır.

a. Üst fonksiyon Yapım Ekleri kategorisinde tespit ettiğimiz ekleri isim yapan ve fiil yapan ekler olarak incelenmiştir. İsim yapan ekler üstlendikleri işlevlerine göre 27 alt kategoriye, fiil yapan ekler de 11 alt kategoriye ayrılarak ele alınmıştır. İsim yapan ekler arasında **kavram adları yapan, alan / yer adı yapan, eşya / nesne adı yapan, yiyecek / yemek adları yapan ve nitelik adları yapan ekler** en sık rastlanan yapım ekleridir. Ayrıca, **küçültme ekleri** Bahçesaray ağızında sık rastlanmaktadır. Fiil yapan ekler arasında **algı / idrak fiilleri yapan, görev / iş / vazife eylemi yapan, durum / hal fiilleri yapan ve hareket fiilleri yapan ekler** en sık rastlanan yapım ekleridir.

b. Çatı Ekleri katagorisinde yer alan ekler: dönüşlü çatı -(I)N, -(I)L, -Ş, edilgen çatı -(I)L, -(I)N, ettirgen çatı -(e)D, -(D)I(R), -(I)(r), -GIz, -Iz, ve işteş çatı -(I)Ş -(I)n, -(I)L, -ş dört ana fonksiyona ayrılarak incelenmiştir. Dönüşlü ve ettirgen çatılı eylemler bölgemizde en çok rastlananlardır.

c. Olumluluk / Olumsuzluk ekleri. Bölgemizde olumluluk eki olarak -Ø-, olumsuzluk eki -mA- morfemleriyle gösterilmiştir.

ç. Fiilimsi Ekleri kategorisi sıfat fiil, zarf fiil ve isim fiil olarak ele alınmıştır.

Sıfat fiillerin 9 temel fonksiyonu: **alışkanlık, gönderme / atıf, gösterme, istek, olgu, rivayet, tahmin, yatkınlık** ve **yetkinlik** tespit edilmiştir. Hem Köstence hem Bahçesaray ağızlarında sıfat fiillerin **rivayet, gösterme** ve **tahmin** temel fonksiyonları en çok rastlananlarıdır.

Zarf fiillerin 7 temel fonksiyonu: **amaç, bağlama / aktarma, durum / tarz, kıyaslama, sınırlama, şart** ve **zaman / süre** tespit edilmiştir. Hem Köstence hem Bahçesaray ağızlarında **zaman / süre, şart** ve **durum / tarz** zarf fiillerin en sık rastlanan temel fonksiyonlarıdır.

İsim fiillerin incelenmesi şekillere göre yapılmıştır. Hem Köstence hem Bahçesaray ağızlarında yer alan isim fiillerin: -mA(K), -mA, -(y)Iş ve -(u)(V) üst şekilleri tespit edilmiştir. -ig ve -Im üst şekillerine sadece Köstence ağızında rastlanmıştır.

d. Ek Fiiller kategorisi cevheri ek fiil ve tasvir ek fiili olarak ele alınmıştır.

Cevheri ek fiil. İnceleme yaptığımız ağızlarda cevheri ek fiili olarak kullanılan morfemler: +E-, +DIr-, +(b)ol- ve +Ø- şeklinde tespit edilmiştir. Cevheri ek fiili fiilleştirme dışında herhangi bir ilave fonksiyon üstlenmediği için incelemesi şekillere göre yapılmıştır. Cevheri ek fiilinin kullanımı her iki ağızda çok yaygındır.

Tasvir ek fiili. Köstence ve Bahçesaray ağızlarında tespit ettiğimiz tasvir ek fiilleri fonksiyonlara göre sınıflandırılmıştır. Tasvir ek fiilinin 9 temel fonksiyonu olan: **başlama, bitirme, deneme, ihtimal, iktidar, istek, süreklilik, tezlik** ve **yaklaşma** tespit edilmiştir. Yaptığımız tespitlere göre Bahçesaray ağızında yer alan tasvir fiillerin kullanımı hem fonksiyon hem çeşit açısından çok zengindir. Köstence ağızında tasvir ek fiillerin kullanımı çok dar ve seyrek. Bahçesaray ağızında rastlanmayan sadece

Köstence ağzında yer alan **+tan-** (<**+turgan**) şekli bölgede kullanımı yaygın olan tek tasvir ek fiildir.

e. Teklik / Çokluk ekleri. Çalışmamızda yer alan teklik ekleri +Ø, çokluk ekleri de +(L)Ar morfemleriyle gösterilmiştir. Çevre şartlarına göre, teklik / çokluk eklerinin isim tamlamasını kuran eklerle birlikte şahıs eklerinden sonra ve çekim eklerle şahıs eklerinden sonra karşılaştığımız örnekleri de çalışmamıza dahil edilmiştir. Ayrıca, çokluk eklerinin yer ödünçlemeye maruz kalan örnekleri de tespit edilmiştir.

f. İsim Tamlamasını Kuran Ekler iki alt fonksiyonu olan sıfatlama fonksiyonlu isim tamlamasını kuran ve belirtme fonksiyonlu isim tamlamasını kuran eklerle ayrılarak incelenmiştir.

Belirtme fonksiyonlu isim tamlamasını kuran eklerden tamlayanı görev kategorisinde olan birçok örneğe rastlanmaktadır. Bununla birlikte, tamlananı görev kategorisinde olan üç örnek Bahçesaray ağzında ve bir örnek Köstence ağzında mevcuttur. Bu yapılarda morfolojik yer ödünçlemeleri de mevcuttur.

Belirtme fonksiyonlu isim tamlamasını kuran eklerden işaretleme + ilgi eki ile kurulan yapılarda +KI ekinin görev kategorisinde olduğu birçok örneğe rastlanmaktadır. +DA işaretleme ekinin görev kategorisinde olan örneklere az da olsa rastlanmaktadır. İşaretleme + ilgi ekli yapılarda tamlananı görev kategorisinde olan örneklere az sayıda olsa da rastlanmaktadır. Bu yapılarda morfolojik yer ödünçlemesi gerçekleşen üç örneğe ve morfofonetik yer ödünçlemesini içeren bir tek örneğe rastlanmaktadır.

Sıfatlama fonksiyonlu isim tamlamasını kuran ekler. Bölgemizde yer alan bu eklerin: **aitlik / sahiplik, bağlılık, belirsizlik, derece, kıyaslama, miktar, müddet / süre, nitelik / vasıf, paylaşırma, pekiştirme, sıralama, tasvir,** ve **yoksunluk** olarak 13 alt fonksiyonu tespit edilmiştir. Bu alt fonksiyonların **nitelik / vasıf, paylaşırma, sıralama** ve **tasvir** olanları bölgemizde en sık rastlananlardır. Sık rastlanan şekillere bakılırsa, +CA, +LIK, +LI, +(İ)ncİ, +(ş)Ar, ve +Ø ayırabiliriz.

g. Hal Ekleri. Çalışmamızda yer alan bütün hal ekleri **ayrılma, bedel, benzetme, birliktelik, bulunma, değişme, hedef, karşılaştırma, kaynak, konu/mevzu, nesne, nicelik, özne, sebep, seslenme, sınırlama, şart, tarz, vasıta** ve **zaman hali** olarak 20 ana fonksiyonda incelenmiştir. Bölgemizde en sık rastlanan ana fonksiyonlarından **bulunma, hedef, kaynak, vasıta** ve **zaman** fonksiyonlarıdır.

ğ. Soru Ekleri çalışmamızda $\pm\emptyset$ ve $\pm(I)m(I)$ morfepleriyle karşımıza çıkmaktadır. Bölgemizde soru eklerine ihtiyaç duyulmadan sadece tonlamaya dayalı $\pm\emptyset$ bir soru fonksiyonu da yer almaktadır.

j. Çekim Ekleri cümleyi kurma fonksiyonunu üstlenen eklerdir. Çekim ekleri sırasıyla zaman ve şahıs eklerinden oluşmaktadır. Yapılan incelemeler sonucunda bölgemizde geniş zamanı karşılayan $-(A)r$ ve $-\emptyset$, geçmiş zamanı karşılayan $-DI$ üst şekilleri tespit edilmiştir. Bahçesaray ağzında $-(A)r$ geniş zamanının kullanımı oldukça seyrektrir.

3. Sözlük. Sözlük bölümünde her kelime alfabetik sıraya göre ayrı başlık altında anlamıyla birlikte verilmiştir. Aynı kelimenin telaffuz farkını yansıtan varyantları da karışıklık yaratmaması için ayrı başlık altında incelenmiştir. Aynı kelimenin farklı varyantları karşılaştır (Krş. :) kelimesinin altında sıralanmıştır. Örneğin “Kartbaba” kelimesinin 22 varyantı, “Çiğbörek” kelimesinin 36 varyantı tespit edilmiştir.

Çalışmamızda, Kırım Türkçesinde nadir rastlanan veya ilk kez tespit edilen kelimeler de mevcuttur: ahtıman (intikam), súnğu (mızrak, tığ.), tüy- (darının kabuğunu temizleyerek ezme, dövme), tüyürle- (göze kum veya toz kaçınca gözlerin tozlanması veya kumlanması), kóbdeşle- (karnın şişmesi, şişkinlik oluşması) gibi.

Bahçesaray ağzının devamlı bir şekilde Rusça’dan etkilenmesinden dolayı çok sayıda Rusça kelimeler ve Rusça alıntılar tespit edilmiştir. Kırım Türkçesine ait kelimelerin bulunmasına rağmen bazen konuşma sırasında Rusça kelimeler tercih edilmektedir: stol (masa), abet (öğle yemeği), student (talebe), agarot (bahçe). Köstence bölgesinde de aynı durum söz konusudur: kalitate (kalite), kuptor (fırın), liçew (lise), serviç (iş). Türkçe kelimelerin yerine Rusça ve Romence kelimelerin tercih edilmesi ve bu durumun gitgide artması Kırım Türkçesinin geleceği açısından kaygı vericidir.

Günümüzde Kırım’da yaşayan Kırım Türklerinin tamamı iki dillidir ve günlük hayatlarında daha çok Rusçayı tercih etmektedirler. Genç nesil arasında Kırım Türkçesinin kullanımı büyük bir düşüş göstermektedir. Çocuklukta ana dillerini öğrenen ve kullanan Kırım Türkleri yetişkinlikte ana dillerini kullanmayı bırakıp sosyal çevre hayatlarında prestijli dil kabul edilen Rusçayı tercih etmektedirler. Kırım Türkçesi ise ağırlıklı olarak yaşlılar tarafından kullanılmaktadır.

Köstence Kırım Türkçesinin durumu daha ciddidir. Kırım Türkçesi, Romanya'da yaşayan Kırım Türkleri için genellikle ev dili olarak kullanılmaktadır. Romanya Kırım Türkçesinin kendine özgü bir yazı dili bulunmamaktadır. Eğitim ve basın – yayın gibi alanlarda Kırım Türkçesi yerine Türkçe tercih edilmektedir. Bununla birlikte, Romence'nin aile içi iletişimde kullanım oranı da günden güne artmaktadır. Genç neslin Kırım Türkçesine ve Kırım Türk kültürüne ilgisizliğinden dolayı Romanya Kırım Türkçesinin zamanla aile ortamında bile kullanılmaz hale gelerek konuşur sayısının gittikçe azalacağı düşünülmektedir. Aile dâhil diğer ortamlarda ve günlük hayatta iletişim dili olarak Romence'nin kullanılması Kırım Türkçesinin geleceği açısından kaygı vericidir. Köstence bölgesinde Kırım Türkçesi genellikle yaşlılar tarafından kullanılmaktadır.

Öneriler:

Bahçesaray ve Köstence ağızlarının çalışılması gereken çok konuları vardır. Özellikle kaybolma tehlikesiyle karşı karşıya kalan Köstence ağzının yakın senelerde araştırılması ve incelenmesi çok önemlidir. Akademisyenler tarafından sözcük bilimi ve söz dizimi gibi konular çalışılabilir.

Romence'nin etkisi altında kalarak gelişimi ve kullanımı azalan Köstence ağzına ilgi ve merakın arttırılması için çeşitli yollar izlenebilir. Örnek olarak, bilgisayar veya akıllı cihazlarda çocuklar için meraklı oyunlar veya uygulamalar üretilebilir, popüler çizgi filmlerin seslendirilmesi yapılabilir. Okullarda veya derneklerde Kırım Türkçesi dersleri veya konuşma kursları başlatılabilir. Köstence Kırım Türkçesine hakim olan öğretmenler yetiştirilerek Dobruca'da Kırım Türkçesi dersleri yürütmek amaçlı bölgeye yönlendirilmelidir. Bayramlarda eski adetler eşliğinde türlü etkinlikler, derneklerde farklı yaş grupları için köydeş buluşmaları düzenlenebilir.

METİNLER

Kırım'ın dağ bölgesinde yerleşen Bahçesaray ve Romanya'nın Dobruca vilayetinde yer alan Köstence bölgelerinde derlediğimiz ses kayıtları çalışmamızın temelini oluşturmaktadır. Çalışmamızda 2009 yılında Bahçesaray (22 kaynak kişi) ve 2010 yılında Köstence (32 kaynak kişi) bölgelerinde topladığımız ses kayıtları değerlendirilmiştir. Kaynak kişilerin ağız özelliklerini tam olarak yansıtabilmek için bazı ses kayıtları konuşmacıların haberi olmadan kaydedilmiş ses kaydının yapıldığı da sonradan açıklanmıştır. Bazı kaynak kişilerin ricalarıyla ahlaka uygun olmayan kısımlar çalışmamızdan çıkarılmıştır.

Metinleri deşifre ederek transkripsiyonlu haline aktarırken bazı zorluklarla karşılaştık. Ağız çalışmaları yazılı bir metnin üzerine yapılan çalışmalardan tamamen farklıdır. Bir ağız çalışmasının temelinde yer alan metnin oluşması, çalışmanın yapıldığı bölgedeki insanların konuşmalarına, telaffuz özelliklerine bağlıdır. Derlenen metinlerin yazıya aktarılması en zor aşamalardan biridir. Transkripsiyon konusunda en büyük sorun, ağız çalışmalarında kullanılan standart bir işaret sisteminin olmamasıdır. Metinlerimizi yazıya aktarmadan önce hangi işaretlere dayanacağımızla ilgili farklı kaynakları (İPA ve TDK'nın işaret sistemi gibi) inceledik ve bölgemizin ağız özelliklerini tam olarak yansıtabilmek için uygun kabul ettiğimiz işaretleri kullanmaya karar verdik. Derlediğimiz ses kayıtları Türk Dil Kurumu transkripsiyon sistemine esaslanarak ve bazı kişisel görüşlere dayanarak transkripsiyonlu metinler halinde yazıya aktarılmıştır. Çalışmamızda kullandığımız işaretler:

- : Ünlüler üzerinde uzunluğu gösterir.
- ˘ : Ünlüler üzerinde kısalığı gösterir.
- : Düz ünlüler üzerinde yarı yuvarlaklığı, ünsüzler üzerinde fırıltılığını gösterir.
- ˙ : Geniş ünlüler üzerinde yarı darlığı gösterir.
- ˆ : kalın ünlüler üzerinde yarı inceliği, ünsüzler üzerinde palatallığı gösterir.
- ə : Arka damakta boğumlanan e sesini gösterir.
- ø / ö : Yuvarlak geniş ünlülerin yarı darlığını gösterir.
- Ƙ / Ɠ : Arka damak aşırı patlayıcı bir ünsüzü gösterir.
- Ɔ / Ɠ : Arka damak aşırı patlayıcı bir ünsüzü gösterir.
- ƙ / Ɠ : Arka damak ünsüzleri gösterir.
- ħ : Arka damak hırıltılı ünsüzü gösterir.
- ŋ : Diş geniz damak ünsüzünü gösterir.
- w : Dudak damak ünsüzünü gösterir.

KIRIM BAĞÇESARAY AĞZI

1

Konuşan: Muhtat Hayredinov, 82 yaşında

Derleme yeri: Bağçesaray, Albat

adımı adım menı adım da yoKtır dıngada bir dene menım muhtat eşittiğizim mında
muhtat adım muhtat famılam hayredinov yetmiş doKıs yō ana babam babam öldi
trdarmiyada tulada tuladan keldi bir aydan soğ oldu obşim şıtay ā derevna balāđlavskiy
rayon derevna derevna haytuğ ble koy blesığ balāđlavayı blesığ e ot balāđlava dvenasit
5 kilometrov v storonū yalta awū smotrovoy blesıđ ani yē yaltā kētkende ot balāđlava
smatrovoy var anda bir dene ploşat able tatarların restaranı var salım russem anawu
bızim koy u koyde doğdığ şte e yerden bi yaKta haytu baydar yanına şte baydar bliskō
balāđlavski rayon derevna haytuh hayda şu otızıncı şıtay yoK cenk etmedik on iş yaşna
cenkte varacağ mā Kışırışsa ayt mēđ bir Kulām şitmiy sūrđinnik yılları eto KırK
10 mayısın KırK birinde koçırler ē a Kırđ dōrdinde tois Kırđ birinde cenk başladı toje üç
yıl ē nası surđın etıldığ şte able ũde otradığ saba bız yedi can yedi baladığ sem detey bili
erısça da aytayım bilığ bilmiyim ağnaysın yedi baladıK saba sāt beşte sūrđı keldi ũř
dene saldat abını Karbası mennen Koğıdı buğ Karbası menı emcem bola akım babasın
babası akım menı emcem e da oKsız östi oKsız ösmedı ekıncı babāđ elinde östi
15 çobannıK yaptı bitüğ vaKıt soğna yaramay Kawđa ettiiler böyle yaramay laflar ayttı
babası bu açulandı taşladı Kayttı keldi anasına anası mēđ yanıma menı alam ola babam
Kış hardaşı ağnaysığ a babamı Kıs Kardaşı ola keldi anasın yanna anası bir özi başta
kelgende anası dā ne dedi kamara koyınde kamara koyın blesısım abaronnı şındı şındı
abaronnı...baştan Karbağ Karbāđ babası cafer qarayef cafer bē familyası qarayef e naz
20 aytayım size o zamannarın başıdı üç biđ beř yūs Koy vardı üç biđ beř yus Koy e Koylar
da marağklarınkıdı marağkların Koyları e abaronnı şalhozında otradılar awu abaronnı
şalhozında Kışta undalar yazda ular aydap çerez bızim koyden aydap aydap koy
bayırlar üsinnen aydap dağ içinden yaylā aypetır anda er koyın óziđ Koy baKkan
çóllerı bar edı er şalhozın soğ bular da aydap anda kēterler ne dē osa bē akım ağa bız
25 evlendirdik mēđ babam evlendirdi bıç đarbasın toyını mēđ babam rametli yaptı ewleri e

vahitte toy ble palatka malatka yoKtı ana bir komnata e Konşu beredi bir komnata bu
Konşu beredi bir komnata bir üş dört Konşular beredi komnataların boşatıp ana u
komnatalar işine binda otradı Kartlar binda otradı apaylar minda otradı yaşlar anda
otradı oğlannar awle dört yerde otradıK Kızlar atdelni oğlannar epsı atdelni otradı birlik
30 şe yoKtı e vahte e obşim toyın yaptık e vahit...cenkten oğne cenkte cenk vaKtı
cenkten oğne olğan şı o úzbekistana úzbekistanda bız yerleştik ek üç yere koştik biz bizi
aldı keldiler...yañ başlağan men bızleri ketirdiler anda e vahitte bir paça el ayak tutadı
ana u zastavit ettiler bizi awu pervıy kerpiçti men on üç on dört yaşna bala arkama
spisalna demirden ne yaptılar able arkana koyasıñ awuna kerpiç yukliyer on dene on
35 dene kerpiç taşdıK bayırdan yekarı awu nesinnen çıharadıK toprak taşıydıK n apacan
ağır yeñgil sam zabalel malari başladı tutmā künde ekı kere maleri meni ekı kere u
vahitte ble bu çetten bir sıra zemlenka er zemlenkan içine üçer dörder semya tatarlar
awu zemlenkan içi awu pçola nas yuvasına awledi o zemlenkanı içi bi yerde dayımı
Korandası bi yede bızim Koranda awu çette osman ağañ Korandası dört semya yaşay
40 edıK awuñ içine wobşim malari tuta adamnar able başlay wū wū oğan tırapkanı
bastırasıñ úsne sū başha şı yoK şışediñ able şışediñ...abū parmām able kırıp ketedı
tenime sōñ aytacām adamnar öledi e çette de ole bir sıra şı bu çette de sabahtın bundan
erte dā kún çıñmay awledi úzbekler oğız macar bilesisim oğız arabanan zemlenka
zemlenkadan ölüleri yukliyer arabā ölgen soyları öldi yarısı öldi yarısı ölmedı yükli
45 arabā esı yoK yükli arabā ala ketele bir çukur Kazalar işine kome taşlaylar on adamım
beş adamım on beş adamım işte yoK Korantamızdan dā bız yedi denedik babam
trudarmiyada en kıkık Kıs Kardaşım öldi sōñ menden kıkık Kış hardaşım bir dene dā
vardı e üç ekincide birincide okıdı tap çenkten oğne e öldi Kaldık beş dane ekı Kız üç
oğlan Kaldık e vaKte soysop bir aytam dā şte dayım vardı i bitam vardı i emcemiz
50 vardı bir dāne dā emcemiz bızden uzakşá tüşti asıl bir ekı kilometir e yahta ptitsavhos
unda da tatarlar çohtı...ana sōñ başladılar ular unda onıñ oğlı zaridinov vardı bir dāne
kapitan...bütün cenk edı başınnan soñnacē e cenkten oğne çalışadı...sōñ armiyā aldı
anda löçik oldı...soñuna nemseler bastı uje ahyara ırıs saldatları uje deñize boğdı
deñize keteler bir dene ekı yüz metir bir dene parahot tūrā eken awu parahota kim haçıp
55 minip osa alıp parahot cüklep navarasiskı alıp keleler novarasiskiyē alıp keldı ana sōñ
dayım da u arada...uje atacaKlar öldirecekler çare yoK nemseni eline tüşti

parçalaycaKlar da n apayim onı apiske...sōñ bu ata deñize ata ek yüz metır özüm de
yahşı yaldamā bilmıyım dī ras keldi able bīr tahta dī tahta deñız sūtne plavıt awu tahtayı
aldım awu tahta menı Kutardı dī yaldap vardım deñize paraħota yaldap kētken arada
60 yaldap kētkende dī bīr apay ɵ da cenktēken tatar deñize boğūla boğūla çıKa boğūla
boğūla çıKa Kīıra boğūlacaK endē bu nāz yapıša salarınnan dayım iliřtīre elīne Koya
awū tahtā bīr elīn iliřtīre bēdañ ekīsi yaldap yaldap bu apayı da Kūtara...vara parahota
ıKalar Kūtalar sōñ aylanıp novarasiskiye Kaçıp kēleler parahotman awle de dayım
sağ Kala sağ Kaldı nu cenk etti do onsa uje başladılar tatarları dimobilızovať
65 etmē...kim osa osın tatarları oırdılar āndan sōñ başladılar epsini çıKarmā cenk bitmiy
da no çıKardılar...sōñ dayım dimobilızovať ęteler ıKaralar akserlikten no formasın
almaylar yanına pistaletı asuwlı formasınnan apitan keldi çıKtı babasın anasın Kıdırıp
bizi oirgen yere kēp çıKtı bunı yibereler ferğanā spes amindantura tatarlar úsne bīr
ay çalışıp bīr dā çalışmadı men nas özümizīn KalKı dedi naazať etecem ya ki bi ışı
70 ėtecem sögecem ɵy bez razreřenya kētmē ne yoK ta hūķum yoK u wahte ıKmā ɵmay
ķoyden tişarı ıKmā ɵmay...Koydılar bīr ay...ne dē ɵsa Kaytıp kegen sōñ keldi bızleri
taptı başta bızlere keldi zemlenķa ine ɵn da aytsañ dvayurodnı bratı enver dayım un
dvayurodnı bratı anam dvayurodnı sestrası bızler torinnarı epmizi kēp taptı ũ yerden bīr
ķun oğne de ek ķun oğne bīr ķun babası öldi ekinci ķunı anası öldi yō bīrinci ķunı anası
75 öldi ekinci ķunı babası öldi bu kemezden ek ķun oğne sōñ ble ble ayttıK oķırdı boğaçā
bōp kırdı boğa kırıp ne tıp ağlap oķire sōñ aldıK ıttıK Kabırnı ek kilometre ɵ yere bız
ötirğan yerden alıp kittiler vardı Kabırın işne nāz yattı başladı awu topraKları boğa kibi
úsne atıp atıp oķırmē anasın babasın Kabırnıne bīr tatasınnan oğlanciyi Kağandı uları aldı
kittı ferğanā sōñ bızlerde otırdı bīr ķun Kadar alıp kittı uları ɵnda anda vardı işte
80 amendantlarğa āna bīr dā çalışmadı sōñ anda bīr yılım ekı yıl çalışhan sōñ onın apayı
yēvriyķadı tap mında oğanda cenkten oğne yewreyķadı dayımın ɵnnarı Kıdırdı tapmadı
ularnı oırdılar de bızden sōñ yēvriyleri de Kırımnan oırdılar ɵ kītken gde to
Kazahstan umer yahşıdır dā kım blē ɵni yewri osa da yahşıdır yaşaydılar pek yahşı
cenkten oğne aķuratnı yaşayışları vardı oirgen yerleri pervıyges oldı KısKası sōñ
85 KırK yedi senesi babam keldi babam kelēn sōñ men ũzbek yanına kittım ũzbek yanna
sığır baħtım ũzbek menı aldı yanına sığır baKmā awūn yanına i yıl sığır baħtım āni

sıgırın soñ babam kēp çıKtı babam kēn soñ aldı epmızın yigıştırdı otırdıK stalin
 90 ıalhozında starıy gorot yanına soñ andan ıoçıp keldik bı yana soysoplara taraf
 Karbañnar otırğan yerde patsobnı ıazaystvalăr vardı anda ular yañşı yaşaydılar Kartop
 95 şı saçadılar vardı woşım Kartop osa olır aşamā e wahte mına şā öpmek bol duğudu mına
 şım ulara yaKın keldik ıoçıp mına öyle dā n aytayım size men...úzbekistanda Kaç kere
 ıoştık biz yedı sekıs kere ıoştık e eskiden bayramnar balam oraza bayram e wahıtke
 kım e erkez bile de oraza tutadı aç otırıp bez oraza galodnı sideli Kırımdam baştanım e
 baştā cenkten oğne aKlımızda yoK bız ıartlar oraza tutadılar saba sāt beşte anam turüp
 100 ıırlama pişiredi bir şı pişiredi bızler atdelni üde yatamız başha üde ana baba ewinde bir
 pek yaş ballar yatadı ek iç dene sōñ anam babam yatadı bıs otdelni bir ıomnatada
 yatadıK bēj bala soñ bu pişire ende KoKı kite daa KoKı kite çernama pişiresiñ türğüza
 edı epmızı birer denēdik bize de verēdi aşatadı ular aşaydı sōñ oraza tutadılar çalışadılar
 n abacañ oraza tutadılar pek yañşı bayramlarda bızım koy yifahtı n aytayım size
 105 varadılar şte Kartlara varadılar bıramnıK ü wahte ne alıp varacañ KaK çok bay duğul
 aladı awle Kuşan içne bir awüşçih şeker Koyadı able poyısın içne şeker Koyadı alıp
 kitedi ballara veredi şeker birer denecik i Kartlara da illerın varıp öpüp anā oKıydılar
 otrādılar şte birer Kavem çaymı içēdi şte i vsö tapKannı Koyadı oraza ü wahte bayram
 KaK naz diyim size bıs Kartlar yanna varmā utanadıK camiye toplanadılar camı vardı
 110 koyımızde ballar varadıñ epmıs namaza varadıñ Kartlar keledı çoh bitün Kāk keledı
 koyde bızde haç dāne ıorānta ew war anda altmıs sekiz dene ew war i vsö altmıs sekıs
 semya ana erkes kelēdi biramda bir dene mollamız vardı turetski poddın nu türkiyē
 kitken bir eski vahtinde annan Kaytip keldi reşit aKay ü ezan oKıydı cam oğne ew ü
 yerde yaKındı ezan oKıydı çıkıp camın nesı ola minaresı yıKtılar epsın şım bişi
 115 Kāmadı koy tımtiyıs e yerler var bir ek anda voinski ças otırdı ekı ekı dıvizya ne ne
 rasiyski sōñ abu uķaz çıkKın soñ...ıoçıp kitleler ular aytsañ şı çōK başımızda bızım
 kegenneri alla kimsē kösetmesin men altmıs yedide keldim navarasiskiye Kırıma keldik
 uķaz oldı da uķazda keldik Kırıma bē nebēla dayım ıuyewumız men üçimıs keldik
 nebola dayım dedi davay Kırıma ıoçemiz dedi sōñ uķaz oldı keldik niye Kırıma üç ıun
 115 yattıK nede görıspalkom oğne anda tatarlar keldi...vetanımızda keldik daje öle oldı abu
 kirediler mağazıne içken sōñ tekarın mağazıne kirediler awü rüslara zivat
 etediler...ğrekler vardı ö wahte bayā vardı grekler krimski greki ular pek yañşı striçat

ettiler bizleri da j qomnatarın boşatKannar awu tanış soyların awle ne ttı i kunnan soj uqaz atmenil Kalkın debaşit etkenni qordı şte özın kılturnı alıp varmadı sabıran alıp
120 varġan ösalar bıs yerleşecek Kırımđa tap altmış yedıde...soj bır daa aytacām şte uqaz
oldı başladılar Kalkıları radiyona Kıçırıp Kıçırıp uyıjayte...ular ewler de Kurġandılar
ele çok yerde tatarlar sön bekim tanişıdır dā bır neden illaki bır laf oġandır işitkendir
nebola dayım aġırıp aldı radyona...aġırıp aldılar bunı bılğendirler de kim oġanın ya
da baKKandır betı...ekı sāt tutüp oturdılar qaroe ekı sāt aytıp abesnat etıp otirdılar biz
125 veķileri tişarda quyewinnen ekimis biz tişarda beklep oturdıK mına ek sattan soj dayım
keldı...olacaK şi yoġ dedi KaK...davayı kitiyik mindan olacaK şi yoK vermiyecekler
paqa Kırımı dedi Kayda kitiyik oturdüK üçümüs kirdik stalovaya aşamā bileşsim ne
ballar dedi davay biz ėnde üzbekestana KaytmāK dedi dayım davay unın abı
novarasiskide özın ştapı var eken annan Kaçıp kēn soj üsne bır çul var ştapına vara men
130 ştapım koşsetiyim size de bır novarasiski aylanayih bahayih nasıl anda yaşayış nasıl
uslovya bır kırıp bahāh dedi keldik novarasiskiye er bı şi yaşış maġazınnerde döġırsın
aythanda daje vitrinada ikralar turadı...sön KaldıK anda dayım men Kalam dedi
ştabınnan uzaġ degil bır ewçik lafetti ewçı aldı yārim ew soj quyewümüz de anda
Korandası balaban ahçı da yoh çok ewinde anda satmay novarasiskide oġlı ewlenecek u
135 otirdı alē daa tura evi ya qoçıp keldi e da aldı ġaydükten bır sawhozdan ġayduk te yaşış
yer novarasizden çıKKan ana e yerde Koşuwlı paştı novarasiski anda soj men de aldım
bır uçaşka biņ sekiz yüs kümüşe men de anda uçaşkada ew Kurdım biņ sekiz yüs öriş
ahçısınnan urıs ahçısı bar da bilesiņ e ahçıyi anawu ahçı eto biņ sekis üs kümüş balaban
ahçıdı e içine vremānqa fündament Koyülġan tahtalar şileri vardı e uçaşkayı aldım men
140 biņ sekiz yüs kümüşe men de anda Kaldım men Kürdüm ıKtım vremānqa ek ay içine
materyal navalam kerbiç alinġandı paşi men bahsarayā men bahsaraya kemedim men
novarasiskide qaperativde çalıştım çoberek şaşlık pişirdim soj u yerde ende u qaperativi
taşladıK ta bır dostınnan ekimis kerıe kitiyi dedik dohsan senesim seksen doKızda biz
kerıe keldik kelıp bırıncı ubereçni aştıK kerıte daa yoKtı tatar uberegi qaperativ
145 açıp uberek pişirdik anda kerıte Kırımđa seksen doKızda dā seksen yedim doKsanġım
ujē zabil ne aKilda...nās yapamız elimiznen Kamır bashan stanoklar vardı...epsı vardı
mēnde epsın minda kēn soj sattım yō ende Kartaydıh ewde yapam özüm baban anan

unda otıra ē bahsarayda otralarım doğma ē bahsaraylı öle de an awle bālam ana annan
 sōŋ koçtik keldik ūste Koranda da keldi uzbekistandan birew başta vremámka Kúrdim
 150 sekize altı un içine otırdık dört yıl soŋ ew Kurüp çıktım desit na desit polnıstı bitirdim
 bir Kış otırdık içine u ew de neudaçnı çıktı ballar Kastalandı aķazıtısa anda ü yerde
 kerpiçnı zavod vardı novarasiskide u kerpiçnı zavotta savet plennileri çalıŷa eken
 nemselerin Kolına plenniler u kerpiçnı zavotta çalıŷa ekenner bırsı Kaça Kaça soŋ
 aħrannik kore nemse atıp öldüre práma ü yerde men alĝan uçaskān içine komē eken
 155 komgenner men öni soŋ bildim ü yerde ew yaptım bitirdim polnıstı mına Kızım bir
 Kızım bar ūste menı u kerichte otra ŷını altı dene balası var ø Kızım naz
 deysin...lafetamadı...üç ay lafetecek osa able Kaltıray...Kata Kaladı able soŋ vüradı
 anasına bir ŷamar awle soraydı da bir ŷı soŋ alıp kittik taŷkente samolötınan anda bir
 Kartanay oküp yahşı etti tüzeldi soŋ Kızım tüzeldi ende oĝlan er üy içne awü daa
 160 vremánkadı ūste sekize bir ekı komnata bir de kalidorjık tūra bu yece başlay çeŷit türlü
 ŷiler aytmā awü server oĝlum...tūra yece sandıraKlap basa boĝalar yüre awü
 duvarlardan dı bı ŷı di soŋ un da okıtık u da keŷtı eksi de tüzeldi ende ŷkür allā ekisi de
 ende ø dalneboŷıŷık ular novarasiskide anasınnan Kızım kerichte otra aKaya çıktı men
 çüberek açtım soŋ mennen kēp çalıŷtı da soŋ anda da taptı özüne bir kavalier çıktı
 165 aKaya toyın yap verdim seksen dörtte tap seksen yedide bıs gde to seksen dörtte keldiĝ
 ĝalıba kerişe bir üç yıl dört yıl anda çüberek piŷirdik bıs saba erte tūrām Kaweciyimı
 içem pısmılla dep mına sroyķanan plıtarlar yapıŷtırdım anda bir aftadan belli unnan
 çekişem üç kerē özüm maŷnanan keriche varıp keldim za rolöm üç yüs kilometır üç yüz
 anda üç yüz bı yaKKa Kızım zvanıt etē bir kere Kızılçık alıp kittim basa abu çıbınnı öni
 170 öldirmek kerek ballar men işte stemiyim çıbın āna awle...yā pensiye pek as ħayda olā
 pensiye pek as altı yüz ellı kumıŷ ana kitem ūste maŷnanan bı ŷı alıp kitem bı ŷı alıp
 kitem satam bir yere varam bir ekı taķsavat ettik mında tatarlar başladı çüKulamā
 vermediler taķsavat etmē bir dene malasadovıda ne var da...a onı Karbası vermedı
 Kawĝ etti mennen aw yerde bu yerge de sen kelesin dedı bızlerım kliyentlerimızı alıp
 175 kitesin dedı soŋ başladı mennen çeŷit türlü soĝınmē mā ne tmē daje kotekleŷtik bir parŷa
 da ē ya u sabaħtıŋ keldi soĝünüp başladı urüsça menı soĝdı men dedim sen ayvan sen
 sabaħtın keldiŋ selām alekim saba ŷerifniŷ ħayırlı osın n apasız dep soramaħ kerek sen
 menı soĝıp menı aĝzım sogesıŋ sabaħtın Kart adam dedim utanmaysıŋ boħ olı boħ

dedim bu baham çaptı keldi mēn urak_ola tütü yaKamnān awü yırttı aldı rübaşkamı bñ
180 yāndırdım able yuwarlanıp kitti özü ap Kadar şı rubaşkamı yırttı aldı jır etti de able soñ
bñ da çıKmadım voşım kestım attım alsa ħanfetnen işse Kızım al al al al büyür büyür
içemiz çışlerimni çıKaram awü çok lafetamayım awü çışleri çıĥarsam ewde taKmayım
dā an_awle balam adın nedir nazmiye o adınnan Kart ol çok yahşı yahşı adın var çıstı
tatar adı nazmiye anda menı dayım Kızları bar nede ğvardeyskide çoçıp keldiler
185 taşkentten balları çōK bñ dayım Kızı daa var anda kene bñ oĝlı ölgēn anası öldi Kızı
var bñ dene Kızın adı aliyem ne...aliye tanımayısın nu Kaydan balasın sen evet balları
çok anda özñiz otrasısım abular sarabuzın özinde otralar ē ende bu şileri men
aytĥanlarımı epsın yazasın ē soñ milisiya KapamaycaKım menı doĝrı doĝrı doĝrı alım
radyonı parlaycam...alimnen biyüksın sen ē ĥaç yaşın yahşı...mişmanlık yapamadım
190 oraza mibarek pek yahşı şı yoK Kara Kara nē on_ıçne Kaymaĝı osa tatarca aydı sizler
saw bolıñız alla sawlūñızı versın

Konuşan: Lutfiye Mustafayeva, 75 yaşında**Derleme yeri: Bahçesaray, Albat**

çıKıKın kınımızden başlıycam ē Kızım yaşı mustafayeva lutfiye otz altı senesi yetmiş
 üç yaşınam balam anam babam ħaralezli büyük Karalezli ozüm de bāK bük Karalezde
 doğdım aħa Karalezli ē ozüm de nde doğdum beş dane bāledik beş dane toğan edik
 sürgünnük yıllarına epmıs anam babam ber yerde oğırdıydık... opşım bir yerdē dordımız
 5 edik bir tatam abı Karalezden borıoyın arasna bir bayır bar ā tanıovıdan keıkende i
 yahta bir borıoy dēn koy bar edı bayırın tubne o koyın...adı da yoK i nazvanyesi te
 yoK şındı vapşe snisli tatam anda Kayħa tüşken edi in bük tatam anda bala doğğan edi
 son o tatam aħşamnan aKayı da truardarmiyadēydi aħşamnan ekıncı Kısıın taphan edi
 KırK kunnuk bān Kırı ħıharıp bızge keldı bük Kısıını aldı beş yaşına i ozın awü fah
 10 balaıhtan aħşam bızge keldı küçük ağam kıtti on ewne Kaynanasın yanına sabah
 keldiler yedı bııuh edı sabah on beş daKıKa berdiler om beş daKıKada bir şı almaycānıs
 awü tatam ek balanan bızden bir boynan ħıhtı bız de bir şı almadıh aldırmadılar ana
 bızge ole bir ħāyırıs soyıarı tüştı bir boyımıznan ketırdiler abı ewden ħıhardılar süren
 vaıızalına erkezin bıtun kóylerin süren vaıızalına ketırliler sürengē ana ann anda anawu
 15 tavarıni vaııonnarđa yüklip awlejne de alıp ħıhtılar bām men ana odz altı senesi...yedı
 sekıız yaşnadırım dā sekıız yaşna bız on sekııs sıtka poyızda kıttık on sekııs sutka bitledık
 olıgenni koterıp attılar hastalaığan anda epsı bala taphan da oldı e vaııonnarda āna on
 sekkıs sutka tohtaıalar bir yerde bir sāt otracaı diy anawü yanına şı alıannar tüşē bir ekı
 ıırpı mırpı bir pıte mıte pışırecek ola awu vaııon hıııra balam āman gürr vaııon daışı
 20 kıtemıs bız döğır çerııkke keldık çerııkke keldık uzbekıstanıa çerııkten de mında
 keldık bir şı bermediler ana erkez oğanın aşadı ē ayvan dayın alıp keldiler bızni anawü
 aywannar oğan o vaııonnarın içıne aywannar taşıığannar ānawu vaııonnar içıne o ħah
 bitlep mına bı yerlerımızden bitlerımız āKıp ah balam neler kıormedık uzbekıstanda
 çerııkte tüştüık çerııkte de Kaldıh anda bızın başta tüşürdiler bir baraKlar böydan boy
 25 kılup baraKım bılmım tubı biton anawü bitonığa tüşürdiler able bir uğılda bir ħoranda
 bir uğılda bir ħoranda toşşek yastıK yoK biton üstün āna soı bitun zroslıların aldılar
 işke demır yol ħetne bir baraK yasattılar bırer kıonnata bırer de kıalidorıık e kıonnatan

içne de o ğadar da uğolda peçka hot sen altı can ol hot eķi can ol erkezge bİrer kōmnata
 berdİler āna bİz dort bala anam babam altı can anawū ewlİ tatam endē eķi balasİnan oņa
 30 atdelnı berdİler bİzden çIKKān tatama āna o ew içne altı can otırdıĥ son yawaş yawaş
 bütun stroykada çalıştı ağamalar āna son başıladİlar daa başha baraklar yasamā e
 barahlarda uje bİrer yırı kōmnata yaptİlar bİrer koĥnaçık bİr de karidorçık yaptİlar son
 ağama ēw berdİler ağam anda ewlendİ āna bİr ek yıl dā anda otırdıĥ son er bİzge suda
 berdİler suda berdİler uçaşka berdİler erkezge tabİ jelayuşıge şte āna suda alıp
 35 anawu...deyēn yerde şveynı fabrikān yanna bütun yama bayır toper buğor muğor bütun
 ravnat etıp o hāh can çekİşİp ozımıs kerpiç kesİp samannan toprahtan able
 ayaKlarımıznan kerpiç içine anā çamır içİne kerpiç kesİp kalotkalardan awle epmız ew
 yasadıĥ anawū ewlerde de otırdıĥ e ewlerden de çıĥtıĥ balam tİzelerım dayılarım ēpsİ
 bİzİN çerçİKtedİ tolka babam toğannarı sırdarıyada edİ olar ğalodnı stepke çüştİler
 40 babam toğannarı āna son annan sırdarıyā yarısı ğalodnı steppedİ anā yarısı da sırdarıyada
 otırdİlar babam toğannarı a men anamİ toğannarı tİzem dayımalar ēpmıs çerçİKke yawaş
 yawaş olar da vapşe dalşe çüştİler bİrsı yangİyūlge çüştİ bİrsı mirzaçölge
 tūştİ...bİrbİrİmızın soraştİrİp çerçİK yahşı yer dep ēpsi bİzge koçtİler sōn ēpmız bİr
 yerge topladıĥ epmız çerçİKte otırdıĥ oy balām aşlıkın sorama uzbekİstanda āna şe
 45 kegen yıllarımıs sūtkada üç yüz ğram rjınoy hlep berēdler rjınoy çōrnı çōrnı able otmek
 bİrer tİlİm şİ āna butun kın aç otra edİk āna yece sāt doKızdam nede ketİreler o otmekİN
 kesēdlē erkez ğūr barahİN haĥı...çapa tuĥanğa ketreler o otmekİN rahmetlİ anam bİrer
 tİlİm otmek kese anawū üç yūs ğram sayılā edİ razdilİt ete raboçİlarğa edİşer ğram
 berdİler yedişer yüz ğram o jdivenslerge üçer yüz ğram talon bergen edİler
 50 bİzge...talonİĥ coysaĥ son bütun ay açsıĥ bİr aydan ayğa talon berēdler...son awū kēn
 yılımış kēnde awū baraklarğa koZım soğıp bİr bİlmİM no ğadar primernı aytaman
 kēnİmİzden başta bİr stalovİğa alİp kİrdİler bİzİN anawū stalovİda bİr talay beredler
 opşım suğa āwle āwle Kāpİsta yaprakları turşısı yapraklar able able içİne bİr Kāşİçİĥ ta
 anawū pamuK yağı tokēdler sū āna bİr talay onı berdİler a son uje haĥ çalışıp başlān son
 55 āna üç yüz ğram otmekke ğaladofka...men balalİmda balam āna sekİz doKız yaşnadān
 uzbeklerin Kāpsİna varİp çalıştım bİr tarekka şorbā āna ufah balam çalışhanım da o
 baram eķı bitay uzbeçka i aKayı azbarçİN sıpre edİm...cuwa edİm çaynıĥtan su
 ketİrēdİm ana awle etıp bİr tarekka Kūrsām toydırā edİ aĥşam ewge Kaytıp kelēdİm a

tatam anam b_erde ũ vaht azerbıannar da pek çok edı anda bır jdanov dēn alhoz bar
60 edı KoşKuran dın tatam anda vapşe ayda bır kere kelēdı ewge eı aftada bır kēre
kelēdı o da kıttı awle çalıřmā boğaz toKlūna u bıtlep Kūrtlap awle bitler ahıp kelēdı
bitledıķ bitledıķ te awū olmēkler kıyēdıķ awū olmeklerin ab_yerde stoikaları abla
KāpKara bit tolıp Kalēdı an_awle unner ordıķ balam āna sōn teğaran ostım başladım
65 bazardan ġazet alıp azbek paperos alıp bazar içine ġazet...papiros ştunı satıp curdım
āydi teğaran ostım sımıka alıp sattım āydi teğaran ossıp bazzardan alma_ālēdıķ ıtıp
zavotlar oğne satēdıķ bır_ek apıķ Kāzanēdıķ āna son uje teğaran osken sayın bı_şiler
oğrensın Kanfet yasap satēdıler onı_dā oğrettiler ozım bıyaz Kanfetler yapēdıım anā_
onı...satıp beşş tanesi bır umüşke satēdıım ana balalımnan ozım baħıp keldım ānā_wle
ağır unner pēk müşkül uner saba dortte turēdıķ itēdıķ awū bır hōlmi...bız de
70 aeradrom yanna otirēdıķ aerodromı artında boğdáy saēdıler anawū boğdayın ciğan sōn
itēdıķ aşlık başı cimā sabā dortte turıp itemıs bır_kessek adam āna awun ciya edıķ
awle torbacıh_tubne bır_zere řı ketirēdıķ son anam temızliy edı ānawūn yelge neme_tıp
temızlep tūyüp urpe şorbası pişire edı gribi ciyēdıķ gribi satēdıķ keldıķ balam
uzbekıstanda ewlendım āha ũzbekıstanda ewlendım...yāKın ewlendım ũ balam oldı
75 eı hızım bır oğlım bır Kızım şındı simferopılde dupkide otra o voinski asta çalıştı
perevalnıde sikretnı slujbada ende pensiye ıhtı hırh altı yaşna da olarğa jı rana bereler
pensiye bır Kızım da mınā mında bızde albatta balnitsada ueskovı metsestra çalışa
anawı oğlım da svazda alışa Kırımğa dohsan bır senesı haytıp keldıķ balam opşım
ormēn unnerımıs Kāmadı Kırımğa dōğrı mında keldıķ mına malasadoviğa keldıķ
80 anawū obır oyge anda Kızım otra ağam otıra ā sōn āna oıp bāřta mēn_keldım me
anda ewūmızın sattıh hızım ewüne yeddi_ay otırdım ew Kıdırıp cürdüm ew de u_wahıt
tamam anawū ahşı deñisecek vahtı dıy_ediler satmā da Kazahlar KorKa edı ne alsan ı
yedı_ay dēnde aw_ewın aldıķ o ew de avariynıy edı avariynıy edı rışa mına bole bütun
yerden yağmır yawsa su iinēdıķ bu duwarlar sımslaK ola edı pola bı_yerge bır divan
85 Koydı oğlım opegleri aşşadan patvalğa tūşseñ viseli oğlım able bassa şatırday edı
pollar bu ewler mında da bayā ekiřtik ũ ay anawū obır ewde yařık ũsne stenka alğan
edı oğlım anda awū stenkan_vayenıy yaşıkte yaşık usne ũ ay toprah_ine yattım pütun
pencereler deñıřtı rışa deñıřtı Kāpılar deñıřtı yawaş yawaş saw_osın soysopım keldiler
ama yardım ēteler ařřatmā şı kerek ahçı yoh raboı yoh āna sandımda bır şı

90 Kaldırmadım sutüme kigen anterime bargancah sattım ştop tekarar et alıp onların
aşatmah için āna son ana awle ole çekişip anā şükur bu alğa keldik balam yo üle şiler
bilmim balam nu masallar ole masal tüşse aKılma bām ayte ediler masal çok ayte ediler
rametli eniştem çok aytedi masal tatamı aKayı o çoğ bilēdi tatam ewlendi o sapojnik
95 edilēdi barēdım tatama misafirlükke tatamı yaş balları bar yuhlay edı enistem keçkeçik
çalışēdi men de un yanna otrēdım u da mā başlay edı masal aytmā men onı razvliqat
etedim u menı razvliqat etedi a endı aKılımda episi Kamadı ta balam masallar turkü tatar
turküleri ende çok bilem men ay turkı aytmā ende turkı bilem turkıler çoh türkiler
bilēdik yırlāy edik yaş oğanda şweynı fabrikada çalıştım on yıl pağa balam oğancēh ana
şweynı fabrikada çalışhanda u vahıt hağ şinteği dayın ğordıy değıl edı hah prastōy edı
100 birbirine uvajēnye etēdler veselo edı fhar osah ta veselo bilo ē ana abētkē çihēdik abet
aşamay edik başlay edik awu mehanikler ğarmoşka ketirēdi Kapoğne şweyn ortasına
planşetkada tans çalēdiler oynāy edik vtaroy smena ösaK opşim bir kun bir aftā saba
sekkizden dortkecek çalışēdım bir afta dortten yece bir buçüKaceh çalışēdım āna o
ftaroy smena ösah son başlāy edik ğorom em çalışamıs em yırlayih hahlar vēsela ēdi e
105 şindi ğende erkez zengin oldı birbirin tanımay birbirine selām bermē de stemiyler erkez
sen olesin mēn bolesin balam necce şiler kordik ana biz er şige dayanıp keldik er şilerin
kordik balam çoh şiler kordik ēy anawu bala oğanda bizge biz çerçikte otrēdik trotski er
ay kamindantha potpis etmē barēdi zroslıler...ballar ende barmay edı awu zroslıler āna
bizgē trotskiden ĩ yakKa taskentke barmā omay edı son bizler ballar anawū sidenyeler
110 tubne poyizğa saklanēdik te poyizğa minip taskentke barip able mompasi Kañfetçikler
ketirip satēdik anā awle kunner kordik balam etmēn şimiz hamadı ana er ay anamalar
babamalar ağamalar barip kamındaturā pitpis etēdiler şto dalşı trotski ni paydu āna
ketiredik o Kañfetin satēdik oña da razrişat etmiy ediler bizin tutediler kamindantımız
kazan tatar edı bakiyif edı o bakiyif kēnde epmız tırmır haçēdik ballar çoh şi satedik na
115 āsnowka bila bakiyef atam diy ediler erkez epmıs haçēdik son bir kun çota kımse yoğ
edı...sātıp otram baKam arttan bırsı sumkamı tarta aylansam bakiyif otra bitirdiğ dedı
bitirdim cür ende dedı able demir yol kıte demir yolın yanna bole barah birinci kabinet
onı a bole de menı ağamalar otra son mā ayta kağ famıla dı men de nışajı diyim
ağamalar yahşı koğde edı KorKam ağamarğa sós kēr dep babam oldı bargan yilimiz oldı
120 babam anam hasta anam bir şiçik etamay bir yerge çıhamay ana...oz ozimı ozim bahtım

díyım ana son men dedım nıskaju dedım Kaçayım bōn oĝne dedım dā balam Kaçtım
 oĝnen uzūn saçım bar edı abı yerden kasiçka takayā keldı nas tuttı saçım awle bürulap
 bır KaKtı menı awle ayıp ta osa siydım cıberdim bütün aşāma keldı kabinetine üttep
 cıberdı menı anā otırdım ende yawaş yawaş Kañfetçiklerım ciyip a baKam aĝamalar çāp
 125 keldı korgenner son aĝamı korgennen imu niudobna bıla aĝamar kozdēdı çalışediler son
 ayt dedı bır dā çıKmasın i yerge bızın sogeler un çün dēdı āna menı cıberdı u vaht bır
 on ekı on üç yaşnadırım dā ē on ekı on üç yaşna bar edım balam şkoladan kelem şkolā
 mına ende şkolā kıttı ballar yō Kayda bitire etıt balar ende perviy klaşa kıte erkəs ana
 dim men de kıtem mektepke dım sen naz baracañ bır şı bılmisıñ kımē şiyım yoñ söñ
 130 Kapoĝüne oynay edım baKam awū anası babası oĝan ballar teķaran sastayatılniler menı
 anam hasta yata babam öldı mā Kulañ aşhan adam da yoñ etıt kıtem aĝamalar işte tatam
 hoşhürganda üzbeklärde çalışa awū tatam ozın ballarna bır balaçı awū kiçkeneçı öldı
 son taKıldım awū balların artına kıttım şkola da yaKın bızge...bazarın artına şkola
 bardım yaln ayaK eskı anterçikten vot basıkomıy awū balların artına otırdım men
 135 de...kırdım kıttım klaşa āna kırdım awle de otırdım āna awū ocapçe aytā ayta ē bız jı
 rusşa bılmık minnan keldı bır şı bılmıyık apsalütı āna otra Kaytēdım otra Kaytēdım
 āna son bır kun anawū asıl untmaycam buķva rı keçkende anawū able etıt ro yazuwlı
 son roza rozı rozu able palıçkalar Koyĝannar āna olarĝa aKlım yetmiy dā bām
 aņnamayım dā rusça da yaħşı annamayım aytā ayta başlay anawu...parmāma urmā
 140 parmāmı çut ezmedı kēn sēn buttun kun aĝladım parmām awursına dayanamayıp bole
 oKı dı a men aņnamayım jı ocapçe rūs krimski tatarı nadayeli mne dep Kıçıra edı son
 bır kun i mına mında dordıncı üçüncı dordıncı klas balları epsın perviy klaşa je alıp
 kıtıler ular jı rusşa bılmıy vot oĝde bızler otramız arttā ular..dep erıştیره edı anā
 ular...son endē u...teķaran aKılları kēskēn son barıp baķıyıfha çakKannar ocapçeni
 145 bole bole kajdıy den nas kırım tatarımı abzıvayıt ruĝayıt bole bole ete dep son bakiyif
 keldı derektırge derektırden beraber keldiler soradılar pravda abzıvayıt ēpsı bızler
 yufaKmıs aytmā KorKamıs awūlar abzıvala abzıvala dediler āna awle kunner de kordık
 balam...bardım altıncı klasın pered ikzaminimi brosilā sā aytacam altıncı sınıftan
 oKıdım oKıĝan osam yaħşı oKıycam oKıyım ende oĝrendım er şiyın oĝrendım rusça
 150 oĝrendım matimatıķadan silnı kıtēdım ocapçe aythancā Kolım koterēdım āna neme ders
 baKmah mende ewde yoK edı ole oKūdüm kēlēm parfelım atam kıtem bazarĝa ānā

155 ocapçë uroq abisnat etkende yazam yazam tes tes pisminilernı a oKımā vahtım yöh sön
 saba kèlem pereménada balarğa raskajı geağrafiya raskajı eta nimnoşka bñ ucün ala
 edım āna bñ üç alsam mā yetēdi an awle altıncı klaşa keldim altıncı klasta endē om beş
 yaşna tolıp otirēdim on beş yaşna...Koşşımıs on beş yaşna edım ağam ewlendi ağam
 ewlendi ende teğaran yahşı yaşıp başladıK dudümıs ende men de balaban Kısçılıım bñ
 şı ala ağam omay opşım palajenye ağır oldı sön neme anam ayttı Koşşımız bar ēdı
 buğarski yivrey able bñ nemeçılı edik barahta ekımıs o da mağazinde tükancı çalışēdı
 160 barıs balām dedı abı lütfiyenı kırsēt tā bñ işke dedı ende balalan Kısçılı dedı ozın
 kiyındırsın hot dedı son şveynı fabrikada derektır buğarski yivriy edı bo bardı bakıyıftan
 mā odız altı senesı dep bekim odız yedı de senesım alla bile bekim otız altı senesım
 opşım on oltı yaşına dep u vaht olēdı bizde kımsede dağumint yök barasın Kaç senem
 deseñ sprawka alēdiñ vot tağoy vremā bila otız altı senesı dedı āydı berdı paspirt aldım
 bo Koşşımız alıp kıttı mēñ fabrikā anawü yiwriyden lafettiler yürice taşladı kēldı
 165 fabrikā opşım şüle de ellı ekı senesi başladım çalışmā ellı ekı senesi awğustta edım nē dı
 işke kırdım opşım an awle kunner kordık bağam üzbeklerge bizin pek muşkuł etıp
 aythannar ule adamnar kēle bunüzları bār fēlān tēgen ħorkızğannar o ħađın da alla
 saKlasın mındaKı Kazakların KorKızğan dayın kēsek awü uzbekler baKa biz dayın
 adamnar di biz dayın er şı dı son ağnadılar şto i biz musülmanmıs nu v kantse kantsof
 170 üzbekler pek begendiler bizin ħađın dağı in soğna nā toyların bile tatarlarğa tütüp
 tatarlarnan aş pişirte ediler tatar aşları sarmā lüla kēbāp ole şiler pişirte ediler nemē
 yahşı ediler mā üzbeklerden bñ yamanıK kormedim balam ēpsı musülman tā ular vse
 ravno müsülmannar...mına mında yawurlar pek müşkuł bizni addilat ete bayramnarın u
 vaht anda bayramnarda camı mamı yök edı āna bñ bayram kēse bilēdik şto oraza tūta
 175 anam Kuran oKıy edı namaz Kılēdı anam pek dinnı tūta edı dinkar edı anam ana son
 oraza bite biram ola pıtun ħađımız bizde anawü aeradrom diyim de anda ħolmı poli
 anda çikēdiler anda namas ħılēdiler anda namas ħıldirēdı anāv olgen adamnar mollalar
 anā awle... biramda da mındaKı dayın erköz birbirne barıp soysopħa barıp biram
 ħayırlap soysop dáyılarımızğa tızelerımızge bñ biram Kamay edik ēpsin ħayırlap
 180 barēdik ħurban da çalēdiler āna olilerimiz de mındaKı tayın mına şında baralar aħçı
 taşla ü vaht erkās bñ şı alıp kıtēdı şte olilerin üsnē taşlamā oliler de şáy ciyila edı ēpsi
 oğanı dayın balam aşlar piçonmı çoh pişirēdik bizler biçonmı çoh ya ħurabiye pişirēdik

rulëtler pişirëdik napalion pişirëdik ende soñnan öğrendik ole şiler ağa çoh şu an awle
 şiler pişirëdik stolın toldirëdik mına şinde şay etemis alla sawluğ bersin balam birsi
 185 kəlecek osa mına biram kəse ewuğ üş dort kın boş omay vse ravno āna ağamarın balları
 bar tatamı balları bar tatamāın torinnarı bar epsı zroslıler ewlıler eppsçī maşna maşna
 maşna maşna kəleler bām saw osin aytā da başta pək Kıyın oldı kaneşni pek Kıyınnıh
 çektik abu ewun bir paratka kätirgəncik son oğlim dē işke kırdı āna biz men...pensiyē
 de çihim mında kəldik ana son pensiyemi alladım āna son başladıh anawu hartım
 190 rametli alla rahmet eylesin o barip able hağlarğa stroyka mīstroyka etip başladı opşım
 sön patihonka patihonku na nogi vstali oğlim toyın mında yaptıh dajı kasetası bar abı
 oğde mında kırgende awū oğde prihoşka kuñna ü yana bani neme katelnı yoğ
 edı...oğlim toyı oğanda awū kirpişler...penceresi de yoğ kornıp tura edı ta anda
 kartışkasına ölejne oğlim toyın ana bi yerde abi hapogne hōne bizge kıresin de yol āna
 195 bi yerde yaptıh dom piyaner edı bōñ Kapisi penciresi bu dom piyanerdi bis gemez oga
 anaw duwalda da bütün plakatlar piyanerler ewle plakatlar şiyler var edı ana anda kəlin
 kıyew otürdü o duwal tubüne ana bi yerde oğlim toyın ettik çalgıcılar bar edı...u vahit
 şındı ji cüreyler er yerde a o otırğan yernen anawū koşeyē otırdı kım oğine...anca
 anawu şındı cüreyler er yerde epsin snimat eteler o otırğan yernen dajı snimat etkən edı
 200 kasetası da var toyların yō yırlamadım bizler çaphaladıh ende meniñ oğıl toyına
 muzikantlar var edı olar yırlay çala men anda turkı naz yırlayım bām oz başıma işte ew
 içine kımerde ihırdıy edim ende nefesim yetmiy balam nefesim pək yetmiy...tekarar
 cürdim nefesim tohtay tohtalam kəlin almā ciberdik Kudalar ciberdik çok Kudalar
 ciberdik...başta cūma kunı a yyahta toy oldı aşşam kıyewden beraber kıttiler
 205 çoh...yirmi adam kıttı son ekinci kün de kəlin almā kene bir on beş yirmi adam kıttler
 kəlin alıp keldiler e vahit ujē er şin ettik kerē dayın borşlandık aşlandık nu ettik sön
 yawaş yawaş borcimizın berdik opşım bu ewın yaptıh u arada ğaz da kəldı ğaz da aldıh
 aytam da pek çekiştik balam alla rabim ende sawluğ bersin şükür bē kənimizge şükür
 āna ende şükür ende asıl çerçik aKılma da kəlmıy çerçike de rāt edik ğazımız bar edı er
 210 şimiz bar edı rāt edik e abi pram tsentralnı yolın çetçinē edik paliklinikanı azbarınan
 Katnay edik...ulitsamızın başına edı ē nu mında da yahşı şükür ende abi ortalıh təkaran
 amannık osa bo ortalıh ta Karıştı balam çeşit türlü hağ çeşit türlü dinimizin de bozdılar
 birsi bir tarafha çeke birsi bir tarafha çekē alla bile nē olacağ işimis Konşılar yahşı şükür

mèn ända da şey bir Koñşıdan ne Kawğa ettim ne pişi mında da mına bo rus awu çette
 215 rus bu çette rus awu yahta tatar tatar mına abu ev dvuhitajniy dom tatar epsçi er allanı
 kunı kırəler lütfiye apa nedayınsınız Kawë içereleler çay otramız içemiz kəleler abı i to
 mına Kazaklar da er kun aħşam kəle...şşur no bonı kiyewı alla sawlun bersin o ruski
 armiyada prapırşık çalışa u vaħıt mına otrədiler endë ew yasap çihtilar mınnan kiyewı
 220 pək yardım etti bizge alla sawlun bersin rus osa da haħol haħol rus ta degil haħol pek
 yardım etti...mına bə polların tubne ablə ablə jelizler ketirdi pol tutmā sementimizın de
 ketirdi kirpiçimizın de ketirdi tahta da ketirdi bir tatar etmez bir qapık almadı qordi
 palajenyemizın pək yardım etti alla sawlun bersin er vaħıt algışlayım ğarıpın...o pek
 yardım etti odan ğayır er şi aħçı edı balam aħçı yoh edı fikarelık kəldik erte tūramız
 endë çoh şi etamayım balam ende etëdim er şiçikın etëdim ende çoh şi etamaysıñ āna
 225 kımerde abı yerge mına Kapoğın tūqañğa barıp kəlem nefesın tutıla nu vse ravno şte
 ballar iske kıte bir abit baKam ballarınğa Karawlum balların striçat etəm ozdıram āna
 oğlim abitke kele on ekide rovnı āna elimnen kēnı kene de tırışam ihı etıp kımerde
 baram aşık etem tüşem yatam bir dā turam n apacañ āna balların kəle aç disın bı şi
 disıñ son sāt beşte kəlin kele aħşamnıK kəlin baKa vot awli işler balam tā n áytayım sā
 230 balam peħ horlık qordık balam peħ horlık qordık asıl qorgen qunnerimizın alla kımsē
 qostermesın sızlergə ballarınızğa torınnarınızğa kımse o qunnerın qostermesın ey
 balaçiyım ay balaçiyim pèyir çiyir o haħlar señ ewıñ barKın mına bole donawlı toşewlı
 ayvannarımıs bir boyımıznan kıtı ē anawū ural dağı bar da türkısı ural dağı āna ayta da
 soğannar sarımsaklar soğannar saçılğan Kaldı Kapımız bacamız yō...āna uı unüttüm
 235 mına o ğadar bilem o turğun Kapımız bacamız açılğan Kaldı āna şāy açılğan Kaldı ēpsi
 açılğan Kaldı kıttı taşladıh kıttık on beş daKKa nu vot ole soylarına təqaran din iman
 oğan soyları ras kəldı on alıñ bon alıñ dēn a bizge aldırmadılar camımız bar mına albatta
 bar abı yerde malasadovıda bār camı aha camiler var āna bir camıge dā abı dom nəmeni
 bı yede tserkof bar onı artına boş yer tura o bızın yerimis camıge dəp aldıK aldılar
 240 stroykā şındı kımse yardım etmiy camı yapmaK bir türk yapacaK edı oña da mişat
 ettiler mından bızım haħlar āna ø da son barıp şıstoy mikrayonda yaptı awle
 bām...bahsaray...ni yergə qoçkən...mına men sā äyttım da tatam aħşamnan bizge kəldı
 ağam onı ewıne Kaynanasın yanına kıttı āna ağam annan bir ozı trinasıt let yimu bilo
 annan çıhtı a bız mınnan çihthı anam alt ay ağlay ağlay kózi şıştı ağlap balam dep āna

245 Kaynanasınan beraber çıhan o Kaynana da ğarıp Kart yolda boların Karğay ekin siz
ōmān osañız menī çıharmaz ediler dī tüşken mirzaçölge bu aĝam āna son bir talay
mirzaçölde otırĝan o türkı üydırĝan ozine yırday ekin erköz de oña baKıp aĝlay ekiner
sōn nemē laf laftan sos sozden aĝnānnař şto bız çerçiktemiz yawaş yawaş onı
ciberģenner yaĝıyülge mirzaçölden yaĝıyülge toĝannarına yaĝıyülde çerçikkə son
250 anam ēr kun fal bahtıra oĝı os kəlecek oĝlı os kəlecek diler ğarıp aĝlay aĝlıy aĝlay bir
kun aĝam kite işke bük aĝam rahmetli öldi ānā barsa nori dī seni bir oĝlançih Kıdra
diler bahsa aĝam kəlip çikKan kı femi aĝam āna korseler aĝam āman i yerden alıp kəle
ānam ende nori aĝamı tanıy boni tanımay āzĝan...ħaħın ħolına ana baba yoK bala vāy
anam bir ses siberdi bittun barakın ħaħı çap çıhtı āna alt ay dēnde aĝam kəlip bızın taptı
255 ozı on üç yaşına bala ey balam...çikKan işte on üç yaşınadır dā āna no üç buçüh oldım
kim bile an awle i alt aydan sən bis ħırımnan çikKan sōn alt aydan sən tapıldı ē on üç
yaşna mında başta bilesēn olar KorKKan bızden mında pek...bir kozlı mında āytılmān
şi Kāmān bis çün ölar bızın ħaħtan Korħtılar ölar başta ānca ende bildiler vizin ħaħın ne
oĝanı ende koz batırdılar ende bı şiden Korħmaylar vot a başta KorKKan olar prama
260 able neme tediler bızın ħaħħa ketirip çohsı KopKalardan Kartöp berip mına çohsı
yardım etip awle çok adamnarĝa awle Koņřılar yardım ettiler başta epsi aytam da abı
da bızge ole şey yardım etti o kıyewı pek yardım etti ē bahtı kordiler bızın ħaħın kımsē
zararları timiy kımsē timiyler ē se ravno içleri mına bole yana kəleler kaç butto o ĝadar
yahşılar a artānnař korımiy kózler...dep lafeteler başta...ē opşım ole balam aydı
265 bilgenim ĝadar akılma tüşkenin aytım balam aydı alla işiĝ ĝucıĝ oĝ kətirsın ya rabım tā
baraK yerin barım Kartanayĝa aydı barıĝ pek yahşı...

Konuşan: Rebiya Ganiyeva, 83 yaşında**Derleme yeri: Bahçesaray, Albat**

otken qunū baydardā toplashuw boldiK bizim qoyinde anda da şunda çōh şiler sorap yazdılar menim adım pamilamı aytacaKtırsın ebet familam ğaniyeva addım rebīya tekarān Kīçirām ayıp etmessin Kızım saĝır yırımı altımī balasım sekiz aprilde doĝĝan qunūm sekiz aprilde doĝĝan qunūm seksen üç yaşın.... seksen üç yaşım beş beş ay geçti

5 seksen üç yaşındayım anam doĝĝan qoyı baKlava rayonu baydar qoyinden anam saht qoyinnen babam saht qoyinde doĝdım oħıdım beş qlaskaca baydar qoyinde oħıdım dalşı oKımadım cenk çıhtı cenkten son oħımaĝa bōmadı sōn anā Kırh Kırh dort senesi je bında ūzbekistaĝa qoçirdiler taq vopşım oħımadım raboçi surgunniqın...KırK KırK bir senesi Kırh ekı yō hır bir senesi birıncı bomba bızge tüşti ekı yüz dene samalöt ahyarın

10 kēp bombaladılar birıncı bomba bızım ewge tüşti bızım ewümüz yandı annan son bız annan qoçıp uzüncü degen şo şo rayonda uzüncü deĝen qoyĝe oturduħ andan soĝ mında visilat ettiler oy balam un sen sorama da men aytmayım yece qoyıñnı bitun saldat basıp aldı men rametli babam tekarān başı çalışır edı prisidatı qalhoz olıp çalışır edı ramet osın canına ballar dedı Kayırrikke bosın yahşılıKka bosın dedı bızın dedı bir şı...dedı

15 ne çufitlarını bir yıl evelsi bir ik ay evelsi athan ediler bitün qoy qoynen padvalĝa aqoplarĝa attılar çufitların yewriyelerin bızın de de anda atacaKlar alba dedı men aħşam üstü no on beş yaşna bala çıhtım azbar Kap aldına velasipet vār edı velasipetnen qatatsi etmege on beş yaşna balaman bir saldat keldı yaş able bir saldat keldı a men rusça drasti demē de bilmıymen o saldat ayttı...a mēn babam qorıp ħaldı menı bu balaman

20 lapetkenim men aĝnamayman nu aĝnata şte son babam keldı babam ayttı ne lafetıp otırdıñ e rus saldatnan dedı yür ewge dedı men keldım ewge sōn awū saldat ayttı...sōn babam ayttı önı bızge tatarcasını men srazu ne ponala a patom ponili qaroçi babam ayttı āy dedı bō dedı bize anlata dedı...nadāy ballar kele saldatçılhar ayta son yece kele...Kapın açā üyinde bolĝan şiyiñ qoterıp alıp kite...bō dedı bızge bir şı yapacaK

25 Kayırlı bola dedı sabā sāt beşni on beş daKka kaçkēnde dañ dım Kapımıs KaKıldı babam...anā bızge bı haber kele dedı babam türüp Kapın açttı saldatlar ewge kırıp ħaldılar...beş altı dene balamız bir denemiz aĝam on sekiz yaşa armıyaĝa kitken edı

ağam armiyada edi a beş dene bala bir buçılı yaşında ekı yaşında dört yaşında altı
 yaşında men en büyüğü on beş yaşında anā...artından tüfeknen tutılar...bir şı almadıh
 30 üyden sığırımıs Koyınnarımız ayvannarımız tawucıklarımız epsi ba ba ba Kıçırıp
 Kaldılar bıs...keldik baklavağa rayonga annan bızni aftobuzğa Koyıp aftobuzdan
 aftobus kaçoy aftobus poyızğa tavarnı poyızına Koydılar tavarnı poyızı bitün bit it
 üstımız başımız urba yoğ vot kaç töşekten turdığ birer hat urba kiydik at tak anā babam
 şu poyızğa bir vağonga...anaw çıhip tohtatalar bir stantsiyadan bızge pradukto bereler
 35 şo vağonın Kalkına epmek verē borç morç vere şorba morbā yā bir omaycaK bı şiler
 vere kanservalar vere ulijne etip volğağa keldik volgada üç sutka turdıh erkezın adılaf
 ettiler sen anda men mında rayonnarğa şerlerge başha yerlerge epsın razdilit ettiler a son
 bız keldik uezbekıstanga taşkent oblistı galodni step mirzaçöl çitvörtı adilenye anda
 kelgen son alla ramet ilesin anam ek aydan son rametli boldı anamıs a babamıs bir
 40 yıldan soñ Kır beş senesi babamız rametli boldı ekı dene hardaşçiyim bir künde rametli
 boldı anā ü bir buçılı yaşına i üç yaşna soyları ular aştan öldiler aş yoK jı aşamağa
 toban toban üsne yatamız yastımız dā toban töşegim de toban toban üsne yattıh ulē tip
 Kardaşçıklarım rametli boldı bıs sөн üç dene bala Kaldıg ağam armiyadedı ana
 harbabañ ramet ü armiyadedı son haytıp keldi Kırh yedi senesi keldi armiyadan Kırh
 45 yedi senesi ağam armiyadan keldi anā seksen dohıs senesi rametli boldı ağam bı balanı
 harbabası uezbekıstanda bıs şalıştıK tütünde ē yalan aytam men pamihta uezbekıstanda
 pamihta çalıştıh annan son Kır beş yıl evēsi anam babam olgen son bisprizornı bezdome
 petna şısnasıt let mne anawı hardaşçım on dört yaşına awu Kadaşçım yedi sekiz yaşına
 bız bisprizornı çıhip kettik şu galodni stepten tıp...buğarağa barıp tüşük tavarnı
 50 poyizlarğa asılıp kitemiz aftobuzlarğa asılıp kitemiz bı da bisprizornı son yakalanā anda
 oçin tijolıy jizni yaramay yaşayış edi sөн annan abratnı Kaythanda bizi samarkantta
 tuttılar turmege Kapadılar kaç bisprizornıy annan soñ bızın koz zavotğa mehprom
 degen koj zavotKa stroit ettiler bisprizornı a edi kaç ivo oksız balların...Kırğ beş
 senesinde ellı senesi şu zavotta annan son ellı senesinde koj zavottan sakraşeniye ettiler
 55 şu zavot hapaldı vinzavotta çalıştım...annan uy barlı olğan son ahayğa çıhtım bir balam
 oldı ekı balam oldı yırım altı yırım beş yırım altı yaşında şte andan son bu ağamı tapıp
 bız çerçikko çoçıp keldik çerçikē goçıp kēp çerçikte bir balam rametli boldı bir
 balamnan çerçikke keldik ābı Kızımnan ānda bıs tehnikomda çalıştım annan sadikte

çalıştım annan aptekada çalıştım andan abuvnoy fabriqada çalıştım on yedı on sekız yıl
60 abuvnoy fabriqada çalışıp andan sön KırmGa çoçıp keldik üç balā edı bı dēsi rametli
boldı eke denesi sah hırımğa pek yahşá keldik dohsan senesi kelgin...mına bō hızımmı
arhardaşı ramet osın rametli boldı dört balanan o kiyewım pek yahşı kışi dedi çoçıp özi
keldı bır ozı keldi mında a bu kermençikten ew aldı soñ bızım bıs çoçerıp keldi son
oğlım canköyğa çoçıp keldi bır oğlım var anamızın ende ende bında yırım yıl büldı da
65 endi utırğanımıs yırım yıl mında otramıs yoñ yoñ bañsaray rayonı kermençik degen yer
var mında koy anda keldik anda bır üç üç dört yıl otırıp son bu ewi alı bında çoçtik
mında otırğanımız ende bır on yıl vardır dā on yıl bar yoñ ule şı tutmadım balam
bayramnarın pek yahşı duwalarğa bardım toylarğa bardım duwalarğa vardım e bır şiyın
yahşı keçirdim nu oraza tütmadım oraza tutmağanım mānāsı mēn ayañlarımda yara var
70 balaçkı var un çün mā oraza tutmaya bomay pek yahşı keçerdim ep barrarım
küywewlerim küywewım alıp barēdı bı rametli kiyewım alıp barır edı oğlım canköyde otra
bu küywew kermençike otūr edı oşım yahşı keçirdim bında kemestın horıK kormedım
bayramnarda çüberēk pılaw...hurabiye Kıyık şekerKiyık yapar edik oşım aşın yahşı
bañıp yahşı keçirdik ũnda zamit çekmedim çöbereknı Kıymasını hamırın basasın inje
75 kese yapasın togereçiknen içine yahşı Kıymanı Kıyasın Katlaysın semiçka...anda
pamuñ yağı edı semiçka yağnān Gawırıp pişirip aşaysın kobete yapamız birma yapam
kōbetēni hamırın basasın taqaran hamırğa yağ osa sūtün osa tekān sūt huyasın hamırın
yahşı etip basasın incecik اساسın içine Kıymāñ Koyāsın KapaKlaysın dūhowkağa
pişiresin aşaysın pik nezetli bola ē tataras Kaşıkas pılaw yō onı hamırı tatarasın
80 hamırına abizatılını yımırta hoyasın bır dene yarım dene yarım dene bōmay uje bır dene
hoyasın yımirtadan basasın...ohlav var ohlawnan yahşı etip açasın ince i son bilecık
kesesın işine Kıymasın Koyām ablē tep able tep yasaysın pişirip aşaysın ũsne yaK
Koyasın smetan osa smētan Koyasın Katık osa Katık Kıyasın Kısmet etkenini birmanı
tojı incē etip اساسın sön Kıymanı içe Koyğan sön able krujoğ etesin...tawağa Koyasın i
85 tawadan negē dıhowkağa osam etin Koyāsın et omasa hartopnan soğannan Koyasın er
vahit ep bayram bomay et bomay hırh kümüş kılosı kene de Kartopnen yapasın ā
Kabāktan da yapamıs Kabañın yahşı erendelisin çne tekaran şeker Koyasın incē
Kamırın اساسın sın bırıp bırıp Koyasın etı huyasın dūhowka Küyasın pişken sın pısmilla
rahmān rayım dēp aşaysın wōy Kartanay da balām nu endı şuların pişiresin dān kereg

90 osa dān bīr şile yapasīñ piraşki yapasın Kıyık yapasīñ ince Kamır basıp şekernēn
 şekerKīyīg diymız Kamır ince yannan basasīñ incē yēsēsīñ e son ānda hatlap Koyasın
 KıyıcıKlar yapasın dıhowkā koterip atasīñ ili tawağa Koyasīñ şekerKīyīK diymis
 pışremis yō Kızım on sekiz yaşınnan uzbekistanda ėwlendi on sekiz yaşında dörd dene
 balası bar şıkur ya rabim kiyewlerim pek yaḥşı torınlarım pek yaḥşı yedi dene torınım
 95 bar torın oğlımda dörd dene yōh oğlımdı üç dene dene dörd dene Kızımda yedi dene
 torınım var on on bir dene torından torın var torınnan torın on bir dene sekiz dene
 ayşenen lenure nede anawūda da ekı dane enver dayıñızda da ėkı dane pek yaḥşı
 hatırlaymā bilem kaneşnı toygā baştan bız yaş boğanda kılpta toy bolmaz edi
 rastaranda toy bolmaz edi ewde bolır edi mīna bı ewde Kızlar otıra anaw ewde yaşlar
 100 otıra ana üde Kartlar otıra ya da azbar çine Kartlar otra çalğı bında çala anda çala anda
 çala Kızlar atdelnı otür edı sōn awū oğlannar eger Kızlarğa kirmē kerēk esa pencereden
 KaKar ediler sōn Kızlar çāpıp çıhar edile oğlanar yawaştān kırır ediler da lafetür otür
 edik çikip kiter ediler opşim opşi bir yerde olmaz atdelnı episi bolır edı bir oğlan eger
 ona bala begense bir Kızını mem anama haber kele u vaḥitte erte vaḥtinde otüz otüz bir
 105 yırım sekis seneleri mīna vopşim bē bala sizin begendi ili meni begendi sōn bu bala ayta
 men awū falanča Kızım begendim diy son u bir birew kele falanča āna sizin Kızıñızın
 begendi anawu kişi bız able huda kele men sizin begenmiyimen ė şu kiyewı
 begenmiyimen küyew balanı begene anasına haber etse yōh bermiycem sōn u Kıs o
 oğlan başta bir başha ũrbalar kiyē ende Kızğa kele de Kız ėnde bile işin masalını hız
 110 bahıp otra aḥşam ola oğlan kélé oğlan zapsim mīnāy zavsım sakalı yibere
 krasçalana...kele tük tük pēncere yece anawū hız bele āman pēncereni Kız yawaştān
 Kapın açā o oğlan Kız başına bir şalnı bir adyalnımı zavirnut ete ştobı kormesiner Kız
 oğlan alıp Kaçā eger sen bı keyde otırsañ oğlan başha koyge alı bara tizesine alasına
 emcesine u kişi bile...sōn ānası baKa Kız yōh sōn anası soraştıra da vay balam Kayda
 115 kitti dep sizge vara yoh anda vara yoh anda vara yoh bir an eşite amca yörde başha
 koyde son annan Kuda kele Kızıñı alacamız ble ble yerde Kızıñ ānası yoh moh yoh moh
 hız razı bola oğlanGa endē kītken sōñ Kayda vāracaḥ i toy etse eteler etmese yapmaylar
 nu toy yapalar veçir yapıp kēçip kite şınday yapalar da uzun anter uzün iştan başlarda
 kasınka ble...Kızlar bı yırım sekiz otuz otuz bir otüz ekı seneleri a otuz beş Kirh

120 senesinen son bule yürümedik Kırğ Kırğ senesine böle yürdik abi yırım altı yırım yedi
 otüz otüz ekı seneleri bile yürer edik...uzun anter ştañçıklar nu saçlarım qorınmiy...nū
 be koy üde Kız osa Kızları tabaħnan ketrereñ aşını ble ustol yohı edı donatıp stöl hoymā
 tabaħnan ketrele listiya...hoıyalar abli yerlerge dasarħan bolır edı anawon sen otürüp
 125 ablejne aşaymız oynaymız yirlaymız Kışlāğ turşü Koyar edik çeşit türlü Kurular ħurutur
 edik çeşit türlü alma armit ozımıs ħurtür edik boğday alır edik un alır edik et ayvan
 soyar ediler bazardan bir kilo yarım kilo et almaz edik.... bir ayvan soyar
 edile...boçkalarğa Koyar edı çapçağ diyeler āna undā sun pişirip aşar edı çıħar edik ana
 findiğ ciyar edik a qalħozda tütin ciyar edik qalħozlara tütin bar edı tütin anā mayıs
 ayın on beşlerinden başlar edik ciyip partalārga hoıyıp son...Kalklar çalışır da çalışır
 130 edik ē abizatnı keçirle ed duwasıs Kalmaz edı eger bir yerde cenaze bosa üçünü yedisini
 Kırħını otüz yedisin ellı ekisini alt ayını bir yılını veredik cenazeler balam alla ramet esin
 nas nas nas kēşecek ana yerde bir yerde mewta bosa barar edik kim sā üç metra bir
 metra basme bēr edı kim sa aħçı vēr ebēt erkes kulıp varmaz edı érkez ağlab bār edı ā
 sün ciyar ediler sün üçün yedisin bereleler ħırħın beredler ellı ekisin bēr ediler yılın awlı
 135 tap o ħadarın bilmim masal aytma bizim vaħtmız bomadı balam bılgenimiz de untük
 ende...pismilla rahmani raim dep tursañ töşeğinden ebēt başta baracaK yerıne varasın
 sön eliñ betiñ yuwasın son bılgeniñe kere oħıysın men ele oħuwüm gramatam yohı nu
 pismilla rahman raim dep ozımı bılgenimi oħıyman able pek...yohı Kuran açıp
 åKumayman ab uborka yapamıs aş pişiremıs Kapogne çikip otramıs şindi yende bı şı
 140 yapmıymıs ende bı şı yapmaymı ende çıħsam kiteyım deseñ barmaya ayaħ yürmiy qos
 qormiy KulaK şitmiy āble üde otramā Kızım pişire aşata rātman hor duğumen
 aşamāyā aşım bar yatmā töşeyım bar şükur rātman bardı a oğlım Kırħ yedi yoh yalan
 äytacām yetmiş yedi senesi oğlım armiyağa bardı bir dın oğlım bar ed envēr adı...aman
 isen ħaytıp keldi kegen sön evlendirdim ānā şkur yaħşımıs...şin boma da başta eger
 145 Kızlar eğer bayram bosa başta ellerimizın awuşlarımızın boyalar edik tırnaçıklarımızı
 beyalar edik saçlarımıznan bitüm saçların... abı yerine Kına tidiyir edik bayramda unı
 yapar edik turkıler aytır edik ağa nu ende çoħtan çoħ bilmiyim qaneşni bar bılgen
 türkilerim ekı bir naz ayteyım men ende tap utırsam bir özüm lafetsem...olejne ana
 azbarımda badem de direk babam da saştı bosın dep anam da meni ne ħarğadıñ ballarıñ
 150 oksız bolsın dep...ħarğama annem ħarğama babam ewlatlarıñ oksız bolmasın man olgen

soň Һara topraһ menі de duwadan unıtmañıs bekim tekararı yalan da aytırma ule duwala
 biler edim endē çoh lafetme bomay da bām ē bar edı olarıñ bilmıyım bām yoh bilmıyım
 balam tap duwa ohuğan dayın dūğulmen...ō Һarğışlarıñ men bilmıyım Һarğış yoh Һarğış
 yapҺan şiyim dūğul bilmıyım n ayssam yalan aytacam men anam da babam da ballarım
 155 da mabēt yaşadım mabet Һorđım yök öle kótek Kawğa Һormedım yō başҺalarda kım
 bile onı işitmedım bilmıyım rametli babam bir oraza bayramı bosa vazarğa vār edi
 bızım bazar aҺyarnan yalta bız aҺyarnan yaltanı arasında ötramız bekim biledersın
 baydar Һoyı sahti Һoyı baKlawı rayonu bekim bileğırsıs andā anda babam özū araba
 ağdar edi yaş boğanda ózın at arabası var edi ekı dene atı...baydarğa bār ed ye yaltağa
 160 bār edi u sizge birnen birden bir dene mā dönmez edi bız altı bala edik ta anaw bilesın
 de alıp kele blesın de alıp kele blesın de razmerın bahmaz edi sön këtirgen soň epimiz
 baҺamız da sizge ekı para mā beş para anawuğa zapsem yok şundāy ayaKıplarıñ
 ketirip urbalarıñızın kiydirip anam eppimizde yanı anterler yanı Һasiñkalar bantli yök
 edi Һasiñkalar...ştançıkılar yanı ayaKıplar yanı bayramda yanı urbalar kiyip pişimilla
 165 rahman raim dep sabā ana bū Koñşıda bej bala awu Koñşıda üç bala awu Koñşıda bej bā
 ballar ciyişamız onar on ekışer aşna...altışar yaşına ballar sizge baramız ayşa ptē bayram
 şerfiñiz mibarek osın dese sen çıhasıñ Kanfēt piçenya veresiñ elimizge torbaçıkılar
 sumuçki anamnar tikeler son awuğa varamıs mirva ptē selam alikim bayram şerfimiz
 mibarek osın awu da bir şiler eline alamız da señ u da bı şiyer sumkamıs tolğan sön
 170 ewge këtremıs ũ vahtē eta uraһ var edi irah diyler edı doska Һoyalar unı usne sawutlarıñ
 Һuyalar ana un içe señ ozıñı ciğanıñ men ozım ciğanım Һoyaman ballar da sön sen
 menen Kırsızlaysıñ meñ sennen Kırslayma āble kotek etemis awū Kanfit piçenyanı
 aşaymız i bayram bite...ē Һarbaba bita oğa başta varar edik barar edik anam a bız able
 rüşça da aytaman able ne te çüberek yapmaһ kerek ā tataraş aҺşamnan pişirip süzüp
 175 Һoyar edi a sön yece çübirik yapar edi pek uje ne özine Korandasına Һöre babam rametli
 oraza tutmaz edi babam bahtli bahtsız yollarınan kēzer edi araba...a sön bız yece
 Karawlu otūr edim anam türüp çüberek pişirse bız otūr edik yanında paKa anam
 çüberekın pişirip bızge birer ekışer dene vermese...yüKlamaz edik anamna bēravēr aşar
 edik nu oraza tutmaz edik vā aşşar edik ağızlan çiyhay yata yuҺlar edı saba tūra dan aşar
 180 edik oraza tutmadığ...ē balam şındı ey bızım kórgenimizı sıs kórmeñis çoh Һorlıđ
 kórdik çoh yohsız kórdı anasız babasız yollar çine zaborlar túbne yatıp kezdik balam ē

açlıh ettik şannar yoh urba yoğ kirli pasnı pis kórgenın kormenız bām pek Kórlandıh
pek Kórlandıh pek Kórlandıh şkúr boğā şkúr a sen sağ ol balam bo bi şige kerektir ebet
pék yahşî etesin pék yahşî ete maşşalla ótken kunu yırmı beş üyünde ana bî yerde abî
185 bızım koyde toplaşuw boldu şü toplaşuwda...sapsarı bîr KışçıK kelip tilvizirge çıhardı
bızın bile yazıp yazıp aldı kitaplarğa yazdı a şın nas aytsayım sâ awle yazdı son anu
tilvizirge çıhardı sön priyom kasetalarğa çıhardı yahında nedē ahyar net ahmecitte
tilvizirden bızın kórsétkenner şo bızın anda kórgen anda kórsétkenner yahşî etesıs pék
yahşî etesıs bām özimizın tilimizge pek muhayit oluñız ana bız bîr ekî denē Kart haldıh
190 ana bıs kétken soñ ab yaş partiyası bitüm uruslarnan baş olacañlar anda üzbekıstandā
edik üzbeklerne a mında uruslarnan şun çuñ pék muhayit oluñız bām özimizın tilimizge
başta yaramay bahtılar başta pik Kórladılar a sön soñ ellî senesinen sön son yahşî baKıp
başladılar annañ Gayrı mına mēn mim masalım çok Kızım bisprizornı da ana yoğ baba
yoğ aşamā şı yoh ta beş dene bala üç dene bis rametli hardaşım bîr dē Kardaşçıgım
195 kışkene yedi yaşna sön ekî dene Kışçıh bîr hışçım bîr oğlancığ bizdomniki anda zabor
tübne yatamız bında zabor tübine yatamız awle kizer bizdomnı a son kündüs bazarğa
varamız sen alma satasın iger münkun esa bîr alma Kırslaymıs a sen yüzüm satasın
iger muğun esa bîr yüzüm Kırslaymıs eger in deme in demese awu satñan üzbeklerden
ekincısın alamıs...bîr şı atmadı a dedim bu mā in deme tohta bîr da barayım bîr bîr
200 Kupardım taptım bîr şşamar urdı awzıma a yeden çışlerim çüşip kitti awzım Kan barmā
yerim yok sön bîr urıs apayı çıhtı çışım asılıp çüstü çıharna küçüm yoh on yedi on biş
on altı yaşında rametli awu rus apayı han üstüm başım han awu rus apayı dē...urısça da
bîr şı bilmimē yür tiz alıp kitim seni dohtırğa dedi tişim asılğan...hanay stüm Kan alıp
kıtı dohtırğa çıhartı abî yerden çışlerımı...kim Koyacağ unı bızım üyüm de osa şu
205 künnerin kordik balam a soñ meñ de işlep başlağan sön awu koj zavutKa işlep başlağan
soñ Koydirtım endē Kız bäläğa yırım yaşna on sekis yaşna endē ole halmadı hoydirtım
ey bāğām çoñ horlıh kordik canım bağam rametli babam anam asetin kobete dugün ete
komeç Katıhnān haymañnā öle basasın kómec kaç öpmek dayın temalañ içine Kıyma
Koymaysın sön kobete yapasın piraşkiler yapasın çübirekle yapasın yahşî yapası
210 buhçalap bohçalap alıp kitesin hıdırlez yahşî yeşillik i yerge çok Kalk ciyila anda na
soñ...destarhannan yapasın anawın usne sen aşın Koyasın awu yirde anawu kış aşın
Kuya siz miā beresin men sâ berem awu tağ hıdırlez bayram sön awu komeç diyer unı

able dıgrata...yaş balaçıkıklar beşer altısa onar yaşna balar çapıp kitiş ketirip alıp alıp kër
sõñ kesib aşaysıñ...at çapuwı diler ağa kureşçi oladı nu undā aşlar pişireler çeşit türlü
215 aşlar pişirēle halkıklar cemāt ciyila koy cemāti sõñ anda oynay kule at çapışalar çalgı
çalala müzıkantlar çala oynagan dā oynay yırığannar yırlay otergannar otıra öle yapar
ediler ole şile bolır edı yaşı bolır edı bũ ew eski evdir ana bñ komnata ekñ komnata
anawunda bñ kuñnacıK edı ana bı ana ona sõñ aw yanna bñ komnata yaptıñ āna zal i
kuñna yaptıñ i prihoşka yaptıñ abıların satıp aldıñ awuların ozimiz KurduK
220 sürgün...Kaytıp barmadım barıp kordım nu bizle ew yoK edı bizim otırğan yerimiz
şinci paşti dağ boldı yoğ bız anda ediğ bizim ewümüz yikilğanda ā bomba tüştü
jı...awlecen darmadağın olduK sun ana toplasıp birbirmızı taphan edik ende... darma
dajı ende birbirmızı bilmiymıs Kayde otıra...harbabam yaşı edı nede bahçita çalışır
edi Karbabam bahçida āna yer yemiş kaş brığadır dayın çalışır edi...

Konuşan: Ayder Ametov, 71 yaşında

Derleme yeri: Bahçesaray, Albat

e ende elimizden gègen hadar işallā adım ayder...yo adım ayder famılam ametıf...otıs
 sekıs senesi e biñ doKüz üz otıs sekıs senesi işte yetmiş birin bitirip yetmiş bir
 yaşındayım anam bābam epsi rahmètlı olıp kıtıler alla rahmèt elesin yoK bız yalıboylı
 anam sèmiyızlı babam babam limina koyından cenķın evel ē yaşadıñ yalta rayon limena
 koyinde sùrgúnnikte ebèt...üzbekstanın yanğül rayonına tüştüğ bız ƙalhoz varaşılaf altı
 yaşında ē hatırlayım e u ƙunler u ƙunler ƙısın de kelmesin bis cenķten ewel bə bütin
 10 işke yarağan erkek ƙışılern epsını trudarmıyağa aldılar bızın goşemezden tammam bir
 ay ewelsi uların epsini aħmeçitte yığıştırdılar nu armiyadan cenķtèn...rana oplıp ƙegen
 adāmlar ĥas adamların menı da babam rahmetli cenķtèn rana rannıy olıp keldi uların
 alğan ediler bir ekı ay oldu ƘırƘ dört senesi unı trudarmiyağa alıp kıtıler lafın Ƙışhası
 epsın aħmeçite yığıştılar e adamların anam rahmetli eşitti ĥaber i ekinci künü anda
 15 kıtècek edı çıslanı on yedisinde on sekizinde kıtècek edı anda on yedisine azırladı stol
 üsne er şilernı sabağın türüp sat altta kıticek aħmeçitke şu arada anā bızlernı menıñ ƙıçık
 Ƙardaşım var edi cewayır dègen unı ĥaldırdıñ ĥartanamda simeyis koyinde a bıs üç
 oğlan men aƙam osman men ayder i umèr dègen ĥardaşım da bar edi uların Ƙoñşıya
 ĥaldırıp sabahtın türüp ƙitmèk ƙereg edı a nèmège aħmeçitke babamı...uların uje ularnı
 20 atıcek ediler lafın ĥısası sabahtın bıznı altıda uyattılar anam ānda kıtıp olmadı yaħşı da
 ƙitmedi bıs etmiş ĥayırımız var eken sāt altıda bızın epsım tursattılar epmizi bir
 armañğa yığıştırdılar anda bızım koyde limena koyinde jematin epsın vòt soñ bızlernı
 anda yığıştırdılar no bız o ƙunı bızın goçırıp olmadılar bız u gèce ĥaldıñ anda elemena
 koyinde awü bütin ĥalƘ koyde epsın yığıştırdılar bızde eki malle var edi bızım koyde
 25 eskı bo yalta yolu yalta aħyar yolu bızın koyını ekıge bole edı bız uƘarı malde yaşay edik
 vòt ularnı znaçit anda yığıştırdılar aşa aşa malenı bızlernı úğarıda bızde taħminen bir
 oğıs ĥane var edi bızım koyın evde uyğarı malede lafın Ƙışhası bızın u künü goçırıp
 olmadılar bızın sabahtın on doħüzin çısla ƙun sabahtın goşirdiler bız gèce anda ĥaldıñ
 bir gece koyımızde nu sabahtın maşnānar keldi u vaħıtta abu palutarƙa maşnalar

30 maşnılar var edi bizlerin yüklediler no u qunu aqşam pek yaqşı bilem bo neni bildirecek
olam koyde bizlernı goşirgende erkek kişilir olmağan edi çunqı bizim eçkimiz var edi
adı mayya edi maya bizlerin goşirgën sön mal mulqumızni epsi aydap qitler eçki sıgır
eçkini aydap qitler awu aqşam aywan bizin kēp taptı gece uje gece olğanda able Kiçira
Kiçira kelip bizin taptı nu endı yanımızğa bi şe alip olğanımız yoK endi soymağ kerek o
35 aywannı yanımızğa a ende butün gece oğumuzde nese lafiñ hışhası soymağa adam yoğ
eçkini son bir emiramēt aqa degen adam var edi end epsi rametli u vahta bir seksen
yaşlarna bir adam u anawunı söydı da eçkini eçkini soyıp son u yerde taşlar usne u yağ
bi yağ şte Kazanda unı erkim dörtke boldıq unı bis bekim çokı da bolgenmiş şte awunı
pişirip yanımıza aldıq on dohus çisla qunı sabahtın bizlernı yüklēp abı...yaylıdan alip
40 kēçip aypetirden...layla var şe onı aypetir diyer ekënmiş...a üzbekistañğa e üzbek
tamam uzbekistañğa ap kittiler u vahta qağ ras able nime vahtı edi pek sıyağ vahtı edi
üzbekistañğa lafiñ Kişhası on sekizim yirmi kün içinde biz uzbekistañğa barıp çıhtıK sön
anda bizlerin bala çağa apay epsin banige kirsētip yuwundurdular... anda ap kitkēn sön
soñ koylerge darğatıp başladılar...biz vaqonlarğa miñgende mindan siren stansasından u
45 kele ahyardan u neme eşalon şte anda farmiravatsa olğan i anda başa koylerden bu
baydardan opşim ü yağlardan yüklip üklip kēgēnler minda bizlerin yüklediler...mında
yaşağan a bu bizim belbek boyınan da yüklēgendirler u vahtan nişün degende mindan
uların yüklediler biz olarnan barabar kettik no endē vaqonğa kitemiz endi gece kundüs
handa bir Kısçılı on altı yaşında şefaye edi adı surgunlikte barabar oldıq unı anna şe işte
50 bizin qoçirmezden bir ekı uç kün evelsi ayağın alip kētkēn neme abı yeden tizden tepede
ayağın alip kētkēn askolqa bomba tüşkēn u Kısçılı ta var edi yolda kitkēnde sıcağ ende su
yoğ bünü başadı ayağı Kurtlamaya başladı dohtır yoğ kimsa yoğ ğaripın u prama ağlay
sızlay er kim unı aciy ular dā ağlaylar ofşim awle an awle on sekizim on doKıs kün
degende büz üzbekistañğa barıp çıhtıq barabar tüştüq nu ular u Kısçılı...ekı yıl yaşadı
55 son keçindi u Kısçılı pek Kıynalğan edi yō şonnan yaşadı u Koltü täyahtan yüre
edi...ana Kalhozğa tiştük bis odız dohis hane edig bizer tüşkēnde u qalhozğa u halhın
goçip goçip kitkēnlēr oldı e çaresin tapKanlar şēr yerine başqa yerlige sawhozğa a biz
babamız yoğ edi babahım rahmet olup kētti babamız yoğ edi bis haldıq qalhozda lafiñ
hışhası dohis hanem bi şı haldı paşti otıs yirim sekis hanesi epsi u aşılıq taq Kastalıhtan
60 epsi olup kitiler zavalılar alla rahmet elesin sondan ana biz işte endē mehtep vahtına

yaşımıs metepłı wahtına kégende meteptë uzbekçe oħuduħ men on kłas uzbekçe
bıtırdım ana ønnan son ellı sekı sēnesi armiyā kıttım armiya armiyā kıtmezden a ellı
senesi bız anda odurduħ altı yıl u ƙalħozda hırh dōrt ellı senesınces odırdı ƙalħoz
yerinde son ğoštı sawħoz a āndā sat sawħoz bar edı...ƙoçtıƙ anda otırdıħ plot ellı sekıs
65 senesınces ellı sekıs sēnesı armiya kıttım armiya kıttım uç yıl Kızmet ettım ānda
uħraynada ettım slujbanı dneprapetrovskı oblısta...üç yıl slujbadan son son demelizasya
ētken son kene ğaytıp keldım ũzbekıstaħğa un nas son işte işe kırdım oħumā kırdım
teħnıƙomğa...bıtırdım u saħāda da ƙalıştım işte yırım doKuz yıl ğas saħasında ƙalıştım
men anda vot son altmış yedı senesi ewlendik bo ğanıma ablēlıknen işte ana anda işte na
70 ğadar omır ēttik bız ũzbekıstanda barabar vot son andā ewlendik ekı oğlımız doğuldı
alım rayım bũyũk boyıƙ soyı alım kıçığı rayım ũlar ũzbekten doğulğan ballar son ule
sıra keldı işte anā seksen doħũs senesi mında ğoçıp keldik ğırıma mınna kēgen son da
men doħız bũçıħ yıl işledım mında ğorgazda vōt sōn sēksin sekıs senesi pensıya çıhtım
işte ana unnān bı yaħ şte mına yawaş yawaş allanı bergen omırını rıssını yāşap kiremis
75 şte mında keldik anda mında ƙalıştım sehzen doħıs senesı sentabır ayında kēp çıhtıħ e
mında kēldık e nu çoħ yerlerın bıs sehzen sekızde seksen doKũza kelıp aldıħ
awğus...sonında aldıħ ef awğusun sonda bular keldıler me sentabırde kēldım maşna
āydap kēldığ bıs oğlımnen barabar ana ana mında kēgen son işte ballar oğlım armıyada
edi o altmış seksen altı senesı armiya kıttı slujbadaydı u da uħrayna slujba etti izmal
80 dēgen şerde izmayıl a kıçıkım u da mınnan u mınnan kıttı armiyağa u na bır u da bır
nemēde slujba etti şte u da uħranada slujba etti Kışhası ē epsi uħraıyada slujba ettik ana
undan son işte mında kēldik işte ana andan son mında na ğadar bu uħmetnen talaştıK
talaştıħ dēn kibik u waħlarda bũtũn yerlerde ana ew alsan prapısƙı etmiler ew alħın
çaresi yoğ ğalklar ũ yahta bı yaħ ta işte ew Kıdırıp yũreler zawalılar mınnan bız ende
85 ew aldıħ mında otramıs mınnan geçen adamlar çoħsı ōw sorap yũreler ğarıpler ana kırıp
mında dēyēn kibık çay aş sō yapamıs u vaħıtā babet ğıyın edi ƙaneřnı...varmaħ kerek
ola edı un ũsne mına dēm jamımız yoħ edı camı arKasında yũrdik mına Kartlar şiler
yaşlar vōt son abu camımızni aldıħ...cematnen barabar ęnı bu u şindi camı olğan yerde
yolın bu bũ tarafında edı camı baştakı camı bozğan ular bu aptēkanı ƙorpusın bıs
90 ucebny ƙorpus şo camını uçobny ƙorpusı edi dēp işte bıs aldıħ ole arğasınan yũrũp n
aptıħ yaptıħ şte bır binanı aldıħ pēk balaban dũgũl alım bile unı ana şındı şte camımız
mında mına bı yerde şte camıde Karışıp yũremıs Kaç ıl sekız doKız yıl men nemelık

yaptım múyazın oldım şındı yaşlarğa tapşırđıh ē anda şte kena barıp barıp ezan çağırām
 abette haldirmayım ezannı başha waħıtta yaşlar çağırālar vot anā işte oleliknen bñ
 95 küngeceş mına bugün de sağ selāmet yaşap yüremis...Kerandada endi bizde nasıl
 heranda işte Kerandada olsa anamızın osın babamızın olsa awñ endi babamız rahmetli
 ete olıp kitı anam mında keçindi menim...ē ste bayramlarda nasıl bayramda başta
 yamıge varıp kele edik jaminen kegennen aman znaçit anamızın holın alēdik bo hol
 hoñşın deyen kibik arħadaşım menim holım ala edı bizlerde ole zavidino...bayram
 100 kunleri bis mında birinci emamımız bar edi alla rahmet elesin mollamız abdüraman aça
 bar edi uğa işte i Kağan Kartlarğa şu kunleri camiden çıkkan son aylanıp bularnı
 ziyarēt etemis vot hartların şilerin...Kağan kunnerimis yürüp Kartlarını i taze olğan
 adamların bizde uzbekıstanda ole tradisa bá edi üzbeklärde unı biz da mında da
 Kullandıh unın bir yaramay yeri yoh taze olgen hartların işte yaş olsun hart osın ularğa
 105 barıp duwá oħup ste yasın osın tebarák oħıp oların ruħlarına duwa ete edik şındı ole ya
 āna bugün de bugün ste mına allağa na ğadar şükur etsek buĝuńge yetip keldik mına
 oraza kunine mına şındı znaçi oraza tütamis allanı yardımınen bo orazaların sonına
 çıhmağa epmizge ve bizlerge nasib...bayram kunleri ende mına apay kişiler baramdan
 arafe kını var bir kun ewelsi u kunı bütün cematnen barabar mezarlıkka varamıs
 110 bütün...bir kün ewelsi son bayram kunleri camıge warıp bayramdan çıkkan son ānā
 demin aytıp keçtim e anawu taze orgenlerin...Kartların nē temis ewe kegen son anā son
 Kaytıp kegen son Kawemizi içken son işte ana u Kawaltı u yağ tatlı şiler ste aşlar e
 elinnen kegen Kadar ste mına arafe kını e is çıhara diyler u waħıtta Koñşılarga çeberek
 osın tawaloħum osın ne osa ste çıharıp ular kēter edi bizge biz... kitemiz ste awle adet
 115 bar bizde...bizim eki bayramımız bar yo bizim eki bayramımız bar oraza bayraminen
 ekincisi Kurban bayram bu meñ neçün degende men bu Kıdırlez yapalar bazı yerlerde
 men sizge bir masal kētriyim men ğazette oħudım bu nemedede maldavya haħlarda
 maldavyada bir neme degen haħlar bar ne şuların adları la ğāĝauzı ğāĝauzlarda bir
 zamanlarda mindan bu mına priazovyada mına ğoçıp...anda nu ular ħristyan dinide ular
 120 şındı ular da kuteler Kıdrez bayramını nu men bilmiyim ste o bizge... diniy bayram
 dugül e nu ste abu bār waħtlarında saşılĝanda şaşħanda şilerinı opşım ekın ekkenlerinde
 ste beĝday sepkende baħa ekinlerin ekkende u waħıtta oĝan bār bayramı ekēn ste o ne
 bilim bizde mına sā enı bis bayram etmiymis...kegen yılları etkēnler eteler nu biz

yetkenimiz yoğ minā kēgen yıllarımız nēme ola edi abū toplaşular ola edi mında bızım
 125 bīr hālī degen qoyde azis bīr azizimiz bar anda bīr hābırı bar onın adamın anda yıǵlışıp
 Kārlı qoyinde anda duwa oħup şı etıp aş su pişirilip anda otirilip Kaytıla edi şte vōt bu
 hārli qoyinde bo mīna bū otaçılı qoyınnan keçip kitesin otaçılı qoyinde sonqu kuy anda
 bīr beş altı kilometr u şındı u qoy yoh unu yoK ettiler ular bīs kītken son uların qoygən
 qoyın bozğanlar şı etkenler nu aziz bar anda azizge Katnāylar cemātlar anda varıp
 130 oKuylar ünī ruhuna şı eteler vot Kanda mında eval ezilde nu ewel ezēnde de naz dim
 sizge işte ewel ezēlde bo oraza bayramın kene awle şte camige varıla edi başta ěndi men
 bīlgenim hādar men endı Kīrimda bīlmim ũzbekīstanda bız olğanda e nu ebet baba
 dēdemis ebet tutar da bız endi men bīlmim jo men altı yaşna bala edim e ebet tūtħanlar
 ebet hārtanalar mīna babalarımız tūtħanlar temiçikkē turalar...turğanımıs kıbık işte
 135 temişēke tūramız na sat üçte tūramız bız aş su azırlana mīna arħadaşım alla sawlıq
 bersin aħşamnan su aş su azırlana sabaħtın me tursatmayım men ozım Kızdırıp er şı
 uslowya war şındı ne diyim sā...sabaħtın ana başta şonnan sont sabaħlıq aşığan son
 niyēt etēmis orazanı tūtmağa u qunu vōt sondan men ũşte tursam sāt beşte yatam son
 oKıyım sūrelerini oKıyım kitaplar oKıyım şte Kuran içinden sureler ayetler...oħulğan
 140 ayētler epsi uların şte ana uların netip şte eki sat onnen maşħul olamız şte son sāt
 beşerden son açılı uzanamıs ratlanamız dēn kibik namas hīlamıs son ratlanamız toy
 mirasımları endı başta mında ũzbekīstanda ũzbeħın osın mında osın şte başta endı naz
 dim sizge u vaħıtlarda işte nişan ola ediler başta sos kesim ola edi sos kesim ola edi
 başta son nişan ola edi bīrbīrlerni şte Kīs taraf oğlan tarafa urba çeşit türlü ciyezler yapa
 145 ediler oğlan taraf Kızlarğa...ana awle sonnan nişan olğan son toy nişan duvası olğanda
 son toyın kēse ediler qununu haçan olacağını mındak kibik şte vot onnan son qununu
 bīçken son şte vaħıtı kēgende toy yapa ediler soysopin çağırıp şte arKadaş dost...çağırıp
 şte toy yapa ediler ana toylarda u vaħıtta ende allah...rahī hoııla edi dē olarda şındı
 endi çoh dīn hārdaşlarımıs unı vazgeçti undan rahī şaraptan i yapħanlar da bar endē
 150 erkim...ana men bu aħadaşım men ozım otra edim yanğiyulde tap samarħan oblīstan
 alıp keldim ole ole tağdır ole ekēn da...arħadaşım nedibe şerfe andan o vaħıta andan
 keyen olıp alıp keldik ũzbekīstanğa altmış yedi senesi ana andan berli barabar yaşaymıs
 şte allağa şkur elhamdulīlla e masallar destanlar ende e men ballarğa işte yaş olğanda
 ozım taħiştirip taħiştirip çeş türlü masalar ayte edim buların yuhlasın dep...sekiz yıl

155 anda h̄atnadım son tap seh̄s̄en seh̄sen s̄enes̄ine varġan son son başadım mında taşken
taşkent b̄izge yaġın edi erim eki kilometır anda h̄atnadıġ işte asraġan şte pamidor K̄ıyar
des̄em başa şilerin sata edig bazarda m̄en b̄ir k̄un ħalıřa edim b̄ir ħun...an awle ollıp
yařadıġ uzbekiştında ana deyen kibik K̄ısmetımıs ħoterildi m̄ına ġoċıř keldig m̄ındā da
160 üċünde yırım il olacaġ m̄ında ġoċk̄en̄imis an awle işler K̄ızım ende b̄iz u ħoġ evelki
oġanların baba ded̄emizde işitip bilemiz şte urf ad̄etlerimizde ende ozımız de b̄ir paċa
adetlerin bilemiz endi nu sen sorasaġ bekim b̄isem aytırım dā ne merahlı şiler edi d̄orsın
aytsam b̄izim waġıtta ana babaġa b̄izin oturmā waġıt ta yoġ edi K̄ızım u waġıtlarda anam
rahmetli b̄iz naz ġoċıř keldik babam rahmetli alıp k̄itken edi ana b̄izler anam bit̄un k̄un
165 işte sabah k̄ite ahşam kele ne anam ħanda pamuġ pamuġ ħapalay ed̄iler pamuġ saċa
ed̄iler pamuġ ciya ed̄iler anam em ħalġoda ħalıřa edi rahmetli em de mek̄epte ħalıřadı
uborċıtsa olup m̄ına b̄izlerin u waġıtlarda ħoċ adamlar balların ded domġa verd̄ile ana
babası oldı ya baġıp olmān s̄on ded domnarġa berd̄iler balların ħoġ ballar olġan son ē üj
d̄örd beş tatarlarda bala ħoġ oġan da u...ana anam b̄izin ded domġa bermedi b̄izlerin
170 boyık nu b̄is uċ aġa ħardař edik b̄er K̄ıs ħardařımız bar edi ana aytım da b̄ir ħun ewelsi
ħartanam al k̄it b̄iraċċan edi s̄emiyizge ü ħardařıġım anda ħaldı ular t̄uşt̄u oralġa olar
anam u waġıtta ħoġ aġlaġan edi r̄ametli b̄ir ayın içinde ħ̄arbabam keċindi ħartanam i
anawu K̄ıs ħardařıġım b̄ir ayın içinde epsi old̄iler ab̄i K̄ırġ beş senesi K̄ır beş K̄ır altı
senesi e ende u kişk̄ene ħardařım u uje üzbekiştında b̄is uċ aġa ħardař edik u
175 ħardařıġım ħırġ yedi senesi oldı r̄ametli u waġıtlarda da ēndi aċıġ dā Kusamız ařġa
toymay ed̄i K̄ırġ yedi seneleri u K̄ış da oldı anda K̄ış pek sowuċ ola edi başta anda
faġtiċiski sonġu waġıtlarda...anda b̄iz oġuġan boyımısċe...awa edi toyis K̄ışta pek
sowuċ ola ed̄i yazda pek s̄ıġaġ ola edi ana b̄u deċabır ayında u ħardařıġım ħastalandı
oldı rahmet osın canċıġına al k̄it̄ib unu şte ciġan son üċ k̄unn̄en son řaċalları ħıġard̄ılar
180 ũnu mezarından awle ē yer buzlı şi ete ē u waġıtlarda nise awle ett̄ir̄ip u waġıtta řaċal
pek ħoġ edi uzbekiştında nise u waġıtlarda awle yaşayış oldı ana son b̄iz ekimis saġ
ħaldıġ aċammen barabar e işte ana oştik boyıdıġ deyen kibik ħalıřtıċ sekiz yaşında
oġanda men uje at at usn̄e mınıp awle atnen barabar pamuġlar içinde...ana son işte awle
oşkenim mal b̄irewlerin s̄ıġırlarını baġtım eċkilerin baġtım anam ħalıřa aġam u da ħalıřtı
185 son an awle attirip ħaċ adam̄i s̄ıġırını baġtım v̄ot son ende ell̄i senesi son sawġozġa

ğoçkèn son beşin sawhos arası pek ohsah ek̃ kilometır edi işte anda yaşadıh vot awle
ettirip şte yaşayış awle keçti balam...endı tatar aşlarından mısakKa aşu bar mısakKa u
rametli anam pek aşha usta edı u Kabahtan yapıla na pişken habahtan habahını alıp
able...son başta hıyma çekile hıyma çekilgen son pırınçin Kariştirıla ili yo unı
190 Kariştirmaylar başta tıbine bir sıra neme acıh su hoyalar usunden habah tızeler acıh
usunden Kıyma sepip çihalar usunden pırınç son soğan son ekinci hat bir da kena habah
úsunden Kıyma pırınç vot harabiber...i son unu Kazançıhta pişreler açıh sunen barabar
yawāş atēşte awu harabiber u etnen oçin neme te.... birbirine ole bir nezetli KoKu
ola...unu Kāştirmaylar sön awle alganda da awle sıra sıra alıp aşana bu mısakKa diy
195 ediler unı çok adamnar bilmi bizde yalıböyda anda başha türlü bir paça aşu sular vot son
ne endı yantıh çiberek degen dayın burma bürma habah burması haba burması da
rahmetli anam mına arhadaşım da er wahıtta yapma bu ozı habaK aşamay u balaban
etip açu nemeñi hamurın tabah etip açu son yağlay yağlağan son úsüne eğer habah
burmasın Kabağ eğer habah osa...eğer etli bürma da ole ola nu bu habah burmasına
200 naçit yağlağan son úsütne Kıyma tókıp çıha eğer et olsa neme et bürması soğannen
barabar...habahın neme bürması yapmağ için habah bürması başta erendeliler habaKın
erendeliler azırlaylar son...usne biz cewiznen Kariştirip yapamıs cewizin da...awan
dēymis able demiden nemeden başta able nemeçikler ola edi kerı diler awle a şındı
nemenen misarupkadan çiharasın misarupkan çiharğan son awun başta yağlı nemeñi
205 yaprağın üstinde hamır usne sepesin nemeñi tegizlep çıhasın habahın erendēden
keçirilgen habahın usne son cewis togıp çıhasın harabiber açıh son able yawāş yawaş
açıh damışçarah osa şeker sepmek mükün able sarıp sarıp sarıp sön tomalağ
etip...tawaña göre naz tawa tap aşacağ keldim u son peg yahşı ola u son men sozı ozım
men ozım sousa sevem...u ma pişirmiy nu anam rahmetli epsini ma yapu anawu
210 mısakKa menı en neme firminı aşım mısakKa Kışta KabaK oğan son nu tawaloğum
Koyalar son neme menı u arhadaşım neme taraftan çöl taraftan ular yelin rayondan ular
yahşı pek yahşı kobeteler pişireler rahmetli Kaynānamdan Kaynānam pişire edi Kalağay
degen ši pişireler KalaKay u Kamırım sarıyağa basalar unı nedibe aytır...āna yazda şın
taze bahla samsahnen aşamağa āna mende er wahıt ola bahla...bo ozenbaş koyında
215 başta ozenbaş halhı yaladan keçip ozı nemege tüşe ediler yalıboyğa ozenbaştan
yalıboyğa yalanı keşip parsağ on altı kilometır menı rametli Koşım ozenbaşlı edi son u

waħıtta u ozenbaş ħalħı anda al kĭtip krez olsun alma olsun erik olsun Katiħ olsun deyen
kibik penır olsun vot bole ŗilerın al kĭtip sata ekenler annan ħaythanda okmek ħalwa
opŗım...son bĭr ħŭn bĭr apayćıK ŗte alĭp kĭtken anda kres yaltaġa kres pĭŗken
220 waħtında...varġan sathın ozĭ awŭ tataca rusća ćort dēmege bĭlmiy ēken awu nēme
aytmas kibik tatar atmas kibik ćort dēmege tātaca lafetmege bĭlmiy eken son rusća
lafetpege toyist rusća son bu vara ŗte sata naz ēte sata ŗte aħŗisĭn alıp Kāyta son Koŗŗısı
ayta soray bĭndan aKıs fadmē dēy yaltada ħaŗŗandır ya krez diy ēy Koŗŗı di kĭm bilsin u
diy ćitiri pitiri dedĭler di aldı aldı kĭttĭler di awuŗday Kalġan laf son u ole ŗiler bē
225 Koŗŗımız rahmetli... ular endĭ bĭzden balaban edĭler rahmēt olĭp ozenbaşlı edĭler son
bŭlar kena bu waħtıŗız bar e a mēn aćıħ kećer yapar namazın son bular ē waħıtlarda Kız
baħmaġa wara ēkenler soz mısali mĭna menın Koŗŗım oġlın ewēndĭrēcek Kız baħmaya
bara bĭr baŗhā koyge son dēy sen diy anda dēy ŗte maħta kŭyewnı maħta diy ŗte son
bŭlar endĭ baralar son dēy ana ekĭ ħuda ŗte olacaK Kuda lafetĭp otralar son bŭ soray
230 ewĭ barġı barmı di bar di ćayırı barmı di u waħıtlarda ole soray edĭler da vot ćayırı
demesĭ ana saŗılġan yerler ŗte boŗ yerler iŗte er kĭmin ē waħıtta ozĭn ćayırġı olġan no bu
koylērge mĭnna soz mısalı olġan adam ya nēme saća edi tŭtŭn u waħıtlarda tŭtŭn ili baġ
baħća ũ yerlerde soraylar da son son ana ewu barmı a ewĭ bar vōt ćayırı barmı bār dēp
soray ekēnler da son ular aydı yaħŗı endi bular kēliŗēler eki ħuda ende toy yapacaħlar
235 toy yapalar endĭ kelĭn alĭp kele bĭr kĭćkōne ewćĭkke son bu endĭ ana babası...ćayırı bar
dēp aytı diy endĭġı no fŭħare ekenler da son bāy degen ya sen ewĭ bar ewım bar ćayırım
bar deb aythēniġis ya bu erĭfin bi ŗi yoġ bu pek fŭħare eken soŗ aythın sizge olsa
ewlensēler ćalıŗsalar ewlerĭ da olır ćayırları da olı dēp aytım dep awle ayta ekenler
sondan dā bĭr denesi ende bılar...ewlenēcēkler ħuda yibēreler awu nēmesĭne ayta
240 baracaħ nēmesĭne Koŗŗısĭna āyta seŗ anda di boyıġ boyıġ lafēt di son o boyıġ boyıġ
lafet demesi bu boyda ma nēmē kētkende etit yā ŗĭn ozenbaŗa kĭtkēnde bĭr boyka degen
oćsek bĭr daġ bar boyıġ boyıġ lafet dēgende ēndē bŭlar er ġŭn lafēteler em nēmē te awŭ
son bu awu balaban lafēdēcek olıp beŗ altı laf aytġan son sōz āythın son boyka dēp
Koya eken awle ŗiler endĭ men aħlıma kēse bĭr ekĭ bi ŗiler aytmaħ mŭkŭn endĭ endĭ
245 ŗĭndĭ kerek oġanda kelmiy aħlına...turķiler bĭlem bĭlem ćoħ turķiler bĭle edım anam
yaħŗı yırlay edi ozĭm de yırlay edım un ćĭn ezan ćaġıram da un ćĭn mŭyazın oldım
ullēde mĭnda er waħıtta ćaġıram ezan...beyĭtlerin ćoħ bĭlmiyim da a bole nemesini...

maḥamların mumḫın aytnaḡa nu ŧtè ozimizin baba demizen ḡaḡan turkı eski turķiler
vot ŧındı otırıp yırlayım bĩ yerde...bĩs ŧındı çoḡ adam mına sã mında kèḡen son bĩs
250 toylarḡa varmaymıs çoḡ endı Katalaḡan son biledik eskĩ túrkiler ebet ekide bir kefim osa
cırlayım bılgen túrkilerim...

Konuşan: Lenara Anafiyeva, 69 yaşında

Derleme yeri: Bahçesaray, Albat

n epasıs ya özi ballar ne yapası ya pek yahşı balam alla Kolay ketirsın işleriñizge bütün işleriñizge lenara anafiyeva lenara...anafiyeva Kırhıncı mına altmış toKız yaşında mınā Kırımıdan ana qoqqoz qoyindemiz biz saqalınadan e e ekisi de qoqqozlıler anam ocapçe edi na qoqqözde olğanda ocapçe edi ü yaKKa barğan soñ endi... keldi... başta ocapçe
5 oldı me anamda birıncı sınıftan anda oKığan edim son yaslida işledi şu son eñ soñda metpunkta sanitarqa olup işledi am a babam mında olğanda mağazinde selpoğa...edi mağazinde işledi mında sön ü yaKKa barğan son trahtırlerge tabılcı diy ediler u wahte şte ulen işte işledi e unda da pastayanı işledi keçingenıñge hadar men bilmem balam mında qoqqozde dört yaşında edim şte kitenimizde bağganımıznan şte anam dā işke
10 kirgen edi babam da işke kirdi biz ule pēk Kıynalmağan edik endi Kıynalğanlar pēk biz aşlıh u wahtler qormedik babamlarğa şte trahtırcilerge u wahtte yer aydağanlarğa yahşı praduhta bere ediler daj alē Kıynalğan Koñşılarımızğa anam alıp çikıp ne tip yardım ete edi u wahtlerde bir şı yoğ balam alıp kiti beriyim ğarıplerge dep er waht yardım berip ture edi Koñşılarğa Kırım tatar Koñşılarğa bizler ulen endi Kıyın uzbekıstanda
15 namañgan oblıstıdanmız da bıs...anda şte oKıdım doKızıncı sınıfın bitirdim anda özbekçe oKığan edim biz qalhozda otırdıK rayon uzāk edı rüsça oKumaK doğru kälmedi i son namañğanGa tehniqomğa kirdim met tehniqomğa unu bitirdim i şu ızımız otığan yerde metpunkıt ber edı elli beşinci yılı bitirdim son pastayana anda bir yerde işledim zaw metpunkıt olup...anda ewlendik i şındē de dört balam bar bir Kızım
20 İstanbulda otra üç tane oğlim bar bırsı uzbekıstanda Kaldı ekı danesi mında üç tanesi ewlı bir tanesi ta yoğ yō men ceñkten bilmiyim balam bir şı endi ular ayte ediler aKılımda bızın ewimizde şte neme şu nemislerin bir büyüğü otra edı otırğan edı wahtinde de...kim bile onı ceñkte pek KıyıncılıK ola diy ediler endi bu başha çoğ şı bilmiyim de men o aKKında ule deqabırde sekiz yıl olacağ biz yaKında keldik doğru
25 mindamı şu üyge keldik doğuru u üyümüz yohtır eken qoqqözde bir şu otırğan adam içkici adam otırğan i içip kelip papirosın taşlağan eken ekı Kat üyler edi üyümis aKılımda yanıp kiten yoKtu ewımıs yanğan a qormēge istedik te...barıp qordık

koyımızni ek üç kere barıp baKıp neme tti a mèn ule çok ikaye nemeler de bilmim
balam na şige de sallığım yoK kim bile ende pastayanni şte neme olup işledim ayttım
30 zawur bile kəle ekən bita way balam mende bir şı çıkmaz men bir şiyin de
bilmiyim...endē mesela me altı yaşında mektepke bardım anda ballarnan dost oldıK
uzbek ballarnen dōst edik pütün oynay edik sıgırlar aldı babam sıgırlar bahtıK
Koylarımıs bar edi ularnen bərabər pastayanni dost oldıK oynadıK a mektepke bardıK
doKııncı sınıfıhayce beraber ɛlarnen oııdım i pek yaıışı edı ular da dōst edik hepsinen a
35 ularnən şte mına otıs sekiz yıl işle bir yerde u ğadar sēwe ediler menı pek sēwe ediler
kēgenimizde de epsi ağlap hayırlaşıp ne tip halılar ɛs balları kibi kōrip hartlar pek yaıışı
ediler hepnıs pek mabet otırdıı anda u ğadar yıl andā pek yaıışı toylar ola edi duwalar
ola edi duwalar pek yaıışı ola edi soı toylar ɛ ğadar ğuzel ola edi anda bızde...degen
yerde otra edik bitūıı Kırimtatarlar kele edi hiç kim Kalmay edi toydan nemedən pek
40 yaıışı ola edi toylar bir toydan Kalmay bızler de arKadaşımnən bara edik mına tatarca
ola edi bitūın yaıışı pek pek yaıışı kēce edi mabet mabet erkəz oyun kulğunen otırıp şēıı
neme tip keçire ediler toyların duwalar da pek ğuzel ola edi a soı soı mən anam da
babam da eskice oKımağa bile ediler babam mında Kııımda medresede oKııan em pek
yaıışı oKııy edi eskicenı de babam herkes hurmet itedi anam da ɛKııy edi ulardan keçti
45 ma son mən ozım de oKımağa başıladım arapça ē şindi Kur'an ɛKııyım ule şte pek yaıışı
otırdıK ızbekııstanda da ɛpsinen mabet mabet otırdıı kimsenin bir Kawğa bir şı olmadı
ule şte dā ne dēmek mumkun Kız ende şte oğlan bir Kızın korse ün sewse neme
begenseler şte anası babası bare edi Kızın stemege barı şte lafetıııı Kızın anası
babasinen ne tkən son nişannap keliyik dep kele ediler sōs kese ediler ɛndan son şte ağır
50 nişan alıp kıtme kerek diy ediler bir kúnın tayin etip u kúnı ağır nişan kele edi u ağır
nişan ketirilgende toy vaııtın belğiley ediler ağır nişanĜa endı Kıs taraftınen oğlan taraf
ekıııı birbırnən lafetip kımnerge şı Kōymah kerek Kıs taraftın oğlan taraftın kımnerge
şı Kōymah kerek a kimer çoh neme tmegenler tek oğlannən Kızın ɛzıne Koya ediler
ekıııı nēmē tse oldı dep a başıa nēmeler ana baba soyısopına ağa Kardaşılarına Koyıp ɛle
55 ğuzzel pek yaıışı merasımler ola edi uların ende hatırlayım bilem şte anda ızbekııstanda
oğan şiyin sūnnetler sūnnet merasımlerı de ola ed tamam toy kibi bıyık toylar yape
ediler pek çokları a kimer nēmelerı yude bir duwa yapıp kēstire ediler mən de üç oğlımı
kestirdik toy yapıp anda üş tane oğlım bar bir Kızım bar şte Kızım da yirı toy etip

ewlendirdik mına eki oğlim da ule etip ewlendirdik anda ulen nemeler ola edi şte
60 şenlikler ādlar meni babam pastayanna at Kuya edı çağire ediler yanı bala doğulsa varıp
şte a Kolına alıp duwaların oKıp ne tip adın Koyıp güzel güzel etip adın Koyıp yahşı
atlardan Koyıñ ballar adın da nemesi ola dep ayte edi at Koyıp keleturğan babam
rahmetli bayramlarğa da şte Kurban bayramı olacaK oraza bayramı olacaK dep erkez
azırlenıp aş sular pişirip ule guzzel güzel erkes Kol opmege bare edı Kartlarğa bare edik
65 epimis Kaç Kart osa epikisine barıp çikila edi yaşla güzel ola edi yahşı ola edi men
ozimizın tatarlarğa kurabiye na çay may içme Kurabiye awlen neme şiler pişire ediler
anda da çohsı plaw degen aşha öğrenip çohsı plaw pişire edı arefe kunı diy ediler ya
çuberek pişire ediler Koñşılarga bere ediler beş altı Koñşısına çikara ediler ya çuberek
ya miñgen çuberek ya plaw kasadan plaw alıp kite ediler miz özüm de yifaK
70 olğanımızda alıp kitip amman aveslenip neme te bere edik ular da bizge Kaytara ediler
olen ola edi ende başha çoh şı bilmiyim de balam men de ramazan ayı tıp u ğadar yahşı
ola edı tıp yufaK uğanda oraza tuta edik... bu Koñşımız bar edi üzбек Kısıcı awunen
ne tip yufahlıhtan tap oraza tutıp neme te edik anda ballar yaşlar da epsi roza vahtine
yetkinler epsi oraza tute ediler bir vahtler anda da şte pek Kattı tuttılar bu din nemesini
75 a sonđan kene özine Kaytıp herkes namas KılmaK oraza tutma biramlarda birbirlerine
barmah kelmek ve yahşılanıp kene ne tip kitken edi yahşı neme ola edi şte bayram kibi
ola edi endı kim bile şte yahşı tatar aşları ne olsa şte Kolaylimi tataraş pişire edı yapıp
Koya edik aşşamnan saba turup süzüle edi miñgen çuberek çohça pişiredi adam yüregin
tuta dep anam rahmetli endı çubereg miñgen çuberekke miñgen hamır basıp Koyasıñ a
80 undan pişirile şte Kamır basıp yayıp minda da pişiremis çohça ulen ola şte e tatarasın da
şte erkez er türlü yapá eken şte bizler mına tatarcasına özimiz anamlar yapkanı kibi
yapamis mına süzilecek soyın anam rahmetli a endı dört köşe etip Kamır kesilgen son
Kıymanı Koyıp awu dört uçın able ne tip Kısıp awlen yasay edik i anam aytedi rahmetli
awü köşelerinnen suçıñ kirip nezetli olır balam diy edi süzilecek soyın ole yapa edik a
85 sulı soyın...yufaçlı yufaçlı etip şte able ne tip bant kibi ne tip yapıla edi olen ebet anam
rahmetli pişire edi men şindi özlerimizge de neme keldi kobete şte minā kelinim de usta
yapa hamır basıp açıp yapıp dülber atıp awle neme tip yapalar şte kobete bir ek türlü etip
yasaymız unı da ule meseła plaw çohça pişirəmız e uezбекçe plaw pişiremen tatarcanı
bilmiyim men çok uezбек plawımı şte markof doğraysıñ...şte sabze markof doğrap

90 soğan doğraysıñ et pırnıç başta yağın yahşı Kızdırıp etip Koyıp yahşı Kawurasıñ soğanı
Koyasıñ...Kawurasıñ KıpKırmızı etip son marķofin Koyasıñ unı da yāhşı etip
Kawurmağ kerek yāhşı guze Kawürılsa tamat pır şı Koymağ kerekmiy oña tamat
Köysañ nezetsız ola plaw tamat Koymayıp marķofin ozın yāhşı Kızarttırıp Kawurıp
pişirseñ pek nezetli ola Kawurıp suwun Koyasıñ yāhşı Kayñay uña da şte mına zıra
95 diymis bilesisim sıs biledirsı elardan Koyıp Koyıp baharatlardan Koyıp son pırnıçıñ
Koyıp aşçıñ su su Koyıp son yahşı suwın çekken son tekararı kenarların de ortağa ne tip
bır şı Kapah Köysañ şte bır yırım minut tura undan son abü yahşı Karıştırıp yemege şte
verile nemege men şte mına saba erte turam namaz yapam ana namaz yapkan son
Kur'an okıyım yasin okıyım bāyā şte abı sāt onlarğayce neme olam son sāt on birde
100 tilivizirde nemedan kuweytten abu Kur'an okumağ istegenler için ana ne bere bır adam
Kırımğa kelgenimizden belı u adamnen beraber bır sāt okıy Kur'an okıyım beraber u
adamnen...degen adam unen beraber okım her kün bır kün neme kaldırmadım şte mına
altı yıl oldı awü neme antina Koyılğan son şte neme olıp çıktı o u undan son çıkıp şte
ballarğa ne işleri olsa yardım verem aş pişirmek kerek osa bır şilerin doğrayım neme
105 tem yardım etem ularğa ağarothā tekararı yardım her şiyimiz bar ağarotta ballar erte
bahardan ridişka saçalar bütün ağarotka unı satarlar unnan son fide saçalar fideni satarlar
fideden şte bütün azbarğa ne kerek hepsin özimizge dep saçıla pamidor Kıyar her şiyin
büber hēr ne kerek hepsin saçamız özimis bazardan bır şı almaymıs ble qop
ayvanlarımız bar sığır ekı sığırımız bar şinde ende ekisi de buzawlaycağ Koy
110 tütmaymız neme Köyların bakmağ Kıyın de şte arkadaşım sığırların bakıp kele er kün
Koylarımız yok üle şte künımız keçe balam... naw yerge alıp çıkıp ridişka satarlar
ridişka olğa vahitte awle bır şiler olsa ular da satmağa bahmağa neme tip yardım eteler
ular da her şige ballar da boş turmaylar kelinim de şkur allağa pek yahşı her şiyin bakıp
çewırıp neme te u da ağarotta mına şın dünyanı pamidorın pamidor satarlar şinde ule şte
115 allahka şkur er şiyimiz bar...

Konuşan: Şevket İsmailov, 78 yaşında

Derleme yeri: Bahçesaray, Albat

ismailof şefket otiz eki biñ doKiz otiz eki ana ne olacağ anda yetmiş sekiz olacağ ana babam bahtsaraylı baçesaray eski yurt koyinden yoK anam koKkos selo koKkos şay yazacañ naz yazacañ babam qalhozda çalıştı anam çalışmadı mèn bahtsarayda oKıdım mehtèpte birinci klas siz siz öziniş haydan otrasis ya sèn alvatta kım oğlisın sèn kopır

5 altında üçüncü klashancık bahtsarayda oKıdım mèn uçuncü klashancık taK uçuncü mehtèpte oKıganım aytayım birinci klasha vardım mèn orışsa oris mehtèpne vot şındı bahtsaráyda...anda vardım son nemseler kèn son ozımızın eskı yurtın özın mehtepne owuştım anda...üçüncü klas kene orıslar keldi kene oris alfavitnen bahtsarayın ózinde üçüncü klasın bitirdim andan uezbekıstañGa kettik surgunlıkte anda bizim addilenide

10 mehtèp yoK edi...sawhozın dördüncü addelenesine tüştü mèn beşinci addilenede kene oris mehtepne bardım beşinci klasnı oris mehtepne bitirdim onen son babam oldı...mektepin oKımaKın prekratit ettim işke kirdım KırK altıncı yıl işke kirdım men sön çalıştım son bir bayā vahtler keçken son bir Kaç yıllar keçken son ende dajı ewlengèn son yigirım üç yaşında ewlendim men ewlengèn son son veçerniy uezbek

15 mektepne bardım vasmoy şu beşten segizgencik uezbekçe oKıdım.....annan son çalışmā başlan son kapitalnı son.....iki yıl andan dört pıçık yıl.....yaşlıgım aKkında ni ne taraftan koçken tarafımızın yaşağan koçken tarafımızın şu ya ceñktèn ewel olğan tarafı babam qalhozda çalışı edı bizler oKıy edik bu koçme meselesi on sekizinci may kúnú KırK doKuz KırK dördüncü sènesi men uñı u vaht onn eki on üç yaşında balam

20 aǵnayım saba sāt bişte buǵıngı dayın aKlımda...on beş taKKa sroğ verdiler ewdèn çıKıñ dedi...ana anda topladılar Kalkım andan alıp kètkende son çokısı vagonda ebèt çok Kalk olgen soyı dā oldı hasta soyı dā oldı...ana andan son....begawathā tüşürdiler biznin annan dalni birizni sawhozğa alıp kèttiler birizni sawhozında men om bir yıl traqtarist çalıştım andan son samarhanthā kóştım bi mariñkowın vahtinde mariñkow biz

25 yaşlı ballarğa...er ay potpıs ala ediler...son volnı paspırt bérıp başladılar annan son mèn samarhanthā koştım i vot elli altıncı yıldan seksen doKızı jılğancık samarqantta otırdım seksen doKızda da mında keldim bahtsarayğa Kayttım nu u vaht ew almā vıbir yoK

edí tapıldı bu ew šte ule aldıK unı u waht bİr ewge yedİ sekİz adam oçırıtħa otra
edİler...eski ewım u men kège nde men kège nde uı yoK edİ buzğannar a vapşı eskİ
30 ewımıs mİna bē vağzalı n artında...anawu mezalıK...bİzİn eskİ ewımıs eskİ doğıl edİ o
odız yedİncİ yıl yasalğan yağı ewler edİ etİ men ozim aKılımda...azbarın ortasında
je...krugom sklatlar tura da eta vsō na mēzarlıK ũsne tura...ceñkten ewel Kİğım tatar
adetlerİne çoK yol Koymadılar men babam afız edİ asıl u mēdrēse bitİrgen adam edİ
Kuranİ ēzbēr oKıy edİ Kuranİ ēzbēr oKığan adamğa afız diyeler bu nēmsēlerin wahtında
35 bİr ũı āytmadılar o kēne özİn İũİnen ē afızlıKın yapaberdİ a son orıslar kēn son kēne
prikratit ettiler a savit kúmetİ din tarafKa ozı bİrİncİ dūũman edİ o dİnnen dİnnen
oğraũkan adamların vıslat etİp Kapāp ule cēñkten oğne ule ũiler de çoK edİ men
babamı da odız yedİncİ yıl surğun etecek edİler u bütun malın mülkún Kalħozğa bērip
sekiz yüz dane Koy berdik altı dane sawulğan sığır vardik dōrt tane at berdik vot ulē tıp
40 Kutılıp Kaldı a son babama bİr dane sığırın Kaytarıp verdİler smail ağanı balları çoK
dedİler nu bİz bēũ altı bala edik bİr sığırımızı Kaytarıp bērdİler Kağanı bütun kalħozğa
aldılar...a to kulak etip kİtejek edİle kulak etip kİtkenler bİr danesi Kaytıp kēmedi atıp
oldırdİlerım aũtan oldİlerım alla bİle ēnı e kİmse Kaytıp kēmedi...bayramnar eskiden
bayranar eskiden ũeyindekİne baKKanda bek ğuzel keçe edİ e ũzbekistanda da ğuzel
45 oldı bayramnar nu mında ewel eweli bule edİ ende naz etİp aytayım sā ā bu distateka var
da endİ bu distateka dēp orıũũa aytalar da bonı ende ole oynnara...u waht svet yoK bİr
ũı yoK otrā atēũ yaKıp Kızlar toplanıp oğlannar toplanıp bİr ğarmoũka çala ēle etip
kūreũ ola oynaylar mİna bēle ciyinnar olatūrğan...ule bezabraznı ũiler olmay edİ epsi oz
nesİnen ēle ola edİ a biramlarda biram olacaK ēlsa āna ballar toplana edik Kartların
50 ewine kİredik Kolların ũpedik šte u waht ta bēle bōũ yer yoħtır ũİndİki dayın...u waht
ekİ ũekerçİknen bİr cewİz bēreler Koluğa baũKa ũı yoK ya KalK fıhare yaũay edİ an awle
urf adētlar ule keçe edİ duwalar ola edİ nu bİs savet wahtında çoKsı yİzlıden yapā
edİler...açık açıkKa mİna ũİndİki dayın ũİndİ mİna pajalısta arapça oKıycağ oKı
camİlerin Kapıũı ēpsi açık ũayım...oynay edİler e kūrēũē edİler yaũlar...yoK bİr ũı
55 Kamadı aKılımda yoK unen mēn çoK oğraũmam mēn ũİndİ asnavnoy dİni mēsēlenen
oğraũam ende bİ yaK unūtilİp kİttİ epsi eskİden oraza tutā edİler yizlı tutā edİler çoK
adamlar açık açıkKa tuttırmay edİler mēhtēptē dajı tutKan balların tutħan balların

mêhtêpte ocalar curıp su içirip baKa ediler...su kètreler limonat kètreler iştireler...ya meçbur ole şiler oldu a ozbekıstanda oraza çün bir türlü ne olmadı anda orazasın da
60 tuttılar anda bizde samarKantta balabān bir cuma camı var edi altı yüz adam kiredi içine u çalıſa edi pastayannı on çın onı Kapatmadılar neçün bılmiyim...mına buharadaKıların da hapatmadılar da...nu üzbeKıstanda da kaK özimizin urf adêtları tatarlarda tatar ên birinci aşı çüwêrektir...ele Kamır aſlar piſe ediler kóbete piſire ediler bürma piſire ediler yo u wahtte men bilmiy edim ſindi bilem çübereg nasıl yapılganın
65 çüberekin...baſha er bı ſiyim bilem ſu hamır iſin çok aſamayım biraz otıraſıs ſindi kër u aytır u çüberek Kamırı nasıl olgānı an awlê kêſti omırım anda mında keldik mında kën son men çalıſmadım mêhtêpte çalıſtım bir parça bir dört beſ yıl ê kaçıgar olip çalıſtım Karawlu olip çalıſtım a son yaſım tolğan sön pensiya mında çıltım mën teKaran ózüm doĒma odiz ekinci yılım paspırtım odiz dört u odiz dörtinci yıl eki yaſ yaſ
70 olgānımnı Kardaſlarımda da ſay çok adamda bar ole tilip mende dögül u āna ſu ağır wahtte eki yüz Ēram ótmek çün yapılgan ſi edi u...raboçige dört yüz Ēram ótmek vèrediler vot ana onı babam u wahtt ole yazdırğan a paspırt algānda da neyçün onı da dortmadıh vızler aKlım yètmıy tam awzıſnan nè dèseſ unı yazā ediler...ozımnen soradılar odiz dört kaminnantta otiz dört yazuwlı otiz dıt dedim da otiz dèseſ dè olacaK
75 at vaKKan dayın...bèrabèr Korantammen nu babam andā oldı menı anam biznen keldi Korantanen bèrabèr Kayttım men ſindi Kızımnen yaſayım bir ózüm Korantanın içinde hazayka oldı mına eki yıl olāyata torınnar kiyeuım mına bu azvarda yaſayım ole ſi Kalmadı aKlımda olatürĒan yaſlıKta yoK yoK ulè mēni iſim küçüm ſindi dinnen namas KılmaK oraza tütmaK camıge barmaK duwalarĒa varmaK eskiden ne mına ſindi urfa
80 adêtlerimizden ſu eskiden keçkēn dayın keçemis ſindi no ſindi mınawu taKarançıK jemātın içinde bölınme partiyalar bar olar baſha türlü aĒnay u eski...baſha türlü aĒnay epsi ſu bir Kuran bir din epsi bir din ana ſu bölınme partiyalar olgānı teKarançıh millètke aĒırlıK ète özi vèſ yüz wiſ tatar yoK ortalıKta dört partiya biri havaſıstı biri waĒavıstı biri hızbuttahri diy bir ſi diy e ular da dinni küteler mën oların Karſı duĒilim
85 olarĒa ole ſi yapKannan u teKaran mën de bir eski adamlarĒa Kart adamlarĒa izzet urmet Kalmadı baſta bir yaſ adam kese yolıſ deſtiire edi ſtobı u Kart adam bir ſi áytmasın dèp e birsin balası yolda yaramaz osa Kulānı çekip kōtne ſamar dā ura ediler ama ſindi birsin balasına tiyip baKçı vayna çıkārlar ana u ule vaspıtanye n apayıK ende

yoK ule şilerge intrisavatsa etmedim u sabahtan aKşamğa Kadar saba sāt üşte tūram
90 temçit yapam namazımı Kılam onnan son vaht̄it esa tēkarançıK yatam bomasa tūram sāt
yedī altıda altı altı būçuqlarda safsēm turam endē ya özi üçte turğan men namazda da
kimerde yatmayım vot elli yaşık Kurt bar balkurt ana bitún kún şonen oğraşam açıp
paKam bir şı etēm azbarda çalışam...men sizge bir adres beriyim u adam öle şilernen
şoğillaşa em şoK gazetler de oKıy ewinde dā...uzbekistannan kēn gazetler de
95 vardır...osman ağanı bilesiñ rüstem oca onı babası...tatar ecası kolijde çalışa u endē
kolijde çalışanı...on yıldan ziyade endē polstafkā çalışa o znaçit polstafkā çalışan son
naçit ɵ ğadar kúçü yoKtır mēn şay ağnayım ato tam kolijin direktırı tatar adamı jı ço uña
iş vėrmiycekim...aydı nē osa da no ikinci oğlı onı oçin silniy buğun de buğun mejliste
treti mesta...mejliste çıKacaK jornalda statıyaları şilerin...epsı şeyin u çıKara...ana u şo
100 osman ağā varsañ u u iķayeler de epsı şeyin aytıp vēr...mına bı yerçikte yaşay
mına...aydı mına bı yėrden çıKkanda yaKın ē ekı yüz metır barım üç yüz metrı mına
trassa çıKkan son yolğa çıKkan son ógge cüresıs...birinci ew doğıl ekinci ew onKı
birinci nawu ayder marlenı ayder ağanı ewı ekinci olarım ewı ózü şı bir piriulkanı içine
üş tane ew war başha üy yoKtır a son anda kalhoznige çıKasis ana u iķayeler aytıp vēr
105 çok şı aytır u çok şı bile ɵ asıl aħşamğancėk miyiñizin de aylandır mında endē Kartlar
da Kalmadı Kızım duwa alıp barmā ekı üş tane Kart KaldıK onı da bilgen soyı da var
içine bilmēn soyı da var nu tatarca lafetme bilgen soyları awū osman ağa sizin
Koñşıñıs...son ü yahta malıçını fermadan kuhnadan ü yaKka ketkēnde kazım ağa bar
Kartlardan ɵ da sėkseni keçken adam o da bulē cürgenıne baKma abı yaKta Kartlar a štē
110 bir ayder ağa bar mında vsö başha Kart bardıñız n ayttı bir şiler aytım ana şı osman ağa
birinci ɵ nē tatar gazetı ne ne onı alğan pensiyası tołkı gazet aşama şı almay u ilaç gazet
fsö a aşamā apayı baKa stolın üstı mına bule paçkalarnen gazeta beş yıl ógne nass statya
çıKkan sölēñ tapıp bēr epsın a ule adam ɵ bule şilernen erkėz oğraşmay dā no ayderde
var tēkarançıK ɵ ule sėvė tēkaran taħıb etmē a osman ağa etı kapitalnıy şoña barıñ sis
115 awu obır osmān ağada da onda...onı içindəki şeyin çıħarmā bilmıy u...ule adamlar bar
jı...lağırđı etmē bilmıy...óle o o insannar ola ana şı osman ağā varıñ andan da çok
balaban infarmatsa alırsıs...

Konuşan: Osman İbragimov, 84 yaşında**Derleme yeri: Bahçesaray, Albat**

a ayda otrasıs sen Kayda otrasın sen ne naz mıs mıtafa çok mında nı yerde ā nede
 kopırden keçkende a mıtafa...menım adım osman ibrayimof...ibrayimow osman men
 yırım beş seħisen dırt anam okkızlı saħalıniden bābam bũ oylı babam babam vapşe
 dedem epsi mında bu oylı albatlı mına bı yerde meħtēpte oğıdım men cenk başladı abı
 5 abı yerde bar da...demır prınimat eteler de bu bızın...zeħgın tatarın onı yırım sekis
 senesi...erala...me unda oğudum onıcnı bitramay cenk başladı sen cenk Kırım
 nemsēden temızlengennen kōirdiler űzbekistaħa yoK babam alħozda çalıře edi
 babam yoK Kalħoz Kurũmında iřtirak etti babam babam mında öldı anam űzbekistanda
 öldı...bıs mınnan on sekiz mayısta ħırım nemsēden temızlengenınen da cenk bitmedi
 10 den pabedanı bız yaptıK nemedede űzbekistanda ħırım bithenınen da cenk bize kōirdiler
 de bizi biledırsıs bābaħız anaħız aythandır den pabeda anda yaptıħ son řũ űzbekistanda
 tũřtũk neme ye taşkent oblistın aKKurğan rayonına aKurğan rayonında andā otırdıK
 Kırğ beş yıl me anda çalıştım...çalıştım vallarım oħıdılar menı dırd dāne balam bar
 Kızım taşğunı bitirdi men mında onı bitramadım men bařħa oħımadım no şalıştım andā
 15 sekretar çalıştım pamıKta çalıştım...bregador şalıştım eli altı senesi...ēy keirdik nası
 keçti aşlıK son...biħ kũmiř aħcı bėrdiler yardım aw u waħıte bır kila mısırboğday biħ
 kũmiř edi bır kila boğday ekı űř kũmiř edi...řu men anda ewlendim men apayım nēmeli
 kėrmenřikli űzũm albatlım ta ne kėrek sā niũn ħatılamayım ne tarafta din taraftan din
 kũttũrmiy ediler din kũtkėn adamnarın Kapay ediler savet uħmatı diħge Karşı edı de
 20 vapşe din kũttũrmiy namas ħıldırmay namas yece namas ħılğan adamnarın ħapap óle
 adamnar bar ħapap cıberdiler da ħayda olğanın kımse bılmıy son mınawu oğlan balların
 sũnėt ettirmıy ediler...balların kėskėn adamnar sũnėt ettirgen adamnarın ħapay ediler
 diħge ħarřı savet uħmat oraza tuttırmay edile bız meħtēpte oKığanda mında orāza
 tũtmasın dep ruşkanen su alıp partama marta yũre ediler su içirip...toyılar ende
 25 toılar...stol ħoyıp...çindeki kibi stol Koyıp yapa ediler ama tap ole zeħgin olmay edi
 stollar şinde stollar pek zeħgin ama şinde ħaħ yaşı yaşay da sāt Koymā yer olmay...be
 adamnar belile tũrk dil oKığan adamnar epsı diħge oħıyılar yōh adamnar belliler

türkiyede oñıyım molla...a türkler o oların prizidenti bekim bileğirsın kemal atatürk
mıstafa e respublika yatı türkiyenı o lenin birinci dostı edi...hırım rasiya hoşhan son
30 halkların...bizın halklar anda kóçıp kitevergenne orıs dinı habıl etiñ deyenler de soñ
biz oğa dayanmayıp çoçkenner türkiye o türklér bize yahşı toprağ bergeni yok şını bej
biñnen ziyade hırım tatarı bar türkiyede abı dağlar taşlar oğan yerlerin bergennér tatarlar
onı taşların taşıp direklerin tamırların şilerin çıkarıp yer yapıp yaşannar olar adámğa
yardım etkén halğ dıl olar pek kopay kaK bilmiyim ça adamlar da çalışıp dallar dallar
35 Kazanıp apayların anda ciberip dollar hazanıp üy yapalar mında aħça şalışmā yer yoğ ta
mında aħçı hazanmā...meni oğlım anda çalışa...üniversitette ders bermē mında albattan
hatnamaK Kıyın aħmēşit bizge elli kilometır simferopıl elli kilometır albatħa...bar edı
köroğlı şo çoğ destannar mın tatarca oğdım mında bis latince oñıy edig sona neme otız
bēş senesi rus kırılıtsa rus alfavitnı keçtiler keçildi basta latince meni tetratlarım bar edı
40 latince...men men mına...beş türlü gazet alam golıs kıyım alam hırım alam yanı dñğa
alam dajı haħa den satiriçiski jurnal bar...andan alam bēş gazet alam üç tane jurnal alam
yıldızın alam pastayannı yıldız yıldız jurnalı pek yahşı çıKa ama bizın hağ oña
KızıKmay bizın hağ aselit uz gazetne zatēn gazetlerin ālmay bizın hağ bizın hağ interes
etmiy natsiyanalnı meseleye bizın Kağ aħçı aħçı hazanmah üy KurmaK aşamaK işmek
45 ebet adamnı memrı Kışa... on cün hızıKlana bizın kelēcemiznen kiçkenimiznen
KızıKmaylar bizın hağ tek zewK osın...mında bizge camıge nemē a şın a şın oraza
vaħtı şinde terawi Kıldırma türkler kegen ēken on ekı on üş ne türk er yıl kele terawi
namazın Kıldirmā bilmēn adamnarğa türkiyeden koçkózde bar ama mında özın de
mollası...son toħta sen o malēde babası öldı adı nedı onı alşaşlı bala babası öldı Kızızı
50 eñ Kızızı bar edı bir hızı türkke aħayğa çıħtı türkiyede Kaldı bir Kızızı abında nemēde
kopır malesinde aşada albatın aşadaKı koprın bilesiñ siz anda otrasıs...men sā eñ pek ne
Kızızı tıra a destannar şu edıge deyen destan bar men onı bilem men onı KızıKmayım
mende kitap pek çok tatar kitabı üzbekıstana nı hadar tatar kitabı çıħtı mēnde epsından
bar yıldızlar bizde kitaptan yürüyüş yok anaw yaKta maşnamız yok ğarajımız bar
55 tōpesnecik kitap mēn özbekıstandan mında koçkende özimizın üyümüz aw yerde bonı
bıs satıp aldığ bı yer bahçe idi bizın vaħtımızde...hırım hanı didik tā biz mında
oKığanımızda tatārca oKığana hırım hanı bir han belliy edik hırım hanı şesavat itken
rusa aytayım rus padişası niķalay iş yiz yıl niķalay ramanoflar padişalığ yapKan...mına

arzı Kıs arzı Kıs türkler Kırsap kîte de men arzı Kızın nemedən arzı Kız dəyen neme bar
 60 da neme türkler mında kēp h̄aradeñiznen b̄r Kızın h̄ırslap k̄ıtip alıp barıp aḥçığa satā
 ěkenner türklerge türkiyede apay pek Kıymetli sen b̄lesin̄...n̄ olsa da awle ɵ türkler u
 waḥitlerde gēcē kelip tatar Kızların Kırslap alıp barıp türkiyē aḥçığa satā ěkenner b̄
 tarafına altın Koya ěkenne b̄r tarafına o Kızın awu Kızın ağırlı Kadar altın ala ěkenner
 ole şiler olğan o arzı Kız nemesi oña çihhan anı mişor dēn koy bar a yalıboyında onı
 65 resimleri de var neme arzı Kıs ɵ da b̄r payema sen oKıdın arzı ız toy gēcəsi...çēşme bar
 ěken fantan oña barğan waḥit türkler anda bēklep otra ěken türkler onı tutip alıp awuzna
 çullar tih̄ıp lotka ḥoyıp neme anda barıp sathanlar anda...balası oğan ū lēgenda...sewip
 barğanı yoğ ḥaḥ ḥul rap rusşası barğan u yēcē mişorda ablē deñiz işne mēn bardım
 mişorğa cēñkten alın da bar edı ɵ abu rusalka diler abu pamitnik su çine balası ḥucānda
 70 pamitnik artı su içinde abı deñizin valnaları şu şu urıp otra arzı Kızğa nemege o
 pamitnik yasalğan...mına menı Kızım bar nēde otra saKKa yētmēzden on kilametr
 çervonı dēn yērde ana ḡayır kibraylı kibray pek yaḥşı yer edi ūzbekistan kibray
 ūzbekistanın eñ yaḥşı yeri idi o taşkēntnēn çirçikın arasında Kala ɵ eñ kūrortnıy yeri
 bitün uḫumat binaları...uḫumat başların daçaları ministırlerin̄ epsi anda u peg yaḥşı yer
 75 u kibray andā h̄ırım h̄ırımıdan da yaḥşı i k̄rez neme...alim̄ aydamaḡın mende k̄ıtabı bar
 señ yazıjuların h̄ırım tatā yazıjuların b̄lesin̄ a nēmeni mā bağısladı neme yakında safter
 naḡayif öldü de o mā alim̄ aydamaKın kitapın bağısladı ē işte ē işte o b̄lesin̄ n̄ olğan onı
 geroylıḡı alim̄ aydamaK diyl̄er aydamaK dēmek neme o nemē tken b̄r zeñgin ne fiḥarē
 adamı balası o zeñginlerin̄ şilerin̄ tūtıp alıp fiḥarel̄erge bērgen aḡnisiñ bu h̄ırım ḥalḥı
 80 mında pēk yaḥşı yaşaḡanı yoh̄ h̄ırım ole b̄r yer maḥtala bitün dūñḡanı namı kîte ama
 mına bi yıl ḡordiniş b̄u yaḥ ḥurḡaḡlıḡ oldu bi yıl ḥordiniş ni Kadar çoh̄sı berēkētler olmadı
 ma alma başḡa şiler k̄iraz şı olmadı bazı yerlerde oldu bazı yerl̄er suwūḡ urdı anaysın
 h̄ırım Kırım ole yer bir̄ asır yüz yıl b̄lesin̄...h̄ırım unı analiz etsēle h̄irḡ yılı h̄ırımı able
 suwūḡ urḡan KurḡaKlık oğan abı tirtir̄ aşayında aḡaş almanı d̄reklerin̄ ūsne tirtir̄ var
 85 tek awu yeşil yerin̄ aşáy ḥur ḥūru aḡaşın̄ ḥaldıra...mında bā mına b̄u saK̄ tarafları Kāmış
 göll̄er sasıKlık ūzbekistannan farkı yok̄ sasıḡ gōlle Kamış ose Kırım Kırım...b̄izin̄ ḥaḥ
 ḥalḥozda sın sawḥozda sın yaḥşı osa da dayañḡan kōçmēn yaḥşı yer Kıdırıp aḡnaysıñ a
 mına bu başḡa milletler arasına ēpsi koçken yurgenner aḡnaysıñ yaḥşı yer Kıdırıp mına
 ūzbekistanda da...pek ḥıynadılar barğan yıllarımıs potpiske varadıḡ er afta

- 90 potpiske...başha Kaçmáycamız dep anáysın Kápay ediler bız pıs peh hıynaldıK
özbekıstanda özbekıstana savet uhmátı bızım peh hıynadı Kırğ beş yıl erip taşladı hırım
halhı mına başha bır kazan tatarları ufa tatarları tatarlar çõh mına ufa kazan tatarlar
bızın haKKa bır kere yardım etmediler.....mā yalta dep erkes ölip Kala yalta yalta yaşşı
yer dıgıl pek KalabalıK şēr pek KalabalıK şēr mına hırımı eñ merkezi başsaray
- 95 bahtsáray omasa Kırım Kırım omaz edi bahtsaray hanlıkın sentrı...

Konuşan: Tefide İbragimova**Derleme yeri: Bahçesaray, Albat**

bı vahta yaḫşı edı şındı uruslağa yaḫşı bızge yaḫşılı ḫamadı...toḫta oraza tutasısmı...bır Kawe de içmiyceñiz ende ē...aydı yas yazacaḫ şiyiñi omäsa bır Kawe içeyik desek omadı ayt yazacaḫ oşañız yazıñ diyim...ural da dağı dawüş yoK ural da dağı yoKtır it yağı şu Kırımın taş toprağı yüregim yağı albat degen kóyinden ikeştım suwundan iştım

5 toyıların kórgennen son düñgamdan keştım...yansın da yansın ural da yansın yanıp qor olsun bızlerin mında kóçırğennerin kózleri de qor olsun bızlerin de mında keçürğennerin kózlerin de qor osın dawüş yetmiy ural da tağı yoḫ şu uralın dağlarına bülbürer ötmıy kim Kabatlı bu işlerge aKıllar yetmiy ayıp etmesıs balam dawuşım çıḫmay özım de neme yaḫşı omağanın bilem amma endē ayḫanıñızğa neme ttım...bır nemsē apayı

10 kerip...kıtıpKa çıKaraçakKlar nemsēler bızlerin bızim başımızdan mına o künleri keldi nemsēler bızim başımızdan ötken şilerden yaş osaK ta bayā şı kórdik kadam bızim kórgen künnerimizın sıler kórmēñ bıs kórdik no yaşañ yüzge kırsın yaşıñıs bızim kórgen künnerimizniñ kórmeñ men otız bırıñ bāsım bugün tamam doğğan kúnüm...sağ olıñ yetmiş doKızın anam babam epsi kermençikli anām yuKā qoyli edı anam aşā qoyli ā

15 babam aşā qoyli edı üsiyin mazınin torınnarı olamıs Katbabam māzin edı ey ceñkten ewás apı savit kēméstēn eves sawit diñğanı küttürmedi amān balam mēni başım ne u waḫıt toylar şineki kibi tansığa çıḫıp ablē ablē oynamay ediler ām saKlanā ediler yızlı şını bo bo oğlan seni sewdımı berecekim seni kórmesten de anası babası razı osa sā seni bo oğañGa beredı şineki kibi yúrüp lafetıp o şı yoḫ endı ana şıñdı bu yétmiş yaşınna

20 osın baracahsın mazbur etsē baredı Kızlar şındı şiniki Kızlar ana baba sozinı dinnēmiy ozini sewgēnge bara toyları ötile içmiy beraber stolğa otırmaK yoK ediler kelinner Kaçıp otrā edı betin yāpıp kelın ne tēdi andan son saba da turıp kóz ayın Kawesi pişire edi kelın saba turıp toy oğan sın ēndi istese...anası mazbu oğannan sön babası mazbu oğannan sön bu Kız baredı ā istemeğemi tüşünmē dese endı ozınça kemanē darē çalıp

25 barıp ap kele ediler awasın çaldırıp o ama kelın qorınmiy edı yapıḫ edı beti yapıḫ edı kelinnı a ekı ḫıs nēmēsı anasınnan babasına razılıñ sorāp emğēn sütimiz elāl etsin dep ap çıḫa ediler ewden Kızın.....son ewde doğğan sön nemē tken sön bır bır on on beş kün

k ek en sun anasın yahşı c wup balan  da cuwa ed ler s n moll n  ağırıp  ulana ezan at
K ya ed ler s net toyları b zım vağt m za o s net toyı omadı n  n d s ler d  o vağtı
30 savet uğmatı ed  yizli kese ed ler b r ew işine  apay ed ler balaban abl  balların da savit
vağtına kest rmiy ed ler abe s nnet yape ed le balların ama toy dare keman  daren n toy
yapa ed le başta ewe vağtı Şey yap  eken sonnan b zım vađt m zđa mina  oK adam m n
b lem able yizli yaped le n me b lmesinner dep on son K pay ed ler mollaların a
Kpad lar u vağıt.....eski bayramlar ya pek yahşı ke ed  erkez b r m tanıy ed  toplana
35 ed ler  adam birg n neme  ınnar diy edih  ın ayted ler turk  ayted ler oynay ed ler
b rl k ed  Şineki kibik m  b  yege otramıs K nŐımızđa ne bar ne b z ağşam osa toplan p
ew işine p tun K nŐılamıs keled  b z ende ballar edik men anamnan b lem bu  un aşam
b r n me toplaned  adamnar yawl k oyunu diy ed  y z k oyunu diy ed ler oynay
ed ler...yoh b lmiyim b lmiyim ana able ke e edi ewe vağtı pek yahşı edik b r b r
40  oyın adamı sakim b r soy saya edig b z emce diy edik Şinde osman ağa vel  ağa demiy
edig b s  at adamnağa...soy osın omasın emce diy edik m na  at Kat Katanaladıta bita
diy edik diy edik Şindi o Şiler yok yok Şine yaşlar o Şiyin b lmiy em em b lme ekler de
o ende kett  no Őinek  yaşlar onnan oğrenmek pek K yın men  orem yaşların   urmet
yoğtır Şını adamnağa urmet degen  rmet yoğtır yaşlar Şinde men m diy Kartlar b r Şi
45 bilmiy b r Şi oğrenm g n ol r b r Şi b lmiyeler Şineki yaşlar  oK b le on  ın ewelk 
zamanđa barıp...K yın ona aKl m yetmiy eweki zaman olır dep ağl m yetmiy n  n
 oreler m nda maruŐk lerin  oreler K zların  oreler naz oğanın olar da ne olar Şay c rse
b z c rmiym z m d p abi Őtan ıđlar ab   ofta ığ yup a ıKlar kiyeler  obe iklerin a ıp
y re b zge ayıp osa da k bek a ıp y rmek   peg ayıp Şi ed  Şinde a ığlar a ığ
50 y reler...aytsağ da zaman Şay diyler ne KarıŐasın z diler zaman Şay diyler b  Şi aytıp
olamaysın men oz mk lerin de  z mk leri de Şay men oz mk ni de mağtamayım men  de
torinnarım bar aytKanı i ine yaşlar ası dignemiy s n ne um t eterm s yahşı umit etm 
t Őmiy ya ne erkezin piŐiĐen aşın pişiremis  adam ne nas onı men pişirsem de Şile
aŐasađıs o vağıt aytsın  a oy ma m n Şin aytKanı ne nas pişirecem bek m tussıs
55 piŐ rım bek m tussı piŐ rim  annan b lim onı  adam bek m  i K r  iberekin Kamırın
basasın işne a ıK yaK K ysağ  amır  yımşaK ola s n cayasın işne soğannen soğanı
Koln n doğrayım men adamnar K ma maşnasinen  eke K ma maşnasinen  ekken K ma
onı soğanı onı accı ola suwı  ıKa da accı ola ama Kolnen y fa ığ doğrasağıs soğanı

çiber degen ſi o yađıſı ola son yaKKa Koyamıs Kawuramız cayamız bİr Karar inceçik
60 etip piſiremis Kızartamıs yağın iſne ıobete de yapamız burma da yapamız burmanı abe
nemē tesin cayasın erkez er tũrlİ yapa kemençikİn KaKı baſha piſire albatın KaKı baſha
bİrsİ ōzenbaſ dā baſha piſire ōzenbaſın KaKı burmanı men ōzim a ſını ōtmēn de aſadım
onİ da olar miſgen Kamırdan bũrma piſire edİler o miſgen Kamırdan burma onı
Kamurı Kalın ola Kalın ola o ince bİzİm bũrmala kibik omay bİz miſgen Kamırdan
65 loKum piſiremis ē yantıK piſiremis ama bular burma da piſire biz tatarıſKa biz
yayamız hamır un iſne yaKamız baſta yağın yaKamız son sōđan ne ſun adı Kımma ekİ
bİr Kartop ta Koſamız cayamız o yağ yaKıp apİ nemē tip abe bũrap hoyarmıs mİna pēk
sıKsan abe sıKsağ bu Katmer açılmay hamır abı boſtāK osa son onı açhan vahta abe
Kat Kat Katmerleri ola son bu tawā piſemiz kōbēte kōbetenİ Kİmanin pİrnİç piſirip
70 hoyasan na mumkun tawuK etİnen piſirsen muKun unı Kamİn da Katmer yapasın cayasın
nemē Kōymaysın Kōysađ Kōy nemē tip son onİ cayıp bİr Kat nemē hoyasın Kamır
hoyasın on iſne bazİları etnen Kartop soğan Koya kobetenİ ũsne mİna kēne yaKasın
da...cayımı cayasın Kamır abı cayım son iſne yaK yaKasın yoK yoK son onı bİr tawadā
nemē tesin ende sen de yađıſı bİlesin ſİneki yaſlar onı nemē abı nemē tken son mİna
75 samsa piſire de ablē bİz onİn sōn abı Katlaymız son onı bİr dā cayamız Kuru yağlı
hamır son iſne yağ Koyamız bİr Kat Kamır Koyamız bİr Kat iſne KoyılacaK ſİlerin
İseseniz tawuK etçİklerinēn piſİrmē mũmkun İsesenİs able etlerden Koyasın on ũsne
son bİr cayım dā Koyasın sōn çetlerin burasın able Katmer Katme etip tawā Koyasın
son ona diyeler kōbete sen bİlesin bo sēn ayt sormasan naz bİlesin sōn tatarıſ tatarıſnı
80 er tũrlũ piſireler bazİları tatarıſ piſireler un Kawrup hoyalar tatarıſ sũzme soyınnan bİz
Kũru sarıyaK Kōyamıs ende ſİne sarıyağ dep erkeziğ sığırİ yoK u sarı sarıyaK Kōymā
Koy yaK osın simiçka yaK osın...baſta sarıyaK toklēdİ Kaſı ſobasına bİz un Kawrup
hoya edig ōzenbaſ hağlayı yalıboh KaKları soğan Kawũrıp Kōya edİler ana sũzmelİ aſ
baKla sũzme bİz bazİları Kũruđ yaK tōkēlē bazİlayı soğan Kawur tōke ama yalıbo
85 hağları ōzenbaſ hađlā ona soğan Kawũrıp Koyđan suyları da bar soğan doğıl un
Kawũrup Koyđan soyları bağla usne...erkez er tũrlũ piſire hızm āsı bİzİn aſımız Kaſı
ſerbasınā un Kawũrup Koyılā edi baKra sũzmesİne yaK yiri tōkİle edi tatarıſKa kēne
yaK penıraſ diy edik ana kēne nemē tedik penıraſnı İsesen kartopnen piſir İstesen abı

yıfā çibereçiklerden onların bilesiñ işte peniraş...kobeta sūt kobetesi o dā bīr sōr onı
90 aytayımmı onı Kamīrīn kēne aççıK nimēne bassañ yaK Koyī bassañ Kamır degen şı
yımşaK ola Kamīrīn aşçıK yaK Koysañ sūn unı yımırtanı sūtūn Kāştırasın
ekisín...Karıştırasıñ ē sōn abın nēmē tkēn sōn...nane diy edig bız nane anı onnan
Kossan yaħşı ora...yō çı sūtūn yımırtayğa ħarıştırasıñ.....

Konuşan: Bilal Haybullayev

Derleme yeri: Bahçesaray, Küçük Süren (Malo Sadovoye)

awzımda tışlerim yoĥ menı kim aĥnıycaĥ selam ya men sennā öğrenmek kerekim men
 Kaydan bılım u tatar tılın ĥaybulayıv bıal asanoviç meĥtèptè oĥımadımmı men tatar
 mektepne oĥımadım rus mektepne oĥıdım no lafètèr üde üyde nasıl ana baba lafète ole
 de bız lafettik i vsö başĥa kèrada bır şi yoĥ..... elli bır elli seĥız men cèĥkte omadım daa
 5 babam cèĥk oldı cèĥkte oldı ø ranenyeyı aĥrujenege tüşken babam basarabya kóyinde
 besarabya koyınden aĥrujene tüşüp dört beş adam endı bır kımse yoĥ front yoĥ bır
 kımse yoĥ anawü can Kütarmaĥ cün daĥ içne Kaçtılar üş táne beş tane edig bi beş tane
 olıp daĥ içne Kaştıĥ anda koyler bomboş tura bır kımse yoĥ son awu şu kóyin içne
 kirdik di baĥam balam di siyırlar vā vā Kıçırıp otralar bır kımse baĥmay bayli siyırlar
 10 var èkèn yo atlar dıĥıl siyırlar diy awu bardım bır dört beş tane siyir var diy i abu uların
 yana Kuyı bar bır kımse yoĥ awu iyin içne adamların ĥawörları bar şilerı bar pütün
 taşlap kítkenner awu Kazaĥlar çölüp anda Karmalaylar bı řilèr...baĥam awu siyirlar
 Kıçıra ular susān ikèn begım üş dört kün susız yaĥGannar sudan sön barıp ĥeyden su
 tartıp siyırlarĥa su berdım diy su berdım diy bır ĥopĥa bèrèm bır ĥopĥān içip ĥöya di
 15 son awu epsını Koyĥan vahitte nemsèler ü yaĥtan menĥ Kopĥalardan çapĥalayım diy
 ular menı ĥoıdıler diy i srazu menı attılar diy awü Kırşun Kolıma kirdı diy abu Kolıma
 kırıp bır taraftan awu Kolın kemikın arasnan kırıp kemikke timiyip able yırtıp çıĥtı diy i
 u yerde Kopĥalardan yıĥıldım diy Kolımnan atılıp kittı Kopĥarnèn yıĥıldım diy nu
 Kolım Kanadı diy urbaşkamı yırtıp bayladım diy nu siyırların ĥaĥ ras nèmə su berdım
 20 diy bekım awu siyırlarĥa su berdım diy ün cün menı alla canım Kütardı diy awu Korşun
 diy kemikke timiyip bı yaĥa bı yaĥĥa awle Kolaydan...kemikke tiyse uje...parçalacaĥ
 edı awle etıp so Kolım bayladım diy Kaştım di baĥam bolar da ø Kazaĥlār da çĥıp
 kütler diy bır ekı tanesın nemsèler kórip atıp taşladılar baĥam üş tane ĥaldıĥ diy üş tanè
 ĥalıp daĥĥa Kaçtıĥ diy Kolım Kanay diy başım dā aylana diy sön daĥĥa barganda i
 25 yerde üş tane giniral diy ablè otralar diy ĥartaları var awlè diy nu ĥarta baĥıp otralar sön
 men Koli yaralı keldim diy u uların ĥorıp bız ularĥa çapıp kittik diy ana töpede mister
 şmitler bızın kórdı diy çapamız dā i aylānıp aylānıp bızlerin atalar nü başımızın tıĥamız

yerge diy u uçıp k̄itk̄en s̄on b̄ir da K̄açamız diy awū daġġa barıp k̄irmeh̄ ç̄ün son
gindirallarġa bardıġ di ayttıġ o meñ k̄ordı yaralı oġanım ŗındı maŗna k̄el̄ecek diy maŗnā
30 mininġ...geçin̄ a bo s̄ef̄erd̄en son yevo k̄amisavali uġı atı̄b̄ olamaz K̄olı çalıŗmadı da bu
suġajıya abu iç̄inden yırtK̄an a b̄i ŗı awu K̄olı awzına saw K̄oln̄en aŗ aŗap oñ K̄olı soña
t̄uzel̄ip k̄itti u c̄eñkt̄en soñ yaġŗı çalıŗtı K̄ol nu u waġıt atıġ atamadı dā t̄üfek atmā uje
küçü yoġ edı aġnamadım b̄o ŗzbekiŗtañġa yo men̄i babam babam...awu rasiyaġa t̄üŗtı
uralġa ē uralda rasiyaġa saġaġa t̄üŗtı nu uralda çoh̄ yaŗamadılar ana men̄ anda uraldā
35 doġıldım udan son ŗzbekiŗstanda bızın babam ellı ellı ellı t̄ört̄inci senesi ŗzbekiŗŗġa
babam k̄oŗtı ŗzbekiŗtañġa rasiyadan...n̄em̄e K̄ababām alām emc̄em̄ dayılarım epsi
ŗzbekiŗstanda edı un̄ ç̄ün babam b̄ir ozı anda K̄almayıp anda koçıp k̄itti ē ŗzbekiŗstanda
ewlendım da m̄en ē eḡ dane balam bar yaK̄ında keldik ek̄i ek̄i b̄in̄ altıda keldik ē
baġsarayġa babama keldım son m̄innan ŗy K̄ıdırıp yürüp yürüp awle jiliznidarojnıge
40 t̄üŗtüm yaŗlıġım nedāyin̄ çekiŗm̄ekt̄en ġayır ne çalıŗmaK̄ çalıŗtım boldı da mektep̄in̄
yedı sene yed̄inci sınıfın bitirdim udan son iŗke ozım...bu ġorandada b̄yŗk̄ oġlı baba
anaġa yardım kerek m̄en yed̄inci sınıfın bitirip iŗke kettım çalıŗıp ana armıyaġa bardım
armıyadan Kaytıp kelip̄ son ewlendım babam anam yanci koyı...babam yanci
koyı...albat m̄ina albat u rayonġa n̄eme tedi baġlıK̄ edi u albat rayonġa baġlıK̄ edı u
45 koy yañci koy b̄u yaK̄ta fotsala yansala s̄ın yanci k̄ite ŗç koy fotsala yansala yancu yoK̄
nu çalıŗsam men̄ m̄ina azbarda pamidor osa pamidorın ŗ yanı b̄i yanı baġam aġarot
baġam...lüboy iŗŗın yapam m̄en K̄olımnan k̄en iŗŗın yapam nu aŗlardan ŗzbekiŗstanda
oŗtım anda aŗları çok̄ ŗzbekiŗstanın uların n̄emelerin̄ aŗın b̄izin̄ vapŗe b̄izin̄ tatar milletin̄
b̄izin̄ ozımızın tatarın̄ n̄emesin̄en dolmā sarmā ular epsin̄ begenem men̄ Kamır aŗlardan
50 burma epsin̄en yaġŗı bu anam raġmetli burma piŗire edi m̄ina ana zera bile onı...menı
K̄olımnan kemiy u men̄ onı toġa aŗayım ēy k̄ordım k̄aneŗnı ābl̄e tip t̄ogerek n̄eme
n̄emelerin̄ ġoyıp ule duġowk̄a Koyıp piŗire iŗte men̄ çalıŗayım ŗındı son ne menı
aytK̄anım yazdıñ yoK̄sam anda....

Konuşan: Selime Veliyeva, 82 yaşında

Derleme yeri: Bahçesaray, Albat

selime oKıysıñmı bñ yere veliyeva yirim yedi ana esapla haç yaşna olam sehsen eki
 alama kermençikte yō anam ayırgúllı kermençikte anám babam Kálhozda şliy edi başta
 érkez özi işliy iken özin yerleri var éken özin yerlerine súrrúp sabannen súrúp şı saçıp
 5 kálhozda şliy ağa...kálhozda tütün tizedik súrgúnnıhten ével ana neme opşınalar var edı
 opşınada érkez sekiz on Koranta sekiz on Koranta bñ yerge olup tütün saçıp tütünni hıra
 ediñ tüze ediñ son devlét basa edi son uqumatha tapıştıra edih yermanyağa tapıştıra
 edig...on beş yedim on altı edı ē surgunlıkte súrdúnlikte yihlağanda kelep anam babam
 rusça bılmıy edig bıs bizim kóymiz yarsı rus edi yarısı tatar edi u vahte bñ parça rusça
 10 bile edig kēp hapını haşsalar men bağıp hapını açsam anam açma açma balam diydi son
 men açsam son ayttılar sizin súrgún sızın hırımdan aslabajit etecemiz hırımı
 boşatacahsıs on beş daKKa sroğ haydan bileyim bağa yo yo bñ şı aytmadıla hırımı
 boşatacamız dedi i son saldatlar ũ yaK bñ yağ bñ eki bñ şilerimizni aldığ alğanımızın
 aldıh almağanı çıhtıh son tohta hırım çıhardılar bñ çayır vardı u çayır içine érkezin
 15 topladılar saba értē KaranıKta vardıh anda ahşam uje KaranıK olğanda maşnalarğa
 yüklēp mınawu siren stansasına ketirdile süren stansasında yarın gecede son vağonnarğa
 yüklediler bıs şoğ kittik valam bız oralğa tüşken edig bız başta kittik om beş kın on beş
 kün kitkēn son hoşşımıs kōmpazı var idi vaqtık kōmpazına bız dedi başta sijaK yaKKa
 kitemiz dedi son poyiz arKağa hayttı bñ sutka arKağa haythan sōn son ayttı bıs suwuh
 20 yaKKa kitemis son bıs kittik kastromağa kastromağa kittik kittik kittik son barıb
 matrofha toktı mantrofha tokkēn son son parahtolarğa yükledi son andan da yüz illi
 kilometir yerge barjağa hoyıp dağğa alıp çıktı barıp bñ dağ içine tóktú kimse yōK eki
 dāne para babamnar ramet osınnar cannarına baltası olğan adamnar bardı bálábān
 bálábān ateşler yahtılar bız balamız da balā oğanımızda awu barahların içine kirip kirip
 25 dolanamız çapKalaşamız oynaşamız babamlar sabaycek ağlap çıhtılar ateşin başna son
 başladı adamlar ağaçtan üy yasamağa ağaçtan üy yasap yasap adamların beldı son son
 kittik son bızın al kittiler om beş yaşına tolğannarın on altı yaşına tolğannarın

adamlardan uzaKKa alıp kitti uzaKha alıp kitti bñ dağın ortasına tüşürdi erkezge liniye
liniye bólig bólig bölip verdi son başladığ dağ kėsmege dağ kėskende de ne Kadar
30 adamlar öldi...bilmimiz de u yel oğden kese terekni arKağa Kaytara edi son awu vilka
da arKağa haytedi tüşe kitedi Koşşılarımız men kebi Kızları oğlannarın ekisñ başna
ablē ablē vilKalar tüşüp olgen ediler awle tip altı yıl bñ dağ kestik son tatam taşkentke
tüşken ekēn taşkentten son vizov berip taşkentke son şarahangā köçip kelgen
edig....ende u vahte baba ana ēlen dēse ewlenediñ babam ende bar aydı balam oldı
35 otırğanıñ dedi son son ewlendi üy yoK ana izbek ülerin...slap slap bñ izbek üyiñe
otırğan edik son özímis yer alıp kerpıç kesip üy yasadıK...Kırımğa erkes kēgende bñ
de başta kiyewım kelgen edi mında albatħa bñ kiyewım kırasnıperekopKa barğan edi
ende ballar kitti bñ de kitemiz dep son bñ keldik ta e doğrı albatħa keldik kēgende
başta semferopılge semferopılđen kelip kiyewım alğan edi bu kiyewım öldi bük Kızım
40 aKayı öldi....son aħşamları mallenıKı Kızları toplanıp yüzük oyını oynay ediğ hayış
hüşaħ oyını e şte oğlannar Kızlar erkez toplanediler son bñ yüzikın e erkezge bñ adam
taşlap çıħa edi son taşlap çıħsa bñ kimseni Kolına taşlay edi da yüzikın son taşlağan sōn
son soray ediler yanıdaħı adamğa yüzik kımde tapħan adamı...bērmese son onı on on
beş KüşaK nemesine uradiler Kolına uradiler son başħasına taşlay ediler ana altın Küşaħ
45 oyunu bu dā...anam ūral dađına olgen edi de ral dađna olgennerge balam al kitiñ o
adamları Kaçını kóterip atedile anda yer eki metro ħar yağa edi yerge Kabır Kazmay
ediler babamnar başta Kabır Kazmaħ muķunsa ateş yakıp ü yerge Kabırler Kazedile
son uje Kart adamnar olgen son son Kabır Kazmā adam omasa bara Kar içine kótere
atedile pārt aturnun malēsi pek búiyüktir Kalesi ciydi aldı ewlatlarını ağlapa Kaldı anesi
50 ağlama ānem ağlama bābam bēlkim çare bulunur...bēytleri var edi āma ünütħanım
da...ufaħ oğandam ufaħ oğanda baħsaráyđa bara edig anam simfiropılge alıp kitedi
yifpatoriyağa alıp kitedi yo dađlarđa ble dađlarđa çıħmay edi özimizin koyimizge
kezedik bis sekiz bala edig men yedinci balası olam anamın yedinci balası ēy anam
tatarāş pişiredi Kamır āş pişiredi dolma toldıra edi çiberek pişiredi sarma saredi kóbete
55 pişiredi bürma pişiredi ey şte bñ parça pı parça bilemis men neme aytayım señge
çüberekın pašta Kıymasın çekesin son Kamırın basasın son jayım cayasıñ ē inceçik
inceçik bu ħadar pır Kıladan yayma diy bñ Kıladan cayımçılħlar diy er koy er türlü
lafete özenbaşlılar başka lafete kērmençikliler başħa yıfKa cayımçıklar caya edik başta

İñ baştaları Kıymamaşna yök endi Kıyma tahtada satırnen çekediler Kıymanı son
60 Kıymamaşnalar çikkän edı...cayımçılıların cayıp cayıp cayēdik son içne hoya edig son
Koyğan son son...son tawā Koyıp pişiredi anam ekı odınçılı ekı odınçılı mında ojaKka
yaKıp pişiredig anam peç yaħa edı er afta on ekı on iç ötmek pişiredi son bir tawa
bırma hoya edi bir tawa bırmanı mında hoya edı bir tawanı da Kartana yaKka Koydı ya
bıs çokmıs sekız balamız...son lohumlar pişiredi ende miñgen Kamırdan tawanı içne
65 hoya edı ana miñgen Kamırın bir parça hoparıp alıp cayıp i son da hatlay edi aşık
Kıyna sürtedi mında hatlay edi mında hatlay edi son yağğa batırıp tawağa tizip çıħa edi
bir tawa şı...tatlılardan vişne tatlısı Kaynatá edik ayva tatlısı Kaynáta edik rıngamot
erik tatlısı Kaynata edik cılık tatlısı Kaynatá edik haş türlü örikler ola edi hırında balam
şındı hırım Kırımı işte adı haldı ende....yımam çağırıp hoya edı da yımam hoya edi
70 balların adını...yımamı çağıra ediñ yımam ezan okıy edı da Kulāna...son küreş awaları
ola edi küreşçiler küreşe edi...ekı adam küreşte kim yense oħa buħa bereler küreşken
adamħa buħa ayvān aywan veredile ěrkes aşap içip oynap Kaytır...ē men hartım bir
şinen oğraşmayım otram ablē şte e hapoğne çıħam cürem orazamı tütam...e honşılarga
barām...bir şerigim bar edi öldi biltir o da men kibik atı selime edi men una bara edim u
75 mā kele edi ekimiz başımızdan keçkennerin anħta otra ağlay otra çay içedik...

Konuşan: Mustafa Emirsaliyev, 58 yaşında

Derleme yeri: Bahçesaray, Albat

ewelde bir sudaK rayonnan bir adam bazara kiraz alip kite kiras satmaya a Konuşilar da
 iKalar azbar bekliyeler Koralaylar neme azbar apalaylar Őte ekes alişa rami anda
 kitesin diy kiras satma kitem diy ya sen ruşa bilmiysin de diy nas satacın sen onı diy e
 5 degen...bu omizların sika n aytkanar diy bu bir özü yıştıramay terazi çekmege ulara
 tokmek kerek torbalarına zda vermek kerek aı hıytamaK kerek bu u şiyin çok nemē
 beceramay eken de...ala kitelē bı şi Kalmay aası da bite...kirazı da bite ala Őte
 tapasın Kayta adamnar n aptın di sattınım diy ey diy u hınzılarda şi hala imanda
 diy...vay ibrayim maşalla diy yaşı becerip satkansın bazarın diy...bir efendi bir adam
 10 Őte adam aldāta ēken son bir...ablē alimge oşan sağa oşan stüdent okuwcı ne diler
 üretmen endi diy tötācı men bu ādama barayım diy nujeli bu adam diy mendēn de pek
 akıllı diy men bũ Kadar...okıdım di bũ Kadar bilgim var di varayım da bũ adama
 di...Kıdırıp bulıp kele soKaKlarnen kire selamu elekim di baKa bir adam azbār bekliy
 ēken selam alekim di alekim selam diy büle büle adam diy nerde otra diy ya men diy
 15 pek adam aldātaken diy Kana aldatsını baKayım menı diy... aysa oğım diy minawu
 nimi Koraytip otir di Korayı di yıkılmasın diy men şini di aldawu ağaım ketrerim di
 kite vara ülle ola bu adam yok edı ullı namazı şi keçe bir zaman bir adam da kele baKa
 bu yapaş oğlan bu azbarın di ne tütip otraken di sorayımı di a oğım di ne tıp otrāřın
 bũ Korayı diy bilmiyim di bülējnē bülējnē adam bülējnē bülējnē aytıp kitti diy ya u seni
 20 aldatıp kittēn endi di...ewelde toylar şabaşta ola edı şabaşlı toy bo büle mesēle mina
 şını adamnar ketirgen başışlarını başış diler padarka uları kanverte Koyalar ya eliņe
 tütiralar ülemi ya büle şi adētler de olđan evelden bā çöl tarafın Kalkında alakēnner
 able vır torbaış anta Őte anta ya bir kat e saralar içine verēcek başını ana bir
 olmekmi ya bir yawlukmi ya bir anterlikmi basma basma diler onı ine aı Koyalar
 25 be akayın adına sayıla akay aı vere apay çul alip kite dēn kibik basma alip kite be
 Çöl tarafın alkı yapa edı a bızın bira Kalk ble yapmaylar bızın Kalk tarafı verēcēyin
 açış...apaylar kāta sarıp büle tütiralar apayların eline ewnı nemesine Őte ew sayibilerne

a aKaylar cebine hoyip vereler a toy aşılgan son bir talay toy keçken son erkes tütün
 ciyip...şabaş anan felanča üzaKtan kègen kerışten keçip kegen alim ağadan uzaK
 30 yerden kegen una sige mına bahşı yüz ruble dā bir adam felan koyden kegen dayısı ola
 ěken tayısinnan ekı yüz ruble para felan koyden kègen emcesi ekı yüz para ya da üç yüz
 para vere alla ilıje haytarsın dep orda adamnar Kaytalar ɵ adamnar da beş adam otra
 sofrı başına...şat ɵlara diyler sol diy sağ diy i tira mında ortada Katağa otra otra sofrı
 başına şabaş ciyila ular baKalar cmāta kım na hadar vere ne vere para anda kite kım ne
 35 vere e sın baKalar ular ular parā cewap bereleler parā awu tüşken para epsı uların oğinde
 son para o epsı tüşken son toy bitken son şabaş bitken son para sayıp ew sayıbine eline
 tütürila u da dā able awası da war toy bitkende kelsin soysop kesin Kağan soysopların
 şilerin epsın çağıralar sön sön ahında kelsin kelsin Kağan pısKan soyı kesin....tek tek
 para verile nu ende nāz aytayım sā ule adamnar vār özleri Korandaların içinde bile ola
 40 aywannar ola ayta mına meseła alim üdense diy bir Koy bağışlar abı hoçhar yahşı tıp bir
 KoçKar bağışlarım diy oğlısı olsun diy hoçhar kibik diy awle ağzınan çiharıp bere ule
 bağışlay yapalar...at ta bağışlay ěkenner oğız de bağışlaylar ulē adamnar olğan ěken
 oğız arabasınan tahım bağışlağannar ili at arabasınan tahım bağışlağannar...toy bitken
 son üçüncü kunu Kıs taraftan ekı adam üç adam kele şipirki ketreler e şipirki ketreler
 45 iče işe bir Kawe adı şu bir Kawe endē sen sesen anda ulara bođa soy u sayılmıy a adı
 şeriat boyunca kirip bir Kawe içeler ana şipirki kóterip keleler...loKum miñgen Kamır
 içine et tikasıñ Katlaysıñ...Koltawa çe tizesıñ dūhowkā Koya Kabara āblē ola yımşak
 yımşak onı Kamırı Katıhtān şiden basıla sütten şiden basıla içne yağın şeyi Koyıla o
 Kabarsa awle yahşı ola yımşak ola....menı ahrannarım kègen edi keliler men kúreşip
 50 kúreşte elim Kırıldı...o büle tatar kúreşi duğul dā tūthān son ya eli Kırıla ya
 başı...köroğlo çalışa ěken şte u waht ewelde baylar oğannar men bilgenimce çalışa
 ěkenner ekes çalışhan kibik...çalışib yürgenner bular başlağannar abı halkın cemātı
 aldap aħçasın stese vere stese vermiy açık nēme zorliKnan çalıştırğannar sön bü
 köroğlonı özö at bahaken barıp kele at bahtı şte.... bayramđa yaKıncamı ne.....at çapış
 55 an awle oynnar ola ěkenner sen diy çağıtab onı ozırlēse diy yahşı atlardan diy awu
 felančanı atların keşsin diy ular azırlıyler bu atlar no bu adamı kos Kararına
 keçamaycaħ bo diy toKtañ diy bu keçamaz...olmaz diy a nas ne tēcek diy felan

dıy...atların içinde di bir dene di tay var diy bule bule tay diy ketirij mında unı diy
kêtrêler awu ayvan Kötirları var eken üsne çamırlı mamırlı şte batKan çamır çine anda
60 mında kirlı mirli üsne yaprah tókılgen bı şı tókılgen toban yapışhan çirkince ayván bú
boK olı boK díy men diy mashara étêcek diy bu cemāt içinde diy mashara ete meni diy
meni bú Kadar atım olıp di bú Kadar malım mülküm olup diy bu tayı diy ketirij mına
diy bunu ekı kózın kör diñ diy çıharıñ diy tayğa hoyıp yibêriñ ekisin anadıñ bu meni
mashara yapmā stiy diy men bule padışa olup türüp diy...üle de yapalar bu adam n apa
65 yapa ewge tapa ewdê de bir kiçkêne oğlı soray êken...kózın çıharalar bünü al kitip
hoyala i ufaK oğlanciyi var êkên ewde oşım bu tayı bú adam özü baKa östire bir...bir
yılım ekı yılım awü tayı baKa olısın çağıra oğlum diy Kaz abı yerde bir denê çüKur díy
üç adım olsın diy uzınnası diy ekı adım olsın diy keñnigi diy Kaza tok çe su diy çamır
yap diy orāda bèle çamıl olsın diy balçıl olsun min taya diy mine çaptır tayı da diy atlat
70 abün üstünden de Kazğan çühürun üsünnen di atlat diy atlata atlata vara kör dā u tütüp
baKa awlêjne tayın ayaKları tırnaKları slaK olmadı diy var di ketir di pırnij di pırnij
pırnıç aşata eyye dā da baKa bir ekı üç kün dā...kene de diy Koy di aşat diy çühürü da
ende keñce Kaz diy dā da Kaz diy Kaza ana baKa at atlay awü aytKan yerinnen atlay
atlağan son baKa endı oğlum bule mesele diy benim ekı kózım de felanča atam çıhardı
75 diy...mına diy abı Kılıç diy mına saña díy oK diler...mına saña diy meni ekı kózım çün
diy ahtıman al diy...bay butın cemātı Kıynay êke son mına bú bala kite...fükare
adamnağa timêgen o o kım bayın tabasın tuta...malın mülklerin tütüp ala êken o...atları
dewe günneri şileri Koyın teriler şiler anawları tütüp ala êken o.....

Konuşan: Vasfiye Musladinova**Derleme yeri: Bahçesaray, Malosadovoye**

otramıs çalışamız anawu ayvannar...bütün yaz çalıştım ayvannarın bir kopemiz bar edi
 baKkan u kopeçi de...öldirdiler ğalba...şın ende satmağ kerek...yohtır u eki ayaKlı
 kopek eki ayağı oğan kópekte dört ayaK ola e eki ayaKlı soyı edı dā adamların da ola
 da kopek soyı içti içti káfir..... abı üymizde otırğan bir oğlan dā bar edı u oğlan da unı
 5 beraber içkennerim n aphannar aħçısın alacaK oğan ğalba e da bėrmiycek oğan
 koteklėgen saba lıla tizeñ işke kítende lıla tata men onı öldirdım degen...öldirdım barıp
 taşladım aw yáKka degen bāham saba soyısop Kídırıp kėgen men bılmiyim dedım
 bızde otırğanı ende sekiz on kún oldı...tapıp al kítkenner awu oğlan aw yere maşnasın
 taşlap kítken eken sağım dedım sağ dedi esı barım başna dedım bar dedi....aytām da şte
 10 aywancılıK aġarotçılıġ bazarcılıK bazarımız da var na bı yerde sūt müt şte penır
 KaymaK...twaroġ...öle obalanıp Kān Kar olmay dese...Kaylı ėtmiy ediler Kaylı etmiy
 ediler oraza tüttürmay ediler namaz Kıldirmay ediler Kyanėtler musulmannıKın
 stemiyler de musulmannıK ġayıp olsun dep eteler de müsülmannıK ġayıp olırım unı
 ġayıp etip olmaz ular...mına bu ballar şte ana awu aħşamġı ballar epsı ayaK üsne
 15 Katnaşalar kóresiñ yahşı dā sıġar içmez naşa içmez raKı içmez...sıġar içken özinden
 raKı içmez iç omasam yahşı dā u raKı içken adam çeşit túrlü kúfarlıK ėte çeşit túrlü
 yaramay şiler ayta raKı içmek yaramay şı dā o ana içmiyler ular ende...bir yece
 kopemiz afıra afıra afıra afıra bir lemse kopekın sesinnen uħlap olamay ėken çıkıı jap
 kopeçimizın attı öldirdi kirdi yattı yukladı...ular müsülmannıKın...müsülmannıKın bek
 20 ürmet ėte ediler örmət etkennerin sewebı sewebı türkiye u elçi yıbergen men bar ayt
 degen men türkiyenı uracam degen son türkiyenı padişası padişası bir camını Kalap
 otraken duwarların son u elçiġe ayta bar ayt lemseni padişasına diy mā timesin otırğan
 yerinde otırsın ablė ter kózlerin çıkırım diy uje parmaKlar çamırlı dā bir mekkenım
 camı duwarların Kalay ekən son Kaytıp kíte elçisi son Kayta keldi diler aytıñ kirsın diy
 25 kırə onı uje kózleri çıkkan eki yerinde de able çamırlar tura awu padişa aytKan da uña
 bar padişana ayt otırsın otırğan yerine degen timesin mā men unı eki kózın ablė ter oyar
 çihārim degen u elçi Kaytıp bargancek unı uje kózleri çıkkan kör oğan nu u bek Kadım

zamanlarda oğandır ebet son on için belar müsülmanniKtan KorKKanlar teKaran nu
saylamadı ular müsülmán edi yawur edĩ demediler eb bir kègen son erkezĩn ğayıp etmē
30 atarat ettiler ular Őte son o sèweptèn de yermanya bir dā cenk etmēn tũrkiyenen men ule
Şiler bar aKlımda...son abozları bar ayaKaplari zapasları bar aman ala bara ala başhasın
kiye ayāna kítevere...koresiñ epsi mā ule kestire eppi Kĩçira...ablē bir yağmır pek
yağğan kòkluz da bule bayırlı da seni al kítken edikim Şu bĩz anda...yağmır pek yağğan
sel tũŐken dağda sığirları bar eken ö selge yanaşKan sığırı yaldamā a u birĩnci aKayı
35 kórgen varip boynıznan tũtKan sığırım uzanıp boynızni tũtħan bĩ yaħtan da bir dırekten
tũtħan bellègen çekip çikaracam dırekĩn tamırları yuwulğan su aKa āKa u dırek kítken
suğa babam da kítken sığır varip awũ yaħtan yaldap çikān menĩ babam dũğũl bābām
bābām dēnime baKma anamĩ ende ekĩnci apayı birĩnci aKayı olğan o u adamĩ adı
sidamet ğalba...dıreknen beraber kítken suğa yaldān ölgen anam dā yırım ekĩ yaŐınaken
40 u waħitte...son anam ğaripçik tul ħalğan erkes ana güzel apay olğan bek dũlber edĩ
anam erkez birĩ de mā kel birĩ de mā kel koyın apayları endē aKayların kũnnep
başlağannar anamdan men āKayım aħŐam keç keldi medĩne Őerfē baradĩr diy ēkenner
son menĩ babam boydaK oğlan ēken medine Şerfeni men alacam degen a medine Şerfeni
ũç balası bar...menĩ babam boydaK men unı alacam diy eken ew yoK boydaK diyim de
45 dā ewlenmegen babam anamdan bũyũk dũğũl de kiçik dũğũldır u...bābām bek dağdan
baKla tayā ketreken azbarğa kēp Őũ etiğ taşlağanda bir araba Şi olakēn o ğadar Şi
kētreken ğarip u waħitlerde baKla saçKannar tayaK Koyğannar adamnar mā bir ğarKa
baKla tayā ketriğ bērse isa dēse barip ularğa da kētreken ēbēt bir Şiler beredĩrler bekim
yerine ama ulejne etiğ u ğaripçik te otuz üç yaşna öliğ kítken ũ ağızna bir tiş bar iken
50 tek abĩ yerçiyinde otuz üç yaşna ölgende bir yerge varğannar oturŐuw olğan anda anda
çawdar ötmē aŐağan çawdar...yoKlık tā fiħarelik u da awle sıħsañ...su kibĩ...bir dā bir
kın bu adam yaħŐi kiyine ğuzēl ũrbalar kiyē KalpaK kiyē maşna tutiğ kele anamĩ almā
bĩzĩn almā kēlē ama bir kórimni adam özũ...anam dā ende atkaz ētken kibĩ ola dā aysa
maşna kirasın öziğ bērsiğ diy u maşna kirası bermē kòkløs ħaħında aħçımı bar...anā
55 lēmsēler kègen son açlık ħorlık bir dā sürgũnnik....son bu ketreler tamam bārde da u
su yanına yatKızalar toħtatalar ħākın erkez sudan telmĩrgen ölgen ceñkten yorilğan
aştan ölgen son bu anda u denizĩn çeti da dā bũtũn Şekker Őiğē tokılğan anda ular ağam
gizliden ular bir çaresĩn tapip birer awuç Şeker alıp Kapalar yoldā anawu adamğa da

Kaptıra awü büyük adamğa da Kaptıra bîrer awuç şeker aşay ular keleler bîr su yanına
60 yatKızalar Kuyular üsünden aKa prama diy varayım da bîr gram su yutayım degen
adamı aman ata öldire diy son bu ağam n apîp yapîp ü yerde kene de ömürü var êken de
şapkesinen bîr şapke su alîp kele awu adamğa da bere özi de içe ende şeker dē aşān
ediler tekān ende taKatlendiler son bayırçıkKa kele ağam ü yerlerin bileken...ağam u
adāmğa ayta aydı mīna bî yerden êndē Kaçacamîz diy son başlâylar ştanların çikarmā
65 tîşārı baracaK adam kibi olup ular aylana artına kom kom diy yuramasa aman ata
öldire...son ağam ü yerge kelgende ştanların çikarîp başlâylar çikarîp başlān son polk
kite dā amman bayırın üy artına tüşkennen atalar özlerin dağ içne yolın ekî çeti dağ da
bü yerler bu rayonlar dağğa atalar ekîsî dē özlerin aḥşamğace aḥyarın aldı da u lēmseler
ende ya kormedîle ular da kîrip Kîdîrmaylar ya çünkü dā dağlarda da saldatlar bar dā
70 kîrse dağğa öldîr...son neme u aḥşamğace bîr çitirmannıK içne yatKan ekîsi de ular
başlağannar kîtmē tanqlernen abozlarnen maşnalarnen matorlarnen ular epsi em mator
ayday edi em tanq ayday edi em maşna ayday a bîzim saldatlar maşnān şoferin atîp
öldîrseler bîr dā u maşnanı aydamā adam yok edi içne son ü yerden ya öldîrip bitre
ediler uların ya Kaçîp oğan Kaça edi bîr çetke bîzînkile adamnarımız āwle ömirlik awle
75 bu savet çingenerî ḥakların awle ḥorlap keldi de u yawurlar alla boyınnarın ursın son
ne de osa ağam ü yerde yatalar ende...lēmsē saldatlar diy u saldatçıkların tutûp diy
kōpēkleri Kaşkîr kibi edi uların able able kōpekleri bar edi u lēmsē awçarqaları talatîp
ölgence talata ediler diy...özleri de kulîp otra ediler diy uların epsin korîp otîrğannar
son aḥşam oğan son urkîsta tarafḥa yol alğannar urkîstada tîzemner bar dayımnar bar
80 butün üş tane tîzem bükānam Karbam urkîstada otralar dayım ü yana yol alalar son saba
açılğan yarık tüşēekte ende amman bîr yerge kîrip kēne saḥlanîp otralar son ülejne ete
ete kîteler awlê awle son bîr yerge varğanda ende yarıkłana kene de saKlanalar
saKlansalar...lēmseler basabas tōpelerinnen svetlinna çeke ular anda çitirmannıK çalı
tübne yatalar ende nefes almayîp aḥşamace otîrğannar son aḥşam bîr dā yürîp
85 başla...urkîstā yakınlaşKannar urkîstada ballar yaş ballar sığırkların baKmā çikKannar
bîrbîrine Kîçîra êkenner...ule Kîçîrîp lafētekenner son bu ağam ya tatar da ebēt ular
Kîçîra bîrsîne qadām diy kelseñ bî yakKa diy ü barma barma atar ek arada varma...
bîrbîrine bîrsı ayta bîrsi de ya bekîm senî ağaḥ ya men babam yür barîp baKayık diy
cesür ballar ola dā son keleler yanlarına nu bîz diy mīna aḥyar ceñkînnen Kaçık diy

90 plennen KaştıK diy bızın şimdı ƣordıler atacaKlar diy bizge bır eski urbalar ketırın diy
bis ƣoban olıp Kart adam kibı olıp sığır baKkan kibı olıp tüşiyik ƣoyge diy meni ƣoyde
tizelerım bar diy ağam son awu adam dā ayta sitvāp diy daƣumentlerımızın saKlayıK
diy ceŋk bule bıtmez biter u ceŋk diy kelıp alırmız diy bır yerge daƣumentlerin
saKlaylar ağam bile ü yerın balaban bır taş túbne ƣuKur Kazıp Koyalar anawu adam
95 maskwalı pek büyük adam ağam bır u urus eyye son men diy bıtün vaħıt sağ osam
büyük post tütacam men seni er yerde Korƣalarım diy ama olmadı da bır dā son bu neme
o oğlanƣıKlar ey kítkenner üyelerıne bargannar analarına aytKannar ana dēnner mınawu
matroz urbanı sızge bērmıs dēnner ana dēnner bule bule adamnar var bule ayttilar dēn
way balam u ğarıpƣıkların Kursakları da aƣtır dēgen ekışer tılım ötmek ortasına yaħ
100 Koyıp vėrgen balların Kolına barın abı ötmėklerin de berin aşasınnar degen kegenner
aşagannar awu ötmėklerin cannarı kėgen dā aƣlar Kaƣ kun on sekıs sutka aş aşamānna
an awlėjne etıp ular urkıstā tüşeler aman ağam bara tizemnerın üyne kire u adam da kire
son saba ende ayrılışa ular bu adam ağam ƣoklus ƣoyıne keleecek u adam da öz tarafına
kítecek u nemē barıp KoşılacaK bekım öz saldatlarımıza şte...son amman ağam bır kun
105 ekı kun yata tekararı esı kelee anda saKlana ya kórseler partizan barım partizan barım
Kıdırıp yüre ular Kapı Kapıdan şan teşiyinnen partizan Kıdralar son ağam ƣıKa yolğa
ende ƣoyge keleecek ƣokluzğa keleecek ya unı ƣoklozda apayı bar balası bar...son andan
kelee ƣoklozın ƣoyın başına kire bır fesçı fatime diler onı üyine kire vāy sitvāp nas şı nas
keldin nas Kütüldin sen nas şı o símsiyaken ance son u ƣapıp kelıp Kartanam ayta ağam
110 da kóyde Kartanam bar edı Kartana degenimizde oların duduları emcelerin apayı unı
yanna otra edı ular emır ağam da ağam da āna son u kelıp unı ayta vay u Kartanam da
kóyde de lėmsēr var yanaşa Kıƣırıp ƣapmā sitvāp kėgen ekēn sitvāp kėgen eken dep o
kimse düymasın bar haber etin diy dā...son ağam ayta Kardaşım time mā diy men u
ğadar yorgınım diy ceŋkten içine otırdım diy on doKız ay aħyar ceŋkın içine otırdım diy
115 tohtā bır ekı kúnçik rātanayım diy timē mā men bilem men barsam özi de matros dā
ular matrozın srazu awu özine Kabır Kazdıra ƣıKur Kazdıra ü yerde de ata awu ƣuKurğa
tüşe kite ölgen adam özine Kazdıra özleri de Kazmáylar...son ağam muña ayta bu
ağnamay dā er kun kelee aftamatı bar eken boyınna tatar oğlanı... yōK sitvāp ağa al
kitmėsem olmaycaK men sizin son ağam ayta aydı şu boK balanı artınan tüşıp kitiyim

120 diy men diy elinde aftamatı oğan son u ğadar lemseni abradım diy bunnan KorKacam
yoKsam dağ içine kirgen edi...koKkezge bargance dağ dağ soKaKların epsin bile ağam
tađ içine kirgen son bi ši eterim men unı diy kite son kitkēnde aša malemizde koyın
starsası var tatar adamı...kire şu sitosman ağa yatKan yerge stolı bar able togerek diy
belinden Kuşannen nağannı evirgen stol ũsne Koyđan...vay sitvāp naş şi Koş keldiğ
125 dep ne tti diy...keldim ama abi bala meni er şun kele jandarmeriyağa alıp kitēcem sizin
koKkezge alıp kitēcem al kitmesem olmaycaK sitvāp ağa dep er şun kele diy ratsıs ete
men ende mina kitmē çıktım siznen bir sawluKlaşayım dep kirdim diy...nas keecek u
aş uplağ keldi saba sāt dōrtte rus saldatları ũte kiredi aftamatın tez ewiğden ıK
iğmasağ atacam hağ şaştı hağ dā yuğuda yaş bala bar Kasta bar olıp otirđan adam da
130 bar dūđđa da u bala tapıp otirđan adam da var erkez awle řte oldı alıp kittiler
Kabirřtađđa yığdılar erkezin son maşna maşna al kitip poyızlarđa bitli poyızlarđa
tawarı poyızlarđa yũklep yũklep yiberdiler alla bile Kayda kite haK on sekis şun
poyızda kittik Kapıları yapıK peçatlı bir...aş almā baralar nēmeler poyızda adamnar
tékran bũyũke adamnar ayırdılar anda ine bir elli altmış adam bar ekān bitlep ablē
135 ablē bitleri oldı...ana on yaş bũyũk bitağ şte bitağ endē yetişken Kız edi dā...tũtũnde
mina koKlus koyinde tũtũn saa diler bizler fide taşlay edik kloşkaıKlar bar edi able
alağa kōlōřkaıđlar able Kıyış bir tutmā yeri bar edi able...sağiy diler tũtũp biz de
fide taşlay edig yardımđa bara edik tũtũn fidesi bitağ řalđozđa çalışa edi ebet tũtũnde
alışa edi başKa iş yoK anda řalđoz mında bitũn tũtũncilik rayonlar dā bular...ya
140 āltmıř adamnığ vağonı var sıđđancek erkezin niğtadılar sıđmān son ekinci vađonđa
niğtadılar...ē bitağne ekimiz bir vağondamız ebet...son baKam bu babam da bar ũde
babammen bēraber çıhtıK babam Kuranı anam Kuranı meni boynıma ildi Kuran mende
son bu pencere ũ yerge kēnde vağon penceresine birsı tırmaşa ellerin alıp atalar u bala
tũřũp kite eliklerin şordim bekir dayığ eken anam da safsem esi kitken vay n apayım
145 ballarımdan ayrıldım bu nas şi n oldı bizlerge ne keldi bizim başımıza esi yoK eken
yataken son bir dā da bekir bir şorınıp Kaldı vasfiyē dep bir Kiirdi mā poyızda son
awu babam meni boynıman tēs tēs anam Kuranı alıp barıp pēncereden bekirge verip
yetiştirdi poyızın penceresinen ama anam da u Kuranı oKıp yaşayış yaşağannar...bāsa
şozlerim tũyũrlendi aamayım ē berediler tũy şorbası su sime şte awle bir olmycaK bir

150 şıçıklar berediler hapa edik bir şiler şte....son opşım ular ücüm etecek olalar ğalba
KartKa ama Kat tıp u Kart uların ekışin de maşnadan alıp ata baKuwat Kart êken e zor
Kart êken maşnadan ekışin de alıp ata şoferin de Kaberi yoK....diyermende un çekedi
şte u anda bara edı pitañ yurğannarımızın şilerimiz al kitedi satmā velūla Kāynen ya
Koñşı edik te Kırımıda...awu yurğannarın alıp çıKa satmā bitañ KaçKa diy yurğannarın
155 barıp soray fiyatın aytsa bitañ ay yür eve veriyim aşlıñ sā diy boğday şte ya un alıp kite
üyine bere berecēnı aydı al da hayt yurğannarın anañ kese açuwanır yurğannarım
sathansın dep aytır al da kit üyiñe yurğannarın diy haytara yibere a son awlê awlê etip
bergi biñlik bozar diyler ulel etip bitañı...aldattı ule bardı uña bitañ....ëvet ëbet toğan
ballarisıs...praduhta ala berediler bızge çalışhanımıs çün boğday arpa mısırboğday yağ
160 şeker Kave dajı yımırta sarısın paraşon da bere ediler...urba ayaKap er şı berediler bız
açlık ta çekmedik ule pek ana...annan da son aKayğa elli senesi...men aKayğa çıKtım
aKayğa çıKkan son çalışmadım son balam çağam oldı ev işleri áyvan bahmak aġarot
bahmak aKay bahmak ulějne...cılıçık et....Kara Kaşlı Kırım da Kızı nege sen aġ
çekersin yoKsam başında esiñ de yoKmı selam vermey keçesiñ sesim çok çıKarmā
165 stemiyim da biz Kırımdan çıKkanda vağonlarımız adaştı boş üzbekistan çöllerinde
yaşayışımız Karıştı...Kuwanşmanız siz uruslar tatarınñ malına bızler Kaytırmız sizler
ketersiz oralın da dağına...sarımsağımız soğanlarımız saçuvlı Kaldı Kapılarımız
pencerelerimiz açuvlı Kaldı açılğan Kaldı...tatarlığım doğğan da yerim balalıhtan
severim onlar da için çok vahtlar cılay da cılay yürerim...Kayda da baKsam Kayda da
170 baKsam kórem de tatar saçılğan aġ ne yleyim dostçıklarım yoKtır da bir gülüm
açılğan...gül bahçā bardım ğul Kopardım KoKladım men yaremden mektüp aldım em
ağladım em Kuwandım...Kalaylı Kazan içinde Kaz balası Kızını maña sewdirgen öz
anası...yıpışlı KuşaK yaptırdım çewresi Kurma anawüğa mınawüğa kóz atıp boynımı
urma....bir dostım keldı bir kún çawdar doğup awançıkKa çawdar şte cılap awös doğıp
175 awançık ular kēn son elep ularğa bulamıñ pişirdim u ğadar pegendiler u hadar
begendiler üyelerine barıp aytKannar vasfiye bızge bir bulamık pişirdi ama u ğadar
nezetli edi dep....Kadır yecesı alla hısmet etse o Kadar yeceleri mına çıkıp azbarda
otırğan adamnar koK Kapısını açılışın korış mülkun o koK Kapısın açılğanı körgen adam
ne stese miradına yete men özüm kórgen edim nu men tüşüme kórdim esime kormedim

180 tüşüme kórdım ƙoƙ Ƙapısı açılğanın anda otırğan bñr kèsèk sarıƙlı bábaylar...sarıƙlı
babaylar namaz Ƙılğannar tespi çekedñler....duwalarda öle Ƙatınlarnen oğan duwalarda
oƘıy edik faƘriye dostım bar edi onnen ekimis onñ pèk dñlber Ƙaydesi bar edi pèk
dñlber sesi bar edñ bñr elñflam oƘusa bñtñn dağlar ƙıñlar edñ ya kene ğuzel sesçñ
ğaripçikin ana bñ ƙoyın ğaƙı sığındırmadı unñ ağbèt ƙitti apñ ƙóyden ƙitsemññ ende
185 dedi ğarip...ƙimsenen de sawlıƙlaşmān erkez de dā bek açuwlandı uña u aşıƙ
forsalıce edñ özññ sewe edñ ziyade...bala Ƙolına da Ƙalmaƙ Ƙıyın mèsèle dā alla
ƙóstermesin ya rabim...abı mışıƙlar menñ pek seweler da bağ menñ Ƙıdırıp
tapmasalar....n apacağ o da bóle bir ğastalıƙƙa oğradı....özüm de ƙózım batmay Ƙaldı
doğtırğa barmāñma peşman ettim yarın ende barılacağtır dā saba yeñgilleşken edim
190 de....vay tita dedim men keldim seni ƙordım şƙur allahƙa bñr corıƙ ekensin...bñr üyler
ƙósterdi abular satılğ ala dedi varıp bağtıƙ bālābān yağşı ülèr bñtñn Ƙorandamıs
sığacaƙ içine...ewlerin begendim doğsan bñğ dedi doğsan bñğ osa da Ƙaylı ettim
üylerimñzin satarmız anda alarmız dedim.... bñzde toylarda ğudalar ƙèle Ƙız almā o
Ƙudalarğa bašta Ƙawe bereler bñrer fılcın Ƙawe tatlı şilernen beraber son çay bereler
195 son aş bereler son Ƙıs ƙıƙƙanda Ƙapıdan anası Ƙız çñn acet soray balam balam barğan
yerñe bağtılı ol ana babaların incıtmağ sözlerin diñneğ ana balā balā yaramay şñ aytmaz
ballarğa til ğaytarmağ dep tenbilene bñr duwa oƘıp bñr ayet oƘıp ozğarıp yebereler
şte....u adam tabıyatsız adam edi ğarip...men yaln ayağ çalışam arƙama bñr ruda alam
ruda taşıymız aşığa ap Ƙadarçıƙ çuwal ap Ƙadarçığ boyı ap Ƙadar eññ elli kilo çeke
200 u...ayaƙlarım yaln ayaƙ üstüm başım çuplaƙ ğışın ƙunı kene çok sağlam
ekenim....alığ dā bñr ayağapçığ mā diyim almay aman alğanımnan aylım tutıp ala
elimden bara tek tükandan sarıyağ ala...siroplar satlédñ petmez diy edik uña undan ala
un boğdáy aşlıƙ kerekmiy oña....yaln ayağ yalan baş Ƙışın ƙunı...yaramaz Ƙıyanet edi
Ƙızğaniç....

Konuşan: Zeynep Seytasanova, 79 yaşında + Vasfiye Musladinova

Derleme yeri: Bahçesaray, Kk Sren (Malosadovoye)

bitn mrm şte  ahyar aKmit babamız lken V.M.: bir skender padişa bar ken d o da turk padişası ola on da eke tane boynısi var ikn abl able zi padişa boynızları bar iken son bu...ya saı saKalı ytse nemeni ketirteken berberin ketirte saın saKalın aldıra... ketirgen berberine aldıra saçın ldirte... aytmasınar skender

5 padişanı boynızları bar dep son bu ende bir adam d kle u da berber eken u başlay başın traş etme ama ağnay d meseleni boynızları oğanın orgen son ağnağan son meseleni son bu adam traş etip bitirgen son yyatıp tizlerine yalvarıp ağlap yalvara padişayım meni yiberiğ meni ballarım bar yaş ballarım çoğ diy aytmam bir yerde diy...aysa yiberiyim diy dewe krdiğ yok diy...yiberim aysa diy bir yerde bu laf

10 ıKmasın diy nđki u adam ağnay d bu neler đayıp ola ola kite berberler...son bir d bu adam kite ende aKını vre unı u ama aytm stiy d  unı aytm stiy şte son yanaşa Kursa şişe şi ete çaresine are tapmay ekimler de unı çaresin tapmay son bu adam ıKa kite bir kn dađđa dađđa kite dağda bir kr Kuyı bar ken bek ok yer kite kr Kuyı şte su mu bitken Kuyılar ola oğa kr Kuyı diymiz onı içinnen bir KamışıK oşip ıKKan

15 awu KamışıKın kse ala piainen yasay bir KawalçıK yanaşa alm Kamışığ ta eskender padişanı boynızları bar dp ala d u da alđanda doğır barıp eskender paşanı Kulna kire Kulna kir bu naz şi bo di bo aytmiycaK oldu diy n oldu bo diy son ağırta wu adamı ağırta son diy padişayım men kims aytmadım diy men diy...şiştim koştım areme çare tapmadım ıştığm kittim dađđa diy dağda bir kr Kuyı bar ken onı içine bir

20 KamışçıK oşip çıKKan diy u KamışçıKın aldım KawalçıK yasap çaldım başha bir şi bilmiyim diy u da tap unı Kulna barıp kire de eskender padişanı boynızları br dep çala Kamış ta a bu adamın zn hber yoğ ne alđannan  son bu padişa tşne suđđu çuwalđa sığmaz eken diy suđđu çuwalđa sığmaz dn şiyin bilesiğ suđđu degeni awl adam sanıp ldireler suđđu un adı tatarca u çuwalđa kirse de teşip çıKa d Kayda kirse

25 de teşip çıKa da...an son aysa diy seni tin Koyayım men diy olđan şi midanđa çıKış gerek eken diy padişanı zi ayta son yibere...Z.S.: ıbın aylana awu balanı başında...bsa awu ıbını aylana otra u balanı başına...zinep...buğun size varacağtığm

Kawalım dürüldiy özımnen baraber...ya u mıhı Kanna taptıı...totlım iken awu
mıh...bırıncı ahyar bombalaııan yecesı bız ahyardadıK...onda uje ceıkten oğıne nu
30 anam babam otırmay ekenner Őte anam koyde babam aKmeçıtte otradı son balaban ekı
dene büyüklerımıs Kacıp kıtkenner kıtmegenner vapşı babamnan a eki dene bır Kıs men
kıçkenesı bır ağam babam bermegen nu yaş ekenmıs...babamnan Kacıp babamnan
Kacıhannar da anama kegenner kóye....ende tap o hıadarın terenın bılmesem
kerek...ahyara varan yecemız bombaladılar ahyarı u yecesı kęp çıhtıı bız onda bır afta
35 otırđanıımız yohtır anamnan barerber padwala KatnaydıK...ahyardan urđan snarfatlar
bızım koyı keçıp abına bır yerde adım çokraK var ama nas Şımdı aytalar bılmiyim
dā...bızden atıp ü yan doğrı kıtedı onda da bır çukır Kazıp stümize ot nē çalı çırpı
Koyıp onda da yattıK bır talay son endē bır yece Őte ne ttı bombaladı bombalaııan
vahtıte anamı dayısın balları...parağota yükliyeler dā ahyarın adamnarın ende bu umer
40 ām bızı de alıp keldı ende koye ozđarıp yibermē...tramway bėklep otırđan vahtımızde
başladılar zorlamā...kelıp balaKlawadan bızı aKŞam ezanı KaranıKlaııGanda bıs koye
kęp çıhtııK ağamnan ekımıs kęp çıhtııK na hıadar otırđandıriııh onda Kaysı
aydadır....balıKlawanı keçtik cayaw koyıimize keldik...aytodır....saba sāt beşte
başladılar awu tunelden adamnarı çıKarmā çıKardı da yüklediler çıKardı da
45 yüklediler...ew yanına keldik ē mısırboğday boçqalarımız vardı...elımde able ttırip
Kıranı Kuranı tutKANımı bilem tütü aldı awü bır saldat balası koterdı attı awu
mısırboğday boçqasın içıne....yoğ babam bıznen vapşe kemedı vapşe Kanda oğanın da
bılmedik...ana bır vahtıte men Őte ahyaya vardım onı da Kapap yıberdıler u vahtı on
doKıs tolmağandım ahyaya barđanımda....mā bır nıkā yaptılar balam bır nıkām oldu
50 aKaysıs anawü balanı doğdım armiyā yiberdım armiyadan keldı ewlėndı vsö menı
korđenım bu...em yaKında kegendım dā özi de uezbekıstannan abü Şaye ttam Şaye ttam
diyım de onı ağası ey sen dā tünıyın sayayıK keldıı yuz adamnıK stol yasadılar
Kapoğıne sen yüz adamı Kanna alacasın dedı yüz ellı adam dedı....V.M.: yo āŐān soıı
boııaya Kalasııı....

Konuşan: Remziye Bahşışeva, 82 yaşında + Vasfiye Musladinova

Derleme yeri: Bahçesaray, Küçük Süren

çobanın da kitti késemen kótek aşadī dep işitken edim...pek hıtırıdı...ē ibét ū
 apasın...awlé hazalarğa ağır kemésin sen asélet yapmadıñ... aw yérde awu çırağ
 yanayım hızım bahçı bahçı bas bas çırağı...ana anu yérçikke bas unı bağ arhası yana
 ana... Kütulduñ bārem ya ende bir denē dā tapacañ da yine bir başğa güzelcası yohtırım
 5 ekēn...bis hırında doğdıK ta balam...hırında men...temırçı koyında doğıldım temırçı
 koyı...annan başladım birinci klastan tā sekis klashace oğudum hırında oğudım
 hırında...men ende bayā seksēn ekī yaş oğanim sūrgūnnük vahtı da kım bile unı bir on
 altı yaşna...way cānīm toylar pek yahşı olır edi bazlarda olır edi balābān bazlarda orta
 yerde fenerler yañĞan büle çırağlar yoğ fenerler men uların koğen edim son o çıhtı
 10 çırağlar...hızlar ciyin tutardı ēpsi kruğ etip aylanıp awu sıçırān oynen oynap oynap
 bazı da ciyinni yaparder yırlaşeder oynaşeder ule dağılıp kitediler kelin da tüşürder ewin
 güzel ettirip u kóşeden bo kóşegēçe yawluhlarnen barabar ucların da gırcıwaları olğan
 ortaların da birer bir yawluğ bir güzel guzzel nedir ya şu bir güzel şal...ulé ttirip
 dolarlar ule bule dülber yayıp hoyar edi bir ewin asabı pek dülber etedi birini
 15 ende...V.M.: allanı emirinen piğamber Kawlınen diyeler Kızıñıza Kuda keldik razı
 olsañız mına veresiz bızge diyeler...R.B.: ance uzağlarğa kítmezler hız hıdırıp bına
 bizim koy çe ne hadar hısçılğlar var ūde u kóyden u hızın ala...bu kóyden bu oğlan bu
 hızın...bizim koyde bütün bu koyını oğlu koyın hızın alıy...V.M.: u ağır arada olım de
 olıp otra doğım da olıp otra ne oldı o e ölgen öldi Kaldı ewin içne kommē de
 20 bermediler...yolda öldi poyizlarda çikardı taşladılar...R.B.: son ende son yawāş yawaş
 şte işke kirgendiirik tā...V.M.: bılmim mā işte öle şilerden bir şı olmay tūrğan bu sēfēr
 bek şısti...hırmızı çulçıK yap ūslerine...baylağansıs ama son er birini ūsne able togerek
 pamuçıKlar ketir yasa belim de Kıyışmay yedi dane yasañ able togerek togerek togere
 alKaçıK oña çıraK diler tatarca...R.B.: özüm yığışturmā ihtidarım yohtır turmā çarem
 25 yohtır...V.M.: sernikin tidirgence alēwlene aman ala taşlıysıs aman ala taşlıysıs...onı
 boylayın yapıp etsēñ de yahşı ama ya oña da erkēzde Kırmızı çul dā omay...ey
 pezemek ekensıñ áysa diy sennen adam olmaycaK ēken diy....

Konuşan: Süleyman Useyinov, 85 yaşında

Derleme yeri: Bahçesaray, Küçük Süren

hulağ awura işteb olamay ayış etmeñis...naz oldı bomba tüşti ayāma...bomba tübüne
 haldım...asçığ rusşa bilem unı da patlattım...horantam anda ekēn anam babam keçinđe
 rametli ekı üş eki awam bar bır dane hardaşım bar edı uların barıp taptım men soray
 soray... men ceñk pıtken soğ bızın kene haldırdılar... aftazawot hura ikenner anda son
 5 bızge anda kıwartıra berdiler...ahırı barıp taptım namañđın oblistna hağılabat deđēn
 yerde eken...meni stalin bile tohtatımaycağ yolda keldim nu uzbekıstanda yaşayış
 yaramāy...yığırım beş kın yurdum bı şi aytmayım kımsē anam bar awalarım bar endı
 awu eñ biyüek ağam babamnernı Karđařım dedı yür bır řērnı aylanayığ de sen dā bır
 yaKa barmadığ nu dağumentnığ al yanığa dedı dağumentığ ay yağşı kırıp bır iki
 10 aylandığ... āwu meni bır zdanyağa aldı kırdı bağam stolın başına bır danesi otra
 ēken...n aptığ mağa çığtığ açulanıp...men dem ketēm dedım mā dağumentığ de kerē
 yōK men yolın bilem çığtığ me ā ü yerden açulanıp çığtığ ama hayda ketersığ haldım
 kettım balam şo halđan boyımça haldım endē men...kemane çalam...semperopılde
 oğıdım anda muzıkałnım pıtdırdım mına ceñk başladı haldığ kettik opşım awle meni bır
 15 dā yibermediler haldım haldım...yurdım awle...ekimiz bır toşekte yathān bır çanağtan
 ařānmıs men onan haberim yō...bır dane hartanayın tapıp berdiler mā fağriye
 bitayın...ana çığtığ yürüberdik te bızın son srazu sewastopılđe aydadılar nemsēler dā
 sewastopılın boşatmayla bızın uje anda al kettiler...Kasta gōđlim iç kım bilmez hasta
 gōđlım a men şini hastam dā endı balam alımdan iç kım bılmez yüreçigin parça parça
 20 üstım ortık qorımez ağlatma yarem ağlatma duşmanlarım külmessin ēy çōK wā haysın
 bırsın aytayım şını...āđ başım işlemiy bām başım hawe sūmasın alsağ...bole yatam
 ozúm deli adam dayın bır yaKa da barmayım bır yağa baramayım...men bır şi
 yapamayım...meni kızım cankóyge menden oğine kettiler anda barıp anda
 yerleştiler...hazayqam ramet osın canı asçık Kastalandı men dedim ketem
 25 KırimGa...mıdım samalōthā dōđır hıza ma cankóyge keldim men dedım ew kıdıram mā
 bır ew tāp berersıs...cankóyge bır ay yurdım awu kızım kıyewım mā ew kósētēr baba
 ke başsa...kettik qokkózın dolandığ aypetirge çığtığ ende haytamız....

Konuşan: Emine Seyitcelilova, 96 yaşında + Şevkiye Zekeryayeva, 75 yaşında

Derleme yeri: Bahçesaray, Küçük Süren

E.S.: yaḥşī yaḥşī allaya şükür balam yaḥşī yürəm şte ablè e tarsīKam ewde de aydı ballara varam ular da işleri var...ay kīt dedí mení işim bar dedí...Ş.Z.: yawmur aru yawdı e yawmır aru yawdı adamnar da toydı ozènde de teran su ḳob iġen onı baḥp keldım ozènde su ḳob iġenim dep.... azıK aşşıK ḳob iġen ya ḳrantta safsim kemiy etı te

5 su....E.S.: mēñ anam babam Kayerı büyük müsḳomya baKlawaya rayonı biyüK müsḳomya ceñk vaḥtinde otız beş yaşındadım da...çalışardım çalışarıdım ḳalḫozda çalışarıdıK Kızım ḳalḫozda Kalkoz bileşisim...meni boḥçamı ketirdi de Ş.Z.: anam arġın ḳoyı bılmiyim asoba bo onıttım bılmiyme ḫayerdeliġin de bılmim mēn de yaş bala edım da u vaḥitte bo ceñk vaḥtinde yoK bu...belagorski bette u Karasubazar...E.S.: e

10 nē ne bılıyım baram ne dicēm n aytacām men bılmiyim de balam Ş.Z.: aKılıñızġa tüşem di dā Katırlaysızım şo dā aKılıñızġa tüşem kóziniñ aldına kelem diy ceñk....E.S.: ē aKılma kele amana çalım bu menı çalım bu nemede oldı aḫyarda...oldı bı men çōḫ sewastopıya varadım er bir yerlerni biledım sewastopılın eyye...ō vardı ceñkten ḫalırmıdı o vardı ceñkten Kaytıp keldi niçin dəsə nes Kaytıp keldi aKıs elli dörttemi elli

15 beştemi Kaytıp keldi o balam....aKıllı baladı ama bek aKıllıdı ē pek işkir idi Kılmān işi yoḫtı...Kızım alıp keldi menı eyye Kızım āp keldi u vaḥıt ḫartım saġ idi unnan soñ keçindi Kartım bir özım yaşayım ne yapacam men balam ana eḫwalım şu ne yapacam tarsıKam ballara varam otıram ala kele Koyalar ē ne yapam men pi şı yapamayım....kegen soyı kele balam kemēn soyı öldi...üj dāne bir ekı dene Kardaşım

20 öldü bır dene tatam öldü...menı de...kózlerim yaḥşī kórmıy KulaKlarım yaḥşī şitmiy āwlemis balam bu yaşa kēn son ende üle olacaḫtır da...kelin ende ama balam men yaşıım ende Kıyın da Kulaġ işitmese kóziniñ yaḥşī kórmese ina da şikür şḫur varam yürəm varam....Ş.Z.: bitáy ekı ekı ġın o yaġında mınawudāy yılan çıKtı ḳalidordan ḳalidorından artta Kapıdan kırdım bılmime Kapıñı túbinnen kírgenim ariḫtan...üyge

25 kırıyatır edı Kapını yaptım Kıtım ḫapıġa Kıçırdım awu Koşşılar çapıp keldiler...son Kapını aşıb aldı belinnen Kışhanman unnan son öldirdi bır sasıy ēken awu yılan Kanı...Kara soyı...ziyirli yılan bosa ziyirli bosa kereg onı...men suda Kaç kere ḳordım

onı Koylarımız bar ekende Koy baKıp kelgende...üyge kırıyathanda yarısınnan sön
aklıma keldi Kapın tez tez iytep yaptım Kıstı Kapı...arKası KapKara onı su yılanı bosa
30 kereg o bilmim bünday Kurıda da yüredir dā Kara Kısağı sarıgıldım kēle qotergende
qordım awu aKay endi kirgen saytın b̄ yaKa b̄ yaKa baKam...sāt endi dört boğandır
dörtñi ötkendir bu beş taKKadan altım̄ şu altı bolayadır ğal̄ba...men bugün cimāhşam
deb otram...b̄s sekiz bala edik beş oğlan iş Kız beş oğlandan otiz doKızınıcı yılda biyik
ağamı armiyağa alıp k̄teler endē o ħararda bilmim ne ğadar eken slujbaları armiyada
35 bomaK ondan da Kırh̄ pırde ceñk başlāy şuman da ceñkte Kayıp b̄p kettī...babamı
babasın adı Karpabam endi muzaffar eken yüp babamı adına ketemiz biz
famiyağa...yerni b̄s saylamadıK bo aKayım Kardaşı kelib̄ alğan unnan son endi
kelindeşim...başlāy ağlamağa son keteler...yohtır b̄rew yohtır yanĠıs bitaydan men de
b̄r̄ özim otram...tatarım̄ eķi tatam bar edī yanımızda tatarım̄nan otırdıK̄ b̄z iş tata
40 Kardaş ulaŕ taw kesmē ketediler pamuħlı şannı kiyediler üstlerine arKasına da k̄ufayqa
tawġa ketediler KarañĠıda keteler KarañĠıda kelediler...barġan son aşamā ş̄i yoK̄
çöllerge ketemiz de maşak̄ c̄imağa endē ular alalar Kartopın neyinnen çıKarıp boğday
neni orġan son barıp maşak̄ ciyacaK̄ bosaK̄ b̄lob̄n̄ bolobon KazıKlarman Kuwalay
ediler b̄zin men ağlāb̄ ağlap KaçKanlarım̄ bilemen...Kaşhırlar ul̄y daġlar m̄a tawların
45 içinde...me özim doġılğan qoyım de aru Karasuwdan o yaKı...qop yürsetmek kereg
onı bek qop doġurlamaħ kerek te...artına Kaytarsañ b̄emas...aylandıрмаħ kerek ola bu
batareymen q̄çe ē....

Konuşan: Sabriye Mamutova, 75 yaşında

Derleme yeri: Bahçesaray, Merkez

ózim mında doğdım salaçıhta doğdım e bızın ewge mën vot ahlımda keldiler bala edig
 da u wahtte mehtepke baracađ edim u wahtte ceňg vahtı...men bardım teđaran son
 başladılar bambit etmeğe son yibermedi anam bızın menı mehtepke...buđunđı dayın
 bilem naciye sofā çıhtık yıldızlar parıldāy dāđ dāđ... dağ dağ keldiler başladılar anam
 5 başladı ađlamā...yapıştı awu nemeğe sofanı nesine başladı ađlamā meň kitecek yerim
 yohtır atığ bı yerde dedi awu çufutların ate ediler da u belledi atmā al kiteler ana on beş
 dahđa sroğ berdiler anam ağnay bı ekı bı şi aldı şte alđanı yohtır ózi de almadı awu
 palđovnik...taşladı bileğin de aytmadı bular dedi sūk yerge kiteler balların yaşışı
 kiyindir dedi...aldı çıhtılar bızni camın oğne ciydılar buđınđı kıbı ahlımda awu
 10 maşnanı ũsne yũklediler bızni erkez ağlay u qoyde erkez bırbırın bile soysop erkes stiy
 beraber kitmēđe koydılar awu maşnağa yũklediler bızın...başladı u neler sığırlar
 Kıçıra...ende açıldı kún ende saba açıldı...kópėkler ullıy tawuğlar ĥorazlar Kıçıra u
 ĥađ ağlay an awle etip kóçirip ketirip stansā mında ĥoydılar...oba oba erkez ağlay kımı
 mısafırlıkke kıttı bařđa koygə bařđa yerde ĥaldı kımısı balasın coydı kımısı anasın
 15 coydı Kıdışalar an awle olup Kaç kúnner kıttik buđınđı kıbı ahlımda bitledik bitledik te
 balam mına bu Kaysı şovlar bar an bitler able sıřā sıřā edı...Karbabam oldı de able
 tuttılar neme perde stop ballar kórmıy nu kóziđ bađmā da stisiğ de u bı yerim cinneri
 Kart adam bitler able olđen son able yurekıner epsi able çıhtılar...awun arasınnan
 bađamız buđunđı dayın bilem yalı kenarlarında oliler yate edi ceňk kitedi de da dā ceňk
 20 bitmēn edi...naz diyim sağa bız manaw edığ balam bızın bı yařđa yibermiy ediler
 şindekilerı on yaşında uje dũnyanı bileler bız bilmiy edig bızın yibermiy ediler...awu
 kəgənde mēn başta awu sumđama yapıştım trapıçınıy anam tikken edi anam aldı kóterdi
 attı onı bızın atmā al kiteler Kayda sen ne tesığ n apacağ unı dep...mēn mehtepke
 ĥatnadım nu latınce edim ne edı men unı bilmiyim...anama řalđozdan ketirip bı tarpı
 25 tũtũn tũze ediler yardım etēdım anama tũtũn tũzmē... ē ĥıřında...uje yađđıř aytam no
 n apayım aytam da ne özımizığkığ temız bilemiz ne Kazahça temiz bilemiz
 balam...anam aytmacasına bilem nu bilem sını yađđannarın bilem awu sınıt toy
 yađđannarın duwa yađđannarın anam aytēdi...able balaban sını alıp kırgennerin bilem

şte...partizannar bütün ƙalƙozın Ƙoyın aydap dağğa al ƙittiler başladılar ƙaketa atmağa
30 bñr sığırımız bar edi u sığırımızın ewımızge aldıƙ aşamā bñr Şi kerek unı alıp ƙiteler
bunı alıp ƙiteler unı da alıp ƙitécékler oy neler ƙordık balām...nu ballarğa bu masal ƙıbı
naciye ularğa ular jı bñlmiy unı...bızın salaçıtta u yahħa barsañ ƙórsıñ balabān Ƙeba
bar eki ħoba bar...anda anāwu Ƙeba bütün salaçıƙın ħalħın ale edí ceñk ende
başlanacaħta atalar bomba ħot tüşmiy nu strilba ta kite butun ħalħ anda edí son
35 mañGuştan da nemseler kele annan ƙórıne uñı tüpède Ƙaya içinde bálábān atlardan
arabalardan neden keleler...bular ende mında Őerge keleler bızden keleler ü yaħtan
keleler sön ayħannar prama Ƙobā başlaycaħlar atmā son aytalar ular ħorħıp çıħtı anda
diler de son bızın andan tüşürgen ediler...nemseler ƙægände tatamı buğınƙı dayın bñlem
abi yerıne Ƙuranın aldı i aħır bétte onı Ƙapadılar müsılman dep duğul...bñr yerdé tel
40 kesilgenim bñr Şi kesilgen alıp Ƙapadılar atacaħ ediler...ceñk başlamazdan ewel erkezin
aytıp çıħtılar ƙımın nesi bar zdavat ettiiler babamı... awcı tüfē bar edi anam aldı ƙitti unı
zdavat itti aldı ƙitti unı anam zdavat itti bñlem ablē torbalardan saçma diy ediler awu
patronı tübüne Ƙoyá ediler unı da anam unı epsin yoƙetti kenefke er yerge
attı...başladılar Ƙıdırmā çıħtılar tawañĞa tawañĞa başladılar tawannan taptılar bñr dane
45 saçma... Ƙoydılar maşnā anamı aldı ƙittiler tap partizannarğa saƙladıñ partizannarğa
verdiñ anamı çekıştirdiler çekıştirdiler Ƙayttı keldi andan ağlay ğarıp ħaydan alsın unı
bñlmiy babam armiyada yoħtır...ay aytırmañıs Şu boħ olı boħların mağa diy edi ğarıp u
waħıtte bñrncı jandarmeryanı ƙorgen edim vilüstan kegen ediler āble nelerı kelıp bızın
ewın aħtarğan ediler...nu ruminer rumınner Ƙırsız edí ular bñr Şi Ƙaldırmay ediler ular a
50 nemseler yahşı ediler...deƙabır ayınace bñs pamuƙ ciya edik Ƙar yawa...yolaħın bñr
başında bñr bala bñr başında bñr bala awu yipten ablē çekeler Ƙarın tüşürelər artınnan
ciyamis...

Konuşan: Naciye Mustafayeva, 75 yaşında

Derleme yeri: Bahçesaray, Merkez

ép anam men anamı baħısaraylı oğanın bilem anam anasız ósken babasız ósken taħ şto
 doğma Káytan oğanın bilmim nu baħsaraylı... at sığır vağonnarında alıp
 kettiler...oğlan bala Kız balanı begenamay edí ana baba baKa edí...bır oğlanı
 nışannaylar...   oğlan b g ne b  Kızın Kardaşını... a olar stil r tatasın b rm ge son son
 5 ewlendireler p nc r den k rişekinner de u waħıt son bo oğañğa...  b y k Kızın diyd ler
 s  un k zleri k rmiy diy  kenner son bu oğlan intanmağan bunı rametli anam ayta edi
 edí yalanım kerçekim onı da bilmiyim m  bele şitkenim son endı bu oğlan k le
 p nc r ge Kız da k nde p nc r ge men  pm  stiyim senı b r kere diy s n anawu oğlan
 10  ewire ştanın tikliy  ken p ncerege  otını anawu Kız  pe son bu w y diy awzı b r sasıy
 edı pı sasıy edi diy degen son bu o kiyew bılgen...onı k zı  ormiy son aythan men d n
 u k keneni stiy edim sız m  onı  orsettiņiz dep ana son kene de k keneni alğan
 eken...ana şay etip K rtayğan rametli anam onı ayta edı   ğadarğacık Kattı ek n kiyew
 Kızın k rmiycek...son keldi b r b l b n  o  ekli  zb k arabası anda şilerin y klediler
 bızler de arttan cayaw  itemiz...arpa cim  aw  boğd y başı cim  kete edig aşamağ
 15 k rek onı da reyisi k rse Kuwalay edi cim  bermiy edi son anam m nawuday p te pişire
 bızge onna  b t men toyarım b rı toymay b rı stiy awziņ i ine anawu Kılçıkları yara  te
 bız  oK şı k rdik...aşam  şı yoK erkes yata bitam  l p Kaldı su su dedi su ketirip
 i iramadıK  awuzdan su alasin i ine biyaz bitler yald y b r yanı  ot cuwalar b r yanı
  ep k su i e...sudan da  leKalayazdıK...i m ge yoK aşamağ  y K bılgen alğan a
 20 bızler b r şı bilmedik...anam da şaşmalağanınan n  apac n bilmegen...ana son aydı barıp
 t şirdiler endı ama d rt yaKKa d rt K pisi bar b r  yge al kitip tıhtılar bızın d rt yaKKa
 da K pı p nc re m nc re b r şı yoK taptaKır i i t şem  şiyimiz de yoK...son b r eki
 tekaran endı t rilip başladığ babam anda  alışkan son...bızler baramız t zek ciyip
 kelemiz aş pişirmege...onı da egertim kelip k rs ler bonı Kannan aldığ dep k tek
 25 reyislerden  na son anama işke  ığ dediler anam işke  ıhtı u waħıt pahta otın sayla
 d genner anama o d  onı otten pamuğın ayırd etam n b r sıra pahtanı  apalağan  ıKKan
 kit ballarğ  da  yde otır d genner anamı  olhozdan u waħıt Kuwğannar son ana unnan

son anam çalışmadı babam çalıştı şte....aytı son bir zenat kerekim öğrenmē tikişin de
sewe edim aldım kitaplar mağazinden şte annan mindan kırayit etkennerin baKtım şay
30 ettim baKıp otram piçkēnde mağazinnerde...piçkēnde baKam öğrenem ketrem iyge onı
nemē tem şay etip tikişin mēn yahşı öğrenip aldım... o ğadar acele tikem mīna ēki satten
sabranyeleri olacaĝ oĝa...kiyecek ya onı urbası yoKım ana yoK onı kiyecek...mına
dedim işke kirmē stiyim dedim bezdim üyde otırp endı dedim endı otız bēş yaşıdam
uñacıĝ üyde otırdım işke de almáylar zenatım da yoK balların bermege detsat
35 yōK...balanı detsatKa almıylar başta işke kır son alırıK diyler ya balanı Kayda tıKayım
aydı o da Kaldı nē osa da o apayın Kulā çıñlasın saw olsa o menı detsatKa işke
kırsetti...tikiş tikem de endē kelir bar ēbēt mā iş kerekim men...KazañGanım sā olır diy
nē osa da men işke kırdım...aydı tikem endı bu...materalı mā aldırta mēn tikip
sekretarmızĝa bērem...ya aħçısın mēn tōliyim de bermiy de...planım çoK berēkenim
40 onnan ziyade menı aKKim yoK eken almaĝa menı aylıKlarım ay áydan áy áydan
kēsēbēre kēsēbēre bu...çalışmā bermiy mā artımnan adam Koya cüre sen dedi mında
yaşama mēn sā yaşayış bermem dedı a men özım de endı u vaħıtlarde pensiya ala edim
ayaKlarım awurĝanda cūramayım çalışamayım...zamēt çekmedig yahşı yasadıK...son
maşnamdan satıp keldim ya al kıtamiycam da...ustūme deñiştirmē kerek bir Kıt yañısın
45 alıp Kaldım eskı şilerin kiyip Kaldım onların kıoterip attım yañısın kiydim keldim kelsēm
aĝlay...mīna bē KancıK mā aħçı bermegeni menı boynıma Kalĝanın çün menı duşman
küttı...er şıçigim yañĝan Kaldım çıplaK...anawū sandıĝın içinde olımnik zor...u saw
Kaĝan Kalĝan ēr şiyim kúygen deñiştirmē urbamı bir şı yoK...men dajı ötmēk alsañ
kimeri ötmēk pēk ufana dā men ciştirip atmā kózım barmay toplayım da alıp áwzıma
50 Kapam a sizler mīna boñı kıormēgeniñis çün mīna bu ötmekın bele taşlāysıñıs dep ele
etip aytam dajı nēçün bonı aşap bitirmiysiñ anam bızge Kaldıtmay edi bız ele
oĝrendıĝ...yō o nēmsēlerin merametli soyları da bar edi hıyanet soyları da bar edi sen n
apasıñ bo tōşeklerin üsінде cürmēseñ ayāñ sıñĝanım polda cürsēñ ē bıs keldik ende
yatmā yerimiz yoK allayıK dēsēk aldırmay hıyanetli dugulım bu babam dā u vaħıt
55 armiyada edi son babam Kolınan atılĝan ranını oĝan son üge Káytarĝan ediler son bıs
Kırımnan çıKıKanda babamnen beraber çıKıKan edik...men sā bır şı áytayım dedim
digne dedim onı yazarsın dedim...bır KartlıKın yaşıKta avesligi bar ikēn bir eçkiçik

60 almaḡ süttèn ař ötmek ařamaḡ bī ḡararçıḡ yařamaḡ dep balaḡa onı yazdırdım...o serwer onnan kózge kírgen anda bita di siz mā ne güzel etiḡ ayttıñız ya unı diy....Kartayḡanda ěle olacaK ana olamadım da Kartay babayım yoK oldu kitti şikür allaḡa bo yaşıma razım n apayım ende řte eceli bar ěken Kaldı ũzbekıstanda....pamuK tũbũn yaz tũpesine samalŕt septirip kete bızler onın tũbũndemis...

Konuşan: Leyla İsmayilova, 72 yaşında

Derleme yeri: Bahçesaray, Merkez

nu bizer b1r vaht1t 1z1m1zin tilimizi coyđan edik şini haytar1p tapt1đ no temiz tatarce
 vratli b1lemiz lağır 1tm1ge...đarbabam doğma bağısarayli znaçit anam d1 bağısarayli
 1z1m babam ozenbaşlı pretkalar1m1s em m1ndan em andan...men 1welki vaht1tların bek
 yağşı bilem 1z1m bilgenimnen bu... babam trutar1miyağa ketti son1na c1nçkten son 1z1m
 5 babam anam 1ld1 men đaldım đartana đartabanen đarbabamı t1rk1 ayđıanı iç1n savet
 vaht1na yibergenler arđangilske beş yıl otırdı beş yıl d1 bizni đırdı uzbekstannan taptı
 đarbaba...đartanamnen bağda u vaht1tte alma ciyar edik đurta edik men er vaht1t
 uçaştıvıt ited1m son đaçtıđ dađđa nems1ler kelgen son yedi buçığ ay dağda oldığ...b1r da
 y1n şal yedi buçığ ay dağ ç1 hış ende hıyın anda oldığ annan đaytıp k1lg1n son...on
 10 beşıne aprelnin dağdan t1şt1k sr1zu bizni al ketip k1rsett1ler kino...bay b1le adamnar d1
 bar d1nyağa d1di ağlıma var...ç1đđa barmay on sek1z1nci mayısta saba 1rte kelip bizđa
 iğ keç keld1ler patamuşta ağamnar trutar1miyağa alacay ed1ler...dağdan t1şken
 son...men u vaht1tte anam ne taptı ewden aldı men đ1đlamı b1 şı aldım...vağonnar
 sne...bilmem đaydan koy yerin bilmem kete edik...toğtay idi vağonın iç1 adam
 15 tolu...dayımnar sidamet dayımnar b1znen edi çığarı barm1 yer y1đ vağonın ortasına
 ablay teşik yapıp oçiritnen đısayahlılar er kişiler ballar b1rb1rlerini awu er kişilerden
 sağlap...işimizi bitirdik aşam1 şey yoğ bir pteçik tapıp ne unnen pişire yesek awu
 toğtağanna t1ř1r1p...ptemiz pişmedi dep tavasınen alıp sleduşı stansağa pişire edik...son
 anda...ne aytacay ed1m adam k1r1nmiy 1ç k1ngece çığıp çığarı able bağsam
 20 able...duwarlar aralar1nnan k1zler k1r1ne....bir k1zli adamnar kel1cek dep...đorđızd1lar
 b1t1n awu uzbeklerin de adam aşağan b1r k1zli adamnar kele dep epsi
 sağland1lar...sonnan çığıp başlap n1 tken son uje tanış olup k1rişken son vay naz yağşı
 đađlar ekensiz b1zge able dep ayt1lar dep 1zbekler 1zleri aytır....aş yoğ su yoğ kimnin
 ne able altıncığı b1 şiç1đi đalsa anamı b1 şileri bar edi sağlığ đartanamı da awuna
 25 awuştırdı çanaçığnen un son ne diler tığısa yapa ediler p1teler k1rmağ dajı k1rmağ
 aşadığ p1tesi aşalmay...1tmek aşaşağ đursađıđ toysa son endi beryam....mem awu boyığ
 oğlım institut bitirdi leningratka keldi...a bir đızım d1 andadı...yoğ ew satmam ketmem
 đırımđa dedim men u vaht1tte işanmay edim....ciyaz ciyaz bu đırımđa k1tecemizim b1z

der edim...işanmay idim...bir ay bilet hıdırdım u qasırşa tap hıdırmağan yeri halmadı...u
30 waħitte bolluħ edi er şey ucūz edi aş ketirdik ħoranda baħtılıħ...ketirdik qanistırmen yağın
çuwal çuwal nesin pırınçın nesin pırınç te mında u waħitte ucūz edi ħartop mına waşsı
on ekı qapık edi bıs kelgende...burma cayımı cayasın yağlasın ħıymasın ħoyasın içine
ħıyma çekip...usne de yaħ ħoyıp teqarańılıħ tıħasın dūħowqanı içine...ħamırı başhan son
ħıymanı semizce ħıyma olsa dā yaħşsı soğannen beraber ħarıştırıp yaħ çe pışiresıs...men
35 mına bılırdan berli kuzden berli sawluğım yoħ...men yatmar ıdim...bır ekı tawuğum bar
çıpçeçiklerim bar ana çıħaram kopeğim bar aşını pışiresin mına şı ftarlarğa baramıs
altığa yene duwağa baracamız duwa yapalar sāt altıda son yedi buçıħa èftar....misal için
başta ħartop saçam ħartopım çoħtan uje cığanım soğannen ħayrı er şeyin saçam
ħartobum ózimúm pamidor ozimun ħıyar ozimün misirboğday saçam qapıstam aprel
40 ayınace aşam toldıra azbarım qapısta....bır balaban bır terek bar ıdi bek yaħşsı alma edi
endi başladı ħurımağa endı kesecemiz teregin....alma dı bar findılıħ tı bar findılıħlar bı yıl
töküle bütın boş oldu... ħızılıçığım bar... soysopnı çağırıp işlégın yerine arħardaşların
çağırıp rahılar içkiler aşlar zaqusqalar allaha şıkur yaħşsı yaşadıħ uzbekıstanda...sünnét
toyların başta ħayli omay ediler kizli keçire edik çağırasın ewge awu sünnét yapħanı
45 aħħın beresin toy yapasın....

Konuşan: Asan Mustafayev, 85 yaşında

Derleme yeri: Bahçesaray, Merkez

men razılıh ber anaıgım men hırıma baracam ana baba toprağına yağı ewler yapacam
 oh kezdimen şer kóylü tuwđanlarım hıdırım hayda barsam kórdim halhım çadır hurup
 oturur gemim kelir yanaşır içi tolı çamaşır dúnıyada bir hırım erkım ona talaşır sabr etin
 vatandaşlar soğı hayır olacağ ana baba toprağına toy dögünler olacağ özenbaşta doğdum
 5 men oh...kórdim men bahçesaray han şeri anda haytıp keldim men mına bı yazđannar
 bitmez...abu yazđannarım bütün onı bütün ezberden aytım oğumayıp bütün
 aytım...vağonnarda ketken vağıtta vağon boyık edim hırh uçıncı vağonın boyık edim
 hartlar balaıhlar men olarnı kóterib vađonđa atar vağon tohtağı aç hağ bi şey yoh
 tenekeler şe pıte pişirler vağon e halır basbazıları teneke e pişirerler tohtān
 10 vağıtta...awun e pişirerler teneke e bir tarafı pişerdi bir tarafı pişmezdi poyiz kócerdi
 awu bir tarafın da başha vağıtke tohtağan vağıtke anda pişir aşar ediler hıyincihnen
 vağonda olgen adamnar oh oldu awle tip uzbekıstađđa barıp tüştütk uzbekıstađđa
 barıp tüşüp mağnayında bir kózi bar adamnar kele dediler sona bağaylar vağondan
 hartanalar hollarına huranlari harbabalār balaıhlarını kótirip ā bũ hağ bóyle yahşı hağ
 15 eken dep....bir ew e hoydılar tübu su içine bir dane tapan şörü eki tahtaıh bar yatım
 yecenı bir vağıtne balaban bir kópek keldi başımı bırnumı yaladı alhoza çalıştım
 trahtırcı...orağnen barrar boğday aldıh orağnen barabar şonan bıs taptıh çalđı alđınen
 aldı boğdaynı...at bahtım araba yektim er bır şeyni işledik...alhozda işlerdim men
 külü edim apayım işlemedi meni bağar idi men işlerdim sona bır kún pien çalan
 20 asaranen barabar meni çağırdılar alhozđa presidatil ele bır başhası sabrane
 yapaler....son bır danesi at minip kelip meni çağırdı....hağ yanağdı poyiz kelir sızđırıp
 demir yolın hızdırıp bız haçan haytacağmız yigirim beş yılın toldırıp belledi kegeni beş
 yılđa ketken eken otırdıh elli yıl....arız hız guğumnen barabar eşmeğe su almağa bardı
 arttan ali baba kelip holların bayladı srazu arız hıznı tuttu neğe hayıhha yühlep değizge
 25 değizen barābar türkiyeğe ap kettiler arız hız andan değizge taşladı değizge taşlap
 rūsalka oldu yarısı arız hız yarısı balıh oyle dē olup haldı....tilki sabah erte turarman oh
 planlar hurarman hış geçesi balaban umeslerge dalarman oy içinde yoh yarıh
 tawuhlar da pek arıh mā haphan hurarlar harawullar tutarlar hoyan bek bereket coyıldı

başına hōban oyuldu h̄arlar yağıp başladı saçmā taşladı tez kelgenci şu bār h̄almağaydi
30 yerde h̄ar aḡnatmağā çarēm yoḡ çōller baḡa oldı tar....ewimiznin aldından yanı yollar
yapılğan şu asannı başına h̄ara yazı yazılğan....azbarında aştı gūller onı kimler
h̄oḡlaycaḡ yalğıs h̄alğan oḡşileri endi kimler baḡacaḡ...bastım dutnın teregini kel yarem
sen de aḡa saḡanmadım ben toyğancek dūnya turğancek yaḡa....yarem bergen
yawluğunu saḡladım men coymadım yedi yılda b̄r kōrūştüm tūğannarıma
35 toymadım....yō albatnı keçken son fotsalā barmazdan ewel ḡopır kēçe sol taraf oḡ
tarafḡa....nāz ceḡk başlamazdan ewel bütün h̄ırımını yürüp çıḡtım men at
arabānen....būlarını aytmazlar h̄ızım ewel oraza çē b̄z bāla edik aytırdik b̄zge aḡça beḡe
ed̄iler h̄oḡşılarımızdan ózimiz̄in soylarımız̄in ewne barā edik aytırdik ḡapik berre ed̄iler
u waḡitte h̄urruçıḡlar cewiz berre ed̄iler yedi sek̄iz yaḡına olğanda bularnı kerek
40 aytmağā ato ketken aytmazdı....

Konuşan: Sayde Settarova, 76 yaşında

Derleme yeri: Bahçesaray, Urkusta

anam urküsta kóyinden muskıomyā aKaya tüşken urküsta koyinden anam...señ bitañdan
 menĩ bitam doğmuşlar.... üçe aylanmadı ekide dā... n ayırım una balam şte Kırg dört
 senesi ana on sekiz mayısta keldiler ana üç dört dene saldat ana tez çıkıñ çoçremiz sizi
 dep ana son bir daKKada cışinip çıhtıK bir şı alıp oğanımız yoK son kegen son bir yere
 5 topladılar u halı bir mezarlık yerine diydiler ü yere kegen son bir şiyimiz yoK abı
 alam menı doğmuş alam aKayı unı ömürlük vayennıdı awun kartıçkasın koşterip başladı
 ağlamā son ekı saldattan Koşıp yiberdiler ewe men de undan beraber vardım da çamaşır
 teline yayılğan şilerden bir ekı ıdır bıdır alıp keldim awlėje öwimize urıya urbalarımız
 anam yüp yayğandı er bi şiyimizi Kaş yaşnadım şte on eki on üç yaşına
 10 baladım....bıs...altı baladıK ē bir kerip Kayttılar yibermiyip granitsada...tawşan nesi war
 iken Kastalığı da yibermediler son bular Kaytıp keldiler..awu lıla ttañ t o kını abın çın
 ayta şincik diy aytmaylar diy bis ramazān aytıp keldim eşigñize KoçKar dayın bala
 versin beşigñize dep aytıp yüredik şu wahtı ballar oğanda diy....rukıstaya Kaçıp kittik
 anam alıp kitti bizleri bükanamı ewinde otradığ son awu...başlağan son babam da keldi
 15 Kaçıp trüdarımiyadan son varıp koye baKāK bi şı bi şı vardırım ewımızde keseler bir
 boçka awu ceñk vahtı anam sütü n apacağ bu otuz litra sūt vereken bizim sığır KatıK
 ciyğan süzme KatıK bır boçka şı u yağ kibik mibārek son keteler ewe başsalar awu
 neme KatıK tura üstü kuflēgen apı Kadar son amman anam ciya ala üstünü yuwa awu
 Katıgın da pır KopKa şı toldırıp alıp keldiler şu Katığı yağ kibı u zaman yağın mağın
 20 almān anam bı şı olmān son sөн екıncı kını bır dā varayığ deseler Kayda bır gram
 Kamağan....

Konuşan: Zever Settarov, 82 yaşında

Derleme yeri: Bahçesaray, Urkusta

sêhsen üç yaşna ne muñkun beklemē ennen son mīna da biñ şikúr bütün yēce ayağ
 üsnem jılutqam Kasta....bır dohtur menı çağırdı aşā etajğa çüfut ikēn hatın...bahtı o
 yağım bıyanım...başladım aytmaya awladı...son bır vaziyet tā ayttım u menı anam nede
 alupkada fırında çalışadı gūzē qorımını apay edi alıme şerfe...çalışhan yerinde fırında bır
 5 dene Kız sâ oşap kegen....awlē de orada tanış oldıñ cür ewimize kitiyik dēsem onda
 bızde...yoğ dedı men dedı şını bır yere çikamayım ekı kunnen son Kartop Kazmaya
 varacamız sizin po hazaystvaya dedı...nu keldi u babammen barēber bayā ne ttiler
 wopşım son son bır bır ekı kere qoriştik bır dā cap yoK...haysı masalı tapıp aytayım sâ
 şını bır Kun aftobuzda kitemiz u da masal şte sâ qorgēn adam varım unı bır dene şutnik
 10 pravadnitsa var edı trelebuzde bır dā kitip otramıs men ayaK üsnem awu apay da belet
 sata bi şi ete guzzel bır Kıs oğumuzden apı çetinden de güzel bır oğlan unnen
 atnaşenyası yoK awu tuttu varıp çimçikledı bēni yanbaşın awu Katın awu Karı aylandı
 da bır şamar urdı awu oğlana u da buna bu da uña bır kótek çıhtı awu maşna çine son
 özi de Kıçıra...şim bule şi áytáyım sâ men ende bayā oğlançılıım on yedi haç ola hırh üç
 15 senesi Kaç ola yoğ Kırğ bır senesi nemsēler kēp bastılar dā men de bız de qoçıp alupka
 şērinnen kóyimize keldik babamı bacanan wremánkalar çine yaşadıK bır dā keldi bır
 bālāban nemse maşnası toKtadı awlē bı şiler ayttı nemsēce yanına perevotçı var...var
 çağır da keliñ unı dedi qoy içinedi varıp çağırıp keldiler yunus ağa adı başladıla bu
 aytmaya bi şiler u da nemsēce lafete...u qoyımızde oğan şi bu nemsēler endı kelip
 20 başladılar bız de qoydemıs skeleye qoştık bızim qoyimize son ramet osın canına anam
 oğlim dedı var ağ baydara dedı ewümüs şine bayyā udir budır var dedı ketirip oğanımıs
 Kadar bır KodalaK tapıp ketirik dedim vardıñ kirdik ewge äwlē qos qos qos qos äwlē
 bardaqlarnen tatlılar bır dā surdı keldı nemsēler Kaş dene başladılar baKmaya KorKa
 baKmaya tuttı menı Kolımdan awunnan bır Kaşık awunnan bır Kaşılı en sonna yürēm
 25 yaramāndır dā yuwarlandım kittim...dep çikıp kittiler almadılar son awu çıhtı tşarı
 men bır corıKlandım bahsam bır at gūzēl bır at bır yerde de ifaK KodalaKlı araba ata
 muñkun yekmē awunı yaKşı taKıştırdıñ şi ettik awunı alıp keldik yükledik awu tatlıların

epsin çıhtıh çıhtıh ama anam atık edi aldı nelerı hamciyi Kolına aydap aydap kite men
de arttan kitem....men bir kuwet vardı awle yataKoydım içine awu anam cesur edi
30 aydadı Kaştı arabayı urada bir yıfağ koycığ var...amman men de apip bindim arabaya
koye kep çıhtıK...tatlılarnen....babam dedi oğlum çekil çete dedi çekildi çete bir able taşı
awdarıp yiberdi vandır vundur birbirin urıp patlap awle kittiler....u wahtte ordım
birinci seferi salfetka sarılğan öpmek rumınskıy yalpak.....

ROMANYA KÖSTENCE AĞZI

1

Konuşan: Güner Akmolla

Derleme yeri: Köstence, Merkez

selâm alikím şiberek şiyirin İstanbulda yaşağan otar kóyinden Kırmıdan şıKkan ismail
otar yazğan men onı tapKanıma ğayır Kúwandım ketirdim romanyada bastırdım em de
romen tılıne de çevırdım şiberek ataydan Kalğan bizge etlí maylí Kamıraş qobetémén
Katlama lãhşa cantıK tataraş sarıbüurma KaláKay Kavurma borek umaç şilter salma
5 ırımçık tabaKbórek bazlamaş Kurma cemış kesmece oğızborek Kıyğaça saysan
pıtıralmassın atlarını yıllarca en başında belárnın kele Kutlü şibórek kele yüzyıllardan
bı yaKa bolarman KatKan sıyek miyimizge işlegen kúntük buman kesilgen Kan
bolarman Koyurğan ép bolarman osülgen bidaynı bıs tapKanmıs Kamuraş baş aşımız
bala çağa halkımıs sağlam aKıllı bolá ne de kelse başına tarsıKmay Kuşlí Kala
10 Kayahtan kelsé balam bır şibórek KoKısı o yaklarda yaşaydır bır Kıırım Korantası
Kırımlıman şibórek ayrılmay birbirinden KırımlılıKtan şıKa ayrılşa şiborekten Kayısı
Kız bílmiy bolşa şiborek yasamağa soramaylar almaylar anaylar çaşlarına keşse şiberek
sözü kózü yaKKa aylana Kursah çalışa başlay avıs suvı şibirã şibórek pişirmege keldi
ya endi sıra aşKanada cayuwnı cãy Konanın astına un su tusnı Karıştır óşülü bas
15 Kamurnı KulaK memesı dayın bolmalı cımşaklıĝı kesmece Kıyğaça day bolmas
aşıtılğan undan Katlama şilter dayın aşıtılmağan undan yasalır ep şiberek bala
cumurtıĝın day ya Kaz cumurtıĝısın day Kamurlarnı kese koy unğa büla Konağa un serp
te cabışmasın al Koluna oKlavnı tögerek aş er birin en bir sıyem bolmalı Kalınlık kóy
terisi ince bolşa teşilir Kalın bolşa Kalır çı bolsın ekı Kapımlık yasalmalı kışkene
20 alayının boyu da úymalı birbirine etin bolmasın balam arıK semız şandırdan bolsın süt
danasından az mayli boş büyürden solu eş alınmağan canı Kıyğan Kıymanı Kãştir tuz
büberimen unutma bol soĝannı al bır Kaşık Kıymadan sal Kamurnın ışine Kamurnın
ışine yarım ay day ettirip cap yarısın üstüne bır ekişik nasıp sal capKan çetin kes
bastır....oym Kazan içinde ocaKta may da azır mayın KaynaK bolmalı eksik bolmasın

25 saKın ekı yüz deréceden āvır bolır son aşın ilk pışkennı sen aşā maynı sıh sıK deñiştir
son pışkenge Karama başKasına avuştır may KoKüsü da iyge cayılmasın dep aytsān arū
çeksın çağaraK tıKanmassın KoKudan Kamurnı al Kazanğa sal bir çetten ağırtın şır şır
etip şırıldap pışe başlar Kamırın bir ekilep Kobdırıp Kaynat biras uyürülsin Kızarganda
30 maşaman almalısın Kazandan iy savutnın işine sāl tögerek Konağa qorünmesin iyimden
kım otırsa aldında toplaşsın Korantamiz endē sopra başına son sıraman otürsın erkes
Karap yaşına pısmilla dep başlasa Kartımız aşamağa başlar alay Kollar da sawutha
uzanmağa kımse bir ši Konışmas ortağa bir lap aytmas bir Kol Kalabalığı Korınır eş
toKtamas avüzlarman savitnın arasında Kapalar Kol işli awuz oynar tamaKlar da
35 cutarlar soprasını şıbırtmay ekişik tür bir Katla cıllı cıllı aşayber şatal pışaK Kullanma
birin calma birin cıt birin Kolda azır tut kelsın artlı artından eş tohtamay şayna cıt
ciyirik bolsın toymassın aş türarsın sofradan taphanda aşā balam peşman bolma
sonradan... kertme türşisi KatıK yā cazmaman toKmaKla art artına aşayber KursaK
alğası aşā Kasta bolsın tohtama saKın toKüzlamadan avursınır son rıshın tabalımassın
40 Kıdırsın toKuzdan son aşılır sav ekende iştağın aşā balam aşayber yatışKanda aşawun
tırnekle gene aşā oğa naz etilirmı oħşığası aşayber oğa eş toyulırmı eger bilmek istesen
ne ğadar aşāğanın er şıberek alğanda Kopar saKla kenarın aşşamayman qop desen alıp
alıp sayarsın KatındaKı Kislasa bo bellegin senin Kayta baştan başlarsın kenardan
Koparmağa qobdeşlenir Kursağın yaKlaşhanda KırıkKa tolasımağ gerekir bundan artıK
45 aşasa belkı bastırıK kelir belkı cemlersin yārin ne zarar bolaken şo beş on fazla aşalsa
zaten şehit sayıla şıborekten kım olse yarlıKanı günahı oğratılmas sıratħa cıberılmez
tamüğe keter doğru ũşmaKKa arada aytar anay nasıp saldım sizlerge iyenecek demehtir
özüm çıkSa Kızlarğa zeytin çıkSa caşlarğa ışı aru bolacaK ekevi kımge çıhsa o Kırımğa
KaytacaK ne ğadar aşalsa da Kolayca sinirilır keşenin bir vahtında aşıhtan uyanılır
50 toyğandañ son bir arū buyükır Kalğır insan bir çırımçılı ay balam ne tatlı bolır bilse
canğa can Kata diler aru bolsa şıberek rahat yüKlana diler KulsaK tolsa şıberek paşħa
aş tay tuvıdır aşāğanğa tam cuğar tez ose aşāğınlar birden canlıK tüyar... şıberekmen
kım osse KastalıK nēken bilmes ölse kanser veremden taşkardiden ölmēs aytıwlı dohtır
aythın tansiyonlı bir Karħa babay başħa çare yoħ şıberek kerek sağa Karnın avırsa

55 balam prasaman KabaKtan ziytin maylí aşlardan pasılıya İspanaKtan saruvıñ küyse
Kadam korevizden büberden avuştan patlıcandan pāsı Karnıbahardan başın avürsa ya da
kelse avır bir sancı daKıKasında keser şibörektir ilacı bolsa iger soprada bir Kaş tane
şüberek er bir dertke devadır başña ilaç ne kerek baħarda cıllı cazda küzde ya Kattı
Kışta erte carıK iylede aKşam vaKtında aştı arman başlap pıtkende iyde toyda ya colda
60 men onsis etalmayman şiboregim ep Kolda iptarlarda tebişte böl şibörek aşasan rāt eter
Kursağın maħbul bolır orazan er bir yerde er vaKıt aru keter şibörek proteyin ƣalori
ğıdası böl...caş kelinge şibörek caş kıyewge şibörek sawlıK uzur bolsın dep Kart sabige
şibörek tes tüzeler zavallı ber şibörek loħsağa sağlam bolır muçesi KırKı tolğan balağa
bıras Kuyruğ suvurtur teğaran şiberek ber bir yaşında balanı kes sütten Kısım yeter
65 başña bir aş tüşünme şiberek bir Kaş tane oKuğan ƣalışKanğa anawüdan ber sen kene
cawını bek tes óttürsün askerlerge şüberek ber kōp yıllar yaşasın Kart Kartiye şiberek
kōsi cimdırılğanda bir Kırımlı kışige tohtatılmadan ketsin tēzz barsın dep cennetke
zemzem suvuman birge şiberek soprasından tamğızırsın awzına şiberek KoKlatırsın
çekmesin dep sıkıntı Kırımlılar uçmahta hüriler taşıy eken böl şiberek aldına otar ƣoyde
70 Kırımında aşasam bir şibörek tostaKanman cazmanı ƣotergende dıy cürek aK duvağın
ƣatırtāw bir kún elbet cabınır bir balaban toy yasap ós ģalkıman üylenir dari urar
toKuznu ƣalınır Koş keldiniz ģannın sopra avası borlu ģem Karadenız avur ava
Kāytarma beyim odaman ƣoban ant etkemenden son keleecktır aKtaban atımın başı
aylanır türk elleri betine tutsağ türklük Kurtülur düşman erer sırtıma...kórsem ƣoƣte türk
75 bırlığı bayrağın...dep Kaz mezarıcı toprağım şükür elhamdüliılla şiböreğin aşadık bir kún
dağa sawlığman üyimizde yaşadıK ramet bolsın canına bunu ilk yasağannın tañrım dert
ƣorstermesin elalından mayman un etmen odun ketirgen ocaKta pişirgenge alay
aşañanlarğa yardım Kismet etkenge bu düvanı yazğanğa oKuğanğa cürehten tıñlap amın
degenge ey allāđım bizge sen aslından ayrıлмаđan Kayırlı kōp bala ber biznin Kırımında
80 dayim ģalkımızğa birlık ber asretlerge acıda sađınđannı Kawıştur cawlarğa kún
kórsetme Kardaşnı tēz kórüştir sen bizlerge er vaKıt bunday aşaw Kismet et alay
ģalkımızğa da toplu yaşaw Kismet et bizni ayırma rabbim yurttan hem ƣüberekten
Kismetimizni kesme bir vaKıt mübarekten....er bir yağı bayır şayır tatar kōyı aşıla
Karadeniz oğa yaKın ortasında su ağa aKşam üstü kōy canđıray şölden kişiler kelgende

85       suwı otta   aynay at araba c rgende ek ndide k y tırile erkez cuwura ışine  azan
Őolmek ŐaŋGırdatıla et  izara sınıde ayvanların sesi  ariŐa bızaw  ozı su beklıy  ole
 st n a taralar tawu  Şipşe  az pepi o aklıardan dumandır  okke  adar y ksele  iŐke
balılar  ona başına birlıy birlıy tizile taş  alawlı  uyu cırlay yıldızlar a seslene su
totıra Şayılı alan em  omŐıman eglene anam ca  an  ambaŐıĝın ot  st nde may  azan
90 ul um pişken  ok larnı etraf  omŐular tuyĝan ablam ketken daĝıtmaĝa ol umlarını
 y  yden itler oĝa ses bermiyler  aranlıklar ep oşken  oralarda terek astı d m
 aranlı  bolĝanda yorĝın  oyın sesi tınıp yu ularda daĝında  ok  st nde.. yarım
aynın carıĝına kım  aray yarem anda men mında dep deli anlı  ız cırlay onday ar 
tatar  oyı dobrucada bar edı  oz aldında hayallerde yaşay artı   oy Şimdi balalıhta eŐı
95 k nler duyĝularnı sızlata tariĝ bolđın tatar  oyı unutulmaycaĝ hatıra mekt plerde tatar
tili okulmayca  degende camilerde artı  duwa mewl t yasa  emirinde zengınlerin
tarlaların... operatif etken son ilerine  izil parti  uvetleri kelgen son okuĝanlar
milletÇiler mahpuslerge kirgen son t rk bolĝanın dinin tilin bırbirinden saklan son
 olonistler yerleşken son o  eylerde ne dat bar bolay koŐti zoğdan  aŐıp  asabaĝa
100 tatarlar onday aru tatar  oyı dobrucada bar edı c regimde artıĝ yaşay k yın  alkı adeti
bizim  eyde lo sa ciyin tiş mis rler o toylar dertli bolĝan cenazeler k y toplarĝan
duwalar unutmıyman dobrucanın tatar k yın hayalin barlıĝımnı yaŐattırĝan k yın
 alkın ocasin balalı ta ar adaŐlar daĝıldılar d nyaĝa oyunlarımıs tapmaşalar
 awĝalarımıs  ayda bonday aru tatar  oyı dobrucada bar edı azbarları k nge aŐı 
105 beyas  alaw kulbeti taw işinde tepreş k ni  ureŐ bolĝan meydanlık  aydasınız
balalıhta oynay c rgen serbestlik er bırf taraf bayır Şayır toprak collar aşıla  aradeniz
onday yakın  oy aldında su aĝa eki  omŐı tatar  alĝan yavurlar ortasında muzew
bolĝan eŐı camı oşken otlar mezarda  ayıb bolđı tuyulmadan  ayıb boldı tuwĝan  oy
d rt bırf yakka ketti  Őiler unutuldı artı  soy....

Konuşan: Kıymet Abibulla, 71 yaşında

Derleme yeri: Kstence, Mankaliye

Krt dedm dedelerin dedesıden diy Krimnan kelgenın a blmiyimen Kaydan kelgennerın...na deme ki bo şındı erkeslerge baştlı gemimen kelgen onnar...sade o ğadar bledim mnda dobroc kelgen vaşıte dobroca boş ken o ğadar blemen boş topraKlarĝa kn....sor şey cyam yuvarlaş yuvarlaş etken sona cayaman...bklp etn

5 yasymn uş kşen yasyman onı da...ya da ırmı tane para şey cayaman....sora ble bkliyim onnarı bele şe yapıp basıyım le diziym tawaya...cantK olıy...şeye de gidiyim muşavlede sas ekwı de aşadıK zayıflamadıK ya...em de ajleri aldım saba aldım akşam aldım....Kşap boladı endi ana Krbız aşay edim...amır yapisin bele kk kk onı ortasına et Koyıp...KyKlar yrmiy cramayman...

Konuşan: İsmet Halil, 70 yaşında**Derleme yeri: Köstence, Mankaliye**

bilmiymiş kele mında Kırımđan size misafirlər hırımını hayerinden keldiniz bilamayız
biñ sekuz yüz ellí soñhısı... mèn koyıme oca boğanda koyım atmış hane müsülman
yaşaydı koyımdede... şifçilikmen yaşağan bir umāt edí başha menim koyımden de baya bir
şiler şıhtı tohsıfıdan..... menı babam asılı tükancıydi tükanı bar edí otız beş ektar toprağı
5 bar edí son komunis recimı kelgen sorā bizin mahu ettiiler koştıg anda mında...o ğadar
anda beñ halabalıg bola beş on biñ insan tavap ete o zaman biraz da yaş edim o zaman
ket yavaş yavaş ayılanğan saytın...yaKınnadım ana sipaladım bir Kaş defa....bir camide
bırsın ayağapları hırslandı sıgacahta ayaKap yo...şıhsa camın aldında eğı ayahsızı birı şı
tillene iken şıkur ya rabım bari men ayaKlarım bar degen....KırK biş talebedik dört
10 sınıfta az edik biz on bir danedik bizin sınıfta başha sınıfta doKız dane başha sınıfta on
üş tane epsi aşā yuKarı Kırğ beş talēbe bar edí....bū erkēs tabi haydan iş tapsa aylıhlar
māş az da mesela biñ leg o sā o zamanğı parasımen bir normal aylık bizge berediler
dört yüz ley yarısın bire bermiy ediler... iranda tegeraŋGa paytaKKa şige bardıh anda
bir on kün otırdık...azərbaycanda türükçe anlaştıK türk...son camilerde şı bar güzzel
15 sepetmen belkı bir ekı KopKa onday erkez namazga kirgende andan ala şı ete
Kaythanda atıp kete anda....bo bizim tatarlar başha millétlerge kóre statistika da onday
kóstere beg aKıllıdır beg mına menı koyım altmış Kane altmışınnan bar edí altmış
hanede yığırım Kanesi faKultate oKKan...sora ağıllıdır tatar dındardır başha şide ama
tatarlarda bizde tean bir Kastalık bar bir küncülük bar bizde....Keymaytur yeter...bir
20 zamanda bir aKay bar eken aņnaysın ya tatarca aKaynı bir Kızı bar ekēn abakayı ole
başha bir apakay ala o apakayın da bir hızı bar ekēn aņaynı da Kızı atı ayşe apakaynın
Kızı atı patma ekēn anı ogi ana tuwulmı saĝa aKayın Kızı ayşege şektire...bir sıyrı bar
eken sıyrın sıyrını kesiyik dep şektire anı sıyrını kesecekte sıyrı Konışa Kızman menim
kemiklerimni saKın kom... komseñ de saĝa kop paydası bolay diy Kız sıyrını
25 kemiklerini a kete kome u aynenı bir de horazı bar eken horaz kelip hızğa her şeyni ayta
ekēn ogi anası özın hızın kiyindirip Kuşandırıp gezmege a kete...ayşe Kala cılay jılay...

Konuşan: Cevat Ziyadin, 84 yaşında

Derleme yeri: Köstence, Mankaliye

cevat ziyadin öğretmen...acılar çünkü Kırmnar Kaşıp kəlgende Kartbäbäylar sıtmadan
 Kasta bolğannar o sebəptin şu koynıñ atın acılar dep salıvərgənnər ekı yüz yığırım beş
 sene bolğan bızım Kartpapaylar Kartanaylar mında kelgeni...mında da o zman osmanlı
 imparatorlığı var onnarğa serbes sıp bergenner şu ekı Kıta bar bı yerde dobrocada bız
 5 dobrocada yaşaymıs bo dobroca bı yalıboyında haradeñıs kenarına anaw kenarında
 hırım bu bəđinde dobroca helgen KalkKa sərbestlik bergenner stegeniñiz yeriñizge
 ketip yerleşmıs bayırlıkta şayırılıkta bolğannar ketkenner dere boyına aKbaş
 sarığol...tüzemlikte bolğan yaşağan kişiler Kırimda tüzemlik şıpşılığ ıñın tabi ketkenner
 tüzemlik yerlerden koylerge toprasar Kobadin amzaşı ne blim ona çeşit türlü müsülman
 10 atları sona bıñ sekız yüz yetmiş yedide yetmiş sekızde pıtken sön marəbe mında
 ruslarman türkler marebesi bola o zaman barış bola barış bolğannan sora mındañı
 bolğan birinci idare başında bolğan kişilerden...biz diy dobrocağa diy ozimizin milletin
 ketirmemis kerek tiy mında eş müsülman yoğ eken o zaman dobrocada...reforma
 yasaylar son a keteler romanyañ çeşit türlü koşesinden ebet Kalhın ketrələr yawaş yawaş
 15 mında ama bızım türklərdən tatarlara yapñan kóylerin kenarına malle yapa onnar bızın
 Kalkman Karışmaylar yawaş yawaş alışalar birləşeler şo kóylerde onnar da yaşay
 barabar dos bolıp arKadaş bolıp cematke Karışalar...şay tıp Kalğamız mında kóylerin atı
 eskı ta şeyde eskı yazılarda haritalarda fılan....men öğretmenmen yañın Kırh beş
 seneden bertli elli seneden beri...tatar mektebi yoK şımdı bütün mekteplerde türk tılı din
 20 dersleri verile...mecburiy bütün ballar üyrene...seminar bolman bosa mında ne din ocası
 yetışecedi ne öğretmen...başkanımız bar edı o geşip KonışacaK boldı o ana baba
 toplaşkan ballar cılaşalar ne blim onı bir ayılmaca o ğadar güzel bir ši heyecanlı bir ši
 boldı erkez kóz yaşımın Kabıl etti bizni...Kalk manGır manGır cıladı....tıl dersi bergen
 edi tatarja men anlayman farh etemen....

Konuşan: Munire Emurla, 84 yaşında

Derleme yeri: Köstence, Mankaliye

minire emurla emırla...sêhsên pêş dört yaz aşilar koyinde...Kartbâbam Kırımıdan këlgen
aman aman bilmıyemen şındü n áytayım Kartbâbam mında kelyen Kızılmırat tēñ koyde
otırğan oca ĩkēn sıra ocalıKKa onım aşılarga alalar aşilar koyinde sıra babamman
barabar otıra babammam anam üylēneler nē teler anay künı geşe şáy tip oliler sora
5 Kartayğanda....ana bu yaşıma keldım endı olēcek qunnerım beklıyemen bilmıyemen
soramadım baracaK kózım de yoğ edı ana ana endığı bir hırım Kuzu bar pēride mında o
a kētecek bızni Kırımğa Kazağıstannan...yoK bir şı yoK tıkan yoK bir şı yoK anā oca
barr camıge baralar camınen Kaytalar aħaylar apaħaylar barmıy camıge aħaylar bara
sora apaħaylar üyde namazın Kula...yâ ana yemek pişireler kır cuvarâr üylerın işın
10 sıpralar temizliler ana şu vazıpesı yoK servıç yoK şındıgısın diy ketıp şalışayım yoK
şöyle kētēmız yazın gını şölge şapa şapa şapalaymıs mısırr paKla eğemıs sora o ose
oşken sın bız onı barıp şapalap sora bola ana paKlası bola mısırı bola şo hızmētımız
başha yoK mına bonday kuş aylarında...kōkkē ay tuwa ama onı bilemıs aman ne ay
ekenın bilmıymıs KazāKlaştıK koyde şapağa ketedık Kışın Gını iyde cata edık üy
15 Kızmetın orēdik mınday ormeler orēdik....toylar eweli dawul tutar ediler oynar ediler
Kızlar ayrı caşlar ayrı...ħarışħaņa capişħan iş ħarılğaş üşürtmağa türurlar tez koziñ aş
den ħarşınja capişħan üş Karılğaş üşürtmağa türurlar tes kózün aş şın aytan edık....ewli
toban tōşer ediler toban bilesem tōşer ediler cerge ana şoñ üsünde kıyınıp ne tip
baratanedık şoñ üsünde otratanedık tobanın üsünde otratanediğ ewela...ünütaman ki
20 ünütaman nişanda ana o ceberır edı ewelkı şileden şı şı bir boħşa sora bız de yasar edık
bı yaKtan bir boħşa naday ne tip tēsellep tēsellep salıp ana şu nişan bola edı sora ana aru
kēte Kadım oKıymıs otramıs anaw ep oKıymıs...iwēlden ana aKâylar toplaşır edı...sora
ortağa ekı dane aħay şığar edı pelwan diler onnarga ekewu barabar küreşır ediler...Kaysı
Kuwetli kēse cıgıla Kaysı Kuwetli kēlmēse cılmay sora bir Koşħar aday ediler onnarga
25 şo Koşħarın bērediler ħaysı ħazansa ħazanmasa yoK Kazañğan soyına bēreler ħazanmān
soyına yoK...paKlawā Kūrabiye cayamıs...mınaday ettirıp kōşeler yasaymıs sora
pişkerip şığarğan sōn üşüne şekerlı su ħaynatıp Kuyamıs anawü sora paKlawā

bola....öKlawman bılay ttırıp Kona Konamız bar mınaday tğerek sora oKlawımız bar
bılay ttır cayamıs hamırına may Kuyamıs oKalaymız oğalaymız anawu unni sora şoman

30 basıp cayamıs basamıs aru ettirıp suman tuzlı suman basamıs sora cayamıs...

Konuşan: Atçe Avamil, 74 yaşında

Derleme yeri: Köstence, Mankaliye

men kósencēde doğmaman şıntı mañKaliyide otraman anam babam raħmetliler zaten
 men annemni kórgen yoKman men ekí yaşımda Kalğaman oKsis onnar epışin men
 bilgenim bĩ yerliler...kelgenner vahtında pespellı...menim dayım mında şiy ocalıK
 yasaytanedı men Kartanamman Kalğaman dayılarım olgen... ondan sora bu dayım bızın
 5 mında aldı mında keldı sora Kartanam da vefat etti men Kaldım ózim nemni şaremni
 ozım Kordım...keten fabrikasında çalıştım Kırh sene bĩ de emeklimen
 şimdikiy...babam rametli ülengēn başha ewlatlar ediñgen bĩ vaKıtta meni aldı men
 onday iç stemedim türmağa Kayttım gene Kartanama ħartanam olğēşı ğadar onı yanında
 turdum onın canında turdum sora meni bu dayım üy etti üy etti bĩ ulım boldı on sekis
 10 seneden bertli de dulman...iyip sultañĜa bardım...o yip sultañĜa bardım onı aħılma
 ketirgen vahtta blay cılayman eñ gúzel yerin iyip sultanda bilesin ne Kordım bĩ Kara
 taş bar onda ketsen onı ziyaret et...Kara taşKa bardınmı yetmedinmi ondan aylanıp
 keldik Kara sen o men atçe abla ayttı dersin...bunday bĩ kırtını aştı Kapanadı o aştı o
 Kapanadı...o taşın Katına sen bar stambilda türsañ...yö azbarında...bu ala ep ekı Kızı bar
 15 edı ortancı Kızı üy boldı balabanıman kişkenesi üy bolmadı bañka mehmurları ediler
 ekewı de şimdi bilen bolmadılar o aştı kırtını bu Kapanadı o aştı Kapanadı o aştı üy
 bolmadılar balam bonı men saĝa aytarman doĝrı men bunu Kordım yaşıdım ondan sora
 meni etkilēgen bĩ şı bar aylanıp keldik şı iyip sultanın Kabrine kirdik...bu Kolidordan
 şıktık bĩ Kapıdan şıhtık Kapıdan şıhtık şıhsah ne şıĝayık bĩ yerde on yaKta ekı Kabır
 20 bar Kabirler...onların başında namas Kıla awü ekı legelek...demeg ekı elti....tışın de sal
 ya bĩ şember ya bĩ mendil ya neñ barsa tisin sal Kismetin de ayt niyetlenip
 bar....eskiiden bızın vaKtımızda nikalar Kiyılır edi...bıs türlü türlü Kobete yasaymıs cayıp
 ta yasaymıs caymadan da yasaymıs....ekı kişige yasayman men Kamırlayman
 Kamırlannan sonra onı ekıge bolemen ekıge bөлğēnden sonra işinni sade piliş etimen
 25 yasaymıs tawuĝ etimen tatarca....onı aru etip Kawurıp pişirēmen bĩ parşa da pişiş
 salaman sora anawnı cayĝannan sora tawaĝa berēk o işini de on işine salaman
 kenarların bügüp pirunĝa beremis...stesen yoĝurtlan bas stesen sütlen bas stesen sulan

bas...sarıburmanı  tmen de yasaymıs penermen de yasaymıs...ama men penermen
s yemen p de yasaysınız mı K rma....asraysınız mı...m şalla...

Konuşan: Oriser Bolat, 60 yaşında

Derleme yeri: Köstence, Mankaliye

men Kartbabam qop şalar edı aKmeşit benim ós kóyım...Karasu boyı Kıpçak kóyinden
 Kartbabam...bilmime barım yokme onı bılmiyme aman onnardan dedelerimden
 eşitkenim beş altı yaşında ĭken dedem kēlgēnde Kırımıdan....anamız babamız kolektif
 KolKos Káláy keldı sizde de o kelmezden ewel topraqları bar edı bostan iger ediler sora
 5 mısır eger ediler Kızılşa iger ediler...ayçiçek bar ya kúntabaK dimız bız kúntabaK onı
 eger ediler onnarman aywan óstırer edik onnarman geşine edik sora KolKos keldı
 topraqların aldı atların aldı arabaların aldı epsın aldı KaldıK sora KolKozda
 şalıştılar....stambılını kózım cımıK sağa aytarma Kayerı Kayerı Katıp ketilgenın..
 rātlanasın allağa calbarasın namas Kılāsın erkezmen...Kúwatlı bolsan belkı geşip
 10 ketersın ne aradan ama u ġadar kışı bar...eş birbirıñden geşamaysın uzaKtan uzaK
 selamnaysın şı belkı de Kuwatlı bolġan kışı kırıp belkım cetışkendir men cetışamadım
 men ĭstedım ama....o ġadar KalabalıK eş mümkün tuwul cetışmege unda...arpe gúnú
 arafatta bolasın arafatta bolmadıñmı acı sayılmaysın....kún batmazdan ewel sora
 şıġasın...yarım gece onda catasın...şide aşık bóyle awada...ana tūġannārga barasın
 15 birıncı gún ballar kelerler onnarğa şeker ne berersın bonbon berersin bir şı
 etersın...ketersın balabannarıñ büyüklerin Kolların almağa bayramlaşmağa úşıncı ġünü
 iyde otrarsın keler kışkene sennen kışkenelerı bayram Kayırlap sağa ana şay ttırıp geşé
 şte bayramnar....sorpa yasarısın Koy soyġan soyı sorpa nasıl yasalır etni Kaynatasın etní
 nē tken sora sora unman KatıKman şorbanı nē tesın sorpanı... cımırta yawurt may
 20 Kıyasın... teran tus sora Kamırın yasáysın söra Kamırların nāday töwerek töwerek
 kışkene kışkene tıp...sora cayasın bo ġadar ā şa...Katlama day bola...

Konuřan: Tűrkan Abibulla, 70 yařında

Derleme yeri: Kűstence, Mankaliye

anaw bűr Karti bar edű ama atı...bűzge ĥaydiy řűberekler piřűretenedi bűlesin nemen kűrűs salıb ortasına kűrez salatanedű řűberek piřűretanedű...Kartopman ĥebete yasaytanedű bűzge...űmű nűnűm aytavirĕtanedű řo malde meű ĥartpabam kűlgen Kűrımnan ĥartbābam kűlĝen dep sűra űzi de Kartıĝanda dűrĥı řalatanedű...bűr kűzű de kűrmiytanedű zawalın..

- 5 KűvırcıK Kűrma ři yasadım jaydım oĥlāwman ĥonada sora Kűvırdım...iřűne pener KāymaKman yűmurta...acılıkke bardıűmı diy stisen diy alla yazĝan bosa maűnāyma stimen alla nasib etse diyemen...bala tűymay anunı sora unnan sűn ĥoz ayın bűla...bek bűlmiy annay...annay Konussaű ama ilā Konűřmay...ilā ketmelűler...tűlĥiřűk sora řorabatır unűthaman...babamı maűűske alĝanda ĥotergende bűr aĥřamda omırřada dűrt
- 10 beř oca ĥoterűldű...bűz bala edűĝ ĥop ři bűrmiyműs ama erkes KűřaKlařıp KűřaKlařıp ĥűĝa....

Konuşan: Bedreddin Mengazi, 78 yaşında**Derleme yeri: Köstence, Merkez**

ħuran oħıyman ħop arapçasın arapçasın oħıyman erkennen oħıyman torınnı almā
 kētemen şkolağa bīr parşa dolaşaman...namas şındıķıy toħtattım Kastalandım...başım
 bēk aylana...skēmbēde otraman...ana yemeklē şıħħannān bērtlı...rematiz bīresīn ne onda
 şalıştım...yamır yamırlı dışta.....meñ rametlı anam me özīm anam asıl tūrkiyelı tūrkiyede
 5 tūğan onda oşken on bīr yaşnaşık nenesīn ħayb etken sōra Kartpabam mında ketīren
 gēzmēge romanyağa gēzme kelgenner bīr aħrabalarına ħey yerine sōra marēbe bola
 marēbe olğanda Kartpāmın askērye alalar marebēge alalar onda...ele...aşılar bek kışkēne
 ħey zatēn yetmiş ħanedık bo ħoymız be güzel edı men ħoyde ostim...Karpām olē
 Kāytmāy yollar Kāpalı tūrkiyē Kāytmāy bu ħaythānda aħayğa baracaħ bīr amcası bar
 10 ēken ana...bīlmiy eden sōra kım ne bar ēken ayta o amana ħaydan bīlsīn balalıhta om bīr
 yaşında nenesīs KağañGa āna Karpām onı gezdīrēken....sōra bīr yerde ħoramadı mīnta
 da collar Kāpalı edı pēk kēş aşıldı Kārtayğan edı bızde sıptı romānyadan bēg az kışı
 ketkendīr bızden būrun...bīr ũş tanek dōrt tane yawur bar edı ħalğannar ēpsī tatar o
 yawur ballar da yepsi tatarşa bīledı bızmen oynañGa bızmen bārābar şkolā
 15 ketedīler...sade tatarşa ħonışa edi bız onı toyğa da toylarğa da a ketedik bābam bolğan
 sora ħızlar onı bīlmiydīler ħāza iken atından müsret dēn atadıK müsret bosın atıñ
 dep....kışke tatlıcahta yaşay o...bīr nem Kaldı bir vırım meñ amcam ulı Kaldı sade
 onda...bir aħay tenekeci eken tenekeci bīlesin nēkenīn...sōra bīr beçi beçi bar ēken şu
 beçine tıKān bo Kızını şo Kırslağan kızını...şantasında temēşir de bar ēken tebēşir oman
 20 yaza bīr taKım...

Konuşan: Sıdkıye Kalil, 90 yaşında

Derleme yeri: Köstence, Merkez

aħpaşta...ginerin koyı ağbeş...şalışaydik şöllerde şapa mapa mişir ne şapalaytanedik...yoğ edi bize tarla yoğ edi bizge...Kürtveli ocaıdı meni babam atı...o türkîyē ketken ɵ Katıp kelgen ben bî yahta keşinamayman dep zitiñ tanesi toplap keşinmiymen degen şu kelgen burda zor ānām asta boldı kōkregi..... şaşne anamı atı on

5 yediye eki ay war edi on sekizge kirme...asıl bilmiymen peryan da bilmidir men birincide yoğ edi balam...sekis sene umir ettim ama ketti marebege öldi söra mına...şındı ballarım dört eñ balaban peryan...ē kop kişini şahır bolaban toy yasadılar Koy soymadıñ bıs aywan söyğan edik...eki ayaklı bir tayaKlı keldi u mağa...KızılçıK aw ketētanedik toplayıp ketediğ başha Koşılarman nemen...kēte ciyip

10 haytatanēdik...arhamı cu kelin dedi cuwdum arhasın catKızdım aħşam da catKan yerinde su kirgen edi iyimizge...sora saw bol dedi diñya tırğaşlı tır dedi mağa ana ši yerde öldi öldi söra öldi ketti aru apahay edi o da tul halğan beş balaman...men aru tögerek hatlama yasāytanedim men onnar şımdı şımdı yapalmāyman...cayamıs hamırını cayamız dört tane halpu üst üste sa tögerekliymiz anawnı kesip kesip hesip söra söra

15 blay ttirip blay tip ne tip oħlawman cayamız teran teran aru şıgatanedi erkezinki bir bolmay ama yaramay yasaylar...şayıñ dayım şayıb aham günerin babası...ağnataydı o kēpşē honışatanedi kim hulağ asa eğa...onı coytacaħsıñ siz diyen şantamda tura edi ɵ ala da kēte...ōKıy edim me kōs şımdı kōzim perdēlene biras türlü türlü laj alam...onnar yaramay mağa kōzim perdēlene...balaban yazı bosa oħıyman anuday ufaħ soyların

20 oħıyalmayman kim yazacağ onı balaban etip...salatanedi dolaplarğa nadāy nadāy harpuzlarını...şırımıy söra kesib aşay edik...şirigen yerin atasañ haydan alacaħsın ɵ aru soyn...ayağı kōtirdim cıgılamın cıgılamın turalmayman pek söra awu aptēsane Koltığıma kirib a kēte peryan oğa da bir zor kele bir zor kele...ölgenim stimen...belasın belasın diler çoh belasın başımızğa diler on şin ölmek stimen on işin stimen ölmek

25 zor...ana tırnām kesileceg edi kēsalmaylar özim kēsēmen bonı ama na birsin kesalmayman mına birsin kesalmāyman...bir hart kēle bizge azaplardan cayaw babamın doğmuşı Kocası ta nenemmen tuwğan o kēte ajılarğa cayaw calpı nāday nāday spanaKlar alıp kēle orme ordirēcek tuwğanın tatasına o arKası bar cūwatanedi taşlap

30 ũrbaların cuwatanedı 3zın ũrbasın kışetip şay tıp temizlep cüretanedı awu nenem pek
zayıpladı nenem bēk pıttı...lapetalmayım zawalı allā yardım etsin...saw bol...ertemmen
yūhlay ekēmen yatmay badyemı alıp toğıp şayhap salaydı balam toğıp şayhap sala
ēken...

Konuşan: Sabriye Ali, 73 yaşında ve Beynaz Acıkurtveli, 60 yaşında

Derleme yeri: Köstence, Kobadin

S.A.: sabriye ali odız altı yetmiş üç yaşındama bülğariyede doňGaman ama Kıırhta bülğariyeden keldim men ama u yan bek bilmiy men aha durasıda tudım...kóstence diyil dōri nege acemner dēn qoyge keldik acemner....acemnerge yerleştik sora mında iy boldım Kobadiñge iy boldım yığırım dort yaşında.... neler yapa edik şölde şalışa edik

5 şölde şalışa edik balam kolektifte kolektivimiz bar edi qolhos qolhozda şalıştıK neler yapacasın şölge ketedik çapa ya şapā kettik ablam da var edı ablam da sora babam da ketedi bābam ep üşümis sade nēnem üyde Kalır bızge yemek yapardı...ali capar dep ali cafar....altmış birde üylendim...nawu eki bala süyişkēnner buların bir nesin harayih diler

10 ana sora bi yah ta razı bolsa ne maşınağa arabağa ši cawlük ne tip ne teler cawlük baylaymıs cawlüh baylaymıs...bohşa yasala neler heyacağ pijama heyasın papış hoyasın sora āna kelinnik nege kerek bosa kelinnikler onnarın heyasın şorap morap... B.A.: ebette pitin tatarlar Kıırımnan kelme...babam istedi nenem idedi üş tane abla Kardaşımız

15 biz men en kiçkenesime ablam balaban ablam atı nekar rametli boldı ortancı ablam ayriye tulçada ewli balabanı qaltelde ortancısı tulçada men en kişkēnesi Kubadindeme mında tüşüm...tırt sene boldı bar bir ulumman bir Kızım bar miraKlı genşlikte çalışıKta

20 ne bosa bola...Kızılığım qoyde geşirdim pek yaman aru çalıştım şeyde men on klaşa yasadım ondan sorā üy bolğan sora mında eki balam boldı eki baladan sora şige mında koperativağa kirdim terzilikte şiler şefaları edim onda şledim om bir sene onnan sora şige pensiye şihim emeklik şundi pilij eti var epsi satib alalar şiden tā u ši kele bızge

25 tane yeti salına sarma sültaş plaw bası KısKadan da keserler şorbasın salırlar ya yetmen fasulesin ya sarmasın tatlı salırlar baKlawā baKlawanı şimēn cimirtaman KatıKman basıla mayman cayasın Kamirlarin kişke kişke etip cayasın üş Kat eweli sınige tizetanediler meni rametli nēnem ewelgi qu baKlawā yasātanedi...şimdiği Kolay kele tulça baKlawası tiler bızge Katlama onday Kalıbı şide de bar Kıırmda da men Kıırım

baKlawası aşadım şundi festivalda ketirgennerin bizim baKlawalara oşay...iritilgen belli bızın sarımay dāy tül pakette biz azır alamız ya tükandan onday tül...dā güzel...meraKman ama bekim Kismet etse endiği sene inşalla...urbaları da bek

farKlı...biziñ romanidelerinKı biribirine beñzi ama KırmdalarınKı türklerinKı başKa
türli...birsı yeşil edı Kirmızı Kirmızı edı bir de...portaKal reñginde edi
30 ayağlarında...awuştıra ediler er bir şilerin...bek te annaşılma degeım onnar aytalār
şiden Kırım şey girecek dep dansların aytmaıylar ne oynacaKların aytmaıylar
aytmaıylar...eger aytsa bileceksın ama bızın şı de aynı bızın oynnar başKa farKlı...
S.A.:ana ep unday küreş bolır edı söra mı yahta gēnşler gezedı otrub aşay ediler türlü
türlü şı pişirip kētrēler aşaylar otırıp taw işinde orman işine ana cewis tataras pişirip
35 kētrēler kēbēte sarbirma şınday şiler pişirip ketrip otrub otrub aşay ediler Kısım
KalaKāy maylı hālaKāy...enday şay tıp basasın mayman teran Kabarsın diy iliysın
maylap üstüne cımırta çağıp bir tā onmannaysın naday seseKlisin B.A.:şeşkleysin
pener dē salalar işine...cumā şığara apaKāy bolsa kadın bosa apaKāyılar cuwa aKāy bosa
erkek bolsa yerkēklēr oca cuwa şığara...S.A.:ya aḥaylar alıp kēte cılaşıp hālasın ānnan
40 söra Kadım oḥıy artınnan duwa ēte...onda söra bir piKare tul apahāyğa beresin...üşünde
Kıyğaşa pişiremiş...pesmet pişiremiş...Kamırdan aşıtasın mayğa pişiresin...B.A.:pesmēt
yasaymıs alva qopısı Kawurmay Kartop Kawurması yētmēn...ana onı ondan sora bir
şorba yasaymıs onı artından tatlı şiler salınır tatlı kı baKlawā ekenKı....yemek yasāymıs
şorbasın sarmasın baKlasın sūtlājın plawın...S.A.: o zaman murnı...mēwtanı o zamantı
45 tüymasın kemiklerı ayrılğanda tüymasın diye Kaşıhborēg pişiremiş tatar aşı
diyeler...aKāyaların Katına...tartınasın aytmā...B.A.:şorbasın suzōmıs şorbasın da KatıKlı
sarımsaKlı KatıK ta yasala...Konışlarğa baramız bayramşılap ballar cüreler sıptı ğunı
bayramşılap ballar cemış toplap cüreler...tatar balları az KorKalar şıñgenelerden...
torbaların cemış torbaların tuta ala şıñgeneler anası ne ğadar gezecek balların artında...

Konuşan: Cevat bey, 60 yaşında

Derleme yeri: Köstence, Merkez

sora bizer andā baħşisarâyğa bardıK muzey kórmē o zamantı o camın işinde o Kanserâyda camı bar da ana onı işerisinde şı bar edı muze yasānna taş salğānna on işine camı yoğ edı onda camın şisi bar edı üyü aman işersinde zate kîrgemen camın işersine vitrin bar edı onda bîr tatar bîr KısayaKlı bar edı onda o aġnattı bîzge bîzler bîz resim şıġaracaġ bolduğ onda...caba yasaysıs dedi şihmay resimner dedı...wahtıġ bosa saw saġlam bol da bar da kel o zaman ta sōlenirsın sora mında kişilerge aytarsın onday ketip kórmek gezmek...sora da aythānım onda barıp cattıK Kanserâyda sora da aythānım o yerlerde ġop anaw eskı mezarlıK bar baħşisarayda...pek aru yerler aman onı farKın annaycaz anaw şıncır medresesi bar onda...er vaKıt mektepke kîrecede selam berecesin selam bergende iyilecesin teraKay aman bazıları diy tūmtūs kîre iyilmiy diy awuğa sora anawu şıncırın salğānna ġapın ortasına ġalın bîr şıncır...sora anda kîrecede tıp maġnayġa uracasın...iyilecesin ama selam alıġım diycesin....doKsān altıda barġanda o şıncır medresesin temelinnen şı ettiler onı bızġānna onda işliy tūrkiyeden kēgenner ustalar kēgenner onda aman er bîr taşın üstine numara salğānna Kalay şıġardıK dedı şay tıp salacaKmız numaraların dedi...bolar yepsilerı toplanalar keleler sibeıyadan kele ũzbekistannan...o yaktan tartılıp kēler mi yaġa mında kelgende bîr dōrt beş tane bola olar sora...yıġırım otıs ġırġ tane ġane bola onar bonar şewrelér bîr malle diy etip sora onda Kırımnda bîr vahtı koımessin bîr iy kerbişmı...taş bar...şonı keseler tıphı kerbiş diy etip ana şay tıp yasaylar onnar üyelerin biçare... urūslar şı meteryalını eġı Kat palı bereler maġıstan yasamasınnar dep...bizde dedi şündülük dedi biġ bereket bersin dedi Kârımını alayatırmıs dedi bîr Kurşun bîr tūpek tartmayınca endı dedi tūpek Kullanmamıs dedi sate dedi...sözlermen dedi alırmız epsin...Kolay tū...sora sen tüşün bîr iy yasamağ ũşün Kattiresin şaltaġı şıġa onda caş caş ikēnde yasıycasın onı...Kartayġan sora alırsın...bızın bîr tatar Kırımnan onda rametli bolġan o da vesiyetine aytıp taşlaġan meni dēn yabancı topraKKa Kaldırmaġıs meni topraġım Kırımdadır sora topraġın şide kētirdi Kırımğa ketirdi...cenazesin yerine cerleştirgende onda kēlgende KutuKta keldı e kemiklerı...

Konuşan: Rubiye Ali, 54 yaşında

Derleme yeri: Köstence, Bayramdede

doğum oşme imda ivlendim...ekı balam bar bır ulıman bır Kızım bar ılım em oca em
 oretmen Kızım da Kasabada kstencede şeyırde oretmen beyim de şey yemeklı o da şey
 edı ne dep diler oğa yoğ şundı şide Kastanede...anu şey Kapı pencere yasay ediler de
 evelden...doramacı diy edığ ona...bünday ağaştan yasay ediler ĥapı pencere.....wāy wāy
 5 allayım ne güzel...ekı sene boldı...zatn şeymen kelimelermen anatamaycağ saten o
 taKıl güzzel o taKıl insanı ne deb aytayım...şey peyamber efendimiziğ
 şisinde...camide...trkiyeğe istambulđa bardım şige kettim izmitke kettim bır de
 eskişeyir...Kayerde Kaldım şey sıptı senesi ketkende gezmege de kettim ya bünday şige
 de ketim sra benim ılım bır sene şide Kaldı vağıfta vağıfta imine inanç...onda vağıfta
 10 ĥaldı şide zeytinburda vağıfta ĥaldı onda oĥudu o bır sene istanbulda...şibregi nasıl
 yapama bünday Kamırın basamıs Kamırını şeymen su bır de tus sra bonday kişke kişke
 cayamıs sra bır tā şeysin şe tmeymiz bız sanke trklr işine salđan etı bola ya yeti bız
 onı aşılamaymıs...tartamıs bola ya bo maşınalar tartamıs tartKan sra onı soğan da
 atamıs sra bunday piper nanemen emen şe temıs Karıştırıp etemıs sorā ta ta şini üstine
 15 şi temıs bonday kişke kişke Kamırla cayamız o Kamırlarını on ışta bonday sermıs sra
 mayđa pişiremıs...bız etni şonday pişirmiden direk şibörekke sağamıs ta nezetli ta
 nezetli bola o zaman mayda pişe...sarburma da yapamın penermen ama nes bar
 KabaKman da yapamıs KabaKın da bunday erndemen etmıs...Kamırını cayasın onı
 bünday mayman gzzelcesine mayman şe tesin... sra bır ta KabaKnı şe tesin erndeden
 20 sra oğa şeker onı etkn sra bünday tıp şiyge serpesin onı Kamırđa bonday tıp oraysın
 onı...bizim tişarda şeyimiz var ne diler oğa...tişarda bünday bār bır yasawlı...fırın ā şa
 fırın...

Konuşan: Gülnar Bağış, 59 yaşında**Derleme yeri: Köstence, Merkez**

men tuna boyında tudım babam o kóylí edí maħmudiyada...bír rüs tılı yasadıK oKulda ama unúttíK Konışmān sora rus tılı bek zor....ķoyde şey men tamam tūğan sora seneleri érkez şifliklik biraz topraK bar edí bír Kaş aywān at siyer biraz çiftlik...men kışkenekte bek kışkenēdím ma.....altı yedí yaşında ši başladı bızde sizde nasıl ķolħos ķolektivizare

5 başladı ērkez bír yerde şalışsın erkez bír yerden alsın ēpsín senķi bolğan meńķi de topraħların neleri ķolektifke biraz zorlanıp yazdılar...sōra rametlí bolģaşik ķolektifte şalıştı...maħmudiyada Kırımnar bar edí Kırımnar on yanda edi kilometru murıgöl onda noğaylar bar edí...bız ayırmay edıg ama tılımiz bıras şiler laflar biraz deńişik bolar ama

10 adetlerímiz...şimdi başladı evelá ayta ediler noğay ama men balalıKta men ne ğadār oştım ne ğadār etrafımda insannar men tuymadım ayırılğan adıķı bo men bo noğay Kırım ēken insan...bıras suratlarına da teran noğaylar kózleri ĉipi dimis bıs teran kózleri bıras KıyıK nadáy bıras kışkene kózleri Kırımna kózleri bıras patlaK bıras balabanca kózleri....betlerímıs teran mongol yaķutsılarģa biraz ũşagan day bola.....o aKlımda zaten o baħşada bo insannar o ğadar érkez sańķi koķten tüşkemiz ne tkemiz o ğadār da Kabıl

15 ettiiler süñiştiler cılaştılar ne bosa da be güzel boldı... Kırımģa o senesí şige de kettík yaltā kettík...gemımen şemen gezdík...Karadenızge şey bír gezintı yaptık...güzel saray gibi orda Karılģaş yuvası...şi güzel boldı baKçisarayģa da kettík o zamat o zamat simferopolda otırdık bıs...gezlefke kettik onda şubērək aşadıK denız boyında...ne oşıma ketti putun o organizareyi yapħan insannar siz dáy gençler epsi elbiseleri bír edi git şey

20 gibí annadım bír de bír şantaları bar edí naday beyaz şapķaları...ēģer sen yapancı bolıp bír adaşsan ya bı ši soramā sorasan o insannar bellí edí pütün alem arasında o git bileseñ kı o saģa bír ši yardımcı bolacaħ saģa...arħadaşların bazıları yaltā ketmē meraKlanģan soyları boldı yaltā teran ama yarım sat otırdılar Karadeníz boyında yarım sat yarım sattēn ne annacaħsın bı ši annamaysın bı ši kórmedík mā kóre aydem yaltā ketken bosın

25 kı peşman bolmasınnar kı yaltā ketmediler...kóyimize lise yoğ edí tulça kelıp onda yataKta otracağ edím bír yerde biraz zor emek müsülman emegi memleketi bolmān sōra domız eti aşaylar ne teler ķantina barabar ne bosa da biraz Kaşık meselesi sōra mında

nenem kóyinde Karamıratta liçew başlağan edi o sebepten ıoştık bıs sege keldıK
koğalniçanu koyine liçewnı yasıtım sora yaş Kasabasında babaman yan yaş Kasabasına

30 doKtor meditsina yaptım bala doKtorı....

Konuşan: Aydar Bekir, 52 yaşında

Derleme yeri: Köstence, Merkez

ozım bılıgıme qorə baba tarafından şonġar degen tatarlar şöl Kırımın şöl betinden kelgenner ana tarafından yarı şonġar yarı keriş men altıncı nesilmen oların mında kelgenlerinden...papurman gemıme kelgenner malları mülkiyetleri az eken ama papürdā dewelerimen kelgenin bilem annatġan soylarından eşittim.....tuna tuna boyında silistrə

5 tarafına başta türk osmanlı devleti erleştirgen olarını sıra o yakların begenmegenner tuna boyından deniz Karadeniske yakın kelgenner Kırırda otırġan yerlerine benzetken yerlerine tuna boyı olarġa bek uymaġan söra tarımcılık yasaġannar toprak şalışġannar erusların zülümlerin ziyetlerinden kelgenner...men araştırdım belarını eşittim dedemden ya dedemin babasından Kalġan annatġanlarında bala ekende Kartlarma qop otra edim

10 on ıştan epsilerin sesledim eşittim...bızım qoyde bayırlı şayırlı qoy edı...kıırırda bolġan qoyler diy bızım uyımıs tam üş dere birleşken yerinde...Kaşımızda üyimizin Karşısında bayır bar edı bir bayır sol yahta bayır on yahta bayır bis dere aşada otra edik söra yazda cawun cawġanda pütün derelerden su toplaşıp derelerden birleşip su manġaliye limanınaşık tolıp kete ediler sular qoyımızde tatar mallesi bar edı baya yüz Kane tatar

15 yaşay edı onda ama romanyada qomunist devrimde biġ doġuz üz altmış eki senesineşik Kadar Kalġta toprak ta bar edı altmış ekiden söra ya zamanġaşık toprak qomünis rejimi topraklarını aldılar topraksız bıraktılar Kalġ ne ne etecekler köylerinde üylerin taşladılar Kasabaġa qoştiler mında Kasabada çeşit türlü zenatlar yasadılar...tatar bolġan üşün türkiyede KısımLARım bolġan üşün men deniz asker lisesine kirgen edim ama

20 üşüncü sınıfta şıġardılar devam etamadım türkiyede akrabalarım bolġan üşün...ızın bermiy edı bonday askerı okulunda mili azınnıġlar üşün okumaġ üşün...erkezge tū ama bolġannarġa boldı onday şiler ziyetler meseła dedem ya babam tarafından qomunistler kelgen zamanda topraklardan o ġadar mal plan saldılar o planını yasamasalar mapiske cıberdiler alt ay mapis yasaġan edi yā başġa yerde qoşire ediler

25 romanıyeġ başġa yeri mında Kalmasinnar seksen senelerinde şalışġan yerden birer şıġarıp attılar qomunist partisinden şıġarılġan üşün meni şöp caġmaġa bir yerge cıberdiler onda demek iş Kayb etmeden şöp caġtım annaysınmı en aşā işlerden en pis

işlerden yasadım ne ğadar elektrik bosa da mædeniy şekilde çağılsa da KoKısı genè bar edí sekís sene şalıştım onda...bo doĥsan seksen doĥızdan sora romanya komunist devrimí şöĝilgen söra doĥsan bir senesinde ğazetede bir ilân okıdım şunday bonday sınırlarda şalışmaĝa eleman Karayılar dep söra yabancı tıl bılsın bunday bılgıları ħob bosın dep berdım imtan test şoĝa ĝore Kazandım kırdım...fransızcanı bılemen...sora inglişçe türçe ozım okıdım ruşça mektepte ekı sene oĥıdım istemedem ama gene...bir Kulaĝımdan kırdı...türşeni de ózim ürendim...çünĝkı mında dobroca Konışılĝan tıl noĝay Kırımından kelgenner ama Kırırında şındı deĝes Kıyılarında türşege yaKın bir tıl Konışılĝan şöllerde gene orta aşyadaĝı tıller Konışılĝan...Kanuni sultan süleman sultan zamanda samsun tarafından turĝler surúmen ħoştırılgen yalı boyına...bolarnı demek tamır tutmaĝ úşün bir ekı üş nesil geşmek kerek Kalk Konışhan tılı edebi tılını keşmek úşün zaman kerek ve sürekli devamlı bir memleket işinde bir úlke şinde bir vatan işinde Konışmak kerek...şındı Kırırında Kırırmtatarlar baya barlar ama ide Kırırmtatarca Konüşılsa soKaĝta yā resmi yerlerde ya başha yerlede ruşça Konışa veya uĝrayınca...coytılacaK bazı yerlede coytılĝan Kaş Kaş tane tıl coytılĝan bo dúnyada....tıl iş coytılmas ne ğadar dúnyaĝa daĝılsa da...ħoylerde ya kışkène ya Kasabalarda kene cemat sıkı bolĝan yerlede o zaman tatarca Konışabilir mında da kóylerde Kalk kóyde otırĝan yerde o zaman tatarca Konüşıla ama Kasabada bırsı bir mallede başhası awu başha mallede oralarında bir Kaş kilometre ayda bir ya ne zaman kórúşeler o zaman tatarca Konışmaları münĝün ama romence Konışalar Katedeksın oĝa...tatar atı ruslar ataĝannar ama bızm tılıms men ozım ana tılım Konışsam mesela çindeĝı uyĝurlarman yā moĝolistandan tatarlarman annaşabilemen....bir on sene ewel parise kètkèn edim bir soKaĝta bir tukanĝa murnım tıktım endə bırsı şıktı mıyıklı bir mázallı bir Kara tenli....taw sozı tatar tılınde demek em daĝ em orman annamında kele orman bolĝan tawlı bir yer...mesela boraĝan deĝen şöl atı bar boran aKkan deĝen yer...Kıšta boran iş toKtamadan sırt tarafından mında da nè te.....

Konuşan: Gülbeyaz Vait, 52 yaşında

Derleme yeri: Köstence, Azaplar

gülbıyas...arū edı eskıden K̄aydıy edı k̄öp musūlman bar edı koştıler epsı kettıler bızıldı
 koyımıs...şalışma yer bosa güzel aru şalıřacañ...livadalar var edı livada kires aywa epsı
 bızıldı aysē var tarlalarımıs...şalıştıK ne ttık endı şólde şólde şapada mısır
 ciyimında...kóyde şólde ta şöl azbar aywan....K̄aytā K̄atıp k̄etesıñ ketamaysın da.... iyde
 5 ana azbar egesın tegesın tawuK̄ bar K̄oy var edı K̄oy da b̄r Kaş tane K̄aldı b̄r Kaş
 tawuK̄ ana soğanıñ samsağıñ buberıñ o da bolmay cawun cawmay sulasañ da mana kele
 azbarda şólge de ketıp cürdık sora berdık alt ektar tarlamız bar işler...sora berdık
 arendağa epısın pışıremıs tatarası ana cantıK̄ şıberек k̄obete yetın tartasın ana bı paşa
 suman b̄r de tus pasasın hamırnı da b̄r de un da...K̄oy etıñ bosa K̄oy etı ana K̄aydıy et
 10 bosa tana yetı bosa tana yetımen ama K̄oy etımen ta aru şıberек etke soğan tartasın yetın
 tartasın tus b̄r de K̄arabuver nane...cantıK̄Ka da ep onday...cantığ ana ep b̄r paşa
 dojdemen aşıtasın sora etı nesi ep şunday buber soğan K̄arabuber Kaştırasın ep
 şıyın...K̄olman yasáysın ta oK̄lawman nu oK̄lawnı ana şıberекın yasaysın oK̄lawman
 cayasın ama cantıK̄ın K̄olıñman etın salıp blay tıp blay tıp tizesın tawağa steseñ
 15 cımirtaman K̄atıK̄ tokesın pışecekke yaK̄ın k̄uptordan şığarıp stemesen̄ bar aşa taşlaysın
 şay tıp...erkes K̄atıp süye hatıp...K̄abaK̄lı saburma penerli saburma etli saburma ana ep
 şay tıp aş şı etesın tuzman suman unı basasın üntis cayasın ince etıp ana pener steseñ
 penerli sabırma penerin şı etesın orap orap blay tıp sabırmanı tawağa tizesın etli sabırma
 da ep unday bola orap orap aysē aru bola tatarasları beg aru bola...K̄oyısın şorbasın
 20 yasaysıs da sızler...cayasın adam ahlı şıynı Kamırnı ep tuzman suman basasın ana ama
 cımırta bolacaK̄ cımıtaman basasın Kamırın sate cımıta anawu ne tmesın dağılmasın şı
 etkende sōra cayğan sora kesesın naday tıp kışkēne kışkēne patrat etın salasın blay tıp
 yasaysın samsaK̄lı K̄atıK̄ şorbasına K̄oyısına da ep şay tıp suğa pışıresın sorpasına ya
 etın sorpasına suzıb alğan sora mayın K̄awırıp K̄oyasın...k̄obēte ana tātıllı ettēn K̄aydıy
 25 et bosa da pırıj taşlaysın...K̄oyı etı pışıresın etmen pırıjın pışken sora steseñ anday
 k̄obete togesın tawağa Kamırnı basıp şı etıp ya da cayuwlı soyın da yasamız bız aru
 bola...cayıp kışke kışke yasáysın hamırları cayıp ince cayasın sōra blay tıp tugerek

bolğan söra blay tıp buklisín etín bñr çoşesñe salasın blay tıp blay tıp şı etesin tawağa
tizesín sora cayuwlı soyın...sütlaş süt sütnü Kaynatasın pñşiresin Kaynağan sora pırjın
30 taşlaysın şeker salasın anawu şıyınje ğore bek tatlı steseñ teraKay qop salasın sonña
yaKın salaman men pırjı pñşeyaturğanda Karaysın sütlaş...bñr de şı yúzüm Kurusı
taşlaysın stesen kım süyè taşlay...pağlawana ana èp unğa cımırta may bñr de KatıKman
basasın kışke kışke etıp yasaysın Kamırnı sora cayasın cayğan son Katlama day bola
cayğan sera da balaban nawū ğadar etıp cayasın...o ğada balaban etesin incè KatıK ekı
35 cımırta bñr Kade KatıK bñr Kade may undayıp basasın Kamır...sora şerbetin Kaynatıp
Kuyasın ince ince bolacağ sora şekermen şerbetin Kaynata pñşken sön....may şegırdek
mayı...bñr Karar Kuyama ama Kamırılağanda da Kuyaman yasağanda da şıyınj üstne
şegırdek mayı sarımay yoK bñzde şegırdek mayı...toKta boğırdaK yasān edīm ketriyim
boğırdağ èp pağlawana day bola....èp şay tıp yasala pağlawana day yasala ama onı òKlawdan
40 şı etıp şığarıp kesesin cewezmen Kamırğa cewes sora oKlawnı orap orap ince ince
òKlawğa şı etıp orap blay ttırıp oKlawın şığarıp kesesin ekıge.....

Konuşan: Nail Duacı, 61 yaşında

Derleme yeri: Köstence, Tekergöl

bir ay bir ay Kawun aşadım Kuru Kawun Kawun nēken bilesinmı... o o Kawun pıtkēn
 sora bir ay yüzüm aşadım ana şo ekı o cemişler semırttı...értēmēn aḥşamğası awzım
 Karap turmay awzıma şay tıp tamam...bir elli yaşında bir aKay şo zeñgin Kuwetlı aKay
 yigırım yaşında bir Kız aldı... İy yasāy bina binalar yasa bir metro elli sentimetru naday
 5 apahayı da mınaday ilengēnde yigırım yaşında edı awū Kocası elli edı
 şınduki...ruslardan Kaşıp ruslar Kurumğa kírgen sōra Kurum men em eşitken Kartlardan
 em de oKığanım olar Kırımı zapt etken sora camilerin birem kılse etken ya camilerin
 birem bilmem ne etkenner anawū ondan Kaşıp o Kirtıla etkenner ondan Kaşıp olardan
 KorKıp aK topraKKa kelgenner mında dobrocağa bazıları türkiyē kētkēnner demek
 10 ruslardan Kaşıp kelgenner başha kelgenneri ne deb aytayım Kalpazanlıhtan tuwul
 anawū anawūlardan Kaşıp KorKıp kēlgenner ruslardan Korhıp...bizim dedelerimiz
 masal gibı anlata ediler demek bizin meni babam bin sekiz yüz dohsan sekizde tuma onı
 babası ya Kartbabası kelgen mında balası tul Kartbabası meni babamı Kartbābası
 kelgen ular da babası hartbabasından eşitken mesēlelerni bizge masal etib aytay
 15 ediler...çorabatırını bir bir tatar...ozın atı nāriK aKayını bir de ulı bar ikē çora çora şora
 bir de bir Kızı var ikē olarğa şektire ikenler ruslar ruslar kelip koyın cağa ikeler iylerin
 cağa ikeler ottire ikeler yawaş yawaş zapt etmege alıp stiy ikeler bo koylerin almā stiy
 ekeler şorabatırın koylerin şorabatır bonı kórgen sora on sekiz yigırım yaşında bolğan
 sora kete Kazan Kazanı blesin ne ekenin onda Kırımğa....Kırımı Kutarmağ işün
 20 Kırım üstne kelmesinner ruslar dep Kazanğa barıp Kazanda marēbē etip ruslarını ordan
 Kuwalap ondan ottiriyik dep o yaKa toplay koyın caşların koyın pelwanlarını...şo
 Kazanğa kete bo şorabatır nenesin babasın taşlay o yaKa kete nenesi cılay men emgen
 emgen sūtúm elal etmem ketme balam diy onda barsan seni ottirirler...babası ketsin dep
 diy babası cibere Kız Kardaşı cılay ketme onda sizni ottirirler olme ketesim onda
 25 diy...ne de bosa balların toplay koyın balların toplay ketteler Kazanğa babası ketkende
 aytıp cibere ama Kara olım diy onda barganda diy kózın beg aş ruslarını Kızları beg
 yamandır diy seni aldatıp bir Kız us Kızı seni ülenir başıña bir belā alıp kelme maña diy

ülğa onda barğama Kazanğa barğama onda marèbe atıp azamda bñr kóylerin neme
Kütaralar ama bñr bñr rus Kızı ketirip tanıştıralar beğa...o Kızın kórgeme...bo kıym
30 çorabatır begene sıye o Kızna iylenıp bñr ulları bola bñr balası bola o balanı da moskovā
ala ketib onda oştıreler çorabatırın ulın şorabatır hanma tatarların hanıma Kazanların
hanıma barabar kene Kırk yaşna kelgende kene marebe etıp bo bñr urılışında...anawo
balanı yesir alalar ketirip ózlerin nesine tığalar yesir alıp...menı babamı Katıb ottırgese
artından erup diy benı de şulay ttırıp ottırme stisemı diy babası ayta men bñrewnı
35 ottırmedim...eş artından urup diy...yesir bala balası Kaşıp kete on artından şorabatır
şığıp kete... tuta şo şo şo ruslar cetişmezden bñrun tuta tuta bñr ta o o yerde bñrbırsine o
ne teler tutuşalar uruşalar kúreş kúreşeler uruşalar balanı ottıre ama ottırmezden bñrun
onı arKadaşları kóyden ketken arKadaşları bo ózın balasın ottıreyatır barıñ şalt şalt
aytıñız onı balası o dep aytKaşı balasın ottıre....nenesi çorabatırın tumazdan ewelı bñr tış
40 kórgen...ana şulay ttırıp bñzge masal ayta ediler tatarların batır ekenın koştirmeg işün
bñzge...Kırım tatarların başha memleketlerin Kazanğa barıp ya başha etraf
memleketlerine barıp marèbe etıp ózlerin Kutarğandan başha ana memleketlerin de
Kütarmağa stegenlerin ayta ediler bñzge...bñz de endı Kırımğa Kartbabalarımızın jerlerin
nelerin kórip şoma ciyerimizın teraKay ne tıp sipaymıs başha şare paydamız
45 yoh...yeşillik boğan yer tül denıs boyında sol betinde dağlar terekler ne bosa da on betı
denıs demek onday şı men men kormedım başha yerde beg beg güzel Kırım ama bñziñkı
tul....

Konuşan: İnan Zişan, 55 yaşında

Derleme yeri: Köstence, Tekergöl

toy ana nişanda step ketesin şte ul bolsa Kız İstep ketesin boħşa yasala işine kişewge
 bahşış salasın on işine iş kolmek şorap cawlıgın epsın Koyasın boħşanı işine söra ul da
 Kızğa gene cıbere anterı bosın papişı ıpapotı batıgı...nadây uzın ep uzın ide kip cüresin
 ya o şiden kelıngel cıbereler sora perşembı gını Kız yaħa ul ul.....soğım cıberedir Koyını
 5 cıbereler soğım ħoy onı sora soyasın ekıncı gını pişresın aş cematke şorba baħlaman et
 sarma...boħha ħus ħus onday artınnan paħlawa boğırdaħ koptotı ewelı şındikiy ħaweme
 sığara da kirdı arağa ħoşap şte ħoşap salına edı...cuma gını söra kındus başta aħaylar
 bola söra apaħaylarğa aħşam kelıngel keleler caş cawħalar oynaylar ne teler ekıncı gını
 söra üle malinde kelıp kelın alma keleler Kayerden bosa da söra toħıs yasaylar Kız yaK
 10 toKısını yasaylar nadây toKıma kolék bola edı ya eweli kolekın üsne yedı parşa şı
 salacasın ya doħıs parşa iş kolmegın tesmalın şorabın cawlıgın ştan bek salınmay
 toħışha ke qorıne ayıp demek...kravatasın salalar epsın tekmił eteler sora eweli
 arabaman şıga ediler oğa da ħamşı diler atlarğa ura ediler şundây şige de batik baylay
 ediler söra maşınalarğa gene bırer tesmal bırer batik baylıana Kırmızı bolacaħ Kırmızı
 15 Kısmet ta aru kete diler ħırmızı bosa ta aru...kelın alıp keteler kelın maşnadan tüşkende
 ħatlama yasaylarım sizde...söra bırsıne nadây et salına sate....kesıp mayda gene ħızardıı
 alıb üsne şeker sebesin şeker siz de sebesızdır bek e söra onı ħatına mejdiye Kurabıyesi
 diler ana ħawesın sığarasın salı alasın bonbon ħızılşa batıgın kóşesıne para salalar
 nişanda buday...Kapı basalar ya söra onı ceğgeler sti ya anaday caş ħızlar paranı
 20 bolışeler epısın arasında...Kapıda kırtlisin...onı kat imzalanda ya...şındı ket kete adetler
 bıraħıla kelın ħız yaħ şiberek pişırıp ketre normal asılda kelın tüşkende ħaynana adife
 kelın annesi şiberek pişırıp ketire nenesi anası şiberek pişırıp ketre...başta kelın üyine
 tüşüreler ana sıpra salına Kudağıy diler bızde kındus kelınmiy amana...ana baba da ketö
 epısı kele pıtın aħrabalar kele ekı yaħtan da ul yaħtan da ħız yaħtan da...ne ħadar kişı
 25 şaħırsañ kat cıberesın bızde sen kel sen kel bır taħımı kelmiy bazzaları kele bazzaları
 kelmiy barganda para beresın...ana türklerde altın taħıla...aydı onı ħaynana ħaynata tağa
 kelıngel...bılezik ne tağıla...on beş tane aşı on beş tane üske ortā da pırjın salıb etimen

sõra patrat patrat kesesîn naday sõra ana õbîlerin naday etîp cayıp yasâymîs oraymîs
sõra naday etîp...halaḥay yasap tıḡirta edîler ya bayırdan e tepreş halaḥay hıdırlez
30 halaḥayı...õlîn tîrîltmiysin ya õbir yaḥtan da aman onday onday...nawrêz aytıp cûreler
ya sõra nawres şîkkanda.... halaḥaynı pîs ḥatîḥman mâyman basamız gene bîr cımırta
şe tîp başhan sõra tawâ tûzúp kesemîs patrat naday naday etip...hoynı mayın ırıkênde
şujuḡu hala...şüjülü halaḥay bola o onı şıjaḥ şıjaḥ...bîr ḥade may üş cımırta bîr ḥade
ḥatîḥ şegırdeg mayı naday bîr ḥade may huysan bîr ḥade ḥatîḥ üş şımırta...sõra ne etîme
35 yasâysîs hoy etîm tuwar etîm...şípşe etîmen de bola...Koy sûtînden pener yasâylar ḥatîḡ
uytalar atıḡı taze bol bola Koyı aru bola eşkî işîḡen bola ya men iş işmiyem...

Konuşan: Romi Soyum, 72 yaşında

Derleme yeri: Köstence, Sarıgöl

5 ҡopsı Kasaba kóştı mından bıs Kaldıǵ odız odız bir hane mında şındı tatar Kanesi aKbaş
 sarıǵol tatar hanesi mı_yerde ajlarda bar edı birem bir oǵız dane sora keracı dimis
 10 ҡotoyda var bir igrım hane olarǵa barıp duwa ne bosa baram...u yakta manKalı bétten
 collar da aru tuwulı sora bek... nenem ide bız bala haray edı ewelı aru ediler vazifemis
 keshyatımız aru edı babam da oǵuǵan mem seminarda oǵuǵan edı sora meni de
 cıberdı...o zam bir haç hoy olaç tawuK şıpşe oların Karay yemek pişire edi men bir bala
 edim na başha balası bolmadı meñ nenem babam....aydı mèn yalan yalan malan aytama
 15 olarǵa nasradın ocan bir homşısı apaǵayı şiberék pişire_eké bilesin ne şiberék ā şa sora
 KoKısı kele nasradın ocaǵa ey dey apaǵay di Koñsı di şiberék pişire ekén diy aydı
 barayih diy ne barayih bu birt_sıru balası bar oñı di o ozın balları bar bir haş şiberék
 pişire diy siz de barsañ oñ usne diy ne ne annacañ oǵar diy annadıǵımı sora ah mih diy
 birañmay apaǵayı apaǵayına ayta yapKan şiy_et diy oca meni ҡotekliy diy barayıǵ anda
 20 diy olar barganda otırñ sıprā deb_aytar bız de diy āna bara apaǵayı way oca ҡotekliy
 meni ottirécék bar otrinş_otrınız diy mına sıprada bir aru şiberék pişirdim aşañız diy
 otrayım ayse diy ocaǵay sora aşay ekende ocaǵay şalt şalt aşay aldındası pite oñ aşan
 şey sora haray anawü süprañı ana betine tā ҡop bar diy ayta apaǵay diy seni tütñan
 bosam hulañdan diy süpradan tuta blay tırıp Kulañdan Koparacaydım hulāñ dep mi
 25 yağñ ana ҡop betin ózin aldına ketre di anawu bir_ta aşay annadıñ...kōb olar ama
 hadaşım epsın aǵılında tutasınmı...ketē bı yağlar ya hırumǵa ҡöp ketti...ne oǵıdıǵ ēpsın
 ana Kurañǵa tiştük elıppadan Kurañǵa tiştük sora babam da oǵıttı bızni...babam yedi
 senē bala oǵıñhan ҡasiçada Kaşıkşı ҡeyinde...tawuñsı diy edig bız aǵa anaw hıyasanı
 babası abib aǵay...ama babam mazallı edi ama nenem alşaq edı meñı...awtobuzda dime
 beş altı hane bar nege kētetürǵanda maǵa hayerlisin hardeşim dediler....sora bir apaǵay
 25 turdı da siz dedi...aǵaym balası tulsinim dedı mā...beg işaysın dedi onda hırañǵa tiştük
 bız dedi...pazla cawun cawsa o zaman su kele edı...men Kaynatam Kaynatam su kele
 malawan su kele Kıyıların Katında bir terek bar ike balawan su terek şoñı bir dalına ite

dalınnan tutamān bosa kētecey ekēn bek ƙop su kere ēke...bīr malle aƙbaş kōyinde bīr
malle...delirujda camı bar edı o delirujın camısın taşın a kettiler asıl tuzlağamı ne ep
30 annaşmağ meselesimen onday...ağbaş camısın geşen sēnemı şo obır sene keldi bīrsi
sattıb alacağ on taşları beg aru taşları...oca oca camin satmaysım satmáyman dedim men
satmáyma dedim muftiyatıa ketersin...ocalar bolğan yer bardığ muzew satılmaycağ dedi
anawūlar alacağ bolıp otel yasacağlar taşınnan annadıñ ay dedim bolmas şındü bīr kīş
Ƙaray o azbarnı odimis...mında kélēler episi bo mallē bo camıge o yahta as haldı yedı
35 Ƙane sekis Ƙane haldı em caşlar bek kelmiy oğar camıge bayramdan bayram keledir
hısım...Ƙartlar bar ama erkek Ƙışayakları yoh ũ yahha bar neriman var mında ama o
şaşardı o hıtıray...o meñ mezinim o annadıñ...kenan tuwul awu ağbaşlı şıbın balşıbın
haray da...reşadiye Ƙız Ƙardeş şaşları var...şaşı var edı...kenan eñ kışkeleri bo bo
bolğannan bertli balçıbın ostire şıbın ana o kiyew boldı biziñ ƙoyge decem...sorıgól deb
40 aytalar boğa bo...şayır bar dere bar dere bo ewelde ewelde beñ Ƙartbabamların kınınde
su bar ikēn su o su da bīras sarı ekim su annadıñmı su bīraz...sarı sarı gól gól su sōra
aƙbaş o yakta bīr aru bīr kīş bar ekēn zeñgin o mında başında şaşı bīyaz ikēn ağ on
işin ağ baş ağ demeg bīyas o yağın bek bilmıyme hardeşim delirūş deliden kēle
blay....sen malimedıñım şu...

Konuşan: Mitat Amza, 81 yaşında

Derleme yeri: Köstence, Keracı

...bin doKuz yüs elli ekigeşik erkez üyünde çalıştı babayların hatında onnan sın kolektivizare boldı kolektipte şalıştıh...tarla sayıby biñ ektar cerım bar edı... bızım kuy Kazah koyı Kazah kop mında... kolektipte toplı şalıştıh bır kışın biñ ektar toprağı bar edı menı biñ ektar toprağım bar edı emel yüs kışi şalışmā keledı apahıy ahıy bala şağa

5 kóték te boldı bar edı zeñginnernı...bo kóyden azaplarğa qomanarğa cayaw a ketıp cırt ettiiler kolıtipke kirsınner dep zorladılar...oların kolektifye alalār topraklarını ózleri de kolektifye tıKıtar başta zorladılar kolitifke kırıgleri kelmiy edı meñ babamı ekı atı bar edı ekı ogızı bar edı men de ilerneceg olup cañı ileneceg olup cüredım...Kapıda onı beklep turar edı tüpekmen o Kasaba işinen maşınaman kélétane menı mın yerım

10 tutüp...kep aş ditanedi...koşmedım bo koyde tuwdum bo koyde ólecekmen...bo sene ğadar çalıştım on hoyım bar edı on on beş hoyım bar edı hoylarını cañı sattım bır ay ğadar boldı sattım atım bar edı atım awurdı óldı pıttı endé şalışamayman cürmiy ayağlarım şahıra olar ama kétmiyme oların hatında otrayım kelınlerin hatında...anıtatanedi babam...babalarımız da mında tuwğannar Kartbabaları kélgen

15 amza degen soyı hırımdan kélgen Kırımdan kelıp mında dobrucada çalışhannar...ewelı su ağa ikén yüs sene an yağında su war iken bo derede varnaman mañhalıyege legetura var eke su Kayıhlı cüreké aKbaşha kele bızım koyde küreş bola edı küreşe edıdı caşlar bızın kúnümüzde...küreşin men de yasay edım Koşhar verediler premi cawluğ verediler komitet toplay edı vašta koyın işi de...tılıy edı...anawularğa kóz ülah bola edı Kırımların

20 ózleriñ bar edı aşaytlığı ózleriñ...Kırımlar beş altı hane kele Kışhayahlılar kob edı hışhayahlı onnar aşada tırmen bar edı aşada yahta tırmen balawan salon tırmeni şo tırme koşmedı şonda cattılar şo túrméde koştencége a kettı koyıñ cematı koştencége topladı olar sonra tavan rus kelgen sora...eşitmeşşe birem ondáy o Kırımların kózülah bola ekén ólgendir ya koyde olıyen...koşmezler Kazahlaştı caşlar Kazahlaştı müsülmanniñni da

25 iprata camıge kelmiyeler...barmadım kormē meraħman ketmeg aru Kartaydığ ende koşmem yabancı memlekét ruslar var onda onnar müsülmannarın ziyetliyeler diy mında romenler bızge timiy....otırmaylar meñ hatında men sógeme onnarın....ağaşım kop

caKmayman onı cağacañ kúlın alacañ bĩ Şi eteceñ üge bire kĩrmiyme mĩnda mĩnda
cataman anĩ yerde oranam catam...bile olar meñi cañğız ekenim mĩnda catħanım da bile
30 ya miŐiħlarım kım ħaracaħ...nasradin ocañı üyiñe ħıstyannar Kĩrsızlıħħa kելğenner
curğān nesin alğan ta töşegın móşegın alğan ħırsızlar alıp keteyatır ekēn o da sıKkan
olar artınnan o da ketkēn Kĩrsızlar kete diy ħaŐa bir cartı corħan ocañı toşē o da o
bağajın artına kete kóşe kóşeyatĩrsızım menı deb ayta Kĩrsızlarğa...sade Şonday zewKlı
laplar ayta iken....mũsür egedĩm Őolde Şapalay edik toplay edik ora edik baylaydık taşıy
35 edik arabaman....o tuzlı ħatıħnı sũtten sũtnũ pişirip ħatığ yasaylar başta sōra anawũ
Katiħnı nenemalar yasay edi esıge salıp Őajaħta neden sũzeler anawu suwu zergē ağ
ħatığı ħala sade anawu Katĩn tuzlay bĩzılmay....o askerden yığırım dōrt yaŐındaydı
askerden cañı ħũtulğan edi nenesi on ıştan awurdı...

Konuşan: Nasiya İsmail, 76 yaşında

Derleme yeri: Köstence, Akbaş

men de seni bek bileme reşat aḡay iyine kelip sapir mapir bolḡan ediḡ aytama soḡra televizorda eşıteme sesin neneḡe babaḡa Kadım okıyma bek akıllı edı babaḡ...iyimiz bunday edı amā soḡdan ozımız sladıK ne ttik unı alḡanda dört duwar ala onnar onı...
 5 ottız beş seneden bertli tulman.. aytama ballarḡa sön aytama em aḡay boldım em apahay boldım...bırewge barmadım...mına ballarım beg aru okıdı ama vaKıt yoḡ edı men tul Kaldım Kayda baracaḡ edım kım bereceg edi maḡa para bırew ne doḡmışıma bardım aytam ne il doḡmışıma bardım ne Kız doḡmışıma alla babay berdı nenem şay tıp ayttı cılay edım kişkene ediler babasın artınan cılamā...söra ey allayım neni dedım bugin ne
 10 salaḡımız Kazanḡa blay dedım...eşim oldı o Kık beş yaşında oldı men KırK dört yaşında Kaldım...bēḡ aru edı kóyımıs camılerge bara edilēr bız mektüpke bara edik türkşe mektüpke ondan ilawḡan söra Kazanḡa bara edik ḡop aytsaḡ...beg aru dawul tutar edilēr perşembiden aḡnaysın menı aytKanı ebēt peşembiden dawul pazarḡaşıK pazar ḡunu kete söra...anawū ḡeyde toy bōla kelınşekke ketemıs arabaḡa mınemıs siru bolıp onnan Kaytamıs onnan kóyımızde toy bola ketemıs peşembiden Kazan asıla awelı şındı
 15 tuwul bir cumartesi pazar pıtreler....canıKlı ḡinde cazma āştım ekşegen ayran endiḡi menım cırışım kün künden viran....şonu aytatanedı şunu söra...onı mektüpnı ciydım ilengeşik ilengeçik jıdım mektüpnı u ilengen söra toyım boḡan söra oḡa ḡostērdim Katıp cidıḡ unı bonı Katıb aḡlıḡa ketirdiḡ dedım...şölden kēleme vaKıt yoḡ vaKıt yoK...bir ḡun bırewnı boş Kaytarmadı o menım oz nenemni Karadım Kaynanam olḡen sora
 20 Kaynanamnı da Karadım aytama Kızlarḡa mem anawu dünyada aru yaşarman berēket besin dime rātma saw bosın ḡızlarım...ne blim bir toyḡa kēletanedı aşılarda eḡ dayısı bar edı bir toy Kaşırmadı ama bız blay ttirıp Konışayıḡ...toyımız boldı pırtanaman Karman şay ttirıp mınawū iyge tişirdiler söra menı....geşen bayram Kalbı orazalıKta bir şı sós tutKasıḡ sen unı maḡa salıyaḡ ulı ayta...kētēme aşıhanaḡa otraman dimen bir tā untama
 25 kirmē ne...despini alaman şegemen ama babaḡnı eş unütmayman bek bir akıllı aḡay edı neneḡ de bek aru edı macübe ttay da rametli beg aru edı...torınım bek süyeme torınıma epşin üyrettım masal aytayma ama oḡıḡanda menı sesliy.... pırimḡa salaman

şını...boberlerní bober...onnar bolğan sora patılcannarı Kızartama tılım etip hızartama
ekı üş saldım boldı pıttı soğanım pıştı saldım kenarğa...Kazannı salğan sora...kozım
30 aldında tıra sızılıp etken iygılıklerim men de ettim ama o da qob etti...

Konuşan: Şaziye Memet, 63 yaşında**Derleme yeri: Köstence, Kocalı**

men Kalayşî degen koyde doğdım...onnar men kişkënekënde zatle men dedemni bilmiyme dedem vefat êtkën men tâ yoğ edim dünyada ana aslı Kalaycı koyinde yaşağannar onda tudılar bız de onda tūdık onda yaşadıK sora men ketpınar koyine üylendim..... Kırımdan kële bulğaristañGa bulğaristanda yaşay ondan sorā sora keleler

5 romanyağa...romanyañı Kalayşî kóyine...onda yerleşe otra yaşaylar sora bız dúnyağa kelemiz men Kalaycı koyinde tuwdım qurqañGa üylendim qobadiñge kóşip keldik sora...Kalaysıda kımse Kalmadı müsülman ne kóştiler men sora bız mında tayın boldı beyim ocalıKtan şını mında yaşaymıs bı yerde de KaldıK o da eki biñ dörtte vefat etti vefat etken sora men bır ozım Kaldım cematle men yaşaymıs...ay aKıyar vay aKıyar

10 turma da menim Karşında şu aKyardan bır yar da süydüm on yedi on sekiz yaşında...keter de edim şu aKyardan Kara da deñis col bolsa atar edim men ozimni annem de babam bolipmasa qokte de uşKan samanyaGın Kanatların kım Kırğan şu aKyarda olgen caş cıgıtlerin cenazesin kım Kılğan kókte de uşKan samanyanın ayıdawcısı ermenni gurbet elde anayım Kalğan oğa da Kaydiy cetmeli gurbet elde

15 anayım Kalğan oğa da Kaydiy cetmeli men aKyardan ketkende tolı sıpram boş Kaldı annem babam Kıs Kardeşimin kózleri tolu caş Kaldı....bıs hırımdan şıKkanda Kazan Kazan et Kaldı iyde iken anam babam Kardeşlar cılay cılay haldılar dep cılay diy êken baba nnemıs o ğadın...nenenin lapları bo....babası nenesi oldiler rametli boldılar onnar kertipınarğa cerleştiler baştan Kalayşığa keldi bonnar êkewi onnar bızde otirdılar sorā

20 bır üş familede otırdı onnar bunday ama bırewı bilmiy edı onnarnı Kaşıp kelgende sora onnar cerleşeler kertipınar koyine kertipınardan qoşelér qumpanağa ası dölük nenesi babası...vefat bola şındı onı bır ulıman bır Kızı bar şindi onnar onda yaşaylar....bır de bo ğadar ta Kastalıñ yoğ edı şindi túrlú şeşit Kastalığ şığa....nenem laşsa keskënde men bodeneme tutKaman cimirtasın sıtKama aKlıma këlgende em cılayma em cılayma

25 bünnarnı mağa Kartim ayta edı Karti mem babam nenesi men kişkëne edim ama ayta edı bonnar ahlımda Kalğan...Kurbannan sora bızın aşure ayımıs kele aşürede aşüre

pışırmıs aşüre şorbásın yasarmıs kóbetelerin yasarmız baKlawaların yasarmız erkezin
Kuwwetı Kaydiy bolsa meselá menı vaKıtım bar aşüre de yasayman kóbeta de
yasayman sarburma Kūrma erkez...Kuwwetı bөлğan yasay ama şindi érkez aru erkez
30 bír...üş türlü kóbete bola bír tanesı bu formada bola boğa dermis Kırım kóbetesi sorā
tawağa yasaymıs astına pazıllarını cayamıs orta yerıme mazemesin salırmıs pırıjnı etın
ama Kıyuwlı ét parşa ét pırıjnı mayman soğanman Kawurasın şıpşenı etı bolacaKmı
Koy eti bolacaKmı sıyr eti bolacaKmı etni Kıyarsın arū Kawurarsın pışırsın sora
cayılğan Kamırdan salasın o tögerek tawağa göre onı sora parşa parşa kesesin gene bu
35 formada...baKlawān Kamurın cımırtaman KatıKman KaymaKman arū aşıtaman
basaman sōra ince ince etip bırer tanə pazı etip cayaman onnan sora bükliymen ekı uş
Katına dört patrat bola sōra dörtke kēsémén awdarıp arasına cewez salaman ya da gene
tüwerēg etip cayasın tawa ğadar bír on pazıl salasın on tane salıp arasına cewez ya
fındıK ne stēsej ezıp salasın on ũsne kēne on Kat salıp kesesin sōra kışke kışke Kıyık
40 Kıyığ etip onday etip ũsne sora pışken sora may salasın yarım oKa may...sora şerbet
Kaynatamıs pışken sora şerbetnı Kıyıp servis yapamıs.....

Konuşan: İlmıye Acıkalı, 74 yaşında ve Vaspiye Kokşura, 74 yaşında

Derleme yeri: Kstence, Karamurat

V.K.: tatar ıoyı romennermen makedonnanman beraber yaşağan br tatar ıoyı....aslı ıoyın atı Karamrat...yleri mslman yleri edi analarımız atalarımız şlge şlmen rařhannar toprağman biday mısır Karpız bostan ěkkenner onday şilermen oğraşhannar genşlikte o zamannarda sora ıape boldı..... perşembden baslap pazartesi pıte edi toylar

5 beg aru bola edi anu Kızın ayttırar edi ıaş barıp Kartlarımıs şınnay ěkenner...bır Kart abay ditanem men oęa o bar edi salı Kartabam onı da br Kızı var ěken o da trkiyede trkiyě ketken koşıp Kocasıman o zaman ketw kelw yoK onnarın malinde řay tıp bir şıl cıl cilap crrler...dep aytKan edi o cır mır ciyip crěen kişiler men o zaman casman t...ěř untmayman onı eř rametli aytıb aytıb cılay edi Kızım deliKannı Kızęa paşta

10 cawluğ alır ediler kelıp testimal berirler...ayttirip kelęende sora ss kese ediler niřaņęa barganda an Kızęa baştan ayaKKa ana Kız yaKta deliKannığa şay tıp Kaynanay Kaynatay....deliKannı Kız tarafına Koy Koy soğın diy ediler oğa balban Ktlama loKım pişirip Koynı salıp eki deliğhannı ketiredi arbanan...toy bolęanda br de ıaşlar ağası bolır edi ar yaKta Kızlar otirir edi ni yahta ıaşlar ortada...crer edi ıaşlar ağası diy

15 ediler biz ıaş ěkende...Kız minaday şkawnada otradı sn başına aru řı tıp br Krmızı marama day br aru şember cawadı Kaynanay a keledi Knadı yasap bu gadar br tawada onı stine de mumnar boladı sn Kız otradı naday etip pr cas kenşekler Kızlar Kızını aylandıırıp...odır kıdır şaladılar Kaynanay baladın anası kelıp Kızdıņ Kolına bır altın saladı naday yerine Kna da salıp eki Kolına baylıydılar sora ěņ aru br yaKın ıeņgesi

20 anawu tutKan son br Kař daKKa br yarım stten son kelıp sesediler sora anaw altın Kızęa Kaladı punda yzk salęan didi...ss řn bizde eweli oja moja bolmaytanedi Kna salınadı ěken...Krımdan kelęen Karařaylar bar edi bizim kyde bilmiymen Kař tan mambet tn br tanesi bar edi...tplasıp toplasıp toplasıp mişapirlikke aladılar...men cremen br t aralasıp rus krıyatır...degenin ěřitsenis oğız minıp Kaşınıs illa Kaşınız

25 deb annatatanedi memleketiņizge ruslar krıyatır değen dy eşitsenis oğız minıp Kaşınıs.... İ.A.: bır at minıp şıKtılar kelindin aldına bır şektirdiler Kamşılarnı able anaday řı baylattılar kyge kryatıręanda ěpsi atların cberdi caway ĥaldıla...onı alm

k ttik an  s sledim ne ttim Őġacaġmıs sındı portadan bir  op deliKannar Şinti portadı
bastılar para beremis razı bolm yılar  ob  stiler...sora bir kelindeşim bar edı ovid da onı
30 babası Őıġıb analardı azarladı ana K rt kısı utanmaysız sız...analar mınıp mınıp t p
Kananar  enarına ŐıK annar cip tuttılar m n de maşınadan t Őecek boldım m n K pısın
aştım ta maŐınan aytayıK bolıp bir Şi menı maşınadan tatıp bala t s rdi menı o ġun
aġŐam...V.K.: biz bek Şekken ekemiz dimen Şundı mınaday cataman aKlıma keltiremen
bizim malle neday Kalabalıġ edi biz ġiz  kende birew yoġ   yerde birew
35 ġalmadı....caslarġa  mır biz aru de yaşadıK yaramay da yaŐadıġ ama caşlar saw bosın...
 .A.: bir uwi ana menzimesı aythanda ulay cılaġan ediler...uwi ana  z balasına  tmek
berir...calmap culmap c tsın dep men ġarıpke Kattı K ttı  tmek berir t yli buwlı bolısın
dep  z balasına cıllı cımsaġ t Őek salır kerilip sozılıp catsın dep men ġarıpke Kattı K t 
Kasır t ser caġbasına b tsın dep...V.K.: men tataşman tataşman d nyaġa K l atarman
40 yamannıKtan Kaşarman ar lıknen yaşarman soKaKlarda c rgende iyge barıp k rgende
oġ balam dep soKlansın anay babay k rgende...d rt sınıf tatar ozim zdin oġulda
oġıdıġ....

Konuşan: Muzaffer Ömer, 68 yaşında**Derleme yeri: Köstence, TatılcaK**

bo key balaban tatılcaK tiler...obır tatcaK kişke tatıcaK....bo kóylerge tatarlar kelip yerleşken tatlıcaK tatar atı bondāy bilmem Kırımında ne diler bızde cabay dimiz onnarğa bayırlar tepe bayır u bayırlar bar KayalıKlar var diy astınan tatlı su řıĝa şundan eĝa tatarlar tatarlar caK diy ekenner o bayırlarĝa unnar kelyen zamannarda astınnan mına su

5 çıKıkan ışun çeşme tatlıcaK deĝenner şay deb annata ediler bonnan KırK elli sene ewel Kartlar abaylar ama ne sebepden bilmiyme sade kişke tatılcahta eki malle belli birsi taymas den keyden kelgen birsi de galawa den keyden...pek aytamacaĝman ama pek palawan key kelınşek bir kitapta oĝıĝanıma ĝore romannar yazĝan biĝ sekiz yüz toĝsan beşte asıl atı u roman uyle yazĝan gerincik...ondā müslüman tatarlar bek kob eken

10 temek on altı maresıneşik yaKın uş yüs hane ekenner şındı on hane var onda tatar tatar kóyleri koşkenner türkiyeye mında başha keylerge on altı marebesinnen sön beg zıĝın key şifşilik yasān keyler şifşilik tarla işliy ediler misür biday aywan asraĝannar tema kelınşekli onnar oşme tuma onnar epsi ama bız oĝuĝan sön Kardaşlar daĝılĝamıs maĝKaliye mında başha yerlerĝe....er ne ĝadar roman memleketi bosa da aru yaşadıK o

15 aru yařadıĝ iştesek yalan aytarmıs aKlarımızĝa bek saldırmadılar üçüm etmediler aru key ediler aru KalKlar mında romannarman aru keşinemiz Komřılıĝ yapamız zararları timiy....men sade ocalıK yaptım camide mindası beg eskı tül....o zamannar ketişat başha edı.... iştegeni keldı camıĝe iştemegi kelmedi iştegeni ocalıKKa devam etti iřteмеĝeni yapmadı bonday omır geştı.....men u waĝıt yandım uyKumdan caĝtım carıĝını ne

20 yapacaĝ yapamaz bi şi gene tatarlarıĝ özleri şaKıKandır birsin....

Konuşan: Nevçis Reşit, 50 yaşında**Derleme yeri: Köstence, Kelişek**

caşmız servişke kètesiñ anı yaKKa cöKlaysın iyge kèlesin ballârman wañıt Konuşmā
waKıtıñ bolmay zatıl ama men unday kórdım men şındıkıy bo caşlar Kaysı Kartiyen
Karbābayman iyde otırdı olar bile tatarca ama kım Kartisis Karbabası ostı bilmiler
tatarca...ajılarğa onda asıl tatarlar var edı Kart tatarlar... bız zatēn kelışekte az edık beg
5 az edık bız asıl roman arasında oştık ama ajılarda sadē tatar ediler... Kayerde sade tatar
uñ yerde adam ahlı tatarca iyrendiler adam ahlı tatarca bileğiler biziñ qoyımızde az edı
bız oñız kırk Kane bosaK...tatarlar biziñ tatarlar türkiye ėp qoşeler keteler türkiye
koşeler gene keteler ketkeni...Konışarsın erteñgeşik cūKlamassın ā annatır da annatır sā
sade gelgen yerin annatsa sağa yeter...bizde mına bız gençler...gene romanca Konışamız
10 ama bır Kartman Konışsam tatarca Konışaman bır Kartman ama menmen yaşlı bır
apāKayman tabışsam romanca Konışaman...mına mēn ballarım kişkenedı kişkenesi uş
yaşında anawu beş yaşında Kızım edi yaşında artla artına onlar söra Kaynatamı
ketirdim ajıldardan mında tuzlağa koşırdım ballarımman tura edi o ay Kuwandım dedım
ana Kayyatam keldi dedım romanca bilmiy edı u qoyinden olar sade tatarca āz bileği
15 romanca endi meñ ballarım tatarca iyrenirler dedim romanca bilmiy Kaynatam Kāydān
meni Kaynatam romanca üyrendi...ayta tatarca nawular annaştırımay söra olardan
ıyrene romanca....

Konuşan: şükriye Kerim, 68 yaşında

Derleme yeri: Köstence, Tuzla

azaplar k̄oyı tümtüz dobrocanıñ şölleri ni uçsuz bucahsıs etrafları k̄oyımız ın toprağı çok
verimli edi şimdi de öyle Kırimdan bin seküz yüz elli altı senelerinde kelgen bız ın
ejdatlarımız k̄oy bız ın annağamızğa k̄ore eskı bır k̄oy türk k̄oyın civarında Kırılğan
k̄oyımız ın suwı çok derende edi altmış beş yetmiş beş metre derenlikte...ama k̄oyımız ın
5 halkları çok çalışınan bır millet edi onıñ için er mallede bırer ekışer atta üçer bile Kuyı
bar edi sū kelebemen atlarman eşeklermen çıharıla edi bız ın balalığımızda onday
şilermen oğraştıK metin nēkenin bılseñıs metiler....KopKaman tulumman çıkarıla edi
su o tulum da şey si demek o tulumğa üş dört KopKa su kıredi o Kadar balāban edi
demek oğa kúçlü sade erkekler yanaşa edi su çıKarmağ üşün bız balaçıklar Kodalah
10 ditanedık KodalaK ın üstüne bır arabaçık arabaçık ın üstüne metiynı salatanediñ boyle
şiyden metiyde ehseriyet řidēn ağaştan olatanedi sora oğa totıratanedim on on ekı tane
onday tulumman su demek ekı yüz litre ya kilogram civarında su taşıtanedık
aywannarğa babam çalışınan bır aKay edi anam da ef Kadını edi ama biz çöl şilermen
oğraşkan sora baKla cimağa ne blim onı şapağa nege er vahıt yaz ın günleri yardımcı
15 bolatanedık babam yaz ın günü k̄olhoz Kırulmaz eweli işçi de a kēletanedı işçileri ni şölge
a ketip onnarğa iş beretanedı ondan sora tā kerek mallerinde ep yardımcı alatanedi
Kaşına...mēn de lisenı yeptim liseni yapKan sonra muhasebeci üş senelik muasebeci bır
mēktēb yaptım on sekis sene k̄ostenci işinde çalıştım ondan sonra başKa yerlerde
çalıştım...er bır şige dayanmadım awur işlerde tabılmadım çünkü dayanmay edim...bır
20 ekı adam bır tırmen k̄oşirtecek bolğannar Kanara dēn bır k̄oyde onnar annaşhanı yoklar
sora...ğazetağa bergenner satılıK dep meñkisi keldi dedi bēnday bēnday bır tırmen
alacağ bolaman sen dedim bo tırmeñge parayı Kaydan pıçtıreceksin e ğadar parayı
Kaydan dedi e parayı tařsitlemēn berecekmēn mēn dedi annaşırman men annarman sora
onnarğa aytınan men elimde o ğadar para yok degen egerdım razı osañız degen şığarğan
25 paramnı sızge berırmen bır Kaş seneñ işinde ódermen degen onday etip te tırmennı
satıb aldı tekmilledı yerine Koydı sora işletmeğe başlağan sora o kişilerge ekı seneñ
işinde parasın odedı onday etip şındı azbarda tırmen kēte onnan sora bır fırın da yaptıK

ózmízij boğdaydan undan ótmek pişirík dep....Kızım ewlendi men bir tatar bálası
tanıdım dedi e ketir ewge dedík kím eken bu oyse ewge ketirse bızij tanıdıklardan
30 qostenciden babası da menim akamnij mektéb arKadaşı turğut bey turğut şindi acı
anası da esas qostenciden...doğğan onda osken tanığan kişilerimiz aytacağım evlendiler
gúzel toy yaptıK mamayada qostencige yaKın...mën ulum tuwğanda atın qadan atadım
kóyimizde azaplarda da zeñginlerden bir mambet akay bar edi torın adı qadan edi
gúzel bir oğlan edi dedim ulım adın qadan atayım....qolek bir balaban bir qolegim bar
35 edi eski qoleklerden ketenden qoleklerin üstüne bir şerbenti Koydım toKızğa doKıs tane
parça Kuyla şerbenti bir çerik Koydım bir erkek qoleksesi kiyilgen qolekse yanı qolekse
aman şu kiyilecek kiymeg işün ondan sonra bir marama Koydım bir çip şörap Koydım
bir mendil Koydım kise Koydım....Karbabalarımızij Kartanalarımızij Kartanalarından
Kalğan şeyler bonnar çeyizlerinden ciyizlerinden sandıK ciyizlerinden oğa besbelli
40 qopten eskiden altınar ya başha bonday Kıymetli şiler Koya ekenner kelinner oğa
ediye berilgende tabi ki kópten onday altın ne çok verilgen yüzyıllarca ewel bızij
tatarlarda sade altın Kullanılğan para olaraK ya ediye olaraK onday demek toKıs bö şey
yaşlar toKızı men aytKanı doKıs parçadan kiyew toKızında çok şı olmay onda bir
bayırbaşij ya bir şerbentij üstüne bir şewre ama şewrej kalitatesi kalitesi yani güzel
45 bosın qosterişli bosın naKışı...guzel bosın güzel işşen gen bosın yipleri de renkleri de
gúzel bosın qosterişli bir şewre kiyew toKızı qoresin na bu toKılğan şı bə kėtendenmi
neden yibi şunday şilerden keten ketenge üşay....türlü türlü renklerden bar edi mör
pembe Kırmızı şu sarıdan ne blim onı krem renkten türlü türlü sora onnar şı tti
ozlıginnen bir türlü eskirdiler....bü Kadın bulğaristanda pazarçıkta değdi şimdī
50 qostencide yaşay Kocası bēg aytuwlı türk edi galbi Kocası atilla enişte türçe yaza....

Konuşan: Emine Adem, 56 yaşında

Derleme yeri: Köstence, Murfatlar (Nurbat)

ağayımman bo  lgen pesiye ablaman ablası keldi kordiler meni men bir tuğannarıma varğan edim Kasabada...koštencide bir Kısımnarımda otra edim men keldiler pesiye ablamman  ukıy degen ablam ekewleri kelip kordiler meni sorā onnar begengen s n bir Kaş  nнен s n keldi arKadaşımman kelip kordiler sorā arhadaşım pek g zel dedi hadi

5 gidelim bir film kormē film kordik Kaytıp keldik en aŗā altı aydan s nmı yedi aydan s n mında toy b p keldim nurbatKa maŗşuwadan nenemalar razı boldı....etmiŗ yedi de bir ulım boldı vildan sekis seneden s n bir ulımman bir Kızım bar ağayım beŗ sene eweli oldı  anser bastı rametlini olip ketti otramıs iyim balaban iyimiz bar azbarda korgesindir ya azbarda....menim bir Kardaşımın Kızı Kubadiņge barğan edi onı

10 Kocasıman arKadaŗ tanıŗKannar birbirimen....ana şindikiy keleler keteler gezeler Kuwanaman onnarın mabet olğannarına gelinim bar iyde kelinimmen de aramız ulım aman yok şindi iyde....eki uŗ aptadan s n gelecek....meni babam bek sıŗı bir insan edi biraŗmadı onday uzaK yerge...aŗşam KaraņGilaŗmazdan burun bir yerge cibermez edi....mında kelgen sun irfan dā biras Kāstalandı Kaynanam bar edi o da itiyar edi onnan

15 aylandı bābam Kasta oldı... n sebebinden men uzaKlarġa ketalmadım...ama bek meraġ etemen bonday bir yerge ketiyim bir geziyim....Kastaman şeker Kastalıġım bar İaj İajmen...koyimizde endikiy kiŗi Kalmadı sawuŗman bar koyimizde kiŗi Kalmadı bek şindi amana awası bek  ok g zel bek aru taw KızılŗıKlar...awası bir turlu g zel...bayır şayır orman...awası bek g zel....er yerge ketemēn yer bir  oyge baraman mīna toy bosın

20 bir şi bosın b  nurbatta  oynın Kalkı mā ġore baŗha turlu k rine baŗha yerge barsam bir yaramay yaramay b b k rineler mında nurbatnıġ Kalkı baŗha turlu betlerden de g zzel....baŗha  oyge barsaņ KāpKara bolalar...k zleri şipiy şipiy bi şi noġaylar....tap uzaKta...taw bar tawnıġ mī yaġından su bar suwnıġ ũst nde  opır geŗkesiņizdir  oprin astından barabar.....

Konuşan: Şevket Galip, 65 yaşında

Derleme yeri: Köstence, Asanşı

babam malım edí tatarja oKıttı...kóyde kóyde asanşıda oKıttı söra şı Kıpaldı tatar
mekteplerí romen mektebıne geşip romanca oKıttı sora....Kırımıların ne diyim bek ayta
edi aman şegişkeni zor işleri bola ekên ruslar şektire ekên deb aKlımda Kaldı o
aytħanı... asanşılar qop tatarlar var tatarlar... eşıtedim men Koşşılarga nege şiden Kaşip
5 kelgenner Kırımdan Kaşip kélgen son şektire ekênner ondan sora romanyā kélgenner
dep romanyaya Kaşip kelgenner deb ayta ediler Koşşılarga kélgen edi mında söra ne
boldı alıp kettiler tutıp Kalbı....asanşı koyı balaban şındığı balawan bek müsülmannar
bek qop şindi camı bar ekı camı bar tatarar dā qop bolğan sön eki de cañı camı yasaldı
şindi eskı camıge de ketēr...namazğa keteler bayramda caşlar da kete bayramda o künde
10 namas üyle namazı onda Kartlar kete...ekı camıge de...ballar keteler bayram hayırlap
cemiş berile ballarğa bizde roman balları da cüre bayramda üyden iyge olarğa da berile
cemiş şingene de bar bizde şingene ballar....azbarda yasadıK toynı adetlernı cematın
şakırdıK aKay apaKay cemat...caşlar...masa salına kele érkez tuğannardan
arKadaşlardan kóyler hoşşılar kele masağa aşamañ bola onda işmek bola onday biz de o
15 adetnı hazaKlardan aldıK romandan bizde bolmay edi onday kıyew cañı bola edı eweli
biz caş bola ikinde kıyew cañı yasay ediler kelın tüşkende kıyewın üyünde bir kıyew
cañı dep şakıra ediler Koşşılarnı şahıra ediler ü yerde sora bir de caşlarnı caşlarnı
şahıra edi āna onday yemek beriledi olarğa....azbarda ana tawuñlar olarğa cem beremüz
20 ne diyim nawu yaprañlar tüşe tereklerini yapraKlarını sıpramız üyin aldın nesın ana
yazda mart ayında bañşağa soğan salamız búber otırtamız domatis otırtamıs nā şā son
şapalaymız....sōğan arpaşıñ diler una arpaşıK sura Kartob egemis domatis otırtamıs
bolar KabaK egemis kene KabaK Kartop ta egemiz artta da bar Kora...patılcan...egemiz
onı şapalap şegirdegın taşlap söra o şıga tā hartop ta onday ebēt....bar edi Kozı bar edi
Koy bar edi servişte ekende bar edi cem mem şındúğı yoK aywan...tawuñ bar sıyır yoğ
25 edi tek Karbābamaların bar edi siyirları...onı Karaması zor....o zaman erkезде bar edi
siyir alıp ketedik tabışıp ballarman toplaşıp aydı ketig otlatmağa....yeşillig olmağanda
sabaK orıp ketiredik şölden sabaK...oraKman...özimde de servişte ekende işliy ekende

bar edi bŕ on tane Koy asray ędŕm kętređim cemnŕ....mŕsŕr āna onŕ orala edi sŕra
bayĭana edi o bayĭanŕp salŕp ketĭredik ondan da beredik Korada Kuru yaprakĭlarŕnŕ aŕay
30 edĭler Kęyĭlar eb ŕŕlde Kurĭla edi ŕŕlgę salĭna edi ŕi itken sŕra orĭan sŕra oraKman
kęsken sora taŕlay edi onŕ bŕ aptaĭa tura edi o ŕŕlde ŕŕlde ta aru Kura edi mŕnda yoK
ĭntis bolacaK kŕneŕ urar edi aru ura edi ŕŕlde Kurĭan sŕra bayĭana....arabaĭa salŕp
azbarĭa ketĭredik azbara kęlgęn sŕra ŕyŕle o ŕyŕle ondan alŕp sŕra Kęyĭa Koyĭlarĭa
beredik bunŕ kŕzde tĭŕta...pŕen pŕen da Koyĭa bermiy edim biday...kepek siyirĭlarĭa siyir
35 aŕay edi siyirĭa beredi Kartbabam....kŕzde Kĭŕŕa kĭrecekte balĭlay edi Kozĭlarŕ bola edĭ
tā Koyĭlarŕm osedĭler ŕlar....ŕŕbān sattŕ ŕzĭn ĭoyĭlarŕ bar edi sattŕ dedim meŕkĭsin de sat
sŕra ŕyde ęop bolacaK Karayalmācaĭman....ŕĭpŕe eĭinnen ta aru bola Koy etimen baKĭla
yemeĭi tuwar eĭinen de ta aru bola baKĭla Koy eti Koy etimen beg aru bola
baKĭla...tŕrkĭyedęn tŕĭanŕm keldĭ...ketalmayŕm saw bosaĭ iŕallā endĭĭi senege....

Konuşan: Yaya Nejdət, 74 yaşında

Derleme yeri: Köstence, Mecidiye

türçe ders verdim başpınar qoyinde bilesin onda da varğasındır varmadıq...meni mektəptən onda tayın ettiler elli altıman elli doqıs senesinde onda türk ballarıman türçe zatıl orta oqulın da onda yasadım o başpınar qeyinde bızım qeyde yoğ edi orta oqul onda aşıldı sıptı Kırg doqızda sora onda kettik orta oqulın aqıdıq onnan pedaqojiye

5 kettik mezun bolğan sora Kaytıp kene o başpınar kóyine keldim kóyge yaKın dep....eskiden eskiden şte bir bayram adında bir Kart yaşağan onda onu şün o vefat etken sora şu ozın zamanında ya bayramdede adın bergenner musulman bek qob eken....bayramdedege malle malle otirğannar epsi Kırmnan kelme onnar Kırmnan kelme kóşme bızım dedelerimiz epsi qoyge kırışte bı yahta mejdiye betten kirkende

10 birinci noğay malleşi bar ewweldən noğaylar yerleşken onda bo bo malleler ayrı ayrı edi oğa noğay malleşi dilər sön tsentırdan kelgende kúzey beti kúzey beti şoğar sora şı beti güney beti şiler kerişler blay ttırıp malle malle yerleşkenner atta bü yeri tatar qoyı bolğanı şiden belli qoyınq mektəp awundan men balalıqtan bilemen sonıdan qomunis zamanında awuştırdılar onı taş azır bāday taşı bar edi bālabān...onı sora qomunisler

15 kilgen sora ūnar habul etmiy edı ta bunday dın meselelerin mezarlıqqa a kettiler şıgarıp diycem o yerde mezarlıq ta bolğanı belli şo mektep olğan yerde zatıl Kazğanda şığa şiler qoyınq vaziyeti aru edi aru enday şışilik yasagannar aman adam aKlına şışilik yasagannar aywan ostirmekni süygenner şo boğday müsir şunday palan şiler ekkenner....bayırlar bar ama unday dağ şı yoğ şöl ditannar şöllik barmı Kırimda bo şöl

20 şöllik...şöl unday terek taw yoK bızım qoy şöllik...ana geşşligimizni bayramdede kóyimizde yasadıq cıyınarda talaKalarda....zeşgin tül da kóyde birsi meseła bir taqım şışilig işlerni beceramay pıtramay işte mnaday müsür toplaması Kamış yıKması bal yasamağa bostan toplaması bilmem bunday birge yardımnar bek yardım etkennen men de zatıl bararım talahalarğa talaqa sora onda caşlar hızlar toplasaşlar şalalar oynaylar em

25 hızmet eteler anawu şenlikten Kızmetin ne zaman pıtkenin bire bilamaylar talaKa yasagan kişi şenligin sayıbı qobete pişire sarburma pişire blay ttırıp bunday şiler musur haynata alıne göre caşlarğa igrım ete...Kızlar salonun tórıne tizilediler caşlar onnardan

uzaK eki üş metru bĭ yaĥa tĭzĭle edĭler demeg bŭ yerde Kızlar bŭ yerde jaşlar ortada
Kırjımınnar cŭre űyli aĥay bĭlmiysĭndĭr ya...Kollarında Kamşĭ...kelĭn alĭcı arabasın
30 aldĭna şĭğalar arabanı toĥtatar... Koş keldin Kudaĥ ttay Koş keldiñis
Kudağĭylar...atların ĥulağına şewre şewre diler Kamşĭğa bĭre taĥtĭra edĭler arabaĥ
teyerşĭgĭne bĭre şektirmek ana şay ttırıp Kĭyhıllaşĭp baKırşĭp gene kelinni ketreler o
toKızınĭ satar başĥa bĭr ĥıs mesĕla toy yasaycaĥ o ala başĥası tizĭp cŭrmiyim dep
35 sora kŭreş bola edi toy sabĭsĭ bĭr bĭr Koy aday Koy KoşKar...bĭr de bayraĥ yasay sora
caşlar toplaşĭp kŭreşeler...kŭreşeler sora ana kŭreşe kŭreşe kĭm soñında Kalsa iş
cığılmasa o ala ana Koynĭ Koşĥarmĭ ekĭncĭsĭ de bayraKınĭ ala...Kalaĥaynĭ tĭğirtalar
demeg anawu ĥop tĭğirsĕ bereketli sene bolacaK...eğer on yağman tŭşse bereket bola sol
yağman Kurğaklıĥ bola...pĭr şĭ eğır pĭrĭl pĭrĭl etse ĥarasa diy cezĭ diy cañı....

Konuşan: Nazmiye Aliacı, 70 yaşında

Derleme yeri: Köstence, Kastel

aman men bīras sarıman tamam meni şaşım diy iken benim şimdi ağardı Kartaydım
 hırtaydıh men Kastalandım oman bek pítırdım hızım başhu túrlü aru edim men ama
 geçen senēden bertli astalandım bek ózime kelalmayman ta....KalabalıK malşuwa bīr
 balaban bīr koy edi güzel koy edi ana alēmner başladı kōşmege Kasabaha bīzñkī koy
 5 edi Kasabalarğa kōşme başlānda bīraz az Kaldı kōyde kişiler ta ne aytayım men
 sā...oKulmız bar edi...tawlarımız bek güzel edi ama şünde güzel balaban taw bīz şeşek
 İstisinmi bar boldım şeşekler aşa KoKulu hoħulu şeşeklermis beg aru edi koyimiz aman
 balaban edī tawmız bar bar şündī de bar....genşimizde ana toylarda nede zewK yasay
 edik...bīzmi bīzler bek ko şınmadıK torası bīzden balabannar bek şaldı şinnī bīzge
 10 kēgende başladılar...bīzler balaban edik ama bīzge üyrete edi awu apaħaylar ya Kart
 apaħaylar üyrete edi söra yaşlar da Karşılık bēredi bīzge ana bīzler bik bēceramay edig
 sora keledi bīr apaħay bīr şın ayta edi bastıra edi caşlarnı şınman...bīlmiymen balam
 aKılma iş kemiy bī şı kemiy hay hay kēse unuthaman ēpsin...urKıye bolğan bosa a mī
 yere pītın şilerin aytar edi Kardaşım pek biledi unday şini men unday şige Kulah
 15 bermedim torası men sa işlemege merağ edim...toy yasadıK keldik nasıl tanıştıh keldik
 mejdiyeye bīrsi tanıştırdı tā...mında kōştım men mında toyım bolıp keldim...şay tip
 tanıştıK toyım boldı tanıştırdılar meni elbet süydik keldik mında eki bala
 yasadıK...arħadaşım öldi....yaşadıK yoKarda...Kır altı yaşında öldi...Kastalandı...ana
 balaban soyıman bēk Konışaman tatarca mīna kişkēnesi bīras men tatarca aytama o
 20 Kazahşa ayta mağa....mēn de anaw balaban torınım kişke ikēnde aldım üç aylığ ekēnde
 aldım Katıma menmen cattı dört yaşınaşlıh mēnmēn cattı o emızdıredi nenesin hoıyında
 alıp ketedim ózim cathan odama....

Konuşan: Cavit Kalil, 82 yaşında

Derleme yeri: Köstence, Eforiye

bizim köyümüz bir köşke köyüne koy edi yüs hane yawurı müsülmanı bi yüs hanedi ama biz müsülmannar ayrı edik...başha ocamız da var edi imam da var edi hatip te var edi köşke edli köyden oca fendi everi imam hatip bar edi şayim ekewi de bar edi bizde camımız bar edi..... sora türükşe mektebimiz bar edi muallimimiz bar edi türşe oħıtħan

5 arapşa bizim köy bir izolat köy edi Kasabağa uzaK oħıt kilometru tüz...mında dobrocada bek bayırlıħ şayırlıħ yoh kormessiz ayaha ketseniz belki aKbaş sarıgól...bizin köyde erkez topraħları yaħın edi birbirşine erkez yarımşer ektar bostan ege edig yazıñ ğunu bir...bir zewħ edi bizge erkez bostanda...ğoliva Kurup o künden aytsaħ masal olur ħardaşım masal ana o masal o kúnderin aytsaħ...kózımden caşlar

10 tığırar...eweli bizin müsülmannar beg aru yaşar şúndı yaşaymız bereket bersin ama yaşadıħ biz komünisin vaħtına da şekmedik mına bizin romanca komünistlik romanya müsülmannarı şekkendir disiz ama bizde komünistler ne camın ħapadılar bizin müsülmannar özleri kêtmezdiiler şüñki ocalar odelmedi...komünisler bizin seminarın ħapamadılar ne camımızin ħapadılar ne seminarımızin Kapadılar....yıĝım sekiz caşnaşı

15 adam adam aħlı caşlık yasadım er yerge bardım toylarğa eweli toylarğa varedik cüma ğüniden baredik pazar ğunu ħaytedik toylardan pazartesi başha toy başlay edi onday edi eweli mi yerden Kayda toy eşitse arabanı cege edik dört beş tane Kaş tane bosaK yedi sekiz dane deliħanı bizin artımızdan başħaları da başha araba cege ediler maşına yoğ o zaman araba minaday at araba ħetedik cumadan kêtedik toyğa pazar ğunı

20 ħaytedik...Kışın ğunu sora catedik soyadıħ balaban başmaħnı...totıra ediler metiyge Kartlar tuzlap ħışın ğunu āşap cataydıñ yazıñ ğunu şalışediñ bar şikkın sora...sora damda balabān damda toy bola edi bir apta eweli Kamşını ħatırnay maylay ediler KonaKbaylar caşlar min yaħta Kızlar tap tawanda barsaħ teran yaKın bir adım atsaħ ħamşiman kerip patlata edi....sora anawu ayta minawu ayta ekewler balar dos bolalār şı

25 eteler arħadaş bolalar....bir Kartağasın ayıralar o ħartağasın lafinnan birew şikkımay o ne dese o bola sora sora ħartağası cezalandıra meni yaħut ta ya ablañı nesin ketiñiz diy boş kelmeyeksiz toli kelecük ketesin tólene barıp ya bir tawuħ tutasıñ ya Kõñşidan alasin

sora këlğende keldinîzîm kelip atlısınım cayawsın diy hartagası soray atlıman desem
işke tığa cayawman desem tıkmay işke bir tã...bizde toy bola edi zurnayman
30 dawulman...bizin müslmannı qobı şisi coytıldı....

Konuşan: Ferudin Ömer, 70 yaşında

Derleme yeri: Köstence, Eforiye

şalgıcı zanatşı toy şalıp şte para hazanar edi....aşşılar kóyinde aşşılar ebət şindi mında
 mən şini altı seneden bertli imam hatip mında yapama altı sene bertli ondan eweli
 mınawu azıza kóyindedim...efendim şindi din aru din şindi unutulmadı virā diñge
 sarılğannar qop caşlar da maşalla anasınnan babasından eşitip kórip dinni Kabul eteler
 5 demek dinni arşınnan cüreler şte...qop tep ana mubareg camiler Kapalmay namas hulına
 qop as namas hulına mā pır harar qop te tül beraz da tül bir harar meseía Kasaba
 jamilerinde balawan camilerde olarda ellı altmış kişi bola mına biz mında...bu
 kóyimizde bu Kişkene azbarda yüs hanemiz den diy biz de mında yığrım dane bolamız
 cuma namazında sora üyle namazı huluna üyde künde onda bolamız dört beş altı den
 10 diy bereket bersin ana allanın yolın Kuwamız ibadetimizin yapamız işku as hullanıla
 endi ewelkı day yoh şindi şalışmaK cer yok para yok para bosa şaşıra kişini şindi ana
 bereket besin caşlar meseía on beş on altı yaşında caşlar babası kette Kolinan tütüp
 camige bayramnan bayram...alıştiralar tabi ya ana bayram günü mübarek camusı toptolı
 bola mübarek bayramda sora Kandillerde baya kene kelē hanımlar da keke sora
 15 ramazanda muhable ohtıtar...muyezzinnikni birinci yapın cawit abiyim sora başhası
 ta bar....ana barēm bıs kētken sora başhaları da bilsin artımızdan yā tabi ya yürötmek
 kerek...merah o yüzen kētmeh kēreg ama Kirımnı kórme gerek sıs kórdiñiz ya ama biz
 de goriyig efendim....endi cenabı alla bizge sawluh bersin cematmizge balamızğa
 şağamızğa dinimizni unutmayık dinimizin ardın Kuwayık cenabı alla harşı bolğan
 20 ibadetmizin yapayıK cenabı alla camilerimizi Kapatmasın....biz olincēye hadar işte
 mubarek camimizde ibadetmizni kórik caşlarmızın alıştirayıK...

EK DİZİNİ

- (a)K+, 224
-(a)la-, 272
-(A)n+, 257
-(A)r, 306, 326
-(A)r, 494
-(A)r, 494
-(A)r, 494
-(A)r, 495
-(A)r, 496
-(D)I(R), 293, 294
-(e)D, 293
-(GA)(n), 317
-(GA)n, 341
-(GA)nDA, 333, 340
-(GA)nDAn, 343
-(h)a+, 251
-(I)(r), 293, 296
-(I)k, 316
-(I)K, 322
-(i)K, 326
-(i)K+, 235
-(I)L, 289, 291, 300
-(I)L-, 287
-(I)L-, 291
-(I)L-, 298
-(i)L+, 257
-(I)m+, 224
-(I)n, 299
-(I)n-, 298
-(I)N, 287, 293
-(I)N-, 287
-(I)N-, 291
-(I)p, 328, 330, 343
-(I)r, 306, 326
-(I)r-, 271
-(I)r+, 236
-(I)ş-, 267, 271, 275
-(I)Ş, 298
-(I)Ş-, 284, 298
-(i)ş(t)Ir-, 271
-(İ)ş+, 225
-(i)t-, 281
-(K)a+, 257
-(m)Aç+, 253
-(u)(V), 347
-(u)(w)II, 323
-(u)n+, 249
-(u)V+, 229
-(uw)II, 316
-(w)(i)cı, 327
-(y)(A)cA(K), 323
-(y)(A)cAK, 314
-(y)AcA(K), 312
-(y)Iş, 347
-(y)t+, 252
-(y1)ş+, 241
+(a)K+, 254
+(A)K+, 234
+(A)n+, 247
+(a)r-, 282
+(A)V+, 259
+(d)a, 414

+(D)A, 416, 418, 419, 424, 450, 483,
 486, 488, 489
 +(D)A-, 279
 +(D)An, 453, 476
 +(G)A, 442, 447, 477
 +(G)A(y/n)CI(K), 470
 +(I)(M), 396
 +(I)K, 498
 +(I)m(I), 396
 +(I)mI, 401
 +(I)n, 404
 +(I)N, 398
 +(I)N(IZ), 382, 500
 +(İ)ncİ, 393
 +(I)NI, 403
 +(i)ηI, 398
 +(i)Z, 500
 +(K)a(r)(I)+, 237
 +(K)A+, 255
 +(L)A-, 266, 285
 +(L)Ar+, 377, 379
 +(L)I(K)+, 228
 +(l)IK+, 237
 +(l)II+, 254
 +(n)ACI(K), 471
 +(n)An, 475
 +(r)A+, 238
 +(ş)Ar, 392
 +(s)I, 404
 +a, 432, 442, 443, 465, 487
 +A, 412, 414, 421, 426, 427, 429, 431,
 433, 434, 435, 436, 438, 439, 440,
 443, 444, 445, 446, 453, 472, 488
 +A-, 266, 269, 273, 277, 279, 283
 +A(K)+, 243
 +ak+, 249
 +aK+, 227
 +al-, 368
 +al+, 244
 +an, 412
 +An (+m)+, 241
 +an+, 234, 261
 +aş-, 277
 +at-, 368
 +at+, 228
 +aw+, 249
 +ay-, 274
 +Ay-, 285
 +ay+, 230, 255
 +baK-, 362
 +başla-, 360
 +bEr-, 365
 +bîl-, 362
 +bit-, 361
 +bo(l)-, 353, 355
 +bO(l)-, 352, 353, 354
 +bol-, 353, 354
 +bOl-, 352
 +ca, 435, 487
 +Ca, 448
 +CA, 390, 463
 +ça, 389, 440

+çă, 413
 +CA+, 226
 +ce, 454
 +cesîne, 473
 +ci, 389
 +CI(K)+, 261
 +CI+, 223, 232, 233
 +çi+, 250
 +cIber-, 368
 +çIK-, 361, 369
 +cik+, 237
 +CIK+, 234, 243
 +cık+, 232, 254
 +cIIK+, 230
 +CIIK+, 260
 +cUr-, 367
 +D(A), 484
 +da, 426, 458, 463, 468, 487
 +da-, 282
 +dA, 469
 +Da, 439, 471
 +DA, 405, 407, 408, 420, 421, 422,
 423, 424, 447, 448, 464, 473, 476,
 485, 488
 +DA-, 267, 270, 274, 277, 283
 +DA(n), 454, 490
 +daK+, 265
 +daK+, 251
 +dan, 456
 +dAn, 425, 476
 +DAn, 410, 414, 448, 449, 450, 451,
 454, 455, 456, 457, 458, 459, 463,
 464, 465, 466, 468, 469, 470, 473,
 478, 479, 481, 482, 489
 +dAş+, 241, 265
 +de, 413, 418
 +den, 453, 456, 468
 +dı, 462
 +dım+, 223
 +DIr-, 351
 +e, 430, 448, 458, 468
 +E-, 349, 350
 +ek+, 247
 +Ek+, 261
 +emLik+, 233
 +eş+, 235
 +ey+, 237
 +GA, 412, 413, 414, 426, 428, 429,
 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436,
 438, 440, 441, 442, 445, 446, 458,
 468, 470, 474, 479, 487, 488
 +ğa, 443, 444, 454, 470
 +GA(n)CI(k), 469
 +ğacık, 449
 +ge, 435, 449, 463, 491
 +gêçe, 468
 +ğıldım+, 255
 +ğıy+, 241
 +ha, 464
 +i, 451, 488
 +i-, 351
 +I, 396, 398, 401, 403, 404, 459, 494,
 498
 +İ-, 350

+I+, 240
 +i+, 229
 +il+, 255
 +im, 404
 +In, 461
 +indi+, 238
 +ir-, 280
 +ir-, 270, 275, 284
 +jne, 474
 +K, 381, 504
 +Ka-, 270
 +KA(l)-, 365
 +Ka+, 244
 +Kal-, 369
 +kan+, 250
 +ke, 422, 468, 490
 +KE(nE(k))+, 265
 +kel-, 365, 369
 +KI, 405, 407, 408
 +Ki(r)-, 283
 +kĭt-, 369
 +KOy-, 370
 +l-, 363
 +la-, 281, 284
 +lA-, 279
 +LA-, 268, 273, 276, 278, 281, 283
 +lAn, 480
 +lAr, 405, 407, 408, 496, 507
 +LAr, 383, 502
 +LAr+, 235
 +ĺayn, 475
 +le, 416
 +lE+, 238
 +lI, 390, 391, 395
 +li, 478
 +lI(k), 389
 +lI(K)+, 239
 +LI(K)+, 242, 254
 +li+, 237
 +lI+, 230, 250
 +LI+, 240
 +li+, 251, 261
 +liĝ+, 249
 +Lĭĝ+, 251
 +lIK, 392
 +LIK, 389, 391
 +LĭK, 391
 +LIK+, 223, 227, 230, 231, 250
 +liK+, 231
 +LĭK+, 233
 +lIy, 475
 +m, 373, 375, 396, 401, 494, 498, 504
 +ma, 494
 +mA, 498
 +mA(n), 415, 477, 480
 +man, 467, 472
 +mAn, 474, 479, 481
 +me, 504
 +men, 413, 450
 +mI, 494, 498
 +mIş+, 259
 +n, 374, 375, 381, 398, 404, 494, 498,
 504
 +N, 375, 403, 495, 500, 506

+n(Gı)+, 238
 +n(I), 460
 +na-, 275, 277
 +nA(n), 415
 +NA(n), 477
 +nACIK, 469
 +nan, 435, 472
 +nAn, 480
 +ne(n), 479
 +nen, 459, 472, 476, 481
 +nĕn, 467
 +nI, 461
 +NI, 506
 +ŋ, 373, 398
 +o-, 356
 +Ø, 373, 374, 375, 376, 379, 380, 381,
 383, 393, 394, 396, 398, 401, 403,
 404, 405, 407, 412, 413, 418, 427,
 429, 430, 432, 433, 434, 436, 439,
 440, 447, 449, 450, 453, 458, 459,
 462, 463, 464, 465, 467, 469, 471,
 472, 485, 486, 488, 494, 496, 498,
 500, 502, 504, 506, 507
 +Ø-, 358, 362, 363
 +o(l)-, 356, 357, 364
 +O(l)-, 355, 356, 357
 +Ø+, 373, 408
 +ol-, 356, 357, 358, 362
 +Ol-, 355
 +ot(I)r-, 371
 +Ot(I)r-, 365
 +ra-, 270, 274
 +sA-, 280
 +şa-, 275
 +şA-, 267, 270
 +şa+, 243
 +sal-, 371
 +sI, 495
 +sI(ŋ), 500
 +sIn, 376, 502
 +sIn(ner), 383, 502
 +SIZ, 395
 +sIZ+, 258
 +ta, 456
 +tan, 456
 +tan-, 366
 +taşlA-, 371
 +ten, 465
 +ti+, 241
 +tIN, 487
 +tU(ğ)+, 248
 +tUr-, 367
 +tüş-, 361
 +vEr-, 365
 +VER-, 364
 +y-, 270, 351
 +y+, 264
 +yat-, 371
 +yaz-, 372
 +yIber-, 368
 +yür-, 367
 +z, 494
 +Z, 379, 380, 381, 382, 396, 398, 401,
 403, 495, 498, 506

±(I)m(I), 493
 ±Ø, 493
 -K̄an, 334
 -a-, 272, 278
 -A, 308, 309
 -A-, 276
 -A(K)+, 244, 248, 251
 -A(y), 313, 315
 -A/-I, 329
 -A+, 224, 245
 -acA(ǵ), 313
 -AcAKtA, 339
 -AK+, 227, 259
 -ala-, 281
 -an+, 225, 249
 -An+, 246
 -Ar-, 271, 282
 -araK̄, 328
 -arma+, 227
 -Ay, 313, 314
 -ay+, 235
 -çı, 315
 -cı+, 233
 -Cİ+, 247
 -D(I)(r)-, 276, 278
 -D+, 224
 -dAn, 330
 dE(GI)(L)+, 359
 -DI, 504, 506, 507
 -DI, 494
 -dı, 307, 317, 337
 -dır-, 267
 DU(VU)L)+, 360
 -e+, 235
 -E+, 238, 256, 265
 -ece[k]+, 239
 -ecekke, 335
 -eK+, 249
 -eli, 316
 -en+, 235
 -GA(n)CA(k), 335
 -GA(n)DAn, 339
 -ǵaÇa+, 253
 -GAn, 306, 308, 319, 320
 -ǵan, 307
 -Gan+, 242, 246
 -ǵan+, 236
 -ǵancA(H), 335
 -GAnDA, 344
 -ǵar-, 277
 -ǵay, 312
 -gen, 323
 -gen+, 257
 -ǵıcı+, 232
 -ǵın+, 236
 -ǵır-, 284
 -GIz, 293, 298
 -GUn+, 225
 -I, 319
 -I(y), 313
 -I+, 240, 248, 260
 -ı+, 256
 -İ+, 229
 -iK̄h, 327

-ig, 347
 -ik-, 281
 -iK+, 238
 -II-, 280
 -Im, 347
 -Im+, 260
 -IM+, 245
 -im+, 241
 -İM+, 240
 -ımnı, 327
 -in+, 240
 -IN+, 260
 -İn+, 227
 -inceye, 336
 -IntI+, 229
 -ıpşa, 332
 -ır-, 267
 -ir+, 225
 -İRme(n)+, 236
 -IşII, 327
 -it+, 230
 -Iz, 293, 298
 -K-, 267, 276
 -K+, 255
 -Kala-, 278
 -KAndA, 335
 -ken+, 239
 -KI+, 231, 249
 -kİ+, 252
 -Kİ+, 225, 246
 -Ku+, 229
 -I+, 236
 -Ia-, 281
 -m+, 256
 -mA, 327, 346
 -mA-, 303
 -mA(K), 344
 -mA(K)CA, 333
 -ma+, 229
 -mA+, 247, 252
 -macı+, 232
 -mak+, 247
 -maK+, 233
 -mala-, 267, 272
 -mAlI, 312
 -mas+, 236
 -maşa+, 226
 -may+, 258
 -maz+, 258
 -me, 307
 -me+, 236
 -mece+, 253
 -mEK+, 253
 -mekten, 333
 -mIr+, 231
 -miş+, 252
 -mIş+, 242
 -n-, 275
 -n(ı)ç+, 231
 -n+, 239
 -Ø, 308, 310, 314, 315
 -Ø-, 302
 -Ø, 494
 -Ø, 498

-P, 329
-rA-, 272
-s, 495
-ş, 301
-ş-, 298
-Ş, 291
-Ş-, 287
-ş+, 227, 258
-sa, 344
-sA, 312, 313, 316, 336, 337, 338
-se, 314, 315
-şI+, 258
-ştIr-, 284
-şu(w)+, 225
-t-, 272, 278, 284
-tı+, 258
-tir-, 280
-tır, 271
-tırık+, 226
-tmen+, 232
-ü-, 268
-ula-, 272, 282
-un+, 231
-ur-, 277
-V+, 247
-Va+, 252
-w+, 241
-wlu+, 233
-wuç, 328
-y, 308, 309, 333
-yınca, 333
-Z, 307, 326, 494
-Z, 494
-Z, 496
-zdAn, 335
-ZDAn, 339

SÖZLÜK

Sözlükte Geçerli Hususlar:

- 1.İsimler kök şeklinde verilmiştir;
- 2.Fiiller köklerine ekli eklenerek gösterilmiştir;
- 3.Aynı kelimelerde bir veya yarım ses farkı varsa her bir kelime ayrı başlıklarda incelenmiştir: alekim, alikim, alëkim gibi;
- 4.Bir kelime yapım eki aldığı zaman ayrı başlık altında incelenmiştir;
- 5.Bir kelime (isim) başlıkta artı (+) ile gösterildiyse sadece ekli şekilde kullanılmaktadır demek;
- 6.Sıfatlama ekleri anlam değiştirmediği için yapım ekleri gibi ayrı başlık altında incelenmez. Diğer ekler gibi Sıfatlama ekleri açıklama kısmında gösterilmiştir;
- 7.Çatı ekleri anlam değiştirmediği için yapım ekleri gibi ayrı başlık altına alınmaz, fiil köküne eklenerek açıklama kısmında gösterilmiştir;
- 8.Teorik olarak tanımlayamadığımız bazı çatı eklerini ayıklayamadık ve kelimeyi bütün olarak inceledik: *kurtul-Ø, *kurtar-Ø;
- 9.Fiillerde olumluluk, isimlerde teklik ekleri sadece fonksiyona sahip oldukları için açıklama kısmında damga (Ø) ile gösterilmiştir;
- 10.Sen/sana, ben/bana ve men/mana/maņa/mağa kelimeleri kendi gruplarında aynı anlama sahip olmalarına rağmen dizinin bütünlüğünü bozmamak kaydıyla alfabetik sıralarına göre incelenmiştir;
- 11.Sağ tarafında* simgesiyle işaretlenen fiiller etken çatılı olup günümüzde ettirgen, dönüşlü veya işteş çatılı olarak kullanılmaktadır. Açıklama ve örnekleri * simgeli kelimenin karşısında verilmiş çatılı varyantları da ayrıca alfabetik sıralarında incelenmiştir.
- 12.Ulanma ve kaynaşma ses olaylarına maruz kalan bazı kelimelerin birleşik kelime gibi telaffuz edilmesinden kaynaklanabilecek karışıklıkların giderilmesi için bu kelimelerin ulanmış - kaynaşmış varyantları gösterilerek açıklamaları verildikten sonra incelemesi bulunduğu yere gönderme yapılmıştır. Ayrıca, açıklamaları verilmiş bu kelimeler mustakil bir kelime olarak her biri ayrı olarak alfabetik sıralarında da incelenmiştir.

SÖZLÜK

- a I** düşünme ve şaşırma ünlemi. Krş.: *ā II, e I, ē, ēy*
a.+Ø (B.3-53) (B.3-183) (B.3-199) (B.4-16) (B.7-2)
(B.7-51) (B.7-64) (B.11-18) (B.11-57) (B.15-19) (K.2-1)
- a II** Rus., ama, veya
1. ama; da. Sadece Bahçesaray ağzında yer almaktadır.
a. (B.1-10) (B.1-17) (B.1-173) (B.2-41) (B.2-54)
(B.2-58) (B.2-96) (B.2-118) (B.2-124) (B.2-141) (B.2-152) (B.2-198) (B.2-237) (B.2-244)
(B.2-259) (B.2-264) (B.3-18) (B.3-19) (B.3-22) (B.3-28) (B.3-37) (B.3-39) (B.3-119) (B.3-128)
(B.3-142) (B.3-173) (B.3-175) (B.3-176) (B.3-191) (B.3-192) (B.3-196) (B.3-197) (B.4-14)
(B.4-54) (B.4-59) (B.4-77) (B.4-200) (B.4-223) (B.5-6) (B.5-28) (B.5-33) (B.5-34) (B.5-53)
(B.5-54) (B.5-57) (B.5-84) (B.6-29) (B.6-35) (B.6-36) (B.6-40) (B.6-49) (B.6-59) (B.6-68)
(B.6-72) (B.6-104) (B.6-112) (B.6-114) (B.7-1) (B.7-28) (B.7-87) (B.8-26) (B.11-1) (B.11-26)
(B.11-28) (B.11-45) (B.12-34) (B.12-72) (B.17-49) (B.18-4) (B.18-19) (B.18-42) (B.18-50) (B.19-27)
2. veya. sadece Bahçesaray ağzında yer almaktadır
a. (B.6-42)
- a III** işte, ora, işaret etme ve yön gösterme kelimesi. Krş.: *an II, an(a)+, ann, anna, ā I, ān(a)+, ān(a)+, āna, nā, en+*
a.+Ø (B.3-63) (B.3-186) (B.3-205) (B.4-32) (B.4-37)
(B.4-44) (B.4-230) (B.4-244) (B.5-27) (B.5-42) (B.5-61) (B.5-75) (B.5-79) (B.5-82) (B.6-109)
(B.6-113) (B.7-46) (B.7-76) (B.8-33) (B.8-62) (B.9-30) (B.9-31) (B.10-4) (B.12-43) (B.12-157) (B.13-22) (B.13-31) (K.30-13)
- a IV** o, işte o, uzakta olup hakkında konuşulan kimse veya şeyi işaret ederek gösteren bir kelime (*awu*). Bk.: *a ye, a yyaħ*. Krş.: *ar, aw, awu(n), awū, awū, āwu, āwū, āwu*
a.+Ø *yeden* (B.3-200)
a.+Ø *yyaħta* (B.2-204)
- a-** almak, getirmek, götürmek, çıkarmak. Krş.: *al- I, al-, ā-, āl-, āl-, āl-*
1. alıp gelmek, getirmek. Bk.: *a kel-, a kēl-, ap kēl-*
a.-Ø *keledí* (K.23-16)
a.-Ø *kēletanedi* (K.26-15)
a.-Ø-p *kēle* (B.8-25)
2. alıp gitmek, götürmek. Bk.: *a ket-, a kēt-, ap ket-, ap kūt-*
a.-Ø *kete* (K.3-25)

	a.-Ø ketip	(K.26-16)
	a.-Ø ketíp	(K.20-5)
	a.-Ø kettí	(K.20-22)
	a.-Ø kettíler	(K.19-29) (K.29-15)
	a.-Ø kète	(K.3-26) (K.10-23)
	a.-Ø kètecek	(K.5-7)
	a.-Ø ketedík	(K.9-15)
	a.-Ø kèteler	(K.4-14)
	a.-Ø-p kettíler	(B.20-25)
	a.-Ø-p kítken	(B.4-40)
	3. alıp çıkmak, çıkarmak. Bk.: ap çıh-	
	a.-Ø-p çıha	(B.8-27)
a kel-	alıp gelmek, getirmek. Bir takım ses olayı sonucunda (büzülme, erime, ulanma ve kaynaşma) bu şekli almaktadır Bk.: <i>a-, kel-</i>	
a ket-	alıp gitmek, götürmek. Bir takım ses olayı sonucunda (büzülme, erime, ulanma ve kaynaşma) bu şekli almaktadır Bk.: <i>a-, ket-</i>	
a kél-	alıp gelmek, getirmek. Bir takım ses olayı sonucunda (büzülme, erime, ulanma ve kaynaşma) bu şekli almaktadır Bk.: <i>a-, kél-</i>	
a kêt-	alıp gitmek, götürmek. Bir takım ses olayı sonucunda (büzülme, erime, ulanma ve kaynaşma) bu şekli almaktadır Bk.: <i>a-, kêt-</i>	
a yé	ora, orası, o yer. Ulanma, kaynaşma, büzülme ve ünsüz erimesi olayları sonucunda bu şekli almaktadır. Bk.: <i>a IV, yé</i>	
a yyah	orası, o taraf. Ulanma, derilme, kaynaşma ve ünsüz ikizleşmesi sonucunda bu şekle gelmektedir. Bk.: <i>a IV, yyah</i>	
ab	bu, işte bu, yer ve zamanda en yakın olanı işaret ederek gösteren bir söz (<i>abu</i>). Krş.: <i>abi, abī, abī, abī, abi II, abī, abu, abū, abū, ab, ap, apı, apī, ābi</i>	
	a.+Ø	(B.3-139)
abaronni	Rus., yer adı, Kırım'ın Abaronnoye ilçesi	
	a.+Ø	(B.1-18) (B.1-19) (B.1-21)
abaKay	eş, hanım, kadın. Köstence ağzında kadına bu şekilde hitap ederler. Krş.: <i>abay, apa, apahay, apahây, apaKay, apaKây, apay, apayçıK, apăKay, apâhây</i>	
	a.+Ø+1	(K.3-20)
abay	abla, teyze. Krş.: <i>abaKay, apa, apahay, apahây, apaKay, apaKây, apay, apayçıK, apăKay, apâhây</i>	
	a.+Ø	(K.23-6)
	a.+Ílar	(K.24-6)
abdüraman	özel isim, Abdurahman	
	a.+Ø	(B.4-97)
abe	böyle, bunun gibi, buna benzer, bu şekilde (<i>able</i>). Bahçesaray ağzında geniş olarak kullanılmaktadır. Krş.: <i>able, ablě, ablě, abli, abla I, ablay, alě I, āble, āble, āble, āblě, āblě</i>	
	a.+Ø	(B.8-31) (B.8-60) (B.8-67) (B.8-68)
abesnáť	Rus., anlatmak	

	a.	(B.1-124)
abet	Rus., öğle yemeği. Krş.: <i>abět, abèt, abit</i>	
	a.+Ø	(B.2-100)
abět	Rus., öğle yemeği. Krş.: <i>abet, abèt, abit</i>	
	a.+Ø+ke	(B.2-100)
abèt	Rus., öğle yemeği. Krş.: <i>abet, abět, abit</i>	
	a.+Ø+te	(B.4-91)
abı	bu, işte bu, yer ve zamanda en yakın olanı işaret ederek gösteren bir söz (<i>abu</i>). Krş.: <i>ab, abī, abı, abı, abi II, abı, abu, abū, abü, ab, ap, apı, apı, ābı</i>	
	1. bu	
	a.+Ø	(B.1-128) (B.2-13) (B.2-191) (B.2-210) (B.2-216) (B.2-238) (B.2-261) (B.4-36) (B.5-99) (B.7-4) (B.7-32) (B.7-70) (B.7-84) (B.8-48) (B.8-68) (B.8-73) (B.8-74) (B.8-75) (B.8-88) (B.11-75) (B.12-4) (B.12-100) (B.12-187) (B.21-5)
	a.+lar+ın	(B.3-219)
	a.+Ø+n	(B.8-92)
	a.+Ø+nı	(B.1-13)
	2. bunun için. Bk.: <i>abın çın</i>	
	a.+Ø+n çın	(B.21-11)
abın çın	bunun için, bundan dolayı. Ulanma, kaynaşma, büzülme ve yutulma olayların sonucunda bu şekli almaktadır. Bk.: <i>abi, çın II</i>	
abī	bu, işte bu, yer ve zamanda en yakın olanı işaret ederek gösteren bir söz (<i>abu</i>). Krş.: <i>ab, abı, abī, abı, abi II, abı, abu, abū, abü, ab, ap, apı, apı, ābı</i>	
	a.+Ø	(B.2-5) (B.2-159)
abı	bu, işte bu, yer ve zamanda en yakın olanı işaret ederek gösteren bir söz (<i>abu</i>). Krş.: <i>ab, abı, abī, abı, abi II, abı, abu, abū, abü, ab, ap, apı, apı, ābı</i>	
	a.+Ø	(B.2-194) (B.2-211) (B.3-184) (B.4-170) (B.11-40) (B.11-52) (B.12-125)
	a.+Ø+na	(B.13-36)
	a.+Ø+nda	(B.7-50)
abı	bu, işte bu, yer ve zamanda en yakın olanı işaret ederek gösteren bir söz (<i>abu</i>). Krş.: <i>ab, abı, abī, abı, abi II, abı, abu, abū, abü, ab, ap, apı, apı, ābı</i>	
	a.+Ø	(B.3-120)
abi I	ağabey, büyük erkek kardeş	
	a.+Ø+yim	(K.32-15)
abi II	bu, işte bu, yer ve zamanda en yakın olanı işaret ederek gösteren bir söz (<i>abu</i>). Krş.: <i>ab, abı, abī, abı, abı, abı, abu, abū, abü, ab, ap, apı, apı, ābı</i>	
	a.+Ø	(B.8-48)

abib	özel isim, Abib a.+Ø aḥay (K.19-23)
abisnat	Rus., anlatmak a. (B.2-152)
abit	Rus., öğle yemeği. Krş.: <i>abet, abět, abèt</i> a.+Ø (B.2-226) (B.7-50) a.+Ø+ke (B.2-227)
abizatılnı	Rus., mutlak a. (B.3-80)
abizatnı	Rus., mutlak a. (B.3-130)
abĩ	<i>abu</i> , bu, yer ve zamanda en yakın olanı gösteren bir söz. Bk.: abĩ yaK , abĩ ye , abĩ yer , abĩ yerçiy , abĩ yèr . Krş.: <i>ab, abi, abĩ, abĩ, abĩ, abi II</i> , <i>abu, abũ, abũ, ab, ap, apı, apı, abı</i> a.+Ø yaKta (B.6-109) a.+Ø yeden (B.4-47) a.+Ø yerçiyinde (B.12-50) a.+Ø yerde (B.2-238) (B.11-67) a.+Ø yerden (B.2-122) (B.3-204) a.+Ø yerge (B.2-225) a.+Ø yerine (B.3-146) (B.17-39) a.+Ø yerde (B.7-5)
abĩ yaK	burası, bu taraf. Ulanma ve kaynaşma olayları sonucunda bu şekli almaktadır. Bk.: abĩ, yaK II
abĩ ye	burası, bu yer. Ulanma, kaynaşma ve erime olayları sonucunda bu şekli almaktadır. Bk.: abĩ, ye II
abĩ yer	burası, bu yer. Ulanma ve kaynaşma olayları sonucunda bu şekli almaktadır. Bk.: abĩ, yer
abĩ yerçiy	burası, bu yer. Ulanma ve kaynaşma olayları sonucunda bu şekli almaktadır. Bk.: abĩ, yerçiy
abĩ yèr	burası, bu yer. Ulanma ve kaynaşma olayları sonucunda bu şekli almaktadır. Bk.: abĩ, yèr
abla	abla, büyük kız kardeş, tanıdık bir kadın. Krş.: <i>ablá II</i> a.+Ø (K.6-13) (K.11-12) a.+Ø+m (K.11-6) (K.11-13) (K.27-3) a.+Ø+man (K.27-1) a.+Ø+mman (K.27-3) a.+Ø+ḡı (K.31-26) a.+Ø+sı (K.27-1)
able	böyle, bunun gibi, buna benzer, bu şekilde (<i>able</i>). Bahçesaray ağzında geniş olarak kullanılmaktadır. Krş.: <i>abe, ablě, ablè, abli, abla I, ablay</i> , <i>alé I, áble, áble, áble, áblè, áblè</i> 1. böyle

	a.+Ø	(B.1-6) (B.1-11) (B.1-34) (B.1-40) (B.1-41) (B.1-58) (B.1-101) (B.1-157) (B.1-180) (B.2-25) (B.2-36) (B.2-45) (B.2-53) (B.2-85) (B.2-110) (B.2-117) (B.2-137) (B.2-138) (B.2-158) (B.2-190) (B.2-260) (B.3-18) (B.3-84) (B.3-107) (B.3-138) (B.3-174) (B.3-213) (B.4-30) (B.4-38) (B.4-186) (B.4-200) (B.4-203) (B.4-204) (B.5-83) (B.5-85) (B.7-83) (B.8-33) (B.8-39) (B.8-77) (B.8-78) (B.9-17) (B.11-23) (B.11-37) (B.12-25) (B.12-77) (B.12-123) (B.12-136) (B.12-137) (B.13-2) (B.14-22) (B.14-23) (B.17-16) (B.17-18) (B.19-19) (B.19-20) (B.19-23) (B.19-24) (B.22-31) (K.23-26)
	2. böyle yapmak, böyle etmek. Bk.: <i>able t-</i>	
	a.+Ø <i>tép</i>	(B.3-82)
	a.+Ø <i>ttirip</i>	(B.13-45)
able t-	böyle yapmak. Ulanma, karışma ve erime olayları sonucunda bu şekli almaktadır. Bk.: <i>able, t-</i>	
ablē	böyle, bunun gibi, buna benzer, bu şekilde (<i>able</i>). Bahçesaray ağzında geniş olarak kullanılmaktadır. Krş.: <i>abe, able, ablē, abli, abla I, ablay, alē I, āble, āble, āble, āblē, āblē</i>	
	a.+Ø	(B.3-173) (B.8-17) (B.8-30) (B.9-25) (B.10-73) (B.11-10) (B.12-32) (B.12-134)
	a.+Ø <i>tep</i>	(B.3-82)
ablēlik	böylelik, böyle olma durumu	
	a.+Ø+nen	(B.4-66)
ablē t-	böyle yapmak. Ulanma, karışma ve erime olayları sonucunda bu şekli almaktadır. Bk.: <i>ablē, t-</i>	
ablē	böyle, bunun gibi, buna benzer, bu şekilde (<i>able</i>). Bahçesaray ağzında geniş olarak kullanılmaktadır. Krş.: <i>abe, able, ablē, abli, abla I, ablay, alē I, āble, āble, āble, āblē, āblē</i>	
	1. böyle	
	a.+Ø	(B.2-220) (B.7-68) (B.8-75) (B.10-32) (B.12-135) (B.13-2) (B.16-1) (B.17-28) (B.17-42) (B.17-51)
	a.+Ø+jne	(B.3-124)
	2. böyle yapmak, böyle etmek. Bk.: <i>ablē t-</i>	
	a.+Ø <i>ter</i>	(B.12-23) (B.12-26)
ablē t-	böyle yapmak. Ulanma, karışma ve erime olayları sonucunda bu şekli almaktadır. Bk.: <i>ablē, t-</i>	
abli	böyle, bunun gibi, buna benzer, bu şekilde (<i>able</i>). Bahçesaray ağzında geniş olarak kullanılmaktadır. Krş.: <i>abe, able, ablē, ablē, abla I, ablay, alē I, āble, āble, āble, āblē, āblē</i>	
	a.+Ø	(B.3-123)
abla I	böyle, bunun gibi, buna benzer, bu şekilde (<i>able</i>). Bahçesaray ağzında geniş olarak kullanılmaktadır. Krş.: <i>abe, able, ablē, ablē, abli, ablay,</i>	

	<i>alě I, āble, āble, āble, āblē, āblē</i>
	a.+Ø (B.2-62)
abla II	abla, büyük kız kardeş, tanıdık bir kadın. Krş.: <i>abla</i>
	a.+Ø+m (K.1-90)
ablay	böyle, bunun gibi, buna benzer, bu şekilde (<i>able</i>). Bahçesaray ağzında geniş olarak kullanılmaktadır. Krş.: <i>abe, able, ablě, ablē, abli, abla I, alě I, āble, āble, āble, āblē, āblē</i>
	a.+Ø (B.19-16)
aboz	at arabası
	a.+lar+ı (B.12-31)
	a.+lar+nen (B.12-71)
abra-	başarmak, yenmek, üstesinden gelmek
	a.-Ø-dım (B.12-120)
abratnı	Rus., geri, dönük
	a. (B.3-51)
abu	bu, işte bu, yer ve zamanda en yakın olanı işaret ederek gösteren bir söz (<i>abu</i>). Krş.: <i>ab, abı, abī, abī, abī, abi II, abī, abū, abū, ab, ap, apı, apī, ābı</i>
	a.+Ø (B.1-111) (B.1-115) (B.1-169) (B.2-188) (B.2-215) (B.4-26) (B.4-85) (B.4-118) (B.5-100) (B.7-69) (B.9-10) (B.9-16) (B.9-31) (B.20-6)
	a.+lar (B.1-187) (B.12-191)
abuvnoy	Rus., ayakkabı
	a. fabrika (B.3-59) (B.3-60)
abū	bu, işte bu, yer ve zamanda en yakın olanı işaret ederek gösteren bir söz (<i>abu</i>). Krş.: <i>ab, abı, abī, abī, abī, abi II, abī, abu, abū, ab, ap, apı, apī, ābı</i>
	a.+Ø (B.4-121) (B.13-51)
abū	bu, işte bu, yer ve zamanda en yakın olanı işaret ederek gösteren bir söz (<i>abu</i>). Krş.: <i>ab, abı, abī, abī, abī, abi II, abī, abu, abū, ab, ap, apı, apī, ābı</i>
	a.+Ø (B.1-41) (B.5-97)
	a.+Ø+n (B.11-70)
abzivala	Rus., alay etmek
	a. (B.2-147)
abzıvayit	Rus., alay etmek
	a. (B.2-145) (B.2-146)
ab	<i>abu</i> , bu, yer ve zamanda en yakın olanı gösteren bir söz. Bk.: ab yer . Krş.: <i>ab, abı, abī, abī, abī, abi II, abī, abu, abū, abū, ap, apı, apī, ābı</i>
	a.+Ø (B.3-190)
	a.+Ø_yerde (B.2-62)
ab yer	bu yer, burası. Erime, ulanma ve kaynaşma olayları sonucunda bu şekli almaktadır. Bk.: ab, yer
acci	acı, tadı acı, yakıcı. Krş.: <i>acı II</i>

	a.+Ø	(B.8-58)
acele	acele, çabuk, hızlı yapılan	
	a.+Ø	(B.18-31)
acemner	yer adı, Köstence'nin Acemler köyü. Krş.: <i>acèmnèr</i>	
	a.+Ø	(K.11-3)
acet	hacet, dua, Allah'tan yerine getirilmesi beklenen dilek	
	a.+Ø sora-	(B.12-195)
acèmnèr	yer adı, Köstence'nin Acemler köyü. Krş.: <i>acemner</i>	
	a.+Ø	(K.11-3)
	a.+Ø+ge	(K.11-3)
acı I	hacı, haca giden biri	
	a.+Ø	(K.7-13) (K.26-30)
acı II	acı, sıkıntı, rahatsızlık, ızdırıp. Krş.: <i>accı</i>	
	a.+Ø+da	(K.1-80)
acıh	azıcık, biraz, çok az. Krş.: <i>aççıK, açih, açih I, açiK, açih, açık, açiK, açik, açiK, açik, açiK, azıK</i>	
	a.+Ø	(B.4-187)
acılar	yer adı, Köstence'nin Ajılar köyü. Krş.: <i>acılar, ajılar, ajılar, ajlar, aşılar, aşılar</i>	
	a.+Ø	(K.4-2)
acılık	hacılık, hacı olma durumu	
	a.+Ø+ke	(K.8-6)
acılar	yer adı, Köstence'nin Ajılar köyü. Krş.: <i>acılar, ajılar, ajılar, ajlar, aşılar, aşılar</i>	
	a.+Ø	(K.4-1)
aci-	acımak, merhamet etmek	
	a.-Ø-y	(B.4-50)
aç	aç, aç durmak, aç kalmak. Krş.: <i>aş II</i>	
	a.+Ø	(B.2-228) (B.20-8)
	a.+Ø otır-/otr-	(B.1-93) (B.2-46)
	a.+lar	(B.12-101)
	a.+Ø+sıñ	(B.2-50)
	a.+Ø+tır	(B.12-99)
aç-	açmak, kapalı olan bir şeyi açmak, hamur açmak. Krş.: <i>as- I, aş-, aşı-, aşı-</i>	
	1. açmak, kapalı olan bir şeyi açmak, örtülü bir şeyi açmak	
	a.-Ø-a	(B.3-24) (B.3-112)
	a.-Ø-amayım	(B.12-149)
	a.-Ø-ıñ	(B.8-49)
	a.-Ø-ıñlar	(B.8-49)
	a.-Ø-ıK	(B.6-54)
	a.-ıl-Ø-ğan	(B.12-168) (B.12-171)
	a.-ıl-Ø-ğanı	(B.12-178)

	a.-ıl-Ø-ğanın	(B.12-180)
	a.-ıl-Ø-ğan	(B.2-235) (B.2-236)
	a.-Ø-ıp	(B.6-92) (B.8-48) (B.8-49)
	a.-ıl-ış-Ø-in	(B.12-178)
	a.-ıl-Ø-ğan	(B.2-235)
	a.-Ø-ıp	(B.3-138)
	a.-ma	(B.10-10)
	a.-Ø-sam	(B.10-10) (B.10-11)
	a.-Ø-tı	(B.3-26)
	a.-Ø-uwlı	(B.12-168)
	2. hamur açmak	
	a.-Ø-a	(B.4-195)
	a.-Ø-ğan	(B.8-68)
	a.-ıl-ma-y	(B.8-68)
	a.-Ø-ıp	(B.5-87)
	a.-Ø-sıñ	(B.3-81)
	3. oluşturmak, kurmak, başlatmak	
	a.-Ø-ıp	(B.1-145)
	a.-Ø-tım	(B.1-164)
	4. gün açılmak, gün doğmak, sabah olmak	
	a.-ıl-Ø-dı	(B.17-12)
	a.-ıl-Ø-ğan	(B.12-81)
	5. çiçek açmak	
	a.-ıl-Ø-ğan	(B.12-171)
	5. açık, gizli olmayan	
	a.-Ø-ıK	(B.6-53) (B.6-57)
	a.-Ø-ıKKa	(B.6-53) (B.6-57)
aççıK	azıcık, biraz, çok az. Krş.: <i>acıh, açih, açih I, açiK, asçih, asçık, asçıK, asçik, aşşıK, azıK</i>	
	a.+Ø	(B.8-90)
açih	azıcık, biraz, çok az. Krş.: <i>acıh, aççıK, açih I, açiK, asçih, asçık, asçıK, asçik, aşşıK, azıK</i>	
	a.+Ø	(B.4-204)
açih I	azıcık, biraz, çok az. Krş.: <i>acıh, aççıK, açih, açiK, asçih, asçık, asçıK, asçik, aşşıK, azıK</i>	
	a.+Ø	(B.4-138) (B.4-189) (B.4-203) (B.4-223) (B.11-27)
açih II	açlık, yokluk. Krş.: <i>açlih, açliK, aşıh, aşıK</i>	
	a.+Ø	(B.4-172)
açıK	azıcık, biraz, çok az. Krş.: <i>acıh, aççıK, açih, açih I, asçih, asçık, asçıK, asçik, aşşıK, azıK</i>	
	a.+Ø	(B.8-56) (B.11-53)

açlıh	açlık, yokluk. Krş.: <i>açlıh II, açlıK, aşıh, aşıK</i> a.+Ø (B.3-182)
açlıK	açlık, yokluk. Krş.: <i>açlıh II, açlıh, aşıh, aşıK</i> a.+Ø (B.12-55) (B.12-161)
açula-*	sinirlenmek, kızmak. Bk.: <i>açulan-</i> . Krş.: <i>açuwla-, açüla-*</i> a.-n-Ø-dı (B.1-16) a.-n-Ø-ıp (B.15-12)
açulan-	sinirlenmek. <i>açulan-</i> dönüşlü kök çatılıdır, mevcut çatısıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: <i>açula-*</i>
açuwla-*	sinirlenmek, kızmak. Bk.: <i>açuwlan-</i> . Krş.: <i>açula-*, açüla-*</i> a.-n-Ø-dı (B.12-185) a.-n-Ø-ır (B.12-156)
açuwlan-	sinirlenmek. <i>açuwlan-</i> dönüşlü kök çatılıdır, mevcut çatısıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: <i>açuwla-*</i>
açüla-*	sinirlenmek, kızmak. Bk.: <i>açülan-</i> . Krş.: <i>açula-*, açuwla-*</i> a.-n-Ø-ıp (B.15-11)
açülan-	sinirlenmek. <i>açülan-</i> dönüşlü kök çatılıdır, mevcut çatısıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: <i>açüla-*</i>
ad	ad, isim, nam. Krş.: <i>add, at II, ağ, ād</i> a.+Ø+1 (B.1-184) (B.1-186) (B.2-6) (B.3-143) (B.4-29) (B.4-46) (B.7-49) (B.8-66) (B.10-69) (B.11-45) (B.12-38) (B.13-24) (B.16-36) (B.22-18) (K.26-33) a.+Ø+ım (B.1-1) (B.1-2) (B.3-2) (B.4-1) (B.7-2) (B.11-68) (B.13-36) (K.31-23) a.+Ø+ımı (B.1-1) a.+Ø+ın (B.5-61) (B.5-62) (K.26-34) (K.29-7) a.+Ø+ımı (B.10-70) a.+Ø+ıñ (B.1-183) a.+Ø+ıñnan (B.1-183) a.+Ø+ım (B.1-1) a.+Ø+ın (B.5-61) a.+Ø+ına (B.11-25) (B.16-36) a.+Ø+ında (K.29-6) a.+lar+1 (B.4-115)
ada-	adamak, niyetlenmek a.-Ø-y (K.5-24) (K.29-35)
adaş-	yolu şaşırmaq, karıştırmak a.-Ø-san (K.14-21) a.-Ø-tı (B.12-165)
adam	adam, insan, kimse. Krş.: <i>adām, atam, ādam</i> 1. insan, kimse, biri, erkek kişi, görevli a.+Ø (B.2-71) (B.2-131) (B.2-205) (B.4-32) (B.4-33)

	(B.4-34) (B.4-229) (B.4-246) (B.5-25) (B.5-26) (B.5-78) (B.5-100) (B.5-102) (B.6-28) (B.6-33) (B.6-60) (B.6-93) (B.6-109) (B.6-113) (B.8-32) (B.9-6) (B.10-41) (B.10-48) (B.10-71) (B.11-1) (B.11-9) (B.11-10) (B.11-11) (B.11-13) (B.11- 14) (B.11-15) (B.11-17) (B.11-19) (B.11-30) (B.11-32) (B.11-44) (B.11-64) (B.11-66) (B.12- 16) (B.12-52) (B.12-53) (B.12-65) (B.12-73) (B.12-92) (B.12-94) (B.12-95) (B.12-102) (B.12-103) (B.12-117) (B.12-129) (B.12-130) (B.12-134) (B.12-178) (B.12-198) (B.13-5) (B.13-7) (B.13-10) (B.13-11) (B.13-12) (B.13- 24) (B.13-53) (B.14-27) (B.15-22) (B.18-41) (B.19-14) (B.19-19) (B.19-21) (B.22-9) (K.26- 20)
a.+Ø+a	(B.11-12)
a.+Ø+da	(B.6-70)
a.+Ø+ğa	(B.6-34) (B.10-43) (B.10-72) (B.12-58) (B.12- 59) (B.12-62)
a.+Ø+ı	(B.6-97) (B.8-40) (B.10-43) (B.12-61) (B.12- 123) (B.13-18) (B.13-53)
a.+Ø+ın	(B.4-122) (B.13-22)
a.+Ø+ı̄	(B.4-182)
a.+Ø+ĩ	(B.11-56) (B.12-38)
a.+Ø+ım	(B.1-45) (B.1-46)
a.+lar	(B.4-82) (B.4-164) (B.6-57) (B.6-115) (B.7-34) (B.10-26) (B.10-30)
a.+lar+dan	(B.10-28)
a.+lar+ın	(B.4-9) (B.4-11) (B.4-100) (B.6-37) (B.10-26) (B.12-3)
a.+lar+ın	(B.9-11)
a.+lar+nı	(B.10-46)
a.+lâr+ğa	(B.6-85)
a.+na+ğa	(B.8-44)
a.+nar	(B.1-40) (B.1-42) (B.2-167) (B.2-169) (B.2- 177) (B.4-192) (B.7-21) (B.7-22) (B.7-27) (B.8- 38) (B.8-57) (B.10-23) (B.11-8) (B.11-21) (B.11-32) (B.11-39) (B.11-42) (B.12-47) (B.12- 98) (B.12-133) (B.12-134) (B.12-178) (B.16-3) (B.19-10) (B.19-20) (B.19-21) (B.20-12) (B.20- 13)
a.+nar+ğa	(B.2-261) (B.7-48)
a.+nar+ı	(B.13-44)
a.+nar+ın	(B.7-19) (B.7-20) (B.13-39)
a.+nar+ımız	(B.12-74)

	a.+nar+ın	(B.7-22)
	a.+Ø+nen	(B.5-101) (B.5-102)
	a.+Ø+nı	(B.7-45)
	almış a.+Ø+nıh	(B.12-140)
	vagon	
	yüz a.+Ø+nıK masa	(B.13-52)
	2. yaşlı adam, ihtiyar biri	
	Kart a.+Ø	(B.1-178) (B.6-86) (B.12-91) (B.17-18)
	yaş a.+Ø	(B.6-86)
	Kart a.+lar+ğa	(B.6-85)
	hat a.+na+ğa	(B.8-41)
	Kart a.+nar	(B.10-48)
	3. fakir, fakir biri	
	fıhare a.+Ø+ı	(B.7-78)
	fıKare a.+na+ğa	(B.11-77)
	4. adam akli, düzgün, iyice	
	a.+Ø ahlı	(K.16-20) (K.25-6) (K.31-15)
	a.+Ø aKlına	(K.29-17)
adām	adam, insan, kimse. Krş.: <i>adam, atam, ādam</i>	
	a.+Ø+ğa	(B.7-33) (B.12-64)
	a.+lar	(B.4-9)
add	ad, isim, nam. Krş.: <i>ad, at II, aḡ, ād</i>	
	a.+Ø+ım	(B.3-2)
addelene	Rus., bölüm. Krş.: <i>addilene, addileni, adilenye</i>	
	a.+Ø+sine	(B.6-10)
addilat	Rus., ayırmak	
	a.	(B.2-173)
addilene	Rus., bölüm. Krş.: <i>addelene, addileni, adilenye</i>	
	a.+Ø+de	(B.6-10)
addileni	Rus., bölüm. Krş.: <i>addelene, addilene, adilenye</i>	
	a.+Ø+de	(B.6-9)
adet	adet, görenek, töre. Krş.: <i>adèt, adət</i>	
	a.+Ø	(B.4-111)
	a.+Ø+ı	(K.1-100)
	a.+ler	(K.18-20)
	a.+ler+ın	(B.4-159)
	a.+ler+ıne	(B.6-33)
	a.+ler+nı	(K.28-12)
	a.+Ø+nı	(K.28-15)
adèt	adet, görenek, töre. Krş.: <i>adet, adèt</i>	
	a.+ler	(B.11-22)
	a.+ler+ımız	(K.14-9)

	a.+ler+ımızden	(B.6-80)
	a.+ler+ımızin	(B.4-158)
adət	adet, görenek, töre. Krş.: <i>adet, adət</i>	
	a.+ler	(B.6-52)
	a.+ler+ı	(B.6-62)
adife	özel isim, Adife	
	a.+Ø	(K.18-21)
adığı	halbuki, oysa	
	a.+Ø	(K.14-10)
adilenye	Rus., bölüm. Krş.: <i>addelene, addilene, addileni</i>	
	a.+Ø	(B.3-38)
adilát	Rus., ayırmak	
	a.	(B.3-36)
adres	adres, yerleşim bilgileri	
	a.+Ø	(B.6-93)
adyal	Rus., yorgan, örtünmek için kullanılan kalın battaniye	
	a.+Ø+nımı	(B.3-112)
aeradrom	Rus., uçak istasyonu	
	a.+Ø	(B.2-70) (B.2-176)
	a.+Ø+ı	(B.2-70)
afız	hafız, Kur'anı ezbere bilen biri	
	a.+Ø	(B.6-33) (B.6-34)
afızlık	hafızlık, hafızlık işi	
	a.+Ø+ın	(B.6-35)
afır-	havlamak, köpek ürümek	
	a.-Ø-a	(B.12-18)
afta	hafta, yedi günden oluşan dönem. Krş.: <i>aftā, apta</i>	
	a.+Ø	(B.2-103) (B.7-89) (B.10-62) (B.13-34)
	a.+Ø+da	(B.2-60)
	a.+Ø+dan	(B.1-167)
aftamat	Rus., silah	
	a.+Ø+ı	(B.12-118) (B.12-120)
	a.+Ø+ın	(B.12-128)
aftazawot	Rus., oto fabrikası	
	a.+Ø	(B.15-4)
aftā	hafta, yedi günden oluşan dönem. Krş.: <i>afta, apta</i>	
	a.+Ø	(B.2-102)
aftobus	otobüs, toplu taşıma aracı. Krş.: <i>aftobuz, aftobüz, awtobuz</i>	
	a.+Ø	(B.3-32)
aftobuz	otobüs, toplu taşıma aracı. Krş.: <i>aftobus, aftobüz, awtobuz</i>	
	a.+Ø+da	(B.22-9)
	a.+Ø+ğa	(B.3-31)

	a.+lar+ğa	(B.3-50)
aftobüz	otobüs, toplu taşıma aracı. Krş.: <i>aftobus, aftobuz, awtobuz</i>	
	a.+Ø+dan	(B.3-31)
ağa	ağabey, ağa, yaşlı bir insan. Krş.: <i>ağa I, ağā, aha I, aқа, aKa, awa II, ā VI</i>	
	a.+Ø+m	(B.3-45)
ağarot	Rus., bahçe, bostan	
	a.+Ø	(B.9-46) (B.12-162)
	a.+Ø+hã	(B.5-105)
	a.+Ø+ta	(B.5-105) (B.5-114)
	a.+Ø+Ka	(B.5-106)
ağarotçılığ	bahçecilik, tarımcılık	
	a.+Ø	(B.12-10)
ağ	yer adı, Kırım'ın Ağ Baydar köyü	
	a.+Ø	(B.22-21)
ağ-	akmak, gözyaşı dökmek, sıvı bir maddenin akması. Krş.: <i>ah-, aK-, āK-, āK-</i>	
	a.-Ø-a	(K.1-84) (K.1-107) (K.20-16) (K.20-36)
ağa I	ağabey, ağa, yaşlı bir insan. Krş.: <i>ağa, ağā, aha I, aқа, aKa, awa II, ā VI</i>	
	a.+Ø	(B.1-24) (B.4-167) (B.4-171) (B.5-54) (B.6-107) (B.6-108) (B.6-110) (B.6-114) (B.8-40) (B.12-118) (B.12-123) (B.12-126) (B.22-18)
	a.+Ø+da	(B.6-115)
	a.+Ø+dan	(B.11-29)
	a.+Ø+m	(B.2-10) (B.2-33) (B.2-80) (B.2-155) (B.2-157) (B.2-243) (B.2-246) (B.2-251) (B.2-252) (B.2-254) (B.3-27) (B.3-28) (B.3-43) (B.3-45) (B.4-181) (B.12-57) (B.12-61) (B.12-63) (B.12-66) (B.12-76) (B.12-86) (B.12-92) (B.12-94) (B.12-95) (B.12-102) (B.12-103) (B.12-104) (B.12-106) (B.12-109) (B.12-111) (B.12-113) (B.12-117) (B.12-119) (B.12-121) (B.13-32) (B.15-8)
	a.+Ø+ma	(B.2-33)
	a.+ma+lar	(B.2-31) (B.2-112) (B.2-118) (B.2-119) (B.2-124) (B.2-131)
	a.+m+ar (ar<+lar)	(B.2-125)
	a.+m+ar+ğa (ar<+lar)	(B.2-119)
	a.+m+ar+ın (ar<+lar)	(B.2-185)
	a.+Ø+mĩ	(B.2-125) (B.2-253)
	a.+Ø+mı	(B.3-56) (B.16-34)
	a.+Ø+mnan	(B.13-42)
	a.+Ø+nĩ	(B.6-95)
	a.+Ø+ni	(B.6-40) (B.6-103)

	a.+Ø+η	(B.1-39) (B.12-88)
	a.+Ø+sı	(B.13-52) (K.23-14)
ağa II	aha, evet anlamını ifade eden kelime. Krş.: <i>aha II, aḡa, āha</i>	
	a.+Ø	(B.2-183) (B.3-147) (B.3-214) (B.10-5) (K.19-22)
ağaç	ağaç, ahşap, ahşaptan yapılmış. Krş.: <i>aḡaç, aḡâş</i>	
	1. ahşap çubuk, ağaç, kereste	
	a.+Ø+ım	(B.11-16)
	2. ahşap, ağaçtan yapılmış	
	a.+Ø+tan	(B.10-26)
ağar-	ağarmak, saçını ağarmak, beyazlamak	
	a.-Ø-dı	(K.30-1)
ağaş	ağaç, ahşap, ahşaptan yapılmış. Krş.: <i>aḡaç, aḡâş</i>	
	a.+Ø	(B.7-84)
	a.+Ø+ın	(B.7-85)
	a.+Ø+tan	(B.10-26) (K.26-11)
	a.+Ø+ım	(K.20-27)
ağā	ağabey, ağa, yaşlı bir insan. Krş.: <i>aḡa, aḡa I, aha I, aḡa, aKa, awa II, ā VI</i>	
	a.+Ø	(B.6-100) (B.6-116)
ağâş	ağaç, ahşap, ahşaptan yapılmış. Krş.: <i>aḡaç, aḡâş</i>	
	a.+Ø+tan	(K.13-4)
ağbeş	yer adı, Köstence'nin Ağbeş köyü	
	a.+Ø	(K.10-1)
ağbêt	akıbet, nihayet, sonuç, eninde sonunda	
	a.+Ø	(B.12-184)
ağır	ağır, zor, yavaş. Krş.: <i>aḡır, avīr, avur, awur I, āvir</i>	
	1. ağır, zor	
	a.+Ø	(B.1-36) (B.2-69) (B.6-70) (B.14-2) (B.14-18)
	a.+Ø nişan	(B.5-49) (B.5-50) (B.5-51)
	2. yavaş yavaş, ağır ağır	
	a.+Ø+tın	(K.1-27)
ağırlık	ağırlık, yük. Krş.: <i>aḡırlī</i>	
	a.+Ø	(B.6-83)
ağırlī	ağırlık, yük. Krş.: <i>aḡırlīK</i>	
	a.+Ø	(B.7-63)
ağırtın	yavaş yavaş, ağır ağır. Bk.: <i>aḡır</i>	
ağız	ağız, çenede bulunan ve çiğnemeye yardım eden organ. Krş.: <i>aḡız, aḡz, avīs, avūz, awuz, awz, āwz</i>	
	a.+Ø+na	(B.12-49)
aḡır	ağır, zor. Krş.: <i>aḡır, avīr, avur, awur I, āvir</i>	
	a.+Ø	(B.2-157)
aḡız	ağız, çenede bulunan ve çiğnemeye yardım eden organ. Krş.: <i>aḡız, aḡz,</i>	

	<i>avis, avüz, awuz, awz, âwz</i>
	a.+Ø+lan (B.3-179)
ağla-	ağlamak, gözyaşı dökmek. Krş.: <i>ağlā-, aġlı-, aĠla-, awla-, cila-, cila-, cila-, jila-</i>
	a.-Ø-b (B.3-133)
	a.-Ø-dım (B.2-140) (B.12-172)
	a.-Ø-ġan (B.4-169)
	a.-Ø-mā (B.17-5) (B.21-7)
	a.-ma (B.10-50)
	a.-Ø-ma-ġa (B.16-38)
	a.-Ø-p (B.1-76) (B.2-244) (B.5-36) (B.10-25) (B.13-7) (B.16-44)
	a.-Ø-pa (B.10-49)
	a.-t-ma (B.15-20)
	a.-Ø-y (B.2-244) (B.2-247) (B.2-250) (B.4-49) (B.10-75) (B.17-10) (B.17-13) (B.17-46) (B.18-46)
	a.-Ø-yılar (B.4-50)
aġlā-	ağlamak, gözyaşı dökmek. Krş.: <i>aġla-, aġlı-, aĠla-, awla-, cila-, cila-, cila-, jila-</i>
	a.-Ø-b (B.16-44)
	a.-Ø-y (B.17-13)
aġlı-	ağlamak, gözyaşı dökmek. Krş.: <i>aġla-, aġlā-, aĠla-, awla-, cila-, cila-, cila-, jila-</i>
	a.-Ø-y (B.2-250)
aġna-	anlamak, idrak etmek. Krş.: <i>aġnā-, ana-, anā-, anā-, anla-, anlā-, anna-, aḡ-, aḡa-, aḡla-, aḡna-, aḡnā-, aḡnā-, aḡni-, aḡni-</i>
	a.-Ø-ġan (B.13-6)
	a.-ma-dım (B.9-33)
	a.-ma-yman (B.3-20)
	a.-t-Ø-a (B.3-20)
	a.-t-Ø-aydı (K.10-16)
	a.-Ø-y (B.6-81) (B.13-6) (B.13-10) (B.17-7)
	a.-Ø-yım (B.6-20) (B.6-97)
	a.-Ø-ysın (K.21-12)
aġnā-	anlamak, idrak etmek. Krş.: <i>aġna-, ana-, anā-, anā-, anla-, anlā-, anna-, aḡ-, aḡa-, aḡla-, aḡna-, aḡnā-, aḡnā-, aḡni-, aḡni-</i>
	a.-ma-y (B.12-118)
	a.-Ø-ysın (B.7-87)
aġz	ağız, çenede bulunan ve çiğnemeye yardım eden organ. Krş.: <i>aġız, aġız, avis, avüz, awuz, awz, âwz</i>
	a.+Ø-ım (B.1-178)
	a.+Ø+ınan (B.11-41)
aĠla-	ağlamak, gözyaşı dökmek. Krş.: <i>aġla-, aġlā-, aġlı-, awla-, cila-, cila-, cila-, jila-</i>

	a.-t-ma	(B.15-20)
ah I	ünlem, pişmanlık ve acı çekme ünlemi. Krş.: <i>ah I, āh, ihı, oh</i>	
	a.+Ø	(B.2-23)
ah II	oyalama kelimesi, taklit kelimesi (<i>ah mah < iḡK miḡK</i>)	
	a.+Ø mah	(K.19-12)
ah-	akmak, sıvı bir maddenin akması. Krş.: <i>ağ-, aK-, āK-, āK-</i>	
	a.-Ø-ıp	(B.2-61)
aha I	ağabey, ağa, yaşlı bir insan. Krş.: <i>ağa, ağa I, ağā, aka, aKa, awa II, ā VI</i>	
	a.+Ø+m	(K.10-16)
aha II	aha, evet anlamını ifade eden kelime. Krş.: <i>ağa II, aḡa, āha</i>	
	a.+Ø	(B.2-238) (K.11-2)
ahçı	para, demir ve kağıt para. Krş.: <i>ahçī, ahçi, ahşı, ahça, ahçı, ahçī, ahşī</i>	
	a.+Ø	(B.1-138) (B.2-89) (B.2-223) (B.7-44)
	a.+Ø+dı	(B.1-139)
ahçī	para, demir ve kağıt para. Krş.: <i>ahçı, ahçi, ahşı, ahça, ahçı, ahçī, ahşī</i>	
	a.+Ø+sı	(B.1-138)
	a.+Ø+sınnan	(B.1-138)
ahçi	para, demir ve kağıt para. Krş.: <i>ahçı, ahçī, ahşı, ahça, ahçı, ahçī, ahşī</i>	
	a.+Ø+yi	(B.1-138)
ahşam	akşam, ikindiden sonra gelen zaman. Krş.: <i>ahşam, akşam, aKşam, aşam</i>	
	a.+Ø	(B.4-162)
	a.+Ø+nan	(B.3-174)
ahşı	para, demir ve kağıt para. Krş.: <i>ahçı, ahçī, ahçi, ahça, ahçı, ahçī, ahşī</i>	
	a.+Ø	(B.2-82)
ahyar	yer adı, Kırım'ın Akyar ili. Krş.: <i>ahyar, ahyar, aKıyar, aKıyar</i>	
	a.+Ø+a	(B.1-53)
ah I	ünlem, pişmanlık ve acı çekme ünlemi. Krş.: <i>ah I, āh, ihı, oh</i>	
	a.+Ø	(B.12-170)
	a.+Ø çek-Ø	(B.12-163)
ah II	ak renk, beyaz. Krş.: <i>aK I</i>	
	a.+Ø	(K.19-42) (K.19-43)
ah III	hak, hakkında, ilgili. Krş.: <i>ahḡ, aK II, aKK</i>	
	a.+Ø+ında	(B.11-38)
aḡa	aha, evet anlamını ifade eden kelime. Krş.: <i>ağa II, aha II, āha</i>	
	a.+Ø	(B.2-3)
arḡadaş	arkadaş, dost. Krş.: <i>arḡadaş, arḡardaş, arKadaş</i>	
	a.+Ø+ım	(B.4-147)
ahay	erkek, bey, eş. Krş.: <i>ahây, ahây, aKay, aKây, āKay, Kay, Kây</i>	
	1. bey, erkek, adam	
	a.+Ø	(K.5-23) (K.9-18) (K.21-1) (K.21-4) (K.21-25) (K.29-29)

	a.+Ø+ın	(K.19-25)
	a.+lar	(K.11-39)
	a.+lar	(K.18-7)
	2. koca, eş	
	a.+Ø+ım	(K.27-7)
	a.+Ø+ımman	(K.27-1)
	a.+Ø+nı	(K.3-21)
	3. aḥaya bar-/çih-: evlenmek	
	a.+Ø+a bar-Ø-	(B.13-49)
	ḡanımda	
	a.+Ø+ḡa çih-Ø-tım	(B.3-55)
	a.+Ø+ḡa çih-Ø-tı	(B.7-50)
aḥây	erkek, bey, eş. Krş.: <i>aḥay, aḥây, aKây, aKây, ăKây, Kây, Kây</i>	
	1. bey, erkek	
	a.+lar	(K.5-8)
	2. aḥaya var-: evlenmek	
	a.+Ø+a var-Ø-dım	(B.13-48)
	a.+Ø+ḡa bar-Ø-acaḥ	(K.9-9)
aḥây	erkek, bey, eş. Krş.: <i>aḥay, aḥây, aKây, aKây, ăKây, Kây, Kây</i>	
	a.+Ø	(K.20-4)
aḥbaş	yer adı, Köstence'nin Akbaş köyü. Krş.: <i>aḥpaş, aKbaş</i>	
	a.+Ø	(K.19-30)
aḥbaşlı	Akbaş köyünde yaşayan biri, Akbaşlı	
	a.+Ø	(K.19-37)
aḥça	para, demir ve kağıt para. Krş.: <i>aḥçı, aḥçĭ, aḥçi, aḥşı, aḥçı, aḥçĭ, aḥşĭ</i>	
	a.+Ø	(B.7-35) (B.20-37)
	a.+Ø+sı	(B.11-7)
	a.+Ø+sın	(B.11-53)
aḥçı	para, demir ve kağıt para. Krş.: <i>aḥçı, aḥçĭ, aḥçi, aḥşı, aḥça, aḥçĭ, aḥşĭ</i>	
	a.+Ø	(B.1-134) (B.3-133) (B.7-16) (B.7-36) (B.7-44)
		(B.11-24) (B.11-25) (B.18-46)
	a.+Ø+ḡa	(B.7-60) (B.7-62)
	a.+Ø+mı	(B.12-54)
aḥçĭ	para, demir ve kağıt para. Krş.: <i>aḥçı, aḥçĭ, aḥçi, aḥşı, aḥça, aḥçı, aḥşĭ</i>	
	a.+Ø	(B.2-180) (B.2-223) (B.11-6)
	a.+Ø+sın	(B.12-5) (B.18-39)
aḥḥ	hak, hakkı, bir kimseye ait olan bir şey, pay. Krş.: <i>aḥ III, aK II, aKĶ</i>	
	a.+Ø+ın	(B.19-45)
aḥıl	akıl, zeka, hafıza. Krş.: <i>aḥĭl, aḥl, aKĭl, aKĭ</i>	
	a.+Ø+ımda	(B.17-9)
	a.+Ø+ma	(K.6-10)
aḥıllı	akıllı, akli iyi çalışan biri, zeki. Krş.: <i>aKĭllı</i>	

	a.+Ø+dır	(K.3-18)
aħır	sonunda, nihayet. Krş.: <i>aħırı</i>	
	a.+Ø	(B.17-39)
aħıl	akıl, hafıza. Krş.: <i>aħıl, aħıl, aKıl, aKıl</i>	
	a.+Ø+ımda	(B.17-1) (B.17-15)
	a.+Ø+ında	(K.19-20)
aħırı	sonunda, nihayet. Krş.: <i>aħır</i>	
	a.+Ø	(B.15-5)
aħıl	akıl, zeka, hafıza. Krş.: <i>aħıl, aħıl, aKıl, aKıl</i>	
	1. fikir, hafıza, zeka. Krş.: <i>aKıl</i>	
	a.+Ø+ımda	(K.22-26)
	a.+Ø+ım	(B.8-46)
	a.+Ø+ıma	(B.4-241) (B.19-11)
	a.+Ø+ına	(B.4-242) (K.21-18)
	2. adam akılı, düzgün. Krş.: <i>aKıl</i>	
	adam a.+Ø+ı	(K.16-20) (K.25-6) (K.31-15)
aħmescit	yer adı, Kırım'ın başkenti Akmescit. Krş.: <i>aħmescit, aħmeşit, aħmescit, aħmescit, aKmeçit, aKmeşit, aKmeçit</i>	
	a.+Ø+te	(B.3-187)
aħmeçit	yer adı, Kırım'ın başkenti Akmescit. Krş.: <i>aħmescit, aħmeşit, aħmescit, aħmescit, aKmeçit, aKmeşit, aKmeçit</i>	
	a.+Ø+ke	(B.4-16)
	a.+Ø+te	(B.4-8)
aħmeşit	yer adı, Kırım'ın başkenti Akmescit. Krş.: <i>aħmescit, aħmeçit, aħmescit, aħmescit, aKmeçit, aKmeşit, aKmeçit</i>	
	a.+Ø+ke	(B.4-13)
aħmescit	yer adı, Kırım'ın başkenti Akmescit. Krş.: <i>aħmescit, aħmeçit, aħmeşit, aħmescit, aKmeçit, aKmeşit, aKmeçit</i>	
	a.+Ø+e	(B.4-11)
aħmescit	yer adı, Kırım'ın başkenti Akmescit. Krş.: <i>aħmescit, aħmeçit, aħmeşit, aħmescit, aKmeçit, aKmeşit, aKmeçit</i>	
	a.+Ø	(B.7-37)
aħpaş	yer adı, Köstence'nin Akbaş köyü. Krş.: <i>aħpaş, aKbaş</i>	
	a.+Ø+ta	(K.10-1)
aħraba	akraba, aile bağı olan birileri. Krş.: <i>aKraba</i>	
	a.+lar	(K.18-24)
	a.+lar+ına	(K.9-6)
aħran	akran, yaşıt, boydaş, aynı yaşta olan birileri	
	a.+nar+ım	(B.11-49)
aħrannik	Rus., bekçi, güvenlik	
	a.+Ø	(B.1-154)
aħşam	ağşam, ikindiden sonra gelen zaman. Krş.: <i>aħşam, aKşam, aKşam, aKşam</i>	

1. akşam vakti

a.+Ø (B.2-10) (B.2-58) (B.2-204) (B.2-217) (B.3-16)
(B.3-110) (B.4-27) (B.4-30) (B.8-36) (B.10-15)
(B.12-42) (B.12-79) (B.12-84) (K.10-10) (K.18-
8) (K.23-33) (K.27-13)

a.+Ø+ace (B.12-84)

a.+Ø+da (K.8-9)

a.+Ø+ğace (B.12-68) (B.12-70)

a.+Ø+ğancək (B.6-105)

a.+Ø+ğaşı (K.17-2)

a.+Ø+ğı (B.12-14)

a.+lar+ı (B.10-40)

a.+Ø+nan (B.2-8) (B.2-242) (B.4-133) (B.5-78)

2. akşamlık yemek, akşam yemeği

a.+Ø+nıK (B.2-229)

aḡşı para, demir ve kağıt para. Krş.: *aḡçı, aḡçı, aḡçı, aḡşı, aḡça, aḡçı, aḡçı*

a.+Ø+sın (B.4-219)

aḡtar- aramak, bulmaya çalışmak, karıştırmak, devirmek. Krş.: *aKtar-,
awdar-*

a.-Ø-ğan (B.17-49)

aḡtīman intikam, öç

a.+Ø al- (B.11-76)

aḡu- okumak, eğitim almak. Krş.: *âKū-, oḡı-, oḡu-, oḡı-, oḡı-, oḡu-, oḡı-,
oK-, oKı-, oKı-, oKı-, oKı-, oKı-, oKı-, oKı-, oKı-, oKı-, oKı-*

a.-Ø-dıḡ (K.29-4)

aḡyar yer adı, Kırım'ın Akyar ili. Krş.: *aḡyar, aḡyar, aKıyar, aKıyar*

a.+Ø (B.3-187) (B.4-22) (B.12-89) (B.12-114) (B.13-
1) (B.13-29)

a.+Ø+a (B.13-34)

a.+Ø+dadıK (B.13-29)

a.+Ø+dan (B.4-42) (B.13-35)

a.+Ø+da (B.16-12)

a.+Ø+ı (B.13-34)

a.+Ø+ın (B.3-9) (B.12-68) (B.13-39)

a.+Ø+nān (B.3-157)

aḡyar° yer adı, Kırım'ın Akyar ili. Krş.: *aḡyar, aḡyar, aKıyar, aKıyar*

a.+Ø+nan (B.3-157)

aḡjilar yer adı, Köstence'nin Ajılar köyü. Krş.: *acılar, acılar, ajılar, ajlar,
aşılar, aşılar*

a.+Ø+da (K.25-5)

a.+Ø+dan (K.25-13)

a.+Ø+ğa (K.25-4)

aḡjilar yer adı, Köstence'nin Ajılar köyü. Krş.: *acılar, acılar, ajılar, ajlar,*

	<i>aşılar, aşılar</i>	
	a.+Ø+ğa	(K.10-27)
ajlar	yer adı, Köstence'nin Ajılar köyü. Krş.: <i>acılar, acılar, ajılar, ajılar, aşılar, aşılar</i>	
	a.+Ø+da	(K.19-2)
akım	özel isim. Akim	
	a.+Ø	(B.1-13) (B.1-14) (B.1-24)
akserlik	askerlik, asker olma durumu. Krş.: <i>asker II, askér, askér</i>	
	a.+Ø+ten	(B.1-66)
ağa	ağabey, ağa, yaşlı bir insan. Krş.: <i>ağa, ağa I, ağā, aha I, aKa, awa II, ā VI</i>	
	a.+Ø	(B.4-33) (B.4-97)
	a.+Ø+m	(B.4-15)
	a.+m+nar (nar<+lar)	(B.19-12)
	a.+Ø+mnen	(B.4-179)
ağazıtsa	Rus., öyleymiş	
	a.	(B.1-151)
ağop	Rus., savaştaki hendek	
	a.+lar+ğa	(B.3-16)
ağrujene	Rus., çevre	
	a.+Ø	(B.9-6)
	a.+Ø+ge	(B.9-5)
ağşam	ağşam, ikindiden sonra gelen zaman. Krş.: <i>ağşam, ağşam, aKşam, aşam</i>	
	a.+Ø	(K.2-8)
ağuratnı	Rus., özenle	
	a.	(B.1-84)
ağ I	ak renk, beyaz. Krş.: <i>ağ II</i>	
	a.+Ø	(K.1-70)
ağ II	hak, adalet hakkı Krş.: <i>ağ III, ağh, aKk</i>	
	1. hak, layık	
	a.+Ø	(K.17-9)
	2. insan hakları	
	a.+lâr+ımızğa	(K.24-15)
	3. emek karşılığında verilen ücret	
	a.+Ø+ını	(B.13-11)
ağ-	akmak, sıvı bir maddenin akması. Krş.: <i>ağ-, ah-, āK-, āK-</i>	
	a.-Ø-a	(B.12-36) (B.12-60)
	a.-Ø-Kan	(K.15-52)
ağa	ağabey, ağa, yaşlı bir insan. Krş.: <i>ağa, ağa I, ağā, aha I, ağa, awa II, ā VI</i>	
	a.+Ø+mniņ	(K.26-30)
ağay	erkek, bey, eş. Krş.: <i>ağay, ağây, ağây, aKây, āKây, Kây, Kây</i>	

	1. erkek, bey	
	a.+Ø	(B.1-108) (B.11-25) (B.12-163) (B.16-31) (K.3-20) (K.11-38) (K.17-3) (K.26-13) (K.28-13)
	a.+lar+ın	(K.11-46)
	a.+Ø+ın	(B.11-25) (K.3-22)
	a.+lar	(B.11-28)
	a.+Ø+nı	(K.3-20) (K.17-15)
	2. eş, koca, bey	
	a.+Ø+ı	(B.2-57) (B.2-93) (B.10-40) (B.12-34) (B.12-38) (B.21-6)
	a.+Ø+ım	(B.16-37)
	a.+Ø+ı	(B.2-8)
	a.+lar+ın	(B.12-41)
	a.+Ø+sıs	(B.13-50)
	3. evlenmek, kocaya çıkmak	
	a.+Ø+a tüş-	(B.21-1)
	a.+Ø+a çık-	(B.1-163) (B.1-165)
	a.+Ø+ğa çık-	(B.12-161) (B.12-162)
aKây	erkek, bey, eş. Krş.: <i>aĥay, aĥây, aĥây, aKay, âKay, Kay, Kây</i>	
	a.+Ø	(K.26-33)
	a.+lar	(K.5-22)
aKbaş	yer adı, Köstence'nin Akbaş köyü. Krş.: <i>aĥbaş, aĥpaş</i>	
	a.+Ø	(K.4-7) (K.19-1) (K.19-28) (K.19-42) (K.31-6)
	a.+Ø+ĥa	(K.20-17)
aKıl	akıl, zeka, düşünme gücü, hafıza. Krş.: <i>aĥıl, aĥıl, aĥıl, aKıl</i>	
	1. hafıza, bellek	
	a.+Ø+ımda	(B.6-55)
	a.+Ø+ıñızğa	(B.16-11)
	a.+Ø+ıñızğa	(B.16-10)
	a.+Ø+ma	(B.2-92) (B.2-209) (B.2-265) (B.16-12) (K.30-13)
	a.+Ø+da	(B.1-146)
	a.+Ø+ımda	(B.5-22)
	2. düşünme gücü	
	a.+lar	(B.8-8)
	a.+lar+ı	(B.2-144)
aKıllı	akıllı, akli iyi çalışan biri, zeki. Krş.: <i>aĥıllı</i>	
	a.+Ø	(B.11-12) (B.16-15) (K.1-9) (K.21-2) (K.21-25)
	a.+Ø+dı	(B.16-15)
	a.+Ø+dır	(K.3-17)
aKıs	samimi insanların arasında bayan veya kıza seslenme kelimesi	
	a.+Ø	(B.4-220) (B.16-14)

aKıyar	yer adı, Kırım'ın Akyar ili. Krş.: <i>ahyar, ahıyar, ahıyar°, aKıyar</i> a.+Ø (K.22-9)
aKK	hak, insan hakkı, pay. Krş.: <i>ağ III, ahğ, aK II</i> 1. hak, pay a.+Ø+ım (B.18-40) 2. ilgili olarak a.+Ø+ında (B.5-24) (B.6-16)
aKKurğan	yer adı, Özbekistan'ın Akkurğan ilçesi. Krş.: <i>aKurğan</i> a.+Ø (B.7-12)
aKı	akıl, zeka, düşünme gücü, hafıza. Krş.: <i>ahıl, ahıl, ahl, aKıl</i> 1. düşünme gücü. Krş.: aKıl a.+Ø+ım (B.2-138) (B.6-73) (B.8-46) a.+Ø+ıma (B.16-29) a.+Ø+ına (K.29-17) 2. düzgün, adam akılı a.+Ø+ına (K.29-17) 3. hafıza, bellek. Krş.: aKıl a.+Ø+ıma (K.22-24) (K.23-33) a.+Ø+ımda (B.2-96) (B.5-27) (B.6-20) (B.6-31) (B.6-78) (B.12-31) (K.14-13) (K.28-3) a.+Ø+ımızda (B.1-94)
aKmeçit	yer adı, Kırım'ın başkenti Akmescit. Krş.: <i>ahmecit, ahmeçit, ahmeşit, ahmeçit, ahmeşit, aKmeşit, aKmeçit</i> a.+Ø+te (B.13-30)
aKmeşit	yer adı, Kırım'ın başkenti Akmescit. Krş.: <i>ahmecit, ahmeçit, ahmeşit, ahmeçit, ahmeşit, aKmeçit, aKmeçit</i> a.+Ø (K.7-1)
aKmeçit	yer adı, Kırım'ın başkenti Akmescit. Krş.: <i>ahmecit, ahmeçit, ahmeşit, ahmeçit, ahmeşit, aKmeçit, aKmeşit</i> a.+Ø (B.13-1)
aKraba	akraba, aile bağı olan birileri. Krş.: <i>ahraba</i> a.+lar+ım (K.15-20)
aKşam	akşam, ikindiden sonra gelen zaman. Krş.: <i>ahşam, ahşam, akşam, aşam</i> 1. akşam vakti a.+Ø (K.1-59) (K.1-84) a.+Ø+ğa (B.6-89) 2. akşam namazı, akşam ezanı a.+Ø (B.13-41)
aKtaban	özel isim, atın adı, Aktaban a.+Ø (K.1-73)
aKtar-	aramak, bulmaya çalışmak, karıştırmak, devirmek. Krş.: <i>ahtar-, awdar-</i> a.-Ø-alar (K.1-87)

aKıurġan	yer adı, Özbekistan'ın Akkıurġan ilçesi. Krş.: <i>aKıurġan</i> a.+Ø (B.7-12)
aKıyar	yer adı, Kıırım'ın Akıyar ili. Krş.: <i>ahıyar, ahıyar, ahıyar, aKıyar</i> a.+Ø+da (K.22-13) a.+Ø+dan (K.22-10) (K.22-11) (K.22-15)
al I	hal, durum, vaziyet a.+Ø+ġa (B.2-91) a.+Ø+ımdan (B.15-19) a.+Ø+ıne (K.29-27)
al II	ön, evvel, öncesinde. Krş.: <i>ald, alt I, ald</i> cênkten a.+Ø+ın (B.7-69)
al- I	almak, satın almak, esir almak, götürmek. Birçok örneklerin tasviri fiillerle kullanıldığı için anlamları da ona göre (tasviri fiile) deġişmektedir. Bk.: <i>al ket-, al kıt-, al kıt-</i> . Krş.: <i>a-, al-, ā-, āl-, āl-, āl-</i> a.-Ø (B.1-181) (B.4-176) (B.11-76) (B.12-156) (B.12-157) (B.15-9) (K.1-18) (K.1-27) a.-Ø ketip (B.19-10) a.-Ø kettiler (B.15-18) a.-Ø kıt (B.4-168) a.-Ø kıtamiycam (B.18-44) a.-Ø kıtedi (B.12-153) a.-Ø kıteler (B.17-6) a.-Ø kıtip (B.4-214) (B.4-215) a.-Ø kıtiġ (B.10-45) a.-Ø kıtib (B.4-176) a.-Ø kıtip (B.11-65) (B.12-131) (B.18-21) a.-Ø kıtken (B.12-33) a.-Ø kıtkenner (B.12-8) a.-Ø kıtmesem (B.12-126) a.-Ø kıtmesem (B.12-119) a.-Ø kıttiler (B.10-27) (B.17-29) a.-Ø kıteler (B.17-23) a.-Ø-a (B.1-45) (B.2-153) (B.2-157) (B.4-96) (B.6-25) (B.7-63) (B.11-7) (B.12-31) (B.12-159) (B.12-191) (B.12-201) (B.12-202) (B.13-15) (B.14-17) (B.14-25) (B.16-18) (B.18-42) (B.21-18) (K.3-15) (K.3-21) (K.6-14) (K.10-18) (K.11-49) (K.17-31) (K.21-3) (K.29-33) (K.29-37) a.-Ø-a bar- (B.12-31) a.-Ø-a ber- (B.12-159) a.-Ø-a kel- (B.16-18) a.-Ø-a kêt-/kıt- (B.1-45) (B.11-7) a.-Ø-a taşla- (B.14-25)

apaKay a.-Ø-a	(K.3-21)
ciya a.-Ø-a	(B.21-18)
tuta a.-Ø-a	(K.11-49)
tutıp a.-Ø-a	(B.12-201)
tütüp a.-Ø-a	(B.11-77) (B.11-78)
a.-Ø-acağ bol-	(K.19-33)
a.-Ø-acağ bol-	(K.26-22)
sattıb a.-Ø-acağ	(K.19-31)
a.-Ø-acağsın	(K.10-21)
a.-Ø-acaK	(B.12-5)
a.-Ø-acam	(B.12-43) (B.12-44)
a.-Ø-acamız	(B.3-116)
a.-Ø-acañ	(K.20-28)
a.-Ø-acasın	(B.13-53)
a.-Ø-acay	(B.19-12)
a.-Ø-adı	(B.1-101)
a.-Ø-adılar	(K.23-23)
a.-Ø-akënner	(B.11-22)
a.-Ø-alar	(B.12-80) (B.16-42) (K.9-7) (K.11-19) (K.17-33)
satıb a.-Ø-alar	(K.11-19)
yesir a.-Ø-alar	(K.17-33)
yol a.-Ø-alar	(B.12-80)
a.-Ø-alār	(K.20-6)
a.-Ø-am	(B.7-40) (B.7-41) (B.7-42) (B.12-198) (K.10-18)
a.-Ø-aman	(K.21-25)
a.-Ø-amız	(B.3-169) (K.11-26)
a.-Ø-amıs	(B.3-199)
a.-Ø-armız	(B.12-193)
a.-Ø-asın	(B.18-18) (K.18-18) (K.31-27)
a.-Ø-atanedi	(K.26-16)
a.-Ø-ayatırmıs	(K.12-21)
a.-Ø-dı	(B.1-32) (B.1-52) (B.1-78) (B.1-86) (B.1-87) (B.1-123) (B.1-133) (B.1-135) (B.1-179) (B.1-180) (B.2-9) (B.3-13) (B.3-63) (B.3-186) (B.4-221) (B.5-32) (B.10-49) (B.12-68) (B.13-46) (B.15-10) (B.16-26) (B.17-7) (B.17-9) (B.17-22) (B.17-39) (B.17-41) (B.17-42) (B.17-45) (B.19-13) (B.22-28) (K.6-5) (K.6-7) (K.7-7) (K.17-4) (K.26-26)
a.-Ø-dı çıhtılar	(B.17-9)
a.-Ø-dı keldi	(B.1-32)

a.-Ø-dı kitti / kittiler	(B.1-78) (B.4-221) (B.17-41) (B.17-42) (B.17-45)
a.-Ø-dı kirdi	(B.15-10)
aşıb a.-Ø-dı	(B.16-26)
basıp a.-Ø-dı	(B.3-13)
ciydi a.-Ø-dı	(B.10-49)
çağırıp a.-Ø-dı	(B.1-123)
Kız a.-Ø-dı	(K.17-4)
satıb a.-Ø-dı	(K.26-26)
tüttü a.-Ø-dı	(B.13-46)
yazıp a.-Ø-dı	(B.3-186)
yırttı a.-Ø-dı	(B.1-179) (B.1-180)
a.-Ø-dığ	(B.7-55) (B.10-13)
satıb a.-Ø-dığ	(B.7-55)
a.-Ø-dıh	(B.2-207) (B.3-219) (B.4-36) (B.4-73) (B.4-74) (B.4-82) (B.4-85) (B.4-87) (B.4-88) (B.10-14)
satıp a.-Ø-dıh	(B.3-219)
a.-Ø-dıK	(B.1-76) (B.2-83) (B.2-239) (B.6-28) (B.17-30) (K.28-15)
a.-Ø-dıK çıttıK	(B.1-76)
a.-Ø-dılar	(K.15-17)
çağırıp a.-Ø-dılar	(B.1-123)
a.-Ø-dım	(B.1-59) (B.1-139) (B.2-163) (B.12-171) (B.13-20) (B.18-29) (B.18-31) (B.19-13) (K.30-20) (K.30-21)
oğrenip a.-Ø-dım	(B.18-31)
a.-Ø-dıñ	(B.18-24)
a.-dır-Ø-a	(B.13-4)
a.-dır-ma-dılar	(B.2-12)
a.-dır-ma-y	(B.18-54)
a.-dır-t-Ø-a	(B.18-38)
a.-Ø-dılar	(B.2-26) (B.2-239) (B.4-7) (B.6-42)
a.-Ø-dım	(B.1-136)
a.-dir-Ø-a	(B.13-4)
a.-dir-ma-dılar	(B.2-237)
a.-Ø-e edı	(B.17-33)
a.-Ø-ēdik	(B.4-95)
a.-Ø-ēdıñ	(B.2-163)
a.-Ø-ğan	(B.1-154) (B.2-86) (B.4-10) (B.6-111) (B.10-39) (B.16-37) (B.18-11) (B.18-19) (K.16-24) (K.20-31)
a.-Ø-ğanda	(B.4-191) (B.6-72) (K.1-42) (K.8-9) (K.21-3)
a.-Ø-ğanı	(B.17-7)

a.-Ø-ğanımızın	(B.10-13)
a.-Ø-ğanımnan	(B.12-201)
a.-Ø-ğannar	(B.2-18) (B.12-79)
a.-Ø-ğası	(K.1-39)
hızardı̇b a.-Ø-ı̇b	(K.18-17)
a.-Ø-ı̇dım	(K.2-8)
a.-ın-ma-ğan	(K.1-21)
a.-Ø-ı̇	(B.2-237) (B.12-201)
a.-Ø-ı̇p	(B.1-55) (B.2-34) (B.2-90) (B.3-213) (B.4-185) (B.4-191) (B.4-219) (B.5-12) (B.5-61) (B.7-24) (B.7-60) (B.7-62) (B.7-79) (B.10-36) (B.10-65) (B.12-58) (B.12-143) (B.12-151) (B.12-155) (B.13-40) (B.16-16) (B.17-40) (B.18-45) (B.19- 18) (B.21-8) (B.21-14) (K.1-42) (K.1-43) (K.10-31) (K.17-17) (K.17-27) (K.17-33) (K.18-15) (K.20-31) (K.28-33) (K.30-22)
a.-Ø-ı̇p at-	(B.12-143) (B.12-151)
a.-Ø-ı̇p bar-	(B.7-60) (B.7-62)
a.-Ø-ı̇p çĩK-	(B.5-12)
a.-Ø-ı̇p kel-	(B.13-40) (B.16-16) (B.21-8) (K.17-27)
a.-Ø-ı̇p ket-/kèt-/kĩt-	(B.12-155) (B.21-14) (K.18-15) (K.20-31) (K.30-22)
a.-Ø-ı̇p Kal-	(B.18-45)
a.-Ø-ı̇p Kap-	(B.12-58)
a.-Ø-ı̇p toğ-	(K.10-31)
a.-Ø-ır ed-	(B.3-125) (K.23-10)
a.-Ø-ırmız	(B.12-93) (K.12-22)
a.-Ø-ırsın	(K.12-23)
a.-Ø-ırsıs	(B.6-117)
a.-Ø-ıy	(B.14-18)
a.-Ø-ı̇ (ı̇ < ı̇p)	(B.3-66)
a.-Ø-ı̇dım	(K.2-7)
a.-Ø-ı̇ bara	(B.3-113)
a.-Ø-ı̇cı	(K.29-29)
a.-ın-Ø-ğandı	(B.1-141)
a.-Ø-ı̇p	(B.1-55) (B.1-77) (B.1-79) (B.1-100) (B.1-101) (B.1-119) (B.1-158) (B.1-169) (B.1-171) (B.1- 174) (B.2-15) (B.2-21) (B.2-52) (B.2-64) (B.2- 65) (B.2-142) (B.2-164) (B.2-181) (B.2-206) (B.2-252) (B.3-24) (B.3-71) (B.3-113) (B.3- 161) (B.3-203) (B.3-210) (B.4-10) (B.4-31) (B.4-36) (B.4-47) (B.4-48) (B.4-148) (B.4-149) (B.4-161) (B.4-216) (B.4-232) (B.5-13) (B.5- 50) (B.5-69) (B.5-70) (B.5-111) (B.6-21) (B.6-

	23) (B.6-106) (B.7-66) (B.10-22) (B.10-28) (B.10-51) (B.10-52) (B.11-1) (B.12-62) (B.12-125) (B.12-126) (B.12-130) (B.12-147) (B.12-152) (B.12-154) (B.16-34) (B.17-28) (B.17-30) (B.17-31) (B.18-2) (B.18-49) (B.21-4) (B.21-19) (B.22-27) (K.10-28) (K.11-39) (K.28-7) (K.28-26)
a.-Ø-ıp at-	(B.12-152)
a.-Ø-ıp çık-/çih- /çik-	(B.2-15) (B.5-111) (B.10-22) (B.12-154)
a.-Ø-ıp keç-	(B.4-36)
a.-Ø-ıp kel-/kél/-kəl-	(B.1-55) (B.2-21) (B.2-206) (B.2-252) (B.3-161) (B.4-148) (B.4-149) (B.4-232) (B.12-62) (B.21-19) (B.22-27) (K.10-28)
a.-Ø-ıp ket-/kèt-/kət- /kit-/kit-/kıt-/kīt-	(B.1-79) (B.1-101) (B.1-158) (B.1-169) (B.1-171) (B.1-174) (B.2-142) (B.2-164) (B.2-181) (B.3-24) (B.3-203) (B.3-210) (B.4-47) (B.4-48) (B.4-161) (B.4-216) (B.5-13) (B.5-50) (B.5-69) (B.5-70) (B.6-21) (B.6-23) (B.10-28) (B.10-51) (B.10-52) (B.11-1) (B.12-125) (B.12-126) (B.12-130) (B.16-34) (B.17-30) (B.17-31) (B.18-2) (K.11-39) (K.28-7) (K.28-26)
a.-Ø-ıp kír-/kīr-	(B.2-52) (B.17-28)
a.-Ø-ıp Kaç-	(B.3-113)
a.-Ø-ıp ol-/o-	(B.4-31) (B.21-4)
a.-Ø-ıp var-/bar-	(B.1-100) (B.1-119) (B.1-120) (B.3-71) (B.6-106) (B.12-147)
a.-Ø-ırık	(B.18-35)
a.-Ø-ladım	(B.2-189)
a.-Ø-layıK	(B.18-54)
a.-Ø-ma (-ma<mağa)	(K.18-9)
a.-ma-dı	(B.2-221) (B.17-7)
a.-ma-dıh	(B.2-12) (B.3-29)
a.-ma-dılar	(B.22-25)
a.-Ø-mağa	(B.18-40) (B.20-23) (K.7-16)
a.-ma-ğanı	(B.10-14)
a.-Ø-mağ	(B.18-58)
a.-Ø-malısın	(K.1-30)
a.-ma-y	(B.6-111)
a.-ma-ycāñıs	(B.2-11)
a.-ma-yıp	(B.12-84)
a.-ma-yılar	(K.1-12)
a.-ma-yılar	(B.1-67)
a.-ma-ymıs	(B.5-108)

	a.-ma-z	(B.3-126)
	a.-Ø-mā (-mā<-mağa)	(B.2-203) (B.2-205) (B.6-27) (B.12-52) (B.12-53) (B.12-133) (B.12-193) (K.9-1) (K.17-17) (K.23-27)
	a.-mā-n	(B.21-20)
	a.-mā-yılar	(B.18-34)
	a.-mı-yılar	(B.18-35)
	a.-Ø-sa	(B.1-181)
	a.-Ø-sam	(B.2-154)
	a.-Ø-sağ	(B.2-82) (B.4-80) (B.18-48) (B.15-21)
	a.-Ø-sın	(B.17-46) (K.14-5)
al- II	olmak, meydana gelmek. Köstence ağzında <i>bol-</i> , Bahçesaray ağzında genellikle <i>ol-</i> ve nadiren <i>bol-</i> şekilleri kullanılmaktadır. Krş.: <i>bo-</i> , <i>bol-I</i> , <i>bol'-I</i> , <i>bō-</i> , <i>bōl'-</i> , <i>bōl-</i> , <i>bə-</i> , <i>bəl-</i> , <i>bül-</i> , <i>o-</i> , <i>ol-I</i> , <i>ol'-II</i> , <i>opl-</i> , <i>or-III</i> , <i>ō-</i> , <i>ōl-</i> , <i>ōl-</i> , <i>ə-</i> , <i>əl-II</i> , <i>u-</i>	
	a.-Ø-ama	(B.10-2)
al ket-	alıp gitmek, götürmek. Ulanma, kaynaşma ve hece yutulması olayları sonucunda bu şekli almaktadır. Bk.: <i>al-</i> , <i>ket-</i>	
al kīt-	alıp gitmek, götürmek. Ulanma, kaynaşma ve hece yutulması olayları sonucunda bu şekli almaktadır. Bk.: <i>al-</i> , <i>kīt-</i>	
al kıt-	alıp gitmek, götürmek. Ulanma, kaynaşma ve hece yutulması olayları sonucunda bu şekli almaktadır. Bk.: <i>al-</i> , <i>kīt-</i>	
ala	hala, babanın kız kardeşi veya ablası. Krş.: <i>alā</i>	
	a.+Ø+m	(B.1-16) (B.21-6)
	a.+Ø+sına	(B.3-113)
alan	alan, bölge	
	a.+Ø	(K.1-89)
alay	bütün, hepsi	
	a.+Ø	(K.1-32) (K.1-77) (K.1-81)
	a.+Ø+ının	(K.1-20)
alā	hala, babanın kız kardeşi veya ablası. Krş.: <i>ala</i>	
	a.+Ø+m	(B.9-36)
albat	yer adı, Bahçesaray'ın Albat köyü. Krş.: <i>alvat</i>	
	a.+Ø	(B.8-4) (B.9-44)
	a.+Ø+ha	(B.7-37) (B.10-37) (B.10-38)
	a.+Ø+ın	(B.8-61)
	a.+Ø+ın	(B.7-51)
	a.+Ø+nı	(B.20-35)
	a.+Ø+ta	(B.2-77) (B.2-237)
	a.+Ø+tan	(B.7-36)
albatlı	Albat köyünde yaşayan biri	
	a.+Ø	(B.7-4)
	a.+Ø+m	(B.7-18)

alçaḡ	boyu kısa olan biri, alçak. Krş.: <i>alşaḡ, alşaşıḡ</i> a.+Ø+ça (B.12-137)
ald	ön, önünde. Krş.: <i>al II, alt I, ald</i> a.+Ø+ın (K.28-19) a.+Ø+ına (K.23-26) a.+Ø+ından (B.20-30) a.+Ø+ına (B.3-17) (B.16-11) (K.19-19) (K.29-30) a.+Ø+ında (K.1-31) (K.1-94) (K.3-8) (K.21-30) a.+Ø+ındası (K.19-16)
alda-	aldatmak, kandırmak. Krş.: <i>aldä-</i> a.-Ø-ap (B.11-53) a.-t-Ø-ıp (K.17-27) a.-t-Ø-îp (B.11-20) a.-t-Ø-sınçı (B.11-15) a.-t-Ø-tı (B.12-158) a.-Ø-wuç (B.11-16)
aldä-	aldatmak, kandırmak. Krş.: <i>alda-</i> a.-t-Ø-aken (B.11-15) a.-t-Ø-a (B.11-10)
alekim	aleyküm selam. Krş.: <i>alekîm, alikîm, alikîm, alikîm, elekim</i> a.+Ø (B.11-14)
alekîm	aleyküm selam. Krş.: <i>alekim, alikîm, alikîm, alikîm, elekim</i> a.+Ø (B.1-177)
alem	alem, herkes, hepsi. Krş.: <i>alêm</i> a.+Ø (K.14-21)
alë I	böyle, bunun gibi, buna benzer, bu şekilde (<i>able</i>). Bahçesaray ağzında geniş olarak kullanılmaktadır. Krş.: <i>abe, able, ablë, ablë, abli, abla I, ablay, äble, äble, äble, äblë, äblë</i> a.+Ø (B.5-12)
alë II	hala, halen. Krş.: <i>hala</i> a.+Ø daa (B.1-135)
alêm	alem, herkes, hepsi. Krş.: <i>alem</i> a.+ner (K.30-4)
alëwle-*	alevlenmek, yanmaya başlamak, ateş yanmak. Bk.: <i>alëwlen-</i> a.-n-Ø-e (B.14-25)
alëwlen-	alevlenmek, yanmaya başlamak. <i>alëwlen-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, mevcut çatısıyla kullanılmaktadır. Bk.: <i>alëwle-*</i>
alfavit	Rus., alfabe, abece a.+Ø+nen (B.6-8) a.+Ø+nı (B.7-39)
alḡışla-	dua etmek, iyi dilek etmek a.-Ø-yım (B.2-222)
alḡ	halk, millet. Krş.: <i>alK, hah, ḡaḡ, ḡaḡ, ḡaK, ḡalḡ, ḡalK, ḡāh, ḡāK, Kaḡ,</i>

	<i>KaK, Kalh, KalK, KaK, KāK</i>
	a.+Ø+ın (B.4-80)
alış-	alışmak, yadırgamaz duruma gelmek. Krş.: <i>alış-, alış-</i>
	a.-Ø-alar (K.4-16)
alış-	alışmak, yadırgamaz duruma gelmek. Krş.: <i>alış-, alış-</i>
	a.-tİR-Ø-alar (K.32-13)
ali	özel isim, Ali
	a.+Ø baba (B.20-24)
	a.+Ø (K.11-1) (K.11-7)
alİKİM	aleyküm selam. Krş.: <i>alekim, alekİM, alİKİM, alİkİM, elekim</i>
	a.+Ø (K.1-1)
alİKİM	aleyküm selam. Krş.: <i>alekim, alekİM, alİKİM, alİkİM, elekim</i>
	a.+Ø (K.12-12)
alim	özel isim, Alim. Krş.: <i>alİM</i>
	a.+Ø (B.4-68)
	a.+Ø+ge (B.11-10)
aliye	özel isim, Aliye. Krş.: <i>aliYE</i>
	a.+Ø (B.1-186)
alİkİM	aleyküm selam. Krş.: <i>alekim, alekİM, alİKİM, alİkİM, elekim</i>
	a.+Ø (B.3-168)
alİM	özel isim, Alim. Krş.: <i>alİM</i>
	a.+Ø (B.1-188) (B.4-68) (B.4-88) (B.7-75) (B.7-77)
	(B.11-29) (B.11-40)
	a.+Ø+nen (B.1-189)
alİme	özel isim, Alime (Halime)
	a.+Ø (B.22-4)
aliYE	özel isim, Aliye. Krş.: <i>aliYE</i>
	a.+Ø+m (B.1-186)
alK	halk, millet. Krş.: <i>alh, hah, hağ, hağ, haK, halh, halK, hāh, hāK, Kağ, KaK, Kalh, KalK, KaK, KāK</i>
	a.+Ø+ı (B.11-26)
alKaçıK	halka, küçük bir halka
	a.+Ø (B.14-24)
alla	Allah, Yaradan. Krş.: <i>allah, allah, allā, allāğ</i>
	a.+Ø (B.1-112) (B.1-191) (B.2-161) (B.2-167) (B.2-184) (B.2-190) (B.2-208) (B.2-213) (B.2-217) (B.2-219) (B.2-222) (B.2-230) (B.2-265) (B.3-39) (B.3-131) (B.4-3) (B.4-57) (B.4-97) (B.4-132) (B.5-1) (B.6-43) (B.9-20) (B.11-32) (B.12-75) (B.12-132) (B.12-177) (B.12-186) (K.8-6) (K.8-7) (K.10-30) (K.21-7) (K.32-18) (K.32-19) (K.32-20)
	a.+Ø+ğa (B.4-103) (B.4-150) (B.5-113) (B.18-61) (K.7-

	9)
	a.+Ø+ğın (K.32-10)
	a.+Ø+ħa (B.19-43)
	a.+Ø+nı (B.2-215) (B.4-71) (B.14-15)
	a.+Ø+nĩ (B.4-104)
	a.+Ø+ya (B.16-1)
	a.+Ø+yım (K.13-5) (K.21-8)
allah	Allah, Yaradan. Krş.: <i>alla, allah, allā, allāğ</i>
	a.+Ø (B.4-145)
allah	Allah, Yaradan. Krş.: <i>alla, allah, allā, allāğ</i>
	a.+Ø+Ka (B.5-115) (B.12-190)
allā	Allah, Yaradan. Krş.: <i>alla, allah, allah, allāğ</i>
	a.+Ø (B.1-162)
alma	elma meyvesi
	a.+Ø (B.2-65) (B.3-125) (B.3-197) (B.4-214) (B.7-81) (B.19-7) (B.19-40) (B.19-41)
	a.+Ø+nı (B.7-84)
alşag	boyu kısa olan biri, alçak. Krş.: <i>alçağ, alşasığ</i>
	a.+Ø (K.19-23)
alşasığ	alçak boylu, çok kısa boylu. Krş.: <i>alçağ, alşag</i>
	a.+Ø (B.7-49)
alt I	ön, önünde. Krş.: <i>al II, ald, alđ</i>
	a.+Ø+ında (B.6-5)
alt II	altı sayısı. Krş.: <i>alti, altĩ, älti, oltĩ</i>
	a.+Ø (B.2-244) (B.2-254) (B.2-256) (B.3-131) (K.15-24) (K.16-7)
	a.+Ø+ta (B.4-13)
altı	altı sayısı. Krş.: <i>alt II, altĩ, älti, oltĩ</i>
	a.+Ø (B.1-150) (B.1-156) (B.2-28) (B.2-29) (B.2-30) (B.2-76) (B.3-56) (B.3-120) (B.3-160) (B.4-5) (B.4-60) (B.4-76) (B.4-130) (B.4-170) (B.4-213) (B.4-240) (B.5-31) (B.5-68) (B.5-103) (B.6-39) (B.6-41) (B.6-60) (B.6-91) (B.7-15) (B.10-8) (B.10-27) (B.10-32) (K.14-4) (B.14-8) (B.21-10) (K.7-3) (K.11-1) (K.14-4) (K.19-24) (K.20-20) (K.24-10) (K.24-11) (K.26-2) (K.27-5) (K.30-18) (K.32-2) (K.32-9)
	a.+Ø+da (B.4-17) (B.4-18) (B.6-91) (B.9-38) (K.12-12)
	a.+Ø+man (K.29-2)
	a.+Ø+mĩ (B.3-3) (B.16-32)
	a.+Ø+ncı (K.15-2)
altın	altın, altından yapılmış. Krş.: <i>altınçığ</i>

	a.+Ø	(B.7-62) (B.7-63) (B.10-44) (K.18-26) (K.23-18) (K.23-20) (K.26-41) (K.26-42)
	a.+nar	(K.26-40)
altınçıĝ	altın, altından yapılmış. Krş.: <i>altın</i>	
	a.+Ø+1	(B.19-24)
altı	altı sayısı. Krř.: <i>alt II, altı, ăltı, oltı</i>	
	a.+Ø	(B.1-171) (B.2-1) (B.2-15) (B.2-161) (B.2-163) (B.3-27) (B.3-28) (B.3-202) (B.4-46) (B.4-125)
	a.+Ø+da	(B.19-37)
	a.+Ø+ĝa	(B.19-37)
	a.+Ø+ncı	(B.2-148) (B.2-154)
	a.+Ø+ncı	(B.2-148) (B.2-154) (B.6-12) (B.6-26)
	a.+Ø+şa	(B.3-213)
	a.+Ø+şar	(B.3-166)
altmış	altmış sayısı. Krř.: <i>altmış, altmış, atmış, ăltmıř</i>	
	a.+Ø	(B.1-106) (B.1-120) (B.4-66) (B.4-76) (B.4-149) (B.5-2) (B.12-134) (K.11-8) (K.15-15) (K.15-16) (K.26-4) (K.32-7)
	a.+Ø+ınnan	(K.3-17)
altmış	altmış sayısı. Krř.: <i>altmış, altmış, atmış, ăltmıř</i>	
	a.+Ø	(B.1-106) (K.3-17)
altmış	altmış sayısı. Krř.: <i>altmış, altmış, atmış, ăltmıř</i>	
	a.+Ø	(B.1-112)
alupka	yer adı, Kırım'ın Alupka ili	
	a.+Ø	(B.22-15)
	a.+Ø+da	(B.22-4)
alva	helva, cenazede hazırlanan helva. Krş.: <i>halwa</i>	
	a.+Ø	(K.11-42)
alvat	yer adı, Bahçesaray'ın Albat köyü. Krş.: <i>albat</i>	
	a.+Ø+ta	(B.6-4)
alı-	almak, eliyle almak. Krř.: <i>a-, al- I, ā-, ăl-, ăl-, ăl-</i>	
	a.-Ø	(K.1-22)
alıba	galiba. Krş.: <i>galbí, ĝalība, ĝalba, Kalıbı, Kálbı</i>	
	a.+Ø	(B.3-16)
ald	ön, önünde. Krş.: <i>al II, ald, alt I</i>	
	a.+Ø+ına	(K.1-69)
	a.+Ø+ında	(K.1-107)
alıaĝ	Allah, Yaradan. Krş.: <i>alla, allah, allah, allā</i>	
	a.+Ø+ım	(K.1-79)
ama	ama, lakin. Krř.: <i>aman I, amana, amā, amma, ăma</i>	

	a.+Ø	(B.2-89) (B.6-88) (B.7-25) (B.7-26) (B.7-42) (B.7-48) (B.7-80) (B.8-25) (B.8-31) (B.8-58) (B.8-65) (B.8-84) (B.12-49) (B.12-53) (B.12-96) (B.12-125) (B.12-148) (B.12-151) (B.12-176) (B.13-6) (B.13-11) (B.13-36) (B.14-22) (B.14-26) (B.15-12) (B.16-15) (B.16-21) (B.18-21) (B.22-28) (K.3-18) (K.4-15) (K.5-13) (K.6-28) (K.7-10) (K.7-12) (K.8-1) (K.8-8) (K.8-10) (K.10-6) (K.10-16) (K.10-25) (K.11-1) (K.11-2) (K.11-27) (K.11-28) (K.11-32) (K.12-12) (K.13-17) (K.14-2) (K.14-8) (K.14-9) (K.14-23) (K.15-3) (K.15-15) (K.15-19) (K.15-22) (K.15-33) (K.15-35) (K.15-40) (K.15-45) (K.15-47) (K.15-48) (K.16-10) (K.16-14) (K.16-20) (K.16-37) (K.16-39) (K.17-26) (K.17-29) (K.17-37) (K.17-46) (K.19-19) (K.19-23) (K.19-36) (K.20-13) (K.21-5) (K.21-22) (K.21-25) (K.21-27) (K.21-30) (K.22-20) (K.22-25) (K.22-29) (K.22-32) (K.23-35) (K.24-6) (K.24-7) (K.24-13) (K.25-2) (K.25-3) (K.25-5) (K.25-10) (K.26-4) (K.26-13) (K.26-44) (K.27-15) (K.29-19) (K.30-2) (K.30-6) (K.30-10) (K.31-1) (K.31-10) (K.31-12) (K.32-17)
aman I	ama, lakin. Krş.: <i>ama, amana, amā, amma, āma</i>	
	a.+Ø	(K.5-2) (K.5-13) (K.7-2) (K.12-3) (K.12-8) (K.12-10) (K.12-14) (K.18-30) (K.26-37) (K.27-12) (K.28-3) (K.29-17) (K.30-1) (K.30-7)
aman II	aman, hemen, çabucak. Krş.: <i>amān, amman, āman, āmman</i>	
	a.+Ø	(B.4-95) (B.12-31) (B.12-61) (B.12-65) (B.12-102) (B.12-201) (B.14-25)
aman III	sıhhatli, salim, sağlıklı; esen aman, kazasız belasız, sağ salim	
	a.+Ø	(B.3-143)
amana	ama, lakin. Krş.: <i>ama, aman I, amā, amma, āma</i>	
	a.+Ø	(B.16-12) (K.9-10) (K.18-23) (K.27-18)
amannıK	dinç, iyilik, amanlık, sıhhatlik, salimlik	
	a.+Ø	(B.2-212)
amā	ama, lakin. Krş.: <i>ama, aman I, amana, amma, āma</i>	
	a.+Ø	(K.21-3)
amān	aman, dikkat çekmek için kullanılan bir söz. Krş.: <i>aman II, amman, āman, āmman</i>	
	a.+Ø	(B.8-16)
amca	amca, babanın erkek kardeşi. Krş.: <i>emce, emcē, emce</i>	
	a.+Ø	(B.3-115)
	a.+Ø+m	(K.9-17)
	a.+Ø+sı	(K.9-9)

ametif	özel isim, Ametov a.+Ø (B.4-1)
amır	hamur, un ve sıvının yoğurulmuş durumu. Krş.: <i>hamır, ħamır, ħamır, ħamur, Kamī, Kamır, Kamir, Kamur, Kamur</i> a.+Ø (K.2-8)
amīn	amin, duaların sonunda kullanılan bir söz a.+Ø (K.1-78)
amma	ama, lakin. Krş.: <i>ama, aman I, amana, amā, āma</i> a.+Ø (B.8-9)
amman	aman, hemen, çabucak. Krş.: <i>aman II, amān, āman, āmman</i> a.+Ø (B.12-67) (B.12-81) (B.12-104) (B.21-18) (B.22-30)
amza	özel isim, Hamza a.+Ø (K.20-15)
amzaşı	yer adı, Köstence'nin bir köyü, Amzaşı a.+Ø (K.4-9)
a(n)	o, uzakta olup hakkında konuşulan kimse veya şeyi belirten bir söz. Krş.: <i>ā(n), ā, i, i III, ĩ, i, o(n), ō, ō, θ(n), ö, u(n), ū, ũ(n), ü II, ũ II</i> a.n+Ø+a (B.7-72) a.n+Ø+dan (B.3-11) (B.3-56) (B.3-60) (B.4-149) (B.6-22) (B.6-24) (B.8-22) a.n+Ø+dağ (B.3-59) a.n+Ø+nan (B.1-148) (B.3-10) (B.3-47) (B.3-52) (B.3-54) (B.3-55) (B.3-59) (B.6-15) (B.6-25) (B.12-161) a.n+Ø+nağ (B.3-193)
an I	an, zamanın bölünemeyecek kadar kısa olan parçası a.+Ø (B.3-115)
an II	işte, ora, işaret etme ve yön gösterme kelimesi. Bk.: <i>an yağ</i> . Krş.: <i>a III, an(a)+, ann, anna, ā I, ān(a)+, ān(a)+, āna, nā, ən+</i> a.+Ø (B.1-148) (B.1-183) (B.2-63) (B.2-154) (B.2-166) (B.2-183) (B.2-256) (B.4-50) (B.4-154) (B.4-157) (B.4-182) (B.6-51) (B.6-66) (B.11-55) (B.12-102) (B.17-13) (B.17-15) (B.17-16) (K.20-16) a.+Ø yağında (K.20-16)
an(a)+	işte, ora, orada, işaret etme ve yön gösterme kelimesi. Krş.: <i>a III, an II, ann, anna, ā I, ān(a)+, ān(a)+, āna, nā, ən+</i> I. ana: işte, orası, işaret etme, yön gösterme a.+Ø (B.1-2) (B.1-27) (B.1-33) (B.1-51) (B.1-55) (B.1-107) (B.1-136) (B.1-148) (B.1-171) (B.2-12) (B.2-14) (B.2-15) (B.2-21) (B.2-58) (B.2-68) (B.2-91) (B.2-98) (B.2-100) (B.2-106) (B.2-111) (B.2-120) (B.2-121) (B.2-128) (B.2-175) (B.2-189) (B.2-194) (B.2-196) (B.2-197) (B.2-253) (B.3-43) (B.3-100) (B.3-127) (B.3-132)

(B.3-148) (B.3-165) (B.3-171) (B.3-184) (B.3-189) (B.3-190) (B.3-217) (B.3-218) (B.3-222) (B.4-53) (B.4-57) (B.4-59) (B.4-66) (B.4-71) (B.4-75) (B.4-78) (B.4-79) (B.4-80) (B.4-82) (B.4-88) (B.4-109) (B.4-134) (B.4-137) (B.4-142) (B.4-145) (B.4-147) (B.4-149) (B.4-155) (B.4-161) (B.4-166) (B.4-167) (B.4-175) (B.4-178) (B.4-179) (B.4-180) (B.4-226) (B.4-228) (B.4-230) (B.5-3) (B.6-1) (B.6-21) (B.6-22) (B.6-72) (B.6-82) (B.6-88) (B.6-92) (B.6-99) (B.6-104) (B.6-110) (B.6-116) (B.8-19) (B.8-39) (B.8-83) (B.8-88) (B.9-26) (B.9-34) (B.9-42) (B.9-50) (B.10-1) (B.10-5) (B.10-35) (B.10-44) (B.10-65) (B.11-23) (B.11-46) (B.11-73) (B.12-14) (B.12-17) (B.12-40) (B.12-97) (B.12-98) (B.12-135) (B.12-161) (B.12-184) (B.13-48) (B.14-3) (B.14-4) (B.15-17) (B.16-17) (B.17-6) (B.17-15) (B.18-11) (B.18-12) (B.18-20) (B.18-27) (B.18-32) (B.18-60) (B.19-36) (B.20-6) (B.21-3) (B.21-4) (K.2-8) (K.3-7) (K.3-22) (K.5-5) (K.5-6) (K.5-9) (K.5-10) (K.5-12) (K.5-18) (K.5-21) (K.5-22) (K.7-14) (K.7-17) (K.9-3) (K.9-10) (K.10-11) (K.10-25) (K.11-9) (K.11-33) (K.11-34) (K.11-42) (K.12-2) (K.12-19) (K.16-5) (K.16-6) (K.16-8) (K.16-9) (K.16-11) (K.16-13) (K.16-16) (K.16-17) (K.16-20) (K.16-24) (K.16-32) (K.17-2) (K.17-40) (K.17-42) (K.18-1) (K.18-18) (K.18-23) (K.18-26) (K.18-28) (K.19-17) (K.19-19) (K.19-21) (K.19-39) (K.22-2) (K.23-11) (K.23-30) (K.25-14) (K.27-10) (K.28-18) (K.28-19) (K.29-20) (K.29-32) (K.29-36) (K.29-37) (K.30-4) (K.30-8) (K.30-11) (K.30-18) (K.31-9) (K.32-5) (K.32-10) (K.32-13) (K.32-16)

2. anā: işte, orası, işaret etme, yön gösterme

a.+Ø (B.2-37) (B.2-111) (B.2-124) (B.2-178) (B.3-7) (B.3-26) (B.3-33) (B.3-41) (B.3-45) (B.3-128) (B.4-13) (B.4-69) (B.4-108) (B.12-54) (B.13-25)

3. anā: işte, orası, işaret etme, yön gösterme

a.+Ø (B.1-102) (B.2-40) (B.2-67) (B.2-91) (B.2-143) (B.4-91) (K.23-28)

4. anā: işte, orası, işaret etme, yön gösterme

a.+Ø (B.5-100)

5. anda/andā/andā/andā: orada, oraya

a.+Ø+da (B.1-6) (B.1-23) (B.1-24) (B.1-28) (B.1-32) (B.1-53) (B.1-79) (B.1-80) (B.1-89) (B.1-106)

(B.1-110) (B.1-115) (B.1-130) (B.1-132) (B.1-133) (B.1-134) (B.1-136) (B.1-137) (B.1-140) (B.1-145) (B.1-151) (B.1-158) (B.1-164) (B.1-166) (B.1-167) (B.1-169) (B.1-184) (B.1-185) (B.1-187) (B.2-7) (B.2-14) (B.2-17) (B.2-24) (B.2-33) (B.2-59) (B.2-60) (B.2-80) (B.2-81) (B.2-87) (B.2-174) (B.2-176) (B.2-177) (B.2-193) (B.2-196) (B.2-201) (B.3-1) (B.3-16) (B.3-37) (B.3-38) (B.3-50) (B.3-66) (B.3-75) (B.3-100) (B.3-115) (B.3-158) (B.3-188) (B.3-190) (B.3-195) (B.3-215) (B.3-221) (B.4-11) (B.4-12) (B.4-19) (B.4-20) (B.4-23) (B.4-25) (B.4-40) (B.4-42) (B.4-60) (B.4-61) (B.4-66) (B.4-72) (B.4-90) (B.4-116) (B.4-122) (B.4-123) (B.4-124) (B.4-126) (B.4-152) (B.4-153) (B.4-168) (B.4-173) (B.4-174) (B.4-183) (B.4-192) (B.4-214) (B.4-216) (B.4-225) (B.4-237) (B.5-5) (B.5-15) (B.5-18) (B.5-19) (B.5-31) (B.5-37) (B.5-38) (B.5-55) (B.5-58) (B.5-59) (B.5-67) (B.5-73) (B.6-1) (B.6-7) (B.6-8) (B.6-9) (B.6-21) (B.6-59) (B.6-60) (B.6-66) (B.6-104) (B.7-11) (B.7-13) (B.7-17) (B.7-30) (B.7-35) (B.7-36) (B.7-51) (B.7-66) (B.7-67) (B.7-74) (B.9-8) (B.9-12) (B.9-34) (B.9-37) (B.9-48) (B.9-53) (B.10-15) (B.10-46) (B.11-2) (B.11-34) (B.11-45) (B.11-59) (B.12-33) (B.12-50) (B.12-57) (B.12-83) (B.12-105) (B.12-134) (B.12-139) (B.12-153) (B.12-180) (B.12-193) (B.15-2) (B.15-4) (B.15-5) (B.15-14) (B.15-18) (B.15-23) (B.17-33) (B.17-34) (B.17-37) (B.18-13) (B.18-23) (B.18-59) (B.19-9) (B.19-19) (B.20-5) (B.20-11) (K.1-93) (K.3-5) (K.3-6) (K.3-13) (K.3-16) (K.12-11) (K.19-13)

a.+Ø+da+dir

(B.19-27)

a.+Ø+dā

(B.3-158) (B.7-74) (K.12-1)

a.+Ø+dǎ

(B.5-37) (B.5-74) (B.6-75) (B.7-12) (B.7-14)

a.+Ø+dá

(B.4-67)

6. anan/andan/annan: oradan

a.+Ø+an

(B.11-29)

a.+Ø+dan

(B.1-88) (B.4-79) (B.4-148) (B.6-9) (B.6-16) (B.6-21) (B.6-116) (B.7-41) (B.10-21) (B.12-107) (B.17-38) (B.17-46) (B.19-3) (B.20-25) (K.3-15)

a.+Ø+nan

(B.1-108) (B.1-129) (B.2-40) (B.2-243) (B.2-244) (B.3-11) (B.3-31) (B.3-51) (B.3-58) (B.3-116) (B.4-215) (B.6-23) (B.14-6) (B.17-35) (B.18-29) (B.19-9)

an yağ

o tarafta. Ulanma, derilme, ünlü yutulması ve kaynaşma sonucunda bu şekilde dönüşmektedir. Bk.: *an(a)+, yağ II*

ana I

işte, orada, yön gösterme anlamında. Bk.: *an(a)+*

ana II

anne, valide. Krş.: *anaçığ, anay I, anā II, aná, ane, anne, ā IV, āna II, ānā II, āne*

a.+Ø

(B.1-95) (B.3-193) (B.4-160) (B.4-164) (B.4-232) (B.5-54) (B.8-20) (B.9-3) (B.10-34) (B.12-196) (B.18-3) (B.20-1) (B.20-4) (K.3-22) (K.4-21) (K.15-2) (K.15-48) (K.23-36)

a.+Ø+ğā

(B.9-42)

a.+lar+ımız

(K.23-2)

a.+lar+ına

(B.12-97)

a.+Ø+m

(B.1-73) (B.1-94) (B.1-96) (B.2-2) (B.2-4) (B.2-29) (B.2-47) (B.2-59) (B.2-72) (B.2-120) (B.2-131) (B.2-157) (B.2-175) (B.2-244) (B.2-250) (B.2-254) (B.3-5) (B.3-39) (B.3-47) (B.3-149) (B.3-154) (B.3-163) (B.3-173) (B.3-177) (B.3-207) (B.4-3) (B.4-4) (B.4-11) (B.4-17) (B.4-94) (B.4-160) (B.4-161) (B.4-162) (B.4-163) (B.4-166) (B.4-169) (B.4-181) (B.4-185) (B.4-194) (B.4-206) (B.4-242) (B.5-3) (B.5-9) (B.5-12) (B.5-42) (B.5-44) (B.5-79) (B.5-82) (B.5-83) (B.5-85) (B.6-2) (B.6-3) (B.6-75) (B.7-3) (B.7-8) (B.8-14) (B.9-43) (B.9-50) (B.10-2) (B.10-8) (B.10-10) (B.10-45) (B.10-51) (B.10-53) (B.10-61) (B.10-62) (B.12-39) (B.12-40) (B.12-41) (B.12-53) (B.12-142) (B.12-144) (B.12-147) (B.12-148) (B.13-30) (B.15-2) (B.15-7) (B.16-5) (B.16-7) (B.17-3) (B.17-4) (B.17-7) (B.17-22) (B.17-28) (B.17-27) (B.17-41) (B.17-42) (B.17-43) (B.18-1) (B.18-6) (B.18-12) (B.18-15) (B.18-20) (B.18-25) (B.18-28) (B.18-51) (B.19-2) (B.19-5) (B.19-13) (B.21-1) (B.21-9) (B.21-14) (B.21-16) (B.21-18) (B.21-20) (B.22-3) (B.22-20) (B.22-28) (B.22-29) (K.1-89) (K.5-4) (K.6-1) (K.9-4) (K.22-17) (K.26-13)

a.+Ø+ma

(B.3-104) (B.13-33) (B.17-24) (B.17-25) (B.18-25) (B.18-26)

a.+ma+lar (lar×m)

(B.2-111)

a.+Ø+mda

(B.5-5)

a.+Ø+mdan

(B.12-42) (B.12-45)

a.+Ø+mĩ

(B.2-41)

a.+Ø+mı

(B.12-38) (B.12-52) (B.13-39) (B.17-45) (B.17-46) (B.18-1) (B.18-27) (B.19-24) (K.10-4)

a.+Ø+mĩn

(B.10-53)

	a.+Ø+mıs	(B.3-39)
	a.+Ø+mız	(K.7-3)
	a.+Ø+mızın	(B.4-93)
	a.+Ø+mızın	(B.4-95)
	a.+Ø+mızın	(B.3-64)
	a.+m+lar	(B.5-81)
	a.+Ø+mna	(B.3-178)
	a.+Ø+mnan	(B.8-37) (B.13-35)
	a.+m+nar	(B.3-168)
	a.+Ø+η	(B.1-147) (B.12-156)
	a.+Ø+ηız	(B.7-11)
	a.+Ø+sı	(B.1-16) (B.1-17) (B.1-18) (B.1-74) (B.1-185) (B.3-114) (B.5-48) (B.8-18) (B.8-23) (B.12-173) (B.12-195) (K.3-26) (K.11-49) (K.18-22) (K.23-18) (K.26-31)
	a.+Ø+sı	(B.2-130)
	a.+Ø+sın	(B.1-67)
	a.+Ø+sın	(B.1-17) (B.1-78) (B.8-28) (B.17-14)
	a.+Ø+sına	(B.1-16) (B.1-158) (B.3-108)
	a.+Ø+sınnan	(B.1-163) (K.32-4)
	a.+Ø+sınnan	(B.8-26)
ana III	işte o, şu, uzakta olup hakkında konuşulan kimse veya şeyi işaret ederek gösteren bir söz (<i>anawu</i>). Krş.: <i>anaw, anawı, anawo, anawu, anawū, anawū, anāv, anāwū, anāwu, anı, anı, anı, anı, anu, anū, ānawu, ānawū, ānı, naw, nawu, uı</i>	
	a.+lar	(K.23-30)
	a.+lar+dı	(K.23-30)
ana-	anlamak, idrak etmek. Krş.: <i>ağna-, ağnā-, anā-, anā-, anla-, anlā-, anna-, aη-, aηa-, aηla-, aηna-, aηnā-, aηnā-, aηni-, aηni-</i>	
	a.-t-Ø-amaycağ	(K.13-5)
	a.-Ø-ysin	(B.7-82)
anaçığ	anne, valide, annecik, sevgiyle söylenen söz. Krş.: <i>ana II, anay I, anā II, aná, ane, anne, ā IV, āna II, ānā II, āne</i>	
	a.+Ø+ım	(B.20-1)
anaday	böyle, bu kadar	
	a.+Ø	(K.18-19) (K.23-27)
anafiyeva	özel isim, Anafiyeva	
	a.+Ø	(B.5-2)
analiz	tetkik, test, analize	
	a.+Ø	(B.7-83)
anan	oradan. Bk.: <i>an(a)</i>	
anasız	anasız, öksüz	
	a.+Ø	(B.18-1)
anasız	anasız, öksüz	

	a.+Ø babasız	(B.3-181)
anaw	işte o, şu, uzakta olup hakkında konuşulan kimse veya şeyi işaret ederek gösteren bir söz (<i>anawu</i>). Krş.: <i>ana III, anawi, anawo, anawu, anawū, anawŭ, anāv, anāwŭ, anāwu, ani, anī, ani, ani, anu, anū, ānawu, ānawŭ, ānī, naw, nawu, uī</i>	
	a.+Ø	(B.2-196) (B.3-34) (B.3-99) (B.3-160) (K.4-5) (K.5-22) (K.8-1) (K.12-8) (K.12-9) (K.19-22) (K.30-20)
	a.+Ø yaKta	(B.7-54)
	a.+lar+ı	(B.11-78)
	a.+Ø+nı	(K.6-26) (K.10-14)
anaw yaK	o yer , orası, o taraf. Ulanma, kaynaşma ve ünlü yutulması sonucunda bu şekli almaktadır. Bk.: <i>anaw, yaKII</i>	
anawi	işte o, şu, uzakta olup hakkında konuşulan kimse veya şeyi işaret ederek gösteren bir söz (<i>anawu</i>). Krş.: <i>ana III, anaw, anawo, anawu, anawū, anawŭ, anāv, anāwŭ, anāwu, ani, anī, ani, ani, anu, anū, ānawu, ānawŭ, ānī, naw, nawu, uī</i>	
	a.+Ø	(B.2-78) (B.3-48)
anawo	işte o, şu, uzakta olup hakkında konuşulan kimse veya şeyi işaret ederek gösteren bir söz (<i>anawu</i>). Krş.: <i>ana III, anaw, anawi, anawu, anawū, anawŭ, anāv, anāwŭ, anāwu, ani, anī, ani, ani, anu, anū, ānawu, ānawŭ, ānī, naw, nawu, uī</i>	
	a.+Ø	(K.17-32)
	a.+Ø+n	(B.3-123)
anawu	işte o, şu, uzakta olup hakkında konuşulan kimse veya şeyi işaret ederek gösteren bir söz (<i>anawu</i>). Krş.: <i>ana III, anaw, anawi, anawo, anawū, anawŭ, anāv, anāwŭ, anāwu, ani, anī, ani, ani, anu, anū, ānawu, ānawŭ, ānī, naw, nawu, uī</i>	
	a.+Ø	(B.1-6) (B.1-138) (B.2-14) (B.2-35) (B.2-107) (B.2-139) (B.2-189) (B.2-199) (B.3-107) (B.3-211) (B.4-108) (B.4-170) (B.4-206) (B.6-30) (B.12-1) (B.12-58) (B.12-94) (B.18-8) (B.18-9) (B.18-16) (K.5-29) (K.12-11) (K.16-21) (K.16-30) (K.19-19) (K.20-36) (K.20-37) (K.21-20) (K.23-20) (K.25-12) (K.29-25) (K.29-38) (K.31-24)
	a.+Ø+ğa	(B.12-173)
	a.+lar+ğa	(K.20-19)
	a.n+Ø+da	(B.3-218)
	a.+Ø+nī	(B.4-34)
anawū	işte o, şu, uzakta olup hakkında konuşulan kimse veya şeyi işaret ederek gösteren bir söz (<i>anawu</i>). Krş.: <i>ana III, anaw, anawi, anawo, anawu, anawŭ, anāv, anāwŭ, anāwu, ani, anī, ani, ani, anu, anū, ānawu, ānawŭ, ānī, naw, nawu, uī</i>	
	a.+Ø	(B.2-233)
anawŭ	işte o, şu, uzakta olup hakkında konuşulan kimse veya şeyi işaret	

	ederek gösteren bir söz (<i>anawu</i>). Krş.: <i>ana III, anaw, anawı, anawo, anawu, anawū, anāv, anāwū, anāwu, anı, anı, anı, anı, anu, anū, ānawu, ānawū, ānı, naw, nawu, uı</i>
	a.+Ø (B.2-18) (B.2-21) (B.2-25) (B.2-29) (B.2-38) (B.2-48) (B.2-54) (B.2-70) (B.2-80) (B.2-82) (B.2-86) (B.2-109) (B.2-137) (B.2-164) (B.2-176) (B.2-198) (B.3-111) (B.9-7) (B.13-50) (B.18-47) (K.5-27) (K.17-8) (K.17-11) (K.19-17) (K.20-35) (K.21-13) (K.23-20)
	a.+Ø+da (B.3-97)
	a.+Ø+dan (K.1-65)
	a.+Ø+ğa (B.3-162)
	a.+lar (K.19-33)
	a.+lar+dan (K.17-11)
	a.+Ø+ün (B.3-211)
anay I	anne, valide. Krş.: <i>ana II, anaçığ, anā II, aná, ane, anne, ā IV, āna II, ānā II, āne</i>
	a.+Ø (K.1-47) (K.23-41)
	a.+Ø+ım (K.22-14) (K.22-15)
	a.+lar (K.1-12)
anay II	öyle, o şekilde. Krş.: <i>anday, onday, ondây, ønday, unday</i>
	a.+Ø (K.5-4)
anā I	işte, orada, yön gösterme anlamında. Bk.: an(a)+
anā II	anne, valide. Krş.: <i>ana II, anaçığ, anay I, aná, ane, anne, ā IV, āna II, ānā II, āne</i>
	a.+Ø+m (B.8-14)
anāv	işte o, şu, uzakta olup hakkında konuşulan kimse veya şeyi işaret ederek gösteren bir söz (<i>anawu</i>). Krş.: <i>ana III, anaw, anawı, anawo, anawu, anawū, anawū, anāwū, anāwu, anı, anı, anı, anı, anu, anū, ānawu, ānawū, ānı, naw, nawu, uı</i>
	a.+Ø (B.2-177)
anā	işte, orada, yön gösterme anlamında. Bk.: an(a)+
anā-	anlamak, idrak etmek. Krş.: <i>ağna-, ağnā-, ana-, anā-, anla-, anlā-, anna-, aη-, aηa-, aηla-, aηna-, aηnā-, aηnā-, aηnı-, aηni-</i>
	a.-Ø-dıη (B.11-63)
anāwū	işte o, şu, uzakta olup hakkında konuşulan kimse veya şeyi işaret ederek gösteren bir söz (<i>anawu</i>). Krş.: <i>ana III, anaw, anawı, anawo, anawu, anawū, anawū, anāv, anāwu, anı, anı, anı, anı, anu, anū, ānawu, ānawū, ānı, naw, nawu, uı</i>
	a.+Ø (B.2-52)
anā	işte, orada, yön gösterme anlamında. Bk.: an(a)+
anā-	anlamak, idrak etmek. Krş.: <i>ağna-, ağnā-, ana-, anā-, anla-, anlā-, anna-, aη-, aηa-, aηla-, aηna-, aηnā-, aηnā-, aηnı-, aηni-</i>
	a.-Ø-ysıη (B.7-90)
anāwu	işte o, şu, uzakta olup hakkında konuşulan kimse veya şeyi işaret

	ederek gösteren bir söz (<i>anawu</i>). Krş.: <i>ana III, anaw, anawı, anawo, anawu, anawū, anawŭ, anāv, anāwŭ, anāwu, anı, anı̇, anı̇, anı̇, anu, anū, ānawu, ānawŭ, ānı̇, naw, nawu, uı̇</i> a.+Ø (B.17-33)
aná	anne, valide. Krş.: <i>ana II, anaçığ, anay I, anā II, ane, anne, ā IV, āna II, ānā II, āne</i> a.+Ø+m (B.10-2)
anca	ancak, yalnızca. Krş.: <i>ance, ańca</i> a.+Ø (B.2-198)
ance	ancak, yalnızca. Krş.: <i>anca, ańca</i> a.+Ø (B.12-109) (B.14-16)
anda	orada, oraya. Bk.: <i>an(a)+</i>
andan I	oradan. Bk.: <i>an(a)+</i>
andan II	ondan sonra. Bk.: <i>a(n)</i>
andağ	ondan sonra. Bk.: <i>a(n)</i>
anday	öyle, o şekilde. Krş.: <i>anay II, onday, ondāy, ɛnday, unday</i> a.+Ø (K.16-25)
andā	orada. Bk.: <i>an(a)+</i>
andă	orada. Bk.: <i>an(a)+</i>
andá	orada. Bk.: <i>an(a)+</i>
ane	anne, valide. Krş.: <i>ana II, anaçığ, anay I, anā II, aná, anne, ā IV, āna II, ānā II, āne</i> a.+Ø+si (B.10-49)
anı	işte o, şu, uzakta olup hakkında konuşulan kimse veya şeyi işaret ederek gösteren bir söz (<i>anawu</i>). Krş.: <i>ana III, anaw, anawı, anawo, anawu, anawū, anawŭ, anāv, anāwŭ, anāwu, anı, anı̇, anı̇, anu, anū, ānawu, ānawŭ, ānı̇, naw, nawu, uı̇</i> a.+Ø (K.3-22) (K.3-23)
anı̇	işte o, şu, uzakta olup hakkında konuşulan kimse veya şeyi işaret ederek gösteren bir söz (<i>anawu</i>). Krş.: <i>ana III, anaw, anawı, anawo, anawu, anawū, anawŭ, anāv, anāwŭ, anāwu, anı, anı̇, anı̇, anu, anū, ānawu, ānawŭ, ānı̇, naw, nawu, uı̇</i> a.+Ø (B.7-64) (B.8-92)
anı	işte o, şu, uzakta olup hakkında konuşulan kimse veya şeyi işaret ederek gösteren bir söz (<i>anawu</i>). Krş.: <i>ana III, anaw, anawı, anawo, anawu, anawū, anawŭ, anāv, anāwŭ, anāwu, anı, anı̇, anı̇, anu, anū, ānawu, ānawŭ, ānı̇, naw, nawu, uı̇</i> a.+Ø _{yē} (B.1-5)
anı_{yē}	orası, o yer. Ulanma, kaynaşma, ünsüz erimleri ve ünlü yutulması sonucunda bu şekle dönüşmektedir. Bk.: <i>anı, yē</i>
anı̇	işte o, şu, uzakta olup hakkında konuşulan kimse veya şeyi işaret ederek gösteren bir söz (<i>anawu</i>). Bk.: <i>anı̇ yaK, anı̇ yer</i> . Krş.: <i>ana III, anaw, anawı, anawo, anawu, anawū, anawŭ, anāv, anāwŭ, anāwu, anı, anı̇, anı̇, anu, anū, ānawu, ānawŭ, ānı̇, naw, nawu, uı̇</i> a.+Ø _{yaKKa} (K.25-1)

	a.+Ø yerde (K.20-29)
anĩ yaK	orası, o taraf. Ulanma, kaynaşma, ünsüz erimesi ve ünlü yutulması sonucunda bu şekilde dönüşmektedir. Bk.: anĩ, yaK II
anĩ yer	orası, o yer. Ulanma, kaynaşma, ünsüz erimesi ve ünlü yutulması sonucunda bu şekilde dönüşmektedir. Bk.: anĩ, yer
anla-	anlamak, idrak etmek. Krş.: <i>ağna-, ağnâ-, ana-, anâ-, anâ-, anlâ-, anna-, aň-, aňa-, aňla-, aňna-, aňnâ-, aňnâ-, aňni-, aňni-</i> a.-ş-Ø-tıK (K.3-14)
	a.-t-Ø-a (K.17-12)
anlâ-	anlamak, idrak etmek. Krş.: <i>ağna-, ağnâ-, ana-, anâ-, anâ-, anla-, anna-, aň-, aňa-, aňla-, aňna-, aňnâ-, aňnâ-, aňni-, aňni-</i> a.-Ø-yman (K.4-24)
ann	işte, ora, işaret etme ve yön gösterme kelimesi. Krş.: <i>a III, an II, an(a)+, anna, ā I, ān(a)+, ān(a)+, āna, nā, øn+</i> a.+Ø (B.2-14)
anna	işte, ora, işaret etme ve yön gösterme kelimesi. Krş.: <i>a III, an II, an(a)+, ann, ā I, ān(a)+, ān(a)+, āna, nā, øn+</i> a.+Ø (B.4-46)
anna-	anlamak, idrak etmek. Krş.: <i>ağna-, ağnâ-, ana-, anâ-, anâ-, anla-, anlâ-, aň-, aňa-, aňla-, aňna-, aňnâ-, aňnâ-, aňni-, aňni-</i> a.-Ø-cağ (K.19-12)
	a.-Ø-cağsın (K.14-24)
	a.-Ø-dın (K.14-20)
	a.-Ø-diğ (K.19-19) (K.19-33) (K.19-37)
	a.-Ø-diğmi (K.19-12) (K.19-41)
	a.-Ø-ğanımızğa (K.26-3)
	a.-ma-yım (B.2-139)
	a.-ma-ysin (K.14-24)
	a.-Ø-rman (K.26-23)
	a.-ş-Ø-abilemen (K.15-49)
	a.-ş-Ø-ğanı (K.26-20)
	a.-ş-ıl-ma-y (K.11-30)
	a.-ş-Ø-ırman (K.26-23)
	a.-ş-Ø-mağ (K.19-30)
	a.-ş-tır-ma-y (K.25-16)
	a.-t-Ø-a (K.24-5)
	a.-t-Ø-atanedí (K.23-25)
	a.-t-Ø-ır (K.25-8)
	a.-t-Ø-sa (K.25-9)
	a.-t-Ø-Kan (K.15-4)
	a.-t-Ø-Kanlarında (K.15-9)
	a.-Ø-y (K.8-8)
	a.-Ø-ycaz (K.12-9)
	a.-Ø-ysinmi (K.15-27)

annam	anlam, mana a.+Ø+ıııda (K.15-51)
annan I	oradan. Bk.: <i>an(a)+</i>
annan II	ondan sonra. Bk.: <i>a(n)</i>
annaı	ondan sonra. Bk.: <i>a(n)</i>
anne	anne, valide. Krş.: <i>ana II, anaıııı, anay I, anā II, aná, ane, ā IV, āna II, ānā II, āne</i> a.+Ø+m (B.3-150) (K.22-12) (K.22-16) a.+Ø+mni (K.6-2) a.+Ø+si (K.18-22)
ant	ant, yemin, söz verme a.+Ø (K.1-73)
anter	elbise, kız elbisesi. Krş.: <i>anterııık</i> a.+Ø (B.3-118) (B.3-121) a.+Ø+ı (K.18-3) a.+Ø+ıme (B.2-90) a.+ler (B.3-163) a.+Ø+likmı (B.11-24)
anterııık	elbise, kız elbisesi. Krş.: <i>anter</i> a.+Ø+ten (B.2-134)
antina	Rus., (antena) uydu a.+Ø (B.5-103)
anu	işte o, Őu, uzakta olup hakkında konuŐulan kimse veya Őeyi iŐaret ederek gősteren bir sőz (<i>anawu</i>). Krş.: <i>ana III, anaw, anawı, anawo, anawu, anawū, anawū, anāv, anāwū, anāwu, anı, anı, anı, anı, anū, ānawu, ānawū, ānı, naw, nawu, uı</i> a.+Ø (B.3-186) (K.13-3) (B.14-3) (K.23-5) a.+Ø+nı (K.8-7)
anuday	öyle, o kadar. Krş.: <i>awuııday</i> a.+Ø (K.10-19)
anū	işte o, Őu, uzakta olup hakkında konuŐulan kimse veya Őeyi iŐaret ederek gősteren bir sőz (<i>anawu</i>). Krş.: <i>ana III, anaw, anawı, anawo, anawu, anawū, anawū, anāv, anāwū, anāwu, anı, anı, anı, anı, anu, ānawu, ānawū, ānı, naw, nawu, uı</i> a.+Ø (K.23-11)
aıı-	anlamak, idrak etmek. Krş.: <i>aıına-, aıınā-, ana-, anā-, anā-, anla-, anlā-, anna-, aııa-, aııla-, aıına-, aıınā-, aıınā-, aıını-, aıını-</i> a.-t-Ø-a (B.10-75)
aııa-	anlamak, idrak etmek. Krş.: <i>aıına-, aıınā-, ana-, anā-, anā-, anla-, anlā-, anna-, aıı-, aııla-, aıına-, aıınā-, aıınā-, aıını-, aıını-</i> a.-ma-yım (B.6-65)
aııla-	anlamak, idrak etmek. Krş.: <i>aıına-, aıınā-, ana-, anā-, anā-, anla-, anlā-, anna-, aıı-, aııa-, aıına-, aıınā-, aıınā-, aıını-, aıını-</i> a.-t-Ø-a (B.3-23)

aḡna-	anlamak, idrak etmek. Krş.: <i>aḡna-</i> , <i>aḡnā-</i> , <i>ana-</i> , <i>anǎ-</i> , <i>anā-</i> , <i>anla-</i> , <i>anlā-</i> , <i>anna-</i> , <i>aḡ-</i> , <i>aḡa-</i> , <i>aḡla-</i> , <i>aḡnā-</i> , <i>aḡnā-</i> , <i>aḡni-</i> , <i>aḡni-</i> a.-Ø-dılar (B.2-169) a.-ma-yım (B.2-139) (B.2-141) a.-t-Ø-atanedi (K.20-14) a.-t-Ø-maḡa (B.20-30) a.-t-Ø-tı (K.12-4) a.-Ø-ysın (B.1-12) a.-Ø-ysıḡ (B.1-17) (B.7-88)
aḡnā-	anlamak, idrak etmek. Krş.: <i>aḡna-</i> , <i>aḡnā-</i> , <i>ana-</i> , <i>anǎ-</i> , <i>anā-</i> , <i>anla-</i> , <i>anlā-</i> , <i>anna-</i> , <i>aḡ-</i> , <i>aḡa-</i> , <i>aḡla-</i> , <i>aḡna-</i> , <i>aḡnā-</i> , <i>aḡni-</i> , <i>aḡni-</i> a.-Ø-nnar (B.2-248)
aḡnā-	anlamak, idrak etmek. Krş.: <i>aḡna-</i> , <i>aḡnā-</i> , <i>ana-</i> , <i>anǎ-</i> , <i>anā-</i> , <i>anla-</i> , <i>anlā-</i> , <i>anna-</i> , <i>aḡ-</i> , <i>aḡa-</i> , <i>aḡla-</i> , <i>aḡna-</i> , <i>aḡnā-</i> , <i>aḡni-</i> , <i>aḡni-</i> a.-Ø-ysın (K.3-20)
aḡni-	anlamak, idrak etmek. Krş.: <i>aḡna-</i> , <i>aḡnā-</i> , <i>ana-</i> , <i>anǎ-</i> , <i>anā-</i> , <i>anla-</i> , <i>anlā-</i> , <i>anna-</i> , <i>aḡ-</i> , <i>aḡa-</i> , <i>aḡla-</i> , <i>aḡna-</i> , <i>aḡnā-</i> , <i>aḡnā-</i> , <i>aḡni-</i> a.-Ø-ycaḡ (B.9-1)
aḡni-	anlamak, idrak etmek. Krş.: <i>aḡna-</i> , <i>aḡnā-</i> , <i>ana-</i> , <i>anǎ-</i> , <i>anā-</i> , <i>anla-</i> , <i>anlā-</i> , <i>anna-</i> , <i>aḡ-</i> , <i>aḡa-</i> , <i>aḡla-</i> , <i>aḡna-</i> , <i>aḡnā-</i> , <i>aḡnā-</i> , <i>aḡni-</i> a.-Ø-siḡ (B.7-79)
ańca	ancak, yalnızca. Krş.: <i>anca</i> , <i>ance</i> a.+Ø (B.2-258)
ap	bu, işte bu, yer ve zamanda en yakın olanı işaret ederek gösteren bir söz (<i>abu</i>). Krş.: <i>ab</i> , <i>abı</i> , <i>abī</i> , <i>abī</i> , <i>abi</i> , <i>abi II</i> , <i>abī</i> , <i>abu</i> , <i>abū</i> , <i>abū</i> , <i>ab</i> , <i>apı</i> , <i>apī</i> , <i>ābı</i> a.+Ø (B.1-180) (B.12-199)
ap-	yapmak, etmek. Ulanma, kaynaşma ve ünlü yütülmesi sonucunda bu şekli almaktadır. Bk.: <i>n ap-</i> , <i>n ap-</i> . Krş.: <i>áb-</i> , <i>ep-</i> , <i>ya-</i> , <i>yap- I</i> , <i>yāp- I</i> , <i>yāp-</i> , <i>yep-</i> n a.-Ø-a (B.11-64) n a.-Ø-acaḡ (B.21-16) n a.-Ø-acaḡ (B.1-35) (B.2-228) (B.12-188) (B.17-23) n a.-Ø-acān (B.18-20) n a.-Ø-asıḡ (B.18-53) n a.-Ø-asız (B.1-177) n a.-Ø-ayım (B.12-144) (B.17-26) (B.18-61) n a.-Ø-ayık (B.6-88) n a.-Ø-ayim (B.1-57) n a.-Ø-ḡannar (B.12-5) n a.-Ø-īp (B.12-61) n a.-Ø-tıḡ (B.4-88) n a.-Ø-tıḡ (B.11-8) (B.15-11) n a.-Ø-asın (B.14-2)

ap̣çih-	alıp çıkmak, çıkarmak. Bir takım ses olayı sonucunda (büzülme, ulanma ve kaynaşma) bu şekli almaktadır Bk.: a-, çih-
ap̣ket-	alıp gitmek, götürmek. Bir takım ses olayı sonucunda (büzülme, ulanma ve kaynaşma) bu şekli almaktadır Bk.: a-, ket-
ap̣kél-	alıp gelmek, getirmek. Bir takım ses olayı sonucunda (büzülme, ulanma ve kaynaşma) bu şekli almaktadır Bk.: a-, kél-
ap̣kît-	alıp gitmek, götürmek. Bir takım ses olayı sonucunda (büzülme, ulanma ve kaynaşma) bu şekli almaktadır Bk.: a-, kît-
apa	abla, teyze. Krş.: <i>abaKây, abay, apahay, apahây, apaKây, apaKây, apay, apayçıK, apăKây, apâhây</i> a.+Ø (B.2-216)
apahay	eş, hanım, kadın. Köstence ağzında kadına bu şekilde hitap ederler. Krş.: <i>abaKây, abay, apa, apahây, apaKây, apaKây, apay, apayçıK, apăKây, apâhây</i> a.+Ø (K.10-12) (K.19-10) (K.19-17) (K.19-24) (K.21-4) (K.30-12) a.+Ø+ı (K.17-5) (K.19-9) (K.19-13) (K.19-14) a.+Ø+ına (K.19-13) a.+lar (K.30-10) (K.30-11) a.+lar+ğa (K.18-8)
apahây	eş, hanım, kadın. Köstence ağzında kadına bu şekilde hitap ederler. Krş.: <i>abaKây, abay, apa, apahay, apaKây, apaKây, apay, apayçıK, apăKây, apâhây</i> a.+Ø+ğa (K.11-40) a.+lar (K.5-8) (K.5-9)
apaKây	eş, hanım, kadın. Köstence ağzında kadına bu şekilde hitap ederler. Krş.: <i>abaKây, abay, apa, apahay, apahây, apaKây, apaKây, apay, apayçıK, apăKây, apâhây</i> a.+Ø (K.3-21) (K.11-38) (K.28-13) a.+Ø+ın (K.3-21) a.+Ø+nın (K.3-21)
apaKây	eş, hanım, kadın. Köstence ağzında kadına bu şekilde hitap ederler. Krş.: <i>abaKây, abay, apa, apahay, apahây, apaKây, apay, apayçıK, apăKây, apâhây</i> a.+lar (K.11-38)
apay	eş, hanım, kadın. Bahçesaray ağzında kadına bu şekilde hitap ederler. Krş.: <i>abaKây, abay, apa, apahay, apahây, apaKây, apaKây, apayçıK, apăKây, apâhây</i> a.+Ø (B.1-60) (B.4-40) (B.4-105) (B.7-61) (B.11-25) (B.12-40) (B.22-4) (B.22-10) a.+Ø+ı (B.1-80) (B.3-201) (B.3-202) (B.6-112) (B.8-9) (B.12-38) (B.12-107) (B.12-110) a.+Ø+ım (B.7-17) (B.20-19) a.+Ø+ın (B.18-36)

	a.+Ø+ĩ	(B.1-62)
	a.+Ílar	(B.1-28) (B.11-27)
	a.+Ílar+ı	(B.12-41)
	a.+Ílar+ın	(B.7-35) (B.11-27)
apayçıK	hanım, kadın, hanımcık. Krş.: <i>abaKáy, abay, apaháy, apa, apaháy, apaKáy, apaKáy, apay, apǎKáy, apǎháy</i>	
	a.+çıK+Ø	(B.4-216)
apǎKáy	eş, hanım, kadın. Köstence ağzında kadına bu şekilde hitap ederler. Krş.: <i>abaKáy, abay, apa, apaháy, apaháy, apaKáy, apaKáy, apay, apayçıK, apǎháy</i>	
	a.+Ø+man	(K.25-11)
apǎháy	eş, hanım, kadın. Köstence ağzında kadına bu şekilde hitap ederler. Krş.: <i>abaKáy, abay, apa, apaháy, apaháy, apaKáy, apaKáy, apay, apayçıK, apǎKáy</i>	
	a.+Ø	(K.20-4)
apı	bu, işte bu, yer ve zamanda en yakın olanı işaret ederek gösteren bir söz (<i>abu</i>). Krş.: <i>ab, abı, abĩ, abĩ, abı, abi II, abĩ, abu, abũ, abũ, ab, ap, apı, abı</i>	
	a.+Ø	(B.8-16) (B.21-18)
apĩ	bu, işte bu, yer ve zamanda en yakın olanı işaret ederek gösteren bir söz (<i>abu</i>). Krş.: <i>ab, abı, abĩ, abĩ, abı, abi II, abĩ, abu, abũ, abũ, ab, ap, apı, abı</i>	
	a.+Ø	(B.8-67) (B.12-184) (B.22-11)
apĩs	hapis, mahbes, cezaevi	
	a.+Ø+ke	(B.1-57)
aprel	Rus., Nisan ayı. Krş.: <i>april</i>	
	a.+Ø	(B.19-39)
	a.+Ø+nin	(B.19-10)
april	Rus., Nisan ayı. Krş.: <i>aprel</i>	
	a.+Ø+de	(B.3-3) (B.3-4)
apsalütü	Rus., kesinlikle	
	a.	(B.2-136)
apta	hafta, yedi günden oluşan dönem. Krş.: <i>afta, aftã</i>	
	a.+Ø	(K.31-22)
	a.+Ø+dan	(K.27-12)
	a.+Ø+ğa	(K.28-31)
apteka	Rus., eczane	
	a.+Ø+da	(B.3-59)
	a.+Ø+nı	(B.4-86)
aptésane	abdesthane, abdestin alındığı yer	
	a.+Ø	(K.10-22)
ara	ara, sıra, insan ilikisi	
	1. zaman, sıra, ara	

	a.+Ø+da	(B.1-56) (B.1-59) (B.2-207) (B.4-13) (B.14-18) (K.1-47)
	2. açıklık, aralık, boşluk, mesafe	
	a.+Ø+dan	(K.7-10)
	a.+Ø+ğa	(K.18-7)
	a.+lar+ınnan	(B.19-20)
	a.+Ø+sı	(B.4-183)
	a.+Ø+sında	(B.7-73) (K.1-34)
	a.+Ø+sınnan	(B.17-18)
	a.+Ø+sında	(B.3-157)
	a.+Ø+sna	(B.2-5)
	3. iç, biri birinin arasında	
	a.+lar+ında	(K.29-34)
	a.+Ø+sında	(K.14-21) (K.18-20) (K.25-5)
	a.+Ø+snan	(B.9-17)
	a.+Ø+sına	(B.7-88) (K.22-37) (K.22-38)
	4. kişilerin birbirine karşı olan durumu, ilişkisi	
	a.+Ø+mız	(K.27-11)
	5. ara, zaman, ansızın, birdenbire	
	ek a.+Ø+da	(B.12-87)
araba	at arabası. Krş.: <i>araba, arabaçık, arabaçık, arabā, arba</i>	
	a.+Ø	(B.3-158) (B.3-176) (B.12-46) (B.20-18) (B.22-26) (K.1-85) (K.31-18) (K.31-19)
	a.+Ø+ğa	(K.11-9) (K.21-13) (K.28-32)
	a.+lar+dan	(B.17-36)
	a.+lar+ın	(K.7-7)
	a.+Ø+man	(K.18-13) (K.20-35)
	a.+Ø+nan	(B.1-43)
	a.+Ø+nen	(B.20-37)
	a.+Ø+nı	(K.29-30) (K.31-17)
	a.+Ø+ı	(K.29-31)
	a.+Ø+sı	(B.3-159) (B.18-13)
	a.+Ø+sın	(K.29-29)
	a.+Ø+sınan	(B.11-43)
	a.+Ø+ya	(B.22-30)
	a.+Ø+yı	(B.22-30)
arabaçık	küçük araba, küçük at arabası. Krş.: <i>araba, arabaçık, arabā, arba</i>	
	a.+Ø	(K.26-10)
arabaçık	küçük araba, küçük at arabası. Krş.: <i>araba, arabaçık, arabā, arba</i>	
	a.+Ø+ı	(K.26-10)
arabā	at arabası. ā'nın uzunluğu +ğa ekinin derilmesi sonucunda oluşmuştur Krş.: <i>araba, arabaçık, arabaçık, arba</i>	

	a.+Ø	(B.1-44) (B.1-45)
arafat	yer adı, Mekke'nin doğusundaki tepe, Arafat. Krş.: <i>arafât</i>	
	a.+Ø+ta	(K.7-13)
arafât	yer adı, Mekke'nin doğusundaki tepe, Arafat. Krş.: <i>arafat</i>	
	a.+Ø+ta	(K.7-13)
arafe	arife günü. Krş.: <i>arâfe, arefe, arpe</i>	
	a.+Ø	(B.4-106)
arala-	birilerin arasına girmek, karışmak	
	a.-s-Ø-ip	(K.23-24)
arapça	Arapça, Arap dili. Krş.: <i>arapşa</i>	
	a.+Ø	(B.5-45) (B.6-53)
	a.+Ø+sın	(K.9-1)
arapşa	Arapça, Arap dili. Krş.: <i>arapça</i>	
	a.+Ø	(K.31-5)
araştır-	araştırmak, arayıp sormak, bilgi edinmek	
	a.Ø-dım	(K.15-8)
arâfe	arife günü. Krş.: <i>arafe, arefe, arpe</i>	
	a.+Ø	(B.4-110)
arba	at arabası. Krş.: <i>araba, arabaçık, arabaçık, arabā</i>	
	a.+Ø+nan	(K.23-13)
ard	art, arka, peş. Krş.: <i>art, arı</i>	
	a.+Ø+ın	(K.32-19)
arefe	arife günü. Krş.: <i>arafe, arâfe, arpe</i>	
	a+Ø	(B.5-67)
arenda	Rus., kira, kiralama	
	a.+Ø+ğa	(K.16-8)
arğın	yer adı, Kırım'ın bir köyü, Arğın	
	a.+Ø	(B.16-8)
arha	arka, sırt, peş. Krş.: <i>arKa, ğarKa</i>	
	1. ard, arka taraf	
	a.+Ø+sı	(B.14-3)
	2. insan vücudu, sırt	
	a.+Ø+sın	(K.10-10)
	a.+Ø+mı	(K.10-10)
	3. peş, peşinde	
	a.+Ø+sınan	(B.4-87)
arhudaş	arkadaş, dost, eş. Krş.: <i>ahadaş, arhardaş, arKadaş</i>	
	1. arkadaş, dost	
	a.+Ø	(K.31-25)
	a.+Ø+ım	(B.4-96)
	a.+Ø+lar+ın	(K.14-22)
	2. eş, karı, koca	

	a.+Ø+ım	(B.4-132) (B.4-148) (B.4-194) (B.4-208) (K.27-4) (K.30-18)
arhangilsk	yer adı, Rusya'nın Arhangelsk ili	
	a.+Ø+e	(B.19-6)
arhardaş	arkadaş, dost. Krş.: <i>aḥadaş, arḥadaş, arKadaş</i>	
	a.+Ø+ı	(B.3-62)
	a.+lar+ın	(B.19-42) (K.14-22)
arıḥ I	zayıf, ince vücutlu. Krş.: <i>ārıK</i>	
	a.+Ø	(B.20-28)
arıḥ II	küçük nehir, ırmak	
	a.+Ø+tan	(B.16-24)
arKadaş	arkadaş, dost. Krş.: <i>aḥadaş, arḥadaş, arhardaş</i>	
	1. arkadaş, dost	
	a.+Ø	(B.4-144) (K.4-17) (K.27-10)
	mektéb a.+Ø+ı	(K.26-30)
	a.+lar	(K.1-103)
	a.+lar+ı	(K.17-38)
	2. eş, karı, koca	
	a.+Ø+ımman	(K.27-4)
	a.+Ø+ım	(B.5-110)
	a.+Ø+ımnen	(B.5-40)
	a.+lar+dan	(K.28-14)
arKa	arka, sırt, geri. Krş.: <i>arḥa, ḡarKa</i>	
	1. geri	
	a.+Ø+ḡa	(B.10-19) (B.10-30) (B.10-31)
	2. insan vücudu, sırt	
	a.+Ø+ma	(B.1-33) (B.12-198)
	a.+Ø+ḡa	(B.1-34)
	a.+Ø+sı	(B.16-29) (K.10-28)
	a.+Ø+sında	(B.4-84)
	a.+Ø+sına	(B.16-40)
arman	harman, tahıl demetlerine uygulanan işlem. Krş.: <i>arman</i>	
	a.+Ø	(K.1-59)
armanḡ	harman, harmanlık yer. Krş.: <i>arman</i>	
	a.+Ø+ḡa	(B.4-19)
armıt	armut meyvesi	
	a.+Ø	(B.3-125)
armiya	Rus., askerlik. Krş.: <i>armiyā, armīya</i>	
	a.+Ø	(B.4-59) (B.4-62) (B.4-76)
	a.+Ø+da	(B.2-218) (B.3-28) (B.16-34) (B.17-47) (B.18-55)
	a.+Ø+dan	(B.3-44) (B.3-45) (B.4-8) (B.13-50)

	a.+Ø+dedi	(B.3-43) (B.3-44)
	a.+Ø+ğa	(B.3-143) (B.4-77) (B.16-34)
armiyā	Rus., askerlik. Krş.: <i>armiya, armiya</i>	
	a.+Ø	(B.1-52) (B.4-59) (B.13-50)
armiya	Rus., askerlik. Krş.: <i>armiya, armiyā</i>	
	a.+Ø+dan	(B.9-43)
	a.+Ø+da	(B.4-75)
	a.+Ø+ğa	(B.3-27) (B.9-42)
arpa	tahıllılardan arpa	
	a.+Ø	(B.12-159) (B.18-14)
arpaşık	arpacık soğan. Krş.: <i>arpaşık</i>	
	a.+Ø	(K.28-21)
arpaşık	arpacık soğan. Krş.: <i>arpaşık</i>	
	a.+Ø	(K.28-21)
arpe	arife günü. Krş.: <i>arafe, aráfe, arefe</i>	
	a.+Ø	(K.7-12)
art	art, arka, geri, sırt, peş. Krş.: <i>ard, art</i>	
	1. ard, arka taraf	
	a.+Ø+âñnan	(B.2-264)
	a.+Ø+ında	(B.6-30)
	a.+Ø+ından	(B.3-29)
	a.+Ø+ına	(B.2-134) (B.2-239) (B.12-65) (B.12-67)
	a.+Ø+ında	(B.2-70)
	a.+Ø+ta	(B.16-24) (K.28-22)
	a.+Ø+tan	(B.2-116)
	a.+Ø+tä	(B.2-143)
	2. geri	
	a.+Ø+ına	(B.16-46)
	3. vücudın sırtı	
	a.+Ø+ı	(B.7-69)
	a.+Ø+ından	(K.17-34) (K.17-35)
	a.+Ø+ından	(K.17-35)
	4. peş, peşinde; peşpeşe	
	a.+Ø	(K.1-38)
	a.+Ø artına	(K.1-38)
	a.+Ø+ında	(K.11-49)
	a.+Ø+ımnan	(B.18-41)
	a.+Ø+ınnan	(K.11-40) (K.20-32)
	a.+Ø+ımızdan	(K.31-18) (K.32-16)
	a.+Ø+ına	(B.2-133) (K.1-38) (K.20-33) (K.25-12)
	a.+Ø+ınan	(B.12-119) (K.21-8)
	a.+Ø+ından	(K.1-36) (K.11-43)

	a.+Ø+ınnan	(B.17-51) (K.18-6)
	a.+Ø+la	(K.25-12)
	a.+Ø+lı ardından	(K.1-36)
	a.+Ø+tan	(B.18-14) (B.20-24) (B.22-29)
artıḥ	artık, bundan sonra. Krş.: <i>artıK</i>	
	a.+Ø	(K.1-100)
artıK	artık, bundan sonra. Krş.: <i>artıḥ</i>	
	a.+Ø	(K.1-44) (K.1-94) (K.1-96) (K.1-109)
art	art, arka, peş. Krş.: <i>ard, art</i>	
	a.+Ø+ınnan	(K.32-5)
aru	güzel, iyi, hoş. Krş.: <i>arū, arū, ārū</i>	
	a.+Ø	(B.16-2) (B.16-3) (B.16-45) (K.1-48) (K.1-51) (K.1-61) (K.1-100) (K.1-104) (K.5-21) (K.5-30) (K.6-25) (K.10-12) (K.10-15) (K.10-21) (K.11-16) (K.12-8) (K.16-2) (K.16-10) (K.16-19) (K.16-26) (K.18-15) (K.18-36) (K.19-5) (K.19-6) (K.19-15) (K.19-31) (K.19-42) (K.20-25) (K.21-5) (K.21-10) (K.21-11) (K.21-20) (K.21-26) (K.22-29) (K.23-5) (K.23-15) (K.23-16) (K.23-19) (K.23-35) (K.24-14) (K.24-15) (K.24-16) (K.27-18) (K.28-31) (K.28-32) (K.28-37) (K.28-38) (K.29-17) (K.30-2) (K.30-7) (K.31-10) (K.32-3)
arū	güzel, iyi, hoş. Krş.: <i>aru, arū, ārū</i>	
	a.+Ø	(K.1-50) (K.1-93) (K.16-1) (K.22-33)
arúlik	iyilik, iyi olma durumu	
	a.+Ø+nen	(K.23-40)
arzi	özel isim, Arzı (Arzu)	
	a.+Ø	(B.7-58) (B.7-59) (B.7-63) (B.7-65) (B.7-70) (B.20-23) (B.20-24) (B.20-25) (B.20-26)
ar	o, işte o, uzakta olup hakkında konuşulan kimse veya şeyi işaret ederek gösteren bir kelime (<i>awu</i>). Krş.: <i>a IV, aw, awu(n), awū, awū, āwu, āwū</i>	
	a.+Ø	(K.23-14)
arū	güzel, iyi, hoş. Krş.: <i>aru, arū, ārū</i>	
	a.+Ø	(K.1-26)
as	az, eksik, miktarı az olan. Krş.: <i>az, āz</i>	
	a.+Ø	(B.1-170) (B.1-171) (K.19-34) (K.32-6) (K.32-10)
as- I	açmak, hamur açmak. Krş.: <i>aç-, aṣ-, aṣ-, āṣ-</i>	
	a.-Ø-asın	(B.3-88)
	a.-Ø-asıḡ	(B.3-78) (B.3-84)
as- II	asmak, sarkıtmak, kulak asmak, dinlemek	
	1. kulak asmak, önem vermek, dinlemek	

	hulağ a.-Ø-a	(K.10-17)
	Kulağ a.-Ø-ğan	(B.2-131)
	2. asmak, sarkıtmak	
	a.-ıl-Ø-ğan	(B.3-203)
	a.-ıl-Ø-ğip çüş-	(B.3-201)
	a.-ıl-Ø-ıp	(B.3-50)
	a.-Ø-uwlı	(B.1-67)
	3. yemek pişirmek için kazanı ateşe koymak	
	a.-ıl-Ø-a	(K.21-14)
asçıl	azıcık, biraz, çok az. Krş.: <i>acıh, aççıK, açih, açih I, açiK, asçık, asçıK, asçık, açşıK, azıK</i>	
	a.+Ø	(B.5-96) (B.15-2)
asçık	azıcık, biraz, çok az. Krş.: <i>acıh, aççıK, açih, açih I, açiK, asçih, asçıK, asçık, açşıK, azıK</i>	
	a.+Ø	(B.8-91)
asçık	azıcık, biraz, çok az. Krş.: <i>acıh, aççıK, açih, açih I, açiK, asçih, asçık, asçık, açşıK, azıK</i>	
	a.+Ø	(B.10-65) (B.12-185) (B.15-24)
asçık	azıcık, biraz, çok az. Krş.: <i>acıh, aççıK, açih, açih I, açiK, asçih, asçık, asçıK, açşıK, azıK</i>	
	a.+Ø	(B.2-228)
asab	ashap, sahip, ev sahibi	
	ewin a.+Ø+ı	(B.14-14)
asan	özel isim, Hasan	
	a.+Ø+nı	(B.20-31)
asanoviç	Rus., özel isim: baba adı	
	a.+Ø	(B.9-2)
asanşı	yer adı, Köstence'nin bir köyü, Asanşı. Krş.: <i>asanşı</i>	
	a.+Ø	(K.28-7)
asanşı	yer adı, Köstence'nin Asanşı köyü. Krş.: <i>asanşı</i>	
	1. yer adı, Asanşı	
	a.+Ø+da	(K.28-1)
	2. Asanşı köyün sakinleri, köylüler	
	a.+lar	(K.28-4)
asetin	Asetin milleti	
	a.+Ø	(B.3-207)
asélet	mahsus, bilhassa. Krş.: <i>aselit</i>	
	a.+Ø	(B.14-2)
asélet	mahsus, bilhassa. Krş.: <i>asélet</i>	
	a.+Ø	(B.7-43)
ası	asıl, esas. Krş.: <i>asıl I, asl, āsı</i>	
	a.+Ø	(B.8-52) (K.22-21)
asıl I	asıl, esas, soy, kök. Krş.: <i>ası, asl, āsı</i>	

	1. asıl, esas	
	a.+Ø	(B.1-50) (B.6-33) (B.6-105) (K.9-4) (K.10-5) (K.19-29) (K.24-9) (K.25-4) (K.25-5)
	a.+Ø+da	(K.18-21)
	a.+Ø+ı	(K.3-4)
	2. soy, kök	
	a.+Ø	(K.10-5)
	a.+Ø+ı	(K.22-2) (K.23-1)
	a.+Ø+ından	(K.1-79)
asıl II	asla, hiç, hiçbir zaman. Krş.: <i>asıl</i>	
	a.+Ø	(B.2-209)
asır	asır, yüzyıl	
	a.+Ø	(B.7-83)
asıl	asla, hiç, hiçbir zaman. Krş.: <i>asıl II</i>	
	a.+Ø	(B.2-137) (B.2-230)
asker I	asker, askerlik görevini yapan kimse	
	a.+Ø	(K.15-19)
	a.+ler+ge	(K.1-66)
asker II	askerlik, asker olma durumu. Krş.: <i>akserlik, asker, asker</i>	
	a.+Ø+den	(K.20-38)
askerî	askeri, askerlikle ilgili	
	a.+Ø	(K.15-21)
asker	askerlik, asker olma durumu. Krş.: <i>akserlik, asker II, asker</i>	
	a.+Ø+den	(K.20-37)
aşkolça	Rus., enkaz parçası	
	a.+Ø	(B.4-48)
aslabajit	Rus., boşaltmak	
	a.	(B.10-11)
asl	asıl, kök, söy. Krş.: <i>ası, asıl I, āsı</i>	
	a.+Ø+ı	(K.22-2) (K.23-1)
	a.+Ø+ından	(K.1-79)
asnavnoy	Rus., temel	
	a.	(B.6-55)
asoba	Rus., fazla	
	a.	(B.16-8)
asra-	beslemek, büyütme	
	a.-Ø-ğan	(B.4-153)
	a.-Ø-ğannar	(K.24-12)
	a.-Ø-y	(K.28-28)
	a.-Ø-ysınızımı	(K.6-29)
asret	hasret, özlem	
	a.+ler+ge	(K.1-80)

ast	ast, dip, alt taraf
	a.+Ø+ı (K.1-91)
	a.+Ø+ına (K.1-14)
	a.+Ø+ından (K.27-24)
	a.+Ø+ınnan (K.24-4)
	a.+Ø+ına (K.22-31)
	a.+Ø+ınan (K.24-3)
asta	hasta, rahatsız. Krş.: <i>hasta, Kasta</i>
	a.+Ø bol- (K.10-4)
astala-*	hastalanmak, rahatsız olmak. Bk.: <i>astalan-</i> . Krş.: <i>hastala-, hastala-, Kastala-, Kasta-</i>
	a.-n-Ø-dım (K.30-3)
astalan-	hastalanmak. <i>astalan-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, mevcut çatısıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: <i>astala-*</i>
aşkêr	askerlik, asker olma durumu. Krş.: <i>akserlik, asker II, askêr</i>
	a.+Ø+ye (K.9-7)
aşya	yer adı, Asya kıtası
	a.+Ø+dağı (K.15-36)
aş I	yemek, yiyecek bir şey, aş. Krş.: <i>āş</i>
	a.+Ø (B.2-171) (B.3-41) (B.3-139) (B.4-83) (B.4-123) (B.4-132) (B.4-133) (B.4-192) (B.5-64) (B.5-104) (B.8-83) (B.9-31) (B.12-101) (B.12-133) (B.12-195) (B.18-24) (B.18-58) (B.19-23) (B.19-30) (K.1-52) (K.1-65) (K.16-17) (K.18-5)
	a.+Ø+ha (B.4-185) (B.4-172) (B.5-67)
	a.+Ø+ı (B.4-184) (B.6-63) (K.11-45)
	a.+Ø+ım (B.3-142) (B.4-207)
	a.+Ø+ımız (B.8-86) (K.1-8)
	a.+Ø+ın (B.3-73) (B.3-211) (B.8-53) (B.9-48) (K.1-25) (K.1-29)
	a.+Ø+ını (B.3-211)
	a.+Ø+ını (B.19-36)
	a.+Ø+ını (B.3-122)
	a.+lar (B.2-182) (B.3-214) (B.3-215) (B.4-109) (B.6-63) (B.19-43)
	a.+lar+dan (B.9-47) (B.9-49) (K.1-55)
	a.+lar+ı (B.2-171) (B.5-77) (B.9-48)
	a.+lar+ından (B.4-184)
	a.+Ø+ta (K.1-59)
aş II	aç, aç durumda olmak, açlık. Krş.: <i>aç</i>
	1. aç, açılmış durumda
	a.+Ø (K.1-37)
	2. açlık

	a.+Ø+tan öl-	(B.3-41) (B.6-43) (B.12-57)
aş III	yaş, yıl birimi ile ölçülen zaman. Kelime başındaki y'nin yutulmasıyla bu şekli almıştır. Krş.: <i>cas, caş I, çaş, jaş, yapyaş, yaş I</i>	
	a.+Ø+na	(B.3-166)
aş IV	Rus., hatta	
	a.	(B.12-128)
aş-	açmak, kapalı olan bir şeyi açmak, hamur açmak. Krş.: <i>aç-, as- I, aş-, aş-</i>	
	1. açmak, hamur aşmak	
	a.-Ø	(K.1-18)
	2. kapalı olan bir şeyi açmak	
	a.-Ø	(K.5-16) (K.5-17) (K.17-26) (K.20-10)
	a.-Ø-ıb	(B.16-26)
	a.-Ø-ıK	(K.1-104) (K.7-14)
	a.-Ø-tı	(K.6-13) (K.6-16)
	3. görünmek, göze açılmak	
	a.-ıl-Ø-a	(K.1-83) (K.1-106)
	4. iştah açmak	
	a.-ıl-Ø-ır	(K.1-40)
	5. yolun açılması	
	a.-ıl-Ø-dı	(K.9-12)
	6. başlamak	
	toy a.-ıl-Ø-ğan	(B.11-28)
	7. bir kuruluşun ilk kez açılması	
	a.-ıl-Ø-dı	(K.29-4)
	a.-Ø-tıK	(B.1-144)
	8. çiçek açmak	
	a.-Ø-tı	(B.20-31)
aşa I	aşağı, alt bölüm, dip. Krş.: <i>aşā I, aşşa</i>	
	1. aşağı, alt bölüm	
	a.+Ø	(B.4-23)
	a.+Ø+da	(B.7-51) (K.15-12) (K.20-21)
	a.+Ø+daKı	(B.7-51)
	a.+Ø+ğa	(B.12-199)
	2. dip, alçak, pis	
	a.+Ø	(K.15-27)
aşa II	şöyle işte! Krş.: <i>aşā II</i>	
	a.+Ø	(K.18-27)
aşa-	yemek yemek, ağızda çiğneyerek yutmak. Krş.: <i>aşā-, aşā-, aşá-, aşá-, aşe-, aşşa-, āşa-, āşā-, āşa-, āşa-</i>	
	a.-Ø	(B.20-33) (K.1-25) (K.1-37) (K.1-39) (K.1-40) (K.16-15)
	a.-Ø-dı	(B.2-21)

a.-Ø-dih	(B.19-26)
a.-Ø-dik	(K.2-7)
a.-Ø-dim	(B.8-62) (K.11-25) (K.17-1) (K.17-2)
a.-Ø-diK	(K.14-18)
a.-Ø-diK	(K.1-75)
a.-Ø-dī	(B.14-1)
a.-Ø-ğan	(B.4-134) (B.12-51) (B.19-21)
a.-Ø-ğanğa	(K.1-52)
a.-Ø-ğanın	(K.1-42)
a.-Ø-ğanlar	(K.1-52)
a.-Ø-ğanlarğa	(K.1-78)
a.-Ø-ğannar	(B.12-101)
a.-l-ma-y	(B.19-26)
a.-l-Ø-sa	(K.1-45) (K.1-49)
a.-Ø-m (m < yım)	(B.19-40)
a.-Ø-ma	(B.6-111)
(ma < mağa)	
a.-Ø-mağa	(B.3-41) (B.4-211) (B.18-19) (K.1-32)
a.-Ø-maḥ	(B.18-14) (B.18-58) (K.28-14)
a.-Ø-maK	(B.7-44)
a.-ma-y	(B.2-101) (B.4-194)
a.-Ø-mā	(B.1-90) (B.1-127) (B.3-194) (B.6-112) (B.16-41) (B.17-30) (B.18-17) (B.19-17)
(mā < mağa)	
a.-mā-nnar	(B.12-101)
a.-Ø-n (n < ğan)	(K.19-16)
a.-n-Ø-a (n < l)	(B.4-191)
a.-Ø-ñız	(K.19-15)
a.-Ø-p	(B.9-31) (B.10-72) (B.18-51)
a.-Ø-r	(B.3-127) (B.3-178) (B.3-179) (B.20-11)
a.-Ø-sa	(K.1-45)
a.-Ø-sam	(K.1-70)
a.-Ø-san	(K.1-60)
a.-Ø-sarıs	(B.8-54)
a.-Ø-sınnar	(B.12-100)
a.-t-Ø	(B.11-72)
a.-t-Ø-a	(B.3-141) (B.11-72)
a.-t-Ø-ādı	(B.1-98)
a.-t-Ø-mah	(B.2-91)
a.-Ø-w	(K.1-81)
a.-Ø-wun	(K.1-40)
a.-Ø-y	(B.12-59) (K.2-8) (K.10-21) (K.11-33) (K.28-29) (K.28-35)

	a.-Ø-yber	(K.1-35) (K.1-38) (K.1-40) (K.1-41)
	a.-Ø-ydı	(B.1-98)
	a.-Ø-yım	(B.9-51)
	a.-Ø-yında	(B.7-84)
	a.-Ø-yılar	(K.14-27)
	a.-Ø-ymız	(B.3-124)
	a.-Ø-ymiz	(B.3-173)
	a.-Ø-ysın	(B.3-76)
	a.-Ø-ysıñ	(B.3-79) (B.3-82) (B.3-214)
aşam	akşam, ikindiden sonra gelen zaman. Krş.: <i>ahşam, aḥşam, akşam, aKşam</i>	
	a.+Ø	(B.8-37)
aşaw	yeme, içme. Bk.: <i>aşa-</i>	
aşā I	aşağı, alt bölüm, dip. Krş.: <i>aşa I, ašša</i>	
	1. aşağı, alt bölüm	
	a.+Ø	(B.8-14) (B.8-15) (B.12-122) (B.22-2)
	a.+Ø+ma	(B.2-123)
	2. yaklaşık, aşağı yukarı	
	a.+Ø yukarı	(K.3-11)
aşā II	şöyle işte! Krş.: <i>aşa II</i>	
	a.+Ø	(K.27-5)
aşā-	yemek yemek, ağızda çiğneyerek yutmak. Krş.: <i>aşa-, ašā-, ašá-, ašá-, aše-, ašša-, āša-, āšā-, āša-, āša-</i>	
	a.-Ø-n	(B.12-62)
	a.-Ø-nmıs	(B.15-16)
ašā-	yemek yemek, ağızda çiğneyerek yutmak. Krş.: <i>aşa-, ašā-, ašá-, ašá-, aše-, ašša-, āša-, āšā-, āša-, āša-</i>	
	a.-Ø-māyā	(B.3-142)
ašá-	yemek yemek, ağızda çiğneyerek yutmak. Krş.: <i>aşa-, ašā-, ašā-, ašá-, aše-, ašša-, āša-, āšā-, āša-, āša-</i>	
	a.-Ø-y	(B.7-85) (K.19-19)
ašá-	yemek yemek, ağızda çiğneyerek yutmak. Krş.: <i>aşa-, ašā-, ašā-, ašá-, aše-, ašša-, āša-, āšā-, āša-, āša-</i>	
	a.-Ø-cañ	(B.4-205)
	a.-Ø-sañ	(B.19-26)
	a.-Ø-y	(K.11-35) (K.19-16)
	a.-Ø-ylar	(K.11-34)
aše-	yemek yemek, ağızda çiğneyerek yutmak. Krş.: <i>aşa-, ašā-, ašā-, ašá-, ašá-, ašša-, āša-, āšā-, āša-, āša-</i>	
	a.-Ø-ysıñ	(B.3-89)
aşhana	yemekhane, toplu olarak yemek yenilen yer. Krş.: <i>aşKana</i>	
	a.+Ø+ğa	(K.21-24)
aşı-*	mayalamak, hamuru mayalamak. Bk.: <i>aşıt-</i> . Krş.: <i>aşı-*</i>	
	a.-t-ıl-Ø-ğan	(K.1-16)

	a.-t-ıl-ma-ğan	(K.1-16)
aşıla-	haşlamak, pişirmek	
	a.-ma-ymıs	(K.13-13)
aşıt-	mayalamak, hamuru mayalamak. <i>aşıt-</i> fiili ettirgen kök çatılıdır, mevcut çatısıyla kullanılmaktadır. Bk.: <i>aşıt-*</i>	
aşî-*	mayalamak, hamuru mayalamak. Bk.: <i>aşît-</i> . Krş.: <i>aşıt-*</i>	
	a.-t-Ø-aman	(K.22-35)
	a.-t-Ø-asın	(K.11-41) (K.16-12)
aşılar	yer adı, Köstence'nin Ajılar köyü. Krş.: <i>acılar, acılar, ajılar, ajılar, ajılar, aşılar</i>	
	a.+Ø	(K.9-7) (K.5-1) (K.5-3)
	a.+Ø+da	(K.21-21)
	a.+Ø+ğa	(K.5-3)
aşît-	mayalamak, hamuru mayalamak. <i>aşît-</i> fiili ettirgen kök çatılıdır, mevcut çatısıyla kullanılmaktadır. Bk.: <i>aşî-*</i>	
aşKana	yemekhane, toplu olarak yemek yenilen yer. Krş.: <i>aşhana</i>	
	a.+Ø+da	(K.1-14)
aşla-	ikileme, ikilemenin ikinci kelimesi	
	borşlandıK a.-n-Ø-	(B.2-206)
	dİK	
aşlıh	açlık, yokluk. Krş.: <i>açlıh II, açlıh, açlıK, aşlıK</i>	
	a.+Ø	(B.4-56) (B.5-11) (B.12-155)
	a.+Ø+tan	(K.1-49)
aşlıK	açlık, yokluk. Krş.: <i>açlıh II, açlıh, açlıK, aşlıh</i>	
	a.+Ø	(B.2-71) (B.7-16) (B.12-203)
	a.+Ø+ın	(B.2-44)
aşşa	aşağı, alt bölüm, dip. Krş.: <i>aşa I, aşā I</i>	
	a.+Ø+dan	(B.2-85)
aşşa-	yemek yemek, ağızda çiğneyerek yutmak. Krş.: <i>aşa-, aşā-, aşā-, aşā-, aşā-, aşē-, āşa-, āšā-, āša-, āša-</i>	
	a.-ma-yman	(K.1-42)
	a.-Ø-r	(B.3-179)
	a.-t-Ø-mā	(B.2-89)
aşşıK	azıcık, biraz, çok az. Krş.: <i>acıh, aççıK, açlıh, açlıh I, açtıK, aşçıh, aşçıK, aşçıK, aşçık, azıK</i>	
	a.+Ø	(B.16-4)
aşsure	aşure ayı, Muharrem ayı	
	a.+Ø	(K.22-26)
aşüre	aşure tatlısı	
	a.+Ø	(K.22-26) (K.22-27) (K.22-28)
	a.+Ø+de	(K.22-26)
aş-	açmak, kapalı olan bir şeyi açmak, çiçek açmak. Krş.: <i>aç-, as- I, aş-, āş-</i>	
	1. açmak, kapalı olan bir şeyi açmak	

	a.-Ø-tım	(K.23-32)
	2. çiçek açmak	
	a.-Ø-a	(K.30-7)
aşaytlı	yemek, yiyecek bir şey	
	a.+Ø+ı	(K.20-20)
aşşılar	yer adı, Köstence'nin Ajılar köyü. Krş.: <i>acılar, acılar, ajılar, ajılar, ajılar, aşşılar</i>	
	a.+Ø	(K.32-1)
at I	at, atgillerden	
	a.+Ø	(B.3-159) (B.3-214) (B.3-215) (B.4-180) (B.6-39) (B.6-75) (B.11-42) (B.11-43) (B.11-54) (B.11-73) (B.18-2) (B.20-18) (B.20-21) (B.20-36) (B.22-26) (K.1-85) (K.14-3) (K.23-26) (K.31-19)
	a.+Ø+a	(B.22-26)
	a.+Ø+ı	(B.3-159) (K.20-7)
	a.+Ø+ım	(B.11-62) (K.20-12)
	a.+Ø+ımın	(K.1-73)
	a.+lar	(B.9-10) (B.11-56)
	a.+lar+dan	(B.11-55) (B.17-35)
	a.+lar+ğa	(K.18-13)
	a.+lar+ı	(B.11-77)
	a.+lar+ın	(B.11-58) (K.7-7) (K.23-27) (K.29-31)
	a.+lar+man	(K.26-6)
	a.+lar+ın	(B.11-56)
	a.+Ø+lısıñım	(K.31-28)
	a.+Ø+lıman	(K.31-28)
	a.+Ø+nen	(B.4-180)
at II	ad, isim, nam. Krş.: <i>ad, add, at, ād</i>	
	a.+Ø	(B.5-60) (B.5-62) (B.8-28)
	a.+Ø+ı	(B.10-74) (K.3-21) (K.3-22) (K.4-17) (K.8-1) (K.10-2) (K.10-4) (K.11-13) (K.15-47) (K.15-52) (K.17-15) (K.23-2) (K.24-2) (K.24-9)
	a.+Ø+ın	(K.26-32)
	a.+Ø+ın	(K.4-2)
	a.+Ø+ından	(K.9-16)
	a.+Ø+ıñ	(K.9-16)
	a.+lar+dan	(B.5-62)
	a.+lar+ı	(K.4-10)
at III	Rus., şöyle	
	a.	(B.3-33)
at- I	atmak, fırlatmak, kovmak, katmak	
	1. atmak, fırlatmak	

a.-Ø-a	(B.1-57) (B.12-151) (B.12-152)
alıp a.-Ø-a	(B.12-151) (B.12-152)
a.-Ø-alar	(B.17-34)
a.-Ø-am	(B.2-151)
a.-Ø-amadı	(B.9-32)
a.-Ø-ar	(B.20-8)
a.-Ø-ıp	(B.1-78) (B.13-37) (K.3-16)
a.-ıl-Ø-ıp kıl-	(B.9-18)
a.-Ø-mağa	(B.17-29)
2. kendini bırakmak, atmak	
a.-Ø-alar	(B.12-67) (B.12-68)
a.-Ø-ar	(K.22-11)
3. kovmak, dışarı vermek, işten atmak	
alıp a.-Ø-alar	(B.12-143)
a.-Ø-tılar	(K.15-26)
4. katmak	
a.-Ø-amıs	(K.13-14)
5. koymak, sokmak, vermek	
a.-Ø-asıñ	(B.3-92)
6. çöpe atmak, kaldırmak	
a.-Ø-asañ	(K.10-21)
a.-Ø-edile	(B.10-46)
a.-Ø-edile	(B.10-49)
a.-Ø-mā	(B.18-49)
a.-Ø-tı	(B.13-46) (B.17-23) (B.17-44)
ķoterdı a.-Ø-tı	(B.13-46)
kóterdi a.-Ø-tı	(B.17-23)
ķoterıp a.-Ø-tılar	(B.2-17)
7. kestirip atmak	
kestım a.-Ø-tım	(B.1-181)
koterıp a.-Ø-tım	(B.18-45)
8. adım atmak	
a.-Ø-sañ	(K.31-23)
9. bakmak, göz atmak	
koz a.-Ø-ıp	(B.12-173)
10. el atmak, uzatmak	
a.-Ø-arman	(K.23-39)
11. ateş etmek, öldürmek	
a.-Ø-a	(B.12-116)
a.-Ø-a öldir-	(B.12-61) (B.12-65)
a.-Ø-acañ	(B.17-40)

	a.-Ø-acam	(B.12-129)
	a.-Ø-acaKlar	(B.1-56) (B.3-16) (B.12-90)
	a.-Ø-alar	(B.9-27)
	a.-Ø-ar	(B.12-87)
	a.-Ø-e ediler	(B.17-6)
	a.-Ø-ħan	(B.3-15)
	a.-Ø-ıb ol-	(B.9-30)
	a.-Ø-ıcek	(B.4-17)
	a.-Ø-ıĝ at-	(B.9-32)
	a.-Ø-ıı	(B.17-6)
	a.-Ø-ıp oldır-	(B.6-42)
	a.-ıl-Ø-ĝan	(B.18-55)
	a.-Ø-ıp öldür-/öldir-	(B.1-154) (B.12-72)
	a.-Ø-ıp taşla-	(B.9-23)
	a.-Ø-mā	(B.9-32) (B.17-6) (B.17-23) (B.17-37)
	a.-Ø-tı	(B.12-19)
	a.-Ø-tılar	(B.3-16) (B.9-16)
at- II	etmek, yapmak. Krş.: <i>d-, e- II, ed-, et-, ěd-, ět-, ét-, it- II, t-, yet- II</i>	
	a.-Ø-ip	(B.5-87)
	a.-Ø-íp	(K.17-28)
	a.-tir-Ø-ip	(B.4-182)
at- III	söylemek, anlatmak. Krş.: <i>at- III, ays-, ayt-, ayť-, äyt-, áyt-</i>	
	a.-ma-dı	(B.3-199)
	a.-ma-s	(B.4-218)
ata	ata, baba, ecdat. Krş.: <i>atáy</i>	
	a.+Ø+m	(B.2-115)
	a.+lar+ımız	(K.23-2)
ata-	ad koymak, adlandırmak	
	a.-Ø-dım	(K.26-32)
	a.-Ø-dıK	(K.9-16)
	a.-Ø-ĝannar	(K.15-48)
	a.-Ø-yım	(K.26-34)
atam	adam, insan, kimse. Krş.: <i>adam, adām, ādam</i>	
	a.+Ø	(B.11-74)
atarat	Rus., öldürmek, yok etmek	
	a.	(B.12-30)
atatürk	Mustafa Kemal Paşa Atatürk	
	a.+Ø	(B.7-28)
atáy	ata, dede. Krş.: <i>ata</i>	
	a.+Ø+dan	(K.1-3)
atçe	özel isim, Atçe (Hatice)	
	a.+Ø	(K.6-13)

atdelni	Rus., ayrı	
	a.	(B.1-29) (B.2-30) (B.3-101) (B.3-103)
atdelni	Rus., ayrı	
	a.	(B.1-95)
ateş	alev, ateş. Krş.: <i>atêş</i>	
	a.+Ø	(B.10-47)
	a.+Ø+ın	(B.10-25)
	a.+ler	(B.10-24)
atêş	alev, ateş. Krş.: <i>ateş</i>	
	a.+Ø	(B.6-47)
	a.+Ø+te	(B.4-190)
atiğ	yoğurt, katık. Krş.: <i>hatığ, hatıh, Katığ, Katıh, KatıK, Katıh, KatıK</i>	
	a.+Ø+ı	(K.18-36)
atilla	özel isim; Atilla	
	a.+Ø	(K.26-50)
atık	atik, çabuk davranan	
	a.+Ø	(B.22-28)
atkaz	Rus., red, olumsuz cevap	
	a.	(B.12-53)
atla-	atlamak, sıçramak. Krş.: <i>atlä-</i>	
	a.-Ø-ğan	(B.11-74)
	a.-t-Ø	(B.11-69) (B.11-70)
	a.-t-Ø-a	(B.11-70)
	a.-Ø-y	(B.11-73)
atlä-	atlamak, sıçramak. Krş.: <i>atla-</i>	
	a.-Ø-y	(B.11-73)
atmenil	Rus., iptal etmek	
	a.	(B.1-119)
atmiş	altmış sayısı. Krş.: <i>altmış, altmış, altmış, ältmiş</i>	
	a.+Ø	(K.3-2)
atnaşenya	Rus., ilişki	
	a.+Ø+sı	(B.22-12)
ato	Rus., sanki	
	a.	(B.6-97) (B.20-40)
atta	hatta, bile, hem de	
	a.+Ø	(K.26-5) (K.29-12)
atur	Rus., yer adı, Port Artur (1904-1905 Rus Japon savaşını anlatan bir şarkı)	
	a.+Ø+nun	(B.10-49)
ağ	ad, isim, nam. Krş.: <i>ad, add, at II, ād</i>	
	a.+lar+ını	(K.1-6)
ava	hava, müzik, melodi; ağır ava haytarma (milli dans). Krş.: <i>awa I</i>	

	a.+Ø	(K.1-72)
	a.+Ø+sı	(K.1-72)
avariynıy	Rus., acil durum	
	a.	(B.2-83)
avesle-*	heveslenmek, istekli olmak. Bk.: <i>aveslen-</i>	
	a.-n-Ø-ip	(B.5-70)
aveslen-	heveslenmek, istekli olmak. <i>aveslen-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, mevcut çatısıyla kullanılmaktadır. Bk.: <i>avesle-*</i>	
aveslig	hevesli olma durumu, istekli	
	a.+Ø+i	(B.18-57)
avır-	ağırmak, sızlamak. Krş.: <i>avür-, awur-</i>	
	a.-Ø-sa	(K.1-54)
avır	ağır, zor, acı veren. Krş.: <i>ağır, ağır, avur, awur I, āvir</i>	
	a.+Ø	(K.1-57)
avis	ağız, çenede bulunan ve çiğnemeye yardım eden organ. Krş.: <i>ağız, ağız, ağz, avüz, awuz, awz, āwz</i>	
	a.+Ø	(K.1-13)
avur	ağır, yavaş, ağır ava haytarma. Krş.: <i>ağır, ağır, avır, awur I, āvir</i>	
	a.+Ø	(K.1-72)
avursı-	ağırsamak, kendine zahmet saymak, üşenmek	
	a.-n-Ø-ır	(K.1-39)
avuş	havuç, havuç sebzesi	
	a.+Ø+tan	(K.1-56)
avuş-	değişmek, değiştirmek, birini bırakıp başkasını kullanmak; <i>ag-</i> (DLT:9) <i>değişmek</i> . Krş.: <i>awuş-, awüş-, owuş-</i>	
	a.-tır-Ø	(K.1-26)
avür-	ağırmak, sancı girmek. Krş.: <i>avır-, awur-</i>	
	a.-Ø-sa	(K.1-56)
avüz	ağız, çenede bulunan ve çiğnemeye yardım eden organ. Krş.: <i>ağız, ağız, ağz, avis, awuz, awz, āwz</i>	
	a.+lar+man	(K.1-34)
aw	o, işte o, uzakta olup hakkında konuşulan kimse veya şeyi işaret ederek gösteren bir kelime (<i>awu</i>). Krş.: <i>a IV, ar, awu(n), awū, awū, āwu, āwū, āwu</i>	
	1. o, şu	
	a.+Ø	(B.1-174) (B.2-83) (B.7-16) (B.12-7) (K.10-9)
	2. orası, o yer, o taraf. Bk.: <i>aw yan, aw yer, aw yér</i>	
	a.+Ø yanna	(B.3-218)
	a.+Ø yerde	(B.1-174)
	a.+Ø yere	(B.12-8)
	a.+Ø yérde	(B.7-55) (B.14-2)
aw yan	orası, o taraf. Ulanma, kaynaşma ve ünlü yutulması sonucunda bu şekle dönüşmüştür. Bk.: <i>aw, yan</i>	
aw yer	orası, o yer. Ulanma, kaynaşma ve ünlü yutulması sonucunda bu şekle	

	dönüşmüştür. Bk.: <i>aw, yer</i>
aw yér	orası, o yer. Ulanma, kaynaşma ve ünlü yutulması sonucunda bu şekle dönüşmüştür. Bk.: <i>aw, yér</i>
awa I	hava, hava durumu, müzik. Krş.: <i>ava</i> 1. hava, hava durumu a.+Ø (B.4-174) a.+Ø+da (K.7-14) a.+Ø+sı (K.27-18) (K.27-19) 2. müzik, melodi; ağır ava haytarma (milli dans). Krş.: <i>ava</i> a.+lar+ı (B.10-70) a.+Ø+sı (B.11-37) a.+Ø+sın (B.8-25)
awa II	ağabey, ağa, yaşlı bir insan. Krş.: <i>ağa, ağa I, ağā, aha I, aқа, aKa, ā VI</i> a.+lar+ım (B.15-7) a.+Ø+m (B.15-3)
awan	havan, içinde bir şeyi dövüp ufalamaya yarayan kap. Krş.: <i>awançıK</i> a.+Ø (B.4-199)
awançıK	küçük havan, içinde bir şeyi dövüp ufalamaya yarayan kap. Krş.: <i>awan</i> a.+Ø (B.12-175) a.+Ø+Ka (B.12-174)
awçarқа	Rus., köpek cinsi, çoban köpeği a.+lar+ı (B.12-77)
awcı	avcı, avı kendine iş edinen kimse a.+Ø tüfē (B.17-41)
awdar-	devirmek, yıkmak, dik durumdan yatay duruma getirmek, alt üst etmek. Krş.: <i>ahtar-, aKtar-</i> 1. devirmek a.-Ø-ıp yiber- (B.22-32) 2. çevirmek, üstüne kapatmak a.-Ø-ıp (K.22-37)
awel	evvel, evvel zamanda, evvelde, önce. Krş.: <i>eval, evel, ewela, ever, ewes, ewē, ewel, ewás, ewe, ewel, ewela, ewel, ewwel, ewel, ewel, ewel, ewel, iwel</i> a.+Ø+ı (K.21-14)
awgus	Ağustos ayı. Krş.: <i>awgust</i> a.+Ø (B.4-74) a.+Ø+un (B.4-74)
awgust	Ağustos ayı. Krş.: <i>awgus</i> a.+Ø+ta (B.2-165)
awla-	ağlamak, gözyaşı dökmek. Krş.: <i>ağla-, aġlā-, aġlı-, aġla-, cila-, cila-, cila-, jila-</i> a.-Ø-dı (B.22-3)
awle	öyle, onun gibi, ona benzer. Krş.: <i>awlen, awlě, awlě, awli, āwle, āwle,</i>

awlen, awlě, awle, awlè, awle, ewle, wle

1. öyle, onun gibi

a.+Ø (B.1-29) (B.1-63) (B.1-101) (B.1-118) (B.1-148) (B.1-158) (B.1-170) (B.1-183) (B.2-37) (B.2-58) (B.2-61) (B.2-63) (B.2-72) (B.2-91) (B.2-111) (B.2-122) (B.2-123) (B.2-135) (B.2-147) (B.2-154) (B.2-166) (B.2-178) (B.2-183) (B.2-241) (B.2-256) (B.2-261) (B.3-186) (B.3-196) (B.4-50) (B.4-111) (B.4-128) (B.4-142) (B.4-154) (B.4-157) (B.4-177) (B.4-178) (B.4-180) (B.4-182) (B.4-183) (B.4-184) (B.4-191) (B.4-200) (B.4-235) (B.4-241) (B.5-87) (B.6-51) (B.7-61) (B.9-21) (B.9-22) (B.9-39) (B.11-49) (B.11-55) (B.12-51) (B.12-74) (B.12-75) (B.12-82) (B.12-130) (B.12-149) (B.15-14) (B.15-15) (B.22-32)

a.+Ø+di (B.1-38) (B.1-43)

a.+Ø+cèn (B.3-222)

a.+Ø+jne (B.2-15)

a.+Øtip (B.10-32) (B.20-12)

awle t- öyle yapmak, onun gibi yapmak. Bk.: *awle, t-*

awlejne öylece, tam öyle. Bk.: *awle*

awlen öyle, onun gibi, ona benzer (*awle*). Krş.: *awle, awlě, awlè, awli, awle, awle, awlen, awlě, awle, awlè, awle, ewle, wle*

a.+Ø (B.5-83)

awlè öyle, onun gibi, ona benzer (*awle*). Krş.: *awle, awlen, awlè, awli, awle, awle, awlen, awlě, awle, awlè, awle, ewle, wle*

a.+Ø+jne (B.11-71)

awlějne öylece, tam öyle. Bk.: *awlě*

awlè öyle, onun gibi, ona benzer (*awle*). Krş.: *awle, awlen, awlě, awli, awle, awle, awlen, awlě, awle, awlè, awle, ewle, wle*

a.+Ø (B.9-25) (B.12-82) (B.12-157) (B.13-23) (B.14-2) (B.17-15) (B.22-5) (B.22-17)

a.+Ø+jne (B.12-102) (B.21-8)

awlějne öylece, tam öyle. Bk.: *awlè*

awli öyle, onun gibi, ona benzer (*awle*). Krş.: *awle, awlen, awlě, awlè, awle, awle, awlen, awlě, awle, awlè, awle, ewle, wle*

a.+Ø (B.2-229) (B.3-134)

awös Rus., yulaf

a.+Ø (B.12-174)

awtobuz otobüs, toplu taşıma aracı. Krş.: *aftobus, aftobuz, aftobüz*

a.+Ø+da (K.19-23)

awu(n) o, işte o, uzakta olup hakkında konuşulan kimse veya şeyi işaret ederek gösteren bir kelime (*awu*). Krş.: *a IV, ar, aw, awū, awū, awu, awū, awu*

a.+Ø	(B.1-21) (B.1-33) (B.1-35) (B.1-38) (B.1-39) (B.1-54) (B.1-58) (B.1-59) (B.1-77) (B.2-19) (B.2-101) (B.2-108) (B.2-214) (B.3-48) (B.3-165) (B.3-169) (B.3-202) (B.4-30) (B.4-190) (B.4-217) (B.4-236) (B.4-240) (B.5-83) (B.6-115) (B.7-63) (B.7-84) (B.9-8) (B.9-10) (B.9-11) (B.9-12) (B.9-15) (B.9-17) (B.9-20) (B.9-31) (B.9-33) (B.10-24) (B.10-30) (B.11-35) (B.11-55) (B.11-59) (B.12-8) (B.12-14) (B.12-25) (B.12-62) (B.12-92) (B.12-101) (B.12-116) (B.12-147) (B.12-154) (B.13-15) (B.13-26) (B.13-27) (B.13-28) (B.13-44) (B.13-46) (B.14-2) (B.14-10) (B.15-8) (B.15-26) (B.16-25) (B.16-26) (B.16-31) (B.17-5) (B.17-7) (B.17-9) (B.17-11) (B.17-21) (B.17-22) (B.17-27) (B.17-42) (B.17-51) (B.19-16) (B.19-17) (B.19-21) (B.19-26) (B.19-44) (B.20-11) (B.21-11) (B.21-14) (B.21-16) (B.21-17) (B.21-18) (B.22-10) (B.22-12) (B.22-13) (B.22-25) (B.22-27) (B.22-29) (K.10-22) (K.10-29) (K.15-45) (K.19-37)
a.+Ø+ğa	(K.12-11)
a.+lar+ın	(B.3-219)
a.+Ø+n	(B.2-71) (B.4-201) (B.17-18) (B.20-10) (B.21-6)
a.+Ø+na	(B.1-34) (B.19-24)
a.n+Ø+dan	(K.29-13)
a.+Ø+nen	(B.5-72)
a.+Ø+nı	(B.4-35)
a.+Ø+nı	(B.22-27)
a.n+Ø+nan	(B.22-24)
a.+Ø+η	(B.1-40)
awuᅇday	öyle, o şekilde. Krş.: <i>anuday</i>
a.+Ø	(B.4-221)
awuᅇ	avuᅇ, elin yumulmuş durumu. Krş.: <i>awuᅇ, awuᅇᅇih</i>
a.+Ø	(B.12-58) (B.12-59)
awur I	aᅇir, zor. Krş.: <i>aᅇir, aᅇir, avir, avur, avir</i>
a.+Ø	(K.26-19)
awur II	aᅇri, sancı, Şiddetli acı
a.+Ø+sına	(B.2-140)
awur-	aᅇirmek, acımak, hasta olmak. Krş.: <i>avir-, avir-</i>
1. hasta olmak	
a.-Ø-a	(B.15-1)
a.-Ø-dı	(K.20-12) (K.20-38)
2. aᅇirmek, sancı girmek	
a.-Ø-ᅇanda	(B.18-43)

awuş	avuç, elin yumulmuş durumu. Krş.: <i>awuç, awuşçih</i> a.+lar+ımızın (B.3-145)
awuş-	değişmek, değiştirmek, birini bırakıp başkasını kullanmak; <i>ag-</i> (DLT:9) <i>değişmek</i> . Krş.: <i>avuş-, awuş-, owuş-</i> a.-tır-Ø-dı (B.19-25) a.-tır-Ø-dılar (K.29-14)
awuz	ağız, çenede bulunan ve çiğnemeye yardım eden organ. Krş.: <i>ağız, ağız, ağız, avıs, avüz, awz, awz</i> a.+Ø (K.1-34) a.+Ø+na (B.7-66)
awū	o, işte o, uzakta olup hakkında konuşulan kimse veya şeyi işaret ederek gösteren bir kelime (<i>awu</i>). Krş.: <i>a IV, ar, aw, awu(n), awū, awu, awū, awū</i> a.+Ø (B.4-217)
awū	o, işte o, uzakta olup hakkında konuşulan kimse veya şeyi işaret ederek gösteren bir kelime (<i>awu</i>). Krş.: <i>a IV, ar, aw, awu(n), awū, awu, awū, awū</i> 1. o, řu a.+Ø (B.1-5) (B.1-38) (B.1-62) (B.1-116) (B.1-118) (B.1-159) (B.1-161) (B.1-179) (B.1-182) (B.2-9) (B.2-12) (B.2-50) (B.2-51) (B.2-62) (B.2-69) (B.2-87) (B.2-130) (B.2-132) (B.2-133) (B.2-134) (B.2-135) (B.2-168) (B.2-193) (B.3-21) (B.3-101) (B.3-106) (B.3-172) (B.3-198) (B.3-205) (B.3-212) (B.4-21) (B.4-93) (B.4-239) (B.5-84) (B.5-103) (B.6-107) (B.9-16) (B.9-28) (B.11-67) (B.11-73) (B.12-59) (B.12-116) (B.13-46) (B.17-6) (B.18-14) (K.17-5) a.+Ø+ğa (B.3-168) a.+lar (B.2-147) a.+Ø+n (B.1-86) 2. orası, o yer, o taraf. Bk.: <i>awū yah, awū yir</i> a.+Ø yah (B.2-215) a.+Ø yahtan (B.12-37) a.+Ø yirde (B.3-211)
awū yah	orası, o yer. Ulanma ve kaynařma sonucunda bu řekle dönüşmüřtür. Bk.: <i>awū, yah</i>
awū yir	orası, o yer. Ulanma, kaynařma ve daralma hadiseleri sonucunda bu řekli almaktadır. Bk.: <i>awū, yir</i>
awuş-	değişmek, değiştirmek, birini bırakıp başkasını kullanmak; <i>ag-</i> (DLT:9) <i>değişmek</i> . Krş.: <i>avuş-, awuş-, owuş-</i> a.-tır-Ø-a (K.11-30)
awuşçih	küçük avuç, elin yumulmuş durumu. Krş.: <i>awuç, awuş</i> a.+Ø (B.1-101)
awz	ağız, çenede bulunan ve çiğnemeye yardım eden organ. Krş.: <i>ağız, ağız,</i>

ağz, avıs, avüz, awuz, âwz

a.+Ø+1	(B.18-9)
a.+Ø+ım	(B.3-200) (K.17-2)
a.+Ø+ına	(K.1-68)
a.+Ø+ıñ	(B.18-16)
a.+Ø+ıñnan	(B.6-73)
a.+Ø+ıma	(B.3-200) (K.17-3)
a.+Ø+ıma	(K.17-3)
a.+Ø+ımda	(B.9-1)
a.+Ø+ına	(B.9-31)

ay I

ay, on iki ayın her biri, gökyüzünde görünen ay. Krş.: *ây*

1. ay, yılın on iki ayından her biri

a.+Ø	(B.1-69) (B.1-140) (B.1-157) (B.2-50) (B.2-81) (B.2-83) (B.2-86) (B.2-87) (B.2-108) (B.2-111) (B.2-244) (B.2-254) (B.3-4) (B.3-15) (B.4-8) (B.4-10) (B.6-25) (B.12-114) (B.15-26) (B.18- 40) (B.19-8) (B.19-9) (B.19-29) (K.10-5) (K.15-24) (K.17-1) (K.17-2) (K.20-11)
a.+Ø+da	(B.2-60) (K.15-46)
a.+Ø+dadır	(B.13-43)
a.+Ø+dan	(B.1-3) (B.2-50) (B.2-256) (B.3-39) (K.27-5)
a.+Ø+ğa	(B.2-50)
ramazan a.+Ø+1	(B.5-71)
a.+Ø+ın	(B.3-129) (B.4-169) (B.4-170)
aprel a.+Ø+ınace	(B.19-40)
a.+Ø+ında	(B.4-72) (B.4-175) (K.28-20)
a.+Ø+ımıs	(K.22-26)
değabır a.+Ø+ınace	(B.17-50)
a.+Ø+ını	(B.3-131)
a.+lar+ında	(K.5-13)

2. gece gökyüzünde görünen ay

a.+Ø	(K.1-23) (K.5-13)
yarım a.+Ø	(K.1-23)
yarım a.+Ø+nın	(K.1-93)

ay II

acı, ağrı, şaşırma ve sevinç ifade eden ünlem. Krş.: *ey, oy, ôy*

a.+Ø	(B.2-97) (B.2-232) (B.17-47) (K.1-50) (K.22-9)
------	--

ay III

isteklendirme, çabukluk belirtme sözü, haydi. Krş.: *ayde, aydı, aydı, ayti, ây, âydi, âydi, hadi*

a.+Ø	(B.12-155) (B.15-9) (B.16-2) (K.19-33) (K.25- 13)
------	--

ayağ

ayak, bacak. Krş.: *ayağ, ayağ, ayā, KayāK*

a.+Ø+1	(B.4-49) (B.12-3) (K.10-22)
a.+1+lar+ında	(K.11-30)

	a.+Ø+ın	(B.4-47) (B.4-48)
ayah	nere, ne taraf. Krş.: <i>Kayah</i>	
	a.+Ø+a	(K.31-6)
ayah	ayak, bacak. Krş.: <i>ayağ, ayaK, ayā, KayăK</i>	
	1. ayak, bacak	
	a.+Ø	(B.3-140) (B.22-1)
	a.+lar+ım	(K.20-13)
	a.+lar+ımda	(B.3-69)
	2. çıplak ayak, ayakkabısız, çorapsız	
	yaln a.+Ø	(B.12-198) (B.12-203)
ayahap	ayakkabı, pabuç. Krş.: <i>ayahapçih, ayaKap</i>	
	a.+lar+ı	(K.3-8)
ayahapçih	ayakkabı, pabuç, küçücük ayakkabı. Krş.: <i>ayahap, ayaKap</i>	
	a.+Ø	(B.12-201)
ayahsız	ayaksız, sakat	
	a.+Ø+ı	(K.3-8)
ayaK	ayak, bacak. Krş.: <i>ayağ, ayah, ayā, KayăK</i>	
	1. ayak, bacak	
	a.+Ø	(B.1-32) (B.12-3) (B.12-14) (B.22-10)
	a.+Ø+Ka	(K.23-11)
	a.+lar+ı	(B.11-71)
	a.+lar+ım	(B.12-200) (B.18-43) (K.3-9)
	a.+lar+ımıznan	(B.2-37)
	a.+Ø+lî	(B.12-2)
	a.+Ø+lı	(B.12-3) (K.10-8)
	2. çıplak ayak, ayakkabısız, çorapsız	
	yaln a.+Ø	(B.2-134) (B.12-200)
ayaKap	ayakkabı, pabuç. Krş.: <i>ayahap, ayahapçih</i>	
	a.+Ø	(B.12-160) (K.3-8)
	a.+lar	(B.3-164)
	a.+lar+ı	(B.12-31)
	a.+lar+ın	(B.3-162)
ayā	ayak, bacak. Krş.: <i>ayağ, ayah, ayaK, KayăK</i>	
	a.+Ø+ma	(B.15-1)
	a.+Ø+na	(B.12-32)
	a.+Ø+ŋ	(B.18-53)
ayçiçek	ayçiçeği. Krş.: <i>küntabaK</i>	
	a.+Ø	(K.7-5)
ayda-	araba sürmek, hayvanları sürmek. Krş.: <i>aydá-, ayıda-, ayda-</i>	
	1. araba sürmek	
	a.-Ø-dı	(B.22-30)
	a.-Ø-ğanlarğa	(B.5-11)

	a.-Ø-p	(B.1-22) (B.1-23) (B.1-24)
	a.-Ø-y	(B.12-72)
	a.-Ø-mā	(B.12-73)
	2. hayvanları sürmek, haydamak	
	a.-Ø-dīlar	(B.15-17)
	a.-Ø-p	(B.4-29) (B.4-30) (B.17-29) (B.22-28)
aydamağ	özel isim, Alim Aydamak kahraman adı. Krş.: <i>aydamaK</i>	
	a.+Ø+ın	(B.7-75)
aydamaK	özel isim, Alim Aydamak kahraman adı. Krş.: <i>aydamağ</i>	
	a.+Ø	(B.7-78)
	a.+Ø+ın	(B.7-77)
aydá-	araba sürmek, araba kullanmak. Krş.: <i>ayda-</i> , <i>ayıda-</i> , <i>âyda-</i>	
	a.-Ø-y	(B.12-72)
ayde	isteklendirme, çabukluk belirtme sözü, haydi. Krş.: <i>ay III</i> , <i>aydı</i> , <i>aydı</i> , <i>aytī</i> , <i>āy</i> , <i>āydī</i> , <i>āydt</i> , <i>hadī</i>	
	a.+Ø+m	(K.14-24)
ayder	özel isim, Haydar. Krş.: <i>aydēr</i>	
	a.+Ø	(B.4-1) (B.4-15) (B.6-103)
aydēr	özel isim, Haydar. Krş.: <i>ayder</i>	
	a.+Ø	(B.6-110)
	a.+Ø+de	(B.6-113)
aydı	isteklendirme, çabukluk belirtme sözü, haydi. Krş.: <i>ay III</i> , <i>ayde</i> , <i>aydı</i> , <i>aytī</i> , <i>āy</i> , <i>āydī</i> , <i>āydt</i> , <i>hadī</i>	
	a.	(B.4-231) (B.10-34) (B.12-64) (B.16-1) (B.18-38) (K.18-26) (K.19-8) (K.19-10) (K.28-26)
aydī	isteklendirme, çabukluk belirtme sözü, haydi. Krş.: <i>ay III</i> , <i>ayde</i> , <i>aydı</i> , <i>aytī</i> , <i>āy</i> , <i>āydī</i> , <i>āydt</i> , <i>hadī</i>	
	a.+Ø	(B.1-190) (B.2-264) (B.2-265) (B.2-266) (B.6-98) (B.6-101) (B.8-2) (B.12-119) (B.12-156) (B.18-20) (B.18-36)
ayet	sürelerde yer alan ayet. Krş.: <i>ayēt</i>	
	a.+Ø	(B.12-197)
	a.+ler	(B.4-136)
ayēt	sürelerde yer alan ayet. Krş.: <i>ayēt</i>	
	a.+ler	(B.4-137)
ayıda-	araba sürmek, araba kullanmak. Krş.: <i>ayda-</i> , <i>aydá-</i> , <i>âyda-</i>	
	a.-Ø-wc1s1	(K.22-14)
ayın	aydın, aydınlık. Bk.: <i>kóz ayın</i> , <i>koz ayın</i>	
	kóz a.+Ø	(B.8-22)
	koz a.+Ø	(K.8-7)
ayıp	ayıp, kusur. Krş.: <i>ayıp</i> , <i>ayıp</i>	
	1. ayıp, ahlak kurallarına aykırı olan	
	a.+Ø	(B.8-49) (K.18-12)

	2. kusur, eksiklik
	a.+Ø et- (B.3-3) (B.8-8) (B.8-49)
	a.+Ø ol- (B.8-49)
ayır-	ayırmak, seçmek, farklı davranmak. Krş.: <i>ayır-</i> , <i>ayr-</i>
	1. seçmek
	a.-Ø-alar (K.31-25)
	a.-Ø-dılar (B.12-134)
	2. ayırmak, uzaklaşmak
	a.-ma (K.1-82)
	3. farklı davranmak
	a.-ma-y (K.14-8)
ayırd	farklılığını görmek, ayırmak
	a. et-Ø-amān (B.18-26)
ayırgüllü	Bahçesaray'ın Ayırgül köyünden biri
	a.+Ø (B.10-2)
ayıp	ayıp, utanç verici bir şey, ahlaka aykırı. Krş.: <i>ayıp</i> , <i>ayıp</i>
	a.+Ø (B.2-123)
ayır-	ayırmak, farklı davranmak. Krş.: <i>ayır-</i> , <i>ayr-</i>
	a.-ıl-Ø-ğan (K.14-10)
ayıp	ayıp, kusur, eksiklik. Krş.: <i>ayıp</i> , <i>ayıp</i>
	a.+Ø et- (B.15-1)
ayla-*	dolanmak, başka tarafa dönmek. Bk.: <i>aylan-</i> . Krş.: <i>ayla-*</i> , <i>ayla-*</i>
	a.-n-Ø-ıp (K.6-12)
aylan-	dolanmak, başka tarafa dönmek. <i>aylan-</i> fiili dönüşlü kök çatlıdır, mevcut çatısıyla kullanılmaktadır. Bk.: <i>ayla-*</i>
ayle	aile, akraba
	a.+Ø+nı (K.3-25)
aylığ	aylık, maaş. Krş.: <i>aylığ</i> , <i>aylık</i> , <i>aylık</i>
	a.+Ø (K.30-20)
aylığ	aylık, maaş. Krş.: <i>aylığ</i> , <i>aylık</i> , <i>aylık</i>
	a.+lar (K.3-11)
aylık	aylık, maaş. Krş.: <i>aylık</i> , <i>aylık</i> , <i>aylık</i>
	a.+Ø (K.3-12)
	a.+lar+ım (B.18-40)
aylık	aylık, maaş. Krş.: <i>aylık</i> , <i>aylık</i> , <i>aylık</i>
	a.+Ø+m (B.12-201)
ayla-*	dönmek, dolanmak, dolaşmak, döndürmek. Bk.: <i>aylan-</i> . Krş.: <i>ayla-*</i> , <i>ayla-*</i>
	1. başka tarafa dönmek, çevrilmek
	a.-n-Ø-a (B.12-65) (K.1-13)
	a.-n-dır-Ø-mağ (B.16-46)
	a.-n-Ø-dı (B.22-12)
	a.-n-dır-Ø-ıp (K.23-18)

	a.-n-Ø-sam	(B.2-116)
	2. dolaşmak, gezmek	
	a.-n-Ø-ayıh	(B.15-8)
	a.-n-Ø-ayih	(B.1-130)
	a.-n-Ø-dıh	(B.15-10)
	a.-n-Ø-ğan	(K.3-7)
	a.-n-Ø-ıp	(B.14-10) (K.6-18)
	a.-n-Ø-ıp	(B.4-98)
	3. geri dönmek	
	a.-n-Ø-a	(B.13-26) (B.13-27)
	a.-n-Ø-dı	(K.27-15)
	a.-n-Ø-ıp	(B.1-63)
	4. başını döndürmek, başı dönmek	
	a.-n-Ø-a	(B.9-24) (K.9-3)
	a.-n-dī-Ø-r (-dırır > -dīr)	(B.6-105)
	a.-n-Ø-ır	(K.1-74)
	5. geçmek	
	a.-n-ma-dı	(B.21-2)
aylan-	dolanmak, başka tarafa dönmek. <i>aylan-</i> fiili dönüşlü kök çatlıdır, mevcut çatısıyla kullanılmaktadır. Bk.: <i>ayla-*</i>	
aylā-*	dolanmak, başka tarafa dönmek. Bk.: <i>aylān-</i> . Krş.: <i>ayla-*</i> , <i>ayla-*</i>	
	a.-n-Ø-ıp	(B.9-27)
aylān-	dolanmak, başka tarafa dönmek. <i>aylān-</i> fiili dönüşlü kök çatlıdır, mevcut çatısıyla kullanılmaktadır. Bk.: <i>aylā-*</i> . Krş.: <i>ayla-</i>	
aynı	aynı, farklı olmayan	
	a.+Ø	(K.11-32)
aypetır	yer adı, Kırım'da bulunan dağlardan birinin adı Aypetri	
	a.+Ø	(B.1-23) (B.4-37)
	a.+Ø+den	(B.4-37)
	a.+Ø+ge	(B.15-27)
ayr-	ayırarak, uzaklaşmak. Krş.: <i>ayır-</i> , <i>ayır-</i>	
	a.-ıl-Ø-dım	(B.12-145)
	a.-ıl-Ø-ğanda	(K.11-45)
	a.-ıl-ma-y	(K.1-11)
	a.-ıl-Ø-sa	(K.1-11)
	a.-ıl-ma-ğan	(K.1-79)
	a.-ıl-ış-Ø-a	(B.12-103)
ayran	ayran, yoğurt ve su ile yapılan içecek	
	a.+Ø	(K.21-15)
ayrı	ayrı, birbirinden ayrı, yalnız	
	a.+Ø	(K.5-16) (K.29-10) (K.31-2)
ayriye	özel isim, Hayriye	

	a.+Ø	(K.11-14)
ays-	söylemek, anlatmak. Bk.: <i>n ays-</i> . Krş.: <i>at- III, ayt-, ayıt-, äyt-, áyt-</i>	
	n a.-Ø-sam	(B.3-154)
aysa	oysa, öyle ise, halbuki. Krş.: <i>ayse, aysē, áysa, oyse</i>	
	a.+Ø	(B.11-15) (B.12-53) (B.13-9) (B.13-25)
ayse	oysa, öyle ise, halbuki. Krş.: <i>aysa, aysē, áysa, oyse</i>	
	a.+Ø	(K.19-16)
aysē	oysa, elbette, tabi. Krş.: <i>aysa, ayse, áysa, oyse</i>	
	a.+Ø	(K.16-3) (K.16-19)
ayşa	özel isim, Ayşe. Krş.: <i>ayşe</i>	
	a.+Ø ptē+Ø	(B.3-166)
ayşe	özel isim, Ayşe. Krş.: <i>ayşa</i>	
	a.+Ø	(K.3-21) (K.3-26)
	a.+Ø+ge	(K.3-22)
	a.+Ø+nen	(B.3-97)
ayt-	söylemek, anlatmak, şarkı söylemek, masal anlatmak. Krş.: <i>at- III, ays-, ayıt-, äyt-, áyt-</i>	
	1. söylemek, anlatmak	
	a.-Ø	(B.1-9) (B.2-126) (B.8-3) (B.8-79) (B.12-20) (B.12-22) (K.6-21)
	a.-Ø-a	(B.2-118) (B.2-135) (B.2-139) (B.2-233) (B.3-23) (B.4-220) (B.4-235) (B.4-236) (B.11-40) (B.12-17) (B.12-22) (B.12-64) (B.12-88) (B.12-92) (B.12-109) (B.12-111) (B.12-113) (B.12-117) (B.12-119) (B.13-26) (B.18-6) (B.18-12) (B.21-12) (K.3-25) (K.9-10) (K.14-9) (K.17-14) (K.17-34) (K.17-40) (K.17-43) (K.19-17) (K.20-33) (K.20-34) (K.21-24) (K.22-25) (K.25-16) (K.28-2) (K.28-6) (K.30-12) (K.30-20) (K.31-24)
	a.-Ø-acağım	(K.26-31)
	a.-Ø-acam	(B.2-148)
	a.-Ø-acay	(B.19-19)
	a.-Ø-acām	(B.1-42) (B.1-120)
	a.-Ø-alar	(B.6-46) (B.13-36) (B.17-37) (K.19-40)
	a.-Ø-alār	(K.11-30)
	a.-Ø-am	(B.1-49) (B.2-261) (B.3-46) (B.17-25) (B.17-26) (B.18-51) (K.21-7)
	a.-Ø-ama	(K.19-8) (K.21-1) (K.21-4) (K.21-20) (K.30-19)
	a.-Ø-amacağman	(K.24-7)
	a.-Ø-aman	(B.2-51)
	a.-Ø-ar	(K.1-47) (K.5-17) (K.19-14) (K.30-14)
	a.-Ø-ar ed-	(K.5-17) (K.30-14)
	a.-Ø-arma	(K.7-8)

a.-Ø-arman	(K.6-17)
a.-Ø-arsın	(K.12-6)
a.-Ø-atanedí	(K.21-16)
a.-Ø-ayık	(K.23-32)
a.-Ø-ayım	(B.6-6) (B.6-45) (B.10-55) (B.15-21) (B.22-8) (K.13-6) (K.17-10) (K.30-5)
a.-Ø-ayımmı	(B.8-90)
a.-Ø-ayım	(B.1-12)
a.-Ø-ã	(B.2-135) (B.2-139)
a.-Ø-ãm	(B.12-9)
a.-Ø-ácaKtırsın	(B.3-2)
a.-Ø-áyım	(B.7-57)
a.-Ø-à	(B.2-187)
a.-Ø-áviretanedí	(K.8-3)
a.-Ø-e ed-	(B.2-92) (B.4-151) (B.5-21) (B.5-62)
a.-Ø-edi	(B.5-83)
a.-Ø-ediler	(B.8-35)
a.-Ø-eyim	(B.3-148)
a.-Ø-ēdí	(B.17-28)
a.-Ø-ēdi	(B.2-93)
a.-Ø-ğan	(B.4-240)
a.-Ø-handa	(B.1-132) (K.23-36)
a.-Ø-ħan	(B.4-234) (B.18-10) (K.1-54)
a.-Ø-ħancá	(B.2-150)
a.-Ø-ħandır	(B.7-11)
a.-Ø-ħanı	(K.28-4)
a.-Ø-ħanım	(K.12-7) (K.12-8)
a.-Ø-ħanıızğa	(B.8-9)
a.-Ø-ħanlarımı	(B.1-188)
a.-Ø-ħannar	(B.2-167) (B.17-37)
a.-Ø-ħenişis	(B.4-234)
a.-Ø-ı	(B.3-22) (B.4-233)
a.-Ø-ıb	(K.23-9)
a.-ıl-Ø-maca	(K.4-22)
a.-Ø-ıp	(B.1-124) (B.4-108) (B.6-100) (B.6-104) (B.8-50) (B.17-41) (B.21-12) (B.21-13) (K.17-26) (K.18-30)
a.-Ø-ıp keç-	(B.4-108)
a.-Ø-ıp ver-	(B.6-100) (B.6-104)
a.-Ø-ıp ol-	(B.8-50)
a.-Ø-ıp çıħ-	(B.17-41)
a.-Ø-ıp kel-	(B.21-12)

a.-Ø-ıp yür-	(B.21-13)
a.-Ø-ıp ciber-	(K.17-26)
a.-Ø-ıp cür-	(K.18-30)
a.-Ø-ır	(B.3-147) (B.4-210) (B.6-66) (B.6-105) (B.12-157) (B.19-23)
a.-Ø-ırdık	(B.20-37) (B.20-38)
a.-Ø-ırım	(B.4-159)
a.-Ø-ıñ	(B.12-24)
a.-Ø-ıñız	(K.17-39)
a.-Ø-ıp kit-	(B.11-19)
a.-Ø-ıp taşla-	(K.12-24)
a.-Ø-ırım	(B.11-4)
a.-Ø-Kan	(B.11-73) (K.23-8)
a.-Ø-Kanı	(B.8-52)
a.-Ø-Kanım	(B.8-54) (B.9-53) (K.21-12) (K.26-43)
a.-Ø-Kannar	(B.12-97) (B.12-176)
a.-Ø-Kaşı	(K.17-39)
a.-Ø-macasına	(B.17-27)
a.-ma-dı	(B.17-8)
a.-ma-dım	(B.13-18)
a.-ma-dıla	(B.10-12)
a.-Ø-mağa	(B.4-245) (B.20-40)
a.-Ø-mağ	(B.4-241)
a.-ma-m	(B.13-8)
a.-ma-s	(B.4-218) (K.1-33)
a.-ma-sınar	(B.13-4)
a.-Ø-maya	(B.22-3) (B.22-19)
a.-ma-yım	(B.3-12) (B.15-7)
a.-ma-yılar	(B.21-12)
a.-ma-z	(B.12-196)
a.-ma-zdı	(B.20-40)
a.-ma-zlar	(B.20-37)
a.-Ø-mā	(B.1-161) (B.2-147) (B.13-11) (K.11-46)
a.-Ø-mā iste-	(B.13-11)
a.-mā-ylar	(K.11-31)
a.-mı-ylar	(K.11-31) (K.11-32)
a.-mi-ycaK ol-	(B.13-17)
a.-Ø-sa	(B.12-155) (K.11-32)
a.-Ø-sam	(B.4-160)
a.-Ø-sağ	(B.1-72) (B.1-111) (B.8-50) (K.21-11) (K.31-9)
a.-Ø-sayım	(B.3-186)
a.-Ø-sān	(K.1-26)

	a.-Ø-sın	(B.8-54)
	a.-Ø-tı	(B.1-15) (B.2-157) (B.3-19) (B.3-20) (B.3-21) (B.10-19) (B.22-17) (K.6-13) (K.21-7)
	a.-Ø-tıh	(B.9-29)
	a.-Ø-tıK	(B.1-75)
	a.-Ø-tım	(B.2-265) (B.4-235) (B.5-29) (B.6-110) (B.20-6) (B.20-7) (B.22-3)
	a.-Ø-tıñız	(B.18-59)
	a.-tır-Ø-ar ed-	(K.23-5)
	a.-Ø-tılar	(B.10-11) (B.12-98) (B.19-23)
	a.-tır-Ø-ıp	(K.23-10)
	a.-tır-ma-ñıs	(B.17-47)
	a.-Ø-uwlı	(K.1-53) (K.26-50)
	2. şarkı söylemek	
	türkı a.-Ø-ğanı	(B.19-5)
	turkı a.-Ø-mā	(B.2-97)
	3. masal söylemek	
	masal a.-ma-yma	(K.21-27)
	masal a.-Ø-mā	(B.2-95)
	masal a.-Ø-má	(B.3-135)
	4. söylemek, ne söylemek. Bk.: <i>n ayt-</i>	
	<i>n</i> a.-Ø-acām	(B.16-10)
	<i>n</i> a.-Ø-ayim	(B.1-91) (B.1-99)
	<i>n</i> a.-Ø-ırım	(B.21-2)
	<i>n</i> a.-Ø-Kānar	(B.11-5)
	<i>n</i> a.-Ø-tı	(B.6-110)
aytī	isteklendirme, çabukluk belirtme sözü, haydi. Krş.: <i>ay III, ayde, aydı, aydı, āy, āydī, āydi, hadi</i>	
	a.+Ø	(B.18-28)
aytodır	yer adı, Kırım'ın güneyinde bulunan bir köyün adı Aytodır	
	a.+Ø	(B.13-43)
aytuwlı	ünlü, namlı, meşhur. Bk.: <i>ayt-</i>	
ayt-	söylemek, anlatmak. Krş.: <i>at- III, ays-, ayt-, āyt-, áyt-</i>	
	a.-Ø-ayim	(B.1-20)
ayva	ayva meyvesi. Krş.: <i>aywa</i>	
	a.+Ø	(B.10-67)
ayvan	hayvan, canlı yaratık. Krş.: <i>ayván, aywan, aywān, ayvān, áyvan</i>	
	a.+Ø	(B.1-176) (B.2-21) (B.3-126) (B.11-59)
	a.+lar+ımıs	(B.5-109)
	a.+lar+ın	(K.1-86)
	a.+nar+ımıs	(B.2-233)
	a.+nar+ımız	(B.3-30)

	a.+nar+ın	(B.12-1)
ayván	hayvan, canlı yaratık. Krş.: <i>ayvan, aywan, aywān, ayván, áyvan</i>	
	a.+Ø	(B.10-72) (B.11-60)
aywa	ayva meyvesi. Krş.: <i>ayva</i>	
	a.+Ø	(K.16-2)
aywan	hayvan, canlı yaratık. Krş.: <i>ayvan, ayván, aywān, ayván, áyvan</i>	
	a.+Ø	(B.4-30) (B.10-72) (K.7-6) (K.10-8) (K.16-4) (K.24-12) (K.28-24) (K.29-18)
	a.+nar	(B.2-22) (B.11-40)
	a.+nar+ğa	(K.26-13)
	a.+Ø+nı	(B.4-32)
aywancılık	hayvancılık, hayvan yetiştirme işi	
	a.+Ø	(B.12-10)
aywān	hayvan, canlı yaratık. Krş.: <i>ayvan, ayván, aywan, ayván, áyvan</i>	
	a.+Ø	(K.14-3)
ayván	hayvan, canlı yaratık. Krş.: <i>ayvan, ayván, aywan, aywān, áyvan</i>	
	a.+nar	(B.12-1)
az	az, eksik, miktarı az olan. Krş.: <i>as, āz</i>	
	a.+Ø	(K.1-21) (K.3-10) (K.3-12) (K.9-12) (K.11-48) (K.15-3) (K.25-4) (K.25-5) (K.25-6) (K.30-5)
azam	büyük bir yer	
	a.+Ø+da	(K.17-28)
azaplar	yer adı, Köstence'nin bir köyü, Azaplar	
	a.+Ø	(K.26-1)
	a.+Ø+da	(K.26-33)
	a.+Ø+dan	(K.10-26)
	a.+Ø+ğa	(K.20-5)
azarla-	azarlamak, kırıncı ve sert söz söylemek	
	a.-Ø-dı	(K.23-30)
azbar	evin etrafında toprak meydan, bahçe. Krş.: <i>azbarçī, azbār, azvar</i>	
	a.+Ø	(B.3-17) (B.3-100) (B.11-2) (K.16-4) (K.16-5)
	a.+Ø+a	(K.28-33)
	a.+Ø+da	(B.6-93) (B.9-46) (B.12-177) (K.16-7) (K.26-27) (K.27-8) (K.27-9) (K.28-12) (K.28-18) (K.32-8)
	a.+Ø+ğa	(B.5-107) (B.12-46) (K.28-33)
	a.+Ø+ım	(B.19-40)
	a.+Ø+ımda	(B.3-149)
	a.+Ø+ın	(B.6-31) (B.11-18)
	a.+Ø+ınan	(B.2-210)
	a.+Ø+ında	(B.20-31) (K.6-14)
	a.+lar+ı	(K.1-104)

	a.+Ø+nı	(K.19-34)
azbarçī	evin etrafında küçük toprak meydan, küçük bahçe. Krş.: <i>azbar, azbār, azvar</i>	
	a.+Ø+n	(B.2-57)
azbār	evin etrafında toprak meydan, bahçe. Krş.: <i>azbar, azbarçī, azvar</i>	
	a.+Ø	(B.11-13)
azerbıcan	Azerbaycanlı biri	
	a.+nar	(B.2-59)
azərbâyçân	yer adı, Azerbaycan	
	a.+Ø+da	(K.3-14)
azıĶ	azıcık, biraz, çok az. Krş.: <i>acıĶ, aççıĶ, açıĶ, açıĶ I, açıĶ, aççıĶ, aççıĶ, aççıĶ, aççıĶ</i>	
	a.+Ø	(B.16-4)
azınnıĶ	azınlık, çoğunluk karşıtı	
	a.+lar	(K.15-21)
azır	hazır, tamamlanmış olan	
	a.+Ø	(K.1-24) (K.1-36) (K.11-26) (K.29-14)
azır-la-	hazırlamak, hazır hale getirmek. Krş.: <i>azırle-, azırli-, ozırlè-</i>	
	a.-Ø-dı	(B.4-12)
	a.-n-Ø-a	(B.4-132) (B.4-133)
	a.-Ø-yılar	(B.4-199)
azırle-	hazırlamak, hazır hale getirmek. Krş.: <i>azırle-, azırli-, ozırlè-</i>	
	a.-n-Ø-ıp	(B.5-64)
azırli-	hazırlamak, hazır hale getirmek. Krş.: <i>azırle-, azırle-, ozırlè-</i>	
	a.-Ø-yler	(B.11-56)
azıs	aziz, ermiş, eren biri. Krş.: <i>aziz</i>	
	a.+Ø	(B.4-122)
azız	aziz, ermiş, eren biri. Krş.: <i>azıs</i>	
	a.+Ø	(B.4-126)
	a.+Ø+ge	(B.4-126)
	a.+Ø+ımız	(B.4-122)
azıza	yer adı, Köstence'nin bir köyü, Aziza	
	a.+Ø	(K.32-3)
azvar	evin etrafında toprak meydan, bahçe. Krş.: <i>azbar, azbarçī, azbār</i>	
	a.+Ø+da	(B.6-77)
ā I	işte, ora, işaret etme ve yön gösterme kelimesi. Krş.: <i>a III, an II, an(a)+, ann, anna, ān(a)+, ān(a)+, āna, nā, en+</i>	
	ā.+Ø	(B.2-5) (B.6-45) (K.7-21) (K.13-21) (K.19-9) (K.25-8)
ā II	düşünme ve şaşırma ünlemi. Krş.: <i>a I, e I, ē, ēy</i>	
	ā.+Ø	(B.7-1) (B.15-12) (B.20-14)
ā III	Rus., ama. sadece Bahçesaray ağzında yer almaktadır. Krş.: <i>a</i>	

	ā.	(B.1-3) (B.2-80) (B.3-86) (B.3-133) (B.3-174) (B.3-221) (B.8-14) (B.8-24) (B.13-22)
ā IV (< <i>ana</i>)	anne, valide (<i>ām</i> < <i>anam</i>). Krş.: <i>ana II</i> , <i>anaçıĝ</i> , <i>anay I</i> , <i>anā II</i> , <i>aná</i> , <i>ane</i> , <i>anne</i> , <i>āna II</i> , <i>ānā II</i> , <i>āne</i>	
	ā.+Ø+m	(B.5-6)
ā V (< <i>bala</i>)	çocuk, küçük yaştaki erkek veya kız çocuk, bala; <i>ām</i> (< <i>balam</i>). Krş.: <i>ba II</i> , <i>baĝa</i> , <i>bal I</i> , <i>bala</i> , <i>balaçih</i> , <i>balaçıĥ</i> , <i>balaçıK</i> , <i>balaçī</i> , <i>balaçi</i> , <i>balā</i> , <i>balā</i> , <i>balá</i> , <i>bal</i> , <i>balá</i> , <i>bara</i> , <i>bā I</i> , <i>bāĝā</i> , <i>bāle</i> , <i>bāla</i> , <i>bālā</i> , <i>bāl</i> , <i>bāla</i> , <i>val</i> , <i>vala</i>	
	ā.+Ø+m	(B.8-17)
ā VI (< <i>aĝa</i>)	aĝabey, aĝa, yaşlı bir insan (<i>ām</i> < <i>aĝam</i>). Krş.: <i>aĝa</i> , <i>aĝa I</i> , <i>aĝā</i> , <i>aha I</i> , <i>aĝa</i> , <i>aĶa</i> , <i>awa II</i>	
	ā.+Ø+m	(B.13-40)
ā-	almak, getirmek, götürmek. Bk.: <i>āp kel-</i> , <i>āp kīt-</i> . Krş.: <i>a-</i> , <i>al- I</i> , <i>al</i> , <i>āl-</i> , <i>āl-</i> , <i>āl-</i>	
	ā.-Ø-p keldi	(B.16-16)
	ā.-Ø-p kittiler	(B.4-38)
ābı	bu, işte bu, yer ve zamanda en yakın olanı işaret ederek gösteren bir söz (<i>abu</i>). Krş.: <i>ab</i> , <i>abı</i> , <i>abī</i> , <i>abī</i> , <i>abī</i> , <i>abi II</i> , <i>abī</i> , <i>abu</i> , <i>abū</i> , <i>abū</i> , <i>ab</i> , <i>ap</i> , <i>apı</i> , <i>apī</i>	
	ā.+Ø	(B.3-58)
āble	böyle, bunun gibi, buna benzer, bu şekilde (<i>able</i>). Bahçesaray ağzında geniş olarak kullanılmaktadır. Krş.: <i>abe</i> , <i>able</i> , <i>ablē</i> , <i>ablē</i> , <i>abli</i> , <i>ablā I</i> , <i>ablāy</i> , <i>alē I</i> , <i>āble</i> , <i>āble</i> , <i>āblē</i> , <i>āblē</i>	
	ā.+Ø	(B.3-141)
ād	ad, isim, nam. Krş.: <i>ad</i> , <i>add</i> , <i>at II</i> , <i>aĝ</i>	
	ā.+lar	(B.5-60)
āha	aha, evet anlamını ifade eden kelime. Krş.: <i>aĝa II</i> , <i>aha II</i> , <i>aĝa</i>	
	ā.+Ø	(B.2-74)
āĥ	ünlem, pişmanlık ve acı çekme ünlemi. Krş.: <i>ah I</i> , <i>āĥ I</i> , <i>iĥi</i> , <i>oĥ</i>	
	ā.+Ø	(B.15-21)
āK-	akmak, sıvı bir maddenin akması. Krş.: <i>aĝ-</i> , <i>ah-</i> , <i>aK-</i> , <i>āK-</i>	
	ā.-Ø-ıp	(B.2-23)
āltmış	altmış sayısı. Krş.: <i>altmış</i> , <i>altmış</i> , <i>altmış</i> , <i>atmış</i>	
	ā.+Ø	(B.12-140)
āman	aman, hemen, çabucak. Krş.: <i>aman II</i> , <i>amān</i> , <i>amman</i> , <i>āman</i>	
	ā.+Ø	(B.2-19) (B.2-252) (B.3-111)
āmman	aman, hemen, çabucak. Krş.: <i>aman II</i> , <i>amān</i> , <i>amman</i> , <i>āman</i>	
	ā.+Ø	(B.5-70)
ā(n)	o, uzakta olup hakkında konuşulan kimse veya şeyi belirten bir söz. Krş.: <i>a(n)</i> , <i>ā</i> , <i>ı</i> , <i>i III</i> , <i>ı</i> , <i>i</i> , <i>o(n)</i> , <i>ō</i> , <i>ō</i> , <i>θ(n)</i> , <i>ö</i> , <i>u(n)</i> , <i>ū</i> , <i>ü(n)</i> , <i>ü II</i> , <i>ü II</i>	
	ā.n+Ø+dan	(B.1-65)
ān(a)+	işte, ora, işaret etme ve yön gösterme kelimesi. Krş.: <i>a III</i> , <i>an II</i> , <i>an(a)+</i> , <i>ann</i> , <i>anna</i> , <i>ā I</i> , <i>ān(a)+</i> , <i>āna</i> , <i>nā</i> , <i>ən+</i>	

1. āna: işte ora, orada, işaret etme, yön gösterme

ā.+Ø (B.2-17) (B.2-26) (B.2-29) (B.2-30) (B.2-31)
(B.2-33) (B.2-34) (B.2-40) (B.2-44) (B.2-46)
(B.2-54) (B.2-55) (B.2-56) (B.2-63) (B.2-66)
(B.2-71) (B.2-80) (B.2-89) (B.2-91) (B.2-103)
(B.2-108) (B.2-112) (B.2-126) (B.2-135) (B.2-
136) (B.2-137) (B.1-170) (B.2-138) (B.2-147)
(B.2-150) (B.2-154) (B.2-174) (B.2-180) (B.2-
185) (B.2-188) (B.2-189) (B.2-194) (B.2-209)
(B.2-224) (B.2-226) (B.2-227) (B.2-228) (B.2-
233) (B.2-234) (B.2-235) (B.2-238) (B.2-241)
(B.2-243) (B.2-244) (B.2-246) (B.2-252) (B.2-
254) (B.2-255) (B.3-106) (B.3-127) (B.3-218)
(B.6-49) (B.6-70) (B.12-111) (B.18-25) (K.19-
14) (K.28-28)

2. ānā: işte ora, orada, işaret etme, yön gösterme

ā.+Ø (B.2-151) (B.2-251) (B.3-29)

3. ānā: işte ora, orada, işaret etme, yön gösterme

ā.+Ø (B.2-68)

4. ānda: orada

ā.+Ø+da (B.3-58)

āna I	işte orada, işaret etme yön gösterme.Bk.: ān(a)+
āna II	anne, valide. Krş.: <i>ana II, anaçığ, anay I, anā II, aná, ane, anne, ā IV, ānā II, āne</i>
	ā.+Ø+m (B.2-253)
	ā.+Ø+sı (B.3-114) (B.3-116)
ānawu	işte o, şu, uzakta olup hakkında konuşulan kimse veya şeyi işaret ederek gösteren bir söz (<i>anawu</i>). Krş.: <i>ana III, anaw, anawı, anawo, anawu, anawū, anawū, anāv, anāwū, anāwu, anı, anı, anı, anı, anu, anū, ānawū, ānı, naw, nawu, uń</i>
	ā.+Ø (B.2-22)
ānawū	işte o, şu, uzakta olup hakkında konuşulan kimse veya şeyi işaret ederek gösteren bir söz (<i>anawu</i>). Krş.: <i>ana III, anaw, anawı, anawo, anawu, anawū, anawū, anāv, anāwū, anāwu, anı, anı, anı, anı, anu, anū, ānawu, ānı, naw, nawu, uń</i>
	ā.+Ø+n (B.2-72)
ānā I	işte orada, işaret etme yön gösterme.Bak.: ān(a)+
ānā II	anne, valide. Krş.: <i>ana II, anaçığ, anay I, anā II, aná, ane, anne, ā IV, āna II, āne</i>
	ā.+Ø+m (K.10-4)
ānā	işte orada, işaret etme, yön gösterme. Bk.: ān(a)+
ānda	orada. Bk.: ān(a)+
āndan	o, uzakta olan şey. Bk.: ā(n)
āne	anne, valide. Krş.: <i>ana II, anaçığ, anay I, anā II, aná, ane, anne, ā IV, āna II, ānā II</i>

	ā.+Ø+m	(B.10-50)
āp kel-	getirmek, alıp gelmek. Ulanma, büzülme ve kaynaşma olayları sonucunda bu şekle gelmektedir. Bk.: <i>ā-, kel-</i>	
āp kīt-	götürmek, alıp gitmek. Ulanma, büzülme ve kaynaşma olayları sonucunda bu şekli almaktadır. Bk.: <i>ā-, kīt-</i>	
ārīK	zayıf, ince vücutlu. Krş.: <i>arīḥ I</i>	
	ā.+Ø	(K.1-20)
ārū	güzel, iyi, hoş. Krş.: <i>aru, arū, arū</i>	
	ā.+Ø	(K.22-35)
āsı	asıl, esas. Krş.: <i>ası, asıl I, asl</i>	
	ā.+Ø	(B.8-86)
āş	yemek, yeyecek bir şey, aş. Krş.: <i>aş I</i>	
	ā.+Ø	(B.10-54)
āşa-	yemek yemek, ağızda çiğneyerek yutmak. Krş.: <i>aşa-, aşā-, aşā-, aşā-, aşā-, aşē-, ašša-, āšā-, āšā-, āšā-</i>	
	ā.-Ø-p	(K.31-21)
āšā-	yemek yemek, ağızda çiğneyerek yutmak. Krş.: <i>aşa-, aşā-, aşā-, aşā-, aşā-, aşē-, ašša-, āšā-, āšā-, āšā-</i>	
	ā.-Ø-n	(B.13-53)
āvır	ağır, zor. Krş.: <i>ağır, ağır, avīr, avur, awur I</i>	
	ā.+Ø	(K.1-25)
āwle	öyle, onun gibi, ona benzer (<i>awle</i>). Krş.: <i>awle, awlen, awlē, awlē, awli, āwle, āwlen, āwlē, āwle, āwlē, āwle, ēwle, wle</i>	
	ā.+Ø+mis	(B.16-21)
āy	isteklendirme, çabukluk belirtme sözü, haydi. Krş.: <i>ay III, ayde, aydı, aydī, aytī, āydī, āydi, hadi</i>	
	ā.+Ø	(B.3-23)
āyđı	isteklendirme, çabukluk belirtme sözü, haydi. Krş.: <i>ay III, ayde, aydı, aydī, aytī, āy, āydī, hadi</i>	
	ā.+Ø	(B.2-65)
āyđī	isteklendirme, çabukluk belirtme sözü, haydi. Krş.: <i>ay III, ayde, aydı, aydī, aytī, āy, āydi, hadi</i>	
	ā.+Ø	(B.2-163)
āz	az, eksik, miktarı az olan. Krş.: <i>as, az</i>	
	ā.+Ø	(K.25-14)
āz-	zayıflamak, incelmek. Krş.: <i>az-</i>	
	ā.-Ø-ğan	(B.2-253)
ā	o, uzakta olup hakkında konuşulan kimse veya şeyi belirten bir söz. Krş.: <i>a(n), ā(n), ı, i III, ĩ, ĩ, o(n), ō, ō, o(n), ö, u(n), ū, ū(n), ü II, ũ II</i>	
	ā.+Ø+nan söra	(K.11-39)
āble	böyle, bunun gibi, buna benzer, bu şekilde (<i>able</i>). Bahçesaray ağzında geniş olarak kullanılmaktadır. Krş.: <i>abe, able, ablē, ablē, abli, abla I, ablay, alē I, āble, āble, āblē, āblē</i>	
	ā.+Ø	(B.3-172)
ādām	adam, insan, kimse. Krş.: <i>adam, adām, atam</i>	

	ǎ.+Ø+a	(B.11-11)
ǎl-	almak, eliyle almak. Krş.: <i>a-</i> , <i>al- I</i> , <i>al'</i> , <i>ā-</i> , <i>âl-</i> , <i>âl-</i>	
	ǎ.-Ø-alar	(K.5-3)
	ǎ.-Ø-ēdik	(B.2-65)
ǎltı	altı sayısı. Krş.: <i>alt II</i> , <i>alti</i> , <i>altī</i> , <i>oltī</i>	
	ǎ.+Ø	(K.32-12)
ǎma	ama, lakin. Krş.: <i>ama</i> , <i>aman I</i> , <i>amana</i> , <i>amā</i> , <i>amma</i>	
	ǎ.+Ø	(B.10-50)
ǎn(a)+	işte, ora, orada, işaret etme ve yön gösterme kelimesi. Krş.: <i>a III</i> , <i>an II</i> , <i>an(a)+</i> , <i>ann</i> , <i>anna</i> , <i>ā I</i> , <i>ān(a)+</i> , <i>āna</i> , <i>nā</i> , <i>en+</i>	
	1. āna: işte orada, işaret etme, yön gösterme kelimesi	
	ǎ.+Ø	(B.1-80) (B.3-224) (B.4-103) (B.4-210) (B.4-211) (B.5-98) (K.2-2) (K.5-20) (K.9-11) (K.32-11)
	2. ānā: işte orada, işaret etme, yön gösterme	
	ǎ.+Ø	(K.5-7)
	3. ānā: işte orada, işaret etme, yön gösterme	
	ǎ.+Ø	(B.3-144) (B.4-107)
	4. āndan, āndā: orada	
	ǎ.+Ø+da	(B.2-214) (B.3-91) (B.3-210) (B.4-17) (B.4-62)
	ǎ.+Ø+dā	(B.4-61)
ǎna	işte orada, işaret etme yön gösterme. Bk.: ǎn(a)+	
ǎnā	işte orada, işaret etme yön gösterme. Bk.: ǎn(a)+	
ǎnā	işte orada, işaret etme yön gösterme. Bk.: ǎn(a)+	
ǎnda	orada. Bk.: ǎn(a)+	
ǎndā	orada. Bk.: ǎn(a)+	
ǎnī	işte o, şu, uzakta olup hakkında konuşulan kimse veya şeyi işaret ederek gösteren bir söz (<i>anawu</i>). Krş.: <i>ana III</i> , <i>anaw</i> , <i>anawı</i> , <i>anawo</i> , <i>anawu</i> , <i>anawū</i> , <i>anawū</i> , <i>anāv</i> , <i>anāwū</i> , <i>anāwu</i> , <i>anı</i> , <i>anı</i> , <i>anı</i> , <i>anı</i> , <i>anu</i> , <i>anū</i> , <i>ānawu</i> , <i>ānawū</i> , <i>naw</i> , <i>nawu</i> , <i>uñ</i>	
	ǎ.+Ø	(B.1-86)
ǎnnan	o, uzakta olan, ondan sonra. Bk.: ā	
ǎsnowқа	Rus., durak	
	ǎ.	(B.2-115)
ǎş-	açmak, kapalı olan bir şeyi açmak, hamur açmak. Krş.: <i>aç-</i> , <i>as- I</i> , <i>aş-</i> , <i>aş-</i>	
	ǎ.-Ø-tım	(K.21-15)
ǎşa-	yemek yemek, ağızda çiğneyerek yutmak. Krş.: <i>aşa-</i> , <i>aşā-</i> , <i>aşā-</i> , <i>aşá-</i> , <i>aşá-</i> , <i>aşe-</i> , <i>aşşa-</i> , <i>āşa-</i> , <i>āşā-</i> , <i>āşa-</i>	
	ǎ.-Ø	(K.1-41)
ǎwle	öyle, onun gibi, ona benzer (<i>awle</i>). Krş.: <i>awle</i> , <i>awlen</i> , <i>awlē</i> , <i>awlé</i> , <i>awli</i> , <i>āwle</i> , <i>āwlen</i> , <i>āwlē</i> , <i>āwle</i> , <i>āwlē</i> , <i>āwle</i> , <i>ēwle</i> , <i>wle</i>	
	ǎ.+Ø	(B.2-53) (B.5-112) (B.22-29)
ǎwlen	öyle, onun gibi, ona benzer (<i>awle</i>). Krş.: <i>awle</i> , <i>awlen</i> , <i>awlē</i> , <i>awlé</i> , <i>awli</i> ,	

	<i>āwle, āwle, āwlě, āwle, āwlē, āwle, ēwle, wle</i>
	ǎ.+Ø (B.5-66)
āwlě	öyle, onun gibi, ona benzer (<i>awle</i>). Krş.: <i>awle, awlen, awlě, awlē, awli, āwle, āwle, āwlen, āwle, āwlē, āwle, ēwle, wle</i>
	ǎ.+Ø (B.22-22)
āwu	o, işte o, uzakta olup hakkında konuşulan kimse veya şeyi işaret ederek gösteren bir kelime (<i>awu</i>). Krş.: <i>a IV, ar̥, aw, awu(n), awū, awū, āwū, āwu</i>
	ǎ.+Ø (B.13-18) (K.30-10)
āwū	o, işte o, uzakta olup hakkında konuşulan kimse veya şeyi işaret ederek gösteren bir kelime (<i>awu</i>). Krş.: <i>a IV, ar̥, aw, awu(n), awū, awū, āwu, āwu</i>
	ǎ.+Ø (B.2-192) (K.6-20)
āk-	akmak, sıvı bir maddenin akması. Krş.: <i>ağ-, ah-, aK-, āK-</i>
	ǎ.-Ø-a (B.12-36)
ākay	erkek, bey, eş. Krş.: <i>aḡay, aḡay, aḡay, aKāy, aKāy, Kāy, Kāy</i>
	ǎ.+Ø+ım (B.12-42)
āyda-	araba sürmek, araba kullanmak. Krş.: <i>ayda-, aydā-, ayıda-</i>
	ǎ.-Ø-p (B.4-75)
	ǎ.-Ø-r (B.3-159)
āyt-	söylemek, anlatmak. Krş.: <i>at- III, ays-, ayt-, ayt-, ayt-</i>
	ǎ.-Ø (B.12-26)
	ǎ.-Ø-a (B.3-105) (B.4-237) (K.19-13)
	ǎ.-Ø-acam (B.3-154)
	ǎ.-Ø-acām (B.3-143)
	ǎ.-Ø-am (B.2-208)
	ǎ.-Ø-aman (B.3-174)
	ǎ.-Ø-armıs (K.24-15)
	ǎ.-Ø-ḡan (B.4-240) (K.26-24)
	ǎ.-ıl-mā-n (B.2-257)
	ǎ.-Ø-ırma (B.3-151)
	ǎ.-Ø-Kan (B.12-25)
	ǎ.-Ø-tım (B.2-242) (B.4-167)
áb-	yapmak, etmek, eylemek. Krş.: <i>ap-, ep-, ya-, yap- I, yāp- I, yāp-, yep-</i>
	n á.-Ø-acaḡ (B.1-99)
áysa	oysa, öyle ise, halbuki. Krş.: <i>aysa, ayse, aysē, oyse</i>
	á.+Ø (B.14-27)
áyt-	söylemek, anlatmak. Krş.: <i>at- III, ays-, ayt-, ayt-, ayt-</i>
	1. söylemek
	á.-Ø-áyim (B.22-14)
	á.-Ø-ayım (B.18-56)
	á.-Ø-áyim (B.11-39)
	á.-ma-dılar (B.6-35)

	á.-ma-sın	(B.6-87)
	2. ne söylemek. Bk.: <i>n áyt-</i>	
	<i>n á.-Ø-ayım</i>	(B.2-229)
	<i>n á.-Ø-ayım</i>	(K.5-2)
áyvan	hayvan, canlı yaratık. Krş.: <i>ayvan, ayván, aywan, aywān, ayván</i>	
	á.+Ø	(B.12-162)
ál-	almak, eliyle almak. Krş.: <i>a-, al- I, ál-, ā-, āl-, ál-</i>	
	á.-ma-y	(B.12-201)
áwle	öyle, onun gibi, ona benzer (<i>awle</i>). Krş.: <i>awle, awlen, awlě, awlě, awli, āwle, āwle, āwlen, āwlě, āwlě, āwle, ēwle, wle</i>	
	á.+Ø	(B.17-13)
áwlě	öyle, onun gibi, ona benzer (<i>awle</i>). Krş.: <i>awle, awlen, awlě, awlě, awli, āwle, āwle, āwlen, āwlě, āwle, āwle, ēwle, wle</i>	
	á.+Ø	(B.6-66) (B.12-157)
áy	ay, on iki ayın her biri. Krş.: <i>ay I</i>	
	á.+Ø	(B.18-40)
	á.+Ø+dan	(B.18-40)
áble	böyle, bunun gibi, buna benzer, bu şekilde (<i>able</i>). Bahçesaray ağzında geniş olarak kullanılmaktadır. Krş.: <i>abe, able, ablě, ablě, abli, ablá I, ablay, alě I, āble, āble, āblě, āblě</i>	
	á.+Ø	(B.17-48)
áblě	böyle, bunun gibi, buna benzer, bu şekilde (<i>able</i>). Bahçesaray ağzında geniş olarak kullanılmaktadır. Krş.: <i>abe, able, ablě, ablě, abli, ablá I, ablay, alě I, āble, āble, āblě, āblě</i>	
	á.+Ø	(B.11-47)
áblě	böyle, bunun gibi, buna benzer, bu şekilde (<i>able</i>). Bahçesaray ağzında geniş olarak kullanılmaktadır. Bk.: <i>áblě t-</i> . Krş.: <i>abe, able, ablě, ablě, abli, ablá I, ablay, alě I, āble, āble, āblě, āblě</i>	
	á.+Ø tip	(B.9-51)
áblě t-	böyle yapmak, böyle etmek. Ulanma, kaynaşma ve ünlü erimesi sonucunda bu şekli almaktadır. Bk.: <i>áblě, t-</i>	
áKu-	okumak, kitap okumak. Krş.: <i>aĥu-, oĥu-, oĥu-, oĥi-, oĥu-, oĥü-, oK̄-, oK̄i-, oK̄i-, oK̄i-, oK̄i-, oK̄u-, oK̄ü-, oK̄i-, oK̄i-</i>	
	á.-ma-yman	(B.3-139)
ál-	almak, eliyle almak. Krş.: <i>a-, al- I, ál-, ā-, āl-, ál-</i>	
	á.-Ø-ıp	(B.11-25)
	á.-ma-y	(B.7-43)
alış-	alışmak, yadırgamaz duruma gelmek. Krş.: <i>alış-, alış-</i>	
	á.-t̄ir-Ø-ayık	(K.32-21)
ána	işte, ora, işaret etme ve yön gösterme kelimesi. Krş.: <i>a III, an II, an(a)+, ann, anna, ā I, ān(a)+, ān(a)+, nā, en+</i>	
	á.+Ø	(B.1-26) (K.11-11) (K.28-18)
áşa-	yemek yemek, ağızda çiğneyerek yutmak. Krş.: <i>aşa-, aşā-, aşā-, aşá-, aşá-, aşē-, aşşa-, āşa-, āšā-, āşa-</i>	
	á.-Ø-y	(K.19-16)

âwle	öyle, onun gibi, ona benzer (<i>awle</i>). Krş.: <i>awle, awlen, awlë, awlê, awli, âwle, âwle, âwlen, âwlë, âwle, âwlê, êwle, wle</i> â.+Ø (B.11-41) (B.12-74)
âwu	o, işte o, uzakta olup hakkında konuşulan kimse veya şeyi işaret ederek gösteren bir kelime (<i>awu</i>). Krş.: <i>a IV, ar̂, aw, awu(n), awû, awû, âwu, âwû</i> â.+Ø (B.15-10)
âwz	ağız, çenede bulunan ve çiğnemeye yardım eden organ. Krş.: <i>ağız, ağız, ağz, avîs, avüz, awuz, awz</i> â.+Ø+îma (B.18-49)
b	bu, en yakın olanı gösteren bir söz. Bk.: <i>b êr II</i> . Krş.: <i>bı II, bî II, bî, bî II, bî II, bo(n), bō, bē, bu(n), bû, bû(n), bû, bû, mi II, mî, mu II, ni II, po</i> b.+Ø êrde (B.2-59)
b êr	bura, burası, bu yer. Ulanma, kaynaşma, ünlü ve ünsüz yutulmaları sonucunda meydana gelmektedir. Bk.: <i>b, êr II</i>
ba I	hayvanların (koyunların) çıkardığı sen b.+Ø (B.3-30)
ba II	çocuk, evlat, küçük yaştaki erkek veya kız çocuk. Krş.: <i>ā V, bağa, bal I, bala, balaçih, balaçih, balaçik, balaçî, balaçi, balā, balā, balá, bal, baía, bara, bā I, bāğā, bāle, bāla, bālā, bāl, bāla, val, vala</i> b.+lar (B.2-128) (B.3-213) (K.31-24) b.+lar+ğa (B.2-153)
ba-	bakmak, bakışı bir şey üzerine çevirmek. Krş.: <i>bağ- II, bah-, bah-, baK̄-, bā-, bāh-, paK̄-, vaq̄-, vaK̄-</i> b.-Ø-sa (B.1-161) (B.1-169)
baba	baba, çocuğu olan erkek, peder. Krş.: <i>babah, babay, babā, babā, bāba, bāba, bābā, bāba</i> 1. baba, peder b.+Ø (B.1-95) (B.2-253) (B.3-193) (B.4-129) (B.4-158) (B.4-245) (B.5-54) (B.8-20) (B.9-3) (B.9-41) (B.10-34) (B.15-26) (B.18-3) (B.20-1) (B.20-4) (B.20-24) (K.4-21) (K.15-1) (K.18-23) b.+Ø+ğa (B.4-160) b.+lar+ımız (K.20-14) b.+lar+ımız (B.4-131) b.+lar+ın (B.12-196) b.+Ø+m (B.1-2) (B.1-16) (B.1-25) (B.1-46) (B.1-85) (B.1-87) (B.1-96) (B.2-2) (B.2-4) (B.2-29) (B.2-39) (B.2-40) (B.2-41) (B.2-119) (B.2-120) (B.2-131) (B.3-6) (B.3-13) (B.3-19) (B.3-20) (B.3-22) (B.3-26) (B.3-33) (B.3-47) (B.3-149) (B.3-150) (B.3-154) (B.3-156) (B.3-158) (B.3-175) (B.3-176) (B.3-207) (B.4-4) (B.4-9) (B.4-161) (B.5-6) (B.5-10) (B.5-32) (B.5-43) (B.5-44) (B.5-60) (B.5-62) (B.6-2) (B.6-3) (B.6-11) (B.6-18) (B.6-33) (B.6-72) (B.6-75) (B.7-3)

	(B.7-7) (B.7-8) (B.8-14) (B.8-15) (B.9-5) (B.9-33) (B.9-35) (B.9-36) (B.9-37) (B.9-43) (B.10-2) (B.10-8) (B.10-34) (B.12-37) (B.12-43) (B.12-44) (B.12-45) (B.12-88) (B.12-141) (B.12-142) (B.12-147) (B.13-30) (B.13-32) (B.13-47) (B.15-2) (B.16-5) (B.17-47) (B.18-23) (B.18-28) (B.18-54) (B.18-55) (B.19-3) (B.19-4) (B.19-5) (B.21-14) (B.22-31) (K.3-4) (K.6-1) (K.6-7) (K.10-2) (K.11-6) (K.11-12) (K.14-1) (K.15-22) (K.17-12) (K.19-6) (K.19-8) (K.19-21) (K.19-23) (K.20-14) (K.22-12) (K.22-16) (K.22-17) (K.22-25) (K.26-13) (K.26-15) (K.27-12) (K.28-1)
b.+Ø+ma	(B.6-40) (B.9-39)
b.+ma+lar	(B.2-112)
b.+Ø+man	(K.14-29)
b.+Ø+mı	(B.1-17) (B.4-16) (B.6-38) (B.16-35) (B.16-36) (B.17-41) (B.22-16) (K.20-7)
b.+Ø+mıs	(B.3-39)
b.+Ø+mız	(B.3-40) (B.4-93) (B.13-1) (K.7-3)
b.+Ø+mın	(K.10-26)
b.+Ø+mızın	(B.4-93)
b.+Ø+mız	(B.4-55)
b.+m+lar	(B.10-25)
b.+m+lar+ğa	(B.5-11)
b.+Ø+mman	(K.5-3)
b.+Ø+mnan	(B.13-31) (B.13-32)
b.+m+nar	(B.10-23) (B.10-47)
b.+Ø+mnen	(B.12-142) (B.18-56) (B.22-7)
b.+m+ner+nı	(B.15-8)
b.+Ø+mni	(K.8-9) (K.17-13) (K.17-33)
b.+Ø+ı	(B.1-147) (K.21-2)
b.+Ø+ıa	(K.21-2)
b.+Ø+ını	(K.21-25)
b.+Ø+sı	(B.1-14) (B.1-16) (B.1-19) (B.1-74) (B.1-75) (B.2-130) (B.4-165) (B.4-232) (B.5-48) (B.6-95) (B.7-49) (B.8-18) (B.8-23) (K.10-16) (K.17-13) (K.17-14) (K.17-23) (K.17-24) (K.17-25) (K.17-34) (K.19-23) (K.22-18) (K.22-22) (K.23-30) (K.26-30) (K.32-12)
b.+Ø+sın	(B.1-78) (B.16-36) (K.17-22) (K.21-8)
b.+Ø+sından	(K.15-9) (K.32-4)
b.+Ø+sınen	(B.5-49)
b.+Ø+sız	(B.18-1)
b.+Ø+sın	(B.1-13)

	b.+Ø+sĭn	(B.1-67)
	b.+Ø+sĭna	(B.8-26)
	2. babaanne. Bk.: <i>baba nne</i>	
	b.+Ø nnemĭs	(K.22-18)
baba nne	babanın annesi. Ulanma, kaynaşma ve ünlü erimesi Bk.: <i>baba, nne</i>	
babah	baba, çocuğu olan erkek, peder. Krş.: <i>baba, babay, babā, babā, bāba, bāba, bābā, bāba</i>	
	b.+Ø+ım	(B.4-55)
babasız	yetim, babası olmayan biri	
	b.+Ø	(B.3-181)
babay	baba, dede, unvan. Krş.: <i>baba, babah, babā, babā, bāba, bāba, bābā, bāba</i>	
	1. baba, peder	
	b.+Ø	(K.23-41)
	2. dede	
	b.+Ø	(K.1-54)
	b.+Ø+ım	(B.18-60)
	b.+Ílar	(B.12-181)
	b.+Ílar+ın	(K.20-1)
	3. ünvan	
	b.+Ø	(K.21-7)
babā	baba, çocuğu olan erkek, peder. Krş.: <i>baba, babah, babay, babā, bāba, bāba, bābā, bāba</i>	
	b.+Ø+ŋ	(B.1-14)
babā	baba, çocuğu olan erkek, peder. Krş.: <i>baba, babah, babay, babā, bāba, bāba, bābā, bāba</i>	
	b.+Ø+mman	(K.5-4)
bacā	bacā, dumanı ocaktan çekip havaya veren yol, bacā	
	b.+Ø+mız	(B.2-234) (B.2-235)
bacanā	bacanak, eşleri kardeş olan erkeklerin durumu	
	b.+Ø+n	(B.22-16)
badem	badem, badem ağacı	
	b.+Ø	(B.3-149)
badye	lazımlık, ördek	
	b.+Ø+mí	(K.10-31)
bağaj	bağaj, yük, yolcu yükü	
	b.+Ø+ın	(K.20-33)
bağ I	bağ, meyve bahçesi	
	b.+Ø	(B.4-229)
	b.+Ø+da	(B.19-7)
bağ II	bağ, düğüm, bağ ile tutturulmuş. Krş.: <i>bay II</i>	
	b.+Ø+lıK	(B.9-44)
bağ III	ben, teklik birinci kişi. Krş.: <i>baŋ, ben, beŋ, ma, mağ I, man, maŋ, mā I,</i>	

	<i>me, men, meŋ, mē, mēn, mēn, mēn, mēn, mēn, mi I, mīn</i>
	b.+Ø+a (B.10-12)
bağ- I	varmak, gideceği yere ulaşmak. Krş.: <i>bar-, barr-, baŕ-, baŕ-, var- I, par-, vā-, vār-, war-</i>
	b.-Ø-ğanımiznān (B.5-9)
bağ- II	bakmak, yoklamak. Krş.: <i>ba-, bah-, baḥ-, baḲ-, bā-, bāḥ-, paḲ-, vaḥ-, vaḲ-</i>
	b.-Ø-īp (B.10-10)
bağa	çocuk, evlat, küçük yaştaki erkek veya kız çocuk. Krş.: <i>ā V, ba II, bal I, bala, balaçih, balaçih, balaçık, balaçī, balaçi, balā, balā, balá, bal, balá, bara, bā I, bāḡā, bāle, bāla, bālā, bāl, bāla, val, vala</i>
	b.+Ø+m (B.2-166) (B.3-207) (B.9-9) (B.9-23)
bağışla-	bağışlamak, hediye etmek. Krş.: <i>bağışla-</i>
	b.-Ø-dı (B.7-76) (B.7-77)
	b.-Ø-ğannar (B.11-43)
bağış	bağış, hediye
	b.+lay (B.11-42)
bağışla-	bağışlamak, hediye etmek. Krş.: <i>bağışla-</i>
	b.-Ø-ğannar (B.11-43)
	b.-Ø-r (B.11-40)
	b.-Ø-rīm (B.11-41)
	b.-Ø-y (B.11-42)
	b.-Ø-yılar (B.11-42)
bahar	bahar, ilkbahar mevsimi. Krş.: <i>baḥar, baŕ, bār II, bār, bār°</i>
	b.+Ø+dan (B.5-106)
bah-	bakmak, bakışı bir şey üzerine çevirmek. Krş.: <i>ba-, baḡ- II, baḥ-, baḲ-, bā-, bāḥ-, paḲ-, vaḥ-, vaḲ-</i>
	1. bakmak, bakışı, bir şey üzerine çevirmek
	b.-ma-z (B.3-161)
	2. bakmak, beslemek
	b.-Ø-tım (B.1-86)
baḥ-	bakmak, bakışı bir şey üzerine çevirmek, iş yapmak, beslemek. Krş.: <i>ba-, baḡ- II, bah-, baḲ-, bā-, bāḥ-, paḲ-, vaḥ-, vaḲ-</i>
	1. bakışı bir şey üzerine çevirmek
	b.-Ø (B.12-187) (B.14-3)
	b.-Ø-a (B.4-119)
	b.-Ø-am (B.1-179) (B.9-12) (B.15-10)
	b.-Ø-amız (B.3-162) (B.17-19)
	b.-Ø-ar (B.20-19)
	b.-Ø-ayih (B.1-130)
	b.-Ø-ayılar (B.20-13)
	b.-Ø-āh (B.1-131)
	b.-Ø-īp (B.3-110) (B.9-25) (B.16-3)

	b.-Ø-mā	(B.17-17)
	b.-Ø-sa	(B.2-252) (B.15-27)
	b.-Ø-salar	(B.21-17)
	b.-Ø-sam	(B.19-19) (B.22-26)
	b.-Ø-tıK	(B.12-191)
	b.-Ø-tī	(B.2-262)
	b.-Ø-tīlar	(B.3-192)
	2. bir iş yapmak, bir işle görevli olmak	
	b.-Ø-acah	(B.20-32)
	b.-Ø-am	(B.9-46) (B.9-47)
	b.-Ø-ıp	(B.3-74)
	b.-Ø-maK	(B.12-162) (B.12-163)
	b.-Ø-tım	(B.1-86) (B.4-181) (B.4-182) (B.20-18)
	3. bakmak, beslemek, yetiştirmek	
	b.-Ø-aken	(B.11-54)
	b.-Ø-ıp	(B.4-165)
	b.-Ø-ıp	(B.2-68)
	b.-Ø-tı	(B.11-54) (B.22-2)
	b.-Ø-tıh	(B.19-30)
	b.-Ø-tıK	(B.5-32)
	b.-Ø-tım	(B.2-120)
	4. aramak	
	b.-Ø-mağa	(B.4-224) (B.5-112)
	b.-Ø-maya	(B.4-224)
	5. bakmak, ilgilenmek	
	b.-ma-y	(B.9-9)
	6. fal bakmak	
	b.-tīr-Ø-a	(B.2-250)
baĥarat	baharat	
	b.+lar+dan	(B.5-95)
baĥar	bahar, ilkbahar mevsimi. Krş.: <i>bahar, baş, bār II, bār, bār°</i>	
	b.+Ø+da	(K.1-58)
baĥça	bahçe, meyve bahçesi. Krş.: <i>baĥçā, baĥçe, baĥçı, baĥçı, baĥşa</i>	
	b.+Ø	(B.4-230)
baĥçā	bahçe, gül bahçesi. Krş.: <i>baĥça, baĥçe, baĥçı, baĥçı, baĥşa</i>	
	b.+Ø	(B.12-171)
baĥçe	bahçe, meyve bahçesi. Krş.: <i>baĥça, baĥçā, baĥçı, baĥçı, baĥşa</i>	
	b.+Ø	(B.7-56)
baĥçesaray	yer adı, Kırım'ın Bahçesaray ili. Krş.: <i>baĥçisaray, baĥçisarây, baĥsaray, baĥsarây, baĥtsaray, baĥtsarây, baĥtsaray, baĥçesaray, baĥçisaray</i>	
	b.+Ø	(B.20-5)

baḥçı	bahçe, meyve bahçesi. Krş.: <i>baḥça, baḥçā, baḥçe, baḥçı, baḥşa</i> b.+Ø (B.14-3)
baḥçisaraylı	Bahçesaray ilinde yaşayan biri. Krş.: <i>baḥçisaraylı, baḥçisaraylı, baḥsaraylı, baḥtsaraylı</i> b.+Ø (B.19-2)
baḥçî	bahçe, meyve bahçesi. Krş.: <i>baḥça, baḥçā, baḥçe, baḥçı, baḥşa</i> b.+Ø+da (B.3-224) b.+Ø+ta (B.3-223)
baḥçisaraylı	Bahçesaray ilinde yaşayan biri. Krş.: <i>baḥçisaraylı, baḥçisaraylı, baḥsaraylı, baḥtsaraylı</i> b.+Ø (B.18-1)
baḥçisaray	yer adı, Kırım'ın Bahçesaray ili. Krş.: <i>baḥçesaray, baḥçisarây, baḥsaray, baḥsarây, baḥtsaray, baḥtsarây, baḥtsaray, baḥçesaray, baKçisaray</i> b.+Ø+da (K.12-8)
baḥçisaraylı	Bahçesaray ilinde yaşayan biri. Krş.: <i>baḥçisaraylı, baḥçisaraylı, baḥsaraylı, baḥtsaraylı</i> b.+Ø (B.19-2)
baḥçisarây	yer adı, Kırım'ın Bahçesaray ili. Krş.: <i>baḥçesaray, baḥçisaray, baḥsaray, baḥsarây, baḥtsaray, baḥtsarây, baḥtsaray, baḥçesaray, baKçisaray</i> b.+Ø+ğa (K.12-1)
baḥla	bakla, kuru bakla. Krş.: <i>baKla, baKra, paKla</i> b.+Ø (B.4-211) (B.8-86) b.+Ø+man (K.18-5)
baḥsaray	yer adı, Kırım'ın Bahçesaray ili. Krş.: <i>baḥçesaray, baḥçisaray, baḥçisarây, baḥsarây, baḥtsaray, baḥtsarây, baḥtsaray, baḥçesaray, baKçisaray</i> b.+Ø (B.2-242) (B.3-65) (B.7-94) b.+Ø+a (B.1-141) b.+Ø+ā (B.1-141) b.+Ø+da (B.1-148) b.+Ø+ğa (B.9-39)
baḥsaraylı	Bahçesaray ilinde yaşayan biri. Krş.: <i>baḥçisaraylı, baḥçisaraylı, baḥçisaraylı, baḥtsaraylı</i> b.+Ø (B.1-148)
baḥsarây	yer adı, Kırım'ın Bahçesaray ili. Krş.: <i>baḥçesaray, baḥçisaray, baḥçisarây, baḥsaray, baḥtsaray, baḥtsarây, baḥtsaray, baḥçesaray, baKçisaray</i> b.+Ø+ğa (B.10-51)
baḥşa	bahçe, meyve bahçesi. Krş.: <i>baḥça, baḥçā, baḥçe, baḥçı, baḥçı</i> b.+Ø+da (K.14-14) b.+Ø+ğa (K.28-20)
baḥşı	hediyeye, bağış, bahşiş. Krş.: <i>baḥşış, baḥşış</i>

	b.+Ø	(B.11-30)
	b.+Ø+nĩ	(B.11-23)
baħşıř	hediye, bağış, baħşıř. Krş.: <i>baħřı, baħřıř</i>	
	b.+Ø	(B.11-21) (K.18-2)
baħřıř	hediye, bağış, baħřıř. Krş.: <i>baħřı, baħřıř</i>	
	b.+lar+nı	(B.11-21)
baħt	baħt, şans, talih, şanslı, baħtlı, mutlu	
	b.+Ø+lı	(B.12-196) (K.2-2)
	b.+Ø+li	(B.3-176)
	b.+Ø+sız	(B.3-176)
baħtsaray	yer adı, Kırım'ın Baħęesaray ili. Krş.: <i>baħęesaray, baħęisaray, baħęisarây, baħsaray, baħsarây, baħtsarây, baħtsaray, baķęesaray, baKęisaray</i>	
	b.+Ø	(B.7-95)
	b.+Ø+da	(B.6-3) (B.6-5)
	b.+Ø+ęa	(B.6-27)
	b.+Ø+ın	(B.6-8)
baħtsaraylı	Baħęesaray ilinde yaşayan biri. Krş.: <i>baħęisaraylı, baħęisaraylı, baħęisaraylı, baħsaraylı</i>	
	b.+Ø	(B.6-2) (B.18-2)
baħtsarây	yer adı, Kırım'ın Baħęesaray ili. Krş.: <i>baħęesaray, baħęisaray, baħęisarây, baħsaray, baħsarây, baħtsaray, baħtsaray, baķęesaray, baKęisaray</i>	
	b.+Ø+da	(B.6-7)
baħtsaray	yer adı, Kırım'ın Baħęesaray ili. Krş.: <i>baħęesaray, baħęisaray, baħęisarây, baħsaray, baħsarây, baħtsaray, baħtsaray, baķęesaray, baKęisaray</i>	
	b.+Ø	(B.7-95)
bakiyif	özel isim, Bakiyev. Krş.: <i>bakiyif, bakiyif, bakiyef, bakiyif</i>	
	b.+Ø+tan	(B.2-160)
bakiyif	özel isim, Bakiyev. Krş.: <i>bakiyif, bakiyif, bakiyef, bakiyif</i>	
	b.+Ø	(B.2-114) (B.2-145)
bakiyif	özel isim, Bakiyev. Krş.: <i>bakiyif, bakiyif, bakiyef, bakiyif</i>	
	b.+Ø	(B.2-116)
baķęesaray	yer adı, Kırım'ın Baħęesaray ili. Krş.: <i>baħęesaray, baħęisaray, baħęisarây, baħsaray, baħsarây, baħtsaray, baħtsaray, baħtsaray, baķęesaray, baKęisaray</i>	
	b.+Ø	(B.6-2)
bakiyef	özel isim, Bakiyev. Krş.: <i>bakiyif, bakiyif, bakiyif, bakiyif</i>	
	b.+Ø	(B.2-115)
bakiyif	özel isim, Bakiyev. Krş.: <i>bakiyif, bakiyif, bakiyif, bakiyef</i>	
	b.+Ø+ęa	(B.2-144)
baK-	bakmak, bakışı bir şey üzerine çevirmek, iş yapmak, beslemek, yoklamak, denemek. Krş.: <i>ba-, bağ- II, bah-, bağ-, bā-, bāę-, paK-</i>	

vak-, *vaK-*

1. bakmak, bakışı, bir şey üzerine çevirmek, görmek

b.-Ø-a (B.2-168) (B.3-114) (B.6-58) (B.11-13) (B.11-17) (B.11-71) (B.11-72) (B.11-73) (B.11-74) (B.18-3)

b.-Ø-alar (B.11-34) (B.11-35)

b.-Ø-am (B.2-116) (B.2-124) (B.2-130) (B.9-22) (B.12-141) (B.16-31) (B.18-30)

b.-Ø-ayım (B.11-15)

b.-Ø-ıp (B.5-28)

b.-Ø-ıp (B.2-247) (B.3-192) (B.18-30)

b.-Ø-Kanda (B.6-44)

b.-Ø-Kandır (B.1-124)

b.-ma (B.6-109) (B.12-38)

b.-Ø-sam (B.12-169) (B.12-170)

b.-Ø-tım (B.18-29)

2. iş yapmak, görev yapmak

b.-Ø-a (B.2-229) (B.6-112)

b.-Ø-am (B.2-226)

b.-Ø-Kan (B.12-2) (B.12-91)

b.-Ø-mā (B.1-86)

3. beslemek, yedirmek

b.-Ø-a (B.11-66) (B.11-67)

b.-Ø-ıp (B.5-110) (B.5-113) (B.16-28)

b.-Ø-Kan (B.1-23)

b.-Ø-maḥ (B.5-110)

b.-Ø-mā (B.12-85)

4. yoklamak, denemek

b.-Ø-ayıK (B.12-88)

b.-Ø-āK (B.21-15)

b.-Ø-çı (B.6-88)

b.-Ø-maya (B.22-23) (B.22-24)

5. ders çalışmak, ödev yapmak

b.-Ø-mah (B.2-151)

baKçisaray

yer adı, Kırım'ın Bahçesaray ili. Krş.: *baḥçesaray*, *baḥçisaray*, *baḥçisarây*, *baḥsaray*, *baḥsarây*, *baḥtsaray*, *baḥtsarây*, *baḥtsâray*, *baḥçesaray*

b.+Ø+ğa (K.14-17)

baKır-

bağırmaq, yüksek sesle söylemek

b.-ş-Ø-ıp (K.29-32)

baKla

bakla, kuru bakla. Krş.: *baḥla*, *baKra*, *paKla*

	b.+Ø	(B.8-84) (B.12-46) (B.12-47) (B.12-48) (K.26-14) (K.28-37) (K.28-38) (K.28-39)
	b.+Ø+sın	(K.11-44)
baKlawa	yer adı, Kırım'ın Balaklava ilçesi. Krş.: <i>baKlawa I, balaKlawa, balāklava, balāKlawa, balīKlawa</i>	
	b.+Ø	(B.3-5)
	b.+Ø+ğa	(B.3-31)
baKlawa I	yer adı, Kırım'ın Balaklava ilçesi. Krş.: <i>baKlawa, balaKlawa, balāklava, balāKlawa, balīKlawa</i>	
	b.+Ø	(B.3-158) (B.16-5)
baKlawa II	baklava tatlısı. Krş.: <i>baKlawā, paḥlawa, paKlawa</i>	
	b.+Ø	(K.11-21) (K.11-23) (K.11-43)
	b.+lar+ğa	(K.11-25)
	b.+lar+ın	(K.22-27)
	b.+Ø+nı	(K.11-21)
	b.+Ø+sı	(K.11-24) (K.11-25)
baKlawā	baklava tatlısı. Krş.: <i>baKlawa II, paḥlawa, paKlawa</i>	
	b.+Ø+n	(K.22-35)
baKra	bakla, kuru bakla. Krş.: <i>baḥla, baKla, paKla</i>	
	b.+Ø	(B.8-87)
baKuwat	kuvvetli, güçlü	
	b.+Ø	(B.12-151)
bal I	çocuk, evlat, küçük veya genç yaştaki erkek veya kız çocuk. Krş.: <i>ā V, ba II, bağa, bala, balaçih, balaçih, balaçıK, balaçī, balaçi, balā, balā, balā, bal, balā, bara, bā I, bāğā, bāle, bāla, bālā, bāl, bāla, val, vala</i>	
	1. çocuk, küçük yaştaki çocuk, evlat	
	b.+lar	(B.1-96) (B.1-105) (B.1-151) (B.2-108) (B.2-109) (B.2-114) (B.2-128) (B.2-130) (B.3-171) (B.4-68) (B.4-75) (B.4-165) (B.5-1) (B.5-105) (B.5-113) (B.8-37) (B.10-38) (B.12-85) (B.17-17) (B.19-16) (B.21-13) (K.4-20) (K.4-22) (K.7-15) (K.9-14) (K.11-47) (K.11-48) (K.28-10) (K.28-12)
	b.+lar+a	(B.1-102) (B.16-2) (B.16-18)
	b.+lar+ğa	(B.4-150) (B.5-104) (B.6-25) (B.12-197) (B.17-31) (B.18-27) (K.21-4) (K.28-11)
	b.+lar+ı	(B.1-185) (B.1-186) (B.2-142) (B.2-185) (B.2-186) (B.5-36) (B.6-40) (B.13-39) (K.11-48) (K.19-11) (K.28-11)
	b.+lar+ım	(B.3-154) (B.13-8) (K.10-7) (K.21-5) (K.25-11) (K.25-15)
	b.+lar+ıman	(K.29-2)
	b.+lar+ımdan	(B.12-145)

b.+lar+ımman	(K.25-13)
b.+lar+ın	(B.3-53) (B.4-164) (B.4-165) (B.6-57) (B.7-21) (B.7-22) (B.8-30) (B.8-31) (B.10-70) (B.12-100) (B.17-8) (B.18-34) (K.11-49) (K.17-25)
b.+lar+ıñ	(B.2-228) (B.3-149)
b.+lar+ısıs	(B.12-159)
b.+lar+ı̃	(B.2-94)
b.+lar+ın	(B.2-133) (B.2-134) (B.2-226)
b.+lar+ıñızğa	(B.2-231)
b.+lar+man	(K.28-26)
b.+lar+na	(B.2-132)
b.+lar+nán	(B.5-31)
b.+lar+nen	(B.5-32)
b.+lâr+man	(K.25-1)

2. genç yaştaki kız veya erkek

b.+lar	(B.1-128) (B.1-170) (B.3-14) (B.3-23) (B.3-166) (B.5-62) (B.5-73) (B.6-49) (B.12-14) (B.12-89)
--------	--

bal II

bal, arı balı

b.+Ø	(K.29-22)
------	-----------

bala

çocuk, evlat, küçük veya genç yaştaki erkek veya kız çocuk. Krş.: *ā V, ba II, bağa, bal I, balaçih, balaçih, balaçik, balaçī, balaçi, balā, balā, balá, bal, bała, bara, bā I, bāğā, bāle, bāla, bālā, bāl, bāla, val, vala*

1. çocuk, küçük yaştaki çocuk, evlat

b.+Ø	(B.1-33) (B.1-97) (B.2-7) (B.2-17) (B.2-29) (B.2-107) (B.2-253) (B.2-255) (B.3-28) (B.3-43) (B.3-160) (B.3-165) (B.3-194) (B.4-40) (B.4-130) (B.4-166) (B.5-60) (B.6-41) (B.7-49) (B.10-53) (B.11-76) (B.12-129) (B.12-130) (B.12-143) (B.12-186) (B.16-33) (B.17-1) (B.21-12) (K.1-9) (K.1-16) (K.1-79) (K.8-7) (K.8-10) (K.14-30) (K.15-9) (K.19-5) (K.19-7) (K.19-22) (K.30-17)
b.+Ø+dan	(K.11-17)
b.+Ø+dih	(B.1-11)
b.+Ø+dıK	(B.1-12) (B.21-10)
b.+Ø+dın	(K.23-18)
b.+Ø+ğa	(B.18-58) (K.1-63)

b.+Ø+m	(B.1-92) (B.1-183) (B.2-2) (B.2-19) (B.2-23) (B.2-38) (B.2-55) (B.2-56) (B.2-63) (B.2-73) (B.2-74) (B.2-78) (B.2-91) (B.2-92) (B.2-96) (B.2-98) (B.2-106) (B.2-107) (B.2-111) (B.2- 121) (B.2-127) (B.2-148) (B.2-172) (B.2-182) (B.2-184) (B.2-202) (B.2-208) (B.2-212) (B.2- 223) (B.2-224) (B.2-230) (B.2-244) (B.2-255) (B.2-264) (B.2-265) (B.3-12) (B.3-55) (B.3-56) (B.3-57) (B.3-67) (B.3-114) (B.3-131) (B.3- 135) (B.3-153) (B.3-180) (B.3-181) (B.3-183) (B.3-205) (B.4-184) (B.5-8) (B.5-13) (B.5-19) (B.5-21) (B.5-29) (B.5-30) (B.5-71) (B.5-84) (B.5-111) (B.6-19) (B.7-13) (B.8-8) (B.8-16) (B.9-9) (B.9-38) (B.10-10) (B.10-34) (B.10-45) (B.10-68) (B.12-99) (B.12-162) (B.12-195) (B.13-49) (B.14-5) (B.15-13) (B.15-19) (B.16- 1) (B.16-10) (B.16-15) (B.16-17) (B.16-19) (B.16-21) (B.17-16) (B.17-20) (B.17-27) (B.21- 2) (K.1-10) (K.1-37) (K.1-55) (K.6-17) (K.10- 6) (K.10-31) (K.11-5) (K.11-17) (K.13-1) (K.17-23) (K.23-41) (K.30-12)
b.+Ø+man	(K.10-12)
b.+Ø+mız	(B.3-27) (B.10-24) (B.10-64)
b.+Ø+mızğa	(K.32-18)
b.+Ø+mnan	(B.3-58)
b.+Ø+nan	(B.2-12) (B.3-62)
b.+Ø+nı	(B.13-50) (B.18-35) (K.1-64) (K.17-30)
b.+Ø+nı	(B.8-28)
b.+Ø+sı	(B.1-156) (B.3-94) (B.6-87) (B.7-67) (B.7-69) (B.10-53) (B.12-44) (B.12-107) (K.17-13) (K.17-30) (K.17-39) (K.19-8) (K.19-11) (K.19- 25)
b.+Ø+sım	(B.3-3)
b.+Ø+sın	(B.17-14) (K.17-38) (K.17-39)
b.+Ø+sına	(K.23-36) (K.23-38)
b.+Ø+sına	(B.6-88)
b.+Ø+sınan	(B.2-29)
2. genç yaştaki kız veya erkek	
b.+Ø	(B.3-17) (B.3-104) (B.3-105) (B.12-125) (B.16- 8) (B.17-51) (B.18-3) (K.11-8) (K.17-35) (K.23-32)
b.+Ø+dı	(B.16-15)
b.+Ø+dım	(B.21-10)
b.+Ø+man	(B.3-18) (B.3-19)
b.+Ø+nı	(B.3-45) (B.3-108)

	b.+Ø+ni	(B.12-119) (B.13-26) (B.13-27) (B.18-3) (K.17-33) (K.17-37)
	b.+Ø+sı	(B.7-78) (B.13-46) (K.17-35)
	b.+Ø+sin	(B.1-186)
	3. hayvan yavrusu	
	b.+Ø+sı	(B.12-172)
balaban	büyük, kocaman, yaş veya boyut olarak büyük olan, iri. Krş.: <i>balabān, balalan, balawan, balāban, balābān, bālaban, bālāban, bālāban, bālābān, bālobān, bolaban, bolobon, malawan, palawan</i>	
	b.+Ø	(B.1-134) (B.1-138) (B.2-156) (B.4-88) (B.4-194) (B.4-222) (B.4-240) (B.6-117) (B.8-30) (B.12-94) (B.13-30) (B.19-40) (B.20-16) (B.20-27) (K.1-71) (K.10-7) (K.10-19) (K.10-20) (K.11-13) (K.16-34) (K.24-1) (K.26-34) (K.28-7) (K.30-4) (K.30-6) (K.30-8) (K.30-10) (K.30-19) (K.30-20) (K.31-20)
	b.+Ø+ca	(K.14-12)
	b.+Ø+ı	(K.11-14)
	b.+Ø+ıman	(K.6-15)
	b.+nar	(K.30-9)
	b.+nar+ıñ	(K.7-16)
balabān	büyük, kocaman, yaş veya boyut olarak büyük olan, iri. Krş.: <i>balaban, balalan, balawan, balāban, balābān, bālaban, bālāban, bālāban, bālābān, bālobān, bolaban, bolobon, malawan, palawan</i>	
	b.+Ø	(B.6-60) (B.17-32) (K.27-8) (K.31-22)
balaçih	küçük çocuk, küçük yaştaki çocuk, evlat. Krş.: <i>ā V, ba II, bağa, bal I, bala, balaçih, balaçık, balaçī, balaçi, balā, balā, balā, balā, bara, bā I, bāğā, bāle, bāla, bālā, bāl, bāla, val, vala</i>	
	b.+Ø+tan	(B.2-10)
balaçih	küçük çocuk, küçük yaştaki çocuk, evlat. Krş.: <i>ā V, ba II, bağa, bal I, bala, balaçih, balaçık, balaçī, balaçi, balā, balā, balā, balā, bara, bā I, bāğā, bāle, bāla, bālā, bāl, bāla, val, vala</i>	
	b.+lar	(B.20-8)
	b.+lar+nı	(B.20-14)
balaçık	küçük çocuk, küçük yaştaki çocuk, evlat. Krş.: <i>ā V, ba II, bağa, bal I, bala, balaçih, balaçih, balaçī, balaçi, balā, balā, balā, balā, bara, bā I, bāğā, bāle, bāla, bālā, bāl, bāla, val, vala</i>	
	b.+lar	(B.3-213) (K.26-9)
balaçī	küçük çocuk, küçük yaştaki çocuk, evlat. Krş.: <i>ā V, ba II, bağa, bal I, bala, balaçih, balaçih, balaçık, balaçi, balā, balā, balā, balā, bara, bā I, bāğā, bāle, bāla, bālā, bāl, bāla, val, vala</i>	
	b.+Ø	(B.2-132)
balaçi	küçük çocuk, küçük yaştaki çocuk, evlat. Krş.: <i>ā V, ba II, bağa, bal I, bala, balaçih, balaçih, balaçık, balaçī, balā, balā, balā, balā, bara, bā I, bāğā, bāle, bāla, bālā, bāl, bāla, val, vala</i>	

	b.+Ø+yim	(B.2-232)
	b.+Ø+yīm	(B.2-232)
balaklawa	yer adı, Kırım'ın Balaklava ilçesi. Krş.: <i>baKlawa, baKlawa I, balāklava, balāKlawa, balīKlawa</i>	
	b.+Ø+dan	(B.13-41)
balalan	büyük, kocaman, yaş veya boyut olarak büyük olan, iri. Krş.: <i>balaban, balabān, balawan, balāban, balābān, bālaban, bālāban, bālāban, bālābān, bālobān, bolaban, bolobon, malawan, palawan</i>	
	b.+Ø	(B.2-159)
balalı	çocukluk, insan hayatının çocukluk dönemi. Krş.: <i>balalığ, balalıh, balalıK, balalī, balalıK</i>	
	b.+Ø+mnan	(B.2-68)
balalığ	çocukluk, insan hayatının çocukluk dönemi. Krş.: <i>balalı, balalıh, balalıK, balalī, balalıK</i>	
	b.+Ø+ımızda	(K.26-6)
balalıh	çocukluk, insan hayatının çocukluk dönemi. Krş.: <i>balalı, balalığ, balalıK, balalī, balalıK</i>	
	b.+Ø+ta	(K.1-94) (K.1-106) (K.9-10)
	b.+Ø+tan	(B.12-168) (K.29-13)
balalıK	çocukluk, insan hayatının çocukluk dönemi. Krş.: <i>balalı, balalığ, balalıh, balalī, balalıK</i>	
	b.+Ø+ta	(K.14-9)
balalī	çocukluk, insan hayatının çocukluk dönemi. Krş.: <i>balalı, balalığ, balalıh, balalıK, balalıK</i>	
	b.+Ø+mda	(B.2-55)
balawan	büyük, kocaman, yaş veya boyut olarak büyük olan, iri. Krş.: <i>balaban, balabān, balalan, balāban, balābān, bālaban, bālāban, bālāban, bālābān, bālobān, bolaban, bolobon, malawan, palawan</i>	
	b.+Ø	(K.19-27) (K.20-21) (K.28-7) (K.32-7)
balā	çocuk, evlat, küçük veya genç yaştaki erkek veya kız çocuk. Krş.: <i>ā V, ba II, bağa, bal I, bala, balaçih, balaçih, balaçıK, balaçī, balaçi, balā, balá, bal, balá, bara, bā I, bāğā, bāle, bāla, bālā, bāl, bāla, val, vala</i>	
	b.+Ø	(B.12-196)
	b.+Ø+m	(B.2-44) (B.2-159) (B.17-31)
balā	çocuk, evlat, küçük yaştaki erkek veya kız çocuk. Krş.: <i>ā V, ba II, bağa, bal I, bala, balaçih, balaçih, balaçıK, balaçī, balaçi, balā, balá, bal, balá, bara, bā I, bāğā, bāle, bāla, bālā, bāl, bāla, val, vala</i>	
	b.+Ø	(B.3-60) (B.10-24)
balāklava	yer adı, Kırım'ın Balaklava ilçesi. Krş.: <i>baKlawa, baKlawa I, balaKlawa, balāKlawa, balīKlawa</i>	
	b.+Ø	(B.1-5)
balāklavski	Rus., yer adı, Kırım'ın Balaklava ilçesi	
	b.+Ø	(B.1-8)
balāklavskiy	Rus., yer adı, Kırım'ın Balaklava ilçesi	
	b.+Ø	(B.1-3)

balāKlava	yer adı, Kırım'ın Balaklava ilçesi. Krş.: <i>baKlava, baKlawā I, balaKlawā, balāklava, balīKlawā</i> b.+Ø (B.1-4) b.+Ø+yı (B.1-4)
balāla-	yavrulamak, hayvan doğurmak (hayvanlar için) b.-Ø-y (K.28-35)
balāban	büyük, kocaman, yaş veya boyut olarak büyük olan, iri. Krş.: <i>balaban, balabān, balalan, balawan, balābān, bālaban, bālāban, bālāban, bālābān, bālobān, bolaban, bolobon, malawan, palawan</i> b.+Ø (K.23-12) (K.26-8)
balābān	büyük, kocaman, yaş veya boyut olarak büyük olan, iri. Krş.: <i>balaban, balabān, balalan, balawan, balāban, bālaban, bālāban, bālāban, bālābān, bālobān, bolaban, bolobon, malawan, palawan</i> b.+Ø (B.14-8)
balá	çocuk, evlat, küçük yaştaki erkek veya kız çocuk. Krş.: <i>ā V, ba II, bağa, bal I, bala, balaçih, balaçih, balaçıK, balaçī, balaçi, balā, balā, balá, balá, bara, bā I, bāğā, bāle, bāla, bālā, bāl, bāla, val, vala</i> b.+Ø+m (B.3-89)
balçıbın	arı, bal üreten böcek. Köstence ağzında kullanılmaktadır. Krş.: <i>balKurt, balşıbın</i> b.+Ø (K.19-39)
balçih	balçık, koyu yapışkan çamur b.+Ø (B.11-69)
balih	balık, suda yaşayan ve solungaçla nefes alan hayvan türü b.+Ø (B.20-26)
balīKlawā	yer adı, Kırım'ın Balaklava ilçesi. Krş.: <i>baKlava, baKlawā I, balaKlawā, balāklava, balīKlawā</i> b.+Ø+nı (B.13-43)
balKurt	arı, bal üreten böcek. Bahçesaray ağzında kullanılmaktadır. Krş.: <i>balçıbın, balşıbın</i> b.+Ø (B.6-92)
balşıbın	arı, bal üreten böcek. Köstence ağzında kullanılmaktadır. Krş.: <i>balçıbın, balKurt</i> b.+Ø (K.19-37)
balta	balta, demirden yapılmış ağaç saplı kesme aracı b.+Ø+sı (B.10-23)
balí	çocuk, evlat, küçük yaştaki erkek veya kız çocuk. Krş.: <i>ā V, ba II, bağa, bal I, bala, balaçih, balaçih, balaçıK, balaçī, balaçi, balā, balā, balá, balá, bara, bā I, bāğā, bāle, bāla, bālā, bāl, bāla, val, vala</i> b.+lar (K.1-88)
balá	çocuk, evlat, küçük yaştaki erkek veya kız çocuk. Krş.: <i>ā V, ba II, bağa, bal I, bala, balaçih, balaçih, balaçıK, balaçī, balaçi, balā, balā, balá, balá, bara, bā I, bāğā, bāle, bāla, bālā, bāl, bāla, val, vala</i> b.+Ø+m (K.1-20) (K.1-40) (K.1-50)
baláçkı	Rus., yara

	b.	(B.3-70)
balalık	çocukluk, insan hayatının çocukluk dönemi. Krş.: <i>balalı, balalığ, balalıh, balalıK, balalı</i>	
	b.+Ø+ta	(K.1-103)
balnitsa	Rus., hastane	
	b.+Ø+da	(B.2-77)
bambit	Rus., bombalamak, bomba atmak	
	b.	(B.17-3)
bani	Rus., banyo, hamam	
	b.+Ø	(B.2-192)
	b.+Ø+ge	(B.4-40)
bant	Rus., kurdela	
	b.+Ø	(B.5-85)
	b.+Ø+li	(B.3-163)
bañ	ben, teklik birinci kişi. Krş.: <i>bağ III, ben, beñ, ma, mağ I, man, mañ, mā I, me, men, meñ, mē, mēn, mēn, mēn, mēñ, mən, mi I, mīn</i>	
	b.+Ø+a	(B.20-30)
bañqa	banka, bankacılık işlemlerini yapan kuruluş	
	b.+Ø	(K.6-15)
bar	var, mevcut. Krş.: <i>barr, bar°, bā II, bār I, bá, bār, ber II, var, vār, vār, war, wā</i>	
	b.+Ø	(B.1-24) (B.1-138) (B.1-156) (B.1-184) (B.2-5) (B.2-6) (B.2-59) (B.2-94) (B.2-122) (B.2-127) (B.2-157) (B.2-186) (B.2-191) (B.2-197) (B.2-209) (B.2-210) (B.2-233) (B.2-237) (B.2-238) (B.2-239) (B.3-67) (B.3-94) (B.3-95) (B.3-128) (B.3-142) (B.3-143) (B.3-147) (B.3-152) (B.4-15) (B.4-61) (B.4-97) (B.4-98) (B.4-112) (B.4-115) (B.4-122) (B.4-126) (B.4-146) (B.4-167) (B.4-184) (B.4-223) (B.4-232) (B.4-233) (B.4-234) (B.4-239) (B.5-19) (B.5-20) (B.5-33) (B.5-58) (B.5-72) (B.5-105) (B.5-109) (B.5-115) (B.6-70) (B.6-81) (B.6-92) (B.6-108) (B.6-110) (B.6-115) (B.7-5) (B.7-13) (B.7-21) (B.7-32) (B.7-37) (B.7-39) (B.7-41) (B.7-48) (B.7-49) (B.7-52) (B.7-53) (B.7-54) (B.7-59) (B.7-64) (B.7-65) (B.7-69) (B.7-71) (B.7-75) (B.8-36) (B.8-52) (B.8-85) (B.9-11) (B.9-38) (B.10-34) (B.10-74) (B.12-1) (B.12-4) (B.12-9) (B.12-31) (B.12-34) (B.12-44) (B.12-49) (B.12-54) (B.12-69) (B.12-77) (B.12-79) (B.12-92) (B.12-107) (B.12-110) (B.12-118) (B.12-123) (B.12-129) (B.12-130) (B.12-134) (B.12-136) (B.12-137) (B.12-141) (B.12-182) (B.12-183) (B.13-1) (B.13-3) (B.13-5) (B.13-8) (B.13-13) (B.13-16) (B.13-19) (B.15-3) (B.15-7) (B.16-2) (B.16-28)

	(B.16-39) (B.17-16) (B.17-30) (B.17-33) (B.17-41) (B.18-21) (B.18-37) (B.18-52) (B.18-57) (B.18-61) (B.19-11) (B.19-24) (B.19-35) (B.19-36) (B.19-40) (B.19-41) (B.19-42) (B.20-13) (B.20-15) (K.1-94) (K.1-99) (K.1-100) (K.1-104) (K.3-4) (K.3-5) (K.3-9) (K.3-11) (K.3-14) (K.3-17) (K.3-19) (K.3-20) (K.3-21) (K.3-22) (K.3-25) (K.4-4) (K.4-21) (K.5-6) (K.5-28) (K.6-12) (K.6-14) (K.6-18) (K.7-4) (K.7-5) (K.7-10) (K.8-1) (K.9-9) (K.9-10) (K.9-13) (K.9-18) (K.9-19) (K.10-28) (K.11-5) (K.11-15) (K.11-24) (K.12-2) (K.12-3) (K.12-4) (K.12-8) (K.12-9) (K.12-18) (K.13-1) (K.13-17) (K.14-3) (K.14-7) (K.14-8) (K.14-20) (K.15-12) (K.15-14) (K.15-16) (K.15-28) (K.15-52) (K.16-1) (K.16-5) (K.16-7) (K.17-15) (K.19-2) (K.19-11) (K.19-17) (K.19-24) (K.19-27) (K.19-29) (K.19-36) (K.19-40) (K.19-41) (K.19-42) (K.20-2) (K.20-3) (K.20-4) (K.20-5) (K.20-7) (K.20-8) (K.20-11) (K.20-12) (K.20-20) (K.20-21) (K.21-21) (K.22-22) (K.22-28) (K.23-6) (K.23-22) (K.23-23) (K.23-29) (K.24-3) (K.26-6) (K.26-33) (K.26-34) (K.26-47) (K.27-7) (K.27-8) (K.27-11) (K.27-14) (K.27-16) (K.27-23) (K.28-8) (K.28-12) (K.28-22) (K.28-23) (K.28-24) (K.28-25) (K.28-28) (K.28-36) (K.29-10) (K.29-14) (K.30-6) (K.30-8) (K.31-3) (K.31-4) (K.32-16)
b.+Ø+ım	(B.2-266) (B.6-101) (B.12-9) (B.12-105) (K.7-2)
b.+lar	(K.15-40)
b.+Ø+mı	(B.4-227) (B.4-230) (K.29-19)
b.+Ø+sa	(K.6-21)
bar-	varmak, gitmek, evlenmek. Krş.: <i>bağ- I, barr-, baş-, baş-, var- I, par-, vā-, vār-, war-</i>
	1. varmak, gitmek
b.-Ø	(B.12-20) (B.12-22) (B.12-26) (B.12-113) (K.6-14) (K.6-22) (K.12-6) (K.16-15) (K.19-15) (K.27-17)
b.-Ø-a	(B.3-113) (B.4-225) (B.5-40) (B.10-48) (B.10-51) (B.10-74) (B.12-31) (B.12-102) (B.12-138) (B.12-153) (B.12-202) (K.5-8) (K.19-14) (K.21-10) (K.21-11)
b.-Ø-acağ	(K.21-6)
b.-Ø-acağ	(B.4-237)
b.-Ø-acam	(B.20-1)

b.-Ø-acamız	(B.19-37)
b.-Ø-acaK	(B.3-136) (B.12-65) (K.5-6)
b.-Ø-acan	(B.2-129) (K.19-4)
b.-Ø-adır	(B.12-42)
b.-Ø-aK	(B.2-266)
b.-Ø-alar	(B.2-180) (B.4-226) (B.12-133) (K.5-8)
b.-Ø-am	(B.2-57) (B.2-228) (K.19-3)
b.-Ø-aman	(K.27-19)
b.-Ø-amayım	(B.15-22)
b.-Ø-amıs	(B.19-36)
b.-Ø-amız	(B.3-166) (B.18-23) (K.11-47)
b.-Ø-ar	(B.3-132) (B.3-173)
b.-Ø-asın	(B.2-162) (K.7-14)
b.-Ø-atanedik	(K.5-19)
b.-Ø-ayığ	(K.19-13)
b.-Ø-ayih	(K.19-11)
b.-Ø-ayım	(B.3-199) (B.11-11)
b.-Ø-ām	(B.10-74)
b.-Ø-ā	(B.20-38)
b.-Ø-di	(B.2-160) (B.3-142) (B.3-143) (B.10-23) (B.20-23)
b.-Ø-diğ	(B.9-29) (K.19-32)
b.-Ø-dih	(K.3-13)
b.-Ø-dıK	(B.5-33) (K.12-1)
b.-Ø-dım	(B.2-134) (B.2-148) (B.3-68) (B.5-31) (B.6-11) (B.6-15) (B.7-68) (B.9-10) (B.9-42) (B.12-171) (B.17-2) (K.6-10) (K.13-7) (K.21-6) (K.21-7) (K.31-15)
b.-Ø-dınmı	(K.6-12)
b.-Ø-dıymı	(K.8-6)
b.-Ø-dıyız	(B.6-110)
b.-Ø-e	(B.5-48) (B.5-64)
b.-Ø-edik	(K.31-16)
b.-Ø-ēdi	(B.2-108) (B.3-71)
b.-Ø-ēdik	(B.2-180)
b.-Ø-ēdım	(B.2-94)
b.-Ø-ğan	(B.7-68)
b.-Ø-ğama	(K.17-28)
b.-Ø-ğan	(B.2-119) (B.5-7) (B.7-66) (B.7-89) (B.10-37) (B.12-195) (B.16-41) (K.27-9)
b.-Ø-ğancek	(B.12-27)

b.-Ø-ğanda	(B.9-24) (K.12-12) (K.17-26) (K.18-26) (K.19-14) (K.23-11)
b.-Ø-ğannar	(B.12-97)
b.-Ø-ğañ	(B.5-4)
b.-Ø-ı	(B.5-48)
b.-Ø-ıb	(B.10-20) (B.15-23)
b.-Ø-ıñ	(B.2-266) (B.6-114) (B.12-100) (K.17-38)
b.-Ø-ıp	(B.2-144) (B.4-51) (B.4-90) (B.4-102) (B.5-27) (B.5-28) (B.5-65) (B.7-60) (B.7-62) (B.7-67) (B.8-25) (B.8-46) (B.9-13) (B.9-28) (B.10-22) (B.11-54) (B.12-88) (B.12-104) (B.12-147) (B.12-155) (B.12-176) (B.13-16) (B.13-21) (B.15-3) (B.15-5) (B.16-43) (B.18-20) (B.20-12) (B.20-13) (K.5-12) (K.12-7) (K.17-20) (K.17-41) (K.17-42) (K.19-3) (K.23-5) (K.23-40) (K.31-27)
b.-Ø-ıp	(B.2-178)
b.-ıl-Ø-acahtır	(B.12-189)
b.-Ø-ıp	(B.2-110) (B.2-112) (B.2-190) (B.2-225) (B.2-241) (B.3-49) (B.3-220) (B.4-39) (B.4-90) (B.12-6) (B.12-48)
b.-Ø-ır	(B.3-71)
b.-ma	(B.12-87)
b.-ma-dım	(B.3-220) (K.20-25)
b.-ma-dıñ	(B.15-9)
b.-Ø-mah	(B.5-76)
b.-Ø-maK	(B.6-79)
b.-ma-y	(B.2-108)
b.-Ø-maya	(B.3-140)
b.-ma-yım	(B.15-22)
b.-ma-zdan	(B.20-35)
b.-Ø-mā	(B.2-109) (B.3-200) (B.19-15)
b.-mā-nīma	(B.12-189)
b.-mı-y	(K.5-8)
b.-Ø-sa	(B.2-251)
b.-Ø-sam	(B.12-115) (B.20-2) (K.27-20)
b.-Ø-san	(K.17-23)
b.-Ø-sañ	(B.17-32) (K.19-12) (K.27-22) (K.31-23)
2. evlenmek	
b.-Ø-a	(B.8-21)
b.-Ø-acañ	(K.9-9)
b.-Ø-acahsın	(B.8-20)
b.-Ø-dı	(B.12-158)

	b.-Ø-edí	(B.8-20) (B.8-24)
	b.-Ø-ğanı	(B.7-67)
	b.-Ø-ğanımda	(B.13-49)
	b.-ma-dım	(K.21-5)
	3. yönetmek, üstlenmek	
	alíp b.-Ø-mā	(B.6-106)
	4. sürmek, devam etmek	
	çohḥa b.-ma-y	(B.19-11)
	5. kıymak, feda etmek	
	b.-ma-y	(B.18-49)
	6. ulaşmak	
	b.-Ø-sın	(K.1-67)
	7. kadar, dek, derecede	
	b.-Ø-ğancah	(B.2-90)
	b.-Ø-ğance	(B.12-121)
bara	çocuk, evlat, küçük yaştaki erkek veya kız çocuk. Krş.: <i>ā V, ba II, baḡa, bal I, bala, balaçih, balaçih, balaçik, balaçī, balaçi, balā, balā, balá, balí, balá, bā I, bāḡā, bāle, bāla, bālā, bāl, bāla, val, vala</i>	
	b.+Ø+m	(B.16-10)
barabar	beraber, birlikte. Krş.: <i>baraber, barābar, barēber, barrar, bārābar, beraber, berabīr, bēravēr, bēraber, bērabēr, bērabēr</i>	
	b.+Ø	(B.4-45) (B.4-46) (B.4-51) (B.4-67) (B.4-75) (B.4-85) (B.4-106) (B.4-149) (B.4-179) (B.4-180) (B.4-189) (B.4-198) (B.14-12) (B.20-17) (B.20-20) (B.20-23) (K.4-17) (K.5-4) (K.5-23) (K.14-27) (K.17-32) (K.27-24)
baraber	beraber, birlikte. Krş.: <i>barabar, barābar, barēber, barrar, bārābar, beraber, berabīr, bēravēr, bēraber, bērabēr, bērabēr</i>	
	b.+Ø	(B.13-28)
baraḥ	baraka, tahtadan yapılmış, insanların geçici olarak yaşamalarına uygun temelsiz küçük bir yapı. Krş.: <i>baraḠ</i>	
	b.+Ø	(B.2-117)
	b.+Ø+ın	(B.2-47)
	b.+lar+da	(B.2-32)
	b.+lar+ın	(B.10-24)
	b.+Ø+ta	(B.2-158)
baraḠ	baraka, tahtadan yapılmış, insanların geçici olarak yaşamalarına uygun temelsiz küçük bir yapı. Krş.: <i>baraḥ</i>	
	b.+Ø	(B.2-27)
	b.+Ø+ım	(B.2-25)
	b.+Ø+ın	(B.2-254)
	b.+lar	(B.2-24) (B.2-31)
	b.+lar+ğa	(B.2-51)
baram	bayram, milli veya dini bayram. Krş.: <i>bayram I, bayran, bayrám,</i>	

	<i>báyram, beryam, biram, bīram</i>
	b.+Ø+dan (B.4-105)
barābar	beraber, birlikte. Krş.: <i>barabar, baraber, barēber, barrar, bārābar, beraber, berabīr, bēřāvēr, bēraber, bērabēr, bērabēr</i>
	b.+Ø (B.20-25)
bardaḥ	bardak, su ve başka şeyler içmek için kullanılan cam kap
	b.+lar+nen (B.22-23)
barēber	beraber, birlikte. Krş.: <i>barabar, baraber, barābar, barrar, bārābar, beraber, berabīr, bēřāvēr, bēraber, bērabēr, bērabēr</i>
	b.+Ø (B.13-35) (B.22-7)
barēm	bari, hiç olmazsa, öyleyse. Krş.: <i>bari, bārem</i>
	b.+Ø (K.32-16)
barġ	mal, mülk. Krş.: <i>barḥ, barK</i>
	b.+Ø+1 (B.4-227)
barḥ	mal, mülk. Krş.: <i>barġ, barK</i>
	b.+Ø (B.3-55)
barış	barış, savaşın bitmesinden sonra gelen durum
	b.+Ø (K.4-11)
bari	bari, hiç olmazsa, öyleyse. Krş.: <i>barēm, bārem</i>
	b.+Ø (K.3-9)
baris	özel isim, Boris
	b.+Ø (B.2-159)
barja	Rus., mavna, yük taşıyan tekne
	b.+Ø+ġa (B.10-22)
barK	mal, mülk. Krş.: <i>barġ, barḥ</i>
	b.+Ø+ıñ (B.2-232)
barr	var, mevcut. Krş.: <i>bar, bar°, bā II, bār I, bá, bār, ber II, var, vār, vār, war, wā</i>
	b.+Ø (K.5-8)
barr-	varmak, gitmek. Krş.: <i>baġ- I, bar-, bar°, par-, var- I, vā-, vār-, war-</i>
	b.-Ø-arım (B.3-70)
barrar	beraber, birlikte. Krş.: <i>barabar, baraber, barābar, barēber, bārābar, beraber, berabīr, bēřāvēr, bēraber, bērabēr, bērabēr</i>
	b.+Ø (B.20-17)
bar	bahar, ilkbahar mevsimi. Krş.: <i>bahar, baḥar, bār II, bār, bār°</i>
	b.+Ø (K.30-7) (K.31-21)
bar-	varmak, gitmek. Krş.: <i>baġ- I, bar-, barr-, bar°, par-, var- I, vā-, vār-, war-</i>
	b.-Ø-arım (K.29-24)
bar°	var, mevcut. Krş.: <i>bar, barr, bā II, bār I, bá, bār, ber II, var, vār, vār, war, wā</i>
	b.+Ø (K.5-28) (K.6-20)
bar°-	varmak, gitmek. Krş.: <i>baġ- I, bar-, barr-, bar°, par-, var- I, vā-, vār-,</i>

	<i>war-</i>	
	b.-Ø-acağ	(B.17-2)
barlığ	varlık, var olma durumu, hayat, ömür	
	b.-Ø-ımnı	(K.1-102)
bas	baş, başlangıç, başta. Krş.: <i>baş, bāş, boş II, paş, vaş</i>	
	b.+Ø+ta	(B.7-39)
bas-	basmak, bastırmak, hamur basmak. Krş.: <i>pas-</i>	
	1. basmak, hamur basmak, hamur yapmak	
	b.-Ø	(K.1-14) (K.6-27) (K.6-28)
	b.-Ø-alar	(B.4-210)
	b.-Ø-aman	(K.22-36)
	b.-Ø-amıs	(K.5-30) (K.13-11)
	b.-Ø-amız	(K.18-31)
	b.-Ø-asın	(B.3-74) (B.3-77) (B.3-81) (B.3-208) (B.8-56) (B.10-56) (K.11-36) (K.16-17) (K.16-20) (K.16-21) (K.16-33) (K.16-35)
	b.-Ø-asıñ	(B.3-78) (B.3-91)
	b.-Ø-han	(B.1-146)
	b.-Ø-ğan	(B.19-33) (K.18-32)
	b.-Ø-ıp	(B.5-79) (B.5-80) (B.5-87) (K.5-30) (K.16-26)
	b.-Ø-ıyım	(K.2-6)
	b.-İL-Ø-a	(B.11-48) (K.11-22)
	b.-Ø-ıp	(B.3-90)
	b.-Ø-sağ	(B.8-90)
	2. basmak, parmak veya elle bastırmak	
	b.-Ø	(B.14-3)
	b.-tır-Ø	(K.1-24)
	b.-tır-Ø-asıñ	(B.1-41)
	3. basmak, ayakla basmak	
	b.-Ø-sa	(B.2-85)
	4. basmak, baskın yapmak	
	b.-Ø-alar	(K.18-19)
	b.-Ø-ıp	(B.3-12)
	b.-Ø-tı	(B.1-53)
	b.-Ø-tılar	(K.23-29)
	b.-Ø-tılar	(B.22-15)
	b.-tır-Ø-a	(K.30-12)
	5. basmak, kalıp, iz yapmak	
	b.-Ø-a	(B.10-7)
	6. eğmek, ağacın dalını çekerek eğmek	
	b.-Ø-tım	(B.20-32)
	7. basmak, neşretmek, bası işlemi yapmak	

	b.-tır-Ø-dım	(K.1-2)
	8. örtmek, kaplamak, sarmak	
	b.-Ø-tı	(K.27-8)
basabas	var gücüyle, tüm kudretiyle	
	b.+Ø	(B.12-83)
basarabya	yer adı, Kırım'ın Besarabya köyü. Krş.: <i>besarabya</i>	
	b.+Ø	(B.9-5)
basbazı	çok, çoğu kişi	
	b.+lar+ı	(B.20-9)
başha	başka, diğer, farklı, bilinenden ayrı. Krş.: <i>başa, başha, başha, başhā, başhu, başka, başKa, paşha</i>	
	b.+Ø	(B.2-31) (B.5-23)
bası	bazı, birtakım, kimi. Krş.: <i>baz, bazı, bazı, bazza</i>	
	b.+Ø	(K.11-20)
başıkomıy	Rus., yalın ayak	
	b.	(B.2-134)
basma	basma, basma kumaşı. Krş.: <i>basme</i>	
	b.+Ø	(B.11-24) (B.11-25)
basme	basma, basma kumaşı. Krş.: <i>basma</i>	
	b.+Ø	(B.3-133)
bastırık	kabus, kötü rüya	
	b.+Ø	(K.1-45)
baş	baş, kafa, başlangıç, esas veya temel, yakını veya çevresi, uç, başlangıç. Krş.: <i>bas, bāş, boş II, paş, vaş</i>	
	1. baş, kafa, bir şeyin veya bir kimsenin baş kısmı	
	b.+Ø	(K.19-43)
	b.+Ø+ı	(B.2-71) (B.3-13) (B.11-51) (B.18-14) (K.1-73)
	b.+Ø+ım	(B.3-202) (B.8-16) (B.9-24) (B.12-200) (B.15-21) (K.9-2)
	b.+Ø+ımı	(B.20-16)
	b.+Ø+ımız	(B.3-33)
	b.+Ø+ımızdan	(B.8-11)
	b.+Ø+ımızdan	(B.10-75)
	b.+Ø+ın	(B.13-6) (K.1-56)
	b.+Ø+ına	(B.20-31) (K.1-9) (K.23-15)
	b.+Ø+ında	(B.13-27) (K.6-20) (K.19-42)
	b.+Ø+ıña	(K.17-27)
	b.+Ø+ıñda	(B.12-164)
	b.+Ø+ıma	(B.20-29)
	b.+Ø+ımızza	(B.12-145)
	b.+Ø+ımızdan	(B.8-10)
	b.+Ø+ımızğa	(K.10-24)
	b.+Ø+ımızın	(B.9-27)

b.+Ø+ımiža	(B.1-111)
b.+Ø+ına	(B.3-112) (B.13-27)
b.+lar+da	(B.3-118)
b.+Ø+na	(B.12-9)
b.+Ø+tan	(K.23-11)
2. başlangıç, başladığı yer	
b.+Ø+ında	(K.1-6)
b.+Ø+ınnan	(B.1-52)
b.+Ø+ına	(B.2-211) (B.12-108)
3. başta, önce, ilk olarak	
b.+Ø+ta	(B.1-17) (B.1-72) (B.2-24) (B.2-52) (B.2-187) (B.2-204) (B.2-257) (B.2-258) (B.2-259) (B.2-261) (B.2-264) (B.3-109) (B.3-136) (B.3-144) (B.3-173) (B.3-192) (B.4-94) (B.4-128) (B.4-134) (B.4-139) (B.4-140) (B.4-141) (B.4-173) (B.4-186) (B.4-187) (B.4-200) (B.4-201) (B.4-212) (B.5-4) (B.5-90) (B.6-86) (B.8-32) (B.8-66) (B.8-82) (B.10-2) (B.10-17) (B.10-18) (B.10-37) (B.10-39) (B.10-47) (B.10-58) (B.12-194) (B.17-22) (B.18-35) (B.19-38) (B.19-44) (K.15-5) (K.18-7) (K.18-22) (K.20-7) (K.20-35)
b.+Ø+takı	(B.4-86)
b.+Ø+taları	(B.10-59)
b.+Ø+tan	(B.1-19) (B.3-98) (K.1-43) (K.22-19)
b.+Ø+tanım	(B.1-93)
b.+Ø+tā	(B.1-94)
b.+Ø+tā	(B.4-198)
4. uç, kenar	
b.+Ø+ında	(B.17-51)
5. esas, temel	
b.+Ø	(B.3-190) (K.1-8) (K.1-29)
6. bir topluluğu yöneten, yönetim	
b.+Ø+ıdı	(B.1-20)
b.+Ø+ında	(K.4-12)
b.+lar+ın	(B.7-74)
7. yakını veya çevresi	
b.+Ø+ına	(K.1-31) (K.1-88)
b.+Ø+ına	(B.11-33) (B.11-34) (B.15-10)
b.+Ø+na	(B.10-25) (B.10-31)
8. çıplak başlı, başlıksız	
yalan b.+Ø	(B.12-203)
baş	başka, diğer, farklı, bilinenden ayrı. Krş.: <i>başha, başha, başha, başhā, başhu, başka, başKa, paşha</i>

	b.+Ø	(B.4-42) (B.4-154)
baş-	başlamak, harekete geçmek. Krş.: <i>başla-</i> , <i>başlā-</i> , <i>başlā-</i> , <i>başlā-</i> , <i>başlī-</i> , <i>başlā-</i>	
	b.-Ø-dı	(B.4-49)
	b.-Ø-dım	(B.4-152)
başha	başka, diğer, farklı, bilinenden ayrı. Krş.: <i>başha</i> , <i>başha</i> , <i>başha</i> , <i>başhā</i> , <i>başhu</i> , <i>başka</i> , <i>başKa</i> , <i>paşha</i>	
	b.+Ø	(B.1-41) (B.1-95)
başha	başka, diğer, farklı, bilinenden ayrı. Krş.: <i>başha</i> , <i>başha</i> , <i>başha</i> , <i>başhā</i> , <i>başhu</i> , <i>başka</i> , <i>başKa</i> , <i>paşha</i>	
	1. başka, diğer, farklı	
	b.+Ø	(B.3-37) (B.3-109) (B.3-113) (B.3-115) (B.4-54) (B.4-91) (B.4-192) (B.5-54) (B.5-71) (B.6-81) (B.6-104) (B.6-110) (B.7-14) (B.7-82) (B.7-88) (B.7-92) (B.8-61) (B.8-62) (B.9-4) (B.10-58) (B.13-20) (B.14-4) (B.17-14) (B.20-11) (K.1-54) (K.1-58) (K.1-65) (K.3-3) (K.3-10) (K.3-16) (K.3-18) (K.3-21) (K.5-13) (K.6-7) (K.10-9) (K.15-24) (K.15-25) (K.15-41) (K.15-46) (K.17-10) (K.17-41) (K.17-42) (K.17-44) (K.17-46) (K.19-8) (K.24-11) (K.24-14) (K.24-17) (K.26-40) (K.27-20) (K.27-21) (K.27-22) (K.29-33) (K.31-2) (K.31-16) (K.31-18)
	b.+lar+da	(B.3-155)
	b.+lar+ı	(K.31-18) (K.32-16)
	b.+Ø+sı	(B.20-20) (K.15-45) (K.29-33) (K.32-15)
	b.+Ø+sın	(B.12-31)
	b.+Ø+sına	(B.10-44)
	2. başka, sonra, bundan sonra	
	b.+Ø	(B.6-65) (B.7-90)
başhā	başka, diğer, farklı, bilinenden ayrı. Krş.: <i>başha</i> , <i>başha</i> , <i>başha</i> , <i>başha</i> , <i>başhu</i> , <i>başka</i> , <i>başKa</i> , <i>paşha</i>	
	b.+Ø	(B.4-225)
başhu	başka, diğer, farklı, bilinenden ayrı. Krş.: <i>başha</i> , <i>başha</i> , <i>başha</i> , <i>başha</i> , <i>başhā</i> , <i>başka</i> , <i>başKa</i> , <i>paşha</i>	
	b.+Ø	(K.30-2)
başka	başka, diğer, farklı, bilinenden ayrı. Krş.: <i>başha</i> , <i>başha</i> , <i>başha</i> , <i>başha</i> , <i>başhā</i> , <i>başhu</i> , <i>başKa</i> , <i>paşha</i>	
	b.+Ø	(B.10-58)
başKa	başka, diğer, farklı, bilinenden ayrı. Krş.: <i>başha</i> , <i>başha</i> , <i>başha</i> , <i>başha</i> , <i>başhā</i> , <i>başhu</i> , <i>başka</i> , <i>paşha</i>	
	b.+Ø	(B.6-51) (B.12-139) (K.11-28) (K.11-32) (K.26-18)
	b.+Ø+sına	(K.1-26)
başKan	başkan, reis	

	b.+Ø+mız	(K.4-21)
başla-	başlamak, harekete geçmek. Krş.: <i>baş-a-, başlā-, başlā-, başlā-, başlī-, başlā-</i>	
	b.-Ø	(B.12-85)
	b.-Ø-dı	(B.1-10) (B.1-36) (B.1-77) (B.1-172) (B.1-175) (B.1-176) (B.2-190) (B.4-49) (B.7-4) (B.7-6) (B.10-26) (B.15-14) (B.17-5) (B.17-11) (B.19-41) (B.20-29) (B.21-6) (K.14-4) (K.14-5) (K.14-9) (K.30-4)
	b.-Ø-dıĝ	(B.10-29)
	b.-Ø-dıĥ	(B.2-189) (B.18-23)
	b.-Ø-dıK	(B.2-156)
	b.-Ø-dılar	(B.17-4) (B.17-44) (K.30-10)
	b.-Ø-dım	(B.2-63) (B.2-165) (B.5-45) (B.14-6) (B.22-3)
	b.-Ø-dıla	(B.22-18)
	b.-Ø-dılar	(B.1-51) (B.1-64) (B.1-65) (B.1-121) (B.2-31) (B.3-193) (B.4-41) (B.6-25) (B.13-41) (B.13-44) (B.17-3) (B.17-29) (B.22-20) (B.22-23)
	b.-Ø-ĝan	(B.1-32) (B.21-14) (K.14-28) (K.26-26)
	b.-Ø-ĝannar	(B.11-52) (B.12-42) (B.12-71)
	b.-Ø-ĝaĝ	(B.3-205)
	b.-ma-zdan	(B.17-40) (B.20-36)
	b.-Ø-p	(B.19-22) (K.1-59) (K.23-4)
	b.-Ø-r	(B.3-129) (K.1-28)
	b.-Ø-rsın	(K.1-43)
	b.-Ø-sa	(K.1-32)
	b.-Ø-y	(B.1-40) (B.1-160) (B.2-95) (B.2-101) (B.2-139) (B.13-5) (K.31-16)
başlā-	başlamak, harekete geçmek. Krş.: <i>baş-a-, başla-, başlā-, başlā-, başlī-, başlā-</i>	
	b.-Ø-n	(B.2-54) (B.6-16) (B.12-66)
	b.-Ø-nda	(K.30-5)
başlā-	başlamak, harekete geçmek. Krş.: <i>baş-a-, başla-, başlā-, başlā-, başlī-, başlā-</i>	
	b.-n-Ø-acaĥta	(B.17-34)
	b.-Ø-y	(B.16-35) (B.16-38)
	b.-Ø-ycaĥlar	(B.17-37)
	b.-Ø-yılar	(B.12-64) (B.12-66)
başlā-	başlamak, harekete geçmek. Krş.: <i>baş-a-, başla-, başlā-, başlā-, başlī-, başlā-</i>	
	b.-Ø-y	(B.2-104)
başlī-	başlamak, harekete geçmek. Krş.: <i>baş-a-, başla-, başlā-, başlā-, başlā-, başlā-</i>	
	b.-Ø-ycam	(B.2-1)

başla-	başlamak, harekete geçmek. Krş.: <i>başa-, başla-, başlā-, başlā-, başlá-, başlī-</i> b.-Ø-r (K.1-32) b.-Ø-y (K.1-13)
başmaḥ	dana, ineğin bir yaşına kadar olan yavrusu b.+Ø+nı (K.31-20)
başpınar	yer adı, Köstence'nin Başpınar köyü. Krş.: <i>başpīnar</i> b.+Ø (K.29-5)
başpīnar	yer adı, Köstence'nin Başpınar köyü. Krş.: <i>başpınar</i> b.+Ø (K.29-1) (K.29-3)
bat- I	batmak, batırmak, bir sıvının içine gömülmek. Krş.: <i>bât-</i> 1. batmak, bir sıvının içine gömülmek b.-İR-Ø-ıP (B.10-66) 2. batmak, kirlenmek b.-Ø-Kan (B.11-59) 3. güneş batmak b.-ma-zdan (K.7-13)
bat- II	emin olmak, cesaretli olmak koz b.-ır-Ø-dīlar (B.2-259) kózím b.-ma-y (B.12-188)
batarey	Rus., pil, batarya b.+Ø+men (B.16-47)
batır	kahraman, pehlivan b.+Ø (K.17-40)
batig	asma başörtü. Krş.: <i>batik</i> b.+Ø+í (K.18-3) b.+Ø+ín (K.18-18)
batik	asma başörtü. Krş.: <i>batig</i> b.+Ø (K.18-13) (K.18-14)
bay I	bay, zengin, parası malı çok olan kimse. Krş.: <i>bāy</i> b.+Ø (B.1-100) b.+Ø (B.11-76) b.+Ø+ın (B.11-77) b.+Álar (B.11-51)
bay II	bağ, düğüm, bağ ile tutturulmuş. Krş.: <i>bağ II</i> b.+Ø+li (B.9-9)
bay III	vay, ünlem, şaşırma ünlemi. Krş.: <i>vay, vāy, vāy, way, wāy, wōy, wū</i> b.+Ø (B.19-10)
baya	bayağı, çok, epey. Krş.: <i>bayā, bayyā, bāyā</i> b.+Ø (K.3-3) (K.15-14) (K.15-40) (K.32-14)
bayā	bayağı, çok, epey. Krş.: <i>baya, bayyā, bāyā</i>

	b.+Ø	(B.1-117) (B.2-86) (B.6-13) (B.8-11) (B.14-7) (B.22-7) (B.22-14)
baydar	yer adı, Kırım'ın Baydar köyü	
	b.+Ø	(B.1-7) (B.3-5) (B.3-6) (B.3-158)
	b.+Ø+a	(B.22-21)
	b.+Ø+dan	(B.4-43)
	b.+Ø+dā	(B.3-1)
	b.+Ø+ğa	(B.3-159)
bayır	bayır, tepe, dağ. Krş.: <i>bayırçıK̄, bayır</i>	
	b.+Ø	(B.2-5) (B.2-35) (K.1-83) (K.1-106) (K.15-12) (K.24-3) (K.27-18)
	b.+Ø+dan	(B.1-35) (K.18-29)
	b.+lar	(B.1-23) (K.24-3) (K.29-19)
	b.+lar+ğa	(K.24-4)
	b.+Ø+lı	(B.12-33) (K.15-10)
	b.+Ø+lıh	(K.31-6)
	b.+Ø+lıK̄ta	(K.4-7)
bayırbaş	iki ucu göğsün iki yanından sarkıtılıp bırakılan uzun başörtü	
	b.+Ø+iŋ	(K.26-44)
bayırçıK̄	bayır, bayırcık, küçük bayır. Krş.: <i>bayır, bayır</i>	
	b.+Ø+K̄a	(B.12-63)
bayır	bayır, tepe, dağ. Krş.: <i>bayır, bayırçıK̄</i>	
	b.+Ø+ın	(B.2-6) (B.12-67)
bayla-	bağlamak, tutturmak, sarmak. Krş.: <i>bayla-</i>	
	1. bezle sarmak	
	b.-Ø-dım	(B.9-19) (B.9-22)
	2. bağlamak, düğüm yapmak	
	b.-Ø-dı	(B.20-24)
	b.-Ø-ğansıs	(B.14-22)
	b.-t-Ø-tılar	(K.23-27)
	3. bağlamak, tutturmak	
	b.-Ø-y	(K.18-13)
	b.-Ø-ymıs	(K.11-10)
	b.-n-Ø-a	(K.18-14)
	4. bağlamak, paket yapmak, sarmak	
	b-n-Ø-a	(K.28-29) (K.28-32)
	b-n-Ø-ıp	(K.28-29)
	b.-Ø-ydık	(K.20-34)
bayla-	bağlamak, düğüm yapmak, sarmak. Krş.: <i>bayla-</i>	
	b.-Ø-ydılar	(K.23-19)
bayrağ	bayrak, sancak. Krş.: <i>bayrağ, bayraK̄</i>	
	b.+Ø+ın	(K.1-75)

bayraḥ	bayrak, sancak. Krş.: <i>bayraḡ, bayraK</i> b.+Ø (K.29-35)
bayraK	bayrak, sancak. Krş.: <i>bayraḡ, bayraḥ</i> b.+Ø+nı (K.29-37)
bayram I	bayram, milli veya dini bayram. Krş.: <i>baram, bayran, bayrám, báyram, beryam, biram, bīram</i> b.+Ø (B.1-92) (B.1-103) (B.3-86) (B.3-145) (B.3-166) (B.3-168) (B.3-173) (B.3-212) (B.4-96) (B.4-105) (B.4-107) (B.4-113) (B.4-117) (B.4-120) (B.5-76) (K.7-17) (K.19-35) (K.21-23) (K.28-10) (K.32-13) b.+Ø+da (B.3-146) (B.3-164) (B.4-94) (K.28-9) (K.28-11) (K.32-14) b.+Ø+dan (B.4-107) (K.19-35) b.+Ø+ḡa (B.11-54) b.+Ø+ı (B.3-156) (B.5-63) b.+Ø+ın (B.4-128) b.+Ø+ını (B.4-117) b.+Ø+ı (B.4-119) b.+Ø+ımız (B.4-112) b.+Ø+ınen (B.4-112) b.+lar (B.8-34) b.+lar+da (B.4-94) b.+Ø+nan (K.32-13) b.+nar (B.1-92) (B.6-43) (B.6-45) (K.7-18) b.+nar+da (B.1-99) (B.2-174) (B.3-73) b.+nar+ın (B.2-173) (B.3-68)
bayram II	özel isim, Bayram b.+Ø (K.29-6)
bayramdedé	yer adı, Köstence'nin Bayramdede köyü. Krş.: <i>bayramdedé</i> b.+Ø+ge (K.29-8)
bayramdède	yer adı, Köstence'nin Bayramdede köyü. Krş.: <i>bayramdedé</i> b.+Ø (K.29-7) (K.29-20)
bayramla-*	bayramlaşmak, birbirinin bayramını kutlamak. Bk.: <i>bayramlaş-</i> . Krş.: <i>bayramşıla-</i> b.-ş-Ø-maḡa (K.7-16)
bayramlaş-	bayramlaşmak. <i>bayramlaş-</i> fiili işteş kök çatılıdır, günümüzde mevcut çatısıyla kullanılmaktadır. Bk.: <i>bayramla-*</i>
bayramşıla-	bayramlaşmak, birbirinin bayramını kutlamak. Krş.: <i>bayramla-*</i> b.-Ø-p (K.11-47) (K.11-48)
bayran	bayram, milli veya dini bayram. Krş.: <i>baram, bayram I, bayrám, báyram, beryam, biram, bīram</i> b.+ar (B.6-44)
bayrám	bayram, milli veya dini bayram. Krş.: <i>baram, bayram I, bayran,</i>

	<i>bāyram, beryam, biram, bīram</i>
	b.+Ø (B.2-174)
bayyā	bayağı, çok, epey. Krş.: <i>baya, bayā, bāyā</i>
	b.+Ø (B.22-21)
baz	bazı, birtakım, kimi. Krş.: <i>bası, bazı, bazı, bazza</i>
	b.+lar+da (B.14-8)
bazar	pazar, satıcıların mallarını satmak için sergiledikleri belirli yer. Krş.: <i>bazzar, pazar, vazar</i>
	b.+Ø (B.2-64) (B.3-157)
	b.+Ø+a (B.11-1)
	b.+Ø+da (B.4-154)
	b.+Ø+dan (B.2-64) (B.3-126) (B.5-108)
	b.+Ø+ğa (B.2-151) (B.3-196)
	b.+Ø+ıñ (B.11-9)
	b.+Ø+ımız (B.12-10)
	b.+Ø+ın (B.2-133)
bazarcılık	pazarda satma işlemini yapma işi, pazarcının işi
	b.+Ø (B.12-10)
bazet	bazen, ara sıra
	b.+Ø (B.4-83)
bazı	bazı, birtakım, kimi. Krş.: <i>bası, baz, bazı, bazza</i>
	b.+Ø (B.4-113) (B.7-82) (B.14-11) (K.15-42)
bazı	bazı, birtakım, kimi. Krş.: <i>bası, baz, bazı, bazza</i>
	b.+Ø (B.7-82)
	b.+lar+ı (B.8-72) (B.8-80) (B.8-84) (K.12-10) (K.14-22) (K.17-9)
	b.+lay+ı (B.8-84)
bazlamaş	yöresel yemek çeşidi, bazlamaç
	b.+Ø (K.1-5)
bazza	bazı, birtakım, kimi. Krş.: <i>bası, baz, bazı, bazı</i>
	b.+lar+ı (K.18-25)
bazzar	pazar, satıcıların mallarını satmak için sergiledikleri belirli yer. Krş.: <i>bazar, pazar, vazar</i>
	b.+Ø+dan (B.2-65)
bā I	çocuk, evlat, küçük yaştaki erkek veya kız çocuk. Krş.: <i>ā V, ba II, bağa, bal I, bala, balaçih, balaçih, balaçık, balaçī, balaçi, balā, balā, balā, bal, bāla, bara, bāğā, bāle, bāla, bālā, bāl, bāla, val, vala</i>
	b.+Ø (B.3-165)
	b.+Ø+m (B.2-15) (B.2-92) (B.2-138) (B.2-187) (B.2-201) (B.2-242) (B.3-152) (B.3-182) (B.3-189) (B.3-191) (B.15-21)
	b.+Ø+n (B.2-9)
	b.+Ø+sım (B.8-13)

bā II	var, mevcut. Krş.: <i>bar, barr, baṙ, bār I, bá, bār, ber II, var, vār, vār, war, wā</i> b.+Ø (B.7-85) (B.11-22)
bāba	baba, çocuğu olan erkek, peder. Krş.: <i>baba, babah, babay, babā, babā, bāba, bābā, bāba</i> b.+Ø+m (B.10-50)
bāgā	çocuk, evlat, küçük yaştaki erkek veya kız çocuk. Krş.: <i>ā V, ba II, bağa, bal I, bala, balaçih, balaçih, balaçik, balaçī, balaçi, balā, balā, balá, bal, bala, bara, bā I, bāle, bāla, bālā, bāl, bāla, val, vala</i> b.+Ø+m (B.3-207)
bāle	çocuk, evlat, küçük yaştaki erkek veya kız çocuk. Krş.: <i>ā V, ba II, bağa, bal I, bala, balaçih, balaçih, balaçik, balaçī, balaçi, balā, balā, balá, bal, bala, bara, bā I, bāgā, bāla, bālā, bāl, bāla, val, vala</i> b.+Ø+dık (B.2-3)
bār I	var, mevcut. Krş.: <i>bar, barr, baṙ, bār II, bá, bār, ber II, var, vār, vār, war, wā</i> b.+Ø (B.2-167) (B.2-238) (B.3-133) (B.3-159) (B.3-160) (B.4-230) (B.13-21)
bār II	bahar, ilkbahar mevsimi. Krş.: <i>bahar, baḥar, bar, bār, bār°</i> b.+Ø (B.20-29)
bārem	bari, hiç olmazsa, öyleyse. Krş.: <i>barēm, bari</i> b.+Ø (B.14-4)
bār	bahar, ilkbahar mevsimi. Krş.: <i>bahar, baḥar, bar, bār II, bār°</i> b.+Ø+de (B.12-55)
bār°	bahar, ilkbahar mevsimi. Krş.: <i>bahar, baḥar, bar, bār II, bār°</i> b.+Ø (B.4-118) (B.4-119)
bāş	baş, kafa, başlangıç. Krş.: <i>bas, baş, boş II, paş, vaş</i> 1. baş, kafa b.+Ø+ıma (B.2-201) 2. başlangıç, ilk olarak b.+Ø+ta (B.1-149) (B.2-80) (B.3-145)
bāyā	bayağı, çok, epey. Krş.: <i>baya, bayā, bayyā</i> b.+Ø (B.5-99)
bā-	bakmak, bakışı bir şey üzerine çevirmek. Krş.: <i>ba-, bağ- II, bah-, baḥ-, baK-, bāḥ-, paK-, vaḥ-, vaK-</i> b.-Ø-sa (B.12-148) (B.13-27)
bāba	baba, çocuğu olan erkek, peder. Krş.: <i>baba, babah, babay, babā, babā, bāba, bābā, bāba</i> b.+Ø+m (B.4-3) (B.7-3) (B.12-45) (K.9-15) (K.27-15) b.+Ø+ıız (B.7-11)
bābā	baba, çocuğu olan erkek, peder. Krş.: <i>baba, babah, babay, babā, babā, bāba, bāba, bāba</i> b.+Ø+m (B.12-37) (B.12-38)
bāday	buğday, tahıllardan buğday. Krş.: <i>biday, boğday, boğdāy, boğdāy,</i>

	<i>bøđday</i>	
	b.+Ø	(K.29-14)
bäh-	bakmak, bakışı bir şey üzerine çevirmek. Krş.: <i>ba-</i> , <i>bağ- II</i> , <i>bah-</i> , <i>bah-</i> , <i>baK-</i> , <i>bă-</i> , <i>paK-</i> , <i>vaK-</i> , <i>vaK-</i>	
	b.-Ø-am	(B.12-7)
bäK	büyük, kocaman, yaş veya boyut olarak büyük olan, iri. Krş.: <i>biyik</i> , <i>biyuk</i> , <i>biyüK</i> , <i>biyuk</i> , <i>biyik</i> , <i>biyuk</i> , <i>biyüK</i> , <i>boyıg</i> , <i>boyık</i> , <i>boyıg</i> , <i>boyik</i> , <i>büyük</i> , <i>bük</i> , <i>büyük</i> , <i>büyük</i> , <i>büyük</i> , <i>büyük</i> , <i>büyük</i> , <i>bük</i> , <i>büyük</i>	
	b.+Ø	(B.2-2)
bäla	çocuk, evlat, küçük yaştaki erkek veya kız çocuk. Krş.: <i>ā V</i> , <i>ba II</i> , <i>bağa</i> , <i>bal I</i> , <i>bala</i> , <i>balaçih</i> , <i>balaçih</i> , <i>balaçıK</i> , <i>balaçī</i> , <i>balaçi</i> , <i>balā</i> , <i>bală</i> , <i>balá</i> , <i>bal</i> , <i>balá</i> , <i>bara</i> , <i>bā I</i> , <i>bāğā</i> , <i>bāle</i> , <i>bălă</i> , <i>bâl</i> , <i>bâla</i> , <i>val</i> , <i>vala</i>	
	b.+Ø+m	(B.1-148)
bälă	çocuk, evlat, küçük yaştaki erkek veya kız çocuk. Krş.: <i>ā V</i> , <i>ba II</i> , <i>bağa</i> , <i>bal I</i> , <i>bala</i> , <i>balaçih</i> , <i>balaçih</i> , <i>balaçıK</i> , <i>balaçī</i> , <i>balaçi</i> , <i>balā</i> , <i>bală</i> , <i>balá</i> , <i>bal</i> , <i>balá</i> , <i>bara</i> , <i>bā I</i> , <i>bāğā</i> , <i>bāle</i> , <i>băla</i> , <i>bâl</i> , <i>bâla</i> , <i>val</i> , <i>vala</i>	
	b.+Ø+ğā	(B.3-206)
bărăbar	beraber, birlikte. Krş.: <i>barabar</i> , <i>baraber</i> , <i>barăbar</i> , <i>barēber</i> , <i>barrar</i> , <i>beraber</i> , <i>berabir</i> , <i>bērăvēr</i> , <i>bēraber</i> , <i>bēraber</i> , <i>bēraber</i>	
	b.+Ø	(K.9-14)
bá	var, mevcut. Krş.: <i>bar</i> , <i>barr</i> , <i>bar</i> , <i>bā II</i> , <i>bār I</i> , <i>bár</i> , <i>ber II</i> , <i>var</i> , <i>vār</i> , <i>vār</i> , <i>war</i> , <i>wā</i>	
	b.+Ø	(B.4-100)
bábay	dede, yaşlı amca	
	b.+lar	(B.12-180)
bár	var, mevcut. Krş.: <i>bar</i> , <i>barr</i> , <i>bar</i> , <i>bā II</i> , <i>bār I</i> , <i>bá</i> , <i>ber II</i> , <i>var</i> , <i>vār</i> , <i>vār</i> , <i>war</i> , <i>wā</i>	
	b.+Ø	(K.13-21)
báýram	bayram, milli veya dini bayram. Krş.: <i>baram</i> , <i>bayram I</i> , <i>bayran</i> , <i>bayrám</i> , <i>beryam</i> , <i>biram</i> , <i>bīram</i>	
	b.+lar+ğā	(B.5-63)
băba	baba, çocuğu olan erkek, peder. Krş.: <i>baba</i> , <i>babah</i> , <i>babay</i> , <i>babā</i> , <i>babă</i> , <i>bāba</i> , <i>băba</i> , <i>băbă</i>	
	b.+Ø+m	(K.11-7)
bâl	çocuk, evlat, küçük yaştaki erkek veya kız çocuk. Krş.: <i>ā V</i> , <i>ba II</i> , <i>bağa</i> , <i>bal I</i> , <i>bala</i> , <i>balaçih</i> , <i>balaçih</i> , <i>balaçıK</i> , <i>balaçī</i> , <i>balaçi</i> , <i>balā</i> , <i>bală</i> , <i>balá</i> , <i>bal</i> , <i>balá</i> , <i>bara</i> , <i>bā I</i> , <i>bāğā</i> , <i>bāle</i> , <i>băla</i> , <i>bălă</i> , <i>bâl</i> , <i>val</i> , <i>vala</i>	
	b.+lar	(B.2-226)
	b.+lar+ınğā	(B.2-226)
bâla	çocuk, evlat, küçük yaştaki erkek veya kız çocuk. Krş.: <i>ā V</i> , <i>ba II</i> , <i>bağa</i> , <i>bal I</i> , <i>bala</i> , <i>balaçih</i> , <i>balaçih</i> , <i>balaçıK</i> , <i>balaçī</i> , <i>balaçi</i> , <i>balā</i> , <i>bală</i> , <i>balá</i> , <i>bal</i> , <i>balá</i> , <i>bara</i> , <i>bā I</i> , <i>bāğā</i> , <i>bāle</i> , <i>băla</i> , <i>bălă</i> , <i>bâl</i> , <i>val</i> , <i>vala</i>	
	b.+Ø	(B.20-37) (K.20-4)
	b.+Ø+m	(B.5-1)
	b.+Ø+sı	(K.26-28)

bâlaban	büyük, kocaman, yaş veya boyut olarak büyük olan, iri. Krş.: <i>balaban, balabân, balalan, balawan, balâban, balâbân, bâlaban, bâlaban, bâlâbân, bâlobân, bolaban, bolobon, malawan, palawan</i> b.+Ø (B.17-28)
bâlâban	büyük, kocaman, yaş veya boyut olarak büyük olan, iri. Krş.: <i>balaban, balabân, balalan, balawan, balâban, balâbân, bâlaban, bâlaban, bâlâbân, bâlobân, bolaban, bolobon, malawan, palawan</i> b.+Ø (B.22-17)
bâlâban	büyük, kocaman, yaş veya boyut olarak büyük olan, iri. Krş.: <i>balaban, balabân, balalan, balawan, balâban, balâbân, bâlaban, bâlaban, bâlâbân, bâlobân, bolaban, bolobon, malawan, palawan</i> b.+Ø (B.10-24)
bâlâbân	büyük, kocaman, yaş veya boyut olarak büyük olan, iri. Krş.: <i>balaban, balabân, balalan, balawan, balâban, balâbân, bâlaban, bâlaban, bâlâbân, bâlobân, bolaban, bolobon, malawan, palawan</i> b.+Ø (B.10-23) (B.12-191) (B.17-35) (B.18-13) (K.29-14)
bâlobân	büyük, kocaman, yaş veya boyut olarak büyük olan, iri. Krş.: <i>balaban, balabân, balalan, balawan, balâban, balâbân, bâlaban, bâlaban, bâlâbân, bâlobân, bolaban, bolobon, malawan, palawan</i> b.+Ø (B.16-43)
bât-	batmak, saplanmak. Krş.: <i>bat- I</i> b.-Ø-sın (K.23-39)
bây	bay, zengin, parası malı çok olan kimse. Krş.: <i>bay I</i> b.+Ø (B.4-233)
be	pek, aşırı, çok. Krş.: <i>beg, beḡ, bek, bēg, bēk, bēk, bēg, bēk, baḡ, bik, peg, peḡ, peḡ, pek, pēk, pēk, pēk, pik, pek</i> b.+Ø (K.9-8) (K.14-15)
be-	vermek, sahip olmasını sağlamak, nasip etmek. Krş.: <i>ber-, berr-, beṛ-, bē-, bē-, var- II, ver-, vē-, vē-</i> b.-Ø-sin (K.21-21) (K.32-12)
becer-	becermek, güç duruma çözüm bulmak, üstesinden gelmek. Krş.: <i>bēcēr-</i> b.-Ø-amay (K.29-22) b.-Ø-ıp (B.11-9)
beçi	bekçi, güvenlik görevlisi. Krş.: <i>beçī</i> b.+Ø (K.9-18)
beçī	bekçi, güvenlik görevlisi. Krş.: <i>beçi</i> b.+Ø+ne (K.9-19)
beg	pek, aşırı, çok. Krş.: <i>be, beḡ, bek, bēg, bēk, bēk, bēg, bēk, baḡ, bik, peg, peḡ, peḡ, pek, pēk, pēk, pēk, pik, pek</i> b.+Ø (K.3-17) (K.16-19) (K.17-26) (K.17-46) (K.19-25) (K.19-31) (K.21-5) (K.21-11) (K.21-26) (K.23-5) (K.24-11) (K.24-17) (K.25-4) (K.28-38) (K.30-7) (K.31-10)
bege-*	beğenmek, iyi bulmak. Bk.: <i>begen-</i> . Krş.: <i>begē-*, bēgē-*, pege-*</i>

	b.-n-Ø-amay	(B.18-3)
	b.-n-Ø-dı	(B.3-107)
	b.-n-Ø-dım	(B.3-106)
	b.-n-Ø-di	(B.3-105)
	b.-n-Ø-dim	(B.12-192)
	b.-n-Ø-diler	(B.2-170)
	b.-n-Ø-dilër	(B.12-176)
	b.-n-Ø-e	(B.3-108) (K.17-30)
	b.-n-Ø-em	(B.9-49)
	b.-n-me-genner	(K.15-5)
	b.-n-mi-yemen	(B.3-107) (B.3-108)
	b.-n-Ø-se	(B.3-104)
	b.-n-Ø-seler	(B.5-48)
begen-	beğenmek, iyi bulmak; <i>begen-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır. Günümüzde dönüşlü çatısıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: <i>bege-*</i>	
begè-*	beğenmek, iyi bulmak. Bk.: <i>begèn-</i> . Krş.: <i>bege-*</i> , <i>bègè-*</i> , <i>pege-*</i>	
	b.-n-Ø-gen	(K.27-3)
begèn-	beğenmek, iyi bulmak; <i>begèn-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır. Günümüzde dönüşlü çatısıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: <i>begè-*</i>	
begim	belki, mühtemel olarak. Krş.: <i>bekim</i> , <i>bekim</i> , <i>beğim</i> , <i>belki</i> , <i>belkı</i> , <i>belkım</i> , <i>belkı</i> , <i>bēlkim</i>	
	b.+Ø	(B.9-13)
beğ	pek, aşırı, çok. Krş.: <i>be</i> , <i>beg</i> , <i>bek</i> , <i>bēg</i> , <i>bēk</i> , <i>bēk</i> , <i>bēg</i> , <i>bēk</i> , <i>bæg</i> , <i>bik</i> , <i>peg</i> , <i>peh</i> , <i>peğ</i> , <i>pek</i> , <i>pēk</i> , <i>pēk</i> , <i>pēk</i> , <i>pik</i> , <i>pek</i>	
	b.+Ø	(K.3-6)
bej	beş sayısı. Krş.: <i>beş</i> , <i>beşş</i> , <i>bēj</i> , <i>běj</i> , <i>bēş</i> , <i>biş</i> , <i>pēş</i> , <i>vēş</i>	
	b.+Ø	(B.3-165) (B.7-31)
bek	pek, aşırı, çok. Krş.: <i>be</i> , <i>beg</i> , <i>beğ</i> , <i>bēg</i> , <i>bēk</i> , <i>bēk</i> , <i>bēg</i> , <i>bēk</i> , <i>bæg</i> , <i>bik</i> , <i>peg</i> , <i>peh</i> , <i>peğ</i> , <i>pek</i> , <i>pēk</i> , <i>pēk</i> , <i>pēk</i> , <i>pik</i> , <i>pek</i>	
	b.+Ø	(B.6-44) (B.12-19) (B.12-27) (B.12-40) (B.12-45) (B.12-185) (B.13-13) (B.14-22) (B.16-15) (B.16-46) (B.19-3) (B.19-40) (B.20-28) (K.1-66) (K.8-7) (K.9-7) (K.11-2) (K.11-27) (K.11-30) (K.14-2) (K.14-4) (K.15-7) (K.16-30) (K.18-11) (K.18-17) (K.19-5) (K.19-28) (K.19-35) (K.19-43) (K.21-1) (K.21-2) (K.21-25) (K.21-26) (K.23-33) (K.24-9) (K.24-15) (K.27-12) (K.27-15) (K.27-17) (K.27-18) (K.27-19) (K.28-2) (K.28-7) (K.28-8) (K.29-7) (K.29-23) (K.30-2) (K.30-3) (K.30-6) (K.30-9) (K.31-6)
bekim	belki, mühtemel olarak. Krş.: <i>begim</i> , <i>bekim</i> , <i>beğim</i> , <i>belki</i> , <i>belkı</i> , <i>belkım</i> , <i>belkı</i> , <i>bēlkim</i>	
	b.+Ø	(B.1-122) (B.4-159) (B.7-28)
bekir	özel isim, Bekir. Krş.: <i>bekir</i>	
	b.+Ø+ge	(B.12-147)

bekim	belki, mühtemel olarak. Krş.: <i>begim, bekim, bekim, belki, belki, belkim, belki, belkim</i> b.+Ø (B.3-151) (B.3-157) (B.3-158) (B.4-35) (B.8-54) (B.8-55) (B.9-20) (B.12-48) (B.12-88) (B.12-104) (K.11-27)
bekir	özel isim, Bekir. Krş.: <i>bekir</i> b.+Ø (B.12-144) (B.12-146)
bekle-	beklemek, bir iş oluncaya veya biri gelinceye kadar bekleyip durmak, ummak. Krş.: <i>beke-, beki-, beke-</i> b.-Ø-mē (B.22-1) b.-Ø-p (B.1-125)
beke-	beklemek, bir iş oluncaya veya biri gelinceye kadar bekleyip durmak. Krş.: <i>beke-, beki-, beke-</i> b.-Ø-p (K.20-9)
bekli-	beklemek, bir iş oluncaya veya biri gelinceye kadar bekleyip durmak. Krş.: <i>beke-, beke-, beke-</i> b.-Ø-y (K.1-86) b.-Ø-yemen (K.5-5)
bekim	belki, mühtemel olarak. Krş.: <i>begim, bekim, bekim, belki, belki, belkim, belki, belkim</i> b.+Ø (B.2-161)
bel	bel, insanın bedeninde göğüsle karın, sırtla kalça arasında daralmış bölüm b.+Ø+innen (B.16-26) b.+Ø+im (B.14-23) b.+Ø+inden (B.12-124)
belagorski	Rus., yer adı, Kırım'ın (Belogorsk) Karasubazar şehri b.+Ø (B.16-9)
bele	böyle, bunun gibi. Krş.: <i>bilay, bile II, bilēm, bilecik, blay, blay, ble I, bolay, bole, boyle, böle, böyle, bóle, bóyle, bele, böle, bule, bulē, büle, bülē, büle</i> b.+Ø (B.3-111) (B.18-7) (B.18-50) (K.2-6) (K.2-8)
belet	bilet, giriş bileti. Krş.: <i>bilet</i> b.+Ø (B.22-10)
belgile-	belirlemek, tayin etmek b.-Ø-y (B.5-51)
beli-	bellemek, sanmak, zannetmek. Krş.: <i>belle-, belli-, bellē-</i> b.-Ø-le (B.7-27)
beli	beri, +DAn bu yana. Krş.: <i>belli I, beri, berli, bertli, bertli, bertli</i> b.+Ø (B.5-101)
belki	belki, mühtemel olarak. Krş.: <i>begim, bekim, bekim, bekim, belki, belkim, belki, belkim</i> b.+Ø (K.31-6)
belki	belki, mühtemel olarak. Krş.: <i>begim, bekim, bekim, bekim, belki, belkim, belki, belkim</i>

	b.+Ø	(K.1-45) (K.7-9) (K.7-11)
belkım		belki, mühtemel olarak. Krş.: <i>begım, bekim, bekım, bekı̇m, belki, belkı, belkı̇, bēlkim</i>
	b.+Ø	(K.7-11)
belleg		hafıza, hatırlatma işareti
	b.+Ø+in	(K.1-43)
belle-		bellemek, sanmak, zannetmek. Krş.: <i>beli-, belli-, bellè-</i>
	b.-Ø-dí	(B.17-6)
	b.-Ø-di	(B.20-22)
bellí		belli, bilinen, malum. Krş.: <i>belli II</i>
	b.+Ø	(K.11-26) (K.14-21)
belli I		beri, +DAn bu yana. Krş.: <i>belı̇, beri, berli, bertlı̇, bertli, bértlı̇</i>
	b.+Ø	(B.1-167)
belli II		belli, bilinen, malum. Krş.: <i>bellí</i>
	b.+Ø	(K.24-6) (K.29-13) (K.29-16)
belli-		bellemek, sanmak, zannetmek. Krş.: <i>beli-, belle-, bellè-</i>
	b.-Ø-ler	(B.7-27)
	b.-Ø-y	(B.7-57)
belá		bela, dert, ceza, sıkıntı
	b.+Ø	(K.17-27)
	b.+Ø+sın	(K.10-23) (K.10-24)
belkı̇		belki, mühtemel olarak. Krş.: <i>begım, bekim, bekım, bekı̇m, belki, belkı, belkı̇m, bēlkim</i>
	b.+Ø	(K.3-15)
ben		ben, teklik birinci kişi. Krş.: <i>bağ III, bañ, beñ, ma, mağ I, man, mañ, mā I, me, men, meñ, mē, mēn, mēñ, mēn, mēñ, mən, mi I, mın</i>
	b.+Ø	(B.20-33) (K.10-3)
	b.+Ø+ım	(K.13-9)
	b.+Ø+ı	(K.17-34)
benze-		benzemek, andırmak. Krş.: <i>beñzi-</i>
	b.-t-Ø-ken	(K.15-6)
beñ		ben, teklik birinci kişi. Krş.: <i>bağ III, bañ, ben, ma, mağ I, man, mañ, mā I, me, men, meñ, mē, mēn, mēñ, mēn, mēñ, mən, mi I, mın</i>
	b.+Ø	(K.19-40)
beñzi-		benzemek, andırmak. Krş.: <i>benze-</i>
	b.-Ø	(K.11-28)
ber I		bir sayısı, aynı. Krş.: <i>bēr, bı I, bir, bırr, bış, bīr, bīř, bı I, bīr, bīrr, bīrt, bīř, bí, bír, bír, bış, bi I, bir, bış, bīr, bı I, bīr, bīř, pı, pı, pīr, pi, pı, pīr, vīr</i>
	b.+Ø	(B.2-4)
ber II		var, mevcut. Krş.: <i>bar, barr, baş, bā II, bār I, bá, bār, var, vār, vār, war, wā</i>
	b.+Ø	(B.5-18)
ber-		vermek. Krş.: <i>be-, berr-, beş-, bē-, bēr-, var- II, ver-, vē-, vēr-</i>

1. vermek, elle vermek

b.-Ø	(B.20-1) (K.1-63) (K.1-64) (K.1-65) (K.1-66)
b.-Ø-e	(B.5-70) (B.12-62) (B.12-156) (B.12-160)
b.-Ø-eceg	(K.21-6)
b.-Ø-ecēni	(B.12-156)
b.-Ø-edi	(K.28-35)
b.-Ø-edik	(K.28-29) (K.28-34)
b.-Ø-emūz	(K.28-18)
b.-Ø-ersin	(K.7-15)
b.-Ø-ersin	(K.7-15)
b.-Ø-esin	(K.11-40)
b.-Ø-esin	(B.3-212)
b.-Ø-iñ	(B.12-100)
b.-Ø-ir	(K.23-37)
b.-Ø-iyim	(B.6-93)
b.-mi-y	(K.28-34)

2. vermek, sahip olmasını sağlamak, nasip etmek

b.-Ø	(K.1-79) (K.1-80)
b.-Ø-dı	(B.2-163)
b.-Ø-dım	(B.9-14) (B.9-19)
b.-Ø-dı	(K.21-7)
b.-Ø-dım	(B.9-20)
b.-Ø-gen	(B.4-71)
b.-Ø-sin	(B.4-133) (K.12-20) (K.31-10) (K.32-10) (K.32-18)
b.-Ø-sin	(B.2-184) (B.2-208) (B.2-217) (B.2-219) (B.2-222)

3. vermek, ayırmak, tahsis etmek

b.-Ø-diler	(B.2-11) (B.2-29) (B.2-30) (B.2-33) (B.2-34) (B.2-49) (B.2-54)
b.-Ø-diler	(B.15-5) (B.17-7)
b.-Ø-edı	(B.1-26) (B.1-27)
b.-Ø-ediler	(B.12-149) (B.12-150) (B.12-159) (B.12-160)
b.-Ø-edler	(B.2-52)
b.-Ø-eler	(B.2-76) (B.3-34)
b.-Ø-ēdler	(B.2-45) (B.2-50)
b.-Ø-gen	(B.2-49)
b.-Ø-geni	(B.7-31)
b.-Ø-gēnnēr	(B.7-32)
b.-me-diler	(B.2-21)

4. vermek, ödemek

b.-Ø-dık	(B.2-207)
----------	-----------

b.-Ø-ecekm̄n	(K.26-23)
b.-Ø-ed̄iler	(K.3-12)
b.-Ø-ed̄irler	(B.12-48)
b.-Ø-emis	(K.23-29)
b.-Ø-esiŋ	(B.19-45)
b.-Ø-ekenim	(B.18-39)
b.-Ø-írmen	(K.26-25)
b.-me-geni	(B.18-46)
b.-Ø-mē	(B.12-54)
b.-mi-y	(B.18-39) (K.3-13)
5. vermek, bağışlamak	
b.-Ø-dik	(B.6-39)
b.-Ø-eler	(B.10-71)
b.-Ø-esin	(K.18-26)
b.-Ø-gen	(B.20-33)
b.-Ø-genner	(K.4-4) (K.4-6)
b.-Ø-ıp	(B.5-13)
b.-Ø-íp	(B.2-260)
b.-íl-Ø-gende	(K.26-41)
b.-Ø-iyim	(B.5-13)
6. vermek, göndermek, bırakmak	
b.-Ø-d̄iler	(B.4-165)
b.-me-dı	(B.4-166)
b.-Ø-mege	(B.18-34)
7. kiraya vermek	
b.-Ø-dík	(K.16-7)
8. tespit etmek	
b.-Ø-dím	(K.15-32)
9. tasvir fiili	
yürü+b.-Ø-dik	(B.15-17)
tapıp b.-Ø-d̄iler	(B.15-16)
çışarıp b.-Ø-e	(B.11-41)
tāp b.-Ø-ers̄is	(B.15-26)
10. evlendirmek	
b.-Ø-ecekim	(B.8-18)
b.-Ø-edí	(B.8-19)
b.-mi-ycem	(B.3-108)
11. söylemek, selam vermek	
b.-Ø-eces̄in	(K.12-10)
b.-Ø-gende	(K.12-10)
b.-Ø-mē	(B.2-105)
12. düzenlemek, organizasyonunu yapmak	

	b.-Ø-edler	(B.3-134)
	13. satmak	
	b.-Ø-eler	(K.12-19)
	14. sokmak, bırakmak	
	b.-Ø-emis	(K.6-27)
	15. paylaşmak, görev dağıtmak	
	b.-Ø-etanedi	(K.26-16)
	16. ders vermek	
	b.-Ø-gen	(K.4-23)
	17. ilan vermek, ilan etmek	
	b.-Ø-genner	(K.26-21)
	b.-Ø-ip	(B.10-33)
	18. ad vermek, adlandırmak	
	b.-Ø-genner	(K.29-7)
	19. ikram etmek	
	b.-Ø-eler	(B.12-194) (B.12-195)
	b.-İL-Ø-e	(K.28-11)
	b.-İL-Ø-edi	(K.28-18)
	20. kulak asmak, dikkatini vermek	
	b.-me-dim	(K.30-15)
	b.-mi-yler	(K.1-91)
	21. izin vermek	
	b.-me-dİler	(B.14-20)
	b.-me-gen	(B.13-32)
	b.-me-m	(B.18-42)
	b.-mi-y	(B.18-15) (B.18-41) (K.15-21)
beraber	beraber, birlikte. Krş.: <i>barabar, baraber, barābar, barēber, barrar, bārābar, berabīr, bēřāvēr, bēraber, bērabēr, bērabēr</i>	
	b.+Ø	(B.2-146) (B.2-245) (B.5-34) (B.12-5) (B.12-39) (B.12-194) (B.17-11) (B.18-56) (B.19-34) (B.21-7) (K.23-1)
berabīr	beraber, birlikte. Krş.: <i>barabar, baraber, barābar, barēber, barrar, bārābar, beraber, bēřāvēr, bēraber, bērabēr, bērabēr</i>	
	b.+Ø	(B.8-21)
beraz	biraz, azıcık. Krş.: <i>biras, bīras, bīraz, bīras, bīraz</i>	
	b.+Ø	(K.32-6)
berber	berber, erkek berberi, perukar	
	b.+Ø	(B.13-5)
	b.+Ø+ın	(B.13-3)
	b.+Ø+İne	(B.13-4)
	b.+ler	(B.13-10)
bereket	bereket, bolluk. Krş.: <i>berēket, berēket, berēkēt, bēreket</i>	
	b.+Ø	(K.12-20) (K.29-38) (K.31-10)

	b.+Ø+li	(K.29-38)
berēket	bereket, bolluk. Krş.: <i>bereket, berēket, berēkēt, bèreket</i>	
	b.+Ø	(K.32-10) (K.32-12)
berēket	bereket, bolluk. Krş.: <i>bereket, berēket, berēkēt, bèreket</i>	
	b.+Ø	(K.21-20)
berēkēt	bereket, bolluk. Krş.: <i>bereket, berēket, berēkēt, bèreket</i>	
	b.+ler	(B.7-81)
bergi	vergi, doğuştan sahip olduğu iyi nitelik	
	b.+Ø	(B.12-158)
beri	beri, +DAn bu yana. Krş.: <i>belĩ, belli I, berli, bertli, bertli, bērtli</i>	
	b.+Ø	(K.4-19)
berli	beri, +DAn bu yana. Krş.: <i>belĩ, belli I, beri, bertli, bertli, bērtli</i>	
	b.+Ø	(B.4-149) (B.19-35)
berr-	vermek, elle vermek. Krş.: <i>be-, ber-, beṙ-, bē-, bē-, var- II, ver-, vē-, vēr-</i>	
	b.-Ø-e	(B.20-38) (B.20-39)
bertli	beri, +DAn bu yana. Krş.: <i>belĩ, belli I, beri, berli, bertli, bērtli</i>	
	b.+Ø	(K.21-4)
bertli	beri, +DAn bu yana. Krş.: <i>belĩ, belli I, beri, berli, bertli, bērtli</i>	
	b.+Ø	(K.4-19) (K.6-10) (K.19-39) (K.30-3) (K.32-2)
beryam	bayram, milli veya dini bayram. Krş.: <i>baram, bayram I, bayran, bayrám, bāyram, biram, bīram</i>	
	b.+Ø	(B.19-26)
beṙ-	vermek, hediye etmek, bağışlamak. Krş.: <i>be-, ber-, berr-, bē-, bē-, var- II, ver-, vē-, vēr-</i>	
	b.-Ø-e	(B.20-37)
	b.-Ø-ıfler	(K.23-10)
besarabya	yer adı, Kırım'ın Besarabya köyü. Krş.: <i>basarabya</i>	
	b.+Ø	(B.9-6)
besbelli	besbelli, anlaşıldığına göre. Krş.: <i>pespellĩ</i>	
	b.+Ø	(K.26-39)
beş	beş sayısı. Krş.: <i>bej, beşş, bēj, bēj, bēş, biş, pēş, vēş</i>	
	b.+Ø	(B.1-20) (B.1-46) (B.1-48) (B.2-3) (B.2-9) (B.2-11) (B.2-154) (B.2-155) (B.2-205) (B.2-236) (B.3-4) (B.3-6) (B.3-17) (B.3-18) (B.3-25) (B.3-27) (B.3-28) (B.3-29) (B.3-40) (B.3-47) (B.3-53) (B.3-56) (B.3-119) (B.3-162) (B.3-184) (B.3-194) (B.4-125) (B.4-166) (B.4-170) (B.4-240) (B.6-67) (B.6-112) (B.7-13) (B.7-40) (B.7-91) (B.8-27) (B.9-6) (B.9-7) (B.9-10) (B.10-8) (B.10-12) (B.10-17) (B.10-27) (B.10-44) (B.11-32) (B.15-7) (B.16-6) (B.16-32) (B.16-33) (B.17-6) (B.19-6) (B.20-22) (K.1-45) (K.3-4) (K.3-6) (K.4-2) (K.7-3) (K.8-10) (K.10-12) (K.12-16) (K.18-27) (K.19-24) (K.20-11) (K.20-

	20) (K.21-9) (K.25-12) (K.26-4) (K.27-7) (K.31-17) (K.32-9) (K.32-12)
	b.+er+den (B.4-138)
	b.+Ø+ın (B.4-183)
	b.+Ø+ıncı (B.5-18) (B.6-10) (B.6-11)
	b.+Ø+ıne (B.19-10)
	b.+ler+ından (B.3-129)
	b.+Ø+ni (B.3-25)
	b.+Ø+te (B.1-12) (B.1-94) (B.2-229) (K.24-9)
	b.+Ø+temi (B.16-15)
beşik	beşik, bebekleri uyutmaya ve sallamaya yarayan küçük karyola
	b.+Ø+ıñize (B.21-13)
beşş	beş sayısı. Krş.: <i>bej, beş, bēj, bēj, bēş, biş, pēş, vēş</i>
	b.+Ø (B.2-68)
bet	yüz, çehre, surat, yan, taraf. Krş.: <i>bēd, bēt</i>
	1. yüz, çehre, surat
	b.+Ø+ı (B.1-124)
	b.+Ø+i (B.8-25)
	b.+Ø+ın (B.8-22)
	b.+Ø+ıne (K.1-74)
	b.+Ø+ıñ (B.3-137)
	b.+ler+ımış (K.14-13)
	2. yan, taraf
	b.+Ø+ı (K.17-45)
	b.+Ø+i (K.29-11) (K.29-12)
	b.+Ø+ın (K.19-19)
	b.+Ø+ınde (K.17-45)
	b.+Ø+ından (K.15-1)
	b.+Ø+ıne (K.19-17)
	b.+ler+den (K.27-21)
bey	bey, efendi, eş, koca
	1. bey, efendi
	b.+Ø (K.26-30)
	2. eş, koca
	b.+Ø+ım (K.13-2) (K.22-8)
beyas	beyaz renk. Krş.: <i>beyaz, biyaz, biyas, biyaz</i>
	b.+Ø (K.1-105)
beyaz	beyaz renk. Krş.: <i>beyas, übiyaz, biyas, biyaz</i>
	b.+Ø (K.14-20)
beyim	özel isim, müzik adı, <i>beyim odaman</i>
	b.+Ø (K.1-73)
beyit	beyit, şiir parçası. Krş.: <i>bēyt</i>

	b.+ler+in	(B.4-244)
bez	Rus., olmadan	
	b.	(B.1-70) (B.1-93)
bez-	bezemek, bıkmak, usanmak	
	b.-Ø-dim	(B.18-33)
bezabraznı	Rus., çirkin	
	b.	(B.6-48)
bezdome	Rus., evsiz	
	b.	(B.3-47)
bē-	vermek, elle vermek. Krş.: <i>be-, ber-, berr-, beş-, bēř-, var- II, ver-, vē-, vēr-</i>	
	b.-Ø-r	(B.3-133) (B.3-134) (B.6-113)
	b.-Ø-rmıs	(B.12-98)
	b.-Ø-rsiņ	(B.12-54)
bēg	pek, aşırı, çok. Krş.: <i>be, beg, beĥ, bek, bēk, bēk, bēg, bēk, baġ, bik, peg, peĥ, peĥ, pek, pēk, pēk, pēk, pik, pek</i>	
	b.+Ø	(K.26-50)
běj	beş sayısı. Krş.: <i>bej, beş, beşş, bėj, bėş, biş, peş, vėş</i>	
	b.+Ø	(B.1-97)
bēk	pek, aşırı, çok. Krş.: <i>be, beg, beĥ, bek, bēg, bēk, bēg, bēk, baġ, bik, peg, peĥ, peĥ, pek, pēk, pēk, pēk, pik, pek</i>	
	b.+Ø	(K.10-30)
bēlkim	belki, mühtemel olarak. Krş.: <i>begım, bekim, bekım, beķım, belki, belkı, belkı, belkı</i>	
	b.+Ø	(B.10-50)
bēk	pek, aşırı, çok. Krş.: <i>be, beg, beĥ, bek, bēg, bēk, bēg, bēk, baġ, bik, peg, peĥ, peĥ, pek, pēk, pēk, pēk, pik, pek</i>	
	b.+Ø	(K.30-19)
bērāvēr	beraber, birlikte. Krş.: <i>barabar, baraber, barābar, barēber, barrar, bārābar, beraber, berabır, bērabēr, bērabēr</i>	
	b.+Ø	(B.3-178)
bécér-	becermek, güç duruma çözüm bulmak, üstesinden gelmek, yapabilmek. Krş.: <i>becer-</i>	
	b.-Ø-amay	(B.11-7) (K.30-11)
béd	yüz, çehre, yan, taraf. Krş.: <i>bet, bēt</i>	
	b.+Ø+inde	(K.4-6)
bēg	pek, aşırı, çok. Krş.: <i>be, beg, beĥ, bek, bēg, bēk, bēk, bēk, baġ, bik, peg, peĥ, peĥ, pek, pēk, pēk, pēk, pik, pek</i>	
	b.+Ø	(K.9-12)
bēgē-*	beğenmek, iyi bulmak. Bk.: <i>bēgēn-</i> . Krş.: <i>bege-*, begē-*, pege-*</i>	
	b.-n-Ø-e	(B.18-4)
bēgēn-	beğenmek, iyi bulmak; <i>bēgēn-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır. Günümüzde dönüşlü çatısıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: <i>bēgē-*</i>	
bēgawat	yer adı, Üzbekistan'ın Begovat ilçesi	

	b.+Ø+ھا	(B.6-22)
běj	beş sayısı. Krş.: <i>bej, beş, beşş, běj, bėş, biş, pėş, vėş</i>	
	b.+Ø	(B.3-165)
bėk	pek, aşırı, çok. Krş.: <i>be, beg, beğ, bek, bėg, bėk, bėk, bėg, bağ, bik, peg, peh, peğ, pek, pėk, pėk, pik, pek</i>	
	b.+Ø	(K.9-3)
bėkle-	beklemek, bir iş oluncaya veya biri gelinceye kadar bekleyip durmak. Krş.: <i>bekle-, beklė-, bekli-</i>	
	b.-Ø-p	(B.7-66) (B.13-40)
bėkli-	çapalamak, bahçede çapa işini yapmak	
	b.-Ø-y	(B.11-13)
	b.-Ø-yler	(B.11-2)
bėlbėk	yer adı, Belbek nehri	
	b.+Ø	(B.4-44)
bėllė-	bellemek, sanmak, zannetmek. Krş.: <i>beli-, belle-, belli-</i>	
	b.-Ø-gen	(B.12-36)
bėr	bir sayısı. Krş.: <i>ber I, bı I, bir, brr, bur, bīr, bīr, bī I, bīr, bīrr, bīrt, bīr, bī, bīr, bīr, bīr, bi I, bir, bīr, bīr, bī I, bīr, bīr, pı, pī, pīr, pi, pī, pūr, pūr, vīr</i>	
	b.+Ø	(B.4-167)
bėr-	vermek. Krş.: <i>be-, ber-, berr-, beş-, bė-, var- II, ver-, vė-, vėr-</i>	
	1. vermek, elle vermek	
	b.-Ø-dīlėr	(B.6-41)
	b.-Ø-eler	(B.6-51)
	b.-Ø-ėm	(B.9-14) (B.18-39)
	b.-Ø-ıp	(B.6-25)
	b.-me-se	(B.10-43)
	b.-mi-ycek	(B.12-5)
	b.-Ø-se	(B.12-48)
	2. vermek, ödemek	
	b.-Ø-dīler	(B.7-16)
	b.-Ø-e	(B.5-12)
	b.-Ø-ip	(B.6-38)
	3. vermek, ikram etmek	
	b.-Ø-e	(B.5-68)
	b.-Ø-em	(B.3-212)
	4. vermek, bağışlamak	
	b.-Ø-e	(B.5-100)
	b.-Ø-edīler	(K.5-25)
	b.-Ø-ėler	(K.5-25)
	b.-Ø-gen	(B.7-79)
	5. karşılık vermek	
	b.-Ø-edi	(K.30-11)

	b.-Ø-eler	(B.11-35)
	6. düzenlemek, organizasyonu yapmak	
	b.-Ø-eler	(B.3-134)
	7. ders vermek, hocalık yapmak	
	b.-Ø-mē	(B.7-36)
	8. evlendirmek, kocaya vermek	
	b.-Ø-mēge	(B.18-4)
bèrabèr	beraber, birlikte. Krş.: <i>barabar, baraber, barābar, barèber, barrar, bārābar, beraber, berabīr, bēravēr, bérabēr, bérabēr</i>	
	b.+Ø	(B.2-204) (B.5-101) (B.5-102) (B.6-76) (B.12-142)
bèrabēr	beraber, birlikte. Krş.: <i>barabar, baraber, barābar, barèber, barrar, bārābar, beraber, berabīr, bēravēr, béraber, bérabēr</i>	
	b.+Ø	(B.5-33)
bèrabēr	beraber, birlikte. Krş.: <i>barabar, baraber, barābar, barèber, barrar, bārābar, beraber, berabīr, bēravēr, béraber, bérabēr</i>	
	b.+Ø	(B.6-75)
bèreket	bereket, bolluk. Krş.: <i>bereket, berēket, berèket, berèkèt</i>	
	b.+Ø	(B.20-28)
bértlí	beri, +DAn bu yana. Krş.: <i>belī, belli I, beri, berli, bertlí, bertli</i>	
	b.+Ø	(K.9-3)
bèş	beş sayısı. Krş.: <i>bej, beş, beşş, bēj, bėj, biş, pèş, vèş</i>	
	b.+Ø	(B.5-68) (B.6-20) (B.6-41) (B.7-3) (B.7-39) (B.7-41) (B.18-33) (K.3-11) (K.4-18) (K.21-4)
	b.+Ø+èr	(B.3-213)
	b.+Ø+te	(B.4-135) (B.13-43)
	b.+Ø+ten	(B.6-15)
bèt	yüz, çehre, surat, yan, taraf, son, sonunda. Krş.: <i>bet, béd</i>	
	1. taraf, yan	
	b.+Ø+te	(B.16-9)
	b.+Ø+ten	(K.29-9)
	b.+Ø+tèn	(K.19-3)
	2. son, sonunda	
	aħır b.+Ø+te	(B.17-39)
bèyt	beyit, şiir parçası. Krş.: <i>beyīt</i>	
	b.+ler+i	(B.10-50)
bæg	pek, aşırı, çok. Krş.: <i>be, beg, beħ, bek, bēg, bēk, bēk, bég, bék, bik, peg, peħ, peħ, pek, pēk, pēk, pēk, pik, pek</i>	
	b.+Ø	(K.21-10)
bı I	bir sayısı, belirsizliği ifade eden kelime. Krş.: <i>ber I, bér, bur, bırr, bış, bīr, bīr°, bı I, bīr, bīrr, bīrt, bīř°, bí, bír, bīr°, bīr, bi I, bir, bīr°, bīr, bı I, bīr, bīr°, pı, pı, pīr, pi, pı, pır, pīr, vīr</i>	
	b.+Ø	(B.3-26) (B.21-20)
bı II	bu, en yakın olanı gösteren bir söz. Krş.: <i>b, bı II, bı, bi II, bı II, bo(n),</i>	

bō, bə, bu(n), bū, bū(n), bū, bū, mi II, mī, mu II, ni II, po

b.+Ø	(B.2-259) (B.3-50) (B.3-71) (B.3-169) (B.3-218) (B.4-56) (B.6-65) (B.8-1) (B.8-36) (B.8-50) (B.15-7) (B.16-12) (B.20-5) (K.16-8)
b.+Ø+dır	(B.21-8)
b.+lar	(B.4-236)
bi-	bilmek, haberi olmak. Krş.: <i>bil-, bíl-, bír-, bīl-, bīl-, bīl-, bíl-, bír-, bil-, bir-, bíl-, bíl-, bīr-, bl-</i>
b.-Ø-sem	(B.4-159)
bıl-	bilmek, anlamak, hatırlamak. Krş.: <i>bı-, bíl-, bír-, bīl-, bīl-, bíl-, bıl-, bír-, bil-, bir-, bíl-, bíl-, bīr-, bl-</i>
b.-Ø-e	(B.3-114) (B.4-242) (B.5-23) (B.5-29)
b.-Ø-eğin	(B.17-8)
b.-Ø-eler	(B.17-21)
b.-Ø-em	(B.4-242) (B.13-46) (B.17-19) (B.17-27)
b.-Ø-er	(B.3-152)
b.-Ø-esın	(B.3-160)
bıla	Rus., idi
b.	(B.2-125) (B.2-163)
bılı	Rus., idi
b.	(B.1-11)
bılo	Rus., idi
b.	(B.2-100) (B.2-243)
bıltır	geçen sene, bir önceki sene
b.+Ø	(B.10-74)
b.+Ø+dan	(B.19-35)
bıl-	bilmek, anlamak, hatırlamak, öğrenmek. Krş.: <i>bı-, bíl-, bír-, bīl-, bīl-, bíl-, bıl-, bír-, bil-, bir-, bíl-, bíl-, bīr-, bl-</i>
b.-Ø-diler	(B.2-258)
b.-Ø-dım	(B.1-155)
b.-Ø-gen	(B.3-147) (B.2-248) (B.18-19)
b.-Ø-genım	(B.2-265)
b.-Ø-genımı	(B.3-138)
b.-Ø-genıñe	(B.3-137)
b.-me-z	(B.15-19)
b.-mi-k	(B.2-136)
b.-mi-m	(B.3-135) (B.4-129) (B.5-28) (B.14-21) (B.16-8)
b.-mi-mē	(B.3-203)
b.-mi-y	(B.2-143) (B.10-9) (B.17-32) (B.17-47) (K.1-12) (K.9-10) (K.25-15)
b.-mi-yım	(B.3-147) (B.3-153) (B.3-156) (B.4-244) (B.5-24) (B.5-31) (B.5-89) (B.13-21) (B.16-8)

	b.-mi-yık	(B.2-136)
	b.-mi-yım	(B.3-152) (B.3-154) (B.5-21) (B.8-39)
	b.-mi-yıme	(B.16-8) (K.19-43)
	b.-mi-ymıs	(B.3-223)
	b.-mi-ysiņ	(B.11-3)
	b.-Ø-se	(K.1-50)
	b.-Ø-sın	(K.15-31)
bılđı	bilgi, malumat. Krş.: <i>bılđı, bılđı</i>	
	b.+Ø+me	(K.15-1)
bılđı	bilgi, malumat. Krş.: <i>bılđı, bılđı</i>	
	b.+ler+ı	(K.15-31)
bın(a)+	işte, işte burada, buradan, işaret etme ve yön gösterme kelimesi. Krş.: <i>bın+</i>	
	1. bına: işte, işte burada	
	b.+Ø	(B.14-16)
	2. bında: burada	
	b.+Ø+da	(B.1-28) (B.3-64)
	3. bından: buradan	
	b.+Ø+dan	(B.4-220)
bına	işte, işte burada. Bk.: <i>bın(a)+</i>	
bında	burada. Bk.: <i>bın(a)+</i>	
bından	buradan. Bk.: <i>bın(a)+</i>	
bir	bir sayısı, belirsizliği ifade eden kelime. Krş.: <i>ber I, bër, bı I, bırr, bır°, bır°, bır°, bı I, bır, bırr, birt, bır°, bı, bır, bır°, bır, bi I, bir, bır°, bır, bı I, bır, bır°, pı, pı, pır, pi, pı, pır, pır, vır</i>	
	1. bir sayısı	
	b.+Ø	(B.1-37) (B.1-78) (B.1-79) (B.1-137) (B.1-185) (B.1-186) (B.2-56) (B.3-200) (B.5-18) (B.5-101) (B.5-102) (B.6-23) (B.13-5) (B.13-15) (B.13-32) (B.15-26) (B.16-19) (B.16-20) (B.18-26) (B.21-15) (B.21-20) (B.22-3) (B.22-4) (B.22-9) (B.22-15) (B.22-24) (B.22-26) (K.1-11) (K.9-17) (K.16-9) (K.16-32) (K.17-1) (K.23-7) (K.26-34) (K.26-35) (K.26-36) (K.26-37) (K.26-43) (K.26-44)
	b.+Ø+de	(B.5-99)
	b.+Ø+ıncı	(B.6-36) (B.13-29) (K.29-10)
	b.+Ø+liy	(K.1-88)
	2. belirsizliği ifade eden kelime	
	b.+Ø	(B.1-60) (B.1-122) (B.1-130) (B.1-131) (B.1-166) (B.2-12) (B.2-19) (B.2-53) (B.2-54) (B.2-89) (B.4-216) (B.5-25) (B.5-100) (B.5-108) (B.13-48) (B.18-3) (B.18-9) (B.18-21) (B.21-5) (B.22-11) (B.22-30) (K.1-50) (K.17-3) (K.17-15) (K.19-9) (K.23-18) (K.23-26) (K.26-46)

	(K.27-18)
	b.+Ø+ı (B.6-83) (B.6-84) (B.12-41) (B.18-16)
	b.+Ø+ını (B.14-14)
	b.+Ø+sı (B.12-143)
	b.+Ø+sın (B.15-21)
	3. bir defadan, birden, ansızın
	b.+Ø+den (K.1-52)
bır-	bilmek, haberi olmak. Krş.: <i>bı-, bı-, bí-, bīl-, b̄l-, bíl-, bíl-, bír-, bil-, bir-, b̄l-, b̄l-, b̄r-, bl-</i>
	b.-mi-ymiş (K.8-10)
bıras	biraz, azıcık. Krş.: <i>beraz, b̄ıras, b̄ıraz, b̄ıras, b̄ıraz</i>
	b.+Ø (K.1-64)
birbiri	birbiri, karşılıklı olarak bir diğeri. Krş.: <i>b̄ırb̄ı, b̄ırb̄ı, b̄ırb̄ı, b̄ırb̄ı, b̄ırb̄ı</i>
	b.+Ø+nden (K.1-11)
birlik	birlik, topluluk. Krş.: <i>b̄ırl̄ıĝ, b̄ırl̄ık, b̄ırl̄ık</i>
	b.+Ø (B.8-36)
birliy	tek tek, birer birer. Bk.: <i>bır</i>
birliĝ	birlik, topluluk. Krş.: <i>b̄ırl̄ık, b̄ırl̄ık, b̄ırl̄ık</i>
	b.+Ø+ı (K.1-75)
birma	yöresel yemek çeşidi, burma. Krş.: <i>burma, b̄ırma, b̄ırma</i>
	b.+Ø (B.3-76)
	b.+Ø+nı (B.10-63)
	b.+Ø+n̄ı (B.3-83)
birn	burun, üst solunum yolu ve nefes alma organı. Krş.: <i>b̄ırn, murn</i>
	b.+Ø+umı (B.20-16)
birr	bir sayısı. Krş.: <i>ber I, b̄er, bı I, bır, bír, b̄ır, b̄ır, bı I, b̄ır, b̄ır, b̄irt, b̄ır, bı, b̄ır, b̄ır, b̄ır, bi I, bir, b̄ır, b̄ır, bı I, b̄ır, b̄ır, pı, p̄ı, p̄ır, pi, p̄ı, p̄ır, p̄ır, v̄ır</i>
	b.+Ø+ıncı (B.3-10)
bır̄	bir sayısı, belirsizliği ifade eden kelime. Krş.: <i>ber I, b̄er, bı I, bır, b̄ır, b̄ır, b̄ır, bı I, b̄ır, b̄ır, b̄irt, b̄ır, bı, b̄ır, b̄ır, b̄ır, bi I, bir, b̄ır, b̄ır, bı I, b̄ır, b̄ır, pı, p̄ı, p̄ır, pi, p̄ı, p̄ır, p̄ır, v̄ır</i>
	1. bir sayısı
	b.+Ø (B.3-143) (B.7-83) (B.7-93)
	2. belirsizliği ifade eden kelime
	b.+Ø (B.13-1) (K.23-5)
	3. sadece, bir tek
	b.+Ø (B.13-49)
bıs	biz, çokluk birinci kişiyi gösteren söz. Krş.: <i>bıs, bız, b̄ıs, b̄ız, bıs, bız, bis, biz, b̄ıs, b̄ız, b̄ıs, b̄ız, b̄ız, miz, pis II, p̄ıs, p̄ıs, v̄ız</i>
	b.+Ø (B.3-43) (B.5-15)
bıs	biz, çokluk birinci kişiyi gösteren söz. Krş.: <i>bıs, bız, b̄ıs, b̄ız, bıs, bız, bis, biz, b̄ıs, b̄ız, b̄ıs, b̄ız, b̄ız, miz, pis II, p̄ıs, p̄ıs, v̄ız</i>

	b.+Ø	(B.1-104)
bit-	bitmek, bitirmek, tamamlamak, mezun olmak. Krş.: <i>bit-, bit-, bīt-, pīt-, pīt-, pīt-, pīt-, pīt-, pīt-</i>	
	b.-ır-Ø-dım	(B.4-65) (B.9-41)
bittun	bütün, tamamı, eksiksiz. Krş.: <i>bitun, bitún, bitün, bitün, bītün, bitüm, bitün, bitün, bitün, bitün, bitün, butın, butun, butun, butun, butün, bütun, bütün, bütün, bütün, bütün, pıtun, pītın, pītun, putun, pütün, pütün, pütün, pütün, pütün, pütün</i>	
	b.+Ø	(B.2-14) (B.2-254)
bitun	bütün, tamamı, eksiksiz. Krş.: <i>bitun, bitún, bitün, bitün, bītün, bitüm, bitün, bitün, bitün, bitün, bitün, butın, butun, butun, butun, butün, bütun, bütün, bütün, bütün, bütün, pıtun, pītın, pītun, putun, pütün, pütün, pütün, pütün, pütün</i>	
	b.+Ø	(B.2-26) (B.3-12)
bitún	bütün, tamamı, eksiksiz. Krş.: <i>bitun, bitún, bitün, bitün, bītün, bitüm, bitün, bitün, bitün, bitün, bitün, butın, butun, butun, butun, butün, bütun, bütün, bütün, bütün, bütün, pıtun, pītın, pītun, putun, pütün, pütün, pütün, pütün, pütün</i>	
	b.+Ø	(B.4-161) (B.6-92)
bitün	bütün, tamamı, eksiksiz. Krş.: <i>bitun, bitún, bitün, bitün, bītün, bitüm, bitün, bitün, bitün, bitün, bitün, butın, butun, butun, butun, butün, bütun, bütün, bütün, bütün, bütün, pıtun, pītın, pītun, putun, pütün, pütün, pütün, pütün, pütün</i>	
	b.+Ø	(B.5-41) (B.7-73)
bız	biz, çokluk birinci kişiyi gösteren söz. Krş.: <i>bıs, bıs, bıs, bız, bıs, bız, bis, biz, bıs, bız, bıs, bız, bız, bız, miz, pis II, pıs, pıs, vız</i>	
	b.+Ø	(B.2-169) (B.3-10) (B.3-221)
	b.+Ø+ı	(B.13-41)
	b.+Ø+ın	(B.9-35)
	b.+Ø+nı	(B.3-186)
bız-	bozmak, yıkmak, dağılmak. Krş.: <i>bız-, boz-, buz-</i>	
	b.-Ø-ğannar	(K.12-13)
	b.-ıl-Ø-dı	(K.16-1) (K.16-3)
bıl-	bilmek, haberi olmak. Krş.: <i>bı-, bil-, bıl-, bır-, bıl-, bıl-, bıl-, bır-, bil-, bıl-, bıl-, bıl-, bıl-, bıl-, bıl-</i>	
	b.-Ø-e	(B.3-109)
bır	bir sayısı, belirsizliği ifade eden kelime. Krş.: <i>ber I, bér, bı I, bır, brr, bır, bır, bı I, bır, brr, birt, bır, bí, bır, bır, bır, bi I, bir, bır, bır, bı I, bır, bır, pi, pi, pır, pi, pi, pır, pır, vır</i>	
	1. bir sayısı	
	b.+Ø	(B.3-104) (B.17-24)
	b.+Ø+ıncı	(B.1-144)
	2. belirsizliği ifade eden kelime	
	b.+Ø	(K.26-13)
bır°	bir sayısı, belirsizliği ifade eden kelime. Krş.: <i>ber I, bér, bı I, bır, brr,</i>	

biṙ, b̄ir, b̄i I, b̄ir, b̄irr, b̄irt, b̄iṙ, b̄i, b̄ir, b̄iṙ, b̄ir, bi I, bir, biṙ, b̄ir, b̄i I, b̄ir, b̄iṙ, pi, p̄i, p̄ir, pi, p̄i, p̄ir, p̄ir, v̄ir
b.+Ø (K.26-33)

b̄i I bir sayısı, belirsizliği ifade eden kelime. Krş.: *ber I, b̄er, b̄i I, b̄ir, b̄irr, b̄iṙ, b̄ir, b̄iṙ, b̄ir, b̄irr, b̄irt, b̄iṙ, b̄i, b̄ir, b̄iṙ, b̄ir, bi I, bir, biṙ, b̄ir, b̄i I, b̄ir, b̄iṙ, pi, p̄i, p̄ir, pi, p̄i, p̄ir, p̄ir, v̄ir*
b.+Ø (B.2-66) (B.2-228) (B.3-60) (B.9-31) (B.11-7)
(B.19-13)

b̄i II bu, en yakın olanı gösteren bir söz. Krş.: *b, b̄i II, b̄i, bi II, b̄i II, bo(n), b̄o, b̄e, bu(n), b̄u, b̄u(n), b̄ü, b̄ü, mi II, m̄i, mu II, ni II, po*
b.+Ø (B.3-99) (B.7-62) (B.10-13)

b̄il- bilmek, haberi olmak, anlamak, öğrenmek. Krş.: *b̄i-, b̄il-, b̄il̄-, b̄ir-, b̄il-, b̄il̄-, b̄il̄-, b̄ir̄-, b̄l-*
b.-Ø-e (B.1-93) (B.2-161) (B.2-213) (B.2-256) (B.3-156) (B.4-88) (B.5-30) (B.5-77) (B.6-43) (B.9-50) (B.10-10)

b.-Ø-edersin (B.3-157)

b.-Ø-edik (B.4-247)

b.-Ø-edirsin (B.5-95)

b.-Ø-edirsin (B.3-158)

b.-Ø-em (B.2-97) (B.2-235) (B.3-98) (B.4-27) (B.4-242) (B.5-55) (B.15-2) (B.15-12) (B.17-27) (B.17-28) (B.17-38)

b.-Ø-eme (K.21-1)

b.-Ø-esen (B.2-257)

b.-Ø-esin (B.7-77)

b.-Ø-esişim (B.5-95)

b.-Ø-edi (B.2-93)

b.-Ø-ediğ (B.2-98)

b.-Ø-ediğ (B.2-174)

b.-Ø-im (B.4-120) (B.9-2)

b̄ila Rus., idi

b. (B.2-115)

b̄ilay böyle, bunun gibi. Krş.: *bele, b̄ile II, b̄il̄em, bileciğ, blay, b̄lay, ble I, bolay, bole, boyle, b̄öle, b̄öyl̄e, bóle, bóyle, b̄ele, b̄öle, bule, bul̄e, b̄üle, b̄ül̄e, b̄üle*

b.+Ø t̄tir (K.5-29)

b̄ilay t- böyle yapmak, bu şekilde yapmak. Ulanma, kaynaşma ve ünlü yutulması sonucunda bu şekle dönüşmektedir. Bk.: **b̄ilay, t-**

b̄ile I bile, da, dahi. Krş.: *b̄irem, b̄ile, b̄ilen, b̄ire, b̄irem, ble II*

b.+Ø (B.2-170)

b̄ile II böyle, bunun gibi. Krş.: *bele, b̄ilay, b̄il̄em, bileciğ, blay, b̄lay, ble I, bolay, bole, boyle, b̄öle, b̄öyl̄e, bóle, bóyle, b̄ele, b̄öle, bule, bul̄e, b̄üle, b̄ül̄e, b̄üle*

	b.+Ø	(B.3-121) (B.3-186)
bilēm	böyle, bunun gibi. Krş.: <i>bele, bīlay, bile II, bilecīk, blay, blāy, ble I, bolay, bole, boyle, böle, böylē, bóle, bóyle, bēle, böle, bule, bulē, būle, būlē, būle</i>	
	b.+Ø	(B.17-42)
bilğariye	yer adı, Bulgaristan. Krş.: <i>bulğaristan, bulğaristañ, bulğariye</i>	
	b.+Ø+de	(K.11-1)
bīl-	bilmek, haberi olmak, anlamak, hatırlamak. Krş.: <i>bı-, bıl-, bıl-, bır-, bīl-, bīl-, bīl-, bīr-, bīl-, bīr-, bīl-, bīl-, bīr-, bl-</i>	
	b.-Ø-amaylar	(K.29-25)
	b.-Ø-genımız	(B.3-135)
	b.-mi	(B.4-192)
	b.-mi-yīm	(B.3-152) (B.6-61)
	b.-mi-yme	(K.7-2)
	b.-mi-ymen	(B.3-19) (K.2-1) (K.5-5)
	b.-mī-m	(B.2-25) (B.2-51)
bīn+	işte, işte burada, buradan, işaret etme ve yön gösterme kelimesi. Krş.: <i>bīn(a)+</i>	
	bīnda: burası	
	b.+Ø+da	(B.3-8) (B.3-66) (B.3-72) (B.3-100) (B.3-196)
bīnda	burada. Bk.: bīn+	
bīr	bir sayısı, belirsizliği ifade eden kelime. Krş.: <i>ber I, bēr, bı I, bır, burr, bīr, bīr, bīr, bī I, bīrr, bīrt, bīr, bī, bīr, bīr, bīr, bi I, bir, bīr, bīr, bī I, bīr, bīr, pī, pī, pīr, pi, pī, pīr, pīr, vīr</i>	
	1. bir sayısı	
	b.+Ø	(B.1-1) (B.1-3) (B.1-6) (B.1-9) (B.1-26) (B.1-27) (B.1-42) (B.1-47) (B.1-50) (B.1-51) (B.1-54) (B.1-58) (B.1-62) (B.1-68) (B.1-69) (B.1-71) (B.1-73) (B.1-74) (B.1-80) (B.1-96) (B.1-101) (B.1-107) (B.1-110) (B.1-120) (B.1-151) (B.1-155) (B.1-167) (B.1-172) (B.1-173) (B.1-179) (B.1-185) (B.2-4) (B.2-18) (B.2-21) (B.2-33) (B.2-43) (B.2-50) (B.2-58) (B.2-60) (B.2-66) (B.2-75) (B.2-77) (B.2-78) (B.2-84) (B.2-102) (B.2-103) (B.2-132) (B.2-154) (B.2-213) (B.2-214) (B.2-221) (B.2-257) (B.3-8) (B.3-9) (B.3-15) (B.3-28) (B.3-39) (B.3-40) (B.3-41) (B.3-55) (B.3-57) (B.3-64) (B.3-80) (B.3-96) (B.3-119) (B.3-131) (B.3-160) (B.3-189) (B.3-194) (B.3-195) (B.3-197) (B.3-198) (B.3-217) (B.3-218) (B.4-2) (B.4-7) (B.4-10) (B.4-106) (B.4-107) (B.4-167) (B.4-169) (B.4-170) (B.4-187) (B.4-241) (B.5-19) (B.5-21) (B.5-58) (B.5-87) (B.6-13) (B.6-28) (B.6-40) (B.6-41) (B.6-42) (B.6-51) (B.6-76) (B.6-82) (B.7-16) (B.7-17) (B.7-57) (B.8-1) (B.8-39) (B.8-40) (B.8-67)

	(B.8-71) (B.8-73) (B.8-75) (B.8-76) (B.8-78) (B.9-14) (B.9-28) (B.10-13) (B.10-57) (B.10-62) (B.10-63) (B.10-67) (B.11-40) (B.11-45) (B.11-46) (B.11-65) (B.11-66) (B.11-67) (B.11-72) (B.12-1) (B.12-30) (B.12-46) (B.12-47) (B.12-49) (B.12-55) (B.12-60) (B.12-62) (B.12-73) (B.12-74) (B.12-84) (B.12-96) (B.12-115) (B.12-141) (B.12-146) (B.12-198) (B.13-10) (B.13-31) (B.13-34) (B.13-37) (B.14-4) (B.15-3) (B.15-9) (B.15-10) (B.15-14) (B.15-15) (B.15-16) (B.17-30) (B.17-44) (B.18-8) (B.18-22) (B.18-44) (B.21-20) (B.22-8) (B.22-10) (B.22-16) (B.22-23) (K.1-22) (K.1-50) (K.1-57) (K.3-7) (K.5-24) (K.6-9) (K.10-8) (K.11-15) (K.11-37) (K.13-1) (K.13-9) (K.13-10) (K.13-12) (K.13-19) (K.14-3) (K.14-20) (K.15-30) (K.15-38) (K.15-46) (K.16-5) (K.16-35) (K.17-1) (K.17-2) (K.17-4) (K.17-15) (K.17-30) (K.17-36) (K.18-31) (K.18-33) (K.18-34) (K.19-1) (K.19-7) (K.19-11) (K.20-11) (K.19-19) (K.21-24) (K.22-30) (K.23-6) (K.23-20) (K.23-24) (K.26-25) (K.26-38) (K.26-44) (K.27-7) (K.28-31) (K.31-23) (K.31-22) (K.31-27) (K.31-29)
b.+Ø+den	(B.3-160)
b.+Ø+er	(B.1-98) (B.1-102) (B.1-103) (B.2-27) (B.2-28) (B.2-32) (B.2-46) (B.2-47) (B.3-33) (B.3-178)
b.+Ø+ər	(B.14-13)
b.+Ø+ın	(B.8-13)
b.+Ø+ıncı	(B.1-74) (B.5-5) (B.6-4) (B.6-6) (B.6-63) (B.6-102) (B.6-103) (B.14-6) (B.17-48) (B.22-33) (K.32-15)
b.+Ø+ıncıde	(B.1-48)
b.+Ø+ım	(B.8-34)
b.+Ø+ın	(B.4-2)
b.+Ø+ıncı	(B.2-117) (B.4-97) (B.12-34) (B.12-38) (K.4-12) (K.7-15)
b.+Ø+інде	(B.1-10)
b.+Ø+nen	(B.3-160)
2. bir, belirsizliği ifade eden kelime	
b.+Ø	(B.1-45) (B.1-95) (B.1-108) (B.1-122) (B.1-129) (B.1-133) (B.1-135) (B.1-143) (B.1-158) (B.1-164) (B.1-172) (B.1-181) (B.2-5) (B.2-6) (B.2-11) (B.2-18) (B.2-24) (B.2-25) (B.2-26) (B.2-27) (B.2-51) (B.2-52) (B.2-59) (B.2-68) (B.2-69) (B.2-115) (B.2-120) (B.2-123) (B.2-

126) (B.2-129) (B.2-136) (B.2-137) (B.2-142)
(B.2-153) (B.2-156) (B.2-158) (B.2-159) (B.2-
172) (B.2-174) (B.2-179) (B.2-181) (B.2-188)
(B.2-205) (B.2-221) (B.2-228) (B.2-238) (B.2-
240) (B.2-243) (B.2-246) (B.2-250) (B.2-251)
(B.2-254) (B.3-14) (B.3-18) (B.3-24) (B.3-27)
(B.3-29) (B.3-34) (B.3-35) (B.3-63) (B.3-66)
(B.3-67) (B.3-68)(B.3-103) (B.3-104) (B.3-106)
(B.3-109) (B.3-112) (B.3-115) (B.3-126) (B.3-
132) (B.3-148) (B.3-156) (B.3-169) (B.3-185)
(B.3-199) (B.3-201) (B.3-203) (B.4-18) (B.4-
26) (B.4-33) (B.4-34) (B.4-46) (B.4-47) (B.4-
77) (B.4-88) (B.4-101) (B.4-114) (B.4-115)
(B.4-122) (B.4-125) (B.4-141) (B.4-154) (B.4-
216) (B.4-225) (B.4-232) (B.4-236) (B.4-238)
(B.4-239) (B.5-13) (B.5-21) (B.5-22) (B.5-30)
(B.5-35) (B.5-40) (B.5-46) (B.5-47) (B.5-50)
(B.5-57) (B.5-74) (B.5-87) (B.5-97) (B.5-104)
(B.5-112) (B.6-13) (B.6-35) (B.6-46) (B.6-47)
(B.6-54) (B.6-59) (B.6-60) (B.6-67) (B.6-84)
(B.6-85) (B.6-86) (B.6-93) (B.6-103) (B.6-110)
(B.7-60) (B.7-63) (B.7-65) (B.7-78) (B.7-80)
(B.7-92) (B.8-27) (B.8-30) (B.8-38) (B.8-44)
(B.8-45) (B.9-4) (B.9-6) (B.9-8) (B.9-10) (B.9-
17) (B.9-37) (B.10-1) (B.10-6) (B.10-12) (B.10-
14) (B.10-22) (B.10-35) (B.10-37) (B.10-41)
(B.10-42) (B.10-72) (B.10-74) (B.11-1) (B.11-
9) (B.11-10) (B.11-13) (B.11-17) (B.11-23)
(B.11-24) (B.11-30) (B.11-40) (B.11-58) (B.12-
4) (B.12-17) (B.12-18) (B.12-21) (B.12-23)
(B.12-32) (B.12-35) (B.12-50) (B.12-51) (B.12-
58) (B.12-59) (B.12-70) (B.12-81) (B.12-82)
(B.12-93) (B.12-94) (B.12-95) (B.12-104)
(B.12-108) (B.12-127) (B.12-137) (B.12-149)
(B.12-174) (B.12-176) (B.12-183) (B.12-197)
(B.12-201) (B.13-13) (B.13-14) (B.13-19)
(B.13-20) (B.13-36) (B.13-38) (B.13-46) (B.14-
7) (B.14-13) (B.15-8) (B.15-10) (B.15-22)
(B.15-26) (B.17-30) (B.17-50) (B.17-51) (B.18-
13) (B.18-18) (B.18-20) (B.18-28) (B.18-48)
(B.18-57) (B.19-24) (B.22-13) (B.22-16) (B.22-
22) (B.22-29) (B.22-31) (K.1-54) (K.1-57)
(K.1-67) (K.1-109) (K.3-3) (K.3-7) (K.4-22)
(K.5-20) (K.5-21) (K.6-7) (K.6-11) (K.6-13)
(K.6-18) (K.6-19) (K.8-1) (K.8-9) (K.9-6) (K.9-
9) (K.11-42) (K.12-4) (K.12-11) (K.12-18)
(K.12-21) (K.13-21) (K.14-1) (K.14-21) (K.14-
22) (K.14-26) (K.15-12) (K.15-30) (K.15-33)

	(K.15-35) (K.15-45) (K.15-49) (K.15-50) (K.15-52) (K.16-28) (K.17-3) (K.17-4) (K.17-27) (K.17-28) (K.17-29) (K.17-32) (K.17-39) (K.19-2) (K.19-3) (K.19-15) (K.19-24) (K.19-27) (K.19-28) (K.19-42) (K.20-32) (K.21-15) (K.21-18) (K.21-22) (K.21-23) (K.21-25) (K.22-20) (K.23-15) (K.23-16) (K.24-8) (K.25-10) (K.26-3) (K.26-10) (K.26-19) (K.26-27) (K.26-34) (K.26-49) (K.27-1) (K.27-3) (K.27-9) (K.27-12) (K.27-16) (K.27-20) (K.28-28) (K.29-6) (K.30-3) (K.30-4) (K.30-12) (K.31-1) (K.31-5) (K.31-25)
b.+Ø+sı	(B.2-42) (B.2-116) (B.2-184) (B.2-213) (B.5-20) (B.12-88)
b.+Ø+sm	(B.6-88)
b.+Ø+sı	(B.8-62)
b.+Ø+sı	(B.1-153)
3. bir parça, biraz, bir çok, epey	
b.+Ø	(B.1-32) (B.1-175) (B.2-71) (B.2-72) (B.3-199) (B.4-158) (B.4-192) (B.6-67) (B.8-59) (B.10-9) (B.10-55) (B.10-65) (B.11-28) (B.13-38) (B.18-58) (K.6-25) (K.9-2) (K.9-20) (K.16-11) (K.16-37) (K.18-25) (K.29-21) (K.32-6)
b.+Ø corıK	(B.12-190)
b.+Ø corıKlandım	(B.22-26)
4. yalnız, sadece	
b.+Ø	(B.2-226) (B.3-148) (B.4-190) (B.8-2) (B.8-9) (B.8-89) (B.12-53) (B.12-90) (B.12-134) (B.12-146) (B.13-49) (B.16-26)
5. beraber, birlikte	
b.+Ø	(B.1-49) (B.2-12) (B.2-13) (B.2-233)
6. daha, ek olarak	
b.+Ø	(B.1-160) (B.2-32) (B.3-199) (B.4-188) (B.19-8) (K.11-29) (K.13-7) (K.16-9) (K.16-11) (K.16-31) (K.17-15) (K.17-16) (K.22-22)
7. aynı, bir	
b.+Ø	(K.10-15)
bır corıK	iyi, fena değil. Ulanma ve kaynaşma hadiseleri yer almaktadır. Bk.: <i>bır, corıK</i>
bır corıKla-	iyi duruma gelmek, iyileşmek. Ulanma ve kaynaşma hadiseleri yer almaktadır. Bk.: <i>bır, corıKla-</i>
bır-	burmak, bükmek. Krş.: <i>bur-, bür-</i>
b.-Ø-ıp	(B.3-88)
bıra	bura, burası. Krş.: <i>bur</i>

	b.+Ø	(B.11-26)
bıraḡ-	bırakmak, vazgeçmek, izin vermek. Krş.: <i>bıraK-</i>	
	b.-ıl-Ø-a	(K.18-21)
	b.-ma-dı	(K.27-13)
	b.-ma-y	(K.19-13)
bıraK-	bırakmak, zor duruma sokmak, başka yere götürmek. Krş.: <i>bıraḡ-</i>	
	b.-Ø-tılar	(K.15-17)
	b.-Ø-Kan	(B.4-168)
bıras	biraz, azıcık. Krş.: <i>beraz, bıras, bıraz, bıras, bıraz</i>	
	b.+Ø	(K.1-28) (K.10-18) (K.14-8) (K.14-11) (K.14-12) (K.19-41)
bıraz	biraz, azıcık. Krş.: <i>beraz, bıras, bıras, bıras, bıraz</i>	
	b.+Ø	(B.6-65) (K.14-3) (K.14-6) (K.14-8) (K.14-13) (K.14-26) (K.14-27) (K.19-41) (K.30-5)
bırbır	birbiri, karşılıklı olarak bir diğeri. Krş.: <i>birbırı, bırbırı, bırbırı, bırbır, bırbırı, bırbırı, bırbırı</i>	
	b.+ler+ine	(B.5-75)
	b.+ler+nı	(B.4-141)
	b.+Ø+mızı	(B.3-222)
	b.+Ø+ne	(B.2-178)
	b.+Ø+nen	(B.5-52)
bırbırı	birbiri, karşılıklı olarak bir diğeri. Krş.: <i>birbırı, bırbır, bırbırı, bırbır, bırbırı, bırbırı, bırbırı</i>	
	b.+Ø+n	(B.17-10) (B.22-32)
bırbırı	birbiri, karşılıklı olarak bir diğeri. Krş.: <i>birbırı, bırbır, bırbırı, bırbır, bırbırı, bırbırı, bırbırı</i>	
	b.+Ø+n	(B.2-105)
	b.+Ø+mızın	(B.2-43)
	b.+Ø+mızı	(B.3-223)
	b.+Ø+ne	(B.2-100) (B.2-105) (B.12-88)
	b.+Ø+ıdén	(K.7-10)
bırbır	birbiri, karşılıklı olarak bir diğeri. Krş.: <i>birbırı, bırbır, bırbırı, bırbırı, bırbırı, bırbırı, bırbırı</i>	
	b.+Ø+sine	(K.17-36)
bırem	bile, da, dahi. Krş.: <i>bile I, bile, bilen, bire, bırem, ble II</i>	
	b.+Ø	(K.17-7) (K.17-8) (K.19-2)
bırew	biri, belli olmayan, bilinmeyen kimse. Krş.: <i>bırew, bırew, bırew</i>	
	b.+Ø	(B.1-149) (B.3-106)
	b.+ler+ın	(B.4-181)
	b.+Ø+nı	(K.21-19)
bırlık	birlik, topluluk. Krş.: <i>birlik, burlıg, birlik</i>	
	b.+Ø	(B.1-29)
bırr	bir sayısı, belirsizliği ifade eden kelime. Krş.: <i>ber I, bér, bı I, bırr, bırr</i>	

	<i>biṙ, b̄ir, b̄iṙ, b̄ı I, b̄ir, b̄irt, b̄iṙ, b̄ı, b̄ır, b̄ıṙ, b̄ır, bi I, bir, biṙ, b̄ir, b̄ı I, b̄ir, b̄iṙ, pı, p̄ı, p̄ir, p̄ı, p̄ı̇, p̄ır, p̄ir, v̄ir</i>
	b.+Ø (B.3-90)
	b.+Ø+ıncı (B.3-9)
b̄irt	bir sayısı, belirsizliği ifade eden kelime. Krş.: <i>ber I, b̄er, b̄ı I, b̄ir, b̄urr, b̄iṙ, b̄ir, b̄iṙ, b̄ı I, b̄ir, b̄irr, b̄irt, b̄ı, b̄ır, b̄ıṙ, b̄ır, bi I, bir, biṙ, b̄ir, b̄ı I, b̄ir, b̄iṙ, pı, p̄ı, p̄ir, p̄ı, p̄ı̇, p̄ır, p̄ir, v̄ir</i>
	b.+Ø (K.19-11)
b̄iṙ	bir sayısı, belirsizliği ifade eden kelime. Krş.: <i>ber I, b̄er, b̄ı I, b̄ir, b̄urr, b̄iṙ, b̄ir, b̄iṙ, b̄ı I, b̄ir, b̄irr, b̄irt, b̄ı, b̄ır, b̄ıṙ, b̄ır, bi I, bir, biṙ, b̄ir, b̄ı I, b̄ir, b̄iṙ, pı, p̄ı, p̄ir, p̄ı, p̄ı̇, p̄ır, p̄ir, v̄ir</i>
	b.+Ø (B.14-13) (B.21-17) (K.6-21) (K.23-19)
b̄irew	biri, belli olmayan, bilinmeyen kimse. Krş.: <i>b̄irew, b̄irew, b̄irew</i>
	b.+Ø (K.21-6)
b̄ıs	biz, çokluk birinci kişiyi gösteren söz. Krş.: <i>bıs, b̄ıs, bız, b̄ız, b̄ıs, b̄ız, bis, biz, b̄ıs, b̄ız, b̄ıs, b̄ız, b̄üz, miz, pis II, p̄ıs, p̄ıs, v̄ız</i>
	b.+Ø (B.3-63)
b̄it-	bitmek, bitirmek, tamamlamak, mezun olmak. Krş.: <i>bit-, bit-, b̄it-, p̄ıt-, p̄ıt-, p̄ıt-, p̄ıt-, p̄ıt-</i>
	b.-ır-Ø-dım (B.4-59)
	b.-ır-Ø-ıp (B.4-2)
b̄ız	biz, çokluk birinci kişiyi gösteren söz. Krş.: <i>bıs, b̄ıs, bız, b̄ıs, b̄ıs, b̄ız, bis, biz, b̄ıs, b̄ız, b̄üz, miz, pis II, p̄ıs, p̄ıs, v̄ız</i>
	b.+Ø (B.1-11) (B.1-124) (B.2-20) (K.11-13)
	b.+Ø+ge (K.17-14)
	b.+Ø+ım (B.2-241)
	b.+Ø+ın (B.2-52) (B.15-4)
	b.+Ø+ım (B.3-1)
	b.+Ø+ın (B.2-24) (B.2-113)
	b.+Ø+nı (B.4-17)
b̄ız-	bozmak, bozulmak, ekşimek. Krş.: <i>bız-, boz-, buz-</i>
	b.-ıl-ma-y (K.20-37)
b̄ızaw	buzacağı, sığır yavrusu
	b.+Ø (K.1-86)
b̄ı	bir sayısı, belirsizliği ifade eden kelime. Krş.: <i>ber I, b̄er, b̄ı I, b̄ir, b̄urr, b̄iṙ, b̄ir, b̄iṙ, b̄ı I, b̄ir, b̄irr, b̄irt, b̄iṙ, b̄ır, b̄ıṙ, b̄ır, bi I, bir, biṙ, b̄ir, b̄ı I, b̄ir, b̄iṙ, pı, p̄ı, p̄ir, p̄ı, p̄ı̇, p̄ır, p̄ir, v̄ir</i>
	b.+Ø (B.9-12) (B.22-17) (K.30-13)
b̄ıl-	bilmek, haberi olmak, tanımak, hatırlamak. Krş.: <i>bı-, b̄ıl-, b̄ıl-, b̄ır-, b̄ıl-, b̄ıl-, b̄ır-, b̄ıl-</i>
	b.-Ø-e (B.12-121) (B.12-132) (B.17-10)
	b.-Ø-em (B.6-64) (B.17-4) (B.18-1)
	b.-Ø-emen (B.16-44)
	b.-Ø-emiz (B.17-26)
	b.-Ø-gen (B.18-10)

	b.-me-dik	(B.13-48)
	b.-me-gen	(B.18-20)
	b.-Ø-mek	(K.1-41)
	b.-me-sem	(B.13-33)
	b.-mi-dır	(K.10-5)
	b.-mi-ler	(K.25-3)
	b.-mi-m	(B.16-34) (B.18-2)
	b.-mi-me	(B.16-24)
	b.-mi-y	(B.6-116) (B.7-21) (K.22-20)
	b.-mi-yim	(B.13-36) (B.16-10) (B.17-24) (B.18-7)
	b.-mi-yler	(B.8-45)
	b.-mi-ymen	(K.10-5)
	b.-mi-ymış	(K.3-1)
bír	bir sayısı, belirsizliği ifade eden kelime. Krş.: <i>ber I, bër, bı I, bír, burr, bír, bîr, bîr, bî I, bîr, bîrr, bîrt, bîr, bí, bîr, bîr, bi I, bir, bîr, bîr, bî I, bîr, bîr, pi, pî, pîr, pi, pî, pîr, pîr, vîr</i>	
	1. bir sayısı	
	b.+Ø	(B.1-17) (B.9-4) (B.16-17) (B.16-39) (B.21-10) (K.3-10) (K.11-18) (K.20-3) (K.29-35)
	b.+Ø+ıncı	(B.6-111) (B.7-29)
	2. belirsizliği ifade eden kelime	
	b.+Ø	(B.9-11) (B.16-13) (B.19-1) (B.21-4) (B.21-5) (B.22-2) (B.22-26) (K.1-83) (K.22-10) (K.23-26) (K.26-5) (K.26-21)
	b.+Ø+ı	(K.3-8)
	b.+Ø+sı	(K.15-45) (K.15-50) (K.30-16)
	3. bir, aynı, farksız. Bk.: <i>eb bîr</i>	
	eb b.+Ø	(B.12-29)
bír-	bilmek, haberi olmak, tanımak, hatırlamak. Krş.: <i>bı-, bıl-, bıl-, bír-, bîl-, bîl-, bîl-, bîl-, bîl-, bír-, bîl-, bîl-, bîr-, bl-</i>	
	b.-Ø-em	(K.20-23)
bírbíri	birbiri, karşılıklı olarak bir diğeri. Krş.: <i>burbírí, bîrbîr, bîrbîrú, bîrbîrî, bîrbîr, bîrbîrî, bîrbîr, bîrbîrî, bîribîrî</i>	
	b.+Ø+nden	(K.1-98)
bírew	biri, belli olmayan, bilinmeyen kimse. Krş.: <i>bîrew, bîrew, bîrew</i>	
	b.+Ø	(B.16-38)
bírle-	birlemek, birleşmek, bir araya gelmek. Krş.: <i>bírlè-, bîrle-</i>	
	b.-ş-Ø-ip	(K.15-13)
bírlè-	birlemek, birleşmek, bir araya gelmek. Krş.: <i>bírle-, bîrle-</i>	
	b.-ş-Ø-eler	(K.4-16)
bírlík	birlik, topluluk. Krş.: <i>bírlík, burlığ, bîrlík</i>	
	b.+Ø	(K.1-80)
bír	bir sayısı, belirsizliği ifade eden kelime. Krş.: <i>ber I, bër, bı I, bír, burr,</i>	

bir̄, b̄ir, b̄ir̄, b̄i I, b̄ir, b̄irr, b̄irt, b̄ir̄, b̄i, b̄ir, b̄ir̄, bi I, bir, bir̄, b̄ir, b̄i I, b̄ir, b̄ir̄, pi, p̄i, p̄ir, pi, p̄i, p̄ir, p̄ir, v̄ir

1. belirsizliği gösteren kelime

b.+Ø (K.22-38)

2. aynı

b.+Ø (K.22-30)

bis biz, çokluk birinci kişiyi gösteren söz. Krş.: *bis, b̄is, b̄iz, b̄is, b̄iz, b̄iz, bis, biz, b̄is, b̄iz, b̄is, b̄iz, b̄üz, miz, pis II, p̄is, p̄is, v̄iz*

b.+Ø (B.1-166) (B.3-58) (B.13-41) (B.16-37) (K.1-8)
(K.14-18)

bütün bütün, tamamı, eksiksiz. Krş.: *bittun, bitun, bitún, bitün, bitún, bitüm, bitün, bitün, bitün, bitün, butın, butun, buttun, butün, b̄ütün, b̄ütün, b̄ütün, b̄ütün, b̄ütün, pitun, p̄itın, p̄itun, putun, p̄ütün, p̄ütün, p̄ütün, p̄ütün, p̄itın*

b.+Ø (B.7-80) (B.12-95) (B.12-139) (B.12-183)
(B.12-191)

biz biz, çokluk birinci kişiyi gösteren söz. Krş.: *bis, b̄is, b̄iz, b̄is, b̄iz, bis, bis, biz, b̄is, b̄iz, b̄is, b̄iz, b̄üz, miz, pis II, p̄is, p̄is, v̄iz*

b.+Ø (B.1-31) (B.4-174) (B.16-39) (K.21-10) (K.23-15)

b.+Ø+ge (B.2-10)

b.+Ø+í (B.13-40)

b.+Ø+ím (K.15-10) (K.15-11) (K.31-5)

b.+Ø+ín (B.17-32)

b.+Ø+in (B.17-38)

b.+ler+e (B.1-72)

b.+ler+i (B.1-71)

bı bu, en yakın olanı gösteren bir söz. Krş.: *b, bı II, b̄i II, bi II, b̄i II, bo(n), b̄o, b̄e, bu(n), b̄ü, b̄ü(n), b̄ü, b̄ü, mi II, m̄i, mu II, ni II, po*

b.+Ø (B.6-24)

bir bir sayısı. Krş.: *ber I, b̄er, bı I, bur, burr, bir̄, b̄ir, b̄ir̄, b̄i I, b̄ir, b̄irr, b̄irt, b̄ir̄, b̄i, b̄ir, b̄ir̄, bi I, bir, bir̄, b̄ir, b̄i I, b̄ir, b̄ir̄, pi, p̄i, p̄ir, pi, p̄i, p̄ir, p̄ir, v̄ir*

b.+Ø (B.10-19)

bitún bütün, tamamı, eksiksiz. Krş.: *bittun, bitun, bitún, bitün, bitún, bitüm, bitün, bitün, bitün, bitün, butın, butun, buttun, butün, b̄ütün, b̄ütün, b̄ütün, b̄ütün, b̄ütün, pitun, p̄itın, p̄itun, putun, p̄ütün, p̄ütün, p̄ütün, p̄ütün, p̄itın*

b.+Ø (B.5-39)

bi I bir sayısı, belirsizliği ifade eden kelime. Krş.: *ber I, b̄er, bı I, bur, burr, bir̄, b̄ir, b̄ir̄, b̄i I, b̄ir, b̄irr, b̄irt, b̄ir̄, b̄i, b̄ir, b̄ir̄, b̄ir, bir, bir̄, b̄ir, b̄i I, b̄ir, b̄ir̄, pi, p̄i, p̄ir, pi, p̄i, p̄ir, p̄ir, v̄ir*

	b.+Ø	(B.1-38) (B.1-69) (B.1-109) (B.3-183) (B.4-31) (B.4-234) (B.4-241) (B.9-7) (B.11-4) (B.20-8) (B.21-9) (B.21-15) (B.22-11) (B.22-19) (K.24-20) (K.27-22) (K.31-1)
bi II		bu, en yakın olanı gösteren bir söz. Krş.: <i>b, bı II, bĩ II, bĩ, bĩ II, bo(n), bō, be, bu(n), bũ, bũ(n), bü, bũ, mi II, mĩ, mu II, ni II, po</i> 1. bu yıl, içinde bulunduğumuz sene. Bk.: bi yıl b.+Ø yıl (B.7-81) (B.19-41) 2. bu yer, burası. Bk.: bi ye bi+Ø yede (B.1-39)
bi ye		bu yer, burası. Ulanma, kaynaşma, düzleşme ve ünsüz erimesi sonucunda bu şekli almaktadır. Bk.: bi II, ye II
bi yıl		içinde bulunduğumuz sene. Ulanma ve kaynaşma olayları yer almaktadır. Bk.: bi II, yıl
biçare		biçare, çaresiz b.+Ø (K.12-19)
biçonnu		Rus., tatlı hamur işi b. (B.2-182)
biday		buğday, tahıllardan buğday. Krş.: <i>bāday, boğday, boğdāy, boğdāy, bəğday</i> b.+Ø (K.23-3) (K.24-12) (K.28-34) b.+Ø+nı (K.1-8)
bik		pek, aşırı, çok. Krş.: <i>be, beg, beḡ, bek, bēg, bēk, bēk, bēg, bēk, baḡ, peg, peḡ, peḡ, pek, pēk, pēk, pik, pek</i> b.+Ø (K.30-11)
bil-		bilmek, haberi olmak, tanımak, hatırlamak. Krş.: <i>bı-, bıl-, bıl-, bír-, bıl-, bıl-, bıl-, bír-, bir-, bıl-, bıl-, bıl-, bl-</i> b.-Ø-edím (B.16-13) b.-Ø-em (B.7-52) (B.19-4) b.-Ø-emiz (B.17-26) b.-Ø-gen (B.6-106) (B.6-107) b.-Ø-genimnen (B.19-4) b.-me-dik (B.18-20) b.-me-m (B.5-8) (B.19-14) b.-me-z (B.15-18) b.-mē-n (B.6-107) b.-mi-m (B.16-30) b.-mi-y (B.6-64) (B.8-45) (B.17-21) (K.25-14) b.-mi-ým (B.5-71) b.-mi-yme (K.22-2) b.-Ø-sin (B.4-220)
bilecĭk		böyle, bunun gibi. Krş.: <i>bele, bĭlay, bile II, bĭlēm, blay, blāy, ble I, bolay, bole, boyle, bōle, bōylē, bóle, bóyle, bele, böle, bule, bulē, bŭle, bŭlē, bŭle</i>

	b.+Ø	(B.3-81)
bilet	bilet, giriş bileti. Krş.: <i>belet</i>	
	b.+Ø	(B.19-29)
biál	özel isim, Bilal	
	b.+Ø	(B.9-2)
bin	bin sayısı. Krş.: <i>biñ, biñ, wiñ</i>	
	b.+Ø	(K.17-12) (K.20-1) (K.26-2)
bina	bina, yapı	
	b.+Ø	(K.17-4)
	b.+lar	(K.17-4)
	b.+lar+ı	(B.7-74)
	b.+Ø+nı	(B.4-88)
bin-	binmek, arabaya binmek. Krş.: <i>mu-, mun-, miñ-, mún-, min-</i>	
	b.-Ø-dim	(B.22-30)
biñ	bin sayısı. Krş.: <i>bin, biñ, wiñ</i>	
	b.+Ø	(B.1-20) (B.1-137) (B.1-138) (B.1-140) (B.4-2) (B.6-1) (B.7-16) (B.9-38) (B.12-192) (B.22-1) (K.3-6) (K.3-12) (K.4-10) (K.12-20) (K.15-15) (K.20-2) (K.20-3) (K.20-4) (K.22-8)
	b.+Ø+nen	(B.7-32)
biñlik	binlik, binden oluşan	
	b.+Ø	(B.12-158)
bir	bir sayısı, belirsizliği ifade eden kelime. Krş.: <i>ber I, bér, bı I, bir, burr, bir, bīr, bīr, bī I, bīr, bīrr, bīrt, bīr, bí, bír, bír, bīr, bi I, bīr, bīr, bī I, bīr, bīr, pí, pī, pīr, pi, pi, pır, pīr, vīr</i>	
	1. bir sayısı	
	b.+Ø	(B.4-247) (B.19-20) (B.19-27) (B.19-29) (B.20-3) (B.20-10) (B.20-11) (B.20-13) (B.21-8) (K.1-18)
	b.+Ø+i	(B.6-83)
	b.+Ø+iní	(B.14-22)
	2. belirsizliği ifade eden kelime	
	b.+Ø	(B.12-170) (B.12-188) (B.13-9) (B.18-57) (B.19-17) (B.20-15) (B.20-16) (K.3-3) (K.3-12) (K.9-18) (K.27-2) (K.27-5) (K.28-16)
bir-	bilmek, haberi olmak. Krş.: <i>bi-, bil-, bıl-, bir-, bīl-, bīl-, bīl-, bıl-, bír-, bil-, bīl-, bīl-, bīr-, bl-</i>	
	b.-Ø-gèn	(B.8-35)
biram	bayram, milli veya dini bayram. Krş.: <i>baram, bayram I, bayran, bayrám, báyram, beryam, bīram</i>	
	b.+Ø	(B.2-176) (B.2-178) (B.2-179) (B.2-185) (B.6-49)
	b.+Ø+da	(B.1-107) (B.2-178)

	b.+lar+da	(B.6-49)
birizni	Rus., özel ad, kurum adı, Dalne Bereznıy	
	b.	(B.6-23)
bir̆	bir sayısı, belirsizliği ifade eden kelime. Krş.: <i>ber I, b̆r, b̆ I, bur, burr, bir̆, b̆r, b̆r̆, b̆ I, b̆r, b̆rr, b̆rt, b̆r̆, b̆, b̆r, b̆r̆, bir, bi I, bir, b̆r, b̆ I, b̆r, b̆r̆, p̆, p̆, p̆r, p̆, p̆, p̆r, p̆r, v̆r</i>	
	b.+Ø	(K.9-13) (K.23-28)
bis	biz, çokluk birinci kişiyi gösteren söz. Krş.: <i>bıs, b̆s, bız, b̆s, b̆z, b̆s, b̆z, biz, b̆s, b̆z, b̆z, miz, pis II, p̆s, p̆s, v̆z</i>	
	b.+Ø	(B.3-194) (B.4-6) (B.7-38) (B.12-91) (B.14-5) (B.21-12)
bisprizornı	Rus., evsiz, kimsesiz	
	b.	(B.3-47) (B.3-49) (B.3-50) (B.3-53)
bisprizornı̆	Rus., evsiz, kimsesiz	
	b.	(B.3-193)
bisprizornıy	Rus., evsiz, kimsesiz	
	b.	(B.3-52)
biş	beş sayısı. Krş.: <i>bej, beş, beşş, b̆j, b̆j, b̆ş, p̆ş, v̆ş</i>	
	b.+Ø	(B.3-201) (K.3-9)
	b.+Ø+te	(B.6-20)
bit	bit, insan ve hayvan vücudunda yaşayan böcek	
	b.+Ø	(B.2-63) (B.3-32)
	b.+ler	(B.2-61) (B.17-16) (B.17-18) (B.18-18)
	b.+ler+ı	(B.12-135)
	b.+ler+ımız	(B.2-23)
	b.+Ø+li	(B.12-131)
bit-	bitmek, bitirmek, tamamlamak, tükenmek, sona ermek, mezun olmak. Krş.: <i>bit-, b̆t-, bit-, p̆t-, p̆t-, p̆t-, p̆t-, p̆t-, p̆t-</i>	
	1. bitmek, bitirmek, tamamlamak	
	b.-ir-Ø-dım	(B.1-155) (B.6-9) (B.6-11)
	b.-ir-Ø-dıñ	(B.2-116)
	b.-ır-Ø-dım	(B.1-150)
	b.-ır-Ø-dım	(B.2-117)
	b.-ir-Ø-dım	(B.5-15)
	b.-ir-Ø-dik	(B.19-17)
	b.-ir-Ø-e	(B.2-128)
	b.-ir-Ø-gen	(B.13-7)
	b.-ir-Ø-ıp	(B.9-42)
	b.-r-Ø-amadım	(B.7-14)
	b.-r-Ø-amay	(B.7-6)
	b.-r-Ø-e	(B.12-73)
	2. bitmek, tükenmek	
	b.-Ø-e	(B.11-7)

	b.-ir-mi-ysiñ	(B.18-51)
	b.-Ø-ken	(B.13-14)
	b.-me-z	(B.20-6)
	3. bitmek, sona ermek	
	b.-Ø-e	(B.2-176) (B.3-173)
	b.-Ø-er	(B.12-93)
	b.-Ø-heniñen	(B.7-10)
	b.-Ø-ken	(B.11-36) (B.11-43)
	b.-Ø-kende	(B.11-37)
	b.-me-di	(B.7-9)
	b.-mē-n	(B.17-20)
	b.-mi-y	(B.1-65)
	4. bitirmek, mezun olmak	
	b.-ír-Ø-dım	(B.5-17) (B.5-18)
	b.-ir-Ø-di	(B.19-27)
	b.-ĩr-Ø-di	(B.7-14)
	b.-ĩr-Ø-gen	(B.6-33)
bita	nine, anneanne veya babaanne, yaşlı teyze. Krş.: <i>bitay, bitáy, pita</i>	
	b.+Ø	(B.3-173) (B.5-30) (B.8-41) (B.18-59)
	b.+Ø+m	(B.1-49) (B.18-17) (B.21-2)
	b.+Ø+ñ	(B.12-135) (B.12-138) (B.12-154) (B.12-155) (B.12-158)
	b.+Ø+ñdan	(B.21-1)
	b.+Ø+ñı	(B.12-158)
	b.+Ø+ñne	(B.12-141)
bitay	nine, anneanne veya babaanne, yaşlı teyze. Krş.: <i>bita, bitáy, pita</i>	
	b.+Ø	(B.2-57)
	b.+Ø+dan	(B.16-38)
	b.+Ø+ın	(B.15-17)
bitáy	nine, anneanne veya babaanne, yaşlı teyze. Krş.: <i>bita, bitay, pita</i>	
	b.+Ø	(B.16-23)
bitle-	bitlemek, üzerinde bit üremek. Krş.: <i>bĩtle-</i>	
	b.-Ø-dık	(B.2-16) (B.2-62)
	b.-Ø-dĩk	(B.2-62)
	b.-Ø-dik	(B.17-15)
	b.-Ø-p	(B.2-23) (B.12-134)
biton	beton, çimentodan yapılmış yapı malzemesi. Krş.: <i>biton</i>	
	b.+Ø	(B.2-25) (B.2-26)
biton	beton, çimentodan yapılmış yapı malzemesi. Krş.: <i>biton</i>	
	b.+Ø+ğa	(B.2-25)
bitüm	bütün, tamamı, eksiksiz. Krş.: <i>bittun, bitun, bitún, bitün, bitün, bĩtún, bitün, bitün, bitün, bĩtün, butın, butun, buttun, butün, bütun, bütün, bütün, bütün, pıtun, pĩtın, pıtun, putun, pütün,</i>	

	<i>pútün, pŭtŭn, pŭtŭn, pŭtŭn, pŭtŭn</i>
	b.+Ø (B.3-146) (B.3-190)
bitün	bütün, tamamı, eksiksiz. Krş.: <i>bittun, bitun, bitún, bitün, bitün, bitún, bitüm, bitün, bitün, bitün, bitün, butın, butun, buttun, butün, bütun, bütün, bütün, bütün, bütün, bütün, pıtun, pŭtŭn, pŭtŭn, pŭtŭn, pŭtŭn, pŭtŭn</i>
	b.+Ø (B.3-15) (B.13-1)
bitüñ	bütün, tamamı, eksiksiz. Krş.: <i>bittun, bitun, bitún, bitün, bitün, bitún, bitüm, bitün, bitün, bitün, bitün, butın, butun, buttun, butün, bütun, bütün, bütün, bütün, bütün, bütün, pıtun, pŭtŭn, pŭtŭn, pŭtŭn, pŭtŭn, pŭtŭn</i>
	b.+Ø (B.1-15)
bitŭn	bütün, tamamı, eksiksiz. Krş.: <i>bittun, bitun, bitún, bitün, bitün, bitún, bitüm, bitün, bitün, bitün, bitün, butın, butun, buttun, butün, bütun, bütün, bütün, bütün, bütün, bütün, pıtun, pŭtŭn, pŭtŭn, pŭtŭn, pŭtŭn, pŭtŭn</i>
	b.+Ø (B.1-105)
biyaz	beyaz renk. Krş.: <i>beyas, beyaz, bŭyas, bŭyaz</i>
	b.+Ø (B.18-18)
biyäk	büyük, kocaman, yaş veya boyut olarak büyük olan, iri. Krş.: <i>băK, biyük, biyüK, biyük, biyük, biyük, biyük, boyıg, boyık, boyıg, boyik, biyük, bük, biyük, biyük, biyök, biyüg, biyüg, biyük, bük, biyük</i>
	b.+Ø (B.16-33)
biyök	büyük, kocaman, yaş veya boyut olarak büyük olan, iri. Krş.: <i>băK, biyük, biyüK, biyük, biyük, biyük, biyük, boyıg, boyık, boyıg, boyik, biyük, bük, biyük, biyük, biyök, biyüg, biyüg, biyük, bük, biyük</i>
	b.+Ø (B.15-8)
biyüK	büyük, kocaman, yaş veya boyut olarak büyük olan, iri. Krş.: <i>băK, biyük, biyüK, biyük, biyük, biyük, biyük, boyıg, boyık, boyıg, boyik, biyük, bük, biyük, biyük, biyök, biyüg, biyüg, biyük, bük, biyük</i>
	b.+Ø (B.16-5)
biz	biz, çokluk birinci kişiyi gösteren söz. Krş.: <i>bıs, bıs, bız, bıs, bız, bıs, bız, bis, miz, pis II, pıs, pıs, vız</i>
	b.+Ø (B.1-31) (B.1-92) (B.5-3) (B.5-10) (B.5-16) (B.5-24) (B.8-65) (B.12-165) (B.16-36) (K.26-13)
	b.+Ø+de (K.12-20)
	b.+Ø+e (B.7-10)
	b.+er (B.19-1)
	b.+Ø+ge (B.12-90) (K.1-3)
	b.+Ø+ga (B.19-11)
	b.+Ø+i (B.1-33) (B.1-68) (B.3-51) (B.7-11)
	b.+Ø+im (B.14-17)
	b.+Ø+in (K.3-5)
	b.+Ø+in (B.17-11)

	b.+Ø+ni	(B.19-6) (B.19-10)
bizdomnĭ	Rus., evsiz	
	b.	(B.3-196)
bizdomniki	Rus., evsiz	
	b.	(B.3-195)
bĭŋ	bin sayısı. Krş.: <i>bin, biŋ, wiŋ</i>	
	b.+Ø	(K.3-2) (K.24-8)
bĭr	bir sayısı. Krş.: <i>ber I, bĕr, bĭ I, bĭr, bĭrr, bĭr̄, bĭr, bĭr̄, bĭ I, bĭr, bĭrr, bĭrt, bĭr̄, bĭ, bĭr, bĭr̄, bĭr, bĭ I, bĭr, bĭr̄, bĭ I, bĭr, bĭr̄, pĭ, pĭ, pĭr, pĭ, pĭ, pĭr, pĭr, vĭr</i>	
	b.+Ø	(K.26-19)
bĭram	bayram, milli veya dini bayram. Krş.: <i>baram, bayram I, bayran, bayrám, báyram, beryam, biram</i>	
	b.+lar+da	(B.5-75)
bĭramnĭK	bayramlık, bayram hediyesi	
	b.+Ø	(B.1-100)
bĭtle-	bitlemek, üzerinde bit üremek. Krş.: <i>bitle-</i>	
	b.-Ø-p	(B.2-61)
bĭ I	bir sayısı, belirsizliği ifade eden kelime. Krş.: <i>ber I, bĕr, bĭ I, bĭr, bĭrr, bĭr̄, bĭr, bĭr̄, bĭ I, bĭr, bĭrr, bĭrt, bĭr̄, bĭ, bĭr, bĭr̄, bĭr, bĭ I, bĭr, bĭr̄, bĭr, bĭr̄, pĭ, pĭ, pĭr, pĭ, pĭ, pĭr, pĭr, vĭr</i>	
	b.+Ø	(B.1-131) (B.1-162) (B.1-171) (B.3-35) (B.3-139) (B.3-140) (B.11-60) (B.12-122) (K.14-21) (K.14-24) (K.20-28)
bĭ II	bu, en yakın olanı gösteren bir söz. Krş.: <i>b, bĭ II, bĭ II, bĭ, bi II, bo(n), bō, bē, bu(n), bū, bū(n), bü, bū, mi II, mĭ, mu II, ni II, po</i>	
	1. bu, burası, bu yer, bu taraf. Bk.: <i>bĭ yaĝ, bĭ yaĥ, bĭ yaK, bĭ yan, bĭ yer, bĭ yerçik, bĭ yerli, bĭ yĕr, bĭ yĕ, bĭ yĕr</i>	
	b.+Ø yaĝ	(B.10-13)
	b.+Ø yaĝlar	(K.19-20)
	b.+Ø yaĥ	(B.4-35) (B.4-71) (K.11-9)
	b.+Ø yaĥa	(K.29-28)
	b.+Ø yaĥta	(B.4-81) (K.10-3) (K.29-9)
	b.+Ø yaĥtan	(K.19-4)
	b.+Ø yaĥtān	(B.12-35)
	b.+Ø yaK	(B.6-56)
	b.+Ø yaKa	(B.9-21) (B.16-31) (K.1-7)
	b.+Ø yaKKa	(B.1-169) (B.9-21) (B.12-87)
	b.+Ø yaKta	(B.1-7)
	b.+Ø yaKtan	(K.5-21)
	b.+Ø yana	(B.1-88)
	b.+Ø yanım	(B.22-3)
	b.+Ø yanĭ	(B.9-46)

b.+Ø yer	(B.7-56)
b.+Ø yerçikte	(B.6-100)
b.+Ø yerde	(B.2-194) (B.2-195) (B.2-197) (B.3-184) (B.4-89) (B.4-246) (B.17-6) (K.22-8)
b.+Ø yerden	(B.12-64)
b.+Ø yerge	(B.2-84)
b.+Ø yerím	(B.17-17)
b.+Ø yerlerimizden	(B.2-23)
b.+Ø yerliler	(K.6-3)
b.+Ø yërde	(K.4-4)
b.+Ø yède	(B.2-239)
b.+Ø yèrde	(B.7-4) (B.12-10) (K.6-19)
b.+Ø yèrden	(B.6-101)
2. bu yıl, içinde bulunduğumuz sene. Bk.: <i>bĩ yıl</i>	
b.+Ø yıl	(B.4-156)

bĩ yağ	bura, burası, bu taraf. Ulanma, kaynaşma ve daralma olayları sonucunda bu şekilde dönüşmektedir. Bk.: <i>bĩ II, yağ II</i>
bĩ yah	bura, burası, bu taraf. Ulanma, kaynaşma ve daralma olayları sonucunda bu şekilde dönüşmektedir. Bk.: <i>bĩ II, yah II</i>
bĩ yaK	bura, burası, bu taraf. Ulanma, kaynaşma ve daralma olayları sonucunda bu şekilde dönüşmektedir. Bk.: <i>bĩ II, yaK II</i>
bĩ yan	bura, burası, bu taraf. Ulanma, kaynaşma ve daralma olayları sonucunda bu şekilde dönüşmektedir. Bk.: <i>bĩ II, yan</i>
bĩ yer	bura, burası, bu taraf. Ulanma, kaynaşma ve daralma olayları sonucunda bu şekilde dönüşmektedir. Bk.: <i>bĩ II, yer</i>
bĩ yerçik	bura, burası, bu taraf. Ulanma, kaynaşma ve daralma olayları sonucunda bu şekilde dönüşmektedir. Bk.: <i>bĩ II, yerçik</i>
bĩ yerlĩ	buralı, bu yerden olan insanlar. Ulanma, kaynaşma ve daralma olayları sonucunda bu şekilde dönüşmektedir. Bk.: <i>bĩ II, yerlĩ</i>
bĩ yër	bura, burası, bu taraf. Ulanma, kaynaşma ve daralma olayları sonucunda bu şekilde dönüşmektedir. Bk.: <i>bĩ II, yër</i>
bĩ yè	bura, burası, bu taraf. Ulanma, kaynaşma, daralma ve ünsüz erimesi sonucunda bu şekilde dönüşmektedir. Bk.: <i>bĩ II, yè</i>
bĩ yèr	bura, burası, bu taraf. Ulanma, kaynaşma ve daralma olayları sonucunda bu şekilde dönüşmektedir. Bk.: <i>bĩ II, yèr</i>
bĩ yıl	içinde bulunduğumuz sene. Ulanma, kaynaşma ve daralma olayları yer almaktadır. Bk.: <i>bĩ II, yıl</i>
bĩç-	biçmek, kesmek, gün belirlemek. Krş.: <i>pĩç-, pĩç-, pĩç-</i> b.-Ø-ken (B.4-144)
bĩl-	bilmek, haberi olmak, tanımak, hatırlamak. Krş.: <i>bĩ-, bĩl-, bĩl-, bĩr-, bĩl-, bĩl-, bĩl-, bĩr-, bĩl-, bĩr-, bĩl-</i> b.-dir-Ø-ecek (B.4-27) b.-Ø-e (B.5-43) (B.8-45) (B.12-94) (B.14-7) (K.20-29) (K.25-3) b.-Ø-eceksĩn (K.11-32)

b.-Ø-edı	(K.9-14)
b.-Ø-edi	(K.25-14) (K.30-14)
b.-Ø-edim	(K.2-3)
b.-Ø-ediler	(K.25-6)
b.-Ø-edirsin	(B.7-28)
b.-Ø-edirsis	(B.7-11)
b.-Ø-eken	(B.12-63)
b.-Ø-em	(B.6-65) (B.8-9) (B.8-33) (B.8-37) (B.12-115) (K.15-4)
b.-Ø-emen	(K.2-3) (K.15-32) (K.29-13)
b.-Ø-emis	(K.5-13)
b.-Ø-emiz	(B.4-158) (B.4-159) (B.19-2)
b.-Ø-emis	(B.10-55)
b.-Ø-esem	(K.5-18)
b.-Ø-esen	(K.14-21)
b.-Ø-esin	(B.8-74) (B.8-79) (K.6-11) (K.8-1) (K.9-18) (K.19-9) (K.29-1)
b.-Ø-esinmi	(K.17-1)
b.-Ø-esin	(B.6-95) (B.7-51) (B.7-61) (B.7-76) (B.7-83) (B.8-79) (B.8-89) (B.13-23)
b.-Ø-esin	(B.1-138)
b.-Ø-esisim	(B.1-43) (B.16-7)
b.-Ø-essim	(B.1-127)
b.-Ø-eyim	(B.10-12)
b.-Ø-è	(B.6-105)
b.-Ø-gendirler	(B.1-123)
b.-Ø-genim	(K.6-3)
b.-Ø-genim	(B.4-129)
b.-Ø-genimce	(B.11-51)
b.-Ø-im	(B.8-55)
b.-Ø-iyim	(B.16-10)
b.-Ø-iñ	(B.1-12)
b.-me-çekler	(B.8-42)
b.-me-m	(K.17-8) (K.24-2) (K.29-23)
b.-me-s	(K.1-53)
b.-me-sinner	(B.8-33)
b.-mē-n	(B.7-48)
b.-mi-m	(B.2-92) (B.4-130)
b.-mi-me	(K.7-2)
b.-mi-sin	(B.2-129)
b.-mi-y	(B.4-217) (B.4-218) (B.6-115) (B.8-42) (K.8-8)
b.-mi-ydiler	(K.9-16)

	b.-mi-yim	(B.1-58) (B.11-19) (B.12-7)
	b.-mi-yĩm	(B.1-12) (B.7-34)
	b.-mi-yme	(K.24-6)
	b.-mi-ymen	(K.5-2) (K.11-2) (K.30-12)
	b.-mi-ymėn	(K.23-22)
	b.-mi-ymis	(K.5-14)
	b.-mi-ymiz	(B.10-30)
	b.-mi-ysĩndĩr	(K.29-29)
	b.-mĩ-yĩm	(B.4-117)
	b.-Ø-seŋıs	(K.26-7)
	b.-Ø-sin	(K.32-16)
	b.-Ø-sĩn	(K.9-10)
bĩle	bile, da, dahi. Krş.: <i>bĩle I, bĩrem, bĩlen, bĩre, bĩrem, ble II</i>	
	b.+Ø	(B.11-39) (B.15-6) (K.26-5)
bĩlen	bile, da, dahi. Krş.: <i>bĩle I, bĩrem, bĩle, bĩre, bĩrem, ble II</i>	
	b.+Ø	(K.6-16)
bĩlezik	bilezik, bileŋe sũs iin takılan halka	
	b.+Ø	(K.18-27)
bĩlgi	bilgi, malumat. Krş.: <i>bĩlgi, bĩlgi</i>	
	b.+Ø+m	(B.11-12)
bĩl-	bilmek, haberi olmak. Krş.: <i>bı-, bil-, bıl-, bur-, bĩl-, bĩl-, bĩl-, bĩl-, bĩr-, bĩl-, bĩr-, bĩl-, bĩr-, bl-</i>	
	b.-Ø-amayız	(K.3-1)
bĩr	bir sayısı, belirsizliği ifade eden kelime. Krş.: <i>ber I, bėr, bı I, bur, burr, bĩr, bĩr, bĩr, bĩ I, bĩr, bĩrr, bĩrt, bĩr, bı, bĩr, bĩr, bĩr, bi I, bir, bĩr, bĩr, bĩ I, bĩr, pi, pi, pĩr, pi, pi, pĩr, pĩr, vĩr</i>	
	1. bir sayısı	
	b.+Ø	(B.1-169) (B.3-15) (B.9-23) (B.17-7) (B.19-21) (B.19-35) (B.20-21) (B.20-34) (B.21-4) (B.22-8) (K.1-64) (K.1-65) (K.3-15) (K.3-20) (K.3-21) (K.3-22) (K.9-5) (K.9-10) (K.13-11) (K.14-20) (K.22-9) (K.23-13) (K.23-20) (K.29-35)
	b.+Ø+de	(K.11-8)
	b.+Ø+er	(B.12-58) (B.12-59) (B.12-194) (K.18-14) (K.22-36) (K.26-5)
	b.+Ø+ĩncide	(K.10-6)
	2. belirsizliği ifade eden kelime	
	b.+Ø	(B.3-130) (B.4-23) (B.7-50) (B.9-6) (B.9-9) (B.10-28) (B.11-5) (B.12-48) (B.12-180) (B.13-8) (B.14-14) (B.14-21) (B.15-8) (B.17-7) (B.17-20) (B.17-39) (B.17-40) (B.17-49) (B.18-22) (B.18-56) (B.19-35) (B.19-40) (B.20-18) (B.20-19) (B.20-20) (B.22-6) (B.22-8) (K.1-23) (K.1-27) (K.1-28) (K.1-33) (K.1-35) (K.1-49) (K.1-

	58) (K.1-61) (K.1-65) (K.1-70) (K.1-71) (K.1-75) (K.1-83) (K.1-106) (K.3-14) (K.3-19) (K.3-20) (K.3-21) (K.3-25) (K.5-6) (K.5-7) (K.7-15) (K.8-4) (K.9-11) (K.9-18) (K.10-23) (K.10-26) (K.11-30) (K.11-40) (K.12-14) (K.12-16) (K.12-17) (K.12-18) (K.12-22) (K.12-24) (K.14-16) (K.15-26) (K.15-49) (K.19-7) (K.19-33) (B.19-40) (K.21-21) (K.23-1) (K.23-16) (K.23-23) (K.23-29) (K.23-32) (K.23-36) (K.25-10) (K.26-17) (K.26-20) (K.26-28) (K.27-13) (K.27-16) (K.27-19) (K.27-20) (K.28-17) (K.29-6) (K.29-33) (K.30-12) (K.31-8)
	b.+Ø+in (K.1-18) (K.1-36)
	b.+Ø+sí (K.11-29)
	b.+Ø+sín (K.24-20)
	b.+Ø+si (B.12-88) (K.19-30) (K.24-6) (K.24-7) (K.29-21)
	b.+Ø+sin (K.10-25) (K.10-26)
	b.+Ø+sĭn (B.6-87) (K.3-8)
	b.+Ø+sĭne (B.12-87) (K.18-16)
	3. aynı
	b.+Ø (K.14-5) (K.14-19) (K.15-39)
bĭr-	bilmek, haberi olmak. Krş.: <i>bĭ-, bĭl-, bĭl-, bĭr-, bĭl-, bĭl-, bĭl-, bĭl-, bĭr-, bĭl-, bĭr-, bĭl-, bĭl-, bĭl-, bĭl-, bl-</i>
	b.-Ø-esĭn (K.9-3)
bĭras	biraz, azıcık. Krş.: <i>beraz, bĭras, bĭras, bĭraz, bĭraz</i>
	b.+Ø (K.27-14) (K.30-1) (K.30-19)
bĭraz	biraz, azıcık. Krş.: <i>beraz, bĭras, bĭras, bĭraz, bĭras</i>
	b.+Ø (K.3-6)
bĭrbĭrĭ	birbiri, karşılıklı olarak bir diğeri. Krş.: <i>burbĭrĭ, bĭrbĭr, bĭrbĭrĭ, bĭrbĭrĭ, bĭrbĭr, bĭrbĭrĭ, bĭrbĭrĭ, bĭrbĭrĭ, bĭrbĭrĭ</i>
	b.+Ø+men (K.27-10)
bĭrbĭr	birbiri, karşılıklı olarak bir diğeri. Krş.: <i>burbĭrĭ, bĭrbĭr, bĭrbĭrĭ, bĭrbĭrĭ, bĭrbĭr, bĭrbĭrĭ, bĭrbĭrĭ, bĭrbĭrĭ, bĭrbĭrĭ</i>
	b.+ler+ĭni (B.19-16)
	b.+Ø+sĭne (K.31-7)
bĭrbĭrĭ	birbiri, karşılıklı olarak bir diğeri. Krş.: <i>burbĭrĭ, bĭrbĭr, bĭrbĭrĭ, bĭrbĭrĭ, bĭrbĭr, bĭrbĭrĭ, bĭrbĭrĭ, bĭrbĭrĭ, bĭrbĭrĭ</i>
	b.+Ø+ne (B.4-190) (B.12-86) (K.1-20)
bĭre	bile, da, dahi. Krş.: <i>bĭle I, bĭrem, bĭle, bĭlen, bĭrem, ble II</i>
	b.+Ø (K.3-13) (K.20-28) (K.29-25) (K.29-31) (K.29-32)
bĭrem	bile, da, dahi. Krş.: <i>bĭle I, bĭrem, bĭle, bĭlen, bĭre, ble II</i>
	b.+Ø (K.15-25)

bşew	biri, belli olmayan, bilinmeyen kimse. Krş.: <i>břew, břew, bírew</i> b.+Ø (K.23-34) (K.31-25) b.+Ø+ge (K.21-5) b.+Ø+ı (K.22-20) b.+Ø+nı (K.17-34)
bşge	beraber, birlikte b.+Ø (K.1-68) (K.29-23)
břibřĩ	birbiri, karşılıklı olarak bir diğeri. Krş.: <i>birbřĩ, bşibş, břibřĩ, břibřĩ, bşibş, břibřĩ, břibřĩ, bşibş, břibřĩ</i> b.+Ø+ne (K.11-28)
bşle-	birlemek, birleşmek, bir araya gelmek. Krş.: <i>břle-, břlẽ-</i> b.-ř-Ø-ken (K.15-11)
bř	bir sayısı, belirsizliği ifade eden kelime. Krş.: <i>ber I, bẽr, bı I, bur, burr, bĩr, bĩr, bĩr, bĩ I, bĩr, bĩrr, bĩrt, bĩr, bı, bĩr, bĩr, bĩr, bi I, bir, bĩr, bĩr, bĩ I, bĩr, pı, pĩ, pĩr, pi, pi, pır, pĩr, vĩr</i> 1. bir sayısı b.+Ø (K.11-8) 2. belirsizliği ifade eden kelime b.+Ø (K.5-7) (K.9-17) 3. ayrıca, hem de b.+Ø (K.6-6)
bşs	biz, çokluk birinci kişiyi gösteren söz. Krş.: <i>bıs, bıs, bız, bıs, bız, bıs, bız, bis, biz, bız, bıs, bız, bız, miz, pis II, pıs, pıs, vız</i> b.+Ø (B.1-96) (B.1-120) (B.1-165) (B.2-195) (B.2-256) (B.2-258) (B.3-31) (B.3-46) (B.3-190) (B.4-14) (B.4-18) (B.4-35) (B.4-53) (B.4-55) (B.4-73) (B.4-75) (B.4-86) (B.4-87) (B.4-97) (B.4-120) (B.4-125) (B.4-167) (B.4-171) (B.4-246) (B.6-52) (B.7-9) (B.7-56) (B.8-12) (B.8-41) (B.10-9) (B.10-17) (B.10-19) (B.10-20) (B.10-53) (B.10-64) (B.16-33) (B.17-50) (B.18-53) (B.18-55) (B.19-32) (B.20-17) (K.6-22) (K.10-8) (K.14-11) (K.14-28) (K.15-12) (K.19-1) (K.22-16) (K.32-16)
bşt-	bitmek, sona ermek. Krş.: <i>bit-, bĩt-, bit-, pıt-, pĩt-, pĩt-, pĩt-, pĩt-</i> b.-me-z (B.12-93)
bşyas	beyaz renk. Krş.: <i>beyas, beyaz, biyaz, bşyas</i> b.+Ø (K.19-43)
bşyaz	beyaz renk. Krş.: <i>beyas, beyaz, biyaz, bşyas</i> b.+Ø (B.2-67) (K.19-42)
bşyük	büyük, kocaman, yař veya boyut olarak büyük olan, iri. Krş.: <i>bãK, biyĩk, biyũk, biyũK, biyũk, biyũk, boyıg, boyık, boyıg, boyik, býyük, bũk, býyük, býyük, býyøk, býyüg, býyüg, býyük, bũk, býyük</i> b.+ler+in (K.7-16)
bşz	biz, çokluk birinci kişiyi gösteren söz. Krş.: <i>bıs, bıs, bız, bıs, bız, bıs,</i>

bíz, bis, biz, bíš, bíš, bíž, miz, pis II, piš, piš, víž

b.+Ø	(B.1-24) (B.1-46) (B.1-76) (B.1-94) (B.1-125) (B.1-143) (B.2-12) (B.2-16) (B.2-29) (B.2-69) (B.2-106) (B.2-107) (B.1-128) (B.2-135) (B.2-169) (B.2-188) (B.2-244) (B.2-248) (B.3-38) (B.3-49) (B.3-57) (B.3-98) (B.3-107) (B.3-157) (B.3-160) (B.3-173) (B.3-176) (B.3-177) (B.3-189) (B.4-3) (B.4-5) (B.4-20) (B.4-22) (B.4-25) (B.4-39) (B.4-41) (B.4-45) (B.4-54) (B.4-57) (B.4-60) (B.4-67) (B.4-81) (B.4-100) (B.4-111) (B.4-120) (B.4-129) (B.4-130) (B.4-132) (B.4-157) (B.4-161) (B.4-178) (B.4-199) (B.6-24) (B.6-41) (B.7-10) (B.7-23) (B.7-31) (B.7-56) (B.7-90) (B.8-36) (B.8-37) (B.8-40) (B.8-48) (B.8-64) (B.8-75) (B.8-80) (B.8-82) (B.8-84) (B.8-92) (B.9-4) (B.9-26) (B.10-17) (B.10-18) (B.10-24) (B.10-32) (B.10-36) (B.10-38) (B.10-41) (B.12-33) (B.12-89) (B.12-137) (B.12-160) (K.13-13) (B.13-29) (B.13-34) (B.17-20) (B.17-21) (B.18-17) (B.18-51) (B.19-28) (B.20-22) (B.20-37) (B.22-15) (B.22-20) (K.3-10) (K.4-4) (K.4-12) (K.5-12) (K.5-20) (K.7-5) (K.8-10) (K.9-15) (K.11-26) (K.12-4) (K.13-12) (K.13-16) (K.14-8) (K.16-26) (K.17-43) (K.19-5) (K.19-14) (K.19-22) (K.19-26) (K.21-22) (K.22-3) (K.22-5) (K.22-7) (K.23-33) (K.23-34) (K.23-35) (K.24-13) (K.25-4) (K.25-5) (K.25-7) (K.25-9) (K.26-9) (K.28-14) (K.28-16) (K.30-6) (K.31-1) (K.31-11) (K.32-7) (K.32-8) (K.32-17) (K.32-20)
b.+Ø+de	(B.1-106) (B.2-77) (B.2-162) (B.2-176) (B.4-21) (B.4-23) (B.4-92) (B.4-100) (B.4-112) (B.4-120) (B.4-192) (B.5-38) (B.6-60) (B.7-54) (B.12-8) (B.12-193) (B.22-6) (K.3-19) (K.9-12) (K.14-4) (K.16-38) (K.18-23) (K.18-25) (K.22-19) (K.23-21) (K.24-2) (K.25-9) (K.28-11) (K.28-12) (K.28-15) (K.31-3) (K.31-12) (K.31-29)
b.+Ø+den	(B.1-50) (B.1-82) (B.2-12) (B.2-30) (B.2-257) (B.4-222) (B.13-37) (B.17-36) (K.9-13) (K.30-9)
b.+Ø+e	(B.1-98) (B.3-23) (B.7-31) (K.10-2)
b.+er	(B.4-53) (K.12-1)
b.+Ø+ge	(B.2-9) (B.2-13) (B.2-33) (B.2-43) (B.2-50) (B.2-107) (B.2-133) (B.2-194) (B.2-219) (B.2-237) (B.2-242) (B.2-262) (B.3-9) (B.3-22) (B.3-24) (B.3-26) (B.3-34) (B.3-178) (B.4-111) (B.4-

	117) (B.4-153) (B.5-70) (B.7-37) (B.7-46) (B.8-1) (B.8-49) (B.12-159) (B.12-176) (B.14-16) (B.15-5) (B.18-16) (B.18-51) (B.19-23) (B.20-37) (K.1-79) (K.3-12) (K.8-1) (K.8-3) (K.10-2) (K.10-26) (K.11-7) (K.11-19) (K.11-24) (K.12-4) (K.17-40) (K.17-41) (K.17-43) (K.20-27) (K.30-9) (K.30-10) (K.30-11) (K.31-8) (K.32-18)
b.+Ø+gē	(B.2-109)
b.+Ø+ím	(B.13-36)
b.+Ø+i	(B.1-31)
b.+Ø+im	(B.10-9) (B.14-18) (B.22-20) (K.1-101)
b.+Ø+in	(B.4-18) (B.5-22) (B.7-5) (B.15-17) (B.15-18) (B.16-44) (B.17-3) (B.17-48) (B.18-21)
b.+Ø+iŋ	(K.25-6)
b.+Ø+īm	(B.1-7) (B.1-22) (B.1-39) (B.1-99) (B.1-111) (B.3-10) (B.3-63) (B.3-135) (B.3-157) (B.3-180) (B.3-185) (B.3-204) (B.3-220) (B.3-221) (B.4-19) (B.4-21) (B.4-24) (B.4-28) (B.4-44) (B.4-112) (B.4-121) (B.4-160) (B.6-9) (B.7-91) (B.8-10) (B.8-11) (B.8-12) (B.8-29) (B.8-32) (B.8-64) (B.12-72) (B.12-145) (B.21-16) (K.3-16) (K.4-3) (K.4-15) (K.11-25) (K.13-21) (K.15-48) (K.17-11) (K.20-2) (K.20-17) (K.23-22) (K.23-34) (K.26-6) (K.29-3) (K.29-9) (K.29-20) (K.31-1)
b.+Ø+ĭn	(B.2-39) (B.2-126) (B.2-166) (B.2-170) (B.2-239) (B.2-254) (B.2-258) (B.2-260) (B.2-262) (B.3-14) (B.3-16) (B.3-52) (B.3-188) (B.4-7) (B.4-20) (B.4-22) (B.4-24) (B.4-25) (B.4-30) (B.4-31) (B.4-47) (B.4-160) (B.4-166) (B.6-30) (B.7-30) (B.7-42) (B.7-43) (B.7-44) (B.7-45) (B.7-46) (B.7-56) (B.7-86) (B.7-93) (B.8-86) (B.9-27) (B.9-48) (B.9-49) (B.10-27) (B.11-26) (B.12-53) (B.12-90) (B.17-1) (B.17-20) (B.17-21) (B.17-23) (K.3-10) (K.4-15) (K.6-4) (K.6-22) (K.11-26) (K.11-32) (K.12-23) (K.17-12) (K.20-18) (K.22-26) (K.31-7) (K.31-10) (K.31-11) (K.31-12) (K.31-13) (K.31-18)
b.+Ø+ĭnkĭle	(B.12-74)
b.+Ø+iŋ	(K.11-28) (K.19-39) (K.25-7) (K.26-2) (K.26-3) (K.26-29) (K.26-41) (K.31-30)
b.+Ø+iŋkĭ	(K.30-4)
b.+Ø+iŋkĭ	(K.17-46)
b.+Ø+le	(B.3-220)

b.+ler	(B.1-73) (B.1-95) (B.2-109) (B.2-143) (B.2-146) (B.2-182) (B.2-200) (B.4-161) (B.5-14) (B.5-40) (B.5-81) (B.6-18) (B.12-136) (B.12-166) (B.18-14) (B.18-20) (B.18-23) (B.18-62) (K.12-4) (K.30-9) (K.30-10) (K.30-11)
b.+ler+de	(B.1-79)
b.+ler+ge	(B.4-105) (B.12-145) (K.1-81)
b.+ler+ı	(B.1-118)
b.+ler+ım	(B.1-174)
b.+ler+ın	(B.4-19) (B.4-40) (B.4-164)
b.+ler+ın	(B.4-29)
b.+ler+ın	(B.4-166) (B.9-27)
b.+ler+i	(B.1-32) (B.21-14)
b.+ler+in	(B.4-27) (B.4-43) (B.8-10)
b.+ler+ın	(B.8-6)
b.+ler+nı	(B.4-13) (B.4-23) (B.4-28) (B.4-36)
b.+lér+de	(B.4-96)
b.+Ø+men	(K.9-14)
b.+Ø+mi	(K.30-9)
b.+Ø+nen	(B.6-75) (B.19-15)
b.+Ø+nén	(B.13-47)
b.+Ø+nı	(B.2-21)
b.+Ø+ni	(B.2-173) (B.17-9) (B.17-10) (K.1-82) (K.4-23) (K.5-7) (K.19-21)
b.+Ø+nin	(K.1-79)
b.+Ø+nı	(B.3-31)
b.+Ø+nın	(B.6-23)
bitün	bütün, tamamı, eksiksiz. Krş.: <i>bitun, bitun, bitún, bitün, bitün, bitün, bitün, bitüm, bitün, bitün, bitün, bitün, butın, butun, butun, butun, butün, butün, butün, butün, bütün, bütün, bütün, bütün, bütün, pıtun, pıtın, pıtun, putun, pütün, pütün, pütün, pütün, pütün</i> b.+Ø (B.3-32)
biyık	büyük, kocaman, yaş veya boyut olarak büyük olan, iri. Krş.: <i>băK, biyık, biyık, biyüK, biyık, biyık, biyık, boyıg, boyık, boyıg, boyik, búyük, bük, biyık, biyık, biyök, biyüg, biyüg, biyük, bük, biyık</i> b.+Ø (B.5-56)
biyık	büyük, kocaman, yaş veya boyut olarak büyük olan, iri. Krş.: <i>băK, biyık, biyık, biyüK, biyık, biyık, biyık, boyıg, boyık, boyıg, boyik, búyük, bük, biyık, biyık, biyök, biyüg, biyüg, biyük, bük, biyık</i> b.+Ø (B.12-96)
biyık	büyük, kocaman, yaş veya boyut olarak büyük olan, iri. Krş.: <i>băK, biyık, biyık, biyüK, biyık, biyık, biyık, bboyıg, boyık, boyıg, boyik, búyük, bük, biyık, biyık, biyök, biyüg, biyüg, biyük, bük, biyık</i> b.+Ø+sın (B.1-189)

bis	biz, çokluk birinci kişiyi gösteren söz. Krş.: <i>bıs, bıs, bız, bıs, bız, bıs, bız, bis, biz, bis, bız, bız, bız, bız, bız, miz, pis II, pis, pis, vız</i> b.+Ø (B.21-10)
biz	biz, çokluk birinci kişiyi gösteren söz. Krş.: <i>bıs, bıs, bız, bıs, bız, bıs, bız, bis, biz, bis, bız, bız, bız, bız, miz, pis II, pis, pis, vız</i> b.+Ø (B.2-168)
bl-	bilmek, haberi olmak. Krş.: <i>bı-, bıł-, bıł-, bur-, bıl-, bıl-, bıł-, bıł-, bır-, bıł-, bır-, bıł-, bıł-, bır-</i> b.-Ø-esın (B.3-161) b.-Ø-esısım (B.1-18) b.-Ø-esin (K.17-19) b.-Ø-esiņ (B.1-4) b.-Ø-esiņ (B.1-4) (B.1-5) b.-Ø-ě (B.1-83) b.-Ø-im (K.4-9) (K.4-22) (K.21-21) (K.26-14) (K.26-48)
blay	böyle, bunun gibi. Krş.: <i>bele, bılay, bıle II, bılem, bilecık, bılay, ble I, bolay, bole, boyle, böle, böylě, bóle, bóyle, bөle, böle, bule, bulě, büle, bülě, büle</i> 1. böyle, bunun gibi b.+Ø (K.6-11) (K.19-44) (K.21-9) 2. böyle yapmak, bunun gibi yapmak. Bk.: blay t- b.+Ø tıp (K.10-15) (K.16-14) (K.16-18) (K.16-22) (K.16-28) b.+Ø ttırıp (K.10-15) (K.29-12)
blay t-	böyle yapmak, bunun gibi yapmak. Ulanma, kaynaşma ve ünlü yutulması sonucunda bu şekli almaktadır. Bk.: blay, t-
ble I	böyle, bunun gibi. Krş.: <i>bele, bılay, bıle II, bılem, bilecık, blay, bılay, bolay, bole, boyle, böle, böylě, bóle, bóyle, bөle, böle, bule, bulě, büle, bülě, büle</i> b.+Ø (B.1-4) (B.1-26) (B.1-37) (B.1-75) (B.3-116) (B.3-119) (B.3-122) (B.10-52) (B.11-26)
ble II	bile, da, dahi. Krş.: <i>bıle I, bırem, bıle, bılen, bıre, bırem</i> b.+Ø (B.5-108)
bliskö	Rus., yakın b. (B.1-7)
bılay	böyle, bunun gibi. Krş.: <i>bele, bılay, bıle II, bılem, bilecık, blay, bılay, ble I, bolay, bole, boyle, böle, böylě, bóle, bóyle, bөle, böle, bule, bulě, büle, bülě, büle</i> b.+Ø tıp (K.16-27) b.+Ø ttırıp (K.16-41) b.+Ø ttırıp (K.5-28) (K.19-18) (K.21-22) (K.29-26)
bılay t-	böyle yapmak, bunun gibi yapmak. Ulanma, kaynaşma ve ünlü yutulması sonucunda bu şekli almaktadır. Bk.: bılay, t-
bo(n)	bu, en yakın olanı gösteren bir söz. Krş.: <i>b, bı II, bı II, bı, bı II, bı II, bө, bө</i>

bø, bu(n), bũ, bũ(n), bũ, bũ, mi II, mi, mu II, ni II, po

b.+Ø (B.2-160) (B.2-164) (B.2-212) (B.2-214) (B.3-183) (B.4-22) (B.4-27) (B.4-66) (B.4-95) (B.4-104) (B.4-124) (B.4-128) (B.4-211) (B.8-18) (B.8-19) (B.8-79) (B.9-30) (B.11-20) (B.11-57) (B.13-17) (B.14-12) (B.16-8) (B.16-9) (B.16-37) (B.18-5) (B.18-53) (B.18-61) (K.1-43) (K.2-2) (K.3-16) (K.4-5) (K.7-21) (K.9-8) (K.9-19) (K.13-13) (K.14-10) (K.14-14) (K.15-29) (K.15-42) (K.17-17) (K.17-22) (K.17-29) (K.17-32) (K.17-38) (K.19-34) (K.19-38) (K.19-40) (K.20-5) (K.20-10) (K.20-16) (K.22-18) (K.22-22) (K.24-1) (K.25-2) (K.26-22) (K.27-1) (K.29-10) (K.29-19)

b.+Ø+ğā (K.19-40) (K.22-30)

b.+Ø+ğā (B.3-183)

b.+lar (B.9-22) (K.12-15)

b.+lar+ın (B.2-245)

b.+lar+nı (K.15-37)

b.+lar+man (K.1-7)

b.+lar+man (K.1-8)

b.+Ø+ma (B.3-144)

b.+Ø+n (B.2-237)

b.+nar (K.12-17)

b.+Ø+nı (B.2-217) (B.6-46) (B.7-55) (B.18-24) (B.18-51) (K.6-17) (K.10-25) (K.17-18) (K.21-18)

b.+Ø+nı (B.2-253)

b.n+Ø+nan (K.24-5)

b.n+nar (K.22-19) (K.22-26) (K.26-39)

b.+Ø+ıı (B.18-50)

bo-

olmak, meydana gelmek, gerçekleşmek. Köstence ağzında *bol-*, Bahçesaray ağzında genellikle *ol-* ve nadiren *bol-* şekilleri kullanılmaktadır. Krş.: *al- II, bol- I, bol- I, bō-, bōl-, bōl-, bø-, bøl-, bül-, o-, ol- I, ol- II, opl-, or- III, õ-, õl-, õ-, õl-, ø-, øl- II, u-*

b.-Ø-ğan (K.17-45) (K.21-17)

b.-Ø-ğanda (B.3-159) (K.3-2)

b.-Ø-ğandır (B.16-31)

b.-ma-dı (B.3-135)

b.-ma-sa (B.6-90)

b.-Ø-maK (B.16-35)

b.-ma-y (B.3-70) (B.3-86) (B.3-152)

b.-Ø-sa (B.3-130) (B.3-132) (B.3-145) (B.3-156) (B.16-27) (B.16-29) (K.4-20) (K.8-6) (K.10-19) (K.11-11) (K.11-16) (K.11-38) (K.12-5) (K.14-15) (K.14-27) (K.15-28) (K.16-2) (K.16-9)

		(K.16-10) (K.16-25) (K.17-25) (K.17-45) (K.18-9) (K.18-15) (K.19-3) (K.19-28) (K.24-14) (K.30-13) (K.32-11)
	b.-Ø-sağ	(K.28-39)
	b.-Ø-saK	(B.16-43) (K.25-7) (K.31-17)
	b.-Ø-sam	(K.19-18)
	b.-Ø-sın	(B.3-14) (B.3-149) (K.9-16) (K.14-24) (K.15-32) (K.18-3) (K.21-21) (K.23-35) (K.26-45) (K.26-46) (K.27-19) (K.27-20)
bober	biber, biber sebzesi. Krş.: <i>buber, búber, büber, piper</i>	
	b.+Ø	(K.21-28)
	b.+ler+ní	(K.21-28)
boçka	Rus., fiçi. Krş.: <i>boçkă</i>	
	b.+Ø	(B.21-16) (B.21-17)
	b.+lar+ımız	(B.13-45)
	b.+Ø+sın	(B.13-47)
boçkă	Rus., fiçi. Krş.: <i>boçka</i>	
	b.+lar+ğa	(B.3-127)
bodeneme	bıldırcın kuşu	
	b.+Ø	(K.22-24)
boğ-	boğmak, tamamıyla kaplamak, sarmak, suya boğulmak	
	1. boğmak, tamamıyla kaplamak, sarmak	
	b.-Ø-dı	(B.1-53)
	2. suya boğulmak	
	b.-ül-Ø-a	(B.1-60) (B.1-61)
	b.-ül-Ø-acaK	(B.1-61)
boğa	boğa, damızlık erkek sığır	
	b.+Ø	(B.1-76) (B.1-77) (B.11-45)
	b.+Ø+çă	(B.1-75)
	b.+lar	(B.1-161)
boğaz	boğaz, boynun ön bölümü	
	b.+Ø	(B.2-61)
boğday	buğday, tahıllardan buğday. Krş.: <i>băday, biday, boğdăy, boğdăy, bəğday</i>	
	b.+Ø	(B.3-125) (B.7-17) (B.12-155) (B.12-159) (B.16-42) (B.20-17) (K.29-18)
	b.+Ø+dan	(K.26-28)
	b.+Ø+ın	(B.2-70)
	b.+Ø+nı	(B.20-18)
boğdăy	buğday, tahıllardan buğday. Krş.: <i>băday, biday, boğday, boğdăy, bəğday</i>	
	b.+Ø	(B.12-203) (B.18-14)
boğdăy	buğday, tahıllardan buğday. Krş.: <i>băday, biday, boğday, boğdăy,</i>	

	<i>boğday</i>
	b.+Ø (B.2-70)
boğirdağ	yöresel yemek çeşidi, bülbül yuvasına benzeyen bir tatlı çeşidi, boğirdak. Krş.: <i>boğirdaK</i>
	b.+Ø (K.16-39) (K.18-6)
boğirdaK	yöresel yemek çeşidi, bülbül yuvasına benzeyen bir tatlı çeşidi, boğirdak. Krş.: <i>boğirdağ</i>
	b.+Ø (K.16-38)
boğ	argo, bok, pislik. Krş.: <i>boK</i>
	b.+Ø olı boğların (B.17-47)
	b.+Ø olı b.+Ø (B.1-178)
	boğ olı b.+lar+ın (B.17-47)
boğ olı boğ	argo, pislik. Ulanma, kaynaşma ve ünsüz erimesi yer almaktadır. Bk.: <i>boğ, ol</i>
boğ olı boğ	argo, pislik. Ulanma, kaynaşma ve ünsüz erimesi yer almaktadır. Bk.: <i>boğ, ol</i>
bohça	bohça, içine çamaşır veya elbise koyup sarılan dört köşe kumaş. Krş.: <i>bohşa</i>
	b.+Ø+mı (B.16-7)
bohçala-	bohçalamak, bir şeyi bohça içine koyup sarmak. Krş.: <i>buhçala-</i>
	b.-Ø-p (B.3-210)
bohşa	bohça, içine çamaşır veya elbise koyup sarılan dört köşe kumaş. Krş.: <i>bohça</i>
	b.+Ø (K.5-20) (K.5-21) (K.11-10) (K.18-1)
	b.+Ø+nı (K.18-2)
boK	argo, bok, pislik. Krş.: <i>boğ</i>
	1. bok, pislik
	b.+Ø (B.12-119)
	2. argo, pislik
	b.+Ø olı b.+Ø (B.11-61)
boK olı boK	argo, pislik. Ulanma, kaynaşma ve ünsüz erimesi yer almaktadır. Bk.: <i>boK, ol</i>
bol	bol, çok, nitelik bakımından alışıldandan daha çok. Krş.: <i>böl, böl</i>
	b.+Ø (B.1-90) (K.1-22) (K.18-36)
bol- I	olmak, meydana gelmek, gerçekleşmek. Köstence ağızında <i>bol-</i> , Bahçesaray ağızında genellikle <i>ol-</i> ve nadiren <i>bol-</i> şekilleri kullanılmaktadır. Krş.: <i>al- II, bo-, bol- I, bō-, böl-, böl-, bē-, bēl-, bül-, o-, ol- I, ol- II, opl-, or- III, ō-, ōl-, ō-, ol-, ø-, øl- II, u-</i>
	b.-Ø (K.10-11) (K.10-30) (K.12-6)
	b.-Ø-a (B.1-13) (B.3-25) (B.3-79) (B.3-117) (K.3-6) (K.4-11) (K.5-12) (K.5-21) (K.5-28) (K.7-21) (K.9-6) (K.11-16) (K.12-16) (K.12-17) (K.13-12) (K.13-13) (K.13-17) (K.14-13) (K.16-19) (K.16-27) (K.16-33) (K.16-39) (K.17-30) (K.18-8) (K.18-10) (K.18-33) (K.18-35) (K.18-

	36) (K.20-17) (K.20-19) (K.20-23) (K.21-14) (K.22-22) (K.22-30) (K.22-37) (K.23-5) (K.28-3) (K.28-14) (K.28-15) (K.28-16) (K.28-35) (K.28-37) (K.28-38) (K.29-35) (K.29-38) (K.29-39) (K.31-22) (K.31-26) (K.31-29) (K.32-7) (K.32-14)
b.-Ø-acaḥ	(K.14-22) (K.16-36) (K.18-14)
b.-Ø-acaḲ	(K.16-21) (K.28-32) (K.28-37) (K.29-38)
b.-Ø-acaḲmi	(K.22-32) (K.22-33)
b.-Ø-adi	(K.2-8) (K.23-17)
b.-Ø-aken	(K.1-45)
b.-Ø-alar	(K.27-22) (K.31-25)
b.-Ø-alār	(K.31-24)
b.-Ø-aman	(K.26-22)
b.-Ø-amız	(K.32-8) (K.32-9)
b.-Ø-ar	(K.14-8) (K.28-22)
b.-Ø-asın	(K.7-13)
b.-Ø-atanedík	(K.26-15)
b.-Ø-ay	(K.3-24)
b.-Ø-ayatır	(B.16-32)
b.-Ø-dı	(B.3-39) (B.3-40) (B.3-41) (B.3-43) (B.3-45) (B.3-57) (B.3-61) (B.3-62) (B.3-221) (B.9-40) (K.1-108) (K.4-21) (K.4-23) (K.6-9) (K.6-15) (K.10-4) (K.11-13) (K.11-15) (K.11-17) (K.13-5) (K.14-15) (K.14-17) (K.14-23) (K.15-22) (K.19-39) (K.20-2) (K.20-5) (K.20-12) (K.21-22) (K.21-29) (K.22-7) (K.23-4) (K.27-6) (K.27-7) (K.28-7) (K.30-17)
b.-Ø-dım	(K.11-4) (K.21-4) (K.21-5) (K.23-31) (K.30-7)
b.-Ø-dīḲ	(B.3-1)
b.-Ø-dīlar	(K.22-18)
b.-Ø-du	(B.3-185)
b.-Ø-duḡ	(K.12-5)
b.-Ø-ğan	(B.3-24) (K.1-101) (K.1-105) (K.1-108) (K.4-3) (K.4-8) (K.4-12) (K.7-11) (K.9-15) (K.11-17) (K.12-24) (K.14-5) (K.15-10) (K.15-18) (K.15-19) (K.15-20) (K.15-44) (K.15-51) (K.16-28) (K.17-18) (K.19-32) (K.21-1) (K.28-8) (K.30-13) (K.32-19)
b.-Ø-ğanda	(K.1-92)
b.-Ø-ğanı	(K.29-13) (K.29-16)
b.-Ø-ğannan	(K.4-11) (K.19-39)
b.-Ø-ğannar	(K.4-2) (K.4-7) (K.26-20)
b.-Ø-ğannarğa	(K.15-22)

	b.-Ø-ğışıık	(K.14-6)
	b.-Ø-ıııız	(B.1-191)
	b.-Ø-ıp	(K.4-17) (K.14-20) (K.19-33) (K.21-13) (K.23-32) (K.30-16)
	b.-Ø-ır	(B.3-99) (B.3-103) (B.3-123) (B.3-217) (K.1-50) (K.1-61) (K.1-63) (K.23-14)
	b.-ııı-ma-sa	(K.22-12)
	b.-Ø-ııı	(K.11-33)
	b.-ma-dı	(K.6-15) (K.19-8)
	b.-ma-dııar	(K.6-16) (K.6-17)
	b.-ma-dııımı	(K.7-13)
	b.-Ø-malı	(K.1-15) (K.1-18)
	b.-ma-n	(K.4-20)
	b.-ma-s	(K.19-33)
	b.-ma-sın	(B.3-150) (K.1-20)
	b.-ma-sınnar	(K.14-25)
	b.-ma-y	(K.10-16) (K.16-6) (K.25-2) (K.28-15)
	b.-ma-ytanedı	(K.23-21)
	b.-ma-z	(B.3-98) (B.3-99)
	b.-mā-n	(K.14-26)
	b.-mā-yııar	(K.23-29)
	b.-Ø-sa	(K.11-9) (K.11-38) (K.11-39) (K.18-1) (K.22-11) (K.22-28)
	b.-Ø-san	(K.7-9)
	b.-Ø-sın	(B.3-150) (K.1-20) (K.1-62)
bol- II	bölmek, bir bütünü parçalara ayırmak. Krş.: <i>bol- II, böl-, böl-, böl-</i>	
	b.-Ø-e	(B.4-22)
	b.-Ø-emen	(K.6-24)
	b.-ııı-Ø-eler	(K.18-20)
bolaban	büyük, kocaman, yaş veya boyut olarak büyük olan, iri. Krş.: <i>balaban, balabān, balalan, balawan, balāban, balābān, bālaban, bālāban, bālāban, bālābān, bālobān, bolobon, malawan, palawan</i>	
	b.+Ø	(K.10-7)
bolay	böyle, bunun gibi. Krş.: <i>bele, bılay, bile II, bılēm, bilecık, blay, bılay, ble I, bole, boyle, bölē, böylē, bóle, bóyle, bēle, bōle, bule, bulē, büle, bülē, büle</i>	
	b.+Ø	(K.1-99)
bole	böyle, bunun gibi. Krş.: <i>bele, bılay, bile II, bılēm, bilecık, blay, bılay, ble I, bolay, boyle, bölē, böylē, bóle, bóyle, bēle, bōle, bule, bulē, büle, bülē, büle</i>	
	b.+Ø	(B.2-83) (B.2-117) (B.2-118) (B.2-140) (B.2-145) (B.2-232) (B.2-263) (B.4-215) (B.4-244) (B.15-21)

	b.+Ø+sin	(B.2-106)
bollūḥ	bolluk, bereket, bol olma durumu	
	b.+Ø	(B.19-30)
bolobon	büyük, kocaman, yaş veya boyut olarak büyük olan, iri. Krş.: <i>balaban, balabān, balalan, balawan, balāban, balābān, bālaban, bālāban, bālāban, bālābān, bālobān, bolaban, malawan, palawan</i>	
	b.+Ø	(B.16-43)
bol- I	olmak, meydana gelmek, gerçekleşmek. Köstence ağzında <i>bol-</i> , Bahçesaray ağzında genellikle <i>ol-</i> ve nadiren <i>bol-</i> şekilleri kullanılmaktadır. Krş.: <i>al- II, bo-, bol- I, bō-, bōl-, bōl-, bē-, bēl-, bül-, o-, ol- I, ol- II, opl-, or- III, ō-, ōl-, ō-, ōl-, ø-, øl-, ø-, øl- II, u-</i>	
	b.-Ø-a	(K.1-9)
	b.-Ø-acaK	(K.1-48)
	b.-Ø-dı	(K.1-108)
	b.-Ø-dın	(K.1-95)
	b.-Ø-ğan	(K.21-28)
	b.-Ø-ğanda	(K.23-13)
	b.-Ø-ğanın	(K.1-98)
	b.-Ø-ır	(K.1-25)
	b.-ma	(K.1-37)
	b.-Ø-malı	(K.1-24)
	b.-ma-s	(K.1-15)
	b.-ma-sın	(K.1-24)
	b.-Ø-sa	(K.1-12) (K.1-19) (K.1-51) (K.1-57)
	b.-Ø-san	(K.1-37) (K.1-39)
	b.-Ø-sın	(K.1-76) (K.23-37)
bol- II	bölmek, bir bütünü parçalara ayırmak. Krş.: <i>bol- II, bōl-, bēl-, bōl-</i>	
	b.-Ø-dık	(B.4-35)
	b.-Ø-genimış	(B.4-35)
bomba	bomba, türlü büyüklükte patlayıcı	
	b.+Ø	(B.3-9) (B.3-10) (B.3-221) (B.4-48) (B.15-1) (B.17-34)
bombala-	bombalamak, bomba atmak	
	b.-Ø-dı	(B.13-38)
	b.-Ø-dılar	(B.3-10) (B.13-34)
	b.-ŋ-Ø-ğan	(B.13-38)
	b.-ŋ-Ø-ğan	(B.13-29)
bomboş	bomboş, tamamen boş	
	b.+Ø	(B.9-8)
bonbon	şeker, bonibon	
	b.+Ø	(K.7-15) (K.18-18)
bonday	böyle, bu kadar. Krş.: <i>bondāy, bondāy, bēnday, bēndāy, buday, bunday, būnday, būndāy</i>	

	b.+Ø	(K.1-104) (K.5-13) (K.13-15) (K.15-21) (K.15-30) (K.24-19) (K.26-40) (K.27-16)
bondāy	böyle, bu kadar. Krş.: <i>bonday, bondāy, bənday, bəndāy, buday, bunday, būnday, būndāy</i>	
	b.+Ø	(K.24-2)
bondāy	böyle, bu kadar. Krş.: <i>bonday, bondāy, bənday, bəndāy, buday, bunday, būnday, būndāy</i>	
	1. böyle, bu kadar	
	b.+Ø	(K.13-11) (K.13-15)
	2. böyle yapmak, bunun gibi yapmak. Bk.: <i>bondāy t-</i>	
	b.+Ø tıp	(K.13-20)
bondāy t-	böyle yapmak, bu şekilde yapmak. Ulanma, kaynaşma ve ünlü yutulması yer almaktadır. Bk.: <i>bondāy, t-</i>	
boṅay-	uyuklamak, aşırı uykusu gelmek, uyku bastırmak	
	b.-Ø-a	(B.13-54)
borağan	boran, rüzgar, şimşek ve gök gürültüsü ile ortaya çıkan sağanak yağışlı hava. Krş.: <i>boran</i>	
	b.+Ø	(K.15-52)
boran	boran, rüzgar, şimşek ve gök gürültüsü ile ortaya çıkan sağanak yağışlı hava. Krş.: <i>borağan</i>	
	b.+Ø	(K.15-52)
borc	borç, geri verilmek şartıyla alınan para veya başka bir şey. Krş.: <i>borç, morç</i>	
	b.+Ø+İMİZİN	(B.2-207)
borç	borç, geri verilmek şartıyla alınan para veya başka bir şey. Krş.: <i>borc</i>	
	b.+Ø	(B.3-35)
borek	börek, hamur işi. Krş.: <i>bərek</i>	
	b.+Ø	(K.1-4)
borḳoy	yer adı, Bahçesaray'ın bir köyü, Borköy	
	b.+Ø	(B.2-6)
	b.+Ø+ÜN	(B.2-5)
borlu	yer adı, Manisa'da bulunan bir ilçe adıdır, Borlu	
	b.+Ø	(K.1-72)
borşla-	borçlanmak, borç almak, borçlu olmak	
	b.-n-Ø-dıK	(B.2-206)
bostan	bostan, karpuz ve kavun, karpuz ve kavun tarlası	
	1. karpuz ve kavun	
	b.+Ø	(K.7-4) (K.23-3) (K.29-23) (K.31-7)
	2. karpuz ve kavun tarlası	
	b.+Ø+da	(K.31-8)
boş I	boş, içinde veya üstünde hiçbir şey bulunmayan, dolu karşıtı. Krş.: <i>bōş</i>	
	b.+Ø	(B.2-185) (B.2-239) (B.4-228) (B.5-113) (B.12-165) (B.19-42) (K.1-21) (K.2-3) (K.21-19) (K.22-15) (K.31-26)

boş II	baş, başlangıç. Krş.: <i>bas, baş, bāş, paş, vaş</i> b.+Ø+tāK (B.8-68)
boşa-	boşalmak, boş duruma gelmek b.-t-Ø-acaḥsıs (B.10-12) b.-t-Ø-acamız (B.10-13) b.-t-Ø-ıp (B.1-27) b.-t-Ø-Kannar (B.1-118) b.-t-ma-yıla (B.15-18)
botha	lapa, tahıllı lapa b.+Ø (K.18-6)
boy	boy, uzunluk. Krş.: <i>bōy</i> 1. boy, uzunluk b.+Ø (B.2-24) b.+Ø+da (B.4-238) b.+Ø+ı (B.12-199) b.+Ø+ımıznan (B.2-233) b.+Ø+ımıznan (B.2-13) b.+Ø+nan (B.2-12) b.+Ø+u (K.1-20) 2. boydan boya, bir ucundan diğer ucuna kadar b.+Ø+ılayın (B.14-26) 3. kıyı, deniz kıyısı b.+Ø+ı (K.7-1) (K.15-7) b.+Ø+ına (K.15-37) b.+Ø+ında (K.14-1) (K.14-18) (K.14-23) (K.17-45) b.+Ø+ındā (K.15-4) b.+Ø+ınan (B.4-44) b.+Ø+ına (K.4-7) b.+Ø+ından (K.15-6) 4. süre, süre uzunluğu, süresince b.+Ø+ımça (B.15-13) b.+Ø+ımısçe (B.4-174) 5. göre, boyunca, sınırlar içinde b.+Ø+ünca (B.11-46)
boyala-	boyalamak, boyamak, boya sürmek. Krş.: <i>bøyala-</i> b.-Ø-r (B.3-145)
boydaK	boydak, bekar, evlenmemiş biri b.+Ø (B.12-43) (B.12-44)
boyı-	büyüme, yaşı artmak b.-Ø-dıĝ (B.4-179)
boyıĝ	büyük, kocaman, yaş veya boyut olarak büyük olan, iri. Krş.: <i>bāK, biyik, biyük, biyüK, biyük, biyik, biyük, biyik, boyık, boyıĝ, boyik,</i>

	<i>búyük, bük, büyük, büyük, büyük, büyük, büyük, bük, büyük</i> b.+Ø (B.4-237) (B.4-239)
boyık	büyük, kocaman, yaş veya boyut olarak büyük olan, iri. Krş.: <i>băK, biyık, biyük, biyüK, biyük, biyük, biyük, biyük, boyıg, boyıg, boyık, büyük, bük, büyük, büyük, büyük, büyük, büyük, büyük, bük, büyük</i> b.+Ø (B.4-68) (B.4-167) (B.19-26)
boyn	boyun, gövdenin baş ile omuz arasındaki bölgesi. Krş.: <i>boyn</i> 1. boyun b.+Ø+ıma (B.12-142) b.+Ø+ımnan (B.12-147) b.+Ø+ıma (B.18-46) 2. boynunu vurmak, mahvetmek, öldürmek b.+Ø+nımı ur- (B.12-173)
boyıg	büyük, kocaman, yaş veya boyut olarak büyük olan, iri. Krş.: <i>băK, biyık, biyük, biyüK, biyük, biyük, biyük, biyük, boyıg, boyık, boyık, büyük, bük, büyük, büyük, büyük, büyük, büyük, büyük, bük, büyük</i> b.+Ø (B.4-237)
boyık	büyük, kocaman, yaş veya boyut olarak büyük olan, iri. Krş.: <i>băK, biyık, biyük, biyüK, biyük, biyük, biyük, biyük, boyıg, boyık, boyıg, büyük, bük, büyük, büyük, büyük, büyük, büyük, büyük, bük, büyük</i> b.+Ø (B.20-7)
boyka	yer adı, Kırım'ın Ozenbaş köyünde bulunan bir dağ adı, Boyka b.+Ø (B.4-238) (B.4-240)
boyle	böyle, bunun gibi. Krş.: <i>bele, bılay, bile II, bılēm, bilecık, blay, bılay, ble I, bolay, bole, böle, böyle, bóle, bóyle, bèle, böle, bule, bulè, büle, bülè, büle</i> b.+Ø (K.26-10)
boyn	boyun, gövdenin baş ile omuz arasındaki bölgesi. Krş.: <i>boyn</i> 1. boyun b.+Ø+na (B.12-118) 2. boynunu vurmak, mahvetmek, öldürmek b.+nar+ın ur- (B.12-75)
boynuz	boynuz, hayvanların başında korunmak için bulunan boynuz. Krş.: <i>boynuz, boynüz, bunüz</i> b.+çī+Ø (B.13-2)
boynız	boynuz, hayvanların başında korunmak için bulunan boynuz. Krş.: <i>boynuz, boynüz, bunüz</i> b.+lar+ı (B.13-3) (B.13-5) (B.13-6) (B.13-16) (B.13-21) b.+Ø+nan (B.12-35)
boynüz	boynuz, hayvanların başında korunmak için bulunan boynuz. Krş.: <i>boynuz, boynüz, bunüz</i> b.+Ø+nı (B.12-35)
boz-	bozmak, yıkmak, mahvetmek, para bozmak. Krş.: <i>bız-, bız-, buz-</i> 1. bozmak, yıkmak

	b.-Ø-ğan	(B.4-86)
	b.-Ø-ğanlar	(B.4-126)
	2. bozmak, mahvetmek	
	b.-Ø-dılar	(B.2-212)
	3. parayı bozmak	
	b.-Ø-ar	(B.12-158)
bō	bu, en yakın olanı gösteren bir söz. Krş.: <i>b, bı II, bĩ II, bĩ, bi II, bĩ II, bo(n), bē, bu(n), bū, bū(n), bü, bū, mi II, mĩ, mu II, ni II, po</i>	
	b.+Ø	(B.3-61) (B.9-33) (K.26-42)
	b.+Ø+n	(B.2-121)
	b.+Ø+η	(B.2-195)
bō-	olmak, meydana gelmek, gerçekleşmek. Köstence ağızında <i>bol-</i> , Bahçesaray ağızında genellikle <i>ol-</i> ve nadiren <i>bol-</i> şekilleri kullanılmaktadır. Krş.: <i>al- II, bo-, bol- I, bol- I, bōl-, bōl-, bē-, bēl-, bül-, o-, ol- I, ol- II, opl-, or- III, ō-, ōl-, ō-, ōl-, ø-, øl- II, u-</i>	
	b.-Ø-b	(K.27-21)
	b.-ma-dı	(B.3-7)
	b.-ma-y	(B.3-80)
	b.-Ø-p	(B.1-76) (B.16-35) (K.27-6)
bōl	bol, çok, nitelik bakımından alışıldan daha çok. Krş.: <i>bol, bōl</i>	
	b.+Ø	(K.1-60) (K.1-62)
bōl	bol, çok, nitelik bakımından alışıldan daha çok. Krş.: <i>bol, bōl</i>	
	b.+Ø	(K.1-69)
bōl-	olmak, meydana gelmek, gerçekleşmek. Köstence ağızında <i>bol-</i> , Bahçesaray ağızında genellikle <i>ol-</i> ve nadiren <i>bol-</i> şekilleri kullanılmaktadır. Krş.: <i>al- II, bo-, bol- I, bol- I, bō-, bōl-, bē-, bēl-, bül-, o-, ol- I, ol- II, opl-, or- III, ō-, ōl-, ō-, ōl-, ø-, øl- II, u-</i>	
	b.-Ø-sın	(K.1-19)
bōş	boş, içinde veya üstünde hiçbir şey bulunmayan, dolu karşıtı. Krş.: <i>boş I</i>	
	b.+Ø	(B.6-50)
bōy	boy, uzunluk. Krş.: <i>boy</i>	
	b.+Ø+dan	(B.2-24)
bōl-	olmak, meydana gelmek, gerçekleşmek. Köstence ağızında <i>bol-</i> , Bahçesaray ağızında genellikle <i>ol-</i> ve nadiren <i>bol-</i> şekilleri kullanılmaktadır. Krş.: <i>al- II, bo-, bol- I, bol- I, bō-, bōl-, bē-, bēl-, bül-, ol- I, o-, ol- II, opl-, or- III, ō-, ōl-, ō-, ōl-, ø-, øl- II, u-</i>	
	b.-Ø-ğan	(K.29-5)
bōle	böyle, bunun gibi. Krş.: <i>bele, bīlay, bīle II, bīlēm, bilecīk, blay, blāy, ble I, bolay, bole, boyle, bōylē, bóle, bóyle, bēle, bōle, bule, bulē, būle, bülē, būle</i>	
	b.+Ø	(B.3-120)
bōylē	böyle, bunun gibi. Krş.: <i>bele, bīlay, bīle II, bīlēm, bilecīk, blay, blāy, ble I, bolay, bole, boyle, bōle, bóle, bóyle, bēle, bōle, bule, bulē, būle, bülē, būle</i>	

	b.+Ø	(B.1-15)
ból-	bölmek, bir bütünü parçalara ayırmak. Krş.: <i>bol- II, bol'- II, bəl-, böl-</i>	
	b.-ış-Ø-e	(K.29-34)
	b.-ış-Ø-eler	(K.29-34)
	b.-in-Ø-me	(B.6-81)
bóle	böyle, bunun gibi. Krş.: <i>bele, bīlay, bīle II, bīlēm, bilecīk, blay, blāy, ble I, bolay, bole, boyle, bōle, bōylē, bóyle, bəle, böle, bule, bulē, būle, bülē, büle</i>	
	b.+Ø	(B.12-188)
bólig	bölük, bir bütünden ayrılmış olan parça, kısım. Krş.: <i>bölig</i>	
	b.+Ø	(B.10-29)
bóyle	böyle, bunun gibi. Krş.: <i>bele, bīlay, bīle II, bīlēm, bilecīk, blay, blāy, ble I, bolay, bole, boyle, bōle, bōylē, bóyle, bəle, böle, bule, bulē, būle, bülē, büle</i>	
	b.+Ø	(B.20-14) (K.7-14)
bø	bu, en yakın olanı gösteren bir söz. Krş.: <i>b, bı II, bī II, bī, bi II, bī II, bo(n), bō, bu(n), bū, bū(n), bü, bŭ, mi II, mī, mu II, ni II, po</i>	
	b.+Ø	(B.1-19) (B.1-24) (B.1-113) (B.2-208) (B.2-220) (B.3-23) (B.3-24) (B.3-105) (B.3-122) (B.4-6) (B.4-221) (B.6-30) (B.7-26) (B.11-25) (B.18-4) (B.18-46) (K.26-46) (K.27-20)
	b.+Ø+dañ	(B.1-62)
	b.+Ø+ğa	(K.17-29)
	b.+lar	(B.12-28)
	b.+lar+nı	(K.15-8)
	b.+lar+nın	(K.1-6)
	b.+Ø+nī	(B.22-12)
bø-	olmak, meydana gelmek, gerçekleşmek. Köstence ağzında <i>bol-</i> , Bahçesaray ağzında genellikle <i>ol-</i> ve nadiren <i>bol-</i> şekilleri kullanılmaktadır. Krş.: <i>al- II, bo-, bol- I, bol'- I, bō-, bōl-, bōl-, bəl-, bŭl-, o-, ol- I, ol'- II, opl-, or- III, ō-, ōl-, ō-, ōl-, ø-, øl- II, u-</i>	
	b.-Ø-ğanda	(B.3-98)
	b.-ma-s	(B.16-46)
boğday	buğday, tahıllardan buğday. Krş.: <i>bāday, biday, boğday, boğdáy, boğdáy</i>	
	b.+Ø	(B.4-119)
bøl-	olmak, meydana gelmek, gerçekleşmek. Köstence ağzında <i>bol-</i> , Bahçesaray ağzında genellikle <i>ol-</i> ve nadiren <i>bol-</i> şekilleri kullanılmaktadır. Krş.: <i>al- II, bo-, bol- I, bol'- I, bō-, bōl-, bōl-, bø-, bŭl-, o-, ol- I, ol'- II, opl-, or- III, ō-, ōl-, ō-, ōl-, ø-, øl- II, u-</i>	
	b.-Ø-a	(K.8-7) (K.21-13)
	b.-Ø-dı	(B.10-26)
	b.-Ø-ğan	(K.22-29)
bøle	böyle, bunun gibi. Krş.: <i>bele, bīlay, bīle II, bīlēm, bilecīk, blay, blāy, ble I, bolay, bole, boyle, bōle, bōylē, bóyle, bəle, böle, bule, bulē, būle,</i>	

	<i>bŭlĕ, bŭle</i>	
	b.+Ø	(B.6-48) (B.6-50) (B.11-69)
bŏl-	bŏlmek, bir bŭtŭnŭ parçalara ayırmak. Krş.: <i>bol- II, bŏl- II, bŏl-, bŏl-</i>	
	b.-Ø-gendĕn	(K.6-24)
bŏnday	bŏyle, bu kadar. Krş.: <i>bŏnday, bŏndāy, bŏndāy, bŏndāy, buday, bunday, bŭnday, bŭndāy</i>	
	b.+Ø	(K.26-21)
bŏndāy	bŏyle, bu kadar. Krş.: <i>bŏnday, bŏndāy, bŏndāy, bŏnday, buday, bunday, bŭnday, bŭndāy</i>	
	b.+Ø	(K.13-4)
bŏrĕk	bŏrek, hamur işi. Krş.: <i>borek</i>	
	b.+Ø	(K.6-26)
bŏyala-	bŏyalamak, boyamak, boya sŭrmek. Krş.: <i>boyala-</i>	
	b.-Ø-r	(B.3-146)
bŏle	bŏyle, bunun gibi. Krş.: <i>bele, bŭlay, bŭle II, bŭlĕm, bilecŭk, blay, blāy, ble I, bolay, bole, boyle, bŏle, bŏylĕ, bŏle, bŏyle, bŏle, bule, bulĕ, bŭle, bŭlĕ, bŭle</i>	
	b.+Ø	(K.2-5)
bŏlig	bŏlŭk, bir bŭtŭnden ayrılmiş olan parça, kısım. Krş.: <i>bŏlig</i>	
	b.+Ø	(B.10-29)
bŏl-	bŏlmek, bir bŭtŭnŭ parçalara ayırmak. Krş.: <i>bol- II, bŏl- II, bŏl-, bŏl-</i>	
	b.-Ø-ĭp	(B.10-29)
	b.-ĭn-Ø-me	(B.6-82)
bratŭ	Rus., erkek kardeşler	
	b.	(B.1-72) (B.1-73)
brĕgador	Rus., şef, yŏneten kimse	
	b.	(B.7-15)
brĭgadir	Rus., şef, yŏneten kimse	
	b.	(B.3-224)
brŏsila	Rus., bıraktım	
	b.	(B.2-148)
bu(n)	bu, en yakın olanı gŏsteren bir sŏz. Krş.: <i>b, bŭ II, bŭ II, bŭ, bi II, bŭ II, bo(n), bŏ, bŏ, bŭ, bŭ(n), bŭ, bŭ, mi II, mŭ, mu II, ni II, po</i>	
	b.+Ø	(B.1-16) (B.1-26) (B.1-37) (B.1-42) (B.1-57) (B.1-61) (B.1-62) (B.1-75) (B.1-97) (B.1-160) (B.1-174) (B.1-179) (B.1-187) (B.2-84) (B.2-86) (B.2-91) (B.2-195) (B.2-215) (B.2-246) (B.3-19) (B.3-56) (B.3-63) (B.3-66) (B.3-72) (B.3-105) (B.3-199) (B.4-42) (B.4-44) (B.4-79) (B.4-85) (B.4-86) (B.4-113) (B.4-114) (B.4-116) (B.4-123) (B.4-147) (B.4-191) (B.4-194) (B.4-196) (B.4-219) (B.4-223) (B.4-228) (B.4-232) (B.4-234) (B.4-238) (B.4-240) (B.5-23) (B.5-74) (B.6-18) (B.6-28) (B.6-34) (B.6-45) (B.6-46) (B.6-77) (B.7-4) (B.7-5) (B.7-79)

	(B.7-88) (B.8-8) (B.8-19) (B.8-24) (B.8-37) (B.8-68) (B.8-69) (B.9-30) (B.9-41) (B.9-50) (B.10-39) (B.10-45) (B.10-57) (B.11-5) (B.11-6) (B.11-11) (B.11-17) (B.11-18) (B.11-56) (B.11-57) (B.11-61) (B.11-62) (B.11-63) (B.11-64) (B.11-66) (B.12-14) (B.12-52) (B.12-55) (B.12-57) (B.12-61) (B.12-68) (B.12-75) (B.12-86) (B.12-96) (B.12-103) (B.12-117) (B.12-141) (B.12-143) (B.12-145) (B.13-3) (B.13-5) (B.13-7) (B.13-9) (B.13-10) (B.13-11) (B.13-12) (B.13-17) (B.13-22) (B.13-39) (B.13-51) (B.14-17) (B.14-18) (B.14-21) (B.16-9) (B.16-12) (B.16-21) (B.16-32) (B.16-46) (B.17-16) (B.17-31) (B.18-6) (B.18-7) (B.18-9) (B.18-10) (B.18-38) (B.18-41) (B.18-50) (B.18-54) (B.19-4) (B.19-28) (B.21-16) (B.22-13) (B.22-18) (B.22-19) (K.1-78) (K.4-6) (K.5-5) (K.6-4) (K.6-9) (K.6-14) (K.6-16) (K.6-18) (K.9-9) (K.19-11) (K.22-30) (K.22-34) (K.23-16) (K.26-29) (K.26-46) (K.32-7) (K.32-8)
b.+Ø+dır	(B.22-21)
b.+Ø+ğa	(B.10-71) (B.10-72)
b.+lar	(B.1-24) (B.4-74) (B.4-223) (B.4-231) (B.8-65) (B.11-52) (B.12-139) (B.17-8) (B.17-36)
b.+lar+nı	(B.4-98) (B.20-39)
b.+Ø+man	(K.1-7)
b.+Ø+na	(B.22-13)
b.n+Ø+dan	(K.1-44)
b.+Ø+nı	(B.1-68) (B.11-63) (B.17-31) (B.18-6) (K.28-34)
b.+Ø+nî	(B.1-123)
b.n+Ø+nan	(B.12-120)
b.+Ø+nu	(K.1-76) (K.6-17)
b.+Ø+ıñ	(B.1-13)
buber	biber, biber sebzesi. Krş.: <i>bober, búber, búber, piper</i>
b.+Ø	(K.16-12)
b.+Ø+ıñ	(K.16-6)
bucağ	bucak, kenar, köşe
b.+Ø+sıs	(K.26-1)
buçıh	buçuk, yarım. Krş.: <i>buçıh, buçıh, buçıK, búçıh, búçuğ, pıçıK</i>
b.+Ø	(B.3-28) (B.19-8) (B.19-9)
b.+Ø+a	(B.19-37)
buçıh	buçuk, yarım. Krş.: <i>buçıh, buçıh, buçıK, búçıh, búçuğ, pıçıK</i>
b.+Ø	(B.2-255)
buçıh	buçuk, yarım. Krş.: <i>buçıh, buçıh, buçıK, búçıh, búçuğ, pıçıK</i>

	b.+Ø	(B.3-41)
buçũK	buçuk, yarım. Krş.: <i>buçũh, buçũh, buçũh, bũçũh, bũçũh, pıçũK</i>	
	b.+Ø+Kaceh	(B.2-103)
buday	böyle, bu kadar. Krş.: <i>bonday, bondāy, bondāy, bønday, bøndāy, bunday, bũnday, bũndāy</i>	
	b.+Ø	(K.18-19)
bugün	bugün, içinde bulunduğumuz gün. Krş.: <i>buğın, buğın, buğın, buğın, buğın, búğın, búğın, búğın, búğın</i>	
	b.+Ø	(B.4-103)
buğın	bugün, içinde bulunduğumuz gün. Krş.: <i>bugün, buğın, buğın, buğın, buğın, búğın, búğın, búğın, búğın</i>	
	b.+Ø	(B.16-32)
	b.+Ø+ğı	(B.6-20)
	b.+Ø+kı	(B.17-9)
buğın	bugün, içinde bulunduğumuz gün. Krş.: <i>bugün, buğın, buğın, buğın, buğın, búğın, búğın, búğın, búğın</i>	
	b.+Ø+kı	(B.17-15) (B.17-38)
buğor	Rus., tepe	
	b.	(B.2-35)
buğun	bugün, içinde bulunduğumuz gün. Krş.: <i>bugün, buğın, buğın, buğın, buğın, búğın, búğın, búğın, búğın</i>	
	b.+Ø	(B.6-98) (B.13-27)
buğun	bugün, içinde bulunduğumuz gün. Krş.: <i>bugün, buğın, buğın, buğın, buğın, búğın, búğın, búğın, búğın</i>	
	b.+Ø+ge	(B.4-103)
buğun	bugün, içinde bulunduğumuz gün. Krş.: <i>bugün, buğın, buğın, buğın, buğın, búğın, búğın, búğın, búğın</i>	
	b.+Ø+kı	(B.17-3) (B.17-19)
buhara	yer adı, Özbekistan'ın Buhara ili	
	b.+Ø+daKĩların	(B.6-61)
	b.+Ø+ğa	(B.3-49)
buharski	Rus., Buharalı	
	b.	(B.2-158) (B.2-160)
buhçala-	bohçalamak, bir şeyi bohça içine koyup sarmak. Krş.: <i>bohçala-</i>	
	b.-Ø-p	(B.3-210)
bukli-	bükmek, kıvırmak. Krş.: <i>bũkli-, bũklē-, bũkli-</i>	
	b.-Ø-sın	(K.16-28)
bukva	Rus., harf	
	b.	(B.2-137)
bul-	bulmak, arayarak bulmak	
	b.-Ø-ıp	(B.11-13)
	b.-un-Ø-ur	(B.10-50)
bulamıh	bulamaç, un ile yapılmış lapa. Krş.: <i>bulamıK</i>	
	b.+Ø	(B.12-175)

bulamık	bulamaç, un ile yapılmış lapa. Krş.: <i>bulamıh</i> b.+Ø (B.12-176)
bule	böyle, bunun gibi. Krş.: <i>bele, bīlay, bile II, bīlēm, bilecīk, blay, blāy, ble I, bolay, bole, boyle, böle, böylē, bóle, bóyle, bēle, böle, bulē, büle, bülē, büle</i> b.+Ø (B.3-120) (B.6-45) (B.6-112) (B.11-58) (B.12-33) (B.12-93) (B.12-98) (B.14-14) (B.22-14)
bulé	böyle, bunun gibi. Krş.: <i>bele, bīlay, bile II, bīlēm, bilecīk, blay, blāy, ble I, bolay, bole, boyle, böle, böylē, bóle, bóyle, bēle, böle, bule, büle, bülē, büle</i> b.+Ø (B.6-109)
bulğaristan	yer adı, Bulgaristan. Krş.: <i>bīlğariye, bülğaristan, bülğariye</i> b.+Ø+da (K.22-4) (K.26-49)
bunday	böyle, bu kadar. Krş.: <i>bonday, bondāy, bondāy, bēnday, bēndāy, buday, būnday, būndāy</i> b.+Ø (K.1-81) (K.6-13) (K.13-14) (K.13-18) (K.15-31) (K.21-3) (K.22-20)
bunüz	boynuz, hayvanların başında korunmak için bulunan boynuz. Krş.: <i>boynis, boynız, boynız</i> b.+lar+ı (B.2-167)
bur	bura, burası. Krş.: <i>bīra</i> b.+Ø+da (K.10-4)
bur-	burmak, bükmek. Krş.: <i>bīr-, būr-</i> b.-Ø-asın (B.8-78)
burma	yöresel yemek çeşidi, burma. Krş.: <i>bırma, bürma, bürma</i> b.+Ø (B.4-193) (B.8-60) (B.8-63) (B.8-65) (B.9-50) (B.19-32) b.+Ø+nī (B.8-60) (B.8-62) b.+Ø+sı (B.4-193) b.+Ø+sın (B.4-196) b.+Ø+sına (B.4-196)
butın	bütün, tamamı, eksiksiz. Krş.: <i>bittun, bitun, bitún, bitün, bitün, bitün, bitün, bitüm, bitün, bitün, bitün, bitün, bitün, butun, butun, butün, butün, butün, butün, butün, butün, pıtun, pītın, pītun, putun, pütün, pütün, pütün, pütün, pütün, pütün</i> b.+Ø (B.11-76)
butun	bütün, tamamı, eksiksiz. Krş.: <i>bittun, bitun, bitún, bitün, bitün, bitün, bitün, bitüm, bitün, bitün, bitün, bitün, bitün, butın, butun, butun, butün, butün, butün, butün, butün, butün, butün, butün, pıtun, pītın, pītun, putun, pütün, pütün, pütün, pütün, pütün, pütün</i> b.+Ø (B.2-46) (B.17-34)
butto	Rus., sanki b. (B.2-263)
butun	bütün, tamamı, eksiksiz. Krş.: <i>bittun, bitun, bitún, bitün, bitün, bitün, bitün, bitüm, bitün, bitün, bitün, bitün, bitün, butın, butun, butun, butün, butün, butün, butün, butün, butün, butün, butün, pıtun, pītın, pītun, putun, pütün, pütün, pütün, pütün, pütün, pütün</i>

	<i>bütün, bütün, bütün, bütün, bütün, pıtun, pıtın, pıtun, putun, pütün, pütün, pütün, pütün, pütün</i> b.+Ø (B.2-140)
butün	bütün, tamamı, eksiksiz. Krş.: <i>bittun, bitun, bitún, bitün, bitün, bitün, bitün, bitüm, bitün, bitün, bitün, bitün, bitün, butın, butun, butun, butun, bütun, bütün, bütün, bütün, bütün, bütün, pıtun, pıtın, pıtun, putun, pütün, pütün, pütün, pütün, pütün</i> b.+Ø (B.12-80)
buw	buğu, su buharı b.+Ø+lı (K.23-37)
buyük-	mayışmak, gevşemek b.-Ø-ır (K.1-50)
buz	buz, donmuş su b.+Ø+lı (B.4-177)
buz-	bozmak, yıkmak, mahvetmek, para bozmak. Krş.: <i>bız-, bız-, boz-</i> b.-Ø-ğannar (B.6-29)
buzawla-	buzagılamak, sığır yavrulamak b.-Ø-ycaK (B.5-109)
bū	bu, en yakın olanı gösteren bir söz. Krş.: <i>b, bı II, bı II, bı, bi II, bı II, bo(n), bō, bə, bu(n), bū(n), bü, bü, mi II, mı, mu II, ni II, po</i> b.+Ø (B.3-217) (B.4-124) (B.5-72) (K.26-49)
bū(n)	bu, en yakın olanı gösteren bir söz. Krş.: <i>b, bı II, bı II, bı, bi II, bı II, bo(n), bō, bə, bu(n), bū, bü, bü, mi II, mı, mu II, ni II, po</i> b.+Ø (B.2-207) (B.3-45) (B.3-113) (B.3-119) (B.3-165) (B.4-86) (B.4-91) (B.4-175) (B.4-226) (B.7-3) (B.7-85) (B.11-12) (B.11-19) (B.11-53) (B.11-60) (B.11-62) (B.11-66) (B.11-76) (B.12-184) (B.20-14) (K.3-11) (K.4-5) b.+lar (B.4-223) (B.4-226) (B.4-239) (B.21-11) b.+lar+ın (B.4-151) (K.11-8) b.+lar+nı (B.20-37) b.n.+Ø+dan (B.1-42) b.+Ø+nı (B.11-65) b.n+nar+nı (K.22-25) b.+Ø+nu (B.4-49) b.+Ø+ı (B.1-25)
büçih	buçuk, yarım. Krş.: <i>buçih, buçüh, buçüh, buçüK, buçuğ, pıçıK</i> b.+Ø (B.4-70)
büçuğ	buçuk, yarım. Krş.: <i>buçih, buçüh, buçüh, buçüK, buçih, pıçıK</i> b.+Ø (B.2-11) b.+lar+da (B.6-91)
bükli-	bükme, kıvrırmak. Krş.: <i>bukli-, būklé-, būkli-</i> b.-Ø-ymen (K.22-36)
bül-	olmak, meydana gelmek, gerçekleşmek. Köstence ağzında <i>bol-</i> ,

	Bahçesaray ağzında genellikle <i>ol-</i> ve nadiren <i>bol-</i> şekilleri kullanılmaktadır. Krş.: <i>al- II, bo-, bol- I, boĸ- I, bō-, bōĸ-, bōĸ-, bē-, bēĸ-, o-, ol- I, ol- II, opl-, or- III, ō-, ōĸ-, ō-, ōĸ-, ø-, øĸ-, u-</i>
	<i>b.-Ø-dı</i> (B.3-64)
būla-	bulamak, bir nesnenin her tarafını bir şeye değdirerek üstünü onunla kaplamak, batırmak
	<i>b.-Ø</i> (K.1-17)
būle	böyle, bunun gibi. Krş.: <i>bele, bīlay, bīle II, bīlēm, bīlecīk, blay, blāy, ble I, bolay, bole, boyle, bōle, bōylē, bōle, bōyle, bēle, bēle, bule, bulē, būlē, būle</i>
	<i>b.+Ø</i> (B.6-113) (B.11-20) (B.11-22) (B.11-27) (B.11-50) (B.11-58) (B.11-64) (B.11-74) (B.14-9) (B.19-10)
būlē	böyle, bunun gibi. Krş.: <i>bele, bīlay, bīle II, bīlēm, bīlecīk, blay, blāy, ble I, bolay, bole, boyle, bōle, bōylē, bōle, bōyle, bēle, bēle, bule, bulē, būle, būle</i>
	<i>b.+Ø+jně</i> (B.11-19)
būlējnē	böylece, tam böyle, bu biçimde. Bk.: būlē
būlęaristaņ	yer adı, Bulgaristan. Krş.: <i>bīlęariye, bulęaristan, būlęariye</i>
	<i>b.+Ø+Ġa</i> (K.22-4)
būlęariye	yer adı, Bulgaristan. Krş.: <i>bīlęariye, bulęaristan, būlęaristaņ</i>
	<i>b.+Ø+den</i> (K.11-2)
būnday	böyle, bu kadar. Krş.: <i>bonday, bondāy, bondāy, bønday, bøndāy, buday, bunday, būndāy</i>
	<i>b.+Ø</i> (B.16-30) (K.13-8) (K.13-11) (K.13-19) (K.13-21) (K.29-15) (K.29-23) (K.29-26)
būndāy	böyle, bu kadar. Bk.: būndāy t- . Krş.: <i>bonday, bondāy, bondāy, bønday, bøndāy, buday, bunday, būndāy</i>
	<i>b.+Ø tıp</i> (K.13-20)
būndāy t-	böyle yapmak, bunun gibi yapmak. Ulanma, kaynaşma ve ünlü yutulması sonucunda bu şekli almaktadır. Bk.: būndāy, t-
būr-	burmak, bükmek. Krş.: <i>bīr-, bur-</i>
	<i>b.-Ø-ap</i> (B.8-67)
būrma	yöresel yemek çeşidi, burma. Krş.: <i>birma, burma, būrma</i>
	<i>b.+Ø</i> (B.4-193) (B.4-196) (B.6-63) (B.8-63)
	<i>b.+la</i> (B.8-64)
	<i>b.+Ø+sı</i> (B.4-197) (B.4-198)
būrula-	burmak, çevirmek, bükmek
	<i>b.-Ø-p</i> (B.2-122)
būrun	burun, önce, evvel. Krş.: <i>birn, murn</i>
	<i>b.+Ø</i> (K.9-13) (K.17-36) (K.17-37) (K.27-13)
būrma	yöresel yemek çeşidi, burma. Krş.: <i>birma, burma, būrma</i>
	<i>b.+Ø</i> (B.10-55) (B.10-63)
būtun	bütün, tamamı, eksiksiz. Krş.: <i>bittun, bitun, bitún, bitün, bitün, bitünj, bitüm, bitün, bitünj, bitün, bitün, butın, butun, buttun, butün, bütün,</i>

	b.+Ø+imen	(K.1-22)
bük	büyük, kocaman, yaş veya boyut olarak büyük olan, iri. Krş.: <i>băK, biyık, biyük, biyüK, bÿyük, biyık, biyük, biyüK, boyıg, boyık, boyıg, boyik, búyük, büyük, büyük, büyük, büyük, büyük, büyük, bük, bÿyük</i>	
	b.+Ø	(B.10-39)
bükana	nine, anneanne veya babaanne. Krş.: <i>bükana</i>	
	b.+Ø+m	(B.12-80)
bülbür	bülbül, ötücü kuş	
	b.+er	(B.8-7)
büle	böyle, bunun gibi. Krş.: <i>bele, bılay, bile II, bilèm, bilecik, blay, bılay, ble I, bolay, bole, boyle, böle, böylë, bóle, bóyle, bèle, böle, bule, bulë, büle, bülë</i>	
	b.+Ø	(B.11-14)
bütün	bütün, tamamı, eksiksiz. Krş.: <i>bittun, bitun, bitún, bitün, bitün, bitün, bitün, bitüm, bitün, bitün, bitün, bitün, bitün, butın, butun, butun, butün, bütun, bütün, bütün, bütün, bütün, bütün, pıtun, pıtın, pıtun, putun, pütün, pütün, pütün, pütün, pütün</i>	
	b.+Ø	(B.1-52)
büyük	büyük, kocaman, yaş veya boyut olarak büyük olan, iri. Krş.: <i>băK, biyık, biyük, biyüK, bÿyük, biyık, biyük, biyüK, boyıg, boyık, boyıg, boyik, búyük, bük, büyük, büyük, büyük, büyük, büyük, bük, bÿyük</i>	
	b.+Ø	(B.18-5)
büyük	büyük, kocaman, yaş veya boyut olarak büyük olan, iri. Krş.: <i>băK, biyık, biyük, biyüK, bÿyük, biyık, biyük, biyüK, boyıg, boyık, boyıg, boyik, búyük, bük, büyük, büyük, büyük, büyük, büyük, bük, bÿyük</i>	
	b.+ler+imıs	(B.13-31)
büyük	büyük, kocaman, yaş veya boyut olarak büyük olan, iri. Krş.: <i>băK, biyık, biyük, biyüK, bÿyük, biyık, biyük, biyüK, boyıg, boyık, boyıg, boyik, búyük, bük, büyük, büyük, büyük, büyük, büyük, bük, bÿyük</i>	
	b.+Ø	(B.16-5)
büyük	büyük, kocaman, yaş veya boyut olarak büyük olan, iri. Krş.: <i>băK, biyık, biyük, biyüK, bÿyük, biyık, biyük, biyüK, boyıg, boyık, boyıg, boyik, búyük, bük, büyük, büyük, büyük, büyük, büyük, bük, bÿyük</i>	
	b.+Ø+ü	(B.5-22)
büyük	büyük, kocaman, yaş veya boyut olarak büyük olan, iri. Krş.: <i>băK, biyık, biyük, biyüK, bÿyük, biyık, biyük, biyüK, boyıg, boyık, boyıg, boyik, búyük, bük, büyük, büyük, büyük, büyük, büyük, bük, bÿyük</i>	
	b.+Ø+u	(B.3-29)
büyük	büyük, kocaman, yaş veya boyut olarak büyük olan, iri. Krş.: <i>băK, biyık, biyük, biyüK, bÿyük, biyık, biyük, biyüK, boyıg, boyık, boyıg, boyik, búyük, bük, büyük, büyük, büyük, büyük, büyük, bük, bÿyük</i>	
	b.+Ø	(B.12-59) (B.12-95) (B.12-135)
	b.+Ø+çe	(B.12-134)
bük	büyük, kocaman, yaş veya boyut olarak büyük olan, iri. Krş.: <i>băK, biyık, biyük, biyüK, bÿyük, biyık, biyük, biyüK, boyıg, boyık, boyıg,</i>	

	c.+Ø	(K.11-8)
cafer	özel isim, Cafer. Krş.: <i>cafer, capar</i>	
	c.+Ø	(B.1-19)
cağ- I	yakmak, ateş yakmak. Krş.: <i>cağ-, caK-, yağ-, yaK- I</i>	
	c.-Ø-a	(K.17-16) (K.17-17)
	c.-Ø-acañ	(K.20-28)
	c.-ıl-Ø-sa	(K.15-28)
cağ- II	sürmek, bir maddeyi bir yüzey üzerine ince bir tabaka halinde yaymak. Krş.: <i>yaK- II</i>	
	c.-Ø-ıp	(K.11-37)
cağ-	yakmak, ışığı açmak, aydınlatmak. Krş.: <i>cağ- I, caK-, yağ-, yaK- I</i>	
	c.-Ø-tım	(K.24-19)
caK	taraf, yön. Krş.: <i>yağ II, yah, yağ II, yaK II, yâK, yyağ</i>	
	c.+Ø	(K.24-4)
caK-	yakmak, ateş yakmak. Krş.: <i>cağ- I, cağ-, yağ-, yaK- I</i>	
	c.-Ø-mağa	(K.15-26)
	c.-mâ-yman	(K.20-28)
	c.-Ø-tım	(K.15-27)
	c.-Ø-Kan	(K.1-89)
calbar-	yalvarmak, yakarmak, bir şey istemek. Krş.: <i>yalvar-</i>	
	c.-Ø-asın	(K.7-9)
calma-	ağızla kapmak, aç gözlülükle yemek, hemen yutmak. Krş.: <i>culma-</i>	
	c.-Ø	(K.1-36)
	c.-Ø-p	(K.23-37)
calpı	yaya, yaya gitmek	
	ç.+Ø	(K.10-27)
cam	cami, Müslümanların ibadet için toplandıkları yer. Krş.: <i>camı, camî, camî, cami, camî, camu, jamî, jamî, yamî</i>	
	c.+Ø oğne	(B.1-108)
camı	cami, Müslümanların ibadet için toplandıkları yer. Krş.: <i>cam, camî, camî, cami, camî, camu, jamî, jamî, yamî</i>	
	c.+Ø	(B.1-104) (B.2-174) (B.2-238) (B.4-85) (B.4-86) (B.6-60) (B.12-24) (K.1-108) (K.12-2) (K.12-3) (K.19-29) (K.28-8)
	c.+Ø+de	(K.13-7)
	c.+Ø+ge	(K.28-9)
	c.+ler+de	(K.1-96)
	c.+ler+ın	(B.6-54)
	c.+ler+ın	(K.17-7)
	c.+Ø+n	(B.1-109) (K.3-8) (K.12-1) (K.12-3) (K.31-12)
	c.+Ø+nî	(B.12-21)
camî	cami, Müslümanların ibadet için toplandıkları yer. Krş.: <i>cam, camı, camî, cami, camî, camu, jamî, jamî, yamî</i>	

	c.+Ø	(B.2-240) (B.4-84)
	c.+Ø+ge	(B.2-238) (B.2-239)
	c.+ler	(B.2-238)
camí	camí, Müslümanların ibadet için toplandıkları yer. Krş.: <i>cam, camı, camı, cami, camı, camı, camu, jamı, jamı, yamı</i>	
	c.+Ø+de	(K.24-17)
	c.+Ø+den	(B.4-98)
	c.+Ø+ge	(B.6-79) (B.7-46) (K.19-34) (K.24-18) (K.28-10)
	c.+ler	(K.32-5)
	c.+ler+ge	(K.21-10)
	c.+ler+imizi	(K.32-20)
	c.+Ø+n	(B.17-9)
	c.+Ø+sın	(K.19-29)
	c.+Ø+sin	(K.19-30)
camı	camı, Müslümanların ibadet için toplandıkları yer. Krş.: <i>cam, camı, camı, camı, camı, camı, camu, jamı, jamı, yamı</i>	
	c.+Ø	(B.4-86)
	c.+Ø+ge	(B.4-128)
	c.+Ø+n	(K.19-31)
	c.+Ø+nı	(B.4-87)
	c.+Ø+ye	(B.1-104)
camı	camı, Müslümanların ibadet için toplandıkları yer. Krş.: <i>cam, camı, camı, camı, camı, camı, camu, jamı, jamı, yamı</i>	
	c.+Ø+de	(B.4-89) (K.3-7)
	c.+Ø+ge	(B.4-107) (K.5-8) (K.19-35) (K.20-25) (K.32-13)
	c.+ler+de	(K.3-14) (K.32-7)
	c.+Ø+miz	(K.31-4)
	c.+Ø+miz	(B.2-237) (B.4-88)
	c.+Ø+mizde	(K.32-21)
	c.+Ø+mizin	(K.31-14)
	c.+Ø+mizni	(B.4-85)
	c.+Ø+nen	(K.5-8)
camu	camı, Müslümanların ibadet için toplandıkları yer. Krş.: <i>cam, camı, camı, camı, camı, camı, camı, jamı, jamı, yamı</i>	
	c.+Ø+sı	(K.32-13)
can I	can, kişi. Krş.: <i>cançığ, cān</i>	
	1. can, insanın canı	
	c.+Ø	(B.9-7) (K.1-51)
	c.+Ø+ğa	(K.1-51)
	c.+Ø+ım	(B.3-207) (B.9-20)
	c.+Ø+ı	(B.15-24) (K.1-21)
	c.+Ø+ına	(K.1-76)

	c.+Ø+ına	(B.3-14) (B.22-20)
	c.+nar+ı	(B.12-101)
	c.+nar+ına	(B.10-23)
	2. kişi, birey	
	c.+Ø	(B.1-11) (B.2-28) (B.2-29) (B.2-30) (B.2-36)
can II	yan, yanında. Krş.: <i>cañ, yan</i>	
	c.+Ø+ında	(K.6-9)
can-	yanmak, sıkıntıdan acı çekmek. Krş.: <i>yan- I, yañ-</i>	
	c.-Ø-ıKlı	(K.21-15)
cañığ	can, sevilen can, cancağız. Krş.: <i>can I, cān</i>	
	c.+Ø+ına	(B.4-176)
cañıra-	çalmak, seslendirmek (müzük için)	
	c.-Ø-y	(K.1-84)
canlık	yenilik, yeni olma durumu	
	c.+Ø	(K.1-52)
cankóy	yer adı, Kırım'ın Canköy ili. Krş.: <i>canqoy, cañkóy</i>	
	c.+Ø+de	(B.3-71)
canqoy	yer adı, Kırım'ın Canköy ili. Krş.: <i>cankóy, cañkóy</i>	
	c.+Ø+ğa	(B.3-64)
cantiğ	yöresel yemek çeşidi, börek, cantık, yantık böreği. Krş.: <i>cantiK, cantiK,</i> <i>yantiğ, yantiK</i>	
	c.+Ø	(K.16-11)
cantiK	yöresel yemek çeşidi, börek, cantık, yantık böreği. Krş.: <i>cantiğ, cantiK,</i> <i>yantiğ, yantiK</i>	
	c.+Ø	(K.1-4) (K.16-8)
	c.+Ø+ın	(K.16-14)
cantiK	yöresel yemek çeşidi, börek, cantık, yantık böreği. Krş.: <i>cantiğ, cantiK,</i> <i>yantiğ, yantiK</i>	
	c.+Ø	(K.2-6)
	c.+Ø+Ka	(K.16-11)
cañ	yan, taraf. Krş.: <i>can II, yan</i>	
	c.+Ø+ı	(K.28-15) (K.28-16) (K.28-17)
cañbas	kalça, bacakların birleştiği yer ile bel arasındaki bölge. Krş.: <i>yanbaş</i>	
	c.+Ø+ına	(K.23-39)
cañğız	yalnız, tek başına. Krş.: <i>yalğıs, yañĞıs</i>	
	c.+Ø	(K.20-29)
cañı	yeni, üzerinden çok zaman geçmemiş olay. Krş.: <i>yanâ, yanı, yanu, yañ,</i> <i>yañı, yañı</i>	
	1. yeni, kullanılmamış	
	c.+Ø	(K.28-8) (K.29-39)
	2. az zaman önce olan, yeni olan	
	c.+Ø	(K.20-8) (K.20-11) (K.20-38)
cañkóy	yer adı, Kırım'ın Canköy ili. Krş.: <i>cankóy, canqoy</i>	

	c.+Ø	(B.15-23) (B.15-25) (B.15-26)
cap	çıt yok, veya cevap yok	
	c.+Ø	(B.22-8)
cap-	kapatmak, örtmek. Krş.: <i>cab-</i> , <i>caw- II</i> , <i>yap- II</i> , <i>yāp- II</i>	
	c.-Ø	(K.1-23)
	c.-Ø-kan	(K.1-23)
capar	özel isim, Cafer. Krş.: <i>cafar</i> , <i>cafer</i>	
	c.+Ø	(K.11-7)
capış-	yapışmak, yapışkan maddeyle tutulup kalmak. Krş.: <i>cabış-</i> , <i>capış-</i> , <i>yapış-</i>	
	c.-Ø-han	(K.5-17)
capış-	yapışmak, yapışkan maddeyle tutulup kalmak. Krş.: <i>cabış-</i> , <i>capış-</i> , <i>yapış-</i>	
	c.-Ø-han	(K.5-16)
carıĝ	aydınlık, ışık, ay ışığı. Krş.: <i>carıĝ</i> , <i>carıK</i> , <i>yarıĝ</i> , <i>yarıK</i>	
	c.+Ø+ına	(K.1-93)
carıĝ	aydınlık, ışık, aydınlatma aracı. Krş.: <i>carıĝ</i> , <i>carıK</i> , <i>yarıĝ</i> , <i>yarıK</i>	
	c.+Ø+nı	(K.24-19)
carıK	aydınlık, ışık, ay ışığı. Krş.: <i>carıĝ</i> , <i>carıĝ</i> , <i>yarıĝ</i> , <i>yarıK</i>	
	c.+Ø	(K.1-59)
cartı	eskimiş, eski, eskimekten yırtılmış	
	c.+Ø	(K.20-32)
cas	genç, yaşı ilerlememiş. Krş.: <i>aş III</i> , <i>caş I</i> , <i>çaş</i> , <i>jaş</i> , <i>yapyaş</i> , <i>yaş I</i>	
	c.+Ø	(K.23-17)
	c.+lar+ĝa	(K.23-35)
	c.+Ø+man	(K.23-8)
caş I	genç, yaşı ilerlememiş. Krş.: <i>aş III</i> , <i>cas</i> , <i>çaş</i> , <i>jaş</i> , <i>yapyaş</i> , <i>yaş I</i>	
	1. genç, yaşı ilerlememiş	
	c.+Ø	(K.1-62) (K.12-23) (K.18-8) (K.18-19) (K.22-13) (K.23-5) (K.23-15) (K.28-16)
	c.+lar	(K.5-16) (K.19-35) (K.20-17) (K.20-24) (K.23-13) (K.23-14) (K.23-35) (K.25-2) (K.28-9) (K.28-13) (K.29-24) (K.29-27) (K.29-36) (K.31-9) (K.31-23) (K.32-4) (K.32-12)
	c.+lar+ĝa	(K.1-48) (K.29-27)
	c.+lar+ın	(K.17-21) (K.28-17)
	c.+lar+mızın	(K.32-21)
	c.+lar+nı	(K.28-17) (K.30-12)
	c.+Ø+mız	(K.25-1)
	2. yaş, yıl birimi ile ölçülen zaman	
	c.+Ø+naşı	(K.31-14)
caş II	gözyaşı. Krş.: <i>yaş II</i>	
	c.+Ø	(K.22-16)

caşlıK	gençlik, genç olma durumu. Krş.: <i>caşlıK, yaşlığ, yaşlıK</i> c.+Ø (K.31-15)
caşlıK	gençlik, genç olma durumu. Krş.: <i>caşlıK, yaşlığ, yaşlıK</i> c.+Ø+ta (K.11-15)
cat-	yatmak, uyumak veya dinlenmek için uzanmak. Krş.: <i>yat-, yyat-</i> c.-Ø-a (K.5-14) c.-Ø-am (K.20-29) c.-Ø-aman (K.20-29) (K.23-33) c.-Ø-asın (K.7-14) c.-Ø-aydıñ (K.31-21) c.-Ø-edik (K.31-20) c.-Ø-ğan (K.30-22) c.-Ø-ğanım (K.20-29) c.-Ø-Kan (K.10-10) c.-Kız-Ø-dım (K.10-10) c.-Ø-sın (K.23-38) c.-Ø-tı (K.30-21) c.-Ø-tıK (K.12-7) c.-Ø-tılar (K.20-22)
catKız-	yatırmak. Bk.: <i>cat-</i>
caw	düşman c.+Íar+ğa (K.1-80)
caw- I	yağmak, yağmur yağmak. Krş.: <i>yağ-, yaw-</i> c.-Ø-ğanda (K.15-13) c.-ma-y (K.16-6) c.-Ø-sa (K.19-26)
caw- II	kapatmak, örtmek. Krş.: <i>cap-, cab-, yap- II, yāp- II</i> c.-Ø-adı (K.23-16)
cawha	genç, yaşı ilerlememiş c.+lar (K.18-8)
cawit	özel isim, Cavit c.+Ø (K.32-15)
cawlığ	başörtü, yazma. Krş.: <i>cawlığ, cawluğ, cawlüh, cawlüK, yawlıK, yawluğ, yawluğ, yawluK</i> c.+Ø+ın (K.18-2) (K.18-11)
cawluğ	başörtü, yazma. Krş.: <i>cawlığ, cawluğ, cawlüh, cawlüK, yawlıK, yawluğ, yawluğ, yawluK</i> c.+Ø (K.23-10)
cawluğ	başörtü, yazma. Krş.: <i>cawlığ, cawluğ, cawlüh, cawlüK, yawlıK, yawluğ, yawluğ, yawluK</i> c.+Ø (K.20-18)
cawlüh	başörtü, yazma. Krş.: <i>cawlığ, cawluğ, cawluğ, cawlüK, yawlıK, yawluğ,</i>

	<i>yawluḥ, yawluK</i>	
	c.+Ø	(K.11-10)
cawlūk	başörtü, yazma. Krş.: <i>cawliḡ, cawluḡ, cawluḥ, cawlūḥ, yawlīK, yawluḡ, yawluḥ, yawluK</i>	
	c.+Ø	(K.11-9)
cawun	yağmur, yağış. Krş.: <i>yağmır, yamur, yawmur, yawmur</i>	
	c.+Ø	(K.15-13) (K.16-6) (K.19-26)
	c.+Ø+1	(K.1-66)
cay-	yaymak, etrafa yaymak, oklava ile hamur açmak. Krş.: <i>cāy-, cāy-, jay-, yay-</i>	
	1. oklava ile hamur açmak. Krş.: yay-	
	c.-Ø-a	(B.10-58)
	c.-Ø-aman	(K.2-4) (K.2-5) (K.22-36)
	c.-Ø-amıs	(K.5-26) (K.5-29) (K.5-30) (K.13-12) (K.22-31)
	c.-Ø-amız	(B.8-59) (B.8-67) (B.8-75) (K.10-14) (K.13-15)
	c.-Ø-amış	(K.10-13)
	c.-Ø-amız	(K.10-15)
	c.-Ø-asın	(B.8-61) (K.7-21) (K.11-22) (K.13-18) (K.16-14) (K.16-17) (K.16-20) (K.16-27) (K.16-33) (K.16-34) (K.22-38)
	c.-Ø-asıñ	(B.8-56) (B.8-70) (B.8-73) (B.10-56) (B.19-32)
	c.-Ø-ēdik	(B.10-60)
	c.-Ø-ğan	(K.16-22) (K.16-33) (K.16-34)
	c.-Ø-ğannan	(K.6-26)
	c.-ıl-Ø-ğan	(K.22-34)
	c.-Ø-ıp	(B.8-71) (B.10-60) (K.6-22) (K.16-27) (K.18-28)
	c.-Ø-īp	(B.10-65)
	c.-ma-dan	(K.6-23)
	c.-Ø-uwlı	(K.16-26) (K.16-29)
	c.-Ø-uwnı	(K.1-14)
	2. yaymak, etrafa yaymak	
	c.-ıl-ma-sın	(K.1-26)
cayaw	yaya, yürüyerek	
	c.+Ø	(B.13-43) (B.18-14) (K.10-26) (K.10-27) (K.20-5) (K.23-27)
	c.+Ø+man	(K.31-29)
	c.+Ø+sıñ	(K.31-28)
cayım	yufka, açılmış hamur. Krş.: <i>cayımçih, cayımçih, cayımçik, jayım</i>	
	c.+Ø	(B.8-73) (B.8-78)
	c.+Ø+1	(B.8-73) (B.19-32)
cayımçih	küçük yufka, ince açılmış hamur. Krş.: <i>cayım, cayımçih, cayımçik, jayım</i>	
	c.+lar	(B.10-57)

cayımçih	küçük yufka, ince açılmış hamur. Krş.: <i>cayım, cayımçih, cayımçik, jayım</i> c.+lar+ın (B.10-60)
cayımçik	küçük yufka, ince açılmış hamur. Krş.: <i>cayım, cayımçih, cayımçih, jayım</i> c.+lar (B.10-58)
caz	yaz mevsimi. Krş.: <i>yaz</i> c.+Ø+da (K.1-58)
cazma	yazma, ayran gibi bir içecek c.+Ø (K.21-15) c.+Ø+man (K.1-38) c.+Ø+nı (K.1-70)
cān	can, hitap şekli. Krş.: <i>can I, cançığ</i> c.+Ø+īm (B.14-8)
cāy-	yaymak, oklava ile hamur açmak. Krş.: <i>cay-, cāy-, jay-, yay-</i> c.-Ø (K.1-14)
cāy-	yaymak, oklava ile hamur açmak. Krş.: <i>cay-, cāy-, jay-, yay-</i> c.-Ø-am (K.2-4)
ceb	cep, kise c.+Ø+īne (B.11-28)
ceber-	göndermek, yollamak. Krş.: <i>ciber-, ciber-, siber-, yeber-, yiber-, yiber-, yibër-</i> c.-Ø-ir (K.5-20)
ceg-	atı at arabasına bağlamak, atı arabaya koşmak. Krş.: <i>yek-</i> c.-Ø-e (K.31-17) (K.31-18)
cem	yem, hayvan yiyeceği c.+Ø (K.28-18) (K.28-24) c.+Ø+nı (K.28-28)
cemat	cemaat, topluluk. Krş.: <i>cemāt, cmāt, jemat, jemāt</i> c.+Ø (K.15-44) (K.28-13) c.+Ø+ı (K.20-22) c.+Ø+in (K.28-12) c.+Ø+ke (K.4-17) (K.18-5) c.+Ø+le (K.22-9) c.+Ø+mizge (K.32-18) c.+Ø+nen (B.4-106) (B.4-85)
cemāt	cemaat, topluluk. Krş.: <i>cemat, cmāt, jemat, jemāt</i> c.+Ø (B.3-215) (B.11-61) c.+Ø+ı (B.3-215) (B.11-52) (B.11-76) c.+lar (B.4-126)
cemış	yemiş, çerez. Krş.: <i>cemış, yemiş</i> c.+Ø (K.1-5)
cemış	yemiş, çerez. Krş.: <i>cemış, yemiş</i> c.+Ø (K.11-48) (K.11-49) (K.28-11) (K.28-12)

	c.+ler	(K.17-2)
cemle-	mide fesadına uğramak	
	c.-Ø-rsin	(K.1-45)
cenab	cenabı Allah	
	c.+Ø+ı	(K.32-18) (K.32-19) (K.32-20)
cenaze	cenaze, cenaze töreni. Krş.: <i>cenāze</i>	
	c.+Ø	(B.3-130)
	c.+ler	(B.3-131)
	c.+Ø+sın	(K.12-26)
	c.+Ø+sin	(K.22-13)
cenāze	cenaze, cenaze töreni. Krş.: <i>cenaze</i>	
	c.+ler	(K.1-101)
cenk	cenk, savaş. Krş.: <i>cenk, ceṅg, ceṅk, cēṅk, çenk</i>	
	c.+Ø	(B.1-8) (B.1-10) (B.1-30) (B.1-52) (B.1-64) (B.1-65) (B.3-7) (B.7-4) (B.12-30)
	c.+Ø+tēken	(B.1-60)
cenķ	cenk, savaş. Krş.: <i>cenk, ceṅg, ceṅk, cēṅk, çenk</i>	
	c.+Ø+ın	(B.4-4)
	c.+Ø+te	(B.1-9) (B.1-30)
	c.+Ø+ten	(B.1-30) (B.1-31) (B.1-52) (B.1-81) (B.1-84) (B.1-94) (B.3-7)
	c.+Ø+tē	(B.1-60)
cennet	cennet, cehennem karşıtı	
	c.+Ø+ke	(K.1-67)
ceṅg	cenk, savaş. Krş.: <i>cenk, cenķ, ceṅk, cēṅk, çenk</i>	
	c.+Ø	(B.17-2)
ceṅge	yenge, dayısının veya amcasının karısı	
	c.+ler	(K.18-19)
	c.+Ø+si	(K.23-19)
ceṅk	cenk, savaş. Krş.: <i>cenk, cenķ, ceṅg, cēṅk, çenk</i>	
	c.+Ø	(B.7-6) (B.7-9) (B.7-10) (B.12-93) (B.15-4) (B.15-14) (B.16-6) (B.16-9) (B.16-11) (B.16-35) (B.17-19) (B.17-33) (B.17-40) (B.20-36) (B.21-16)
	c.+Ø+ın	(B.12-114)
	c.+Ø+innen	(B.12-89)
	c.+Ø+te	(B.5-23) (B.16-35)
	c.+Ø+ten	(B.4-6) (B.5-21) (B.12-56) (B.13-29) (B.16-13) (B.16-14)
	c.+Ø+tēn	(B.4-8) (B.4-9) (B.6-17) (B.6-32) (B.8-15)
cer	yer, toprak, arazi, bastığımız yer. Krş.: <i>cér, ér II, jer, ye II, yer, yerçik, yerçiy, yeṙ, yē, yēr, yè, yēr, yērçik, yir, yör, zer</i>	
	1. yer. Krş.: <i>yer</i>	

	c.+Ø	(K.32-11)
	2. toprak, arazi	
	c.+Ø+ím	(K.20-2)
cerle-*	yerleşmek, bir yerde yaşamaya başlamak. Bk.: <i>cerleş-</i> . Krş.: <i>cerlê-*</i> , <i>erlê-*</i> , <i>yerle-*</i> , <i>yerlê-*</i>	
	c.-ş-Ø-tiler	(K.22-19)
cerleş-	yerleşmek. <i>cerleş-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, mevcut çatısıyla kullanılmaktadır. Bk.: <i>cerle-*</i>	
cerlê-*	yerleşmek, bir yerde yaşamaya başlamak. Bk.: <i>cerleş-</i> . Krş.: <i>cerle-*</i> , <i>erlê-*</i> , <i>yerle-*</i> , <i>yerlê-*</i>	
	c.-ş-Ø-èler	(K.22-21)
	c.-ş-tir-Ø-gende	(K.12-26)
cerleş-	yerleşmek. <i>cerleş-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, mevcut çatısıyla kullanılmaktadır. Bk.: <i>cerlê-*</i>	
cesür	cesur, yürekli	
	c.+Ø	(B.12-89) (B.22-29)
cet-	yetmek, ulaşmak, peşinden yetişmek. Krş.: <i>yet- I</i> , <i>yêt-</i> , <i>yış-</i>	
	1. yetmek, ulaşmak	
	c.-Ø-meli	(K.22-14) (K.22-15)
	2. yetişmek, peşinden yetişmek	
	c.-ış-Ø-amadım	(K.7-11)
	c.-ış-Ø-kendir	(K.7-11)
	c.-ış-me-zden	(K.17-36)
	c.-ış-Ø-mêge	(K.7-12)
cevat	özel isim, Cevat	
	c.+Ø	(K.4-1)
cewayır	özel isim, Cevayır	
	c.+Ø	(B.4-14)
cewes	ceviz, ceviz içi. Krş.: <i>cewez</i> , <i>cewis</i> , <i>cewiz</i> , <i>cewiż</i> , <i>cêwis</i>	
	c.+Ø	(K.16-40)
cewez	ceviz, ceviz içi. Krş.: <i>cewes</i> , <i>cewis</i> , <i>cewiz</i> , <i>cewiż</i> , <i>cêwis</i>	
	c.+Ø	(K.22-37) (K.22-38)
	c.+Ø+men	(K.16-40)
cewis	ceviz, ceviz içi. Krş.: <i>cewes</i> , <i>cewez</i> , <i>cewiz</i> , <i>cewiż</i> , <i>cêwis</i>	
	c.+Ø	(B.4-203)
cewiz	ceviz, ceviz içi. Krş.: <i>cewes</i> , <i>cewez</i> , <i>cewis</i> , <i>cewiż</i> , <i>cêwis</i>	
	c.+Ø	(B.20-39)
	c.+Ø+in	(B.4-199)
	c.+Ø+nen	(B.4-199)
cewiż	ceviz, ceviz içi. Krş.: <i>cewes</i> , <i>cewez</i> , <i>cewis</i> , <i>cewiż</i> , <i>cêwis</i>	
	c.+Ø	(B.6-51)
cez	bakır ve çinko alaşımı sarı renk metal	
	c.+Ø	(K.29-39)

cezala-*	cezalandırmak, ceza vermek. Bk.: <i>cezalan-</i> c.-n-dİR-Ø-a (K.31-26)
cezalan-	cezalandırmak, ceza vermek. <i>cezalan-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, günümüzde mevcut çatısıyla kullanılmaktadır. Bk.: <i>cezala-*</i>
cēḡk	cenk, savaş. Krş.: <i>cenk, cenḡ, cenḡk, cenḡk, cenḡk</i> c.+Ø (B.9-5) c.+Ø+ten (B.6-37) (B.7-68) (B.12-114) (B.19-4) c.+Ø+tē (B.9-5) c.+Ø+tēn (B.9-32) c.+Ø+tē (B.9-4)
cēr	yer, toprak, bastığımız yer. Krş.: <i>cer, ér II, jer, ye II, yer, yerçik, yerçiy, yerḡ, yē, yēr, yé, yēr, yērçik, yir, yör, zer</i> c.+Ø+ge (K.5-18)
cēwap	cevap, yanıt c.+Ø (B.11-35)
cēwis	ceviz, ceviz içi. Krş.: <i>cewes, cewez, cewis, cewiz, cewiz</i> c.+Ø (K.11-34)
cıḡ-	yıkmak, devirmek, düşürmek. Krş.: <i>cī-, yīK^c, yıḡ- I, yīK^c</i> c.-ıl-Ø-a (K.5-24) c.-ıl-Ø-aman (K.10-22) c.-ıl-ma-sa (K.29-37) c.-ıl-Ø-aman (K.10-22)
cıl	yıl, sene, on iki aylık dönem. Krş.: <i>ıl I, il II, jil, şıl, yıl, yil, yul</i> c.+Ø (K.23-8)
cıla-	ağlamak, gözyaşı dökmek. Krş.: <i>aḡla-, aḡlā-, aḡlı-, aḡla-, awla-, cıla-, cila-, jila-</i> c.-Ø-ḡan (K.23-36) c.-Ø-mā (K.21-8) c.-ş-Ø-tılar (K.14-15) c.-Ø-y (B.12-169) (K.3-26) (K.17-22) (K.17-24) (K.22-17) (K.23-9) c.-Ø-yma (K.22-24)
cıllı	sıcak, ılık. Krş.: <i>cıllıçık, cıllı, cıllı</i> c.+Ø (K.1-58) (K.23-38)
cıllıçık	sıcak, ılık, sıcacık. Krş.: <i>cıllı, cıllı, cıllı</i> c.+Ø (B.12-163)
cıllı	sıcak, ılık. Krş.: <i>cıllı, cıllıçık, cıllı</i> c.+Ø (K.1-35)
cıllı	sıcak, ılık. Krş.: <i>cıllı, cıllıçık, cıllı</i> c.+Ø (K.1-35)
cımāḡşam	haftanın Perşembe günü c.+Ø (B.16-32)
cımırta	yumurta, tavuk yumurtası. Krş.: <i>cımırta, cımıta, cımırta, cımırta,</i>

	<i>cumurtıĝ, cumurtıĝ, ŝumurta, yımurta, yımurtay, yŭmurta</i>
	c.+Ø (K.16-32) (K.16-35) (K.18-33)
	c.+Ø+man (K.16-15) (K.22-35)
	c.+Ø+sın (K.22-24)
cımsaĥ	yumuşak, yumuşak dokulu, katı karşıtı. Krş.: <i>yımşaK, yımŝāK, yımşaK</i>
	c.+Ø (K.23-38)
cımŝaKlıĝ	yumuŝaklık, yumuşak olma durumu
	c.+Ø+ı (K.1-15)
cır	yır, tŭrkŭ, naĝme
	c.+Ø (K.23-8)
cır-la-	şarkı sŭylemek. Krş.: <i>yır-la-, yırlā-, yır-la-, yır-la-</i>
	c.-Ø-y (K.1-88) (K.1-93)
	c.-Ø-yım (B.4-248)
cırt	cart, sert bir şey yırtılırken ıkan bir sen
	c.+Ø (K.20-5)
cıt-	yutmak, aĝızda bulunan bir şeyi yutmak. Krş.: <i>cıt-, cut-, cŭt-, yut-</i>
	c.-Ø (K.1-36)
cĭ-	yıkmak, devirmek, dŭŝŭrmek. Krş.: <i>cıĝ-, yıĝ- I, yıK, yıK</i>
	c.-l-ma-y (K.5-24)
cĭla-	aĝlamak, gŭzyaŝı dŭkmek. Krş.: <i>aĝla-, aĝlā-, aĝlı-, aGĭla-, awla-, cĭla-, cĭla-, jĭla-</i>
	c.-Ø-dı (K.4-23)
	c.-ŝ-Ø-alar (K.4-22)
	c.-ŝ-Ø-ıp (K.11-39)
	c.-Ø-y (B.12-169) (K.21-8)
	c.-Ø-yman (K.6-11)
cĭm-	yummak, gŭzleri yummak, ŧlmek
	c.-dĭr-ıl-Ø-ĝanda (K.1-67)
	c.-Ø-ıK (K.7-8)
cĭmırta	yumurta, tavuk yumurtası. Krş.: <i>cımırta, cĭmıta, cĭmırta, cĭmırta, cumurtıĝ, cumurtıĝ, ŝumurta, yımurta, yımurtay, yŭmurta</i>
	c.+Ø (K.11-37) (K.16-21)
	c.+Ø+man (K.11-21)
cĭmıta	yumurta, tavuk yumurtası. Krş.: <i>cımırta, cĭmırta, cĭmırta, cĭmırta, cumurtıĝ, cumurtıĝ, ŝumurta, yımurta, yımurtay, yŭmurta</i>
	c.+Ø (K.16-21)
	c.+Ø+aman (K.16-21)
cĭr-	yŭrŭmek, adım atarak ilerlemek. Krş.: <i>cĭr-, cur-, cŭr-, cŭr-, yur-, yŭr-, yŭr-, yŭrŭ-, yŭr-</i>
	c.-Ø-amayman (K.2-9)
cĭt-	yutmak, aĝızda bulunan bir şeyi yutmak. Krş.: <i>cıt-, cut-, cŭt-, yut-</i>
	c.-Ø (K.1-36)
cĭber-	gŭndermek, yollamak. Krş.: <i>ceber-, cĭber-, ŝĭber-, yeber-, yiber-, yibēr-,</i>

	<i>yĭber-</i> , <i>yĭbĕr-</i>	
	c.-Ø-e	(K.17-24) (K.17-26)
cĭgĭt	yĭgit, delikanlı	
	c.+ler+ĭn	(K.22-13)
cĭr-	yürümek, adım atarak ilerlemek. Krş.: <i>cĭr-</i> , <i>cur-</i> , <i>cür-</i> , <i>cür-</i> , <i>yur-</i> , <i>yür-</i> , <i>yürü-</i> , <i>yür-</i>	
	c.-Ø-er	(K.23-14)
	c.-Ø-ĭşim	(K.21-16)
cĭyĭn	düğün, evlenme töreni. Krş.: <i>ciyin</i>	
	c.+nar+da	(K.29-21)
cĭmırta	yumurta, tavuk yumurtası. Krş.: <i>cımırta</i> , <i>cĭmırta</i> , <i>cĭmita</i> , <i>cĭmırta</i> , <i>cumurtıĭ</i> , <i>cumurtıĭ</i> , <i>şımırta</i> , <i>yımırta</i> , <i>yımirtay</i> , <i>yŭmırta</i>	
	c.+Ø	(K.18-31)
ci-	toplamak, yığmak, ortaya yığmak, bir araya getirmek. Krş.: <i>ciy-</i> , <i>cĭ-</i> , <i>cĭy-</i> , <i>jĭ-</i> , <i>yĭĭ- II</i> , <i>yĭĭ-</i> , <i>yig-</i>	
	c.-Ø-dĭn	(K.21-18)
	c.-Ø-ĭan	(B.2-70) (B.4-176)
	c.-Ø-ĭanım	(B.3-171)
	c.-Ø-ĭanıĭ	(B.3-171)
	c.-Ø-maĭa	(K.26-14)
	c.-Ø-mā	(B.2-71) (B.18-14) (B.18-15)
cĭla-	aĭlamak, gözyaşı dökmek. Krş.: <i>aĭla-</i> , <i>aĭlā-</i> , <i>aĭlı-</i> , <i>aĭla-</i> , <i>awla-</i> , <i>cĭla-</i> , <i>cĭla-</i> , <i>jĭla-</i>	
	c.-Ø-p	(K.23-8)
cĭn	yün kumaş, yünden yapılmış. Krş.: <i>yün</i>	
	c.+ner+i	(B.17-17)
cĭp	ip, iplik. Krş.: <i>yib</i> , <i>yip II</i>	
	c.+Ø	(K.23-31)
cĭřtir-	evi toplamak, temizlik yapmak. Krş.: <i>yĭĭřtir-</i>	
	c.-Ø-ip	(B.18-49)
cĭvar	civar, yanında	
	c.+Ø+ında	(K.26-3) (K.26-12)
cĭy-	toplamak, yığmak, ortaya yığmak, bir araya getirmek. Krş.: <i>ci-</i> , <i>cĭ-</i> , <i>cĭy-</i> , <i>jĭ-</i> , <i>yĭĭ- II</i> , <i>yĭĭ-</i> , <i>yig-</i>	
	c.-Ø-a	(B.2-71) (B.4-163) (B.17-50) (B.21-18)
	c.-Ø-acaK	(B.16-43)
	c.-Ø-amis	(B.17-52)
	c.-Ø-ar	(B.19-7)
	c.-Ø-az	(B.19-28)
	c.-Ø-dĭlar	(B.17-9)
	c.-Ø-dĭm	(K.21-16)
	c.-Ø-di	(B.10-49)
	c.-Ø-ĕdik	(B.2-73)

	c.-Ø-ğan	(B.21-17)
	c.-Ø-imında	(K.16-4)
	c.-Ø-ip	(B.2-124) (B.3-129) (B.11-29) (B.18-23) (K.10-9) (K.23-8)
	c-İL-Ø-a	(B.2-181) (B.3-210) (B.3-215) (B.11-34)
	c.-İŞ-Ø-amız	(B.3-166)
ciyer	ciğer, kara ciğer	
	c.+Ø+İMİZİN	(K.17-44)
ciyez	çeyiz, gelin için hazırlanan her türlü eşya. Krş.: <i>ciyiz, çeyiz</i>	
	c.+ler	(B.4-141)
ciyin	düğün, evlenme töreni. Krş.: <i>ciyín</i>	
	c.+Ø	(B.14-10) (K.1-101)
	c.+nar	(B.6-48)
	c.+Ø+ni	(B.14-11)
ciyiz	çeyiz, gelin için hazırlanan her türlü eşya. Krş.: <i>ciyez, çeyiz</i>	
	c.+ler+İNden	(K.26-39)
ciyir-	kıvırmak, kırıştırmak, buruşturmak, beğenmemek	
	c.-Ø-İK	(K.1-37)
cī-	toplamak, yığmak, ortaya yığmak, bir araya getirmek. Krş.: <i>ci-, ciy-, cīy-, jī-, yığ- II, yığ-, yig-</i>	
	c.-Ø-ĞANım	(B.19-38)
	c.-Ø-maĞa	(B.16-42)
	c.-Ş-in-Ø-ip	(B.21-4)
cīber-	göndermek, yollamak. Krş.: <i>ceber-, cīber-, sīber-, yeber-, yiber-, yibēr-, yīber-, yībēr-</i>	
	c.-Ø-dı	(B.2-124) (B.2-126)
	c.-Ø-dıK	(B.2-204)
	c.-Ø-dıK	(B.2-203)
	c.-Ø-dım	(B.2-123)
	c.-Ø-dıK	(B.2-203)
	c.-Ø-dı	(K.19-7) (K.23-27)
	c.-Ø-dİler	(B.7-21) (K.15-24) (K.15-27)
	c.-Ø-e	(K.18-3)
	c.-Ø-edİR	(K.18-4)
	c.-Ø-eler	(K.18-4) (K.18-5)
	c.-Ø-esin	(K.18-25)
	c.-Ø-genner	(B.2-249)
	c.-İL-me-z	(K.1-46)
	c.-Ø-ip	(B.7-35)
	c.-me-z	(K.27-13)
cīlap	yulaf, tahıllardan yulaf	
	c.+Ø	(B.12-174)
cīlik	çilek meyvesi	

	c.+Ø	(B.10-68)
ċimırta	yumurta, tavuk yumurtası. Krş.: <i>ċimırta, ċimırta, ċimıta, ċimırta, cumırtıġ, cumurtıġ, Őimırta, yımırta, yımırtay, yımırta</i>	
	c.+Ø	(K.7-19)
ċiŷ-	toplamak, yıġmak, ortaya yıġmak, bir araya getirmek. Krş.: <i>ċi-, ċiŷ-, ċiŷ-, ĵiŷ-, yıġ- II, yıġ-, yig-</i>	
	c.-Ø-ar	(B.3-128) (B.3-134)
ċmāt	cemaat, topluluk. Krş.: <i>ċemat, ċemāt, ĵemat, ĵemāt</i>	
	c.+Ø+a	(B.11-34)
col	yol, ulaşım yolu. Krş.: <i>col, yol</i>	
	c.+Ø	(K.22-11)
	c.+lar	(K.9-12) (K.19-5)
col	yol, yolculuk, ulaşım yolu. Krş.: <i>col, yol</i>	
	c.+Ø+da	(K.1-59)
	c.+lar	(K.1-106)
corġan	yorgan, yatakta örtünmeye yarayan geniş örtü. Krş.: <i>curġān, yurġan</i>	
	c.+Ø	(K.20-32)
corıK	iyi, iyi durumda, yolunda. Bk.: <i>bır corıK</i>	
	bır c.+Ø	(B.12-190)
corıKla-	iyi olmak, iyi duruma gelmek, iyileşmek. Bk.: <i>bır corıKla-</i>	
	bır c.-n-Ø-dım	(B:22-26)
coy-	kaybetmek, yitirmek	
	c.-Ø-dı	(B.17-14) (B.17-15)
	c.-Ø-ġan	(B.19-1)
	c.-ıl-Ø-dı	(B.20-28)
	c.-ma-dım	(B.20-34)
	c.-Ø-saġ	(B.2-50)
	c.-t-Ø-acaġsıġ	(K.10-17)
	c.-t-ıl-Ø-dı	(K.31-30)
	c.-t-ıl-Ø-acaK	(K.15-42)
	c.-t-ıl-Ø-ġan	(K.15-42)
	c.-t-ıl-ma-s	(K.15-43)
ċoKla-	yoklamak, kontrol etmek	
	c.-Ø-ysın	(K.25-1)
cu-	yıkamak, suyu kullanarak temizlemek. Krş.: <i>cuv-, cuw-, cūw-, cūw-, yuw-, yū-</i>	
	c.-Ø	(K.10-10)
	c.-Ø-mā	(K.11-38)
cuġ-	faydalı olmak, sindirmek	
	c.-Ø-ar	(K.1-52)
culma-	<i>calma-</i> 'nın ikilemesi, aġızla kapmak, aġ gözlülükle yemek, hemen yutmak. Krş.: <i>calma-</i>	
	c.-Ø-p	(K.23-37)

cuma	cuma günü. Krş.: <i>cūma</i> 1. cuma günü c.+Ø (K.18-7) (K.32-9) c.+Ø+dan (K.31-19) 2. yer adı, Cuma Camisi cuma camı (B.6-60)
cumartesi	cumartesi günü c.+Ø (K.21-15)
cumurtıĝ	yumurta, tavuk yumurtası. Krş.: <i>cimirta, cimirta, cimita, cimirta, cimirta, cumurtıĝ, şimirta, yimirta, yimirtay, yūmurta</i> c.+Ø+ısın (K.1-17)
cumurtıĝ	yumurta, tavuk yumurtası. Krş.: <i>cimirta, cimirta, cimita, cimirta, cimirta, cumurtıĝ, şimirta, yimirta, yimirtay, yūmurta</i> c.+Ø+ın (K.1-17)
cur-	yürümek, adım atarak ilerlemek. Krş.: <i>cır-, cır-, cür-, cūr-, yur-, yūr-, yür-, yürü-, yūr-</i> c.-Ø-dım (B.2-64) c.-Ø-ıp (B.6-58)
curĝān	yorgan, yatakta örtünmeye yarayan geniş örtü. Krş.: <i>corĝan, yurĝan</i> c.+Ø (K.20-31)
cut-	yutmak, ağızda bulunan bir şeyi yutmak. Krş.: <i>cit-, cīt-, cūt-, yut-</i> c.-Ø-arlar (K.1-35)
cuv-	yıkamak, suyu kullanarak temizlemek. Krş.: <i>cu-, cuw-, cūw-, cūr-, yuw-, yūr-</i> c.-Ø-arār (K.5-9)
cuw-	yıkamak, suyu kullanarak temizlemek. Krş.: <i>cu-, cuv-, cūw-, cūr-, yuw-, yūr-</i> c.-Ø-a (B.2-57) (B.8-28) (K.11-38) (K.11-39) c.-Ø-alar (B.18-18) c.-Ø-atanedí (K.10-29) c.-Ø-dum (K.10-10)
cuwur-	koşmak, koşarak gelmek c.-Ø-a (K.1-85)
cūKla-	uyumak, uyku durumunda olmak. Krş.: <i>ūĝla-, yūĝla-, yuhla-, yūĝla-, yuKla-, yūĝla-, yūKla-</i> c.-ma-ssın (K.25-8)
cūr-	yıkamak, suyu kullanarak temizlemek. Krş.: <i>cu-, cuv-, cuw-, cūr-, yuw-, yūr-</i> c.-Ø-up (B.8-28)
cūma	cuma günü. Krş.: <i>cuma</i> c.+Ø (B.2-204) (K.31-15)
cūt-	yutmak, ağızda bulunan bir şeyi yutmak. Krş.: <i>cit-, cīt-, cut-, yut-</i> c.-Ø-sın (K.23-37)
cūr-	yıkamak, suyu kullanarak temizlemek. Krş.: <i>cu-, cuv-, cuw-, cūr-, yuw-, yūr-</i>

	<i>yū-</i>	
	c.-Ø-atanedí	(K.10-28)
cükle-	yüklemek, taşıta taşımak için eşya veya yük yüklemek. Krş.: <i>üklī-, yukli-, yühle-, yüklē-, yüklē-, yükli-, yüklī-, yüklī-</i>	
	c.-Ø-p	(B.1-55)
cür-	yürümek, adım atarak ilerlemek. Krş.: <i>cīr-, cır-, cur-, cūr-, yur-, yúr-, yür-, yürü-, yūr-</i>	
	c.-Ø	(B.2-117) (B.22-5)
	c.-Ø-amayım	(B.18-43)
	c.-Ø-dım	(B.2-203)
	c.-Ø-dık	(K.16-7)
	c.-Ø-dum	(B.2-81)
	c.-Ø-e	(B.18-41) (K.28-11) (K.29-29)
	c.-Ø-edım	(K.20-8)
	c.-Ø-ekē	(K.20-17)
	c.-Ø-eler	(K.11-47) (K.11-48) (K.32-5)
	c.-Ø-em	(B.10-73)
	c.-Ø-esīs	(B.6-102)
	c.-Ø-etanedí	(K.10-29)
	c.-Ø-eyler	(B.2-198) (B.2-199)
	c.-Ø-gen	(K.23-8)
	c.-Ø-gende	(K.1-85)
	c.-Ø-genine	(B.6-109)
	c.-Ø-gende	(K.23-40)
	c.-Ø-ırlerı	(K.23-8)
	c.-mē-señ	(B.18-53)
	c.-mi-y	(K.20-12)
	c.-mi-yim	(K.29-33)
	c.-mi-ymizim	(B.8-48)
	c.-Ø-se	(B.8-47)
	c.-Ø-sēñ	(B.18-53)
cüreg	yürek, kalp. Krş.: <i>cüreh, cürek, yüreçig, yüreg, yürē</i>	
	c.+Ø+ımde	(K.1-100)
cüreh	yürek, kalp. Krş.: <i>cüreg, cürek, yüreçig, yüreg, yürē</i>	
	c.+Ø+ten	(K.1-78)
cürek	yürek, kalp. Krş.: <i>cüreg, cüreh, yüreçig, yüreg, yürē</i>	
	c.+Ø	(K.1-70)
cūr-	yürümek, adım atarak ilerlemek. Krş.: <i>cır-, cır-, cur-, cür-, yur-, yúr-, yür-, yürü-, yūr-</i>	
	c.-Ø-eler	(K.18-30)
	c.-Ø-emēn	(K.23-24)
	c.-Ø-esin	(K.18-3)
	c.-Ø-gen	(K.1-106)

ç	<p>iç, dış karşıtı. Konuşma sırasında kelime başındaki ünlünün yutulması sonucunda bu şekle dönüşmektedir. Krş.: <i>ış II, iş II, iç, iş II, iç I, iş II, iç, iş II, iç II, ş</i></p> <p>ç.+Ø+e (B.11-23) (B.11-47) (B.11-68) (B.14-17) (B.19-34) (B.20-9) (B.20-10) (B.20-15) (B.20-37)</p> <p>ç.+Ø+ē (B.19-9)</p> <p>ç.+Ø+ine (B.1-72) (B.7-69) (B.22-13)</p> <p>ç.+Ø+ine (B.3-100) (B.3-181) (B.11-59) (B.22-16)</p> <p>ç.+Ø+ne (B.3-87)</p>
ça	<p>şaşıрма ünlemi</p> <p>c.+Ø (B.7-34)</p>
ça-	<p>koşmak, hızla gitmek. Krş.: <i>çap-, çā-, çāp-</i></p> <p>ç.-Ø-p (B.2-254)</p>
çadır	<p>çadır, barınak</p> <p>ç.+Ø (B.20-2)</p>
çağa	<p>çocuk, çoluk çocuk, <i>bala çağa</i>. Krş.: <i>şağa, şağa</i></p> <p>ç.+Ø (B.4-40) (K.1-9)</p> <p>ç.+Ø+m (B.12-162)</p>
çağaraK	<p>bacı, ocak bacası</p> <p>ç.+Ø (K.1-27)</p>
çağır-	<p>çağırarak, seslenmek, davet etmek. Krş.: <i>çağır-, çağır-, şahır-, şahır-, şaKır-, şaKır-</i></p> <p>1. çağırarak, davet etmek</p> <p>ç.-Ø (B.22-18)</p> <p>ç.-Ø-asıñ (B.19-44)</p> <p>ç.-Ø-dı (B.20-21) (B.22-2)</p> <p>ç.-Ø-dı (B.20-21)</p> <p>ç.-Ø-dılar (B.20-20)</p> <p>ç.-Ø-ıp (B.8-28) (B.19-42) (B.19-43) (B.22-18)</p> <p>ç.-t-Ø-a (B.13-17) (B.13-18)</p> <p>2. ezan çağırarak</p> <p>ç.-Ø-am (B.4-244)</p>
çağır-	<p>çağırarak, seslenmek, davet etmek. Krş.: <i>çağır-, çağır-, şahır-, şahır-, şaKır-, şaKır-</i></p> <p>ç.-t-Ø-ab (B.11-55)</p>
çağır-	<p>çağırarak, seslenmek, davet etmek. Krş.: <i>çağır-, çağır-, şahır-, şahır-, şaKır-, şaKır-</i></p> <p>1. çağırarak, davet etmek</p> <p>ç.-Ø-a (B.10-70) (B.11-67)</p> <p>ç.-Ø-alar (B.4-91) (B.11-38)</p> <p>ç.-Ø-e (B.5-60)</p> <p>ç.-Ø-ıp (B.1-123) (B.4-144) (B.10-69)</p> <p>ç.-Ø-ıp (B.1-123)</p>

	2. ezan çağırarak	
	ç.-Ø-am	(B.4-90) (B.4-243)
çaK-	şikayet etmek. Krş.: <i>şak</i> -	
	ç.-Ø-Kannar	(B.2-144)
çal	saçları ağarmış biri, kadınlar yaşlanmış saçları ağarmış eşlerine <i>çalum</i> derler	
	ç.+Ø-ım	(B.16-12)
çal- I	müzik çalmak. Krş.: <i>şal</i> -, <i>şal</i> -	
	ç.-Ø-a	(B.2-201) (B.3-100) (B.3-101) (B.3-216) (B.6-47) (B.13-16) (B.13-21)
	ç.-Ø-ala	(B.3-216)
	ç.-Ø-am	(B.15-13)
	ç.-Ø-dım	(B.13-20)
	ç.-dir-Ø-ıp	(B.8-25)
	ç.-Ø-ēdiler	(B.2-102)
	ç.-Ø-ğanda	(B.13-16)
	ç.-Ø-ğannan	(B.13-22)
	ç.-ın-Ø-ır	(K.1-72)
	ç.-Ø-ıp	(B.8-24)
	ç.-Ø-mā	(B.13-15)
çal- II	kesmek, biçmek	
	1. ot kesmek, biçmek, orakla ot biçmek	
	ç.-Ø-an	(B.20-19)
	ç.-Ø-dı	(B.20-18)
	ç.-Ø-dıḡ	(B.20-17)
	2. kurban kesmek	
	ç.-Ø-ēdiler	(B.2-180)
çalḡı	müzik, çalgı, çalgı aleti, enstrüman	
	ç.+Ø	(B.3-100) (B.3-215) (B.20-17)
	ç.+Ø+nen	(B.20-17)
çalḡıcı	müzük çalan biri, çalgıcı. Krş.: <i>şalḡıcı</i>	
	ç.+lar	(B.2-197)
çalı	çalı, küçük ağaç parçacıkları	
	ç.+Ø	(B.12-83) (B.13-37)
çalış-	çalışmak, herhangi bir işle uğraşmak. Krş.: <i>çalış</i> -, <i>şalış</i> -, <i>şalış</i> -, <i>şalış</i> -	
	ç.-Ø-a	(B.4-163) (B.4-181) (B.6-61) (B.6-95) (B.6-96) (B.7-36) (B.11-51) (B.12-138) (B.12-139)
	ç.-Ø-adı	(B.4-163) (B.22-4)
	ç.-Ø-am	(B.6-93)
	ç.-Ø-ardım	(B.16-6)
	ç.-Ø-arıdım	(B.16-6)
	ç.-Ø-arıdıK	(B.16-7)

ç.-Ø-ayım	(B.9-52)
ç.-Ø-á	(B.6-18)
ç.-Ø-ediler	(B.2-125)
ç.-Ø-ħan	(B.6-96) (B.22-4)
ç.-Ø-ħanı	(B.6-96)
ç.-Ø-ħanıms	(B.12-159)
ç.-Ø-ħannar	(K.20-15)
ç.-Ø-ıp	(B.3-60) (B.7-34) (B.9-42)
ç.-Ø-ır	(B.3-13) (B.3-129) (B.3-223) (B.3-224)
ç.-ma-dı	(B.1-69) (B.1-80) (B.6-3)
ç.-ma-dım	(B.12-162)
ç.-Ø-mā	(B.2-61) (B.6-15)
ç.-Ø-salar	(B.4-235)
ç.-Ø-tı	(B.4-181) (B.6-3) (B.9-32) (B.18-28) (K.20-1)
ç.-Ø-tıħ	(B.3-47)
ç.-Ø-tıK	(B.4-179)
ç.-Ø-tım	(B.1-142) (B.3-55) (B.2-56) (B.3-58) (B.3-59) (B.4-65) (B.4-72) (B.6-13) (B.6-24) (B.6-68) (B.7-13) (B.7-15) (B.9-40) (B.20-16) (K.20-11) (K.26-18) (K.26-19)
ç.-Ø-tım	(B.6-67)
çalış-	
çalışmak, herhangi bir işle uğraşmak. Krş.: <i>çalış-</i> , <i>şalış-</i> , <i>şalış-</i> , <i>şalış-</i>	
ç.-Ø-a	(B.1-152) (B.1-153) (B.2-77) (B.2-78) (B.2-132) (B.2-218) (B.4-154) (B.11-2) (K.1-13) (B.11-51)
ç.-Ø-adı	(B.1-52)
ç.-Ø-adılar	(B.1-98)
ç.-Ø-am	(B.9-46) (B.12-198)
ç.-Ø-amayım	(B.18-43)
ç.-Ø-amız	(B.12-1)
ç.-Ø-amıs	(B.2-104)
ç.-Ø-e	(B.7-7)
ç.-Ø-edım	(B.2-103)
ç.-Ø-ēdı	(B.2-95) (B.2-158)
ç.-Ø-ēdım	(B.2-103)
ç.-Ø-han	(B.1-80)
ç.-Ø-ħan	(B.11-52) (K.26-5) (K.26-13)
ç.-Ø-ħanda	(B.2-99)
ç.-Ø-ħanıms	(B.2-56)
ç.-Ø-ıb	(B.11-52)
ç.-Ø-ıp	(B.1-69) (B.2-54)
ç.-Ø-ır	(B.3-13)
ç.-ma-dı	(B.9-30) (B.18-28)
ç.-ma-dım	(B.6-67)

	ç.-Ø-maK	(B.9-40)
	ç.-Ø-mā	(B.2-165) (B.18-41)
	ç.-Ø-tı	(B.1-164) (B.2-31) (B.2-75)
	ç.-Ø-tım	(B.2-98) (B.4-65) (B.12-1) (K.6-6)
	ç.-tūr-Ø-ğannar	(B.11-53)
	ç.-Ø-Kan	(B.18-23)
	ç.-Ø-Kanğa	(K.1-65)
çamaşır	çamaşır, giysi	
	ç.+Ø	(B.20-3) (B.21-7)
çamıl	çamur, balçık. Krş.: <i>çamır, şamır</i>	
	ç.+Ø	(B.11-69)
çamır	çamur, balçık. Krş.: <i>çamıl, şamır</i>	
	ç.+Ø	(B.2-37) (B.11-59) (B.11-68)
	ç.+lar	(B.12-25)
	ç.+Ø+lı	(B.11-59) (B.12-23)
çanaḥ	tabak, kap. Krş.: <i>çanaḥ</i>	
	ç.+Ø+tan	(B.15-15)
çanaḥ	tabak, kap, küçük tabak. Krş.: <i>çanaḥ</i>	
	ç.+Ø+nen	(B.19-25)
çanta	çanta, taşıma çantası. Krş.: <i>şanta</i>	
	ç.+Ø	(B.11-23)
çap-	koşmak, hızla gitmek. Krş.: <i>ça-, çā-, çāp-</i>	
	1. koşmak, hızla ilerlemek	
	ç.-Ø-amız	(B.9-27)
	ç.-Ø-a	(B.2-47)
	ç.-Ø-ıp	(B.12-109)
	ç.-Ø-īp	(B.3-213) (B.9-26) (B.16-25) (B.22-30)
	ç.-Ø-mā	(B.12-112)
	ç.-Ø-tī	(B.1-179)
	2. koşu, koşma, at koşusu	
	ç.-Ø-iş	(B.11-54)
	ç.-īş-Ø-alar	(B.3-215)
	ç.-tūr-Ø	(B.11-69)
	ç.-Ø-uwı	(B.3-214)
çapa	çapa, toprağı işlemek için kullanılan ağaç veya demir saplı kazı aracı. Krş.: <i>çape, şapa, şapā</i>	
	ç.+Ø	(K.11-6)
çapala-	çapalamak, çapa ile çalışmak. Krş.: <i>şapala-, şapala-</i>	
	ç.-Ø-ğan	(B.18-26)
	ç.-Ø-y	(B.4-162)
	ç.-Ø-yılar	(B.11-2)
çapçağ	fiçi, çemberlerle tutturulmuş tahtalardan yapılan, yuvarlak, şişkin bir kap	

	ç.+Ø	(B.3-127)
çape	çapa, toprağı işlemek için kullanılan ağaç veya demir saplı kazı aracı. Krş.: <i>çapa, şapa, şapā</i>	
	ç.+Ø	(K.23-4)
çaphala-	koşuşmak, sürekli koşuşmak, koşuşturmak. Krş.: <i>çaphala-</i>	
	ç.-Ø-dih	(B.2-200)
çapKala-	koşuşmak, sürekli koşuşmak, koşuşturmak. Krş.: <i>çaphala-</i>	
	ç.-ş-Ø-amız	(B.10-25)
	ç.-Ø-yım	(B.9-15)
çare	çare, çözüm yolu. Krş.: <i>çaré, çáre, şare</i>	
	ç.+Ø	(B.1-56) (B.10-50) (B.13-12) (K.1-54)
	ç.+Ø+m	(B.14-24)
	ç.+Ø+sín	(B.13-12)
	ç.+Ø+si	(B.4-81)
	ç.+Ø+sĭn	(B.12-58)
	ç.+Ø+sĭne	(B.13-12)
çaré	çare, çözüm yolu. Krş.: <i>çare, çáre, şare</i>	
	ç.+Ø	(B.13-19)
	ç.+Ø+m	(B.20-30)
	ç.+Ø+me	(B.13-19)
ças	Rus., bölüm	
	ç.+Ø	(B.1-110)
	ç.+Ø+ta	(B.2-75)
çaş	genç, yaşı ilerlememiş. Krş.: <i>aş III, cas, caş I, jaş, yapyaş, yaş I</i>	
	ç.+lar+ına	(K.1-12)
çatırtaw	yer adı, dağ adı, Çatırdağ	
	ç.+Ø	(K.1-71)
çavdar	çavdar	
	ç.+Ø	(B.12-51) (B.12-174)
çay	çay, çay yapraklarının demlenmesiyle yapılan içecek	
	ç.+Ø	(B.1-71) (B.2-216) (B.4-83) (B.5-66) (B.10-75) (B.12-194)
	ç.+Ø+mı	(B.1-103)
çayır	çayır, düz ve nemli yer, çayırılık yer. Krş.: <i>çayır, çayr, şayı, şayır, şayır</i>	
	ç.+Ø	(B.10-14)
	ç.+Ø+ğı	(B.4-228)
	ç.+Ø+ı	(B.4-227)
	ç.+lar+ı	(B.4-235)
çayır	çayır, düz ve nemli yer, çayırılık yer. Krş.: <i>çayır, çayr, şayı, şayır, şayır</i>	
	ç.+Ø+ı	(B.4-232)
	ç.+Ø+ım	(B.4-233)
çaynık	Rus., çaydanlık, demlik	

	ç.+Ø+ten	(B.2-57)
çayr	çayır, düz ve nemli yer, çayırılık yer. Krş.: <i>çayır, çayır, şayı, şayır, şayır</i>	
	ç.+Ø+1	(B.4-230)
çā-	koşmak, hızla gitmek. Krş.: <i>ça-, çap-, çāp-</i>	
	ç.-Ø-p	(B.2-124)
çāp-	koşmak, hızla gitmek. Krş.: <i>ça-, çap-, çā-</i>	
	ç.-Ø-ıp	(B.3-102)
çāre	çare, çözüm yolu. Krş.: <i>çare, çarē, şare</i>	
	ç.+Ø+sin	(B.4-54)
çe	iç. Bk.: ç	
çeberek	yöresel yemek çeşidi, börek, Çiğbörek. Krş.: <i>çiberek, çibereçik, çeberek, çubereg, çuberek, çüberek, çüberēk, çüberēg, çübereg, çüberek, çüberek, çübirik, çübirek, çüwerek, çüberek, çüberek, şiberek, şiberēk, şiberek, şiborek, şiboreg, şibórek, şibörek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şibóreg, şibórek, şibörek, şibörek, şubarak, şuberek, şüberek</i>	
	ç.+Ø	(B.4-110)
çek-	çekmek, bir yöne çekmek, katlanmak. Krş.: <i>çek-, şeg-, şek-</i>	
	1. çekmek, bir şeyi kendine veya başka yöne çekmek	
	ç.-Ø-e	(B.2-213) (B.12-83)
	ç.-Ø-eler	(B.17-51)
	ç.-Ø-ē	(B.2-213)
	ç.-il-Ø	(B.22-31)
	ç.-il-Ø-di	(B.22-31)
	ç.-Ø-ıp	(B.12-36)
	ç.-Ø-ken	(B.5-96)
	ç.-Ø-sín	(K.1-27)
	2. kıyma çekmek	
	ç.-Ø-e	(B.8-57)
	ç.-Ø-ediler	(B.10-59)
	ç.-Ø-esín	(B.10-56)
	ç.-Ø-ip	(B.19-33)
	ç.-ıl-Ø-e	(B.4-186)
	ç.-ıl-Ø-gen	(B.4-186)
	ç.-Ø-ken	(B.8-57)
	3. terazide çekmek	
	ç.-Ø-e	(B.12-199)
	ç.-Ø-mēge	(B.11-5)
	ç.-me-sin	(K.1-69)
	4. güç duruma uğramak, katlanmak	
	ç.-me-dig	(B.18-43)
	ç.-me-dik	(B.12-161)
	ç.-me-dim	(B.3-74)

	ç.-Ø-tık	(B.2-188)
	5. değirmenden un çekmek	
	ç.-Ø-edi	(B.12-152)
	6. tesbih çekmek	
	ç.-Ø-ediler	(B.12-181)
	7. pişmanlık çekmek, ah çekmek	
	ah ç.-Ø-ersin	(B.12-164)
çekiş-	eziyet çekmek, sürünmek, sıkıntı çekmek. Krş.: <i>çekiş-</i> , <i>çekış-</i> , <i>çekış-</i> , <i>şegiş-</i>	
	ç.-tir-Ø-diler	(B.17-46)
çekiş-	eziyet çekmek, sürünmek, sıkıntı çekmek. Krş.: <i>çekiş-</i> , <i>çekış-</i> , <i>çekış-</i> , <i>şegiş-</i>	
	ç.-Ø-em	(B.1-168)
	ç.-Ø-ıp	(B.2-91)
	ç.-Ø-méktén	(B.9-40)
	ç.-Ø-tık	(B.2-86)
çekış-	eziyet çekmek, sürünmek, sıkıntı çekmek. Krş.: <i>çekiş-</i> , <i>çekış-</i> , <i>çekış-</i> , <i>şegiş-</i>	
	ç.-Ø-tık	(B.2-208)
çekış-	eziyet çekmek, sürünmek, sıkıntı çekmek. Krş.: <i>çekiş-</i> , <i>çekış-</i> , <i>çekış-</i> , <i>şegiş-</i>	
	ç.-Ø-ıp	(B.2-36)
çenk	çenk, savaş. Krş.: <i>çenk</i> , <i>çenk</i> , <i>çeng</i> , <i>çenk</i> , <i>çenk</i>	
	ç.+Ø+ten	(B.1-48)
çerçik	yer adı, Özbekistan'ın bir ilçesi, Çerçik. Krş.: <i>çerçik</i> , <i>çerçik</i> , <i>çirçik</i>	
	ç.+Ø	(B.2-43)
	ç.+Ø+ë	(B.3-57)
	ç.+Ø+ke	(B.2-20) (B.3-58)
	ç.+Ø+kə	(B.2-249)
	ç.+Ø+te	(B.2-24) (B.2-44) (B.3-57)
	ç.+Ø+tedı	(B.2-39)
çerçik	yer adı, Özbekistan'ın bir ilçesi, Çerçik. Krş.: <i>çerçik</i> , <i>çerçik</i> , <i>çirçik</i>	
	ç.+Ø+ko	(B.3-57)
çerçik	yer adı, Özbekistan'ın bir ilçesi, Çerçik. Krş.: <i>çerçik</i> , <i>çerçik</i> , <i>çirçik</i>	
	ç.+Ø	(B.2-209)
	ç.+Ø+e	(B.2-209)
	ç.+Ø+ke	(B.2-41)
	ç.+Ø+te	(B.2-24) (B.2-107)
	ç.+Ø+temiz	(B.2-248)
	ç.+Ø+ten	(B.2-20)
çerez	Rus., içinden	
	ç.	(B.1-22)
çerik	çeyrek, dörtte biri	

	ç.+Ø	(K.26-36)
çernama	yöresel yemek çeşidi, kalın krep gibi, çırlama. Krş.: <i>çırlama</i>	
	ç.+Ø	(B.1-97)
çervoni	yer adı, Kırım'ın bir köyü, Çervonnoye	
	ç.+Ø	(B.7-71)
çeş	çeşit, çeşitli, türlü. Krş.: <i>çeşit, çeşit, çeşit, şeşit</i>	
	ç.+Ø	(B.4-151)
çeşit	çeşit, çeşitli, türlü. Krş.: <i>çeş, çeşit, çeşit, şeşit</i>	
	ç.+Ø	(K.4-14)
çeşit	çeşit, çeşitli, türlü. Krş.: <i>çeş, çeşit, çeşit, şeşit</i>	
	ç.+Ø	(B.3-124) (B.3-125) (K.4-9) (K.15-18)
çeşit	çeşit, çeşitli, türlü. Krş.: <i>çeş, çeşit, çeşit, şeşit</i>	
	ç.+Ø	(B.1-160) (B.1-175) (B.2-212) (B.3-214) (B.4-141) (B.12-16)
çeşme	çeşme, su çeşmesi. Krş.: <i>çeşme, çeşme</i>	
	c.+Ø	(K.24-5)
çeşme	çeşme, su çeşmesi. Krş.: <i>çeşme, çeşme</i>	
	ç.+Ø+ge	(B.20-23)
çet	kenar, taraf. Krş.: <i>çetçi, çet</i>	
	1. kenar, bir şeyin kenarı	
	ç.+Ø+e	(B.22-31)
	ç.+Ø+i	(B.12-57) (B.12-67)
	ç.+Ø+in	(K.1-23)
	ç.+Ø+in	(K.2-4)
	ç.+Ø+ke	(B.12-74)
	ç.+ler+in	(B.8-78)
	ç.+Ø+ne	(B.2-27)
	2. taraf	
	ç.+Ø+inden	(B.22-11)
	ç.+Ø+tte	(B.1-39) (B.1-42) (B.2-214) (B.2-215)
	ç.+Ø+ten	(B.1-37)
çetçi	kenar, kenarcık, taraf, küçük kenar. Krş.: <i>çet, çet</i>	
	ç.+Ø+nē	(B.2-210)
çevir-	çevirmek, tercüme etmek. Krş.: <i>çevir-, çewir-, çewir-</i>	
	ç.-Ø-dim	(K.1-3)
çevir-	çevirmek, döndürmek. Krş.: <i>çevir-, çewir-, çewir-</i>	
	ç.-Ø-gen	(B.12-124)
çewir-	çevirmek, yönetmek, idare etmek. Krş.: <i>çevir-, çevir-, çewir-</i>	
	ç.-Ø-ıp	(B.5-114)
çewir-	çevirmek, döndürmek. Krş.: <i>çevir-, çevir-, çewir-</i>	
	ç.-Ø-e	(B.18-9)
çewre	çevre, etraf	

	ç.+Ø+si	(B.12-173)
çeyiz	çeyiz, gelin için hazırlanan her türlü eşya. Krş.: <i>ciyez, ciyiz</i>	
	ç.+ler+ından	(K.26-39)
çē	iç. Bk.: ç	
çek-	çekmek, bir şeyi kendine veya başka tarafa çekmek. Krş.: <i>çek-, şeg-, şek-</i>	
	ç.-Ø-ıp	(B.6-87)
çeşme	çeşme, su çeşmesi. Krş.: <i>çeşme, çeşme</i>	
	ç.+Ø	(B.7-65)
çēt	taraf, kenar. Krş.: <i>çet, çetçi</i>	
	ç.+Ø+ten	(K.1-27)
çıbn	sinek, kanatlı böcek	
	ç.+Ø	(B.1-170) (B.13-26)
	ç.+Ø+nı	(B.1-169) (B.13-27)
çıh-	çıkmaq, dışarı çıkmak, yukarı çıkmak. Krş.: <i>çık-, çıkK-, çıt-, çığ-, çih-, çikK-, sığ-, sıkK- II, siğ-, şığ-, şih-, şikK-, şığ-, şih-, şikK-, şığ-, şikK-, şih-, şikK-, şığ-, şih-, şikK-, şığ-</i>	
	1. çıkmak, çıkarmak	
	ç.-Ø	(B.18-25)
	ç.-Ø-ar	(B.3-102)
	ç.-ar-Ø-ar	(B.3-127)
	ç.-ar-Ø-adık	(B.1-35)
	ç.-ar-Ø-am	(B.19-36)
	ç.-ar-Ø-dılar	(B.10-14)
	ç.-ar-Ø-ğan	(B.4-201)
	ç.-ar-ıl-Ø-a	(K.26-6)
	ç.-ar-Ø-ıp	(B.7-33)
	ç.-ar-Ø-mā	(B.6-115)
	ç.-Ø-ħan	(B.7-64)
	ç.-Ø-ıp	(B.19-19) (B.19-22)
	ç.-Ø-ıp	(B.3-49)
	ç.-Ø-mağā	(B.4-105)
	ç.-ma-y	(B.1-43) (B.8-8) (B.10-52)
	ç.-Ø-sa	(K.1-48)
	ç.-Ø-sam	(B.3-140)
	ç.-Ø-tı	(B.2-76) (B.2-244) (B.2-254) (B.3-7) (B.3-201) (B.7-50) (B.7-53) (B.9-17) (B.14-9) (B.17-37) (B.18-25) (B.22-13)
	ç.-Ø-tıħ	(B.2-38) (B.15-17) (B.15-27) (B.22-25) (B.22-28)
	ç.-Ø-tık	(B.17-4)
	ç.-Ø-tık	(B.21-4) (B.22-31)
	ç.-Ø-tılar	(B.17-44)

ç.-Ø-tım	(B.3-17) (B.3-55) (B.6-68) (B.13-19) (B.15-11)
ç.-Ø-tıK	(B.12-142)
ç.-Ø-tılar	(B.10-25) (B.17-9) (B.17-18)
ç.-Ø-tım	(B.15-12)
ç.-Ø-tım	(B.15-12)

2. çık- tasviri fiil

töküp ç.-Ø-a	(B.4-197)
sepip ç.-Ø-alar	(B.4-188)
toğıp ç.-Ø-asıñ	(B.4-203)
taşlap ç.-Ø-sa	(B.10-42)
olıp ç.-Ø-tı	(B.5-103)
kēp ç.-Ø-tıñ	(B.13-34)
kēp ç.-Ø-tıK	(B.13-42) (B.22-31)
barıp ç.-Ø-tıK	(B.4-39)
yürüp ç.-Ø-tım	(B.20-36)
barıp ç.-Ø-tığ	(B.4-51)
aytıp ç.-Ø-tılar	(B.17-41)

3. çıkmak, alıp çıkmak, çıkarmak. Büzülme, ulanma ve kaynaşma sonucunda bu şekli almıştır. Bk.: **ap çih-**

ap ç.-Ø-a	(B.8-27)
-----------	----------

çiharı

dış çevre, dış yer, dışarı. Krş.: <i>dış, tış, tışār, tışar, tışarı, tışāri, tışār</i>	
ç.+Ø	(B.12-70) (B.19-15) (B.19-19)

çık-

çıkmaq, yükseğe çıkmak. Krş.: <i>çih-, çik-, çit-, çığ-, çih-, çik-, sığ-, sık- II, sığ-, sığ-, sıh-, sık-, sığ-, sıh-, şik-, şığ-, şik-, şığ-, şik-, şığ-, şih-, şik-, şığ-</i>	
ç.-Ø-tı	(B.10-22)

çik-

çıkmaq, binmek, yükseğe çıkmak. Krş.: <i>çih-, çik-, çit-, çığ-, çih-, çik-, sığ-, sık- II, sığ-, sığ-, sıh-, sık-, sığ-, sıh-, şik-, şığ-, şik-, şığ-, şih-, şik-, şığ-</i>	
--	--

1. çıkmak. Krş.: *sık-*

ç.-Ø	(B.12-128)
ç.-Ø-a	(B.7-42) (B.8-58) (B.12-106) (B.13-12) (B.13-24) (B.13-25)
ç.-ar-Ø-a	(B.5-68)
ç.-ar-Ø-a	(B.6-99)
ç.-ar-Ø-dı	(B.13-44)
ç.-ar-ıl-Ø-a	(K.26-7)
ç.-ar-Ø-ıp	(B.16-42)
ç.-ar-Ø-mağ	(K.26-9)
ç.-ar-Ø-mā	(B.1-65) (B.13-44)
ç.-ar-Ø-ım	(B.12-23)
ç.-Ø-ıp	(B.12-177)
ç.-Ø-ıñ	(B.21-3)

ç.-Ø-Kan	(B.1-111) (B.2-1) (B.2-30) (B.4-98) (B.6-102) (B.12-25) (B.18-56)
ç.-Ø-Kanda	(B.6-101) (B.12-165) (B.12-195) (B.18-56)
ç.-Ø-Kannar	(B.12-85)
ç.-ma-dım	(B.1-181)
ç.-ma-sın	(B.13-10)
ç.-ma-z	(B.5-30)
ç.-Ø-mā	(B.1-70) (B.1-71)
ç.-Ø-sa	(K.1-48)
ç.-Ø-tı	(B.12-18) (B.16-23)
2. başlatmak	
ç.-ar-Ø-lar	(B.6-88)
3. bir yere binmek	
ç.-Ø-alar	(B.1-63)
4. yayımlamak	
ç.-ar-Ø-a	(B.6-99)
ç.-Ø-caK	(B.6-99)
5. evlenmek	
akayğa ç.-Ø-Kan	(B.12-162)
aKaya ç.-Ø-tı	(B.1-163)
aKaya ç.-Ø-tım	(B.12-161)
6. çık- tasviri fiili	
osıp ç.-Ø-Kan	(B.13-20)
çapalağan ç.-Ø-Kan	(B.18-26)
keldi/kelip ç.-Ø-tı	(B.1-67) (B.1-68) (B.1-87)
Kürdüm ç.-Ø-tım	(B.1-140)
çıkKur	çukur, aşağı çökmüş yer. Krş.: <i>çuKır, çuKur, çühur, çühür, çüKur</i>
ç.+Ø	(B.12-116)
çın I	mani, eskiden halk arasında düğünlerde söylenen mani. Krş.: <i>şın I, şin, şin I</i>
ç.+Ø	(B.8-35)
ç.+nar	(B.8-35)
çın II	için, +dAn dolayı. Bk.: <i>abın çın, un çın, on çın</i> . Krş.: <i>çin, çuñ, çün, için, işin, iştā, iştān, işun, iştān, içün, içün, için, işin, işün, şin, şün, uşün, uçün, uşün, úşün, üçün, üçün, üşün, üşün</i>
abın ç.+Ø	(B.21-11)
un ç.+Ø	(B.4-243)
on ç.+Ø	(B.6-61) (B.8-45)
çınla-	çınlamak, yankı çıkarmak. Krş.: <i>şınna-, şin-</i>
ç.-Ø-r	(B.12-183)
ç.-Ø-sın	(B.18-36)
çıplaK	çıplak, üstünde giysi olmayan hali. Krş.: <i>çuplah, çuplaK</i>

	ç.+Ø	(B.18-47)
çirah		mum, parafinden yapılmış aydınlatma aracı. Krş.: <i>çirah</i>
	ç.+Ø	(B.14-2)
	ç.+Ø+1	(B.14-3)
çiraK		kırmızı bir bez üzerine dizilen pamuk parçaların yakılma işleminin adı
	ç.+Ø	(B.14-24)
çırımçıl		şekerleme, kısa uyku, küçültme fonksiyonunda
	ç.+Ø	(K.1-50)
çırlama		yöresel yemek çeşidi, kalın krep gibi, çırlama. Krş.: <i>çernama</i>
	ç.+Ø	(B.1-95)
çırpı		çırpı, dal, budak parçaları
	ç.+Ø	(B.2-19) (B.13-37)
çıt-		çıkmaq, dışarı çıkmak. Krş.: <i>çih-, çik-, çik-, çig-, çih-, çik-, sıg-, sık- II, sıg-, sıg-, sıh-, sık-, şig-, şih-, şik-, şig-, şik-, şig-, şik-, şig-, şih-, şik-, şig-, şik-, şig-, şih-, şik-, şig-, şik-</i>
	ç.-Ø-tık	(B.1-76)
çığ-		çıkmaq, dışarı çıkmak. Krş.: <i>çih-, çik-, çik-, çit-, çih-, çik-, sıg-, sık- II, sıg-, sıg-, sıh-, sık-, şig-, şih-, şik-, şig-, şik-, şig-, şik-, şig-, şih-, şik-, şig-, şih-, şik-, şig-</i>
	ç.-Ø-a	(K.8-11)
çih-		çıkmaq, çıkarmak. Krş.: <i>çih-, çik-, çik-, çit-, çig-, çik-, sıg-, sık- II, sıg-, sıg-, sıh-, sık-, şig-, şih-, şik-, şig-, şik-, şig-, şik-, şig-, şih-, şik-, şig-</i>
	1. çıkmaq, dışarı çıkmak, yükseğe çıkmak. Krş.: <i>şik-</i>	
	ç.-Ø-a	(B.10-42)
	ç.-Ø-am	(B.10-73)
	ç.-Ø-amay	(B.2-120)
	ç.-Ø-an	(B.2-245)
	ç.-ar-Ø-a	(B.4-110)
	ç.-ar-Ø-alar	(B.11-65)
	ç.-ar-Ø-asın	(B.4-201)
	ç.-ar-Ø-dı	(B.3-185) (B.3-187) (B.11-74)
	ç.-ar-Ø-dılar	(B.2-13) (B.4-176)
	ç.-ar-Ø-ıp	(B.2-9) (B.4-111) (B.11-41)
	ç.-ar-Ø-ıñ	(B.11-63)
	ç.-ar-Ø-ma	(B.3-201)
	ç.-ar-ma-z	(B.2-246)
	ç.-ar-Ø-sam	(B.1-182)
	ç.-ar-Ø-tı	(B.3-204)
	ç.-Ø-asıñ	(B.3-167)
	ç.-ā-Ø-rım (<-a çatı eki)	(B.12-27)
	ç.-Ø-ēdik	(B.2-100)
	ç.-Ø-ıp	(B.3-34)
	ç.-Ø-ıp	(B.8-17) (B.9-22)

	ç.-ma-saᅇ	(B.12-129)
	ç.-Ø-tı	(B.2-12)
	ç.-Ø-tıᅇ	(B.2-244)
	ç.-Ø-tıᅇ	(B.10-14)
	ç.-Ø-tım	(B.2-189) (B.4-70)
	ç.-Ø-tıᅇlar	(B.2-15)
	2. çık- tasviri fiili	
	taᅇlap ç.-Ø-a	(B.10-42)
	tizip ç.-Ø-a	(B.10-66)
	tégizlep ç.-Ø-asıᅇ	(B.4-202)
	kēp ç.-Ø-tıᅇ	(B.4-72)
	yasap ç.-Ø-tıᅇlar	(B.2-218)
çık-	çıkᅇmak, çıkarmak. Krᅇ.: <i>çih-, çik-, çikē, çit-, çig-, çih-, sıg-, sıkē II, siᅇg-, ᅇiᅇg-, ᅇih-, sıkē, ᅇig-, ᅇih-, ᅇikē, ᅇig-, ᅇikē, ᅇig-, ᅇih-, ᅇikē, ᅇig-</i>	
	1. çıkᅇmak , bir yerden veya bir yere çıkᅇmak. Krᅇ.: <i>sıkē-</i>	
	ç.-Ø-a	(B.1-60) (B.1-61) (B.12-154)
	ç.-Ø-alar	(B.11-2)
	ç.-Ø-amayım	(B.22-6)
	ç.-Ø-an	(B.12-37)
	ç.-ar-Ø-acam	(B.12-36)
	ç.-ar-Ø-alar	(B.1-66)
	ç.-ar-Ø-am	(B.1-182)
	ç.-ar-Ø-dı	(B.13-44) (B.14-20)
	ç.-ar-Ø-dıᅇlar	(B.1-66)
	ç.-ar-Ø-ıᅇ	(B.12-66)
	ç.-Ø-asıs	(B.6-104)
	ç.-Ø-ēdīᅇler	(B.2-177)
	ç.-Ø-ıᅇ	(B.6-21)
	ç.-Ø-ıᅇ	(B.1-109) (B.5-12) (B.22-25)
	ç.-Ø-ıᅇ kerek	(B.13-25)
	ç.-Ø-ıᅇ	(B.3-103) (B.3-139)
	ç.-ma-sın	(B.2-126)
	ç.-Ø-tı	(B.1-151) (B.1-164)
	ç.-Ø-tım	(B.1-150) (B.12-127)
	ç.-Ø-kān	(B.1-136) (B.2-255) (B.2-256) (B.4-107) (B.10-60) (B.12-27)
	2. yayıᅇmlamak	
	ç.-ar-Ø-açaᅇklar	(B.8-10)
	ç.-Ø-kān	(B.6-113)
	3. bir ᅇey söylemek, ses çıkarmak	
	ç.-ar-Ø-mā	(B.12-64) (B.12-164)
	4. çık- tasviri fiili	

	barıp ç.-ıl-Ø-a	(B.5-65)
	alıp ç.-Ø-ıp	(B.5-111)
	alıp ç.-Ø-ıp	(B.5-103)
	Kurup ç.-Ø-tım	(B.1-150)
	osip ç.-Ø-Kan	(B.13-14)
	kəlíp ç.-Ø-Kan	(B.2-252)
çin	için, +dAn dolayı. Krş.: <i>çın II, çuñ, çün, içün, işin, işta, iştan, işun, iştan, içün, içün, için, işin, işün, şın, şün, uşun, uçün, ũşun, úşun, üçün, üçün, ũşun, ũşun</i>	
	ç.+Ø	(B.4-243)
çirah	mum, parafinden yapılmış aydınlatma aracı. Krş.: <i>çirah</i>	
	ç.+lar	(B.14-9) (B.14-10)
çisla	Rus., ayın kaçınıcı günü	
	ç.	(B.4-25)
çitirmannıK	çalılık bir yer, çalısı çok olan yer. Krş.: <i>çitirmannıK</i>	
	ç.+Ø	(B.12-83)
çitirmannıK	çalılık bir yer, çalısı çok olan yer. Krş.: <i>çitirmannıK</i>	
	ç.+Ø	(B.12-70)
çi	çiğ, pişmemiş. Krş.: <i>çi</i>	
	ç.+Ø	(B.8-55) (B.8-93)
çiberek	yöresel yemek çeşidi, börek, Çiğbörek. Krş.: <i>çeberek, çibereçik, çoberek, çubereg, çuberek, çüberək, çüberək, çüberək, çüberək, çüberək, çüberək, çübirik, çübirek, çüwerek, çüberek, çüberek, şiberek, şiberək, şiberek, şiborek, şibóreg, şibórek, şibörek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şibóreg, şibórek, şibörek, şibörek, şubarak, şuberek, şüberek</i>	
	ç.+Ø	(B.4-193) (B.10-54)
	ç.+Ø+in	(B.8-55)
çiftlik	çiftlik, tarım yapılan ve hayvan yetiştirilen geniş arazi	
	ç.+Ø	(K.14-3)
çin	yer adı, Çin	
	ç.+Ø+deği	(K.15-48)
çingene	çingene. Krş.: <i>şingene, şingene, şingene</i>	
	ç.+ler+ı	(B.12-75)
çip	çift, iki tekten oluşan çift	
	ç.+Ø	(K.26-37)
çipi	çekik gözlü. Krş.: <i>şipiy</i>	
	ç.+Ø	(K.14-11)
çirçik	yer adı, Özbekistan'ın bir ilçesi, Çerçik. Krş.: <i>çerçik, çerçik, çerçik</i>	
	ç.+Ø+ın	(B.7-73)
çisla	Rus., tarih, rakam	
	ç.+Ø+nı	(B.4-12)
çisti	Rus., temiz	

çitiri	ç. Rus., dört	(B.1-183)
çitiri	ç. Rus., dört	(B.11-4)
çitvörtü	ç. Rus., dördüncü	(B.4-221)
çiyha-	ç. çalkalamak, durulamak. Krş.: <i>şayha-</i>	(B.3-38)
çiyir	ç.-Ø-y darma dağın, perişan	(B.3-179)
çi	péyir ç.+Ø çiğ, pişmemiş. Krş.: <i>çi</i>	(B.2-232)
çiber	ç.+Ø marifetli, usta	(K.1-19)
çibereçik	ç.+Ø yöresel yemek çeşidi, börek, <i>Çiğbörek</i> , küçücük çigbörek. Krş.: <i>çeberek, çiberek, çöberek, çubereg, çuberek, çüberek, çüberək, çübereg, çübereg, çüberek, çüberek, çübirik, çübirek, çüwerek, çüberek, çüberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiborek, şibóreg, şibórek, şibörek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şibórek, şibóreg, şibórek, şibörek, şibörek, şibörek, şubarak, şuberek, şüberek</i>	(B.8-89)
çimçikle-	ç.+ler+den çimdiklemek	(B.8-89)
çipçeçik	ç.-Ø-dí civciv, tavuk yavrusu, küçücük civciv. Krş.: <i>şipşe, şipşe, şipşe</i>	(B.22-12)
çirkîn	ç.+ler+im çirkin, güzel karşıtı	(B.19-36)
çisla	ç.+Ø+ce Rus., ayın günü	(B.11-60)
çiş	ç. diş, çene kemiklerinin üstünde dizili dişlerden her biri. Krş.: <i>tış</i>	(B.4-36)
	ç.+Ø+ım	(B.3-201)
	ç.+ler+ı	(B.1-182)
	ç.+ler+ımı	(B.3-204)
	ç.+ler+ımını	(B.1-182)
	ç.+ler+ımın	(B.3-200)
ço	Rus., ne	
	ç.	(B.6-97)
çoban	çoban, koyun, keçi ve inek sürülerini otlatan kimse. Krş.: <i>şöbän</i>	
	ç.+Ø	(B.12-91) (K.1-73)
	ç.+Ø+ın	(B.14-1)
çobannık	çobanlık, çobanın yaptığı iş	
	ç.+Ø	(B.1-15)

çoğ	çok, fazla. Krş.: <i>çoh, çoh, çok, çoK, çōh, çōh, çōK, çøh, şöh, soK</i> ç.+Ø (B.2-93) (B.4-169) (B.4-178) (B.13-8)
çoh	çok, fazla. Krş.: <i>çoğ, çoh, çok, çoK, çōh, çōh, çōK, çøh, şöh, soK</i> ç.+Ø (B.2-97) (B.2-183) (B.2-205) ç.+Ø+tı (B.1-51)
çoh	çok, fazla. Krş.: <i>çoğ, çoh, çok, çoK, çōh, çōh, çōK, çøh, şöh, soK</i> ç.+Ø (B.1-105) (B.2-107) (B.2-182) (B.2-224) (B.3-147) (B.3-152) (B.3-207) (B.4-73) (B.4-146) (B.4-157) (B.4-165) (B.4-166) (B.4-242) (B.4-244) (B.4-246) (B.4-247) (B.5-23) (B.5-53) (B.7-38) (B.9-34) (B.20-2) (B.20-5) (B.20-12) (B.20-26) (K.10-24) ç.+Ø+ça (B.5-78) (B.5-88) ç.+Ø+ha (B.19-11) ç.+Ø+sı (B.2-260) (B.4-82) (B.5-67) (B.7-81) ç.+Ø+tan (B.3-147) (B.19-38)
çok	çok, fazla. Krş.: <i>çoğ, çoh, çoh, çoK, çōh, çōh, çōK, çøh, şöh, soK</i> ç.+Ø (K.27-18)
çoK	çok, fazla. Krş.: <i>çoğ, çoh, çoh, çok, çōh, çōh, çōK, çøh, şöh, soK</i> ç.+Ø (B.1-100) (B.1-122) (B.1-134) (B.1-182) (B.1-183) (B.1-187) (B.2-59) (B.2-92) (B.2-93) (B.2-97) (B.2-203) (B.2-261) (B.3-193) (B.3-210) (B.4-164) (B.4-192) (B.5-28) (B.5-89) (B.6-22) (B.6-33) (B.6-37) (B.6-40) (B.6-55) (B.6-56) (B.6-65) (B.6-70) (B.6-105) (B.6-116) (B.7-1) (B.7-53) (B.8-32) (B.8-45) (B.9-48) (B.11-6) (B.12-164) (B.12-169) (B.12-200) (B.13-13) (B.18-17) (B.18-39) (K.26-1) (K.26-4) (K.26-5) (K.26-41) (K.26-43) ç.+Ø+ı (B.4-35) ç.+lar+ı (B.5-57) ç.+Ø+mıs (B.10-64) ç.+Ø+sı (B.6-21) (B.6-52)
çoKraK	çeşme, pınar, su pınarı ç.+Ø (B.13-36)
çora	özel isim, kahraman Çorabatır (Keloğlan gibi). Krş.: <i>çorabatur, şora, şorabatur</i> ç.+Ø (K.17-15)
çorabatur	özel isim, kahraman Çorabatır (Keloğlan gibi). Krş.: <i>çora, şora, şorabatur</i> ç.+Ø (K.17-30) ç.+Ø+ın (K.17-31) (K.17-39) ç.+Ø+mı (K.17-15)
çornı	Rus., siyah ç.+Ø (B.2-45)

çort	Rus., şeytan ç.+Ø (B.4-217) (B.4-218)
çota	Rus., bir şey ç. (B.2-115)
çõh	çok, fazla. Krş.: <i>çoğ, çoh, çoh, çok, çok, çõh, çõK, çeh, şö, şok</i> ç.+Ø (B.3-181)
çõh	çok, fazla. Krş.: <i>çoğ, çoh, çoh, çok, çok, çõh, çõK, çeh, şö, şok</i> ç.+Ø (B.2-114) (B.3-1) (B.3-180) (B.5-71) (B.7-92) (B.16-12) ç.+Ø+sı (B.5-67)
çõK	çok, fazla. Krş.: <i>çoğ, çoh, çoh, çok, çok, çõh, çõh, çeh, şö, şok</i> ç.+Ø (B.1-111) (B.1-185) (B.15-20)
çõrnı	Rus., kap kara ç. (B.2-45)
çöl	çöl, susuz ve ıssız geniş arazi. Krş.: <i>çöl, şol, şol, şöl, şöl, şöl</i> ç.+ler+ı (B.1-24)
çöberek	yöresel yemek çeşidi, börek, Çiğbörek. Krş.: <i>çeberek, çiberek, çibereçik, çubereg, çuberek, çuberek, çüberek, çubereg, çübereg, çüberek, çüberek, çübirik, çübirek, çüwerek, çüberek, çüberek, şiberek, şiberék, şiberek, şiborek, şiboreg, şibórek, şibörek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şubarak, şuberek, şüberek</i> ç.+Ø (B.1-142) ç.+Ø+nı (B.3-74)
çoh	çok, fazla. Krş.: <i>çoğ, çoh, çoh, çok, çok, çõh, çõh, çõK, şö, şok</i> ç.+Ø+ça (B.5-80)
çöl	çöl, susuz ve ıssız geniş arazi. Krş.: <i>çöl, şol, şol, şöl, şöl, şöl</i> ç.+Ø (B.4-208) (B.11-22) (B.11-26) (K.26-13) ç.+ler (B.20-30) ç.+ler+ge (B.16-42) ç.+ler+inde (B.12-165)
çöl-	çömelmek, toprakları üzerine oturmak ç.-Ø-ıp (B.9-12)
çöbereçni	Rus., çiböreğin yapılıp satıldığı yer ç. (B.1-144)
çubereg	yöresel yemek çeşidi, börek, Çiğbörek. Krş.: <i>çeberek, çiberek, çibereçik, çeberek, çubereg, çuberek, çuberek, çüberek, çubereg, çübereg, çüberek, çüberek, çübirik, çübirek, çüwerek, çüberek, çüberek, şiberek, şiberék, şiberek, şiborek, şiboreg, şibórek, şibörek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şubarak, şuberek, şüberek</i> ç.+Ø+i (B.1-144)
çuberek	yöresel yemek çeşidi, börek, Çiğbörek. Krş.: <i>çeberek, çiberek, çibereçik, çeberek, çubereg, çuberek, çuberek, çüberek, çubereg, çübereg, çüberek,</i>

çüberek, çübirik, çübirek, çüwerek, çüberek, çüberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiborek, şibóreg, şibórek, şibörek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şibóreg, şibórek, şibörek, şibörek, şubarak, şuberek, şüberek

	ç.+Ø	(B.1-145)
çufit	Kırımlı yahudi. Krş.: <i>çufüt, çufut</i>	
	ç.+lar+ın	(B.3-16)
	ç.+lar+nı	(B.3-15)
çufüt	Kırımlı yahudi. Krş.: <i>çufit, çufut</i>	
	ç.+lar+ın	(B.17-6)
çukıy	özel isim, Çukiy	
	ç.+Ø	(K.27-3)
çukır	çukur, aşağı çökmüş yer. Krş.: <i>çıkır, çukır, çühür, çühür, çükür</i>	
	ç.+Ø	(B.13-37)
çukur	çukur, aşağı çökmüş yer. Krş.: <i>çıkır, çukır, çühür, çühür, çükür</i>	
	ç.+Ø	(B.1-45) (B.12-94)
çul	çul, bez parçası. Krş.: <i>çulçık</i>	
	ç.+Ø	(B.1-129) (B.11-25) (B.14-26)
	ç.+lar	(B.7-66)
çulçık	çul, bez parçası, küçük çul, küçük bez. Krş.: <i>çul</i>	
	ç.+Ø	(B.14-22)
çun	için, +dAn dolayı. Krş.: <i>çın II, çin, çün, için, için, ısta, ıstan, ısun, ıstan, için, için, için, için, için, şin, şün, uşun, için, için, için, için, için, için, için, için</i>	
	ç.+Ø	(B.3-191)
çuplah	çıplak, üstünde giysi olmayan hali. Krş.: <i>çıplaK, çuplaK</i>	
	ç.+Ø	(B.12-128)
çuplaK	çıplak, üstünde giysi olmayan hali. Krş.: <i>çıplaK, çuplah</i>	
	ç.+Ø	(B.12-200)
çut	Rus., az kalsın	
	ç.	(B.2-140)
çuwal	çuval, büyük torba	
	ç.+Ø	(B.12-199) (B.19-31)
	ç.+Ø+ğa	(B.13-23) (B.13-24)
çufut	Kırımlı yahudi. Krş.: <i>çufit, çufut</i>	
	ç.+Ø	(B.22-2)
çühür	çukur, aşağı çökmüş yer. Krş.: <i>çıkır, çukır, çukır, çühür, çükür</i>	
	ç.+Ø+ü	(B.11-72)
çühür	çukur, aşağı çökmüş yer. Krş.: <i>çıkır, çukır, çukır, çühür, çükür</i>	
	ç.+Ø+un	(B.11-70)
çükula-	gagalamak, hırpalamak	
	ç.-Ø-mā	(B.1-172)
çükür	çukur, aşağı çökmüş yer. Krş.: <i>çıkır, çukır, çukır, çühür, çühür</i>	

	ç.+Ø	(B.11-67)
	ç.+Ø+ğa	(B.12-116)
çüberek	yöresel yemek çeşidi, börek, Çiğbörek. Krş.: <i>çeberek, çiberek, çibereçik, çoberek, çubereg, çuberek, çüberək, çübereg, çübereg, çüberek, çübèrèk, çübirik, çübîrek, çüwèrek, çübàrek, çübèrek, şiberek, şiberèk, şibèrèk, şiborek, şibóreg, şibórek, şibörek, şiberek, şibèrek, şibàrek, şibàrèk, şibörek, şibóreg, şibórek, şibörek, şibörek, şibörek, şubarək, şuberek, şüberek</i>	
	ç.+Ø	(B.1-164) (B.1-166) (B.5-68) (B.5-69) (B.5-78)
	ç.+Ø+in	(B.3-178) (B.10-56)
	ç.+Ø+ke	(B.5-79)
çüberək	yöresel yemek çeşidi, börek, Çiğbörek. Krş.: <i>çeberek, çiberek, çibereçik, çoberek, çubereg, çuberek, çüberək, çübereg, çübereg, çüberek, çübèrèk, çübirik, çübîrek, çüwèrek, çübàrek, çübèrek, şiberek, şiberèk, şibèrèk, şiborek, şibóreg, şibórek, şibörek, şiberek, şibèrek, şibàrek, şibàrèk, şibörek, şibóreg, şibórek, şibörek, şibörek, şibörek, şubarək, şuberek, şüberek</i>	
	ç.+Ø	(B.3-73)
çübereg	yöresel yemek çeşidi, börek, Çiğbörek. Krş.: <i>çeberek, çiberek, çibereçik, çoberek, çubereg, çuberek, çüberək, çübereg, çübereg, çüberek, çübèrèk, çübirik, çübîrek, çüwèrek, çübàrek, çübèrek, şiberek, şiberèk, şibèrèk, şiborek, şibóreg, şibórek, şibörek, şiberek, şibèrek, şibàrek, şibàrèk, şibörek, şibóreg, şibórek, şibörek, şibörek, şibörek, şubarək, şuberek, şüberek</i>	
	ç.+Ø	(B.5-79)
çübèreg	yöresel yemek çeşidi, börek, Çiğbörek. Krş.: <i>çeberek, çiberek, çibereçik, çoberek, çubereg, çuberek, çüberək, çübereg, çübereg, çüberek, çübèrèk, çübirik, çübîrek, çüwèrek, çübàrek, çübèrek, şiberek, şiberèk, şibèrèk, şiborek, şibóreg, şibórek, şibörek, şiberek, şibèrek, şibàrek, şibàrèk, şibörek, şibóreg, şibórek, şibörek, şibörek, şibörek, şubarək, şuberek, şüberek</i>	
	ç.+Ø	(B.6-64)
çübèrek	yöresel yemek çeşidi, börek, Çiğbörek. Krş.: <i>çeberek, çiberek, çibereçik, çoberek, çubereg, çuberek, çüberək, çübereg, çübereg, çüberek, çübèrèk, çübirik, çübîrek, çüwèrek, çübàrek, çübèrek, şiberek, şiberèk, şibèrèk, şiborek, şibóreg, şibórek, şibörek, şiberek, şibèrek, şibàrek, şibàrèk, şibörek, şibóreg, şibórek, şibörek, şibörek, şibörek, şubarək, şuberek, şüberek</i>	
	ç.+Ø+in	(B.6-65)
çübèrèk	yöresel yemek çeşidi, börek, Çiğbörek. Krş.: <i>çeberek, çiberek, çibereçik, çoberek, çubereg, çuberek, çüberək, çübereg, çübereg, çüberek, çübèrèk, çübirik, çübîrek, çüwèrek, çübàrek, çübèrek, şiberek, şiberèk, şibèrèk, şiborek, şibóreg, şibórek, şibörek, şiberek, şibèrek, şibàrek, şibàrèk, şibörek, şibóreg, şibórek, şibörek, şibörek, şibörek, şubarək, şuberek, şüberek</i>	
	ç.+Ø	(B.3-174) (B.6-66)
çübirik	yöresel yemek çeşidi, börek, Çiğbörek. Krş.: <i>çeberek, çiberek, çibereçik,</i>	

çøberək, çubereg, çuberek, çüberek, çüberək, çübereg, çübèreg, çübèrək, çübèrək, çübïrək, çüwèrek, çübàrək, çübèrək, şiberek, şiberək, şibèrək, şibòrək, şibòreg, şibòrək, şibörək, şiberek, şibèrək, şibàrək, şibàrək, şibörək, şibòreg, şibòrək, şibörək, şibörək, şibörək, şubàrək, şuberek, şüberek

ç.+Ø (B.3-175)

çübïrək

yöresel yemek çeşidi, börek, Çiğbörək. Krş.: *çeberek, çiberek, çibèrək, çøberək, çubereg, çuberek, çüberek, çüberək, çübereg, çübèreg, çübèrək, çübèrək, çübirik, çüwèrek, çübàrək, çübèrək, şiberek, şiberək, şibèrək, şibòrək, şibòreg, şibòrək, şibörək, şiberek, şibèrək, şibàrək, şibàrək, şibörək, şibòreg, şibòrək, şibörək, şibörək, şubàrək, şuberek, şüberek*

ç.+Ø+le (B.3-209)

çün

için, +dAn dolayı. Krş.: *çın II, çïn, çuň, içün, işin, işta, iştan, işun, iştan, içün, içün, için, işin, işün, şin, şün, uşün, üçün, üçün, üçün, üçün, üçün, üçün*

çalışhanımıs ç.+Ø (B.12-159)

bis ç.+Ø (B.2-258)

kïrmeh ç.+Ø (B.9-28)

kózim ç.+Ø (B.11-75)

ķormègeniňis ç.+Ø (B.18-50)

Kalğanin ç.+Ø (B.18-46)

Kız ç.+Ø (B.12-195)

KütarmaK ç.+Ø (B.9-7)

on ç.+Ø (B.7-45)

oraza ç.+Ø (B.6-59)

ótmek ç.+Ø (B.6-71)

un ç.+Ø (B.2-126) (B.3-70) (B.9-37)

ün ç.+Ø (B.9-20)

çüňkú

çünkü, şu sebepten dolayı. Krş.: *çüňkú, çüňki, çüňki, şüňki*
ç.+Ø (B.12-69)

çüňkü

çünkü, şu sebepten dolayı. Krş.: *çüňkú, çüňki, çüňki, şüňki*
ç.+Ø (K.4-1)

çüňki

çünkü, şu sebepten dolayı. Krş.: *çüňkú, çüňkú, çüňki, şüňki*
ç.+Ø (B.4-28) (B.13-10) (K.15-34)

çüňki

çünkü, şu sebepten dolayı. Krş.: *çüňkú, çüňkú, çüňki, şüňki*
ç.+Ø (K.26-19)

çüş-

düşmek, konmak. Krş.: *çüş-, tiş-, túş-, tüş-, tüş-, tüş-*
ç.-Ø-íp (B.3-200)

ç.-Ø-tiler (B.2-42)

ç.-Ø-tü (B.3-201)

çüwèrək

yöresel yemek çeşidi, börek, Çiğbörək. Krş.: *çeberek, çiberek, çibèrək, çøberək, çubereg, çuberek, çüberek, çüberək, çübereg, çübèreg, çübèrək, çübèrək, çübirik, çübïrək, çübàrək, çübèrək, şiberek, şiberək,*

şiberek, şiborek, şibóreg, şibórek, şibörek, şiberek, şiberek, şibarek, şibarek, şibörek, şibóreg, şibórek, şibörek, şibörek, şubarak, şuberek, şuberek

ç.+Ø+tir (B.6-63)

çüberek

yöresel yemek çeşidi, börek, Çiğbörek. Krş.: *çeberek, çiberek, çibereçik, çeberek, çubereg, çuberek, çüberek, çüberək, çubereg, çübereg, çüberek, çüberek, çübirik, çübirek, çüwerek, çüberek, şiberek, şiberək, şiberek, şiborek, şibóreg, şibórek, şibörek, şiberek, şiberek, şibarek, şibarek, şibörek, şibóreg, şibórek, şibörek, şibörek, şubarak, şuberek, şuberek*

ç.+Ø+ten (K.1-82)

çüberek

yöresel yemek çeşidi, börek, Çiğbörek. Krş.: *çeberek, çiberek, çibereçik, çeberek, çubereg, çuberek, çüberek, çüberək, çubereg, çübereg, çüberek, çüberek, çübirik, çübirek, çüwerek, çüberek, şiberek, şiberək, şiberek, şiborek, şibóreg, şibórek, şibörek, şiberek, şiberek, şibarek, şibarek, şibörek, şibóreg, şibórek, şibörek, şibörek, şubarak, şuberek, şuberek*

ç.+Ø (B.3-177)

çüş-

düşmek, konmak. Krş.: *çüş-, tiş-, tüş-, tüş-, tüş-, tüş-*

ç.-Ø-tı (B.2-42)

ç.-Ø-tüler (B.2-39)

d-

etmek, yapmak, kör etmek. Bk.: *kör d-*. Krş.: *at- II, e- II, ed-, et-, ed-, et-, et-, it- II, t-, yet- II*

kör+d.-Ø-iş (B.11-63)

da

da, daha, ya, hani

1. doğrulama kelimesi (ben de o da). Krş.: *dă, dá, dà, de I, dē I, dě, di, ta, tā, te, ti*

d.+Ø (B.1-1) (B.1-12) (B.1-14) (B.1-21) (B.1-24) (B.1-51) (B.1-56) (B.1-60) (B.1-62) (B.1-72) (B.1-83) (B.1-102) (B.1-134) (B.1-135) (B.1-149) (B.1-162) (B.1-173) (B.2-6) (B.2-8) (B.2-17) (B.2-28) (B.2-40) (B.2-42) (B.2-56) (B.2-59) (B.2-61) (B.2-76) (B.2-77) (B.2-78) (B.2-82) (B.2-86) (B.2-95) (B.2-113) (B.2-131) (B.2-133) (B.2-139) (B.2-158) (B.2-167) (B.2-178) (B.2-180) (B.2-196) (B.2-200) (B.2-207) (B.2-209) (B.2-211) (B.2-214) (B.2-217) (B.2-219) (B.2-221) (B.2-240) (B.2-241) (B.2-242) (B.2-245) (B.2-262) (B.3-1) (B.3-87) (B.3-89) (B.3-97) (B.3-144) (B.3-149) (B.3-154) (B.3-155) (B.3-162) (B.3-169) (B.3-171) (B.3-174) (B.3-202) (B.4-9) (B.4-15) (B.4-17) (B.4-35) (B.4-44) (B.4-65) (B.4-76) (B.4-77) (B.4-78) (B.4-100) (B.4-117) (B.4-148) (B.4-155) (B.4-172) (B.4-173) (B.4-181) (B.4-191) (B.4-193) (B.4-194) (B.4-196) (B.4-199) (B.4-235) (B.5-8) (B.5-10) (B.5-34) (B.5-42) (B.5-43) (B.5-44) (B.5-46)

(B.5-58) (B.5-59) (B.5-62) (B.5-63) (B.5-67)
(B.5-70) (B.5-73) (B.5-74) (B.5-80) (B.5-88)
(B.5-91) (B.5-94) (B.5-112) (B.5-113) (B.5-114)
(B.6-27) (B.6-38) (B.6-39) (B.6-44) (B.6-59)
(B.6-62) (B.6-70) (B.6-72) (B.6-84) (B.6-91)
(B.6-98) (B.6-106) (B.6-107) (B.6-109) (B.6-
115) (B.6-116) (B.7-5) (B.7-10) (B.7-34) (B.7-
61) (B.7-65) (B.7-69) (B.7-75) (B.7-87) (B.7-89)
(B.8-3) (B.8-5) (B.8-7) (B.8-22) (B.8-28) (B.8-
30) (B.8-47) (B.8-49) (B.8-60) (B.8-63) (B.8-65)
(B.8-70) (B.8-73) (B.8-85) (B.9-4) (B.9-22)
(B.10-21) (B.10-24) (B.10-31) (B.10-51) (B.10-
63) (B.10-65) (B.10-74) (B.11-1) (B.11-7)
(B.11-12) (B.11-17) (B.11-32) (B.11-37) (B.11-
69) (B.11-72) (B.11-73) (B.12-3) (B.12-5)
(B.12-10) (B.12-35) (B.12-37) (B.12-48) (B.12-
51) (B.12-57) (B.12-58) (B.12-59) (B.12-60)
(B.12-62) (B.12-67) (B.12-69) (B.12-86) (B.12-
99) (B.12-102) (B.12-103) (B.12-110) (B.12-
111) (B.12-129) (B.12-130) (B.12-141) (B.12-
144) (B.12-146) (B.12-148) (B.12-156) (B.12-
157) (B.12-160) (B.12-161) (B.12-163) (B.12-
165) (B.12-167) (B.12-168) (B.12-169) (B.12-
170) (B.12-186) (B.12-188) (B.12-192) (B.13-2)
(B.13-5) (B.13-16) (B.13-21) (B.13-25) (B.13-
37) (B.13-38) (B.13-44) (B.13-47) (B.13-48)
(B.14-1) (B.14-11) (B.14-12) (B.14-13) (B.14-
19) (B.14-26) (B.15-2) (B.15-22) (B.16-2)
(B.16-3) (B.16-6) (B.16-21) (B.16-30) (B.16-35)
(B.16-40) (B.17-17) (B.17-31) (B.17-35) (B.17-
43) (B.18-7) (B.18-8) (B.18-15) (B.18-19)
(B.18-20) (B.18-22) (B.18-24) (B.18-27) (B.18-
34) (B.18-36) (B.18-38) (B.18-44) (B.18-49)
(B.18-52) (B.18-60) (B.19-8) (B.19-24) (B.20-
11) (B.20-28) (B.21-7) (B.21-11) (B.21-14)
(B.21-19) (B.22-1) (B.22-9) (B.22-10) (B.22-13)
(B.22-18) (B.22-19) (K.1-20) (K.1-24) (K.1-26)
(K.1-32) (K.1-34) (K.1-49) (K.1-82) (K.2-5)
(K.3-6) (K.3-16) (K.3-21) (K.4-16) (K.6-5) (K.6-
23) (K.6-25) (K.9-12) (K.9-14) (K.9-15) (K.10-
5) (K.10-10) (K.10-12) (K.10-23) (K.11-6)
(K.11-20) (K.11-24) (K.11-27) (K.11-46) (K.12-
6) (K.12-7) (K.12-24) (K.13-2) (K.13-13) (K.13-
17) (K.13-18) (K.14-11) (K.14-14) (K.14-15)
(K.14-17) (K.14-27) (K.15-28) (K.15-43) (K.15-
44) (K.15-53) (K.16-4) (K.16-5) (K.16-6) (K.16-
9) (K.16-11) (K.16-19) (K.16-23) (K.16-25)
(K.16-26) (K.16-34) (K.16-37) (K.17-5) (K.17-

14) (K.17-30) (K.17-45) (K.18-2) (K.18-7)
(K.18-9) (K.18-13) (K.18-23) (K.18-24) (K.18-
27) (K.18-30) (K.19-5) (K.19-6) (K.19-21)
(K.19-38) (K.19-41) (K.20-14) (K.20-24) (K.20-
29) (K.20-31) (K.20-32) (K.21-20) (K.21-26)
(K.21-30) (K.22-8) (K.22-10) (K.22-11) (K.22-
14) (K.22-15) (K.23-6) (K.23-19) (K.23-35)
(K.24-14) (K.26-8) (K.26-13) (K.26-27) (K.26-
30) (K.26-31) (K.26-33) (K.27-14) (K.28-9)
(K.28-11) (K.28-22) (K.28-29) (K.28-34) (K.29-
1) (K.29-3) (K.30-11) (K.31-2) (K.31-11) (K.31-
18) (K.32-4) (K.32-6) (K.32-14) (K.32-16)

2. ya da

d.+Ø

(B.1-124) (B.3-100) (B.11-31) (K.1-29) (K.1-56)
(K.2-5) (K.16-26) (K.22-37)

3. ya, hani. Krş.: *dā, de I*

d.+Ø

(B.1-57) (B.1-66) (B.1-113) (B.1-138) (B.1-158)
(B.1-164) (B.1-176) (B.2-187) (B.2-208) (B.2-
233) (B.2-241) (B.2-261) (B.3-12) (B.3-64)
(B.3-102) (B.3-114) (B.3-118) (B.3-129) (B.3-
169) (B.3-193) (B.4-34) (B.4-130) (B.4-146)
(B.4-166) (B.4-167) (B.4-227) (B.4-230) (B.4-
231) (B.4-233) (B.4-243) (B.4-244) (B.5-15)
(B.6-32) (B.6-46) (B.6-74) (B.7-21) (B.7-26)
(B.7-59) (B.8-50) (B.8-58) (B.9-30) (B.9-38)
(B.9-40) (B.10-42) (B.10-69) (B.10-70) (B.12-4)
(B.12-9) (B.12-25) (B.12-33) (B.12-55) (B.12-
68) (B.12-96) (B.12-187) (B.13-33) (B.14-4)
(B.14-7) (B.16-9) (B.16-22) (B.17-2) (B.17-6)
(B.17-19) (B.17-26) (K.3-12) (K.12-2) (K.16-20)
(K.29-21)

4. daha, sözü edilen konuda en önemli durumu belirtmek için kullanılan söz. Krş.: *daa, dağa, dan, dā, dān, dāt, t, ta, tā, ʔa*

d.+Ø

(B.1-181) (B.3-50) (B.3-199) (B.4-69) (B.4-188)
(B.7-9) (B.9-28)

5. ve anlamında

d.+Ø

(B.3-100) (K.10-18) (K.12-6) (K.19-25) (K.25-
8)

daa

daha, sözü edilen konuda en önemli durumu belirtmek için kullanılan söz. Krş.: *da, dağa, dan, dā, dān, dāt, t, ta, tā, ʔa*

d.+Ø

(B.1-97) (B.1-120) (B.1-135) (B.1-144) (B.1-
159) (B.1-185) (B.2-31)

daça

Rus., yazlık

d.+lar+ı

(B.7-74)

dağ

dağ, dağlık yer, orman. Krş.: *daĠ, daġ, tağ, taw*

	d.+Ø	(B.3-221) (B.4-239) (B.9-7) (B.9-8) (B.10-22) (B.12-67) (B.12-121) (K.15-51) (K.29-19)
	d.+Ø+da	(B.12-34) (B.13-13) (B.13-19) (B.19-8)
	d.+Ø+dan	(B.12-45) (B.19-10) (B.19-12)
	d.+Ø+ğa	(B.9-24) (B.9-28) (B.10-22) (B.12-68) (B.12-70) (B.13-13) (B.13-19) (B.17-29) (B.19-8)
	d.+Ø+ı	(B.2-233) (B.8-3)
	d.+Ø+ın	(B.10-28)
	d.+Ø+ına	(B.12-167)
	d.+Ø+ına	(B.10-45)
	d.+lar	(B.7-32) (B.12-183) (B.16-44) (K.17-45)
	d.+lar+da	(B.12-69)
	d.+lar+ğa	(B.10-52)
	d.+lar+ına	(B.8-7)
	d.+Ø+na	(B.10-45)
dağı-*	dağılmak, toplu durumdayken biri birinden uzaklaşmak. Bk.: dağıl- , dağıt- . Krş.: <i>dağış-</i> *	
	d.-l-Ø-ğamıs	(K.24-13)
	d.-l-Ø-ıp	(B.14-11)
	d.-l-ma-sın	(K.16-21)
	d.-l-Ø-sa	(K.15-43)
	d.-t-Ø-mağa	(K.1-90)
dağa	daha, sözü edilen konuda en önemli durumu belirtmek için kullanılan söz. Krş.: <i>da, daa, dan, dā, dān, dāt, t, ta, tā, ıa</i>	
	d.+Ø	(K.1-76)
dağıl-	dağılmak. <i>dağıl-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, mevcut çatılarıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: dağ- *	
dağıt-	dağılmak. <i>dağıt-</i> fiili ettirgen kök çatılıdır, mevcut çatılarıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: dağ- *	
dağış-*	dağılmak, toplu durumdayken biri birinden uzaklaşmak. Bk.: dağıl- . Krş.: <i>dağış-</i> *	
	d.-l-Ø-dılar	(K.1-103)
dağışl-	dağılmak. <i>dağışl-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, mevcut çatısıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: dağış- *	
dağ	dağ, dağlık yer, orman. Krş.: <i>dağ, dağ, tağ, taw</i>	
	d.+Ø	(B.1-23)
dağ	dağ, dağlık yer, orman. Krş.: <i>dağ, dağ, tağ, taw</i>	
	d.+Ø	(B.10-29) (B.10-32) (B.19-9)
daĖĖa	dakika. Krş.: <i>daĖĖa, taĖĖa, daĖĖa</i>	
	d.+Ø	(B.17-7)
daj	Rus., bile	
	d.	(B.1-118) (B.5-12)
daje	Rus., bile	
	d.	(B.1-115) (B.1-132) (B.1-175)

dajı	Rus., bile d.	(B.2-170) (B.2-191) (B.2-199) (B.3-223) (B.6-13) (B.6-57) (B.7-41) (B.12-160) (B.18-48) (B.18-51) (B.19-25)
daķument	Rus., evrak d.+Ø+ııı d.+ler+in d.+ler+ımızın d.+Ø+nııı	(B.15-9) (B.15-11) (B.12-93) (B.12-92) (B.15-9)
daķumint	Rus., evrak d.	(B.2-162)
daķıķa	dakika. Krş.: <i>taķķa, daķķa, dahķa</i> d.+Ø+sında	(K.1-57)
daķķa	dakika. Krş.: <i>taķķa, daķıķa, dahķa</i> d.+Ø d.+Ø+da	(B.2-11) (B.2-236) (B.3-25) (B.10-12) (K.23-20) (B.2-11) (B.21-4)
dal	dal, ağacın gvdesinden ayrılan kolları d.+Ø+ına d.+Ø+ınnan	(K.19-27) (K.19-28)
dal-	dalmak, girmek. Krş.: <i>dal-</i> d.-Ø-arman	(B.20-27)
dallar	dolar para birimi. Krş.: <i>dollar</i> d.+Ø	(B.7-34)
dalni	Rus., yer adı, Dalne Berejnoye d.	(B.6-23)
dal-	dalmak, uykuya dalmak. Krş.: <i>dal-</i> d.-Ø-ęanda	(K.1-92)
dalneboysık	Rus., tır şöförü d.+Ø	(B.1-163)
dalşe	Rus., ileride d.	(B.2-42)
dalşı	Rus., ileride d.	(B.2-19) (B.3-6)
dalşı	Rus., ileride d.	(B.2-112)
dam	dam, ahır d.+Ø+da	(K.31-22)
dam	dam, lezzet, tat, damı az olan, tatsız, damsız d.+Ø+ıřęaraķ (+sız>+ış)	(B.4-204)
dan	daha, sözü edilen konuda en önemli durumu belirtmek için kullanılan söz. Krş.: <i>da, daa, dağa, dā, dān, dāt, t, ta, tā, şa</i>	

	d.+Ø	(B.3-179)
dana	dana, sığır, inek. Krş.: <i>tana, tene II</i>	
	d.+Ø+sından	(K.1-21)
dane	tane, adet, herhangi sayıda olan şey. Krş.: <i>dáne, dene, denecik, denē, deně, dē II, dēne, dēně, dīn, tane I, tanek, taně, tanə, táne</i>	
	d.+Ø	(B.1-48) (B.2-3) (B.3-97) (B.6-39) (B.6-40) (B.9-38) (B.14-23) (B.15-3) (B.15-16) (B.17-44) (B.20-15) (K.3-10) (K.5-23) (K.19-2) (K.31-18) (K.32-8)
	d.+Ø+dık	(K.3-10)
	d.+Ø+si	(B.5-20) (B.6-42) (B.15-10) (B.20-21)
dans	dans. Krş.: <i>tans</i>	
	d.+lar+ın	(K.11-31)
dañ	taklit kelimesi, kapı çalma sesi. Krş.: <i>tük, dāñ, dın</i>	
	d.+Ø	(B.3-25) (B.17-4)
dare	müzik aleti, dare. Krş.: <i>darě, dari</i>	
	d.+Ø	(B.8-31)
	d.+Ø+něn	(B.8-31)
darě	müzik aleti, dare. Krş.: <i>dare, dari</i>	
	d.+Ø	(B.8-24)
darğa-	dağıtmak, bir şeyi herkese ayrı ayrı dağıtmak	
	d.-t-Ø-ıp	(B.4-41)
dari	müzik aleti, dare. Krş.: <i>dare, darě</i>	
	d.+Ø	(K.1-71)
darma	darmadağın kelimesinin birinci kısmı, dağınık. Krş.: <i>darmadağın</i>	
	d.+Ø	(B.3-222)
darmadağın	darmadağın, çok dağınık. Krş.: <i>darma</i>	
	d.+Ø	(B.3-222)
dasarhan	masa örtüsü, masa yerine geçen örtü. Krş.: <i>destarhan</i>	
	d.+Ø	(B.3-123)
davay	Rus., haydı	
	d.+Ø	(B.1-114) (B.1-128)
	d.+Ø+ıñ	(B.1-126)
dawul	müzik aleti, davul	
	d.+Ø	(K.5-15) (K.21-11) (K.21-12)
	d.+Ø+man	(K.31-30)
dawuş	ses, hafif gürültü. Krş.: <i>dawüş</i>	
	d.+Ø+ım	(B.8-8)
dawüş	ses, hafif gürültü. Krş.: <i>dawuş</i>	
	d.+Ø	(B.8-3) (B.8-7)
day	gibi, +e benzer. Krş.: <i>dayın, dayın, dayin, dăy, diy, tay II, tayın</i>	

	d.+Ø	(K.1-15) (K.1-17) (K.1-23) (K.1-29) (K.7-21) (K.14-13) (K.16-33) (K.16-39) (K.23-16) (K.32-11)
daya-	dayanmak, sabır etmek	
	d.-n-Ø-amayıp	(B.2-140)
	d.-n-Ø-ıp	(B.2-106)
	d.-n-ma-dım	(K.26-19)
	d.-n-ma-y	(K.26-19)
	d.-n-ma-yıp	(B.7-31)
	d.-n-Ø-ğan	(B.7-87)
dayı	dayı, annenin erkek kardeşi. Krş.: <i>dayı, dayı, dayı, dayı, dāyı, tayı</i>	
	d.+lar+ım	(K.6-4)
	d.+lar+ım	(B.9-36)
	d.+lar+ım	(B.2-38)
	d.+Ø+m	(B.1-49) (B.1-56) (B.1-61) (B.1-63) (B.1-66) (B.1-72) (B.1-125) (B.1-128) (B.1-132) (B.1-184) (B.12-80) (K.6-3) (K.6-4) (K.6-9)
	d.+Ø+mın	(B.1-81)
	d.+Ø+mı	(B.1-38)
	d.+m+nar	(B.12-79) (B.19-15)
	d.+Ø+sın	(B.13-39)
	d.+Ø+n	(B.12-144)
	d.+Ø+nızda	(B.3-97)
dayın	gibi, +e benzer. Krş.: <i>day, dayın, dayın, dāy, diy, tay II, tayın</i>	
	d.+Ø	(B.2-99) (B.2-169) (B.3-153) (B.4-193) (B.6-20) (B.6-50) (B.6-53) (B.6-75) (B.6-80) (B.15-22) (B.17-3) (B.17-19) (B.17-38) (B.21-12) (K.1-15) (K.1-16)
dayı	dayı, annenin erkek kardeşi. Krş.: <i>dayı, dayı, dayı, dayı, dāyı, tayı</i>	
	d.+Ø+m	(B.1-185)
	d.+Ø+sı	(K.21-21)
dayı	dayı, annenin erkek kardeşi. Krş.: <i>dayı, dayı, dayı, dayı, dāyı, tayı</i>	
	d.+Ø+m	(B.1-113) (B.1-114)
	d.+Ø+malar	(B.2-41)
	d.+Ø+sı	(B.11-30)
dayın	gibi, +e benzer. Krş.: <i>day, dayın, dayın, dāy, diy, tay II, tayın</i>	
	d.+Ø	(B.2-21) (B.2-168) (B.2-182) (B.2-206)
dayı	dayı, annenin erkek kardeşi. Krş.: <i>dayı, dayı, dayı, dayı, dāyı, tayı</i>	
	d.+Ø+m	(K.10-16)
dayı	dayı, annenin erkek kardeşi. Krş.: <i>dayı, dayı, dayı, dayı, dāyı, tayı</i>	
	d.+Ø+m	(B.1-123) (K.1-80)
dayın	gibi, +e benzer. Krş.: <i>day, dayın, dayın, dāy, diy, tay II, tayın</i>	
	d.+Ø	(B.2-168) (B.2-178) (B.3-208) (B.3-224)

dā	daha, yani, hani 1. daha, sözü edilen konuda en önemli durumu belirtmek için kullanılan söz. Krş.: <i>da, daa, dağa, dan, dān, dāt, t, ta, tā, ıa</i> d.+Ø (B.1-18) (B.1-43) (B.1-46) (B.1-47) (B.1-49) (B.1-50) (B.1-69) (B.1-80) (B.1-83) (B.1-91) (B.1-122) (B.1-145) (B.2-16) (B.2-33) (B.2-121) (B.2-126) (B.2-127) (B.2-228) (B.2-238) (B.2-255) (B.4-236) (B.6-94) (B.8-62) (B.8-75) (B.8-78) (B.8-89) (B.11-30) (B.11-37) (B.11-72) (B.11-73) (B.12-4) (B.12-30) (B.12-39) (B.12-45) (B.12-51) (B.12-57) (B.12-69) (B.12-73) (B.12-84) (B.12-96) (B.12-129) (B.12-146) (B.12-185) (B.13-5) (B.13-52) (B.14-4) (B.15-8) (B.15-15) (B.15-17) (B.16-11) (B.17-19) (B.19-27) (B.19-34) (B.21-2) (B.21-20) (B.22-8) (B.22-10) (B.22-16) (B.22-23) (K.11-26) (K.28-8)
	2. ya, hani. Krş.: <i>da, de I</i> d.+Ø (B.1-183) (B.2-138) (B.2-139) (B.3-67) (B.4-159) (B.4-172) (B.5-47) (B.6-113) (B.9-27) (B.10-45) (B.11-4) (B.11-50) (B.12-3) (B.12-15) (B.12-16) (B.12-17) (B.12-23) (B.12-53) (B.12-55) (B.12-67) (B.12-69) (B.12-89) (B.12-101) (B.12-113) (B.12-115) (B.12-118) (B.12-135) (B.12-139) (B.12-186) (B.12-189) (B.12-201) (B.13-2) (B.13-6) (B.13-10) (B.13-11) (B.13-16) (B.13-24) (B.13-37) (B.13-39) (B.13-51) (B.15-19) (B.16-11) (B.16-30) (B.18-49) (B.22-15) (B.22-25) (K.27-14)
dān	daha, sözü edilen konuda en önemli durumu belirtmek için kullanılan söz. Krş.: <i>da, daa, dağa, dan, dā, dāt, t, ta, tā, ıa</i> d.+Ø (B.3-89) (B.3-90)
dāt	daha, sözü edilen konuda en önemli durumu belirtmek için kullanılan söz. Krş.: <i>da, daa, dağa, dan, dā, dān, t, ta, tā, ıa</i> d.+Ø (K.1-99)
dā	doğrulama kelimesi (ben de o da). Krş.: <i>da, dá, dā, de I, dē I, dē, dı, ta, tā, te, ti</i> d.+Ø (B.2-67) (B.3-42) (B.3-151) (B.3-216) (B.4-50) (B.5-9) (B.6-22) (B.6-87) (B.8-29) (B.9-24) (B.11-70) (B.12-92) (B.14-26) (B.12-53) (B.18-54) (B.19-2) (B.19-6) (B.19-10) (K.4-3)
dāy	gibi, +e benzer. Krş.: <i>day, dayın, dayın, dayın, diy, tay II, tayın</i> d.+Ø (K.11-26) (K.14-19) (K.23-25)
dá	doğrulama kelimesi (ben de o da). Krş.: <i>da, dā, dá, de I, dē I, dē, dı, ta, tā, te, ti</i> d.+Ø (B.18-26)

dáne	tane, adet, herhangi sayıda olan şey. Krş.: <i>dane, dene, denecik, denē, deně, dē II, dēne, dēně, dīn, tane I, tanek, taně, tanə, táne</i> d.+Ø (B.1-50) (B.1-51) (B.1-106) (B.7-13) (B.10-23) (B.16-19)
dà	doğrulama kelimesi (ben de o da). Krş.: <i>da, dā, dá, de I, dē I, dē, dı, ta, tā, te, ti</i> d.+Ø (B.3-152) (B.9-32)
dāyĩ	dayı, annenin erkek kardeşi. Krş.: <i>dayı, dayĩ, dayĩ, dayı, dayi, tayĩ</i> d.+Íar+ımızğa (B.2-179)
dāñ	kapı çalma sesi.Krş.: <i>tük, dañ, dın</i> d.+Ø (B.17-4)
de I	da doğrulama kelimesi, ya, hani 1. doğrulama kelimesi (ben de o da). Krş.: <i>da, dā, dá, dà, dē I, dē, dı, ta, tā, te, ti</i> d.+Ø (B.1-42) (B.1-57) (B.1-63) (B.1-74) (B.1-82) (B.1-98) (B.1-121) (B.1-130) (B.1-133) (B.1-136) (B.1-137) (B.1-140) (B.1-148) (B.1-151) (B.1-160) (B.1-162) (B.1-174) (B.1-180) (B.2-2) (B.2-3) (B.2-12) (B.2-15) (B.2-20) (B.2-24) (B.2-27) (B.2-28) (B.2-32) (B.2-38) (B.2-69) (B.2-81) (B.2-83) (B.2-95) (B.2-105) (B.2-118) (B.2-129) (B.2-135) (B.2-147) (B.2-156) (B.2-161) (B.2-165) (B.2-180) (B.2-181) (B.2-189) (B.2-193) (B.2-205) (B.2-209) (B.2-212) (B.2-220) (B.2-221) (B.2-227) (B.2-247) (B.3-16) (B.3-19) (B.3-42) (B.3-86) (B.3-135) (B.3-149) (B.3-151) (B.3-204) (B.3-205) (B.4-6) (B.4-92) (B.4-103) (B.4-127) (B.4-158) (B.4-163) (B.4-243) (B.5-3) (B.5-19) (B.5-23) (B.5-28) (B.5-29) (B.5-30) (B.5-36) (B.5-40) (B.5-44) (B.5-45) (B.5-56) (B.5-57) (B.5-71) (B.5-86) (B.5-96) (B.5-109) (B.5-113) (B.6-37) (B.6-85) (B.6-94) (B.6-98) (B.6-100) (B.6-105) (B.7-30) (B.7-48) (B.7-64) (B.8-2) (B.8-6) (B.8-7) (B.8-8) (B.8-18) (B.8-42) (B.8-51) (B.8-53) (B.8-60) (B.8-62) (B.8-74) (B.9-4) (B.10-29) (B.10-37) (B.10-38) (B.11-7) (B.11-11) (B.11-22) (B.11-42) (B.11-64) (B.11-65) (B.11-70) (B.11-72) (B.11-74) (B.12-2) (B.12-13) (B.12-25) (B.12-30) (B.12-41) (B.12-45) (B.12-61) (B.12-62) (B.12-68) (B.12-70) (B.12-75) (B.12-76) (B.12-78) (B.12-82) (B.12-88) (B.12-100) (B.12-112) (B.12-115) (B.12-116) (B.12-117) (B.12-137) (B.12-151) (B.12-152) (B.12-164) (B.12-170) (B.12-185) (B.12-188) (B.12-190) (B.13-12) (B.13-21) (B.13-24) (B.13-25) (B.13-40) (B.13-51) (B.14-19) (B.14-23) (B.14-26) (B.15-8) (B.15-11)

(B.16-1) (B.16-3) (B.16-7) (B.16-8) (B.16-20)
 (B.16-38) (B.16-45) (B.17-7) (B.17-8) (B.17-17)
 (B.18-11) (B.18-14) (B.18-22) (B.18-28) (B.18-34)
 (B.18-42) (B.19-21) (B.19-33) (B.20-33)
 (B.22-5) (B.22-11) (B.22-14) (B.22-15) (B.22-20)
 (B.22-26) (B.22-29) (B.22-30) (K.1-2) (K.1-3)
 (K.1-9) (K.2-6) (K.2-7) (K.3-3) (K.3-24)
 (K.3-25) (K.5-6) (K.5-20) (K.6-6) (K.6-10) (K.6-16)
 (K.6-20) (K.6-21) (K.6-26) (K.6-28) (K.7-4)
 (K.7-11) (K.8-4) (K.9-19) (K.11-24) (K.11-29)
 (K.11-32) (K.13-2) (K.13-7) (K.13-8) (K.13-9)
 (K.13-11) (K.14-5) (K.14-15) (K.14-20) (K.15-34)
 (K.16-7) (K.16-9) (K.16-11) (K.16-31)
 (K.16-32) (K.17-7) (K.17-15) (K.17-16) (K.17-25)
 (K.17-34) (K.17-42) (K.17-43) (K.18-13)
 (K.18-17) (K.18-35) (K.19-6) (K.19-12) (K.19-14)
 (K.20-6) (K.20-8) (K.20-18) (K.20-19)
 (K.21-1) (K.21-26) (K.21-30) (K.22-3) (K.22-8)
 (K.22-11) (K.22-12) (K.22-13) (K.22-22) (K.22-28)
 (K.23-13) (K.23-17) (K.23-31) (K.23-35)
 (K.24-7) (K.26-2) (K.26-15) (K.26-17) (K.26-45)
 (K.27-11) (K.27-21) (K.28-8) (K.28-9)
 (K.28-10) (K.28-12) (K.28-14) (K.28-17) (K.28-27)
 (K.28-36) (K.28-38) (K.29-24) (K.29-35)
 (K.29-37) (K.30-8) (K.30-20) (K.31-3) (K.32-8)
 (K.32-18)

2. ya, hani anlamında. Krş.: *da, dā*

d.+Ø (B.1-82) (B.1-93) (B.1-123) (B.2-176) (B.2-194)
 (B.3-109) (B.3-161) (B.5-24) (B.5-71) (B.5-110)
 (B.7-5) (B.7-11) (B.7-19) (B.7-59) (B.7-76)
 (B.8-75) (B.10-30) (B.10-45) (B.11-3) (B.12-44)
 (B.13-52) (B.16-10) (B.16-42) (B.17-16) (B.17-19)
 (B.17-38) (B.18-5) (B.18-37) (B.18-39)
 (K.13-3)

de II

dede. Krş.: *dede, dedē, dēdē*

d.+Ø+mizen (B.4-245)

de-

demek, söylemek, anlamına gelmek. Krş.: *dē-, dē-, dē-, dı-, dī-, dī-, dī-, dī-, dā-, te-, tē-, tē-, ti- II*

1. demek, söylemek

d.-Ø-b (B.4-234) (B.16-33) (K.13-6) (K.17-10) (K.19-14)
 (K.19-39) (K.20-33) (K.23-25) (K.24-5)
 (K.28-3) (K.28-6)

d.-Ø-cegím (K.11-30)

d.-Ø-cem (K.19-39)

d.-Ø-m (B.15-11)

d.-Ø-n (<-n<-gen) (K.5-17)

d.-Ø-di	(B.1-18) (B.1-69) (B.1-126) (B.2-126) (B.2-159) (B.2-160) (B.3-14) (B.3-21) (B.3-23) (B.3-24) (B.13-53) (K.10-11)
d.-Ø-dim	(B.2-121)
d.-Ø-dī	(B.2-163)
d.-Ø-dī	(B.2-116) (B.3-203)
d.-Ø-dīm	(B.1-178) (B.1-179) (B.2-121) (B.3-199)
d.-Ø-dīler	(B.2-147)
d.-Ø-dí	(B.1-114) (B.1-127) (B.1-128) (B.1-132) (B.1-174) (B.1-175) (B.2-117) (B.3-14) (B.13-53) (B.15-8) (B.16-2) (B.17-8) (B.18-42) (B.22-6) (B.22-7) (B.22-21) (K.10-10) (K.10-11) (K.12-5) (K.12-14) (K.12-20) (K.12-21) (K.12-22) (K.19-25) (K.26-23)
d.-Ø-dím	(B.12-193) (B.18-33) (K.21-18) (K.25-13) (K.26-34)
d.-Ø-dík	(K.26-29)
d.-Ø-di	(B.1-128) (B.1-131) (B.3-14) (B.3-16) (B.3-23) (B.3-25) (B.3-62) (B.6-21) (B.10-13) (B.10-18) (B.10-19) (B.10-35) (B.12-9) (B.12-185) (B.12-191) (B.12-192) (B.17-6) (B.17-9) (B.18-17) (B.18-41) (B.22-18) (B.22-31) (K.12-5) (K.12-15) (K.12-21) (K.12-22) (K.19-25) (K.19-26) (K.19-32) (K.26-21) (K.26-23) (K.26-29) (K.27-4)
d.-Ø-dik	(B.1-143)
d.-Ø-dim	(B.1-176) (B.12-190) (B.15-24) (B.18-33) (B.18-56) (B.18-57) (B.19-28) (B.22-22) (K.19-31) (K.19-32) (K.19-33) (K.25-15) (K.26-22) (K.28-36)
d.-Ø-dī	(B.1-114) (B.3-26) (B.15-9)
d.-Ø-dīler	(B.4-221) (B.6-41) (B.18-25) (B.20-13) (K.19-24)
d.-Ø-dīm	(B.6-74) (B.12-7) (B.12-9) (B.15-11) (B.15-25) (K.21-8) (K.21-9) (K.25-14)
d.-Ø-gen	(B.3-11) (B.3-65) (B.4-33) (B.4-122) (B.4-193) (B.4-233) (B.4-238) (B.5-38) (B.5-67) (B.8-4) (B.8-44) (B.8-59) (B.8-90) (B.12-6) (B.12-7) (B.12-21) (B.12-26) (B.12-27) (B.12-43) (B.12-60) (B.12-100) (B.18-10) (K.3-9) (K.10-4) (K.15-1) (K.15-52) (K.20-15) (K.22-1) (K.26-24) (K.26-25)
d.-Ø-gende	(B.4-51) (K.1-79) (K.1-96)
d.-Ø-geñ	(B.13-23)
d.-Ø-geñín	(K.23-24)

d.-Ø-geñimizde	(B.12-110)
d.-Ø-gëñ	(B.3-11)
d.-Ø-gën	(B.15-5)
d.-Ø-ğen	(K.23-25)
d.-Ø-ğenner	(K.24-5)
d.-me	(B.3-198) (B.3-199)
d.-Ø-mē	(B.3-19)
d.-me-dïler	(B.12-29)
d.-Ø-mesi	(B.4-228) (B.4-238)
d.-mi-y	(B.8-40)
d.-Ø-n	(K.32-8) (K.32-9)
d.-Ø-p	(B.1-167) (B.1-177) (B.2-43) (B.2-119) (B.2-141) (B.2-143) (B.2-145) (B.2-161) (B.2-162) (B.2-244) (B.2-264) (B.3-136) (B.3-149) (B.3-150) (B.4-151) (B.4-235) (B.5-54) (B.5-63) (B.5-107) (B.7-24) (B.7-90) (B.7-93) (B.8-26) (B.8-33) (B.8-46) (B.8-81) (B.10-38) (B.11-32) (B.12-13) (B.12-112) (B.12-125) (B.12-126) (B.12-127) (B.12-146) (B.12-157) (B.12-177) (B.12-197) (B.13-5) (B.13-21) (B.16-4) (B.17-39) (B.18-11) (B.18-24) (B.18-50) (B.18-58) (B.19-18) (B.19-20) (B.19-21) (B.19-23) (B.20-15) (B.21-4) (B.21-13) (B.22-25) (K.1-26) (K.1-32) (K.1-62) (K.1-67) (K.1-69) (K.1-75) (K.1-93) (K.3-23) (K.4-2) (K.8-4) (K.9-17) (K.10-3) (K.11-31) (K.12-20) (K.13-3) (K.15-31) (K.15-32) (K.17-20) (K.17-21) (K.17-23) (K.17-39) (K.20-6) (K.22-17) (K.23-8) (K.23-37) (K.23-38) (K.23-39) (K.23-41) (K.26-21) (K.26-28) (K.28-6) (K.28-17) (K.29-33)
d.-Ø-r	(B.19-29)
d.-Ø-rmis	(K.22-30)
d.-Ø-rsín	(K.6-13)
d.-Ø-se	(K.31-26)
d.-Ø-sek	(B.8-2)
d.-Ø-sem	(K.31-28)
d.-Ø-sen	(K.1-42)
d.-Ø-señ	(B.2-163)
d.-Ø-sëm	(B.4-154)
d.-Ø-sèler	(B.21-20)
d.-Ø-y	(K.19-10)
d.-Ø-yen	(B.4-155) (B.4-179) (B.4-214) (B.7-52)
d.-Ø-yën	(B.2-35)
d.-Ø-yënler	(B.7-30)

	d.-Ø-ysin	(B.1-157)
	2. demek, bir şey anlamına gelmek	
	d.-Ø-meg	(K.6-20) (K.29-28) (K.29-38)
	d.-Ø-mehtir	(K.1-47)
	d.-Ø-mek	(K.15-27) (K.15-37) (K.15-51) (K.17-9) (K.17-12) (K.17-46) (K.18-12) (K.26-8) (K.26-9) (K.26-12) (K.26-42) (K.32-5)
	d.-Ø-me	(K.2-2)
debaşıit	Rus., mahvetmek	
	d.	(B.1-119)
ded	Rus., çocuk esirgeme evi	
	d. dom	(B.4-164) (B.4-165) (B.4-166)
dede	dede, babanın veya annenin babası. Krş.: <i>de II, dedē, dedē</i>	
	d.+ler+ın	(K.2-1)
	d.+ler+ımden	(K.7-2)
	d.+ler+ımız	(K.17-11)
	d.+ler+ımız	(K.29-9)
	d.+Ø+m	(B.7-4) (K.15-22) (K.22-2)
	d.+Ø+mden	(K.15-8)
	d.+Ø+mın	(K.15-9)
	d.+Ø+mni	(K.22-1)
	d.+Ø+sıden	(K.2-1)
dedē	dede, babanın veya annenin babası. Krş.: <i>de II, dede, dedē</i>	
	d.+Ø+m	(K.2-1)
defa	defa, kez, kere	
	d.+Ø	(K.3-7)
degil	değil. Krş.: <i>değil, dıgıl, dil, diyil, doğıl, doğıl, doğıl, dөгül, dugül, dugül, duğıu, duğıul, duğıul, düğül, düğül, düğül, düğül, tul II, tuvil, tuwul, tuwuł, tū, tūl, tūl</i>	
	d.+Ø	(B.1-133)
değil	değil. Krş.: <i>degil, dıgıl, dil, diyil, doğıl, doğıl, doğıl, dөгül, dugül, dugül, duğıu, duğıul, duğıul, düğül, düğül, düğül, düğül, tul II, tuvil, tuwul, tuwuł, tū, tūl, tūl</i>	
	d.+Ø	(B.2-99) (B.2-219)
dekabır	Rus., aralık ayı	
	d.	(B.4-175) (B.17-50)
dekabır°	Rus., aralık ayı	
	d.+Ø+de	(B.5-24)
delihanni	delikanlı, genç erkek. Krş.: <i>deliKān, delihanni, deliKanni, deliKanlı, deliKanni</i>	
	d.+Ø	(K.23-13)
deliKān	delikanlı, genç erkek. Krş.: <i>delihanni, delihanni, deliKanni, deliKanlı, deliKanni</i>	

	d.+nar	(K.23-28)
deliruj	yer adı, Köstence'nin bir köyü. Krş.: <i>delirūš</i>	
	d.+Ø+da	(K.19-29)
	d.+Ø+ın	(K.19-29)
deli	deli, aklını yitirmiş. Krş.: <i>delī</i>	
	d.+Ø	(B.15-22)
delihannı	delikanlı, genç erkek. Krş.: <i>delihannı, deliKan, deliKannı, deliKanlı, deliKannı</i>	
	d.+Ø	(K.31-18)
deliKannı	delikanlı, genç erkek. Krş.: <i>delihannı, deliKan, delihannı, deliKanlı, deliKannı</i>	
	d.+Ø	(K.23-9) (K.23-12)
delī	deli, aklını yitirmiş. Krş.: <i>deli</i>	
	d.+Ø+den	(K.19-43)
deliKanlı	delikanlı, genç erkek. Krş.: <i>delihannı, deliKan, delihannı, deliKannı, deliKannı</i>	
	d.+Ø	(K.1-93)
deliKannı	delikanlı, genç erkek. Krş.: <i>delihannı, deliKan, delihannı, deliKannı, deliKanlı</i>	
	d.+Ø+ğa	(K.23-11)
delirūš	yer adı, Köstence'nin bir köyü. Krş.: <i>deliruj</i>	
	d.+Ø	(K.19-43)
dem	demek. Bk.: <i>de-</i>	
demelizasya	Rus., Rus. askerlik sürecinin sona ermesi	
	d.+Ø	(B.4-63)
demir	demir. Krş.: <i>demir, demi, demir, demir</i>	
	d.+Ø	(B.2-117) (B.7-5)
demir	demir. Krş.: <i>demir, demi, demir, demir</i>	
	d.+Ø	(B.2-27)
demi	demir. Krş.: <i>demir, demir, demir, demir</i>	
	d.+Ø+den	(B.4-200)
demir	demir. Krş.: <i>demir, demir, demi, demir</i>	
	d.+Ø	(B.20-22)
demizen	dedemizden. Bk.: <i>de II</i>	
demın	demin, az önce	
	d.+Ø	(B.4-108)
demir	demir. Krş.: <i>demir, demir, demi, demir</i>	
	d.+Ø+den	(B.1-34)
den	Rus., gün	
	d.	(B.2-145) (B.7-10) (B.7-11) (B.7-41)
dene	tane, adet, herhangi sayıda olan şey. Krş.: <i>dane, dāne, denecik, denē, denē, dē II, dēne, dēnē, dīn, tane I, tanek, tanē, tanə, tāne</i>	

	d.+Ø	(B.1-1) (B.1-6) (B.1-13) (B.1-34) (B.1-35) (B.1-47) (B.1-54) (B.1-96) (B.1-106) (B.1-107) (B.1-156) (B.1-173) (B.1-186) (B.3-9) (B.3-27) (B.3-28) (B.3-40) (B.3-43) (B.3-80) (B.3-93) (B.3-94) (B.3-95) (B.3-96) (B.3-159) (B.3-160) (B.3-178) (B.3-194) (B.3-195) (B.11-58) (B.13-31) (B.16-19) (B.16-20) (B.21-3) (B.22-5) (B.22-9) (B.22-23)
	d.+Ø+dik	(B.1-46)
	d.+Ø+mız	(B.3-27)
	d.+Ø+si	(B.3-61) (B.4-236)
denecik	tane, adet, herhangi sayıda olan şey. Krş.: <i>dane, dáne, dene, denē, deně, dē II, děne, děně, dīn, tane I, tanek, taně, tanə, táne</i>	
	d.+Ø	(B.1-102)
denē	tane, adet, herhangi sayıda olan şey. Krş.: <i>dane, dáne, dene, denecik, deně, dē II, děne, děně, dīn, tane I, tanek, taně, tanə, táne</i>	
	d.+Ø+dik	(B.1-98)
deně	tane, adet, herhangi sayıda olan şey. Krş.: <i>dane, dáne, dene, denecik, denē, dē II, děne, děně, dīn, tane I, tanek, taně, tanə, táne</i>	
	d.+Ø	(B.11-67) (B.14-4)
denıs	deniz. Krş.: <i>denız, denıs, deşes, deşıs, deşiz, deşız</i>	
	d.+Ø	(K.15-6)
denız	deniz. Krş.: <i>denıs, denıs, deşes, deşıs, deşiz, deşız</i>	
	d.+Ø	(K.14-18) (K.15-19)
denıs	deniz. Krş.: <i>denıs, denız, deşes, deşıs, deşiz, deşız</i>	
	d.+Ø	(K.17-45) (K.17-46)
deşes	deniz. Krş.: <i>denıs, denız, denıs, deşıs, deşiz, deşız</i>	
	d.+Ø	(K.15-35)
deşıs-	değişmek, değiştirmek. Krş.: <i>deşıs-</i>	
	d.-Ø-ecek	(B.2-82)
	d.-Ø-tı	(B.2-88)
	d.-tir-Ø	(K.1-25)
	d.-tir-Ø-mē	(B.18-44) (B.18-48)
deşız	deniz. Krş.: <i>denıs, denız, denıs, deşes, deşız, deşız</i>	
	d.+Ø	(K.22-11)
deşız	deniz. Krş.: <i>denıs, denız, denıs, deşes, deşıs, deşız</i>	
	d.+Ø	(B.7-68)
	d.+Ø+e	(B.1-53) (B.1-54) (B.1-57) (B.1-59) (B.1-60)
	d.+Ø+en	(B.20-25)
	d.+Ø+ge	(B.20-24) (B.20-25)
deşız-	değişmek, değiştirmek. Krş.: <i>deşıs-</i>	
	d.-tir-Ø-e	(B.6-86)
	d.-Ø-ik	(K.14-8)
deşız	deniz. Krş.: <i>denıs, denız, denıs, deşes, deşıs, deşız</i>	

	d.+Ø	(B.1-58)
	d.+Ø+in	(B.7-70) (B.12-57)
dere	dere, küçük akarsu	
	d.+Ø	(K.4-7) (K.15-11) (K.15-12) (K.19-40)
	d.+Ø+de	(K.20-16)
	d.+ler+den	(K.15-13)
	d.+lér+den	(K.15-13)
derektür	Rus., okul müdürü	
	d.+Ø	(B.2-160)
derektír	Rus., okul müdürü	
	d.+Ø+den	(B.2-146)
	d.+Ø+ge	(B.2-146)
derenlık	derinlik, bir şeyin dip tarafının yüzeye olan uzaklığı	
	d.+Ø+te	(K.26-4)
derevna	Rus., köy	
	d.	(B.1-4)
derevna	Rus., köy	
	d.	(B.1-3) (B.1-4) (B.1-8)
deréce	derece, sıcaklık	
	d.+Ø+den	(K.1-25)
derén	derin, ayrıntı. Krş.: <i>teren</i>	
	d.+Ø+de	(K.26-4)
ders	ders, öğretmenin öğrenciye verdiği ders	
	d.+Ø	(B.2-150) (B.7-36) (K.29-1)
	d.+Ø+i	(K.4-23)
	d.+ler+í	(K.4-20)
dert	dert, üzüntü, keder	
	d.+Ø	(K.1-76)
	d.+Ø+e	(K.1-58)
	d.+Ø+li	(K.1-101)
desít	Rus., on	
	d.	(B.1-150)
desít	Rus., on	
	d.	(B.1-150)
despí	tespih, boncuk biçiminde dizilmiş dizi. Krş.: <i>tespi</i>	
	d.+Ø+ní	(K.21-25)
destan	destan, masal	
	d.+Ø	(B.7-52)
	d.+lar	(B.4-150)
	d.+nar	(B.7-38) (B.7-52)
destarhan	masa örtüsü, masa yerine geçen örtü. Krş.: <i>dasarhan</i>	
	d.+Ø+nan	(B.3-211)

detey	Rus., çocukları d. (B.1-11)
detsat	Rus., kreş, çocuk yuvası d.+Ø (B.18-34) d.+Ø+Ka (B.18-35) (B.18-36)
deva	deva, ilaç, çare d.+Ø+dır (K.1-58)
devam	devam, devamlı, sürekli. Krş.: <i>dewam</i> d.+Ø+lı (K.15-39)
devlet	devlet. Krş.: <i>devlèt</i> d.+Ø+í (K.15-5)
devlèt	devlet. Krş.: <i>devlet</i> d.+Ø (B.10-7)
devrim	devrim d.+Ø+de (K.15-15) d.+Ø+í (K.15-30)
dewam	devam, kesilmeme, bitmeme. Krş.: <i>dewam</i> d.+Ø (K.15-20) (K.24-18)
dewe	deve hayvanı d.+Ø (B.11-78) (B.13-9) d.+ler+ímen (K.15-4)
dē I	doğrulama kelimesi (ben de o da). Krş.: <i>da, dā, dá, dà, de I, dė, dı, ta, tā, te, ti</i> d.+Ø (B.3-194)
dē II	tane, adet, herhangi sayıda olan şey. Krş.: <i>dane, dāne, dene, denecik, denē, deně, dėne, dėnė, dīn, tane I, tanek, taně, tanə, táne</i> d.+Ø+si (B.3-60)
dē-	demek, söylemek. Krş.: <i>de-, dė-, dė-, dı-, dī-, dı-, dī-, dı-, dā-, te-, tē-, tē-, ti- II</i> d.-Ø-n (<-n<-gen) (B.2-6) (B.2-59) (B.2-237) (B.4-80) (B.4-138) (B.7-64) (B.7-71) (B.11-25) (B.12-98) (B.13-23) (B.18-10) (K.9-16) (K.11-3) (K.12-24) (K.24-7) (K.26-20) d.-Ø-nde (<-n<-gen) (B.2-83) (B.2-254) d.-Ø-nıme (B.12-38) d.-Ø-nner (B.12-97) (B.12-98) d.-Ø-p (B.5-79)
dē	doğrulama kelimesi (ben de o da). Krş.: <i>da, dā, dá, dà, de I, dē I, dı, ta, tā, te, ti</i> d.+Ø (B.1-24) (B.1-71) (B.2-188) (B.3-202) (B.4-145) (B.5-69) (B.6-74) (B.12-62) (B.14-18) (B.20-26) (B.21-7) (K.11-38)
dē-	demek, söylemek. Krş.: <i>de-, dē-, dė-, dı-, dī-, dı-, dī-, dı-, dā-, te-, tē-, tē-, ti- II</i>

	d.-Ø-p	(B.3-89) (B.3-138) (B.4-230) (B.8-48) (B.13-16)
	d.-Ø-se	(B.3-167)
děne	tane, adet, herhangi sayıda olan şey. Krş.: <i>dane, dáne, dene, denecik, denē, deně, dē II, děně, dīn, tane I, tanek, taně, tanə, táne</i>	
	d.+Ø	(B.3-96)
děně	tane, adet, herhangi sayıda olan şey. Krş.: <i>dane, dáne, dene, denecik, denē, deně, dē II, děne, dīn, tane I, tanek, taně, tanə, táne</i>	
	d.+Ø	(B.3-189)
dě-	demek, söylemek, anlamına gelmek. Krş.: <i>de-, dē-, dě-, dı-, dī-, dí-, di-, dī-, dī-, dā-, te-, tē-, tē-, ti- II</i>	
	1. demek, söylemek	
	d.-Ø-di	(B.19-11)
	d.-Ø-gen	(B.3-53) (B.4-14) (B.4-15) (B.4-115) (B.4-210) (B.5-102) (B.11-5) (B.12-99) (K.27-3)
	d.-Ø-gende	(B.4-44) (B.4-239)
	d.-Ø-genner	(B.18-26) (B.18-27)
	d.-Ø-gèn	(B.4-77)
	d.-Ø-gènde	(B.4-113)
	d.-Ø-m	(B.4-84)
	d.-Ø-mege	(B.4-217) (B.4-218)
	d.-Ø-mek	(B.5-47)
	d.-me-se	(B.3-198)
	d.-Ø-p	(B.3-115) (B.3-165) (B.4-87) (B.4-233) (B.4-240) (B.5-13) (B.5-49) (B.5-62) (B.6-46) (B.6-87) (B.14-1) (B.17-23) (K.11-7) (K.19-18) (K.29-6)
	d.-Ø-se	(B.8-24) (B.10-34) (B.12-11) (B.12-48)
	d.-Ø-sem	(B.22-5)
	d.-Ø-seŋ	(B.3-140)
	d.-Ø-sék	(B.18-54)
	d.-Ø-séler	(B.8-29)
	d.-Ø-sèm	(K.31-29)
	d.-Ø-sèŋ	(B.6-73) (B.6-74)
	d.-Ø-y	(B.4-220) (B.4-225) (B.4-226)
	d.-Ø-yen	(B.4-96) (B.7-59)
	d.-Ø-yèn	(B.4-83)
	d.-Ø-ymis	(B.4-200)
	2. demek, bir şey anlamına gelmek	
	d.-Ø-meg	(K.19-43)
	d.-Ø-mek	(B.7-78)
dédě	dede, babanın veya annenin babası. Krş.: <i>de II, dede, dedē</i>	
	d.+Ø+m	(K.7-3)
	d.+Ø+mis	(B.4-130)

	d.+Ø+mızde	(B.4-158)
də-	demek, söylemek. Krş.: <i>de-, dē-, dē-, dē-, dı-, dī-, dı-, dī-, dı-, dī-, dı-, te-, tē-, tē-, ti- II</i>	
	d.-Ø-dı	(B.2-126)
	d.-Ø-p	(B.2-239)
	d.-Ø-sə	(B.16-14)
dı	doğrulama kelimesi (ben de o da). Krş.: <i>da, dā, dá, dà, de I, dē I, dē, ta, tā, te, ti</i>	
	d.+Ø	(B.2-165) (B.19-41)
dı-	demek, söylemek. Krş.: <i>de-, dē-, dē-, dē-, dī-, dı-, dı-, dī-, dı-, dı-, dē-, te-, tē-, tē-, ti- II</i>	
	d.-Ø-y	(B.2-82) (B.11-41) (B.11-68) (B.11-69)
dıgıl	değil. Krş.: <i>değil, değıl, dıl, diyil, doğıl, doğıl, doğıl, değıl, dugül, dugül, duğıl, duğıl, duğıl, duğıl, düğül, düğül, düğül, düğül, tul II, tuvıl, tuwul, tuwul, tū, tūl, tūl</i>	
	d.+Ø	(B.7-94) (B.9-10)
dıgra-	yuvarlamak, döndürmek. Krş.: <i>tıgr-</i>	
	d.-t-Ø-a	(B.3-213)
dıhowka	Rus., fırın. Krş.: <i>dıhowka, duhowkā, dıhowka, dıhowka, dıhowkā</i>	
	d.+Ø	(B.3-92)
dıl	değil. Krş.: <i>değil, değıl, dıgıl, diyil, doğıl, doğıl, doğıl, değıl, dugül, dugül, duğıl, duğıl, duğıl, duğıl, düğül, düğül, düğül, düğül, tul II, tuvıl, tuwul, tuwul, tū, tūl, tūl</i>	
	d.+Ø	(B.7-34)
dın	taklit kelimesi, kapı çalma sesi. Krş.: <i>tük, dān, dan</i>	
	d.+Ø	(B.3-25)
dınya	dünya, dünya gezegeni. Krş.: <i>dıngā, duńya, dúnya, diungā, diunya, diungā</i>	
	d.+Ø	(K.10-11)
dış	dış, dışarı. Krş.: <i>çıharı, tiş, tişar, tişār, tişarı, tişāri, tişār</i>	
	d.+Ø+ta	(K.9-4)
dıt	dört sayısı. Krş.: <i>dord, dört, dórd, dört, dörd, dört, turt, tört</i>	
	d.+Ø	(B.6-74)
dī-	demek, söylemek. Krş.: <i>de-, dē-, dē-, dē-, dı-, dı-, dı-, dī-, dı-, dı-, dē-, te-, tē-, tē-, ti- II</i>	
	d.-Ø-n	(B.2-60)
dīm	aşırı, pek	
	d.+Ø	(K.1-91)
dıhowka	Rus., fırın. Krş.: <i>dıhowkā, duhowkā, dıhowka, dıhowka, dıhowkā</i>	
	d.+Ø+ğā	(B.3-85)
dırek	ağaç, meyve verebilen ve gövdesi odun olabilen ağaç. Krş.: <i>dırek I, tereg, terek, terek</i>	
	d.+Ø	(B.3-149)
dın	tane, adet, herhangi sayıda olan şey. Krş.: <i>dane, dāne, dene, denecik, denē, denē, dē II, dēne, dēnē, tane I, tanek, tanē, tanē, tane</i>	

	d.+Ø	(B.3-143)
dí-	demek, söylemek. Krş.: <i>de-, dē-, dĕ-, dè-, dı-, dī-, di-, dī-, dī-, dā-, te-, tē-, tē-, ti- II</i>	
	d.-Ø-y	(B.9-10) (B.11-3) (B.11-9) (B.11-15) (B.11-16) (B.11-58) (B.11-61) (B.11-62) (B.11-63) (B.11-67) (B.11-68) (B.11-75)
	d.-Ø-yım	(B.2-121)
di-	demek, söylemek. Krş.: <i>de-, dē-, dĕ-, dè-, dı-, dī-, dī-, dī-, dī-, dā-, te-, tē-, tē-, ti- II</i>	
	d.-Ø	(B.1-162) (B.2-169) (B.4-220) (B.4-221) (B.4-227) (B.4-237) (B.9-9) (B.9-14) (B.9-22) (B.9-29) (B.11-8) (B.11-12) (B.11-13) (B.11-14) (B.11-16) (B.11-18) (B.11-19) (B.11-20) (B.11-58) (B.11-62) (B.11-70) (B.11-71) (B.11-72) (B.13-17) (B.16-11) (B.18-59) (K.19-10) (K.19-11) (K.19-19)
	d.-Ø-cēm	(B.16-10)
	d.-Ø-di	(K.23-21)
	d.-Ø-dik	(B.7-56)
	d.-Ø-ler	(B.2-250) (B.2-252) (B.3-214) (B.4-200) (B.7-69) (B.8-50) (B.11-10) (B.11-21) (B.11-24) (B.11-75) (B.12-24) (B.12-108) (B.14-24) (B.17-38) (B.19-25) (K.1-51) (K.5-23) (K.10-24) (K.11-8) (K.13-3) (K.13-21) (K.18-13) (K.18-15) (K.18-18) (K.18-23) (K.24-2) (K.28-21) (K.29-31)
	d.-Ø-lër	(K.29-11)
	d.-Ø-m	(B.2-129) (B.4-127) (B.4-140)
	d.-Ø-me	(K.19-23) (K.21-21)
	d.-Ø-men	(K.21-24) (K.23-33)
	d.-Ø-mis	(K.14-11) (K.19-2)
	d.-Ø-miz	(K.24-2)
	d.-Ø-mız	(K.7-5)
	d.-Ø-sın	(B.2-229)
	d.-Ø-siz	(K.31-12)
	d.-Ø-sıñ	(B.2-228)
	d.-Ø-tanedík	(K.26-10)
	d.-Ø-tanedi	(K.20-10)
	d.-Ø-tanem	(K.23-6)
	d.-Ø-tannar	(K.29-19)
	d.-Ø-y	(B.2-18) (B.3-106) (B.4-191) (B.4-220) (B.4-221) (B.4-225) (B.4-233) (B.5-7) (B.5-23) (B.5-50) (B.5-67) (B.5-84) (B.6-84) (B.8-35) (B.8-38) (B.8-40) (B.8-41) (B.8-42) (B.8-44) (B.8-88) (B.8-92) (B.9-10) (B.9-14) (B.9-15) (B.9-16)

(B.9-17) (B.9-18) (B.9-19) (B.9-20) (B.9-21)
(B.9-22) (B.9-23) (B.9-24) (B.9-25) (B.9-26)
(B.9-27) (B.9-28) (B.9-29) (B.10-57) (B.11-3)
(B.11-4) (B.11-5) (B.11-8) (B.11-9) (B.11-11)
(B.11-12) (B.11-14) (B.11-15) (B.11-19) (B.11-
33) (B.11-40) (B.11-41) (B.11-55) (B.11-56)
(B.11-57) (B.11-58) (B.11-61) (B.11-62) (B.11-
63) (B.11-64) (B.11-67) (B.11-68) (B.11-69)
(B.11-70) (B.11-71) (B.11-72) (B.11-73) (B.11-
74) (B.11-75) (B.11-76) (B.12-22) (B.12-23)
(B.12-24) (B.12-42) (B.12-44) (B.12-54) (B.12-
60) (B.12-61) (B.12-64) (B.12-65) (B.12-76)
(B.12-78) (B.12-87) (B.12-88) (B.12-89) (B.12-
90) (B.12-91) (B.12-92) (B.12-93) (B.12-95)
(B.12-96) (B.12-113) (B.12-114) (B.12-115)
(B.12-120) (B.12-122) (B.12-123) (B.12-125)
(B.12-126) (B.12-127) (B.12-154) (B.12-155)
(B.12-157) (B.12-202) (B.13-8) (B.13-9) (B.13-
10) (B.13-17) (B.13-18) (B.13-19) (B.13-20)
(B.13-21) (B.13-23) (B.13-25) (B.13-26) (B.14-
27) (B.16-11) (B.17-42) (B.17-47) (B.18-6)
(B.18-8) (B.18-9) (B.18-10) (B.18-37) (B.18-60)
(B.21-12) (B.21-13) (K.2-1) (K.3-24) (K.4-12)
(K.8-6) (K.11-36) (K.12-10) (K.13-4) (K.17-23)
(K.17-24) (K.17-25) (K.17-26) (K.17-27) (K.17-
34) (K.17-35) (K.19-10) (K.19-11) (K.19-12)
(K.19-13) (K.19-14) (K.19-15) (K.19-16) (K.19-
17) (K.19-18) (K.19-22) (K.20-26) (K.20-32)
(K.22-17) (K.23-12) (K.23-14) (K.24-3) (K.24-
4) (K.29-39) (K.30-1) (K.31-26) (K.31-28)

d.-Ø-ycem (K.29-16)
d.-Ø-ycesin (K.12-12)
d.-Ø-ydi (B.10-10)
d.-Ø-ydiler (B.21-5)
d.-Ø-ydiler (B.18-5)
d.-Ø-ye (K.11-45)
d.-Ø-yer (B.3-212) (B.4-37)
d.-Ø-yim (B.1-104) (B.2-118) (B.4-134) (B.8-3) (B.12-
201) (K.28-2) (K.28-19)

d.-Ø-yim (B.2-176) (B.12-44) (B.13-52) (B.17-20)
d.-Ø-ylar (B.3-127) (B.3-170) (B.4-110) (B.6-34) (B.8-50)
(B.8-79) (B.11-33) (B.12-158) (B.14-15) (B.14-
16) (B.18-35) (K.11-46)

d.-Ø-ylar (B.7-78)
d.-Ø-yimen (K.8-7) (K.10-17)
d.-Ø-yimiz (B.3-91)

	d.-Ø-ymis	(B.3-92) (B.5-95)
	d.-Ø-ymiz	(B.13-14)
digne-	dinlemek, kulak vermek. Krş.: <i>dinne-, tıñla-, diñne-, dinnè-</i>	
	d.-Ø	(B.18-57)
	d.-mi-y	(B.8-52)
dil	dil, konuşulan dil, lisan. Krş.: <i>til, tıl, tıl, tıl, tıl</i>	
	d.+Ø	(B.7-27)
dimobilizovat	Rus., askerlik sürecinin sona ermesi	
	d.	(B.1-64) (B.1-66)
din	din, Tanrı'ya inanma, inanç. Krş.: <i>diñ, dīn, dīn</i>	
	d.+Ø	(B.2-236) (B.5-74) (B.6-36) (B.6-82) (B.7-18) (B.7-19) (B.7-20) (K.4-19) (K.4-20) (K.32-3)
	d.+Ø+ın	(K.1-98)
	d.+Ø+ımızın	(B.2-212)
	d.+Ø+imizni	(K.32-19)
	d.+Ø+i	(B.6-55)
	d.+Ø+ide	(B.4-116)
	d.+Ø+ımızın	(K.32-19)
	d.+Ø+nen	(B.6-36) (B.6-78)
	d.+Ø+ni	(B.6-84) (K.32-4) (K.32-5)
	d.+Ø+nı	(B.2-175)
dindar	dindar, dine bağlı olan biri. Krş.: <i>dinár</i>	
	d.+Ø+dır	(K.3-18)
dinı	din ile ilgili. Krş.: <i>diniy</i>	
	d.+Ø	(B.7-30)
diniy	din ile ilgili. Krş.: <i>dinı</i>	
	d.+Ø	(B.4-117)
dinár	dindar, dine bağlı olan biri. Krş.: <i>dindar</i>	
	d.+Ø	(B.2-175)
dinnè-	dinlemek. Krş.: <i>digne-, tıñla-, dinne-, diñne-</i>	
	d.-mi-y	(B.8-20)
diñ	din, Tanrı'ya inanma, inanç. Krş.: <i>din, dīn, dīn</i>	
	d.+Ø+ge	(B.7-19) (B.7-23) (B.7-27) (K.32-3)
diñga	dünya, dünya gezegeni. Krş.: <i>duńya, duńya, dúnya, diingá, diúnya, diingá</i>	
	d.+Ø+nıñ	(B.8-16)
diñne-	dinlemek. Krş.: <i>dinne-, digne-, dinnè-, tıñla-</i>	
	d.-Ø-ñ	(B.12-196)
direktır	Rus., müdür, direktör	
	d.+Ø+ı	(B.6-97)
distateka	Rus., disko dansı	
	d.+Ø	(B.6-45) (B.6-46)
divan	kanepe	

	d.+Ø	(B.2-84)
diy	gibi, +e benzer. Krş.: <i>day, dayın, dayın, dayın, dāy, tay II, tayın</i>	
	d.+Ø	(K.5-10) (K.12-17) (K.12-18) (K.15-11) (K.29-39) (K.32-8) (K.32-10)
diyermén	değirmen, içinde öğütme işi yapılan yer. Krş.: <i>tirmenn, tırmen, tırme, tırmen, tırmeñ, túrmè, túrmen</i>	
	d.+Ø+de	(B.12-152)
diyil	değil. Krş.: <i>degil, değıl, dıgıl, dil, doğıl, doğıl, doğıl, değıl, dugül, dugıl, duğu, duğul, duğul, düğül, düğül, düğül, düğül, tul II, tuvıl, tuwul, tuwul, tū, tūl, tūl</i>	
	d.+Ø	(K.11-2)
diz-	dizmek, yan yana veya üst üste dizmek. Krş.: <i>tēs-, tíz-, tiz- I, tíz-, tüz-, tüz-</i>	
	d.-Ø-iyim	(K.2-6)
dī-	demek, söylemek. Krş.: <i>de-, dē-, dē-, dē-, dı-, dī-, dı-, di-, dī-, dā-, te-, tē-, tē-, ti- II</i>	
	d.-Ø	(B.1-58) (B.1-59) (B.1-60) (B.1-162) (B.2-118) (B.2-141) (B.2-169) (B.2-246) (B.2-251)
	d.-Ø-m	(B.2-129)
	d.-Ø-y	(B.9-19) (K.1-70)
dīn	din, Tanrı'ya inanma, inanç. Krş.: <i>din, diñ, dīn</i>	
	d.+Ø	(K.29-15)
dī-	demek, söylemek. Krş.: <i>de-, dē-, dē-, dē-, dı-, dī-, dı-, di-, dī-, dā-, te-, tē-, tē-, ti- II</i>	
	d.-Ø-y	(B.2-115)
dīn	din, Tanrı'ya inanma, inanç. Krş.: <i>din, diñ, dīn</i>	
	d.+Ø	(B.4-146)
dīrek I	ağaç, meyve verebilen ve gövdesi odun olabilen ağaç. Krş.: <i>dīrek, tereg, terek, terek</i>	
	d.+Ø	(B.12-36)
	d.+Ø+ın	(B.12-36)
	d.+ler+in	(B.7-33) (B.7-84)
	d.+Ø+nen	(B.12-39)
	d.+Ø+ten	(B.12-35)
dīrek II	direk, doğrudan	
	d.+Ø	(K.13-16)
dīvizya	Rus., tümen	
	d.	(B.1-110)
dnepapetrovsk 1	yer adı, Ukrayna'nın bir şehri	
	d.+Ø	(B.4-63)
do	Rus., doğru, yönelme hali fonksiyonunda	
	d.	(B.1-64)
dobroca	yer adı, Romanya'nın bir ili, Dobruca. Krş.: <i>dobrocā, dobruca</i>	

	d.+Ø	(K.2-3) (K.4-5) (K.4-6) (K.15-34)
	d.+Ø+da	(K.4-4) (K.4-5) (K.4-13) (K.31-6)
	d.+Ø+ğa	(K.4-12) (K.17-9)
	d.+Ø+nın	(K.26-1)
dobrocā	yer adı, Romanya'nın bir ili, Dobruca. Krş.: <i>dobroca, dobruca</i>	
	d.+Ø	(K.2-3)
dobruca	yer adı, Romanya'nın bir ili, Dobruca. Krş.: <i>dobroca, dobrocā</i>	
	d.+Ø+da	(K.1-94) (K.1-100) (K.1-104) (K.20-15)
	d.+Ø+nın	(K.1-102)
doğ-	darını kabağünü temizleyerek ezmek, dövmek. Krş.: <i>tüy- II, üy-</i>	
	d.-Ø-ıp	(B.12-174)
	d.-Ø-up	(B.12-174)
doğıl	değil. Krş.: <i>degil, değıl, dıgıl, dıl, diyil, doğıl, doğıl, dөгül, dugül, duğıl, duğu, duğul, duğul, düğül, düğul, düğül, tul II, tuvıl, tuwul, tuwul, tū, tül, tül</i>	
	d.+Ø	(B.6-102)
doğıl	değil. Krş.: <i>degil, değıl, dıgıl, dıl, diyil, doğıl, doğıl, dөгül, dugül, duğıl, duğu, duğul, duğul, düğül, düğul, düğül, tul II, tuvıl, tuwul, tuwul, tū, tül, tül</i>	
	d.+Ø	(B.6-30)
doğ-	doğmak, dünyaya gelmek. Krş.: <i>doğ-, değ-, tø-, tu-, tuw-, tū-</i>	
	1. doğmak, dünyaya gelmek	
	d.-Ø-dih	(B.1-7)
	d.-Ø-dıK	(B.14-5)
	d.-Ø-dim	(B.13-50) (B.17-1)
	d.-Ø-dım	(B.2-3)
	d.-Ø-dım	(B.3-6) (K.22-1)
	d.-Ø-dum	(B.2-3) (B.20-4)
	d.-Ø-ğan	(B.2-7) (B.3-3) (B.3-4) (B.3-5) (B.8-13) (B.8-27) (B.12-168) (K.26-31)
	d.-ıl-Ø-dım	(B.9-35)
	d.-ıl-Ø-dım	(B.14-5)
	d.-ıl-Ø-ğan	(B.16-45)
	d.-ul-Ø-dı	(B.4-67)
	d.-ul-Ø-sa	(B.5-60)
	d.-ül-Ø-ğan	(B.4-68)
	2. doğma, aslen, doğduğu yer	
	d.-Ø-ma	(B.1-148) (B.6-69) (B.18-2) (B.19-2)
	d.-Ø-maman	(K.6-1)
	d.-Ø-um	(K.13-1)
doğıl	değil. Krş.: <i>degil, değıl, dıgıl, dıl, diyil, doğıl, doğıl, dөгül, dugül, duğıl, duğu, duğul, duğul, düğül, düğul, düğül, tul II, tuvıl, tuwul, tuwul, tū, tül, tül</i>	

	d.+Ø	(B.8-85)
doğım	doğum, doğma işi	
	d.+Ø	(B.14-19)
doğır	doğru, doğrudan. Krş.: <i>doğrı, doğru, doğūru, dōğır, dōğrı, dōr, dōrī, tora</i>	
	d.+Ø	(B.13-16)
doğmuş	öz, akraba, öz kardeş. Krş.: <i>doğmuş</i>	
	d.+Ø	(B.21-6)
	d.+Ø+ıma	(K.21-6) (K.21-7)
doğmuş	öz, akraba, öz kardeş. Krş.: <i>doğmuş</i>	
	d.+Ø+ı	(K.10-27)
	d.+lar	(B.21-2)
doğra-	doğramak, kesmek. Krş.: <i>doğrā-</i>	
	d.-Ø-saııs	(B.8-58)
	d.-Ø-yım	(B.5-104) (B.8-57)
	d.-Ø-ysıı	(B.5-89) (B.5-90)
doğrā-	doğramak, küçük küçük kesmek. Krş.: <i>doğra-</i>	
	d.-Ø-p	(B.5-89)
doğrı	doğru, doğrudan. Krş.: <i>doğır, doğru, doğūru, dōğır, dōğrı, dōr, dōrī, tora</i>	
	1. doğru, hakikat	
	d.+Ø	(B.1-188) (B.5-16) (K.6-17)
	2. dosdoğru, hiçbir yöne sarpmadan	
	d.+Ø	(B.10-38) (K.1-47)
	3. yönelerek, yön alarak	
	d.+Ø	(B.13-37)
doğru	dosdoğru, hiçbir yöne sarpmadan. Krş.: <i>doğır, doğrı, doğūru, dōğır, dōğrı, dōr, dōrī, tora</i>	
	d.+Ø	(B.5-24)
doğum	doğma, aslen. Bk.: <i>doğ-</i>	
doğurla-	düzeltilmek, ilerletmek	
	d.-Ø-maı	(B.16-46)
doğūru	doğru, doğrudan. Krş.: <i>doğır, doğrı, doğru, dōğır, dōğrı, dōr, dōrī, tora</i>	
	d.+Ø	(B.5-25)
dohsan	doksan sayısı. Krş.: <i>dohsan, doKsan, doKsān, tohsan</i>	
	d.+Ø	(B.2-78)
dohıs	dokuz sayısı. Krş.: <i>dohız, dohıs, dohus, dohūs, dohüz, doKıs, doKız, doKız, doKıs, doKız, doKız, toKız II, toKız</i>	
	d.+Ø	(B.3-45) (B.4-56) (K.29-2)
dohız	dokuz sayısı. Krş.: <i>dohıs, dohıs, dohus, dohūs, dohüz, doKıs, doKız, doKız, doKıs, doKız, doKız, toKız II, toKız</i>	
	d.+Ø	(B.4-70)
	d.+Ø+da	(K.29-4)

	d.+Ø+dan	(K.15-29)
doħıs	dokuz sayısı. Krş.: <i>doħıs, doħız, doħus, doħıs, doħüz, doKıs, doKız, doKız, doKıs, doKız, doKız, doKız, toKız II, toKız</i>	
	d.+Ø	(B.4-53) (B.4-72) (K.18-11)
doħsan	doksan sayısı. Krş.: <i>doħsan, doKsan, doKsān, toħsan</i>	
	d.+Ø	(B.1-143) (B.3-61) (B.12-192) (K.15-29) (K.15-30) (K.17-12)
doħtır	doktor, hekim. Krş.: <i>doħtır, doKtor</i>	
	d.+Ø	(B.4-49) (K.1-53)
	d.+Ø+ğā	(B.3-203) (B.3-204) (B.12-189)
doħtır	doktor, hekim. Krş.: <i>doħtır, doKtor</i>	
	d.+Ø	(B.22-2)
doħus	dokuz sayısı. Krş.: <i>doħıs, doħız, doħıs, doħus, doħüz, doKıs, doKız, doKız, doKıs, doKız, doKız, doKız, toKız II, toKız</i>	
	d.+Ø	(B.4-36)
doħıs	dokuz sayısı. Krş.: <i>doħıs, doħız, doħıs, doħus, doħüz, doKıs, doKız, doKız, doKıs, doKız, doKız, doKız, toKız II, toKız</i>	
	d.+Ø	(B.4-69)
doħüz	dokuz sayısı. Krş.: <i>doħıs, doħız, doħıs, doħus, doħıs, doKıs, doKız, doKız, doKıs, doKız, doKız, doKız, toKız II, toKız</i>	
	d.+Ø+in	(B.4-25)
dojde	Ro., yaş maya	
	d.+Ø+men	(K.16-12)
doKıs	dokuz sayısı. Krş.: <i>doħıs, doħız, doħıs, doħus, doħıs, doħüz, doKız, doKız, doKıs, doKız, doKız, doKız, toKız II, toKız</i>	
	d.+Ø	(B.4-50) (B.13-49) (K.26-35) (K.26-43)
	d.+Ø+ıncı	(B.5-34)
doKız	dokuz sayısı. Krş.: <i>doħıs, doħız, doħıs, doħus, doħıs, doħüz, doKıs, doKız, doKız, doKıs, doKız, doKız, doKız, toKız II, toKız</i>	
	d.+Ø	(B.2-55) (B.12-114) (K.3-10)
	d.+Ø+da	(B.1-145) (B.6-27)
	d.+Ø+dam	(B.2-46)
	d.+Ø+ı	(B.6-26)
	d.+Ø+ın	(B.8-14)
	d.+Ø+ıncı	(B.5-15) (B.16-33)
doKız	dokuz sayısı. Krş.: <i>doħıs, doħız, doħıs, doħus, doħıs, doħüz, doKıs, doKız, doKız, doKıs, doKız, doKız, toKız II, toKız</i>	
	d.+Ø	(B.6-1)
	d.+Ø+da	(B.1-143)
doKıs	dokuz sayısı. Krş.: <i>doħıs, doħız, doħıs, doħus, doħıs, doħüz, doKıs, doKız, doKız, doKız, doKız, doKız, toKız II, toKız</i>	
	d.+Ø	(B.1-2)
doKız	dokuz sayısı. Krş.: <i>doħıs, doħız, doħıs, doħus, doħıs, doħüz, doKıs,</i>	

	<i>doKız, doKız, doKıs, doKuz, doKüz, toKız II, toKuz</i>
	d.+Ø (B.4-89)
doKsan	doksan sayısı. Krş.: <i>dohsan, dohsan, doKsān, tohsan</i>
	d.+Ø+ğim (B.1-145)
doKsān	doksan sayısı. Krş.: <i>dohsan, dohsan, doKsan, tohsan</i>
	d.+Ø (K.12-12)
doKtor	doktor, hekim. Krş.: <i>dohtır, dohtur</i>
	d.+Ø (K.14-30)
	d.+Ø+ı (K.14-30)
doKuz	dokuz sayısı. Krş.: <i>dohıs, dohız, dohıs, dohus, dohüs, dohüz, doKıs, doKız, doKız, doKıs, doKız, doKüz, toKız II, toKuz</i>
	d.+Ø (B.4-65) (B.6-19) (K.15-15) (K.20-1)
doKüz	dokuz sayısı. Krş.: <i>dohıs, dohız, dohıs, dohus, dohüs, dohüz, doKıs, doKız, doKız, doKıs, doKız, doKuz, toKız II, toKuz</i>
	d.+Ø (B.4-2)
	d.+Ø+a (B.4-73)
dola-	dolamak, dolanmak, dolaşmak, bir yerin veya şeyin çevresinde dolanmak
	d.-n-Ø-amız (B.10-25)
	d.-n-Ø-dıh (B.15-27)
	d.-Ø-rlar (B.14-14)
	d.-ş-Ø-aman (K.9-2)
	d.-ş-Ø-ıp (K.19-4)
dolap	dolap, eşyaların konulduğu mobilya
	d.+lar+ğa (K.10-20)
dollar	dollar para birimi. Krş.: <i>dallar</i>
	d.+Ø (B.7-35)
dolma	yemek çeşidi, dolma. Krş.: <i>dolmā</i>
	d.+Ø (B.10-54)
dolmā	yemek çeşidi, dolma. Krş.: <i>dolma</i>
	d.+Ø (B.9-49)
dom	Rus., ev
	d.+Ø (B.2-195) (B.2-215) (B.2-238)
	d.+Ø+ğa (B.4-164) (B.4-166)
	d.+nar+ğa (B.4-165)
domatis	domates sebzesi
	d.+Ø (K.28-20) (K.28-21)
domız	domuz hayvanı
	d.+Ø (K.14-27)
dona-	donamak, donatmak, süslemek
	d.-t-Ø-ıp (B.3-122)
	d.-Ø-wlı (B.2-232)

doğ-	doğmak, dünyaya gelmek. Krş.: <i>doğ-, değ-, tə-, tu-, tuw-, tū-</i> d.-Ø-Gaman (K.11-1)
doramacı	doğramacı zanaatı d.+Ø (K.13-4)
dord	dört sayısı. Krş.: <i>dit, dort, dórd, dórt, dörd, dört, tirt, tört</i> d.+Ø (B.2-29) (B.2-185) (B.3-7) (K.11-4) d.+Ø+ımız (B.2-4) d.+Ø+ıncı (B.2-142)
dort	dört sayısı. Krş.: <i>dit, dord, dórd, dórt, dörd, dört, tirt, tört</i> d.+Ø+keçək (B.2-103) d.+Ø+te (B.2-69) (B.2-71) d.+Ø+ten (B.2-103)
dort-	düzeltilmek, hatayı düzeltmek d.-ma-dıh (B.6-73)
dos	dost, arkadaş. Krş.: <i>dost, dostçıK, dōst</i> d.+Ø (K.4-17) (K.31-24)
dosğa	Rus., tahta d.+Ø (B.3-170)
dost	dost, arkadaş. Krş.: <i>dos, dostçıK, dōst</i> d.+Ø (B.4-144) (B.5-31) (B.5-33) d.+Ø+ı (B.7-29) d.+Ø+ım (B.12-174) (B.12-182) d.+Ø+ımnan (B.1-143)
dostçıK	dost, arkadaş, küçük sevimli dost. Krş.: <i>dos, dostçıK, dōst</i> d.+lar+ım (B.12-170)
dōğır	doğru, doğrudan. Krş.: <i>doğrı, doğır, doğru, doğūru, dōğrı, dōr, dōrī, tora</i> 1. dosdoğru, hiçbir yöne sarpmadan d.+Ø (B.2-20) (B.15-25) 2. gerçek, hakikat d.+Ø+sın (B.1-131)
dōğrı	doğru, hiç bir yere sarpmada. Krş.: <i>doğrı, doğır, doğru, doğūru, dōğır, dōr, dōrī, tora</i> d.+Ø (B.2-79)
dōr	doğru, gerçek, hakikat. Krş.: <i>doğrı, doğır, doğru, doğūru, dōğır, dōğrı, dōrī, tora</i> d.+Ø+sın (B.4-159)
dōrī	doğru, gerçek, hakikat. Krş.: <i>doğrı, doğır, doğru, doğūru, dōğır, dōğrı, dōr, tora</i> d.+Ø (K.11-3)
dōst	dost, arkadaş. Krş.: <i>dos, dost, dostçıK</i> d.+Ø (B.5-32) (B.5-34)
dórd	dört sayısı. Krş.: <i>dit, dord, dort, dórt, dörd, dört, tirt, tört</i>

	d.+Ø+ında	(B.1-10)
dört	dört sayısı. Krş.: <i>dit, dord, dort, dórd, dörd, dört, turt, tört</i>	
	d.+Ø	(B.6-69) (B.6-74) (K.20-37) (K.21-3) (K.23-41)
doğ-	doğmak, dünyaya gelmek. Krş.: <i>doğ-, doḡ-, tḡ-, tuw-, tū-</i>	
	d.-Ø-dı	(K.26-49)
doğul	değil. Krş.: <i>degil, deḡıl, dıḡıl, dıl, diyil, doḡıl, doḡıl, doḡıl, dugıl, duḡıl, duḡu, duḡul, duḡul, düḡıl, düḡıl, düḡıl, tul II, tuvıl, tuwul, tuwul, tū, tūl, tūl</i>	
	d.+Ø	(B.6-70)
dö-*	dönmek, geri dönmek. Bk.: dön-	
	d.-n-mez	(B.3-160)
dölük	yer adı, Köstence'nin bir yeri, Dölük	
	d.+Ø	(K.22-21)
dön-	dönmek, geri dönmek. <i>dön-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, günümüzde dönüşlü çatısıyla kullanılmaktadır. Bk.: dö-*	
dörd	dört sayısı. Krş.: <i>dit, dord, dort, dórd, dórt, dört, turt, tört</i>	
	d.+Ø	(B.3-93) (B.3-95) (B.4-166) (B.7-13)
	d.+Ø+er	(B.1-37)
	d.+Ø+inci	(B.6-10)
	d.+Ø+ünci	(B.6-19)
dört	dört sayısı. Krş.: <i>dit, dord, dort, dórd, dórt, dörd, turt, tört</i>	
	d.+Ø	(B.1-27) (B.1-29) (B.1-33) (B.1-39) (B.1-150) (B.1-166) (B.3-28) (B.3-48) (B.3-62) (B.3-66) (B.4-10) (B.4-60) (B.5-9) (B.5-19) (B.5-82) (B.5-83) (B.6-16) (B.6-39) (B.6-67) (B.6-71) (B.6-83) (B.7-3) (B.9-6) (B.9-10) (B.9-13) (B.12-3) (B.16-31) (B.18-21) (B.21-2) (B.21-3) (K.1-109) (K.3-9) (K.3-13) (K.5-1) (K.8-9) (K.9-13) (K.10-7) (K.10-14) (K.12-16) (K.21-9) (K.22-37) (K.26-8) (K.30-21) (K.31-17) (K.32-9)
	d.+Ø+inci	(B.6-69)
	d.+Ø+ke	(B.4-35) (K.22-37)
	d.+Ø+nı	(B.16-32)
	d.+Ø+te	(B.1-165) (B.12-128) (K.22-8)
	d.+Ø+temı	(B.16-14)
drasti	Rus., merhaba	
	d.+Ø	(B.3-18)
dudu	dudu, yenge. Krş.: <i>ceḡe</i>	
	d.+lar+ı	(B.12-110)
	d.+Ø+mıs	(B.2-156)
dugul	değil. Krş.: <i>degil, deḡıl, dıḡıl, dıl, diyil, doḡıl, doḡıl, doḡıl, dugıl, duḡıl, duḡu, duḡul, duḡul, düḡıl, düḡıl, düḡıl, tul II, tuvıl, tuwul, tuwul, tū, tūl, tūl</i>	

duġil	d.+Ø deġil. Krş.: <i>degil, deġil, dıġıl, dıl, diyil, doġıl, doġıl, doġıl, deġul, dugül, duġu, duġul, duġul, düġül, düġul, düġül, tul II, tuvıl, tuwul, tuwul, tū, tül, tül</i>
duġu	d.+Ø+ım deġil. Krş.: <i>degil, deġil, dıġıl, dıl, diyil, doġıl, doġıl, doġıl, deġul, dugül, duġil, duġul, duġul, düġül, düġul, düġül, tul II, tuvıl, tuwul, tuwul, tū, tül, tül</i>
duġul	d.+Ø+du d.+Ø+men deġil. Krş.: <i>degil, deġil, dıġıl, dıl, diyil, doġıl, doġıl, doġıl, deġul, dugül, duġil, duġu, duġul, düġül, düġul, düġül, tul II, tuvıl, tuwul, tuwul, tū, tül, tül</i>
duġul	d.+Ø+ım deġil. Krş.: <i>degil, deġil, dıġıl, dıl, diyil, doġıl, doġıl, doġıl, deġul, dugül, duġil, duġu, duġul, düġül, düġul, düġül, tul II, tuvıl, tuwul, tuwul, tū, tül, tül</i>
dugün	d.+Ø Asetin halkın yemek çeşidi, düġün (B.1-100) (B.11-50) (B.17-39)
duġowķā	d.+Ø Rus., fırın. Krş.: <i>dıġowķā, dıġowķa, düġowķa, düġowķa, düġowķā</i> (B.3-207)
dul	d.+Ø dul, eşi ölmüş bir kadın veya erkek. Krş.: <i>tul, tul I</i> (B.9-52)
duman	d.+Ø+man duman, is (K.6-10)
duńya	d.+Ø+dır dünya, dünya gezegeni. Krş.: <i>dıńya, dıńġa, dúnya, düńġa, dünya, düńġa</i> (K.1-87)
dupki	d.+Ø+ġa yer adı, Kırım'nın bir köyü, Dubki (K.15-43)
durası	d.+Ø+de yer adı, Köstence'nin bir köyü, Durası (B.2-75)
duşman	d.+Ø+da düşman, dost karşıtı. Krş.: <i>düşman</i> (K.11-2)
dut	d.+Ø+nın dut, dut meyve (B.18-46)
duvaġ	d.+Ø+ım duvak, düġünde gelinin başına takılan örtü (B.15-20)
duwa	d.+Ø dua, mevlid. Krş.: <i>duwā, dıva</i> (B.20-32)
	d.+Ø+dan (B.3-153) (B.4-102) (B.4-123) (B.5-57) (B.6-106) (B.12-197) (B.17-28) (B.19-37) (K.1-96) (K.11-40) (K.19-3)
	(B.3-151)

	d.+Ø+ğa	(B.19-37)
	d.+la	(B.3-151)
	d.+lar	(B.5-37) (B.5-38) (B.5-42) (B.6-52) (K.1-102)
	d.+lar+da	(B.12-181)
	d.+lar+ğa	(B.3-68) (B.6-79)
	d.+lar+ın	(B.5-61)
	d.+Ø+sı	(B.4-142)
	d.+Ø+sıs	(B.3-130)
duwal	duvar, çıt, bir şeyin etrafında kurulmuş bir duvar	
	d.+Ø	(B.2-197)
	d.+Ø+da	(B.2-196)
duwar	duvar	
	d.+Ø	(K.21-3)
	d.+lar	(B.2-84) (B.19-20)
	d.+lar+dan	(B.1-162)
	d.+lar+ın	(B.12-22) (B.12-24)
duwâ	dua, mevlid. Krş.: <i>duwa, dūwa</i>	
	d.+Ø	(B.4-102)
duyğu	duygu, hiss	
	d.+lar+nı	(K.1-95)
dūğıl	değil. Krş.: <i>degil, değıl, dığıl, dıl, diyil, doğıl, doğıl, doğıl, değıl, dugül, duğıl, duğu, duğul, duğul, dūğul, dūğul, dūğul, tul II, tuvıl, tuwul, tuwul, tū, tūl, tūl</i>	
	d.+Ø	(B.4-88) (B.12-37)
dūğul	değil. Krş.: <i>degil, değıl, dığıl, dıl, diyil, doğıl, doğıl, doğıl, değıl, dugül, duğıl, duğu, duğul, duğul, dūğul, dūğul, dūğul, tul II, tuvıl, tuwul, tuwul, tū, tūl, tūl</i>	
	d.+Ø	(B.12-45)
	d.+Ø+dır	(B.12-45)
	d.+Ø+men	(B.3-153)
dūğul	değil. Krş.: <i>degil, değıl, dığıl, dıl, diyil, doğıl, doğıl, doğıl, değıl, dugül, duğıl, duğu, duğul, duğul, dūğul, dūğul, dūğul, tul II, tuvıl, tuwul, tuwul, tū, tūl, tūl</i>	
	d.+Ø	(B.3-154)
dūhowқа	Rus., firm. Krş.: <i>dıhowқа, dıhowқа, duhowқа, dūhowқа, dūhowқа</i>	
	d.+Ø+ğa	(B.3-78)
dūhowқа	Rus., firm. Krş.: <i>dıhowқа, dıhowқа, duhowқа, dūhowқа, dūhowқа</i>	
	d.+Ø+nı	(B.19-33)
dūhowқа	Rus., firm. Krş.: <i>dıhowқа, dıhowқа, duhowқа, dūhowқа, dūhowқа</i>	
	d.+Ø	(B.3-88) (B.11-47)
dūva	dua, mevlid. Krş.: <i>duva, duwa, duwâ</i>	
	d.+Ø+nı	(K.1-78)
dūnya	dünya, dünya gezegeni. Krş.: <i>dınya, dınga, duhya, dūnga, dūnya, dūnga</i>	

	d.+Ø+da	(K.15-42)
	d.+Ø+ğa	(K.1-103) (K.22-5)
dürkı	türkü, yır, bestelenmiş manzume. Krş.: <i>turkı, turkū, tūrkı, tūrķı, türki, türķı</i>	
	d.+Ø	(K.8-4)
düşman	düşman, dost karşıtı. Krş.: <i>duşman</i>	
	d.+Ø	(B.6-36) (K.1-74)
düğün	düğün, düğün töreni. Krş.: <i>toy</i>	
	d.+ler	(B.20-4)
dülber	güzel, çirkin karşıtı. Krş.: <i>dülber</i>	
	d.+Ø	(B.12-40) (B.12-182) (B.12-183) (B.14-14)
dünğa	dünya, dünya gezegeni. Krş.: <i>dúnıya, dińğa, duńıya, dúnyıya, dúnıya, dúnıńğa</i>	
	d.+Ø+da	(B.1-1)
dünya	dünya, dünya gezegeni. Krş.: <i>dúnıya, dińğa, duńıya, dúnyıya, dúnıńğa, dúnıńğa</i>	
	d.+Ø	(B.20-33)
	d.+Ø+da	(B.20-3) (K.21-20) (K.22-2)
	d.+Ø+ğa	(B.19-11) (K.23-39)
	d.+Ø+nı	(B.5-114) (B.17-21)
dünğa	dünya, dünya gezegeni. Krş.: <i>dúnıya, dińğa, duńıya, dúnyıya, dúnıńğa, dúnıya</i>	
	d.+Ø	(B.7-40) (B.12-130)
	d.+Ø+mdan	(B.8-5)
	d.+Ø+nı	(B.7-80)
dürüldi-	dür dür ses çıkarmak	
	d.-Ø-y	(B.13-28)
düy-	duymak, işitmek. Krş.: <i>tuy-, túy-, tüy- I</i>	
	d.-Ø-masın	(B.12-113)
dülber	güzel, çirkin karşıtı. Krş.: <i>dülber</i>	
	d.+Ø	(B.5-87)
dvayurodmı	Rus., öz kardeş değil kuzenle olan kan bağı	
	d.	(B.1-72) (B.1-73)
dvenasit	Rus., on iki	
	d.	(B.1-4)
dvuhitajny	Rus., iki katlı	
	d.	(B.2-215)
e I	düşünme ve şaşırma ünlemi. Krş.: <i>a I, ā II, ē, ēy</i>	
	e.+Ø	(B.1-30) (B.2-104) (B.2-210) (B.3-68) (B.3-91) (B.4-1) (B.4-2) (B.4-6) (B.4-37) (B.4-54) (B.4-72) (B.4-73) (B.4-108) (B.4-109) (B.4-110) (B.4-150) (B.4-179) (B.4-223) (B.5-8) (B.5-80) (B.6-43) (B.6-54) (B.6-84) (B.6-87) (B.10-41) (B.11-3) (B.11-35) (B.12-151) (B.14-19) (B.16-1) (B.16-5) (B.16-9) (B.16-11) (K.18-17) (K.26-29)

e II	evet, tamam. Krş.: <i>ebet, ebèt, ebat, evet, ēvet, ěbet, ěbèt, èbet, èbèt, ibèt</i>
e.+Ø	(B.1-4) (B.4-129) (B.4-130) (B.4-150) (B.4-156) (B.4-171) (B.5-3) (B.5-88) (B.6-44) (B.10-38) (B.10-73) (B.11-44) (B.16-3) (B.17-1) (K.18-29)
e- I	imek cevher fiili. Krş.: <i>ē-, ě-, é-, ə-, ĭ-, i-, ĭ-</i>
e.-Ø-d	(B.3-130) (B.3-143) (B.3-159) (B.5-56)
e.-Ø-dı	(B.1-24) (B.2-11) (B.2-39) (B.2-48) (B.2-58) (B.2-59) (B.2-60) (B.2-72) (B.2-73) (B.2-82) (B.2-83) (B.2-84) (B.2-85) (B.2-87) (B.2-94) (B.2-95) (B.2-99) (B.2-100) (B.2-108) (B.2-109) (B.2-114) (B.2-116) (B.2-119) (B.2-122) (B.2- 141) (B.2-143) (B.2-151) (B.2-160) (B.2-174) (B.2-175) (B.2-181) (B.2-193) (B.2-195) (B.2- 196) (B.2-197) (B.2-201) (B.2-209) (B.2-210) (B.2-211) (B.2-223) (B.2-240) (B.3-13) (B.3-17) (B.3-28) (B.3-51) (B.3-53) (B.3-60) (B.3-71) (B.3-72) (B.3-76) (B.3-101) (B.3-103) (B.3-122) (B.3-123) (B.3-127) (B.3-133) (B.3-152) (B.3- 217) (B.3-218) (B.3-220) (B.3-223) (B.4-12) (B.4-16) (B.4-22) (B.4-28) (B.4-38) (B.4-46) (B.4-53) (B.4-61) (B.4-84) (B.4-86) (B.4-121) (B.4-140) (B.4-141) (B.4-159) (B.4-160) (B.4- 168) (B.5-22) (B.5-41) (B.5-42) (B.5-48) (B.6- 18) (B.6-29) (B.6-52) (B.6-71) (B.7-39) (B.8-34) (B.8-49) (B.10-8) (B.11-17) (B.18-55) (K.1-104) (K.3-3) (K.3-4) (K.3-5) (K.3-11) (K.4-21) (K.5- 6) (K.5-20) (K.5-21) (K.5-22) (K.6-15) (K.7-1) (K.7-4) (K.11-29) (K.12-2) (K.12-4) (K.15-12) (K.18-7) (K.19-29) (K.20-4) (K.20-11) (K.23-2) (K.23-5)
e.-Ø-dıg	(B.17-20) (K.8-10) (K.13-4) (K.14-8)
e.-Ø-dık	(B.2-3) (B.2-46) (B.2-98) (B.2-101) (B.2-102) (B.2-158) (B.2-179) (B.2-209) (B.2-210) (B.3- 125) (B.3-132) (B.4-171) (B.16-33) (K.3-10) (K.5-14) (K.5-17) (K.5-20) (K.7-6) (K.15-12) (K.20-34) (K.20-35)
e.-Ø-dım	(B.2-57) (B.2-127) (B.2-154) (B.2-165) (B.2- 202) (B.3-152) (B.4-242) (B.4-243)
e.-Ø-dıK	(B.1-40)
e.-Ø-dī	(B.2-175) (K.14-3)
e.-Ø-dīk	(K.21-10) (K.21-11)
e.-Ø-dī	(B.3-170) (B.4-84)
e.-Ø-dıdı	(K.20-17)
e.-Ø-dīk	(B.2-71) (B.2-104) (B.2-211)
e.-Ø-dīler	(B.2-49) (B.2-82) (B.2-92) (B.2-113) (B.2-115) (B.2-171) (B.2-246)

e-Ø-dím	(B.2-130) (B.2-155)
e.-Ø-dí	(B.1-52) (B.2-6) (B.2-7) (B.3-27) (B.3-133) (B.4-55) (B.4-96) (B.4-173) (B.4-175) (B.4-185) (B.5-16) (B.5-18) (B.5-22) (B.5-34) (B.5-60) (B.5-64) (B.5-72) (B.5-77) (B.6-28) (B.6-30) (B.6-31) (B.6-33) (B.6-37) (B.6-45) (B.6-48) (B.6-49) (B.6-51) (B.6-52) (B.7-69) (B.8-1) (B.8-14) (B.8-15) (B.8-22) (B.8-25) (B.8-30) (B.8-36) (B.8-38) (B.9-22) (B.9-33) (B.9-37) (B.9-44) (B.10-5) (B.10-39) (B.10-42) (B.10-60) (B.10-62) (B.10-63) (B.10-65) (B.11-20) (B.11- 26) (B.12-4) (B.12-110) (B.12-111) (B.12-183) (B.15-3) (B.16-25) (B.16-39) (B.17-16) (B.17- 24) (B.17-33) (B.17-34) (B.17-49) (B.18-3) (B.18-7) (B.18-10) (B.18-12) (B.22-10) (K.1-94) (K.1-100) (K.3-17) (K.5-23) (K.8-1) (K.9-8) (K.9-12) (K.9-13) (K.10-11) (K.10-17) (K.11-6) (K.11-29) (K.12-3) (K.13-3) (K.14-1) (K.14-7) (K.14-8) (K.14-20) (K.14-21) (K.14-25) (K.15- 10) (K.15-14) (K.15-15) (K.15-16) (K.15-21) (K.15-29) (K.16-1) (K.16-2) (K.16-5) (K.17-5) (K.19-2) (K.19-5) (K.19-6) (K.19-23) (K.19-26) (K.19-38) (K.20-2) (K.20-4) (K.20-5) (K.20-7) (K.20-8) (K.20-11) (K.20-12) (K.20-17) (K.20- 19) (K.20-20) (K.20-21) (K.21-2) (K.21-3) (K.21-5) (K.21-10) (K.21-22) (K.21-25) (K.21- 26) (K.22-20) (K.22-23) (K.22-25) (K.22-26) (K.23-5) (K.23-6) (K.23-9) (K.23-14) (K.23-22) (K.23-23) (K.23-29) (K.24-18) (K.25-4) (K.25- 6) (K.25-14) (K.26-6) (K.26-35) (K.26-50) (K.27-12) (K.27-14) (K.28-1) (K.28-15) (K.28- 28) (K.28-29)
e.-Ø-díg	(K.30-11) (K.31-8)
e.-Ø-dík	(B.12-182) (B.18-56) (K.7-6) (K.10-8) (K.11-4) (K.25-4) (K.25-5)
e.-Ø-díler	(K.6-15)
e.-Ø-dím	(B.5-5) (B.12-179) (B.16-9) (B.17-2) (K.11-18) (K.14-26) (K.15-9) (K.15-19) (K.15-49) (K.20- 18) (K.21-6) (K.21-8) (K.22-2) (K.22-11) (K.22- 25) (K.27-2) (K.30-15)
e.-Ø-di	(B.2-7) (B.2-8) (B.3-98) (B.3-99) (B.3-127) (B.3-128) (B.3-130) (B.3-156) (B.3-159) (B.3- 160) (B.3-161) (B.3-164) (B.3-170) (B.3-175) (B.3-176) (B.3-224) (B.4-14) (B.4-15) (B.4-21) (B.4-24) (B.4-27) (B.4-28) (B.4-29) (B.4-33) (B.4-48) (B.4-52) (B.4-55) (B.4-76) (B.4-83) (B.4-87) (B.4-97) (B.4-98) (B.4-100) (B.4-111)

(B.4-123) (B.4-128) (B.4-140) (B.4-145) (B.4-153) (B.4-161) (B.4-163) (B.4-167) (B.4-169) (B.4-173) (B.4-174) (B.4-175) (B.4-178) (B.4-183) (B.4-200) (B.4-209) (B.4-213) (B.4-229) (B.4-243) (B.5-4) (B.5-6) (B.5-10) (B.5-13) (B.5-14) (B.5-26) (B.5-33) (B.5-37) (B.5-38) (B.5-39) (B.5-40) (B.5-41) (B.5-44) (B.5-50) (B.5-55) (B.5-59) (B.5-62) (B.5-65) (B.5-71) (B.5-72) (B.5-76) (B.5-77) (B.5-78) (B.5-84) (B.5-85) (B.5-86) (B.6-10) (B.6-34) (B.6-36) (B.6-44) (B.6-60) (B.6-61) (B.6-86) (B.7-7) (B.7-17) (B.7-25) (B.7-29) (B.7-49) (B.7-72) (B.7-95) (B.8-23) (B.8-39) (B.8-87) (B.9-44) (B.9-50) (B.10-2) (B.10-7) (B.10-9) (B.10-30) (B.10-37) (B.10-42) (B.10-45) (B.10-46) (B.10-50) (B.10-52) (B.10-54) (B.10-63) (B.10-65) (B.10-66) (B.10-68) (B.10-69) (B.10-71) (B.10-74) (B.10-75) (B.11-49) (B.12-1) (B.12-29) (B.12-72) (B.12-73) (B.12-74) (B.12-77) (B.12-121) (B.12-136) (B.12-137) (B.12-138) (B.12-139) (B.12-177) (B.12-182) (B.12-198) (B.12-203) (B.14-8) (B.14-14) (B.17-19) (B.17-20) (B.17-22) (B.17-30) (B.17-41) (B.17-47) (B.18-6) (B.18-10) (B.18-15) (B.18-51) (B.18-52) (B.19-15) (B.19-24) (B.19-30) (B.19-31) (B.19-32) (B.19-40) (B.22-4) (B.22-28) (B.22-29) (K.4-24) (K.6-22) (K.9-15) (K.10-2) (K.10-5) (K.10-6) (K.10-12) (K.10-25) (K.11-5) (K.11-29) (K.14-19) (K.14-28) (K.15-24) (K.19-7) (K.19-23) (K.20-36) (K.20-38) (K.21-6) (K.23-4) (K.23-8) (K.23-14) (K.23-34) (K.25-12) (K.25-13) (K.26-2) (K.26-4) (K.26-5) (K.26-6) (K.26-7) (K.26-8) (K.26-9) (K.26-13) (K.26-33) (K.26-34) (K.26-47) (K.27-9) (K.27-14) (K.28-3) (K.28-6) (K.28-15) (K.28-18) (K.28-23) (K.28-24) (K.28-25) (K.28-28) (K.28-30) (K.28-31) (K.28-32) (K.28-35) (K.28-36) (K.29-3) (K.29-10) (K.29-14) (K.29-17) (K.29-34) (K.29-35) (K.30-4) (K.30-5) (K.30-6) (K.30-7) (K.30-10) (K.30-11) (K.30-12) (K.30-14) (K.31-1) (K.31-2) (K.31-3) (K.31-4) (K.31-5) (K.31-7) (K.31-8) (K.31-16) (K.31-22) (K.31-24) (K.31-29) (K.32-1)

e.-Ø-dig

(B.4-53) (B.4-154) (B.7-38) (B.8-40) (B.8-41) (B.8-83) (B.8-92) (B.9-7) (B.10-8) (B.10-9) (B.10-10) (B.10-17) (B.10-34) (B.10-51) (B.10-53) (B.10-60) (B.12-138) (B.17-1) (B.17-21) (B.18-14) (K.19-22)

e.-Ø-diġ	(B.10-40)
e.-Ø-dih	(B.8-35) (B.10-7)
e.-Ø-dik	(B.3-124) (B.3-125) (B.3-126) (B.3-127) (B.3-128) (B.3-129) (B.3-146) (B.3-147) (B.3-173) (B.3-178) (B.3-179) (B.3-191) (B.4-95) (B.4-102) (B.4-167) (B.5-10) (B.5-32) (B.5-34) (B.5-39) (B.5-40) (B.5-64) (B.5-70) (B.5-72) (B.5-73) (B.5-78) (B.5-83) (B.5-84) (B.6-18) (B.6-41) (B.6-49) (B.7-57) (B.8-37) (B.8-39) (B.8-40) (B.8-41) (B.8-42) (B.8-88) (B.10-36) (B.10-58) (B.10-67) (B.10-68) (B.12-138) (B.12-150) (B.12-154) (B.12-202) (B.17-50) (B.19-1) (B.19-7) (B.19-14) (B.19-18) (B.19-44) (B.20-37) (B.20-38) (K.10-21) (K.11-5) (K.30-9) (K.30-10) (K.31-2) (K.31-17)
e.-Ø-diler	(B.19-25) (K.24-16)
e.-Ø-dim	(B.4-130) (B.4-151) (B.4-154) (B.5-9) (B.5-16) (B.10-74) (B.12-189) (B.14-1) (B.14-9) (B.17-48) (B.18-11) (B.18-29) (B.18-42) (B.19-28) (B.19-29) (B.20-7) (B.20-19) (K.2-8) (K.10-18) (K.19-8) (K.26-19) (K.28-34) (K.30-2)
e.-Ø-diņ	(B.10-7) (B.10-70) (K.21-1)
e.-Ø-dīk	(B.3-73)
e.-Ø-dī	(B.3-133) (B.3-179) (B.5-67) (B.7-19) (B.7-37) (B.10-69) (B.10-70) (B.12-3) (B.12-29) (B.12-40) (B.12-135) (B.12-153) (B.12-186) (K.18-10) (K.20-9) (K.28-35) (K.29-15) (K.30-8)
e.-Ø-dīġ	(B.3-221)
e.-Ø-dīk	(B.3-103) (B.3-121) (B.3-125) (B.3-130) (B.3-145) (B.3-160) (B.3-177) (B.3-180) (B.4-22) (B.12-136)
e.-Ø-dīkim (<miġim)	(B.12-33)
e.-Ø-dīle	(B.3-102) (B.3-127) (B.6-42) (B.7-23) (B.8-31) (B.8-32)
e.-Ø-dīler	(B.2-171) (B.2-172) (B.3-15) (B.3-102) (B.3-103) (B.3-126) (B.3-134) (B.3-217) (B.4-10) (B.4-17) (B.4-140) (B.4-142) (B.4-143) (B.4-144) (B.4-145) (B.4-162) (B.4-163) (B.4-192) (B.4-212) (B.4-222) (B.4-227) (B.5-7) (B.5-12) (B.5-21) (B.5-23) (B.5-35) (B.5-37) (B.5-42) (B.5-43) (B.5-49) (B.5-50) (B.5-51) (B.5-53) (B.5-57) (B.5-60) (B.5-66) (B.5-67) (B.5-68) (B.5-69) (B.5-70) (B.5-74) (B.6-29) (B.6-38) (B.6-53) (B.6-54) (B.6-56) (B.6-57) (B.6-58) (B.6-63) (B.6-64) (B.6-73) (B.6-87) (B.7-19) (B.7-22) (B.7-24) (B.7-25) (B.7-90) (B.8-17) (B.8-21) (B.8-25) (B.8-28) (B.8-29) (B.8-30)

	(B.8-31) (B.8-33) (B.8-35) (B.8-38) (B.8-39) (B.8-63) (B.8-83) (B.10-32) (B.10-43) (B.10-44) (B.10-47) (B.12-11) (B.12-12) (B.12-20) (B.12-63) (B.12-74) (B.12-78) (B.12-137) (B.12-160) (B.16-44) (B.17-20) (B.17-21) (B.17-25) (B.17-38) (B.17-40) (B.17-42) (B.17-43) (B.17-48) (B.17-49) (B.17-50) (B.18-55) (B.19-12) (B.19-44) (B.20-11) (B.20-38) (B.20-39) (K.3-13) (K.5-15) (K.5-18) (K.5-23) (K.5-24) (K.7-4) (K.7-5) (K.7-6) (K.11-30) (K.11-33) (K.13-3) (K.13-4) (K.14-9) (K.15-14) (K.15-24) (K.17-12) (K.17-15) (K.17-40) (K.17-43) (K.18-13) (K.18-14) (K.18-29) (K.19-5) (K.21-12) (K.23-10) (K.23-12) (K.23-15) (K.23-36) (K.24-5) (K.25-5) (K.28-6) (K.28-16) (K.28-17) (K.28-30) (K.29-28) (K.29-31) (K.29-34) (K.31-18) (K.31-20) (K.31-22)
e.-Ø-dil̄er	(K.21-10)
e.-Ø-dil̄er	(K.18-13)
e.-Ø-dim̄	(B.3-177) (B.4-147) (B.6-64) (B.19-19) (K.3-6) (K.16-38)
e.-Ø-keler	(K.17-18)
e.-Ø-kemiz̄	(K.23-33)
e.-Ø-ken	(B.1-54) (B.1-129) (B.1-154) (B.4-18) (B.4-218) (B.4-234) (B.4-241) (B.5-25) (B.5-81) (B.11-7) (B.11-59) (B.12-9) (B.12-34) (B.12-44) (B.12-112) (B.12-144) (B.12-145) (B.13-5) (B.13-23) (B.13-26) (B.15-6) (B.16-34) (B.16-36) (B.18-12) (B.18-40) (B.20-15) (B.20-23) (K.1-69) (K.3-23) (K.3-25) (K.4-13) (K.9-18) (K.15-3) (K.26-29)
e.-Ø-kende	(B.16-28) (K.1-40)
e.-Ø-kenin̄	(K.17-40)
e.-Ø-kenin̄	(K.17-19)
e.-Ø-kenim̄	(B.12-201)
e.-Ø-kenin̄	(K.5-14)
e.-Ø-kenk̄ı	(K.11-43)
e.-Ø-kenler	(B.4-215) (B.4-233) (B.4-235)
e.-Ø-kenmıs̄	(B.13-32)
e.-Ø-kenner	(B.1-153)
e.-Ø-kensiñ	(B.12-190) (B.14-27)
e.-Ø-kensiz̄	(B.19-23)
e.-Ø-kēn	(K.19-28)
e.-Ø-kēnmiş̄	(B.4-37)
e.-Ø-kēmen	(K.10-31)

	e.-Ø-kèn	(B.4-119) (B.4-148) (B.10-33) (B.14-5) (B.15-2) (B.18-12) (K.20-31)
	e.-Ø-kènler	(B.4-231)
	e.-Ø-kən	(B.5-30) (B.12-24) (B.12-134)
	e.-Ø-kın	(B.2-245) (B.2-247)
	e.-Ø-kınner	(B.2-247)
	e.-Ø-tí	(B.16-4)
e- II	etmek, yapmak. Krş.: <i>at- II, d-, ed-, et-, ěd-, ět-, ět-, it- II, t-, yet- II</i>	
	e.-Ø-sin	(B.3-131)
eb	hep, hepsi, aynı. Krş.: <i>ep, epp, ěp, ěp, ěp, hep, ĥep, yep</i>	
	1. hep, hepsi	
	e.+Ø	(K.28-30)
	2. hepsi aynı, farksız. Bk.: eb bír	
	e.+Ø bír	(B.12-29)
eb bír	fark etmez, önemi yok. Ulanma ve kaynaşma olayları yer almaktadır. Bk.: eb, bír	
ebet	evet, tamam. Krş.: <i>e II, ebèt, ebət, evet, ěvet, ěbet, ěbèt, ěbet, ěbèt, ibèt</i>	
	e.+Ø	(B.3-2) (B.3-183) (B.4-129) (B.4-130) (B.4-247) (B.12-28) (B.12-138)
ebèt	evet, tamam. Krş.: <i>e II, ebet, ebət, evet, ěvet, ěbet, ěbèt, ebet, ebèt, ibèt</i>	
	e.+Ø	(B.3-133) (B.4-5) (B.5-85)
ebət	evet, tamam. Krş.: <i>e II, ebet, ebèt, evet, ěvet, ěbet, ěbèt, ebet, ebèt, ibèt</i>	
	e.+Ø	(K.32-1)
ecel	ecel, ölüm zamanı	
	e.+Ø+i	(B.18-61)
eçki	keçi hayvanı, dişi keçi. Krş.: <i>ečkĭ, ečkĭčĭk, eškĭ</i>	
	e.+Ø	(B.4-29)
	e.+ler+in	(B.4-181)
	e.+Ø+ni	(B.4-33) (B.4-34)
ečkĭ	keçi hayvanı, dişi keçi. Krş.: <i>ečki, ečkĭčĭk, eškĭ</i>	
	e.+Ø+mĭz	(B.4-28)
	e.+Ø+ni	(B.4-30)
ečkĭčĭk	keçi hayvanı, dişi keçi. Krş.: <i>ečki, ečkĭ, eškĭ</i>	
	e.+Ø	(B.18-57)
ed-	etmek, edinmek, sahip olmak. Krş.: <i>at- II, d-, e- II, et-, ěd-, ět-, ět-, it- II, t-, yet- II</i>	
	e.-iŋ-Ø-gen	(K.6-7)
ede	artık, bundan sonra. Krş.: <i>end, ende, endĕ, endĕ, endĕ, endĭ, endĭ, endĭ, endĭ, endĭ, enne, ěndĭ, ěndĭ, ěnde, ěndĕ, ěndĭ, ěndĭ, ěndĭ, ěnde, ěndĕ, ěndĕ, ěndĭ, nde, yĕnde</i>	
	e.+Ø+n söra	(K.9-10)
edebi	edebi, yazınsal	
	e.+Ø	(K.15-38)

edi	yedi sayısı. Krş.: <i>edi, yeddi, yedí, yedi, yedī, yedi̇, yèdi, yèdī</i> e.+Ø (K.14-7)
ediye	hediye, armağan e.+Ø (K.26-41) (K.26-42)
edī	yedi sayısı. Krş.: <i>edi, yeddi, yedí, yedi, yedī, yedi̇, yèdi, yèdī</i> e.+Ø+şer (B.2-48)
edige	özel isim, Edige (Keloğlan gibi) e.+Ø (B.7-52)
edli	yer adı, Köstence'nin Edli köyü e.+Ø (K.31-3)
ef	ev, konut, hane. Krş.: <i>ev, ew, ewçik, ewçī, ewçik̇, ěv, ěw, ěw, iy, i II, iy I, i̇y, i̇y, ōw, uy, ūy, ū I, ūy I, ū̇, ū̇ I, ū̇y I, yū</i> e.+Ø (B.4-74) (K.26-13)
efendi	efendi, adam, erkek, bey. Krş.: <i>ēfendī, fendī</i> e.+Ø (B.11-9) e.+Ø+m (K.32-3) (K.32-18)
eg	iki sayısı. Krş.: <i>ehī, ek, eke, ekí, eki, ekī, ekī, ekı, ekı, ek̇, ek̇, ek̇, ek̇, ek̇, ik, iki̇</i> e.+Ø dane (B.9-38)
eg-	ekmek, bir şeyi toprağa gömmek, tohum ekmek. Krş.: <i>eğ-, ek-, ěk-, ig-</i> e.-Ø-e (K.31-8) e.-Ø-edīm (K.20-34) e.-Ø-emis (K.28-21) (K.28-22) e.-Ø-emiz (K.28-22) e.-Ø-esin (K.16-5)
eger	eğer, şart anlamını ifade eden kelime. Krş.: <i>egər, egır, eger, ègèr, iger</i> e.+Ø (B.3-101) (B.3-103) (B.3-113) (B.3-130) (B.3-144) (B.3-198) (B.4-196) (B.4-197) (K.1-41) (K.11-32)
egerdīm	eğer, güçlendirilmiş şart anlamını ifade eden kelime. Krş.: <i>egertım</i> e.+Ø (K.26-24)
egertım	eğer, güçlendirilmiş şart anlamını ifade eden kelime. Krş.: <i>egerdīm</i> e.+Ø (B.18-24)
egər	eğer, şart anlamını ifade eden kelime. Krş.: <i>eger, egır, eger, ègèr, iger</i> e.+Ø (B.3-145) (B.4-195)
egle-*	eğlenmek, güzel vakit geçirmek. Bk.: <i>eglen-</i> e.-n-Ø-e (K.1-89)
eglen-	eğlenmek. <i>eglen-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, mevcut çatısıyla kullanılmaktadır. Bk.: <i>egle-*</i>
egır	eğer, şart anlamını ifade eden kelime. Krş.: <i>eger, egər, èger, ègèr, iger</i> e.+Ø (K.29-39)
eğ-	ekmek, bir şeyi toprağa gömmek, tohum ekmek. Krş.: <i>eg-, ek-, ěk-, ig-</i> e.-Ø-emís (K.5-11)

	e.-Ø-emiz	(K.28-22)
ehĩ	iki sayısı. Krş.: <i>eg, ek, eke, ekí, eki, ekĩ, ekĩ, eķı, eķĩ, eķ, ēķ, ēķı, ēķĩ, ik, ikĩ</i>	
	e.+Ø	(B.7-49)
ehseriyet	ekseriyet, genellikle	
	e.+Ø	(K.26-11)
ehwal	hal, durum	
	e.+Ø+ım	(B.16-17)
ejdat	ecdat, atalar	
	e.+lar+ımıs	(K.26-3)
ek	iki sayısı. Krş.: <i>eg, ehĩ, eke, ekí, eki, ekĩ, ekĩ, eķı, eķĩ, eķ, ēķ, ēķı, ēķĩ, ik, ikĩ</i>	
	e.+Ø	(B.1-31) (B.1-57) (B.1-74) (B.1-75) (B.1-76) (B.1-96) (B.1-110) (B.1-125) (B.1-140) (B.2-12) (B.2-33) (B.2-66) (B.3-39) (B.5-28) (B.5-87)
ek-	ekmek, bir şeyi toprağa gömmek, tohum ekmek. Krş.: <i>eg-, eğ-, ěk-, ig-</i>	
	e.-Ø-kende	(B.4-119)
	e.-Ø-kenlerinde	(B.4-118)
	e.-Ø-kënner	(K.29-19)
eke	iki sayısı. Krş.: <i>eg, ehĩ, ek, ekí, eki, ekĩ, ekĩ, eķı, eķĩ, eķ, ēķ, ēķı, ēķĩ, ik, ikĩ</i>	
	e.+Ø	(B.3-61) (B.13-2)
ekes	herkes, insanların bütünü, cümle. Krş.: <i>ekēs, erkes, erkez, erkēz, erkās, erkāz, ērkes, ērkez, ērkes, érkez, érkēs, érkēz, érkez, herkes</i>	
	e.+Ø	(B.11-52)
ekev	her ikisi, ikisi. Krş.: <i>ekew, ekēw, ekew</i>	
	e.+Ø+i	(K.1-48)
ekew	her ikisi, ikisi. Krş.: <i>ekev, ekēw, ekew</i>	
	e.+Ø+ı	(K.6-16)
	e.+Ø+i	(K.31-3)
	e.+ler	(K.31-24)
	e.+Ø+u	(K.5-23)
ekēs	herkes, insanların bütünü, cümle. Krş.: <i>ekes, erkes, erkez, erkēz, erkās, erkāz, ērkes, ērkez, ērkes, érkez, érkēs, érkēz, érkez, herkes</i>	
	e.+Ø	(B.11-2)
ekēw	her ikisi, ikisi. Krş.: <i>ekev, ekew, ekew</i>	
	e.+Ø+ı	(K.2-7)
	e.+ler+ı	(K.27-3)
ekí	iki sayısı. Krş.: <i>eg, ehĩ, ek, eke, eki, ekĩ, ekĩ, eķı, eķĩ, eķ, ēķ, ēķı, ēķĩ, ik, ikĩ</i>	
	e.+Ø	(B.3-195) (K.1-25) (K.1-107) (K.6-2) (K.6-14) (K.6-20) (K.6-23) (K.11-8) (K.11-17) (K.13-1) (K.15-15) (K.15-38) (B.16-23) (K.17-2) (K.20-7) (K.20-8) (K.22-8) (K.23-13) (K.23-19) (K.24-

		6) (K.26-11) (K.26-20) (K.28-8) (K.28-10)
	e.+Ø+den	(K.15-16)
	e.+Ø+ge	(K.6-24) (K.16-41)
	e.+Ø+geşik	(K.20-1)
	e.+Ø+ncí	(B.1-75) (B.4-188) (K.18-5) (K.18-8)
	e.+Ø+ncíde	(B.1-48)
	e.+Ø+ncísi	(K.29-37)
eki	iki sayısı. Krş.: <i>eg, ehi̇, ek, eke, ekí, eki̇, eki̇, eki̇, ekí, ekí, ek̇, ek̇, ek̇, ek̇, ek̇, ik, iki̇</i>	
	e.+Ø	(B.4-21) (B.4-112) (B.4-231) (B.6-1) (B.6-19) (B.10-13) (B.13-31) (B.15-3) (B.18-22) (B.21-9) (K.27-12) (K.28-8) (K.29-28) (K.30-17)
	e.+Ø+de	(B.21-2)
	e.+Ø+mis	(B.4-178)
	e.+Ø+nci	(B.1-74) (B.6-98)
ekişik	iki sayısı	
	e.+Ø	(K.1-23) (K.1-35)
eki̇	iki sayısı. Krş.: <i>eg, ehi̇, ek, eke, ekí, eki, eki̇, eki̇, ekí, ekí, ek̇, ek̇, ek̇, ek̇, ek̇, ik, iki̇</i>	
	e.+Ø+si	(B.12-70)
eki̇	iki sayısı. Krş.: <i>eg, ehi̇, ek, eke, ekí, eki, eki̇, eki̇, ekí, ekí, ek̇, ek̇, ek̇, ek̇, ek̇, ik, iki̇</i>	
	e.+Ø	(B.1-36) (B.1-48) (B.1-50) (B.1-54) (B.1-80) (B.1-110) (B.1-124) (B.1-172) (B.3-9) (B.3-28) (B.3-40) (B.3-56) (B.3-119) (B.3-121) (B.3-148) (B.3-159) (B.3-162) (B.3-189) (B.3-217) (B.4-47) (B.4-51) (B.4-67) (B.4-112) (B.4-137) (B.4-153) (B.4-183) (B.4-226) (B.4-241) (B.5-20) (B.5-26) (B.5-59) (B.5-109) (B.6-51) (B.6-69) (B.6-71) (B.6-77) (B.6-101) (B.6-106) (B.7-17) (B.7-47) (B.8-26) (B.8-66) (B.9-23) (B.9-38) (B.10-1) (B.10-22) (B.10-46) (B.10-61) (B.10-62) (B.10-71) (B.11-31) (B.11-44) (B.11-63) (B.11-67) (B.11-68) (B.11-72) (B.11-74) (B.11-75) (B.12-2) (B.12-3) (B.12-25) (B.12-26) (B.12-39) (B.12-67) (B.12-105) (B.12-115) (B.13-30) (B.14-7) (B.15-3) (B.16-19) (B.17-7) (B.17-33) (B.19-32) (B.19-35) (B.20-15) (B.21-7) (B.21-8) (B.22-6) (B.22-8) (K.3-15) (K.4-2) (K.6-19) (K.10-5) (K.10-8) (K.13-5) (K.15-33) (K.21-29) (K.22-36) (K.26-12) (K.26-26)
	e.+Ø+de	(B.2-227) (B.4-247)
	e.+Ø+mís	(B.1-125)
	e.+Ø+mis	(B.12-182)
	e.+Ø+miz	(B.10-75) (B.12-141) (B.15-15)

	e.+Ø+mış	(B.1-143)
	e.+Ø+ncı	(B.6-103)
	e.+Ø+nci	(B.4-11) (B.6-69) (B.6-102) (B.12-38) (B.12-140)
	e.+Ø+ncı	(B.1-14) (B.2-205)
	e.+Ø+ncisi	(B.4-113)
	e.+Ø+sın	(B.8-92)
	e.+Ø+si	(B.1-62) (B.1-162) (B.5-3) (B.5-52) (B.5-54) (B.5-109)
	e.+Ø+sin	(B.3-134) (B.11-63)
	e.+Ø+sini	(B.3-131)
	e.+Ø+sı	(B.12-68)
	e.+Ø+sın	(B.10-31) (B.12-151) (B.12-152)
	e.+Ø+şer	(B.3-166) (B.3-178) (B.12-99) (K.26-5)
ekile-	ikilemek, tekrarlamak	
	e.-Ø-p	(K.1-28)
ekim	hekim, doktor	
	e.+ler	(B.13-12)
ekin	ekin, ekilmiş tahıl	
	e.+Ø	(B.4-118)
	e.+ler+in	(B.4-119)
ekindî	ikindi, öğle vaktinden sonra gelen zaman	
	e.+Ø+de	(K.1-85)
eksik	eksik, az, yetersiz	
	e.+Ø	(K.1-24)
ekşe-	ekşimek, ekşi olmak	
	e.-Ø-gen	(K.21-15)
ektar	hektar ölçümü. Krş.: <i>ektar</i>	
	e.+Ø	(K.3-4) (K.16-7) (K.20-2) (K.20-3) (K.31-7)
ekı	iki sayısı. Krş.: <i>eg, ehi, ek, eke, eki, eki, eki, eki, ek, ek, ekı, ekı, ekı, ekı, ik, iki</i>	
	e.+Ø	(B.2-57) (B.2-165) (B.3-97) (B.16-23) (B.16-39) (K.1-19) (K.3-8) (K.4-4) (K.5-23) (K.12-19) (K.16-34)
	e.+Ø+ge	(K.6-24)
	e.+Ø+ncı	(B.21-20)
	e.+Ø+ncısın	(B.3-199)
ekı	iki sayısı. Krş.: <i>eg, ehi, ek, eke, eki, eki, eki, eki, ekı, ekı, ekı, ekı, ik, iki</i>	
	e.+Ø	(B.1-160) (B.2-18) (B.2-28) (B.2-29) (B.2-60) (B.2-75) (B.2-127) (B.2-165) (B.4-10)
	e.+Ø+mıs	(B.2-158)
	e.+Ø+ncı	(B.2-8)

ek	iki sayısı. Krş.: <i>eg, ehi, ek, eke, eki, eki, eki, eki, eki, eki, eki, ik, iki</i>
	e.+Ø arada (B.12-87)
ek̄ ara	ansızın, birdenbire. Ulanma ve ünlü yutulması sonucunda bu şekli almaktadır. Bk.: <i>ek̄, ara</i>
el I	el, kolun el kısmı. Krş.: <i>elçik, el, il I</i>
	e.+Ø+i (B.11-50)
	e.+Ø+ım (B.11-50)
	e.+Ø+ımde (B.13-45) (K.26-24)
	e.+Ø+ımden (B.12-202)
	e.+Ø+ımızden (B.4-1)
	e.+Ø+ımızge (B.3-167)
	e.+Ø+ımıznen (B.1-146)
	e.+Ø+ımnen (B.2-227)
	e.+Ø+ın (B.1-62)
	e.+Ø+ında (B.1-14) (B.12-120)
	e.+Ø+ına (B.1-56) (B.1-61) (B.3-169) (B.11-27) (B.11-36)
	e.+Ø+innen (B.4-110)
	e.+Ø+ın (B.3-137)
	e.+ler+i (K.1-74)
	e.+ler+in (B.12-143)
	e.+ler+ımızın (B.3-145)
el II	ülke, yurt, il
	e.+Ø+de (K.22-14)
elal	helal, haram karşıtı. Krş.: <i>elal, elal</i>
	e.+Ø (K.17-23)
elbet	elbet, tabi. Krş.: <i>ebette</i>
	e.+Ø (K.1-71) (K.30-17)
elbise	elbise, giysi
	e.+ler+i (K.14-19)
elçi	elçi, savaşı başlatmak veya bitirmek için birinin yanına gönderilen kimse. Krş.: <i>elçi</i>
	e.+Ø (B.12-20) (B.12-27)
elçi	elçi, savaşı başlatmak veya bitirmek için birinin yanına gönderilen kimse. Krş.: <i>elçi</i>
	e.+Ø+ge (B.12-22)
	e.+Ø+si (B.12-24)
elçik	el, kolun el kısmı, küçük el. Krş.: <i>el I, el, il I</i>
	e.+ler+in (B.12-144)
ele	öyle, onun gibi, ona benzer. Krş.: <i>ele, ole, olen, oyle, öle, óle, øle, ølè, øyle, øle, øyle, ulay, ule, ulel, ulen, ulè, ulè, ulè, uli, uyle, ùle, ùle, ùle I</i>
	e.+Ø (B.18-50) (B.18-51) (B.20-20)
ele- I	elemek, elekten geçirmek, un elemek. Krş.: <i>ili-</i>

	e.-Ø-p	(B.12-175)
ele- II	eylemek, yapmak. Bk.: <i>ne yle-</i> . Krş.: <i>eyle-, ĩle-, yle-</i>	
	e.-Ø-sin	(B.4-3) (B.4-57) (B.4-97)
elekim	aleyküm selam. Krş.: <i>alekim, alekĩm, alikĩm, alikĩm, alikĩm</i>	
	e.+Ø	(B.11-13)
elektrik	elektrik, ışık	
	e.+Ø	(K.15-28)
eleman	eleman, çalışan	
	e.+Ø	(K.15-31)
elemena	yer adı, Köstence'nin Lümina köyü. Krş.: <i>limena, limina</i>	
	e.+Ø	(B.4-20)
elhamdulılla	elhamdülillah. Krş.: <i>elhamdulılla</i>	
	e.+Ø	(B.4-150)
elhamdülılla	elhamdülillah. Krş.: <i>elhamdulılla</i>	
	e.+Ø	(K.1-75)
elıflam	eliflammim süresi	
	e.+Ø	(B.12-183)
elıppa	alfabe, abece	
	e.+Ø+dan	(K.19-21)
eli	elli sayısı. Krş.: <i>ellı, elli, elli, ĩlli</i>	
	e.+Ø	(B.7-15)
ellı	elli sayısı. Krş.: <i>eli, elli, elli, ĩlli</i>	
	e.+Ø	(B.9-35) (B.13-53) (K.3-2) (K.17-3) (K.17-4)
elli	elli sayısı. Krş.: <i>eli, ellı, elli, ĩlli</i>	
	e.+Ø	(B.5-18) (B.6-26) (B.6-92) (B.7-37) (B.9-4) (B.9-35) (B.12-134) (B.12-161) (B.12-199) (B.16-14) (B.20-23) (K.4-19) (K.17-5) (K.20-1) (K.24-5) (K.26-2) (K.29-2)
elli	elli sayısı. Krş.: <i>eli, ellı, elli, ĩlli</i>	
	e.+Ø	(B.1-171) (B.2-165) (B.3-54) (B.3-131) (B.3-134) (B.3-192) (B.4-59) (B.4-60) (B.4-61) (B.4-62) (B.4-182) (B.16-14) (K.32-7)
eltı	eltı, kocasının erkek kardeşlerinin eşlerinden her biri	
	e.+Ø	(K.6-20)
elal	helal, haram karşıtı. Krş.: <i>elal, elal</i>	
	e.+Ø+ından	(K.1-77)
em	hem, özellikle, zaten anlamlarında kullanılan kelime. Krş.: <i>em, gem, hem</i>	
	e.+Ø	(B.2-104) (B.4-163) (B.4-239) (B.5-43) (B.6-94) (B.8-42) (B.12-71) (B.12-72) (B.12-171) (B.12-172) (B.13-51) (B.19-3) (K.1-2) (K.1-89) (K.2-7) (K.13-1) (K.15-51) (K.17-6) (K.17-7) (K.21-4) (K.22-24) (K.29-24)

em-	emmek, süt emmek, emzirmek. Krş.: <i>em-</i> 1. emmek, süt emmek e.-Ø-gen (K.17-22) (K.17-23) 2. emzirmek, bebeğin sütü emmesini sağlamak e.-iz-dır-Ø-edi (K.30-21)
emce	amca, babanın erkek kardeşi. Krş.: <i>amca, emcē, emce</i> e.+Ø (B.8-40) (B.8-41) e.+Ø+m (B.1-13) (B.1-14) e.+Ø+miz (B.1-49) (B.1-50) e.+Ø+si (B.11-31) e.+Ø+sıne (B.3-114)
emcē	amca, babanın erkek kardeşi. Krş.: <i>amca, emce, emce</i> e.+Ø+m (B.9-36)
emeg	emek, zahmet. Krş.: <i>emek</i> e.+Ø+ı (K.14-26)
emek	emek, zahmet. Krş.: <i>emeg</i> e.+Ø (K.14-26)
emeklik	emeklilik, emekli olma durumu e.+Ø (K.11-19)
emekli	emekli, emekli olan biri. Krş.: <i>yemeklē, yemekli</i> e.+Ø+men (K.6-6)
emel	emel, istek e.+Ø (K.20-4)
emen	hemen, çabucak e.+Ø (K.13-14)
emiramēt	özel isim, Emiramet e.+Ø (B.4-33)
emurla	özel isim, Emurla. Krş.: <i>emurla</i> e.+Ø (K.5-1)
emír	emir, komut, talimat. Krş.: <i>emír</i> e.+Ø+inen (B.14-15)
emír	özel isim, Emir e.+Ø (B.12-111)
emír	emir, komut, talimat. Krş.: <i>emír</i> e.+Ø+inde (K.1-96)
emurla	özel isim, Emurla. Krş.: <i>emurla</i> e.+Ø (K.5-1)
en	en, üstün dereceyi gösteren kelime. Krş.: <i>eη I, èn, èη, in, iη II, ĩη</i> e.+Ø (B.1-47) (B.4-207) (B.22-24) (K.15-27) (K.27-5)
end	artık, bundan sonra. Krş.: <i>ede, ende, endē, endě, endè, endı, endī, endĩ, endí, endi, endĩ, enne, ēndi, ēndi, ěnde, ěndě, ěndĩ, ěndi, ěndĩ, ěnde, ěndě, ěndē, ěndı, nde, yēnde</i>

	e.+Ø	(B.4-33)
ende	artık, bundan sonra. Krş.: <i>ede, end, endē, endě, endè, endi, endī, endĭ, endí, endi, endĭ, enne, ēndi, ēndi, ěnde, ěndě, ěndĭ, ěndi, ěndĭ, ěnde, ěndě, ěndè, ěndi, nde, yènde</i>	
	e.+Ø	(B.1-97) (B.1-142) (B.1-147) (B.1-159) (B.1-162) (B.1-163) (B.1-187) (B.2-76) (B.2-97) (B.2-108) (B.2-117) (B.2-124) (B.2-128) (B.2-149) (B.2-156) (B.2-159) (B.2-183) (B.2-200) (B.2-202) (B.2-209) (B.2-211) (B.2-224) (B.2-253) (B.2-258) (B.2-259) (B.3-64) (B.3-67) (B.3-109) (B.3-136) (B.3-140) (B.3-147) (B.3-148) (B.3-222) (B.4-1) (B.4-32) (B.4-48) (B.4-81) (B.4-105) (B.4-145) (B.4-150) (B.4-157) (B.4-158) (B.4-171) (B.4-182) (B.4-231) (B.4-236) (B.5-29) (B.5-47) (B.5-55) (B.5-109) (B.6-13) (B.6-46) (B.6-56) (B.6-88) (B.7-24) (B.8-2) (B.8-37) (B.8-43) (B.8-74) (B.8-81) (B.10-34) (B.10-38) (B.10-64) (B.10-69) (B.11-39) (B.11-73) (B.12-2) (B.12-8) (B.12-17) (B.12-38) (B.12-62) (B.12-63) (B.12-69) (B.12-76) (B.12-81) (B.12-82) (B.12-84) (B.12-103) (B.12-107) (B.12-127) (B.12-184) (B.12-189) (B.13-5) (B.13-11) (B.13-33) (B.13-39) (B.13-40) (B.14-4) (B.14-7) (B.14-15) (B.15-27) (B.16-21) (B.16-22) (B.17-12) (B.17-33) (B.17-36) (B.18-53) (B.18-61) (B.19-9) (B.22-14) (K.20-25)
endē	artık, bundan sonra. Krş.: <i>ede, end, ende, endē, endě, endè, endi, endī, endĭ, endí, endi, endĭ, enne, ēndi, ēndi, ěnde, ěndě, ěndĭ, ěndi, ěndĭ, ěnde, ěndě, ěndè, ěndi, nde, yènde</i>	
	e.+Ø	(B.2-154) (B.2-224) (B.3-152) (B.13-38)
endě	artık, bundan sonra. Krş.: <i>ede, end, ende, endē, endě, endè, endi, endī, endĭ, endí, endi, endĭ, enne, ēndi, ēndi, ěnde, ěndě, ěndĭ, ěndi, ěndĭ, ěnde, ěndě, ěndè, ěndi, nde, yènde</i>	
	e.+Ø	(B.2-29) (B.2-144) (B.2-218) (B.3-117) (B.4-146) (B.5-31) (B.11-45) (B.12-41) (B.12-135) (B.15-13) (B.16-34) (B.16-42) (B.18-37) (K.1-31)
endè	artık, bundan sonra. Krş.: <i>ede, end, ende, endē, endě, endè, endi, endī, endĭ, endí, endi, endĭ, enne, ēndi, ēndi, ěnde, ěndě, ěndĭ, ěndi, ěndĭ, ěnde, ěndě, ěndè, ěndi, nde, yènde</i>	
	e.+Ø	(B.1-61)
endi	artık, bundan sonra. Krş.: <i>ede, end, ende, endē, endě, endè, endi, endī, endĭ, endí, endi, endĭ, enne, ēndi, ēndi, ěnde, ěndě, ěndĭ, ěndi, ěndĭ, ěnde, ěndě, ěndè, ěndi, nde, yènde</i>	
	e.+Ø	(B.2-96) (B.4-31) (B.4-45) (B.4-129) (B.4-139) (B.4-156) (B.4-159) (B.4-232) (B.4-241) (B.4-247) (B.5-79) (B.15-7) (B.16-31) (B.16-37) (B.18-7) (B.18-21) (B.18-23) (B.18-33) (B.18-

38) (B.18-42) (K.5-5) (K.16-3)

endī	artık, bundan sonra. Krş.: <i>ede, end, ende, endē, endě, endè, endi, endī, endí, endi, endi, enne, ēndi, ēndi, ěnde, ěndě, ěndī, ěndi, ěndī, ěnde, ěndě, ěndè, ěndi, nde, yènde</i> e.+Ø (B.3-89) (B.9-6)
endī	artık, bundan sonra. Krş.: <i>ede, end, ende, endē, endě, endè, endi, endī, endí, endi, endi, enne, ēndi, ēndi, ěnde, ěndě, ěndī, ěndi, ěndī, ěnde, ěndě, ěndè, ěndi, nde, yènde</i> e.+Ø (B.4-93) (B.5-21) (B.5-77) e.+Ø+ǵı (K.28-39)
endí	artık, bundan sonra. Krş.: <i>ede, end, ende, endē, endě, endè, endi, endī, endí, endi, endi, enne, ēndi, ēndi, ěnde, ěndě, ěndī, ěndi, ěndī, ěnde, ěndě, ěndè, ěndi, nde, yènde</i> e.+Ø (B.5-51) (B.8-19) (B.11-20) (B.11-74) (B.15-19) (B.16-36) (B.22-19) (K.12-21) (K.17-43) e.+Ø+ǵı (K.21-15)
endi	artık, bundan sonra. Krş.: <i>ede, end, ende, endē, endě, endè, endi, endī, endí, endi, endi, enne, ēndi, ēndi, ěnde, ěndě, ěndī, ěndi, ěndī, ěnde, ěndě, ěndè, ěndi, nde, yènde</i> e.+Ø (B.3-65) (B.4-92) (B.4-130) (B.4-146) (B.4-231) (B.5-4) (B.5-10) (B.5-82) (B.6-46) (B.19-26) (B.19-41) (B.20-32) (K.1-14) (K.2-8) (K.25-15) (K.32-11) (K.32-18) e.+Ø+kiy (K.27-17)
endī	artık, bundan sonra. Krş.: <i>ede, end, ende, endē, endě, endè, endi, endī, endí, endi, endi, enne, ēndi, ēndi, ěnde, ěndě, ěndī, ěndi, ěndī, ěnde, ěndě, ěndè, ěndi, nde, yènde</i> e.+Ø (B.4-184) (B.4-193) (B.4-222) (B.4-226) (B.4-232) (B.5-14) (B.5-23) (B.8-24) (B.16-31) (B.19-41) e.+Ø+ǵı (B.4-233) e.+Ø+ǵı (K.11-27)
enište	enište. Krş.: <i>eņiste, eņište</i> e.+Ø (K.26-50)
enne	artık, bundan sonra. Krş.: <i>ede, end, ende, endē, endě, endè, endi, endī, endí, endi, endi, enne, ēndi, ēndi, ěnde, ěndě, ěndī, ěndi, ěndī, ěnde, ěndě, ěndè, ěndi, nde, yènde</i> e.+Ø+n (B.22-1)
enver	özel isim, Enver. Krş.: <i>ēnvèr</i> e.+Ø (B.1-72) (B.3-97)
eñ I	en, üstün dereceyi gösteren kelime. Krş.: <i>en, èn, eñ, in, iñ II, iñ</i> e.+Ø (B.3-29) (B.5-5) (B.15-8) (K.1-6) (K.6-11)
eñ II	en, genişlik. Krş.: <i>ēn</i> e.+Ø+í (B.12-199)
eņiste	enište. Krş.: <i>eņiste, eņište</i>

	e.+Ø+m	(B.2-94)
eğişte	eğişte. Krş.: <i>eğişte, eğişte</i>	
	e.+Ø+m	(B.2-93)
ep	hep, hepsi, bütün, tüm. Krş.: <i>eb, epp, ěp, ěp, ěp, hep, ħep, yep</i>	
	1. hep	
	e.+Ø	(B.3-70) (B.3-86) (K.1-16) (K.1-60) (K.1-91) (K.5-22) (K.6-14) (K.11-7) (K.16-12) (K.16-16) (K.16-23) (K.18-3) (K.19-29) (K.26-16)
	2. hep, hepsi	
	e.+Ø+ĭkišĭne	(B.5-65)
	e.+Ø+ĭmis	(B.5-65)
	e.+Ø+ĭmiz	(B.3-161)
	e.+Ø+ĭsĭ	(K.18-24)
	e.+Ø+ĭsi	(B.2-96) (K.19-34)
	e.+Ø+ĭsin	(K.6-2) (K.16-8) (K.21-27)
	e.+Ø+ĭsĭ	(B.3-103)
	e.+Ø+ĭsĭn	(B.4-21) (K.18-20)
	e.+Ø+mĭs	(B.2-4) (B.2-115)
	e.+Ø+mĭz	(B.2-37) (B.2-114)
	e.+Ø+mĭzĭn	(B.1-87)
	e.+Ø+mĭs	(B.1-105)
	e.+Ø+mĭz	(B.2-44)
	e.+Ø+mĭzge	(B.4-105)
	e.+Ø+mĭzi	(B.1-73) (B.1-98) (B.4-18)
	e.+Ø+sĭ	(B.2-215)
	e.+Ø+sĭ	(B.1-29) (B.1-146)
	e.+Ø+sĭn	(B.1-109) (B.2-142)
	e.+Ø+sĭm	(B.4-7)
	e.+Ø+sĭ	(B.2-17) (B.2-186) (K.16-1) (K.16-2)
	e.+Ø+sĭ	(B.2-261) (B.3-30) (B.4-3) (B.4-33) (B.4-56) (B.4-78) (B.4-170) (B.5-36) (B.5-73) (B.5-74) (B.6-48) (B.6-56) (B.6-82) (B.7-4) (B.7-74) (B.8-14) (B.9-36) (B.12-32) (B.12-71) (B.17-18) (B.19-21) (K.14-19) (K.29-8) (K.29-9)
	e.+Ø+sĭn	(B.9-49) (B.17-43) (B.22-28)
	e.+Ø+sĭni	(B.4-8) (B.4-206)
	e.+Ø+sĭ	(B.4-29) (B.4-57) (B.4-137) (B.6-99) (B.6-100) (B.7-27) (B.11-35) (B.11-36) (B.12-14)
	e.+Ø+sĭlerin	(K.15-10)
	e.+Ø+sĭm	(B.4-18)
	e.+Ø+sĭn	(B.1-147) (B.1-188) (B.2-199) (B.3-37) (B.4-11) (B.4-19) (B.4-40) (B.6-113) (B.11-38) (B.12-78) (B.12-121) (K.18-2) (K.19-20)

	e.+Ø+ṡinden	(B.7-53)
	e.+Ø+ṡinen	(B.9-50)
	e.+Ø+ṡini	(B.1-65) (B.9-15)
ep-	yapmak, etmek, ne yapmak, ne etmek. Krş.: <i>ap-</i> , <i>áb-</i> , <i>ya-</i> , <i>yap- I</i> , <i>yāp- I</i> , <i>yāp-</i> , <i>yep-</i>	
	n e.-Ø-aṡıs	(B.5-1)
epmek	ekmek, hamurdan yapılmış ekmek. Krş.: <i>okmek</i> , <i>otmek</i> , <i>otmek</i> , <i>oıtmek</i> , <i>ótmek</i> , <i>öpmek</i> , <i>ötmek</i> , <i>ötmē</i> , <i>ötmēk</i>	
	e.+Ø	(B.3-35)
epp	hep, hepsi, bütün, tüm. Krş.: <i>eb</i> , <i>ep</i> , <i>ēp</i> , <i>ēp</i> , <i>ēp</i> , <i>hep</i> , <i>hep</i> , <i>yep</i>	
	e.+Ø+ımızde	(B.3-163)
	e.+Ø+ṡı̇ı	(B.2-186)
	e.+Ø+si	(B.12-32)
er I	her, birer birer hepsi, tamamı. Krş.: <i>ēr</i> , <i>ēr I</i> , <i>her</i> , <i>hēr</i>	
	e.+Ø	(B.1-23) (B.1-24) (B.1-37) (B.1-131) (B.1-159) (B.2-33) (B.2-106) (B.2-107) (B.2-111) (B.2-149) (B.2-169) (B.2-198) (B.2-199) (B.2-206) (B.2-209) (B.2-215) (B.2-217) (B.2-222) (B.2-223) (B.2-224) (B.3-85) (B.4-13) (B.4-50) (B.4-133) (B.4-194) (B.4-211) (B.4-228) (B.4-239) (B.4-244) (B.5-13) (B.5-81) (B.5-110) (B.5-115) (B.6-25) (B.6-65) (B.7-47) (B.7-89) (B.8-61) (B.8-80) (B.8-86) (B.10-57) (B.10-62) (B.12-96) (B.12-118) (B.12-125) (B.12-126) (B.12-160) (B.14-22) (B.16-13) (B.17-43) (B.18-47) (B.19-7) (B.19-30) (B.19-38) (B.20-18) (B.21-9) (K.1-18) (K.1-42) (K.1-58) (K.1-61) (K.1-81) (K.1-83) (K.1-106) (K.11-30) (K.12-14) (K.24-14) (K.26-5) (K.26-14) (K.26-19) (K.27-19) (K.29-34) (K.31-15)
er II	er, erkek	
	e.+Ø	(B.19-16)
er-	ermek, erişmek, kavuşmak	
	e.-Ø-er	(K.1-74)
erendeli-	rendelemek	
	e.-Ø-ler	(B.4-198) (B.4-199)
	e.-Ø-sin	(B.3-87)
erëndē	rende, mutfak aleti. Krş.: <i>erānde</i> , <i>erāndē</i>	
	e.+Ø+dēn	(B.4-202)
erānde	rende, mutfak aleti. Krş.: <i>erāndē</i> , <i>erāndē</i>	
	e.+Ø+men	(K.13-18)
erāndē	rende, mutfak aleti. Krş.: <i>erāndē</i> , <i>erānde</i>	
	e.+Ø+den	(K.13-19)
erım	yirmi sayısı. Krş.: <i>igrım</i> , <i>irımı</i> , <i>yığırım</i> , <i>yıgrım</i> , <i>yığırım</i> , <i>yığırım</i> , <i>yırım</i> , <i>yurım</i> , <i>yırımı</i> , <i>yırmı</i> , <i>yırım</i> , <i>yırım</i> , <i>yırımı</i> , <i>yırım</i> , <i>yıgırım</i> , <i>yığırım</i> , <i>yığırım</i> ,	

	<i>yigirmi, yirim, yirmi, yirmi</i>
	e.+Ø (B.4-153)
erif	herif, adam
	e.+Ø+inde (B.4-234)
eriştir-	dalga geçmek, alay etmek, taklit etmek, öykünmek
	e.-Ø-e (B.2-143)
eri-	erimek, katı durumdan sıvı duruma geçmek. Krş.: <i>ırt-, ırı-</i>
	e.-Ø-p (B.7-91)
erik	erik meyvesi. Krş.: <i>örük</i>
	e.+Ø (B.4-214) (B.10-68)
erkek	erkek, bey, yetişkin adam. Krş.: <i>erkek, yerkök</i>
	e.+Ø (B.4-7) (B.4-28) (K.19-36) (K.26-36)
erkes	herkes, insanların bütünü, cümle. Krş.: <i>ekes, ekës, erkez, erkéz, erkäs, erkáz, érkes, érkez, érkes, érkez, érkës, érkéz, érkez, herkes</i>
	e.+Ø (B.1-107) (B.3-133) (B.5-64) (B.7-93) (B.10-4) (B.10-36) (B.11-28) (B.12-40) (B.17-10) (B.18-17) (K.1-31) (K.8-10)
erkez	herkes, insanların bütünü, cümle. Krş.: <i>ekes, ekës, erkes, erkéz, erkäs, erkáz, érkes, érkez, érkes, érkez, érkës, érkéz, érkez, herkes</i>
	e.+Ø (B.1-93) (B.2-21) (B.2-47) (B.2-105) (B.2-115) (B.5-63) (B.5-81) (B.8-34) (B.8-61) (B.8-86) (B.10-6) (B.10-41) (B.12-41) (B.12-56) (B.12-130) (B.12-185) (B.17-10) (B.17-13) (K.1-85) (K.4-23) (K.14-5) (K.20-1) (K.22-29) (K.31-7)
	e.+Ø+ge (B.2-28) (B.2-34) (B.10-28)
	e.+Ø+ın (B.3-36)
	e.+Ø+ın (B.17-40)
	e.+Ø+in (B.8-53) (B.12-131) (K.22-27)
	e.+Ø+inkí (K.10-15)
	e.+Ø+ın (B.12-29) (B.12-140)
	e.+Ø+men (K.7-9)
erken	erken, vaktinden önce. Krş.: <i>erte, ertem, érte, érte, értē, értē</i>
	e.+Ø+nen (K.9-1)
erkéz	herkes, insanların bütünü, cümle. Krş.: <i>ekes, ekës, erkes, erkez, erkäs, erkáz, érkes, érkez, érkes, érkez, érkës, érkéz, érkez, herkes</i>
	e.+Ø (B.6-113)
	e.+Ø+de (K.28-25)
erkäs	herkes, insanların bütünü, cümle. Krş.: <i>ekes, ekës, erkes, erkez, erkéz, erkáz, érkes, érkez, érkes, érkez, érkës, érkéz, érkez, herkes</i>
	e.+Ø (B.2-128) (B.2-181)
erkáz	herkes, insanların bütünü, cümle. Krş.: <i>ekes, ekës, erkes, erkez, erkéz, erkäs, érkes, érkez, érkes, érkez, érkës, érkéz, érkez, herkes</i>
	e.+Ø (B.2-178) (B.2-247) (B.5-41)
erkim	herkez, hepsi. Krş.: <i>erkez</i>

	e.+Ø	(B.4-35) (B.4-147) (B.20-3)
erlê-*	yerleşmek, bir yerde oturmak. Bk.: <i>erleş-</i> . Krş.: <i>cerle-*</i> , <i>cerlê-*</i> , <i>yerle-*</i> , <i>yerlê-*</i>	
	e.-ş-tır-Ø-gen	(K.15-5)
erleş-	yerleşmek. <i>erleş-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, mevcut çatısıyla kullanılmaktadır. Bk.: <i>erlê-*</i>	
ermenní	ermenî, Ermenistan'da yaşayan halk	
	e.+Ø	(K.22-14)
erte	erken, sabah saatlerinde. Krş.: <i>erkên</i> , <i>ertem</i> , <i>ēрте</i> , <i>ēрте</i> , <i>ērtē</i> , <i>ērtē</i>	
	e.+Ø	(B.1-43) (B.1-166) (B.2-223) (B.3-104) (K.1-59)
ertem	erken, zamanından önce. Krş.: <i>erkên</i> , <i>erte</i> , <i>ēрте</i> , <i>ēрте</i> , <i>ērtē</i> , <i>ērtē</i>	
	e.+Ø+men	(K.10-30)
erteņ	yarın (ertesî gün), yarına kadar	
	e.+Ø+geşik	(K.25-8)
es	bilinç, şuur	
	e.+Ø+ı	(B.1-45)
	e.+Ø+í	(B.12-9) (B.12-144) (B.12-145)
	e.+Ø+iņ	(B.12-164)
	e.+Ø+ĩ	(B.12-105)
	e.+Ø+ime	(B.12-179)
esı	bez parçası	
	e.+Ø+ge	(K.20-36)
eskender	özel isim, Eskender. Krş.: <i>eskênder</i> , <i>êskender</i>	
	e.+Ø	(B.13-16) (B.13-21)
eskênder	özel isim Eskender. Krş.: <i>eskender</i> , <i>êskender</i>	
	e.+Ø	(B.13-16)
	e.+Ø	(B.4-22) (B.6-7) (B.6-29) (K.12-8) (K.24-17) (K.26-3) (K.28-9)
eskí	eski, yıpranmış, evvelki. Krş.: <i>eski</i> , <i>eskí</i> , <i>eskı</i> , <i>eskĩ</i>	
	1. eski, yıpranmış	
	e.+Ø	(B.6-30) (B.18-45)
	2. evvel, eski zaman	
	e.+Ø+den	(B.6-56) (K.26-40) (K.29-6)
	e.+Ø+dēn	(K.29-6)
eskír-	eskimek, yıpranmak, eski duruma gelmek	
	e.-Ø-díler	(K.26-49)
eski	eski, yıpranmış, evvelki. Krş.: <i>eskí</i> , <i>eskí</i> , <i>eskı</i> , <i>eskĩ</i>	
	1. eski, yıpranmış	
	e.+Ø	(B.3-217) (B.6-85) (B.12-90)
	2. evvel, eski zaman	
	e.+Ø	(B.1-108) (B.4-245) (B.6-2) (B.6-29) (B.6-30) (B.6-81) (B.8-34)

	e.+Ø+den	(B.1-92) (B.6-43) (B.6-44)
eskişeyir	yer adı, Türkiye'nin Eskişehir ili	
	e.+Ø	(K.13-8)
eskî	eski, evvelki. Krş.: <i>eskî, eski, eskî, eskî</i>	
	e.+Ø	(B.4-247)
	e.+Ø+den	(B.6-79) (B.6-80)
eskice	eski dil, Eski Türkçe	
	e.+Ø	(B.5-43)
	e.+Ø+nî	(B.5-44)
eskü	eski, yıpranmış, evvelki. Krş.: <i>eskî, eski, eskî, eskî</i>	
	1. eski, yıpranmış	
	e.+Ø	(B.2-134) (K.1-108) (K.26-35)
	2. evvel, eski zaman	
	e.+Ø	(K.1-94) (K.4-18)
	e.+Ø+den	(K.16-1)
eskî	eski, evvelki. Krş.: <i>eskî, eski, eskî, eskî</i>	
	e.+Ø+den	(K.6-22)
eş I	hiç, asla. Krş.: <i>eş, hiç, iç III, iş IV</i>	
	e.+Ø	(K.1-33) (K.1-36) (K.1-41) (K.4-13) (K.7-10) (K.7-12) (K.17-35) (K.21-25) (K.23-9)
eş II	eş, karı koca	
	e.+Ø+im	(K.21-9)
eşalon	Rus., özel amaçlı askeri tren	
	e.+Ø	(B.4-42)
eşek	eşek hayvanı	
	e.+ler+men	(K.26-6)
eşig	eşik, kapı boşluğundaki basamak	
	e.+Ø+îñize	(B.21-12)
eşit-	işitmek, duymak. Krş.: <i>eşit-, eşit-, eşit-, eşit-, eşit-, işit-, işit-, işit-, işit-, işit-, şit-</i>	
	e.-Ø-ip	(K.32-4)
	è.-Ø-senis	(K.23-25)
eşit-	işitmek, duymak. Krş.: <i>eşit-, eşit-, eşit-, eşit-, eşit-, işit-, işit-, işit-, işit-, işit-, şit-</i>	
	1. işitmek, duymak	
	e.-Ø-e	(B.3-115)
	e.-Ø-edim	(K.28-4)
	e.-Ø-eme	(K.21-2)
	e.-Ø-kením	(K.7-3)
	e.-Ø-tím	(K.15-4)
	e.-Ø-tiñizim	(B.1-1)
	2. görmeden bilmek, birinden duyarak bilmek, başkalarından duyup öğrenmek	

	e.-Ø-mehşse	(K.20-23)
eşki	keçi hayvanı, dişi keçi. Krş.: <i>eçki, ečkĩ, ečkĩçik</i>	
	e.+Ø	(K.18-36)
et	et, dana eti, tavuk eti. Krş.: <i>etçik, eṭ, ēt, ét, yet, yèt</i>	
	e.+Ø	(B.2-90) (B.3-85) (B.3-86) (B.3-125) (B.3-126) (B.4-197) (B.12-163) (K.1-86) (K.2-9) (K.16-9) (K.16-25) (K.18-5) (K.22-17)
	e.+Ø+ı	(B.3-88) (K.11-19) (K.16-9)
	e.+Ø+ı	(K.13-12) (K.14-27) (K.16-25) (K.22-32) (K.22-33) (K.28-38)
	e.+Ø+ım	(K.18-35)
	e.+Ø+ıme	(K.18-34)
	e.+Ø+ımen	(K.16-10) (K.18-27) (K.18-35)
	e.+Ø+ın	(K.16-28) (K.22-31)
	e.+Ø+iṅ	(K.16-9)
	e.+Ø+imen	(K.6-24) (K.6-25) (K.28-37) (K.28-38)
	e.+Ø+in	(K.1-20)
	e.+Ø+iṅ	(B.3-85)
	e.+Ø+ın	(K.16-22)
	e.+Ø+ınen	(B.8-70)
	e.+Ø+ke	(K.16-10)
	e.+ler+den	(B.8-77)
	e.+Ø+lı	(K.1-3) (K.16-18)
	e.+Ø+lı	(B.4-196)
	e.+Ø+men	(K.1-77)
	e.+Ø+nen	(B.4-190)
	e.+Ø+nı	(K.7-18)
	e.+Ø+nı	(K.7-18)
	e.+Ø+ni	(K.22-33)
et-	etmek, yapmak. Krş.: <i>at- II, d-, e- II, ed-, ěd-, ět-, èt-, it- II, t-, yet- II</i>	
	1. etmek, yapmak	
	e.-Ø	(K.1-81) (K.1-82) (K.6-12) (K.19-13)
	e.-Ø-almayman	(K.1-60)
	e.-Ø-amadım	(K.15-20)
	e.-Ø-amay	(B.2-120)
	e.-Ø-amaysıṅ	(B.2-224)
	e.-Ø-amān	(B.18-26)
	e.-Ø-āmayım	(B.2-224)
	e.-Ø-e	(B.2-48) (B.2-145) (B.2-173) (B.3-112) (B.3-184) (B.3-207) (B.4-94) (B.4-102) (B.4-177) (B.11-61) (B.12-81) (B.12-126) (B.13-12) (B.22-11)

e.-Ø-ecek	(B.6-38)
e.-Ø-ecem	(B.1-69)
e.-Ø-ecemiz	(B.10-11)
e.-Ø-edı	(B.2-96)
e.-Ø-edım	(B.2-96)
e.-Ø-ediler	(B.1-117)
e.-Ø-edi	(B.14-14)
e.-Ø-eler	(B.2-199) (B.3-117) (B.4-127) (B.5-112) (B.12-13) (K.18-12) (K.29-25) (K.31-25) (K.32-4)
e.-Ø-em	(B.2-228) (B.5-105)
e.-Ø-emen	(K.4-24)
e.-Ø-emıs	(K.13-14)
e.-Ø-emis	(B.3-172) (B.4-99)
e.-Ø-emıs	(B.2-184)
e.-Ø-er	(K.1-60)
e.-Ø-erim	(B.12-122)
e.-Ø-ermıs	(B.8-52)
e.-Ø-ersın	(K.7-16)
e.-Ø-esın	(K.16-17)
e.-Ø-esin	(B.3-84)(K.16-18) (K.16-28) (K.16-34)
e.-Ø-esin	(B.3-184)
e.-Ø-esıs	(B.3-189)
e.-Ø-ē	(B.1-169)
e.-Ø-ēdım	(B.2-224)
e.-Ø-ēdiler	(B.2-112)
e.-Ø-ēdım	(B.17-25)
e.-Ø-ēdler	(B.2-100)
e.-Ø-èceņ	(K.20-28)
e.-Ø-èler	(B.4-120) (B.7-5)
e.-Ø-émis	(B.4-135)
e.-Ø-èsıs	(B.3-188)
e.-Ø-əm	(B.2-226)
e.-Ø-ıb	(K.17-14)
e.-Ø-ıp	(B.2-36) (B.2-58) (B.2-227) (B.3-36) (B.3-84) (K.17-20) (K.17-42)
e.-Ø-ıp	(B.1-124) (B.2-166) (B.2-190) (B.2-261) (B.3-78) (B.4-205)
e.-Ø-íp	(B.9-22) (B.13-7) (B.17-13) (K.16-17) (K.16-40) (K.16-41) (K.17-32) (K.18-29) (K.22-40) (K.23-17)

e.-Ø-ip	(B.4-195) (B.5-50) (B.5-61) (B.5-82) (B.5-85) (B.5-91) (B.6-42) (B.6-47) (B.8-60) (B.8-78) (B.12-157) (B.14-10) (B.18-12) (B.18-31) (K.18-32) (K.21-28) (K.22-36) (K.22-38) (K.22-40) (K.26-25)
e.-Ø-iņ	(B.7-30) (B.12-113)
e.-ĩl-Ø-dĩk	(B.1-11)
e.-ĩl-Ø-irmı	(K.1-41)
e.-Ø-ĩp	(B.3-81) (B.4-123) (B.5-58) (B.5-59) (B.5-87) (B.5-90) (B.6-45) (B.12-14) (B.12-46) (B.12-49) (B.12-102) (B.18-51) (B.18-59) (K.1-28) (K.6-25) (K.11-22) (K.12-17) (K.12-19) (K.16-26) (K.16-33) (K.16-34) (K.18-28) (K.26-27)
e.-Ø-ĩp	(B.6-37)
e.-Ø-kemenden	(K.1-73)
e.-Ø-ken	(K.1-97) (K.2-4) (K.21-30) (K.22-9) (K.29-7)
e.-Ø-kende	(B.2-152)
e.-Ø-kenĩnı	(B.3-83)
e.-Ø-kenler	(B.4-126)
e.-Ø-kenner	(K.17-8)
e.-Ø-kennerĩn	(B.12-20)
e.-Ø-kenmı	(B.1-119)
e.-Ø-keņge	(K.1-78)
e.-Ø-kėn	(B.7-34)
e.-Ø-kėnler	(B.4-120)
e.-Ø-kėn	(B.2-199)
e.-Ø-me	(B.13-6)
e.-me-dik	(B.1-8)
e.-me-diler	(K.24-15)
e.-me-dim	(B.6-89)
e.-me-dĩler	(B.7-93)
e.-Ø-mege	(B.3-18) (K.17-17)
e.-me-m	(K.17-23)
e.-me-ņis	(B.15-1)
e.-me-se	(B.3-117)
e.-me-sĩs	(B.8-8)
e.-me-ssin	(B.3-3)
e.-me-z	(B.2-221)
e.-Ø-mė	(B.1-65) (B.1-173) (B.2-108) (B.8-52) (B.12-29)
e.-mė-n	(B.2-111) (B.12-30)
e.-Ø-mėge	(B.17-3)
e.-Ø-mış	(B.4-18)
e.-mi-ler	(B.4-80)

e.-mi-y	(B.2-113) (B.2-240) (B.7-44) (B.12-11) (K.29-15)
e.-mi-ymis	(B.4-120)
e.-Ø-se	(B.3-108) (B.3-117) (B.12-177) (K.8-7) (K.29-39)
e.-Ø-sek	(B.4-103)
e.-Ø-sèle	(B.7-83)
e.-Ø-sèᅇ	(B.14-26)
e.-Ø-sin	(B.8-26) (K.10-30)
e.-Ø-tı	(B.1-174) (B.2-220) (B.2-222) (B.2-223) (B.2-262) (B.4-76) (K.4-23)
e.-Ø-tık	(B.2-197) (B.2-206)
e.-Ø-tım	(B.2-214)
e.-Ø-tım	(B.18-30)
e.-Ø-tĩ	(B.1-180)
e.-Ø-tĩler	(B.2-261) (B.3-37)
e.-tĩr-Ø-ĩp	(B.4-177)
e.-Ø-tĩ	(K.6-5)
e.-Ø-tım	(B.12-192)
e.-Ø-ti	(B.7-8) (K.6-9) (K.21-30) (K.22-8) (K.24-18)
e.-Ø-tik	(B.1-172) (B.3-182) (B.4-78) (B.22-27)
e.-Ø-tim	(B.6-12) (B.12-189)
e.-tĩr-Ø-ĩp	(B.4-184)
e.-tĩr-mi-y	(B.7-22)
e.-Ø-tĩ	(B.1-64) (B.2-219)
e.-Ø-tĩler	(B.1-33) (B.1-118) (B.2-241) (B.3-12) (B.3-53) (B.3-54) (B.6-36) (B.12-30) (B.17-41) (K.12-13) (K.14-15) (K.20-6) (K.29-2)
e.-Ø-tım	(B.4-62) (B.4-63) (K.10-6) (K.21-30)
e.-tĩr-Ø-gen	(B.7-22)
e.-tĩr-Ø-ĩp	(K.5-30)
e.-tĩr-Ø-ĩp	(B.14-12) (K.1-23)
e.-tĩr-Ø-ĩp	(K.5-26)
2. etmek, yapmak. Bk.: <i>ᅇayb et-, K̅ayb et-, sabr et-, ulel et-, yoK̅ et-</i>	
ᅇayb e.-Ø-ken	(K.9-5)
K̅ayb e.-me-den	(K.15-27)
sabr e.-Ø-iᅇ	(B.20-3)
ulel e.-Ø-ĩp	(B.12-158)
yoK̅ e.-Ø-tĩler	(B.4-125)
yoK̅ e.-Ø-ti	(B.17-43)
eta	Rus., bu
	e. (B.2-153) (B.3-170) (B.6-32)
etaj	Rus., kat

	e.+Ø+ğa	(B.22-2)
etçik	et, kırmızı et, küçük et, küçük küçük kesilmiş et. Krş.: <i>et, eṭ, ēt, èt, yet, yèt</i>	
	e.+ler+ĭnnen	(B.8-77)
eti	Rus., bu	
	e.	(B.6-31) (B.6-114)
etit	Rus., bu	
	e.	(B.2-128) (B.2-131) (B.2-137) (B.4-238)
etkilè-	etkilemek, tesir etmek	
	e.-Ø-gen	(K.6-18)
etmiş	yetmiş sayısı. Krş.: <i>yetmiş, yetmiş, yetmiş, yètmış</i>	
	e.+Ø	(K.27-6)
eto	Rus., bu	
	e.	(B.1-9) (B.1-138)
etraf	etraf, çevre	
	e.+Ø	(K.1-90) (K.17-41)
	e.+Ø+ımda	(K.14-10)
	e.+lar+ı	(K.26-1)
eṭ	et, dana eti, tavuk eti. Krş.: <i>et, etçik, ēt, èt, yet, yèt</i>	
	e.+Ø+inen	(K.28-38)
	e.+Ø+innen	(K.28-37)
ev	ev, konut, hane. Krş.: <i>ef, ew, ewçik, ewçī, ewçik, ěv, èw, êw, iy, i II, iy I, ĩy, ĩy, öw, uy, ũy, ü I, üy I, ũ, ũ I, ũy I, yü</i>	
	e.+Ø	(B.12-162)
	e.+Ø+de	(B.4-24)
	e.+Ø+dır	(B.3-217)
	e.+Ø+e	(B.12-155)
	e.+Ø+i	(B.1-135)
eval	evvel, evvel zamanda, evvelde, önce. Krş.: <i>awel, eval, evala, ever, eves, evē, evèl, ewás, ewe, ewel, ewéla, ewèl, ewwel, ěvel, ěwel, èvel, èwel, êwèl, iwèl</i>	
	e.+Ø	(B.4-127)
eval	evvel, evvel zamanda, evvelde, önce. Krş.: <i>awel, eval, evala, ever, eves, evē, evèl, ewás, ewe, ewel, ewéla, ewèl, ewwel, ěvel, ěwel, èvel, èwel, êwèl, iwèl</i>	
	e.+Ø	(B.4-4)
	e.+Ø+ki	(B.4-157)
	e.+Ø+si	(B.3-15) (B.4-47)
evala	evvel, evvel zamanda, evvelde, önce. Krş.: <i>awel, eval, eval, ever, eves, evē, evèl, ewás, ewe, ewel, ewéla, ewèl, ewwel, ěvel, ěwel, èvel, èwel, êwèl, iwèl</i>	
	e.+Ø	(K.14-9)
ever	evvel, evvel zamanda, evvelde, önce. Krş.: <i>awel, eval, eval, evala, eves, evē, evèl, ewás, ewe, ewel, ewéla, ewèl, ewwel, ěvel, ěwel, èvel, èwel,</i>	

	<i>èwèl, iwèl</i>	
	e.+Ø+i	(K.31-3)
eves	evvel, evvel zamanda, evvelde, önce. Krş.: <i>awel, eval, evel, ewéla, ever, evē, evèl, ewás, ewe, ewel, ewéla, ewèl, ewwel, ěvel, ěwel, èvel, èwel, èwèl, iwèl</i>	
	e.+Ø	(B.8-16)
evet	evet, tamam. Krş.: <i>e II, ebet, ebèt, ebət, ēvet, ěbet, ěbèt, èbet, èbèt, ibèt</i>	
	e.+Ø	(B.1-186)
evē	evvel, evvel zamanda, evvelde, önce. Krş.: <i>awel, eval, evel, ewéla, ever, eves, evèl, ewás, ewe, ewel, ewéla, ewèl, ewwel, ěvel, ěwel, èvel, èwel, èwèl, iwèl</i>	
	e.+Ø+si	(B.3-47)
evèl	evvel, evvel zamanda, evvelde, önce. Krş.: <i>awel, eval, evel, ewéla, ever, eves, evē, ewás, ewe, ewel, ewéla, ewèl, ewwel, ěvel, ěwel, èvel, èwel, èwèl, iwèl</i>	
	e.+Ø+den	(B.11-22)
evle-*	evlenmek, aile kurmak. Bk.: <i>evlen-</i> . Krş.: <i>ewè-*, ewle-*, ewlè-*, ēle-*, ěwle-*, ěwle-*, ile-*, iler-*, ilè-*, ivle-*, iyile-*, île-*, iyè-*, üle-*, ülè-*, üyle-*, üylè-*, ůyle-*</i>	
	e.-n-dir-Ø-dı	(B.1-25)
	e.-n-dir-Ø-dım	(B.3-144)
	e.-n-dir-Ø-dik	(B.1-25)
	e.-n-Ø-diler	(K.26-31)
evlen-	evlenmek. <i>evlen-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, mevcut çatısıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: <i>evle-*</i>	
ew	ev, konut, hane. Krş.: <i>ef, ev, ewçik, ewçī, ewçīk, ěv, èw, êw, iy, i II, iy I, iŷ, iŷ, öw, uy, ůy, ü I, ůy I, ū, ū I, ůy I, yū</i>	
	e.+Ø	(B.1-106) (B.1-108) (B.1-133) (B.1-137) (B.1-151) (B.1-155) (B.2-30) (B.2-37) (B.2-81) (B.2-83) (B.2-201) (B.2-218) (B.3-63) (B.3-217) (B.4-80) (B.4-81) (B.4-82) (B.6-102) (B.6-104) (B.8-30) (B.8-37) (B.12-44) (B.13-45) (B.15-25) (B.15-26) (B.19-27) (B.20-15)
	e.+Ø+de	(B.1-147) (B.1-182) (B.2-86) (B.2-151) (B.3-99) (B.8-27) (B.11-66)
	e.+Ø+dèn	(B.6-20)
	e.+Ø+den	(B.2-13) (B.8-27) (B.19-13)
	e.+Ø+dě	(B.11-65)
	e.+Ø+e	(B.4-108) (B.21-7) (B.21-17)
	e.+Ø+ge	(B.2-58) (B.2-60) (B.3-10) (B.3-21) (B.3-26) (B.6-28) (B.11-65) (B.17-1) (B.22-22) (K.26-29)
	e.+Ø+ı	(B.4-227) (B.4-230) (B.4-233) (B.6-103)
	e.+Ø+ım	(B.4-233) (B.6-29)
	e.+Ø+ımıs	(B.5-27) (B.6-30)
	e.+Ø+ın	(B.2-207)

	e.+Ø+ıŋ	(B.2-232)
	e.+Ø+ın	(B.2-83)
	e.+Ø+ıne	(B.2-243)
	e.+Ø+ımızde	(B.21-15)
	e.+Ø+ın	(B.14-19) (B.17-49)
	e.+Ø+i	(B.3-66)
	e.+Ø+imizde	(B.5-22)
	e.+Ø+imiznin	(B.20-30)
	e.+Ø+in	(B.14-11) (B.14-14)
	e.+Ø+inde	(B.6-94) (B.21-14)
	e.+Ø+ine	(B.6-50)
	e.+Ø+ıŋden	(B.12-128)
	e.+Ø+imize	(B.22-5)
	e.+Ø+ımızge	(B.17-30)
	e.+Ø+ınde	(B.1-95) (B.1-134)
	e.+ler	(B.1-121) (B.2-86) (B.6-31) (B.20-1)
	e.+ler+de	(B.2-38)
	e.+ler+den	(B.2-38)
	e.+ler+ı	(B.1-25)
	e.+ler+ı	(B.4-235)
	e.+ler+in	(B.12-192)
	e.+Ø+ne	(B.2-10) (B.20-38)
	e.+Ø+u	(B.4-230)
	e.+Ø+umıs	(B.6-30)
	e.+Ø+un	(B.2-188)
	e.+Ø+uŋ	(B.2-185)
	e.+Ø+ümüzın	(B.2-81)
	e.+Ø+ümüz	(B.3-10)
	e.+Ø+üne	(B.2-81)
	e.+Ø+ümüz	(B.3-221)
ewás	evvel, evvel zamanda, evvelde, önce. Krş.: <i>awel, eval, evel, evela, ever, eves, evē, evēl, ewe, ewel, ewela, ewēl, ewwel, ěvel, ěwel, èvel, èwel, êwēl, iwēl</i>	
	e.+Ø	(B.8-16)
ewçik	ev, konut, küçük ev. Krş.: <i>ef, ev, ew, ewçī, ewçik, ěv, ěw, êw, îy, i II, iy I, ĩy, ĩy, öw, uy, ũy, ü I, üy I, ū, ũ I, ũy I, yü</i>	
	e.+Ø	(B.1-133)
ewçī	ev, konut, küçük ev. Krş.: <i>ef, ev, ew, ewçik, ewçik, ěv, ěw, êw, îy, i II, iy I, ĩy, ĩy, öw, uy, ũy, ü I, üy I, ū, ũ I, ũy I, yü</i>	
	e.+Ø	(B.1-133)
ewçik	ev, konut, küçük ev. Krş.: <i>ef, ev, ew, ewçik, ewçī, ěv, ěw, êw, îy, i II, iy I, ĩy, ĩy, öw, uy, ũy, ü I, üy I, ū, ũ I, ũy I, yü</i>	
	e.+Ø+ke	(B.4-232)

ewe	evvel, evvel zamanda, evvelde, önce. Krş.: <i>awel, eval, evel, ewéla, ever, eves, evē, evél, ewás, ewel, ewéla, ewél, ewwel, ěvel, ěwel, èvel, èwel, èwèl, iwèl</i>
	e.+Ø (B.8-32) (B.8-39)
	e.+Ø+ki (B.8-46)
ewel	evvel, evvel zamanda, evvelde, önce. Krş.: <i>awel, eval, evel, ewéla, ever, eves, evē, evél, ewás, ewe, ewéla, ewél, ewwel, ěvel, ěwel, èvel, èwel, èwèl, iwèl</i>
	e.+Ø (B.4-6) (B.4-128) (B.6-17) (B.6-32) (B.6-45) (B.17-40) (B.20-35) (B.20-36) (B.20-37) (K.7-4) (K.15-49) (K.26-41) (K.29-34)
	e.+Ø+de (K.19-40)
	e.+Ø+ğı (K.11-23)
	e.+Ø+í (K.17-39) (K.18-6) (K.19-5)
	e.+Ø+i (B.6-45) (K.5-15) (K.11-22) (K.18-12) (K.23-21) (K.26-15) (K.27-8) (K.31-17)
	e.+Ø+kí (K.32-11)
	e.+Ø+kĩ (B.8-45)
	e.+Ø+kı (K.5-20)
	e.+Ø+si (B.4-8) (B.4-106) (B.4-107) (B.4-167)
ewéla	evvel, evvel zamanda, evvelde, önce. Krş.: <i>awel, eval, evel, ewéla, ever, eves, evē, evél, ewás, ewe, ewel, ewél, ewwel, ěvel, ěwel, èvel, èwel, èwèl, iwèl</i>
	e.+Ø (K.5-19)
ewè-*	evlenmek, aile kurmak. Bk.: <i>ewèn-</i> . Krş.: <i>evle-*, ewle-*, ewlè-*, ēle-*, ěwle-*, ěwle-*, ile-*, iler-*, ilè-*, ivle-*, iyle-*, île-*, iyè-*, üle-*, ülè-*, üyle-*, üylè-*, ůyle-*</i>
	e.-n-dır-Ø-ecek (B.4-224)
ewél	evvel, evvel zamanda, evvelde, önce. Krş.: <i>awel, eval, evel, ewéla, ever, eves, evē, evél, ewás, ewe, ewel, ewéla, ewwel, ěvel, ěwel, èvel, èwel, èwèl, iwèl</i>
	e.+Ø (B.4-127)
ewèn-	evlenmek. <i>ewèn-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, mevcut çatısıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: <i>ewè-*</i>
ewle-*	evlenmek, aile kurmak. Bk.: <i>ewlen-</i> . Krş.: <i>evle-*, ewè-*, ewlè-*, ēle-*, ěwle-*, ěwle-*, ile-*, iler-*, ilè-*, ivle-*, iyle-*, île-*, iyè-*, üle-*, ülè-*, üyle-*, üylè-*, ůyle-*</i>
	e.-n-Ø-dí (B.2-33)
	e.-n-Ø-di (B.10-35)
	e.-n-Ø-dı (B.2-93) (B.2-155) (B.2-156)
	e.-n-Ø-dım (B.2-74)
	e.-n-Ø-dım (B.2-74)
	e.-n-Ø-dım (B.9-38) (B.9-43)
	e.-n-dır-Ø-dik (B.5-59)
	e.-n-Ø-dik (B.4-66) (B.4-67) (B.5-19)

	e.-n-Ø-dim	(B.6-14) (B.7-17)
	e.-n-dir-Ø-dik	(B.5-59)
	e.-n-dir-Ø-eler	(B.18-5)
	e.-n-Ø-ēcėkler	(B.4-236)
	e.-n-Ø-ėcek	(B.1-134)
	e.-n-me-gen	(B.12-45)
	e.-n-Ø-sėler	(B.4-235)
	e.-ŋ-Ø-gėn	(B.6-14)
ewlen-	evlenmek. <i>ewlen-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, mevcut çatısıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: <i>ewle-*</i>	
ewleŋ-	evlenmek. <i>ewleŋ-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, mevcut çatısıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: <i>ewle-*</i>	
ewlė-*	evlenmek, aile kurmak. Bk.: <i>ewlėn-</i> . Krş.: <i>evle-*</i> , <i>ewė-*</i> , <i>ewle-*</i> , <i>ėle-*</i> , <i>ėwle-*</i> , <i>ėwle-*</i> , <i>ile-*</i> , <i>iler-*</i> , <i>ilė-*</i> , <i>ivle-*</i> , <i>iyle-*</i> , <i>ile-*</i> , <i>iye-*</i> , <i>ile-*</i> , <i>ilė-*</i> , <i>üyle-*</i> , <i>üyle-*</i> , <i>üyle-*</i>	
	e.-n-Ø-dı	(B.13-50)
	e.-n-Ø-ediy	(B.10-34)
	e.-n-Ø-gėn	(B.6-14)
ewlėn-	evlenmek. <i>ewlėn-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, mevcut çatısıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: <i>ewlė-*</i>	
ewlí	evli, evlenmiş olan. Krş.: <i>ewlí</i> , <i>ėwli</i> , <i>üyli</i>	
	e.+Ø	(B.5-21) (K.11-14)
ewlí	evli, evlenmiş olan. Krş.: <i>ewlí</i> , <i>ėwli</i> , <i>üyli</i>	
	e.+Ø	(B.2-29)
	e.+ler	(B.2-186)
ewlát	evlat, çocuk	
	e.+lar	(K.6-7)
	e.+lar+ıŋ	(B.3-150)
	e.+lar+nı	(B.10-49)
ewwel	evvel, evvel zamanda, evvelde, önce. Krş.: <i>awel</i> , <i>eval</i> , <i>ewel</i> , <i>ewėla</i> , <i>ever</i> , <i>eves</i> , <i>evė</i> , <i>evėl</i> , <i>ewás</i> , <i>ewe</i> , <i>ewel</i> , <i>ewėla</i> , <i>ewėl</i> , <i>ėvel</i> , <i>ėwel</i> , <i>ėvel</i> , <i>ėwel</i> , <i>ėwėl</i> , <i>iwėl</i>	
	e.+Ø+dėn	(K.29-10)
ey	ünlem, seslenme ve pişmanlık ünlemi. Krş.: <i>ay II</i> , <i>oy</i> , <i>ōy</i>	
	1. seslenme ünlemi	
	e.+Ø	(B.2-231) (B.2-255) (B.13-52) (B.14-26) (K.19-10)
	2. sitem, pişmanlık ifade eden kelime	
	e.+Ø	(B.3-180) (B.8-15) (B.10-55) (B.12-97) (K.21-8)
eyle-	eylemek, yapmak. Bk.: <i>ne yle-</i> . Krş.: <i>ele- II</i> , <i>ile-</i> , <i>yle-</i>	
	e.-Ø-sin	(B.2-190)
eyye	evet, tamam anlamında, heye, heyye	
	e.+Ø	(B.11-72) (B.12-95) (B.16-13) (B.16-16)
ez-	ezmek, üstüne basarak ezmek	

	e.-Ø-íp	(K.22-39)
	e.-me-di	(B.2-140)
ezan	ezan	
	e.+Ø	(B.1-108) (B.1-109) (B.4-90) (B.4-243) (B.4-244) (B.8-28) (B.10-70)
	e.+Ø+ı	(B.13-41)
	e.+Ø+nı	(B.4-91)
ezber	ezber, akılda tutma. Krş.: <i>ézbër</i>	
	e.+Ø+den	(B.20-6)
ezèl	ezel, başlangıcı belli olmayan zaman. Krş.: <i>ezèn, ezil</i>	
	e.+Ø+de	(B.4-128)
ezèn	ezel, başlangıcı belli olmayan zaman. Krş.: <i>ezèl, ezil</i>	
	e.+Ø+de	(B.4-127)
ezil	ezel, başlangıcı belli olmayan zaman. Krş.: <i>ezèl, ezèn</i>	
	e.+Ø+de	(B.4-127)
ē	soru, onaylama, düşünme ve şaşırma ünlemi. Krş.: <i>a I, ā II, e I, ēy</i>	
	1. düşünme ünlemi	
	ē.+Ø	(B.1-10) (B.1-11) (B.1-92) (B.1-93) (B.1-148) (B.1-176) (B.1-187) (B.1-188) (B.2-3) (B.2-21) (B.2-100) (B.2-127) (B.2-135) (B.2-211) (B.2-233) (B.2-256) (B.2-262) (B.2-263) (B.2-264) (B.3-46) (B.3-79) (B.3-130) (B.3-152) (B.3-173) (B.3-180) (B.3-181) (B.4-4) (B.4-6) (B.4-78) (B.4-90) (B.4-94) (B.4-165) (B.4-177) (B.5-45) (B.6-67) (B.7-77) (B.8-2) (B.8-92) (B.9-34) (B.9-37) (B.10-8) (B.10-72) (B.12-141) (B.12-149) (B.13-1) (B.13-11) (B.13-45) (B.14-1) (B.16-11) (B.16-15) (B.16-47) (B.17-25) (B.18-53) (B.21-10) (K.10-7)
	2. soru ünlemi	
	ē.+Ø	(B.1-189) (B.2-1) (B.16-18)
	3. onaylama ünlemi	
	ē.+Ø	(B.6-101) (B.8-65) (B.9-38) (B.10-56)
ē-	imek cevher fiili. Krş.: <i>e- I, ě-, ê-, ə-, ĭ-, i-, ĭ-</i>	
	e.-Ø-dık	(B.2-5)
ēbëtte	elbet, tabi. Krş.: <i>elbet</i>	
	ē.+Ø	(K.11-12)
ēķ	iki sayısı. Krş.: <i>eg, eħĩ, ek, eke, ekí, eki, ekĩ, ekĩ, eķı, eķĩ, ek, eķı, ekĩ, ik, ikĩ</i>	
	ē.+Ø+sĩ	(B.1-162)
ēle-*	evlenmek, aile kurmak. Bk.: <i>ēlen-</i> . Krş.: <i>evle-*, ewè-*, ewle-*, ewlè-*, ěwle-*, ěwle-*, ile-*, iler-*, ilè-*, ivle-*, iyile-*, ile-*, iyè-*, üle-*, ülè-*, üyle-*, üylè-*, üyle-*</i>	
	ē.-n-Ø	(B.10-34)

ēlen-	evlenmek. <i>ēlen-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, mevcut çatısıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: <i>ēle-*</i>
ēn	en, genişlik. Krş.: <i>eŋ II</i> ē.+Ø (K.1-18)
ēndı	artık, bundan sonra. Krş.: <i>ede, end, ende, endē, endē, endē, endı, endī, endī, endı, endı, enne, ēndı, ěnde, ěndē, ěndı, ěndı, ěnde, ěndē, ěndē, ěndı, nde, yēnde</i> ē.+Ø (B.4-172)
ēndi	artık, bundan sonra. Krş.: <i>ede, end, ende, endē, endē, endē, endı, endī, endı, endı, endı, enne, ēndı, ěnde, ěndē, ěndı, ěndı, ěnde, ěndē, ěndē, ěndı, nde, yēnde</i> ē.+Ø (B.8-23)
ēp	hep, hepsi, bütün, tüm. Krş.: <i>eb, ep, epp, ěp, ěp, hep, ħep, yep</i> ē.+Ø+mıs (B.2-41) ē.+Ø+mız (B.2-43) ē.+Ø+sı (B.2-38) (B.2-146) ē.+Ø+si (B.2-43) (B.2-181) (B.2-235) (B.7-88) (B.14-10) (K.3-11) ē.+Ø+sı (B.2-172) ē.+Ø+sın (B.2-179) (K.19-20) ē.+Ø+sinen (B.5-46)
ēr	her, birer birer hepsi, tamamı. Krş.: <i>er I, ěr I, her, hēr</i> ē.+Ø (B.2-250)
ērkes	herkes, insanların bütünü, cümle. Krş.: <i>ekes, ekēs, erkes, erkez, erkēz, erkās, erkāz, ērkez, ěrkes, ěrkez, ěrkēs, ěrkēz, ěrkez, herkes</i> ē.+Ø (B.10-72)
ērkez	herkes, insanların bütünü, cümle. Krş.: <i>ekes, ekēs, erkes, erkez, erkēz, erkās, erkāz, ērkes, ěrkes, ěrkez, ěrkēs, ěrkēz, ěrkez, herkes</i> ē.+Ø (K.3-15) (K.14-5) ē.+Ø+ge (B.10-41) ē.+Ø+in (B.10-14)
ērte	erken, sabah saatlerinde. Krş.: <i>erkēn, erte, ertem, ěrte, ěrtē, ěrtē</i> ē.+Ø (B.5-98) (B.5-105) (B.19-11)
ēt	et, dana eti, tavuk eti. Krş.: <i>et, etĉik, et, ět, yet, yēt</i> ē.+Ø (B.5-90)
ēvet	evet, tamam. Krş.: <i>e II, ebet, ebēt, ebāt, evet, ěbet, ěbēt, ěbet, ěbēt, ibēt</i> ē.+Ø (B.12-158)
ēy	seslenme, düşünme ve şaşırma ünlemi. Krş.: <i>a I, ā II, e I, ē</i> 1. düşünme ünlemi ē.+Ø (B.2-107) (B.7-15) (B.9-51) (B.10-53) 2. seslenme ünlemi ē.+Ø (B.3-207) (B.4-220) (B.11-8) (B.15-20) (K.1-79)
ě	işaret ünlemi ě.+Ø (B.3-107)

ě-	imek cevher fiili. Krş.: <i>e- I, ē-, è-, ə-, ĭ-, i-, ĭ-</i>
	ě.-Ø-dı (B.2-104) (B.2-157)
	ě.-Ø-dım (B.2-57)
	ě.-Ø-dıķ (B.2-101)
	ě.-Ø-dıler (B.2-92)
	ě.-Ø-dí (B.1-98) (K.11-33)
	ě.-Ø-dím (B.17-24) (K.28-28)
	ě.-Ø-dík (B.3-222)
	ě.-Ø-dıler (B.12-136) (K.11-35) (K.21-8) (K.24-12)
	ě.-Ø-ken (B.1-152) (B.7-66) (B.11-10) (B.11-31) (B.11-42) (B.11-77) (B.11-78) (B.12-18) (B.12-61) (K.10-32) (K.28-3)
	ě.-Ø-kenne (B.7-63)
	ě.-Ø-kenner (B.7-62) (B.12-42)
	ě.-Ø-kèn (B.11-51) (B.11-66) (K.23-22)
	ě.-Ø-kènner (B.7-60) (B.7-63) (B.11-52) (B.11-55)
ěbet	evet, tamam. Krş.: <i>e II, ebet, ebèt, ebət, evet, ēvet, ěbèt, ebet, èbèt, ibèt</i>
	ě.+Ø (K.4-14)
ěbèt	evet, tamam. Krş.: <i>e II, ebet, ebèt, ebət, evet, ēvet, ěbet, ebet, èbèt, ibèt</i>
	ě.+Ø (B.3-136)
ěd-	etmek, yapmak. Krş.: <i>at- II, d-, e- II, ed-, et-, ět-, èt-, it- II, t-, yet- II</i>
	ě.-Ø-ècek (B.4-240)
ěk-	ekmek, bir şeyi topraĝa gömmek, tohum ekmek. Krş.: <i>eg-, eĝ-, ek-, ig-</i>
	ě.-Ø-kenner (K.23-3)
ěķı	iki sayısı. Krş.: <i>eg, eĝ, ek, eke, ekí, eki, ekī, ekĭ, eķı, eķĭ, eķ, ēķ, ěķĭ, ik, ikĭ</i>
	ě.+Ø (B.3-97)
ěnde	artık, bundan sonra. Krş.: <i>ede, end, ende, endē, endě, endè, endı, endĭ, endĭ, endí, endi, endĭ, enne, ēndı, ēndi, ěndě, ěndĭ, ěndi, ěndĭ, ènde, èndě, èndè, ěndı, nde, yènde</i>
	ě.+Ø (B.1-128) (B.2-105) (B.2-208) (B.3-109) (B.3-206) (B.3-223) (B.5-71) (B.6-105)
ěndě	artık, bundan sonra. Krş.: <i>ede, end, ende, endē, endě, endè, endı, endĭ, endĭ, endí, endi, endĭ, enne, ēndı, ēndi, ěnde, ěndě, ěndi, ěndĭ, ènde, èndě, èndè, ěndı, nde, yènde</i>
	ě.+Ø (B.3-206) (B.4-45) (B.4-57) (B.4-239) (B.12-64)
ěndĭ	artık, bundan sonra. Krş.: <i>ede, end, ende, endē, endě, endè, endı, endĭ, endĭ, endí, endi, endĭ, enne, ēndı, ēndi, ěnde, ěndě, ěndi, ěndĭ, ènde, èndě, èndè, ěndı, nde, yènde</i>
	ě.+Ø (B.4-31)
ěndi	artık, bundan sonra. Krş.: <i>ede, end, ende, endē, endě, endè, endı, endĭ, endĭ, endí, endi, endĭ, enne, ēndı, ēndi, ěnde, ěndě, ěndi, ěndĭ, ènde, èndě, èndè, ěndı, nde, yènde</i>
	ě.+Ø (B.4-128) (B.11-11)

ëndi	artık, bundan sonra. Krş.: <i>ede, end, ende, endē, endē, endè, endi, endī, endī, endí, endi, endī, enne, ēndi, ēndi, ěnde, ěndě, ěndī, ěndi, ěnde, ěndě, ěndē, ěndi, nde, yēnde</i> ě.+Ø (B.10-59)
ēp	hep, hepsi, bütün, tüm. Krş.: <i>eb, ep, epp, ēp, ep, hep, ħep, yep</i> ě.+Ø+si (K.24-13)
ేశit-	işitmek, duymak. Krş.: <i>eşit-, eşıť-, ేశit-, eşıť-, eşıť-, işıť-, işıť-, işt-, işıť-, şit-</i> ě.-Ø-ti (B.4-11)
ేశit-	işitmek, duymak. Krş.: <i>eşıť-, eşıť-, ేశit-, eşıť-, eşıť-, işıť-, işıť-, işt-, işıť-, şit-</i> ě.-Ø-sek (K.31-17)
ēt-	etmek, yapmak. Krş.: <i>at- II, d-, e- II, ed-, et-, ěd-, ět-, it- II, t-, yet- II</i> ě.-Ø-ecekler (K.15-17) ě.-Ø-ken (B.4-64) ě.-Ø-kèn (K.13-20) ě.-mi-y (B.12-11) ě.-Ø-tı (B.1-159) (B.4-78) ě.-Ø-tiler (B.1-15) ě.-Ø-ti (B.4-78) ě.-Ø-tik (B.4-67)
ēv	ev, konut, hane. Krş.: <i>ef, ev, ew, ewçik, ewçik, ewçik, ew, ēw, iy, i II, iy I, iy, iy, öw, uy, ũy, ü I, üy I, ũ, ũ I, ũy I, yü</i> ě.+Ø (B.2-215)
ēvel	evvel, evvel zamanda, evvelde, önce. Krş.: <i>awel, eval, evel, evala, ever, eves, evē, evél, ewás, ewe, ewel, ewela, ewél, ewwel, ewel, ewel, ewél, iwél</i> ě.+Ø+den (K.13-4)
ēwel	evvel, evvel zamanda, evvelde, önce. Krş.: <i>awel, eval, evel, evala, ever, eves, evē, evél, ewás, ewe, ewel, ewela, ewél, ewwel, ewel, ewel, ewél, iwél</i> ě.+Ø (K.24-5)
ēwle-*	evlenmek, aile kurmak. Bk.: ēwlen- . Krş.: <i>evle-*, ewē-*, ewle-*, ewlè-*, ēle-*, ewle-*, ile-*, iler-*, ilè-*, ivle-*, iyle-*, ile-*, iyè-*, üle-*, ülè-*, üyle-*, üylè-*, ũyle-*</i> ě.-n-Ø-di (B.3-93)
ēwlen-	evlenmek. ēwlen- fiili dönüşlü kök çatılıdır, mevcut çatısıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: ēwle-*
è-	imek cevher fiili. Krş.: <i>e- I, ē-, ě-, ə-, ĭ-, i-, ĭ-</i> è.-Ø-di (K.31-2) (K.31-3) (K.31-4) è.-Ø-diler (B.5-35) (B.6-25) (B.8-27) (B.17-6) è.-Ø-ke (B.11-76) (K.19-28) (K.20-17) è.-Ø-ken (B.4-217) (B.5-26) (B.7-47) (B.7-65) (B.8-32) (B.10-3) (B.11-14) (B.11-65) (B.12-43) (B.12-118) (B.12-151) (B.13-13) (B.13-19) (B.14-27)

	(B.15-11) (B.16-26) (B.18-9) (B.18-61) (K.2-3) (K.3-20) (K.3-22) (K.9-18) (K.9-19) (K.14-11) (K.22-17) (K.23-6) (K.23-15) (K.24-9) (K.29-8) (K.23-15) (K.23-34) (K.28-24)
è.-Ø-kende	(K.20-29)
è.-Ø-kenim	(B.11-42) (B.13-30) (K.23-5) (K.24-10) (K.26-40) (K.28-5)
è.-Ø-kenner	(B.12-112)
è.-Ø-kēn	(K.19-9)
è.-Ø-kè	(B.9-10) (B.12-152) (B.13-1) (K.3-20) (K.3-21) (K.3-26) (K.9-10) (K.19-10) (K.19-42) (K.20-23) (K.28-3)
è.-Ø-kèn	(K.15-9) (K.19-16) (K.28-27) (K.30-20)
è.-Ø-kènde	(B.4-224)
è.-Ø-kènler	(B.12-86) (B.18-6) (K.24-4)
è.-Ø-kènner	(K.19-41)
è.-Ø-kim	evet, tamam. Krş.: <i>e II, ebet, ebèt, ebät, evet, ēvet, ěbet, ěbèt, èbèt, ibèt</i>
èbet	è.+Ø (B.4-131) (B.7-45) (B.12-141) (B.12-158)
ébèt	evet, tamam. Krş.: <i>e II, ebet, ebèt, ebät, evet, ēvet, ěbet, ěbèt, èbet, ibèt</i>
	è.+Ø (B.6-21) (B.12-48) (B.12-86) (B.18-16) (B.18-37) (K.21-12) (K.28-23)
éfendĭ	efendi, adam, erkek, bey. Krş.: <i>efendi, fendi</i>
	è.+Ø+mĭziņ (K.13-6)
èftar	iftar, Ramazan'da akşam yemeği. Krş.: <i>ftar, iptar</i>
	è.+Ø (B.19-37)
éger	eğer, şart anlamını ifade eden kelime. Krş.: <i>eger, egār, eğır, égēr, iger</i>
	è.+Ø (K.7-5) (K.7-6) (K.29-38)
égēr	eğer, şart anlamını ifade eden kelime. Krş.: <i>eger, egār, eğır, éger, iger</i>
	è.+Ø (K.14-20)
ékew	her ikisi, ikisi. Krş.: <i>ekev, ekew, ekēw</i>
	è.+Ø+í (K.22-19)
éki	iki sayısı. Krş.: <i>eg, eĥĭ, ek, eke, ekí, eki, ekĭ, ekĭ, ekĭ, ekĭ, ekĭ, ekĭ, ekĭ, ekĭ, ekĭ, ik, ikĭ</i>
	è.+Ø (K.18-24) (B.18-31)
	è.+Ø+ge (B.4-22)
	è.+Ø+mis (B.13-42)
éktar	hektar ölçümü. Krş.: <i>ektar</i>
	è.+Ø (K.20-4)
él	el, kolun el kısmı. Krş.: <i>el I, elčĭk, il I</i>
	è.+Ø (B.1-32)
	è.+Ø+iņe (B.11-21)
élál	helal, haram karşıtı. Krş.: <i>elal, elál</i>
	è.+Ø (B.8-26)

ém	hem, özellikle, zaten anlamlarında kullanılan kelime. Krş.: <i>em, ğem, hem</i> è.+Ø (K.19-35)
ém-	emmek, süt emmek. Krş.: <i>em-</i> è.-Ø-gèn (B.8-26)
émam	imam, cemaate namaz kıldırان kimse. Krş.: <i>imam, yımam</i> è.+Ø+ımız (B.4-97)
émce	amca, babanın erkek kardeşi. Krş.: <i>amca, emce, emcē</i> è.+ler+in (B.12-110)
én	en, üstün dereceyi gösteren kelime. Krş.: <i>en, eη I, èη, in, iη II, ĩη</i> è.+Ø (K.11-13) (K.11-14)
énde	artık, bundan sonra. Krş.: <i>ede, end, ende, endē, endě, endè, endı, endī, endĩ, endí, endi, endĩ, enne, ēndı, ēndi, ěnde, ěndě, ěndĩ, ěndi, ěndĩ, ěndě, ěndè, ěndı, nde, yènde</i> è.+Ø (B.6-45) (B.12-53) (B.14-20)
éndě	artık, bundan sonra. Krş.: <i>ede, end, ende, endē, endě, endè, endı, endī, endĩ, endí, endi, endĩ, enne, ēndı, ēndi, ěnde, ěndě, ěndĩ, ěndi, ěndĩ, ěnde, ěndè, ěndı, nde, yènde</i> è.+Ø (B.6-96) (B.8-9)
éndè	artık, bundan sonra. Krş.: <i>ede, end, ende, endē, endě, endè, endı, endī, endĩ, endí, endi, endĩ, enne, ēndı, ēndi, ěnde, ěndě, ěndĩ, ěndi, ěndĩ, ěnde, ěndè, ěndı, nde, yènde</i> è.+Ø (B.6-91) (B.6-95) (K.20-12)
énvèr	özel isim, Enver. Krş.: <i>enver</i> è.+Ø (B.3-143)
èη	en, üstün dereceyi gösteren kelime. Krş.: <i>en, eη I, èn, in, iη II, ĩη</i> è.+Ø (B.6-62) (B.7-51) (B.7-72) (B.7-73) (B.7-94) (K.10-7) (K.19-38) (K.23-19)
ép	hep, hepsi, bütün, tüm. Krş.: <i>eb, ep, epp, ēp, ěp, hep, ħep, yep</i> è.+Ø (B.18-1) (K.1-8) (K.11-33) (K.16-11) (K.16-19) (K.16-20) (K.16-32) (K.16-39) (K.25-7) è.+Ø+sī (K.11-19) è.+Ø+sín (K.14-5) è.+Ø+si (B.6-54) (B.6-82) (K.23-27) è.+Ø+sĩ (K.9-13) è.+Ø+sĩn (K.7-7) (K.12-22) (K.18-12) (K.30-13)
ér I	her, birer birer hepsi, tamamı. Krş.: <i>er I, ēr, her, hēr</i> è.+Ø (B.18-48) (K.12-9)
ér II	yer, mekan. Bk.: <i>b_ér</i> . Krş.: <i>cer, cèr, èr, jer, ye II, yer, yerçik, yerçiy, yerı, yē, yēr, yè, yèr, yèrçik, yir, yör, zer</i> b_è.+Ø+de (B.2-59)
érkek	erkek, bey, yetişkin adam. Krş.: <i>erkek, yèrkèk</i> è.+Ø (K.11-39) è.+ler (K.26-9)

érkes	herkes, insanların bütünü, cümle. Krş.: <i>ekes, ekès, erkes, erkez, erkèz, erkàs, erkàz, ērkes, ērkez, érkes, érkès, érkèz, êrkez, herkes</i> è.+Ø (K.16-16) è.+lër+ge (K.2-2)
érkez	herkes, insanların bütünü, cümle. Krş.: <i>ekes, ekès, erkes, erkez, erkèz, erkàs, erkàz, ērkes, ērkez, érkes, érkès, érkèz, êrkez, herkes</i> è.+Ø (B.10-3) (K.14-3) (K.14-14) (K.22-29) (K.28-13) (K.31-7) è.+Ø+ge (K.15-21) è.+Ø+in (B.2-14) è.+Ø+iñ (B.8-81)
érkès	herkes, insanların bütünü, cümle. Krş.: <i>ekes, ekès, erkes, erkez, erkèz, erkàs, erkàz, ērkes, ērkez, érkes, érkès, érkèz, êrkez, herkes</i> è.+Ø (K.3-11)
érkèz	herkes, insanların bütünü, cümle. Krş.: <i>ekes, ekès, erkes, erkez, erkèz, erkàs, erkàz, ērkes, ērkez, érkes, érkès, érkèz, êrkez, herkes</i> è.+Ø (K.31-8) è.+Ø+de (B.14-26)
érte	erken, sabah saatlerinde. Krş.: <i>erkèn, erte, ertem, ērte, értē, értè</i> è.+Ø (B.20-26)
értē	erken, sabah saatlerinde. Krş.: <i>erkèn, erte, ertem, ērte, érte, értē</i> è.+Ø (B.10-15)
értè	erken, sabah saatlerinde. Krş.: <i>erkèn, erte, ertem, ērte, érte, értē</i> è.+Ø+mèn (K.17-2)
èş	hiç, asla. Krş.: <i>eş I, hiç, iç III, iş IV</i> è.+Ø (K.1-21) (K.23-9)
ésapla-	hesaplamak, saymak è.-Ø (B.10-1)
ésas	esas, temel è.+Ø (K.2-7) (K.26-31)
éşit-	işitmek, duymak. Krş.: <i>eşit-, eşit̃-, ěşit-, ěşit̃-, eşit̃-, işit-, işit̃-, işt-, işt̃-, şit-, şit̃-</i> è.-Ø-ken (K.17-14) è.-Ø-senis (K.23-24) è.-Ø-tím (K.15-8)
éşit̃-	işitmek, duymak. Krş.: <i>eşit-, eşit̃-, ěşit-, ěşit̃-, eşit̃-, işit-, işit̃-, işt-, işt̃-, şit-, şit̃-</i> è.-Ø-ken (K.17-6) è.-Ø-tim (K.15-10)
éskender	özel isim, Eskender. Krş.: <i>eskender, eskènder</i> è.+Ø (B.13-1) (B.13-4)
èt	et, dana eti, tavuk eti. Krş.: <i>et, etçik̃, eț, ēt, yet, yèt</i> è.+Ø (B.11-47) (K.18-16) (K.22-32) è.+Ø+í (K.16-12)

	è.+Ø+in	(K.16-14) (K.16-24)
	è.+Ø+li	(K.16-16)
	è.+Ø+men	(K.6-28) (K.16-25)
	è.+Ø+nen	(B.8-72)
	è.+Ø+ní	(K.13-16)
	è.+Ø+tèn	(K.16-24)
ét-	etmek, yapmak. Krş.: <i>at- II, d-, e- II, ed-, et-, ěd-, ět-, it- II, t-, yet- II</i>	
	è.-Ø-e	(B.4-219) (B.5-12) (B.6-83) (B.12-16) (B.12-20) (B.12-82) (B.18-16) (K.3-6) (K.3-15) (K.11-40) (K.29-27)
	è.-Ø-ecem	(B.1-70)
	è.-Ø-eler	(B.1-66) (B.2-89)
	è.-Ø-emen	(K.27-16)
	è.-Ø-ecek	(B.11-61)
	è.-Ø-ecek	(B.12-150)
	è.-Ø-ém	(B.6-93)
	è.-Ø-émis	(K.13-18)
	è.-Ø-íp	(K.10-20)
	è.-Ø-ken	(B.12-53) (K.17-7)
	è.-Ø-kende	(K.16-22)
	è.-Ø-kennerin	(B.18-29)
	è.-Ø-kèn	(K.22-2)
	è.-Ø-kènner	(K.29-23)
	è.-Ø-mē	(B.6-114) (B.6-116)
	è.-Ø-mēge	(B.19-2)
	è.-Ø-se	(K.11-27)
	è.-Ø-sè	(B.8-20)
	è.-Ø-tīler	(K.3-5)
ével	evvel, evvel zamanda, evvelde, önce. Krş.: <i>awel, eval, evel, evéla, ever, eves, evē, evél, ewás, ewe, ewel, ewéla, ewél, ewwel, ěvel, ěwel, éwel, ewél, iwél</i>	
	è.+Ø	(B.10-5)
éw	ev, konut, hane. Krş.: <i>ef, ev, ew, ewçik, ewçī, ewçīk, ěv, ěw, iy, i II, iy I, ĩy, ĩy, öw, uy, ũy, ü I, ũy I, ũ, ũ I, ũy I, yü</i>	
	è.+Ø	(B.6-27) (B.6-28) (B.11-27) (B.11-36)
	è.+Ø+de	(B.16-1)
	è.+Ø+ge	(B.3-170) (B.19-44)
	è.+Ø+nı	(B.11-27)
éwel	evvel, evvel zamanda, evvelde, önce. Krş.: <i>awel, eval, evel, evéla, ever, eves, evē, evél, ewás, ewe, ewel, ewéla, ewél, ewwel, ěvel, ěwel, éwel, ewél, iwél</i>	
	è.+Ø+ı	(K.20-15)
	è.+Ø+i	(K.28-15) (K.31-10) (K.31-22) (K.32-2)
	è.+Ø+ki	(B.19-3)

éwél	evvel, evvel zamanda, evvelde, önce. Krş.: <i>awel, eval, evel, evéla, ever, eves, evē, evél, ewás, ewe, ewel, ewéla, ewél, ewwel, ěvel, ěwel, ével, éwel, iwél</i>
	è.+Ø (K.7-13)
	è.+Ø+de (B.11-1) (B.11-20) (B.11-51)
	è.+Ø+i (K.18-10) (K.31-15)
éwle-*	evlenmek, aile kurmak. Bk.: éwlen- . Krş.: <i>evle-*, ewé-*, ewle-*, ewlé-*, ēle-*, ěwle-*, ile-*, iler-*, ilè-*, ivle-*, iyle-*, ile-*, iyè-*, üle-*, üle-*, üyle-*, üylè-*, ůyle-*</i>
	è.-n-Ø-di (K.26-28)
éwlen-	evlenmek. <i>éwlen-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, mevcut çatısıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: éwle-*
éwli	evli, evlenmiş olan. Krş.: <i>ewlí, ewlĭ, üyli</i>
	è.+Ø (K.5-17)
ézbér	ezber, akılda tutma. Krş.: <i>ezber</i>
	è.+Ø (B.6-34)
éle	öyle, onun gibi, ona benzer. Krş.: <i>ele, ole, olen, oyle, öle, óle, øle, ølé, øyle, öle, öyle, ulay, ule, ulel, ulen, ulē, ulě, ulè, uli, uyle, ūle, ũle, üle I</i>
	è.+Ø (B.18-60)
éndi	artık, bundan sonra. Krş.: <i>ede, end, ende, endē, endě, endè, endi, endī, endĭ, endí, endi, endĭ, enne, ēndi, ēndi, ěnde, ěndě, ěndī, ěndi, ěndĭ, ěnde, ěndě, ěndè, nde, yènde</i>
	è.+Ø+ǵı (K.5-6)
érkez	herkes, insanların bütünü, cümle. Krş.: <i>ekes, ekès, erkes, erkez, erkèz, erkàs, erkàz, ērkes, ērkez, érkes, érkez, érkès, érkèz, herkes</i>
	è.+Ø (B.3-133)
éw	ev, konut, hane. Krş.: <i>ef, ev, ew, ewçik, ewçĭ, ewçĭk, ěv, ěw, iy, i II, iy I, ĭy, ĭy, öw, uy, ůy, ü I, üy I, ū, ů I, ůy I, yū</i>
	è.+Ø (B.1-150) (B.2-33) (B.3-220)
	è.+Ø+ümüs (B.22-21)
éwle	öyle, onun gibi, ona benzer (<i>awle</i>). Krş.: <i>awle, awlen, awlě, awlè, awli, āwle, āwle, āwlen, āwlě, āwle, āwlè, āwle, wle</i>
	è.+Ø (B.2-196)
ə-	imek cevher fiili. Krş.: <i>e- I, ē-, ě-, è-, ĭ-, i-, ĭ-</i>
	ə.-Ø-dı (B.2-199)
fabriķa	fabrika. Krş.: <i>fabriķā, fabriķā, fabriķa</i>
	f.+Ø+da (B.2-98) (B.2-99) (B.3-59)
	f.+Ø+n̄ (B.2-35)
	f.+Ø+sında (K.6-6)
fabriķā	fabrika. Krş.: <i>fabriķa, fabriķā, fabriķa</i>
	f.+Ø (B.2-164) (B.2-165)
fabriķā	fabrika. Krş.: <i>fabriķa, fabriķā, fabriķa</i>
	f.+Ø+da (B.3-60)
fabriķa	fabrika. Krş.: <i>fabriķa, fabriķā, fabriķa</i>
	f.+Ø+da (B.2-160)

fadmè	özel isim, Fadme, Fatma. Krş.: <i>fatime, patma</i> f.+Ø (B.4-220)
faḥ	küçük, ufak, boy veya yaş olarak daha küçük olan. Krş.: <i>ifaK, ufah, ufaḥ, ufaK, yıfaḥ, yifā, yıfaḥ, yıfaK, yufaçıḥ, yufaK, yufāK, yıfaçıḥ, yıfaçıḥ</i> f.+Ø (B.2-9)
faḥriye	özel isim, Fahriye. Krş.: <i>faKriye</i> f.+Ø (B.15-16)
fahtıçiski	Rus., fiilen f. (B.4-174)
faḫultate	Rom., üniversite eğitimi f.+Ø (K.3-18)
faKriye	özel isim, Fahriye. Krş.: <i>faḥriye</i> f.+Ø (B.12-182)
fal	fal f.+Ø (B.2-250)
faían	faían, filan, bilenmeyen veya söylenmesi istenmeyen kişi için kullanılan kelime. Krş.: <i>felan, fēlān, filan, palan</i> f.+Ø+ça (B.3-106)
famile	Rom., soy isim f.+Ø+de (K.22-20)
familya	Rus., soy isim f.+Ø+ğa (B.16-37) f.+Ø+sı (B.1-19)
famíla	Rus., soy isim f.+Ø (B.2-118) f.+Ø+m (B.1-2) (B.3-2) (B.4-1)
fantan	Rus., fiskiye f.+Ø (B.7-65)
farḥ	fark, fark etmek, anlamak. Krş.: <i>farK</i> f.+Ø etemen (K.4-24)
farmiravatsa	Rus., oluşmak f. (B.4-42)
farK	fark, başkalık. Krş.: <i>farḥ</i> f.+Ø+ı (B.7-86) f.+Ø+ın (K.12-9) f.+Ø+lı (K.11-28) (K.11-32)
fasule	baklagillerden fasulye. Krş.: <i>pasílya</i> f.+Ø+sín (K.11-21)
fatime	özel isim, Fatime, Fatma. Krş.: <i>fadmè, patma</i> f.+Ø (B.12-108)
fazla	fazla, çok. Krş.: <i>pazla</i> f.+Ø (K.1-45)

fəlan	falan, filan, bilenmeyen veya söylenmesi istenmeyen kişi için kullanılan kelime. Krş.: <i>falan, fəlan, fılan, palan</i> 1. bilmem şöyle, bilmem böyle f.+Ø (B.11-57) 2. falan biri, bilmem biri f.+Ø (B.11-29) (B.11-30) (B.11-31) (B.11-74) f.+Ø+nı (B.11-56)
femi	özel isim, Femi, Fehmi f.+Ø (B.2-252)
fendi	efendi, adam, erkek, bey. Krş.: <i>efendi, efendi</i> f.+Ø (K.31-3)
fener	fener, ışık f.+ler (B.14-9)
ferganā	yer adı, Özbekistan'ın Fergana ili f.+Ø (B.1-68) (B.1-79)
ferma	Rus., çiftlik f.+Ø+dan (B.6-108)
fesçi	fesçi, şapkacı f.+Ø (B.12-108)
festival	festival, gösteri, şenlik f.+Ø+da (K.11-25)
fəlan	falan, filan, bilenmeyen veya söylenmesi istenmeyen kişi için kullanılan kelime. Krş.: <i>falan, fəlan, fılan, palan</i> f.+Ø (B.2-167)
fhar	fukara, yoksul. Krş.: <i>fihare, fiharè, fūhare, fūKare, pīKare</i> f.+Ø (B.2-100)
fılcan	fincan, cam veya porselenden yapılmış küçük kupa f.+Ø (B.12-194)
findıh	findık içi. Krş.: <i>findıK, findığ</i> f.+Ø (B.19-41) f.+lar (B.19-41)
findıK	findık içi. Krş.: <i>findıh, findığ</i> f.+Ø (K.22-39)
findığ	findık içi. Krş.: <i>findıh, findıK</i> f.+Ø (B.3-128)
fırın	fırın, yiyecekleri pişirmeye veya ısıtmaya yarayan elektrikli veya gazlı alet. Krş.: <i>fırın, fırın, pırın, pırım</i> f.+Ø (K.13-21) (K.26-27) f.+Ø+da (B.22-4)
fırın	fırın, yiyecekleri pişirmeye veya ısıtmaya yarayan elektrikli veya gazlı alet. Krş.: <i>fırın, fırın, pırın, pırım</i> f.+Ø+da (B.22-4)
fihare	fukara, yoksul. Krş.: <i>fhar, fiharè, fūhare, fūKare, pīKare</i>

	f.+Ø	(B.6-51)
	f.+lér+ge	(B.7-79)
fiharelĭk	fakirlik, yoksulluk. Krş.: <i>fĭKarelĭk</i>	
	f.+Ø	(B.12-51)
fihare	fukara, yoksul. Krş.: <i>fĥar, fĥare, fĭh̄are, fĭKare, pĭKare</i>	
	f.+Ø	(B.7-78)
fĭKarelĭk	fakirlik, yoksulluk. Krş.: <i>fĥarelĭk</i>	
	f.+Ø	(B.2-223)
fĭlan	falan, filan, bilenmeyen veya söylenmesi istenmeyen kişi için kullanılan kelime. Krş.: <i>falan, felan, fĕlān, palan</i>	
	f.+Ø	(K.4-18)
fĭrın	fırın, yiyecekleri pişirmeye veya ısıtmaya yarayan elektrikli veya gazlı alet. Krş.: <i>fĭrın, fĭrĭn, pĭrun, pĭrim</i>	
	f.+Ø	(K.13-22)
fide	fide, tohumdan yetiştirilen sebze çiçek, fidan	
	f.+Ø	(B.5-106) (B.12-136) (B.12-138)
	f.+Ø+den	(B.5-107)
	f.+Ø+ni	(B.5-106)
	f.+Ø+si	(B.12-138)
film	film, sinema	
	f.+Ø	(K.27-5)
firminnı	Rus., markalı	
	f.	(B.4-207)
fiyat	fiyat, paha, değer	
	f.+Ø+ın	(B.12-155)
forma	biçim, şekil, takım	
	1. biçim, şekil	
	f.+Ø+da	(K.22-30) (K.22-35)
	2. forma giysi, takım	
	f.+Ø+sınnan	(B.1-67)
	f.+Ø+sĭn	(B.1-66)
forsa	gurur, kendinden emin, havalı, gururlu	
	f.+Ø+lĭce	(B.12-186)
fotsala	yer adı, Bahçesaray'ın Fotsala köyü. Krş.: <i>fotsalā</i>	
	f.+Ø	(B.9-45)
fotsalā	yer adı, Bahçesaray'ın Fotsala köyü. Krş.: <i>fotsala</i>	
	f.+Ø	(B.20-35)
fransızca	Fransızca	
	f.+Ø	(K.15-32)
front	savaş cephesi	
	f.+Ø	(B.9-6)
fsö	Rus., her şey	
	f.	(B.6-112)

ftar	iftar, Ramazan'da akşam yemeği. Krş.: <i>éftar, iptar</i> f.+lar+ğa (B.19-36)
ftaroy	Rus., ikinci f. (B.2-104)
fūhare	fukara, yoksul. Krş.: <i>fhar, fīhare, fīharè, fūKare, pīKare</i> f.+Ø (B.4-233) (B.4-234)
fūKare	fukara, yoksul. Krş.: <i>fhar, fīhare, fīharè, fūhare, pīKare</i> f.+Ø (B.11-76)
fündament	Rus., temel f.+Ø (B.1-139)
gde	Rus., nerede g. (B.1-82) (B.1-165)
ge-	gelmek. Krş.: <i>hel-, gel-, gè-, ke-, kel-, ker- I, kē-, kě-, kè-, kël-, kə-, kəl-</i> g.-me-z (B.2-195)
geağrafiya	Rus., coğrafya g.+Ø (B.2-153)
gece	gece, akşamdan sonra gelen zaman. Krş.: <i>gèce, gèce, gècě, gècè, kèşè, yece, yèce, yèce, yècè</i> g.+Ø (B.4-26) (B.4-45) (K.7-14)
geç-	geçmek, aşmak. Krş.: <i>geş-, gèş-, ikeş-, keç-, keş-, kèç-, kèş-, kaç-</i> g.-Ø-en (B.4-82) (K.30-3) g.-Ø-iş (B.9-30) g.-Ø-ti (B.3-4)
gel-	gelmek, ulaşmak. Krş.: <i>hel-, ge-, gè-, ke-, kel-, ker- I, kē-, kě-, kè-, kël-, kə-, kəl-</i> g.-Ø-gen (K.25-9)
gelin	gelin, evlenmeye hazırlanan veya yeni evlenmiş kadın. Krş.: <i>kelin, kelin, kelin, kēlin, kəlın</i> g.+Ø+im (K.27-11)
gemi	gemi, su üstünde çalışan taşıt. Krş.: <i>gemí, gemi</i> g.+Ø+men (K.14-16)
gemí	gemi, su üstünde çalışan taşıt. Krş.: <i>gemí, gemi</i> g.+Ø+me (K.15-3) g.+Ø+men (K.2-2)
gemi	gemi, su üstünde çalışan taşıt. Krş.: <i>gemí, gemi</i> g.+Ø+m (B.20-3)
genç	genç, yaşı ilerlememiş, gençler. Krş.: <i>genş, gènş</i> g.+ler (K.14-19) (K.25-9)
gene	yine, gene, tekrar anlamında. Krş.: <i>gène, gèné, kena, kene, kène, kène, yene</i> g.+Ø (K.6-8) (K.15-33) (K.15-36) (K.18-3) (K.18-14) (K.18-31) (K.22-34) (K.22-37) (K.24-20) (K.25-8) (K.25-9) (K.29-32)

genş	genç, yaşı ilerlememiş, gençler. Krş.: <i>genç, gènş</i> g.+Ø+ımızde (K.30-8)
genşlik	gençlik, gençlik çağı. Krş.: <i>genşliĝ</i> g.+Ø+te (K.11-15) (K.23-4)
genşliĝ	gençlik, gençlik çağı. Krş.: <i>genşlik</i> g.+Ø+ımıznı (K.29-20)
gereg	gerek, lazım. Krş.: <i>kereg, kerek, kerē II, kerək, keşek, kėrek, kėreg, kėrek, kėrek</i> g.+Ø (K.32-17)
gerek-	gerekmek, gerek olmak, lazım olmak. Krş.: <i>kerek-</i> g.-Ø-ır (K.1-44)
gerincik	yer adı, Köstence'nin Gelincik köyü g.+Ø (K.24-9)
geroyliĝ	Rus., kahraman geroy +lık > <i>geroylik</i> (kahramanlık) g.+Ø+ı (B.7-77)
geş-	geçmek, aşmak. Krş.: <i>geç-, geş-, ikeş-, keç-, keş-, kėç-, kėş-, kəç-</i> 1. geçmek, aşmak g.-Ø-amaysın (K.7-10) g.-Ø-en (K.19-30) (K.21-23) g.-Ø-ip (K.4-21) (K.28-2) g.-Ø-ıp (K.7-9) g.-Ø-kesiņizdir (K.27-23) g.-Ø-mek (K.15-38) g.-Ø-tı (K.24-19) 2. geçirmek, bir süre kalmak, oturmak g.-ır-Ø-dım (K.11-16) 3. geçinmek, yaşamak g.-ın-Ø-e (K.7-6)
gez-	gezmek, dolaşmak, yürümek. Krş.: <i>géz-, kez-, kėz-, kiz-</i> g.-Ø-dık (K.14-16) g.-dır-Ø-ėken (K.9-11) g.-Ø-ecek (K.11-49) g.-Ø-edı (K.11-33) g.-Ø-eler (K.27-10) g.-Ø-iyim (K.27-16) g.-Ø-mege (K.3-26) (K.13-8) g.-Ø-mek (K.12-7)
gezintı	gezinti, gezi g.+Ø (K.14-16)
gezlef	yer adı, Kırım'ın Gezlev ili g.+Ø+ke (K.14-18)
gece	gece, akşamdan sonra gelen zaman. Krş.: <i>gece, gece, gėcė, gėcė, kėşė, yece, yėce, yece, yece</i>

	g.+Ø	(B.4-20)
	g.+Ø+si	(B.20-27)
gè-	gelmek. Krş.: <i>hel-, ge-, gel-, ke-, kel-, ker- I, kē-, kē-, kè-, kèl-, kə-, kəl-</i>	
	g.-Ø-gen	(B.4-1)
gèce	gece, akşamdan sonra gelen zaman. Krş.: <i>gece, gèce, gècě, gécè, kేశè, yece, yèce, yéce, yècè</i>	
	g.+Ø	(B.4-25) (B.4-30) (B.4-32)
gécě	gece, akşamdan sonra gelen zaman. Krş.: <i>gece, gèce, gèce, gécè, kేశè, yece, yèce, yéce, yècè</i>	
	g.+Ø	(B.7-61)
gécè	gece, akşamdan sonra gelen zaman. Krş.: <i>gece, gèce, gèce, gécè, kేశè, yece, yèce, yéce, yècè</i>	
	g.+Ø+de	(B.10-16)
	g.+Ø+si	(B.7-65)
gène	yine, gene, tekrar anlamında. Krş.: <i>gene, gênè, kena, kene, këne, kène, yene</i>	
	g.+Ø	(K.1-41) (K.18-16)
gènè	yine, gene, tekrar anlamında. Krş.: <i>gene, gênè, kena, kene, këne, kène, yene</i>	
	g.+Ø	(K.15-28)
gênş	genç, yaşı ilerlememiş, gençler. Krş.: <i>genç, genş</i>	
	g.+ler	(K.11-33)
gêş-	geçmek, aşmak. Krş.: <i>geç-, geş-, ikeş-, keç-, keş-, kèç-, kేశ-, kaç-</i>	
	g.-Ø-e	(K.5-4)
	g.-Ø-è	(K.7-17)
gèz-	gezmek, dolaşmak, yürümek. Krş.: <i>gez-, kez-, kèz-, kiz-</i>	
	g.-Ø-me	(K.9-6)
	g.-Ø-mège	(K.9-6)
gún	gün, ayın herhangi bir günü, 24 saatlik bir süre. Krş.: <i>gún, gün, ğın, ğun, ğún, Ğun, kín, kún, kúnçik, kün, kűn, kun, kĭn, kĭn, kən, ku, kun, kún, Kún</i>	
	g.+Ø+de	(K.21-15)
gíz	kız, genç kız. Krş.: <i>hıs, hısçih, hısçĭ, híz, hĭs, hĭz, ız I, kız, Kĭçih, Kĭs, Kĭsçih, Kĭsçĭ, Kĭş II, Kĭz, Kĭzz, Kĭs, Kĭsçih, Kĭsçih, KĭsçıK, Kĭsçih, Kĭş II, Kĭşçih, Kĭz, Kĭz, Kuz</i>	
	g.+Ø	(K.23-34)
gibí	gibi, benzer. Krş.: <i>gibi, kebi, kibi, kibi, kibik, kibi, kibik, kibĭ, kibĭk, kibĭ, kibi, kibik, kibĭk, kıbi, kıbık, kıbi</i>	
	g.+Ø	(K.14-20) (K.17-12)
gibi	gibi, benzer. Krş.: <i>gibĭ, kebi, kibi, kibi, kibik, kibi, kibik, kibĭ, kibĭk, kibĭ, kibi, kibik, kibĭk, kıbi, kıbık, kıbi</i>	
	g.+Ø	(K.14-17)
gid-	gitmek, ayrılmak. Krş.: <i>het-, ket-, kět-, kèt-, kət-, kit-, kĭ-, kĭ-, kıt-, kıt-</i>	
	g.-Ø-elĭm	(K.27-5)
	g.-Ø-iyim	(K.2-7)

giner	özel isim, Güner. Krş.: <i>güner</i> g.+Ø+ın (K.10-1)
giniral	general, subay g.+Ø (B.9-25) g.+lar+ğa (B.9-29)
gir-	girmek, içeri girmek. Krş.: <i>kír-, kír°, kir-, kír- I, kıır-, kıır-</i> g.-Ø-ecek (K.11-31)
gıt	Rus., rehber, yardımcı olan, yol gösteren biri g.+Ø (K.14-19) (K.14-21)
giz	giz, gizli, saklı. Krş.: <i>kiz, yiz II, yız</i> g.+Ø+liden (B.12-58)
gól	göl, su gölü. Krş.: <i>gól, gól</i> g.+Ø+le (B.7-86)
góñl	gönül g.+Ø+im (B.15-18) g.+Ø+ım (B.15-19)
góre	göre, göz önünde tutarak, bakarak, nazaran. Krş.: <i>gore, gòrè, kere II, kóre, kore, korà, kóre</i> g.+Ø (K.29-27)
göl	göl, su gölü. Krş.: <i>gól, gól</i> g.+Ø (K.19-41) g.+lèr (B.7-86)
gribi	Rus., mantar g.+Ø (B.2-73)
gúl	gül, çiçek. Krş.: <i>gúl</i> g.+Ø (B.12-171) g.+ler (B.20-31) g.+Ø+üm (B.12-170)
gún	gün, ayın herhangi bir günü, 24 saatlik bir süre. Krş.: <i>gín, gün, gün, gun, gün, Ğun, kín, kún, kúnçik, kün, kún, kın, kın, kın, kòn, ku, kun, kún, Kún</i> g.+Ø (K.7-15) (K.21-19) g.+Ø+ú (K.7-12)
gúrbet	gurbet, yabancı. Krş.: <i>gurbet</i> g.+Ø (K.22-14)
gúnañ	günah, vebal g.+Ø+ı (K.1-46)
gúzel	güzel, çirkin karşıtı. Krş.: <i>gúzè, gúzèl, gúzzel, güzel, gúzzel, guze, güzel, gúzèl, gúzèl, gúzzel, güzel, güzel</i> g.+Ø (B.5-42) (B.12-40) (K.6-11) (K.13-5) (K.14-15) (K.14-17) (K.16-2) (K.17-46) (K.26-32) (K.26-34) (K.26-44) (K.26-45) (K.26-46) (K.27-18) (K.27-19) (K.30-6) g.+Ø+cası (B.14-4)

	<i>ġaripċiċ</i>	
	ġ.+Ø+ke	(K.23-37)
ġarmoşka	Rus., akordeon, körük	
	ġ.+Ø	(B.2-101) (B.6-47)
ġas	doġal gaz. Krş.: <i>ġaz</i>	
	ġ.+Ø	(B.4-65)
ġayduċ	yer adı, Kırım'ın Gayduk köyü. Krş.: <i>ġayduċ</i>	
	ġ.+Ø+ten	(B.1-135)
ġaz	doġal gaz. Krş.: <i>ġas</i>	
	ġ.+Ø	(B.2-207)
	ġ.+Ø+ımız	(B.2-209)
ġazet	gazete, haber ve bilgi yayını. Krş.: <i>ġazeta, ġazete, ġazét, ġazéta, ġazit</i>	
	ġ.+Ø	(B.2-64) (B.6-111)
	ġ.+Ø+í	(B.6-111)
	ġ.+ler	(B.6-94)
ġazeta	gazete, haber ve bilgi yayını. Krş.: <i>ġazet, ġazete, ġazét, ġazéta, ġazit</i>	
	ġ.+Ø+ġa	(K.26-21)
ġazete	gazete, haber ve bilgi yayını. Krş.: <i>ġazet, ġazeta, ġazét, ġazéta, ġazit</i>	
	ġ.+Ø+de	(K.15-30)
ġazét	gazete, haber ve bilgi yayını. Krş.: <i>ġazet, ġazeta, ġazete, ġazéta, ġazit</i>	
	ġ.+Ø	(B.6-111) (B.7-40)
	ġ.+ler	(B.6-94)
	ġ.+ler+ın	(B.7-43)
	ġ.+ne	(B.7-43)
	ġ.+te	(B.4-114)
ġazéta	gazete, haber ve bilgi yayını. Krş.: <i>ġazet, ġazeta, ġazete, ġazét, ġazit</i>	
	ġ.+Ø	(B.6-112)
ġazit	gazete, haber ve bilgi yayını. Krş.: <i>ġazet, ġazeta, ġazete, ġazét, ġazéta</i>	
	ġ.+Ø	(B.7-41)
ġăġauz	Gagauz Türkleri	
	ġ.+Ø+ı	(B.4-115)
	ġ.+lar+da	(B.4-115)
ġın	gün, ayın herhangi bir günü, 24 saatlik bir süre. Krş.: <i>ġın, ġún, ġün, ġun, ġün, Ġun, kın, kún, kúnċik, kün, kún, kın, kın, kın, kən, ku, kun, kún, Kün</i>	
	ġ.+Ø	(B.16-23)
ġırcıwa	dantel	
	ġ.+lar+ı	(B.14-12)
ġoċ-	göçmek, yerleşmek amacıyla ülke değiştirmek, göçürmek, sürgün etmek. Krş.: <i>ġoş-, kóċ-, kóş-, köċ-, koċ-, koş-, koş-, kəċ-, kəş-, kəş-</i>	
	ġ.-ır-Ø-ıp	(B.4-20)
	ġ.-ır-Ø-ıp	(B.4-24)
	ġ.-Ø-ıp	(B.3-57) (B.4-54) (B.4-69) (B.4-116) (B.4-155)
		(B.4-161)

	ğ.-Ø-kënimis	(B.4-157)
	ğ.-Ø-kën	(B.4-183)
ğols	Rus., ses	
	ğ.+Ø	(B.7-40)
ğoliva	Rom., kafes, hayvanlar için yapılmış kafes	
	ğ.+Ø	(K.31-8)
ğolı	göl, su gölü. Krş.: <i>gól, göl</i>	
	ğ.+Ø	(K.19-41)
ğor-	görmek, gözle görmek, yaşamak. Krş.: <i>ğor-, kír- II, kór-, kór°, kör-, ĸor-, ĸor°, ĸor°, ĸer-, Kór-</i>	
	ğ.-Ø-iyig	(K.32-18)
ğordıy	Rus., gururlu	
	ğ.	(B.2-99)
ğore	göre, göz önünde tutarak, bakarak, nazaran. Krş.: <i>góre, ġorè, kere II, kóre, ĸore, ĸorà, ĸöre</i>	
	ğ.+Ø	(B.4-205) (K.15-32) (K.16-30) (K.22-34) (K.24-8)
ğorgaz	Rus., şehir içi gaz dağıtım şirketi	
	ğ.+Ø+da	(B.4-70)
ğorıspalkom	Rus., il emniyet müdürlüğü	
	ğ.+Ø	(B.1-115)
ğorot	Rus., şehir	
	ğ.+Ø	(B.1-88)
ğoş-	göçmek, yerleşmek amacıyla ülke değiştirmek, göçürmek, sürgün etmek. Krş.: <i>ğoç-, kóç-, kóş-, köç-, ĸoç-, ĸoş-, ĸoş°, ĸeç-, ĸeş-, ĸeş°-</i>	
	ğ.-e-me-zden	(B.4-7)
	ğ.-ir-Ø-diler	(B.4-25)
	ğ.-ir-Ø-gende	(B.4-28)
	ğ.-ır-Ø-gën	(B.4-29)
	ğ.-Ø-tı	(B.4-61)
ğram	gram ölçümü	
	ğ.+Ø	(B.2-45) (B.2-48) (B.2-49) (B.2-55) (B.6-71) (B.12-60) (B.21-20)
ğramata	Rus., onur belgesi	
	ğ.+Ø+m	(B.3-137)
ğranitsa	Rus., sınır	
	ğ.+Ø+da	(B.21-10)
ğreki	Rus., Yunanlar	
	ğ.	(B.1-117)
ğrek	Rus., Yunan	
	ğ.+ler	(B.1-117)
ğuc	güç, kuvvet, güçlü. Krş.: <i>kúç, küç, küç°, Kúş</i>	
	ğ.+Ø+ıñ	(B.2-265)

ğugum	ğügüm, genelde bakırdan yapılmış su kabı ğ.+Ø+nen (B.20-23)
ğul	gül, çiçek. Krş.: <i>gúl</i> ğ.+Ø (B.12-171)
ğun	gün, ayın herhangi bir günü, 24 saatlik bir süre. Krş.: <i>gín, gún, gün, ğın, ğün, Ğun, kín, kún, kúnçik, kün, kün, kın, kın, kın, kın, kın, ku, kun, kün, Kün</i> ğ.+Ø (K.23-32) ğ.+Ø+1 (K.5-11) (K.11-47) (K.18-4) (K.18-5) (K.18-7) (K.18-8) (K.21-13) (K.26-15) (K.31-8) (K.31-16) (K.31-20) (K.31-21) (K.32-13) ğ.+Ø+ı (K.31-19) ğ.+ler+i (K.26-14)
ğurbet	gurbet, yabancı. Krş.: <i>gúrbet</i> ğ.+Ø (K.22-14)
ğuze	güzel, çirkin karşıtı. Krş.: <i>gúzel, gúzē, gúzél, gúzzel, güzel, gúzzel, güzel, gúzēl, gúzél, gúzzel, gúzel, güzel</i> ğ.+Ø (B.5-92)
ğuzel	güzel, çirkin karşıtı, iyi, hoş. Krş.: <i>gúzel, gúzē, gúzél, gúzzel, güzel, gúzzel, ğuze, gúzēl, gúzél, gúzzel, gúzel, güzel</i> 1. güzel, çirkin karşıtı ğ.+Ø (B.14-13) (B.22-11) (K.26-45) 2. güzel, iyi ğ.+Ø (B.5-38) (B.5-61) (B.5-64) (B.6-44) (B.12-183) (K.30-4)
ğuzél	güzel, çirkin karşıtı, iyi, hoş. Krş.: <i>gúzel, gúzē, gúzél, gúzzel, güzel, gúzzel, ğuze, güzel, gúzēl, gúzzel, gúzel, güzel</i> 1. güzel, çirkin karşıtı ğ.+Ø (B.22-26) 2. güzel, iyi ğ.+Ø (B.12-52) (B.14-12)
ğuzél	güzel, çirkin karşıtı, iyi, hoş. Krş.: <i>gúzel, gúzē, gúzél, gúzzel, güzel, gúzzel, ğuze, güzel, gúzēl, gúzzel, gúzel, güzel</i> ğ.+Ø (B.14-13)
ğuzzel	güzel, çirkin karşıtı, iyi, hoş. Krş.: <i>gúzel, gúzē, gúzél, gúzzel, güzel, gúzzel, ğuze, güzel, gúzēl, gúzél, gúzel, güzel</i> 1. güzel, çirkin karşıtı ğ.+Ø (B.22-11) 2. güzel, iyi ğ.+Ø (B.5-55) (B.5-64) (B.14-13) ğ.+Ø+cesine (K.13-19)
ğün	gün, ayın herhangi bir günü, 24 saatlik bir süre. Krş.: <i>gín, gún, gün, ğın, ğun, Ğun, kín, kún, kúnçik, kün, kün, kın, kın, kın, kın, kın, ku, kun, kün, Kün</i> ğ.+Ø (B.4-239) ğ.+Ø+1 (K.7-16)

ğūr	taklit kelimesi, tren kalkma sesi. Krş.: <i>ğūrr</i> ğ.+Ø (B.2-47)
ğūrr	taklit kelimesi, tren kalkma sesi. Krş.: <i>ğūr</i> ğ.+Ø (B.2-19)
ğūzel	gūzel, çirkin karşıtı. Krş.: <i>gūzel, gūzē, gūzēl, gūzzel, gūzel, gūzzel, guze, gūzel, gūzēl, gūzēl, gūzzel, gūzel</i> ğ.+Ø (B.5-61)
ğvardeyski	yer adı, Kırım'ın Gvardeyskoye ilçesi ğ.+Ø+de (B.1-184)
ğoré	göre, göz önünde tutarak, bakarak, nazaran. Krş.: <i>góre, gore, kere II, kóre, kore, korā, kóre</i> ğ.+Ø (K.27-20)
ğada	kadar, ölçüsünde, derecesinde. Krş.: <i>ğadar, ğadār, ğadār, ğādar, ğādar, ħadar, Kadar, Kadarçih, KadarçıK, Kādar</i> ğ.+Ø (K.16-34)
ğadar	kadar, ölçüsünde, derecesinde. Krş.: <i>ğada, ğadār, ğadār, ğādar, ğādar, ħadar, Kadar, Kadarçih, KadarçıK, Kādar</i> ğ.+Ø (B.2-28) (B.2-51) (B.2-235) (B.2-263) (B.2-265) (B.4-79) (B.4-103) (B.5-35) (B.5-37) (B.5-38) (B.5-71) (B.12-114) (B.12-120) (B.12-175) (B.12-176) (B.16-34) (B.18-31) (K.1-49) (K.1-87) (K.2-3) (K.3-5) (K.4-22) (K.6-8) (K.7-10) (K.7-12) (K.7-21) (K.11-49) (K.14-14) (K.15-23) (K.15-28) (K.15-43) (K.16-34) (K.18-24) (K.20-11) (K.20-12) (K.22-23) (K.22-38) (K.23-16) (K.24-14) (K.26-22) (K.26-24) ğ.+Ø+ğacık (B.18-12)
ğadār	kadar, ölçüsünde, derecesinde. Krş.: <i>ğada, ğadar, ğadār, ğādar, ğādar, ħadar, Kadar, Kadarçih, KadarçıK, Kādar</i> ğ.+Ø (K.1-42)
ğadār	kadar, ölçüsünde, derecesinde. Krş.: <i>ğada, ğadar, ğadār, ğādar, ğādar, ħadar, Kadar, Kadarçih, KadarçıK, Kādar</i> ğ.+Ø (K.14-9) (K.14-10) (K.14-14)
ğadın	kadın, hanım, bayan. Krş.: <i>ħatīn, kadın, Kadın, Katīn, Katīn</i> ğ.+Ø (K.22-18)
ğal-	kalmak, durduğu yerde kalmaya devam etmek. Krş.: <i>hal-, ħa-, ħal-, Ka-, Kal-, Kā-, Kāl-, Kāl-</i> ğ.-Ø-dığ (B.9-23) ğ.-Ø-ıp (B.9-24)
ğalība	galiba. Krş.: <i>alba, ğalbí, ğalba, Kalıbi, Kalbí</i> ğ.+Ø (B.1-166)
ğalība	galiba. Krş.: <i>alba, ğalbí, ğalība, Kalıbi, Kalbí</i> ğ.+Ø (B.12-2) (B.12-5) (B.12-39) (B.12-150) (B.16-32)

ğarba	dede, babanın veya annenin babası. Krş.: <i>ħarbaba, ħartbaba, ħartpaba, ħārtbāba, ħārbaba, Kababā, Kārba, Kārbaba, Kārbā, Kārbāba, Kārbābay, Kārpaba, Kārpā, Kārtaba, Kārtababa, Kārtāba, Kārtābāy, Kārtāba, Kārtpaba, Kārtpapay, Kārtpā, Katbaba</i> ğ.+Ø+sın (B.1-25)
ğarıp	garip, zavallı. Krş.: <i>ğarıp, ğaríp, ğarîp, ğarîp, ğarip, ğaripçik, ğarîp, ğaripçik</i> ğ.+Ø (B.2-245) (B.12-47) (B.12-198) ğ.+ler (B.4-82) ğ.+ler+ge (B.5-13)
ğarîp	garip, zavallı. Krş.: <i>ğarıp, ğaríp, ğarîp, ğarîp, ğarip, ğaripçik, ğarîp, ğaripçik</i> ğ.+Ø (B.2-250) ğ.+Ø+ın (B.2-222) (B.4-49)
ğarîp	garip, zavallı. Krş.: <i>ğarıp, ğaríp, ğarîp, ğarîp, ğarip, ğaripçik, ğarîp, ğaripçik</i> ğ.+Ø (B.17-46) (B.17-47)
ğarip	garip, zavallı. Krş.: <i>ğarıp, ğaríp, ğarîp, ğarîp, ğarip, ğaripçik, ğarîp, ğaripçik</i> ğ.+Ø (B.12-185)
ğaripçik	çok garip, çok zavallı. Krş.: <i>ğarıp, ğaríp, ğarîp, ğarîp, ğarip, ğarip, ğarîp, ğaripçik, ğarîpçik</i> ğ.+Ø+ın (B.12-184)
ğarîp	garip, zavallı. Krş.: <i>ğarıp, ğaríp, ğarîp, ğarîp, ğarip, ğaripçik, ğarîpçik</i> ğ.+ler+în (B.12-99)
ğaripçik	çok garip, çok zavallı. Krş.: <i>ğarıp, ğaríp, ğarîp, ğarîp, ğarip, ğarip, ğaripçik, ğarîpçik, ğarîp</i> ğ.+Ø (B.12-40) (B.12-49)
ğarKa	arka, sırt, peş. Krş.: <i>arħa, arKa</i> ğ.+Ø (B.12-47)
ğayduķ	yer adı, Kırım'ın Gayduk köyü. Krş.: <i>ğayduķ</i> ğ.+Ø (B.1-135)
ğayıp	kayıp, kayıp olan şey. Krş.: <i>ħayb, Kayb, Kāyib, Kāyîp</i> ğ.+Ø (B.12-13) (B.12-14) (B.12-29) (B.13-10)
ğayır	gayrı, başka, bundan gayrı. Krş.: <i>ğayrı, Ğayrı</i> ğ.+Ø (B.2-223) (B.7-72) (B.9-40) (K.1-2)
ğayrı	gayrı, başka, bundan gayrı. Krş.: <i>ğayır, Ğayrı</i> ğ.+Ø (B.19-38)
ğadar	kadar, ölçüsünde, derecesinde. Krş.: <i>ğada, ğadar, ğadār, ğadār, ğadar, ħadar, Kadar, Kadarçih, KadarçıK, Kādar</i> ğ.+Ø (B.6-97)
ğadar	kadar, ölçüsünde, derecesinde. Krş.: <i>ğada, ğadar, ğadār, ğadār, ğadar, ħadar, Kadar, Kadarçih, KadarçıK, Kādar</i>

	ğ.+Ø	(B.12-46)
ğáy+	nere, nerede, soru kelimesi. Krş.: <i>höne, han+, han+, hay+, hây+, Kan(a)+, Kay+, Kây+, Káy+</i>	
	ğáydá	
	ğ.+Ø+da	(B.7-1)
ğáydá	nere. Bk.: ğáy+	
ğem	hem, özellikle, zaten anlamlarında kullanılan kelime. Krş.: <i>em, em, hem</i>	
	ğ.+Ø	(K.1-72)
ğıda	gıda, besin	
	ğ.+Ø+sı	(K.1-62)
ğuzel	güzel, çirkin karşıtı. Krş.: <i>gúzel, gúzē, gúzēl, gúzzel, güzel, güzzel, guze, güzel, güzēl, güzēl, gúzzel, güzel</i>	
	ğ.+Ø	(B.5-65) (B.6-44)
Ğawür-	kavurmak, kızartmak. Krş.: <i>Kávur-, Kawür-, Kawur-, Kawur-, Kawür-</i>	
	Ğ.-Ø-ıp	(B.3-76)
Gayrı	gayrı, başka, bundan gayrı. Krş.: <i>ğayır, gayrı</i>	
	Ğ.+Ø	(B.3-193)
Ğun	gün, ayın herhangi bir günü, 24 saatlik bir süre. Krş.: <i>gín, gún, gün, ğın, ğun, ğún, kın, kún, kúnçik, kün, kün, kın, kın, kın, kən, ku, kun, kün, Kun</i>	
	Ğ.+1	(K.5-14)
haber	haber. Krş.: <i>haber, Kaber</i>	
	h.+Ø	(B.3-26)
haç	kaç, ne kadar. Krş.: <i>haç, has, haş, Kaç, Kaş I, Kaş</i>	
	h.+Ø	(B.1-106)
hadi	isteklendirme, çabukluk belirtme sözü, haydi. Krş.: <i>ay III, ayde, aydı, aydı, ayı, ay, aydı, aydı</i>	
	h.+Ø	(K.27-4)
hah	halk, millet. Krş.: <i>alh, alK, hağ, hağ, haK, halh, halK, hāh, hāK, Kağ, KaK, Kalh, KalK, KalK, KāK</i>	
	h.+Ø	(B.2-99)
	h.+lar	(B.2-104)
hal-	kalmak, durduğu yerde kalmaya devam etmek. Krş.: <i>ğal-, ha-, hal-, Ka-, Kal-, Kā-, Kāl-, Kāl-</i>	
	h.-Ø-dı	(K.19-35)
hamır	hamur, un ve sıvının yoğurulmuş durumu. Krş.: <i>amır, hamır, hamır, hamur, Kamī, Kamır, Kamır, Kamur, Kamur</i>	
	h.+Ø	(B.5-87)
han+	nere, nerede, soru kelimesi. Krş.: <i>ğáy+, höne, han+, hay+, hây+, Kan(a)+, Kay+, Kây+, Káy+</i>	
	handa: nerede	
	h.+Ø+da	(B.4-46)
handa	nere. Bk.: han+	
hardaş	kardeş, küçük kardeş. Krş.: <i>hadaş, hardaş, hardaşçı, hardaşçığ.</i>	

	<i>hardaşçıĝ, hardaşçi, hardeş, Kadaşcî, Kardaş, Kardaşçıĝ, KardaşçıK, Kardaşçıĝ, Kardeş</i>
	h.+Ø+1 (B.1-17)
hart	yaşlı biri, yaşlı adam. Krş.: <i>hart, hat III, Kart, Kat III, Kärt, Kärt</i>
	h.+Ø (K.10-26)
hastala-*	hastalanmak, rahatsız olmak. Bk.: <i>hastalan-</i> . Krş.: <i>astala-, hastala-, Kāstala-, Kāstala-</i>
	h.-ŋ-Ø-ğañ (B.2-17)
hastalan-	hastalanmak. <i>hastalan-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, günümüzde dönüşlü çatısı ile kullanılmakta. Bk.: hastala-*
háyal	hayal, gerçekleşmesi özlenen şey. Krş.: <i>hayal</i>
	h.+Ø+ín (K.1-102)
hel-	gelmek. Krş.: <i>ge-, gel-, gè-, ke-, kel-, ker- I, kē-, kē-, kè-, kēl-, kə-, kəl-</i>
	h.-Ø-gèn (K.4-6)
hem	hem, özellikle, zaten anlamlarında kullanılan kelime. Krş.: <i>em, ém, ğem</i>
	h.+Ø (K.1-82)
hep	hep, hepsi, bütün, tüm. Krş.: <i>eb, ep, epp, ēp, ěp, ép, hep, yep</i>
	h.+Ø+nıs (B.5-37)
	h.+Ø+sin (B.5-107) (B.5-108)
her	her, birer birer hepsi, tamamı. Krş.: <i>er I, ēr, ér I, hēr</i>
	h.+Ø (B.5-102) (B.5-105) (B.5-107) (B.5-113) (K.3-25)
herkes	herkes, insanların bütünü, cümle. Krş.: <i>ekes, ekēs, erkes, erkez, erkēz, erkās, erkāz, ērkes, ērkez, érkes, érkez, erkēs, erkēz, êrkez</i>
	h.+Ø (B.5-44) (B.5-75)
heyecan	heyecan, heyecanlı
	h.+Ø+lı (K.4-22)
hēr	her, birer birer hepsi, tamamı. Krş.: <i>er I, ēr, ér I, her</i>
	h.+Ø (B.5-108)
hırh	kırk sayısı. Krş.: <i>hır, hırĝ, hırh, hırh, Kır, Kırĝ, Kırh, KırK, KırK, Kırĝ, Kırh, Kırh, KırıK, KırK</i>
	h.+Ø (B.4-60)
hiç	hiç, asla. Krş.: <i>eş I, eş, iç III, iş IV</i>
	h.+Ø (B.5-39)
hor	acı çeken, ızdıraplı, hor
	h.+Ø (B.3-141)
hölmi	Rus., tepe
	h. (B.2-69)
höne	hani, nere, nerede, soru kelimesi. Krş.: <i>ğáy+, han+, han+, hay+, hay+, Kān(a)+, Kāy+, Kāy+, Kāy+</i>
	h.+Ø (B.2-194)
hurmet	hürmet, saygı. Krş.: <i>örmēt, urmet, ūrmet, ūrmet</i>
	h.+Ø (B.5-44)

hũkum	hũkũm, ȳnem, geğerlilik h.+Ø (B.1-70)
hũy-	koymak, eklemek, ilave etmek. Krş.: <i>hoy-, hȳy-, huy-, koy-, Kiy- I, Kȳy-, Kȳy-, Kũy-, Kũy-</i> h.-Ø-asın (B.3-88)
hũri	huri, cennette yaşayan dişi varlık h.+ler (K.1-69)
ha-	kalmak, durduğu yerde kalmaya devam etmek. Krş.: <i>ęal-, hal-, ħal-, Kā-, Kal-, Kā-, Kāl-, Kāl-</i> ħ.-Ø-ęan (B.4-245) ħ.-ma-dı (B.2-111) (B.8-1)
ħaba	balkabağı. Krş.: <i>ħabah, ħabaħ, ħabaK, Kabaħ, KabaK, KabāK</i> ħ.+Ø (B.4-193)
ħabah	balkabağı. Krş.: <i>ħaba, ħabaħ, ħabaK, Kabaħ, KabaK, KabāK</i> ħ.+Ø (B.4-193)
ħabaħ	balkabağı. Krş.: <i>ħaba, ħabah, ħabaK, Kabaħ, KabaK, KabāK</i> ħ.+Ø (B.4-187) (B.4-188) (B.4-195) (B.4-196) (B.4-198) ħ.+Ø+ın (B.4-198) (B.4-202) (B.4-203) ħ.+Ø+nı (B.4-185) ħ.+Ø+tan (B.4-185)
ħabaK	balkabağı. Krş.: <i>ħaba, ħabah, ħabaħ, Kabaħ, KabaK, KabāK</i> ħ.+Ø (B.4-194) ħ.+Ø+ın (B.4-198)
ħaber	haber. Krş.: <i>haber, Kāber</i> ħ.+Ø (B.3-104) (B.3-108) (B.4-11) (B.12-113) ħ.+Ø+ı (B.13-22) ħ.+Ø+im (B.15-16)
ħabıl	kabul, bir yere alınma durumu. Krş.: <i>ħabıl, Kābıl, Kabıl, Kabıl</i> ħ.+Ø (B.7-30)
ħabır	kabir, mezarlık. Krş.: <i>Kābır, Kabır, Kabır, Kabır, Kabr</i> ħ.+Ø+ı (B.4-122)
ħabıl	kabul, bir yere alınma durumu. Krş.: <i>ħabıl, Kābıl, Kabıl, Kabıl</i> ħ.+Ø (K.29-15)
ħaç	kaç, ne kadar. Krş.: <i>haç, ħas, ħaş, Kāç, Kaş I, Kāş</i> h.+Ø (B.1-189) (B.4-182) (B.10-1) (B.22-14) (K.19-7)
ħaç-	kaçmak, hızla uzaklaşmak. Krş.: <i>ħaş-, Kāç-, Kaş- I, Kāş-</i> ħ.-ē-Ø-dık (B.2-114) (B.2-115) ħ.-Ø-ıp (B.1-54) ħ.-Ø-tıħ (B.19-8)
ħaçan	ne zaman h.+Ø (B.4-143) (B.20-22)
ħadar	kadar, ȳlęũsũnde, derecesinde. Krş.: <i>ęada, ħadar, ħadār, ħadār, ħadar,</i>

	<i>ğadar, Kadar, Kadarçih, Kadarçık, Kâdar</i>
	h.+Ø (B.4-1) (B.4-67) (B.4-129) (B.5-8) (B.7-53) (B.10-57) (B.11-34) (B.12-175) (B.13-42) (B.14-17) (K.32-20)
	h.+Ø+ın (B.13-33)
	h.+Ø+ın (B.3-135)
hadaş	kardeş, küçük kardeş. Krş.: <i>hardaş, hardaş, hardaşçı, hardaşçığ, hardaşçığ, hardaşçı, hardaş, Kadaşçı, Kardaş, Kardaşçığ, KardaşçıK, Kardaşçığ, Kardeş</i>
	h.+Ø+ım (K.19-20)
hade	kadeh, bardak. Krş.: <i>Kade</i>
	h.+Ø (K.18-33) (K.18-34)
hağ	halk, millet. Krş.: <i>alh, alK, hah, hağ, haK, halh, halK, hāh, hāK, Kağ, KaK, Kalh, KalK, KalK, KāK</i>
	h.+Ø (B.7-43)
hağ	halk, millet. Krş.: <i>alh, alK, hah, hağ, haK, halh, halK, hāh, hāK, Kağ, KaK, Kalh, KalK, KalK, KāK</i>
	h.+Ø (B.2-22) (B.2-54) (B.2-99) (B.2-212) (B.7-26) (B.7-42) (B.7-43) (B.7-46) (B.7-67) (B.7-86) (B.12-129) (B.17-13) (B.20-8) (B.20-14) (B.20-21)
	h.+Ø+ha (B.2-260)
	h.+Ø+ı (B.2-47) (B.2-254)
	h.+Ø+ımız (B.2-176)
	h.+Ø+ın (B.2-167) (B.2-170) (B.2-258) (B.2-262)
	h.+Ø+ında (B.12-54)
	h.+Ø+ın (B.2-253)
	h.+lar (B.2-232) (B.2-241) (B.4-115) (B.19-23)
	h.+lar+da (B.4-114)
	h.+lar+ğa (B.2-190)
	h.+lar+ı (B.8-85)
	h.+lay+ı (B.8-83)
	h.+lā (B.8-85)
	h.+Ø+tan (B.2-258)
haha	dergi adı, hahaha
	h.+Ø (B.7-41)
hahol	Rus., Ukraynalı biri
	h.+Ø (B.2-219)
hağ-	vurmak, kapıya vurmak. Krş.: <i>KaK-</i>
	h.-Ø-salar (B.10-10)
hağilabat	yer adı, Hakilabad
	h.+Ø (B.15-5)
haK	halk, millet. Krş.: <i>alh, alK, hah, hağ, hağ, halh, halK, hāh, hāK, Kağ, KaK, Kalh, KalK, KalK, KāK</i>

	h.+Ø	(B.12-132)
	h.+Ø+1	(B.12-184)
	h.+lar+ın	(B.12-75)
	h.+Ø+Ka	(B.7-93)
hal-	kalmak, durduğu yerde kalmaya devam etmek. Krş.: <i>ğal-, hal-, ha-, Ka-, Kâl-, Kā-, Kâl-, Kâl-</i>	
	h.-Ø-a	(K.20-37)
	h.-Ø-asın	(K.11-39)
	h.-Ø-dı	(B.3-19) (B.4-56) (B.4-168) (B.10-69) (B.17-14) (B.20-26) (K.13-10) (K.19-34)
	h.-Ø-diğ	(B.4-55)
	h.-Ø-dih	(B.3-189) (B.4-20) (B.4-25) (B.4-179) (B.15-14)
	h.-Ø-dıla	(K.23-27)
	h.-Ø-dılar	(K.22-17)
	h.-Ø-dım	(B.15-2) (B.15-12) (B.15-13) (B.15-15) (B.19-5)
	h.-dır-Ø-dih	(B.4-14)
	h.-dır-Ø-dılar	(B.15-4)
	h.-Ø-dılar	(B.3-27)
	h.-dir-Ø-a	(B.7-85)
	h.-dir-Ø-ıp	(B.4-16)
	h.-dir-ma-yım	(B.4-91)
	h.-Ø-ğan	(B.12-40) (B.15-13) (B.20-32) (K.10-12)
	h.-Ø-ğannar	(K.9-13)
	h.-Ø-ır	(B.20-9)
	h.-Ø-ırmıdı	(B.16-14)
	h.-Ø-ılar	(B.5-36)
	h.-ma-dı	(B.3-206) (B.19-29) (K.23-35)
	h.-ma-ğaydı	(B.20-29)
	h.-Ø-sa	(B.19-24)
hala	hala, halen. Krş.: <i>alē II</i>	
	h.+Ø	(B.11-8) (K.18-33)
halabalığ	kalabalık, çok insanın bir arada toplanması. Krş.: <i>Kalabalığ, KalabalıK</i>	
	h.+Ø	(K.3-6)
halahay	yöresel yemek çeşidi, simit gibi bir şey, Kalakay. Krş.: <i>halaKay, Kālahay, KālaKāy, KālaKāy, KālaKāy</i>	
	h.+Ø	(K.18-29) (K.18-33)
	h.+Ø+1	(K.18-30)
	h.+Ø+nı	(K.18-31)
halaKay	yöresel yemek çeşidi, simit gibi bir şey, Kalakay. Krş.: <i>halahay, Kālahay, KālaKāy, KālaKāy, KālaKāy</i>	
	h.+Ø	(K.11-36)
halh	halk, millet. Krş.: <i>alh, alK, hah, hağ, hağ, haK, halK, hāh, hāK, Kağ, KaK, Kalh, KalK, KalK, KāK</i>	

	h.+Ø	(B.7-34) (B.17-34)
	h.+Ø+ı	(B.4-212) (B.4-214) (B.7-79) (B.7-92) (B.21-5)
	h.+Ø+ım	(B.20-2)
	h.+Ø+ın	(B.4-53) (B.17-33)
halhoz	Rus., kolhoz, toplum çiftçiliği. Krş.: <i>kalhoz, kalho, kalhos, kalhoz, kolhos, kolhoz, Kalhoz, KalKoz, KolKos, KolKoz</i>	
	h.+Ø+da	(B.7-87)
halı	yer adı, Halı köyü	
	h.+Ø	(B.4-122)
halK	halk, millet. Krş.: <i>alh, alK, hah, hağ, hağ, haK, halh, hāh, hāK, Kağ, KaK, Kalh, KalK, KalK, KāK</i>	
	h.+Ø	(B.4-21)
	h.+Ø+ıman	(K.1-71)
	h.+Ø+ımıs	(K.1-9)
	h.+Ø+ın	(B.11-52)
	h.+Ø+ımızğa	(K.1-80) (K.1-82)
	h.+lar	(B.3-215) (B.4-81) (B.7-30)
	h.+lar+ı	(K.26-5)
	h.+lar+ın	(B.7-30)
halp	kalıp, şekil	
	h.+Ø+u	(K.10-14)
haltıra-	titremek. Krş.: <i>Kaltıra-</i>	
	h.-Ø-y	(K.19-37)
halwa	helva, cenazelerde hazırlanan helva. Krş.: <i>alva</i>	
	h.+Ø	(B.4-215)
hamci	kamçı, dövme aracı. Krş.: <i>hamşı, Kamşı, Kamşı</i>	
	h.+Ø+yi	(B.22-28)
hamır	hamur, un ve sıvının yoğurulmuş durumu. Krş.: <i>amır, hamır, hamır, hamur, Kamī, Kamır, Kamır, Kamur, Kamur</i>	
	h.+Ø	(B.4-202) (B.5-79) (B.6-65) (B.8-76)
	h.+Ø+ğa	(B.3-77)
	h.+Ø+ı	(B.3-79) (B.8-56) (B.8-66) (B.8-68) (B.19-33)
	h.+Ø+ın	(B.3-77)
	h.+Ø+ına	(B.3-80) (K.5-29)
	h.+lar+ı	(K.16-27)
	h.+Ø+nı	(K.10-13) (K.16-9)
hamır	hamur, un ve sıvının yoğurulmuş durumu. Krş.: <i>amır, hamır, hamır, hamur, Kamī, Kamır, Kamır, Kamur, Kamur</i>	
	h.+Ø+ın	(B.3-74) (B.3-77)
hamşı	kamçı, dövme aracı. Krş.: <i>hamci, Kamşı, Kamşı</i>	
	h.+Ø	(K.18-13)
	h.+Ø+man	(K.31-24)
hamur	hamur, un ve sıvının yoğurulmuş durumu. Krş.: <i>amır, hamır, hamır,</i>	

	<i>ḥamīr, Kāmī, Kamūr, Kāmīr, Kāmūr, Kāmūr</i>
	ḥ.+Ø+ın (B.4-195)
ḥan I	kan, damarlarımızda dolaşan kırmızı sıvı. Krş.: <i>Kān</i>
	ḥ.+Ø (B.3-202)
ḥan II	han, doğu ülkelerinde ve Kırım'da kullanılan unvan
	ḥ.+Ø (B.7-57) (B.20-5)
	ḥ.+Ø+ı (B.7-56) (B.7-57)
	ḥ.+Ø+ıma (K.17-31) (K.17-32)
	ḥ.+Ø+ma (K.17-31)
	ḥ.+Ø+nın (K.1-72)
ḥana-	kanamak, yaradan kan akmak. Krş.: <i>Kāna-</i>
	ḥ.-Ø-y (B.3-203)
ḥan+	nerede, nerede, soru kelimesi. Krş.: <i>ḡāy+, hōne, han+, ḥay+, ḥāy+, Kān(a)+, Kāy+, Kāy+, Kāy+</i>
	1. ḥanda: nerede
	ḥ.+Ø+da (B.4-162)
	2. ḥannan: nereden
	ḥ.+Ø+nan (B.8-55)
ḥanda	nerede. Bk.: <i>ḥan+</i>
ḥane	hane, ev, konut. Krş.: <i>ḥanē, Kāne</i>
	ḥ.+Ø (B.4-24) (B.4-53) (K.3-2) (K.12-17) (K.19-1)
	(K.19-3) (K.19-24) (K.20-20) (K.24-10) (K.31-1)
	ḥ.+Ø+dık (K.9-8)
	ḥ.+Ø+di (K.31-1)
	ḥ.+Ø+m (B.4-56)
	ḥ.+Ø+miz (K.32-8)
	ḥ.+Ø+si (B.4-56) (K.19-2)
ḥanē	hane, ev, konut. Krş.: <i>ḥane, Kāne</i>
	ḥ.+Ø+de (K.3-18)
ḥanfet	sert şeker, bonibon. Krş.: <i>Kānfēt, Kānfet, Kānfetçik, Kānfit</i>
	ḥ.+Ø+nen (B.1-181)
ḥanıma	han ile. Bk.: <i>ḥan</i>
ḥanım	hanım, bayan
	ḥ.+Ø+a (B.4-66)
	ḥ.+lar (K.32-14)
ḥanlıK	hanlık, nah olma durumu
	ḥ.+Ø+ın (B.7-95)
ḥanma	han ile. Bk.: <i>ḥan</i>
ḥannan	nerede. Bk.: <i>ḥan+</i>
ḥap-	ağza atmak, yemek için ağza atmak. Krş.: <i>Kāp-</i>
	ḥ.-Ø-a (B.12-150)
ḥapa-	kapatmak, kapatmak. Krş.: <i>Kāpa-, Kāpā-</i>

	1. kapamak, kapanmak
	h.-Ø-dılar (K.31-12) (K.31-14)
	h.-l-Ø-dı (B.3-55)
	h.-ma-dılar (K.31-14)
	h.-t-ma-dılar (B.6-62)
	2. hapse kapatmak, atılmak
	h.-Ø-p (B.7-20) (B.7-21)
	h.-Ø-y (B.7-22) (B.8-30)
haphan	Rus., hayvanlara kurulan tuzak
	h.+Ø (B.20-28)
hapı	kapı, bir yere girip çıkarken geçilen ve açıp kapanan bölme. Krş.: <i>hapı</i> , <i>Kap</i> , <i>Kapı</i> , <i>Kapı</i>
	h.+Ø (K.13-4)
	h.+Ø+ğa (B.16-25)
	h.+Ø+n (K.12-11)
hapı	kapı, bir yere girip çıkarken geçilen ve açıp kapanan bölme. Krş.: <i>hapı</i> , <i>Kap</i> , <i>Kapı</i> , <i>Kapı</i>
	h.+Ø+nı (B.10-10)
hapoğ	dışarı, evin dışında olan yer. Krş.: <i>Kapoğ</i> , <i>Kapoğı</i> , <i>Kapoğü</i>
	h.+Ø+ne (B.2-194) (B.10-73)
har	kar, havada donarak düşen su buharı. Krş.: <i>Kar</i>
	h.+Ø (B.10-46) (B.20-30)
	h.+lar (B.20-29)
har-*	karişmak, kariştirmek, kaynaşmak. Bk.: <i>hariş-</i> . Krş.: <i>Ka-* II</i> , <i>Kā-* II</i> , <i>Kār-*</i>
	h.-iş-tir-Ø-asıñ (B.8-93)
	h.-iş-tir-Ø-ıp (B.19-34)
hara	kara, siyah renge. Krş.: <i>Kara</i>
	h.+Ø (B.3-151) (B.20-31)
hara-	bakmak. Krş.: <i>harâ-</i> , <i>Kara-</i>
	h.-Ø-cañ (K.20-30)
	h.-Ø-sa (K.29-39)
	h.-Ø-y (K.19-5) (K.19-17)
	h.-Ø-yıñ (K.11-8)
harabiber	karabiber, baharatlardan karabiber. Krş.: <i>harabiber</i> , <i>harabiber</i> , <i>Karabuber</i> , <i>Karabuver</i>
	h.+Ø (B.4-189)
harabiber	karabiber, baharatlardan karabiber. Krş.: <i>harabiber</i> , <i>harabiber</i> , <i>Karabuber</i> , <i>Karabuver</i>
	h.+Ø (B.4-190)
harabiber	karabiber, baharatlardan karabiber. Krş.: <i>harabiber</i> , <i>harabiber</i> , <i>Karabuber</i> , <i>Karabuver</i>
	h.+Ø (B.4-203)

ḥaradeniṣ	yer adı, Karadeniz. Krş.: <i>ḥaradeniz, Karadenis, Karadeniz, Karadeniz, Karadeniz</i> ḥ.+Ø (K.4-5)
ḥaradeniz	yer adı, Karadeniz. Krş.: <i>ḥaradenis, Karadenis, Karadeniz, Karadeniz, Karadeniz</i> ḥ.+Ø+nen (B.7-60)
ḥaralezli	yer adı, Bahçesaray'ın bir köyü, Karalez. Krş.: <i>Karalezli</i> ḥ.+Ø (B.2-2)
ḥarar	karar, tam ölçüsünde, tam zamanında. Krş.: <i>ḥararçih, Karar</i> 1. karar, tam ölçüsünde, ne az ne çok ḥ.+Ø (K.32-6) 2. sıra, tam o sırada ḥ.+Ø+da (B.16-34)
ḥararçih	karar, tam ölçüsünde. Krş.: <i>ḥarar, Karar</i> ḥ.+Ø (B.18-58)
ḥarawul	bekçi, bir yeri korumakla görevli biri, güvenlik. Krş.: <i>Karawlu, Karawlū</i> ḥ.+lar (B.20-28)
ḥarâ-	bakmak. Krş.: <i>ḥara-, Kara-</i> ḥ.-Ø-y (K.19-38)
ḥarbaba	dede, babanın veya annenin babası. Krş.: <i>ğarba, ḥartbaba, ḥartpaba, ḥartbāba, ḥarbaba, Kababā, Karba, Karbaba, Karbā, Karbāba, Karbābay, Karpaba, Karpā, Kartaba, Kartababa, Kartāba, Kartābā, Kartābāy, Kartāba, Kartpaba, Kartpapay, Kartpā, Katbaba</i> ḥ.+Ø (B.3-173) (B.19-7) ḥ.+Ø+m (B.3-223) (B.19-2) ḥ.+lār (B.20-14) ḥ.+Ø+mı (B.19-5) ḥ.+Ø+sı (B.3-46) ḥ.+Ø+ṅ (B.3-44)
ḥardaş	kardeş, küçük kardeş. Krş.: <i>hardaş, hadaş, ḥardaşçı, ḥardaşçığ, ḥardaşçığ, ḥardaşçı, ḥardeş, Kadaşçı, Kardaş, Kardaşçığ, KardaşçıK, Kardaşçığ, Kardeş</i> ḥ.+Ø (B.4-167) (B.4-171) ḥ.+Ø+ımız (B.4-167) ḥ.+lar+ımıs (B.4-146) ḥ.+Ø+ım (B.1-47) (B.3-194) (B.4-15) (B.4-171) (B.15-3) (K.31-9)
ḥardaşçı	kardeş, küçük kardeş. Krş.: <i>hardaş, hadaş, ḥardaş, ḥardaşçığ, ḥardaşçığ, ḥardaşçı, ḥardeş, Kadaşçı, Kardaş, Kardaşçığ, KardaşçıK, Kardaşçığ, Kardeş</i> ḥ.+Ø+m (B.3-48)
ḥardaşçığ	kardeş, küçük kardeş. Krş.: <i>hardaş, hadaş, ḥardaş, ḥardaşçı, ḥardaşçığ, ḥardaşçı, ḥardeş, Kadaşçı, Kardaş, Kardaşçığ, KardaşçıK, Kardaşçığ,</i>

	<i>Kardeş</i>	
	h.+Ø+ım	(B.4-170) (B.4-175)
hardaşçığ	kardeş, küçük kardeş. Krş.: <i>hardaş, hadaş, hardaş, hardaşçı, hardaşçığ, hardaşçı, hardaş, Kadaşçı, Kardeş, Kardeşçığ, KardeşçıK, Kardeşçığ, Kardeş</i>	
	h.+Ø+ım	(B.4-172)
hardaşçı	kardeş, küçük kardeş. Krş.: <i>hardaş, hadaş, hardaş, hardaşçı, hardaşçığ, hardaşçığ, hardaş, Kadaşçı, Kardeş, Kardeşçığ, KardeşçıK, Kardeşçığ, Kardeş</i>	
	h.+Ø+yım	(B.3-40)
hardeş	kardeş, küçük kardeş. Krş.: <i>hardaş, hadaş, hardaş, hardaşçı, hardaşçığ, hardaşçığ, hardaşçı, Kadaşçı, Kardeş, Kardeşçığ, KardeşçıK, Kardeşçığ, Kardeş</i>	
	h.+Ø+ım	(K.19-24)
	h.+Ø+ım	(K.19-43)
harğa-	beddua etmek. Krş.: <i>Karğa-</i>	
	h.-Ø-dın	(B.3-149)
	h.-ma	(B.3-150)
harğış	beddua, kargış. Krş.: <i>harğış</i>	
	h.+Ø	(B.3-153)
	h.+lar+ın	(B.3-153)
harğış	beddua, kargış. Krş.: <i>harğış</i>	
	h.+Ø	(B.3-153)
harılğaş	kırlangıç kuşu. Krş.: <i>Karılğaş</i>	
	h.+Ø	(K.5-16)
harış	karşı. Krş.: <i>harış, Karış, Karış, Kaşı II</i>	
	h.+Ø+haña	(K.5-16)
harış-	karışmak, karıştırmak. <i>harış-</i> fiili işteş kök çatılıdır, günümüzde işteş çatısıyla kullanılmaktadır. Bk.: <i>har-*</i>	
harita	harita	
	h.+lar+da	(K.4-18)
harli	yer adı, Kırım'ın köylerinden biri, Karlı köyü. Krş.: <i>Karlı</i>	
	h.+Ø	(B.4-124)
harpuz	karpuz, karpuz meyvesi. Krş.: <i>Karbiz, Karpuz</i>	
	h.+lar+nı	(K.10-21)
harşı	karşı. Krş.: <i>harış, Karış, Karış, Kaşı II</i>	
	h.+Ø	(B.7-23) (K.32-19)
	h.+Ø+ña	(K.5-17)
hartağa	düğünü yürüten, insanların eğlenmesini sağlayan biri. Krş.: <i>Kartağa, Katağa</i>	
	h.+Ø+sı	(K.31-26) (K.31-28)
	h.+Ø+sın	(K.31-25)
hartana	anneanne, babaanne, nine. Krş.: <i>hartanay, Kartana, Kartanay,</i>	

	<i>Kartanây, Katana</i>
	h.+Ø (B.19-5)
	h.+lar (B.4-131) (B.20-14)
	h.+Ø+m (B.4-168) (B.4-169) (K.6-8)
	h.+Ø+mda (B.4-14)
	h.+Ø+mı (B.19-24)
	h.+Ø+mnen (B.19-7)
hartanay	anneanne, babaanne, nine. Krş.: <i>hartana, Kartana, Kartanay, Kartanây, Katana</i>
	h.+Ø+ın (B.15-16)
hartbaba	dede, babanın veya annenin babası. Krş.: <i>ğarba, harbaba, hartpaba, hãrtbãba, hãrbaba, Kababã, Karba, Kãrbaba, Kãrbã, Kãrbãba, Kãrbãbay, Kãrpaba, Kãrpã, Kartaba, Kartababa, Kartbãba, Kartbãbãy, Kartbãba, Kartpaba, Kartpapay, Kartpã, Katbaba</i>
	h.+Ø+nen (B.19-5)
	h.+Ø+sından (K.17-14)
hart	yaşlı biri. Krş.: <i>hart, hat III, Kãrt, Kat III, Kãrt, Kãrt</i>
	1. yaşlı biri
	h.+Ø (B.4-101)
	h.+Ø+ım (B.10-72)
	h.+lar (B.1-94) (B.5-36) (B.20-8)
	h.+lar+ın (B.4-99) (B.4-101)
	2. yaşlı eş
	h.+Ø+ım (B.2-189) (B.16-16)
hartay-	yaşlanmak. Krş.: <i>hartay-, Kartay-, Kartãy-, Kartıy-, Kartãy-</i>
	h.-Ø-dıh (K.30-2)
hartob	patates. Krş.: <i>hartop, kartop, Kartob, Kartop, Kartøp</i>
	h.+Ø+um (B.19-39)
hartop	patates. Krş.: <i>hartob, kartop, Kartob, Kartop, Kartøp</i>
	h.+Ø (B.19-31) (B.19-38) (K.28-23)
	h.+Ø+ım (B.19-38)
	h.+Ø+nan (B.3-85)
hartpaba	dede, babanın veya annenin babası. Krş.: <i>ğarba, harbaba, hartpaba, hãrtbãba, hãrbaba, Kababã, Karba, Kãrbaba, Kãrbã, Kãrbãba, Kãrbãbay, Kãrpaba, Kãrpã, Kartaba, Kartababa, Kartbãba, Kartbãbãy, Kartbãba, Kartpaba, Kartpapay, Kartpã, Katbaba</i>
	h.+Ø+m (K.8-3)
has	kaç, ne kadar. Krş.: <i>haç, haç, haş, Kaç, Kaş I, Kãş</i>
	h.+Ø (B.4-9)
hasta	hasta, rahatsız. Krş.: <i>asta, Kasta</i>
	h.+Ø (B.2-120) (B.2-131) (B.6-22) (B.15-18)
	h.+Ø+m (B.15-19)
hastala-	hastalanmak, rahatsız olmak. Bk.: <i>hastalan-</i> . Krş.: <i>astala-, hastala-</i> ,

	<i>Kāstala-</i> , <i>Kāstala-</i>
	h.-n-Ø-dı (B.4-175)
hastalan-	hastalanmak. <i>hastalan-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, günümüzde dönüşlü çatısı ile kullanılmakta. Bk.: <i>hastala-*</i>
hastalık	hastalık, rahatsızlık. Krş.: <i>Kāstaliğ</i> , <i>Kāstaliğ</i> , <i>KāstalıK</i>
	h.+Ø+Ka (B.12-188)
haş	kaç, ne kadar. Krş.: <i>haç</i> , <i>haç</i> , <i>has</i> , <i>Kaç</i> , <i>Kaş I</i> , <i>Kâş</i>
	h.+Ø (B.10-68) (K.19-11)
	h.+Ø+şandır (B.4-220)
haş-	kaçmak, hızla uzaklaşmak. Krş.: <i>haç-</i> , <i>Kaç-</i> , <i>Kaş- I</i> , <i>Kâş-</i>
	h.-Ø-a (K.20-32)
haşşandır	kaçtan. Bk.: <i>haş</i>
hat I	yan, yanında. Krş.: <i>Kat II</i> , <i>Kat</i>
	h.+Ø+imda (K.20-27)
	h.+Ø+ında (K.20-13) (K.20-14)
	h.+Ø+ına (K.18-17)
	h.+Ø+ında (K.20-1)
hat II	kat, üst üste gelen şey. Krş.: <i>Kat I</i> , <i>Kit</i>
	h.+Ø (B.3-33) (B.4-188)
hat III	yaşlı biri. Krş.: <i>hart</i> , <i>hart</i> , <i>Kart</i> , <i>Kat III</i> , <i>Kārt</i> , <i>Kārt</i>
	h.+Ø (B.8-41)
hat-	ne yapmak, ne etmek. Krş.: <i>Kat-</i>
	h.-Ø-ıp (K.16-16)
hatığ	yoğurt, katık. Krş.: <i>atığ</i> , <i>hatığ</i> , <i>Katığ</i> , <i>Katığ</i> , <i>KatıK</i> , <i>Katığ</i> , <i>KatıK</i>
	h.+Ø (K.18-35) (K.20-35)
	h.+Ø+ı (K.20-37)
hatığ	yoğurt, katık. Krş.: <i>atığ</i> , <i>hatığ</i> , <i>Katığ</i> , <i>Katığ</i> , <i>KatıK</i> , <i>Katığ</i> , <i>KatıK</i>
	h.+Ø (K.18-34)
	h.+Ø+man (K.18-31)
	h.+Ø+nı (K.20-35)
hatırla-	hatırlamak, hafızasında bulundurmak. Krş.: <i>hatırna-</i> , <i>hatıla-</i> , <i>Katırla-</i>
	h.-Ø-yım (B.4-6) (B.5-55)
	h.-Ø-ymā (B.3-98)
hatırna-	hatırlamak, hafızasında bulundurmak. Krş.: <i>hatırla-</i> , <i>hatıla-</i> , <i>Katırla-</i>
	h.-Ø-y (K.31-22)
hatıla-	hatırlamak, hafızasında bulundurmak. Krş.: <i>hatırla-</i> , <i>hatırna-</i> , <i>Katırla-</i>
	h.-ma-yım (B.7-18)
hatin	kadın, hanım, bayan. Krş.: <i>ğadın</i> , <i>ğadın</i> , <i>Kadın</i> , <i>Katın</i> , <i>Katın</i>
	h.+Ø (B.22-2)
hatıra	hatıra
	h.+Ø (K.1-95)
hatip	hatip, konuşmacı

	h.+Ø	(K.31-2) (K.31-3) (K.32-2)
ḣatla-	katlamak, kat oluşturacak biçimde bükme. Krş.: <i>K̇atla- I, K̇atla-</i>	
	ḣ.-Ø-p	(B.3-91)
	ḣ.-Ø-y	(B.10-65) (B.10-66)
ḣatna-	bir yere sürekli gitmek. Krş.: <i>K̇atna-, K̇atṅa-</i>	
	ḣ.-Ø-diḣ	(B.4-153)
	ḣ.-Ø-dim	(B.4-152) (B.17-24)
	ḣ.-Ø-maK̇	(B.7-37)
ḣatlama	yöresel yemek çeşidi, katmer gibi, katlama. Krş.: <i>K̇atlama, K̇atlama</i>	
	ḣ.+Ø	(K.10-13) (K.18-16)
ḣavaşısı	Rus., habaşiler, dini tarikat	
	ḣ.	(B.6-83)
ḣawe	kahve, kahve çekirdeklerinden hazırlanan içecek. Krş.: <i>K̇ave, K̇awe, K̇aweci̇y, K̇awě</i>	
	ḣ.+Ø	(B.15-21)
	ḣ.+Ø+me	(K.18-6)
	ḣ.+Ø+sin	(K.18-18)
ḣawuz	havuz	
	ḣ.+Ø+dan	(B.18-18)
ḣay	ünlem, elbet, memnuniyetle	
	ḣ.+Ø ḣay	(K.30-13)
ḣay+	nerde, nerede, soru kelimesi. Krş.: <i>ğ̇ay+, ḣöne, han+, ḣan+, ḣay+, K̇an(a)+, K̇ay+, K̇āy+, K̇āy+</i>	
	1. ḣayda: nerede	
	ḣ.+Ø+da	(B.1-8) (B.1-170) (B.15-12) (B.20-2)
	2. ḣaydan: nereden	
	ḣ.+Ø+dan	(B.6-4) (B.10-12) (B.17-46) (B.19-14) (K.3-11) (K.9-10) (K.10-21)
ḣayal	hayal, gerçekleşmesi özlenen şey. Krş.: <i>ḣáyal</i>	
	ḣ.+ler+de	(K.1-94)
ḣayb	kayıp, kaybetmek. Bk.: <i>ḣayb et-</i> . Krş.: <i>ğ̇ayıp, K̇ayb, Kayıb, Kayı̇p.</i>	
	ḣ.+Ø etken	(K.9-5)
ḣayb et-	kaybetmek. Ulanma ve kaynaşma olaylar sonucunda oluşmaktadır. Bk.: <i>ḣayb, et-</i> . Krş.: <i>K̇ayb et-</i>	
ḣaybulayıv	özel isim, soy isim Haybullayev	
	ḣ.+Ø	(B.9-2)
ḣayda	nerede. Bk.: <i>ḣay+</i>	
ḣaydan	nereden. Bk.: <i>ḣay+</i>	
ḣaydiy	nasıl, ne biçimde olduğunu belirtmek için kullanılan bir söz. Krş.: <i>K̇aydiy</i>	
	ḣ.+Ø	(K.8-1)
ḣayer	neresi, nerede. Krş.: <i>K̇ayer</i>	
	ḣ.+Ø+deliğın	(B.16-8)

	h.+Ø+ından	(K.3-1)
hayerli	nereli, aslen nereden	
	h.+Ø+sin	(K.19-24)
hayih	kayık, ufak tekne. Krş.: <i>Kayih</i>	
	h.+Ø+ha	(B.20-24)
hayir	hayır, iyilik. Krş.: <i>hayir, hāyir, Kayir</i>	
	h.+Ø	(B.20-4)
	h.+Ø+lı	(B.1-177)
hayir-la-	hayırlamak, kutlamak. Krş.: <i>hayir-la-, hayir-la-, Kayir-la-</i>	
	h.-Ø-p	(K.28-10)
	h.-ş-Ø-ıp	(B.5-36)
hayış	kayış, kösele	
	h.+Ø	(B.10-40)
hayir	hayır, iyilik. Krş.: <i>hayir, hāyir, Kayir</i>	
	h.+Ø+imiz	(B.4-18)
hayir-la-	hayırlamak, kutlamak. Krş.: <i>hayir-la-, hayir-la-, Kayir-la-</i>	
	h.-Ø-p	(B.2-179)
hayir-la-	hayırlamak, kutlamak. Krş.: <i>hayir-la-, hayir-la-, Kayir-la-</i>	
	h.-Ø-p	(B.2-179)
hayli	kabul etme, razı olma durumu. Krş.: <i>Kayli, Kayli</i>	
	h.+Ø ol-	(B.19-44)
haymah	kaymak, sütün üstünde oluşan yağ kreması. Krş.: <i>Kaymağ, KaymaK, KaymaK</i>	
	h.+Ø+nā	(B.3-208)
hayna-	kaynamak, 100°C'ye gelen suyun durumu. Krş.: <i>hayna-, Kayna-, Kayna-, Kayna-</i>	
	h.-t-Ø-ıp	(K.5-27)
haynana	kaynana, kayınvalide. Krş.: <i>haynana, Kaynana, Kaynanay, Kaynana</i>	
	h.+Ø	(K.18-21)
hayna-	kaynamak, 100°C'ye gelen suyun durumu. Krş.: <i>hayna-, Kayna-, Kayna-, Kayna-</i>	
	h.-t-Ø-a	(K.29-27)
hayı	hangi, sayıyı belirtmek için kullanılan soru kelimesi. Krş.: <i>Kayı</i>	
	h.+Ø	(B.22-8) (K.5-25)
	h.+Ø+n	(B.15-20)
hayt-	dönmek, geri dönmek, geri döndürmek. Krş.: <i>hayt-, Kayt-, Kayt-, Kayt-</i>	
	1. geri dönmek	
	h.-Ø-acaımız	(B.20-22)
	h.-Ø-amız	(B.15-27)
	h.-Ø-atanēdik	(K.10-10)
	h.-Ø-edi	(B.10-31)
	h.-Ø-edik	(K.31-16) (K.31-20)

	h.-Ø-ħan	(B.10-19)
	h.-Ø-ħanda	(B.4-215)
	h.-Ø-ħānda	(K.9-9)
	h.-Ø-ıp	(B.2-78) (B.3-44) (B.3-144) (B.4-64) (B.19-9) (B.20-5)
	h.-Ø-tı	(B.10-19)
	2. geri çevirmek, geri vermek	
	h.-ar-Ø-a	(B.12-157)
	h.-ar-Ø-ıp	(B.19-1)
	h.-ar-Ø-man	(B.12-197)
	h.-ar-Ø-sın	(B.11-32)
	h.-ā-Ø-māK	(B.11-6)
ħaytu	yer adı, Bahçesaray'ın Haytuk köyü. Krş.: <i>ħaytuh, ħaytuh</i>	
	h.+Ø	(B.1-7)
ħaytuh	yer adı, Bahçesaray'ın Haytuk köyü. Krş.: <i>ħaytu, ħaytuh</i>	
	h.+Ø	(B.1-8)
ħaytuħ	yer adı, Bahçesaray'ın Haytuk köyü. Krş.: <i>ħaytu, ħaytuh</i>	
	h.+Ø	(B.1-4)
ħaza	kaza, yanlışlık. Krş.: <i>ħāza</i>	
	h.+lar+ġa	(B.14-2)
ħaza-	kazanmak, elde etmek. Krş.: <i>Kāza-</i>	
	h.-n-Ø-ar	(K.32-1)
	h.-n-Ø-ıp	(B.7-35)
	h.-n-Ø-mah	(B.7-44)
	h.-n-mā-n	(K.5-25)
	h.-n-ma-sa	(K.5-25)
	h.-n-Ø-mā	(B.7-36)
	h.-n-Ø-sa	(K.5-25)
ħazaK	Kırımlılar için ruslar, Romanya Türkleri için romenler kazaktır, yabancıdır. Krş.: <i>Kāzah, KāzaK</i>	
	h.+lar+dan	(K.28-15)
ħazayħa	Rus., kadın ev sahibi	
	h.+Ø	(B.6-77)
	h.+Ø+m	(B.15-24)
ħazaystva	Rus., mal, mülk. Krş.: <i>ħazaystva</i>	
	h.+Ø+ya	(B.22-7)
ħāzaystva	Rus., mal, mülk. Krş.: <i>ħazaystva</i>	
	h.+lār	(B.1-89)
ħāh	halk, millet. Krş.: <i>alh, alK, hah, ħağ, ħah, ħaK, ħalh, ħalK, ħāK, Kağ, KāK, Kalh, KalK, KalK, KāK</i>	
	h.+Ø	(B.2-36)
ħāK	halk, millet. Krş.: <i>alh, alK, hah, ħağ, ħah, ħaK, ħalh, ħalK, ħāh, Kağ, KāK, Kalh, KalK, KalK, KāK</i>	

	h.+Ø+ın	(B.12-56)
hâyır	hayır, iyilik. Krş.: <i>hâyır, hayîr, Kayır</i>	
	h.+Ø+sıs	(B.2-13)
hârtbâba	dede, babanın veya annenin babası. Krş.: <i>ğarba, ħarbaba, ħartbaba, ħartpaba, ħârbaba, Kababâ, Karba, Karbaba, Karbâ, Kârbâba, Kârbâbay, Kârpaba, Kârpâ, Kârtaba, Kârtbaba, Kârtbâba, Kârtbâbây, Kârtbâba, Kârtpaba, Kârtpapay, Kârtpâ, Kâtbaba</i>	
	h.+Ø+m	(K.8-3)
hâlin	kalın. Krş.: <i>Kalın</i>	
	h.+Ø	(K.12-11)
hârbaba	dede, babanın veya annenin babası. Krş.: <i>ğarba, ħarbaba, ħartbaba, ħartpaba, ħârtbâba, Kababâ, Karba, Karbaba, Karbâ, Kârbâba, Kârbâbay, Kârpaba, Kârpâ, Kârtaba, Kârtbaba, Kârtbâba, Kârtbâbây, Kârtbâba, Kârtpaba, Kârtpapay, Kârtpâ, Kâtbaba</i>	
	h.+Ø+m	(B.4-169)
hây+	nere, nerede, soru kelimesi. Krş.: <i>ğây+, höne, han+, ħan+, ħay+, Kan(a)+, Kay+, Kây+, Kây+</i>	
	h.+Ø+da	(B.7-21)
hâyda	nerede. Bk.: hây+	
hâyna	kaynana, kayınvalide. Krş.: <i>ħaynana, Kaynana, Kaynanay, Kaynäna</i>	
	h.+Ø	(K.18-26)
hâyna	kaynata, eşinin babası. Krş.: <i>Kanyata, Kaynata, Kaynatay, Kâynata</i>	
	h.+Ø	(K.18-26)
hâyredinov	özel isim, soy isim Hayredinov	
	h.+Ø	(B.1-2)
hây-	dönmek, geri dönmek, geri döndürmek. Krş.: <i>ħayt-, Kâyt-, Kâyt-, Kâyt-</i>	
	h.-Ø	(B.12-156)
hâza	kaza, yanlışlık. Krş.: <i>ħaza</i>	
	h.+Ø	(K.9-16)
hep	hep, hepsi, bütün, tüm. Krş.: <i>eb, ep, epp, ěp, ěp, ěp, hep, yep</i>	
	h.+Ø+sinen	(B.5-34)
hes-	kesmek, bıçak yardımıyla kesmek, parçalara ayırmak. Krş.: <i>kes-, kës-, kës-</i>	
	h.-Ø-îp	(K.10-14)
het-	gitmek. Krş.: <i>gid-, ket-, kêt-, kêt-, kæt-, kit-, kî-, kî-, kî-, kî-</i>	
	h.-Ø-edik	(K.31-19)
hiçir-	bağırarak seslenmek. Krş.: <i>Kiçir-, Kiçir-, Kiçir-, Kiçir-</i>	
	h.-Ø-a	(B.2-19)
hidir-	aramak, bulmaya çalışmak. Krş.: <i>ħidîr-, ħîr-, Kîdir-, Kîdir-, Kîdir°, Kîdr-, Kîdir-, Kîdir-, Kîdir-</i>	
	h.-Ø-dîm	(B.19-29)
	h.-Ø-ım	(B.20-2)
	h.-ma-ğan	(B.19-29)

hıdırlez	Hıdırellez bayramı. Krş.: <i>Kıdrez, Kıdırlez</i> h.+Ø (B.3-210) (B.3-212) (K.18-29)
hıdır-	aramak, bulmaya çalışmak. Krş.: <i>hıdır-, hır-, Kıdır-, Kıdır-, Kıdır^o, Kıdr-, Kıdır-, Kıdır-, Kıdır-</i> h.-Ø-ıp (B.14-16)
hıl-	kılmak, namaz kılmak. Krş.: <i>hıl-, hul-, Kıl-, Kıl-, Kıl-</i> h.-Ø-a (B.10-4) h.-dır-Ø-ēdı (B.2-177) h.-Ø-ēdıler (B.2-177) h.-Ø-ğan (B.7-20)
hınzı	hınzır, domuz h.+lar+da (B.11-8)
hır	kırk sayısı. Krş.: <i>hırh, hırğ, hırh, hırh, Kır, Kırğ, Kırh, KırK, KİK, Kırğ, Kırh, Kırh, KırıK, KırK</i> h.+Ø (B.3-9)
hırım	yer adı, Kırım. Krş.: <i>hırım, hırım, hırım, hırım, hırım, hırım, hırım, hırım, kırım, kırım, Kırım, Kığım, Kırım, Kırım, Kığım, Kırım, Kırım, Kırım, Kırım, Kırım, Kırım, Kırım, Kırım, Kırım</i> h.+Ø (B.7-10) (B.7-29) (B.7-32) (B.7-40) (B.7-56) (B.7-57) (B.7-75) (B.7-79) (B.7-80) (B.7-82) (B.7-83) (B.7-91) (B.10-69) (B.20-3) (K.4-6) h.+Ø+a (B.4-69) (B.20-1) h.+Ø+da (B.14-5) (B.14-6) (B.14-7) h.+Ø+ğa (B.3-61) (B.19-28) h.+Ø+mı (B.7-83) (B.20-36) (K.3-1)
hır-	aramak, bulmaya çalışmak. Krş.: <i>hıdır-, hıdır-, Kıdır-, Kıdır-, Kıdır^o, Kıdr-, Kıdır-, Kıdır-, Kıdır-</i> h.-Ø-dı (B.19-6)
hırğ	kırk sayısı. Krş.: <i>hırh, hır, hırh, hırh, Kır, Kırğ, Kırh, KırK, KİK, Kırğ, Kırh, Kırh, KırıK, KırK</i> h.+Ø (B.7-83)
hırh	kırk sayısı. Krş.: <i>hırh, hır, hırğ, hırh, hırh, Kır, Kırğ, Kırh, KırK, KİK, Kırğ, Kırh, Kırh, KırıK, KırK</i> h.+Ø (B.4-172) (B.20-7) (B.22-14) (K.12-17) h.+Ø+mı (B.3-134)
hırım	yer adı, Kırım. Krş.: <i>hırım, hırım, hırım, hırım, hırım, hırım, hırım, hırım, kırım, kırım, Kırım, Kığım, Kırım, Kırım, Kığım, Kırım, Kırım, Kırım, Kırım, Kırım, Kırım, Kırım, Kırım, Kırım</i> h.+Ø+dan (B.7-75) h.+Ø+ı (B.7-94) h.+Ø+ı (B.10-12)
hırmızı	kırmızı renk. Krş.: <i>Kırmızı, Kırmızı</i> h.+Ø (B.14-22) (K.18-15)

hırsla-	çalma, hırsızlamak. Krş.: <i>hırsla-</i> , <i>Kırsa-</i> , <i>Kırsızla-</i> , <i>Kırsla-</i> , <i>Kırsızla-</i> , <i>Kırsla-</i> , <i>Kısla-</i> h.-Ø-p (B.7-60)
hır°-	kırmak, parçalamak. Krş.: <i>Kır-</i> , <i>Kır-</i> h.-Ø-a (B.10-6)
hırım	yer adı, Kırım. Krş.: <i>hırım</i> , <i>hırım</i> , <i>hırım</i> , <i>hırım</i> , <i>hırım</i> , <i>hırım</i> , <i>hırım</i> , <i>hırım</i> , <i>hırım</i> , <i>hırım</i> , <i>hırım</i> , <i>hırım</i> , <i>hırım</i> , <i>hırım</i> , <i>hırım</i> , <i>hırım</i> h.+Ø+da (B.17-25)
hıs	kız, kız çocuğu. Krş.: <i>gız</i> , <i>hısçılh</i> , <i>hısçī</i> , <i>hız</i> , <i>hıs</i> , <i>hız</i> , <i>ız I</i> , <i>kız</i> , <i>Kıçılh</i> , <i>Kıs</i> , <i>Kısçılh</i> , <i>Kısçī</i> , <i>Kış II</i> , <i>Kız</i> , <i>Kızz</i> , <i>Kıs</i> , <i>Kısçılh</i> , <i>Kısçılh</i> , <i>KısçıK</i> , <i>Kısçılh</i> , <i>Kış II</i> , <i>Kışçılh</i> , <i>Kız</i> , <i>Kız</i> , <i>Kuz</i> h.+Ø (B.3-117) (B.8-26) (B.20-26) (K.29-33)
hısa	kısa, uzun olmayan. Krş.: <i>hısha</i> , <i>hısha</i> , <i>Kışha</i> , <i>KısKa</i> , <i>Kışha</i> , <i>KısKa</i> h.+Ø+sı (B.4-17)
hısçılh	kız, kız çocuğu. Krş.: <i>gız</i> , <i>hıs</i> , <i>hısçī</i> , <i>hız</i> , <i>hıs</i> , <i>hız</i> , <i>ız I</i> , <i>kız</i> , <i>Kıçılh</i> , <i>Kıs</i> , <i>Kısçılh</i> , <i>Kısçī</i> , <i>Kış II</i> , <i>Kız</i> , <i>Kızz</i> , <i>Kıs</i> , <i>Kısçılh</i> , <i>Kısçılh</i> , <i>KısçıK</i> , <i>Kısçılh</i> , <i>Kış II</i> , <i>Kışçılh</i> , <i>Kız</i> , <i>Kız</i> , <i>Kuz</i> h.+lar (B.14-17)
hısçī	kız, kız çocuğu. Krş.: <i>gız</i> , <i>hıs</i> , <i>hısçılh</i> , <i>hız</i> , <i>hıs</i> , <i>hız</i> , <i>ız I</i> , <i>kız</i> , <i>Kıçılh</i> , <i>Kıs</i> , <i>Kısçılh</i> , <i>Kısçī</i> , <i>Kış II</i> , <i>Kız</i> , <i>Kızz</i> , <i>Kıs</i> , <i>Kısçılh</i> , <i>Kısçılh</i> , <i>KısçıK</i> , <i>Kısçılh</i> , <i>Kış II</i> , <i>Kışçılh</i> , <i>Kız</i> , <i>Kız</i> , <i>Kuz</i> h.+Ø+m (B.3-195)
hısha	kısa, uzun olmayan. Krş.: <i>hısa</i> , <i>hısha</i> , <i>Kışha</i> , <i>KısKa</i> , <i>Kışha</i> , <i>KısKa</i> h.+Ø+sı (B.4-32)
hısmet	kısmet, nasip. Krş.: <i>Kısmet</i> , <i>Kısmet</i> h.+Ø (B.12-177)
hış	kış mevsimi. Krş.: <i>hış</i> , <i>Kış I</i> , <i>Kış I</i> h.+Ø (B.19-9) (B.20-27) h.+Ø+ın (B.12-200)
hıyın	zor, kolay karşıtı. Krş.: <i>Kıyın</i> , <i>Kıyın</i> h.+Ø (B.4-83) (B.19-9)
hıyincılh	zorluk, zor olma durumu. Krş.: <i>Kıyınılh</i> , <i>Kıyınılh</i> h.+Ø+nēn (B.20-11)
hıyma	kıyma, çekilmiş et. Krş.: <i>Kıma</i> , <i>Kımma</i> , <i>Kıyma</i> , <i>Kıymā</i> , <i>Kıyna</i> h.+Ø (B.4-186) (B.19-33) (B.19-34) h.+Ø+nı (B.19-34) h.+Ø+sın (B.19-32)
hıyna-	zorluk çektirmek, yıpratmak. Krş.: <i>Kıyna-</i> , <i>Kıyna-</i> h.-Ø-dī (B.7-91) h.-Ø-dılar (B.7-89) h.-l-Ø-dıK (B.7-90)
hız	kız, kız çocuğu. Krş.: <i>gız</i> , <i>hıs</i> , <i>hısçılh</i> , <i>hısçī</i> , <i>hıs</i> , <i>hız</i> , <i>ız I</i> , <i>kız</i> , <i>Kıçılh</i> , <i>Kıs</i> ,

Kışçıl, Kışcī, Kış II, Kız, Kizz, Kıs, Kışcıl, Kışcıl, KışcıK, Kışcıl, Kış II, Kışcıl, Kız, Kız, Kuz

	h.+Ø	(B.3-109) (B.3-111) (B.14-16) (B.20-23) (B.20-25) (K.18-21) (K.18-24)
	h.+Ø+ğa	(K.3-25)
	h.+Ø+ı	(B.7-50) (K.3-21)
	h.+Ø+ım	(B.2-75) (B.8-86) (B.14-3) (B.19-27) (B.20-37) (K.30-2)
	h.+Ø+ıma	(B.15-25)
	h.+Ø+ımmı	(B.3-61)
	h.+Ø+ın	(B.14-17) (B.14-18) (K.3-26)
	h.+Ø+ım	(B.2-81)
	h.+lar	(B.14-10) (K.9-16) (K.18-19)
	h.+lar+ım	(K.21-21)
	h.+Ø+nı	(B.20-24)
hız-	kızmak, ısıtmak. Krş.: <i>Kız-, Kız-</i>	
	h.-dır-Ø-ıp	(B.20-22)
hızar-	kızartmak, kavurmak. Krş.: <i>Kızar-, Kızar-</i>	
	h.-d-Ø-ıb	(K.18-16)
	h.-t-Ø-ama	(K.21-28)
hızbuttahri	hızbuttahir dini tarikat	
	h.+Ø	(B.6-84)
hızıKla-	meraklanmak, ilgilenmek. Krş.: <i>KızıK-</i>	
	h.-n-Ø-a	(B.7-45)
hızılçığ	kızılçık. Krş.: <i>Kızılçık, Kızılçık</i>	
	h.+Ø+ım	(B.19-42)
hızılşa	sert buğday. Krş.: <i>Kızılşa</i>	
	h.+Ø	(K.18-18)
hızmet	hizmet, görev, iş. Krş.: <i>Kızmet</i>	
	h.+Ø	(K.29-25)
	h.+Ø+ımız	(K.5-12)
hıl-	kılmak, namaz kılmak. Krş.: <i>hıl-, hıl-, Kıl-, Kıl-, Kıl-</i>	
	h.-Ø-amıs	(B.4-138)
	h.-dır-ma-y	(B.7-20)
hırh	kırk sayısı. Krş.: <i>hurh, hur, hurğ, hurh, Kır, Kırğ, Kırh, KırK, KırK, Kırğ, Kırh, Kırh, KırK, KırK</i>	
	h.+Ø	(B.2-76) (B.3-86)
hırım	yer adı, Kırım. Krş.: <i>hırım, hırım, hırım, hırım, hırım, hırım, hırım, hırım, hırım, Kırım, Kırım, Kırım, Kırım, Kırım, Kırım, Kırım, Kırım</i>	
	h.+Ø	(B.7-9) (B.7-76) (B.10-14) (K.5-6)
	h.+Ø+da	(B.10-68) (B.14-5)
	h.+Ø+nan	(B.2-256)

hürim	yer adı, Kırım. Krş.: <i>hurım, hürim, hürim, hürim, hürum, hürim, hürim, kırım, kırım, Kârum, Kığım, Kırım, Kırım, Kırım, Kığım, Kırım, Kırım, Kırım, Kurum</i> h.+Ø+i (B.10-11)
hürsla-	çalmak, hırsızlamak. Krş.: <i>hürsla-, Kırsla-, Kırsla-, Kırsla-, Kırsla-, Kırsla-, Kırsla-</i> h.-n-Ø-dı (K.3-8)
hürum	yer adı, Kırım. Krş.: <i>hurım, hürim, hürim, hürim, hürim, hürim, hürim, kırım, kırım, Kârum, Kığım, Kırım, Kırım, Kırım, Kığım, Kırım, Kırım, Kırım, Kurum</i> h.+Ø+ğa (K.19-20)
hürim	yer adı, Kırım. Krş.: <i>hurım, hürim, hürim, hürim, hürim, hürum, hürim, kırım, kırım, Kârum, Kığım, Kırım, Kırım, Kırım, Kığım, Kırım, Kırım, Kırım, Kurum</i> h.+Ø+dan (B.10-11) (K.22-16)
hüs	kız, kız çocuğu. Krş.: <i>giz, hüs, hüsçih, hüsçî, hüz, hüz, ız I, kız, Kışih, Kıs, Kışih, Kısçî, Kış II, Kız, Kizz, Kıs, Kışih, Kışih, Kışık, Kışih, Kış II, Kışih, Kız, Kız, Kuz</i> h.+Ø+ım (K.19-36)
hüşayahlı	bayan, kadın, dişi insan. Krş.: <i>hüşayahlı, KısayaKlı, Kışayahlı, KışayaK</i> h.+lar (B.19-16)
hüşa	kısa, uzun olmayan. Krş.: <i>hüşa, hüşa, Kışa, KısKa, Kışa, KısKa</i> h.+Ø+sı (B.4-56)
hüşayahlı	bayan, kadın, dişi insan. Krş.: <i>hüşayahlı, KısayaKlı, Kışayahlı, KışayaK</i> h.+Ø (K.20-21)
hüş	kış mevsimi. Krş.: <i>hüş, Kış I, Kış I</i> h.+Ø+ıñ (K.31-21)
hüşanet	hıyanet, güveni kötüye kullanan, vefasız, yaramaz. Krş.: <i>hüşanet, Küşanet, Küşanet</i> h.+Ø+li (B.18-54)
hüşar	salatalık, hıyar. Krş.: <i>Küşar, Küşar</i> h.+Ø (B.19-39)
hüşasa	özel isim, Kıyaseddin h.+Ø+nı (K.19-22)
hüz	kız, kız çocuğu. Krş.: <i>giz, hüs, hüsçih, hüsçî, hüz, hüs, ız I, kız, Kışih, Kıs, Kışih, Kısçî, Kış II, Kız, Kizz, Kıs, Kışih, Kışih, Kışık, Kışih, Kış II, Kışih, Kız, Kız, Kuz</i> h.+lar (K.29-24)
hüran	Kur'an-ı Kerim. Krş.: <i>hüran, Kırın, Kuran, Kuran, Kur'an, Kuran, Kuran</i> h.+Ø+ğa (K.19-25)
hürim	yer adı, Kırım. Krş.: <i>hurım, hürim, hürim, hürim, hürim, hürum, hürim,</i>

ķırım, ķırım, Kārım, Kĩğım, Kırım, Kırım, Kĩğım, Kĩrim, Kĩrım, Kĩrım, Kĩrım, Kĩrım, Kĩrım, Kĩrım, Kĩrım, Kĩrım

	ķ.+Ø+dan	(K.20-15)
ķırsız	ķırsız, ķırsızlık işini yapan biri. Krş.: <i>ķırsız, ķırsız, ķırsız</i>	
	ķ.+lar	(K.20-31)
ķlep	Rus., ekmek	
	ķ.+Ø	(B.2-45)
ķoba	mağara. Krş.: <i>ķobā, ķoba</i>	
	ķ.+Ø	(B.17-33)
	ķ.+Ø+n	(B.20-29)
ķoçar	koç, erkek koyun. Krş.: <i>ķoçķar, ķoçhar, ķoçhar°, ķoçķar</i>	
	ķ.+Ø	(B.11-40) (B.11-41)
ķoķla	kukla. Krş.: <i>ķoķla</i>	
	ķ.+Ø+mı	(B.19-13)
ķoķla-	koklamak, koku almak. Krş.: <i>ķoķla-</i>	
	ķ.-Ø-yaķ	(B.20-32)
ķoķu	koku, güzel koku. Krş.: <i>ķoķi, ķoķĩ, ķoķu, ķoķũ</i>	
	ķ.+Ø+lu	(K.30-7)
ķol	kol, insan vücudunun omzundan parmak uçlarına kadar uzanan bölüm. Krş.: <i>ķol, ķol</i>	
	ķ.+Ø	(B.4-95)
	ķ.+Ø+ım	(B.4-96)
	ķ.+Ø+ın	(B.4-95)
	ķ.+Ø+ına	(B.2-253)
	ķ.+lar+ın	(B.20-24)
	ķ.+lar+ına	(B.20-14)
ķolmı	Rus., tepe	
	ķ.	(B.2-176)
ķomşı	komşu, konutları yakın olan kimse. Krş.: <i>ķonşı, ķonşı, ķonşı, ķomşı, ķomşũ, ķonuş, ķonuşı, ķonuşĩ, ķonuşı, ķonuşı</i>	
	ķ.+Ø+sı	(K.19-9)
ķona	kısa ayaklı yuvarlak masa, sofrası. Krş.: <i>ķona</i>	
	ķ.+Ø+da	(K.8-5)
ķonuş-	konuşmak, muhabbet etmek. Krş.: <i>ķonuş-, ķonuş-, ķonus-, ķonus-, ķonuş-</i>	
	ķ.-Ø-a	(K.9-15)
	ķ.-Ø-a+tanedı	(K.10-17)
ķonuşı	komşu, konutları yakın olan kimse. Krş.: <i>ķonuşı, ķonuşı, ķonuşı, ķomuşı, ķomuşũ, ķonuş, ķonuşı, ķonuşĩ, ķonuşı, ķonuşı</i>	
	ķ.+lar+ımızdan	(B.20-38)
ķonuşı	komşu, konutları yakın olan kimse. Krş.: <i>ķonuşı, ķonuşı, ķonuşı, ķomuşı, ķomuşũ, ķonuş, ķonuşı, ķonuşĩ, ķonuşı, ķonuşı</i>	
	ķ.+lar+ğa	(B.10-73)

h�n�şı	komşu, konutları yakın olan kimse. Krş.: <i>h�m�şı, h�n�şı, h�n�şı, Komşu, Komş�, Konuş, Konuşu, Konuşu, Konuşu, Konuşu, Konuşu</i> h. + � + ın (B.4-96) h. + lar (K.28-14) h. + � + mıs (B.10-18)
h�p-	kopmak, koparmak, kopmasını sağlamak, kopmasına yol açmak. Krş.: <i>kop-, Kop-, K�p-</i> h. - ar - � - ıp (B.10-65)
h�p�ha	kova. Krş.: <i>h�p�h�, KopK�</i> h. + � (B.9-14)
h�p�h�	kova. Krş.: <i>h�p�ha, KopK�</i> h. + � + n (B.9-14)
h�r-	görmek, gözle görmek, yaşamak. Krş.: <i>g�r-, k�r- II, k�r-, k�r�, k�r-, k�r-, k�r-, k�r�, k�r�, k�r�, K�r-</i> h. - � - diğ (B.7-81)
h�randa	aile. Krş.: <i>h�ranta, h�randa, k�r�nta, K�randa, K�ranta, K�randa</i> h. + � (B.2-25) (B.2-26) (B.19-30) h. + � + da (B.9-41)
h�ranta	aile. Krş.: <i>h�randa, h�randa, k�r�nta, K�randa, K�ranta, K�randa</i> h. + � + m (B.15-2)
h�raz	horoz h. + � (K.3-25) h. + � + ı (K.3-25) h. + lar (B.17-12)
h�r�h-	korkmak, ürkmek, dehşete kapılmak. Krş.: <i>h�rK�, K�r�h-, K�rK�</i> h. - � - ıp (B.17-37) h. - ız - � - dılar (B.19-20)
h�r�la-	acı çektirmek, ızdırap vermek, �ekiştirmek. Krş.: <i>K�r�la-</i> h. - � - p (B.12-75)
h�rl�h	horluk, hor olma durumu, �ekişme. Krş.: <i>h�rl�K, h�r�r�K</i> h. + � (B.3-180) (B.3-207)
h�rl�K	horluk, hor olma durumu, �ekişme. Krş.: <i>h�rl�h, h�r�r�K</i> h. + � (B.2-230) (B.12-55)
h�rom	Rus., hep birlikte h. (B.2-104)
h�r�r�K	horluk, hor olma durumu, �ekişme. Krş.: <i>h�rl�h, h�rl�K</i> h. + � (B.3-72)
h�rK�-	korkmak, ürkmek, dehşete kapılmak. Krş.: <i>h�r�h-, K�r�h-, K�rK�</i> h. - �z - � - ęannar (B.2-167)
h�ş-	eklemek, katmak, ilave etmek. Krş.: <i>K�ş-, K�ş-</i> h. - � - �an (B.7-29)
h�şap	hoşaf, komposto. Krş.: <i>K�şap</i>

	h.+Ø	(K.18-7)
hoşhürğan	yer adı, Kırım'ın bir bölgesi, Hoşkurgan. Krş.: <i>KoşKürğan</i>	
	h.+Ø+da	(B.2-132)
hot	Rus., en azından	
	h.	(B.2-28) (B.2-160) (B.17-34)
hoy	koyun, kuzu. Krş.: <i>kóy II, Koy, Koyın, Kõy, Køy</i>	
	h.+Ø	(K.18-5) (K.18-35) (K.19-7)
	h.+Ø+ım	(K.20-11)
	h.+Ílar+ı	(K.28-36)
	h.+Ílar+nı	(K.20-11)
	h.+Ø+nı	(K.18-32)
hoy-	koymak, eklemek, ilave etmek. Krş.: <i>hũy-, hoy-, huy-, koy-, Kiy- I, Koy-, Kõy-, Køy-, Kuy-, Kũy-</i>	
	h.-Ø-a	(B.8-83) (B.10-60) (B.10-63) (B.10-65) (B.10-69)
	h.-Ø-ala	(B.11-66)
	h.-Ø-alar	(B.3-123) (B.4-187)
	h.-Ø-ar	(B.3-175) (B.14-14)
	h.-Ø-armıs	(B.8-67)
	h.-Ø-asın	(B.3-80) (B.3-81) (K.11-10)
	h.-Ø-asıñ	(B.8-71) (B.19-32)
	h.-Ø-dılar	(B.17-13) (B.20-15)
	h.-dır-t-Ø-tım	(B.3-206)
	h.-ıl-Ø-a	(B.4-145)
	h.-Ø-ıp	(B.3-129) (B.7-25) (B.7-67) (B.9-52) (B.10-22) (B.11-63) (B.19-33)
	h.-Ø-ıp	(B.11-28)
	h.-Ø-mā	(B.3-122)
	h.-Ø-san	(B.8-70)
hoyan	tavşan, evcil tavşan	
	h.+Ø	(B.20-28)
hoyın	koyun, kucak	
	h.+Ø+da	(K.30-21)
heranda	aile. Krş.: <i>horanda, horanta, qorānta, Koranda, Koranta, Kəranda</i>	
	h.+Ø	(B.4-93)
hoy-	koymak, eklemek, ilave etmek. Krş.: <i>hũy-, hoy-, huy-, koy-, Kiy- I, Koy-, Kõy-, Køy-, Kuy-, Kũy-</i>	
	h.-Ø-a	(B.9-14)
	h.-Ø-acañ	(K.11-10)
	h.-Ø-alar	(B.3-170) (B.8-80)
	h.-Ø-aman	(B.3-171)
	h.-Ø-asın	(K.11-10) (K.11-11)

	h.-Ø-asıñ	(B.8-72)
hristyan	hristiyan dininden olan kimse	
	h.+Ø	(B.4-116)
hucā	kucak, koyun, kollar ile göğüs arasındaki bölüm	
	h.+Ø+nda	(B.7-69)
huda	görücü, kız görmeye gelen görücülerin genel adı. Krş.: <i>Kuda, Kudağiy, Kūday</i>	
	h.+Ø	(B.3-107) (B.4-226) (B.4-231) (B.4-236)
	h.+lar	(B.12-193)
hul	kul, köle	
	h.+Ø	(B.7-68)
hul-	kılmak, namaz kılmak. Krş.: <i>hul-, hīl-, Kīl-, Kīl-, Kūl-</i>	
	h.-in-Ø-a	(K.32-5) (K.32-6)
	h.-un-Ø-a	(K.32-9)
hulağ	kulak, ses işitme organı. Krş.: <i>hulah, hula, hulā, kūla, Kūlağ, Kūlah, Kūlah, KūlaK, Kūla, Kūlā, Kūlağ, KūlaK, ūlah</i>	
	h.+Ø	(K.10-17)
	h.+Ø+ına	(K.29-31)
hulah	kulak, ses işitme organı. Krş.: <i>hulağ, hula, hulā, kūla, Kūlağ, Kūlah, Kūlah, KūlaK, Kūla, Kūlā, Kūlağ, KūlaK, ūlah</i>	
	h.+Ø	(B.15-1)
hula	kulak, ses işitme organı. Krş.: <i>hulağ, hulah, hulā, kūla, Kūlağ, Kūlah, Kūlah, KūlaK, Kūla, Kūlā, Kūlağ, KūlaK, ūlah</i>	
	h.+Ø+ndan	(K.19-18)
hulā	kulak, ses işitme organı. Krş.: <i>hulağ, hulah, hula, kūla, Kūlağ, Kūlah, Kūlah, KūlaK, Kūla, Kūlā, Kūlağ, KūlaK, ūlah</i>	
	h.+Ø+ñ	(K.19-18)
hulla-*	kullanmak, yararlanmak, faydalanmak. Bk.: hullan- . Krş.: <i>Kūlla-, Kūlla-</i>	
	h.-n-īl-Ø-a	(K.32-10)
hullan-	kullanmak. hullan- fiili dönüşlü kök çatılıdır, günümüzde dönüşlü çatısıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: hulla-*	
hur	kuru, sadece, bir tek. Krş.: <i>hurruçih, hūru, Kūri I, Kūru, Kūrū, Kūru, Kūruh</i>	
	h.+Ø	(B.7-85)
hur- I	kurmak, inşa etmek. Krş.: <i>Kūr- I, Kūr-</i>	
	h.-Ø-a	(B.10-4) (B.15-4)
	h.-Ø-arlar	(B.20-28)
	h.-Ø-arman	(B.20-27)
	h.-Ø-up	(B.20-2)
hur- II	kurumak, kuru hale gelmek. Krş.: <i>hurı-, huru-, Kūr- II</i>	
	h.-t-Ø-a	(B.19-7)
	h.-t-Ø-ür	(B.3-125)

h̄urabiye	kurabiye. Krş.: <i>h̄urabiye, K̄urabiye, K̄ūrabiye</i> h̄.+Ø (B.2-182) (B.3-73)
h̄uran	Kur'an-ı Kerim. Krş.: <i>h̄ıraᅇ, K̄ıran, K̄ıran, K̄ıraᅇ, K̄ur`an, K̄ıran, K̄ūrāᅇ</i> h̄.+Ø (K.9-1) h̄.+lar+i (B.20-14)
h̄urban	kurban. Krş.: <i>K̄urban</i> h̄.+Ø (B.2-180)
h̄urᅇahlıᅇ	kuraklık, yağışsızlık. Krş.: <i>K̄urᅇaK̄lıᅇ, K̄urᅇaK̄lıK̄</i> h̄.+Ø (B.7-81)
h̄urı-	kurumak, kuru hale gelmek. Karş.: <i>h̄ur- II, h̄uru-, K̄ur- II</i> h̄.-ma-ᅇa (B.19-41)
h̄urruᅇıᅇ	kuru, meyve kurusu, küçültme fonksiyonlu. Krş.: <i>h̄ur, h̄ıru, K̄ıru I, K̄ıru, K̄ıru, K̄ıru, K̄ıruᅇ</i> h̄.+lar (B.20-39)
h̄ursaᅇ	karın, karın bölgesi. Krş.: <i>K̄ısaᅇ, K̄ılsaK̄, K̄ırsaᅇ, K̄ırsaᅇ, K̄ırsaK̄, K̄ırsā, K̄ısa, K̄ırsaᅇ</i> h̄.+Ø+iᅇ (B.19-26)
h̄uru-	kurumak, kuru hale gelmek. Karş.: <i>h̄ur- II, h̄urı-, K̄ur- II</i> h̄.-t-Ø-ür (B.3-125)
h̄us	kuskus h̄us h̄.+Ø (K.18-6)
h̄utır-	kudurmak, öfkelenmek h̄.-Ø-dı (B.14-1)
h̄uy-	koymak, eklemek, ilave etmek. Krş.: <i>h̄ıy-, h̄oy-, h̄oy-, ᅇoy-, K̄ıy- I, K̄oy-, K̄ıy-, K̄ıy-, K̄ıy-</i> h̄.-Ø-alar (B.3-171) h̄.-Ø-asıᅇ (B.3-77) h̄.-Ø-san (K.18-34)
h̄ıru	kuru, sadece, bir tek. Krş.: <i>h̄ur, h̄urruᅇıᅇ, K̄ıru I, K̄ıru, K̄ıru, K̄ıru, K̄ıruᅇ</i> h̄.+Ø (B.7-85)
h̄ıᅇaᅇ	kuşak, kemer. Krş.: <i>K̄ıᅇaK̄, K̄ıᅇā, K̄ıᅇaᅇ, K̄ıᅇaK̄, K̄ıᅇā</i> h̄.+Ø (B.10-41)
h̄ıtul-	kurtulmak, tehlikeyi atlatmak. Dönüᅇlü kök çatısıyla kullanılmaktadır. Krş.: <i>K̄ırtul-, K̄ırtul-, K̄ıtıl-, K̄ıtul-</i> h̄.-Ø-ᅇan (K.20-38)
h̄ıyanet	hıyanet, güveni kötüye kullanan, vefasız, yaramaz. Krş.: <i>h̄ıyanet, K̄ıyanet, K̄ıyanet</i> h̄.+Ø (B.18-52)
ı	o, uzakta olup hakkında konuşulan kimse veya şeyi belirten bir söz. Krş.: <i>a(n), ā(n), ā, i III, i, i, o(n), ō, ō, o(n), ö, u(n), ū, ū(n), ü II, ū II</i> ı.+Ø (B.21-8)

	1.+Ø+na	(B.16-22)
ıç	üç sayısı. Krş.: <i>ış, ıç II, iş III, ıç I, ış, uç I, uş, uş, ıç, ış, üç, üçç, üç, üş, üç, üç, üç</i>	
	1.+Ø	(B.10-62)
ıçün	için, +dAn dolaylı. Krş.: <i>çın II, çın, çun, çün, ışın, ıšta, ıştan, ışun, ıştan, ıçün, ıçün, ıçin, ışin, ışün, şın, şün, uşün, üçün, üçün, üçün, üçün, üçün, üçün, üçün</i>	
	on 1.+Ø	(B.12-28)
ıhı	ünlem, pişmanlık ve acı çekme ünlemi. Krş.: <i>ah I, ah I, ah, oh</i>	
	1.+Ø	(B.2-227)
ıhırda-	ah çekmek, pişmanlık ünleminden oluşan kelime	
	1.-Ø-y	(B.2-202)
ıl I	yıl, sene, on iki aylık dönem. Krş.: <i>cıl, il II, jul, şıl, yıl, yıl, yıl</i>	
	1.+Ø	(B.4-89)
ıl II	oğul, oğlan, erkek çocuk. Krş.: <i>oğ, oğul, oğl, oğlan, oğlanci, oğlancığ, oğlançih, oğlançih, oğlançık, oğlan, oğlan, ol, oğlan, ol, ul, ul, ul</i>	
	1.+Ø	(K.21-7)
	1.+Ø+ım	(K.13-1)
ıncı-*	incitmek, acı vermek. Bk.: ıncıt-	
	1.-t-ma-ı	(B.12-196)
ıncıt-	incitmek, acı vermek. ıncıt- fiili ettirgen kök çatılıdır, günümüzde çatisıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: ıncı-*	
ırah	bayramda toplanan şekerlerin kuyulduğu kap. Krş.: <i>urah</i>	
	1.+Ø	(B.3-170)
ırimçık	yemek çeşidi, irimcik	
	1.+Ø	(K.1-5)
ısté-	istemek, arzu etmek. Krş.: <i>ise-, isé-, iste-, işe-, işte-, işte-, işti-, se-, ste-, sté-, sti-</i>	
	1.-Ø-sen	(K.1-41)
ış I	iş, çalışma. Krş.: <i>ış I, ış I, is I, ış I, ış I</i>	
	1.+Ø	(B.18-37)
	1.+Ø+1	(K.1-48)
	1.+Ø+ın	(K.4-8)
	1.+Ø+ıne	(K.1-85)
	1.+Ø+ke	(B.18-34) (B.18-35) (B.18-38)
ış II	iç, dış karşıtı. Krş.: <i>ç, ış II, ıç, ış II, ıç I, ış II, ıç, ış II, ıç II, ş</i>	
	1.+Ø+ine	(K.1-22) (K.1-23)
	1.+Ø+inde	(K.1-105)
ışın	için, +dAn dolaylı. Krş.: <i>çın II, çın, çun, çün, ıçün, ıšta, ıştan, ışun, ıştan, ıçün, ıçün, ıçin, ışin, ışün, şın, şün, uşün, üçün, üçün, üçün, üçün, üçün, üçün, üçün</i>	
	on 1.+Ø	(K.10-24)
ıšta	için, +dAn dolaylı. Krş.: <i>çın II, çın, çun, çün, ıçün, ışin, ıştan, ışun, ıştan, ıçün, ıçün, ıçin, ışin, ışün, şın, şün, uşün, üçün, üçün, üçün, üçün, üçün, üçün, üçün</i>	

	<i>üşün, ũşün</i>	
	on 1.+Ø	(K.13-15)
ıştan	için, +dAn dolayı. Krř.: <i>çın II, çın, çuñ, çün, içün, iřin, iřta, iřun, iřtan, içün, içün, için, iřin, iřün, řın, řün, uřün, ućün, uřün, ućün, ućün, uřün, uřün</i>	
	on 1.+Ø	(K.15-10)
ışun	için, +dAn dolayı. Krř.: <i>çın II, çın, çuñ, çün, içün, iřin, iřta, iřtan, iřtan, içün, içün, için, iřin, iřün, řın, řün, uřün, ućün, uřün, ućün, ućün, uřün, uřün</i>	
	1.+Ø	(K.24-5)
ıştan	için, +dAn dolayı. Krř.: <i>çın II, çın, çuñ, çün, içün, iřin, iřta, iřtan, iřun, içün, içün, için, iřin, iřün, řın, řün, uřün, ućün, uřün, ućün, ućün, uřün, uřün</i>	
	on 1.+Ø	(K.20-38)
ız I	kız, kız çocuğu. Krş.: <i>gız, hıs, hısçıh, hısçı, hız, hıs, hız, kız, Kızıh, Kıs, Kısçıh, Kısçı, Kış II, Kız, Kız, Kıs, Kısçıh, Kısçıh, KısçıK, Kısçıh, Kış II, Kısçıh, Kız, Kız, Kız</i>	
	1.+Ø	(B.7-65)
ız II	öz, kendi. Krř.: <i>os, oz, oź, öz, ós, óz, øź, ös, öz, øz, uz</i>	
	1.+Ø+ımız	(B.5-17)
ızın	izin, müsaade	
	1.+Ø	(K.15-20)
ı-	imek cevher fiili. Krş.: <i>e- I, ē-, ē-, é-, ə-, i-, ı-</i>	
	ı.-Ø-dı	(B.16-16)
ırı-	erimek, katı durumdan sıvı duruma geçmek. Krş.: <i>eri-, ırı-</i>	
	ı.-t.-Ø-kende	(K.18-32)
ış I	iş, çalışma. Krş.: <i>ış I, ış I, is I, ış I, ış I</i>	
	ı.+Ø+ke	(B.18-33) (B.18-36)
ış II	iç, dış karşıtı. Krş.: <i>ç, ış II, iç, ış II, iç I, ış II, iç, ış II, iç II, ř</i>	
	ı.+Ø	(K.18-2)
	ı.+Ø+inde	(K.11-34)
ışa-	benzemek, andırmak. Krş.: <i>oşa-, ořā-, oşa-, uşa-</i>	
	ı.-Ø-ysın	(K.19-25)
ışle-	çalışmak, bir görevde bulunmak, iş yapmak. Krş.: <i>ışli-, ışle-, ışle-, ışle-, ışli-, şle-, şli-</i>	
	ı.-Ø-dım	(B.4-70)
ışli-	çalışmak, bir görevde bulunmak, iş yapmak. Krş.: <i>ışle-, ışle-, ışle-, ışle-, ışli-, şle-, şli-</i>	
	ı.-Ø (y > Ø)	(K.1-34)
ışpanak	ışpanak sebzesi. Krş.: <i>şpanak</i>	
	ı.+Ø+tan	(K.1-55)
ıřtān	pantolon, her türlü pantolon. Krş.: <i>ştan, ştançıh, ştançıK, ştançıK</i>	
	ı.+Ø	(B.3-118)
ışte	işte, anlatılan söze dikkat çekmek için kullanılan söz. Krş.: <i>ışte, ıřtē, ıřtē,</i>	

	<i>ışte, ıştır, şte, şte, şte, şta</i>
	ı.+Ø (B.2-255)
ıç	ıç, dış karşıtı. Krş.: <i>ç, ış II, ıştır II, ıştır II, ıç I, ıştır II, ıştır, ıştır II, ıç II, ř</i> ı.+Ø+inde (K.1-24)
ıl	ıl, birinci. Krş.: <i>ilk</i> ı.+Ø (K.1-25)
ıntis	düz, pürüzsüz, eğik olmayan. Krş.: <i>tiyıs, tüs, tüz, üntis</i> ı.+Ø (K.28-32)
ırı-	erimek, katı durumdan sıvı duruma geçmek. Krş.: <i>eri-, ırı-</i> ı.-t-ıl-Ø-gen (K.11-25)
ış I	ış, çalışma. Krş.: <i>ış I, ıştır I, is I, ıştır I, ıştır I</i> ı.+Ø (K.26-16) ı.+ler+den (K.15-27) (K.15-28)
ış II	ıç, dış karşıtı. Krş.: <i>ç, ış II, ıştır II, ıç, ıç I, ıştır II, ıştır, ıştır II, ıç II, ř</i> ı.+Ø+inde (K.15-39) ı.+Ø+ine (K.18-1) ı.+Ø+ınde (K.26-25) ı.+Ø+ıne (K.1-30)
ışçı	ışçı, çalışan kimse. Krş.: <i>ışçı</i> ı.+Ø (K.26-15)
ışkı	ıçki, alkollü içecek. Krş.: <i>ıçķki, ıçķı, ıřķu</i> ı.+Ø (K.29-34)
ızbek	Özbek Türkü, Özbekistan vatandaşı. Krş.: <i>ızbek, uzbeķ, uzбек, uzбек, ızbek, ızbek, ızbek, ızbek, ızbek</i> ı.+Ø (B.10-35)
ış	üç sayısı. Krş.: <i>ıç, ıç II, ıştır III, ıç I, ıştır, uç I, uş, uş, ıç, ış, ıç, ıç, ıç, ıç, ıç</i> ı.+Ø (B.1-8)
ıy	ev, konut, hane. Krş.: <i>ef, ev, ew, ewçik, ewçı, ewçık, ıv, ıw, ıw, i II, iy I, ıy, ıw, uy, ıy, ü I, ıy I, ı, ı I, ıy I, yü</i> ı.+Ø (K.1-30)
i I	Rus., ve i. (B.1-49) (B.1-102) (B.1-103) (B.1-106) (B.2-6) (B.2-9) (B.2-57) (B.2-142) (B.2-169) (B.2-216) (B.2-256) (B.3-41) (B.3-81) (B.3-84) (B.3-117) (B.3-173) (B.3-218) (B.3-219) (B.4-11) (B.4-15) (B.4-42) (B.4-98) (B.4-99) (B.4-146) (B.4-169) (B.4-189) (B.5-17) (B.5-19) (B.5-26) (B.5-34) (B.5-83) (B.6-26) (B.7-75) (B.9-4) (B.9-10) (B.9-16) (B.9-17) (B.9-27) (B.10-13) (B.10-65) (B.11-33) (B.11-66) (B.17-39)
i II	ev, konut, hane. Krş.: <i>ef, ev, ew, ewçik, ewçı, ewçık, ıv, ıw, ıw, ıy, iy I, ıy, ıy, ıw, uy, ıy, ü I, ıy I, ı, ı I, ıy I, yü</i> ı.+Ø+de (K.15-40) (K.18-3) (K.19-5)

	i.+Ø+dedí	(K.11-12)
	i.+ler+íne	(K.1-97)
i III	o, uzakta olup hakkında konuşulan kimse veya şeyi belirten bir söz. Krş.: <i>a(n), ā(n), ǎ, ı, ĭ, ĩ, o(n), ō, ǒ, o(n), ö, u(n), ū, ũ(n), ü II, ũ II</i>	
	1. o, şu	
	i.+Ø	(B.2-126) (B.2-252) (B.9-24)
	2. o yer, orası. Bk.: i yer	
	i.+Ø yerge	(B.3-210)
i-	imek cevher fiili. Krş.: <i>e- I, ē-, ě-, é-, ə-, ĭ-, ĩ-</i>	
	i.-Ø-di	(B.7-56) (B.7-73) (B.10-18) (B.19-14) (B.20-19)
	i.-Ø-dim	(B.19-29)
	i.-Ø-gen	(B.16-3) (B.16-4)
	i.-Ø-genim	(B.16-4)
	i.-Ø-ke	(K.19-27)
	i.-Ø-keler	(K.17-16) (K.17-17)
	i.-Ø-ken	(B.10-3) (B.12-49) (B.13-3) (B.13-28) (B.21-11) (K.3-9) (K.9-16) (K.20-16) (K.20-34) (K.30-1)
	i.-Ø-kenler	(K.17-16)
	i.-Ø-kenne	(B.10-4)
	i.-Ø-kenner	(B.15-4)
	i.-Ø-kènde	(K.12-23)
	i.-Ø-kè	(K.17-15) (K.17-16)
	i.-Ø-kèn	(B.9-13) (B.13-2) (B.18-57) (B.22-2) (K.19-41) (K.19-42) (K.20-16)
	i.-Ø-kènde	(K.30-20)
	i.-Ø-kènner	(B.10-4)
	i.-Ø-kinde	(K.28-16)
i yer	o yer, orası. Ulanma, kaynaşma ve düzleşme olayları sonucunda bu şekli almaktadır. Bk.: i III, yer	
ibadet	ibadet	
	i.+Ø+ĭmĭzin	(K.32-10)
	i.+Ø+mĭzin	(K.32-20)
	i.+Ø+mĭzni	(K.32-21)
ibèt	evet, tamam. Krş.: <i>e II, ebet, ebèt, ebat, evet, ēvet, ěbet, ěbèt, ebet, ebèt</i>	
	i.+Ø	(B.14-1)
ibrayīm	özel isim, İbrahim	
	i.+Ø	(B.11-9)
ibrayimof	özel isim, İbrahimov. Krş.: <i>ibrayimow</i>	
	i.+Ø	(B.7-2)
ibrayimow	özel isim, İbrahimov. Krş.: <i>ibrayimof</i>	
	i.+Ø	(B.7-2)
iç I	iç, dış karşıtı. Krş.: <i>ç, ıç II, ĭç II, iç, iş II, iş II, iç, ĭç II, iç II, ş</i>	
	i.+Ø+e	(B.3-84)

	i.+Ø+i	(B.1-38) (B.18-22) (B.19-14) (B.20-3)
	i.+Ø+inde	(B.4-180) (B.7-70) (B.12-172) (B.18-47) (B.20-27)
	i.+Ø+inden	(B.1-23)
	i.+Ø+ine	(B.1-37) (B.2-37) (B.20-15)
	i.+Ø+innen	(B.13-14)
	i.+Ø+inde	(B.4-39) (B.4-169) (B.4-170) (B.6-76) (B.6-81) (B.11-39) (B.11-58) (B.11-61) (B.16-45) (B.17-35)
	i.+Ø+indeki	(B.6-115)
	i.+Ø+inden	(B.9-31)
	i.+Ø+ine	(B.1-40) (B.1-139) (B.1-140) (B.1-150) (B.1-151) (B.1-154) (B.2-22) (B.2-37) (B.2-53) (B.2-64) (B.2-202) (B.3-75) (B.3-208) (B.6-60) (B.6-103) (B.6-107) (B.8-52) (B.10-22) (B.10-24) (B.11-23) (B.11-47) (B.12-73) (B.12-114) (B.12-121) (B.12-122) (B.12-192) (B.13-19) (B.13-47) (B.18-16) (B.18-18) (B.19-32) (B.19-33) (B.22-29)
	i.+Ø+inedi	(B.22-18)
	i.+Ø+inēdik	(B.2-84)
	i.+ler+ı	(B.2-263)
	i.+Ø+ne	(B.1-101) (B.1-190) (B.2-28) (B.2-87) (B.9-7) (B.9-8) (B.9-11) (B.10-60) (B.10-64) (B.11-24) (B.11-48) (B.12-67) (B.12-70) (B.12-134) (B.14-19)
iç II	üç sayısı. Krş.: <i>ıç, iş, iş III, iç I, iş, uç I, uş, uş, üç, úş, üç, üçç, üj, üş, üç, üçç, üç</i>	
	i.+Ø	(B.1-96) (B.1-118)
iç III	hiç, asla. Krş.: <i>eş I, eş, hiç, iş IV</i>	
	i.+Ø	(B.12-16) (B.15-18) (B.15-19) (K.6-8)
iç-	içmek, yudumlamak, içki kullanmak. Krş.: <i>iş-, iç-, iş-</i>	
	i.-Ø-e	(B.11-45) (B.12-62) (B.18-19)
	i.-Ø-edik	(B.10-75)
	i.-Ø-eler	(B.11-46)
	i.-Ø-emız	(B.1-182)
	i.-Ø-emiz	(B.2-216)
	i.-Ø-ēdı	(B.1-103)
	i.-Ø-ēm	(B.1-167)
	i.-Ø-eyik	(B.8-2)
	i.-Ø-ip	(B.10-72)
	i.-Ø-ıp	(B.5-26) (B.9-14)
	i.-İR-Ø-amadıK	(B.18-18)
	i.-İR-Ø-ıp	(B.6-58)

	i.-Ø-ken	(B.1-116) (B.12-15) (B.12-16)
	i.-Ø-kennerim	(B.12-5)
	i.-Ø-kēn	(B.4-109)
	i.-Ø-mek	(B.12-17)
	i.-me-z	(B.12-15) (B.12-16)
	i.-me-z	(B.12-15)
	i.-Ø-mē	(B.5-66)
	i.-Ø-mēge	(B.18-19)
	i.-mi-y	(B.8-21)
	i.-mi-yceñiz	(B.8-2)
	i.-mi-yler	(B.12-17)
	i.-Ø-ti	(B.12-4)
içki	içki, alkollü içecek. Krş.: <i>işki, içki, işku</i>	
	i.+Ø+ci	(B.5-26)
içki	içki, alkollü içecek. Krş.: <i>işki, içki, işku</i>	
	i.+ler	(B.19-43)
içün	için, +dAn dolayı. Krş.: <i>çın II, çın, çuñ, çün, içün, işin, ısta, ıstan, işun, ıstan, içün, için, işin, işün, şın, şün, uşün, üçün, ũşün, úşün, üçün, üçün, ũşün, ũşün</i>	
	i.+Ø	(B.12-169) (B.19-5) (B.19-37)
içün	için, +dAn dolayı. Krş.: <i>çın II, çın, çuñ, çün, içün, işin, ısta, ıstan, işun, ıstan, içün, için, işin, işün, şın, şün, uşün, üçün, ũşün, úşün, üçün, üçün, ũşün, ũşün</i>	
	i.+Ø	(K.26-5)
idare	idare, yönetim	
	i.+Ø	(K.4-12)
ifaK	küçük, ufak, boy veya yaş olarak daha küçük olan. Krş.: <i>fah, ufah, ufah, ufaK, yifah, yifā, yifah, yifaK, yufaçih, yufaK, yufāK, yūfaçih, yūfaçih</i>	
	i.+Ø	(B.22-26)
ig-	ekmek, bir şeyi toprağa gömmek, tohum ekmek. Krş.: <i>eg-, eğ-, ek-, ěk-</i>	
	i.-Ø-er	(K.7-4) (K.7-5)
iger	eğer, şart anlamını ifade eden kelime. Krş.: <i>eger, egər, egır, éger, égèr</i>	
	i.+Ø	(B.3-197) (B.3-198) (K.1-57)
igram	ikram, sunulan şey	
	i.+Ø	(K.29-27)
igrım	yirmi sayısı. Krş.: <i>erım, irmi, yigırım, yigrım, yigrım, yigrım, yırım, yurım, yırmi, yirmī, yırım, yırım, yirmi, yırım, yigirim, yigırım, yigırım, yigırım, yirim, yirim, yirmi, yırım</i>	
	i.+Ø	(K.19-3)
ihtidar	iktidar, güç	
	i.+Ø+ım	(B.14-24)
ik	iki sayısı. Krş.: <i>eg, ehi, ek, eke, eki, eki, eki, eki, eki, eki, eki, eki, eki, eki, eki</i>	
	i.+Ø	(B.3-15)

ikeş-	geçmek, aşmak. Krş.: <i>geç-</i> , <i>geş-</i> , <i>gêş-</i> , <i>keç-</i> , <i>keş-</i> , <i>kêç-</i> , <i>kêş-</i> , <i>kâç-</i> i.-Ø-tim (B.8-4)
iki	iki sayısı. Krş.: <i>eg</i> , <i>eĥi</i> , <i>ek</i> , <i>eke</i> , <i>ekí</i> , <i>eki</i> , <i>ekī</i> , <i>ekĭ</i> , <i>ekĭ</i> , <i>ek</i> , <i>ēk</i> , <i>ĕkĭ</i> , <i>ekĭ</i> , <i>ik</i> i.+Ø (B.6-16) (B.15-9)
ikra	Rus., havyar i.+lar (B.1-132)
ikzamin	Rus., sınav i.+Ø+ĭmi (B.2-148)
ıkıyae	hikaye, masal. Krş.: <i>ıkıyae</i> i.+Ø (B.5-28) i.+ler (B.6-100)
ıkıyê	hikaye, masal. Krş.: <i>ıkıyê</i> i.+ler (B.6-104)
il I	el, kolun el kısmı. Krş.: <i>el I</i> , <i>elçĭk</i> , <i>el</i> i.+Ø+ĭnje (B.11-32) i.+ler+ĭn (B.1-102)
il II	yıl, sene, on iki aylık dönem. Krş.: <i>cıl</i> , <i>ıl I</i> , <i>jıl</i> , <i>şıl</i> , <i>yıl</i> , <i>yĭl</i> , <i>yul</i> i.+Ø (B.4-157)
il-	asmak, bir yere asmak, sarkacak şekilde asmak, tutturmak, hafifçe bağlamak, geçirmek 1. asmak, sarkacak şekilde asmak i.-Ø-di (B.12-142) 2. hafifçe tutturmak, bağlamak, takmak i.-iş-tir-Ø-e (B.1-61) (B.1-62)
ilaç	ilaç, bir hastalığı iyileştirmek için kullanılan madde. Krş.: <i>ılaç</i> , <i>laj</i> i.+Ø (K.1-58) i.+Ø+ı (K.1-57)
ilaw-	öğrenmek, haber almak i.-Ø-ğan (K.21-11)
ile-*	evlenmek, aile kurmak. Bk.: <i>ilen-</i> . Krş.: <i>evle-*</i> , <i>ewê-*</i> , <i>ewle-*</i> , <i>ewlê-*</i> , <i>ēle-*</i> , <i>ēwle-*</i> , <i>ēwle-*</i> , <i>iler-*</i> , <i>ilê-*</i> , <i>ivle-*</i> , <i>iyle-*</i> , <i>île-*</i> , <i>iyê-*</i> , <i>üle-*</i> , <i>ülê-*</i> , <i>üyle-*</i> , <i>üylê-*</i> , <i>ÿyle-*</i> i.-n-Ø-geçik (K.21-17) i.-n-Ø-gen (K.21-17) i.-n-Ø-geşik (K.21-17)
ilen-	evlenmek, aile kurmak. <i>ilen-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, günümüzde dönüşlü çatısıyla kullanılmaktadır. Bk.: <i>ile-*</i>
ilern-*	evlenmek, aile kurmak. Bk.: <i>ilern-</i> . Krş.: <i>evle-*</i> , <i>ewê-*</i> , <i>ewle-*</i> , <i>ewlê-*</i> , <i>ēle-*</i> , <i>ēwle-*</i> , <i>ēwle-*</i> , <i>ile-*</i> , <i>ilê-*</i> , <i>ivle-*</i> , <i>iyle-*</i> , <i>île-*</i> , <i>iyê-*</i> , <i>üle-*</i> , <i>ülê-*</i> , <i>üyle-*</i> , <i>üylê-*</i> , <i>ÿyle-*</i> i.-n-Ø-eceg (K.20-8)
ilern-	evlenmek, aile kurmak. <i>ilern-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, günümüzde dönüşlü çatısıyla kullanılmaktadır. Bk.: <i>ilern-*</i>

ilè-*	evlenmek, aile kurmak. Bk.: <i>ilèn-</i> . Krş.: <i>evle-*</i> , <i>ewè-*</i> , <i>ewle-*</i> , <i>ewlè-*</i> , <i>ēle-*</i> , <i>ēwle-*</i> , <i>ēwle-*</i> , <i>ile-*</i> , <i>iler-*</i> , <i>ivle-*</i> , <i>iyle-*</i> , <i>île-*</i> , <i>iyè-*</i> , <i>üle-*</i> , <i>ülè-*</i> , <i>üyle-*</i> , <i>üylè-*</i> , <i>üyle-*</i> i.-n-Ø-eceg (K.20-8)
ilèn-	evlenmek, aile kurmak. <i>ilèn-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, günümüzde dönüşlü çatısıyla kullanılmaktadır. Bk.: <i>ilè-*</i>
ili	Rus., veya i. (B.3-92) (B.3-105) (B.4-186) (B.4-229) (B.11-43)
ili-	elemek, elekten geçirmek, un elemek. Krş.: <i>ele- I</i> i.-Ø-ysín (K.11-36)
ilk	ilk, birinci. Krş.: <i>ilk</i> i.+Ø (K.1-76)
ilaç	ilaç, bir hastalığı iyileştirmek için kullanılan madde. Krş.: <i>ilaç</i> , <i>laj</i> i.+Ø (B.6-111)
ılan	ilan, duyuru i.+Ø (K.15-30)
illa	illa, mutlaka i.+Ø (K.8-8) (K.23-24)
illaki	illaki, illa, mutlaka i.+Ø (B.1-122)
imam	imam, cemaate namaz kıldırان kimse. Krş.: <i>émam</i> , <i>yımam</i> i.+Ø (K.31-2) (K.31-3) (K.32-2)
iman	iman, inanç i.+Ø (B.2-236) i.+Ø+da (B.11-8)
im+	işte bura, burada, işaret etme ve yön gösterme kelimesi. Krş.: <i>bin(a)+</i> , <i>bīn+</i> , <i>mā II</i> , <i>mīn(a)+</i> , <i>mīn(a)+</i> , <i>mina</i> , <i>na I</i> i.+Ø+da (K.13-1)
imine	özel isim, Emine i.+Ø (K.13-9)
imparatorlğ	imparatorluk i.+Ø+1 (K.4-4)
imtan	imtihan, sınav i.+Ø (K.15-32)
imu	Rus., ona i. (B.2-125)
imzala-	imzalamak, imza atmak i.-Ø-nda (<n<ğan) (K.18-20)
in	en, üstün dereceyi gösteren kelime. Krş.: <i>en</i> , <i>eñ I</i> , <i>én</i> , <i>eñ</i> , <i>iñ II</i> , <i>īñ</i> i.+Ø (B.2-170)
inanç	özel isim, İnanç i.+Ø (K.13-9)

ince	ince, kalınlığı az olan. Krş.: <i>incecik, inceçik, incē, incè, inje, ĭnce</i> i.+Ø (B.3-81) (B.3-91) (B.8-64) (K.1-19) (K.16-17) (K.16-27) (K.16-36) (K.16-40) (K.22-36)
incecik	incecik, kalınlığı çok az olan. Krş.: <i>ince, inceçik, incē, incè, inje, ĭnce</i> i.+Ø (B.3-78)
inceçik	incecik, kalınlığı çok az olan. Krş.: <i>ince, incecik, incē, incè, inje, ĭnce</i> i.+Ø (B.8-59) (B.10-56) (B.10-57)
incē	ince, kalınlığı az olan. Krş.: <i>ince, incecik, inceçik, incè, inje, ĭnce</i> i.+Ø (B.3-84) (B.3-87) (B.3-91)
incè	ince, kalınlığı az olan. Krş.: <i>ince, incecik, inceçik, incē, inje, ĭnce</i> i.+Ø (K.16-34)
infarmatsa	Rus., bilgi i.+Ø (B.6-117)
inglişçe	İnglizce i.+Ø (K.15-33)
inje	ince, kalınlığı az olan. Krş.: <i>ince, incecik, inceçik, incē, incè, ĭnce</i> i.+Ø (B.3-74)
inşalla	inşallah. Krş.: <i>işallā</i> i.+Ø (K.11-27)
insan	insan, ademoğlu i.+Ø (K.1-50) (K.3-6) (K.14-11) (K.27-12) i.+Ø+1 (K.13-6) i.+nar (B.6-116) (K.14-10) (K.14-14) (K.14-19) (K.14-21)
institut	enstitü, üniversite i.+Ø (B.19-27)
inta-*	inanmak, güvenmek. Bk.: <i>intan-</i> . Krş.: <i>işā-*</i> i.-n-ma-ğān (B.18-6)
intan-	inanmak, güvenmek. <i>intan-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, günümüzde mevcut çatısıyla kullanılmaktadır. Bk.: <i>inta-*</i>
interes	Rus., merak i.+Ø (B.7-43)
intrisavatsa	Rus., merak etmek i. (B.6-89)
ipra-	yıpranmak, eskimek, zayıf düşürmek i.-t-Ø-a (K.20-25)
iptar	iftar, Ramazan'da akşam yemeği. Krş.: <i>ēftar, ftar</i> i.+lar+da (K.1-60)
irfan	özel isim, İrfan i.+Ø (K.27-14)
irmi	yirmi sayısı. Krş.: <i>erim, igrım, yığırım, yigrım, yigrım, yığırım, yırım, yırım, yirmi, yirmī, yırım, yirım, yirım, yirmi, yirim, yigirim, yigirim, yigirim, yigirim, yirim, yirim, yirim, yirmi, yirim</i>

	i.+Ø	(K.2-5)
is I	iş, çalışma. Krş.: <i>iş I, iş I, iş I, iş I, iş I</i>	
	i.+Ø+ke	(B.2-226)
is II	is, duman	
	i.+Ø	(B.4-110)
isa	özel isim, İsa	
	i.+Ø	(B.12-48)
ise-	istemek, arzu etmek. Krş.: <i>istè-, isè-, iste-, işe-, işte-, işte-, işti-, se-, ste-, stè-, sti-</i>	
	i.-Ø-señiz	(B.8-77)
isen	esen aman, sağlıklı	
	i.+Ø	(B.3-144)
isè-	istemek, arzu etmek. Krş.: <i>istè-, ise-, iste-, işe-, işte-, işte-, işti-, se-, ste-, stè-, sti-</i>	
	i.-Ø-señ	(B.8-88)
ismail	özel isim, İsmail	
	i.+Ø	(K.1-1)
ismailof	özel isim, İsmailov	
	i.+Ø	(B.6-1)
istambul	yer adı, İstanbul. Krş.: <i>istanbıl, istanbul, stambıl</i>	
	i.+Ø+ğa	(K.13-7)
	i.+Ø+da	(K.13-10)
iste-	istemek, arzu etmek. Krş.: <i>istè-, ise-, isè-, işe-, işte-, işte-, işti-, se-, ste-, stè-, sti-</i>	
	i.-Ø-megemi	(B.8-24)
	i.-Ø-señ	(B.8-88)
	i.-Ø-se	(B.8-23)
iş I	iş, çalışma. Krş.: <i>iş I, iş I, iş I, iş I, iş I</i>	
	i.+Ø	(B.6-98) (B.12-139) (B.16-39) (K.3-11) (K.15-27) (K.15-52) (K.29-36)
	i.+Ø+e	(B.4-64)
	i.+Ø+ine	(B.1-45)
	i.+Ø+inni	(K.6-24)
	i.+Ø+im	(B.6-78)
	i.+Ø+imizi	(B.19-17)
	i.+Ø+in	(B.6-65)
	i.+Ø+iñ	(B.2-265)
	i.+Ø+iñmiş	(B.2-213)
	i.+Ø+iñ	(B.3-109) (B.9-47)
	i.+Ø+iñen	(B.6-35)
	i.+Ø+ke	(B.2-27) (B.2-159) (B.2-166) (B.2-188) (B.2-251) (B.5-9) (B.5-10) (B.6-12) (B.9-41) (B.9-42) (B.12-6) (B.14-21)

	i.+ler	(B.2-229)
	i.+ler+ge	(B.8-8)
	i.+ler+ı	(B.5-104)
	i.+ler+i	(B.12-162)
	i.+ler+iñizge	(B.5-1)
	i.+Ø+te	(B.2-131) (B.4-162) (B.5-8)
iş II	iç, dış karşıtı. Krş.: ç, ış II, iş II, iç, iş II, iç I, iç, iş II, iç II, ş	
	i.+Ø+ıne	(B.1-28) (B.8-30) (B.8-37) (K.6-26) (K.8-5) (K.11-38) (K.13-12)
	i.+Ø+ınen	(K.20-9)
	i.+Ø+ne	(B.8-56) (B.8-60) (B.8-66) (B.8-72) (B.8-73) (B.8-76)
iş III	üç sayısı. Krş.: ıç, iş, iç II, iç I, iş, uç I, uş, uş, uç, úş, üç, üçç, üj, üş, üç, üçç, üçş	
	i.+Ø	(B.7-58) (B.16-33)
iş IV	hiç, asla. Krş.: eş I, eş, hiç, iç III	
	i.+Ø	(K.15-43) (K.18-36) (K.30-13)
iş-	içmek, yudumlamak. Krş.: iç-, iç-, iş-	
	i.-Ø-e	(B.11-45)
	i.-ır-Ø-ip	(B.7-24)
	i.-Ø-mek	(B.7-44)
	i.-Ø-se	(B.1-181)
	i.-Ø-tim	(B.8-4)
	i.-tir-Ø-eler	(B.6-58)
iş-a*	güvenmek, inanmak. Bk.: işan-. Krş.: inta-*	
	i.-n-ma-y	(B.19-28) (B.19-29)
işallā	inşallah. Krş.: inşalla	
	i.+Ø	(B.4-1) (K.28-39)
işan-	güvenmek, inanmak. İşan- fiili dönüşlü kök çatılıdır, günümüzde çatısıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: işa-*	
işçi	işçi, çalışan kimse. Krş.: işçi	
	i.+ler+nı	(K.26-15)
işit-	işitmek, duymak. Krş.: eşit-, eşit-, eşit-, eşit-, eşit-, eşit-, işit-, işit-, işit-, şit-	
	i.-Ø-ken	(B.14-1)
işit-	işitmek, duymak. Krş.: eşit-, eşit-, eşit-, eşit-, eşit-, eşit-, işit-, işit-, işit-, şit-	
	i.-Ø-kendir	(B.1-122)
işkir	çalışkan, çalışmayı seven	
	i.+Ø	(B.16-15)
işku	içki, alkollü içecek. Krş.: işki, içki, içki	
	i.+Ø	(K.32-10)
işle-	çalışmak, bir görevde bulunmak, iş yapmak. Krş.: işle-, işli-, işle-, işle-, işli-, şle-, şli-	

	i.-Ø	(B.5-35)
	i.-Ø-dı	(B.5-6)
	i.-Ø-di	(B.5-5) (B.5-8)
	i.-Ø-dik	(B.20-18)
	i.-Ø-dim	(B.5-29)
	i.-Ø-gen	(K.1-7)
	i.-Ø-mege	(K.30-15)
	i.-mi-y	(B.15-21)
	i.-Ø-p	(B.3-205)
	i.-Ø-rdim	(B.20-18) (B.20-19)
işlê-	çalışmak, bir görevde bulunmak, iş yapmak. Krş.: <i>ışle-</i> , <i>ışli-</i> , <i>işle-</i> , <i>ışle-</i> , <i>ışli-</i> , <i>şle-</i> , <i>şli-</i>	
	i.-Ø-gên	(B.19-42)
işt-	iştirmek, duymak. Krş.: <i>eşit-</i> , <i>eşit-</i> , <i>ěşit-</i> , <i>ěşit-</i> , <i>èşit-</i> , <i>èşit-</i> , <i>işit-</i> , <i>işit-</i> , <i>işit-</i> , <i>şit-</i>	
	i.-Ø-eb	(B.15-1)
ištağ	iştah, yemek yeme isteği	
	i.+Ø+ın	(K.1-40)
işte	işte, anlatılan söze dikkat çekmek için kullanılan söz. Krş.: <i>ışte</i> , <i>iştê</i> , <i>iştê</i> , <i>ışte</i> , <i>ıştê</i> , <i>şte</i> , <i>ştê</i> , <i>ştê</i> , <i>ştê</i> , <i>ştê</i> , <i>ştê</i>	
	i.+Ø	(B.4-128) (B.4-150) (B.4-180) (B.4-183) (B.4-228) (B.7-77) (K.29-22)
iştê	işte, anlatılan söze dikkat çekmek için kullanılan söz. Krş.: <i>ışte</i> , <i>işte</i> , <i>iştê</i> , <i>ışte</i> , <i>ıştê</i> , <i>şte</i> , <i>ştê</i> , <i>ştê</i> , <i>ştê</i> , <i>ştê</i> , <i>ştê</i>	
	i.+Ø	(B.1-170)
iştê	işte, anlatılan söze dikkat çekmek için kullanılan söz. Krş.: <i>ışte</i> , <i>işte</i> , <i>iştê</i> , <i>ışte</i> , <i>ıştê</i> , <i>şte</i> , <i>ştê</i> , <i>ştê</i> , <i>ştê</i> , <i>ştê</i>	
	i.+Ø	(B.14-21)
iştirak	iştirak, katılım	
	i.+Ø	(B.7-8)
it I	it, köpek	
	i.+Ø	(B.8-3)
	i.+ler	(K.1-91)
it II	<i>bit it</i> ikilemesinin ikinci kelimesi	
	bit i.+Ø	(B.3-32)
it- I	itmek, güç uygulayarak ileri götürmek. Krş.: <i>iyt-</i> , <i>ütt-</i>	
	i.-Ø-e	(K.19-27)
it- II	etmek, yapmak. Krş.: <i>at- II</i> , <i>d-</i> , <i>e- II</i> , <i>ed-</i> , <i>et-</i> , <i>ěd-</i> , <i>ět-</i> , <i>èt-</i> , <i>it- II</i> , <i>t-</i> , <i>yet- II</i>	
	i.-Ø-edi	(B.5-44)
	i.-Ø-edím	(B.19-8)
	i.-Ø-ken	(B.7-57) (K.28-30)
	i.-Ø-ti	(B.17-42)
itiyar	ihtiyar, yaşlı kimse	

	i.+Ø	(K.27-14)
ivle-*	evlenmek, aile kurmak. Bk.: <i>ivlen-</i> . Krş.: <i>evle-*</i> , <i>ewè-*</i> , <i>ewle-*</i> , <i>ewlè-*</i> , <i>ēle-*</i> , <i>ěwle-*</i> , <i>ėwle-*</i> , <i>ile-*</i> , <i>iler-*</i> , <i>ilè-*</i> , <i>iyle-*</i> , <i>île-*</i> , <i>iyè-*</i> , <i>üle-*</i> , <i>ülè-*</i> , <i>üyle-*</i> , <i>üylè-*</i> , <i>űyle-*</i>	
	i.-n-Ø-dím-	(K.13-1)
ivlen-	evlenmek, aile kurmak. <i>ivlen-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, günümüzde dönüşlü çatısıyla kullanılmaktadır. Bk.: <i>ivle-*</i>	
ivo	Rus., onu	
	i.	(B.3-53)
iwél	evvel, evvel zamanda, evvelde, önce. Krş.: <i>awel</i> , <i>eval</i> , <i>evel</i> , <i>evéla</i> , <i>ever</i> , <i>eves</i> , <i>evē</i> , <i>evél</i> , <i>ewás</i> , <i>ewe</i> , <i>ewel</i> , <i>ewéla</i> , <i>ewél</i> , <i>ewwel</i> , <i>ěvel</i> , <i>ěwel</i> , <i>ével</i> , <i>éwel</i> , <i>éwél</i>	
	i.+Ø+den	(K.5-22)
iy I	ev, konut, hane. Krş.: <i>ef</i> , <i>ev</i> , <i>ew</i> , <i>ewçik</i> , <i>ewçī</i> , <i>ewçik</i> , <i>ěv</i> , <i>ėw</i> , <i>ėw</i> , <i>iy</i> , <i>i II</i> , <i>iy</i> , <i>iy</i> , <i>ow</i> , <i>uy</i> , <i>űy</i> , <i>ü I</i> , <i>üy I</i> , <i>ū</i> , <i>ű I</i> , <i>űy I</i> , <i>yü</i>	
	i.+Ø	(K.12-18)
	i.+Ø+de	(K.1-59) (K.5-14) (K.7-17) (K.16-4) (K.22-17) (K.25-3) (K.27-11) (K.27-12)
	i.+Ø+ge	(B.18-30) (K.21-23) (K.23-40) (K.25-1) (K.28-11)
	i.+Ø+im	(K.27-8)
	i.+Ø+imden	(K.1-30)
	i.+Ø+imiz	(K.27-8)
	i.+Ø+ımız	(K.21-2)
	i.+Ø+ımızge	(K.10-11)
	i.+Ø+ine	(K.21-1)
iy II	evlenmek, aile kurmak. Krş.: <i>üy II</i> , <i>űy II</i>	
	i.+Ø bol-	(K.11-3) (K.11-4)
iy-	eğmek, eğilmek, eğilip geçmek	
	i.-il-mi-y	(K.12-10)
	i.-ıl-Ø-ecesin	(K.12-12)
	i.-ıl-Ø-ecesiñ	(K.12-10)
iygılık	iyilik, iyi olma durumu	
	i.+ler+im	(K.21-30)
iyip	yer adı, Eyyup Sultan. Krş.: <i>iyip</i> , <i>yip I</i> , <i>yüp</i>	
	i.+Ø	(K.6-11)
iyip	yer adı, Eyyup Sultan. Krş.: <i>iyip</i> , <i>yip I</i> , <i>yüp</i>	
	i.+Ø	(K.6-10) (K.6-18)
iyle	öğle, öğle vakti, öğlen. Krş.: <i>ullè</i> , <i>ullī</i> , <i>üle II</i> , <i>ülle</i> , <i>üyle</i>	
	i.+Ø+de	(K.1-59)
iyle-*	evlenmek, aile kurmak. Bk.: <i>iylen-</i> . Krş.: <i>evle-*</i> , <i>ewè-*</i> , <i>ewle-*</i> , <i>ewlè-*</i> , <i>ēle-*</i> , <i>ěwle-*</i> , <i>ėwle-*</i> , <i>ile-*</i> , <i>iler-*</i> , <i>ilè-*</i> , <i>ivle-*</i> , <i>île-*</i> , <i>iyè-*</i> , <i>üle-*</i> , <i>ülè-*</i> , <i>üyle-*</i> , <i>üylè-*</i> , <i>űyle-*</i>	
	i.-n-Ø-íp	(K.17-30)

iylen-	evlenmek, aile kurmak. <i>iylen-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, günümüzde dönüşlü çatısıyla kullanılmaktadır. Bk.: <i>iyle-*</i>
iyre-*	öğrenmek, bilgi edinmek, eğitim almak. Bk.: <i>iyren-</i> . Krş.: <i>iyre-*</i> , <i>ogre-*</i> , <i>üire-*</i> , <i>üyre-*</i>
	i.-n-Ø-diler (K.25-6)
	i.-n-Ø-irler (K.25-15)
iyren-	öğrenmek. <i>iyren-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, günümüzde çatısıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: <i>iyre-*</i>
iyt-	itmek, güç uygulayarak ileri götürmek. Krş.: <i>it- I</i> , <i>ütt-</i>
	i.-Ø-ep (B.16-29)
izmal	yer adı, Ukrayna'nın İzmail ilçesi. Krş.: <i>izmayil</i>
	i.+Ø (B.4-76)
izmayil	yer adı, Ukrayna'nın İzmail ilçesi. Krş.: <i>izmail</i>
	i.+Ø (B.4-77)
izmit	yer adı İzmit
	i.+Ø+ke (K.13-7)
izolat	Rom., izole, izole edilmiş
	i.+Ø (K.31-5)
izzet	izzet, büyüklük, yücelik
	i.+Ø (B.6-85)
iğ I	sessizlik ünlemi, çıt çıkmasın
	i.+Ø deme (B.3-198) (B.3-199)
iğ II	en, üstün dereceyi gösteren kelime. Krş.: <i>en</i> , <i>eη I</i> , <i>én</i> , <i>eη</i> , <i>in</i> , <i>īη</i>
	i.+Ø (B.19-12)
īğ	en, üstün dereceyi gösteren kelime. Krş.: <i>en</i> , <i>eη I</i> , <i>én</i> , <i>eη</i> , <i>in</i> , <i>iη II</i>
	ī.+Ø (B.2-7) (B.10-59)
īran	yer adı, İran
	ī.+Ø+da (K.3-13)
ĩ	o, uzakta olup hakkında konuşulan kimse veya şeyi belirten bir söz. Bk.: ĩ yaK Krş.: <i>a(n)</i> , <i>ā(n)</i> , <i>ǎ</i> , <i>ı</i> , <i>i III</i> , <i>ĩ</i> , <i>o(n)</i> , <i>ō</i> , <i>ö</i> , <i>θ(n)</i> , <i>ö</i> , <i>u(n)</i> , <i>ū</i> , <i>ũ(n)</i> , <i>ü II</i> , <i>ű</i>
	ĩ.+Ø yaKKa (B.2-109)
ĩ-	imek cevher fiili. Krş.: <i>e- I</i> , <i>ē-</i> , <i>ě-</i> , <i>è-</i> , <i>ə-</i> , <i>ĩ-</i> , <i>i-</i>
	ĩ.-Ø-di (B.16-15) (B.19-40)
	ĩ.-Ø-dim (B.19-35)
	ĩ.-Ø-ken (K.7-3) (K.22-17)
	ĩ.-Ø-kèn (K.5-3)
ĩ yaK	orası, o taraf. Ulanma, kaynaşma ve düzleşme olayları yer almaktadır. Bk.: ĩ yaK II
ič	iç, dış karşıtı. Krş.: <i>ç</i> , <i>ış II</i> , <i>iş II</i> , <i>ič</i> , <i>iş II</i> , <i>iç I</i> , <i>iş II</i> , <i>iş II</i> , <i>ič II</i> , <i>ş</i>
	ĩ.+Ø+e (B.3-171)
	ĩ.+Ø+inden (B.4-136)
	ĩ.+Ø+ine (B.10-14) (B.10-48)

	ĩ.+Ø+ne	(B.1-159) (B.2-30)
ĩç-	ĩçmek, yudumlamak. Krş.: <i>ĩç-, iş-, iş-</i>	
	ĩ.-er-Ø-eler	(B.2-216)
ĩçin	ĩçin, +dAn dolayı. Krş.: <i>çin II, çĩn, çuñ, çũn, içũn, işin, işta, iştan, işun, iştan, içũn, içũn, işin, iřũn, řĩn, řũn, uřũn, uçũn, uřũn, úřũn, uçũn, uçũn, uřũn, uřũn</i>	
	ĩ.+Ø	(B.5-100)
ĩle-	eylemek, yapmak. Bk.: <i>neyle-</i> . Krş.: <i>ele- II, eyle-, yle-</i>	
	ĩ.-Ø-sin	(B.3-39)
ĩlli	elli sayısı. Krş.: <i>eli, ellĩ, elli, ellĩ</i>	
	ĩ.+Ø	(B.10-21)
ĩnce	ince, kalınlığı az olan. Krş.: <i>ince, incecik, inceçik, incē, incē, inje</i>	
	ĩ.+Ø	(B.3-90)
ĩse-	istemek, arzu etmek. Krş.: <i>istē-, ise-, isē-, iste-, işte-, iřtē-, işti-, se-, ste-, stē-, sti-</i>	
	ĩ.-Ø-señis	(B.8-77)
ĩstanbĩl	yer adı, İstanbul. Krş.: <i>istambul, iştanbul, stambĩl</i>	
	ĩ.+Ø+da	(K.1-1)
ĩstanbul	yer adı, İstanbul. Krş.: <i>istambul, iřtanbĩl, stambĩl</i>	
	ĩ.+Ø+da	(B.5-20)
ĩste-	istemek, arzu etmek. Krş.: <i>istē-, ise-, isē-, iste-, işte-, iřtē-, işti-, se-, ste-, stē-, sti-</i>	
	ĩ.-Ø-di	(K.11-12)
	ĩ.-Ø-dik	(B.5-27)
	ĩ.-Ø-dım	(K.7-12)
	ĩ.-Ø-geńĩ	(K.24-18)
	ĩ.-Ø-geni	(K.24-18)
	ĩ.-Ø-genler	(B.5-100)
	ĩ.-me-den	(K.15-33)
	ĩ.-me-gĩ (-gı=-geni)	(K.24-18)
	ĩ.-me-ğeni	(K.24-18)
	ĩ.-Ø-p	(K.18-1)
ĩstē-	istemek, arzu etmek. Krş.: <i>istē-, ise-, isē-, iste-, işte-, iřtē-, işti-, se-, ste-, stē-, sti-</i>	
	ĩ.-Ø-sēk	(K.24-15)
ĩsti-	istemek, arzu etmek. Krş.: <i>istē-, ise-, isē-, iste-, işte-, iřtē-, iřtē-, se-, ste-, stē-, sti-</i>	
	ĩ.-Ø-ler	(K.23-29)
	ĩ.-Ø-sinmi	(K.30-7)
ĩř I	iş, çalışma. Krş.: <i>iş I, iş I, iş I, is I, iş I</i>	
	ĩ.+Ø+i	(B.16-15) (K.20-19)
	ĩ.+Ø+im	(B.16-2)
	ĩ.+ler	(B.4-157) (K.16-7)
	ĩ.+ler+i	(B.16-2) (K.28-3)

	ĩ.+ler+iñizge	(B.5-2)
	ĩ.+ler+nı	(K.29-22)
	ĩ.+lér+dē	(K.26-19)
	ĩ.+Ø+ke	(B.4-7) (B.18-25)
ĩş II	ıç, dış karşıtı. Krş.: ç, ış II, ış II, ıç, ış II, ıç I, ış II, ıç, ıç II, ř	
	ĩ.+Ø	(K.18-11)
	ĩ.+Ø+ıne	(K.18-2)
	ĩ.+Ø+in	(K.5-9)
	ĩ.+Ø+ınde	(K.12-1) (K.15-39) (K.26-18) (K.26-27)
	ĩ.+Ø+ıne	(B.3-82) (K.11-34) (K.12-3) (K.18-2)
	ĩ.+Ø+ını	(K.6-26)
	ĩ.+Ø+ke	(K.31-29)
	ĩ.+Ø+ne	(B.1-77) (B.7-68)
ış-	ıçmek, yudumlamak. Krş.: ıç-, ış-, ıç-	
	ĩ.-Ø-eler	(K.29-34)
	ĩ.-Ø-mek	(K.28-14)
	ĩ.-mi-yemen	(K.18-36)
ışer	ıçeri, ıç tarafa doğru. Krş.: ışeri	
	ĩ.+Ø+sınde	(K.12-3)
	ĩ.+Ø+sıne	(K.12-4)
ışeri	ıçeri, ıç tarafa doğru. Krş.: ışer	
	ĩ.+Ø+sınde	(K.12-2)
ışin	ıçın, +dAn dolayı. Krş.: çın II, çın, çuñ, çün, ıçün, ışin, ışta, ıştan, ışun, ıştan, ıçün, ıçün, ıçin, ışün, şın, şün, uşün, uçün, uşün, úřün, üçün, üçün, uşün, uşün	
	ĩ.+Ø	(K.19-43)
ışit-	ışitmek, duymak. Krş.: eşit-, eşit-, eşit-, eşit-, eşit-, eşit-, ışit-, ışit-, ışt-, şit-	
	ĩ.-me-se	(B.16-22)
	ĩ.-Ø-ip	(B.4-158)
	ĩ.-me-dım	(B.3-156)
ıřınęen	sıvı, sıvı gibi, sıvı yemek. Krş.: ıřınęen	
	ĩ.+Ø	(K.18-36)
ışle-	çalışmak, bir görevde bulunmak, ış yapmak. Krş.: ışle-, ışli-, ışle-, ıřlè-, ışli-, şle-, şli-	
	ĩ.-Ø-dı	(B.5-7) (B.5-8)
	ĩ.-Ø-dım	(B.5-19)
	ĩ.-me-di	(B.20-19)
	ĩ.-t-Ø-mège	(K.26-26)
ışli-	çalışmak, bir görevde bulunmak, ış yapmak. Krş.: ışle-, ışli-, ışle-, ıřlè-, ışle-, şle-, şli-	
	ĩ.-Ø-y	(B.10-3) (K.12-13) (K.24-12) (K.28-27)
ıřınęen	sıvı, sıvı gibi, sıvı yemek. Krş.: ıřınęen	

	ĩ.+Ø	(K.26-45)
ĩšte	ĩšte, anlatılan söze dikkat çekmek için kullanılan söz. Krş.: <i>ĩšte, ište, iště, iště, iště, šte, ště, ště, ště, ště, ště, ště</i>	
	ĩ.+Ø	(B.1-46) (B.1-79) (B.2-201) (B.4-2) (B.4-46) (B.4-57) (B.4-64) (B.4-65) (B.4-66) (B.4-69) (B.4-71) (B.4-75) (B.4-79) (B.4-81) (B.4-87) (B.4-91) (B.4-98) (B.4-101) (B.4-109) (B.4-131) (B.4-140) (B.4-153) (B.4-179) (B.8-89) (B.9-52) (B.10-69) (K.32-20)
ĩště	ĩšte, anlatılan söze dikkat çekmek için kullanılan söz. Krş.: <i>ĩšte, ište, iště, iště, ište, šte, ště, ště, ště, ště, ště, ště</i>	
	ĩ.+Ø	(B.4-93)
ĩşün	için, +dAn dolaylı. Krş.: <i>çın II, çĩn, çuñ, çün, içün, işin, išta, iştan, işun, iştan, içün, içün, için, işin, şin, şün, uşün, üçün, üçün, üçün, üçün, üçün, üçün</i>	
	ĩ.+Ø	(K.17-19) (K.17-40) (K.26-37)
ĩy	ev, konut, hane. Krş.: <i>ef, ev, ew, ewçik, ewçĩ, ewçik, ěv, ěw, ěw, iy, i II, iy I, iy, öw, uy, ũy, ũ I, ũy I, ũ, ũ I, ũy I, yũ</i>	
	ĩ.+Ø+ge	(K.1-26)
	ĩ.+Ø+ĩn	(B.9-11)
ĩzbek	Özbek Türkü, Özbekistan vatandaşı. Krş.: <i>ĩzbek, uzbeñ, uzбек, uzбек, ũzbek, ũzbek, ũzbek, ũzbek, ũzbek, ũzbek, ũzbek</i>	
	ĩ.+Ø	(B.10-35)
ĩ	o, uzakta olup hakkında konuşulan kimse veya şeyi belirten söz, o taraf, orası. Bk.: ĩ yah . Krş.: <i>a(n), ā(n), ā, ı, i III, ĩ, o(n), ō, ō, θ(n), ō, u(n), ũ, ũ(n), ũ II, ũ II</i>	
	ĩ.+Ø yahta	(B.2-5)
ĩ yah	orası, o taraf. Ulanma, kaynaşma ve düzleşme olayları yer almaktadır. Bk.: ĩ, yah II	
ĩç I	üç sayısı. Krş.: <i>ıç, iş, iç II, iş III, iş, uç I, uş, uş, úç, úş, üç, üçç, üç, üç, üç, üç</i>	
	ĩ.+Ø	(B.1-86)
ĩç II	iç, dış karşıtı. Krş.: <i>ç, ış II, iş II, iç, iş II, iç I, iş II, iç, iş II, ş</i>	
	ĩ.+Ø+ĩne	(B.3-78)
ĩle-*	evlenmek, aile kurmak. Bk.: ĩlen- . Krş.: <i>evle-*, ewe-*, ewle-*, ewle-*, ěle-*, ěwle-*, ěwle-*, ile-*, iler-*, ilè-*, ivle-*, iyle-*, iyè-*, üle-*, üle-*, üyle-*, üyle-*, ũyle-*</i>	
	ĩ.-n-Ø-gènde	(K.17-5)
ĩlen-	evlenmek, aile kurmak. ĩlen- fiili dönüşlü kök çatılıdır, günümüzde dönüşlü çatısıyla kullanılmaktadır. Bk.: ĩle-*	
ĩş	üç sayısı. Krş.: <i>ıç, iş, iç II, iş III, iç I, uç I, uş, uş, úç, úş, üç, üçç, üç, üç, üç, üç</i>	
	ĩ.+Ø	(K.5-16)
ĩy	ev, konut, hane. Krş.: <i>ef, ev, ew, ewçik, ewçĩ, ewçik, ěv, ěw, ěw, iy, i II, iy I, iy, öw, uy, ũy, ũ I, ũy I, ũ, ũ I, ũy I, yũ</i>	
	ĩ.+Ø	(K.12-22) (K.17-4)

	i.+ler+in	(K.17-16)
iyê-*	evlenmek, aile kurmak. Bk.: iyên- . Krş.: <i>evle-*</i> , <i>ewê-*</i> , <i>ewle-*</i> , <i>ewlê-*</i> , <i>ēle-*</i> , <i>ēwle-*</i> , <i>ēwle-*</i> , <i>ile-*</i> , <i>iler-*</i> , <i>ilê-*</i> , <i>ivle-*</i> , <i>iyle-*</i> , <i>île-*</i> , <i>üle-*</i> , <i>ülê-*</i> , <i>üyle-*</i> , <i>üylê-*</i> , <i>üyle-*</i>	
	i.-n-Ø-écek	(K.1-47)
iyên-	evlenmek, aile kurmak. <i>iyên-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, günümüzde dönüşlü çatısıyla kullanılmaktadır. Bk.: iyê-*	
iyre-*	öğrenmek, bilgi edinmek. Bk.: iyren- . Krş.: <i>iyre-*</i> , <i>ogre-*</i> , <i>üre-*</i> , <i>üyre-*</i>	
	i.-n-Ø-ne	(K.25-17)
iyren-	öğrenmek, bilgi edinmek. <i>iyren-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, günümüzde çatısıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: iyre-*	
jami	cami, Müslümanların ibadet için toplandıkları yer. Krş.: <i>cam</i> , <i>camı</i> , <i>camı</i> , <i>camı</i> , <i>camı</i> , <i>camı</i> , <i>camı</i> , <i>camı</i> , <i>yamı</i>	
	j.+Ø+mız	(B.4-84)
jami	cami, Müslümanların ibadet için toplandıkları yer. Krş.: <i>cam</i> , <i>camı</i> , <i>camı</i> , <i>camı</i> , <i>camı</i> , <i>camı</i> , <i>camı</i> , <i>yamı</i>	
	j.+ler+inde	(K.32-7)
	j.+Ø+nen	(B.4-95)
jandarmeriya	jandarma. Krş.: <i>jandarmerya</i>	
	j.+Ø+ğa	(B.12-125)
jandarmerya	jandarma. Krş.: <i>jandarmeriya</i>	
	j.+Ø+nı	(B.17-48)
jap	hop, ünlem, aniden yapılan bir hareketi ifade eden kelime	
	j.+Ø	(B.12-18)
jaş	genç, yaşı ilerlememiş. Krş.: <i>aş III</i> , <i>cas</i> , <i>çaş I</i> , <i>çaş</i> , <i>yapyaş</i> , <i>yaş I</i>	
	j.+lar	(K.29-28)
jay-	yaymak, oklava ile hamur açmak. Krş.: <i>cay-</i> , <i>cāy-</i> , <i>cáy-</i> , <i>yay-</i>	
	j.-Ø-dım	(K.8-5)
jayım	yufka, oklava ile açılan ince hamur, açılmış hamur. Krş.: <i>cayım</i> , <i>cayımçılh</i> , <i>cayımçılh</i> , <i>cayımçılK</i>	
	j.+Ø	(B.10-56)
jdанov	özel isim, soy isim Jdanov	
	j.+Ø	(B.2-59)
jdıvens	Rus., bakılmakla yükümlü olan birileri	
	j.+ler+ge	(B.2-49)
je	Rus., ya, hani	
	j.	(B.2-142) (B.3-7) (B.6-32)
jelayuşi	Rus., isteyenler	
	j.+Ø+ge	(B.2-34)
jeliz	Rus., demir	
	j.+ler	(B.2-220)
jemat	cemaat, topluluk. Krş.: <i>cemat</i> , <i>cemāt</i> , <i>cmāt</i> , <i>jemāt</i>	
	j.+Ø+ın	(B.4-19)
jemāt	cemaat, topluluk. Krş.: <i>cemat</i> , <i>cemāt</i> , <i>cmāt</i> , <i>jemat</i>	

	j.+Ø+ın	(B.6-81)
jer	yer, mekan. Krş.: <i>cer, c�r, �r II, ye II, yer, yerçik, yerçiy, yer�, y�, y�r, y�, y�r, y�r�ik, yir, y�r, zer</i>	
	j.+ler+in	(K.17-43)
ji	Rus., ya, hani	
	j.	(B.2-76) (B.2-135) (B.2-141) (B.2-143) (B.3-41) (B.3-222) (B.6-97) (B.6-116) (B.17-32)
jil	yıl, sene, on iki aylık dönem. Krş.: <i>cil, il I, il II, Şil, yıl, yıl, yul</i>	
	j.+Ø+�ancık	(B.6-26)
jila-	a�lamak, gözyaşı dökmek. Krş.: <i>a�la-, a�l�-, a�lı-, a�la-, awla-, cila-, cila-, cila-</i>	
	j.-Ø-y	(K.3.-26)
jiliznidarojnı	Rus., demiryolu	
	j.+Ø+ge	(B.9-39)
jilut�a	Rus., mide	
	j.+Ø+m	(B.22-2)
jurnal	Rus., dergi, mecmua. Krş.: <i>jornal, jurnal</i>	
	j.+Ø	(B.7-41)
	j.+Ø+ı	(B.7-42)
j�r	yırtılma sesini ifade eden �nlem	
	j.+Ø	(B.1-180)
j�-	toplamak, yı�mak, ortaya yı�mak, bir araya getirmek. Krş.: <i>ci-, ciy-, c�-, c�y-, yı�- II, y��-, yig-</i>	
	j.-Ø-dım	(K.21-17)
ji	Rus., ya, hani	
	j.	(B.2-198)
jizni	Rus., hayat	
	j.	(B.3-51)
jo	yok, hayır. Krş.: <i>yo, yo�, yoh, yoh�, yo�, y�, y�h, y�h�, y��, y�h, y�h�, y��, y�h, y�h�</i>	
	j.+Ø	(B.4-130)
jornal	Rus., dergi, mecmua. Krş.: <i>jurnal, jurnal</i>	
	j.+Ø+da	(B.6-99)
jurnal	Rus., dergi, mecmua. Krş.: <i>jurnal, jurnal</i>	
	j.+Ø	(B.7-41)
ke	ki, c�mleleri biri birine ba�layan s�z. Krş.: <i>ki, k� I</i>	
	k.+Ø	(K.18-12)
ke-	gelmek, ulaşmak, varmak. Krş.: <i>hel-, ge-, gel-, g�-, kel-, ker- I, k�-, k�-, k�-, k�l-, k�-, k�l-</i>	
	k.-Ø	(B.15-27)
	k.-Ø-gen	(B.1-71) (B.2-45) (B.3-144) (B.4-120) (B.7-47) (B.11-29) (B.11-30) (B.16-19) (B.17-48) (B.21-5) (B.22-5)

	k.-Ø-geni	(B.20-22)
	k.-Ø-gennerí	(B.1-112)
	k.-Ø-gèn	(B.10-4)
	k.-Ø-gènner	(B.12-100)
	k.-me-dí	(B.13-47)
	k.-me-stín	(B.3-72)
	k.-me-zden	(B.1-75)
	k.-mē-n	(B.16-19)
	k.-mè-sin	(B.14-2)
	k.-mi-y	(B.9-51) (B.16-4) (K.30-13)
	k.-Ø-p	(K.20-10)
	k.-Ø-se	(B.10-30) (B.12-156)
	k.-Ø-seler	(B.21-15)
	k.-Ø-sin	(B.11-37)
	k.-Ø-sĩn	(B.11-38)
	k.-Ø-yen	(B.4-149)
kebi	gibi, benzer. Krş.: <i>gibí, gibi, kibi, kibí, kibik, kibi, kibik, kibi, kibik, kibí, kibí, kibí, kibik, kibik, kibi, kibi</i>	
	k.+Ø	(B.10-31)
keç	geç, geç saatte. Krş.: <i>kēş</i>	
	k.+Ø	(B.12-42) (B.19-12)
	k.+Ø+keççik	(B.2-94)
keç-	geçmek, aşmak, bir yeri geçmek, arkada bırakmak, ölmek. Krş.: <i>geç-, geş-, gēş-, ikeş-, keş-, kēç-, kēş-, kaç-</i>	
	1. geçmek, aşmak, bir yeri geçmek	
	k.-Ø-amaycaḡ	(B.11-57)
	k.-Ø-amaz	(B.11-57)
	k.-Ø-e	(B.5-111) (B.6-44) (B.6-52) (B.8-39) (B.11-17)
	k.-Ø-emis	(B.6-80)
	k.-Ø-er	(B.4-223)
	k.-Ø-esiḡ	(B.12-164)
	k.-Ø-ēdí	(B.8-34)
	k.-il-Ø-di	(B.7-39)
	k.-Ø-ip	(B.4-212) (B.13-36)
	k.-Ø-íp	(B.4-124) (B.11-29)
	k.-ĩr-ĩl-Ø-gen	(B.4-203)
	k.-Ø-ken	(B.6-109) (B.20-35)
	k.-Ø-kende	(B.2-5) (B.2-137)
	k.-Ø-kennerin	(B.10-75)
	k.-Ø-kèn	(B.6-13) (B.6-80)
	k.-Ø-ti	(B.4-184) (B.5-44)
	k.-Ø-tik	(B.13-43)
	k.-Ø-tim	(B.4-108)

	k.-Ø-tiler	(B.7-39)
	2. geçmek, yaşamak, zaman geçirmek	
	k.-Ø-erdim	(B.3-70)
	k.-ir-Ø-dik	(B.7-15)
	k.-İR-Ø-dım	(B.3-69)
	k.-İR-Ø-dik	(B.3-74)
	k.-İR-Ø-dim	(B.3-72)
	3. geçirmek, düzenlemek	
	k.-ir-Ø-e	(B.5-42) (B.19-44)
	k.-İR-l-Ø-e	(B.3-130)
	4. ölmek, vefat etmek, geçinmek	
	k.-in-Ø-dı	(B.4-169)
	k.-in-Ø-di	(B.16-17)
	k.-in-Ø-genİnge	(B.5-8)
	k.-iŋ-Ø-ge	(B.15-2)
	k.-İN-Ø-di	(B.4-52) (B.4-94)
kef	keyif, huzur, moral	
	k.+Ø+im	(B.4-247)
kel-	gelmek, varmak, ulaşmak. Krş.: <i>hel-, ge-, gel-, gè-, ke-, ker- I, kē-, kē-, kē-, kēl-, kə-, kəl-</i>	
	1. gelmek, varmak, ulaşmak	
	k.-Ø	(B.12-41) (B.20-32) (K.12-6) (K.18-25)
	k.-Ø-almayman	(K.30-3)
	k.-Ø-dı	(B.1-55) (B.1-71) (B.2-136) (B.2-146) (B.3-20) (K.6-5) (K.7-6) (K.10-8)
	k.-Ø-dıĝ	(B.1-165)
	k.-Ø-dık	(B.2-20) (B.2-21) (B.2-73) (B.2-78) (B.2-91) (K.11-3)
	k.-Ø-dıK	(K.14-28)
	k.-Ø-dım	(B.1-168) (B.2-68) (B.3-21)
	k.-Ø-dİ	(B.2-122) (B.2-123) (B.2-125)
	k.-Ø-dİK	(B.2-79)
	k.-Ø-dİler	(B.2-21) (B.2-88) (B.2-146) (B.2-206)
	k.-Ø-dİ	(B.1-12) (B.1-17) (B.1-72) (B.1-85) (B.1-108) (B.1-126) (B.1-149) (B.2-9) (B.2-10) (B.3-18) (B.6-75) (B.12-174) (B.13-40) (B.13-50) (B.16-14) (B.16-29) (B.22-23) (K.7-4) (K.12-26) (K.22-19) (K.24-18) (K.27-1) (K.27-4) (K.28-39)
	k.-Ø-dİK	(B.2-79) (B.2-106) (B.6-66) (K.6-13) (K.6-18) (K.22-6) (K.30-15)
	k.-Ø-dİM	(B.9-39) (B.12-125) (B.16-4) (B.18-45)
	k.-Ø-dİŋİZİM	(K.31-28)

k.-Ø-di	(B.1-58) (B.1-135) (B.1-176) (B.1-179) (B.3-44) (B.3-45) (B.3-63) (B.3-64) (B.3-144) (B.4-9) (B.4-26) (B.4-69) (B.5-4) (B.5-86) (B.6-8) (B.8-10) (B.12-24) (B.12-42) (B.12-75) (B.12-128) (B.12-145) (B.16-14) (B.16-15) (B.16-16) (B.17-46) (B.18-13) (B.19-27) (B.20-16) (B.21-14) (B.22-7) (B.22-16) (K.19-30) (K.25-14) (K.26-21)
k.-Ø-dig	(B.4-155)
k.-Ø-dik	(B.1-88) (B.1-91) (B.1-112) (B.1-113) (B.1-114) (B.1-115) (B.1-131) (B.1-144) (B.3-36) (B.3-38) (B.3-57) (B.3-58) (B.3-60) (B.3-61) (B.3-66) (B.4-69) (B.4-72) (B.4-103) (B.4-149) (B.4-161) (B.5-24) (B.5-25) (B.9-38) (B.10-38) (B.13-43) (B.13-45) (B.14-15) (B.18-53) (B.22-16) (B.22-27) (K.27-5) (K.30-15) (K.30-17)
k.-Ø-dim	(B.4-148) (B.4-205) (B.6-27) (B.9-26) (B.15-6) (B.15-25) (B.18-44) (B.20-5) (B.21-8) (B.21-12) (K.27-6) (K.29-5) (K.30-16)
k.-Ø-din	(K.29-30)
k.-Ø-diniz	(K.3-1)
k.-Ø-diņ	(B.1-177) (B.12-109) (B.12-124) (B.13-52)
k.-Ø-diņis	(K.29-30)
k.-Ø-dī	(B.1-115)
k.-Ø-dī	(B.1-3) (B.1-16) (B.3-63) (K.1-13)
k.-Ø-dīk	(B.3-31)
k.-Ø-dīk	(B.1-149)
k.-Ø-dīler	(B.1-32) (B.1-184) (B.2-11) (B.4-74) (B.17-1) (B.17-4) (B.19-12) (B.21-3) (B.21-11) (B.21-19) (B.22-18) (K.27-2)
k.-Ø-dīm	(B.1-112) (B.4-64) (B.12-125) (B.12-190) (K.5-5) (K.11-2)
k.-Ø-dīniz	(K.1-72)
k.-Ø-e	(B.2-227) (B.2-229) (B.3-23) (B.3-24) (B.3-26) (B.3-104) (B.3-106) (B.3-111) (B.4-162) (B.4-232) (B.5-39) (B.5-49) (B.5-50) (B.5-110) (B.7-47) (B.10-75) (B.11-17) (B.11-44) (B.12-52) (B.12-62) (B.12-63) (B.12-105) (B.12-108) (B.12-125) (B.12-126) (B.16-18) (B.16-19) (B.19-21) (B.20-13) (K.1-6) (K.10-23) (K.11-19) (K.12-15) (K.15-51) (K.16-6) (K.18-24) (K.18-25) (K.19-26) (K.19-27) (K.20-17) (K.22-26) (K.28-13) (K.32-14)
k.-Ø-ecek	(B.12-103) (B.12-107) (K.27-12) (K.31-27)
k.-Ø-ecektir	(K.1-73)

k.-Ø-edı	(B.1-105)
k.-Ø-edī	(B.1-105)
k.-Ø-edí	(B.8-37) (K.20-4)
k.-Ø-edír	(K.19-35)
k.-Ø-edi	(K.30-12)
k.-Ø-edīler	(B.16-41)
k.-Ø-eler	(B.11-46) (B.12-59) (B.12-89) (B.17-36) (K.12-15) (B.17-36) (K.18-8) (K.22-4) (K.27-10)
k.-Ø-em	(B.2-127) (B.16-11)
k.-Ø-emiz	(B.18-24)
k.-Ø-emız	(K.22-6)
k.-Ø-ep	(B.10-8)
k.-Ø-er	(K.7-17)
k.-Ø-erler	(K.7-15)
k.-Ø-esin	(B.1-174)
k.-Ø-ēdı	(B.1-107) (B.2-61)
k.-Ø-ēdım	(B.2-58)
k.-Ø-ēdí	(B.2-60)
k.-Ø-ě	(K.32-14)
k.-Ø-ěň	(B.1-85)
k.-Ø-écek	(B.19-20)
k.-Ø-èler	(K.18-9)
k.-Ø-gen	(B.3-39) (B.10-33) (B.10-37) (B.19-8) (K.1-97) (K.2-2) (K.2-3) (K.3-5) (K.10-3) (K.10-4) (K.15-23) (K.17-13) (K.17-14) (K.20-23) (K.26-2) (K.27-14)
k.-Ø-gende	(B.1-18) (B.12-66) (B.16-28) (B.19-32) (K.1-84) (K.12-16) (K.17-32)
k.-Ø-genci	(B.20-29)
k.-Ø-genı	(K.4-3)
k.-Ø-genĭň	(K.2-1)
k.-Ø-genimizden	(B.5-101)
k.-Ø-genĭň	(K.15-4)
k.-Ø-genlerinden	(K.15-3)
k.-Ø-genner	(K.6-3) (K.9-6) (K.15-2) (K.15-3) (K.15-6) (K.15-8) (K.15-35) (K.17-9) (K.17-10) (K.28-5) (K.28-6)
k.-Ø-gennerī	(K.17-10)
k.-Ø-gennerín	(K.2-2)
k.-Ø-gin	(B.3-61)
k.-Ø-ğen	(K.24-7)
k.-Ø-ğende	(K.22-20) (K.23-10) (K.29-11)
k.-ín-mi-y	(K.18-23)

	k.-Ø-ib	(B.16-37)
	k.-Ø-íp	(K.14-25) (K.17-16) (K.27-3)
	k.-Ø-ip	(B.5-26) (B.12-111) (B.19-11) (B.20-21) (B.20-24) (B.22-19) (K.27-4) (K.31-28)
	k.-Ø-ir	(B.20-3) (B.20-21) (K.1-45)
	k.-Ø-iñ	(B.16-21) (B.22-18)
	k.-Ø-iyĩk	(B.5-49)
	k.-Ø-ĩler	(B.11-49)
	k.-Ø-ĩp	(B.1-144) (B.3-185) (B.4-31) (B.4-73) (B.7-62) (B.9-43) (B.10-39) (B.12-93) (B.12-109) (B.13-41) (B.17-48) (B.18-24) (K.3-25) (K.18-9) (K.20-15) (K.21-1) (K.23-10) (K.23-18) (K.23-20) (K.24-1)
	k.-me	(K.17-27)
	k.-Ø-me	(K.11-12) (K.29-8) (K.29-9)
	k.-me-dı	(K.24-18)
	k.-Ø-mek	(B.5-76)
	k.-me-sin	(B.4-6)
	k.-me-sĩnner	(K.17-20)
	k.-me-zden	(K.7-4)
	k.-mē-yceksiz	(K.31-27)
	k.-mi-y	(B.4-242) (K.18-25) (K.18-26) (K.19-35) (K.20-7)
	k.-mi-yler	(K.20-25)
	k.-Ø-se	(K.1-9)
	k.-Ø-señ	(B.12-87)
	k.-Ø-sēm	(B.18-45)
	k.-Ø-sin	(B.11-37) (B.11-38)
	k.-Ø-sĩn	(B.11-37) (K.1-36)
	k.-Ø-üw	(K.23-7)
	2. gelmek, alıp gelmek, getirmek. Bk.: <i>a kel-, āp kel-</i>	
	a k.-Ø-edı	(K.23-16)
	āp k.-Ø-di	(B.16-16)
kelebe	çıkırık, kuyudan suyu kovayla çekmeye yarayan alet	
	k.+Ø+men	(K.26-6)
kelin	gelin, evlenmeye hazırlanan veya yeni evlenmiş kadın. Krş.: <i>gelĩn, kelĩn, kelĩn, kēlĩn, kālĩn</i>	
	k.+Ø+ge	(K.18-4)
kelime	kelime, söz	
	k.+ler+men	(K.13-5)
kelin	gelin, evlenmeye hazırlanan veya yeni evlenmiş kadın. Krş.: <i>gelĩn, kelĩn, kelĩn, kēlĩn, kālĩn</i>	
	k.+Ø	(B.14-11)

	k.+Ø+din	(K.23-26)
	k.+ner	(B.8-21)
	k.+Ø+ni	(K.29-32)
kelir	gelir, aylık, maaş, elde edilen maddi kazanç	
	k.+Ø	(B.18-37)
kelin	gelin, evlenmeye hazırlanan veya yeni evlenmiş kadın. Krş.: <i>gelin, kelin, kelin, kelin, kelin</i>	
	k.+Ø	(B.4-232) (B.8-22) (B.8-23) (B.8-25) (K.10-10) (K.18-9) (K.18-15) (K.18-21) (K.18-22) (K.28-16) (K.29-29)
	k.+Ø+ge	(K.1-62) (K.18-8) (K.18-27)
	k.+Ø+im	(B.5-86) (B.5-113)
	k.+Ø+immen	(K.27-11)
	k.+ler+in	(K.20-13)
	k.+ner	(K.26-40)
	k.+Ø+nı	(B.8-26)
kelindeş	elti, kadın için kocasının erkek kardeşlerinin eşleri	
	k.+Ø+ım	(B.16-38) (K.23-29)
kelinnık	gelinlik, gelin elbisesi	
	k.+Ø	(K.11-11)
	k.+ler	(K.11-11)
kelinşek	yer adı, Köstencenin bir köyü, Kelinşek. Krş.: <i>kelinşek</i>	
	k.+Ø	(K.24-8)
kelinşekli	Kelinşek köyünden olan biri, Kelinşekli	
	k.+Ø	(K.24-13)
kelinşek	yer adı, Köstencenin bir köyü, Kelinşek. Krş.: <i>kelinşek</i>	
	k.+Ø+ke	(K.21-13)
	k.+Ø+te	(K.25-4)
keltir-	getirmek, aklına getirmek. Krş.: <i>ketir-, ketir-, ketir-, ketir-, keti-, ketir-, ketir-, ketir-, ketir-, ketir-, ketir-, ketir-, ketir-, ketir-, ketir-, ketir-, ketir-, ketir-, ketir-, ketir-</i>	
	k.-Ø-emen	(K.23-33)
kemal	özel isim, Kemal	
	k.+Ø	(B.7-28)
kemane	çalgı aleti keman. Krş.: <i>kemaně, kemané</i>	
	k.+Ø	(B.15-13)
kemaně	çalgı aleti keman. Krş.: <i>kemane, kemané</i>	
	k.+Ø	(B.8-24)
kemané	çalgı aleti keman. Krş.: <i>kemane, kemané</i>	
	k.+Ø	(B.8-31)
kemençik	yer adı, Bahçesaray'ın bir köyü, Kermençik. Krş.: <i>kermençik, kermençik, kermençik</i>	
	k.+Ø+ın	(B.8-61)
kemik	kemik, insanın çatisını oluşturan farklı biçimdeki sert organların genel	

	adı. Krş.: <i>kemik, kemik</i>
	k.+ler+í (K.11-45) (K.12-26)
	k.+ler+ını (K.3-25)
kemik	kemik, insanın çatısını oluşturan farklı biçimdeki sert organların genel adı. Krş.: <i>kemik, kemik</i>
	k.+ler+imni (K.3-24)
kemik	kemik, insanın çatısını oluşturan farklı biçimdeki sert organların genel adı. Krş.: <i>kemik, kemik</i>
	k.+in (B.9-17)
	k.+Ø+ke (B.9-17) (B.9-21)
kena	yine, gene, tekrar anlamında. Krş.: <i>gene, gène, genè, kene, këne, kène, yene</i>
	k.+Ø (B.4-90) (B.4-188) (B.4-223)
kenan	özel isim, Kenan
	k.+Ø (K.19-37) (K.19-38)
kenar	kenar, bir yerin bir şeyin bitiş kısmı veya yakını, uç, taraf. Krş.: <i>kënar</i>
	k.+Ø+dan (K.1-43)
	k.+Ø+ğa (K.21-29)
	k.+Ø+ın (K.1-42)
	k.+Ø+ında (K.4-5)
	k.+Ø+ınna (K.4-5)
	k.+Ø+ına (K.4-15)
	k.+lar+ın (B.5-96) (K.6-27)
	k.+lar+ında (B.17-19)
kene	yine, gene, tekrar anlamında. Krş.: <i>gene, gène, genè, kena, këne, kène, yene</i>
	k.+Ø (B.1-185) (B.2-205) (B.2-227) (B.3-86) (B.4-64) (B.4-128) (B.6-8) (B.6-10) (B.11-72) (B.12-61) (B.12-82) (B.12-183) (B.12-200) (B.15-4) (B.18-11) (K.1-65) (K.15-43) (K.17-32) (K.29-5) (K.32-14)
kenef	kenef, tuvalet, ayakyolu
	k.+Ø+ke (B.17-43)
keşek	gelin, gelincik, evlenmeye hazırlanan kız, evlenmiş kadın
	k.+ler (K.23-17)
keç	geniş, çok geniş
	k.+Ø+ce (B.11-73)
keçnig	genişlik, en boy karşıtı
	k.+Ø+i (B.11-68)
kepek	kepek, un elendikten sonra kalan kabuk kırıntılar
	k.+Ø (K.28-34)
ker- I	gelmek. Krş.: <i>hel-, ge-, gel-, gè-, ke-, kel-, kē-, kě-, kè-, kél-, kə-, kəl-</i>
	k.-Ø-e (K.19-28)
	k.-Ø-ip (B.8-10) (B.21-10) (K.31-24)

ker- II	germek, gerilmek, gergin duruma getirmek k.-İL-Ø-ip (K.23-38)
keracı	yer adı, Köstence'nin bir köyü, Keracı k.+Ø (K.19-2)
kerbiç	kerpiç, tuğla, bina inşaatında kullanılan yapı malzeme. Krş.: <i>kerbiş, kerpiç, kerpiç, kirpiç, kirpiş</i> k.+Ø (B.1-141)
kerbiş	kerpiç, tuğla, bina inşaatında kullanılan yapı malzeme. Krş.: <i>kerbiç, kerpiç, kerpiç, kirpiç, kirpiş</i> k.+Ø (K.12-18) k.+Ø+mı (K.12-18)
kerçek	gerçek, hakikat, yalan olmayan k.+Ø+im (B.18-7)
kere I	kere, kez, defa, sefer. Krş.: <i>kerē I, kēre, kēra</i> k.+Ø (B.1-36) (B.1-91) (B.1-92) (B.1-169) (B.2-60) (B.5-28) (B.7-93) (B.16-27) (B.18-8) (B.22-8)
kere II	göre, göz önünde tutarak, bakarak, nazaran. Krş.: <i>góre, gore, gōrē, kóre, kore, korā, kōre</i> k.+Ø (B.3-137)
kereg	gerek, lazım. Krş.: <i>gereg, kerek, kerē II, kerék, keşek, kērek, kēreg, kērek, kērek</i> k.+Ø (B.3-89) (B.16-27) (B.16-30) (B.16-45)
kerek	gerek, lazım. Krş.: <i>gereg, kereg, kerē II, kerék, keşek, kērek, kēreg, kērek, kērek</i> k.+Ø (B.1-170) (B.1-177) (B.2-89) (B.4-242) (B.5-50) (B.5-52) (B.5-53) (B.5-92) (B.5-104) (B.5-107) (B.5-108) (B.9-42) (B.11-6) (B.13-26) (B.13-34) (B.16-46) (B.17-30) (B.20-39) (K.1-54) (K.1-58) (K.4-13) (K.11-11) (K.15-38) (K.15-39) (K.15-40) (K.26-16) (K.32-17) k.+Ø+im (B.9-1) (B.18-37) k.+Ø+ım (B.18-28) k.+Ø+tir (B.3-183)
kerek-	gerekmek, gerek olmak, lazım olmak. Krş.: <i>gerek-</i> k.-mi-y (B.5-92) (B.12-203)
kerē I	kere, kez, defa, sefer. Krş.: <i>kere I, kēre, kēra</i> k.+Ø (B.1-168)
kerē II	gerek, lazım. Krş.: <i>gereg, kereg, kerek, kerék, keşek, kērek, kēreg, kērek, kērek</i> k.+Ø (B.2-206) (B.15-11)
kerék	gerek, lazım. Krş.: <i>gereg, kereg, kerek, kerē II, keşek, kērek, kēreg, kērek, kērek</i> k.+Ø (B.3-101)
keriç	yer adı, Kırım'ın şehirlerinden Keriç. Krş.: <i>keriş, keriş, keriç, keriş</i> k.+Ø+e (B.1-143) (B.1-144)

keriş	yer adı, Kırım'ın şehirlerinden Keriç. Krş.: <i>keriç, keriş, keriş, keriş</i> k.+Ø+e (B.1-166) k.+Ø+te (B.1-144)
keriş	yer adı, Kırım'ın şehirlerinden Keriç. Krş.: <i>keriç, keriş, keriş, keriş</i> k.+Ø+ten (B.11-29)
keri	tokmak, havanla birlikte kullanılan tokmak k.+Ø (B.4-200)
keriç	yer adı, Kırım'ın şehirlerinden Keriç. Krş.: <i>keriç, keriş, keriş, keriş</i> k.+Ø+e (B.1-168) k.+Ø+te (B.1-145) (B.1-156)
keriş	yer adı, Kırım'ın şehirlerinden Keriç. Krş.: <i>keriç, keriş, keriş, keriş</i> 1. Keriç şehri k.+Ø (K.15-2) k.+Ø+te (B.1-163) 2. Keriç'te yaşayan yerliler k.+lër (K.29-12)
kermençik	yer adı, Bahçesaray'ın bir köyü, Kermençik. Krş.: <i>kemençik, kermençik, kermençik</i> k.+Ø (B.3-65)
kermençikli	Kermençik köyünde yaşayan biri, Kermençik köyünden olan. Krş.: <i>kermençikli, kermençikli</i> k.+Ø (B.8-14)
kermençik	yer adı, Bahçesaray'ın bir köyü, Kermençik. Krş.: <i>kemençik, kermençik, kermençik</i> k.+Ø+e (B.3-72) k.+Ø+te (B.10-2) k.+Ø+ten (B.3-63)
kerpiç	kerpiç, tuğla, bina inşaatında kullanılan yapı malzeme. Krş.: <i>kerbiç, kerbiş, kerpiç, kirpiç, kirpiş</i> k.+Ø (B.2-36) (B.2-37) (B.10-36)
kerpiç	kerpiç, tuğla, bina inşaatında kullanılan yapı malzeme. Krş.: <i>kerbiç, kerbiş, kerpiç, kirpiç, kirpiş</i> k.+Ø (B.1-34) (B.1-35) k.+Ø+tı (B.1-33)
kerpiçni	Rus., tuğladan yapılmış k. (B.1-152) (B.1-153)
kertipınar	yer adı, Köstence'nin Kertipınar köyü. Krş.: <i>kertipınar, kertipınar, ketpınar</i> k.+Ø (K.22-21)
kertipınar	yer adı, Köstence'nin Kertipınar köyü. Krş.: <i>kertipınar, kertipınar, ketpınar</i> k.+Ø+dan (K.22-21)
kertipınar	yer adı, Köstence'nin Kertipınar köyü. Krş.: <i>kertipınar, kertipınar, ketpınar</i>

	k.+Ø+ğa	(K.22-19)
kertme	ahlat turşusu, ahlattan yapılmış turşu	
	k.+Ø	(K.1-38)
kerək	gerek, lazım. Krş.: <i>geræg, kereg, kerek, kerē II, kerək, kěrek, kėreg, kėrek, kėrek</i>	
	k.+Ø	(B.12-2)
kes-	kesmek, son vermek, yoksun bırakmak. Krş.: <i>hes-, kės-, kəs-</i>	
	1. bıçak veya makasla bir şeyi kesmek, ikiye ayırmak, parçalamak	
	k.-Ø	(K.1-23)
	k.-Ø-almayman	(K.10-26)
	k.-Ø-almâyman	(K.10-26)
	k.-Ø-e	(B.2-48) (B.3-75) (B.6-86) (K.1-17)
	k.-Ø-ecekte	(K.3-23)
	k.-Ø-emís	(K.18-32)
	k.-Ø-esiñ	(K.16-22)
	k.-Ø-esin	(K.16-40) (K.16-41) (K.22-34) (K.22-39)
	k.-Ø-esiñ	(B.3-82)
	k.-Ø-esin	(K.18-28)
	k.-Ø-ēdlē	(B.2-47)
	k.-Ø-ēcemiz	(B.19-41)
	k.-Ø-íp	(B.2-37) (K.18-16)
	k.-Ø-ib	(B.3-214)
	k.-il-Ø-gen	(B.5-82) (B.17-40)
	k.-Ø-ip	(B.2-36) (B.10-36)
	k.-Ø-iyik	(K.3-23)
	k.-Ø-īb	(K.10-21)
	k.-il-Ø-eceg	(K.10-25)
	k.-il-Ø-gen	(K.1-7)
	k.-il-Ø-genim	(B.17-40)
	k.-Ø-íp	(K.10-14)
	k.-mē-Ø	(B.16-40)
	k.-Ø-tik	(B.10-32)
	2. sünnet etmek	
	k.-Ø-e	(B.8-30)
	k.-tír-mi-y	(B.8-31)
	k.-tir-Ø-dik	(B.5-58)
	3. bir şeyden yoksun bırakmak, vermemek	
	k.-Ø	(K.1-64)
	k.-me	(K.1-83)
	4. belirtmek, kararlaştırmak	
	k.-Ø-e	(B.5-49) (K.23-10)
	k.-Ø-im	(B.4-140)

	k.-Ø-ım	(B.4-140)
	5. son vermek, sonlandırmak, gidermek	
	k.-Ø-er	(K.1-57)
	k.-Ø-erler	(K.11-20)
	k.-Ø-tım	(B.1-181)
kesmece	yöresel yemek çeşidi, kesmece. Krş.: <i>kesméce</i>	
	k.+Ø	(K.1-5)
kesméce	yöresel yemek çeşidi, kesmece. Krş.: <i>kesmece</i>	
	k.+Ø	(K.1-15)
kessek	çok sayıda bir şey. Krş.: <i>késék</i>	
	k.+Ø	(B.2-71)
kestür-	emir vermek, emretmek	
	k.-Ø-e	(B.12-32)
keş-	geçmek, arkada bırakmak, vazgeçmek, yaşamak. Krş.: <i>geç-, geş-, gësh-, ikeş-, keç-, kēç-, kēs-, kaç-</i>	
	1. geçmek, aşmak bir yeri geçmek, arkada bırakmak, geçirmek. Krş.: <i>geç-</i>	
	k.-Ø-tı	(B.1-162)
	k.-Ø-ıp	(B.4-213)
	k.-Ø-mek	(K.15-38)
	k.-Ø-se	(K.1-12)
	k.-Ø-sin	(B.11-56)
	2. vazgeçmek, bırakmak	
	k.-Ø-tım	(B.8-5)
	3. yaşamak, yaşamak için gereğini sağlamak	
	k.-in-mi-yen	(K.10-4)
	k.-in-Ø-amayman	(K.10-3)
	4. anlaşmak, uzlaşmak	
	k.-in-Ø-emiz	(K.24-16)
ket-	gitmek, ayrılmak, sürmek, yakışmak. Krş.: <i>gid-, het-, kēt-, kêt-, kət-, kit-, kī-, kīt-, kıt-, kīt-</i>	
	1. gitmek, ayrılmak, varmak, devamlı gitmek, geçmek bir yere doğru yönelmek, ulaşmak	
	k.-Ø-almayım	(K.28-39)
	k.-Ø-amassın	(K.19-4)
	k.-Ø-amaysın	(K.16-4)
	k.-Ø-e	(B.18-14) (B.18-62) (B.19-14) (K.3-16) (K.15-14) (K.17-19) (K.17-22) (K.17-35) (K.17-36) (K.20-32) (K.21-13) (K.28-9)
	k.-Ø-edığ	(K.10-9)
	k.-Ø-edí	(K.11-7)
	k.-Ø-edík	(K.5-14)
	k.-Ø-edik	(K.28-26)

k.-Ø-edim	(K.30-22)
k.-Ø-edĭk	(K.11-6)
k.-Ø-edĭler	(B.16-40) (B.16-41) (K.9-15)
k.-Ø-eler	(B.16-38) (B.16-41) (B.21-17) (K.25-7) (K.25-8) (K.27-10)
k.-Ø-em	(B.15-24)
k.-Ø-emís	(K.21-13) (K.21-14)
k.-Ø-emiz	(B.16-42)
k.-Ø-er	(K.1-47) (K.22-11)
k.-Ø-ersín	(K.7-10)
k.-Ø-ersin	(K.19-32)
k.-Ø-ersinġ	(B.15-12)
k.-Ø-ersiz	(B.12-167)
k.-Ø-esim	(K.17-24)
k.-Ø-esin	(K.18-1) (K.31-27)
k.-Ø-ē	(K.19-20)
k.-Ø-ēr	(K.28-9)
k.-Ø-ēler	(K.28-9)
k.-Ø-étanedĭk	(K.10-9)
k.-Ø-ēm	(B.15-11)
k.-Ø-ə	(K.18-23)
k.-Ø-ib	(K.17-31)
k.-Ø-ip	(K.4-7)
k.-Ø-ím	(K.13-9)
k.-Ø-iġiz	(K.31-26)
k.-Ø-ip	(K.12-7)
k.-Ø-īġ	(K.28-26)
k.-ĭl-Ø-genín	(K.7-8)
k.-Ø-ĭp	(K.5-10) (K.16-7)
k.-Ø-ken	(B.20-7) (B.20-40) (K.1-90) (K.10-3) (K.14-24) (K.17-38) (K.23-7)
k.-Ø-kende	(K.13-8) (K.17-25) (K.22-15)
k.-Ø-kendĭr	(K.9-13)
k.-Ø-keni	(K.25-8)
k.-Ø-kènde	(B.6-108)
k.-Ø-kènner	(K.4-7) (K.4-8)
k.-me-Ø	(K.17-23) (K.17-24)
k.-me-dĭler	(K.14-25)
k.-Ø-meg	(K.20-25)
k.-Ø-melĭler	(K.8-8)
k.-me-m	(B.19-27)
k.-Ø-mē	(K.14-22)

k.-Ø-sen	(K.6-12)
k.-Ø-seniz	(K.31-6)
k.-Ø-sín	(K.17-23)
k.-Ø-sin	(K.1-67)
k.-Ø-teler	(K.17-25)
k.-Ø-tık	(K.14-16)
k.-Ø-tí	(B.8-43)
k.-Ø-tík	(K.14-15) (K.14-17)
k.-Ø-tím	(B.9-42) (K.13-7)
k.-Ø-ti	(B.19-4) (K.10-6) (K.14-19) (K.19-20)
k.-Ø-tik	(B.4-45) (B.6-9) (B.15-27) (K.14-18) (K.29-5)
k.-Ø-tík	(B.3-49) (K.11-6)
k.-Ø-tiler	(B.15-23) (B.18-3) (K.16-1) (K.28-7)
k.-Ø-tím	(K.13-8)
k.-Ø-üw	(K.23-7)

2. sürmek, devam etmek

k.-Ø-emiz	(B.16-36)
-----------	-----------

3. yakışmak, yaraşmak

k.-Ø-e	(K.18-15)
--------	-----------

k.-Ø-er	(K.1-61)
---------	----------

4. süreklilik bildiren tasvir fiili

k.-Ø-tí	(B.16-35)
---------	-----------

k.-Ø-ti	(K.10-12)
---------	-----------

hal- k.-Ø-tík	(B.15-14)
---------------	-----------

hal- k.-Ø-tím	(B.15-13)
---------------	-----------

5. gitmek, alıp gitmek, götürmek. Bk.: *a ket-, al ket-, ap ket-*

a k.-Ø-e	(K.3-25)
----------	----------

a k.-Ø-ip	(K.26-16)
-----------	-----------

a k.-Ø-íp	(K.20-5)
-----------	----------

a k.-Ø-tí	(K.20-22)
-----------	-----------

a k.-Ø-tiler	(K.19-29) (K.29-15)
--------------	---------------------

al k.-Ø-ip	(B.19-10)
------------	-----------

al k.-Ø-tiler	(B.15-18)
---------------	-----------

ap k.-Ø-tiler	(B.20-25)
---------------	-----------

keten

keten kumaş. Krş.: *kètèn*

k.+Ø	(K.6-6) (K.26-47)
------	-------------------

k.+Ø+den	(K.26-35)
----------	-----------

k.+Ø+ge	(K.26-47)
---------	-----------

ketir-

getirmek, gelmesini sağlamak. Krş.: *keltir-, ketir-, ketír-, ketir-, ketī-, ketir̄-, ketir̄°, ketr-, kětir-, kètur-, kètir-, kètr-, katur-, kätir-*

k.-Ø-dı	(B.2-220) (B.2-221)
---------	---------------------

k.-Ø-íp	(B.3-163)
---------	-----------

ketir-	getirmek, gelmesini sağlamak. Krş.: <i>keltir-, ketur-, ketir-, ketir-, keti-, ketir-, ketir-, ketr-, kětir-, kětur-, kětir-, kětir-, ketr-, katur-, katir-</i> k.-Ø-diler (B.2-13) k.-Ø-edik (B.2-113) k.-Ø-eler (B.2-46) k.-Ø-edi (B.2-101) k.-Ø-edik (B.2-72) k.-Ø-edim (B.2-58) k.-Ø-ip (B.2-111) (B.2-260) (B.3-213) (B.17-24) k.-Ø-iler (B.2-14)
ketir-	getirmek, gelmesini sağlamak. Krş.: <i>keltir-, ketur-, ketir-, ketir-, keti-, ketir-, ketir-, ketr-, kětir-, kětur-, kětir-, kětir-, ketr-, katur-, katir-</i> k.-Ø-dik (B.19-30) k.-Ø-iñ (B.12-90)
ketir-	getirmek, gelmesini sağlamak. Krş.: <i>keltir-, ketur-, ketir-, ketir-, keti-, ketir-, ketir-, ketr-, kětir-, kětur-, kětir-, kětir-, ketr-, katur-, katir-</i> k.-Ø (K.26-29) k.-Ø-di (K.12-26) k.-Ø-dim (K.1-2) k.-Ø-diñ (K.21-18) k.-Ø-di (B.16-7) k.-Ø-dik (B.19-30) k.-il-Ø-gende (B.5-51) k.-Ø-sin (B.5-1) k.-t-Ø-e (B.13-3)
keti-	getirmek, gelmesini sağlamak. Krş.: <i>keltir-, ketur-, ketir-, ketir-, ketir-, ketir-, ketir-, ketr-, kětir-, kětur-, kětir-, kětir-, ketr-, katur-, katir-</i> k.-Ø-rik (B.22-22)
ketir-	getirmek, gelmesini sağlamak. Krş.: <i>keltir-, ketur-, ketir-, ketir-, ketir-, keti-, ketir-, ketr-, kětir-, kětur-, kětir-, kětir-, ketr-, katur-, katir-</i> k.-Ø (B.11-71) (B.14-23) k.-Ø-dim (K.25-13) k.-Ø-dile (B.10-16) k.-Ø-diler (B.1-32) k.-Ø-e (K.18-22) k.-Ø-edik (K.28-29) (K.28-33) k.-Ø-en (K.9-5) k.-Ø-gen (B.11-21) (B.13-4) (K.1-77) (K.6-11) k.-Ø-gennerin (K.11-25) k.-Ø-iñ (B.11-58) k.-Ø-ip (B.17-13) (B.18-17) (B.22-21) (K.17-29) (K.17-33) k.-mē-mis (K.4-13) k.-Ø-se (K.26-29)

	k.-t-Ø-eken	(B.13-3)
ketir̃-	getirmek, gelmesini sağlamak. Krş.: <i>keltir̃-, ketur̃-, ketir̃-, ketir̃-, ketir̃-, ketir̃-, ketir̃-, ketir̃-, ketir̃-, ketir̃-, ketir̃-, ketir̃-, ketir̃-, ketir̃-, ketir̃-, ketir̃-, ketir̃-, ketir̃-, ketir̃-</i>	
	k.-Ø-edí	(K.23-13)
ketişat	gidişat, durum, vaziyet. Krş.: <i>kêşeyat</i>	
	k.+Ø	(K.24-17)
ketpınar	yer adı, Köstence'nin Kertipınar köyü. Krş.: <i>kertipınar, kertipınar, kertipınar</i>	
	k.+Ø	(K.22-3)
ketr-	getirmek, gelmesini sağlamak. Krş.: <i>keltir̃-, ketur̃-, ketir̃-, ketir̃-, ketir̃-, ketir̃-, ketir̃-, ketir̃-, ketir̃-, ketir̃-, ketir̃-, ketir̃-, ketir̃-, ketir̃-, ketir̃-, ketir̃-, ketir̃-, ketir̃-, ketir̃-</i>	
	k.-Ø-e	(K.18-21) (K.18-22) (K.19-19)
	k.-Ø-eken	(B.12-46)
	k.-Ø-ele	(B.3-123)
	k.-Ø-eler	(B.2-47) (B.11-44) (B.12-55) (K.29-32)
	k.-Ø-em	(B.18-30)
	k.-Ø-ip	(K.11-35)
	k.-Ø-iyim	(K.16-38)
	k.-Ø-íp	(B.12-48)
kez-	gezme, dolaşmak, yürümek. Krş.: <i>gez-, gèz-, kèz-, kiz-</i>	
	k.-Ø-dik	(B.3-181)
	k.-Ø-dimen	(B.20-2)
	k.-Ø-edik	(B.10-53)
kē-	gelmek, varmak, ulaşmak. Krş.: <i>hel-, ge-, gel-, gè-, ke-, kel-, ker- I, kē-, kē-, kēl-, kə-, kəl-</i>	
	k.-Ø-ler	(K.12-16)
	k.-me-dım	(B.1-141)
	k.-Ø-n	(B.1-87) (B.1-129) (B.1-147) (B.2-50) (B.2-140) (B.6-7) (B.6-35) (B.6-67) (B.6-94) (B.12-175) (B.16-21) (K.2-4)
	k.-Ø-nde	(B.2-51) (B.2-114) (B.12-143) (B.18-8)
	k.-Ø-nı	(B.2-227)
	k.-Ø-nımızden	(B.2-52)
	k.-Ø-p	(B.1-68) (B.1-73) (B.1-87) (B.1-164) (B.3-10) (B.3-57) (B.4-30) (B.4-72) (B.7-60) (B.10-10) (B.12-46) (B.13-34) (B.13-42) (B.22-15) (B.22-31)
	k.-Ø-r	(B.2-119) (B.3-213) (B.6-66)
	k.-Ø-sek	(B.2-168)
kēlın	gelin, evlenmeye hazırlanan veya yeni evlenmiş kadın. Krş.: <i>geliñ, keliñ, keliñ, keliñ, keliñ</i>	
	k.+Ø	(B.2-203)
kē-	gelmek, varmak, ulaşmak. Krş.: <i>hel-, ge-, gel-, gè-, ke-, kel-, ker- I, kē-, kē-, kēl-, kə-, kəl-</i>	

	k.-Ø-gen	(B.4-8)
kēne	yine, gene, tekrar anlamında. Krş.: <i>gene, gêne, gêné, kena, kene, kēne, yene</i>	
	k.+Ø	(B.8-87) (B.8-88) (B.8-90) (K.22-39)
kēre	kere, kez, defa, sefer. Krş.: <i>kere I, kerē I, kéra</i>	
	k.+Ø	(B.2-60)
kērek	gerek, lazım. Krş.: <i>gereg, kereg, kerek, kerē II, kerék, keşek, kereg, kērek, kēřek</i>	
	k.+Ø	(B.11-6)
kērez	kiraz meyvesi. Krş.: <i>kiras, kires, kīras, kīraz, kīrēs, kres, krez, kşez</i>	
	k.+Ø	(K.8-2)
kēt-	gitmek, varmak, ulaşmak, devam etmek. Krş.: <i>gid-, ħet-, ket-, kêt-, kæt-, kit-, kī-, kīt-, kīt-, kīt-</i>	
	1. gitmek, varmak, ulaşmak	
	k.-Ø-emen	(K.9-2)
	k.-Ø-ėdik	(K.31-19)
	2. vermek tasviri fiil	
	kīt- k.-Ø-edī	(B.1-41)
kētīr-	getirmek, gelmesini sağlamak. Krş.: <i>keltīr-, ketīr-, ketīr-, ketīr-, ketīr-, ketī-, ketīr-, ketīr-, ketīr-, ketr-, kêtīr-, kêtīr-, kêtīr-, kêtīr-, kætīr-, kætīr-</i>	
	k.-Ø-iñ	(B.11-62)
kē-	gelmek, varmak, ulaşmak. Krş.: <i>hel-, ge-, gel-, gē-, ke-, kel-, ker- I, kē-, kē-, kēl-, kē-, kəl-</i>	
	k.-Ø-gen	(B.4-69) (B.4-110) (B.4-121) (B.11-31) (B.12-7) (B.12-29) (B.12-55) (B.21-4)
	k.-Ø-gende	(B.10-38)
	k.-Ø-gendím	(B.13-51)
	k.-Ø-genımızde	(B.5-36)
	k.-Ø-gennen	(B.4-95)
	k.-Ø-gēn	(B.4-109)
	k.-Ø-gēnler	(B.4-43)
	k.-Ø-gèn	(B.4-75) (B.4-108) (B.4-246) (B.11-29) (B.11-49) (B.12-101) (B.12-112)
	k.-Ø-gènde	(B.4-58) (B.4-144) (B.6-29) (B.10-36) (K.30-10)
	k.-Ø-gènner	(B.13-33) (K.12-13) (K.12-14)
	k.-me-di	(B.6-42) (B.6-43)
	k.-mè-stèn	(B.8-16)
	k.-Ø-n	(B.9-47)
	k.-Ø-se	(B.2-174) (B.4-241) (K.5-24) (K.30-13)
kēç-	geçmek, bir yerden başka yere geçmek, bir duruma uğramak. Krş.: <i>geç-, geş-, gēş-, ikeş-, keç-, keş-, kēş-, kəç-</i>	
	1. geçmek, bir duruma uğramak	
	k.-Ø-e	(B.5-41)
	k.-Ø-ecek	(B.12-127)

	k.-Ø-ti	(B.7-16)
	2. geçmek, bir yerden başka yere geçmek	
	k.-Ø-e	(B.20-35)
	k.-Ø-ıp	(B.3-118) (B.4-37)
	k.-Ø-ken	(B.11-28)
	k.-Ø-kèn	(B.8-28)
	k.-Ø-kènde	(B.7-2)
kël-	gelmek, varmak, ulaşmak, getirmek, dönmek. Krş.: <i>ge-, gel-, gè-, hel-, ke-, kel-, ker- I, kē-, kě-, kè-, kə-, kəl-</i>	
	1. gelmek	
	k.-Ø-dım	(B.2-80) (B.2-154)
	k.-Ø-di	(B.1-67)
	k.-Ø-diler	(B.16-25)
	k.-Ø-e	(B.3-107) (B.3-109) (B.3-116) (B.3-161) (B.4-42) (B.4-95) (B.11-13) (B.11-54) (B.12-118) (B.12-193) (B.13-5) (B.16-12) (B.16-30) (B.17-35) (B.18-7) (K.3-1) (K.10-26) (K.10-28) (K.11-23) (K.18-24) (K.19-10) (K.19-43) (K.20-20) (K.22-4) (K.28-14)
	k.-Ø-eler	(B.1-55) (B.1-63) (B.17-36) (B.17-37)
	k.-Ø-em	(B.2-153)
	k.-Ø-eme	(K.21-18)
	k.-Ø-esin	(K.25-1)
	k.-Ø-eturğan	(B.5-62)
	k.-Ø-è	(B.3-110) (B.12-53)
	k.-Ø-ècek	(B.9-29)
	k.-Ø-èler	(K.19-34)
	k.-Ø-èm	(B.2-151)
	k.-Ø-étane	(K.20-9)
	k.-Ø-étanedí	(K.21-21)
	k.-Ø-gen	(K.8-3) (K.28-5)
	k.-Ø-gende	(K.4-1)
	k.-Ø-genner	(K.28-5)
	k.-Ø-gèn	(B.19-9) (K.8-4) (K.20-15) (K.23-22) (K.28-6) (K.28-33)
	k.-Ø-gènde	(K.7-3) (K.12-26)
	k.-Ø-gènner	(K.17-11)
	k.-Ø-ğen	(K.5-1) (K.20-14)
	k.-Ø-ğende	(K.22-24)
	k.-Ø-ğènde	(K.31-28)
	k.-Ø-ğènner	(K.20-30)
	k.-mè-se	(K.5-24)
	k.-Ø-se	(K.1-57)

	k.-Ø-sè	(K.1-10)
	k.-Ø-yen	(K.5-2) (K.24-4)
	2. gelmek, alıp gelmek, getirmek. Bk.: <i>a kël-, ap kël-</i>	
	a k.-Ø-etanedi	(K.26-15)
	ap k.-Ø-e	(B.8-25)
kèlece	gelecek, istikbal	
	k.+Ø+mîznen	(B.7-45)
kêliš-	uyumak, uygun olmak, uyum sağlamak	
	k.-Ø-êler	(B.4-231)
kênar	kenar, bir yerin bir şeyin bitiş kısmı veya yakını, uç, taraf. Krş.: <i>kenar</i>	
	k.+Ø+ına	(K.23-31)
kêne	yine, gene, tekrar anlamında. Krş.: <i>gene, gêne, gênê, kena, kene, këne, yene</i>	
	k.+Ø	(B.5-75) (B.5-76) (B.6-35) (B.8-72) (B.12-81) (K.28-22)
kêra	kere, kez, defa, sefer. Krş.: <i>kere I, kerê I, këre</i>	
	k.+Ø+da	(B.9-4)
kêreg	gerek, lazım. Krş.: <i>gereg, kereg, kerek, kerê II, kerêk, kêrek, kërek, kèrek, kèrek</i>	
	k.+Ø	(B.4-16) (K.32-17)
kêrek	gerek, lazım. Krş.: <i>gereg, kereg, kerek, kerê II, kerêk, kêrek, kërek, kèrek, kèrek</i>	
	k.+Ø	(B.3-174) (B.4-31) (B.4-83) (B.7-18) (B.18-15)
kêrêk	gerek, lazım. Krş.: <i>gereg, kereg, kerek, kerê II, kerêk, kêrek, kërek, kèreg, kèrek</i>	
	k.+Ø	(B.18-44)
kêrmençik	yer adı, Bahçesaray'ın bir köyü, Kermençik. Krş.: <i>kemençik, kermençik, kermençik</i>	
	k.+Ø+te	(B.10-2)
kêrmençikli	Kermençik köyünde yaşayan biri, Kermençik köyünden olan. Krş.: <i>kermençikli, kèrmençikli</i>	
	k.+ler	(B.10-58)
kêrmenşikli	Kermençik köyünde yaşayan biri, Kermençik köyünden olan. Krş.: <i>kermençikli, kèrmençikli</i>	
	k.+Ø	(B.7-18)
kês-	kesmek, son vermek, yoksun bırakmak. Krş.: <i>hes-, kes-, kəs-</i>	
	1. kesmek, makas veya bıçakla parçalamak	
	k.-Ø-almaylar	(K.10-25)
	k.-Ø-e	(B.4-143) (B.13-15)
	k.-Ø-êbêre	(B.18-41)
	k.-Ø-êler	(K.12-18)
	k.-Ø-êmen	(K.10-25)
	k.-Ø-êmên	(K.22-37)
	k.-Ø-ken	(K.28-31)

	k.-Ø-kende	(B.10-29)
	k.-Ø-kènde	(K.22-23)
	k.-Ø-mege	(B.10-29)
	2. sünnet etmek	
	k.-Ø-ken	(B.7-22)
	k.-tİR-Ø-e	(B.5-57)
kése	kese, küçük torba	
	k.+Ø+men	(B.14-1)
késék	çok sayıda bir şey. Krş.: <i>kessek</i>	
	k.+Ø	(B.12-180)
kêş	geç, geç saatte. Krş.: <i>keç</i>	
	k.+Ø	(K.9-12)
kêş-	geçmek, aşmak bir yeri geçmek, arkada bırakmak. Krş.: <i>geç-, geş-, gêş-, ikeş-, keç-, keş-, kêç-, kəç-</i>	
	k.-Ø-ecek	(B.3-132)
	k.-Ø-ti	(B.6-66)
kêşé	gece, akşamdan sonra gelen zaman. Krş.: <i>gece, gëce, gèce, gècë, gècé, yece, yëce, yèce, yècé</i>	
	k.+Ø+nin	(K.1-49)
kêşeyat	gidişat, durum, vaziyet. Krş.: <i>ketişat</i>	
	k.+Ø+imİz	(K.19-6)
kêt-	gitmek, varmak, ulaşmak, devam etmek. Krş.: <i>gid-, het-, ket-, kêt-, kət-, kit-, kî-, kīt-, kıt-, kīt-</i>	
	1. gitmek, varmak, ulaşmak	
	k.-Ø	(K.3-7) (K.18-20)
	k.-Ø-almadım	(K.27-15)
	k.-Ø-e	(K.3-26) (K.5-22) (K.10-9) (K.10-18) (K.10-23) (K.10-27) (K.11-39) (K.18-20) (K.20-33) (K.28-10)
	k.-Ø-ecey	(K.19-28)
	k.-Ø-edik	(K.9-15)
	k.-Ø-ele	(B.1-45)
	k.-Ø-eler	(B.1-54) (K.4-14)
	k.-Ø-erler	(B.1-24)
	k.-Ø-esin	(K.16-4) (K.25-1)
	k.-Ø-ersin	(K.7-16)
	k.-Ø-etürğanda	(K.19-24)
	k.-Ø-ecek	(K.5-7)
	k.-Ø-eler	(K.18-15) (K.28-10)
	k.-Ø-eme	(K.21-24)
	k.-Ø-emen	(K.27-19)
	k.-Ø-emiz	(K.5-11)
	k.-Ø-er	(B.4-111)

k.-Ø-éyadır	(K.20-31)
k.-Ø-iyim	(K.27-16)
k.-Ø-ken	(B.1-59) (B.3-190) (B.20-23) (K.32-16)
k.-Ø-kende	(B.1-5) (B.1-60) (B.4-238)
k.-Ø-kèn	(B.4-47) (B.4-48) (K.15-49) (K.20-32)
k.-Ø-kènde	(B.6-21)
k.-Ø-kènner	(K.17-9)
k.-Ø-meh	(K.32-17)
k.-me-zdiler	(K.31-13)
k.-Ø-mē	(B.1-70)
k.-mi-yme	(K.20-13)
k.-Ø-te	(K.32-12)
k.-Ø-ti	(B.4-55) (K.1-109) (K.27-8)
k.-Ø-tik	(K.23-28) (K.29-4)
k.-Ø-tiler	(B.6-23)
k.-Ø-tim	(K.13-7)
2. gitmek, makine işlemek, çalışmak	
k.-Ø-e	(K.26-27)
3. gitmek, alıp gitmek, götürmek. Bk.: a kêt-	
a k.-Ø-e	(K.3-26) (K.10-23)
a k.-Ø-ecek	(K.5-7)
a k.-Ø-edik	(K.9-15)
a k.-Ø-eler	(K.4-14)
kètèn	keten kumaş. Krş.: <i>keten</i>
k.+Ø+denmi	(K.26-46)
kêtür-	getirmek, gelmesini sağlamak. Krş.: <i>keltür-, ketür-, ketür-, ketür-, ketür-, ketür-, ketür-, ketür-, ketr-, kêtür-, kêtür-, kêtür-, kêtür-, kêtür-, kêtür-, kêtür-, katur-, katur-</i>
k.-Ø-gen	(B.3-161)
kêtir-	getirmek, gelmesini sağlamak. Krş.: <i>keltür-, ketür-, ketür-, ketür-, ketür-, ketür-, ketür-, ketür-, ketr-, kêtür-, kêtür-, kêtür-, kêtür-, kêtür-, kêtür-, kêtür-, katur-, katur-</i>
k.-Ø-di	(K.12-25)
kêtür-	getirmek, gelmesini sağlamak. Krş.: <i>keltür-, ketür-, ketür-, ketür-, ketür-, ketür-, ketür-, ketür-, ketr-, kêtür-, kêtür-, kêtür-, kêtür-, kêtür-, kêtür-, katur-, katur-</i>
k.-Ø-edik	(K.28-27)
kêtr-	getirmek, gelmesini sağlamak. Krş.: <i>keltür-, ketür-, ketür-, ketür-, ketür-, ketür-, ketür-, ketür-, ketr-, kêtür-, kêtür-, kêtür-, kêtür-, kêtür-, katur-, katur-</i>
k.-Ø-edim	(K.28-28)
k.-Ø-eken	(B.12-47) (B.12-48)
k.-Ø-eler	(B.6-58)
k.-Ø-emıs	(B.3-170)
k.-Ø-ereñ	(B.3-122)
k.-Ø-erim	(B.11-16)
k.-Ø-eler	(B.11-59) (K.4-14) (K.11-34) (K.11-35)

	k.-Ø-iyim	(B.4-114)
kéz-	gezmek, dolaşmak, yürümek. Krş.: <i>gez-</i> , <i>géz-</i> , <i>kez-</i> , <i>kiz-</i>	
	k.-Ø-er	(B.3-176)
kəbāp	kebab, et yemeği	
	k.+Ø	(B.2-171)
kəç-	geçmek, aşmak. Krş.: <i>geç-</i> , <i>geş-</i> , <i>gêş-</i> , <i>ikeş-</i> , <i>keç-</i> , <i>keş-</i> , <i>kêç-</i> , <i>kêş-</i>	
	k.-Ø-kende	(B.3-25)
kə-	gelmek, varmak, ulaşmak. Krş.: <i>hel-</i> , <i>ge-</i> , <i>gel-</i> , <i>gè-</i> , <i>ke-</i> , <i>kel-</i> , <i>ker- I</i> , <i>kē-</i> , <i>kě-</i> , <i>kè-</i> , <i>kël-</i> , <i>kəl-</i>	
	k.-Ø-gənde	(B.17-22) (B.17-38)
	k.-Ø-se	(B.2-185)
kəl-	gelmek, varmak, ulaşmak. Krş.: <i>hel-</i> , <i>ge-</i> , <i>gel-</i> , <i>gè-</i> , <i>ke-</i> , <i>kel-</i> , <i>ker- I</i> , <i>kē-</i> , <i>kě-</i> , <i>kè-</i> , <i>kël-</i> , <i>kə-</i>	
	k.-Ø-dı	(B.2-164) (B.2-207) (B.2-237) (B.2-242)
	k.-Ø-dığ	(B.4-75)
	k.-Ø-dık	(B.2-189) (B.2-223) (B.4-73)
	k.-Ø-dım	(B.4-74)
	k.-Ø-dık	(B.4-79)
	k.-Ø-e	(B.2-167) (B.2-217) (B.2-228) (B.2-252) (B.5-30)
	k.-Ø-ecek	(B.2-185) (B.2-250)
	k.-Ø-eler	(B.2-187) (B.2-216) (B.2-263)
	k.-Ø-em	(B.2-225)
	k.-Ø-ıp	(B.2-252) (B.2-254)
	k.-me-dı	(B.5-17)
	k.-mi-y	(B.2-209)
kəlīn	gelin, evlenmeye hazırlanan veya yeni evlenmiş kadın. Krş.: <i>gelīn</i> , <i>kelīn</i> , <i>kelin</i> , <i>kelīn</i> , <i>kēlīn</i>	
	k.+Ø	(B.2-196) (B.2-205) (B.2-206) (B.2-229)
kəreviz	kereviz, maydanozgillerden kökleri ve yaprakları kullanılan bir bitki	
	k.+Ø+den	(K.1-56)
kəs-	kesmek, anlamak, idrak etmek, akli kesmek. Krş.: <i>hes-</i> , <i>kes-</i> , <i>kês-</i>	
	k.-Ø-kən	(B.2-144)
kət-	gıtmek, ayrılmak, götürmek. Krş.: <i>gid-</i> , <i>het-</i> , <i>ket-</i> , <i>kēt-</i> , <i>kêt-</i> , <i>kit-</i> , <i>kī-</i> , <i>kīt-</i> , <i>kıt-</i> , <i>kīt-</i>	
	k.-Ø-eler	(B.16-34)
kətir-	getirmek, gelmesini sağlamak. Krş.: <i>keltīr-</i> , <i>ketūr-</i> , <i>ketūr-</i> , <i>ketūr-</i> , <i>ketūr-</i> , <i>ketūr-</i> , <i>ketūr-</i> , <i>ketūr-</i> , <i>ketūr-</i> , <i>ketūr-</i> , <i>ketūr-</i> , <i>ketūr-</i> , <i>ketūr-</i> , <i>kətir-</i>	
	k.-Ø-gəncik	(B.2-188)
kətir-	getirmek, gelmesini sağlamak. Krş.: <i>keltīr-</i> , <i>ketūr-</i> , <i>ketūr-</i> , <i>ketūr-</i> , <i>ketūr-</i> , <i>ketūr-</i> , <i>ketūr-</i> , <i>ketūr-</i> , <i>ketūr-</i> , <i>ketūr-</i> , <i>ketūr-</i> , <i>ketūr-</i> , <i>ketūr-</i> , <i>kətir-</i>	
	k.-Ø-sin	(B.2-265)
kíčik	küçük, yaşı küçük olan. Krş.: <i>kíčik</i> , <i>kíčik</i> , <i>kíčig</i> , <i>kíčik</i> , <i>küçük</i> , <i>küçük</i> , <i>küçük</i>	

	k.+Ø	(B.1-47)
kíçik	küçük, yaşı küçük olan. Krş.: <i>kíçik, kíçik, kíçig, kíçik, küçük, kúçük, kúçük</i>	
	k.+Ø	(B.1-47)
kím	kim, hangi kişi. Krş.: <i>kim, kím, kım, kım</i>	
	k.+Ø	(B.15-19) (K.1-31) (K.1-93) (K.10-17) (K.20-30) (K.21-6) (K.22-12) (K.22-13) (K.25-3) (K.26-29)
	k.+Ø+ge	(K.1-48)
kímse	kimse, hiç kimse, herhangi biri, kim olduğu bilinmeyen kişi. Krş.: <i>kimsa, kimsē, kímse, kimsē, kimsē, kımse, kımsē</i>	
	k.+Ø	(K.22-7)
kín	gün, ayın herhangi bir günü, 24 saatlik bir süre. Krş.: <i>gín, gún, gün, ğın, ğun, ğún, Ğun, kún, kúnçik, kün, kün, kın, kın, kın, kən, ku, kun, kün, Kún</i>	
	k.+Ø+inde	(K.19-40)
kír	kir, pislik, pasak. Krş.: <i>kir, kır</i>	
	k.+Ø+lí	(B.11-60)
kír-	girmek, başlamak, sığmak, kazanmak, ulaşmak, katılmak. Krş.: <i>gir-, kír°, kir-, kír- I, kır-, kır-</i>	
	1. girmek	
	k.-Ø-dı	(B.15-10)
	k.-Ø-dí	(B.9-16) (K.15-34)
	k.-Ø-dík	(B.9-9) (K.6-18)
	k.-Ø-gen	(B.16-31) (K.1-98) (K.15-19) (K.17-6)
	k.-Ø-gením	(B.16-24)
	k.-Ø-gennerin	(B.17-28)
	k.-Ø-gènde	(K.29-9)
	k.-Ø-íp	(B.1-76)
	k.-Ø-ip	(B.9-17)
	2. başlamak, işe girmek	
	k.-Ø-dım	(B.6-12)
	k.-Ø-mē	(B.18-33)
	k.-Ø-me	(K.10-5)
	3. sığmak, kovaya sığmak	
	k.-Ø-edi	(K.26-8)
	4. kazanmak, gözüne gir-	
	k.-Ø-gen	(B.18-59)
	5. ulaşmak	
	k.-Ø-sin	(B.8-12)
	6. katılmak	
	k.-Ø-íglerí	(K.20-7)
	k.-Ø-sínner	(K.20-6)

kíríg	girme işi, katılma. Bk.: <i>kír-</i>
kírış	giriş, girilecek yer k.+Ø+te (K.29-9)
kísí	kişi, şahıs, kadın veya erkeğe verilen genel ad. Krş.: <i>kışí, kışí, kışi, kışí, kışi, kışi, kışí, kışi</i> k.+Ø (K.23-30)
kír̂-	girmek, içeri girmek. Krş.: <i>gir-, kír-, kir-, kír- I, kír-, kír-</i> k.-Ø-gende (K.3-15) k.-Ø-mē (K.21-25)
kíy-	giymek, üstüne bir şey geçirmek. Krş.: <i>ki-, kiy-, kī-, kīse-*, kiy-</i> k.-in-dir-Ø-sın (B.2-160) k.-Ø-meg (K.26-37)
ki	ki, cümleleri biri birine bağlayan söz. Krş.: <i>ke, kı I</i> k.+Ø (B.1-69) (K.2-2) (K.5-19) (K.26-41)
ki-	giymek, üstüne bir şey geçirmek. Krş.: <i>kíy-, kiy-, kī-, kīse-*, kiy-</i> k.-Ø-p (K.18-3) k.-Ø-gen (B.2-90)
kibi	gibi, benzer. Krş.: <i>gibí, gibi, kebi, kibí, kibík, kibi, kibik, kibí, kibík, kibí, kibí, kibik, kibík, kibi, kibi, kibik, kibí, kibík, kibí, kibí, kibik, kibík, kibi, kibi, kibik, kibí, kibík, kibí</i> k.+Ø (B.1-77)
kibí	gibi, benzer. Krş.: <i>gibí, gibi, kebi, kibi, kibí, kibík, kibi, kibik, kibí, kibík, kibí, kibí, kibik, kibík, kibi, kibi, kibik, kibí, kibík, kibí</i> k.+Ø (B.12-53) (B.12-91)
kibík	gibi, benzer. Krş.: <i>gibí, gibi, kebi, kibi, kibí, kibík, kibi, kibik, kibí, kibík, kibí, kibí, kibik, kibík, kibi, kibi, kibik, kibí, kibík, kibí</i> k.+Ø (B.4-83)
kibi	gibi, benzer. Krş.: <i>gibí, gibi, kebi, kibi, kibí, kibík, kibik, kibí, kibík, kibí, kibí, kibik, kibík, kibi, kibi, kibik, kibí, kibík, kibí</i> k.+Ø (B.5-81) (B.7-25) (B.8-17) (B.8-19) (B.12-65) (B.12-77)
kibik	gibi, benzer. Krş.: <i>gibí, gibi, kebi, kibi, kibí, kibík, kibi, kibik, kibí, kibík, kibí, kibí, kibik, kibík, kibi, kibi, kibik, kibí, kibík, kibí</i> k.+Ø (B.4-80) (B.4-138) (B.4-179) (B.4-215) (B.4-218) (B.8-36) (B.8-64) (B.10-74)
kibí	gibi, benzer. Krş.: <i>gibí, gibi, kebi, kibi, kibí, kibík, kibi, kibik, kibí, kibík, kibí, kibí, kibik, kibík, kibi, kibi, kibik, kibí, kibík, kibí</i> k.+Ø (B.5-85)
kibík	gibi, benzer. Krş.: <i>gibí, gibi, kebi, kibi, kibí, kibík, kibi, kibik, kibí, kibík, kibí, kibí, kibik, kibík, kibi, kibi, kibik, kibí, kibík, kibí</i> k.+Ø (B.11-25)
kibray	yer adı, Taşkent şehrinin bir ilçesi, Kibray k.+Ø (B.7-72) (B.7-74)
kibraylí	Kibraylı, Kibray'da yaşayan biri k.+Ø (B.7-72)

kila	kilo, kilogram. Krş.: <i>kilağram, kilo, kiloğram, kılo</i> k.+Ø (B.7-16) (B.7-17)
kilağram	kilo, kilogram. Krş.: <i>kila, kiloğram, kilo, kılo</i> k.+Ø (B.11-4)
kilametr	kilometre, 1000 metrelik uzunluk ölçümü. Krş.: <i>kilametr, kilometş, kilometş, kilometre, kilometrov, kilometru</i> k.+Ø (B.7-71)
kilo	kilo, kilogram. Krş.: <i>kila, kilağram, kiloğram, kılo</i> k.+Ø (B.3-126) (B.12-199)
kiloğram	kilo, kilogram. Krş.: <i>kila, kilağram, kilo, kılo</i> k.+Ø (K.26-12)
kilometr	kilometre, 1000 metrelik uzunluk ölçümü. Krş.: <i>kilametr, kilometş, kilometş, kilometre, kilometrov, kilometru</i> k.+Ø (B.1-168) (B.4-125) (B.4-153) (B.4-183) (B.4-213) (B.7-37)
kilometş	kilometre, 1000 metrelik uzunluk ölçümü. Krş.: <i>kilametr, kilometur, kilometş, kilometre, kilometrov, kilometru</i> k.+Ø (B.1-50)
kilometş	kilometre, 1000 metrelik uzunluk ölçümü. Krş.: <i>kilametr, kilometur, kilometş, kilometre, kilometrov, kilometru</i> k.+Ø (B.10-22)
kilometre	kilometre, 1000 metrelik uzunluk ölçümü. Krş.: <i>kilametr, kilometur, kilometş, kilometre, kilometrov, kilometru</i> k.+Ø (B.1-76) (K.15-46)
kilometrov	Rus., kilometreler. Krş.: <i>kilametr, kilometur, kilometş, kilometş, kilometre, kilometru</i> k.+Ø (B.1-5)
kilometru	Rom., kilometre. Krş.: <i>kilametr, kilometur, kilometş, kilometş, kilometre, kilometrov</i> k.+Ø (K.14-7) (K.31-5)
kim	kim, hangi kişi. Krş.: <i>kım, kım, kım, kım</i> k.+Ø (B.1-54) (B.1-65) (B.1-123) (B.3-133) (B.5-29) (B.5-39) (B.8-8) (B.9-1) (B.10-71) k.+ler (B.20-31) (B.20-32) k.+Ø+nin (B.19-23)
kimsa	kimse, hiç kimse, herhangi biri, kim olduğu bilinmeyen kişi. Krş.: <i>kımse, kimsē, kımse, kımse, kımse, kımse, kımse</i> k.+Ø (B.4-49)
kimsē	kimse, hiç kimse, herhangi biri, kim olduğu bilinmeyen kişi. Krş.: <i>kımse, kimsa, kımse, kımse, kımse, kımse, kımse</i> k.+Ø (B.1-112)
kino	Rus., film, sinemada gösterilen film k.+Ø (B.19-10)
kir	kir, pislik, pasak. Krş.: <i>kır, kır</i>

	k.+Ø+li	(B.3-182)
kir-	girmek, içeri girmek, başlamak. Krş.: <i>gir-, kír-, kír²-, kír- I, kıır-, kír-</i>	
	1. girmek, bir yere girmek	
	k.-Ø-dik	(B.1-127)
	2. işe girmek, başlamak	
	k.-Ø-di	(B.5-10)
	k.-Ø-gen	(B.5-10)
	k.-Ø-dım	(B.6-12)
	k.-Ø-gendirik	(B.14-21)
kiras	kiraz meyvesi. Krş.: <i>kěrez, kires, kīras, kīraz, kīrés, kres, krez, křez</i>	
	k.+Ø	(B.11-1)
kires	kiraz meyvesi. Krş.: <i>kěrez, kiras, kīras, kīraz, kīrés, kres, krez, křez</i>	
	k.+Ø	(K.16-2)
kerpiç	kerpiç, tuğla, bina inşaatında kullanılan yapı malzeme. Krş.: <i>kerbiç, kerbiş, kerpiç, kerpiç, kirpiş</i>	
	k.+Ø+imizin	(B.2-221)
kerpiş	kerpiç, tuğla, bina inşaatında kullanılan yapı malzeme. Krş.: <i>kerbiç, kerbiş, kerpiç, kerpiç, kirpiş</i>	
	k.+ler	(B.2-193)
kit-	gitmek, götürmek, yayılmak, devam etmek. Krş.: <i>gid-, ħet-, ket-, kět-, kět-, kət-, kī-, kīt-, kıt-, kīt-</i>	
	1. gitmek, götürmek	
	k.-Ø-e	(B.3-24)
	k.-Ø-iyik	(B.1-126)
	k.-Ø-ken	(B.1-108)
	k.-Ø-ti	(B.3-200)
	k.-Ø-tiler	(B.1-77)
	2. yayılmak	
	k.-Ø-e	(B.1-97)
	3. devam etmek, sürmek	
	k.-Ø-e	(B.17-34)
kitap	kitap. Krş.: <i>kītab, kītap</i>	
	k.+Ø	(B.7-54)
	k.+Ø+ı	(B.7-53)
	k.+Ø+ın	(B.7-77)
kiy-	giymek, üstüne bir şey geçirmek. Krş.: <i>kíy-, ki-, kī-, kīse-*, kıy-</i>	
	k.-Ø-dik	(B.3-33)
	k.-Ø-dim	(B.18-45)
	k.-dir-Ø-ip	(B.3-163)
	k.-Ø-e	(B.12-32) (B.12-52)
	k.-Ø-ecek	(B.18-32)
	k.-Ø-ediler	(B.16-40)
	k.-Ø-eler	(B.8-48)

	k.-Ø-ē	(B.3-109)
	k.-Ø-ecek	(B.18-32)
	k.-il-Ø-ğen	(K.26-36)
	k.-in-dır-Ø	(B.17-9)
	k.-in-dır-Ø-ip	(K.3-26)
	k.-in-Ø-e	(B.12-52)
	k.-Ø-ip	(B.3-164) (B.18-45)
	k.-ıl-Ø-ecek	(K.26-37)
kıyew	damat, evlenmeye hazırlanan erkek. Krş.: <i>kıyew, kıyêw, kıyêw, kúyew, kúyew, kúyew, kıyew, kıyew, kuyew</i>	
	k.+Ø	(B.18-10) (B.18-12)
	k.+Ø+ı	(B.2-217) (B.2-218)
	k.+Ø+ım	(B.3-71) (B.10-39)
	k.+Ø+ím	(B.10-37) (B.15-26)
	k.+Ø+ím	(B.3-62)
kız-	gezmek, dolaşmak, yürümek. Krş.: <i>gez-, gèz-, kez-, kèz-</i>	
	k.-Ø-er	(B.3-196)
kiz	giz, gizli, saklı. Krş.: <i>giz, yiz II, yiz̄</i>	
	k.+Ø+li	(B.19-44)
kī-	giymek, üstüne bir şey geçirmek, üstüne bir şey örtmek. Krş.: <i>kíy-, ki-, kıy-, kīse-*, kıy-</i>	
	k.-Ø-mē	(B.2-129)
kī-	gitmek, uzaklaşmak. Krş.: <i>gid-, het-, ket-, kêt-, kêt-, kət-, kit-, kīt-, kıt-, kıt-</i>	
	k.-Ø-sin	(B.4-6)
kīse-*	giymek, giymek istemek. Bk.: <i>kīset-</i> . Krş.: <i>kíy-, ki-, kıy-, kī-, kıy-</i>	
	k.-t-Ø-íp	(K.10-29)
kīset-	giymesini sağlamak. <i>kīset-</i> fiili ettirgen kök çatılıdır, günümüzde ettirgen çatısıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: <i>kīse-*</i>	
kībí	gibi, benzer. Krş.: <i>gibí, gibi, kebi, kibi, kibí, kibík, kibi, kibik, kibí, kibík, kibi, kibik, kibí, kibík, kıbi, kıbık, kıbi</i>	
	k.+Ø	(B.12-91) (B.12-51) (B.21-19)
kíbi	gibi, benzer. Krş.: <i>gibí, gibi, kebi, kibi, kibí, kibík, kibi, kibik, kibí, kibík, kibí, kibik, kibík, kıbi, kıbık, kıbi</i>	
	k.+Ø	(B.5-36) (B.5-76)
kībik	gibi, benzer. Krş.: <i>gibí, gibi, kebi, kibi, kibí, kibík, kibi, kibik, kibí, kibík, kibí, kibi, kibík, kıbi, kıbık, kıbi</i>	
	k.+Ø	(B.4-143) (B.4-155) (B.4-218)
kībik	gibi, benzer. Krş.: <i>gibí, gibi, kebi, kibi, kibí, kibík, kibi, kibik, kibí, kibík, kibí, kibi, kibík, kıbi, kıbık, kıbi</i>	
	k.+Ø	(B.4-96) (B.11-41) (B.11-52) (B.21-17)
kíčik	küçük, yaşı küçük olan. Krş.: <i>kíčik, kíčik, kíčig, kíčik, küçük, küçük, küçük</i>	
	k.+Ø	(B.12-45)

kĩġ	küçük, yaşı küçük olan. Krş.: <i>kıçık, kıçik, kıçik, kıçık, küçük, küçük, küçük</i> k.+Ø+i (B.4-68)
kĩġk	küçük, yaşı küçük olan. Krş.: <i>kıçık, kıçik, kıçik, kıçığ, küçük, küçük, küçük</i> k.+Ø (B.4-13) k.+Ø+ım (B.4-77)
kĩçken	geçmiş, geçmişte, geride kalan bir şey k.+Ø+ımıznen (B.7-45)
kĩçkene	küçük, boyu veya yaşı küçük olan. Krş.: <i>kıçkeneçĩ, kıçkēne, kıçkēne, kışke, kışkene, kışkenē, kışkēne, kışkēnē, kışke, kışkene, Kışkēne</i> k.+Ø (B.3-195) k.+Ø+ni (B.18-11) k.+Ø+sı (B.13-32) k.+Ø+sıme (K.11-13)
kĩçkeneçĩ	küçük, boyu veya yaşı küçük olan, küçücük. Krş.: <i>kıçkene, kıçkēne, kıçkēne, kışke, kışkene, kışkenē, kışkēne, kışkēnē, kışke, kışkene, Kışkēne</i> k.+Ø (B.2-132)
kĩçkēne	küçük, boyu veya yaşı küçük olan. Krş.: <i>kıçkene, kıçkeneçĩ, kıçkēne, kışke, kışkene, kışkenē, kışkēne, kışkēnē, kışke, kışkene, Kışkēne</i> k.+Ø (B.11-65)
kĩçkēne	küçük, boyu veya yaşı küçük olan. Krş.: <i>kıçkene, kıçkeneçĩ, kıçkēne, kışke, kışkene, kışkenē, kışkēne, kışkēnē, kışke, kışkene, Kışkēne</i> k.+Ø (B.4-232)
kĩm	kim, hangi kişi. Krş.: <i>kım, kim, kım, kım</i> k.+Ø (B.1-83) (B.1-93) (B.3-132) (B.3-155) (B.3-204) (B.4-50) (B.4-220) (B.5-23) (B.5-77) (B.6-4) (B.11-34) (B.14-7) (B.15-18) (K.1-53) (K.9-10) (K.29-36) k.+Ø+de (B.10-43) k.+er (B.5-53) k.+Ø+in (B.4-228) k.+ler+ge (B.5-52) k.+ner+ge (B.5-52)
kĩmer	bazı, bazen, kimi. Krş.: <i>kĩmer</i> k.+Ø (B.5-57) k.+Ø+i (B.18-49) k.+Ø+de (B.6-92)
kĩmse	kimse, hiç kimse, herhangi biri, kim olduğu bilinmeyen kişi. Krş.: <i>kĩmse, kimsa, kimsē, kimsē, kimsē, kımse, kımsē</i> k.+Ø (B.6-43) (B.7-21) (B.9-6) (B.9-8) (B.10-22) (B.12-113) (K.1-33) k.+Ø+nĩ (B.10-42) k.+Ø+nĩn (B.5-46)

kĩmsē	kimse, hiç kimse, herhangi biri, kim olduğu bilinmeyen kişi. Krş.: <i>kĩmse, kimsa, kimsē, kĩmse, kĩmsē, kĩmse, kĩmsē</i> k.+Ø (B.13-18) (B.15-7)
kĩmsē	kimse, hiç kimse, herhangi biri, kim olduğu bilinmeyen kişi. Krş.: <i>kĩmse, kimsa, kimsē, kĩmse, kĩmsē, kĩmse, kĩmsē</i> k.+Ø (B.9-7) (B.9-9) (B.9-11) k.+Ø+nen (B.12-185)
kĩr- I	girmek, uğramak, işe başlamak. Krş.: <i>gir-, kír-, kír°, kir-, kır-, kış-</i> 1. girmek, uğramak k.-Ø-dí (K.18-7) k.-Ø-di (B.12-19) k.-Ø-dik (B.22-22) k.-Ø-dim (B.12-127) k.-Ø-e (B.11-13) (B.12-102) (B.12-108) (B.12-123) (K.12-10) k.-Ø-ecekte (K.12-9) (K.12-11) k.-Ø-edı (B.12-128) k.-Ø-edik (B.6-50) k.-Ø-ediler (B.1-116) k.-Ø-esin (B.2-194) k.-Ø-eyatırğanda (K.23-27) k.-Ø-ə (B.12-25) k.-Ø-gemen (K.12-3) k.-Ø-gen (B.12-121) (B.12-122) (K.10-11) k.-Ø-gende (K.23-40) k.-Ø-ip (B.9-17) (B.12-69) (B.12-81) k.-Ø-iyatır (B.16-25) k.-Ø-ib (K.10-23) k.-Ø-ıp (B.1-41) (B.1-131) (B.3-26) (B.4-82) (B.5-84) (B.10-24) (B.11-46) k.-Ø-meh̄ için (B.9-28) k.-Ø-mē (B.3-101) k.-mi-yne (K.20-28) k.-Ø-se (B.12-70) (B.13-24) k.-Ø-sin (B.12-24) 2. işe veya okula başlamak k.-Ø-dım (K.11-18) k.-Ø-dim (B.4-64) (B.5-17) 3. sığmak, içine almak k.-Ø-edi (B.6-60) 4. duyulmak, kulağına gitmek k.-Ø-e (B.13-17) (B.13-21) k.-Ø-ē (B.13-17)

	5. zamanı gelmek	
	k.-Ø-ecekte	(K.28-35)
k̄ir- II	görmek, gözle görmek, yaşamak. Krş.: <i>gor-</i> , <i>ħor-</i> , <i>kór-</i> , <i>kór̂-</i> , <i>kör-</i> , <i>kor-</i> , <i>kor̂-</i> , <i>kor̂-</i> , <i>Kor-</i>	
	k.-Ø-emis	(B.4-71)
k̄iras	kiraz meyvesi. Krş.: <i>kěrez</i> , <i>kiras</i> , <i>kires</i> , <i>k̄iraz</i> , <i>k̄irés</i> , <i>kres</i> , <i>krez</i> , <i>k̄rez</i>	
	k.+Ø	(B.11-3)
	k.+Ø+1	(B.12-54)
	k.+Ø+ın	(B.12-54)
k̄iraz	kiraz meyvesi. Krş.: <i>kěrez</i> , <i>kiras</i> , <i>kires</i> , <i>k̄iras</i> , <i>k̄irés</i> , <i>kres</i> , <i>krez</i> , <i>k̄rez</i>	
	k.+Ø	(B.7-82) (B.11-1)
	k.+Ø+ı	(B.11-7)
k̄irés	kiraz meyvesi. Krş.: <i>kěrez</i> , <i>kiras</i> , <i>kires</i> , <i>k̄iras</i> , <i>k̄iraz</i> , <i>kres</i> , <i>krez</i> , <i>k̄rez</i>	
	k.+Ø	(K.8-1)
k̄irsé-*	girmek, uğramak, girmesini sağlamak. Bk.: <i>k̄irsét-</i> . Krş.: <i>k̄irse-*</i> , <i>k̄irsé-*</i>	
	k.-t-Ø-ıp	(B.4-40)
k̄irsét-	girmesini sağlamak. <i>k̄irsét-</i> fiili ettirgen kök çatılıdır, günümüzde ettirgen çatısıyla birlikte kullanılmakta. Bk.: <i>k̄irsé-*</i>	
k̄irtli-	kilitlemek, anahtarla kilidi kapatmak	
	k.-Ø-sin	(K.18-20)
k̄ise	cep, ceyze koyulan eşyalardan biri	
	k.+Ø	(K.26-38)
k̄işi	kişi, şahıs, kadın veya erkeğe verilen genel ad. Krş.: <i>kísí</i> , <i>k̄iší</i> , <i>k̄işi</i> , <i>k̄işı</i> , <i>k̄işi</i> , <i>k̄işı</i> , <i>k̄işı̄</i> , <i>k̄işı̄</i>	
	k.+ler	(K.23-8)
k̄işı	kişi, şahıs, kadın veya erkeğe verilen genel ad. Krş.: <i>kísí</i> , <i>k̄işı̄</i> , <i>k̄işi</i> , <i>k̄işı̄</i> , <i>k̄işi</i> , <i>k̄işı</i> , <i>k̄işı̄</i> , <i>k̄işı̄</i>	
	k.+Ø	(K.9-12)
k̄işi	kişi, şahıs, kadın veya erkeğe verilen genel ad. Krş.: <i>kísí</i> , <i>k̄işı̄</i> , <i>k̄işi</i> , <i>k̄işı̄</i> , <i>k̄işi</i> , <i>k̄işı</i> , <i>k̄işı̄</i> , <i>k̄işı̄</i>	
	k.+Ø	(B.3-62) (B.3-107) (B.3-114) (K.7-10) (K.7-11) (K.19-33) (K.19-42) (K.20-4) (K.27-17) (K.29-26) (K.32-7)
	k.+Ø+ni	(K.32-11)
k̄işı̄	kişi, şahıs, kadın veya erkeğe verilen genel ad. Krş.: <i>kísí</i> , <i>k̄işı̄</i> , <i>k̄işi</i> , <i>k̄işı̄</i> , <i>k̄işi</i> , <i>k̄işı</i> , <i>k̄işı̄</i> , <i>k̄işı̄</i>	
	k.+Ø	(B.3-211) (K.18-24)
	k.+Ø+ge	(K.6-23)
	k.+ler	(B.4-105) (B.19-16) (K.1-84) (K.4-8) (K.30-5)
	k.+ler+den	(B.19-16)
	k.+ler+ge	(K.12-6)
	k.+ler+imiz	(K.26-31)
	k.+ler+ın	(B.4-7)
	k.+lér+ge	(K.26-26)

	k.+lír	(B.4-28)
	k.+Ø+ní	(K.10-7)
kışke	küçük, boyu veya yaşı küçük olan. Krş.: <i>kışkene, kışkeneçî, kışkêne, kışkәне, kışkene, kışkenē, kışkène, kışkênè, kışke, kışkene, Kışkène</i>	
	k.+Ø	(K.9-17) (K.11-22) (K.13-11) (K.13-15) (K.16-27) (K.16-33) (K.22-39) (K.24-1) (K.24-6) (K.30-20)
	k.+ler+i	(K.19-38)
kışkene	küçük, boyu veya yaşı küçük olan. Krş.: <i>kışkene, kışkeneçî, kışkêne, kışkәне, kışke, kışkenē, kışkène, kışkênè, kışke, kışkene, Kışkène</i>	
	1. küçük	
	k.+Ø	(K.7-17) (K.7-21) (K.14-12) (K.21-8)
	k.+Ø+dí	(K.25-11)
	k.+ler+í	(K.7-17)
	k.+Ø+si	(K.6-15)
	2. küçük küçük yapmak. Bk.: <i>kışkene t-</i>	
	k.+Ø tıp	(K.7-21)
kışkene t-	küçük küçük yapmak. Ulanma ve erime sonucunda bu şekilde gelmektedir. Bk.: <i>kışkene, t-</i>	
kışkenek	küçük olma durumu, küçüklük	
	k.+Ø+te	(K.14-3)
kışkenē	küçük, boyu veya yaşı küçük olan. Krş.: <i>kışkene, kışkeneçî, kışkêne, kışkәне, kışke, kışkene, kışkène, kışkênè, kışke, kışkene, Kışkène</i>	
	k.+Ø+dím	(K.14-4)
kışkène	küçük, boyu veya yaşı küçük olan. Krş.: <i>kışkene, kışkeneçî, kışkêne, kışkәне, kışke, kışkene, kışkenē, kışkênè, kışke, kışkene, Kışkène</i>	
	k.+Ø	(B.4-171) (K.9-7) (K.15-43) (K.16-22) (K.22-25) (K.31-1) (K.31-3)
	k.+Ø+kènde	(K.22-1)
	k.+Ø+si	(K.11-14) (K.30-19)
kışkênè	küçük, boyu veya yaşı küçük olan. Krş.: <i>kışkene, kışkeneçî, kışkêne, kışkәне, kışke, kışkene, kışkenē, kışkène, kışke, kışkene, Kışkène</i>	
	k.+Ø+si	(K.25-11)
kıt-	gitmek, götürmek, varmak. Krş.: <i>gid-, het-, ket-, kêt-, kêt-, kæt-, kit-, kî-, kıt-, kît-</i>	
	1. gitmek, ayrılmak, varmak, devamlı gitmek, geçmek bir yere doğru yönelmek, ulaşmak	
	k.-Ø	(B.12-157) (B.16-2) (B.18-27)
	k.-Ø-e	(B.3-118) (B.4-162) (B.7-59) (B.7-80) (B.9-45) (B.11-17) (B.11-34) (B.11-76) (B.12-67) (B.12-122) (B.12-132) (B.13-11) (B.13-13) (B.22-28)
	k.-Ø-ecek	(B.12-104) (B.17-5)
	k.-Ø-ecemizim	(B.19-28)
	k.-Ø-edí	(B.13-37)

k.-Ø-edí	(B.17-19)
k.-Ø-ejek	(B.6-42)
k.-Ø-eler	(B.12-82) (B.17-8)
k.-Ø-em	(B.11-3) (B.22-29)
k.-Ø-emız	(B.3-50)
k.-Ø-emiz	(B.3-50) (B.10-19) (B.10-38) (B.22-9)
k.-Ø-emış	(B.10-20)
k.-Ø-emiz	(B.4-45) (B.4-111)
k.-Ø-ende	(B.12-6)
k.-Ø-er	(B.3-103)
k.-Ø-esin	(B.4-124)
k.-Ø-esiñ	(B.11-3)
k.-Ø-evere	(B.12-32)
k.-Ø-evèrgenne	(B.7-30)
k.-Ø-eyim	(B.3-140)
k.-Ø-ecek	(B.4-12)
k.-Ø-icek	(B.4-13)
k.-Ø-ip	(B.4-17) (B.7-60)
k.-Ø-iyik	(B.1-127) (B.22-5)
k.-Ø-iyī	(B.1-143)
k.-Ø-iler	(B.4-3) (B.9-23)
k.-Ø-ıp	(B.3-213) (B.5-70) (B.22-10)
k.-Ø-ken	(B.1-82) (B.3-27) (B.3-117) (B.5-76) (B.12-9) (B.12-36) (B.12-37) (B.12-39) (B.12-144)
k.-Ø-kende	(B.4-48)
k.-Ø-kenler	(B.6-42)
k.-Ø-kenner	(B.13-31)
k.-Ø-kěn	(B.4-125) (B.11-20)
k.-Ø-kěnde	(B.12-122)
k.-Ø-kèn	(B.10-18)
k.-Ø-kěnde	(B.4-238)
k.-Ø-kènlër	(B.4-54)
k.-Ø-kènner	(B.9-12) (B.12-97)
k.-me-di	(B.4-18)
k.-me-zden	(B.4-59)
k.-me-zler	(B.14-16)
k.-Ø-mē	(B.12-71) (B.12-127)
k.-Ø-měk	(B.4-16)
k.-Ø-mége	(B.17-11)
k.-mè-genner	(B.13-31)
k.-Ø-semmi	(B.12-184)
k.-Ø-tım	(B.1-85)

k.-Ø-tí	(B.1-79) (B.17-14)
k.-Ø-ti	(B.3-115) (B.4-76) (B.9-37) (B.10-38) (B.12-184) (B.14-1)
k.-Ø-tik	(B.10-17) (B.10-20) (B.12-133) (B.17-15) (B.21-13)
k.-Ø-tim	(B.4-59) (B.4-62) (B.13-19)
k.-Ø-tī	(B.11-19)
k.-Ø-tĩ	(B.4-77)
k.-Ø-tĭk	(B.9-26) (B.10-17) (B.10-20) (B.10-27)
k.-Ø-tĭler	(B.1-111) (B.4-221) (B.22-25) (B.22-32)
k.-Ø-tĭm	(B.4-62)
2. alıp kit-, tüşe kit-	kalıbında tasviri fiil olarak çeşitli anlamlarda kullanılmaktadır
alıp k.-Ø-e	(B.5-69) (B.11-1) (B.11-25) (B.12-155)
Kayıp k.-Ø-e	(B.12-24)
tüşe k.-Ø-e	(B.12-117)
tüşüp k.-Ø-e	(B.12-144)
ola k.-Ø-e	(B.13-10)
alıp k.-Ø-ecem	(B.12-126)
alıp k.-Ø-edí	(B.1-102) (B.10-52)
tüşe k.-Ø-edi	(B.10-31)
alıp k.-Ø-edī	(B.10-51)
dağılıp k.-Ø-edĭler	(B.14-11)
alıp k.-Ø-eler	(B.17-30) (B.17-31)
ala k.-Ø-elĕr	(B.11-7)
alıp k.-Ø-em	(B.1-171) (B.1-172)
alıp k.-Ø-esín	(B.1-175)
alıp k.-Ø-esiŋ	(B.3-210)
alıp k.-Ø-écékler	(B.17-31)
alıp k.-Ø-écem	(B.12-125)
alıp k.-Ø-ı	(B.3-204)
alıp k.-Ø-im	(B.3-203)
tüşüp k.-Ø-iyim	(B.12-119)
olıp k.-Ø-ĩ	(B.4-94) (B.5-13)
olıp k.-Ø-ĭler	(B.4-57)
ölip k.-Ø-ken	(B.12-49)
yanıp k.-Ø-ken	(B.5-27)
uçıp k.-Ø-kĕn	(B.9-28)
alıp k.-Ø-kĕn	(B.4-161) (B.4-216)
alıp k.-Ø-mek	(B.5-50)
alıp k.-Ø-tĭm	(B.1-169)
atılıp k.-Ø-tí	(B.9-18)
alıp k.-Ø-ti	(B.10-28) (B.21-14)

aldı k.-Ø-ti	(B.17-41) (B.17-42)
yoK oldu k.-Ø-ti	(B.18-60)
tüzelip k.-Ø-ti	(B.9-32)
unutulup k.-Ø-ti	(B.6-56)
yuvarlanıp k.-Ø-ti	(B.1-180)
yuvarlandım k.-Ø-tim	(B.22-25)
alıp k.-Ø-tik	(B.1-158)
alıp k.-Ø-tiler	(B.4-10) (B.12-130)
aldı k.-Ø-tiler	(B.17-45)

3. gitmek, alıp gitmek, götürmek, tasviri fiil fonksiyonunda kullanılmaktadır. Bk.: *al kīt-, ap kīt-, āp kīt-*

al k.-Ø	(B.4-168)
al k.-Ø-amiycam	(B.18-44)
al k.-Ø-edi	(B.12-153)
al k.-Ø-eler	(B.17-6)
al k.-Ø-ıñ	(B.10-45)
al k.-Ø-ıb	(B.4-176)
al k.-Ø-ip	(B.4-214) (B.4-215)
al k.-Ø-ıp	(B.11-65) (B.12-131) (B.18-21)
al k.-Ø-ken	(B.12-33)
al k.-Ø-kenner	(B.12-8)
al k.-me-sem	(B.12-126)
al k.-mè-sem	(B.12-119)
al k.-Ø-tiler	(B.10-27) (B.17-29)
ap k.-Ø-kën	(B.4-40)
āp k.-Ø-tiler	(B.4-38)

kıtab

kitab. Krş.: *kitab, kıtab*

k.+Ø+ı (B.7-75)

kıtab

kitab. Krş.: *kitab, kıtab*

k.+Ø+Ka	(B.8-10)
k.+lar	(B.4-136) (B.18-29)
k.+lar+ğa	(B.3-186)
k.+Ø+ta	(K.24-8)
k.+Ø+tan	(B.7-54)
k.+Ø	(B.7-52)

kıyew

damat, evlenmeye hazırlanan erkek. Krş.: *kıyew, kıyêw, kıyêw, kúyew, kúyew, kúyew, kıyew, kıyew, kúyew*

k.+Ø	(K.19-39) (K.26-43) (K.26-46) (K.28-15) (K.28-16)
k.+Ø+ge	(K.1-62)
k.+Ø+ğe	(K.18-1)
k.+Ø+ı	(B.3-107)
k.+Ø+ım	(B.10-39)

	k.+Ø+ín	(K.28-16)
	k.+Ø+im	(B.6-77)
	k.+ler+im	(B.3-94)
kıyew	damat, evlenmeye hazırlanan erkek. Krş.: <i>kiyew, kıyew, kıyew, kıyew, kıyew, kıyew, kıyew, kıyew, kıyew</i>	
	k.+Ø	(K.28-16)
kıyew	damat, evlenmeye hazırlanan erkek. Krş.: <i>kiyew, kıyew, kıyew, kıyew, kıyew, kıyew, kıyew, kıyew, kıyew</i>	
	k.+Ø	(B.2-197)
kliwent	Rus., müşteri	
	k.+ler+imızı	(B.1-174)
kóbek	göbek, karnın ortasında bulunan çukur göbek. Krş.: <i>koček</i>	
	k.+Ø	(B.8-49)
kóbete	yöresel yemek çeşidi, köbete. Krş.: <i>kóbete, kobete, kobete, kobeta, kobete, kobete, kobete</i>	
	k.+Ø	(B.8-79) (K.22-28)
	k.+ler+in	(K.22-27)
	k.+Ø+nı	(B.8-69)
	k.+Ø+si	(K.22-30)
kóbete	yöresel yemek çeşidi, köbete. Krş.: <i>kóbete, kobete, kobete, kobeta, kobete, kobete, kobete</i>	
	k.+Ø	(B.6-63) (B.8-69) (B.10-54) (K.22-30)
kóc-	göçmek, yerleşmek amacıyla ülke değiştirmek, araç yerinden hareket etmek. Krş.: <i>goc-, goş-, kós-, köç-, koç-, koş-, koş-, koş-, koş-, koş-</i>	
	1. göçmek, sürgün etmek	
	k.-ir-Ø-gennerin	(B.8-6)
	k.-ir-Ø-ip	(B.17-13)
	k.-Ø-ıp	(B.7-30)
	k.-mē-n	(B.7-87)
	2. herhangi bir araç için hareket etmeye başlamak; <i>araba kóc-</i>	
	k.-Ø-erdi	(B.20-10)
kók	gök, gök kubbe, sema. Krş.: <i>kok</i>	
	k.+Ø+te	(K.22-13)
kómec	yöresel yemek çeşidi, börek, kömeç. Krş.: <i>komeç</i>	
	k.+Ø	(B.3-208)
kóp	çok, fazla. Krş.: <i>ko, kob, kop, kob, kop, kop, kop</i>	
	k.+Ø+ten	(K.26-41)
kópeçi	köpekçik, küçük köpek. Krş.: <i>kópek, kópék, kope, kopeçi, kopeg, kopek, kopē, kópék, kópék</i>	
	k.+Ø+mizın	(B.12-19)
kópek	hayvanlardan köpek. Krş.: <i>kópeçi, kópék, kope, kopeçi, kopeg, kopek, kopē, kópék, kópék</i>	
	k.+Ø	(B.20-16)
	k.+Ø+tē	(B.12-3)

kópèk	hayvanlardan köpek. Krş.: <i>kópeçi, kópek, kope, kopeçi, kopeg, kopek, kopē, kōpèk, kəpèk</i>
	k.+ler (B.17-12)
kór-	görmek, gözle görmek, yaşamak. Krş.: <i>gor-, ħor-, kīr- II, kór-, kör-, kor-, kor̄-, kor̄°, kər-, Kór-</i>
	1. görmek, yaşamak
	k.-Ø-dí (B.9-27) (B.9-29)
	k.-Ø-dím (B.12-179) (B.12-180) (K.25-2)
	k.-Ø-dik (B.3-181) (B.8-11) (B.8-12) (B.18-17) (K.27-5)
	k.-Ø-dim (B.20-2) (B.20-5)
	k.-Ø-diñ (B.13-9)
	k.-Ø-dī (B.3-181)
	k.-Ø-dīler (K.27-1) (K.27-3) (K.27-4)
	k.-Ø-em (B.12-170)
	k.-Ø-ersin (B.17-32)
	k.-Ø-esin (B.12-15)
	k.-Ø-gen (B.3-188) (B.8-12) (B.12-35) (B.12-179) (K.6-2) (K.17-18) (K.17-40)
	k.-Ø-genimizi (B.3-180)
	k.-Ø-genin (B.3-182)
	k.-Ø-gennen (B.8-5)
	k.-Ø-gesindir (K.27-9)
	k.-Ø-gème (K.17-29)
	k.-Ø-gènde (K.23-41)
	k.-in-Ø-eler (K.27-21)
	k.-Ø-íp (K.17-44)
	k.-Ø-ip (K.32-4)
	k.-Ø-ik (K.32-21)
	k.-in-Ø-e (B.17-35) (B.19-20) (K.27-20)
	k.-Ø-íp (B.9-23)
	k.-Ø-mē (K.12-1) (K.27-5)
	k.-Ø-me (K.32-17)
	k.-me-dik (K.14-24)
	k.-Ø-mek (K.12-7)
	k.-me-ñ (B.8-13)
	k.-me-ñis (B.3-180)
	k.-me-se (B.16-22)
	k.-me-sten (B.8-18)
	k.-mè-ñ (B.8-12)
	k.-mi-y (B.16-20) (B.17-17) (B.18-6)
	k.-mi-ycek (B.18-13)
	k.-mi-ytanedí (K.8-4)
	k.-Ø-se (B.18-15)

	k.-Ø-seler	(B.12-105) (B.18-24)
	2. görüşmek, birbirini görmek	
	k.-iş-Ø-ekinner	(B.18-5)
	k.-iş-Ø-ken	(B.19-22)
	k.-üş-Ø-eler	(K.15-46)
	k.-üş-Ø-tüm	(B.20-34)
	k.-üş-tir-Ø	(K.1-81)
kóre	göre, göz önünde tutarak, bakarak, nazaran. Krş.: <i>góre, góre, góre, kere II, kóre, korə, kóre</i>	
	k.+Ø	(K.3-16) (K.14-24)
kórse-*	göstermek, sergilemek. Bk.: <i>kórset-</i> . Krş.: <i>kósé-*, köse-*, kórse-*, kórse-*, kórse-*</i>	
	k.-t-me	(K.1-81)
	k.-t-Ø-tiler	(B.19-10)
kórset-	göstermek, görmesini sağlamak. <i>kórset-</i> fiili ettirgen kök çatılıdır, günümüzde ettirgen çatısıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: <i>kórse-*</i>	
kór-	görmek, gözle görmek, yaşamak. Krş.: <i>gor-, hor-, kír- II, kór-, kör-, kor-, kor-, kor-, kor-, Kor-</i>	
	k.-Ø-diñiz	(K.32-17)
	k.-Ø-sem	(K.1-74)
kós	göz, görme organı. Krş.: <i>kóz, köz, kos, kos, koz I, koz, kez</i>	
	k.+Ø+i	(K.1-67)
kósencě	yer adı, Romanya'nın Köstence ili. Krş.: <i>kóstence, köstencě, kostencě, kostenci, kostenci</i>	
	k.+Ø+de	(K.6-1)
kósé-*	göstermek, birini veya bir şeyi işaretle göstermek. Bk.: <i>kósét-</i> . Krş.: <i>kórse-*, köse-*, kórse-*, kórse-*, kórse-*</i>	
	k.-t-Ø-ēr	(B.15-26)
kósét-	göstermek, görmesini sağlamak. <i>kósét-</i> fiili ettirgen kök çatılıdır, günümüzde ettirgen çatısıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: <i>kósé-*</i>	
kóster-	göstermek, sergilemek, birini veya bir şeyi işaretle göstermek. Krş.: <i>kóstēr-, korster-, kóster-, kóstēr-, kóstir-</i>	
	k.-me-sin	(B.12-187)
kóstēr-	göstermek, sergilemek, birini veya bir şeyi işaretle göstermek. Krş.: <i>kóster-, korster-, kóster-, kóstēr-, kóstir-</i>	
	k.-Ø-e	(K.3-17)
kóstence	yer adı, Romanya'nın Köstence ili. Krş.: <i>kósencě, köstencě, kostencě, kostenci, kostenci</i>	
	k.+Ø	(K.11-2)
kóş-	göçmek, yerleşmek amacıyla ülke değiştirmek, göçürmek, sürgün etmek, araç yerinden hareket etmek. Krş.: <i>goç-, goş-, kóç-, köç-, koç-, koş-, koş-, kəç-, kəş-, kəş-</i>	
	1. göçmek, taşınmak	
	k.-Ø-eler	(K.25-8)
	k.-ir-Ø-dím	(K.25-13)

	k.-Ø-ïp	(K.22-6)
	k.-me-m	(K.20-26)
	k.-Ø-me	(K.29-9)
	k.-mè-zler	(K.20-24)
	k.-Ø-tım	(B.6-24)
	k.-Ø-tí	(B.9-36) (K.19-1)
	k.-Ø-ti	(K.1-99)
	k.-Ø-tiler	(K.22-7)
	2. herhangi bir araç için yerinden kalkmak veya hareket etmeye başlamak. Krş.: <i>kóç-</i>	
	k.-Ø-e	(K.20-33)
	k.-Ø-eyatırsızım	(K.20-33)
kóşe	köşe, kenar. Krş.: <i>kóşé, kóşe</i>	
	k.+Ø	(B.5-82)
	k.+Ø+den	(B.14-12)
	k.+Ø+gèçe	(B.14-12)
	k.+ler+innen	(B.5-84)
	k.+Ø+nĩ	(K.2-5)
	k.+Ø+sĩne	(K.18-18)
kóşé	köşe, kenar. Krş.: <i>kóşe, kóşe</i>	
	k.+ler	(K.5-26)
kótek	kötek, sopa, kavga, çatışma. Krş.: <i>kóték, kótek, kótek</i>	
	1. kötek, sopa	
	k.+Ø	(B.3-155) (B.18-24)
	2. kavga, çatışma	
	k.+Ø	(B.22-13)
kóter-	yukarı kaldırmak, yerinden kaldırmak. Krş.: <i>kótír-, kótír-, kóter-</i>	
	k.-Ø-di	(B.17-22)
	k.-Ø-e	(B.10-48)
	k.-Ø-ib	(B.20-8)
	k.-Ø-ïp	(B.10-46) (B.11-46)
kóték	kötek, kavga, çatışma. Krş.: <i>kóték, kótek, kótek</i>	
	k.+Ø	(K.20-5)
kótír-	yukarı kaldırmak, yerinden kaldırmak. Krş.: <i>kóter-, kótír-, kóter-</i>	
	k.-Ø-ip	(B.20-14)
kóy I	köy, köy yeri, köylük yer. Krş.: <i>koy, kóy, kóy, kuy</i>	
	k.+Ø	(K.1-84) (K.1-85) (K.1-101)
	k.+Ø+de	(B.12-110) (B.12-112) (K.15-44) (K.16-4)
		(K.28-1) (K.29-21)
	k.+Ø+den	(B.12-184) (B.14-17) (K.17-38) (K.20-5)
	k.+Ø+e	(B.13-33)
	k.+Ø+ge	(K.29-5)

k.+Ø+1	(K.1-83)
k.+Ø+ın	(K.1-100) (K.1-102)
k.+Ø+ım	(K.7-1)
k.+Ø+ımde	(K.3-3)
k.+Ø+ımıs	(K.21-10)
k.+Ø+ımızde	(K.27-17)
k.+Ø+ımızde	(K.26-33)
k.+Ø+інде	(K.19-28)
k.+Ø+іне	(K.22-5)
k.+Ø+imis	(K.31-1)
k.+Ø+imizde	(K.27-17) (K.29-21)
k.+Ø+ımızde	(K.32-8)
k.+Ø+in	(B.9-8) (K.1-102)
k.+Ø+inde	(B.9-5) (K.14-28) (K.32-1)
k.+Ø+inden	(B.8-4) (B.21-1) (K.1-1) (K.7-1)
k.+Ø+ine	(K.29-5)
k.+Ø+ımızde	(B.22-16) (K.14-25)
k.+Ø+ımızde	(K.21-14)
k.+Ø+ındedim	(K.32-3)
k.+ler	(K.28-14)
k.+ler+de	(K.4-16) (K.15-44)
k.+ler+ge	(K.24-1)
k.+ler+ı	(K.24-11)
k.+ler+ın	(K.17-28)
k.+ler+інде	(K.15-17)
k.+ler+in	(B.2-14) (K.4-15) (K.4-17)
k.+Ø+lı	(K.14-1)
k.+Ø+lü	(B.20-2)
k.+Ø+miz	(B.10-9)

kóy II

koyun, kuzu. Krş.: *hoy, Koy, Koyun, Köy, Këy*
t.+Ø (K.1-18)

kóz

göz, görme organı. Krş.: *kós, köz, kos, kós, koz I, kóz, kez*
1. göz, görme organı

k.+Ø	(B.12-173) (K.4-23)
k.+Ø+ge	(B.18-59)
k.+Ø+ı	(B.18-10)
k.+Ø+ım	(B.11-75) (B.12-188) (K.7-8)
k.+Ø+ın	(B.11-63) (B.11-65) (K.17-26)
k.+Ø+ıñ	(B.16-22)
k.+Ø+ıñızın	(B.16-11)
k.+Ø+im	(B.18-49)
k.+Ø+ıñ	(B.17-17)

	k.+Ø+ĩ	(B.2-244) (K.8-4)
	k.+Ø+ĩm	(K.5-6) (K.10-18) (K.10-19)
	k.+Ø+ĩmden	(K.31-9)
	k.+Ø+ĩn	(B.12-26)
	k.+ler+ĩ	(B.12-25)
	k.+ler+í	(B.8-6) (K.14-11) (K.14-12) (K.14-13)
	k.+ler+ím	(B.16-20)
	k.+ler+ín	(B.8-7)
	k.+ler+i	(B.12-27) (B.18-6) (K.22-16) (K.27-22)
	k.+ler+in	(B.12-23)
	k.+ler	(B.2-264)
	k.+Ø+li	(B.19-20) (B.19-21)
	k.+Ø+ü	(K.1-13)
	k.+Ø+üñ	(K.5-17)
	2. göz kulak olmak. Bk.: <i>kóz ülah</i>	
	k.+Ø ülah	(K.20-19) (K.20-23)
	3. gözün aydın. Bk.: <i>kóz ayın</i>	
	k.+Ø ayın	(B.8-22)
kóz ayın	gözün aydın. Ulanma, kaynaşma ve ünsüz yutulması yer almaktadır. Bk.: <i>kóz, ayın</i>	
kóz ülah	göz kulak olmak. Ulanma, kaynaşma ve ünsüz yutulması yer almaktadır. Bk.: <i>kóz, ülah</i>	
köç-	göçmek, yerleşmek amacıyla ülke değiştirmek, göçürmek, sürgün etmek. Krş.: <i>ğoç-, ğoş-, kóç-, kóş-, koç-, koş-, koş-, kəç-, kəş-, kəş-</i>	
	k.-ir-Ø-diler	(B.7-7)
	k.-ir-Ø-diler	(B.7-10)
	k.-Ø-ıp	(B.10-33)
kör	kör, gözü görmeyen, kurumuş, boş. Krş.: <i>kor</i>	
	1. gözü görmeyen, kör	
	k.+Ø	(B.11-70) (B.12-27)
	2. kurumuş, boş	
	k.+Ø	(B.13-13) (B.13-14) (B.13-19)
	3. kör, kör etmek. Bk.: <i>kör d-</i>	
	k.+Ø diñ	(B.11-63)
kör-	görmek, gözle görmek, yaşamak. Krş.: <i>gor-, hor-, kır- II, kór-, kór-, kor-, kor-, kor-, kor-, Kör-</i>	
	k.-Ø-gen	(B.12-178)
	k.-Ø-ip	(B.5-36)
kör d-	gözünü kör etmek, gözünü çıkarmak. Ulanma, kaynaşma ve ünlü yutulması yer almaktadır. Bk.: <i>kör, d-</i>	
koroğlı	özel isim, Koroğlu. Krş.: <i>koroğlo</i>	
	k.+Ø	(B.7-38)
koroğlo	özel isim, Koroğlu. Krş.: <i>koroğlı</i>	

	k.+Ø	(B.11-51)
	k.+Ø+nı	(B.11-54)
köstencë	yer adı, Romanya'nın Köstence ili. Krş.: <i>kósencë, kóstence, ҡóstencë, ҡóstenci, ҡóstenci</i>	
	k.+Ø+de	(K.13-2)
köt	göt, kıç, popo. Krş.: <i>ҡot, ҡõt</i>	
	k.+Ø+ne	(B.6-87)
kötír-	yukarı kaldırmak, yerinden kaldırmak. Krş.: <i>kóter-, kótír-, ҡoter-</i>	
	k.-Ø-dím	(K.10-22)
köz	göz, görme organı. Krş.: <i>kós, kóz, ҡos, ҡos, ҡoz I, ҡóz, ҡөz</i>	
	k.+Ø+ím	(B.11-74)
	k.+Ø+i	(B.20-13)
köse-*	göstermek, sergilemek. Bk.: köset- . Krş.: <i>kórse-*, kósé-*, ҡorse-*, ҡorse-*, ҡorśe-*</i>	
	k.-t-me-sın	(B.1-112)
köset-	göstermek, görmesini sağlamak. köset- fiili ettirgen kök çatılıdır, günümüzde ettirgenlik çatısıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: köse-*	
krem	krem rengi	
	k.+Ø	(K.26-48)
kres	kiraz meyvesi. Krş.: <i>kěrez, kiras, kires, kīras, kīraz, kīrès, krez, křez</i>	
	k.+Ø	(B.4-216)
krez	kiraz meyvesi. Krş.: <i>kěrez, kiras, kires, kīras, kīraz, kīrès, kres, křez</i>	
	k.+Ø	(B.4-214) (B.4-220)
krimski	Rus., Kıırlı	
	k.	(B.1-117) (B.2-141)
kşez	kiraz meyvesi. Krş.: <i>kěrez, kiras, kires, kīras, kīraz, kīrès, kres, krez</i>	
	k.+Ø	(B.7-75)
kúç	güç, kuvvet, güçlü. Krş.: <i>guc, küç, kűç, Kúş</i>	
	k.+Ø+lú	(K.26-9)
	k.+Ø+ü	(B.6-97)
kúl	kül, herhangi bir şeyin yanmasından sonra kalan toz	
	k.+Ø+ın	(K.20-28)
kúlbet	kubbe, kümbet	
	k.+Ø+i	(K.1-105)
kúmet	hükümet, devlet yönetimi. Krş.: <i>uĥmat, uķmat, uķumat, uķumet, uķūmat</i>	
	k.+Ø+í	(B.6-36)
kún	gün, ayın herhangi bir günü, 24 saatlik bir süre, zaman, gündüz, güneş. Krş.: <i>gín, gún, gün, ğın, ğun, ğún, Ğun, kín, kúnçik, kün, kűn, ҡun, ҡín, ҡín, ҡөн, ҡu, ҡun, ҡűn, Kún</i>	
	1. gün, ayın herhangi bir günü	
	k.+Ø	(B.2-205) (B.4-161) (B.6-92) (B.8-27) (B.12-8) (B.12-174) (B.13-13) (B.20-19) (K.1-71) (K.1-75) (K.1-80) (K.21-16)

	k.+Ø+de	(B.1-36) (K.28-9)
	k.+Ø+den	(K.21-16) (K.31-8)
	k.+der+in	(K.31-9)
	k.+Ø+ın	(B.5-50)
	k.+Ø+ı	(K.5-4)
	k.+Ø+ı	(K.1-105)
	k.+ler	(K.1-95)
	k.+ner	(B.17-15)
	k.+ner+ımız	(B.8-12)
	k.+ner+ımızni	(B.8-13)
	k.+Ø+nēn	(B.4-176)
	k.+Ø+ú	(B.4-24) (B.6-18)
	k.+Ø+úm	(B.8-13)
	k.+Ø+ü	(B.4-11)
	k.+Ø+geceş	(B.4-92)
	2. gün, zaman	
	k.+Ø+úmızde	(K.20-18)
	3. gündüz	
	k.+Ø	(B.17-12)
	k.+Ø+de	(K.32-9)
	4. güneş	
	k.+Ø	(B.1-43)
	k.+Ø+ge	(K.1-104)
kúnçik	gün, güncük, ayın herhangi bir günü, 24 saatlik bir süre. Krş.: <i>gín, gún, gün, ğın, ğun, ğün, Ğun, kın, kún, kün, kün, kün, kın, kın, kın, kın, ku, kun, kün, Kün</i>	
	k.+Ø	(B.12-115)
kúndüs	gündüz, günün aydınlık bölümü. Krş.: <i>kundús, kúndüs</i>	
	k.+Ø	(B.4-45) (K.18-23)
kúntabaK	ayçiçeği. Krş.: <i>kúntabaK</i>	
	k.+Ø	(K.7-5)
kúntük	kordon, bebek karındayken onu anneye bağlayan bir bağ	
	k.+Ø	(K.1-7)
kúreş	güreş, iki insan arasında yapılan güç yarışması. Krş.: <i>küreş, küreş, kureş, küreş, küreş, küreş</i>	
	k.+Ø	(B.6-48) (K.17-37) (K.29-35)
küreş-	güreşmek, güreş yapmak, güç yarışması yapmak. Krş.: <i>küreş-, küreş-, küreş-, küreş-, küreş-, küreş-</i>	
	k.-Ø-eler	(K.29-36)
	k.-Ø-eler	(K.17-37)
	k.-Ø-ıp	(B.11-49)
kút-	gütmek, kabul etmek. Krş.: <i>küt-, küt-, küt-</i>	
	k.-Ø-eler	(B.6-84)

kúy-	yanmak, ateşte yanmak. Krş.: <i>küy-</i> k.-Ø-gen (B.18-48)
kúyew	damat, evlenmeye hazırlanan erkek. Krş.: <i>kiyew, kiyew, kiyêw, kiyêw, küyew, küyew, kıyew, kıyew, kıyew</i> k.+Ø+nı (B.4-225)
kúz	güz, sonbahar mevsimi. Krş.: <i>küz, kuź</i> k.+Ø+de (K.28-34)
kúzey	kuzey, şimal, güney karşıtı k.+Ø (K.29-11)
küç	güç, kuvvet, güçlü. Krş.: <i>guc, küç, küç, Küş</i> k.+Ø+ü (B.9-33) k.+Ø+üm (B.6-78)
küçük	küçük, yaşı küçük olan. Krş.: <i>kíčik, kíčik, kíčik, kíčig, kíčik, küçük, küçük</i> k.+Ø (K.2-9)
kümüş	para, kağıt veya metal para. Krş.: <i>kümiş, kumış, kumış, kumüş, kumış, kümiş, kümiş</i> k.+Ø (B.7-16)
kümüş	para, kağıt veya metal para. Krş.: <i>kümüş, kumış, kumış, kumüş, kumış, kümiş, kümiş</i> k.+Ø (B.7-17)
kün	gün, ayın herhangi bir günü, 24 saatlik bir süre. Krş.: <i>gín, gún, gün, gün, gun, gün, Gün, kín, kún, künçik, kün, kın, kın, kın, kón, ku, kun, kün, Kün</i> k.+Ø (B.4-47) (B.9-13) (B.11-72) k.+Ø+gece (B.19-19) k.+ler+í (B.8-10) k.+ner+ín (B.3-205)
küncülük	kıskançlık, güncülük k.+Ø (K.3-19)
künne-	kıskanmak k.-Ø-p (B.12-41)
kürêş-	güreşmek, güreş yapmak, güç yarışması yapmak. Krş.: <i>kúreş-, küreş-, küreş-, küreş-</i> k.-Ø-é (B.6-54)
küt-	gütmek, kabul etmek. Krş.: <i>kút-, küt-, kut-</i> k.-Ø-tí (B.18-47) k.-tír-mi-y (B.7-20) k.-túr-mi-y (B.7-19)
küyew	damat, evlenmeye hazırlanan erkek. Krş.: <i>kiyew, kiyew, kiyêw, kiyêw, küyew, küyew, kıyew, kıyew, kıyew</i> k.+Ø (B.3-108)
küy-	yanmak, mide yanmak, ağırmak. Krş.: <i>küy-</i> k.-Ø-se (K.1-55)
küz	güz, sonbahar mevsimi. Krş.: <i>küz, kuź</i> k.+Ø+de (K.1-58) (K.28-35)

	k.+Ø	(B.11-23) (K.18-20) (K.18-25)
ķāt	kağıt, yazı yazmak için kullanılan bir nesne. Krş.: <i>ķat</i>	
	k.+Ø+a	(B.11-27)
ķabinet	Rus., çalışma odası	
	ķ.+Ø	(B.2-117)
	ķ.+Ø+īne	(B.2-123)
ķaķıġar	Rus., ateşçi, sobadaki ateşin sürekli yanmasını sağlayan biri	
	ķ.+Ø	(B.6-67)
ķada	küçük kardeş. Krş.: <i>ķada, ķadā, Kāda</i>	
	ķ.+Ø+m	(B.8-35) (B.8-53) (B.8-55)
ķadan	özel isim, Kadan	
	ķ.+Ø	(K.26-32) (K.26-33) (K.26-34)
ķadā	küçük kardeş. Krş.: <i>ķada, ķada, Kāda</i>	
	ķ.+Ø+m	(B.12-87)
ķadın	kadın, hanım, bayan. Krş.: <i>ģadın, ģatīn, Kādın, Kātīn, Kātīn</i>	
	ķ.+Ø	(K.11-38)
ķajdıy	Rus., her biri	
	ķ.	(B.2-145)
ķak	Rus., nasıl, gibi	
	ķ.	(B.2-118) (B.2-263) (B.3-33) (B.3-52) (B.3-53) (B.3-208) (B.3-224) (B.4-38) (B.6-62) (B.9-19)
ķaķoy	Rus., hangi	
	ķ.	(B.3-32) (B.8-54)
ķalhoz	Rus., kolhoz, toplum çiftçiliġi. Krş.: <i>ħalhoz, ķalħo, ķalħos, ķalħoz, ķolħos, ķolħoz, Kālhoz, KālKoz, KōlKos, KōlKoz</i>	
	ķ.+Ø	(B.2-59)
	ķ.+Ø+ın	(B.1-24)
	ķ.+Ø+ında	(B.1-21) (B.1-88)
	ķ.+Ø+ında	(B.1-22)
ķalħo	Rus., kolhoz, toplum çiftçiliġi. Krş.: <i>ħalhoz, ķalhoz, ķalħos, ķalħoz, ķolħos, ķolħoz, Kālhoz, KālKoz, KōlKos, KōlKoz</i>	
	ķ.+Ø+da	(B.4-163)
ķalħos	Rus., kolhoz, toplum çiftçiliġi. Krş.: <i>ħalhoz, ķalhoz, ķalħo, ķalħoz, ķolħos, ķolħoz, Kālhoz, KālKoz, KōlKos, KōlKoz</i>	
	ķ.+Ø	(B.10-4)
ķalħoz	Rus., kolhoz, toplum çiftçiliġi. Krş.: <i>ħalhoz, ķalhoz, ķalħo, ķalħos, ķolħos, ķolħoz, Kālhoz, KālKoz, KōlKos, KōlKoz</i>	
	ķ.+Ø	(B.3-13) (B.4-5) (B.4-60) (B.12-139)
	ķ.+Ø+a	(B.20-16)
	ķ.+Ø+da	(B.3-128) (B.4-55) (B.4-60) (B.5-16) (B.6-3) (B.6-18) (B.7-7) (B.10-5) (B.16-6) (B.16-7) (B.20-18)
	ķ.+Ø+dan	(B.17-24)

	ķ.+Ø+dă	(B.10-5)
	ķ.+Ø+ġa	(B.4-53) (B.6-41) (B.12-138) (B.20-20)
	ķ.+Ø+ın	(B.17-29)
	ķ.+lar+a	(B.3-128)
	ķ.+Ø+nıge	(B.6-104)
ķalidor	koridor, bir yapıya girmeyi saġlayan veya odaları birleştiren dar bir geit. Krş.: <i>ķalidorik, ķalidorjıK, ķaridorik, ķolidor</i>	
	ķ.+Ø+dan	(B.16-23)
	ķ.+Ø+ından	(B.16-24)
ķalidorik	küçücük koridor, bir yapıya girmeyi saġlayan veya odaları birleştiren dar bir geçit. Krş.: <i>ķalidor, ķalidorjıK, ķaridorik, ķolidor</i>	
	ķ.+Ø	(B.2-27)
ķalidorjıK	küçücük koridor, bir yapıya girmeyi saġlayan veya odaları birleştiren dar bir geçit. Krş.: <i>ķalidor, ķalidorik, ķaridorik, ķolidor</i>	
	ķ.+Ø	(B.1-160)
ķalitate	Rom., kalite, nitelik. Krş.: <i>ķalite</i>	
	ķ.+Ø+si	(K.26-44)
ķalite	kalite, nitelik. Krş.: <i>ķalitate</i>	
	ķ.+Ø+si	(K.26-44)
ķalori	kalori, besin ölçüsü	
	ķ.+Ø	(K.1-61)
ķalotķa	kalıp, tuġla yapımında şeklini tutması için kullanılır, yaş tula önce kalıpta bekletilir	
	ķ.+lar+dan	(B.2-37)
ķaltel	yer adı, Romanya'nın Kaltel ili	
	ķ.+Ø+de	(K.11-14)
ķamara	yer adı, Kamara köyü	
	ķ.+Ø	(B.1-18)
ķamendant	Rus., kumandan. Krş.: <i>ķamindant, ķaminnant</i>	
	ķ.+lar+ġa	(B.1-80)
ķamindant	Rus., kumandan. Krş.: <i>ķamendant, ķaminnant</i>	
	ķ.+Ø+ħa	(B.2-108)
	ķ.+Ø+ımız	(B.2-113)
ķamindantura	Rus., kumandanlık. Krř.: <i>ķamı̃ndatură</i>	
	ķ.+Ø	(B.1-68)
ķaminnant	Rus., kumandan. Krş.: <i>ķamendant, ķamindant</i>	
	ķ.+Ø+ta	(B.6-74)
ķamisavali	Rus., hususi af edilme, saġlık durumuna baġlı özel af edilme eġlemi	
	ķ.	(B.9-30)
ķamı̃ndatură	Rus., kumandanlık. Krş.: <i>ķamindantura</i>	
	ķ.+Ø	(B.2-112)
ķaneřnı	Rus., elbette, tabi ki	
	ķ.	(B.2-187) (B.3-98) (B.3-147) (B.4-83) (B.9-51)

kanıstır	Rus., benzin bidonu k.+Ø+nen (B.19-30)
kanser	kanser hastalığı k.+Ø (K.1-53) (K.27-8)
kanserva	Rus., konserve kutusu k.+lar (B.3-36)
kantina	Rom., kantin k.+Ø (K.14-27)
kantse	Rus., sonunda k. (B.2-169)
kantsof	Rus., sonunda k. (B.2-169)
kanverte	Rus., zarfın içinde k. (B.11-21)
kaperativ	kooperatif, birlik. Krş.: <i>koperativa, kōperatif</i> k.+Ø (B.1-144) k.+Ø+de (B.1-142) k.+Ø+i (B.1-142)
kapık	bozuk, demir para, kuruş. Krş.: <i>kapık, kapik</i> k.+Ø (B.2-221)
kapık	bozuk, demir para, kuruş. Krş.: <i>kapık, kapik</i> k.+Ø (B.2-66)
kapik	bozuk, demir para, kuruş. Krş.: <i>kapık, kapık</i> k.+Ø (B.19-32) (B.20-38)
kapısta	Rus., lahana k.+Ø (B.19-40) k.+Ø+m (B.19-39)
kapitalnı	Rus., temelinden k. (B.6-16)
kapitalnıy	Rus., temelinden k. (B.6-114)
kapitan	Rus., kaptan k.+Ø (B.1-52) (B.1-67)
kapot	motor kaputu k.+Ø+ı (K.18-3)
karayef	özel isim, Karayev k.+Ø (B.1-19)
karidorçik	küçük koridor, bir yapıya girmeyi sağlayan veya odaları birleştiren dar bir geçit. Krş.: <i>kalidor, kalidorçik, kalidorjıK, kolidor</i> k+Ø (B.2-32)
karoçë	Rus., kısacası k. (B.1-124)

qaroqi	Rus., kısıacası q. (B.3-22)
qarta	Rus., harita q.+Ø (B.9-25) q.+lar+ı (B.9-25)
qartıqqa	Rus., fotoqraf. Krş.: <i>qartıqqa</i> q.+Ø+sın (B.21-6)
qartıqqa	Rus., fotoqraf. Krş.: <i>qartıqqa</i> q.+Ø+sına (B.2-194)
qartop	patates sebzesi. Krş.: <i>qartob, qartop, Kartob, Kartop, Kartop</i> q.+Ø+nen (B.8-88)
qasa	kasa, para saklamaya yarayan demir dolap q.+Ø+dan (B.5-69)
qasarqa	traktörün ön kısmında yer alan ve saman kesmeye yarayan demir alet q.+Ø+nen (B.20-20)
qaseta	Rus., kaset, video kaset q.+lar+ğa (B.3-187) q.+Ø+sı (B.2-191) (B.2-200)
qasıqa	yer adı, Romanya'da bulunan Kasıqa denilen bir yer q.+Ø+da (K.19-22)
qasıqqa	Rus., örgü q.+Ø (B.2-122)
qasınqa	Rus., başörtü. Krş.: <i>qasınqa</i> q.+Ø (B.3-119)
qasırqa	Rus., bayan kasiyer, kasada duran biri q.+Ø (B.19-29)
qasınqa	Rus., başörtü. Krş.: <i>qasınqa</i> q.+lar (B.3-163) (B.3-164)
qastroma	yer adı, Özbekistan'ın ilçelerinden biri, Kastroma q.+Ø+ğa (B.10-20)
qatatsi	Rus., bisiklete binmek q. (B.3-17)
qatelnı	Rus., kömürlük q.+Ø (B.2-192)
qavaler	Rus., sevgili adayı, arkadaş q.+Ø (B.1-164)
qawör	Rus., halı q.+lar+ı (B.9-11)
qazan	Kazan Türkleri q.+Ø (B.2-114) (B.7-92)
qazbek	özel isim, Kazbek q.+Ø (B.2-64)

kazım	özel isim, Kazım k.+Ø (B.6-108)
kı I	ki, cümleleri biri birine bağlayan söz. Krş.: <i>ke, ki</i> k.+Ø (B.2-82) (B.2-252) (K.11-43) (K.14-22) (K.14-25)
kı II	ikileme kelimesi, o kelimesinin ikilemesi: <i>odur budur, odır kudur</i> odır k.+Ø+dır (K.23-18)
kıbı	gibi, benzer. Krş.: <i>gibí, gibi, kebi, kibi, kibí, kibík, kibi, kibik, kibí, kibík, kibí, kibi, kibik, kibík, kıbı, kıbı</i> k.+Ø (B.17-9) (B.17-15) (B.17-31)
kıbık	gibi, benzer. Krş.: <i>gibí, gibi, kebi, kibi, kibí, kibík, kibi, kibik, kibí, kibík, kibí, kibi, kibik, kibík, kıbı, kıbı</i> k.+Ø (B.4-131)
kılo	kilo, kilogram. Krş.: <i>kila, kilağram, kilo, kilogram</i> k.+Ø+sı (B.3-86)
kılse	kilise, hristiyanların ibadet ettiği yer, tapınak k.+Ø (K.17-7)
kım	kim, hangi kişi. Krş.: <i>kím, kim, kím, kım</i> k.+Ø (B.2-198) (B.11-77) (K.1-46) (K.16-32) (K.17-29)
	k.+Ø+ın (B.17-41)
kımı	kimi, bazı, bir takımı. Krş.: <i>kımí</i> k.+Ø (B.17-13)
	k.+Ø+sı (B.17-14)
kımí	kimi, bazı, bir takımı. Krş.: <i>kımı</i> k.+Ø+sı (B.17-14)
kımse	kimse, hiç kimse, herhangi biri, kim olduğu bilinmeyen kişi. Krş.: <i>kímse, kimsa, kimsē, kímse, kimsē, kímse, kımse</i> k.+Ø (B.2-115) (B.2-231) (B.2-240)
	k.+Ø+de (B.2-162)
kımsē	kimse, hiç kimse, herhangi biri, kim olduğu bilinmeyen kişi. Krş.: <i>kímse, kimsa, kimsē, kímse, kimsē, kímse, kımsē</i> k.+Ø (B.2-230) (B.2-262) (B.2-263)
kın	gün, ayın herhangi bir günü, 24 saatlik bir süre. Krş.: <i>gín, gún, gün, gün, gün, gün, Ğun, kın, kún, kúnçik, kün, kún, kın, kın, kən, ku, kun, kún, Kún</i> k.+Ø (B.2-185) (B.10-17) (B.12-52) (B.15-7)
	k.+Ø+ı (B.21-11)
kır	kir, pislik, pasak. Krş.: <i>kír, kir</i> k.+Ø (K.5-9)
kır-	girmek, içeri girmek, işe girmek. Krş.: <i>gir-, kír-, kír°, kir-, kír- I, kır-</i> k.-Ø (B.18-35)
	k.-Ø-dı (B.1-76) (B.2-188)

	ķ.-∅-dım	(B.2-135) (B.2-166) (B.16-24) (B.18-38) (K.15-32)
	ķ.-∅-gende	(B.2-192)
	ķ.-∅-ıp	(B.15-9)
	ķ.-∅-ır	(B.3-102)
	ķ.-∅-ıyathanda	(B.16-28)
ķırım	yer adı, Kıırım. Krş.: <i>ħırım, ħıřım, ħıřım, ħıřım, ħıřım, ħırum, ħıřım, ħıřım, ħım, Ķırım, Ķığım, Ķırım, Ķıřım, Ķıřım, Ķıřım, Ķıřım, Ķıřım, Ķıřım, Ķıřım, Ķıřım, Ķıřım</i>	
	ķ.+∅+da	(K.15-10)
ķirt	kilit, kapatma aleti	
	ķ.+∅+mı	(K.6-13) (K.6-16)
ķirse-*	girmek, içeri girmesini sağlamak. Bk.: ķırsēt- . Krş.: <i>ķırsē-*</i> , <i>ķırsē-*</i>	
	ķ.-t-∅-tı	(B.18-37)
ķırsēt-	girmesini sağlamak. <i>ķırsēt-</i> fiili ettirgen kök çatılıdır, günümüzde ettirgen çatısıyla birlikte kullanılmakta. Bk.: ķirse-*	
ķırsē-*	girmek, içeri girmesini sağlamak. Bk.: ķırsēt- . Krş.: <i>ķırsē-*</i> , <i>ķırsē-*</i>	
	ķ.-t-∅	(B.2-159)
ķırsēt-	girmesini sağlamak. <i>ķırsēt-</i> fiili ettirgen kök çatılıdır, günümüzde ettirgen çatısıyla birlikte kullanılmakta. Bk.: ķırsē-*	
ķiři	kişi, şahıs, kadın veya erkeğe verilen genel ad. Krş.: <i>ķırsi, ķırsi, ķırsi, ķırsi, ķırsi, ķırsi, ķırsi, ķırsi, ķırsi</i>	
	ķ.+∅+ge	(K.1-67)
ķiřiķe	küçük, boyu veya yaşı küçük olan. Krş.: <i>ķiřiķene, ķiřiķeneċi, ķiřiķene, ķiřiķane, ķiřiķe, ķiřiķene, ķiřiķenē, ķiřiķene, ķiřiķenē, ķiřiķene, Ķiřiķene</i>	
	ķ.+∅	(K.1-87)
ķiřiķene	küçük, boyu veya yaşı küçük olan. Krş.: <i>ķiřiķene, ķiřiķeneċi, ķiřiķene, ķiřiķane, ķiřiķe, ķiřiķene, ķiřiķenē, ķiřiķene, ķiřiķenē, ķiřiķe, Ķiřiķene</i>	
	ķ.+∅	(K.1-19)
ķıt-	gıtmek, ayrılmak, devam etmek. Krş.: <i>gid-, ħet-, ket-, ķēt-, ķēt-, ķāt-, kit-, ki-, ķit-, ķit-</i>	
	ķ.-∅-e	(B.2-117)
	ķ.-∅-emiz	(B.18-14)
	ķ.-∅-ı (-tı>-ı)	(B.2-233)
	ķ.-∅-iler (-tı>-i)	(B.2-143)
	ķ.-∅-ler (-tı>∅)	(B.2-205)
	ķ.-∅-tı	(B.2-61) (B.2-128) (B.2-164) (B.2-205) (B.2-236) (B.2-243)
	ķ.-∅-tıķ	(B.2-16) (B.2-236)
	ķ.-∅-tım	(B.2-135)
	ķ.-∅-tiler	(B.2-204)
ķiy-	giymek, üstüne bir şey geçirmek. Krş.: <i>ķiy-, ki-, ķiy-, ķi-, ķise-*</i>	
	ķ.-∅-ēdıķ	(B.2-62)
	ķ.-ın-∅-ıp	(K.5-18)

kıyew	damat, evlenmeye hazırlanan erkek. Krş.: <i>kiyew, kıyew, kıyêw, kıyêw, küyew, küyew, küyew, kıyew, kuyew</i> k.+Ø+i (B.2-262)
kız	kız, kız çocuğu. Krş.: <i>giz, hıs, hısçih, hısçī, hız, hīs, hīz, ız I, Kışih, Kıs, Kısçih, Kısçī, Kış II, Kız, Kız, Kız, Kıs, Kısçih, Kısçih, KısçıK, Kısçih, Kış II, Kışçih, Kız, Kız, Kuz</i> k.+Ø+nı (K.9-19)
kıbi	gibi, benzer. Krş.: <i>gibi, gibi, kebi, kibi, kibi, kibik, kibi, kibik, kibi, kibik, kibi, kibik</i> k.+Ø (B.5-56)
kım	kim, hangi kişi. Krş.: <i>kım, kim, kım, kım</i> k.+Ø (B.2-256) (K.10-20)
kımer	bazı, bazen, kimi. Krş.: <i>kımer</i> k.+Ø+de (B.2-202) (B.2-225) (B.2-227)
kın	gün, ayın herhangi bir günü, 24 saatlik bir süre. Krş.: <i>gın, gún, gün, gın, gın, gún, Gün, kın, kún, kúnçik, kún, kún, kın, kın, kón, ku, kún, kún, Kún</i> k.+Ø+ımızden (B.2-1)
kır-	girmek, içeri girmek, işe girmek. Krş.: <i>gir-, kír-, kír-, kir-, kír- I, kır-</i> k.-Ø-diler (B.2-52) k.-Ø-dım (B.2-135) k.-Ø-ıyadır (K.23-24) (K.23-25) k.-Ø-ıp (K.7-11) k.-Ø-eler (B.2-216)
kışı	kişi, şahıs, kadın veya erkeğe verilen genel ad. Krş.: <i>kısı, kışi, kışı, kışı, kışı, kışı, kışi, kışi, kışi, kışi</i> k.+ler+den (K.4-12)
kışı	kişi, şahıs, kadın veya erkeğe verilen genel ad. Krş.: <i>kısı, kışi, kışı, kışı, kışı, kışı, kışı, kışı, kışı</i> k.+Ø+ı (K.20-3)
kıt-	gitmek, ilerlemek, devam etmek. Krş.: <i>gid-, het-, ket-, kêt-, kêt-, kət-, kit-, kî-, kît-, kît-</i> 1. gitmek, uzaklaşmak, ilerlemek, devam etmek k.-Ø-e (B.2-226) (B.2-128) (B.2-251) k.-Ø-eler (B.17-23) k.-Ø-em (B.2-129) (B.2-131) (B.2-151) k.-Ø-emıs (B.2-20) k.-Ø-emıs (B.2-71) k.-Ø-ēdı (B.2-181) k.-Ø-ēdık (B.2-69) (B.2-71) k.-Ø-ēdım (B.2-150) k.-Ø-ıp (B.2-65) k.-Ø-kenimizde (B.5-9) k.-Ø-ler (B.4-29) (B.4-30)

	ķ.-Ø-tım	(B.2-133)
	ķ.-Ø-ti	(B.2-10)
	2. alıp gitmek, götürmek	
	al ķ.-Ø-eler	(B.17-23)
ķiyew	damat, evlenmeye hazırlanan erkek. Krş.: <i>kiyew, ķiyew, ķiyêw, ķiyêw, kiyew, küyew, küyew, kıyew, kuyew</i>	
	ķ.+Ø+den	(B.2-204)
ķin	gün, ayın herhangi bir günü, 24 saatlik bir süre. Krş.: <i>gín, gún, gün, ğun, ğun, ğün, Ğun, kín, kún, kúnçik, kün, kün, kın, kın, kən, ku, kun, kün, Kün</i>	
	ķ.+Ø+1	(B.4-106)
ķlas	Rus., sınıf, öğrencilerin yıllık öğrenime göre ayrıldıkları bölümlerden her biri. Krş.: <i>ķlasa</i>	
	ķ.+Ø	(B.2-142) (B.4-58) (B.6-4) (B.6-8)
	ķ.+Ø+ha	(B.2-154)
	ķ.+Ø+ħa	(B.2-128) (B.2-135) (B.2-142) (B.6-6)
	ķ.+Ø+ħace	(B.14-6)
	ķ.+Ø+ħancık	(B.6-5)
	ķ.+Ø+ın	(B.6-9)
	ķ.+Ø+ın	(B.2-148)
	ķ.+Ø+ķaca	(B.3-6)
	ķ.+Ø+nı	(B.6-11)
	ķ.+Ø+ta	(B.2-154)
	ķ.+Ø+tan	(B.14-6)
ķlasa	Rom., sınıf, öğrencilerin yıllık öğrenime göre ayrıldıkları bölümlerden her biri. Krş.: <i>ķlas</i>	
	ķ.+Ø	(K.11-16)
ķloşķaçık	tekli tohum ekiminde kullanılan sopa, küçücük sopa. Krş.: <i>ķölöşķaçıħ</i>	
	ķ.+lar	(B.12-136)
ķo	çok, fazla. Krş.: <i>kóp, ķob, ķop, ķōb, ķōp, ķōp, ķop</i>	
	ķ.+Ø	(K.30-9)
ķob	çok, fazla. Krş.: <i>kóp, ķo, ķop, ķōb, ķōp, ķōp, ķop</i>	
	ķ.+Ø	(B.16-3) (B.16-4) (K.15-31) (K.20-20) (K.21-30) (K.23-29) (K.24-9) (K.29-7)
	ķ.+Ø+1	(K.31-30)
ķobadiñ	yer adı, Köstence'nin Kobadin köyü. Krş.: <i>ķobadin, ķobadiñ, ķubadiñ, ķubadiñ</i>	
	ķ.+Ø+ge	(K.22-6)
ķobdeşle-	karın için şişmek, şişkinlik oluşmak	
	ķ.-n-Ø-ir	(K.1-44)
ķobeķik	göbek, karın bölgesi, küçücük göbek. Krş.: <i>kóbek</i>	
	ķ.+ler+in	(B.8-48)
ķobete	yöresel yemek çeşidi, köbete. Krş.: <i>kóbeta, kóbete, ķobetê, ķobêta,</i>	

	<i>ķobēte, ķōbetē, ķēbēte</i>	
	ķ.+Ø	(B.3-76) (B.3-207) (B.5-87) (B.8-60) (K.6-22) (K.16-8) (K.16-26) (K.29-26)
	ķ.+ler	(B.4-209)
	ķ.+Ø+ñĩ	(B.8-72)
	ķ.+Ø+si	(B.8-89)
ķobētē	yōresel yemek çeşidi, ķōbete. Krş.: <i>ķōbete, ķōbēte, ķōbete, ķōbēta, ķōbēte, ķōbetē, ķēbēte</i>	
	ķ.+Ø+mēn	(K.1-3)
ķōbēta	yōresel yemek çeşidi, ķōbete. Krş.: <i>ķōbete, ķōbēte, ķōbete, ķōbetē, ķōbēte, ķōbetē, ķēbēte</i>	
	ķ.+Ø	(B.8-89)
ķōbēte	yōresel yemek çeşidi, ķōbete. Krş.: <i>ķōbete, ķōbēte, ķōbete, ķōbetē, ķōbēta, ķōbetē, ķēbēte</i>	
	ķ.+Ø	(B.3-209) (B.5-86) (K.16-24)
ķoç-	gōçmek, yerleşmek amacıyla ũlke değiştirmek, gōçũrmek, sũrgũn etmek. Krş.: <i>ģoç-, ğoş-, kōç-, kōř-, kōç-, koş-, koş-, kēç-, kēř-, kēř-, kēř-</i>	
	1. gōç etmek, gōçmek, taşınmak, gōçtũrmek	
	ķ.-Ø-emiz	(B.1-114)
	ķ.-Ø-ĩp	(B.22-15)
	ķ.-Ø-ip	(B.1-91) (B.3-60)
	ķ.-Ø-ĩp	(B.1-88) (B.1-111) (B.1-135) (B.1-184) (B.2-80) (B.3-11) (B.3-57) (B.3-62) (B.3-64) (B.9-37)
	ķ.-Ø-ken	(B.6-17) (B.7-88)
	ķ.-Ø-kende	(B.7-55)
	ķ.-Ø-kēn	(B.6-17)
	ķ.-Ø-kēnner	(B.7-31)
	ķ.-Ø-kēn	(B.2-242)
	ķ.-Ø-me	(B.6-18)
	ķ.-Ø-tĩler	(B.2-43)
	ķ.-Ø-tik	(B.3-66)
	ķ.-Ø-tĩk	(B.1-149) (B.4-61)
	2. gōçũrmek, gōç etmesini sağlamak	
	ķ.-er-ĩp	(B.3-63)
	ķ.-ır-Ø-gen	(B.1-84)
	ķ.-ır-Ø-ler	(B.1-10)
	ķ.-ır-Ø-dĩler	(B.1-65)
	ķ.-ĩr-me-zden	(B.4-47)
	ķ.-ir-Ø-dĩler	(B.1-82)
	ķ.-ir-Ø-gen	(B.1-68)
	ķ.-ĩr-Ø-dĩler	(B.3-8)
	ķ.-ĩr-Ø-emiz	(B.21-3)
ķoftaçĩb	Rus., hırka, hırkacık	

	ќ.+Ø	(B.8-48)
ќoѓalniĉanu	yer adı, K�stence'nin k�ylerinden biri, Karamurat	
	ќ.+Ø	(K.14-29)
ќoh�naĉik	Rus., mutfak, k�c�c�k mutfak. Krş.: <i>ќuhna, ќuh�na, ќuh�naĉiK</i>	
	ќ.+Ø	(B.2-32)
ќoj	Rus., deri	
	ќ.	(B.3-53) (B.3-54) (B.3-205)
ќoќ	g�k, g�k kubbe, sema. Krş.: <i>k�k</i>	
	ќ.+Ø	(B.12-178) (B.12-180) (K.1-92)
	ќ.+Ø+ke	(K.1-87)
	ќ.+Ø+k�	(K.5-13)
	ќ.+Ø+te	(K.1-74) (K.22-12)
	ќ.+Ø+ten	(K.14-14)
ќoќkez	yer adı, Bahĉesaray'ın k�ylerinden biri, Kokkoz. Krş.: <i>ќoќk�z, ќoќkos, ќoќkos�, ќoќkoz, ќoќkoz�, ќoќk�z, ќoќk�z</i>	
	ќ.+Ø+ge	(B.12-121) (B.12-126)
ќoќk�z	yer adı, Bahĉesaray'ın k�ylerinden biri, Kokkoz. Krş.: <i>ќoќkez, ќoќkos, ќoќkos�, ќoќkoz, ќoќkoz�, ќoќk�z, ќoќk�z</i>	
	ќ.+Ø+de	(B.7-48)
	ќ.+Ø+in	(B.15-27)
ќoќk�zli	Kokkoz k�y�nden olan kimse	
	k.+Ø	(B.7-3)
ќoќkos	yer adı, Bahĉesaray'ın k�ylerinden biri, Kokkoz. Krş.: <i>ќoќkez, ќoќk�z, ќoќkos�, ќoќkoz, ќoќkoz�, ќoќk�z, ќoќk�z</i>	
	ќ.+Ø	(B.6-2)
ќoќkos�	yer adı, Bahĉesaray'ın k�ylerinden biri, Kokkoz. Krş.: <i>ќoќkez, ќoќk�z, ќoќkos, ќoќkoz, ќoќkoz�, ќoќk�z, ќoќk�z</i>	
	ќ.+Ø	(B.6-2)
ќoќkoz	yer adı, Bahĉesaray'ın k�ylerinden biri, Kokkoz. Krş.: <i>ќoќkez, ќoќk�z, ќoќkos, ќoќkos�, ќoќkoz, ќoќkoz�, ќoќk�z, ќoќk�z</i>	
	ќ.+Ø+de	(B.5-9)
ќoќkoz�	yer adı, Bahĉesaray'ın k�ylerinden biri, Kokkoz. Krş.: <i>ќoќkez, ќoќk�z, ќoќkos, ќoќkos�, ќoќkoz, ќoќkoz�, ќoќk�z, ќoќk�z</i>	
	ќ.+Ø	(B.5-3)
	ќ.+ler	(B.5-3)
ќoќk�z	yer adı, Bahĉesaray'ın k�ylerinden biri, Kokkoz. Krş.: <i>ќoќkez, ќoќk�z, ќoќkos, ќoќkos�, ќoќkoz, ќoќkoz�, ќoќk�z, ќoќk�z</i>	
	ќ.+Ø+de	(B.5-4)
ќoќk�z	yer adı, Bahĉesaray'ın k�ylerinden biri, Kokkoz. Krş.: <i>ќoќkez, ќoќk�z, ќoќkos, ќoќkos�, ќoќkoz, ќoќkoz�, ќoќk�z, ќoќk�z</i>	
	ќ.+Ø+de	(B.5-25)
ќoќloz	yer adı, Bahĉesaray'ın k�ylerinden biri, Kokloz. Krş.: <i>ќoќlus, ќoќluz, ќoќl�s</i>	
	ќ.+Ø+da	(B.12-107)

	ķ.+Ø+ın	(B.12-108)
ķoķluz	yer adı, Bahķesaray'ın kōylerinden biri, Kokloz. Krş.: <i>ķoķloz, ķoķluz, ķoķlōs</i>	
	ķ.+Ø	(B.12-103) (B.12-136)
ķoķluz	yer adı, Bahķesaray'ın kōylerinden biri, Kokloz. Krş.: <i>ķoķloz, ķoķlus, ķoķlōs</i>	
	ķ.+Ø	(B.12-33)
	ķ.+Ø+ęa	(B.12-107)
ķoķlōs	yer adı, Bahķesaray'ın kōylerinden biri, Kokloz. Krş.: <i>ķoķloz, ķoķlus, ķoķluz</i>	
	ķ.+Ø	(B.12-54)
ķoķreg	gōęős, bağır	
	ķ.+Ø+i	(K.10-4)
ķole	gōlet, hayvanları sulamak iķin kullanılan geniş su havuzu	
	ķ.+Ø	(K.1-86)
ķoleg	dūęünde sunulmak üzere bir gōmlek üstüne yedi veya dokuz parķadan oluřan mendil yazma v.s.eřyaların takılması. Krş.: <i>ķolek, ķolēk</i>	
	ķ.+Ø+ım	(K.26-34)
ķolek	dūęünde sunulmak üzere bir gōmlek üstüne yedi veya dokuz parķadan oluřan mendil yazma v.s.eřyaların takılması. Krş.: <i>ķoleg, ķolēk</i>	
	ķ.+Ø	(K.26-34)
	ķ.+Ø+ın	(K.18-10)
	ķ.+ler+den	(K.26-35)
	ķ.+ler+ın	(K.26-35)
	ķ.+Ø+sesi	(K.26-36)
ķolektif	kolektif, topluluk. Krş.: <i>ķolektip, ķolektiv, ķolitif, ķolıtıř</i>	
	ķ.+Ø	(K.7-3)
	ķ.+Ø+ke	(K.14-6)
	ķ.+Ø+te	(K.11-5) (K.14-6)
	ķ.+Ø+ye	(K.20-6) (K.20-7)
ķolektip	kolektif, topluluk. Krş.: <i>ķolektif, ķolektiv, ķolitif, ķolıtıř</i>	
	ķ.+Ø+te	(K.20-2) (K.20-3)
ķolektiv	kolektif, topluluk. Krş.: <i>ķolektif, ķolektip, ķolitif, ķolıtıř</i>	
	ķ.+Ø+miz	(K.11-5)
ķolektivizare	Rom., kolektifleştirme, kollektivizasyon	
	ķ.+Ø	(K.14-4) (K.20-2)
ķolēk	dūęünde sunulmak üzere bir gōmlek üstüne yedi veya dokuz parķadan oluřan mendil yazma v.s.eřyaların takılması. Krş.: <i>ķoleg, ķolek</i>	
	ķ.+Ø	(K.18-10)
	ķ.+Ø+se	(K.26-36)
ķolģos	Rus., kolhoz, toplum ķiftķilięi. Krş.: <i>ģalģoz, ķalģoz, ķalģo, ķalģos, ķalģoz, ķolģoz, Kalģoz, KalKoz, KolKos, KolKoz</i>	
	ķ.+Ø	(K.11-5) (K.14-4)
ķolģoz	Rus., kolhoz, toplum ķiftķilięi. Krş.: <i>ģalģoz, ķalģoz, ķalģo, ķalģos,</i>	

	<i>kalhoz, kolhos, Kalhoz, KalKoz, KolKos, KolKoz</i>
	ķ.+Ø (K.26-15)
	ķ.+Ø+da (K.11-5)
	ķ.+Ø+dan (B.18-27)
ķolidor	koridor, bir yapıya girmeyi sağlayan veya odaları birleştiren dar bir geit. Krş.: <i>ķalidor, ķalidorik, ķalidorjıK, ķaridorik</i>
	ķ.+Ø+dan (K.6-18)
ķolij	kolej, okul
	ķ.+Ø+de (B.6-95) (B.6-96)
	ķ.+Ø+in (B.6-97)
ķolitif	kolektif, topluluk. Krş.: <i>ķolektif, ķolektip, ķolektiv, ķolitif</i>
	ķ.+Ø+ke (K.20-7)
ķolitif	kolektif, topluluk. Krş.: <i>ķolektif, ķolektip, ķolektiv, ķolitif</i>
	ķ.+Ø+ke (K.20-6)
ķolonist	Rom., gmen, koloni
	ķ+ler (K.1-99)
ķolmeg	gmlek, yakalı giysi. Krş.: <i>ķolmek, ķolmæk</i>
	ķ.+Ø+in (K.18-11)
ķolmek	gmlek, yakalı giysi. Krş.: <i>ķolmeg, ķolmæk</i>
	ķ.+Ø (K.18-2)
	ķ.+ler+in (B.2-62)
	ķ.+Ø+mı (B.11-24)
ķolmæk	gmlek, yakalı giysi. Krş.: <i>ķolmeg, ķolmek</i>
	ķ.+ler (B.2-62)
ķom	Alm., haydi
	ķ. (B.12-65)
ķom-	gmmek, yerin iine saklamak
	ķ.-Ø (K.3-24)
	ķ.-Ø-e (B.1-45) (K.3-25)
	ķ.-Ø-ě (B.1-154)
	ķ.-Ø-genner (B.1-155)
	ķ.-Ø-mē (B.14-19)
	ķ.-Ø-seņ (K.3-24)
ķomana	yer adı, Kstence'nin Komana ky
	ķ.+Ø+ęa (K.20-5)
ķome	yresel yemek eşidi, brek, kme. Krş.: <i>ķomē</i>
	ķ.+Ø (B.3-208) (B.3-212)
ķomitet	Rus., komite, kurul
	ķ.+Ø (K.20-19)
ķomnata	Rus., oda
	ķ.+Ø (B.1-26) (B.1-27) (B.1-160) (B.2-27) (B.2-28) (B.2-32) (B.3-217) (B.3-218)

	ķ.+Ø+da	(B.1-96)
	ķ.+lar	(B.1-28)
	ķ.+lar+ın	(B.1-27) (B.1-118)
	ķ.+Ø+n	(B.2-27)
ķompaz	Rus., pusula	
	ķ.+Ø+ı	(B.10-18)
	ķ.+Ø+ına	(B.10-18)
ķompot	komposto, meyve kompostosu	
	ķ.+Ø+ı	(K.18-6)
ķomunis	komünist. Krş.: <i>ķomunist, ķomünis</i>	
	ķ.+Ø	(K.3-5) (K.29-13)
	ķ.+Ø+ın	(K.31-11)
	ķ.+ler	(K.31-13)
ķomunist	komünist. Krş.: <i>ķomunis, ķomünis</i>	
	ķ.+Ø	(K.15-15) (K.15-26) (K.15-29)
	ķ.+ler	(K.15-23) (K.31-12)
	ķ.+lér	(K.29-14)
ķomunistlik	komünistlik, komünist olma durumu	
	ķ.+Ø	(K.31-11)
ķomünis	komünist. Krş.: <i>ķomunis, ķomunist</i>	
	ķ.+Ø	(K.15-16)
ķonsa	Rus., son, sonu	
	ķ.	(B.1-64)
ķop	çok, fazla. Krş.: <i>ķóp, ķo, ķob, ķōb, ķōp, ķōp, ķēp</i>	
	ķ.+Ø	(B.5-108) (B.16-45) (B.16-46) (K.1-42) (K.3-24) (K.7-1) (K.8-10) (K.9-1) (K.10-7) (K.12-8) (K.15-9) (K.16-30) (K.19-17) (K.19-19) (K.19-28) (K.20-3) (K.20-27) (K.21-11) (K.23-28) (K.28-4) (K.28-8) (K.28-37) (K.29-38) (K.32-4) (K.32-5) (K.32-6)
	ķ.+Ø+ısı	(K.11-42)
	ķ.+Ø+sı	(K.19-1)
	ķ.+Ø+ten	(K.26-40)
ķop-	kopmak, gülmekten kopmak, çok gülmek. Krş.: <i>ķop-, Kōp-, Kūp-</i>	
	ķ.-Ø-tım	(B.13-18)
ķopçeg	tekerlek, teker. Krş.: <i>ķopçēk</i>	
	ķ.+ler+ı	(B.2-85)
ķopçēk	tekerlek, teker. Krş.: <i>ķopçeg</i>	
	ķ.+Ø+li	(B.18-13)
ķope	hayvanlardan köpek. Krş.: <i>ķopeçi, ķopek, ķópēk, ķopeçī, ķopeg, ķopek, ķopē, ķōpēk, ķēpēk</i>	
	ķ.+Ø+miz	(B.12-1)
ķopeçī	köpek, küçük köpek, köpekçik. Krş.: <i>ķopeçi, ķopek, ķópēk, ķope, ķopeg,</i>	

	<i>kopek, kopē, kōpēk, kəpēk</i>
	ķ.+Ø (B.12-2)
kopeg	hayvanlardan köpek. Krş.: <i>kópeçi, kópek, kópēk, kope, kopeçî, kopek, kopē, kōpēk, kəpēk</i>
	ķ.+Ø+im (B.19-36)
kopek	hayvanlardan köpek. Krş.: <i>kópeçi, kópek, kópēk, kope, kopeçî, kopeg, kopē, kōpēk, kəpēk</i>
	ķ.+Ø (B.12-3) (B.12-4)
	ķ.+Ø+in (B.12-18)
	ķ.+ler+í (B.12-77)
kooperativa	kooperatif, birlik. Krş.: <i>ķaperativ, kōperativ</i>
	ķ.+Ø+ġa (K.11-18)
kopē	hayvanlardan köpek. Krş.: <i>kópeçi, kópek, kópēk, kope, kopeçî, kopeg, kopek, kōpēk, kəpēk</i>
	ķ.+Ø+miz (B.12-18)
kopır	köprü, iki yakayı biri birine bağlayan bir geçit. Krş.: <i>kopır°, kopır, kopr, kopr°, kopır, kopır°</i>
	ķ.+Ø (K.27-23)
kopır°	köprü, iki yakayı biri birine bağlayan bir geçit. Krş.: <i>kopır°, kopır, kopr, kopr°, kopır, kopır°</i>
	ķ.+Ø+den (B.7-2)
kopır	köprü, iki yakayı biri birine bağlayan bir geçit. Krş.: <i>kopır°, kopır°, kopr, kopr°, kopır, kopır°</i>
	ķ.+Ø (B.6-4)
kopr	köprü, iki yakayı biri birine bağlayan bir geçit. Krş.: <i>kopır°, kopır°, kopır, kopr°, kopır, kopır°</i>
	ķ.+Ø+in (K.27-23)
kopır°	köprü, iki yakayı biri birine bağlayan bir geçit. Krş.: <i>kopır°, kopır°, kopır, kopr, kopır, kopır°</i>
	ķ.+Ø+ın (B.7-51)
kopır	köprü, iki yakayı biri birine bağlayan bir geçit. Krş.: <i>kopır°, kopır°, kopır, kopr, kopır°, kopır°</i>
	ķ.+Ø (B.20-35)
kopır°	köprü, iki yakayı biri birine bağlayan bir geçit. Krş.: <i>kopır°, kopır°, kopır, kopr, kopır°, kopır</i>
	ķ.+Ø (B.7-50)
kor	kör, gözü görmeyen biri, görme engelli. Krş.: <i>kör</i>
	ķ.+Ø (B.8-5) (B.8-6) (B.8-7)
kor-	görmek, gözle görmek, yaşamak. Krş.: <i>gor-, hor-, kır- II, kór-, kór°, kör-, kór°, kór°, kər-, Kór-</i>
	ķ.-Ø-amadı (K.9-11)
	ķ.-Ø-dı (B.1-119) (B.2-221)
	ķ.-Ø-dık (B.2-107) (B.2-166) (B.2-230)
	ķ.-Ø-diler (B.12-90)
	ķ.-Ø-dım (B.9-51) (B.16-27) (B.22-32) (K.6-6) (K.6-17)

ķ.-Ø-dīm	(B.3-220)
ķ.-Ø-dīķ	(B.2-63) (B.2-106) (B.2-107) (B.2-111) (B.2-147) (B.2-230)
ķ.-Ø-dīler	(B.2-262)
ķ.-Ø-dīm	(B.12-144)
ķ.-Ø-dīm	(B.12-190)
ķ.-Ø-dik	(B.3-207)
ķ.-Ø-diņģis	(B.7-81)
ķ.-Ø-e	(B.1-154)
ķ.-Ø-eler	(B.8-47)
ķ.-Ø-em	(B.8-43)
ķ.-Ø-esin	(K.26-46)
ķ.-Ø-esiņ	(B.12-32)
ķ.-Ø-ēler	(B.8-47)
ķ.-Ø-gen	(B.2-230) (B.13-6) (B.17-48)
ķ.-Ø-gennen	(B.2-125)
ķ.-Ø-genner	(B.2-125)
ķ.-Ø-gən	(B.22-9)
ķ.-Ø-immı	(B.12-53) (B.22-4)
ķ.-in-mi-y	(B.3-121)
ķ.-Ø-ıp	(B.9-26) (B.12-78)
ķ.-īn-Ø-ıp	(B.12-146)
ķ.-Ø-ıp	(B.3-19)
ķ.-í-me-z (<i>-i dön. çattı</i>)	(B.15-20)
ķ.-ín-mi-y	(B.8-25) (B.19-19)
ķ.-Ø-ış	(B.12-178)
ķ.-ış-Ø-tik	(B.22-8)
ķ.-īn-Ø-e	(K.18-12)
ķ.-me-dık	(B.2-23)
ķ.-me-dım	(B.3-72) (B.3-155)
ķ.-me-dīm	(B.2-172)
ķ.-me-dīm	(K.17-46)
ķ.-me-dim	(B.12-179)
ķ.-me-dīle	(B.12-69)
ķ.-Ø-mēge	(B.5-27)
ķ.-mē-genģis	(B.18-50)
ķ.-mē-n	(B.2-79)
ķ.-me-sıner	(B.3-112)
ķ.-me-ņız	(B.3-182)
ķ.-mi-y	(B.2-264) (B.3-141) (B.18-10)
ķ.-n-Ø-ıp	(B.2-193)
ķ.-Ø-se	(B.5-47)

	ķ.-Ø-seler	(B.2-252)
ķorānta	aile. Krş.: <i>ķoranda, ķoranta, ķoranda, Kōranda, Kōranta, Kōranda</i>	
	ķ.+Ø	(B.1-106)
ķorımnı	görünüşlü, güzel, hoş. Bk.: ķor-	
ķorış	görmek. Bk.: ķor-	
ķorıpıs	Rus., korpus, bina	
	ķ.+Ø	(B.4-87)
	ķ.+Ø+ı	(B.4-87)
ķorpus	Rus., korpus, bina	
	ķ.+Ø+ın	(B.4-86)
ķorse-*	göstermek, sergilemek. Bk.: ķorset- . Krş.: <i>ķorse-*</i> , <i>ķosé-*</i> , <i>ķöse-*</i> , <i>ķorsé-*</i> , <i>ķorşe-*</i>	
	ķ.-t-Ø-tıñız	(B.18-11)
ķorset-	göstermek, görmesini sağlamak. <i>ķorset-</i> fiili ettirgen kök çatılıdır, günümüzde ettirgen çatısıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: ķorse-*	
ķorsé-*	göstermek, sergilemek. Bk.: ķorsét- . Krş.: <i>ķorse-*</i> , <i>ķosé-*</i> , <i>ķöse-*</i> , <i>ķorse-*</i> , <i>ķorşe-*</i>	
	ķ.-t-Ø-kenner	(B.3-188)
ķorsét-	göstermek, görmesini sağlamak. <i>ķorsét-</i> fiili ettirgen kök çatılıdır, günümüzde ettirgen çatısıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: ķorsé-*	
ķorster-	göstermek, sergilemek, birini veya bir şeyi işaretle göstermek. Krş.: <i>ķoster-, ķostēr-, ķoşter-, ķoşter-, ķoştir-</i>	
	ķ.-me-sin	(K.1-77)
ķore	göre, göz önünde tutarak, bakarak, nazaran. Krş.: <i>ģore, ģore, ģoré, kere II, kóre, ķora, ķöre</i>	
	ķ.+Ø	(K.26-3)
ķorə	göre, göz önünde tutarak, bakarak, nazaran. Krş.: <i>ģore, ģore, ģoré, kere II, kóre, ķore, ķöre</i>	
	ķ.+Ø	(K.15-1)
ķor-	görmek, gözle görmek, yaşamak. Krş.: <i>ģor-, ģor-, ķir- II, kór-, kór°, kör-, ķor-, ķor°, ķer-, Kōr-</i>	
	ķ.-Ø-dım	(B.16-31)
	ķ.-Ø-dık	(B.17-31)
	ķ.-Ø-dik	(B.5-27)
	ķ.-Ø-genım	(B.13-51)
	ķ.-me-dik	(B.5-11)
	ķ.-me-ssin	(K.12-18)
	ķ.-me-ssiz	(K.31-6)
ķorşe-*	göstermek, görmesini sağlamak. Bk.: ķorset- . Krş.: <i>ķorse-*</i> , <i>ķosé-*</i> , <i>ķöse-*</i> , <i>ķorsé-*</i> , <i>ķorşe-*</i> , <i>ķorsé-*</i>	
	ķ.-t-Ø-iyım	(B.1-130)
ķorşet-	göstermek, görmesini sağlamak. <i>ķorşet-</i> fiili ettirgen kök çatılıdır, günümüzde ettirgen çatısıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: ķorşe-*	
ķor-	görmek, gözle görmek, yaşamak. Krş.: <i>ģor-, ģor-, ķir- II, kór-, kór°, kör-, ķor-, ķor°, ķer-, Kōr-</i>	

	ķ.-Ø-dim	(B.3-155) (K.6-11)
	ķ.-Ø-dĭk	(B.3-205)
	ķ.-Ø-dĭler	(B.9-16)
	ķ.-Ø-gen	(B.14-9)
	ķ.-ün-me-sin	(K.1-30)
ķos	göz, görme organı. Krş.: <i>kós, kóz, kóz, ķos, ķoz I, ķoz, ķez</i>	
	ķ.+Ø	(B.3-140) (B.11-56) (B.22-22)
ķoś	göz, görme organı. Krş.: <i>kós, kóz, kóz, ķos, ķoz I, ķoz, ķez</i>	
	ķ.+Ø	(K.10-18)
ķośtencĕ	yer adı, Romanya'nın Köstence ili. Krş.: <i>kósencĕ, kóstence, kóstencĕ, ķośtenci, ķośtenci</i>	
	ķ.+Ø+ge	(K.20-22)
	ķ.+Ø+gĕ	(K.20-22)
ķośtenci	yer adı, Romanya'nın Köstence ili. Krş.: <i>kósencĕ, kóstence, kóstencĕ, ķośtencĕ, ķośtenci</i>	
	ķ.+Ø	(K.26-18)
	ķ.+Ø+de	(K.27-2)
	ķ.+Ø+den	(K.26-30) (K.26-31)
	ķ.+Ø+ge	(K.26-32)
ķośtenci	yer adı, Romanya'nın Köstence ili. Krş.: <i>kósencĕ, kóstence, kóstencĕ, ķośtencĕ, ķośtenci</i>	
	ķ.+Ø+de	(K.26-50)
ķośter-	göstermek, sergilemek, birini veya bir şeyi işaretle göstermek. Krş.: <i>kóster-, kóstĕr-, ķorster-, ķośĕr-, ķośtir-</i>	
	ķ.-Ø-dĭ	(B.12-191)
	ķ.-Ø-ĭşli	(K.26-46)
	ķ.-Ø-ĭşli	(K.26-45)
	ķ.-Ø-ip	(B.21-6)
	ķ.-me-sĭn	(B.2-231)
ķośterişli	gösterişli, güzel, hoş. Bk.: ķośter-	
ķośĕr-	göstermek, sergilemek, birini veya bir şeyi işaretle göstermek. Krş.: <i>kóster-, kóstĕr-, ķorster-, ķośter-, ķośtir-</i>	
	ķ.-Ø-dim	(K.21-17)
ķośtir-	göstermek, sergilemek, birini veya bir şeyi işaretle göstermek. Krş.: <i>kóster-, kóstĕr-, ķorster-, ķośter-, ķośĕr-</i>	
	ķ.-Ø-meg	(K.17-40)
ķoş-	göçmek, yerleşmek amacıyla ülke değiştirmek, göçürmek, sürgün etmek. Krş.: <i>goç-, goş-, kóç-, kóş-, köç-, ķoç-, ķoş-, ķeç-, ķeş-, ķeş-</i>	
	ķ.-Ø-ĕler	(K.22-21)
	ķ.-ir-t-Ø-ecek	(K.26-20)
	ķ.-Ø-ĭp	(K.23-7)
	ķ.-ĭr-Ø-e	(K.15-24)
	ķ.-me-dĭm	(K.20-10)
	ķ.-Ø-tıĝ	(K.3-5)

	ķ.-Ø-tım	(B.6-26)
	ķ.-tİR-İl-Ø-gen	(K.15-37)
	ķ.-Ø-tİK	(K.14-28)
	ķ.-Ø-tİler	(K.15-18)
	ķ.-Ø-tik	(B.1-31) (B.1-92) (B.22-20)
	ķ.-Ø-tİler	(K.16-1)
ķoşe	ķoşe, kenar. Krş.: <i>ķoşe, ķoşé</i>	
	ķ.+Ø+sİnden	(K.4-14)
	ķ.+Ø+sİne	(K.16-28)
	ķ.+Ø+yě	(B.2-198)
ķoş-	göçmek, yerleşmek amacıyla ülke değiştirmek, göçürmek, sürgün etmek. Krş.: <i>ģoç-, ğoş-, ķoç-, ķoş-, ķöç-, ķoç-, ķoş-, ķoç-, ķoş-, ķoş-, ķoş-</i>	
	ķ.-me-dİ	(K.20-22)
	ķ.-Ø-me	(K.30-5)
	ķ.-Ø-tım	(K.30-16)
ķot	ģöt, kıç, popo. Krş.: <i>ķöt, ķöt</i>	
	ķ.+Ø+ını	(B.18-9)
ķotek	ķotek, kavga, çatışma. Krş.: <i>ķotek, ķoték, ķoték</i>	
	ķ.+Ø	(B.3-172)
ķotekle-	ķoteklemek, dayak yedirmek, dövmeK. Krş.: <i>ķotekle-, ķotekli-, ķotekli-</i>	
	ķ.-ş-Ø-tik	(B.1-175)
ķotekle-	ķoteklemek, dayak yedirmek, dövmeK. Krş.: <i>ķotekle-, ķotekli-, ķotekli-</i>	
	ķ.-Ø-gen	(B.12-6)
ķotekli-	ķoteklemek, dayak yedirmek, dövmeK. Krş.: <i>ķotekle-, ķotekle-, ķotekli-</i>	
	ķ.-Ø-y	(K.19-14)
ķoter-	yukarı kaldırmak, yerinden kaldırmak. Krş.: <i>ķoter-, ķotİR-, ķotİR-</i>	
	1. yukarı kaldırmak, yükseltmek	
	ķ.-Ø-dİ	(B.13-46)
	ķ.-Ø-ēdım	(B.2-150)
	ķ.-Ø-gende	(B.16-30) (K.1-70)
	ķ.-il-Ø-di	(B.4-155)
	ķ.-Ø-ip	(B.18-45)
	ķ.-Ø-İp	(B.2-17) (B.3-24) (B.3-92)
	2. götürmek, bir yerden alıp başka yere götürmek	
	ķ.-Ø-gēnde	(K.8-9)
	ķ.-İl-Ø-dİ	(K.8-10)
ķoték	ķoték, sopa, dayak yeme durumu. Krş.: <i>ķoték, ķoték, ķotek</i>	
	ķ.+Ø	(B.14-1)
ķotékli-	ķoteklemek, dayak yedirmek, dövmeK. Krş.: <i>ķotekle-, ķotekle-, ķotekli-</i>	
	ķ.-Ø-y	(K.19-13)
ķotoy	yer adı, Kōstence'nin bir köyü, Kotoy	
	ķ.+Ø+da	(K.19-3)

qoy

	köy, köy yeri, köylük yer. Krş.: <i>kóy I, kōy, kəy, kuy</i>
q.+Ø	(B.1-4) (B.1-7) (B.1-22) (B.1-99) (B.1-110) (B.2-6) (B.3-15) (B.3-66) (B.3-122) (B.3-215) (B.7-64) (B.9-45) (B.10-57) (B.14-17) (B.19-14) (B.20-27) (B.22-18) (K.1-94) (K.1-107) (K.1-108) (K.15-10) (K.26-3) (K.29-20) (K.30-4) (K.31-1) (K.31-5)
q.+Ø+de	(B.1-7) (B.1-106) (B.3-116) (B.3-185) (B.4-19) (B.4-21) (B.4-28) (B.4-122) (B.12-91) (B.13-30) (B.14-18) (K.9-8) (K.11-16) (K.14-2) (K.15-10) (K.20-10) (K.22-1) (K.26-20)
q.+Ø+demís	(B.22-20)
q.+Ø+den	(B.1-22) (B.1-71) (B.11-30) (B.11-31)
q.+Ø+e	(B.13-40) (B.13-41) (B.21-15) (B.22-31)
q.+Ø+ge	(B.2-80) (B.3-113) (B.4-225) (B.12-91) (B.12-107) (K.27-19) (K.29-9)
q.+Ø+gě	(B.3-11)
q.+Ø+gə	(B.17-14)
q.+Ø+gən (<i>d>g</i>)	(B.4-125)
q.+Ø+ı	(B.3-158) (B.9-43) (B.9-44) (B.13-36) (B.14-6) (B.16-8) (K.1-94) (K.1-95) (K.1-100) (K.10-1) (K.20-3) (K.23-1) (K.29-12)
q.+Ø+ım	(B.16-45) (K.3-2) (K.3-17)
q.+Ø+ımıs	(K.16-2)
q.+Ø+ımızıı	(K.26-1) (K.26-4)
q.+Ø+ımızde	(B.4-26)
q.+Ø+ın	(B.1-18) (B.1-23) (B.2-6) (B.4-24) (B.8-40) (B.12-41) (B.12-108) (B.12-122) (B.12-184) (B.14-18) (K.1-92) (K.17-25) (K.23-2) (K.26-3)
q.+Ø+inde	(B.1-18) (B.3-1) (B.4-211)
q.+Ø+inden	(B.4-4)
q.+Ø+ıı	(K.20-22)
q.+Ø+ıııı	(B.3-12)
q.+Ø+ı̄	(K.28-7)
q.+Ø+ı̄ıııı	(B.4-124)
q.+Ø+ıme	(K.3-2)
q.+Ø+ımızde	(B.22-19)
q.+Ø+imize	(B.22-20)
q.+Ø+ımıznı	(B.5-28)
q.+Ø+ın	(K.17-16) (K.17-21) (K.20-19)
q.+Ø+inde	(B.12-136) (B.14-5)
q.+Ø+ınděn	(B.9-6)
q.+Ø+ıne	(K.22-3)
q.+Ø+ıı	(K.29-17)

ķ.+Ø+i	(B.3-5)
ķ.+Ø+iden	(K.31-3)
ķ.+Ø+imiz	(K.30-7)
ķ.+Ø+inde	(B.3-6) (B.4-5) (B.4-14) (B.4-19) (B.4-123) (B.4-124) (K.5-1) (K.5-3) (K.22-2) (K.22-6) (K.29-1)
ķ.+Ø+indemiz	(B.5-3)
ķ.+Ø+inden	(B.3-5) (B.6-2) (B.21-1) (K.25-14)
ķ.+Ø+ine	(K.14-29) (K.22-21)
ķ.+Ø+innen	(B.3-6)
ķ.+Ø+imize	(B.13-43)
ķ.+Ø+imizge	(B.10-52)
ķ.+Ø+imizde	(B.1-105) (K.15-14)
ķ.+Ø+in	(B.4-126)
ķ.+Ø+inde	(B.3-6) (B.4-21)
ķ.+Ø+ine	(B.12-103)
ķ.+ler	(B.9-8) (K.15-11)
ķ.+ler+de	(K.15-43)
ķ.+ler+ge	(K.4-9)
ķ.+ler+in	(K.17-17) (K.17-18)
ķ.+lér+den	(B.4-42)
ķ.+lér+ge	(B.4-41) (B.4-229)
ķ.+Ø+lí	(B.7-3) (B.7-4)
ķ.+Ø+li	(B.8-14) (B.8-15)
ķ.+Ø+miz	(K.9-8)
ķ.+Ø+nen	(B.3-15)
ķ.+Ø+nı	(B.14-18)
ķ.+Ø+nıñ	(K.4-2) (K.29-13)
ķ.+Ø+nín	(K.27-20)
ķ.+Ø+ni	(B.4-22)

ķoy- koymak, çabukluk bildiren tasviri fiil. Krş.: *hŷy-*, *ħoy-*, *ħey-*, *ħuy-*, *Ķiy-*, *Ķoy-*, *Ķöy-*, *Ķey-*, *Ķıy-*, *Ķıy-*
kese ķ.-Ø (K.1-17)

ķoycık köycük, küçük köy yeri, küçük köy
ķ.+Ø (B.22-30)

ķoz I göz, görme organı. Krş.: *kós*, *kóz*, *köz*, *ķos*, *ķos*, *ķoz*, *ķez*
1. göz, görme organı

ķ.+Ø	(B.2-259)
ķ.+Ø+dēdı	(B.2-125)
ķ.+Ø+iñ	(K.5-16)
ķ.+Ø+im	(B.2-51) (K.21-29)
ķ.+ler+im	(B.12-149)
ķ.+lī	(B.2-257)

	2. gözün aydın. Bk.: koz ayın
	ķ.+Ø ayın (K.8-7)
koz II	Rus., deri
	ķ. (B.3-52)
koz ayın	gözün aydın. Ulanma, kaynaşma ve ünsüz yutulması yer almaktadır. Bk.: koz I, ayın
koz	göz, görme organı. Krş.: <i>kós, kóz, kōz, kos, kós, koz I, kez</i>
	ķ.+Ø+de (B.2-119)
	ķ.+ler (B.19-20)
kōb	çok, fazla. Krş.: <i>kóp, ko, kob, kop, kōp, kōp, kēp</i>
	ķ.+Ø (K.19-19)
kōp	çok, fazla. Krş.: <i>kóp, ko, kob, kop, kōb, kōp, kēp</i>
	ķ.+Ø (K.1-66) (K.1-79) (K.16-1)
kōperatif	kooperatif, birlik. Krş.: <i>ķaperativ, ķoperativa</i>
	ķ.+Ø (K.1-97)
kōpēk	hayvanlardan köpek. Krş.: <i>kōpeçi, kōpek, kōpēk, kope, kōpeçi, kopeg, kōpek, kōpē, kōpēk</i>
	ķ.+ler+í (B.12-77)
kōy	köy, köy yeri, köylük yer. Krş.: <i>kóy I, koy, kōy, kuy</i>
	ķ.+Ø (K.26-3)
kōbetē	yöresel yemek çeşidi, köbete. Krş.: <i>kōbete, kōbēte, kobete, kōbetē, kōbēta, kōbēte, kōbēte</i>
	ķ.+Ø+ni (B.3-77)
kōlōşķaçıh	tekli tohum ekiminde kullanılan sopa, küçücük sopa. Krş.: <i>ķloşķaçıK</i>
	ķ.+lar (B.12-137)
kōp	çok, fazla. Krş.: <i>kóp, ko, kob, kop, kōb, kōp, kēp</i>
	ķ.+Ø (K.19-20)
kōre	göre, göz önünde tutarak, bakarak, nazaran. Krş.: <i>góre, gore, gōrē, kere II, kóre, kore, korā</i>
	ķ.+Ø (B.3-175)
kōt	göt, kış, popo. Krş.: <i>kōt, kot</i>
	ķ.+Ø (B.18-18)
kōbēte	yöresel yemek çeşidi, köbete. Krş.: <i>kōbete, kōbēte, kobete, kōbetē, kōbēta, kōbēte, kōbēte</i>
	ķ.+Ø (K.8-2) (K.11-35)
ķoç-	göçmek, yerleşmek amacıyla ülke değiştirmek, göçürmek, sürgün etmek, araç hareket etmek. Krş.: <i>goç-, goş-, kóç-, kóş-, köç-, koç-, koş-, kōş-, kōş-, kōş-</i>
	1. göçmek, sürgün etmek
	ķ.-ür-Ø-gennerin (B.8-6)
	2. herhangi bir araç için yerinden kalkmak veya hareket etmeye başlamak. Krş.: <i>kóç-</i>
	ķ.-Ø-e (B.16-47)
ķon	gün, ayın herhangi bir günü, 24 saatlik bir süre. Krş.: <i>gín, gún, gün, gún,</i>

	<i>ğun, ğŭn, Ğun, kĭn, kĭn, kĭnçik, kĭn, kĭn, kĭn, kĭn, ku, kun, kŭn, Kun</i> k.+Ø+ımızge (B.2-208)
ķop	çok, fazla. Krş.: <i>kóp, ko, kob, kop, kōb, kōp, kōp</i> k.+Ø+şè (K.10-17)
ķopèk	hayvanlardan köpek. Krş.: <i>kópeçi, kópek, kópèk, kope, kopeçĭ, kopeg, kopek, kōpè, kōpèk</i> k.+Ø (B.18-19)
ķor-	görmek, gözle görmek, yaşamak. Krş.: <i>gor-, ħor-, kĭr- II, kór-, kór², kör-, kor-, kor²-, kor²-, Kór-</i> k.-Ø-mē (K.20-25)
ķoş-	göçmek, yerleşmek amacıyla ülke değiştirmek, göçürmek, sürgün etmek. Krş.: <i>goç-, goş-, kóç-, kóş-, köç-, koç-, koş-, koş²-, kəç-, kəş²-</i> k.-Ø-eler (K.25-7)
ķoş²-	göçmek, yerleşmek amacıyla ülke değiştirmek, göçürmek, sürgün etmek. Krş.: <i>goç-, goş-, kóç-, kóş²-, köç-, koç-, koş-, koş²-, kəç-, kəş²-</i> k.-Ø-kënner (K.24-11) k.-Ø-mege (K.30-4)
ķoy	köy, köy yeri, köylük yer. Krş.: <i>kóy I, koy, kōy, kuy</i> k.+Ø (B.4-125) (K.9-6) (K.9-8) (K.24-1) (K.24-8) (K.24-12) (K.24-16) (K.30-4) (K.31-5) k.+Ø+de (B.3-113) (B.17-10) (K.1-69) (K.1-101) (K.5-2) (K.5-14) (K.20-17) (K.20-24) (K.21-13) (K.23-22) (K.29-3) (K.30-5) (K.31-7) k.+Ø+den (B.9-13) (K.24-7) k.+Ø+ge (K.11-3) (K.19-39) (K.23-27) (K.27-22) k.+Ø+ı (B.3-158) (K.1-104) (K.26-1) k.+Ø+ımdēn (K.3-3) k.+Ø+ımızde (K.25-6) k.+Ø+inde (K.19-22) (K.29-3) k.+ler (K.24-12) k.+ler+de (K.1-99) k.+ler+ge (K.24-11)
ķoz	göz, görme organı. Krş.: <i>kós, kóz, kōz, kos, kós, koz I, kóz</i> k.+Ø (K.1-94)
ķrant	Rus., musluk k.+Ø+ta (B.16-4)
ķraşkala-	(Rus.: kraska) boyamak, boya sürmek k.-n-Ø-a (B.3-111)
ķrasnipereķo p	yer adı, Kırım'ın bir ili, Krasnoperekopsk k.+Ø+Ka (B.10-37)
ķravata	Rom., kravat k.+Ø+sın (K.18-12)

krayit	Rus., kumaşı kalıba göre kesmek k. (B.18-29)
krılıtsa	Rus., kiril alfabesi k. (B.7-39)
krım	Rus., yer adı, Kırım. Krş.: <i>hırim, hırim, hırim, hırim, hırim, hırim, hırim, hırim, hırim, hırim, Kırım, Kıgım, Kırım, Kırım, Kıgım, Kırım, Kırım, Kırım, Kırım, Kırım, Kırım</i> k.+Ø (B.7-40)
krıms	Rus., Kıımlı k. (B.2-145)
krıstyan	Rus., Hristiyan k.+nar (K.20-30)
krışa	Rus., çatı, dam k.+Ø (B.2-88)
krışa	Rus., çatı, dam k.+Ø (B.2-83)
krug	daire, çember Rus., k.+Ø (B.14-10)
krugom	Rus., etrafta k. (B.6-32)
krujok	Rus., kulüp k.+Ø (B.3-84)
kruşka	Rus., kupa, fincan k.+Ø+nen (B.7-24)
ksi	kişi, şahıs, kadın veya erkeğe verilen genel ad. Krş.: <i>kısı, kısı, kısı, kısı, kısı, kısı, kısı, kısı, kısı, kısı, kısı</i> k.+ler (K.1-109)
ku	gün, ayın herhangi bir günü, 24 saatlik bir süre. Krş.: <i>gín, gún, gún, gún, gún, gún, gún, Gún, kın, kún, kúnçik, kún, kún, kın, kın, kın, kın, kın, kún, kún, Kun</i> k.+Ø (K.11-23)
küflé-	küflenmek, küf tutmak k.-Ø-gen (B.21-18)
kuhna	Rus., mutfak. Krş.: <i>koşnaçik, kuhna, kuhnaçıK</i> k.+Ø (B.3-219) k.+Ø+dan (B.6-108)
kuhna	Rus., mutfak. Krş.: <i>koşnaçik, kuhna, kuhnaçıK</i> k.+Ø (B.2-192)
kuhnaçıK	Rus., mutfak, küçücük mutfak. Krş.: <i>koşnaçik, kuhna, kuhna</i> k.+Ø (B.3-218)
kul-	gülme, gülümseme. Krş.: <i>kül-</i> k.-Ø-e (B.3-215) k.-Ø-ıp (B.3-133) (B.12-78)

kulak	Rus., halkın mal ve mülk durumuna bağlı bir takip edilme durumu k. (B.6-42)
kuġu	gölüş, gülme eğlemi k.+Ø+nen (B.5-41)
kuġurnı	Rus., medeni bir şekilde k. (B.1-119)
kumes	kümes, tavukların bulunduğu ahrın adı k.+ler+ge (B.20-27)
kumiş	para, kağıt veya metal para. Krş.: <i>kümiş, kümiş, kumış, kumüş, kũmiş, kũmiş, kũmiş</i> k.+Ø (B.1-171)
kumiş	para, kağıt veya metal para. Krş.: <i>kümiş, kümiş, kumış, kumüş, kũmiş, kũmiş, kũmiş</i> k.+Ø+e (B.1-140)
kumpana	yer adı, Romanya'nın köylerinden biri, Kumpana k.+Ø+ęa (K.22-21)
kumüş	para, kağıt veya metal para. Krş.: <i>kümiş, kümiş, kumış, kumüş, kũmiş, kũmiş</i> k.+Ø+ke (B.2-68)
kun	gün, ayın herhangi bir günü, 24 saatlik bir süre. Krş.: <i>gín, gún, gün, ġun, ġun, ġün, Ğun, kın, kún, kúnçık, kün, kũn, kın, kın, kın, kœn, ku, kũn, Kun</i> k.+Ø (B.1-74) (B.1-75) (B.1-79) (B.1-114) (B.2-46) (B.2-102) (B.2-115) (B.2-137) (B.2-140) (B.2-142) (B.2-217) (B.2-250) (B.2-251) (B.4-25) (B.4-106) (B.4-154) (B.4-167) (B.5-102) (B.5-110) (B.8-37) (B.12-101) (B.12-104) (B.12-105) (B.12-118) (B.12-125) (B.12-132)
	k.+Ø+de (B.3-40)
	k.+er (B.2-69)
	k.+Ø+ı (B.1-74) (B.1-75) (B.2-204) (B.2-216) (B.4-20) (B.4-106) (B.5-50) (B.5-67) (B.12-200) (B.21-20)
	k.+Ø+ı (B.4-36)
	k.+Ø+ı (B.12-203)
	k.+Ø+ımız (B.5-111)
	k.+Ø+ine (B.4-104)
	k.+ler (B.4-6)
	k.+ler+i (B.4-97) (B.4-98) (B.4-105) (B.4-107)
	k.+Ø+nen (B.1-118) (B.22-6) (K.27-4)
	k.+ner (B.2-63) (B.2-69) (B.2-111) (B.2-147) (B.2-166)
	k.+ner+ım (K.5-5)
	k.+ner+ımızın (B.2-230)
	k.+ner+ın (B.2-231)
	k.+ner+ımız (B.4-99)
	k.+ner+ımız (B.2-79)

	ķ.+Ø+nuk	(B.2-9)
	ķ.+Ø+u	(B.3-184) (B.4-27) (B.4-135) (B.11-44)
	ķ.+Ø+unı	(B.4-143)
	ķ.+Ø+ū	(B.3-1)
	ķ.+Ø+úm	(B.3-4)
	ķ.+Ø+úını	(B.4-143)
ķundús	gündüz, günün aydınlık bölümü. Krş.: <i>kúndüs, ķúndüs</i>	
	ķ.+Ø	(K.18-7)
ķuntabaķ	ayçiçeği. Krş.: <i>kúntabaķ</i>	
	ķ.+Ø	(K.7-5)
ķuptor	Rom., fırın	
	ķ.+Ø+dan	(K.16-15)
ķurabiye	kurabiye. Krş.: <i>ķurabiye, Kúrabiye, Kúrabiye</i>	
	ķ.+Ø	(B.5-66)
ķureş	güreş, iki insan arasında yapılan güç yarışması. Krş.: <i>kúreş, kúreş, kúreş, kúreş, kúreş, kúreş</i>	
	ķ.+Ø	(K.1-105)
ķureşçi	güreşçi, güreş yapan biri. Krş.: <i>ķureşçi</i>	
	ķ.+Ø	(B.3-214)
ķurķań	yer adı, Kóstence'nin bir köyü, Kurkan	
	ķ.+Ø+Ĝa	(K.22-6)
ķurmaķ	Rus., kurmak, proso; bir darı çeşidi, yabancı darı	
	ķ.+Ø	(B.19-25)
ķurpe	tahıllılar	
	ķ.+Ø	(B.2-73)
ķut-	gütmek, kabul etmek. Krş.: <i>kút-, kiit-, kút-</i>	
	ķ.-Ø-eler	(B.4-117)
ķuwet	kuvvet, güç. Krş.: <i>Kúvet, Kúwat, Kúwet, Kúwwet, Kúwat</i>	
	ķ.+Ø	(B.22-29)
ķuweyt	yer adı, Kúvveyt	
	ķ.+Ø+ten	(B.5-100)
ķuy	köy, köy yeri, köylük yer. Krş.: <i>kóy I, ķoy, kōy, ķoy</i>	
	ķ.+Ø	(B.4-124) (K.20-2)
ķuyew	damat, evlenmeye hazırlanan erkek. Krş.: <i>kiyew, kiyew, kiyew, kiyew, kiyew</i>	
	ķ.+Ø+imnen	(B.1-125)
	ķ.+Ø+umíz	(B.1-113)
	ķ.+Ø+úmúz	(B.1-133)
ķuz	güz, sonbahar mevsimi. Krş.: <i>kúz, kiiz</i>	
	ķ.+Ø	(K.5-13)
	ķ.+Ø+den	(B.19-35)
ķúfarlıķ	kötü sözler, küfür	
	ķ.+Ø	(B.12-16)

ķufayķa	pamuktan yapılmış kalın mont ķ.+∅ (B.16-40)
ķula	kulak, ses işitme organı. Krş.: <i>ħulaĝ, ħulah, ħula, ħulā, Ķulaĝ, Kulah, Ķulah, ĶulaĶ, Ķula, Ķulā, Ķulaĝ, ĶulaĶ, ulah</i> ķ.+∅+na (B.8-28)
ķulp	gece kulübü. Krş.: <i>ķulup</i> ķ.+∅+ta (B.3-98)
ķulup	gece kulübü. Krş.: <i>ķulp</i> ķ.+∅ (B.2-25)
ķumis	para, kaĝıt veya metal para. Krş.: <i>kumis, kumis, ĳumis, ĳumis, ĳumüş, ĳumis, ĳumis</i> ķ.+∅ (B.1-138)
ķumış	para, kaĝıt veya metal para. Krş.: <i>kumis, kumis, ĳumis, ĳumis, ĳumüş, ĳumis, ĳumis</i> ķ.+∅+e (B.1-137)
ķumis	para, kaĝıt veya metal para. Krş.: <i>kumis, kumis, ĳumis, ĳumis, ĳumüş, ĳumis, ĳumis</i> ķ.+∅ (B.3-86)
ķün	gün, ayın herhangi bir günü, 24 saatlik bir süre. Krş.: <i>ĝın, ĝún, ĝün, ĝın, ĝun, ĝün, Ğun, kın, kún, kúnçik, kün, kün, kın, kın, kın, kın, ku, kun, Ķun</i> ķ.+∅ (B.4-107) (B.4-216) (B.5-102) (B.10-18) (B.12-126) ķ.+∅+ı (B.4-110)
ķündüs	gündüz, günün aydınlık bölümü. Krş.: <i>kündüs, kundüs</i> ķ.+∅ (B.3-196)
ķüreř	güreş, iki insan arasında yapılan güç yarışması. Krş.: <i>küreş, küreş, küreş, küreş, küreş, küreş</i> ķ.+∅ (B.10-70)
ķüreř-	güreşmek, güreş yapmak, güç yarışması yapmak. Krş.: <i>küreş-, küreş-, küreş-, küreş-, küreş-</i> ķ.-∅-e (B.10-71)
ķüreřçi	güreşçi, güreş yapan biri. Krş.: <i>ķüreřçi</i> ķ.+ler (B.10-71)
ķürês	güreş, iki insan arasında yapılan güç yarışması. Krş.: <i>küreş, küreş, küreş, küreş, küreş, küreş</i> ķ.+∅+te (B.10-71)
ķürês-	güreşmek, güreş yapmak, güç yarışması yapmak. Krş.: <i>küreş-, küreş-, küreş-, küreş-, küreş-</i> ķ.-∅-ken (B.10-71)
ķurortnıy	Rus., tatil yeri ķ. (B.7-73)
ķüreř	güreş, iki insan arasında yapılan güç yarışması. Krş.: <i>küreş, küreş, küreş, küreş, küreş, küreş</i> ķ.+∅ (K.20-17)

kwartira	daire, apartman dairesi k.+Ø (B.15-5)
Ka-	kalmak, durduğu yerde kalmaya devam etmek. Krş.: <i>ğal-</i> , <i>hal-</i> , <i>ha-</i> , <i>hal-</i> , <i>Kal-</i> , <i>Kā-</i> , <i>Kâl-</i> , <i>Kâl-</i> K.-Ø-ğan (B.4-98) (B.4-99) (B.11-37) (B.11-38) (B.18-48) K.-Ø-ğandı (B.1-78) K.-Ø-ğanı (B.6-41) K.-Ø-ğanGa (K.9-11)
Ka-*	karişmak, kariştirmek, kaynaşmak. Bk.: Kaş- II . Krş.: <i>har-*</i> , <i>Kar-*</i> , <i>Kā-*</i> K.-ş-tir-Ø-asın (K.16-12)
Kababā	dede, babanın veya annenin babası. Krş.: <i>ğarba</i> , <i>ħarbaba</i> , <i>ħartbaba</i> , <i>ħartpaba</i> , <i>ħärtbāba</i> , <i>ħārbaba</i> , <i>Karba</i> , <i>Kārbaba</i> , <i>Karbā</i> , <i>Kārbāba</i> , <i>Kārbābay</i> , <i>Kārpaba</i> , <i>Kārpā</i> , <i>Kartaba</i> , <i>Kārtbaba</i> , <i>Kārtbāba</i> , <i>Kārtbābāy</i> , <i>Kārtbāba</i> , <i>Kārtpaba</i> , <i>Kārtpapay</i> , <i>Kārtpā</i> , <i>Katbaba</i> K.+Ø+m (B.9-36)
Kabaħ	balkabağı. Krş.: <i>ħaba</i> , <i>ħabah</i> , <i>ħabaħ</i> , <i>ħabaK</i> , <i>Kābaħ</i> , <i>KabāK</i> K.+Ø (B.4-196) K.+Ø+m (B.3-87) K.+Ø+tan (B.4-185)
KabaK	balkabağı. Krş.: <i>ħaba</i> , <i>ħabah</i> , <i>ħabaħ</i> , <i>ħabaK</i> , <i>Kābaħ</i> , <i>KabāK</i> K.+Ø (B.4-207) (K.28-22) K.+Ø+m (K.13-18) K.+Ø+lı (K.16-16) K.+Ø+man (K.13-18) K.+Ø+nı (K.13-19) K.+Ø+tan (K.1-55)
Kabar-	(hamur için) kabarmak, mayalanmak, hacmi büyümek K.-Ø-a (B.11-47) K.-Ø-sa (B.11-49) K.-Ø-sın (K.11-36)
Kabat	suç, suçlu K.+Ø+lı (B.8-8)
KabāK	balkabağı. Krş.: <i>ħaba</i> , <i>ħabah</i> , <i>ħabaħ</i> , <i>ħabaK</i> , <i>Kābaħ</i> , <i>KābaK</i> K.+Ø+tan (B.3-87)
Kaber	haber. Krş.: <i>haber</i> , <i>ħaber</i> K.+Ø+i (B.12-152)
Kabır	kabir, mezarlık. Krş.: <i>ħabır</i> , <i>Kābır</i> , <i>Kābır</i> , <i>Kābır</i> , <i>Kabr</i> K.+Ø (B.10-47) (B.12-116) K.+Ø+nı (B.1-76)
Kabıl	kabul, bir yere alınma durumu. Krş.: <i>ħabıl</i> , <i>ħabıl</i> , <i>Kābıl</i> , <i>Kabıl</i>

	K. +Ø	(K.4-23)
Kabíl	kabul, bir yere alınma durumu. Krş.: <i>ħabil, ħabúl, Kábíl, Kabulí</i>	
	K. +Ø	(K.14-14)
Kabír	kabir, mezarlık. Krş.: <i>ħabır, Kábır, Kábír, Kábír°, Kabr</i>	
	K. +Ø	(B.10-46) (B.10-48)
	K. +Ø+ın	(B.1-77)
Kabirstaŋ	kabristan, mezarlık	
	K. +Ø+ğa	(B.12-131)
Kabír	kabir, mezarlık. Krş.: <i>ħabır, Kábır, Kábír, Kábír°, Kabr</i>	
	K. +ler	(B.10-47) (K.6-20)
Kabír°	kabir, mezarlık. Krş.: <i>ħabır, Kábır, Kábír, Kábír, Kabr</i>	
	K. +Ø	(K.6-19)
Kabr	kabir, mezarlık. Krş.: <i>ħabır, Kábır, Kábír, Kábír, Kábír°</i>	
	K. +Ø+ıne	(B.1-78)
	K. +Ø+ıne	(K.6-18)
Kabulí	kabul, bir yere alınma durumu. Krş.: <i>ħabil, ħabúl, Kábíl, Kabíl</i>	
	K. +Ø	(K.32-4)
Kaç	kaç, ne kadar. Krş.: <i>ħaç, ħaç, ħas, ħaş, Kaş I, Kâş</i>	
	K. +Ø	(B.1-91) (B.2-162) (B.4-89) (B.5-65) (B.6-13) (B.12-101) (B.16-27) (B.17-15) (B.22-15)
	K. +Ø+ımı	(B.10-46)
	K. +Ø+Ka	(B.12-154)
Kaç-	kaçmak, hızla uzaklaşmak. Krş.: <i>ħaç-, ħaş-, Kâş- I, Kâş-</i>	
	K. -Ø-a	(B.1-153) (B.12-74)
	K. -Ø-acamiz	(B.12-64)
	K. -Ø-amız	(B.9-28)
	K. -Ø-ayım	(B.2-121)
	K. -Ø-ā	(B.3-113)
	K. -Ø-ħannar	(B.13-33)
	K. -Ø-ıp	(B.8-22) (B.12-74) (B.13-31) (B.13-32) (B.21-13) (B.21-15) (K.17-10)
	K. -Ø-ıp	(B.1-63) (B.1-129)
	K. -Ø-Kanlarım	(B.16-44)
	K. -má-ycamız	(B.7-90)
	K. -Ø-tıħ	(B.9-24)
	K. -Ø-tıK	(B.12-89)
	K. -Ø-tım	(B.2-121)
	K. -Ø-tılar	(B.9-7)
Kada	küçük kardeş. Krş.: <i>kada, ħada, ħadā</i>	
	K. +Ø+m	(K.1-56)

Kadar	kadar, ölçüsünde, derecesinde. Krş.: <i>ğada, ğadar, ğadār, ğadār, ğadar, ğadar, ĥadar, Kadarçih, Kadarçik, Kâdar</i> K.+Ø (B.1-79) (B.1-180) (B.4-110) (B.6-89) (B.7-63) (B.7-81) (B.10-29) (B.11-12) (B.11-62) (B.12-177) (B.12-199) (B.21-18) (B.22-22) (K.15-16) (K.26-8)
Kadarçih	kadar, ölçüsünde, kadarcık, derecesinde. Krş.: <i>ğada, ğadar, ğadār, ğadār, ğadar, ğadar, ĥadar, Kadar, Kadarçik, Kâdar</i> K.+Ø (B.12-199)
Kadarçik	kadar, ölçüsünde, kadarcık, derecesinde. Krş.: <i>ğada, ğadar, ğadār, ğadār, ğadar, ğadar, ĥadar, Kadar, Kadarçih, Kâdar</i> K.+Ø (B.12-199)
Kadaşçi	kardeş, küçük kardeş. Krş.: <i>hardaş, ĥadaş, ĥardaş, ĥardaşçi, ĥardaşçiğ, ĥardaşçiğ, ĥardaşçi, ĥardeş, Kardaş, Kardaşçiğ, Kardaşçik, Kardaşçiğ, Kardeş</i> K.+Ø+m (B.3-48)
Kade	kadeh, bardak. Krş.: <i>ħade</i> K.+Ø (K.16-35)
Kadım I	Kur'nı tamamen okuma, bitirme K.+Ø (K.5-22) (K.11-40) (K.21-2)
Kadım II	kadim, çok eski K.+Ø (B.12-27)
Kadın	kadın, hanım, bayan. Krş.: <i>ğadın, ĥatîn, ĥadın, Kâtîn, Kâtîn</i> K.+Ø (K.26-49) K.+Ø+1 (K.26-13)
Kadır	Kadir gecesi K.+Ø (B.12-177)
Kağ	halk, millet. Krş.: <i>alh, alK, hah, ĥağ, ĥah, ĥaK, ĥalh, ĥalK, ĥāh, ĥāK, KāK, Kāh, KāK, KāK, KāK</i> K.+Ø (B.7-44)
KaK	halk, millet. Krş.: <i>alh, alK, hah, ĥağ, ĥah, ĥaK, ĥalh, ĥalK, ĥāh, ĥāK, Kāğ, Kāh, KāK, KāK, KāK</i> K.+Ø (B.1-100) (B.1-104) (B.1-126) (B.7-34) K.+Ø+1 (B.8-61) (B.8-62) K.+lar+1 (B.8-83)
KaK-	çakmak, vurmak. Krş.: <i>ħah-</i> K.-Ø-ar (B.3-102) K.-ıl-Ø-dı (B.3-25) K.-Ø-tı (B.2-123)
Kal-	kalmak, durduğu yerde kalmaya devam etmek. Krş.: <i>ğal-, hal-, ĥa-, ĥal-, Ka-, Kā-, Kāl-, Kāl-</i> 1. kalmak, durduğu yerde kalmaya devam etmek

K.-Ø-a	(B.1-64) (B.7-73) (B.7-93) (K.1-9) (K.3-26)
K.-Ø-adı	(B.1-157) (K.23-21)
K.-Ø-am	(B.1-132)
K.-Ø-asıñ	(B.13-54)
K.-Ø-dı	(B.1-64) (B.2-234) (B.2-235) (B.2-236) (B.5-20) (B.7-50) (B.10-49) (B.12-167) (B.12-168) (B.18-36) (B.18-61) (K.9-17) (K.13-9) (K.16-5) (K.22-15) (K.22-16) (K.22-17) (K.28-3) (K.30-5)
K.-Ø-dıġ	(B.3-43) (K.19-1)
K.-Ø-dıñ	(B.2-24)
K.-Ø-dıK	(B.1-48) (B.1-49) (B.6-106) (K.7-7) (K.22-8)
K.-Ø-dım	(B.1-140) (B.18-45) (B.18-47) (K.6-5) (K.13-8) (K.21-6) (K.21-10) (K.22-9)
K.-Ø-dıK	(B.1-132)
K.-Ø-dılar	(B.3-31)
K.-Ø-ğanın	(B.18-46)
K.-Ø-ır	(K.1-19) (K.11-7)
K.-ma-dı	(B.6-78) (B.6-86) (B.6-106) (K.22-7) (K.27-17)
K.-ma-K	(B.12-186)
K.-ma-sınnar	(K.15-25)
K.-ma-y	(B.5-40)
K.-ma-yıp	(B.9-37)
K.-ma-z	(B.3-130)
K.-ma-dı	(B.2-96) (B.6-55)
K.-ma-ğan	(B.21-21)
K.-ma-y	(B.2-179)
K.-Ø-sa	(K.29-36)
2. vermek tasvir fiili	
K.-Ø-dı	(B.6-40) (B.12-146) (B.12-188) (B.14-19) (B.18-17)
K.-Ø-dım	(B.18-45)
K.-Ø-ēdı	(B.2-63)
K.-Ø-ğan	(K.6-2) (K.6-4)
K.-Ø-ğamız	(K.4-17)
K.-Ø-ğan	(B.4-221) (B.18-48) (K.1-3) (K.1-107) (K.15-9) (K.22-14) (K.22-15) (K.22-26) (K.26-39)
3. bırakmak, geride bırakmak, bırakıp gitmek	
K.-dır-ma-dım	(B.2-90) (B.5-102)
K.-dır-ma-y	(B.17-49)
K.-dır-ma-ñıs	(K.12-25)
K.-dı-t-ma-y	(B.18-51)

Kala-	duvar kurmak, tuğladan duvar dizmek
	Ƙ.-Ø-p (B.12-21)
	Ƙ.-Ø-w (K.1-105)
	Ƙ.-Ø-wlı (K.1-88)
	Ƙ.-Ø-y (B.12-24)
Kalaw	duvar, taştan veya tuğladanyapılmış duvar. Bk.: <i>Ƙala-</i>
Kalabalıĝ	kalabalık, çok insanın bir arada toplanması. Krş.: <i>ħalabalıĝ, ƘalabalıƘ</i>
	Ƙ.+Ø (K.23-34)
	Ƙ.+Ø+1 (K.1-33)
KalabalıƘ	kalabalık, çok insanın bir arada toplanması. Krş.: <i>ħalabalıĝ, Ƙalabalıĝ</i>
	Ƙ.+Ø (B.7-94) (K.7-12) (K.30-3)
Kalahay	yöresel yemek çeşidi, simit gibi bir şey, kalakay. Krş.: <i>ħalahay, ħalaƘay, ƘalaƘay, ƘalaƘây, ƘalaƘay</i>
	Ƙ.+Ø (B.4-209)
	Ƙ.+Ø+n1 (K.29-37)
KalaƘay	yöresel yemek çeşidi, simit gibi bir şey, kalakay. Krş.: <i>ħalahay, ħalaƘay, Ƙalahay, ƘalaƘây, ƘalaƘay</i>
	Ƙ.+Ø (B.4-210)
KalaƘây	yöresel yemek çeşidi, simit gibi bir şey, kalakay. Krş.: <i>ħalahay, ħalaƘay, Ƙalahay, ƘalaƘay, ƘalaƘay</i>
	Ƙ.+Ø (K.11-36)
Kalay	kalay, kalaydan yapılmış
	Ƙ.+Ø+lí (B.12-172)
Kalaycı	yer adı, Köstence'nin köyü, Kalaycı. Krş.: <i>Ƙalaysı, Ƙalayşı, Ƙalayşı</i>
	Ƙ.+Ø (K.22-2) (K.22-6)
Kalaysı	yer adı, Köstence'nin köyü, Kalaycı. Krş.: <i>Ƙalaycı, Ƙalayşı, Ƙalayşı</i>
	Ƙ.+Ø+da (K.22-7)
Kalayşı	yer adı, Köstence'nin köyü, Kalaycı. Krş.: <i>Ƙalaycı, Ƙalaysı, Ƙalayşı</i>
	Ƙ.+Ø (K.22-5)
Kalayşı	yer adı, Köstence'nin köyü, Kalaycı. Krş.: <i>Ƙalaycı, Ƙalaysı, Ƙalayşı</i>
	Ƙ.+Ø (K.22-1)
	Ƙ.+Ø+ĝa (K.22-19)
Kalây	ne zaman, nasıl. Krş.: <i>Ƙalây</i>
	Ƙ.+Ø (K.12-14)
Kale	kale, kalın duvarlı yapı
	Ƙ.+Ø+si (B.10-49)
Kalĝı-	uyuklamak
	Ƙ.-Ø-r (K.1-50)
Kalĝ	halk, millet. Krş.: <i>alĝ, alƘ, hah, ħaĝ, ħah, ħaƘ, ħalh, ħalƘ, ħāh, ħāƘ, Ƙaĝ, ƘaƘ, ƘalƘ, ƘalƘ, ƘāƘ</i>
	Ƙ.+Ø+m (K.4-14)

Kalhoz	Rus., kolhoz, toplum çiftçiliği. Krş.: <i>halhoz, kalhoz, kalho, kalhos, kalhoz, kolhos, kolhoz, KalKoz, KolKos, KolKoz</i> K.+Ø (B.7-8) K.+Ø+dā (B.10-2) K.+Ø+ğa (B.4-53) (B.6-38)
Kalıbı	galiba. Krş.: <i>alba, galbí, galıba, galba, Kalıbı</i> K.+Ø (K.11-24)
Kalın	kalın. Krş.: <i>hâlin</i> K.+Ø (B.8-64) (K.1-19)
Kalınlık	kalınlık, kalın olma durumu K.+Ø (K.1-18)
Kalpak	kalpak, erkeklerin başına taktığı şapka K.+Ø (B.12-52)
Kalpazanlık	kalpazan olma durumu K.+Ø+tan (K.17-10)
Kaltıra-	titremek. Krş.: <i>haltıra-</i> K.-Ø-y (B.1-157)
KalK	halk, millet. Krş.: <i>alh, alK, hah, hağ, hağ, haK, halh, halK, hāh, hāK, Kağ, KaK, Kalh, KalK, KāK</i> K.+Ø (B.3-210) (B.6-22) (B.6-51) (B.11-26) (K.4-23) (K.15-17) (K.15-38) (K.15-44) K.+Ø+ı (B.1-69) (K.1-100) (K.27-20) (K.27-21) K.+Ø+m (B.1-119) (B.6-21) K.+Ø+ında (B.11-22) K.+Ø+ına (B.3-35) K.+lar (B.3-129) (K.24-16) K.+lar+ı (B.1-121) K.+Ø+man (K.4-16) K.+Ø+ta (K.15-16) K.+Ø+Ka (K.4-6)
KalKoz	Rus., kolhoz, toplum çiftçiliği. Krş.: <i>halhoz, kalhoz, kalho, kalhos, kalhoz, kolhos, kolhoz, Kalhoz, KolKos, KolKoz</i> K.+Ø (B.16-7)
Kalalık	yöresel yemek çeşidi, simit gibi bir şey, kalakay. Krş.: <i>halahay, halaKay, Kalahay, KalaKay, KalaKāy</i> K.+Ø (K.1-4)
Kalıbı	galiba. Krş.: <i>alba, galbí, galıba, galba, Kalıbı</i> K.+Ø (K.21-23) (K.28-7)
KalK	halk, millet. Krş.: <i>alh, alK, hah, hağ, hağ, haK, halh, halK, hāh, hāK, Kağ, KaK, Kalh, KalK, KāK</i> K.+Ø+m (K.1-103)

Kamī	hamur, un ve sıvının yoğurulmuş durumu. Krş.: <i>amır, hamır, hamır, hamır, hamur, Kamır, Kamır, Kamur, Kamur</i> ^o K.+Ø+n (B.8-70)
Kamır	hamur, un ve sıvının yoğurulmuş durumu. Krş.: <i>amır, hamır, hamır, hamır, hamur, Kamī, Kamır, Kamur, Kamur</i> ^o K.+Ø (B.1-146) (B.3-90) (B.3-91) (B.5-80) (B.5-82) (B.6-63) (B.8-71) (B.8-73) (B.8-76) (B.8-90) (B.9-49) (B.10-54) (B.11-46) (K.16-35) K.+Ø+dan (B.8-63) (B.8-64) (K.11-41) (K.22-34) K.+Ø+dän (B.10-64) K.+Ø+ğa (K.13-20) (K.16-40) K.+Ø+ı (B.6-66) K.+Ø+ın (B.8-55) (K.1-28) (K.13-11) (K.16-21) K.+Ø+ın (B.3-88) K.+la (K.13-15) K.+lar+ın (K.7-20) K.+lar+nı (K.13-15) K.+Ø+nı (K.13-11) (K.13-18) (K.16-20) (K.16-26) (K.16-33)
Kamıraş	yöresel yemek çeşidi, başka adıyla tataraş. Krş.: <i>Kamıraş</i> K.+Ø (K.1-3)
Kamırla-	hamur yapma işlemi, hamur basmak. Krş.: <i>Kamırla-, Kamırlā-</i> K.-Ø-ğanda (K.16-37)
Kamış	kamış bitkisi. Krş.: <i>Kamışçıh, KamışçıK, Kāmış</i> K.+Ø (B.7-86) (B.13-22) (K.29-22)
Kamışçıh	kamış bitkisi, küçücük kamış. Krş.: <i>Kamış, KamışçıK, Kāmış</i> K.+Ø (B.13-15)
KamışçıK	kamış bitkisi, küçücük kamış. Krş.: <i>Kamış, Kamışçıh, Kāmış</i> K.+Ø (B.13-14) (B.13-20) K.+Ø+ın (B.13-15) (B.13-20)
Kamır	hamur, un ve sıvının yoğurulmuş durumu. Krş.: <i>amır, hamır, hamır, hamır, hamur, Kamī, Kamır, Kamur, Kamur</i> ^o K.+Ø+ı (B.11-48) K.+Ø+ın (B.4-210) (B.10-56) (B.10-65) (K.7-20) K.+Ø+ın (B.8-90) K.+Ø+ın (B.8-91) K.+lar+ın (K.11-22)
Kamırla-	hamur yapma işlemi, hamur basmak. Krş.: <i>Kamırla-, Kamırlā-</i> K.-Ø-yman (K.6-23)
Kamırlā-	hamur yapma işlemi, hamur basmak. Krş.: <i>Kamırla-, Kamırla-</i> K.-Ø-nnan (K.6-24)
Kamşı	kamçı, dövme aracı. Krş.: <i>hamci, hamşı, Kamşı</i>

	K. +Ø	(K.29-29)
	K. +Ø+ğa	(K.29-31)
	K. +Ø+nı	(K.31-22)
Kamşı	kamçı, dövme aracı. Krş.: <i>hamci, hamşı, Kamşı</i>	
	K. +lar+nı	(K.23-26)
Kamur	hamur, un ve sıvının yoğurulmuş durumu. Krş.: <i>amır, hamır, hamur, hamır, hamur, Kamī, Kamır, Kamır, Kamur</i>	
	K. +Ø+ı	(B.8-64)
	K. +Ø+ın	(K.22-35)
	K. +lar+nı	(K.1-17)
	K. +Ø+nı	(K.1-27)
	K. +Ø+nın	(K.1-22)
Kamuraş	yöresel yemek çeşidi, başka adıyla tataraş. Krş.: <i>Kamuraş</i>	
	K. +Ø	(K.1-8)
Kamur	hamur, un ve sıvının yoğurulmuş durumu. Krş.: <i>amır, hamır, hamur, hamır, hamur, Kamī, Kamır, Kamır, Kamur</i>	
	K. +Ø+nı	(K.1-15)
Kan	kan, damarlarımızda dolaşan kırmızı sıvı. Krş.: <i>han I</i>	
	K. +Ø	(B.3-200) (B.3-203) (K.1-7)
	K. +Ø+ı	(B.16-27)
Kan(a)+	nerde, nerede, soru kelimesi. Krş.: <i>ğây+, hōne, han+, han+, hay+, hây+, Kay+, Kāy+, Kāy+</i>	
	1. Kana: hani, nerede	
	K. +Ø	(B.11-15)
	2. Kanda/Kannan: nerede	
	K. +Ø+da	(B.4-127) (B.13-47)
	K. +Ø+nan	(B.13-28) (B.13-53) (B.18-24)
Kana	nerede. Bk.: Kan+	
Kana-	kanamak, yaradan kan akmak. Krş.: <i>hana-</i>	
	K. -Ø-dı	(B.9-19)
	K. -Ø-y	(B.9-24)
Kanara	yer adı, Köstence'nin köyü, Kanara	
	K. +Ø	(K.26-20)
	K. +Ø+η	(K.23-31)
Kanat	kanat, uçmayı sağlayan organ	
	K. +lar+ın	(K.22-12)
KancıK	oroşpu, hayat kadını	
	K. +Ø	(B.18-46)
Kanda	nerede. Bk.: Kan+	
Kandil	kandil, mukaddes gece	
	K. +ler+de	(K.32-14)

Kane	hane, ev, konut. Krş.: <i>hane, hané</i> K.+Ø (K.3-17) (K.15-14) (K.19-35) (K.25-7) K.+Ø+si (K.3-18) (K.19-1)
Kanfét	sert şeker, bonibon. Krş.: <i>hanfet, Kanfet, Kanfetçik, Kanfit</i> K.+Ø (B.3-167)
Kannan	nereden. Bk.: <i>Kan+</i>
Kansáray	Bahçesaray'da bulunan Hansaray K.+Ø+da (K.12-2) (K.12-7)
Kanuni	özel isim, Kanuni Sultan Süleyman K.+Ø (K.15-36)
Kanyata	kaynata, eşinin babası. Krş.: <i>haynata, Kaynata, Kaynatay, Kâynata</i> K.+Ø+m (K.25-14)
Kaňfet	sert şeker, bonibon. Krş.: <i>hanfet, Kanfét, Kanfetçik, Kanfit</i> K.+Ø (B.2-67) K.+Ø+ın (B.2-113) K.+ler (B.2-67)
Kaňfetçik	sert şeker, küçük şekerçik, bonibon. Krş.: <i>hanfet, Kanfét, Kanfet, Kanfit</i> K.+ler (B.2-110) K.+ler+ım (B.2-124)
Kaňfit	sert şeker, bonibon. Krş.: <i>hanfet, Kanfét, Kanfet, Kanfetçik</i> K.+Ø (B.3-172)
KapKara	kapkara, çok, aşırı kara. Krş.: <i>KâpKara</i> K.+Ø (B.16-29)
Kap	kapı, bir yere girip çıkarken geçilen ve açıp kapanan bölme. Krş.: <i>hapı, hapı, Kapı, Kapı</i> K.+Ø (B.3-17) K.+Ø+sına (B.2-56)
Kap-	ağza atmak, yemek için ağza atmak. Krş.: <i>hap-</i> K.-Ø-alar (B.12-58) (K.1-34) K.-Ø-am (B.18-50) K.-tür-Ø-a (B.12-59)
Kapa-	kapamak, kapatmak. Krş.: <i>hapa-, Kapā-</i> 1. hapse atmak, hapse kapatmak K.-Ø-dılar (B.17-39) K.-Ø-dılar (B.3-52) (B.8-34) (B.17-40) K.-ma-ycaKım (B.1-188) K.-Ø-p (B.13-48) K.-Ø-y (B.7-19) (B.7-90) (B.8-33) 2. kapamak, kapatmak, açmak karşıtı K.-Ø-dı (K.6-13)

	Ƙ.-Ø-dılar	(K.31-14)
	Ƙ.-l-Ø-dı	(K.6-16) (K.28-1)
	Ƙ.-Ø-lı	(K.9-9) (K.9-12)
	Ƙ.-l-ma-y	(K.32-5)
	Ƙ.-n-Ø-dı	(K.6-14) (K.6-16)
	Ƙ.-t-ma-dılar	(B.6-61)
	Ƙ.-t-ma-sın	(K.32-20)
Ƙapah	Ƙapah, her türlü kabın üstünü örtmeye yarayan nesne	
	Ƙ.+Ø	(B.5-97)
ƘapaƘla-	Ƙapağımı Ƙapatmak	
	Ƙ.-Ø-ysın	(B.3-78)
Ƙapā-	Ƙapamak, Ƙapatmak. Ƙrş.: <i>ħapa-</i> , <i>Ƙapa-</i>	
	Ƙ.-Ø-p	(B.6-37)
Ƙapı	Ƙapı, bir yere girip çıkarken geçilen ve açıp Ƙapanan bölme. Ƙrş.: <i>ħapı</i> , <i>ħapī</i> , <i>Ƙap</i> , <i>Ƙapī</i>	
	Ƙ.+Ø	(B.16-29) (B.18-22) (K.13-3) (K.18-19)
	Ƙ.+Ø+da	(K.18-20) (K.20-8)
	Ƙ.+Ø+dan	(B.12-195) (B.16-24)
	Ƙ.+lar+mız	(B.12-167)
	Ƙ.+Ø+mız	(B.2-234)
	Ƙ.+Ø+n	(B.3-26) (B.16-29)
	Ƙ.+Ø+nı	(B.16-25) (B.16-26)
	Ƙ.+Ø+ñī	(B.16-24)
	Ƙ.+Ø+sın	(K.23-31)
Ƙapım	lokma, ağza bir defada alınıp götürülen yiyecek parçası kadar boyutta	
	Ƙ.+Ø+ılƘ	(K.1-19)
Ƙapī	Ƙapı, bir yere girip çıkarken geçilen ve açıp Ƙapanan bölme. Ƙrş.: <i>ħapı</i> , <i>ħapī</i> , <i>Ƙap</i> , <i>Ƙapī</i>	
	Ƙ.+Ø	(B.12-106)
	Ƙ.+Ø+dan	(B.12-106) (K.6-19)
	Ƙ.+lar	(B.2-88)
	Ƙ.+lar+ı	(B.12-133)
	Ƙ.+Ø+mıs	(B.3-25)
	Ƙ.+Ø+mız	(B.2-235)
	Ƙ.+Ø+n	(B.3-24) (B.3-112)
	Ƙ.+Ø+sı	(B.6-54) (B.12-180) (B.18-21)
	Ƙ.+Ø+sın	(B.12-178)
	Ƙ.+Ø+sını	(B.12-178)
	Ƙ.+Ø+sī	(B.2-195)
Ƙapīsta	lahana, beyaz lahana	
	Ƙ.+Ø	(B.2-53)

Kapoğ	dışarı, evin dışında olan yer. Krş.: <i>hapoğ, Kapoğı, Kapoğü</i> K.+Ø+ne (B.2-101) (B.3-139)
Kapoğı	dışarı, evin dışında olan yer. Krş.: <i>hapoğ, Kapoğ, Kapoğü</i> K.+Ø+n (B.2-225) K.+Ø+ne (B.13-53)
Kapoğü	dışarı, evin dışında olan yer. Krş.: <i>hapoğ, Kapoğ, Kapoğı</i> K.+Ø+ne (B.2-130)
Kar	kar, havada donarak düşen su buharı. Krş.: <i>har</i> K.+Ø (B.10-48) (B.12-11) (B.17-50) K.+Ø+ın (B.17-51) K.+Ø+man (K.21-22)
Kar-*	karişmak, kariştirmek, kaynaşmak. Bk.: <i>Kariş-, Kariş-</i> . Krş.: <i>har-*, Ka-*, Kā-*</i> 1. karişmak, bir araya gelip birbirinin içine girmek, kaynaşmak K.-iş-Ø-alar (K.4-17) K.-iş-Ø-tı (B.12-166) K.-iş-tır-Ø-ıp (B.5-97) K.-iş-Ø-a (K.1-86) K.-iş-Ø-ıp (B.4-89) K.-iş-ma-yılar (K.4-16) K.-iş-Ø-tı (B.2-212) K.-iş-tır-Ø (K.1-14) K.-iş-tür-Ø-asıñ (B.8-92) K.-iş-tür-ıl-Ø-a (B.4-186) K.-iş-tür-Ø-ıp (K.13-14) K.-iş-tür-Ø-ıp (B.4-199) K.-iş-tür-ma-yılar (B.4-187) 2. müdahale olmak K.-iş-Ø-asıñız (B.8-50)
Kara	kara, siyah renğinde. Krş.: <i>hara</i> K.+Ø (B.1-190) (B.12-163) (B.16-27) (B.16-30) (K.6-11) (K.6-12) (K.6-13) (K.15-50) (K.19-4) (K.22-11)
Kara-	bakmak, beslemek. Krş.: <i>hara-, harâ-</i> 1. bakmak K.-Ø (K.17-26) K.-Ø-dım (K.21-19) (K.21-20) K.-ma (K.1-26) K.-Ø-p (K.1-32) (K.17-3) K.-Ø-y (K.1-93) K.-Ø-yılar (K.15-31) K.-Ø-ysın (K.16-31)

	2. beslemek	
	Ƙ.-Ø-ması	(K.28-25)
	Ƙ.-Ø-y	(K.19-7) (K.19-34)
	Ƙ.-Ø-yalmâcahman	(K.28-37)
Karabuber	karabiber, baharatlardan karabiber. Krş.: <i>harabiber, harabi̇ber, harabi̇bër, K̇arabuver</i>	
	Ƙ.+Ø	(K.16-12)
Karabuver	karabiber, baharatlardan karabiber. Krş.: <i>harabiber, harabi̇ber, harabi̇bër, K̇arabuber</i>	
	Ƙ.+Ø	(K.16-11)
Karadems	yer adı, Karadeniz. Krş.: <i>haradenis, haradeniz, K̇aradeníz, K̇aradeníz, K̇aradeniz</i>	
	Ƙ.+Ø+ke	(K.15-6)
Karadeníz	yer adı, Karadeniz. Krş.: <i>haradenis, haradeniz, K̇arademis, K̇aradeniz, K̇aradeniz</i>	
	Ƙ.+Ø	(K.1-72) (K.1-106) (K.14-23)
Karadeniz	yer adı, Karadeniz. Krş.: <i>haradenis, haradeniz, K̇arademis, K̇aradeníz, K̇aradeniz</i>	
	Ƙ.+Ø+ge	(K.14-16)
Karadeniz	yer adı, Karadeniz. Krş.: <i>haradenis, haradeniz, K̇arademis, K̇aradeníz, K̇aradeniz</i>	
	Ƙ.+Ø	(K.1-84)
Karalez	yer adı, Bahçesaray'ın bir köyü, Karalez	
	Ƙ.+Ø+de	(B.2-2)
	Ƙ.+Ø+den	(B.2-5)
Karalezli	Bahçesaray'ın bir köyü olan Karalez'de yaşayan biri. Krş.: <i>haralezli</i>	
	Ƙ.+Ø	(B.2-2) (B.2-3)
Karamırat	yer adı, Köstence'nin bir köyü, Karamurat. Krş.: <i>K̇aramırat</i>	
	Ƙ.+Ø+ta	(K.14-28)
Karamırat	yer adı, Köstence'nin bir köyü, Karamurat. Krş.: <i>K̇aramırat</i>	
	Ƙ.+Ø	(K.23-2)
KaranıƘ	karanlık, ışık olmama durumu. Krş.: <i>K̇aranıƘ, KaranlıƘ, K̇arañĜi, K̇arañĜi</i>	
	Ƙ.+Ø	(B.10-15)
KaranıƘla-	karanlık olma eğlemi. Krş.: <i>K̇arañĜila-</i>	
	Ƙ.-ñ-Ø-Ĝanda	(B.13-41)
KaranıƘ	karanlık, ışık olmama durumu. Krş.: <i>K̇aranıƘ, KaranlıƘ, K̇arañĜi, K̇arañĜi</i>	
	Ƙ.+Ø+ta	(B.10-15)
KaranlıƘ	karanlık, ışık olmama durumu. Krş.: <i>K̇aranıƘ, KaranıƘ, K̇arañĜi, K̇arañĜi</i>	
	Ƙ.+Ø	(K.1-92)

	K̄.+lar	(K.1-91)
KaraᅇḠi	karanlık, ışık olmama durumu. Krş.: <i>K̄aranıK̄, K̄aranıĶ, K̄aranlıK̄, K̄araᅇḠi</i>	
	K̄.+Ø+da	(B.16-41)
KaraᅇḠi	karanlık, ışık olmama durumu. Krş.: <i>K̄aranıK̄, K̄aranıĶ, K̄aranlıK̄, K̄araᅇḠi</i>	
	K̄.+Ø+da	(B.16-41)
KaraᅇḠila-	karanlık olma eğlemi. Krş.: <i>K̄aranıK̄la-</i>	
	K̄.-ş-ma-zdan	(K.27-13)
Karar	karar, tam ölçüsünde, ne az ne çok. Krş.: <i>ᅇarar, ᅇararçıᅇ</i>	
	K̄.+Ø	(B.8-59) (K.16-37)
	K̄.+Ø+ına	(B.11-56)
Karasu	yer adı, bir nehrin adı, Karasu	
	K̄.+Ø	(K.7-1)
Karasubazar	yer adı, Kırım'ın bir şehri, Karasuvbazar. Krş.: <i>K̄arasuw</i>	
	K̄.+Ø	(B.16-9)
Karasuw	yer adı, Kırım'ın bir şehri, Karasuvbazar. Krş.: <i>K̄arasubazar</i>	
	K̄.+Ø+dan	(B.16-45)
Karaşay	özel isim, kabile adı, Karaşay	
	K̄.+lar	(K.23-22)
Karawlu	bekçi, bir yeri korumakla görevli biri, güvenlik. Krş.: <i>ᅇarawul, K̄arawlü</i>	
	K̄.+Ø	(B.3-177) (B.6-68)
Karawlü	bekçi, bir yeri korumakla görevli biri, güvenlik. Krş.: <i>ᅇarawul, K̄arawlu</i>	
	K̄.+Ø+m	(B.2-226)
Karba	dede, babanın veya annenin babası. Krş.: <i>ᅇarba, ᅇarbaba, ᅇartbaba, ᅇartpaba, ᅇärtbäba, ᅇårbaba, Kababā, K̄arbaba, K̄arbā, K̄arbäba, K̄arbäbay, K̄arpaba, K̄arpā, K̄artaba, K̄artbaba, K̄artbäba, K̄artbäbäy, K̄artbäba, K̄artpaba, K̄artpapay, K̄artpā, K̄atbaba</i>	
	K̄.+Ø+m	(B.12-80)
	K̄.+Ø+ᅇ	(B.1-19)
	K̄.+ᅇ+nar	(B.1-89)
	K̄.+Ø+sı	(B.1-13) (B.1-173)
Karbaba	dede, babanın veya annenin babası. Krş.: <i>ᅇarba, ᅇarbaba, ᅇartbaba, ᅇartpaba, ᅇärtbäba, ᅇårbaba, Kababā, Karba, K̄arbā, K̄arbäba, K̄arbäbay, K̄arpaba, K̄arpā, K̄artaba, K̄artbaba, K̄artbäba, K̄artbäbäy, K̄artbäba, K̄artpaba, K̄artpapay, K̄artpā, K̄atbaba</i>	
	K̄.+lar+ımızıᅇ	(K.26-38)
	K̄.+Ø+m	(B.3-224) (B.17-16)
	K̄.+Ø+sıs	(K.25-3)
Karbā	dede, babanın veya annenin babası. Krş.: <i>ᅇarba, ᅇarbaba, ᅇartbaba, ᅇartpaba, ᅇärtbäba, ᅇårbaba, Karba, K̄arbaba, Kababā, K̄arbäba, K̄arbäbay, K̄arpaba, K̄arpā, K̄artaba, K̄artbaba, K̄artbäba, K̄artbäbäy,</i>	

	<i>Kartbāba, Kartpaba, Kartpapay, Kartpā, Katbaba</i>
	Ƙ.+Ø+ŋ (B.1-19)
Karbāba	dede, babanın veya annenin babası. Krş.: <i>ğarba, ħarbaba, ħartbaba, ħartpaba, ħārtbāba, ħārbaba, Kababā, Karba, Karbaba, Kārbā, Kārbābay, Karpaba, Karpā, Kartaba, Kartbaba, Kartbāba, Kartbābāy, Kartbāba, Kartpaba, Kartpapay, Kartpā, Katbaba</i>
	Ƙ.+ma+lar+ın (K.28-25)
Karbābay	dede, babanın veya annenin babası. Krş.: <i>ğarba, ħarbaba, ħartbaba, ħartpaba, ħārtbāba, ħārbaba, Kababā, Karba, Karbaba, Kārbā, Kārbāba, Karpaba, Karpā, Kartaba, Kartbaba, Kartbāba, Kartbābāy, Kartbāba, Kartpaba, Kartpapay, Kartpā, Katbaba</i>
	Ƙ.+Ø+man (K.25-3)
Karbız	karpuz, karpuz meyvesi. Krş.: <i>ħarpuz, Kārbız, Karpız</i>
	Ƙ.+Ø (K.2-8)
Kardaş	kardeş, küçük kardeş. Krş.: <i>hardaş, ħadaş, ħardaş, ħardaşçı, ħardaşçığ, ħardaşçığ, ħardaşçı, ħardeş, Kadaşçı, Kardaşçığ, KardaşçıK, Kardaşçığ, Kardeş</i>
	Ƙ.+Ø (B.16-40)
	Ƙ.+Ø+ı (B.1-17) (B.16-37) (K.17-24)
	Ƙ.+Ø+ım (B.1-47) (B.4-14) (B.12-113) (B.15-8) (B.16-19) (K.30-14)
	Ƙ.+Ø+ımın (K.22-16)
	Ƙ.+Ø+ımını (K.27-9)
	Ƙ.+Ø+ımını (B.18-4)
	Ƙ.+lar (K.22-17) (K.24-13)
	Ƙ.+lar+ımda (B.6-70)
	Ƙ.+lar+ına (B.5-54)
	Ƙ.+Ø+mız (K.11-12)
	Ƙ.+Ø+nı (K.1-81)
Kardaşçığ	kardeş, küçük kardeş. Krş.: <i>hardaş, ħadaş, ħardaş, ħardaşçı, ħardaşçığ, ħardaşçığ, ħardaşçı, ħardeş, Kadaşçı, Kardaş, KardaşçıK, Kardaşçığ, Kardeş</i>
	Ƙ.+Ø+ım (B.4-168)
KardaşçıK	kardeş, küçük kardeş. Krş.: <i>hardaş, ħadaş, ħardaş, ħardaşçı, ħardaşçığ, ħardaşçığ, ħardaşçı, ħardeş, Kadaşçı, Kardaş, Kardaşçığ, Kardaşçığ, Kardeş</i>
	Ƙ.+lar+ım (B.3-43)
Kardaşçığ	kardeş, küçük kardeş. Krş.: <i>hardaş, ħadaş, ħardaş, ħardaşçı, ħardaşçığ, ħardaşçığ, ħardaşçı, ħardeş, Kadaşçı, Kardaş, Kardaşçığ, KardaşçıK, Kardeş</i>
	Ƙ.+Ø+ım (B.3-194)
Kardeş	kardeş, küçük kardeş. Krş.: <i>hardaş, ħadaş, ħardaş, ħardaşçı, ħardaşçığ, ħardaşçığ, ħardaşçı, ħardeş, Kadaşçı, Kardaş, Kardaşçığ, KardaşçıK,</i>

	<i>Kardaşçıĝ</i>
	Ƙ.+Ø (K.19-38)
Ƙarĝa-	beddua etmek. Ƙrş.: <i>ħarĝa-</i>
	Ƙ.-Ø-y (B.2-245)
Ƙarı	kadın, karı, hanım
	Ƙ.+Ø (B.22-12)
Ƙarış-	karışmak. <i>Ƙarış-</i> fiili işteş kök çatılıdır, günümüzde işteş çatısıyla kullanılmaktadır. Bk.: <i>Ƙar-</i> *
Ƙarılĝaş	kırlangıç kuşu. Ƙrş.: <i>ħarılĝaş</i>
	Ƙ.+Ø (K.5-17) (K.14-17)
Ƙarış-	karışmak. <i>Ƙarış-</i> fiili işteş kök çatılıdır, günümüzde işteş çatısıyla kullanılmaktadır. Bk.: <i>Ƙar-</i> *
Ƙarlı	yer adı, Kırım'ın köylerinden biri, Ƙarlı köyü. Ƙrş.: <i>ħarli</i>
	Ƙ.+Ø (B.4-123)
Ƙarmala-	devamlı karıştırmak, içini karıştırarak bir şey aramak
	Ƙ.-Ø-yılar (B.9-12)
Ƙarnabahar	karnabahar
	Ƙ.+Ø+dan (K.1-56)
Ƙarn	karın, karın bölgesi
	Ƙ.+Ø+m (K.1-54)
Ƙarpaba	dede, babanın veya annenin babası. Ƙrş.: <i>ĝarba, ĝarbaba, ĝartbaba, ĝartpaba, ĝartbāba, ĝārbaba, Ƙababā, Ƙarba, Ƙarbaba, Ƙarbā, Ƙarbāba, Ƙarbābay, Ƙarpā, Ƙartaba, Ƙartbaba, Ƙartbāba, Ƙartbābāy, Ƙartbāba, Ƙartpaba, Ƙartpapay, Ƙartpā, Ƙatbaba</i>
	Ƙ.+Ø+m (B.16-36)
Ƙarpā	dede, babanın veya annenin babası. Ƙrş.: <i>ĝarba, ĝarbaba, ĝartbaba, ĝartpaba, ĝartbāba, ĝārbaba, Ƙababā, Ƙarba, Ƙarbaba, Ƙarbā, Ƙarbāba, Ƙarbābay, Ƙarpaba, Ƙartaba, Ƙartbaba, Ƙartbāba, Ƙartbābāy, Ƙartbāba, Ƙartpaba, Ƙartpapay, Ƙartpā, Ƙatbaba</i>
	Ƙ.+Ø+m (K.9-8) (K.9-11)
Ƙarpız	karpuz, karpuz meyvesi. Ƙrş.: <i>ħarpuz, Ƙarbız</i>
	Ƙ.+Ø (K.23-3)
Ƙarşı	karşı, karşı taraf Ƙrş.: <i>ħarış, ĝarşı, Ƙarşı, Ƙaşı II</i>
	1. karşı, karşı çıkma durumu
	Ƙ.+Ø (B.6-84) (B.7-19)
	2. karşı, ön
	Ƙ.+Ø+mda (K.22-10)
Ƙarşı	karşı, ön, karşı taraf Ƙrş.: <i>ħarış, ĝarşı, Ƙarşı, Ƙaşı II</i>
	Ƙ.+Ø+sında (K.15-11)
Ƙarşılık	karşılık, karşılıklı cevap
	Ƙ.+Ø (K.30-11)

Kart	yaşlı, yaşlı biri. Krş.: <i>hart, ħart, ħat III, Kat III, Kārt, Kārt</i>
Ƙ.+Ø	(B.1-178) (B.1-183) (B.2-245) (B.3-189) (B.5-65) (B.6-85) (B.6-86) (B.6-106) (B.6-110) (B.10-48) (B.12-91) (B.12-151) (B.12-152) (B.17-18) (K.1-62) (K.1-66) (K.23-5) (K.25-4) (K.29-6) (K.30-10)
Ƙ.+Ø+ħa	(K.1-54)
Ƙ.+Ø+ım	(B.16-17)
Ƙ.+Ø+ımız	(K.1-32)
Ƙ.+Ø+Ƙa	(B.12-151)
Ƙ.+lar	(B.1-28) (B.1-104) (B.1-105) (B.3-100) (B.4-84) (B.6-105) (B.6-109) (B.8-44) (K.19-36) (K.24-6) (K.28-10) (K.31-21)
Ƙ.+lar+a	(B.1-100) (B.1-102)
Ƙ.+lar+dan	(B.6-109) (K.17-6)
Ƙ.+lar+ğa	(B.4-98) (B.5-64)
Ƙ+lar+ımıs	(K.23-5)
Ƙ.+lar+ın	(B.4-108) (B.6-49)
Ƙ.+lar+ma	(K.15-9)
Ƙ.+lar+nı	(B.4-99)
Ƙ.+Ø+man	(K.25-10)
Kartaba	dede, babanın veya annenin babası. Krş.: <i>ğarba, ħarbaba, ħartbaba, ħartpaba, ħārtbāba, ħārbaba, Ƙababā, Ƙarba, Ƙarbaba, Ƙārbā, Ƙārbāba, Ƙārbābay, Ƙārpaba, Ƙārpā, Ƙārtbaba, Ƙārtbāba, Ƙārtbābāy, Ƙārtbāba, Ƙārtpaba, Ƙārtpapay, Ƙārtpā, Ƙātbaba</i>
Ƙ.+Ø+m	(K.23-6)
Kartağa	düğünü yürüten, insanların eğlenmesini sağlayan biri. Krş.: <i>ħartağa, Ƙatağa</i>
Ƙ.+Ø+sın	(K.31-25)
Kartana	anneanne, babaanne, nine. Krş.: <i>ħartana, ħartanay, Ƙartanay, Ƙartanāy, Ƙātana</i>
Ƙ.+Ø	(B.10-63) (B.12-110)
Ƙ.+lar+ımızıñ	(K.26-38)
Ƙ.+lar+ından	(K.26-38)
Ƙ.+Ø+m	(B.12-109) (B.12-110) (B.12-111) (K.6-5)
Ƙ.+Ø+ma	(K.6-8)
Ƙ.+Ø+mman	(K.6-4)
Kartanay	anneanne, babaanne, nine. Krş.: <i>ħartana, ħartanay, Ƙartana, Ƙartanāy, Ƙātana</i>
Ƙ.+Ø	(B.1-159) (B.3-89)
Ƙ.+Ø+ğa	(B.2-266)
Kartanāy	anneanne, babaanne, nine. Krş.: <i>ħartana, ħartanay, Ƙartana, Ƙartanay, Ƙātana</i>

	Ƙ.+lar	(K.4-3)
Kartay-	yaşlanmak. Krş.: <i>hartay-</i> , <i>Kartáy-</i> , <i>Kartıy-</i> , <i>Kártáy-</i>	
	Ƙ.-Ø	(B.18-60)
	Ƙ.-Ø-dıĝ	(K.20-25)
	Ƙ.-Ø-dıĥ	(B.1-147)
	Ƙ.-Ø-dım	(K.30-1)
	Ƙ.-Ø-ĝan	(B.18-12)
	Ƙ.-Ø-ĝanda	(B.18-60)
Kartáy-	yaşlanmak. Krş.: <i>hartay-</i> , <i>Kartay-</i> , <i>Kartıy-</i> , <i>Kártáy-</i>	
	Ƙ.-Ø-ĝan	(K.12-23)
	Ƙ.-Ø-ĝanda	(K.5-5)
Kartbaba	dede, babanın veya annenin babası. Krş.: <i>ĝarba</i> , <i>ĥarbaba</i> , <i>ĥartbaba</i> , <i>ĥartpaba</i> , <i>ĥärtbäba</i> , <i>ĥârbaba</i> , <i>Kababā</i> , <i>Karba</i> , <i>Karbaba</i> , <i>Karbā</i> , <i>Karbäba</i> , <i>Karbäbay</i> , <i>Karpaba</i> , <i>Karpā</i> , <i>Kartaba</i> , <i>Kartbäba</i> , <i>Kartbäbäy</i> , <i>Kartbäba</i> , <i>Kartpaba</i> , <i>Kartpapay</i> , <i>Kartpā</i> , <i>Katbaba</i>	
	Ƙ.+lar+ı	(K.20-14)
	Ƙ.+lar+ımızın	(K.17-43)
	Ƙ.+Ø+m	(K.7-2) (K.28-35)
	Ƙ.+m+lar+ın	(K.19-40)
	Ƙ.+Ø+ası	(K.17-13)
Kartbäba	dede, babanın veya annenin babası. Krş.: <i>ĝarba</i> , <i>ĥarbaba</i> , <i>ĥartbaba</i> , <i>ĥartpaba</i> , <i>ĥärtbäba</i> , <i>ĥârbaba</i> , <i>Kababā</i> , <i>Karba</i> , <i>Karbaba</i> , <i>Karbā</i> , <i>Karbäba</i> , <i>Karbäbay</i> , <i>Karpaba</i> , <i>Karpā</i> , <i>Kartaba</i> , <i>Kartbaba</i> , <i>Kartbäbäy</i> , <i>Kartbäba</i> , <i>Kartpaba</i> , <i>Kartpapay</i> , <i>Kartpā</i> , <i>Katbaba</i>	
	Ƙ.+Ø+m	(K.5-2)
	Ƙ.+Ø+ası	(K.17-13)
Kartbäbäy	dede, babanın veya annenin babası. Krş.: <i>ĝarba</i> , <i>ĥarbaba</i> , <i>ĥartbaba</i> , <i>ĥartpaba</i> , <i>ĥärtbäba</i> , <i>ĥârbaba</i> , <i>Kababā</i> , <i>Karba</i> , <i>Karbaba</i> , <i>Karbā</i> , <i>Karbäba</i> , <i>Karbäbay</i> , <i>Karpaba</i> , <i>Karpā</i> , <i>Kartaba</i> , <i>Kartbaba</i> , <i>Kartbäba</i> , <i>Kartbäbäy</i> , <i>Kartbäba</i> , <i>Kartpaba</i> , <i>Kartpapay</i> , <i>Kartpā</i> , <i>Katbaba</i>	
	Ƙ.+lar	(K.4-1)
Kartbäba	dede, babanın veya annenin babası. Krş.: <i>ĝarba</i> , <i>ĥarbaba</i> , <i>ĥartbaba</i> , <i>ĥartpaba</i> , <i>ĥärtbäba</i> , <i>ĥârbaba</i> , <i>Kababā</i> , <i>Karba</i> , <i>Karbaba</i> , <i>Karbā</i> , <i>Karbäba</i> , <i>Karbäbay</i> , <i>Karpaba</i> , <i>Karpā</i> , <i>Kartaba</i> , <i>Kartbaba</i> , <i>Kartbäba</i> , <i>Kartbäbäy</i> , <i>Kartpaba</i> , <i>Kartpapay</i> , <i>Kartpā</i> , <i>Katbaba</i>	
	Ƙ.+Ø+m	(K.5-1) (K.7-1)
Kartıy-	yaşlanmak. Krş.: <i>hartay-</i> , <i>Kartay-</i> , <i>Kartáy-</i> , <i>Kártáy-</i>	
	Ƙ.-Ø-ĝanda	(K.8-4)
Karti	yaşlı nine. Krş.: <i>Kartıy</i>	
	Ƙ.+Ø	(K.8-1) (K.22-25)
	Ƙ.+Ø+m	(K.22-25)
	Ƙ.+Ø+sis	(K.25-3)

	Ƙ.+Ø+ye	(K.1-66)
Kartiy	yaşlı nine. Krş.: <i>Karti</i>	
	Ƙ.+Ø+men	(K.25-2)
Kartlık	yaşlılık, yaşlı olma durumu	
	Ƙ.+Ø+ın	(B.18-57)
Kartob	patates. Krş.: <i>hartob, hartop, kartop, K̄artop, K̄artöp</i>	
	Ƙ.+Ø	(K.28-21)
Kartop	patates. Krş.: <i>hartob, hartop, kartop, K̄artob, K̄artöp</i>	
	Ƙ.+Ø	(B.1-89) (B.1-90) (B.8-67) (B.8-72) (B.22-6)
		(K.11-42) (K.28-22)
	Ƙ.+Ø+ın	(B.16-42)
	Ƙ.+Ø+man	(K.8-2)
	Ƙ.+Ø+nen	(B.3-86)
Kartpaba	dede, babanın veya annenin babası. Krş.: <i>ğarba, ħarbaba, ħartbaba, ħartpaba, ħärtbāba, ħārbaba, Kababā, Karba, K̄arbaba, K̄arbā, K̄arbāba, K̄arbābay, K̄arpaba, K̄arpā, K̄artaba, K̄artbaba, K̄artbāba, K̄artbābāy, K̄artbāba, K̄artpapay, K̄artpā, K̄atbaba</i>	
	Ƙ.+Ø+m	(K.9-5)
Kartpapay	dede, babanın veya annenin babası. Krş.: <i>ğarba, ħarbaba, ħartbaba, ħartpaba, ħärtbāba, ħārbaba, Kababā, Karba, K̄arbaba, K̄arbā, K̄arbāba, K̄arbābay, K̄arpaba, K̄arpā, K̄artaba, K̄artbaba, K̄artbāba, K̄artbābāy, K̄artbāba, K̄artpaba, K̄artpā, K̄atbaba</i>	
	Ƙ.+lar	(K.4-3)
Kartpā	dede, babanın veya annenin babası. Krş.: <i>ğarba, ħarbaba, ħartbaba, ħartpaba, ħärtbāba, ħārbaba, Kababā, Karba, K̄arbaba, K̄arbā, K̄arbāba, K̄arbābay, K̄arpaba, K̄arpā, K̄artaba, K̄artbaba, K̄artbāba, K̄artbābāy, K̄artbāba, K̄artpaba, K̄artpapay, K̄atbaba</i>	
	Ƙ.+Ø+mni	(K.9-7)
Kartöp	patates. Krş.: <i>hartob, hartop, kartop, K̄artob, K̄artöp</i>	
	Ƙ.+Ø	(B.2-260)
	Ƙ.+lar	(B.16-44)
Kasaba	kasaba, şehir. Krş.: <i>Kasābā</i>	
	Ƙ.+Ø	(K.19-1) (K.20-9) (K.32-6)
	Ƙ.+Ø+da	(K.15-18) (K.15-45) (K.27-2)
	Ƙ.+Ø+ğa	(K.1-99) (K.15-18) (K.31-5)
	Ƙ.+Ø+ha	(K.30-4)
	Ƙ.+lar+da	(K.15-43)
	Ƙ.+lar+ğa	(K.30-5)
	Ƙ.+Ø+sına	(K.14-29)
	Ƙ.+Ø+sında	(K.14-29)
Kasābā	kasaba, şehir. Krş.: <i>Kasaba</i>	
	Ƙ.+Ø+da	(K.13-2)

Kasır	hasır, kamıştan örülmüş sert katı örtü veya döşeme K.+Ø (K.23-39)
Kasta	hasta, rahatsız. Krş.: <i>asta, ħasta</i> K.+Ø (B.12-129) (B.15-18) (B.22-2) (K.1-39) (K.4-2) (K.27-15) K.+Ø+man (K.27-16)
Kastala-*	hastalanmak, rahatsız olmak. Bk.: <i>Kastalan-</i> . Krş.: <i>astala-, hastala-, ħastala-, Kastala-</i> K.-n-Ø-dı (B.1-151) (B.15-24) (K.30-18) K.-n-Ø-dım (K.9-2) (K.30-2)
Kastalan-	hastalanmak, rahatsız olmak. <i>Kastalan-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, mevcut çatısıyla kullanılmaktadır. Bk.: <i>Kastala-*</i>
Kastalıĝ	hastalık, rahatsızlık. Krş.: <i>ħastalıĝ, Kastalıĝ, Kastalıĝ</i> K.+Ø (K.22-23) K.+Ø+ı (B.21-11) K.+Ø+ım (K.27-16)
Kastalıĝ	hastalık, rahatsızlık. Krş.: <i>ħastalıĝ, Kastalıĝ, Kastalıĝ</i> K.+Ø (K.22-23) K.+Ø+tan (B.4-56)
Kastalıĝ	hastalık, rahatsızlık. Krş.: <i>ħastalıĝ, Kastalıĝ, Kastalıĝ</i> K.+Ø (K.22-23) K.+Ø+tan (B.4-56)
Kastalıĝ	hastalık, rahatsızlık. Krş.: <i>ħastalıĝ, Kastalıĝ, Kastalıĝ</i> K.+Ø (K.1-53) (K.3-19)
Kastane	hastane, hastaların muayene olduğu kurum K.+Ø+de (K.13-3)
Kaş I	kaç, ne kadar. Krş.: <i>ħaç, ħaç, ħas, ħaş, Kaç, Kâş</i> K.+Ø (B.22-23) (K.1-57) (K.1-65) (K.3-7) (K.14-3) (K.15-42) (K.15-46) (K.16-5) (K.23-20) (K.23-22) (K.26-25) (K.27-4) (K.31-17)
Kaş II	kaş, gözün üstündeki kaş K.+Ø+lı (B.12-163)
Kaş- I	kaçmak, hızla uzaklaşmak. Krş.: <i>ħaç-, ħaş-, Kaç-, Kâş-</i> K.-Ø-arman (K.23-40) K.-Ø-ıb (K.17-8) K.-Ø-ımıs (K.23-24) K.-Ø-ımız (K.23-24) K.-Ø-ıĝıs (K.23-26) K.-Ø-ıp (K.1-99) (K.4-1) (K.17-6) (K.17-8) (K.17-11) (K.17-35) (K.22-20) (K.28-5) (K.28-6) K.-Ø-ip (K.28-4) K.-Ø-tı (B.22-30) K.-Ø-tım (B.9-22) K.-Ø-tıĝ (B.9-8) (B.12-90)

Kaş- II	karışmak. <i>Kaş-</i> fiili işteş kök çatılıdır, günümüzde işteş çatısıyla kullanılmaktadır. Bk.: <i>Ka-</i> *
Kaşır	köpekgillerden, kurt. Krş.: <i>KaşKır</i> K.+lar (B.16-44)
Kaşıh	kaşık, yemek yerken kullanılan alet. Krş.: <i>KaşıK, Kaşı I, Kaşıçih</i> K.+Ø (B.22-24)
Kaşıhborég	yöresel yemek börek çeşidi, kaşıkaş, kaşıkbörek K.+Ø (K.11-45)
KaşıK	kaşık, yemek yerken kullanılan alet. Krş.: <i>Kaşıh, Kaşı I, Kaşıçih</i> K.+Ø (B.22-24) (K.1-22) (K.1-29) (K.14-27)
KaşıKaş	yöresel yemek çeşidi, mantıya benzeyen yemek, kaşıkaş K.+Ø (B.3-79)
KaşıKşı	yer adı, Köstence'nin köylerinden biri, Kaşıksı K.+Ø (K.19-22)
Kaşı I	kaşık, yemek yerken kullanılan alet. Krş.: <i>Kaşıh, KaşıK, Kaşıçih</i> K.+Ø (B.8-82) (B.8-86)
Kaşı II	karşı, ön, karşı taraf Krş.: <i>harış, harşı, Karşı, Karşı</i> K.+Ø+mızda (K.15-11)
Kaşıçih	kaşık, yemek yerken kullanılan alet, küçücük kaşık, kaşıcık. Krş.: <i>Kaşıh, KaşıK, Kaşı I</i> K.+Ø (B.2-53)
KaşKır	köpekgillerden, kurt. Krş.: <i>Kaşır</i> K.+Ø (B.12-77)
Kaş-	kaçmak, kaçırmak, kaçmasına imkan yaratmak, fırsat kaçırmak. Krş.: <i>haç-, haş-, Kaç-, Kaş- I</i> K.-ır-ma-dı (K.21-22)
Kat I	kat, üst üste gelen şey. Krş.: <i>hat II, Kit</i> K.+Ø (B.5-26) (B.8-69) (B.8-71) (B.8-76) (K.11-22) (K.12-19) (K.22-39) K.+Ø+ına (K.22-37)
Kat II	yan, yanında. Krş.: <i>hat I, Kaç</i> K.+Ø+ıma (K.30-21) K.+Ø+ında (K.19-27) K.+Ø+ına (K.6-14) (K.11-46) K.+Ø+ındaKı (K.1-43)
Kat III	yaşlı, yaşlı biri. Krş.: <i>hart, hart, hat III, Kart, Kärt, Kärt</i> K.+Ø (B.8-41) (B.12-151)
Kat- I	napmak, ne yapmak, ne etmek. Krş.: <i>hat-</i> K.-Ø-eceksín (K.15-47) K.-Ø-1b (K.17-33) (K.21-18) K.-Ø-1p (K.10-3) (K.16-4) (K.16-16)

	Ƙ.-Ø-ïp	(K.7-8) (K.21-17)
	Ƙ.-tîr-Ø-esîn	(K.12-23)
Ƙat- II	donmak, katılaşmak	
	1. donmak, durduğu yerde donup kalmak	
	Ƙ.-Ø-a Ƙal-	(B.1-157)
	2. katılaşmak, sertleşmek	
	Ƙ.-Ø-Ƙan	(K.1-7)
Ƙat- III	katmak, eklemek	
	Ƙ.-Ø-a	(K.1-51)
Ƙataęa	düğünü yürüten, insanların eğlenmesini sağlayan biri. Krş.: <i>ęartaęa, Ƙartaęa</i>	
	Ƙ.+Ø	(B.11-33)
Ƙatana	anneanne, babaanne, nine. Krş.: <i>ęartana, ęartanay, Ƙartana, Ƙartanay, Ƙartanây</i>	
	Ƙ.+la+ęa	(B.8-41)
Ƙatbaba	dede, babanın veya annenin babası. Krş.: <i>ęarba, ęarbaba, ęartbaba, ęartpaba, ęartbäba, ęarbaba, Ƙababä, Ƙarba, Ƙarbaba, Ƙarbä, Ƙarbäba, Ƙarbäbay, Ƙarpaba, Ƙarpä, Ƙartaba, Ƙartbaba, Ƙartbäba, Ƙartbäbäy, Ƙartbäba, Ƙartpaba, Ƙartpapay, Ƙartpä</i>	
	Ƙ.+Ø+m	(B.8-15)
Ƙatię	yoğurt, katık. Krş.: <i>atiğ, ęatię, ęatię, Ƙatię, ƘatıƘ, Ƙatîę, ƘatîƘ</i>	
	Ƙ.+Ø+ı	(B.21-19)
	Ƙ.+Ø+m	(B.21-19)
Ƙatię	yoğurt, katık. Krş.: <i>atiğ, ęatię, ęatię, Ƙatię, ƘatıƘ, Ƙatîę, ƘatîƘ</i>	
	Ƙ.+Ø	(B.4-214)
	Ƙ.+Ø+nı	(K.20-36)
ƘatıƘ	yoğurt, katık. Krş.: <i>atiğ, ęatię, ęatię, Ƙatię, Ƙatię, Ƙatîę, ƘatîƘ</i>	
	Ƙ.+Ø	(B.21-17) (K.1-38) (K.16-15) (K.16-23) (K.16-34) (K.16-35)
	Ƙ.+Ø+man	(K.11-21) (K.16-32) (K.22-35)
Ƙatırla-	hatırlamak, hafızasında bulundurmak. Krş.: <i>ęatırla-, ęatırna-, ęatîla-</i>	
	Ƙ.-Ø-ysízım	(B.16-11)
Ƙatîn	kadın, hanım, bayan. Krş.: <i>ęadın, ęatîn, ęadın, Ƙadın, Ƙatîn</i>	
	Ƙ.+Ø	(K.20-37)
Ƙatîę	yoğurt, katık. Krş.: <i>atiğ, ęatię, ęatię, Ƙatię, Ƙatię, ƘatıƘ, Ƙatîę</i>	
	Ƙ.+Ø+nän	(B.3-208)
	Ƙ.+Ø+tän	(B.11-48)
ƘatîƘ	yoğurt, katık. Krş.: <i>atiğ, ęatię, ęatię, Ƙatię, Ƙatię, ƘatıƘ, Ƙatîę</i>	
	Ƙ.+Ø	(B.3-83) (B.21-16) (B.21-18) (K.11-47)
	Ƙ.+Ø+man	(K.7-19)
	Ƙ.+Ø+lı	(K.11-46)

Katın	kadın, hanım, bayan. Krş.: <i>ğadın, hatın, kadın, Kadın, Katın</i> K.+Ø (B.22-12) K.+lar+nen (B.12-181)
Katla- I	katlamak, kat oluşturacak biçimde bükme. Krş.: <i>hatla-, Katla-</i> K.-Ø-ymız (B.8-75) K.-Ø-ysın (B.3-75) K.-Ø-ysın (B.11-47)
Katla- II	yaşlı olma eğlemi, yaşlanmak K.-Ø-ğan (B.4-247)
Katlama	yöresel yemek çeşidi, katmer gibi, katlama. Krş.: <i>hatlama, Kâtlama</i> K.+Ø (K.1-4) (K.1-16) (K.7-21) (K.11-24) (K.16-33)
Katla-	katlamak, kat oluşturacak biçimde bükme. Krş.: <i>hatla-, Katla- I</i> K.-Ø (K.1-35)
Katme	katmer, kat, hamuru açıp içine yağ sürüp sonra bürülerek katmer yapılır, milföy gibi. Krş.: <i>Katmer, Katmër</i> K.+Ø (B.8-78)
Katmer	katmer, kat, hamuru açıp içine yağ sürüp sonra bürülerek katmer yapılır, milföy gibi. Krş.: <i>Katme, Katmër</i> K.+Ø (B.8-68) (B.8-78) K.+ler+i (B.8-69)
Katmër	katmer, kat, hamuru açıp içine yağ sürüp sonra bürülerek katmer yapılır, milföy gibi. Krş.: <i>Katme, Katmer</i> K.+Ø (B.8-70)
Katna-	bir yere sürekli gitmek. Krş.: <i>hatna-, Kâtna-</i> K.-ş-Ø-alar (B.12-15) K.-Ø-y (B.2-211) K.-Ø-ydıK (B.13-35)
Katnâ-	bir yere sürekli gitmek. Krş.: <i>hatna-, Kâtna-</i> K.-Ø-yılar (B.4-126)
Kattı	katı, sert, sertleşmiş 1. sert, katı davranmak K.+Ø (B.5-74) (B.18-12) 2. sert, soğuk hava için K.+Ø (K.1-58) 3. katı yiyecek K.+Ø (K.23-37) (K.23-38)
Katı	yan, yanında. Krş.: <i>hat I, Kat II</i> K.+Ø+ına (K.26-17)
Kave	kahve, kahve çekirdeklerinden hazırlanan içecek. Krş.: <i>hawe, Kawe, Kaweci̇y, Kawë</i> K.+Ø (B.12-160)

	Ƙ.+Ø+m	(B.1-103)
Ƙavur-	kavurmak, kızartmak. Krş.: <i>Ƙawūr-, Ƙawūr-, Ƙawr-, Ƙawur-, Ƙawūr-</i>	
	Ƙ.-Ø-ma borek	(K.1-4)
Ƙawal	kaval, çalgı aleti. Krş.: <i>ƘawalçıƘ</i>	
	Ƙ.+Ø+ım	(B.13-28)
ƘawalçıƘ	kaval, çalgı aleti, küçük kavalcık. Krş.: <i>Ƙawal</i>	
	Ƙ.+Ø	(B.13-15) (B.13-20)
Ƙawaltı	kahvaltı, sabah yenilen yemek	
	Ƙ.+Ø	(B.4-109)
Ƙawe	kahve, kahve çekirdeklerinden hazırlanan içecek. Krş.: <i>ħawe, Ƙawe, Ƙawecīy, Ƙawē</i>	
	Ƙ.+Ø	(B.8-2) (B.11-45) (B.11-46) (B.12-194)
	Ƙ.+Ø+mizi	(B.4-109)
	Ƙ.+Ø+si	(B.8-22)
Ƙawecīy	kahve, kahve içeceği, çok sevilen kahve. Krş.: <i>ħawe, Ƙawe, Ƙawe, Ƙawē</i>	
	Ƙ.+Ø+imi	(B.1-166)
Ƙawē	kahve, kahve çekirdeklerinden hazırlanan içecek. Krş.: <i>ħawe, Ƙawe, Ƙawe, Ƙawecīy</i>	
	Ƙ.+Ø	(B.2-216)
Ƙawğ	kavga, dövüş. Krş.: <i>Ƙawğ</i>	
	Ƙ.+Ø	(B.1-174)
Ƙawğ	kavga, dövüş. Krş.: <i>Ƙawğ</i>	
	Ƙ.+Ø	(B.1-15) (B.2-214) (B.3-155) (B.5-46)
	Ƙ.+Ílar+ımıs	(K.1-104)
Ƙawıř-	kavuşmak, ayrılıktan sonra kavuşma eğlemi	
	Ƙ.-tur-Ø	(K.1-80)
Ƙawūr-	kavurmak, kızartmak. Krş.: <i>Ƙawūr-, Ƙavur-, Ƙawr-, Ƙawur-, Ƙawūr-</i>	
	Ƙ.-Ø-ıp	(K.16-24)
Ƙawl	kavl, söz	
	Ƙ.+Ø+inen	(B.14-15)
Ƙawr-	kavurmak, kızartmak. Krş.: <i>Ƙawūr-, Ƙavur-, Ƙawūr-, Ƙawur-, Ƙawūr-</i>	
	Ƙ.-Ø-up	(B.8-80)
	Ƙ.-Ø-üp	(B.8-82)
Ƙawun	kavun meyvesi	
	Ƙ.+Ø	(K.17-1)
Ƙawur-	kavurmak, kızartmak. Krş.: <i>Ƙawūr-, Ƙavur-, Ƙawūr-, Ƙawr-, Ƙawūr-</i>	
	Ƙ.-Ø	(B.8-84)
	Ƙ.-Ø-amız	(B.8-59)
	Ƙ.-Ø-asın	(K.22-32)
	Ƙ.-Ø-asıñ	(B.5-90) (B.5-91)

	Ƙ.-Ø-arsın	(K.22-33)
	Ƙ.-Ø-ıƙ	(B.5-93) (B.5-94)
	Ƙ.-Ø-maḥ	(B.5-92)
	Ƙ.-Ø-ması	(K.11-42)
	Ƙ.-ma-y	(K.11-42)
Ƙawür-	kavurmak, kızartmak. Krş.: <i>Ƙawür-, Ƙavur-, Ƙawür-, Ƙawr-, Ƙawur-</i>	
	Ƙ.-ıl-Ø-sa	(B.5-92)
	Ƙ.-Ø-ıƙ	(B.8-83) (K.6-25)
	Ƙ.-Ø-ıƙ	(B.8-85)
	Ƙ.-Ø-up	(B.8-86) (B.8-87)
Ƙay	erkek, erkekle evlenmek. Krş.: <i>aḥay, aḥây, aḥây, aƘay, aƘây, âƘay, Ƙây</i>	
	Ƙ.+Ø+ḥa tüş-	(B.2-7)
Ƙay+	nere, nerede, soru kelimesi. Krş.: <i>ğây+, hêne, han+, ḥan+, ḥay+, ḥây+, Ƙan(a)+, Ƙây+, Ƙây+</i>	
	1. Ƙâyda, Ƙâyda, Ƙâyde, Ƙâyta : nerede	
	Ƙ.+Ø+da	(B.1-127) (B.2-128) (B.3-114) (B.3-117) (B.12-132) (B.12-169) (B.13-24) (B.17-23) (B.18-35) (B.21-20) (K.21-6) (K.31-17)
	Ƙ.+Ø+dâ	(B.7-1)
	Ƙ.+Ø+de	(B.3-223)
	Ƙ.+Ø+tâ	(K.16-4)
	2. Ƙâydan, Ƙâytan : nereden	
	Ƙ.+Ø+dan	(B.1-186) (B.9-2) (K.2-1) (K.26-22) (K.26-23)
	Ƙ.+Ø+tan	(B.18-2)
Ƙaya	kaya, kayalık yer	
	Ƙ.+Ø	(B.17-35)
	Ƙ.+Ø+lıƘlar	(K.24-3)
Ƙayah	hangi taraf, nere. Krş.: <i>ayah</i>	
	Ƙ.+Ø+tan	(K.1-10)
ƘayâƘ	ayak, bacak. Krş.: <i>ayağ, ayah, ayaƘ, ayâ</i>	
	Ƙ.+lâr	(K.2-9)
Ƙayb	kayıp, kaybetmek. Krş.: <i>ğayıp, ḥayb, Ƙayıb, Ƙâyip</i> . Bk.: <i>Ƙayb et-</i>	
	Ƙ.+Ø etmeden	(K.15-27)
Ƙayb et-	kaybetmek. Ulanma ve kaynaşma olaylar sonucunda oluşmaktadır. Krş.: <i>ḥayb et-</i> . Bk.: <i>Ƙayb, et-</i>	
Ƙâyda	nerede. Bk.: <i>Ƙay+</i>	
Ƙâyde	nerede. Bk.: <i>Ƙay+</i>	
Ƙâydan	nereden. Bk.: <i>Ƙay+</i>	
Ƙâyde	ses, güzel ses	
	Ƙ.+Ø+si	(B.12-182)

Kaydiy	nasıl, ne biçimde olduğunu belirtmek için kullanılan bir söz. Krş.: <i>haydiy</i> K.+Ø (K.16-1) (K.16-9) (K.16-24) (K.22-14) (K.22-15) (K.22-28)
Kayer	neresi, nerede. Krş.: <i>hayer</i> K.+Ø+de (K.13-8) (K.25-5) K.+Ø+den (K.18-9) K.+Ø+ı (B.16-5) (K.7-8)
Kayıb	kayıp, kayıp olan şey. Krş.: <i>ğayıp, hayb, Kâyb, Kayıp</i> K.+Ø (K.1-108)
Kayıh	kayıp, ufak tekne. Krş.: <i>hayih</i> K.+Ø+ı (K.20-17)
Kayırla-	hayırlamak, kutlamak. Krş.: <i>hayırla-, hayırla-, hayırla-</i> K.-Ø-p (K.7-17)
Kayır	hayır, iyilik. Krş.: <i>hayır, hayır, hâyır</i> K.+Ø+ı (B.3-25) (K.1-79)
Kayıp	kayıp, kayıp olan şey. Krş.: <i>ğayıp, hayb, Kâyb, Kayıp</i> K.+Ø (B.16-35)
Kayırrik	sonu hayırlı olan şey K.+Ø+ke (B.3-14)
Kaylı	kabul etme, razı olma durumu. Krş.: <i>hayli, Kaylı</i> K.+Ø ol- (B.12-192)
Kaylı	kabul etme, razı olma durumu. Krş.: <i>hayli, Kaylı</i> K.+Ø et- (B.12-11)
Kaymağ	kaymak, sütün üstünde oluşan yağ kreması. Krş.: <i>haymah, KaymaK, KâymaK</i> K.+Ø+ı (B.1-190)
KaymaK	kaymak, sütün üstünde oluşan yağ kreması. Krş.: <i>haymah, Kaymağ, KâymaK</i> K.+Ø (B.12-11) K.+Ø+man (K.22-35)
Kayna-	kaynamak, 100°C'ye gelen suyun durumu. Krş.: <i>hayna-, hayna-, Kayna-, Kaynâ-</i> K.-Ø-ğan (K.16-29) K.-Ø-K (K.1-24) K.-t-Ø (K.1-28) K.-t-Ø-a (B.10-68) (K.16-36) K.-t-Ø-am (K.19-26) K.-t-Ø-amıs (K.22-41) K.-t-Ø-asın (K.7-18) (K.16-29) K.-t-Ø-á (B.10-68)

	Ƙ.-t-Ø-ɪp	(K.16-35)
	Ƙ.-Ø-y	(K.1-85)
ƘaynaƘ	kaynar su, kaynamış su. Bk.: <i>Ƙayna-</i>	
Ƙaynana	kaynana, kayınvalide. Krş.: <i>ħaynana, ħäynāna, Ƙaynanay, Ƙäynāna</i>	
	Ƙ.+Ø	(B.2-245)
	Ƙ.+Ø+m	(K.21-19) (K.27-14)
	Ƙ.+Ø+mnı	(K.21-20)
	Ƙ.+Ø+sın	(B.2-10) (B.2-243)
	Ƙ.+Ø+sınan	(B.2-245)
Ƙaynanay	kaynana, kayınvalide. Krş.: <i>ħaynana, ħäynāna, Ƙaynana, Ƙäynāna</i>	
	Ƙ.+Ø	(K.23-11) (K.23-16) (K.23-18)
Ƙaynata	kaynata, eşinin babası. Krş.: <i>ħäynāta, Ƙanyata, Ƙaynatay, Ƙäynata</i>	
	Ƙ.+Ø+m	(K.25-15) (K.25-16)
Ƙaynatay	kaynata, eşinin babası. Krş.: <i>ħäynāta, Ƙanyata, Ƙaynata, Ƙäynata</i>	
	Ƙ.+Ø	(K.23-12)
Ƙaynāna	kaynana, kayınvalide. Krş.: <i>ħaynana, ħäynāna, Ƙaynana, Ƙaynanay</i>	
	Ƙ.+Ø+m	(B.4-209)
	Ƙ.+Ø+mdan	(B.4-209)
Ƙayna-	kaynamak, 100°C'ye gelen suyun durumu. Krş.: <i>ħayna-, ħaynā-, Ƙayna-, Ƙäynā-</i>	
	Ƙ.-t-Ø-a	(B.10-67)
	Ƙ.-Ø-y	(B.5-94)
Ƙaynā-	kaynamak, 100°C'ye gelen suyun durumu. Krş.: <i>ħayna-, ħaynā-, Ƙayna-, Ƙäynā-</i>	
	Ƙ.-t-Ø-a	(B.10-67)
Ƙaysı	hangi, sayıyı belirtmek için kullanılan soru kelimesi. Krş.: <i>ħaysı</i>	
	Ƙ.+Ø	(B.13-42) (B.17-16) (K.1-11) (K.5-23) (K.5-24) (K.25-2)
Ƙayt-	dönmek, geri dönmek, geri döndürmek. Krş.: <i>ħayt-, ħäyt-, Ƙäyt-, Ƙäyt-</i>	
	1. geri dönmek, geri vermek	
	Ƙ.-Ø-a	(B.11-8) (B.12-24)
	Ƙ.-Ø-acaƘ	(K.1-49)
	Ƙ.-Ø-alar	(B.11-32)
	Ƙ.-Ø-amıs	(K.21-14)
	Ƙ.-ar-Ø-a	(B.5-70)
	Ƙ.-ar-Ø-ɪp	(B.6-40) (B.6-41)
	Ƙ.-ar-ma-dı	(K.21-19)
	Ƙ.-Ø-alar	(K.5-8)
	Ƙ.-Ø-ēdīm	(B.2-136)
	Ƙ.-Ø-ħanda	(B.3-51) (K.3-16)

Ƙ.-Ø-ɪp (B.1-71) (B.2-58) (B.3-220) (B.4-109) (B.5-75)
(B.6-42) (B.6-43) (B.9-43) (B.12-24) (B.12-27)
(B.16-14) (B.16-15) (B.21-11) (K.27-5) (K.29-5)

Ƙ.-Ø-ɪrmɪz (B.12-166)

Ƙ.-Ø-ɪr (B.10-72)

Ƙ.-ɪl-Ø-a (B.4-123)

Ƙ.-Ø-ɪp (B.1-108)

Ƙ.-Ø-māƘ (B.1-128)

Ƙ.-Ø-tɪ (B.1-16) (B.17-46)

Ƙ.-Ø-tɪm (B.6-27) (B.6-76) (K.6-8)

Ƙ.-Ø-tɪlar (B.21-10)

2. geriye eğilmek, bükülmek

Ƙ.-ar-Ø-a (B.10-30)

Ƙ.-ar-Ø-saŋ (B.16-46)

Ƙaytan

nereden. Bk.: **Ƙay+**

Ƙaytā

nereye. Bk.: **Ƙay+**

Ƙaz

kaz, yabani veya evcil kuş türü

Ƙ.+Ø (B.12-172) (K.1-17) (K.1-87)

Ƙaz-

kazmak, toprağı kazmak, çukur kazmak

Ƙ.-Ø (B.11-67) (B.11-73) (K.1-75)

Ƙ.-Ø-a (B.11-68) (B.11-73)

Ƙ.-Ø-alar (B.1-45)

Ƙ.-dɪr-Ø-a (B.12-116) (B.12-117)

Ƙ.-Ø-edile (B.10-47)

Ƙ.-Ø-ğan (B.11-70)

Ƙ.-Ø-ğanda (K.29-16)

Ƙ.-Ø-ɪp (B.12-94) (B.13-37)

Ƙ.-Ø-maḥ (B.10-47)

Ƙ.-ma-y (B.10-46)

Ƙ.-Ø-maya (B.22-6)

Ƙ.-Ø-mā (B.10-48)

Ƙ.-mā-yɪlar (B.12-117)

Ƙaza-*

kazanmak, elde etmek. Bk.: **Ƙazan-, Ƙazaŋ-**. Krş.: *ħaza-*

1. kazanmak, iyi bir sonuç elde etmek

Ƙ.-n-Ø-dɪm (K.15-32)

2. kazanmak, elde etmek, para kazanmak

Ƙ.-n-Ø-ɪp (B.7-35)

Ƙ.-n-Ø-ēdīḳ (B.2-66)

Ƙ.-ŋ-Ø-Ġanım (B.18-37)

3. kazanmak, birinci olmak

Ƙ.-ŋ-Ø-ğan (K.5-25)

Kazağstan	yer adı, Kazakistan. Krş.: <i>Kazahstan</i> K.+Ø+nan (K.5-7)
Kazah	Kırımllılar için ruslar, Romanya Türkleri için romenler kazaktır, yabancıdır. Krş.: <i>hazaK, KazaK</i> K.+Ø (K.20-3) K.+lar (B.2-82)
Kazahstan	yer adı, Kazakistan. Krş.: <i>Kazağstan</i> K.+Ø (B.1-83)
Kazahça	Kırım Türkleri için Rusça ve Romence. Krş.: <i>Kazahşā, Kazahşa</i> K.+Ø (B.17-26)
Kazahla-	Kırım Türkleri için ruslaşmak, romenleşmek, asimile olmak. Krş.: <i>KazāKla-</i> K.-ş-Ø-tı (K.20-24)
Kazahşā	Kırım Türkleri için Rusça ve Romence. Krş.: <i>Kazahça, Kazahşa</i> K.+Ø (K.21-11)
Kazahşa	Kırım Türkleri için Rusça ve Romence. Krş.: <i>Kazahça, Kazahşā</i> K.+Ø (K.30-20)
Kazan I	yer adı, Kazan, Kazan Tatarları 1. yer adı, Tataristan'da bulunan Kazan bölgesi K.+Ø (K.17-19) K.+Ø+da (K.17-20) K.+Ø+nı (K.17-19) K.+Ø+ğa (K.17-20) (K.17-22) (K.17-25) (K.17-28) (K.17-41)
	2. Kazan Tatarları K.+lar+ın (K.17-31)
Kazan II	kazan, tencere. Krş.: <i>Kazançih, Kazan</i> K.+Ø (B.12-172) (K.1-24) (K.1-85) (K.1-89) (K.21-14) (K.22-16) (K.22-17) K.+Ø+da (B.4-35) K.+Ø+dan (K.1-30) K.+Ø+nı (K.21-29)
Kazan-	kazanmak, elde etmek. <i>Kazan-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, mevcut çatısıyla kullanılmaktadır. Bk.: <i>Kaza-*</i>
Kazançih	kazan, tencere, küçücük tencere. Krş.: <i>Kazan II, Kazan</i> K.+Ø+ta (B.4-189)
Kazan	kazan, tencere. Krş.: <i>Kazan II, Kazançih</i> K.+Ø+ğa (K.1-27) K.+Ø+Ga (K.21-9)
Kazan-	kazanmak, elde etmek. <i>Kazan-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, mevcut çatısıyla kullanılmaktadır. Bk.: <i>Kaza-*</i>

KazaK	Kırımllılar için ruslar, Romanya Türkleri için romenler kazaktır, yabancıdır. Krş.: <i>hazaK, Kazah</i> K.+lar (B.2-217) (B.9-12) K.+lar+ın (B.2-168) K.+lär (B.9-22)
KazäKla-	Kırım Türkleri için ruslaşmak, romenleşmek, asimile olmak. Krş.: <i>Kazahla-</i> K.-ş-Ø-tıK (K.5-14)
KazıK	kazık, demir veya ağaç sopa K.+lar+man (B.16-43)
Kā-	kalmak, durduğu yerde kalmaya devam etmek. Krş.: <i>ğal-, hal-, ha-, hal-, Ka-, Kal-, Käl-, Kâl-</i> K.-ma-dı (B.1-110) (B.2-79) K.-mā-n (B.2-258) K.-Ø-n (B.12-11) K.-Ø-r (B.8-55)
Kā-*	karışmak, karıştırmak, kaynaşmak. Bk.: <i>Kāş-;</i> Krş.: <i>har-*, Kar-*, Ka-*</i> K.-ş-tır-Ø (K.1-21) K.-ş-tır-ma-yılar (B.4-191) K.-ş-tır-Ø-asın (B.8-91)
KāK	halk, millet. Krş.: <i>alh, alK, hah, hağ, hağ, haK, halh, halK, hāh, hāK, Kağ, KaK, Kalh, KalK, KālK</i> K.+Ø (B.1-105)
Kāmiş	kamış bitkisi. Krş.: <i>Kāmiş, Kāmişçih, KāmişçiK</i> K.+Ø (B.7-85)
KāpKara	kapkara, aşırı kara, çok kara. Krş.: <i>KāpKara</i> K.+Ø (B.2-63) (K.27-22)
Kārt	yaşlı, yaşlı biri. Krş.: <i>hart, hart, hat III, Kārt, Kāt III, Kārt</i> K.+Ø (K.2-1)
Kāş-	karışmak. <i>Kāş-</i> fiili işteş kök çatılıdır, günümüzde işteş çatısıyla kullanılmaktadır. Bk.: <i>Kā-*</i>
Kāy+	nere, nereden, soru kelimesi. Krş.: <i>ğây+, hōne, han+, han+, hay+, hāy+, Kan(a)+, Kāy+, Kāy+</i> K.+Ø+dān (K.25-15)
Kāydān	nereden. Bk.: <i>Kāy+</i>
Kāyt-	dönmek, geri dönmek, geri döndürmek. Krş.: <i>hayt-, hayt-, Kayt-, Kāyt-</i> K.-mā-y (K.9-9)
Kāl-	kalmak, durduğu yerde kalmaya devam etmek. Krş.: <i>ğal-, hal-, ha-, hal-, Ka-, Kal-, Kā-, Kāl-</i> K.-ma-y (B.5-39)
Kālāy	ne zaman, nasıl. Krş.: <i>Kālāy</i> K.+Ø (K.7-4)

Kırım	yer adı, Kırım. Krş.: <i>hırım, hırım, hırim, hırım, hırım, hırum, hırım, hırım, kırım, kırım, Kığım, Kırım, Kırım, Kığım, Kırım, Kırım, Kırım, Kırım, Kırım, Kırım, Kurum</i> K.+Ø+nı (K.12-20)
Kárt	yaşlı, yaşlı biri. Krş.: <i>hart, hart, hat III, Kart, Kat III, Kárt</i> K.+Ø (K.23-30)
Kártáy-	yaşlanmak. Krş.: <i>hartay-, Kártay-, Kártáy-, Kártıy-</i> K.-Ø-ğan (K.9-12)
Kástala-*	hastalanmak, rahatsız olmak. Bk.: Kástalan- . Krş.: <i>astala-, hastala-, hastala-, Kástala-</i> K.-n-Ø-dı (K.27-14)
Kástalan-	hastalanmak, rahatsızlanmak. Kástalan- fiili dönüşlü kök çatılıdır, günümüzde mevcut çatısıyla kullanılmaktadır. Bk.: Kástala-*
Kây	erkek, bey. Krş.: <i>ağay, ağây, ağây, aKây, aKây, âKây, Kây</i> K.+Ø+nen (B.12-153)
Kây+	nere, nerede, soru kelimesi. Krş.: <i>ğây+, hêne, han+, han+, hay+, hay+, Kan(a)+, Kây+, Kây+</i> K.+Ø+da (K.1-104) K.+Ø+da+sınız (K.1-105)
Kâyda	nerede. Bk.: Kây+
KâymaK	kaymak, sütün üstünde oluşan yağ kreması. Krş.: <i>haymah, Kaymağ, KaymaK</i> K.+Ø+man (K.8-6)
Kâyната	kaynata, eşinin babası. Krş.: <i>hâyната, Kâyната, Kâyната, Kâyнатay</i> K.+Ø+mını (K.25-12)
Kâyт-	dönmek, geri dönmek, geri döndürmek. Krş.: <i>hayt-, hayt-, Kayt-, Kâyt-</i> K.-Ø-a (B.4-219) K.-ar-Ø-ğan (B.18-55) K.-má-y (K.9-9)
Kâyта	gene, yeniden K.+Ø (K.1-43)
Kâyтарма	özel isim, milli dansın adı, Haytarma K.+Ø (K.1-73)
Kâdar	kadar, ölçüsünde, derecesinde. Krş.: <i>ğada, ğadar, ğadâr, ğadâr, ğadar, ğadar, hadar, Kadar, Kadarçıh, KadarçıK</i> K.+Ø (B.11-12)
Kâl-	kalmak, durduğu yerde kalmaya devam etmek. Krş.: <i>ğal-, hal-, ha-, hal-, Ka-, Kal-, Kâ-, Kâl-</i> K.-ma-y (B.11-7)
Kâş	kaç, ne kadar. Krş.: <i>haç, haç, has, haş, Kaç, Kaş I</i> K.+Ø (B.21-9)
Kâtlama	yöresel yemek çeşidi, katmer gibi, katlama. Krş.: <i>hatlama, Katlama</i>

	Ƙ.+Ø	(K.23-12)
Ƙıçıh	kız, kız çocuğu. Krş.: <i>gız, hıs, hısçih, hısçī, hıız, hıs, hıız, ız I, kız, Kıs, Kısçih, Kısçī, Kış II, Kız, Kızı, Kış, Kışçih, Kışçih, KışçıƘ, Kışçih, Kış II, Kışçih, Kız, Kız, Kız</i>	
	Ƙ.+Ø	(B.4-48)
Ƙıçır-	bağırarak seslenmek. Krş.: <i>hıçır-, Kıçır-, Kışır-, Kışır-</i>	
	Ƙ.-Ø-dım	(B.16-25)
Ƙıçır-	bağırarak seslenmek. Krş.: <i>hıçır-, Kıçır-, Kışır-, Kışır-</i>	
	Ƙ.-Ø-a	(B.2-141) (B.9-13) (B.17-12) (B.22-14)
	Ƙ.-Ø-ıp	(B.12-112)
Ƙıdır-	aramak, bulmaya çalışmak. Krş.: <i>hıdır-, hıdır-, hır-, Kıdır-, Kıdır°, Kıdır-, Kıdır-, Kıdır-, Kıdır-</i>	
	Ƙ.-Ø-dı	(B.1-81)
	Ƙ.-Ø-ıp	(B.7-87) (B.7-88)
	Ƙ.-Ø-mā	(B.17-44)
Ƙıdır-	aramak, bulmaya çalışmak. Krş.: <i>hıdır-, hıdır-, hır-, Kıdır-, Kıdır°, Kıdır-, Kıdır-, Kıdır-, Kıdır-</i>	
	Ƙ.-Ø-ıp	(B.1-67) (B.2-81) (B.9-39) (B.12-187)
	Ƙ.-Ø-san	(K.1-40)
Ƙıdır-	aramak, bulmaya çalışmak. Krş.: <i>hıdır-, hıdır-, hır-, Kıdır-, Kıdır-, Kıdır-, Kıdır-, Kıdır-, Kıdır-</i>	
	Ƙ.-Ø-alar	(B.17-15)
Ƙıdır-	aramak, bulmaya çalışmak. Krş.: <i>hıdır-, hıdır-, hır-, Kıdır-, Kıdır-, Kıdır-, Kıdır°, Kıdır-, Kıdır-, Kıdır-, Kıdır-</i>	
	Ƙ.-Ø-a	(B.2-251)
	Ƙ.-Ø-alar	(B.12-106)
Ƙıdreı	Hıdırellez bayramı. Krş.: <i>hıdırlez, Kıdırlez</i>	
	Ƙ.+Ø	(B.4-117)
Ƙığım	yer adı, Kıırım. Krş.: <i>hırım, hırım, hırım, hırım, hırım, hırım, hırım, hırım, hırım, kıırım, kırım, Kırım, Kırım, Kırım, Kırım, Kırım, Kırım, Kırım, Kırım, Kırım, Kırım, Kırım</i>	
	Ƙ.+Ø+da	(B.5-43)
Ƙıl-	kılmak, namaz kılmak. Krş.: <i>hıl-, hıl-, hul-, Kıl-, Kıl-</i>	
	Ƙ.-Ø-am	(B.6-90)
	Ƙ.-dır-Ø-ma	(B.7-47)
	Ƙ.-dır-Ø-mā	(B.7-48)
	Ƙ.-Ø-ğan	(K.22-13)
	Ƙ.-Ø-ğannar	(B.12-181)
	Ƙ.-Ø-maƘ	(B.5-75) (B.6-79)
	Ƙ.-mā-n	(B.16-15)
Ƙılçık	kılçık, balıkların içinde bulunan ince küçük kemikler	

	K̄.+lar+ı	(B.18-16)
Kıma	kıyma, çekilmiş et. Krş.: <i>hıyma, Kımma, Kıyma, Kıymā, Kıyna</i>	
	K̄.+Ø	(B.8-57)
	K̄.+Ø+nin	(B.8-69)
Kımma	kıyma, çekilmiş et. Krş.: <i>hıyma, Kıma, Kıyma, Kıymā, Kıyna</i>	
	K̄.+Ø	(B.8-66)
KıpKırmızı	çok kırmızı, kıpkırmızı	
	K̄.+Ø	(B.5-91)
Kır	kırk sayısı. Krş.: <i>hurh, hur, hurğ, hurh, hürh, Kırğ, Kırh, KırK, KİK, Kırğ, Kırh, Kırh, KırıK, KırK</i>	
	K̄.+Ø	(B.3-40) (B.3-47) (B.4-170) (K.30-18)
Kır-	kırmak, parçalamak. Krş.: <i>hur^o, Kır-</i>	
	K̄.-Ø-ğan	(K.22-12)
Kıran	Kur'an-ı Kerim. Krş.: <i>hırañ, huran, Kuran, Kurañ, Kur'an, Kūran, Kūrañ</i>	
	K̄.+Ø+ı	(B.13-46)
Kırğ	kırk sayısı. Krş.: <i>hurh, hur, hurğ, hurh, hürh, Kır, Kırh, KırK, KİK, Kırğ, Kırh, Kırh, KırıK, KırK</i>	
	K̄.+Ø	(B.1-10) (B.3-53) (B.3-120) (B.4-170) (B.4-173) (B.7-13) (B.7-91) (B.21-2) (K.3-11) (K.29-4)
Kırh	kırk sayısı. Krş.: <i>hurh, hur, hurğ, hurh, hürh, Kır, Kırğ, KırK, KİK, Kırğ, Kırh, Kırh, KırıK, KırK</i>	
	1. kırk sayısı	
	K̄.+Ø	(B.2-9) (B.3-7) (B.3-9) (B.3-44) (B.3-142) (K.3-9) (K.4-18) (K.6-6)
	K̄.+Ø+ıncı	(B.5-2)
	K̄.+Ø+ta	(K.11-1)
	2. kırk, birinin ölümünden kırk gün geçince yapılan mevlid günü	
	K̄.+Ø+ımı	(B.3-131)
Kırjımın	gençlik çağını aşmış, orta yaşlara gelmiş erkek, evli erkek	
	K̄.+nar	(K.29-29)
Kırım	yer adı, Kırım, Kırımlı. Krş.: <i>hurım, hürim, hürim, hürim, hürim, hürim, hürim, hürim, Kârim, Kığım, Kırım, Kığım, Kırım, Kırım, Kırım, Kırım, Kırım, Kırım, Kırım</i>	
	1. yer adı, Kırım	
	K̄.+Ø	(B.7-6) (B.7-82) (B.7-86) (K.17-20) (K.17-46)
	K̄.+Ø+a	(B.1-112) (B.1-114)
	K̄.+Ø+da	(K.12-18) (K.24-2) (K.29-19)
	K̄.+Ø+dadır	(K.12-25)
	K̄.+Ø+dan	(B.12-165) (K.20-15) (K.26-2)
	K̄.+Ø+ğa	(K.17-19)

	Ƙ.+Ø+1	(B.1-127)
	Ƙ.+Ø+m	(B.8-4)
	Ƙ.+Ø+nan	(B.1-82)
	Ƙ.+Ø+nı	(K.17-19)
	Ƙ.+Ø+Ga	(B.15-25)
	2. Kırımlı	
	Ƙ.+Ø	(B.12-163) (K.1-10)
	Ƙ.+nar	(K.14-7)
Kırımlı	Kırımlı, Kırım Türkü. Krş.: <i>Ƙırımlı, Ƙırimli</i>	
	Ƙ.+Ø+man	(K.1-11)
Kırımlı	Kırımlı, Kırım Türkü. Krş.: <i>Ƙırımlı, Ƙırimli</i>	
	Ƙ.+Ø	(K.1-67)
Kırım tatar	Kırımlı, Kırım Türkü. Krş.: <i>Ƙırım tatar</i>	
	Ƙ.+lar	(B.5-39)
Kırım	yer adı, Kırım. Krş.: <i>hırım, hırim, hırim, hırım, hırim, hırum, hırim, hırım, kırum, kırım, Kırım, Kırım, Kırım, Kırım, Kırım, Kırım, Kırım, Kırım, Kırım, Kırım, Kırım, Kırım</i>	
	Ƙ.+Ø	(B.7-86)
Kırım lılıƘ	Kırımlı, Kırım Türkü olma durumu	
	Ƙ.+Ø+tan	(K.1-11)
Kırım lı	Kırımlı, Kırım Türkü. Krş.: <i>Ƙırımlı, Ƙırimli</i>	
	Ƙ.+lar	(K.1-69)
KırƘ	kırk sayısı. Krş.: <i>hurh, hur, hurğ, hurh, hırh, Kır, Kırğ, Kırh, KırƘ, Kırğ, Kırh, Kırh, KırƘ, KırƘ</i>	
	Ƙ.+Ø	(B.1-9) (B.1-85) (B.2-9) (B.3-8) (B.4-10) (B.6-12) (B.6-19) (K.3-9) (K.17-32) (K.21-9) (K.24-5) (K.25-7)
	Ƙ.+Ø+1	(K.1-63)
Kırımı	kırmızı renk. Krş.: <i>hırımı, Kırmızı</i>	
	Ƙ.+Ø	(B.14-26) (K.18-14) (K.26-48)
Kırsla-	çalmak, hırsızlamak. Krş.: <i>hırsla-, hırsla-, Kırsla-, Kırsla-, Kırsla-, Kırsla-, Kırsla-</i>	
	Ƙ.-Ø-p	(B.7-59)
Kırslı	hırsız, hırsızlık işini yapan biri. Krş.: <i>hırslı, Kırslı, Kırslı</i>	
	Ƙ.+Ø	(B.17-49)
Kırslı-	çalmak, hırsızlamak. Krş.: <i>hırsla-, hırsla-, Kırsla-, Kırsla-, Kırslı-, Kırslı-, Kırslı-</i>	
	Ƙ.-Ø-ysıj	(B.3-172)
Kırsla-	çalmak, hırsızlamak. Krş.: <i>hırsla-, hırsla-, Kırsla-, Kırslı-, Kırslı-, Kırslı-, Kırslı-</i>	
	Ƙ.-Ø-ğan	(K.9-19)

	K̄.-Ø-ymıs	(B.3-198)
Kıs	kız, kız çocuğu. Krş.: <i>gız, hıs, hısçih, hısçī, hız, hıs, hız, ız I, kız, Kıçih, Kısçih, Kısçī, Kış II, Kız, Kızz, Kıs, Kısçih, Kısçih, KısçıK, Kısçih, Kış II, Kışçih, Kız, Kız, Kuz</i>	
	K̄.+Ø	(B.1-17) (B.3-108) (B.7-58) (B.7-65) (B.12-195) (B.13-31) (B.22-11) (K.22-16)
	K̄.+Ø+ım	(K.1-64)
Kıs-	sıkıştırmak, ezmek. Krş.: <i>Kıs-</i>	
	K̄.-Ø-hanman	(B.16-26)
	K̄.-Ø-tı	(B.16-29)
	K̄.-Ø-tım	(B.16-25)
Kısağ	karın, karın bölgesi. Krş.: <i>hursağ, KulsaK, Kursağ, Kursah, KursaK, Kursa, Kusa, Kursağ</i>	
	K̄.+Ø+ı	(B.16-30)
Kısçih	kız, kız çocuğu. Krş.: <i>gız, hıs, hısçih, hısçī, hız, hıs, hız, ız I, kız, Kıçih, Kıs, Kısçih, Kış II, Kız, Kızz, Kıs, Kısçih, Kısçih, KısçıK, Kısçih, Kış II, Kışçih, Kız, Kız, Kuz</i>	
	K̄.+Ø	(B.4-46) (B.4-52)
	K̄.+Ø+ım	(B.2-156)
Kısçī	kız, kız çocuğu. Krş.: <i>gız, hıs, hısçih, hısçī, hız, hıs, hız, ız I, kız, Kıçih, Kıs, Kısçih, Kış II, Kız, Kızz, Kıs, Kısçih, Kısçih, KısçıK, Kısçih, Kış II, Kışçih, Kız, Kız, Kuz</i>	
	K̄.+Ø+n	(B.2-8)
	K̄.+Ø+nı	(B.2-9)
Kışha	kısa, uzun olmayan. Krş.: <i>hısa, hısha, hışha, KısKa, Kışha, KısKa</i>	
	K̄.+Ø	(B.7-45)
	K̄.+Ø+sı	(B.4-78)
Kısım	akraba. Krş.: <i>Kısım</i>	
	K̄.+nar+ımda	(K.27-2)
KısKa	kısa, uzun olmayan. Krş.: <i>hısa, hısha, hışha, Kışha, Kışha, KısKa</i>	
	K̄.+Ø+sı	(B.1-84)
Kısmet	kısmet, nasip. Krş.: <i>hısmet, Kısismet</i>	
	K̄.+Ø	(K.1-78)
	K̄.+Ø+ımıs	(B.4-155)
Kış I	kış mevsimi. Krş.: <i>hış, hış, Kış I</i>	
	K̄.+Ø	(B.4-173)
	K̄.+Ø+ha	(K.28-35)
	K̄.+Ø+ııı	(K.5-14) (K.31-20)
	K̄.+Ø+lāğ	(B.3-124)
	K̄.+Ø+ta	(B.4-174) (B.4-207) (K.15-52)
Kış II	kız, kız çocuğu. Krş.: <i>gız, hıs, hısçih, hısçī, hız, hıs, hız, ız I, kız, Kıçih,</i>	

	<i>Kıs, Kısçih, Kısçī, Kız, Kizz, Kıs, Kısçih, Kısçih, KısçıK, Kısçih, Kış II, Kışçih, Kız, Kız, Kuz</i>
	K.+Ø (B.1-47)
Kıt	kat, üst üste gelen şey, giysi için kat, bir defalık. Krş.: <i>hat II, Kat I</i>
	K.+Ø (B.18-44)
Kıta	kıta, yeryüzündeki altı büyük kara parçasından her biri
	K.+Ø (K.4-4)
Kıy- I	koymak, eklemek, ilave etmek. Krş.: <i>hüy-, hoy-, hoy-, huy-, koy-, Koy-, Köy-, Køy-, Kıy-, Kıy-</i>
	K.-Ø-asın (K.7-20)
	K.-Ø-arsın (K.22-33)
	K.-Ø-ğan (K.1-21)
	K.-Ø-ıp (K.22-41)
Kıy- II	kıymak, kesmek; nikah kıymak, et kıymak
	1. kıymak, nikah kıymak
	K.-İL-Ø-ır (K.6-22)
	2. kıymak, kesmek
	K.-Ø-ıK (K.14-12)
	K.-Ø-uwlı (K.22-32)
Kıyar	salatalık, hıyar. Krş.: <i>hıyar, Kıyar</i>
	K.+Ø (B.5-107)
Kıyğaça	yöresel yemek çeşidi, kıyğaşa. Krş.: <i>Kıyğaşa</i>
	K.+Ø (K.1-5)
Kıyğaşa	yöresel yemek çeşidi, kıyğaşa. Krş.: <i>Kıyğaça</i>
	K.+Ø (K.1-15) (K.11-41)
Kıyhılla-	bağırışmak, karşılıklı bağırarak
	K.-ş-Ø-ıp (K.29-32)
Kıyı	kıyı, kara ile suyun birleştiği yer. Krş.: <i>Kıyı</i>
	K.+lar+ında (K.15-35)
Kıyığ	yöresel yemek çeşidi, hamur kızartması, pişi gibi, kıyık. Krş.: <i>KıyıK, KıyıcıK</i>
	K.+Ø (K.22-40)
KıyıK	yöresel yemek çeşidi, hamur kızartması, pişi gibi, kıyık. Krş.: <i>Kıyığ, KıyıcıK</i>
	K.+Ø (B.3-73) (B.3-90) (K.22-39)
Kıyın	zor, kolay karşıtı. Krş.: <i>hıyın, Kıyın</i>
	K.+Ø (B.5-14) (B.5-110) (B.7-37) (B.8-43) (B.8-46) (B.12-186) (B.16-22)
Kıyınıh	zorluk, zor olma durumu. Krş.: <i>hıyincih, KıyıncılıK</i>
	K.+Ø (B.2-187)
Kıyış	eğri, düz olmayan

	Ƙ.+Ø	(B.12-137)
Ƙıyıř-	eğrileşmek, d¼z olmaktan çıkmak	
	Ƙ.-ma-y	(B.14-23)
ƘıyıćıƘ	yöresel yemek çeşidi, hamur kızartması, pişi gibi, kıyık. Ƙrř.: <i>Ƙıyıđ</i> , <i>ƘıyıƘ</i>	
	Ƙ.+lar	(B.3-92)
Ƙıyı	kıyı, kara ile suyun birleştiği yer. Ƙrř.: <i>Ƙıyı</i>	
	Ƙ.+lar+ın	(K.19-27)
Ƙıyın	zor, kolay karşıtı. Ƙrř.: <i>ħıyın</i> , <i>Ƙıyın</i>	
	Ƙ.+Ø	(B.2-187)
ƘıyınclılıƘ	zorluk, zor olma durumu. Ƙrř.: <i>ħıyincih</i> , <i>Ƙıyınıh</i>	
	Ƙ.+Ø	(B.5-23)
Ƙıyma	kıyma, çekilmiş et. Ƙrř.: <i>ħıyma</i> , <i>Ƙıma</i> , <i>Ƙımma</i> , <i>Ƙıymā</i> , <i>Ƙıyna</i>	
	Ƙ.+Ø	(B.3-208) (B.4-188) (B.4-189) (B.4-197) (B.10-59)
	Ƙ.+Ø+dan	(K.1-22)
	Ƙ.+Ø+nı	(B.3-84) (B.5-83) (B.10-59) (K.1-21)
	Ƙ.+Ø+ığı	(B.3-75)
	Ƙ.+Ø+sın	(B.10-56)
	Ƙ.+Ø+sını	(B.3-74)
	Ƙ.+Ø+sığ	(B.3-82)
Ƙıymamařna	kıymamakinası	
	Ƙ.+Ø	(B.10-59)
	Ƙ.+lar	(B.10-60)
Ƙıymā	kıyma, çekilmiş et. Ƙrř.: <i>ħıyma</i> , <i>Ƙıma</i> , <i>Ƙımma</i> , <i>Ƙıyma</i> , <i>Ƙıyna</i>	
	Ƙ.+Ø+ıç	(B.3-78)
Ƙıymet	kıymet, değer	
	Ƙ.+Ø+li	(B.7-61) (K.26-40)
Ƙıyna	kıyma, çekilmiş et. Ƙrř.: <i>ħıyma</i> , <i>Ƙıma</i> , <i>Ƙımma</i> , <i>Ƙıyma</i> , <i>Ƙıymā</i>	
	Ƙ.+Ø	(B.10-66)
Ƙıyna-	zorluk ektirmek, yıpratmak. Ƙrř.: <i>ħıyna-</i> , <i>Ƙıyna-</i>	
	Ƙ.-l-Ø-đan	(B.4-52) (B.5-12)
	Ƙ.-l-Ø-đanlar	(B.5-10)
	Ƙ.-l-ma-đan	(B.5-10)
Ƙıyna-	zorluk ektirmek, yıpratmak. Ƙrř.: <i>ħıyna-</i> , <i>Ƙıyna-</i>	
	Ƙ.-Ø-y	(B.11-76)
Ƙız	kız, kız ocuğu. Ƙrř.: <i>đız</i> , <i>ħıs</i> , <i>ħısih</i> , <i>ħısi</i> , <i>ħız</i> , <i>ħıs</i> , <i>ħız</i> , <i>ız I</i> , <i>kıız</i> , <i>Ƙiih</i> , <i>Ƙıs</i> , <i>Ƙısçih</i> , <i>Ƙısi</i> , <i>Ƙiř II</i> , <i>Ƙızz</i> , <i>Ƙıs</i> , <i>Ƙısçih</i> , <i>Ƙısçih</i> , <i>ƘısıƘ</i> , <i>Ƙısçih</i> , <i>Ƙiř</i> <i>II</i> , <i>Ƙiřih</i> , <i>Ƙız</i> , <i>Ƙız</i> , <i>Ƙuz</i>	

Ƙ.+Ø	(B.1-48) (B.3-109) (B.3-111) (B.3-122) (B.4-223) (B.4-224) (B.5-47) (B.7-59) (B.7-64) (B.8-24) (B.12-135) (B.12-193) (B.12-195) (B.16-33) (B.18-8) (B.18-9) (B.22-5) (K.1-12) (K.1-93) (K.3-24) (K.17-4) (K.17-24) (K.17-27) (K.18-1) (K.18-4) (K.18-9) (K.21-7) (K.23-12)
Ƙ.+Ø+ğa	(B.7-70) (K.23-9) (K.23-11)
Ƙ.+Ø+ı	(B.1-185) (B.7-49) (B.7-50) (B.12-163) (K.3-20) (K.3-21) (K.3-22) (K.6-14) (K.6-15) (K.17-16) (K.17-27) (K.17-29) (K.22-22) (K.23-6) (K.27-9)
Ƙ.+Ø+ım	(B.1-156) (B.1-159) (B.1-163) (B.1-169) (B.2-75) (B.3-3) (B.3-93) (B.3-193) (B.4-157) (B.4-160) (B.5-19) (B.5-58) (B.6-106) (B.7-14) (B.7-71) (B.10-39) (B.15-23) (B.15-26) (B.16-16) (K.26-28) (K.27-7)
Ƙ.+Ø+ımnen	(B.6-76)
Ƙ.+Ø+ın	(B.5-47) (B.5-48) (B.7-60) (B.7-63) (B.8-27)
Ƙ.+Ø+ıı	(B.3-116)
Ƙ.+Ø+ııı	(B.3-116)
Ƙ.+Ø+ııızın	(B.3-106)
Ƙ.+Ø+ın	(B.5-48) (K.23-5)
Ƙ.+Ø+ını	(B.3-104)
Ƙ.+Ø+ıııza	(B.14-15)
Ƙ.+lar	(B.1-29) (B.3-99) (B.3-119) (B.6-47) (B.8-20) (K.5-16) (K.29-27) (K.29-28) (K.31-23)
Ƙ.+lar+ğa	(B.3-101) (B.4-142) (K.21-20)
Ƙ.+lar+ı	(B.1-184) (B.10-40) (K.17-26)
Ƙ.+lar+ı	(B.10-31)
Ƙ.+Ø+man	(K.3-23)
Ƙ.+Ø+na	(K.17-30)
Ƙ.+Ø+nı	(B.12-172) (K.9-19) (K.23-17)
Kız-	kızmak, ısıtmak, öfkelenmek. Krş.: <i>hız-</i> , <i>Kız-</i> 1. ısınmak, ısıtmak
Ƙ.-dir-Ø-ıp	(B.4-133)
2.	kızmak, öfkelenmek
Ƙ.-Ø-ıp	(B.7-51)
Kızar-	kızartmak, kavurmak. Krş.: <i>hızar-</i> , <i>Kızar-</i>
Ƙ.-t-Ø-amıs	(B.8-60)
Ƙ.-t-tır-Ø-ıp	(B.5-93)
Kızganıç	cimri, elindeki parayı harcamaya kıyamayan biri
Ƙ.+Ø	(B.12-204)
Kızılıç	kızılıçlık. Krş.: <i>hızılıçığ</i> , <i>Kızılıçık</i>

	K. +lar	(K.27-18)
KızıK-	meraklanmak, ilgilenmek. Krş.: <i>hızıKla-</i>	
	K.-ma-y	(B.7-43)
	K.-ma-yım	(B.7-52)
	K.-ma-yılar	(B.7-46)
Kızlığ	kızlık, kadının evlenmeden önceki dönemi	
	K.+Ø+ım	(K.11-16)
Kızmet	hizmet, görev, iş. Krş.: <i>hızmet, Kızmet</i>	
	K.+Ø+ın	(K.29-25)
Kızz	kız, kız çocuğu. Krş.: <i>gız, hıs, hısçılıh, hısçıl, hıız, hıs, hız, ız I, kız, Kıcılıh, Kıs, Kısçılıh, Kısçıl, Kış II, Kız, Kıs, Kısçılıh, Kısçılıh, KısçılK, Kısçılıh, Kış II, Kışçılıh, Kız, Kız, Kuz</i>	
	K.+Ø+ı	(B.7-49)
Kıçır-	bağırarak seslenmek. Krş.: <i>hıçır-, Kıçır-, Kıçır-, Kıçır-</i>	
	K.-Ø-dı	(B.12-146)
	K.-Ø-ıp	(B.1-121)
Kıçır-	bağırarak seslenmek. Krş.: <i>hıçır-, Kıçır-, Kıçır-, Kıçır-</i>	
	K.-Ø-a	(B.1-61) (B.4-30) (B.4-31) (B.12-32) (B.12-86) (B.12-87)
	K.-Ø-ám	(B.3-3)
	K.-Ø-ıp	(B.3-30) (B.9-9) (B.12-86)
	K.-Ø-ıpşa	(B.1-9)
Kıdır-	aramak, bulmaya çalışmak. Krş.: <i>hıdır-, hıdır-, hır-, Kıdır-, Kıdır-, Kıdır°, Kıdır-, Kıdır-, Kıdır-</i>	
	K.-ma-yılar	(B.12-69)
Kıdır-	aramak, bulmaya çalışmak. Krş.: <i>hıdır-, hıdır-, hır-, Kıdır-, Kıdır-, Kıdır°, Kıdır-, Kıdır-, Kıdır-</i>	
	K.-Ø-ıp	(B.4-81) (B.11-13) (B.12-7) (B.12-106)
Kıdırlez	Hıdırrellez bayramı. Krş.: <i>hıdırlez, Kıdrez</i>	
	K.+Ø	(B.4-113)
Kığım	yer adı, Kırım. Krş.: <i>hırım, hırım, hırım, hırım, hırım, hırım, hırım, hırım, hırım, kırim, kırim, kırim, Kırım, Kığım, Kırım, Kırım, Kırım, Kırım, Kırım, Kırım, Kırım, Kırım, Kırım</i>	
	K.+Ø	(B.6-32)
KıK	kırk sayısı. Krş.: <i>hırh, hır, hırğ, hırh, hırh, Kır, Kırğ, Kırh, KırK, Kırğ, Kırh, Kırh, KırK, KırK</i>	
	K.+Ø	(K.21-9)
Kıl-	kılmak, namaz kılmak. Krş.: <i>hıl-, hıl-, hıl-, Kıl-, Kıl-</i>	
	K.-Ø-a	(K.6-20)
	K.-Ø-asın	(K.7-9)
	K.-dİR-ma-y	(B.12-12)

	K̄.-Ø-ēdı	(B.2-175)
K̄iladan	pamuklu veya ipek ipin simli ipele karışımından oluşan ip türü.	
	K̄.+Ø	(B.10-57)
K̄ılıç	kılıç, asker kılıcı	
	K̄.+Ø	(B.11-75)
K̄ına	kına, saç ve elleri boyayan toz	
	K̄.+Ø	(B.3-146) (K.23-19) (K.23-22)
	K̄.+Ø+dı (dı=nı)	(K.23-16)
K̄ıpçak	yer adı, Köstence'nin Kıpçak köyü	
	K̄.+Ø	(K.7-1)
K̄ır-	kırmak, parçalamak. Krş.: <i>hır̄-</i> , <i>K̄ır-</i>	
	K̄.-ıl-Ø-dı	(B.11-50)
	K̄.-ıl-Ø-a	(B.11-50)
K̄irğ	kırk sayısı. Krş.: <i>hurh</i> , <i>hur</i> , <i>hurğ</i> , <i>hurh</i> , <i>hürh</i> , <i>K̄ır</i> , <i>K̄irğ</i> , <i>K̄ırh</i> , <i>K̄ırK</i> , <i>K̄iK</i> , <i>K̄irh</i> , <i>K̄irh</i> , <i>K̄ırıK</i> , <i>K̄ırK</i>	
	K̄.+Ø	(B.1-10) (B.22-15)
K̄irh	kırk sayısı. Krş.: <i>hurh</i> , <i>hur</i> , <i>hurğ</i> , <i>hurh</i> , <i>hürh</i> , <i>K̄ır</i> , <i>K̄irğ</i> , <i>K̄ırh</i> , <i>K̄ırK</i> , <i>K̄iK</i> , <i>K̄irğ</i> , <i>K̄irh</i> , <i>K̄ırıK</i> , <i>K̄ırK</i>	
	K̄.+Ø	(B.3-119)
K̄ırh	kırk sayısı. Krş.: <i>hurh</i> , <i>hur</i> , <i>hurğ</i> , <i>hurh</i> , <i>hürh</i> , <i>K̄ır</i> , <i>K̄irğ</i> , <i>K̄ırh</i> , <i>K̄ırK</i> , <i>K̄iK</i> , <i>K̄irğ</i> , <i>K̄irh</i> , <i>K̄ırıK</i> , <i>K̄ırK</i>	
	K̄.+Ø	(B.3-7) (B.16-35)
K̄ırım	yer adı, Kırım, Kırımlı. Krş.: <i>hırım</i> , <i>hürim</i> , <i>hürim</i> , <i>hürim</i> , <i>hürim</i> , <i>hürim</i> , <i>hürim</i> , <i>hürim</i> , <i>K̄ırım</i> , <i>K̄ıgım</i> , <i>K̄ırım</i> , <i>K̄ırım</i> , <i>K̄ıgım</i> , <i>K̄ırım</i> , <i>K̄ırım</i> , <i>K̄ırım</i> , <i>K̄ırım</i> , <i>K̄ırım</i> , <i>K̄ırım</i>	
	1. yer adı, Kırım	
	K̄.+Ø	(K.11-24) (K.11-31) (K.14-11) (K.22-30)
	K̄.+Ø+a	(B.1-113) (B.1-114)
	K̄.+Ø+da	(B.12-154) (K.1-70) (K.1-79) (K.4-8) (K.11-24) (K.15-6) (K.15-35) (K.15-40)
	K̄.+Ø+dam	(B.1-93)
	K̄.+Ø+dan	(B.5-3) (K.1-1) (K.7-3) (K.15-35) (K.22-4) (K.28-5)
	K̄.+Ø+dã	(B.1-120)
	K̄.+Ø+ğa	(B.2-78) (B.5-101) (K.5-7) (K.12-25) (K.14-15)
	K̄.+Ø+ı	(B.10-69)
	K̄.+Ø+nãn	(K.12-24)
	K̄.+Ø+nan	(B.18-56) (K.8-3) (K.11-12) (K.29-8)
	K̄.+Ø+Ga	(B.3-60)
	2. Kırımlı, Kırım milleti	
	K̄.+lar+nı	(K.28-2)

	K̆.+lar+ıñ	(K.20-19)
	K̆.+nar	(K.4-1) (K.14-7)
K̆ırım̆tatar	Kırım̆lı, Kırım̆ Türk̆ü. Krş̆.: <i>K̆ırım̆tatar</i>	
	K̆.+lar	(K.15-40)
	K̆.+lar+ın	(K.17-41)
K̆ır̆k̆	kır̆k sayısı. Krş̆.: <i>hur̆h, ħur̆, ħur̆ĝ, ħur̆ĥ, ħūr̆ĥ, K̆ır̆, K̆ır̆ĝ, K̆ır̆ĥ, K̆ır̆K̆, K̆ır̆K̆, K̆ır̆ĝ, K̆ır̆h, K̆ır̆ĥ, K̆ır̆K̆</i>	
	K̆.+Ø+Ka	(K.1-44)
K̆ır̆m̆	yer adı, Kırım̆. Krş̆.: <i>ħur̆ım, ħur̆ım̆, ħur̆ım̆, ħūr̆ım, ħūr̆ım̆, ħur̆um, ħūr̆ım̆, ħur̆ım, ħur̆ım, ħur̆ım, K̆ar̆ım, K̆ıĝım, K̆ır̆ım, K̆ır̆ım̆, K̆ıĝım, K̆ır̆ım, K̆ır̆ım̆, K̆ır̆ım, K̆ır̆ım̆, K̆ur̆um</i>	
	K̆.+Ø	(B.5-14) (B.7-95)
	K̆.+Ø+da	(B.1-145) (B.4-129)
	K̆.+Ø+dalar̆m̆K̆ı	(K.11-28)
	K̆.+Ø+dan	(K.5-1)
	K̆.+Ø+d̆an	(K.3-1)
	K̆.+Ø+ĝa	(B.2-79) (B.10-36) (K.1-48)
	K̆.+Ø+ıñ	(K.15-1)
	K̆.+Ø+nan	(K.2-1)
K̆ır̆m̆tatar̆ca	Kırım̆ Türk̆çesi	
	K̆.+Ø	(K.15-40)
K̆ır̆m̆	yer adı, Kırım̆, Kırım̆lı. Krş̆.: <i>ħur̆ım, ħur̆ım̆, ħur̆ım̆, ħūr̆ım, ħūr̆ım̆, ħur̆um, ħūr̆ım̆, ħur̆ım, ħur̆ım, ħur̆ım, K̆ar̆ım, K̆ıĝım, K̆ır̆ım, K̆ır̆ım̆, K̆ıĝım, K̆ır̆ım, K̆ır̆ım̆, K̆ır̆ım, K̆ır̆ım̆, K̆ır̆ım, K̆ır̆ım̆, K̆ur̆um</i>	
	K̆.+Ø+dan	(K.23-22)
	K̆.+lar+nı	(K.20-23)
K̆ır̆k̆	kır̆k sayısı. Krş̆.: <i>hur̆h, ħur̆, ħur̆ĝ, ħur̆ĥ, ħūr̆ĥ, K̆ır̆, K̆ır̆ĝ, K̆ır̆ĥ, K̆ır̆K̆, K̆ır̆K̆, K̆ır̆ĝ, K̆ır̆h, K̆ır̆ĥ, K̆ır̆ıK̆</i>	
	K̆.+Ø	(B.1-10)
K̆ır̆m̆ızı	kır̆mız̆ı renk. Krş̆.: <i>ħur̆mız̆ı, K̆ır̆mız̆ı</i>	
	K̆.+Ø	(K.11-29) (K.18-14) (K.23-15)
K̆ır̆sız̆la-	çalmak, hır̆sızlamak. Krş̆.: <i>ħır̆sla-, ħır̆sla-, K̆ır̆sa-, K̆ır̆sız̆la-, K̆ır̆sla-, K̆ır̆sla-, K̆ır̆sla-</i>	
	K̆.-Ø-ymis	(B.3-197)
K̆ır̆sız̆	hır̆sız, hır̆sızlık iş̆ini yapan biri. Krş̆.: <i>ħır̆sız, K̆ır̆sız, K̆ır̆sız</i>	
	K̆.+lar+ĝa	(K.20-33)
K̆ır̆sız̆lıĥ	çalma durumu, hır̆sızlık	
	K̆.+Ø+ĥa	(K.20-30)
K̆ır̆sla-	çalmak, hır̆sızlamak. Krş̆.: <i>ħır̆sla-, ħır̆sla-, K̆ır̆sa-, K̆ır̆sız̆la-, K̆ır̆sla-, K̆ır̆sız̆la-, K̆ır̆sla-</i>	
	K̆.-Ø-p	(B.7-62)
	K̆.-Ø-yma	(B.3-172)

Kirtul-	kurtulmak, tehlikeyi veya kötü durumu atlatmak. Krş.: <i>hütul-</i> , <i>Kurtül-</i> , <i>Kütül-</i> , <i>Kütul-</i> K.-Ø-a (K.17-8)
Kırım	yer adı, Kırım, Kırımlı. Krş.: <i>hurım</i> , <i>hurım</i> , <i>hürım</i> , <i>hürım</i> , <i>hürım</i> , <i>hürım</i> , <i>hürım</i> , <i>hürım</i> , <i>Kırım</i> , <i>Kıgım</i> , <i>Kırım</i> , <i>Kırım</i> , <i>Kıgım</i> , <i>Kırım</i> , <i>Kırım</i> , <i>Kırım</i> , <i>Kırım</i> , <i>Kırım</i> , <i>Kırım</i> K.+nar (K.14-12)
Kıs	kız, kız çocuğu. Krş.: <i>gız</i> , <i>hıs</i> , <i>hısçih</i> , <i>hısçī</i> , <i>hız</i> , <i>hıs</i> , <i>hız</i> , <i>ız I</i> , <i>kız</i> , <i>Kıçih</i> , <i>Kıs</i> , <i>Kısçih</i> , <i>Kısçī</i> , <i>Kış II</i> , <i>Kız</i> , <i>Kızz</i> , <i>Kışçih</i> , <i>Kışçih</i> , <i>Kışçık</i> , <i>Kışçih</i> , <i>Kış II</i> , <i>Kışçih</i> , <i>Kız</i> , <i>Kız</i> , <i>Kuz</i> K.+Ø (B.1-47) (B.4-141) (B.4-167) (B.4-170) (B.5-51) (B.5-52) (B.11-44) K.+Ø+ım (K.11-35)
KısayaKlı	bayan, kadın, dişi insan. Krş.: <i>hısayaahlı</i> , <i>hışhayaahlı</i> , <i>Kışhayaahlı</i> , <i>KışhayaK</i> K.+Ø (K.12-4)
Kısçih	kız, kız çocuğu. Krş.: <i>gız</i> , <i>hıs</i> , <i>hısçih</i> , <i>hısçī</i> , <i>hız</i> , <i>hıs</i> , <i>hız</i> , <i>ız I</i> , <i>kız</i> , <i>Kıçih</i> , <i>Kıs</i> , <i>Kısçih</i> , <i>Kısçī</i> , <i>Kış II</i> , <i>Kız</i> , <i>Kızz</i> , <i>Kıs</i> , <i>Kısçih</i> , <i>Kışçık</i> , <i>Kışçih</i> , <i>Kış II</i> , <i>Kışçih</i> , <i>Kız</i> , <i>Kız</i> , <i>Kuz</i> K.+Ø (B.3-195)
Kışçih	kız, kız çocuğu. Krş.: <i>gız</i> , <i>hıs</i> , <i>hısçih</i> , <i>hısçī</i> , <i>hız</i> , <i>hıs</i> , <i>hız</i> , <i>ız I</i> , <i>kız</i> , <i>Kıçih</i> , <i>Kıs</i> , <i>Kısçih</i> , <i>Kısçī</i> , <i>Kış II</i> , <i>Kız</i> , <i>Kızz</i> , <i>Kıs</i> , <i>Kısçih</i> , <i>Kışçık</i> , <i>Kışçih</i> , <i>Kış II</i> , <i>Kışçih</i> , <i>Kız</i> , <i>Kız</i> , <i>Kuz</i> K.+Ø (B.4-51)
Kışçık	kız, kız çocuğu. Krş.: <i>gız</i> , <i>hıs</i> , <i>hısçih</i> , <i>hısçī</i> , <i>hız</i> , <i>hıs</i> , <i>hız</i> , <i>ız I</i> , <i>kız</i> , <i>Kıçih</i> , <i>Kıs</i> , <i>Kısçih</i> , <i>Kısçī</i> , <i>Kış II</i> , <i>Kız</i> , <i>Kızz</i> , <i>Kıs</i> , <i>Kısçih</i> , <i>Kışçık</i> , <i>Kışçih</i> , <i>Kış II</i> , <i>Kışçih</i> , <i>Kız</i> , <i>Kız</i> , <i>Kuz</i> K.+Ø (B.3-185) (B.5-72)
Kışçih	kız, kız çocuğu. Krş.: <i>gız</i> , <i>hıs</i> , <i>hısçih</i> , <i>hısçī</i> , <i>hız</i> , <i>hıs</i> , <i>hız</i> , <i>ız I</i> , <i>kız</i> , <i>Kıçih</i> , <i>Kıs</i> , <i>Kısçih</i> , <i>Kısçī</i> , <i>Kış II</i> , <i>Kız</i> , <i>Kızz</i> , <i>Kıs</i> , <i>Kısçih</i> , <i>Kışçık</i> , <i>Kışçih</i> , <i>Kış II</i> , <i>Kışçih</i> , <i>Kız</i> , <i>Kız</i> , <i>Kuz</i> K.+Ø (B.2-159)
Kışha	kısa, uzun olmayan. Krş.: <i>hısa</i> , <i>hışha</i> , <i>hışha</i> , <i>Kışha</i> , <i>KısKa</i> , <i>KısKa</i> K.+Ø+sı (B.4-10) (B.4-24) (B.4-39)
Kışhayaahlı	bayan, kadın, dişi insan. Krş.: <i>hısayaahlı</i> , <i>hışhayaahlı</i> , <i>KısayaKlı</i> , <i>KışhayaK</i> K.+lar (K.20-20)
KışhayaK	bayan, kadın, dişi insan. Krş.: <i>hısayaahlı</i> , <i>hışhayaahlı</i> , <i>KısayaKlı</i> , <i>Kışhayaahlı</i> K.+lär+ı (K.19-36)
Kıs-	sıkıştırmak, ezmek. Krş.: <i>Kıs-</i> K.-Ø-ıp (B.5-83)
Kısım	akraba. Krş.: <i>Kısım</i>

	K̄.+lar+ım	(K.15-19)
K̄isKa	kısa, uzun olmayan. Krş.: <i>hısa, hıṣḥa, h̄iṣḥa, K̄iṣḥa, K̄isKa, K̄iṣḥa</i>	
	K̄.+Ø+dan	(K.11-20)
K̄isla-	çalmak, hırsızlamak. Krş.: <i>hırsla-, h̄ırsla-, K̄ırsa-, K̄ırsızla-, K̄ırsla-, K̄ırsızla-, K̄ırsla-</i>	
	K̄.-Ø-sa	(K.1-43)
K̄ismet	kısmet, nasip. Krş.: <i>h̄ismet, K̄ismet</i>	
	K̄.+Ø	(B.3-83) (K.1-81) (K.1-82) (K.11-27) (K.18-15)
	K̄.+Ø+ımıznı	(K.1-83)
	K̄.+Ø+ın	(K.6-21)
K̄iṣ I	kış mevsimi. Krş.: <i>h̄iṣ, h̄iṣ, K̄iṣ I</i>	
	K̄.+Ø	(B.1-151) (B.4-173)
	K̄.+Ø+ım	(B.12-203)
	K̄.+Ø+ta	(B.1-22) (K.1-59)
K̄iṣ II	kız, kız çocuğu. Krş.: <i>ḡız, h̄ıs, h̄ısçih, h̄ısçī, h̄ız, h̄ıs, h̄ız, ız I, kız, K̄içih, K̄is, K̄isçih, K̄isçī, K̄iṣ II, K̄ız, K̄ız, K̄ıs, K̄ısçih, K̄ısçih, K̄ısçıK̄, K̄ısçih, K̄iṣçih, K̄ız, K̄ız, K̄ız</i>	
	K̄.+Ø	(B.1-17)
K̄iṣçih	kız, kız çocuğu. Krş.: <i>ḡız, h̄ıs, h̄ısçih, h̄ısçī, h̄ız, h̄ıs, h̄ız, ız I, kız, K̄içih, K̄is, K̄isçih, K̄isçī, K̄iṣ II, K̄ız, K̄ız, K̄ıs, K̄ısçih, K̄ısçih, K̄ısçıK̄, K̄ısçih, K̄iṣçih, K̄ız, K̄ız, K̄ız</i>	
	K̄.+Ø	(B.3-195)
K̄iṣkēne	küçük, boyu veya yaşı küçük olan. Krş.: <i>k̄iṣkēne, k̄iṣkēneçī, k̄iṣkēne, k̄iṣkēne, k̄iṣke, k̄iṣkene, k̄iṣkenē, k̄iṣkēne, k̄iṣkēne, k̄iṣke, k̄iṣkene</i>	
	K̄.+Ø	(K.32-8)
K̄ivır-	kıvırmak, bükmek	
	K̄.-Ø-dım	(K.8-5)
K̄ivırcıK̄	yöresel yemek çeşidi, kıvırcık	
	K̄.+Ø	(K.8-5)
K̄ıyanet	hıyanet, güveni kötüye kullanan, vefasız, yaramaz. Krş.: <i>h̄ıyanet, h̄ıyanet, K̄ıyanēt</i>	
	K̄.+Ø	(B.12-203)
K̄ıyar	salatalık, hıyar. Krş.: <i>h̄ıyar, K̄ıyar</i>	
	K̄.+Ø	(B.4-153)
K̄ız	kız, kız çocuğu. Krş.: <i>ḡız, h̄ıs, h̄ısçih, h̄ısçī, h̄ız, h̄ıs, h̄ız, ız I, kız, K̄içih, K̄is, K̄isçih, K̄isçī, K̄iṣ II, K̄ız, K̄ız, K̄ıs, K̄ısçih, K̄ısçih, K̄ısçıK̄, K̄ısçih, K̄iṣçih, K̄ız, K̄ız, K̄ız</i>	
	K̄.+Ø	(B.3-112) (B.3-114) (B.3-206) (B.18-3) (K.19-38) (K.23-11) (K.23-15) (K.23-17)
	K̄.+Ø+dıṅ	(K.23-18)
	K̄.+Ø+ğa	(B.3-109) (K.18-3) (K.23-21)
	K̄.+Ø+ı	(B.1-185)

	Ƙ.+Ø+ım	(B.1-155) (B.1-181) (B.2-1) (B.2-77) (B.3-141) (B.5-58) (B.16-16) (B.16-7) (K.11-15) (K.13-1) (K.13-2) (K.23-9) (K.25-12)
	Ƙ.+Ø+ımda	(B.3-95)
	Ƙ.+Ø+ımnan	(B.3-58)
	Ƙ.+Ø+ın	(B.1-186) (B.3-106) (B.5-53) (B.7-59) (B.18-4) (B.18-5) (B.18-13)
	Ƙ.+Ø+ım	(B.2-80)
	Ƙ.+Ø+ın	(K.17-29)
	Ƙ.+lar	(B.3-101) (B.3-102) (B.3-145) (K.23-14) (K.23-17)
	Ƙ.+lar+ğa	(K.1-48)
	Ƙ.+lar+ı	(B.3-122)
	Ƙ.+lar+ın	(B.7-62) (B.8-47)
Ƙız-	kızmak, ısıtmak. Krş.: <i>hız-</i> , <i>Ƙız-</i>	
	Ƙ.-dır-Ø-ıp	(B.5-90)
Ƙızar-	kızartmak, kavurmak. Krş.: <i>hızar-</i> , <i>Ƙızar-</i>	
	Ƙ.-Ø-a	(K.1-86)
	Ƙ.-Ø-ğanda	(K.1-28)
	Ƙ.-t-Ø-ama	(K.21-28)
ƘızılƘ	kızılçık. Krş.: <i>hızılçığ</i> , <i>ƘızılşıƘ</i>	
	Ƙ.+Ø	(B.1-169) (K.10-8)
Ƙızılmirat	yer adı, Köstence'nin Kızılmurat köyü	
	Ƙ.+Ø	(K.5-2)
Ƙızıl	özel isim, Kızıl Parti	
	Ƙ.+Ø	(K.1-97)
Ƙızılşa	sert buğday. Krş.: <i>hızılşa</i>	
	Ƙ.+Ø	(K.7-5)
Ƙızmet	hizmet, görev, iş. Krş.: <i>hızmet</i> , <i>Ƙızmet</i>	
	Ƙ.+Ø	(B.4-62)
	Ƙ.+Ø+ın	(K.5-15)
Ƙıdır-	aramak, bulmaya çalışmak. Krş.: <i>hıdır-</i> , <i>hıdır-</i> , <i>hır-</i> , <i>Ƙıdır-</i> , <i>Ƙıdır-</i> , <i>Ƙıdır-</i> , <i>Ƙıdır-</i> , <i>Ƙıdır-</i> , <i>Ƙıdır-</i>	
	Ƙ.-Ø-am	(B.15-25)
Ƙırım	yer adı, Kırım. Krş.: <i>hırım</i> , <i>hırım</i> , <i>hırım</i> , <i>hırım</i> , <i>hırım</i> , <i>hırım</i> , <i>hırım</i> , <i>hırım</i> , <i>hırım</i> , <i>hırım</i> , <i>hırım</i> , <i>Ƙırım</i> , <i>Ƙırım</i> , <i>Ƙırım</i> , <i>Ƙırım</i> , <i>Ƙırım</i> , <i>Ƙırım</i> , <i>Ƙırım</i> , <i>Ƙırım</i> , <i>Ƙırım</i> , <i>Ƙırım</i> , <i>Ƙırım</i> , <i>Ƙırım</i>	
	Ƙ.+Ø+ğa	(K.17-43)
	Ƙ.+Ø+nı	(K.17-7) (K.32-17)
Ƙırım	yer adı, Kırım, Kırımlı. Krş.: <i>hırım</i> , <i>hırım</i> , <i>hırım</i> , <i>hırım</i> , <i>hırım</i> , <i>hırım</i> , <i>hırım</i> , <i>hırım</i> , <i>hırım</i> , <i>Ƙırım</i> , <i>Ƙırım</i> , <i>Ƙırım</i> , <i>Ƙırım</i> , <i>Ƙırım</i> , <i>Ƙırım</i> , <i>Ƙırım</i> , <i>Ƙırım</i> , <i>Ƙırım</i> , <i>Ƙırım</i> , <i>Ƙırım</i>	

	Ƙ.+lar	(K.20-20)
Ƙırsız	hırsız, hırsızlık işini yapan biri. Krş.: <i>hırsız, Ƙırsız, Ƙırsız</i>	
	Ƙ.+lar	(K.20-32)
Ƙız	kız, kız çocuğu. Krş.: <i>gız, hıs, hısçih, hısçī, hız, hıs, hız, ız I, kız, Ƙıçih, Ƙıs, Ƙısçih, Ƙısçī, Ƙış II, Ƙız, Ƙızz, Ƙıs, Ƙısçih, Ƙısçih, ƘısçıƘ, Ƙısçih, Ƙış II, Ƙışçih, Ƙız, Ƙuz</i>	
	Ƙ.+lar	(B.10-41)
Ƙob-	şişmek, kabarmak	
	Ƙ.-dir-Ø-ıp	(K.1-28)
Ƙobadin	yer adı, Köstence'nin Kobadin köyü. Krş.: <i>Ƙobadiñ, Ƙobadiñ, Ƙubadiñ, Ƙubadiñ</i>	
	Ƙ.+Ø	(K.4-9)
Ƙobadiñ	yer adı, Köstence'nin Kobadin köyü. Krş.: <i>Ƙobadiñ, Ƙobadin, Ƙubadiñ, Ƙubadiñ</i>	
	Ƙ.+Ø+ge	(K.11-4)
Ƙobā	mağara. Krş.: <i>hoba, Ƙoba</i>	
	Ƙ.+Ø	(B.17-37)
Ƙoca	koca, eş	
	Ƙ.-Ø-sı	(K.17-5) (K.26-50)
	Ƙ.-Ø-sıman	(K.23-7) (K.27-10)
	Ƙ.+Ø+sī	(K.10-27)
ƘoçƘar	koç, erkek koyun. Krş.: <i>hoçhar, Ƙoşhar, Ƙoşhar°, ƘoşƘar</i>	
	Ƙ.+Ø	(B.11-41) (B.21-12)
Ƙodalañ	iki tekerlekli yük arabası. Krş.: <i>ƘodalaƘ</i>	
	Ƙ.+Ø	(K.26-9)
ƘodalaƘ	iki tekerlekli yük arabası. Krş.: <i>Ƙodalañ</i>	
	Ƙ.+Ø	(B.22-22)
	Ƙ.+Ø+ıñ	(K.26-10)
	Ƙ.+Ø+lı	(B.22-26)
ƘoƘı	koku, güzel koku. Krş.: <i>hoñu, ƘoƘı, ƘoƘu, ƘoƘü</i>	
	Ƙ.+Ø	(B.1-97)
	Ƙ.+Ø+sı	(K.1-10)
ƘoƘı	koku, güzel koku. Krş.: <i>hoñu, ƘoƘı, ƘoƘu, ƘoƘü</i>	
	Ƙ.+Ø+sı	(K.15-28) (K.19-10)
ƘoƘla-	koklamak, koku almak. Krş.: <i>hoñla-</i>	
	Ƙ.-Ø-dım	(B.12-171)
	Ƙ.-tūr-Ø-sın	(K.1-68)
ƘoƘu	koku, güzel koku. Krş.: <i>hoñu, ƘoƘı, ƘoƘı, ƘoƘü</i>	
	Ƙ.+Ø	(B.4-190)
	Ƙ.+Ø+dan	(K.1-27)
	Ƙ.+Ø+lu	(K.30-7)

KoKü	koku, güzel koku. Krş.: <i>hoĥu, KoKi, KoKİ, KoKu</i>
	K.+lar+nı (K.1-90)
	K.+Ø+sı (K.1-26)
Kol	kol, insan vücudunun omzundan parmak uçlarına kadar uzanan bölüm. Krş.: <i>ĥol, Kol</i>
	K.+Ø (B.5-64) (B.9-32) (K.1-33) (K.1-34) (K.23-39)
	K.+Ø+ı (B.9-26) (B.9-30) (B.9-31)
	K.+Ø+ım (B.9-22) (B.9-24)
	K.+Ø+ıma (B.9-16)
	K.+Ø+ımdan (B.22-24)
	K.+Ø+ın (B.9-17)
	K.+Ø+ına (B.22-28) (K.23-18) (K.23-19)
	K.+Ø+ınan (B.18-55)
	K.+Ø+ııa (B.6-51)
	K.+Ø+ıııman (K.16-14)
	K.+Ø+ım (B.2-150) (B.9-19)
	K.+Ø+ıma (B.9-16)
	K.+Ø+ımnan (B.9-18) (B.9-47) (B.9-51)
	K.+Ø+ına (B.1-153) (B.5-61) (B.10-42) (B.10-44) (B.12-100) (B.12-186)
	K.+Ø+ınan (K.32-12)
	K.+lar (K.1-32)
	K.+lar+ın (B.6-50) (K.7-16)
	K.+lar+ında (K.29-29)
	K.+Ø+man (K.16-13)
	K.+Ø+nen (B.8-58)
	K.+Ø+nén (B.8-57) (B.9-31)
	K.+Ø+una (K.1-18)
Kolay	kolay, hafif
	K.+Ø (B.5-1) (K.11-23) (K.12-22)
	K.+Ø+dan (B.9-21)
	K.+Ø+ca (K.1-49)
	K.+Ø+limí (B.5-77)
KolKos	Rus., kolhoz, toplum çiftçiliği. Krş.: <i>ĥalĥoz, ĥalhoz, ĥalĥo, ĥalĥos, ĥalĥoz, ĥolĥos, ĥolĥoz, Kalĥoz, KalKoz, KolKoz</i>
	K.+Ø (K.7-4) (K.7-6)
KolKoz	Rus., kolhoz, toplum çiftçiliği. Krş.: <i>ĥalĥoz, ĥalhoz, ĥalĥo, ĥalĥos, ĥalĥoz, ĥolĥos, ĥolĥoz, Kalĥoz, KalKoz, KolKos</i>
	K.+Ø+da (K.7-7)
Koltawa	yağ kızdırma, yiyecek kızartma gibi durumlarda kullanılan uzun saplı tava

	K. +Ø	(B.11-47)
Koltuğ	insan vücudunun omzun altında bulunan bölüm, koltuk. Krş.: <i>Koltũ</i>	
	K. +Ø+ıma	(K.10-23)
Koltũ	insan vücudunun omzun altında bulunan bölüm, koltuk. Krş.: <i>Koltuğ</i>	
	K. +Ø	(B.4-52)
Kol	kol, insan vücudunun omzundan parmak uçlarına kadar uzanan bölüm. Krş.: <i>hol, Kol</i>	
	K. +Ø+da	(K.1-36) (K.1-60)
Komşı	komşu, konutları yakın olan kimse. Krş.: <i>homşı, honşı, honşı, honşı, Komşũ, Konış, Koņıřı, Koņıřı, Koņıřı, Koņıřı, Koņıřı</i>	
	K. +Ø	(K.1-107)
	K. +Ø+man	(K.1-89)
Komşılığ	komşuluk, komşu olma durumu	
	K. +Ø	(K.24-16)
Komşũ	komşu, konutları yakın olan kimse. Krş.: <i>homşı, honşı, honşı, honşı, Komşı, Konış, Koņıřı, Koņıřı, Koņıřı, Koņıřı, Koņıřı</i>	
	K. +lar	(K.1-90)
Kona	kısa ayaklı yuvarlak masa, sofrası. Krş.: <i>hona</i>	
	K. +Ø	(K.1-88) (K.5-28)
	K. +Ø+đa	(K.1-17) (K.1-30)
	K. +Ø+mız	(K.5-28)
	K. +Ø+nın	(K.1-14)
KonaKbay	ev sahibi	
	K. +lar	(K.31-23)
Konış	komşu, konutları yakın olan kimse. Krş.: <i>homşı, honşı, honşı, honşı, Komşı, Komşũ, Koņıřı, Koņıřı, Koņıřı, Koņıřı</i>	
	K. +lar+đa	(K.11-47)
Konış-	konuşmak, muhabbet etmek. Krş.: <i>honış-, Konış-, Konus-, Konuş-, Konũř-</i>	
	K. -Ø-a	(K.3-23)
	K. -Ø-amız	(K.25-9)
	K. -Ø-arsın	(K.25-8)
	K. -Ø-ayığ	(K.21-22)
	K. -Ø-ıan	(K.15-38)
	K. -ıl-Ø-đan	(K.15-36)
	K. -ıl-Ø-đan	(K.15-36)
	K. -Ø-maK	(K.15-40)
	K. -Ø-sam	(K.15-48) (K.25-10)
Konış-	konuşmak, muhabbet etmek. Krş.: <i>honış-, Konış-, Konus-, Konuş-, Konũř-</i>	
	K. -Ø-a	(K.15-41)
	K. -Ø-abılır	(K.15-44)

	Ƙ.-Ø-acaƘ	(K.4-21)
	Ƙ.-Ø-alar	(K.15-47)
	Ƙ.-Ø-aman	(K.25-10) (K.25-11) (K.30-19)
	Ƙ.-ıl-Ø-ğan	(K.15-34)
	Ƙ.-Ø-mā-n	(K.14-2)
	Ƙ.-ma-s	(K.1-33)
	Ƙ.-ma-y	(K.8-8)
Ƙonişma	konuşma, muhabbet	
	Ƙ.+lar+ı	(K.15-47)
Ƙonus-	konuşmak, muhabbet etmek. Krş.: <i>honış-, Ƙoniş-, Ƙoniş-, Ƙonus-, Ƙonüş-</i>	
	Ƙ.-Ø-sağ	(K.8-8)
Ƙonuş-	konuşmak, muhabbet etmek. Krş.: <i>honış-, Ƙoniş-, Ƙoniş-, Ƙonus-, Ƙonüş-</i>	
	Ƙ.-ıl-Ø-a	(K.15-45)
	Ƙ.-Ø-mā	(K.25-1)
Ƙonüş-	konuşmak, muhabbet etmek. Krş.: <i>honış-, Ƙoniş-, Ƙoniş-, Ƙonus-, Ƙonüş-</i>	
	Ƙ.-ıl-Ø-sa	(K.15-41)
Ƙoņışı	komşu, konutları yakın olan kimse. Krş.: <i>homşı, honşı, honşı, honşı, Ƙomşı, Ƙomşü, Ƙoniş, Ƙoņışı, Ƙoņşı, Ƙoņşı</i>	
	Ƙ.+lar+nı	(K.28-17)
Ƙoņışı	komşu, konutları yakın olan kimse. Krş.: <i>homşı, honşı, honşı, honşı, Ƙomşı, Ƙomşü, Ƙoniş, Ƙoņışı, Ƙoņşı, Ƙoņşı</i>	
	Ƙ.+lar	(B.11-1)
Ƙoņşı	komşu, konutları yakın olan kimse. Krş.: <i>homşı, honşı, honşı, honşı, Ƙomşı, Ƙomşü, Ƙoniş, Ƙoņışı, Ƙoņışı, Ƙoņşı</i>	
	Ƙ.+Ø	(B.1-26) (B.1-27) (B.4-220) (B.12-154) (K.19-10)
	Ƙ.+Ø+dan	(B.2-214)
	Ƙ.+Ø+dı	(B.1-13)
	Ƙ.+lar	(B.1-27)
	Ƙ.+Ø+m	(B.4-213) (B.4-224)
	Ƙ.+Ø+mız	(B.4-222) (B.5-72)
	Ƙ.+Ø+mızğa	(B.8-36)
	Ƙ.+Ø+ya	(B.4-15)
	Ƙ.+Ø+ņas	(B.6-108)
Ƙoņşı	komşu, konutları yakın olan kimse. Krş.: <i>homşı, honşı, honşı, honşı, Ƙomşı, Ƙomşü, Ƙoniş, Ƙoņışı, Ƙoņışı, Ƙoņşı</i>	
	Ƙ.+Ø+da	(B.3-165)
	Ƙ.+Ø+dan	(K.31-27)
	Ƙ.+la+mıs	(B.8-37)

	K. +lar	(B.2-213) (B.2-261) (B.16-25)
	K. +lar+ğā	(B.4-110) (B.5-14) (B.5-68) (K.28-4) (K.28-6)
	K. +lar+ımız	(B.10-31)
	K. +lar+ımızğā	(B.5-12)
	K. +lar+man	(K.10-9)
	K. +Ø+mıs	(B.2-155)
	K. +Ø+mız	(B.2-157) (B.2-164)
	K. +Ø+sı	(B.4-219)
	K. +Ø+sına	(B.4-237) (B.5-68)
Kop-	kopmak, koparmak, kopmasını sağlamak, kopmasına yol açmak. Krş.: <i>hop-</i> , <i>kop-</i> , <i>Kup-</i>	
	K. -ar-Ø	(K.1-42)
	K. -ar-Ø-acaydım	(K.19-18)
	K. -ar-Ø-dım	(B.12-171)
	K. -ar-Ø-mağā	(K.1-44)
Kopay	kendini öven, hava atan biri	
	K. +Ø	(B.7-34)
KopKa	kova. Krş.: <i>hopħa</i> , <i>hopħā</i>	
	K. +Ø	(B.21-19) (K.3-15) (K.26-8)
	K. +lar+dan	(B.2-260) (B.9-18)
	K. +lar+den	(B.9-15)
	K. +Ø+man	(K.26-7)
	K. +r+nēn	(B.9-18)
Kor-	görmek, gözle görmek, yaşamak. Krş.: <i>gor-</i> , <i>ħor-</i> , <i>kīr- II</i> , <i>kór-</i> , <i>kór°</i> , <i>kör-</i> , <i>kor-</i> , <i>kor°</i> , <i>ķor°</i> , <i>ķer-</i>	
	K. -ın-Ø-ır	(K.1-33)
Kora	etrafı çitle çevrili yer, bahçe, bahçe çiti, bahçe duvarı	
	1. etrafı çitle çevrili bahçe	
	K. +Ø	(K.28-22)
	K. +Ø+da	(K.28-29)
	K. +lar+da	(K.1-91)
	2. bahçe çiti, bahçe duvarı	
	K. +Ø+yı	(B.11-16) (B.11-19)
Koranda	aile. Krş.: <i>ħoranda</i> , <i>ħoranta</i> , <i>ħeranda</i> , <i>ķorānta</i> , <i>Koranta</i> , <i>Keranda</i>	
	K. +Ø	(B.1-39) (B.1-149)
	K. +lar+ın	(B.11-39)
	K. +Ø+mıs	(B.12-191)
	K. +Ø+sı	(B.1-39) (B.1-134)
	K. +Ø+sına	(B.3-175)
Koranta	aile. Krş.: <i>ħoranda</i> , <i>ħoranta</i> , <i>ħeranda</i> , <i>ķorānta</i> , <i>Koranda</i> , <i>Keranda</i>	
	K. +Ø	(B.10-6)

	Ƙ.+Ø+mız	(K.1-31)
	Ƙ.+Ø+mızdan	(B.1-46)
	Ƙ.+Ø+mnen	(B.6-75)
	Ƙ.+Ø+nen	(B.6-76)
	Ƙ.+Ø+nın	(B.6-76)
	Ƙ.+Ø+sı	(K.1-10)
Koray-	bir şeyi tutmak, yıkılmaması için desteklemek	
	Ƙ.-t-Ø-ıp	(B.11-16)
Korâla-	bahçenin etrafını çitle sarmak, çitlemek	
	Ƙ.-Ø-yılar	(B.11-2)
Korçala-	korumak, muhafaza etmek	
	Ƙ.-Ø-rım	(B.12-96)
Korh-	korkmak, ürkmek, dehşete kapılmak. Krş.: <i>horh-</i> , <i>horƘ-</i> , <i>KorƘ-</i>	
	Ƙ.-Ø-ıp	(K.17-11)
	Ƙ.-ma-yılar	(B.2-259)
	Ƙ.-Ø-tılar	(B.2-258)
KorƘ-	korkmak, ürkmek, dehşete kapılmak. Krş.: <i>horh-</i> , <i>horƘ-</i> , <i>Korh-</i>	
	Ƙ.-Ø-a	(B.2-82) (B.22-23)
	Ƙ.-Ø-acam	(B.12-120)
	Ƙ.-Ø-alar	(K.11-48)
	Ƙ.-Ø-am	(B.2-119)
	Ƙ.-Ø-amıs	(B.2-147)
	Ƙ.-Ø-ıp	(K.17-9) (K.17-11)
	Ƙ.-iz-Ø-ğan	(B.2-168)
	Ƙ.-Ø-Ƙan	(B.2-257) (B.2-259)
	Ƙ.-Ø-Ƙanlar	(B.12-28)
Korla-	acı çektirmek, ızdırap vermek, çekiştirmek. Krş.: <i>horla-</i>	
	Ƙ.-Ø-dılar	(B.3-192)
	Ƙ.-n-Ø-dih	(B.3-182) (B.3-183)
	Ƙ.-n-Ø-dih	(B.3-183)
Korşun	kurşun, silah memri. Krş.: <i>Ƙurşun</i>	
	Ƙ.+Ø	(B.9-20)
Kos-	eklemek, katmak, ilave etmek. Krş.: <i>hoş-</i> , <i>Ƙoş-</i>	
	Ƙ.-Ø-san	(B.8-93)
Koş	iyi güzel	
	Ƙ.+Ø	(B.12-124) (K.1-72) (K.29-30)
Koş-	eklemek, katmak, ilave etmek. Krş.: <i>hoş-</i> , <i>Ƙos-</i>	
	Ƙ.-Ø-amız	(B.8-67)
	Ƙ.-Ø-ıp	(B.21-7)
	Ƙ.-il-Ø-äcaƘ	(B.12-104)

	Ƙ.-Ø-uwlı	(B.1-136)
Ƙoşap	hoşaf, komposto. Ƙrş.: <i>hoşap</i>	
	Ƙ.+Ø	(K.2-8)
Ƙoşhar	koç, erkek koyun. Ƙrş.: <i>hoçhar, KoçƘar, Koşhar°, KoşƘar</i>	
	Ƙ.+Ø	(K.20-18)
	Ƙ.+Ø+ın	(K.5-25)
	Ƙ.+Ø+mı	(K.29-37)
Ƙoşhar°	koç, erkek koyun. Ƙrş.: <i>hoçhar, KoçƘar, Koşhar, KoşƘar</i>	
	Ƙ.+Ø	(K.5-24)
ƘoşƘar	koç, erkek koyun. Ƙrş.: <i>hoçhar, KoçƘar, Koşhar, Koşhar°</i>	
	Ƙ.+Ø	(K.29-35)
ƘoşƘurğan	yer adı, Ƙırım'ın bir bölgesi, Hoşkurgan. Ƙrş.: <i>hoşhürğan</i>	
	Ƙ.+Ø	(B.2-60)
Ƙotir	kabuklu yaralar	
	Ƙ.+lar+ı	(B.11-59)
Ƙoy	koyun, kuzu. Ƙrş.: <i>hoş, kóy II, Kóyın, Kóy, Kəy</i>	
	Ƙ.+Ø	(B.1-20) (B.1-23) (B.5-109) (B.6-39) (B.8-82) (B.11-40) (B.16-28) (K.7-18) (K.10-8) (K.16-5) (K.16-9) (K.16-10) (K.18-35) (K.22-33) (K.23-12) (K.28-24) (K.28-28) (K.28-37) (K.28-38) (K.29-35)
	Ƙ.+Ø+ğa	(K.28-34)
	Ƙ.+Ø+ı	(K.16-25)
	Ƙ.+lar	(B.1-20)
	Ƙ.+lar+ğa	(K.28-33)
	Ƙ.+lar+ı	(B.1-21)
	Ƙ.+lar+ımıs	(B.5-33)
	Ƙ.+lar+ımız	(B.5-111)
	Ƙ.+lar+ın	(K.28-36)
	Ƙ.+lar+ımız	(B.16-28)
	Ƙ.+Ø+nı	(K.18-4) (K.23-13) (K.29-37)
Ƙoy-	koymak, eklemek, ilave etmek. Ƙrş.: <i>hüy-, hoş-, həy-, huş-, koy-, Kıy- I, Kóy-, Kəy-, Kúy-, Kúy-</i>	
	Ƙ.-Ø	(B.11-72)
	Ƙ.-Ø-a	(B.1-61) (B.4-241) (B.5-53) (B.7-62) (B.8-72) (B.11-47) (B.18-41) (K.26-40)
	Ƙ.-Ø-adı	(B.1-101) (B.1-103)
	Ƙ.-Ø-alar	(B.4-208) (B.11-21) (B.11-24) (B.12-94) (B.16-18)
	Ƙ.-Ø-amıs	(B.8-59)
	Ƙ.-Ø-amız	(B.8-76)

Ƙ.-Ø-ar	(B.3-124)
Ƙ.-Ø-asıŋ	(B.1-34) (B.3-83) (B.3-84) (B.3-85) (B.3-92) (B.5-79) (B.5-91) (B.8-77) (B.8-78)
Ƙ.-Ø-asın	(B.3-88) (B.8-78) (K.18-2)
Ƙ.-Ø-asın	(B.3-91)
Ƙ.-Ø-ayım	(B.13-25)
Ƙ.-Ø-āsıŋ	(B.3-78)
Ƙ.-Ø-ām	(B.3-82)
Ƙ.-Ø-āsıŋ	(B.3-85)
Ƙ.-Ø-á	(B.17-43)
Ƙ.-Ø-dı	(B.2-85) (B.10-63) (K.26-26)
Ƙ.-Ø-dım	(K.26-35) (K.26-36) (K.26-37) (K.26-38)
Ƙ.-dır-t-Ø-tım	(B.3-206)
Ƙ.-Ø-dīlar	(B.1-71) (B.3-32) (B.17-11) (B.17-45)
Ƙ.-Ø-ğan	(B.3-84) (B.8-85) (B.9-15) (B.10-61) (B.12-124)
Ƙ.-Ø-ğannar	(B.2-138) (B.12-47)
Ƙ.-ıl-Ø-ğan	(B.5-103)
Ƙ.-ıl-Ø-a	(B.8-87)
Ƙ.-Ø-ıp	(B.3-31) (B.5-54) (B.5-61) (B.5-62) (B.5-90) (B.5-95) (B.5-96) (B.7-25) (B.9-52) (B.10-61) (B.12-100) (B.13-38) (K.2-9)
Ƙ.-Ø-ıŋ	(B.5-62)
Ƙ.-Ø-ĩ	(B.8-90)
Ƙ.-ıl-Ø-acaƘ	(B.8-76)
Ƙ.-ıl-Ø-a	(B.11-48)
Ƙ.-Ø-ıp	(B.5-83)
Ƙ.-ma-dılar	(B.6-33)
Ƙ.-ma-yıp	(B.5-93)
Ƙ.-ma-ysin	(B.3-209)
Ƙ.-Ø-mā	(B.7-26)
Ƙ.-Ø-saŋ	(B.8-56) (B.8-91)
Ƙ.-ül-Ø-ğan	(B.1-139)

Ƙoyı

koyu kıvamda olan, koyu

Ƙ.+Ø (K.18-36)

Ƙ.+Ø+sın (K.16-19)

Ƙ.+Ø+sına (K.16-23)

Ƙoyın

koyun, kuzu. Krş.: *hoy, kóy II, Ƙóy, Ƙóy, Ƙéy*

Ƙ.+Ø (B.11-78) (B.17-29)

Ƙ.+nar+ımız (B.3-30)

Ƙoyur-

koyu hale gelmek, koyulaşmak

Ƙ.-Ø-ğan (K.1-8)

Kozi	kuzu. Krş.: <i>Kozi</i> K.+Ø (K.1-86) (K.28-23)
Kozi	kuzu. Krş.: <i>Kozi</i> K.+lar+ı (K.28-35)
Köy	koyun, kuzu. Krş.: <i>hoy, kóy II, Kóy, Koyın, Køy</i> K.+lar+ın (B.5-110)
Köy-	koymak, eklemek, ilave etmek. Krş.: <i>hüy-, hoy-, hey-, huy-, koy-, Kıy- I, Kóy-, Køy-, Kúy-, Küy-</i> K.-Ø (B.8-71) K.-Ø-sağ (B.5-93) (B.5-97) (B.8-71)
Koba	mağara. Krş.: <i>hoba, Kobā</i> K.+Ø (B.17-32) (B.17-33)
Koranda	aile. Krş.: <i>horanda, ħoranta, heranda, qorānta, Koranda, Koranta</i> K.+Ø+da (B.4-92) (B.4-93)
Koy	koyun, kuzu. Krş.: <i>hoy, kóy II, Kóy, Koyın, Kóy</i> K.+Ø+ğa (K.28-33) K.+lar (K.28-30)
Köy-	koymak, eklemek, ilave etmek. Krş.: <i>hüy-, hoy-, hey-, huy-, koy-, Kıy- I, Kóy-, Køy-, Kúy-, Küy-</i> K.-Ø-a (B.5-78) (B.8-29) (B.8-83) K.-Ø-acağ (B.3-204) K.-Ø-amıs (B.8-81) K.-Ø-ar (B.3-127) K.-Ø-asın (B.3-87) (K.16-24) K.-Ø-asın (B.3-211) (B.5-91) (B.5-94) K.-Ø-ğan (B.8-86) K.-Ø-mah (B.5-52) (B.5-53) K.-Ø-mağ (B.5-92) K.-ma-ytur (K.3-19) K.-ma-ysın (B.8-71) K.-Ø-mā (B.8-81)
Kubadiñ	yer adı, Köstence'nin Kobadin köyü. Krş.: <i>qobadiñ, Kobadin, Kobadiñ, Kubadiñ</i> K.+Ø+ge (K.27-9)
Kubadiñ	yer adı, Köstence'nin Kobadin köyü. Krş.: <i>qobadiñ, Kobadin, Kobadiñ, Kubadiñ</i> K.+Ø+deme (K.11-14)
Kuda	görücü, kız görmeye gelen görücülerin genel adı. Krş.: <i>huda, Kudağıy, Kúday</i> K.+Ø (B.3-116) (B.4-226) (B.14-15) K.+lar (B.2-203)

	Ƙ.+lar+ġa	(B.12-194)
Ƙudaġıy	dünür, bayan dünürgörücü, kız görmeye gelen görücülerin genel adı. Ƙrş.: <i>ħuda, Ƙuda, Ƙıday</i>	
	Ƙ.+Ø	(K.18-23)
	Ƙ.+Íar	(K.29-31)
Ƙuday	görücü, kız görmeye gelen görücülerin genel adı. Ƙrş.: <i>ħuda, Ƙuda, Ƙudaġıy</i>	
	Ƙ.+Ø	(K.29-30)
Ƙul-	kılmak, namaz kılmak. Ƙrş.: <i>ħıl-, ħıl-, ħul-, Ƙıl-, Ƙıl-</i>	
	Ƙ.-Ø-a	(K.5-9)
Ƙula	kulak, ses işitme organı. Ƙrş.: <i>ħulaġ, ħulah, ħula, ħulā, ħıla, Ƙulaġ, Ƙulah, Ƙulah, ƘulaƘ, Ƙulā, Ƙılaġ, ƘılaƘ, ülah</i>	
	Ƙ.+Ø+ndan	(K.19-18)
Ƙulaġ	kulak, ses işitme organı. Ƙrş.: <i>ħulaġ, ħulah, ħula, ħulā, ħıla, Ƙulah, Ƙulah, ƘulaƘ, Ƙula, Ƙulā, Ƙılaġ, ƘılaƘ, ülah</i>	
	Ƙ.+Ø+ġımdan	(K.15-34)
Ƙulah	kulak, ses işitme organı. Ƙrş.: <i>ħulaġ, ħulah, ħula, ħulā, ħıla, Ƙulaġ, Ƙulah, Ƙulah, ƘulaƘ, Ƙula, Ƙulā, Ƙılaġ, ƘılaƘ, ülah</i>	
	Ƙ.+Ø	(K.30-14)
Ƙulah	kulak, ses işitme organı. Ƙrş.: <i>ħulaġ, ħulah, ħula, ħulā, ħıla, Ƙulaġ, Ƙulah, ƘulaƘ, Ƙula, Ƙulā, Ƙılaġ, ƘılaƘ, ülah</i>	
	Ƙ.+Ø	(B.2-131)
ƘulaƘ	kulak, ses işitme organı. Ƙrş.: <i>ħulaġ, ħulah, ħula, ħulā, ħıla, Ƙulaġ, Ƙulah, Ƙulah, Ƙula, Ƙulā, Ƙılaġ, ƘılaƘ, ülah</i>	
	Ƙ.+Ø	(K.1-15)
Ƙulā	kulak, ses işitme organı. Ƙrş.: <i>ħulaġ, ħulah, ħula, ħulā, ħıla, Ƙulaġ, Ƙulah, Ƙulah, ƘulaƘ, Ƙula, Ƙılaġ, ƘılaƘ, ülah</i>	
	Ƙ.+Ø	(B.18-36)
	Ƙ.+Ø+m	(B.1-9)
	Ƙ.+Ø+na	(B.13-17) (B.13-21)
	Ƙ.+Ø+nı	(B.6-87)
	Ƙ.+Ø+na	(B.10-70)
Ƙulla-*	kullanmak, yararlanmak, faydalanmak. Bk.: Ƙullan- . Ƙrş.: <i>ħulla-, Ƙılla-</i>	
	Ƙ.-n-Ø-dıġ	(B.4-101)
	Ƙ.-n-ıl-Ø-ġan	(K.26-42)
	Ƙ.-n-ma-mıs	(K.12-21)
Ƙullan-	kullanmak, yararlanmak. <i>Ƙullan-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, mevcut çatısıyla kullanılmaktadır. Bk.: Ƙulla-*	
ƘulsaƘ	karın, karın bölgesi. Ƙrş.: <i>ħursaġ, Ƙısaġ, Ƙırsaġ, Ƙırsaġ, ƘırsaƘ, Ƙırsā, Ƙısa, Ƙırsaġ</i>	
	Ƙ.+Ø	(K.1-51)

Kun	gün, ayın herhangi bir günü, 24 saatlik bir süre. Krş.: <i>gín, gún, gün, ğın, ğun, ğún, Ğun, kın, kún, kúnçik, kün, kün, kın, kın, kın, kın, kın, ku, kun, kün</i> K.+Ø (B.22-9)
Kup-	kopmak, koparmak, kopmasını sağlamak, kopmasına yol açmak. Krş.: <i>hop-, kop-, Kop-</i> K.-ar-Ø-dım (B.3-200)
Kur- I	kurmak, inşa etmek. Krş.: <i>hur- I, Kūr-</i> K.-Ø-dım (B.1-137) K.-Ø-duK (B.3-219) K.-Ø-ğan (K.28-32) K.-Ø-ğandılar (B.1-121) K.-ıl-Ø-ğan (K.26-3) K.-Ø-maK (B.7-44) K.-Ø-up (K.31-8) K.-Ø-üp (B.1-150)
Kur- II	kurumak, kuru hale gelmek. Krş.: <i>hur- II, hurı-, huru-</i> K.-Ø-a (K.28-31) K.-ıl-Ø-a (K.28-30)
Kurabiye	kurabiye. Krş.: <i>hurabiye, kurabiye, Kūrabiye</i> K.+Ø (B.5-66) K.+Ø+si (K.18-17)
Kuran	Kur'an-ı Kerim. Krş.: <i>hıran, hıran, Kıran, Kıran, Kur'an, Kūran, Kūrān</i> K.+Ø (B.2-175) (B.4-136) (B.6-82) (B.12-142) K.+Ø+ı (B.6-34) (B.12-142) (B.13-46) K.+Ø+ı (B.6-34) (B.12-142) (B.12-147) (B.12-148) K.+Ø+ın (B.17-39)
Kurağ	Kur'an-ı Kerim. Krş.: <i>hıran, hıran, Kıran, Kıran, Kur'an, Kūran, Kūrān</i> K.+Ø+ğa (K.19-21)
Kurban	kurban, Kurban Bayramı. Krş.: <i>hurban</i> K.+Ø (B.4-113) (B.5-63) K.+Ø+nan (K.22-26)
Kurğaklığ	kuraklık, yağışsızlık. Krş.: <i>hurğahlığ, Kurğaklık</i> K.+Ø (K.29-39)
Kurğaklık	kuraklık, yağışsızlık. Krş.: <i>hurğahlığ, Kurğaklık</i> K.+Ø (B.7-84)
Kuru I	kuru, ıslak olmayan, kurutulmuş meyve. Krş.: <i>hur, hurruçı, hūru, Kuru I, Kuru, Kūrū, Kūru, Kūruh</i> K.+Ø (K.28-29)
Kuru II	kara, yeryüzünün denizle kaplı olmayan bölümü, toprak

	K.+Ø+da	(B.16-30)
Kurma I	sırma, bir şeyin kenarına altın veya gümüş iplerle yapılmış desen, işleme, nakış; orijinal kelime sırma	
	K.+Ø	(B.12-173)
Kurma II	yöresel yemek çeşidi, kavurma. Krş.: <i>Kūrma, Kūrma</i>	
	K.+Ø	(K.1-5)
Kursağ	karın, karın bölgesi. Krş.: <i>hursağ, Kısağ, KūlsaK, Kursağ, KursaK, Kūrsā, Kūsa, Kūrsağ</i>	
	K.+Ø+ın	(K.1-61)
Kursağ	karın, karın bölgesi. Krş.: <i>hursağ, Kısağ, KūlsaK, Kursağ, KursaK, Kūrsā, Kūsa, Kūrsağ</i>	
	K.+Ø	(K.1-13)
KursaK	karın, karın bölgesi. Krş.: <i>hursağ, Kısağ, KūlsaK, Kursağ, Kursağ, Kūrsā, Kūsa, Kūrsağ</i>	
	K.+Ø	(K.1-38)
	K.+lar+ı	(B.12-99)
Kursā	karın, karın bölgesi. Krş.: <i>hursağ, Kısağ, KūlsaK, Kursağ, Kursağ, KūrsaK, Kūsa, Kūrsağ</i>	
	K.+Ø	(B.13-12)
	K.+Ø+m	(B.2-58)
Kurşun	kurşun, silah memri. Krş.: <i>Korşun</i>	
	K.+Ø	(B.9-16) (K.12-21)
Kurt	kurt, yumuşak uzun gövdeli, omurgasız küçük hayvan	
	K.+Ø	(B.6-92)
Kurtla-	kurtlu olmak, kurtlamak, bir yerde çok sayıda böcek, kurt oluşma. Krş.: <i>Kūrtla-</i>	
	K.-Ø-maya	(B.4-49)
Kurtül-	kurtulmak, tehlikeyi veya kötü durumu atlattmak. Krş.: <i>hūtul-, Kūrtul-, Kūtil-, Kūtul-</i>	
	K.-Ø-ur	(K.1-74)
Kuru	kuru, ıslak olmayan, kurutulmuş meyve. Krş.: <i>hur, hurruçih, hūru, Kūri I, Kūrū, Kūru, Kūruğ</i>	
	1. kuru, ıslak olmayan	
	K.+Ø	(B.8-75) (K.28-29)
	2. kurutulmuş, kuruyemiş haline gelmiş meyve	
	K.+Ø+sı	(K.16-31)
Kurum	yer adı, Kırım. Krş.: <i>hurim, hūrim, hūrim, hūrim, hūrim, hūrum, hūrim, hūrim, kırim, kırim, Kārim, Kīgim, Kırım, Kīrim, Kīgim, Kırım, Kīrim, Kīrim, Kīrim, Kīrim</i>	
	K.+Ø	(K.17-6)
	K.+Ø+ğa	(K.17-6)
Kurū	kuru, kurutulmuş, kuruyemiş haline gelmiş meyve. Krş.: <i>hur, hurruçih, hūru, Kūri I, Kūru, Kūru, Kūruğ</i>	

	K. +lar	(B.3-124)
Kurüm	kurum, yapı veya birlik	
	K. +Ø +ında	(B.7-8)
Kur`an	Kur'an-ı Kerim. Krş.: <i>hıran, hıran, Kıran, Kıran, Kıran, Kıran, Kıran</i>	
	K. +Ø	(B.5-45) (B.5-99) (B.5-100) (B.5-101)
Kusa	karın, karın bölgesi. Krş.: <i>hırsağ, Kısağ, KılsaK, Kırsağ, Kırsağ,</i>	
	<i>KırsaK, Kırsā, Kırsağ</i>	
	K. +Ø +mız	(B.4-172)
Kuş	güç, kuvvet, güçlü. Krş.: <i>guc, kúç, küç, küç</i>	
	K. +Ø +lí	(K.1-9)
Kuşa-*	süslenmek, giyinmek. Bk.: Kuşan-	
	K. -n -dir -Ø -ıp	(K.3-26)
KuşaK	kuşak, kemer. Krş.: <i>hüşah, Kuşā, Küşah, KüşaK, Küşā</i>	
	K. +Ø	(B.12-173)
Kuşan-	süslenmek, giyinmek. <i>Kuşan-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, mevcut çatısıyla kullanılmaktadır. Bk.: Kuşa-*	
Kuşā	kuşak, kemer. Krş.: <i>hüşah, KuşaK, Küşah, KüşaK, Küşā</i>	
	K. +Ø +n	(B.1-101)
Kutar-	kurtarmak, birini bir felaketten, bir tehlikeden uzaklaştırmak. Krş.: <i>Kútar-, Kútar-, Kútar-</i>	
	K. -Ø -dı	(B.1-59)
	K. -Ø -mağ	(K.17-19)
Kutı	katı, ikileme, katı kelimesinin ikilemesi. Krş.: <i>Kutti</i>	
	K. +Ø	(K.23-38)
Kütıl-	kurtulmak, tehlikeyi veya kötü durumu atlatmak. Krş.: <i>hütul-, Kirtul-, Kirtül-, Kütul-</i>	
	K. -Ø -ıp	(B.6-40)
Kütü	kutlu, uğurlu	
	K. +Ø	(K.1-6)
Kutti	katı, ikileme, katı kelimesinin ikilemesi. Krş.: <i>Kutti</i>	
	K. +Ø	(K.23-37)
KutuK	kutu, kap	
	K. +Ø +ta	(K.12-26)
Kútar-	kurtarmak, birini bir felaketten, bir tehlikeden uzaklaştırmak. Krş.: <i>Kútar-, Kútar-, Kútar-</i>	
	K. -Ø -ğandan	(K.17-42)
Kuvet	kuvvet, güç. Krş.: <i>kuwet, Kúwat, Kúwet, Kúwwet, Kúwat</i>	
	K. +ler +i	(K.1-97)
Kuw- I	bir yolu tutmak, bir şeyi bir usulü izlemek	
	K. -Ø -amız	(K.32-10)
	K. -Ø -ayık	(K.32-19)

Kuw- II	kovmak, gitmesini sağlamak. Krş.: <i>Kuwala-</i> K.-Ø-ğannar (B.18-27)
Kuwa-*	sevinmek, mutlu olmak. Bk.: <i>Kuwan-*</i> . Krş.: <i>Kūwa-</i> K.-n-Ø-aman (K.27-11) K.-n-Ø-dim (B.12-172) (K.25-13) K.-n-ş-ma-ηız (B.12-166)
Kuwala-	kovmak, gitmesini sağlamak. Krş.: <i>Kuw- II</i> K.-Ø-p (K.17-21) K.-Ø-y (B.16-43) (B.18-15)
Kuwan-	sevinmek, mutlu olmak. <i>Kuwan-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, mevcut çatısıyla kullanılmaktadır. Bk.: <i>Kuwa-*</i>
Kuwat	kuvvet, güç. Krş.: <i>kuwet, Kuvet, Kuwat, Kuwwet, Kūwat</i> K.+Ø+lı (K.7-11)
Kuwet	kuvvet, güç. Krş.: <i>kuwet, Kuvet, Kuwat, Kuwwet, Kūwat</i> K.+Ø+ı (K.22-29) K.+Ø+lí (K.17-3) K.+Ø+li (K.5-24)
Kuwwet	kuvvet, güç. Krş.: <i>kuwet, Kuvet, Kuwat, Kuwet, Kūwat</i> K.+Ø (K.22-28)
Kuy-	koymak, eklemek, ilave etmek. Krş.: <i>hūy-, hoy-, hoy-, huy-, koy-, Kiy- I,</i> <i>Koy-, Kōy-, Kōy-, Kūy-</i> K.-Ø-a (B.3-212) (B.5-60) K.-Ø-ama (K.16-37) K.-Ø-aman (K.16-37) K.-Ø-amıs (K.5-27) (K.5-29) K.-Ø-asın (B.3-75) (K.16-36) K.-Ø-asıñ (B.3-83) K.-í-Ø-a (K.26-36)
Kuyı	kuyu, su kuyusu. Krş.: <i>Kuyı</i> K.+Ø (B.9-11) (B.13-13) (B.13-14) (B.13-19) (K.26-5)
Kuyruğ	kuyruk, hayvan kuyruğu K.+Ø (K.1-64)
Kuyu	kuyu, su kuyusu. Krş.: <i>Kuyı</i> K.+Ø (K.1-88) K.+lar (B.12-60)
Kuz	kız, kız çocuğu. Krş.: <i>gız, hıs, hısçih, hısçī, hız, hıs, hız, ız I, kız, Kısçih,</i> <i>Kıs, Kısçih, Kısçī, Kış II, Kız, Kızz, Kıs, Kısçih, Kısçih, Kısçık, Kısçih,</i> <i>Kış II, Kışçih, Kız, Kız</i> K.+Ø+u (K.5-6)

Kūrma	yöresel yemek çeşidi, kavurma. Krş.: <i>Kūrma II, Kūrma</i> K.+Ø (K.8-5) (K.22-29)
Kūrma	yöresel yemek çeşidi, kavurma. Krş.: <i>Kūrma II, Kūrma</i> K.+Ø (K.6-29)
Kūlağ	kulak, ses işitme organı. Krş.: <i>hulağ, hulağ, hula, hulā, kula, Kulağ, Kūlah, Kūlah, KūlaK, Kūla, Kūlā, KūlaK, ūlah</i> K.+Ø (B.16-22)
KūlaK	kulak, ses işitme organı. Krş.: <i>hulağ, hulağ, hula, hulā, kula, Kulağ, Kūlah, Kūlah, KūlaK, Kūla, Kūlā, Kūlağ, ūlah</i> K.+Ø (B.3-141) K.+lar+ım (B.16-20)
Kūlla-*	kullanmak, yararlanmak, faydalanmak. Bk.: Kūllan- . Krş.: <i>hulla-, Kūlla-</i> K.-n-ma-Ø (K.1-35)
Kūllan-	kullanmak, yararlanmak. <i>Kūllan-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, mevcut çatısıyla kullanılmaktadır. Bk.: Kūlla-*
Kūr-	kurmak, inşa etmek, iş kurmak. Krş.: <i>hur- I, Kūr- I</i> 1. kurmak, inşa etmek, ev kurmak K.-Ø-dım (B.1-149) K.-Ø-düm (B.1-140) 2. iş kurmak, tezgah açmak K.-ul-ma-z (K.26-15)
Kūran	Kur'an-ı Kerim. Krş.: <i>hıran, hıran, Kıran, Kūran, Kūran, Kūr'an, Kūran</i> K.+Ø (B.3-138)
Kūrañ	Kur'an-ı Kerim. Krş.: <i>hıran, hıran, Kıran, Kūran, Kūrañ, Kūr'an, Kūran</i> K.+Ø+ğa (K.19-21)
Kūrsağ	karın, karın bölgesi. Krş.: <i>hursağ, Kısağ, KūlsaK, Kūrsağ, Kūrsağ, KūrsaK, Kūrsā, Kūsa</i> K.+Ø+ım (K.1-44)
Kūru	kuru, sadece, bir tek, yanında başka bir şey olmayan. Krş.: <i>hur, hurruçıh, hūru, Kūru I, Kūru, Kūrū, Kūruh</i> K.+Ø (B.8-81) (K.17-1)
Kūrtla-	kurtlu olmak, kurtlamak, bir yerde çok sayıda böcek, kurt oluşma. Krş.: <i>Kūrtla-</i> K.-Ø-p (B.2-61)
Kūrtveli	özel isim, Kurtveli K.+Ø (K.10-2)
Kūruh	kuru, sadece, bir tek, yanında başka bir şey olmayan. Krş.: <i>hur, hurruçıh, hūru, Kūru I, Kūru, Kūrū, Kūru</i> K.+Ø (B.8-84)

Kürabiye	kurabiye. Krş.: <i>hurabiye, kurabiye, Kürabiye</i> K.+Ø (K.5-26)
Küşah	kuşak, kemer. Krş.: <i>hüşah, KüşaK, Küşā, KüşaK, Küşā</i> K.+Ø (B.10-44)
KüşaK	kuşak, kemer. Krş.: <i>hüşah, KüşaK, Küşā, Küşah, Küşā</i> K.+Ø (B.10-44)
KüşaKla-	kucaklamak, sarılmak K.-ş-Ø-ıp (K.8-10)
Küşā	kuşak, kemer. Krş.: <i>hüşah, KüşaK, Küşā, Küşah, KüşaK</i> K.+Ø+nnen (B.12-124)
Kütar-	kurtarmak, birini bir felaketten, bir tehlikeden uzaklaştırmak. Krş.: <i>Kütar-, Kütar-, Kütar-</i> K.-Ø-alar (B.1-63) (K.17-29) K.-Ø-a (B.1-62) K.-Ø-dı (B.9-20) K.-Ø-maK (B.9-7)
Kütul-	kurtulmak, tehlikeyi veya kötü durumu atlatmak. Krş.: <i>hütul-, Kirtul-, Kürtül-, Kütül-</i> K.-Ø-duş (B.14-4) K.-Ø-dış (B.12-109)
Kütar-	kurtarmak, birini bir felaketten, bir tehlikeden uzaklaştırmak. Krş.: <i>Kütar-, Kütar-, Kütar-</i> K.-Ø-mağa (K.17-43)
Küwa-*	sevinmek, mutlu olmak. Bk.: Küwan- . Krş.: <i>Küwa-</i> K.-n-Ø-dım (K.1-2)
Küwan-	sevinmek, mutlu olmak. <i>Küwan-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, mevcut çatısıyla kullanılmaktadır. Bk.: Küwa-*
Küwat	kuvvet, güç. Krş.: <i>kuwet, Küvet, Küwat, Küwet, Küwwet</i> K.+Ø+lı (K.7-9)
Küy-	koymak, eklemek, ilave etmek. Krş.: <i>hüy-, hoy-, həy-, huy-, koy-, Kıy- I, Koy-, Köy-, Kəy-, Küy-</i> K.-Ø-asıñ (B.3-88)
Kyanèt	hıyanet, güveni kötüye kullanan, vefasız, yaramaz. Krş.: <i>hıyanet, hyanet, Kıyanet</i> K.+ler (B.12-12)
laf	laf, kelime, söz. Krş.: <i>lap</i> l.+Ø (B.1-122) (B.2-248) (B.4-221) (B.4-240) (B.13-9) l.+Ø+ın (B.4-10) (B.4-17) (B.4-24) l.+Ø+ınnan (K.31-25) l.+Ø+ıñ (B.4-39) (B.4-55) l.+Ø+ıñ (B.4-32) l.+lar (B.1-15) (K.14-8)

	l.+Ø+tan	(B.2-248)
lafet-	konuşmak, söylemek, sohbet etmek. Krş.: <i>lafēd-</i> , <i>lafēt-</i> , <i>lapet-</i>	
	l.-Ø	(B.4-238) (B.4-239)
	l.-Ø-amadı	(B.1-157)
	l.-Ø-amayım	(B.1-182)
	l.-Ø-e	(B.22-19)
	l.-Ø-ecek	(B.1-157)
	l.-Ø-eler	(B.2-264)
	l.-Ø-ır	(B.3-102)
	l.-Ø-ip	(B.5-52)
	l.-Ø-ıp	(B.3-20)
	l.-Ø-ıp	(B.8-19)
	l.-Ø-ıp	(B.4-226)
	l.-ış-Ø-ip	(B.5-48)
	l.-Ø-me	(B.3-152) (B.6-107)
	l.-Ø-mege	(B.4-218)
	l.-Ø-pege	(B.4-219)
	l.-Ø-sem	(B.3-148)
	l.-Ø-tı	(B.1-133)
	l.-Ø-tiler	(B.2-164)
	l.-Ø-tik	(B.9-4)
lafēd-	konuşmak, söylemek, sohbet etmek. Krş.: <i>lafet-</i> , <i>lafēt-</i> , <i>lapet-</i>	
	l.-Ø-ecek	(B.4-240)
lafēt-	konuşmak, söylemek, sohbet etmek. Krş.: <i>lafet-</i> , <i>lafēd-</i> , <i>lapet-</i>	
	l.-Ø-e	(B.9-3) (B.10-58)
	l.-Ø-ekenner	(B.12-86)
	l.-Ø-er	(B.9-3)
	l.-Ø-eler	(B.4-239)
lafēt-	konuşmak, söylemek, sohbet etmek. Krş.: <i>lafet-</i> , <i>lafēd-</i> , <i>lapet-</i>	
	l.-Ø	(B.4-237)
lağırđı	lakırtı, konuşma, sohbet. Krş.: <i>lağır</i>	
	l.+Ø	(B.6-116)
lağır	lakırtı, konuşma, sohbet. Krş.: <i>lağırđı</i>	
	l.+Ø	(B.19-2)
lağşa	erişte, ince ince kesilip kurutulmuş hamur	
	l.+Ø	(K.22-23)
lap	laf, kelime, söz. Krş.: <i>laf</i>	
	l.+Ø	(K.1-33)
	l.+lar	(K.20-34)
	l.+lar+ı	(K.22-18)
lapet-	konuşmak, söylemek, sohbet etmek. Krş.: <i>lafet-</i> , <i>lafēd-</i> , <i>lafēt-</i>	
	l.-Ø-almayım	(K.10-30)

	l.-Ø-kenım	(B.3-20)
latince	Latince, Latin dili. Krş.: <i>latince</i>	
	l.+Ø	(B.17-24)
latince	Latince, Latin dili. Krş.: <i>latince</i>	
	l.+Ø	(B.7-38) (B.7-39) (B.7-40)
leg	Romanya'nın para birimi, ley. Krş.: <i>ley</i>	
	l.+Ø	(K.3-12)
legelek	leylek, uzun gagalı ve uzun bacaklı göçmen kuş	
	l.+Ø	(K.6-20)
legetura	Rom., bağlantı, temas	
	l.+Ø	(K.20-16)
lemse	Almanya vatandaşı, Alman. Krş.: <i>lëmsë, lëmsë, nemis, nemse, nemsë, nemsî, nëmsë, nëmsë</i>	
	l.+Ø	(B.12-18)
	l.+ler	(B.12-68)
	l.+Ø+ní	(B.12-22) (B.12-120)
lenara	özel isim, Lenara. Krş.: <i>lënara</i>	
	l.+Ø	(B.5-2)
lenin	özel isim, Lenin	
	l.+Ø	(B.7-29)
leningrat	Rusya'nın şehirlerinden biri, Leningrad	
	l.+Ø+қа	(B.19-27)
lenure	özel isim, Lenure	
	l.+Ø	(B.3-97)
let	Rus., yaş, yaşında	
	l.	(B.2-243) (B.3-48)
ley	Romanya'nın para birimi, ley. Krş.: <i>leg</i>	
	l.+Ø	(K.3-13)
légenda	Rus., efsane	
	l.+Ø	(B.7-67)
lëmsë	Almanya vatandaşı, Alman. Krş.: <i>lemse, lëmsë, nemis, nemse, nemsë, nemsî, nëmsë, nëmsë</i>	
	l.+Ø	(B.12-76) (B.12-77)
	l.+ler	(B.12-55) (B.12-83)
lëmsë	Almanya vatandaşı, Alman. Krş.: <i>lemse, lëmsë, nemis, nemse, nemsë, nemsî, nëmsë, nëmsë</i>	
	l.+r	(B.12-112)
lënara	özel isim, Lenara. Krş.: <i>lenara</i>	
	l.+Ø	(B.5-2)
liçew	Rom., lise, ortaokuldan sonra gelen eğitim düzeyi. Krş.: lise	
	l.+Ø	(K.14-28)
	l.+Ø+n1	(K.14-29)
liía	özel isim, Lila	

	l.+Ø	(B.12-6) (B.21-11)
liman	liman, gemi limanı	
	l.+Ø+ınaşıK	(K.15-14)
limena	yer adı, Kırım'ın köylerinden biri, Lümina. Krş.: <i>elemena, limina</i>	
	l.+Ø	(B.4-4) (B.4-19)
limina	yer adı, Kırım'ın köylerinden biri, Lümina. Krş.: <i>elemena, limena</i>	
	l.+Ø	(B.4-4)
limonat	limonata, limonlu içecek	
	l.+Ø	(B.6-58)
liniye	özel isim, Leniye	
	l.+Ø	(B.10-28) (B.10-29)
lise	lise, orta okuldan sonra gelen eğitim düzeyi. Krş.: <i>liçew</i>	
	l.+Ø	(K.14-25)
	l.+Ø+ní	(K.26-17)
	l.+Ø+ni	(K.26-17)
	l.+Ø+síne	(K.15-19)
listiãa	Rus., yaprak, ağacın yaprakları	
	l.	(B.3-123)
litra	litre ölçüsü. Krş.: <i>litre</i>	
	l.+Ø	(B.21-16)
litre	litre ölçüsü. Krş.: <i>litra</i>	
	l.+Ø	(K.26-12)
livada	Rom., meyve bahçesi	
	l.+Ø	(K.16-2)
	l.+lar	(K.16-2)
loğum	yöresel yemek çeşidi, mayalı hamurdan kızartılmış börek türü, lokum. Krş.: <i>loKum, olKum, ulKum</i>	
	l.+lar	(B.10-64)
loKsa	lohusa, doğum yapmış kadın. Krş.: <i>lohsa</i>	
	l.+Ø	(K.1-101)
loKum	yöresel yemek çeşidi, mayalı hamurdan kızartılmış börek türü, lokum. Krş.: <i>loğum, olKum, ulKum</i>	
	l.+Ø	(K.23-13)
loKum	yöresel yemek çeşidi, mayalı hamurdan kızartılmış börek türü, lokum. Krş.: <i>loğum, olKum, ulKum</i>	
	l.+Ø	(B.8-65) (B.11-46)
lotka	Rus., kayık, tekne	
	l.+Ø	(B.7-66)
löçik	Rus., pilot, uçağı yönlendiren havada yürüten kişi	
	l.+Ø	(B.1-53)
lüboy	Rus., herhangi biri	
	l.	(B.9-47)

lūla	yöresel yemek, köfte çeşidi, lūla kebab l.+Ø (B.2-171)
lutfiye	özel isim, Lütfiye. Krş.: <i>lütfiye, lütfiye</i> l.+Ø (B.2-1)
lütfiye	özel isim, Lütfiye. Krş.: <i>lutfiye, lütfiye</i> l.+Ø+nī (B.2-159)
lütfiye	özel isim, Lütfiye. Krş.: <i>lutfiye, lütfiye</i> l.+Ø (B.2-216)
lá	kaba konuşmada hey, ulan. Krş.: <i>ólā</i> l.+Ø (B.4-115)
lahşa	erişte, ev yapımı erişte. Krş.: <i>laKşa</i> l.+Ø (K.1-4)
laj	ilaç, bir hastalığı iyileştirmek için kullanılan madde. Krş.: <i>ilaç, ilaç</i> l.+Ø (K.10-18) (K.27-16) l.+ler+i (K.2-7) l.+Ø+men (K.27-17)
lámbaşıĝ	lamba, küçük lamba, ışık l.+Ø+ın (K.1-89)
laKşa	erişte, ev yapımı erişte. Krş.: <i>lahşa</i> l.+Ø (K.1-85)
layía	yayla, daĝlık, yüksek bölge l.+Ø (B.4-37)
loĝsa	lohusa, doğum yapmış kadın. Krş.: <i>loKsa</i> l.+Ø+ĝa (K.1-63)
ma	ben, teklik birinci kişi. Krş.: <i>baĝ III, baĝ, ben, beĝ, maĝ I, man, maĝ, mā I, me, men, meĝ, mē, mēn, mēñ, mēn, mēĝ, mēn, mi I, mīn</i> m.+Ø (B.4-194) (B.4-206) (B.4-238) (B.5-45) (B.7-81) (B.8-54) (K.14-4)
mabet	sevgi içinde, huzur içinde. Krş.: <i>mabēt, mābet</i> m.+Ø (B.3-155) (B.5-41) (K.27-11)
mabēt	sevgi içinde, huzur içinde. Krş.: <i>mabet, mābet</i> m.+Ø (B.3-155)
macar	macar, Macaristanlı biri m.+Ø (B.1-43)
macübe	özel isim. Macübe m.+Ø (K.21-26)
maĝazin	Rus., mağaza, market. Krş.: <i>maĝazīn</i> m.+Ø+de (B.2-158) (B.5-6) (B.5-7) m.+Ø+den (B.18-29) m.+ner+de (B.18-30)
maĝazīn	Rus., mağaza, market. Krş.: <i>maĝazin</i> m.+Ø+e (B.1-116)

	m.+Ø+ge	(B.1-116)
	m.+ner+de	(B.1-131)
mağnay	alın, yüzün kaşlarla saçın arasında kalan bölüm. Krş.: <i>mağnay, mañnáy</i>	
	m.+Ø+ında	(B.20-13)
mağ I	ben, teklik birinci kişi. Krş.: <i>bağ III, bañ, ben, beñ, ma, man, mañ, mā I, me, men, meñ, mē, mēn, mēñ, mēn, mēñ, mən, mi I, mīn</i>	
	m.+Ø+a	(B.15-11) (B.17-47) (K.10-8) (K.10-11) (K.10-19) (K.19-24) (K.21-6) (K.21-24) (K.22-25) (K.30-20)
mağ II	ikileme, yağ kelimesinin ikilemesi, <i>yağ mağ</i>	
	m.+Ø+ın	(B.21-19)
mağnay	alın, yüzün kaşlarla saçın arasında kalan bölüm. Krş.: <i>mağnay, mañnáy</i>	
	m.+Ø+ıña	(K.12-12)
mahpus	hapis, mahbes, cezaevi. Krş.: <i>mapis, mapıs</i>	
	m.+ler+ge	(K.1-98)
mahu	mahıv, mahvetmek, yok etmek	
	m.+Ø et-	(K.3-5)
maham	makam, bir müzik parçası veya şarkının işleniş biçimi	
	m.+lar+ın	(B.4-245)
maħbul	makbul, kabul edilen	
	m.+Ø	(K.1-61)
maħıs	mahsus, özellikle, kasten	
	m.+Ø+tan	(K.12-20)
maħmudiya	yer adı, Köstence'nin Mahmudiya köyü	
	m.+Ø+da	(K.14-1) (K.14-7)
maħta-	övmek, yüceltmek	
	m.-Ø	(B.4-225)
	m.-l-Ø-a	(B.7-80)
	m.-ma-yım	(B.8-51)
makedon	Makedonya vatandaşı, Makedonyalı	
	m.+nar+man	(K.23-1)
mal I	mal, mülk, hayvan	
	1. mal, mülk, varlık	
	m.+Ø	(B.4-29)
	m.+Ø+ım	(B.11-62)
	m.+Ø+ın	(B.6-38)
	m.+Ø+ına	(B.12-166)
	m.+Ø+ın	(B.11-77)
	m.+lar+ı	(K.15-3)
	2. büyük baş hayvan	
	m.+Ø	(B.4-181) (K.15-23)
mal II	zaman, vakit. Krş.: <i>mal I</i>	
	m.+Ø+inde	(K.18-9) (K.23-7)

	m.+ler+inde	(K.26-16)
malan	ikileme, yalan kelimesinin ikilemesi, <i>yalan malan</i>	
	m.+Ø	(K.19-8)
malasadovı	yer adı, Bahçesaray'ın köylerinden Malosadovoye, Küçük Süren	
	m.+Ø+da	(B.1-173) (B.2-238)
	m.+Ø+ğa	(B.2-79)
malatka	Rus., çadır; palatka kelimesinin ikilemesi, palatka malatka	
	m.+Ø	(B.1-26)
malawan	büyük, kocaman, yaş veya boyut olarak büyük olan, iri. Krş.: <i>balaban, balabān, balalan, balawan, balāban, balābān, bālaban, bālāban, bālāban, bālābān, bālobān, bolaban, bolobon, palawan</i>	
	m.+Ø	(K.19-27)
maldavya	yer adı, Moldova	
	m.+Ø	(B.4-114)
	m.+Ø+da	(B.4-115)
male	mahalle, yerleşim yeri. Krş.: <i>malē, malē, malle, mallē, mallē, mallē, mal II</i>	
	m.+Ø+de	(B.4-24)
	m.+Ø+mizde	(B.12-122)
	m.+Ø+nı	(B.4-23)
	m.+Ø+sinde	(B.7-50)
maleri	malarya, sıtma hastalığı. Krş.: <i>malari</i>	
	m.+Ø	(B.1-36)
malē	mahalle, yerleşim yeri. Krş.: <i>male, malē, malle, mallē, mallē, mallē, mal II</i>	
	m.+Ø+si	(B.10-49)
malē	mahalle, yerleşim yeri. Krş.: <i>male, malē, malle, mallē, mallē, mallē, mal II</i>	
	m.+Ø+de	(B.7-49)
malıçnı	Rus., sütü, süt	
	m.	(B.6-108)
malime	muallim, bayan öğretmen. Krş.: <i>malım, muallim</i>	
	m.+Ø+dınım	(K.19-44)
malım	muallim, öğretmen. Krş.: <i>malime, muallim</i>	
	m.+Ø	(K.28-1)
malle	mahalle, yerleşim yeri. Krş.: <i>male, malē, malē, mallē, mallē, mallē, mal II</i>	
	m.+Ø	(B.4-21) (K.4-15) (K.12-17) (K.19-28) (K.19-29) (K.23-34) (K.24-6) (K.29-8) (K.29-12)
	m.+Ø+de	(K.15-46) (K.26-5)
	m.+Ø+nıKı	(B.10-40)
	m.+Ø+si	(K.15-14) (K.29-10) (K.29-11)
mallē	mahalle, yerleşim yeri. Krş.: <i>male, malē, malē, malle, mallē, mallē, mal II</i>	

	m.+Ø	(K.19-34)
mallē	mahalle, yerleşim yeri. Krş.: <i>male, malē, malè, malle, mallē, mallè, mal II</i>	
	m.+ler	(K.29-10)
mallè	mahalle, yerleşim yeri. Krş.: <i>male, malē, malè, malle, mallē, mallè, mal II</i>	
	m.+Ø+de	(K.15-45)
malşuwa	yer adı, Köstence'nin Malşuva köyü	
	m.+Ø	(K.30-3)
	m.+Ø+dan	(K.27-6)
mal I	zaman, vakit. Krş.: <i>mal II</i>	
	m.+Ø+de	(K.8-3)
mal II	mahalle, yerleşim yeri. Krş.: <i>male, malē, malè, malle, mallē, mallè, mallè</i>	
	m.+Ø+de	(B.4-22)
malari	malarya, sıtma hastalığı. Krş.: <i>maleri</i>	
	m.+Ø	(B.1-36) (B.1-40)
mamaya	yer adı, Köstence'nin Mamaya bölgesi	
	m.+Ø+da	(K.26-32)
mambet	özel isim, Mambet	
	m.+Ø	(K.23-23) (K.26-33)
mamı	ikileme, cami kelimesinin ikilemesi, <i>camı mamı</i>	
	m.+Ø	(B.2-174)
mamır	ikileme, çamur kelimesinin ikilemesi, <i>çamır mamır</i>	
	m.+lı	(B.11-59)
man	ben, teklik birinci kişi. Krş.: <i>bağ III, baḡ, ben, beḡ, ma, mağ I, maḡ, mā I, me, men, meḡ, mē, mēn, mēn, mēn, mēḡ, mēn, mi I, mīn</i>	
	m.+Ø	(B.3-150)
	m.+Ø+a	(K.16-6)
manaw	manav, yerli halk	
	m.+Ø	(B.17-20)
manGır	hüngür hüngür	
	m.+Ø	(K.4-23)
manKaliye	yer adı, Romanya'da bulunan bir ilçe adı, Mankaliye. Krş.: <i>manKali, maḡhaliye, maḡKaliye, maḡKaliyi</i>	
	m.+Ø	(K.15-13)
manKali	yer adı, Romanya'da bulunan bir ilçe adı, Mankaliye. Krş.: <i>manKaliye, maḡhaliye, maḡKaliye, maḡKaliyi</i>	
	m.+Ø	(K.19-3)
mantrof	yer adı, Moskova'dan Ural'a giden yolda bulunan bir bölge adı	
	m.+Ø+ḡa	(B.10-21)
maḡ	ben, teklik birinci kişi. Krş.: <i>bağ III, baḡ, ben, beḡ, ma, mağ I, man, mā I, me, men, meḡ, mē, mēn, mēn, mēn, mēḡ, mēn, mi I, mīn</i>	

	m.+Ø+a	(B.12-172) (K.17-27)
mañħaliýe	yer adı, Romanya'da bulunan bir ilçe adı, Mankaliye. Krş.: <i>manKaliye, manKaliĭ, mañKaliye, mañKaliyi</i>	
	m.+Ø+ge	(K.20-16)
mañKaliye	yer adı, Romanya'da bulunan bir ilçe adı, Mankaliye. Krş.: <i>manKaliye, manKaliĭ, mañħaliýe, mañKaliyi</i>	
	m.+Ø	(K.24-14)
mağnây	alın, yüzün kaşlarla saçın arasında kalan bölüm. Krş.: <i>mağnay, mağnay</i>	
	m.+Ø+ma	(K.8-6)
mağGuş	yer adı, Kırım'da bulunan bir yerin adı, Manguş	
	m.+Ø+tan	(B.17-35)
mañKaliyi	yer adı, Romanya'da bulunan bir ilçe adı, Mankaliye. Krş.: <i>manKaliye, manKaliĭ, mañħaliýe, mañKaliye</i>	
	m.+Ø+de	(K.6-1)
mapa	ikileme kelimesi, çapa kelimesinin ikilemesidir, <i>çapa mapa</i>	
	m.+Ø	(K.10-1)
mapİR	ikileme, misafir kelimesinin ikilemesi, <i>sapİR mapİR</i>	
	m.+Ø	(K.21-1)
mapis	hapis, mahbes, cezaevi. Krş.: <i>mahpus, mapİs</i>	
	m.+Ø	(K.15-24)
mapİs	hapis, mahbes, cezaevi. Krş.: <i>mahpus, mapis</i>	
	m.+Ø+ke	(K.8-9) (K.15-24)
marama	mahrama, ince geniş bir baş örtüsü	
	m.+Ø	(K.23-16) (K.26-37)
mare	muharebe, savaş. Krş.: <i>marebe, marebĕ, marĕbe, marĕbe, marĕbe</i>	
	m.+Ø+sİneşik	(K.24-10)
marebe	muharebe, savaş. Krş.: <i>mare, marebĕ, marĕbe, marĕbe, marĕbe</i>	
	m.+Ø	(K.17-32)
	m.+Ø+ge	(K.10-6)
	m.+Ø+sı	(K.4-11)
	m.+Ø+sİnnen	(K.24-11)
marebĕ	muharebe, savaş. Krş.: <i>mare, marebe, marĕbe, marĕbe, marĕbe</i>	
	m.+Ø+ge	(K.9-7)
marĕbe	muharebe, savaş. Krş.: <i>mare, marebe, marebĕ, marĕbe, marĕbe</i>	
	m.+Ø	(K.9-7)
marĕbe	muharebe, savaş. Krş.: <i>mare, marebe, marebĕ, marĕbe, marĕbe</i>	
	m.+Ø	(K.4-10) (K.9-6) (K.17-28)
marĕbĕ	muharebe, savaş. Krş.: <i>mare, marebe, marebĕ, marĕbe, marĕbe</i>	
	m.+Ø	(K.17-20) (K.17-42)
marİñkow	özel isim, Marinkov	
	m.+Ø	(B.6-24)
	m.+Ø+ın	(B.6-24)

marķof	Rus., havu	
	m.+∅	(B.5-89)
	m.+∅+ın	(B.5-91) (B.5-93)
marlen	zel isim, Marlen	
	m.+∅+ı	(B.6-103)
mart	mart ayı, yılın nc ayı	
	m.+∅	(K.28-20)
marta	Rus., ikileme kelimesi, parta kelimesinin ikilemesi, parta marta	
	m.+∅	(B.7-24)
maruřķē	argo, rus kadını	
	m.+ler+ın	(B.8-47)
marāķ	Rus., denizci	
	m.+lar+ın	(B.1-21)
	m.+lar+ınkđdı	(B.1-21)
masa	masa, yemek masası	
	m.+∅	(K.28-13)
	m.+∅+ģa	(K.28-14)
masal	masal, hikaye	
	m.+∅	(B.2-92) (B.2-93) (B.2-95) (B.3-135) (B.4-114) (B.17-31) (B.22-9) (K.17-12) (K.17-14) (K.17-40) (K.21-27) (K.31-9)
	m.+ar	(B.4-151)
	m.+∅+ı	(B.22-8)
	m.+∅+ım	(B.3-193)
	m.+∅+ını	(B.3-109)
	m.+lar	(B.2-92) (B.2-96) (B.4-150)
maşhara	yzkarası. Krş.: <i>mařhāra</i>	
	m.+∅	(B.11-61)
mařhāra	yzkarası. Krş.: <i>maşhara</i>	
	m.+∅	(B.11-64)
mařķwalı	Rus., Rusya'nın başkenti Moskova'da yaşayanlar, Moskovalı	
	m.+∅	(B.12-95)
maşa	maşa, ateş veya kızgın bir şeyi tutmaya yarayan metal ara	
	m.+∅+man	(K.1-30)
mařaķ	tarlada meyve veya sebze toplamadan sonra kalan meyve veya sebzeler	
	m.+∅	(B.16-42) (B.16-43)
maşalla	maşallah. Krş.: <i>maşşalla</i> , <i>māřalla</i>	
	m.+∅	(B.11-9) (K.32-4)
maşhul	meşgul, bir işle uģrařan	
	m.+∅	(B.4-137)
maşına	araba, ara. Krş.: <i>maşına</i> , <i>maşna</i> , <i>mařnā</i> , <i>mařnā</i> , <i>maşnı</i>	
	m.+∅+man	(K.20-9)

maşına	araba, araç. Krş.: <i>maşına, maşna, maşnā, maşnā, maşnī</i>
	m.+Ø (K.31-18)
	m.+Ø+dan (K.23-31) (K.23-32)
	m.+Ø+ğa (K.11-9)
	m.+lar (K.13-13)
	m.+lar+ğa (K.18-14)
	m.+Ø+n (K.23-32)
maşna	araba, araç. Krş.: <i>maşına, maşına, maşnā, maşnā, maşnī</i>
	m.+Ø (B.2-186) (B.2-187) (B.4-74) (B.9-29) (B.12-52) (B.12-54) (B.12-72) (B.12-131) (B.22-13)
	m.+Ø+dan (B.12-151) (B.12-152) (K.18-15)
	m.+Ø+ğa (B.17-11)
	m.+lar (B.4-26)
	m.+lar+ğa (B.10-15)
	m.+lar+nen (B.12-71)
	m.+Ø+mdan (B.18-44)
	m.+Ø+mız (B.7-54)
	m.+Ø+mnan (B.1-168)
	m.+Ø+nan (B.1-171)
	m.+Ø+nı (B.12-73) (B.17-10)
	m.+Ø+sı (B.22-17)
	m.+Ø+sın (B.12-8)
	m.+Ø+sänen (B.8-57)
maşnā	araba, araç. Krş.: <i>maşına, maşına, maşna, maşnā, maşnī</i>
	m.+Ø (B.9-29) (B.17-45)
	m.+Ø+n (B.12-72)
maşnā	araba, araç. Krş.: <i>maşına, maşına, maşna, maşnā, maşnī</i>
	m.+nar (B.4-26)
maşnī	araba, araç. Krş.: <i>maşına, maşına, maşna, maşnā, maşnā</i>
	m.+lar (B.4-27)
maşşalla	maşallah. Krş.: <i>maşalla, mâşalla</i>
	m.+Ø (B.3-184)
materal	Rus., kumaş. Krş.: <i>materyal, meteryal</i>
	m.+Ø+ı (B.18-38)
materyal	Rus., kumaş. Krş.: <i>materal, meteryal</i>
	m.+Ø (B.1-141)
matimatika	Rus., matematik dersi
	m.+Ø+dan (B.2-150)
mator	motor, motosiklet
	m.+Ø (B.12-71)
	m.+lar+nen (B.12-71)
matrof	yer adı, Moskova'dan Ural'a giden yolda bulunan bir bölge adı

	m.+Ø+ھا	(B.10-21)
matros	Rus., denizci. Krş.: <i>matroz</i>	
	m.+Ø	(B.12-115)
matroz	Rus., denizci. Krş.: <i>matros</i>	
	m.+Ø	(B.12-98)
	m.+Ø+ın	(B.12-116)
may I	yağ, bitkisel veya hayvansal yağ. Krş.: <i>mây</i>	
	m.+Ø	(K.1-24) (K.1-26) (K.1-89) (K.5-29) (K.7-19) (K.16-32) (K.16-35) (K.16-36) (K.18-33) (K.18-34) (K.22-40)
	m.+Ø+da	(K.13-17)
	m.+Ø+ğa	(K.11-41) (K.13-16)
	m.+Ø+ı	(K.16-37) (K.16-38) (K.18-34)
	m.+Ø+ın	(K.1-24) (K.16-24) (K.18-32)
	m.+Ø+lı	(K.11-36)
	m.+Ø+lí	(K.1-3) (K.1-55)
	m.+Ø+li	(K.1-21)
	m.+Ø+nı	(K.1-25)
	m.+Ø+man	(K.1-77) (K.11-22) (K.11-36) (K.13-19) (K.22-32)
may II	ikileme, çay kelimesinin ikilemesi, <i>çay may</i>	
	m.+Ø	(B.5-66)
may III	mayıs, mayıs ayı. Krş.: <i>mayıs, mayıs</i>	
	m.+Ø	(B.6-18)
maya	özel isim, Maya. Krş.: <i>mayya</i>	
	m.+Ø	(B.4-29)
mayıs	mayıs, mayıs ayı. Krş.: <i>may III, mayıs</i>	
	m.+Ø	(B.3-128)
	m.+Ø+ta	(B.7-9) (B.19-11) (B.21-3)
mayıs	mayıs, mayıs ayı. Krş.: <i>may III, mayıs</i>	
	m.+Ø+ın	(B.1-10)
mayla-	yağlamak, yağ sürmek	
	m.-Ø-p	(K.11-37)
	m.-Ø-y	(K.31-22)
mayya	özel isim, Maya. Krş.: <i>maya</i>	
	m.+Ø	(B.4-29)
mazallı	sağlam yapılı, iri yapılı, etli butlu. Krş.: <i>mâzallı</i>	
	m.+Ø	(K.19-23)
mazbu	mecbur, zorunda. Krş.: <i>mazbur, mecburiy, meçbur</i>	
	m.+Ø	(B.8-23)
mazbur	mecbur, zorunda. Krş.: <i>mazbu, mecburiy, meçbur</i>	
	m.+Ø	(B.8-20)

mazeme	malzeme, gereç m.+Ø+sin (K.22-31)
māzin	müezzin. Krş.: <i>māzin, mezin, múyazin, múyazın</i> m.+Ø+ín (B.8-15)
mā I	ben, teklik birinci kişi. Krş.: <i>bağ III, bañ, ben, beñ, ma, mağ I, man, mañ, me, men, meñ, mē, mēn, mēn, mēn, mēñ, mēñ, mēñ, mēñ, mi I, mīn</i> m.+Ø (B.1-9) (B.1-175) (B.2-95) (B.2-118) (B.2-131) (B.2-154) (B.2-161) (B.2-172) (B.3-70) (B.3-160) (B.3-162) (B.3-199) (B.7-76) (B.7-77) (B.7-93) (B.8-36) (B.10-75) (B.11-4) (B.12-22) (B.12-26) (B.12-32) (B.12-41) (B.12-47) (B.12-113) (B.12-115) (B.12-146) (B.12-201) (B.13-49) (B.14-21) (B.15-11) (B.15-16) (B.15-25) (B.15-26) (B.18-7) (B.18-11) (B.18-37) (B.18-38) (B.18-41) (B.18-46) (B.18-59) (B.20-28) (K.14-4) (K.14-24) (K.19-25) (K.27-20)
mā II	işte bura, burada, işaret etme ve yön gösterme kelimesi. Krş.: <i>bin(a)+, bīn+, im+, mīn(a)+, mīn(a)+, mina, na I</i> m.+Ø (B.16-44) (K.32-6)
mābet	sevgi içinde, huzur içinde. Krş.: <i>mabet, mabēt</i> m.+Ø (B.5-37) (B.5-41) (B.5-46)
mānā	mana, anlam m.+Ø+sı (B.3-69)
māş	maaş, aylık m.+Ø (K.3-12)
māzin	müezzin. Krş.: <i>māzin, mezin, múyazin, múyazın</i> m.+Ø (B.8-15)
māy	yağ, bitkisel veya hayvansal yağ. Krş.: <i>may I</i> m.+Ø+da (K.18-16) m.+Ø+man (K.18-31)
māşalla	maşallah. Krş.: <i>maşalla, maşşalla</i> m.+Ø (K.6-29)
māzallı	sağlam yapılı, iri yapılı, etli butlu. Krş.: <i>mazallı</i> m.+Ø (K.15-50)
me	ben, teklik birinci kişi. Krş.: <i>bağ III, bañ, ben, beñ, ma, mağ I, man, mañ, mā I, men, meñ, mē, mēn, mēn, mēn, mēñ, mēñ, mēñ, mēñ, mi I, mīn</i> m.+Ø (B.2-80) (B.4-74) (B.4-133) (B.5-5) (B.5-31) (B.7-4) (B.7-6) (B.7-13) (B.11-4) (B.15-12) (B.16-45) (K.9-4) (K.10-18) m.+Ø+m (B.3-104) (B.19-26) (K.19-6) (K.21-20) (K.22-25) m.+Ø+ñ (B.3-205) (B.4-113) (B.17-5) (B.9-29) (K.8-3) (K.9-4) (K.9-17) (K.19-8) (K.19-37) (K.20-7) (K.20-27) (K.25-15)

	m.+Ø+ηkí	(K.14-5)
	m.+Ø+ηkísí	(K.26-21)
	m.+Ø+ηkísín	(K.28-36)
mecburiy	mecburi, zorunlu. Krş.: <i>mazbu, mazbur, meçbur</i>	
	m.+Ø	(K.4-20)
meçbur	mecbur, zorunda. Krş.: <i>mazbu, mazbur, mecburiy</i>	
	m.+Ø	(B.6-59)
medine	özel isim, Medine. Krş.: <i>medīne</i>	
	m.+Ø	(B.12-43)
meditsina	Rom., tıp	
	m.+Ø	(K.14-30)
medīne	özel isim, Medine. Krş.: <i>medine</i>	
	m.+Ø	(B.12-42)
medrese	medrese, din okulu. Krş.: <i>medrēse, mèdrēse</i>	
	m.+Ø+de	(B.5-43)
	m.+Ø+si	(K.12-9)
medrēse	medrese, din okulu. Krş.: <i>medrese, mèdrēse</i>	
	m.+Ø+sin	(K.12-13)
mehānik	Rus., makina ustası	
	m.+ler	(B.2-101)
mehmur	memur, devlet memuru	
	m.+lar+ı	(K.6-15)
mehtep	mektep, okul. Krş.: <i>mehtēp, meħtep, meħtēp, mekteb, mektep, mektēb, mektēp, mektüp II, metep, mèhtēp, mèħtēp, mèkēp, mèktep, mèktēb, mèktēp</i>	
	m.+Ø	(B.4-57)
	m.+Ø+ne	(B.6-7) (B.6-11)
mehtēp	mektep, okul. Krş.: <i>mehtep, meħtep, meħtēp, mekteb, mektep, mektēb, mektēp, mektüp II, metep, mèhtēp, mèħtēp, mèkēp, mèktep, mèktēb, mèktēp</i>	
	m.+Ø+ne	(B.6-6)
	m.+Ø+te	(B.6-4) (B.6-6)
mehprom	Rus., kürk sanayi	
	m.+Ø	(B.3-52)
meħtep	mektep, okul. Krş.: <i>mehtep, meħtēp, meħtep, mekteb, mektep, mektēb, mektēp, mektüp II, metep, mèhtēp, mèħtēp, mèkēp, mèktep, mèktēb, mèktēp</i>	
	m.+Ø	(K.29-16)
meħtēp	mektep, okul. Krş.: <i>mehtep, mehtēp, meħtep, mekteb, mektep, mektēb, mektēp, mektüp II, metep, mèhtēp, mèħtēp, mèkēp, mèktep, mèktēb, mèktēp</i>	
	m.+Ø+ke	(B.17-2)
mejdiye	yer adı, Köstence'nin Mecdiye ilçesi	
	m.+Ø	(K.18-17) (K.29-9)

	m.+Ø+ge	(K.30-16)
mejlis	meclis, yer, şura	
	m.+Ø+te	(B.6-98) (B.6-99)
mekke	yer adı, Mekke	
	m.+Ø+ním	(B.12-23)
mekteb	mektep, okul. Krş.: <i>mehtep, mehtép, meħtep, meħtép, mektep, mektéb, mektép, mektüp II, metep, méhtép, méħtép, məkép, məktep, məkτέb, məkτέp</i>	
	m.+Ø+ımız	(K.31-4)
	m.+Ø+інде	(K.4-19)
	m.+Ø+іне	(K.28-2)
mektep	mektep, okul. Krş.: <i>mehtep, mehtép, meħtep, meħtép, mekteb, mektéb, mektép, mektüp II, metep, méhtép, méħtép, məkép, məktep, məkτέb, məkτέp</i>	
	m.+Ø+ін	(B.6-12) (B.9-40)
	m.+Ø+ke	(B.2-129)
	m.+Ø+te	(K.15-33)
mektéb	mektep, okul. Krş.: <i>mehtep, mehtép, meħtep, meħtép, mekteb, mektep, mektéb, mektép, mektüp II, metep, méhtép, méħtép, məkép, məktep, məkτέb, məkτέp</i>	
	m.+Ø	(K.26-30)
mektép	mektep, okul. Krş.: <i>mehtep, mehtép, meħtep, meħtép, mekteb, mektep, mektéb, mektép, mektüp II, metep, méhtép, méħtép, məkép, məktep, məkτέb, məkτέp</i>	
	m.+Ø+ke	(K.12-9)
	m.+ler+de	(K.4-19)
	m.+Ø+těn	(K.29-2)
mektüp I	mektüp, yazı	
	m.+Ø	(B.12-171)
	m.+Ø+nı	(K.21-17)
	m.+Ø+ní	(K.21-16)
mektüp II	mektep, okul. Krş.: <i>mehtep, mehtép, meħtep, meħtép, mekteb, mektep, mektéb, mektép, metep, méhtép, méħtép, məkép, məktep, məkτέb, məkτέp</i>	
	m.+Ø+ke	(K.21-10) (K.21-11)
mem	ikileme, yem kelimesinin ikilemesi, <i>yem mem</i>	
	m.+Ø	(K.28-24)
meme	kulak memesi	
	m.+Ø+sí	(K.1-15)
memleket	memleket, ülke. Krş.: <i>memlèket, memlèkèt</i>	
	m.+Ø	(K.15-39)
	m.+Ø+í	(K.14-26)
	m.+Ø+ıñızge	(K.23-25)
	m.+ler+ín	(K.17-41)
	m.+ler+іне	(K.17-42)

memlèket	memleket, ùlke. Krş.: <i>memleket, memlèkèt</i> m.+Ø+í (K.24-14)
memlèkèt	memleket, ùlke. Krş.: <i>memleket, memlèket</i> m.+Ø (K.20-26) m.+ler+in (K.17-42)
memr	ömür, hayat. Krş.: <i>omır, omır, ómır, ömir, ömür, ömür, umır</i> m.+Ø+í (B.7-45)
men	ben, teklik birinci kişi. Krş.: <i>bağ III, bañ, ben, beñ, ma, mağ I, man, mañ, m̄ I, me, meñ, mē, mēn, mēn, mēn, mēñ, mēñ, mi I, m̄n</i> m.+Ø (B.1-32) (B.1-33) (B.1-69) (B.1-85) (B.1-91) (B.1-112) (B.1-113) (B.1-129) (B.1-132) (B.1-136) (B.1-137) (B.1-139) (B.1-140) (B.1-141) (B.1-154) (B.1-155) (B.1-163) (B.1-170) (B.1-176) (B.1-187) (B.2-15) (B.2-41) (B.2-55) (B.2-95) (B.2-97) (B.2-118) (B.2-121) (B.2-129) (B.2-134) (B.2-141) (B.2-156) (B.2-188) (B.2-201) (B.2-242) (B.3-12) (B.3-13) (B.3-16) (B.3-18) (B.3-20) (B.3-21) (B.3-22) (B.3-29) (B.3-37) (B.3-46) (B.3-106) (B.3-107) (B.3-137) (B.3-148) (B.3-153) (B.3-154) (B.3-171) (B.3-212) (B.4-15) (B.4-58) (B.4-66) (B.4-70) (B.4-89) (B.4-113) (B.4-114) (B.4-117) (B.4-128) (B.4-129) (B.4-130) (B.4-133) (B.4-135) (B.4-147) (B.4-150) (B.4-180) (B.4-205) (B.4-206) (B.4-241) (B.5-8) (B.5-21) (B.5-24) (B.5-30) (B.5-71) (B.5-86) (B.5-89) (B.5-98) (B.6-12) (B.6-14) (B.6-19) (B.6-23) (B.6-29) (B.6-31) (B.6-33) (B.6-37) (B.6-64) (B.6-67) (B.6-76) (B.6-91) (B.6-93) (B.7-2) (B.7-4) (B.7-14) (B.7-17) (B.7-40) (B.7-51) (B.7-52) (B.7-59) (B.8-13) (B.8-37) (B.8-43) (B.8-51) (B.8-53) (B.8-57) (B.8-62) (B.9-1) (B.9-2) (B.9-4) (B.9-26) (B.9-34) (B.9-46) (B.9-49) (B.9-51) (B.9-52) (B.10-10) (B.10-11) (B.10-31) (B.10-53) (B.10-55) (B.10-72) (B.10-74) (B.11-11) (B.11-12) (B.11-14) (B.11-49) (B.11-51) (B.11-61) (B.11-64) (B.12-6) (B.12-7) (B.12-20) (B.12-21) (B.12-26) (B.12-30) (B.12-42) (B.12-43) (B.12-44) (B.12-88) (B.12-95) (B.12-96) (B.12-113) (B.12-115) (B.12-119) (B.12-120) (B.12-122) (B.12-127) (B.12-161) (B.12-171) (B.12-179) (B.12-190) (B.12-198) (B.13-18) (B.13-25) (B.13-31) (B.13-48) (B.14-5) (B.14-7) (B.14-9) (B.15-3) (B.15-4) (B.15-11) (B.15-12) (B.15-13) (B.15-16) (B.15-19) (B.15-22) (B.15-24) (B.15-25) (B.16-10) (B.16-12) (B.16-17) (B.16-18) (B.16-21) (B.16-27) (B.16-32) (B.16-38) (B.16-44) (B.17-2)

(B.17-24) (B.18-1) (B.18-8) (B.18-10) (B.18-16)
 (B.18-37) (B.18-38) (B.18-42) (B.18-48) (B.18-49)
 (B.18-56) (B.19-3) (B.19-5) (B.19-7) (B.19-13)
 (B.19-28) (B.19-34) (B.19-35) (B.19-35)
 (B.20-1) (B.20-5) (B.20-8) (B.20-18) (B.20-19)
 (B.20-34) (B.20-36) (B.21-7) (B.22-6) (B.22-10)
 (B.22-14) (B.22-15) (B.22-26) (B.22-28) (B.22-29)
 (B.22-30) (K.1-2) (K.1-60) (K.1-93) (K.3-9)
 (K.4-18) (K.4-24) (K.6-1) (K.6-2) (K.6-4) (K.6-5)
 (K.6-7) (K.6-13) (K.6-17) (K.6-23) (K.6-28)
 (K.7-1) (K.7-12) (K.9-8) (K.10-5) (K.10-12)
 (K.10-13) (K.11-2) (K.11-14) (K.11-16) (K.11-24)
 (K.14-1) (K.14-2) (K.14-3) (K.14-9) (K.14-10)
 (K.15-2) (K.15-8) (K.15-19) (K.15-48)
 (K.16-31) (K.17-6) (K.17-22) (K.17-34) (K.17-46)
 (K.18-36) (K.19-7) (K.19-26) (K.19-31)
 (K.20-8) (K.20-18) (K.20-27) (K.21-1) (K.21-5)
 (K.21-9) (K.21-30) (K.22-1) (K.22-2) (K.22-3)
 (K.22-6) (K.22-7) (K.22-9) (K.22-11) (K.22-15)
 (K.22-23) (K.22-25) (K.23-6) (K.23-8) (K.23-23)
 (K.23-37) (K.23-38) (K.23-39) (K.24-17)
 (K.24-19) (K.25-2) (K.26-23) (K.26-24) (K.26-28)
 (K.26-43) (K.27-1) (K.27-2) (K.27-15)
 (K.28-4) (K.29-13) (K.29-23) (K.30-1) (K.30-2)
 (K.30-5) (K.30-14) (K.30-15) (K.30-16) (K.30-19)

m.+Ø+de (B.2-151) (B.4-211) (B.5-30) (B.7-52) (B.7-75)
 (B.12-142)

m.+Ø+den (B.1-47) (B.15-23)

m.+Ø+i (B.1-1) (B.1-13) (B.1-14) (B.1-16) (B.1-36)
 (B.1-59) (B.1-188) (B.2-123) (B.2-124) (B.4-207)
 (B.4-208) (B.4-213) (B.5-35) (B.6-75) (B.7-13)
 (B.7-36) (B.7-71) (B.9-50) (B.11-15) (B.11-49)
 (B.11-62) (B.12-44) (B.15-23) (B.18-36) (B.18-46)
 (B.21-6) (B.22-3) (K.6-18) (K.12-25) (K.21-27)
 (K.25-16)

m.+Ø+im (B.1-1) (B.3-2) (B.4-94) (B.4-96) (B.7-2)

m.+Ø+in (B.4-224)

m.+Ø+iŋ (B.4-13)

m.+Ø+ī (B.1-156)

m.+Ø+i̇ (B.1-86) (B.1-176) (B.1-178) (B.1-184) (B.2-96)
 (B.2-118) (B.2-126) (B.2-130) (B.2-246) (B.3-

	19) (B.3-105) (B.3-149) (B.3-151) (B.4-9) (B.9-52) (B.11-61) (B.11-63) (B.12-43) (B.12-142) (B.13-50) (B.22-2) (K.3-4) (K.11-23)
m.+Ø+ĩm	(K.3-3)
m.+Ø+ĩŋ	(B.2-200)
m.+Ø+í	(B.9-16) (B.12-125) (B.12-147) (B.12-187) (B.13-8) (B.15-6) (B.16-2) (B.16-12) (B.16-16) (B.16-20) (B.17-3) (B.18-40) (B.22-24) (K.3-17) (K.6-7) (K.6-9) (K.10-2) (K.15-26) (K.17-12) (K.17-13) (K.17-33) (K.19-6) (K.19-13) (K.19-15) (K.20-4) (K.20-9) (K.20-33) (K.21-12) (K.21-23) (K.22-28) (K.23-32) (K.27-1) (K.27-3) (K.27-12)
m.+Ø+ím	(B.8-44) (K.3-23) (K.6-3) (K.21-16) (K.21-19) (K.22-10) (K.26-30)
m.+Ø+i	(B.7-39) (B.11-75) (B.12-91) (B.16-7) (B.20-19) (B.20-20) (B.20-21) (K.12-24) (K.29-1) (K.30-1) (K.30-17) (K.31-26)
m.+Ø+im	(B.11-74) (K.7-1) (K.27-9) (K.30-1)
m.+Ø+ĩ	(B.5-60) (B.8-51) (B.9-1) (B.9-16) (B.9-20) (B.9-33) (B.12-37) (B.12-187) (B.15-10) (B.15-14) (B.18-46) (B.21-2)
m.+Ø+men	(K.25-10) (K.30-21)
m.+Ø+nen	(B.1-13) (B.1-164) (B.1-174) (B.1-175)
mencère	ikileme, pencere kelimesinin ikilemesi, <i>pencère mencère</i>
m.+Ø	(B.18-22)
mendíl	mendil, kumaş mendil. Krş.: <i>mendil</i>
m.+Ø	(K.26-38)
mendil	mendil, kumaş mendil. Krş.: <i>mendíl</i>
m.+Ø	(K.6-21)
menzĩme	manzume, şiir
m.+Ø+sí	(K.23-36)
meŋ	ben, teklik birinci kişi. Krş.: <i>bağ III, baŋ, ben, beŋ, ma, mağ I, man, maŋ, mā I, me, men, mē, mēn, mēn, mēn, mēn, mēn, mēn, mi I, mĩn</i>
m.+Ø	(B.3-172)
m.+Ø+í	(K.19-23) (K.20-29)
merağ	merak, ilgi. Krş.: <i>merağ, meraK, miraK</i>
m.+Ø	(K.27-15) (K.30-15)
merağ	merak, ilgi. Krş.: <i>merağ, meraK, miraK</i>
m.+Ø	(K.32-17)
m.+Ø+lı	(B.4-159)
m.+Ø+man	(K.20-25)
meraK	merak, ilgi. Krş.: <i>merağ, merağ, miraK</i>
m.+Ø+man	(K.11-27)

merakla-	ilgilenmek, merak duymak, merak etmek, ilgisini çekmek m.-n-Ø-ğan (K.14-22)
meramet	merhamet, acıma duygusu m.+Ø+li (B.18-52)
merasım	merasım, tören. Krş.: <i>mirasım</i> m.+ler (B.5-55) m.+ler+ı (B.5-56)
merkez	merkez, merkezde bulunan m.+Ø+i (B.7-94)
mesele	mesele, sorun. Krş.: <i>mesēle, mesēle, mēsēle</i> m.+Ø+nı (B.13-7) m.+Ø+nı (B.13-6) m.+Ø+sı (B.6-18) m.+Ø+sı (K.14-27) m.+Ø+simen (K.19-30) m.+Ø+ye (B.7-44)
mesēla	mesela, örneğin. Krş.: <i>mesēla, mēsēla, mēsēla</i> m.+Ø (B.5-31) (K.3-12) (K.15-22) (K.15-48) (K.15-52) (K.22-28) (K.29-21) (K.32-6)
mesēle	mesele, sorun. Krş.: <i>mesele, mesēle, mēsēle</i> m.+ler+nı (K.17-14)
mesēla	mesela, örneğin. Krş.: <i>mesēla, mēsēla, mēsēla</i> m.+Ø (K.29-33)
mesēle	mesele, sorun. Krş.: <i>mesele, mesēle, mēsēle</i> m.+Ø (B.11-20) (B.11-74) m.+ler+in (K.29-15)
mesta	Rus., yer, sıra m. (B.6-99)
met	Rus., tıbbi m.+Ø (B.5-6) (B.5-17) (B.5-19)
metep	mektep, okul. Krş.: <i>mehtep, mehtēp, mehtep, mehtēp, mekteb, mektep, mektēb, mektēp, mektüp II, mēhtēp, mēhtēp, mēkēp, mēktep, mēktēb, mēktēp</i> m.+Ø+lı (B.4-58) m.+Ø+tē (B.4-58)
meteryal	Rus., kumaş. Krş.: <i>materal, materyal</i> m.+Ø+ını (K.12-19)
metir	metre, 100 santimlik ölçüm. Krş.: <i>metīr, metra, metre, metri, metro, metru</i> m.+Ø (B.1-57) (B.6-101)
metīr	metre, 100 santimlik ölçüm. Krş.: <i>metir, metra, metre, metri, metro, metru</i> m.+Ø (B.1-54)

meti	fiçı, su taşımak için kullanılan kap. Krş.: <i>metiy</i> m.+ler (K.26-7) m.+Ø+n (K.26-7)
metiy	fiçı, su taşımak için kullanılan kap. Krş.: <i>meti</i> m.+Ø+de (K.26-11) m.+Ø+ge (K.31-20) m.+Ø+ní (K.26-10)
metpunkıt	Rus., sağlık kabini m.+Ø (B.5-19) m.+Ø+a (B.5-6)
metra	metre, 100 santimlik ölçüm. Krş.: <i>metır, metĩr, metre, metri, metro, metru</i> m.+Ø (B.3-132) (B.3-133)
metre	metre, 100 santimlik ölçüm. Krş.: <i>metır, metĩr, metra, metri, metro, metru</i> m.+Ø (K.26-4)
metrı	metre, 100 santimlik ölçüm. Krş.: <i>metır, metĩr, metra, metre, metro, metru</i> m.+Ø (B.6-101)
metro	metre, 100 santimlik ölçüm. Krş.: <i>metır, metĩr, metra, metre, metri, metru</i> m.+Ø (B.10-46) (K.17-4)
metru	metre, 100 santimlik ölçüm. Krş.: <i>metır, metĩr, metra, metre, metri, metro</i> m.+Ø (K.29-28)
metsestra	Rus., hemşire m.+Ø (B.2-77)
mewlüť	mevlit, Hz. Muhammed'in hayatını anlatan eser m.+Ø (K.1-96)
mewta	mevta, ölü. Krş.: <i>mewta</i> m.+Ø (B.3-132)
meydan	meydan, yarışmanın yapıldığı yer. Krş.: <i>midan</i> m.+Ø+ıK (K.1-105)
mezalıK	mezarlık, kabristan. Krş.: <i>mezarlıh, mezarlıK, mezarlıK</i> m.+Ø (B.6-30)
mezar	mezar, kabir m.+Ø+da (K.1-108) m.+Ø+ından (B.4-177)
mezarıcı	mezarıcı, mezar kazan adam m.+Ø (K.1-75)
mezarlıh	mezarlık, kabristan. Krş.: <i>mezalıK, mezarlıK, mezarlıK</i> m.+Ø (K.29-16) m.+Ø+ha (K.29-15)

mezarlık	mezarlık, kabristan. Krş.: <i>mezalıK, mezarlıh, mezarlık</i> m.+Ø (B.21-5) (K.12-8) m.+Ø+Ka (B.4-106)
mezin	müezzin. Krş.: <i>mazín, māzin, múyazin, múyazín</i> m.+Ø+im (K.19-37)
mezun	mezun, mezun olmak, okulu bitirmek m.+Ø böl- (K.29-5)
mē	ben, teklik birinci kişi. Krş.: <i>bağ III, baḡ, ben, beḡ, ma, mağ I, man, maḡ, mā I, me, men, meḡ, mē, mēn, mēn, mēḡ, mēn, mi I, mīn</i> m.+Ø+ḡ (B.1-9) (B.1-16) (B.1-25) (B.2-164) (B.16-5)
mēn	ben, teklik birinci kişi. Krş.: <i>bağ III, baḡ, ben, beḡ, ma, mağ I, man, maḡ, mā I, me, men, meḡ, mē, mēn, mēn, mēḡ, mēn, mi I, mīn</i> m.+Ø (B.1-179) (K.26-32) m.+Ø+í (B.8-16)
mēn	ben, teklik birinci kişi. Krş.: <i>bağ III, baḡ, ben, beḡ, ma, mağ I, man, maḡ, mā I, me, men, meḡ, mē, mēn, mēn, mēḡ, mēn, mi I, mīn</i> m.+Ø (B.2-106) (B.4-154) (B.5-57) (B.17-22)
mēsēla	mesela, örneğin. Krş.: <i>mesēla, mesēla, mēsēla</i> m.+Ø (B.5-88) (B.11-40)
mēdrēse	medrese, din okulu. Krş.: <i>medrese, medrēse</i> m.+Ø (B.6-33)
mēhtēp	mektep, okul. Krş.: <i>mehtep, mehtēp, meḡteḡ, meḡtēp, mekteb, mektep, mektēb, mektēp, mektüp II, metep, mēhtēp, mēkēp, mēktep, mēktēb, mēktēp</i> m.+Ø+te (B.6-67) m.+Ø+tē (B.6-57)
mēḡtēp	mektep, okul. Krş.: <i>mehtep, mehtēp, meḡteḡ, meḡtēp, mekteb, mektep, mektēb, mektēp, mektüp II, metep, mēhtēp, mēkēp, mēktep, mēktēb, mēktēp</i> m.+Ø (B.6-10) m.+Ø+ke (B.17-3) (B.17-23) m.+Ø+te (B.6-58) (B.7-23) m.+Ø+tē (B.9-2)
mēkēp	mektep, okul. Krş.: <i>mehtep, mehtēp, meḡteḡ, meḡtēp, mekteb, mektep, mektēb, mektēp, mektüp II, metep, mēhtēp, mēḡtēp, mēktep, mēktēb, mēktēp</i> m.+Ø+te (B.4-163)
mēktep	mektep, okul. Krş.: <i>mehtep, mehtēp, meḡteḡ, meḡtēp, mekteb, mektep, mektēb, mektēp, mektüp II, metep, mēhtēp, mēḡtēp, mēkēp, mēktēb, mēktēp</i> m.+Ø+ke (B.5-31) m.+ler+í (K.28-2) m.+Ø+ne (B.6-15) (B.9-3)
mēktēb	mektep, okul. Krş.: <i>mehtep, mehtēp, meḡteḡ, meḡtēp, mekteb, mektep,</i>

	<i>mektéb, mektép, mektüp II, metep, mehtép, mehtép, mekèp, mektep, mektép</i>
	m.+Ø (K.26-18)
mèktép	mektep, okul. Krş.: <i>mehtep, mehtép, mehtep, mehtép, mekteb, mektep, mektéb, mektép, mektüp II, metep, mehtép, mehtép, mekèp, mektep, mektéb</i>
	m.+Ø (K.29-13)
	m.+Ø+ke (B.5-33)
	m.+ler+de (K.1-95)
	m.+Ø+ne (B.9-3)
mèn	ben, teklik birinci kişi. Krş.: <i>bağ III, baņ, ben, beņ, ma, mağ I, man, maņ, mā I, me, men, meņ, mē, mēn, mēn, mēņ, mēn, mēn, mi I, mīn</i>
	m.+Ø (B.2-80) (B.2-214) (B.3-19) (B.3-69) (B.3-193) (B.4-223) (B.5-28) (B.5-42) (B.5-45) (B.5-65) (B.6-3) (B.6-5) (B.6-6) (B.6-10) (B.6-25) (B.6-55) (B.6-68) (B.6-84) (B.6-85) (B.6-97) (B.7-04) (B.7-55) (B.7-68) (B.8-32) (B.8-54) (B.9-38) (B.9-42) (B.9-47) (B.16-8) (B.17-1) (B.17-23) (B.18-31) (B.18-38) (B.18-39) (B.18-42) (K.3-2) (K.7-11) (K.11-13) (K.19-8) (K.23-31) (K.26-17) (K.26-23) (K.30-20)
	m.+Ø+de (B.1-147) (B.6-70) (B.7-53)
	m.+Ø+dèn (B.11-11)
	m.+Ø+i (B.6-78)
	m.+Ø+mèn (K.30-21)
	m.+Ø+nen (B.3-172)
mèņ	ben, teklik birinci kişi. Krş.: <i>bağ III, baņ, ben, beņ, ma, mağ I, man, maņ, mā I, me, men, meņ, mē, mēn, mēn, mēn, mēn, mēn, mi I, mīn</i>
	m.+Ø (B.9-15) (B.11-16)
mésela	mesela, örneğın. Krş.: <i>mesela, mesela, mesela</i>
	m.+Ø (K.32-12)
mésèle	mesele, sorun. Keş.: <i>mesele, mesela, mesela</i>
	m.+Ø (B.12-186)
	m.+Ø+nen (B.6-55)
mètpunķt	Rus., sağık kabini
	m.+Ø (B.5-18)
mèwta	mevta, ölü. Krş.: <i>mewta</i>
	m.+Ø+nı (K.11-44)
mèzarlık	mezarlık, kabristan. Krş.: <i>mezalıK, mezarlık, mezarlık</i>
	m.+Ø (B.6-32)
mädeniy	medeni şekilde
	m.+Ø (K.15-28)
mən	ben, teklik birinci kişi. Krş.: <i>bağ III, baņ, ben, beņ, ma, mağ I, man, maņ, mā I, me, men, meņ, mē, mēn, mēn, mēn, mēn, mēn, mi I, mīn</i>

	m.+Ø	(K.25-11) (K.32-2)
mı-	binmek, oturmak. Krş.: <i>min-</i> , <i>mıḡ-</i> , <i>mīn-</i> , <i>min-</i> , <i>bin-</i>	
	m.-Ø-dım	(B.15-25)
mih	ünlem, oyamala ünlemi	
	m.+Ø	(K.19-12)
mıḡ	çivi, metalden yapılmış, sivri uçlu çubuk	
	m.+Ø	(B.13-29)
	m.+Ø+ı	(B.13-28)
mın(a)+	işte bura, burada, işaret etme ve yön gösterme kelimesi. Krş.: <i>bin(a)+</i> , <i>bīn+</i> , <i>im+</i> , <i>mā II</i> , <i>mīn(a)+</i> , <i>mina</i> , <i>na I</i>	
	1. <i>mina</i>: işte, işte burada	
	m.+Ø	(B.1-90) (B.2-218) (B.3-61) (B.4-103) (B.4-105) (B.4-110) (B.4-116) (B.4-156) (B.4-194) (B.4-246) (B.5-35) (B.5-94) (B.6-53) (B.7-88) (B.7-94) (B.8-67) (B.14-16) (B.18-32) (B.19-31) (K.25-11)
	2. <i>mīnā</i>: işte, işte burada	
	m.+Ø	(B.4-121) (B.5-2) (B.5-86)
	3. <i>mında</i>, <i>mındā</i>, <i>minna</i>: burada	
	m.+Ø+da	(B.1-28) (B.1-81) (B.1-147) (B.1-172) (B.2-20) (B.2-77) (B.2-257) (B.3-37) (B.3-63) (B.3-65) (B.4-43) (B.4-69) (B.4-72) (B.4-73) (B.4-75) (B.4-79) (B.4-82) (B.4-83) (B.4-89) (B.4-100) (B.4-121) (B.4-127) (B.4-139) (B.4-152) (B.4-244) (B.4-246) (B.5-6) (B.5-7) (B.5-9) (B.5-20) (B.5-43) (B.6-27) (B.6-45) (B.6-66) (B.6-68) (B.6-105) (B.7-1) (B.7-4) (B.7-23) (B.7-35) (B.7-36) (B.7-38) (B.7-46) (B.7-48) (B.7-55) (B.7-60) (B.7-79) (B.8-6) (B.10-61) (B.10-63) (B.10-66) (B.11-60) (B.17-1) (B.17-13) (B.17-36) (B.18-41) (B.19-31) (K.1-93) (K.3-5) (K.4-3) (K.4-13) (K.4-15) (K.4-17) (K.4-20) (K.5-2) (K.5-6) (K.6-5) (K.11-3) (K.11-15) (K.11-17) (K.12-6) (K.12-16) (K.14-27) (K.15-2) (K.15-25) (K.15-34) (K.15-44) (K.15-53) (K.17-9) (K.17-13) (K.20-3) (K.20-14) (K.20-15) (K.22-7) (K.22-8) (K.24-11) (K.24-14) (K.24-16) (K.27-6) (K.27-14) (K.27-21) (K.28-6) (K.28-31) (K.30-16) (K.30-17) (K.31-5) (K.32-1) (K.32-2) (K.32-7) (K.32-8)
	m.+Ø+dahı	(K.4-11)
	m.+Ø+dak	(B.4-143)
	m.+Ø+damı	(B.5-25)
	m.+Ø+dası	(K.24-17)
	m.+Ø+dā	(B.7-14)

	m.+Ø+na	(B.4-69) (B.4-229)
	4. mindan, minnan: buradan	
	m.+Ø+dan	(B.1-126) (B.2-241) (B.4-41) (B.4-44) (B.4-116) (B.18-29) (B.19-3)
	m.+Ø+nan	(B.2-136) (B.2-218) (B.2-244) (B.4-77) (B.4-81) (B.4-82) (B.7-9) (B.9-39)
mına	işte, işte burada. Bk.: <i>mun(a)+</i>	
minawu	bu, buradaki, en yakın olanı gösteren bir söz. Krş.: <i>minawũ, mĩnawu, minawu, mĩn II, nawũ</i>	
	m.+Ø	(B.7-21)
minawũ	bu, buradaki, en yakın olanı gösteren bir söz. Krş.: <i>minawu, mĩnawu, minawu, mĩn II, nawũ</i>	
	m.+Ø	(K.21-23)
minā	işte, işte burada. Bk.: <i>mun(a)+</i>	
mında	burada. Bk.: <i>mun(a)+</i>	
mından	buradan. Bk.: <i>mun(a)+</i>	
mindā	burada. Bk.: <i>mun(a)+</i>	
min-	binmek, oturmak. Krş.: <i>mi-, miŋ-, mĩn-, min-, bin-</i>	
	m.-Ø-ıp	(B.4-180) (K.23-24) (K.23-25) (K.23-26) (K.23-30)
minire	özel isim, Münire	
	m.+Ø	(K.5-1)
minna	burada. Bk.: <i>mun(a)+</i>	
minnan	buradan. Bk.: <i>mun(a)+</i>	
mır	<i>yır</i> , türkü kelimesinin ikilemesi	
	m.+Ø	(K.23-8)
mırad	murat, istek, dilek	
	m.+Ø+ına	(B.12-179)
mırasım	merasim, tören. Krş.: <i>merasım</i>	
	m.+ler+ı	(B.4-139)
mırpı	ikileme, çırpı kelimesinin ikilemesi, <i>çırpı mırpı</i>	
	m.+Ø	(B.2-19)
mırva	özel isim, Merve	
	m.+Ø	(B.3-168)
mırzaçöl	yer adı, Özbekistan'ın Cezak şehrinin bir bölgesi, Mirzaçöl. Krş.: <i>mirzaçöl, mirzaçöl</i>	
	m.+Ø	(B.3-38)
misafirlük	misafirlik, konukluk. Krş.: <i>misafirlük, mĩsapirlük</i>	
	m.+Ø+ke	(B.2-94)
misafirlük	misafirlik, konukluk. Krş.: <i>misafirlük, mĩsapirlük</i>	
	m.+Ø+ke	(B.17-14)
misal	misal, örnek. Krş.: <i>misal</i>	
	m.+Ø+ı	(B.4-229)

	m.+Ø+i	(B.4-224)
mısakKa	yöresel yemek çeşidi, musakka	
	m.+Ø	(B.4-184) (B.4-191) (B.4-207)
mışhor	yer adı, Kırım'da liman yanlarında bulunan bir bölge adı, Mishor. Krş.: <i>mışhor</i>	
	m.+Ø+da	(B.7-68)
mısırboğday	mısır, koçanlı bitki türü. Bahçesaray ağzında bu şekli kullanılmakta. Krş.: <i>mısırboğday, misirboğday</i>	
	m.+Ø	(B.7-16) (B.12-159)
mısır	mısır, koçanlı bitki türü. Köstence ağzında bu şekli ile kullanılır. Krş.: <i>mısır, misur, mısır, mısır, mısır, mısır, mısır, musur, müsir, mısır</i>	
	m.+Ø+1	(K.5-12)
mısır	mısır, koçanlı bitki türü. Köstence ağzında bu şekli ile kullanılır. Krş.: <i>mısır, misur, mısır, mısır, mısır, mısır, mısır, musur, müsir, mısır</i>	
	m.+Ø	(K.5-11)
mıstafa	özel isim, Mustafa. Krş.: <i>mıs, mıstafa</i>	
	m.+Ø	(B.7-2) (B.7-29)
mısır	mısır, koçanlı bitki türü. Köstence ağzında bu şekli ile kullanılır. Krş.: <i>mısır, misur, mısır, mısır, mısır, mısır, mısır, musur, müsir, mısır</i>	
	m.+Ø	(K.16-3)
mışıK	kedi, pisi, kedicik. Krş.: <i>mışıK</i>	
	m.+lar	(B.12-187)
mıte	ikileme, pite kelimesinin ikilemesi, <i>pite mıte</i>	
	m.+Ø	(B.2-19)
mıyık	bıyık, üst dudak üzerinde çıkan kıllar	
	m.+Ø+lı	(K.15-50)
mıy-	binmek, oturmak. Krş.: <i>mı-, mın-, mın-, mın-, bin-</i>	
	m.-Ø-gende	(B.4-41)
mın(a)+	işte bura, burada, işaret etme ve yön gösterme kelimesi. Krş.: <i>bin(a)+, bın+, im+, mā II, mun(a)+, mina, na I</i>	
	1. mına: işte, işte burada	
	m.+Ø	(B.1-90) (B.1-91) (B.1-125) (B.1-155) (B.1-167) (B.2-23) (B.2-79) (B.2-83) (B.2-128) (B.2-142) (B.2-173) (B.2-180) (B.2-184) (B.2-185) (B.2-214) (B.2-215) (B.2-217) (B.2-220) (B.2-225) (B.2-232) (B.2-235) (B.2-237) (B.2-242) (B.2-260) (B.2-263) (B.3-99) (B.3-105) (B.3-193) (B.4-71) (B.4-84) (B.4-89) (B.4-92) (B.4-103) (B.4-104) (B.4-116) (B.4-120) (B.4-124) (B.4-131) (B.4-132) (B.4-155) (B.4-164) (B.4-224) (B.5-2) (B.5-40) (B.5-59) (B.5-81) (B.5-82) (B.5-98) (B.5-102) (B.5-114) (B.6-30) (B.6-48) (B.6-53) (B.6-61) (B.6-77) (B.6-79) (B.6-100) (B.6-101) (B.6-112) (B.7-4) (B.7-40) (B.7-58) (B.7-71) (B.7-80) (B.7-85) (B.7-88) (B.7-92)

(B.8-10) (B.8-41) (B.8-72) (B.8-74) (B.9-44)
 (B.9-46) (B.9-50) (B.11-20) (B.11-30) (B.11-40)
 (B.11-62) (B.11-75) (B.11-76) (B.12-14) (B.12-
 64) (B.12-89) (B.12-127) (B.12-136) (B.12-177)
 (B.15-14) (B.17-16) (B.18-31) (B.18-46) (B.18-
 50) (B.19-35) (B.19-36) (B.20-5) (B.22-1) (K.1-
 29) (K.3-17) (K.5-13) (K.10-7) (K.10-26) (K.19-
 15) (K.21-5) (K.24-4) (K.25-9) (K.27-19) (K.30-
 19) (K.31-11) (K.32-7)

2. mīnā: işte, işte burada

m.+Ø (B.2-77)

3. mīnda, mīndā, mīnta: burada

m.+Ø+da (B.1-1) (B.2-79) (B.2-86) (B.2-142) (B.2-173)
 (B.2-189) (B.2-191) (B.2-192) (B.2-211) (B.2-
 214) (B.2-257) (B.3-11) (B.3-66) (B.3-67) (B.3-
 191) (B.4-43) (B.4-70) (B.4-94) (B.4-97) (B.4-
 139) (B.4-157) (B.6-110) (B.7-8) (B.7-56) (B.7-
 85) (B.8-47) (B.10-37) (B.10-66) (B.11-33)
 (B.11-58) (B.12-139) (K.2-3) (K.3-1) (K.4-10)
 (K.6-3) (K.9-5) (K.15-18) (K.19-1) (K.19-4)
 (K.19-34) (K.19-36) (K.19-42) (K.20-26) (K.20-
 28) (K.20-29) (K.25-13)

m.+Ø+daKı (B.2-178)

m.+Ø+daKĩ (B.2-168) (B.2-180)

m.+Ø+dā (B.4-155) (B.5-80)

m.+Ø+ta (K.9-11)

4. mīndan: buradan

m.+Ø+dan (K.19-1)

mīna işte, işte burada. Bk.: *mīn(a)+*

mīnaday böyle. Krş.: *mīnawuday, mīnawudāy, mīnāy, mīnday, mnaday, naday, nadāy, nadāy, nāday*

m.+Ø (K.5-26) (K.5-28) (K.17-5) (K.23-15) (K.23-33)
 (K.31-19)

mīnawu bu, buradaki, en yakın olanı gösteren bir söz. Krş.: *minawu, minawū, minawu, mīn II, nawū*

m.+Ø (B.6-80) (B.10-16) (B.11-15) (B.12-97) (K.31-
 24) (K.32-3)

mīnawuday böyle, bu kadar. Krş.: *mīnaday, mīnawudāy, mīnāy, mīnday, mnaday, naday, nadāy, nadāy, nāday*

m.+Ø (B.18-15)

mīnawudāy böyle, bu kadar. Krş.: *mīnaday, mīnawuday, mīnāy, mīnday, mnaday, naday, nadāy, nadāy, nāday*

m.+Ø (B.16-23)

mīnā işte, işte burada. Bk.: *mīn(a)+*

mīnāy böyle. Krş.: *mīnaday, mīnawuday, mīnawudāy, mīnday, mnaday, naday,*

	<i>nadāy, nadāy, nāday</i>
	m.+Ø (B.3-110)
mında	burada. Bk.: <i>mīn(a)+</i>
mından	buradan. Bk.: <i>mīn(a)+</i>
mınday	böyle, bu kadar. Krş.: <i>mīnaday, mīnawuday, mīnawudāy, mīnāy, mnaday, naday, nadāy, nadāy, nāday</i>
	m.+Ø (K.5-15)
mındā	burada. Bk.: <i>mīn(a)+</i>
mınta	burada. Bk.: <i>mīn(a)+</i>
mısır	mısır, koçanlı bitki türü. Köstence ağzında bu şekli ile kullanılır. Krş.: <i>mısır, mısırır, mısır, mısır, mısır, mısır, mısır, mısır, musur, müsir, mısır</i>
	m.+Ø (K.7-5)
mısırboğday	mısır, koçanlı bitki türü. Bahçesaray ağzında bu şekli kullanılmakta. Krş.: <i>mısırboğday, misirboğday</i>
	m.+Ø (B.13-45) (B.13-47)
mıstafa	özel isim, Mustafa. Krş.: <i>mıstafa, mıstafa</i>
	m.+Ø (B.7-1)
mıstroyka	Rus., Rus., inşaat; ikileme kelimesi, stroyka kelimesinin ikilemesi, <i>stroyka mıstroyka</i>
	m.+Ø (B.2-190)
mışıh	kedi, pisi, kedicik. Krş.: <i>mışıh</i>
	m.+lar+ın (K.20-30)
mın-	binmek, oturmak. Krş.: <i>mı-, mın-, mıh-, mın-, bin-</i>
	m.-Ø-emıs (K.21-13)
mır	ikileme, kirli kelimesinin ikilemesidir, <i>kırlı mırkı</i>
	m.+Ø+lı (B.11-60)
mısır	mısır, koçanlı bitki türü. Köstence ağzında bu şekli ile kullanılır. Krş.: <i>mısır, mısırır, mısır, mısır, mısır, mısır, mısır, mısır, musur, müsir, mısır</i>
	m.+Ø (K.23-3)
mısır	mısır, koçanlı bitki türü. Köstence ağzında bu şekli ile kullanılır. Krş.: <i>mısır, mısırır, mısır, mısır, mısır, mısır, mısır, mısır, musur, müsir, mısır</i>
	m.+ler (K.1-101)
mi I	ben, teklik birinci kişi. Krş.: <i>bağ III, bañ, ben, beñ, ma, mağ I, man, mañ, mā I, me, men, meñ, mē, mēn, mēn, mēn, mēn, mēn, mēn</i>
	m.+Ø+ã (B.3-212)
	m.+Ø+m (B.3-193)
mi II	bu, bu yer, bu taraf. Bk.: <i>mi yağ, mi yağ</i> . Krş.: <i>b, bı II, bı II, bı II, bı II, bı II, bo(n), bō, bō, bu(n), bū, bū(n), bū, bū, mī, mu II, ni II, po</i>
	m.+Ø yağın (K.19-18)
	m.+Ø yağa (K.12-16)
mi yağ	burası, bura, bu taraf. Ulanma, kaynaşma, ve süreklileşme olayları sonucunda bu şekli almaktadır. Bk.: <i>mi II, yağ II</i>
mi yağ	burası, bura, bu taraf. Ulanma, kaynaşma, ve süreklileşme olayları sonucunda bu şekli almaktadır. Bk.: <i>mi II, yağ II</i>

mibarek	mübarek, kutsal. Krş.: <i>mibārek, mubareg, mubarek, múbarek, mübarek</i> m.+Ø (B.1-190) (B.3-167) (B.3-169)
mibārek	mübarek, kutsal. Krş.: <i>mibarek, mubareg, mubarek, múbarek, mübarek</i> m.+Ø (B.21-17)
midaŋ	meydan, bulunulan yer, ortalık. Krş.: <i>meydan</i> m.+Ø+ğa (B.13-25)
mikrayon	Rus., küçük ilçe m.+Ø+da (B.2-241)
milisiya	Rus., polis m.+Ø (B.1-188)
mili	milli, ulusal m.+Ø (K.15-21)
millet	millet, ulus. Krş.: <i>millèt</i> m.+Ø (K.26-5) m.+Ø+in (B.9-48) (K.4-12) m.+ler (B.7-88)
milletçi	milliyetçi, milletini seven m.+ler (K.1-98)
millèt	millet, ulus. Krş.: <i>millet</i> m.+Ø+ke (B.6-83) m.+ler+ge (K.3-16)
min-	binmek, oturmak. Krş.: <i>mı-, mın-, mıŋ-, mın-, bin-</i> m.-Ø (B.11-69) m.-Ø-e (B.11-69) m.-Ø-íp (B.2-110) m.-Ø-ip (B.1-55) (B.20-21) m.-Ø-iŋ (B.9-30)
mina	işte bura, burada, işaret etme ve yön gösterme kelimesi. Krş.: <i>bin(a)+, bñ+, im+, mā II, min(a)+, mñ(a)+, na I</i> m.+Ø (B.8-32)
minare	minare, cami minaresi m.+Ø+sı (B.1-109)
minawu	bu, buradaki, en yakın olanı gösteren bir söz. Krş.: <i>minawu, minawũ, mñawu, mñ II, nawũ</i> m.+Ø+ğa (B.12-173)
ministr	Rus., bakan m.+ler+ın (B.7-74)
minut	Rus., dakika m. (B.5-97)
miraK	merak, ilgi. Krş.: <i>merağ, meraĥ, meraK</i> m.+Ø+lı (K.11-15)
mirzaçöl	yer adı, Özbekistan'ın Cezak şehrinin bir bölgesi, Mirzaçöl. Krş.: <i>mirzaçöl, mirzaçöl</i>

	m.+Ø+ge	(B.2-42)
mirzaçöl	yer adı, Özbekistan'ın Cezak şehrinin bir bölgesi, Mirzaçöl. Krş.: <i>mirzaçöl, mirzaçöl</i>	
	m.+Ø+de	(B.2-247)
	m.+Ø+den	(B.2-249)
	m.+Ø+ge	(B.2-246)
misafir	misafir, konuk. Krş.: <i>sapır</i>	
	m.+lër	(K.3-1)
misal	misal, örnek. Krş.: <i>misal</i>	
	m.+Ø	(B.19-37)
misarupqa	Rus., kıyma makinası	
	m.+Ø+dan	(B.4-201)
	m.+Ø+n	(B.4-201)
mişat	Rus., engel olmak	
	m.	(B.2-240)
mishor	yer adı, Kırım'da liman yanlarında bulunan bir bölge adı, Mishor. Krş.: <i>mishor</i>	
	m.+Ø	(B.7-64)
	m.+Ø+ğa	(B.7-68)
misirboğday	mısır, koçanlı bitki türü. Bahçesaray ağzında bu şekli kullanılmakta. Krş.: <i>mısırboğday, misirboğday</i>	
	m.+Ø	(B.19-39)
mister	Rus., bey, erkeklere hitap kelimesi	
	m.+Ø	(B.9-26)
mişmanlık	pişmanlık, pişman olma durumu. Krş.: <i>peşman</i>	
	m.+Ø	(B.1-189)
miy	beyin, kafatasının içinde bulunan organ	
	m.+Ø+iñizin	(B.6-105)
	m.+Ø+ımızge	(K.1-7)
miz	biz, çokluk birinci kişiyi gösteren söz. Krş.: <i>bıs, bıs, bız, bıs, bız, bıs, bız, bis, biz, bıs, bız, bız, pis II, piş, piş, viz</i>	
	m.+Ø	(B.5-69)
miş-	şişmek, mayalı hamurun kabarmasını ifade eden eylem, mayalanıp kabarmak	
	m.-Ø-gen	(B.5-69) (B.5-78) (B.5-79) (B.8-63) (B.8-64) (B.10-64) (B.10-65) (B.11-46)
	m.-Ø-gën	(B.8-63)
mî	bu, bu yer, bu taraf. Bk.: <i>mî yağ, mî yaht, mî yer, mî yer</i> . Krş.: <i>b, bı II, bı II, bi, bi II, bı II, bo(n), bō, be, bu(n), bū, bū(n), bū, bū, mi II, mu II, ni II, po</i>	
	m.+Ø yağından	(K.27-23)
	m.+Ø yahta	(K.11-33)
	m.+Ø yerden	(K.31-17)
	m.+Ø yere	(K.30-13)

	m.+Ø yérde	(K.19-2)
mĭ yağ	burası, bura, bu taraf. Ulanma, kaynaşma, ve süreklileşme olayları sonucunda bu şekli almaktadır. Bk.: mĭ, yağ II	
mĭ yaḥ	burası, bura, bu taraf. Ulanma, kaynaşma, ve süreklileşme olayları sonucunda bu şekle dönüşmektedir. Bk.: mĭ, yaḥ II	
mĭ yer	burası, bura, bu yer. Ulanma, kaynaşma, ve süreklileşme olayları sonucunda bu şekli almaktadır. Bk.: mĭ, yer	
mĭ yér	burası, bura, bu yer. Ulanma, kaynaşma, ve süreklileşme olayları sonucunda bu şekli almaktadır. Bk.: mĭ, yér	
mĭn I	ben, teklik birinci kişi. Krş.: <i>bağ III, baḡ, ben, beḡ, ma, mağ I, man, maḡ, mā I, me, men, meḡ, mē, mēn, mēn, mēn, mēḡ, mēn, mi I</i>	
	m.+Ø	(B.7-38)
mĭn II	bu, buradaki, bu yerde, bu tarafta. Bk.: mĭn yaḥ, mĭn yer. Krş.: <i>mĭnawu, mĭnawū, mĭnawu, mĭnawu, mĭn II, nawū</i>	
	m.+Ø yaḥta	(K.31-23)
	m.+Ø yerim	(K.20-9)
mĭn yaḥ	burası, bu taraf. Ulanma, kaynaşma, derilme ve ünlü yutulması olayları sonucunda bu şekle dönüşmekte. Bk.: mĭn II, yaḥ II	
mĭn yer	burası, bu yer. Ulanma, kaynaşma, derilme ve ünlü yutulması olayları sonucunda bu şekle dönüşmekte. Bk.: mĭn II, yer	
mĭsafirlik	misafirlik, konukluk. Krş.: <i>mĭsafirlik, mĭsafirlik</i>	
	m.+Ø+ke	(K.23-23)
mĭşir	mısır, koçanlı bitki türü. Köstence ağzında bu şekli ile kullanılır. Krş.: <i>mĭsir, mĭsirr, mĭsur, mĭsir, mĭsir, mĭsúr, mĭsür, musur, müsir, müşür</i>	
	m.+Ø	(K.10-1)
mĭsür	mısır, koçanlı bitki türü. Köstence ağzında bu şekli ile kullanılır. Krş.: <i>mĭsir, mĭsirr, mĭsur, mĭsir, mĭsir, mĭsúr, mĭşir, musur, müsir, müşür</i>	
	m.+Ø	(K.24-12)
mnaday	böyle, bu kadar. Krş.: <i>mĭnaday, mĭnawuday, mĭnawudäy, mĭnäy, mĭnday, naday, nadäy, nadäy, nädäy</i>	
	m.+Ø	(K.29-22)
mne	Rus., bana	
	m.	(B.2-141) (B.3-48)
moğolistan	yer adı, Moğolistan	
	m.+Ø+dan	(K.15-49)
moh	ikileme, yok kelimesinin ikilemesi, <i>yoh moh</i>	
	m.+Ø	(B.3-116)
moja	ikileme kelimesi, <i>hoca</i> kelimesinin ikilemesi, <i>hoca moja</i>	
	m.+Ø	(K.23-21)
molla	molla. Krş.: <i>mollā</i>	
	m.+Ø	(B.7-28)
	m.+lar	(B.2-177)
	m.+lar+ın	(B.8-33)
	m.+Ø+mız	(B.4-97)
	m.+Ø+mız	(B.1-107)

	m.+Ø+sı	(B.7-48)
mollā	molla. Krş.: <i>molla</i>	
	m.+Ø+n	(B.8-28)
mompasi	şeker türü, içi fıstıklı karamelli şeker	
	m.+Ø	(B.2-110)
moᅅol	Moᅅolistanlı biri, moᅅol	
	m.+Ø	(K.14-13)
morap	ikileme kelimesi, çorap kelimesinin ikilemesi, <i>çorap morap</i>	
	m.+Ø	(K.11-11)
morbā	ikileme, çorba kelimesinin ikilemesi, <i>şorba morba</i>	
	m.+Ø	(B.3-35)
morç	ikileme, borç kelimesinin ikilemesi, <i>borç morç</i>	
	m.+Ø	(B.3-35)
moşkovā	Rusya'nın başkenti, Moskova	
	m.+Ø	(K.17-30)
mōr	mor rengi	
	m.+Ø	(K.26-47)
mōşeᅅ	ikileme, tōşek kelimesinin ikilemesi, <i>tōşeᅅ mōşeᅅ</i>	
	m.+Ø+in	(K.20-31)
mu I	ikileme, su kelimesinin ikilemesi, <i>su mu</i>	
	m.+Ø	(B.13-14)
mu II	bu, en yakın olanı gösteren bir söz. Krş.: <i>b, bı II, bĩ II, bi, bi II, bĩ II, bo(n), bō, bē, bu(n), bū, bũ(n), bū, bũ, mi II, mĩ, ni II, po</i>	
	m.+Ø+ıa	(B.12-117)
muallim	muallim, öğretmen. Krş.: <i>malime, malĩm</i>	
	m.+Ø+ĩmiz	(K.31-4)
muasebeci	muasebeci mesleᅅi. Krş.: <i>muasebeci</i>	
	m.+Ø	(K.26-17)
mubareᅅ	mubarek, kutsal. Krş.: <i>mibarek, mibārek, mubarek, múbarek, mübarek</i>	
	m.+Ø	(K.32-5)
mubarek	mubarek, kutsal. Krş.: <i>mibarek, mibārek, mubareᅅ, múbarek, mübarek</i>	
	m.+Ø	(K.32-21)
muçe	vücut, beden	
	m.+Ø+si	(K.1-63)
muftiyat	Rus., müftülük	
	m.+Ø+ıa	(K.19-32)
muᅅor	Rus., tepe; ikileme kelimesi, buᅅor kelimesinin ikilemesi, buᅅor muᅅor	
	m.	(B.2-35)
muasebeci	muasebeci mesleᅅi. Krş.: <i>muasebeci</i>	
	m.+Ø	(K.26-17)
muhtat	özel isim, Muhtat	
	m.+Ø	(B.1-1) (B.1-2)

muḥable	mukabele, toplu yerlerde Kur'an hatimin okunması ve dinlenmesi. Krş.: <i>muḥavle</i> m.+Ø (K.32-15)
muḥayit	dikkatli olmak, korumak, gözetlemek m.+Ø ol- (B.3-189)
muḥayīt	dikkatli olmak, korumak, gözetlemek m.+Ø ol- (B.3-191)
muḥavle	mukabele, toplu yerlerde Kur'an hatimin okunması ve dinlenmesi. Krş.: <i>muḥable</i> m.+Ø+de (K.2-7)
muḥun	mümkün, olabilir. Krş.: <i>mumḥun, mumḥun, muḥḥun, mükün, mülḥun, mümḥun, mükün, mümkün, müḥḥun, müḥḥun</i> m.+Ø (B.3-198) (B.8-70) m.+Ø+sa (B.10-47)
mülkiyet	mülkiyet, mülk m.+ler+ı (K.15-3)
mülḥ	mülk, taşınmaz mal. Krş.: <i>mülk, mülk, mülk</i> m.+Ø+umızını (B.4-29)
mum	mum, parafinli aydınlatma aracı m.+nar (K.23-17)
mumḥun	mümkün, olabilir. Krş.: <i>muḥun, mumḥun, muḥḥun, mükün, mülḥun, mümḥun, mükün, mümkün, müḥḥun, müḥḥun</i> m.+Ø (B.4-245)
mumḥun	mümkün, olabilir. Krş.: <i>muḥun, mumḥun, muḥḥun, mükün, mülḥun, mümḥun, mükün, mümkün, müḥḥun, müḥḥun</i> m.+Ø (B.5-47) (B.8-70)
muḥḥun	mümkün, olabilir. Krş.: <i>muḥun, mumḥun, mumḥun, mükün, mülḥun, mümḥun, mükün, mümkün, müḥḥun, müḥḥun</i> m.+Ø (B.22-1) (B.22-27)
murıgöl	yer adı, Köstence'nin Murıgöl ilçesi m.+Ø (K.14-7)
murn	burun, üst solunum yolu ve nefes alma organı. Krş.: <i>birn, būrun</i> m.+Ø+ı (K.11-44) m.+Ø+ım (K.15-50)
muḥḥomyā	yer adı, Bahçesaray'ın Muskomya köyü. Krş.: <i>müḥḥomya</i> m.+Ø (B.21-1)
muḥḥul	müşkül, güç, zor. Krş.: <i>müḥḥul</i> m.+Ø (B.2-166)
mustafayeva	özel isim, Mustafayeva m.+Ø (B.2-1)
musülman	müslüman, islam dininden olan kimse. Krş.: <i>musülman, müḥḥman, müsülman, müsülman, müsülman, müsülman, müsülman, müsülman, müsülman</i> m.+Ø (K.29-7)

musülmänniK	müslümanlık, İslam dini. Krş.: <i>müsülmänniK, müsülmänniK, müsülmännih, müsülmänniK, müsülmänniK</i> m.+Ø (B.12-13) m.+Ø+ın (B.12-12)
musur	mısır, koçanlı bitki türü. Köstence ağzında bu şekli ile kullanılır. Krş.: <i>mısır, mısırır, mısır, mısır, mısır, mısır, mısır, mısır, mısır, mısır</i> m.+Ø (K.29-26)
musülman	müslüman, islam dininden olan kimse. Krş.: <i>musülman, müsülman, müsülman, müsülman, müsülman, müsülman, müsülman, müsülman, müsülman</i> m.+Ø (K.16-1)
musülman	müslüman, islam dininden olan kimse. Krş.: <i>musülman, müsülman, müsülman, müsülman, müsülman, müsülman, müsülman, müsülman</i> m.+Ø (B.2-172) m.+Ø+mıs (B.2-169)
muyezzinnik	müezzinlik, müezzin olma işi m.+Ø+ní (K.32-15)
muzaffar	özel isim, Muzaffer m.+Ø (B.16-36)
muze	müze, sanat ve bilin eserlerinin sergilendiği yer. Krş.: <i>muzew, muzey</i> m.+Ø (K.12-2)
muzew	Rom., müze, sanat ve bilin eserlerinin sergilendiği yer. Krş.: <i>muze, muzew, muzey</i> m.+Ø (K.1-107) (K.19-32)
muzey	Rus., müze, sanat ve bilin eserlerinin sergilendiği yer. Krş.: <i>muze, muzew, muzey</i> m.+Ø (K.12-1)
muzıkalı	Rus., müzik okulu m.+Ø+m (B.15-14)
muzıkant	Rus., müzisyen, çalgıcı. Krş.: <i>muzıkant</i> m.+lar (B.2-201)
müs	özel isim, Mustafa kelimesini söylerken ortasında durarak mus şeklinde telaffuz edilmekte. Krş.: <i>mustafa, müstafa</i> m.+Ø (B.7-1)
müsülman	müslüman, islam dininden olan kimse. Krş.: <i>musülman, müsülman, müsülman, müsülman, müsülman, müsülman, müsülman, müsülman</i> m.+Ø (B.17-39)
müsülman	müslüman, islam dininden olan kimse. Krş.: <i>musülman, müsülman, müsülman, müsülman, müsülman, müsülman, müsülman, müsülman</i> m.+Ø (K.14-26) (K.23-2)
müsülman	müslüman, islam dininden olan kimse. Krş.: <i>musülman, müsülman, müsülman, müsülman, müsülman, müsülman, müsülman, müsülman</i>

	<i>müslüman, müslüman</i>
	m.+nar+nı (K.20-26)
	m.+nar (B.2-173)
müslümannıK	müslümanlık, İslam dini. Krş.: <i>musulmannıK, müsülmanniK, müsülmanniĥ, müsülmanniK, müsülmanniK</i>
	m.+Ø (B.12-13)
müziqant	Rus., müzisyen, çalgıcı. Krş.: <i>muzikant</i>
	m.+lar (B.3-216)
múbarek	múbarek, kutsal. Krş.: <i>mibarek, mibārek, mubareg, mubarek, mübarek</i>
	m.+Ø (K.32-14)
múkún	mümkün, olabilir. Krş.: <i>muĥun, mumĥın, mumĥun, muĥĥun, múlĥun, múmkún, mükún, mümkün, müĥkün, müĥĥun</i>
	m.+Ø (B.4-241)
múlk	múlk, taşınmaz mal. Krş.: <i>mulĥ, múlk, mülk</i>
	m.+Ø+ún (B.6-38)
múlkun	mümkün, olabilir. Krş.: <i>muĥun, mumĥın, mumĥun, muĥĥun, múkún, múmkún, mükún, mümkün, müĥkün, müĥĥun</i>
	m.+Ø (B.12-178)
múmkún	mümkün, olabilir. Krş.: <i>muĥun, mumĥın, mumĥun, muĥĥun, múkún, múlĥun, mükún, mümkün, müĥkün, müĥĥun</i>
	m.+Ø (B.8-77)
müsülman	müslüman, islam dininden olan kimse. Krş.: <i>musulman, musulman, müsülman, müsülman, müsülman, müsülman, müsülman, müsülman</i>
	m.+nar (K.31-2)
müsülmanniK	müslümanlık, İslam dini. Krş.: <i>musulmannıK, müsülmanniK, müsülmanniĥ, müsülmanniK, müsülmanniK</i>
	m.+Ø+tan (B.12-28)
múyazın	müezzin. Krş.: <i>mazín, māzin, mezin, múyazın</i>
	m.+Ø (B.4-243)
múyazın	müezzin. Krş.: <i>mazín, māzin, mezin, múyazın</i>
	m.+Ø (B.4-90)
müsülmanniĥ	müslümanlık, İslam dini. Krş.: <i>musulmannıK, müsülmanniK, müsülmanniĥ, müsülmanniK, müsülmanniK</i>
	m.+Ø+nı (K.20-24)
múbarek	múbarek, kutsal. Krş.: <i>mibarek, mibārek, mubareg, mubarek, mübarek</i>
	m.+Ø (K.32-13)
	m.+Ø+ten (K.1-83)
mükún	mümkün, olabilir. Krş.: <i>muĥun, mumĥın, mumĥun, muĥĥun, múkún, múlĥun, múmkún, mümkün, müĥkün, müĥĥun</i>
	m.+Ø (B.4-204)
múlk	múlk, taşınmaz mal. Krş.: <i>mulĥ, múlk, mülk</i>
	m.+Ø+üm (B.11-62)
mümkün	mümkün, olabilir. Krş.: <i>muĥun, mumĥın, mumĥun, muĥĥun, múkún,</i>

	<i>múlkun, múmkún, mükún, müñkün, müñkun</i>
	m.+Ø (K.7-12)
müñkün	mümkün, olabilir. Krş.: <i>mukun, mumkın, mumkun, muñkun, múkún, múlkun, múmkún, mükún, mümkün, müñkun</i>
	m.+Ø (K.15-47)
müñkun	mümkün, olabilir. Krş.: <i>mukun, mumkın, mumkun, muñkun, múkún, múlkun, múmkún, mükún, mümkün, müñkun</i>
	m.+Ø (B.3-197)
müsür	mısır, koçanlı bitki türü. Köstence ağzında bu şekli ile kullanılır. Krş.: <i>mısır, mısırır, mısır, mısır, mısır, mısır, mısır, mısır, mısır, mısır, mısır</i>
	m.+Ø (K.29-18)
müşomya	yer adı, Bahçesaray'ın Muskomya köyü. Krş.: <i>muşomyā</i>
	m.+Ø (B.16-5) (B.16-6)
müsret	özel isim, Müsret
	m.+Ø (K.9-16)
müsülman	müslüman, islam dininden olan kimse. Krş.: <i>musulman, musulman, musulman, musulman, musulman, musulman, musulman, musulman, musulman, musulman</i>
	m.+nar (K.31-13)
müşülman	müslüman, islam dininden olan kimse. Krş.: <i>musulman, musulman, musulman, musulman, musulman, musulman, musulman, musulman, musulman, musulman</i>
	m.+Ø (K.3-2)
	m.+Ø+nı (K.31-1)
müşkül	müşkül, güç, zor. Krş.: <i>muşkul</i>
	m.+Ø (B.2-69) (B.2-173)
müt	ikileme, süt kelimesinin ikilemesi, <i>süt müt</i>
	m.+Ø (B.12-10)
mülk	mülk, taşınmaz mal. Krş.: <i>mulık, múlk, mülk</i>
	m.+ler+ın (B.11-77)
müslüman	müslüman, islam dininden olan kimse. Krş.: <i>musulman, musulman, musulman, musulman, musulman, musulman, musulman, musulman, musulman, musulman</i>
	m.+Ø (K.24-9)
müşülman	müslüman, islam dininden olan kimse. Krş.: <i>musulman, musulman, musulman, musulman, musulman, musulman, musulman, musulman, musulman, musulman</i>
	m.+Ø (B.12-29) (K.4-9) (K.4-13) (K.22-7)
	m.+nar (K.28-7) (K.31-10)
	m.+nar+ı (K.31-12)
	m.+Ø+nı (K.31-30)
müsür	mısır, koçanlı bitki türü. Köstence ağzında bu şekli ile kullanılır. Krş.: <i>mısır, mısırır, mısır, mısır, mısır, mısır, mısır, mısır, mısır, mısır, mısır</i>
	m.+Ø (K.20-34) (K.28-28) (K.29-22)

müşülmanniK	müslümanlık, İslam dini. Krş.: <i>musulmanniK, müşülmanniK, müsülmanniK, müsülmanniK, müsülmanniK, müsülmanniK</i> m.+Ø+ın (B.12-19)
müşülmanniK	müslümanlık, İslam dini. Krş.: <i>musulmanniK, müşülmanniK, müsülmanniK, müsülmanniK, müsülmanniK</i> m.+Ø+ın (B.12-19)
n	ne, bir şey, her şey, birçok şey. Krş.: <i>na II, ne, nē, nē, nē, ni, ni I, nī, nī</i> 1. ne olmak. Bk.: <i>n ol-</i> n.+Ø oldı (B.12-145) (B.13-17) n.+Ø olğan (B.7-77) n.+Ø olsa (B.7-61) 2. ne yapmak, ne etmek. Bk.: <i>n ap-, n ab-, n ep-</i> n.+Ø apa (B.11-64) n.+Ø apacaḥ (B.21-16) n.+Ø apacaṅ (B.1-35) (B.2-228) (B.12-188) (B.17-23) n.+Ø apacān (B.18-20) n.+Ø apasıṅ (B.18-53) n.+Ø apasız (B.1-177) n.+Ø apayım (B.12-144) (B.17-26) (B.18-61) n.+Ø apayıK (B.6-88) n.+Ø apayim (B.1-57) n.+Ø aḫannar (B.12-5) n.+Ø apīp (B.12-61) n.+Ø aptıḥ (B.4-87) n.+Ø aptıṅ (B.11-8) (B.15-11) n.+Ø abacaḥ (B.1-99) n.+Ø epasīs (B.5-1) 3. ne söylemek. Bk.: <i>n ays-, n ayt-, n áyt-</i> n.+Ø ayssam (B.3-154) n.+Ø aytacām (B.16-10) n.+Ø aytayim (B.1-91) (B.1-99) n.+Ø aytırım (B.21-2) n.+Ø aytKānar (B.11-5) n.+Ø aytı (B.6-110) n.+Ø áytayım (B.2-229) n.+Ø áytayım (K.5-2)
n ap-	ne olmak. Ulanma, kaynaşma ve ünlü yütülmesi sonucunda bu şekli almaktadır. Bk.: <i>n, ap-</i>
n ays-	ne söylemek, ne demek. Ulanma, ünlü yutulması, kaynaşma ve ünsüz benzetmesi hadiselerden dolayı bu şekli almıştır. Bk.: <i>n, ays-</i>
n ayt-	ne söylemek, ne demek. Ulanma, ünlü yutulması ve kaynaşma hadiselerden dolayı bu şekli almıştır. Bk.: <i>n, ayt-</i>
n ab-	ne yapmak, ne etmek. Ulanma, kaynaşma, ünlü ve ünsüz yütülmesi ve

	ötümlüleşme sonucunda bu şekli almaktadır. Bk.: <i>n, áb-</i>
n áyt-	ne söylemek, ne demek. Ulanma, ünlü yutulması ve kaynaşma hadiselerden dolayı bu şekli almıştır. Bk.: <i>n, áyt-</i>
n ep-	yapmak, ne yapmak. Ulanma, kaynaşma, ünlü ve ünsüz yutulması sonucunda bu şekli almaktadır. Bk.: <i>n, ep-</i>
n ol-	ne olmak. Ulanma, kaynaşma ve ünlü yutulması sonucunda bu şekli almaktadır. Bk.: <i>n, ol- I</i>
na I	işte bura, burada, işaret etme ve yön gösterme kelimesi. Krş.: <i>bin(a)+, bñn+, im+, mǎ II, mun(a)+, mñn(a)+, mina</i> n.+Ø (B.3-210) (B.4-77) (B.4-132) (B.4-185) (B.5-4) (B.5-29) (B.5-66) (B.8-70) (B.12-10) (K.10-25) (K.19-8) (K.26-46)
na II	ne, bir şey, her şey, birçok şey, ne kadar. Krş.: <i>n, ne, nē, ně, né, ni, ni I, ni, n̄</i> n.+Ø (B.4-66) (B.4-79) (B.4-103) (B.11-34) (B.13-42)
na III	Rus., bulunma hali görevinde n. (B.1-150) (B.2-114) (B.2-191) (B.6-32)
naçit	Rus., demek ki n. (B.4-197) (B.6-97)
naciye	özel isim, Naciye n.+Ø (B.17-4) (B.17-32)
naday	böyle, bu kadar. Krş.: <i>mñnaday, mñnawuday, mñnawudǎy, mñnǎy, mñnday, mnaday, nadǎy, nadǎy, nǎday</i> 1. böyle, bu kadar n.+Ø (K.5-21) (K.11-37) (K.14-20) (K.17-4) (K.18-16) (K.18-28) (K.18-29) (K.18-32) (K.18-34) (K.23-17) (K.23-19) 2. böyle yapmak. Bk.: <i>naday t-</i> n.+Ø tıp (K.16-22)
naday t-	böyle yapıp. Ulanma, kaynaşma, hece ve ünlü yutulması sonucunda bu şekle dönüşmekte. Bk.: <i>naday, t-</i>
nadayeli	Rus., bıktırdılar n. (B.2-141)
nadǎy	böyle, bu kadar. Krş.: <i>mñnaday, mñnawuday, mñnawudǎy, mñnǎy, mñnday, mnaday, naday, nadǎy, nǎday</i> n.+Ø (B.3-23) (K.10-20) (K.18-3)
nadǎy	böyle, bu kadar. Krş.: <i>mñnaday, mñnawuday, mñnawudǎy, mñnǎy, mñnday, mnaday, naday, nadǎy, nǎday</i> n.+Ø (K.14-12) (K.18-10)
nağan	Rus., silah, tüfek n.+Ø+nı (B.12-124)
nağayif	özel isim, Nagiyev soyismi n.+Ø (B.7-76)
naķazatı	Rus., cezalandırmak

	n.	(B.1-69)
naKış	nakış, işleme	
	n.+Ø+1	(K.26-45)
nam	nam, ad, ün	
	n.+Ø+1	(B.7-80)
namas	namaz, ibadet, salat. Krş.: <i>namaz</i>	
	n.+Ø	(B.2-177) (B.4-138) (B.5-75) (B.6-78) (B.7-20) (K.6-20) (K.7-9) (K.9-2) (K.28-10) (K.32-5) (K.32-6)
namaz	namaz, ibadet, salat. Krş.: <i>namas</i>	
	n.+Ø	(B.2-175) (B.5-98) (B.12-12) (B.12-181)
	n.+Ø+a	(B.1-105)
	n.+Ø+da	(B.6-91)
	n.+Ø+ġa	(K.3-15) (K.28-9)
	n.+Ø+1	(B.11-17) (K.28-10) (K.32-9)
	n.+Ø+ın	(B.4-223) (B.7-47) (K.5-9)
	n.+Ø+ında	(K.32-9)
	n.+Ø+ıımı	(B.6-90)
namaņġan	yer adı, Özbekistan'nın bir şehri, Namangan. Krş.: <i>namaņġaņ, namaņġın</i>	
	n.+Ø	(B.5-15)
namaņġaņ	yer adı, Özbekistan'nın bir şehri, Namangan. Krş.: <i>namaņġan, namaņġın</i>	
	n.+Ø+Ġa	(B.5-17)
namaņġın	yer adı, Özbekistan'nın bir şehri, Namangan. Krş.: <i>namaņġan, namaņġaņ</i>	
	n.+Ø	(B.15-5)
nane	nane, baharat olarak kullanılan bitki	
	n.+Ø	(B.8-92) (K.16-11)
	n.+Ø+men	(K.13-14)
napalion	özel isim, Napolyon	
	n.+Ø	(B.2-183)
nas	nasıl, ne gibi. Krş.: <i>nası, nasıl, nası, nass, naş, naz, nās, nāz, nāz, nāz</i>	
	n.+Ø	(B.1-38) (B.1-69) (B.2-122) (B.2-145) (B.3-132) (B.3-186) (B.4-64) (B.8-53) (B.8-54) (B.11-3) (B.11-57) (B.12-108) (B.12-109) (B.12-127) (B.12-145) (B.13-36)
naşa	ot türünden bir uyuşturuocu maddesi	
	n.+Ø	(B.12-15)
nası	nasıl, ne gibi. Krş.: <i>nas, nasıl, nası, nass, naş, naz, nās, nāz, nāz, nāz</i>	
	n.+Ø	(B.7-15)
nasıl	nasıl, ne gibi. Krş.: <i>nas, nası, nası, nass, naş, naz, nās, nāz, nāz, nāz</i>	
	n.+Ø	(B.1-130) (B.4-92) (B.4-94) (B.6-64) (B.6-66) (B.9-3) (K.7-18) (K.13-10) (K.14-4) (K.30-15)
nasıp	nasip, kısımet. Krş.: <i>nasıp, nasıb</i>	

	n.+Ø	(K.1-23)
nasī	nasıl, ne gibi. Krş.: <i>nas, nası, nasıl, nass, naş, naz, nās, nāz, nāz, nāz</i>	
	n.+Ø	(B.1-11)
nasíp	nasip, kısmet. Krş.: <i>nasíp, nasib</i>	
	n.+Ø	(K.1-47)
nasib	nasip, kısmet. Krş.: <i>nasíp, nasíp</i>	
	n.+Ø	(B.4-105) (K.8-7)
nasradin	özel isim, Nasrettin hoca. Krş.: <i>nasradīn, nasrādīn</i>	
	n.+Ø	(K.20-30)
nasradīn	özel isim, Nasrettin hoca. Krş.: <i>nasradīn, nasrādīn</i>	
	n.+Ø	(K.19-9)
nasrādīn	özel isim, Nasrettin hoca. Krş.: <i>nasradīn, nasradīn</i>	
	n.+Ø	(K.19-10)
nass	nasıl, ne gibi. Krş.: <i>nas, nası, nasıl, nasī, naş, naz, nās, nāz, nāz, nāz</i>	
	n.+Ø	(B.6-112)
naş	nasıl, ne gibi. Krş.: <i>nas, nası, nasıl, nasī, nass, naz, nās, nāz, nāz, nāz</i>	
	n.+Ø	(B.12-124)
natsiyanalnı	Rus., dini	
	n.	(B.7-44)
navalam	Rus., bol bol	
	n.	(B.1-141)
navarasiski	Rusya'nın bir ili, Novorossiysk. Krş.: <i>navarasiskī, novarasiski, novarasiz</i>	
	n.+Ø+ye	(B.1-112)
navarasiskī	Rusya'nın bir ili, Novorossiysk. Krş.: <i>navarasiski, novarasiski, novarasiz</i>	
	n.+Ø	(B.1-55)
nawres	nevruz bayramı. Krş.: <i>nawrēz</i>	
	n.+Ø	(K.18-31)
nawrēz	nevruz bayramı. Krş.: <i>nawres</i>	
	n.+Ø	(K.18-30)
naw	işte o, şu, uzakta olup hakkında konuşulan kimse veya şeyi işaret ederek gösteren bir söz (<i>anawu</i>). Bk.: naw yēr . Krş.: <i>ana III, anaw, anawı, anawo, anawu, anawū, anawū, anāv, anāwū, anāwu, anı, anī, ani, anī, anu, anū, ānawu, ānawū, ānī, nawu, uń</i>	
	n.+Ø yerge	(B.5-111)
naw yēr	orası, o yer. Ulanma, kaynaşma ve ünlü yutulmaları sonucunda bu şekli almaktadır. Bk.: naw, yēr	
nawu	işte o, şu, uzakta olup hakkında konuşulan kimse veya şeyi işaret ederek gösteren bir söz (<i>anawu</i>). Krş.: <i>ana III, anaw, anawı, anawo, anawu, anawū, anawū, anāv, anāwū, anāwu, anı, anī, ani, anī, anu, anū, ānawu, ānawū, ānī, naw, uń</i>	
	n.+Ø	(B.6-103) (K.11-8) (K.28-19)
nawū	bu, buradaki, en yakın olanı gösteren bir söz (<i>minawu</i>). Krş.: <i>minawu</i> ,	

	<i>minawũ, mĩnawu, minawu, mĩn II</i>
	n.+Ø (K.16-34)
	n.+lar (K.25-16)
naz	nasıl, ne gibi. Krş.: <i>nas, nası, nasıl, nasĩ, nass, naş, nās, nāz, nāz, náz</i>
	n.+Ø (B.1-19) (B.1-104) (B.1-156) (B.2-129) (B.2-201) (B.3-148) (B.4-127) (B.4-139) (B.4-161) (B.4-205) (B.4-219) (B.6-3) (B.6-45) (B.7-1) (B.8-47) (B.8-79) (B.13-17) (B.15-1) (B.17-20) (B.19-22) (K.1-41)
nazmiye	özel isim, Nazmiye. Krş.: <i>nazmĩye</i>
	n.+Ø (B.1-184)
nazmĩye	özel isim, Nazmiye. Krş.: <i>nazmiye</i>
	n.+Ø (B.1-183)
nazvanye	Rus., adı
	n.+Ø+si (B.2-6)
nā	işte, ora, işaret etme ve yön gösterme kelimesi. Krş.: <i>a III, an II, an(a)+, ann, anna, ā I, ān(a)+, ān(a)+, āna, en+</i>
	n.+Ø (B.2-170) (K.28-20)
nāriķ	özel isim, Narık
	n.+Ø (K.17-15)
nās	nasıl, ne gibi. Krş.: <i>nas, nası, nasıl, nasĩ, nass, naş, naz, nāz, nāz, náz</i>
	n.+Ø (B.1-146)
nāz	nasıl, ne gibi. Krş.: <i>nas, nası, nasıl, nasĩ, nass, naş, naz, nās, nāz, náz</i>
	n.+Ø (B.1-61) (B.1-77)
nāz	nasıl, ne gibi. Krş.: <i>nas, nası, nasıl, nasĩ, nass, naş, naz, nās, nāz, náz</i>
	n.+Ø (B.20-36)
náz	nasıl, ne gibi. Krş.: <i>nas, nası, nasıl, nasĩ, nass, naş, naz, nās, nāz, nāz</i>
	n.+Ø (B.11-39)
nāday	böyle, bu kadar. Krş.: <i>mĩnaday, mĩnawuday, mĩnawudāy, mĩnāy, mĩnday, mnaday, naday, nadāy, nadāy</i>
	n.+Ø (K.7-20) (K.10-27)
nde	artık, bundan sonra. Krş.: <i>ede, end, ende, endē, endě, endè, endı, endĩ, endĩ, endĩ, endi, endi, enne, ēndi, ēndi, ěnde, ěndě, ěndĩ, ěndi, ěndĩ, ěnde, ěndě, ěndè, ěndı, yènde</i>
	n.+Ø (B.2-3)
ne	ne, bir şey, her şey, birçok şey. Krş.: <i>n, na II, nē, ně, nè, ni, ni I, nĩ, n</i>
	1. ne, bir şey
	n.+Ø (B.1-18) (B.1-24) (B.1-34) (B.1-70) (B.1-71) (B.1-100) (B.1-110) (B.1-127) (B.1-146) (B.1-173) (B.1-185) (B.1-186) (B.2-82) (B.2-214) (B.2-258) (B.3-15) (B.3-20) (B.3-22) (B.3-149) (B.3-175) (B.4-111) (B.4-115) (B.4-119) (B.4-134) (B.4-159) (B.4-162) (B.4-193) (B.5-1) (B.5-47) (B.5-77) (B.5-100) (B.5-104) (B.5-108)

	(B.6-1) (B.6-16) (B.6-59) (B.6-79) (B.6-111) (B.7-1) (B.7-18) (B.7-47) (B.7-51) (B.7-78) (B.8-16) (B.8-36) (B.8-47) (B.8-50) (B.8-52) (B.8-53) (B.8-54) (B.8-66) (B.9-40) (B.9-52) (B.10-29) (B.11-10) (B.11-18) (B.11-34) (B.11- 54) (B.11-69) (B.12-76) (B.12-145) (B.12-179) (B.13-22) (B.14-4) (B.14-17) (B.14-19) (B.16- 10) (B.16-17) (B.16-18) (B.16-34) (B.17-24) (B.17-26) (B.18-59) (B.19-13) (B.19-17) (B.19- 19) (B.19-24) (B.19-25) (B.22-1) (K.1-9) (K.1- 42) (K.1-45) (K.1-49) (K.1-50) (K.1-58) (K.1- 99) (K.4-9) (K.4-20) (K.4-21) (K.4-22) (K.5-13) (K.6-11) (K.6-19) (K.7-10) (K.7-15) (K.9-3) (K.9-10) (K.10-1) (K.11-9) (K.11-16) (K.11-31) (K.11-49) (K.13-3) (K.13-5) (K.13-6) (K.13-21) (K.14-9) (K.14-10) (K.14-15) (K.14-18) (K.14- 24) (K.14-27) (K.15-17) (K.15-28) (K.15-43) (K.15-46) (K.17-8) (K.17-10) (K.17-19) (K.17- 25) (K.17-45) (K.18-24) (K.18-27) (K.18-34) (K.19-3) (K.19-9) (K.19-11) (K.19-12) (K.19- 20) (K.19-29) (K.21-6) (K.21-7) (K.21-8) (K.21- 21) (K.21-25) (K.22-7) (K.22-39) (K.24-2) (K.24-6) (K.24-14) (K.24-19) (K.26-14) (K.26- 41) (K.26-48) (K.28-2) (K.28-6) (K.28-19) (K.29-25) (K.30-5) (K.31-12) (K.31-14) (K.31- 25)
n.+Ø+de	(B.1-115) (B.1-184) (B.2-46) (B.3-97) (B.22-3) (K.30-8)
n.+Ø+den	(B.1-122) (B.17-36) (K.20-36) (K.26-47)
n.+Ø+dē	(B.3-187)
n.+Ø+dī	(B.7-49)
n.+Ø+dir	(B.1-183) (B.14-13)
n.+Ø+ge	(B.12-163) (B.20-24) (K.19-24) (K.28-4)
n.+Ø+gē	(B.3-85)
n.+ler	(B.2-23) (B.13-10) (B.17-11) (B.17-31)
n.+ler+1	(K.14-6)
n.+ler+í	(B.17-48) (B.22-28)
n.+ler+in	(K.17-44)
n.+Ø+m	(K.9-17)
n.+Ø+men	(K.8-1) (K.10-9)
n.+Ø+mní	(K.6-5)
n.+Ø+nĭ	(B.4-27)
n.+Ø+ni	(B.16-43)
n.+Ø+ŋ	(K.6-21)
n.+Ø+s	(B.16-14) (K.13-17)

n.+Ø+sí	(B.1-109)
n.+Ø+sín	(K.28-19)
n.+Ø+si	(B.17-41) (B.21-10) (K.16-12)
n.+Ø+sin	(B.19-31) (K.20-31) (K.31-26)
n.+Ø+sĭn	(K.11-8)
n.+Ø+sĭne	(B.17-5) (K.17-33)
n.+Ø+sĭnen	(B.6-49)
n.+Ø+sĭnnen	(B.1-35)
n.+Ø+yinnen	(B.16-42)

2. bir şey yapmak, blirsiz bir şey yapmak, söylemek istendiği an uygun kelimeyi bulamayınca bu kelime kullanılır. Bk.: *ne t-*

n.+Ø te	(B.3-174)
n.+Ø teler	(K.14-27) (K.17-37) (K.18-8)
n.+Ø tesin	(B.17-23)
n.+Ø tēdi	(B.8-22)
n.+Ø tēcek	(B.11-57)
n.+Ø tıp	(B.1-76)
n.+Ø tĭp	(K.17-44)
n.+Ø tip	(B.5-12) (B.5-73) (B.5-83) (B.5-85) (B.5-96) (K.10-15)
n.+Ø tĭp	(B.4-137) (B.5-36) (B.5-76) (K.5-18) (K.5-21) (K.11-9)
n.+Ø tkemiz	(K.14-14)
n.+Ø tkēn	(B.5-49)
n.+Ø tmē	(B.1-175)
n.+Ø ttı	(B.1-118)
n.+Ø ttí	(B.13-38)
n.+Ø ttík	(K.16-3)
n.+Ø tti	(B.12-125)
n.+Ø ttik	(K.21-3)
n.+Ø ttim	(K.23-28)
n.+Ø ttĭler	(B.22-7)

3. ne yapmak, ne eylemek. Ulanma, kaynaşma ve erime olayları sonucunda oluşmaktadır. Bk.: *ne yle-*

n.+Ø yleyim	(B.12-170)
-------------	------------

ne t-

bir şey yapmak, blirsiz bir şey yapmak. Ulanma, kaynaşma ve erime olayları sonucunda oluşmakta. Bk.: *ne, t-*

ne yle-

ne yapabilirim, elimden ne gelir. Ulanma, kaynaşma ve erime olayları sonucunda oluşmaktadır. Bk.: *ne, yle-*

nebola

özel isim, Nebola. Krş.: *nebola*

n.+Ø	(B.1-114) (B.1-123)
------	---------------------

nebola

özel isim, Nebola. Krş.: *nebola*

n.+Ø	(B.1-113)
------	-----------

necce	nice, ne kadar çok n.+Ø (B.2-106)
neçün	niçin, neden. Krş.: <i>neyçün, neçün, niçin, niçün, nişün, nüçün</i> n.+Ø (B.6-61)
neday	nasıl, ne kadar. Kr.: <i>nedayın, nedäyın</i> n.+Ø (K.23-34)
nedayın	nasıl, ne durumda. Krş.: <i>neday, nedäyın</i> n.+Ø+sıñız (B.2-216)
nedäyın	nasıl, ne durumda. Krş.: <i>neday, nedayın</i> n.+Ø (B.9-40)
nedibe	özel isim, Nedibe n.+Ø (B.4-148) (B.4-210)
nefes	nefes, soluk n.+Ø (B.12-84) n.+Ø+ım (B.2-203) n.+Ø+ım (B.2-202) n.+Ø+ın (B.2-225)
nekar	özel isim, Nekar n.+Ø (K.11-13)
neme	neme, belirsizliği ifade eden kelime, bir şey, adını hatırlayamadığı şey, uygun bir kelimeyi bulamayınca bu kelime kullanılır. Krş.: <i>nemeçih, nemeçik, nemē, nemě, nemē, nēme, nēmē, nēmě, nēmē, nēme, nēmě, nēmē, nāme, nāmā, nime, nimē, nimi</i> 1. neme, bir şey n.+Ø (B.2-150) (B.2-157) (B.2-192) (B.4-47) (B.4-187) (B.4-197) (B.4-208) (B.5-22) (B.5-47) (B.5-76) (B.5-102) (B.5-103) (B.5-110) (B.7-59) (B.7-76) (B.7-78) (B.8-35) (B.10-5) (B.10-55) (B.12-70) (B.12-96) (B.21-18) (K.17-28) n.+Ø+de (B.16-12) n.+Ø+den (B.5-39) (B.5-100) n.+Ø+ge (B.5-98) n.+ler (B.5-28) (B.5-59) n.+Ø+nen (B.4-201) n.+Ø+nı (B.4-201) (B.4-202) n.+Ø+nı (B.4-195) n.+Ø+nı (B.13-3) n.+Ø+sını (B.5-74) n.+Ø+sini (B.4-244) n.+Ø+sine (B.10-44) 2. neme etmek, bir şey yapmak. Bk.: neme t- n.+Ø te (B.5-70) (B.5-73) (B.5-114) n.+Ø tem (B.5-104)

	n.+Ø tēdiler	(B.2-260)
	n.+Ø tıp	(B.2-72)
	n.+Ø tip	(B.5-42) (B.5-87)
	n.+Ø tı̇p	(B.5-112)
	n.+Ø ttım	(B.8-9)
	n.+Ø tti	(B.5-28)
neme t-	bir şey yapmak, blirsiz bir şey yapmak. Ulanma, kaynaşma ve erime olayları sonucunda oluşmakta. Bk.: <i>neme, t-</i>	
nemeçih	belirsizliği ifade eden kelime, bir şey, adını hatırlayamadığı şey, uygun bir kelimeyi bulamayınca bu belirsiz kelime kullanılır, küçücük bir şey. Krş.: <i>neme, nemeçik, nemē, nemě, nemé, něme, němē, němě, němé, něme, němě, němē, nāme, nāmā, nime, nimé, nimi</i>	
	n.+Ø	(B.2-158)
nemeçik	belirsizliği ifade eden kelime, bir şey, adını hatırlayamadığı şey, uygun bir kelimeyi bulamayınca bu belirsiz kelime kullanılır, küçücük bir şey. Krş.: <i>neme, nemeçih, nemē, nemě, nemé, něme, němē, němě, němé, něme, němě, němē, nāme, nāmā, nime, nimé, nimi</i>	
	n.+ler	(B.4-200)
nemelik	belirsizlik kelimesi, bir şey olma görevi; bu örnekte <i>müezzinlik</i> görevi söz konusudur	
	n.+Ø	(B.4-89)
nemē	neme, belirsizliği ifade eden kelime, bir şey, adını hatırlayamadığı şey, uygun bir kelimeyi bulamayınca bu kelime kullanılır. Krş.: <i>neme, nemeçih, nemeçik, nemě, nemé, něme, němē, němě, němé, něme, němě, němē, nāme, nāmā, nime, nimé, nimi</i>	
	n.+Ø	(B.2-171) (B.2-248) (B.12-104)
nemě	belirsizliği ifade eden kelime, bir şey, bir şey yapmak. Bk.: <i>nemě t-</i> . Krş.: <i>neme, nemeçih, nemeçik, nemē, nemě, nemé, něme, němē, němě, němé, něme, němě, němē, nāme, nāmā, nime, nimé, nimi</i>	
	n.+Ø tem	(B.18-31)
nemě t-	bir şey yapmak, blirsiz bir şey yapmak. Ulanma, kaynaşma ve erime olayları sonucunda oluşmakta. Bk.: <i>nemě, t-</i>	
nemé	belirsizliği ifade eden kelime, bir şey, bir şey yapmak. Bk.: <i>nemé t-</i> . Krş.: <i>neme, nemeçih, nemeçik, nemē, nemě, nemé, něme, němē, němě, němé, něme, němě, němē, nāme, nāmā, nime, nimé, nimi</i>	
	n.+Ø tken	(B.7-78)
nemé t-	bir şey yapmak, blirsiz bir şey yapmak. Ulanma, kaynaşma ve erime olayları sonucunda oluşmakta. Bk.: <i>nemé, t-</i>	
nemis	Almanya vatandaşı, Alman. Krş.: <i>lemse, lémsé, lémsē, nemse, nemsé, nemsī, němsé, němsē</i>	
	n.+ler+in	(B.5-22)
nemse	Almanya vatandaşı, Alman. Krş.: <i>lemse, lémsé, lémsē, nemis, nemsé, nemsī, němsé, němsē</i>	
	n.+Ø	(B.1-154) (B.22-17)
	n.+ler	(B.1-53)
	n.+ler+in	(B.1-153)

	n.+nĩ	(B.1-56)
nemséce	Almanca	
	n.+Ø	(B.22-17) (B.22-19)
nemsé	Almanya vatandaşı, Alman. Krş.: <i>lemse, lèmsé, lèmsē, nemis, nemse, nemsĩ, nēmsé, nēmsē</i>	
	n.+Ø+den	(B.7-7)
	n.+ler	(B.15-17) (B.22-15) (B.22-19) (B.22-23)
nemsĩ	Almanya vatandaşı, Alman. Krş.: <i>lemse, lèmsé, lèmsē, nemis, nemse, nemsé, nēmsé, nēmsē</i>	
	n.+ler	(B.19-8)
nene	anne. Köstence ağzında anneye hem ana hem de nene diyorlar. Krş.: <i>neniy, nènè, nne</i>	
	n.+Ø+m	(K.10-29) (K.10-30) (K.11-12) (K.14-28) (K.19-5) (K.19-8) (K.19-23) (K.21-7)
	n.+Ø+mmen	(K.10-27)
	n.+Ø+mnĩ	(K.21-19)
	n.+Ø+nin	(K.22-18)
	n.+Ø+ŋ	(K.21-26)
	n.+Ø+ŋe	(K.21-2)
	n.+Ø+si	(K.17-22) (K.17-39) (K.18-22) (K.20-38) (K.22-18) (K.22-21) (K.22-25)
	n.+Ø+sĩn	(K.9-5) (K.17-22) (K.30-21)
	n.+Ø+sĩs	(K.9-11)
	n.+ma+lar (lar×m)	(K.20-36) (K.27-6)
nenemalar	anne, annemler. Bk.: <i>nene</i>	
neniy	anne. Köstence ağzında anneye hem ana hem de nene diyorlar. Krş.: <i>nene, nènè, nne</i>	
	n.+Ø	(K.21-8)
ner	nere, nerede	
	n.+Ø+de	(B.11-14)
neriman	özel isim, Neriman	
	n.+Ø	(K.19-36)
nesil	nesil, kuşak. Krş.: <i>nesil</i>	
	n.+Ø	(K.15-38)
nesil	nesil, kuşak. Krş.: <i>nesil</i>	
	n.+Ø+men	(K.15-2)
net	Rus., hayır, yok	
	n.	(B.3-187)
neudaçmı	Rus., şanssız, başarısız	
	n.	(B.1-151)
neyçün	niçin, neden. Krş.: <i>neçün, neçün, niçin, niçün, nişün, nüçün</i>	
	n.+Ø	(B.6-72)
nezet	lezzet, tat	

	n.+Ø+lı	(B.3-79) (B.4-190) (B.5-84) (B.5-94) (B.12-177) (K.13-17)
	n.+Ø+lí	(K.13-16)
	n.+Ø+síz	(B.5-93)
nē	ne, bir şey, her şey, birçok şey. Krş.: <i>n, na II, ne, ně, nē, nı, ni I, ni, ŋ</i>	
	1. ne, bir şey	
	n.+Ø	(B.1-190) (B.2-165) (B.5-107) (B.13-37) (B.16-10)
	n.+Ø+ken	(K.1-53) (K.17-1)
	n.+Ø+kenin	(K.26-7)
	n.+Ø+kenin	(K.9-18)
	2. bir şey yapmak, blirsiz bir şey yapmak, söylemek istendiği an uygun kelimeyi bulamayınca bu kelime kullanılır. Bk.: nē t-	
	n.+Ø temis	(B.4-108)
nē t-	bir şey yapmak, blirsiz bir şey yapmak. Ulanma, kaynaşma ve erime olayları sonucunda oluşmakta. Bk.: nē, t-	
ně	ne, bir şey, her şey, birçok şey. Krş.: <i>n, na II, ne, nē, ně, nı, ni I, ni, ŋ</i>	
	1. ne, bir şey	
	n.+Ø	(B.2-213)
	n.+Ø+de	(B.7-71)
	2. bir şey yapmak, blirsiz bir şey yapmak, söylemek istendiği an uygun kelimeyi bulamayınca bu kelime kullanılır. Bk.: ně t-	
	n.+Ø tesin	(K.7-19)
ně t-	bir şey yapmak, blirsiz bir şey yapmak. Ulanma, kaynaşma ve erime olaylarından kaynaklanmaktadır. Bk.: ně, t-	
něme	neme, belirsizliği ifade eden kelime, bir şey, adını hatırlayamadığı şey, uygun bir kelimeyi bulamayınca bu kelime kullanılır. Krş.: <i>neme, nemeçih, nemeçik, nemē, nemě, nemé, němē, němě, němé, nēme, nēmě, nēmé, nēme, nēmě, němé, nāme, nāmā, nime, nimé, nimi</i>	
	1. belirsizliği ifade eden kelime, bir şey	
	n.+Ø	(B.4-198) (B.5-103) (B.8-9) (B.8-71) (B.8-74) (B.9-51) (B.11-2) (B.11-53)
	n.+ler+ın	(B.9-48)
	n.+Ø+sine	(B.11-27)
	2. bir şey yapmak, bir şey etmek. Bk.: něme t-	
	n.+Ø tedi	(B.9-44)
	n.+Ø tesin	(B.8-74)
	n.+Ø tken	(B.8-74)
něme t-	bir şey yapmak, blirsiz bir şey yapmak. Ulanma, kaynaşma ve erime olayları sonucunda oluşmaktadır. Bk.: něme, t-	
nēmē	neme, belirsizliği ifade eden kelime, bir şey, adını hatırlayamadığı şey, uygun bir kelimeyi bulamayınca bu kelime kullanılır. Krş.: <i>neme, nemeçih, nemeçik, nemē, nemě, nemé, nēme, němě, němé, nēme, nēmě, němé, nāme, nāmā, nime, nimé, nimi</i>	

	n.+Ø	(B.9-36) (B.11-6)
nēmē	neme, belirsizliği ifade eden kelime, bir şey, adını hatırlayamadığı şey, uygun bir kelimeyi bulamayınca bu kelime kullanılır. Krş.: <i>neme, nemeçih, nemeçik, nemē, nemě, nemè, něme, nēmē, nēmè, nème, nēmě, nēmè, nəme, nəmə, nime, nimè, nimi</i>	
	1. belirsizliği ifade eden kelime, bir şey	
	n.+ler+ín	(B.9-52)
	n.+Ø+sí	(B.8-26)
	2. bir şey yapmak, belirsiz bir şey yapmak. Bk.: nēmě t-	
	n.+Ø tkěn	(B.8-92)
nēmě t-	bir şey yapmak, blirsiz bir şey yapmak. Ulanma, kaynaşma ve erime olayları sonucunda oluşmakta. Bk.: nēmě, t-	
nēmè	belirsizliği ifade eden kelime, bir şey, bir şey yapmak. Bk.: nēmè t- . Krş.: <i>neme, nemeçih, nemeçik, nemē, nemě, nemè, něme, nēmē, nēmè, nēmè, nème, nēmě, nēmè, nəme, nəmə, nime, nimè, nimi</i>	
	n.+Ø tedik	(B.8-88)
	n.+Ø tse	(B.5-54)
nēmè t-	bir şey yapmak, blirsiz bir şey yapmak. Ulanma, kaynaşma ve erime olayları sonucunda oluşmakta. Bk.: nēmè, t-	
němsè	Almanya vatandaşı, Alman. Krş.: <i>lemse, lémsè, lémsē, nemis, nemse, nemsè, nemsī, nēmsè</i>	
	n.+Ø+den	(B.7-9)
	n.+ler	(B.17-38)
nè	ne, bir şey, her şey, birçok şey. Krş.: <i>n, na II, ne, nē, ně, ni, ni I, ni, ñ</i>	
	1. ne, bir şey	
	n.+Ø	(B.6-73) (B.6-98) (B.6-111) (B.18-36) (B.18-38)
	n.+Ø+de	(B.3-223) (B.7-1)
	n.+Ø+ge	(K.11-3) (K.26-14)
	n.+Ø+gè	(K.11-11)
	n.+ler	(K.11-5)
	n.+lèr	(K.11-4) (K.11-10)
	n.+Ø+se	(B.4-32)
	2. ne etmek, bir şey yapmak. Bk.: nè t-	
	n.+Ø te	(K.15-53)
	n.+Ø teler	(K.5-4)
	n.+Ø tèlèr	(K.11-9)
	n.+Ø tip	(B.5-61)
	n.+Ø tken	(B.19-22) (K.7-19)
	n.+Ø tmesín	(K.16-21)
nè t-	bir şey yapmak, blirsiz bir şey yapmak. Ulanma, kaynaşma ve erime olayları sonucunda bu şekli almaktadır. Bk.: nè, t-	
nèçün	niçin, neden. Krş.: <i>neçün, neyçün, niçin, niçün, nişün, nüçün</i>	
	n.+Ø	(B.4-113) (B.18-51)
nème	neme, belirsizliği ifade eden kelime, bir şey, adını hatırlayamadığı şey,	

uygun bir kelimeyi bulamayınca bu kelime kullanılır. Krş.: *neme, nemeçih, nemeçik, nemē, nemě, nemè, něme, němē, němě, němè, němě, němē, nəme, nəmə, nime, nimè, nimi*

1. bir şey, belirsiz bir şey

n.+Ø	(B.4-42) (B.4-115) (B.4-121) (B.4-207) (B.4-208) (B.4-217) (B.4-229) (B.5-29) (B.5-66) (B.5-99) (B.7-38) (B.7-59) (B.7-64) (B.7-67) (B.7-75) (B.8-33) (B.8-38) (B.17-17)
n.+Ø+de	(B.4-114) (B.7-10)
n.+Ø+den	(B.7-59)
n.+Ø+ge	(B.4-212) (B.7-70)
n.+ler	(B.5-54) (B.12-133)
n.+Ø+li	(B.7-17)
n.+Ø+ni	(B.7-76)
n.+Ø+si	(B.5-62) (B.7-64)
n.+Ø+sine	(B.4-236) (B.4-237)
n.+Ø+sinen	(B.9-49)
n.+Ø+ye	(B.7-12)

2. bir şey yapmak, belirsiz bir şey yapmak. Bk.: *nème t-*

n.+Ø te	(B.4-190)
n.+Ø tıp	(B.8-67)
n.+Ø tme-genler	(B.5-53)

nème t-

bir şey yapmak, blirsiz bir şey yapmak. Ulanma, kaynaşma ve erime olayları sonucunda bu şekli almaktadır. Bk.: *nème, t-*

némě

belirsizliği ifade eden kelime, bir şey, bir şey yapmak. Bk.: *némě t-*. Krş.: *neme, nemeçih, nemeçik, nemē, nemě, nemè, něme, němē, němě, němè, němě, nəme, nəmə, nime, nimè, nimi*

n.+Ø te	(B.4-239)
---------	-----------

némě t-

bir şey yapmak, blirsiz bir şey yapmak. Ulanma, kaynaşma ve erime olayları sonucunda bu şekli almaktadır. Bk.: *némě, t-*

némè

neme, belirsizliği ifade eden kelime, bir şey, adını hatırlayamadığı şey, uygun bir kelimeyi bulamayınca bu kelime kullanılır. Krş.: *neme, nemeçih, nemeçik, nemē, nemě, nemè, něme, němē, němě, němè, nime, nimè, nimi*

1. bir şey, belirsiz bir şey

n.+Ø	(B.7-46)
n.+Ø+de	(B.4-78) (B.7-50)
n.+Ø+ge	(B.4-16) (B.17-5)

2. bir şey yapmak. Bk.: *némè t-*

n.+Ø tesin	(B.8-61)
n.+Ø tip	(B.8-71)
n.+Ø tken	(B.8-27)

némè t-

bir şey yapmak, blirsiz bir şey yapmak. Ulanma, kaynaşma ve erime olayları sonucunda bu şekli almaktadır. Bk.: *némè, t-*

nəmsə	Almanya vatandaşı, Alman. Krş.: <i>lemse, ləmsə, ləmsē, nemis, nemse, nemsə, nemsī, nēmsə</i> n.+Ø (B.8-9) n.+ler (B.6-7) (B.8-10) (B.8-11) (B.9-15) (B.9-23) (B.17-35) (B.17-50) n.+ler+ın (B.6-34) n.+ler+in (B.18-52)
nənə	anne. Köstence ağzında anneye hem ana hem de nene diyorlar. Krş.: <i>nene, neni, nne</i> n.+Ø+m (K.8-3) (K.11-7) (K.11-23) (K.22-23)
nəse	neyse. Bk.: nē
nəme	neme, belirsizliği ifade eden kelime, bir şey, adını hatırlayamadığı şey, uygun bir kelimeyi bulamayınca bu kelime kullanılır. Krş.: <i>neme, nemeçih, nemeçik, nemē, nemě, nemè, něme, nēmē, nēmě, nēmè, nème, nēmě, nəmə, nime, nimè, nimi</i> n.+Ø (B.5-86) n.+ler+ı (B.5-57) n.+Ø+nı (B.2-238)
nəmə	neme, belirsizliği ifade eden kelime, bir şey, adını hatırlayamadığı şey, uygun bir kelimeyi bulamayınca bu kelime kullanılır. Krş.: <i>neme, nemeçih, nemeçik, nemē, nemě, nemè, něme, nēmē, nēmě, nēmè, nème, nēmě, nəmə, nime, nimè, nimi</i> n.+Ø (B.9-19)
nı	ne, bir şey, her şey, birçok şey, ne kadar. Krş.: <i>n, na II, ne, nē, ně, nè, ni I, nī, n̄</i> n.+Ø (B.7-53)
nıhta-	bir şeye doldurmak, dolana kadar doldurmak n.-Ø-dılar (B.12-140) (B.12-141)
nışan	nişan, nişanlanma sırasında yapılan tören. Krş.: <i>nışan, nişan, nişan, nişan, nişan</i> n.+Ø (B.5-50)
nışanna-	nişanlamak, yüzük takmak. Krş.: <i>nışanna-</i> n.-Ø-yılar (B.18-4)
nışan	nişan, nişanlanma sırasında yapılan tören. Krş.: <i>nışan, nişan, nişan, nişan, nişan</i> n.+Ø (B.4-142) n.+Ø+da (K.5-20) (K.18-1)
nışan	nişan, nişanlanma sırasında yapılan tören. Krş.: <i>nışan, nişan, nişan, nişan, nişan</i> n.+Ø (B.5-50) (B.5-51) n.+Ø+da (K.18-19)
nışanna-	nişanlamak, yüzük takmak. Krş.: <i>nışanna-</i> n.-Ø-p (B.5-49)
nışan	nişan, nişanlanma sırasında yapılan tören. Krş.: <i>nışan, nişan, nişan, nişan, nişan</i>

	n.+Ø+ğa	(K.23-10)
	n.+Ø+Ga	(B.5-51)
ni I	ne, bir şey, her şey, birçok şey. Krş.: <i>n, na II, ne, nē, ně, nē, ni, ni, n</i>	
	n.+Ø	(B.2-242) (B.6-16) (B.7-81)
	n.+Ø+se	(B.4-177) (B.4-178)
	n.+Ø+ye	(B.1-114)
ni II	bu, en yakın olanı belirten söz (<i>bu</i>). Bk.: ni yah . Krş.: <i>b, bı II, bı II, bı, bi II, bı II, bo(n), bō, bə, bu(n), bū, bū(n), bū, bū, mi II, mī, mu II, po</i>	
	n.+Ø yahta	(K.23-14)
ni III	Rus., olumsuzluğu ifade eden kelime	
	n.	(B.2-112)
ni yah	burası, bu taraf, bu yer. Ulanma, kaynaşma, genizlileşme ve düzleşme olayları sonucunda bu şekli almaktadır. Bk.: ni II, yah II	
niçin	niçin, neden. Krş.: <i>neçün, neyçün, něçün, niçün, nişün, nüçün</i>	
	n.+Ø	(B.16-14)
niçün	niçin, neden. Krş.: <i>neçün, neyçün, něçün, niçin, nişün, nüçün</i>	
	n.+Ø	(B.7-18)
niķalay	özel isim, Nikolay	
	n.+Ø	(B.7-58)
nikā	nikah, evlenme. Krş.: <i>nikā</i>	
	n.+lar	(K.6-22)
nikā	nikah, evlenme. Krş.: <i>nikā</i>	
	n.+Ø	(B.13-49)
	n.+Ø+m	(B.13-49)
nime	neme, belirsizliği ifade eden kelime, bir şey, adını hatırlayamadığı şey, uygun bir kelimeyi bulamayınca bu kelime kullanılır. Krş.: <i>neme, nemeçih, nemeçik, nemē, nemě, nemé, něme, němē, němě, němé, neme, němě, němé, nəme, nəmə, nime, nimi</i>	
	n.+Ø	(B.4-38)
nimé	neme, belirsizliği ifade eden kelime, bir şey, adını hatırlayamadığı şey, uygun bir kelimeyi bulamayınca bu kelime kullanılır. Krş.: <i>neme, nemeçih, nemeçik, nemē, nemě, nemé, něme, němē, němě, němé, neme, němě, němé, nəme, nəmə, nime, nimi</i>	
	n.+Ø+ne	(B.8-90)
nimi	neme, belirsizliği ifade eden kelime, bir şey, adını hatırlayamadığı şey, uygun bir kelimeyi bulamayınca bu kelime kullanılır. Krş.: <i>neme, nemeçih, nemeçik, nemē, nemě, nemé, něme, němē, němě, němé, neme, němě, němé, nəme, nəmə, nime, nimé</i>	
	n.+Ø	(B.11-16)
nimnoşka	Rus., biraz	
	n.	(B.2-153)
nişan	nişan, nişanlanma sırasında yapılan tören. Krş.: <i>nişan, nişan, nişan, nişan, nişan</i>	
	n.+Ø	(B.4-141)

nise	neyse. Bk.: <i>ni I</i>
nişkaju	Rus., söylemem n. (B.2-118) (B.2-121)
niudobna	Rus., rahat değilim n. (B.2-125)
niyēt	niyet, istek n.+Ø (B.4-135)
niyetle-	niyetlenmek, niyet almak n.-n-Ø-ip (K.6-21)
ni	ne, bir şey, hangi. Bk.: <i>ni yer</i> . Krş.: <i>n, na II, ne, nē, ně, nē, nı, ni I, n</i> n.+Ø yerde (B.7-1)
ni yer	ne yer, nere. Ulanma, kaynaşma ve daralma olayları sonucunda bu şekli almaktadır. Bk.: <i>ni, yer</i>
nişan	nişan, nişanlanma sırasında yapılan tören. Krş.: <i>nişan, nişan, nişan, nişan, nişan</i> n.+Ø (B.4-140) (B.4-142) (K.5-21)
nişün	niçin, neden. Krş.: <i>neçün, neyçün, nēçün, niçin, niçün, nüçün</i> n.+Ø (B.4-44)
nne	anne, babaanne. Bk.: <i>baba nne</i> . Krş.: <i>nene, neni, nēnē</i> baba n.+Ø+mıs (K.22-18)
no	Rus., ama n. (B.1-66) (B.2-51) (B.2-217) (B.2-255) (B.3-17) (B.4-27) (B.4-45) (B.4-228) (B.4-233) (B.6-80) (B.6-98) (B.6-113) (B.7-14) (B.8-12) (B.8-43) (B.9-3) (B.11-56) (B.17-25) (B.19-1)
noğay	Kırım'da yaşayan Kırım Türklerinden Nogay ağzıyla konuşan insanlar n.+Ø (K.14-9) (K.14-10) (K.15-34) (K.29-10) (K.29-11) n.+Ílar (K.14-8) (K.14-11) (K.27-22) (K.29-10) n.+Ílar (K.27-22)
nogi	Rus., ayaklar n. (B.2-191)
nori	özel isim, Nori n.+Ø (B.2-251) (B.2-253)
normal	normal, sıradan, uygun. Krş.: <i>normal</i> n.+Ø (K.18-21)
normal	normal, sıradan, uygun. Krş.: <i>normal</i> n.+Ø (K.3-12)
novarasiski	Rusya'nın bir ili, Novorossiysk. Krş.: <i>navarasiski, navarasiski, novarasiz</i> n.+Ø (B.1-130) (B.1-136) n.+Ø+de (B.1-129) (B.1-134) (B.1-142) (B.1-152) (B.1-163) n.+Ø+ye (B.1-63) (B.1-131)

	n.+Ø+yě	(B.1-55)
novarasiz	Rusya'nın bir ili, Novorossiysk. Krş.: <i>navarasiski, navarasiskī, novarasiski</i>	
	n.+Ø+den	(B.1-136)
nu I	Rus., düşünme ünlemi gibi, şey, ya	
	n.	(B.1-64) (B.1-107) (B.1-186) (B.2-92) (B.2-169) (B.2-206) (B.2-211) (B.2-225) (B.2-236) (B.3-20) (B.3-69) (B.3-89) (B.3-118) (B.3-121) (B.3-137) (B.3-147) (B.3-179) (B.3-214) (B.3-220) (B.4-8) (B.4-26) (B.4-31) (B.4-51) (B.4-73) (B.4-116) (B.4-117) (B.4-118) (B.4-120) (B.4-126) (B.4-127) (B.4-129) (B.4-159) (B.4-167) (B.4-196) (B.4-206) (B.4-207) (B.4-245) (B.6-27) (B.6-41) (B.6-45) (B.6-52) (B.6-62) (B.6-75) (B.6-107) (B.9-18) (B.9-19) (B.9-25) (B.9-32) (B.9-34) (B.9-46) (B.9-47) (B.11-39) (B.12-27) (B.12-28) (B.12-89) (B.12-179) (B.13-29) (B.13-32) (B.15-6) (B.15-9) (B.17-17) (B.17-24) (B.17-27) (B.17-31) (B.17-34) (B.17-49) (B.18-2) (B.19-1) (B.22-7)
nu II	Rom., hayır, yok	
	n.	(K.16-13)
nujeli	Rus., gerçekten mi	
	n.	(B.11-11)
numara	numara, sayı, rakam	
	n.+Ø	(K.12-14)
	n.+lar+ın	(K.12-15)
nurbat	yer adı, Köstence'nin Nurbat köyü. Krş.: <i>nürbat</i>	
	n.+Ø+nıñ	(K.27-21)
	n.+Ø+ta	(K.27-20)
nū	Rus., düşünme ünlemi gibi, şey, ya	
	n.	(B.3-121)
nũ	Rus., düşünme ünlemi gibi, şey, ya	
	n.	(B.9-27)
nürbat	yer adı, Köstence'nin Nurbat köyü. Krş.: <i>nurbat</i>	
	n.+Ø+Ka	(K.27-6)
nüçün	niçin, neden. Krş.: <i>neçün, neyçün, nêçün, niçin, niçün, nişün</i>	
	n.+Ø	(B.8-29) (B.8-46)
ń	ne, bir şey, her şey. Krş.: <i>ń ap-</i> . Krş.: <i>n, na II, ne, nē, ně, nè, ni, ni I, ni̇</i>	
	ń.+Ø_apasın	(B.14-1)
ń ap-	ne yapmak, ne etmek. Ulanma, kaynaşma ve ünlü yütülmesi sonucunda bu şekli almaktadır. Bk.: <i>ń, ap-</i>	
o(n)	o, uzakta olup hakkında konuşulan kimse veya şeyi belirten bir söz. Krş.: <i>a(n), ā(n), ǎ, ı, i III, ĭ, i̇, ō, ǒ, ɵ(n), ɵ, u(n), ū, ũ(n), ü II, ũ II</i>	

1. o, şu
o.+Ø

(B.1-20) (B.1-31) (B.1-38) (B.2-6) (B.2-8) (B.2-22) (B.2-28) (B.2-30) (B.2-36) (B.2-46) (B.2-47) (B.2-49) (B.2-56) (B.2-61) (B.2-75) (B.2-83) (B.2-93) (B.2-103) (B.2-113) (B.2-114) (B.2-158) (B.2-167) (B.2-190) (B.2-197) (B.2-199) (B.2-217) (B.2-222) (B.2-231) (B.2-232) (B.2-235) (B.2-239) (B.2-245) (B.2-247) (B.2-262) (B.2-263) (B.3-19) (B.3-62) (B.3-108) (B.3-112) (B.3-135) (B.4-20) (B.4-31) (B.4-76) (B.4-117) (B.4-119) (B.4-148) (B.4-237) (B.5-24) (B.5-103) (B.6-30) (B.6-35) (B.6-36) (B.6-96) (B.6-109) (B.6-116) (B.7-29) (B.7-31) (B.7-49) (B.7-63) (B.7-70) (B.7-73) (B.7-77) (B.7-78) (B.7-79) (B.8-10) (B.8-19) (B.8-29) (B.8-42) (B.8-43) (B.8-54) (B.8-59) (B.8-63) (B.8-64) (B.8-67) (B.8-89) (B.9-29) (B.10-45) (B.11-36) (B.11-48) (B.11-50) (B.11-77) (B.11-78) (B.12-17) (B.12-30) (B.12-38) (B.12-46) (B.12-97) (B.12-109) (B.12-112) (B.12-177) (B.12-178) (B.12-188) (B.12-193) (B.13-2) (B.13-33) (B.14-9) (B.14-19) (B.16-23) (B.16-14) (B.16-15) (B.16-30) (B.16-34) (B.16-45) (B.18-10) (B.18-26) (B.18-31) (B.18-36) (B.18-52) (B.18-58) (B.21-11) (B.22-2) (K.1-10) (K.1-48) (K.1-99) (K.1-101) (K.2-2) (K.2-3) (K.3-5) (K.3-6) (K.3-12) (K.3-21) (K.4-2) (K.4-3) (K.4-11) (K.4-13) (K.4-21) (K.4-22) (K.5-6) (K.5-11) (K.5-20) (K.6-10) (K.6-13) (K.6-14) (K.6-16) (K.6-26) (K.7-4) (K.7-12) (K.9-10) (K.9-17) (K.10-2) (K.10-12) (K.10-16) (K.10-27) (K.10-28) (K.11-44) (K.12-1) (K.12-4) (K.12-6) (K.12-8) (K.12-13) (K.12-16) (K.12-24) (K.13-2) (K.13-5) (K.13-6) (K.13-10) (K.13-15) (K.13-17) (K.14-1) (K.14-13) (K.14-14) (K.14-15) (K.14-17) (K.14-19) (K.14-21) (K.14-22) (K.14-28) (K.15-5) (K.15-23) (K.15-44) (K.15-45) (K.15-46) (K.16-6) (K.16-34) (K.17-1) (K.17-2) (K.17-8) (K.17-21) (K.17-22) (K.17-29) (K.17-30) (K.17-36) (K.17-39) (K.18-33) (K.19-7) (K.19-11) (K.9-17) (K.19-26) (K.19-29) (K.19-34) (K.19-36) (K.19-37) (K.19-39) (K.19-41) (K.19-42) (K.19-43) (K.20-9) (K.20-23) (K.20-31) (K.20-32) (K.20-35) (K.20-37) (K.21-9) (K.21-19) (K.21-30) (K.22-8) (K.22-18) (K.22-34) (K.23-4) (K.23-6) (K.23-7) (K.23-8) (K.23-32) (K.24-4) (K.24-14) (K.24-17) (K.25-13) (K.26-8) (K.26-24) (K.26-26) (K.27-14) (K.28-3) (K.28-9) (K.28-14) (K.28-

	23) (K.28-25) (K.28-29) (K.28-31) (K.28-33) (K.29-3) (K.29-5) (K.29-6) (K.29-16) (K.29-32) (K.29-33) (K.29-34) (K.29-37) (K.30-19) (K.30- 21) (K.31-8) (K.31-9) (K.31-18) (K.31-25) (K.31- 26) (K.32-17)
o.+Ø+dan	(B.2-223)
o.+Ø+ġa	(B.7-31) (B.18-32) (K.1-41) (K.1-84) (K.1-91) (K.10-23) (K.13-3) (K.13-21) (K.15-47) (K.18- 13) (K.21-17) (K.22-14) (K.22-15) (K.23-6) (K.23-12) (K.26-9) (K.26-11) (K.26-39) (K.26- 40) (K.29-11)
o.+ġar	(K.19-12) (K.19-35)
o.+Ø+ġa	(B.2-195)
o.+lar	(B.2-39) (B.2-42) (B.2-201) (B.2-257) (B.2-259) (B.4-168) (B.6-81) (B.7-33) (B.7-34) (B.8-47) (B.8-63) (B.18-4) (K.12-17) (K.17-7) (K.19-14) (K.19-19) (K.20-13) (K.20-23) (K.20-29) (K.20- 32) (K.25-3) (K.25-14)
o.+lar+da	(B.4-145) (K.32-7)
o.+lar+dan	(K.17-8) (K.25-16)
o.+lar+ġa	(B.2-76) (B.2-138) (B.6-85) (K.15-7) (K.17-16) (K.19-3) (K.19-9) (K.28-11) (K.28-18)
o.+lar+in	(B.2-90) (B.4-102) (B.6-84) (B.6-103) (B.7-28) (B.8-89) (B.12-110) (B.18-45) (K.15-2) (K.19-7) (K.20-6) (K.20-13)
o.+lar+in	(B.3-152)
o.+lar+nán	(B.4-45)
o.+lar+ní	(B.20-8) (K.15-5)
o.+lär	(B.8-45)
o.+Ø+man	(K.9-19) (K.30-2)
o.+Ø+n	(B.1-190) (B.2-10) (B.2-237) (B.8-72) (B.8-77) (K.6-26) (K.12-2) (K.14-7) (K.17-35) (K.18-2) (K.19-31) (K.19-42) (K.22-39)
o.+Ø+na	(B.3-104) (B.3-218) (B.8-46) (B.8-79) (B.8-85) (B.20-3) (K.4-9) (K.13-4)
o.+Ø+nan	(B.15-16)
o.+Ø+nar	(K.12-17)
o.n+Ø+da	(B.6-115) (B.13-29) (B.13-34) (B.13-37) (B.13- 38) (B.13-42) (B.22-5) (K.6-12) (K.7-14) (K.9- 3) (K.9-5) (K.9-7) (K.9-18) (K.11-18) (K.11-40) (K.12-3) (K.12-4) (K.12-5) (K.12-7) (K.12-9) (K.12-13) (K.12-14) (K.12-18) (K.12-23) (K.12- 24) (K.12-26) (K.13-9) (K.13-10) (K.14-7) (K.14-18) (K.14-25) (K.15-15) (K.15-27) (K.15- 29) (K.17-19) (K.17-23) (K.17-24) (K.17-26) (K.17-28) (K.17-31) (K.19-25) (K.20-26) (K.22-

	3) (K.22-5) (K.22-22) (K.24-10) (K.25-4) (K.28-10) (K.28-14) (K.29-1) (K.29-2) (K.29-3) (K.29-4) (K.29-6) (K.29-10) (K.29-24) (K.32-9)
o.n+Ø+da sēra	(K.11-40)
o.n+Ø+dan	(B.16-35) (K.6-4) (K.6-12) (K.6-17) (K.11-17) (K.11-42) (K.17-8) (K.17-21) (K.21-11) (K.22-4) (K.26-16) (K.26-18) (K.26-37) (K.28-5) (K.28-29) (K.28-33) (K.32-2)
o.n+Ø+dā	(K.24-9) (K.26-43)
o.+Ø+dir	(K.23-18)
o.+Ø+nen	(B.6-11)
o.+Ø+ni	(B.1-57) (B.2-54) (B.2-118) (B.2-248) (B.3-79) (B.5-23) (B.6-98) (B.6-111) (B.7-5) (B.7-14) (B.7-33) (B.7-49) (B.7-52) (B.7-77) (B.8-53) (B.8-55) (B.8-58) (B.8-63) (B.8-68) (B.8-73) (B.8-74) (B.8-75) (B.8-89) (B.8-90) (B.9-50) (B.10-43) (B.11-24) (B.11-48) (B.11-55) (B.12-6) (B.12-108) (B.13-14) (B.13-19) (B.14-25) (B.16-27) (B.16-28) (B.16-29) (B.16-46) (B.17-23) (B.18-7) (B.18-10) (B.18-11) (B.18-12) (B.18-15) (B.18-24) (B.18-30) (B.18-32) (B.18-57) (B.18-58) (B.20-6) (B.20-31) (K.1-2) (K.2-5) (K.2-9) (K.4-22) (K.5-12) (K.5-13) (K.6-10) (K.6-12) (K.6-24) (K.6-25) (K.7-2) (K.7-5) (K.9-11) (K.9-15) (K.9-16) (K.10-17) (K.10-20) (K.11-42) (K.11-43) (K.12-2) (K.12-8) (K.12-13) (K.12-23) (K.13-13) (K.13-18) (K.13-20) (K.13-21) (K.16-39) (K.17-12) (K.17-38) (K.17-39) (K.18-17) (K.18-19) (K.18-20) (K.18-26) (K.18-33) (K.20-8) (K.20-28) (K.21-3) (K.21-16) (K.22-22) (K.22-34) (K.23-6) (K.23-9) (K.23-17) (K.23-27) (K.23-29) (K.26-48) (K.27-9) (K.28-23) (K.28-25) (K.28-28) (K.28-31) (K.29-14)
o.+Ø+nim	(K.5-3)
o.+Ø+nin	(B.18-62)
o.+Ø+niŋ	(K.26-5)
o.+Ø+nī	(K.26-14)
o.+Ø+nī	(B.1-173) (B.2-67) (B.2-68) (B.2-95) (B.2-239) (B.2-243) (B.4-37) (B.6-72) (B.6-95) (B.6-106) (B.7-52) (B.7-64) (B.7-66) (B.8-63) (B.8-71) (B.9-51) (B.11-3) (B.12-182) (B.13-2) (B.13-48) (B.13-52) (B.16-3) (K.6-8)
o.+Ø+nīn	(B.1-80) (B.4-122) (B.8-75) (K.6-9)
o.+Ø+nī	(B.18-26)
o.n+lar	(B.12-169) (K.25-12)

o.n+lar+ğayce	(B.5-99)
o.n+Ø+na	(B.18-16)
o.n+Ø+nan	(B.4-143) (B.6-90) (B.8-43) (B.8-92) (B.18-40) (B.18-59) (K.11-18) (K.20-1) (K.21-14) (K.22-36) (K.26-27) (K.27-14) (K.29-4)
o.n+nar	(K.2-2) (K.4-15) (K.4-16) (K.6-2) (K.10-13) (K.10-18) (K.11-30) (K.12-19) (K.20-26) (K.21-3) (K.21-28) (K.22-1) (K.22-18) (K.22-19) (K.22-20) (K.22-21) (K.22-22) (K.24-13) (K.26-20) (K.26-48) (K.27-3) (K.29-8)
o.n+nar+dan	(K.7-2) (K.29-27)
o.n+nar+ğa	(K.4-4) (K.5-23) (K.5-24) (K.7-15) (K.24-2) (K.26-24)
o.n+nar+ı	(K.2-6)
o.n+nar+ın	(K.6-20) (K.11-11) (K.20-27) (K.23-7) (K.27-11)
o.n+nar+man	(K.7-6)
o.n+nar+nı	(K.22-20)
o.n+Ø+nen	(B.12-182)
o.n+Ø+sıs	(K.1-60)
o.+Ø+nu	(K.29-6)
o.+Ø+ı	(K.19-12) (K.19-16)
o.+Ø+ıa	(B.2-29) (B.2-240) (B.2-247) (B.5-92) (B.7-64) (B.7-65) (B.12-203) (B.13-14) (B.14-24) (B.14-26)
o.+Ø+ıı	(B.17-39) (K.19-11)
o.+Ø+ıKı	(B.6-102)
2. o, onun için, onun yüzünden. Bk.: <i>on cın, on cün, on ısta, on ıstan, on ıstan, on şın, oı ısin</i>	
o.+Ø+n cın	(B.6-61) (B.8-45)
o.+Ø+n cün	(B.7-45)
o.+Ø+n ıçün	(B.12-28)
o.+Ø+n ısta	(K.13-15)
o.+Ø+n ıstan	(K.15-10)
o.+Ø+n ıstan	(K.20-38)
o.+Ø+n şın	(K.10-24)
o.+Ø+ı ısin	(K.10-24)

o- olmak, meydana gelmek, gerçekleşmek. Köstence ağzında *bol-*, Bahçesaray ağzında genellikle *ol-* ve nadiren *bol-* şekilleri kullanılmaktadır. Krş.: *al- II, bo-, bol- I, bol- I, bō-, bōl-, bōl-, bē-, bēl-, bül-, ol- I, ol- II, opl-, or- III, ō-, ōl-, ō-, ōl-, ø-, øl-, øl- II, u-*

o.-Ø-ğan	(B.1-40) (B.2-22) (B.2-130) (B.4-119) (B.4-166) (B.4-207) (B.7-32) (B.7-67) (B.7-84) (B.8-23) (B.12-3) (B.12-5) (B.12-27) (B.12-74) (B.12-79) (B.12-120) (B.12-181) (B.22-19)
o.-Ø-ğancêh	(B.2-98)
o.-Ø-ğanda	(B.1-81) (B.2-98) (B.2-107) (B.2-193) (B.4-180) (B.4-242) (B.10-51) (B.21-13)
o.-Ø-ğandam	(B.10-51)
o.-Ø-ğandır	(B.1-122) (B.12-28)
o.-Ø-ğanı	(B.2-182)
o.-Ø-ğanım	(B.14-7)
o.-Ø-ğanın	(B.13-47) (B.18-1)
o.-Ø-ğanı	(B.2-259)
o.-Ø-ğanım	(B.9-29)
o.-Ø-ğanımıs	(B.22-21)
o.-Ø-ğanımız	(B.21-4)
o.-Ø-ğanımızda	(B.10-24)
o.-Ø-ğanın	(B.1-123) (B.2-21) (B.8-47) (B.13-6) (B.18-2)
o.-Ø-ğanların	(B.4-158)
o.-Ø-ğannan	(B.8-23) (B.8-24)
o.-Ø-ğannar	(B.11-51)
o.-Ø-ğaŋ	(B.2-237)
o.-Ø-ğaŋğa	(B.18-5)
o.-Ø-ğaŋGa	(B.8-19)
o.-ma-dı	(B.8-3) (B.8-29)
o.-ma-dım	(B.9-4)
o.-ma-ğanın	(B.8-9)
o.-ma-sa	(B.3-85) (B.7-95) (B.10-48)
o.-ma-sam	(B.12-16)
o.-ma-sın	(B.8-41)
o.-ma-y	(B.1-71) (B.2-109) (B.2-157) (B.2-185) (B.8-64) (B.19-44)
o.-ma-z	(B.7-95)
o.-mă-sa	(B.8-2)
o.-Ø-sa	(B.1-24) (B.1-55) (B.1-65) (B.1-83) (B.1-90) (B.1-157) (B.1-190) (B.2-123) (B.2-185) (B.2- 212) (B.2-219) (B.3-77) (B.3-83) (B.3-90) (B.3- 122) (B.3-204) (B.4-111) (B.4-196) (B.4-204) (B.4-247) (B.5-65) (B.5-104) (B.6-87) (B.6-98) (B.7-87) (B.8-18) (B.8-36) (B.8-49) (B.8-68) (B.9-46) (B.12-76) (B.12-192) (B.18-36) (B.18-38)
o.-Ø-sah	(B.2-100)
o.-Ø-saK	(B.8-11)
o.-Ø-sam	(B.2-149) (B.3-85) (B.12-95)

	o.-Ø-sarız	(B.2-246) (B.8-3) (K.26-24)
	o.-Ø-sın	(B.1-65) (B.1-177) (B.2-88) (B.3-14) (B.3-62) (B.3-167) (B.4-93) (B.4-101) (B.4-102) (B.4-111) (B.4-139) (B.4-176) (B.7-46) (B.8-7) (B.8-20) (B.8-41) (B.8-82) (B.15-24) (B.22-20)
	o.-Ø-sınnar	(B.10-23)
	o.-Ø-sİN	(B.2-187)
oba	yığın, küme	
	o.+Ø	(B.17-13)
obala-	yığmak, kümelemek	
	o.-n-Ø-İp	(B.12-11)
obır	öbür, başka, diğer. Krş.: <i>obır, obır, öbır, öbİ</i>	
	o.+Ø	(B.2-80) (K.24-1)
obİR	öbür, başka, diğer. Krş.: <i>obır, obır, öbır, öbİ</i>	
	o.+Ø	(B.2-86) (B.6-115)
obİR	öbür, başka, diğer. Krş.: <i>obır, obİR, öbır, öbİ</i>	
	o.+Ø	(K.19-30)
oblis	Rus., il. Krş.: <i>oblist</i>	
	o.+Ø+ta	(B.4-63)
	o.+Ø+tan	(B.4-147)
oblist	Rus., il. Krş.: <i>oblis</i>	
	o.+Ø+1	(B.3-38)
	o.+Ø+ın	(B.7-12)
	o.+Ø+ındanmız	(B.5-15)
	o.+Ø+na	(B.15-5)
obşim	Rus., genelde	
	o.	(B.1-30)
obşİM	Rus., genelde	
	o.	(B.1-3)
oca	hoca, öğretmen. Krş.: <i>oja, oca</i>	
	o.+Ø	(B.6-95) (K.3-2) (K.5-7) (K.8-10) (K.11-39) (K.13-1) (K.19-13) (K.19-14) (K.19-31) (K.31-3)
	o.+Ø+ğa	(K.19-10)
	o.+lar	(B.6-58) (K.19-32) (K.31-13)
	o.+Ø+mız	(K.31-2)
	o.+Ø+n	(K.19-9)
	o.+Ø+nı	(K.20-32)
	o.+Ø+sı	(K.4-20)
	o.+Ø+sın	(K.1-103)
	o.+Ø+ydı	(K.10-2)
	o.+Ø+ıı	(K.20-30)
ocağay	erkek hoca, öğretmen, din hocası	

	o.+Ø	(K.19-16)
ocaK	ocak, pişirme için kullanılan yer. Krş.: <i>oçaK, ojaK</i>	
	o.+Ø+ta	(K.1-24) (K.1-77)
ocalıK	hocalık, öğretmenlik	
	o.+Ø	(K.6-3) (K.24-17)
	o.+Ø+Ka	(K.5-3) (K.24-18)
	o.+Ø+tan	(K.22-8)
ocapçe	kadın öğretmen. Krş.: <i>ocapčē</i>	
	o.+Ø	(B.2-135) (B.2-141) (B.2-150) (B.5-3) (B.5-4)
	o.+Ø+ní	(B.2-144)
ocapčē	kadın öğretmen. Krş.: <i>ocapče</i>	
	o.+Ø	(B.2-152)
oçaK	ocak, pişirme için kullanılan yer. Krş.: <i>ocaK, ojaK</i>	
	o.+lar+dan	(K.1-87)
oçin	Rus., pek	
	o.	(B.3-51) (B.4-190) (B.6-98)
oçirit	Rus., sıra, yan yana duran insanlar	
	o.+Ø+ha	(B.6-28)
oçirit	Rus., sıra, yan yana duran insanlar	
	o.+Ø+nen	(B.19-16)
oda	oda, evin odası	
	o.+Ø+ma	(K.30-22)
odaman	enstrumetal müzik adı, Beyim Odaman	
	beyim o.	(K.1-73)
ode-	ödemek, ücret vermek. Krş.: <i>odi-, óde-</i>	
	o.-Ø-dí	(K.26-27)
	o.-l-me-di	(K.31-13)
odız	otuz sayısı. Krş.: <i>odīz, odǐz, odz, otis, otiz, otīs, otǐz, otīs, ottiz, otuz, otūz, otüz, oțiz, oțīs, oțǐz, oțūs, oțz</i>	
	o.+Ø	(B.4-53) (B.6-31)
odīnčih	odun, kesilmiş ağaç, küçük odun parçası, oduncuk. Krş.: <i>odun</i>	
	o.+Ø	(B.10-61)
odır-	oturmak, sabit durumda kalmak. Krş.: <i>odur-, otiğ-, otr-, otǐr-, otǐr-, otēr-, otr-, otur-, otū-, otūr-, otūr°, oțǐr-, otǐr-, otūr-, otr-, oțr-, otur-, utır-, utǐr-</i>	
	o.-Ø-dı	(B.4-60)
odız	otuz sayısı. Krş.: <i>odız, odǐz, odz, otis, otiz, otīs, otǐz, otīs, ottiz, otuz, otūz, otüz, oțiz, oțīs, oțǐz, oțūs, oțz</i>	
	o.+Ø	(B.2-161) (B.6-38) (B.6-69) (B.6-74) (B.6-69)
		(K.11-1)
odi-	ödemek, ücret vermek. Krş.: <i>ode-, óde-</i>	
	o.-Ø-mis	(K.19-34)
odǐz	otuz sayısı. Krş.: <i>odız, odǐz, odz, otis, otiz, otīs, otǐz, otīs, ottiz, otuz,</i>	

	<i>otūz, otūz, oṡız, oṡıs, oṡız, oṡıs, oṡz</i>
	o.+Ø (K.19-1)
odun	odun, kesilmiş ağaç. Krş.: <i>odīnçih</i>
	o.+Ø (K.1-77)
odur-	oturmak, sabit durumda kalmak. Krş.: <i>odir-, otig-, otur-, otir-, otir-, otor-, otr-, otur-, otū-, otūr-, otūr-, oṡır-, otir-, otūr-, otur-, otr-, otur-, utir-, utir-</i>
	o.-Ø-duḡ (B.4-60)
odz	otuz sayısı. Krş.: <i>odiz, odiz, odiz, otis, otiz, otis, otiz, otis, ottuz, otuz, otūz, otūz, oṡız, oṡıs, oṡız, oṡıs, oṡz</i>
	o.+Ø (B.2-15)
ofşım	Rus., genelde
	o. (B.4-50)
ogız	öküz, erkek sığır. Krş.: <i>ogiz, ogiz, ogiz</i>
	o.+Ø+ı (K.20-8)
ogi	üvey, öz olmayan. Krş.: <i>uwi</i>
	o.+Ø (K.3-22) (K.3-26)
oğ	ön taraf, ön. Krş.: <i>onı, og, og</i>
	o.+Ø+ne (B.1-30) (B.1-31) (B.1-48) (B.1-52) (B.1-74) (B.1-75) (B.1-81) (B.1-84) (B.1-94) (B.1-108) (B.1-115) (B.2-66) (B.2-121) (B.6-37) (B.17-9)
	o.+Ø+nen (B.2-122)
	o.+Ø+den (B.2-143) (B.2-192)
	o.+Ø+den (B.10-30)
	o.+Ø+inde (B.11-35)
	o.+Ø+ine (B.13-29)
	o.+Ø+ine (B.2-198) (B.15-23)
	o.+Ø+umızde (B.4-32)
	o.+Ø+umızden (B.22-11)
oğız	öküz, erkek sığır. Krş.: <i>ogiz, ogiz, ogiz</i>
	o.+Ø (B.1-43) (B.11-42) (B.11-43)
oğızborek	yöresel yemek çeşidi, börek adı, oğızborek
	o.+Ø (K.1-5)
oğre-*	öğrenmek, öğretmek, eğitim almak. Krş.: <i>iyre-*, iyre-*, üre-*, üyre-*</i>
	o.-n-Ø-dık (B.2-183) (B.18-52)
	o.-n-Ø-dım (B.2-150)
	o.-n-Ø-dım (B.2-149)
	o.-n-Ø-dım (B.11-4)
	o.-n-Ø-em (B.18-30)
	o.-n-Ø-íp (B.5-67) (B.18-31)
	o.-n-Ø-mek (B.8-43) (B.9-1)
	o.-n-Ø-mē (B.18-28)
	o.-n-mē-gēn (B.8-45)

	o.-n-Ø-sın	(B.2-67)
	o.-t-Ø-tiler	(B.2-67)
	o.-t-Ø-tiler	(B.11-4)
öğren-	öğrenmek. <i>öğren-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, günümüzde dönüşlü çatısıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: <i>öğre-*</i>	
öğret-	öğretmek. <i>öğret-</i> fiili ettirgen kök çatılıdır, günümüzde ettirgen çatısıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: <i>öğre-*</i>	
öğrétmen	öğretmen, hoca. Krş.: <i>oretmen, øretmen, øgretmen, üretmen</i>	
	o.+Ø+men	(K.4-18)
oğ	oğul, oğlan, erkek çocuk. Krş.: <i>il II, oğil, oğl, oğlan, oğlanci, oğlancığ, oğlançih, oğlançih, oğlançıK, oğlan, oğlän, ol, øğlan, øl, ul, ül, ül</i>	
	o.+Ø+ıı	(B.2-250)
oğı-	okumak, eğitim almak. Krş.: <i>ağı-, åKı-, oğı-, øğı-, øğı-, øğı-, øğı-, øKı-, øKı-, øKı-, øKı-, øKı-, øKı-, øKı-, øKı-, øKı-</i>	
	o.-Ø-dım	(B.7-4) (B.7-38) (B.9-3)
oğıl	oğul, oğlan, erkek çocuk. Krş.: <i>il II, oğ, oğl, oğlan, oğlanci, oğlancığ, oğlançih, oğlançih, oğlançıK, oğlan, oğlän, ol, øğlan, øl, ul, ül, ül</i>	
	o.+Ø	(B.2-200)
oğız	öküz, erkek sığır. Krş.: <i>oğız, oğız, øğız</i>	
	o.+Ø	(K.23-25)
oğl	oğul, oğlan, erkek çocuk. Krş.: <i>il II, oğ, oğil, oğlan, oğlanci, oğlancığ, oğlançih, oğlançih, oğlançıK, oğlan, oğlän, ol, øğlan, øl, ul, ül, ül</i>	
	o.+Ø+m	(B.1-51) (B.1-134) (B.1-185) (B.6-98) (B.9-41) (B.11-65)
	o.+Ø+ım	(B.1-161) (B.2-75) (B.2-78) (B.2-85) (B.2-87) (B.2-188) (B.2-191) (B.2-193) (B.2-194) (B.2-197) (B.2-227) (B.3-64) (B.3-71) (B.3-142) (B.3-143) (B.4-75) (B.5-58) (B.5-59) (B.7-36) (B.11-15) (B.11-18) (B.11-67) (B.11-74) (B.22-21) (B.22-31)
	o.+Ø+ımız	(B.4-67)
	o.+Ø+ımnen	(B.4-75)
	o.+Ø+ın	(B.4-224)
	o.+Ø+ıı	(B.2-250)
	o.+Ø+ısın	(B.6-4)
	o.+Ø+ımdı	(B.3-95)
	o.+Ø+ımı	(B.5-57)
	o.+Ø+ısı	(B.11-41)
	o.+Ø+ım	(B.3-64) (B.5-20) (B.19-27)
	o.+Ø+ımda	(B.3-95)
	o.+Ø+u	(B.14-18)
oğlan	oğul, oğlan, erkek çocuk. Krş.: <i>il II, oğ, oğil, oğl, oğlanci, oğlancığ, oğlançih, oğlançih, oğlançıK, oğlan, oğlän, ol, øğlan, øl, ul, ül, ül</i>	

	o.+Ø	(B.1-49) (B.1-159) (B.3-103) (B.3-109) (B.3-110) (B.3-112) (B.3-113) (B.4-15) (B.4-141) (B.4-142) (B.5-47) (B.5-52) (B.7-21) (B.8-18) (B.11-18) (B.12-4) (B.12-8) (B.12-43) (B.14-17) (B.16-33) (B.18-3) (B.18-4) (B.18-6) (B.18-7) (B.18-8) (B.22-11) (K.26-34)
	o.+Ø+a	(B.22-13)
	o.+Ø+ndan	(B.16-33)
	o.+Ø+nı	(B.12-118)
	o.+nar	(B.1-29) (B.3-101) (B.6-47) (B.10-41)
	o.+nar+ın	(B.10-31)
	o.+Ø+nen	(B.5-53)
	o.+Ø+nı	(B.18-3)
oğlanci		oğul, oğlan, erkek çocuk, küçük oğlan, oğlancık. Krş.: <i>il II, oğ, oğul, oğl, oğlan, oğlanciğ, oğlançih, oğlançih, oğlançıK, oğlan, oğlän, ol, eğlan, el, ul, ül, ü</i>
	o.+Ø+yi	(B.1-78) (B.11-66)
oğlanciğ		oğlan, erkek çocuk, küçük oğlan, oğlancık. Krş.: <i>il II, oğ, oğul, oğl, oğlan, oğlanci, oğlançih, oğlançih, oğlançıK, oğlan, oğlän, ol, eğlan, el, ul, ül, ü</i>
	o.+Ø	(B.3-195)
oğlançih		oğlan, erkek çocuk, küçük oğlan, oğlancık. Krş.: <i>il II, oğ, oğul, oğl, oğlan, oğlanci, oğlanciğ, oğlançih, oğlançih, oğlançıK, oğlan, oğlän, ol, eğlan, el, ul, ül, ü</i>
	o.+Ø	(B.2-251)
oğlançih		oğlan, erkek çocuk, küçük oğlan, oğlancık. Krş.: <i>il II, oğ, oğul, oğl, oğlan, oğlanci, oğlanciğ, oğlançih, oğlançih, oğlançıK, oğlan, oğlän, ol, eğlan, el, ul, ül, ü</i>
	o.+Ø+ım	(B.22-14)
oğlançıK		oğlan, erkek çocuk, küçük oğlan, oğlancık. Krş.: <i>il II, oğ, oğul, oğl, oğlan, oğlanci, oğlanciğ, oğlançih, oğlançih, oğlançıK, oğlan, oğlän, ol, eğlan, el, ul, ül, ü</i>
	o.+lar	(B.12-97)
oğlan		oğul, oğlan, erkek çocuk. Krş.: <i>il II, oğ, oğul, oğl, oğlan, oğlanci, oğlanciğ, oğlançih, oğlançih, oğlançıK, oğlän, ol, eğlan, el, ul, ül, ü</i>
	o.+Ø+Ga	(B.3-117)
oğlän		oğul, oğlan, erkek çocuk. Krş.: <i>il II, oğ, oğul, oğl, oğlan, oğlanci, oğlanciğ, oğlançih, oğlançih, oğlançıK, oğlan, ol, eğlan, el, ul, ül, ü</i>
	o.+ar	(B.3-102)
oğra-		uğramak, bir şeye yakalanmak, ulaşmak
		1. bir şeye yakalanmak, karşılaşmak
	o.-Ø-dı	(B.12-188)
		2. ulaşmak
	o.-t-İL-mas	(K.1-46)

oğraş-	uğraşmak, bir şey üzerinde çalışmak, ilgilenmek. Krş.: <i>ūraş-</i> o.-Ø-am (B.6-56) (B.6-92) o.-ma-m (B.6-55) o.-ma-y (B.6-113) o.-ma-yım (B.10-73) o.-Ø-tıK (K.26-7) o.-Ø-Kan (B.6-37) (K.26-14)
oğu-	okumak, eğitim almak. Krş.: <i>ağu-, âKu-, oğu-, oğu-, oğu-, oğu-, oK-</i> <i>, oKı-, oKĩ-, oKĩ-, oKĩ-, oKu-, oKũ-, õKı-, øKı-</i> o.-Ø-dum (B.7-6)
oğala-	ovalamak. Krş.: <i>oKala-</i> o.-Ø-ymız (K.5-29)
oğ	ünlem, pişmanlık ve acı çekme ünlemi. Krş.: <i>ah I, ağ I, āh, ey, ih</i> o.+Ø (K.23-41)
oğu-	okumak, eğitim almak. Krş.: <i>ağu-, âKu-, oğu-, oğu-, oğu-, oğu-, oK-</i> <i>, oKı-, oKĩ-, oKĩ-, oKĩ-, oKu-, oKũ-, õKı-, øKı-</i> o.-Ø-dığ (K.19-20) o.-Ø-dıh (K.23-42) o.-Ø-dım (B.3-6) (B.5-34) (B.15-14) (K.15-33) o.-Ø-ğan (K.19-6) o.-Ø-ğanda (K.21-27) o.-Ø-ğanıma (K.24-8) o.-ma-dım (B.3-8) (B.7-14) (B.9-3) o.-Ø-ıp (B.4-102) o.-t-Ø-alar (K.32-15) o.-t-Ø-ğan (K.19-22) (K.31-4) o.-t-Ø-tı (K.19-21) o.-Ø-y (B.7-38) (K.11-40) o.-Ø-yalmayman (K.10-20) o.-Ø-yım (B.7-28) o.-Ø-yılar (B.7-27) o.-Ø-yıman (B.3-138) (K.9-1) (K.10-19) o.-Ø-ysin (B.3-137)
oğĩ-	okumak, eğitim almak. Krş.: <i>ağu-, âKu-, oğu-, oğu-, oğu-, oğu-, oK-</i> <i>, oKı-, oKĩ-, oKĩ-, oKĩ-, oKu-, oKũ-, õKı-, øKı-</i> o.-Ø-dılar (B.7-13) o.-ma-dımmı (B.9-2) o.-Ø-mağa (B.3-7)
oğlaw	oklava. Krş.: <i>oğlaw, oKlav, oKlaw, øKlaw</i> o.+Ø (B.3-81) o.+Ø+man (K.10-15) o.+Ø+nan (B.3-81)

oĥl�w	oklava. Krş.: <i>oĥlaw, oKlav, oKlaw, �Klaw</i> o.+�+man (K.8-5)
oĥsah	uzak, uzakta olan. Krş.: <i>uzaĝ, uzaĥ, uzaK, uz�K, �zaK</i> o.+� (B.4-183)
oĥşı-	karın aĝırana kadar ok yemek yemek o.-�-ĝaşı (K.1-41)
oĥu-	okumak, eĝitim almak. Krş.: <i>aĥu-, �Ku-, oĝı-, oĝu-, oĥı-, oĥı-, oĥı-, oK-</i> <i>, oKı-, oKı-, oKı-, oKı-, oKu-, oKı-, �Kı-, �Kı-</i> o.-�-dim (B.4-114) (B.14-6) o.-�-duĥ (B.4-58) o.-�-dum (B.14-6) o.-�-ĝan (B.4-174) (K.19-6) (K.24-13) o.-l-�-ĝan (B.4-136) o.-ma-yıp (B.20-6) o.-�-m� (B.4-64) o.-�-p (B.4-123) o.-�-p (B.4-102) o.-�-w�m (B.3-137)
oĥul	okul, mektep. Krş.: <i>oKul</i> o.+� (K.29-3) o.+�+da (K.23-41) o.+�+ın (K.29-3) (K.29-4)
oĥ�-	okumak, eĝitim almak. Krş.: <i>aĥu-, �Ku-, oĝı-, oĝu-, oĥı-, oĥı-, oĥı-, oK-</i> <i>, oKı-, oKı-, oKı-, oKı-, oKu-, oKı-, �Kı-, �Kı-</i> o.-�-du (K.13-10) o.-�-ĝan (B.3-153)
oja	hoca, �ĝretmen. Krş.: <i>oca, �ca</i> o.+� (K.23-21)
ojaK	ocak, pişirme iin kullanılan yer. Krş.: <i>ocaK, oaK</i> o.+�+Ka (B.10-61)
oĥır-	b�ĝ�rmek, baĝırmak. Krş.: <i>oĥır-, oĥır-</i> o.-�-m� (B.1-78)
oĥır-	b�ĝ�rmek, baĝırmak. Krş.: <i>oĥır-, oĥır-</i> o.-�-dı (B.1-75)
oĥır-	b�ĝ�rmek, baĝırmak. Krş.: <i>oĥır-, oĥır-</i> o.-�-e (B.1-76)
oĥmek	ekmek, hamurdan yapılmış ekmek. Krş.: <i>epmek, otmek, otmek, �tmek,</i> <i>�tmek, �pmek, �tmek, �tm�, �tm�k</i> o.+� (B.4-215)
oĥsek	y�ksek, boyu y�ksek olan o.+� (B.4-239)
oĥsız	�ks�z, yetim. Krş.: <i>oĥs�z, oĥsis</i>

	o.+Ø	(B.1-14) (B.3-53) (B.3-150)
oķsüz	öksüz, yetim. Krş.: <i>oķsız, oķsis</i>	
	o.+Ø	(B.1-14)
oķsis	öksüz, yetim. Krş.: <i>oķsız, oķsüz</i>	
	o.+Ø	(K.6-2)
oK	ok, yay ile birlikte kullanılan uzun çubuk	
	o.+Ø	(B.11-75)
oK-	okumak, eğitim almak. Krş.: <i>aķu-, âKu-, oĝı-, oĝu-, oķı-, oķĩ-, oķu-, oķũ-, õKi-, øKi-</i>	
	o.-Ø-Kan	(K.3-18)
oKa	okka, ölçü	
	o.+Ø	(K.22-40)
oKala-	ovalamak. Krş.: <i>oķala-</i>	
	o.-Ø-ymız	(K.5-29)
oKi-	okumak, eğitim almak. Krş.: <i>aķu-, âKu-, oĝı-, oĝu-, oķı-, oķĩ-, oķu-, oķũ-, õKi-, øKi-</i>	
	o.-Ø	(B.2-141) (B.6-53)
	o.-Ø-dı	(K.21-5)
	o.-Ø-dım	(B.2-149) (B.5-15) (B.6-3) (B.6-5) (B.6-15) (B.11-12) (K.15-30) (K.15-33)
	o.-Ø-dıņ	(B.7-65)
	o.-Ø-ĝan	(B.2-149) (B.5-5) (B.5-16) (B.6-34)
	o.-Ø-ĝanım	(K.17-7)
	o.-Ø-m	(B.5-102)
	o.-Ø-maKın	(B.6-12)
	o.-Ø-p	(B.5-61) (B.12-148) (B.12-197)
	o.-t-Ø-tı	(K.28-1) (K.28-2)
	o.-Ø-y	(B.2-175) (B.5-44) (B.5-101) (B.6-18) (B.6-34) (B.6-94) (B.10-70) (B.12-182)
	o.-Ø-ycam	(B.2-149)
	o.-Ø-ycan	(B.6-53)
	o.-Ø-ydı	(B.1-108) (B.1-109)
	o.-Ø-ydılar	(B.1-102)
	o.-Ø-yım	(B.2-149) (B.4-136) (B.5-99) (B.5-101)
	o.-Ø-yma	(K.21-2)
	o.-Ø-ymıs	(K.5-22)
	o.-Ø-ymıs	(K.5-22)
	o.-Ø-ysıņmı	(B.10-1)
oKi-	okumak, eğitim almak. Krş.: <i>aķu-, âKu-, oĝı-, oĝu-, oķı-, oķĩ-, oķu-, oķũ-, õKi-, øKi-</i>	
	o.-Ø-dı	(B.1-48)
oKi-	okumak, eğitim almak. Krş.: <i>aķu-, âKu-, oĝı-, oĝu-, oķı-, oķĩ-, oķu-,</i>	

	<i>oĥũ-, oḲ-, oKi-, oKĩ-, oKĩ̇-, oKũ-, oKũ̇-, õKi-, øKi-</i>
	o.-Ø-ġan (B.7-27)
	o.-Ø-ġana (B.7-57)
	o.-Ø-ġanda (B.7-23)
	o.-Ø-ġanım (B.6-6)
	o.-Ø-ġanımızda (B.7-56)
	o.-Ø-mā (B.2-152)
	o.-ma-dım (B.3-7)
	o.-Ø-maġa (B.5-43) (B.5-45)
	o.-t-Ø-ıḲ (B.1-162)
oKi̇-	okumak, eğitim almak. Krş.: <i>aĥu-, âKũ-, oġı-, oġu-, oĥı-, oĥĩ-, oĥu-, oĥũ-, oḲ-, oKi-, oKĩ-, oKĩ̇-, oKũ-, oKũ̇-, õKi-, øKi-</i>
	o.-Ø-ġan (B.5-43)
oKlav	oklava. Krş.: <i>oĥlaw, oĥlāw, oKlaw, õKlaw</i>
	o.+Ø+nı (K.1-18)
oKlaw	oklava. Krş.: <i>oĥlaw, oĥlāw, oKlav, õKlaw</i>
	o.+Ø+ımız (K.5-28)
	o.+Ø+ın (K.16-41)
	o.+Ø+man (K.16-13)
	o.+Ø+nı (K.16-13) (K.16-40)
oKũ-	okumak, eğitim almak. Krş.: <i>aĥu-, âKũ-, oġı-, oġu-, oĥı-, oĥĩ-, oĥu-, oĥũ-, oḲ-, oKi-, oKĩ-, oKĩ̇-, oKũ-, oKũ̇-, õKi-, øKi-</i>
	o.-Ø-ġan (K.1-65)
	o.-Ø-ġanġa (K.1-78)
	o.-Ø-ġanlar (K.1-97)
	o.-Í-ma-ycaḲ (K.1-96)
	o.-Ø-maḲ (B.5-16) (B.5-100) (K.15-21)
	o.-Ø-sa (B.12-183)
	o.-Ø-wcı (B.11-10)
	o.-Ø-yÍlar (B.4-127)
oKul	okul, mektep. Krş.: <i>oĥul</i>
	o.+Ø+da (K.14-1)
	o.+Ø+mız (K.30-6)
	o.+Ø+unda (K.15-21)
oKuwcı	öğrenci, talebe. Bk.: oKũ-
oKũ-	okumak, eğitim almak. Krş.: <i>aĥu-, âKũ-, oġı-, oġu-, oĥı-, oĥĩ-, oĥu-, oĥũ-, oḲ-, oKi-, oKĩ-, oKĩ̇-, oKũ-, oKũ̇-, õKi-, øKi-</i>
	o.-Ø-dũm (B.2-151)
	o.-Ø-ũp (B.1-159)
ol	oġul, oġlan, erkek çocuk. Krş.: <i>il II, oġ, oġıl, oġl, oġlan, oġlanci, oġlancıġ, oġlançih, oġlançiḣ, oġlançıḲ, oġlanġ, oġlān, oġlan, øl, ul, ũl, ũl</i>
	1. oġul, erkek çocuk

o.-Ø-ışın (B.11-67)
2. argo, pisliğin oğlu. Bk.: boḥ olı boḥ, boḥ olı boḥ, boK olı boK
boḥ o.+Ø+ı boḥların (B.17-47)
boḥ o.+Ø+ı boḥ (B.1-178)
boK o.+Ø+ı boK (B.11-61)

ol- I

olmak, meydana gelmek, gerçekleşmek. Köstence ağzında *bol-*, Bahçesaray ağzında genellikle *ol-* ve nadiren *bol-* şekilleri kullanılmaktadır. Krş.: *al- II*, *bo-*, *bol- I*, *bol- I*, *bō-*, *bōl-*, *bōl-*, *bē-*, *bēl-*, *būl-*, *o-*, *ol- II*, *opl-*, *or- III*, *ō-*, *ōl-*, *ō-*, *ōl-*, *ø-*, *øl- II*, *u-*

1. olmak, meydana gelmek

o.-Ø (B.1-183) (B.2-28) (B.3-183) (B.12-196)
o.-Ø-a (B.1-16) (B.1-17) (B.1-109) (B.1-179) (B.2-19)
(B.2-84) (B.2-176) (B.3-110) (B.4-84) (B.4-121)
(B.4-140) (B.4-141) (B.4-173) (B.4-175) (B.4-191)
(B.4-196) (B.4-200) (B.4-205) (B.4-211)
(B.5-23) (B.5-37) (B.5-38) (B.5-40) (B.5-41)
(B.5-42) (B.5-55) (B.5-56) (B.5-59) (B.5-62)
(B.5-65) (B.5-71) (B.5-72) (B.5-76) (B.5-77)
(B.5-80) (B.5-93) (B.5-94) (B.6-48) (B.6-49)
(B.6-52) (B.6-116) (B.8-56) (B.8-58) (B.8-59)
(B.8-64) (B.8-69) (B.8-91) (B.10-68) (B.10-71)
(B.11-17) (B.11-20) (B.11-30) (B.11-39) (B.11-40)
(B.11-47) (B.11-49) (B.11-55) (B.12-3)
(B.12-53) (B.12-89) (B.13-2) (B.13-10) (B.13-14)
(B.16-46) (B.22-14) (B.22-15)
o.-Ø-acağ (B.6-1) (B.18-32)
o.-Ø-acağın (B.4-143)
o.-Ø-acağ (B.2-213) (B.4-156) (B.5-24) (B.20-4)
o.-Ø-acağlar (B.3-190)
o.-Ø-acağtır (B.16-21)
o.-Ø-acaK (B.1-126) (B.4-226) (B.5-63) (B.6-49) (B.6-74)
(B.18-60)
o.-Ø-adı (B.3-214)
o.-Ø-akèn (B.12-46)
o.-Ø-alar (B.12-150)
o.-Ø-am (B.4-28) (B.5-99) (B.10-1) (B.10-53)
o.-Ø-amadım (B.18-60)
o.-Ø-amay (B.12-18) (B.15-1)
o.-Ø-amaysın (B.8-51)
o.-Ø-amaz (B.9-30)
o.-Ø-amıs (B.8-15)
o.-Ø-amız (B.4-137)
o.-Ø-araK (K.26-42)
o.-Ø-atanedí (K.26-11)

o.-Ø-atūrġan	(B.6-48)
o.-Ø-áyata	(B.6-77)
o.-Ø-di	(B.1-84) (B.1-113) (B.1-114) (B.1-115) (B.1-121) (B.2-17) (B.2-74) (B.2-105) (B.2-157) (B.2-187) (B.2-204) (B.3-56) (B.4-54) (B.4-178) (B.5-5) (B.5-54) (B.5-103) (B.6-22) (B.6-45) (B.6-59) (B.7-81) (B.7-82) (B.10-34) (B.12-8) (B.12-130) (B.12-135) (B.12-162) (B.13-49) (B.14-19) (B.16-12) (B.18-60) (B.19-42) (B.20-30) (K.27-15)
o.-Ø-dih	(B.4-46) (B.19-8) (B.19-9) (B.22-5)
o.-Ø-dik	(B.5-31) (B.5-33)
o.-Ø-dim	(B.2-255) (B.4-90) (B.4-243)
o.-Ø-dī	(B.9-5) (B.15-1)
o.-Ø-dī	(B.1-53) (B.9-5)
o.-Ø-du	(B.4-10) (B.20-12) (B.20-26)
o.-Ø-duk	(B.3-222)
o.-Ø-ēdi	(B.2-162)
o.-Ø-ġa	(B.5-112)
o.-Ø-ġan	(B.1-31) (B.3-55) (B.4-85) (B.4-142) (B.4-165) (B.4-228) (B.4-229) (B.5-56) (B.6-17) (B.7-63) (B.10-23) (B.11-22) (B.11-42) (B.12-38) (B.12-40) (B.12-50) (B.13-25) (B.14-12)
o.-Ø-ġanda	(B.4-30) (B.4-129) (B.4-142) (B.4-150) (B.5-4) (B.5-6) (B.10-15) (B.20-39) (K.9-7)
o.-Ø-ġani	(B.6-66)
o.-Ø-ġanımni	(B.6-70)
o.-Ø-ġani	(B.6-82)
o.-Ø-ġanımız	(B.4-31)
o.-Ø-ġanımızda	(B.5-70)
o.-Ø-ġanın	(B.7-21)
o.-Ø-ġannarına	(K.27-11)
o.-Ø-ı	(B.4-235)
o.-Ø-ıñ	(B.8-13)
o.-Ø-ıp	(B.4-55) (B.4-149) (B.4-164) (B.4-240) (B.5-6) (B.5-19) (B.5-29) (B.5-103) (B.10-6) (B.11-62) (B.11-64) (B.12-65) (B.12-91) (B.14-19) (B.17-15) (B.19-22) (K.20-8)
o.-Ø-ır	(B.4-235) (B.5-84) (B.8-46) (B.14-8) (B.18-37) (K.31-9)
o.-Ø-ıy	(K.2-6)
o.-Ø-ıp	(B.3-13) (B.4-3) (B.4-8) (B.4-9) (B.4-156) (B.4-222) (B.6-67) (B.6-68) (B.9-8) (B.11-62) (B.12-91) (B.14-19)

	o.-Ø-ır	(B.1-90)
	o.-Ø-ırım	(B.12-13)
	o.-Ø-lıp	(B.4-154)
	o.-ma-dı	(B.4-17) (B.5-46) (B.6-59) (B.7-81) (B.7-82) (B.11-71)
	o.-ma-dılar	(B.4-20) (B.4-25)
	o.-ma-dı	(B.12-96)
	o.-ma-ğan	(B.4-28)
	o.-ma-ğanda	(K.28-26)
	o.-ma-y	(B.6-48) (B.7-25) (B.7-26) (B.12-11) (B.14-21) (K.26-43)
	o.-ma-ycaK	(B.12-119) (B.12-126) (B.14-27)
	o.-ma-z	(B.3-103) (B.11-57) (B.12-14)
	o.-mā-n	(B.4-165) (B.21-20)
	o.-mı-ycaK	(B.12-149)
	o.-Ø-sa	(B.4-93) (B.4-197) (B.4-234) (B.5-77) (B.5-104) (B.5-112) (B.18-36) (B.19-34)
	o.-Ø-saңыз	(B.14-16)
	o.-Ø-sın	(B.4-101) (B.4-214) (B.4-215) (B.8-6) (B.11-41) (B.11-68) (B.11-69) (B.12-13)
	o.-Ø-up	(B.20-26)
	o.-Ø-uңыз	(B.3-189)
	o.-Ø-ғus	(B.3-191)
	2. olmak, ne olmak. Bk.: <i>n ol-</i>	
	<u>n</u> o.-Ø-dı	(B.12-145) (B.13-17)
	<u>n</u> o.-Ø-ğan	(B.7-77)
	<u>n</u> o.-Ø-sa	(B.7-61)
ol- II	ölmek, vefat etmek. Krş.: <i>ól- I, or- IV, ot- I, ól-, øl- I, øl-, øl-, øl-, øl-</i>	
	o.-Ø-iler	(K.5-4)
	o.-Ø-ıp	(B.4-57) (B.4-94)
olağ	oğlak, keçi yavrusu	
	o.+Ø	(K.19-7)
ole	öyle, onun gibi, ona benzer. Krş.: <i>ele, êle, olen, oyle, ðle, óle, øle, ølè, øyle, øle, øyle, ulay, ule, ulel, ulen, ulē, ulě, ulè, uli, uyle, ūle, ũle, üle I</i>	
	1. öyle	
	o.+Ø	(B.1-42) (B.2-13) (B.2-91) (B.2-92) (B.2-171) (B.2-183) (B.2-236) (B.2-262) (B.2-264) (B.3-206) (B.3-217) (B.4-87) (B.4-96) (B.4-100) (B.4-102) (B.4-148) (B.4-190) (B.4-196) (B.4-221) (B.4-227) (B.5-84) (B.6-46) (B.6-59) (B.7-25) (B.7-63) (B.7-80) (B.7-83) (B.9-3)
	o.+Ø+sin	(B.2-106)
	o.+Ø+jne	(B.3-148)

	2. öyle yapmak, öyle etmek. Bk.: <i>ole t-</i>
	o.+Ø t̄lip (B.6-70)
ole t-	öyle yapmak, öyle etmek. Ulanma, kaynaşma ve ünlü erimesi sonucunda bu şekli almaktadır. Bk.: <i>ole, t-</i>
olelik	böylelik, böyle olma durumu
	o.+Ø+n̄en (B.4-91)
olen	öyle, onun gibi, ona benzer, öyle şekilde. Krş.: <i>ele, êle, ole, oyle, ôle, ôle, øle, øle, øyle, öle, öyle, ulay, ule, ulel, ulen, ulē, ulě, ulē, uli, uyle, ūle, ũle, üle I</i>
	o.+Ø (B.5-71) (B.5-85)
olĩ	ölü, mevta, ölmüş biri. Krş.: <i>olĩ, olũ</i>
	o.+ler (B.2-181)
	o.+ler+ın (B.2-181)
	o.+ler+ımız (B.2-180)
olı̇mnik	ölüm için hazırlanan kumaşlar, kefen
	o.+Ø (B.18-47)
oltĩ	altı sayısı. Krş.: <i>alt II, altı, altĩ, áltı</i>
	o.+Ø (B.2-162)
ol- I	ölmek, vefat etmek. Krş.: <i>ol- II, or- IV, ot- I, ól-, øl- I, øl-, òl-, òl-</i>
	o.-Ø-dı (B.1-3) (B.2-119) (B.2-251) (B.4-165) (B.6-12)
	(B.6-75) (B.6-77) (B.7-49) (B.17-16) (K.21-9)
	(K.27-8)
	o.-dır-Ø-dı (B.16-26)
	o.-dır-Ø-dilerım (B.6-43)
	o.-Ø-dilerım (B.6-43)
	o.-Ø-dı (B.4-173) (B.4-176)
	o.-Ø-di (B.4-172)
	o.-Ø-diler (B.4-170) (K.22-18)
	o.-Ø-dü (B.19-5)
	o.-Ø-gen (B.2-177) (B.3-47) (B.3-150) (B.4-101) (B.6-22)
	(B.10-32) (B.17-18) (B.20-12) (K.6-4) (K.21-19)
	(K.22-13)
	o.-Ø-gendir (K.20-24)
	o.-Ø-gennı (B.2-17)
	o.-Ø-gən (B.4-99)
	o.-Ø-mē (K.17-24)
	o.-Ø-se (K.1-46)
	o.-Ø-yen (K.20-24)
ol- II	olmak, meydana gelmek, gerçekleşmek. Köstence ağzında <i>bol-</i> , Bahçesaray ağzında genellikle <i>ol-</i> ve nadiren <i>bol-</i> şekilleri kullanılmaktadır. Krş.: <i>al- II, bo-, bol- I, bol- I, bō-, bōl-, bōl-, bō-, bēl-, bül-, o-, ol- I, opl-, or- III, õ-, õl-, õ-, õl-, ø-, øl- II, u-</i>
	o.-Ø-ğan (K.29-16)
olKum	yöresel yemek çeşidi, mayalı hamurdan börek türü, lokum. Krş.: <i>loħum,</i>

loKum, ul'Kum

	o.+lar+nı	(K.1-90)
om	on sayısı. Krş.: <i>on I, onn</i>	
	o.+Ø bir	(B.6-23)
	o.+Ø beş	(B.2-11) (B.2-154) (B.10-17) (B.10-27)
	o.+Ø bîr	(K.9-10)
	o.+Ø bîr	(K.11-18)
omir	ömür, hayat. Krş.: <i>memr, omîr, ómîr, ömîr, ömür, ömür, umîr</i>	
	o.+Ø	(B.4-67) (K.24-19)
	o.+Ø+ım	(B.6-66)
omırşa	yer adı, Köstence'nin Omurşa köyü	
	o.+Ø+da	(K.8-9)
omîr	ömür, hayat. Krş.: <i>memr, omîr, ómîr, ömîr, ömür, ömür, umîr</i>	
	o.+Ø+ını	(B.4-71)
omîz	omuz, kolların gövdeye bağlandığı bölüm	
	o.+lar+ın	(B.11-5)
on I	on sayısı. Krş.: <i>om, onn</i>	
	o.+Ø	(B.1-8) (B.1-33) (B.1-34) (B.1-45) (B.1-46) (B.2-11) (B.2-16) (B.2-17) (B.2-98) (B.2-127) (B.2-155) (B.2-162) (B.2-205) (B.2-227) (B.2- 236) (B.2-255) (B.2-256) (B.3-17) (B.3-18) (B.3-25) (B.3-27) (B.3-29) (B.3-48) (B.3-59) (B.3-67) (B.3-93) (B.3-96) (B.3-129) (B.3-166) (B.3-201) (B.3-202) (B.3-206) (B.4-12) (B.4-25) (B.4-36) (B.4-39) (B.4-46) (B.4-50) (B.4-58) (B.4-213) (B.5-99) (B.6-18) (B.6-19) (B.6-20) (B.6-96) (B.7-9) (B.7-47) (B.7-71) (B.8-27) (B.8-33) (B.10-6) (B.10-8) (B.10-12) (B.10-17) (B.10-27) (B.10-43) (B.10-62) (B.12-8) (B.12- 101) (B.12-114) (B.12-132) (B.12-135) (B.13- 48) (B.14-7) (B.17-6) (B.17-21) (B.19-9) (B.19- 11) (B.19-32) (B.21-3) (B.21-9) (B.22-14) (K.1- 45) (K.3-6) (K.3-10) (K.3-14) (K.6-9) (K.9-5) (K.10-4) (K.10-5) (K.11-16) (K.15-49) (K.17- 18) (K.18-27) (K.20-11) (K.22-10) (K.22-38) (K.22-39) (K.24-10) (K.24-11) (K.26-11) (K.26- 18) (K.28-28) (K.32-12)
	o.+Ø+ar	(B.3-166) (B.3-213)
	o.+Ø+ıcını	(B.7-6)
on II	on, sağ taraf. Krş.: <i>oŋ II</i>	
	o.+Ø	(K.15-12) (K.17-45) (K.29-38)
on çın	onun için. Ulanma, kaynaşma, hece ve ünlü yutulması sonucunda bu şekle dönüşmektedir. Bk.: <i>o(n), çın II</i>	
on çün	onun için. Ulanma, kaynaşma, hece ve ünlü yutulması sonucunda bu şekle dönüşmektedir. Bk.: <i>o(n), çün</i>	

on için	onun için. Ulanma, kaynaşma ve hece yutulması sonucunda bu şekle dönüşmektedir. Bk.: <i>o(n), için</i>
on ısta	onun için, ondan. Ulanma, kaynaşma, hece yutulması ve ünsüz erimesi sonucunda bu şekli almaktadır. Bk.: <i>o(n), ısta</i>
on ıstan	onun için, ondan. Ulanma, kaynaşma ve hece yutulması sonucunda bu şekle dönüşmektedir. Bk.: <i>o(n), ıstan</i>
on ıştan	onun için, ondan. Ulanma, kaynaşma ve hece yutulması sonucunda bu şekle dönüşmektedir. Bk.: <i>o(n), ıştan</i>
on şın	onun için. Ulanma, kaynaşma, hece ve ünlü yutulması sonucunda bu şekle dönüşmektedir. Bk.: <i>o(n), şın</i>
on için	onun için. Ulanma, kaynaşma ve hece utulması sonucunda bu şekle dönüşmektedir. Bk.: <i>o(n), için</i>
onday	öyle, o şekilde. Krş.: <i>anay II, anday, ondây, ønday, unday</i> o.+Ø (K.1-93) (K.1-107) (K.3-15) (K.3-16) (K.6-8) (K.11-24) (K.11-26) (K.12-6) (K.15-22) (K.16-11) (K.17-46) (K.18-6) (K.18-30) (K.19-30) (K.22-40) (K.23-3) (K.26-6) (K.26-12) (K.26-25) (K.26-27) (K.26-41) (K.26-42) (K.27-13) (K.28-14) (K.28-15) (K.28-18) (K.28-23) (K.31-16)
ondây	öyle, o şekilde. Krş.: <i>anay II, anday, onday, ønday, unday</i> o.+Ø (K.1-100) (K.20-23)
onıt-	unutmak, hatırlamamak. Krş.: <i>unt-, unut-, unüt-, ünt-, ünüt-</i> o.-Ø-tım (B.16-8)
onmanna-	unlamak, una bulamak o.-Ø-ysın (K.11-37)
onn	on sayısı. Krş.: <i>om, on I</i> o.+Ø (B.6-19)
onı	ön taraf, ön. Krş.: <i>oğ, óg, óğ</i> o.+Ø (K.6-19)
on I	ön, ters olmayan, düzgün o.+Ø (B.2-265)
on II	sağ taraf. Krş.: <i>on II</i> o.+Ø (B.9-31) (B.20-35)
op-	öpmek, dudakla dokunmak. Krş.: <i>óp-, öp-</i> o.-Ø-mége (B.5-64)
opl-	olmak, meydana gelmek, gerçekleşmek. Köstence ağzında <i>bol-</i> , Bahçesaray ağzında genellikle <i>ol-</i> ve nadiren <i>bol-</i> şekilleri kullanılmaktadır. Krş.: <i>al- II, bo-, bol- I, bol- I, bō-, bōl-, bōl-, bē-, bēl-, bül-, o-, ol- I, ol- II, or- III, ō-, ōl-, ō-, ōl-, ø-, øl- II, u-</i> o.-Ø-íp (B.4-8)
opşım	Rus., genelde o.+Ø (B.2-4) (B.2-53) (B.2-78) (B.2-157) (B.2-162) (B.2-165) (B.2-166) (B.2-190) (B.2-207) (B.2-264) (B.4-118) (B.4-216) (B.12-150) (B.15-14)

opşim	Rus., genelde o.+Ø (B.2-102) (B.4-43)
opşi	Rus., ortak olan o.+Ø (B.3-103) o.+ler+i (B.20-32)
opşim	Rus., genelde o.+Ø (B.3-103)
opşına	Rus., topluluk, tayfa o.+Ø+da (B.10-6) o.+lar (B.10-5)
or	ora, orası. Krş.: <i>ora, oră, ură, urı</i> o.+Ø+da (B.11-32) (K.14-17) o.+Ø+dan (K.17-20) ora, orası. Krş.: <i>or, oră, ură, urı</i> o.+Ø+da (B.22-5) o.+lar+ında (K.15-46)
or- I	biçmek, ot biçmek o.-Ø-a (K.20-34) o.-al-Ø-a (K.28-28) o.-Ø-ğan (B.16-43) (K.28-30) o.-Ø-ıp (K.28-27)
or- II	örmek, örgü örmek. Krş.: <i>or-</i> o.-Ø-edik (K.5-15) o.-Ø-edik (K.5-15) o.-Ø-meler (K.5-15)
or- III	olmak, meydana gelmek, gerçekleşmek. Köstence ağzında <i>bol-</i> , Bahçesaray ağzında genellikle <i>ol-</i> ve nadiren <i>bol-</i> şekilleri kullanılmaktadır. Krş.: <i>al- II, bo-, bol- I, bol- I, bō-, bōl-, bōl-, bō-, bēl-, bül-, o-, ol- I, ol- II, opl-, ō-, ōl-, ō-, ōl-, ø-, øl- II, u-</i> o.-Ø-a (B.8-93)
or- IV	ölmek, vefat etmek. Krş.: <i>ol- II, ol- I, ot- I, ol-, øl- I, øl-, øl-, øl-, øl-</i> o.-Ø-gênlerin (B.4-108)
ora-	örtmek, üstünü örtmek, sarmak 1. örtmek, üstünü örtmek o.-n-Ø-am (K.20-29) 2. sarmak, bükme, dolamak o.-Ø-p (K.16-18) (K.16-19) (K.16-40) (K.16-41) o.-Ø-ymıs (K.18-28) o.-Ø-ysın (K.13-20)
orağ	orak, ot biçme aracı. Krş.: <i>oraK</i> o.+Ø+nen (B.20-17)
oraK	orak, ot biçme aracı. Krş.: <i>orağ</i>

	o.+Ø+man	(K.28-27) (K.28-30)
oral	yer adı, Rusya'nın Ural bölgesi. Krş.: <i>oral, ral, ural, ũral</i>	
	o.+Ø+ğā	(B.4-168) (B.10-17)
	o.+Ø+ın	(B.12-167)
oraza	oruç, Ramazan ayında tutulan oruç. Krş.: <i>orāza, ōraza, roza II</i>	
	o.+Ø	(B.1-92) (B.1-93) (B.1-94) (B.1-98) (B.1-99) (B.1-103) (B.1-190) (B.2-174) (B.2-176) (B.3-69) (B.3-70) (B.3-156) (B.3-176) (B.3-180) (B.4-104) (B.4-112) (B.4-128) (B.5-63) (B.5-72) (B.5-73) (B.5-74) (B.5-75) (B.6-56) (B.6-59) (B.6-79) (B.7-23) (B.7-46) (B.8-1) (B.12-12) (B.20-37)
	o.+lar+ın	(B.4-104)
	o.+Ø+lıkta	(K.21-23)
	o.+Ø+mı	(B.10-73)
	o.+Ø+n	(K.1-61)
	o.+Ø+mı	(B.4-135)
	o.+Ø+sın	(B.6-59)
orā	ora, orası. Krş.: <i>or, ora, urā, urı</i>	
	o.+Ø+da	(B.11-69)
orāza	oruç, Ramazan ayında tutulan oruç. Krş.: <i>oraza, ōraza, roza II</i>	
	o.+Ø	(B.7-23)
oretmen	öğretmen, hoca. Krş.: <i>ōgrētmen, øretmen, øgretmen, ũretmen</i>	
	o.+Ø	(K.13-2)
orğanzare	Rom. organizasyon	
	o.+Ø+yi	(K.14-19)
oris	Rus milleti, Rus halkı soyundan olan kimse. Krş.: <i>ørıs, ørus, rus, rūs, rūıs, urıs, urus, urūs, us II, ũrıs, ũrus</i>	
	o.+Ø	(B.6-6) (B.6-8) (B.6-11) (B.7-30)
	o.+lar	(B.6-8) (B.6-35)
orısşā	Ruşça, Rus dili. Krş.: <i>ørısça, rusça, russa, rusşā, rūısça, urısşā</i>	
	o.+Ø	(B.6-6) (B.6-46)
orman	orman, ağaçlarla örtülü geniş alan	
	o.+Ø	(K.11-34) (K.15-51) (K.27-19)
ort-	örtmek, üstünü örtmek, kapatmak	
	o.-Ø-ık	(B.15-20)
orta	orta, orta yer, ortası. Krş.: <i>ortā, ortā</i>	
	o.+Ø	(B.14-8) (K.15-36) (K.22-31) (K.29-3) (K.29-4)
	o.+Ø+da	(K.23-14) (K.29-28)
	o.+Ø+ğā	(B.5-96) (K.1-33) (K.5-23)
	o.+lar+ın	(B.14-13)
	o.+Ø+ncı	(K.6-15) (K.11-13)
	o.+Ø+ncısı	(K.11-14)

	o.+Ø+sında	(B.6-31) (K.1-84) (K.1-107)
	o.+Ø+sına	(B.2-101) (B.10-28) (B.12-99) (B.19-15) (K.2-9) (K.8-2) (K.12-11)
ortalıh	ortalık, etraf. Krş.: <i>ortalıK, ortalıh</i>	
	o.+Ø	(B.2-211)
ortalıK	ortalık, etraf. Krş.: <i>ortalıh, ortalıh</i>	
	o.+Ø+ta	(B.6-83)
ortalıh	ortalık, etraf. Krş.: <i>ortalıh, ortalıK</i>	
	o.+Ø	(B.2-212)
ortancı	ortanca, büyük ve küçük kardeşlerin aralarındaki kardeş. Bk.: <i>orta</i>	
ortancı	ortanca, büyük ve küçük kardeşlerin aralarındaki kardeş. Bk.: <i>orta</i>	
ortā	orta, orta yer, ortası. Krş.: <i>orta, ortā</i>	
	o.+Ø	(K.18-27)
ortā	orta, orta yer, ortası. Krş.: <i>orta, ortā</i>	
	o.+Ø+da	(B.11-33)
ör-	örmek, örgü örmek. Krş.: <i>or- II</i>	
	o.-dir-Ø-ecek	(K.10-28)
	o.-Ø-me	(K.10-28)
os	öz, kendi. Krş.: <i>ız II, oz, oź, őz, ós, óz, øź, ös, őz, őz, uz</i>	
	o.+Ø	(B.2-250)
os-	büyüme, boyu uzamak. Krş.: <i>os-, ós-, øs-, ös-</i>	
	o.-Ø-e	(B.7-86) (K.1-52) (K.5-11)
	o.-Ø-ıp	(B.13-14) (B.13-20)
	o.-Ø-ken	(B.2-66)
	o.-Ø-se	(K.1-53)
	o.-Ø-ediler	(K.28-36)
	o.-Ø-sıp	(B.2-65)
	o.-Ø-tı	(K.25-3)
	o.-Ø-tım	(B.2-63) (B.2-65)
	o.-tır-Ø-e	(K.19-39)
	o.-ül-Ø-gen	(K.1-8)
osman	özel isim, Osman. Krş.: <i>osmān</i>	
	o.+Ø	(B.1-39) (B.4-15) (B.6-95) (B.6-100) (B.6-107) (B.6-110) (B.6-114) (B.6-116) (B.7-2) (B.8-40)
osmanlı	Osmanlı İmparatorluğu	
	o.+Ø	(K.4-3) (K.15-5)
osmān	özel isim, Osman. Krş.: <i>osman</i>	
	o.+Ø	(B.6-115)
os-	büyüme, boyu uzamak. Krş.: <i>os-, ós-, øs-, ös-</i>	
	o.-Ø-ken	(K.1-91) (K.1-108) (K.5-12) (K.9-5) (K.26-31)
	o.-Ø-kenim	(B.4-181)
	o.-Ø-me	(K.13-1) (K.24-13)

	o.-Ø-tím	(K.14-10)
	o.-tír-Ø-eler	(K.17-31)
	o.-Ø-tik	(B.4-179)
	o.-Ø-tim	(K.9-8)
	o.-tír-Ø-mekni	(K.29-18)
oş	hoş, güzel	
	o.+Ø+ıma	(K.14-18)
oşa-	benzemek, andırmak. Krş.: <i>ışa-</i> , <i>oşā-</i> , <i>öşa-</i> , <i>üşa-</i>	
	o.-Ø-p	(B.22-5)
oşā-	benzemek, andırmak. Krş.: <i>ışa-</i> , <i>oşa-</i> , <i>öşa-</i> , <i>üşa-</i>	
	o.-Ø-n	(B.11-10)
oşım	Rus., genelde	
	o.	(B.3-72) (B.3-73)
oşim	Rus., genelde	
	o.	(B.11-66)
ot I	ot, yeşillik	
	o.+Ø	(B.13-37)
	o.+Ø+ın	(B.18-25)
	o.+Ílar	(K.1-108)
	o.+Ø+ten	(B.18-26)
ot II	ateş, od	
	o.+Ø	(K.1-89)
	o.+Ø+ta	(K.1-85)
ot III	Rus., işte	
	o.	(B.1-4)
ot IV	Rus., + <i>dan</i> eki fonksiyonlu kelime	
	o.	(B.1-5)
ot- I	ölmek, öldürmek. Köstence ağzında öl- kelimesine ettirgenlik çatısı eklenince karşılıklı benzetme sonucunda kelimenin bu varyantı ortaya çıkmaktadır. Krş.: <i>ol- II</i> , <i>ol- I</i> , <i>or- IV</i> , <i>ól-</i> , <i>el- I</i> , <i>el-</i> , <i>öl-</i> , <i>öl-</i> , <i>öl-</i>	
	o.-tír-Ø-ırlar	(K.17-23)
	o.-tír-Ø-e	(K.17-17) (K.17-37) (K.17-39)
	o.-tír-Ø-eyatr	(K.17-38)
	o.-tír-Ø-écék	(K.19-15)
	o.-tír-Ø-gese	(K.17-33)
	o.-tír-Ø-ırlar	(K.17-24)
	o.-tír-Ø-iyik	(K.17-21)
	o.-tír-Ø-me	(K.17-34)
	o.-tír-me-dim	(K.17-35)
	o.-tír-me-zden	(K.17-37)
ot- II	geçmek, zamanı geçmek, geride bırakmak. Krş.: <i>ót-</i> , <i>öt- I</i> , <i>öt-</i>	
	o.-Ø-ken	(B.3-1)

otaçlı	yer adı, Otaçık köyü o.+Ø (B.4-124)
otar	yer adı, ve özel isim, Otar köyü, Otar o.+Ø (K.1-1) (K.1-2) (K.1-69)
otdelni	Rus., ayrı o. (B.1-96)
otel	otel o.+Ø (K.19-33)
otiğ-	oturmak, yerleşmek, ikamet etmek. Krş.: <i>odır-, odur-, otır-, otır-, otır-, otar-, otr-, otur-, otū-, otūr-, otūr°, oğır-, õtūr-, õtūr-, õtur-, õtr-, ótur-, utır-, utır-</i> o.-Ø-ğan (B.5-18)
otur-	oturmak, yerleşmek, ikamet etmek. Krş.: <i>odır-, odur-, otiğ-, otır-, otır-, otar-, otr-, otur-, otū-, otūr-, otūr°, oğır-, õtūr-, õtūr-, õtur-, õtr-, ótur-, utır-, utır-</i> 1. oturmak, yerleşmek, ikamet etmek o.-Ø (B.18-27) o.-Ø-dı (B.1-79) (B.1-110) (B.2-198) (B.19-6) (K.22-20) (K.25-3) o.-Ø-dıh (B.2-30) (B.2-33) (B.2-38) (B.2-44) (B.4-61) (B.5-37) (B.5-46) (B.20-23) o.-Ø-dık (K.3-14) o.-Ø-dıkK (B.1-87) (B.1-125) (B.5-16) (B.5-46) (B.7-12) (B.16-39) (K.14-18) o.-Ø-dım (B.2-81) (B.2-134) (B.6-26) (B.18-34) o.-Ø-dılar (K.14-23) (K.22-19) o.-Ø-dım (B.2-124) o.-Ø-ğan (B.1-89) (B.2-198) (B.2-199) (B.5-22) (B.5-25) (B.5-26) (B.10-36) (B.12-178) (B.12-180) o.-Ø-ğandırılı (B.13-42) o.-Ø-ğanıñ (B.10-35) o.-Ø-ğanımız (B.13-35) o.-Ø-ğannar (B.12-78) o.-Ø-ıp (B.4-246) (B.5-41) (B.18-33) o.-Ø-ır (K.23-14) o.-Ø-maK (B.8-21) o.-ma-y (B.13-30) o.-ma-ylar (K.20-27) o.-Ø-sağıs (B.6-65) 2. ekmek, toprağa tohum ekmek, o.-t-Ø-amıs (K.28-20) (K.28-21) o.-t-Ø-amız (K.28-20)
otır-	oturmak, yerleşmek, ikamet etmek. Krş.: <i>odır-, odur-, otiğ-, otır-, otır-,</i>

	<i>otər-, otr-, otur-, otū-, otūr-, otūr°, oğır-, oğır-, oğır-, oğır-, ótur-, utır-, utır-</i>
	o.-Ø (B.11-16)
	o.-Ø-a (B.1-148) (B.2-80) (B.3-99) (B.3-100) (B.3-216) (B.3-223) (K.5-4)
	o.-Ø-am (B.16-18)
	o.-Ø-dı (B.1-135)
	o.-Ø-dıK (B.1-150) (B.1-151)
	o.-Ø-dılar (B.1-124) (B.2-41)
	o.-Ø-dım (B.12-114)
	o.-Ø-ēdım (B.2-155)
	o.-Ø-ēdik (B.2-70)
	o.-Ø-ğan (B.2-247) (B.12-4) (B.12-22) (B.12-26) (B.12-129) (B.12-130) (B.13-40) (K.5-3) (K.15-6) (K.15-45)
	o.-Ø-ğanı (B.12-8)
	o.-Ø-ğanımız (B.3-67)
	o.-Ø-ğannar (B.12-84) (K.29-8)
	o.-Ø-ıı (K.19-14)
	o.-Ø-ıp (B.1-93) (B.3-66) (K.11-34)
	o.-ıl-Ø-ıp (B.4-123)
	o.-Ø-sın (B.12-23) (B.12-26)
otıs	otuz sayısı. Krş.: <i>odız, odız, odız, odz, otız, otıs, otız, otıs, ottız, otuz, otüz, otüz, oğız, oğıs, oğız, oğıs, oğz</i> o.+Ø (B.5-35) (K.12-17)
otız	otuz sayısı. Krş.: <i>odız, odız, odız, odz, otıs, otıs, otız, otıs, ottız, otuz, otüz, otüz, oğız, oğıs, oğız, oğıs, oğz</i> o.+Ø (B.6-74) (B.12-50) (B.16-6) (B.18-33) (K.3-4)
otıs	otuz sayısı. Krş.: <i>odız, odız, odız, odz, otıs, otız, otız, otıs, ottız, otuz, otüz, otüz, oğız, oğıs, oğız, oğıs, oğz</i> o.+Ø (B.4-1) (B.4-2)
otız	otuz sayısı. Krş.: <i>odız, odız, odız, odz, otıs, otız, otıs, otıs, ottız, otuz, otüz, otüz, oğız, oğıs, oğız, oğıs, oğz</i> o.+Ø (B.2-161) (B.2-163) (B.3-119) (B.3-131) (B.6-1) (B.6-74) (B.7-38) (B.8-13) (B.16-33)
	o.+Ø+ıncı (B.1-8)
otır-	oturmak, yerleşmek, ikamet etmek. Krş.: <i>odır-, odur-, oğır-, otır-, otır-, otır-, otr-, otur-, otū-, otūr-, otūr°, oğır-, oğır-, oğır-, oğır-, ótur-, utır-, utır-</i>
	o.-Ø-dıı (B.3-21)
	o.-Ø-sa (K.1-31)
otıs	otuz sayısı. Krş.: <i>odız, odız, odız, odz, otıs, otız, otıs, otız, ottız, otuz, otüz, otüz, oğız, oğıs, oğız, oğıs, oğz</i> o.+Ø (B.4-56)

otla-	otlamak, hayvan dolaşarak yerdeki otu yemek o.-t-Ø-mağa (K.28-26)
otmek	ekmek, hamurdan yapılmış ekmek. Krş.: <i>epmek, oğmek, otmek, ómek, ótmek, öpmek, ötmek, ötmē, ötmék</i> o.+Ø (B.2-45) (B.2-48) o.+Ø+ke (B.2-55)
otmek	ekmek, hamurdan yapılmış ekmek. Krş.: <i>epmek, oğmek, otmek, ómek, ótmek, öpmek, ötmek, ötmē, ötmék</i> o.+Ø+ın (B.2-46) (B.2-47)
otør-	oturmak, yerleşmek, ikamet etmek. Krş.: <i>odır-, odur-, otığ-, otur-, otır-, otır-, otr-, otur-, otū-, otūr-, otūr°, oğır-, oğır-, oğır-, otur-, otr-, ótur-, utır-, utır-</i> o.-Ø-ğannar (B.3-216)
otr-	oturmak, yerleşmek, ikamet etmek. Krş.: <i>odır-, odur-, otığ-, otur-, otır-, otır-, otr-, otur-, otū-, otūr-, otūr°, oğır-, oğır-, oğır-, otur-, otr-, ótur-, utır-, utır-</i> o.-Ø-a (B.1-156) (B.1-163) (B.2-46) (B.2-75) (B.2-80) (B.2-116) (B.2-118) (B.2-136) (B.3-71) (B.3-100) (B.3-110) (B.4-147) (B.4-156) (B.5-20) (B.5-22) (B.5-39) (B.6-28) (B.7-66) (B.7-70) (B.7-71) (B.10-75) (B.11-14) (B.11-32) (B.11-33) (B.12-78) (B.12-111) (B.13-27) (B.14-19) (B.15-10) (K.15-9) (K.15-12) (K.22-5) (K.27-2)
	o.-Ø-acağ (K.14-26)
	o.-Ø-acañ (B.2-18)
	o.-Ø-adı (B.1-28) (B.1-29) (B.13-30) (K.23-15) (K.23-17)
	o.-Ø-dih (B.1-11)
	o.-Ø-dih (B.21-14)
	o.-Ø-dik (B.1-29)
	o.-Ø-adılar (B.1-21)
	o.-Ø-aken (B.11-18) (B.12-22)
	o.-Ø-alar (B.1-187) (B.4-226) (B.9-9) (B.9-25) (B.12-80) (B.12-81)
	o.-Ø-am (B.2-116) (B.10-73) (B.16-33) (B.16-39) (B.18-30)
	o.-Ø-aman (K.6-1) (K.9-3) (K.21-24)
	o.-Ø-amā (B.3-141)
	o.-Ø-amıs (B.3-65) (B.4-82) (B.8-36) (B.22-10) (K.5-22) (K.27-8)
	o.-Ø-amız (B.2-143)
	o.-Ø-amıs (B.3-139) (B.12-1)
	o.-Ø-amız (B.2-216)
	o.-Ø-arsın (K.7-17)
	o.-Ø-asın (B.7-1)

	o.-Ø-asīs	(B.6-4) (B.7-1) (B.7-51)
	o.-Ø-asīsīm	(B.1-187)
	o.-Ø-atanedık	(K.5-19)
	o.-Ø-atanediğ	(K.5-19)
	o.-Ø-ayım	(K.19-16) (K.20-13)
	o.-Ø-ā	(B.6-47)
	o.-Ø-ādīlar	(B.1-103)
	o.-Ø-ā	(B.8-22)
	o.-Ø-ēdik	(B.2-107)
	o.-Ø-ēdīler	(B.2-218)
	o.-Ø-ēdīm	(B.2-95)
	o.-Ø-ıb	(K.11-33)
	o.-Ø-İNİS	(K.19-15)
	o.-Ø-İNİZ	(K.19-15)
	o.-Ø-ub	(K.11-35)
otuz	otuz sayısı. Krş.: <i>odız, odız, odız, odz, otıs, otız, otıs, otız, otıs, otuz, otüz, otüz, otız, otıs, otız, otıs, otz</i>	
	o.+Ø	(K.21-4)
otur-	oturmak, yerleşmek, ikamet etmek. Krş.: <i>odır-, odur-, otığ-, otur-, otır-, otır-, otör-, otr-, otü-, otür-, otür°, oğır-, otır-, otür-, otur-, ötr-, ótur-, utır-, utır-</i>	
	o.-Ø-duğ	(B.3-11)
	o.-Ø-ur	(B.20-3)
otuz	otuz sayısı. Krş.: <i>odız, odız, odız, odz, otıs, otız, otıs, otız, otıs, ottuz, otüz, otüz, otız, otıs, otız, otıs, otz</i>	
	o.+Ø	(B.3-119) (B.12-49) (B.21-16)
otü-	oturmak, yerleşmek, ikamet etmek. Krş.: <i>odır-, odur-, otığ-, otur-, otır-, otır-, otör-, otr-, otur-, otü-, otür-, otür°, oğır-, otır-, otür-, otur-, ötr-, ótur-, utır-, utır-</i>	
	o.-Ø-r	(B.3-72) (B.3-101) (B.3-102) (B.3-177)
otüz	otuz sayısı. Krş.: <i>odız, odız, odız, odz, otıs, otız, otıs, otız, otıs, ottuz, otuz, otüz, otız, otıs, otız, otıs, otz</i>	
	o.+Ø	(B.3-104)
otür-	oturmak, yerleşmek, ikamet etmek. Krş.: <i>odır-, odur-, otığ-, otur-, otır-, otır-, otör-, otr-, otur-, otü-, otür-, otür°, oğır-, otır-, otür-, otur-, ötr-, ótur-, utır-, utır-</i>	
	o.-Ø-dīlar	(B.1-124)
	o.-Ø-dük	(B.1-127)
	o.-Ø-mā	(B.4-160)
	o.-Ø-sın	(K.1-31)
	o.-ş-Ø-uw	(B.12-50)
otür°-	oturmak, yerleşmek, ikamet etmek. Krş.: <i>odır-, odur-, otığ-, otur-, otır-, otır-, otör-, otr-, otur-, otü-, otür-, otür°, oğır-, otır-, otür-, otur-, ötr-, ótur-, utır-, utır-</i>	

	o.+Ø	(B.20-26)
oyna-	oynamak, dans etmek. Krş.: <i>oynā-, oyná-, oyná-, oyná-</i>	
	o.-Ø-caKların	(K.11-31)
	o.-Ø-dıK	(B.5-33)
	o.-Ø-ğan	(B.3-216)
	o.-Ø-ğanGa	(K.9-14)
	o.-ma-y	(B.8-17)
	o.-Ø-r	(K.1-34) (K.5-15)
	o.-ş-Ø-amız	(B.10-25)
	o.-Ø-y	(B.2-130) (B.3-215) (B.3-216) (B.5-32) (B.8-35)
		(B.8-38) (K.1-106)
	o.-Ø-ymiz	(B.3-124)
oynā-	oynamak, dans etmek. Krş.: <i>oyna-, oyná-, oyná-, oyná-</i>	
	o.-Ø-y	(B.2-102)
oyná-	oynamak, dans etmek. Krş.: <i>oyna-, oynā-, oyná-, oyná-</i>	
	o.-Ø-yılar	(K.29-24)
oynā-	oynamak, dans etmek. Krş.: <i>oyna-, oynā-, oyná-, oyná-</i>	
	o.-Ø-yılar	(K.18-8)
oyná-	oynamak, dans etmek. Krş.: <i>oyna-, oynā-, oyná-, oynā-</i>	
	o.-Ø-p	(B.10-72) (B.14-10)
	o.-ş-Ø-eder	(B.14-11)
	o.-Ø-y	(B.6-54) (B.10-40)
	o.-Ø-yılar	(B.6-48)
oyse	oysa, öyle ise, halbuki. Krş.: <i>aysa, ayse, aysē, áysa</i>	
	o.+Ø	(K.26-29)
oyun	oyun, eğlence. Krş.: <i>oyın, oyün</i>	
	o.+Ø	(B.5-41)
	o.+Ø+1	(B.10-45)
	o.+lar+ımıs	(K.1-103)
	o.+Ø+ü	(B.8-38)
oyün	oyun, eğlence. Krş.: <i>oyın, oyun</i>	
	o.+Ø+1	(B.8-38)
oz	öz, kendi, üvey olmayan. Krş.: <i>ız II, os, oź, őz, ós, óz, øź, ös, öz, ěz, uz</i>	
	1. kendi	
	o.+Ø	(B.2-201) (B.2-120) (B.6-48)
	o.+Ø+1	(B.2-243) (B.2-255) (B.3-63) (B.4-194) (B.6-36)
		(B.9-37)
	o.+Ø+ım	(B.2-68) (B.3-171) (B.4-133) (B.4-205) (B.5-45)
		(B.9-41)
	o.+Ø+ımız	(B.4-158)
	o.+Ø+ımı	(B.3-138)
	o.+Ø+ımnen	(B.6-73)

	o.+Ø+ın	(B.2-132) (B.5-93) (K.17-15)
	o.+Ø+ıñı	(B.3-171)
	o.+Ø+ı̄	(B.4-217)
	o.+Ø+ı̇	(B.4-212)
	o.+Ø+ım	(B.2-120)
	o.+Ø+ımıs	(B.2-36)
	o.+Ø+ımızın	(B.6-7) (B.9-49)
	o.+Ø+ımı̇	(B.2-120)
	o.+Ø+ın	(B.2-9) (B.2-159)
	o.+Ø+ıne	(B.2-247)
	o.+Ø+ım	(B.2-67) (B.4-147) (B.4-151) (B.4-206) (B.4-243) (K.15-1) (K.15-33) (K.15-48)
	o.+Ø+ın	(B.4-228) (K.19-11)
	o.+Ø+ınça	(B.8-24)
	o.+Ø+ını̇	(B.8-21)
	o.+Ø+im	(B.6-31)
	o.+Ø+imni	(K.22-11)
	o.+Ø+imun	(B.19-39)
	o.+Ø+imün	(B.19-39)
	o.+Ø+ıṁ	(K.6-6) (K.22-9)
	o.+Ø+ımız	(K.21-3)
	o.+Ø+ımız	(B.3-219)
	o.+Ø+ımış	(B.3-125)
	o.+Ø+ımızdin	(K.23-41)
	o.+Ø+ımızın	(B.4-245) (K.4-12)
	o.+Ø+ımızin	(B.5-66)
	o.+Ø+ımkilerin	(B.8-51)
	o.+Ø+ımkini	(B.8-51)
	o.+Ø+ıṅ	(K.29-7)
	o.+Ø+úm	(B.15-22)
	o.+Ø+üm	(B.2-2)
	o.+Ø+üṁ	(B.2-3)
	2. öz, üvey olmayan	
	o.+Ø	(K.21-19)
ozbekçé	Özbek Türkçesi. Krş.: <i>özbekçe, zbekçe, ızbəkçe</i>	
	o.+Ø	(B.6-15)
ozbekistan	yer adı, Özbekistan Cumhuriyeti. Krş.: <i>özbekistan, zbekistan, ızbekistan, ızbekistan, ızbekistan, ızbekistan, ızbekistan, ızbekistan, ızbekistan, ızbekistan, ızbekistan, ızbekistan, ızbekistan, ızbekistan, ızbekistan, ızbekistan, ızbekistan, ızbekistan</i>	
	o.+Ø+da	(B.6-59)
ozdır-	geçirmek, birini gideceği yere kadar geçirmek, vedalaşmak. Krş.: <i>ozğar-</i>	

	o.-Ø-am	(B.2-226)
ozenbaş	yer adı, Kırım'ın Ozenbaş köyü. Krş.: <i>ozenbaş, ózenbaş, øzēnbaş, özenbaş</i>	
	o.+Ø	(B.4-211) (B.4-212) (B.4-214)
	o.+Ø+a	(B.4-238)
	o.+Ø+tan	(B.4-212)
ozenbaşlı	Ozenbaş köyünde yaşayan insanlar, Ozenbaşlı. Krş.: <i>özenbaşlı</i>	
	o.+Ø	(B.4-213) (B.4-222) (B.19-3)
ozēn	göl, su gölü	
	o.+Ø+de	(B.16-3) (B.16-4)
ozēnbaş	yer adı, Kırım'ın Ozenbaş köyü. Krş.: <i>ozenbaş, ózenbaş, øzēnbaş, özenbaş</i>	
	o.+Ø	(B.8-83)
ozğar-	geçirmek, birini gideceği yere kadar geçirmek, vedalaşmak. Krş.: <i>ozdīr-</i>	
	o.-Ø-ıp	(B.12-197)
	o.-Ø-īp	(B.13-40)
ozırlē-	hazırlamak, hazır hale getirmek. Krş.: <i>azırla-, azırlē-, azırlī-</i>	
	o.-Ø-se	(B.11-55)
oź	öz, kendi. Krş.: <i>ız II, os, oz, őz, ós, óz, øź, ös, öz, őz, uz</i>	
	o.+Ø	(K.23-36) (K.23-38)
	o.+ler+i	(K.31-13)
	o.+ler+ín	(K.20-20)
oźlīg	kendilik	
	o.+Ø+ínnen	(K.26-49)
ō	o, uzakta olup hakkında konuşulan kimse veya şeyi belirten bir söz. Krş.: <i>a(n), ā(n), ā, i, i III, ĩ, ĩ, o(n), ő, ø(n), ö, u(n), ū, ũ(n), ü II, ũ II</i>	
	ō.+Ø	(B.1-183) (B.2-198) (B.3-153) (B.6-105) (B.7-28) (B.16-13) (K.18-4)
	ō.+Ø+mān	(B.2-246)
	ō.+Ø+mı	(K.8-3)
ō-	olmak, meydana gelmek, gerçekleşmek. Köstence ağzında <i>bol-</i> , Bahçesaray ağzında genellikle <i>ol-</i> ve nadiren <i>bol-</i> şekilleri kullanılmaktadır. Krş.: <i>al- II, bo-, bol- I, bol- I, bō-, bōl-, bōl-, bē-, bēl-, bül-, o-, ol- I, ol- II, opl-, or- III, ol-, ø-, öl-, ø-, øl- II, u-</i>	
	ō.-ma-y	(B.1-70)
	ō.-ma-ycaK	(B.3-35)
	ō.-Ø-sa	(B.1-71)
ōğız	öküz, erkek sığır. Krş.: <i>ogız, oğız, oğız</i>	
	ō+Ø	(K.23-24)
ōl-	olmak, meydana gelmek, gerçekleşmek. Köstence ağzında <i>bol-</i> , Bahçesaray ağzında genellikle <i>ol-</i> ve nadiren <i>bol-</i> şekilleri kullanılmaktadır. Krş.: <i>al- II, bo-, bol- I, bol- I, bō-, bōl-, bōl-, bē-, bēl-, bül-, o-, ol- I, ol- II, opl-, or- III, ō-, ø-, öl-, ø-, øl- II, u-</i>	
	ō.-Ø-atūrğan	(B.6-78)

ötür-	oturmak, sabit durumda kalmak. Krş.: <i>odır-, odur-, otığ-, otur-, otür-, otîr-, otêr-, otr-, otur-, otû-, otür-, otüṙ-, oğır-, ôtür-, ötur-, ötr-, ótur-, utır-, utîr-</i> ö.-Ø-dım (B.2-135)
ötür-	oturmak, sabit durumda kalmak. Krş.: <i>odır-, odur-, otığ-, otur-, otür-, otîr-, otêr-, otr-, otur-, otû-, otür-, otüṙ-, oğır-, ôtür-, ötur-, ötr-, ótur-, utır-, utîr-</i> ö.-Ø-üp (B.3-123)
öy	kızgınlık ünlemi. Krş.: <i>ay II, ey, oy</i> ö.+Ø (B.1-70)
ökı-	okumak, eğitim almak. Krş.: <i>aħu-, âKu-, oğı-, oğı-, oħı-, oħı-, oħı-, oħı-, oK-, oKı-, oKı-, oKı-, oKı-, oKu-, oKü-, øKı-</i> ö.-Ø-y (K.10-18)
ö	o, uzakta olup hakkında konuşulan kimse veya şeyi belirten bir söz. Krş.: <i>a(n), ā(n), ā, ı, i III, ĩ, ĩ, o(n), õ, ø(n), ö, u(n), ū, ū(n), ü II, ũ II</i> ö.+Ø (B.1-117) ö.+Ø+ğa (K.13-20) ö.+lar (B.2-258) ö.+Ø+nı (B.1-83) (B.1-155) (B.3-22)
ö-	olmak, meydana gelmek, gerçekleşmek. Köstence ağzında <i>bol-</i> , Bahçesaray ağzında genellikle <i>ol-</i> ve nadiren <i>bol-</i> şekilleri kullanılmaktadır. Krş.: <i>al- II, bo-, bol- I, bol- I, bō-, bōl-, bōl-, bē-, bēl-, bül-, o-, ol- I, ol- II, opl-, or- III, õ-, õl-, õl-, ø-, øl- II, u-</i> ö.-Ø-sah (B.2-104) ö.-Ø-salar (B.1-120) ö.-Ø-saK (B.2-102)
öbir	öbür, başka, diğer. Krş.: <i>obır, obır, obır, öbı</i> ö.+Ø (K.18-30)
öbı	öbür, başka, diğer. Krş.: <i>obır, obır, obır, öbır</i> ö.+ler+ın (K.18-28)
öl-	olmak, meydana gelmek, gerçekleşmek. Köstence ağzında <i>bol-</i> , Bahçesaray ağzında genellikle <i>ol-</i> ve nadiren <i>bol-</i> şekilleri kullanılmaktadır. Krş.: <i>al- II, bo-, bol- I, bol- I, bō-, bōl-, bōl-, bē-, bēl-, bül-, o-, ol- I, ol- II, opl-, or- III, õ-, õl-, õl-, ø-, øl- II, u-</i> ö.-Ø-ğan (B.4-42)
öle	öyle, onun gibi, ona benzer. Krş.: <i>ele, êle, ole, olen, oyle, óle, øle, ølê, øyle, öle, öyle, ulay, ule, ulel, ulen, ulê, ulê, ulê, uli, uyle, ūle, ūle, ūle I</i> ö.+Ø (B.3-208) (B.5-54)
örıza	oruç, Ramazan ayında tutulan oruç. Krş.: <i>oraza, oráza, roza II</i> ö.+Ø (B.3-179)
öşá-	benzemek, andırmak. Krş.: <i>ışá-, oşá-, oşá-, ũşá-</i> ö.-Ø-y (K.11-25)
ötür-	oturmak, yerleşmek, ikamet etmek. Krş.: <i>odır-, odur-, otığ-, otur-, otür-, otîr-, otêr-, otr-, otur-, otû-, otür-, otüṙ-, oğır-, ôtür-, ôtür-, ötr-, ótur-, utır-, utîr-</i>

	ö.-Ø-ğan	(B.1-77)
	ö.-Ø-sağ	(B.3-113)
ötr-	oturmak, yerleşmek, ikamet etmek. Krş.: <i>odır-, odur-, otığ-, otur-, otır-, otır-, otör-, otr-, otur-, otū-, otūr-, otūṙ-, oñır-, ôtır-, ôtūr-, ötur-, ótur-, utır-, utır-</i>	
	ö.-Ø-alarım	(B.1-148)
	ö.-Ø-amız	(B.3-157)
	ö.-Ø-asıñ	(B.11-18)
öKlaw	oklava. Krş.: <i>oñlaw, oñláv, oKlav, oKlaw</i>	
	ö.+Ø+dan	(K.16-39)
	ö.+Ø+ğa	(K.16-41)
	ö.+Ø+man	(K.5-28)
öz	öz, kendi. Krş.: <i>ız II, os, oz, oź, ós, óz, øź, ös, öz, øz, uz</i>	
	ö.+Ø+üne	(B.1-164)
óde-	ödemek, ücret vermek. Krş.: <i>ode-, odi-</i>	
	ö.-Ø-rmen	(K.26-25)
óg	ön taraf, ön. Krş.: <i>oğ, oñ, óğ</i>	
	ó.+Ø+ge	(B.6-102)
óğ	ön taraf, ön. Krş.: <i>oğ, oñ, óg</i>	
	ó.+Ø+ne	(B.6-112)
ól-	ölmek, vefat etmek. Krş.: <i>ol- II, ol- I, or- IV, ot- I, ol- I, ol-, öl-, òl-, òl-</i>	
	ó.-Ø-dı	(B.2-132)
	ó.-dir-Ø-dım	(B.12-6)
	ó.-Ø-dı	(B.1-48) (K.10-12)
	ó.-Ø-ecekmen	(K.20-10)
	ó.-Ø-eKalayazdıK	(B.18-19)
	ó.-Ø-inceye	(K.32-20)
	ó.-Ø-ıp	(K.27-8)
	ó.-Ø-mek	(K.10-24)
ólĭ	ölü, mevta, ölmüş biri. Krş.: <i>olĭ, olĭ</i>	
	ó.+ler	(B.17-19)
	ó.+Ø+n	(K.18-30)
óle	öyle, onun gibi, ona benzer. Krş.: <i>ele, ěle, ole, olen, oyle, öle, øle, ølè, øyle, öle, öyle, ulay, ule, ulel, ulen, ulē, ulě, ulè, uli, uyle, ūle, ũle, üle I</i>	
	ó.+Ø	(B.6-116) (B.7-20)
ólşü	ölçü, ölçme birimi	
	ó.+Ø+lŭ	(K.1-14)
ómír	ömür, hayat. Krş.: <i>memr, omır, omĭr, òmir, òmür, òmŭr, umĭr</i>	
	ó.+Ø	(K.23-35)
óp-	öpmek, dudakla dokunmak. Krş.: <i>op-, öp-</i>	
	ó.-Ø-e	(B.18-9)
ós	öz, kendi. Krş.: <i>ız II, os, oz, oź, óz, øź, ös, öz, øz, uz</i>	
	ó.+Ø	(K.1-71) (K.7-1)

ós-	büyüme, boyu uzamak. Krş.: <i>os-</i> , <i>os-</i> , <i>os-</i> , <i>ös-</i> ó.-Ø-ken (B.18-1) ó.-Ø-tím (B.9-48)
ót-	geçmek, zamanı geçmek, geride bırakmak. Krş.: <i>ot- II</i> , <i>öt- I</i> , <i>öt-</i> ó.-Ø-ken (B.3-184) ó.-tür-Ø-sün (K.1-66)
ótır-	oturmak, yerleşmek, ikamet etmek. Krş.: <i>odır-</i> , <i>odur-</i> , <i>otiğ-</i> , <i>otur-</i> , <i>otır-</i> , <i>otır-</i> , <i>otır-</i> , <i>otr-</i> , <i>otur-</i> , <i>otū-</i> , <i>otūr-</i> , <i>otūr-</i> , <i>otūr-</i> , <i>otūr-</i> , <i>otūr-</i> , <i>otūr-</i> , <i>otr-</i> , <i>utır-</i> , <i>utır-</i> ó.-Ø-ğan (B.3-220)
ótmek	ekmek, hamurdan yapılmış ekmek. Krş.: <i>epmek</i> , <i>okmek</i> , <i>otmek</i> , <i>otmek</i> , <i>otmek</i> , <i>öpmek</i> , <i>ötmek</i> , <i>ötmē</i> , <i>ötmēk</i> ó.+Ø (B.6-71) (K.23-37) (K.26-28)
ózenbaş	yer adı, Kırım'ın Ozenbaş köyü. Krş.: <i>ozenbaş</i> , <i>ozénbaş</i> , <i>özénbaş</i> , <i>ózenbaş</i> ó.+Ø (B.8-62) ó.+Ø+ın (B.8-62)
óz	öz, kendi. Krş.: <i>ız II</i> , <i>os</i> , <i>oz</i> , <i>oz</i> , <i>öz</i> , <i>ós</i> , <i>öz</i> , <i>ös</i> , <i>öz</i> , <i>öz</i> , <i>uz</i> ó.+Ø+í (B.17-7) ó.+Ø+íme (K.30-3) ó.+Ø+ímkileri (B.8-51) ó.+Ø+ín (K.17-38) ó.+Ø+inde (B.6-8) ó.+Ø+ıñ (B.1-23) ó.+Ø+i (K.8-4) ó.+Ø+im (B.8-62) (B.17-1) (B.19-4) (K.15-34) (K.30-22) ó.+Ø+imúm (B.19-39) ó.+Ø+ım (K.6-5) ó.+Ø+ımde (K.28-27) ó.+Ø+ımızin (B.20-38) ó.+Ø+ımızin (B.3-191) ó.+Ø+ın (B.3-159) (K.3-26) (K.10-29) (K.19-19) (K.28-36) ó.+ler+í (K.20-6) ó.+ler+i (K.24-20) ó.+ler+ın (K.17-33) ó.+ler+ıñ (K.20-20) ó.+Ø+mízıñ (K.26-28) ó.+Ø+úm (B.6-69) ó.+Ø+ü (B.6-103) ó.+Ø+üm (B.6-76) ó.+Ø+ů (B.3-158)
o(n)	o, uzakta olup hakkında konuşulan kimse veya şeyi belirten bir söz.

Krş.: *a(n), ā(n), ă, ı, i III, ĭ, i̇, o(n), ō, ǒ, ö, u(n), ū, ů(n), ü II, ů II*

e.+Ø	(B.1-7) (B.1-14) (B.1-19) (B.1-20) (B.1-21) (B.1-25) (B.1-26) (B.1-30) (B.1-32) (B.1-42) (B.1-48) (B.1-49) (B.1-50) (B.1-52) (B.1-60) (B.1-76) (B.1-82) (B.1-90) (B.1-92) (B.1-93) (B.1-110) (B.1-135) (B.1-136) (B.1-138) (B.1-139) (B.1-156) (B.1-163) (B.2-17) (B.2-27) (B.2-31) (B.2-38) (B.2-206) (B.2-241) (B.3-21) (B.4-11) (B.4-118) (B.4-223) (B.4-228) (B.5-38) (B.6-35) (B.6-97) (B.6-109) (B.6-111) (B.6-113) (B.6-114) (B.7-29) (B.7-61) (B.7-65) (B.7-69) (B.7-73) (B.8-25) (B.8-43) (B.8-49) (B.9-5) (B.9-22) (B.10-41) (B.10-74) (B.11-32) (B.12-3) (B.12-5) (B.18-4) (B.18-5) (B.18-12) (K.9-13) (K.10-3) (K.10-17) (K.10-21) (K.12-26) (K.17-36) (K.19-37) (K.19-42) (K.26-22) (K.26-23)
e.+Ø+ğa	(B.3-173) (K.10-17) (K.24-3)
e.+lar	(B.2-258)
e.+lar+a	(B.11-33)
e.+lar+dan	(B.5-95)
e.+lar+ın	(B.4-137)
e.+lar+nen	(B.5-34)
e.+Ø+n	(B.1-72)
e.n+Ø+dan	(B.5-49)
e.+Ø+nı	(B.1-169) (B.4-85) (B.4-120) (B.6-43) (B.6-61) (B.6-115) (B.12-25) (K.18-5) (K.29-14)
e.+Ø+nıñ	(B.1-51)
e.+Ø+nıñ	(B.3-156)
e.n+Ø+nan	(B.4-59)
e.n+nar	(K.20-21)
e.n+nar+ğa	(K.26-16)
e.n+nar+ı	(B.1-81)
e.n+Ø+nen	(B.4-137)
e.+Ø+ñ	(K.21-21)
e.+Ø+ña	(B.2-113) (B.7-42) (B.10-71)
ö-	olmak, meydana gelmek, gerçekleşmek. Köstence ağzında <i>bol-</i> , Bahçesaray ağzında genellikle <i>ol-</i> ve nadiren <i>bol-</i> şekilleri kullanılmaktadır. Krş.: <i>al- II, bo-, bol- I, bol- I, bō-, bōl-, bōl-, bō-, bōl-,</i> <i>bül-, o-, ol- I, ol- II, opl-, or- III, ō-, ōl-, ō-, ōl-, el- II, u-</i>
e.-Ø-ğan	(B.18-55)
e.-ma-y	(B.14-26)
e.-Ø-sa	(B.3-101) (B.3-197) (B.3-198) (B.6-90)
e.-Ø-sın	(B.3-169)
oca	hoca, öğretmen. Krş.: <i>oca, oja</i>

	e.+Ø	(K.5-3)
	e.+Ø+sı	(B.6-95)
oğlan	oğul, oğlan, erkek çocuk. Krş.: <i>il II, oğ, oğıl, oğl, oğlan, oğlanci, oğlancığ, oğlançih, oğlançih, oğlançıK, oğlan, ođlän, ol, el, ul, ül, ül</i>	
	e.+Ø	(B.5-51)
el	oğul, oğlan, erkek çocuk. Krş.: <i>il II, oğ, oğıl, oğl, oğlan, oğlanci, oğlancığ, oğlançih, oğlançih, oğlançıK, oğlan, ođlän, ol, eğlan, ul, ül, ül</i>	
	e.+Ø+ım	(K.17-26)
el- I	ölmek, vefat etmek. Krş.: <i>ol- II, ol- I, or- IV, ot- I, ol-, el-, öl-, öl-, öl-</i>	
	e.-Ø-écék	(K.5-5)
el- II	olmak, meydana gelmek, gerçekleşmek. Köstence ağzında <i>bol-</i> , Bahçesaray ağzında genellikle <i>ol-</i> ve nadiren <i>bol-</i> şekilleri kullanılmaktadır. Krş.: <i>al- II, bo-, bol- I, bol- I, bō-, bōl-, bōl-, bē-, bēl-, bül-, o-, ol- I, ol- II, opl-, or- III, ō-, ōl-, ō-, ol-, e-, u-</i>	
	e.-Ø-acağ	(B.4-157)
	e.-Ø-sa	(B.6-49)
ele	öyle, onun gibi, ona benzer. Krş.: <i>ele, ele, ole, olen, oyle, öle, ole, ele, øyle, öle, öyle, ulay, ule, ulel, ulen, ulē, ulē, ulē, uli, uyle, üle, üle, üle I</i>	
	e.+Ø	(B.1-122) (B.2-151) (B.3-137) (B.3-155) (B.6-47) (B.6-49) (B.6-63) (B.6-85) (B.6-93) (B.14-21) (K.3-20) (K.9-7)
elē	öyle, onun gibi, ona benzer. Krş.: <i>ele, ele, ole, olen, oyle, öle, ole, ele, øyle, öle, öyle, ulay, ule, ulel, ulen, ulē, ulē, ulē, uli, uyle, üle, üle, üle I</i>	
	e.+Ø	(B.6-72) (K.9-8)
elā	kaba konuşmada hey, ulan. Krş.: <i>la</i>	
	e.+Ø	(B.1-170)
el-	ölmek, vefat etmek. Krş.: <i>ol- II, ol- I, or- IV, ot- I, ol-, el- I, öl-, öl-, öl-</i>	
	e.-Ø-dı	(K.20-12)
	e.-Ø-di	(K.30-18)
	e.-Ø-gen	(K.27-1)
	e.-Ø-gēşı	(K.6-8)
en+	işte, ora, orada, işaret etme ve yön gösterme kelimesi. Krş.: <i>a III, an II, an(a)+, ann, anna, ā I, ān(a)+, ān(a)+, āna, nā</i>	
	e.+Ø+da	(B.1-79) (K.15-50) (K.26-31)
enda	orada. Bk.: en+	
enday	öyle, okadar. Krş.: <i>anay II, anday, onday, ondāy, unday</i>	
	e.+Ø	(K.11-36) (K.29-17)
oral	yer adı, Rusya'nın Ural bölgesi. Krş.: <i>oral, ral, ural, ūral</i>	
	e.+Ø+ğa	(B.7-6)
oretmen	öğretmen, hoca. Krş.: <i>ogrētmen, oretmen, ögretmen, üretmen</i>	
	e.+Ø	(K.13-2)
eris	Rus milleti, Rus halkı soyundan olan kimse. Krş.: <i>oris, erus, rus, rūs, rūs, uris, urus, urūs, us II, ūris, ūrus</i>	
	e.+Ø	(B.1-137)

örısça	Rusça, Rus dili. Krş.: <i>orisça, rusça, russa, rusça, rüşça, urısça, urüşça</i> e.+Ø (B.1-12)
ör-	vurmak, elle çarpmak. Krş.: <i>ur-, ũr-, vũr-</i> e.-Ø-up (K.17-34)
örus	Rus milleti, Rus halkı soyundan olan kimse. Krş.: <i>oris, örıs, rus, rũs, rũs, urıs, urus, urũs, us II, ũrıs, ũrus</i> e.+lar+ın (K.15-8)
ös-	büyümek, boyu uzamak. Krş.: <i>os-, oś-, ós-, ös-</i> e.-Ø-tık (K.25-5) e.-tŕ-Ø-er (K.7-6)
ökı-	okumak, eğitim almak. Krş.: <i>aĥu-, âKũ-, oĝı-, oĝu-, oĥı-, oĥŕ-, oĥu-, oĥŭ-, oKć-, oKŕ-, oKŕ-, oKŕ-, oKŕ-, oKŭ-, oKŭ-, ôKŕ-</i> e.-Ø-y (B.5-44) e.-Ø-yım (B.5-45)
öyle	öyle, onun gibi, ona benzer. Krş.: <i>ele, ěle, ole, olen, oyle, öle, óle, øle, ølè, øle, øyle, ulay, ule, ulel, ulen, ulè, ulè, ulè, uli, uyle, ũle, ũle, ũle I</i> e.+Ø (K.26-2)
özənbaş	yer adı, Kırım'ın Ozenbaş köyü. Krş.: <i>ozenbaş, özənbaş, ózenbaş, özenbaş</i> e.+Ø (B.8-85)
öz	öz, kendi. Krş.: <i>ız II, os, oz, oź, őz, ós, óz, ös, öz, őz, uz</i> e.+ler+ın (K.17-42)
ö	o, uzakta olup hakkında konuşulan kimse veya şeyi belirten bir söz. Krş.: <i>a(n), ā(n), ä, ı, i III, ĭ, ĭ, o(n), ō, ő, ø(n), u(n), ũ, ũ(n), ũ II, ũ II</i> ö.+Ø (B.12-34)
öğretmen	öğretmen, hoca. Krş.: <i>ogrètmen, oretmen, øretmen, ũretmen</i> ö.+Ø (K.4-1) (K.4-21)
öl-	ölmek, vefat etmek. Krş.: <i>ol- II, ol- I, or- IV, ot- I, ól-, øl- I, øl-, òl-, øl-</i> ö.-Ø-dí (B.1-2) (B.1-44) (B.7-8) (B.7-49) (B.10-74) (K.10-6) ö.-Ø-dı (B.2-131) ö.-Ø-dŕ (B.1-185) ö.-Ø-dŕler (B.3-41) ö.-dŕ-Ø-dım (B.12-6) ö.-Ø-dŕ (B.7-9) ö.-Ø-di (B.1-44) (B.10-39) (B.10-40) (B.14-20) ö.-Ø-dŕ (B.10-30) ö.-dŕ-Ø-r (-dirir=dir) (B.12-70) ö.-Ø-dŕ (B.14-19) ö.-dŕ-Ø-di (B.12-19) ö.-dŕ-Ø-dŕler (B.12-2) ö.-dŕ-Ø-e (B.12-61) (B.12-66) ö.-dŕ-Ø-ecekler (B.1-56)

	ö.-đır-Ø-eler	(B.13-24)
	ö.-đır-Ø-ip	(B.12-73)
	ö.-đır-Ø-mek	(B.1-170)
	ö.-đır-Ø-seler	(B.12-73)
	ö.-đır-t-Ø-e	(B.13-4)
	ö.-Ø-đı	(B.1-47) (B.1-74) (B.1-75)
	ö.-Ø-dü	(B.7-76) (B.16-20)
	ö.-đür-Ø-e	(B.1-154)
	ö.-Ø-edi	(B.1-42)
	ö.-Ø-éken	(B.13-1)
	ö.-Ø-gen	(B.1-44) (B.1-185) (B.10-45) (B.10-48) (B.12-39) (B.12-56) (B.12-57) (B.12-117) (B.14-19)
	ö.-Ø-gence	(B.12-78)
	ö.-Ø-gende	(B.12-50)
	ö.-Ø-genim	(K.10-23)
	ö.-Ø-gennerge	(B.10-45)
	ö.-Ø-ıp	(B.7-93) (B.12-49) (B.12-129) (B.18-17)
	ö.-me-đı	(B.1-44)
	ö.-Ø-mek	(K.10-24)
	ö.-mè-s	(K.1-53)
öle	öyle, onun gibi, ona benzer. Krş.: <i>ele, êle, ole, olen, oyle, ôle, óle, øle, ølé, øyle, öyle, ulay, ule, ulel, ulen, ulē, ulě, ulé, uli, uyle, ūle, ũle, üle I</i>	
	ö.+Ø	(B.1-115) (B.1-148) (B.3-216) (B.6-77) (B.12-11) (B.12-181) (K.2-6)
	ö.+Ø+jne	(B.2-194)
ölüm	ölüm, ölme durumu	
	ö.+Ø	(B.14-18)
ölü	ölü, mevta, ölmüş biri. Krş.: <i>olĭ, olĭ</i>	
	ö.+ler+ı	(B.1-44)
ömür	ömür, hayat. Krş.: <i>memr, omur, omĭr, ómĭr, ömür, ömŭr, umĭr</i>	
	ö.+Ø+lĭk	(B.12-74)
ömür	ömür, hayat. Krş.: <i>memr, omur, omĭr, ómĭr, ömir, ömŭr, umĭr</i>	
	ö.+Ø+lük	(B.21-6)
	ö.+Ø+úm	(B.13-1)
ömŭr	ömür, hayat. Krş.: <i>memr, omur, omĭr, ómĭr, ömir, ömür, umĭr</i>	
	ö.+Ø+ü	(B.12-61)
öp-	öpmek, dudakla dokunmak. Krş.: <i>op-, óp-</i>	
	ö.-Ø-edik	(B.6-50)
	ö.-Ø-ıp	(B.1-102)
	ö.-Ø-mē	(B.18-8)
öpmek	ekmek, hamurdan yapılmış ekmek. Krş.: <i>epmek, okmek, otmek, otmek, ótmek, ótmek, ötmek, ötmē, ötmék</i>	
	ö.+Ø	(B.1-90) (B.3-208) (B.22-33)

örük	erik meyvesi. Krş.: <i>erik</i> ö.+ler (B.10-68)
örmêt	hürmet, saygı. Krş.: <i>hurmet, urmet, ũrmet, ũrmet</i> ö.+Ø (B.12-20)
ös	öz, kendi, üvey olmayan. Krş.: <i>ız II, os, oz, oź, őz, ós, óz, øź, őz, őz, uz</i> ö.+Ø (B.5-36)
ös-	büyüme, boyu uzamak. Krş.: <i>os-, oś-, ós-, øś-</i> ö.-me-dí (B.1-14) ö.-Ø-tí (B.1-14) ö.-tĩr-Ø-e (B.11-66) ö.-Ø-tı (B.1-14)
öt- I	geçmek, zamanı geçmek, geride bırakmak. Krş.: <i>ot- II, ót-, őt-</i> ö.-ıl-Ø-e (B.8-21) ö.-Ø-ken (B.8-11)
öt- II	ötmek, kuşların ses çıkarması ö.-mi-y (B.8-7)
ötmek	ekmek, hamurdan yapılmış ekmek. Krş.: <i>epmek, oğmek, otmek, otmek, ótmek, ótmek, öpmek, ötmē, ötmék</i> ö.+Ø (B.10-62) (B.12-99) (B.18-58) (B.19-26) ö.+Ø+ın (B.18-50) ö.+ler+ın (B.12-101)
ötmē	ekmek, hamurdan yapılmış ekmek. Krş.: <i>epmek, oğmek, otmek, otmek, ótmek, ótmek, öpmek, ötmek, ötmék</i> ö.+Ø (B.12-51) ö.+Ø+n (B.8-62)
ötmék	ekmek, hamurdan yapılmış ekmek. Krş.: <i>epmek, oğmek, otmek, otmek, ótmek, ótmek, öpmek, ötmek, ötmē</i> ö.+Ø (B.18-48) (B.18-49) ö.+ler+ın (B.12-100)
öw	ev, konut, hane. Krş.: <i>ef, ev, ew, ewçik, ewçĩ, ewçĩk, ěv, ěw, ěw, iy, i II, iy I, iy, iy, uy, ũy, ũ I, ũy I, ũ, ũ I, ũy I, yũ</i> ö.+Ø (B.4-82) ö.+Ø+ımize (B.21-8)
öyle	öyle, onun gibi, ona benzer. Krş.: <i>ele, ěle, ole, olen, oyle, őle, óle, øle, ølè, øyle, őle, ulay, ule, ulel, ulen, ulē, ulě, ulè, uli, uyle, ũle, ũle, ũle I</i> ö.+Ø (B.1-91)
öz	öz, kendi. Krş.: <i>ız II, os, oz, oź, őz, ós, óz, øź, őz, őz, uz</i> 1. öz, kendi, kendisine ait ö.+Ø (B.12-103) (B.12-104) (B.12-172) 2. kendi, kendisi ö.+Ø+ın (B.1-129) ö.+Ø+ı (B.1-17) (B.6-91) (B.13-26) (B.13-51) (B.22-14)

	<i>úzbekistan, úzbekiř, úzbekiřtan, úzbekiřtaŋ, úzbekistan, úzbekistaŋ, úzbekiřtan, úzbekiřtaŋ, úzbekiřtan, úzbekiřtaŋ</i>
	ö.+Ø+a (B.7-91)
	ö.+Ø+da (B.7-89) (B.7-91)
	ö.+Ø+dan (B.7-55)
	ö.+Ø+nan (B.7-86)
özenbaş	yer adı, Kırım'ın Ozenbaş köyü. Krş.: <i>ozenbaş, ozénbaş, ózenbaş, ezénbaş</i>
	ö.+Ø+ta (B.20-4)
özenbaşlı	Özenbaş köyünde yaşayanlar. Krş.: <i>ozenbaşlı</i>
	ö.+lar (B.10-58)
öl-	ölmek, vefat etmek. Krş.: <i>ol- II, ol'- I, or- IV, ot- I, ol-, el- I, ol-, öl-, öl-</i>
	ö.-Ø-dí (B.16-19)
öt-	geçmek, zamanı geçmek, geride bırakmak. Krş.: <i>ot- II, ót-, öt- I</i>
	ö.-Ø-kendir (B.16-32)
öl-	ölmek, vefat etmek. Krş.: <i>ol- II, ol'- I, or- IV, ot- I, ol-, el- I, ol-, öl-, öl-</i>
	ö.-Ø-se (K.1-53)
öz	öz, kendi. Krş.: <i>ız II, os, oz, oź, öz, ós, óz, øź, ös, öz, uz</i>
	ö.+Ø+ım (K.9-4)
	ö.+Ø+üm (K.1-48)
pabeda	Rus., zafer
	p.+Ø (B.7-11)
	p.+Ø+nı (B.7-10)
paça	parça, biraz. Krş.: <i>parça, parčă, parşa, paşa I</i>
	p.+Ø (B.1-32) (B.4-158) (B.4-192)
paçqa	Rus., paket, koli
	p.+lar+nen (B.6-112)
padarkça	Rus., hediye
	p.+Ø (B.11-21)
padışa	padişah, hükümdar. Krş.: <i>padişa</i>
	p.+Ø (B.11-64)
padişa	padişah, hükümdar. Krş.: <i>padişa</i>
	p.+Ø (B.12-25) (B.13-1) (B.13-2) (B.13-22)
	p.+Ø+nı (B.13-5) (B.13-16) (B.13-21) (B.13-26)
	p.+Ø+ıa (B.12-26)
	p.+Ø+sı (B.7-58) (B.12-21) (B.13-2)
	p.+Ø+sına (B.12-22)
	p.+Ø+yım (B.13-8) (B.13-18)
padişalığ	padişahlık, hükümdarlık, sultanlık
	p.+Ø (B.7-58)
padval	Rus., mahzen, yer altı deposu, bodrum
	p.+Ø+ğa (B.3-15)
padwal	Rus., mahzen, yer altı deposu, bodrum

	p.+Ø+a	(B.13-35)
paḥlawa	baklava tatlısı. Krş.: <i>baKlawa II, baKlawā, paKlawa</i>	
	p.+Ø	(K.16-32) (K.16-39) (K.18-6)
pahta	Rus., tereyağ yapımı sırasında elde edilen süt kalıntısı	
	p.+Ø	(B.18-25)
	p.+Ø+nı	(B.18-26)
pajalista	Rus., lütfen	
	p.	(B.6-53)
pakét	paket, ambalaj	
	p.+Ø+te	(K.11-26)
paqa	Rus., dek, olana dek	
	p.	(B.1-127) (B.2-98) (B.3-177)
paK-	bakmak, bakışı bir şey üzerine çevirmek. Krş.: <i>ba-, baġ- II, bah-, baġ-, baK̇, bā-, bāġ-, vaġ-, vaK̇</i>	
	p.-Ø-am	(B.6-93)
paKla	bakla, kuru bakla. Krş.: <i>baġla, baKla, baKra</i>	
	p.+Ø	(K.5-11)
	p.+Ø+sı	(K.5-12)
paKlawa	baklava tatlısı. Krş.: <i>baKlawa II, baKlawā, paḥlawa</i>	
	p.+Ø	(K.5-26) (K.5-27)
palajenye	Rus., durum, hal	
	p.+Ø	(B.2-157)
	p.+Ø+miz̄n	(B.2-222)
palan	falan, filan, bilenmeyen veya söylenmesi istenmeyen kişi için kullanılan kelime. Krş.: <i>falan, felan, fēlān, fīlan</i>	
	p.+Ø	(K.29-18)
palatqa	Rus., çadır	
	p.+Ø	(B.1-26)
palawan	büyük, kocaman, yaş veya boyut olarak büyük olan, iri. Krş.: <i>balaban, balabān, balalan, balawan, balāban, balābān, bālaban, bālāban, bālāban, bālābān, bālobān, bolaban, bolobon, malawan</i>	
	p.+Ø	(K.24-8)
palı	pahalı, ucuz olmayan	
	p.+Ø	(K.12-19)
palıçqa	Rus., çubuk	
	p.+lar	(B.2-138)
palikliniqa	Rus., poliklinik	
	p.+Ø+nı	(B.2-210)
palqovnik	Rus., albay	
	p.+Ø	(B.17-8)
palutarqa	Rus., kamyonet	
	p.	(B.4-26)
pamıḥ	pamuk, pamuktan yapılmış. Krş.: <i>pamıK̇, pamıḥ, pamuK̇, pamıçıK̇</i>	

	p.+Ø+ta	(B.3-47)
	p.+Ø+tá	(B.3-46)
pamıK	pamuk, pamuktan yapılmış. Krş.: <i>pamıḥ, pamuḥ, pamuK, pamüçıK</i>	
	p.+Ø+ta	(B.7-15)
pamidor	Rus., domates	
	p.+Ø	(B.4-153) (B.5-107) (B.5-114) (B.9-46) (B.19-39)
	p.+Ø+ın	(B.5-114) (B.9-46)
pamiła	Rus., soy isim	
	p.+Ø+mı	(B.3-2)
pamitnik	Rus., heykel	
	p.+Ø	(B.7-69) (B.7-70)
pamuḥ	pamuk, pamuktan yapılmış. Krş.: <i>pamıḥ, pamıK, pamuK, pamüçıK</i>	
	p.+Ø	(B.3-76) (B.4-162) (B.4-163)
	p.+Ø+ın	(B.18-26)
	p.+lar	(B.4-180)
	p.+Ø+lı	(B.16-40)
pamuK	pamuk, pamuktan yapılmış. Krş.: <i>pamıḥ, pamıK, pamuḥ, pamüçıK</i>	
	p.+Ø	(B.2-54) (B.17-50) (B.18-61)
pamüçıK	pamuk, pamukçük, pamuktan yapılmış. Krş.: <i>pamıḥ, pamıK, pamuḥ, pamuK</i>	
	p.+lar	(B.14-23)
paperos	Rus., sigara	
	p.+Ø	(B.2-64)
papış	pabuç, ayakkabı. Krş.: <i>papış</i>	
	p.+Ø	(K.11-10)
papiros	Rus., sigara	
	p.+Ø	(B.2-64)
	p.+Ø+ın	(B.5-26)
papış	pabuç, ayakkabı. Krş.: <i>papış</i>	
	p.+Ø+ı	(K.18-3)
papur	vapur, gemi. Krş.: <i>papür</i>	
	p.+Ø+man	(K.15-3)
papür	vapur, gemi. Krş.: <i>papur</i>	
	p.+Ø+dā	(K.15-3)
para	para, kağıt veya metal para. Krş.: <i>parā, paṛa</i>	
	p.+Ø	(B.3-162) (B.11-31) (B.11-32) (B.11-34) (B.11-35) (B.11-36) (B.11-39) (K.18-18) (K.18-26) (K.21-6) (K.23-29) (K.26-24) (K.26-42) (K.32-1) (K.32-11)
	p.+Ø+mnı	(K.26-25)
	p.+Ø+nı	(K.18-19) (K.26-22) (K.26-23)

	p.+Ø+simen	(K.3-12)
	p.+Ø+sın	(K.26-27) (K.29-34)
parahot	Rus., gemi. Krş.: <i>parahot</i>	
	p.+Ø	(B.1-55)
	p.+Ø+a	(B.1-54) (B.1-62) (B.13-39)
	p.+Ø+man	(B.1-63)
paraĥot	Rus., gemi. Krş.: <i>parahot</i>	
	p.+Ø	(B.1-54)
	p.+Ø+a	(B.1-59)
	p.+lar+ġa	(B.10-21)
parařō	Rus., toz halinde olan bir şey, bir şeyin öğütölmüş hali	
	p.+Ø+n	(B.12-160)
parā	para, kaġıt veya metal para. Krş.: <i>para, paşa</i>	
	p.+Ø	(B.11-35)
parça	parça, biraz. Krş.: <i>paça, parçā, parşa, paşa I</i>	
	p.+Ø	(B.6-67) (B.10-9) (B.10-55) (B.10-65) (B.15-19)
		(K.26-36)
	p.+Ø+dan	(K.26-43)
parçala-	parçalamak, parça haline getirmek	
	p.-Ø-ycaKlar	(B.1-57)
	p.-Ø-caK	(B.9-21)
parçā	parça, biraz. Krş.: <i>paça, parça, parşa, paşa I</i>	
	p.+Ø	(K.2-5)
parfel	Rus., okul çantası	
	p.+Ø+ım	(B.2-151)
parıldā-	ışık saçmak, parlamak	
	p.-Ø-y	(B.17-4)
paris	yer adı, Paris	
	p.+Ø+e	(K.15-49)
parla-	kırmak, bozmak	
	p.-Ø-ycam	(B.1-189)
parmaK	parmak, elde ve ayakta olan parmaklar. Krş.: <i>parmā</i>	
	p.+lar	(B.12-23)
parmā	parmak, elde ve ayakta olan parmaklar. Krş.: <i>parmaK</i>	
	p.+Ø+m	(B.1-41) (B.2-140)
	p.+Ø+ma	(B.2-139)
	p.+Ø+mı	(B.2-140)
par-	varmak, gideceġi yere ulaşmak. Krş.: <i>baġ- I, bar-, barr-, baş-, baş-, var-</i>	
	<i>I, vā-, vār-, war-</i>	
	p.-Ø-saġ	(B.4-213)
parşa	parça, biraz. Krş.: <i>paça, parça, parçā, paşa I</i>	

	p.+Ø	(B.1-175) (K.6-25) (K.9-2) (K.18-10) (K.18-11) (K.22-32) (K.22-34)
parta	Rus., okul çalışma masası, sıra p.+lār+ğā	(B.3-129)
	p.+Ø+ma	(B.7-24)
parti	Rus., parti, fikra, yasal topluluk. Krş.: <i>partiya, partiya</i> p.+Ø	(K.1-97)
	p.+Ø+sından	(K.15-26)
partiya	Rus., parti, fikra, yasal topluluk. Krş.: <i>parti, partiya</i> p.+Ø	(B.6-83)
	p.+lar	(B.6-81) (B.6-82)
partizan	partizan, düşmanlarına karşı mücadele verirken cephe gerisinde silahlı hareket katılan kimse p.+Ø	(B.12-105) (B.12-106)
	p.+nar	(B.17-29)
	p.+nar+ğā	(B.17-45)
partiya	Rus., parti, fikra, yasal topluluk. Krş.: <i>parti, partiya</i> p.+Ø+sı	(B.3-190)
paʔatqā	Rus., düzgün hale getirilmiş ev hakkında, temizlik p.	(B.2-188)
paʔa	para, kağıt veya metal para. Krş.: <i>para, parā</i> p.+Ø	(B.10-23)
pas-	basamak, hamur basmak. Krş.: <i>bas-</i> p.-Ø-asın	(K.16-9)
pasıya	baklagillerden fasulye. Krş.: <i>fasule</i> p.+Ø	(K.1-55)
pas	pas, ıslak veya nemli havada demirin üzerinde oksitlenme sonucunda oluşan madde p.+Ø+nı (lı)	(B.3-182)
pasırt	Rus., pasaport p.+Ø	(B.2-163) (B.6-25) (B.6-72)
	p.+Ø+ım	(B.6-69)
pastayana	Rus., her zaman, daima p.	(B.5-18)
pastayanı	Rus., her zaman, daima p.	(B.5-8)
pastayanna	Rus., her zaman, daima p.	(B.5-60)
pastayannı	Rus., her zaman, daima p.	(B.5-29) (B.5-33) (B.6-61) (B.7-42)
paş	baş, ilk önce. Krş.: <i>bas, baş, bāş, boş II, vaş</i> p.+Ø+ta	(B.10-56) (K.23-9)
paşa I	parça, biraz. Krş.: <i>paça, parça, parçā, parşa</i>	

	p.+Ø	(K.16-8) (K.16-11)
paşa II	paşa, paşa ünvanı	
	p.+Ø+nı	(B.13-16)
paşha	başka, diğer, farklı, bilinenden ayrı. Krş.: <i>başha, başa, başha, başha, başhā, başhu, başka, başKa</i>	
	p.+Ø	(K.1-51)
paşi	Rus., neredeyse, hemen hemen	
	p.	(B.1-141)
paşti	Rus., neredeyse, hemen hemen	
	p.	(B.1-136) (B.3-221) (B.4-56)
pat	Rus., beş	
	p.	(B.11-4)
patamuştta	Rus., çünkü	
	p.	(B.19-12)
patihonğa	Rus., yavaş yavaş	
	p.	(B.2-191)
patihonğu	Rus., yavaş yavaş	
	p.	(B.2-191)
patılcan	patlıcan sebzesi. Krş.: <i>patılcan, patlıcan</i>	
	p.+nar+nı	(K.21-28)
patılcan	patlıcan sebzesi. Krş.: <i>patılcan, patlıcan</i>	
	p.+Ø	(K.28-22)
patla-	patlamak, yırtılmak	
	1. vurarak patlamak, çatlakmak	
	p.-Ø-K	(K.14-12)
	p.-Ø-p	(B.22-32)
	p.-t-Ø-a	(K.31-24)
	2. pot kırmak, yersiz bir şey söylemek	
	p.-t-Ø-tım	(B.15-2)
patlıcan	patlıcan sebzesi. Krş.: <i>patlıcan, patılcan</i>	
	p.+Ø+dan	(K.1-56)
patma	özel isim, Fadme, Fatma. Krş.: <i>fadmè, fatime</i>	
	p.+Ø	(K.3-22)
patom	Rus., sonra	
	p.	(B.3-22)
patrat	Rom., kare	
	p.+Ø	(K.16-22) (K.18-28) (K.18-32) (K.22-37)
patron	Rus., kurşun, silaha konulan kurşun	
	p.+Ø+ı	(B.17-43)
patsobnı	Rus., depo	
	p.	(B.1-89)
patval	Rus., yer altı deposu	

	p.+Ø+ğa	(B.2-85)
payda	fayda, yarar	
	p.+Ø+mız	(K.17-44)
	p.+Ø+sı	(K.3-24)
paydu	Rus., gideyim	
	p.	(B.2-112)
payema	Rus., manzume	
	p.+Ø	(B.7-65)
paytaK	başkent, başşehir	
	p.+Ø+Ka	(K.3-13)
 pazar	haftanın pazar günü. Krş.: <i> bazar, bazzar, vazar</i>	
	p.+Ø	(K.21-12) (K.21-15) (K.31-16) (K.31-19)
	p.+Ø+ğaşıK	(K.21-12)
 pazarçıK	yer adı, Bulgaristan'ın Pazarcık bölgesi	
	p.+Ø+ta	(K.26-49)
 pazartesi	haftanın pazartesi günü	
	p.+Ø	(K.23-4) (K.31-16)
 pazı	yufka, hamur yufkası. Krş.: <i> pazıl</i>	
	p.+Ø	(K.22-36)
 pazıl	yufka, hamur yufkası. Krş.: <i> pazı</i>	
	p.+Ø	(K.22-38)
	p.+lar+nı	(K.22-31)
 pazla	fazla, çok. Krş.: <i> fazla</i>	
	p.+Ø	(K.19-26)
 pārt	yer adı, Port Artur	
	p.+Ø	(B.10-49)
 pāsı	pazı, yaban pancarı	
	p.+Ø	(K.1-56)
 pçola	Rus., arı	
	p.+Ø	(B.1-38)
 peç	Rus., soba	
	p.+Ø	(B.10-62)
 peçat	Rus., mühür	
	p.+Ø+lı	(B.12-133)
 peçça	Rus., soba	
	p.+Ø	(B.2-28)
 pedagoji	pedagoji bilim alanı	
	p.+Ø+ye	(K.29-4)
 peg	pek, aşırı, çok. Krş.: <i> be, beg, beğ, bek, bēg, bēk, bēk, bēg, bēk, bağ, bik, peh, peğ, pek, pēk, pēk, pēk, pik, pek</i>	
	p.+Ø	(B.4-205) (B.7-74) (B.8-49)
 pege-*	beğenmek, hoşuna gitmek. Bk.: <i> pegen-</i> . Krş.: <i> bege-*, begē-*, bēgē-*</i>	

	p.-n-Ø-diler	(B.12-175)
pegen-	beğenmek. <i>pegen-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, günümüzde dönüşlü çatısıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: <i>pege-*</i>	
peh	pek, aşırı, çok. Krş.: <i>be, beg, beḡ, bek, bēg, bēk, bĕk, bĕg, bĕk, baḡ, bik, peg, peḡ, pek, pĕk, pĕk, pĕk, pik, pek</i>	
	p.+Ø	(B.2-230)
peḡ	pek, aşırı, çok. Krş.: <i>be, beg, beḡ, bek, bēg, bēk, bĕk, bĕg, bĕk, baḡ, bik, peg, peḡ, pek, pĕk, pĕk, pĕk, pik, pek</i>	
	p.+Ø	(B.7-90) (B.7-91)
pek	pek, aşırı, çok. Krş.: <i>be, beg, beḡ, bek, bēg, bēk, bĕk, bĕg, bĕk, baḡ, bik, peg, peḡ, peḡ, pĕk, pĕk, pĕk, pik, pek</i>	
	p.+Ø	(B.1-83) (B.1-96) (B.1-99) (B.1-117) (B.1-170) (B.1-171) (B.1-190) (B.2-59) (B.2-166) (B.2-170) (B.2-173) (B.2-175) (B.2-187) (B.2-208) (B.2-219) (B.2-222) (B.2-257) (B.2-262) (B.2-266) (B.3-61) (B.3-62) (B.3-68) (B.3-70) (B.3-94) (B.3-97) (B.3-138) (B.3-175) (B.3-182) (B.3-183) (B.3-189) (B.4-27) (B.4-52) (B.4-175) (B.4-183) (B.4-185) (B.4-234) (B.5-23) (B.5-34) (B.5-37) (B.5-38) (B.5-39) (B.5-41) (B.5-43) (B.5-55) (B.5-57) (B.5-74) (B.5-94) (B.5-113) (B.7-26) (B.7-34) (B.7-42) (B.7-51) (B.7-53) (B.7-61) (B.7-72) (B.7-89) (B.7-94) (B.8-34) (B.8-39) (B.8-43) (B.10-49) (B.12-32) (B.12-33) (B.12-95) (B.12-161) (B.12-187) (B.14-1) (B.14-14) (B.16-15) (B.20-28) (K.10-22) (K.10-29) (K.11-16) (K.12-8) (K.24-7) (K.27-4)
pelwan	pehlivan, yiğit	
	p.+Ø	(K.5-23)
	p.+lar+nı	(K.17-21)
pembe	pembe rengi	
	p.+Ø	(K.26-48)
pencere	pencere. Krş.: <i>pencĕre, pencĕrĕ, pencĕre, pencĭre, pĕncĕrĕ, pĕncĕre, pĕncĕrĕ</i>	
	p.+Ø	(B.12-143)
	p.+Ø+den	(B.3-101)
	p.+Ø+ge	(B.18-9)
	p.+ler	(B.2-88)
	p.+ler+ímíz	(B.12-168)
	p.+Ø+sĭ	(B.2-193)
	p.+Ø+sĭne	(B.12-143)
	p.+Ø+sĭnen	(B.12-148)
pencĕre	pencere. Krş.: <i>pencere, pencĕrĕ, pencĕre, pencĭre, pĕncĕrĕ, pĕncĕre, pĕncĕrĕ</i>	
	p.+Ø	(K.13-3) (K.13-4)

pencĕrĕ	pencere. Krş.: <i>pencere, pencĕre, pencĕre, pencĭre, pĕncĕrĕ, pĕncĕre, pĕncĕrĕ</i> p.+Ø+ge (B.18-8)
pencĕre	pencere. Krş.: <i>pencere, pencĕre, pencĕrĕ, pencĭre, pĕncĕrĕ, pĕncĕre, pĕncĕrĕ</i> p.+Ø (B.18-22)
pencĭre	pencere. Krş.: <i>pencere, pencĕre, pencĕrĕ, pencĕre, pĕncĕrĕ, pĕncĕre, pĕncĕrĕ</i> p.+Ø+sĭ (B.2-195)
pener	peynir, K�stence ağızında bu Şekli kullanılır. Krş.: <i>penir</i> p.+Ø (K.8-5) (K.11-38) (K.16-17) (K.18-35) p.+Ø+in (K.16-18) p.+Ø+li (K.16-16) (K.16-18) p.+Ø+men (K.6-28) (K.13-17)
penir	peynir, Bahĕesaray ağızında bu Şekli kullanılır. Krş.: <i>pener</i> p.+Ø (B.4-215) (B.12-10)
penıraŝ	y�resel yemek t�r�, penıraŝ. Krş.: <i>penıraŝ</i> p.+Ø (B.8-88)
penıraŝ	y�resel yemek t�r�, penıraŝ. Krş.: <i>penıraŝ</i> p.+Ø (B.8-89) p.+Ø+nı (B.8-88)
pensiya	Rus., emeklilik. Krş.: <i>pensiye, pensiy�, pensĭya</i> p.+Ø (B.6-68) (B.18-42) p.+Ø+sı (B.6-111)
pensiye	Rus., emeklilik. Krş.: <i>pensiya, pensiy�, pensĭya</i> p.+Ø (B.1-170) (B.1-171) (B.2-76) (B.2-77) (K.11-19) p.+Ø+mĭ (B.2-189)
pensiy�	Rus., emeklilik. Krş.: <i>pensiya, pensiye, pensĭya</i> p.+Ø (B.2-188)
pensĭya	Rus., emeklilik. Krş.: <i>pensiya, pensiye, pensiy�</i> p.+Ø (B.4-70)
pepi	�rdek p.+Ø (K.1-87)
perde	perde, pencereye veya bir aĕıklığın �n�ne gerilen �rt� p.+Ø (B.17-17)
perd�le-	bulanık g�rme, g�z perdelenmesi. Krş.: <i>perd�le-</i> p.-n-Ø-e (K.10-18)
perd�l�-	bulanık g�rme, g�z perdelenmesi. Krş.: <i>perd�le-</i> p.-n-Ø-e (K.10-19)
pered	Rus., �n�nde p. (B.2-148)
perem�na	Rus., tenef�s, ders arası

perevalnı	p.+Ø+da (B.2-153) yer adı, Kırım'ın bir ili, Perevalnoye
perevotçĭ	p.+Ø+de (B.2-76) Rus., tercüman
perşembı	p.+Ø (B.22-17) haftanın perşembe günü. Krş.: <i>perşembĭ, peşembĭ, pëşembĭ</i>
perşembĭ	p.+Ø (K.18-4) haftanın perşembe günü. Krş.: <i>perşembı, peşembĭ, pëşembĭ</i>
pervıy	p.+Ø+den (K.21-12) (K.23-4) Rus., birinci
pervıyges	p. (B.1-33) (B.2-128) Rus., birinci hidro elektrik istasyonu
perviy	p.+Ø (B.1-84) Rus., birinci
peryan	p. (B.2-142) özel isim, Peryan (Feryan)
pesiye	p.+Ø (K.10-5) (K.10-7) (K.10-23) özel isim, Pesiye. Krş.: <i>pesiye</i>
peşiye	p.+Ø (K.27-1) özel isim, Pesiye. Krş.: <i>pesiye</i>
pesmet	p.+Ø (K.27-2) Rom., peksimet, kurutulmuş ekmek
pesmèt	p.+Ø (K.11-41) Rom., peksimet, kurutulmuş ekmek
pespellı	p.+Ø (K.6-3) besbelli, anlaşıldığına göre. Krş.: <i>besbelli</i>
peşembĭ	p.+Ø+den (K.21-14) haftanın perşembe günü. Krş.: <i>perşembı, perşembĭ, pëşembĭ</i>
peşman	p.+Ø (B.12-189) (K.1-37) (K.14-25) pişman, yaptığı bir olumsuz işin sonucunda üzölmek. Krş.: <i>mişmanlık</i>
petır	p.+Ø (B.1-23) özel isim, Ay Petr
petmez	p.+Ø (B.12-202) pekmez
petna	p. (B.3-48) Rus., on beş
peyamber	p.+Ø (K.13-6) peygamber. Krş.: <i>piğamber</i>
pezemek	p.+Ø (B.14-27) argo, pezevenk
pëk	pek, aşırı, çok. Krş.: <i>be, beg, beğ, bek, bēg, bēk, bēk, bēg, bēk, bæg, bik,</i>

	<i>peg, peh, peḡ, pek, pĕk, pĕk, pik, pek</i> p.+Ø (B.5-10) (B.8-67)
pĕk	pek, aşırı, çok. Krş.: <i>be, beg, beḡ, bek, bĕg, bĕk, bĕk, bĕg, bĕk, baḡ, bik, peg, peh, peḡ, pek, pĕk, pĕk, pik, pek</i> p.+Ø (B.2-69) (B.2-187) (B.2-202) (B.2-219) (B.2-222) (B.5-35) (B.7-79) (B.18-49)
pĕk	pek, aşırı, çok. Krş.: <i>be, beg, beḡ, bek, bĕg, bĕk, bĕk, bĕg, bĕk, baḡ, bik, peg, peh, peḡ, pek, pĕk, pĕk, pik, pek</i> p.+Ø (B.3-184) (B.3-188) (B.3-191) (B.4-38) (B.4-88) (B.4-173) (B.4-174) (B.4-178) (B.4-209) (B.5-36) (B.5-37) (B.5-42) (B.5-45) (B.11-11) (B.11-15) (B.12-182) (B.14-8) (K.9-12) (K.24-7) (K.30-14)
pĕncĕrĕ	pencere. Krş.: <i>pencere, pĕncĕre, pĕncĕrĕ, pĕncĕre, pĕncĕre, pĕncĕre, pĕncĕrĕ</i> p.+Ø+den (B.18-5)
pĕncĕre	pencere. Krş.: <i>pencere, pĕncĕre, pĕncĕrĕ, pĕncĕre, pĕncĕre, pĕncĕrĕ, pĕncĕrĕ</i> p.+Ø+den (B.12-147) p.+Ø+nĭ (B.3-111)
pĕncĕrĕ	pencere. Krş.: <i>pencere, pĕncĕre, pĕncĕrĕ, pĕncĕre, pĕncĕre, pĕncĕrĕ, pĕncĕrĕ</i> p.+Ø (B.3-111)
pĕride	özel isim, Peride (Feride) p.+Ø (K.5-6)
pĕş	beş sayısı. Krş.: <i>bej, beş, beşş, bĕj, bĕj, bĕş, biş, vĕş</i> p.+Ø (K.5-1)
pĕşĕmbĭ	haftanın perşembe günü. Krş.: <i>perşembı, perşembı, peşĕmbĭ</i> p.+Ø+den (K.21-12)
pĕyir	taklit kelimesi, feryan etme sesi, <i>pĕyir çiyir</i> p.+Ø (B.2-232)
pı	bir sayısı, çok. Krş.: <i>ber I, bĕr, bı I, bur, burr, bıḡ, bĭr, bĭr, bı I, bĭr, bĭrr, bĭrt, bĭr, bı, bĭr, bĭr, bıḡ, bi I, bir, bıḡ, bĭr, bı I, bĭr, bĭr, pĭ, pĭr, pi, pĭ, pĭr, pĭr, vĭr</i> p.+Ø (B.18-10)
pıçık	buçuk, yarım. Krş.: <i>buçıḡ, buçũh, buçũh, buçũK, bũçıḡ, bũçũh</i> p.+Ø (B.6-16)
pırıj	pirinç. Krş.: <i>pırnıç, pĭrij, pĭrinç, pĭrniç, pĭrniç, pĭrinç, pĭriş, pĭrniç</i> p.+Ø (K.16-25) p.+Ø+ı (K.16-31) p.+Ø+ın (K.16-25) p.+Ø+nı (K.22-31) (K.22-32)
pırniç	pirinç. Krş.: <i>pırıj, pĭrij, pĭrinç, pĭrniç, pĭrniç, pĭrinç, pĭriş, pĭrniç</i> p.+Ø (B.5-90)

	p.+Ø+ın	(B.5-95)
pirtana	firtına, şiddetli rüzgar	
	p.+Ø+man	(K.21-22)
pısmılla	bismillah. Krş.: <i>pısmılla</i> , <i>pısmılla</i> , <i>pısmılla</i>	
	p.+Ø	(B.1-167)
pite	pide, hamurdan yapılmış pide, ekmek. Krş.: <i>pıde</i> , <i>pıte</i> , <i>pte</i> , <i>pteçik</i>	
	p.+Ø	(B.2-19)
pıt-	bitirmek, bitmek, tamamlamak. Krş.: <i>bit-</i> , <i>bit-</i> , <i>bit-</i> , <i>bit-</i> , <i>pıt-</i> , <i>pıt-</i> , <i>pıt-</i> , <i>pıt-</i> , <i>pıt-</i>	
	p.-ır-Ø-dım	(B.15-14)
	p.-ır-Ø-almassın	(K.1-6)
	p.-Ø-ken	(K.4-10)
	p.-Ø-tı	(K.10-30) (K.20-12) (K.21-29)
pıtun	bütün, tamamı, eksiksiz. Krş.: <i>bıttun</i> , <i>bitun</i> , <i>bitún</i> , <i>bitün</i> , <i>bítün</i> , <i>bitün</i> , <i>bitün</i> , <i>bitün</i> , <i>bitün</i> , <i>bitün</i> , <i>butın</i> , <i>butun</i> , <i>butun</i> , <i>butün</i> , <i>bütün</i> , <i>bütün</i> , <i>bütün</i> , <i>bütün</i> , <i>bütün</i> , <i>bütün</i> , <i>pıtın</i> , <i>pıtun</i> , <i>putun</i> , <i>pütün</i> , <i>pütün</i> , <i>pütün</i> , <i>pütün</i> , <i>pütün</i>	
	p.+Ø	(B.2-176)
pı	bir sayısı, belirsizlik ifadesi, bir şey. Krş.: <i>ber I</i> , <i>bér</i> , <i>bı I</i> , <i>bir</i> , <i>birr</i> , <i>bir°</i> , <i>bır</i> , <i>bir°</i> , <i>bı I</i> , <i>bır</i> , <i>bırr</i> , <i>birt</i> , <i>bir°</i> , <i>bı</i> , <i>bır</i> , <i>bir°</i> , <i>bir</i> , <i>bi I</i> , <i>bir</i> , <i>bir°</i> , <i>bır</i> , <i>bı I</i> , <i>bır</i> , <i>bir°</i> , <i>pi</i> , <i>pır</i> , <i>pi</i> , <i>pı</i> , <i>pır</i> , <i>pır</i> , <i>vır</i>	
	p.+Ø parça	(B.10-55)
pıç-	biçmek, kesip biçmek, kumaş biçmek. Krş.: <i>biç-</i> , <i>pıç-</i> , <i>pıç-</i>	
	p.-Ø-kende	(B.18-30)
pıçaçı	bıçak, küçücük bıçak. Krş.: <i>pıçaK</i>	
	p.+Ø+nen	(B.13-15)
pılav	pilav, pirinçten yapılan yemek. Krş.: <i>plaw</i> , <i>plaw</i> , <i>plow</i>	
	p.+Ø	(B.3-73)
pır	bir sayısı, belirsizliği ifade eden kelime. Krş.: <i>ber I</i> , <i>bér</i> , <i>bı I</i> , <i>bir</i> , <i>birr</i> , <i>bir°</i> , <i>bır</i> , <i>bir°</i> , <i>bı I</i> , <i>bır</i> , <i>bırr</i> , <i>birt</i> , <i>bir°</i> , <i>bı</i> , <i>bır</i> , <i>bir°</i> , <i>bir</i> , <i>bi I</i> , <i>bir</i> , <i>bir°</i> , <i>bır</i> , <i>bı I</i> , <i>bır</i> , <i>bir°</i> , <i>pi</i> , <i>pır</i> , <i>pı</i> , <i>pı</i> , <i>pı</i> , <i>pır</i> , <i>vır</i>	
	1. bir sayısı	
	p.+Ø+de	(B.16-35)
	2. bir, bir şey, belirsiz bir şey	
	p.+Ø	(B.5-92) (B.10-57) (K.23-17) (K.29-39)
pırj	pirinç. Krş.: <i>pırj</i> , <i>pırnuç</i> , <i>pırınç</i> , <i>pırnij</i> , <i>pırniç</i> , <i>pırniç</i> , <i>pırinç</i> , <i>pırış</i> , <i>pırnij</i>	
	p.+Ø+ın	(K.18-27)
	p.+Ø+ın	(K.16-29)
pırınç	pirinç. Krş.: <i>pırj</i> , <i>pırnuç</i> , <i>pırj</i> , <i>pırnij</i> , <i>pırniç</i> , <i>pırniç</i> , <i>pırinç</i> , <i>pırış</i> , <i>pırnij</i>	
	p.+Ø	(B.4-188) (B.4-189)
pırnij	pirinç. Krş.: <i>pırj</i> , <i>pırnuç</i> , <i>pırj</i> , <i>pırınç</i> , <i>pırniç</i> , <i>pırniç</i> , <i>pırinç</i> , <i>pırış</i> , <i>pırnij</i>	
	p.+Ø	(B.11-71)
pırniç	pirinç. Krş.: <i>pırj</i> , <i>pırniç</i> , <i>pırj</i> , <i>pırınç</i> , <i>pırnij</i> , <i>pırniç</i> , <i>pırinç</i> , <i>pırış</i> , <i>pırnij</i>	
	p.+Ø	(B.11-72)

pĩrun	fırın, yiyecekleri pişirmeye veya ısıtmaya yarayan elektrikli veya gazlı alet. Krş.: <i>fırın, fırın, fırın, pĩrim</i> p.+Ø+ğa (K.6-27)
pĩs-	pısmak, pusmak, saklamak p.-Ø-Kan (B.11-38)
pĩt-	bitmek, bitirmek, tamamlamak. Krş.: <i>bit-, bĩt-, bit-, bĩt-, pĩt-, pĩt-, pĩt-, pĩt-</i> p.-Ø-ken (B.15-4) p.-Ø-kende (K.1-59)
pĩtĩn	bütün, tamamı, eksiksiz. Krş.: <i>bittun, bitun, bitún, bitün, bítün, bitún, bitüm, bitün, bitün, bitün, bitün, bitün, butın, butun, buttun, butün, bũtun, bũtün, bũtün, bũtün, bũtün, bũtün, pĩtun, pĩtun, putun, pũtün, pũtün, pũtün, pũtün, pũtün</i> p.+Ø (K.11-12) (K.18-24)
pĩtpĩs	Rus., imza. Krş.: <i>potpis, potpis</i> p. (B.2-112)
pĩtun	bütün, tamamı, eksiksiz. Krş.: <i>bittun, bitun, bitún, bitün, bítün, bitún, bitüm, bitün, bitün, bitün, bitün, bitün, butın, butun, buttun, butün, bũtun, bũtün, bũtün, bũtün, bũtün, bũtün, pĩtun, pĩtun, putun, pũtün, pũtün, pũtün, pũtün, pũtün</i> p.+Ø (B.8-37)
pĩt-	bitmek, bitirmek, tamamlamak. Krş.: <i>bit-, bĩt-, bit-, bĩt-, pĩt-, pĩt-, pĩt-, pĩt-</i> p.-Ø-kèn (K.17-1)
pĩKare	fukara, yoksul. Krş.: <i>fħar, fħare, fħarè, fũhare, fũKare</i> p.+Ø (K.11-40)
pĩç-	biçmek, belli bir biçim vererek kesmek, para biçmek, para üretmek. Krş.: <i>biç-, piç-, piç-</i> p.-tĩr-Ø-eceksin (K.26-22)
pĩş-	pişmek, ateşte, fırında, kaynar suda veya yağda yenilebilir hale gelmek. Krş.: <i>piş-, piş-, piş-</i> p.-Ø-kenge (K.1-26) p.-r-Ø-eler (B.4-189)
pĩt-	bitmek, bitirmek, tamamlamak, mezun olmak. Krş.: <i>bit-, bĩt-, bit-, bĩt-, pĩt-, pĩt-, pĩt-, pĩt-, pĩt-</i> p.-Ø-e (K.23-4) p.-ĩr-Ø-dĩm (K.30-2)
pi	bir sayısı, belirsizlik ifadesi, bir şey. Krş.: <i>ber I, bèr, bı I, bır, burr, bur°, bĩr, bĩr°, bĩ I, bĩr, bĩrr, bĩrt, bĩr°, bí, bĩr, bĩr°, bĩr, bi I, bir, bĩr°, bĩr, bĩ I, bĩr, bĩr°, pi, pi, pĩr, pi, pĩr, pĩr, vĩr</i> p.+Ø (B.16-18)
piçenya	Rus., kurabiye p.+Ø (B.3-167) p.+Ø+nı (B.3-172)
piçonnu	Rus., tatlı hamur işi,

	p.	(B.2-182)
piğamber	peygamber. Kr.: <i>peyamber</i>	
	p.+Ø	(B.14-15)
pijama	pijama, uyumak için giyilen giysi	
	p.+Ø	(K.11-10)
pik	pek, aşırı, çok. Krş.: <i>be, beg, beğ, bek, bēg, bēk, bēk, bēg, bēk, bağ, bik, peg, peh, peğ, pek, pēk, pēk, pēk, pek</i>	
	p.+Ø	(B.3-79) (B.3-192)
piper	Rom., karabiber. Krş.: <i>bober, buber, búbēr, büber, piper</i>	
	p.+Ø	(K.13-14)
piraşki	Rus., kızartılmış veya fırında pişmiş içi harçlı börek	
	p.+Ø	(B.3-90)
	p.+ler	(B.3-209)
piriulğa	Rus., ara sokak, dar sokak	
	p.+Ø+nı	(B.6-103)
pirniç	pirinç. Krş.: <i>pirij, pirniç, pırj, pırınç, pırnij, pırniç, pırinç, pırış, pırnij</i>	
	p.+Ø	(B.8-69)
pis I	pis, iğrendirici	
	p.+Ø	(K.15-27)
pis II	biz, çokluk birinci kişiyi gösteren söz. Krş.: <i>bıs, bıs, bız, bıs, bız, bıs, bız, bis, biz, bıs, bız, bız, miz, pıs, pıs, vız</i>	
	p.+Ø	(B.3-182)
pismini	Rus., yazılı	
	p.+ler+nı	(B.2-152)
pistalet	Rus., silah	
	p.+Ø+ı	(B.1-67)
piş-	pişmek, pişirmek, ateşte, fırında, kaynar suda veya yağda yenilebilir hale gelmek. Krş.: <i>piş-, piş-, piş-</i>	
	p.-ir-Ø-e	(B.19-18)
	p.-ir-Ø-señ	(B.5-94)
	p.-ır-Ø-e	(B.19-17)
	p.-Ø-ti	(K.1-29)
pita	nine, anneanne veya babaanne, yaşlı teyze. Krş.: <i>bita, bitay, bitáy</i>	
	p.+Ø+ı	(B.12-153)
pitiri	Rus., ikileme, çitiri pitiri ikilemesi	
	p.	(B.4-221)
piyaner	Rus., öncü	
	p.+Ø	(B.2-195)
	p.+Ø+dı	(B.2-195)
pi	bir sayısı, belirsizlik ifadesi, bir şey. Krş.: <i>ber I, bér, bı I, bir, brr, bir, b̄r, b̄r, b̄ I, b̄r, b̄rr, b̄rt, b̄r, bí, bír, bír, b̄r, bi I, bir, b̄r, b̄ I, b̄r, b̄r, pi, p̄, p̄r, pi, p̄r, p̄r, v̄r</i>	
	p.+Ø	(B.2-214)

pĩç-	kesip biçmek, kumaş biçmek. Krş.: <i>bĩç-, pĩç-, pĩç-</i> p.-Ø-kênde (B.18-30)
pĩçen	hayvanlar için kurutulmuş ot. Krş.: <i>pşen</i> p.+Ø (B.20-19)
pĩde	pide, hamurdan yapılmış pide, ekmek. Krş.: <i>pĩte, pĩte, pte, pteçik</i> p.+Ø (K.6-29)
pĩliş	piliç, tavuk eti. Krş.: <i>pĩliş</i> p.+Ø (K.6-24)
pĩliş	piliç, tavuk eti. Krş.: <i>pĩliş</i> p.+Ø (K.11-19)
pĩrinç	pirinç. Krş.: <i>pĩrij, pĩrniç, pĩrij, pĩrinç, pĩrniç, pĩrniç, pĩriş, pĩrniş</i> p.+Ø (B.19-31) p.+Ø+in (B.4-186) (B.19-31)
pĩriş	pirinç. Krş.: <i>pĩrij, pĩrniç, pĩrij, pĩrinç, pĩrniç, pĩrniç, pĩrinç, pĩrniş</i> p.+Ø (K.6-25)
pĩrniş	pirinç. Krş.: <i>pĩrij, pĩrniç, pĩrij, pĩrinç, pĩrniç, pĩrniç, pĩrinç, pĩriş</i> p.+Ø (B.11-71)
pĩs	biz, çokluk birinci kişiyi gösteren söz. Krş.: <i>bis, bıs, bız, bıs, bız, bıs, bız, bis, biz, bıs, bız, bıs, bız, bız, miz, pis II, pıs, vız</i> p.+Ø (B.7-90)
pĩs-	pişmek, pişirmek, yenilebilecek hale getirmek. Krş.: <i>pĩş-, pĩş-, pĩş-</i> p.-ir-Ø-íp (K.23-13)
pĩşimĩlla	bismillah. Krş.: <i>pĩsmĩlla, pĩşimĩlla, pĩşimĩlla</i> p.+Ø (B.3-164)
pĩşimĩlla	bismillah. Krş.: <i>pĩsmĩlla, pĩşimĩlla, pĩşimĩlla</i> p.+Ø (K.1-32)
pĩşimĩlla	bismillah. Krş.: <i>pĩsmĩlla, pĩşimĩlla, pĩşimĩlla</i> p.+Ø (B.3-88) (B.3-136) (B.3-138)
pĩş-	pişmek, ateşte pişmek, olgunlaşmak. Krş.: <i>pĩş-, pĩş-, pĩş-</i> 1. pişmek, ateşte, fırında, suda veya yağda yenilebilecek hale gelmek. Krş.: <i>pĩş-</i> p.-Ø-e (B.6-63) (K.1-28) (K.13-17) p.-Ø-ecekke (K.16-15) p.-Ø-emiz (B.8-69) p.-Ø-erdi (B.20-10) p.-ē-Ø-rım (B.8-55) p.-Ø-eyaturğanda (K.16-31) p.-ir-Ø (B.8-88) p.-ir-Ø-dim (B.12-175) p.-ir-Ø-e (B.5-66) (B.8-65) p.-ir-Ø-esin (K.16-29) p.-ir-Ø-esiş (B.19-34) p.-ir-Ø-genge (K.1-77)

p.-ir-Ø-ip	(B.5-64)
p.-ir-Ø-mege	(B.18-24)
p.-ir-Ø-mek	(B.5-104)
p.-ir-mi-y	(B.4-206)
p.-ī-Ø-r	(B.20-11)
p.-ī-Ø-rim	(B.8-55)
p.-ī-Ø-rler	(B.20-9)
p.-ĩ-Ø-gen	(B.8-53)
p.-ĩ-Ø-di	(B.12-176)
p.-ĩ-Ø-dík	(B.1-166)
p.-ĩ-Ø-dím	(K.19-15)
p.-ĩ-Ø-dik	(B.1-145)
p.-ĩ-Ø-dim	(B.1-142)
p.-ĩ-Ø-e	(B.1-97) (B.2-73) (B.3-141) (B.4-209) (B.5-67) (B.5-68) (B.5-77) (B.5-86) (B.6-63) (B.8-22) (B.8-61) (B.8-62) (B.8-63) (B.8-75) (B.8-86) (B.9-50) (B.9-52) (B.18-15) (K.19-7) (K.19-9) (K.19-10) (K.19-12) (K.29-26)
p.-ĩ-Ø-ecek	(B.2-19)
p.-ĩ-Ø-ecem	(B.8-54)
p.-ĩ-Ø-edí	(B.1-95)
p.-ĩ-Ø-edī	(B.10-64)
p.-ĩ-Ø-edí	(B.1-95)
p.-ĩ-Ø-edí	(B.5-78) (B.10-54) (B.10-55) (B.10-61) (B.10-62)
p.-ĩ-Ø-edig	(B.10-62)
p.-ĩ-Ø-eler	(B.3-214) (B.4-209) (B.4-210) (B.8-80) (K.5-9)
p.-ĩ-Ø-emen	(B.5-88)
p.-ĩ-Ø-emis	(B.3-93) (B.8-53) (B.8-60) (B.8-65)
p.-ĩ-Ø-emiz	(B.5-80) (B.8-65)
p.-ĩ-Ø-emis	(B.3-139) (K.11-41) (K.11-45) (K.13-16) (K.16-8)
p.-ĩ-Ø-erler	(B.20-9) (B.20-10)
p.-ĩ-Ø-ermís	(K.22-27)
p.-ĩ-Ø-ersin	(K.22-33)
p.-ĩ-Ø-esin	(B.3-79) (K.11-41) (K.16-25)
p.-ĩ-Ø-esín	(K.16-23)
p.-ĩ-Ø-esiñ	(B.1-97) (B.3-89) (B.19-36)
p.-ĩ-Ø-etanedí	(K.8-2)
p.-ĩ-Ø-etenedi	(K.8-1)
p.-ĩ-Ø-ēdik	(B.2-182) (B.2-183) (B.2-184)
p.-ĩ-Ø-ēl-Ø-e	(B.3-215)
p.-ĩ-Ø-ēmèn	(K.6-25)
p.-ĩ-Ø-íp	(K.18-22)

	p.-ĩr-Ø-ip	(B.3-76) (B.3-174) (B.4-36) (B.8-69)
	p.-ĩr-Ø-ĩk	(K.26-28)
	p.-ĩr-ĩl-Ø-e	(B.5-80)
	p.-ĩr-ĩl-Ø-ĩp	(B.4-123)
	p.-ĩr-Ø-ĩp	(B.3-82) (B.3-127) (B.3-178) (K.11-34) (K.11-35) (K.18-21) (K.18-22) (K.20-35)
	p.-ĩr-Ø-mege	(K.1-13)
	p.-ĩr-Ø-mē	(B.8-77)
	p.-ĩr-mi-den	(K.13-16)
	p.-ĩr-Ø-se	(B.3-177)
	p.-ĩr-Ø-sem	(B.8-53)
	p.-ĩr-Ø-seŋ	(B.8-70)
	p.-ĩr-t-Ø-e	(B.2-171)
	p.-ĩr-Ø-əmız	(B.5-88)
	p.-Ø-ken	(B.3-88) (K.1-90) (K.16-25) (K.16-36) (K.22-40) (K.22-41)
	p.-Ø-kenmı	(K.1-25)
	p.-ker-Ø-ip	(K.5-27)
	p.-me-di	(B.19-18)
	p.-me-zdi	(B.20-10)
	p.-r-Ø-esın	(K.18-5)
	p.-Ø-ti	(K.21-29)
	2. pişmek, olgunlaşmak, meyve ve sebze için	
	p.-Ø-ken	(B.4-185) (B.4-216)
pışaK	bıçak, kesmeye yarayan alet. Krş.: <i>pışaçı</i>	
	p.+Ø	(K.1-35)
pışker- pıt-	pişirmek, yenilebilecek hale getirmek. Bk.: <i>pış-</i> bitmek, bitirmek, tamamlamak. Krş.: <i>bit-</i> , <i>bıt-</i> , <i>bit-</i> , <i>bıt-</i> , <i>pıt-</i> , <i>pıt-</i> , <i>pıt-</i> , <i>pıt-</i>	
	p.-Ø-e	(K.19-16)
	p.-Ø-kenin	(K.29-25)
pıte	pide, hamurdan yapılmış pide, ekmek. Krş.: <i>pıte</i> , <i>pıde</i> , <i>pte</i> , <i>pteçik</i>	
	p.+Ø	(B.18-15) (B.20-9)
	p.+ler	(B.19-25)
	p.+Ø+si	(B.19-26)
pıyaner	Rus., öncü	
	p.+ler	(B.2-196)
plakat	Rus., poster, afiş	
	p.+lar	(B.2-196)
plan	düşünce, niyet, plan	
	1. düşünce, niyet	
	p.+lar	(B.20-27)

	2. bir işin yapılması için tasarlanan düzen, plan
	p.+Ø (K.15-23)
	p.+Ø+nı (K.15-23)
	p.+Ø+ım (B.18-39)
planšetka	Rus., toplu dans için hazırlanan alan
	p.+Ø+da (B.2-102)
plavıt	Rus., yüzüyor
	p. (B.1-58)
plaw	pilav, pirinçten yapılan yemek. Krş.: <i>pşlaw, plaw, plow</i>
	p.+Ø (K.11-20)
	p.+Ø+ın (K.11-44)
plen	Rus., savaş tutsağı, esaret
	p.+Ø+nen (B.12-90)
plenni	Rus., savaş tutsağına alınan kimse, esir, tutsak
	p.+ler (B.1-153)
	p.+ler+ı (B.1-152)
plita	Rus., blok, inşatta kullanılan geniş beton yapılar
	p.+lar (B.1-167)
plořät	Rus., meydan
	p.+Ø (B.1-6)
plot	Rus., kadar, +e kadar, dek
	p. (B.4-61)
plaw	pilav, pirinçten yapılan yemek. Krş.: <i>pşlaw, plaw, plow</i>
	p.+Ø (B.3-79) (B.5-67) (B.5-69) (B.5-88) (B.5-93)
	p.+Ø+ımı (B.5-89)
plow	pilav, pirinçten yapılan yemek. Krş.: <i>pşlaw, plaw, plaw</i>
	p.+Ø (B.5-88)
po	bu, en yakın olanı gösteren söz. Krş.: <i>b, bı II, bř II, bř, bi II, bř II, bo(n), bō, bō, bu(n), bū, bū(n), bū, bū, mi II, mř, mu II, ni II</i>
	p.+Ø (B.22-7)
podđın	Rus., uyruklu
	p. (B.1-107)
pol	Rus., zemin
	p.+Ø (B.2-220)
	p.+Ø+a (B.2-84)
	p.+Ø+da (B.18-53)
	p.+lar (B.2-86)
	p.+lar+řn (B.2-220)
poli	Rus., tarlalar
	p. (B.2-176)
polķ	Rus., alay
	p.+Ø (B.12-66)

polnıstı	Rus., komple, büsbütün p. (B.1-150)
polnıstı	Rus., komple, büsbütün p. (B.1-155)
polstafķā	Rus., yarım gün çalışıp maaşın yarısı kadar alınan resmi iş, yarım iş p. (B.6-96)
ponala	Rus., anladım p. (B.3-22)
ponılı	Rus., anladılar p. (B.3-22)
porta	Rom., lıman p.+∅+dan (K.23-28) p.+∅+dı (K.23-28)
portaKal	portakalgillerden portakal p.+∅ (K.11-29)
post	Rom., oruç p.+∅ (B.12-96)
potpıs	Rus., imza. Krş.: <i>pıtpış, potpıs</i> p.+∅ (B.6-25)
potpıs	Rus., imza. Krş.: <i>pıtpış, potpıs</i> p.+∅ (B.2-108) p.+∅+ke (B.7-89) (B.7-90)
poııs	Rus., kemer p.+∅+ın (B.1-101)
poıız	Rus., tren. Krş.: <i>poıız, poıız</i> p.+∅+da (B.2-16) (B.12-133) (B.12-146) p.+∅+ķā (B.3-34) p.+∅+ı (B.3-32) p.+∅+ın (B.12-148) p.+∅+ına (B.3-32) p.+lar+ķā (B.12-131) (B.12-132)
poıız	Rus., tren. Krş.: <i>poıız, poıız</i> p.+∅+ķā (B.3-32)
poıız	Rus., tren. Krş.: <i>poıız, poıız</i> p.+∅ (B.10-19) (B.20-10) (B.20-21) p.+∅+da (B.12-133) p.+∅+ķā (B.2-110) p.+lar+da (B.14-20) p.+lar+ķā (B.3-50)
praduķta	Rus., erzak p.+∅ (B.5-12) (B.12-159)
praduķto	Rus., erzak

	p.+Ø	(B.3-34)
pram	Rus., tam, gibi	
	p.	(B.2-210)
prama	Rus., tam, gibi	
	p.	(B.2-259) (B.4-49) (B.12-60) (B.17-37)
prapırşik	Rus., astsubay	
	p.+Ø	(B.2-218)
prapiskı	Rus., ikametgah yeri	
	p.+Ø	(B.4-80)
prasa	prasa sebzesi	
	p.+Ø+man	(K.1-55)
prastōy	Rus., basit	
	p.	(B.2-99)
pravadnitsa	Rus., kılavuz, kondüktör	
	p.+Ø	(B.22-10)
pravda	Rus., gerçek, doğru	
	p.+Ø	(B.2-146)
prekratit	Rus., durmak, yapmayı kesmek	
	p.	(B.6-12)
premi	Rom., prim	
	p.+Ø	(K.20-18)
presidatil	Rus., başkan, reis	
	p.+Ø	(B.20-20)
pretka	Rus., ecdat, atalar	
	p.+lar+ımıs	(B.19-3)
priazovya	yer adı, Rusya'nın bir bölgesi, Priazovye	
	p.+Ø+da	(B.4-116)
prınimat	Rus., kabul etmek, almak	
	p.	(B.7-5)
prıyom	Rus., alıcı	
	p.	(B.3-187)
prisidatıl	Rus., başkan, reis	
	p.+Ø	(B.3-13)
prıhoşka	Rus., ev girişi, sofa, hol	
	p.+Ø	(B.3-219)
prıhoşka	Rus., ev girişi, sofa, hol	
	p.+Ø	(B.2-192)
prikratit	Rus., durmak, yapmayı kesmek	
	p.	(B.6-36)
primernı	Rus., aşağı yukarı	
	p.	(B.2-51)
prizident	Rus., cumhur başkan	

	p.+Ø+i	(B.7-28)
proteyın	protein besin maddedi	
	p.+Ø	(K.1-61)
prama	Rus., tam, gibi	
	p.	(B.1-154)
pşen	hayvanlar için kurutulmuş ot. Krş.: <i>pıçen</i>	
	p.+Ø	(K.28-34)
pte	pide, hamurdan yapılmış pide, ekmek. Krş.: <i>pıte, pıde, pıte, pteçik</i>	
	p.+Ø+miz	(B.19-18)
pteçik	pide, hamurdan yapılmış küçücük pıdecik, ekmek. Krş.: <i>pıte, pıde, pıte,</i> <i>pte</i>	
	p.+Ø	(B.19-17)
ptē	kendinden büyük kadınlara hitap şekli, abla, teyze	
	p.+Ø	(B.3-166) (B.3-168)
ptitsavhos	Rus., tavuk fabrikası	
	p.	(B.1-50)
punda	özel isim, Punda (Funda)	
	p.+Ø	(K.23-21)
putun	bütün, tamamı, eksiksiz. Krş.: <i>bıttun, bıtun, bıtún, bıtün, bıtün, bıtúnı,</i> <i>bıtüm, bıtün, bıtünı, bıtün, bıtün, bıtün, bıttun, bıttün, bıttun,</i> <i>bütün, bütün, bütün, bütün, bütün, bütün, bıttun, bıttün, bıttun, bıttün,</i> <i>pıtun, pıtın, pıtun, pıtün,</i> <i>pütün, pütün, pütün, pütün, pütün</i>	
	p.+Ø	(K.14-19)
pütün	bütün, tamamı, eksiksiz. Krş.: <i>bıttun, bıtun, bıtún, bıtün, bıtün, bıtúnı,</i> <i>bıtüm, bıtün, bıtünı, bıtün, bıtün, bıtün, bıttun, bıttün, bıttun,</i> <i>bütün, bütün, bütün, bütün, bütün, bütün, bıttun, bıttün, bıttun, bıttün,</i> <i>pıtun, pıtın, pıtun, pıtün,</i> <i>pütün, pütün, pütün, pütün, pütün</i>	
	p.+Ø	(B.2-87)
pütün	bütün, tamamı, eksiksiz. Krş.: <i>bıttun, bıtun, bıtún, bıtün, bıtün, bıtúnı,</i> <i>bıtüm, bıtün, bıtünı, bıtün, bıtün, bıtün, bıttun, bıttün, bıttun,</i> <i>bütün, bütün, bütün, bütün, bütün, bütün, bıttun, bıttün, bıttun, bıttün,</i> <i>pıtun, pıtın, pıtun, pıtün,</i> <i>pütün, pütün, pütün, pütün, pütün</i>	
	p.+Ø	(B.5-32)
pütün	bütün, tamamı, eksiksiz. Krş.: <i>bıttun, bıtun, bıtún, bıtün, bıtün, bıtúnı,</i> <i>bıtüm, bıtün, bıtünı, bıtün, bıtün, bıtün, bıttun, bıttün, bıttun,</i> <i>bütün, bütün, bütün, bütün, bütün, bütün, bıttun, bıttün, bıttun, bıttün,</i> <i>pıtun, pıtın, pıtun, pıtün,</i> <i>pütün, pütün, pütün, pütün, pütün</i>	
	p.+Ø	(B.9-11)
pütün	bütün, tamamı, eksiksiz. Krş.: <i>bıttun, bıtun, bıtún, bıtün, bıtün, bıtúnı,</i> <i>bıtüm, bıtün, bıtünı, bıtün, bıtün, bıtün, bıttun, bıttün, bıttun,</i> <i>bütün, bütün, bütün, bütün, bütün, bütün, bıttun, bıttün, bıttun, bıttün,</i> <i>pıtun, pıtın, pıtun, pıtün,</i> <i>pütün, pütün, pütün, pütün, pütün</i>	
	p.+Ø	(K.14-21)
pütün	bütün, tamamı, eksiksiz. Krş.: <i>bıttun, bıtun, bıtún, bıtün, bıtün, bıtúnı,</i> <i>bıtüm, bıtün, bıtünı, bıtün, bıtün, bıtün, bıttun, bıttün, bıttun,</i> <i>bütün, bütün, bütün, bütün, bütün, bütün, bıttun, bıttün, bıttun, bıttün,</i> <i>pıtun, pıtın, pıtun, pıtün,</i> <i>pütün, pütün, pütün, pütün, pütün</i>	

	<i>bütün, bütün, bütün, bütün, bütün, bütün, bütün, pıtun, pütün, pütün, putun, pütün, pütün, pütün, pütün</i>
	p.+Ø (K.15-13)
pek	pek, aşırı, çok. Krş.: <i>be, beg, beḡ, bek, bēg, bēk, bēk, bēg, bēk, baḡ, bik, peg, peḡ, peḡ, pek, pēk, pēk, pik</i>
	p.+Ø (B.5-1)
pır	bir sayısı, belirsizliği ifade eden kelime. Krş.: <i>ber I, bër, bı I, bur, burr, bir°, bīr°, bīr°, bī I, bīr, bīrr, bīrt, bīr°, bī, bīr, bīr°, bīr, bi I, bir, bīr°, bīr, bī I, bīr, bīr°, pı, pī, pīr, pi, pī, pīr, vīr</i>
	p.+Ø (K.32-6)
pır	bir sayısı, belirsizliği ifade eden kelime. Krş.: <i>ber I, bër, bı I, bur, burr, bir°, bīr°, bīr°, bī I, bīr, bīrr, bīrt, bīr°, bī, bīr, bīr°, bīr, bi I, bir, bīr°, bīr, bī I, bīr, bīr°, pı, pī, pīr, pi, pī, pīr, vīr</i>
	p.+Ø (B.21-19)
pırıl	pırıl pırıl
	p.+Ø (K.29-39)
pırım	fırın, yiyecekleri pişirmeye veya ısıtmaya yarayan elektrikli veya gazlı alet. Krş.: <i>fırın, fırın, fırın, pırın</i>
	p.+Ø+ğa (K.21-27)
pıt-	bitmek, bitirmek, tamamlamak. Krş.: <i>bit-, bīt-, bit-, bīt-, pıt-, pīt-, pīt-, pīt-, pīt-</i>
	p.-r-Ø-amay (K.29-22)
	p.-r-Ø-eler (K.21-15)
pütün	bütün, tamamı, eksiksiz. Krş.: <i>bıttun, bitun, bitün, bitün, bitün, bitün, bitüm, bitün, bitün, bitün, bitün, bitün, butın, butun, butun, butün, bütün, bütün, bütün, bütün, bütün, bütün, pıtun, pütün, pütün, putun, pütün, pütün, pütün, pütün</i>
	p.+Ø (K.30-14)
pis	biz, çokluk birinci kişiyi gösteren söz. Krş.: <i>bıs, bıś, bız, bīs, bız, bıs, bız, bis, biz, bīs, bız, bıs, bız, bız, miz, pis II, piś, vız</i>
	p.+Ø (K.18-31)
rab	Rabb, Allah, Huda. Krş.: <i>rabb</i>
	r.+Ø+ım (B.2-265) (K.3-9)
	r.+Ø+ım (B.2-208)
	r.+Ø+ım (B.3-94) (B.12-187)
rabb	Rabb, Allah, Huda. Krş.: <i>rab</i>
	r.+Ø+ım (K.1-82)
raboçi	Rus., işçi. Krş.: <i>raboçi, raboçi</i>
	r.+Ø (B.2-89)
	r.+Ø+ge (B.6-71)
raboçi	Rus., işçi. Krş.: <i>raboçi, raboçi</i>
	r.+Ø (B.3-8)
raboçi	Rus., işçi. Krş.: <i>raboçi, raboçi</i>
	r.+lar+ğa (B.2-48)

radiyo	radio. Krş.: <i>radio</i> r.+Ø+nan (B.1-121)
radio	radio. Krş.: <i>radio</i> r.+Ø+nan (B.1-123) r.+Ø+ɲɪ (B.1-189)
rahat	rahat, huzurlu. Krş.: <i>rāt, rāt</i> r.+Ø (K.1-51)
rahman	rahman. Krş.: <i>rahmanĩ, rahmān</i> r.+Ø (B.3-138) (B.3-165)
rahmanĩ	rahman. Krş.: <i>rahman, rahmān</i> r.+Ø (B.3-136)
rahmān	rahman. Krş.: <i>rahman, rahmanĩ</i> r.+Ø (B.3-89)
rahmet	rahmet, merhamet. Krş.: <i>rahmēt, raḥmet, raḥmēt, ramet, rāmēt</i> r.+Ø (B.2-190) (B.4-97) (B.4-176)
rahmetli	merhum, ölmüş, rahmetli, Allah'ın rahmetine kavuşmuş. Krş.: <i>rahmetli, raḥmetli, raḥmetli, raḥmetli, raḥmētli, rametli, rametli, rametli, rametli, rāmētli</i> r.+Ø (B.4-11) (B.4-93) (B.4-161) (B.4-163) (B.4-194) (B.4-209) (B.4-222) (B.5-63) (B.5-86)
rahmetli	merhum, ölmüş, rahmetli, Allah'ın rahmetine kavuşmuş. Krş.: <i>rahmetli, raḥmetli, raḥmetli, raḥmetli, raḥmētli, rametli, rametli, rametli, rametli, rāmētli</i> r.+Ø (B.2-47) (B.2-251)
rahmēt	rahmet, merhamet. Krş.: <i>rahmet, raḥmet, raḥmēt, ramet, rāmēt</i> r.+Ø (B.4-222)
raḥı	rakı, alkollü içki. Krş.: <i>raḥı, raKı</i> r.+lar (B.19-43)
raḥı	rakı, alkollü içki. Krş.: <i>raḥı, raKı</i> r.+Ø (B.4-145) (B.4-146)
raḥmet	rahmet, merhamet. Krş.: <i>rahmet, rahmēt, raḥmēt, ramet, rāmēt</i> r.+Ø (B.4-55) (B.4-57)
raḥmetli	merhum, ölmüş, rahmetli, Allah'ın rahmetine kavuşmuş. Krş.: <i>rahmetli, rahmetli, raḥmetli, raḥmetli, raḥmētli, rametli, rametli, rametli, rametli, rāmētli</i> r.+Ø (B.9-50)
raḥmetli	merhum, ölmüş, rahmetli, Allah'ın rahmetine kavuşmuş. Krş.: <i>rahmetli, rahmetli, raḥmetli, raḥmetli, raḥmētli, rametli, rametli, rametli, rametli, rāmētli</i> r.+Ø (B.4-9) (B.4-161) (B.4-206) (B.5-79) (B.5-82) (B.5-83)
raḥmetli	merhum, ölmüş, rahmetli, Allah'ın rahmetine kavuşmuş. Krş.: <i>rahmetli, rahmetli, raḥmetli, raḥmetli, raḥmētli, rametli, rametli, rametli, rametli, rāmētli</i>

	r.+ler	(K.6-1)
rah̄mèt	rahmet, merhamet. Krş.: <i>rahmet, rahmèt, rah̄met, ramet, řamèt</i>	
	r.+Ø	(B.4-3)
rah̄mètli	merhum, ölmüş, rahmetli, Allah'ın rahmetine kavuşmuş. Krş.: <i>rahmetli, rahmetli̇, rah̄metli, rah̄metli, rah̄metli̇, rametli, rametli̇, ramètli̇, rāmetli</i>	
	r.+Ø	(B.4-3)
raim	rahim, merhamet eden. Krş.: <i>raim̄, rayim̄</i>	
	r.+Ø	(B.3-138) (B.3-165)
raim̄	rahim, merhamet eden. Krş.: <i>raim, rayim</i>	
	r.+Ø	(B.3-136)
raKı	rakı, alkollü içki. Krş.: <i>rahi, raħi̇</i>	
	r.+Ø	(B.12-15) (B.12-16) (B.12-17)
ral	yer adı, Rusya'nın Ural bölgesi. Krş.: <i>oral, øral, ural, ūral</i>	
	r.+Ø	(B.10-45)
ramanof	özel isim, Romanov ailesi	
	r.+lar	(B.7-58)
ramazan	Ramazan ayı. Krş.: <i>ramazān</i>	
	r.+Ø	(B.5-71)
	r.+Ø+da	(K.32-15)
ramazān	Ramazan ayı. Krş.: <i>ramazan</i>	
	r.+Ø	(B.21-12)
ramet	rahmet, merhamet. Krş.: <i>rahmet, rahmèt, rah̄met, rah̄mèt, řamèt</i>	
	r.+Ø	(B.3-13) (B.3-39) (B.3-44) (B.3-62) (B.3-131) (B.15-24) (B.22-20) (K.1-76)
rametli̇	merhum, ölmüş, rahmetli, Allah'ın rahmetine kavuşmuş. Krş.: <i>rahmetli, rahmetli̇, rah̄metli, rah̄metli, rah̄metli̇, rah̄mètli, rametli, rametli̇, ramètli̇, rāmetli</i>	
	r.+Ø	(B.4-213) (K.6-7) (K.9-4) (K.11-13) (K.12-24) (K.14-6) (K.21-26) (K.22-18)
	r.+Ø+ní	(K.27-8)
rametli	merhum, ölmüş, rahmetli, Allah'ın rahmetine kavuşmuş. Krş.: <i>rahmetli, rahmetli̇, rah̄metli, rah̄metli, rah̄metli̇, rah̄mètli, rametli, rametli̇, ramètli̇, rāmetli</i>	
	r.+Ø	(B.1-25) (B.2-93) (B.2-190) (B.3-39) (B.3-40) (B.3-43) (B.3-60) (B.3-62) (B.4-33) (B.4-172) (B.4-185) (B.15-3) (B.18-6) (B.18-12) (K.11-23) (K.23-9)
rametli̇	merhum, ölmüş, rahmetli, Allah'ın rahmetine kavuşmuş. Krş.: <i>rahmetli, rahmetli̇, rah̄metli, rah̄metli, rah̄metli̇, rah̄mètli, rametli, rametli, ramètli̇, rāmetli</i>	
	r.+Ø	(B.3-13) (B.3-45) (B.3-57) (B.3-71) (B.3-175) (B.3-194) (B.3-207)
ramètli̇	merhum, ölmüş, rahmetli, Allah'ın rahmetine kavuşmuş. Krş.: <i>rahmetli,</i>	

	<i>rahmetli, rahmetli, rahmetli, rahmetli, rahmetli, rametli, rametli, rametli, rāmetli</i>	
	r.+Ø	(B.3-156) (B.3-202)
rami	özel isim, Rami	
	r.+Ø	(B.11-2)
rana I	Rus., yara	
	r.+Ø	(B.4-8) (B.4-9)
rana II	Rus., erken	
	r.+Ø	(B.2-76)
ranenye	Rus., yara	
	r.+Ø+s1	(B.9-5)
ranini	Rus., yaralı	
	r.	(B.18-55)
rannıy	Rus., yaralı	
	r.	(B.4-9)
rap	Rus., köle, kul	
	r.+Ø	(B.7-68)
ras I	rast, tesadüf	
	r.+Ø	(B.1-58) (B.2-237)
ras II	Rus., tam, tam da	
	r.	(B.4-38) (B.9-19)
راسيا	yer adı, Rusya	
	r.+Ø	(B.7-29)
	r.+Ø+dan	(B.9-36)
	r.+Ø+ğa	(B.9-33) (B.9-34)
راسيyski	Rus., Rusya'nın, Rusya'ya ait	
	r.	(B.1-111)
раскажи	Rus., anlat	
	r.	(B.2-153)
растаран	restoran, lokanta. Krş.: <i>restaran</i>	
	r.+Ø+da	(B.3-99)
ратла-	rahatlanmak, dinlenmek. Krş.: <i>rātla-</i>	
	r.-n-Ø-amıs	(B.4-138)
	r.-n-Ø-amız	(B.4-138)
равно	Rus., farketmez	
	r.	(B.2-173) (B.2-185) (B.2-225) (B.2-263)
равнат	Rus., düzeltmek	
	r.	(B.2-36)
райим	özel isim, Raim	
	r.+Ø	(B.4-68)
райим	rahim, merhamet eden. Krş.: <i>raim, raım</i>	
	r.+Ø	(B.3-89)

rayon	ilçe, bölge. Krş.: <i>rayon</i>
	r.+Ø (B.1-4) (B.1-8) (B.4-4) (B.5-16)
	r.+Ø+da (B.3-11)
	r.+Ø+dan (B.4-208)
	r.+Ø+ğa (B.3-31)
	r.+Ø+ı (B.3-65) (B.16-5)
	r.+Ø+ına (B.7-12)
	r.+Ø+ına (B.4-5)
	r.+Ø+ında (B.7-12)
	r.+lar (B.12-68) (B.12-139)
	r.+Ø+nan (B.11-1)
	r.+nar+ğa (B.3-37)
	r.+Ø+u (B.3-5) (B.3-158)
rayon	ilçe, bölge. Krş.: <i>rayon</i>
	r.+Ø+Ğa (B.9-44)
razdilit	Rus., ayırmak
	r. (B.3-37)
razdilīt	Rus., ayırmak
	r. (B.2-48)
razi	razi, kabul eden
	r.+Ø (B.3-117) (B.8-18) (B.14-15) (K.11-9) (K.23-29) (K.26-24) (K.27-6)
	r.+Ø+m (B.18-61)
razılıh	razılık, izin, razı olma durumu. Krş.: <i>razılıh</i>
	r.+Ø (B.20-1)
razılıh	razılık, izin, razı olma durumu. Krş.: <i>razılıh</i>
	r.+Ø (B.8-26)
razmer	Rus., beden, giysilerde ölçü
	r.+Ø+ın (B.3-161)
razreşenya	Rus., izin alma durumu
	r. (B.1-70)
razrişat	Rus., izin vermek
	r. (B.2-113)
razvliqat	Rus., eğlendirmek, eğlenmesini sağlamak
	r. (B.2-95) (B.2-96)
rāmetli	merhum, ölmüş, rahmetli, Allah'ın rahmetine kavuşmuş. Krş.: <i>rahmetli, rahmetli, rahmetli, rahmetli, rahmetli, rametli, rametli, rametli, rametli</i>
	r.+Ø (B.4-169)
rāt	rahat, huzurlu. Krş.: <i>rahat, rāt</i>
	r.+Ø (B.2-209) (B.2-210) (K.1-60)
	r.+Ø+ma (K.21-21)

	r.+Ø+man	(B.3-142)
	r.+Ø+sıs ete	(B.12-126)
rātla-	rahatlanmak, dinlenmek. Krş.: <i>ratla-</i>	
	r.-n-Ø-asın	(K.7-9)
	r.-n-Ø-ayım	(B.12-115)
rebiya	özel isim, Rebiya (Rabia)	
	r.+Ø	(B.3-2)
recim	rejim, yönetme düzeni. Krş.: <i>rejim</i>	
	r.+Ø+ı	(K.3-5)
rejim	rejim, yönetme düzeni. Krş.: <i>recim</i>	
	r.+Ø+i	(K.15-17)
reforma	reform, devrim, inkılap	
	r.+Ø	(K.4-13)
rematiz	romatizma hastalığı	
	r.+Ø	(K.9-3)
reşadiye	yer adı, Köstence'nin köyü, Reşadiye	
	r.+Ø	(K.19-38)
reşat	özel isim, Reşad	
	r.+Ø	(K.21-1)
resim	resim, fotoğraf	
	r.+Ø	(K.12-5)
	r.+ler+i	(B.7-64)
	r.+ner	(K.12-5)
reşit	özel isim, Reşid	
	r.+Ø	(B.1-108)
resmi	resmi, devlete ait, devletin	
	r.+Ø	(K.15-41)
republika	Rus., cumhuriyet	
	r.+Ø	(B.7-29)
restaran	restoran, lokanta. Krş.: <i>rastaran</i>	
	r.+Ø+ı	(B.1-6)
reyis	reyis, başkan	
	r.+Ø+i	(B.18-15)
	r.+ler+den	(B.18-25)
reng	renk, renkli. Krş.: <i>reŋk</i>	
	r.+Ø+inde	(K.11-29)
reŋk	renk, renkli. Krş.: <i>reŋg</i>	
	r.+ler+den	(K.26-47)
	r.+ler+ı	(K.26-45)
	r.+Ø+ten	(K.26-48)
rı	heceleme sırasında <i>r</i> ve <i>t</i> birleşince çıkan hece	
	r.+Ø	(B.2-137)

rıngamot	erik çeşidi r.+Ø (B.10-67)
rış	rızık, Allah'ın insanlara verdiği nimet. Krş.: <i>rıss</i> r.+Ø+ın (K.1-39)
rıss	rızık, Allah'ın insanlara verdiği nimet. Krş.: <i>rış</i> r.+Ø+ını (B.4-71)
ridişa	Rus., küçük kırmızı trup r.+Ø (B.5-112)
ridişa	Rus., küçük kırmızı trup r.+Ø (B.5-106) (B.5-111)
rjinoy	Rus., çavdarlı r. (B.2-45)
ro	heceleme sırasında <i>r</i> ve <i>o</i> birleşince çıkan hece r.+Ø (B.2-137)
rolöm	Rus., direksiyon başında r. (B.1-168)
roman	Romanyalı biri, Romen. Krş.: <i>romen, rumın, rumin</i> r.+Ø (K.24-9) (K.24-14) (K.25-5) (K.28-11) r.+Ø+dan (K.28-15) r.+nar (K.24-8) r.+nar+man (K.24-16)
romanca	Romanya'nın dili, Romence. Krş.: <i>romence</i> r.+Ø (K.25-9) (K.25-11) (K.25-14) (K.25-15) (K.25-16) (K.25-17) (K.28-2) (K.31-11)
romani	yer adı, Romanya. Krş.: <i>romaniye, romanya, romanyā, romānya</i> r.+Ø+delerinçki (K.11-28)
romaniye	yer adı, Romanya. Krş.: <i>romani, romanya, romanyā, romānya</i> r.+Ø+η (K.15-25)
romanya	yer adı, Romanya. Krş.: <i>romani, romaniye, romanyā, romānya</i> r.+Ø (K.15-29) (K.31-11) r.+Ø+da (K.1-2) (K.15-15) r.+Ø+ğa (K.9-6) (K.22-5) r.+Ø+η (K.4-14) r.+Ø+ηı (K.22-5) r.+Ø+ya (K.28-6)
romanyā	yer adı, Romanya. Krş.: <i>romani, romaniye, romanya, romānya</i> r.+Ø (K.28-5)
romānya	yer adı, Romanya. Krş.: <i>romani, romaniye, romanya, romanyā</i> r.+Ø+dan (K.9-12)
romen	Romanyalı biri, Romen. Krş.: <i>roman, rumın, rumin</i> r.+Ø (K.1-3) (K.28-2) r.+lér (K.20-27)

	r.+ner+nen	(K.23-1)
romence	Romanya'nın dili, Romence. Krş.: <i>romanca</i>	
	r.+Ø	(K.15-47)
rovni	Rus., düz	
	r.	(B.2-227)
roza I	Rus., gül çiçeği	
	r.+Ø	(B.2-138)
roza II	oruç, Ramazan ayında tutulan oruç. Krş.: <i>oraza, orāza, ōraza</i>	
	r.+Ø	(B.5-73)
rozi	Rus., gül çiçekleri	
	r.	(B.2-138)
rozu	Rus., gül çiçeği	
	r.	(B.2-138)
rubaşka	Rus., gömlek. Krş.: <i>urbaşka, rūbaşka</i>	
	r.+Ø+mĭ	(B.1-180)
ruble	Rusya'nın para birimi, rubl	
	r.+Ø	(B.11-30) (B.11-31)
rubliy	Rus., ruble para birimi	
	r.	(B.11-4)
ruda	maden cevheri	
	r.+Ø	(B.12-198) (B.12-199)
ruğayit	Rus., azarlamak, fırça atmak	
	r.	(B.2-145)
ruh	ruh, can	
	r.+lar+ĭna	(B.4-102)
	r.+Ø+una	(B.4-127)
rukĭsta	yer adı, Bahçesaray'ın Urkusta köyü. Krş.: <i>urküsta, urķĭsta, urķĭstā</i>	
	r.+Ø+ya	(B.21-13)
rulēt	Rus., rulo pasta	
	r.+ler	(B.2-183)
rumin	Romanyalı biri, Romen. Krş.: <i>roman, romen, rumin</i>	
	r.+ner	(B.17-49)
rumınsķiy	Rus., Romence	
	r.	(B.22-33)
rumin	Romanyalı biri, Romen. Krş.: <i>roman, romen, rumin</i>	
	r.+er	(B.17-49)
rus	Rus milleti, Rus halkı soyundan olan kimse. Krş.: <i>oris, ōrĭs, ōrus, rūs, rūs, uris, urus, urūs, us II, ūris, ūrus</i>	
	r.+Ø	(B.2-214) (B.2-215) (B.2-219) (B.3-21) (B.3-202) (B.7-39) (B.7-57) (B.9-3) (B.10-9) (B.12-128) (K.14-2) (K.17-29) (K.20-23)
	r.+lar	(K.15-47) (K.17-6) (K.17-16) (K.17-20) (K.17-36) (K.20-26) (K.28-3)

	r.+lar+dan	(K.17-6) (K.17-10) (K.17-11)
	r.+lar+man	(K.4-11)
	r.+lar+nı	(K.17-20) (K.17-26)
rusalka	Rus., denizkızı. Krş.: <i>rūsalka</i>	
	r.+Ø	(B.7-69)
rusça	Rusça, Rus dili. Krş.: <i>orısşa, ørısça, russa, rusşa, rüşça, urısça, urüşça</i>	
	r.+Ø	(B.2-139) (B.2-149) (B.3-18) (B.4-217) (B.4-218) (B.10-9) (B.11-3) (K.15-33) (K.15-41)
ruski	Rus., Rus	
	r.	(B.2-217)
russa	Rusça, Rus dili. Krş.: <i>orısşa, ørısça, rusça, rusşa, rüşça, urısça, urüşça</i>	
	r.+Ø	(B.7-57)
russem	özel isim, Russem	
	r.+Ø	(B.1-6)
rusşa	Rusça, Rus dili. Krş.: <i>orısşa, ørısça, rusça, russa, rüşça, urısça, urüşça</i>	
	r.+Ø	(B.2-136) (B.2-143) (B.4-219) (B.15-2)
	r.+Ø+sı	(B.7-68)
rūs	Rus milleti, Rus halkı soyundan olan kimse. Krş.: <i>oris, ørıs, ørus, rus, rūs, urıs, urus, urūs, us II, ũrıs, ũrus</i>	
	r.+Ø	(B.2-141)
rūbaşka	Rus., gömlek. Krş.: <i>urbaşka, rubaşka</i>	
	r.+Ø+mı	(B.1-179)
rūs	Rus milleti, Rus halkı soyundan olan kimse. Krş.: <i>oris, ørıs, ørus, rus, rūs, urıs, urus, urūs, us II, ũrıs, ũrus</i>	
	r.+Ø	(K.14-1)
	r.+lar+a	(B.1-116)
rūsalka	Rus., denizkızı. Krş.: <i>rusalka</i>	
	r.+Ø	(B.20-26)
rüşça	Rusça, Rus dili. Krş.: <i>orısşa, ørısça, rusça, russa, rusşa, urısça, urüşça</i>	
	r.+Ø	(B.3-174) (B.5-16)
rüstem	özel isim, Rustem	
	r.+Ø	(B.6-95)
şaketa	roket	
	ř.+Ø	(B.17-29)
řamèt	rahmet, merhamet. Krş.: <i>rahmet, rahmèt, rahmet, rařmèt, ramet</i>	
	ř.+Ø	(B.10-23)
řāt	rahat, huzurlu. Krş.: <i>rahat, řāt</i>	
	ř.+Ø+man	(B.3-141)
s	üst, üzeri. Krş.: <i>st, sut, sūt II, us I, ust, ũs, ũst, ús, úst, üs, üst, ũs I, ũst</i>	
	s.+Ø+ne	(B.19-14)
sa	sen, teklik ikinci şahsı gösteren söz. Krş.: <i>sağ III, saş, sā, sã, se I, sen, seş, sēn, sēn</i>	
	s.+Ø	(B.3-133) (K.10-14) (K.30-15)

sab	sahip, ev sahibi. Krş.: <i>sayıb, sayib, sayip, sayıb</i> s.+Ø+ísí (K.29-35)
saba	sabah, sabah vakti. Krş.: <i>sabağ, sabah, sabağ, sabā, sabā</i> s.+Ø (B.1-11) (B.1-12) (B.1-94) (B.1-166) (B.1-177) (B.2-69) (B.2-102) (B.2-153) (B.3-179) (B.5-78) (B.5-98) (B.6-20) (B.6-89) (B.8-22) (B.8-23) (B.10-15) (B.12-6) (B.12-7) (B.12-80) (B.12-103) (B.12-128) (B.12-189) (B.13-43) (B.17-12) (B.19-11) (K.2-7) s.+Ø+ycek (B.10-25)
sabağ	sabah, sabah vakti. Krş.: <i>saba, sabah, sabağ, sabā, sabā</i> s.+Ø+ın (B.4-13)
sabah	sabah, sabah vakti. Krş.: <i>saba, sabağ, sabağ, sabā, sabā</i> s.+Ø (B.2-10) (B.2-11) (B.20-26) s.+Ø+tın (B.1-42) (B.1-177)
sabağ	sabah, sabah vakti. Krş.: <i>saba, sabağ, sabah, sabā, sabā</i> s.+Ø (B.4-162) s.+Ø+lıh (B.4-134) s.+Ø+tan (B.6-89) s.+Ø+tın (B.1-178) (B.4-16) (B.4-17) (B.4-25) (B.4-26) (B.4-133) s.+Ø+tın (B.4-25) (B.4-36) (B.4-134) s.+Ø+tiğ (B.1-176)
sabaK	sap, mısır ve ayçiçeği gibi bitkilerin sopa gibi gövdesi s.+Ø (K.28-27)
saban	saban, demir uçlu tarım aracı s.+Ø+nen (B.10-3)
sabā	sabah, sabah vakti. Krş.: <i>saba, sabağ, sabah, sabağ, sabā</i> s.+Ø (B.3-25) (B.3-165)
sabā	sabah, sabah vakti. Krş.: <i>saba, sabağ, sabah, sabağ, sabā</i> s.+Ø (B.2-71)
sabırma	yöresel börek çeşidi, sarburma. Krş.: <i>saburma, sarburma, sarburma, sarıburma, sarıburma</i> s.+Ø (K.16-18) s.+Ø+nı (K.16-18)
sabır	sabır, dayanç. Krş.: <i>sabr</i> s.+Ø+nan (B.1-119)
sabi	sabi, küçük çocuk s.+Ø+ge (K.1-62)
sabr	sabretmek, sabırlı olmak. Bk.: <i>sabr et-</i> . Krş.: <i>sabır</i> s.+Ø+etiğ (B.20-3)
sabr et-	sabretmek, sabırlı olmak. Ulanma ve kaynaşma hadiseleri yer almaktadır. Bk.: <i>sabr, et-</i>

sabranye	Rus., toplantı	
	s.+Ø	(B.20-20)
	s.+ler+i	(B.18-32)
sabriye	özel isim, Sabriye	
	s.+Ø	(K.11-1)
saburma	yöresel börek çeşidi, sarburma. Krş.: <i>sabırma, sarbırma, sarburma, sarıbürma, sarıburma</i>	
	s.+Ø	(K.16-16)
sabze	sebze, pişirilerek yenen bitkiler	
	s.+Ø	(B.5-89)
saç	saç, baş derisini kaplayan kıllar. Krş.: <i>şaş, şaş</i>	
	s.+Ø+1	(B.13-3)
	s.+Ø+ım	(B.2-122)
	s.+Ø+ın	(B.13-4)
	s.+Ø+ım	(B.2-122)
	s.+lar+ım	(B.3-121)
	s.+lar+ın	(B.3-146)
	s.+lar+ımıznan	(B.3-146)
	s.+lar+ınnan	(B.1-61)
saç-	ekmek, toprağa tohum atmak, gömmek. Krş.: <i>saç-, saç- II</i>	
	s.-Ø-a	(B.4-162) (B.4-229) (B.12-136)
	s.-Ø-adılar	(B.1-90)
	s.-Ø-alar	(B.5-106)
	s.-Ø-am	(B.19-38) (B.19-39)
	s.-Ø-amız	(B.5-108)
	s.-Ø-ədiler	(B.2-70)
	s.-ıl-Ø-a	(B.5-107)
	s.-ıl-Ø-ğan	(B.2-234) (B.12-170)
	s.-Ø-ıp	(B.10-3)
	s.-Ø-ıp	(B.10-6)
	s.-Ø-Kannar	(B.12-47)
	s.-Ø-mā	(B.20-29)
	s.-Ø-uwlı	(B.12-167)
saçma	av tüfeği	
	s.+Ø	(B.17-42) (B.17-45)
sade	sadece, yalnız. Krş.: <i>sadē, sate</i>	
	s.+Ø	(K.2-2) (K.6-24) (K.9-15) (K.9-17) (K.20-33) (K.20-37) (K.24-6) (K.24-17) (K.25-5) (K.25-9) (K.25-14) (K.26-9) (K.26-42)
sadē	sadece, yalnız. Krş.: <i>sadē, sate</i>	
	s.+Ø	(K.11-7) (K.25-5)
sadik	Rus., anaokulu, kreş	
	s.+Ø+te	(B.3-58)

safsem	Rus., hepten s. (B.12-144)
safsém	Rus., hepten s. (B.6-91)
safsim	Rus., hepten s. (B.16-4)
safter	özel isim, Safter s.+Ø (B.7-76)
sağ I	sağ, sağlam, esen, hayatta. Krş.: <i>sah, sav, saw I</i> s.+Ø (B.1-64) (B.3-183) (B.4-92) (B.4-178) (B.8-13) (B.12-9) (B.12-95) (B.16-16) s.+Ø+ım (B.12-9)
sağ II	sağ taraf, sol karşıtı. Krş.: <i>saw II</i> s.+Ø (B.11-33)
sağ III	sen, teklik ikinci şahsı gösteren söz. Krş.: <i>sa, saŋ, sã, sã, se I, sen, seŋ, sën, sèn</i> s.+Ø+a (B.11-10) (B.17-20) (K.1-54) (K.3-22) (K.3-24) (K.6-17) (K.7-8) (K.7-17) (K.14-22) (K.25-9)
sağ-	koymak, eklemek, ilave etmek. Krş.: <i>sal-, sāl-</i> s.-Ø-amıs (K.13-16)
sağa-*	özlemek, bir kimseyi görmek istemek. Krş.: <i>sağı-*</i> s.-n-ma-dım (B.20-33)
sağan-	özlemek; <i>sağan-</i> dönüşlü kök çatılıdır. Günümüzde dönüşlü çatısıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: sağa-
sağı-*	özlemek, bir kimseyi görmek istemek. Krş.: <i>sağa-*</i> s.-n-Ø-ğannı (K.1-80)
sağın-	özlemek; <i>sağın-</i> dönüşlü kök çatılıdır. Günümüzde dönüşlü çatısıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: sağı-
sağır	sağır, kulağı işitmeyen kimse, veya az işiten kimse s.+Ø (B.3-3)
sağlam	sağlam, dayanıklı, sağ, hasar görmemiş s.+Ø (B.12-200) (K.1-9) (K.1-63) (K.12-6)
sah	sağ, sağlam, esen, hayatta. Krş.: <i>sağ I, sav, saw I</i> s.+Ø (B.3-61)
sağa I	yer adı, Yakutya'da Saha bölgesi s.+Ø+ğa (B.9-34)
sağa II	saha, alan. Krş.: <i>sahá</i> s.+Ø+sında (B.4-65)
sağá	saha, alan. Krş.: <i>sağa II</i> s.+Ø+da (B.4-65)
sağla-	saklamak, gizlemek. Krş.: <i>sakla-, saklá-</i> s.-Ø-dım (B.20-34) s.-n-Ø-dılar (B.19-22)

	s.-n-ıp	(B.12-81)
	s.-Ø-p	(B.19-17)
saĥlıĥ	saklı, gizli	
	s.+Ø	(B.19-24)
saĥt	yer adı, Kırım'ın Saht köyü	
	s.+Ø	(B.3-5) (B.3-6)
	s.+Ø+i	(B.3-158)
sakim	sakin, sessiz	
	s.+Ø	(B.8-40)
saĥalina	Rus., yer adı, Bahçesaray'ın Kokkoz köyü. Krş.: <i>saĥalini</i>	
	s.+Ø+dan	(B.5-3)
saĥalini	Rus., yer adı, Bahçesaray'ın Kokkoz köyü. Krş.: <i>saĥalina</i>	
	s.+Ø+den	(B.7-3)
saĥraşeniye	Rus., iş imkanının azaltılması	
	s.	(B.3-54)
saK	yer adı, Kırım'ın Sak şehri	
	s.+Ø	(B.7-85)
	s.+Ø+Ḳa	(B.7-71)
saḲal	sakal, erkeklerde yanak ve alt çenede çıkan kıllar	
	s.+Ø+ı	(B.3-110) (B.13-3)
	s.+Ø+ın	(B.13-4)
saḲın	sakın, asla. Krş.: <i>saḲın</i>	
	s.+Ø	(K.1-39) (K.3-24)
saḲḲın	sakın, asla. Krş.: <i>saḲın</i>	
	s.+Ø	(K.1-25)
saḲla-	saklamak, gizlemek. Krş.: <i>saĥla-</i> , <i>saḲḷa-</i>	
	1. saklamak, gizlemek	
	s.-Ø	(K.1-42)
	s.-Ø-dıĥ	(B.17-45)
	s.-Ø-n (<i>ġan>n</i>)	(K.1-98)
	s.-n-Ø-a	(B.12-105)
	s.-n-Ø-alar	(B.12-82)
	s.-n-Ø-ã	(B.8-17)
	s.-n-Ø-ēḍık	(B.2-110)
	s.-n-Ø-salar	(B.12-83)
	s.-Ø-yıḲ	(B.12-92)
	2. korumak, esirgemek	
	s.-Ø-sın	(B.2-168)
saḲḷa-	saklamak, gizlemek. Krş.: <i>saĥla-</i> , <i>saḲḷa-</i>	
	s.-Ø-yıḷar	(B.12-94)
sal-	koymak, eklemek, ilave etmek. Krş.: <i>saġ-</i> , <i>sāl-</i>	

s.-Ø	(K.1-22) (K.1-23) (K.1-27) (K.6-20) (K.6-21) (K.18-18)
ş.-Ø-a	(K.10-31)
s.-Ø-acasın	(K.18-11)
s.-Ø-acakmız	(K.12-15)
s.-Ø-adı	(K.23-19)
s.-Ø-ağmız	(K.21-9)
s.-Ø-alar	(K.11-38) (K.18-12) (K.18-18)
s.-Ø-aman	(K.6-26) (K.16-31) (K.21-27) (K.22-37)
s.-Ø-amız	(K.28-20)
s.-Ø-asın	(K.16-22) (K.16-28) (K.16-30) (K.18-2) (K.22-34) (K.22-38) (K.22-39) (K.22-40)
s.-Ø-atanedí	(K.8-2)
s.-Ø-atanedi	(K.10-20)
s.-Ø-atanediñ	(K.26-10)
s.-Ø-aydı	(K.10-31)
s.-Ø-dım	(K.1-47) (K.21-29)
s.-Ø-dılar	(K.15-23)
s.-Ø-ğan	(K.13-12) (K.21-29) (K.23-21)
s.-Ø-ğannar	(K.12-11) (K.12-14)
s.-Ø-ğännar	(K.12-2)
s.-Ø-ıvërgënnar	(K.4-2)
s.-Ø-ıb	(K.8-2) (K.18-27)
s.-ın-Ø-a	(K.28-13)
s.-ın-Ø-adı	(K.23-22)
s.-ın-Ø-ır	(K.11-43)
s.-ın-ma-y	(K.18-11)
s.-Ø-ıp	(K.5-21) (K.16-14) (K.20-36) (K.22-38) (K.22-39) (K.23-13) (K.23-19) (K.28-29) (K.28-32)
s.-Ø-ır	(K.23-38)
s.-Ø-ırlar	(K.11-20) (K.11-21)
s.-Ø-ırmıs	(K.22-31)
s.-ın-Ø-a	(K.11-20) (K.18-7) (K.18-16) (K.18-23) (K.28-30)

salaçih yer adı, Bahçesaray'ın Salaçık köyü. Krş.: *salaçık*

s.+Ø+ta (B.17-1) (B.17-32)

salaçık yer adı, Bahçesaray'ın Salaçık köyü. Krş.: *salaçih*

s.+Ø+ın (B.17-33)

saldat Rus., asker. Krş.: *saldatçih, saldatçık*

s.+Ø (B.1-13) (B.3-12) (B.3-18) (B.3-19) (B.3-21)
(B.13-46) (B.21-3)

	s.+lar	(B.3-26) (B.10-13) (B.12-69) (B.12-72) (B.12-76)
	s.+lar+ı	(B.1-53) (B.12-128)
	s.+lar+ımıza	(B.12-104)
	s.+Ø+nan	(B.3-21)
	s.+Ø+tan	(B.21-7)
saldatçih	Rus., asker, askercik, küçük askerler. Krş.: <i>saldat, saldatçıK</i>	
	s.+lar	(B.3-23)
saldatçıK	Rus., asker, askercik, küçük askerler. Krş.: <i>saldat, saldatçıh</i>	
	s.+lar+ın	(B.12-76)
saldır-	saldırmak, hücum etmek	
	s.-ma-dılar	(K.24-15)
salfetkâ	Rus., peçete	
	s.+Ø	(B.22-33)
saliya	özel isim, Saliya	
	s.+Ø+η	(K.21-24)
salī	özel isim, Sali	
	s.+Ø	(K.23-6)
salım	özel isim, Salim	
	s.+Ø	(B.1-6)
sallıĝ	saĝlık, sıhhat. Krş.: <i>sawlı, sawlıh, sawlıK, sawluĝ, sawluh, sawluK, sawlı, sawuh</i>	
	s.+Ø+ım	(B.5-29)
salma	yöresel yemek çeşidi, salma. Krş.: <i>salma</i>	
	s.+Ø	(K.1-4)
salon	salon, toplantıların yapıldığı geniş yer, alan	
	s.+Ø	(K.20-21)
	s.+Ø+un	(K.29-27)
salma	yöresel yemek çeşidi, salma. Krş.: <i>salma</i>	
	s.+Ø	(K.1-29)
sam	Rus., kendi	
	s.	(B.1-36)
samalöt	Rus., uçak. Krş.: <i>samolöt</i>	
	s.+Ø	(B.3-9) (B.18-62)
	s.+Ø+ha	(B.15-25)
saman	saman	
	s.+Ø+nan	(B.2-36)
samanya	bir kuş türü, saman kuşu	
	s.+Ø+Ĝın	(K.22-12)
	s.+Ø+nın	(K.22-13)
samarhant	yer adı, Özbekistan'ın bir şehri, Semerkand. Krş.: <i>samarқан, samarқant, samarKant</i>	

	s.+Ø+ħa	(B.6-24)
samarқан	yer adı, Özbekistan'ın bir şehri, Semerkand. Krş.: <i>samarħant, samarқant, samarKant</i>	
	s.+Ø	(B.4-147)
samarқant	yer adı, Özbekistan'ın bir şehri, Semerkand. Krş.: <i>samarħant, samarқан, samarKant</i>	
	s.+Ø+ħa	(B.6-26)
	s.+Ø+ta	(B.3-51) (B.6-26)
samarKant	yer adı, Özbekistan'ın bir şehri, Semerkand. Krş.: <i>samarħant, samarқан, samarқant</i>	
	s.+Ø+ta	(B.6-60)
samolöt	Rus., uçak. Krş.: <i>samalöt</i>	
	s.+Ø+nan	(B.1-158)
samsa	yöresel börek çeşidi, samsa	
	s.+Ø	(B.8-75)
samsağ	sarımsak. Krş.: <i>samsağ, samsaK, sarımsağ, sarımsaK, sarımsaK</i>	
	s.+Ø+ıñ	(K.16-6)
samsağ	sarımsak. Krş.: <i>samsağ, samsaK, sarımsağ, sarımsaK, sarımsaK</i>	
	s.+Ø+nen	(B.4-211)
samsaK	sarımsak. Krş.: <i>samsağ, samsağ, sarımsağ, sarımsaK, sarımsaK</i>	
	s.+Ø+lı	(K.16-23)
samsun	yer adı, Samsun	
	s.+Ø	(K.15-37)
sancı	ağrı, sancı	
	s.+Ø	(K.1-57)
sançı-	sancımak, ağırmak, sancı girmek. Krş.: <i>sançı-</i>	
	s.-Ø-p	(B.13-24)
sançı-	sancımak, ağırmak, sancı girmek. Krş.: <i>sançı-</i>	
	s.-Ø-y	(B.12-137)
sandığ	sandık, içine çeşitli şey konulan tahtadan yapılmış kapaklı ev eşyası. Krş.: <i>sandıK, sandı</i>	
	s.+Ø+ın	(B.18-47)
sandıK	sandık, içine çeşitli şey konulan tahtadan yapılmış kapaklı ev eşyası. Krş.: <i>sandığ, sandı</i>	
	s.+Ø	(K.26-39)
sandı	sandık, içine çeşitli şey konulan tahtadan yapılmış kapaklı ev eşyası. Krş.: <i>sandığ, sandıK</i>	
	s.+Ø+mda	(B.2-89)
sandıraKla-	abuk subuk konuşmak, saçmalamak	
	s.-Ø-p	(B.1-161)
sanitarқа	Rus., hastane temizlik görevlisi	
	s.+Ø	(B.5-6)
sanke	sanki, güya. Krş.: <i>sanki</i>	

	s.+Ø	(K.13-12)
sağ	sen, teklik ikinci şahsı gösteren söz. Krş.: <i>sa, sağ III, sã, sã, se I, sen, seň, sën, sèn</i>	
	s.+Ø+a	(B.11-75)
sağki	sanki, güya. Krş.: <i>sanke</i>	
	s.+Ø	(K.14-14)
sapır	misafir, konuk. Krş.: <i>misafir</i>	
	s.+Ø	(K.21-1)
sapojnik	Rus., ayakkabıcı	
	s.+Ø	(B.2-93)
sapsarı	sapsarı, sarı rengin çok yoğun olduğunu ifade eden söz	
	s.+Ø	(B.3-185)
sar-	sarmak, çevresini çevirmek, örtünmek	
	s.-Ø-alar	(B.11-23)
	s.-Ø-edí	(B.10-54)
	s.-ıl-Ø-ğan	(B.22-33)
	s.-ıl-Ø-ğannar	(K.32-4)
	s.-Ø-ıp	(B.4-204) (B.11-27)
sarabuz	yer adı, Akmesic'in Sarabuz köyü	
	s.+Ø+ın	(B.1-187)
saray	saray, köşk	
	s.+Ø	(K.14-16)
sarburma	yöresel börek çeşidi, sarburma. Krş.: <i>sabırma, saburma, sarburma, sarıbürma, sarıburma</i>	
	s.+Ø	(K.11-35)
sarburma	yöresel börek çeşidi, sarburma. Krş.: <i>sabırma, saburma, sarburma, sarıbürma, sarıburma</i>	
	s.+Ø	(K.13-17) (K.22-29) (K.29-26)
sarı	sarı, yumurta sarısı	
	1. sarı renk	
	s.+Ø	(B.8-81) (K.19-41)
	s.+Ø+dan	(K.26-48)
	s.+Ø+man	(K.30-1)
	2. yumurta sarısı	
	s.+Ø+sın	(B.12-160)
sarıbürma	yöresel börek çeşidi, sarburma. Krş.: <i>sabırma, saburma, sarburma, sarıbürma, sarıburma</i>	
	s.+Ø	(K.1-4)
sarııldım	sarıya benzer bir renk, sarıyı andıran renk.	
	s.+Ø	(B.16-30)
sarıK	sarık, fes, tülbent	
	s.+Ø+lı	(B.12-180)
sarımsağ	sarımsak. Krş.: <i>samsağ, samsağ, samsaK, sarımsaK, sarımsaK</i>	

	s.+Ø+ımız	(B.12-167)
sarımsaK	sarımsak. Krş.: <i>samsağ, samsaḥ, samsaK, sarımsağ, sarımsaK</i>	
	s.+Ø+lı	(K.11-47)
sarıyağ	tereyağı; bu şekli Bahçesaray ağzında kullanılmakta. Krş.: <i>sarımay, sarıyaK</i>	
	s.+Ø	(B.8-81) (B.12-202)
	s.+Ø+a	(B.4-210)
sarıburma	yöresel börek çeşidi, sarburma. Krş.: <i>sabırma, saburma, sarburma, sarburma, sarıbırma</i>	
	s.+Ø+nı	(K.6-28)
sarıgól	yer adı, Köstence'nin Sarıgól köyü. Krş.: <i>sarıgól, sorıgól</i>	
	s.+Ø	(K.31-7)
sarıgól	yer adı, Köstence'nin Sarıgól köyü. Krş.: <i>sarıgól, sorıgól</i>	
	s.+Ø	(K.4-8) (K.19-2)
sarımay	tereyağı; bu şekli Köstence ağzında kullanılmakta. Krş.: <i>sarıyağ, sarıyaK</i>	
	s.+Ø	(K.11-26) (K.16-38)
sarımsaK	sarımsak. Krş.: <i>samsağ, samsaḥ, samsaK, sarımsağ, sarımsaK</i>	
	s.+lar	(B.2-234)
sarıyaK	tereyağ; bu şekli Bahçesaray ağzında kullanılmakta. Krş.: <i>sarıyağ, sarımay</i>	
	s.+Ø	(B.8-81) (B.8-82)
sarma	yöresel yemek çeşidi, sarma. Krş.: <i>sarmā</i>	
	s.+Ø	(B.10-54) (K.11-20) (K.18-6)
	s.+Ø+sın	(K.11-21) (K.11-44)
sarmā	yöresel yemek çeşidi, sarma. Krş.: <i>sarma</i>	
	s.+Ø	(B.2-171) (B.9-49)
saruv	mide yanması, gastrit	
	s.+Ø+ıı	(K.1-55)
sası-	kötü kokmak. Krş.: <i>sası-</i>	
	s.-Ø-y	(B.18-9) (B.18-10)
	s.-Ø-ḥ	(B.7-86)
	s.-Ø-KlıK	(B.7-86)
sası-	kötü kokmak. Krş.: <i>sası-</i>	
	s.-Ø-y	(B.16-26)
sastayatılnı	Rus., maddi durumu müsait olanlar	
	s.+ler	(B.2-130)
saş-	ekmek, toprağa tohum atmak, gömmek. Krş.: <i>saç-, şaş- II</i>	
	s.-ıl-Ø-ğan	(B.4-228)
	s.-ıl-Ø-ğanda	(B.4-118)
	s.-Ø-tı	(B.3-149)
sat I	saat, zaman, vakit. Krş.: <i>sāt</i>	
	s.+Ø	(B.4-13) (B.4-132) (B.4-137) (K.14-23)

	s.+Ø+tën	(K.14-24)
sat II	Rus., bağ, bahçe	
	s.+Ø	(B.4-61)
sat-	satmak, bir değer karşısında alıcıya vermek. Krş.: <i>sāt-, sāt-</i>	
	s.-Ø	(K.28-36)
	s.-Ø-a	(B.4-154) (B.4-215) (B.4-219) (B.7-62) (B.22-11)
	s.-Ø-alar	(B.5-106) (B.5-111) (B.5-114) (K.29-33)
	s.-Ø-am	(B.1-172)
	s.-Ø-armız	(B.12-193)
	s.-Ø-asıñ	(B.3-197)
	s.-Ø-ă	(B.7-60)
	s.-Ø-e	(K.12-22)
	s.-Ø-edik	(B.2-114)
	s.-Ø-ēdik	(B.2-66) (B.2-73) (B.2-111)
	s.-Ø-ēdım	(B.2-68)
	s.-Ø-ēdik	(B.2-113)
	s.-Ø-ēdiler	(B.2-67)
	s.-Ø-ħan	(B.3-198) (B.4-217)
	s.-Ø-ħanlar	(B.7-67)
	s.-Ø-ħansıñ	(B.12-157)
	s.-Ø-ıb	(K.26-26)
	s.-ıl-ma-yağ	(K.19-32)
	s.-Ø-ıp	(B.2-64) (B.7-55) (B.18-44)
	s.-Ø-ıb	(K.11-19)
	s.-ıl-Ø-ıñ	(B.12-191)
	s.-ıl-Ø-ıK	(K.26-21)
	s.-Ø-ıp	(B.2-68) (B.3-219)
	s.-Ø-Kansıñ	(B.11-9)
	s.-l-Ø-ēdı	(B.12-202)
	s.-Ø-mağa	(B.5-112)
	s.-Ø-mağ	(B.12-2)
	s.-ma-m	(B.19-27)
	s.-ma-y	(B.1-134)
	s.-Ø-maya	(B.11-1)
	s.-ma-ysım	(K.19-31)
	s.-Ø-mā	(B.2-82) (B.11-3) (B.12-153) (B.12-154)
	s.-mā-yma	(K.19-32)
	s.-mā-yman	(K.19-31)
	s.-Ø-tı	(K.28-36)
	s.-Ø-tıb	(K.19-31)
	s.-Ø-tıñ	(B.2-81)

	s.-Ø-tım	(B.2-65) (B.2-90) (K.20-11) (K.20-12)
	s.-Ø-tırjım	(B.11-8)
	s.-Ø-tım	(B.1-147)
sate	sadece, yalnız. Krş.: <i>sade, sadè</i>	
	s.+Ø	(K.16-21) (K.18-16)
satèn	zaten, doğrusu, esasen. Krş.: <i>zate, zaten, zatěn, zatèn, zatıl, zatıl', zatıl', zatlè</i>	
	s.+Ø	(K.13-5)
satır	satır, et kesmeye yarayan bıçak türü	
	s.+Ø+nen	(B.10-59)
satiriçiski	Rus., hiciv	
	s.	(B.7-41)
sav	sağ, sağlam, esen, hayatta. Krş.: <i>sağ I, sah, saw I</i>	
	s.+Ø	(K.1-40)
savet	Rus., birlik (Sovyet Birliği). Krş.: <i>savèt, savit, sawit</i>	
	s.+Ø	(B.1-152) (B.6-52) (B.7-23) (B.7-91) (B.8-30) (B.12-75) (B.19-5)
savèt	Rus., birlik (Sovyet Birliği). Krş.: <i>savet, savit, sawit</i>	
	s.+Ø	(B.7-19)
savit	Rus., birlik (Sovyet Birliği). Krş.: <i>savet, savèt, sawit</i>	
	s.+Ø	(B.6-36) (B.8-16) (B.8-30)
savıt	çanak çömlek. Krş.: <i>savut, sawut</i>	
	s.+Ø+nın	(K.1-34)
savut	çanak çömlek. Krş.: <i>savıt, sawut</i>	
	s.+Ø+nın	(K.1-30)
saw I	sağ, sağlam, esen, hayatta. Krş.: <i>sağ I, sah, sav</i>	
	s.+Ø	(B.1-191) (B.2-88) (B.2-187) (B.18-36) (B.18-47) (K.10-11) (K.10-30) (K.12-6) (K.21-21) (K.23-35) (K.28-39)
saw II	sağ taraf, sol karşıtı. Krş.: <i>sağ II</i>	
	s.+Ø	(B.9-31)
saw-	sağmak, memeyi sıkıştırarak süt akıtmak	
	s.-ul-Ø-ğan	(B.6-39)
sawhoz	Rus., sovhoz, devlet çiftliği. Krş.: <i>sawhoz</i>	
	s.+Ø	(B.4-183)
sawhoz	Rus., sovhoz, devlet çiftliği. Krş.: <i>sawhos</i>	
	s.+Ø	(B.4-61)
	s.+Ø+a	(B.4-61)
	s.+Ø+da	(B.7-87)
	s.+Ø+dan	(B.1-135)
	s.+Ø+ğa	(B.4-54) (B.4-182) (B.6-23)
	s.+Ø+ın	(B.6-10)
	s.+Ø+ında	(B.6-23)

sawit	Rus., birlik (Sovyet Birliği). Krş.: <i>savet, savèt, savit</i> s.+Ø (B.8-16)
sawlı	sağlık, sıhhat. Krş.: <i>sallığ, sawlıh, sawlıK, sawluğ, sawluh, sawluK, sawlū, sawuh</i> s.+Ø+η (B.4-132)
sawlıh	sağlık, sıhhat. Krş.: <i>sallığ, sawlı, sawlıK, sawluğ, sawluh, sawluK, sawlū, sawuh</i> s.+Ø+man (K.1-76)
sawlıK	sağlık, sıhhat. Krş.: <i>sallığ, sawlı, sawlıh, sawluğ, sawluh, sawluK, sawlū, sawuh</i> s.+Ø (K.1-62)
sawlıKla-	vedalaşmak, veda etmek. Krş.: <i>sawluKla-</i> s.-ş-mā-n (B.12-185)
sawluğ	sağlık, sıhhat. Krş.: <i>sallığ, sawlı, sawlıh, sawlıK, sawluğ, sawluK, sawlū, sawuh</i> s.+Ø+ım (B.19-35)
sawluh	sağlık, sıhhat. Krş.: <i>sallığ, sawlı, sawlıh, sawlıK, sawluğ, sawluK, sawlū, sawuh</i> s.+Ø (B.2-184) (K.32-18)
sawluK	sağlık, sıhhat. Krş.: <i>sallığ, sawlı, sawlıh, sawlıK, sawluğ, sawluh, sawlū, sawuh</i> s.+Ø (B.2-208)
sawluKla-	vedalaşmak, veda etmek. Krş.: <i>sawlıKla-</i> s.-ş-Ø-ayım (B.12-127)
sawlū	sağlık, sıhhat. Krş.: <i>sallığ, sawlı, sawlıh, sawlıK, sawluğ, sawluh, sawluK, sawuh</i> s.+Ø+n (B.2-217) (B.2-219) (B.2-222) s.+Ø+ηızı (B.1-191)
sawuh	sağlık, sıhhat. Krş.: <i>sallığ, sawlı, sawlıh, sawlıK, sawluğ, sawluh, sawluK, sawlū</i> s.+Ø+man (K.27-17)
sawut	çanak çömlek. Krş.: <i>savıt, savut</i> s.+Ø+ha (K.1-32) s.+lar+ın (B.3-170)
say-	saymak, hesaplamak, varsaymak 1. saymak, hesaplamak s.-Ø-arsın (K.1-43) s.-Ø-ıp (B.11-36) s.-Ø-san (K.1-5) 2. varsaymak, tutmak s.-Ø-a (B.8-40) s.-Ø-ayık (B.13-52) s.-ıl-Ø-a (K.1-46)

	s.-ıl-ma-y	(B.11-45)
	s.-ıl-ma-ysın	(K.7-13)
	s.-ıl-Ø-a	(B.18-25)
	s.-ıl-Ø-á	(B.2-48)
sayıb	sahip, ev sahibi. Krş.: <i>sab, sayıb, sayıp, sayı̃b</i>	
	s.+Ø+ı	(K.20-2) (K.29-26)
sayıb	sahip, ev sahibi. Krş.: <i>sab, sayıb, sayıp, sayı̃b</i>	
	s.+ı̃+ler+ne (ler×ı̃)	(B.11-27)
sayın	her defasında, giderek, git gide. Krş.: <i>saytın</i>	
	s.+Ø	(B.2-66)
sayıp	sahip, ev sahibi. Krş.: <i>sab, sayıb, sayıb, sayı̃b</i>	
	s.+Ø	(B.11-36)
sayı̃b	sahip, ev sahibi. Krş.: <i>sab, sayıb, sayıb, sayıp</i>	
	s.+Ø+ı̃ne	(B.11-36)
sayıla-	seçmek, başkaların arasından ayırmak	
	s.-Ø	(B.11-25)
	s.-ma-dı	(B.12-29)
	s.-ma-dıK	(B.16-37)
saytın	her defasında, giderek, git gide. Krş.: <i>sayın</i>	
	s.+Ø	(B.16-31) (K.3-7)
sā	sen, teklik ikinci şahsı gösteren söz. Krş.: <i>sa, sağ III, sañ, sã, se I, sen, señ, sēn, sèn</i>	
	s.+Ø	(B.2-148) (B.2-229) (B.2-242) (B.3-132) (B.3-186) (B.4-120) (B.4-134) (B.4-246) (B.6-45) (B.7-18) (B.7-51) (B.8-18) (B.11-39) (B.12-155) (B.18-6) (B.18-37) (B.18-42) (B.18-56) (B.22-5) (B.22-8) (B.22-9) (B.22-14) (K.3-12) (K.25-8) (K.30-6)
sāı-	koymak, eklemek, ilave etmek. Krş.: <i>sağ-, sal-</i>	
	s.-Ø	(K.1-30)
sāt	saat, zaman, vakit. Krş.: <i>sat</i>	
	s.+Ø	(B.1-12) (B.1-94) (B.1-124) (B.2-18) (B.2-46) (B.2-229) (B.3-25) (B.4-18) (B.4-135) (B.4-137) (B.5-99) (B.5-101) (B.6-20) (B.6-89) (B.6-90) (B.7-26) (B.12-128) (B.13-43) (B.16-31) (B.19-37)
	s.+Ø+tan	(B.1-125)
	s.+Ø+ten	(B.18-31) (K.23-20)
sāt-	satmak, bir değer karşısında alıcıya vermek. Krş.: <i>sat-, sāt-</i>	
	s.-Ø-ı̃p	(B.2-116)
sāt-	satmak, bir değer karşısında alıcıya vermek. Krş.: <i>sat-, sāt-</i>	
	s.-Ø-áčāñ	(B.11-3)
sã	sen, teklik ikinci şahsı gösteren söz. Krş.: <i>sa, sağ III, sañ, sã, se I, sen, señ, sēn, sèn</i>	

	s.+Ø	(B.3-212)
sçan	fare, sıçangillerden sıçandan daha küçük olan hayvan	
	s.+Ø	(B.12-106)
se I	sen, teklik ikinci şahsı gösteren söz. Krş.: <i>sa, sağ III, saḡ, sã, sã, sen, seḡ, sēn, sēn</i>	
	s.+Ø+ḡ	(B.2-232) (B.3-171) (B.4-237) (B.21-1)
	s.+Ø+ḡkí	(K.14-5)
se II	Rus., hepsi	
	s.	(B.2-263)
se-	istemek, arzu etmek. Krş.: <i>istē-, ise-, isē-, iste-, iše-, ište-, ištē-, išti-, ste-, stē-, sti-</i>	
	s.-Ø-seḡ	(B.11-45)
seb-	serpmek, saçmak, dökmek. Krş.: <i>sep-, serp-, sēp-</i>	
	s.-Ø-esin	(K.18-17)
	s.-Ø-esizdir	(K.18-17)
sebeb	sebeb, neden, gerekçe. Krş.: <i>sebeb, seweb, sēbēp, sēwep</i>	
	s.+Ø+inden	(K.27-15)
sebep	sebeb, neden, gerekçe. Krş.: <i>sebeb, seweb, sēbēp, sēwep</i>	
	s.+Ø+ten	(K.14-28)
sefer	sefer, defa, kez. Krş.: <i>sēfēr, sēfēr</i>	
	s.+Ø+i	(B.22-33)
segiz	sekiz sayısı. Krş.: <i>sekís, sekíz, sekis, sekiz, sekĩ, sekĩs, sekĩz, sekkis, sekúz, sekıs, sekız, sekuz</i>	
	s.+Ø+gencik	(B.6-15)
sehsen	seksen sayısı. Krş.: <i>sehsēn, seksen, seksēn, sēḡisen, sēḡsen, sēḡsēn, sēksen, sēksin</i>	
	s.+Ø	(B.4-72) (B.4-73) (B.4-152)
sehsēn	seksen sayısı. Krş.: <i>sehsen, seksen, seksēn, sēḡisen, sēḡsen, sēḡsēn, sēksen, sēksin</i>	
	s.+Ø	(B.4-152)
sekís	sekiz sayısı. Krş.: <i>segiz, sekíz, sekis, sekiz, sekĩ, sekĩs, sekĩz, sekkis, sekúz, sekıs, sekız, sekuz</i>	
	s.+Ø	(K.6-9) (K.27-7)
sekíz	sekiz sayısı. Krş.: <i>segiz, sekís, sekis, sekiz, sekĩ, sekĩs, sekĩz, sekkis, sekúz, sekıs, sekız, sekuz</i>	
	s.+Ø	(B.3-3) (B.3-119) (B.4-89) (K.17-12) (K.22-10) (K.24-8) (K.31-14)
sekis	sekiz sayısı. Krş.: <i>segiz, sekís, sekíz, sekiz, sekĩ, sekĩs, sekĩz, sekkis, sekúz, sekıs, sekız, sekuz</i>	
	s.+Ø	(B.1-138) (B.7-5) (B.14-6)
sekiz	sekiz sayısı. Krş.: <i>segiz, sekís, sekíz, sekis, sekĩ, sekĩs, sekĩz, sekkis, sekúz, sekıs, sekız, sekuz</i>	
	s.+Ø	(B.1-106) (B.1-137) (B.4-151) (B.4-179) (B.5-35) (B.6-39) (B.7-9) (B.21-3)

	s.+Ø+e	(B.1-160)
	s.+Ø+ıncı	(B.6-18)
seki	sekiz sayısı. Krş.: <i>segiz, sekís, sekíz, sekis, sekiz, sekĩ, sekĩz, sekkis, sekúz, sekıs, sekız, sekıuz</i>	
	s.+Ø	(B.4-59)
sekis	sekiz sayısı. Krş.: <i>segiz, sekís, sekíz, sekis, sekiz, sekĩ, sekĩz, sekkis, sekúz, sekıs, sekız, sekıuz</i>	
	s.+Ø	(B.1-92) (B.1-106) (B.3-105) (B.3-206) (B.4-2) (B.4-56) (B.4-61) (B.4-62) (B.4-70) (B.12-101) (B.12-132) (K.10-6) (K.15-29) (K.19-35) (K.26-18)
sekiz	sekiz sayısı. Krş.: <i>segiz, sekís, sekíz, sekis, sekiz, sekĩ, sekĩs, sekkis, sekúz, sekıs, sekız, sekıuz</i>	
	s.+Ø	(B.1-137) (B.1-140) (B.3-27) (B.3-48) (B.3-93) (B.5-24) (B.6-1) (B.6-28) (B.10-6) (B.10-53) (B.10-64) (B.12-8) (B.16-33) (B.20-39) (K.31-18)
	s.+Ø+de	(B.4-73) (K.17-12)
	s.+Ø+e	(B.1-150)
	s.+Ø+ge	(K.10-5)
	s.+Ø+ım	(B.4-39)
	s.+Ø+ım	(B.4-50)
	s.+Ø+ıncı	(B.19-11)
	s.+Ø+inde	(B.4-12)
sekkis	sekiz sayısı. Krş.: <i>segiz, sekís, sekíz, sekis, sekiz, sekĩ, sekĩs, sekĩz, sekúz, sekıs, sekız, sekıuz</i>	
	s.+Ø	(B.2-18)
sekretar	Rus., sekreter	
	s.+Ø	(B.7-15)
	s.+Ø+mızğa	(B.18-39)
seksen	seksen sayısı. Krş.: <i>sehzen, sehzen, seksen, sehisen, sehisen, sehzen, seksen, seksin</i>	
	s.+Ø	(B.1-143) (B.1-145) (B.1-165) (B.3-4) (B.3-5) (B.3-45) (B.4-33) (B.4-69) (B.4-73) (B.6-26) (B.6-27) (K.15-25) (K.15-29)
seksen	seksen sayısı. Krş.: <i>sehzen, sehzen, seksen, sehisen, sehisen, sehzen, seksen, seksin</i>	
	s.+Ø	(B.14-7)
sekúz	sekiz sayısı. Krş.: <i>segiz, sekís, sekíz, sekis, sekiz, sekĩ, sekĩs, sekĩz, sekkis, sekıs, sekız, sekıuz</i>	
	s.+Ø	(K.26-2)
sekıs	sekiz sayısı. Krş.: <i>segiz, sekís, sekíz, sekis, sekiz, sekĩ, sekĩs, sekĩz, sekkis, sekúz, sekız, sekıuz</i>	
	s.+Ø	(B.2-16)
sekız	sekiz sayısı. Krş.: <i>segiz, sekís, sekíz, sekis, sekiz, sekĩ, sekĩs, sekĩz, sekkis, sekúz, sekıs, sekıuz</i>	

	s.+Ø	(B.2-16) (B.2-55) (B.3-4) (B.3-59) (B.3-93) (B.3-96) (B.9-4) (K.4-10) (K.17-18)
	s.+Ø+de	(K.4-10)
	s.+Ø+den	(B.2-103)
seküz	sekiz sayısı. Krş.: <i>segiz, sekís, sekíz, sekis, sekiz, seki, sekís, sekíz, sekkis, sekúz, sekıs, sekız</i>	
	s.+Ø	(K.3-2)
sel	sel, sürekli yağın yağmurdan veya eriyen kardan oluşan su taşkını	
	s.+Ø	(B.12-34)
	s.+Ø+ge	(B.12-34)
selam	selam, merhaba. Krş.: <i>selám, selámu, selām</i>	
	s.+Ø	(K.12-9) (K.12-10) (K.12-12)
selime	özel isim, Selime	
	s.+Ø	(B.10-1) (B.10-74)
selo	Rus., köy	
	s.+Ø	(B.6-2)
selpo	yer adı, mağaza adı, Selpo	
	s.+Ø+ğa	(B.5-6)
selám	selam, merhaba. Krş.: <i>selam, selámu, selām</i>	
	s.+Ø	(B.1-177) (B.2-105) (B.3-168) (B.9-1) (B.11-14) (B.12-164)
selámet	selamet, esenlik	
	s.+Ø	(B.4-92)
selámna-	selam vermek, selamlamak	
	s.-Ø-ysin	(K.7-11)
selámu	selam, merhaba. Krş.: <i>selam, selám, selām</i>	
	s.+Ø	(B.11-13)
selām	selam, merhaba. Krş.: <i>selam, selám, selámu</i>	
	s.+Ø	(K.1-1)
sem	Rus., yedi sayısı	
	s.+Ø	(B.1-11)
sement	Rus., çimento	
	s.+Ø+ımızın	(B.2-220)
semferopíl	Rus., yer adı, Kırım'ın Akmescit şehri. Krş.: <i>semperopíl, simferopíl, simferopíl, simferopol, simfiropíl</i>	
	s.+Ø+den	(B.10-39)
	s.+Ø+ge	(B.10-39)
semiçqa	Rus., ayçekirdeği. Krş.: <i>semiçqa, simiçqa, simiçqa</i>	
	s.+Ø	(B.3-75)
seminar	Rom., medrese	
	s.+Ø	(K.4-20)
	s.+Ø+da	(K.19-6)
	s.+Ø+ımızın	(K.31-14)

	s.+Ø+ın	(K.31-13)
semír-	kilo almak, yağlanmak	
	s.-t-Ø-tı	(K.17-2)
semiz	kilolu, yağlı. Krş.: <i>semiz</i>	
	s.+Ø+ce	(B.19-34)
semiçka	Rus., ayçekirdeği. Krş.: <i>semiçka, simiçka, simiçka</i>	
	s.+Ø	(B.3-76)
semiz	kilolu, yağlı. Krş.: <i>semiz</i>	
	s.+Ø	(K.1-20)
semperopíl	Rus., yer adı, Kırım'ın Akmescit şehri. Krş.: <i>semferopíl, simferopíl, simferopíl, simferopol, simfiropíl</i>	
	s.+Ø+de	(B.15-13)
semya	Rus., aile	
	s.+Ø	(B.1-37) (B.1-39) (B.1-107)
sen	sen, teklik ikinci şahsı gösteren söz. Krş.: <i>sa, sağ III, sañ, sã, sã, se I, señ, sën, sèn</i>	
	s.+Ø	(B.1-174) (B.1-176) (B.1-177) (B.1-186) (B.1-189) (B.2-28) (B.2-106) (B.2-129) (B.3-12) (B.3-37) (B.3-113) (B.3-123) (B.3-167) (B.3-183) (B.3-197) (B.3-211) (B.4-159) (B.4-225) (B.4-233) (B.7-1) (B.7-49) (B.7-61) (B.7-65) (B.8-74) (B.8-79) (B.11-3) (B.11-45) (B.11-55) (B.12-109) (B.12-163) (B.13-52) (B.13-53) (B.14-2) (B.15-8) (B.17-23) (B.18-41) (B.18-52) (B.20-33) (K.1-25) (K.1-65) (K.1-79) (K.1-81) (K.6-13) (K.6-14) (K.12-22) (K.14-20) (K.18-25) (K.19-44) (K.21-24) (K.26-22)
	s.+Ø+ı	(B.12-88)
	s.+Ø+ı̇	(B.3-203)
	s.+Ø+ı̇	(B.18-8) (K.17-23) (K.17-27) (K.19-17) (K.21-1)
	s.+Ø+ın	(K.1-43)
	s.+Ø+i	(B.8-18) (B.11-19) (B.12-33) (B.12-96) (B.12-190)
	s.+Ø+ı̇	(B.2-251)
	s.+Ø+nã	(B.9-1)
	s.+Ø+nen	(B.3-172) (B.14-27) (K.7-17)
sene	sene, yıl. Krş.: <i>senē, seně, senè, sēne, sēně, sène, sènè</i>	
	s.+Ø	(B.9-41) (K.4-3) (K.6-6) (K.10-6) (K.11-27) (K.13-5) (K.13-9) (K.13-10) (K.15-29) (K.15-33) (K.15-49) (K.19-30) (K.24-5) (K.26-18) (K.27-7) (K.29-38) (K.32-2)
	s.+ler+i	(B.3-105) (B.3-119) (B.3-121) (B.4-173)
	s.+ler+ı̇	(K.14-2)

	s.+ler+інде	(K.15-25)
	s.+ler+inde	(K.26-2)
	s.+Ø+lik	(K.26-17)
	s.+Ø+m	(B.2-162)
	s.+Ø+si	(B.1-85) (B.2-1) (B.2-165) (B.3-9) (B.3-40) (B.3-44) (B.3-45) (B.3-54) (B.3-143) (B.4-2) (B.4-10) (B.4-60) (B.4-66) (B.4-69) (B.4-70) (B.4-149) (B.4-170) (B.4-172) (B.4-182) (B.7-6) (B.7-15) (B.7-39) (B.12-161) (B.21-3) (B.22-15) (K.13-8)
	s.+Ø+sí	(B.2-15) (B.2-78) (B.9-35) (K.14-15)
	s.+Ø+sінде	(K.15-30)
	s.+Ø+sinde	(B.3-54) (K.29-2)
	s.+Ø+sĩ	(B.2-161) (B.2-163) (B.3-9) (B.3-45) (B.3-61) (B.4-72)
	s.+Ø+sĩm	(B.1-143) (B.2-161)
	s.+Ø+sĩne	(B.3-120)
	s.+Ø+sĩneces	(B.4-60) (B.4-62)
	s.+Ø+sĩnen	(B.3-120) (B.3-192)
	s.+Ø+sĩneşik	(K.15-15)
	s.+Ø+η	(K.26-25) (K.26-26)
senē	sene, yıl. Krş.: <i>sene, senē, senè, sēne, sēñē, sēne, sēnè</i> s.+Ø+den	(K.30-3)
seně	sene, yıl. Krş.: <i>sene, senē, senè, sēne, sēñē, sēne, sēnè</i> s.+Ø+si	(B.4-76)
senè	sene, yıl. Krş.: <i>sene, senē, seně, sēne, sēñē, sēne, sēnè</i> s.+Ø+den	(K.4-19)
sentabır	Rus., Eylül ayı. Krş.: <i>sentabır̆, sentábr, sintabır</i> s.+Ø	(B.4-72)
sentabır̆	Rus., Eylül ayı. Krş.: <i>sentabır, sentábr, sintabır</i> s.+Ø+de	(B.4-74)
sentimetru	Rom., santim s.+Ø	(K.17-4)
sentr	Rus., merkez s.+Ø+ı	(B.7-95)
senábr	Rus., Eylül ayı. Krş.: <i>sentabır, sentabır̆, sintabır</i> s.+Ø+ın	(B.4-156)
señ	sen, teklik ikinci şahsı gösteren söz. Krş.: <i>sa, sağ III, sañ, sã, sã, se I, sen, sēn, sēn</i> s.+Ø	(B.7-76)
	s.+Ø+ge	(B.10-55)
sep-	serpmek, saçmak, dökmek. Krş.: <i>seb-, serp-, sèp-</i> 1. serpmek, saçmak, dökmek. Krş.: <i>seb-, serp-</i>	

	s.-Ø-esin	(B.4-202)
	s.-Ø-İp	(B.4-188)
	2. sıçramak (su için)	
	s.-tİr-Ø-ip	(B.18-62)
sepet	sepet, kamış veya ince dallardan örölmüş sepet	
	s.+Ø+men	(K.3-15)
ser-	sermek, düz bir yere yaymak	
	s.-Ø-əmİs	(K.13-15)
serbes	serbest, özgür	
	s.+Ø	(K.4-4)
serbestlik	serbestlik, özgürlük. Krş.: <i>sərbestlik</i>	
	s.+Ø	(K.1-106)
sernik	kibrit	
	s.+Ø+in	(B.14-25)
serp-	serpmek, saçmak, dökmek. Krş.: <i>seb-</i> , <i>sep-</i> , <i>sép-</i>	
	s.-Ø	(K.1-17)
	s.-Ø-esin	(K.13-20)
server	özel isim, Server. Krş.: <i>serwer</i>	
	s.+Ø	(B.1-161)
serviç	Rom., iş, geçim sağlamak için yapılan iş. Krş.: <i>serviç</i>	
	s.+Ø	(K.5-10)
servis	servis yapmak	
	s.+Ø yap-	(K.22-41)
serviş	Rom., iş, geçim sağlamak için yapılan iş. Krş.: <i>serviç</i>	
	s.+Ø+ke	(K.25-1)
	ş.+Ø+te	(K.28-24) (K.28-27)
serwer	özel isim, Server. Krş.: <i>server</i>	
	s.+Ø	(B.18-59)
ses	ses, seda, kulağın duyabildiği titreşim. Krş.: <i>sesçī</i>	
	s.+Ø	(B.2-254) (K.1-91)
	s.+Ø+in	(K.21-2)
	s.+Ø+i	(B.12-183) (K.1-86) (K.1-92)
	s.+Ø+im	(B.12-164)
	s.+Ø+innen	(B.12-18)
ses-	çözmek, bağlı olan bir şeyi çözmek	
	s.-Ø-edİler	(K.23-20)
sesçī	ses, seda, güzel ses, sescik. Krş.: <i>ses</i>	
	s.+Ø	(B.12-183)
sesekli-	çiçeklemek, çiçek şekli vermek. Krş.: <i>şesekle-</i>	
	s.-Ø-sin	(K.11-37)
sesle-	dinlemek, kulak vermek, çağırarak	
	1. dinlemek, kulak vermek	

	s.-Ø-dim	(K.15-10)
	s.-Ø-y	(K.21-27)
	2. seslenmek, hitap etmek	
	s.-n-Ø-e	(K.1-88)
sestra	Rus., abla	
	s.+Ø+sı	(B.1-73)
sev-	sevmek, hoşlanmak. Krş.: <i>sev-</i> , <i>sév-</i> , <i>séw-</i> , <i>síy-</i> , <i>süñ-</i> , <i>süy-</i>	
	s.-Ø-em	(B.4-206)
	s.-Ø-erim	(B.12-169)
sew-	sevmek, hoşlanmak. Krş.: <i>sev-</i> , <i>sév-</i> , <i>séw-</i> , <i>síy-</i> , <i>süñ-</i> , <i>süy-</i>	
	s.-Ø-dımı	(B.8-18)
	s.-dir-Ø-gen	(B.12-172)
	s.-Ø-e	(B.12-186) (B.18-29)
	s.-Ø-eler	(B.12-187)
	s.-Ø-gènge	(B.8-21)
	s.-Ø-ip	(B.7-67)
	s.-Ø-se	(B.5-47)
sewastopıl	Rus., Kırım'ın Akyar şehri. Krş.: <i>sewastopıl</i>	
	s.+Ø+ın	(B.16-13)
	s.+Ø+in	(B.15-18)
	s.+Ø+ya	(B.16-13)
sewastopıl	Rus., Kırım'ın Akyar şehri. Krş.: <i>sewastopıl</i>	
	s.+Ø+ge	(B.15-17)
seweb	sebeup, neden, gerekçe. Krş.: <i>sebeb</i> , <i>sebep</i> , <i>sébèp</i> , <i>sèwep</i>	
	s.+Ø+ı	(B.12-20)
sèfèr	sefer, defa, kez. Krş.: <i>sefer</i> , <i>sèfèr</i>	
	s.+Ø+dèn	(B.9-30)
sèn	sen, teklik ikinci şahsı gösteren söz. Krş.: <i>sa</i> , <i>sağ III</i> , <i>sañ</i> , <i>sā</i> , <i>sā</i> , <i>se I</i> , <i>sen</i> , <i>señ</i> , <i>sèn</i>	
	s.+Ø	(B.8-79)
sène	sene, yıl. Krş.: <i>sene</i> , <i>senē</i> , <i>seně</i> , <i>senè</i> , <i>sěně</i> , <i>sène</i> , <i>sènè</i>	
	s.+Ø+si	(B.4-59)
	s.+Ø+sine	(B.4-152)
sènè	sene, yıl. Krş.: <i>sene</i> , <i>senē</i> , <i>seně</i> , <i>senè</i> , <i>sène</i> , <i>sènè</i>	
	s.+Ø+sı	(B.4-62)
sébèp	sebeup, neden, gerekçe. Krş.: <i>sebeb</i> , <i>sebep</i> , <i>seweb</i> , <i>sèwep</i>	
	s.+Ø+ten	(K.24-6)
	s.+Ø+tin	(K.4-2)
sèfèr	sefer, defa, kez. Krş.: <i>sefer</i> , <i>sèfèr</i>	
	s.+Ø	(B.14-21)
sèhsen	seksen sayısı. Krş.: <i>sehsen</i> , <i>sehsèn</i> , <i>seksen</i> , <i>seksèn</i> , <i>sèhsen</i> , <i>sèhsèn</i> , <i>sèksen</i> , <i>sèksin</i>	
	s.+Ø	(B.7-3)

sêhsen	seksen sayısı. Krş.: <i>sehzen, sehsên, seksen, seksên, sêhsizen, sêhsên, sêksen, sêksin</i> s.+Ø (B.22-1)
sêhsên	seksen sayısı. Krş.: <i>sehzen, sehsên, seksen, seksên, sêhsizen, sêhsên, sêksen, sêksin</i> s.+Ø (B.10-1) (K.5-1)
sêksen	seksen sayısı. Krş.: <i>sehzen, sehsên, seksen, seksên, sêhsizen, sêhsên, sêhsên, sêksin</i> s.+Ø (B.4-76) s.+Ø+i (B.6-109)
sêksin	seksen sayısı. Krş.: <i>sehzen, sehsên, seksen, seksên, sêhsizen, sêhsên, sêhsên, sêksen</i> s.+Ø (B.4-70)
sêmiyiz	yer adı, Kırım'ın Semeyiz şehri. Krş.: <i>simeyis</i> s.+Ø+ge (B.4-168)
sêmiyizlí	Kırım'ın Semeyiz şehrinde yaşayan kimse s.+Ø (B.4-4)
sên	sen, teklik ikinci şahsı gösteren söz. Krş.: <i>sa, saĝ III, saŋ, sâ, sã, se I, sen, seŋ, sên</i> s.+Ø (B.3-171) (B.6-4) (B.11-3) s.+Ø+í (B.13-25)
sêne	sene, yıl. Krş.: <i>sene, senē, seně, sené, sêne, sěně, sène</i> s.+Ø (K.11-15) (K.11-18) (K.20-10) (K.20-16) s.+Ø+den (K.4-19) (K.6-10) (K.27-7) (K.32-2) s.+Ø+ge (K.28-39) s.+Ø+mǐ (K.19-30) s.+Ø+si (B.3-7) (B.4-171) (B.6-19)
sêné	sene, yıl. Krş.: <i>sene, senē, seně, sené, sêne, sěně, sène</i> s.+Ø (K.19-22) s.+Ø+den (K.21-4)
sêp-	serpmek, saçmak, dökmek. Krş.: <i>seb-, sep-, serp-</i> s.-Ø-kende (B.4-119) s.-Ø-mek (B.4-204)
sêv-	sevmek, hoşlanmak. Krş.: <i>sev-, sew-, sêw-, siy-, süŋ-, süy-</i> s.-Ø-è (B.6-114)
sêw-	sevmek, hoşlanmak. Krş.: <i>sev-, sew-, sêv-, siy-, süŋ-, süy-</i> s.-Ø-e (B.5-35)
sêwep	sebeup, neden, gerekçe. Krş.: <i>sebeb, sebep, seweb, sêbêp</i> s.+Ø+tên (B.12-30)
sêrbestlík	serbestlik, özgürlük. Krş.: <i>serbestlík</i> s.+Ø (K.4-6)
sı-	sınmak, sımak, kırmak, bozmak s.-ŋ-Ø-Ganım (B.18-53)

sıcağ	sıcak, sıcak hava. Krş.: <i>sıjaK̄, sıyah, sıjah, sıjah</i> s.+Ø (B.4-48)
sığ-	çıkmaq, çıkarmak, sunmaq. Krş.: <i>çih-, çik-, çik̄-, çit-, çığ-, çih-, çik̄-, sıK̄- II, sığ-, sığ-, sıh-, sıK̄-, sığ-, sıh-, sıK̄-, sığ-, sıK̄-, sığ-, sıK̄-, sığ-, sıh-, sıK̄-, sığ-</i> s.-ar-Ø-asın (K.18-18)
sıgar	sigara. Krş.: <i>sığara</i> s.+Ø (B.12-15)
sığ-	sığmaq, bir kaba bir yere sığmaq s.-Ø-acaK̄ (B.12-192) s.-Ø-ğancek (B.12-140) s.-ın-dır-ma-dı (B.12-184) s.-ma-z (B.13-23) s.-mā-n (B.12-140)
sığındır- sığır	sığdırmak, huzurlu yaşamayı vermek, gitmesini istememek. Bk.: <i>sığ-</i> sığır, inek. Krş.: <i>sığır, sıyır, sığır, sıyer, sıyır, sıyır, sıyır I</i> s.+Ø (B.1-86) (B.4-29) (B.5-109) (B.6-39) (B.12-37) (B.12-91) (B.18-2) (B.21-16) s.+Ø+ımıs (B.3-30) s.+Ø+ımız (B.5-109) (B.17-30) s.+Ø+ımızı (B.6-41) s.+Ø+ımızın (B.17-30) s.+Ø+ın (B.1-87) (B.6-40) (B.12-35) s.+lar (B.5-32) (B.17-11) s.+lar+ın (B.12-85) s.+lar+ını (B.4-181) s.+lar+nı (B.5-110) s.+Ø+nı (B.4-182)
sığır	sığır, inek. Krş.: <i>sığır, sıyır, sığır, sıyer, sıyır, sıyır, sıyır I</i> s.+Ø+ı (B.8-81) s.+lar+ı (B.12-34)
sıh	sık, seyrek karşıtı. Krş.: <i>sıK̄</i> s.+Ø (K.1-25)
sıh-	sıkmak, bastırmak. Krş.: <i>sıK̄-</i> s.-Ø-saη (B.12-51)
sıhı	sıkı, gevşek olmayan. Krş.: <i>sıK̄ı</i> s.+Ø (K.27-12)
sıjaK̄	sıcak, sıcak hava. Krş.: <i>sıcağ, sıyah, sıjah, sıjah</i> s.+Ø (B.10-18)
sıK̄	sık, seyrek karşıtı. Krş.: <i>sıh</i> s.+Ø (K.1-25)
sıK̄- I	sıkmak, bastırmak. Krş.: <i>sıh-</i>

	s.-Ø-a	(B.11-5)
	s.-Ø-san	(B.8-68)
	s.-Ø-sağ	(B.8-68)
sıK- II	çıkmaq, dışarı çıkmak. Krş.: <i>çih-, çik-, çik-, çit-, çig-, çih-, çik-, sig-, siğ-, şig-, şih-, şik-, şig-, şih-, şik-, şig-, şik-, şig-, şik-, şig-, şih-, şik-, şig-</i>	
	s.-Ø-Kan	(K.20-31)
sıKı	sıkı, gevşek olmayan. Krş.: <i>sıhu</i>	
	s.+Ø	(K.15-44)
sıKıntı	sıkıntı, zorluk	
	s.+Ø	(K.1-69)
sımıçKa	Rus., ayçekirdeği. Krş.: <i>semiçKa, semiçKa, simiçKa</i>	
	s.+Ø	(B.2-65)
sımsıK	sırımsıklam, çok ıslak	
	s.+Ø	(B.2-84)
sın	sonra, daha ileri bir zamanda. Krş.: <i>sıra II, sıra II, sıra II, sın, so, son, sona, sonra, sont, soñ, soña, soñra, sora, sorā, sorā, sōn, sōñ, sōra, sōn, sōñ, sōñra, sōra, sōn, sōñ, sōra, sun, sunra, sura, sūn</i>	
	s.+Ø	(B.3-88) (B.7-87) (B.8-23) (B.9-45) (K.5-12)
		(K.20-1)
sınēt	sünnet, sünnet töreni. Krş.: <i>sünnet, sünet, sünēt, sünēt, sünnet, sünnet</i>	
	s.+Ø	(B.17-27)
sını	sini, metalden yapılmış yuvarlak büyük tepsi	
	s.+Ø	(B.17-27) (B.17-28)
	s.+Ø+de	(K.1-86)
	s.+Ø+ge	(K.11-22)
sınıf	sınıf, okul sınıfı. Krş.: <i>sınıf</i>	
	s.+Ø	(K.23-41)
	s.+Ø+hayce	(B.5-34)
	s.+Ø+ın	(B.9-41)
	s.+Ø+ta	(K.3-10) (K.15-20)
	s.+Ø+tan	(B.2-148) (B.5-5)
sınır	sınır, bir ülkeyi diğer bir ülkeden ayıran sınır, çizgi	
	s.+lar+da	(K.15-31)
sınıf	sınıf, okul sınıfı. Krş.: <i>sınıf</i>	
	s.+Ø+ın	(B.9-42)
	s.+Ø+ın	(B.5-15)
sıp	Rom., yudum	
	s.	(K.4-4)
sıpr-	süpürmek, çöpleri süpürge veya başka bir araçla temizlemek	
	s.-Ø-amız	(K.28-19)
	s.-Ø-e	(B.2-57)
sıpra	sofra, masanın yemeklerle dizili hali. Krş.: <i>sıprā, sıpra, sofra, sopra,</i>	

	<i>sŭpra</i>	
	s.+Ø	(K.18-23)
	s.+lar	(K.5-10)
	s.+Ø+m	(K.22-15)
sıptı	ilk olarak, birinci. Krş.: <i>síptı</i>	
	s.+Ø	(K.9-12) (K.11-47)
sıprā	sofra, masanın yemeklerle dizili hali. Krş.: <i>sıpra, sıpra, sofrā, sopra, sŭpra</i>	
	s.+Ø	(K.19-14)
sıra I	sıra, dizi. Krş.: <i>sıra I, sira I, sira</i>	
	s.+Ø	(B.1-42) (B.4-69) (B.4-187) (B.18-26) (K.1-14)
sıra II	sonra, daha ileri bir zamanda. Krş.: <i>sin, sıra II, sira II, sira, so, son, sonra, sont, soñ, soña, soñra, sora, sorā, sorā, sōn, sōñ, sōra, sōn, sōñ, sōñra, sōra, sōn, sēn, sēñ, sēra, sun, sunra, sura, sŭn</i>	
	s.+Ø	(K.15-5)
sırat	yer adı, Sırat köprüsü	
	s.+Ø+ħa	(K.1-46)
sırdaıya	yer adı, Özbekistan'nın bir şehri, Sırderya. Krş.: <i>sırdaıya, sırdaıya</i>	
	s.+Ø+da	(B.2-39)
sırdaıya	yer adı, Özbekistan'nın bir şehri, Sırderya. Krş.: <i>sırdaıya, sırdaıya</i>	
	s.+Ø	(B.2-40)
sırt	sırt, arka	
	s.+Ø	(K.15-53)
	s.+Ø+ıma	(K.1-74)
sıru	sürü, yönlendirilebilen insan topluluğu. Krş.: <i>surú</i>	
	s.+Ø	(K.19-11) (K.21-13)
sırdaıya	yer adı, Özbekistan'nın bir şehri, Sırderya. Krş.: <i>sırdaıya, sırdaıya</i>	
	s.+Ø+da	(B.2-40)
sıt-	kırmak, yumurta kırmak	
	s.-Ø-Kama	(K.22-24)
sıtma	sıtma, malarya hastalığı	
	s.+Ø+dan	(K.4-1)
sıyah	sıcak, sıcak hava. Krş.: <i>sıcağ, sıjaK, sıjah, şjah</i>	
	s.+Ø	(B.4-38)
sıyır	sığır, inek. Krş.: <i>sığır, sığır, sığır, sıyer, sıyır, sıyır, sıyır I</i>	
	s.+Ø	(K.3-23) (K.22-33) (K.28-24)
	s.+Ø+ı	(K.3-22)
	s.+Ø+ın	(K.3-23)
	s.+Ø+ını	(K.3-24)
	s.+Ø+nı	(K.3-23)
sız	siz, çokluk, ikinci kişi. Krş.: <i>sıs, sız, sis, siz, sı, sıs, sız</i>	
	s.+ler+gə	(B.2-231)
sız-	süzme, katıyı sıvıdan ayırmak. Krş.: <i>suz-, sız-, sız-</i>	

	s.-İL-Ø-İP	(K.21-30)
sızğır-	ıslık çalmak, ağızdan havayı sızdırarak ses çıkarmak	
	s.-Ø-İP	(B.20-21)
sızla-	sızlamak, ağlamak	
	s.-t-Ø-a	(K.1-95)
	s.-Ø-y	(B.4-50)
sıçır-	sıçramak, zıplamak	
	s.-Ø-ān	(B.14-10)
sığır	sığır, inek. Krş.: <i>sığır, sığır, sıyır, siyer, siyir, siyir, siyir I</i>	
	s.+Ø+ı	(B.12-34)
sıjah	sıcak, sıcak hava. Krş.: <i>sıcağ, sıjaK, sıyah, şijah</i>	
	s.+Ø	(B.4-175)
sıpra	sofra, masanın yemeklerle dizili hali. Krş.: <i>sıpra, sıprā, sofrā, sopra, süpra</i>	
	s.+Ø+da	(K.19-15)
sıra I	sıra, dizi. Krş.: <i>sıra I, sıra I, sıra</i>	
	s.+Ø	(B.1-37) (B.4-191)
	s.+Ø+man	(K.1-31)
sıra II	sonra, daha ileri bir zamanda. Krş.: <i>sin, sıra II, sıra II, şin, so, son, sona, sonra, sont, soğ, soğa, soğra, sora, sorā, sorā, sōn, sōğ, sōra, sōn, sōğ, sōğra, sōra, sōn, sēn, sēğ, sēra, sun, sunra, sura, sūn</i>	
	s.+Ø	(K.5-3)
sıra I	sıra, dizi. Krş.: <i>sıra I, sıra I, sıra</i>	
	s.+Ø	(B.17-16)
sıra II	sonra, daha ileri bir zamanda. Krş.: <i>sin, sıra II, sıra II, şin, so, son, sona, sonra, sont, soğ, soğa, soğra, sora, sorā, sorā, sōn, sōğ, sōra, sōn, sōğ, sōğra, sōra, sōn, sēn, sēğ, sēra, sun, sunra, sura, sūn</i>	
	s.+Ø	(K.5-3)
sıra	sıra, dizi. Krş.: <i>sıra I, sıra I, sıra I</i>	
	s.+Ø	(B.17-16)
sıs	siz, çokluk, ikinci kişi. Krş.: <i>sız, sız, sis, siz, sı, sıs, sız</i>	
	s.+Ø	(B.3-180)
sımsiya	sımsiyah, çok siyah	
	s.+Ø+ken	(B.12-109)
sıme	güve, tahılları, baklagilleri, un ve s. siyen kelebek türü	
	s.+Ø	(B.12-149)
sıptı	ilk olarak, birinci. Krş.: <i>sıptı</i>	
	s.+Ø	(K.13-8) (K.29-4)
sız	siz, çokluk, ikinci kişi. Krş.: <i>sız, sıs, sis, siz, sı, sıs, sız</i>	
	s.+Ø	(B.18-11) (K.23-30)
	s.+Ø+de	(K.18-16)
	s.+Ø+ın	(B.6-107) (B.10-11)
	s.+ler	(B.12-166) (K.16-20)

	s.+ler+ge	(K.1-47)
	s.+Ø+ní	(K.17-24)
si	şey, bir şey, belirsiz anlamda bir söz. Krş.: <i>şe, şey, şey, şey, şı I, şı, şı, şıçig, şıçik, şıçık, şıy, şı, şı, şıy</i>	
	s.+Ø+ge	(B.11-30)
siberýya	yer adı, Sibirya	
	s.+Ø+dan	(K.12-15)
sidamet	özel isim, Seydamet	
	s.+Ø	(B.12-39) (B.19-15)
sideli	Rus., oturuyorduk	
	s.	(B.1-93)
sidenye	Rus., araba koltuğu	
	s.+ler	(B.2-109)
sikretnı	Rus., gizli	
	s.	(B.2-76)
silistrə	yer adı, Silistre	
	s.+Ø	(K.15-4)
silnı	Rus., güçlü	
	s.	(B.2-150)
silniy	Rus., güçlü	
	s.	(B.6-98)
simeyis	yer adı, Kırım'ın Semeyiz ilçesi. Krş.: <i>səmiyiz</i>	
	s.+Ø	(B.4-14)
simferopıl	Rus., yer adı, Kırım'ın Akmescit şehri. Krş.: <i>semferopıl, semperopıl, simferopıl, simferopol, simfiropıl</i>	
	s.+Ø	(B.7-37)
simferopıl	Rus., yer adı, Kırım'ın Akmescit şehri. Krş.: <i>semferopıl, semperopıl, simferopıl, simferopol, simfiropıl</i>	
	s.+Ø+de	(B.2-75)
simferopol	Rus., yer adı, Kırım'ın Akmescit şehri. Krş.: <i>semferopıl, semperopıl, simferopıl, simferopıl, simfiropıl</i>	
	s.+Ø+da	(K.14-18)
simfiropıl	Rus., yer adı, Kırım'ın Akmescit şehri. Krş.: <i>semferopıl, semperopıl, simferopıl, simferopıl, simferopol</i>	
	s.+Ø+ge	(B.10-51)
simıçqa	Rus., ayçekirdeği. Krş.: <i>semiçqa, semiçqa, simıçqa</i>	
	s.+Ø	(B.8-82)
sin-	hazmetmek, sinmek, sindirmek	
	s.-ır-ıl-Ø-ır	(K.1-49)
sintabır	Rus., Eylül ayı. Krş.: <i>sentabır, sentabır, sentabr</i>	
	s.+Ø	(B.4-156)
sipa-	okşamak, sıvazlamak. Krş.: <i>sipala-</i>	
	s.-Ø-ymıs	(K.17-44)

sipala-	sürekli okşamak, sıvazlamak. Krş.: <i>sipa-</i> s.-Ø-dım (K.3-7)
siren	yer adı, Bahçesaray'ın Siren ilçesi. Krş.: <i>süren</i> s.+Ø (B.4-41) (B.10-16)
sirop	Rus., şerbet s.+lar (B.12-202)
sis	siz, çokluk, ikinci kişi. Krş.: <i>sız, sış, sız, siz, sı, sış, sız</i> s.+Ø (B.6-114)
sitosman	özel isim, Seyitosman s.+Ø (B.12-123)
sitvāp	özel isim, Seyitvaap. Krş.: <i>sitvāp</i> s.+Ø (B.12-92) (B.12-112) (B.12-118) (B.12-124) (B.12-126)
sitwāp	özel isim, Seyitvaap. Krş.: <i>sitwāp</i> s.+Ø (B.12-108)
siy-	çiş yapmak, işemek s.-Ø-dım (B.2-123)
siyer	sığır, inek. Krş.: <i>sıgır, sıgır, sıyır, sıgır, siyer, siyır, siyır I</i> s.+Ø (K.14-3)
siyir	sığır, inek. Krş.: <i>sıgır, sıgır, sıyır, sıgır, siyer, siyır, siyır I</i> s.+Ø (B.9-10) (K.28-26) (K.28-34) s.+Ø+ğa (K.28-35) s.+lar (B.9-12) s.+lar+ı (K.28-25) s.+lar+ğa (K.28-34)
siyır	sığır, inek. Krş.: <i>sıgır, sıgır, sıyır, sıgır, siyer, siyır, siyır I</i> s.+lar (B.9-9) (B.9-10) s.+lar+ğa (B.9-14) (B.9-20)
siz	siz, çokluk, ikinci kişi. Krş.: <i>sız, sış, sız, sis, sı, sış, sız</i> s.+Ø (B.3-212) (B.6-4) (B.12-166) (K.10-17) (K.14-19) s.+Ø+e (B.1-20) (B.1-91) (B.1-104) (B.1-130) (B.13-27) s.+Ø+ge (B.4-128) (B.4-234) (B.6-93) s.+Ø+i (B.21-3) s.+Ø+in (B.10-11) (B.12-119) (B.12-125) s.+ler (B.12-166)
siber-	çıkarmak, bağırarak, göndermek, bağırarak sesi içinden dışarıya göndermek. Krş.: <i>ceber-, ciber-, ciber-, yeber-, yiber-, yiber-, yiber-, yiber-</i> s.-Ø-dı (B.2-254)
sığ-	çıkarmak, dışarı çıkmak. Krş.: <i>çih-, çik-, çik-, çit-, çig-, çih-, çik-, sığ-, sığ- II, sığ-, sığ-, sığ-, sığ-, sığ-, sığ-, sığ-, sığ-, sığ-, sığ-, sığ-, sığ-, sığ-, sığ-</i>

	s.-Ø-acahta	(K.3-8)
şığara	sigara. Krş.: <i>sığar</i>	
	s.+Ø	(K.18-7)
şı	siz, çokluk, ikinci kişi. Krş.: <i>sız, şıs, sız, sis, siz, şıs, şız</i>	
	s.+le	(B.8-53)
	s.+ler	(B.8-12)
şin	sonra, daha ileri bir zamanda. Krş.: <i>şın, sıra II, şıra II, şıra II, so, son, sona, sonra, sont, soň, soňa, soňra, sora, sorā, sorā, sōn, sōň, sōra, sōn, sōň, sōňra, sōra, sōn, sōň, sōra, sōn</i>	
	s.+Ø	(B.3-144) (B.11-35)
şıpırki	süpürge, el yapımı örülmüş süpürge	
	s.+Ø	(B.11-44) (B.11-46)
şıs	siz, çokluk, ikinci kişi. Krş.: <i>sız, şıs, sız, sis, siz, şı, şız</i>	
	s.+Ø	(B.5-95) (K.32-17)
şız	siz, çokluk, ikinci kişi. Krş.: <i>sız, şıs, sız, sis, siz, şı, şız</i>	
	s.+Ø	(B.2-245) (B.7-51) (B.18-59) (K.18-17) (K.19-12) (K.19-25)
	s.+Ø+de	(K.7-4) (K.14-4)
	s.+Ø+e	(B.1-99) (K.3-1)
	s.+Ø+ge	(B.3-115) (B.3-160) (B.3-162) (B.3-166) (B.4-114) (B.4-140) (B.12-98) (K.26-25)
	s.+Ø+in	(B.22-7)
	s.+Ø+ın	(B.3-105) (B.3-106) (B.3-107)
	s.+ler	(B.1-190) (B.18-50)
	s.+Ø+nen	(B.12-127)
şıy-	sevmek, hoşlanmak. Krş.: <i>sev-, sew-, sév-, séw-, şüň-, şüy-</i>	
	s.-Ø-e	(K.17-30)
şıyek	kemik. Krş.: <i>kemik</i>	
	s.+Ø	(K.1-7)
şıyem	küçük, karış	
	s.+Ø	(K.1-18)
skele	iskele	
	s.+Ø+ye	(B.22-20)
skembè	iskemle, sandalye	
	s.+Ø+de	(K.9-3)
şkawna	Rom., sandalye	
	s.+Ø+da	(K.23-15)
şklat	Rus., depo	
	s.+lar	(B.6-32)
sla- I	badana yapmak, duvarları beyaz sıvıyla boyamak	
	s.-Ø-dık	(K.21-3)
	s.-Ø-p	(B.10-35)

sla- II	ıslatmak, ıslanmak, ıslak duruma gelmek s.-Ø-Ƙ (B.11-71)
sleduşi	Rus., sıradaki s. (B.19-18)
slujba	Rus., askerlik görevi s.+Ø (B.4-76) (B.4-78) s.+Ø+da (B.2-76) s.+Ø+dan (B.4-63) s.+Ø+daydı (B.4-76) s.+lar+ı (B.16-34) s.+Ø+nı (B.4-63)
smail	özel isim, İsmail s.+Ø (B.6-40)
smatrovoy	Rus., bakış noktası, bakış meydanı s.+Ø (B.1-6)
smena	Rus., nöbet s.+Ø (B.2-102) (B.2-104)
smetan	Rus., kaymak s.+Ø (B.3-83)
smétan	Rus., kaymak s.+Ø (B.3-83)
smotrovoy	Rus., bakış noktası, bakış meydanı s.+Ø (B.1-5)
snaşat	Rus., savaş mermisi, top mermi s.+lar (B.13-35)
snimat	Rus., video çekmek s. (B.2-199)
snisli	Rus., bina yıkımı s. (B.2-7)
so	sonra, daha ileri bir zamanda. Krş.: <i>sin, sıra II, sřra II, sřra II, sřn, son, sona, sonra, sont, soŋ, soŋa, soŋra, sora, sorā, sorā, sōn, sōŋ, sōra, sōn, sōŋ, sōŋra, sōra, sōn, sēn, seŋ, seŋa, sun, sunra, sura, sūn</i> s.+Ø (B.9-22)
sofa	sofa, hol. Krş.: <i>sofā</i> s.+Ø+nı (B.17-5)
sofā	sofa, hol. Krş.: <i>sofa</i> s.+Ø (B.17-4)
sofra	sofra, masanın yemeklerle dizili hali. Krş.: <i>sıpra, sıprā, sřpra, sopra, sūpra</i> s.+Ø (B.11-33) s.+Ø+dan (K.1-37)
sog-	azarlamak, sövmek. Krş.: <i>soĝ-, sōĝ-, sōĝ-</i> s.-Ø-esiŋ (B.1-178)

	s.-Ø-ələr	(B.2-126)
soğ-	azarlamak, sövmek. Krş.: <i>sog-</i> , <i>sóg-</i> , <i>sög-</i>	
	s.-Ø-dı	(B.1-176)
	s.-ın-Ø-mē	(B.1-175)
	s.-Ø-ıp	(B.1-178) (B.2-51)
	s.-ün-Ø-üp	(B.1-176)
soğan	soğan. Krş.: <i>sōğan</i>	
	s.+Ø	(B.4-188) (B.5-90) (B.8-72) (B.8-83) (B.8-84) (B.8-85) (K.13-13) (K.16-10) (K.16-12) (K.28-20)
	s.+Ø+ı	(B.5-90) (B.8-56) (B.8-58)
	s.+Ø+ım	(K.21-29)
	s.+Ø+ıı	(K.16-6)
	s.+lar+mız	(B.12-167)
	s.+Ø+man	(K.22-32)
	s.+Ø+nan	(B.3-85) (B.19-38)
	s.+nar	(B.2-234)
	s.+Ø+nen	(B.4-197) (B.8-56) (B.19-34)
	s.+Ø+nı	(K.1-22)
soğım	kesilmek üzere özel sürette beslenen hayvan. Krş.: <i>soğın</i>	
	s.+Ø	(K.18-4) (K.18-5)
soğın	kesilmek üzere özel sürette beslenen hayvan. Krş.: <i>soğım</i>	
	s.+Ø	(K.23-12)
soKağ	sokak, iki yanında evler olan, caddeye göre daha dar veya kısa olan yol. Krş.: <i>soKaK</i>	
	s.+Ø+ta	(K.15-41) (K.15-50)
soKaK	sokak, iki yanında evler olan, caddeye göre daha dar veya kısa olan yol. Krş.: <i>soKağ</i>	
	s.+lar+da	(K.23-40)
	s.+lar+ın	(B.12-121)
	s.+lar+nen	(B.11-13)
soKla-*	imrenmek, hayranlık duymak. Bk.: <i>soKlan-</i>	
	s.-n-Ø-sın	(K.23-41)
soKlan-	imrenmek. <i>soKlan-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, günümüzde dönüşlü çatısıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: <i>soKla-</i>	
sol I	sol, sol taraf, sağ karşıtı	
	s.+Ø	(B.11-33) (B.20-35) (K.15-12) (K.17-45) (K.29-38)
sol II	yiyeceklerin sıvı kısmı, et suyu	
	s.+Ø+u	(K.1-21)
son	sonra, daha ileri bir zamanda. Krş.: <i>sın</i> , <i>sıra II</i> , <i>sıra II</i> , <i>sıra II</i> , <i>sın</i> , <i>so</i> , <i>sona</i> , <i>sonra</i> , <i>sont</i> , <i>soğ</i> , <i>soğa</i> , <i>soğra</i> , <i>sora</i> , <i>sorā</i> , <i>sorā</i> , <i>sōn</i> , <i>sōğ</i> , <i>sōra</i> , <i>sōn</i> , <i>sōğ</i> , <i>sōğra</i> , <i>sōra</i> , <i>són</i> , <i>sən</i> , <i>səğ</i> , <i>səra</i> , <i>sun</i> , <i>sunra</i> , <i>sura</i> , <i>sün</i>	

s.+Ø

(B.2-8) (B.2-30) (B.2-31) (B.2-32) (B.2-33)
(B.2-40) (B.2-50) (B.2-54) (B.2-66) (B.2-72)
(B.2-91) (B.2-104) (B.2-109) (B.2-115) (B.2-
118) (B.2-121) (B.2-125) (B.2-133) (B.2-137)
(B.2-138) (B.2-141) (B.2-144) (B.2-145) (B.2-
160) (B.2-169) (B.2-175) (B.2-188) (B.2-189)
(B.2-205) (B.2-229) (B.2-241) (B.2-246) (B.2-
249) (B.3-7) (B.3-10) (B.3-20) (B.3-23) (B.3-37)
(B.3-39) (B.3-44) (B.3-47) (B.3-50) (B.3-54)
(B.3-55) (B.3-56) (B.3-63) (B.3-66) (B.3-81)
(B.3-91) (B.3-106) (B.3-116) (B.3-120) (B.3-
129) (B.3-137) (B.3-168) (B.3-186) (B.3-192)
(B.3-196) (B.4-33) (B.4-34) (B.4-52) (B.4-59)
(B.4-61) (B.4-63) (B.4-64) (B.4-66) (B.4-67)
(B.4-68) (B.4-69) (B.4-75) (B.4-79) (B.4-85)
(B.4-98) (B.4-107) (B.4-108) (B.4-109) (B.4-
134) (B.4-135) (B.4-137) (B.4-138) (B.4-141)
(B.4-142) (B.4-143) (B.4-144) (B.4-152) (B.4-
165) (B.4-176) (B.4-178) (B.4-180) (B.4-182)
(B.4-183) (B.4-186) (B.4-188) (B.4-189) (B.4-
192) (B.4-195) (B.4-197) (B.4-199) (B.4-201)
(B.4-203) (B.4-205) (B.4-207) (B.4-208) (B.4-
213) (B.4-216) (B.4-218) (B.4-219) (B.4-221)
(B.4-222) (B.4-223) (B.4-225) (B.4-226) (B.4-
230) (B.4-231) (B.4-232) (B.4-233) (B.4-237)
(B.4-240) (B.4-246) (B.4-247) (B.5-5) (B.5-7)
(B.5-17) (B.5-18) (B.5-45) (B.5-49) (B.5-82)
(B.5-91) (B.5-95) (B.5-96) (B.5-97) (B.5-99)
(B.5-103) (B.5-106) (B.6-7) (B.6-11) (B.6-13)
(B.6-14) (B.6-15) (B.6-16) (B.6-21) (B.6-22)
(B.6-24) (B.6-25) (B.6-35) (B.6-40) (B.6-67)
(B.6-68) (B.6-90) (B.6-96) (B.6-102) (B.6-104)
(B.6-108) (B.7-11) (B.7-16) (B.7-21) (B.7-29)
(B.7-48) (B.8-5) (B.8-22) (B.8-27) (B.8-33)
(B.8-59) (B.8-66) (B.8-68) (B.8-69) (B.8-73)
(B.8-74) (B.8-75) (B.8-76) (B.8-78) (B.8-79)
(B.9-8) (B.9-15) (B.9-28) (B.9-30) (B.9-35)
(B.9-39) (B.9-41) (B.9-43) (B.9-52) (B.10-4)
(B.10-7) (B.10-10) (B.10-11) (B.10-13) (B.10-
14) (B.10-16) (B.10-18) (B.10-19) (B.10-20)
(B.10-21) (B.10-25) (B.10-26) (B.10-27) (B.10-
29) (B.10-30) (B.10-32) (B.10-33) (B.10-35)
(B.10-36) (B.10-38) (B.10-40) (B.10-41) (B.10-
42) (B.10-43) (B.10-44) (B.10-48) (B.10-56)
(B.10-59) (B.10-60) (B.10-61) (B.10-62) (B.10-
64) (B.10-65) (B.10-66) (B.10-70) (B.11-10)
(B.11-28) (B.11-36) (B.11-44) (B.11-50) (B.11-
74) (B.11-76) (B.12-21) (B.12-22) (B.12-24)

(B.12-28) (B.12-29) (B.12-30) (B.12-31) (B.12-40) (B.12-43) (B.12-55) (B.12-57) (B.12-61) (B.12-63) (B.12-64) (B.12-66) (B.12-70) (B.12-73) (B.12-75) (B.12-79) (B.12-80) (B.12-81) (B.12-82) (B.12-84) (B.12-86) (B.12-89) (B.12-92) (B.12-95) (B.12-96) (B.12-103) (B.12-104) (B.12-106) (B.12-107) (B.12-109) (B.12-111) (B.12-113) (B.12-117) (B.12-119) (B.12-120) (B.12-122) (B.12-131) (B.12-140) (B.12-141) (B.12-143) (B.12-146) (B.12-150) (B.12-157) (B.12-161) (B.12-162) (B.12-175) (B.12-194) (B.12-195) (B.13-3) (B.13-5) (B.13-6) (B.13-7) (B.13-10) (B.13-11) (B.13-12) (B.13-17) (B.13-18) (B.13-22) (B.13-25) (B.13-26) (B.13-30) (B.13-38) (B.14-9) (B.14-20) (B.14-22) (B.15-4) (B.15-17) (B.16-21) (B.16-25) (B.16-26) (B.16-37) (B.16-38) (B.16-41) (B.16-43) (B.17-2) (B.17-3) (B.17-18) (B.17-34) (B.17-37) (B.17-38) (B.18-4) (B.18-5) (B.18-6) (B.18-7) (B.18-9) (B.18-10) (B.18-11) (B.18-13) (B.18-15) (B.18-20) (B.18-22) (B.18-23) (B.18-25) (B.18-27) (B.18-28) (B.18-35) (B.18-43) (B.18-55) (B.19-4) (B.19-8) (B.19-9) (B.19-13) (B.19-18) (B.19-22) (B.19-25) (B.19-26) (B.19-33) (B.19-37) (B.20-21) (B.20-35) (B.21-4) (B.21-5) (B.21-7) (B.21-11) (B.21-14) (B.21-15) (B.21-17) (B.21-18) (B.21-20) (B.22-1) (B.22-3) (B.22-6) (B.22-8) (B.22-13) (B.22-20) (B.22-25) (K.1-25) (K.1-26) (K.1-31) (K.1-39) (K.1-40) (K.1-50) (K.1-73) (K.1-97) (K.1-98) (K.1-99) (K.3-5) (K.3-14) (K.4-14) (K.16-33) (K.23-20) (K.28-5) (K.28-20)

s.+Ø+da (B.4-74)
s.+Ø+dan (B.4-57) (B.4-135) (B.4-236)
s.+Ø+ına (B.4-104) (B.19-4) (K.16-30)
s.+Ø+ında (B.4-74)
s.+Ø+ku (B.4-124) (B.4-174)
s.+Ø+na (B.22-24)
s.+Ø+nan (B.4-142) (B.8-32) (B.19-22)
s.+Ø+u (K.1-29)

sona sonra, daha ileri bir zamanda. Krş.: *sin, sıra II, sıra II, sıra II, sîn, so, son, sonra, sont, soñ, soña, soñra, sora, sorā, soră, sōn, sōñ, sōra, sōn, sōñ, sōñra, sōra, sôn, sөн, sөñ, sөra, sun, sunra, sura, sūn*
s.+Ø (B.7-38) (B.20-13) (B.20-19) (K.2-4) (K.4-10)

sonra sonra, daha ileri bir zamanda. Krş.: *sin, sıra II, sıra II, sıra II, sîn, so, son, sona, sont, soñ, soña, soñra, sora, sorā, soră, sōn, sōñ, sōra, sōn, sōñ, sōñra, sōra, sôn, sөн, sөñ, sөra, sun, sunra, sura, sūn*
s.+Ø (K.6-24) (K.20-23) (K.26-17) (K.26-37)

sonra	sonra, daha ileri bir zamanda. Krş.: <i>sin, sıra II, sıra II, sıra II, sîn, so, son, sona, sonra, soñ, soña, soñra, sora, sorā, soră, sōn, sōñ, sōra, sōn, sōñ, sōñra, sōra, sōn, sēn, sēñ, sēra, sun, sunra, sura, sūn</i> s.+Ø (B.4-134)
soñ	sonra, daha ileri bir zamanda. Krş.: <i>sin, sıra II, sıra II, sıra II, sîn, so, son, sona, sonra, sont, soña, soñra, sora, sorā, soră, sōn, sōñ, sōra, sōn, sōñ, sōñra, sōra, sōn, sēn, sēñ, sēra, sun, sunra, sura, sūn</i> s.+Ø (B.1-3) (B.1-51) (B.1-55) (B.1-65) (B.1-66) (B.1-71) (B.1-75) (B.1-76) (B.1-79) (B.1-80) (B.1-82) (B.1-87) (B.1-88) (B.1-97) (B.1-111) (B.1-118) (B.1-120) (B.1-125) (B.1-129) (B.1-133) (B.1-136) (B.1-142) (B.1-147) (B.1-150) (B.1-153) (B.1-155) (B.1-157) (B.1-158) (B.1-159) (B.1-162) (B.1-164) (B.1-175) (B.1-180) (B.1-188) (B.2-26) (B.3-11) (B.3-40) (B.3-52) (B.3-63) (B.3-151) (B.3-161) (B.3-190) (B.3-192) (B.3-205) (B.3-206) (B.3-211) (B.3-215) (B.3-218) (B.4-19) (B.4-41) (B.4-79) (B.4-224) (B.4-125) (B.4-234) (B.5-4) (B.5-38) (B.5-42) (B.5-98) (B.7-30) (B.8-71) (B.8-73) (B.9-32) (B.13-53) (B.15-4) (B.16-16)
	s.+Ø+da (B.5-5)
	s.+Ø+dan (B.5-75) (K.21-3)
	s.+Ø+ı (B.20-4)
	s.+Ø+ıdan (K.29-13)
	s.+Ø+ında (K.29-36)
	s.+Ø+na (B.1-15) (B.2-170)
	s.+Ø+nacē (B.1-52)
	s.+Ø+nan (B.2-183)
	s.+Ø+una (B.1-53)
	s.+Ø+hısi (K.3-2)
soñra	sonra, daha ileri bir zamanda. Krş.: <i>sin, sıra II, sıra II, sıra II, sîn, so, son, sona, sonra, sont, soñ, soña, sora, sorā, soră, sōn, sōñ, sōra, sōn, sōñ, sōñra, sōra, sōn, sēn, sēñ, sēra, sun, sunra, sura, sūn</i> s.+Ø (B.9-31)
soñra	sonra, daha ileri bir zamanda. Krş.: <i>sin, sıra II, sıra II, sıra II, sîn, so, son, sona, sonra, sont, soñ, soña, sora, sorā, soră, sōn, sōñ, sōra, sōn, sōñ, sōñra, sōra, sōn, sēn, sēñ, sēra, sun, sunra, sura, sūn</i> s.+Ø+dan (K.1-38)
sopra	sofra, masanın yemeklerle dizili hali. Krş.: <i>sıpra, sıprā, sıpra, sofrā, sūpra</i> s.+Ø (K.1-31) (K.1-72)
	s.+Ø+da (K.1-57)
	s.+Ø+sından (K.1-68)
	s.+Ø+sını (K.1-35)

sora

sonra, daha ileri bir zamanda. Krş.: *sin, sıra II, s̄ıra II, s̄ıra II, s̄in, so, son, s̄ona, sonra, sont, soñ, soña, soñra, sorā, sorā, s̄on, s̄oñ, s̄ora, s̄on, s̄oñ, s̄oñra, s̄ora, s̄on, s̄on, s̄oñ, s̄ora, sun, sunra, sura, s̄un*

s.+Ø (K.2-5) (K.3-18) (K.4-11) (K.5-4) (K.6-4) (K.6-5) (K.6-9) (K.6-17) (K.6-26) (K.7-4) (K.7-6) (K.7-7) (K.7-13) (K.7-19) (K.7-20) (K.7-21) (K.8-5) (K.8-7) (K.8-8) (K.9-16) (K.10-11) (K.11-3) (K.11-6) (K.11-9) (K.11-11) (K.11-17) (K.11-18) (K.11-42) (K.12-1) (K.12-6) (K.12-7) (K.12-11) (K.12-17) (K.12-22) (K.12-25) (K.14-2) (K.14-29) (K.15-29) (K.15-32) (K.16-7) (K.16-12) (K.16-22) (K.16-24) (K.16-25) (K.16-29) (K.16-33) (K.16-35) (K.16-36) (K.16-40) (K.17-2) (K.17-7) (K.17-18) (K.17-19) (K.18-4) (K.18-5) (K.18-12) (K.19-2) (K.19-5) (K.19-9) (K.19-21) (K.20-23) (K.21-19) (K.21-28) (K.21-29) (K.22-3) (K.22-4) (K.22-5) (K.22-7) (K.22-9) (K.22-20) (K.22-26) (K.22-33) (K.22-34) (K.22-36) (K.22-40) (K.22-41) (K.23-4) (K.23-10) (K.23-19) (K.23-20) (K.23-29) (K.26-11) (K.26-21) (K.26-23) (K.26-26) (K.26-27) (K.26-48) (K.28-2) (K.28-5) (K.28-17) (K.28-31) (K.29-4) (K.29-5) (K.29-7) (K.29-11) (K.29-14) (K.29-15) (K.29-24) (K.29-35) (K.29-36) (K.30-12) (K.31-4) (K.31-20) (K.31-21) (K.31-24) (K.31-26) (K.31-28) (K.32-9) (K.32-14) (K.32-15) (K.32-16)

sora-

sormak, birine soru sorarak bilgi edinmek. Krş.: *sorā-, s̄or-*

s.-Ø-d̄ilar (B.2-146) (B.6-74)
s.-Ø-mā (K.14-21)
s.-ma (B.2-44) (B.3-12)
s.-ma-dım (K.5-6)
s.-Ø-maḥ (B.1-177)
s.-ma-san (B.8-79)
s.-ma-ylar (K.1-12)
s.-Ø-p (B.3-1) (B.4-82)
s.-Ø-san (K.14-21)
s.-Ø-saḥ (B.4-159)
s.-Ø-y (B.4-220) (B.4-226) (B.4-227) (B.4-231) (B.10-43) (B.11-65) (B.12-155) (B.12-195) (B.15-3) (B.15-4) (K.31-28)
s.-Ø-yd̄i (B.1-158)
s.-Ø-yımçı (B.11-18)
s.-Ø-yılar (B.4-230)

soraştır-

öğrenmek istenilen şeyi birçok kişiye sormak, araştırmak. Krş.: *soraştır-*

s.-Ø-a (B.3-114)

soraştır-	öğrenmek istenilen şeyi birçok kişiye sormak, araştırmak. Krş.: <i>soraştır-</i> s.-Ø-ıp (B.2-43)
sorā	sonra, daha ileri bir zamanda. Krř.: <i>sın, sıra II, şıra II, şıra II, şın, so, son, sona, sonra, sont, soņ, soņa, soņra, sora, sorā, sōn, sōņ, sōra, sōn, sōņ, sōņra, sōra, sōn, sōņ, sōra, sun, sunra, sura, sūn</i> s.+Ø (K.2-4) (K.3-5) (K.11-17) (K.22-4) (K.22-19) (K.22-30) (K.27-3) (K.27-4)
sorā-	sormak, birine soru sorarak bilgi edinmek. Krş.: <i>sora-, sōr-</i> s.-Ø-p (B.8-26)
sorā	sonra, daha ileri bir zamanda. Krř.: <i>sın, sıra II, şıra II, şıra II, şın, so, son, sona, sonra, sont, soņ, soņa, soņra, sora, sorā, sōn, sōņ, sōra, sōn, sōņ, sōņra, sōra, sōn, sōņ, sōra, sun, sunra, sura, sūn</i> s.+Ø (K.13-14)
soriğol	yer adı, Köstence'nin Sarıgöl köyü. Krş.: <i>sariğol, sariğol</i> s.+Ø (K.19-39)
sorpa	et suyu s.+Ø (K.7-18) s.+Ø+nı (K.7-19) s.+Ø+sına (K.16-23) (K.16-24)
sos	söz, kelime. Krş.: <i>soz I, sós, sös, söz, sōz</i> s.+Ø (B.2-248) (B.4-140)
sousa	Rom., sos, domates ve bahartlardan yapılan sos, karışım s.+Ø (B.4-206)
sowuK	soğuk, soğuk hava. Krř.: <i>suwuh, suwūh, sūK</i> s.+Ø (B.4-173) (B.4-175)
soy	soy, cins, tür, akraba 1. cins, tür s.+Ø+ı (B.4-58) (B.4-68)(B.6-22) (B.6-106) (B.6-107) (B.11-38) (B.12-3) (B.12-4) (B.16-19) (B.16-27) (K.7-18) (K.20-15) s.+Ø+ın (B.5-82) (B.5-84) (B.5-85) (K.10-22) (K.16-26) (K.16-29) s.+Ø+ıman (K.30-19) s.+Ø+ınnan (B.8-80) s.+Ø+ına (K.5-25) (K.5-26) s.+Íar+ı (B.1-44) (B.2-13) (B.3-41) (B.6-107) (B.8-86) (B.18-52) (K.14-23) s.+Íar+ıı (B.2-237) s.+Íar+ın (K.10-19) s.+Íar+ın (B.1-118) s.+Íar+ına (B.2-236) s.+Íar+ından (K.15-4) 2. akraba, sülale

	s.+Ø	(B.8-40) (B.8-41) (K.1-109)
	s.+lar+ımızın	(B.20-38)
soy-	kesmek, hayvanın başını gövdesinden ayırmak, boğazlamak. Krş.: <i>sōy-</i> <i>sōy-</i>	
	s.-Ø	(B.11-45)
	s.-Ø-ar	(B.3-126)
	s.-Ø-asın	(K.18-5)
	s.-Ø-ádık	(K.31-20)
	s.-Ø-ğan	(K.7-18)
	s.-Ø-ıp	(B.4-34)
	s.-ma-dıḡ	(K.10-8)
	s.-Ø-maḡa	(B.4-32)
	s.-Ø-maḡ	(B.4-31)
soysop	akraba, sülale. Krş.: <i>soysop</i>	
	s.+Ø	(B.1-49) (B.2-179) (B.11-37) (B.17-10)
	s.+Ø+ḡa	(B.2-178)
	s.+Ø+ın	(B.4-144)
	s.+Ø+ına	(B.5-54)
	s.+Ø+ım	(B.2-88)
	s.+lar+a	(B.1-88)
	s.+lar+ın	(B.11-37)
	s.+Ø+nı	(B.19-42)
soysop	akraba, sülale. Krş.: <i>soysop</i>	
	s.+Ø	(B.12-7)
	s.+Ø+ına	(B.5-54)
soz I	söz, kelime. Krş.: <i>sos, sós, sös, söz, sōz</i>	
	s.+Ø	(B.4-224) (B.4-229)
	s.+Ø+den	(B.2-248)
	s.+Ø+ı	(K.15-51)
	s.+Ø+ını	(B.8-20)
soz II	Rom., sos, domates ve bahartlardan yapılan sos, karışım. Krş.: <i>sousa</i>	
	s.+Ø+ı	(B.4-205)
soz-	iki ucundan çekip uzamasını sağlamak, uzatmak	
	s.-ıl-Ø-ıp	(K.23-38)
sōğan	soğan. Krş.: <i>sōğan</i>	
	s.+Ø	(B.8-66) (K.28-21)
sōn	sonra, daha ileri bir zamanda. Krş.: <i>sin, sıra II, sĭra II, sĭra II, sĭn, so, son, sona, sonra, sont, soḡ, soḡa, soḡra, sora, sorā, sorā, sōn, sōra, sōn, sōḡ, sōḡra, sōra, sōn, sēn, sēḡ, sēra, sun, sunra, sura, sūn</i>	
	s.+Ø	(B.4-29) (B.11-38) (K.23-15) (K.23-17)
sōḡ	sonra, daha ileri bir zamanda. Krş.: <i>sin, sıra II, sĭra II, sĭra II, sĭn, so, son, sona, sonra, sont, soḡ, soḡa, soḡra, sora, sorā, sorā, sōn, sōra, sōn, sōḡ, sōḡra, sōra, sōn, sēn, sēḡ, sēra, sun, sunra, sura, sūn</i>	

	s.+Ø	(B.1-42) (B.1-57) (B.1-149) (B.3-192)
sōr-	sormak, birine soru sorarak bilgi edinmek. Krş.: <i>sora-</i> , <i>sorā-</i>	
	s.-Ø	(B.8-89)
sōra	sonra, daha ileri bir zamanda. Krş.: <i>sin</i> , <i>sıra II</i> , <i>sıra II</i> , <i>sıra II</i> , <i>sın</i> , <i>so</i> , <i>son</i> , <i>sona</i> , <i>sonra</i> , <i>sont</i> , <i>soj</i> , <i>soja</i> , <i>sojra</i> , <i>sora</i> , <i>sorā</i> , <i>sorā</i> , <i>sōn</i> , <i>sōj</i> , <i>sōn</i> , <i>sōj</i> , <i>sōjra</i> , <i>sōra</i> , <i>són</i> , <i>sēn</i> , <i>sēj</i> , <i>sēra</i> , <i>sun</i> , <i>sunra</i> , <i>sura</i> , <i>sūn</i>	
	s.+Ø	(K.16-22) (K.16-27) (K.22-36)
sōy-	kesmek, hayvanın başını gövdesinden ayırmak, boğazlamak. Krş.: <i>soy-</i> , <i>søy-</i>	
	s.-Ø-dı	(B.4-34)
sōn	sonra, daha ileri bir zamanda. Krş.: <i>sin</i> , <i>sıra II</i> , <i>sıra II</i> , <i>sıra II</i> , <i>sın</i> , <i>so</i> , <i>son</i> , <i>sona</i> , <i>sonra</i> , <i>sont</i> , <i>soj</i> , <i>soja</i> , <i>sojra</i> , <i>sora</i> , <i>sorā</i> , <i>sorā</i> , <i>sōn</i> , <i>sōj</i> , <i>sōra</i> , <i>sōj</i> , <i>sōjra</i> , <i>sōra</i> , <i>són</i> , <i>sēn</i> , <i>sēj</i> , <i>sēra</i> , <i>sun</i> , <i>sunra</i> , <i>sura</i> , <i>sūn</i>	
	s.+Ø	(B.1-122) (B.2-43) (B.2-70) (B.2-80) (B.2-191) (B.2-206) (B.2-248) (B.2-256) (B.3-7) (B.3-21) (B.3-84) (B.3-101) (B.3-102) (B.3-105) (B.3- 108) (B.3-114) (B.3-137) (B.3-144) (B.3-161) (B.3-169) (B.3-171) (B.3-175) (B.3-187) (B.3- 192) (B.3-195) (B.3-212) (B.4-39) (B.4-40) (B.4-70) (B.4-165) (B.4-191) (B.4-204) (B.5-7) (B.6-13) (B.6-68) (B.8-23) (B.8-24) (B.8-27) (B.8-28) (B.8-56) (B.8-75) (B.8-78) (B.8-79) (B.8-92) (B.9-13) (B.9-24) (B.9-25) (B.9-28) (B.10-19) (B.10-42) (B.11-53) (B.17-37) (K.4- 10) (K.5-27) (K.8-7) (K.16-36) (K.21-4) (K.24- 11) (K.27-3) (K.27-4) (K.27-6) (K.27-7) (K.28- 8) (K.29-11)
	s.+Ø+mı	(K.27-5)
sōj	sonra, daha ileri bir zamanda. Krş.: <i>sin</i> , <i>sıra II</i> , <i>sıra II</i> , <i>sıra II</i> , <i>sın</i> , <i>so</i> , <i>son</i> , <i>sona</i> , <i>sonra</i> , <i>sont</i> , <i>soj</i> , <i>soja</i> , <i>sojra</i> , <i>sora</i> , <i>sorā</i> , <i>sorā</i> , <i>sōn</i> , <i>sōj</i> , <i>sōra</i> , <i>sōn</i> , <i>sōjra</i> , <i>sōra</i> , <i>són</i> , <i>sēn</i> , <i>sēj</i> , <i>sēra</i> , <i>sun</i> , <i>sunra</i> , <i>sura</i> , <i>sūn</i>	
	s.+Ø	(B.1-24) (B.1-47) (B.1-52) (B.1-63) (B.1-84) (B.1-85) (B.1-96) (B.1-98) (B.1-111) (B.1-114) (B.1-132) (B.2-129) (B.3-117) (B.3-176) (B.3- 201) (B.3-205) (B.3-209) (B.3-214)
sōjra	sonra, daha ileri bir zamanda. Krş.: <i>sin</i> , <i>sıra II</i> , <i>sıra II</i> , <i>sıra II</i> , <i>sın</i> , <i>so</i> , <i>son</i> , <i>sona</i> , <i>sonra</i> , <i>sont</i> , <i>soj</i> , <i>soja</i> , <i>sojra</i> , <i>sora</i> , <i>sorā</i> , <i>sorā</i> , <i>sōn</i> , <i>sōj</i> , <i>sōra</i> , <i>sōn</i> , <i>sōj</i> , <i>sōra</i> , <i>són</i> , <i>sēn</i> , <i>sēj</i> , <i>sēra</i> , <i>sun</i> , <i>sunra</i> , <i>sura</i> , <i>sūn</i>	
	s.+Ø	(K.21-1)
sōra	sonra, daha ileri bir zamanda. Krş.: <i>sin</i> , <i>sıra II</i> , <i>sıra II</i> , <i>sıra II</i> , <i>sın</i> , <i>so</i> , <i>son</i> , <i>sona</i> , <i>sonra</i> , <i>sont</i> , <i>soj</i> , <i>soja</i> , <i>sojra</i> , <i>sora</i> , <i>sorā</i> , <i>sorā</i> , <i>sōn</i> , <i>sōj</i> , <i>sōra</i> , <i>sōn</i> , <i>sōj</i> , <i>sōjra</i> , <i>són</i> , <i>sēn</i> , <i>sēj</i> , <i>sēra</i> , <i>sun</i> , <i>sunra</i> , <i>sura</i> , <i>sūn</i>	

s.+Ø	(K.5-9) (K.5-11) (K.5-12) (K.5-20) (K.5-21) (K.5-22) (K.5-24) (K.5-26) (K.5-27) (K.5-28) (K.5-29) (K.5-30) (K.7-20) (K.8-4) (K.9-5) (K.9-6) (K.9-10) (K.9-11) (K.9-18) (K.10-6) (K.10-12) (K.10-14) (K.10-21) (K.10-22) (K.11-33) (K.11-40) (K.13-11) (K.13-12) (K.13-13) (K.13-14) (K.13-15) (K.13-19) (K.13-20) (K.14-6) (K.14-26) (K.14-27) (K.15-7) (K.15-12) (K.15-16) (K.15-30) (K.15-31) (K.16-28) (K.17-6) (K.18-2) (K.18-7) (K.18-8) (K.18-9) (K.18-14) (K.18-16) (K.18-17) (K.18-19) (K.18-28) (K.18-29) (K.18-31) (K.18-32) (K.18-34) (K.19-6) (K.19-12) (K.19-16) (K.19-17) (K.19-24) (K.19-41) (K.20-35) (K.21-8) (K.21-11) (K.21-13) (K.21-16) (K.21-17) (K.21-23) (K.22-37) (K.22-39) (K.25-12) (K.25-16) (K.28-1) (K.28-6) (K.28-23) (K.28-28) (K.28-30) (K.28-32) (K.28-33) (K.28-37) (K.30-11)
sóg-	azarlamak, sövmek. Krş.: <i>sog-, soğ-, sög-</i> s.-Ø-eme (K.20-27)
són	sonra, daha ileri bir zamanda. Krş.: <i>sin, sıra II, sĭra II, sĭra II, sĭn, so, son, sona, sonra, sont, soĭ, soĭa, soĭra, sora, sorā, sorā, sōn, sōĭ, sōra, sōn, sōĭ, sōĭra, sōra, sōn, sōĭ, sōra, sun, sunra, sura, sŭn</i> s.+Ø (B.2-63)
sós	söz, kelime. Krş.: <i>sos, soz I, sös, söz, sōz</i> s.+Ø (B.2-119) (K.21-23) (K.23-10)
sø	su, berrak katkısız sıvı. Krş.: <i>su, suçĭĭ, suv, suw, suy, sŭ</i> s.+Ø (B.4-83)
søn	sonra, daha ileri bir zamanda. Krş.: <i>sin, sıra II, sĭra II, sĭra II, sĭn, so, son, sona, sonra, sont, soĭ, soĭa, soĭra, sora, sorā, sorā, sōn, sōĭ, sōra, sōn, sōĭ, sōĭra, sōra, sōn, sōĭ, sōra, sun, sunra, sura, sŭn</i> s.+Ø (B.2-140) (B.2-152) (B.2-157) (B.2-256) (B.3-43) (B.3-51) (B.3-60) (B.3-84) (B.7-6) (B.18-8) (B.21-20) (K.24-13)
søĭ	sonra, daha ileri bir zamanda. Krş.: <i>sin, sıra II, sĭra II, sĭra II, sĭn, so, son, sona, sonra, sont, soĭ, soĭa, soĭra, sora, sorā, sorā, sōn, sōĭ, sōra, sōn, sōĭ, sōĭra, sōra, sōn, sōĭ, sōra, sun, sunra, sura, sŭn</i> s.+Ø (B.1-116) (B.3-169) (B.16-28)
søra	sonra, daha ileri bir zamanda. Krş.: <i>sin, sıra II, sĭra II, sĭra II, sĭn, so, son, sona, sonra, sont, soĭ, soĭa, soĭra, sora, sorā, sorā, sōn, sōĭ, sōra, sōn, sōĭ, sōĭra, sōra, sōn, sōĭ, sōra, sun, sunra, sura, sŭn</i> s.+Ø (K.11-40) (K.12-7) (K.12-23) (K.13-9) (K.16-34) (K.26-14) (K.26-16)
søy-	kesmek, hayvanın başını gövdesinden ayırmak, boğazlamak. Krş.: <i>soy-, sōy-</i> s.-Ø-ğan (K.10-8)

sög-	azarlamak, sövmek. Krş.: <i>sog-</i> , <i>sög-</i> , <i>sóg-</i> s.-Ø-ecem (B.1-70)
söle-	söylemek, konuşmak s.-n-Ø-irsin (K.12-6) s.-Ø-η (B.6-113)
sös	söz, kelime. Krş.: <i>sos</i> , <i>soz I</i> , <i>sós</i> , <i>söz</i> , <i>söz̃</i> s.+Ø (B.5-49)
söz	söz, kelime. Krş.: <i>sos</i> , <i>soz I</i> , <i>sós</i> , <i>sös</i> , <i>söz̃</i> s.+ler+in (B.12-196) s.+ler+men (K.12-22) s.+Ø+ü (K.1-13)
söz̃	söz, kelime. Krş.: <i>sos</i> , <i>soz I</i> , <i>sós</i> , <i>sös</i> , <i>söz̃</i> s.+Ø (B.4-240)
spanaK	ıspanak sebzesi. Krş.: <i>španaK</i> s.+lar (K.10-28)
spes	Rus., özel, spesiyal s.+Ø (B.1-68)
spisaľna	Rus., özel, spesiyal s. (B.1-34)
sprawka	Rus., belge, vesika s.+Ø (B.2-163)
srazu	Rus., hemen s. (B.3-22) (B.9-16) (B.12-116) (B.15-17) (B.20-24)
srāzu	Rus., hemen s. (B.19-10)
sroğ	Rus., süre, zaman s.+Ø (B.6-20) (B.10-12)
sroķ	Rus., süre, zaman s.+Ø (B.17-7)
sroyka	Rus., inşaat s.+Ø+nan (B.1-167)
st	üst, üzeri. Krş.: <i>s</i> , <i>sut</i> , <i>süt II</i> , <i>us I</i> , <i>ust</i> , <i>ūs</i> , <i>üst</i> , <i>ús</i> , <i>úst</i> , <i>üs</i> , <i>üst</i> , <i>űs I</i> , <i>űst</i> s.+Ø+üm (B.3-203) s.+Ø+ümize (B.13-37)
stalin	özel isim, Stalin s.+Ø (B.1-87) (B.15-6)
stalovaya	Rus., yemekhane s.+Ø (B.1-127)
stalovi	Rus., yemekhane s.+Ø+da (B.2-52) s.+Ø+ğa (B.2-52)

stambıl	yer adı, İstanbul. Krş.: <i>istambul, ıstanbıl, ıstanbul</i> s.+Ø+da (K.6-14) s.+Ø+nı (K.7-8)
stanok	Rus, dokuma veya dikiş tezgahı s.+lar (B.1-146)
stansa	Rus., istasyon. Krş.: <i>stansā, stantsiya</i> s.+Ø+ğa (B.19-18) s.+Ø+sında (B.10-16) s.+Ø+sından (B.4-41) s.+Ø+sına (B.10-16)
stansā	Rus., istasyon. Krş.: <i>stansa, stantsiya</i> s.+Ø (B.17-13)
stantsiya	Rus., istasyon. Krş.: <i>stansa, stansā</i> s.+Ø+dan (B.3-34)
starıy	Rus., eski s.+Ø (B.1-88)
starsa	Rus., rehber, temsilci s.+Ø+sı (B.12-123)
statistiķa	Rus., istatistik s.+Ø (K.3-16)
statya	Rus., makale s.+Ø (B.6-112)
statıya	Rus., makale s.+lar+ı (B.6-99)
ste-	istemek, arzu etmek. Krş.: <i>ıstê-, ise-, isê-, iste-, ıse-, ıste-, ıstê-, ısti-, se-, stê-, sti-</i> s.-Ø-geñiz (K.4-6) s.-Ø-genlerin (K.17-43) s.-me-dım (K.6-8) s.-Ø-mege (B.5-48) s.-me-señ (K.16-15) s.-mi-yım (B.1-170) (B.12-165) s.-mi-yler (B.2-105) (B.12-13) s.-Ø-p (K.18-1) s.-Ø-se (B.12-179) s.-Ø-sen (K.6-27) (K.16-32) s.-Ø-señ (K.16-14) (K.16-17) (K.16-25) (K.16-30)
stenķa	Rus., mobilya s.+Ø (B.2-86)
stenķā	Rus., mobilya s.+Ø+n (B.2-87)
step	Rus., çöl

	s.+Ø	(B.3-38)
	s.+Ø+ke	(B.2-39)
	s.+Ø+tedı	(B.2-40)
	s.+Ø+ten	(B.3-49)
stê-	istemek, arzu etmek. Krş.: <i>istê-, ise-, isê-, iste-, ĩse-, ĩste-, ĩstê-, ĩsti-, se-, ste-, sti-</i>	
	s.-Ø-se	(B.11-53)
	s.-Ø-seŋ	(K.22-39)
sti-	istemek, arzu etmek. Krş.: <i>istê-, ise-, isê-, iste-, ĩse-, ĩste-, ĩstê-, ĩsti-, se-, ste-, stê-</i>	
	s.-Ø	(K.18-19)
	s.-Ø-lêr	(B.18-4)
	s.-Ø-men	(K.8-7) (K.10-23) (K.10-24)
	s.-Ø-semı	(K.17-34)
	s.-Ø-sen	(K.8-6)
	s.-Ø-siŋ	(B.17-17)
	s.-Ø-y	(B.11-64) (B.13-11) (B.17-10) (B.18-11) (B.18-16) (K.17-17)
	s.-Ø-yim	(B.18-33)
	s.-Ø-yım	(B.18-8)
stoiçka	Rus., yaka	
	s.+lar+ı	(B.2-62)
stol	Rus., masa	
	s.+Ø	(B.4-12) (B.7-25) (B.12-124) (B.13-52)
	s.+Ø+ğá	(B.8-21)
	s.+Ø+ı	(B.12-123)
	s.+Ø+ın	(B.2-184) (B.6-112) (B.15-10)
	s.+lar	(B.7-26)
stop	Rus., için, diye	
	s.	(B.17-17)
storonũ	Rus., raraf, tarafa	
	s.	(B.1-5)
stõl	Rus., masa	
	s.+Ø	(B.3-122)
striçat	Rus., karşılamak	
	s.	(B.2-226)
striçatı	Rus., karşılamak	
	s.	(B.1-117)
strilba	Rus., silahlı çatışma	
	s.+Ø	(B.17-34)
stroit	Rus., inşa etmek	
	s.	(B.3-53)
stroyka	Rus., inşaat	

	s.+Ø	(B.2-190)
	s.+Ø+da	(B.2-31)
stroykā	Rus., inşaat	
	s.+Ø	(B.2-240)
stüdünt	Rus., üniversite öğrencisi	
	s.+Ø	(B.11-10)
su	su, berrak katkısız sıvı. Krş.: <i>sø, suçıĥ, suv, suw, suy, sū</i>	
	s.+Ø	(B.2-57) (B.2-84) (B.4-48) (B.4-123) (B.4-132) (B.4-133) (B.4-187) (B.5-96) (B.6-58) (B.7-24) (B.7-69) (B.9-13) (B.9-14) (B.9-19) (B.9-20) (B.11-68) (B.12-36) (B.12-51) (B.12-56) (B.12-59) (B.12-60) (B.12-62) (B.12-149) (B.13-14) (B.16-3) (B.16-4) (B.16-5) (B.16-29) (B.18-17) (B.18-18) (B.18-19) (B.19-23) (B.20-15) (B.20-23) (K.1-14) (K.1-84) (K.1-86) (K.1-88) (K.1-107) (K.5-27) (K.10-11) (K.13-11) (K.15-13) (K.19-26) (K.19-27) (K.19-28) (K.19-41) (K.20-16) (K.20-17) (K.24-3) (K.24-4) (K.26-8) (K.26-9) (K.26-12) (K.27-23)
	s.+Ø+da	(B.16-27)
	s.+Ø+dan	(B.9-13) (B.12-56) (B.18-19)
	s.+Ø+ğa	(B.2-53) (B.12-37) (B.12-39) (K.16-23)
	s.+Ø+lan	(K.6-27)
	s.+lar	(B.4-192) (B.5-64) (K.15-14)
	s.+Ø+lı	(B.5-85)
	s.+Ø+man	(K.5-30) (K.16-9) (K.16-17) (K.16-20)
	s.+Ø+nen	(B.4-189)
	s.+Ø+sız	(B.9-13)
suçıĥ	su, berrak katkısız sıvı, azıcık su. Krş.: <i>sø, su, suv, suw, suy, sū</i>	
	s.+Ø	(B.5-84)
suda	Rus., devlet tarafından verilen maddi destek	
	s.+Ø	(B.2-33) (B.2-34)
sudaK	yer adı, Kırım'ın Sudak şehri	
	s.+Ø	(B.11-1)
suĥajilya	Rus., tendon, kasları kemiğe bağlayan tendon	
	s.+Ø	(B.9-31)
sula-	sulamak, su vermek	
	s.-Ø-saĥ	(K.16-6)
sultan	ünvan, sultan, padişah. Krş.: <i>sultaĥ, sültan</i>	
	s.+Ø	(K.15-36)
	s.+Ø+da	(K.6-11)
	s.+Ø+ın	(K.6-18)
sultaĥ	ünvan, sultan, padişah. Krş.: <i>sultan, sültan</i>	

	s.+Ø+ğa	(K.6-10)
	s.+Ø+Ğa	(K.6-10)
sumğa	Rus., çanta	
	s.+Ø+ma	(B.17-22)
	s.+Ø+mıs	(B.3-169)
	s.+Ø+mĩ	(B.2-116)
sumuçki	Rus., çantalar	
	s.	(B.3-168)
sun	sonra, daha ileri bir zamanda. Krş.: <i>sin, sıra II, s̃ıra II, s̃ıra II, s̃ın, so, son, sona, sonra, sont, soñ, soña, soñra, sora, sorā, sorā, sōn, sōñ, sōra, sōn, sōñ, sōñra, sōra, s̃on, s̃en, s̃eñ, s̃era, sunra, sura, s̃un</i>	
	ş.+Ø	(B.3-127) (B.3-222) (B.8-28) (K.27-14)
sunra	sonra, daha ileri bir zamanda. Krş.: <i>sin, sıra II, s̃ıra II, s̃ıra II, s̃ın, so, son, sona, sonra, sont, soñ, soña, soñra, sora, sorā, sorā, sōn, sōñ, sōra, sōn, sōñ, sōñra, sōra, s̃on, s̃en, s̃eñ, s̃era, sun, sura, s̃un</i>	
	ş.+Ø	(K.26-18)
suñgu	mızrak, tığ. Krş.: <i>s̃uñgu</i>	
	s.+Ø	(B.13-22) (B.13-23)
sura	sonra, daha ileri bir zamanda. Krş.: <i>sin, sıra II, s̃ıra II, s̃ıra II, s̃ın, so, son, sona, sonra, sont, soñ, soña, soñra, sora, sorā, sorā, sōn, sōñ, sōra, sōn, sōñ, sōñra, sōra, s̃on, s̃en, s̃eñ, s̃era, sun, sunra, s̃un</i>	
	ş.+Ø	(K.28-21)
surat	surat, yüz	
	s.+lar+ına	(K.14-11)
sur-	peyda olmak, aniden gelmek, sürmek. Krş.: <i>súr-, súrr-</i>	
	s.-Ø-dı keldí	(B.22-23)
sure	Kur'an süresi. Krş.: <i>s̃üre</i>	
	s.+ler	(B.4-136)
surğın	sürgün, ceza olarak belli bir yerin dışında zorla oturtulma durumu. Krş.: <i>surğın, s̃urğún, sürgün</i>	
	s.+Ø	(B.1-11)
surğun	sürgün, ceza olarak belli bir yerin dışında zorla oturtulma durumu. Krş.: <i>surğın, s̃urğún, sürgün</i>	
	s.+Ø	(B.6-38)
surğunlık	sürgünlük, sürgün olma durumu. Krş.: <i>surğunlık, s̃urdúnlık, s̃urğunlık, s̃urğúnlık, s̃urğúnlık, s̃urğúnlık, s̃urğúnlık, s̃urğúnlık</i>	
	s.+Ø+te	(B.4-46) (B.6-9) (B.10-8)
surğunlık	sürgünlük, sürgün olma durumu. Krş.: <i>surğunlık, s̃urdúnlık, s̃urğunlık, s̃urğúnlık, s̃urğúnlık, s̃urğúnlık, s̃urğúnlık, s̃urğúnlık</i>	
	s.+Ø+ın	(B.3-8)
surú	sürü, yönlendirilebilen insan topluluğu. Krş.: <i>suru</i>	
	s.+Ø+men	(K.15-37)
susā-	susamak, su içmek istemek, susuz kalmak	
	s.-Ø-n	(B.9-13)

sut	üst, üzeri. Krş.: <i>s, st, sūt II, us I, ust, ũs, ũst, ús, úst, üs, üst, ũs I, ũst</i> s.+Ø+üme (B.2-90)
sutқа	Rus., yirmi dort saat s. (B.2-16) (B.2-18) (B.3-36) (B.10-19) (B.12-101)
suv	su, berrak katkısız sıvı. Krş.: <i>sø, su, suçıh, suw, suy, sū</i> s.+Ø+ı (K.1-13) s.+Ø+uman (K.1-68)
suvur-	somurmak, emmek s.-t-Ø-ur (K.1-64)
suw	su, berrak katkısız sıvı. Krş.: <i>sø, su, suçıh, suv, suy, sū</i> s.+Ø+ı (B.8-58) (K.1-85) (K.26-4) s.+Ø+ın (B.5-96) s.+Ø+nıı (K.27-23) s.+Ø+u (K.20-36) s.+Ø+un (B.5-94) s.+Ø+undan (B.8-4)
suwuh	soğuk, soğuk hava. Krş.: <i>sowuK, suwūh, sūK</i> s.+Ø (B.7-83) (B.10-19)
suwūh	soğuk, soğuk hava. Krş.: <i>sowuK, suwuh, sūK</i> s.+Ø (B.7-82)
suy	su, berrak katkısız sıvı. Krş.: <i>sø, su, suçıh, suv, suw, sū</i> s.+ılar+ı (B.8-85)
suz-	süzme, katıyı sıvıdan ayırmak. Krş.: <i>sız-, súz-, süz-</i> s.-Ø-ıb (K.16-24) s.-Ø-əmıs (K.11-46)
sū	su, berrak katkısız sıvı. Krş.: <i>sø, su, suçıh, suv, suw, suy</i> s.+Ø (B.1-41) (B.2-54) (K.26-6)
sū-	soğumak, sıcaklığını yitirmek s.-ma-sın (B.15-21)
sūK	soğuk, soğuk hava. Krş.: <i>sowuK, suwuh, suwūh</i> s.+Ø (B.17-8)
sūn	sonra, daha ileri bir zamanda. Krş.: <i>sın, sıra II, sīra II, sīra II, sīn, so, son, sona, sonra, sont, soı, soıa, soıra, sora, sorā, sorā, sōn, sōı, sōra, sōn, sōı, sōıra, sōra, sōn, sōn, sōı, sōıra, sōra, sōn, sōn, sōı, sōıra, sōra</i> s.+Ø (B.3-134) (B.8-52) (B.8-91) (K.27-12)
sūpra	sofra, masanın yemeklerle dizili hali. Krş.: <i>sıpra, sıprā, sīpra, sofra, sopra</i> s.+Ø+dan (K.19-18) s.+Ø+ıı (K.19-17)
sūtқа	Rus., yirmi dort saat s.+Ø (B.2-16) s.+Ø+da (B.2-45)

sünnet	sünnet, sünnet töreni. Krş.: <i>sinět, sünet, sünět, sünèt, sünnet, sünnèt</i> s.+ler (B.5-56)
sunğu	mızrak, tıg. Krş.: <i>sunğu</i> s.+Ø (B.13-23) (B.13-24)
sür-	sürmek, aniden gelmek. Krş.: <i>sur-, sür-</i> s.-Ø-dı keldí (B.1-12)
súrdúnlik	sürgünlük, sürgün olma durumu. Krş.: <i>surgunlık, surgunluk, súrgünnik, súrgünnih, súrgünnik, súrgünnük, sürgünnik, sürgünnük</i> s.+Ø+te (B.10-8)
súrgünnik	sürgünlük, sürgün olma durumu. Krş.: <i>surgunlık, surgunluk, súrdúnlik, súrgünnih, súrgünnik, súrgünnük, sürgünnik, sürgünnük</i> s.+Ø (B.1-9)
súrgún	sürgün, ceza olarak belli bir yerin dışında zorla oturtulma durumu. Krş.: <i>surgun, surgun, sürgün</i> s.+Ø (B.10-11)
súrgünnih	sürgünlük, sürgün olma durumu. Krş.: <i>surgunlık, surgunluk, súrdúnlik, súrgünnik, súrgünnük, súrgünnük, sürgünnik, sürgünnük</i> s.+Ø+ten (B.10-5)
súrgünnük	sürgünlük, sürgün olma durumu. Krş.: <i>surgunlık, surgunluk, súrdúnlik, súrgünnik, súrgünnih, súrgünnük, sürgünnik, sürgünnük</i> s.+Ø+te (B.4-5)
súrgünnük	sürgünlük, sürgün olma durumu. Krş.: <i>surgunlık, surgunluk, súrdúnlik, súrgünnik, súrgünnih, súrgünnük, sürgünnik, sürgünnük</i> s.+Ø (B.14-7)
sürr-	sürmek, pulluk veya sabanla toprağı işlemek. Krş.: <i>sur-, sür-</i> s.-Ø-úp (B.10-3)
sút	süt, beyaz renkte olan sıvı besin maddesi. Krş.: <i>süt I, sūt</i> s.+Ø (B.21-16) s.+Ø+úm (K.17-23) s.+Ø+ün (B.8-91)
süz-	süzmek, katıyı sıvıdan ayırmak. Krş.: <i>sız-, suz-, süz-</i> s.-il-Ø-ecek (B.5-82)
süleman	özel isim, Süleyman s.+Ø (K.15-36)
súltan	ünvan, sultan, padişah. Krş.: <i>sultan, sultan</i> s.+Ø (K.15-36)
sünet	sünnet, sünnet töreni. Krş.: <i>sinět, sünnet, sünět, sünèt, sünnet, sünnèt</i> s.+Ø (B.8-29)
sünět	sünnet, sünnet töreni. Krş.: <i>sinět, sünnet, sünet, sünèt, sünnet, sünnèt</i> s.+Ø (B.7-22)
sünèt	sünnet, sünnet töreni. Krş.: <i>sinět, sünnet, sünet, sünět, sünnet, sünnèt</i> s.+Ø (B.7-22)
sünnet	sünnet, sünnet töreni. Krş.: <i>sinět, sünnet, sünet, sünět, sünèt, sünnèt</i> s.+Ø (B.5-56) (B.8-31) (B.19-44)

sünnèt	sünnet, sünnet töreni. Krş.: <i>sinět, súnnet, sünet, sünět, sünèt, sünnet</i> s.+Ø (B.19-43)
süñ-	sevmek, hoşlanmak. Krş.: <i>sev-, sew-, sèv-, sèw-, sîy-, süy-</i> s.-iş-Ø-tiler (K.14-15)
sürekli	sürekli, devamlı s.+Ø (K.15-39)
süren	yer adı, Bahçesaray'ın Siren ilçesi. Krş.: <i>siren</i> s.+Ø (B.2-13) (B.2-14) (B.10-16) s.+Ø+ge (B.2-14)
sürgünnik	sürgünlük, sürgün olma durumu. Krş.: <i>sürgünlük, sürgünnik, súrdúnlük, súrgünnik, súrgünnih, súrgünnik, súrgünnük, sürgünnük</i> s.+Ø (B.12-55)
sürgünnük	sürgünlük, sürgün olma durumu. Krş.: <i>sürgünlük, sürgünnik, súrdúnlük, súrgünnik, súrgünnih, súrgünnik, súrgünnük, sürgünnük</i> s.+Ø (B.2-4)
sürgün	sürgün, ceza olarak belli bir yerin dışında zorla oturtulma durumu. Krş.: <i>sürgün, sürgün, súrgún</i> s.+Ø (B.3-220)
sürt-	sürtmek, hafifçe dokunmak s.-Ø-edi (B.10-66)
süsle-	süslemek, süs takmak ş.-Ø-dim (K.23-28)
süt I	süt, beyaz renkte olan sıvı besin maddesi. Krş.: <i>sút, sűt</i> s.+Ø (B.3-77) (B.8-89) (B.12-10) (K.1-20) (K.16-29) s.+Ø+nü (K.16-29) s.+Ø+nú (K.20-35) s.+Ø+ten (K.20-35) s.+Ø+tén (B.18-58) s.+Ø+ü (B.21-16) s.+Ø+űn (B.8-93)
süt II	üst, üzeri. Krş.: <i>s, st, sut, us I, ust, ũs, ũst, ús, úst, ũs, ũst, ũs I, ũst</i> s.+Ø+ne (B.1-58)
sütłaj	yöresel yemek çeşidi, sütlaç. Krş.: <i>sütłaj</i> s.+Ø+ın (K.11-44)
sütłaj	yöresel yemek çeşidi, sütlaç. Krş.: <i>sütłaj</i> s.+Ø (K.11-20) (K.16-29) (K.16-31)
süy-	sevmek, hoşlanmak. Krş.: <i>sev-, sew-, sèv-, sèw-, sîy-, süy-</i> s.-Ø-dik (K.30-17) s.-Ø-düm (K.22-10) s.-Ø-e (K.16-16) s.-Ø-eme (K.21-26) s.-Ø-emen (K.6-29) s.-Ø-è (K.16-32)

	s.-Ø-gënner	(K.29-18)
	s.-iş-Ø-kënnër	(K.11-8)
süz-	süzmek, katıyı sıvıdan ayırmak. Krş.: <i>sız-, suz-, súz-</i>	
	s.-Ø-eler	(K.20-36)
	s.-ĩl-Ø-ecek	(B.5-84)
	s.-Ø-me	(B.8-80) (B.8-84) (B.21-17)
	s.-Ø-meli	(B.8-83)
	s.-Ø-mesıje	(B.8-87)
	s.-ül-Ø-e	(B.5-78)
	s.-Ø-üp	(B.3-174)
süre	Kur'an süresi, süreleri. Krş.: <i>sure</i>	
	s.+ler+nı	(B.4-136)
süs	süs, süslenmeye yarayan şey	
	s.+Ø	(K.23-21)
süt	süt, beyaz renkte olan sıvı besin maddesi. Krş.: <i>sút, süt I</i>	
	s.+Ø+ımız	(B.8-26)
	s.+Ø+ından	(K.18-35)
	s.+Ø+len	(K.6-27)
	s.+Ø+ten	(B.11-48) (K.1-64)
	s.+Ø+üñ	(B.3-77)
svet	Rus., elektrik, ışık	
	s.+Ø	(B.6-46)
svetlinna	Rus., aydınlık	
	s.	(B.12-83)
sváz	Rus., bağlantı birimi	
	s.+Ø+da	(B.2-78)
ş	iç, içine. Konuşma sırasında kelime başındaki ünlünün yutulması sonucunda bu şekle dönüşmektediriç. Krş.: <i>ç, ış II, iş II, iç, iş II, iç I, iş II, iç, iş II, iç II</i>	
	ş.+Ø+e	(B.20-9)
	ş.+Ø+ine	(B.8-81) (B.22-21)
	ş.+Ø+inde	(K.15-39)
şa	şöyle, şunun gibi, şuna benzer. Krş.: <i>şay, şā, şāy, şáy, şöyle, şulay, şüle, şūlay, şay</i>	
	ş.+Ø	(K.7-21) (K.13-21) (K.19-9)
şabaş	Rus., meclis toplantısı	
	ş.+Ø	(B.11-29) (B.11-34) (B.11-36)
	ş.+Ø+lı	(B.11-20)
	ş.+Ø+tá	(B.11-20)
şağa	çocuk, çoluk çocuk, <i>bala çağa</i> . Krş.: <i>çağa, şağa</i>	
	ş.+Ø	(K.20-4)
şahır-	çağırarak, seslenmek, davet etmek. Krş.: <i>çağır-, çağı-, çağır-, şahır-, şaKır-, şaKır-</i>	

	ş.-Ø	(K.10-7)
	ş.-Ø-a	(K.28-17) (K.28-18)
	ş.-Ø-saᅇ	(K.18-25)
şahİR-	çağırmak, seslenmek, davet etmek. Krş.: <i>çağır-</i> , <i>çağı-</i> , <i>çağır-</i> , <i>şahır-</i> , <i>şakİR-</i> , <i>şakİR-</i>	
	ş.-Ø-a	(K.20-13)
şajah	saçak, güneş ve yağmurdan korunmak için yapılan bölüm	
	ş.+Ø+ta	(K.20-36)
şakal	çakal, yabancı yırtıcı hayvan	
	ş.+Ø	(B.4-177)
	ş.+lar	(B.4-176)
şak-	şikayet etmek. Krş.: <i>şak-</i>	
	ş.-Ø-Kandır	(K.24-20)
şakİR-	çağırmak, seslenmek, davet etmek. Krş.: <i>çağır-</i> , <i>çağı-</i> , <i>çağır-</i> , <i>şahır-</i> , <i>şahİR-</i> , <i>şakİR-</i>	
	ş.-Ø-a	(K.28-17)
şal	şal, örtü	
	ş.+Ø	(B.14-13) (B.19-9)
	ş.+Ø+nī	(B.3-112)
şal-	çalmak, müzik çalmak. Krş.: <i>çal-</i> I, <i>şal-</i>	
	ş.-Ø-ar	(K.7-1)
	ş.-Ø-atanedī	(K.8-4)
	ş.-Ø-ıp	(K.32-1)
şalğıcı	çalğıcı, müzik çalan kimse. Krş.: <i>çalğıcı</i>	
	ş.+Ø	(K.32-1)
şalış-	çalışmak, herhangi bir işle uğraşmak. Krş.: <i>çalış-</i> , <i>çalış-</i> , <i>şalış-</i> , <i>şalış-</i>	
	ş.-Ø-amayman	(K.20-12)
	ş.-Ø-ayım	(K.5-10)
	ş.-Ø-edıᅇ	(K.31-21)
	ş.-Ø-ᅇannar	(K.15-7)
	ş.-Ø-mā	(K.20-4)
	ş.-Ø-sın	(K.14-5)
	ş.-Ø-tıᅇ	(K.20-3)
	ş.-Ø-tım	(B.7-14) (B.7-15) (K.15-29)
	ş.-Ø-Kan	(K.15-25)
şalış-	çalışmak, herhangi bir işle uğraşmak. Krş.: <i>çalış-</i> , <i>çalış-</i> , <i>şalış-</i> , <i>şalış-</i>	
	ş.-Ø-a	(K.11-4) (K.11-5)
	ş.-Ø-acaᅇ	(K.16-2)
	ş.-Ø-aydik	(K.10-1)
	ş.-Ø-ma	(K.16-2)
	ş.-Ø-mā	(B.7-35)
	ş.-Ø-maᅇa	(K.15-31)

	ş.-Ø-maK	(K.32-11)
	ş.-Ø-tı	(K.14-7)
	ş.-Ø-tılar	(K.7-8)
	ş.-Ø-tım	(K.9-4) (K.11-16)
	ş.-Ø-tıK	(B.3-46) (K.11-5) (K.16-3)
şalt	çabuk, hızlı	
	ş.+Ø	(K.17-38) (K.19-16)
şalta	çabukluk, hızlı olma durumu	
	ş.+Ø+ıı	(K.12-23)
şamar	şamar, tokat. Krş.: <i>şşamar</i>	
	ş.+Ø	(B.1-158) (B.6-87) (B.22-13)
şamır	çamur, balçık. Krş.: <i>çamil, çamır</i>	
	ş.+Ø+da	(K.19-4)
şandır	lifli, kıkırdaklı et	
	ş.+Ø+dan	(K.1-20)
şanta	çanta, taşıma çantası. Krş.: <i>çanta</i>	
	ş.+lar+ı	(K.14-20)
	ş.+Ø+mda	(K.10-17)
	ş.+Ø+sında	(K.9-19)
şanğırda-	teneke tencerelerin biri birine vurma sesi, tangırdatmak	
	ş.-t-ıl-Ø-a	(K.1-86)
şapa	çapa, toprağı işlemek için kullanılan ağaç veya demir saplı kazı aracı. Krş.: <i>çapa, çape, şapā</i>	
	ş.+Ø	(K.5-11) (K.10-1)
	ş.+Ø+da	(K.16-3)
	ş.+Ø+ğa	(K.5-14) (K.26-14)
şapala-	çapalamak, çapa ile çalışmak. Krş.: <i>çapala-, şapala-</i>	
	ş.-Ø-p	(K.5-12)
	ş.-Ø-y	(K.20-34)
	ş.-Ø-ymıs	(K.5-11)
	ş.-Ø-ytanedik	(K.10-2)
şapā	çapa, toprağı işlemek için kullanılan ağaç veya demir saplı kazı aracı. Krş.: <i>çapa, çape, şapa</i>	
	ş.+Ø	(K.11-6)
şapka	şapka, başlık. Krş.: <i>şapke</i>	
	ş.+lar+ı	(K.14-20)
şapke	şapka, başlık. Krş.: <i>şapka</i>	
	ş.+Ø	(B.12-62)
	ş.+Ø+sınen	(B.12-62)
şarağan	yer adı, Özbekistan'ın bir ilçesi, Şarihan	
	ş.+Ø+ğa	(B.10-33)
şarap	şarap içki	

	ş.+Ø+tan	(B.4-146)
şare	çare, çözüm yolu. Krş.: <i>çare, çarè, çàre</i>	
	ş.+Ø	(K.17-44)
	ş.+Ø+mnı	(K.6-5)
şaş	saç, baş derisini kaplayan kıllar. Krş.: <i>saç, şaş</i>	
	ş.+Ø+1	(K.19-38) (K.19-42)
	ş.+Íar+1	(K.19-38)
şaş- I	şaşmak, şaşırmak, hayret etmek	
	1. şaşmak, hayret etmek	
	ş.-Ø-tı	(B.12-129)
	2. şaşırmak, yolu şaşırmak, ne yapacağını bilememek	
	ş.-ır-Ø-dı	(K.19-37)
şaş- II	ekmek, toprağa tohum atmak, gömmek. Krş.: <i>saç-, saş-</i>	
	ş.-Ø-ğanda	(B.4-118)
şaşlık	mangalda şiş kebab	
	ş.+Ø	(B.1-142)
şaşmala-	şaşkın hale dönmek	
	ş.-Ø-ğanınan	(B.18-20)
şatalı	çatal	
	ş.+Ø	(K.1-35)
şatırda-	çatırdamak, yere basınca çıtır çıtır ses çıkmak	
	ş.-Ø-y	(B.2-85)
şay	şöyle, şunun gibi, şuna benzer. Krş.: <i>şa, şā, şāy, şáy, şöyle, şulay, şüle, şūlay, şay</i>	
	1. şöyle	
	ş.+Ø	(B.2-184) (B.6-2) (B.6-70) (B.6-97) (B.8-47) (B.8-50) (B.8-51) (B.18-29) (B.18-31) (K.24-5)
	ş.+Ø+ım	(B.6-54) (K.31-3)
	2. şöyle yapmak, belli bir şekilde yapmak veya davranmak. Bk.: <i>şay t-</i>	
	ş.+Ø tıp	(K.4-17) (K.10-29) (K.12-15) (K.12-19) (K.16-16) (K.16-17) (K.16-23) (K.16-39) (K.17-3) (K.21-7) (K.23-7)
	ş.+Ø tıp	(K.11-36)
	ş.+Ø ttırıp	(K.29-32)
	ş.+Ø ttırıp	(K.7-17) (K.21-23)
şay t-	şöyle yapmak, belli bir şekilde yapmak veya davranmak. Ulanma, kaynaşma ve ünlü yutulması sonucunda oluşmakta. Bk.: <i>şay, t-</i>	
şaye	özel isim, Şayde	
	ş.+Ø	(B.13-51)
şayha-	çalkalamak, durulamak. Krş.: <i>çiyha-</i>	
	ş.-Ø-p	(K.10-31)
şayı	çayır, düz ve nemli yer, çayırılık yer. Krş.: <i>çayır, çayır, çayır, şayır, şayır</i>	
	ş.+Ø+lí	(K.1-89)

şayır	çayır, düz ve nemli yer, çayırılık yer. Krş.: <i>çayır, çayır, çayır, şayı, şayır</i> ş.+Ø (K.1-83) (K.1-106) (K.27-19) ş.+Ø+lı (K.15-10) ş.+Ø+lıh (K.31-6) ş.+Ø+lıKta (K.4-7)
şayīb	özel isim, Şayip. Krş.: <i>şayīb</i> ş.+Ø (K.10-16)
şayīt	özel isim, Şayip. Krş.: <i>şayīt</i> ş.+Ø (K.10-16)
şayna-	çiğnemek, ağızla çiğnemek ş.-Ø (K.1-36)
şā	şöyle, şunun gibi, şuna benzer. Krş.: <i>şa, şay, şāy, şáy, şöyle, şulay, şüle, şūlay, şay</i> ş.+Ø (B.1-90) (K.28-20)
şāt	şahit, tanık ş.+Ø (B.11-33)
şāy	şöyle, şunun gibi, şuna benzer. Krş.: <i>şa, şay, şā, şáy, şöyle, şulay, şüle, şūlay, şay</i> ş.+Ø (B.2-235)
şáy	şöyle, şunun gibi, şöyle yapmak. Bk.: <i>şáy t-</i> . Krş.: <i>şa, şay, şā, şāy, şöyle, şulay, şüle, şūlay, şay</i> ş.+Ø (B.2-181) (B.18-12) ş.+Ø tip (K.5-4)
şáy t-	şöyle yapmak, belli bir şekilde yapmak veya davranmak. Ulanma, kaynaşma ve ünlü yutulması sonucunda oluşmakta. Bk.: <i>şáy, t-</i>
şe	şey, bir şey, belirsiz anlamda bir söz. Krş.: <i>si, şey, şēy, şēy, şı I, şí, şí, şiy, şičik, şičik, şiy, şī, şī, şiy</i> 1. bir şey, şey ş.+Ø (B.1-30) (B.4-31) (B.4-37) (K.2-6) ş.+Ø+ge (K.14-28) ş.+Ø+men (K.14-16) 2. bir şey yapmak, belirsiz bir şey yapmak. Bk.: <i>şe t-</i> ş.+Ø temís (K.13-14) ş.+Ø tesin (K.13-19) ş.+Ø típ (K.18-32) ş.+Ø tmeymiz (K.13-12)
şe t-	bir şey yapmak, belirsiz bir şey yapmak. Ulanma, kaynaşma, ünsüz erimesi ve ünlü yutulması sonucudur. Bk.: <i>şe, t-</i>
şefa	şef, başkan ş.+lar+ı (K.11-18)
şefaye	özel isim, Sefaye ş.+Ø (B.4-46)
şefket	özel isim, Şevket

	ş.+Ø	(B.6-1)
şeg-	çekmek, bir şeyi tutup kendine çekmek, tesbih çekmek. Krş.: çek-, çek-, şek-	
	ş.-Ø-emen	(K.21-25)
şegirdeg	ayçiçek, ayçiçeği. Krş.: şegirdek, şegirdek	
	ş.+Ø	(K.18-34)
	ş.+Ø+ın	(K.28-23)
şegirdek	ayçiçek, ayçiçeği. Krş.: şegirdeg, şegirdek	
	ş.+Ø	(K.16-36)
şegiş-	eziyet çekmek, sürünmek, sıkıntı çekmek. Krş.: çekiş-, çekiş-, çekiş-, çekiş-	
	ş.-Ø-keni	(K.28-3)
şegirdek	ayçiçek, ayçiçeği. Krş.: şegirdeg, şegirdek	
	ş.+Ø	(K.16-38)
şehit	şehit	
	ş.+Ø	(K.1-46)
şek-	çekmek, çektirmek, birini sıkıntı duruma sokmak, çıkılmaz duruma düşürmek. Krş.: çek-, çek-, şeg-	
	ş.-me-dik	(K.31-11)
	ş.-Ø-ken	(K.23-33)
	ş.-Ø-kendir	(K.31-12)
	ş.-tir-Ø-diler	(K.23-26)
	ş.-tir-Ø-e	(K.3-22)
	ş.-tir-Ø-mek	(K.29-32)
	ş.-tir-Ø-e	(K.3-23) (K.17-16) (K.28-3) (K.28-5)
şeker	şeker, suda çözülebilen tatlı madde. Krş.: şekerçik, şekker, şeker, şeker	
	ş.+Ø	(B.1-101) (B.1-102) (B.3-87) (B.3-92) (B.12-58) (B.12-59) (B.12-62) (B.12-160) (K.16-30) (K.18-17) (K.27-16)
	ş.+Ø+lí	(K.5-27)
	ş.+Ø+men	(K.16-36)
şekerçik	şeker, suda çözülebilen tatlı madde, küçük şeker parçası. Krş.: şeker, şekker, şeker, şeker	
	ş.+Ø+nen	(B.6-51)
şekerKiyiğ	yöresel tatlı türü, şekerkiyık. Krş.: şekerKiyiğ	
	ş.+Ø	(B.3-91)
şekerKiyiğ	yöresel tatlı türü, şekerkiyık. Krş.: şekerKiyiğ	
	ş.+Ø	(B.3-73)
şekil	şekil, tutum, yol	
	ş.+Ø+de	(K.15-28)
şekker	şeker, suda çözülebilen tatlı madde. Krş.: şeker, şekerçik, şeker, şeker	
	ş.+Ø	(B.12-57)
şember	çember, yazma, başörtü	

	ş.+Ø	(K.6-21) (K.23-16)
şenliğ	şenlik, festival. Krş.: <i>şenlik, şenlik</i>	
	ş.+Ø+in	(K.29-26)
şenlik	şenlik, festival. Krş.: <i>şenlik, şenlik</i>	
	ş.+Ø+ten	(K.29-25)
şenlik	şenlik, festival. Krş.: <i>şenlik, şenlik</i>	
	ş.+ler	(B.5-60)
şerbenti	ince kumaştan yapılmış başörtü	
	ş.+Ø	(K.26-35) (K.26-36)
	ş.+Ø+η	(K.26-44)
şerbet	şeker ve su kaynatılarak elde edilen tatlı sıvı, şerbet	
	ş.+Ø	(K.22-40)
	ş.+Ø+in	(K.16-35) (K.16-36)
	ş.+Ø+ní	(K.22-41)
şerf	şerif, kutsal, şerefli. Krş.: <i>şerif</i>	
	ş.+Ø+ımız	(B.3-168)
	ş.+Ø+işiz	(B.3-167)
şerfe	şerife, soylu, temiz. Krş.: <i>şerfe</i>	
	ş.+Ø	(B.4-148) (B.22-4)
	ş.+Ø+ni	(B.12-43)
şerfē	şerife, soylu, temiz. Krş.: <i>şerfe</i>	
	ş.+Ø	(B.12-42)
şerig	arkadaş, dost	
	ş.+Ø+im	(B.10-74)
şeriat	şeriat, islam kanunu	
	ş.+Ø	(B.11-46)
şerif	şerif, kutsal, şerefli. Krş.: <i>şerif</i>	
	ş.+Ø+işiz	(B.1-177)
şesavat	Rus., yürümek, takip etmek	
	ş.	(B.7-57)
şeşek	çiçek, çiçek açan bitki	
	ş.+Ø	(K.30-6)
	ş.+ler	(K.30-7)
	ş.+ler+mis	(K.30-7)
şeşekle-	çiçeklemek, çiçek şekli vermek. Krş.: <i>sesekli-</i>	
	ş.-Ø-ysin	(K.11-37)
şeşit	çeşit, çeşitli, türlü. Krş.: <i>çeş, çeşit, çeşit, çeşit</i>	
	ş.+Ø	(K.22-23)
şewre	sırma işlemeli mendil. Krş.: <i>şewre</i>	
	ş.+Ø	(K.26-44) (K.26-46) (K.29-31)
	ş.+Ø+η	(K.26-44)
şewrē	sırma işlemeli mendil. Krş.: <i>şewre</i>	

	ş.+lër	(K.12-17)
şey	şey, bir şey, belirsiz anlamda bir söz. Krş.: <i>si, şe, şēy, şey, şı I, şı, şı, şıçığ, şıçık, şıçık, şıy, şı, şı, şıy</i>	
	ş.+Ø	(B.2-214) (B.8-32) (B.19-17) (B.19-30) (B.20-8) (K.2-5) (K.11-31) (K.13-2) (K.13-3) (K.13-6) (K.13-8) (K.14-2) (K.14-16) (K.14-19) (K.19-17) (K.26-42)
	ş.+Ø+de	(K.4-18) (K.11-16)
	ş.+Ø+e	(K.2-6)
	ş.+Ø+i	(B.11-48)
	ş.+Ø+in	(B.6-99) (B.19-38)
	ş.+Ø+indekine	(B.6-44)
	ş.+Ø+imız	(K.13-21)
	ş.+Ø+men	(K.13-5) (K.13-11)
	ş.+Ø+ni	(B.20-18) (K.3-25)
	ş.+Ø+si	(K.26-8)
	ş.+Ø+sın	(K.13-12)
şeyır	şehir, il. Krş.: <i>şēr</i>	
	ş.+Ø+de	(K.13-2)
şēŋ	şen, sevinçli, neşeli	
	ş.+Ø	(B.5-41)
şer	şehir, il. Krş.: <i>şeyır</i>	
	ş.+Ø	(B.4-54) (B.7-94) (B.20-2)
	ş.+Ø+de	(B.4-77)
	ş.+Ø+ge	(B.17-36)
	ş.+Ø+i	(B.20-5)
	ş.+Ø+innen	(B.22-16)
	ş.+ler+ge	(B.3-37)
	ş.+Ø+nı	(B.15-8)
şey	şey, bir şey, belirsiz anlamda bir söz. Krş.: <i>si, şe, şey, şey, şı I, şı, şı, şıçığ, şıçık, şıçık, şıy, şı, şı, şıy</i>	
	ş.+Ø	(B.2-262)
şeker	şeker, suda çözülebilen tatlı madde. Krş.: <i>şeker, şekerçık, şekker, şeker</i>	
	ş.+Ø	(B.4-204) (K.7-15) (K.13-20)
şekër	şeker, suda çözülebilen tatlı madde. Krş.: <i>şeker, şekerçık, şekker, şeker</i>	
	ş.+Ø+nèn	(B.3-90)
şey	şey, bir şey, belirsiz anlamda bir söz. Krş.: <i>si, şe, şey, şēy, şı I, şı, şı, şıçığ, şıçık, şıçık, şıy, şı, şı, şıy</i>	
	ş.+Ø	(K.2-4)
	ş.+ler	(K.26-39)
şı I	şey, bir şey, belirsiz anlamda bir söz. Krş.: <i>si, şe, şey, şēy, şey, şı, şı, şıçığ, şıçık, şıçık, şıy, şı, şı, şıy</i>	
	ş.+Ø	(B.19-13)
	ş.+ler	(B.6-110)

şı II	şu, biraz uzakta olan varlığı belirten söz. Krş.: <i>şo(n)</i> , <i>şō</i> , <i>şø</i> , <i>şu(n)</i> , <i>şū</i> , <i>şü</i> ş.+Ø (B.19-36) (K.12-19)
şibir-	akmak, akıtmak, salyalar akmak. Krş.: <i>şibir-</i> ş.-t-ma-y (K.1-35)
şığ-	çıkmaq, çıkarmak, bir yerden çıkmak, işten çıkmak. Krş.: <i>çih-</i> , <i>çik-</i> , <i>çik-</i> , <i>çit-</i> , <i>çig-</i> , <i>çih-</i> , <i>çik-</i> , <i>sığ-</i> , <i>sik-</i> II, <i>siğ-</i> , <i>şih-</i> , <i>şik-</i> , <i>şığ-</i> , <i>şih-</i> , <i>şik-</i> , <i>şığ-</i> , <i>şik-</i> , <i>şığ-</i> , <i>şik-</i> , <i>şığ-</i> 1. bir yerden çıkmak, çıkarmak ş.-Ø-a (K.12-23) (K.24-3) ş.-Ø-acaħmıs (K.23-28) ş.-Ø-alar (K.29-30) ş.-ar-Ø-a (K.11-39) ş.-ar-Ø-dıK (K.12-14) ş.-ar-Ø-ğan (K.26-24) ş.-ar-ıl-ma-s (K.1-29) ş.-ar-Ø-ıp (K.16-15) (K.16-40) (K.16-41) ş.-Ø-asın (K.7-14) ş.-Ø-atanedi (K.10-15) ş.-Ø-ayık (K.6-19) ş.-Ø-ib (K.23-30) ş.-Ø-ıp (K.17-36) 2. işten ayrılmak, okuldan uzaklaştırılmak ş.-ar-Ø-dılar (K.15-20) ş.-ar-ıl-Ø-ğan (K.15-26) ş.-ar-Ø-ıp (K.15-26)
şıh-	çıkmaq, dışarı çıkmak. Krş.: <i>çih-</i> , <i>çik-</i> , <i>çik-</i> , <i>çit-</i> , <i>çig-</i> , <i>çih-</i> , <i>çik-</i> , <i>sığ-</i> , <i>sik-</i> II, <i>siğ-</i> , <i>şığ-</i> , <i>şik-</i> , <i>şığ-</i> , <i>şih-</i> , <i>şik-</i> , <i>şığ-</i> , <i>şik-</i> , <i>şığ-</i> , <i>şik-</i> , <i>şığ-</i> , <i>şik-</i> , <i>şığ-</i> , <i>şik-</i> , <i>şığ-</i> ş.-Ø-ħannān (K.9-3) ş.-Ø-saħ (K.6-19) ş.-Ø-tı (K.3-4) ş.-Ø-tıK (K.6-19) ş.-Ø-tıK (K.6-19)
şijah	sıcak, sıcak hava. Krş.: <i>sıcağ</i> , <i>sijaK</i> , <i>sıyah</i> , <i>sijah</i> ş.+Ø (K.18-33)
şik-	çıkmaq, dışarı çıkmak. Krş.: <i>çih-</i> , <i>çik-</i> , <i>çik-</i> , <i>çit-</i> , <i>çig-</i> , <i>çih-</i> , <i>çik-</i> , <i>sığ-</i> , <i>sik-</i> II, <i>siğ-</i> , <i>şığ-</i> , <i>şik-</i> , <i>şığ-</i> , <i>şih-</i> , <i>şik-</i> , <i>şığ-</i> , <i>şik-</i> , <i>şığ-</i> , <i>şik-</i> , <i>şığ-</i> , <i>şik-</i> , <i>şığ-</i> ş.-Ø-a (K.1-11) ş.-Ø-tı (K.15-50) ş.-Ø-tılar (K.23-26) ş.-Ø-tıK (K.6-19)

	ş.-Ø-Kan	(K.1-1) (K.24-5)
	ş.-Ø-Kannar	(K.23-31)
şıl	yıl, sene, on iki aylık dönem. Krş.: <i>cıl, ıl I, il II, jil, yıl, yil, yul</i>	
	ş.+Ø	(K.23-8)
şimdi	şimdi, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: <i>şın II, şında, şinde, şındı, şındı, şındı, şındı, şındı, şını, şinte, şinti, şım, şın, şındı, şındı, şını, şımdı, şıncik, şındē, şındı, şındı, şındı, şını, şındı, şım, şımdı, şımdı, şımdı, şın II, şinci, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şını, şinti, şıñdı, şım, şıñde, şıñdı, şıñdı, şıñdı, şıñe, şını, şıñdı, şıñdü, şundı, şundı, şındı, şındı, şıñde, şıñdı, şıñdü</i>	
	ş.+Ø	(B.13-36) (K.4-19) (K.10-13) (K.14-9)
	ş.+Ø+ğı	(K.11-23)
şımırta	yumurta, tavuk yumurtası. Krş.: <i>cımırta, cımırta, cımıta, cımırta, cımırta, cumırtığ, cumırtığ, yımırta, yımırtay, yımırta</i>	
	ş.+Ø	(K.18-34)
şın I	mani, eskiden halk arasında düğünlerde söylenen mani. Krş.: <i>çın I, şın, şıñ, şın I</i>	
	ş.+Ø	(K.5-17)
şın II	şimdi, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: <i>şımdı, şında, şinde, şındı, şındı, şındı, şındı, şındı, şını, şinte, şinti, şım, şın, şındı, şındı, şını, şımdı, şıncik, şındē, şındı, şındı, şındı, şını, şındı, şım, şımdı, şımdı, şımdı, şın II, şinci, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şını, şinti, şıñdı, şım, şıñde, şıñdı, şıñdı, şıñdı, şıñe, şını, şıñdı, şıñdü, şundı, şundı, şındı, şındı, şıñde, şıñdı, şıñdü</i>	
	ş.+Ø	(B.3-186) (B.4-210) (B.5-114) (B.7-46) (B.12-2)
şıncır	zincir, birbirine geçirilmiş metal halkadan oluşan bağ	
	ş.+Ø	(K.12-9) (K.12-11) (K.12-13)
	ş.+Ø+ın	(K.12-11)
şında	şimdi, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: <i>şımdı, şın II, şinde, şındı, şındı, şındı, şındı, şındı, şını, şinte, şinti, şım, şın, şındı, şındı, şını, şımdı, şıncik, şındē, şındı, şındı, şındı, şını, şındı, şım, şımdı, şımdı, şımdı, şın II, şinci, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şını, şinti, şıñdı, şım, şıñde, şıñdı, şıñdı, şıñdı, şıñe, şını, şıñdı, şıñdü, şundı, şundı, şındı, şındı, şıñde, şıñdı, şıñdü</i>	
	ş.+Ø	(B.2-180)
şınday	şöyle, şu biçimde. Krş.: <i>şındāy, şunday, şunday, şunday, şındāy, şındāy</i>	
	ş.+Ø	(K.11-35)
şinde	şimdi, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: <i>şımdı, şın II, şında, şındı, şındı, şındı, şındı, şındı, şını, şinte, şinti, şım, şın, şındı, şındı, şını, şımdı, şıncik, şındē, şındı, şındı, şındı, şını, şındı, şım, şımdı, şımdı, şımdı, şın II, şinci, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şını, şinti, şıñdı, şım, şıñde, şıñdı, şıñdı, şıñdı, şıñe, şını, şıñdı, şıñdü, şundı, şundı, şındı, şındı, şıñde, şıñdı, şıñdü</i>	
	ş.+Ø	(B.2-184) (B.5-109) (B.5-114)
şındı	şimdi, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: <i>şımdı, şın II, şında,</i>	

şinde, şındı, şındı°, şındı, şındı, şını, şinte, şıntı, şım, şın, şındı, şındı, şını, şımdı, şıncık, şındē, şındı, şındı, şındı, şını, şındı, şim, şımdı, şımdı, şımdı, şın II, şinci, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şını, şinti, şığdı, şım, şınde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şındı, şındı, şındı, şındı, şınde, şındı, şındı

ş.+Ø (B.1-18) (B.2-75) (B.3-180) (B.4-90) (B.4-102)
(B.4-117) (B.4-134) (B.4-200) (B.4-242) (B.4-246) (B.6-6) (B.6-80) (K.2-2) (K.15-40) (K.18-20) (K.21-14)

ş.+Ø+kıy (K.9-2)

şındı

şımdı, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: *şımdı, şın II, şında, şinde, şındı, şındı°, şındı, şındı, şını, şinte, şıntı, şım, şın, şındı, şındı, şını, şımdı, şıncık, şındē, şındı, şındı, şındı, şını, şındı, şim, şımdı, şımdı, şımdı, şın II, şinci, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şını, şinti, şığdı, şım, şınde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şındı, şındı, şındı, şındı, şınde, şındı, şındı*

ş.+Ø+ğüsın (K.5-10)

şındı

şımdı, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: *şımdı, şın II, şında, şinde, şındı, şındı, şındı, şındı, şını, şinte, şıntı, şım, şın, şındı, şındı, şını, şımdı, şıncık, şındē, şındı, şındı, şındı, şını, şındı, şim, şımdı, şımdı, şımdı, şın II, şinci, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şını, şinti, şığdı, şım, şınde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şındı, şındı, şındı, şındı, şınde, şındı, şındı*

ş.+Ø (K.10-7)

şındı

şımdı, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: *şımdı, şın II, şında, şinde, şındı, şındı, şındı°, şındı, şındı, şını, şinte, şıntı, şım, şın, şındı, şındı, şını, şımdı, şıncık, şındē, şındı, şındı, şındı, şını, şındı, şim, şımdı, şımdı, şımdı, şın II, şinci, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şını, şinti, şığdı, şım, şınde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şındı, şındı, şındı, şındı, şınde, şındı, şındı*

ş.+Ø+ki (B.6-50)

şındı

şımdı, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: *şımdı, şın II, şında, şinde, şındı, şındı, şındı°, şındı, şındı, şını, şinte, şıntı, şım, şın, şındı, şındı, şını, şımdı, şıncık, şındē, şındı, şındı, şındı, şını, şındı, şim, şımdı, şımdı, şımdı, şın II, şinci, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şını, şinti, şığdı, şım, şınde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şındı, şındı, şındı, şındı, şınde, şındı, şındı*

ş.+Ø+ki (K.17-6)

şını

şımdı, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: *şımdı, şın II, şında, şinde, şındı, şındı, şındı°, şındı, şındı, şını, şinte, şıntı, şım, şın, şındı, şındı, şını, şımdı, şıncık, şındē, şındı, şındı, şındı, şını, şındı, şim, şımdı, şımdı, şımdı, şın II, şinci, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şını, şinti, şığdı, şım, şınde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şındı, şındı, şındı, şındı, şınde, şındı, şındı*

ş.+Ø (B.1-156) (B.8-44) (B.8-62) (B.11-21) (B.15-21)
(K.22-8)

şınna-

mani söylemek, çınlamak. Krş.: *çınl-, şın-*

	ş.-Ø-y	(K.23-5)
şinte	şimdi, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: <i>şimdi, şin II, şında, şinde, şındı, şındı, şındı, şındı, şındı, şını, şinti, şim, şin, şındı, şındı, şını, şimdi, şincik, şindē, şındı, şındı, şındı, şını, şındı, şim, şimdi, şimdi, şimdī, şin II, şinci, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şini, şinti, şığı, şim, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şındı, şındı, şundı, şundı, şundı, şundı, şünde, şündı, şündü</i>	
	ş.+Ø+kı	(B.2-99)
şinti	şimdi, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: <i>şimdi, şin II, şında, şinde, şındı, şındı, şındı, şındı, şındı, şını, şinte, şim, şin, şındı, şındı, şını, şimdi, şincik, şindē, şındı, şındı, şındı, şını, şındı, şim, şimdi, şimdi, şimdī, şin II, şinci, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şini, şinti, şığı, şim, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şındı, şındı, şundı, şundı, şundı, şundı, şünde, şündı, şündü</i>	
	ş.+Ø	(K.6-1)
şiri-	çürümek, bozulup dağılmak. Krş.: <i>şiri-</i>	
	ş.-mi-y	(K.10-21)
şırıldı-	şırıldamak, sıcak yağa biraz sıvı kaçınca çıkan ses	
	ş.-Ø-p	(K.1-28)
şısnasıt	Rus., on altı	
	ş.	(B.3-48)
şıstoy	Rus., altıncı	
	ş.	(B.2-241)
şim	şimdi, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: <i>şimdi, şin II, şında, şinde, şındı, şındı, şındı, şındı, şındı, şını, şinte, şinti, şin, şındı, şındı, şını, şimdi, şincik, şindē, şındı, şındı, şındı, şını, şındı, şim, şimdi, şimdi, şimdī, şin II, şinci, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şini, şinti, şığı, şim, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şındı, şındı, şundı, şundı, şundı, şundı, şünde, şündı, şündü</i>	
	ş.+Ø	(B.1-91)
şir	şırıldama sesi, <i>şir şir</i>	
	ş.+Ø	(K.1-27)
şibir-	ağız için akmak, salyalar akmak. Krş.: <i>şibir-</i>	
	ş.-Ø-ā	(K.1-13)
şığ-	çıkmaq, çıkarmak, dışarı çıkmak. Krş.: <i>çığ-, çık-, çıkK-, çıt-, çığ-, çih-, çikK-, sığ-, sıkK- II, sığ-, sığ-, sığ-, sıkK-, şığ-, şikK-, şığ-, şikK-, şığ-, şikK-, şığ-, şikK-, şığ-, şikK-, şığ-, şikK-, şığ-, şikK-, şığ-, şikK-, şığ-, şikK-, şığ-, şikK-, şığ-, şikK-, şığ-, şikK-</i>	
	ş.-ar-Ø-a	(K.11-38)
	ş.-ar-Ø-acah	(K.12-5)
şıh-	çıkmaq, dışarı çıkmak. Krş.: <i>çığ-, çık-, çıkK-, çıt-, çığ-, çih-, çikK-, sığ-, sıkK- II, sığ-, sığ-, sığ-, sıkK-, şığ-, şikK-, şığ-, şikK-, şığ-, şikK-, şığ-, şikK-, şığ-, şikK-, şığ-, şikK-, şığ-, şikK-, şığ-, şikK-</i>	
	ş.-ma-y	(K.12-5)
şıkur	şükür, Allah'a duyulan minneti dile getirme. Krş.: <i>şikür, şikur, şikür, şikür, şikür, şikür, şikür</i>	

- ş.+Ø (B.3-94) (B.19-43)
- şık-** çıkmak, dışarı çıkmak. Krş.: *çih-, çık-, çik-, çit-, çığ-, çih-, çik-, sıg-, sık- II, siğ-, şığ-, şih-, şik-, şığ-, şih-, şik-, şığ-, şih-, şik-, şığ-, şih-, şik-, şığ-*
- ş.-Ø-Kanda (K.18-31)
- şin** şimdi, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: *şimdi, şin II, şında, şinde, şındı, şındı, şındı, şındı, şındı, şını, şinte, şinti, şim, şındı, şındı, şını, şimdi, şincik, şındē, şındı, şındı, şındı, şını, şında, şim, şimdi, şimdi, şimdī, şin II, şinci, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şini, şinti, şığdı, şim, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şını, şındı, şındı, şındı, şında, şında, şındı, şındı, şında, şında, şındı, şındı*
- ş.+Ø (B.4-238)
- şındāy** şöyle, şu biçimde. Krş.: *şınday, şunday, şunday, şunday, şındāy, şındāy*
- ş.+Ø (B.3-118)
- şındı** şimdi, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: *şimdi, şin II, şında, şinde, şındı, şındı, şındı, şındı, şındı, şını, şinte, şinti, şim, şin, şındı, şını, şimdi, şincik, şındē, şındı, şındı, şındı, şını, şında, şim, şimdi, şimdi, şimdī, şin II, şinci, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şini, şinti, şığdı, şim, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şını, şındı, şındı, şındı, şında, şında, şındı, şındı, şında, şında, şındı, şındı*
- ş.+Ø (B.2-7) (B.2-105)
- şındı** şimdi, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: *şimdi, şin II, şında, şinde, şındı, şındı, şındı, şındı, şındı, şını, şinte, şinti, şim, şin, şındı, şını, şimdi, şincik, şındē, şındı, şındı, şındı, şını, şında, şim, şimdi, şimdi, şimdī, şin II, şinci, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şini, şinti, şığdı, şim, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şını, şındı, şındı, şındı, şında, şında, şındı, şındı, şında, şında, şındı, şındı*
- ş.+Ø (B.2-240)
- şını** şimdi, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: *şimdi, şin II, şında, şinde, şındı, şındı, şındı, şındı, şındı, şını, şinte, şinti, şim, şin, şındı, şını, şimdi, şincik, şındē, şındı, şındı, şındı, şını, şında, şim, şimdi, şimdi, şimdī, şin II, şinci, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şini, şinti, şığdı, şim, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şını, şındı, şındı, şındı, şında, şında, şındı, şındı, şında, şında, şındı, şındı*
- ş.+Ø (B.8-18)
- şı** şey, bir şey, belirsiz anlamda bir söz. Krş.: *si, şe, şey, şēy, šey, şı I, şı, şıçig, şıçik, şıçık, şıy, şı, şı, şıy*
- ş.+Ø (B.6-71) (B.6-111) (B.10-67)
- ş.+ler (B.4-84) (B.6-48)
- şıbın** kurt, bal arısı. Krş.: *şıbın*
- ş.+Ø (K.19-37)
- şığ-** çıkmak, dışarı çıkmak. Krş.: *çih-, çık-, çik-, çit-, çığ-, çih-, çik-, sıg-, sık- II, siğ-, şığ-, şih-, şik-, şığ-, şih-, şik-, şığ-, şih-, şik-, şığ-, şih-, şik-, şığ-*
- ş.-Ø-a (K.22-23)

- şİK-** çıkmak, dışarı çıkmak. Krş.: *çih-, çik-, çIK-, çit-, çığ-, çih-, çİK-, sığ-, sıK- II, sığ-, sığ-, sıh-, sıK-, sığ-, sıh-, şİK-, şığ-, şığ-, şIK-, şığ-, şih-, şİK-, şığ-, şığ-, şIK-, şığ-, şih-, şİK-, şığ-*
ş.-Ø-Kanda (K.22-16)
- şimdi** şimdi, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: *şimdi, şın II, şında, şinde, şındı, şındı, şındı, şındı, şındı, şını, şinte, şinti, şım, şın, şındı, şındı, şını, şıncik, şındē, şındı, şındı, şındı, şını, şındı, şım, şımdı, şımdı, şımdı, şın II, şınci, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şını, şinti, şıñdı, şım, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şındı, şındı, şındı, şındı, şında, şındı, şındı, şındı, şında, şındı, şındı*
ş.+Ø (K.10-13) (K.10-18)
- şın** mani, eskiden halk arasında düğünlerde söylenen mani. Krş.: *çın I, şın I, şıñ, şın I*
ş.+Ø (K.30-12)
- şıncik** şimdi, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: *şimdi, şın II, şında, şinde, şındı, şındı, şındı, şındı, şındı, şını, şinte, şinti, şım, şın, şındı, şındı, şını, şımdı, şındē, şındı, şındı, şındı, şını, şındı, şım, şımdı, şımdı, şımdı, şın II, şınci, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şını, şinti, şıñdı, şım, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şındı, şındı, şında, şındı, şındı, şındı, şında, şındı, şındı*
ş.+Ø (B.21-12)
- şındē** şimdi, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: *şimdi, şın II, şında, şinde, şındı, şındı, şındı, şındı, şındı, şını, şinte, şinti, şım, şın, şındı, şındı, şını, şımdı, şıncik, şındı, şındı, şındı, şını, şındı, şım, şımdı, şımdı, şımdı, şın II, şınci, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şını, şinti, şıñdı, şım, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şındı, şındı, şında, şındı, şındı, şındı, şında, şındı, şındı*
ş.+Ø (B.5-19)
- şındı** şimdi, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: *şimdi, şın II, şında, şinde, şındı, şındı, şındı, şındı, şındı, şını, şinte, şinti, şım, şın, şındı, şındı, şını, şımdı, şıncik, şındē, şındı, şındı, şını, şındı, şım, şımdı, şımdı, şımdı, şın II, şınci, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şını, şinti, şıñdı, şım, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şındı, şındı, şında, şındı, şındı, şındı, şında, şındı, şındı*
ş.+Ø (B.1-18) (B.4-88) (B.6-53) (B.6-65) (B.6-76) (B.6-80) (B.9-52) (B.10-69) (K.19-1) (K.23-28) (K.27-12)
- ş.+Ø+gı (K.28-7)
ş.+Ø+kıy (K.25-2) (K.27-10)
ş.+Ø+kiy (K.18-6)
- şındı** şimdi, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: *şimdi, şın II, şında, şinde, şındı, şındı, şındı, şındı, şındı, şını, şinte, şinti, şım, şın, şındı, şındı, şını, şımdı, şıncik, şındē, şındı, şındı, şını, şındı, şım, şımdı, şımdı, şımdı, şın II, şınci, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şını, şinti, şıñdı, şım, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şındı, şındı, şında, şındı, şındı, şındı, şında, şındı, şındı*
ş.+Ø (K.26-27)

- ş.+Ø+ki (B.6-53)
şindú şimdi, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: *şimdi, şın II, şında, şinde, şındı, şındı, şındı, şındı, şındı, şını, şinte, şinti, şım, şın, şındı, şındı, şını, şımdı, şıncık, şındē, şındı, şındı, şını, şındı, şım, şımdı, şımdı, şımdı, şın II, şinci, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şını, şinti, şığdı, şım, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şındı, şındü, şundi, şundı, şındı, şünde, şündı, şündü*
ş.+Ø+gı (K.28-24)
şını şimdi, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: *şimdi, şın II, şında, şinde, şındı, şındı, şındı, şındı, şındı, şını, şinte, şinti, şım, şın, şındı, şındı, şını, şımdı, şıncık, şındē, şındı, şındı, şındı, şındı, şım, şımdı, şımdı, şımdı, şın II, şinci, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şını, şinti, şığdı, şım, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şındı, şındü, şundi, şundı, şındı, şındı, şünde, şündı, şündü*
ş.+Ø (B.7-31) (B.22-9)
şın mani, eskiden halk arasında düğünlerde söylenen mani. Krş.: *çın I, şın I, şın, şın I*
ş.+Ø+man (K.30-12)
şıpşe civciv, tavuk yavrusu. Krş.: *çıpçeçik, şıpşe, şıpşe*
ş.+Ø (K.18-35)
şındı şimdi, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: *şimdi, şın II, şında, şinde, şındı, şındı, şındı, şındı, şındı, şını, şinte, şinti, şım, şın, şındı, şındı, şını, şımdı, şıncık, şındē, şındı, şındı, şındı, şını, şım, şımdı, şımdı, şımdı, şın II, şinci, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şını, şinti, şığdı, şım, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şındı, şındü, şundi, şundı, şındı, şünde, şündı, şündü*
ş.+Ø (K.15-35)
şi şey, bir şey, belirsiz anlamda bir söz. Krş.: *si, şe, şey, şēy, şēy, şı I, şı, şıçig, şıçık, şıçık, şıy, şı, şı, şıy*
1. şey, bir şey
ş.+Ø (B.1-31) (B.1-41) (B.1-42) (B.1-109) (B.1-111) (B.1-126) (B.1-131) (B.1-158) (B.1-162) (B.1-171) (B.1-180) (B.1-190) (B.2-11) (B.2-12) (B.2-18) (B.2-89) (B.2-114) (B.2-129) (B.2-136) (B.2-157) (B.2-169) (B.2-181) (B.2-214) (B.2-223) (B.2-224) (B.2-228) (B.2-258) (B.3-14) (B.3-24) (B.3-29) (B.3-67) (B.3-194) (B.3-203) (B.4-56) (B.4-123) (B.4-126) (B.4-127) (B.4-133) (B.4-177) (B.4-210) (B.4-234) (B.5-13) (B.5-21) (B.5-23) (B.5-30) (B.5-46) (B.5-52) (B.5-53) (B.5-71) (B.5-92) (B.5-97) (B.5-108) (B.6-35) (B.6-47) (B.6-51) (B.6-54) (B.6-77) (B.6-84) (B.6-85) (B.6-86) (B.6-93) (B.6-105) (B.7-82) (B.8-11) (B.8-19) (B.8-44) (B.8-45) (B.8-49) (B.8-50) (B.8-59) (B.8-90) (B.9-4) (B.9-31) (B.10-3) (B.10-12) (B.11-4) (B.11-7) (B.11-8) (B.11-17) (B.11-22) (B.11-60) (B.12-

	17) (B.12-46) (B.12-108) (B.12-109) (B.12-122) (B.12-124) (B.12-145) (B.12-160) (B.12-196) (B.13-12) (B.13-17) (B.13-20) (B.13-25) (B.14- 21) (B.15-7) (B.15-22) (B.16-18) (B.16-41) (B.17-7) (B.17-30) (B.17-40) (B.17-49) (B.18- 17) (B.18-20) (B.18-22) (B.18-48) (B.18-56) (B.21-4) (B.21-15) (B.21-17) (B.21-19) (B.21- 20) (B.22-11) (B.22-14) (B.22-19) (B.22-27) (K.1-33) (K.3-8) (K.3-14) (K.3-15) (K.4-22) (K.5-7) (K.5-20) (K.6-18) (K.7-11) (K.7-15) (K.8-5) (K.8-10) (K.11-9) (K.10-11) (K.11-19) (K.11-32) (K.11-34) (K.12-2) (K.12-13) (K.14- 4) (K.14-17) (K.14-21) (K.14-22) (K.14-24) (K.16-17) (K.16-18) (K.16-21) (K.16-26) (K.16- 28) (K.16-31) (K.16-41) (K.16-40) (K.17-46) (K.18-10) (K.20-28) (K.21-23) (K.23-27) (K.23- 32) (K.24-20) (K.26-43) (K.26-46) (K.27-20) (K.27-22) (K.28-1) (K.28-30) (K.29-11) (K.29- 19) (K.29-39) (K.30-13) (K.31-24)
ş.+Ø+de	(K.3-18) (K.7-14) (K.11-24) (K.13-3) (K.13-9) (K.13-10)
ş.+Ø+den	(B.2-259) (B.11-48) (K.11-19) (K.11-31) (K.18- 4) (K.28-4) (K.29-13)
ş.+Ø+dën	(K.26-11)
ş.+Ø+dè	(K.12-25)
ş.+Ø+ge	(B.3-183) (B.5-29) (B.5-113) (B.12-57) (K.3-13) (K.11-17) (K.11-19) (K.13-7) (K.13-8) (K.14- 15) (K.18-13) (K.26-19) (K.30-14)
ş.+le	(B.3-90) (B.3-217)
ş.+le+den	(K.5-20)
ş.+ler	(B.1-161) (B.2-66) (B.2-91) (B.2-106) (B.2-107) (B.2-171) (B.2-183) (B.2-184) (B.3-1) (B.3-35) (B.3-169) (B.4-109) (B.4-159) (B.4-221) (B.4- 241) (B.5-66) (B.5-112) (B.6-37) (B.6-59) (B.7- 63) (B.7-82) (B.8-42) (B.11-78) (B.12-17) (B.12-31) (B.12-48) (B.12-150) (B.22-17) (B.22- 19) (K.3-4) (K.11-18) (K.11-35) (K.11-43) (K.14-8) (K.15-22) (K.26-40) (K.29-12) (K.29- 17) (K.29-18) (K.29-26)
ş.+ler+den	(B.8-11) (B.14-21) (B.21-8) (K.26-47)
ş.+ler+ge	(B.6-89)
ş.+ler+ı	(B.1-187)
ş.+ler+ın	(B.4-99) (B.4-154) (B.4-215) (B.6-99)
ş.+ler+în	(B.2-106)
ş.+ler+îni	(B.4-118)
ş.+ler+í	(B.9-11)

	ş.+Ø	(K.19-9) (K.19-10)
şiborek	yöresel yemek çeşidi, börek, Çiğbörek. Krş.: <i>çeberek, çiberek, çibereçik, çoberek, çubereg, çuberek, çüberek, çüberək, çübereg, çübereg, çüberek, çüberek, çübirik, çübirek, çüwerek, çüberek, çüberek, şiberek, şiberək, şiberek, şiborek, şibóreg, şibórek, şibörek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şubarak, şuberek, şuberek</i>	
	ş.+Ø	(K.1-12)
	ş.+Ø+ten	(K.1-11)
şibóreg	yöresel yemek çeşidi, börek, Çiğbörek. Krş.: <i>çeberek, çiberek, çibereçik, çoberek, çubereg, çuberek, çüberek, çüberək, çübereg, çübereg, çüberek, çüberek, çübirik, çübirek, çüwerek, çüberek, çüberek, şiberek, şiberək, şiberek, şiborek, şibóreg, şibórek, şibörek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şubarak, şuberek, şuberek</i>	
	ş.+Ø+ím	(K.1-60)
şibórek	yöresel yemek çeşidi, börek, Çiğbörek. Krş.: <i>çeberek, çiberek, çibereçik, çoberek, çubereg, çuberek, çüberek, çüberək, çübereg, çübereg, çüberek, çüberek, çübirik, çübirek, çüwerek, çüberek, çüberek, şiberek, şiberək, şiberek, şiborek, şibóreg, şibórek, şibörek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şubarak, şuberek, şuberek</i>	
	ş.+Ø	(K.1-11) (K.1-13) (K.1-54)
	ş.+Ø+tir	(K.1-57)
şibörek	yöresel yemek çeşidi, börek, Çiğbörek. Krş.: <i>çeberek, çiberek, çibereçik, çoberek, çubereg, çuberek, çüberek, çüberək, çübereg, çübereg, çüberek, çüberek, çübirik, çübirek, çüwerek, çüberek, çüberek, şiberek, şiberək, şiberek, şiborek, şibóreg, şibórek, şibörek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şubarak, şuberek, şuberek</i>	
	ş.+Ø	(K.1-6)
şiçig	şey, bir şey, küçük bir şey, belirsiz anlamda bir söz. Krş.: <i>si, şe, şey, şey, şey, şı I, şı, şı, şiçik, şiçik, şiy, şı, şı, şı</i>	
	ş.+Ø+i	(B.19-24)
	ş.+Ø+im	(B.18-47)
şiçik	şey, bir şey, küçük bir şey, belirsiz anlamda bir söz. Krş.: <i>si, şe, şey, şey, şey, şı I, şı, şı, şiçig, şiçik, şiy, şı, şı, şı</i>	
	ş.+Ø	(B.2-120)
şiçik	şey, bir şey, küçük bir şey, belirsiz anlamda bir söz. Krş.: <i>si, şe, şey, şey, şey, şı I, şı, şı, şiçig, şiçik, şiy, şı, şı, şı</i>	
	ş.+Ø+in	(B.2-224)
	ş.+ler	(B.12-150)
şifçilik	çiftçilik. Krş.: <i>şifçilik, şipşilig, şifliklik, şipşilig, şipşilik</i>	
	ş.+Ø+men	(K.3-3)
şifşilik	çiftçilik. Krş.: <i>şifçilik, şipşilig, şifliklik, şipşilig, şipşilik</i>	
	ş.+Ø	(K.24-12)

- şığ-** çıkmak, filizlemek. Krş.: *çih-, çık-, çik-, çit-, çığ-, çih-, çik-, sığ-, sık- II, sığ-, şığ-, şih-, şik-, şığ-, şih-, şik-, şığ-, şik-, şığ-, şih-, şik-, şığ-, şih-, şik-*
ş.-Ø-a (K.28-23)
- şikúr** şükür, Allah'a duyulan minneti dile getirme. Krş.: *şikur, şikur, şikúr, şikúr, şikúr, şikúr, şikúr, şikúr, şikúr*
ş.+Ø (B.16-22)
- şikur** şükür, Allah'a duyulan minneti dile getirme. Krş.: *şikur, şikúr, şikúr, şikúr, şikúr, şikúr, şikúr, şikúr*
ş.+Ø (K.3-9)
- şik-** çıkmak, dışarı çıkmak. Krş.: *çih-, çik-, çik-, çit-, çığ-, çih-, çik-, sığ-, sık- II, sığ-, şığ-, şih-, şik-, şığ-, şih-, şik-, şığ-, şik-, şığ-, şih-, şik-, şığ-, şih-, şik-*
ş.-ma-y (K.31-25)
- şim** şimdi, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: *şimdi, şin II, şında, şinde, şindi, şindī, şindi, şindī, şindu, şını, şinte, şinti, şim, şin, şindi, şindī, şini, şimdi, şincik, şindē, şindi, şindī, şindú, şini, şindi, şimdi, şimdi, şimdī, şin II, şinci, şinde, şindi, şindi, şindī, şine, şini, şini, şinti, şinđi, şim, şinde, şindi, şindi, şindī, şine, şini, şindi, şindú, şundi, şundī, şundí, şünde, şündī, şündü*
ş.+Ø (B.22-14)
- şimdi** şimdi, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: *şimdi, şin II, şında, şinde, şindi, şindī, şindi, şindī, şindu, şını, şinte, şinti, şim, şin, şindi, şindī, şini, şimdi, şincik, şindē, şindi, şindī, şindú, şini, şindi, şim, şimdi, şimdī, şin II, şinci, şinde, şindi, şindi, şindī, şine, şini, şini, şinti, şinđi, şim, şinde, şindi, şindi, şindī, şine, şini, şindi, şindú, şundi, şundī, şundí, şünde, şündī, şündü*
ş.+Ø (B.12-90)
ş.+Ø+kıy (K.6-7)
- şimdi** şimdi, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: *şimdi, şin II, şında, şinde, şindi, şindī, şindi, şindī, şindu, şını, şinte, şinti, şim, şin, şindi, şindī, şini, şimdi, şincik, şindē, şindi, şindī, şindú, şini, şindi, şim, şimdi, şimdī, şin II, şinci, şinde, şindi, şindi, şindī, şine, şini, şini, şinti, şinđi, şim, şinde, şindi, şindi, şindī, şine, şini, şindi, şindú, şundi, şundī, şundí, şünde, şündī, şündü*
ş.+Ø (K.1-94) (K.6-16) (K.26-2)
- şimdī** şimdi, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: *şimdi, şin II, şında, şinde, şindi, şindī, şindi, şindī, şindu, şını, şinte, şinti, şim, şin, şindi, şindī, şini, şimdi, şincik, şindē, şindi, şindī, şindú, şini, şindi, şim, şimdi, şimdī, şin II, şinci, şinde, şindi, şindi, şindī, şine, şini, şini, şinti, şinđi, şim, şinde, şindi, şindi, şindī, şine, şini, şindi, şindú, şundi, şundī, şundí, şünde, şündī, şündü*
ş.+Ø (K.26-49)
- şin I** mani, eskiden halk arasında düğünlerde söylenen mani. Krş.: *şin I, şin I, şin, şin*
ş.+Ø+ní (K.30-9)

- şin II** şimdi, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: *şimdi, şin II, şında, şinde, şındı, şındı, şındı, şındı, şındı, şını, şinte, şinti, şım, şın, şındı, şındı, şını, şımdı, şıncık, şındē, şındı, şındı, şındı, şını, şındı, şim, şımdı, şımdı, şımdı, şinci, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şını, şinti, şığdı, şım, şınde, şıdı, şıdı, şındı, şine, şını, şındı, şındı, şındı, şındı, şınde, şıdı, şıdı*
ş.+Ø (B.8-54)
- şin-** mani söylemek, çınlamak. Krş.: *çıñla-, şınna-*
ş.-ma-dıK (K.30-9)
- şinci** şimdi, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: *şimdi, şin II, şında, şinde, şındı, şındı, şındı, şındı, şındı, şını, şinte, şinti, şım, şın, şındı, şındı, şını, şımdı, şıncık, şındē, şındı, şındı, şındı, şını, şındı, şim, şımdı, şımdı, şımdı, şin II, şinci, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şını, şinti, şığdı, şım, şınde, şıdı, şıdı, şındı, şine, şını, şındı, şındı, şındı, şınde, şıdı, şıdı*
ş.+Ø (B.3-221)
- şinde** şimdi, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: *şimdi, şin II, şında, şinde, şındı, şındı, şındı, şındı, şındı, şını, şinte, şinti, şım, şın, şındı, şındı, şını, şımdı, şıncık, şındē, şındı, şındı, şındı, şını, şındı, şim, şımdı, şımdı, şımdı, şin II, şinci, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şını, şinti, şığdı, şım, şınde, şıdı, şıdı, şındı, şine, şını, şındı, şındı, şındı, şınde, şıdı, şıdı*
ş.+Ø (B.7-26) (B.7-47) (B.8-40) (B.8-44) (B.8-49)
ş.+Ø+kı (B.7-25)
- şındı** şimdi, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: *şimdi, şin II, şında, şinde, şındı, şındı, şındı, şındı, şındı, şını, şinte, şinti, şım, şın, şındı, şındı, şını, şımdı, şıncık, şındē, şındı, şındı, şındı, şını, şındı, şim, şımdı, şımdı, şımdı, şin II, şinci, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şını, şinti, şığdı, şım, şınde, şıdı, şıdı, şındı, şine, şını, şındı, şındı, şındı, şınde, şıdı, şıdı*
ş.+Ø (B.6-88) (K.24-10)
- şındı** şimdi, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: *şimdi, şin II, şında, şinde, şındı, şındı, şındı, şındı, şındı, şını, şinte, şinti, şım, şın, şındı, şındı, şını, şımdı, şıncık, şındē, şındı, şındı, şındı, şını, şındı, şim, şımdı, şımdı, şımdı, şin II, şinci, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şını, şinti, şığdı, şım, şınde, şıdı, şıdı, şındı, şine, şını, şındı, şındı, şındı, şınde, şıdı, şıdı*
ş.+Ø (B.4-85) (B.4-104) (B.4-145) (B.5-45) (B.6-55)
(B.6-64) (B.8-1) (B.8-20) (K.19-4) (K.22-22)
(K.22-23) (K.22-29) (K.26-30) (K.27-18) (K.28-8) (K.28-9) (K.30-1) (K.32-1) (K.32-3) (K.32-11)
- şındı** şimdi, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: *şimdi, şin II, şında, şinde, şındı, şındı, şındı, şındı, şındı, şını, şinte, şinti, şım, şın, şındı, şındı, şını, şımdı, şıncık, şındē, şındı, şındı, şındı, şını, şındı, şim, şımdı, şımdı, şımdı, şin II, şinci, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şını, şinti, şığdı, şım, şınde, şıdı, şıdı, şındı, şine, şını, şındı, şındı, şındı, şınde, şıdı, şıdı*

	<i>şünde, şündi, şündü</i>
	ş.+Ø (K.22-22)
şine	şimdi, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: <i>şimdi, şın II, şında, şinde, şındı, şındı, şındı°, şındı, şındı, şını, şinte, şinti, şım, şın, şındı, şındı, şını, şımdı, şıncık, şındē, şındı, şındı, şındú, şını, şındı, şım, şımdı, şımdı, şımdı, şın II, şinci, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şinti, şıñdı, şım, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şındı, şındú, şundı, şundı, şındı, şünde, şündi, şündü</i>
	ş.+Ø (B.8-42)
	ş.+Ø+ki (B.8-17) (B.8-19) (B.8-36) (B.8-45) (B.8-74)
şini	şimdi, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: <i>şimdi, şın II, şında, şinde, şındı, şındı, şındı°, şındı, şındı, şını, şinte, şinti, şım, şın, şındı, şındı, şını, şımdı, şıncık, şındē, şındı, şındı, şındú, şını, şındı, şım, şımdı, şımdı, şımdı, şın II, şinci, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şinti, şıñdı, şım, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şındı, şındú, şundı, şundı, şındı, şünde, şündi, şündü</i>
	ş.+Ø (B.22-6)
şini	şimdi, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: <i>şimdi, şın II, şında, şinde, şındı, şındı, şındı°, şındı, şındı, şını, şinte, şinti, şım, şın, şındı, şındı, şını, şımdı, şıncık, şındē, şındı, şındı, şındú, şını, şındı, şım, şımdı, şımdı, şımdı, şın II, şinci, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şinti, şıñdı, şım, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şındı, şındú, şundı, şundı, şındı, şünde, şündi, şündü</i>
	ş.+Ø (B.11-16) (B.19-1) (K.32-2)
	ş.+Ø+ki (B.8-20)
şinti	şimdi, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: <i>şimdi, şın II, şında, şinde, şındı, şındı, şındı°, şındı, şındı, şını, şinte, şinti, şım, şın, şındı, şındı, şını, şımdı, şıncık, şındē, şındı, şındı, şındú, şını, şındı, şım, şımdı, şımdı, şımdı, şın II, şinci, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şinti, şıñdı, şım, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şındı, şındú, şundı, şundı, şındı, şünde, şündi, şündü</i>
	ş.+Ø (K.23-28)
şıñdı	şimdi, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: <i>şimdi, şın II, şında, şinde, şındı, şındı, şındı°, şındı, şındı, şını, şinte, şinti, şım, şın, şındı, şındı, şını, şımdı, şıncık, şındē, şındı, şındı, şındú, şını, şındı, şım, şımdı, şımdı, şımdı, şın II, şinci, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şinti, şıñdı, şım, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şındı, şındú, şundı, şundı, şındı, şünde, şündi, şündü</i>
	ş.+Ø (B.8-19)
şıngene	şingene. Krş.: <i>şingene, şıngene, şıngene</i>
	ş.+Ø (K.28-12)
şıpiy	çekik gözlü. Krş.: <i>şıpi</i>
	ş.+Ø (K.27-22)
şıpşe	civciv, tavuk yavrusu. Krş.: <i>şıpşeçik, şıpşe, şıpşe</i>
	ş.+Ø (K.19-7)
şıpşilig	çiftçilik. Krş.: <i>şıpşilik, şıpşilik, şıflıklık, şıpşilig, şıpşilik</i>

	ş.+Ø	(K.29-22)
şiş-	şişmek, kabarmak	
	ş.-Ø-e	(B.13-12)
	ş.-Ø-edin	(B.1-41)
	ş.-Ø-tı	(B.2-244)
	ş.-Ø-tım	(B.13-18)
	ş.-Ø-ti	(B.14-22)
şitay	Rus., sayılır	
	ş.	(B.1-3) (B.1-8)
şit-	işitmek, duymak. Krş.: <i>eşit-, eşit-, eşit-, eşit-, eşit-, eşit-, işit-, işit-, işit-, işit-</i>	
	ş.-Ø-kenim	(B.18-7)
	ş.-mi-y	(B.1-9) (B.3-141) (B.16-20)
şiy	şey, bir şey, belirsiz anlamda bir söz. Krş.: <i>si, şe, şey, şey, şey, şı I, şı, şı, şıçığ, şıçık, şıçık, şı, şı, şıy</i>	
	ş.+Ø	(K.6-3) (K.19-13)
	ş.+Ø+den	(K.26-11)
	ş.+er	(B.3-169)
	ş.+Ø+ge	(K.13-20)
	ş.+Ø+im	(B.3-154) (B.18-48)
	ş.+Ø+imiz	(B.5-115)
	ş.+Ø+imizi	(B.21-9)
	ş.+Ø+imiz	(B.5-105)
	ş.+Ø+in	(B.5-56) (B.5-107) (B.5-113) (B.6-100) (B.6-115) (B.8-42) (B.13-23) (K.16-13)
	ş.+Ø+iş	(B.3-24) (K.16-37)
	ş.+Ø+işe	(K.16-30)
	ş.+Ø+işí	(B.8-2)
	ş.+Ø+im	(B.2-129)
	ş.+Ø+imiz	(B.18-22) (B.21-5)
	ş.+Ø+in	(B.2-149) (B.3-68) (B.5-30) (B.11-6)
	ş.+ler	(B.2-196)
	ş.+Ø+ní	(K.16-20)
şiyir I	sığır, inek. Krş.: <i>sığır, sığır, sıyır, sığır, siyer, siyir, siyir</i>	
	ş.+lar+ın	(B.9-19)
	ş.+lar+ğa	(B.9-20)
şiyir II	şiiir, manzume, nazım	
	ş.+Ø+in	(K.1-1)
şı	şey, bir şey, belirsiz anlamda bir söz. Krş.: <i>si, şe, şey, şey, şey, şı I, şı, şı, şıçığ, şıçık, şıçık, şıy, şı, şıy</i>	
	1. şey, bir şey	
	ş.+Ø	(B.1-69) (B.1-90) (B.1-95) (B.1-126) (B.2-21) (B.2-46) (B.2-72)

	ş.+Ø+ge	(B.2-106)
	ş.+Ø+mēn	(K.11-21)
	ş.+Ø+miz	(B.2-210)
	ş.+Ø+n	(B.2-206)
	2. bir şey yapmak. Bk.: şī t-	
	ş.-Ø-ıp	(K.23-15)
şī t-	bir şey yapmak, belirsiz bir şey yapmak. Ulanma, kaynaşma, ünsüz erimesi ve ünlü yutulması sonucudur. Bk.: şī, t-	
şī	şey, bir şey, belirsiz anlamda bir söz. Krş.: <i>si, şe, şey, şey, şey, şı I, şı, şı, şiçig, şiçik, şiçik, şiy, şı, şıy</i>	
	ş.+Ø	(B.3-139) (B.3-140) (B.3-199)
	ş.+ler	(B.4-241)
şiberek	yöresel yemek çeşidi, börek, Çiğbörek. Krş.: <i>çeberek, çiberek, çibereçik, çöberek, çubereg, çuberek, çüberək, çüberək, çüberək, çübereg, çübereg, çüberek, çüberek, çübirik, çübirek, çüwerek, çüberek, çüberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şubarək, şuberek, şuberek</i>	
	ş.+Ø	(K.1-1) (K.1-16) (K.1-64) (K.1-65) (K.1-66) (K.1-68) (K.1-69) (K.8-2)
	ş.+Ø+men	(K.1-52)
şiberek	yöresel yemek çeşidi, börek, Çiğbörek. Krş.: <i>çeberek, çiberek, çibereçik, çöberek, çubereg, çuberek, çüberək, çüberək, çüberək, çübereg, çübereg, çüberek, çüberek, çübirik, çübirek, çüwerek, çüberek, çüberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şubarək, şuberek, şuberek</i>	
	ş.+ler	(K.8-1)
şiberek	yöresel yemek çeşidi, börek, Çiğbörek. Krş.: <i>çeberek, çiberek, çibereçik, çöberek, çubereg, çuberek, çüberək, çüberək, çüberək, çübereg, çübereg, çüberek, çüberek, çübirik, çübirek, çüwerek, çüberek, çüberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şubarak, şuberek, şuberek</i>	
	ş.+Ø	(K.1-42)
şiberek	yöresel yemek çeşidi, börek, Çiğbörek. Krş.: <i>çeberek, çiberek, çibereçik, çöberek, çubereg, çuberek, çüberək, çüberək, çüberək, çübereg, çübereg, çüberek, çüberek, çübirik, çübirek, çüwerek, çüberek, çüberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şubarak, şuberek, şuberek</i>	
	ş.+Ø+ın	(K.1-75)
şibin	bal arısı, arı. Krş.: <i>şibin</i>	
	ş.+Ø	(K.19-39)
şiberek	yöresel yemek çeşidi, börek, Çiğbörek. Krş.: <i>çeberek, çiberek, çibereçik, çöberek, çubereg, çuberek, çüberək, çüberək, çüberək, çübereg, çübereg, çüberek, çüberek, çübirik, çübirek, çüwerek, çüberek, çüberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şubarak, şuberek, şuberek</i>	

çüberek, çüberek, çübirik, çübirek, çüwerek, çübarek, çüberek, şiberek, şiberék, şiberek, şiborek, şibóreg, şibórek, şibörek, şiberek, şiberek, şibarek, şibarek, şibóreg, şibórek, şibörek, şibörek, şubarak, şuberek, şuberek
ş.+Ø+ke (K.13-16)

şibóreg yöresel yemek çeşidi, börek, Çiğbörek. Krş.: *çeberek, çiberek, çibereçik, çoberek, çubereg, çuberek, çüberek, çüberék, çubereg, çübereg, çüberek, çüberek, çübirik, çübirek, çüwerek, çübarek, çüberek, şiberek, şiberék, şiberek, şiborek, şibóreg, şibórek, şibörek, şiberek, şiberek, şibarek, şibarek, şibörek, şibórek, şibörek, şibörek, şubarak, şuberek, şuberek*
ş.+Ø+í (K.13-10)

şibórek yöresel yemek çeşidi, börek, Çiğbörek. Krş.: *çeberek, çiberek, çibereçik, çoberek, çubereg, çuberek, çüberek, çüberék, çubereg, çübereg, çüberek, çüberek, çübirik, çübirek, çüwerek, çübarek, çüberek, şiberek, şiberék, şiberek, şiborek, şibóreg, şibórek, şibörek, şiberek, şiberek, şibarek, şibarek, şibörek, şibóreg, şibörek, şibörek, şubarak, şuberek, şuberek*
ş.+Ø (K.1-10) (K.1-61)

şibörek yöresel yemek çeşidi, börek, Çiğbörek. Krş.: *çeberek, çiberek, çibereçik, çoberek, çubereg, çuberek, çüberek, çüberék, çubereg, çübereg, çüberek, çüberek, çübirik, çübirek, çüwerek, çübarek, çüberek, şiberek, şiberék, şiberek, şiborek, şibóreg, şibórek, şibörek, şiberek, şiberek, şibarek, şibarek, şibörek, şibóreg, şibórek, şibörek, şubarak, şuberek, şuberek*
ş.+Ø (K.1-62) (K.1-63)
ş.+Ø+ten (K.1-46)

şibörek yöresel yemek çeşidi, börek, Çiğbörek. Krş.: *çeberek, çiberek, çibereçik, çoberek, çubereg, çuberek, çüberek, çüberék, çubereg, çübereg, çüberek, çüberek, çübirik, çübirek, çüwerek, çübarek, çüberek, şiberek, şiberék, şiberek, şiborek, şibóreg, şibórek, şibörek, şiberek, şiberek, şibarek, şibarek, şibörek, şibóreg, şibórek, şibörek, şubarak, şuberek, şuberek*
ş.+Ø (K.1-60) (K.1-70)

şifliklik çiftçilik. Krş.: *şifçilik, şifşilik, şipşilig, şipşilig, şipşilik*
ş.+Ø (K.14-3)

şig- çıkmak, dışarı çıkmak. Krş.: *çih-, çik-, çik-, çit-, çig-, çih-, çik-, sıg-, sık- II, sıg-, sıg-, sıh-, sık-, şig-, şih-, şik-, şig-, şik-, şih-, şik-, şig-, şik-, şih-, şik-, şig-, şik-, şih-, şik-, şig-, şik-*
ş.-Ø-a (K.18-13)
ş.-Ø-ar (K.5-23)
ş.-ar-Ø-ğan (K.5-27)

şih- çıkmak, dışarı çıkmak. Krş.: *çih-, çik-, çik-, çit-, çig-, çih-, çik-, sıg-, sık- II, sıg-, sıg-, sıh-, sık-, şig-, şih-, şik-, şig-, şik-, şih-, şik-, şig-, şik-, şih-, şik-, şig-, şik-*
ş.-Ø-sa (K.3-8)

- ş.-Ø-tım (K.11-19)
- şükür** şükür, Allah'a duyulan minneti dile getirme. Krş.: *şıkur, şikür, şikur, şikür, şkür, şkur, şükür, şükur, şükür*
ş.+Ø (B.22-1)
- şükür** şükür, Allah'a duyulan minneti dile getirme. Krş.: *şıkur, şikür, şikur, şikür, şkür, şkur, şükür, şükur, şükür*
ş.+Ø (B.18-60)
- şık-** çıkmak, dışarı çıkmak. Krş.: *çih-, çik-, çik-, çit-, çig-, çih-, çik-, sıg-, sık- II, sıg-, sıg-, sıh-, sık-, sıg-, sıh-, şik-, şig-, şik-, şig-, şik-, şig-, şih-, şig-*
ş.-Ø-Kan (K.31-21)
- şilter** yöresel yemek çeşidi, şilter
ş.+Ø (K.1-4) (K.1-16) (K.1-29)
- şim** şimdi, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: *şimdi, şın II, şında, şinde, şındı, şındı, şındı, şındı, şındı, şını, şinte, şinti, şim, şin, şındı, şındı, şını, şimdı, şincik, şınde, şındı, şındı, şındı, şını, şında, şim, şimdı, şimdi, şimdı, şın II, şinci, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şini, şini, şinti, şinđi, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şini, şını, şındı, şındı, şundı, şundı, şundı, şundı, şünde, şündı, şündü*
ş.+Ø (B.1-109)
- şin** için, +dAn dolayı. Krş.: *çın II, çin, çuñ, çün, için, işin, iştá, iştán, işun, iştán, için, için, için, için, için, şün, uşün, uçün, uşün, úşün, üçün, üçün, uşün, uşün*
on ş.+Ø (K.10-24)
- şinde** şimdi, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: *şimdi, şın II, şında, şinde, şındı, şındı, şındı, şındı, şındı, şını, şinte, şinti, şim, şin, şındı, şındı, şını, şimdı, şincik, şınde, şındı, şındı, şındı, şını, şında, şim, şimdı, şimdi, şimdı, şın II, şinci, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şini, şini, şinti, şinđi, şim, şinde, şındı, şındı, şine, şini, şını, şındı, şındı, şundı, şundı, şundı, şundı, şünde, şündı, şündü*
ş.+Ø+kilerí (B.17-21)
- şındı** şimdi, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: *şimdi, şın II, şında, şinde, şındı, şındı, şındı, şındı, şındı, şını, şinte, şinti, şim, şin, şındı, şındı, şını, şimdı, şincik, şınde, şındı, şındı, şındı, şını, şında, şim, şimdı, şimdi, şimdı, şın II, şinci, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şini, şini, şinti, şinđi, şim, şinde, şındı, şındı, şine, şini, şını, şındı, şındı, şundı, şundı, şundı, şundı, şünde, şündı, şündü*
ş.+Ø (B.2-199)
- şındı** şimdi, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: *şimdi, şın II, şında, şinde, şındı, şındı, şındı, şındı, şındı, şını, şinte, şinti, şim, şin, şındı, şındı, şını, şimdı, şincik, şınde, şındı, şındı, şındı, şını, şında, şim, şimdı, şimdi, şimdı, şın II, şinci, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şini, şini, şinti, şinđi, şim, şinde, şındı, şındı, şine, şini, şını, şındı, şındı, şundı, şundı, şundı, şundı, şünde, şündı, şündü*
ş.+Ø (B.3-139) (B.4-125) (B.5-86) (B.8-42)
- şındı** şimdi, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: *şimdi, şın II, şında,*

şinde, şındı, şındı, şındı, şındı, şındı, şını, şinte, şıntı, şım, şın, şındı, şındı, şını, şımdı, şıncık, şındē, şındı, şındı, şındı, şını, şındı, şim, şımdı, şımdı, şımdı, şın II, şinci, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şını, şinti, şıñdı, şım, şıñde, şındı, şındı, şine, şını, şındı, şındü, şundı, şundı, şındı, şıñde, şıñdı, şıñdü

ş.+Ø (B.2-198) (B.9-29) (K.19-4)

şine

şimdi, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: *şımdı, şın II, şında, şinde, şındı, şındı, şındı, şındı, şındı, şını, şinte, şıntı, şım, şın, şındı, şındı, şını, şımdı, şıncık, şındē, şındı, şındı, şındı, şını, şındı, şim, şımdı, şımdı, şımdı, şın II, şinci, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şını, şinti, şıñdı, şım, şıñde, şıñdı, şıñdı, şıñdı, şını, şındı, şındü, şundı, şundı, şındı, şıñde, şıñdı, şıñdü*

ş.+Ø+ki (B.8-43)

şini

şimdi, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: *şımdı, şın II, şında, şinde, şındı, şındı, şındı, şındı, şındı, şını, şinte, şıntı, şım, şın, şındı, şındı, şını, şımdı, şıncık, şındē, şındı, şındı, şındı, şını, şındı, şim, şımdı, şımdı, şımdı, şın II, şinci, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şını, şinti, şıñdı, şım, şıñde, şıñdı, şıñdı, şıñdı, şını, şındı, şındü, şundı, şundı, şındı, şıñde, şıñdı, şıñdü*

ş.+Ø (B.15-19)

şingene

çingene. Krş.: *çingene, şingene, şıñgene*

ş.+ler+den (K.11-48)

şingene

çingene. Krş.: *çingene, şingene, şıñgene*

ş.+Ø (K.28-12)

ş.+ler (K.11-49)

şipşe

civciv, tavuk yavrusu. Krş.: *çipçeçik, şipşe, şipşe*

ş.+Ø (K.1-87) (K.28-37)

ş.+Ø+nı (K.22-32)

şipşilik

çiftçilik. Krş.: *şifçilik, şifşilik, şipşilig, şıflıklık, şipşilik*

ş.+Ø (K.4-8)

şipşilik

çiftçilik. Krş.: *şifçilik, şifşilik, şipşilig, şıflıklık, şipşilig*

ş.+Ø (K.29-17)

şiri-

çürümek, bozulup dağılmak. Krş.: *şırı-*

ş.-Ø-gen (K.10-21)

şiy

şey, bir şey, belirsiz anlamda bir söz. Krş.: *si, şe, şey, şēy, şey, şı I, şı, şı, şıçığ, şıçık, şıçık, şiy, şı, şı*

ş.+Ø+im (B.6-65)

şındı

şimdi, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: *şımdı, şın II, şında, şinde, şındı, şındı, şındı, şındı, şındı, şını, şinte, şıntı, şım, şın, şındı, şındı, şını, şımdı, şıncık, şındē, şındı, şındı, şındı, şını, şındı, şim, şımdı, şımdı, şımdı, şın II, şinci, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şını, şinti, şıñdı, şım, şıñde, şıñdı, şıñdı, şıñdı, şını, şındı, şındü, şundı, şundı, şındı, şıñde, şıñdı, şıñdü*

ş.+Ø (B.6-78) (B.6-79)

şındü

şimdi, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: *şımdı, şın II, şında,*

şinde, şındı, şındı, şındı, şındı, şındı, şını, şinte, şintı, şım, şın, şındı, şındı, şını, şımdı, şıncık, şındē, şındı, şındı, şındı, şını, şındı, şim, şımdı, şımdı, şımdı, şin II, şinci, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şını, şinti, şıñdı, şım, şınde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şındı, şundı, şundı, şındı, şınde, şındı, şındı

	ş.+Ø	(K.5-2) (K.19-33)
şkür	şükür, Allah'a duyulan minneti dile getirme. Krş.: <i>şıkur, şikür, şıkur, şıkür, şıkür, şkür, şkur, şükür, şükur, şükür</i>	ş.+Ø (B.3-183)
şkür	şükür, Allah'a duyulan minneti dile getirme. Krş.: <i>şıkur, şikür, şıkur, şıkür, şıkür, şkür, şkur, şükür, şükur, şükür</i>	ş.+Ø (B.1-162)
şkola	Rus., okul	ş.+Ø (B.2-133)
	ş.+Ø+dan	(B.2-127)
	ş.+Ø+ğa	(K.9-2)
şkolā	Rus., okul	ş.+Ø (B.2-127) (B.2-128) (K.9-14)
şkur	şükür, Allah'a duyulan minneti dile getirme. Krş.: <i>şıkur, şikür, şıkur, şıkür, şıkür, şkür, şkur, şükür, şükur, şükür</i>	ş.+Ø (B.2-217) (B.3-144) (B.4-150) (B.5-113) (B.5-115) (B.12-190) (B.16-22)
şle-	çalışmak, bir görevde bulunmak, iş yapmak. Krş.: <i>işle-, işli-, işle-, işle-, işle-, işli-, şli-</i>	ş.-Ø-dim (K.11-18)
şli-	çalışmak, bir görevde bulunmak, iş yapmak. Krş.: <i>işle-, işli-, işle-, işle-, işle-, işli-, şle-</i>	ş.-Ø-y (B.10-2) (B.10-5)
şmit	özel isim, Mister Şmit	ş.+ler (B.9-27)
şo(n)	şu, biraz uzakta olan varlığı belirten kelime. Krş.: <i>şı II, şō, şø, şu(n), şū, şū</i>	ş.+Ø (B.3-11) (B.3-188) (B.7-38) (B.16-11) (K.1-45) (K.5-12) (K.5-25) (K.8-3) (K.9-19) (K.17-2) (K.17-21) (K.17-36) (K.19-30) (K.20-21) (K.20-22) (K.29-16) (K.29-18)
	ş.+Ø+ğa	(K.15-32)
	ş.+Ø+man	(K.5-29)
	ş.+Ø+nan	(B.20-17)
	ş.n+Ø+da	(K.20-22)
	ş.+Ø+nen	(B.6-92)
	ş.+Ø+nı	(K.12-18) (K.21-16)
	ş.n+Ø+nan	(B.4-52) (B.4-134)
	ş.+Ø+ñ	(K.5-18) (K.5-19)
	ş.+Ø+ña	(B.6-114)

	ş.+Ø+nı	(K.19-27)
şoba	çorba. Krş.: <i>şorba, şorbā, şorbâ, şerba</i>	
	ş.+Ø+sına	(B.8-82)
şofer	şöför, sürücü, aracı süren biri. Krş.: <i>şöfer</i>	
	ş.+Ø+ın	(B.12-152)
şoğilla-	uğraşmak	
	ş.-ş-Ø-a	(B.6-94)
şoh	çok, fazla. Krş.: <i>çoğ, çoh, çoh, çok, çok, çōh, çōh, çōK, çoh, şok</i>	
	ş.+Ø	(B.10-17)
şok	çok, fazla. Krş.: <i>çoğ, çoh, çoh, çok, çok, çōh, çōh, çōK, çoh, şoh</i>	
	ş.+Ø	(B.6-94)
şolpı	kepçe, uzun saplı yuvarlak kaşık	
	ş.+Ø+man	(K.1-29)
şol	çöl, susuz ve ıssız geniş arazi. Krş.: <i>çol, çöl, şol, şöl, şöl, şel</i>	
	ş.+Ø+de	(K.16-3) (K.16-4)
	ş.+Ø+gê	(K.16-7)
şonday	şöyle, şu biçimde. Krş.: <i>şınday, şındäy, şunday, şunday, şundäy, şundäy</i>	
	ş.+Ø	(K.13-16) (K.15-30) (K.20-33)
şonĠar	yer adı, Kırım'ın ÇonĠar bölgesi. Krş.: <i>şonĠar, şonĠar</i>	
	ş.+Ø	(K.15-1)
şora	özel isim, kahraman Çorabatır (KeloĠlan gibi). Krş.: <i>çora, çorabatır, şorabatır</i>	
	ş.+Ø	(K.17-15)
şorabatır	özel isim, kahraman Çorabatır (KeloĠlan gibi). Krş.: <i>çora, çorabatır, şora</i>	
	ş.+Ø	(K.8-9) (K.17-18) (K.17-22) (K.17-31) (K.17-35)
	ş.+Ø+ın	(K.17-18)
şorab	çorap, ayaĠa giyilen giyecek. Krş.: <i>şorap, şörap</i>	
	ş.+Ø+ın	(K.18-11)
şorap	çorap, ayaĠa giyilen giyecek. Krş.: <i>şorab, şörap</i>	
	ş.+Ø	(K.11-11) (K.18-2)
şorba	çorba. Krş.: <i>şoba, şorbā, şorbâ, şerba</i>	
	ş.+Ø	(B.3-35) (K.11-43) (K.18-5)
	ş.+Ø+nı	(K.7-19)
	ş.+Ø+sı	(B.2-73) (B.12-149)
	ş.+Ø+sın	(K.11-20) (K.11-44) (K.11-46) (K.16-19)
	ş.+Ø+sına	(K.16-23)
şorbā	çorba. Krş.: <i>şoba, şorba, şorbâ, şerba</i>	
	ş.+Ø	(B.2-56)
şorbâ	çorba. Krş.: <i>şoba, şorba, şorbā, şerba</i>	
	ş.+Ø+sın	(K.22-27)
şov	Rus., dikiş	

	ş.+lar	(B.17-16)
şō	şu, biraz uzakta olan varlığı belirten kelime. Krş.: <i>şı II, şo(n), şe, şu(n), şū, şū</i>	
	ş.+Ø	(K.17-3)
	ş.+Ø+ma	(K.17-44)
şól	çöl, susuz ve ıssız geniş arazi. Krş.: <i>çól, çöl, şól, şöl, şöll, şël</i>	
	ş.+Ø+de	(K.16-3)
şø	şu, biraz uzakta olan varlığı belirten kelime. Krş.: <i>şı II, şo(n), šō, şu(n), šū, šū</i>	
	ş.+Ø	(B.2-44) (B.3-11) (B.3-35) (B.4-46) (B.4-87) (B.6-99) (B.15-13) (K.4-16)
şönday	şöyle, şu biçimde. Krş.: <i>şınday, šindāy, şunday, şunday, şundāy, šundāy</i>	
	ş.+Ø	(K.26-47)
şorba	çorba. Krş.: <i>şoba, şorba, şorbā, şorbā</i>	
	ş.+Ø+sīnā	(B.8-87)
şöbān	çoban, koyun, keçi ve inek sürülerini otlatan kimse. Krş.: <i>çoban</i>	
	ş.+Ø	(K.28-36)
şofer	şöför, sürücü, aracı süren biri. Krş.: <i>şofer</i>	
	ş.+Ø+īn	(B.12-72)
şög-	diz çökmek, çökmek	
	ş.-1l-Ø-gen	(K.15-30)
şöl	çöl, susuz ve ıssız geniş arazi. Krş.: <i>çól, çöl, şól, şól, şöll, şël</i>	
	ş.+Ø	(K.15-1) (K.15-52) (K.16-4) (K.29-19) (K.29-20)
	ş.+Ø+de	(K.11-5) (K.20-34) (K.28-30) (K.28-31) (K.28-32)
	ş.+Ø+den	(K.1-84) (K.21-18)
	ş.+Ø+dèn	(K.28-27)
	ş.+Ø+ge	(K.5-11) (K.11-6) (K.23-2) (K.26-15)
	ş.+Ø+gē	(K.28-30)
	ş.+ler+de	(K.10-1) (K.15-36)
	ş.+ler+ini	(K.26-1)
	ş.+Ø+lik	(K.29-19) (K.29-20)
	ş.+Ø+men	(K.23-2)
şölmek	çömlek, çanak çömlek	
	ş.+Ø	(K.1-86)
şöňgar	yer adı, Kırım'ın Çonğar bölgesi. Krş.: <i>şoňĠar, šöňĠar</i>	
	ş.+Ø	(K.29-11)
şöňĠar	yer adı, Kırım'ın Çonğar bölgesi. Krş.: <i>şoňĠar, šöňĠar</i>	
	ş.+Ø	(K.15-2)
şöp	çöp, pis atıklar	
	ş.+Ø	(K.15-26) (K.15-27)
şörap	çorap, ayağa giyilen giyecek. Krş.: <i>şorab, şorap</i>	
	ş.+Ø	(K.26-37)
şörü	aşşap kerevet, yatmak için kullanılan yer	

	ş.+Ø	(B.20-15)
şöyle	şöyle, şunun gibi, şuna benzer. Krş.: <i>şa, şay, şā, şāy, şáy, şulay, şüle, şūlay, şay</i>	
	ş.+Ø	(K.5-11)
şöl	çöl, susuz ve ıssız geniş arazi. Krş.: <i>çól, çöl, şól, şól, şöl, şöl</i>	
	ş.+Ø+de	(K.28-31)
şöl	çöl, susuz ve ıssız geniş arazi. Krş.: <i>çól, çöl, şól, şól, şöl, şöl</i>	
	ş.+Ø+de	(K.11-4)
şşamar	şamar, tokat. Krş.: <i>şamar</i>	
	ş.+Ø	(B.3-200)
ştab	Rus., askeri merkez binası	
	ş.+Ø+ınnan	(B.1-133)
ştan	pantolon, her türlü pantolon. Krş.: <i>ıştān, ştançılı, ştançık, ştançık</i>	
	ş.+Ø	(K.18-11)
	ş.+Ø+ın	(B.18-9)
	ş.+lar+ın	(B.12-64)
	ş.+lar+ın	(B.12-66)
	ş.+nar	(B.3-182)
	ş.+Ø+nı	(B.16-40)
ştançılı	pantolon, güzel, hoş pantolon. Krş.: <i>ıştān, ştan, ştançık, ştançık</i>	
	ş.+lar	(B.8-48)
ştançık	pantolon, güzel, hoş pantolon. Krş.: <i>ıştān, ştan, ştançılı, ştançık</i>	
	ş.+lar	(B.3-164)
ştançık	pantolon, güzel, hoş pantolon. Krş.: <i>ıştān, ştan, ştançılı, ştançık</i>	
	ş.+lar	(B.3-121)
ştap	Rus., askeri merkez binası	
	ş.+Ø+ı	(B.1-129)
	ş.+Ø+ım	(B.1-130)
	ş.+Ø+ına	(B.1-129)
şte	işte, anlatılan söze dikkat çekmek için kullanılan söz. Krş.: <i>ışte, işte, ıştır, ıştır, ıştır, şte, şte, şta</i>	
	ş.+Ø	(B.1-7) (B.1-11) (B.1-49) (B.1-100) (B.1-103) (B.1-119) (B.1-120) (B.1-149) (B.1-156) (B.1-160) (B.1-171) (B.2-34) (B.2-181) (B.2-225) (B.3-20) (B.3-56) (B.4-35) (B.4-42) (B.4-71) (B.4-72) (B.4-78) (B.4-88) (B.4-89) (B.4-94) (B.4-102) (B.4-103) (B.4-109) (B.4-110) (B.4-111) (B.4-117) (B.4-118) (B.4-119) (B.4-123) (B.4-128) (B.4-136) (B.4-137) (B.4-139) (B.4-141) (B.4-143) (B.4-144) (B.4-145) (B.4-150) (B.4-153) (B.4-158) (B.4-176) (B.4-184) (B.4-216) (B.4-219) (B.4-225) (B.4-226) (B.4-228) (B.5-8) (B.5-9) (B.5-11) (B.5-15) (B.5-22) (B.5-29) (B.5-35) (B.5-45) (B.5-47) (B.5-48) (B.5-49)

(B.5-55) (B.5-58) (B.5-59) (B.5-61) (B.5-63)
(B.5-74) (B.5-76) (B.5-77) (B.5-80) (B.5-81)
(B.5-85) (B.5-86) (B.5-87) (B.5-89) (B.5-94)
(B.5-97) (B.5-98) (B.5-99) (B.5-102) (B.5-103)
(B.5-107) (B.5-110) (B.5-111) (B.5-114) (B.6-
28) (B.6-50) (B.10-41) (B.10-55) (B.10-73)
(B.11-2) (B.11-7) (B.11-10) (B.11-23) (B.11-27)
(B.11-51) (B.11-54) (B.11-59) (B.12-9) (B.12-
10) (B.12-30) (B.12-104) (B.12-135) (B.12-149)
(B.12-150) (B.12-153) (B.12-155) (B.12-174)
(B.12-198) (B.13-1) (B.13-11) (B.13-13) (B.13-
30) (B.13-38) (B.13-48) (B.14-21) (B.16-1)
(B.17-7) (B.17-29) (B.18-28) (B.18-29) (B.18-
61) (B.21-9) (B.22-9) (K.7-18) (K.18-1) (K.18-
7) (K.29-6) (K.32-1) (K.32-5)

štē	işte, anlatılan söze dikkat çekmek için kullanılan söz. Krş.: <i>işte, işte, iştē, iştē, ište, iştē, šte, štē, štē, štā</i> ş.+Ø (B.5-81)
ště	işte, anlatılan söze dikkat çekmek için kullanılan söz. Krş.: <i>işte, işte, iştě, iştě, ište, iştě, šte, ště, ště, štā</i> ş.+Ø (B.4-90) (B.6-109)
štè	işte, anlatılan söze dikkat çekmek için kullanılan söz. Krş.: <i>işte, işte, ištè, ištè, ište, ištè, šte, štè, štè, štā</i> ş.+Ø (B.4-88) (B.4-219) (B.4-245) (B.5-9) (B.12-130) (B.21-2)
štā	işte, anlatılan söze dikkat çekmek için kullanılan söz. Krş.: <i>işte, işte, ištā, ištā, ište, ištā, šte, štā, štā, štā</i> ş.+Ø (B.12-14)
što	Rus., ne ş.+Ø (B.2-112) (B.2-169) (B.2-174) (B.2-248) (B.18-1)
štobı	Rus., için ş. (B.3-112) (B.6-86)
štop	Rus., için ş. (B.2-90)
štuçmı	Rus., tek tek olan ş. (B.2-64)
şu(n)	şu, biraz uzakta olan varlığı belirten kelime. Krş.: <i>şı II, şo(n), şō, şø, şū, şū</i>

	ş.+Ø	(B.1-8) (B.2-183) (B.3-34) (B.3-49) (B.3-54) (B.3-55) (B.3-107) (B.3-204) (B.4-13) (B.4-98) (B.5-5) (B.5-17) (B.5-22) (B.5-25) (B.6-15) (B.6-17) (B.6-65) (B.6-70) (B.6-80) (B.6-82) (B.6-103) (B.6-110) (B.6-116) (B.7-17) (B.7-52) (B.7-70) (B.8-4) (B.8-7) (B.9-8) (B.11-45) (B.12-33) (B.12-119) (B.12-123) (B.14-13) (B.16-17) (B.16-32) (B.17-47) (B.20-29) (B.20-31) (B.21-13) (B.21-19) (K.4-2) (K.4-4) (K.5-10) (K.5-21) (K.9-18) (K.10-4) (K.19-44) (K.22-10) (K.22-11) (K.22-12) (K.26-37) (K.26-48) (K.29-7)
	ş.+lar+ın	(B.4-115)
	ş.+Ø+man	(B.16-35)
	ş.+Ø+n	(B.3-191) (B.8-66)
	ş.n+Ø+da	(B.3-1)
	ş.n+Ø+dan	(K.24-3)
	ş.+Ø+nı	(K.21-16)
şubərək		yöresel yemek çeşidi, börek, Çiğbörek. Krş.: <i>çeberek, çiberek, çibereçik, çoberek, çubereg, çuberek, çüberek, çüberək, çubereg, çübereg, çüberek, çüberek, çübirik, çübirek, çüwerek, çüberek, çüberek, şiberek, şiberək, şiberek, şiborek, şibóreg, şibórek, şibörek, şiberek, şiberek, şibarek, şibarek, şibörek, şibóreg, şibórek, şibörek, şibörek, şuberek, şüberek</i>
	ş.+Ø	(K.14-18)
şulay		şöyle, şöyle yapmak, belli bir şekilde yapmak. Bk.: şulay t- . Krş.: <i>şa, şay, şā, šāy, šáy, šöyle, šüle, šūlay, šay</i>
	ş.+Ø ttirib	(K.17-34)
şulay t-		şöyle yapmak, belli bir şekilde yapmak. Ulanma, kaynaşma ve ünlü yutulması sonucunda oluşmakta. Bk.: şulay, t-
şunday		şöyle, şu biçimde. Krş.: <i>şınday, şındäy, şonday, şənday, şundäy, şündäy</i>
	ş.+Ø	(K.16-12) (K.29-18)
şundäy		şöyle, şu biçimde. Krş.: <i>şınday, şındäy, şonday, şənday, şunday, şündäy</i>
	ş.+Ø	(K.18-13)
şundi		şimdi, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: <i>şimdi, şin II, şında, şinde, şındı, şındı, şındı, şındı, şındı, şındı, şını, şinte, şinti, şim, şin, şındı, şındı, şını, şimdi, şincik, şindē, şındı, şındı, şındı, şını, şındı, şim, şimdi, şimdi, şimdi, şin II, şinci, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şini, şini, şinti, şinđi, şim, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şini, şindi, şindü, şundi, şundı, şünde, şündi, şündü</i>
	ş.+Ø	(K.11-25) (K.13-3) (K.23-33)
şundi		şimdi, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: <i>şimdi, şin II, şında, şinde, şındı, şındı, şındı, şındı, şındı, şındı, şını, şinte, şinti, şim, şin, şındı, şındı, şını, şimdi, şincik, şindē, şındı, şındı, şındı, şını, şındı, şim, şimdi, şimdi, şimdi, şin II, şinci, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şini, şini, şinti, şinđi, şim, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şini, şindi, şindü, şundi, şundı, şünde, şündi, şündü</i>

	<i>şünde, şündi, şündü</i>	
	ş.+Ø	(K.11-19)
şutnik	Rus., şakacı	
	ş.+Ø	(B.22-9)
şū	şu, biraz uzakta olan varlığı belirten kelime. Krş.: <i>şı II, şo(n), şō, şø, şu(n), şũ</i>	
	ş.+Ø	(B.7-11) (B.12-46)
	ş.+lar+ın	(B.3-89)
şūle	şöyle, şunun gibi, şuna benzer. Krş.: <i>şa, şay, şā, şāy, şáy, şöyle, şulay, şūlay, şay</i>	
	ş.+Ø	(B.2-165)
şū	şu, biraz uzakta olan varlığı belirten kelime. Krş.: <i>şı II, şo(n), şō, şø, şu(n), şũ</i>	
	ş.+Ø	(B.3-185)
şükür	şükür, Allah'a duyulan minneti dile getirme. Krş.: <i>şikur, şikür, şikur, şikür, şikür, şikür, şikür, şikür, şikür</i>	
	ş.+Ø	(B.2-208) (B.16-1)
şūkur	şükür, Allah'a duyulan minneti dile getirme. Krş.: <i>şikur, şikür, şikur, şikür, şikür, şikür, şikür, şikür</i>	
	ş.+Ø	(B.2-91) (B.2-208) (B.2-209) (B.2-211) (B.2-213) (B.3-142) (B.4-103)
şūlay	şöyle, şunun gibi, şuna benzer. Krş.: <i>şa, şay, şā, şāy, şáy, şöyle, şulay, şūle, şay</i>	
	ş.+Ø ttirip	(K.17-40)
şūlay t-	şöyle yapmak, belli bir şekilde yapmak. Ulanma, kaynaşma ve ünlü yutulması sonucunda oluşmakta. Bk.: şūlay, t-	
şūndāy	şöyle, şu biçimde. Krş.: <i>şunday, şındāy, şonday, şənday, şunday, şundāy</i>	
	ş.+Ø	(B.3-162)
şūndi	şimdi, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: <i>şimdi, şin II, şında, şinde, şındi, şındi, şındi, şındi, şındi, şını, şinte, şinti, şim, şin, şındi, şındi, şını, şimdi, şincik, şindē, şındi, şındi, şındi, şını, şındi, şim, şimdi, şimdi, şimdi, şin II, şinci, şinde, şındi, şindi, şındi, şine, şini, şini, şinti, şinđi, şim, şinde, şındi, şındi, şındi, şine, şini, şindi, şındü, şundi, şundı, şünde, şündi, şündü</i>	
	ş.+Ø	(K.31-10)
şüberek	yöresel yemek çeşidi, börek, Çiğbörek. Krş.: <i>çeberek, çiberek, çibereçik, çöberek, çubereg, çuberek, çüberek, çüberək, çüberək, çübereg, çübereg, çüberek, çüberek, çübirik, çübirek, çüwerek, çüberek, çüberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiborek, şibóreg, şibórek, şibörek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şubərək, şüberek</i>	
	ş.+Ø	(K.1-58) (K.1-66)
şüjü	Kırım Türkçesinde: <i>sızık</i> ; iç yağ eritilince yağı bırakıp sertleşen kızarmış yağ kalıntıları. Krş.: <i>şujuğ</i>	
	ş.+Ø+lu	(K.18-33)

şükür	şükür, Allah'a duyulan minneti dile getirme. Krş.: <i>şıkur, şikür, şikur, şıkür, şikür, şkür, şkur, şükür, şükur</i> ş.+Ø (K.1-75)
şün	için, +dAn dolayı. Krş.: <i>çın II, çin, çuñ, çün, içün, ışın, ısta, ıstan, ısun, ıstan, içün, içün, için, işin, işün, şın, uşün, üçün, üçün, üçün, üçün, üçün, üçün</i> ş.+Ø (K.29-6)
şünde	şimdi, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: <i>şimdi, şın II, şında, şinde, şındı, şındı, şındı, şındı, şındı, şını, şinte, şinti, şım, şın, şındı, şındı, şını, şımdı, şıncık, şındē, şındı, şındı, şındı, şını, şındı, şım, şımdı, şımdı, şımdı, şın II, şinci, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şını, şinti, şıñdı, şım, şınde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şındı, şındü, şundı, şundı, şındı, şındı, şındı</i> ş.+Ø (K.30-6)
şündi	şimdi, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: <i>şimdi, şın II, şında, şinde, şındı, şındı, şındı, şındı, şındı, şını, şinte, şinti, şım, şın, şındı, şındı, şını, şımdı, şıncık, şındē, şındı, şındı, şındı, şını, şındı, şım, şımdı, şımdı, şımdı, şın II, şinci, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şını, şinti, şıñdı, şım, şınde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şındı, şındü, şundı, şundı, şındı, şünde, şındı</i> ş.+Ø (K.30-8)
şündü	şimdi, şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Krş.: <i>şimdi, şın II, şında, şinde, şındı, şındı, şındı, şındı, şındı, şını, şinte, şinti, şım, şın, şındı, şındı, şını, şımdı, şıncık, şındē, şındı, şındı, şındı, şını, şındı, şım, şımdı, şımdı, şımdı, şın II, şinci, şinde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şını, şinti, şıñdı, şım, şınde, şındı, şındı, şındı, şine, şını, şındı, şındü, şundı, şundı, şındı, şünde, şındı</i> ş.+Ø+lük (K.12-20)
şünki	çünkü, şu sebepten dolayı. Krş.: <i>çünkü, çünkü, çünkü, çünkü</i> ş.+Ø (K.31-13)
şüberek	yöresel yemek çeşidi, börek, Çiğbörek. Krş.: <i>çeberek, çiberek, çibereçik, çoberek, çubereg, çuberek, çüberek, çüberək, çübereg, çübereg, çüberek, çüberek, çübirik, çübirek, çüwerek, çüberek, çüberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiborek, şibóreg, şibórek, şibörek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şiberek, şibóreg, şibórek, şibörek, şibörek, şibörek, şubarak, şuberek</i> ş.+Ø (K.1-51)
şveyni	Rus., dikiş (fabrikası) ş. (B.2-35)
şveyni	Rus., dikiş (fabrikası) ş. (B.2-99) (B.2-160)
şweyn	Rus., dikiş (fabrikası) ş. (B.2-101)
şweyni	Rus., dikiş (fabrikası) ş. (B.2-98)
şağa	çocuk, çoluk çocuk, <i>bala çağa</i> . Krş.: <i>çağa, şağa</i>

	ş.+Ø+mızğa	(K.32-19)
şakır-	çağırmaq, seslenmek, davet etmek. Krş.: çağır-, çağır-, çağır-, şahır-, şahır-, şakır-	
	ş.-Ø-dıK	(K.28-13)
şal-	çalmak, müzik çalmak. Krş.: çal- I, şal-	
	ş.-Ø-alar	(K.29-24)
	ş.-Ø-dı	(K.30-9)
	ş.-Ø-adılar	(K.23-18)
şalış-	çalışmaq, herhangi bir işle uğraşmaq. Krş.: çalış-, çalış-, şalış-, şalış-	
	ş.-Ø-tıh	(K.20-2)
şapala-	çapalamak, çapa ile çalışmaq. Krş.: çapala-, şapala-	
	ş.-Ø-p	(K.28-23)
	ş.-Ø-ymız	(K.28-21)
şaş	saç, baş derisini kaplayan kıllar. Krş.: saç, şaş	
	ş.+Ø+im	(K.30-1)
şaşır-	delirmek, deli olmak	
	ş.-Ø-a	(K.32-11)
şaşne	özel isim, Şaşne	
	ş.+Ø	(K.10-4)
şay	şöyle, şunun gibi, şöyle yapmak. Bk.: şay t-. Krş.: şa, şay, şā, şāy, şāy, şöyle, şulay, şüle, şūlay	
	ş.+Ø tıp	(K.23-11)
	ş.+Ø tip	(K.30-16)
şay t-	şöyle yapmak, belli bir şekilde yapmak. Ulanma, kaynaşma ve ünlü yutulması sonucunda oluşmakta. Bk.: şay, t-	
şayır	çayır, düz ve nemli yer, çayırılık yer. Krş.: çayır, çayır, çayır, şayı, şayır	
	ş.+Ø	(K.19-40)
şığ-	çıkmaq, çıkarmak. Krş.: çih-, çik-, çik-, çit-, çig-, çih-, çik-, sığ-, sık- II, sığ-, sığ-, sıh-, sık-, şig-, şih-, şik-, şig-, şik-, şig-, şik-, şig-, şih-, şik-	
	ş.-Ø-a	(K.29-16)
	ş.-ar-Ø-ıp	(K.29-15)
şujuğ	Kırım Türkçesinde: sızık; iç yağ eritilince yağı bırakıp sertleşen kızarmız yağ kalıntıları. Krş.: şüjü	
	ş.+Ø+u	(K.18-33)
t	daha, sözü edilen konuda en önemli durumu belirtmek için kullanılan söz. Krş.: da, daa, dağa, dan, dā, dān, dāt, ta, tā, ta	
	t.+Ø	(B.21-11)
t-	etmek, yapmak, öyle etmek. Bk.: able t-, ablē t-, ablē t-, awlet-, āblē t-, bīlay t-, blay t-, blay t-, bondāy t-, bündāy t-, naday t-, ne t-, neme t-, nemē t-, nemē t-, nē t-, nē t-, neme t-, nemē t-, nemē t-, nē t-, neme t-, nemē t-, olē t-, şay t-, şay t-, şe t-, şī t-, şī t-, şulay t-, şūlay t-, şay t-, ulē t-, ulē t-, yahşı t-. Krş.: at- II, d-, e- II, ed-, et-, ed-, et-, et-, it- II, yet- II	

able t.-Ø-ép	(B.3-82)
able t.-tír-Ø-ip	(B.13-45)
ablě t.-Ø-ep	(B.3-82)
ablè t.-Ø-er	(B.12-23) (B.12-26)
awle t.-Ø-ip	(B.10-32) (B.20-12)
åblè t.-Ø-ip	(B.9-51)
bīlay t.-tír-Ø	(K.5-29)
blay t.-Ø-ip	(K.10-15) (K.16-14) (K.16-18) (K.16-22) (K.16-28)
blay t.-tír-Ø-ip	(K.10-15) (K.29-12)
błay t.-Ø-ip	(K.16-27)
błay t.-tír-Ø-ip	(K.16-41)
błay t.-tír-Ø-ip	(K.5-28) (K.19-18) (K.21-22) (K.29-26)
bondāy t.-Ø-ip	(K.13-20)
bündāy t.-Ø-ip	(K.13-20)
naday t.-Ø-ip	(K.16-22)
ne t.-Ø-e	(B.3-174)
ne t.-Ø-eler	(K.14-27) (K.17-37) (K.18-8)
ne t.-Ø-esiņ	(B.17-23)
ne t.-Ø-ēdi	(B.8-22)
ne t.-Ø-ěcek	(B.11-57)
ne t.-Ø-ip	(B.1-76)
ne t.-Ø-íp	(K.17-44)
ne t.-Ø-ip	(B.5-12) (B.5-73) (B.5-83) (B.5-85) (B.5-96) (K.10-15)
ne t.-Ø-ǐp	(B.4-137) (B.5-36) (B.5-76) (K.5-18) (K.5-21) (K.11-9)
ne t.-Ø-kemiz	(K.14-14)
ne t.-Ø-kèn	(B.5-49)
ne t.-Ø-mē	(B.1-175)
ne t.-Ø-tı	(B.1-118)
ne t.-Ø-tí	(B.13-38)
ne t.-Ø-tík	(K.16-3)
ne t.-Ø-ti	(B.12-125)
ne t.-Ø-tik	(K.21-3)
ne t.-Ø-tim	(K.23-28)
ne t.-Ø-tīler	(B.22-7)
neme t.-Ø-e	(B.5-70) (B.5-73) (B.5-114)
neme t.-Ø-em	(B.5-105)
neme t.-Ø-ēdīler	(B.2-260)
neme t.-Ø-ip	(B.2-72)
neme t.-Ø-ip	(B.5-42) (B.5-87)

neme t-Ø-ıp	(B.5-112)
neme t-Ø-tım	(B.8-9)
neme t-Ø-ti	(B.5-28)
nemē t.-Ø-em	(B.18-31)
nemē t.-Ø-ken	(B.7-78)
nē t.-Ø-emis	(B.4-108)
nē t.-Ø-esin	(K.7-19)
nēme t.-Ø-edi	(B.9-44)
nēme t.-Ø-esin	(B.8-74)
nēme t.-Ø-ken	(B.8-74)
nēmē t.-Ø-kēn	(B.8-92)
nēmē t.-Ø-edik	(B.8-88)
nēmē t.-Ø-se	(B.5-54)
nē t.-Ø-e	(K.15-53)
nē t.-Ø-eler	(K.5-4)
nē t.-Ø-êlēr	(K.11-9)
nē t.-Ø-ıp	(B.5-61)
nē t.-Ø-ken	(B.19-22) (K.7-19)
nē t.-me-sin	(K.16-21)
nēme t.-Ø-e	(B.4-190)
nēme t.-Ø-ıp	(B.8-67)
nēme t.-me-genler	(B.5-53)
nēmē t.-Ø-e	(B.4-239)
nēmē t.-Ø-esin	(B.8-61)
nēmē t.-Ø-ıp	(B.8-71)
nēmē t.-Ø-ken	(B.8-27)
ole t.-ıl-Ø-ıp	(B.6-70)
şay t.-Ø-ıp	(K.4-17) (K.10-29) (K.12-15) (K.12-19) (K.16-16) (K.16-17) (K.16-23) (K.16-39) (K.17-3) (K.21-7) (K.23-7)
şay t.-Ø-ıp	(K.11-36)
şay t.-tır-Ø-ıp	(K.29-32)
şay t.-tİR-Ø-ıp	(K.7-17) (K.21-23)
şáy t-Ø-ıp	(K.5-4)
şe t.-Ø-emís	(K.13-14)
şe t.-Ø-esin	(K.13-19)
şe t.-Ø-íp	(K.18-32)
şe t.-me-ymiz	(K.13-12)
şī t.-Ø-emís	(K.13-15)
şī t.-Ø-ti	(K.26-48)
şī t.-Ø-ıp	(K.23-15)
şulay t.-tİR-Ø-īb	(K.17-34)

	şulay t.-tİR-Ø-İp	(K.17-40)
	şay t.-Ø-İp	(K.23-11)
	şay t.-Ø-İp	(K.30-16)
	ulē t.-Ø-İp	(B.3-42)
	ulē t.-Ø-İp	(B.6-39)
	ulē t.-tİR-Ø-İp	(B.14-13)
	yaḥşı t.-Ø-İp	(B.11-40)
ta	daha, da	
	1. daha, sözü edilen konuda en önemli durumu belirtmek için kullanılan söz. Krş.: <i>da, daa, dağa, dan, dā, dān, dāt, t, tā, ıta</i>	
	t.+Ø	(B.1-70) (B.1-143) (B.2-53) (B.2-96) (B.3-160) (B.5-21) (B.7-18) (B.7-35) (B.17-34) (K.4-18) (K.13-16) (K.16-4) (K.16-10) (K.18-15) (K.28-31) (K.28-37) (K.28-38) (K.30-3) (K.30-5) (K.32-16)
	2. da, ta doğrulama kelimesi (bu <i>da</i> var, sen <i>de</i> gel). Krş.: <i>da, dā, dá, dà, de I, dē I, dē, di, tā, te, tı</i>	
	t.+Ø	(B.2-100) (B.2-123) (B.2-193) (B.2-212) (B.2-219) (B.3-194) (B.4-48) (B.4-160) (B.6-50) (B.8-11) (B.8-67) (B.10-38) (B.11-42) (B.12-161) (B.13-15) (B.13-22) (B.14-5) (K.6-23) (K.10-27) (K.11-9) (K.11-47) (K.12-6) (K.13-14) (K.13-19) (K.15-16) (K.16-13) (K.17-36) (K.20-31) (K.22-23) (K.23-32) (K.28-22) (K.28-23) (K.29-15) (K.29-16) (K.31-26)
ta-	çekmek. Krş.: <i>tart- I, tāt-</i>	
	t.-Ø-tıp	(K.23-32)
tab-	bulmak, elde etmek. Krş.: <i>tap-, tāp-, ıtap-</i>	
	1. bulmak, elde etmek	
	t.-Ø-almassın	(K.1-39)
	2. bulunmak, herhangi bir durumda olmak	
	t.-ıl-ma-dım	(K.26-19)
	3. buluşmak, karşılaşmak	
	t.-ış-Ø-şam	(K.25-11)
	t.-ış-Ø-İb	(K.28-26)
taba	taraf, yönünde. Krş.: <i>tapa</i>	
	t.+Ø+sın	(B.11-77)
tabaḥ	tepsi, fincan, bardak, tabak vb. gibi şeyleri taşımaya yarayan kap	
	t.+Ø	(B.4-195)
	t.+Ø+nan	(B.3-122) (B.3-123)
tabaKbörek	yöresel yemek börek çeşidi, tabakbörek	
	t.+Ø	(K.1-5)
tabılcı	kontrol memuru	
	t.+Ø	(B.5-7)
tabi	tabi, elbette. Krş.: <i>tabı</i>	

	t.+Ø	(K.3-11) (K.4-8) (K.26-41) (K.32-13) (K.32-16)
tabî	tabi, elbette. Krş.: <i>tabi</i>	
	t.+Ø	(B.2-34)
tabîyat	kötü huylu, huysuz insan hakkında	
	t.+Ø+sız	(B.12-198)
tağ	dağ, dağlık yer, orman. Krş.: <i>dağ, daĠ, daĥ, taw</i>	
	t.+Ø	(B.12-122)
	t.+Ø+1	(B.8-7)
tağ-	takmak, tutturmak, iliştiirmek. Krş.: <i>taĶ-, taĥ-</i>	
	t.-Ø-a	(K.18-26)
	t.-1l-Ø-a	(K.18-27)
tağdır	kader, alın yazısı	
	t.+Ø	(B.4-148)
tahta	tahta, düz işlenmiş ağaç parçası. Krş.: <i>tahtā, taĥta, taĥtaçih</i>	
	t.+Ø	(B.1-58) (B.1-59)
	t.+lar	(B.1-139)
	t.+Ø+yı	(B.1-58)
tahtā	tahta, düz işlenmiş ağaç parçası. Krş.: <i>tahta, taĥta, taĥtaçih</i>	
	t.+Ø	(B.1-62)
taĥ-	takmak, tutturmak, iliştiirmek. Krş.: <i>tağ-, taĶ-</i>	
	t.-1l-Ø-a	(K.18-26)
	t.-tîr-Ø-a	(K.29-31)
taĥıb	takip, izleme	
	t.+Ø	(B.6-114)
taĥım	takım, ekipman, çok fazla	
	1. takım, ekipman	
	t.+Ø	(B.11-43)
	2. çok, fazla. Krş.: <i>taĶım</i>	
	t.+Ø	(K.29-21)
	t.+Ø+1	(K.18-25)
taĥıştîr-	düzenleyerek bir araya getirmek, birbirine uygun bir şekilde düzenlemek	
	t.-Ø-ıp	(B.4-151)
taĥminen	tahminen, yaklaşık olarak, aşağı yukarı	
	t.+Ø	(B.4-23)
taĥsit	taksit, ödenecek borcun parçaları	
	t.+le+mën	(K.26-23)
taĥta	tahta, düz işlenmiş ağaç parçası. Krş.: <i>tahta, tahtā, taĥtaçih</i>	
	t.+Ø	(B.2-221)
	t.+Ø+da	(B.10-59)
taĥtaçih	tahta, tahtacık, düz işlenmiş ağaç parçası. Krş.: <i>tahta, tahtā, taĥta</i>	
	t.+Ø	(B.20-15)
taĥ	Rus., böyle (nötr için)	

	t.	(B.3-8) (B.3-33) (B.3-212) (B.4-56) (B.6-5) (B.18-1)
taġaran	biraz, az. Krş.: <i>tean, teġaran, teġaran, teġān, teġaran, teġān, teraĶay, teran, tēkran, tēġaran</i>	
	t.+Ø	(B.3-77)
taġaranĶ	çok az, azıcık. Krş.: <i>teġaranĶiĥ, teġaranĶiĥ, teġaranĶiĶ, teġaranĶiĶ</i>	
	t.+Ø	(B.6-80)
taġayā	Rus., böyle (kadınlar için)	
	t.	(B.2-122)
taġoy	Rus., böyle (erkekler için)	
	t.	(B.2-163)
taġsavat	Rus., taksicilik yapmak	
	t.	(B.1-172)
taġsavat	Rus., taksicilik yapmak	
	t.	(B.1-173)
taĶ-	takmak, tutturmak, iliştiirmek. Krş.: <i>taġ-, taĥ-</i>	
	takmak, giymek, kullanmak	
	t.-ma-yım	(B.1-182)
	2. tutturmak	
	t.-iş-tır-Ø-dıĥ	(B.22-27)
	3. birinin peşine takılılarak gitmek	
	t.-il-Ø-dım	(B.2-133)
taĶatle-	güçlenmek, kuvvetlenmek	
	t.-n-Ø-diler	(B.12-63)
taĶıl	o kadar, o derecede	
	t.+Ø	(K.13-6)
taĶım	çok, fazla. Krş.: <i>taĥım</i>	
	t.+Ø	(K.9-20)
taĶKa	dakika. Krş.: <i>daĶKa, daĶiKa, daĥĥa</i>	
	t.+Ø	(B.6-20)
	t.+Ø+dan	(B.16-32)
tala-	saldırıya uğramak, ısırarak	
	1. köpek tarafından saldırıya uğrayıp ısırılmak	
	t.-ř-Ø-ır	(B.20-3)
	t.-t-Ø-a	(B.12-78)
	t.-t-Ø-ıp	(B.12-77)
	2. insan tarafından saldırıya uğramak, hırpalanmak	
	t.-ř-Ø-tıĥ	(B.4-80)
	t.-ř-Ø-tıĶ	(B.4-79)
talaĥa	imece, birçok kimsenin toplanıp el birliğiyle bir kişinin veya bir topluluğun işinin sırayla bitirilmesi. Krş.: <i>talaKa</i>	
	t.+Ø	(K.29-24)

	t.+lar+ğa	(K.29-24)
talaKa	imece, birçok kimsenin toplanıp el birliğiyle bir kişinin veya bir topluluğun işinin sırayla bitirilmesi. Krş.: <i>talaħa</i>	
	t.+Ø	(K.29-25)
	t.+lar+da	(K.29-21)
talay	bir süre, biraz	
	bİR t.+Ø	(B.2-52) (B.2-54) (B.2-246) (B.11-28) (B.13-38)
talebē	talebe, öğrenci. Krş.: <i>talebē</i>	
	t.+Ø+dik	(K.3-9)
talēbe	talebe, öğrenci. Krş.: <i>talebē</i>	
	t.+Ø	(K.3-11)
talon	Rus., kupon	
	t.+Ø	(B.2-49) (B.2-50)
	t.+Ø+īŋ	(B.2-50)
tam I	tam, eksiksiz	
	t.+Ø	(K.1-52) (K.15-11)
tam II	Rus., orada	
	t.	(B.6-73) (B.6-97)
tam-	damlamak, damlatmak, akıtmak	
	t.-ğız-Ø-ırsın	(K.1-68)
tamaK	damak, ağız boşluğunun tavanı	
	t.+Íar	(K.1-34)
tamam	o sırada, tıpkı. Krş.: <i>tammam</i>	
	1. o sırada, o anda	
	t.+Ø	(B.4-38) (B.5-56) (B.8-13) (B.12-55) (K.14-2) (K.17-3)
	2. tam, tıpkı	
	t.+Ø	(B.2-82) (K.30-1)
tamat	Rus., domates salçası	
	t.+Ø	(B.5-92) (B.5-93)
tamır	köken, kök, kaynak	
	1. kaynak, köken	
	t.+Ø	(K.15-38)
	2. kök, bitkilerin kökü	
	t.+lar+ı	(B.12-36)
	t.+lar+ın	(B.7-33)
tammam	tam, o sırada, o anda. Krş.: <i>tamam</i>	
	t.+Ø	(K.4-7)
tamü	cehennem	
	t.+Ø+ğa	(K.1-47)
tana	dana, sığır. Krş.: <i>dana, tane II</i>	

	t.+Ø	(K.16-10)
tane I	tane, adet, herhangi sayıda olan şey. Krş.: <i>dane, dáne, dene, denecik, denē, deně, dē II, děne, děně, dīn, tanek, taně, tanə, táne</i>	
	t.+Ø	(B.6-39) (B.6-104) (B.7-41) (B.9-7) (B.9-10) (B.9-23) (B.9-25) (B.12-80) (B.13-2) (K.1-57) (K.1-65) (K.2-5) (K.3-11) (K.9-13) (K.10-14) (K.11-12) (K.12-16) (K.12-17) (K.15-42) (K.16-5) (K.18-27) (K.22-38) (K.26-11) (K.26-35) (K.28-28) (K.31-17)
	t.+Ø+sí	(K.22-30)
	t.+Ø+si	(B.2-68) (B.5-20) (B.5-21) (K.10-3) (K.23-23)
	t.+Ø+sĭn	(B.9-23)
tane II	dana, sığır. Krş.: <i>dana, tana</i>	
	t.+Ø	(K.11-20)
tanek	tane, adet, herhangi sayıda olan şey. Krş.: <i>dane, dáne, dene, denecik, denē, deně, dē II, děne, děně, dīn, tane I, taně, tanə, táne</i>	
	t.+Ø	(K.9-13)
taně	tane, adet, herhangi sayıda olan şey. Krş.: <i>dane, dáne, dene, denecik, denē, deně, dē II, děne, děně, dīn, tane I, tanek, tanə, táne</i>	
	t.+Ø	(B.9-23)
tanə	tane, adet, herhangi sayıda olan şey. Krş.: <i>dane, dáne, dene, denecik, denē, deně, dē II, děne, děně, dīn, tane I, tanek, taně, táne</i>	
	t.+Ø	(K.22-36) (K.23-23)
tanı-	tanımak, daha önce bilinen biri veya bir şeyle karşılaştığında bunun kim veya ne olduğunu hatırlamak. Krş.: <i>tanĭ-</i>	
	t.-Ø-dım	(K.26-29)
	t.-Ø-ğan	(K.26-31)
	t.-ma-y	(B.2-105)
	t.-Ø-ş ol-	(B.22-5)
	t.-ş-Ø-tıĥ	(K.30-15)
	t.-ş-Ø-tıK	(K.30-17)
	t.-ş-tır-Ø-dı	(K.30-16)
	t.-ş-tır-Ø-dĭlar	(K.30-17)
	t.-ş-tĭr-Ø-alar	(K.17-29)
	t.-ş-t-Ø-Kannar	(K.27-10)
	t.-Ø-y	(B.2-253) (B.8-34)
tanış	tanış, tanıdık, bildik biri veya yer. Krş.: <i>tāniş</i>	
	t.+Ø	(B.1-118) (B.19-22)
tanĭ-	tanımak, daha önce bilinen biri veya bir şeyle karşılaştığında bunun kim veya ne olduğunu hatırlamak. Krş.: <i>tanı-</i>	
	t.-Ø-dıKlardan	(K.26-29)
	t.-ma-y	(B.2-253)
	t.-ma-ysiĥ	(B.1-186)
tanĥ	tank, zırhlı ve silahlı savaş taşıtı	

	t.+Ø	(B.12-72)
	t.+ler+nen	(B.12-71)
tañkovi	yer adı, Bahçesaray'ın köylerinden biri, Tankovoye	
	t.+Ø+dan	(B.2-5)
tans	Rus., dans. Krş.: <i>dans</i>	
	t.+Ø	(B.2-102)
	t.+Ø+ığa	(B.8-17)
tansiyon	tansyon	
	t.+Ø+lı	(K.1-54)
tañrı	Tanrı, Allah, Rabb	
	t.+Ø+m	(K.1-76)
tap	ta, dek, bile. Krş.: <i>tāp, tāp</i>	
	1. ta...+e kadar, dek, değin	
	t.+Ø	(B.1-48) (B.1-81) (B.1-120) (B.1-165) (B.3-135) (B.3-153) (B.4-147) (B.4-152) (B.7-25) (B.13-21) (B.13-33) (B.17-45) (K.27-22) (K.31-23)
	2. bile	
	t.+Ø	(B.3-148) (B.4-205) (B.5-73) (B.19-29) (K.1-29)
tap-	bulmak, elde etmek, doğurmak. Krş.: <i>tab-, tāp-, tap-</i>	
	1. bulmak, elde etmek	
	t.-Ø-acañ	(B.14-4)
	t.-Ø-ħanda	(K.1-37)
	t.-Ø-ħan	(B.3-222) (B.10-43)
	t.-ıl-Ø-dı	(B.2-256) (B.6-28)
	t.-Ø-ıp	(B.3-56) (B.12-8) (B.19-17)
	t.-Ø-ıp	(B.6-113) (B.12-58) (B.15-16) (B.22-8) (B.22-22)
	t.-Ø-Kanıma	(K.1-2)
	t.-Ø-Kanlar	(B.4-54)
	t.-Ø-Kanmıs	(K.1-8)
	t.-Ø-Kannı	(B.1-103)
	t.-ma-dı	(B.1-81)
	t.-ma-dım	(B.13-19)
	t.-ma-salar	(B.12-188)
	t.-ma-y	(B.13-12)
	t.-Ø-sa	(K.3-11)
	t.-Ø-tı	(B.1-72) (B.1-73) (B.1-164) (B.2-254) (B.4-30) (B.4-31) (B.19-6) (B.19-13)
	t.-Ø-tıħ	(B.19-1) (B.20-17)
	t.-Ø-tılar	(B.17-44)
	t.-Ø-tım	(B.3-200) (B.15-3) (B.15-5)
	t.-Ø-tıñ	(B.13-28)

	2. doğurmak. Krş.: <i>tap-</i>
	t.-Ø- <i>han</i> (B.2-8)
	t.-Ø- <i>ip</i> (B.12-130)
tap	taraf, yönünde. Krş.: <i>taba</i>
	t.+Ø (B.11-65)
tapçan	evin yanında kurulan, gövdesi demirden üstünde oturmak için tahtalar dizilmiş, döşekler serilmiş dört ayaklı yapı. Krş.: <i>şörü</i>
	t.+Ø (B.20-15)
tapıştır-	teslim etmek, devretmek. Krş.: <i>tapşır-</i>
	t.-Ø-a (B.10-7)
tapmaşa	bulmaca
	t.+lar (K.1-103)
tapşır-	teslim etmek, devretmek. Krş.: <i>tapıştır-</i>
	t.-Ø-dıh (B.4-90)
taptaKır	bomboş, çok boş
	t.+Ø (B.18-22)
tar	dar, geniş ve bol karşıtı
	t.+Ø (B.20-30)
taraf	yön, yöre, yan
	1. yön, doğrultu
	t.+Ø (B.1-88)
	t.+Ø+ <i>ha</i> (B.2-213) (B.12-79)
	t.+Ø+ <i>ında</i> (B.4-86)
	t.+Ø+ <i>ından</i> (K.15-37) (K.15-53)
	t.+Ø+ <i>imizin</i> (B.6-17)
	t.+Ø+ <i>ına</i> (B.12-103)
	t.+Ø+ <i>Ka</i> (B.6-36)
	t.+Ø+ <i>ta</i> (B.7-18)
	t.+Ø+ <i>tan</i> (B.4-208) (B.6-17) (B.7-18)
	2. bir kişinin soyundan gelenlerin hepsi
	t.+Ø (B.4-141) (B.4-142) (B.5-51)
	t.+Ø+ <i>a</i> (B.4-141)
	t.+Ø+ <i>ı</i> (B.6-17)
	t.+Ø+ <i>ına</i> (K.15-5) (K.23-12)
	t.+Ø+ <i>ından</i> (K.15-1) (K.15-2) (K.15-22)
	t.+Ø+ <i>inen</i> (B.5-51)
	t.+Ø+ <i>tan</i> (B.5-52) (B.11-44)
	3. yöre, yer
	t.+Ø+ <i>ı</i> (B.11-26)
	t.+Ø+ <i>ın</i> (B.11-22)
	t.+Ø+ <i>ın</i> (B.11-26)
	t.+lar+ <i>ı</i> (B.7-85)

	4. sağ sol vs. yanların her biri
	t.+Ø (B.20-35) (K.1-106)
	t.+Ø+ھا (B.20-36)
	t.+Ø+1 (B.20-10)
	t.+Ø+ın (B.20-11)
	t.+Ø+ına (B.7-62) (B.7-63)
	t.+Ø+tan (B.9-17)
tarelqa	Rus., tabak
	t.+Ø (B.2-56) (B.2-58)
tarımcılıq	tarımcılık
	t.+Ø (K.15-7)
tarih	tarih, geçmiş
	t.+Ø (K.1-95)
tarla	tarla, tarımda elverişli toprak parçası
	t.+Ø (K.10-2) (K.20-2) (K.24-12)
	t.+lar+ın (K.1-97)
	t.+lar+ımıs (K.16-3)
	t.+Ø+mız (K.16-7)
tarpi	kocaman sepet
	t.+Ø (B.17-24)
tarsıq-	içi daralmak, bunalmak, sıkılmak. Krş.: <i>tarsıq</i>
	t.-ma-y (K.1-9)
	t.-Ø-am (B.16-18)
tarsıq-	içi daralmak, bunalmak, sıkılmak. Krş.: <i>tarsıq</i>
	t.-Ø-am (B.16-1)
tart- I	çekmek. Krş.: <i>ta-</i> , <i>tāt-</i>
	1. çekmek, bir şeyi bir yerden başka bir yere çekmek, taşımak
	t.-Ø-a (B.2-116)
	t.-Ø-ıp (B.9-14)
	t.-ıl-Ø-ıp (K.12-16)
	2. kıyma çekmek. Krş.: <i>tāt-</i>
	t.-Ø-amıs (K.13-13)
	t.-Ø-kan (K.13-13)
	t.-Ø-asın (K.16-8) (K.16-10) (K.16-11)
	3. çekinmek, kaçınmak, sakınmak,
	t.-ın-Ø-asın (K.11-46)
	4. tetiği çekmek, silahla saldırmak
	t.-ma-yınca (K.12-21)
taskent	yer adı, Özbekistan'ın başkenti, Taşkent. Krş.: <i>taşkent</i> , <i>taşken</i> , <i>taşken</i>
	t.+Ø+ke (B.2-109) (B.2-110)
taş	taş, taştan yapılmış malzeme

	t.+Ø	(B.8-4) (B.12-94) (K.1-88) (K.6-12) (K.12-2) (K.12-18) (K.29-14)
	t.+Ø+ı	(B.22-31) (K.29-14)
	t.+Ø+ın	(K.6-14) (K.12-14) (K.19-29)
	t.+Ø+ınnan	(K.19-33)
	t.+Ø+Ka	(K.6-12)
	t.+lar	(B.4-34) (B.7-32)
	t.+lar+ı	(K.19-31)
	t.+lar+ın	(B.7-33)
taşgu		kısaltılmış üniversite ismi, Taşkent Sözel Üniversitesi
	t.+Ø+nı	(B.7-14)
taşı-		taşımak, bir şeyi bir yerden başka bir yere götürmek. Krş.: <i>taşī-</i> , <i>taşı-</i>
	t.-Ø-p	(B.7-33)
	t.-Ø-y	(K.1-69)
	t.-Ø-ydıK	(B.1-35)
	t.-Ø-ymız	(B.12-199)
taşī-		taşımak, bir şeyi bir yerden başka bir yere götürmek. Krş.: <i>taşı-</i> , <i>taşı-</i>
	t.-Ø-dıK	(B.1-35)
taşı-		taşımak, bir şeyi bir yerden başka bir yere götürmek. Krş.: <i>taşī-</i> , <i>taşı-</i>
	t.-Ø-tanedık	(K.26-12)
	t.-Ø-y	(K.20-34)
taşken		yer adı, Özbekistan'ın başkenti, Taşkent. Krş.: <i>taskent</i> , <i>taşken</i> , <i>taşkên</i>
	t.+Ø	(B.4-152)
taşkent		yer adı, Özbekistan'ın başkenti, Taşkent. Krş.: <i>taskent</i> , <i>taşken</i> , <i>taşkên</i>
	t.+Ø	(B.3-38) (B.4-153) (B.7-12)
	t.+Ø+e	(B.1-158)
	t.+Ø+ke	(B.10-32) (B.10-33)
	t.+Ø+ten	(B.1-185) (B.10-33)
taşkênt		yer adı, Özbekistan'ın başkenti, Taşkent. Krş.: <i>taşkent</i> , <i>taşken</i> , <i>tasken</i>
	t.+Ø+nên	(B.7-73)
taşkardı		taşikardi, kalp rahatsızlığı
	t.+Ø+den	(K.1-53)
taşla-		atmak, fırlatmak, bırakmak, vurmak, koymak, örtmek. Krş.: <i>taşlı-</i> , <i>taşlä-</i> , <i>taşlä-</i>
	1. atmak, fırlatmak	
	t.-Ø	(B.2-181)
	t.-Ø-dı	(B.20-25)
	t.-Ø-dım	(B.12-7)
	t.-Ø-ğan	(B.5-26)
	t.-Ø-ğanda	(B.12-46)
	t.-Ø-p	(B.20-25)
	t.-Ø-ysis	(B.14-25)

2. bırakmak, bırakıp gitmek

t.-Ø-dı	(B.1-16) (B.2-164) (B.7-91) (B.17-8) (B.20-29)
t.-Ø-dıh	(B.2-236)
t.-Ø-dİK	(B.1-143)
t.-Ø-dİlar	(B.14-20) (K.15-18)
t.-Ø-p	(B.9-12) (B.12-9) (K.28-23)
t.-Ø-y	(K.17-22) (K.28-31)

3. koymak

t.-Ø-p	(B.10-42)
t.-Ø-y	(B.10-42) (B.10-44) (B.12-136) (B.12-138)
t.-Ø-ğan	(B.10-42)
t.-Ø-y	(K.16-32)
t.-Ø-ysın	(K.16-25) (K.16-32)

4. örtmek

t.-Ø-mā	(B.2-181)
---------	-----------

5. vurmak, ateş ederek öldürmek

t.-Ø-dİlar	(B.9-23)
------------	----------

6. çıkarmak, soyunmak

t.-Ø-p	(K.10-28)
--------	-----------

7. ver- tasviri fiili

aytıp t.-Ø-ğan	(K.12-24)
aşa t.-Ø-ysın	(K.16-15)

taşlä-

bırakmak, bırakıp gitmek. Krş.: *taşla-*, *taşlı-*, *taşlä-*

t.-Ø-ğannar	(B.2-22)
-------------	----------

t.-Ø-ylar	(B.1-45)
-----------	----------

taşlä-

bırakmak, bırakıp gitmek, koymak. Krş.: *taşla-*, *taşlı-*, *taşlä-*

1. koymak

t.-Ø-ysın	(K.16-30)
-----------	-----------

2. bırakmak, bırakıp gitmek

t.-Ø-ysıñs	(B.18-50)
------------	-----------

taşlı-

atmak, fırlatmak. Krş.: *taşla-*, *taşlä-*, *taşlä-*

t.-Ø-ysıs	(B.14-25)
-----------	-----------

tata

abla, birinin kendisinden büyük kız kardeşi. Krş.: *tita*, *tta*, *ttay*, *şata*

t.+Ø	(B.12-6) (B.16-39)
------	--------------------

t.+lar+ım	(B.16-39)
-----------	-----------

t.+lar+ımnan	(B.16-39)
--------------	-----------

t.+Ø+m	(B.2-7) (B.2-8) (B.2-12) (B.2-29) (B.2-59) (B.2-60) (B.2-93) (B.2-131) (B.2-132) (B.2-242) (B.10-32) (B.16-20) (B.16-39)
--------	--

t.+Ø+ma	(B.2-30) (B.2-94)
---------	-------------------

t.+m+ār+ın	(B.2-186)
------------	-----------

t.+Ø+mı	(B.17-38)
---------	-----------

	t.+Ø+mî	(B.2-93) (B.2-94) (B.2-186)
	t.+Ø+sınnan	(B.1-78)
	t.+Ø+sîn	(B.18-4)
	t.+Ø+sîna	(K.10-28)
tataca	Kırım Türkçesi. Krş.: <i>tatarca, tatarce, tatarja, tatarşa, tâtaca</i>	
	t.+Ø	(B.4-217)
tatar	Kırım Türkü, Tatar. Krş.: <i>tatar^o, tată, tâtar</i>	
	t.+Ø	(B.1-60) (B.1-144) (B.1-184) (B.2-96) (B.2-114) (B.2-171) (B.2-215) (B.2-221) (B.4-184) (B.4-218) (B.5-14) (B.5-77) (B.6-32) (B.6-62) (B.6-83) (B.6-95) (B.6-97) (B.6-111) (B.7-53) (B.7-62) (B.9-2) (B.9-48) (B.10-9) (B.11-50) (B.12-86) (B.12-118) (B.12-123) (B.12-170) (K.1-83) (K.1-94) (K.1-95) (K.1-100) (K.1-102) (K.1-104) (K.1-107) (K.3-18) (K.4-19) (K.9-13) (K.11-45) (K.11-48) (K.12-4) (K.12-24) (K.15-14) (K.15-18) (K.15-47) (K.15-51) (K.17-15) (K.19-1) (K.19-2) (K.23-1) (K.23-41) (K.24-2) (K.24-10) (K.25-5) (K.26-28) (K.28-1) (K.29-12)
	t.+ar	(K.28-8)
	t.+Ø+ı	(B.7-32)
	t.+ı+lar+ı	(B.7-92)
	t.+Ø+ın	(B.7-5)
	t.+Ø+în	(B.9-49)
	t.+la+da	(B.4-166)
	t.+lar	(B.1-37) (B.1-51) (B.1-68) (B.1-115) (B.1-122) (B.1-172) (B.7-32) (B.7-92) (K.1-100) (K.3-16) (K.11-12) (K.15-1) (K.24-1) (K.24-4) (K.24-9) (K.25-4) (K.25-7) (K.28-4)
	t.+lar+a	(K.4-15)
	t.+lar+da	(B.6-62) (K.3-19) (K.26-42)
	t.+lar+ğa	(B.2-170) (B.5-66)
	t.+lar+ı	(B.1-64) (B.1-65) (B.7-92)
	t.+lar+ın	(B.1-6) (K.17-31) (K.17-40)
	t.+lar+ıñ	(K.24-20)
	t.+lar+man	(K.15-49)
	t.+lar+nan	(B.2-171)
	t.+Ø+nıñ	(B.12-166)
tataras	yöresel yemek çeşidi, mantıya benzeyen bir yemek; tataras. Krş.: <i>tataras, tatarăş, tatarâş</i>	
	t.+Ø	(K.11-34)
tataras	yöresel yemek çeşidi, mantıya benzeyen bir yemek; tataras. Krş.: <i>tataras, tatarăş, tatarâş</i>	
	t.+Ø	(B.3-79) (B.3-174) (B.5-77) (B.8-79) (B.8-80) (K.1-4)

	t.+Ø+1	(K.16-8)
	t.+Ø+ım	(B.3-79) (B.5-80)
	t.+lar+ı	(K.16-19)
	t.+Ø+Ka	(B.8-65) (B.8-87)
tatarāş	yöresel yemek çeşidi, mantıya benzeyen bir yemek; tatarāş. Krş.: <i>tatarāş, tataras, tatarāş</i>	
	t.+Ø	(B.10-54)
tatarāş	yöresel yemek çeşidi, mantıya benzeyen bir yemek; tatarāş. Krş.: <i>tatarāş, tataras, tatarāş</i>	
	t.+Ø	(B.8-80)
	t.+Ø+nı	(B.8-79)
tatarca	Kırım Türkçesi. Krş.: <i>tataca, tatarce, tatarja, tatarşa, tatārca, tātaca</i>	
	t.+Ø	(B.1-190) (B.5-40) (B.6-107) (B.7-38) (B.13-24) (B.14-24) (K.3-20) (K.6-25) (K.15-44) (K.15-45) (K.15-47) (K.25-3) (K.25-4) (K.25-6) (K.25-10) (K.25-14) (K.25-15) (K.25-16) (K.30-19)
	t.+Ø+nı	(B.5-88)
	t.+Ø+sına	(B.5-81)
	t.+Ø+sını	(B.3-22)
tatarce	Kırım Türkçesi. Krş.: <i>tatarca, tataca, tatarja, tatarşa, tatārca, tātaca</i>	
	t.+Ø	(B.19-1)
tatarı	Rus., Tatarlar	
	t.	(B.2-141)
tatarımi	Rus., Tatarlarla	
	t.	(B.2-145)
tatarja	Kırım Türkçesi. Krş.: <i>tataca, tatarce, tatarca, tatarşa, tatārca, tātaca</i>	
	t.+Ø	(K.4-24) (K.28-1)
tatarlığ	Kırım Türkü olma durumu, Tatarlık	
	t.+Ø+ım	(B.12-168)
tatarşa	Kırım Türkçesi. Krş.: <i>tatarca, tatarce, tatarja, tataca, tatārca, tātaca</i>	
	t.+Ø	(K.9-14) (K.9-15)
tatar^o	Kırım Türkü, Tatar. Krş.: <i>tatar, tatā, tatar</i>	
	t.+Ø+man	(K.23-39)
tatā	Kırım Türkü, Tatar. Krş.: <i>tatar, tatar^o, tatar</i>	
	t.+Ø	(B.7-76)
tatārca	Kırım Türkçesi. Krş.: <i>tatarca, tatarce, tatarja, tataca, tatarşa, tātaca</i>	
	t.+Ø	(B.7-56)
tatcaK	yer adı, Köstence'nin bir köyü, Tatlıcak. Krş.: <i>tatılcağ, tatıcaK, tatlıcağ, tatlıcaK</i>	
	t.+Ø	(K.24-1)
tatılcağ	yer adı, Köstence'nin bir köyü, Tatlıcak. Krş.: <i>tatcaK, tatıcaK, tatlıcağ, tatlıcaK</i>	
	t.+Ø+ta	(K.24-1) (K.24-6)

tatıcaK	yer adı, Köstence'nin bir köyü, Tatlıcak. Krş.: <i>tatcaK, tatılcaḥ, tatlıcaḥ, tatlıcaK</i>
	t.+Ø (K.24-1)
tatlı I	tatlı
	1. tatlı, şeker tadında olan
	t.+Ø (B.4-109) (B.12-194) (K.1-50) (K.11-43) (K.16-30)
	2. acı olmayan, tatlı su
	t.+Ø (K.24-3)
	3. şekerle yapılmış yiyecekler
	t.+Ø (K.11-21) (K.11-43)
tatlı II	reçel. Krş.: <i>tatlī</i>
	t.+Ø+sı (B.10-67) (B.10-68)
tatlıcaḥ	yer adı, Köstence'nin bir köyü, Tatlıcak. Krş.: <i>tatcaK, tatılcaḥ, tatıcaK, tatlıcaK</i>
	t.+Ø+ta (K.9-17)
tatlıcaK	yer adı, Köstence'nin bir köyü, Tatlıcak. Krş.: <i>tatcaK, tatılcaḥ, tatıcaK, tatlıcaḥ</i>
	t.+Ø (K.24-2) (K.24-5)
tatlī	reçel. Krş.: <i>tatlī II</i>
	t.+lar (B.22-23)
	t.+lar+ın (B.22-27)
	t.+lar+dan (B.10-67)
	t.+lar+nen (B.22-31)
	t.+Ø+sı (B.10-67) (B.10-68)
tava	tava, tepsi, yiyecek fırında pişirme işlemi için yarayan kap. Krş.: <i>tawa, tawā</i>
	t.+Ø+sinen (B.19-18)
tavan	tavan, bir yapının üst bölümü. Krş.: <i>tawan, tavaḥ</i>
	t.+Ø (K.20-23)
tavap	tavaf, hac sırasında Kabe'nin etrafında dönme eğlemi
	t.+Ø (K.3-6)
tavarnı	Rus., yük treni
	t. (B.3-32) (B.3-49)
tavarni	Rus., yük treni
	t. (B.2-15)
taw	dağ, dağların olduğu yer, dağ ormanı, ağaçlar. Krş.: <i>dağ, daG, daḥ, tağ</i>
	1. dağ ormanı
	t.+Ø (K.1-105) (K.11-34) (K.15-51) (K.27-18) (K.27-23) (K.29-20) (K.30-6)
	t.+Ø+ğa (B.16-41)
	t.+lar+ın (B.16-44)
	t.+lar+ımız (K.30-6)

	t.+Ø+mız	(K.30-8)
	t.+Ø+nıñ	(K.27-23)
	2. dağ	
	t.+Ø	(K.15-51)
	t.+Ø+lı	(K.15-52)
	3. ağaç, kereste	
	t.+Ø	(B.16-40)
tawa	tava, yiyecek fırında pişirme işlemleri için yarayan kap. Krş.: <i>tava, tawā</i>	
	t.+Ø	(B.4-205) (B.10-62) (B.10-63) (B.10-67) (K.22-38)
	t.+Ø+da	(K.23-16)
	t.+Ø+dan	(B.3-85)
	t.+Ø+dā	(B.8-73)
	t.+Ø+đa	(B.3-84) (B.3-92) (B.10-66) (K.6-26) (K.16-14) (K.16-18) (K.16-26) (K.16-28) (K.22-31) (K.22-34)
	t.+Ø+nı	(B.10-63) (B.10-64)
	t.+Ø+ña	(B.4-205)
	t.+Ø+ya	(K.2-6)
tawaloğum	yöresel yemek çeşidi, fırında pişen börek, tavalokum	
	t.+Ø	(B.4-111) (B.4-207)
tawan	tavan, bir yapının üst bölümü. Krş.: <i>tavan, tawañ</i>	
	t.+Ø+da	(K.31-23)
	t.+Ø+nan	(B.17-44)
tawañ	tavan, bir yapının üst bölümü. Krş.: <i>tawan, tawan</i>	
	t.+Ø+Ga	(B.17-44)
tawarnı	Rus., yük treni	
	t.	(B.12-132)
tawā	tava, yiyecek fırında pişirme işlemleri için yarayan kap. Krş.: <i>tava, tawa</i>	
	t.+Ø	(B.8-69) (B.8-78) (B.10-61) (K.18-32)
tawşan	tavşan hayvanı	
	t.+Ø	(B.21-10)
tawuğ	tavuk, yumurtası ve eti yenilen kümes hayvanı. Krş.: <i>tawuğ, tawuK, tawıdıK, tawıK</i>	
	t.+Ø	(K.6-25)
	t.+Ø+um	(B.19-35)
tawuğ	tavuk, yumurtası ve eti yenilen kümes hayvanı. Krş.: <i>tawuğ, tawuK, tawıdıK, tawıK</i>	
	t.+Ø	(K.28-24) (K.31-27)
	t.+lar	(B.20-28) (K.28-18)
tawuğı	yer adı, Köstence'nin bir köyü, Kaşıkçı	
	t.+Ø	(K.19-22)

tawuK	tavuk, yumurtası ve eti yenilen kümes hayvanı. Krş.: <i>tawuh, tavuğ, tawūciK, tawūK</i> t.+Ø (B.8-70) (K.1-87) (K.16-5) (K.16-6) (K.19-7) t.+lar (B.17-12)
tawūciK	tavuk, küçük tavukçuk, yumurtası ve eti yenilen kümes hayvanı. Krş.: <i>tawuh, tavuK, tawğ, tawūK</i> t.+lar+ımız (B.3-30)
tawūK	tavuk, yumurtası ve eti yenilen kümes hayvanı. Krş.: <i>tawuh, tavuK, tawūciK, tawuğ</i> t.+Ø (B.8-77)
tay I	at yavrusu t.+Ø (B.11-58) t.+Ø+a (B.11-69) t.+Ø+ğa (B.11-63) t.+Ø+ı (B.11-62) (B.11-66) (B.11-67) (B.11-69) t.+Ø+ın (B.11-71)
tay II	gibi, +e benzer. Krş.: <i>day, dayın, dayın, dayin, dāy, diy, tayın</i> t.+Ø (K.1-52)
tayaK	dayak, destek, bir şeyin yıkılmaması için dayanan ağaç veya destek. Krş.: <i>tayā, tāyah</i> t.+Ø (B.12-47) t.+Ø+lı (K.10-8)
tayā	dayak, destek, bir şeyin yıkılmaması için dayanan ağaç veya destek. Krş.: <i>tayaK, tāyah</i> t.+Ø (B.12-46) (B.12-48)
tayın	tayin 1. tayin, atama t.+Ø (K.22-7) (K.29-2) 2. tayin, belirleme, kararlaştırma t.+Ø (B.5-50)
tayī	dayı, annenin erkek kardeşi. Krş.: <i>dayı, dayī, dayī, dayı, dayi, dāyī</i> t.+Ø+sınnan (B.11-31)
tayın	gibi, +e benzer. Krş.: <i>day, dayın, dayın, dayin, dāy, diy, tay II</i> t.+Ø (B.2-180)
taymas	yer adı, Köstence'nin Taymaz köyü t.+Ø (K.24-7)
taze	taze, yeni 1. yeni, zamanı geçmemiş t.+Ø (B.4-99) (B.4-101) (B.4-108) 2. taze, bozulmamış, bayatlamamış t.+Ø (B.4-211) (K.18-36)
tā	daha, da 1. daha, sözü edilen konuda en önemli durumu belirtmek için kullanılan

	söz. Krş.: <i>da, daa, dağa, dan, dā, dān, dāt, t, ta, ʔa</i>
	t.+Ø (B.2-229) (B.2-265) (B.14-6) (B.22-3) (K.11-37) (K.13-12) (K.19-17) (K.21-24) (K.22-2) (K.23-9) (K.23-24) (K.31-29)
	2. doğrulama kelimesi (ben de o da). Krş.: <i>da, dā, dá, dā, de I, dē I, dē, dī, ta, te, tī</i>
	t.+Ø (B.2-159) (B.2-172) (B.7-56) (B.12-51) (B.14-21) (K.11-19) (K.26-16) (K.28-23) (K.28-36) (K.30-16)
tāniş	tanıdık, tanıdık biri veya yer. Krş.: <i>tanış</i> t.+Ø+ıdır (B.1-122)
tāp	ta...+e kadar, daha. Krş.: <i>tap, tāp</i> t.+Ø (B.3-49) (B.5-71) (B.5-72) (K.23-30)
tāp-	bulmak, elde etmek. Krş.: <i>tab-, tap-, ʔap-</i> t.-Ø (B.15-26)
tāpa	ayak tabanı, ayak t.+Ø+sın (B.11-8)
tāt-	çekmek, kıyma çekmek. Krş.: <i>ta-, tart- I</i> t.-ıl-Ø-lı (K.16-24)
tātaca	Kırım Türkçesi. Krş.: <i>tatarca, tatarce, tatarja, tatarşa</i> t.+Ø (B.4-218)
tāyah	dayak, destek, bir şeyin yıkılmaması için dayanan ağaç veya destek. Krş.: <i>tayaK, tayā</i> t.+Ø+tan (B.4-52)
tāne	tane, adet, herhangi sayıda olan şey. Krş.: <i>dane, dāne, dene, denecik, denē, denē, dē II, dēne, dēnē, dīn, tane I, tanek, tanē, tanā</i> t.+Ø (B.5-20) (B.5-58) (B.6-106) (B.9-7)
tātar	Kırım Türkü, Tatar. Krş.: <i>tatar, tatar̂, tatā</i> t.+lar (B.7-92)
tāp	ta...+e kadar, daha. Krş.: <i>tap, tāp</i> t.+Ø (K.12-12)
te	da, ta doğrulama kelimesi (bu <i>da</i> var, sen <i>de</i> gel). Krş.: <i>da, dā, dá, dā, de I, dē I, dē, dī, ta, tā, tī</i> t.+Ø (B.1-135) (B.2-6) (B.2-62) (B.2-110) (B.5-27) (B.12-49) (B.12-154) (B.15-17) (B.16-4) (B.16-46) (B.17-15) (B.19-31) (K.1-18) (K.11-30) (K.20-5) (K.26-25) (K.31-2) (K.32-6)
te-	demek, bir şey anlamına gelmek. Krş.: <i>de-, dē-, dē-, dē-, dī-, dī-, dī-, dī-, dā-, tē-, tē-, tī- II</i> t.-Ø-mek (K.24-10)
tean	biraz, az. Krş.: <i>taqaran, teqaran, teqaran, teqān, teqaran, tekān, teraKay, teran, tékran, tēqaran</i> t.+Ø (K.3-19)
tebarák	Kur'anın sürelerinden biri

	t.+Ø	(B.4-102)
tebeşir	tebeşir, tahtada yazı yazmak için kullanılan kireçten yapılan beyaz veya renkli çubuk. Krş.: <i>teměşir</i>	
	t.+Ø	(K.9-19)
tebiş	sahur, Ramazan ayında gün doğmadan yenilen yemek. Krş.: <i>temçit, temişek, temiçik</i>	
	t.+Ø+te	(K.1-60)
teg-	ikileme kelimesi, <i>ek-</i> kelimesinin ikilemesi. Krş: <i>eg-</i>	
	t.-Ø-esin	(K.16-5)
teğaran	biraz, az. Krş.: <i>tağaran, tean, teğaran, teğān, teğaran, tekān, teraKāy, teran, tēkran, təğaran</i>	
	t.+Ø	(K.1-64)
tehniqom	Rus., teknik yüksek okulu	
	t.+Ø+da	(B.3-58)
	t.+Ø+ğa	(B.4-65) (B.5-17)
tek	bir tek, yalnız, sadece. Krş.: <i>tēk</i>	
	t.+Ø	(B.5-53) (B.7-46) (B.7-84) (B.11-38) (B.12-50) (B.12-202)
tekmil	tamamlamak, bitirmek. Krş.: <i>tekmille-</i>	
	t.+Ø et-	(K.18-12)
tekmille-	tamamlamak, bitirmek. Krş.: <i>tekmil</i>	
	t.-Ø-dí	(K.26-26)
teğaran	biraz, az. Krş.: <i>tağaran, tean, teğaran, teğān, teğaran, tekān, teraKāy, teran, tēkran, təğaran</i>	
	t.+Ø	(B.2-63) (B.2-65) (B.2-66) (B.2-90) (B.2-130) (B.2-144) (B.2-156) (B.2-202) (B.3-13) (B.5-105) (B.6-69) (B.6-85) (B.17-2) (B.18-23)
teğarançih	çok az, azıcık. Krş.: <i>tağarançik, teğarançih, tēğarançik, tēğarançik</i>	
	t.+Ø	(B.6-82)
teğarançih	çok az, azıcık. Krş.: <i>tağarançik, teğarançih, tēğarançik, tēğarançik</i>	
	t.+Ø	(B.19-33)
teğān	biraz, az. Krş.: <i>tağaran, tean, teğaran, teğaran, teğān, teğaran, tekān, teraKāy, teran, tēkran, təğaran</i>	
	t.+Ø	(B.3-77)
teğaran	biraz, az. Krş.: <i>tağaran, tean, teğaran, teğaran, teğān, tekān, teraKāy, teran, tēkran, təğaran</i>	
	t.+Ø	(B.1-116) (B.3-3) (B.3-87) (B.3-151) (B.5-96) (B.6-114) (B.12-28) (B.12-105)
tekān	biraz, az. Krş.: <i>tağaran, tean, teğaran, teğaran, teğān, teğaran, teraKāy, teran, tēkran, təğaran</i>	
	t.+Ø	(B.12-63)
tel	tel, türlü metallere yapılmış ince uzun nesne	
	t.+Ø	(B.17-39)

	t.+Ø+ïne	(B.21-8)
televizor	televizyon. Krş.: <i>tilivizır, tilvizır, tilivizir, tilvizir</i>	
	t.+Ø+da	(K.21-2)
temlir-	sabırsız olmak, sabırsızlıkla beklemek	
	t.-Ø-gen	(B.12-56)
temçit	sahur, Ramazan ayında gün doğmadan yenilen yemek. Krş.: <i>tebiş, temişek, temiçik</i>	
	t.+Ø	(B.6-90)
temel	temel, bir yapının toprak altında kalan ve dayanağı olan tabanı	
	t.+Ø+innen	(K.12-13)
temeşir	tebeşir, tahtada yazı yazmak için kullanılan kireçten yapılan beyaz veya renkli çubuk. Krş.: <i>tebeşir</i>	
	t.+Ø	(K.9-19)
temirçi	yer adı, Kırım'ın Temirci köyü	
	t.+Ø	(B.14-5)
temişek	sahur, Ramazan ayında gün doğmadan yenilen yemek. Krş.: <i>tebiş, temçit, temiçik</i>	
	t.+Ø+e	(B.4-132)
temiz	temiz, karışmayan, temiz konuşmak, başka dili karıştırmadan konuşmak. Krş.: <i>temiz</i>	
	t.+Ø	(B.17-26)
temizle-	temizlemek, temiz duruma getirmek. Krş.: <i>temizli-, temizle-, temizli-</i>	
	t.-Ø-p	(B.2-73)
temizli-	temizlemek, temiz duruma getirmek. Krş.: <i>temizle-, temizle-, temizli-</i>	
	t.-Ø-y	(B.2-72)
temiçik	sahur, Ramazan ayında gün doğmadan yenilen yemek. Krş.: <i>tebiş, temçit, temişek</i>	
	t.+Ø+ke	(B.4-131)
temiz	temiz, karışmayan, temiz konuşmak, başka dili karıştırmadan konuşmak. Krş.: <i>temiz</i>	
	t.+Ø	(B.17-26) (B.19-1)
temizle-	temizlemek, temiz duruma getirmek. Krş.: <i>temizli-, temizle-, temizli-</i>	
	t.-n-Ø-geninen	(B.7-9)
	t.-n-Ø-gennen	(B.7-7)
	t.-Ø-p	(K.10-29)
temizli-	temizlemek, temiz duruma getirmek. Krş.: <i>temizli-, temizle-, temizle-</i>	
	t.-Ø-ler	(K.5-10)
ten	insan vücudunun dış yüzü, cilt	
	t.+Ø+ime	(B.1-42)
	t.+Ø+lí	(K.15-51)
tenbile-	tenbih etmek, tenbihlemek, uyarmak	
	t.-n-Ø-e	(B.12-197)
teneke	yumuşak çelikten yapılmış ince sac	
	t.+Ø	(B.20-9) (B.20-10)

	t.+ler	(B.20-9)
tenekeci	tenekeci, tenekeden yapılmış malzemeyi yapan veya onaran kimse. Krş.: <i>tenekeci</i>	
	t.+Ø	(K.9-18)
tenekeci	tenekeci, tenekeden yapılmış malzemeyi yapan veya onaran kimse. Krş.: <i>tenekeci</i>	
	t.+Ø	(K.9-18)
tep	ikileme kelimesi, <i>kop</i> kelimesinin ikilemesidir. Krş.: <i>kop</i>	
	t.+Ø	(K.32-5)
tepe	tepe, üst. Krş.: <i>töpe, tope, tûpê</i>	
	t.+Ø	(K.24-3)
	t.+Ø+de	(B.4-47)
tepreş	Kırım Türklerinin Hıdırellez sonrası kutladıkları bir bahar bayramıdır	
	t.+Ø	(K.1-105) (K.18-29)
teraKay	biraz, az. Krş.: <i>taċaran, tean, teċaran, teċaran, teċân, teċaran, tekân, teran, tēkran, tēċaran</i>	
	t.+Ø	(K.12-10) (K.16-30) (K.17-44)
teran	biraz, az. Krş.: <i>taċaran, tean, teċaran, teċaran, teċân, teċaran, tekân, teraKay, tēkran, tēċaran</i>	
	t.+Ø	(B.16-3) (K.7-20) (K.10-15) (K.11-36) (K.14-11) (K.14-13) (K.14-23) (K.31-23)
terawi	teravîh namazı	
	t.+Ø	(B.7-47)
terazi	terazi, tartı	
	t.+Ø	(B.11-5)
tereg	aċaċ, meyve verebilen ve gövdesi odun olabilen aċaċ. Krş.: <i>dīrek, dīrek I, terek, tērek</i>	
	t.+Ø+in	(B.19-41)
	t.+Ø+ini	(B.20-32)
terek	aċaċ, meyve verebilen ve gövdesi odun olabilen aċaċ. Krş.: <i>dīrek, dīrek I, tereg, tērek</i>	
	t.+Ø	(B.19-40) (K.1-91) (K.19-27)
	t.+ler	(K.17-45)
	t.+ler+ni	(K.28-19)
	t.+Ø+ni	(B.10-30)
teren	derin, ayrıntı. Krş.: <i>derēn</i>	
	t.+Ø+ín	(B.13-33)
teri	deri, insan veya hayvan derisi, cilt. Krş.: <i>terī</i>	
	t.+Ø+si	(K.1-19)
teri	deri, insan veya hayvan derisi, cilt. Krş.: <i>teri</i>	
	t.+ler	(B.11-78)
terzilīk	terzi işi, terzilik	
	t.+Ø+te	(K.11-18)
tes	ċabuk, hızlı. Krş.: <i>tez, tēzz, tēs, tēz, tiz</i>	

	t.+Ø	(B.2-152) (K.1-63) (K.1-66) (K.5-17)
tesmal	havlu, el bezi. Krş.: <i>testĩmal</i>	
	t.+Ø	(K.18-14)
	t.+Ø+ın	(K.18-11)
tespi	tespih, boncuk biçiminde dizilmiş dizi. Krş.: <i>despĩ</i>	
	t.+Ø	(B.12-181)
test	test, sınav türü	
	t.+Ø	(K.15-32)
testĩmal	havlu, el bezi. Krş.: <i>tesmal</i>	
	t.+Ø	(K.23-10)
teş-	delmek, delme işini yapmak	
	t.-il-Ø-ir	(K.1-19)
	t.-Ø-ip	(B.13-24) (B.13-25)
teşik	delik, dar küçük açıklık. Krş.: <i>teşiy</i>	
	t.+Ø	(B.19-16)
teşiy	delik, dar küçük açıklık. Krş.: <i>teşik</i>	
	t.+Ø+innen	(B.12-106)
tetrat	Rus., defter	
	t.+lar+ım	(B.7-39)
teyerşig	teker, tekerlek, araba tekeri	
	t.+Ø+ĩne	(K.29-32)
tez	çabuk, hızlı. Krş.: <i>tes, tēs, tēzz, tēz, tiz</i>	
	t.+Ø	(B.12-128) (B.16-29) (B.20-29) (B.21-3) (K.1-52) (K.5-16)
tē-	demek, söylemek. Krş.: <i>de-, dē-, dē-, dē-, dı-, dī-, dı-, di-, dī-, dı-, dā-, te-, tē-, ti- II</i>	
	t.-Ø-n	(K.23-23)
	t.-Ø-ı	(K.5-2)
tēk	bir tek, yalnız, sadece. Krş.: <i>tek</i>	
	t.+Ø	(K.28-25)
tēzz	çabuk, hızlı. Krş.: <i>tez, tes, tēz, tēs, tiz</i>	
	t.+Ø	(K.1-67)
tē-	demek, söylemek. Krş.: <i>de-, dē-, dē-, dē-, dı-, dī-, dı-, di-, dī-, dı-, dā-, te-, tē-, ti- II</i>	
	t.-Ø-p	(B.12-151)
tēgizle-	düzleştirmek, düz hale getirmek	
	t.-Ø-p	(B.4-202)
tēkararıçık	çok az, azıcık. Krş.: <i>taķararıçık, teķararıçık, teķararıçık, teķararıçık</i>	
	t.+Ø	(B.6-90)
tēkararıçık	çok az, azıcık. Krş.: <i>taķararıçık, teķararıçık, teķararıçık, teķararıçık</i>	
	t.+Ø	(B.6-114)
tēkran	biraz, az. Krş.: <i>taķaran, tean, teģaran, teķaran, teķān, teķaran, teķān, teraķay, teran, tēķaran</i>	

	t.+Ø	(B.12-134)
tèrèk	ağaç, meyve verebilen ve gövdesi odun olabilen ağaç. Krş.: <i>dīrek, dīrek I, tereg, terek</i>	
	t.+Ø	(K.29-20)
tès	çabuk, hızlı. Krş.: <i>tez, tēzz, tes, tēz, tiz</i>	
	t.+Ø	(B.12-147)
tès-	dizmek, yan yana veya üst üste dizmek. Krş.: <i>diz-, tīz-, tiz- I, tīz-, tūz-, tūz-</i>	
	t.-èll-Ø-ep	(K.5-21)
tèz	çabuk, hızlı. Krş.: <i>tez, tēzz, tes, tès, tiz</i>	
	t.+Ø	(K.1-81)
tèzek	tezek, yakıt için kullanılan kurutulmuş hayvan dışkısı	
	t.+Ø	(B.18-23)
təgeraŋ	yer adı, İran'ın başkenti, Tahran	
	t.+Ø+Ga	(K.3-13)
təqaran	biraz, az. Krş.: <i>taqaran, tean, teqaran, teqaran, teqān, teqaran, tekān, teraKāy, teran, tēkran</i>	
	t.+Ø	(B.2-211) (B.2-236)
tı	doğrulama kelimesi (ben de o da). Krş.: <i>da, dā, dá, dā, de I, dē I, dē, dı, ta, tā, te</i>	
	t.+Ø	(B.19-41)
tığ-	iterek sokmak, sokmak, tıkmak. Krş.: <i>tıK^c, tığ-, tīğ-, tīK^c, tıK^c</i>	
	t.-Ø-a	(K.31-29)
	t.-Ø-alar	(K.17-33)
tığır-	yuvarlamak. Krş.: <i>dığra-</i>	
	1. yuvarlamak, kendi üzerine dönerek hareket etmek	
	t.-Ø-sā	(K.29-38)
	t.-t-Ø-a	(K.18-29)
	t.-t-Ø-alar	(K.29-37)
	2. dökülerek düşmek	
	t.-Ø-ar	(K.31-10)
tığıs	yoğun, kalın (tavada kızartılmış pide hakkında)	
	t.+Ø+ı	(B.19-25)
tığ-	iterek sokmak, sokmak, tıkmak. Krş.: <i>tıK^c, tığ-, tīğ-, tīK^c, tıK^c</i>	
	t.-Ø-tılar	(B.18-21)
tıK-	sokmak, tıkmak. Krş.: <i>tığ-, tığ-, tīğ-, tīK^c, tıK^c</i>	
	1. sokmak, iterek sokmak	
	t.-Ø-an	(K.9-19)
	t.-Ø-tım	(K.15-50)
	2. içeri sokmak	
	t.-ma-y	(K.31-29)
tıl	dil, konuşulan dil, lisan. Krş.: <i>dil, tıl, tıl, tıl, tıl</i>	
	t.+Ø+ı	(K.14-1) (K.14-2) (K.15-38)

	t.+Ø+ĩm	(K.15-48)
	t.+Ø+ĩmıs	(K.15-48)
tılvızır	televizyon. Krş.: <i>televizor, tılvızır, tilvizir, tilvizir</i>	
	t.+Ø+ge	(B.3-185)
tılvızır	televizyon. Krş.: <i>tılvızır, tilvizir, tilvizir, televizor</i>	
	t.+Ø+ge	(B.3-187)
tıl	dil, konuşulan dil, lisan. Krş.: <i>dil, tıl, tıl, til, tıl</i>	
	t.+Ø	(K.4-23) (K.15-31) (K.15-34) (K.15-35) (K.15-42)
	t.+Ø+nı	(K.15-38)
tılķışık	tilki, hayvan. Krş.: <i>tilki</i>	
	t.+Ø	(K.8-8)
tımtiyıs	dümdüz, çok düz. Krş.: <i>tımtüz</i>	
	t.+Ø	(B.1-110)
tınç	dinç, rahat, sakin, sessiz	
	t.+Ø	(B.13-25)
tıñla-	dinlemek, kulak vermek. Krş.: <i>digne-, dinne-, dinnè-, diñne-</i>	
	t.-Ø-p	(K.1-78)
tıphı	tıpkı, gibi	
	t.+Ø	(K.12-18)
tır-	durmak, hareketsiz durumda kalmak, varlığını sürdürmek. Krş.: <i>tır-, tır°, tur-, tūr-, țur-, țūr-</i>	
	t.-Ø	(K.10-11)
	t.-Ø-a	(B.7-51)
	t.-Ø-ğalış	(K.10-11)
tır-*	dirilmek, canlanmak, hayata geri dönmek. Bk.: <i>tırıl-</i> . Krş.: <i>tır-*, tır°</i>	
	t.-ıl-Ø-e	(K.1-85)
tırıl-	dirilmek, canlanmak. <i>tırıl-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, mevcut çatısıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: <i>tır-*</i>	
tırma-	tırmanmak, el ve ayaklarıyla tutunarak bir yere çıkmak	
	t.-ş-Ø-a	(B.12-143)
tırmen	değirmen, içinde öğütme işi yapılan yer. Krş.: <i>diyèrmèn, tırmen, tırme, tırmen, tırmeñ, tırmè, tūrmen</i>	
	t.+Ø	(K.20-21)
trmır	tarumar, dağınık, perişan	
	t.+Ø	(B.2-114)
tırnaçık	tırnak, küçük tırnacık, parmak uçlarının dış bölümü. Krş.: <i>tırnaçık, tırnā</i>	
	t.++lar+ĩmızı	(B.3-145)
tırnaçık	tırnak, parmak uçlarının dış bölümü. Krş.: <i>tırnaçık, tırnā</i>	
	t.+lar+ı	(B.11-71)
tırt	dört sayısı. Krş.: <i>dıt, dord, dort, dórd, dórt, dörd, dört, tört</i>	
	t.+Ø	(K.11-15)
tırtır	tırtıl, kelebek kurtçuğu. Krş.: <i>tırtır</i>	

	t.+Ø	(B.7-84)
tür°-	durmak, hareketsiz durumda kalmak, varlığını sürdürmek. Krş.: <i>tur-</i> , <i>tür-</i> , <i>tur-</i> , <i>tür-</i> , <i>ḡur-</i> , <i>ḡür-</i>	
	t.-Ø-a	(K.21-30)
tuş	bir kimseye hatıra olarak verilen eşya, yadigar. Krş.: <i>tis</i>	
	t.+Ø+ın	(K.6-20)
tüh-	iterek sokmak, sokmak, tıkmak. Krş.: <i>tüh-</i> , <i>tüḡ-</i> , <i>tıK°</i> , <i>tüK°</i> , <i>tıK°</i>	
	t.-Ø-amız	(B.9-27)
	t.-Ø-asın	(B.19-33)
	t.-Ø-ıp	(B.7-66)
tük-	sokmak, tıkmak. Krş.: <i>tüh-</i> , <i>tüḡ-</i> , <i>tıK°</i> , <i>tüh-</i> , <i>tıK°</i>	
	1. iterek sokmak, sokmak, tıkmak	
	t.-Ø-asın	(B.11-47)
	2. içeri sokmak	
	t.-Ø-ayım	(B.18-35)
tükā-	tıkamak, geçirmez duruma getirmek	
	t.-n-ma-ssın	(K.1-27)
tülüm	dilim, bütünden ayrılmış veya kesilmiş ince parça. Krş.: <i>tülüm</i> , <i>tülüm</i>	
	t.+Ø	(B.2-46) (B.2-48)
tür	tür, çeşit, türlü, farklı, değişik, çeşitli. Krş.: <i>tür</i> , <i>tür</i> , <i>tür</i> , <i>tür</i>	
	t.+Ø+lı	(K.10-18)
tür-	durmak, hareketsiz durumda kalmak, varlığını sürdürmek. Krş.: <i>tur-</i> , <i>tür°</i> , <i>tur-</i> , <i>tür-</i> , <i>ḡur-</i> , <i>ḡür-</i>	
	t.-Ø-a	(B.11-33)
	t.-Ø-urlar	(K.5-17)
tür-*	dirilmek, canlanmak, hayata geri dönmek. Bk.: <i>türil-</i> . Krş.: <i>tür-*</i> , <i>tür°</i>	
	t.-ıl-Ø-ıp	(B.18-23)
türı-	uğraşmak, gayret etmek, çaba göstermek	
	t.-ş-Ø-am	(B.2-227)
türıl-	dirilmek, canlanmak. <i>türil-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, mevcut çatısıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: <i>tür-*</i>	
türmen	değirmen, içinde öğütme işi yapılan yer. Krş.: <i>diyèrmèn</i> , <i>türmen</i> , <i>türme</i> , <i>türmen</i> , <i>türmeḡ</i> , <i>türmè</i> , <i>türmen</i>	
	t.+Ø	(K.20-21)
	t.+Ø+ı	(K.20-21)
türnā	tırnak, parmak uçlarının dış bölümü. Krş.: <i>türnaK°</i> , <i>türnaçıK°</i>	
	t.+Ø+m	(K.10-25)
türtür	türtül, kelebek kurtçuğu. Krş.: <i>türtür</i>	
	t.+Ø	(B.7-84)
tür°-*	dirilmek, canlanmak, hayata geri dönmek. Bk.: <i>türıl-</i> . Krş.: <i>tür-*</i> , <i>tür°-*</i>	
	t.-ıl-t-mi-ysin	(K.18-30)
türıl-	dirilmek, canlanmak. <i>türil-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, mevcut çatısıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: <i>tür°-*</i>	

tĩrnekle-	çabalamak, gayret etmek t.-Ø (K.1-41)
tĩş	dış çevre, dış yer, dışarı. Krş.: <i>çıharı, dış, tĩşār, tĩşar, tĩşarı, tĩşāri, tĩşār</i> t.+Ø+ta (K.28-34)
tĩşār	dış çevre, dış yer, dışarı. Krş.: <i>çıharı, dış, tĩş, tĩşar, tĩşarı, tĩşāri, tĩşār</i> t.+Ø+da (B.1-125)
tĩ-	değmek, dokunmak. Krş.: <i>ti-, tiy-</i> t.-mi-y (B.2-263)
tĩb	dip, taban, en alt bölüm. Krş.: <i>tub, tũb, tũb, tũb</i> t.+Ø+ine (B.4-187)
tĩk-	dikme işi, dikişçilik. Krş.: <i>tĩk-</i> t.-Ø-işin (B.18-28)
tĩkiř	dikme işi, dikişçilik. Bk.: <i>tĩk-</i>
tĩkli-	bir şeyi dik durumda tutmak, dik duruma getirmek t.-Ø-y (B.18-9)
tĩl	dil, konuşulan dil, lisan. Krş.: <i>dil, tıl, tıl, tıl, tıl</i> t.+Ø+ı (K.1-96) (K.4-19) t.+Ø+ın (K.1-98) t.+Ø+imiz (K.14-8) t.+Ø+inde (K.15-51) t.+ler (K.15-36)
tĩli-	ödemek, para karşılığını vermek. Krş.: <i>tĩli-</i> t.-Ø-y (K.20-19)
tĩlĩm	dilim, bütünden ayrılmış veya kesilmiş ince parça. Krş.: <i>tĩlĩm, tĩlĩm</i> t.+Ø (K.21-28)
tĩn-	dinmek, durmak, bitmek t.-Ø-ıp (K.1-92)
tĩrk	Türkiye'de yaşayan Türk milleti. Krş.: <i>turķ, turk, tũrk, tũrk, tũrk, tũrk</i> t.+ler (B.7-66)
tĩrme	değirmen, içinde öğütme işi yapılan yer. Krş.: <i>diyermēn, tırmen, tĩrmen, tĩrme, tĩrmeņ, tũrmē, tũrmen</i> t.+Ø (K.20-21)
tĩrmen	değirmen, içinde öğütme işi yapılan yer. Krş.: <i>diyermēn, tırmen, tĩrmen, tĩrme, tĩrmeņ, tũrmē, tũrmen</i> t.+Ø (K.26-20) (K.26-21)
tĩrmeņ	değirmen, içinde öğütme işi yapılan yer. Krş.: <i>diyermēn, tırmen, tĩrmen, tĩrme, tĩrmen, tũrmē, tũrmen</i> t.+Ø+ge (K.26-22)
tĩz-	dizmek, yan yana veya üst üste dizmek. Krş.: <i>diz-, tēs-, tiz- I, tĩz-, tũz-, tũz-</i> t.-Ø-eler (B.4-187) t.-Ø-esin (K.16-29)
ti- I	değmek, dokunmak. Krş.: <i>ti-, tiy-</i>

	t.-diy-Ø-İR	(B.3-146)
	t.-dİR-Ø-gence	(B.14-25)
	t.-me	(B.12-113)
	t.-me-sin	(B.12-22) (B.12-26)
	t.-mè	(B.12-115)
	t.-mè-gen	(B.11-77)
	t.-mi-y	(K.20-27) (K.24-17)
	t.-mi-yip	(B.9-17) (B.9-21)
	t.-mi-yler	(B.2-263)
ti- II	demek, söylemek. Krş.: <i>de-, dē-, dē-, dē-, dı-, dī-, dī-, di-, dī-, dī-, de-, dā-, tē-, tē-</i>	
	t.-Ø-ler	(K.11-24) (K.24-1)
	t.-Ø-y	(K.4-13)
tijohy	Rus., ağır, zor	
	t.	(B.3-51)
tikan	dükkan, mağaza. Krş.: <i>tuḳaḳ, tuḳan, tūḳaḳ, tūḳan</i>	
	t.+Ø	(K.5-7)
til I	dil, konuşulan dil, lisan. Krş.: <i>dil, tūl, tūl, tūl, tūl</i>	
	t.+Ø+İmİZge	(B.3-189) (B.3-191)
	t.+Ø+imizi	(B.19-1)
til II	insanın ağız boşluğunda bulunan dil, tatma organı	
	t.+Ø	(B.12-197)
tilvizir	televizyon. Krş.: <i>tilvızır, tūlvızır, televizor, tilvizir</i>	
	t.+Ø+de	(B.5-100)
tilki	tilki, hayvan. Krş.: <i>tūḳıḳıḳ</i>	
	t.+Ø	(B.20-26)
tilvizir	televizyon. Krş.: <i>tilvızır, tūlvızır, tilvizir, televizor</i>	
	t.+Ø+den	(B.3-188)
tis	bir kimseye hatıra olarak verilen eşya, yadigar. Krş.: <i>tıḣ</i>	
	t.+Ø+in	(K.6-21)
tita	abla, birinin kendisinden büyük kız kardeşi. Krş.: <i>tata, tta, ttay, tata</i>	
	t.+Ø	(B.12-190)
tiy-	değmek, dokunmak. Krş.: <i>tī-, ti-I</i>	
	t.-Ø-ip	(B.6-88)
	t.-Ø-se	(B.9-21)
tiyİs	düz, pürüzsüz, eğik olmayan. Krş.: <i>İntis, tūs, tūz, ũntis</i>	
	t.+Ø	(B.1-110)
tiz	çabuk, hızlı. Krş.: <i>tez, tēzz, tes, tēs, tēz</i>	
	t.+Ø	(B.3-203)
tiz- I	dizmek, yan yana veya üst üste dizmek. Krş.: <i>diz-, tēs-, tız-, tız-, tüz-, tüz-</i>	
	t.-Ø-İp	(B.10-66)
tiz- II	tüymek, kaçmak	

	t.-Ø-İp	(K.29-33)
tize	teyze, annenin kız kardeşi. Krş.: <i>tizə, tīze</i>	
	t.+ler+ım	(B.12-92)
	t.+Ø+m	(B.12-80)
	t.+m+ner	(B.12-79)
	t.+m+ner+ın	(B.12-102)
	t.+Ø+ı	(B.12-6)
	t.+Ø+sıne	(B.3-113)
tizə	teyze, annenin kız kardeşi. Krş.: <i>tize, tīze</i>	
	t.+ler+ımızge	(B.2-179)
tīze	teyze, annenin kız kardeşi. Krş.: <i>tize, tizə</i>	
	t.+ler+ım	(B.2-38)
	t.+Ø+m	(B.2-41)
tİK-	dikmek, dikiş işlemini yapmak. Krş.: <i>tİK-</i>	
	t.-Ø-em	(B.18-31)
	t.-Ø-élér	(B.3-168)
	t.-Ø-ém	(B.18-37) (B.18-38)
	t.-Ø-İp	(B.18-38)
	t.-Ø-İş	(B.18-37)
	t.-Ø-İşin	(B.18-31)
	t.-Ø-ken	(B.17-22)
h	dikme işi. Bk.: tİK-	
tİlİm	dilim, bütünden ayrılmış veya kesilmiş ince parça. Krş.: <i>tİlİm, tİlİm</i>	
	t.+Ø	(B.12-99)
tİl	dil, konuşulan dil, lisan. Krş.: <i>dil, tİl, tİl, tİl, tİl</i>	
	t.+Ø+ın	(B.9-2)
	t.+Ø+ıne	(K.1-3)
tİlle-*	dilenmek, sadaka istemek. Bk.: tİllen-	
	t.-n-Ø-e	(K.3-9)
tİllen-	dilenmek, sadaka istemek. <i>tİllen-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, mevcut çatısıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: tİlle-*	
tİreĥçİlİĥ	aĥaççılık, aĥaç yetiştirme işi	
	t.+Ø	(B.10-4)
tİş	diş, çene kemiklerinin üstünde dizili dişlerden her biri. Krş.: <i>çİş</i>	
	t.+Ø	(B.12-49) (K.1-101)
	t.+Ø+ım	(B.3-203)
	t.+ler+im	(B.9-1)
tİş-	düşmek, bir yerde kalmak durumunda düşmek, uğramak. Krş.: <i>çüüş-, çüüş-, tüş-, tüş-, tüş-, tüş-</i>	
	t.-ir-Ø-dİler	(K.21-23)
	t.-Ø-tük	(B.4-53) (K.19-21) (K.19-25)
tİşar	dış çevre, dış yer, dışarı. Krş.: <i>çİĥarı, dİş, tİşār, tİşarı, tİşāri, tİşār</i>	
	t.+Ø+da	(K.13-21)

tışarı	dış çevre, dış yer, dışarı. Krş.: <i>çıharı, dış, tışār, tışar, tışāri, tışār</i> t.+Ø (B.22-25)
tışāri	dış çevre, dış yer, dışarı. Krş.: <i>çıharı, dış, tışār, tışar, tışarı, tışār</i> t.+Ø (B.1-71) (B.12-65)
tışār	dış çevre, dış yer, dışarı. Krş.: <i>çıharı, dış, tışār, tışar, tışarı, tışāri</i> t.+Ø+da (K.13-21)
tiz	diz, baldır ve uyluk kemiğinin birleştiği yer t.+Ø+den (B.4-47) t.+ler+ïne (B.13-7)
tiz-	dizmek, yan yana veya üst üste dizmek. Krş.: <i>diz-, tēs-, tüz-, tiz- I, tüz-, tüz-</i> t.-Ø-edik (B.10-5) t.-Ø-esin (K.16-14) t.-Ø-esin (K.16-18) t.-Ø-esin (B.11-47) t.-Ø-etanediler (K.11-23) t.-il-Ø-e (K.1-88) (K.29-28) t.-il-Ø-ediler (K.29-27)
tış	düş, rüya. Krş.: <i>tüş</i> t.+Ø (K.17-39)
to I	Rus., bağlayıcı kelimelerden biri t. (B.1-82) (B.1-165) (B.2-216) (B.6-42)
to II	toy, düğün, evlilik töreni. Krş.: <i>toy</i> t.+lar (B.7-25)
to-	dolmak, dolu duruma gelmek. Krş.: <i>tol-</i> t.-tır-Ø-a (K.1-89) (K.31-20) t.-tİR-Ø-atanedim (K.26-11)
toban	ekinlerin taneleri ayrıldıktan sonra kalan, hayvanlara yedirilen ufalanmış sapsarı t.+Ø (B.3-42) (B.11-60) (K.5-18) t.+Ø+ıı (K.5-19)
tog-	dökmek, bir şeyi bir yerden başka bir yere boşaltmak. Krş.: <i>tog-, tok-, tok-, tók-, tók-, tøk-, tøk-</i> t.-Ø-esin (K.16-26)
togäre	daire, yuvarlak şeklinde olan bir nesne. Krş.: <i>togärek, togäreçik, tögerek, tögerek, töwërek, töwirék, tugërek, tügërek, tüwerëg</i> t.+Ø (B.14-23)
togäreçik	daire, yuvarlak şeklinde olan bir nesnecik. Krş.: <i>togäre togärek, tögerek, tögerek, töwërek, töwirék, tugërek, tügërek, tüwerëg</i> t.+Ø+nen (B.3-75)
togärek	daire, yuvarlak şeklinde olan bir nesne. Krş.: <i>togäre, togäreçik, tögerek, tögerek, töwërek, töwirék, tugërek, tügërek, tüwerëg</i> t.+Ø (B.12-123) (B.14-22) (B.14-23)
tog-	dökmek, bir şeyi bir yerden başka bir yere boşaltmak. Krş.: <i>tog-, tok-,</i>

	<i>tok-, tók-, tók-, tók-, tók-</i>
	t.-Ø-ıp (B.4-203) (K.10-31)
toğan	akraba, kan bağıyla birbirine bağlı kimseler. Krş.: <i>tuğan, tuwğan, tūğan, tūhan</i>
	t.+Ø (B.2-3) (B.12-158)
	t.+är+ı (B.2-41)
	t.+nar+ı (B.2-39) (B.2-40) (B.2-41)
	t.+nar+ına (B.2-249)
tohis	düğünlerde veya güreşlerde verilen, dokuz parça eşyadan meydana gelen bir hediye. Krş.: <i>tohis, toKız I, toKıs, toKıs</i>
	t.+Ø (K.18-9)
tohis	düğünlerde veya güreşlerde verilen, dokuz parça eşyadan meydana gelen bir hediye. Krş.: <i>tohis, toKız I, toKıs, toKıs</i>
	t.+Ø+ha (K.18-12)
tohsan	doksan sayısı. Krş.: <i>dohsan, dohsan, doKsan, doKsān</i>
	t.+Ø (K.24-8)
tohsıfi	yer adı, Köstence'nin bir köyü, Tohsıfi
	t.+Ø+dan (K.3-4)
tohta-	durmak, durdurmak, hareketsiz durumda kalmak, beklemek. Krş.: <i>tohta-, tohta-, toKta-, toKta-, tötā-</i>
	t.-Ø (B.3-199) (B.7-49) (B.8-1) (B.10-14)
	t.-Ø-ğan (B.20-11)
	t.-Ø-ğanna (B.19-18)
	t.-l-Ø-am (B.2-203)
	t.-ma (K.1-39)
	t.-ma-y (K.1-36)
	t.-Ø-rđi (B.20-8)
	t.-t-Ø-alar (B.3-34) (B.12-56) (K.29-30)
	t.-t-ıl-ma-dan (K.1-67)
	t.-t-Ø-ımaycah (B.15-6)
	t.-t-Ø-tım (K.9-2)
	t.-t-Ø-ālar (B.2-18)
	t.-Ø-y (B.2-203) (B.19-14)
tohtā-	durmak, durdurmak, hareketsiz durumda kalmak, beklemek. Krş.: <i>tohta-, tohta-, toKta-, toKta-, tötā-</i>
	t.-Ø-n (B.20-9)
tohtā-	durmak, durdurmak, hareketsiz durumda kalmak, beklemek. Krş.: <i>tohta-, tohta-, toKta-, toKta-, tötā-</i>
	t.-Ø (B.12-115)
tois	Rus., yani
	t. (B.1-10)
toje	Rus., (o, bu) da
	t. (B.1-10)

toju	Rus., (o, bu) da t. (B.3-84)
tok-	dökmek, bir şeyi bir yerden başka bir yere boşaltmak. Krş.: <i>tog-</i> , <i>toğ-</i> , <i>tok-</i> , <i>tók-</i> , <i>tók-</i> , <i>tök-</i> , <i>tök-</i> t.-Ø-esín (K.16-15) t.-Ø-ēdler (B.2-54) t.-Ø-kən (B.10-21)
toqa	Rus., yalnız t. (B.9-51)
toq-	dökmek, bir şeyi bir yerden başka bir yere boşaltmak. Krş.: <i>tog-</i> , <i>toğ-</i> , <i>tok-</i> , <i>tók-</i> , <i>tók-</i> , <i>tök-</i> , <i>tök-</i> t.-Ø (B.11-68) t.-ıl-Ø-gen (B.12-57) t.-l-Ø-ēdí (B.8-82) t.-Ø-tı (B.10-21)
toKı-	kumaş yapmak, dokumak. Krş.: <i>toKĩ-</i> t.-l-Ø-ğan (K.26-46)
toKıs	düğünlerde veya güreşlerde verilen, dokuz parça eşyadan meydana gelen bir hediye. Krş.: <i>tohıs</i> , <i>tohıs</i> , <i>toKız I</i> , <i>toKıs</i> t.+Ø (K.26-42)
toKĩ-	kumaş yapmak, dokumak. Krş.: <i>toKĩ-</i> t.-Ø-ma (K.18-10)
toKıs	düğünlerde veya güreşlerde verilen, dokuz parça eşyadan meydana gelen bir hediye. Krş.: <i>tohıs</i> , <i>tohıs</i> , <i>toKız I</i> , <i>toKıs</i> t.+Ø+nı (K.18-10)
toKız I	düğünlerde veya güreşlerde verilen, dokuz parça eşyadan meydana gelen bir hediye. Krş.: <i>tohıs</i> , <i>tohıs</i> , <i>toKıs</i> , <i>toKıs</i> t.+Ø+ğa (K.26-35) t.+Ø+ı (K.26-43) (K.26-46) t.+Ø+ındā (K.26-43) t.+Ø+nı (K.29-33)
toKız II	dokuz sayısı. Krş.: <i>dohıs</i> , <i>dohız</i> , <i>dohıs</i> , <i>dohus</i> , <i>dohıs</i> , <i>dohız</i> , <i>doKıs</i> , <i>doKız</i> , <i>doKız</i> , <i>doKıs</i> , <i>doKız</i> , <i>doKuz</i> , <i>doKız</i> , <i>toKuz</i> t.+Ø (B.5-2)
toKlū	tokluk, tok olma durumu t.+Ø+na (B.2-61)
toKmaKla-	tokmakla vurmak, çekiçlemek t.-Ø (K.1-38)
toKta-	durmak, durdurmak, hareketsiz durumda kalmak, beklemek. Krş.: <i>tohta-</i> , <i>tohtā-</i> , <i>tohtā-</i> , <i>toKta-</i> , <i>tōtā-</i> t.-Ø-dı (B.22-17) t.-ma-dan (K.15-53) t.-ma-s (K.1-34)

	t.-Ø-η	(B.11-57)
toKta-	durmak, durdurmak, hareketsiz durumda kalmak, beklemek. Krş.: <i>tohta-</i> , <i>tohtā-</i> , <i>tohtā-</i> , <i>toKta-</i> , <i>tōtā-</i>	
	t.-Ø	(K.16-38)
toKuz	dokuz sayısı. Krş.: <i>dohus</i> , <i>dohız</i> , <i>dohıs</i> , <i>dohus</i> , <i>dohūs</i> , <i>dohüz</i> , <i>doKıs</i> , <i>doKız</i> , <i>doKız</i> , <i>doKıs</i> , <i>doKız</i> , <i>doKuz</i> , <i>doKüz</i> , <i>toKız II</i>	
	t.+Ø+dan	(K.1-40)
	t.+Ø+nu	(K.1-72)
toKüzla-	dokuza kadar durmak, beklemek	
	t.-ma-dan	(K.1-39)
tol-	dolmak. Krş.: <i>to-</i> , <i>toptol-</i>	
	1. dolmak, dolu duruma gelmek	
	t.-dİR-Ø-ēdik	(B.2-184)
	t.-dİR-Ø-ıP	(B.21-19)
	t.-dİR-Ø-a	(B.10-54)
	t.-Ø-ı	(B.20-3) (K.22-15) (K.31-27)
	t.-Ø-ıP	(K.15-14)
	t.-Ø-sa	(K.1-51)
	t.-Ø-u	(B.19-15) (K.22-16)
	2. dolmak, bir yere iyice dağılmak	
	t.-dİR-Ø-a	(B.19-40)
	t.-Ø-ıP	(B.2-63)
	3. süre dolmak, yaşı dolmak	
	t.-Ø-ıP	(B.2-155)
	t.-Ø-ğan	(B.6-68)
	t.-Ø-ğannarın	(B.10-27)
	t.-ma-ğandım	(B.13-49)
	t.-dİR-Ø-ıP	(B.20-22)
	t.-Ø-ğan	(B.3-169) (K.1-63)
tolası-	durmak, ara vermek, yavaşlamak	
	t.-Ø-mağ	(K.1-44)
tolı	dolu, içi boş olmayan. Bk.: <i>tol-</i>	
tolka	Rus., yalnız	
	t.	(B.2-39)
tolu	dolu, içi boş olmayan. Bk.: <i>tol-</i>	
tolkı	Rus., yalnız	
	t.	(B.6-111)
tomalağ	yuvarlak, top veya küre biçiminde olan. Krş.: <i>təmalah</i>	
	t.+Ø	(B.4-204)
toptol-	çok dolmak, tepesine kadar dolmak. Krş.: <i>to-</i> , <i>tol-</i>	
	t.-Ø-ı	(K.32-13)
toptolı	dolmak. Bk.: <i>toptol-</i>	

tope	tepe, üst. Krş.: <i>töpe, tepe, tûpê</i>
	t.+r (+lar > +r) (B.2-35)
topla-	toplamak, bir araya getirmek. Krş.: <i>tōpla-</i>
	t.-Ø-dılar (B.6-21) (B.10-15) (B.21-5)
	t.-Ø-ğan (K.1-101)
	t.-Ø-ması (K.29-22) (K.29-23)
	t.-n-Ø-a (B.6-49) (B.8-34)
	t.-n-Ø-adılar (B.1-104)
	t.-n-Ø-alar (K.12-15)
	t.-n-Ø-edí (B.8-38)
	t.-n-Ø-ediler (B.10-41)
	t.-n-Ø-ıp (B.6-47) (B.10-40)
	t.-n-Ø-îp (B.8-36)
	t.-Ø-p (K.10-3) (K.11-48) (K.17-25)
	t.-s-Ø-ıp (K.23-23)
	t.-ş-Ø-alar (K.29-24)
	t.-ş-Ø-ıp (B.3-222) (K.10-9) (K.15-13) (K.29-36)
	t.-ş-Ø-ır (K.5-22)
	t.-ş-Ø-îp (K.28-26)
	t.-ş-Ø-sın (K.1-31)
	t.-ş-Ø-tı (K.20-22)
	t.-ş-Ø-tıh (B.2-44)
	t.-ş-Ø-Kan (K.4-22)
	t.-Ø-y (K.17-21) (K.20-19) (K.20-34)
	t.-Ø-yım (B.18-49)
toplaşu	toplantı, birden fazla kimsenin belirli amaçlarla bir araya gelmesi. Krş.: <i>toplaşuw</i>
	t.+lar (B.4-121)
toplaşuw	toplantı, birden fazla kimsenin belirli amaçlarla bir araya gelmesi. Krş.: <i>toplaşu</i>
	t.+Ø (B.3-1) (B.3-185)
	t.+Ø+da (B.3-185)
toplı	toplu, toplu olan. Krş.: <i>toplu</i>
	t.+Ø (K.20-3)
toplu	toplu, toplu olan. Krş.: <i>topli</i>
	t.+Ø (K.1-82)
toprağ	toprak. Krş.: <i>toprah, toprağ, topraK, tēpraK</i>
	1. topra, yer kabuğunun yüzey bölümü
	t.+Ø+ı (B.8-4) (K.26-1)
	t.+Ø+ım (K.1-75)
	2. memleket, yaşadığı yer
	t.+Ø+ın (K.12-25)

	t.+Ø+ına	(B.20-1) (B.20-4)
	t.+Ø+ım	(K.12-25)
	3. arazi, tarla	
	t.+Ø+ı	(K.3-4) (K.20-3)
	t.+Ø+ım	(K.20-4)
toprah	toprak, yer kabuğunun yüzey bölümü. Krş.: <i>toprağ, toprah, toprak, tɔpraK</i>	
	t.+Ø	(B.2-87)
	t.+Ø+tan	(B.2-36)
toprağ	toprak, yer kabuğunun yüzey bölümü. Krş.: <i>toprağ, toprah, toprak, tɔpraK</i>	
	toprak, yer kabuğunun yüzey bölümü	
	t.+Ø	(B.3-151)
	2. arazi, tarla	
	t.+Ø	(B.7-31)
	t.+lar+ı	(K.7-4) (K.31-7)
	t.+lar+ın	(K.14-6)
	t.+Ø+man	(K.23-3)
toprak	toprak, yer kabuğunun yüzey bölümü. Krş.: <i>toprağ, toprah, toprah, tɔpraK</i>	
	1. toprak, yer kabuğunun yüzey bölümü	
	t.+Ø	(B.1-35) (K.1-106)
	t.+lar+ı	(B.1-77)
	2. arazi, tarla	
	t.+Ø	(K.14-3) (K.15-7) (K.15-16)
	t.+lar+dan	(K.15-23)
	t.+lar+ğa	(K.2-4)
	t.+lar+ın	(K.7-7)
	t.+lar+nı	(K.15-17) (K.20-6)
	t.+Ø+sız	(K.15-17)
	3. memleket, yaşadığı yer	
	t.+Ø+Ka	(K.17-9)
toprasar	yer adı, Köstence'nin bir köyü, Topraksar	
	t.+Ø	(K.4-9)
tora	doğru, gerçek, hakikat. Krş.: <i>doğır, doğru, doğru, doğuru, doğır, doğru, dōr, dōrī</i>	
	t.+Ø+sı	(K.30-9) (K.30-15)
torba	torba, çanta, poşet. Krş.: <i>torbacih, torbaçih, torbaçik</i>	
	t.+lar+dan	(B.17-42)
	t.+lar+ın	(K.11-49)
	t.+lar+ına	(B.11-6)
torbacih	torba, çanta, poşet, küçücük torba. Krş.: <i>torba, torbaçih, torbaçik</i>	
	t.+Ø	(B.2-72)

torbaçih	torba, çanta, poşet, küçücük torba. Krş.: <i>torba, torbacih, torbaçik</i> t.+Ø (B.11-23)
torbaçik	torba, çanta, poşet, küçücük torba. Krş.: <i>torba, torbacih, torbaçih</i> t.+lar (B.3-167)
torin	torun, bir kimseye göre çocuğunun çocuğu. Krş.: <i>torin</i> t.+Ø (B.3-95) (B.3-96) (K.26-33) t.+Ø+dan (B.3-96) t.+Ø+ım (B.3-94) t.+lar+ım (B.3-94) t.+nan (B.3-96) t.+nar (B.6-77) t.+nar+ı (B.1-73) (B.8-15) t.+nar+ım (B.8-52) t.+Ø+nı (K.9-1)
torin	torun, bir kimseye göre çocuğunun çocuğu. Krş.: <i>torin</i> t.+Ø+ıma (K.21-26) t.+Ø+ım (K.21-26) (K.30-20) t.+Ø+ım̄ (B.3-96) t.+nar+ı (B.2-186) t.+nar+ınizğa (B.2-231)
toşe-	döşemek, evi döşemek, evi dizmek. Krş.: <i>töse-, töşe-</i> t.-Ø-wlı (B.2-232)
toşewli	donatılmış, döşenmiş ev hakkında. Bk.: <i>toşe-</i>
toşē	döşek, yatak. Krş.: <i>toşē, toşsek, toşek, toşeg, toşeḡ, toşek, toşey, toşek</i> t.+Ø (K.20-32)
toşek	döşek, yatak. Krş.: <i>toşē, toşsek, toşek, toşeg, toşeḡ, toşek, toşey, toşek</i> t.+Ø+te (B.15-15)
toşsek	döşek, yatak. Krş.: <i>toşē, toşek, toşek, toşeg, toşeḡ, toşek, toşey, toşek</i> t.+Ø (B.2-26)
tostaKan	ağaçtan yapılmış bir bardak t.+Ø+man (K.1-70)
tot	pas, demirin üzerinde oksitlenme sonucunda oluşan madde t.+Ø+lım (B.13-28)
toy	toy, düğün, evlenme töreni. Krş.: <i>to</i>

t.+Ø	(B.1-26) (B.2-204) (B.3-98) (B.3-99) (B.3-117) (B.3-118) (B.4-138) (B.4-142) (B.4-144) (B.4-145) (B.4-231) (B.4-232) (B.5-51) (B.5-56) (B.5-58) (B.7-65) (B.8-23) (B.8-31) (B.11-20) (B.11-28) (B.11-36) (B.11-37) (B.11-43) (B.17-27) (B.19-45) (B.20-4) (K.1-71) (K.10-7) (K.18-1) (K.21-13) (K.21-14) (K.21-22) (K.23-13) (K.26-32) (K.27-6) (K.27-19) (K.29-33) (K.29-35) (K.30-15) (K.31-16) (K.31-17) (K.31-22) (K.31-29) (K.32-1)
t.+Ø+da	(K.1-59)
t.+Ø+dan	(B.5-39) (B.5-40) (K.29-34)
t.+Ø+ğa	(K.9-15) (K.21-21) (K.31-19)
t.+Ø+ğā	(B.3-98)
t.+Ø+ı	(B.2-193) (B.8-29)
t.+ılar+ın	(B.8-5)
t.+Ø+ım	(K.21-17) (K.30-16) (K.30-17)
t.+Ø+ımız	(K.21-22)
t.+Ø+ın	(B.1-30) (B.1-165) (B.2-191) (B.2-194) (B.2-197) (B.4-143)
t.+Ø+ına	(B.2-200)
t.+Ø+ını	(B.1-25)
t.+lar	(K.23-4)
t.+lar+ğa	(B.4-247)
t.+lar	(B.5-37) (B.5-38) (B.5-40) (B.5-56) (B.7-24) (B.8-17) (B.11-20) (B.14-8) (K.1-101) (K.5-15)
t.+lar+da	(B.4-145) (B.12-193) (K.30-8)
t.+lar+dan	(K.31-16)
t.+lar+ğa	(B.3-68) (K.9-15) (K.31-15)
t.+lar+ı	(B.8-21) (B.8-29)
t.+lar+ın	(B.2-170) (B.5-42) (B.19-44)
t.+lar+ın	(B.2-200)
t.+Ø+nı	(K.28-12)
toy-	doymak, açlığı kalmamak
t.-Ø-arım	(B.18-16)
t.-Ø-dı	(B.16-3)
t.-dİR-Ø-ă	(B.2-58)
t.-Ø-ğancek	(B.20-33)
t.-Ø-ğandañ	(K.1-50)
t.-ma-dım	(B.20-35)
t.-ma-ssın	(K.1-37)
t.-ma-y	(B.4-173) (B.18-16)
t.-Ø-sa	(B.19-26)

	t.-ul-Ø-ırmı	(K.1-41)
toyis	Rus., yani	
	t.	(B.4-174)
toyist	Rus., yani	
	t.	(B.4-219)
tōpla-	toplamak, bir araya getirmek. Krş.: <i>topla-</i>	
	t.-s-Ø-ıp	(K.23-23)
tōtā-	durmak, durdurmak, hareketsiz durumda kalmak, beklemek. Krş.: <i>tohta-</i> , <i>tohtā-</i> , <i>tohtā-</i> , <i>toKta-</i> , <i>toKta-</i>	
	t.-Ø-çı	(B.11-11)
tök-	dökmek, bir şeyi bir yerden başka bir yere boşaltmak. Krş.: <i>tog-</i> , <i>toğ-</i> , <i>tok-</i> , <i>toğ-</i> , <i>tók-</i> , <i>tök-</i> , <i>tök-</i>	
	t.-Ø-mek	(B.11-6)
	t.-Ø-tú	(B.10-22)
tók-	dökmek, bir şeyi bir yerden başka bir yere boşaltmak. Krş.: <i>tog-</i> , <i>toğ-</i> , <i>tok-</i> , <i>toğ-</i> , <i>tók-</i> , <i>tök-</i> , <i>tök-</i>	
	t.-ıl-Ø-gen	(B.11-60)
tólen	falan filan, bilmem şöyle, bilmem böyle; <i>filan</i> kelimesinin ikilemesi. Krş.: <i>tögen</i>	
	t.+Ø+e	(K.31-27)
tór	tör, başköşe	
	t.+Ø+íne	(K.29-27)
tóse-	açarak yaymak, döşemek. Krş.: <i>toşe-</i> , <i>töşe-</i>	
	t.-Ø-r	(K.23-39)
tóşek	döşek, yatak. Krş.: <i>toşē</i> , <i>toşék</i> , <i>toşşek</i> , <i>töşeg</i> , <i>töşeg</i> , <i>töşek</i> , <i>töşey</i> , <i>töşék</i>	
	t.+Ø	(K.23-38)
tø-	doğmak, doğma, aslen. Krş.: <i>doğ-</i> , <i>doğ-</i> , <i>døğ-</i> , <i>tu-</i> , <i>tuw-</i> , <i>tü-</i>	
	t.-Ø-ma	(K.24-12)
tøgen	falan filan, bilmem şöyle, bilmem böyle; <i>filan</i> kelimesinin ikilemesi. Krş.: <i>tólen</i>	
	t.+Ø	(B.2-167)
tømalah	yuvarlak, top veya küre şeklinde olan. Krş.: <i>tømalah</i>	
	t.+Ø	(B.3-208)
tøpraK	memleket, yaşadığı yer. Krş.: <i>tøprağ</i> , <i>tøprah</i> , <i>tøprah</i> , <i>tøpraK</i>	
	t.+Ø+Ka	(K.12-25)
tøgerek	daire, yuvarlak şeklinde olan bir nesne. Krş.: <i>tøgäre</i> , <i>tøgäreçik</i> , <i>tøgerek</i> , <i>tøgerek</i> , <i>tøwèrèk</i> , <i>tøwirèk</i> , <i>tugèrèk</i> , <i>tügèrek</i> , <i>tüwerèg</i>	
	t.+Ø	(B.9-51) (K.1-18) (K.1-30)
tøgerekli-	daire veya yuvarlak şekline getirme eylemi, yuvarlamak	
	t.-Ø-ymíz	(K.10-14)
tøgerek	daire, yuvarlak şeklinde olan bir nesne. Krş.: <i>tøgäre</i> , <i>tøgäreçik</i> , <i>tøgerek</i> , <i>tøgerek</i> , <i>tøwèrèk</i> , <i>tøwirèk</i> , <i>tugèrèk</i> , <i>tügèrek</i> , <i>tüwerèg</i>	
	t.+Ø	(K.10-13)
tök-	dökmek, bir şeyi bir yerden başka bir yere boşaltmak. Krş.: <i>tog-</i> , <i>toğ-</i> ,	

	<i>tok-, tok-, tók-, tók-, tók-</i>
	t.-Ø-e (B.8-84)
	t.-Ø-əlē (B.8-84)
	t.-íl-Ø-e (B.8-87)
	t.-Ø-íp (B.4-197)
	t.-ül-Ø-e (B.19-42)
tök-	dökmek, bir şeyi bir yerden başka bir yere boşaltmak. Krş.: <i>tog-, toğ-, tok-, tok-, tók-, tók-, tók-</i>
	t.-íl-Ø-gen (B.11-60)
töli-	ödemek, para karşılığını vermek. Krş.: <i>tíli-</i>
	t.-Ø-yim (B.18-39)
töpe	tepe, üst. Krş.: <i>tepe, tope, tǔpē</i>
	t.+Ø+de (B.9-26)
	t.+ler+innen (B.12-83)
	t.+Ø+sǐne (B.18-62)
	t.+Ø+snecǐk (B.7-54)
tört	dört sayısı. Krş.: <i>dıt, dord, dort, dórd, dórt, dörd, dört, tırt</i>
	t.+Ø+ǐnci (B.9-35)
töşe-	açarak yaymak, döşemek. Krş.: <i>toşe-, tóse-</i>
	t.-Ø-mē (B.18-22)
	t.-Ø-r (K.5-18)
töşeg	döşek, yatak. Krş.: <i>toşē, toşék, toşşek, tóşek, töşeg, töşek, töşey, tőşék</i>
	t.+Ø+ín (K.20-31)
	t.+Ø+ǐm (B.3-42)
töşég	döşek, yatak. Krş.: <i>toşē, toşék, toşşek, tóşek, töşeg, töşek, töşey, tőşék</i>
	t.+Ø+ıńden (B.3-136)
töşek	döşek, yatak. Krş.: <i>toşē, toşék, toşşek, tóşek, töşeg, töşeg, töşey, tőşék</i>
	t.+Ø+ten (B.3-33)
töşey	döşek, yatak. Krş.: <i>toşē, toşék, toşşek, tóşek, töşeg, töşeg, töşek, tőşék</i>
	t.+Ø+ǐm (B.3-142)
töşék	döşek, yatak. Krş.: <i>toşē, toşék, toşşek, tóşek, töşeg, töşeg, töşek, töşey</i>
	t.+ler+in (B.18-53)
töwérék	daire, yuvarlak şeklinde olan bir nesne. Krş.: <i>togāre, togāreçǐk, togārek, tögerek, tögerek, töwirék, tugérék, tügerek, tüwerēg</i>
	t.+Ø (K.7-20)
töwirék	daire, yuvarlak şeklinde olan bir nesne. Krş.: <i>togāre, togāreçǐk, togārek, tögerek, tögerek, töwérék, tugérék, tügerek, tüwerēg</i>
	t.+Ø (K.7-20)
tradisa	Rus., töre
	t. (B.4-100)
trahtırcı	traktörcü, traktör şöförü. Krş.: <i>trahtırcǐ</i>
	t.+Ø (B.20-17)
trahtırcǐ	traktörcü, traktör şöförü. Krş.: <i>trahtırcı</i>

	t.+ler+ge	(B.5-11)
trahtır	traktör, römorklu iş makinası	
	t.+lër+ge	(B.5-7)
trahtarist	Rus., traktörcü	
	t.	(B.6-24)
tramway	tramvay, şehirlerde raylarla hareket eden toplu taşıt aracı	
	t.+Ø	(B.13-40)
trapiçniy	Rus., kumaştan yapılmış	
	t.	(B.17-22)
trassa	Rus., ana yol, ana hat	
	t.+Ø	(B.6-102)
traş	tıraş, saç veya sakalı kesme işlemi	
	t.+Ø	(B.13-6) (B.13-7)
trdarmiya	Rus., iş askeriyesi	
	t.+Ø+da	(B.1-3)
trelebus	trolleybüs, elektrikli toplu taşıt aracı	
	t.+Ø+de	(B.22-10)
treti	Rus., üçüncü	
	t.	(B.6-99)
trinasıt	Rus., on üç	
	t.	(B.2-243)
trotski	yer adı, Trotskoye, Özbekistan'da Taşkent'e yakın bir yer	
	t.+Ø	(B.2-107) (B.2-112)
	t.+Ø+den	(B.2-109)
trudarmiya	Rus., iş askeriyesi	
	t.+Ø+da	(B.1-47)
	t.+Ø+dëydi	(B.2-8)
	t.+Ø+ğa	(B.4-10)
trudarmiya	Rus., iş askeriyesi	
	t.+Ø+ğa	(B.4-7)
trutarmiya	Rus., iş askeriyesi	
	t.+Ø+ğa	(B.19-4) (B.19-12)
trüdarimiya	Rus., iş askeriyesi	
	t.+Ø+dan	(B.21-15)
trápka	Rus., bez, kumaş parçası	
	t.+Ø+ñĩ	(B.1-40)
tsentır	Rus., merkez yer, orta bir yer	
	t.+Ø+dan	(K.29-11)
tsentralnı	Rus., merkez yer, orta bir yer	
	t.	(B.2-210)
tserkof	Rus., kilise, tapınak	
	t.	(B.2-239)

tta	abla. Krş.: <i>tata, tita, ttay, şata</i> t.+Ø+m (B.13-51) t.+Ø+ŋ (B.21-11)
ttay	abla. Krş.: <i>tata, tita, tta, şata</i> t.+Ø (K.21-26) (K.30-20)
tu-	dođmak, dünyaya gelmek. Krş.: <i>dođ-, dođ-, dođ-, tē-, tuw-, tū-</i> 1. dođmak, dünyaya gelmek t.-Ø-dīlar (K.22-3) t.-Ø-dım (K.11-2) (K.14-1) t.-ma-zdan (K.17-39) 2. dođma, aslen t.-Ø-ma (K.17-12) (K.24-13)
tub	dip, taban, en alt bölüm. Krş.: <i>tīb, tūb, tūb, tūb</i> t.+Ø+ı (B.2-25) t.+Ø+ne (B.2-6) (B.2-72) (B.2-110) (B.2-220) t.+Ø+üne (B.2-197)
tuğan	akraba, kan bađıyla birbirine bađlı kimseler. Krş.: <i>tođan, tuwđan, tūđan, tūđan</i> t.+nar+dan (K.28-13) t.+nar+ıma (K.27-1)
tugèrèk	daire, yuvarlak řeklinde olan bir nesne. Krş.: <i>togère, togèreřik, togèrek, tögerek, tögerek, tówèrèk, tówirèk, tügèrek, tūwerèg</i> t.+Ø (K.16-27)
tuķan	dükkan, mađaza. Krş.: <i>tīkan, tuķan, tūķan, tūkan</i> t.+Ø+đa (B.2-47)
tūkán	dükkan, mađaza. Krş.: <i>tīkan, tuķan, tūķan, tūkan</i> t.+Ø+đa (K.15-50)
tul I	dul, eşi ölmüş bir kadın veya erkek. Krş.: <i>dul, çul</i> t.+Ø (B.12-40) (K.10-12) (K.11-40) t.+Ø+man (K.21-4)
tul II	deđil. Krş.: <i>degil, deđil, dıđıl, dıl, diyil, dođıl, dođıl, dođıl, dođıl, dugül, dugül, dugül, duđu, duđu, duđu, duđu, düđu, düđu, düđu, düđu, tuvıl, tuwul, tuwul, tū, tūl, tūl</i> t.+Ø (K.17-13) (K.17-47)
tula	yer adı, Tula şehri t.+Ø+da (B.1-3) t.+Ø+dan (B.1-3)
tulum	tulum, tüp, kovadan daha büyük bir nesne. Krş.: <i>tūlum</i> t.+Ø+man (K.26-7)
tułça	yer adı, Dobruca'nın Tułça bölgesi. Krş.: <i>tułčā</i> t.+Ø (K.11-24) t.+Ø+da (K.11-14)
tułčā	yer adı, Dobruca'nın Tułça bölgesi. Krş.: <i>tułčā</i>

	t.+Ø	(K.14-25)
tuna	yer adı, Tuna nehri	
	t.+Ø	(K.14-1) (K.15-4) (K.15-5) (K.15-7)
tunel	tünel	
	t.+Ø+den	(B.13-44)
tur-	durmak. Krş.: <i>tır-</i> , <i>tır°-</i> , <i>tür-</i> , <i>tür-</i> , <i>tır-</i> , <i>tür-</i>	
	1. durmak, hareketsiz durmak, varlığını sürdürmek	
	t.-Ø-a	(B.2-239) (B.5-97) (B.6-32) (B.9-8) (B.12-25) (K.25-13) (K.28-31)
	t.-Ø-adı	(B.1-132)
	t.-Ø-ar	(K.20-9)
	t.-Ø-dıh	(B.3-36)
	t.-Ø-dum	(K.6-9)
	t.-Ø-ğancek	(B.20-33)
	t.-ma	(K.22-10)
	t.-ma-yılar	(B.5-113)
	2. kalkmak, ayağa kalkmak, uyanmak	
	t.-Ø-am	(B.2-228) (B.5-98) (B.6-91)
	t.-Ø-alar	(B.4-131)
	t.-Ø-arman	(B.20-26)
	t.-Ø-ğan	(B.6-91)
	t.-Ø-dı	(K.19-25)
	t.-Ø-dığ	(B.3-33)
	t.-Ø-ēdık	(B.2-69)
	t.-Ø-ğanımıs	(B.4-131)
	t.-Ø-ıp	(B.8-22)
	t.-Ø-ıp	(B.2-71)
	t.-Ø-ıp	(B.8-23)
	t.-Ø-mā	(B.14-24)
	t.-Ø-sam	(B.4-135)
	t.-Ø-up	(B.5-78)
	t.-Ø-üp	(B.1-94)
	3. devamlılık bildiren tasvir fiili	
	berıp t.-Ø-e	(B.5-14)
	Karap t.-ma-y	(K.17-3)
turğut	özel isim, Turgut. Krş.: <i>türğut</i>	
	t.+Ø	(K.26-30)
turetski	Rus., Türkçe	
	t.	(B.1-107)
turk	Türkiye'de yaşayan Türk milleti. Krş.: <i>türk</i> , <i>turk</i> , <i>türk</i> , <i>türk</i> , <i>türk</i> , <i>türk</i>	
	t.+Ø	(B.13-2)
	t.+ler	(K.15-37)

turkı	türkü, yır, bestelenmiş manzume. Krş.: <i>dürkı, turkı, turkı, türkı, türkı, türkı, türkı</i> t.+Ø (B.2-97) (B.2-201) (B.4-245)
turkı	türkü, yır, bestelenmiş manzume. Krş.: <i>dürkı, turkı, turkı, türkı, türkı, türkı, türkı</i> t.+Ø (B.8-35) t.+ler (B.2-97) (B.3-147) (B.4-242) (B.4-245)
türkiye	yer adı, Türkiye. Krş.: <i>türkiye, türkiye, türkiye, türkiye, türkiye, türkiye, türkiye</i> t.+Ø+de (B.7-32)
turkı	türkü, yır, bestelenmiş manzume. Krş.: <i>dürkı, turkı, turkı, türkı, türkı, türkı, türkı</i> t.+Ø (B.2-96) t.+ler+ı (B.2-97) t.+Ø+n (B.2-235)
turme	hapis, cezaevi t.+Ø+ge (B.3-52)
tursa-*	kalkmak, uyanmak, uyandırmak. Bk.: <i>tursat-</i> t.-t-ma-yım (B.4-133) t.-t-Ø-tilar (B.4-18)
tursat-	kalkmak, uyanmak, uyandırmak. <i>tursat-</i> fiili ettirgen kök çatılıdır, mevcut çatısıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: <i>tursa-*</i>
turşı	turşu. Krş.: <i>turşü, turşü</i> t.+Ø+sı (B.2-53)
turşü	turşu. Krş.: <i>turşı, turşü</i> t.+Ø (B.3-124)
tus	tuz, tuzlu tat veren madde. Krş.: <i>tuz</i> t.+Ø (K.7-20) (K.13-11) (K.16-9) (K.16-11) t.+Ø+lı (B.8-55) t.+Ø+nı (K.1-14) t.+Ø+sıs (B.8-54)
tut-	tutmak. Krş.: <i>tü-, tüt-</i> 1. tutmak, eliyle tutmak t.-Ø (K.1-36) t.-Ø-a (K.19-18) t.-Ø-amān (K.19-28) t.-Ø-Kanımlı (B.13-46) t.-Ø-mā (B.12-137) t.-Ø-tı (B.2-122) (B.22-24) t.-Ø-tu (B.22-12) t.-üş-Ø-alar (K.17-37) t.-Ø-üp (K.20-10) 2. oruç tutmak

t.-Ø-adı	(B.1-93)
t.-Ø-adılar	(B.1-94) (B.1-98) (B.1-99)
t.-Ø-ar	(B.4-130)
t.-Ø-ă	(B.6-56)
t.-Ø-e	(B.5-74)
t.-Ø-ğan	(B.6-57)
t.-Ø-Kan	(B.6-57)
t.-Ø-ma	(B.5-75)
t.-ma-dım	(B.3-67)
t.-ma-ğanım	(B.3-69)
t.-Ø-maya	(B.3-70)
t.-ma-z	(B.3-176)
t.-tır-ma-y	(B.6-57) (B.7-23)
t.-Ø-tılar	(B.6-60)
t.-Ø-üp	(B.5-73)
3. yakalamak, serbest bırakmamak	
t.-Ø-a	(K.17-36)
t.-Ø-asıñ	(K.31-27)
t.-Ø-ediler	(B.2-113)
t.-Ø-ılar	(B.3-29)
t.-Ø-ıp	(B.7-66)
t.-Ø-Kaman	(K.22-24)
t.-Ø-tılar	(B.3-52)
t.-Ø-tu	(B.20-24)
t.-Ø-üp	(B.1-124) (B.12-76) (K.28-7)
4. iş görmek	
t.-Ø-adı	(B.1-32)
t.-Ø-mağ	(K.15-38)
5. sürmek, devam etmek	
t.-Ø-a	(B.1-40)
t.-Ø-mā	(B.1-36)
6. desteklemek, tutmak	
t.-Ø-mā	(B.2-220)
7. durmak, duraklamak, nefesi tutmak	
t.-ül-Ø-a	(B.2-225)
8. yetkisi altına almak	
t.-Ø-ardı	(B.14-10)
t.-Ø-tılar	(B.5-74)
9. hizmete almak, kiralamak	
t.-Ø-ar	(K.21-11)
t.-Ø-ıp	(B.12-52)
t.-Ø-tılar	(K.23-31)

	10. asmak, bir şeyi sarkacak biçimde asmak
	t.-Ø-tılar (B.17-17)
	11. hafızada tutmak, hatırlamak
	t.-Ø-asınmı (K.19-20)
	12. yerine getirmek, söz tutmak
	t.-Ø-Kasıñ (K.21-24)
	13. beklenen sonuca ulaşmak
	t.-Ø-Kan (K.23-20)
	14. elinden almak
	t.-Ø-a al- (K.11-49)
	t.-Ø-ıp al- (B.12-201)
tutsağ	tutsak, esir
	t.+Ø (K.1-74)
tuvíl	değil. Krş.: <i>degil, değıl, dıgıl, dıl, diyil, doğıl, doğıl, doğıl, değıl, dugül, dugül, duğıl, duğıl, duğıl, duğıl, düğü, düğü, düğü, düğü, düğü, düğü, düğü, düğü, tul II, tuwul, tuwul, tū, tūl, tūl, tūl</i>
	t.+Ø+dır (K.1-52)
tuwar	büyük hayvan, dana gibi
	t.+Ø (K.18-35) (K.28-38)
tuw-	doğmak, dünyaya gelmek. Krş.: <i>doğ-, don-, değ-, tē-, tu-, tū-</i>
	1. doğmak, dünyaya gelmek
	t.-Ø-dım (K.22-6)
	t.-Ø-dum (K.20-10)
	t.-Ø-ğan (K.1-108)
	t.-Ø-ğanda (K.26-32)
	t.-Ø-ğannar (K.20-14)
	2. ay doğmak
	t.-Ø-a (K.5-13)
tuwğan	akraba, kan bağıyla birbirine bağlı kimseler. Krş.: <i>toğan, tuğan, tūğan, tūhan</i>
	t.+Ø (K.10-27)
	t.+Ø+nın (K.10-28)
	t.+lar+ım (B.20-2)
tuwul	değil. Krş.: <i>degil, değıl, dıgıl, dıl, diyil, doğıl, doğıl, doğıl, değıl, dugül, dugül, duğıl, duğıl, duğıl, duğıl, düğü, düğü, düğü, düğü, düğü, düğü, düğü, düğü, tul II, tuvíl, tuwul, tū, tūl, tūl</i>
	t.+Ø (K.7-12) (K.17-10) (K.19-37)
tuwul	değil. Krş.: <i>degil, değıl, dıgıl, dıl, diyil, doğıl, doğıl, doğıl, değıl, dugül, dugül, duğıl, duğıl, duğıl, duğıl, düğü, düğü, düğü, düğü, düğü, düğü, düğü, düğü, tul II, tuvíl, tuwul, tū, tūl, tūl</i>
	t.+Ø (K.19-5) (K.21-15)
	t.+Ø+mı (K.3-22)
tuy-	1. duymak, işitmek. Krş.: <i>duy-, túy-, tüy- I</i>

	t.-ma-dım	(K.14-10)
	2. dokunma, koklama ve başka duyularla algılamak, hissetmek	
	t.-Ø-ğan	(K.1-90)
	t.-ul-ma-dan	(K.1-108)
tuz	tuz, tuzlu tat veren madde. Krş.: <i>tus</i>	
	t.+Ø	(K.1-21)
	t.+Ø+lı	(K.5-30) (K.20-35)
	t.+Ø+man	(K.16-17) (K.16-20)
tuzla	yer adı, Köstence'nin Tuzla ilçesi	
	t.+Ø+ğa	(K.25-13)
	t.+Ø+ğamı	(K.19-29)
tuzla-	tuzlamak, tuz ilave etmek, tuz atmak	
	t.-Ø-p	(K.31-21)
	t.-Ø-y	(K.20-37)
tü	değil. Krş.: <i>degil, değıl, dıgıl, dil, diyil, doğıl, doğıl, doğıl, değıl, dugül, duğıl, duğı, duğıl, duğıl, düğü, düğü, düğü, düğü, tul II, tuvıl, tuwul, tuwul, tül, tül</i>	
	t.+Ø	(K.12-22) (K.15-21)
tü-	doğmak, dünyaya gelmek. Krş.: <i>doğ-, doņ-, değ-, tē-, tu-, tuw-</i>	
	t.-Ø-dıK	(K.22-3)
	t.-Ø-ğan	(K.9-5) (K.14-2)
tüğān	akraba, kan bağıyla birbirine bağılı kimseler. Krş.: <i>toğan, tuğan, tuwğan, tūhan</i>	
	t.+Ø+ım	(K.28-39)
	t.+nār+ğa	(K.7-14)
	t.+nar+ıma	(B.20-34)
tül	değil. Krş.: <i>degil, değıl, dıgıl, dil, diyil, doğıl, doğıl, doğıl, değıl, dugül, duğıl, duğı, duğıl, duğıl, düğü, düğü, düğü, düğü, tul II, tuvıl, tuwul, tuwul, tül, tül</i>	
	t.+Ø	(K.11-26) (K.17-45) (K.24-17) (K.29-21)
	t.+Ø+sınım	(K.19-25)
tül	değil. Krş.: <i>degil, değıl, dıgıl, dil, diyil, doğıl, doğıl, doğıl, değıl, dugül, duğıl, duğı, duğıl, duğıl, düğü, düğü, düğü, düğü, tul II, tuvıl, tuwul, tuwul, tül, tül</i>	
	t.+Ø	(K.32-6)
tü-	tutmak, eliyle tutmak, oruç tutmak. Krş.: <i>tut-, tüt-</i>	
	t.-Ø-ħanlar	(B.4-131)
	t.-Ø-p	(B.11-18)
tüb	dip, taban, en alt bölüm. Krş.: <i>tīb, tub, tīb, tīb</i>	
	t.+Ø+ıne	(B.3-196)
	t.+Ø+nē	(B.3-196)
tūhan	akraba, kan bağıyla birbirine bağılı kimseler. Krş.: <i>toğan, tuğan, tūğan, tuwğan</i>	
	t.+lar	(B.4-131)

tūḳancı	dükkanacı, satıcı, mağazacı. Krş.: <i>tūḳancı</i> t.+Ø (B.2-158)
tūḳaḳ	dükkan, mağaza. Krş.: <i>tīkan, tuḳaḳ, tuḳan, tūkan</i> t.+Ø+ḡa (B.2-225)
tūlum	tulum, tüp, kovadan daha büyük bir nesne. Krş.: <i>tulum</i> t.+Ø (K.26-8) t.+Ø+ḡa (K.26-8) t.+Ø+man (K.26-12)
tūpē	tepe, üst. Krş.: <i>tepe, tope, töpe</i> t.+Ø+de (B.17-35)
tūr-	durmak. Krş.: <i>tūr-, tūr̄-, tūr̄-, tur-, ḡur-, ḡūr-</i> 1. durmak, hareketsiz durumda kalmak, varlığını sürdürmek t.-Ø-a (B.1-135) (B.1-160) (B.1-161) (K.10-17) t.-Ø-ā (B.1-54) t.-Ø-ūp (B.11-64) 2. kalkmak, ayaḡa kalkmak, uyanmak t.-Ø-a (B.3-179) t.-Ø-almayman (K.10-22) t.-Ø-am (B.6-89) (B.6-90) t.-Ø-amız (B.2-223) (B.4-132) t.-Ø-arsın (K.1-37) t.-Ø-ām (B.1-166) t.-ḡüz-Ø-a (B.1-97) t.-Ø-saḳ (B.3-136) t.-Ø-urlar (K.5-16) t.-Ø-ūp (B.3-26) (B.3-177) (B.4-13) (B.4-16) 3. devamlılık bildiren tasvir fiili olmay t.-Ø-ḡan (B.14-21) 4. kalmak t.-Ø-maḡa (K.6-8) t.-Ø-saḳ (K.6-14)
tūrḡut	özel isim, Turgut. Krş.: <i>tūrḡut</i> t.+Ø (K.26-30)
tūrkiye	yer adı, Türkiye. Krş.: <i>turkiye, tūrkiye, tūrkiyē, türkiye, türkiyē, türkiye, türkiyē, tūrkiye, tūrkiye, tūrkiyē, tūrkiyē</i> t.+Ø (B.7-31)
tūrkiyelí	Türkiye'de yaşayan, Türk vatandaşı t.+Ø (K.9-4)
tūrḳı	türkü, yır, bestelenmiş manzume. Krş.: <i>dūrḳı, turḳı, turḳı, turḳū, tūrḳı, tūrki, tūrḳı</i> t.+Ø (B.2-247)
tūrḳı	türkü, yır, bestelenmiş manzume. Krş.: <i>dūrḳı, turḳı, turḳı, turḳū, tūrḳı, tūrki, tūrḳı</i>

	t.+ler	(B.2-97)
	t.+ler+ım	(B.3-148)
	t.+ler+ım	(B.4-248)
	t.+Ø+sı	(B.2-233)
türk	Türkiye'de yaşayan Türk milleti. Krş.: <i>türk, turk, turk, türk, türk, türk</i>	
	t.+ler+de	(K.18-26)
tür	tür, çeşit, türlü, farklı, değişik, çeşitli. Krş.: <i>tür, tür, tür, tür</i>	
	t.+Ø+lí	(K.10-18)
türşü	türşü. Krş.: <i>türşü, türşü</i>	
	t.+Ø+sı	(K.1-38)
tüt-	tutmak. Krş.: <i>tüt-, tüt-</i>	
	1. tutmak, eliyle tutmak	
	t.-Ø-ğan	(B.11-50) (B.12-35) (B.12-36)
	t.-Ø-Kan	(B.12-35)
	t.-tüt-Ø-alar	(B.11-22) (B.11-27)
	t.-Ø-üp	(B.11-70) (B.12-137) (K.32-12)
	t.-Ø-tü	(B.1-179)
	t.-tüt-íl-Ø-a	(B.11-37)
	2. oruç tutmak	
	t.-Ø-a	(B.2-174) (B.5-72)
	t.-Ø-am	(B.10-73)
	t.-Ø-amıs	(B.4-104)
	t.-Ø-acam	(B.12-96)
	t.-Ø-asısmı	(B.8-1)
	t.-Ø-ğanlar	(B.4-130)
	t.-ma-dıh	(B.3-180)
	t.-ma-dım	(B.3-69)
	t.-Ø-mağa	(B.4-135)
	t.-Ø-mak	(B.6-79)
	t.-ma-sın	(B.7-24)
	t.-ma-z	(B.3-179)
	t.-tüt-ma-y	(B.12-12)
	3. kiralamak, hizmete almak	
	t.-Ø-ar	(K.5-15)
	t.-Ø-üp	(B.2-170)
	4. desteklemek	
	t.-Ø-a	(B.2-175) (B.5-79) (B.11-77)
	t.-Ø-íp	(B.11-18)
	5. tutmak, beslemek (hayvan için)	
	t.-ma-ymız	(B.5-110)
	6. avlamak	
	t.-Ø-arlar	(B.20-28)

	7. yakalamak	
	t.-Ø-ħan	(K.19-17)
	8. elinden almak	
	t.-Ø-ı̇p al-	(B.7-79) (B.11-77) (B.11-78)
	t.-Ø-tı al-	(B.13-46)
túr	túr, çeşit. Krş.: <i>tūr, tūr, tūr, tūr</i>	
	1. tūr, çeşit	
	t.+Ø	(K.1-35)
	2. türlü, farklı, çeşitli, değişik	
	t.+Ø+lí	(B.6-81) (K.4-14)
	t.+Ø+lĩ	(B.8-61)
	t.+Ø+lú	(K.27-18) (K.27-21)
	t.+Ø+lü	(B.5-81)
türk	Türkiye'de yaşayan Türk milleti. Krş.: <i>türk, turk, turk, türk, türk, türk</i>	
	t.+Ø	(B.2-240)
türkí	türkü, yır, bestelenmiş manzume. Krş.: <i>dúrkı, turkı, turkı, turkı, turkı, turkı</i>	
	t.+ler	(B.4-247)
türkiye	yer adı, Türkiye. Krş.: <i>turkiye, türkiye, türkiye, türkiye, türkiye, türkiye, türkiye, türkiye, türkiye, türkiye</i>	
	t.+Ø+de	(K.15-19) (K.23-6)
türkiyē	yer adı, Türkiye. Krş.: <i>turkiye, türkiye, türkiye, türkiye, türkiye, türkiye, türkiye, türkiye, türkiye, türkiye</i>	
	t.+Ø	(B.1-107)
türmē	değirmen, içinde öğütme işi yapılan yer. Krş.: <i>diyermēn, turmen, türmen, türme, türmen, türme, türmen</i>	
	t.+Ø+de	(K.20-22)
túş-	düşmek, aklına gelmek. Krş.: <i>çüş-, çüş-, tüş-, tüş-, tüş-</i>	
	t.-Ø-əm	(B.16-11)
túy-	dokunma, koklama ve başka duyularla algılamak, hissetmek. Krş.: <i>duy-, tuy-, tüy- I</i>	
	t.-ma-sın	(K.11-45)
tüb	dip, taban, en alt bölüm. Krş.: <i>tib, tub, túb, túb</i>	
	t.+Ø+ínnen	(B.16-24)
	t.+Ø+ne	(B.12-84) (B.12-94)
	t.+Ø+u	(B.20-15)
	t.+Ø+üne	(B.15-1) (B.17-43)
tüfek	tüfek, savaş veya avda kullanılan uzun ateşli silah. Krş.: <i>tüfē, tüpēk, tüfek, tüpek</i>	
	t.+Ø+nēn	(B.3-29)
tüfē	tüfek, savaş veya avda kullanılan uzun ateşli silah. Krş.: <i>tüfek, tüpēk, tüfek, tüpek</i>	
	t.+Ø	(B.17-41)
tügerek	daire, yuvarlak şeklinde olan bir nesne. Krş.: <i>togare, togareçik, togarek,</i>	

	<i>tögerek, tögerek, töwerek, töwirék, tugerek, tüwerēg</i>
	t.+Ø (K.5-28) (K.22-34)
tük	taklit kelimesi, kapıya vurma sesi. Krş.: <i>daŋ</i>
	t.+Ø (B.3-111)
tükanci	dükkanacı, mağazacı. Krş.: <i>tükancı</i>
	t.+Ø+ydi (K.3-4)
tükán	dükkan, mağaza. Krş.: <i>tükán, tukaŋ, tukan, tükáŋ</i>
	t.+Ø+dan (B.12-202) (K.11-26)
	t.+Ø+ı (K.3-4)
tümtüz	dümdüz, çok düz. Krş.: <i>tümtiyıs</i>
	t.+Ø (K.12-10) (K.26-1)
tüniyın	dün, bugünden önceki gün
	t.+Ø (B.13-52)
tüpek	tüfek, savaş veya avda kullanılan uzun ateşli silah. Krş.: <i>tüfē, tūfek, tūpek</i>
	t.+Ø+men (K.20-9)
türçe	Türkiye Türkçesi. Krş.: <i>türşe, türşē, türükşe, tūrķşe, tūrükçe</i>
	t.+Ø (K.15-33) (K.26-50) (K.29-1) (K.29-2)
türk	Türkiye'de yaşayan Türk milleti. Krş.: <i>türk, turķ, turk, tūrķ, túrk, tūrķ</i>
	1. türk milletinden olan kimse
	t.+Ø (K.1-74) (K.1-98) (K.26-3) (K.26-50)
	t.+ler (B.7-28) (B.7-47) (B.7-61) (B.7-66) (K.4-11)
	2. Türk dili, Türkün dili
	t.+Ø (B.7-27) (K.3-14) (K.4-19)
türkiye	yer adı, Türkiye. Krş.: <i>turkiye, türkiye, türkiye, túrkiyē, türkiyē, türkiyē, türkiyē, türkiyē, tūrkiye, tūrkiyē</i>
	t.+Ø+de (K.9-4) (K.15-20)
	t.+Ø+nı (B.7-29)
türkiyē	yer adı, Türkiye. Krş.: <i>turkiye, türkiye, türkiye, túrkiyē, türkiye, türkiyē, türkiyē, türkiyē, tūrkiye, tūrkiyē</i>
	t.+Ø (B.7-62)
türkiyē	yer adı, Türkiye. Krş.: <i>turkiye, türkiye, türkiye, túrkiyē, türkiye, türkiyē, türkiyē, türkiyē, tūrkiye, tūrkiyē</i>
	t.+Ø+de (B.7-28) (B.7-50)
	t.+Ø+dēn (K.28-39)
	t.+Ø+ge (B.20-25)
türkiyē	yer adı, Türkiye. Krş.: <i>turkiye, türkiye, türkiye, túrkiyē, türkiye, türkiyē, türkiyē, türkiyē, tūrkiye, tūrkiyē</i>
	t.+Ø+ge (K.13-7)
türķi	türkü, yır, bestelenmiş manzume. Krş.: <i>dúrķı, turķı, turķı, turķū, túrķı, tūrķı, túrķı</i>
	t.+Ø (B.19-5)
tür	tür, çeşit. Krş.: <i>tür, tūr, túr, tūr</i>
	1. tür, çeşit

	t.+lör	(B.3-125)
	2. türlü, farklı, değişik, çeşitli	
	t.+Ø+lí	(K.4-9) (K.11-29) (K.26-49)
	t.+Ø+li	(B.5-87)
	t.+Ø+lĩ	(B.1-160) (B.1-175) (B.3-214)
	t.+Ø+lú	(B.10-68) (K.22-23)
	t.+Ø+lü	(B.3-124) (B.4-151) (B.6-59) (B.7-40) (K.6-22) (K.15-18) (K.22-30) (K.26-47) (K.27-20)
	t.+Ø+lũ	(B.2-212) (B.4-141) (B.4-192) (B.8-80) (B.8-86) (B.10-57)
türşe	Türkiye Türkçesi. Krş.: <i>türçe, türşè, türükşe, türkşe, tūrükçe</i>	
	t.+Ø	(K.31-4)
	t.+Ø+ní	(K.15-34)
türşè	Türkiye Türkçesi. Krş.: <i>türçe, türşe, türükşe, türkşe, tūrükçe</i>	
	t.+Ø+ge	(K.15-35)
türükşe	Türkiye Türkçesi. Krş.: <i>türçe, türşe, türşè, türkşe, tūrükçe</i>	
	t.+Ø	(K.31-4)
tüs	düz, pürüzsüz, eğik olmayan. Krş.: <i>ıntis, tiyis, tüz, üntis</i>	
	t.+Ø	(K.12-10)
tüş-	düşmek. Krş.: <i>çüş-, çüş-, tüş-, tüş-, tüş-, tüş-</i>	
	1. düşmek, devrilmek	
	t.-Ø-se	(K.29-38)
	2. inmek, bir yerden inmek	
	t.-Ø-e	(B.2-18)
tütün	tütün, nikotin içeren bitki. Krş.: <i>tütün, tütün, tütün</i>	
	t.+Ø	(B.3-128)
tütün	tütün, nikotin içeren bitki. Krş.: <i>tütün, tütün, tütün</i>	
	t.+Ø	(B.3-128) (B.17-25)
tüwerēg	daire, yuvarlak şeklinde olan bir nesne. Krş.: <i>togare, togareçik, togarek, tögerek, tögerek, töwerek, töwerek, tugerek, tügerek</i>	
	t.+Ø	(K.22-38)
tüy I	akdarı, darı	
	t.+Ø	(B.12-149)
tüy II	tüy, tüylü	
	t.+Ø+li	(K.23-37)
tüy- I	duymak, işitmek. Krş.: <i>duy-, tuy-, tüy-</i>	
	1. duymak, işitmek	
	t.-ma-y	(K.8-7)
	2. dokunma, koklama ve başka duyularla algılamak, hissetmek	
	t.-Ø-ar	(K.1-52)
	t.-ma-sın	(K.11-45)
tüy- II	dövmek, darının kabuğunu temizleyerek ezmek, dövmek. Krş.: <i>doğ-, üy-</i>	

	t.-Ø-üp	(B.2-73)
tüyürle-	göze kum veya toz kaçınca gözlerin tozlanması veya kumlanması	
	t.-n-Ø-dī	(B.12-149)
tüz	düz, pürüzsüz, eğik olmayan. Krş.: <i>üntis, tiyīs, tūs, ūntis</i>	
	t.+Ø	(K.26-1) (K.31-5)
tüz-	dizmek, yan yana veya üst üste dizmek. Krş.: <i>diz-, tēs-, tīz-, tiz- I, tūz-, tūz-</i>	
	t.-Ø-e	(B.10-7) (B.17-25)
	t.-Ø-mē	(B.17-25)
tüze-*	düzelme, iyileşme, kendine gelme. Bk.: <i>tüzel-</i> . Krş.: <i>tüze-*</i>	
	t.-l-Ø-dī	(B.1-159)
	t.-l-Ø-di	(B.1-162)
tüzel-	düzelme, iyileşme. <i>tüzel-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, mevcut çatısıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: <i>tüze-*</i> . Krş.: <i>tüze-</i>	
tüzemlik	düzlük bir yer, düzlük. Krş.: <i>tüzemlik</i>	
	t.+Ø	(K.4-8) (K.4-9)
tüzemlik	düzlük bir yer, düzlük. Krş.: <i>tüzemlik</i>	
	t.+Ø+te	(K.4-8)
tüb	dip, taban, en alt bölüm. Krş.: <i>tīb, tub, tūb, tūb</i>	
	t.+Ø+īndemis	(B.18-62)
	t.+Ø+ne	(B.3-181)
	t.+Ø+ün	(B.18-62)
tüfek	tüfek, savaş veya avda kullanılan uzun ateşli silah. Krş.: <i>tüfek, tūfē, tūpēk, tūpēk</i>	
	t.+Ø	(B.9-32)
tüpek	tüfek, savaş veya avda kullanılan uzun ateşli silah. Krş.: <i>tüfek, tūfē, tūpēk, tūfēk</i>	
	t.+Ø	(K.12-21)
tür	tür, çeşit, türlü, farklı, değişik, çeşitli. Krş.: <i>tūr, tür, tūr, tür</i>	
	t.+Ø+lū	(B.12-16) (K.6-22) (K.11-34) (K.26-47) (K.26-48) (K.30-2)
	t.+Ø+lū	(B.12-16) (K.11-33)
türk	Türkiye'de yaşayan Türk milleti. Krş.: <i>türk, turk, turk, türk, türk, türk</i>	
	t.+Ø	(B.7-47) (K.1-74) (K.15-5) (K.29-2)
	t.+Ø+ke	(B.7-50)
	t.+ler	(B.7-59)
	t.+ler+inķı	(K.11-28)
	t.+lēr	(B.7-31)
	t.+lēr+den	(K.4-15)
	t.+lēr+ge	(B.7-60)
	t.+lēr	(K.13-12)
türkiye	yer adı, Türkiye. Krş.: <i>türkiye, türkiye, türkije, türkijē, türkiye, türkiyē, türkiyē, türkiyē, türkijē, türkijē, türkijē, türkijē, türkijē, türkijē</i>	

	t.+Ø+nen	(B.12-30)
türkiye	yer adı, Türkiye. Krş.: <i>turkiye, türkiye, türkiye, türkiyē, türkiye, türkiyē, türkiye, türkiyē, türkīyē, türkīyē, türkīyē, türkīyē, türkīyē, türkīyē</i>	
	t.+Ø	(K.25-7)
	t.+Ø+de	(B.7-61)
	t.+Ø+den	(B.7-48) (K.12-13)
	t.+Ø+ge	(K.24-11)
	t.+Ø+nı	(B.12-21)
	t.+Ø+nı	(B.12-21)
türkiyē	yer adı, Türkiye. Krş.: <i>turkiye, türkiye, türkiye, türkiyē, türkiye, türkiyē, türkiye, türkiyē, türkīyē, türkīyē, türkīyē, türkīyē, türkīyē, türkīyē</i>	
	t.+Ø	(K.9-9) (K.17-9) (K.23-7)
türkiyē	yer adı, Türkiye. Krş.: <i>turkiye, türkiye, türkiye, türkiyē, türkiye, türkiyē, türkiye, türkiyē, türkīyē, türkīyē, türkīyē, türkīyē, türkīyē, türkīyē</i>	
	t.+Ø	(B.12-20)
türkiyē	yer adı, Türkiye. Krş.: <i>turkiye, türkiye, türkiye, türkiyē, türkiye, türkiyē, türkiye, türkiyē, türkīyē, türkīyē, türkīyē, türkīyē, türkīyē, türkīyē</i>	
	t.+Ø	(K.10-3)
türklük	türklük, Türk olma durumu	
	t.+Ø	(K.1-74)
türkçe	Türkiye Türkçesi. Krş.: <i>türçe, türşe, türşē, türükçe, türükçe</i>	
	t.+Ø	(K.21-11)
türmen	değirmen, içinde öğütme işi yapılan yer. Krş.: <i>diyermēn, turmen, türmen, türme, türmen, türmeņ, türmē, türmen</i>	
	t.+Ø	(K.26-27)
	t.+Ø+nı	(K.26-25)
türükçe	Türkiye Türkçesi. Krş.: <i>türçe, türşe, türşē, türükçe, türkçe</i>	
	t.+Ø	(K.3-14)
tüs-	düşmek. Krş.: <i>çüş-, çüş-, tüş-, tüş-, tüş-, tüş-</i>	
	t.-ür-Ø-di	(K.23-32)
tüş-	düşmek. Krş.: <i>çüş-, çüş-, tüş-, tüş-, tüş-, tüş-</i>	
	1. düşmek, inmek	
	t.-Ø-e	(B.4-212)
	t.-Ø-em	(B.2-228)
	t.-Ø-écék	(K.23-31)
	t.-Ø-iyik	(B.12-91)
	t.-Ø-kemiz	(K.14-14)
	t.-Ø-ken	(B.19-12)
	t.-Ø-kende	(K.18-15)
	t.-Ø-kennen	(B.12-67)
	t.-Ø-seņ	(B.2-85)
	t.-Ø-tük	(B.2-24) (B.19-10)
	t.-ür-Ø-diler	(B.2-25) (B.6-22)

- t.-Ø-üp (B.10-32)
t.-ür-Ø-di (B.10-28)
t.-ür-Ø-diler (B.2-24)
t.-ür-Ø-gen (B.17-38)
t.-ür-Ø-üp (B.19-18)
- 2. duruma uğramak, herhangi bir yerde kalmak durumuna düşmek**
t.-Ø-eler (B.12-102)
t.-ir-Ø-diler (B.18-21)
t.-Ø-ken (B.2-246) (B.9-5) (B.10-17) (B.10-33)
t.-Ø-kende (B.4-53)
t.-Ø-tı (B.1-56) (B.2-13) (B.2-43)
t.-Ø-tı (B.1-50) (B.9-33) (B.9-34)
t.-Ø-tú (B.4-168)
t.-Ø-tük (B.3-49) (B.4-5) (B.20-12)
t.-Ø-tüm (B.6-10) (B.9-40)
t.-Ø-tük (B.4-51) (B.7-12)
t.-Ø-üp (B.9-6) (B.20-13)
t.-ür-Ø-eler (K.18-23)
- 3. payına, nasibine düşmek**
t.-Ø-ken (B.2-7) (B.11-35) (B.21-1)
t.-Ø-kende (K.18-21) (K.28-16)
t.-Ø-kên (B.11-36)
t.-mi-y (B.8-53)
t.-Ø-tüm (K.11-15)
t.-ür-Ø-der (B.14-11)
- 4. akla gelmek**
t.-Ø-em (*m=soru eki*) (B.16-10)
t.-Ø-kenin (B.2-265)
t.-Ø-se (B.2-92)
- 5. düşmek, yukarıdan aşağı düşmek**
t.-Ø-e (B.10-31) (B.12-117)
t.-Ø-kên (B.4-48)
t.-mi-y (B.17-34)
t.-Ø-tı (B.3-9) (B.3-10) (B.15-1)
t.-Ø-tü (B.3-221)
t.-Ø-üp (B.12-144)
t.-ür-Ø-eler (B.17-51)
- 6. düşmek, dökülmek**
t.-Ø-e (K.28-19)
- 7. gün açılmak, aydınlık olmak**
t.-Ø-ekte (B.12-81)
- 8. yola düşmek, peşine düşmek**

	t.-Ø-ıp	(B.12-119)
	9. yağmak, yağmur veya sel düşmek	
	t.-Ø-ken	(B.12-34)
tüş	düş, rüya. Krş.: <i>tüş</i>	
	t.+Ø+üme	(B.12-179) (B.12-180)
tüşü-*	düşünmek, aklından geçirmek. Bk.: tüşün- . Krş.: <i>tüşü-*</i>	
	t.-n-Ø	(K.12-22)
	t.-n-me	(K.1-65)
	t.-n-Ø-mē	(B.8-24)
tüşün-	düşünmek. <i>tüşün-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, mevcut çatısıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: tüşü-*	
tüşü-*	düşünmek, aklından geçirmek. Bk.: tüşün- . Krş.: <i>tüşü-*</i>	
	t.-n-Ø-e	(B.13-22)
tüşün-	düşünmek. <i>tüşün-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, mevcut çatısıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: tüşü-*	
tütün	tütün, nikotin içeren bitki. Krş.: <i>tütün, tütün, tütün</i>	
	t.+Ø	(B.3-128) (B.4-229)
tütün	tütün, nikotin içeren bitki. Krş.: <i>tütün, tütün, tütün</i>	
	t.+Ø	(B.10-5) (B.10-6) (B.11-28) (B.12-136) (B.12-138) (B.17-25)
	t.+Ø+de	(B.3-46) (B.12-135) (B.12-138)
	t.+Ø+ni	(B.10-6)
tütünçilik	tütün yetiştirmeciliği	
	t.+Ø	(B.12-139)
tüz-	dizmek, yan yana veya üst üste dizmek. Krş.: <i>diz-, tēs-, tüz-, tüz- I, tüz-, tüz-</i>	
	t.-Ø-úp	(K.18-32)
tüze-*	düzelme, iyileşme, kendine gelme. Bk.: tüzel- . Krş.: <i>tüze-*</i>	
	t.-l-Ø-ir	(K.1-63)
	t.-l-Ø-ıp	(B.9-32)
tüzel-	düzelme, iyileşme. <i>tüzel-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, mevcut çatısıyla kullanılmaktadır. Bk.: tüze-* . Krş.: <i>tüze-*</i>	
twaroğ	Rus., lor peynir	
	t.+Ø	(B.12-11)
ta	daha, kere, kez. Krş.: <i>da, daa, dağa, dan, dā, dān, dāt, t, ta, tā</i>	
	ṭ.+Ø	(K.19-19)
tap-	bulmak, doğurmak; bala tapmak: doğurmak. Krş.: <i>tab-, tap-, tāp-</i>	
	bala ṭ.-Ø-ḥan	(B.2-17)
tata	abla. Krş.: <i>tata, tita, tta, ttay</i>	
	ṭ.+Ø+m	(B.2-5)
tık-	iterek sokmak, sokmak, tıkmak. Krş.: <i>tığ-, tıḥ-, tıK-, tıḥ-, tıK-</i>	
	ṭ.-Ø-ṭılar	(K.20-7)
tul	dul, eşi ölmüş bir kadın veya erkek. Krş.: <i>dul, tul I</i>	

	ı+Ø	(K.21-5)
ıur-	durmak, hareketsiz durumda kalmak, varlığını sürdürmek. Krş.: <i>tur-</i> , <i>tür-</i> , <i>tır°-</i> , <i>tur-</i> , <i>tür-</i> , <i>ıur-</i>	
	ı-Ø-a	(B.21-18)
ıtür-	durmak, hareketsiz durumda kalmak, varlığını sürdürmek. Krş.: <i>tur-</i> , <i>tür-</i> , <i>tır°-</i> , <i>tur-</i> , <i>tür-</i> , <i>ıtür-</i>	
	ı-Ø-a	(B.2-193)
u(n)	o, uzakta olup hakkında konuşulan kimse veya şeyi belirten bir söz. Krş.: <i>a(n)</i> , <i>ā(n)</i> , <i>ǎ</i> , <i>ı</i> , <i>i III</i> , <i>ı̇</i> , <i>ı̇</i> , <i>o(n)</i> , <i>ō</i> , <i>ö</i> , <i>ø(n)</i> , <i>ö</i> , <i>ū</i> , <i>ü(n)</i> , <i>ü II</i> , <i>ü II</i>	
	1. o, uzakta olup hakkında konuşulan kimse veya şeyi belirten söz	
	u+Ø	(B.1-7) (B.1-27) (B.1-33) (B.1-36) (B.1-56) (B.1-70) (B.1-134) (B.1-142) (B.1-151) (B.1-152) (B.1-153) (B.1-156) (B.1-162) (B.1-176) (B.2-61) (B.2-81) (B.2-95) (B.2-96) (B.2-99) (B.2-126) (B.2-144) (B.2-162) (B.2-173) (B.2-197) (B.2-207) (B.2-218) (B.3-104) (B.3-106) (B.3-108) (B.3-114) (B.3-160) (B.3-169) (B.4-6) (B.4-20) (B.4-24) (B.4-26) (B.4-27) (B.4-33) (B.4-34) (B.4-38) (B.4-41) (B.4-42) (B.4-44) (B.4-48) (B.4-49) (B.4-51) (B.4-52) (B.4-53) (B.4-56) (B.4-60) (B.4-65) (B.4-76) (B.4-77) (B.4-78) (B.4-80) (B.4-83) (B.4-85) (B.4-106) (B.4-109) (B.4-110) (B.4-119) (B.4-125) (B.4-135) (B.4-140) (B.4-145) (B.4-157) (B.4-160) (B.4-164) (B.4-166) (B.4-171) (B.4-169) (B.4-172) (B.4-173) (B.4-175) (B.4-177) (B.4-178) (B.4-181) (B.4-184) (B.4-185) (B.4-190) (B.4-194) (B.4-205) (B.4-206) (B.4-208) (B.4-210) (B.4-213) (B.4-214) (B.4-220) (B.4-221) (B.4-227) (B.4-229) (B.5-7) (B.5-11) (B.5-13) (B.5-25) (B.5-35) (B.5-37) (B.5-50) (B.5-71) (B.5-101) (B.5-103) (B.5-114) (B.6-19) (B.6-27) (B.6-28) (B.6-29) (B.6-33) (B.6-38) (B.6-46) (B.6-50) (B.6-61) (B.6-64) (B.6-66) (B.6-69) (B.6-70) (B.6-71) (B.6-72) (B.6-81) (B.6-85) (B.6-86) (B.6-88) (B.6-89) (B.6-93) (B.6-95) (B.6-99) (B.6-100) (B.6-104) (B.6-105) (B.6-111) (B.6-115) (B.7-16) (B.7-61) (B.7-68) (B.7-74) (B.8-16) (B.8-34) (B.8-81) (B.9-2) (B.9-18) (B.9-26) (B.9-28) (B.9-32) (B.9-44) (B.9-51) (B.10-9) (B.10-14) (B.10-30) (B.10-34) (B.10-74) (B.11-6) (B.11-8) (B.11-19) (B.11-37) (B.11-45) (B.11-51) (B.11-70) (B.12-2) (B.12-4) (B.12-16) (B.12-20) (B.12-22) (B.12-27) (B.12-34) (B.12-36) (B.12-38) (B.12-40) (B.12-45) (B.12-47) (B.12-49) (B.12-51) (B.12-54) (B.12-55) (B.12-57) (B.12-63) (B.12-68) (B.12-70)

	(B.12-73) (B.12-75) (B.12-76) (B.12-77) (B.12-93) (B.12-95) (B.12-99) (B.12-102) (B.12-103) (B.12-104) (B.12-109) (B.12-111) (B.12-113) (B.12-120) (B.12-127) (B.12-130) (B.12-143) (B.12-148) (B.12-151) (B.12-153) (B.12-175) (B.12-176) (B.12-185) (B.12-198) (B.12-200) (B.13-5) (B.13-10) (B.13-11) (B.13-16) (B.13-20) (B.13-21) (B.13-24) (B.13-27) (B.13-28) (B.13-34) (B.13-48) (B.14-12) (B.14-17) (B.14-18) (B.16-9) (B.16-16) (B.17-2) (B.17-6) (B.17-10) (B.17-11) (B.17-12) (B.17-17) (B.17-30) (B.17-47) (B.18-5) (B.18-11) (B.18-25) (B.18-27) (B.18-42) (B.18-47) (B.18-54) (B.19-7) (B.19-13) (B.19-28) (B.19-29) (B.19-31) (B.20-39) (B.21-5) (B.21-17) (B.21-19) (B.22-3) (B.22-7) (B.22-9) (B.22-13) (B.22-19) (B.22-32) (K.3-25) (K.7-10) (K.10-8) (K.11-19) (K.11-2) (K.19-3) (K.21-17) (K.24-3) (K.24-9) (K.24-19) (K.25-14)
u.+Ø+dan	(B.9-35) (B.9-41)
u.+Ø+dir	(B.22-21)
u.+Ø+ġa	(B.4-98) (K.19-4)
u.+lar	(B.1-22) (B.1-51) (B.1-89) (B.1-111) (B.1-117) (B.1-121) (B.1-163) (B.2-143) (B.2-144) (B.2-172) (B.3-41) (B.4-50) (B.4-51) (B.4-86) (B.4-111) (B.4-116) (B.4-117) (B.4-125) (B.4-168) (B.4-208) (B.4-222) (B.4-231) (B.5-21) (B.5-34) (B.5-70) (B.5-112) (B.5-113) (B.6-84) (B.9-13) (B.9-49) (B.11-34) (B.11-35) (B.11-56) (B.12-14) (B.12-17) (B.12-19) (B.12-29) (B.12-30) (B.12-57) (B.12-58) (B.12-59) (B.12-65) (B.12-69) (B.12-70) (B.12-71) (B.12-83) (B.12-86) (B.12-102) (B.12-103) (B.12-106) (B.12-111) (B.12-116) (B.12-150) (B.12-175) (B.16-2) (B.16-42) (B.17-32) (B.17-37) (B.17-49) (K.17-14)
u.+lar+a	(B.1-91) (B.11-5) (B.11-45)
u.+lar+dan	(B.5-44)
u.+lar+ġa	(B.5-105) (B.9-26) (B.12-48) (B.12-175) (B.17-32)
u.+lar+ı	(B.1-78) (B.1-79) (B.11-21)
u.+lar+ın	(B.4-9) (B.4-15) (B.4-16) (B.4-137) (B.5-55) (B.9-48) (B.11-35) (B.12-74) (B.12-77) (B.12-78) (B.12-151) (B.14-9) (B.15-3)
u.+lar+ın	(B.4-8) (B.4-45) (B.9-10)
u.+lar+nen	(B.5-33)
u.+lar+nën	(B.5-35)

u.+lar+nı	(B.1-82) (B.4-16) (B.4-23)
u.+lar°	(B.16-40)
u.+Ø+n	(B.1-150) (B.1-162) (B.2-95) (B.2-126) (B.3-12) (B.3-70) (B.3-171) (B.4-64) (B.4-84) (B.8-66) (B.9-37) (B.13-24) (B.18-6)
u.+Ø+na	(B.10-74) (B.11-30) (B.21-2) (K.28-21)
u.n+Ø+da	(B.1-51) (B.1-148) (B.5-8) (B.7-6) (K.7-12)
u.n+Ø+dalar	(B.1-22)
u.n+Ø+dan	(B.4-79) (B.4-146) (B.5-97) (B.12-202) (B.21-7)
u.n+Ø+dā	(B.3-127) (B.3-214)
u.+Ø+nen	(B.5-102) (B.6-55)
u.+Ø+nı	(B.3-146) (B.4-10) (B.4-14) (B.4-35) (B.4-50) (B.4-88) (B.4-146) (B.4-186) (B.4-192) (B.4- 210) (B.5-88) (B.5-91) (B.5-106) (B.6-28) (B.6- 73) (B.7-83) (B.8-70) (B.8-91) (B.12-13) (B.12- 26) (B.12-44) (B.12-107) (B.12-110) (B.12-111) (B.12-122) (B.13-11) (B.13-12) (B.14-3) (B.14- 7) (B.17-23) (B.17-30) (B.17-31) (B.17-32) (B.17-41) (B.17-42) (B.17-43) (B.17-46) (B.18- 59) (B.21-6) (K.21-3) (K.21-18) (K.21-24)
u.+Ø+nın	(B.1-128) (B.4-101)
u.+Ø+nı	(B.3-170) (B.3-204) (B.4-46) (B.4-100) (B.11- 58) (B.12-4) (B.12-27) (B.12-184) (B.13-21) (B.15-2) (B.17-24) (B.22-9) (B.22-18)
u.+Ø+nı	(B.3-212)
u.n+Ø+nan	(B.1-167) (B.5-106) (B.16-16) (B.16-26) (B.16- 37) (B.18-27) (K.8-7)
u.n+nar	(K.24-4)
u.n+Ø+nān	(B.4-71)
u.n+Ø+nen	(B.19-17) (B.22-11)
u.+Ø+nu	(B.4-125) (B.4-176) (B.4-189) (B.5-17)
u.+Ø+ıa	(B.5-94) (B.6-97) (B.12-25) (B.12-158) (B.12- 185) (B.12-202) (B.22-13)
u.+Ø+ıacık	(B.18-34)
2. onun için. Bk.: <u>un</u> çın, <u>un</u> çün	
u.+Ø+n çın	(B.4-243)
u.+Ø+n çün	(B.2-126) (B.3-70) (B.9-37)
3. orası, o taraf. Bk.: <u>u</u> yağ, <u>u</u> yah, <u>u</u> yaK	
u.+Ø yağ	(B.4-109)
u.+Ø yah	(B.4-34)
u.+Ø yahıa	(B.17-32)
u.+Ø yaKta	(K.19-3)

u-

olmak, meydana gelmek, gerçekleşmek. Köstence ağzında *bol-*, Bahçesaray ağzında genellikle *ol-* ve nadiren *bol-* şekilleri

kullanılmaktadır. Krş.: *al- II, bo-, bol- I, bol- I, bō-, bōl-, bōl-, bē-, bēl-, bül-, o-, ol- I, ol- II, opl-, or- III, ō-, ōl-, ō-, ōl-, ē-, ēl- II*
u.-Ø-ğānda (B.5-72)

u yağ	ora, orası, o taraf. Daralma, ulanma ve kaynaşma sonucunda oluşmaktadır. Bk.: <i>u, yağ II</i>
u yah	ora, orası, o taraf. Daralma, ulanma ve kaynaşma sonucunda oluşmaktadır. Bk.: <i>u, yah II</i>
u yaK	ora, orası, o taraf. Daralma, ulanma ve kaynaşma sonucunda bu şekli almıştır. Bk.: <i>u(n), yaK II</i>
uborçitsa	Rus., temizlikçi kadın u.+Ø (B.4-164)
uborқа	Rus., temizlik u.+Ø (B.3-139)
uc	uç, kenar. Krş.: <i>uç II</i> u.+lar+ın (B.14-12) u.+Ø+ün (B.2-153)
ucūz	ucuz, fiyatı düşük u.+Ø (B.19-30) (B.19-31)
uç I	üç sayısı. Krş.: <i>ıç, iş, iç II, iş III, iç I, iş, uş, uş, úç, úş, üç, üçç, üj, üş, ūç, ūş, ūş</i> u.+Ø (B.4-47) (B.4-62) (B.4-167) (B.4-171) u.+Ø+ıncı (B.6-5) (B.20-7)
uç II	uç, kenar. Krş.: <i>uc</i> u.+Ø+ın (B.5-83) u.+Ø+suz (K.26-1)
uç-	uçmak, havada uçmak. Krş.: <i>uş-, ūş-</i> u.-Ø-ıp (B.9-28)
uçaska	Rus., pay. Krş.: <i>uçaskā, ūçaska</i> u.+Ø (B.1-137) (B.2-34) u.+Ø+yı (B.1-139)
uçaskā	Rus., pay. Krş.: <i>uçaska, ūçaska</i> u.+Ø+n (B.1-154)
uçastvit	Rus., iştirak etmek u. (B.19-8)
uçebny	Rus., eğitici u. (B.4-87)
uçeşkovı	Rus., bölge müdürü u. (B.2-77)
uçmağ	cennet. Krş.: <i>üşmaK</i> u.+Ø+ta (K.1-69)
uçobny	Rus., eğitici u. (B.4-87)
ufa	yer adı, Ufa, Başkırtistan'ın başkenti

	u.+Ø	(B.7-92)
ufa-*	ufalmak, kırarak ufak parçalara ayırmak. Bk.: <i>ufan-</i>	
	u.-n-Ø-a	(B.18-49)
ufah	küçük, ufak, boy veya yaş olarak daha küçük olan. Krş.: <i>fah, ifaK, ufah, ufaK, yifah, yifā, yifah, yīfaK, yufaçih, yufaK, yufāK, yūfaçih, yūfaçih</i>	
	u.+Ø	(B.2-56)
ufaḥ	küçük, ufak, boy veya yaş olarak daha küçük olan. Krş.: <i>fah, ifaK, ufah, ufaK, yifah, yifā, yifah, yīfaK, yufaçih, yufaK, yufāK, yūfaçih, yūfaçih</i>	
	u.+Ø	(B.10-51) (K.10-19)
ufaK	küçük, ufak, boy veya yaş olarak daha küçük olan. Krş.: <i>fah, ifaK, ufah, ufaḥ, yifah, yifā, yifah, yīfaK, yufaçih, yufaK, yufāK, yūfaçih, yūfaçih</i>	
	u.+Ø	(B.11-66)
ufan-	ufalmak, kırılarak ufak parçalara ayrılmak. <i>ufan-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, mevcut çatılarıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: <i>ufa-*</i>	
ugol	Rus., köşe	
	u.+Ø+da	(B.2-28)
uḡıl	Rus., köşe	
	u.+Ø+da	(B.2-25) (B.2-26)
uḥmat	hükümet, devlet yönetimi. Krş.: <i>kúmet, uḡmat, uḡumat, uḡumet, uḡūmat</i>	
	u.+Ø+ı	(B.7-91)
uje	Rus., artık	
	u.	(B.1-53) (B.1-56) (B.1-64) (B.2-32) (B.2-54) (B.2-66) (B.3-80) (B.3-175) (B.4-16) (B.4-30) (B.4-171) (B.4-180) (B.9-21) (B.9-32) (B.10-15) (B.10-48) (B.12-23) (B.12-25) (B.12-27) (B.13-29) (B.15-18) (B.17-21) (B.17-25) (B.19-22) (B.19-38)
ujē	Rus., artık	
	u.	(B.2-206)
ujě	Rus., artık	
	u.	(B.1-146)
uji	Rus., artık	
	u.	(B.2-234) (B.6-19) (B.6-29) (B.9-30) (B.17-35)
uḡaz	Rus., emir, talimat	
	u.+Ø	(B.1-111) (B.1-113) (B.1-114) (B.1-119) (B.1-120)
	u.+Ø+da	(B.1-113)
uḡmat	hükümet, devlet yönetimi. Krş.: <i>kúmet, uḡmat, uḡumat, uḡumet, uḡūmat</i>	
	u.+Ø	(B.7-23)
	u.+Ø+ı	(B.7-19) (B.8-30)
uḡrana	yer adı, Ukrayna. Krş.: <i>uḡrańya, uḡrayna</i>	
	u.+Ø+da	(B.4-78)
uḡrańya	yer adı, Ukrayna. Krş.: <i>uḡrana, uḡrayna</i>	

	u.+Ø+da	(B.4-78)
uğrayınca	Ukraynaca	
	u.+Ø	(K.15-42)
uğrayna	yer adı, Ukrayna. Krş.: <i>uğrana, uğrańya</i>	
	u.+Ø	(B.4-76)
	u.+Ø+da	(B.4-63)
uğumat	hükümet, devlet yönetimi. Krş.: <i>kúmet, uğmat, uğmat, uğumat, uğúmat</i>	
	u.+Ø	(B.7-73)
	u.+Ø+ıa	(B.10-7)
uğumet	hükümet, devlet yönetimi. Krş.: <i>kúmet, uğmat, uğmat, uğumat, uğúmat</i>	
	u.+Ø+nen	(B.4-79)
uğúmat	hükümet, devlet yönetimi. Krş.: <i>kúmet, uğmat, uğmat, uğumat, uğumet</i>	
	u.+Ø	(B.7-74)
uğarı	yukarı, bir şeyin üst bölümü. Krş.: <i>úğarı, iyyğarı, yoğarı, yoğarı, yuğarı, yuğarı</i>	
	u.+Ø	(B.4-22)
ul	oğul, oğlan, erkek çocuk. Krş.: <i>il II, oğ, oğul, oğl, oğlan, oğlanci, oğlanciğ, oğlançih, oğlançih, oğlançıK, oğlan, oğlan, ol, oğlan, ol, ul, ul</i>	
	u.+Ø	(K.18-1) (K.18-4) (K.18-24)
	u.+Ø+ı	(K.9-17) (K.17-15) (K.21-24)
	u.+Ø+ım	(K.6-9) (K.13-9) (K.26-34) (K.27-7) (K.27-11)
	u.+Ø+ıman	(K.13-1) (K.22-22)
	u.+Ø+ımman	(K.27-7)
	u.+Ø+ın	(K.17-31)
	u.+lar+ı	(K.17-30)
	u.+Ø+um	(K.26-32)
	u.+Ø+umman	(K.11-15)
ulay	öyle, onun gibi, ona benzer. Krş.: <i>ele, ele, ole, olen, oyle, öle, óle, øle, ølè, øyle, öle, öyle, ule, ulel, ulen, ulè, ulè, ulè, uli, uyle, üle, üle, üle I</i>	
	u.+Ø	(K.23-36)
ule	öyle, onun gibi, ona benzer. Krş.: <i>ele, ele, ole, olen, oyle, öle, óle, øle, ølè, øyle, öle, öyle, ulay, ulel, ulen, ulè, ulè, ulè, uli, uyle, üle, üle, üle I</i>	
	u.+Ø	(B.2-167) (B.3-67) (B.3-151) (B.4-68) (B.5-10) (B.5-24) (B.5-28) (B.5-45) (B.5-47) (B.5-59) (B.6-48) (B.5-64) (B.5-88) (B.5-114) (B.6-115) (B.6-28) (B.6-37) (B.6-52) (B.6-88) (B.6-89) (B.6-113) (B.6-114) (B.9-52) (B.11-39) (B.11-41) (B.12-30) (B.12-32) (B.12-86) (B.12-158) (B.12-161) (B.14-11) (B.14-14)
	u.+Ø+jne	(B.12-49) (B.12-163)
ulejne	öylece. Bk.: <i>ule</i>	
ulel	öyle, onun gibi, ona benzer, öyle yapmak, öyle etmek. Bk.: <i>ulel et-</i> . Krş.: <i>ele, ele, ole, olen, oyle, öle, óle, øle, ølè, øyle, öle, öyle, ulay, ule, ulel, ulen, ulè, ulè, ulè, uli, uyle, üle, üle, üle I</i>	

	u.+Ø etip	(B.12-158)
ulel et-	öyle etmek, öyle yapmak. Ulanma, türeme ve kaynaşma sonucunda oluşmaktadır. Bk.: <i>ulel, et-</i>	
ulen	öyle, onun gibi, ona benzer. Krş.: <i>ele, êle, ole, olen, oyle, öle, óle, øle, ølè, øyle, öle, öyle, ulay, ule, ulel, ulē, ulě, ulè, uli, uyle, ūle, ũle, üle I</i>	
	u.+Ø	(B.5-8) (B.5-14) (B.5-59) (B.5-80)
ulē	öyle, öyle yapmak, öyle etmek. Bk.: <i>ulē t-</i> . Krş.: <i>ele, êle, ole, olen, oyle, øle, óle, øle, ølè, øyle, öle, öyle, ulay, ūle, ulel, ulen, ulě, ulè, uli, uyle, ūle, ũle, üle I</i>	
	u.+Ø +tıp	(B.3-42)
ulē t-	öyle yapmak, öyle etmek. Ulanma, kaynaşma ve ünlü erimesi sonucunda meydana gelmektedir. Bk.: <i>ulē, t-</i>	
ulě	öyle, onun gibi, ona benzer. Krş.: <i>ele, êle, ole, olen, oyle, öle, óle, øle, ølè, øyle, öle, öyle, ulay, ule, ulel, ulen, ulē, ulě, uli, uyle, ūle, ũle, üle I</i>	
	u.+Ø	(B.11-42)
ulè	öyle, onun gibi, ona benzer. Krş.: <i>ele, êle, ole, olen, oyle, öle, óle, øle, ølè, øyle, öle, öyle, ulay, ule, ulel, ulen, ulē, ulě, uli, uyle, ūle, ũle, üle I</i>	
	1. öyle, onun gibi	
	u.+Ø	(B.6-78)
	2. öyle yapmak. Bk.: <i>ulè t-</i>	
	u.+Ø tıp	(B.6-39)
	u.+Ø ttirip	(B.14-13)
ulè t-	öyle yapmak, öyle etmek. Ulanma, kaynaşma ve ünlü erimesi sonucunda meydana gelmektedir. Bk.: <i>ulè, t-</i>	
ulī-	ulumak, köpeğin ağlar gibi ses çıkarmak. Krş.: <i>ulli-</i>	
	u.-Ø-y	(B.16-44)
uli	öyle, onun gibi, ona benzer. Krş.: <i>ele, êle, ole, olen, oyle, öle, óle, øle, ølè, øyle, öle, öyle, ulay, ule, ulel, ulen, ulē, ulě, ulè, uyle, ūle, ũle, üle I</i>	
	u.+Ø+jne	(B.3-36)
ulijne	öylece. Bk.: <i>uli</i>	
ulitsa	Rus., sokak	
	u.+Ø+miz̄in	(B.2-211)
ullè	öğle, öğle vakti, öğlen. Krş.: <i>iyle, ullī, üle II, ūlle, üyle</i>	
	u.+Ø+de	(B.4-244)
ullī-	ulumak, köpeğin ağlar gibi ses çıkarmak. Krş.: <i>ulī-</i>	
	u.-Ø-y	(B.17-12)
ullī	öğle, öğle vakti, öğlen. Krş.: <i>iyle, ullè, üle II, ūlle, üyle</i>	
	u.+Ø	(B.11-17)
úlke	ülke, memleket	
	u.+Ø	(K.15-39)
úlKum	yöresel yemek çeşidi, mayalı hamurdan börek türü, lokum. Krş.: <i>loħum, loKum, olKum</i>	
	u.+Ø	(K.1-29) (K.1-90)
umaç	yöresel yemek çeşidi, umaç	

	u.+Ø	(K.1-4)
umāt	ümmet, Müslüman ümmeti	
	u.+Ø	(K.3-3)
umer	özel isim, Ömer. Krş.: <i>umèr</i>	
	u.+Ø	(B.1-83) (B.13-39)
umèr	özel isim, Ömer. Krş.: <i>umer</i>	
	u.+Ø	(B.4-15)
umīr	ömür, hayat. Krş.: <i>memr, omir, omīr, ómīr, ömir, ömür, ömūr</i>	
	u.+Ø	(K.10-6)
umit	ümit, umut. Krş.: <i>umīṭ</i>	
	u.+Ø	(B.8-52)
umīṭ	ümit, umut. Krş.: <i>umit</i>	
	u.+Ø	(B.8-52)
un	un, öğütülerek toz durumuna getirilen tahıl. Krş.: <i>uḡ</i>	
	u.+Ø	(B.1-72) (B.3-125) (B.8-82) (B.8-85) (B.8-87) (B.12-152) (B.12-155) (B.12-203) (B.19-25) (K.1-14) (K.1-17) (K.1-77) (K.16-9)
	u.+Ø+dan	(K.1-16) (B.5-80) (K.26-28)
	u.+Ø+ğa	(K.1-17) (K.16-32)
	u.+Ø+man	(K.7-19)
	u.+Ø+nı	(K.5-29) (K.16-17)
un çin	onun için, ondan dolayı. Büzülme ve yutulma olayların sonucunda bu şekli almaktadır. Bk.: <i>u(n), çin II</i>	
un çün	onun için, ondan dolayı. Büzülme ve yutulma olayların sonucunda bu şekli almaktadır. Bk.: <i>u(n), çün</i>	
unday	öyle, o şekilde. Krş.: <i>anay II, anday, onday, ondäy, enday</i>	
	u.+Ø	(K.11-33) (K.16-19) (K.25-2) (K.29-19) (K.29-20) (K.30-14)
	u.+Ø+ıp	(K.16-35)
unt-	unutmak, hatırlamamak. Krş.: <i>onit-, unut-, unüt-, ũnt-, ũnüt-</i>	
	u.-ma-ycam	(B.2-137)
	u.-Ø-tüK	(B.3-135)
unut-	unutmak, hatırlamamak. Krş.: <i>onit-, unt-, unüt-, ũnt-, ũnüt-</i>	
	u.-Ø-ḡaman	(K.30-13)
	u.-ma	(K.1-22)
	u.-ma-yıK	(K.32-19)
	u.-ma-yman	(K.1-102)
	u.-ul-ma-dı	(K.32-3)
	u.-ul-ma-ycaḡ	(K.1-95)
	u.-ul-Ø-dı	(K.1-109)
unüt-	unutmak, hatırlamamak. Krş.: <i>onit-, unt-, unut-, ũnt-, ũnüt-</i>	
	u.-Ø-amam	(K.5-20)
	u.-Ø-ḡaman	(K.8-9)

	u.-ıl-Ø-ıp	(B.6-56)
	u.-ma-yman	(K.21-25) (K.23-9)
	u.-ma-ııs	(B.3-151)
	u.-Ø-tiK	(K.14-2)
	u.-Ø-tüm	(B.2-234)
uı	un, öğütölerek toz durumuna getirilen tahıl. Krş.: <i>un</i>	
	u.+Ø	(B.8-80)
uń	işte o, uzakta olup hakkında konuřulan kimse veya řeyi iřaret ederek gösteren bir söz (<i>anawu</i>). Bk.: uń_yer . Krş.: <i>ana III, anaw, anawı, anawo, anawu, anawū, anawū, anāv, anāwū, anāwu, anı, anı, anı, anı, anu, anū, ānawu, ānawū, ānı, naw, nawu</i>	
	u.+Ø_yerde	(K.25-6)
uń_yer	orası, o yer. Ulanma, kaynařma, derilme ve ünöl yutulması sonucunda oluřmakta. Bk.: uń_yer	
ur-	vurmak, elle çarpmak, dövmeK. Krş.: <i>ør-, ũr-, vūr-</i>	
	u.-Ø-a	(B.6-87) (K.18-13) (K.28-32)
	u.-Ø-acam	(B.12-21)
	u.-Ø-acasın	(K.12-12)
	u.-Ø-adıler	(B.10-44)
	u.-Ø-aK (uracaK)	(B.1-179)
	u.-Ø-ar	(K.1-71) (K.28-32)
	u.-Ø-dı	(B.3-200) (B.7-82) (B.22-13)
	u.-Ø-đan	(B.7-84) (B.13-35)
	u.-Ø-ıp	(B.7-70) (B.22-32)
	u.-ma	(B.12-174)
	u.-mā	(B.2-139)
	u.-Ø-sın	(B.12-75)
	u.-ül-iş-Ø-đanda	(K.17-32)
	u.-Ø-up	(K.17-35)
	u.-uş-Ø-alar	(K.17-37)
urah	Bayramda toplanan şekerlerin koyulduğu kap. Krş.: <i>irah</i>	
	u.+Ø	(B.3-170)
ural	yer adı, Rusya'nın Ural bölgesi. Krş.: <i>oral, øral, ral, ũral</i>	
	u.+Ø	(B.2-233) (B.8-3) (B.8-5) (B.8-7)
	u.+Ø+da	(B.9-34)
	u.+Ø+dā	(B.9-34)
	u.+Ø+đa	(B.9-34)
	u.+Ø+ın	(B.8-7)
urā	ora, orası. Krş.: <i>or, ora, orā, urı</i>	
	u.+Ø+da	(B.22-30)
urba	giysi, giyim, kıyafet. Krş.: <i>ūrba</i>	
	u.+Ø	(B.3-33) (B.3-182) (B.4-141) (B.12-160)
	u.+lar	(B.12-90)

	u.+lar+ı	(K.11-27)
	u.+lar+ımız	(B.21-8)
	u.+lar+ımızın	(B.3-163)
	u.+Ø+mı	(B.18-48)
	u.+Ø+nı	(B.12-98)
	u.+Ø+sı	(B.18-32)
urbaşka	Rus., gömlek. Krş.: <i>rubaşka, rübaşka</i>	
	u.+Ø+mı	(B.9-19)
urf	örf, gelenek. Krş.: <i>urfa</i>	
	u.+Ø	(B.4-158) (B.6-52) (B.6-62)
urfa	örf, gelenek. Krş.: <i>urf</i>	
	u.+Ø+a	(B.6-79)
urı	ora, orası. Krş.: <i>or, ora, orã, urã</i>	
	u.+Ø+ya	(B.21-8)
urıs	Rus milleti, Rus halkı soyundan olan kimse. Krş.: <i>oris, ørıs, ørus, rus, rūs, rūs, urıs, urūs, us II, ũrıs, ũrus</i>	
	u.+Ø	(B.1-138)
urısça	Rusça, Rus dili. Krş.: <i>orisça, ørisça, rusça, russa, rusça, rūsça, urısça</i>	
	u.+Ø	(B.3-202)
urküsta	yer adı, Bahçesaray'ın Urkusta köyü. Krş.: <i>rukısta, urkısta, urküstã</i>	
	u.+Ø	(B.21-1)
urkışta	yer adı, Bahçesaray'ın Urkusta köyü. Krş.: <i>rukısta, urküşta, urküstã</i>	
	u.+Ø	(B.12-79)
	u.+Ø+da	(B.12-79) (B.12-80) (B.12-85)
urkıştã	yer adı, Bahçesaray'ın Urkusta köyü. Krş.: <i>rukısta, urküşta, urkışta</i>	
	u.+Ø	(B.12-85) (B.12-102)
urKiye	özel isim, Urkiye	
	u.+Ø	(K.30-13)
urmet	hürmet, saygı. Krş.: <i>hurmet, örmèt, ũrmet, ũrmet</i>	
	u.+Ø	(B.6-86) (B.8-43) (B.8-44)
urok	Rus., ders	
	u.+Ø	(B.2-152)
urus	Rus milleti, Rus halkı soyundan olan kimse. Krş.: <i>oris, ørıs, ørus, rus, rūs, rūs, urıs, urūs, us II, ũrıs, ũrus</i>	
	u.+Ø	(B.12-95)
	u.+la+ğa	(B.8-1)
	u.+lar	(B.12-166)
	u.+lar+nan	(B.3-190)
urūs	Rus milleti, Rus halkı soyundan olan kimse. Krş.: <i>oris, ørıs, ørus, rus, rūs, rūs, urıs, urus, us II, ũrıs, ũrus</i>	
	u.+lar	(K.12-19)
	u.+lar+nan	(B.3-191)
urūsça	Rusça, Rus dili. Krş.: <i>orisça, ørisça, rusça, russa, rusça, rūsça, urısça</i>	

	u.+Ø	(B.1-176)
us I	üst, üzeri. Krş.: <i>s, st, sut, süt II, ust, ũs, ũst, ús, úst, üs, üst, ũs I, ũst</i>	
	u.+Ø+ne	(B.2-87) (B.3-170) (B.4-34) (B.4-199) (B.4-203) (B.8-86) (B.19-33)
	u.+Ø+nə	(B.4-180)
	u.+Ø+unden	(B.4-187) (B.4-188)
	u.+Ø+ünden	(B.4-188)
us II	Rus milleti, Rus halkı soyundan olan kimse. Krş.: <i>oris, øriř, ørus, rus, rũs, rũs, uris, urus, urũs, ũris, ũrus</i>	
	u.+Ø	(K.17-27)
uslovya	Rus., imkanlar	
	u.	(B.1-131)
uslowya	Rus., imkanlar	
	u.	(B.4-134)
ust	üst, üzeri. Krş.: <i>s, st, sut, süt II, us I, ũs, ũst, ús, úst, üs, üst, ũs I, ũst</i>	
	u.+Ø+ũme	(B.18-44)
usta	usta, işini iyi bilen ve iyi yapan kimse	
	u.+Ø	(B.4-185) (B.5-86)
	u.+lar	(K.12-14)
ustol	Rus., masa	
	u.+Ø	(B.3-122)
uş	üç sayısı. Krş.: <i>iç, iş, iç II, iş III, iç I, iş, uç I, uş, uç, úř, üç, üçç, üj, üş, ũç, ũç, ũř</i>	
	u.+Ø	(K.25-11)
uş-	uçmak, havada uçmak. Krş.: <i>uç-, ũř-</i>	
	u.-Ø-Kan	(K.22-12) (K.22-13)
uřũn	için, +dAn dolayı. Krş.: <i>çın II, çũn, çuũ, çũn, içũn, işin, işta, iştan, işun, iştan, içũn, içũn, için, işin, iřũn, řũn, řũn, ũçũn, ũřũn, ũřũn, üçũn, üçũn, ũřũn, ũřũn</i>	
	u.+Ø	(K.15-26)
uş	üç sayısı. Krş.: <i>iç, iş, iç II, iş III, iç I, iş, uç I, uş, uç, úř, üç, üçç, üj, üş, ũç, ũç, ũř</i>	
	u.+Ø	(K.22-36)
uta-*	utanmak. Bk.: <i>utan-</i>	
	u.-n-Ø-adıK	(B.1-104)
	u.-n-ma-ysıũ	(B.1-178)
	u.-n-ma-ysız	(K.23-30)
utan-	utanmak. <i>utan-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, günümüzde mevcut çatısıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: <i>uta-*</i>	
utır-	oturmak, sabit durumda kalmak. Krş.: <i>odır-, odur-, otığ-, otur-, otır-, otır-, otør-, otr-, otur-, otũ-, otũr-, otũr-, oşır-, øtör-, øtũr-, øtur-, øtr-, øtur-, utır-</i>	
	u.-Ø-sam	(B.3-148)
utır-	oturmak, yerleşmek, ikamet etmek. Krş.: <i>odır-, odur-, otığ-, otur-, otır-,</i>	

	<i>otır-, otēr-, otr-, otur-, otū-, otūr-, otūr°, oğır-, otır-, otūr-, otur-, otr-, otır-, utır-</i>
	u.-Ø-ğanımıs (B.3-65)
uvajēnye	Rus., hürmet, saygı
	u.+Ø (B.2-100)
uwi	üvey, öz olmayan. Krş.: <i>ogi</i>
	u.+Ø (K.23-36)
uy	ev, konut, hane. Krş.: <i>ef, ev, ew, ewçik, ewçī, ewçik, ěv, éw, êw, iy, i II, iy I, iy, iy, öw, ūy, ü I, üy I, ū, ū I, ūy I, yū</i>
	u.+Ø+ímıs (K.15-11)
uy-	uymak, uyum sağlamak. Krş.: <i>úy-</i>
	u.-ma-ğan (K.15-7)
uy-*	mayalamak, yoğurt mayalamak. Bk.: <i>uyt-</i>
	u.-t-Ø-alar (K.18-36)
uya-*	uyanmak, uyku durumundan çıkmak. Bk.: <i>uyan-, uyat-</i> . Krş.: <i>ya-*</i>
	u.-n-ıl-Ø-ır (K.1-49)
	u.-t-Ø-tılar (B.4-17)
uyan-	uyanmak, uyku durumundan çıkmak. <i>uyan-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, mevcut çatılarıyla kullanılmaktadır. Bk.: <i>uya-*</i>
uyat-	uyatmak, uyku durumundan çıkarmak. <i>uyat-</i> fiili ettirgen kök çatılıdır, mevcut çatılarıyla kullanılmaktadır. Bk.: <i>uya-*</i>
uyğur	Uygur Türkü
	u.+lar+man (K.15-48)
uyijayte	Rus., gidiniz
	u. (B.1-121)
uyKu	uyku, uyku durumu. Krş.: <i>yuhu, yuKū</i>
	u.+Ø+mdan (K.24-19)
uyle	öyle, onun gibi, ona benzer. Krş.: <i>ele, ěle, ole, olen, oyle, öle, óle, øle, ølé, øyle, öle, öyle, ulay, ule, ulel, ulen, ulē, ulē, ulē, uli, ūle, ūle, ūle I</i>
	u.+Ø (K.24-9)
uyt-	mayalamak, yoğurt mayalamak. <i>uyt-</i> fiili ettirgen kök çatılıdır, mevcut çatısıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: <i>uy-*</i>
uyūr-	dönmek, burmak
	u.-ül-Ø-sin (K.1-28)
uz	öz, üvey olmayan, kendi. Krş.: <i>ız II, os, oz, oź, őz, ós, óz, øź, øs, øz, øz</i>
	u.+Ø (B.7-43)
uza-	uzamak, uzanmak, dinlenmek için yatmak, ulaşmak
	1. uzanmak, dinlenmek için yatmak
	u.-n-Ø-amıs (B.4-138)
	2. uzanmak, ulaşmak
	u.-n-Ø-ıp (B.12-35)
	u.-n-Ø-mağa (K.1-33)
uzağ	uzak, uzakta olan. Krş.: <i>oħsah, uzağ, uzaK, uzāK, ūzaK</i>

	u.+Ø	(B.1-133)
uzah	uzak, uzakta olan. Krş.: <i>oħsah, uzağ, uzaK, uzāK, ũzaK</i>	
	u.+lar+ğa	(B.14-16)
uzak	uzak, uzakta olan. Krş.: <i>oħsah, uzağ, uzağ, uzāK, ũzaK</i>	
	u.+Ø	(B.11-29) (K.7-10) (K.27-13) (K.29-28) (K.31-5)
	u.+Ø+hā	(B.10-28)
	u.+Ø+Ka	(B.10-28)
	u.+lar+ğa	(K.27-15)
	u.+Ø+şá	(B.1-50)
	u.+Ø+ta	(K.27-23)
	u.+Ø+tān	(K.7-10)
uzāK	uzak, uzakta olan. Krş.: <i>oħsah, uzağ, uzağ, uzaK, ũzaK</i>	
	u.+Ø	(B.5-16)
uzbeçqa	Rus., Özbek kadın	
	u.+Ø	(B.2-57)
uzbeh	Özbek Türkü, Özbekistan vatandaşı. Krş.: <i>ızbek, ızbek, uzbek, ızbek, ũzbek, ũzbek, ũzbek, úzbek, úzbek, úzbek, ũzbek</i>	
	u.+Ø+ın	(B.4-139)
uzbek	Özbek Türkü, Özbekistan vatandaşı. Krş.: <i>ızbek, ızbek, uzbek, ızbek, ũzbek, ũzbek, ũzbek, úzbek, úzbek, úzbek, ũzbek</i>	
	u.+Ø	(B.5-32) (B.6-14)
	u.+ler	(B.2-168)
	u.+ler+ın	(B.2-56)
uzbekçe	Özbek Türkçesi. Krş.: <i>ozbekçe, özbekçe, ızbekçe</i>	
	u.+Ø	(B.4-58) (B.5-88)
uzbekistan	yer adı, Özbekistan Cumhuriyeti. Krş.: <i>ozbekiştan, özbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbenkistañ, uzbekiştan, uzbekiştan, ũzbekiřtan, ũzbekiřtan, ũzbekistan, ũzbekiřtan, ũzbekistan, ũzbekiřan, ũzbekiřtan, ũzbekistan, ũzbekiřan, ũzbekiřan, ũzbekiřan, ũzbekiřan</i>	
	u.+Ø+da	(B.3-93)
uzbekiştan	yer adı, Özbekistan Cumhuriyeti. Krş.: <i>ozbekiştan, özbekiştan, uzbekistan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbenkistañ, uzbekiştan, uzbekiştan, ũzbekiřtan, ũzbekiřtan, ũzbekistan, ũzbekiřtan, ũzbekistan, ũzbekiřan, ũzbekiřan, ũzbekiřan, ũzbekiřan, ũzbekiřan, ũzbekiřan</i>	
	u.+Ø+da	(B.4-139) (B.4-178) (B.5-14) (B.5-46) (B.15-6) (B.19-43)
	u.+Ø+dan	(B.1-149)
	u.+Ø+ga	(B.3-38)
	u.+Ø+nan	(B.6-94) (B.13-51)
uzbekiştan	yer adı, Özbekistan Cumhuriyeti. Krş.: <i>ozbekiştan, özbekiştan, uzbekistan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbenkistañ</i>	

- uzbestan, uzbekistan, ũzbekiřtan, ũzbekiřtan, ũzbekistan, ũzbekiřtan, ũzbekistan, ũzbekiřtan, ũzbekiřtan, ũzbekistan, ũzbekiřtan, ũzbekiřtan*
u.+Ø+ęa (B.4-38) (B.4-149) (B.20-12)
- uzbekiştan** yer adı, Özbekistan Cumhuriyeti. Krş.: *zbekiştan, ũzbekiřtan, uzbekistan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan*
u.+Ø+da (B.2-44)
- uzbekiştan** yer adı, Özbekistan Cumhuriyeti. Krş.: *zbekiştan, ũzbekiřtan, uzbekistan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan*
u.+Ø+da (B.2-23) (B.2-74) (B.4-100) (B.4-155) (B.5-20) (B.5-55)
- uzbekiştan** yer adı, Özbekistan Cumhuriyeti. Krş.: *zbekiştan, ũzbekiřtan, uzbekistan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan*
u.+Ø+Ga (B.2-20) (B.6-9)
- uzbekiştan** yer adı, Özbekistan Cumhuriyeti. Krş.: *zbekiştan, ũzbekiřtan, uzbekistan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan*
u.+Ø+ęa (B.20-12)
- uzbestan** yer adı, Özbekistan Cumhuriyeti. Krş.: *zbekiştan, ũzbekiřtan, uzbekistan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan*
u.+Ø+ęa (B.4-39)
- uzbėkėe** Özbek Tőrkėesi. Krş.: *zbekėe, ũzbekėe, uzbekėe*
u.+Ø (B.4-58)
- uzbėk** Özbek Tőrkő, Özbekistan vatandaşı. Krş.: *zbek, ũzbek, uzbek, uzbek, uzbek, uzbek, uzbek*
u.+ler+in (B.19-21)
- uzbikistan** yer adı, Özbekistan Cumhuriyeti. Krş.: *zbekiştan, ũzbekiřtan, uzbekistan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiştan*
u.+Ø+nan (B.19-6)

uzın	uzun, kısa karşıtı. Krş.: <i>uzun, uzūn, uzūn</i> u.+Ø (K.18-3)
uzīnna	uzunluk u.+Ø+sı (B.11-68)
uzun	uzun, kısa karşıtı. Krş.: <i>uzın, uzūn, uzūn</i> u.+Ø (B.3-118)
uzur	huzur, gönül rahatlığı u.+Ø (K.1-62)
uzūn	uzun, kısa karşıtı. Krş.: <i>uzın, uzun, uzūn</i> u.+Ø (B.2-122)
uzūn	uzun, kısa karşıtı. Krş.: <i>uzın, uzun, uzūn</i> u.+Ø (B.3-118) (B.3-121)
uzūncu	yer adı, Kırım'ın Uzuncu köyü u.+Ø (B.3-11)
ū	o, uzakta olup hakkında konuşulan kimse veya şeyi belirten bir söz. Krş.: <i>a(n), ā(n), ā, ı, i III, ĭ, ĭ, o(n), ō, ō, ø(n), ö, u(n), ũ(n), ü II, ũ II</i> ū.+Ø (B.1-108) (B.3-41) (B.7-67) (B.12-49) (B.12-87) ū.+Ø+n (K.27-15)
ūl	oğul, oğlan, erkek çocuk. Krş.: <i>ıl II, oğ, oğıl, oğl, oğlan, oğlanci, oğlancığ, oğlançih, oğlançih, oğlançık, oğlan, oğlān, ol, øğlan, øl, ul, ũl</i> ū.+Ø (K.18-2)
ūle	öyle, onun gibi, ona benzer. Krş.: <i>ele, ěle, ole, olen, oyle, öle, óle, øle, ølè, øyle, öle, öyle, ulay, ule, ulel, ulen, ulē, ulě, ulè, uli, uyle, ũle, ũle I</i> ū.+Ø (B.5-111)
ũ(n)	o, uzakta olup hakkında konuşulan kimse veya şeyi belirten bir söz. Krş.: <i>a(n), ā(n), ā, ı, i III, ĭ, ĭ, o(n), ō, ō, ø(n), ö, u(n), ũ, ü II, ũ II</i> 1. o, uzakta olup hakkında konuşulan kimse veya şeyi belirten söz ũ.+Ø (B.1-73) (B.1-100) (B.1-103) (B.2-59) (B.2-181) (B.3-44) (B.3-170) (B.4-168) ũ.+lar (B.1-98) (B.4-68) (B.9-16) (K.28-36) ũ.+lar+ğā (B.4-101) ũ.+lar+ın (B.4-125) ũ.+lar+İN (B.9-26) ũ.+Ø+n (B.5-47) ũ.+nar (K.29-15) ũ.n+Ø+da (B.3-74) ũ.n+Ø+dan (B.5-103) ũ.+Ø+nĭ (B.4-127) ũ.+Ø+nu (B.4-177) (B.4-191) 2. orası, o taraf. Bk.: <i>ũ yah</i> ũ.+Ø yahğā (K.19-36)
ũ yah	orası, o taraf. Ulanma, kaynaşma ve daralma hadiselerden kaynaklanmaktadır. Bk.: <i>ũ, yah II</i>

uçaska	Rus., pay. Krş.: <i>uçaska, uçaskā</i> ü.+Ø+da (B.1-137)
üçün	için, +dAn dolayı. Krş.: <i>çın II, çin, çuñ, çün, içün, işin, ısta, ıstan, ışun, ıstan, içün, içün, için, işin, işün, şın, şün, uşün, ũşün, úşün, üçün, üçün, üşün, ũşün</i> ü.+Ø (B.4-198)
ühla-	uyumak, uyku durumunda olmak. Krş.: <i>cūKla-, yihla-, yuhla-, yuhla-, yuKla-, yühla-, yūkla-</i> ü.-Ø-p (B.12-18)
üje	Rus., artık ü. (B.1-53)
ül	oğul, oğlan, erkek çocuk. Krş.: <i>ıl II, oğ, oğul, oğl, oğlan, oğlanci, oğlancığ, oğlançih, oğlançih, oğlançıK, oğlan, oğlän, ol, oğlan, el, ul, ül</i> ü.+Ø+ğa (K.17-28)
üle	öyle, onun gibi, ona benzer. Krş.: <i>ele, êle, ole, olen, oyle, öle, óle, øle, ølè, øyle, öle, öyle, ulay, ule, ulel, ulen, ulē, ulě, ulè, uli, uyle, üle, üle I</i> ü.+Ø (B.2-91) (B.11-64) ü.+Ø+mi (B.11-22)
ünt-	unutmak, hatırlamamak. Krş.: <i>onit-, unt-, unut-, unüt-, ũnüt-</i> ü.-Ø-ama (K.21-24)
üntis	düz, pürüzsüz, eğik olmayan. Krş.: <i>ıntis, tiyıs, tüs, tüz</i> ü.+Ø (K.16-17)
ünüt-	unutmak, hatırlamamak. Krş.: <i>onit-, unt-, unut-, unüt-, ũnt-</i> ü.-Ø-aman (K.5-19) ü.-Ø-hanım (B.10-50)
ür-	vurmak, elle çarpmak. Krş.: <i>ør-, ur-, vür-</i> ü.-Ø-adiler (B.10-44)
üral	yer adı, Rusya'nın Ural bölgesi. Krş.: <i>oral, øral, ral, ural</i> ü.+Ø (B.10-45)
üraş-	uğraşmak, bir iş üzerinde sürekli çalışmak. Krş.: <i>oğraş-</i> ü.-Ø-hannar (K.23-3)
ürba	giysi, giyim, kıyafet. Krş.: <i>urba</i> ü.+Ø (B.3-33) ü.+lar (B.3-109) (B.3-164) (B.12-52) ü.+lar+ın (K.10-29) ü.+Ø+sın (K.10-29)
üris	Rus milleti, Rus halkı soyundan olan kimse. Krş.: <i>oris, ørıs, ørus, rus, rūs, rūs, urıs, urus, urūs, us II, ũrus</i> ü.+Ø (B.1-53) (B.3-201)
ürmet	hürmet, saygı. Krş.: <i>hurmet, örmèt, urmet, ürmèt</i> ü.+Ø (B.8-44)
ürus	Rus milleti, Rus halkı soyundan olan kimse. Krş.: <i>oris, ørıs, ørus, rus, rūs, rūs, urıs, urus, urūs, us II, ũrıs</i>

	<i>uzbekistan, uzbekiştan, uzbekiřtaŋ, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiřtaŋ, uzbekiştan, uzbekiřtaŋ, uzbekiştan, uzbekiřtaŋ, uzbekiştan, uzbekiřtaŋ, uzbekiştan, uzbekiřtaŋ, uzbekiştan, uzbekiřtaŋ</i> ü.+Ø+da (B.2-74) (B.4-129)
űzbűk	űzbek Tűrkű, űzbekistan vatandařı. Krř.: <i>űzbek, űzbek, uezbeŋ, uezbek, uezbűk, uezbek, űzbűk, űzbek</i> ü.+Ø+tűn (B.4-68)
űzbűk	űzbek Tűrkű, űzbekistan vatandařı. Krř.: <i>űzbek, űzbek, uezbeŋ, uezbek, uezbűk, uezbek, űzbűk, űzbek</i> ü.+Ø (B.18-13) ü.+ler (B.2-170) ü.+ler+den (B.2-172) ü.+lűr+de (B.4-100)
űç	űç sayısı. Krř.: <i>ıç, ıř, iç II, iř III, iç I, ıř, uç I, uř, uř, űç, űçç, űj, űř, űç, űç, űř</i> ú.+Ø (B.4-176) (B.19-19)
űęarı	yukarı, bir řeyin űst bűlűmű. Krř.: <i>uKarı, űyęarı, yoKar, yøKarı, yuKarı, yuKű</i> ú.+Ø+da (B.4-23)
űs	űst, űzeri. Krř.: <i>s, st, sut, sűt II, us I, ust, űs, űst, űst, űs, űst, űs I, űst</i> ú.+Ø+ne (B.1-41) (B.1-68) (B.4-84) (B.4-202) ú.+Ø+űnden (B.4-189) ú.+Ø+űne (B.4-195) ú.+Ø+űtne (B.4-197)
űst	űst, űzeri. Krř.: <i>s, st, sut, sűt II, us I, ust, űs, űst, űs, űs, űst, űs I, űst</i> ú.+Ø+ımız (B.3-33) ú.+Ø+űnde (B.4-202) ú.+Ø+űne (K.13-14) ú.+Ø+ne (K.16-37)
űř	űç sayısı. Krř.: <i>ıç, ıř, iç II, iř III, iç I, ıř, uç I, uř, uř, űç, űç, űçç, űj, űř, űç, űç, űř</i> ú.+Ø+űnci (K.15-20)
űřűn	için, +dAn dolayı. Krř.: <i>çın II, çin, çuŋ, çűn, içűn, iřin, iřta, iřtan, iřun, iřtan, içűn, içűn, için, iřin, iřűn, řűn, řűn, uřűn, űçűn, űřűn, űçűn, űçűn, űřűn, űřűn</i> ú.+Ø (K.15-19) (K.15-20) (K.15-38)
űy-	uymak, uyum sağlamak. Krş.: <i>uy-</i> ú.-Ø-malı (K.1-20)
űzbek	űzbek Tűrkű, űzbekistan vatandařı. Krř.: <i>űzbek, űzbek, uezbeŋ, uezbek, uezbűk, uezbek, űzbűk, űzbek</i> ú.+Ø (B.5-72)
űzbekistan	yer adı, űzbekistan Cumhuriyeti. Krř.: <i>ozbekiřtan, űzbekiřtan, uezbekistan, uezbekiřtan, uezbekiřtan, uezbekiřtaŋ, uezbekiřtan, uezbestaŋ, uezbestaŋ, uezbikistan, űzbekiřtan, űzbekiřtan, űzbekistan, űzbekiřtan</i>

	<i>uzbekistan, uzbekişny, uzbekiştan, uzbekiřtaŋ, uzbekistan, uzbekistaŋ, uzbekiştan, uzbekiřtaŋ, uzbekiştan, uzbekiřtaŋ</i>
	ú.+Ø+a (B.1-31)
	ú.+Ø+da (B.1-31) (B.1-91)
úzbekiřny	yer adı, Özbekistan Cumhuriyeti. Krş.: <i>ozbekiştan, özbekiştan, uzbekistan, uzbekiştan, uzbekiřtaŋ, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiřtaŋ, uzbeŋkistaŋ, uzbektaŋ, uzbekistan, uzbekiştan, uzbekiřtaŋ, uzbekistan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiřtaŋ, uzbekistan, uzbekistaŋ, uzbekiştan, uzbekiřtaŋ, uzbekiştan, uzbekiřtaŋ</i>
	ú.+Ø+Ĝa (B.9-35)
úzbekiřtan	yer adı, Özbekistan Cumhuriyeti. Krş.: <i>ozbekiştan, özbekiştan, uzbekistan, uzbekiştan, uzbekiřtaŋ, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiřtaŋ, uzbeŋkistaŋ, uzbektaŋ, uzbekistan, uzbekiştan, uzbekiřtaŋ, uzbekistan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiřtaŋ, uzbekistan, uzbekistaŋ, uzbekiştan, uzbekiřtaŋ, uzbekiştan, uzbekiřtaŋ</i>
	ú.+Ø+da (B.9-35) (B.9-37)
	ú.+Ø+nñ (B.9-48)
úzbekiřtaŋ	yer adı, Özbekistan Cumhuriyeti. Krş.: <i>ozbekiştan, özbekiştan, uzbekistan, uzbekiştan, uzbekiřtaŋ, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiřtaŋ, uzbeŋkistaŋ, uzbektaŋ, uzbekistan, uzbekiştan, uzbekiřtaŋ, uzbekistan, uzbekiştan, uzbekiştan, uzbekiřtaŋ, uzbekistan, uzbekistaŋ, uzbekiştan, uzbekiřtaŋ, uzbekiştan, uzbekiřtaŋ</i>
	ú.+Ø+ĝa (B.9-33)
	ú.+Ø+Ĝa (B.9-36)
ü I	ev, konut, hane. Krş.: <i>ef, ev, ew, ewçik, ewçĩ, ewçik, ěv, ěw, ěw, ĩy, i II, iy I, ĩy, ĩy, öw, uy, ũy, ũy I, ũ, ũ I, ũy I, yü</i>
	ü.+Ø+de (B.1-95) (B.3-100) (B.9-3) (B.12-141)
	ü.+Ø+ge (B.18-55) (K.20-28)
	ü.+lér (B.12-191)
	ü.+ler+in (B.10-35)
ü II	o, uzakta olup hakkında konuşulan kimse veya şeyi belirten bir söz. Krş.: <i>a(n), ā(n), ā, ı, i III, ĩ, ĩ, o(n), ō, ō, ō(n), ō, u(n), ũ, ũ(n), ũ II</i>
	1. o, uzakta olup hakkında konuşulan kimse veya şeyi belirten söz
	ü.+Ø (B.1-108) (B.1-151) (B.1-154) (B.1-155) (B.4-43) (B.10-47) (B.12-61) (B.12-63) (B.12-66) (B.12-73) (B.12-76) (B.12-80) (B.12-94) (B.12-116) (B.12-143) (K.23-34) (K.28-17)
	2. orası, o taraf. Bk.: <i>ü yaĥ, ü yaĶ, ü yan, ü yâĶ</i>
	ü.+Ø yaĥta (B.4-81) (B.6-108)
	ü.+Ø yaĥtan (B.17-36)
	ü.+Ø yaĶKa (B.5-7) (B.6-108)
	ü.+Ø yan (B.13-37)
	ü.+Ø yana (B.2-192)
	ü.+Ø yâĶKa (B.5-4)
	3. orası, o yer. Bk.: <i>ü yer, ü yèr</i>

	ü.+Ø yerden	(B.15-12)
	ü.+Ø yere	(B.21-5)
	4. onun için. Bk.: ün çün	
	ü.+Ø+n çün	(B.9-20)
ü yah	orası, o taraf. Ulanma, kaynaşma ve daralma hadiselerden bu şekle dönüşmektedir. Bk.: <i>ü II, yah II</i>	
ü yaK	orası, o taraf. Ulanma, kaynaşma ve daralma hadiselerle bu şekile dönüşmektedir. Bk.: <i>ü II, yaK II</i>	
ü yan	orası, o taraf. Ulanma, kaynaşma ve daralma hadiselerle bu şekile dönüşmektedir. Bk.: <i>ü II, yan</i>	
ü yâK	orası, o taraf. Ulanma, kaynaşma ve daralma hadiseleri gerçekleşmektedir. Bk.: <i>ü II, yâK</i>	
ü yer	orası, o yer. Ulanma, kaynaşma ve daralma hadiselerle bu şekile dönüşmektedir. Bk.: <i>ü II, yer</i>	
ü yèr	orası, o yer. Ulanma, kaynaşma ve daralma olayları yer almaktadır. Bk.: <i>ü II, yèr</i>	
üç	üç sayısı. Krş.: <i>ıç, iş, iç II, iş III, iç I, iş, uç I, uş, uş, uç, úş, üçç, üj, üş, üç, üç, üç</i>	
	ü.+Ø	(B.1-20) (B.1-31) (B.1-33) (B.1-48) (B.1-157) (B.1-166) (B.1-168) (B.1-169) (B.2-2) (B.2-45) (B.2-48) (B.2-55) (B.2-74) (B.2-127) (B.2-154) (B.2-255) (B.2-256) (B.3-4) (B.3-5) (B.3-36) (B.3-43) (B.3-60) (B.3-66) (B.3-132) (B.3-165) (B.4-14) (B.5-20) (B.5-28) (B.5-57) (B.6-14) (B.6-19) (B.7-41) (B.6-101) (B.9-45) (B.11-31) (B.11-44) (B.11-68) (B.11-72) (B.12-44) (B.12-49) (B.12-50) (B.21-9) (B.22-1) (B.22-14)
	ü.+Ø+er	(B.1-37) (B.2-49) (K.26-5)
	ü.+Ø+è	(B.21-2)
	ü.+Ø+imîs	(B.1-113)
	ü.+Ø+te	(B.4-132) (B.6-91) (B.12-128)
	ü.+Ø+ünci	(B.6-5) (B.6-8) (B.6-9)
	ü.+Ø+üncî	(B.2-142)
	ü.+Ø+üncü	(B.11-44)
	ü.+Ø+ünü	(B.3-130)
	ü.+Ø+ümüs	(B.1-127)
	ü.+Ø+ünde	(B.4-157)
üçç	üç sayısı. Krş.: <i>ıç, iş, iç II, iş III, iç I, iş, uç I, uş, uş, uç, úş, üç, üj, üş, üç, üç, üç</i>	
	ü.+Ø	(B.2-87)
üçüm	hücum, saldırı. Krş.: <i>üçüm</i>	
	ü.+Ø	(B.12-150)
üçün	için, +dAn dolayı. Krş.: <i>çın II, çin, çun, çün, için, için, ışta, ıştan, ışun, ıştan, için, için, için, için, için, işün, şün, şün, uşün, üçün, üçün, üçün, üçün, üçün</i>	

	ü.+Ø	(B.2-91)
üçün	için, +dAn dolayı. Krş.: <i>çın II, çın, çun, çün, için, işin, ısta, ıstan, işun, ıstan, için, için, için, işin, işün, şın, şün, uşun, üçün, üçün, üçün, üçün, üçün</i>	
	ü.+Ø	(B.3-134)
üj	üç sayısı. Krş.: <i>ıç, iş, iç II, iş III, iç I, iş, uç I, uş, uş, uç, úş, üç, üçç, üş, üç, üç, üç</i>	
	ü.+Ø	(B.3-194) (B.3-95) (B.4-165) (B.21-3) (B.16-19)
üklî-	yüklemek, taşıta taşımak için eşya veya yük yüklemek. Krş.: <i>cükle-, yukli-, yühle-, yükle-, yükle-, yukli-, yukli-, yukli-</i>	
	ü.-Ø-p	(B.4-43)
ülah	kulak, göz kulak olmak. Bk.: <i>kóz ülah</i> . Krş.: kulak, ses işitme organı. Krş.: <i>hulağ, hulah, hula, hula, küla, Kulağ, Kulah, Kulah, KulaK, Kula, Kulā, Külağ, KülaK</i>	
	kóz+ü.+Ø	(K.20-19) (K.20-23)
üle I	öyle, onun gibi, ona benzer. Krş.: <i>ele, êle, ole, olen, oyle, öle, óle, øle, øle, øyle, öle, öyle, ulay, ule, ulel, ulen, ulē, ulē, ulē, uli, uyle, üle, üle</i>	
	ü.+Ø	(B.16-21)
	ü.+Ø+jne	(B.12-81)
üle II	öğle, öğle vakti, öğlen. Krş.: <i>iyle, ullē, ullī,ülle, üyle</i>	
	ü.+Ø	(K.18-9)
üle-*	evlenmek, aile kurmak. Bk.: <i>ülen-</i> . Krş.: <i>evle-*, ewē-*, ewle-*, ewlē-*, ēle-*, ēwle-*, ēwle-*, ile-*, iler-*, ilē-*, ivle-*, iyle-*, ile-*, iyē-*, üle-*, üyle-*, üylē-*, üyle-*</i>	
	ü.-n-Ø-ír	(K.17-27)
	ü.-n-Ø-se	(B.11-40)
ülejne	öylece. Bk.: <i>üle I</i>	
ülen-	evlenmek. <i>ülen-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, mevcut çatısıyla kullanılmaktadır. Bk.: <i>üle-*</i>	
ülē-*	evlenmek, aile kurmak. Bk.: <i>ülēñ-</i> . Krş.: <i>evle-*, ewē-*, ewle-*, ewlē-*, ēle-*, ēwle-*, ēwle-*, ile-*, iler-*, ilē-*, ivle-*, iyle-*, ile-*, iyē-*, üle-*, üyle-*, üylē-*, üyle-*</i>	
	ü.-ñ-Ø-gèn	(K.6-7)
ülēñ-	evlenmek. <i>ülēñ-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, mevcut çatısıyla kullanılmaktadır. Bk.: <i>ülē-*</i>	
ülle	öğle, öğle vakti, öğlen. Krş.: <i>iyle, ullē, ullī, üle II, üyle</i>	
	ü.+Ø	(B.11-17)
ün çün	o, şu, uzakta olup hakkında konuşulan kimse veya şey. Ulanma kaynaşma ve yutulma olayları söz konusudur. Bk.: <i>ü II, çün</i>	
ünivêrsitê	üniversite, lisans ve lisans üstü eğitimi	
	ü.+Ø+te	(B.7-36)
üre-*	öğrenmek, eğitim almak. Bk.: <i>üren-</i> . Krş.: <i>iyre-*, iyre-*, oğre-*, üyre-*</i>	
	ü.-n-Ø-dím	(K.15-34)
üren-	öğrenmek, eğitim almak. <i>üren-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, mevcut çatısıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: <i>üre-*</i>	

üretmen	öğretmen, hoca. Krş.: <i>ogrètmen, oretmen, øretmen, øgretmen</i> ü.+Ø (B.11-11)
ürmet	hürmet, saygı. Krş.: <i>hurmet, örmèt, urmet, ũrmet</i> ü.+Ø (B.12-20)
üs	üst, üzeri. Krş.: <i>s, st, sut, sût II, us I, ust, ũs, ũst, ús, úst, üst, ũs I, ũst</i> ü.+Ø+inde (B.18-53) (K.5-19) ü.+Ø+innen (B.1-23) ü.+Ø+ne (B.2-86) (B.3-42) (B.3-82) (B.7-84) (B.8-72) (B.11-59) (B.12-14) (B.14-22) (K.19-12) ü.+Ø+nem (B.22-2) (B.22-10) ü.+Ø+nè (B.2-181) ü.+Ø+ünden (B.12-60) ü.+Ø+ünnen (B.11-70)
üsiyin	özel isim, Hüseyin ü.+Ø (B.8-15)
üst	üst, üzeri. Krş.: <i>s, st, sut, sût II, us I, ust, ũs, ũst, ús, úst, üs, ũs I, ũst</i> ü.+Ø+ím (B.15-20) ü.+Ø+ine (K.12-14) (K.23-17) ü.+Ø+ü (B.3-17) ü.+Ø+üm (B.12-200) ü.+Ø+ünde (K.1-92) ü.+Ø+üne (K.11-37) (K.26-35) ü.+Ø+ünden (B.11-70) ü.+Ø+üne (K.1-23) (K.26-44)
üş	üç sayısı. Krş.: <i>ıç, iş, iç II, iş III, iç I, iş, uç I, uş, uş, úç, úş, üç, üçç, üj, ũç, ũç, ũş</i> ü.+Ø (B.1-12) (B.1-27) (B.2-255) (B.5-20) (B.5-58) (B.6-104) (B.6-106) (B.7-17) (B.7-47) (B.9-7) (B.9-13) (B.9-23) (B.9-25) (B.12-80) (B.15-3) (K.5-17) (K.11-1) (K.11-22) (K.15-11) (K.15-38) (K.18-33) (K.18-34) (K.21-29) (K.22-20) (K.22-30) (K.24-10) (K.26-8) (K.27-12) (K.29-28) (K.30-20) ü.+Ø+te (B.4-135) (B.6-89) ü.+Ø+ünde (K.11-40) ü.+Ø+ümis (K.11-7)
üşün	için, +dAn dolayı. Krş.: <i>çın II, çin, çun, çün, içün, işin, iştá, iştán, işun, iştán, içün, içün, için, işin, işün, şın, şün, uşün, ũçün, ũşün, úşün, üçün, üçün, ũşün</i> ü.+Ø (K.23-21)
ütt-	itmek, güç uygulayarak ileri götürmek. Krş.: <i>it- I, iyt-</i> ü.-Ø-ep (B.2-123)
üy I	ev, konut, hane. Krş.: <i>ef, ev, ew, ewçik, ewçĩ, ewçik, év, èw, êw, iy, i II, iy I, iy, iy, öw, uy, ũy, ü I, ũ, ũ I, ũy I, yü</i>

ü.+Ø	(B.1-159) (B.3-55) (B.6-104) (B.7-35) (B.7-44) (B.9-39) (B.10-26) (B.10-35) (B.10-36) (B.12-67) (K.1-91) (K.5-14)
ü.+Ø+de	(B.3-122) (B.9-3) (B.18-27) (B.18-33) (B.18-34) (K.5-9) (K.28-37) (K.32-9)
ü.+Ø+den	(B.3-30) (K.1-91) (K.28-11)
ü.+Ø+ge	(B.5-25) (B.16-24) (B.16-28) (B.18-21)
ü.+Ø+ı	(K.12-3)
ü.+Ø+imizde	(K.1-76)
ü.+Ø+in	(K.28-19)
ü.+Ø+ine	(B.12-108)
ü.+Ø+інде	(K.20-1)
ü.+Ø+іне	(B.10-35) (B.12-156) (K.18-22) (K.20-30)
ü.+Ø+інде	(B.3-24)
ü.+Ø+іңе	(B.12-157)
ü.+ler	(B.5-26) (B.12-190)
ü.+ler+ı	(K.23-2)
ü.+ler+ın	(K.12-19)
ü.+ler+ımızın	(B.12-193)
ü.+ler+in	(K.5-9)
ü.+ler+ine	(B.12-97) (B.12-176)
ü.+Ø+mizde	(B.12-4)
ü.+Ø+ne	(B.12-102)
ü.+Ø+üm	(B.3-204)
ü.+Ø+ümüz	(B.5-25) (B.7-55)
ü.+Ø+ünde	(B.3-184)
ü.+Ø+ümüz	(B.5-26)
üy II	evlenmek, evlendirmek. Krş.: <i>iy II, ũy II</i>
	1. evlenmek
ü.+Ø bol-	(K.6-15) (K.6-16)
	2. evlendirmek
ü.+Ø et-	(K.6-9)
üy-	darının kabuğunu temizleyerek ezmek, dövmek. Krş.: <i>doğ-, tüy- II</i>
ü.-ül-Ø-e	(K.28-33)
üydır-	uydurmak, hayal gücünü kullanarak gerçek dışı bir şey söylemek, birbirine uydurmak
ü.-Ø-ğan	(B.2-247)
üyğarı	yukarı, bir şeyin üst bölümü. Krş.: <i>uKarı, üğarı, yoKarı, yøKarı, yuKarı, yuKā</i>
ü.+Ø	(B.4-24)
üyle	öğle, öğle vakti, öğlen. Krş.: <i>iyile, ullè, ulli, üle II, ülle</i>
ü.+Ø	(K.28-10) (K.32-9)

üyle-*	evlenmek, aile kurmak. Bk.: üylen- . Krş.: <i>evle-*</i> , <i>ewê-*</i> , <i>ewle-*</i> , <i>ewlê-*</i> , <i>ēle-*</i> , <i>ēwle-*</i> , <i>ēwle-*</i> , <i>ile-*</i> , <i>iler-*</i> , <i>ilê-*</i> , <i>ivle-*</i> , <i>iyle-*</i> , <i>île-*</i> , <i>iyê-*</i> , <i>üle-*</i> , <i>ülê-*</i> , <i>üylê-*</i> , <i>üyle-*</i> ü.-n-Ø-dím (K.22-4) (K.22-6) ü.-n-Ø-ir (K.1-71)
üylen-	evlenmek. <i>üylen-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, mevcut çatısıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: üyle-*
üylê-*	evlenmek, aile kurmak. Bk.: üylên. Krş.: <i>evle-*</i> , <i>ewê-*</i> , <i>ewle-*</i> , <i>ewlê-*</i> , <i>ēle-*</i> , <i>ēwle-*</i> , <i>ēwle-*</i> , <i>ile-*</i> , <i>iler-*</i> , <i>ilê-*</i> , <i>ivle-*</i> , <i>iyle-*</i> , <i>île-*</i> , <i>iyê-*</i> , <i>üle-*</i> , <i>ülê-*</i> , <i>üyle-*</i> , <i>üyle-*</i> ü.-n-Ø-eler (K.5-4)
üylên-	evlenmek. <i>üylên-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, mevcut çatısıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: üylê-*
üyli	evli, evlenmiş olan. Krş.: <i>ewlí</i> , <i>ewlĩ</i> , <i>ewli</i> ü.+Ø (K.29-29)
üyre-*	öğrenmek, eğitim almak. Bk.: üyren- , üyret- . Krş.: <i>iyre-*</i> , <i>iyre-*</i> , <i>ogre-*</i> , <i>üre-*</i> ü.-n-Ø-di (K.25-16) ü.-n-Ø-e (K.4-20) ü.-t-Ø-e (K.30-10) (K.30-11) ü.-t-Ø-tím (K.21-27)
üyren-*	öğrenmek. <i>üyren-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, mevcut çatılarıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: üyre-*
üyret-*	öğretmek. <i>üyret-</i> fiili ettirgen kök çatılıdır, mevcut çatılarıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: üyre-*
üz	yüz sayısı. Krş.: <i>üs II</i> , <i>yiz I</i> , <i>yus</i> , <i>yuz</i> , <i>yüs</i> , <i>yús</i> , <i>yüs</i> , <i>yüz</i> , <i>yüz I</i> ü.+Ø (B.4-2) (K.15-15)
üzbek	Özbek Türkü, Özbekistan vatandaşı. Krş.: <i>ızbek</i> , <i>ızbek</i> , <i>uzbeĥ</i> , <i>uzbek</i> , <i>uzbék</i> , <i>ızbek</i> , <i>ızbék</i> , <i>ızbek</i> , <i>ızbék</i> , <i>ızbek</i> , <i>ızbék</i> , <i>ızbek</i> ü.+Ø (B.1-85) (B.1-86) (B.5-89) ü.+ler (B.19-23) ü.+ler+ne (B.3-191)
ızbék	Özbek Türkü, Özbekistan vatandaşı. Krş.: <i>ızbek</i> , <i>ızbek</i> , <i>uzbeĥ</i> , <i>uzbek</i> , <i>uzbék</i> , <i>ızbek</i> , <i>ızbék</i> , <i>ızbek</i> , <i>ızbék</i> ü.+Ø (B.1-85)
ızbekistan	yer adı, Özbekistan Cumhuriyeti. Krş.: <i>ozbekıstan</i> , <i>özbekıstan</i> , <i>uzbekistan</i> , <i>uzbekıstan</i> , <i>uzbekıstan</i> , <i>uzbekıstan</i> , <i>uzbekıstan</i> , <i>uzbekıstan</i> , <i>uzbekıstan</i> , <i>uzbekıstan</i> , <i>uzbekıstan</i> , <i>uzbekıstan</i> , <i>uzbekıstan</i> , <i>uzbekıstan</i> , <i>uzbekıstan</i> , <i>uzbekıstan</i> , <i>uzbekıstan</i> , <i>uzbekıstan</i> , <i>uzbekıstan</i> , <i>uzbekıstan</i> , <i>uzbekıstan</i> ü.+Ø (B.12-165) ü.+Ø+a (B.1-128) ü.+Ø+da (B.6-44) (B.7-8)
ızbikistaŋ	yer adı, Özbekistan Cumhuriyeti. Krş.: <i>ozbekıstan</i> , <i>özbekıstan</i> , <i>uzbekistan</i> , <i>uzbekıstan</i> , <i>uzbekıstan</i> , <i>uzbekıstan</i> , <i>uzbekıstan</i>

uzbekistan, uzbestan, uzbekistan, ũzbekiřtan, ũzbekiřtan, ũzbekistan, ũzbekiřtan, ũzbekistan, ũzbekiřtan, ũzbekistan, ũzbekiřtan, ũzbekiřtan, ũzbekiřtan, ũzbekiřtan
ü.+Ø+ǵa (B.7-7)

ũzbekiřtan yer adı,  zbekistan Cumhuriyeti. Krş.: *ozbekiştan,  zbekiştan, uzbekistan, uzbekiştan*
ü.+Ø (B.7-72)
ü.+Ø+a (B.7-53)
ü.+Ø+da (B.3-46) (B.6-62) (B.7-10) (B.7-11) (B.9-37) (B.9-47)
ü.+Ø+in (B.7-72)

ũzbekiřtan yer adı,  zbekistan Cumhuriyeti. Krş.: *ozbekiştan,  zbekiştan, uzbekistan, uzbekiştan*
ü.+Ø+ǵa (B.4-51)

ũ ev, konut, hane. Krş.: *ef, ev, ew, ewçik, ewçĩ, ewçik,  v,  w,  w, iy, i II, iy I, iy, iy,  w, uy,  y, ũ I, ũy I, ũ I, ũy I, yũ*
ũ.+Ø+de (B.14-17)

ũç ũç sayısı. Krş.: *ıç, iş, iç II, iş III, iç I, iş, uç I, uş, uş, ũç, ũř, ũç, ũçç, ũj, ũř, ũç, ũř*
ũ.+Ø (B.2-86)

ũ I ev, konut, hane. Krş.: *ef, ev, ew, ewçik, ewçĩ, ewçik,  v,  w,  w, iy, i II, iy I, iy, iy,  w, uy,  y, ũ I, ũy I, ũ, ũy I, yũ*
ũ.+Ø+de (B.1-11) (B.1-95)

ũ II o, uzakta olup hakkında konuşulan kimse veya şeyi belirten bir s z. Krş.: *a(n),  (n),  , ı, i III, i, i, o(n),  ,  ,  (n),  , u(n), ũ, ũ(n), ũ II*
1. o, uzakta olup hakkında konuşulan kimse veya şeyi belirten s z
ũ.+Ø (B.4-230)

2. orası, o taraf. Bk.: **ũ yaK, ũ yan**

ũ.+Ø yaK (B.10-13)

ũ.+Ø yaKtan (B.9-15)

ũ.+Ø yanı (B.9-46)

ũ yan orası, o taraf. Ulanma, kaynaşma ve daralma olayları gerçekteşmektedir. Bk.: **ũ II, yan**

ũ yaK orası, o taraf. Ulanma, kaynaşma ve daralma olayları yer almaktadır. Bk.: **ũ II, yaK II**

ũcũm hũcum, saldırı. Krş.: *ũcũm*

ũ.+Ø (K.24-15)

ũç ũç sayısı. Krş.: *ıç, iş, iç II, iş III, iç I, iş, uç I, uş, uş, ũç, ũř, ũç, ũçç, ũj, ũř, ũç, ũř*

	ű.+Ø	(B.1-10) (B.1-114) (B.3-41) (B.4-63)
űs I	űst, űzeri. Krş.: <i>s, st, sut, sűt II, us I, ust, űs, űst, űs, űst, űs, űst, űst</i>	
	ű.+Ø+ke	(K.18-27)
	ű.+ler+űne	(B.14-22)
	ű.+Ø+ne	(B.1-78) (B.1-129) (B.3-42) (B.6-32) (B.8-77) (B.11-60) (B.12-124) (B.17-10) (K.18-10) (K.18-17) (K.22-39) (K.22-40)
	ű.+Ø+űnde	(K.5-18) (K.5-19)
	ű.+Ø+űne	(K.5-27)
űs II	yűz sayısı. Krş.: <i>űz, yiz I, yus, yuz, yűs, yűs, yűs, yűz, yűz I</i>	
	ű.+Ø	(B.1-138)
űst	űst, űzeri. Krş.: <i>s, st, sut, sűt II, us I, ust, űs, űst, űs, űst, űs, űst, űs I</i>	
	ű.+Ø	(K.10-14)
	ű.+Ø+e	(K.10-14)
	ű.+ler+űne	(B.16-40)
	ű.+Ø+ne	(K.17-20)
	ű.+Ø+ű	(B.21-18) (K.1-84)
	ű.+Ø+űn	(K.1-87)
	ű.+Ø+űnde	(K.1-89) (K.27-23)
	ű.+Ø+űne	(K.26-10)
	ű.+Ø+űnű	(B.21-18)
	ű.+Ø+űn	(B.2-26)
űş	űç sayısı. Krş.: <i>iç, iş, iç II, iş III, iç I, iş, uç I, uş, uş, űç, űş, űç, űç, űj, űş, űç, űç</i>	
	ű.+Ø	(B.2-185) (K.3-11) (K.9-13) (B.9-23) (K.2-5) (K.11-12) (K.26-17)
	ű.+Ø+űnci	(K.7-16)
űş-	uçmak, havada uçmak. Krş.: <i>uç-, uş-</i>	
	ű.-ür-t-Ø-mağa	(K.5-16) (K.5-17)
űşmaK	cennet. Krş.: <i>uçmağ</i>	
	ű.+Ø+Ka	(K.1-47)
űşűn	için, +dAn dolayı. Krş.: <i>çın II, çűn, çun, çűn, içűn, işűn, iştű, iştűn, işűn, iştűn, içűn, içűn, içűn, işűn, iştűn, şűn, şűn, uşűn, űçűn, űşűn, űşűn, űçűn, űşűn</i>	
	ű.+Ø	(K.12-22) (K.26-9)
űy I	ev, konut, hane. Krş.: <i>ef, ev, ew, ewçik, ewçĩ, ewçĩk, ėv, ėw, ėw, iy, i II, iy I, iy, iy, iew, uy, űy, ű I, űy I, ű, ű I, yű</i>	
	ű.+Ø+de	(B.3-141) (K.11-7)
	ű.+ler+űn	(K.15-17)
	ű.+Ø+űnde	(K.28-16)
űy II	evlenmek, aile kurmak. Krş.: <i>iy II, űy II</i>	
	ű.+Ø bol-	(K.11-17)
űyle-*	evlenmek, aile kurmak. Bk.: <i>űylen-</i> . Krş.: <i>evle-*, ewė-*, ewle-*, ewlė-*, ėle-*, ėwle-*, ėwle-*, ile-*, iler-*, ilė-*, ivle-*, iyle-*, űle-*, űyė-*, űle-*</i>	

üle-*, üyle-*, üyle-*

	ü.-n-Ø-dım (K.11-8)
üylen-	evlenmek. <i>üylen-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, günümüzde çatısıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: <i>üyle-*</i>
üzбек	Özbek Türkü, Özbekistan vatandaşı. Krş.: <i>ızbek, ızbek, uzbeĥ, uzбек, üzбек, üzбек, üzбек, üzбек, üzбек, üzбек, üzбек</i>
	ü.+ler (B.1-43)
üzбекıstan	yer adı, Özbekistan Cumhuriyeti. Krş.: <i>ozbekıstan, özbekıstan, uzbekistan, uzbekıstan, uzbekıstan, uzbekıstan, uzbekıstan, uzbekıstan, uzbeĥkistan, uzbestan, uzbikestan, üzbekıstan, üzbekıstan, üzbekıstan, üzbekıstan, üzbekıstan, üzbekıstan, üzbekıstan, üzbekıstan, üzbekıstan, üzbekestan, üzbekestan, üzbekestan, üzbekestan</i>
	ü.+Ø+da (B.3-46) (B.18-61)
	ü.+Ø+dā (B.3-190)
	ü.+Ø+nan (K.12-16)
üzbekıstan	yer adı, Özbekistan Cumhuriyeti. Krş.: <i>ozbekıstan, özbekıstan, uzbekistan, uzbekıstan, uzbekıstan, uzbekıstan, uzbekıstan, uzbeĥkistan, uzbestan, uzbikestan, üzbekıstan, üzbekıstan, üzbekıstan, üzbekıstan, üzbekıstan, üzbekestan, üzbekestan, üzbekestan, üzbekestan</i>
	ü.+Ø+ġa (B.4-64)
v	Rus., bulunma ve yönelme hal eklerini karşılar
	v. (B.1-5) (B.2-169)
vaġon	vaġon, demir yolu aracı. Krş.: <i>vaġon</i>
	v.+Ø (B.2-19) (B.12-143) (B.20-7) (B.20-8) (B.20-9)
	v.+Ø+da (B.6-21) (B.20-12)
	v.+Ø+damız (B.12-141)
	v.+Ø+dan (B.20-13)
	v.+Ø+ġa (B.12-140)
	v.+Ø+ġa (B.3-34)
	v.+Ø+ı (B.12-140)
	v.+Ø+ın (B.3-35) (B.19-14) (B.19-15) (B.20-7)
	v.+lar+ġa (B.4-41)
	v.+lar+mız (B.12-165)
	v.+nar (B.2-22) (B.19-13)
	v.+nar+da (B.2-17) (B.20-7)
	v.+nar+ġa (B.2-15) (B.10-16)
	v.+nar+ında (B.18-2)
	v.+nar+ın (B.2-22)
vaġon	vaġon, demir yolu aracı. Krş.: <i>vaġon</i>
	v.+Ø+ġa (B.20-8)
	v.+Ø+ġa (B.4-45)
vaġzal	Rus., tren istasyonu
	v.+Ø+ın (B.6-30)

vaht	zaman, vakit. Krş.: <i>vaht, vaht, vaht, vaht, vaht, vaKıt, vaKıt, vaKıt, wağıt, wahıt, wağ, waht, waht, waht, waKıt</i> v.+Ø (B.1-30) (B.2-99)
vaht	zaman, vakit. Krş.: <i>vaht, vaht, vaht, vaht, vaht, vaKıt, vaKıt, vaKıt, wağıt, wahıt, wağ, waht, waht, waht, waKıt</i> v.+Ø (B.2-206) (B.3-86) v.+Ø+e (B.1-26) v.+Ø+te (B.1-32) (B.1-37)
vaht	zaman, vakit. Krş.: <i>vaht, vaht, vaht, vaht, vaht, vaKıt, vaKıt, vaKıt, wağıt, wahıt, wağ, waht, waht, waht, waKıt</i> v.+Ø (B.2-59) v.+Ø+a (B.4-38) v.+Ø+e (B.1-30) v.+Ø+ı (B.2-82) v.+Ø+inde (B.1-108) (B.3-104)
vahtvıstı	Rus., vahabiler v. (B.6-84)
vaht	zaman, vakit. Krş.: <i>vaht, vaht, vaht, vaht, vaht, vaKıt, vaKıt, vaKıt, wağıt, wahıt, wağ, waht, waht, waht, waKıt</i> v.+Ø (B.2-126) (B.2-162) (B.2-174) (B.2-197) (B.2-218) (B.2-222) (B.5-13) (B.7-66) (B.8-54) (B.12-95) (B.13-48) (B.18-54) (B.19-1) (B.19-7) (K.12-18) (K.26-14) v.+Ø+ke (B.20-11) v.+lar (B.12-169) v.+lar+ın (B.19-3) v.+ler (B.5-74) v.+Ø+ta (B.4-160) (B.4-244) (K.6-11) v.+Ø+te (B.3-104) (B.5-112) (B.6-71) (B.13-39) (B.13-48)
vaht	zaman, vakit. Krş.: <i>vaht, vaht, vaht, vaht, vaht, vaKıt, vaKıt, vaKıt, wağıt, wahıt, wağ, waht, waht, waht, waKıt</i> v.+Ø (B.2-181) (B.4-38) (B.6-90) v.+Ø+ā (B.4-83) v.+Ø+e (K.2-3) v.+Ø+ı (B.4-144) (B.17-2) v.+Ø+ke (B.20-11) v.+lar+da (B.4-140) v.+ler (B.6-13) v.+Ø+ta (B.4-26) (B.4-91) (B.20-7) (B.20-10) v.+Ø+te (B.9-15) (B.16-9)
vaht	zaman, vakit. Krş.: <i>vaht, vaht, vaht, vaht, vaht, vaKıt, vaKıt, vaKıt, wağıt, wahıt, wağ, waht, waht, waht, waKıt</i>

	v.+Ø+a	(B.4-33) (B.8-1) (B.8-68)
	v.+Ø+an	(B.4-44)
	v.+Ø+e	(B.1-103) (B.1-117) (B.10-9) (B.10-34)
	v.+Ø+ē	(B.3-170)
	v.+Ø+ı	(B.4-38) (B.7-46) (B.8-29) (B.14-7) (B.21-16)
	v.+Ø+ımızde	(B.7-56)
	v.+Ø+ın	(B.5-51)
	v.+Ø+ına	(B.8-31)
	v.+Ø+ında	(K.1-49) (K.6-3)
	v.+Ø+inde	(B.5-23) (B.6-34)
	v.+Ø+ıñız	(B.4-223)
	v.+Ø+ım	(B.2-152)
	v.+Ø+ımıza	(B.8-29)
	v.+Ø+ımızğa	(B.8-32)
	v.+Ø+ına	(B.4-57) (B.19-6) (K.31-11)
	v.+Ø+ine	(B.5-73)
	v.+Ø+inde	(B.6-52)
	v.+Ø+inde	(B.6-24) (B.16-6) (B.16-9)
	v.+Ø+ımızde	(B.13-40)
	v.+Ø+ine	(B.20-16)
	v.+lar+ında	(B.4-118)
	v.+Ø+mız	(B.3-135)
vağ-	bakmak, bakışı bir şey üzerine çevirmek. Krş.: <i>ba-</i> , <i>bağ-</i> II, <i>bah-</i> , <i>bağ-</i> , <i>baK-</i> , <i>bă-</i> , <i>băğ-</i> , <i>paK-</i> , <i>vaK-</i>	
	v.-Ø-tık	(B.10-18)
vağf	vakıf	
	v.+Ø+ta	(K.13-9) (K.13-10)
vağzal	Rus., tren istasyonu	
	v.+Ø+ına	(B.2-14)
vaK-	bakmak, beslemek. Krş.: <i>ba-</i> , <i>bağ-</i> II, <i>bah-</i> , <i>bağ-</i> , <i>baK-</i> , <i>bă-</i> , <i>băğ-</i> , <i>paK-</i> , <i>vağ-</i>	
	v.-Ø-Kan	(B.6-75)
vaKıt	zaman, vakit. Krş.: <i>vahıt</i> , <i>vahüt</i> , <i>vaht</i> , <i>vağıt</i> , <i>vağüt</i> , <i>vaht</i> , <i>vaKıt</i> , <i>vaKüt</i> , <i>wağıt</i> , <i>wahüt</i> , <i>wağ</i> , <i>wağıt</i> , <i>wağüt</i> , <i>waht</i> , <i>waKıt</i>	
	v.+Ø	(B.1-15) (K.1-61) (K.1-81) (K.1-83) (K.12-9) (K.21-5) (K.21-18)
	v.+Ø+ta	(K.6-7)
vaKt	zaman, vakit. Krş.: <i>vahıt</i> , <i>vahüt</i> , <i>vaht</i> , <i>vağıt</i> , <i>vağüt</i> , <i>vaht</i> , <i>vaKıt</i> , <i>vaKüt</i> , <i>wağıt</i> , <i>wahüt</i> , <i>wağ</i> , <i>wağıt</i> , <i>wağüt</i> , <i>waht</i> , <i>waKıt</i>	
	v.+Ø+e	(B.1-49)
	v.+Ø+ı	(B.1-30)
	v.+Ø+ımızda	(K.6-22)
	v.+Ø+ında	(K.1-59)

vaKıt	zaman, vakit. Krş.: <i>vahıt, vahıt, vaht, vaht, vaht, vaht, vaht, vaKıt, vaKıt, wağıt, wahıt, wağ, wağıt, wağıt, wağıt, wağıt, waKıt</i> v.+Ø+ım (K.22-28)
val	çocuk, evlat, küçük yaştaki erkek veya kız çocuk. Krş.: <i>ā V, ba II, bağa, bal I, bala, balaçih, balaçih, balaçık, balaçı, balaçı, balā, balā, balā, bal, balā, bara, bā I, bāğā, bāle, bāla, bālā, bāl, bāla, vala</i> v.+lar+ım (B.7-13)
vala	çocuk, evlat, küçük yaştaki erkek veya kız çocuk. Krş.: <i>ā V, ba II, bağa, bal I, bala, balaçih, balaçih, balaçık, balaçı, balaçı, balā, balā, balā, bal, balā, bara, bā I, bāğā, bāle, bāla, bālā, bāl, bāla, val</i> v.+Ø+mız (B.10-17)
valna	Rus., dalga v.+lar+ı (B.7-70)
vandır	taklit kelimesi, dökülen taşın yukarıdan aşağı düşmesiyle çıkan sesi ifade ediyor. Krş.: <i>vundur</i> v.+Ø (B.22-32)
vapşe	Rus., genelde v. (B.2-7) (B.2-42) (B.2-60) (B.7-3) (B.7-20) (B.9-48) (B.13-47)
vapşi	Rus., genelde v. (B.6-29)
vapşı	Rus., genelde v. (B.13-31)
var	var, mevcut. Krş.: <i>bar, barr, bar, bā II, bār I, bá, bàr, ber II, vār, vār, war, wā</i> v.+Ø (B.1-6) (B.1-110) (B.1-129) (B.1-156) (B.1-173) (B.1-183) (B.1-185) (B.1-186) (B.2-196) (B.2-200) (B.2-201) (B.2-238) (B.3-64) (B.3-66) (B.3-69) (B.3-70) (B.3-81) (B.3-96) (B.3-159) (B.3-170) (B.4-14) (B.4-18) (B.4-21) (B.4-24) (B.4-27) (B.4-28) (B.4-33) (B.4-37) (B.4-48) (B.4-106) (B.6-45) (B.6-60) (B.6-106) (B.6-107) (B.6-114) (B.7-64) (B.7-84) (B.9-10) (B.9-25) (B.10-3) (B.10-5) (B.10-18) (B.10-50) (B.11-12) (B.11-58) (B.11-59) (B.11-66) (B.11-71) (B.12-10) (B.12-61) (B.12-98) (B.12-112) (B.12-123) (B.12-130) (B.12-140) (B.13-2) (B.13-36) (B.14-17) (B.16-2) (B.19-11) (B.22-10) (B.22-17) (B.22-21) (B.22-30) (K.4-4) (K.11-6) (K.11-19) (K.13-21) (K.16-2) (K.16-3) (K.16-5) (K.17-16) (K.19-3) (K.19-36) (K.19-38) (K.20-17) (K.20-26) (K.23-6) (K.24-3) (K.24-10) (K.25-4) (K.28-4) (K.31-2)

v.+Ø+dı	(B.1-20) (B.1-48) (B.1-49) (B.1-50) (B.1-51) (B.1-84) (B.1-89) (B.1-90) (B.1-104) (B.1-107) (B.1-117) (B.1-139) (B.1-146) (B.10-14) (B.13-45) (B.16-14) (B.22-29)
v.+Ø+dır	(B.3-67) (B.6-95)
v.+Ø+dī	(B.16-13)
v.+Ø+dī	(B.1-152)
v.+Ø+dırım	(B.21-15)
v.+Ø+ım (<i>soru eki</i>)	(B.22-9)
var- I	varmak, gitmek, gelmek, evlenmek. Krş.: <i>bağ- I, bar-, barr-, baş-, bar°, par-, vā-, vār-, war-</i>
	1. gitmek, bir yere doğru yönelmek
v.-Ø-a	(B.1-62) (B.3-115) (B.4-219) (B.11-17) (B.11-70)
v.-Ø-acahtım	(B.13-27)
v.-Ø-acamız	(B.22-7)
v.-Ø-acañ	(B.1-9) (B.1-100)
v.-Ø-adıñ	(B.1-105) (B.7-89)
v.-Ø-adım	(B.16-13)
v.-Ø-adılar	(B.1-100)
v.-Ø-am	(B.1-172) (B.16-2) (B.16-18) (B.16-22) (B.16-23)
v.-Ø-amıs	(B.3-168) (B.4-106)
v.-Ø-amız	(B.3-197)
v.-Ø-an	(B.13-34)
v.-Ø-ar	(B.3-173)
v.-Ø-ayıñ	(B.21-20)
v.-Ø-ayım	(B.11-12) (B.12-60)
v.-Ø-dıñ	(B.22-22)
v.-Ø-dım	(B.1-59) (B.3-68) (B.6-6) (B.6-7) (B.21-7)
v.-Ø-edik	(K.31-15)
v.-Ø-ğan	(B.4-217) (K.27-2)
v.-Ø-ğannar	(B.12-50)
v.-Ø-ğasındır	(K.29-1)
v.-Ø-ıñ	(B.6-116)
v.-Ø-ıp	(B.1-102) (B.1-168) (B.4-95) (B.4-126) (B.5-60) (B.12-37) (B.12-191) (B.21-15) (B.22-12)
v.-Ø-ıla	(B.4-128)
v.-Ø-ıp	(B.2-56) (B.12-35) (B.22-18)
v.-ma-Ø	(B.12-87)
v.-ma-dıñ	(K.29-1)
v.-Ø-mağ	(B.4-83)
v.-Ø-maK	(B.6-79)

	v.-ma-ymıs	(B.4-247)
	v.-ma-z	(B.3-133)
	v.-Ø-mā	(B.1-104)
	v.-Ø-saŋ	(B.6-100)
	2. gelmek, varmak, ulaşmak	
	v.-Ø-a	(B.1-129)
	v.-Ø-asın	(B.3-136)
	v.-Ø-dı	(B.1-77) (B.1-79)
	v.-Ø-dıh	(B.10-15)
	v.-Ø-ğan	(B.4-152)
	v.-Ø-ğanda	(B.12-82)
	3. göstermek, tavır sergilemek	
	alıp v.-Ø-ğan	(B.1-120)
	alıp v.-ma-dı	(B.1-119)
	4. evlenmek, kocaya varmak	
	v.-Ø-dım	(B.13-48)
var- II	vermek, eriştirmek, ulaştırmak. Krş.: <i>be-, ber-, berr-, beŕ-, bē-, bër-, ver-, vē-, vër-</i>	
	v.-Ø-dik	(B.6-39)
varaşıluf	özel isim, Varaşıluf	
	v.+Ø	(B.4-5)
varna	yer adı, Bulgaristan'ın liman kıyılarında bulunan Varna şehri	
	v.+Ø+man	(K.20-16)
vasfiye	özel isim, Vasfiye. Krş.: <i>vasfiyē</i>	
	v.+Ø	(B.12-176)
vasfiyē	özel isim, Vasfiye. Krş.: <i>vasfiye</i>	
	v.+Ø	(B.12-146)
vasmoy	Rus., sekizinci	
	v.	(B.6-15)
vaspitanye	Rus., terbiye, eğitim	
	v.	(B.6-88)
vaş	baş, en başta. Krş.: <i>bas, baş, bāş, boş II, paş</i>	
	v.+Ø+ta	(K.20-19)
vatan	vatan, yurt, memleket. Krş.: <i>vetan</i>	
	v.+Ø	(K.15-39)
vatandaş	vatandaş, yurttaş, aynı ülkede yaşayan insanlar	
	v.+lar	(B.20-4)
vay	vay, ünlem, şaşırma, pişmanlık ünlemi. Krş.: <i>bay II, vāy, vāy, way, wāy, wōy, wū</i>	
	v.+Ø	(B.3-114) (B.11-9) (B.12-111) (B.12-124) (B.12-144) (B.12-190) (B.19-22) (K.22-9)
vayenyı	Rus., asker	
	v.	(B.2-87)

vayennı	Rus., asker v.+Ø+dı (B.21-6)
vayna	Rus., savaş v.+Ø (B.6-88)
vazar	pazar, satıcıların mallarını satmak için sergiledikleri belirli yer. Krş.: <i>bazar, bazzar, Pazar</i> v.+Ø+ğa (B.3-156)
vazgeç	vazgeçmek, istememek v.-Ø-ti (B.4-146)
vazife	vazife, görev. Krş.: <i>vazipe</i> v.+Ø+mıs (K.19-5)
vazipe	vazife, görev. Krş.: <i>vazife</i> v.+Ø+si (K.5-10)
vaziyet	durum, vaziyet, hal v.+Ø (B.22-3) v.+Ø+i (K.29-17)
vā I	ve, bağlayıcı kelime. Krş.: <i>ve</i> v.+Ø (B.3-179)
vā II	taklit kelimesi, hayvan bağırmasını ifade eden kelime v.+Ø (B.9-9)
vā-	varmak, ulaşmak, gitmek. Krş.: <i>bağ- I, bar-, barr-, baş-, baş°, par-, var- I, vār-, war-</i> v.-Ø-r (B.3-156)
vār	var, mevcut. Krş.: <i>bar, barr, baş, bā II, bār I, bá, bār, ber II, var, vār, war, wā</i> v.+Ø (B.11-39)
vāy	vay, ünlem, şaşırma, sevinme ünlemi. Krş.: <i>bay II, vay, vāy, way, wāy, wōy, wū</i> v.+Ø (B.12-108)
vār	var, mevcut. Krş.: <i>bar, barr, baş, bā II, bār I, bá, bār, ber II, var, vār, war, wā</i> v.+Ø (B.3-17)
vāy	vay, ünlem, şaşırma, sevinme ünlemi. Krş.: <i>bay II, vay, vāy, way, wāy, wōy, wū</i> v.+Ø (B.2-253)
vār-	varmak, ulaşmak, gitmek. Krş.: <i>bağ- I, bar-, barr-, baş-, baş°, par-, var- I, vār-, war-</i> v.-Ø-acağ (B.3-117)
ve	ve, bağlayıcı kelime. Krş.: <i>vā I</i> v.+Ø (B.4-105) (B.5-76) (K.15-39)
veçernıy	Rus., akşam (sıfat) v. (B.6-14)
veçir	Rus., akşam v. (B.3-118)

vefat	vefat, ölüm. Krş.: <i>vəfat</i> v.+Ø (K.6-5) (K.22-2) (K.22-8) (K.22-9) (K.22-22)
veķi	vekil, birinin kendi yerine yetki verdiği kimse v.+ler+1 (B.1-125)
velasipet	Rus., bisiklet v.+Ø (B.3-17) v.+Ø+nen (B.3-17)
veliyeva	özel isim, Veliyeva v.+Ø (B.10-1)
velüla	özel isim, Veliulla v.+Ø (B.12-153)
ver-	vermek, evlendirmek, ders vermek. Krş.: <i>be-, ber-, berr-, beş-, bē-, bér-, var- II, vē-, vēr-</i> 1. vermek, eliyle vermek, iletmek v.-Ø-di (B.10-29) v.-Ø-dile (B.4-164) v.-Ø-diler (B.6-20) (B.6-40) v.-Ø-e (B.3-35) (B.3-36) (B.11-32) v.-Ø-edi (B.1-102) v.-Ø-edile (B.10-72) v.-Ø-ediler (K.20-18) v.-Ø-em (B.5-104) v.-Ø-esiņ (B.3-167) v.-Ø-ē (B.3-35) v.-Ø-ēdi (B.1-98) v.-Ø-ecek (B.11-23) v.-il-Ø-e (B.5-98) v.-il-Ø-gen (K.26-41) v.-Ø-ip (B.12-147) v.-Ø-iyim (B.12-155) v.-il-Ø-e (B.11-39) v.-me-dí (B.1-173) v.-me-diler (B.1-173) v.-Ø-mek (B.11-6) v.-mi-y (B.11-53) v.-mi-ycekler (B.1-126) v.-Ø-sin (B.21-13) v.-Ø-siņ (B.1-191) 2. evlendirmek v.-Ø-dim (B.1-165) v.-Ø-esiz (B.14-16) 3. eğitim vermek, ders vermek

	v.-Ø-dím	(K.29-1)
	v.-íl-Ø-e	(K.4-20)
	4. teslim etmek	
	v.-Ø-diñ	(B.17-46)
	5. düzenlemek, organizasyonunu yapmak	
	v.-Ø-édik	(B.3-131)
	6. selam vermek	
	v.-me-y	(B.12-164)
	7. süt vermek, sağılmak	
	v.-Ø-eken	(B.21-16)
verem	verem hastalığı	
	v.+Ø+den	(K.1-53)
verím	verim, bakılan bir şeyin verdiği sonuç	
	v.+Ø+lí	(K.26-2)
veselo	Rus., eğlenceli	
	v.	(B.2-100)
vesélo	Rus., eğlenceli	
	v.	(B.2-100)
vesiyet	vasiyet, bir kimsenin ölümünden sonra yapılmasını istediği şey	
	v.+Ø+ïne	(K.12-24)
vetan	vatan, yurt, memleket. Krş.: <i>vatan</i>	
	v.+Ø+imıza	(B.1-115)
veya	veya bağlayıcı kelime	
	v.+Ø	(K.15-41)
vē-	vermek, eliyle vermek, tasvir fiili. Krş.: <i>be-, ber-, berr-, ber°, bē-, bér-, var- II, ver-, vēr-</i>	
	1. vermek	
	v.-Ø-r	(B.3-133)
	2. <i>-ıp vermek</i> , tasvir fiili	
	v.-Ø-r	(B.6-100) (B.6-104)
vēsel	Rus., eğlenceli	
	v.	(B.2-104)
véfát	vefat, ölüm. Krş.: <i>vefat</i>	
	v.+Ø	(K.29-6)
vél	özel isim, Veli	
	v.+Ø	(B.8-40)
vér-	vermek, eliyle vermek. Krş.: <i>be-, ber-, berr-, ber°, bē-, bér-, var- II, ver-, vēr-</i>	
	v.-Ø-e	(B.11-25) (B.11-34) (B.11-35) (B.11-53) (B.13-11)
	v.-Ø-écèyin	(B.11-26)
	v.-Ø-ediler	(B.6-72)
	v.-Ø-édiler	(K.20-18)

	v.-Ø-ələr	(B.11-28)
	v.-Ø-gen	(B.12-100)
	v.-mè-se	(B.3-178)
	v.-mi-ycekim	(B.6-98)
vêş	beş sayısı. Krş.: <i>bej, beş, beşş, bēj, bėj, bēş, biş, pēş</i>	
	v.+Ø	(B.6-83)
vıbir	Rus., seçenek	
	v.	(B.6-27)
vırı	Rom., kuzen	
	v.+Ø+m	(K.9-17)
vır	bir sayısı. Krş.: <i>ber I, bér, bı I, bır, bırr, bír, b̄r, b̄r̄, b̄l I, b̄r, b̄rr, b̄rt, b̄r̄, b̄í, b̄r, b̄r̄, b̄r̄, b̄i I, b̄ir, b̄ir̄, b̄ir̄, b̄l̄ I, b̄ir̄, b̄ir̄, p̄l, p̄l̄, p̄ir̄, p̄i, p̄l̄, p̄ir̄</i>	
	v.+Ø	(B.11-23)
vildan	özel isim, Vildan	
	v.+Ø	(K.27-7)
vilka	Rus., çatal	
	v.	(B.10-30)
vilüs	yer adı, Litvanya'nın başkenti, Vilnius	
	v.+Ø+tan	(B.17-48)
vilKa	Rus., çatal	
	v.+lar	(B.10-32)
vinzavot	Rus., şarap fabrikası	
	v.+Ø+ta	(B.3-55)
viran	viran, yıkık, harap	
	v.+Ø	(K.21-16)
virā	vira, arasız	
	v.+Ø	(K.32-3)
viseli	Rus., asılı kalmak	
	v.	(B.2-85)
visilat	Rus., sürgün etmek	
	v.	(B.6-37)
visifāt	Rus., sürgün etmek	
	v.	(B.3-12)
vişne	vişne meyvesi	
	v.+Ø	(B.10-67)
vitrin	vitrin. Krş.: <i>vitrina</i>	
	v.+Ø	(K.12-4)
vitrina	Rus., vitrin. Krş.: <i>vitrin</i>	
	v.+Ø+da	(B.1-132)
vizov	Rus., resmi davet	
	v.	(B.10-33)

vĭz	biz, çokluk birinci kişiyi gösteren söz. Krş.: <i>bıs, bıś, bız, bĭs, bĭz, bĭs, bĭz, bis, biz, bĭs, bĭz, bĭs, bĭz, bĭz, miz, pis II, pĭs, pĭs</i> v.+Ø+ĭn (B.2-258) v.+ler (B.6-73)
voinski	Rus., askeri v. (B.1-110) (B.2-75)
volġa	yer adı, Volga nehri v.+Ø+da (B.3-36) v.+Ø+ġa (B.3-36)
volĭnı	Rus., serbest v. (B.6-25)
vopşĭm	Rus., genelde v. (B.3-105)
vopşım	Rus., genelde v. (B.3-8)
voşım	Rus., genelde v. (B.1-181)
vot	Rus., işaret eden kelime v. (B.2-134) (B.2-143) (B.2-163) (B.2-229) (B.2-236) (B.2-259) (B.3-33) (B.4-66) (B.4-67) (B.4-91) (B.4-99) (B.4-127) (B.4-143) (B.4-183) (B.4-189) (B.4-192) (B.4-215) (B.4-227) (B.4-246) (B.6-6) (B.6-26) (B.6-39) (B.6-72) (B.6-92) (B.17-1)
vōt	Rus., işaret eden kelime v. (B.4-19) (B.4-23) (B.4-70) (B.4-85) (B.4-123) (B.4-135) (B.4-182) (B.4-230)
vratli	Rus., hiç sanmıyorum v. (B.19-2)
vremá	Rus., zaman, saat v. (B.2-163)
vremámġa	Rus., geçici konut. Krş.: <i>vremánġa, wremánġa</i> v. (B.1-149)
vremánġa	Rus., geçici konut. Krş.: <i>vremámġa, wremánġa</i> v.+Ø (B.1-139) (B.1-140) v.+Ø+dı (B.1-160)
vse	Rus., herkes v. (B.2-172) (B.2-185) (B.2-225)
vsö	Rus., her şey v. (B.1-103) (B.1-106) (B.6-32) (B.6-110) (B.9-4) (B.13-50)
vstali	Rus., kalktılar v. (B.2-191)

vtaroy	Rus., ikinci v. (B.2-102)
vundur	taklit kelimesi, dökülen taşın yukarıdan aşağı düşmesiyle çıkan sesi ifade ediyor. Krş.: <i>vandīr°</i> v.+Ø (B.22-32)
vūr-	vurmak, elle çarpmak. Krş.: <i>ør-, ur-, ūr-</i> v.-Ø-adı (B.1-157)
wağıt	zaman, vakit. Krş.: <i>vahıt, vahīt, vaht, vaħıt, vaħīt, vaħt, vaKıt, vaKıt, vaKīt, waħıt, waħ, waħıt, waħīt, waħt, waKıt</i> w.+Ø+ta (B.4-169)
wahīt	zaman, vakit. Krş.: <i>vahıt, vahīt, vaht, vaħıt, vaħīt, vaħt, vaKıt, vaKıt, vaKīt, wağıt, waħ, waħıt, waħīt, waħt, waKıt</i> w.+Ø (B.2-81) w.+Ø+e (B.1-70) (B.1-90) (B.1-100) w.+Ø+ke (B.1-92)
waħ	zaman, vakit. Krş.: <i>vahıt, vahīt, vaht, vaħıt, vaħīt, vaħt, vaKıt, vaKıt, vaKīt, wağıt, wahīt, waħıt, waħīt, waħt, waKıt</i> w.+lar+da (B.4-80)
waħıt	zaman, vakit. Krş.: <i>vahıt, vahīt, vaht, vaħıt, vaħīt, vaħt, vaKıt, vaKıt, vaKīt, wağıt, wahīt, waħ, waħıt, waħt, waKıt</i> w.+Ø (B.4-160) (B.4-211) (B.6-19) (B.6-27) (B.6-28) (B.6-50) (B.6-72) (B.8-17) (B.8-34) (B.9-32) (B.16-16) (B.18-5) (B.18-25) (K.24-19) (K.25-1) w.+lar+da (B.4-164) (B.4-227) (B.4-229) w.+ler+de (B.18-42) w.+Ø+ta (B.4-119) (B.4-194) (B.4-214) (B.4-228) w.+Ø+te (B.5-11) (B.6-64) (B.17-2) (B.19-7) (B.19-13) (B.19-30) (B.20-39) (B.22-32) w.+Ø+e (B.1-70) (B.1-90) (B.1-100)
waħīt	zaman, vakit. Krş.: <i>vahıt, vahīt, vaht, vaħıt, vaħīt, vaħt, vaKıt, vaKıt, vaKīt, wağıt, wahīt, waħ, waħıt, waħt, waKıt</i> w.+Ø (B.11-51) (B.18-27) (B.21-13) w.+Ø+a (B.4-148) w.+Ø+e (B.7-16) w.+Ø+ı (B.8-39) w.+la+da (B.4-172) w.+lar+da (B.4-160) (B.4-174) (B.4-177) (B.4-178) (B.4-223) w.+ler (B.5-11) w.+ler+de (B.5-13) (B.7-61) (B.12-47) w.+Ø+ta (B.4-110) (B.4-145) (B.4-177) w.+Ø+te (B.12-40) (B.17-48) (B.19-28) (B.19-31)
waħt	zaman, vakit. Krş.: <i>vahıt, vahīt, vaht, vaħıt, vaħīt, vaħt, vaKıt, vaKıt,</i>

	<i>vaKīt, wağit, wahīt, waḡ, waḡit, waḡīt, waKīt</i>
	w.+Ø+e (B.5-7)
	w.+Ø+1 (B.8-32)
	w.+Ø+ında (B.4-217)
	w.+Ø+ıñ (K.12-5)
	w.+Ø+ına (B.4-58)
waKīt	zaman, vakit. Krş.: <i>vahit, vahīt, vaht, vaḡit, vaḡīt, vaḡt, vaKīt, vaKī, vaKīt, wağit, wahīt, waḡ, waḡit, waḡīt, waḡt</i>
	w.+Ø (B.6-46)
	w.+Ø+ıñ (K.25-2)
wapşı	Rus., bile
	w. (B.19-31)
war	var, mevcut. Krş.: <i>bar, barr, bar̂, bā II, bār I, bá, bār, ber II, var, vār, vār, wā</i>
	w.+Ø (B.1-106) (B.4-134) (B.6-104) (B.11-37) (B.21-10) (K.10-5) (K.20-16)
war-	varmak, ulaşmak, gitmek. Krş.: <i>bağ- I, bar-, barr-, bar̂-, bar̂-, par-, var- I, vā-, vār-</i>
	w.-Ø-a (B.4-224)
	w.-Ø-ıp (B.4-107)
way	vay, ünlem, şaşırma, pişmanlık ünlemi. Krş.: <i>bay II, vay, vāy, vāy, wāy, wōy, wū</i>
	w.+Ø (B.5-30) (B.12-99) (B.14-8) (K.19-14)
wā	var, mevcut. Krş.: <i>bar, barr, bar̂, bā II, bār I, bá, bār, ber II, var, vār, vār, war</i>
	w.+Ø (B.15-20)
wāy	vay, ünlem, şaşırma, pişmanlık ünlemi. Krş.: <i>bay II, vay, vāy, vāy, way, wōy, wū</i>
	w.+Ø (B.18-9) (K.13-4)
wiñ	bin sayısı. Krş.: <i>bin, biñ, bīñ</i>
	w.+Ø (B.6-83)
wle	öyle, onun gibi, ona benzer (<i>awle</i>). Krş.: <i>awle, awlen, awlě, awlě, awli, āwle, āwle, āwlen, āwlě, āwle, āwlě, āwle, ēwle</i>
	w.+Ø (B.2-68)
wobşim	Rus., genelde
	w. (B.1-40)
wopşim	Rus., genelde
	w. (B.22-8)
woşim	Rus., genelde
	w. (B.1-90)
wōy	vay, ünlem, şaşırma, pişmanlık ünlemi. Krş.: <i>bay II, vay, vāy, vāy, way, wāy, wū</i>
	w.+Ø (B.3-89)
wremánka	Rus., geçici konut. Krş.: <i>vremámka, vremánka</i>

	w.+lar	(B.22-16)
wū	vay, ünlem, şaşırma, tikslenme ünlemi. Krş.: <i>bay II, vay, vāy, vāy, way, wāy, wōy</i>	
	w.+Ø	(B.1-40)
ya I	bağlayıcı kelime, şaşkınlık veya onay bildiren söz. Krş.: <i>yā, yā, yā, ye I</i>	
	1. şaşkınlık bildiren söz	
	y.+Ø	(B4-234) (B.6-91) (B.9-1) (B.11-3) (B.11-14) (B.11-19) (B.12-107) (B.12-139) (B.13-3) (B.13-28) (B.14-4) (B.14-13) (B.16-4) (B.18-35) (B.18-39) (B.18-44) (K.11-39) (K.17-7) (K.18-10) (K.18-19) (K.18-36)
	2. soru niteliğinde bir söz	
	y.+Ø	(B.4-220) (B.4-233) (B.4-234) (B.5-1) (B.6-4) (B.14-26) (B.18-32) (K.2-7) (K.3-20) (K.7-5) (K.13-12) (K.13-13) (K.15-46) (K.18-29) (K.18-30) (K.18-31) (K.20-30) (K.27-9) (K.29-29) (K.32-17)
	3. veya anlamında, ya da	
	y.+Ø	(B.1-69) (B.1-123) (B.1-135) (B.2-182) (B.3-100) (B.5-67) (B.5-68) (B.5-69) (B.6-17) (B.11-21) (B.11-22) (B.11-23) (B.11-24) (B.11-31) (B.11-50) (B.12-69) (B.12-73) (B.12-74) (B.12-88) (B.12-105) (K.1-17) (K.1-29) (K.1-56) (K.1-58) (K.1-59) (K.2-5) (K.6-21) (K.11-20) (K.11-21) (K.14-21) (K.15-9) (K.15-22) (K.15-41) (K.15-43) (K.16-23) (K.16-26) (K.17-13) (K.17-41) (K.18-11) (K.22-37) (K.22-38) (K.26-12) (K.26-40) (K.26-44) (K.29-34) (K.31-26) (K.31-27)
	4. onay ve kabul bildiren söz	
	y.+Ø	(B.1-176) (B.4-102) (B.4-165) (B.4-229) (B.6-51) (B.6-58) (B.8-34) (B.8-53) (B.10-63) (B.12-69) (B.12-86) (B.12-153) (B.12-155) (B.12-183) (B.18-59) (K.1-14) (K.11-6) (K.11-26) (K.13-8) (K.15-16) (K.18-4) (K.18-20) (K.19-20) (K.20-24) (K.29-7) (K.30-10) (K.32-13) (K.32-16)
ya II	ey, hey anlamında bir seslenme sözü	
	y.+Ø	(B.2-265) (B.3-94) (B.12-187) (K.3-9)
ya-	yapmak, kurmak. Krş.: <i>ap-, āb-, ep-, yap- I, yāp- I, yāp-, yep-</i>	
	y.-Ø-tı	(B.7-29)
ya-*	uyanmak, uyku durumundan çıkmak. Bk.: <i>yan- II</i> . Krş.: <i>uya-*</i>	
	y.-n-Ø-dım	(K.24-19)
yabancı	yabancı, tanınmayan, bilinmeyen, başka milletten. Krş.: <i>yapancı</i>	
	y.+Ø	(K.12-24) (K.15-31) (K.20-26)
yağ I	yağ, bitkisel veya hayvansal yağ. Krş.: <i>yaĠ, yaġ I, yaĠ I</i>	

	y.+Ø	(B.3-77) (B.8-67) (B.12-159)
	y.+Ø+ğa	(B.10-66)
	y.+Ø+ı	(B.2-54)
	y.+Ø+ın	(B.5-90) (B.8-60) (B.8-66) (B.11-48) (B.19-30)
		(B.21-19)
	y.+Ø+ı	(B.3-76)
	y.+Ø+ı	(B.4-201) (B.8-75)
	y.+Ø+nän	(B.3-76)
yağ II	taraf, yön. Krş.: <i>caK̄, yah, yaḡ II, yaK̄ II, yâK̄, yyaḡ</i>	
	1. taraf, yön	
	y.+Ø+ı	(B.8-4) (K.1-83)
	y.+Ø+ım	(B.22-3)
	y.+Ø+ın	(K.19-43)
	y.+Ø+ında	(B.16-23)
	y.+Ø+man	(K.29-38) (K.29-39)
	2. orada, o tarafta. Bk.: <i>an yaḡ, u yaḡ</i>	
	an y.+Ø+ında	(K.20-16)
	u y.+Ø	(B.4-109)
	3. burası, bu taraf. Bk.: <i>bı̄ yaḡ, mi yaḡ, mı̄ yaḡ</i>	
	bı̄ y.+Ø	(B.10-13)
	bı̄ y.+lar	(K.19-20)
	mi y.+Ø+ı	(K.19-19)
	mı̄ y.+Ø+ından	(K.27-23)
yağ-	yağmak, kar veya yağmur yağmak. Krş.: <i>caw- I, yaw-</i>	
	y.-Ø-a	(B.10-46)
	y.-Ø-ğan	(B.12-33)
	y.-Ø-ıp	(B.20-29)
yağla-	yağlamak, yağ sürmek	
	y.-Ø-ğan	(B.4-195) (B.4-197)
	y.-Ø-sın	(B.19-32)
	y.-Ø-y	(B.4-195)
yağmur	yağmur, yağış. Krş.: <i>cawun, yamır, yawmur, yawmur</i>	
	y.+Ø	(B.2-84) (B.12-32) (B.12-33)
yaĠ	yağ, bitkisel veya hayvansal yağ. Krş.: <i>yaĠ I, yaḡ I, yaK̄ I</i>	
	y.+Ø	(B.8-76)
yah	taraf, yön. Krş.: <i>caK̄, yaĠ II, yaḡ II, yaK̄ II, yâK̄, yyaḡ</i>	
	y.+Ø+ta	(B.1-50)
yaḡşá	iyi, güzel, kötü karşıtı. Krş.: <i>yaḡşı, yaḡşı, yaḡsı, yaḡşı, yaḡşî, yaḡşî, yaḡşî, yaK̄şı, yaşı, yâḡşı, yâḡşı</i>	
	y.+Ø	(B.3-61)
yaḡşı	iyi, güzel, kötü karşıtı. Krş.: <i>yaḡşá, yaḡşî, yaḡsı, yaḡşı, yaḡşî, yaḡşî, yaḡşî, yaK̄şı, yaşı, yâḡşı, yâḡşı</i>	

	y.+Ø	(B.1-159) (B.1-183) (B.2-172) (B.2-213) (B.2-266) (B.3-68) (B.3-70) (B.3-74) (B.3-81)
yahşılık	iyilik, iyi olma durumu. Krş.: <i>yahşılı</i>	
	y.+Ø+Ka	(B.3-14)
yahşi	iyi, güzel, kötü karşıtı. Krş.: <i>yahşá, yahşı, yahısı, yahşı, yahşî, yahşî, yahşî, yaKşî, yaşı, yâhşî, yâhşî</i>	
	y.+Ø	(B.3-69)
	y.+lar	(B.2-264)
yah I	yağ, bitkisel veya hayvansal yağ. Krş.: <i>yağ I, yaG, yaK I</i>	
	y.+Ø	(B.12-99) (B.19-33) (B.19-34) (B.21-17) (B.21-19)
yah II	taraf, yön. Krş.: <i>caK, yağ II, yah, yaK II, yâK, yyah</i>	
	1. taraf, yön	
	y.+Ø	(B.7-81) (K.18-21)
	y.+Ø+a	(B.15-22) (K.18-4)
	y.+Ø+ha	(B.17-20)
	y.+la+dan	(B.4-43)
	y.+Ø+ta	(K.15-12) (K.19-34) (K.20-21)
	y.+Ø+tan	(K.18-24) (K.18-30)
	2. taraf, yön, orası, o taraf. Bk.: <i>awü yah, i yah, u yah, ü yah, ü yah</i>	
	awü y.+Ø	(B.2-215)
	awü y.+Ø+tan	(B.12-37)
	i y.+Ø+ta	(B.2-6)
	u y.+Ø	(B.4-34)
	u y.+Ø+ha	(B.17-32)
	ü y.+Ø+ha	(K.19-36)
	ü y.+Ø+ta	(B.4-81) (B.6-108)
	ü y.+Ø+tan	(B.17-36)
	3. burası, bu taraf. Bk.: <i>bı yah, mi yah, mı yah, mın yah, ni yah</i>	
	bı y.+Ø	(B.4-35) (B.4-71) (K.11-9)
	bı y.+Ø+a	(K.29-28)
	bı y.+Ø+ta	(B.4-81) (K.10-3) (K.29-9)
	bı y.+Ø+tan	(K.19-4)
	bı y.+Ø+tän	(B.12-35)
	mi y.+Ø+a	(K.12-16)
	mi y.+Ø+ta	(K.11-33)
	mın y.+Ø+ta	(K.31-23)
	ni y.+Ø+ta	(K.23-14)
yah-	yakmak, ateş yakmak. Krş.: <i>cağ- I, cağ-, caK-, yaK- I</i>	
	y.-Ø-a	(B.10-62)
	y.-Ø-tilar	(B.10-24)
yahın	yakın, zaman veya yer mesafesi az olan, uzak karşıtı. Krş.: <i>yaKin,</i>	

	<i>yaK̄in, yāK̄in</i>	
	y.+Ø	(B.4-153) (K.4-18) (K.31-7)
	y.+Ø+da	(B.3-187)
yaḥsı	iyi, güzel, kötü karşıtı. Krş.: <i>yaḥşá, yaḥşı, yaḥşī, yaḥsı, yaḥşī, yaḥşī,</i> <i>yaḥşī, yaK̄şı, yaşı, yāḥşı, yāḥşı</i>	
	y.+Ø	(B.5-11)
yaḥşı	iyi, güzel, kötü karşıtı. Krş.: <i>yaḥşá, yaḥşı, yaḥşī, yaḥsı, yaḥşī, yaḥşī,</i> <i>yaḥşī, yaK̄şı, yaşı, yāḥşı, yāḥşı</i>	
	1. güzel, iyi	
	y.+Ø	(B.1-58) (B.1-83) (B.1-89) (B.1-99) (B.1-117) (B.1-131) (B.1-135) (B.1-183) (B.1-189) (B.1-190) (B.2-43) (B.2-119) (B.2-139) (B.2-149) (B.2-156) (B.2-211) (B.3-62) (B.3-72) (B.3-73) (B.3-75) (B.3-78) (B.3-94) (B.3-97) (B.3-184) (B.3-188) (B.3-189) (B.3-192) (B.3-209) (B.4-17) (B.4-27) (B.4-205) (B.4-209) (B.4-243) (B.5-1) (B.5-34) (B.5-36) (B.5-37) (B.5-38) (B.5-40) (B.5-41) (B.5-44) (B.5-45) (B.5-55) (B.5-61) (B.5-65) (B.5-71) (B.5-77) (B.5-90) (B.5-96) (B.5-97) (B.5-113) (B.7-31) (B.7-42) (B.7-72) (B.7-73) (B.7-74) (B.7-75) (B.7-80) (B.7-87) (B.7-88) (B.7-93) (B.8-1) (B.8-9) (B.8-28) (B.8-34) (B.8-39) (B.8-52) (B.8-59) (B.8-93) (B.9-32) (B.9-50) (B.11-9) (B.11-55) (B.12-15) (B.12-16) (B.12-191) (B.14-8) (B.14-26) (B.16-1) (B.16-20) (B.16-22) (B.17-8) (B.17-50) (B.18-31) (B.18-43) (B.19-4) (B.19-22) (B.19-34) (B.19-40) (B.19-43) (B.20-14)
	y.+Ø+dır	(B.1-83)
	y.+Ø+mıs	(B.3-144)
	2. tamam, evet	
	y.+Ø	(B.2-1) (B.4-231) (B.15-9)
	3. iyi yapmak, güzel yapmak. Bk.: <i>yaḥşı t-</i>	
	y.+Ø t̄ip	(B.11-40)
yaḥşı t-	iyi bir şekilde yapmak, iyice yapmak. Ulanma, kaynaşma ve ünlü yutulması sonucunda oluşmaktadır. Bk.: <i>yaḥşı, t-</i>	
yaḥşī	iyi, güzel, kötü karşıtı. Krş.: <i>yaḥşá, yaḥşı, yaḥşī, yaḥsı, yaḥşī, yaḥşī,</i> <i>yaḥşī, yaK̄şı, yaşı, yāḥşı, yāḥşı</i>	
	y.+Ø	(B.3-87) (B.3-210) (B.3-217) (B.3-223) (B.5-76) (B.8-74) (B.12-52) (B.16-1)
yaḥşī	iyi, güzel, kötü karşıtı. Krş.: <i>yaḥşá, yaḥşı, yaḥşī, yaḥsı, yaḥşī, yaḥşī,</i> <i>yaḥşī, yaK̄şı, yaşı, yāḥşı, yāḥşı</i>	
	y.+Ø	(B.3-184)
yaḥşıla-	iyi olmak, araları düzelmek	
	y.-n-Ø-ıp	(B.5-76)

yaḥṣīlī	iyilik, iyi olma durumu. Krş.: <i>yaḥṣılıK</i> y.+Ø (B.8-1)
yaḥṣī	iyi, güzel, kötü karşıtı. Krş.: <i>yaḥṣá, yaḥṣı, yaḥṣī, yaḥṣı, yaḥṣı, yaḥṣī, yaḥṣī, yaKṣı, yaṣı, yāḥṣı, yāḥṣı</i> y.+Ø (B.8-1)
yaḥut	veya, ya da y.+Ø (K.31-26)
yaḥutsī	Yakut milleti y.+lar+ğa (K.14-13)
yaK I	yağ, bitkisel veya hayvansal yağ. Krş.: <i>yağ I, yaG, yaḥ I</i> y.+Ø (B.3-82) (B.8-56) (B.8-73) (B.8-82) (B.8-84) (B.8-87) (B.8-88) (B.8-90) (B.8-91) y.+Ø+Ka (B.8-59)
yaK II	taraf, yön. Krş.: <i>caK, yağ II, yah, yaḥ II, yàK, yyah</i> 1. taraf, yön y.+Ø (K.18-9) y.+Ø+a (B.15-9) (K.17-21) (K.17-22) y.+Ø+ı (B.16-45) y.+Ø+Ka (B.10-18) (B.10-20) (B.10-63) (B.15-22) (B.18-21) (K.1-13) (K.1-109) y.+lar+da (K.1-10) y.+lar+ın (K.15-5) y.+Ø+ta (B.6-109) (B.9-45) (K.6-19) (K.19-42) (K.23-11) (K.23-14) y.+Ø+tan (K.12-16) 2. orası, o taraf. Bk.: <i>anaw yaK, anī yaK, a yaK, ĩ yaK, u yaK, ü yaK, ũ yaK</i> anaw y.+Ø+ta (B.7-54) anī y.+Ø+Ka (K.25-1) a y.+Ø+ta (K.19-3) ĩ y.+Ø+Ka (B.2-109) u y.+Ø+ta (K.19-3) ü y.+Ø+Ka (B.5-7) (B.6-108) ũ y.+Ø (B.10-13) ũ y.+Ø+tan (B.9-15) 3. burası, bu taraf. Bk.: <i>abī yaK, bī yaK</i> abī y.+Ø+ta (B.6-109) bī y.+Ø (B.6-56) bī y.+Ø+a (B.9-21) (B.16-31) (K.1-7) bī y.+Ø+Ka (B.1-169) (B.9-21) (B.12-87) bī y.+Ø+ta (B.1-7) bī y.+Ø+tan (K.5-21)

yaK- I	yakmak, ateş yakmak. Krş.: <i>cağ- I, cağ-, caK-, yah-</i> y.-Ø-ıp (B.6-47) (B.10-62) y.-Ø-îp (B.10-47)
yaK- II	sürmek, bir maddeyi bir yüzeye ince bir tabaka olarak yaymak. Krş.: <i>cağ- II</i> y.-Ø-amız (B.8-66) y.-Ø-asın (B.8-72) y.-Ø-asıñ (B.8-73) y.-Ø-ıp (B.8-67)
yaKa	yaka, giysilerin boynu çeviren bölümü y.+Ø+mnän (B.1-179)
yaKala-	yakalamak, kaçan kimseyi tutmak y.-n-Ø-ă (B.3-50)
yaKın	yakın, zaman veya yer mesafesi az olan, uzak karşıtı. Krş.: <i>yahın, yaKın, yāKın</i> y.+Ø (B.2-133) (B.6-101) (K.1-84) (K.1-107) (K.15-6) (K.15-35) (K.16-15) (K.16-31) (K.23-19) (K.24-10) (K.26-32) (K.29-5) (K.31-23) y.+Ø+da (B.5-24) (B.9-38) (B.13-51) y.+Ø+dı (B.1-109)
yaKınla-	yaklaşmak, aradaki uzaklığı azaltmak. Krş.: <i>yaKınna-</i> y.-ş-Ø-Kannar (B.12-85)
yaKınna-	yaklaşmak, aradaki uzaklığı azaltmak. Krş.: <i>yaKınla-</i> y.-Ø-dım (K.3-7)
yaKın	yakın, zaman veya yer mesafesi az olan, uzak karşıtı. Krş.: <i>yahın, yaKın, yāKın</i> y.+Ø (B.1-91) y.+Ø+camī (B.11-54) y.+Ø+da (B.7-76)
yaKla-	yaklaşmak, yakınlamak, aradaki uzaklığı azaltmak y.-ş-Ø-ğanda (K.1-44)
yaKşı	iyi, güzel, kötü karşıtı. Krş.: <i>yahşá, yahşı, yahşî, yahşı, yahşı, yahşî, yahşî, yahşî, yaşı, yāhşî, yāhşî</i> y.+Ø (B.22-27)
yala-	yalamak, dilini sürmek y.-Ø-dı (B.20-16)
yalan I	yalan, doğru olmayan, gerçeğe uymayan söz. Krş.: <i>yalän</i> y.+Ø (B.3-46) (B.3-142) (B.3-151) (K.19-8) (K.24-15) y.+Ø+ım (B.18-7)
yalan II	yalın, çıplak, başı çıplak, başlıksız. Krş.: <i>yaln</i> y.+Øbaş (B.12-203)
yalän	yalan, doğru olmayan, gerçeğe uymayan söz. Krş.: <i>yalan I</i> y.+Ø (B.3-154)

yalda-	yüzmek, su içinde ilerlemek. Krş.: <i>yaldā-</i> , <i>yaldā-</i> y.-Ø-mā (B.1-58) (B.12-34) y.-Ø-p (B.1-59) (B.1-60) (B.1-62) (B.12-37)
yaldā-	yüzmek, su içinde ilerlemek. Krş.: <i>yalda-</i> , <i>yaldā-</i> y.-Ø-n (B.12-39)
yaldā-	yüzmek, su içinde ilerlemek. Krş.: <i>yalda-</i> , <i>yaldā-</i> y.-Ø-y (B.18-18)
yalğıs	yalnız, tek başına. Krş.: <i>cañğız</i> , <i>yañ Ğıs</i> y.+Ø (B.20-32)
yalı	yalı, sahil y.+Ø (B.17-19) (K.15-37)
yalıbo	yer adı, Kırım'ın Yalıboyu bölgesi. Krş.: <i>yalıboğ</i> , <i>yalıboy</i> , <i>yalıbey</i> y.+Ø (B.8-84)
yalıboğ	yer adı, Kırım'ın Yalıboyu bölgesi. Krş.: <i>yalıbo</i> , <i>yalıboy</i> , <i>yalıbey</i> y.+Ø (B.8-83)
yalıboy	yer adı, Kırım'ın Yalıboyu bölgesi. Krş.: <i>yalıbo</i> , <i>yalıboğ</i> , <i>yalıbey</i> y.+Ø+ğa (B.4-212) (B.4-213) y.+Ø+ında (B.7-64) (K.4-5)
yalıboylı	Kırımın Yalıboyu bölgesinde yaşayıp Yalıboyu ağzını konuşanlar y.+Ø (B.4-3)
yalıbey	yer adı, Kırım'ın Yalıboyu bölgesi. Krş.: <i>yalıbo</i> , <i>yalıboğ</i> , <i>yalıboy</i> y.+Ø+da (B.4-192)
yalın	yalın, çıplak, yalın ayak, ayakları çıplak. Krş.: <i>yalan II</i> y.+Ø ayağ (B.12-198) (B.12-203) y.+Ø ayağ (B.2-134) (B.12-200)
yalpağ	düz yüzeyle, yayvan y.+Ø (B.22-33)
yalta	yer adı, Kırım'ın Yalta şehri. Krş.: <i>yaltā</i> y.+Ø (B.1-5) (B.3-157) (B.4-4) (B.4-22) (B.7-93) y.+Ø+da (B.4-220) y.+Ø+ğa (B.3-159) (B.4-216) y.+Ø+nı (B.3-157)
yaltā	yer adı, Kırım'ın Yalta şehri. Krş.: <i>yalta</i> y.+Ø (B.1-5) (K.14-16) (K.14-22) (K.14-23) (K.14-24) (K.14-25)
yalvar-	yalvarmak, yakarmak, bir şey istemek. Krş.: <i>calbar-</i> y.-Ø-a (B.13-7) y.-Ø-ıp (B.13-7)
yalā	yayla, dağlık yerlerde bulunan yayla. Krş.: <i>yaylā</i> , <i>yāla</i> , <i>yāyla</i> y.+Ø+dan (B.4-212)
yama	Rus., çukur y. (B.2-35)

yaman I	fazla, pek çok, kötü 1. fazla, pek, çok y.+Ø (K.11-16) 2. kötü, korkulan kimse y.+Ø+dır (K.17-27)
yamanıK	kötülük, kötü olma durumu. Krş.: <i>yamannıK</i> y.+Ø (B.2-172)
yamannıK	kötülük, kötü olma durumu. Krş.: <i>yamanıK</i> y.+Ø (K.23-40)
yamır	yağmur, yağış. Krş.: <i>cawun, yağmır, yawmır, yawmur</i> y.+Ø (K.9-4) y.+Ø+lı (K.9-4)
yamı	cami, Müslümanların ibadet için toplandıkları yer. Krş.: <i>cam, camı, camı, camı, cami, camı, camı, camı, camı, cami, cami</i> y.+Ø+ge (B.4-95)
yan	yan, birlikte, yakında, taraf. Krş.: <i>can II, cañ</i> 1. birlikte, beraberinde, yakınında, yanında y.+Ø (K.14-29) y.+Ø+a (B.9-11) y.+Ø+da (K.14-7) y.+Ø+ıña (B.15-9) y.+Ø+ıdahı (B.10-43) y.+Ø+ıma (B.1-16) y.+Ø+ımıza (B.4-36) y.+Ø+ımızda (B.16-39) y.+Ø+ımızğa (B.4-31) (B.4-32) y.+Ø+ına (B.1-7) (B.1-67) (B.1-85) (B.1-86) (B.1-88) (B.2-10) (B.2-18) (B.2-243) (B.12-56) (B.12-59) (B.13-45) (B.22-17) y.+Ø+ında (B.3-177) (K.6-8) y.+lar+ına (B.12-89) y.+Ø+na (B.1-17) (B.1-85) (B.1-104) (B.2-35) (B.2-70) (B.2-95) (B.2-117) (B.12-111) 2. taraf, yön y.+Ø (K.11-2) y.+Ø+a (B.12-80) y.+Ø+ı (B.18-18) y.+Ø+nan (B.3-91) 3. orası, o taraf. Bk.: <i>aw yan, ü yan, ü yan</i> aw y.+Ø+na (B.3-218) ü y.+Ø (B.13-37) ü y.+Ø+a (B.2-192) ü y.+Ø+ı (B.9-46)

4. burası, bu taraf. Bk.: *bi̇ yan*

bi̇ y.+Ø+a (B.1-88)

bi̇ y.+Ø+ım (B.22-3)

bi̇ y.+Ø+ı̇ (B.9-46)

yan- I

yanmak, alev içinde yanmak, ışık yanmak, çok üzölmek. Bu fiil *ya-* kökünden gelmekte olup, *-n'* nin eklenmesiyle dönüşlölük fonksiyonunu gerçekleştirmektedir. Krş.: *can-*, *yañ-*

1. alev içinde yanmak, küle dönmek

y.-Ø-a (B.2-263)

y.-Ø-dı (B.3-10)

y.-Ø-ıp (B.5-27) (B.8-5)

y.-Ø-sın (B.8-5)

2. ışık yanmak, aydınlatmak

y.-Ø-a (B.14-3)

y.-Ø-ayım (B.14-3)

3. çok üzölmek

y.-Ø-aırdı (B.20-21)

yan- II

uyanmak, uyku durumundan çıkmak. *yan-* fiili dönüşlü kök çatılıdır, mevcut çatılarıyla kullanılmaktadır. Bk.: *ya-**

yanaş-

yanaşmak, başlamak, ilgilenmek, kıyıya varmak

1. başlamak

y.-Ø-a (B.12-112) (B.13-11) (B.13-15)

y.-Ø-ıkan (B.12-34)

2. ilgilenmek

y.-Ø-a (K.26-9)

3. kıyıya varmak

y.-Ø-ır (B.20-3)

yanâ

yeni, eski karşıtı. Krş.: *canı, yanı, yanu, yañ, yañı, yañı*

y.+Ø (B.3-164)

yanbaş

kalça, bacakların birleştiğı yer ile bel arasındaki bölge. Krş.: *canbas*

y.+Ø+ın (B.22-12)

yancı

yer adı, Bahçesaray'ın Yancı köyü. Krş.: *yancı, yancu, yañci*

y.+Ø (B.9-43)

yancı

yer adı, Bahçesaray'ın Yancı köyü. Krş.: *yancı, yancu, yañci*

y.+Ø (B.9-43) (B.9-45)

yancu

yer adı, Bahçesaray'ın Yancı köyü. Krş.: *yancı, yancı, yañci*

y.+Ø (B.9-45)

yangıyül

yer adı, Özbekistan'nın bir ilçesi, Yangiyül. Krş.: *yañgiyül, yañgül*

y.+Ø+ge (B.2-42)

yanı

yeni, eski karşıtı. Krş.: *canı, yanâ, yanu, yañ, yañı, yañı*

y.+Ø (B.3-163) (B.3-164) (B.20-30)

yani

yani, demek ki

y.+Ø (K.26-44)

yansala	yer adı, Bahçesaray'ın Yansala köyü y.+Ø (B.9-45)
yantıh	yöresel yemek çeşidi, börek, cantık, yantık böreği. Krş.: <i>cantıĝ, cantıK, cantıK, yantıK</i> y.+Ø (B.4-193)
yantıK	yöresel yemek çeşidi, börek, cantık, yantık böreği. Krş.: <i>cantıĝ, cantıK, cantıK, yantıh</i> y.+Ø (B.8-65)
yanu	yeni, eski karşıtı. Krş.: <i>cañı, yanâ, yanı, yañ, yañı, yañı</i> y.+Ø (B.3-164)
yañ	yeni, az önce, başlamasından beri az zaman geçmiş. Krş.: <i>cañı, yanâ, yanı, yanu, yañı, yañı</i> y.+Ø (B.1-32)
yañ-	yanmak, alev içinde yanmak, ışık yanmak. Bu fiil ya- kökünden gelmekte olup, -ñ 'nin eklenmesiyle dönüşlülük fonksiyonunu gerçekleştirmektedir. Krş.: <i>can-, yan- I</i> 1. alev içinde yanmak, küle dönmek y.-Ø-ğan (B.5-27) y.-Ø-Ğan (B.18-47) 2. ışık yanmak, aydınlatmak y.-Ø-Ğan (B.14-9) 3. susuzluktan vücudun yanması y.-Ø-Ğannar (B.9-13)
yañci	yer adı, Bahçesaray'ın Yancı köyü. Krş.: <i>yanı, yancı, yancu</i> y.+Ø (B.9-45)
yañgiyül	yer adı, Özbekistan'nın bir ilçesi, Yangiyül. Krş.: <i>yañgiyül, yañgiyül</i> y.+Ø+de (B.4-147) y.+Ø+den (B.2-249) y.+Ø+ge (B.2-249) y.+Ø+gə (B.2-249)
yañgül	yer adı, Özbekistan'nın bir ilçesi, Yangiyül. Krş.: <i>yañgiyül, yañgiyül</i> y.+Ø (B.4-5)
yañGıs	yalnız, tek başına. Krş.: <i>cañgız, yalğıs</i> y.+Ø (B.16-38)
yañGış	yanlış, hatalı y.+Ø (B.17-25)
yañı	yeni, eski karşıtı. Krş.: <i>cañı, yanâ, yanı, yanu, yañ, yañı</i> y.+Ø (B.3-163) (B.5-60) (B.6-31) (B.7-40) (K.26-36) y.+Ø+sın (B.18-44) (B.18-45)
yañı	yeni, eski karşıtı. Krş.: <i>cañı, yanâ, yanı, yanu, yañ, yañı</i> y.+Ø (B.20-1)
yap- I	yapmak, etmek, kılmak, yerine getirmek, düzenlemek, inşa etmek. Krş.: <i>ap-, âb-, ep-, ya-, yâp- I, yâp-, yep-</i>

1. yapmak, etmek, kılmak, yerine getirmek

y.-Ø	(B.1-165) (B.11-69)
y.-Ø-a	(B.4-141) (B.4-144) (B.4-145) (B.4-194) (B.4-206) (B.5-84) (B.5-87) (B.7-25) (B.8-32) (B.8-61) (B.11-26) (B.11-65) (B.19-25) (K.11-4)
y.-Ø-acaḡ	(K.24-20)
y.-Ø-acaḡlar	(B.4-231)
y.-Ø-acam	(B.16-17)
y.-Ø-acasın	(K.11-6)
y.-Ø-alar	(B.3-118) (B.4-113) (B.4-232) (B.5-87) (B.11-42) (B.11-64) (B.19-37)
y.-Ø-aler	(B.20-21)
y.-Ø-almáyman	(K.10-13)
y.-Ø-am	(B.1-147) (B.3-76) (B.5-98) (B.6-90) (B.9-47) (B.16-18)
y.-Ø-ama	(K.13-11) (K.32-2)
y.-Ø-amadım	(B.1-189)
y.-Ø-amayım	(B.15-23) (B.16-19)
y.-Ø-amaz	(K.24-20)
y.-Ø-amın	(K.13-17)
y.-Ø-amıs	(B.3-87) (B.3-139) (B.4-83) (B.4-199) (B.5-82) (K.13-18) (K.22-41)
y.-Ø-amız	(B.1-146) (B.3-76) (B.8-60) (K.24-16) (K.32-10)
y.-Ø-ar	(B.3-73) (B.3-147) (B.3-175) (B.3-216) (B.4-223)
y.-Ø-arder	(B.14-11)
y.-Ø-ardı	(K.11-7)
y.-Ø-ası	(B.3-209)
y.-Ø-asın	(B.3-75) (B.3-90)
y.-Ø-asıs	(B.5-1)
y.-Ø-asıḡ	(B.3-86) (B.3-90) (B.3-209) (B.3-211) (B.8-70) (B.19-45)
y.-Ø-asın	(B.3-92) (B.3-209)
y.-Ø-asıḡ	(B.3-90)
y.-Ø-ayık	(K.32-20)
y.-Ø-ă	(B.8-32)
y.-Ø-á	(B.5-81) (B.6-52)
y.-Ø-e	(B.5-56) (B.8-31)
y.-Ø-edile	(B.8-33)
y.-Ø-ėdım	(B.2-67)
y.-Ø-ḡan	(B.3-154) (K.14-19) (K.32-15)
y.-Ø-ḡanını	(B.19-44)
y.-Ø-ḡanlar	(B.4-146)

y.-Ø-ħannarın	(B.17-27) (B.17-28)
y.-ıl-Ø-a	(B.5-85)
y.-ıl-Ø-ğan	(B.6-71) (B.20-31)
y.-ıl-Ø-ğanın	(B.6-64)
y.-Ø-ıp	(B.5-57) (B.5-58) (B.7-33) (B.19-16) (K.2-6)
y.-ıl-Ø-a	(B.4-185)
y.-Ø-ıp	(B.3-118) (B.5-77) (B.12-61) (B.14-26)
y.-Ø-isin	(K.2-8)
y.-Ø-Kan	(B.5-98) (B.7-58) (K.19-13) (K.26-17)
y.-Ø-Kanı	(B.5-81)
y.-Ø-Kannan	(B.6-85)
y.-ma-dı	(K.24-19)
y.-ma-dıñ	(B.14-2)
y.-Ø-maħ	(B.3-174) (B.4-198)
y.-Ø-maK	(B.2-240)
y.-ma-yılar	(B.3-117) (B.11-26)
y.-ma-ymı	(B.3-140)
y.-Ø-mā	(B.11-64)
y.-mā-ymıs	(B.3-140)
y.-Ø-tı	(B.1-15)
y.-Ø-tıħ	(B.2-191) (B.2-195) (B.4-88) (B.7-11)
y.-Ø-tıK	(B.1-30) (B.7-10) (K.14-16) (K.26-32)
y.-Ø-tım	(B.4-90) (K.14-30) (K.24-17) (K.26-18)
y.-tır-Ø-dım	(B.12-173)
y.-Ø-tılar	(B.1-34) (B.13-49)

2. inşa etmek, kurmak

y.-Ø-a	(K.4-15)
y.-Ø-acaK	(B.2-240)
y.-Ø-acam	(B.20-1)
y.-Ø-alar	(B.7-35)
y.-Ø-ħan	(K.4-15)
y.-Ø-tı	(B.1-25) (B.2-241)
y.-Ø-tıħ	(B.2-207)
y.-Ø-tıħ	(B.3-218) (B.3-219)
y.-Ø-K	(K.26-27)
y.-Ø-tım	(B.1-155)
y.-Ø-tılar	(B.2-32)

3. tasvir fiili ile, yapmaya devam etmek

y.-Ø-berdí	(B.6-35)
------------	----------

yap- II

kapatmak, örtmek. Krş.: *cap-*, *cab-*, *caw- II*, *yāp- II*

1. örtmek, üstünü örtmek

y.-Ø	(B.14-22)
------	-----------

	y.-Ø-ıh	(B.8-25)
	y.-Ø-ıK	(B.12-133)
	2. kilitle kapatmak	
	y.-Ø-tım	(B.16-25) (B.16-29)
yapancı	yabancı, tanınmayan, bilinmeyen, başka milletten. Krş.: <i>yabancı</i>	
	y.+Ø	(K.14-20)
yapış-	yapışmak, tutmak, yapışkan maddeyle tutulup kalmak. Krş.: <i>cabiş-, capiş-, capiş-</i>	
	1. sıkıca yakalamak, tutmak	
	y.-Ø-a	(B.1-61)
	y.-Ø-tı	(B.17-5)
	y.-Ø-tım	(B.17-22)
	2. yapışkan maddeyle tutulup kalmak	
	y.-Ø-ħan	(B.11-60)
	y.-tır-Ø-dım	(B.1-167)
yaprağ	yaprak, yufka yaprağı. Krş.: <i>yaprah, yapraK</i>	
	y.+Ø+ın	(B.4-202)
yaprah	yaprak, ağaç yaprağı. Krş.: <i>yaprağ, yapraK</i>	
	y.+Ø	(B.11-60)
	y.+lar	(K.28-19)
yapraK	yaprak, ağaç yaprağı, lahana yaprağı. Krş.: <i>yaprağ, yaprah</i>	
	1. lahana yaprağı	
	y.+lar	(B.2-53)
	y.+lar+ı	(B.2-53)
	2. ağaç yaprağı	
	y.+lar+nı	(K.28-19) (K.28-29)
yapyaş	çok genç, gencecik. Krş.: <i>aş III, cas, caş I, çaş, jaş, yaş I</i>	
	y.+Ø	(B.11-18)
yar I	yar, sevgili, aşık olunan kimse. Krş.: <i>yār</i>	
	y.+Ø+em	(B.15-20) (B.20-32) (B.20-33)
	y.+Ø+emden	(B.12-171)
yar II	yarı, yarım, bir şeyin yarısı. Krş.: <i>yarı, yarī</i>	
	y.+Ø+sı	(B.10-9)
yara	yara, vücutta oluşan kesik, çıban	
	y.+Ø	(B.3-69) (B.18-16)
	y.+Ø+lı	(B.9-26) (B.9-29)
yara-	yaramak, yarar sağlamak	
	y.-Ø-ğan	(B.4-7)
	y.-ma-y	(K.10-19)
	y.-mā-ndır	(B.22-25)
yaramay	kötü, fena, iyi karşıtı. Krş.: <i>yaramāy</i>	

	y.+Ø	(B.1-15) (B.3-51) (B.3-192) (B.4-101) (B.12-17) (B.12-196) (K.10-16) (K.23-35) (K.27-21)
yaramaz	yaramaz, şımarık, söz dinlemeyen	
	y.+Ø	(B.6-87) (B.12-203)
yaramāy	kötü, fena, iyi karşıtı. Krş.: <i>yaramay</i>	
	y.+Ø	(B.15-7)
yardım	yardım, kendi gücünü ve imkanlarını başkaların iyiliği için kullanma. Krş.: <i>yardım</i>	
	y.+Ø	(B.2-261) (B.5-12) (B.5-13) (B.5-104) (B.5-105) (B.5-112) (B.7-16) (B.7-34) (B.9-42) (B.17-25) (K.1-78) (K.10-30) (K.29-23)
	y.+Ø+ğa	(B.12-138)
	y.+nar	(K.29-23)
yardımcı	yardımcı, yardım eden kimse	
	y.+Ø	(K.14-22) (K.26-14) (K.26-16)
yardım	yardım, kendi gücünü ve imkanlarını başkaların iyiliği için kullanma. Krş.: <i>yardım</i>	
	y.+Ø	(B.2-89) (B.2-219) (B.2-220) (B.2-222) (B.2-223) (B.2-240) (B.2-262) (B.7-93)
	y.+Ø+inen	(B.4-104)
yarı	yarı, yarım, bir şeyin yarısı. Krş.: <i>yar II, yarī</i>	
	y.+Ø	(K.15-2)
	y.+Ø+sı	(B.20-26)
	y.+Ø+sın	(K.1-23)
yariḥ	aydınlık, ışık. Krş.: <i>carıḡ, carıḥ, carıK, yarıK</i>	
	y.+Ø	(B.20-27)
yarıK	aydınlık, ışık. Krş.: <i>carıḡ, carıḥ, carıK, yariḥ</i>	
	y.+Ø	(B.12-81)
yarıKla-	aydınlanmak, aydınlık olmak, sabah olmak	
	y.-n-Ø-a	(B.12-82)
yarım	yarım, bir şeyin yarısı, yarım saat. Krş.: <i>yarım, yārım</i>	
	y.+Ø	(B.3-80) (K.1-23) (K.1-92) (K.7-14) (K.14-23) (K.22-40) (K.23-20)
	y.+Ø+şer	(K.31-7)
yarın	yarın, bugünden sonra gelecek gün. Krş.: <i>yārın</i>	
	y.+Ø	(B.10-16) (B.12-68) (B.12-189)
yarī	yarı, yarım, bir şeyin yarısı. Krş.: <i>yar II, yarı</i>	
	y.+Ø+sı	(B.1-44) (B.2-40) (B.10-9)
	y.+Ø+sın	(K.3-13)
	y.+Ø+sınnan	(B.16-28)
yarım	yarım, bir şeyin yarısı, yarım saat. Krş.: <i>yarım, yārım</i>	
	y.+Ø	(B.3-126)
yarlıKa-	affetmek, affedilmek, bağışlanmak	

	y.-n-Ø-ıl	(K.1-46)
yas-	yazmak, yazıya dökmek. Krş.: yaz-	
	y.-Ø	(B.8-2)
yasa- I	yaşamak, hayatını sürdürmek, ikamet etmek. Krş.: <i>yaşa-</i> , <i>yaşā-</i> , <i>yaşâ-</i> , <i>yăşa-</i> , <i>yâşa-</i>	
	y.-Ø-dıK	(B.18-43)
yasa- II	yapmak, üretmek, kılmak, yerine getirmek, düzenlemek, inşa etmek, yaşamak. Krş.: <i>yasā-</i> , <i>yasā-</i> , <i>yasâ-</i> , <i>yası-</i> , <i>yası-</i> , <i>yěšē-</i>	
	1. yapmak, etmek, hazırlamak, düzenlemek	
	y.-Ø	(B.14-23)
	y.-Ø-dıK	(K.28-12) (K.30-15) (K.30-18)
	y.-Ø-dım	(K.8-5) (K.15-28) (K.29-3)
	y.-Ø-dılar	(K.10-7)
	y.-Ø-ğan	(K.29-26)
	y.-Ø-ğanda	(K.16-37)
	y.-Ø-ğannın	(K.1-76)
	y.-Ø-ğannar	(K.15-7)
	y.-l-Ø-a	(K.11-10) (K.11-47) (K.16-39) (K.18-1)
	y.-l-Ø-ır	(K.1-16) (K.7-18)
	y.-l-Ø-malı	(K.1-19)
	y.-Ø-mağa	(K.1-12) (K.29-23)
	y.-ma-sâlar	(K.15-24)
	y.-Ø-ıj	(B.14-23)
	y.-Ø-p	(B.2-67) (K.1-71) (K.18-29) (K.23-16)
	y.-Ø-r	(K.5-20)
	y.-Ø-rısın	(K.7-18)
	y.-Ø-rmıs	(K.22-27)
	y.-Ø-rmız	(K.22-27)
	y.-Ø-y	(B.5-83) (K.20-18) (K.20-36) (K.22-29) (K.28-16)
	y.-Ø-ycah	(K.29-33)
	y.-Ø-ylar	(K.4-14)
	y.-Ø-ylâr	(K.10-16)
	y.-Ø-yılarım	(K.18-16)
	y.-Ø-yman	(K.6-23) (K.22-28)
	y.-Ø-ymıs	(K.5-26) (K.6-22) (K.6-23) (K.6-25) (K.6-28) (K.11-42) (K.11-43)
	y.-Ø-ymız	(B.5-88) (K.16-26)
	y.-Ø-ymıs	(K.22-31)
	y.-Ø-ysin	(B.3-82) (K.16-13) (K.16-23) (K.16-33)
	y.-Ø-ysinızımı	(K.6-29)
	y.-Ø-ysis	(K.12-5) (K.16-20)
	2. inşa etmek, kurmak	

	y.-Ø	(K.17-4)
	y.-Ø-cahlar	(K.19-33)
	y.-Ø-dih	(B.2-38)
	y.-Ø-dik	(B.10-36)
	y.-l-Ø-dı	(K.28-8)
	y.-l-Ø-ğan	(B.6-31) (B.7-71)
	y.-Ø-mağ	(K.12-22)
	y.-Ø-mağa	(B.10-26)
	y.-Ø-mā	(B.2-31)
	y.-Ø-p	(B.2-218) (B.10-26)
	y.-t-Ø-tılar	(B.2-27)
	y.-Ø-wlı	(K.13-21)
	3. üretmek, icat etmek	
	y.-Ø-dılar	(B.13-52)
	y.-ma-sınnar	(K.12-20)
	y.-Ø-p	(B.13-20)
	y.-Ø-y	(B.13-15) (K.13-3) (K.13-4) (K.29-35) (K.30-8)
	y.-Ø-ylar	(K.12-19)
	4. okumak, eğitim almak	
	y.-Ø-dik	(K.14-1)
	y.-Ø-dım	(K.11-17)
	y.-Ø-dılar	(K.15-18)
	5. yatmak, hapiste yatmak	
	y.-Ø-ğan	(K.15-24)
	6. yaşamak, hayatına devam etmek	
	y.-Ø-dih	(K.29-21)
	y.-Ø-dım	(K.31-15)
yasak	yasak, yasal engel	
	y.+Ø	(K.1-96)
yasawlı	yapılmış. Bk.: <i>yasaw-</i>	
yasā-	yapmak, hazırlamak, inşa etmek. Krş.: <i>yasaw- II, yasā-, yasā-, yası-, yası-, yēsē-</i>	
	1. yapmak, hazırlamak	
	y.-Ø-n	(K.16-38) (K.24-12)
	2. inşa etmek, kurmak	
	y.-Ø-nnar	(K.12-2)
yasā-	yapmak, hazırlamak, inşa etmek. Krş.: <i>yasaw- II, yasā-, yasā-, yası-, yası-, yēsē-</i>	
	1. yapmak, hazırlamak	
	y.-Ø-yman	(K.2-5)
	y.-Ø-ymıs	(K.11-43)
	2. inşa etmek, kurmak	

	y.-Ø-y	(K.17-4)
yasâ-	yapmak, hazırlamak, inşa etmek. Krş.: <i>yasa- II, yasâ-, yasâ-, yastı-, yastı-, yësê-</i>	
	y.-Ø-ğannar	(K.29-17) (K.29-18)
	y.-Ø-tanedí	(K.11-23)
	y.-Ø-ylar	(K.18-35)
	y.-Ø-yílar	(K.18-9) (K.18-10) (K.20-35)
	y.-Ø-yman	(K.22-29)
	y.-Ø-ymän	(K.2-5)
	y.-Ø-ymís	(K.18-28)
	y.-Ø-ysın	(K.7-20) (K.16-13)
	y.-Ø-ysıñ	(K.16-27)
	y.-Ø-ysıs	(K.18-35)
	y.-Ø-ytanedı	(K.6-4)
	y.-Ø-ytanedí	(K.8-2)
	y.-Ø-ytanedim	(K.10-13)
yası-	yapmak, ev kurmak, inşa etmek. Krş.: <i>yasa- II, yasâ-, yasâ-, yasâ-, yastı-, yësê-</i>	
	y.-Ø-ycasın	(K.12-23)
yasın	Kur'anın Yasin süresi. Krş.: <i>yasin</i>	
	y.+Ø	(B.4-102)
yası-	yapmak, okumak, eğitim almak. Krş.: <i>yasa- II, yasâ-, yasâ-, yasâ-, yastı-, yësê-</i>	
	y.-Ø-tım	(K.14-29)
yasin	Kur'anın Yasin süresi. Krş.: <i>yasin</i>	
	y.+Ø	(B.5-99)
yasli	Rus., anaokul	
	y.+Ø+de	(B.5-5)
yastı	yastık, başın altına koymak için kullanılan küçük minder. Krş.: <i>yastıK</i>	
	y.+Ø+mız	(B.3-42)
yastıK	yastık, başın altına koymak için kullanılan küçük minder. Krş.: <i>yastı</i>	
	y.+Ø	(B.2-26)
yaş I	genç, yaşı ilerlememiş, küçük. Krş.: <i>aş III, cas, caş I, çaş, jaş, yapıyaş</i>	
	1. genç yaşta olan kimse, genç	
	y.+Ø	(B.2-98) (B.3-18) (B.3-98) (B.3-159) (B.3-190) (B.4-101) (B.4-150) (B.6-86) (B.8-11) (B.12-85) (K.3-6)
	y.+la	(B.5-65)
	y.+lar	(B.3-99) (B.4-85) (B.4-91) (B.5-73) (B.6-54) (B.8-42) (B.8-43) (B.8-44) (B.8-45) (B.8-52) (B.8-74) (K.26-43) (K.30-11)
	y.+lar+ğa	(B.4-90)
	y.+lar+ın	(B.8-43)

y.+Ø+lı	(B.6-25) (K.25-10)
2. küçük yaşta olan kimse, çocuk	
y.+Ø	(B.1-96) (B.2-94) (B.3-213) (B.12-129) (B.13-8) (B.13-32) (B.16-8)
y.+lar	(B.1-28)
3. yaş, yıl birimi ile ölçülen zaman	
y.+Ø	(B.6-69) (B.12-135) (B.14-7)
y.+Ø+a	(B.3-27) (B.16-21)
y.+Ø+ım	(B.3-4) (B.6-68) (B.16-22)
y.+Ø+ıma	(B.18-61) (K.5-5)
y.+Ø+ımda	(K.6-2)
y.+Ø+ımıs	(B.4-58)
y.+Ø+ın	(B.1-189)
y.+Ø+ına	(K.1-32)
y.+Ø+ınaşıh	(K.30-21)
y.+Ø+ında	(B.3-28) (B.3-29) (B.3-93) (B.3-202) (B.4-6) (B.4-46) (B.4-179) (B.5-2) (B.5-9) (B.5-31) (B.6-14) (B.6-19) (B.17-21) (K.1-64) (K.7-3) (K.9-11) (K.11-4) (K.14-4) (K.17-3) (K.17-4) (K.17-5) (K.17-18) (K.21-9) (K.21-10) (K.22- 11) (K.25-12) (K.30-18) (K.32-12)
y.+Ø+ındadım	(B.16-6)
y.+Ø+ındam	(B.18-33)
y.+Ø+ındama	(K.11-1)
y.+Ø+ındaydı	(K.20-37)
y.+Ø+ındayım	(B.3-5) (B.4-3)
y.+Ø+ınna	(B.8-19)
y.+Ø+ınnan	(B.3-93)
y.+Ø+ınıs	(B.8-12)
y.+Ø+ın	(B.3-4)
y.+Ø+ına	(B.2-9) (B.2-162) (B.2-255) (B.3-41) (B.3-48) (B.3-166) (B.10-27) (B.20-39) (B.21-9)
y.+Ø+ınadır	(B.2-255)
y.+Ø+ınaken	(B.12-39)
y.+Ø+ınam	(B.2-2)
y.+Ø+ında	(B.3-56)
y.+lar+na	(B.4-34)
y.+Ø+na	(B.1-8) (B.1-33) (B.2-16) (B.2-76) (B.2-127) (B.2-155) (B.2-257) (B.3-17) (B.3-18) (B.3-41) (B.3-195) (B.3-206) (B.3-213) (B.4-130) (B.10- 1) (B.12-49) (B.12-50) (B.14-8) (B.22-1) (K.17- 32)
y.+Ø+nadan	(B.2-55)
y.+Ø+nadım	(B.21-9)

	y.+Ø+nadîrim	(B.2-127)
	y.+Ø+nadîrim	(B.2-16)
	y.+Ø+naşık	(K.9-5)
yaş II	gözyaşı. Krş.: <i>caş II</i>	
	y.+Ø+ıman	(K.4-23)
yaş III	yera adı, Köstence'nin Yaş ilçesi	
	y.+Ø	(K.14-29)
yaşa-	yaşamak, hayatını sürdürmek, oturmak, geçinmek, sağ olmak. Krş.: <i>yasa- I, yaşā-, yaşā-, yāşa-, yāşa-</i>	
	1. oturmak, bir yerde yaşamak	
	y.-Ø-dih	(B.4-4) (B.4-155) (B.4-183)
	y.-Ø-dık	(B.22-16) (K.1-76) (K.22-3) (K.30-18)
	y.-Ø-ğan	(B.6-17) (K.1-1) (K.4-8) (K.23-1)
	y.-Ø-ğannar	(K.22-3)
	y.-Ø-ma	(B.18-42)
	y.-ma-dılar	(B.9-34)
	y.-Ø-y	(B.1-39) (B.4-22) (B.6-100) (K.4-16) (K.9-17) (K.15-15) (K.22-4) (K.26-50)
	y.-Ø-ydı	(K.3-3)
	y.-Ø-ydır	(K.1-10)
	y.-Ø-yım	(B.6-76) (B.6-77) (B.16-17)
	y.-Ø-ymıs	(B.4-149) (K.22-8) (K.22-9)
	2. hayatını sürdürmek, yaşamak	
	y.-Ø-dığ	(K.23-35)
	y.-Ø-dih	(K.24-15) (K.31-11)
	y.-Ø-dık	(K.23-35) (K.24-14)
	y.-Ø-ğan	(K.3-3)
	y.-Ø-ğanı	(B.7-80)
	y.-Ø-ğannar	(B.12-148)
	y.-Ø-mağ	(B.18-58)
	y.-Ø-ıj	(B.8-12)
	y.-Ø-p	(B.4-92)
	y.-Ø-r	(K.31-10)
	y.-Ø-rman	(K.23-40)
	y.-Ø-w	(K.1-82)
	y.-Ø-y	(B.6-51) (K.1-94)
	y.-Ø-ydılar	(B.1-83) (B.1-89)
	y.-Ø-ymiz	(K.31-10)
	3. geçinmek	
	y.-Ø-dih	(B.19-43)
	y.-Ø-dım	(B.3-155)
	y.-Ø-p	(B.2-156)

	y.-Ø-rman	(K.21-20)
	4. sağ olmak, hayatta kalmak	
	y.-Ø	(B.20-33)
	y.-Ø-dı	(B.4-51) (B.4-52)
	y.-Ø-ğan	(K.29-6)
	y.-Ø-sın	(K.1-66)
	5. başından geçmek, yaşamak	
	y.-Ø-dım	(K.6-17)
	6. sürmek, devam etmek	
	y.-t-tür-Ø-ğan	(K.1-102)
yaşaw	yaşama, yaşamak işi, hayat. Bk.: yaşa-	
yaşayış	hayat, yaşam, yaşam şartları. Krş.: <i>yaşayış</i>	
	y.+Ø	(B.1-130) (B.3-51) (B.4-178) (B.4-184) (B.10-4) (B.12-148) (B.15-6) (B.18-42)
	y.+Ø+ımız	(B.12-166)
yaşayış	hayat, yaşam, yaşam şartları. Krş.: <i>yaşayış</i>	
	y.+lar+ı	(B.1-84)
yaşā-	yaşamak, hayatını sürdürmek, ikamet etmek. Krş.: <i>yasa- I, yaşa-, yaşā-, yāşa-, yāşa-</i>	
	y.-Ø-nnar	(B.7-33)
yaşā-	yaşamak, hayatını sürdürmek, ikamet etmek. Krş.: <i>yasa- I, yaşa-, yaşā-, yāşa-, yāşa-</i>	
	y.-Ø-yılar	(K.22-5) (K.22-22)
	y.-Ø-ymıs	(K.4-5)
yaşı	iyi, güzel, kötü karşıtı. Krş.: <i>yahşá, yahşı, yahşî, yahısı, yahşı, yahşî, yahşî, yahşî, yaKşî, yāhşî, yāhşî</i>	
	y.+Ø	(B.7-26)
yaşık	Rus., sandık	
	y.	(B.2-86) (B.6-92)
yaşık	Rus., sandık	
	y.+Ø	(B.2-87)
	y.+Ø+te	(B.2-87)
yaşlıĝ	gençlik, genç olma durumu. Krş.: <i>caşlıK, caşlıK, yaşlıK</i>	
	y.+Ø+ım	(B.6-16) (B.9-40)
yaşlıK	gençlik, genç olma durumu. Krş.: <i>caşlıK, caşlıK, yaşlıĝ</i>	
	y.+Ø+ta	(B.6-78) (B.18-57)
yat-	yatmak, uzanmak, uyumak. Krş.: <i>cat-, yyat-</i>	
	1. dinlenmek veya uyumak için yatmak	
	y.-Ø-a	(B.3-179) (B.12-105)
	y.-Ø-adı	(B.1-96)
	y.-Ø-adı	(B.1-96)
	y.-Ø-aken	(B.12-146)
	y.-Ø-am	(B.4-135) (B.6-90) (B.15-21)

y.-Ø-amız	(B.1-95) (B.3-42)
y.-Ø-ādıK	(B.1-97)
y.-Ø-ħan	(B.15-15)
y.-Ø-ım	(B.20-15)
y.-Ø-Kan	(B.12-123)
y.-ma-r	(B.19-35)
y.-ma-y	(K.10-31)
y.-ma-yım	(B.6-92)
y.-Ø-mā	(B.3-142) (B.18-54)
y.-Ø-tıħ	(B.3-42)
y.-Ø-tım	(B.2-87)

2. boylu boyunca uzanmak

y.-Ø-a	(B.2-131) (B.18-17)
y.-Ø-aKoydım	(B.22-29)
y.-Ø-alar	(B.12-76) (B.12-84)
y.-Ø-am	(B.2-228)
y.-Ø-e	(B.17-19)
y.-Kız-Ø-alar	(B.12-56)
y.-Kız-Ø-alar	(B.12-60)
y.-Ø-tı	(B.1-77) (B.12-19)

3. geceleme, geceyi geçirmek için bir yerde kalmak

y.-Ø-amız	(B.3-196)
y.-Ø-ıp	(B.3-181)
y.-Ø-Kan	(B.12-70)
y.-Ø-tıK	(B.1-115) (B.13-38)

yataK

yatak, yatılı okul hakkında

y.+Ø+ta	(K.14-26)
---------	-----------

yatı

yapmak. Bk.: *ya-*

yatiş-

sakinleşmek, coşkusu gitmek

y.-Ø-Kanda	(K.1-40)
------------	----------

yavaş

yavaş yavaş, ağır ağır, hızlı olmadan. Krş.: *yavaş, yawāş, yāwaş, yāwaş, yāwaş*

y.+Ø+tān	(B.3-111)
----------	-----------

yavur

gavur, kafir, müslüman olmayanlara denilir. Krş.: *yawur*

y.+lar	(K.1-107)
--------	-----------

yaw-

yağmak, kar veya yağmur yağmak. Krş.: *caw- I, yağ-*

y.-Ø-a	(B.17-50)
--------	-----------

y.-Ø-dı	(B.16-3) (K.19-4)
---------	-------------------

y.-Ø-sa	(B.2-84)
---------	----------

yawaş

yavaş yavaş, ağır ağır, hızlı olmadan. Krş.: *yavaş, yawāş, yāwaş, yāwaş, yāwaş*

	y.+Ø yavaş	(B.2-30) (B.2-41) (B.2-42) (B.2-88) (B.2-124) (B.2-207) (B.2-248) (B.4-71) (B.4-203) (B.14-20) (K.3-7) (K.4-14) (K.17-17)
	y.+Ø+tān	(B.3-102)
yawāş	yavaş yavaş, ağır ağır, hızlı olmadan. Krş.: <i>yavaş, yawaş, yāwaş, yāwaş, yāwaş</i>	
	y.+Ø	(B.4-190) (B.14-20)
yawlīK	başörtü, yazma. Krş.: <i>cawliġ, cawluġ, cawluĥ, cawlūĥ, cawlūK, yawluġ, yawluĥ, yawluK</i>	
	y.+Ø	(B.8-38)
yawluġ	başörtü, yazma. Krş.: <i>cawliġ, cawluġ, cawluĥ, cawlūĥ, cawlūK, yawlīK, yawluĥ, yawluK</i>	
	y.+Ø+uġu	(B.20-34)
yawluĥ	başörtü, yazma. Krş.: <i>cawliġ, cawluġ, cawluĥ, cawlūĥ, cawlūK, yawlīK, yawluġ, yawluK</i>	
	y.+Ø	(B.14-13)
	y.+lar+nēn	(B.14-12)
yawluK	başörtü, yazma. Krş.: <i>cawliġ, cawluġ, cawluĥ, cawlūĥ, cawlūK, yawlīK, yawluġ, yawluĥ</i>	
	y.+Ø+mı	(B.11-24)
yawmır	yağmur, yağış. Krş.: <i>cawun, yağmır, yamır, yawmır</i>	
	y.+Ø	(B.16-3) (K.19-4)
yawmur	yağmur, yağış. Krş.: <i>cawun, yağmır, yamır, yawmır</i>	
	y.+Ø	(B.16-2)
yawur	gavur, kafir, müslüman olmayanlara denilir. Krş.: <i>yavur</i>	
	y.+Ø	(B.12-29) (K.9-13) (K.9-14)
	y.+Ø+ı	(K.31-1)
	y.+lar	(B.2-173) (B.12-75)
yawurt	yoğurt, sütü mayalayarak yapılan süt ürünü. Krş.: <i>yoğurt</i>	
	y.+Ø	(K.7-19)
yay-	yaymak, bir şeyi açarak sermek, hamur açmak. Krş.: <i>cay-, cāy-, cāy-, jay-</i>	
	1. hamur açmak, yufka yapmak	
	y.-Ø-amız	(B.8-66)
	y.-Ø-ip	(B.5-80)
	y.-Ø-ma	(B.10-57)
	2. yaymak, bir şeyi açarak sermek	
	y.-Ø-ğandı	(B.21-9)
	y.-Ø-ıp	(B.14-14)
	y.-il-Ø-ğan	(B.21-8)
yaylā	yayla, dağlık yerlerde bulunan yayla. Krş.: <i>yala, yāla, yāyla</i>	
	y.+Ø	(B.1-23)
yaz	yaz mevsimi. Krş.: <i>caz</i>	

	y.+Ø	(B.12-1) (B.18-62)
	y.+Ø+da	(B.1-22) (B.4-175) (B.4-210) (K.15-12) (K.28-20)
	y.+Ø+ıñ	(K.5-11) (K.26-14) (K.26-15) (K.31-8) (K.31-21)
yaz-	yazmak, yazıya dökmek, ses kaydı yapmak, kaydetmek, kadere yazmak. Krş.: <i>yas-</i>	
	1. yazmak, yazıya dökmek	
	y.-Ø	(K.5-1)
	y.-Ø-a	(K.9-20) (K.26-50)
	y.-Ø-acağ	(K.10-20)
	y.-Ø-acağ	(B.8-2) (B.8-3)
	y.-Ø-acañ	(B.6-3)
	y.-Ø-am	(B.2-152)
	y.-Ø-arsın	(B.18-57)
	y.-Ø-ă	(B.6-73)
	y.-Ø-dı	(B.3-186)
	y.-Ø-dılar	(B.3-2) (K.14-6)
	y.-dır-Ø-dım	(B.18-58)
	y.-Ø-ğan	(K.1-2) (K.24-8) (K.24-9)
	y.-Ø-ğanğa	(K.1-78)
	y.-Ø-ğannar	(B.20-5)
	y.-Ø-ğannarım	(B.20-6)
	y.-ıl-Ø-ğan	(B.20-31)
	y.-Ø-ıñ	(B.8-3)
	y.-Ø-ıp	(B.3-186)
	y.-Ø-uwlı	(B.2-137) (B.6-74)
	2. ses kaydı yapmak	
	y.-Ø-asın	(B.1-188)
	y.-Ø-dıñ	(B.9-53)
	3. kaydetmek, nüfus kaydını yapmak	
	y.-dır-Ø-ğan	(B.6-72)
	4. kadere yazmak	
	y.-Ø-ğan	(K.8-6)
yazı	yazı, yazma işi	
	y.+Ø	(B.20-31) (K.10-19)
	y.+lar+da	(K.4-18)
yazıjı	yazar, müellif	
	y.+lar+ın	(B.7-75) (B.7-76)
yā	bağlayıcı kelime, şaşkınlık veya onay bildiren söz. Krş.: <i>ya I, yā, yā, ye I</i>	
	1. şaşkınlık bildiren söz	
	y.+Ø	(B.1-170) (K.15-24)
	2. veya, ya da anlamındaki söz	

	y.+Ø	(B.3-35) (K.1-38) (K.15-41) (K.15-49) (K.26-42)
	3. onay bildiren söz	
	y.+Ø	(K.32-16)
yāḥşı	iyi, güzel, kötü karşıtı. Krş.: <i>yahşá, yahşı, yahşı, yahşı, yahşı, yahşı, yahşı, yahşı, yaKşı, yaşı, yâḥşı</i>	
	y.+Ø	(B.5-91) (B.5-92) (B.5-93) (B.5-94)
yāKın	yakın, zaman veya yer mesafesi az olan, uzak karşıtı. Krş.: <i>yāḥın, yaKın, yaKın</i>	
	y.+Ø	(B.2-74)
yāndır-	birine vurmak, yumruklamak	
	y.-Ø-dım	(B.1-180)
yāp- I	yapmak, etmek, kılmak, yerine getirmek, düzenlemek, inşa etmek. Krş.: <i>ap-, áb-, ep-, ya-, yap- I, yāp-, yep-</i>	
	y.-Ø-ıp	(B.5-87)
yāp- II	kapatmak, örtmek. Krş.: <i>cap-, cab-, caw- II, yap- II</i>	
	y.-Ø-ıp	(B.8-22)
yār	yar, sevgili, aşık olunan kimse. Krş.: <i>yar I</i>	
	y.+Ø+em	(K.1-93)
yārım	yarım, bir şeyin yarısı, yarım saat. Krş.: <i>yarım, yarım</i>	
	y.+Ø	(B.1-133)
yārın	yarın, bugünden sonra gelecek gün. Krş.: <i>yarın</i>	
	y.+Ø	(K.1-45)
yāwaş	yavaş yavaş, ağır ağır, hızlı olmadan. Krş.: <i>yavaş, yavaş, yawāş, yāwaş, yāwaş</i>	
	y.+Ø	(K.4-16)
yā	bağlayıcı kelime, şaşkınlık veya onay bildiren söz. Krş.: <i>ya I, yā, yā, ye I</i>	
	y.+Ø	(B.4-238)
yāla	yayla, dağlık yerlerde bulunan yayla. Krş.: <i>yāla, yaylā, yāyla</i>	
	y.+Ø+nı	(B.4-213)
yāp-	yapmak, etmek, kılmak, yerine getirmek, düzenlemek, inşa etmek. Krş.: <i>ap-, áb-, ep-, ya-, yap- I, yāp- I, yep-</i>	
	y.-Ø-acaK	(B.3-24)
yāşa-	yaşamak, hayatını sürdürmek, ikamet etmek. Krş.: <i>yasa- I, yāşa-, yāşā-, yāşā-, yāşa-</i>	
	y.-Ø-ğan	(B.4-44)
	y.-Ø-y	(B.7-26)
yāwaş	yavaş yavaş, ağır ağır, hızlı olmadan. Krş.: <i>yavaş, yavaş, yawāş, yāwaş, yāwaş</i>	
	y.+Ø	(B.4-203)
yāyla	yayla, dağlık yerlerde bulunan yayla. Krş.: <i>yāla, yaylā, yāyla</i>	
	y.+Ø+dan	(B.4-36)
yāK	taraf, yön. Krş.: <i>caK, yağ II, yah, yaḥ II, yaK II, yyaḥ</i>	
	1. taraf, yön	

	y.+Ø+Ka	(B.12-7)
	2. orası, o taraf. Bk.: <i>ü yâK</i>	
	ü y.+Ø+Ka	(B.5-4)
yâşa-	yaşamak, hayatını sürdürmek, ikamet etmek. Krş.: <i>yasa- I, yaşa-, yaşā-, yaşâ-, yâşa-</i>	
	y.-Ø-p	(B.4-71)
	y.-Ø-y	(K.1-100)
	y.-Ø-ymız	(B.4-156)
yâwaş	yavaş yavaş, ağır ağır, hızlı olmadan. Krş.: <i>yavaş, yawaş, yawāş, yāwaş, yāwaş</i>	
	y.+Ø	(K.4-16)
yâ	bağlayıcı kelime, şaşkınlık bildiren söz. Krş.: <i>ya I, yā, yā, ye I</i>	
	y.+Ø	(K.5-9)
yâhşı	iyi, güzel, kötü karşıtı. Krş.: <i>yahşá, yahşı, yahşî, yahsı, yahşı, yahşî, yahşî, yahşî, yaKşî, yaşı, yāhşı</i>	
	y.+Ø	(B.11-49)
ye I	bağlayıcı kelime, veya, ya da anlamını bildiren söz. Krş.: <i>ya I, yā, yā, yā</i>	
	y.+Ø	(B.3-159)
ye II	yer, mekan, burada, bu yerde. Krş.: <i>cer, cēr, ér II, jer, yer, yerçik, yerçiy, yer, yē, yēr, yē, yēr, yerçik, yir, yör, zer</i>	
	abî y.+Ø+den	(B.4-47)
	bi y.+Ø+de	(B.1-39)
ye-	yemek yemek, ağızla çiğneyerek yutmak. Krş.: <i>yē-</i>	
	y.-Ø-sek	(B.19-17)
yeber-	göndermek, yollamak. Krş.: <i>ceber-, cíber-, cīber-, sīber-, yiber-, yibēr-, yīber-</i>	
	y.-Ø-eler	(B.12-197)
yece	gece, akşamdan sonra gelen zaman. Krş.: <i>gece, gēce, gēce, gēcē, gēcē, kēšē, yēce, yēce, yēcē</i>	
	y.+Ø	(B.1-160) (B.2-46) (B.2-103) (B.3-12) (B.3-23) (B.3-111) (B.3-176)
	y.+ler+i	(B.12-177)
	y.+Ø+nî	(B.20-16)
	y.+Ø+si	(B.13-29)
yeddi	yedi sayısı. Krş.: <i>edi, edī, yedí, yedi, yedī, yedī, yēdi, yēdī</i>	
	y.+Ø	(B.2-81)
yedí	yedi sayısı. Krş.: <i>edi, edī, yeddi, yedi, yedī, yedī, yēdi, yēdī</i>	
	y.+Ø	(B.1-11) (B.1-12) (B.2-11) (B.3-120) (B.10-1) (B.22-14) (K.14-4) (K.18-10) (K.19-34)
	y.+Ø+de	(K.4-10)
yedi	yedi sayısı. Krş.: <i>edi, edī, yeddi, yedí, yedī, yedī, yēdi, yēdī</i>	
	y.+Ø	(B.1-46) (B.1-85) (B.3-44) (B.3-143) (B.4-172) (B.19-8) (B.19-9) (B.19-37) (B.20-34) (B.20-39) (K.19-21) (K.22-10) (K.27-5) (K.31-17)

	y.+Ø+m	(B.10-8)
	y.+Ø+nci	(B.6-31)
	y.+Ø+ncĭ	(B.6-38)
	y.+Ø+şer	(B.2-49)
yedĭ	yedi sayısı. Krş.: <i>edi, edĭ, yeddi, yedĭ, yedi, yedĭ, yēdi, yēdĭ</i>	
	y.+Ø+m	(B.1-145)
yedĭ	yedi sayısı. Krş.: <i>edi, edĭ, yeddi, yedĭ, yedi, yedĭ, yēdi, yēdĭ</i>	
	y.+Ø	(B.1-92) (B.2-15) (B.2-83) (B.2-161) (B.3-45) (B.3-48) (B.3-59) (B.3-94) (B.3-95) (B.3-142) (B.3-201) (B.4-149) (B.6-28) (B.6-91) (B.9-41) (B.14-23)
	y.+Ø+de	(B.1-112) (B.1-120) (B.1-165) (K.27-6)
	y.+Ø+nci	(B.9-42) (B.10-53)
	y.+Ø+ncĭ	(B.9-41)
	y.+Ø+sin	(B.3-134)
	y.+Ø+sinde	(B.4-12)
	y.+Ø+sini	(B.3-130)
	y.+Ø+sĭn	(B.3-131)
	y.+Ø+sĭne	(B.4-12)
	y.+Ø+ye	(K.10-5)
yek-	koşmak, atları arabaya koşmak, bağlamak. Krş.: <i>ceg-</i>	
	y.-Ø-mē	(B.22-27)
	y.-Ø-tim	(B.20-18)
yel	yel, rüzgar	
	y.+Ø	(B.10-30)
	y.+Ø+ge	(B.2-72)
yelin	Rus., yer adı, Lenin bölgesi	
	y.+Ø	(B.4-208)
yemeg	yemek, yiyecek, aş. Krş.: <i>yemek</i>	
	y.+Ø+ĭ	(K.28-38)
yemek	yemek, yiyecek, aş. Krş.: <i>yemeg</i>	
	y.+Ø	(K.5-9) (K.11-7) (K.11-43) (K.19-7) (K.28-18)
yemeklē	emekli, emekli olan biri. Krş.: <i>emeklĭ, yemeklĭ</i>	
	y.+Ø	(K.9-3)
yemeklĭ	emekli, emekli olan biri. Krş.: <i>emeklĭ, yemeklē</i>	
	y.+Ø	(K.13-2)
yemiş	meyve, yemiş. Krş.: <i>cemiş, cemiş</i>	
	y.+Ø	(B.3-224)
yene	yine, gene, tekrar anlamında. Krş.: <i>gene, gēne, gēnē, kena, kene, kēne, kēne</i>	
	y.+Ø	(B.14-4) (B.19-37)
yengil	hafif, ağır karşıtı	
	y.+Ø	(B.1-36)

yeңgille-	rahatlamak, ağrısı azalmak y.-ş-Ø-ken (B.12-189)
yep	hep, hepsi, bütün, tüm. Krş.: <i>eb, ep, epp, ēp, ėp, ėp, hep, hep</i> y.+Ø+si (K.9-14) y.+Ø+sılerı (K.12-15)
yep-	yapmak, etmek, eğitim almak. Krş.: <i>ap-, áb-, ep-, ya-, yap- I, yāp- I, yāp-</i> y.-Ø-tım (K.26-17)
yer	yer, mekan, taban, bastığımız yer, bölge. Krş.: <i>cer, cēr, ėr II, jer, ye II, yerçik, yerçiy, yeṙ, yē, yēr, yē, yēr, yērçik, yir, yör, zer</i> 1. yer mekan y.+Ø (B.2-239) (B.3-224) (B.6-50) (B.7-26) (B.7-33) (B.7-74) (B.7-87) (B.7-88) (B.10-36) (B.10-46) (B.13-13) (B.19-15) (K.15-52) (K.16-2) (K.17-45) (K.19-32) (K.27-19) y.+Ø+de (B.1-29) (B.1-38) (B.1-89) (B.1-109) (B.1-122) (B.1-142) (B.1-151) (B.1-154) (B.1-155) (B.2-4) (B.2-18) (B.2-35) (B.2-198) (B.2-199) (B.3-103) (B.3-130) (B.5-18) (B.5-35) (B.9-18) (B.12-61) (B.12-96) (B.13-8) (B.13-9) (B.13-36) (B.14-9) (B.17-14) (B.20-30) (B.22-26) (K.1-61) (K.10-12) (K.14-5) (K.14-26) (K.15-45) (K.17-36) (K.23-34) (K.28-17) (K.29-16) (K.29-28) y.+Ø+den (B.1-7) (B.1-73) (B.1-77) (B.2-84) (B.2-252) (B.11-30) (B.12-73) (K.14-5) y.+Ø+dē (B.2-4) y.+Ø+e (B.1-31) (B.1-68) (B.1-76) (B.1-172) (B.10-1) (B.21-4) (B.22-6) (K.23-19) y.+Ø+ge (B.1-174) (B.2-44) (B.2-120) (B.2-126) (B.3-210) (B.9-28) (B.10-46) (B.12-50) (B.12-93) (B.12-123) (B.12-143) (B.17-8) (B.17-43) (K.15-26) (K.27-20) y.+Ø+gē (K.27-16) y.+Ø+gə (B.2-242) y.+Ø+ımıs (B.2-239) y.+Ø+ıme (K.22-31) y.+Ø+ın (B.12-94) (K.10-21) y.+Ø+inde (B.22-4) (K.15-11) y.+Ø+iğ (B.2-266) y.+Ø+i (B.4-101) (B.12-137) (B.19-29) (K.29-12) y.+Ø+in (B.7-85) (B.19-14) (K.25-9) y.+Ø+ım (B.3-201) y.+Ø+ımız (B.3-220) (B.18-54) y.+Ø+inde (B.4-61) (B.12-23) (B.12-25) (K.10-11)

y.+Ø+ïne	(B.12-26) (B.12-49) (B.19-42) (B.21-5) (K.9-6) (K.12-26) (K.26-26)
y.+Ø+innen	(B.11-73)
y.+Ø+iņe	(B.3-136) (B.12-196)
y.+Ø+iņizge	(K.4-6)
y.+ler	(B.1-110) (B.4-228)
y.+ler+de	(B.4-80) (K.15-41)
y.+ler+ge	(B.3-123)
y.+ler+in	(B.4-73)
y.+ler+i	(B.1-84) (B.10-3)
y.+ler+iņ	(B.12-63)
y.+ler+iņe	(B.10-3)
y.+ler+nı	(B.16-13)
y.+lè+de	(K.15-44)
y.+lèr+de	(K.26-18)
y.+Ø+nen	(B.2-198) (B.2-199)
y.+Ø+nı	(B.16-37)
2. bölge, oturlan, yaşanılan bölge	
y.+Ø	(B.1-136) (B.2-43) (B.3-65) (B.7-72) (B.7-80) (B.7-83) (B.7-94)
y.+Ø+de	(B.1-136) (B.3-116) (K.17-46)
y.+Ø+i	(B.7-73) (K.15-25)
y.+Ø+im	(B.12-168)
y.+Ø+iņe	(B.4-54)
y.+ler	(B.12-68)
y.+ler+ge	(B.3-37)
y.+ler+iņe	(K.15-7)
y.+ler+iņge	(K.15-6)
3. ayakla basılan yer, taban	
y.+Ø	(B.4-177) (B.5-11)
4. yer, taraf, yön, burada. Bk.: <i>aḅ yer, aḅı yer, ḅı yer, ṃı yer, ṃın yer</i>	
aḅ y.+Ø+de	(B.2-62)
aḅı y.+Ø+de	(B.2-238) (B.11-67)
aḅı y.+Ø+den	(B.2-122) (B.3-204)
aḅı y.+Ø+ge	(B.2-225)
aḅı y.+Ø+iņe	(B.3-146) (B.17-39)
ḅı y.+Ø	(B.7-56)
ḅı y.+Ø+de	(B.2-194) (B.2-195) (B.2-197) (B.3-184) (B.4-89) (B.4-246) (B.17-6) (K.22-8)
ḅı y.+Ø+den	(B.12-64)
ḅı y.+Ø+ge	(B.2-84)
ḅı y.+Ø+im	(B.17-17)

	b $\check{ı}$ y.+ler+im $\check{ı}$ zden	(B.2-23)
	m $\check{ı}$ y.+Ø+den	(K.31-17)
	m $\check{ı}$ y.+Ø+e	(K.30-14)
	m $\check{ı}$ n y.+Ø+im	(K.20-9)
	5. yer, taraf, yön. Bk.: an$\check{ı}$ yer, aw yer, i yer, n$\check{ı}$ yer, u$\check{ı}$ yer, ü yer	
	an $\check{ı}$ y.+Ø+de	(K.20-29)
	aw y.+Ø+de	(B.1-174)
	aw y.+Ø+e	(B.12-8)
	i y.+Ø+ge	(B.3-210)
	n $\check{ı}$ y.+Ø+de	(B.7-1)
	u $\check{ı}$ y.+Ø+de	(K.25-6)
	ü y.+Ø+den	(B.15-12)
yerçik	yer, mekan, küçük bir yer. Krş.: <i>cer, c$\acute{e}$r, $\acute{e}$r II, jer, ye II, yer, yerçiy, yer$\acute{e}$, y$\acute{e}$, y$\acute{e}$r, y$\acute{e}$, y$\acute{e}$rçik, yir, y$\acute{o}$r, zer</i>	
	b $\check{ı}$ y.+Ø+te	(B.6-100)
yerçiy	<i>ycerik</i> , küçük bir yer. Krş.: <i>cer, c$\acute{e}$r, $\acute{e}$r II, jer, ye II, yer, yerçik, yer$\acute{e}$, y$\acute{e}$, y$\acute{e}$r, y$\acute{e}$rçik, yir, y$\acute{o}$r, zer</i>	
	ab $\check{ı}$ y.+Ø+inde	(B.12-50)
yerle-*	yerleşmek, bir yere oturmak veya yaşamak için yerleşmek, iyice oturmak. Bk.: yerleş- . Krş.: <i>cerle-*, cerl$\acute{e}$-*, erl$\acute{e}$-*, yerl$\acute{e}$-*</i>	
	1. bir yere oturmak, yaşamak için yerleşmek	
	y.-ş-Ø-e	(K.22-5)
	y.-ş-Ø-ecektik	(B.1-120)
	y.-ş-Ø-ımıs	(K.4-7)
	y.-ş-Ø-kenner	(K.29-12)
	y.-ş-Ø-tik	(B.1-31)
	y.-ş-Ø-tik	(K.11-3)
	y.-ş-Ø-tiler	(B.15-24)
	2. iyice oturmak	
	y.-ş-Ø-ken	(K.1-99)
yerleş-	yerleşmek. <i>yerleş-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, mevcut çatısıyla kullanılmaktadır. Bk.: yerle-*	
yerl$\acute{e}$-*	yerleşmek, bir yere oturmak veya yaşamak için yerleşmek. Bk.: yerl$\acute{e}$-* . Krş.: <i>cerle-*, cerl$\acute{e}$-*, erl$\acute{e}$-*, yerle-*</i>	
	y.-ş-Ø-ken	(K.24-2) (K.29-10)
yerl$\acute{e}$-*	yerleşmek. <i>yerl$\acute{e}$-*</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, mevcut çatısıyla kullanılmaktadır. Bk.: yerl$\acute{e}$-*	
yerl$\check{ı}$	yerli biri, herhangi bir (bu) yere ait olan kimse. Bk.: b$\check{ı}$ yerl$\check{ı}$	
	b $\check{ı}$ y.+ler	(K.6-3)
yermanya	yer adı, Almanya	
	y.+Ø	(B.12-30)
	y.+Ø+ğa	(B.10-7)
yer$\acute{e}$	yer, mekan, taban, bastığımız yer, bölge. Krş.: <i>cer, c$\acute{e}$r, $\acute{e}$r II, jer, ye II, yer, yerçik, yerçiy, y$\acute{e}$, y$\acute{e}$r, y$\acute{e}$, y$\acute{e}$r, y$\acute{e}$rçik, yir, y$\acute{o}$r, zer</i>	

	y.+Ø+ím	(B.17-5)
	y.+Ø+ín	(K.6-11)
yesir	esir, tutsak	
	y.+Ø	(K.17-33) (K.17-35)
yeşillik	yeşillik, yeşil alan, yeşil yer. Krş.: <i>yeşillig, yeşillik</i>	
	y.+Ø	(K.17-45)
yeşil	yeşil renk. Krş.: <i>yêşil</i>	
	y.+Ø	(K.11-29)
yeşillig	yeşillik, yeşil alan, yeşil yer. Krş.: <i>yeşillik, yeşillik</i>	
	y.+Ø	(K.28-26)
yeşillik	yeşillik, yeşil alan, yeşil yer. Krş.: <i>yeşillik, yeşillig</i>	
	y.+Ø	(B.3-210)
yet	et, dana eti, tavuk eti. Krş.: <i>et, etçik, eț, êt, êt, yêt</i>	
	y.+Ø+í	(K.13-12) (K.16-10)
	y.+Ø+ímen	(K.16-10)
	y.+Ø+ín	(K.16-10)
	y.+Ø+i	(K.11-20)
	y.+Ø+ín	(K.16-8)
yet- I	yetmek, ermek, ulaşmak, kavuşmak, yeterli olmak. Krş.: <i>cet-, yêt-, yış-</i>	
	1. yeterli olmak, yetmek	
	y.-Ø-er	(K.1-64) (K.3-19) (K.25-9)
	y.-Ø-ēdı	(B.2-154)
	y.-mi-y	(B.2-138) (B.2-202) (B.8-7) (B.8-8) (B.8-46)
	2. ulaşmak, varmak, gelmek, peşinden yetmek	
	y.-Ø-íp	(B.4-103)
	y.-ış-tır-Ø-di	(B.12-148)
	y.-Ø-kinlër	(B.5-74)
	y.-me-dínmí	(K.6-12)
	3. ermek, kavuşmak	
	y.-Ø-e	(B.12-179)
	4. öğrenmek, gelişmek	
	y.-ış-Ø-ecedi	(K.4-21)
	5. büyümek, olgunlaşmak	
	y.-ış-Ø-ken	(B.12-135)
yet- II	etmek, yapmak. Krş.: <i>at- II, d-, e- II, ed-, et-, êd-, êt-, êt-, it- II, t-</i>	
	y.-Ø-kenımız	(B.4-121)
yetmiş	yetmiş sayısı. Krş.: <i>etmiş, yetmiş, yetmiş, yêtmiş</i>	
	y.+Ø	(B.4-2)
yetmiş	yetmiş sayısı. Krş.: <i>etmiş, yetmiş, yetmiş, yêtmiş</i>	
	y.+Ø	(B.2-1) (B.6-1) (B.8-14) (K.4-10) (K.26-4)
yetmiş	yetmiş sayısı. Krş.: <i>etmiş, yetmiş, yetmiş, yêtmiş</i>	
	y.+Ø	(B.1-2) (B.3-143) (K.9-8) (K.11-1)

yevo	Rus., onu y. (B.9-30)
yewreyka	Rus., Yahudi kadın. Krş.: <i>yewri, yewriy, yèvriyka, yèwriy, yivrey, yivriy, yiwriy</i> y.+Ø+dı (B.1-81)
yewri	Rus., Yahudi erkek. Krş.: <i>yewreyka, yewriy, yèvriyka, yèwriy, yivrey, yivriy, yiwriy</i> y.+Ø (B.1-83)
yewriy	Rus., Yahudi. Krş.: <i>yewreyka, yewri, yèvriyka, yèwriy, yivrey, yivriy, yiwriy</i> y.+ler+ın (B.3-16)
yē	yer, mekan. Bk.: <i>ani yē</i> . Krş.: <i>cer, cēr, ér II, jer, ye II, yer, yerçik, yerçiy, yer̂, yēr, yè, yèr, yèrçik, yir, yör, zer</i> ani y.+Ø (B.1-5)
yēce	gece, akşamdan sonra gelen zaman. Krş.: <i>gece, gēce, gēce, gēcē, gēcē, kēšē, yece, yēce, yēcē</i> y.+Ø (B.1-161)
yēr	yer, mekan. Krş.: <i>cer, cēr, ér II, jer, ye II, yer, yerçik, yerçiy, yer̂, yē, yè, yèr, yèrçik, yir, yör, zer</i> 1. yer mekan y.+Ø+de (B.3-132) y.+lēr (B.7-82) y.+lēr+den (K.4-9) 2. burası, bu yer. Bk.: <i>bī yēr</i> bī y.+Ø+de (K.4-4)
yēsē-	yapmak, hazırlamak. Krş.: <i>yasa- II, yasā-, yasā-, yasā-, yası-, yasī-</i> y.-Ø-siņ (B.3-91)
yè	yer, mekan, bura, ora, o yer, bu yer. Krş.: <i>cer, cēr, ér II, jer, ye II, yer, yerçik, yerçiy, yer̂, yē, yēr, yèr, yèrçik, yir, yör, zer</i> 1. yer, mekan y.+Ø+ge (B.8-36) 2. o yer, bu yer, ora. Bk.: <i>a yè, bī yè</i> a y.+Ø+den (B.3-200) bī y.+Ø+de (B.2-239)
yè-	yemek yemek, ağızla çiğneyerek yutmak. Krş.: <i>ye-</i> y.-Ø-mege (B.5-97)
yèce	gece, akşamdan sonra gelen zaman. Krş.: <i>gece, gēce, gēce, gēcē, gēcē, kēšē, yece, yēce, yēcē</i> y.+Ø (B.3-175) (B.7-20) (B.12-17) (B.13-38) (B.22-1) y.+Ø+míz (B.13-34) y.+Ø+sı (B.13-34) y.+Ø+si (B.12-177)
yēcē	gece, akşamdan sonra gelen zaman. Krş.: <i>gece, gēce, gēce, gēcē, gēcē, kēšē, yece, yēce, yēcē</i>

	y.+Ø	(B.7-68)
yédi	yedi sayısı. Krş.: <i>edi, edĩ, yeddi, yedí, yedi, yedĩ, yedĩ, yedĩ</i>	
	y.+Ø	(B.3-195) (B.4-173)
yédi	yedi sayısı. Krş.: <i>edi, edĩ, yeddi, yedí, yedi, yedĩ, yedĩ, yedĩ</i>	
	y.+Ø	(B.4-66)
yèn-	yenmek, kazanmak	
	y.-Ø-se	(B.10-71)
yénde	artık, bundan sonra. Krş.: <i>ede, end, ende, endē, endě, endè, endi, endĩ, endĩ, endí, endi, endi, endi, enne, ěndi, ěndi, ěnde, ěndě, ěndĩ, ěndi, ěndĩ, ěnde, ěndě, ěndè, ěndi, nde</i>	
	y.+Ø	(B.3-139)
yér	yer, mekan, taban, bastığımız yer, bölge. Krş.: <i>cer, cèr, èr II, jer, ye II, yer, yerçik, yerçiy, yer, yē, yēr, yè, yèrçik, yir, yör, zer</i>	
	1. yer, mekan	
	y.+Ø	(B.7-35)
	y.+Ø+de	(B.4-34) (B.4-85) (B.5-18) (B.5-39) (B.7-5) (B.9-25) (B.12-76) (B.12-116) (K.9-11) (K.15-24) (K.29-16)
	y.+Ø+den	(K.15-25)
	y.+Ø+dè	(B.17-39)
	y.+Ø+ge	(B.10-6) (B.10-22) (B.10-47) (B.12-66) (B.12-81) (B.12-82) (K.27-13) (K.31-15)
	y.+Ø+gè	(K.27-19)
	y.+ler+de	(B.4-113) (B.4-230) (K.12-8)
	y.+ler+in	(B.7-32)
	y.+lè+de	(K.15-41) (K.15-42)
	y.+lèr	(K.12-8)
	y.+lèr+de	(B.7-82)
	y.+lèr+ğe	(K.24-14)
	y.+lĩ+ge	(B.4-54)
	2. yaşanılan bölge	
	y.+Ø+de	(B.7-72) (B.15-6)
	y.+Ø+i	(B.7-73)
	3. burası, bu yer. Bk.: <i>abĩ yèr, bĩ yèr, mĩ yèr</i>	
	abĩ y.+Ø+de	(B.7-5)
	bĩ y.+Ø+de	(B.7-4) (B.12-10) (K.6-19)
	bĩ y.+Ø+den	(B.6-101)
	mĩ y.+Ø+de	(K.19-2)
	4. orası, o yer. Bk.: <i>awyèr, naw yèr, ü yèr</i>	
	aw y.+Ø+de	(B.7-55) (B.14-2)
	naw y.+Ø+ge	(B.5-111)
	ü y.+Ø+e	(B.21-5)
yerçik	yer, mekan, küçücük yer. Krş.: <i>cer, cèr, èr II, jer, ye II, yer, yerçik,</i>	

	<i>yerçiy, yer, yē, yēr, yè, yèr, yir, yör, zer</i>
	y.+Ø+ke (B.14-3)
yèrkék	erkek, bey, yetişkin adam. Krş.: <i>erkek, érkek</i>
	e.+lèr (K.11-39)
yèşil	yeşil renk. Krş.: <i>yeşil</i>
	y.+Ø (B.7-85)
yèt	et, dana eti, tavuk eti. Krş.: <i>et, etçik, eṭ, ēt, èt, yet</i>
	y.+Ø+mèn (K.11-42)
	y.+Ø+men (K.11-20)
yèt-	yetmek, ermek, ulaşmak, kavuşmak, yeterli olmak, uzamak. Krş.: <i>cet-, yet- I, yiş-</i>
	1. ulaşmak, varmak
	y.-mè-zden (B.7-71)
	2. yeterli olmak, yetmek
	y.-mi-y (B.6-73)
	3. uzamak, büyümek
	y.-Ø-se (B.13-3)
yètmiş	yetmiş sayısı. Krş.: <i>etmiş, yetmiş, yetmiş, yetmiş</i>
	y.+Ø (B.8-19)
yévriyka	Rus., Yahudi kadın. Krş.: <i>yewreyka, yewri, yewriy, yèwriy, yivrey, yivriy, yiwriy</i>
	y.+Ø+dı (B.1-81)
yèwriy	Rus., Yahudi. Krş.: <i>yewreyka, yewri, yewriy, yévriyka, yivrey, yivriy, yiwriy</i>
	y.+ler+i (B.1-82)
yıfah	küçük, ufak, boy veya yaş olarak daha küçük olan. Krş.: <i>fah, ifaK, ufah, ufaḥ, ufaK, yifā, yifah, yifaK, yufaçih, yufaK, yufāK, yufaçih, yufaçih</i>
	y.+Ø (B.22-30)
yıfā	küçük, ufak, boy veya yaş olarak daha küçük olan. Krş.: <i>fah, ifaK, ufah, ufaḥ, ufaK, yifah, yifah, yifaK, yufaçih, yufaK, yufāK, yufaçih, yufaçih</i>
	y.+Ø (B.8-89)
yıfka	yufka, ince, dayanıksız
	y.+Ø (B.10-58)
yığırım	yirmi sayısı. Krş.: <i>erim, igrim, irmi, yigrim, yigrim, yigrim, yirim, yirim, yirmi, yirmī, yirim, yirim, yirmi, yirmi, yirim, yirim, yirmi, yirim</i>
	y.+Ø (K.3-18) (K.4-2) (K.11-4) (K.12-17) (K.20-37)
yığırım	yirmi sayısı. Krş.: <i>erim, igrim, irmi, yigrim, yigrim, yigrim, yirim, yirim, yirmi, yirmī, yirim, yirim, yirmi, yirmi, yirim, yirim, yirmi, yirim</i>
	y.+Ø (K.31-14)
yığırım	yirmi sayısı. Krş.: <i>erim, igrim, irmi, yigrim, yigrim, yigrim, yirim, yirim, yirmi, yirmī, yirim, yirim, yirmi, yirmi, yirim, yirim, yirmi, yirim</i>

	y.+Ø	(K.32-8)
yığ- I	yıkmak, devirmek, yük indirmek. Krş.: <i>ciğ-</i> , <i>cī-</i> , <i>yıK̄-</i> , <i>yıK̄-</i>	
	y.-Ø-dılar	(B.12-131)
yığ- II	yığmak, toplamak, ortaya yığmak, bir araya getirmek. Krş.: <i>ci-</i> , <i>ciy-</i> , <i>cī-</i> , <i>cīy-</i> , <i>jī-</i> , <i>yığ-</i> , <i>yig-</i>	
	y.-ış-tır-Ø-dılar	(B.4-19)
	y.-ış-Ø-tılar	(B.4-11)
	y.-ış-tır-Ø-dılar	(B.4-23)
	y.-ış-tır-Ø-dılar	(B.4-8) (B.4-21)
	y.-l-ış-Ø-ıp	(B.4-122)
yığırım	yirmi sayısı. Krş.: <i>erim</i> , <i>igrım</i> , <i>irmi</i> , <i>yığırım</i> , <i>yığırım</i> , <i>yığırım</i> , <i>yurım</i> , <i>yürim</i> , <i>yürmi</i> , <i>yürmi</i> , <i>yürim</i> , <i>yürim</i> , <i>yürmi</i> , <i>yürim</i> , <i>yigirim</i> , <i>yigirim</i> , <i>yigirim</i> , <i>yigirim</i> , <i>yirim</i> , <i>yirim</i> , <i>yirmi</i> , <i>yürim</i>	
	y.+Ø	(B.15-7)
yığıştır-	temizlik yapmak, temizlemek. Krş.: <i>ciştır-</i>	
	y.-Ø-mā	(B.14-24)
yıK̄-	yıkmak, devirmek, düşürmek. Krş.: <i>ciğ-</i> , <i>cī-</i> , <i>yığ- I</i> , <i>yıK̄-</i>	
	y.-ıl-Ø-dım	(B.9-18)
	y.-ıl-ma-sım	(B.11-16)
	y.-Ø-ması	(K.29-22)
	y.-Ø-tılar	(B.1-109)
yıl	yıl, sene, on iki aylık dönem. Krş.: <i>cıl</i> , <i>ıl I</i> , <i>ıl II</i> , <i>jil</i> , <i>şıl</i> , <i>yıl</i> , <i>yul</i>	
	1. yıl, sene	
	y.+Ø	(B.1-11) (B.1-80) (B.1-86) (B.1-150) (B.1-166) (B.2-33) (B.2-98) (B.3-15) (B.3-47) (B.3-59) (B.3-64) (B.3-65) (B.3-66) (B.3-67) (B.4-51) (B.4-60) (B.4-62) (B.4-63) (B.4-65) (B.4-70) (B.4-151) (B.4-156) (B.5-24) (B.5-35) (B.5-37) (B.5-103) (B.6-12) (B.6-16) (B.6-23) (B.6-31) (B.6-38) (B.6-67) (B.6-69) (B.6-77) (B.6-112) (B.7-13) (B.7-47) (B.7-58) (B.7-83) (B.7-91) (B.10-32) (B.19-6) (B.20-23)
	y.+Ø+da	(B.16-33) (B.20-34)
	y.+Ø+dan	(B.3-40) (B.6-26) (B.6-96)
	y.+Ø+ğa	(B.20-23)
	y.+Ø+ı	(B.5-18) (B.7-83)
	y.+Ø+ım	(B.1-80) (B.6-69) (B.11-67)
	y.+Ø+ımış	(B.2-51)
	y.+Ø+ın	(B.3-134)
	y.+lar	(B.6-13) (K.1-66)
	y.+lar+ca	(K.1-6)
	y.+lar+ı	(B.1-9) (B.4-120)
	y.+lar+ımıs	(B.7-89)
	y.+lar+ımız	(B.4-121)

	y.+lar+ımıs	(B.2-45)
	y.+lar+ına	(B.2-4)
	y.+Ø+nı	(B.3-131)
	2. bu yıl, içinde bulunduğumuz sene. Bk.: <i>bi yıl, bî yıl</i>	
	bi y.+Ø	(B.7-81) (B.19-41)
	bî y.+Ø	(B.4-156)
yılan	yılan, sürünge türünden olan yılan	
	y.+Ø	(B.16-23) (B.16-26) (B.16-27)
	y.+Ø+ı	(B.16-29)
yıldız I	yıldız, ışıklı gök cisimlerden her biri. Krş.: <i>yıldız</i>	
	y.+lar	(B.17-4)
yıldız II	özel isim, Yıldız dergisi. Krş.: <i>yıldız</i>	
	y.+Ø	(B.7-42)
	y.+lâr	(B.7-53)
yıldız	özel isim, Yıldız dergisi. Krş.: <i>yıldız II</i>	
	y.+Ø+ın	(B.7-42)
yıldız	yıldız, ışıklı gök cisimlerden her biri. Krş.: <i>yıldız I</i>	
	y.+lar+ğa	(K.1-88)
yımam	imam, cemaate namaz kıldıran kimse. Krş.: <i>émam, imam</i>	
	y.+Ø	(B.10-69) (B.10-70)
	y.+Ø+ı	(B.10-70)
yımırta	yumurta, tavuk yumurtası. Krş.: <i>cımırta, cımırta, cımıta, cımırta, cımırta, cumırtığ, cumırtığ, şımırta, yımırtay, yımırta</i>	
	y.+Ø	(B.3-80) (B.12-160)
	y.+Ø+dan	(B.3-81)
	y.+Ø+nı	(B.8-91)
yımırta	yumurta, tavuk yumurtası. Krş.: <i>cımırta, cımırta, cımıta, cımırta, cımırta, cumırtığ, cumırtığ, şımırta, yımırta, yımırta</i>	
	y.+Ø+ğa	(B.8-93)
yımşak	yumuşak, yumuşak dokulu, katı karşıtı. Krş.: <i>cımşak, yımşak, yımşak</i>	
	y.+Ø	(B.8-56) (B.8-91) (B.11-47)
yımşak	yumuşak, yumuşak dokulu, katı karşıtı. Krş.: <i>cımşak, yımşak, yımşak</i>	
	y.+Ø	(B.11-49)
yırı	iri, büyük, küçük karşıtı. Krş.: <i>yiri, yiri</i>	
	y.+Ø	(B.2-32)
yırım	yirmi sayısı. Krş.: <i>erim, igrım, irmi, yığırım, yığırım, yığırım, yığırım, yırım, yırımı, yırımı, yırım, yırım, yırımı, yırım, yığırım, yığırım, yığırım, yığırım, yırım, yırım, yırımı, yırım</i>	
	y.+Ø	(B.3-56) (B.3-120) (B.4-65) (B.4-156) (B.5-97)
yırım	yirmi sayısı. Krş.: <i>erim, igrım, irmi, yığırım, yığırım, yığırım, yığırım, yırım, yırımı, yırımı, yırım, yırım, yırımı, yırım, yığırım, yığırım, yığırım, yığırım, yırım, yırım, yırımı, yırım</i>	
	y.+Ø	(B.3-56) (B.4-157)

yırla-	şarkı söylemek. Krş.: <i>cırla-</i> , <i>yırlā-</i> , <i>yırlá-</i> , <i>yırla-</i> y.-Ø-ğannar (B.3-216) y.-ma-dīm (B.2-200) y.-ş-Ø-eder (B.14-11) y.-Ø-y (B.3-216) (B.4-243) y.-Ø-yıh (B.2-104) y.-Ø-yıhım (B.4-246) y.-Ø-yım (B.2-201)
yırlā-	şarkı söylemek. Krş.: <i>cırla-</i> , <i>yırla-</i> , <i>yırlá-</i> , <i>yırla-</i> y.-Ø-y (B.2-98)
yırlá-	şarkı söylemek. Krş.: <i>cırla-</i> , <i>yırla-</i> , <i>yırlā-</i> , <i>yırla-</i> y.-Ø-y (B.2-201) (B.2-247)
yirmi	yirmi sayısı. Krş.: <i>erim</i> , <i>igrım</i> , <i>irmi</i> , <i>yığırım</i> , <i>yıgrım</i> , <i>yıgrım</i> , <i>yığırım</i> , <i>yurım</i> , <i>yürim</i> , <i>yırmı</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> y.+Ø (B.2-205) (B.3-3) (B.3-184)
yirmi	yirmi sayısı. Krş.: <i>erim</i> , <i>igrım</i> , <i>irmi</i> , <i>yığırım</i> , <i>yıgrım</i> , <i>yıgrım</i> , <i>yığırım</i> , <i>yurım</i> , <i>yürim</i> , <i>yırmı</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> y.+Ø (B.4-39)
yırt-	yırtmak, parçalamak. Krş.: <i>yırt-</i> y.-Ø-Kan (B.9-31) y.-Ø-ıp (B.9-17) (B.9-19) y.-Ø-ti (B.1-180)
yış-	yetişmek, zamanında ulaşmak, vaktinde yapmak. Krş.: <i>cet-</i> , <i>yet- I</i> , <i>yêt-</i> y.-tîr-Ø-amay (B.11-5)
yığ-	yığmak, toplamak, ortaya yığmak, bir araya getirmek. Krş.: <i>ci-</i> , <i>ciy-</i> , <i>cî-</i> , <i>cîy-</i> , <i>jî-</i> , <i>yığ- II</i> , <i>yig-</i> y.-ış-tî-Ø-dılar (B.4-20)
yıl	yıl, sene, on iki aylık dönem. Krş.: <i>cıl</i> , <i>ıl I</i> , <i>il II</i> , <i>jil</i> , <i>şıl</i> , <i>yıl</i> , <i>yul</i> y.+Ø+ın (B.20-22) y.+Ø+ımız (B.2-119)
yımşak	yumuşak, yumuşak dokulu, katı karşıtı. Krş.: <i>cımsah</i> , <i>yımşak</i> , <i>yımşak</i> y.+Ø (B.11-48)
yürüm	yirmi sayısı. Krş.: <i>erim</i> , <i>igrım</i> , <i>irmi</i> , <i>yığırım</i> , <i>yıgrım</i> , <i>yıgrım</i> , <i>yığırım</i> , <i>yurım</i> , <i>yürim</i> , <i>yırmı</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> y.+Ø (B.3-64) (B.3-65) (B.3-119) (B.3-206)
yürüm	yirmi sayısı. Krş.: <i>erim</i> , <i>igrım</i> , <i>irmi</i> , <i>yığırım</i> , <i>yıgrım</i> , <i>yıgrım</i> , <i>yığırım</i> , <i>yurım</i> , <i>yürim</i> , <i>yırmı</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> y.+Ø (B.3-105)
yürüm	yirmi sayısı. Krş.: <i>erim</i> , <i>igrım</i> , <i>irmi</i> , <i>yığırım</i> , <i>yıgrım</i> , <i>yıgrım</i> , <i>yığırım</i> , <i>yurım</i> , <i>yürim</i> , <i>yırmı</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i> , <i>yürüm</i>

	<i>yigir̃im, yirim, yir̃im, yirmi, yir̃im</i>
	y.+Ø (B.2-205)
yirt-	yırtmak, parçalamak. Krş.: <i>yirt-</i>
	y.-Ø-t̃i (B.1-179)
yıpiş	gümüşt̃en yapılmış ip
	y.+Ø+li (B.12-173)
yirim	yirmi sayısı. Krş.: <i>erim, igr̃im, irmi, yig̃irum, yigr̃im, yigr̃um, yigr̃urim, yirum, yir̃im, yirmi, yirmi, yir̃im, yir̃im, yirmi, yigirim, yigir̃im, yigir̃im, yigir̃im, yirim, yir̃im, yirmi, yir̃im</i>
	y.+Ø (B.7-3)
yihla-	uyumak, uyku durumunda olmak. Krş.: <i>cũKla-, ũhla-, yuhla-, yuhla-, yuKla-, yũhla-, yũKla-</i>
	y.-Ø-ğanda (B.10-8)
yik-	yıkmak, devirmek, düşürmek. Krş.: <i>cığ-, c̃-, yığ- I, yik-</i>
	y.-ıl-Ø-ğanda (B.3-221)
yiber-	göndermek, yollamak, serbest bırakmak, gitmesine izin vermek, uzatmak. Krş.: <i>ceber-, ciber-, ciber-, siber-, yeber-, yiber-, yiber-</i>
	1. göndermek, yollamak
	y.-Ø-dim (B.13-50)
	y.-Ø-diler (B.12-132)
	y.-Ø-eler (B.1-68)
	y.-Ø-genler (B.19-6)
	y.-Ø-mē (B.13-40)
	2. yollamak, gitmesine izin vermek
	y.-me-di (B.17-3)
	y.-me-diler (B.15-15) (B.21-11)
	y.-mi-y (B.17-20) (B.17-21)
	y.-mi-yip (B.21-10)
	3. serbest bırakmak
	y.-Ø-e (B.13-26)
	y.-Ø-iğ (B.13-8)
	y.-Ø-iyim (B.13-9)
	y.-Ø-ĩm (B.13-9)
	4. uzatmak, sakal uzatmak
	y.-Ø-e (B.3-110)
	5. tasvir fiili
	awdarıp y.-Ø-di (B.22-32)
yiber-	göndermek, yollamak. Krş.: <i>ceber-, ciber-, ciber-, siber-, yeber-, yiber-, yiber-</i>
	y.-Ø-eler (B.4-236)
yib	ip, iplik. Krş.: <i>cip, yip II</i>
	y.+Ø+ı (K.26-47)
yifah	küçük, ufak, boy veya yaş olarak daha küçük olan. Krş.: <i>fah, ifaK, ufah,</i>

	<i>ufah, ufaK, yifah, yifā, yīfaK, yufaçih, yufaK, yufāK, yūfaçih, yūfaçih</i> y.+Ø+tı (B.1-99)
yifpatoriya	yer adı, Kırım'ın Yevpatoriya Kezlev ili y.+Ø+ğa (B.10-52)
yig-	yığmak, toplamak, ortaya yığmak, bir araya getirmek. Krş.: <i>ci-, ciy-, cī-, ciy-, jī-, yiğ- II, yiğ-</i> y.-iş-tır-Ø-dí (B.1-87)
yigirim	yirmi sayısı. Krş.: <i>erim, igrım, irmı, yığırım, yığrim, yığrım, yığırım, yurım, yurım, yurmi, yurmı, yırım, yırım, yirmi, yirim, yigırım, yigirim, yigirım, yirim, yirım, yirmi, yirım</i> y.+Ø (B.20-22)
yigırım	yirmi sayısı. Krş.: <i>erim, igrım, irmı, yığırım, yığrim, yığrım, yığırım, yurım, yurım, yurmi, yurmı, yırım, yırım, yirmi, yirim, yigirim, yigirım, yigirım, yirim, yirım, yirmi, yirım</i> y.+Ø (K.17-4) (K.17-5)
yigırım	yirmi sayısı. Krş.: <i>erim, igrım, irmı, yığırım, yığrim, yığrım, yığırım, yurım, yurım, yurmi, yurmı, yırım, yırım, yirmi, yirim, yigirim, yigirım, yigirım, yirim, yirım, yirmi, yirım</i> y.+Ø (K.17-18)
yigirım	yirmi sayısı. Krş.: <i>erim, igrım, irmı, yığırım, yığrim, yığrım, yığırım, yurım, yurım, yurmi, yurmı, yırım, yırım, yirmi, yirim, yigirim, yigirım, yigirım, yirim, yirım, yirmi, yirım</i> y.+Ø (B.6-14)
yimu	Rus., ona y. (B.2-243)
yip I	yer adı, Eyyup Sultan. Krş.: <i>iyip, iyıp, yüp</i> y.+Ø (K.6-10)
yip II	ip, iplik. Krş.: <i>cip, yib</i> y.+ler+ı (K.26-45) y.+Ø+ten (B.17-51)
yir	yer, orası, o yer. Krş.: <i>cer, cēr, ér II, jer, ye II, yer, yerçik, yerçiy, yer̄, yē, yēr, yē, yēr, yērçik, yör, zer</i> awü y.+Ø+de (B.3-211)
yiri	iri, büyük, küçük karşıtı. Krş.: <i>yırı, yirī</i> y.+Ø (B.8-87)
yirim	yirmi sayısı. Krş.: <i>erim, igrım, irmı, yığırım, yığrim, yığrım, yığırım, yurım, yurım, yurmi, yurmı, yırım, yırım, yirmi, yirim, yigirim, yigirım, yigirım, yirim, yirım, yirmi, yirım</i> y.+Ø (B.7-5) (B.10-1)
yirī	iri, büyük, küçük karşıtı. Krş.: <i>yırı, yiri</i> y.+Ø (B.5-58)
yirım	yirmi sayısı. Krş.: <i>erim, igrım, irmı, yığırım, yığrim, yığrım, yığırım, yurım, yurım, yurmi, yurmı, yırım, yırım, yirmi, yirim, yigirim, yigirım, yigirım, yirim, yirım, yirmi, yirım</i> y.+Ø (B.4-56)

yirla-	şarkı söylemek. Krş.: <i>cırla-</i> , <i>yırla-</i> , <i>yırlā-</i> , <i>yırlā-</i> y.-Ø-ymiz (B.3-124)
yirmi	yirmi sayısı. Krş.: <i>erim</i> , <i>igrım</i> , <i>irmi</i> , <i>yigirim</i> , <i>yıgım</i> , <i>yıgım</i> , <i>yıgım</i> , <i>yıgım</i> , <i>yurım</i> , <i>yürim</i> , <i>yirmi</i> , <i>yürmü</i> , <i>yürim</i> , <i>yürim</i> , <i>yürmü</i> , <i>yirim</i> , <i>yigirim</i> , <i>yigirim</i> , <i>yigirim</i> , <i>yigirim</i> , <i>yigirim</i> y.+Ø (B.4-156)
yivrey	Rus., Yahudi erkek. Krş.: <i>yewreyka</i> , <i>yewri</i> , <i>yewriy</i> , <i>yévriyka</i> , <i>yévriy</i> , <i>yivriy</i> , <i>yivriy</i> y.+Ø (B.2-158)
yivriy	Rus., Yahudi erkek. Krş.: <i>yewreyka</i> , <i>yewri</i> , <i>yewriy</i> , <i>yévriyka</i> , <i>yévriy</i> , <i>yivrey</i> , <i>yivriy</i> y.+Ø (B.2-160)
yivriy	Rus., Yahudi erkek. Krş.: <i>yewreyka</i> , <i>yewri</i> , <i>yewriy</i> , <i>yévriyka</i> , <i>yévriy</i> , <i>yivrey</i> , <i>yivriy</i> y.+Ø+den (B.2-164)
yiz I	yüz sayısı. Krş.: <i>üz</i> , <i>üs II</i> , <i>yus</i> , <i>yuz</i> , <i>yüs</i> , <i>yús</i> , <i>yüs</i> , <i>yüz</i> , <i>yüz I</i> y.+Ø (B.7-58)
yiz II	giz, gizli, saklı. Krş.: <i>giz</i> , <i>kiz</i> , <i>yiz</i> y.+Ø+lí (B.8-17) (B.8-33) y.+Ø+li (B.8-30) y.+Ø+lî (B.6-56)
yiz	giz, gizli, saklı. Krş.: <i>giz</i> , <i>kiz</i> , <i>yiz II</i> y.+Ø+liden (B.6-52)
yiber-	göndermek, yollamak, serbest bırakmak. Krş.: <i>ceber-</i> , <i>ciber-</i> , <i>ciber-</i> , <i>siber-</i> , <i>yeber-</i> , <i>yiber-</i> , <i>yibër-</i> 1. serbest bırakmak y.-Ø-diler (B.21-7) 2. göndermek, yollamak y.-Ø-e (B.12-157) y.-Ø-gen (B.12-20) 3. tasvir fiili Kapap y.-Ø-diler (B.13-48)
yibër-	göndermek, yollamak. Krş.: <i>ceber-</i> , <i>ciber-</i> , <i>ciber-</i> , <i>siber-</i> , <i>yeber-</i> , <i>yiber-</i> , <i>yibër-</i> , <i>yibër-</i> y.-Ø-iñ (B.11-63)
yifaK	küçük, ufak, boy veya yaş olarak daha küçük olan. Krş.: <i>fah</i> , <i>ifaK</i> , <i>ufah</i> , <i>ufah</i> , <i>ufaK</i> , <i>yifah</i> , <i>yifā</i> , <i>yifah</i> , <i>yufaçih</i> , <i>yufaK</i> , <i>yufāK</i> , <i>yüfaçih</i> , <i>yüfaçih</i> y.+Ø (B.5-69)
yürim	yirmi sayısı. Krş.: <i>erim</i> , <i>igrım</i> , <i>irmi</i> , <i>yigirim</i> , <i>yıgım</i> , <i>yıgım</i> , <i>yıgım</i> , <i>yıgım</i> , <i>yurım</i> , <i>yürim</i> , <i>yirmi</i> , <i>yürmü</i> , <i>yürim</i> , <i>yürim</i> , <i>yürmü</i> , <i>yirim</i> , <i>yigirim</i> , <i>yigirim</i> , <i>yigirim</i> , <i>yigirim</i> , <i>yigirim</i> y.+Ø (B.12-39)
yle-	eylemek, yapmak. Bk.: <i>ne yle-</i> . Krş.: <i>ele- II</i> , <i>eyle-</i> , <i>ile-</i> ne y.-Ø-yim (B.12-170)

yo	<p>yok, hayır, yoktur. Krş.: <i>jo, yoğ, yoh, yoğ, yoK, yō, yōh, yōğ, yōK, yōh, yōğ, yōK, yōh, yōK</i></p> <p>1. yok, var karşıtı</p> <p>y.+Ø (K.3-8)</p> <p>2. yok, hayır</p> <p>y.+Ø (B.2-91) (B.4-1) (B.4-112) (B.4-186) (B.6-64) (B.9-10) (B.9-33) (B.10-12) (B.10-52) (B.13-53)</p>
yoğ	<p>yok, hayır, yoktur. Krş.: <i>jo, yo, yoh, yoğ, yoK, yō, yōh, yōğ, yōK, yōh, yōğ, yōK, yōh, yōK</i></p> <p>1. yok, var karşıtı</p> <p>y.+Ø (B.1-126) (B.3-182) (B.3-193) (B.3-194) (B.4-49) (B.4-81) (B.4-121) (B.4-234) (B.5-13) (B.7-67) (B.13-22) (K.4-13) (K.5-6) (K.10-2) (K.10-6) (K.12-3) (K.14-25) (K.21-5) (K.22-2) (K.22-23) (K.23-34) (K.28-24) (K.29-3) (K.29-19) (K.29-34) (K.31-18)</p> <p>2. yok, hayır</p> <p>y.+Ø (B.3-221) (B.13-47)</p>
yoğurt	<p>yoğurt, sütü mayalayarak yapılan süt ürünü. Krş.: <i>yawurt</i></p> <p>y.+Ø+lan (K.6-27)</p>
yoh	<p>yok, hayır, yoktur. Krş.: <i>jo, yo, yoğ, yoh, yoK, yō, yōh, yōğ, yōK, yōh, yōğ, yōK, yōh, yōK</i></p> <p>1. yoktur, var karşıtı</p> <p>y.+Ø (B.1-134) (B.2-89) (B.3-115) (B.3-194) (B.3-201) (B.4-101) (B.20-8) (K.31-6)</p> <p>2. yok, hayır</p> <p>y.+Ø (B.3-116) (B.3-142) (B.3-152)</p>
yoğ	<p>yok, hayır, yoktur. Krş.: <i>jo, yo, yoğ, yoh, yoK, yō, yōh, yōğ, yōK, yōh, yōğ, yōK, yōh, yōK</i></p> <p>1. yok, var karşıtı</p> <p>y.+Ø (B.2-115) (B.2-129) (B.2-131) (B.2-192) (B.2-193) (B.2-223) (B.3-33) (B.3-122) (B.3-137) (B.3-182) (B.4-32) (B.4-55) (B.4-84) (B.4-125) (B.4-160) (B.7-35) (B.8-7) (B.8-19) (B.9-1) (B.9-7) (B.9-8) (B.9-33) (B.14-9) (B.19-17) (B.19-23) (B.19-35) (B.20-27) (B.20-30) (K.1-54) (K.13-3) (K.17-45) (K.19-36) (K.21-18) (K.32-11)</p> <p>y.+Ø+tı (B.16-16)</p> <p>y.+Ø+tır (B.5-25) (B.6-50) (B.8-44) (B.13-35) (B.14-24) (B.14-25) (B.16-38) (B.17-7) (B.17-47)</p> <p>y.+Ø+tır (B.17-6)</p> <p>y.+Ø+tır (B.12-2)</p> <p>y.+Ø+tırım (B.14-4)</p> <p>2. yok, hayır</p>

	y.+Ø	(B.3-65) (B.3-67) (B.5-21) (B.7-80) (B.8-39) (B.19-27) (B.22-6) (B.22-15)
yohsız	yokluk, yoksuzluk, fakirlik	
	y.+Ø	(B.3-181)
yoK	yok, hayır, yoktur. Krş.: <i>jo, yo, yoğ, yoh, yoh, yō, yōh, yōh, yōK, yōh, yōh, yōK, yoh, yoh</i>	
	1. yok, var karşıtı	
	y.+Ø	(B.1-41) (B.1-45) (B.1-56) (B.1-70) (B.1-94) (B.1-126) (B.2-6) (B.2-7) (B.2-26) (B.2-151) (B.2-253) (B.3-41) (B.3-162) (B.3-201) (B.3-220) (B.4-31) (B.5-29) (B.5-111) (B.6-10) (B.6-27) (B.6-29) (B.6-46) (B.6-47) (B.6-51) (B.6-83) (B.6-89) (B.7-31) (B.7-54) (B.7-86) (B.8-3) (B.8-21) (B.8-42) (B.8-81) (B.9-4) (B.9-6) (B.9-11) (B.10-35) (B.11-17) (B.12-44) (B.12-73) (B.12-139) (B.12-145) (B.12-152) (B.16-9) (B.16-41) (B.18-17) (B.18-19) (B.18-22) (B.18-32) (B.18-34) (B.18-40) (B.18-48) (B.18-54) (B.18-60) (B.21-4) (B.21-5) (B.22-8) (B.22-12) (K.4-19) (K.5-7) (K.5-10) (K.5-13) (K.5-25) (K.5-26) (K.7-2) (K.16-38) (K.21-18) (K.23-7) (K.26-24) (K.27-12) (K.28-24) (K.28-31) (K.29-20) (K.32-11)
	y.+Ø+ım	(B.18-32)
	y.+lar	(K.26-20)
	y.+Ø+man	(K.6-2)
	y.+Ø+mı	(B.12-164)
	y.+Ø+mə	(K.7-2)
	y.+Ø+tı	(B.1-26) (B.1-30) (B.1-144)
	y.+Ø+tır	(B.6-97) (B.6-104) (B.8-3) (B.12-170)
	y.+Ø+tır	(B.1-1)
	y.+Ø+tu	(B.5-27)
	2. yok, hayır	
	y.+Ø	(B.1-8) (B.1-46) (B.1-190) (B.4-3) (B.6-2) (B.6-54) (B.6-55) (B.6-78) (B.7-7) (B.7-8) (B.8-73) (B.9-45) (B.13-9)
	3. yok etmek, varlığına son vermek. Bk.: yoK et-	
	y.+Ø ettiler	(B.4-125)
	y.+Ø etti	(B.17-43)
yoK et-	yok etmek, ortadan kaldırmak, varlığına son vermek. Ulanma ve kaynaşma söz konusudur. Bk.: <i>yoK et-</i>	
yoKar	yukarı, bir şeyin üst bölümü. Krş.: <i>uKarı, uğarı, üyğarı, yōKarı, yuKarı, yuKā</i>	
	y.+Ø+da	(K.30-18)
yoKlık	yokluk, yoksuzluk, fakirlik	

	y.+Ø	(B.12-51)
yoksam	yoksa, aksi takdirde, veya	
	y.+Ø	(B.9-53) (B.12-121) (B.12-164)
yol	yol, yolculuk, yön, usul, tarz, müsaade. Krş.: <i>col, col'</i>	
	1. yol, ana yol, demir yolu	
	y.+Ø	(B.2-27) (B.2-117) (B.2-194)
	y.+Ø+da	(B.2-245) (B.4-48)
	y.+Ø+ğa	(B.6-102) (B.12-106)
	y.+Ø+ı	(B.4-22)
	y.+Ø+ın	(B.2-210) (B.4-86) (B.15-12) (B.20-22)
	y.+Ø+ıñ	(B.6-86)
	y.+Ø+ın	(B.2-117)
	y.+lar	(B.3-181) (B.20-30) (K.9-9)
	2. yolculuk	
	y.+Ø+da	(B.6-87) (B.14-20) (B.15-6)
	y.+Ø+dä	(B.12-58)
	3. usul, tarz	
	y.+Ø+ın	(K.32-10)
	y.+lar+nän	(B.3-176)
	4. yön, yol almak	
	y.+Ø	(B.12-79) (B.12-80)
	y.+Ø+ın	(B.12-67)
	5. izin, müsaade	
	y.+Ø	(B.6-33)
yolağ	şerit, yol şeridi	
	y.+Ø+ın	(B.17-50)
yor-	yormak, yorulmak, yorgun duruma gelmek	
	y.-Ø-ğın	(K.1-92)
	y.-Ø-ğınım	(B.12-114)
	y.-ıl-Ø-ğan	(B.12-56)
yorğın	yorgun, yorulmuş. Bk.: yor-	
yō	yok, hayır, yoktur. Krş.: <i>jo, yo, yoğ, yoh, yoğ, yoK, yōh, yōğ, yōK, yōh, yōğ, yōK, yōh, yōK</i>	
	1. yok, var karşıtı	
	y.+Ø	(B.2-234) (B.15-16)
	2. yok, hayır	
	y.+Ø	(B.1-2) (B.1-74) (B.1-147) (B.2-128) (B.2-200) (B.3-9) (B.3-79) (B.3-93) (B.3-155) (B.4-52) (B.5-21) (B.8-93) (B.10-2) (B.18-52) (B.20-35) (K.6-14)
yōh	yok, hayır, yoktur. Krş.: <i>jo, yo, yoğ, yoh, yoğ, yoK, yō, yōğ, yōK, yōh, yōğ, yōK, yōh, yōK</i>	
	y.+Ø	(B.7-27)

yōh	yok, hayır, yoktur. Krş.: <i>jo, yo, yoğ, yoh, yoḥ, yoK̄, yō, yōh, yōK̄, yōh, yōḥ, yōK̄, yəh, yəK̄</i> 1. yok, var karşıtı y.+Ø (B.3-114) (B.19-15) 2. yok, hayır y.+Ø (B.3-108)
yōK̄	yok, hayır, yoktur. Krş.: <i>jo, yo, yoğ, yoh, yoḥ, yoK̄, yō, yōh, yōḥ, yōh, yōḥ, yōK̄, yəh, yəK̄</i> y.+Ø (B.10-22) (B.12-118) (B.15-12) (B.18-19) (B.18-35)
yōh	yok, hayır, yoktur. Krş.: <i>jo, yo, yoğ, yoh, yoḥ, yoK̄, yō, yōh, yōḥ, yōK̄, yōḥ, yōK̄, yəh, yəK̄</i> y.+Ø (B.2-152) (B.3-95)
yōḥ	yok, hayır, yoktur. Krş.: <i>jo, yo, yoğ, yoh, yoḥ, yoK̄, yō, yōh, yōḥ, yōK̄, yōh, yōḥ, yəh, yəK̄</i> y.+Ø (B.3-153)
yōK̄	yok, hayır, yoktur. Krş.: <i>jo, yo, yoğ, yoh, yoḥ, yoK̄, yō, yōh, yōḥ, yōK̄, yōh, yōḥ, yəh, yəK̄</i> 1. yok, var karşıtı y.+Ø (B.2-162) (B.10-59) 2. yok, hayır y.+Ø (B.3-155)
yəh	yok, hayır, yoktur. Krş.: <i>jo, yo, yoğ, yoh, yoḥ, yoK̄, yō, yōh, yōḥ, yōK̄, yōh, yōḥ, yōK̄, yəh, yəK̄</i> y.+Ø (B.3-138)
yəK̄	yok, hayır, yoktur. Krş.: <i>jo, yo, yoğ, yoh, yoḥ, yoK̄, yō, yōh, yōḥ, yōK̄, yōh, yōḥ, yōK̄, yəh</i> y.+Ø (B.2-174) (B.3-163)
yəK̄arı	yukarı, bir şeyin üst bölümü. Krş.: <i>uK̄arı, úğarı, üyğarı, yoK̄ar, yuK̄arı, yuK̄ā</i> y.+Ø (B.1-35)
yör	yer, mekan. Krş.: <i>cer, cēr, ér II, jer, ye II, yer, yerçik, yerçiy, yer̄, yē, yēr, yè, yēr, yērçik, yir, zer</i> y.+Ø+de (B.3-115)
yufaçih	ufacık, küçük, ufak, boy veya yaş olarak daha küçük olan. Krş.: <i>fah, ifaK̄, ufah, ufaK̄, yıfah, yifā, yifah, yifāK̄, yufaK̄, yufāK̄, yūfaçih, yūfaçih</i> y.+Ø (B.5-85)
yufaK̄	küçük, ufak, boy veya yaş olarak daha küçük olan. Krş.: <i>fah, ifaK̄, ufah, ufah, ufaK̄, yıfah, yifā, yifah, yifāK̄, yufaçih, yufāK̄, yūfaçih, yūfaçih</i> y.+Ø (B.5-72)
yufāK̄	küçük, ufak, boy veya yaş olarak daha küçük olan. Krş.: <i>fah, ifaK̄, ufah, ufah, ufaK̄, yıfah, yifā, yifah, yifāK̄, yufaçih, yufaK̄, yūfaçih, yūfaçih</i> y.+Ø+mıs (B.2-147)

yuhla-	uyumak, uyku durumunda olmak. Krş.: <i>cūKla-</i> , <i>ūhla-</i> , <i>yihla-</i> , <i>yuhla-</i> , <i>yuKla-</i> , <i>yūhla-</i> , <i>yūKla-</i> y.-Ø-y (B.2-94)
yuhla-	uyumak, uyku durumunda olmak. Krş.: <i>cūKla-</i> , <i>ūhla-</i> , <i>yihla-</i> , <i>yuhla-</i> , <i>yuKla-</i> , <i>yūhla-</i> , <i>yūKla-</i> y.-Ø-r (B.3-179) y.-Ø-sın (B.4-151)
yuhū	uyku, uyku durumu. Krş.: <i>uyKū</i> , <i>yuKū</i> y.+Ø+da (B.12-129)
yuhli-	yüklemek, taşıta taşımak için eşya veya yük yüklemek. Krş.: <i>cükle-</i> , <i>üklī-</i> , <i>yūhle-</i> , <i>yüklē-</i> , <i>yüklē-</i> , <i>yüklī-</i> , <i>yüklī-</i> , <i>yüklī-</i> y.-Ø-yler (B.1-34) (B.1-44)
yuKarı	yukarı, bir şeyin üst bölümü. Krş.: <i>uKarı</i> , <i>úğarı</i> , <i>üyğarı</i> , <i>yoKarı</i> , <i>yuKarı</i> , <i>yuKā</i> aşā y.+Ø (K.3-11)
yuKā	yukarı, bir şeyin üst bölümü. Krş.: <i>uKarı</i> , <i>úğarı</i> , <i>üyğarı</i> , <i>yoKarı</i> , <i>yøKarı</i> , <i>yuKarı</i> y.+Ø (B.8-14)
yuKla-	uyumak, uyku durumunda olmak. Krş.: <i>cūKla-</i> , <i>ūhla-</i> , <i>yihla-</i> , <i>yuhla-</i> , <i>yuhla-</i> , <i>yūhla-</i> , <i>yūKla-</i> y.-Ø-dı (B.12-19)
yuKū	uyku, uyku durumu. Krş.: <i>uyKū</i> , <i>yuhū</i> y.+lar+ğa (K.1-92)
yul	yıl, sene, on iki aylık dönem. Krş.: <i>cil</i> , <i>il I</i> , <i>il II</i> , <i>jil</i> , <i>şil</i> , <i>yil</i> , <i>yil</i> y.+Ø (B.4-89)
yunus	özel isim, Yunus y.+Ø (B.22-18)
yupқаçıK	Rus., etek, etecik y.+lar (B.8-48)
yur-	yürüme, adım atarak ilerlemek. Krş.: <i>cır-</i> , <i>cír-</i> , <i>cur-</i> , <i>cür-</i> , <i>cür-</i> , <i>yúr-</i> , <i>yür-</i> , <i>yürü-</i> , <i>yür-</i> 1. yürüme, adım atmak y.-Ø-amasa (B.12-65) y.-Ø-dım (B.15-15) y.-Ø-dum (B.15-7) y.-Ø-eķınner (B.17-18) 2. yürüme, sürekli bir yere gitmek y.-Ø-dım (B.15-26) 3. tasvir fiili, süreklilik ifade eden tasvir fiili koç- y.-Ø-genner (B.7-88)
yurğan	yorgan, yatakta örtünmeye yarayan geniş örtü. Krş.: <i>corĥan</i> , <i>curĥān</i> y.+nar+ım (B.12-156) y.+nar+ımızın (B.12-153)

	y.+nar+ın	(B.12-154)
	y.+nar+ıñ	(B.12-156) (B.12-157)
yurt	yurt, memleket, yer adı, Bahçesaray'ın Eski Yurt köyü	
	1. yer adı, Bahçesaray'ın Eski Yurt köyü	
	eski y.+Ø	(B.6-2)
	eskí y.+Ø+ın	(B.6-7)
	2. yurt, memleket, vatan	
	y.+Ø+tan	(K.1-82)
yus	yüz sayısı. Krş.: <i>üz, ũs II, yiz I, yuz, yŭs, yús, yüs, yüz, yŭz I</i>	
	y.+Ø	(B.1-20) (B.1-137)
yut-	yutmak, ağızda bulunan bir şeyi yutmak. Krş.: <i>cıt-, cīt-, cut-, cŭt-</i>	
	y.-Ø-ayım	(B.12-60)
yuva	yuva, hayvanların yaşadığı barınak	
	y.+Ø+sı	(K.14-17)
	y.+Ø+sına	(B.1-38)
yuvarlağ	yuvarlak, top şeklinde olan bir şey	
	y.+Ø	(K.2-4)
yuw-	yıkamak, suyu kullanarak temizlemek. Krş.: <i>cu-, cuv-, cuw-, cŭw-, cŭw-, yŭ-</i>	
	1. yıkamak, suyu kullanarak temizlemek	
	y.-Ø-a	(B.21-18)
	y.-Ø-asın	(B.3-137)
	y.-un-dŭr-Ø-dŭlar	(B.4-40)
	2. suyun ağaçların köklerini yıkayarak topraktan çıkarması	
	y.-ul-Ø-ğan	(B.12-36)
yuwarla-	yuvarlamak, hızla düşmek veya düşürmek, devirmek	
	y.-n-Ø-dım	(B.22-25)
	y.-n-Ø-ıp	(B.1-180)
yuz	yüz sayısı. Krş.: <i>üz, ũs II, yiz I, yus, yŭs, yús, yüs, yüz, yŭz I</i>	
	y.+Ø	(B.13-52)
yŭfāhlh	küçüklük, çocukluk, küçük olma durumu	
	y.+Ø+tan	(B.5-73)
yŭfaçh	ufacık, küçük, ufak, boy veya yaş olarak daha küçük olan. Krş.: <i>fah, ifaK, ufah, ufaçh, ufaK, yifah, yifā, yifah, yifaK, yufaçh, yufaK, yufāK, yŭfaçh</i>	
	y.+Ø	(B.5-85)
yŭfaçh	ufacık, küçük, ufak, boy veya yaş olarak daha küçük olan. Krş.: <i>fah, ifaK, ufah, ufaçh, ufaK, yifah, yifā, yifah, yifaK, yufaçh, yufaK, yufāK, yŭfaçh</i>	
	y.+Ø	(B.8-58)
yŭhla-	uyumak, uyku durumunda olmak. Krş.: <i>cŭKla-, ũhla-, yihla-, yuhla-, yuhla-, yuKla-, yŭKla-</i>	
	y.-Ø-y	(K.10-31)

yüKla-	uyumak, uyku durumunda olmak. Krş.: <i>cüKla-</i> , <i>ühla-</i> , <i>yihla-</i> , <i>yuhla-</i> , <i>yuhla-</i> , <i>yuKla-</i> , <i>yühla-</i> y.-ma-z (B.3-178) y.-n-Ø-a (K.1-51)
yümurta	yumurta, tavuk yumurtası. Krş.: <i>cimirta</i> , <i>cimirta</i> , <i>cimita</i> , <i>cimirta</i> , <i>cimirta</i> , <i>cumirtıĝ</i> , <i>cumirtıĝ</i> , <i>şımurta</i> , <i>yımurta</i> , <i>yımurtay</i> y.+Ø (K.8-6)
yüs	yüz sayısı. Krş.: <i>üz</i> , <i>üs II</i> , <i>yiz I</i> , <i>yus</i> , <i>yuz</i> , <i>yüs</i> , <i>yüs</i> , <i>yüz</i> , <i>yüz I</i> y.+Ø (B.1-140)
yür-	yürümek, adım atarak ilerlemek. Krş.: <i>cır-</i> , <i>cır-</i> , <i>cur-</i> , <i>cür-</i> , <i>cür-</i> , <i>yur-</i> , <i>yür-</i> , <i>yürü-</i> , <i>yür-</i> y.-Ø-üp (B.8-19)
yús	yüz sayısı. Krş.: <i>üz</i> , <i>üs II</i> , <i>yiz I</i> , <i>yus</i> , <i>yuz</i> , <i>yüs</i> , <i>yüs</i> , <i>yüz</i> , <i>yüz I</i> y.+Ø (B.1-20)
yúzúm	üzüm meyvesi, Krş.: <i>yüzüm</i> y.+Ø (K.16-31)
yü	ev, konut, hane. Krş.: <i>ef</i> , <i>ev</i> , <i>ew</i> , <i>ewçik</i> , <i>ewçī</i> , <i>ewçik</i> , <i>év</i> , <i>éw</i> , <i>éw</i> , <i>iy</i> , <i>i II</i> , <i>iy I</i> , <i>iy</i> , <i>iy</i> , <i>öw</i> , <i>uy</i> , <i>üy</i> , <i>ü I</i> , <i>üy I</i> , <i>ü</i> , <i>ü I</i> , <i>üy I</i> y.+Ø+de (B.5-57)
yühle-	yüklemek, taşıta taşımak için eşya veya yük yüklemek. Krş.: <i>cükle-</i> , <i>üklī-</i> , <i>yuqli-</i> , <i>yüklē-</i> , <i>yüklē-</i> , <i>yükli-</i> , <i>yüklī-</i> , <i>yüklī-</i> y.-Ø-p (B.20-24) y.-Ø-di (B.10-21) y.-Ø-dik (B.22-27) y.-Ø-diler (B.4-27) (B.4-43) (B.4-45) (B.10-17) (B.13-44) (B.13-45) (B.17-10) (B.17-11) (B.18-13) y.-Ø-p (B.12-132)
yüklē-	yüklemek, taşıta taşımak için eşya veya yük yüklemek. Krş.: <i>cükle-</i> , <i>üklī-</i> , <i>yuqli-</i> , <i>yühle-</i> , <i>yüklē-</i> , <i>yüklē-</i> , <i>yükli-</i> , <i>yüklī-</i> , <i>yüklī-</i> y.-Ø-p (B.4-36)
yüklē-	yüklemek, taşıta taşımak için eşya veya yük yüklemek. Krş.: <i>cükle-</i> , <i>üklī-</i> , <i>yuqli-</i> , <i>yühle-</i> , <i>yüklē-</i> , <i>yüklē-</i> , <i>yükli-</i> , <i>yüklī-</i> , <i>yüklī-</i> y.-Ø-gendirler (B.4-44) y.-Ø-p (B.10-16)
yükli-	yüklemek, taşıta taşımak için eşya veya yük yüklemek. Krş.: <i>cükle-</i> , <i>üklī-</i> , <i>yuqli-</i> , <i>yühle-</i> , <i>yüklē-</i> , <i>yüklē-</i> , <i>yükli-</i> , <i>yüklī-</i> y.-Ø (B.1-45) y.-Ø-p (B.2-15) y.-Ø-yler (B.13-39)
yüklī-	yüklemek, taşıta taşımak için eşya veya yük yüklemek. Krş.: <i>cükle-</i> , <i>üklī-</i> , <i>yuqli-</i> , <i>yühle-</i> , <i>yüklē-</i> , <i>yüklē-</i> , <i>yükli-</i> , <i>yüklī-</i> y.-Ø (B.1-44)
yüklī-	yüklemek, taşıta taşımak için eşya veya yük yüklemek. Krş.: <i>cükle-</i> , <i>üklī-</i> , <i>yuqli-</i> , <i>yühle-</i> , <i>yüklē-</i> , <i>yüklē-</i> , <i>yükli-</i> , <i>yüklī-</i>

	y.-Ø-p	(B.4-43)
yükse-*	yükselmek, yükseğe çıkmak. Bk.: <i>yüksel-</i>	
	y.-l-Ø-e	(K.1-87)
yüksel-	yükselmek, yükseğe çıkmak. <i>yüksel-</i> fiili dönüşlü kök çatılıdır, mevcut çatısıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: <i>yükse-*</i>	
yün	yün kumaş, yünden yapılmış. Krş.: <i>cin</i>	
	y.+Ø	(B.19-9)
yüp	özel isim, Eyyup. Krş.: <i>iyip, iyîp, yip I</i>	
	y.+Ø	(B.16-36)
yür-	yürümek, adım atarak ilerlemek. Krş.: <i>cür-, cîr-, cur-, cür-, cür-, yur-, yür-, yürü-, yür-</i>	
	1. yürümek, adım atarak ilerlemek	
	y.-Ø	(B.3-21) (B.3-203) (B.12-88) (B.12-155) (B.15-8)
	y.-Ø-e	(B.1-161) (B.4-52) (B.7-24) (B.8-49)
	y.-Ø-edik	(B.21-13)
	y.-Ø-ëtmek	(K.32-16)
	y.-Ø-ëm	(B.16-1) (B.16-22)
	y.-Ø-ër	(B.3-121)
	y.-Ø-îp	(B.12-84)
	y.-Ø-mek	(B.8-49)
	y.-mi-y	(B.3-140) (K.2-9)
	y.-Ø-úp	(B.9-39)
	y.-Ø-überdik	(B.15-17)
	y.-Ø-üp	(B.20-36)
	y.-Ø-űp	(B.4-99)
	2. bir işin sürekli peşinden gitmek, peşini bırakmamak	
	y.-Ø-dik	(B.4-84)
	y.-Ø-űp	(B.4-87)
	3. tasvir fiili, süreklilik devamlılık ifade eden tasvir fiili	
	y.-Ø-e	(B.12-106)
	y.-Ø-eler	(B.4-81) (B.4-82) (B.8-50)
	y.-Ø-emis	(B.4-92)
	y.-Ø-emîs	(B.4-89)
	y.-Ø-erim	(B.12-169)
	y.-Ø-gënner	(B.11-52)
	4. yılanın hareket etmesi	
	y.-Ø-edîr	(B.16-30)
yüreçig	yürek, kalp, küçücük yürek. Krş.: <i>cüreg, cüreḡ, cürek, yüreg, yürē</i>	
	y.+Ø+în	(B.15-19)
yüreg	yürek, kalp. Krş.: <i>cüreg, cüreḡ, cürek, yüreçig, yürē</i>	
	y.+Ø+im	(B.8-4)
	y.+Ø+in	(B.5-78)

yürē	yürek, kalp. Krş.: <i>cüreg, cüreḡ, cürek, yüreçig, yüreg</i> y.+Ø+m (B.22-24)
yürsē-*	yürümek, yürümek istemek. Bk.: yürsēt- y.-t-Ø-mek (B.16-45)
yürsēt-	yürümek, yürümesini sağlamak. <i>yürsēt-</i> fiili ettirgen kök çatılıdır, mevcut çatısıyla birlikte kullanılmaktadır. Bk.: yürsē-*
yürü-	yürümek, adım atarak ilerlemek. Krş.: <i>cür-, cır-, cur-, cür-, cür-, yur-, yúr-, yür-, yür-</i> y.-me-dik (B.3-120) y.-Ø-yış (B.7-54)
yüs	yüz sayısı. Krş.: <i>üz, ũs II, yiz I, yus, yuz, yüs, yús, yüz, yüz I</i> y.+Ø (B.1-137) (B.1-168) (B.2-48) (B.11-31) (K.20-1) (K.20-4) (K.20-16) (K.24-10) (K.31-1) (K.32-8)
yüz	yüz sayısı. Krş.: <i>üz, ũs II, yiz I, yus, yuz, yüs, yús, yüz, yüz I</i> y.+Ø (B.1-54) (B.1-57) (B.1-168) (B.1-169) (B.1-171) (B.2-45) (B.2-49) (B.2-55) (B.3-9) (B.6-39) (B.6-60) (B.6-71) (B.6-83) (B.6-101) (B.7-83) (B.10-21) (B.11-30) (B.11-31) (B.13-53) (K.1-25) (K.3-2) (K.3-13) (K.4-2) (K.4-10) (K.15-14) (K.17-12) (K.24-8) (K.26-2) (K.26-12) y.+Ø+ge (B.8-12)
yüzik	yüzük, parmağa geçirilen metal halka. Krş.: <i>yüzik, yüzik, yüzük, yüzük</i> y.+Ø+ın (B.10-42)
yüzik	yüzük, parmağa geçirilen metal halka. Krş.: <i>yüzik, yüzik, yüzük, yüzük</i> y.+Ø+ın (B.10-41)
yüzik	yüzük, parmağa geçirilen metal halka. Krş.: <i>yüzik, yüzik, yüzük, yüzük</i> y.+Ø (B.10-43)
yüzük	yüzük, parmağa geçirilen metal halka. Krş.: <i>yüzik, yüzik, yüzik, yüzük</i> y.+Ø (B.8-38) (K.23-21)
yüzüm	üzüm meyvesi. Krş.: <i>yüzüm</i> y.+Ø (B.3-197) (B.3-198) (K.17-2)
yüzük	yüzük, parmağa geçirilen metal halka. Krş.: <i>yüzik, yüzik, yüzik, yüzük</i> y.+Ø (B.10-40)
yüzyıl	yüzyıl, asır y.+lar+ca (K.26-41) y.+lar+dan (K.1-6)
yü-	yıkamak, suyu kullanarak temizlemek. Krş.: <i>cu-, cuv-, cuw-, cūw-, cūw-, yuw-</i> y.-Ø-p (B.21-9)
yürice	Yahudice, yahudi dili y.+Ø (B.2-164)
yür-	yürümek, adım atarak ilerlemek. Krş.: <i>cür-, cır-, cur-, cür-, cür-, yur-, yúr-, yür-, yür-</i> y.-Ø-dik (B.3-120)

yüz I	yüz sayısı. Krş.: <i>üz, ũs II, yiz I, yus, yuz, yũs, yús, yüs, yüz</i> y.+Ø (B.6-101)
yüz II	yüz, neden, sebep y.+Ø+den (K.32-17)
yyaḥ	taraf, yön, orası, o taraf. Bk.: <i>a yyaḥ</i> . Krş.: <i>caK, yaḡ II, yah, yaḥ II, yaK II, yâK, yyaḥ</i> a y.+Ø+ta (B.2-204)
yyat-	yatmak, boylu boyuna uzanmak. Krş.: <i>cat-, yat-</i> y.-Ø-ıp (B.13-7)
za	Rus., başında, + <i>da</i> ekinin verdiği anlamı yansıtır z. (B.1-168)
zabalel	Rus., hastalandı z. (B.1-36)
zabil	Rus., unuttu z. (B.1-146)
zabor	Rus., çit, duvar z.+Ø (B.3-195) (B.3-196) z.+lar (B.3-181)
zaḡuşa	Rus., meze, atıştırma z.+lar (B.19-43)
zal	Rus., salon z.+Ø (B.3-218)
zam	zaman, süre, vakit. Krş.: <i>zaman, zamaḡ, zamat, zman</i> z.+Ø (K.19-7)
zaman	zaman, süre, vakit. Krş.: <i>zam, zamaḡ, zamat, zman</i> z.+Ø (B.8-46) (B.8-50) (B.11-17) (B.21-19) (K.3-6) (K.4-11) (K.4-13) (K.11-44) (K.12-6) (K.13-17) (K.15-39) (K.15-44) (K.15-45) (K.15-46) (K.19-26) (K.23-7) (K.23-8) (K.28-25) (K.29-25) (K.29-34) (K.31-19) z.+Ø+da (K.3-20) (K.15-23) (K.15-37) z.+Ø+ḡaşıK (K.15-16) z.+Ø+ḡı (K.3-12) z.+Ø+ında (K.29-14) z.+Ø+ında (K.29-7) z.+lar+da (B.4-116) (B.12-28) z.+nar (K.24-17) z.+nar+da (K.23-4) (K.24-4) z.+nar+ın (B.1-20) z.+Ø+tı (K.11-44) (K.12-1)
zamaḡ	zaman, süre, vakit. Krş.: <i>zam, zaman, zamat, zman</i> z.+Ø+Ga (B.8-46)
zamat	zaman, süre, vakit. Krş.: <i>zam, zaman, zamaḡ, zman</i>

	z.+Ø	(K.14-17)
zamèt	zahmet, zorluk. Krş.: <i>zamiť</i>	
	z.+Ø	(B.18-43)
zamiť	zahmet, zorluk. Krş.: <i>zamèt</i>	
	z.+Ø	(B.3-74)
zanaťsı	zanaatçı, zanaatkar	
	z.+Ø	(K.32-1)
zapas	Rus., yedek	
	z.+lar+ı	(B.12-31)
zapsem	Rus., tamamen, komple	
	z.	(B.3-162)
zapsim	Rus., tamamen, komple	
	z.	(B.3-110)
zapt	zapt, zorla ele geçirme	
	z.+Ø	(K.17-7) (K.17-17)
zarar	zarar, kötü sonuç	
	z.+Ø	(K.1-45)
	z.+lar+ı	(B.2-263) (K.24-16)
zaridinov	özel isim, Zaryadinov	
	z.+Ø	(B.1-51)
zastavit	Rus., zorlamak	
	z.	(B.1-33)
zate	zaten, doğrusu, esasen. Krş.: <i>saten, zaten, zatěn, zatèn, zatıl, zatıl, zatíl, zatile</i>	
	z.+Ø	(K.12-3)
zaten	zaten, doğrusu, esasen. Krş.: <i>saten, zate, zatěn, zatèn, zatıl, zatıl, zatíl, zatile</i>	
	z.+Ø	(K.1-46) (K.6-1) (K.14-13)
zatěn	zaten, doğrusu, esasen. Krş.: <i>saten, zate, zaten, zatèn, zatıl, zatıl, zatíl, zatile</i>	
	z.+Ø	(B.7-43) (K.9-8) (K.25-4)
zatèn	zaten, doğrusu, esasen. Krş.: <i>saten, zate, zaten, zatěn, zatıl, zatıl, zatíl, zatile</i>	
	z.+Ø	(K.13-5)
zatıl	zaten, doğrusu, esasen. Krş.: <i>saten, zate, zaten, zatěn, zatèn, zatıl, zatıl, zatile</i>	
	z.+Ø	(K.25-2) (K.29-24)
zatíl	zaten, doğrusu, esasen. Krş.: <i>saten, zate, zaten, zatěn, zatèn, zatıl, zatıl, zatile</i>	
	z.+Ø	(K.29-3)
zatíl	zaten, doğrusu, esasen. Krş.: <i>saten, zate, zaten, zatěn, zatèn, zatıl, zatıl, zatile</i>	
	z.+Ø	(K.29-16)
zatile	zaten, doğrusu, esasen. Krş.: <i>saten, zate, zaten, zatěn, zatèn, zatıl, zatıl, zatile</i>	

	<i>zatiĭ</i>	
	z.+Ø	(K.22-1)
zavali	zavallı, gariban. Krş.: <i>zavallı, zavalı, zavalı</i>	
	z.+lar	(B.4-57)
zavallı	zavallı, hasta. Krş.: <i>zavalı, zavalı, zavalı</i>	
	z.+Ø	(K.1-63)
zavidino	Rus., adet üzere	
	z.	(B.4-96)
zavirnut	Rus., bir şeyi bir kağıda veya başka bir şeye sarmak	
	z.	(B.3-112)
zavod	Rus., fabrika. Krş.: <i>zavot, zavot, zavüt</i>	
	z.+Ø	(B.1-152)
zavot	Rus., fabrika. Krş.: <i>zavod, zavot, zavüt</i>	
	z.+Ø	(B.3-55)
	z.+Ø+ħa	(B.3-52)
	z.+lar	(B.2-66)
	z.+Ø+ta	(B.1-152) (B.1-153)
	z.+Ø+tan	(B.3-54)
	z.+Ø+Ka	(B.3-53)
zavot	Rus., fabrika. Krş.: <i>zavod, zavot, zavüt</i>	
	z.+Ø+ta	(B.3-54)
zavsim	Rus., tamamen, komple	
	z.	(B.3-110)
zavüt	Rus., fabrika. Krş.: <i>zavod, zavot, zavot</i>	
	z.+Ø+Ka	(B.3-205)
zaw	Rus., müdür	
	z.+Ø	(B.5-19)
zawali	zavallı, gariban, hasta. Krş.: <i>zavalı, zavallı, zavalı</i>	
	z.+Ø	(K.10-30)
	z.+Ø+n	(K.8-4)
zavalı	zavallı, gariban, hasta. Krş.: <i>zavalı, zavallı, zavalı</i>	
	z.+lar	(B.4-81)
zawur	özel isim, Zaur	
	z.+Ø	(B.5-30)
zayıfla-	zayıflamak, kilo vermek. Krş.: <i>zayıpla-</i>	
	z.-ma-dık	(K.2-7)
zayıpla-	zayıflamak, kilo vermek. Krş.: <i>zayıfla-</i>	
	z.-Ø-dı	(K.10-30)
zdaç	Rus., para üstü	
	z.+Ø	(B.11-6)
zdanya	Rus., bina	
	z.+Ø+ğa	(B.15-10)

zdavat	Rus., ihbar etmek z. (B.17-41) (B.17-42)
zemlenka	Rus., yeraltı sığınak. Krş.: <i>zemlenkã, zemlenka</i> z.+Ø (B.1-72)
zemlenkã	Rus., yeraltı sığınak. Krş.: <i>zemlenka, zemlenka</i> z.+Ø+ŋ (B.1-37)
zemlenka	Rus., yeraltı sığınak. Krş.: <i>zemlenka, zemlenkã</i> z.+Ø (B.1-37) (B.1-43) z.+Ø+dan (B.1-44) z.+Ø+n (B.1-38) z.+Ø+nı (B.1-38)
zemzem	özel isim, Zemzem suyu z.+Ø (K.1-68)
zenat	zanaat, el ustalığı z.+Ø (B.18-28) z.+Ø+ım (B.18-34) z.+lar (K.15-18)
zengin	zengin, paralı, varlıklı. Krş.: <i>zengin, zengin, zengin, zengin, zengin, zengin</i> z.+ler+in (K.1-96)
zengin	zengin, paralı, varlıklı. Krş.: <i>zengin, zengin, zengin, zengin, zengin, zengin</i> z.+Ø (B.2-105)
zer	yer, toprak, bastığımız yer. Kr.: <i>cer, cër, er II, jer, ye II, yer, yerçik, yerçiy, yer, yë, yër, yè, yër, yerçik, yir, yör</i> z.+Ø+gè (K.20-36)
zera	özel isim, Zehra z.+Ø (B.9-50)
zere	zerre, çok küçük parçacık z.+Ø (B.2-72)
zewh	zevk, eğlence, sefa. Krş.: <i>zewK</i> z.+Ø (K.31-8)
zewK	zevk, eğlence, sefa. Krş.: <i>zewh</i> z.+Ø (B.7-46) (K.30-8) z.+Ø+lı (K.20-33)
zeytin	zeytin meyvesi. Krş.: <i>zitin, ziytin</i> z.+Ø (K.1-48)
zeytinbur	yer adı, Zeytinburnu z.+Ø+da (K.13-10)
zengin	zengin, paralı, varlıklı. Krş.: <i>zengin, zengin, zengin, zengin, zengin, zengin</i> z.+Ø (K.29-21) z.+ner+den (K.26-33)

zeḡgin	zengin, paralı, varlıklı. Krş.: <i>zengín, zengín, zengín, zeḡgīn, zeḡgín, zıḡgín</i> z.+Ø (B.7-25) (B.7-26) (B.7-78) z.+ner+in (B.7-79)
zeḡgīn	zengin, paralı, varlıklı. Krş.: <i>zengín, zengín, zengín, zeḡgin, zeḡgín, zıḡgín</i> z.+Ø (B.7-5)
zeḡgín	zengin, paralı, varlıklı. Krş.: <i>zengín, zengín, zengín, zeḡgin, zeḡgīn, zıḡgín</i> z.+Ø (K.17-3) (K.19-42) z.+ner+nı (K.20-5)
zıḡgín	zengin, paralı, varlıklı. Krş.: <i>zengín, zengín, zengín, zeḡgin, zeḡgīn, zeḡgín</i> z.+Ø (K.24-11)
zıra	kimyon baharatı z.+Ø (B.5-94)
zinep	özel isim, Zeynep z.+Ø (B.13-27)
zitīn	zeytin meyvesi. Krş.: <i>zeytīn, zıytin</i> z.+Ø (K.10-3)
zivať	Rus., (izdevatsa), alay etmek, dalga geçmek. z. (B.1-116)
ziyade	ziyade, fazla z.+Ø (B.6-96) (B.7-32) (B.12-186) (B.18-40)
ziyadin	özel isim, Ziyadin z.+Ø (K.4-1)
ziyaret	ziyaret. Krş.: <i>ziyarēt</i> z.+Ø (K.6-12)
ziyarēt	ziyaret. Krş.: <i>ziyaret</i> z.+Ø (B.4-99)
ziyet	eziyet, acı z.+ler (K.15-22) z.+ler+ından (K.15-8)
ziyetli-	eziyet vermek, acı çektirmek z.-Ø-yler (K.20-26)
ziyir	zehir, canlıyı öldürebilen madde z.+Ø+li (B.16-27)
ziytin	zeytin meyvesi. Krş.: <i>zeytīn, zitīn</i> z.+Ø (K.1-55)
zman	zaman, süre, vakit. Krş.: <i>zam, zaman, zamaḡ, zamat</i> z.+Ø (K.4-3)
znaçı	Rus., demek ki z. (B.4-104)

znaçit	Rus., demek ki z. (B.4-23) (B.4-95) (B.6-96) (B.19-2)
zor	zor, kolay olmayan. Krş.: <i>zor</i> z.+Ø (B.12-151) (B.18-47) (K.10-4) (K.10-23) (K.10-25) (K.14-2) (K.14-26) (K.28-3) (K.28-25)
zorla-	zorlamak, zorla yaptırmak z.-Ø-dılar (K.20-7) z.-Ø-dılar (K.20-6) z.-Ø-mā (B.13-41) z.-n-Ø-ıp (K.14-6)
zorlık	zorluk, zorlama z.+Ø+nan (B.11-53)
zor	zor, zorluk, kolay olmayan. Krş.: <i>zor</i> z.+Ø+dan (K.1-99)
zrosh	Rus., yetişkin z.+ler (B.2-108) (B.2-186) z.+lar+ın (B.2-26)
zúlüm	zulüm, eziyet z.+ler+ın (K.15-8)
zürnay	zurna çalgı aleti z.+Ø+man (K.31-29)
zvanit	Rus., telefon etmek z. (B.1-169)

KAYNAKÇA

- Akalın, Ş. H. ve başk. (2011). *Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 11. Baskı.
- Akmolla, Güner. (2008). *Monografia Lokalitatii Techirghiol*. Techirghiol: Editura Newline.
- Akmolla, Güner. (2009). *Tatarlar*. Constanta: Newline, Cilt: 1.
- Albayrak, Mehmet. (2004). *Yeşil Ada Kırım*. Ankara.
- Ata, Aysu. (1998). *Nehcü'l-Faradis, Dizin – Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, Cilt: 3.
- Atalay, Besim. (2006). *Divanü Lûgat-İt-Türk Dizini*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 5. Baskı.
- Aydın, Ayşe – Adzhumerova, Reşide. (2014). “Kırımın Halk Yırlarında Belli Başlı Ses Özellikleri.” *Türük*, 4, 197-218.
- Aydın, Ayşe. (2017). “Köktürk Abidelerinde “+DA” Ekinin Kullanılış Şekilleri, Cümlelerdeki Durumları Ve Fonksiyon Yükleri”. *Türük*, 5/9, 1-21.
- Aydın, Ayşe. (2018). “Kırım-Tatar Manilerinde Zarf Fiil Ekleri ve Fonksiyonları”. *Uluslararası Sosyal Araştırma Dergisi*, Cilt: 11, 29, 48-72.
- Bahçesaray. <https://www.vatankirim.net/bahcesaray-360/>, 29.12.2022
- Bang, Willy. (1996). *Köktürkçeden Osmanlıcaya*. (Çev: Tahsin Aktaş). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Bawden, Charles. (1997). *Mongolian – English Dictionary*. Routledge, London And New York.
- Bozkurt, Giray Saynur. (2008). “Geçmişten Günümüze Romanya’da Türk Varlığı”, *Karadeniz Araştırmaları*, 5/17, 1-31.
- Caferoğlu, Ahmet. (2011). *Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2. Baskı.
- Chatskaya, M. (1926). “Chansons Tatares De Crimee”. *Journal Asiatique*, Paris: 8/13, 341-369.
- Clauson, Sir Gerard. (1972). *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish*. London: Oxford University Press.
- Çınar, Katif. (2021). “Kırım Tatarcasında Ad İşlevli Yan Cümleler”. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Delice, İbrahim. (2000). “Türk Dilinde İşlevsel Ek Tasnifi Denemesi”. Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 24, 221-235.
- Demir, Nurettin. (1999). “Ağız Araştırmalarında Derleme Teknikleri”. Ağız Araştırmaları Bilgi Şöleni, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 78-87.
- Demiray, Erdinç. (2008). “Ağız Araştırmalarında Transkripsiyon İşaretlerinin Farklı Kullanılması Sorunu”. Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 199-211.
- Demiray, Kemal. (1988). *Temel Türkçe Sözlük*. Ankara: İnkılap Kitabevi, 4. Baskı.
- Demirel, Muammer. (2005). ‘Kırım Savaşından Sonra Eskişehir’e Yerleştirilen Göçmenler’. A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, 28, 311-319.
- Devellioğlu, Ferit. (2008). *Osmanlıca –Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları, 25. Baskı.
- Devlet, N. (1996). “XX. Yüzyılda Tatarlarda Milli Kimlik Sorunu”. *Belleten*: 191-202.
- Dinu C., D. Tambrea, İ. MUNTEANU. (2007). “The geologic evolution of the Romanian Black Sea area during the Oligocene-Pliocene time”. http://www.jmo.org.tr/resimler/ekler/febd8884d4018ef_ek.pdf, 27.04.2010.
- Dmitriyev, Nikolay. (1934). “O Metodike İzuçeniya Krımsko-Tatarskih Dialektov i Folkloru”. *Revolutsiya i Pismennost*, 2, 158-164.
- Doerfer, Gerhard. (1959). “Das Krimtatarische”. *Philologiae Turcicae Fundamenta I*, Wiesbaden: F. Steiner.
- Eckmann, Janos. (2003). *Harezmi, Kıpçak ve Çağatay Türkçesi Üzerine Araştırmalar*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2. Baskı.
- Ediskun, Haydar. (1999). *Türk Dilbilgisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi, 6. Baskı.
- Eker, Süer. (2006). “Ekstra Küçük Bir Dil Olarak Romanya ‘Tatar Türkçesi’”. Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, Cilt: 23/2, 85-100.
- Eker, Süer. (2015). *Çağdaş Türk Dili*. Ankara: Grafiker Yayınları, 9. Baskı.
- Ekrem, Mehmet Ali. (1981). *Bülbül Sesi*. Bükreş: Kriteron Kitabevi.
- Erarslan, Kemal. (2012). *Eski Uygur Türkçesi Grameri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Ercilasun, Ahmet Bican. (1999). “Ağız Araştırmalarında Kullanılacak Transkripsiyon İşaretleri”. Ağız Araştırmaları Bilgi Şöleni, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 43-48.

- Erdal, Marcel. (1991). *Old Turkic Word Formation A Funtional Approach to the Lexicon*. Wiesbaden: Otto Harrassowitz, Vol.: 1, 2.
- Erdal, Marcel. (2004). *A Grammar of Old Turkic*. Leiden: Brill.
- Eren, Hasan. (1998). *Türklük Bilgisi Sözlüğü I. Yabancı Türkologlar*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Ergin, Muharrem. (2007). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Basım/Yayım/Dağıtım.
- Ergönenç Akbaba, Dilek. (2009). *Nogay Türkçesi Grameri Ses ve Şekil Bilgisi*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Ergönenç Akbaba, Dilek. (2011). *Kazak ve Nogay Türkçesi Yazı Dillerinde Tasvir Fiilleri*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Fisher, A. (2009). *Kırım Tatarları*. İstanbul: Selenge Yayınları.
- Gabain, A. Von. (2007). *Eski Türkçenin Grameri*. (Çev: Mehmet Akalın). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 5. Baskı.
- Geologiçeskiye Ekskursii. <http://eago.ru/index.php/geologicheskie-ekskursii-2.html>, 7.03.2015.
- Grönbech, K. (1992). *Kuman Lehçesi Sözlüğü. Codex Cumanicus'un Türkçe Sözlük Dizini*. (Çev: Kemal Aytaç). Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Gülensoy, Tuncer. (2007). *Türkçedeki Türkçe Sözlüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, Cilt: 1, 2.
- Gülsevin, Gürer. (2007). *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Has Hacıb, Yusuf. (2005). *Kutadgu Bilig*. (Çev: Reşit Rahmeti Arat). İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- Hatiboğlu, Vecihe. (1981). *Türkçenin Ekleri*. Ankara: TDK Yayınları.
- Horata, Osman. (1999). "Romanya Türklerinin Tarihî Sosyo-Kültürel ve Edebî Durumuna Genel Bir Bakış". Başlangıcından Günümüze Kadar Türkiye Dışındaki Türk Edebiyatları Antoloji (Nesir-Nazım), Romanya ve Gagavuz Türk Edebiyatı. Ankara: Kültür Bakanlığı.
- <https://www.britannica.com/place/Constanta-Romania>, 29.12.2022
- https://circabc.europa.eu/webdav/CircaBC/ESTAT/regportraits/Information/ro023_geo.htm, 29.12.2022
- <https://romaniatourism.com/constant.html>, 29.12.2022

<https://insse.ro/cms/files/pdf/ro/cap1.pdf>, 29.12.2022

<https://www.zmc.ro/municipiul-constanta/>, 29.12.2022

İshakov, F. – A. Palmbah. (1961). *Grammatika Tuvinskogo Yazika. Fonetika i Morfologiya*. Moskva: İzdatelstvo Vostoçnoy Literaturi.

Karahan, Saim Osman. (2011). *Dobruca Kırım tatar Ağzı Sözlüğü*. Köstence: Ex Ponto, Cilt: 1,2,3.

Karamanlıoğlu, Ali Fehmi. (1994). *Kıpçak Türkçesi Grameri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Karasu, Cezmi. (2010). “Romanya’da Osmanlı Eserleri”. <http://www.turkiye-forum.org/romanyada-osamanli-eserleri-t216239.html>, 15.03.2010.

Kaya, Ceval. (1994). *Uygurca Altun Yaruk: Giriş, Metin ve Dizin*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Kerim, Altay - Kerim, Leyla. (1996). *Tatarca – Türkçe – Romence Sözlük*. Romanya: Kriterion.

Kırımlı, Hakan. (2017). “Kırımdan Türkiye’ye Kırım tatar göçleri”. <https://www.kirimdernegi.org.tr/temel-bilgiler/kirim-dan-turkiye-ye-kirim-tatar-gocleri>, 17.01.2023.

Kırımlı, Nazmiye. (2022). “Kırım Bahçesaray ve Romanya Köstence Ağzlarında +LIK Ekinin Fonksiyonları”. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, 1 (56), 1-16.

Kırımlı, Nazmiye. (2023). “Köstence Kırım Tatar Ağzındaki Çatı Eklerini Sınıflandırma Denemesi”. *TÜRÜK Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, 11 (32), 157-176.

Koca Sarı, S. (2016). “Tehlikedeki Türk Dilleri: Genel Bir Bakış”. *Tehlikedeki Türk Dilleri I. Kuramsal ve Genel Yaklaşımlar*, Ankara-Astana: Ahmet Yesevi Üniversitesi, 227-291.

Kowalski, Tadeusz. (1938). *Extrait du Bulletin de l'Academie Polonaise des sciences et des Lettres*, (Compt-rendu de l'excursion dialectologique en Dobroudja), Cracovia.

Korkmaz, Zeynep. (2009a). *Gramer Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Korkmaz, Zeynep. (2009). *Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 3. Baskı.

Kuş, Bahri. (2018a). “Tarihi Türk Lehçelerinde Tasvir Fiilleri”. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü.

- Kuş, Bahri. (2018). “Tasvir Ek Fiilinin Yapısı”. Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, 62, 73-82.
- Lessing, Ferdinand. (1960). *Mongolian – English Dictionary*. Berkeley and Los Angeles: University Of California Press.
- Mahmut, Enver (2004), *Türkoloji Çalışmaları*. Constanta: Ex Ponto, Cilt: 1.
- Maşkaraoğlu, Seher. (2018). “Kırım-Tatar Söz Varlığı”. Yayımlanmamış Doktora Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Memetov, Ayder. (2006). *Zemaneviy Kırımtatar Tili*. Simferopol: Kırım Devlet Pedagogika Neşriyatı.
- Menabit, Ciden Sena. (2006). “Yazılı ve Sözlü Kaynaklara Dayalı Romanya Türklerinin Dili ve Söz Varlığı”. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Murtazayeva, Nazmiye. (2010). “Kırım Türkçesi Romanya Köstence Ağzı – Ses Bilgisi, Metin, Sözlük”. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Muzafarov, Refik. (1993). *Krımşkotatarskaya Entsiklopediya*. Simferopol: Vatan Yayınevi, Cilt: 1, 2, 97-98.
- Öner, Mustafa. (2013). *Bugünkü Kıpçak Türkçesi*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2. Baskı.
- Özalan, Uluhan. (2014). “Türk Dilinde Cevheri Ek Fiil”. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özkan, Nevzat. (2008). Kırım Tatar Türkçesinin Yayılma Alanları. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume: 3/7.
- Özkan, Fatma. (1997). *Osmaniye Tatar Ağzı*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Özyetgin, M. (1996). *Altın Ordu, Kırım ve Kazan Sahasına Ait Yarlık ve Bitiklerin dil ve Üslûp İncelemesi*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Poppe, N. (1937). *Grammatika Pismennogo Mongolskogo Yazıka*. Moskva: İzdatelstvo Akademii Nauk SSSR.
- Poyraz, Esra. (2021). “Tarihi Kıpçak Türkçesinde Yapım Ekleri”. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Radloff, Wilhelm. (1896). *Proben Der Volkslitteratur Der Nördlichen Türkischen Stämme*. St. Petersburg: Akademie Imperiale Sciences, VII. Theil.

- Radloff, Wilhelm. (1899). *Versuch Eines Wörterbuches Der Türk – Dialecte*. St. Petersburg: Band 1, 2.
- Räsänen, Martti. (1969). *Versuch Eines Etymologischen Wörterbuchs Der Türksprachen*. Helsinki: Lexica Societatis Fenno-Ugrigae XVII, 1.
- Rıbalçenko, T. (2007). *Türkçe – Rusça ve Rusça – Türkçe Sözlük*. Moskva: Russkiy Yazık Media, 7. Baskı.
- Röhrborn, Klaus. (1977). *Uigurisches Wörterbuch Sprachmaterial Der Vorislamischen Türkischen Texte Aus Zentralasien, Lieferung 1*. Wiesbaden: Franz Steiner Verlag GMBH.
- Sağır, Mukim. (1999). “Ağız Çalışmalarında Çevriyazı”, *Ağız Araştırmaları Bilgi Şöleni*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 126-138.
- Samoyloviç, Aleksandr. (1960). “Kırım-Türk Yazı Dili Tarihçesi”. (Çev: R. Uygun) *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, 373-379.
- Saray, M. (1998). *Türk-Rus Münasebetlerinin Bir Analizi*. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 3094.
- Serebrennikov, B. – N. Gadjiyeva. (2011). *Türk Yazı Dillerinin Karşılaştırmalı – Tarihi Grameri*. (Çev: Tefvik Hacıyev ve Mustafa Öner). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Sevortyan, Ervand. (1966). *SSCB Halklarının Dilleri: Kırım Tatarcası*. Ortak Türkçe Projesi. (Çev: Mehman Musayev). Ankara: TİKA ve TDK.
- Sevortyan, Ervand. (1974). *Etimolojiçeskiy Slovar Türkskih Yazıkov, Obşetürkskiye i Mežtürkskiye Osnovı na Glasniye*. Moskva: Akademiya Nauk SSSR İnstitut Yazıkoznaniya, Nauka.
- Sevortyan, Ervand. (1978). *Etimolojiçeskiy Slovar Türkskih Yazıkov, Obşetürkskiye i Mežtürkskiye Osnovı na Bukvi “B”*. Moskva: Akademiya Nauk SSSR İnstitut Yazıkoznaniya, Nauka.
- Sevortyan, Ervand. (1980). *Etimolojiçeskiy Slovar Türkskih Yazıkov, Obşetürkskiye i Mežtürkskiye Osnovı na Bukvi “V”, “G”, “D”*. Moskva: Akademiya Nauk SSSR İnstitut Yazıkoznaniya, Nauka.
- Sevortyan, Ervand. (1986). *Etimolojiçeskiy Slovar Türkskih Yazıkov, Obşetürkskiye i Mežtürkskiye Osnovı na Bukvi “L”, “M”, “N”, “P”, “S”*. Moskva: Rossiyskaya Akademiya Nauk İnstitut Yazıkoznaniya, Nauka.
- Sevortyan, Ervand. (1989). *Etimolojiçeskiy Slovar Türkskih Yazıkov, Obşetürkskiye i Mežtürkskiye Osnovı na Bukvi “C”, “Ž”, “Y”*. Moskva: Akademiya Nauk SSSR İnstitut Yazıkoznaniya, Nauka.

- Sevortyan, Ervand. (1997-I). *Etimologičeskiy Slovar Türkskih Yazıkov, Obšetürkskiye i Mežtürkskiye Osnovi na Bukvi “K”, “K”*. Moskva: Rossiyskaya Akademiya Nauk İstitut Yazıkoznaniya, Yazıki Russkoy Kulturu.
- Sevortyan, Ervand. (1997-II). *Etimologičeskiy Slovar Türkskih Yazıkov, Obšetürkskiye i Mežtürkskiye Osnovi na Bukvu “K”*. Moskva: Rossiyskaya Akademiya Nauk İstitut Yazıkoznaniya, Yazıki Russkoy Kulturu.
- Sevortyan, Ervand. (2001). “*Kırım Tatarcası*”. (Çev: Minara Alıyeva). İzmir: Ege Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, X. 329-354.
- Şirin, Hatice. (2006). *Başlangıcından Günümüze Türk Yazı Sistemleri*. Ankara: Akçay Yayınları.
- Takoğlu, Tuğçe. (2017). “Har-Name de Sıfat Fiil Kategorisi”. *Teke*, 6/2, 644-656.
- Takoğlu, Tuğçe. (2017b). “Kutadgu Bilig’de Sıfat Fiil Kategorisi”. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tek, Emel. (2018). “Kendi Gök Kubbe’de İsim Tamlaması Kuran Ekler Kategorisi”. *Türük*, 6/12, 395-408.
- Tek, Emel. (2018b). “Nehcül Feradis’te Zarf Fiil Kategorisi”. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tekin, Talat. (2004). *İrk Bitig. Eski Uygurca Fal Kitabı*. Ankara: Öncü Kitap.
- Tekin, Talat. (2008). *Orhon Yazıtları*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Tenişev E. R., Şerbak A. M. ve diğ. (1969). *Drevnetyurkskiy Slovar*. Leningrad: İzdatelstvo Nauka.
- Topçu, Çiğdem (2011), “Türkçede Sıfatfiil Kategorisi”. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Topçu, Çiğdem. (2012). “Eski Türkçeden Günümüz Standart Türkiye Türkçesine - (A/I)G+İIG> -(A/I)Gİ(G) Eki”. *Teke*, 1/3, 23-39.
- Topçu, Çiğdem. (2015). “Yap-(Im) Ve Yap-(Im) İle İlişkilendirilen İfadelerin Dil Bilgisindeki Yeri”. Ankara: 10. Uluslararası Büyük Türk Dili Kurultayı Bildirileri.
- Topçu, Çiğdem. (2020). “Türkçe Dil Bilgisi Çalışmalarındaki Birleşik Yapı Sorununun ‘Ek’ Tarafı”. *Türük*, 8/23, 116-127.
- Tuna, O. Nedim. (1960). “Köktürk Yazılı Belgelerinde ve Uygurcada Uzun Vokaller”. *TDAY – Belleten*, 8/213-182.

- Tuna, Osman Nedim. (1986-87). "Türk Dilbilgisi. Fonetik-Morfoloji-Yaşayan Türk Lehçeleri Ders Notları". Malatya: İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyeti Eğitimi Bölümü.
- Turan, Zikri. (1993). *Eski Anadolu Türkçesi'nde Ünlü Uzunlukları*. Malatya: Açıkgöz Yayınları.
- Turan, Zikri. (1999). "Türkçede Basit/Birleşik Çekim Ayırımıyla Sembolleşen Fiil Çekiminin Problemleri." *Journal of Turkish Studies*, 30/III
- Turan, Zikri. (2006). *Artvin İli Yusufeli İlçesi Uşhum Köyü Ağzı*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Turan, Zikri. (2007). "Türkçenin Yapım ve Çekim Düzeninde Yer Alan Eklerin Sınıflandırılması Nasıl Olmalıdır?". IV. Uluslararası Türk Dili Kurultayı Bildirileri II, 24-29 Eylül 2000, 856/II. Ankara: TDK Yayınları.
- Turan, Zikri. (2008). "Gösterme Sıfat Fiili". Ahmet Bican Ercilasun Armağanı. Ankara: Akçağ Yayınları, 235-243.
- Turan, Zikri. (2012). "Eski Türkçe Döneminde Bir Morfofonetik Karşıtlık Sorunu". *Teke*, 69-80.
- Turan, Zikri (2016). "Türk Dilinin Eklerini Sınıflandırmanın Esasları". İstanbul: TDK Türk Dil Bilgisi Toplantıları Ve Eklerin Sınıflandırılması Sempozyumu.
- Turan, Zikri. (2018). "Türk Dilinin Eklerini Sınıflandırmanın Esasları". *Türkbilig* 35, 97-110.
- Usaid. (2009). "Profil Bahçesarayskogo Rayona".
http://www.krimspec.org/attachments/article/740/CP_Bakhchysaray_Rus.pdf
7.03.2015.
- Useinov, K. – Ganiyeva, Emine – Seydametova, Nariye. (2001). *Kırımtatar Tili. Fonetika. Leksikologiya. Frazеologiya. Leksikografiya*. Simferopol: Sonat Yayınları.
- Useinov, Seyran – Mireyev Vadim. (2005). *Rusça – Kırımtatarca Lugat*. Simferopol: Ocak Yayınevi.
- Useinov, Seyran. (2008). *Kırımtatarca – Rusça – Ukraynaca Lugat*. Akmescit: Tezis Yayınevi.
- Uygur, Sinan. (2011). "Dobruca Tatar Türklerinde Abece ve Yazım Sorunu". *Karadeniz Araştırmaları*, 30, 71-92.
- Ülküsal, Müstecip. (1987). *Dobruca ve Türkler*. Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları, 2. Baskı.
- Yıldız. (2004). "Ana Tilimizni Saklamak ve İnkışaf Ettirmek Problemleri". 5, 17-19.

Yumurtacı, Ali. (2023). “Anadolu Ağzlarında Hal Kategorisi”, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yüksel, Zuhâl. (1998). *Kırım Türkleri Edebiyatı*. Ankara: TDEK Cilt: IV.

Yüksel, Zuhâl. (2007). “Kırım-Tatar Türkçesi”. *Türk Lehçeleri Grameri* (Editör: Ahmet B. Ercilasun). Ankara: Akçağ Yayınları.

ÖZGEÇMİŞ

Ad Soyad: Nazmiye KIRIMLI (MURTAZAYEVA / BAVBEKOVA)	
Eğitim Bilgileri	
Lisans	
Üniversite	Kırım Devlet Mühendislik ve Pedagoji Üniversitesi
Fakülte	Filoloji Fakültesi
Bölümü	Kırım Tatar Dili ve Edebiyatı / Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
Yüksek Lisans	
Üniversite	Sakarya Üniversitesi
Enstitü Adı	Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı	Türk Dili ve Edebiyatı
Programı	Türk Dili ve Edebiyatı
Makale ve Bildiriler	
1. Kırımlı, N. (2022). Kırım Bahçesaray ve Romanya Köstence Ağzlarında +Lık Ekinin Fonksiyonları. <i>Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi</i> , 1 (56), 1-16. DOI: 10.17498/kdeniz.1179210	
2. Kırımlı, N. (2023). Köstence Kırım Tatar Ağzındaki Çatı Eklerini Sınıflandırma Denemesi. <i>TÜRÜK Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi</i> , 11 (32), 157-176. DOI: 10.12992/TURUK1281	
3. Murtaazayeva, N. (2010). Kırım Türkçesi Romanya Köstence Ağzı – Ses Bilgisi, Metin, Sözlük. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.	